M. TVLLII CICERONIS FAMILIARES EPISTOLAE

Emendatiores, q̃ antea unquã prodierint.

EXPOSITORES VERO SVNT,

Hubertinus Cres. Martinus Phile. Ioã. Bapti. Egnatius. Iod. Bad. Ascensius.

OBSERVATORES AVTEM,

G. Merula Alex. Ang. Politianus, Cũ Ascẽsii Isagogico in epl'as. Quę uero nos addidimus, & in cęteris ad hucusq; die impssis deficiũt, hęc ipsa sũt.

ANNOTATIONES

Marini Becichemi Scod. Io. Bap. Egnatii, Nicolai Scoelsii Luttarei Barolitani, Eiusdẽq; ex uetustiore manu scripto codice sup epl'arũ oĩum cõtextu uariationes. Additur quoq; utilissimus Index, quo epistolarum oĩum genera, q̃ multa esse à Cicerone tradunt: facile dignoscunt. Necnõ cuiuslibet mensis, Nonarum, Iduũ, & Calẽdarũ Rota quædam, cuius indicio imperitissimus quisq; possit singulũ quẽq; diem extẽmpore, ubi uelit, signare. Atq; hęc oĩa per Scoelsiũ tradita sunt. Ad quæ ẽt accessit Ambrosius Regiensis de ueterum intercalatione, atque ibi de Nonis, Idibus, & Calendis intercalaribus.

M D XXXVII.

GEORGII MERVLAE ENARRATIO

GEORGIVS MERVLA ALEXANDRINVS STATIELENSIS DOMINICO SANVTO PATRICIO VENETO SALVTEM.

EXPONENTI Mihi superiore anno discipulis nostris eam Cic. epistolam: quae ad Lentulū Spinthetem de Alexandrino rege in regnū restituēdo scribit. Et ii argumēti & summam negocii Strabone potissimum fretus copiose exposuisse viderer: Tu tū tria dixisti cumulatius explanari p nos oportuisse: hoc est cur regno Ptolemaeus pulsus Roma. cōcessisset: postulans a Senatu Populoq; Romano vt in regnum reduceretur. Tum aūt cum dicat. Res agit per eosdem creditores, per quos cum tu aderas agebatur. Creditores ne an potius cōpetitores: vt quidā codices habent legendum foret, Et qui pecuniam Regi credidissent. Postremo Sibyllae sortem: q in cā regia non parui momenti erat: haud satis aperte explicatam a me fuisse q̄q̄ Luca. secutus qui haec scribat. Haud equidem immerito cumanae carmine vatis. Cautū ne Nili pelusia tangeret, ora Hesperius miles ripasq; aestate tumentes. Dixissem in versibus Sibyllinis contineri miles Romanę Aegyptum caue: quo liberali & nō ineruditi hois sermone motus quoties historiā illoꝝ temporꝝ legerem: curiose omnia perquirens, atq; obseruans, quae ad id, quod a me quaesiuisses intelligendum pertinerent apud Dionem rerum Romanarum scriptorem vberem atq; facundum cām Alexādrini regis: vt in senatu tractata fuit, inueni, simulq; collatis nostrorum scriptorum & graecorum historiis rem ipsam me assecutum tibi dixi. Tunc diligentiam nostram laudās, simulq; iis gratulatus, qui studiosi epistolarum ad Lentu. sunt: aliud per me exponi voluisti, in quo me quandoq; dubitare vidisti, immo ingenue confiteri incompertum illud nobis esse: hoc est quid senserit Liuius, vbi in primo ab vrbe cōdi. classes atq; centurias a Seruio Tullio pro habitu pecuniarum institutas describit: hoc subiungens. Haec omnia in diuites a pauperibus inclinata onera, deinde est honos additus non enim vt ab Romulo traditum caeteri seruauerant reges viritim suffragium eadem q; iure promiscue omnibus datum est: sed gradus facti, vt neq; exclusus quisquam suffragio videret, & vis omnis penes primores ciuitatis esset. Perobscurum enim est quomodo nullus suffragio excluderetur: & vis omnis penes primores ciuitatis esset. Hanc perdifficilem quaestionem cum solicitissime inuestigarem ex Dionysii Halicarnasei antiquitatum libris, quod vix fieri putabā: quo pacto fierat cognoui. Soluitur igit pulcherrima ad agnitionem Romanae historiae quaestio de centuriatis & Curiatis comitiis. Sed ne te longius Sanute praefatione remouerer: ad Alexandrinum negocium, quo maxime Cic. Laborat Lentulo gratiam relaturus accedemus. Vale.

AEgyptiorum reges a Ptolo. Lagi filio: qui primus Alexandro successit Ptolemaei appellati sunt: quorū noia atq; ex moribus indita cognomina, cū apud scriptores graecos legunt, tum ex ordine successionis in vltio geographiae lib. a Strab. cōmemorantur. Auletes vero vltim⁹ Ptolemaeoꝝ flagitiosus tradit, vtpote qui choraulam exercuerit: atq; in regia certamina celebrarit, ad quae ipse cum aliis cōcertaturus prodibat. huius frater fuit Pto. alter, cui Cyprus in ditionē concessit. Vt idem Stra. refert. Hic cū aduersis Ro. bene de se meritos īgratū se pberet: sublevatus & ipse est. insula vero a Ro. occupata fuit. Sed Auletes ad stabilendū regnū pecunias quibusdam Romanoꝝ pptias & mutuo acceptas vt amicus & socius Romanoꝝ appellaret, impendit, quas postea cū ab Aegyptiis per vim exige[ret]: molestus ciuibus erat, tum pp hoc: tum ēt q Romanis Cyprum repetere volebat: quā rē Alexandrini iubebant: vel [re]pudiata Romanoꝝ amicitia & societate. ergo cum nec eos vt quiescerent persuasisset, nec posset p vim cogere: peregrinū. n. exercitum non habebat: Romā ex Aegypto pfugit: accusauitq; Aegyptios q eū regno expulissent. Contingit aūt vt de eo reducēdo ageretur Lentulo Spinthere consule, cui Cilicia mandata fuerat. Interea Alexandrini dum ignorarent regē in Italiā venisse, quem mortuum existimabant, Beronicem illius filiam in regno cōstituerunt. quā primū Cybiosactē maritū cepit: hūc diebus paucis eiecit: cum eius ignobilitatē illiberalitatēq; pati nō posset. Pro illo alius veni[t], q & ipse se Archelaum Mithridatis filium simulabat, qui Archelai quidē filius erat, eius qui contra Syllam bellū gessit. Rex autē Ptolemaeus Ro. profectus a Pompe. suscipit. & Senatui cōmendatur. hoc cū Alexādrini rescisissent, centū oratores Romā miserunt: qui rūderent criminibus, quibus a rege accusarent: & recriminaretur q; illū de vi & iniuria, quibus eos affecisset: quo praecognito, quis Romae esset: legatis rex insidiatus est: subsessoribusq; alio atq; alio dimissis in itinere multos eorum priusq̄ Ro. venirēt interfecit: quosdā in vrbe ipsa tolli curauit: alios perterrefaciens: vel pecuniis corrūpens persuasit: vt neq; cōuenirent, & colloquerētur magistratus de iis, pro quibus missi fuerant, neq; in totū vllam memoriā de caede aliorū facerent, quod ad negociū occultum fuit. Senatus autem grauiter rem tulit: enulam eorum acerrime Marco Fauonio alio agente modo. Nam multi legati sociorum Ro. missi per vim pditi fuerant. Praeterea non pauci Romanorū dona acceperat: qui non pmitterent Dionem, qui vnus erat legatorū in senatū ingredi: neq; mentionē vllam de cęde legatorū quousq; is adesset facere. Cęso vero per dolū Dione, neq; de eo poenā rex dedit. At cum Pom. vt supra diximus: regem domi suscepisset, illum hoc facto admodū subleuauit, cum plurimi aūt inde accusarentur: pauci admodū conuicti fuere: tantum acceptio munerū poterat: vt se inuicem obprobriū quisq; periculū iuuarent: & haec quidem pecuniarū gratia mortales faciebant. Sed principio insequētis anni Iouis simulachro qd in Labano erectum erat fulmine icto: p aliquod tēpus reductio Ptolemęi repressa est simul ēt q sibyllinos versus adeūtes hoc ascriptum inuenere. Si Aegypti rex auxilio quodam indigens venerit, eius amicitiā ne abnueritis: sed illum quidē cum multitudine ne iuueritis, quod si aliter factū fuerit, labores & pericula habebitis. Ex hoc conuenientiam versuum, ad ea, quę tunc gererentur admirantes, quaecunq; prius decreuissent rescidere C. Catoni trib. pl. in primis obtēperantes p quem sibyllinorū versuum sententia in publicum venerat. Nam cum nō liceret q̄cquam sibyllinorum versuum nisi prius senatus decreuisset in vulgus enunciare, Cato veritus ne Sibyllae sors occultaretur: sacerdotes coegit priusquā responsum a senatu acciperet ut oraculum Sibyllae aperire. Post haec vero cum sententiae in senatu dicerentur: censerēt q; quidā reditum regis Lentulo Spintheri, sed sine exercitu: alii vero rem deferrent Pom. vt eū cum duobus lictoribus reduceret. Pto. cognita Sibyllae sententia rogauit vt p Pompe. reducerer. Plu. vero Canidium tradit rogationē ad tribunos plebis tulisse: vt Pompe. siue exercitu cū gemino lictore ad Ptole. cum alexandrinis conciliandū destinaretur: cui rei non grauiter haesisse visus est Pompe. sed senatus id omisit, cā honeste reddita q viro timeret. simul ēt q eo ad rem frumentariā vti vellet, q̄q̄ vt iidem historici hoc est Dion & Plutarchus tradunt. Lentulus Spinther ēt consul maxime laborasset, vt pfectura annonae Pom. mandaret, tradita illi omni potestate terrarū & maris, quae Ro. Po. parerent. hoc aūt fecit Spinther vt ad maiorē magistratū Pom. pmoto: ipse ad regem Ptolemaeū auxilio mitteretur. Aulus Plancus in collegio tribunorū recitauit literis, quibus notabat Pto. orare, vt pro Spinthere Pom. mitteret. Cum varias aūt & diffidentes senatoꝝ sentētias Ptole. cognouisset desperato reditu Ephesum cōcessit apud eam. Postea vero q̄q̄ Romani auxilium abnegassent, &

grauiter

Pompeius
Gabinus

maniter eius largitiones ferrent, reductus est & regnū recuperauit. Hoc aūt fecerunt Pomp. & Gabi. tñ. n. potentia & pecuniæ tunc valuerunt, vt præter populi voluntatē, & senatus decreta. Pom. Gabi. scripserit, quem Syriæ cū exercitu præfecerat, vt regem reduceret, nihil. n. curarunt alter muneribus: alter vero gratia de Sibyllinis versibus. Reus deinde Gabi. factus est, sed conuinci non potuit tum Pōpeii, tum pecuniaꝝ gratia. Sed cum legamus Catonē Rhodi cū esset, regē missum Pto. Cyprii. expectarent altero Ptolemæo ciuibus tunc pulso: & relicta Alexādrina Ro. nauiganti ea spe, vt Pompeii & Cæsa. armis in regnum reduceret, consilium optimum dedisse, vt domum rediret, & cū suis ciuibus pacaretur. Dubitabit aliqs cur Dion tradat Alexandrinos ægre tulisse Ptolemæū pati Cyprum occupari a Romanis cum rex ipse viueret: & insulam in ptāte haberet. Illud addimus quātum tpa supputare potuimus, cū Alexandrini de rege eiciē do osilm inirent: tūc P. Claudium Pulchrū, q author fuit tollendi Ptolemæi in pyratas incidisse, regēq rogasse vt se redimeret: sed pretium perexiguū rex misit, adeo vt pyratæ id excipe erubescerēt. Remissa igit̃ regi pecunia: & dimisso Cla. sine pretio: tribunus deinde plebis creatus Clau. euicit: vt. M. Cato in Cyprum mitteret: eam ab rege ablaturus. Sed Pto. re intellecta priusq̃ ille aduentasset, seipsum interemit. Ca. insulam accepit: & regis opes venundedit pecunia oi in publicū ærariū relata: quod Luca. signat, cum dicit. Quod Cato longinq̃ vexit super æquora Cypro. Ergo cū iussu populi mitteret Ca. ad pecuniā accipiendam, satis Cyprus Roma. imperio parebat cum in dignitate regi Aegyptiorū in: eq Alexandrini iniquo aio ferebant insulam, cui per multos annos Ptolemæos imparauerat: in Romanoꝝ iura cedere. Sueto. quoq significat post initam cum P. R. societatē Pto. Alexandria pulsum. Nam Ca. laborabāt vt sibi Aegyptus prouincia plebiscito daret nactus extra ordinarii imperii occasionē: q Alexandrini regem suū socium atq amicū a senatu appellatū, expulerant. Igit̃ vt socius atq amicus R. P. Prole. a senatu reduci postulabat: nec sine cā atq iusta senatus de eo reducendo tractauit: quā rem primū a me Sanute quæsiuisti. Quæ aūt foret versuum sibyllinoꝝ snia, satis supra demonstrauimus. Restat vt exponamus atq cōprobemus creditores legendū esse non cōpetitores. Sed hoc subiecta Cic. verba ad Qu. frem cōfirmabunt. Creditores vero regis aperte pecunias suppeditant ɔtra Lentulum, sine dubio res a Lētu. remota vr̃ esse, tum magno meo dolore, q̄q multa feci. Sed valde miror cur Domi. exponens illud Iuuen. Ip̃i magna sonant: sed tunc cum creditor audit Præcipue. Inqt. n. creditor q pecuniā credit debitori. Creditor item cuius pecunia

Creditor
indomitū

aliqd aliud agit: hoc loco, & apud Cic. res agit̃ per eosdem creditores nutigatoris plane hois verba, quæ nec coarguēda sunt. Nam quid aliud aliqd, creditoꝝ pecunia aduersus Lent. ageret non intelligo: sed q pecuniā regi crediderint: qd & tu q̄rendum existimasti: nihil eqnidē quod ex historia habebat, inueni præterq̄ ea quæ de Rabirio Posthumo Ci. scribit, is. n. grandem pecuniam regibus Alexādrinis crediderat, pulsus interea regno Pto. dolosis consiliis, vt dixit Sibylla postquam sensit Posthumus Romā venit: huic egenti & roganti hic felix pecuniam credidit. nec tñ primum. Nam regnā crediderat abūs: nec temere se credendū putabat: qd erat nemini dubiū, quin is in regnū restitueret a senatu Populoq Ro. in dando aūt & credēdo processit longius nec suam solū pecuniam credidit: sed et amicoꝝ stulte quis negat aut qs non admonet. q male cecidit, bene cōsultum putaret. i. difficile, q cum ipem magnā sis ingressus: id non exeq vsq ad extremum, supplex erat rex multa rogabat, omnia pollicebat̃, vt iam metuere Posthumus cogeret: ne quod crediderat perderet si credere cōstituisset modum. nihil aūt erat rege illo blandius, nihil hoc benignius, vt magis pœniteret cœpisse q̄ desistere liceret. Per hæc Cic. verba constat Rabirium suam & amicoꝝ pecuniā regi & Aegypto & postq̄ pulsus regno fuit credidisse, qd ɔuenit cu eo, quod Dion scribit regem dum regnaret, Romanis qbusdā pecunia stabiliendi regni gratia mutuo acceptas impedisse. Quod aūt largione regia multi corrupti fuissent, & supra ex Dione demōstrauimus, & Cic. idem signat hæc subiungens, nunc primū ex orōe crimen illud senatum corruptū esse dicunt, docetq Cicer. ad sumptum itineris ad magnificētiā apparatus, comitatūq regiū suppeditatā pecuniā a Posthumo fuisse. Ergo ausim ego affirmare creditores regios, q Lentuli pecunia oppugnarent, nō alios fuisse q̄ Rabiriū & eius amicos, q pecunias regi crediderāt.

Rabirius
Posthum⁹
Credito/
res regii

Hinc suborit̃ alia dubitatio, si rex Ro. veneiat, cur scribit Cic. Amonium regis legatū aperte Lentuli partes pecunia oppugnare, rñdemus regem vt supra demonstratum est, in ɔsulatu Lentuli Spintheris. & Q. Metelli nepotis Romam venisse. Illiq nō inimico P. R. senatum datum, post vero cum varia decernerent. Ephesum concessisse, & aut Romę legatū Amonium reliquisse, aut ex Asia misisse ad ꝓcurandā in regnum restōnem. scribit in eadem orone idem Cic. Rabirium posteaquam rex a Gabinio reductus fuit, in Aegypto mansisse i vt pecuniā exigeret ēt infra dignitatē Ro. nois Lentu. vero consulatu defunctus in ꝓuinciā Ciliciam, quæ ei mandata fuerat ɔcessit, ex qua facilis erat in Aegyptū trāsitus, & cōmode potuisset, siue cū exercitu, siue sine exercitu regē deducere. Quare in rege per se reducēdo multū p amicos laborabat, & de creditoribus qdem regiis abūde, vt arbitror, dictū est. Ad cætera iam transeamus de verbis Liuii siquidem illud, in quo maxime continet̃ consuetudo ferendoꝝ suffragioꝝ ad creandos præcipue magistratus satis cognosci non poterit, nec explicari: nisi Dionysii Halicar. libros qui de antiquitate Romana inscribunt̃ audiuerimus. Tū quæ is de ordine & diuisione graduum in ferēdis suffragiis tradat: subtilius pensitātes cū verbis Liuii ɔtulerimus. Magni momēti res hæc q̄n frequēter apud historicos & oratores de cēturiatis curiatisq comitiis mētio fiat. Ignoscendū aūt est Blondo Foroliuiensi, qui in sua Roma triūphanti de comitiis tractans p̄ter ea fere nihil dixit quæ apud Gelliū & pompeium festum legunt̃: qui duo scriptores velut per transitū: in quo hæc duo comitioꝝ genera differrent, delibarunt. Ea duntaxat vir non indoctus: q̄ suis tpibus cognosci poterant, aperire voluit: q̄q̄ ex qbusdā Cice. verbis, vt infra dicemus nescio qd qd a veritate non multū abest, de cēturiatis comitiis tradiderit, nō vero ita explicatius discriminet atq ordine ferendoꝝ suffragioꝝ dixeremus, si illud p̄monuerimus sub regibus qnq: hoc est a Romulo ad Seruiū Tullium belli paciq munia viritim facta. Idem & suffragia in comitiis data: qa ꝓpriu fuit curiatoꝝ comitiorū. Posteaq̄ vero census descriptus fuit distributæq centuriæ ad centum numeꝝ oneribus inclinatis a paupibus in dites: hoc est vt diuites pro copia opū & facultatū onera publica ferrent: q plus cōferebant in reip. vium in plures partiti cēturias: plura suffragia ferebant, de ordine aūt gradu ac numero centuriatum magis distincte loq non possumus q̄ verba Liuii: q̄ oia subnotauimus. De Tullio sic scribit. Aggrediturq inde pacis longe maximū: opus: vt quēadmodū Numa diuini author iuris fuisset: ita Seruii. coditorem ois in ciuitate discriminis ordinūq: quibus inter gradus dignitatis fortunæq aliqd interlucet posteri fama ferrēt. Cēsum. n. istituit rem saluberrimā tanto futuro impio, ex quo belli pacisq munia nō viritim ve antea: sed pro habitu pecuniā ferrēt. Tunc classes centuriasq, & hunc ordinē ex censu descripsit vel pace decoꝝ vel bello. Ex iis, qui centū milliū eris aut maiorē cēsum hrent. lxxx. cofecit cēturias quadragenas seniorꝝ ac iuniorꝝ prima classis oēs appellati seniores ad vrbis custodiā: vt præsto essent iuuenes vt foris bella gererent. Arma his imperata galea, clypeus, ocreæ lorica oia ex ære. Hæc vt tegmēta corpis eēnt, tela in hostē hastaq & gladius additæ huic classi duæ fabrū centuriæ: q̄ sine armis stipendia facerent datū munus, vt machinas in bello ferrēt. Secūda classis intra cētū vsq ad qnq & septuaginta milliū censum instituta & ex his senioribus iunioribusq viginti ɔscriptæ centuriæ. Arma imperata scutū pro clypeo, & p̄ter loricam omnia eadē. Tertiæ classis in qnquaginta milium censum eē voluit totidem centuriæ: & ex eodem discrimine

Dionysi⁹
Halicarna
seus
Biondus
Comitia
cē.uriata
Liuius
Classes
Centurie
Priaclassis
Secunda
classis
Tertia
classis

Quarta classis
Quinta classis

ætatum factæ nec de armis qcq̃ mutatum Ocreæ tñ ademptæ. In quarta classe census & quinq; viginti milium totidẽ
centuriæ factæ arma mutata nihil ꝑter hastam & verutũ datum. Quinta classis aucta cẽturia triginta factæ fundas lapi
desq; missiles hi secum gerebant. In his accensus cornices tibicinesq; in tres centurias distributi. Vndecim millibus hæc
classis censebaẽ. hic minor census reliq̃ multitudinẽ habuit. Inde vna centuria facta est imunis militia: ita pedestri exerci
tũ ornato distributoq; equitũ ex primorib⁹ ciuitatis. xii. scripsit cẽturias sex. Irẽ als cẽturias trib⁹ ab Romulo institutis
sub eisdẽ qbus inauguratæ erant noibus fecit. Ad equos emẽdos dena millia æris ex publico data: & qbus equos alerent
viduæ attributæ: q̃ bina millia æris in annos singulos pẽderent. Hæc oia in dites a paup: bus inclinata opa. Deinde est
honos additus nõ. n. vt ab Romulo traditũ cæteri seruauerãt. Reges viritim suffragiũ eadẽ vi eodẽq; iure ꝑmiscue oi/
bus datũ est. Sed gradus facti vt neq; exclusus quisq̃ suffragio videreẽ: & vis ois penes primores ciuitatis esset: equites
. n. vocabanẽ primi. lxxx. inde primæ classis cẽturiæ peditũ vocabanẽ ibi si variaret qd raro icidebat vt secundæ classis
vocarenẽ, nec fere vnq̃ infra ita discẽderent vt ad infimos puenirent. Nec mirari oportet hunc ordinẽ: q nunc est post ex/
pletas qnq; & triginta tribus duplicato eoꝶ numero centuriis iunioꝶ seniorũq; ad institutã a Ser. Tullio summã non
conuenire. Hæc fere eadẽ a Dionysio tradunẽ in lib. vii. vbi narrat quo pacto damnatus fuit Martius Corionalus: rem
tñ ipsam aptius declarat: docetq; qua rõne nullus suffragio exclusus videreẽ, & vis ois pene primores ciuitatis eẽt. Nam
quoties populus ꝑmittente senatu in centuriatã a consule vocabaẽ ꝑfectus sacris qbusdam ex lege campum martiũ, qañ
vrbem erat multitudo conueniebat sub centurionibus & signis posita vt in bello ferebant q; calculos: non tñ oẽs accipiẽ
tes, sed p ordines quiq; singulos q ordines centũ nonaginta erant in sex diuisis classes vt supra ex Liuio demõstrauim⁹:
q̃q̃ numerus centuriaꝶ siue ordinum non ꝯtingat hunc numeꝶ. Sunt. n. centuriæ. c. xc. annotatæ. Sed ad ꝑsens negociũ
hæc numeꝶ discrepantia parum facit: nisi forte ꝑter decem & octo centurias equitũ tres ẽt a Rumulo institutas annume
rauimus. Igitur quoties nonaginta tres centuriç idẽ sensissent, tunc in ea re de qua agebaẽ ferendoꝶ suffragioꝶ finis ade
rat, neq; amplius dabant reliqs centuriis sex & nonaginta ferẽdos calculos: quod si narrassent inter se primæ classis centu
riæ: quæ numero erant nonaginta octo. cõnumeratis in eis decẽ & octo centuriis equitũ: tunc secunda classis: quæ erat
duarum & viginti centuriaꝶ vocabanẽ, & tertia classis ac deinceps reliquæ, donec idem septem & nonaginta centuriæ
sentirent. Sed ꝑsæpe certamina dignitatũ & magistratuũ finem per eas centurias: q̃ primæ vocatæ erant accipiebãt ita
vt non esset opus amplius in aliquo vltimis. Raro aũt ita res variabaẽ vt ad vltimũ vsq; suffragium procedereẽ. Liqdo
de his Dionysii verbis patet qño nullus excludereẽ suffragio: cum oẽs centuriç in campum Martiũ prodirẽt, & ius oĩum
foret ad ferenda suffragia: vis aũt ipsa penes primores maneret hoc est quoties non variassent, quoꝶ tñ suffragia nunquã
adeo variabanẽ, vt necesse esset admittere infimæ sortis hoies. Hic fortasse quç res cur tñ septem & nonaginta centuriç
certamina cãpi deciderent: ad qđ dicimus hunc morẽ habuisse Romanos & ẽt ab Atheniensibus, vt August. scribit, ser/
uatus est vt in iudiciis quoties pares essent sñiæ iudicium reus absolueret. In creandis vero magistratibus: & in certami/
nibus campi, qa paria non poterant esse suffragia: quæ oia numero erant. cxciii. ibi primũ vltra dimidiũ vẽtũ erat, statim
finis imponebaẽ. Ergo nonaginta septẽ finem statuebant, cum transcenderent dimidiũ, & hçc erant centuriata comitia,
in quibus suffragia ferebanẽ, ex sensu & ætate qa centuriæ erant diuisæ bifariam senioꝶ ad vrbis custodiam: & iuniorũ:

A. Gellius
Comitia curiata

qui foris bella gererent. Et qa Ro. P. his comitiis non multum aberat ab instructo exercitu, pro militari munere diuisus
erat: ideo dixit A. Gellius centuriata comitia intra pomerium fieri nefas esse: quia exercitum extra vrbem imperari opor
teat. Intra vrbem imperari ius non sit: pp a centuriata in campo Martio haberi exercitumq; imperari, præsidii causa so/
litum: qm populus esset inferendis suffragiis occupatus. Præterea idem author tradit maiores magistratus comitiis cen
turiatis fieri. Cice. quoq;, quod & Blondus notant Luciũ Murenam defendens ambitus petitione cõsulatus accusatum
inter alia argumẽta hoc vno potissimũ vsus est. Murenã forma oĩum grauiore delectã fuisse illo die: quo auspicato comi
tiis centuriatis Lucium Murenã consulem renunciauit. Erat. n. grauissima forma comitioꝶ, quoꝶ vis ois penes poten/
tes essent. Curiata vero comitia: quæ p lictorẽ curiatim calabanẽ. i. vocabanẽ ex promiscuo suffragioꝶ gñe constabant.
Hæc. n. ab Romulo & reliqs regibus instituta fuere oisq; R. P. ad curiatam cõtionem vocatus in foꝶ cõueniebat finis

Aristocratia Venetorũ
Ducis Veneti creatio

busq;: qbusdã loca fori cõcludebant: in qbus singulæ curiæ sepatim tanq̃ in septis sistebanẽ viritim suffragia laturç, & fe
re plebiscita & leges curiatis comitiis rogatione trinũdinũ facta ferebanẽ. In vestra aũt Aristocratia ferendoꝶ suffragio/
rum hic ordo non ht. In designandis aũt magtatibus quoties vniuersa ꝯtio in atriũ amplissimũ coit, p subsellia ptiti par/
titu ad sortẽ electionis put sors exierit citanẽ, q̃ diuisio subsellioꝶ hẽt ꝓpriã sibe vocationi tribuũ p septa discretarum.
Et quoties dux creaẽ: qa magtatus ille sũmus est, & ꝑpetuus. Vnus & . xl. viri miro ordine: & qđ vix fieri posset vt sorte
& ꝯsilio delecti statutũ modum suffragioꝶ hñt: nã q prior qnq; & viginti suffragioꝶ puncta tulerit: is statim dux saluta
tur difficiliusq; est adhũc numeꝶ puenire: q̃ in gñali ꝯtione, vt dicitis, mille suffragia tulisse, qđ. i. grauiore iudicio, & ma
turiore ꝯsilio res tanta geraẽ. Differunt ẽt suffragiorum q̃litates. Nã in quẽ plura puncta e duob⁹ aut q̃tuor cõpetitorib⁹
collata fuerint, is magtatui designanẽ, q̃ lex in curiatis comitiis Roma seruabaẽ. Ast in duce creãdo ꝯtentio suffragiorũ
non admittiẽ: hoc est qs plura tulerit, quod in cẽturiatis comitiis seruabaẽ. Nam cũ candidatus q̃spiã siue is cõsulatũ: siue

Rector patauini studii
Prærogatiua tribus

præturam: aut quæsturã peteret. vii. & . xc. de qbus supra diximus suffragia accepisset: illico designatus hẽbaẽ. Patauii si
licet maximis minima cõponere, in creando eo magistratu, q ius iter scholasticos dicat: vestigia q̃dam curiatoꝶ & cẽtu/
riatorum comitioꝶ appent. Nam sacrarum legũ studiosi p nationes q̃. i. centuriatim diuidunẽ, ẽt vna quæq; nationum
delegit cui potestas pro oĩ gente ferendi suffragii daẽ: q vero liberalibus artibus atq; philosophiç incumbunt, viritim la
tis suffragiis rectorem: sic. n. is appellatur: creant. Et quia de comitiorum ratione multa disserimus: prçtereundo nõ vẽ
quid esset prærogatiua suffragiorum: & quæ prærogatiue tribus atq; centuriæ dicerentur. Pedianus ait ꝑrogatiuas tri
bus esse, quæ prima suffragium ferunt ante iure vocatus. Mos. n. fuerat quo facilius in comitiis cõcordia populi firmare/
tur: bina domo de iisdem candidatis comitia fieri, quorum tribus primæ prærogatiuæ dicebant quos vellent consules
fieri secundæ iuræ vocatæ ꝙ in his sequente populi, vt sæpe contingit ꝑrogatiuoꝶ voluntate iura omnia complerenẽ:
hæc elegãtissimi & nobilissimi iterpretis verba, vt plenius & melius intelliganẽ aliqd a nobis addendum vẽ quantum
ex Li. & reliqs historicis, vbi ꝑrogatiue mentio fit. coniicere possumus iuræ vocatæ tribus & cẽturiæ dicebanẽ, q̃ iussu
consulis, aut tribunoꝶ in contionẽ veniebãt. Hæ ad ferẽda suffragia vocabanẽ: vt supra diximus. Sed anteq̃ ad suffragia
citarent nõnunq̃ sermo in populo habebaẽ de dignis indignisue vt fierent. Cæteri diligentiores ad suffragia de his fe/
renda, & plerũq; is candidatus dignitatem consequebaẽ. in quem sermo populi inclinasset: diligentius: qñq; mecũ cogi/
taui: an in vestra republica præpotenti & recte instituta aliqd geraẽ: quod aliquam ꝑrogatiuæ similitudinem referat:
tandem deprehendi eos magistratus: qui per scrutinium designantur: quodammodo prærogatiuæ more designari. Nam
sunt ꝑfecturæ quædam in vrbe: quæ scrutinio patrum designatæ: mox vniuerso patritiorum ordine cõsentiente confe/
runtur:

runtur, & fere quod patribus placuit: hoc vniuersa contio sequitur atq; cõfirmat, siue leges ferantur, siue magistratus demandent. Est tñ aliquãdo, vt diuersa a patribus & a senatu contio statuat, hinc existamamus quod Ro. in democratia ꝓrogatiuam dixerũt, id nõstris tpibus Venetos in sua Aristocratia scrutiniũ appellare, & vt semel dicam qđ sentio: qcqd suffragiis vniuersalis contionis cõfirmandũ: atq; ratificandum est: q̃uis rogati patres id decreuerint, ꝓrogatiua senatus factum dici põt. Ad nostram sniam tum confirmãdam tum apertius declarandã: quæ Liui. in .xxi. lib. scribat: vbi de Hãnibale loquitur subnotauimus. Qui ꝓrogatiuã militatem qua ex tẽplo iuuenis Annibal intra ꝓtoriũ delatus: imꝑator q; ingenti oĩum clamore atq; assensu appellatus erat: fauor ẽt plebis sequebatur. Prærogatiuã militarẽ intelligimus ingentem cõmũ clamorem atq; assensum militum cum Annibal appellatus est imperator, quã mox plebs sequeret: quæ & suo studio: suisq; suffragiis illum imperatorẽ exercitus factura erat. Tertulianus item in apologetico. Liberius ergo cuius tẽpore nomen Christianũ in seculũ introiuit annunciatũ sibi ex Syria palestinę, q̃ illic veritatem illius diuinitatis reuelauerat, detulit ad s̃natũ cum prærogatiua suffragii sui Senatus, qa ipse non ꝓbauerat, respuit. quid enim fuit prærogatiua suffragii Tiberii, nẽpe qa prius ille decreuerat Christum nostrum Deũ ħri. Locus hic poscere vr̃: vt de ꝓmulgatione legũ pauca differamus. Nã leges ipsæ trinũdino ferri solitæ erant: nec alio modo rite a iure latæ dicebanť, nisi trino ꝓmulgatæ nundino. Ergo quid esset trinundinũ prius dicendũ vr̃. Prisci Ro. vt Varro & Dionysius authores sunt: annũ ita diuiserunt: vt nonis modo diebus: q in agro versarenť in aliquo opere faciendo vrbanas res vsurparent: reliqs septem vt rura colerent: de quo die intellexisse mihi vr̃. Ouid. in fast. cum ait. Est quo nouo semper ab vrbe redit. Ergo nũdinis rusticæ tribus in vrbem venientes ꝑmutationes faciebant reꝝ venaliũ: litesq; cõponebãt, & de publicis: quoꝝ erant ex lege Domitii, & q̃ permitteret ipsis senatus suffragia ferẽtes ea sanciebant. Tūc Tribuni maxime plebis legẽ ꝓmulgabant: diẽq; statuebant tertii fore siue trinũdini. Nam primo foro legebať lex Itidẽ secũdo foro: ast tertio foro cũ turba ex agris venisset, rogatio fiebat & ꝓco subiiciente scriba verba legis pp̃lo recitabat. Tũcq; pp̃s sanciebat. Ergo primo & secũdo foro velut binundino lex ꝓmulgabať: hoc est vt exponit Pomp. Festus in vulgus edebať, est. n. ꝓmulgare, quasi ꝓuulgare, & vt dilucidius rẽ oñdamus tpe ꝓmulgationis licebat itercedere: cum vero lata esset nequaq: quã rem signat Cic. in prima Antonianoꝝ: hæc dicẽs aduersus leges duas: quas Antonius post Cæsaris mortem ꝓmulgauerat, hoc est de tertia decuria iudiciũ. Et vt de vi & de maiestate dãnati ad pp̃lm ꝓuocarent, si vellent: ait. n. ac de his tñ legibus, q̃ ꝓmulgatę sunt: saltem q̃ri possumus, de his q̃ iã latæ dñt, ne illud qdem licuit. Illæ. n. nulla ꝓmulgatione latæ sunt anteq̃ scriptæ: qđ est ergo qđ dixit nulla ꝓmulgatione latæ sunt, nẽpe q̃ trinũdino pp̃lo recitatę nõ fuerũt, nec licuit illis obsistere: aut ꝯtradicere: vel vt magis ꝓprie, itercedere. Vñ paulopost ait, loquor de legib⁹ ꝓmulgatis: de qbus est itegrũ vobis, demõstro vitia, tollite, denũtio, vim, arma, remouete, hãc ferendaꝝ legum ꝯsuetudinẽ maiores quoq; vr̃i Sanute optime in Aristocratia instituerũt. Nã quoties grauior q̃dã res tractãda inciderit, de ea prius in curia sanctissima pr̃es rogant aliqđ dieꝝ deliberatione ꝓmissa. Postea vero senatusdecretũ sup ea re fit, ꝓut cẽserint prudẽtissimi viri: mox vero q̃ senatus decreuit ad ꝯtionem vniuersalẽ delata sciunť, siue sanciunť: li cñ illud diuulgari licet: quod supiore anno factum vidimus: Vbi lex sumptuaria lata fuit de moderando ꝓcipue mulieꝝ ornatu. Ea. n. lex primũ ad patres p principes senatus relata fuit: quã hi mox cum prærogatiua suorum suffragiorum concioni demandarunt, quæ patrum decreta magno studio sciuit.

Prærogatiua

Scrutiniũ

Prærogatiua militaris

Tertulianus

Trinundinum

Promulgate

EX ANGELI POLITIANI MISCELLANEIS.

ℭ Quã multa in epistolis familiaribus quæ nunc hñr Ciceronis ꝑpostera: tum quem in ordinẽ restituẽdæ. Cap. XXV.

NActus sum Ciceronis epistolaꝝ familiarium volumen antiquissimũ, de quo ẽt supra dixi tum ex eoipso alterũ descriptum, sicuti qdam putant Francisci Petrarchæ manu. Descriptum aũt ex ipso liquet multis argumentis, q̃ nũc omiserim. Sed hic posterior quẽ dixi codex, ita est ab indiligente bibliopola cõglutinatus: vti vna transposita paginarum decuria, ꝯtra quã nota sit numeris dep̃hendať. Est aũt liber in publica gentis Medicę bibliotheca. De hoc itaq; vno quantũ coniiciam cũctu plane quotquot extant adhuc epistolaꝝ earundẽ codices ceu de fronte capiteq; manarunt: inq; oĩbus ꝑposterus & peruersus lectionis ordo: q mihi nunc loco restituẽdus: quasiq; instaurandus. Quare adhibe q̃so animum, qcunq; liberalis has l̃ras amplecteris. Igiť in libro octauo. Cœlii epistola ad Ciceronẽ, sic incipit Certe inq̃ absolutus est me rep̃itante ꝓnunciatum est: & quidem oĩbus ordinibus: sed & singulis in vno quoq; genere sententiis. Vide modo inqs hucusq; ordo nondum interpellatus. Quæ aũt statim sequunť verba. Literis onderis: & cętera: diuersa ꝓrius a superioribus atq; alterius epistolæ inuenias: Perge porro: ab ea ipsa ep̃la deinceps numerare sequentis ad eam, quæ sit q̃rta & vigesima, cuius ita principiũ, nõ mehercules. Nihil vnq̃. n. q̃ cum superiore ꝯtinuať. Vt legas ita. Certe inq̃ absolutus est me rep̃itante ꝓnunciatũ est, & q̃dem oĩbus ordinibus: sed & singulis in vno quoq; gñe sentẽtiis. Vide mõ inqs. Non mehercules: nihil vnq̃. n. atq; ita reliqua subtexe: donec ab hac ipsa, quã diximus alterius eẽ ep̃lę peruẽeris ad seq̃ntẽ decimã, cuius hoc initiũ. Sic tu inqs Hirciũ, quã eo vsq; lege dum in verba hæc icidas. Si vllã spem: q̃ sit offenderis. Totum hoc delebis, aut in recto in vitii cætera mihi ꝓbabunť. Totum hoc inq̃ delebis aut induces, qm̃ aliena plane huic loco. Mox denuo recurres ad ea, q̃ posita ꝑperã sunt in illa Cœlii, de qua primitus dictum, atq; ita ꝯtinuabis lectionẽ. Si vllam spẽ his oñderis ita tractim legẽs ad ep̃lam ꝑuenies tertiã ab hac & vigesimã sic videlicet icipiẽtẽ. Duabus eius ep̃lis rñdebo, clausamq; hac fini. Si. n. nihil est in parietibus aut tecto vitii cætera mihi ꝓbabunť. Post eamq; statim ꝯseq debet ep̃la, q̃ nunc ab illa vndecima, sic ordinãs. Delectauerũt me tuę l̃rę. Comprobat hunc ordinẽ quẽ posuimus nõ solũ codex vterq;, vel ille antiquus vel hic ex eo stati natus, a quo cæteros quoq; oẽs bibliopolę vitio deprauatos liquet. Sed itellectus q̃t sensusq; ipse luce clarior sic vt acutius inspiciẽti qcqd vl̃q̃ prorsus obscuri est ambiguiq; tollatur.

ℭ Verba in Ciceronis epistola ex Ennii Medea de græca Euripidi. Cap. XXVII.

CIcero in epistola ad Trebatium. Hoc tibi tam ignoscemus nos amici: q̃ ignorauerunt Medeæ quæ Corinthum arcem altam habebant matronæ opulentæ optimates: quibus illa manibus gypsatissimis persuasit, ne sibi vitio illæ verterent q̃ abesset a patria. Nam multi suam rem bene gessere & publicam patriam procul. Multi qui domi ætatẽ agerent, propterea sunt improbati. Nemo ex iis, quorum edita sit sententia suspicatus est adhuc non esse ista plane Ciceronis verba: sed poetæ alicuius magis: cui liceret vti vocibus illiusmodi figuris: ceu sunt illa quæ Corinthum arcem altam habebant, & matronæ opulentæ optimates: neque saltem hoc viderunt iambos adhuc in his versibus extare integros duos, aliorũq; quasi discerpta mẽbra veluti noscitari. Nos hæc ex Ennii Medea verba esse collegimus non

quidem suo prorsus ordine: sed quo cōmodissimū Ciceroni fuit allegata. Nā cū de graeca Euripidi versam ab Ennio Medeam in latinū cognouissemus, sniam ꝑrinus horum verboꝝ; de ipsa nimirum Euripidi tragoedia: qñ illius Ennianae iactura fecimus: libuit aucupari. Sic igit in ea tabula cū matronis Corinthiis loquēs inducit Medea vti persuadeat non sibi verti vitio oportere qd absit a pria. Qñ multi, inquit, honesti ēt procul a pria: multi cōtra domi fuerūt inglorii. Nā male audiebant pegrinae foeminae, vñ illud comicū. Adeon est demens ex pegrina. Sitr taceri posse ait Parmeō: famiam fuisse Thaidis meretricis Athenis victitantis. Versiculos aūt Euripidis ipsos ex Medeae psona ne qs fortasse desyderet hic ascribemus, κορίνθιαι γυναῖκες, ἐξῆλθον δόμων, μή μοί τι μέμψησθ'· οἶδα γὰρ πολλοὺς βροτῶν σεμνοὺς γεγῶτας, τοὺς μὲν ὀμμάτων ἄπο, τοὺς δ' ἐν θυραίοις· οἱ δ' ἀφ' ἡσύχου ποδὸς δύσκλειαν ἐκτήσαντο, καὶ ῥᾳθυμίαν. Quod aūt diximus poetam Enniū de graeco vertisse tragoediā, Euripidi Medeā ptim de verbis Ciceronis coniectamus: q sic ait in primo de bonorū maloꝝq; finibus. Quis. n. tā inimicus pene noi Romano est, q Ennii Medeā, aut Antiopā Pacuuii spernat aut reiiciat? Qui se iidem Euripidi fabulis delectari dicat: latinas litas oderit partim ēt: q Enniae tragoediç principiū multis locis, vt a Quintiliano volumine qnto: vt a Cicerone in lib. de fato: vt item ab aliis authoribus idētidem citat: sed nusq̄ tamē longiore tractu q̄ in rhetorico secūdo eiusdem Ciceronis ad Herennium. Quod hic ex codicibus variis emendatum subscribimus: vt illustrēt obscuritas locis aliquot in lingua latina aboriens: quoties vnus aut alter de eius tragoediae principio versus allegat suppsso authoris noie: simulq; itellectu suspēso. ¶ Locus ipse apud Ciceronē sic est. Ne Enniū inquit & caeteros poetas imitemur: qbus hoc modo loq cōcessum est. Vtinā ne in nemore pelio securibus Cęsa, accidisset abiegna ad terram trabes. Neve inde nauis ichoandae exordiū cepisset, q̄ nunc noiat noie Argo: q argiui vecti delecti viri petebant illā pellē inauratā arietis Colchis impio regis Peliae p dolū. Nam nunq̄ aera errās mea domo efferret pedē Medea aio aegro, amore sęuo saucia. Est aūt trabes in versiculo secūdo singularis numeri queadmodū & Priscianus legit lib. vii.

Trabes pro trabs

Vetustissimi. n. vt ipse inqt, etiam trabes pro trabs proferebant. Euripidi vero tragoediae principium si cum Ennianae conferas: feceris arbitror operępretium quod & subnectā: εἴθ' ὤφελ' Ἀργοῦς μὴ διαπτάσθαι σκάφος Κόλχων ἐς αἶαν, κυανέας συμπληγάδας, μηδ' ἐν νάπαισι Πηλίου πεσεῖν ποτε τμηθεῖσα πεύκη, μηδ' ἐρετμῶσαι χέρας ἀνδρῶν ἀρίστων, οἳ τὸ πάγχρυσον δέρας Πελίᾳ μετῆλθον. οὐ γὰρ ἂν δέσποιν' ἐμὴ Μήδεια πύργους γῆς ἔπλευσ' Ἰωλκίας ἔρωτι θυμὸν ἐκπλαγεῖσ' Ἰάσονος.

¶ Panici terrores qui vocentur eoq; locupletissimi citati testes. Cap. XXVIII.

Panici terrores

IN Ciceronis epistola ad Tironem, quae posita in extremo familiarium volumine: sic scriptum est. Et si Atticus noster, qui quondam me commoueri πανικοὺς intellexit, idem semper putat, nec videt, qbus psidiis philosophiae septus sim. Hercle q timidus ipse est, ψοφοδεής. Panica vocantur: vt arbitror: a graecis repentini quidam terrores & consternationes: quales vtiq; lymphatici metus vsq; a deo irreuocabiles, vt non ratione modo: sed mente etiam careant. Quo item verbo Cicero idem vtitur in epistola ad Atticum libro quinto. Scis enim inquit quaedam πανικὰ dici. Facit item Hyginius de panico terrore mentionem quo loco de Capricorno: his verbis. Hic enim dr cum Iuppiter titanas oppugnaret: primus obiecisse hostibus terrorem, qui panicos dr: vt ait Eratosthenes. Quam fabulam & Germanicus innuit in Arateo commentario. Euripides in Medea sic ait. καί τις γεραιὰ προσπόλων δόξασά που ἢ Πανὸς ὀργὰς ἤ τινος θεῶν μολεῖν ἀνωλόλυξε. Panos autem vocat iras. Euripides, sicuti est apud antiq̄ssimū ipsius interptē τὰ πανικὰ δείματα, i. panicos terrores, ὅτι τὴν τῶν αἰφνιδίων φόβων καὶ ταραχῶν αἰτίαν τῷ Πανὶ ἀναθέασιν. Qm inqt repentinoꝝ terroꝝ: & alternationū cām ideo Pani tribuūt. Et apud Synesiū in libro de puidētia sic inuenio sermē: καὶ πανικοὶ θόρυβοι μεθ' ἡμέραν τὸ στρατόπεδον κατελάμβανον. Et panici tumultus interdiu exercitū occupabant. Quo loco amplius ēt cuiusmodi essent hi deniq; terrores explicant. Quin interps ēt nescio qs ita verba haec ipsa Synesii enarrat: vt panicos appellari terrores dicat: cum repēte in exercitu viri equiq; pturbant nulla cōparente cā. Solent. n. inquit foeminae vi numinis instinctae Panos orgia clamoribus concelebrare: qbus vtpote repentinis metu audientes afficiunt. Sed & Nicetes Chomiates nō aspernabilis oino inter graecos author, panicoꝝ meminit phantasmatū in oratione quapiam sua. Theon quoq; Arati poetae interpres. Militasse ait Pana deū aduersus Titanas: primūq; eum videri concham illam tortilem & turbinatā, qua pro tuba vtunt inuenisse: quae graece Colchos appellat: factūq; ipsius opera vti se amandi sociis interim fieret copia dum sonitu quocūq; illo, q panicos vocat, in fugam Titanes agebant. Sed & Nonnus poeta Dionysiacon decimo furentem describens Athamanta nunc in sano panos flagello furiatū ait. Nunc intra ipsius aures bombū illū insonuisse panici saturnii flagelli verba ita sunt. οἷς ἔνι θυιὰς Ἀθάμας μανιώδεϊ Πανὸς ἱμάσθλῃ αἰεὶ δ' οὔατα δοῦπον ἀκούει. Et itē πανιάδος χθονίης ὑπὸ βόμβει δ' οὔασιν ἰωχλῆς. Quo aūt nūc piaculo Valerii Flac. pulcherrimos poetae versus taceā sup hoc ipso positos in libro argonauticō tertio. Dant: inqt: aethere lōgae Signa tubę, vox & mediis emissa tenebris. Nris hēt portus soliti rediere pelasgi. Rupta qes deus ancipitē lymphauerat vrbē. Migdoniae Pan iussa ferens saeuissima mris. Panne moꝝ belligipotens: quē lucis ab oris Antra tenēt, patet ad medias p deuia noctes Setigeꝝ latus: & toruae coma sibila frontis. Vox oēs sup vna tubas qua conus & enses, Quā trepidis auriga rotis nocturnaq; muris Claustra cadūt, talisq; metus nō martia cassis. Eumedidumq; non tristis ab aethere Gorgo Sparserit aut tātis aciem raptauerit umbris. Ludus & ille deo pauidum prae saepius aufert. Cum pecus & pfugi sternunt dumenta iuuenci. Quint. libro etiam sexto apud eundē barbarus quispiam ad terrorem incutiendum simulachra Panos ptulit. Hispidus inq; dei latuit terrore lycaei. Sed & Sozimus historiae graecus author in libro tertio monstroso aspectu quempiam apparuisse pellitum dicit. Albanis Romanisq; prelium commissurus. Etenim deum Pana belligerum fuisse vel ex argumento Nonni cognoscimus vel ex Theocriti fistula nam in ea sunt ista quoq; verba de Pane deo. οὐχ αἶθε πάρος φρένα τέρμα σάκκοιο. Eundemq; fuisse Atheniensibus auxilio contra Persas cum alibi legimus: tum in ea ipsa quam diximus fistula, his verbis. ὃς ἀβίου ἀγορίαν ἰανίδα πατροφόνου τυφλῆς τὰ φίλατο.

Panos
Ira
Synesius

Nonnus

Sozimus

¶ Vitiose quaepiam in epistola Ciceronis, deq; vocabulo quod est Sciamachia. Cap. XXXIIII.

RVsticum nimis & illepidum sordidumq; adeo plane vocabulum Ciceronis epistolam occupauit: eaq; est ad Brutum isto principio, Mirabiliter mi Brute laetor, sic enim in ea legimus meaeq; illae vehementes contentiones tanquam scientia annihilatae esse videantur. Quod quidam tamen hactenus corrigunt: vt dicant tanquam si iam annihilatae esse videantur. Cōsultant quaeso eruditi peritiq; idoneorum verborum veterumq; lectionum consultant: sud quisq; iudicium sensumq;, ac tum demū credere audeant annihilatas cōtentiones scriptū fuisse a Cicerone. Nos in codicibus duobus Medicae familiae, quoꝝ supra quoq; fidē allegamus: mēdose id ēt, sed tn̄ vt erroris adhuc vestigium nō sit abolitum, sic reperimus tāq; sciamachae esse videant. Quare suspicamur legēdū: Sciamachiae. Sūt. n. Sciamachiae nihil sane aliud quā vmbratiles pugnę. Sentit. n. Cicero hoc vtiq; frigere iam se plane in senatu non succētibus Bruto rebus

Sciamachia

suisq;

suasq; illas vehementis contentionis Sciamachias videri. Vocabulum ipsum perquam est elegans apud græcos & magnopere, vsitatum. Quin. Galenus quoq; medicus in libro. ii. hic ait Inter celeres exercitationes q̃ tñ attentæ violentæq; non sunt. & cursus annumerat: & Sciamachias. Deniq; vel Eustachius in Odissee commentario Rapsodię tertię de verbo eo sic meminit. Et M. Varro satyram vnam e suis illis Menippeis Sciamachiã iscripsit. Hęc. n. est apud Gelliũ vera ex antiqs exẽplaribus lectio: nõ vt qdã ẽt scribũt Criomachia. Qui paulo ẽt supra in epl'a eadẽ Cic. vocabulũ alterũ qd est de gręca scriptura deprauatũ migrauit in latinã. Nã pro eo qd erat factũ iam optanõ. Neq; aũt hoc quoq; ab vllo hactenus aiaduertit. Quare sic legeris. Plane iam Brute frigeo. Organon. n. erat meum Senatus, vt quo pro organo Cice. proque instrumento vtebatur.

Eustachi? Organon

Quod erat in Cic. epl'a vocabulũ philotheoron corruptũ dein iprobe in nomẽ qd est philoctetẽ. Cap. LXXXVII.

IN Ciceronis epistola ad Trebatiũ: cuius initiũ. In equo troiano scis, esse in extremo sero sapiũt: ita scrip tum fere cunctis exemplaribus inuenit. Deinde quod in Britannia non minus q̃ Philocteten te præbuisti plane non reprehendo. Diu me torserat maceraueratq; eliciendo sensu de verbis his: neq; pcedebat. Quorsum enim de Philotecte hic Cice. Sed enim postea codicem illum vetustissimũ Laurenti medicis opera sum nactus: quem & superius citaui minus multo q̃ cæteri deformatum inquinatum peruersum conturbatum. Nam in eo licerat. Deinde quod in Britãnia non minus Philotheorum te præbuisti plane non præbendo. Nam philotheorus is est qui spectationum studiosus: qualem se Trebatius in Britannia præbuerat, dum prælium fugitans ociose asserit in armis medius. Ex quo Cic. materia ioci & cauilli.

Philotheorus

EX EGNATII RACEMATIONIBVS.

Notæ quædam literarum ex Cœlii ad Ciceronem epistola obscuriores illuminatæ: necnon Frontini hac ipsa super re libello de aquæ ductibus correctæ: adq; de Hieroglyphis Aegyptiorum literis scitu quædam digna: ibiq; Ausonii locus de litera Lacedæmoniorum explicatus. Cap. III.

VIx ab Ouidio auocari æquo nos patiebamur aio. In cuius mehercle opera ad sexcẽtas annotationes pene: cũ plus ocii: q̃ et is ue studiis impetrare licuerit meis edãdas: cõfecisse me iã nunc non tã audacter q̃ vere pfiteri possum: cũ locus vnus ex Cœlii octauo ad Ciceronẽ epl'a: cuius initiũ est. Quod M. Marcel. N. F. me ad se vel inuitũ traxit. In qua epistola sunt hæ in fronte statim adpositæ notæ. D. E. R. I. C. q̃ sane (vt video) sic oẽs hactenus torserunt: vt cũ multum in illis pcipiẽdis insudarint: tandẽ velut aium despõderent aut inenarratas relinq̃re. aut q̃ morbus iã late serpit: cũ minus intelligerẽt: tanq̃ nihil cassasq; eraserunt. Est qdẽ hac tẽpestate quorũdã ea inscitia: dicã an insania? vt q̃ nõ ipsi intellegãt statim imutari: statim tolli iubeãt: æque ac si Cẽsores apud quos ne oscedo qdem tuta a multa fuerit: oẽs notas scriptoribus equũ adimere: vel nõ adscripta cã valeãt. Nos vero quos non istęc prurigo vel potius rabies (vt alia sint) tenet: pquisitis diligẽtius multorũ scriptis: aduertim⁹ eas notas ex veterũ frequẽtiore vsu sic adscribi sæpe solitũ. q̃ cũ id tpis notissimæ essent: nũc desuetudine aut obscuriores: aut supfluæ (si diis placet) æstimant. interp̃tant aũt notę illę ad hãc sententiã rõnẽ. D. de. E. ea. R. Re. I. Ita. C. cẽsuerũt. tñ etsi Probus est author (Hũc credo, cuius Gellius libellũ de notis citat) pluribus maiores nr̃os vsos: vt. s. semp ita plebiscitis & senatuscõsultis singulares hasce adscriberẽt lr̃as. Q. D. E. R. F. P. D. E. R. V. I. C. id est. Quod de ea re fieri placeret: De ea re vniuersi ita cẽsuerũt. vt facile in eã sniam veniãq; & Cœlius hasce oẽs adposuerit. sed seq̃nti sęculo a scriptoribus: qd bis repetitũ videbat: abrasum: amputatũq;. Quod vitiũ: sed nõ æque tñ insigne & Frõtini libellũ de aq̃ ductibus occupauit q̃busdã in locis: quos tu ad hũc modũ restituas oẽs iã facillime. Adq; hęc Romanæ vrbi scribẽdi rõ pbata. est illa vero Aegypto. vt aialia depingẽtes quicq̃d vellẽt signarẽt. Prętermitto vero q̃ Diod. q̃ vel alii q̃dam. Hoc dixerimus qd libello hac sup re q̃nq; legimus sane q̃ admirabile: q cũ ingratum hoiem notare voluissent: colũbæ effigiarent effigiẽ: q aial hoc cũ primũ adoleuit mr̃em rostro icessere adq; impetere sit solitũ. sed & cũ tardũ. Formicã Vespertilionis ala ptectã figurabãt. q credant formicã nunq̃ inde exire, quo vespertilio semel accesserit. sed & illud Aug. Cæsaris tarde festina q̃ scite? q Delphinũ pernicissimũ alioq natantiũ: Anchora innexũ pingebãt. sed vt de tota hac lr̃aꝝ rõne quę sparsim apud authores inueniũt breui aliqd velut apis colligã: placet & Ausonii ad Paulinũ epl'a nondũ illũ soluere: q̃ nam. s. sit illa lr̃a, qua Lacedæmonii Philippo Regi negarũt. est aũt carmẽ.

Vna fuit tantum qua respondere Lacones Litteræ & irato Regi placuere negantes.

Tu igitur scito lr̃am illã fuisse ου græcam, quã nemo nõ vel paulo modo humanior in græcis nõ significare apud gręcos nouit. Lacedemonii nãq; Philippo Regi petenti nescio quid quod pstare nollent: sic rescripserunt αχαιgη⊤ΗσαΣ ου. i. quę petiisti nõ. Plutarchus in Laconicis Apophthegmatis author, sed de his satis superq;. Credimus. n. iã & sup. Cœlii notis & Frõtini nec nõ Ausonii lr̃a: vt dubitandũ sit nequaq̃: explicatũ perbelle locũ. Cæterũ & illud addimus veluti corollarium. Duas illasq in eadẽ Cœlii epistola notas N. &. F. nonis Februariis significare, quod addimus nequis hoc ita quoq; attẽtare ausit: vt has quoq;: quemadmodum in epistolis Mediolani nuper impressis priores illas erasere: sic eradat aliquis. Nisi dixerit Nobilis familiæ potius: quod displicet: interpretandum.

EX NICOLAI SCOELSII LVTTAREI LECTIONVM VARIARVM LIBELLO. LECTIO. XXXI.

De Ciceronis Epistolarum stilo iudicium.

SIdonii iudiciũ in epistolari stilo de Cicerone dãnatur ex Becichemo, vbi de arte epistolandi conscripsit. Qui tam & si beneuolentiam, ac studium, quo se affectum eloquentia putat, in Ciceronem declarat, amore tamen facile vinci se ostendit, cum neq; huius ætatis quisquam sit, qui possit vere & videre, ac sentire de Cicerone quicquam, tanta est. n. suorum studiorum admiratio, qua doctissimus quisq; capitur: eaq; decipitur, vt in iudiciis conferendis, amore impediatur. Properandum igitur ad vetustiorum est sniam, quorum acrior paulo, ac exquisitior, siue syncerior multo cuiuis iudicii optimo erat, atq; ingsitio vel ingenii, vel sermonis. Et qd doctissimus q̃sq; de Cicerone sentit, ac discussit, eidem nostram tempestatẽ puto & assentiri, & parere oportere. Nõ tam igit̃ inimicitet Becichemũ cum Sidonio rem istanc hẽre decuit. Qui fortassis nõ temere de Cicerone ad Constantinũ scribens, hmõi iudicium ptulit. Nam de M. Tullio silere in stilo epistolari melius puto. Hæc Apollinaris. Sed Becichemus (audies oro) quã in Sidoniũ copiose, Ciceronẽ exoptãs defensum hẽe cumulateq; inuectus est. Merito (inquit) Franciscus Petrarcha vir doctissimus, & qui primus eloquentiæ iter Italis, tum Barbaris iam factis ex latinis vtcunque aperuit, taxat Sidonii temeritatem, qui ausus est alio orbe, alio

sæculo natus, aluernus orator non latio se fingere fratrem (vt ait ille) quod ipsum satis erat audaciæ, sed æmulum. Et (quod est grauius) irrisorem Ciceronis, atq; illi detrahere. Tum postea longa testiũ serie, authores multos, & varios, q Ciceronem eloquentissimũ omnium extra curriculum aleã positũ ingenii adducit. Sed ne solus, q tam acriter a Becichemo iudicat (nã Petrarchæ venia dari pōt, quod illis tpibus fuerit natus lucis exptibus) Sidonius ille delipere videat, videdum puto, & quãtum de Ciceronis epistolari stilo decipimur oẽs, quãtum atq; minoris culpæ Sidonius nota est taxandus. Cuius quoq; iudiciũ non ab vtroq; & Calui, & Bruti doctissimorũ, pariterq; eloquẽtissimorũ hoium multũ segregatũ est, Quod vtriq; de Cicerone habuerunt. In quo ẽt & Cornelius quoq; Tacitus versatus est, Qui & Calui, ac Bruti referens iniam, non longe ab vtrorũq; suam se posuit his verbis. Satis cõstat qdem Ciceroni detractores defuisse, qb' inflatus, & tumens, nec satis pressus, supra modũ exultans, & supfluens, vt parũ antiquus videret, legisti vtriq; & Calui, & Bruti ad Ciceronẽ missam eplam. Ex quibus facile est deprehẽdere Caluũ qdem Ciceroni visum exangue, ac tritum. Brutũ aũt ociosum atq; disiunctũ. Rursumq; Ciceronẽ a Caluo qdẽ male audiuisse, tanq̃ solutũ, & eneruem. A Bruto aũt (vt ipsius verbis vtar) tanq̃ fractum, atq; elumbẽ. Si me interroges, oẽs mihi videri verũ dixisse. Et paulo post. Nam Caluũ, & Asiniũ, & ipsum Ciceronẽ credo solitos & inuidere & liuere, & cæteris humanæ ibecillitatis vitiis affici. Solum iter hos arbitror Brutũ nõ malignitate, nec iuidia sed simplr, & igenue iudiciũ ai sui detexisse. An iuideret Ciceroni, q vt ne Cæsari qdem iuidisse? hæc Tacitus. Quid? Quod Cic. de se ad Petũ scribẽs ait. Verũtñ qd tibi ego videor i eplis? non ne plebeio sermone agere tecũ? nec.n. semp eodẽ mõ. Quid.n. sile hẽt epla aut iudicio, aut ꝯcioni? Quin ipsa iudicia non solemus oĩa tractare vno mõ priuatas cãs, & eas tenues agimus subtilius: capitis, aut famæ, scornatius. Eplas vero quotidianis verbis texere solemus. hæc Cicero. Cur igiṫ Sidoniꝰ q iudicio detrahit, & Calui & Bruti illud nõ vidit, qbus detrahere ẽt debebat, eo qd Ciceronẽ eplari vitio accusabãt. An qd illis minime, vti aliis fecerat, potuit? quod si istuc ipm fecisset, fides negareṫ. Cũ in idẽ Caluus, & Brutus cũ Tacito descẽdant. Atq; illud ad Pætũ scribens ipse cõfirmet Cicero, Illud equidem sat scio Ciceronem ab oĩbus doctissimis qbusq; viris, q in latinis maximo hñr ptio digne cõmendari atq; p meritis extolli, ipmq; oratoriæ virũ eloq̃ntiæ facile principẽ appellari, nullũ tñ, quẽ videre meminit, aut legisse, aut ab aliis accepisse scio, Ciceronẽ in eplis pter alios cõmẽdare, solitũ. Sed i hoc illi plurimos vel ẽt detrahere ad vitiũ vsq;. Nobis aũt qbus, qd Caluo, ac Bruto inerat, nec nõ Cornelio, maxie deest. s. in iudicãdo acrimonia, siue pspiciẽtia rerũ, & sermonũ, licet dicere, in cæteris pter Ciceronẽ, mõ si alios ei cõparabim', placere neminẽ. Quid.n. sile hẽt epla aut iudicio, aut ꝯcioni; qñ nec ipsa quidẽ iudicia vno, eodẽq; modo tractantur? ipsæq; eplæ modo inter familiares verserṫ, quotidianis verbis texendæ sunt, nõ laboratis, atq; selectis. Verborũq; ꝯtextus purus, aut simplex, non fucatus & timens esse debet, ita vt rebus ipsis, de qbus agendum est, non verbis epistola contexta videri debeat.

Ex Seruii Sulpitii ad Ciceronem epistola Lectio. V.

Ciceronis epistolarum lib. iiii. in quadam Seruitii Sulpitii ad Ciceronem epistola locum oñdit quendam beneuolẽtissimus, meorũq; potissimus Iacobus Tarellus Fanensis latinis, græcisq; litis perquãdoctissimus, quẽ vate potius, q̃ expositore indigere credo. Locus aũt talis est. Ad. x. cal. Iunii cũ ab Epidauro Pirẽũ naui aduectus essem. Postero die, cũ ab eo digressus essem, eo ꝯsilio, vt ab Athenis in Bœotiã irem, reliquãq; iurisdictionẽ absoluerem, ille vti aiebat, supra Maias Italiã versus nauigaturus erat. In quo ait Clericus Hubertinus. Supra Maias. Alii itelligũt supra Maias, vt subaudiamus dies. Sed dies in plurali ꝯstat masculini tñ esse generis, non aũt fœminini. Preterea non est mos doctorum ponere adiectiuum sine substatiuo. Ergo huic sniæ minime assentior. Alii dñt esse locum qd' & si adhuc apud neminem idoneum me legere memini, tñ magis pbo. hæc ille. Alius quidã supra Maias exponit. i. mense Maio peracto ppea, sicut p Calendas, Nonas, & Idus dies significamus, sic & p Maias, oẽs Maii mensis dies significare itelligit. Quod minime placet, qd authoritate caret. Et is ipse in Hubertinum obloquiṫ, sed tacuisse satius fuisset. Licet (inqt) vsitatius dies in masculino vtamur, tñ nõ futilis author dixit, venit post multas vna serena dies. Sed meliorem vellem, aut antiquiorem videre testem. Sed non est mirandũ, imo venia dari pōt, pueris hæc mandat, quãuis nec pueris quidem satis digna videnṫ. Matthæus vero Fortunatus Pãnonius genere mihi amicissimus, in literisq; ꝯsumatissimus, q egregie quidẽ Senecæ naturalia vitio purgauit, cum eum super hoc loco consulerem Patauii, ait se primum in hac re nihil pręstare posse, in qua quidem diu elaborauerit, & frustra, seq; interfuisse retulit Venetiis sermoni, quem de hac re habebant nõ indoctii hoies, quorum nõmini parco honesti gratia, nihilq; tandem accepisse. Cũq; paulisper cogitabũdus resideṫ, en habeo inquit, mendum dephendi, & verisimile satis, atq; probabile, nõ absq; authoris fide. Nõ.n. legẽdũ puto supra Maias, sed suprema æstate. Quãobrem nihil est, qd huic lectioni, sensui, aut veritati posse repugnare videaṫ. Assentior huic eqdẽ, eoq; magis, q fidem faciebat scripturæ vitiũ. Nãq; illud, supra, e in a corruptum fuit, cũq; supra scriptum fuisset. Maias vero prior syllaba ma, cum priori dictione iungenda erat, a qua fuerat disiuncta, vt sit suprema, qd' reliquũ est, videlicet ias, non caret vitio, litæ hic quidẽ mutatæ sunt, cum erat ais. quod æstatem significat. Nam ai, facit diphthongũ æ vt aulai, animai, paulæ, animæ, icirco. ais. reddit æs. quo æstatis tempus notatur. & temporũ inscitia, vel hoium literarũ ista mutatio facta est, hoc mihi facile persuasi, in quo fidem habere non est dementis, inuentũ laudaui, ipsumq; Matthæum ad cœlum extuli. Mox Philetichi legens cõmentaria, ad verbũ hæc vidi. Seruius suprema æstate Italiam versus nauigaturus erat: hoc est in fine æstatis, & circa principiũ Autũni. Quatuor.n. tpa anni, tripliciter diuiduṫ, in nouũ: adultum, & præceps, siue supremũ, & nouã æstatẽ dicimus principiũ æstatis, adultam æstatẽ, æstatis mediũ appellamus. Et supremã, siue pcipitẽ æstatem nũcupamus finẽ æstatis. Et sic de singulis, vt vernouũ, adultũ, & pceps. hæc Phil. Quibus iã apparet, Fortunati sniã prius fuisse Philetichi, & si nunquam viderit eũ, quã tñ approbo ea de cã: quod æstatis principiũ prima æstiua a Cicerone dr, vt in. ii. epi. fam. Proficisci in Ciliciam Nonis Maiis. & cum prima æstiua attigissem militarem q; rem collocassem, decedere ex senatusconsulto. prima inquit æstiua. s. principia æstatis, sic suprema æstate, pro illo, quod est vltimũ, vel summũ æstatis. Quãuis nõ ignorẽ Maleas siue Maleã emendari posse nõ Maias verũ, supra Maleas Italiã versus nauigaturus erã. Malea.n. est Laconiæ promontoriũ, cuius in mari parũ tuta nauigatio redditṫ cõtrariis ventorũ flatibus. hinc illud adagiũ venit, vbi ad Maleam deflexeris, domesticos obliuiscere. V. Virgilius. Ionioq; mari, Maleæq; sequacibus vndis. Propertius. Sæuiat hospitio sæua Malea tuo. Apud qd pmontoriũ mirtoũ mare nuncupaṫ inter ægeũ & Ioniũ a Mirtylo Mercurii filio a Pelope illic deiecto. Vnde Hora. Mirtoũ pauidũ Nauta secet mare Luctãtem Icariis Fluctibus africũ. Quã lectionẽ, vt pro loco accipiaṫ, & ipse nõ viderit, magis approbat doctissimus Hubertinus. Neq; mirandũ est, quod idem refert, se apud idoneũ minime videre meminisse, illud in cã fuit, qd' Maias pro loco acceptũ, nemo vnquã meminit, quod perperã sic legiṫ, at Maleas, siue Maleam oẽs norunt. Quæ lectio doctissimis quibusq; placere potest, modo liuor abeat. At in Maleæ declinatione atq; ethimologia nõ parũ dissidii qdã affert. Nõnulli primi flexus putant, & a Maleo Argiuorũ Rege dictum volunt, in quo Maleoticũ templũ sic appellatũ construxerit ille.

Quidam

Quidā vero putat Malea, seu Maleum pmontoriū Laconiæ a Maleo Tusculanorū Rege, qui primus tubā ęream inuenit. Quod dictū videanr, alii quanti faciendū erit. Nonnulli Maleū Tyrrhenorꝫ regem fuisse tubæ repertorē, a quo nomen promontorium acceperit, Qui cum pirata mare infestaret. Apollini templum dicauit noīe Maleotrem. Alii dicunt Achaiæ montem esse, in quo similiter veneretur Apollo, & ab eo Amphiraus vates auxilia missa receperit.

¶ Hubertini Clerici Crescentinatis in epistolis Ciceronis Commentum.

HVius voluminis epl'as: & si oēs cōi appellatione Cicero. dicunt, constat tñ ex earꝫ inscriptionibus a multis variisq; eius seculi doctissimus viris diuersis ēt tpibus scriptas tanta dicēdi elegātia & gratia, vt si non ex eadem officina: ab optimo tñ artifice exisse quæq; videant, tanta fuit illius seculi non mō in rei militares laudibus, verū ēt in oium bonarꝫ disciplinarꝫ pcipueq; rhetoricæ facultatis cognitione & exercitatione felicitas & gloria: q̄ tñ ne nrō qdem seculo cessit, si nosipsi nobis deesse nolimus, & nostræ negligentiæ culpam in ipsa tpa, in quibus tñ sine dubio plurimum momenti esse non negauerim. totam transferre designamus: & ingeniorꝫ nostrorꝫ bonitate vtamur. Quamobrem pueros adolescentesq; oēs non solum exhortor: verꝫ ēt obsecro, vt eloquētiæ studiis, q̄ maximam gloriam hominibus affert. totis viribus incumbant, atq; adeo ex his familiaribus epl'is initia sumant: has die noctuq; legant. has edifcant, has imitent in his se exerceant, his se oblectēt. deinde alios Cice. non minus eruditos quam elegantes libros euoluant: & tñ alios quoq; Romanæ linguæ pbatos authores, ita tñ & legant, vt hūc vnum sibi vel vexilli ferꝫ, vel potius ducem constituant, quem sequant, neq; enim sine causa a Quintiliano dictū est eum posse scire se plurimū profecisse, cui Cicero placebit. Ego ita hoc opus declarare studebo, vt mea ope & interptatione fretus nemo iam aggrediendū dubitet. Vt igit clarius harꝫ ad Lentulū epistolarꝫ argumentum appareat: ex Strabonis authoritate Ptolemæorꝫ series breuiter primum narranda videtur. Deinde Appiani & Plutarchi & reliquorꝫ: qui de his rebus scripserunt authoritate Ci. mentem ita declarare studebimus, vt industria nostra multis prosit. Sic igitur inquit Strabo lib. xvii. in descriptione Aegypti. Ptolemæus. Lagi filius Alexandro successit Ptolemæo aūt philadelpho Euergetes. Postea Philophater Agotochis: postea Epiphanes, postea Philomater filio impium a patre accipiente: huic vero frater successit secundus Euergetes noiatus. hūc Phisconem dicūt, cui Ptolemæus cognomēto Lathurus successit Lathuro aūt ętate nr̄a Auletes Cleopatræ, sed oēs post tertiū Ptolemæū male vixerunt deliriis corrupti. Pessime vero oium. iiii. vii. & vltimus Auletes, q pter cætera flagitia ēt choraulā exercuit: & adeo in ea gloriabat, vt non cūctaret certamie in regia celebrare, ad q̄ & ipse cū aliis cōcertaturus pdibat, atq; hic est, quē Alexādrini exegerūt, & cū ei tres filiæ eēnt, vnā natu grādiorē, q̄ legitima erat, reginā fecerūt & qua eius filiæ infantes adhuc atq; inutiles regno exciderūt Reginæ viri ex Syria accersiti psertim Gibio Sactes qdā, q se ex Syriacorꝫ stirpe simulabat, quē diebus paucis Regina eiecit eius ignobilitatē & illiberalitatem nō passa: p quo Archelaus q se Mithridatis filiū simulabat: venit: q Archelai qdē filius erat eius: q cōtra Syllā bellū gessit: & postea a Romanis in maxio honore habitus est. Interea Auletē Romā pfectū Pō. suscepit, & senatui commēdat: de reductiōe eius ait: & de nece legatorꝫ: q supra cētū cōtra regē venerant, in qbus fuit Dion academicus pnceps legatiōis. Ptolemæus itaq; ab. A. Gabinio reductus Archelaū & filiā iteremit. hæc Strabo, cū quo & Appianus & Plutar. cōsentiunt: & T. Liui. lib. cētesimo primo: & hic fuit pr̄ eius: p quē Pōpeius est iterēptus. Verꝫ ait Plutarchus in vita Catonis: Ptolemęus quē Autelē appellauit Strabo: priusq̄ Romā veniret accersitus a Catone Rhodū venit: quo cū postea q̄ locutus ē cōsulēre Catone: ne tanta felicitate relicta se laboribus & dispēdiis & obseruationibus eorꝫ, qui Romæ potēres eēnt, se subiiceret: quorꝫ cupiditatē si vniuersa Aegyptus in pecunia redigat: vix explere posset: & ornate vt domū rediret, & cū suis ciuibus pacaret, & seipso Catone vna nauigaturꝫ & intercessurꝫ pollicēre. Res tanq̄ ex insania q̄dā resipiscēs, veritatē q; agnoscēs, & virtutē Catōis ad mirās decreuit primū ita facere: vt Ca. suadebat: sed postea ab amicis in priorē spē reductus: cū Ro. eorꝫ hortatu venisset statim errorē suū cognouit. dānauit q; q nō diuino Catonis cōsilio paruisset. Alia ēt dicit Plutarchus: q̄ qa nihil ad rē faciunt omittunt. Illud certissimū hēat, & Strabo, loco supradicto T. Liuii, & Plutarchi in vita Catonis authoritate hunc Ptolemæū a suis ciuibus fuisse exactū & ob iniurias, quas patiebat, Romā venisse. Nā quē Vale. Maximus dicit a fr̄e minore expulsum, ex lib. iii. cōmētariū belli Alexādrini Iulii Cesaris colligit fuisse huius Pto. filius. Dicit. n. in testamēto pr̄is scriptos fuisse hæredes ex duabus filiis maiorē, & ex dnab' eā q̄ ætatē antecedebat. Cūq; his Prole. se restitui curaret, idq; maximæ Lētulusq in Ciliciā pcōsulatū gerebat, fiecere cuperet negociū suū cū ipse abesset, Ciceroni mādauerat: cui pauloante ab exilio reuocando plurimū operæ & studii pstiterat, & instātissime affuerat. Dabat igit operā Cice. vt p Len. reduceret, sicut Lentulus ante discessum suū ēt in senatu egerat. Verū rex vt erat ambitiosus p Pōpeiū quā per Lentulū reduci mallebat idq; corruptis nonnullis senatorib' alleg cotendebat. erāt tñ qui aduersarent: tanta erat varietas sniarꝫ in senatu. Quāobrē cū hæc in senatu agerent: Cicero admonet Lentulū de rebus oibus & pcipue de sua erga Lentulum voluntare & aio & officio: & quā sint variæ senatorum de hoc negocio Alexandrino sniæ: latenter tñ innuit Lentulo non posse fieri, vt obtineat, cū ostendit rem corruptam esse: & non esse in iis fidem: in qbus summa esse debebat: q̄ oia ostendunt difficultatem & quasi impossibilitatem rei. Huic aūt reductioni regiæ difficultatem afferebant Sibyllina carmina: qbus monebat populus Ro. exercitū non esse mittendum in Aegyptum: vt & Appia. scribit & Lu. li. iiii. Pharsaliæ aperte declarat his versibus. Noxia ciuili tellus ægyptia fato. Haud eqdem immerito cumanæ carmine vatis. Cautum ne Nili pelusia tangeret ora. Hesperius miles ripasq; æstate tumentes. Quid igit de horꝫ carminum religione sentiatur in senatu, Cice. declarat hac epistola.

Gibiosa
ctes
Archelaus
Dion
Achademicus

Iodoci Badii Ascensii in epistolarꝫ compositionum compendium isagogicum, breuitate, & facilitate præditum.

De epistola & literis. Titulus primus.

EPistola literæ sunt missiles aut mitti idoneæ, quibus aut absentes facimus certiores si quid est quod eos scire aut nostra aut ipsorum intersit, aut res graues de philosophia deq; repu. tradimus aut iubemus, aut familiares & iocosas significamus.

¶ Vnde tria sunt epistolarū genera de qbus titulo tertio. Dicta quidem est epl'a ab ἐπιστέλλω verbo græco quod est mitto. vnde missiles dixi literas eē, Sane more gręco fit diminutiuū epistoliū, quo Catullus. vtitur. Dicitur aūt literæ nō tā, vt inquit Scodrensis. a literarū multitudine, q̄ a lituris quæ in epistolis fiunt q non ea cura mittunt ad amicos & familiares q̄ cætera q̄ non ad familiares perferuntur. Quāuis & pro disciplinis & scriptis omnibus vsurpentur. At literam dici quasi legiterā eo q legenti iter præbeat vel q in legendo iteretur, vel a lituris q scripta deleri possit. quoniam plerunq; in ceratis tabulis antiqui scribere delereq; solebant, vel ab eo quod attramento liniatur, vel a linea, quæ γραμμή, græce dicitur: quod ex lenia constet: Seruius: Priscianus: Grammatici omnes docent.

De epistolæ & literarum consimiliumq; quantum ad elegantiam cum numeralibus discrimine. Ti.II.

Epistola & quæcunque alia singularem habentia citra distributionem posita distributiua refugiunt quæ literæ, & cætera in quouis significatu singulari carentia etiam admittunt, sub distributione autem omnia indifferẽter distributiua efflagitant, sed ad tantum pluralia non fiet singulariter relatio.

Huius dicti q̃tuor sunt mẽbra. Primũ q̃ singularẽ habẽtia distributiua refugiũt nisi administrationẽ admittãt. Secũdũ qd singulari carẽtia saltẽ i q̃ significatiõe a nobis accipiunt citra distributionẽ cũ distributiuis poni pñt. vñ ꝓ duab⁹ epistolis recte binas l'ras dixeris. Tertiũ est, qd oĩa distributiue posita siue singulari carẽt: siue nõ cũ distributiuis rite ponunt: vt dedi pueris meis binas ep'las. i. singulis duas. Quartũ est qd ad tñ pluralia nõ fiant relatiões singulares qd te grãmatica docuit puer: vñ si dixeris dedi ad te binas l'ras. addes quaꝝ vnis aut alteris respondisti, non vni aut alteri. Contra si duas dedi pueris meis ep'las: addã, q̃rũ alteri: si tñ binis: binas dederis & binis respõsum sit. dices: quarũ alteris. Similiter si pp adiunctũ singulari careat: vt in Buco. Aurea mala decem misi: cras altera mittam, videlicet decem.

Tria esse apud Ciceronem epistolarum genera. Ti. III.

Epistolarum genera secundum Ciceronem tria sunt. Vnum quo facimus certiores absentes, siquid eum quod eos scire aut nostra aut ipsorum intersit. Alterum seuerum & graue, vt de repu. & de philosophia, Tertium familiare & iocosum. Ad hæc autem cætera reduci possunt omnia.

De his vide Ciceronem lib. ii. epistola. iiii. ad Curionem.

In primo genere sunt plurimę apud Ciceronẽ & Pliniũ aliosq; ep'læ quas scripserũt. q̃a p̃sentes conuenire nõ poterant, ob id. n. inuentæ sunt ep'læ. In secũdo sunt diui Pauli senecę. diui Hieronymi: diui Augustini multorũq; grauiũ virorũ l'ræ: quas scripserũt aut q̃a ne tunc q̃dem aut quia nõ semper conuenire poterãt, quos docere volebant. In tertio sunt nõnullæ apud Ciceronem. plures apud Philelphum Pogium. & alios, qui res familiares aut iocosas scripserunt.

De epistolari officio ex Scodrensi. Ti. IIII.

Hieronymus ad Marcellã scribens Epistolare (inquit) officium, est de re familiari aut de quotidiana cõuersatione aliquid scribere. & quodãmodo absentes inter se præsentes fieri, mutuoq; aut quid velint aut quid gestum sit nunciare, licet interdum confabulationis tale conuiuiũ doctrinę quoque sale condiatur. Tullius ad Quintum Fratrẽ lib. I. Illud quod est epistolæ ꝓprium vt is, ad quem scribit de iis rebus, quas ignorat certior fiat prætermittendum esse non puto. Et ad Figulum Quærenti mihi &c. vide lib. iiii. epistolam. xiii.

De epistolarum partibus. Ti. V.

Epistolarum autem familiarium partes quinque poni solent. Salutatio. Exordiũ seu principium. Narratio. Petitio. Consilio. In grauibus quidem omnes orationes partes locũ habere possunt, non tamen omnes necessarię sunt. In familiaribus. autem insani sit capitis adhibere diligentiam vt omnes partes insint cum præter salutationem q̃ tamen omitti subinde potest. & præter rei, quam monendo, commendando, recitando, postulando, conquerendo, gratulando, ridendo, iocando. fabulando, aut aliud faciendo significare volumus narrationem & præter quamlibet conclusionem, neque insinuatione opus sit vllum. Vnde, vt inquit, Scodrensis Narratio tenet totum fere corpus epistolæ, requirit tamen interdum orationis partes, diuisionem, confirmationem, confutationem vel & exordiũ & conclusionem. sed has frequentius, illas rarius.

Cicero enim in familiaribus raro aut nunquam exordiis vtitur. Orationis autem partes a Sulpitio in opusculo de epistolis explicantur, & late, habentur in primo ad Herennium libro.

De salutatione & speciebus eius. Ti. VI.

Salutatio est qua animus scribendis in eum, ad quem scribit, significatur prima conuentio. Eius autem species sunt tres, subaudita, breuis & plena.

Subaudita est quoties ꝓpterãter scribẽtes aĩos n'ro solo epitheto hoc est, adiectiuo bñuolentię aut maleuolẽtię significamus hoc pacto. Suauissime fili. Nate dulcissime. Parẽs optatissime. P'r desyderatissime: aut in p'mis colẽde. Honorãde obseruãde. Frater optĩe aut charissime. M'r p̃stãtissima. Probe adolescẽs iuuẽis studiose. Amicoꝝ itegerrime aut itime Vicine bone. Cõpater dilecte. & similibus. Ad q̃s addamus, Velim scias aut opus est mihi hac vel illa re. Hac cœna nos cõuenito &c. Breuis ẽ q̃ superscriptio noĩatiuo noĩe eĩ ad quẽ scribimus saluare iubemus: hoc mõ. Salue dulcissimũ decus meũ. Aue viroꝝ clarissime. Saluus sis fili idulgẽtissime Saluere te gaudeo fili charissime. Saluũ te esse volupe est. Bene tibi sit. Bene tibi esse volumus. Optamus salutẽ. Pręmissa salute, aut salutẽ: sine alterius accessione. Plena salutatio est q̃ vltra salutãdi p'tes & sup'scriptiõis & subscriptiõis fungit' munere. vt Iodocus Badius Ascẽsius Christiano Stichilo filiolo suo charissimo salutẽ dicit. Aliis aũe salutẽ aliis felicitat, aliis sanctã vitã dicere licet. Poteris aũt verbũ subticere. Nã satis erit dũ dices. Ascẽsius Stichilo suo salutẽ Neq; vero dices. Salutes plurimas: aut quot maris sunt harenæ: aut salutes nã salus plurali caret. Præcipiũt aũt q̃dã magis audiendi nomẽ scribentis anteq̃ eius, ad quẽ scribit ponendũ eẽ ẽt si minimus q̃sque ad maximũ scribat, idque Ci. authoritate firmatũ. voluit q̃ nomẽ n suũ semp ꝓposuisse cõpatitur, verum tñ cũ cõsularis fuerit vir: difficile supiorẽ iueneris. Quocirca nõ damnẽ eoꝝ modestiã qui p̃ncipum viroꝝ noĩa ꝓponunt, vnde est illud Sulpitii Verulani vt in hac arte peritissimi. Clarissimo viro Falconi Simbaldo Patricio Romano: ꝓnotario apostolico: apostolici fisci custodi. Ioannes Sulpitius Verulanus salutẽ cõtra q̃ scribẽtis nomẽ ꝓponendũ censent nõ vtilibus tutant' noĩbus. Nam & Terẽtiã. M. Tullio Ciceroni salutẽ dicit præposito suo vxore scribẽtis noĩe. Et Anacharsis Scythę philosophi ad Ammonẽ regem ep'lam sic incipit Anacharsis Ammoni salutem Alexandri quoq; ad matrem extat ep'la, quã. A. Gellius lib. xii. cap. iiii. recitat sic inchoata. Alexãder Iouis Ammonis filius Olympiadi matri salutẽ Scodreñ. aũt superstitiose quosdã contendere dicit, & nimis illoꝝ nomen ad quos l'ras scribunt non quã noĩ scribentis præponendũ. Idem inquit. Alexandrũ magnũ salutẽ nemini in ep'lis dixisse nihil Phocioni & Antipatro scribit Plutarchus. Qui etiam author est Cæsarem primũ mutua amicoꝝ per epistolas colloquia excogitasse cũ ob negociorum multitudinem & vrbis magnitudinem viuos vrgentiũ causarum ad fatus haud tempus expectaret. Hæc ille. Equibus non putes ante Cęsarem neminem familiares epistolas militasse. Hanc autem plenam salutationem non opus est prætermittere nisi in l'ris apertis, & quales sunt q̃ scribunt' & imprimunt' continue aut in facile librorum.

quando vero talis salutatio plena ꝑmittitur non est necesse in fine nomen scribentis repetere nisi aut modestię aut sui cōmendandi gratia. Tunc enim dicere licet sic. Idem tibi deditissimus alumnus. Aut tui obseruātissimus seu amantissimus cliens. discipulus. famulus. ꝓut in Sulpitio videre licet. Sed has salutationes partes altius ꝓsequamur.

De superscriptione. Ti. VII.

Superscriptio est exterior sup epl'am scriptio, nomen, merita, locumq; eius ad quem scribimus continens.

Sunt aūt qui nomen ꝓprium ante officii aut dignitatis ꝑconia ponendum censeant. quod in subscriptionibus quidem modestiæ grā obseruamus. Vt Sixtus dei grā seruus seruoꝝ dei Ludouicus ꝓuidentia diuina Frācoꝝ rex & cætera. Sed in superscriptionibus si officia & merita ꝑpollent ꝑponenda censeam, vt inuictissimo atq; christianissimo Frācoꝝ regi Ludouico duodecimo & cætera. Tam vero ꝓprium nomen quā eius epitheta in dandi casu ponere solemus: qa subaudimus: aut deñt lr̄æ, aut salutem dicit. Liceat tñ dicere. Ad magnificū eqtem auratū & cætera. Locus aūt vel in accusatiuo ponet̄ sine ꝑpositione, si est ꝓpriū loci minoris simplicis figuræ aut cū ꝑpositione si aliud. Vel in genitiuo seu ablatiuo expssō aut facile intellecto verbo aut participio q̄etis & motus in loco. vñ sic scribere licet. Romā ad ędē diui Petri Lugdunū ad diuū Ioannē Baptistā. Aut sic. Studioso adolescēti Parhisiis bonis lr̄is in sudāti. Probo. negociatori Brugis agenti Gandaui residēti &c. Pręconia aūt ꝓ dignitate iustū esse conficere: neq; fas est vno gradu ꝓdicos, si differentibus sunt meritis eodē modo adfari. Nā licet ad quos scribimus oēs sint bonaꝝ artiū ꝓfessores: alios tñ doctos, alios cū ꝑmis vel in ꝑmis vel inter ꝑmos doctos & eruditos: alios longæ doctissimos: aut facile doctissimos aut sūma doctrina ꝓditos nūcupabimus. Vitandæ aūt sunt nimiū fucatæ aut calamistratæ cōpellationes, q̄ adulationem suboleant. de qbus videbis Sulpitiana exempla. Epitheta aūt, q̄ idem confuse ponit sic sua quisq; accōmodabis.

Summo pontifici adscribenda epitheta.

Sanctissimo diui Petri successori. Sūmo Romanoꝝ pontifici Reuerentia omniq; obseruatione dignissimo Papæ antistitiq; Romanoꝝ maximo. Sāctissimo Chri in terris vicario. Sūmo vigilantissimoq; Christiani gregis pastori &c.

Imperatoribus apta.

Diuo atque inuictissimo Romanoꝝ imperatori. Felicissimo totius orbis moderatori Faustissimo reꝝ potitori. Incōparabili orbis mōarchæ Diuo Cęsari: semperq; augusto rogatoꝝ principi Inclytissimo: totius orbis triūphatori &c.

Cardinalibus apponenda.

In primis reuerendo cardinaliq; presbytero, Sāctissimo archipręsuli ac firmissimo Romani pontificatus cardini. Sūma obseruatiōe dignissimo Romanoꝝ Pōtificatus cardinali. Multa reuerētia digno Rōani pōtificis adsistori cardineo.

Regi addicenda.

Inuictissimo Romanoꝝ regi Magnanimo triumphatore & christianissimo Francoꝝ regi. Clementissimo Hispanoꝝ rectori, sceptriferoq; principi ac regi. Excellentissimo summaq; virtute prædito Anglorum regi & cętera.

Archiepiscopo conuenientia.

In ꝑmis sancto patri & ꝑmatus Lugdunēs. archipræsuli, Reuerēdo admodū in Christo antistiti: & Neruioꝝ Tornatocēne ꝑsuli. Sāctissimo ꝑsuli & inclyto Leodioꝝ episcopo Vigilātissime gregi superintēdēti Cameracēsiū episcopo.

Archiduci duciq; congrua.

Clarissimo atq; inuictissimo archiduci. Inclytissimo bellatori & inuictissimo suorum ductori. Generosissimo atq; eidem splendidissimo duci. In primis strenuo atque pręter cęteros fortunato hoꝝ aut illorum duci &c.

Abbati & cæteris prælatis applicanda.

Reuerendo patri. Obseruando cum primis archipresbytero. Religiosissimo viro ecclesiæ. N. Archidiacono. Vigilantissimo gregis dominici pastori. Magno ecclesiæ. N. curato Eximio conuentus Carmelitaꝝ prælidi, Obseruantissimo diuinæ legis inter minores patri disertissimo fratrum pręducatorum concionatori &c.

Comitibus equitibusq; auratis debita.

Fidelissimo imperatoriæ maiestatis comiti. Inclytissimo Flandriæ comitatus principi. In primis strenuo bellatori equitiq; aurato Aureo cingulo insignito summaq; virtute prædito nec minus felici in bellis gerendis equiti. Alto loco nato clarisq; natalibus perspicuo equiti &c. Forti admodum equiti &c. in primis strenuo.

Religiosis & doctoribus quadrantia.

Venerabili patri. Viro religioso admodum & in primis colendo multa sanctitate perspicuo. Summa castimonia claro. Excellenti abstinentia ornato. Summa religione prędito. Viro disertissimo Doctorum antistiti. Eloquii Romanoꝝ principi. Iure consultissimo Medico peritissimo. Apollineæ artis expertissimo. Diuinaꝝ literarū interpreti perfectissimo Diuinę paginæ professori eximio. Doctissimo bonarum artium doctori &c.

Iudici & præfectis vrbium accommodanda.

Incorruptissimo iuris administratori. Sanctissimo legum executori. Integerrimo legum interpreti. Vigilantissimo vrbis præfecto. Diligenti admodum ciuitatis moderatori. Optimo morū censori: Iustissimo ædili Equissimo iudici, Inuiolabili iustitiæ præsidi, Forti totius splendori &c.

Ciuibus & negociatoribus cæterisq; bonis idonea.

Splendido ciui. Prudentissimo viro. Optimo ciui. Laudato admodum negociatori. Mercuriali viro probissimo. Negociatorum optimo. Diligenti operario. Solerti opifici. Probo mercatori. studioso scholastico. ingenuo adolescenti spectatæ indolis puero &c.

De subscriptione. Ti. VIII.

Subscriptio autem est modesta notificatio scribentis cum loci temporis ac meritorum eius specificatione post vale sub calce epistolæ posita.

Quatuor igitur ad eam pertinent. loci vnde epistola mittitur descriptio: tp̄is quo scripta est notificatio q̄ duo cōtinuo post vale scribi solēt. item scribentis & eius meritorū modesta declaratio: q̄ si humilis est scribēs, in postrema preponi solet, neque vero vt dixi si plena sit salutatio præmissa, necesse erit iterum scribentis nomen ac merita reponere. Qui etiā negociatores tp̄is & loci in frōte meminisse solent: Locus aūt iuxta regentis exigentiā nunc in gtō nunc in ablatiuo: nūc sine ꝑpositione, nūc cū ꝑpositione ponetur: vt ex officina nr̄a literaria Parrhisiis. Ex Parrhisiorum Luteria. Datum Romæ. Scriptū Lugduni. Sed honestius talia subaudiunt. vt Vale Lugdun. Calendis martii &c. Aut Lugduno &c. Cicero enim frequenter vtitur ablatiuis pro aduerbiis de loco positis. Tēpus aūt in ablatiuo sine præpositione ponemus: aut cū ꝑpositione in eo casu quē ipsa efflagitat: vt Lugduno anno millesimo quingentesimo septimo

Calendas Aprilis:aut ad Calēdas Aprilis. Cū vero dicimus pridie Calendas aut tertio Calēdas pficitur sic pridie.i.die præeunte aut præiturο Calēdas. Tertio die ante Calendas aut inter Calendas: vnde qa subauditur ante.ideo dies denominabitur a sequentibus:Calendis nonis aut idibus non pcedentibus. Et ideo quia primus cuiusq: mensis: dies Calēdæ sunt.ideo qui ab eo denominabunt dies erunt in mense pçcedentibus ab his literis immo.i.Iulio, Martio, Maio, & Octobri sex in reliquis quatuor deinde in omnibus idus octo.post quas sunt Calendæ sequentis mensis:aut verius dies ab eis denominandi:Nam Calendaꝝ nonarum & iduum vnū duntaxat diem esse volunt quem in ablatiuo ponemus dicentes Calendis nonis aut idibus augusti &c.q. dicamus Calendis ipsis. Cū vero:dicimus ad Calendas est quasi iuxta aut circiter Calendas & dies incertus, sed pridie Calendas est dies pcedens pp ea aūt quod ablatiuum dic includunt:licet dicere pridie vel postridie Calendaꝝ:nec est postridie idem quod etas, sed posteriori die, vnde de pterito dici pōt. Postridie quam pater defunctus erat epulum dedi: & de futuro:postridie quam vxor morietur viscerationem dabo &c. Item tertio Calendas est præcipue is, qui tertius est:computando Calen. p vno & pridie Calendarum p altero. Sed ad tertium Calendas volunt intelligi eum qui ad.i.iuxta est siue tertius siue quartus: & ita in reliquis.

De forma & stilo apistolarum. Ti.IX.

Texendæ familiares epistolæ verbis tritis & quotidianis latinis tamen & non fastidiosis stilo non multum elaborato, sed solerti quadam negligentia fulto.

Nam vt Cicero meminit in libro de perfecto oratore:quçdam negligentia diligens est:itaque danda est opera, vt si fieri pōt, in epl'arum contexu nulla pelluceat iunctura dūmodo vitetur plebei sermonis nimia vulgaritas.

Sermo itaq: erit purus, latinus & ad intelligendum facilis.

Vnde. A. Gellius li.xiii.c.viii. diui Augu. epl'as elegātia sermōis neq: morosa neque anxia, sed facili & simplici laudat. Pli. quoq: iunior ad Tusculanū ait. ¶ Et pressus sermo purusq: ex epl'is petitur. Seneca item ad Lucium epl'a.xl. inqt. Minus tibi accuratas a me epl'as mitti frustra qretis. ¶ Quis enim accurate loquitur: nisi q vult putide loqui. ¶ Qualis sermo meus esset si vna sederemus aut ambularemus illaboratus & facilis tales volo esse epl'as meas qui nihil habent exercitū nec fictum:sed si fieri posset ostendere q loqui mallem. ¶ Nō me Hercule ieiuna esse & aridua volo quæ de rebus tam magnis dicentur. ¶ Neq: enim philosophus ingenio renunciat. Multū tamen operæ impendi verbis nō oportet. ¶ Epistola etiam.xv.inquit. ¶ Sed, ne epistolæ modū excedam, qui non debet sinistram manum legentis implere, in alium diem hanc litem cum dialecticis differam hæc illæ: qui sinistram manum legentis impleri significat cum longior fuerit epistola:tunc enim & dextra & sinistra teneri necesse est.

Verba epistolarum non tam erunt vetusta vt obsoleta & desita sint, nec tam recentia vt ignota, nec tam exculta vt mosita tempore se ferant, nec tamen ita neglecta, vt fastidiant.

Apud pathum plene videbis aut vetuste loquendum sit. ¶ Et apud Sulpitium disce. ¶ Ex obscuris & exoletis quæ omnino vitanda sunt, famam eruditionis non adfectandam esse. ¶ Sūt enim qui se multa vidisse glorientur. & ex eo laudem captent:si nimis prisca verba in sermonem quotidianam reduxerit.

De prouidentia in componendo hebenda. Ti.X.

Quicquid dicturus aut compositurus es totum mentis oculis priusquam inceperis præuidebis & excogitabis. Excogitatum suo ordine dispones, & dispositum decenter exornabis.

Sunt enim tres obseruandæ pulchritudines. Ingeniosa excogitatio siue iuentio. Venusta dispositio atq: economina. Et decens verboꝝ, sniarūq: exornatio. In prima aūt pulchritudine consyderandæ sunt sex orationis partes:Principium siue exordiū:narratio:diuisio:confirmatio:cōfutatio & conclusio, de qbus in rhetoricis Cic. videndum, pterea.

Orationis membra quinq: inuentatio, & dispositio, elocutio, memoria, & pronunciatio.

Oportet.n.vt qs res dicere velimus diligēter excogitemus excogitas atq: inuētas ordine suo disponamus:dispositas eloquētię stilo mandemus:mādatas scripto:memorię cōmendemus: & demū facunde & cū decenti gestu pnunciemus.

De materia propria epistolis ex Scodren. Ti.XI.

Opus est eum qui diligenter scribere epistolas velit simplicem & perspicuam materiam pponere, & neq: resecare neq: pducere supra quam oporteat, & exornare optima elocutione. nō dictionibus turgidis & asperis, sed attico more loqui & modice. Perspicuitas ornet literas & gratia dictionum florida.

Omnino petitos sagittarios imitari debet:ne excedere signum nec deficere a signo.

Vtendum est & historicis, & aliquæ fabellæ adducendæ. Aliquid ex monumentis antiquorum excerpendum.

Semperq: illud Apolonii ad Scopelianū ante oculos ponendū Genera orationis quinq: esse philosophicum. historicum, oratorium, epistolicum, & commentariorum, vt hæc distinctis voluminibus adsignemus.

Habent aūt epl'æ non tam elocutionem pprιam, sed res quasdam peculiares. Vt Aristote. notauit. qui inquit. Hoc non ad te scribo qm̄ epistolicum non est. ¶ Nam si quis in epl'a sophismata, physiologiasq: quæ ab epl'a aliena sunt. ¶ Si quis reꝝ naturam mathematicumue aliquid scribat. ¶ Is quidem scribit non vtrique epl'am, q modesta ac prudens esse debet:venustate decorata legentibus obuia & grata festiuitatis plena. De negócio simplici:simplicibusq: nominibus cōstans. simplicem habet narrationem. Prouerbia sint in ea crebra qbus accepta cōgruaq: de qua agiꝫ materia, ita sapienter scribi opinant. Quid in epl'is vtcunque versu custodit Horatius, qđ epl'a sicut puerbium qddam commune ac vulgare sit. Qui snias scribit & adhortationes non similis videtur narranti per epl'am:sed per consilium.

Qui decore sniarum epl'am cupit implere, non iam, inquit Demetrius, loquentis similitudinem gerit sed struentis aliqd. Et Dionysius sententias non pertinere ad epistolas clamat. Quare Senecam olim insectati sunt nec hodie incessere desinunt eruditorum plurimi q disputationes pro epistolis scripserit.

Aristoteles & demonstrationibus q pprię sunt epl'arum vtitur: vt cum nititur ostendere quod æque magis ciuitatibus & paruis bn̄faciendū sit. Dii inqt. in vtrisq: ęquales sunt ergo bn̄facere oportet cū gratię deę in his æquales tibi sint.

Epistolæ quæ plerunq: ad ciuitates & reges scribuntur paululum elatæ sint, & aliquanto compotiores ad grauiores. Consyderanda enim persona cui scribitur, quæ profecto elata est.

De epistolarum magnitudine. Ex eodem. Ti.XII.

Scribentes epistolam meminerimus nos epistolam scribere ne sit volumen loco epistolæ.

Quemadmodum Aristotelis ad Alexandrū & ad Dionis familiares epl'æ Platonis Nam Ciceronis epistolæ breues imo

breuissime

breuissime sunt præter paucas, q̃, vt dicam quod sentio: sentio asit quod de eius orationibus sensit Cœlius, optimæ sunt: vtq; aliæ bonæ res & bonus liber quoque meliores quo maiores pro materiæ ratione. Idem author Cornelio Miniciano hunc in modum scribit. Quid enim mihi cum tam longa epistola? Nolite ego identidem quærere, quid Romæ geratur: & tamen mementote non esse epistolam longam q̃ tot dies, tot cognitiones: tot denique reos causasq; complexa est Quibus verbis innuit epistolas longas fieri posse de multis magisque rebus, quæ tamen longæ cum tot & tanta contineant non sint censendæ, hæc illæ qui post multa diui Hieronymi de breuitate epistolarum testimonia: adfert illud diui Augustini ad Hieronymum, quod sane scripseram nullum me librum aduersus te Romã misisse ideo scripseram: quia & libri non ab ipsa epistola discernebam.

Non tamen est nimia breuitas amanda licet in ea nimis delectatus sit Libanius & Lucianus in epistolis suis quarum phalaris author vulgo creditur Et pro materia ratione dilatanda est oratio.

De stilo epistolari ex Scodrensis. Titu. XIII.

Demetrii Phalarei sententia est, In tenui humiliq; dicendi genere epistolam versari. Cuius dicendi modus & stilus gracilis esse debet. Et infra.

Expressus sermo purusq; ex epistolis petitur. Stilus quoq; p personarum ratione efferendus aut deprimendus est, & cum oportuerit inter vtrũq; temperandus. Et quamuis aliqui negligentiam pro cultu in epistolis adseren. tamen cum munere mittant diligentia magis probanda, vt Plinio placuit. Vtq; Dionysius iubet, concinnitas adhibenda quæ ab arte amouetur. Demum cum epistola ambitione carere debeat, nec scribentis indolem ostentare, non semper agere adfectat quoniam non est dialogus, tametsi apud Ciceronem & alios interdum agat eo, puto, ratione quod dialogo sit adfinis.

Cicero ad Pætũ in ea epistola quæ incipit, Ain tandẽ. Qualis debeat esse epistola paucis explicat sic inquiens Verũtamẽ quid ego tibi in epistolis esse videor? Nonne plebeio sermone agitur tecum? Nec enim semper eodem modo. Quid enim simile habet epistola, aut iudicio aut concioni? Quin ipsa iudicia non solemus tractare vno modo. Priuataa causas & eas tenues agimus subtilius, capitis aut famæ scilicet ornatius. Epistolas vero quotidianis verbis texere solemus &c.

Idem ad Atticum lib. i. tris eius Epistolas se accepisse scribit. Quæ inquit fuerunt omnes rhetorum pure loquuntur cum humanitatis sparso sale: cum insignes amoris notis.

Sunt tamen sicut in oratione oratoria tria stili genera in epistola, sed longe oratoriis inferiora, infimus qdem oratoris stilus epistolari muneri sumus est. Nec omne genus epistolarum vnum & eundem stilum habet, vt quidam arbitrant. Igitur gracili stilo pximus est stilus vitiosus, qui aridus appellat. Fit in tribus rebus. In sententiis, vt qui de Xerxe inquit. Descendit Xerxes cum omnibus suis. Debuit enim dicere cum tota Asia, nã cum dixerit cum omnibus suis valde rem diminuit in dictione, cum res magnæ nominibus paruis enunciãtur, vt ille qui de Phalaridi Tyranno dixit. Quæ enim Phalaris perturbauit Agrigentinis, non iis dictionibus expressit tyranni crudelitatem, quæ magnis noibus explicanda erat. In compositione quando incisa dẽsa sunt vt in Aphorismis. Vita breuis. Ars longa, tempus acutum experientia dubia.

Demum stilus epistole gracilis est iunctus cum gratioso. Si Demetrio & Dionysio credimus. Qui opinati sunt duplici genere dicendi miscendam epistolam gratioso & tenui. Gratiosus etiam in pluribus locia inuenitur. In rebus, ex prouerbio, ex fabula, ex similitudine & hyperbole. In dictionibus cũ nominibus pulchris aliquid exprimitur vt πολυλήιος(?) terra multum coronata. Fit etiam ridiculum, quod profertur noibus vilibus & vulgaribus, quod destruit ornatu elocutionis. Nam qui ridicula graphice describit, similis est cuipiam simiã ornanti. Hæc ex Marino Becichemo Scodrensi. Qui Ciceronis epistolas iustis laudibus extollit, & a Sidonii eleuatione defendit, vt in epistola nostra tetigimus.

De ordine & constructu vocabulorum. Ti. XIIII.

De construendis collecandisq; vocabulis tametsi lex certa dari nequit, vt plurimum tñ orator & grammaticus vtunt contrariis viis præterquam in dictionibus vim exordiendi habentibus quas vtrũq; in fronte locabit.

Nam orator vocatiuum passim vbi concinnum videtur collocat, grammaticus in principio dũtaxat.

Orator determinans sæpe præponit determinabili, vt obliquum rectori verbum infinitiuũ finito, aduerbiũ verbo adiectiuum substantiuo. Idq; frequẽter aliquo interposito, sit multa viri virtus: degeneres animos timor arguit Amare te non desinã. Multas ad res summæ conducit virtus. Grãmaticus q̃ pxime põt determinans ponit determinabile locat.

Orator sæpe relatiuũ antecedenti pponit: & vtrũq; eidem rectori tribuit: vt quas credis esse has non sunt veræ nuptiæ. Grammaticus contra antecedens præponit: nec ab eodem nisi bis posito regi patitur.

Orator negationem includentia psertim signa vniuersalia in finem reducit: grammaticus in principium: sic tñ vt resolutione facta obliquum postponat vt qui te plus amet habes neminem. Non habes quẽquam qui te plus amet &c.

Orator quæsitiua etiam fini dat. vt partes orationis quot sunt? grammaticus principio.

Orator multa in subauditiõe relinqt: vt verba generalia sum facio gero & ad loqllã spectãtia. Aut verba ipsa sine suppositis collocat Grãmaticus nihil omittit qđ ad integritatẽ sermonis aut sniaꝝ ptineat: ideoq; oĩa subintellecta repoit.

De particulis non commutandis. Ti. XV.

SVnt autem nonnullæ Particulæ quæ nisi propriis locis ponantur fœdant orationem. Quare hæ semper sunt præponendæ. At in oratione, ast in carmine sequente vocali, sed ac item quæ etiam in medio locantur nec, neq; vel, aut cæterum, enimvero, verum, si, sin, quatinus, seu, sine, ni, nisi. Ex his autem nullam in maioribus principiis non aliunde dependentibus collocabis præterea in indignatione, aut, vel, seu, sine, & ni, Postponuntur, q;, ve, ne, quidem, quoq;, autem vero, enim. Et amat apponi post primam dictionem clausulæ dependentis. Præsertim autem enim & vero Quæ alibi nisi post secundã non

collocantur, vt cæteræ.q; & quoq; post illam dictionem quam coniunctio & p̄cederet locari volunt,
Et enim potest præponi, vult aũt in medio poni. Ve & ne post eam quam an & vel, p̄cederent sobilci amant.
Cæteræ aũt cõiũctiones fere oẽs p̄poni supponiq; possunt Sed ex his apte sunt primis initiis Quoniam, cũ q̄uis & si,q̄q̄ licet qa q̧,vt,si.in minorũ initiorũ ad aliud dependentiũ fronte. Quocirca quapp. quãobrem & quare constituemus Ergo & Igitur in breuioribus conclusionibus. Itaq; plurimum in maioribus.
Quin & non præponuntur. Vtique postponitur. Sin nunquam dicitur nisi præcesserit si,aut fuerit subintellectum. Ita pro valde Postponitur.
Quia non ponitur ante sed Nec dicas concinne. Non vero,sed non autem. Nec neq; autem,sed neq; vero. Nec age autem,sed age vero. Nec sane autem,sed sane vero.
Nec iam autem,enim autem,at autem. Sed iam vero,enim vero,tum vero,at vero. Post non & nec enim apponens,vt non enim nec enim,vel neq; enim,non tamen dices ne enim,aut ne vero.
Neq; nõ ponitur ante nam,nec equidem ante atq;,dicimus.n. nam neq; atq; equidem. Tum & & geminamus q̄ñ partes sunt æquales. Sed quãdo sunt inæquales p̄ponimus cũ cũ minore & postponimus tũ cum maiore.
Versus fere semper postponitur. Tenus frequenter. Inter, propter, circa, contra, & similes non raro. Reliquæ p̄poni gaudent, sed monosyllabæ post adiectiuũ & ante substantiuum.i. inter vtrunq; poni solent.

De venusta vocum maritatione. Ti.XVI.

Non solum quo ordine: sed etiam qui cum quælibet dictio locanda sit summe attendendum est.
Omnis enim vult poni cum positiuo aut comparatiuo nunq̄ cum superlatiuo.
Cõtra quisq; cum superlatiuo, aut vim eius habente. Cum superlatiuo aũt non ponimus vim superlatiuam habentia, sed cum positiuo, vt sunt in primis, apprime, per, per,q̄, sane saneq̄, oppido, oppidoq;. Ponemus tñ cũ eo longe facile, nimirum & quam pro valde, q̄rum q̄rum, modicum paruum, nihil & nihilom, satis tantũdem positiuis congruunt longe facile, tanto, quanto & similia in o comparatiuis & superlatiuis.
Dicimus ergo oẽs boni viri: optimi quiq; milites: tñ apud Ciceronem leges omnes summi viri: sed id perinde est: ac si dicas omnes optimates: & aliquem dixeris quam optimum: non addes genitiuum quale sit quam optimum omnium.

De venusta iunctura. Ti.XVII.

Iuncturæ quoq;, quæ est apta vocabulorum structura & collocatio sine offensione accurate studendum est. In qua literarum syllabarumq; lenitatem asperitatemq; attendimus.
Vitandus itaq; est eiusdem literę syllabę, aut dictionis frequens concursus literę s cum sibilus.
Cacocephaton.i. malum & turpem sonum aspernabimur.
Similiter cadentia vel desinentia vel declinata pueriliter non adfectabimus.
Cauendum præterea est, ne decrescat oratio & fortiori subiungatur infirmius, vt sacrilego fur. Nam augeri & insurgere sententiæ debent.
Et iuxta ordinem naturæ & vrbani sermonis conseruationem prius viros quam fœminas, deos quam homines alios quam nos, genera quam species, communia quam propria pones.
Cauebis ne ordo pariat ambiguitatem neue prolixitas fastidium, aut breuitas obscuritatem. Item ne longa sit verborũ continuatio quam vno spiritu enuntiare nequeas. Cauebis ad hoc ne ordine, permutato quid fiat, superuacaneum. Siquidem vt recte dixeris fratres geminos & mulierem ancillam, ita superuacue geminos fratres & ancillam mulierem. Si enim gemini & fratres sunt si ancilla etiam & mulier est.
Cæterum si quo ordine res gestæ erunt narrabuntur multum iuuabunt intellectum.
Quin adeo in methaphoris rerum gerendarum ordinem conspiciam.
Sicut in illo Quintiliani duxit me similis ætas: vicerunt officia: cœpit fides: amantẽ odisse nõ potui. Vbi cõsuetudinis seruatur ordo. Nam qui per consuetudinem amicitiam ineunt: primo loco ducunt, vt liberi & nullo officio adstricti aut vinculo capti, deinde vbi officia accedunt: vincuntur, vt ẽt si nolint, amici videri debeant: at vbi perspecta fides est: capiuntur: ac capti amantem odisse non possunt: quæ res in similibus est nobis animaduertenda. Nam præpostere dicas hanc aluit: peperit: genuitq; puerpera prolem. Prius enim genuit q̄ peperit: & peperit q̄ aluit.
In rerum tamen narratione alius a poetis alius ab oratore seruabitur ordo.
Vnde de poetico ordine dicit Horatius in arte. Ordinis hæc virtus est ac Venus, aut ego fallor.
Vt iam nunc dicat, iam nunc debentia dici, Pleraq; differat, & præsens in tempus omittat.
Orator enim fere quo ordine res gestæ sunt eas narrat poetæ autem sæpe a fine aut medio historiæ narrare incipiunt.

De elegantia sermonis obseruanda. Ti.XVIII.

Elegantiæ sermonis vocisq; proprietates in epistolis ad vnguẽ obseruabuntur nõ minus q̄ in oratione, tametsi non tantus erit verborum splendor nec ornatus.
Verumtamen poetica, vt sunt caballus, genitor genitrix peregrina, vt sunt gaza, esseda, & summopere barbara, vt sunt guerra, bladum, & inepta, vt causare pro producere vel efficere, confiteri pro eo quod est confessione audire, diligentius vitabimus.

De phuco & ornatu frequenti vitando. Ti.XIX.

Phucus autem frequens & ornatus nimis vitabitur in familiari præsertim epistola.

De venustis locutionibus. Ti.XX.

Venustæ locutiones dummodo rebus congruant, non sunt in epistolis (vt iam dictum est) fugiendæ.
De quibus in Augustinum Dathum latius diximus,

EPISTOLARVM INDEX

AMBROSIVS REGIENSIS. IO. BAPTISTAE. BRACTEOLO. S.D.

SEbastianus Corradus. D. Petri Dialis multiiuga vir eruditione mecū super illa veterū intercalatione disceptabat, de qua, cum istic essem inter nos vltro citroq; non pauca discussimus. Homini ad literas nato, cū intercalādi rationem, locumq; demonstrassem, illico mihi venit in mentem rem nequaq̄ studiosis ingratam me facturū, si rem vniuersam paulo apertius explicarem. Erit igitur hoc nostrae demonstrationis initium. Annū videlicet a Romulo institutum x. menses habuisse. Martium. s. & reliquos ad Decembrem, vsq;, inter quos dies vnum &.xxx. nonas autem septimanas habuere. Mart. Maius. Quint. October. reliqui dies. xxx. Nonas vero qntanas. Dies igitur ccciiii. Nu. Pompil. secūdo loco anno Romuleo menses praeposuit Ian. & Febr. & ita factus est annus mensium. xii. dierū vero. ccclv. hoc modo. Mart. Maius. Quinti. Octob. dierū vnius &. xxx. fuere reliqui omnes vnde triginta. excepto Febr. qui dierum fuit duodetriginta. Verum vt haberet annum naturalem ciuili congruentem. Numa dies. xi. superioribus adiecit & quadrantem. Hoc demū subtili examine cognito q̄ anno naturali, longe maior erat ciuilis. circuit siquidem sol zodiacum vniuersum diebus. ccclxv. hor. vi. & centesima tricesima vnius diei parte. Caes. dictator a mortuo Nu. Pompil. anno. dcccxxxvi. cum prius in annū confusionis vltimū dies. cccxlv. coniecisset, id quod statim in sequēti digestione cognoscetur. annum, quo semper vsi fuimus, vtimurq; cursui solis adcomodatum ad. ccclxv. dies & diei vnius quadrantem redegit adiectis. s. anno Pompiliano diebus. x. horis vero. vi. e quibus quater multiplicatis nata est dies bissextilis, quam eo loci quarto quoq; locatus anno, vbi in sequenti mensiū digerie coniectū mensem intercalarē videbis. Dicerē veteres illos alterno quoq; biennio intercalasse, priori dies. xxii. posteriori. xxiii. Verū ab instituto nro visum est alienū. Illud nequaq̄ dissimulandū est, calendarū dies q reperiunt vel in epl'is vel in orōnibus Cic. sequēriū mensiū supputationi rńdere dēre. exēpli gr̄a in orat. p. ..Qu. cū (inqt orator) die N aeui diē ante. v. cal. itercalares intelligit. xx. Februarii. Cū vero paulo mox versu. iii. dicit, Deiicit de saltu. C. Aqle. Pr. cal. itercal. xxiii. Febr. diē signat. Ad Appiū cū scribit, vt hēt vetus oīs lect. Traleis veni ad. i cal. sextil. xxvii. Quint. diē signat. Quae vero post hanc ordinationē scriptae sunt, eas libētius ad aetatis nrae supputationē reuocauerim. Hoc ēt addiderim, qd nō paucos ad hāc aetatē cruciauit. Ego tn̄ idē cū ad Pr. cal. itercal. priores vlti anū non ēb. idē significare ad. Q. ligar. l. fam. vi. epl'. xiiii. Hoc vltimū in Lactauri hois ingratissimi gr̄am dictū sit, q'cum assensus plane sit, primas tn̄ sibi vendicare nō erubescit, simul, & vt hois Galli sup hoc loco detegamus ignorantiam, qui hoc loco, vt & i sexcentis millibus aliis, nescit qd cucurriat, ne dicam cacaturiat. Ceterū hac in supputatione secuti sumus authorem, qui post Caesarem vixit anno centesimo Lector boni consule & Vale.

Iañ. dies hēt. 29
1 a cal. Ianuarias
b 4.noñ.
c
4 d
5 e Non. Iañ.
6 f Octo. idus
7 g
8 A
9 b
c
d
e
f Idus Iañ.
g 17.cal.Feb.
A
b
c
d
e
f
g
A

23 b
24 c
25 d
26 e
27 f
28 g
29 A Pri.cal.Feb.
Febr. dies. 28.
1 b cal.Feb.
2 c 4.No.
3 d
4 e
5 f Nonae
6 g Octo. idus
7 A
8 b
9 c
10 d
11 e
12 f
13 g Idus Febr,
14 A xi.cal.iter
15 b calares

16 c
17 d
18 e
19 f
20 g
21 A
22 b
23 c Pr. cal. iter
24 d cala.
25 e
26 f
27 g
28 A
Mēsis itercal. 22.
1 d di.cal.inter/
2 e cala. 4. No.
3 f interca.
4 g
5 A No.itercala.
6 b viii. idus
7 c
8 d
9 e

10 f
11 g
12 A
13 b Idus itercal.
14 c xv.cal.Mart.
15 d
16 e
17 f
18 g
19 A
20 b
21 c
22 d
23 c reliquū Feb.
24 f
25 g
26 A
27 b
28 c Pr.cal. Mat.
Martius dies. 31.
1 c cal. mar.
2 d 6.No. mar.
3 e

4 f
5 g
6 A
7 b No.mart.
8 c Octo. idus
9 d mart.
10 e
11 f
12 g
13 A
14 b
15 c Idus martię
16 d 17.cal.April.
17 c
18 f
19 g
20 A
21 b
22 c
23 d
24 e
25 f
26 g

27 A
28 b
29 c
30 d
31 e Pri.cal.Apri.
Aprilis hēt. 29.
1 f cal.april.
2 g 4.No.
3 A
4 b
5 c Non. april.
6 d 8. Idus april.
7 e
8 f
9 g
10 A
11 b
12 c
13 d Idus april.
14 f 17.cal.Maias
15 g
16 A
17 b

18 c
19 d
20 e
21 f
22 g
23 A
24 b
25 c
26 d
27 e
28 f
29 g Pr.cal. maias
Maius hēt. 31.
1 g cal. maias.
2 A 6.No.
3 b
4 c
5 d
6 e
7 f No.ma.
8 g 8.Idu. maias
9 A
10 b
11 c
12 d
13 e
14 f
15 g Idus ma.
16 A 17.cal. Iun.
17 b
18 c
19 d
20 e
21 f
22 g
23 A
24 b
25 c
26 d
27 e
28 f
29 g
30 A
31 b Pri.cal. Iu.
Iu. hēt. 29.
1 c cal. Iun.
2 d 4.No.
3 e
4 f
5 g No. iu.
6 A 8.Idus. iu.
7 b
8 c
9 d
10 e

11 f
12 g
13 A Idus Iun.
14 b 17.cal. Quit.
15 c
16 d
17 e
18 f
19 g
20 A
21 b
22 c
23 d
24 e
25 f
26 g
27 A
28 b
29 A
Pri.cal. Quī.
1 b Quītilis. 31.
2 c Cal. Quītil.
3 d 6. No. qūtil.
4 e
5 f
6 g
7 A
8 b No. quintil.
9 c Oct. idus qn.
10 d
11 e
12 f
13 g
14 A
15 b Idus Quītil.
16 c 17. cal. sextil.
18 d
19 e
20 f
21 g
22 A
23 b
24 c
25 d
26 e
27 f
28 g
29 A
30 b
31 c Pri.cal. sextil.
Sextil. hūt di. 29
1 g cal. sextil.
2 A 4.No. sextil.
3 b
4 c

5 d No. sextilo.
6 e 8.Id. sextil.
7 f
8 g
9 A
10 b
11 c
12 d
13 e Idus sexti.
14 f 17.cal. sept.
15 g
16 A
17 b
18 c
19 d
20 e
21 f
22 g
23 A
24 b
25 c
26 d
27 e
28 f
29 g Pri.cal. sept.
Septembr. 29
1 A cal. Septēb.
2 b 4.No. Septē.
3 c
4 d
5 e No. septemb.
6 f 8.Id. septēb.
7 g
8 A
9 b
10 c
11 d
12 e
13 f Idus Septēb.
14 g 17.cal. octo.
15 A
16 b
17 c
18 d
19 e
20 f
21 g
22 A
23 b
24 c
25 d
26 e
27 f
28 g
29 A Pri.cal. octo.

October.
1 b cal. Octo.
2 c 6.No. Octo.
3 d
4 e
5 f
6 g
7 A No. Octo.
8 b Oct. idus oct.
9 c
10 d
11 e
12 f
13 g
14 A
15 b Idus Octo.
16 c 17.cal. No.
17 d
18 e
19 f
20 g
21 A
22 b
23 c
24 d
25 e
26 f
27 g
28 A
29 b
30 c
31 d Pri.cal. nouē.
Nouēaet. 29
1 e cal. Nouēb.
2 f 4.No.
3 g
4 A
5 b None nouē.
6 c 8.Idus nouē.
7 d
8 e
9 f
10 g
11 A
12 b
13 c Idus Nouēb.
14 d 17.cal. iterca
15 e lares priores.
16 f
17 g
18 A
19 b
20 c
21 d
22 e

23 f
24 g
25 A
26 b
27 c
28 d
29 e Pri.cal. intercalares prio.
Mēsis itercal. pot hūt dies. 34
1 f cal. iterca. po.
2 g 4.Non.
3 A
4 b
5 c Nonę iterca.
6 d Oct. idus po.
7 e
8 f
9 g
10 A
11 b
12 c
13 d Idus itercal.
14 e pores. 22. cal.
15 f intercalares
16 g posteriores.
17 A
18 b
19 c
20 d
21 e
22 f
23 g
24 A
25 b
26 c
27 d
28 e
29 f
30 g
31 A
32 b
33 c Pri.cal. iterc.
34 d posteriores.
Mēsis interc. posterior hūt di. 34
1 e cal. iterc. poste.
2 f 4.Non.
3 g
4 A
5 b Non. intercal.
6 c posterio. oct.
7 d idus.
8 e
9 f

10 g
11 A
12 b
13 c Idus itercal.
14 d poster. 22. cal.
15 e decemb.
16 f
17 g
18 A
19 b
20 c
21 d
22 e
23 f
24 g
25 A
26 b
27 c
28 d
29 e
30 f
31 g
32 A
33 b
34 c Pr.cal. decēb.
Decēber di. 29 cal.
1 d Decemb.
2 e 4.Non.
3 f
4 g
5 A Non. decēb.
6 b viii. idus.
7 c
8 d
9 e
10 f
11 g
12 A
13 b
14 c Idus decēb.
15 d 17.cal. Ianū.
16 e
17 f
18 g
19 A
20 b
21 c
22 d
23 e
24 f
25 g
26 A
27 b
28 c
29 d Pr.cal. Ianu.

M. Tulii Ciceronis Vita.

QVi ad Epl'arum primi libri cognitionē non parū conduxerit vitæ & casuum authoris, cognitio eam complectar paucissimis. M. Tullius Cicero Arpini natus: Romæ quo puer ꝑductus fuerat: tm̄ in dicēdo ꝓfecit, vt in causis dicendis primū locum cōsecutus sit: tantūq; veritatis & reip. studio potuit: vt oīs honores suo ordine optinuerit. In cōsulatu aūt sic se gessit, vt nō minus veræ gloriæ in toga meruerit ꝙ alius quispiā in armis, liberauit. n. vrbē ab incēdio: & ciuitatē a cæde cōiuratorum Catilina duce: in quos cū animaduertisset: & Catilina iam in ꝑlio cecidisset, primus in togā triumphauit, primusq; parens patriæ appellatus est: erectis eius gloriæ perpetuis monimentis: ꝙ res illi inuidiæ non parū peperit: præsertim apud Cæsarem & paulo post apud Clodium virum apprime nobilem: qui captus amore Pompeiæ vxoris Cæsaris in domo eius in veste muliebri deprehensus est temerasse festa Bonæ matribus non adeunda deæ: ob quā rem in ius vocatus negauit se tunc in Vrbe fuisse, citatus aūt Cicero in eum testis asseruit Clodium eo die secum Romæ fuisse, quod idē & alii præclari viri testati sunt. Clodius tm̄ iudicibus corruptis pecunia absolutus est: Cæsar aūt vxorem repudiauit: quod diceret domum Cæsaris nō solū crimine: sed etiā suspicione criminis vacare debere: in Clodium vt Ciceroni incommodet nihil grauius egit. At Clodius vir [illegible] auiditate a patribus ad plebē per adoptionem

adoptionem transiuit: factusq; tribunus plebis Ciceroni diem dixit qđ nobilissimos ciues necasset indicta cã. Erant aũt tunc ꝯsules. L. Piso Cęsaris socer, & P. Gabinius: qui prouinciarum spe Clodii conatibus fauebant. Quod intelligẽs Cicero cum neq; a Pompeio neq; ab aliis amicis satis tutaretur aufugit, absensq; damnatus est a Clodio: vt bonis eius publicatis quadringentis millibus passuũ ab Italia igni & aqua illi interdiceretur. Qui vero hospitio suscepisset exul: esset & sua amitteret oia. Additũq; rogationi est ne qs de eo reducẽdo referret: disputare tue aut pedibus in sniam iret, quæ oia ppl's sciuit atq; approbauit, maxima vt semp fuit animoꝝ mutabilitate. Clodius ita exsulis villas diripuit, & icedit domum in palatio a fundamentis demolitus est: & in area templũ libertatis ꝯstitui. Fortunas ois hastæ subiecit: nec tñ in tota illa auctione sector q̃squã repertus est. Cicero in Macedoniam aufugit, vbi a Planco benigne exceptus est Clodius aũt ob victoriam insolentior factus ẽt Pompeiũ in publica concione ꝯtumeliis proscidit. Quærens vt ppl's quod Põpeius is esset responderet. Quis vno digito caput scaberet: Quis vir virum quæreret? & similia. Qua contumelia irritatus Põpeius: fractusq; Lentuli authoritate ad quem proxime sunt epistolæ: & qui Ciceroni amicissimus fuit: author fuit Tito Annio Tribuno ple. vt rogationem ad populũ ferret de Cicerone reuocando. Quæ res ingentes turba cõcitauit. Clodius enim cũ factione sua tribunitiæ obstitit rogationi, eoq; obnitente aliq̃ diu nihil agi potuit. Certatũq; est interim in publico armis tribunitiaq; potestas violata est: multi quoq; interfecti, adeo vt Quintus Cicero Marci frater inter cadauera latitans sit seruatus. Postremo Põpeius ingenti bonoꝝ manu ad hoc ipsum ex tota Italia collecta Clodiũ foro expulit auxilioq; fuit. vt ppl's sine aliquo maiore motu rogaret. Nunq̃ maior populi Romani de aliqua re consensus fuisse dicit: neq; tam magnum alias totius Italiæ studium, quæ ad hoc ipsum Romã confluxerat: vt non magis eleganter q̃ vere Cicero postea gloriatus sit Italiæ se humeris ab exilio reportatum. Senatus charitate & beneuolentia cũ populo certauit, decreuitq; vt publice laudarentur ciuitates quæ Ciceronẽ humaniter accepissent: vt domus & villę eius publico instaurarent̃ sumptu. Redijt sextodecimo mense postquam vrbe eiectus fuerat in senatuq; aliquantulũ floruit: quo tẽpore ad Lentulum primi libri ep'las scripsit, deinde Ciliciam post Lentulũ & Appium Claudiũ pulchrũ ꝓuinciã obtinuit vnde reuersus bella ciuilia inter Cæsarem & Pompeiũ offendit orta, quæ res effecit vt triumphare nõ potuerit: diu autem ad concordiam vtrunq; frustra hortatus: Pompeiũ tandem secutus est quo victo & occiso per Dolobellam generum suum Cæsari reconciliatus, cum in foro locus non esset: ad philosophiam se contulit. Tandem Cæsare occiso i cum libertatis publicæ gratia eius percussores tutaretur & in Marcum Antonium Cæsaris vindicem Philippicas habuisset, postquam Antonius Lepidus & Augustus triumuiratum iniissent ab Antonio aliis cõiuĉtibus proscriptus est & in fuga deprehensus capite & manu qua philippicas scripserat truncatus est. Nunc paucis argumentum repetam.

¶ Argumentum Epistolarum primi libri.

Postquam Lentulo consule & fautore: Pompeio autem referente & adiuuante i Cicero ab exilio redierat suauiter cum Pompeio & Lentulo Romæ vixit. Quo tempore superuenit Ptolemæus Auletes Aegypti rex ab Alexandrinis pulsus aut ob mollem vitam: nam choraulam imprimis exercuit, aut ob nimiã pecuniæ exactionem, aut quod Cyprum ob Romanorum fauorem vindicare sibi: cum fratris prius fuisset: nollet. postulansq; ab senatu populoq; Rom. in regnum restitui. Fugit autem clam suis: ita vt mortuum putantes Beronicen filiam eius natu maximam in regnum restituerint. Nupserat autem prius Cybiosacti Syro regia stirpe: vt ipsi credi volebat: procreato, sed paucis post diebus ob sordidum ingeniũ regno expulso: deinde Archilao eius Archilai filio qui contra Syllam pro Mithridate pugnauit, hac ergo nouis studente rebus, Ptolemæus pater eius occulte Romam ingressus Pompeio est ab initio conciliatus: & per eum patribus commendatus; actumq; est de eius reductione, simul & delegatorum cœde qui supra centum ab Alexandria contra ipsum missi erant: & cum his Dion Academicus. Intelligentes enim Alexandrini se ab rege criminatum iri, tot oratores miserunt recriminaturos eum & eius scelera detecturos: quo cognito rex iam Romæ agens multos eorum in itinere per insidias interficiendos: curauit: quosdam etiam in vrbe, alios pecunia corruptos ablegauit, effecitq; vt eorũ querella minus procederet, desperãs, tñ honorificã reductionẽ: se in Ephesum recepit: relicto Hãmonio legato qui abs̃tis re curaret largitionibusq;, quos posset: corrumperet nõ solũ vt reduceretur, veꝝ ẽt vt p principẽ rei militaris Cneũ Pompeiũ: q dissimulauit se velle reducere pp Lentulũ ꝯsulẽ: q gloriosum putans de tãto rege optime meruisse. sũmopere contendit vt ab ea petitione Põpeius: quẽ vnicæ timebat, desisteret: fuitq; author patribus ꝑfecturæ maritimæ & terrestris annonæ Põpeio decernendę: vt maiorẽ ille dignitatẽ adsecutus de reducẽdo rege oẽm curã abiiceret. Interea aũt finito cõsulatu, ꝓconsul fit Cilicię: Regis aũt legati, rege id petente: ꝯtenderunt, vt p Pompeiũ potius reduceret̃: magnãq; partẽ senatus pecunia ad hoc induxerãt. Quã qdẽ pecuniã mutuo accepat sub pollicitatione vsuræ ab Rabirio posthumio adhuc in Aegypto agens. & a qbusdã aliis Romanis: q videntes nisi rex restitueretur: se pecuniã creditã amisisse: grãdẽ denuo pecuniã mutuo dedere. Atq; vna cũ legatis institere vt reductio p Pompeiũ fieret: qđ intelligens Lentulus iã in prouincia agens scripsit ad Ciceronẽ de quo optime meritus fuerat, qa vt dixi auctor fuerat eius restitutionis: vt cõtenderet reductione regis sibi decerni. Nã prouincia Cilicia in via ad Aegyptũ est. Cicero aũt hac ep'la Rñdet se tñ pro sed laborasse vt oibus satisfecerit ꝑter quã sibi ipsi, eo quod non possit efficere quod velit in cã eius. Dicit aũt se oppugnari largitionibus legati & res agi per creditores. s. eos q regi pecuniã crediderant, Docensq; qđ super ea re in senatu actum sit, inter cum Catone ad hortante qndecim viri ac sacerdotes qbus Sibyllinoꝝ libroꝝ inspiciendorum cura erat: ad senatũ denunciassent carmẽ Sibyllinũ quo cauebat̃ ne rex Aegypticũ exercitu reduceret̃: vt statim dicam. Quidã e senatu censuerunt reditũ regis Lentulo decernendum sed sine exercitu pp religionem. Alii Pompeio cum duobus lictoribus: aut eum mittendum cum totidem lictoribus ad Alexandrinos reconciliandos: quod Ptolemęo: non oino displicuit, sed senatui non satis tutum visum Pompeiũ Alexandrinoꝝ furori credere. Alii censuerunt vt tres legati regem reducerent. Sed studio Ciceronis affectum erat: vt senatusconsultum pro Lentulo factum fuisset: nisi libri Sibyllini obstitissent: quoꝝ carmẽ erat huiusmodi. Si Aegypti rex auxilio quodã indigens venerit eius amicitiã ne abnueritis,; sed illum qdem cum multitudine ne iuueritis, quod si aliter factum fuerit: labores & pericula habebitis. Sic Georgius Merula. Alii carmen magis suis verbis recitant. Sane cum ea res diu suspensa maneret: Aul. Gabinius iniussu populi sed adhortante Pompeio regẽ restituit q recepto regno filiã & Archilaũ maritũ eius occidit: nec ipse diu supuixit fatali morte absumptus: relictis quatuor liberis, duobus filiis & totidẽ filiabus. Ex qbus maiores natu testamento pr̃is regnare iussi sunt. Dionysius Ptolemæus qui puer adhuc Pompeium interficiendum mandauit: & Cleopatra quæ Cæsari & deinde Antonio commixta est post cuius necem Aegyptus in formam ꝓuinciæ redacta est. Et hæc pro argumento. Nunc ad explanationem.

EX BECICHEMI COLLECTANIIS IN PRIMVM PLINII.

SCribit M. Varro, quod extremum dicebatur, eo tempore cœptum dicit nouissimum, quod sua memoria seniores tanq̃ nimis nouum verbum vitabant, inde Ciceronem eo abstinuisse vocabulo Gellius affirmat, sed fallitur, sæpe enim Cicero visus est. In oratore inquit. Nec in hac modo re, quę ad vulgi sensum spectet, & ad aurium voluptatem, quæ duo sunt ad iudicandum nouissima. Et in epistola ad Octauium. Nam vt ordiar ab initio, & perducam ad extremum, & nouissima conferam primis. Et in oratione p Roscio comedo, Itaq; perbreui tempore, qui in nouissimis quidem erat histrionibus, ad primos peruenit.

Ex eodem.

Apelles tantummodo tribus operibus inscriptionem apposuit, qua significaret illa absoluta, & nihil deesse: q̃ in suis locis enarrabo, his author significauit se consciũ esse suæ artis, quam ex omni parte, per omneis & numeros, & gradus in his expleuerit, nec aliquorũ morsus liuidos timuerit, & iccirco multi inuidi inuiti exierunt, & conati sunt deterere aliquid ex illis. Apelles Cous in pictura (vt scribit Plinius) omneis prius genitos, futurosq; postea superauit, pluraq; ppe contulit picturæ solus, q̃ cæteri omnes. Is opera perfecta proponebat in pergula transeuntibus, & post tabulam latebat, vt vulgi iudicium auscultaret, vitiaq; emendanda subnotaret, tantę modestię fuit, ingenuiq; pudoris. Multa de eius laudibus idẽ Plinius lib. xxxv. narrat quantiq; Alexandro Macedoni fieret, multis argumẽtis comprobat, vtq; inueterato edicto, ab alio se pingi vetuerit, qđ ob comitatem illi gratior esset. Sed M. Cicero in quadam epl'a ad Lucceium, nõ gratia id factũ his verbis testatur. Neq; enim Alexander ille gratię causa ab Apelle potissimum pingi, & a Lysippo fingi volebat, sed qđ illorum artem cum ipsis, tum etiam sibi gloriæ fore putabat. Huiusce rei Flaccus meminit in vltimo epistolarum.

Edictum fecit, ne quis se præter Apellem,
Pingeret, aut alius Lysippo duceret æra.

Verum, vt historico maior fides habenda est Plinio, q̃ Ciceroni, vt oratori, Huius q̃ sint nobilissimæ picturæ, dixit Plinius non esse facile enumerare. memorat tamen tria illa, q̃ absolute, & perfecte inscripta traduntur, imaginem Veneris e mari exeuntis, Castorem, & Pollucem cũ victoria, & Alexandro Magno. Imaginem belli restrictis post terga manibus, Alexandro in curru triũphante. Inchoauerat & aliam Venerem eodem Plinio referente, cui superaturo priorem inuidit mors peracta parte, nec qui succederet operi ad pscripta liniamenta inuentus est. De qua puto locutus est Cicero ad Lẽtulum ita scribens. Nunc, vt Apelles Veneris caput, & summa pectoris politissima arte perfecit, reliquam partem corporis inchoatam reliquit. Fabius Quintilianus, & Plinius multa, qui ex aere, & ebore signa fecit nobilissima, diligentia, ac decore præstabilis, cui multi palmam dederunt. Iuuenalis.

Phidiacum viuebat ebur, nec non Polycleti.

Error est in primo Tusculanorũ, vbi de pictoribus agens Cicero scriptum reliquit. An censemus, si Fabio nobilissimo homini laudi datum esset, quod pingeret, non multos et apud nos futuros Polygnotos, & Parrhasios? vbi pro dictione Polygnotos, facile librariorũ lapsu scriptum est Polycletos. Neq; enim nota Ciceroni inurenda est: vt qui de pictoribus loquitur, statuarium Polycletum adducat. Fuit aũt Phylognotus pictor antiquissimus Fabio Quītiliano authore, vtq; Plinius testatur picturæ inuentum illi Theophrastus ascripsit, falsum id esse in quinto, & trigesimo libro oñdit. Plinius, sed omnium primum picturæ plurimum contulisse. Verum sicuti commendat Plinius modestiã, & verecũdiam Apellis, & Polycleti, ita quodam loco de Parrhasio contra refert, neminem insolentius, & arrogantius esse vsum artis gloria, & cognomina vsurpasse. Scribunt alii illum se principem artis dixisse, & ea perfecisse gloriari solitum.

Ex eiusdem variarum obseruationum collectaneis.

Præter notam significationis non mõ, siue modo non duobus modis elegantissime vsurpatur, pro nedum, vt Trebonius ad Ciceronem. Non enim nescis quanti te faciam, & q̃ pro vetertimo amore omnibus tuis, etiam minimis cõmodis non modo tanto bono gaudeam. Et pro fere, siue (vt vulgo dicunt) quasi. Et in hac significatione posuit Tibullus.

Iam modo non possum contentus viuere paruo.

Et quoniam amicus inauditum hoc esse literis latinis clamitat, audiat Valerium de his, quæ nulla arte effici posse videntur, inquit, Artis pictor equum ab exercitatione venientem modo non viuum labore, industria sua comprehendere, modo non: id est fere viuum. Et Comicus, modo non montes auri pollicens: ait per prouerbialem hyperbolẽ. Est atticismo græcorum similis μονονου, siue secundum Atticos, μονονουχι.

HVBERTINVS CLERICVS CRESCENTINAS BONACCVRSIO. PISANO DISERTISSMO ET HVMANISSIMO. S. P. D.

CVM iam multos & eosdem vtiles libros vir eruditissime Bonaccursii Pisane opera tua imprimendos curaueris, non contentus ea, quam iam plurimis labore tuo vtilitatem attulisti cupiens etiam indies maiorem afferre: sæpenumero me hortatus es: vt quæ inter legendū interpretandumq; idoneos Romanæ linguę authores optima & ꝓbatissima annotassem, ea tandem ad studiosorum hominum vtilitatem: ne essent penes me tanquam ignis abstrusus in venis silicum. Ego vero & si id libenter te hortante eram facturus: tamen quoniam multis & publicis & priuatis occupationibus impediebar, quo minus id satis, commode facere possem, in hunc diem distuli: non vt tuæ honestissimæ, voluntati, aduersarer, in te ꝓsertim: q̄ esset mihi non minus beneuolentiā & gratiam conciliatura quā aliis vtilitatē allatura, sed ꝙ existimabā oportere esse & igenio elaboratū, & industria atq; diligentia ꝑfectū: quod esset cōmune & liberum oium iudicium subiturū. Quod & si plane, vt volebam, fieri non potuit: nolui tamen diutius expectationem tuam morari: ne maius esset in mora incommodum quam in celeritate vtilitas & gratia, præsertim cum epistolarum Ciceronis: [...]as familiares appellant, interpretationem & commodationem a me factam exigeres: in quarum lectione imitatione [...]nta est & rudibus & longius prouectis vtilitas, vt nesciam an in aliis eius libris vlla maior esse posiit, quam in his epi[...]his præter tersum quoddam & familiaritate dicendi genus: inest etiam magna philosophiæ pars: vnde vtranq; com[...]oditatem & dicendi, & videndi percipere possumus. Itaq; id opus ea diligētia explicaui, vt sperem neminem fore vel [...]diocri ingenio præditum: qui meæ industriæ opera: si modo paululum studii adhibere voluerit: breuiter plurimum [...]n sit profecturus. Nec quisquam deterreatur ꝙ sint aliquæ in hoc volumine epistolæ: quarum obscuros locos, & quæ[...]m quasi ænigmata non modo Oedipus ipse: sed ne Apollo quidem soluerit. Neq; enim hac causa impediemur, quo [...]nus ad dicendi commoditatem perueniamus: si tanto epistolarum numero aliquæ ignorentur: quas vel ipse Cice. vel [...] eius ætatis doctissimi viri ita ex industria scripserunt: ne ab aliis quam ab iis, ad quos scribebant: intelligerentur re in[...]dum ita exigente, in quibus vel præcepto Ciceronis libro primo officiorum. Nec conterendum quidem est tempus. [...]cit enim in ipsa prudentia duo vitia vitanda. Primum ne incognita pro cognitis habeamus. Deinde ne nimium ope[...] in iis rebus conteramus, quæ non sunt admodum vtiles: eædemq; non necessariæ. ſ Obscure enim dicere, vt tu opti[...] nosti, cum inutile est, tum vero vnicuiq; sine præceptore & imitatione facile. Quantum tamen & ingenio nostro, & [...]aliorum librorum diligenti inuestigatione consequi potui: effeci, vt ad huius operis interpretationem parum admo[...]m desyderari possit: de quo tibi plurimum debebit studiosa iuuentus, ꝙ me ad hunc laborem impulisti eius causa, cui [...]ingenio tuo & labore assidue consulere studes, non modo latinos, verum etiam & græcos codices ita in medium affe[...]s diligenter impressos, vt iam nemo possit qui non discat, nisi negligentiam suam accusare. Itaq; vt quod instituisti [...]rficias libenter tibi morem gessi. Celerius autem id effeci cum efflagitante, tum vero addente calcar ingēnii & studio [...]n meorum amore & fauore Christophoro Cambiago ducali secretario viro (vt scis) non solum mira quadam rerum [...]udentia, egregia probitate, & inuictissimum Galeacium Mariam Mediolani Ducem Quintum spectata fide, etiam [...] omnium bonarum artium cognitione excellentem, vt fidelior secretarius: an melior orator sit, non facile sit iudicatu. [...]aq; si & tuo & talis viri clarissimo iudicio has laborum & vigiliarum mearum primitias probatum iri videro: eadem [...]opediem: quæ & in primo Nasonis Meta. & in officia Cice. non negligenter conscripsimus: deinde in alios idoneos [...]thores. Quamobrem deum optimum maximum omnium bonorum operum authorem suppliciter precor: vt his cœ[...]s meis ita aspiret, vt cum eius opere & numine opus meum vestrum iudicium meruerit: reliqua alacriori animo perse[...]i possim. Vale. & me ama. Mediolani. IIII. Idus Augusti.

VOCVM AC RERVM INDEX

Celte

FINIS.

Sex nonas Maius, October, Iulius, & Mars,
Quatuor at reliquis, tenet idus quilibet octo.
Iunius, Aprilis, Septemq;, Nouemq; tricenos,
Vnũ addas reliquis, at Februus octo uicenos.

Nicolai Scelsii Rota ad Troianum Iesualdũ de Calẽdarum, Nonarum, & Iduum ratione breuiter explicanda, & facilius intelligenda.

M.T.CICERONIS Epistolæ Familiares cum Hubertini Crescentinatis commentario, Martino Philetico super epistolis electis, Et Ioannis Baptistæ Egnatii Veneti Selectis, Ac Nicolai Scoelsii additione super textum: quem aliter ex vetustissimo codice legit, q̃ ad vsq; hunc diem ab omnibus lectum fuerit, Adest quoque Iodoci Badii Ascensii familiaris, & succincta explanatio.

MARCI TVL. CICE. EPISTOLARVM FAMILIARIVM LIBER PRIMVS.

EPISTOLA PRIMA.

M.T.C. Len. Proc. S.P.D.

EGO OMNI officio, ac potius pietate erga te, cæteris satisfacio oībus:

HVB. EGO omni officio. Sensus est. Ego omne officiū meum, aut multo magis pietatem in hac tua cā reductionis regiæ tibi ita præsto: vt nemo existimet, quicquam a me prætermitti: aut diligentius effici posse, aut debere. Mihi autem nō ita videtur: qui quantum pro te facio, minus officio meo puto. Officium ab efficiendo dicitur: eo quod quærit qd efficere vnumquēq; conueniat pro conditione personæ: vt Donatus inquit. Pertinet autem: teste Asconio Pædiano, ad virtutem: vt hominis est officium pietatem colere, licet interdum dicamus Leonis est officium insidiari pudicitiæ: & accusatoris officium est inferre crimina: sed frequentius ad virtutem refertur. ⁋ Pietate. i. intimo, & quasi facto effectu: pietas enim (vt Cic. de natura deorum inquit) est iustitia erga deos: vnde Non. Marcel. Pietatem hanc docti veteres esse voluerunt: quasi penitus, & in penetralibus recondat, vsurpatum est: vt non solum in deos: sed in parentes: & in eos quos veneramur, dicamur pii: non autem erga inferiores: vt quidam male vtuntur: nisi in eos, qui de eodem sunt sanguine: vt mater pia in filium: & pietas paterna dicitur, & filii in patrem, vt Vir. sum pius Aeneas: & quia Deos, etiam patrem ab igne liberasset. ⁋ Cæteris omnibus, qui putant nihil posse a me pro te maius fieri.

Officium — *Pietas*

PHI. EGo omni officio, inquit, o Lent. in te colendo atq; obseruando cæteris oibus satisfacere videor: mihi vero nullo modo. Nā pro tuorum erga me vel magnitudine, vel dignitate meritorum nihil efficio. Nunquam enim propter me conquiesti: donec perfecisti rem meam: ego vero quia non idem in tua causa efficere possum: vitam esse mihi grauem, & acerbam existimē. Sed in his quæramus verborum iuncturam. Ego huiusmodi vocalium concursum in aliis accusarem: sed Cic. concedemus, qui cum Demosthene, vt ait Fabius: modice respexerunt ad hanc partem. Nam & coeuntes literæ: quæ συνκλοιφη dicuntur, etiam leniorem faciunt orationem: quasi omnia verba suo fine claudantur: & habet: vt ait Ci. ille tanquam hiatus: & concursus vocalium molle quiddam: & quod indicet non ingratam negligentiam de re hominis magis: q̃ de verbis laborantis. Verum in hoc quid medium tenendum est nam, vt negligentis est pars hoc pati: ita humilitatis vtiq; perhorrescere. Qui enim Theopompum, & Isocra. secuti sunt: ab huiusmodi vocalium concursu nimium abhorruerunt. Qui, vt idem inquit Fabios: cum accidit: hiat: & intersistit: & quasi laborat oratio: pessime longę: quæ eadē inter se literas committunt: sonabunt: præcipuus tamen erit hiatus earum: quæ cauo, aut maxime patulo ore efferūtur. Verum sunt illiusmodi collisiones vocalium fugiendæ: quæ reddunt deformem hiatum: & inconcinnam orationem: de quibus Cic. sic ait. Compositio est verborum constructio æqualiter perpolita: ea conseruabitur, si fugiemus crebras vocalium concursiones: quæ vastam: atq; hiantem orationem reddunt. Quod vt græci fugiant: vocales abiiciunt: & earū loco signum apponunt: quod ab eis αποστροφος: a nostris conuersio dicitur. ⁋ Ego, εμφατικως dixit. Pronomina enim maioris sunt ponderis. q̃ vocem ostendant: nam quod non aperte dicunt: intelligi volunt: vt illud Maro. Me ne incepto desistere victam: sub illo pronomine me: intellexit reginam deorum: sororem, & coniugem Iouis. Sic nunc Cic. cum dixit ego: intellexit se illum talem, qui cum Lent. familiarissime vixit: & qui tot beneficia ab eo acceperat. ⁋ Officio omni debita actione: quæ proficiscitur a virtute pro rerum: atq; personarum dignitate: proq; loco, atq; tempore seruato. Est enim officium, vt inquit Marius: vniuscuiusque personæ actus construens secundum mores ciuitatis. Dicitur & officiū aliquando vitiosorum: sed perperam: nec satis recte diffiniri potest sine admistione finis. Spectat enim ad finem officii: & ita differt a fine: vt officio quid agendum sit: in fine quid complectendū consyderare debemus. Dictum quidem non ab officiendo: hoc est nocendo a contrario sensu, vt multi voluerunt: sed ab efficiendo: quoniam id tale est, quod effici debeat: & si non fit: in culpa est: & illam virtutis actionem præ se fert: quam græci πραξιν dicunt. ⁋ Ac potius pietate. επανορθωσις correctio: qua tollitur quod primo dictum est: & pro eo reponitur: quod magis idoneum videtur: hoc autem animus auditoris maxime commouetur. Est vero pietas obseruantia quædam: & reuerentia in parentes: in omnes maiores nostros: in deos immortales: quam græci ευσεβειαν hoc est religionem & quasi iustitiam quandam in deos appellāt. Hinc Aeneas se pium facit: vt sum pius Aeneas: propter deos raptos ab hostibus, & vectos in Latium: & patrem Anchisen: quem humeris sustulit. vt Ceruici imponere nostræ: Nec me labor iste grauabit. Cice. pietas est: inquit, iustitia erga deos & alibi pietatem dicit: quæ erga patriam: aut parentes: aut alios sanguine coniunctos officium conseruare monet. Quid? q a deis in homines Virg. retulit: vt Dii si qua est cœlo pietas: quæ talia curet. ⁋ Cæteris satisfacio oibus. quoniam omnes existimant me non posse plus pro te facere: q̃ facio. Et in his animaduertendum est inter duos casus similes concinne ponimus aliquid tertium dissimile: siue præpositionem: vt omnibus in terris: siue verbum: vt aliquid tale: vt Cæteris satisfacio omnibus. Est enim honestius sic ista coniungere: q̃ si dicas in omnibus terris: aut Cæteris omnibus satisfacio, Verg. consulendæ sunt aures, Interdum. n. non admittunt similes inter se casus aliquid. Tenendū est igitur vt

Compositio — *Pro* — *Officium* — *Officii finis* — *Correctio* — *Pietas* — *Aeneas cur pius* — *Pietas* — *Interpositio* — *Aures cōsulendæ*

verba adaurescant. Sic in hoc verbo satisfacio dicendū est:q̄ & ꝯiunctim, & diuisim eo vti possumus: vt facio satis: & satisfactio: & tertiā inter ipsas duas dictiones adiungi pōt:vt Cic. ad Marcellum. satis nostræ coniunctioni, amoriq̄ satisfactum: hoc est satisfactum. Cæteris, sic inflecte, vt pulcher: & ab eo dicitur: qd apud græcos κολακος nominatur.

Facio satis / Satisfacio

I.B.E.V. IS est Lentulus, Cui consulatum cum Metello nepote gerenti, similis illi admodum Histrio Secundanus Spinter nomine. Spinteris cognomentum dedit, vt Metello Terentianus ille Pamphilus, Pamphili, quiq̄ ædilis, Apollinaribꝰ ludis primus carbasinis velis theatrum totum induxisse dicitur. Plin. & Fab. sexto authores, & Valerius nono. illud obiter adnotarim, Spinteri nomen veteribus Græciæ comicis peculiare fuisse. De homine scilicet barbato, & Phryge, cuiu & Tragœdiæ author hoc nomine celebris ab Heraclea, cuius tabulæ duæ, combustus Hercules & afflata fulmine Semele legebantur. Is igitur Lentulus, & in prætura, ne Cice. in exilium pelleretur, summo studio cōtenderat, Vt Ci. in epistola ad Q. fratrem, & non multo post in Consulatu, vt de exilio restitueretur, enixissime curarat. Quare Cicer. illum in orationibus parentem, & salutis suæ deum non veretur dicere, qui post consulatum proconsule in Ciliciam profectus restitutionem hanc regiam sibi potissimum demandari optabat. Cuius causa Cicero solicitus erat admodū, quod omnibus ferme huiusce libri testatur epistolis. Belli ciuilis inter Cæsarem & Pompeium gesti initio i secutus Pompeianas partes, dum Asculo præest decem cohortibus, aduentu Cæsaris deterritus, inde profugit. mox Corphinii cum Domitio inclusus, beneficio Cæsaris, impetrata non sibi solum, sed aliis quoq̄ Romanis ciuibus venia, vixit, qua tamen sic abusus est, vt in Acie quoq̄ pharsalica contra Cæsarem steterit. Hirtius. Et quoniam hunc Cicero proconsulem appellat, illud primo dixerim, non paruum esse eorum lapsum, qui rectum huiusce nominis casum, & huic similium vitiant. siquidem hæc omnia proconsule, proprætore, proquæstore, recto casu dicēda sunt, quod ex Sallustii lectione, vbi corrupti no innt codices, aduertas. Sed diui Augustini in libello, quē de grāmatica scripsit, citabit authoritas in hæc verba. Sic. n. ibi. Ab e lfa vocali nullū latinū, nisi iuncta præpositione masculinum inuenit. Vt proconsule, proprætore. Ergo iuncta præpositione fiunt latina, vt dixi, proprætore, proquæstore. nam veteres noīatiuo casu proconsul dicebāt. Attendentes nullum nomen apud latinos virilis gnīs in e exire. Hæc Augu. Proconsules aūt primum Albo, & Sp. Fusio, Cons. creati cœpti. cum infeliciter re gesta in Equis, dum alter Cos. Romæ delectum habet, Quintiꝰ primū ꝓconsule suppetias latus, collegæ decernit, inde vero hoc nomen ductum, q̄ vice consulum sese gererent, & sane insignia procōsulibus prope eadē, quæ & consulibus. præterquam, quod sex tm̄ lictoribus vti concessum iis est. Is si prouinciæ pacatæ præ it, quid agat, quod sit eius offm̄, lace a iurecōsultis primo de eius officio legas. illud quod ad exenia attinet, scitu non indignū, Antonini, & Seueri imperatorꝫ cauentiū. & ne oino, & ne semp, neue ab oibus accipiant. mittebant vero procōsules priscis tpibus, qui rebus militaribus pollerent, quales Scipio maior in Hispanias, & Marcellus in Siciliā, quibus, qm̄ sine magistratu esse viderent, & q̄ pconsule nemo ad eam diem triūpharat, & q̄ amissa tm̄ recuperarant, negat triumphū placuit, cū alioq̄ maximas res gessissent. Plutarchus in Scipione, & Maximus secūdo, qto puinciis perant, q̄les erant Hispaniæ, Asia, Cilicia, hi oēs post gestū cōsulatū sorte deligebant. Adeo vt Cic. multo post gestū ꝯsulatum in Ciliciā proconsule ierit, fuitq̄ sequentibus tpibus hæc dignitas oium maxima adeo, vt impatores quoq̄ ipsi, nec alius maiorem dare possent, & sibi queadmodū tribunitiam ptātē, sic proconsulare imperiū, & ius qntæ relationis arrogarent.

Quis fuerit Len.

An procōsul dicat

D. Augustinus

Procos. qñ creati.

¶ Argumentum primæ epistolæ.

LEntulo primum Cicero hac epistola quantum debeat, tum qd de regis re vel ab suis actū legatis, vel a ciuitatis principibus, & pertim a Pomp. tentatū Senatusq̄ totius deinde iniam, suumq̄ hac in re studiū, & curam vel dehortādi Pompeii, vel alioꝝ excitandi, postremo Senatoꝝ diuersas snias, simulq̄ maleuoloꝝ quorundam in eum aium & imminutam iuam grām, q̄ illi plurimū deberet, quodq̄ cōplures gratificari se Pomp. putarent, explicat. Nulla tamen in re, quod & absens ipse, & præsentes eius amici cognoscere poterunt, defuturum sese pollicetur.

ASCEN. EGo oi. Q̄m argm̄ huius epl'ę & fere totius primi libri iā explicauimus: satis fuerit ꝓ amore: quē hic seruare cōstituit primo elegāte dictionū quarūdā vim exponere, deinde ordinē cum explanatione subtexere. Ego pronomē no nisi ad emphasim exprimi solitū, in principio sermonis magnā vim obtinet, ad quā depingēdā posuit multas vocales cō tinuas: quæ cū mora, & grauitate pronūciari volūt, impediūt. n. fluxū ōronis: vt ego oi officio &c. Offm̄ est suū cuiusq̄ munus, ob quod faciēdū ipse factus: aut istitutus sit, vt offm̄ pcepteris est pcepere, discipuli discere: boni viri gram referre, bonæ ciuitatis caduceatoribus, & summis magistratibus obuiā prodire. Ob. n. ꝓpositio duo notat: pp, & ꝯtra: vt offo .i. noceo quasi ꝯtra id quod vtile sit facio, Pietas addit offō obseruātiā quandā, & venerationē: & ita fere est in maiores vt in deū: pham, parētes: quos amāter colere debemus: dico fere, quia Virg. pietatem pro pia custodia acceptā cœlo. i. cœlestibus in inferiores dedit dicēs: Dii: siq̄ est cœlo pietas, q̄ talia curet. Quia ergo Cice. Lentulo non solū offm̄: sed et pietatē, tanq̄ parēti impendit p ἐπανόρθωσιν. i. correctionē addit: ac potius pietate. Erga semp bñuolentiā sīgnat cōtra fere hostilitatē in vtrāq̄ affectionē. Mihi ipse: ita Cic. rarissime. n. ipse ab eo cōponit. Efficere est cū effectu, & ꝯsumatione tei: & ita plus est q̄ facere. Vitā acerbā, pulchra ꝯiunctio: ed vita nihil fit iucūdius. Oppugnat q vim infert: expugnat, q capit, & vincit. Creditores sunt, q sua aliis credūt: hoc est qbus aliqd debet. Ordo est. O Len. Ego: inqt Cice. satisfacio omni officio. i. debito munere. ac studio erga te: ac potius. i. quod potius dicam: oi pietare. i. veneratione, & obseruantia erga te cæteris omnibus. i. in oculis cæterorum omnium: aut quantum cæteris videri potest,

Ego / Vocalium concursus / Officium / Officio / Pietas / Correctio / Erga / Efficio / Oppugno / Expugno

HVBAR. ¶ MIHI. q̄a tm̄ me tibi debere puto: vt nullo officio, aut pietate implere possim. Tanta. n. est magnitudo ratio est superioris ꝓpositionis: & est sensus. tua erga me merita ita magna sunt: qm̄ tu nunquam conquieuisti pp me, nisi impetrata restitutione mea: vt ego putem vitam mihi esse acerbā & insuauem: quia non possum in cā tua id efficere quod cuperis: sicut tu fecisti in mea, quod cupiebam. Merita. dñr pręstita: & qm̄ sunt tam mala, q̄ bona pro loco intelligendū est: & est meritum plusquam officium. Acerbam. insuauem, & plenam solicitudine, & horridā. Putem. existimē. i. vt vita videatur mihi iniucūda: q. non efficio, & cætera: ordo autē est. Tanta est magnitudo tuoꝝ meritoꝝ: vt putē vitā mihi esse acerbā: quia nō efficio idem in cā tua. s. qd tu in mea' effecisti: qm̄ tu non conquieuisti de me, nisi re perfecta. i. impetrato reditu meo in patriam. De me. i. propter me. Nam de inter alia significata propter significat: vt Teren. in Eunucho. Quantum me amas de fidicina hac.

mihi ipse nunquam satisfacio. Tanta enim magnitudo est tuorum erga me meritorum: vt quoniā tu nisi perfecta re, de me non conquiesti: ego, quia non idem in tua causa efficio, vitam mihi esse acerbam putem

Merita / De

PHI. ¶ IPSE. cū eodē pōdere, vt ego & vsurpatū tā in ρla ōrone: q̄ in versu. Ars. n. exigit vt ipsus nō ipse dicamus: vt Ter. Ipsus mihi Dauus dixit. Nunq̄ plus hēt negatiōis, quā nō. Tāta. n. est post ꝓpōnē, quāprimū rōnem adiūgit: nā qnq̄ ptes hēt dēt argumētatio: ꝓpositionē: rōnē: rōnis ꝯfirmationē, exornationē, & ꝯclusionē: siue complexionē. Nulla est. n. tam longa

tam lõga materia:q̃ nõ his facile cõplecti possit. Enim idẽ est qđ apud græcos γαρ:rõnẽ,cãmq; supioris sensus oñdit:& elegãter fm locũ possidet:vt hic. ſ Tãta.n.aut tertiũ:vt fatẽdũ est.n. Primũ vero,aut q̃rtũ locũ nunq̃ tenet:nec in ppõne locari põt. Q đ aũt in ea legamus epl'a. Cur.n.tibi hoc nõ gratificer nescio:ne tn fugiat illud nõ esse pncipiũ epl'ę, sed sic posuit.n.vt q̃si rõnẽ adiũgeret:q in titulo. P.Valeriũ iurecõsultũ esse dixerat. ſ Magnitudo meritoꝝ. Fuerat.n.Tul.in exiliũ eiectus a Clo.& in Macedõia exulauit:& sextodecio post fugã mẽse. T.Annii Milonis:& Lẽ.opa ab exilio reuocat⁹:maxia cũ g'lia:& gratulatõe ciuiũ in vrbẽ reuersus ẽ:de quo nũc meminit:& addit. ſ Tu nisi pfecta re de me nõ cõquieuisti. Meritũ.n.pprie:& bñficiũ amicoꝝ sunt,& gratuitu cõferunẽ. Meritũ ẽt aliq̃n referẽ ad malũ:obsequiũ adulatoꝝ ẽ:vt illud in Scena dcm. Obsequiũ amicos:veritas odiũ parit. Id ẽt ad amicos relatũ iuenim⁹:vñ Quintil.simul vt pleniori obseqo demererẽ amãtissimos mei. Seruitiũ vero fuit⁹ẽ. Vir. Seruitio enixe tulim⁹:vñ fuitia p seruis sæpe legim⁹. Pro meritis ẽt bñficiis dñr officia,vñ Quin. Duxit me silis ætas:euicerũt officia:cœpit fides amiẽ,odisse nõ potui. ſ De me.pp me:vt Ter. Quãtũ me amas de fidicina hac. ſ Idẽ,sile,& nõ voce:nec scriptura:neutrũ a masculino disiũgiẽ:sed q̃titate. Cõstat.n.pma breui,q̃n neutrũ est. Hor.in poetica.inuitũ q seruat idẽ facit occidẽti: q̃n masculinũ lõga:vt Iup.oibus idẽ. ſ Efficio differt a facio:nã facere est in ope eẽ:efficere vero pfectã operã dare. ſ Vitã. Hæc a viuẽdo appellata:vñ dẽ euitari:q̃si e vita discedere:& id vet⁹ verbũ Cic.ex antiq̃ssimo poeta i Tusculanis sic hẽt. Priamo vitã euitari:sic cõpositũ,vt exanimari. ſ Acerbã insuauẽ,& amarã. Trãslatio est,q̃ debet eẽ modesta:pudẽs:& cũ rõne in rẽ cõsimilẽ trãseat:vt nũc a pomis acerbis ad vitã. ſ Putẽ.freq̃ntius in fine clæ locandũ esse verbũ:vel in hac epl'a quis facile itueri põt:Oẽs.n.(ut videm⁹)h⁹ epl'æ ptes quodãmodo verbis claudunẽ. Q đ imitari debemus quãtũ ad aures ptinebit:q in his cõsulendæ sunt. Et Quinti.inqt. Verbo sensum cludere multo:si cõpositio patiaẽ:optimũ est. Putare.n.existimare est,vt Putares nõ vnq̃ accidere posse,& ɔferre rõnẽ. Plautus. Putaẽ rõ cũ argẽtario. In purgãdis ẽt arboribus putare dicimus.vnde nascitur disputare:quod est eiectis,& purgatis exterioribus:quæ cum rõne dicta sunt colligere.

ℭ Ipse.i.egomet nũq̃ satisfacio mihi.i.in oculis meis,aut iudicio meo. Pulchre qa repetit verbũ satisfacio omittiẽ pticula at,sed,vero,autem,cæteꝝ &c. Affert cãm dicti,& est optimus modus orõnis dũ quod sequiẽ pmissi cãm affert. ſ Eni.i.qa magnitudo tuoꝝ meritoꝝ erga me est tãta.vt q̃n tu nõ ɔqeuisti de me.s.restituẽdo ab exilio in vrbẽ:nisi re pfecta.s.donec me restitutũ videres:qa nõ efficio in cã tua.i.qa nõ efficio te voti cõpotẽ:putẽ vitam esse acerbam mihi.

In cã hæc sunt. Ammõius Regis legatus apte pecũia nos oppugnat. Res agiẽ per eosdẽ creditores, p quos cũ tu aderas,agebaẽ. Regis causa,siqui sunt, q velint qui pauci sunt:omnes rem ad Põpiũ deferri volunt.

ℭ In cã hæc sunt. Facit attentũ Len.cũ sũma rei se exposituꝝ ostẽdit. ſ Oppugnat.trãslatũ est ex re militari:vt.n.dicimus oppugno vrbe tormentis:ita dixit Cice. Ammonius oppugnat nos pecunia.i.tẽtat iniam nrãm fauore pecunię opprimere:atq; euertere. Oppugnare aũt est cõtra pugnare offendendi causa. Repugnare resistere: & quasi ɔtra pugnã agere causa defensionis. Propugnare defendere : vnde & ppugnacula:quæ ad defensionẽ fiunt:vt & ppugnacula bello tuta parant. Expugnare vero est vi,& propugnãdo vincere. ſ Ammonius nomen pprium legati:q noĩe regis senatores pecunia corrũpebat:vt cõtra fautores Lẽtuli sentirent:& dicerent:deferrentq; hãc reductionẽ Pom.potius q̃ Lentulo. ſ Creditores.qbus pecunia promissa est,vt regi faueãt. Nã vt.C.iuriscõsultus ait:digestis si certũ petaẽ:creditores:nõ tntũ accipiunẽ,qui pecuniã crediderũt:sed oẽs,qbus ex qualibet cã debetur:sicui exempto vel locato:vel ex alio vllo contractu debeẽ:ergo inqt Cic. tractaẽ hæc causa per eosdem fautores regis:qbus promissa sunt pmia:per quos tractabat:cum tu aderas, Nam vt in fine epl'æ ostendiẽ ante discessum Lentuli ab vrbe iã res corrũpi cœperat:& hic est verus sensus neq; cõpetitores est legẽdũ. Possumus tñ ẽt intelligere creditores q pecuniã mutuã fidei regis credidissent. ſ Siq sunt,q velint.s.reductionẽ. ſ Cã regis.i.pp ipsum regẽ. ſ Qui pauci sunt.nã volebãt qdẽ pleriq; regẽ restitui:sed alii mouebanẽ offõ ppli,& hi Len.fauebãt,alii mouebanẽ cã ipsius regis: ideoq; vt maiore honore reduceretẽ:deferebãt hanc reductionem Põpeio:vtpote,qui esset multo honoratior Lentulo.

ℭ In cã hæc sunt.docilem facit. Sed q đ cã sit:quidue inter causam,& q̃õnem inter sit,nõ ignorare pulchrũ est. Ois materia:quam oratores agendã accipiũt,aut peculiaris est:aut generalis, Siqdẽ peculiaris fuerit,eã græci υπόθεσιν nominabunt. Latini cãm dicent:quæ sic diffiniẽ. Causa est res,quæ habet cõtrouersiã in dicendo positã: cum certarũ personarũ interpositione,vt si dicas. Ptolemæus est in regnũ a Lentulo reducendus. Sin vero gñalis extiterit: a græcis diceẽ θέσις a nostris vero appellaẽ q̃õ:quam sic diffiniunt. Q õ est res,quæ habet ɔtrouersiã in dicendo positam sine certarum psonarum interpositione:vt si dicas regi expulso restituendum impium.aliter cã est impetus ai ad aliquid peragendum,& differt a ratione. Ratio est:vt inquit Marius,ordo gerendarum rerum ex cã venientium:vt quid quo loco facias:aut dicas non ignores. Sane veteres cãm per geminum ſſ scribere consueuerunt:& in sepulchro Bibuli caussa legitur. Et alibi Rei gerendæ caussa. Quintilianus de hac meminit:& tunc geminatur:quando.s.inter duas vocales longas media poniẽ.aut post vocalem longam:vt caussa:cassus:diuissiones:dissignatores. ſ Ammonius.præparato per exordium auditoris aĩo ad audiendum:narrare incipimus ex ordine,quæ gesta sunt. Sicut Ci.in rhetoricis nos facere docuit. Est hæc διήγησις, quam Latini narrationẽ dñt. Huius virtus est:vt breuis:dilucida:& verisimilis sit. Narrat igiẽ,quæ in senatu de reducẽdo in Aegyptũ Ptolemæo acta sunt,postq̃ Len.ad audiendum parauit. De ppriis personaꝝ apud græcos noĩbus sic habeto. Pauca,aut nulla esse oĩno sine alterius rei sigñatione:vt Hippolytus iõ appellatus:q fuisset ab eqs dissolutus: ιππος equũ, λύω soluo sigñat:aliud certe fuerat illi nomẽ prius:qđ est ab hoc obscuratum. Sic Hector dictus: q solus hẽret sub sua defensione priam,q̃.i.defensor,& tutator pꝛię. Quod sentit Pla.in eo libro,q κρατυλος [illegible] inscribiẽ. Ait.n.Hectorẽ iõ appellatũ:q vrbẽ contra hostiũ impetũ tenuerit:priamq; defenderit: ἔχω vñ deduciẽ,hẽo,& teneo sigñat. Tenere vero pprie est gubernare:tueri:atq; defendere. Vñ Virg. Omni ditione tenerẽt. Et in summa custos Tarpeia Manlius arce Stabat pro templo:& capitolia alta tenebat.sed Hom.huius noĩs sigñationẽ dilucidius explicauit.vt Solus.n.hic seruabat vrbẽ:& mœnia longi ambitus. Itẽ Solo stabat Hectore Troia possem de iis innumerabilia dicere,sed ad Ammoniũ redeamus. Hoc nomẽ ab arena dicimus appellatũ:quã græci ἄμμον dñt,vñ & Iuppiter Ammõ:q in arena Libyca coleretẽ:noiatus est. ſ Legatus.hũc Opici:& barbari ambasciatorẽ dicere cõsueuerũt; nos latine legatũ,& oratorẽ nũcupamus. Sed legatoꝝ duo sunt gña. Vnũ eoꝝ,qa S.P.Q.R. Impatoribus dabanẽ, vt non opi solũ,& adiumẽto,sed impatoriã maiestatẽ in exercitu abñte impatore retinerẽt:& custodiæ:atq; reꝝ gestaꝝ cognitionem legatis impatores cõmittere solebãt: ppria tñ iurisditione vti nõ poterant:sed dũtaxat,q̃ ab imperatoribus mãdabanẽ. Et si cõtigisset,q impatores in pũncia morerenẽ mandata tñ sibi negocia legati exigere debebant. Alteꝝ eoꝝ,de quibus Var.sic ait. Legati,qui lecti publice:quoꝝ opera:cõsilioq; vtereẽ peregre magistratus,quiue nuntii senatus, aut populi essent. Hos etiam oratores dicimus ab orando.i.agendo,q̃n respub.& alioꝝ mandata peragerent:vnde Virgil.

Meritum · Obsequiũ · Bñficium · Seruitiu · De · Idem · Efficio · Facio · Vita · Euitari · Exanimo · Puto · Disputo · ASCEN. · HVB. · Oppugno · Repugno · Propugno · Expugno · Creditor · PHI. · Causa · Quæstio · Ratio · Caussa · Hippolytus · Hector · Teneo · Habeo · Ammõius · Legatos · Duo gña legatoru · Orator

Pecunia / Peculium / Pugno / Expugno / Oppugno / Repugno / Propugnacula / Creditor

Centum oratores angusta ad moenia regis Ire iubet, quos graeci πρέσβεις dñt. ¶ Apte nos oppugnat. qm̃ effusa pecunia rum largitione multi ab eo Senatores corrūpebant. pecunia non hic tm̃mō pro numis accipimus: sed maiores nři oēm diuitiaꝝ modum sub hoc noīe colligebāt. Dictā pecuniā a peculio: & id a pecoribus appellatā voluerūt: qbus cōstabat antiquoꝝ vniuersa substātia. ¶ Apte. hmōi aduerbia a datiuo formant̃ o in e cōuerso, vt docto docte: optio optime. Inde illud e in nōibus ptꝭi, bn, & male semp longū. ¶ Oppugnat. infectat: hæc verba ita differūt: vt pugnare non ad loca, sed ad ꝑsonas referamus: nō .n. latine dicimus: pugnaui castella: pugnaui muros, sed pugnaui tecū: cum hostibus: cū feris. Expugnare vero: ad ꝑsonas, & ad loca: licet ad ꝑsonas no ita sit in vsu, vt Expugnaui vrbes, expugnaui naues: vñ Liui. Vna duas naues expugnauit. Et Iustinus: occupata arce Tarētinoꝝ expugnatis veteribus incolis. Oppugnare aūt ad ꝑsonas: & loca, vt Oppugnaui vrbē. i. ꝯtra vrbe iui: & hic. Pecunia nos oppugnat, hoc est infectat̃ largitione pecuniæ nos opꝑmere. Repugnare vero est pugnādo resistere & q̄si pugnādo se opponere: ne offendat̃. At ꝓpugnare est ꝓcul se defendere: vñ ꝓpugnacula nūcupant̃: q ad defensionē sunt facta. Vir. Propugnacula bello tuta parat. ¶ Res agit̃ p eosdē creditores. hoc cū expositio ista pecuniaꝝ p eos fit, q regi pecuniā mutuat. Q d & Ci. in epi. ad Q. frem his verbis ostēdit. In ca re Pō, qd velit: nō despicio: familiares eius qd cupiant, oēs vident. Creditores vero regii āpte pecunias suppeditant contra Len. Qui ergo cōpetitores hic legendu putat: ex hoc se errare cognoscat: sed sunt creditores nō modo, q pecuniā alicui credut, & mutuāt, sed quibus ob aliq̄ rem q̄spiam debet, vt vēdidisti mihi paterā sestertio, nō dedi sestertiū: effectus es ergo meus creditor, q debeo tibi sestertiū ꝓ patera, & est hic cōfutatio Lent. n. dicere potuisset, q sunt isti creditores, s̄ idet hi sunt: q erāt: cū tu hic aderas. Res. n. maximū hēt in lingua latina principatū. Interdū pro eo qd possidemus accipit̃: vt Iuue. res minor est hodie here q̄ fuit. Aliqn̄ ꝓ imperio: vt Vir. Res Agamenonias: victriciaq; arma secutus, Nōnunq̄ pro vtilitate. Ter. Si in re est vtriq;. Sæpe ꝓ negocio, & cā, & maxime capit̃ apud oratores: & inter factū & rē hāc dñam ponunt: vt res illa sitq̄ certā sui formā, & ipēm circa cognitionē retinet: factum vero sit qddam ꝯfusum, & incertū. Sic ēt ago innumeras sigñationes amplectit: vel in primis signat ducere: & græcū est: vñ pædagogus puerorū ductor. Interdū ante se pellere. Vir. Potū pastas age Tityre, & recitare, vt acta: ludis Magalēsibus, vñ actor recitator, & orator, & actuoli mimi noīant̃, signat ēt loq. vt Ter. in Adelphis, est ne is, de quo agebā: & fugare: vt Vir. in Geor, Mēbris agit atra venenis, & repēdere: vt cū dicimus: ago gr̃as. Sed agere aiam est mori: vt Cœlius ad Ci. Hortēsius, cū has lr̃as scripsi, aiam agebat. i. moriebat̃. Et Martialis. Cū nihil est. qd agas Neuole agas aiam: & hoc loco agere est tractare, & tacere. ¶ Regis cā, pp regis petitionē. ¶ Siq sunt, q velint. hoc est in restōne ista regis: si q sunt q velint: vt reducat̃: oēs istā hāc curā Po, deferenda volūt: tanq̄ hoi in ciuitate primario: sed admodū pauci sunt: q velint hmōi reductionē. ¶ Rē. curā: & reductionē regis. ¶ Ad Pō. q inter ciues erat illustris: & maioris authoritatis, & grꝯ, q̄ Lentulus, & illum intelligit: qui cum Cæsare de imperio certauit, & tandem iussu Ptolemæi in Aegypto profugus occisus est.

Res / Factum / Ago / Pædagogus / Actor / Actio / Mimi

I.B.E.V. ¶ Creditores, hoc Rabyriū Posthumū, & reliquos eius socios itelligi vult, q regi, & priusq̄ regno pelleret̃, vt regnum stabiliret, & post expulsionē data: depiret pecuniæ, magnā pecuniæ vim crediderat, q̄ magna senatus ps corrupta langue bat. Ci. ꝓ Posthumo, pulsus iterea e regno Ptolemæus dolosis ꝯsiliis, vt dixit Sibylla id postq̄ sensit, Posthumus Romā venit, huic egēti, & rogāti hic ifelix pecuniā credidit, nec tū primū, nā regnāti crediderat abs̄is q̄q; sequunt̃ alia. Quem Posthumū a Memio accersitū Cic. luculēta defendit orōne. Docēs nec culpā corrupti senat⁹ Posthumianā esse nec q ille necessitate cōpulsus dioecetes fuerat regis palliat⁹, dādū hoi vitio. Q d ex Cic. epi. quoq; ad Q. frem manifeste colligit̃.

Posthum⁹

ASCEN. ¶ Hęc. i. q̄ dicā, sunt in cā q nō idē efficio. Ammoni⁹ ꝓpriū ē nomē. legat⁹ regis. s. Ptolemæi. i. quē rex Romā misit ad sollicitādā reductionē sui p Pō. oppugnat nos. i. ꝯtra nos pugnat: apte p. cūia. i. largitōe pecūaria, q̄ senat⁹ corrūpebat̃. ¶ Res. i. lis & ꝯtrouersia. Sigñat. n. sine adiūcto litē, venerē, & diuitias. litē vt hoc loco, venerē, vt rē hūit cū vxore diuitias: vt re sine null⁹ eris. Cū adiūcto āt varia notat, ut res litaria, respub. res militaris &c. Inepte āt gen̄ reꝝ ꝓ imperio pōi cēset Valla: vt Lacedæmōii diu reꝝ potiti sunt. Ego poti⁹ subaudiā ablatiuū ipso. Nec mirādū si tā varie accipiat̃: cū authore eodē Valla ipm nomē res sit vnū, ac veꝝ trāscēdēs de oi ente dicibile, agit̃ p eosdē creditores. s. regis. i. q regi pecuniā crediderāt: & i Aegypto, & i vrbe, quā, vt reciperēt, sūmope curabāt rege potēter restitui: sunt tñ, q creditores dñt cōmissarios rē, qb⁹ litis decidēdę negociū ꝯmissum fuerat: p quos agebat̃, cu tu aderas. ¶ Siq. sunt, q velint sup litē diuinitā. i. ex vtilitatē. & voto regis. q. s. id volentes sunt pauci. hoc dicit ad ꝯsolationē Lētuli: oēs volunt re. s. de qua lis est: hoc est reductionem regis Aegypti: deferri ad Pompeiū. i. honorifice cōmitti Pompeio, s. Cneo: cognomento magno.

HVBER. ¶ Senatus. sensus est: senatus cōprobat calūniā religionis non pp ipsam religionē, sed pp odiū, qd rex in sua largitiōe sibi ꝯflauit. Neq;. n. oēs senatores erāt corrupti. ¶ Calūniā. qdā exponunt talium interpretationem, quod mihi nō placet: sed potius cauillationē. i. frustratoriā ꝯtentionē. Nā senatores nō vno modo Sibyllina carmina iterꝑtabant̃. Probāt igit̃, ne cū exercitu reduceret̃: nō tā, vt tuerent̃ Sibyllæ sniam, q̄ ne deferret̃ Pōpeio. q tūc plurimū in ciuitate poterat: & P. R. exercitus imperator erat. ¶ Illius. hoc nomē in cōtēptū dictū est. ¶ Largitiōis. i. pecuniariæ corruptionis: nā largitas dr̃ rōnabilis: & diffinitus liꝭalitatis effectus: largitio vero vitiū: cū ob iniustā cām alicui largit̃. ¶ Inuidia. odio, al's vero dr̃ dolor alienæ felicitatis. ¶ Cōprobat. suis sniis affirmat. ¶ Pōpeiū, & hortari. vt amicū. ¶ Orate vt superiorem.

Senatus religionis calumniam non religione, sed maleuolentia, & illius Regiæ largitionis Inuidia comprobat. Pompeium & hortari, & orare, & iam

Calumnia / Cauillatio / Largitas / Largitio / Inuidia / Rerumquo locum precibus / Cōmētio

FHI. ¶ Senatus religionis calūniā cōprobat. Altera confutatio est. Len. n. dicere potuisset: postq̄ oēs ꝓ Pōpeio sentiunt: vt dicis. Senatus aūt cui assentit̃: a quo vult, vt reducat̃. Ait Cic. q nec tibi, nec Pōpeio Senatus fauere vr̃: sed libros sibyllinos ꝓferendos: & qd ipsi ꝑcipiunt, faciendū putant. Sed quare calūniā dixit religiōis: qa re vera de reducēdo rege nō loquebant̃ scripta Sibyllæ. Sed ne Romanus exercitus in terrā Aegyptū ꝓdiret: & isti dolo iterꝑtabant̃ mentē Sibyllæ: ne rex reduceret̃: hoc aūt faciebāt pp corruptionē regiæ largitionis, qm̄ maximā ex eo infamiā P. R. ꝯsequat̃. Calūniam igit̃ nō ꝓ sua peculiari sigñatione: sed ꝓ falsa interꝑtatione sumamus. Calumnia. n. duo sigñat calliditatē: vt Cic. sæpe optimas cās ingenii calūnia ludificari solet: & mendacem quādam infamationē: vñ calumniari, & falso crimine accusare: & cauillari: & calūnia ꝓ cauillatione dicimus, in qua ēt sigñatione nūc accipiendā putarē. ¶ Nō religione. sciebāt. n. non vetari oino religione, ne rex reduceret̃: sed ne exercitus in Aegyptū ꝓficisceret̃ poterat. n. sine exercitu reduci: vt paulopost ait, exercitum religio tollat. Senatus. quē græci συγκλητον vel συγκλητος dñt: nostri senatum appellant. Qui autem in eo erant senatores dicebant. apud Lacedæmonios vero ait Cicero, qui amplissimum magistratū gerebant, vt erant sic etiam συγκλητικοι appellabant̃. Hos primo Romulus centū creauit: quos a silitudine curę, & ab honore p̄res: ab annis senatores: vel vt ait Plu. a pietate p̄res appellaunt. Additi sunt indecētum, & minoꝝ gentium patres appellati. Tantæ erat authoritatis senatoria dignitas: vt ne reges qdē, aut ꝯsules: aut alius magistratus inconsulto senatu aliquid moliteretur

Calumnia / Calumniari

Patres / Senatores

molitetur. Et Tullus Hostilius diruta Alba senato℞ ordinē expleuit. Tūc Tullios Seruilios. Quintos. Goganos. Curiatios Caecilios in senatores ascripsit. In senato vero añ qntū & .xx. annū ascribebat nemo: nisi pcellenti aliqua virtute fuisset ornatus. Senato℞ vero tria gña. Patricii: pedarii: insiti. A pribus. n. a Romulo cōstitutis: & pribus mino℞ gentium p censores, & alios admissis: Patricii noiabant. Pedarii: q sciam in senatu dicere nō poterant: sed in alio℞ snias pedibus ibant cōsentientes. Siue pedarii: ad illorū dñam: qui sella curuli in senatum videbant, & ipsi pedibus irent necesse esset. Insiti vero: quos alio vocabulo legit imos dicimus erant, q decreto senatorū oium senatui ascribebant. Esse pterea inqt Varro eqtes quosdā: qbus dicendæ in senatu sniæ ptās non esset: tametsi in senatū accedere possent, & in alio℞ snias ibant, & hi erant, qui nondū a censoribus inter senatores ascripti erant, licet, functi pluribus ante magratibus fuissent. ¶ Religio. cultura deo℞ est: & metus: hinc Vir. Religione pſum multos seruata p annos. Connexa. n. sunt istæ: religio, & metus: nam ex timore nata est religio: vt Statius ait. Primos in orbe deos fecit timor. Hinc p timore religio: vt Terē. mihi nihil esse religio est dicere. Atq inde appellatā Masurius Sabinus scriptū reliqt: q pp sanctitatē aliquam remota: ac seposita a nobis sit: nomē a relinquēdo dictū: tanq cerimoniæ a carendo: siue ab oppido Cere: qd est in Tuscia: p quo lege Valeriū. libros vero Sibyllinos Demophyle Cumęa: siue: vt alii dñt: Amalthea: Seruio Tullo regnāte Targnio Prisco trecētis philippeis emēdos portauit. q cū. ix. allati fuissent: sex incensi, tres empti fuerūt Apollinis templo dedicati: qbus primū dati custodes duūuiri ex gente patritia: inde accessu tpis: qntū demū ad. xv. creuit numerus. At Gel. ex antiqs annalibus refert anū incognitā Targnio supbo. ix. libros attulisse, & p eis grande ptium postulasse: q derisa, sex incensis tres eodē ptio regi vendidisse: qd p oibus a principio postularet: & ex eo nusq amplius visam: libros in sacrario positos. xv. viros ad inspiciēdū adire institutos: siqn dii imortales publice cōsulēdi erant. Sed Pli. inqt inter oēs cōuenire. Sibyllā tres libros attulisse, ex qbus duos igni cōcrematos. decē vero virgines Sibylla℞ noia sortitę sunt: q qsi deo℞ consilia extitissent. Cumaea, Libyca, Persica, Delphica, Phrygia, Samia, Erythrea, Tiburtina, Cumana, Hellespōtica, oēs suis authorib⁹ celebratæ, de qbus Varro, & Lactā. meminerūt. ¶ Illius. ad cōtēptū. ¶ Regiæ largitionis inuidia. pp odiū, & infamiā corruptionis: q secuta est ex largitione regis. Largitio. n. est non ad liberalitatē: sed ad pdigalitatē referenda. Est. n. vitio℞: nō virtutū. largitas vero virtutū: nō vitio℞. Inuidia aūt non hic dicta, q senatus inuideret: sed q odio hēret. Dupl[r]. n. inuidia sumit. Aut p dolore alienæ felicitatis: vt Martia. Rumpit inuidia: & i hac i vt iqt Socra. inest hoc boni: q tormentū est hñtibus. Aut pro odio: & maleuolentia: vt hoc loco. Aut p detractione, vt ē apd Ter. Sine inuidia laudē inuenias: & amicos pares. ¶ Cōprobat. rōnibus suis affirmat. ¶ Ex hor. & orare. Et aūt sic geminatū spēs est mēbri orōnis, q morā affert: & quādā tarditatē in dicēdo: & idē signat partim, & ptim. Hortari aūt impellentis est: & horto: & hortor antiq dicebant: vt pplo & populor: mereor & mereo. Hortamur amicos, monemus filios, Cic. ad Plancū. Sic moneo, vt filiū, sic hortor, vt & ppriū, & amicissimū. Et iō hæc ait: vt Lētulo demōstret nihil oīno ptermissū: qd ad eius honorē ptinere videret. Orare vero iferioris est, vñ Ter. Simo: cū apud seruum hoc verbo vti vellet: ringe: si æquū oro te Daue, & differt ab exorare, adorare, & supplicare. Est. n. orare qsi ore pcari. Exorare vero pcibus ipetrare, vñ Te. Oro, vixq exoro. Adorare est venerari: & honorē exhibere: vt in statuis, & imaginibus deo℞ facere cōsueuimus: qs nō oramus, sed adoramus. Supplicare, qd a plicatione genuū deductū est. signat in aduersis magis gratiā postulare: & id tm̄ hois. Adorare aūt est ēt bruto℞. vnde elephantes: vt inquit Pli. solem adorare dicuntur.

¶ CALVMNIAM: graeci hanc διαβολήν Iurisconsultus de verborum significatu.

¶ SENATVS: id est consilium senato℞, seu patrū conscripto℞: comprobat calumniā. i. callidā iterpretationē religionis: hoc est impedimentū tibi illatū. per libros Sibyllinos vetantes regē cū exercitu reduci: cōtra quos facere religiosum. i. metuendum erat. ¶ Comprobat: dicit nō religione. i. vero metu faciendi cōtra monita diuina: sed maleuolentia, quia tibi male vult, & inuidia illius. i. famosæ, & apertæ largitionis. i. pfusionis pecuniæ ad captandū, aut corrumpendū senatum factæ: regiæ. i. noie regis, & per felicitatores eius: hoc est odio in te sumpto, quia per largitionem omnes corrupti sunt. ¶ Pompeium &c. Prosequitur quæ pro Lentulo egit reliqua dicens.

liberius accusare, & monere, vt magnā infamiam fugiat, nō desistimus. Sed plane nec pcibus nostris, nec admonitiōibus reliqt locū. Nam cū in sermone quotidiano, tum in senatu palā sic egit cām tuā: vt neq eloquētia maiore qsq̄, neq grauitate, nec studio, nec contentione agere potuerit, cū summa testificatiōe tuorū in se officiorum, & amoris erga te sui. Marcellum tibi esse iratum scis. Is hac regia causa excepta, caeteris in rebus se acerrimum qui defensorem fore ostendit.

¶ Liberius: mos Cice. est ponere plerūq comparatiuū pro positiuo liberius quoq pro valde libere. i. nulla habita rōne, & respectu. ¶ Monere: vt familiarē: hæc āt oia plerunq facimus pro amicis, q pro nobis ipsis nō faceremus: vt Ci. inquit in Lælio de amicitia. Ondit igit se nullam ptem. & officiū sui erga Len. ptermisisse. ¶ Nec reliqt locū pcibus. nec admonitionibus. i. nō passus est se aut orari, aut admoneri. Relinquere. n. locū pcibus est pati, vt pces ad se deferantur. ¶ Sic egit, Sic dixit. ¶ Studio. volūtate: & ai effectu. ¶ Cōtentione. ad verba referi: nā cōtētio est: vt inqt Ci. ofo vehemens: & ad psuadendū accōmodata: ergo cōtentione vi sermonis. ¶ Tū in senatu. i. publice. ¶ Tū in sermone quotidiano. i. priuatim apud amicos. ¶ Eloquentia dicendi ornatu, & ad verba retulit. ¶ Grauitate ad sententias. ¶ Studio. affectu animi, & vehementi volūtate. ¶ Cum testificatione: approbatione. ¶ Hac causa exce. de reducendo rege. ¶ Acerrimum. vehementissimum. ¶ Fore. futurum.

¶ Liberius. Nulla habita rōne dignitatis Pōpeii. ¶ Accusare. Nō ad pares vel minores tm̄: sed ad oē genus hoium referri pōt. ¶ Monere. i. cōsulentis est: & ad rē futurā ptinet. ¶ Infamiā. fuisset infamiæ, & dedecori Pōpeio, q vt erat in ciuitate primarius: vt hoc sibi negociū cōmittēdū curaret: vel psertim qd se nō curatu℞ dixerat. ¶ Sed plane. nec pcib⁹ nris: nec admonitionib⁹ reliqt locū: nō ptulit se amplius orari: sed dixit se velle oia facere: ad q ipm hortatus sum: adeo q pribus pcibus: aut admonitionibus nō opus eē videret, & sic plane nullū orādi, aut admonēdi locū ipse nobis reliqt. Nā relinqre locū pcib⁹ est, velle: q ad se pces iterū deferant. ¶ Plane, & hmōi aduerbia graui tono pnunciāda sunt. In vitia. n. βαρύτερον accipiūt. Nā cū i ser. quot, rō est: & ait q sic Pōp. suscepit ptes tuas: tā in senatu q ēt apud oēs hoīes: vt nemo maiore eloqntia, aut grauitate, aut cōtētiōe suscipe potuisset, testificādo merita cōpla in se tua, & amorē singularē: quo se abs te cōplecti pfitebat. In hoc aūt, qd dixim⁹, sic verba collige. Exigit elegātia sermonis: vt Nā: sp ptimū locū in orōne sortiat: alrs sedes hre nō pt, nisi in cōpositione: vt qdnā igit censes: & quonā pacto: & qnam, vt Heu quianā tāti cinxerūt æthera nimbi. ¶ Tū & tū. hoc est ptim & ptim, & sic dicimus, qn ptes orōnis sunt æqles, qn vero ptes sunt dispares, & inæquales. tūc dicimus, cū & tū. sermo differt ab epla. Is est: vt inqt Cic. inter pñtes ofo quotidianę locutioni finitima: epla vero: vt ante diximus: abñtes alloquur. ¶ Palam. ad oēs: coram ad certas psonas referimus: accentumq retinent in

Senatoria dignitas
Tria gña senatorū
Religio
Cerimōię
Dēophyle
Largitio
Largitas
Inuidia
Horto
Hortor
Populo
Populor
Mereo
Mereor
Moneo
Oro
Exoro
Adoro
I.B.E.V.
ASCEN.
HVB.
Liberius
Relinqre locū pcib⁹
Cōtentio
PHI.
Supplico
Accuso
Moneo
Relinquo locū pcib⁹
Plane
Nam
Tū. tum
Cum
Tum
Sermo
epistola

Palam · Coram · Aget cām · Contētio · Eloqntia · Quis · Quisque · Quisquā · Defensor · Mei tui · sui nri vri

fine acutū. ¶ Egit cām. defendit: aut iudicauit. Agere cām: & dicere cām defendere. & iudicare est. Ci. in Tusculanis. Nec qūn apud græcos iudices res ageř: poteris adhibere Demosthenē tibi ipsi: ꝑ te erit maxima corona cā dicēda. ¶ Studio. ad voluntatē. ¶ Contentione. ad verba referř. Est. n. ɔtentio, vt ait Cice. oro vehemēs, & ad persuadendū accōmodata. ¶ Cum in se. in loco publico. ¶ Tū in ser. quot. inter domesticos: & familiares in loco priuato. ¶ Eloquētia facūdia: quā si volumus diffinire: dicēdi exercitationē dicemus: & .iii. rebus cōficiř, natura: vsu, exercitatiōe: arte. Necessario igitur: vt ait Fa. danř in eloquentia ꝑcepta dicēdi. ¶ Quisq̄. in vtroq; gn̄e masculino, & fœminino: qsq;, & qsq̄ dř. ¶ Nec gra. quo ad snias ἐπαναληψις est: qua latine repetitionē dicimus: hæc ad exornandā, & augendā orōnem adhibetur: multū habet venustatis: plurimum grauitatis: & acrimoniæ: vt inquit Ci. ¶ Testificatione cōmemoratione: & approbatione. ¶ Offo/rum nunc bnficiorũ: vt alibi. Odiosum sane genus hoium est officia exprobantium: q̄ meminisse debet is: in quem collata sunt, non cōmemorare qui cōtulit. Marcellinū. M. Clau. Marcel. vnus erat. ex. xv. viris: in quoꝝ custodia lib. Sibyllini te nebanř. ¶ Acerrimum. vehementissimum. ¶ Tui defensorem passiue dicimus: ꝙ ab eo defenderis. Nam mei: tui: sui: nostri: & vestri semper passiue ponunř. Vir. Quiq; sui memores alios fecere merendo. Cic. qđ desyderiū tui ferre nō posset. Q đ autem antiqui mis, tis, sis, in eisdem genitiuis vtebanř: semp actiue ponebant, ꝙ hæc Plautina verba demonstrant. Da diem hunc hospitē rebus mis agēdis. Loco quoꝝ qn̄ actiue loquimur: meus: tuus: suus recte dicimus. Sic nostrum, & vestrum in genitiuo plurali: quæ a mis, & tis nascunř actiue tn̄ ponunř. Sed istorum pronominum elegantiā in ea epistola

Fore

pluribus oñdemus. In qua multi ita legūt. Eam aūt vnius tui studio me asseq posse cōfido: meo iudicio nō bn̄. ¶ Fore. cū futuri tpis sit, esse vero pn̄tis: vt alibi Tullius. Spero te amicum Lacedæmoniis & esse: & fore nō exigit elegātia, vt fore cū futuro iūgamus. Nō. n. lectuꝝ fore dicimus: sed lectuꝝ esse: sic ēt legēdū esse, nō legēdū fore, nisi legendum & hmōi ꝑ noie sumamus sine tpe: ꝙ sic aliqd dignū lectione. Quid. n. aliud signaret lectuꝝ fore: q̄ lectuꝝ futuꝝ esse: quo nihil absurdius dici pōt. tn̄ interdū authores iungunt: & legendum fore: & hmōi dici posse demōstrant: ego vero non ausim.

I.B.E.V. · C. Lentu. · Marcel.

¶ Marcellinum: hunc puto. C. Lentulū Marcellinū fuisse cōsulatem. q̄ Pōpeium in cōcionibus sæpe lacerarit. quiq; cū in concione de Pompeii potentia grauiter conquereretur, assensusq; illi clara voce esset populus. Acclamate: inquit, Quirites, acclamate dū licet, iam enim vobis hoc facere impune non licebit. Hæc Maximus. sed & Plutar. in Pompeio tanq̄ infensissimi meminit, illud Asconius adnotat Marcellos, Marcellinosq; gentiles inter se fuisse.

ASCEN, ¶ Liberius. i. aliquāto magis libere, q̄ nos deceat: aue in nr̄a cā faciamꝰ. & monere: vt illi bn̄ cōsulentes; vt fugiat magnā infamiā: quā incurrat, si cōtra te, cui tn̄ debet faciat. Sed sup. Pōpeius nec reliqt plane. i. manifeste, aut oīno locū ꝑcibꝰ nr̄is: nec admonitionibꝰ nr̄is. i. sic egit, vt nō opus fuerit eū amplius ꝑcari, aut monere. ¶ Nos nō desistemus in quo verbo summa notař diligētia: & . i. simul hortari Pompeiū tanq̄ amicū, & orare tanq̄ principē: & accusare etiam. ¶ Nā ipse egit causam tuam. i. secundū te stetit: cū. s. ita sit, ꝙ in sermone quotidiano. i. familiari cū amicis confabulatione: tum. s. multo manifestius egit cām tuā palā in senatu. i. concilio pꝛum ɔscriptoꝝ: sicut quisq̄ neq; potuerit agere. s. cām tua maiore nec eloquentia: nec grauitate: q̄ in gestu erat: nec studio: ꝙ in affectione: nec cōtētione. i. certamine: cū testificatione. i. ꝑtestatione summa. i. maxima tuoꝝ officioꝝ. i. decēter, & bnfactorū in se, & amoris sui erga te. i. quē habet in te. ¶ Tu scis. q. d. nō opus est dicto: Marcellinū: alii Marcellū legūt: esse iratū tibi: qa cū sit vnus ex. xv. viris: & ita Sibyllinoꝝ librorū vaticinia maximi faciens: tu contra ea facere paras. Sunt qui iuratum legāt: vt sit, tuis rebus ēt sacro addictū. sed vulgatiorem sequimur lectionē. ¶ Is. s. Marcellinus, aut Marcellus: ostendit. i. ꝑ se fert: se fore. i. futurum esse acerrimū defensorē tui: hac causa regia. i. de rege reducendo excepta: quia contra Sibyllinos libros nihil dicere ausit.

Quod dat, accipimus, quod instituit referre de religione, & sæpe iam retulit: ab eo deduci non potest, Res ante idus acta sic est. nam hæc idibus mane scripsi.

HVBER, ¶ Quod dat accipimus male. sentiūt, q sic interpretantur qd dicit intelligimus: nā potius puerbialiter dictū est, qđ dat . i. qd pro te facit. ¶ Accipimus nō spernimus: gratū hēmus. ¶ Quod instituit, qd ꝑposuit: decreuit. ¶ Referre. hoc in loco publice proponere: & in senatu dicere. ¶ De religione, de Sibyllino carmine: qd oino seruari volebat. ¶ Deduci. amoueri: & ordo est: nō pōt deduci ab eo, qđ instituit referre.

Refero

PHI, ¶ Quod dat acci. hoc est quodcūq; ꝑ te: aut facit: aut dicit: assumimꝰ. sicut. n. ferme vulgo dicit solet. Veꝝ accipe diffusæ significationis est: nō. n. mō cape signat: vt Accipe, & hæc manuū tibi q̄ monumēta meaꝝ. Sint puer: veꝝ ēt intelligere, vt accipe nūc Danaū insidias. In cuius significatione: q nūc hoc loco accipiūt, non bn̄ sentire vīr. Referř ēt ad oculos: vt te fortissime Teucrū Accipio, agnoscoq; libens: & itē sentire: vt Ter. Aliter tuum amorē, atq; est, accipis. Et tractare. Ter. Acceptus miseris modis. Est ēt adhibere cōiuuā in mēsa. Ter. accipit hoiem nemo melius: & Vir. aliios porticibus rex accipiebat in amplis. Nec velim exponas: vt Martia. Serui. Donri. accipere ꝑ pascere: id brutis damus: non hoībus. ¶ Instituit. ꝑposuit, alias incepit: vn̄ institutū, propositū: & inceptū aliqn̄ significat alias instituere est docere: vn̄ instōnes, præceptiones appellanř qbus instituimur, & docemur. ¶ De religione, honestius auferendi causa dař cū de ꝑpositione huic verbo: q̄ accusandi: sed vtrūq; ad cōsultationē ferre significat. ¶ Sæpe iam retulit: regē nō reducēdū esse cū exercitu. In quo animaduertēdū est, qd sit referre in senatu: senatui: & ad senatū, & tibi, & ad te. Referre senatui: & in senatu ē exponere: & renūciare: vt Vir. Referes ergo hęc, & nūcius ibis Pelidæ genitori. Liu. postq̄ legati ɔsulibus: & in senatu, q̄ gesta erāt: retulerūt. Referre vero ad senatū: & ad te, est in consultatione ad senatū: vel ad te reducere: ex quo nasciř Senatuscō. hinc Vir. Dilectos ppl̄i ad ꝑceres: ꝑmūq; parentē Monstra deū refero. Et vt hoc aptius intelligereř, adiūxit. Quæ sit snia posco. Ad pplm ēt referre in eadē snia erat. Ex quo fiebat rogatio, cuius noie oia plebiscita: & ꝑuilegia: atq; leges confuso & indistincto vocabulo dicebanř. Et aiaduertēdū hmōi significationē nō in orone solū: sed aliqn̄ ēt in re versari. Quin. Ad ꝑtem arma nō retuli. Hoc ē reportaui. Ci. Si ad vnū oia referēda sunt: dignissimū esse Pōp. ꝑ ɔferēda in vnum omnia. ¶ Deduci. amoueri: als deduciř qs i lętitiā: & qs duciř ad suppliciū. Naues de terra deducunř i mare: De mari subducunř i terrā. ¶ Nā hęc idibꝰ mane scri. Oia. n. se scripsisse diligēter oñdit: q̄ vsq; ad Idus Martias acta erāt i senatu. Nec silētio ꝑterii rē cal. ix. iduūq; rōnē: cū i ep̄lis admodū necessaria eē videař: nisi hāc a mr̄is diligētissime explicatā cognoscerem: vt i ꝑmis de hac Macr. accuratissime disputauit. Nos igiř hic dūtaxat ipsaꝝ noīa expoemꝰ. Tres sunt solēnes dies qbuslibet mēsibꝰ attributi: calēdę, nonę, idus. q̄ tn̄mō nūero mr̄itudinis declinanř: Principio cuiusq; mēsis calēdaꝝ nomē impositū est, & id Iunoni sacrū. Oui. Vēdicat ausonias Iunonis cura calēdas: & iō ausonias: qn̄ Græci calendas non hn̄t: hinc ē illud facete dcm̄ Augusti: qd in Trāqllo scriptū iuenimꝰ, cū aliquos debitores nō soluturos agnosceret: illos ad calēdas græcas soluturos aiebat: qn̄ nunq̄ soluturos. Sane calēdas ἀπὸ τοῦ καλῶ appellatas apud Macro. legimꝰ his verbis. Itaq; sacrificio a rege, & miore pōtifice celebrabo, Idē pōst calata. i. vocata i capitoliū plebe iuxta curiā Calabram: quā casę Rōuli ꝑxia ē: quot nūero dies a cal. ad nonas supeēne ꝑnūciabat: verbū aūt καλῶ gręcū ē: & vocare significat: & hūc diē, q ex iis diebꝰ, q calarenř, primus eēt. placuit calēdas vocari: hic & ipsi curiæ: ad quā vocabanř, Calabræ nomē

Accipio · Instituo · Institutus · Institutio · Refero in senatu · Senatusconsultum · Rogatio · Deduco · Subduco · Rō calendarum · Idus · Nonæ · Curia calabra

datum

datū est: & classis: ꝙ ois ī eā ppl's vocaref, calēdas vero p.c. latinā scribēdas puto: in quo errare m'ltos videmus. Nā.k. vt Fab. ingt: est latinis oīno supflua: qñ iter.c. & .k. nulla ē dña: hic Nigidi⁹ vir doctus: vt igt Var. neq̄.k. neq̄.q.i cōmē. suis vnq̄ vsus ē. His succedūt nonæ: iō appellatæ, q̄si nouæ initiū obsuatōis: qñ: vt igt Mac. post nouā lunā: oportebat nonar die pplares: q ī agris eēnt ɔfluere ī vrbē accepturos cās feriaꝝ a rege sacroꝝ: sciturosq̄ qd eēt eo mēse faciēdū aut nonæ iō dictę: ꝙ ab eo die sp ad idus nouē dies putant. Sicut apud Hetrusos pl'es hēbant nonas: ꝙ hi nono quoq̄ die regē suū salutabāt: & de ppriis negociis ɔsulebāt. Nullis aūt numinibus dicatæ sunt. Oui. Nonaꝝ tutela deo caret. Qui sequunt nonas idus noiant Ioui sacrę: vt idib⁹ alba Ioui grādior agna cadit. Multas h⁹ nois Macro. rōnes adducit: sed illā oibus veriorē existiat: vt idus vocem⁹ diē nūero multitudis tm̄. q diuidit mēsem. Iduare. n. Hetrusca lingua diuidere est: vñ vidua: q̄si valde idue. i. valde diuisa noiata ē, Placet adhuc al's verbis Macr. rōnes apponere. Iduū ingr nomē a Tuscis: apud quos is dies itis vocat: sūptū ē. Itim aūt illi iterptant Iouis fiduciā. nā cū Ioue accipiamus lucis authorē. vñ & Lucr. Salii i carminib⁹ canūt, & cretēses Δια την ημεραν vocāt: ipsi quoq̄ Romani diespitrē dñt: vt diei pſem. Iuf hic dies Iouis fiducia vocat: cuius lux nō finit cū solis occasu: sed splēdorē diei, ac noctis cōtinuat illustrāte luna: qd sem p in plenilunio. i. medio mēse fieri solet. Alii putāt Idus, ꝙ eo die plena luna videat: a vidēdo q̄si vidus appellatas: mox lra u datracta: sicut ɔtra: qd græci ειδειν nos. u. lra addita videre dicim⁹. Nōnullis placet Idus dictas a vocabulo græco ειδους ꝙ eo die plenā spēm luna demōstret. Sunt q Idus ab oīe idola dictas: quā hoc noie vocāt Tusci: & oibus idib⁹ immolat Ioui a flamine. Mane & mani: vespere: & vesperi: here, & heri dicebat antiqtas. dictū mane a mano: qd veteres bonū volebant: ꝙ sit sane melior pats diei: siue mane: ꝙ a manibus oriri videatur: siue ab ortu manare.

[Margin: Classis / Idus / Iduare / Vidua / Iduum / Idus / Salii / Diespiter / Mani / Mani / Vespere / Vesperi]

ASCEN.

❡ Nos accipi. i. gratū, & ratū hēm⁹: qd dat. i. tibi ɔcedit. i. qcqd i fauorē tui dic, gratū ē. ❡ Ipse nō pōt dedu. i. amoueri, & in ɔtrariū adduci: ab eo, qd istituit. i. pposuit referre. s. in ɔsultationē senat⁹, aut P.R. adducere: & iā retulit sępe. ❡ De reli. i. religiosa obseruatione vaticinoꝝ sibyllinoꝝ. ❡ Res. i. cōtētio, acta est sic. i. in modū sequētē: ante Idus. s. Ianuarias, vt pxima epla patebit. i. ante. xiiii. diē. nā ego scripsi hæc Idibus. i. ipso die. xiiii. mane. ❡ In hūc aūt modū res acta est.

Hortensii, & mea, & Luculli sentētia cedit religioni de exercitu (teneri enim res aliter non potest) sed ex illo Senatusc̄ōsulto, quod te referente factū est, tibi decernit, vt Regē reducas: qd cōmodo R.P. facere possis, vt exercitū religio tollat, te authorē senatus retineat.

HVBER.

❡ Horten'ii & Lucul. sen. hoc tres dicit idē sentire. s. ꝙ pareatur religioni: nā cecidit religiōi. i. paret religioni: apptobar religionē. ❡ De exer. s. nō ducēdo in Aegyptū. ❡ Teneri. obtineri. s. pro te. ❡ Res. cā reductio regis. ❡ Aliter. nisi cedēdo religioni. ❡ Sed ex illo senatusc̄ō. qd te referente, sensus est: p illud senatusc̄ō. quod est factū ante discessum tuū: cum tu de reductione regia in senatu retulisti: decernit, & statuitur: vt tu regē deducas: quia cū sis vicinus Aegypto cōmode potes id facere: vt tu author sis reducēdi regis: & tñ seruetur sententia Sibyllæ: ne cū exercitu reducat. ❡ Quod cōmode fecere possis. s. pp vicinitatem, quia es in Cilicia: quæ est propinqua Aegypto. ❡ Religio tollat exercitum. i. vt a reductione remoueatur exercitus: sicut religio, id est Sibyllinum carmen præcipit.

PHI.

❡ Hortēsii: & mea, & Luculli snia. Qm̄ dicere potuisset Lēt. audio, qd senatus, qd Marcel. qd itē Pō. in hac re faciat: vt dicat: tu aūt o Ci. qd sentis: q d itē alii cōpl'es: ait Cic. mea: & Hortēsii, & Luc. snia cedit religioni de exercitu: vt. s. rex sine exercitu reducat. Et q̄ re nos ita sentim⁹: qñ res al'r teneri nō pōt. Fuit Hot. ciuis Roman⁹ tāta eloq̄ntia pditus: ut secūdus a Ci. putaref: & tāta mūditia, & cultu corpis circūspectus: vt multa in eū, q̄si in quēdā mimū in ipsis actionib⁹, & cāis dicta sint. ꝙ aūt ita culte amictus icederet ait Macro. faciē in speculo q̄rebat: vbi se ituēs totā corpi sic applicabat vt rugas ne forte, sed idustria locatas artifex nodus astrigeret: & sinus ex cōposito defluēs modū lateris ambiret. Is p̄terea dixit diē collegæ: q sibi obuius offensu fortuito structurā togæ duxerat: & capitale putauit: ꝙ in hūero suo locū ruga mutasset. Eiusdē mūditiæ Demosthenē fuisse apud Gel. legim⁹. Mores vero Lucu. & vitā Plut. oñdit. Fuit is L. Lucullus. i. imp. appellatus: ex victoria, quā ex Armenia reportauit. ❡ Cedit. supat, Aut cedit. i. obedit: & assentit. ❡ De ex. ne in terrā Aegyptū ducat. ❡ Teneri. ipetrari. ❡ Res reductio regis. ❡ Al'r. q̄ assentiendo carmini Sibyllino. ❡ Sena. cō. summo ɔsil. senatoꝝ. ❡ Tibi dec. deliberat: & cōprobat: vt tu sine exercitu regē reducas. ❡ Cōmode hoc est e rep. sunt q putēt ad cōmoditatē Lē. referēdū: ꝙ vicinus eēt Aegypto: & ex hoc regē ipm cōmode reducere posset: qd mihi non placet: superiorē laudo sniam. ❡ R. ē. regis restōnē. ❡ Authorē q̄si ducē, & gubernatorē. Decernere aūt est de rebus magis certā pferre sniam: vñ dr senat⁹ decretū hinc Lin. decreuerūt. n. cū ppl's regē iussisset: id sic ratū eēt: si pſes auth. fierent. i. sua auēte cōprobarent. Author vero ille dr, q rē facit aliq̄, aut bellū, aut pacē gerit Lin. de Aenea. Q d author pacis fuit & reddēdæ Helenæ. Sic oratores, & poetas, & hmōi scriptores auth. noiam⁹, q̄si opeꝝ ɔditores. Tutores ēt pupilloꝝ ex snia iure cōsultoꝝ auth. appellari pñt. Inde dcā est authoritas: q̄ est vis q̄dā, & dignitas cū honore: Duces ēt militū authores dicebant, vñ authorare, qd est obligare deducit: hinc authoratū sübm, & obligatū, & authoramentū obl'onem appellamus. Author vero, vt añ dixius ab agēdo, hoc est orādo, siue recitādo appellatus. oratorē sigñat & causidicū, histrionem, & oēs q comœdias, & tragœdias agūt. Hinc actiones cāę forenses, & ofones appellant. Hinc actus comœdiaꝝ, atq̄ tragœdiarū: de quo sic Flaccus. Neu minor q̄nto, neu sit pductior actu Fabula, quæ posci vult, & spectata reponi.

[Margin: PHI. / Here / Heri / Hortensii / Decernere / Author / Authoritas / Authorat / Authoratus / Authoramentum / Actiones / Actus]

❡ Hortēsii, & Lucu. is est Hortē. q multū eloq̄ntia, sed tñ infra Cic. valuit, adeo, vt vnū, & viginti nat⁹ annū. L. Crasso, & Sceuola Cōs. pria sua forēsi cā, cū ipsoꝝ cōs. iudicio: tū eoꝝ: q iterfuere oium pbat⁹ discesserit. Vir & ipse cōsularis, q sub initia belli ciuilis iter Cæ. & Pō. gesti, dū Cic. e Cilicia reuerteret, obiit. Q d ipse Cic. in pncipio de claris oratorib⁹ docet: & in calce sic addit. Sic. Q. Hortensii vox extincta est fato suo, nra publico. Et paulopost. Nos aūt Brute, qñ post Hortēsii clarissimi oratoris vocē orbę eloq̄ntię, q̄si tutores relicti sum⁹, domi tenem⁹ eā septā liberali custodia. Sed Cœli⁹ ad Cic. Hortensius, cū hęc scriberē, agebat aiam. Huic pbro data est nimia mollities, & i toto vestitu supra, q̄ credas anxia q̄dā elegātia, vt Collegę diē dixerit, ꝙ in angustiore locū obuiā sibi fact⁹, togę structurā fortuito deturbasset occursu. Adeo capitale i collega crimē duxit. Qua de re Torq̄tus illū & gesticulatricē, & Dionysiæ notissimæ saltatricis noīe nō potuit nō appellare. Sed q̄tū Lucul. eloq̄ntia inferior, tāto rei militaris scia & reꝝ gestaꝝ magnitudine clarior, vt q bello Mithridatico prios Syllæ auspiciis, mox suis, clarissimas res gesserit, q̄q̄ lōge oium clarissimā de Tigrane, & Mithridate victoriā exiguis admodū copiis ɔtra ifinitas reportarit. In q̄ pugna, vt author Plut. est. cū magna pars militū obseruādū diē illū diceret, q pdie nonas oct. esset. tanq̄ nefastū, qppe quo Cymbri Romanas delessent Cæpione duce copias, Cōfidite ingt. Ego illū vobis e nefasto, felicissimū reddā. Tādem cū illū ɔtentionū ciuiliū pœnituisset. ocio se sic emācipauit nūc lris, nūc voluptatibus aliis honestis vacans, vt & in illis plurimū pfecerit, & ex hisce Xerxis Togati cognomentū sibi peperit. Illud nō possū nō mirari, eminētissimos authores, latinū vnū, græcū alteꝝ Ciceronem dico, & Plutarchū, quem haud satis dignoscas, fuerint ne grauior, an doctior, iter se dissidētes. Cū Cic. in eo libro

[Margin: I.B.E.V. / Hortensii mollities / Lucullus / Xerses togatus]

tui titulus est Lucullus: quem alii secundũ academicã q̃onum faciant: rudem prorsus militaris disciplinæ Lucullũ: sed igen.i. incredibili quadã magnitudine, & diuina rerũ memoria nunc peritiores disciplinæ militaris pcontando. nũc res a maioribus gestas legendo effecerit, vt quæ laus imperatoria oium ppe opinione in illo desyderabaẽ, eam cumulatissimam, & absolutissimã maximis rebus felicissime a se gestis pstiterit. Plutarchus contra clarum illum. & peritũ admodum sub Sylla scribit bello Marsico, & paulopost contra Archelaum, Mithridatemq; strenuam nauasse operam.

ASCEN. ℂ Sententia Hortensii, & mea, & Luculli cedit religioni.i. xcors est religioni de exercitu.i. vetanti regem deduci cum exercitu Ro.n.i. q̃ res nõ põt teneri.i. obtineri aliter. q.d. si aliter possemus, alr sentiremus: sed snia sup. Hortensii, mea, & Luculli, decernit.i. adiudicat tibi: ex senatusc. qd factum est te referente.i. in cõsultationem senatus adducente, an per te reduci debeat: decretũ aũt erat, q sic, sed postea incidit calũnia ex libris sibyllinis negãtibus cum exercitu reducẽdum, vt aũt senatusc. seruet: & cõtra religionem nihil fiat, decreuit snia nostra, vt tu deducas.i. honorifice in patriam reducas regem: quod possis facere cõmode.i. sine obstaculo: sic sup. vt religio.i. authoritas librorũ sibyllinorũ: tollat.i. demat tibi exercitum.i. ne deducas cum exercitu, & senatus qui decreuit per te reducendum: retineat te authorem. s. reductionis: & ita vtrunq; seruetur decretum, & senatus, & religionis: non enim vetuit religio deduci: sed cum exercitu.

Crassus treis legatos decernit, nec excludit Põpeiũ. Censet enĩ ẽt ex his, qui cũ imperio sunt. Bibulus treis legatos ex iis, qui priuati sunt. Huic assentiuntur reliqui consulares, præter Seruilium, qui omnino reduci negat oportere: & Volcatiũ, qui Lupo referente, Põpeium decernit: & Afraniũ, qui assentitur Volcatio: q̃ res auget suspicionẽ Pompeii volũtatis. Nam aduertebaẽ Pompeii familiareis assentire Volcatio. Laboraẽ vehementer. Inclinata res est. Libonis, & Hipsæi non obscura concursatio, & contentio, oiumq; Pompeii familiarium studium, in eam opinionẽ rẽ adduxerunt, vt Pompeius cupere videaẽ. cui qui nolunt: iidẽ tibi,

HVBER. ℂ Crassus treis lega. pergit ostendere varias fuisse in senatu de hac re snias, & primo Crassi, deinde Bibuli, postea cæterorum. ſ Qui cũ impe. sint. qui imperiũ habent: qui p̃ sunt exercitui Romano. ſ Priuati.i. sine magistratu: qui nõ sunt cũ imperio. ſ Assentiunẽ. adhærent, acquiescũt. ſ Qui oino .s. nec cum exercitu: nec sine exercitu. ſ Lupo re. ex relatiõe .n. Lupi, q erat pro Pom. ẽt Volcatius Põ. decernebat reductionẽ. ſ Qui ai. Vol. decernenti Põp. ſ Auget su. vo. Pom. .i. facit, vt oẽs magis suspicenẽ Pom. velle reducere, cum L. Afranius, & Volcatius simul decernant Pom. ſ Nam ad. amplificatio suspicionis qd familiares Põpe. assentianẽ Volcatio: q Pom. decernit. ſ Aduertebaẽ. cognoscebaẽ: impsonalr dictum. ſ Laboraturue. puerbialr dixit. Multum inest negocii. ſ Inclinata res est translatio sumpta a domo ruinã minante: vt Vir. in. x. In te ois domus inclinata recũbit: ergo inclinata res est.i. iam incipit tua defensio regiæ causæ deficere. ſ Libonis, & Hipsæi. qui pro Pomp. contendebant. ſ Cõcursatio. q a non solum cõueniebant: sed etiam hunc, & illum ambibant, & huc, & illinc concursabant. ſ Cui. Pompeio. ſ Qui nolunt. s. decerni reductionem regis.

PHIL. ℂ Crassus treis legatos. vt a tribus electis a senatu reducaẽ. Ptolemæus inter hos tñ tres vult annumerari Põpeium: vt Põp. cũ duobus aliis legatis authores reductionis fiant. ſ Censet. n. ex iis, q cum impio sint, ergo Pomp. erat cũ imperio, & tunc p̃erat annonæ: qd imperiũ, & magratum p quinquennium gesserat: vñ legimus legem ↄsules scripserunt: q̃ Pompeio p quinquennium ois ptãs rei frumentariæ toto orbe terrarum dareẽ: & Liui. de hoc meminit. M. Crassum illũ itelliges q cum Pomp. & Cæs. in tep. socii ita consueuerunt, vt neqd gereret, quod displicuisset vni e tribus: de quo Luca. Facta tribus dñis cõis Roma. ſ Tris. potius in is: q̃ in es in accusatiuo faciunt noia, quorum gtũs pluralis in ium exit, quod p dignitate sermonis nunc hoc nũc illud ponere debemus: vt Cæs. ois Gallia in tris ptes: nõ bñ diceremus in tris ptis: aut in tres ptes, & Crisp. Ois hoies: non oes hoies. Varietas sermonis multum decoris affert. ſ Bibulus. hic est ille, q cum Cæsare consul fuit, p t p e oia ad arbitrium suum Cæsar administrauit, adeo: vt nõnulli cum qd signarent: non Cęsare: & Bibulo: sed Iulio, & Cæs. consulibus actũ scriberent: & ex hoc hi versus ferant: quos a Tranqllo accepimus. Nõ Bibulo qcq̃ nuper, sed Cæsare factum. Nã Bibulo fieri consule nil memini. ſ Qui priuati. hoc est sine magratu: ab eo dicti: q antiqui priuos singulos dicebãt: vñ priuilegiũ appellatũ est. ſ Huic. Bibulo. ſ Assentiunẽ. adhærent huius opinioni. Assentio, & assentior in vna, & eadẽ signatione dnr. ſ Cõsulares. q cõsules fuerunt, consules dũ gerunt ↄsulatũ. Cõsules designati: q p annũ añ creabanẽ: q̃ iniret ↄsulatum, & Consularis ptãs. ſ Præter Seruiliũ. excepto Seruilio: als p̃ter contra signat: vt Ter. Præter ciuiũ morẽ. ſ Volcatiũ, & Afra. intellige p̃ter: hi ẽr duo sentiebãt p Pomp. Is est ille. L. Afranius, q cũ Petreio & M. Var. legatis in Hispania ptes Põ. tutabanẽ. ad quos pficiscens Cæs. inqt suis: se ire ad exercitũ sine duce: & inde reuersurũ ad ducẽ sine exercitu. ſ Suspicionẽ. vt Põp. cupere videreẽ. ſ Nã aduertebaẽ. cognoscebaẽ: exaggeratio est suspicionis. ſ Familiares. amicos, vel domesticos. Caue p famulis: & seruis familiares dicas, nisi ↄsulte facias: vi honestiore vocabulo eos appellãdo ad te amãdũ allicias: qd antiq facere cõsueuerũt. Hinc Macr. inqt, maiores nri oẽm dñis inuidiam: oẽm seruis ↄtumeliã detrahentes: dnm p̃remfamilias seruos familiares appellauerunt. Colant ergo te potius serui tui: mihi crede: q̃ timeãt. ſ Laboraẽ. multũ inest laboris vtriq; pti. Illi. n. p Põ. nos vero p te laboramus. Sed illi nos superãt: ex quo inq: . ſ Inclinata res est ad Põ. metaphora a re ad consiliũ. ſ Vehementer. a ne, & mente nasciẽ vehemẽs, sicut q̃dam alia. Habet. n. hæc pticula ue: vt ait Gel. intentionem quãdam: vt vetus ab ætatis magnitudine: & vehemẽs a mẽtis vi, & ipetu. hẽt & diminutionem: vt vesanus. ſ Libonis, & Hypsæi. hi erant Pompeii familiares. ſ Cõcursatio. nunc hos, nunc illos ↄueniendo: & orando rem Pom. curabant. ſ Cõtentio: q̃si cõcertatio p re Põpeii. ſ Studium. imensa voluntas. ſ Cupere. cupimus, & appetimus imoderata: vñ appetitus. & cupiditas est imensa & immoderata quædam auiditas. Optamus: & expetimus, quæ honesta: & moderata sunt. ſ Cui qui volunt. Siqui sunt qui Pompeio aduersantur, iidem tibi non sunt amici: quia amicus Pompeii fuisti: vnde qui nolunt Pompeio, nolunt etiam tibi.

Noia q̃ faciãt i is ac cusatiuum · Priui · Priuilegiũ · Assentio · Assentior · Consul · Cõsularis potestas · Præter · Familiaris · Vehemẽs · Vetus · Vesanus · Studium · Cupio · Appeto · Appetitus · Cupidũ · Opto · Expeto

I.B.E.V. ℂ Cum impio, differt sane plurimũ, cũ impio esse, & cũ ptãte. ille. n. cũ impio ad vrbẽ ẽẽ dicebaẽ, cui noiatim a pplo demãdabaẽ ipenũ, Cũ ptãte, q a pplo alicui pficereẽ negocio. ſ Bibulus. Is est Marcus Bibulus, q C. Cæsari in cõsulatu datus collega, nulla pene in re se cõsulem gessit, adeo vt illũ Cæsar obnũciatẽ foro repulerit. Vñ carmina in illũ statim edita, Sueton. author, Nõ Bibulo qcq̃ nuper, sed Cæs. gestũ est. Nam Bibulo fieri cõsule nil memini. Huic pcõsuli Syriam administranti Cleopatra milites Gabinianos, a qbus ↄstabat liberos suos duos indolis egregiæ necatos, vinctos misit, vt grauissimæ cladis vltionem arbitrio suo exigeret. Sed ea moderatione ai fuit, vt quo maius offerri beneficium alteri non potuisset, vltro contempserit. Non suam esse vindictæ ptãtem, sed senatus dictitans. Secuto paulopost ciuili bello Põperanas, quas semp secutus partes fuerat, fouens, vniuersæ classi præficiẽ. In hac pfectura, dum nimis solerter, nimisq; pertinaciter se gerit, seu in patriã amore, seu in Cæsarem odio, inualetudinẽ incidens, Corcyræ paulopost naturæ concessit. Hic cõplura & accurate scriptitauit: quãuis orator nõ esset, & egit multa cõstanter. Relicto post se tertio filio ex

Cũ impio & ptãte · M. Bibulus

Catonis Portia suscepto: q de rebus gestis a Bruto libellū nō inelegantē scripserit. ❡ Tragl. Cic. Max. Pl. ❡ Praeter Serui/ liū: Intellige Isauricū, ab Isauris debellatis Ciliciq̄ ppl͞is dictū: q̄ Coryco, Olympo Phaselide oppidis expugnatis triū phū ex iis duxerit Ouid. Afirca victore de se. vocat. alter Isaurq. Illud est, qd Valerius memorię pdidit ai aduersione di/ gnū, q testimonio suo reū affixerit, q cū illi in Laurētina via occurrisset, loco admodū angusto descēdere de quo noluer/ rit. Hic postea vita functus publico funere Romae elatus est: author Euseb. Fuit vero alter Pō. Isauricus collega Cęsaris in cōsulatu initio belli ciuilis creatus: author Appianus. ❡ Volcatiū, & Afraniū: familiares in Pōpeii. Veꝝ Afranius histo riaꝝ monimētis notior: & familiaritate Pōpeii clarior. Hic cōsul cū Metello fuit, quē in epl͞is ad Atticū Auli sępe filiū nūcupet. Pōpeianos ꝑterea exercitus ductauit in Hispania: & cū Pōpeio variis bellis militauit, post a dimissus a Cęsa re liberaliter, cū iteꝝ se belloꝝ tumultibus inseruisset, ac pfligatio in acie pharsalica Pōpeio in Africā ad Iubā se contulis set: Captus a Cęsare, ob perfidiā occidit. ❡ Inclinata tes: trāslatio sumpta a parietibus. ❡ Libonis, & Hypsęi, familiares hi Pōpeio, sed Hypsęus cōsularis, quiq̄ in cōsulatus petitione Milonis cōpetitor fuerit. Huic Pōpeius genibus affixo, supplicantiq̄, vt se ab imminentis iudicii periculo eriperet: facesse hinc, inquit, nec ... mihi tempus eximias.

❡ CRassus e vnus ptib⁹ cōscriptis: decernit. i. p̄ sua sua cōstituit treis legatos. s. eū rege mittēdos i Aegyptū: nec exclu dit Pō. ❡ Eni p̄ qa, cēset. i. iudicat legatos sumēdos, ēt ex iis, q sunt cū impio. i. q sūt i magiātu aliquo pcipuo. Bibu. sup. cēset sumēdos treis legatos: ēt ex iis, q sunt puati. i. nllo magiātu fungētes. ❡ Reliq sup. viri cōsulares. i. q aliqn cōsulatū gesserūt, & ita pmores patꝝ, assentiunt huic. s. Bibulo: ꝑter Seruiliū: q negat oportere. i. expedire oio sup. regē reduci, & sup. ꝑter Volcatiū: q decreuit. i. adiudicauit Pōpeio reductionē. ❡ Lupo. s. senatore: referēte. i. adducēte i cōsultatiōnē: & ita eiusdē snīę ex nēt & sup. ꝑter Afra. q̄ assentit Volca. q̄ tes. s. q assentit Volc. auget suspicionē volūtatis Pō. i. q hē de. Pōpe. q velit regē reducē: l3 pp Lētu. dissimulet. ❡ Nā aduertebaⁿ. i. cōpertiebaⁿ a plerisq̄ familiares Pō. assētīt. Ergo vtrūq̄ dt, & assentior deponēti alt. & assentio actiue: Volca. ❡ Laborat. i. cōtēdit vehemēter. Sūt aūt impsonalia aduet tebat, & laborat: aut laboraⁿ a familiaribus Pōp. q eius volūtatē amplius cęlare nō pnt, qa res est idinata. i. icipit trnde re ad ruinā. hoc est cōsiliū eoꝝ incipit detegi: qa cōcursatio, & cōtētio nō obscuta. i. māifestaria. ❡ Libonis: & Hypsęi. & studiū. i. diligens solicitatio oium familiariū Pōp. adduxerūt rē in opinionē: vt Pōpeius videaⁿ cupeⁿ. s. reduceⁿ regem. ❡ Cui. s. Pōpeio: q nolunt. i. non bn̄ volunt, nec fauent, aut, qui nolunt reductionem decerni. iidem non sunt amici tibi.

quod eum ornasti, non sunt amici. Nos in eā authori tatē eo minorē habemus, q̄ tibi debemus. Gratiā aūt nram extinguit hoium suspicio, q̄ Pōpeio se gratificari putāt. Vt in rebus multo añ, q̄ profectus es, ab ipso Rege, & ab intimis, ac domesticis Pōpeii clā exulcera tis, deinde palā a cōsularibus exagitatis, & i sūmā inui diā adductis, ita versamur. Nostrā fidē oēs, & amorē tui absētis pñtes tui cognoscent. Si esset in iis fides, in quibus summa esse debebat: non laboraremus.

❡ N. Scoelsii variatio sup textu ex antiquori codice. Satisfacio ceteris oibus. Tāta. n. est tuoꝝ erga me merito rū magnitudo. Res agiⁿ p eosdē cōpetitores. Regis cā siq̄ sunt, q vel int, q tū pauci sunt. oēs ad Pōpeiū rem deferri volunt. Tū amoris erga te sui. Vel. Etiam amoris erga te sūmi. Marcellū tibi iratū esse scies. Tibi decernit. vt si regē deducas, qd̄ qūo tem facere possis, ignoto, exercitum reli gio tollat. Vt pene is cupere videaⁿ. At nos in rebus mul to anteq̄ profectus es. Amorem tui absentis, pręsentes tui cognoscent. In quibus summa esse debetet.

❡ Q Vod eū. or. ofone tua: nā Lent. añ discę. sū suū hūerat ofonem honorificā p Pō. ❡ Q dt tibi de. nā existimāt me po tius tibi fauere, qa sim tibi obligatus, quā, qd existimem id fore honestū, aut vtile p Po. Ro. ❡ Grām. q mihi apd ciues erat pp bñficia in rēpu. collata. ❡ Extinguit. trāslatio ab igni . i. oino oppilit. ❡ Suspicio opinio: nā suspicio ē, & bōa, & mala: vt ifert⁹ ad Curionē: q valde suspicor fore: vt ifrigat hoium improbitas. i. opinor. ❡ Gratificari. rē gratā faceⁿ, si ei faueāt. ❡ Vt i te. sensus est: vt añ discessum tuū vsabamur i reb⁹ cāq̄ tegiq̄ corruptis, & ita agitatis, vt & magnū odiū pauerit, tegi, & suis ita ēt nunc versamur. ❡ Exulceratis. cor ruptis: trāslatio a corpibus: vlcus āt dr a gręco ἕλκος: & est corpis laceratio: vñ vlcerate: lacerare: frangere: vñ hora. in fmo. Mantica cui libos onere vlcerat: atq̄ eques hatmos. ❡ In sum. i ui. i sūmū odiū: qa supius dixit illius regię largi tiōis iuidia &c. ❡ Exagitatis. varie cōmotis. ❡ Ita ver. ita agitamur. ❡ Nēam si. erga te. ❡ Pñtis & ab. i. oēs cognoscent me, & in absentem, & i pñtem fidelem fuisse, & amicū. ❡ Nō la. non vexaremus laboribus in obtinenda hac causa.

❡ Q Vod eū or. tua liberalitate: vt inqt in alia epl͞a, & pñ bus bñficiis affecilti, de quoipē ēt nūc meminit Pō. vt cō sū ma testificatiōe tuoꝝ i se offōrū. ❡ Nos in cā. Snā aūt autho ritatem in hac cā paruā eē, & eo minoris pōderis, quo Len tam facio, tulo dēre videbaⁿ: eū nō rōne, & cōmodo reip. sed amoris vinculo moueri oēs eū existimare poterāt. ❡ Authoritatem, vim, ac ptātem. ❡ Gratiā. authoritatem & bñuolentiā: quā bñficiis in remp. amplissimis cōsecutus erat. ❡ Extingu. depri mit: apta trāslatio ab aq̄, & igni. ❡ Suspitio. opinio: suspicanꝰ. n. me officio moueri erga me tuo: nō rōne in reip. cōmodū. ❡ Gratificari. rem gratā faceⁿ si tibi aduer sanꝰ: & illa faueāt. Sed plus est gratificari, q̄ rem gratā faceⁿ: gratificamur. n. qñ bñficia cōferimus. ❡ Facimus vero rem gratā, cū obsequimur, & seruimus, vñ deos hoibus gratificari dicimus, gratū vero faceⁿ nō dicimus. ❡ Vt in re. regiq̄ reductiōis. Hipbatō est: & ordo verboꝝ hmōi: ita versamur i rebus, vt multo añ, q̄ es pfectus. s. in Ciliciam. ❡ Versamur aūt. hoc est vexamur: passiue dixit. ❡ Ab inti. Maiorem vim hēt intimus q̄ familiaris. ❡ Clā. a clausibus deductū. hīs. n. claudim⁹: q cęlari volumus. ❡ Exulceratis. corruptis: apta metaphora: a morbo vlcus: vñ fit vlceraⁿ. ❡ Exagitatis. cōmotis largitiōe pecūiaꝝ. ❡ Sūmā i. grāde odiū senatus. ❡ Nostrā fi. ope, & auxiliū erga te: vt Vir. Tyrrhenāq̄ fidem. Multis. n. modis sumiⁿ: diffinitꝰ q̄ fides, vel i pmis vt sit cōmendatoꝝ fida exēcutio, vel obseruā tia. item dictoꝝ, cōuentorūq̄ cōstātia, & iō appellata: q fiat. q dictū est. ❡ Nēam si. largo, & vulgari sumpto vocabulo p amoē: & obseruatia. ❡ Pñtis & ab. q tā absentem, q̄ pñte singlari fide, & amoē te ipm pfecutus sum. ❡ Cognoscent. nullā i ter cognosco, & agnosco drīā facimus. l3 qdā cognosceⁿ antiquos dnt. ❡ Laboraremus. nullo labore vexaremur in hac re cōsequentia. Sed qa ex hac re solicitudie afficereⁿ: vel ex eo demōstrauit: q ad Q. fratrem scripsit De rege inqt, Alexā drio factū sena. cō. cū multitudine eū reduci piculosum reip. Reliq̄ cū esset in sena. cōtentio Len. ne an Pō. reduceret: ob tinere cām Len. videbaⁿ. In ea re nos: & officio erga Len. mirifice, & volūtate Pō. pclare satisfecimus. ❡ Vale hac salutatiōe concludeⁿ solemus epl͞as, & q gręci εὖ πράττειν dnt. Solemus & interdū addere salue: vt Cice. ad Tyronem: vale mi Tyro: vale & salue: sed valere. ppter recedentis est salueⁿ autem aduentātis vnde Tranquillus in fortuna Galbę, & vt liberti seruiq̄ bis die frequentes adessent: ac mane saluere, vesperi valere sibi singuli dicerent.

❡ N O Stram fidem. corrigenda in hunc modū verba. nostram fidem oēs & amorem tui absentis, pñtis tui cognoscent.

❡ Q Vod. i. qa ornasti. i. honore affecisti, & sublimasti eū. s. Pōpe. ❡ Nos hēmus in cā. i. in hac ꝑrouerstia, eo. i. ppea: auctes i. vim psuadēdi, aut potādi minorē: q dēmus. i. obnoxii & deuincti sumus tibi. s. qa pte in vrbē restituti. Sēcētiole hoc

Marginalia: Seruilius Isauricus — ASCEN. — HVBER. — Suspicio — Exulcero — Vlcus — Vlcero — PHIL. — Gratia — Rem gratam facio — Versor — Intimus — Vlcerare — Fides — Agnosco — Cognosco — Vale — Salue — I. B. E. V. — ASCEN.

dictū nā facilius credit̄ alienis, q̄ necessariis aut debitorib⁹ aliq̄ē ɔmēdātib⁹, illis.n.qđ expedit: hi qđ optant suadere vnt. ℱ Aūt ꝑ sed suspicio.i.latēs opio hoium: extiguit.i.depmit, & ad nihilat: gram nram.i.q̄ apđ eos aliqvalerem⁹, ē.n.gra ptātes ea, q̄ qppiā valem⁹, eo ꝙ grati, & accepti sum⁹ ꝙ.i.qa hoies sup. putāt se gratificari.i.rē gratā face Pō.s.decernēdo illi reductionē, & ita maior gra Pō.extiguit minorē Ci.ℱ Nos itaq; versamur, vt sup. versabamur mlto anteq̄ pfectus es .s.in puiciā: i rebus.i.cāis exulceratis.corruptis, clā.i.dissimulāter: ab ipso rege.i.Ptolemęo: q sūmis virib⁹ ānixus ē a Pō. reduci: & ab itimis ac domesticis Pōpeii: deide sup. in reb⁹ exagitatis.i.eiectis violēter & ignominiose: palā a ɔsulib⁹ sup. viris: & adductis i sūmā iuidiā.i.odiū, aut ęmulationē: hoc ē sic an pfectionē tuā pus occlte: deide palā plimi erāt i hac cā corrupti, ita adhuc sūt. ℱ Oēs tui.s.amici pñtes.i.q i vrbe sūt: cognoscēt fidē nram, & amorē sup. nrm: tui abñtis.i. quē hēm⁹ i te abñtē. Alii legūt pñtisq;: vt sit oēs tui cognoscēt fidē nram & amorē sup. nrm: vt tui abñtis.i.q nūc abes: & pñtis: qn̄ aderis. ℱ Si fides.i.fidelitas eēt i iis, qbus sūma fides dēbat eē: vt pote i Pōpe. de quo optie merit⁹ es: nos nō laboratemus.i.sine labore te voti cōpotē faceremus. Vale. Particula vulgata: quam in huius eplæ fine oēs textus habent.

M.T.C.Pub. Lentulo S. P. D. 2

IDibus Ian. in senatu nihil est confectum, ꝑpterea ꝙ dies magna ex pte cōsumptus est altercatione Lentuli Cos. & Caninii Trib. pl. eo die nos quoq; multa verba fecimus: maximeq; visi sumus senatum commemoratione tuæ voluntatis erga illū ordinem cōmouere. Itaq; postridie placuit, vt breuiter snias diceremus. videbat̄.n.reconciliata nobis volūtas senatus esse: qđ tū dicendo, tū singulis appellandis, rogandisq; perspexeram. itaq; cū snia prima Bibuli pnunciata esset, vt tres legati Regem reducerent: secunda Hortensii, vt tu sine exercitu reduceres: tertia Volcatii, vt Pompeius reduceret: postulatum est, vt Bibuli snia diuideretur. Quatenus de religione dicebat: cui rei quia iam obsisti non poterat, Bibulo assensum est. De tribus legatis, frequentes ierunt in alia omnia. Proxima erat Hortensii snia, cum Lupus Trib. pl. ꝙ ipse de Pompeio retulisse, contendere cœpit, ante se oportere discessionem facere, q̄ Coss. Eius orationi vehementer ab omnibus

HVBER

IDibus ianua. scri. Ci. ad Lē. nihil idibus ianua. de cā regia eē cōsectū i senatu: pp lōgā cōtētionē Lē. cōsulis & Caninii: sȝ postridie cū dictę fuissent sniç varię pria Bibuli: altera Hortēsii: tertia Volc. dicit placuisse plerisq;, vt Bibuli snia discuteret̄: qn̄ de religiōe loq̄ret̄: deide ondit Ci. se agnouisse. cū apđ Pom. cœnasset: quo aio illi eēt ad cām regiā: tū cū alr viderent̄ i ea re eius familiares: postrēo signat factū eē de hac re senatuscō. eēq; pscriptū: cū Cato, & Cani. illđ ipedire cōarent̄. ℱ Idib⁹ ianua. xiii. die ianua. ℱ Nihil est cō. cōclusum. ℱ Propterea. iō pp hāc cām. ℱ Altercatiōe iurgio: cōtētiōe: verboꝝ cōcertatiōe Lē. ɔsu. & Canini. tri. hi.n. varie sentiebāt. Nā authore Plu. Cāi. ad tri. ple. legē tulit: vt Pō. sine exercitu cū gemino littore ad Ptole. cū Alexādrinis cōciliādū mitteret̄: ē aūt hi Lē. cognomiat⁹ Spinter: q pmus vsus est purpura: quā dibaphā.i. bis tinctā vocāt. ℱ Visi su.i. visum est nobis. ℱ Cōmouet̄. interdū pturbare: vt Ter. cōmouī hominē: sed hic ē a ꝑposito deflectet̄: & ꝙ volumus psuadere vt apud Ouidi. ix. Met. Dicta louis mouet̄ deos: neq; erat bñ affectus. Lē. ℱ Cōmemoratione expōe, declaratiōe.i. visus sum reddere tibi amicū senatū: cōmemorādo tuā erga eū volūtatē. ℱ Illū or.s. senatoꝝ. ℱ Recōcilia. reddita amica: nā cōciliamus nouos: recōciliam⁹ veteres: q erāt alienati. ℱ Appellādis. noiandis. ℱ Rogādis. iterrogādis.s. sniam suā. De ordie rogādaꝝ sniaꝝ vide Au. Gel. li. iiii. c. x. vbi multa dicit: & apđ eūdē li. xiii. c. vii. inferi⁹ tñ a nobis dicent̄: q̄ ad rē ptinebūt. ℱ Cui ob. resisti. oēculte, qa tuebat̄ religionē. ℱ Frequētes i.e. in. a. o.i. cōtra alia oia: nā & snia pedibus ferebat̄: vt Au. Gel. dicit li. i. c. xviii. ℱ Proxi a. scda post sniam Bibuli. ℱ Intēdere. cōtra conari, & moliri: vel intēdere inicere: & q̄si ꝑponē. ℱ Oporte. decet̄, cōuenire. ℱ Facere disces.i. senatusc. nā fiebat aut p rogationē, & p exq̄sitas snias, cū res dubia erāt & rogabat̄ vnusq̄sq; sniam, quā verbis efferebat: aut p discessionē: hoc est, qn̄ oēs, aut plerīq; idē sentientes in vnam ptem pedibus ibant: & discedebant, vt Au. Gel. loco supius dicto testatur, his verbis. Quid igit̄ cū senatuscon. per discessionem fiebat nonne vniuersi senatores sententiam pedibus ferebant? dicebat ergo Lupus, quia esset tri. ple. oportere se prius facere senatuscon. q̄ consules.

Dibaphū

Commoueo

Concilio

Recōcilio

Intendo

Sēatuscō. quō fit

Secundæ epistolæ Argumentum.

I.B.E.V.

NIhil idibus ianuariis, quo die Senat⁹ est hitus, actū eē, Cōsulis Lē. & Cani. Tri. ple. cōtētiōibus. Tū, q̄ cū ipse senatū sibi in cā cōciliasset, admonet. Postridie dictis oium sniis postulatum fuisse, vti de singl̄is referret̄. In hac sniaꝝ varietate, varie senatū agitatū, tanto vtrinq; studio, vt nihil eo die agi potuerit. Pōpeiū sibi ab hac re stōne regia alienū videri. Fāiliares tñ eius nihil magis cōtende, se tñ nulla in re defuturꝝ pollicet̄. Nō in senatu mō sed ad ppl̄m, qrū .s. saluis legibus cōseq poterit. ℱ Lētuli Cō. Hūc Lētulū Marcellinū puto, de quo supra. ℱ Caninii. Is est (q authore Plutarcho) in Pōpeii vita rogationē tulit, vt Pōpeius regē gemino lictore restitueret. Sed Senatus rē eam cū inīq̄ ferret, Cām ptexuit, iō se id nolle, ꝙ viro timeret. ℱ Snia Diuideret̄. Sic Cicero in orone ꝑ Milone, Decernebat enim vt veteribus legibus tantūmodo extra ordinē quæreret̄, Diuisa snia est, hæc Cicero. Sed Asconius diuidere. inq̄t, sniam est, cū aliqs in dicēda snia duas, pluresue cōplectit̄. Et si non oēs. eæ pbant̄: postulat, vt diuidant̄.i. vt de singulis rebus referatur: fieri aūt poterat huiusce diuisionis postulatio ab vno quoq; Senatoꝝ. qui vel sedendo hoc postulasset, vt tm integrum esset illi, qui orationem hēbat. an diuidere vellet. Cum igitur tres hæc simul sniæ, quasi coaceruatim dictæ essent: postulatum est, vt de singulis referretur. ℱ Intendere. Translatio sumpta ab arcubus, qui proprie dicuntur intendi.

Quid sit diuidere sentētiam

ASCEN,

IDibus Ia. Supiorē eplam scripserat idibus Ia. mane: hac aūt idicat nihil idibus in senatu confectū: recitatq;, q̄ postridię actę sint: tū modesta officii sui cōmēdatiōe: demū pollicet̄ se Len. de oibus rebus certiorē facturꝝ. Idus in singulis mēsibus dīt octo: ego potius credā singulas esse, sed idus. viii. eē diē post nonas Dictę.n. sunt idus ab iduo.i. viduo, & diuiduo: eo ꝙ is dies fere mēsem p mediū diuidit: est.n. in Ia. xiii. Cętera cū ordine explanabo. ℱ Ordo aūt est. Nil est cōfectū.i. cōclusum, & diffinitū i senatu.i. in curia senatoria: idibus Ianu. ppea, ꝙ dies est cōsumptus ex magna pte: altercatiōe.i. cōtētiōe Len. cōsulis: qđ dicit ad drā Lē. ad quē scri. q erat ꝑcō.i. cōsulari ptāte in puincia fungēs, & Caninii trib. ple. q aut de hoc, aut potius de altero negocio cōtēdebāt: nā si eoꝝ cōtētio ad rē Lē ꝑcō. spectasset, Ci. eā expssisset. ℱ Nos quoq;.i. ēt nos fecimus eo die multa verba.i. multa locuti sumus. ℱ Et visi sumus.i. nobis, commouere.i. afficere bñuolētia i te: senatū maxie.i. pcipue: cōmēoratiōe volūtatis tuę.i. eo, ꝙ idicamus optimā volūtatē tuā: erga illū ordinē.s. senatorū. itaq; placuit, vt diceremus snias breuiter.i. sine lōga disceptatiōe: postridie.i. die sequēte idus. iō aūt placuit.n. p qa volūtas senat⁹ videbat̄ eē recōciliata nobis.i. i grām redisse. ac iteꝝ fauere nobis: hoc est cāę nræ: qđ.i. quā rē: ego pspexerā.i. dephēderā clare: tū.i. pariter dicēdo.i. cū cām tuā dicerē: nam assentiri videbant̄: tū.i. pariter appellandis, & rogādis singulis.i. cū singulos alloq̄ter, & arrogarē, qđ sentirēt. ℱ Itaq; cū snia Bibuli, vt tres legati reducerent regem.s. Ptolomæum: esset pnūciata prima: & snia Hortēsii.i. vt tu reduceres sup. eum sine exercitu esset pnunciata secūdas

& sententiam

& snia Volcatii.s.vt Pō.reduceret eēt pnūciata tertia.postulatū ē.s.a iudicibus,vt snia Bibuli diuideret:qrens.i.inq̄rēs dicebat de religiōe:diuideret inq̄ in duo mēbra:quorū vnū eēt nō oportere ɔtra religionē cū exercitu reduci:alterū.vt p tres legatos sine exercitu duceret.⁋Cui rei.s.q̄ten⁹ dicebat de religiōe:qa n̄ poterat obsisti.i.ɔtrastari.Est aūt impsonaliter dictū:hoc est.qa nemo audebat ɔtradicere,assensum est Bibulo:qa oēs approbauerūt nō eē deducēdū cū exercitu.⁋De tribus legatis.i.q̄tū erat,q̄ p tres legatos deducēdū cēsebat:frequētes,i.plurimi iudicū:ierunt.i.eūdo sniam:& volūtatē suā declarauerūt:in alia oīa.i.in alias snias potius,q̄ in Bibuli.⁋Proxia.i.scda snia erat Hortensii.s.vt tu sine exercitu reduceres.⁋Cui.s.sniç Lupus tribunus plebis coepit itēdere.i.impedimētū,ne approbaret,eo q̄ ipse retulisset.i.in consultationē adduxisset de Pōpeio.i.an ne potius p Pōpeiū reduci deberet.Intendit aūt.i.obstitit,& impedimentū iniecit:eo q̄ diceret,se oportere facere discessionē.i.adeūdo ad euiusq̄ sniæ authoritatē vellet eius sniam approbare:ppositis enim sententiis,ne longū esset percunctari,iudices de singulis quid sentirent,iubebantur authores sniarū ab aliis discedere:& iudices ad eum,cuius sententiam approbarent accedere,& ita eundo ferebant sniam:anteq̄ consules.

reclamatū est:erat enim,& iniq̄ & noua,Coss. neq̄ cōcedebāt,neq̄ valde repugnabāt:diē cōsumi volebāt id qd̄ est factū.perspiciebant.n.in Hortēsii sniam multis pbus plureis ituros:q̄q̄ apte Volcatio assentirentur.Multi rogabant,atq̄ id ipsum Coss.inuitis. Nam ii Bibuli sententiā valere cupierunt.Hac controuersia vsq̄ ad noctē ducta,senatus est dimissus:& ego eo die casu apud Pōpeiū cœnaui:nactusq̄ tēpus hoc magis idoneū,q̄ vnquā antea,q̄ post tuum discessum,is dies primus honestissimus nobis fuerat in senatu,ita sum cum illo locutus,vt mihi viderer animū hoīs ab omni alia cogitatione ad tuā dignitatē tuendam traducere,quem ego ipsum cum audio.prsus eum libero omni suspicione cupiditatis,cū aūt eius familiareis oīum ordinū video,perspicio id,quod iam oībus est apertum,totā rem istā iāpridē a certis hoībus non inuito Rege ipso,cōsiliariisq̄ eius,eē corruptā.Hæc scripsi ad.xvi.Calendas Februa.ante lucem.Eo die senatus erat futurus.Nos in senatu,quemadmodum spero,dignitatem nostram,vt potest,in tanta hominum perfidia,& iniquitate,retinebimus.Quod ad popularem actionem attinet,hoc videmur esse consecuti,vt nequid

⁋R. Eclamatū.cōtradictū:& q̄si cū clamore rēsum.⁋Erat.n.ini. qd̄ tribu. pponeret cōsulibus,q teste Gel.eēt senatores in curiā vocādi ius hēbāt.⁋Et no.pp cōsuetudinē maiorū iaudita.⁋Cōsules neq̄ cōce.neq̄ repugnabāt.i.aduersabant.s.Lupo.⁋Diē cō.s.ɔtentiōe ne aliqd decerneret.⁋Id qd.i.qd est.n.Ci.loquēdi ornat⁹.⁋In hor.sen.q̄ erat,vt tu reduceres sine exercitu:q̄ qdē cōsules noluissent.⁋Quāq̄ a.Vol.assentirent.q cēsebat,vt Pō.reduceret:& h.d.q̄q̄ consules aperte assentiebant Volc.p Pom.decernenti,tñ volebāt diē cōtendēdo cōsumi:qa videbāt plēs ex senatoribus pbaturos sniam Hortē.cēsentis:vt Lē.reduceret sine exercitu,quod ipsi cōsules minime voluissent.⁋Multi.ex senatoribus.⁋Rogabant.s.snias.⁋Adq̄ id ipm.i.& hoc,& est ornatus loquēdi modus:vt si dixero consecutus est maximū honorē:atq̄ id ipm amicis tuis gaudētibus:inuitis cōsulibus.i.ɔtra volūtatē cōsulū.⁋Nā hi.s.ɔsules.⁋Bibuli sen.va.i.hēe locū.s.de tribus legā priuatis.⁋Ad no.du.qa senatuscō.ante ortū:aut post occasum solis ratū nō erat,vt Au.Gel.dicit authore Var.⁋Dimissus.ex curia missus abiit.⁋Casu.forte q̄dā non dedita opa.⁋Apud Pom.i.cū Pom.Apud aūt loci,& psonæ cōiūctionē signat:vt apud amicū:penes vero ptātem,& diuum,vt Ouid.fasto Me penes est vnū vasti custodia mūdi.⁋Nactus,inueni vel repert.⁋Quā vnq̄ antea.i.q̄ nullo alio tpe.s.essem nactus.⁋Quod.i.qa.⁋In dies.quo discrepatū est in senatu variis sentētiis causæ regiæ.⁋Honestissimus:pulcherrimus:& plenus honoris:& est ordo eo die cœnaui apud Pom.& nactus tps magis

HVBER.

Apud

Penes

idoneū &c.⁋Vt mi.vi.traducere animū hoc.i.Pom.s.a restitutione regia.⁋Ad tuā di.tue.i.id efficiendū:vt reductio tibi mandaret:hoc.n.ad dignitatem tuam pertinet.⁋Quem ipsum.i.quem Pom.sed ipsum addidit,vt.q.d.quantū ipse significat.⁋Cum audio.s.loquentem.⁋Prorsus.omnino.⁋Libero absoluo.⁋Cupiditatis.reducendi regem.i.iudico nihil prorsus esse de eo suspicandū:q̄ appetat hanc restitutionem.⁋Omniū ordinū.Au.Gel.dicit magistratus per quos senatus haberi soleret:hos esse.Dictatorem:Consules.ptorem,tribu.ple.Interregem:præfectū vrbis:quibus si contigisset eodem tempore Romæ esse ius senatus consulendi fuisse,quo supra ordine scripti essent.Extra ordinario autem iure addit Tribunos quoq̄ militares,qui p consulibus fuissent.Item.x.viros,quibus imperiū consulare tum esset.Item triūuiros reipub.constituendæ causa creatos ius cōsulendi senatus habuisse,& hi sunt oēs ordines,quos dicit.Ci.⁋Totam rem istam.i.causam.⁋Senatus erat futurus.i.habendus,vel conuenturus.⁋Vt pōt.s.retineri.⁋In tanta per.qa in prima epla dixit si esset in iis fides &c.⁋Quod ad Po.R.o.i.ad rem popull,hoc est q̄tum pertinet ad id,quod populus facere:& præstare suis suffragiis pōt.Nam timendum fuerat:ne si Pom.rogasset populum,cui erat charissimus:fortasse hæc reductio ad eum delata esset,sed Ci.fauens.Lentu.prouiderat:ne populus posset Pom.aliquid aduersus Lentu.præstare:quin faceret contra leges,& auspicia:sine quibus Po.Ro.nihil magnum agendum putabat.

Prorsus

Dictator
Consul
Pretor
tri.ple.
Interrex
Præfectus vrbis

⁋ER at.n.iniq̄,& noua Quid.n.iniquius:⁹q̄ tribunorū.p.priorē sniam in senatu referri:⁹ cū cōsules suprema esset dignitas.⁋Traducere:remouē:sed alibi infamare,qle illud in factis lrīs,cū nollet eā traducē.græci hoc παραδειγματίζειν:vñ epigrāmatari⁹ poeta Rideris,mltoq̄ magis traduceris afer & Saty.Altera quos nudo traducit Gallia talo.⁋Totā hāc rē iapridē eē corruptā:vl̄ hoc i loco Theophanis astū:& lrās:q̄ diuulgabant inuere (quēadmodū Plu.i Pō.est author.

I.B.E.V.

⁋R E C L Amatū est vehemēter ab oibus:ofoni.i.assumpto eius.⁋Enim p qa.oro eius erat iniq̄:& noua.i.inaudita.Inferendis.n.sentētiis prior locus erat cōsulibus,q̄ tribunis plebis⁋Cōsules neq̄ cōcedebāt.s.assertionē Lupi:neq̄ repugnabant valde.i.vehemēter qa ipsi volebāt diē cōsumi.i.sine approbatione sniæ trāsigi,id qd̄ factū est.⁋Volebāt aūt diē cōsumi.n.p qa:ipsi pspiciebāt.i.pspicaciter videbāt:aut pspiciebāt.i.puidebāt:plēs ituros in sniam Hortēsii sup.a multis pribus:plēs inq̄,q̄ in aliorū sniam:q̄q̄ ipsi q irēt in sniam Hortēsii:assentirent apte Volcatio:q Pōpeio honorē addixerat.⁋Multi.s.iudicū rogabant.s.sniam:atq̄ id ipm:si fiebat cōsulibus inuitis.⁋Nā ii.cōsules volebat sniam Bibuli valere.i.approbare.⁋Hac cōtrouersia.s.de tribus sentētiis,ducta.i.agitata,& de industria plongata vsq̄ ad noctē.i.postq̄ sic ducta est,senatus est dimissus.s.domū:& ego cœnaui ea die:aut eo die.i.in eius diei vespere.apud Pōpeium casu.i.euētu fortuito.aut qa illi obuiā factus ad cœna inuitatus est,aut ab amico illuc adductus:& nactus.i.assecutus hoc tēpus magis idoneū.s.ad agenda cum Pompeio q̄ vellem:q̄ vnquā antea:q̄.i.eo:q̄ is dies fuerat nobis in senatu.⁋Honestissimus.i.honorificētissimus post tuū discessum.i.omniū dierū,quos habuerā post euū discessum:aut qa primus sniam rogatus:aut potius,qa senatum maxime permouere visus,& beneuole auditus fuerat,sum locutus cū illo.s.Pompeio,ita:vt viderer mihi traducere aīum hois.s.Pōpeii,ab oi alia cogitatiōe ad tuendā dignitatē tuā:q̄ videret lædi,si a petitione excideris.⁋Quem ipsum.i.vt dicunt in propria persona,cum ego audio:scilicet de te loquentem:libero eum

ASCEN.

ꝑ rsus.i.oino,oi suspitione cupiditatis.s.reducẽdi regis:cũ aũt video familiares eius oium ordinũ.i. i quocũq; statu:& gradu dignitatis sint:ego ꝑspicio.i.aiaduerto id,qd̕ est iã apertũ.i. manifestũ oibus,videlicet totã rẽ istã.s.de reductione regis ꝑ te,esse iãpridẽ corruptã a certis hoibus,nõ inuito.i.annuẽte rege,& cõsiliariis eius:q.s. malint eũ ꝑ Põpeium reduci.¶ Ego scripsi hęc ad decimũsextũ sup.diẽ calẽdas.s.q est ante calẽdas:cõnumerato tñ die calẽdaꝝ,q ꝑmus cuiusq; mẽsis est:februarii ante lucẽ,hoc est sũmo mane.¶ Senatus.i.cõgregatio,& cõciliũ senatoꝝ erat futurus.i.hñdus eo die. Nõ igit̃ quotidie fiebat senatus.¶ Nos.queadmodũ spero,retinebimus dignitatẽ nostrã.i. honeste stabimus & audiemur pro te loquẽtes in senatu:vt.i.q̃tũ põt sup.fieri,aut retineri in tãta ꝑfidia hoium.¶ Quod.i.q̃tũ attinet ad rationem popularẽ.i.vulgarẽ,hoc est q̃tum ꝑtinet ad iudiciũ populi,nã dum lisa senatu diicidi nõ poterat:facta concione referebat̃ ad ppl̃m:nos videmur cõsecuti.i.obtinuisse hoc: vt nequid.i.vt nihil possit agi cũ populo.i.referri ad populũ:aut rogari populũ.aut trãsigi a pp̃lo:aut saluis auspiciis:qa pp̃ls rogari nõ poterat auspiciis renuentibus: tunc aũt Ci.oñderat. aut oñdere paratus erat auspicia abnuere,aut saluis legibus:quia leges vetabant tunc populum rogari:aut deniq; sine vi .i.violentia:q̃ qa non facile fit censet iudiciũ populi,qui Pompeio faueret, non magnopere timendum.

HVBER. Ago cum populo ¶ AGI cũ po.i.populũ rogari:nã ꝑprie agere cũ pp̃lo:vt dicit Au.Gel. est populũ rogare.¶ Aut deniq; sine vi.sine violẽtia.i.qñ fiat cõtra id, qd̕ iam pro Lentulo fit cõstitutum.¶ Authoritas.snia.¶ Gratissima.sanctissima:quam nõ temere liceat ifringi.¶ Intercessit.interposita esse.¶ Cui.authoritati.¶ Intercessissent. impedimento fuissent:obstitissent. Antercedo Nã intercedere interdũ est interponi, & construit̃ cum casu hñte ꝑpositionẽ: vt intercessi apud senatũ de tua salute.vel ꝑ tua salute:interdũ est obstare, & impedimento esse & cõstruit̃ cũ datiuo:vt meæ sniæ intercessisti.i. ipedimento fuisti.Ius aũt interdicendi ne senatuscõsultum fieret, vt Au.Gel.authore Varrone dicit: fuit iis solis,q eadẽ potestate,qua qui senatuscõsultũ facere v[...]ẽt:maiore ue essent. ¶ Prouidebo. dabo operam. ¶ Cura [...]aium. ¶ Opera.ad corpus.¶ Gratio. ad amicos, & ad populũ refertur.¶ Diligentia,tam ad corpus,q̃ ad animum.

J.B.E.V. ¶ AVthoritas.ea erat,aut paulopost Ci. ne rex oino restitueretur.¶ Cato.& Cani,Duo Trib.pl. Põ. studiosissimi. neq;.n.est ille Cato Vticẽsis scds:sed ab hoc lõge diuersus.

agi cum populo aut saluis auspiciis,aut saluis legibus, aut deniq; sine vi possit. De his rebus pridie,q̃ hęc scripsi,senatus authoritas grauissima intercesserat. cui cũ Cato,& Caninius intercessissent tñ est ꝑscripta. eã ad te missam esse arbitror. De cæteris rebus, quicqd erit actum,scribam ad te:&,vt q̃ rectissime agantur, omni mea cura opa,diligẽtia, gratia prouidebo. Vale.

¶ Ex.ii.Epistola.In antiquiori.

Videbat̃.n.nobis recõciliata eẽ volũtas senatus,qd̕ cũ dicẽdo tũ singulis &c.Cuiq; rei cũ obsisti nõ poterat.Cũ Lupus Trib.Pl.Lentulo &c.Eius õfoni ab oibus vehemẽter reclamatum est. Atq; id ipsum faciebant, consulibus inuitis.Is primus dies honestissimus &c. Ita sum cum eo locutus. Cum aũt omnes eius familiares. Senatus authoritas grauissima intercessit. Cui,& Cato, & Caninius.

ASCEN, ¶ AVthoritas senatus grauissima.i.maximi põdeis,& vigoris,qa sanctissima:intercessit.i.iterposita est, & addita:his rebus.s.ne qd cũ pp̃lo agat̃,pridie.i.die ante,q̃ scripsi hæc:cui.s.authoritati,& approbatiõi senatus, cũ Cato,& Cani. intercessissent.i.sua authoritatẽ ad ipediendũ interposuissent: & ita obstitissent.tñ.i.nihilominus:ipsa est ꝑscripta.i.in rem iudicatã,&,vt Galli dicũt:in arrestã trãsacta,hoc est irrefragabiliter ratificata. Videri possit mirꝰ,qd̕ Cice. vno verbo in eadẽ fere clausula tam diuerse vtat̃, nã senatus intercessit.i.approbauit : & Cato intercessit.i. ipedire voluit. verꝰ intercedere vnũ significat:id videlicet,g[...]tes cõponẽtes:sed animus intercedentiũ diuersitatẽ facit,nã authoritas senatus intercessit ꝑmulgatiõi legis,vt ratificaret. Catonis,vt refelleret:nõ ergo dicã intercessit.i.approbauit, sed intercedendo approbauit &c. Ego arbitror eã,s.authoritatẽ senatus:aut legẽ ꝑscriptã esse missam ad te.¶ Eo scribã ad te de cęteris rebus,quicqd erit actum:& ꝓuidebo.i. ꝓspiciam,omni cura mea:opera.i.labore:diligentia, & gratia:vt.s.cæteras res agantur q̃ rectissime.i.valde decenter. Pulchra est aux[...]is in iis vocabulis:cura:opera:diligentia:gratia. nã multi curant per alios:nec quisq̃ fere operã sine cura adhibet:nec diligentiã sine opera, nec gratiã impartit sine diligẽtia,q.n.gratia sua aliqd facit,quicqd per se,aut per alios põt,facit. Sane licet inepte dixeris puer erit percussus ꝑ percutieŧ, nõ tñ inepte dixit,quicq actum erit:non quicquid agetur.non.n.dum agentur,sed dum acta erunt,scribenda censet,

HVBER, AVlo Trebonio. Trebonius cum sub Cęsare in Gallia militans multa incommoda, & dispendia cõtraxisset reparandæ rei familiaris gr̃a in Ciliciam ad negociationem.i.mercaturam nauigauit : vbi cum Titi Apii Proconsulis benignitate multas immunitates suis negociis impetrasset , ne a publicanis: aut aliis qbuslibet vexaretur,cũ postea Lentu. Appio successisset Cice. ipm ei commendat:

3

M. T.C.Lentulo Proconsuli.S.P.D.

AVlo Trebonio, qui in tua prouincia magna negocia, & ampla, & expedita habet, multos annos vtor valde familiariter.

vt q Titus Appius de eius rebus decreuit,ipse omnino comprobet:& prę[...]et:ostenditq; iustam esse sibi cãm commendãdi hũc hoiem ꝓp veterẽ familiaritatem:q̃ sibi cum eo fuit, deinde quod in ꝓuincia Cilicia oibus prouincialibus semper gratissimus fuit:& ꝓpter eius virtutum claritudinem, & propter commendationem ipsius Cice. & cæterorum amicorum:sed nunc maxime confidere,se fore Lentu. gratissimum:a quo sciret Ciceronem maxime amari.

¶ Tertiæ epistolæ argumentum.

J.B.E.V. AN ep̃lis cõmendatitiis hæc ferme sunt,q̃ obserues,vti prius cõmendationis alleges iustissimas cãs. Tum qd nam id sit,qd̕ petas,breui,& dilucide explices. Postremo vel illũ bñficii semp memorẽ, vel te ꝑpetuo debitorẽ polliceare. Sũt aũt ep̃lę in hoc gñe vulgaris cuiusdã notę.sunt alię rursus optię,ꝑ vt vel bñuolentia maior vel cõmendationis honestior cã videat̃. Ducunt̃ aũt illę cãę vel a maioꝝ vetustissimo necessitudinis vinculo,vel ab ea, quã cũ illo cõtraxeris ꝑdẽ bñuolentia:vel ab ipsius,quem cõmẽdes,ꝑsonę dignitate, & ꝓbitate,vel ab alterius tibi amicissimi, q rẽ abs te ꝓ amico,cui negare nequaq̃ potueris:exposcerit. Sed & ad rei ipsius explicationẽ valet nõ paꝝ honestas cãę,magnitudo, ꝑiculũ in re magnũ,summa vtilitas,quã se consecutuꝝ spet. Sed & si,q ali in re illa idem senserint,qd̕ putas nõ paꝝ ꝓderit, Trebonius neq; nõ valet,& id ꝑlimũ ad emerendũ cãæ tuæ fauorem,qd̕ in calce addas virꝝ optimum, grauissimũ esse semp bñficii memorem,semp illũ cũ tota familia debitoꝝ. Te vero nunq̃ bñficii obliuisci posse. Is vero Trebonius est q in Galliis sub Cęsare militans cũ eo semp vsq; ad bellis ciuilis exitũ fuit,qq; iter huius belli initia a Cæsare ad oppugnationem Massiliæ ꝑfectus est. Tandem in Cæsarem cõspirãs, inter Cęsaris cõspiratores vnus,cũ Asiæ ꝑesset post Cæsaris necem primus oium coniuratoꝝ a Dolabella cõsule interficit̃ capta insidiis Smyrna,ipsoq; adhuc dormiente capto. Sed & eius caput in modum pilæ affixum a militibus Cæsarianis iactatum est,quoad contusum contritumq; fuerit.

Aulo Trebonio

ASCEN.

AVlo Trebonio &c. Hæc epistola commendatitia in quibusdam exemplaribus ad finem præcedentis ascripta est, in aliis seorsum posita: quæ sequi malui: eo ꝙ verisimilius est eam Trebonio ad perferendam eam, quando velit tradi/tam. Miro studio, & aptissimis verbis licet paucis hominem commendat: ita, vt pueris sit penitus ediscenda hæc epistola: & pro exemplari habenda. In cuius principio animaduertant non ridiculum esset, qđ Seruius dixit per actm temporis continui præsertim honestiorem esse locutionem: nam Cicero ita fere locutus est: vt multos annos, tot &c. quod nunc quasi necessarium erat: eo ꝙ alter ablatiuus adest. ¶ Ordo est, Ego vtor valde familiariter multos annos. q. d. & sum visus iam multos annos Aulo Trebonio: qui habet in tua prouincia: scilicet Cilicia: quæ tibi proconsuli decreta est: negocia. vt sunt mercaturæ, magna: id est magnæ impensæ: & ampla: id est ho norifica: & expedita: id est non impli/cita litibus, aut obnoxia publicanis.

Is cum antea semper & suo splẽdore, & nostra, cætero rumq; amicoꝝ cõmendatione gratissimus in ꝓuincia fuit: tum hoc tẽpore pp tuum in me amorẽ, nostramq; necessitudinẽ vehementer confidit, his meis literis se apud te gratiosum fore. quæ ne spes eum fallat vehe/menter te rogo: commendoq; tibi eius omnia nego/cia, liberos, procuratores, familiã: in primisq;, vt quæ T. Ampius de eius re decreuerit, ea cõprobes: omni/busq; rebus eum ita tractes, vt intelligat nostram com/mendationem non vulgarem fuisse. Vale.

¶ Ex. iii. Epistola. In antiquiori.

Aulo Trebonio. Hæc epistola non a superiori separata, vt in impressis codicibus legit̃, sed vt vna eadẽq; sit. Qđ mihi facile ꝑsuadeo, cũ multis de rebus, variisq; inter scribendũ occurrãt plura, Idq; in dies est videre. Multos annos vtor familiariter. Is cũ antea semper & suo splendore, & nr̃a cæ/terorũq; amicoꝝ cõmendatione gratissimus in ꝓuincia fue/rit, tñ hoc tẽpore &c. Si apud te gratiorẽ fore. vehemẽter rogo te, cõmẽdoq; tibi oĩa eius negocia. In primisq;. vt q̃ Titus Appius de eius re decreuit, ea comprobes:

HVBER.

¶ IS. autem Trebonius cum videret̃ primo, & putaretur esse amicus Cæsari: postea cõiurauit cum Bruto & Cassio in eius necem: ipse demum in Asia a Dolabella: it eremptus est. ¶ In tua. p. cui præes. ¶ Magna &c. a. Inculcatio dictio/num: quis alii dicant magnum, quod in cumulũ sui, & ma/gnitudinem crescit: amplum, quod late patet: & per multa diffundit̃, alii dicũt amplitudinẽ, & dignitatem, & laudẽ rei referri. ¶ Expedita. non implicita litibus. ¶ Is. ¶ Trebo/nius. ¶ Antea. superiori tempore. ¶ In. p. Ciliciam. ¶ Suo. s. ꝓpria virtute: aut etiam nobilitate. ¶ Tum maxime: nam cum semper minus significat, q̃ tum. ¶ Necessitudine: necessi/tudo interdum significat vim: cui non facile resistitur: inter dum coniunctionem, vel sanguinis, vel amoris. ¶ Confidit. certissime credit. ¶ Fore. g. futurũ valde gratũ: nam gratio/sus plenus gr̃a dr̃. ¶ Liberos. quos in ꝓuincia hẽt. ¶ Procu/ratores. ꝓcuratores dñr proprie gestores negociorum: nam actores cãrum, causidici dñr. ¶ Comprobes. confirmes. ¶ Ita tractes. ita adiuues. ¶ Nõ vulga. nõ vilẽ: nõ tepide scriptã.

Magnus amplus

Gratiosus

Procurator

Causidic'

¶ TITVS Appius, de hoc libro tertio plenius.

I.B.E.V.

¶ IS. s. Aulus Trebonius: cũ. s. ita, ꝙ fuit semper antea gra/tissimus in ꝓuincia. s. ista: &. i. simul suo splẽdore. i. honesta te summa vitæ: & commendatione nr̃a, & cæterorum ami corum, vbi notet puer coniunctionem posse diuersos casus copulare: dummodo dictio regens eos exigat. vt hoc loco. nam commendatione nostrum non est in vsu: quod etiam no tet: & commendatione nostri non patitur significatio. tum: id est multo euidentius confidit hoc tempore propter tuum amorem in me. i. quia scit, ꝙ abs te amor, & propter nostram necessitudinem. i. vinculum amicitiæ: se fore gratiosum. i. plenum gratiæ, & commendationis apud te, his literis meis: quæ spes ne fallat. i. decipiat eum: rogo vehementer te: & commendo tibi omnia negocia eius: liberos. i. prolem legitimã: quia propter multa dispendia in Gallia sub Cæsare acce/pta in Ciliciam cum tota familia migrauerat: procuratores. s. negociorum, & causarum eius. quos factores vocant: fami/liam. s. omnem: et in primis, vt comprobes ea, quæ Titus Appius: qui ante te prouinciam rexit, decreuit de eius re vt sci/licet merx eius libera sit a vectigalibus et portitoriis, et vt tractes eum sup. in omnibus rebus: ita vt intelligat commen/dationem nostram fuisse non vulgarem: sed egregiam, & valentem.

ASCEN.

M. T. Cicero P. Lentulo S. P. D.

AD. xvi. cal. Fabrua. cũ in senatu pulcherri/me staremus, ꝙ iam illam sententiam Bibu/li de tribus legatis pridie eius diei fregera/mus, vnũq; certamẽ eẽt relictũ, sñia Volca/tii: res ab aduersariis nr̃is extracta est variis calũniis:

HVBER.

AD. xvi. cal. Februa. Edocet Cicero Lentu. ꝙ cũ esset in senatu pro causa Lentu. magno honore: qa deiece/rat sñiam Bibuli: variis cauillationibus, & cõtentioni/bus res distracta est, vt non potuerit cõcludi: cũ in tãta va/rietate sñiaꝝ videret̃ eẽ cõcentutus cãm: & declarat: quos hũerit amicos: quos aduersarios: oñditq; senatũ hñi ñ po/sse ꝑ totũ Feb. per legẽ Pupiã: & fictã esse quandã interpta/tionẽ ab inimicis Le. nõ tã, vt impediret̃ Len. ab hac redu/ctione, q̃ ne qs vellet cũ imperio ꝓficisci in Aegyptũ, po/stremo se ꝑuidisse: ne qd posset fieri aduersus Len. saluis aut legibus. aut auspiciis: neq; tñ ꝑ Lentulo efficere posse, et si vitã ꝑ eo funderet. vt possit minimæ pro beneficioꝝ Lentuli erga se satisfacere: factuꝝ tñ: nisi fiat sibi violentia, vt obti/neat amplitudinẽ, & dignitatem ipsius Lentuli. ¶ Ad. xvi. cal. subaudit̃, ante calendas inclusiue tñ, vt dies calendas ẽt intelligat. ¶ Cũ sta. nam dicẽtes stabant. ¶ Pulcherrime. cũ maximo honore. ¶ Quod. quia. ¶ Frẽgeramus. deieceramus. vi/ceramus. ¶ Vnũ certamen. i. solum. s. sñia Volc. frangenda. qa volebat, vt Pompeius reduceret. ¶ Extracta: distracta: pro/ducta. in aliud tempus dilata. ¶ Variis calũniis. variis cauillationibus, vel falsis criminibus.

I.B.E.V.

¶ Argumentum quartæ epistolæ.

QVæ sextodecimo calẽ. Februarias i Senatu. Sint acta, docet. Nã post Bibuli sñiam ꝑdie a se ifractã, cũ optime de se speraret, nihil ꝑ Volca. tandẽ potuisse cõfici. Hic Curionis acerbitatẽ, Bibuli quãdã pene æquitatẽ, animi, Cato/nisq; iniquitatem fuisse. Comitiales postea dies secutos, q lege Pupia, diffiniti erant. Ab inuidis mentionem reli/gionis ea tñ de cã inductam: necui restõnis regiæ ꝓtextu, exercitus decerneret̃. ipsius dignitatem hactenus inoffensam, ꝙ siq; aduersarii fuerint: se enixissime curatuꝝ, neqđ saluis legibus illi audeant, vt tñ interim nihil, aut de summo suo stu/dio aut industria remittat, neq; enim se diffidere dũmodo vis absit, facile sibi omnia ex animi sententia cessura.

ASCEN.

AD. xvi. cal. &c. Protestat̃ se viriliꝛ ꝑ Lẽtu. dignitate certasse, paꝝ tñ obtiuisse ob quorũdã iniuriã, Stare dr̃ orator, & actor: dũ ea, q̃ orat, aut agit placẽt. Cõitia sũt dies, & loca, qbus, & ad q̃ coit ppl̃s ad creãdos nouos magĩstratus, aut ad res graues decernendas. ¶ Ordo est. Cũ nos staremus pulcherrime. i. cũ actio nr̃a placeret, & ꝓspa eẽt in sena/tu: ad. i. circiter. xvi. cal. i. añ cal. Feb. ꝙ. i. qa nos fregeramus. s. abrogaueramus ꝑdie. s. eius diei. i. die eũ diẽ ꝓcedente, illã. s. notam, & sæpe dictam sñiam Bibu. de tribus legatis. s. pro rege sine exercitu mittendis: & vnũ certamen esset relictũ videlicet sententia Volcatii: res est extracta. s. e manibus nr̃is ab aduersariis, variis calumniis, i. iniquis cauillationibus,

causam enim frequēti senatu, in magna varietate, magnaq; inuidia eorū, qui a te cām regiā alio trāsferebāt, obtinebamus. eo die acerbum habuimus Curionem, Bibulum multo iustiorem, pene etiam amicum. Caninius, & Cato negarunt se legē vllam ante comitia esse laturos. Senatus haberi ante Cal. Feb. per legem Pupiam, id quod scis, non potest, neq; mense Februario toto, nisi perfectis, aut reiectis legationibus. Hæc tamen opinio est P.R. a tuis inuidis, atque obtrectatoribus nomen inductum fictæ religionis, nō tam vt te impedirent, quā vt nequis propter exercitus cupiditatem Alexandriam vellet ire. Dignitatis autem tuæ nemo est, quin existimet habitam esse rationē ab senatu. Nemo est. n. qui nesciat, quo minus discessio fieret, per aduersarios tuos esse factū. Qui nunc. P.R. nomine, re autem vera sceleratissimo latrocinio, siqua conabuntur agere: satis prouisum est, vt nequid saluis auspiciis, aut legibus, aut iam sine vi agerē possint. Ego neq; de meo studio, neq; de nōnullorum iniuria scribendum mihi esse arbitror. Quid enim aut me ostentem, qui si vitam pro tua dignitate profundā, nullam partem videar tuorū meritorū assecutus: aut de aliorū iniuriis q̄rar: qd̄ sine sūmo dolore facere nō possum. Ego tibi, in hac præsertim imbecillitate magistratuum

HVBER. Dies comitiales Comitiū rogatio Lex

¶ TRANSFEREBANT. alio a te. i. tibi eripiebant, & aliū cōferebant. ¶ Causam regiā reductionē regis. ¶ Acerbum. aduersariū. ¶ Bibulū. eius pridie sniam fregerat Cicero. ¶ Ante comitia qa post duodecim cal. Feb. sequebant̄ comitia. qbus ppl's cōgregabat̄: & multa per se agere poterat seorsum a senatu: qui pp dies comitiales haberi nō poterat vsq; ad calen. Mar. comitiales aūt dies vocabant: vt voluit Festus, cū in comitio couueniebant: q locus a coeundo dictus est: quasi coitiū. Comitiis vero rogabat̄ populus de rebus decernendis: Vnde, & rogatio dicta est scdm Festum, cū populus consulit̄ de vno, pluribusue hominibus, & de vna pluribusue rebus, de qbus oibus sentiat̄: & rogare est populū consulere: vel petere ab eo: vt id sciat, qd̄ ferat, vt Atreio Capitoni placet: apd̄ Aulū Gelliū rogatio est cū aliqd statuit̄: siue plebs: siue populus agat, lex est gñale iussum: rogante magistratu Cato igit̄ & Canini. tribu. ple. volebant iis comitialibus diebus vt rogationes, & leges populi, aut confirmarent̄ a senatu, aut reiicerent, neq; legē vllam pmulgare volebant ante comitia cōsularia: q̄ erant futura cal. Mar. volebant. n. rogatiōes ppl'i olim intermissas iis diebus aut perfici, aut reiici: qd̄ Ci. alibi ad. Qu. fratrē scribēs iis verbis signat. Itaq; Cato cōcionatus est se comitia hri nō sciturū si sibi cum pplo dies essent exempti: lege. n. Pupia ita erat decretū: vt iis diebus fierent tm̄ comitia populi: neq; senatus vllo pacto hri possit, quā rē in calūniā legis Pupiæ scribēs Ci. alibi iis verbis notat, Appius interp̄tat̄ nō impediri se lege pupia, quo minus haberet senatū: & qd̄ Sabina sanctū sit, cogi a cal. Feb. vsq; ad calē. Mar. senatum quotidie legatis dari, & idē Ci. ad Qu. fratrē scribēs exponit hos dies appellatos comitiales iis verbis. Reliqua cum esset in senatu cōtentio. Lent. ne an Pōpe. reduceret: obtinet̄ cām Lēt. videbat̄: res calūnia extracta est p obtrectatores Lentuli: cū secuti sint dies comitiales: p quos senatus hri non poterat. ¶ Se esse laturos vllā legē. de cā regia. ¶ Ante cō. s. cōsularia, q̄ vsq; ad cal. Mar. differebant̄ per legem Pupiā, vsq; ad qd t'ps eadē lege senatus hri nō poterat, vt dictū est. ¶ Id qd scis. i. quod scis. ¶ Nisi pfectis. expeditis, aut reiectis in aliud t'ps reseruatis. qa toto eo mense dabat̄ senatus quotidie solis legationibus, non aliis causis. ¶ Ficte re. i. false. s. posse, & debere regem reduci cum exercitu. ¶ Non tam, vt impedirent te, qui non haberes exercitum. ¶ Alexandriam. vrbem Aegypti: vñ Ptolemæus Auletes fuerat exactus, vt diximus in argumento. ¶ Habitam esse rōnem. s. respectum. ¶ Quo minus. vt non. ¶ Fieret discessio. senatuscon. vt supra dictum est. ¶ Per aduer. i. ab aduersariis. ¶ Qui nunc Po. Ro. noie re aūt vera sceleratissimo latrocinio. qui nunc sub spem tuendi Po. Ro. sed re vera, vt tibi noceant, si tentabūt aliq̄ facere, puidi, ne possint facere: qn faciant contra leges, & auspicia: & qn faciant tibi violentiam. ¶ Studio. voluntate vel officio erga te. ¶ De iniuria nonnulloꝝ. quorundam tibi illata. ¶ Quid. n. rō prioris propositionis. ¶ Ostentem iactē. ¶ Profundam. ponam impendam. ¶ Assecutus. i. adæquasse vel attigisse. ¶ Aut de alioꝝ iniu. querar. rō secundæ propositionis. ¶ Quod. s. queri de iniuriis in re illatis. ¶ Imbecillitate. i. inconstantia, vel timiditate.

I.B.E.V. Varietas Curio.

¶ VARIETATE: hæc de coloribus ppriæ dr̄. ¶ Acerbū Curionē, a pomis imaturis sumpta trāslatio, q̄ minime grati saporis sunt. Hūc ego filiū puto: qui multū eloquētia p ea t'pa valuit & cum in tribunatu primū Cæsari aduersaret̄, mox auro Cæsaris. & gallicis captus spoliis in Cæsarianas ptes trāsiit. Vir. audax, & acer: p̄cipuaq; ciuilis. belli fax. Quippe qui simulato metu cū Roma. pfugisset ad Cæsarē sedētē tunc ad Rubiconē in castra venerit: illūq; ad bellū q̄primū patriæ inferēdū adhortatus sit. Missus postmodū a Cæsare in Africā, dū audacius, q̄ cautius bellū gerit in insidias a Sabura p̄cipitatus: cū toto pene exercitu iternitione occidit. Ad hūc sunt Ciceronis ep'lę lib. ii. de eo Lucanus sic lib. iiii. cecinit. Haud aliū tāta ciuē tulit indole Roma, Aut cui plus leges deberēt recta sequēti. Sed & Cicero in libro de claris oratoribus hæc de Curione. Curio si diutius vixisset: magnā esset eloquētiæ laudē cōsecutus. huius enim dictio in eo qd̄ verisimile visum esset: facilis, soluta, acutæ, & crebræ sniæ, vt nihil ornatius, nihil expeditius esse posset. is si me audire voluisset: honores, q̄ opes cōsequi malu sset. Et paulopost. Huic inerat sine arrogātia grauitas. sine segnitie verecundia sed illum æstus quidam insolitæ adolescentibus gloriæ absorbuit. qui quia miles imperatori nauarat operam imperatorem se statim esse cupiebat. Hæc Cic. Hic ille est, qui duplicia illa theatra, q̄ in amphiteatri formam duceret, portentuosum plane opus lignea cōstruxit: qbus Roma. Popu. veluti authoratū circūduceret: vt videri possit vniuersum Romanū Populum funebri patris munere ad eius tumulū depugnasse. Plin. septimo tres perpetua serie Curiones oratores facit auum. s. & patrem, & filium. Sed pater nullis literis, nulla memoria: nulla liberalium artium cognitione. domestico tantum quodam loquendi vsu: tertius post Crassum, & Antonium orator numerabat̄: Sed & Curiones, dicti ministri theatrales, quorum voce aliquid populo vulgaret̄. Vnde Rufinus in Eusebii interpretatiōe Polycarpū per Curionem pronunciari placuit christianum esse. Et Martialis scripta nostra Curione nō egent. Plautus præterea in fabula aulularia Curionem nunc pro curioso, nunc pro Marco, quasi curis confecto accipit: Author Nonius, & Festus: Varro quoq; princeps Curiarum Curiones dictos scribit. ¶ Februario mense. erat. n. hic mensis legationibus audiendis attributus

Tres Curiones oratores

Studio

¶ Studio vehemens animi applicatio ad aliquid peragendū. Fabius. ¶ Præstare verbum iurisconsultorum, hic autem epistolæ finis totus moratus est hac enim in parte Cicero gratissimum suum erga Lentulum probat animum: qui si vitam ipsam profunderet, nullam meritorum Lentuli erga se partem sibi consecutus esse videatur.

ASCEN.

¶ ENIM: id est quia nos obtinebamus causam: scilicet tuam supple in frequenti. senatu, & magna varietate: scilicet sententiarum a diuersis latarum: & magna inuidia. i. odio eorum. ¶ Qui transferebant causam regiam a te alio. i. ad alium: vtpote ad Pompeium. ¶ Nos habuimus Curionem: scilicet causidicum, qui postea Cæsari adhęsit: acerbum: id est acrem aduersarium: & habuimus Bibulum iustiorem, i. æquiorem multo, & pene etiam amicum, Caninius, & Cato qui intercesserant.

ceſſerãt, ne lex ferreť: ne ad populũ res referreť: negarũt ſe eſſe laturos vllã legẽ ante comitia.i. priuſq̃ populus cõueniret ad magiſtratus eligẽdos. ¶ Senatus.i. vt dñt cõſiſtoriũ, & curia ſenatoꝝ, nõ põt hñi ante cal. Feb. p legẽ Pupiã, q̃ cauet, vt tãtiſper dũ Comitia fierẽt: ſenatus nõ habereť. id qd.i. quã rẽ tu ſcis. nõ. n. recẽs erat ea lex. ¶ Neq; ſenatus põt hñi toto mẽſe Febru. niſi legatiõibus pfectis.i. determinatis, aut reiectis.i. poſt habitis: ita vt ñ placeret de eis qcq̃ agi: tñ.i. nihilo minus. hçc eſt opinio Po. Ro. nomẽ.i. mẽtionẽ religionis fictç.i. ſimulatç, cũ tñ veꝝ eẽt ita carmine ſibyllino cauere, ſed potuit populus falſo opinari id ab ęmulis fictũ: iductũ ſup. eẽ ab iuidis, & obtrectatoribus tuis, hoc eſt quos tu iuidos, & detractores hẽs, ac pateris. ſed ſic Valla tui dicendũ pcipetet, nõ tã.i. nõ tantope ea cã, vt impedirẽt te, q̃.i. q̃topere, vt neq; velles ire Alexãdriã.i. ad regiã vrbẽ Aegypti: pp cupiditatẽ exercitus.i. qa videbat exercitũ tã cupidũ eius pfectiõis, aut qa cupiebãt exercitũ. ¶ Aũt.i. ſed, nemo eſt, qn exiſtimet rõnẽ.i. reſpectũ honorificũ tuç dignitatis eſſe habitã ab ſenatu. n. qa nemo eſt, q neſciat factũ eẽ p aduerſarios tuos: quo minus.i. vt nõ fieret diſceſſio.i. latio ſnię cognitis iudicis ſenatus p diſceſſionẽ ad ſuç cuiuſq; opiniõis authorẽ facti. ¶ Nũc.i. deinceps. ſi. ſ. ęmuli tui cõabunť agere q̃.i. aliq̃ noĩe P.R.i. ſub ptextu referẽdi ad ppłm, eo q ſenatũ tibi fauẽtẽ videt. ¶ Aũt.i. ſed: re vera.i. nõ ſimulata latrocinio ſceleratiſſimo, qa p largitionẽ corrupti fas, & nefas venale hñt, ſatis ẽ puiſum. ſ. p authoritatẽ ſenatus, vt neq̃d poſſint ageř. Vacat vt qd, içpe apud Cice. ſic repies. ſ. cũ pplo auſpicis ſaluis.i. auſpicatu: aut legibus ſaluis: aut iã poſtq̃ auſpicia & leges refrangant: ſine vi.i. violẽtia: q̃ actio nulla foret. ¶ Ego

præſtare nihil poſſum: at ea excepta, poſſum cõfirmare, te & ſenatus, & P.R. ſummo ſtudio, amplitudinem tuam retenturum. Vale.

¶ Ex.iiii. Epiſtola. In antiquiori.

Cũ in ſenatu pulcherrime extaremus. Res ab aduerſariis nrĩs exagitata eſt variis calũniis. Caninius, & Cato negauerũt ſe legẽ illã ante comitia eẽ laturos. Senatus ante cal. Februarii, p legẽ pupiã, id qď ſcis, haberi nõ põt, neq; mẽſe Februa. toto. Dignitatis añt tuç nemo eſt, q æſtumet, rationem eſſe habitam ab ſenatu. Si quæ conabunť agere, ſatis eſt improuiſum mihi. Qui ſi vitã pro tua dignitate profundam, nullam partem tuoꝝ meritoꝝ videar aſſecutus. Niſi, vt hac re excepta poſſum confirmare te.

neq; arbitror ſcribẽdũ eẽ mihi i neq; de ſtudio meo. ſ. in te: neq; de iniuria nõnulloꝝ.i. quorũdã. ¶ Enim.i. qa: qd.i. ad qd, aut oſtẽtẽ me.i. iactẽ offm meũ in te, q ſi pfundã.i. abunde exponã: vitã. ſ. meã p dignitate tua: nullã.i. non vllã: nõ videar aſſecutus.i. ęqparaſſe vllã ptẽ meritoꝝ tuoꝝ. ſ. i me. ¶ Aut qd q̃rar.i. cõquerar de iniuriis alioꝝ, qď.i. quam rem non poſſum facere ſine ſummo dolore: q.d. fruſtra.

¶ PRAESTARE. efficere. ¶ Excepta vi.i. violentia.i. niſi fiat nobis violentia. Poſſum tibi affirmare, quod defendemus. Amplitudinem tuam.i. dignitatem. ¶ Summo ſtudio ſummo fauore. ¶ Retenturum. ſeruaturum.

¶ EGO nihil poſſum præſtare.i. exhibere, & efficere tibi in hac imbecillitate magiſtratuũ.i. in qua magiſtratus fere corrupti ſunt: at.i. ſed, ea.i. ibecillitate magiſtratuũ excepta, poſſum confirmare.i. certificare: te retentuꝝ tuã dignitatẽ ſummo ſtudio, & Senatus & Po. Ro.i. tã ſenatus, q̃ Po. Ro.

HVBERI. ASCEN. HVBE.

M.T.C.P.Len.S.P.D. 5

TAmetſi nihil mihi fuit optatius, quã vt primum abs te ipſo, deinde a cæteris omnibus quãgratiſſimus erga te eſſe cognoſcerer: tamen afficior ſummo dolore: eiuſmodi tpa poſt tuã profectionẽ conſeçuta eſſe, vt & meã, & cæteroꝝ erga te fidẽ, & beneuolentiã abſens experirere.

TAmetſi. rñdens Ci. & Len. q ei gr̃as egerat, q diligenter, & fideliť eius cãm tuetur: dicit ſe dolore affici eiuſmodi acceſſiſſe neceſſitate tẽpoꝝ: vt Lẽ. cogať nunc fidẽ, & bñuolentiã Cic. & cæteroꝝ amicoꝝ in dignitate ſua expiri. licet ſemp optauerit ſe gratiſſimũ cognoſci poſſe erga ipm Lẽ. & quod ipſe Len. in abñtia experiať eandẽ eẽ hoium fidẽ in dignitate ſua, q̃ fuerit olim in ſalute ipſius Ci. deinde ſubdit fauores: quos hñt p Len. impeditos eſſe ſubita, & nefaria pmulgatioe Catonis: q legẽ ad pplm tulerat: vt puincia abrogareť Len. nã iis, qui dñt Catone pmulgaſſe legẽ de progãda puincia Cæſari in alteꝝ qnquẽniũ: & ei dandum ſtipẽdium: non facile aſſentior: cũ Plutar. in vita Cęſaris. & Catonis longe aliter dicat: neq; Catonẽ vnquã adduci potuiſſe: vt id ſentiret: poſtea vero declarat Ci. qd ſperet poſſe fieri de cã Alexãdrina, hortaturq; Len. vt ſi hac reductionem obtinere nõ poſſit, pro ſapiẽtia, magnitudineq; animi ſui: exiſtimet dignitatẽ ſuã non in hac reductione, ſed in virtute, clariſq; rebus geſtis eſſe poſitã: ſe aut vſurum omni diligẽtia, adhibiturũq; ſocium cõſilioꝝq; omniũ Qu. Selicium hominẽ prudentem: & Len. amiciſſimũ: atq; de rebus iam pteritis dicit ſe nihil ſcripturum: ſed de iis, q̃ tantum putanť eſſe futuræ, itaq; ſignificat Pom. grauiter accuſatũ a Catone, videri depoſuiſſe oino omnẽ curã cauſç alexandrinæ. Dicitq; ſe quibuſdã coniecturis perſpicere: q rex ipſe a Len. reduci optabit: quãdoquidẽ videt ſe nõ poſſe aſſeq: vt a Pompeio reducať ſicut ante cogitauerat: & breuiter de animo quorundã Len. certiorẽ reddit, & hortatur ipſum vt forti ſit animo. ¶ Tametſi, ſenſus eſt: & ſi nihil vnquã magis optaui: q̃ vt tu in primis deinde cæteri omnes: me gratiſſimum cognoſcerent: tamen doleo veniſſe tempora poſt tuum diſceſſum, quibus oporteat te abſentem experiri fidem, & amorem erga te meum, & cæteroꝝ amicoꝝ. ¶ Quãgratiſſimus, valde gratiſſimus: nã q̃ cum ſuperlatiuo iungiť. ſemper auget: ſicut per cum poſitiuo: dicimus tñ perquamgratiſſimus: & q̃ mox: quod teſte Feſto ſignificat: q̃ cito. ¶ Afficior ſum. do. ſumme doleo: afficio, & ad animũ, & ad corpus referť. & q̃uis affici malis tantũ cõſuetudo pſumpſerit, vt dicit Nonius Mar. tamẽ & de bonis poſitum eſt: vt. M. T. officioꝝ li.i. aliquo honore, aut impio affectos obſeruare, & colere debemus: ſignificat aũt ſecundum adiuncta: vt afficio locum luce.i. do lucem loco, vt Varro. Coronã ex auro, & gẽmis fulgentem gerit luce locum afficiens: & officio lætitia.i. do lætitiam: & ſic in reliqs, vt letali vulnere affectus es.i. letaliter vulneratus. ¶ Eiuſmodi.i. talia. ¶ Conſecuta: eueniſſe: ſucceſſiſſe. ¶ Poſt profe.i. poſt tuum diſceſſum. ſ. ex vrbe Roma. Nam pficiſci, q̃uis ſignificet oẽm motum tamen maxime de loco dicitur: vt Vir. in.i. Aenei. Hunc lætum Tyriiſq; diem, Troiaq; profectis Eſſe velis.

Quã mox. Afficio. Proficiſcor.

¶ Argumentum quintæ epiſtolæ.

QVanto ipſe afficiatur dolore, quãtaq; moleſtia, q abſens ille ſuam, cæterorũq; amicoꝝ experiri cogať fidem. qď & in reſtitutione ſua eueniſſe ſibi, ille viderit, ſcribit. Tum. C. Catonis audaciam, nefariãq; pmulgationẽ exortã admonet. Quidq; aut ab eo timendũ, aut de regis reſtitutione ſperandum ſit certiorẽ facit. Adhortaturq; vt quãcunq; ſortẽ fortũa dederit: magno eã aĩo, erectoq; ferat. Atq; a virtutibus ſuis pſidiũ petat. Cũ interim & ipſe & Qu. Selicius nihil nõ tentaturi pro eã cõfectione ſint. Nunc id ſupeſſe ſpei, vt qñ Põp. populo, ſenatuq; libentibus iactatus ſit & ppetua pene Catonis orone laceratus depoſita plane ab illo cauſa ad ipſum integra deferatur. q facile conſecuturũ ſe ſperet, dũmõ Põ. cuius tarditatẽ timeat: placere id ſibi annuerit. Nec vero a Catone interim plane timendum qcq̃ aut a cõſularibus. Boni ſperandũ, Hortenſio, Lucculloq; exceptis. Cũ alii aut occulte oderint: aut apte irati ſint. Si tum facile fracta, Catonis leuitate, priſtinũ honorẽ, dignitatẽq; cõſecuturum non diffidit. ¶ Tametſi: epłæ principium moratum.

I.B.E.V.

ASCEN. TAmetsi &c. Lentulus egerat Cice. grãs ob gratũ officiũ in tuenda, cã, sua. Cui Cicero nũc rescribẽs dicit sibi dolere ea tpa incidisse: vt Lentulus cogat̃ expiri fidẽ, & bñuolentiã suoꝝ, & pleriũ ipsius Ciceronis erga se. docet ẽt, ꝙ Cato legẽ tulerit de ꝓuincia abrogãda Lẽtulo: quã rẽ Lẽtulus verebat̃ euentura. De rege aũt reducẽdo p Lentu/lum dicit se bn̄ sperare, cũ videatur rex ipse id velle. ⸿ Ordo est. Tametsi. i. q̃q̃ nihil fuit mihi optatius, q̃ vt cognoscerer eẽ q̃ gratissimus. i. valde gratus: erga te: primum abs te ipso: deinde a cæteris oibus: Tñ ego afficior summo dolore. i. sum/me doleo: ea tempora consecuta esse post tuam profectionem. i. abitum ab vrbe. vt tu abiens experire: id est cogeretis ex periri. &: id est simul meam: &. i. simul cæterorum fidem. i. fidelitatem, & beneuolentiam erga te.

Te autem videre, & sentire eandẽ fidẽ hominũ in tua dignitate, quã ego in mea salute sum expertus, ex tuis literis intellexi. Nos cum maxime consilio, studio, la/bore, gratia, de causa regia niteremur: subito exorta est nefaria Catonis ꝓmulgatio, quæ nostra studia impe/diret, & animos a minore cura ad summũ timorẽ tra/duceret. Sed tñ in eiusmodi rerũ perturbatiõe, q̃q̃ oĩa sunt metuẽda: nihil magis, q̃ pfidiã timemus: & Cato/ni qdẽ (quoquo mõ se res hẽat) pfecto resistimus. De Alexãdrina re, cãq; regia tm̃ hẽo polliceri, me tibi ab/senti, tuisq; pñtibus cumulate satisfactuꝝ. Sed vereor, ne aut eripiat̃ a nobis regia cã, aut deserat̃: quoꝝ vtꝝ minus velim, nõ facile possum existĩare. Sed si res co/get, est quiddã tertiũ, qd̃ neq; Selicio, nec mihi displice bat: vt neq; iacere regẽ pateremur, nec nobis repugnã tibus ad eũ deferri, ad quẽ ꝓpe iam delatũ esse existiat̃. A nobis agentur oĩa diligenter: vt neq;, siqd obtineri poterit, non contendamus: nec, siquid non obtinueri/mus, repulsi esse videamur. Tuæ sapiẽtiæ, magnitudi/nisq; animi est, oẽm amplitudinẽ, & dignitatẽ tuam in virtute, atq; in rebus gestis tuis, atq; in tua grauitate positã existimare: siquid ex iis rebus, quas tibi fortuna

HVBER ⸿ T E aũt sensus, & ordo est, intellexi ex tuis l̃ris te sentire, & cognoscere eandẽ esse fidẽ hoium in tua dignitate, quã ego expertus sum ĩ salute mea: qa multi: quos tibi fidos pu tabas: sic te nunc deseruerũt. sicut olim me, cũ in exiliũ mis/sus sum. ⸿ Eandem. talem. ⸿ Quam. i. qualem. nã relatiua sub stantię sępe pro relatiuis accidẽtis ponunt̃. non sum, is quẽ credis. i. talis. qualẽ credis. ⸿ Videre, cognoscere: sensus. n. corpis pleriq; ad aium referuntur, vt nõ vides, q̃tũ erres. i. nõ cognoscis. ⸿ Sentire. iudicare: & plus est, q̃ videre. ⸿ In. t. digni. qa oppugnabat̃ dignitas Lẽ. quã sibi cõstituerat in reductiõe regis. ⸿ In mea salu. i. vita: qa Ci. in exiliũ misso aqua, & igni interdictũ est. ⸿ Niteremur. magnis viribus la boraremus, et ageremus: nã niti inter alia signat ẽt suo ho/nore conari: vt. M. T. tusculanaꝝ lib. iii. Tũ illud qd̃ sisy/phus versat saxũ sudans, nitendo nõ pficit hilũ. ⸿ Cõsiliũ . i. cogitationibus, & prudentia. ⸿ Studio. vehemẽti vo lũtate, & diligẽtia. ⸿ Labore. & re, & opa. ⸿ Gr̃a fauore: & est articulus exornatio. ⸿ Exorta est. trãslatiue. i. repẽte pro/lata, et edita est. ⸿ Promulgatio. qa Cato ꝓmulgauit legem de impio Lẽ. qui in Cilicia erat, abrogãdo: vt Ci. ad Qu. fratrẽ scribẽs testat̃ his verbis. Cato legem tulit de impio Lẽ. abrogãdo: vestitũ filius mutauit. ⸿ Nr̃a. stud. nr̃os fauo/res. ⸿ A minore cura. s. defensionis Len. i. a cura tuẽdi Lẽtu. iã refrigerata. ⸿ Ad summũ timorẽ traduceret. i. faceret, vt oẽs summe timerent fauorem ⸿ Len. ⸿ In eiusmodi pturba/tione reꝝ. i. in tali reꝝ dissensiõe. ⸿ Quãquã oia sunt metuẽda. qa in pturbatiõe reꝝ nemo suas res hẽt tã certas: vt possit cõficere. ⸿ Quã pfidiã. i. ne decipiamur ab iis, q fidẽ ꝓmiserũt: et q se nr̃os oñdunt, et ꝓfitent̃. ⸿ Quomodo. vt cũ q;: qua litercũq;. ⸿ Habeo pol. græce dixit: ita enim dicitur ἔχω ποιεῖν. i. habeo facere: et sic de singulis. i. possum polliceri. ⸿ Tibi absenti, tuisq; pñtibus satisfactuꝝ. ita factuꝝ, vt neq; tu absens a me plus possis exigere, q̃ facio: neq; tui pñtes. ⸿ Sed ve reor ne eripiat̃ cã regia a nobis, aut deserat̃. ostendit, qd̃ sentiat de hac cã, et Lentu. latenter sigñat hanc cãm non posse obtineri. ⸿ Eripiat̃ a nobis, vt alii detur. ⸿ Aut deserat̃. vt oino per nullũ reducat̃ rex. ⸿ Quoꝝ vtꝝ. i. quod hoꝝ duoꝝ. ⸿ Minus velim. minus desyderem. Quiddam tertium. i. vnum tertium, nam quidam cũ adiectiuis iungit̃, quoddã cum substantiuis: vt quiddam pulchꝝ, quoddam animal. ⸿ Qu. Seli. hic et si non magni nois vir, non tñ contemnendus, fuit boni cõsilii, et Lentulo amicus. ⸿ Pateremur. i. sineremus: et pmitteremus. ⸿ Neq; ia. i. neq; deseri: quominus restitueren/tur. ⸿ Nec ad eũ deferri. sigñat Pompeiũ. ⸿ Ad quem prope iam delatum existimat̃. ex studio amicoꝝ Pom. multi iudica bant rere rem inclinatam esse ad Pompe. vt in pcedentibus ep̃lis apparuit. ⸿ Prope. fere: est. n. hoc in loco aduerbium. ⸿ A nobis agent̃ oia diligenter. i. vtar oi diligentia in cã tua: ita tñ vt non contendamus, si non potuerit obtineri, & ne vi/deamur repulsi, si non obtinebimus. ⸿ Vt. n. si. q. o. potuerit non contenda. est. n. contendere de eo, qd̃ obtineri non pos/sit, & qui nimium contendit de aliqua re, si eam non obtinet, videtur repulsus, ideo dicit se vsurum ea diligentia: vt hoc sibi non accidat. i. vt aut contendat frustra, aut repulsus videatur. ⸿ Tuæ sapientiæ, magnitudinisq; animi. quasi despe rans negocium obtineri posse consolatur Lentu. & eum hortatur, vt pro sapientia, magnitudineq; animi sui existimet dignitatem suam non consistere in hac reductione regia: sed in bonis animi & præclaris rebus gestis. ⸿ Ex iis rebus, quas fortuna elargita est: honores enim, & dignitates, & magistratus, & similia fortunæ sunt munera.

Video Sentire

Niore

Prope

Cõtẽdere

I.B.E.V. ⸿ N E F A R I A Catonis ꝓmulgatio, quam de abrogando Lentuli imperio tribunus ple. tulerat. Ci. ad Q. fratrem. C. Cato legem promulgauit de imperio Lentuli abrogando: vestitum filius mutauit. Illud lectorem admonitum velim, di/uersum hũc esse Catonem ab Vticensi, siquidem hic C. prænomine. ille Marci, quod Cic. in ep̃lis ad. Q. fratrem ostendit: nec vero Vticensis Tribunus hoc esse potuit tempore, cũ aliquot ante annis cũ Metello Trib. Ple. fuisset. & in eo magi/stratu cõstantissimũ viꝝ egisset Ciceronis &. C. Antonii cõsulatu. ⸿ Neq; enim prudentiorem. tria. tangit: q̃ amico con silium danti necessaria sint: vt videlicet prudenter res expendat, summa fide cõmissam sibi rem exequatur: sed & beneuo lentiam non exiguam præ se ferat. ⸿ Quid enim vel illius prudentiæ. vel fidei credas: cuius beneuolentiæ diffidas.

ASCEN. ⸿ AVtem. i. sed: ego itellexi ex tuis l̃ris te videre. & sentire eãdẽ fidẽ. i. fidelitatẽ: hoium ĩ tua dignitate. s. seruãda, hoc est fictã, & simulatã: quã ego sũ expertus ĩ mea salute: cũ. s. ĩ exilio eẽm. Nos cũ niteremur maxĩe de eã regia. i. reductiõe re gis, ꝯsilio studio labore. gr̃a. i. oibus viribus. nefaria ꝓmulgatio Catõis. s. vt tibi ꝓuicia abrogaret̃: ẽ exorta subito: q̃. s. ꝓ mulgatio ipediret studia nr̃a. s. qb⁹ nitebamur tibi reductiõnẽ decerni: & traduceret aĩos nr̃os a minor̃ cura. s. reductiõis obtinẽdę. ⸿ Ad sũmũ timorẽ. s. ꝓuincię tibi amittẽdę: sed q̃q̃ oia sunt metuẽda ĩ eiusmodi pturbatiõe reꝝ: tñ nihil time mus magis, q̃ pfidiã. s. eoꝝ. q se amicos simulãt: & resistemus Catõi quo q̃õ. i. q̃uocũq; res hẽat sese. ⸿ Ego hẽo. i. possum tm̃ polliceri de re Alexãdrina: & ꝓ. i. cã regia. i. de reductiõe regis Alexãdriam, me satisfactuꝝ cumulate. i. abũde: tibi ab senti, & tuis pñtibus. s. q̃tum tu audies & illi videbũt. ⸿ Sed vereor ne aut cã regia eripiat̃ a nobis, aut deserat̃. s. ab sena tu, & Po. Ro. hoc est ne rex, aut per aliũ, aut per nullũ reducat̃: quoꝝ. s. duoꝝ: vtꝝ ego velim minus, non possum existi/mare. i. iudicare facile. ⸿ Sed si res coget. s. ad hoc deuenire. est quiddã perfugium tertiũ: quod neq; displicebat. Selicio. s. amico tuo: neq; mihi: vt neq; pateremus regem iacere. i. neglectũ esse: nec nobis repugnantibus. i. qa nos repugnaremus.

pateremus

pateremus sup. negocium deferri ad eum: scilicet Pompeiũ: ad quẽ existimatur iam esse ꝓpe.i. quasi delatum. ⁋ Omnia agentur diligenter a nobis: vt neq; non contendamus, siqd poterit obtineri: nec siquid obtinuerimus: videamur esse repulsi. ⁋ Et.s. officium: tuæ sapientiæ, & magnitudinis animi.s. tui: existimare.i. iudicare, oẽm amplitudinẽ, & dignitatem tuam esse positam.i. contineri: in virtute.s. tua: atq; in rebus tuis gestis: atq; in grauitate tua.

¶ PERFIDIA. iniqtas fallacia. ⁋ Fraudi. pœnæ, periculo. ⁋ Praetermittit̃. relinqtur. ⁋ Et agendi, & cogitãdi, aut histeron proteron est, qa prius cogitamus, deinde agimus: aut dicit se nõ soliũ ꝓstare amico operã suã in agendo: sed curam, & cogitationẽ in cõsulendo, & excogitando: quæ ei possunt prodesse. Facilius enim ꝓ aliquo aliquid agimus: quã pro eo cogitandi curam suscipimus: qa etiã pro nobis ipsis nõ nisi de rebus magnis hoc facimus. ⁋ Neq; prudẽtiorem, neq; fide maiorẽ, neq; amantiorem tui. tria tetigit: q̃ in omni cõsilio sunt expetenda, vt a sapiẽte sit: a fideli, ab amico: nam si vnum horũ desit: nõ est satis tutũ. ⁋ Hic. Romæ. ⁋ Quæq;. duæ partes sunt.i. & q̃ aguntur nunc. quæq; acta sunt ante. ⁋ Literis, & nuntiis. His eni duabus rebus amici certiores fieri & possunt, & solent: siqd eos intelligere oporteat. ⁋ Quæ autem posita sunt in coniectura.i. de qbus non potest afferri certa probatio: sed possunt aliqbus signis diiudicari. ⁋ Forte.i. futura. ⁋ Oportere. decere: conuenire. ⁋ Posteaq̃ Põpe. non est Epistolã separata a superiori textu: scribit enim quæ sunt in coniectura.s. Põpeiũ videri valde ꝑturbatum, postq̃ in senatu est valde exagitatus: & a Caton[illegible]ssime obiurgatus: cum ipse Põpe. defenderet M[illegible]q; Catoni. ⁋ Conuicio. conuicium qu[illegible]: & est cauillatio, & contumelia. ⁋ Iactatus. [illegible]tus. translatio a procellis. ⁋ Magno silentio. vel ip[illegible]pe. q non ausus est respõdere: vel melius. ⁋ Magno silentio.s. audientium: & cõsequenter magna attentione, vt Cice. lib. iiii. Rhetoricorum ad Herennium, quæ dicitur similitudo: quando magnam populi cõmouerit iis rebus expectationem: repente silentio facto vocem emittat acerbissimã &c. ⁋ Alexandrina causa.i. cã Ptolemæi Alexãdrini. ⁋ Quæ adhuc est nobis integra.i. de qua nihil aliud adhuc est cõstitutũ: vel q̃ est i priore, & solito statu. Nã integra res dicitur: de qua nihil est imutatũ. ⁋ Detraxit. diminuit: imutauit. abstulit. ⁋ Per religionẽ.i. ꝑ Sibyllinã sniam. ⁋ Nihil. n. vsq; ad videt̃. parẽthesis est.i. interpositio sniæ, q̃ tñ saluo sensu posset omitti. ⁋ Videt̃ esse de. derelicta, omissa. ⁋ Ab illo.s. Põp. ⁋ Nunc.s. deposita. hac cã Põ. ⁋ Molimur. enitimur: & magno conatu facimus, vel meditamur. ⁋ Vt cũ rex. Ptolemæus. ⁋ Intelligat se nõ posse assequi. se nõ posse obtinere. ⁋ Quod eo.s. vt a Põpeio reduceretur. ⁋ Proficiscat̃. veniat. ⁋ Ad te vt eũ ducas. ⁋ Desertũ. derelictũ. ⁋ Atq; abiectum. contẽptũ. ⁋ Fore. futurũ. ⁋ Quod. quãtem.s. vt ad te ꝓficiscatur. ⁋ Faciet.s. ipse rex. ⁋ Si modo. tantummodo. ⁋ Placere sibi.i. se velle sibi gratum esse.

elargita est, nonnullorũ hoĩum perfidia detraxerit, id maiori illis fraudi, quã tibi futurum. A me nullum tẽpus prætermittitur de tuis rebus & agendi, & cogitãdi: vtorq; ad omnia Q. Selicio. neq; enim prudentiorem quenq̃ ex tuis, neq; fide maiore esse iudico, neq; amantiorẽ tui. Hic quæ agantur, quæq; acta sint, ea te & literis multorũ, & nuntiis cognoscere arbitror: quæ aũt posita sunt in cõiectura, quæq; mihi videnť fore: ea puto tibi a me scribi oportere. Posteaq̃ Pompeius apud populũ ad. viii. Id. Feb. cũ pro Milone diceret, clamore, conuitioq; iactatus est, in senatuq; a Catone aspere, & acerbe oĩum magno silentio est accusatus: visus est mihi vehementer esse perturbatus. Itaq; Alexandrina causa, quæ nobis adhuc integra est (nihil. n. sibi detraxit senatus, nisi id, qđ per eandẽ religionem dari alteri nõ põt) videtur ab illo plane eẽ deposita. nũc id speramus, idq; molimur: vt cũ Rex intelligat sese, id qđ cogitabat, vt a Põpeio reducatur, asseq non posse: & nisi ꝑ te sit restitutus, desertum se, atq; abiectũ fore: proficiscatur ad te. quod sine vlla dubitatione, si Põpeius paulum modo ostenderit sibi placere, faciet.

¶ ELARGITA. mire admodũ hoc verbo rem expssit. Cõiectura. στοχασμὸν greci appellant. Postq̃ Põ. locus hic totus ex actis eorũ tẽporũ ab historia petendus. Plutarchus igit̃ in Põpeio est author. Quod cũ Põpeius cãm ꝑ quodã diceret. Milonem (vt arbitror) intelligens Clodius sui similibus stipatus in altiorẽ se locũ receperit: ibiq; aduocata populi concione sic rogasse ait, Quis imperator impudicitia laborat? Quis vir virũ q̃rit? qs vno digito scalpit caput? sic clamatum vero ad singula Pompeium illum esse. Et Paulopost tristabatur vero magis ille, q Senatus Clodii facto mirifice delectari visus est. Dum desertum Cicero illi exprobrare studet. Cicero quoq; ad Qu. fratrem lib. iii. scribens hũc Epistolæ locum sub obscurum alioq his verbis apertiorem facit Pompeium a Clodianis in cõcione conuitiis, & maledictis laceratum: Clodium a Pompeianis, quo illi parem referrent gratiam magnis clamoribus exceptum i versusq; obscœnissimos in Clodium, Clodiamq; dictos. Addit præterea, quod ex Plutarcho pauloante recitauimus, ab operis Clodianis factum. sed paulopost habito senatu ad Apollinis decretum esse factum, vt quæ ad sextum Idus Febru. facta essent: contra rempub. facta essent: eo quoq; C. Catonẽ vehemẽter in Pompe. inuectum, Pompeiumq; ab illo tanq̃ reum perpetua oratione accusatum: vbi multa de Ciceronis laudibus dixerit, cum Perfidiam Pom. exprobraret. Magno audientium assensu, & silentio. quare vt hic quoq;. vi. idus, aut ibi ad. viii. legendum puto. Asconius in Milonianã in hæc verba. Pom. tamen cum defenderet Milonem apud populum de vi accusante Clodio obstitit, & vt legimus apud Tyronem Cic. libertum quarto de vita eius oppressum a Clodio L. Cælium prętorem constat. ⁋ Nisi id, quod ꝑ eandem religionem dari alteri non potest. Hoc videlicet est, nequis cum multitudine, aut exercitu regẽ reduceret. Ci. ad. Q. factum est senatus consultum, cum multitudine eum reduci periculosum reip. videri.

¶ SI nonnullorũ.s. quorũdã hoĩum: vt Catonis: & Põpeii: ꝑfidia: detraxit tibi qd.i. aliqd ex iis rebus: quas fortuna est largita tibi.i. ex honoribus & dignitatibus externis: aut prudẽtiæ tuæ est existimare: id futurũ sup. eẽ maiori fraudi.i. detrimento illis.s. ꝑfidis, q̃ tibi. ⁋ Nullũ tẽpus & agẽdi, & cogitandi de tuis rebus, ꝑtermittit̃ a me: & vtor ad oia Quinto Selicio. ⁋ Neq; enim iudico quenquã ex tuis prudẽtiorẽ sup. eo. nec maiorẽ.i. ꝓstantiorẽ fide.i. fidelitate, neq; amantiorem tui.i. qui te magis amet. ⁋ Hic &c. In multis exemplaribus principium est alterius Epistolæ: & ita potius q̃ cum superiore legatur. Ego arbitror te cognoscere literis multorũ, & nuntiis, q̃ agantur: quæq;.i. quæ & acta sint: hic.i. Romæ: autẽ.i. sed, ego puto oportere ea scribi a me tibi. quæ posita sunt in coniectura: quæq;.i. & quæ videntur mihi fore.i. futura esse. Posteaq̃ Pompeius cum diceret.s. cãm: ꝑ Milone.s. homicida: apud populũ ad octauũ Idus Februarius: iactatus est.i. fere exagitatus est clamore & conuitio.s. populi.s. nõ admittentis eius orationem: accusatus est quoq;.i. etiam in senatu: a Catone acerbe, & silentio nimium magno: quod signum erat Catonem accusando Pompeio senatui placere. ⁋ Pompeius sup. visus est mihi esse perturbatus vehementer. ⁋ Itaq; causa Alexandrina: q̃ est nobis adhuc integra. ⁋ Enim.i. quia: senatus nihil detraxit tibi: nisi id quod non põt dari.i. cõcedi alteri. Per eandem religionem.s. librorum Sibyllinorũ: hoc est ne cum exercitu reducas: videtur esse deposita plane.i. omnino: aut manifeste: vt res

HVBER.

Conuiciũ

Integræ res

IO.B.F.VI

ASCEN.

tota videtur in plano sita, nos speramus nunc id, & molimur id, vt cum rex. s. Ptolemæus intelligat sese nõ posse asseq id, quod cogitabat. s. a Pompeio reducatur: & se fore desertum, atq; abiectum, nisi sit restitutus per te ipse sup. profi/ciscatur: idest veniat ad te: quod sup. rex faciet sine vlla dubitatione, si Pompeius ostenderit modo. i. solummodo: paululum: idest modico indicio, aut signo placere tibi. s. vt ad te proficiscatur.

HVBER. ¶ SED no. hois. s. Põ. ⸢ Tarditatem. qa nõ cito dicit sniam suã. ⸢ Taciturnitatẽ. maturũ silentium. Silentium enim

Silentiũ Taciturnitas

potest esse sine rõne. taciturnitas est cũ rõne. ⸢ Cæteris iniuriis, pp ꝓmulgationẽ nefariam, de qua dictum est superius. ⸢ Resistemus. repugnabimus, vincemus. ⸢ Hortensium, & Lucullũ. ambos præstantissimos viros. Hortensii eloquẽtia: Lucul. liberalitate. ⸢ Cæteri. s. senatores. ⸢ Obscurius. i. obscure, clam. ⸢ Iniqui. aduersarii: inimici. ⸢ Non dissimulãter: idest aperte, nam dissimulare est occultare: & non demonstrare quod sit: simulare ostendere id, quod non sit. ⸢ Fore. futurũ: scilicet hoc. ⸢ Vt conse. idest obtineas. ⸢ Tuã pristi. digni. imperiũ, quod geris in Cilicia, nã tulerat legem de abrogando imperio Len. iõ dicit. ⸢ Fracto impe. idest victa temeraria, & irrationabili snia hominis. ⸢ Leuissimi. s. Catonis. neq; mirãdum si leuissimum dixerit Catonem: quem alibi grauissimũ virum appellat: nam pro locis, & pro personis, ad quas scribimus: solemus variare sententias: hic ergo oppugnabat Len. amicum suum, vt ipsi Lentu. placeat: appellat leuissimum.

Dissimulo Simulare

Sed nostri hominis tarditatem, & taciturnitatẽ. Nos tamen nihil, quod ad eam rem ptineat, prætermittimus. Cæteris iniuriis, quæ ꝓpositæ sunt a Catone, facile, vt spero, resistemus. Amicũ ex consularibus neminem tibi esse video, præter Hortensiũ, & Lucullũ. cæteri sunt partim obscurius iniqui, partim non dissimulanter irati. Tu fac animo forti, magnoq; sis: speresq; fore, vt fracto impetu leuissimi hominis, tuã pristinam dignitatem, & gloriam consequare.

Ex. v. Epistola. In antiquiorĩ.

¶ Et animos senatorũ a minore cura ad summũ timorẽ traduceret. Quãq̃ oĩa sint metuẽda. Et Catoni qdẽ quomõ res sese habuerit, ꝓfecto resistimus. Me tibi absenti, tuisq; pñtibus accumulate oĩno satisfacturũ. Sed vereor, ne aut corripiat causa regia a nobis, aut deseratᷓ a senatu. Haud facile possũ æstimare. Q d neq; Selicio, neq; mihi displicebit. Omnem amplitudinẽ, & dignitatẽ tuã in virtute, & in grauitate tua, atq; in rebus gestis tuis, q̃s tibi fortuna largita est, positã existimare qbus siqd hominũ inuidia detraxerit, id maiori illis fraudi, q̃ tibi futurũ scias. Hic q̃ agantᷓ &c. Nõnulli alterius epistolæ principium volunt, sed ipsi fallunt: qd est videre legendo, in meo autẽ vetustissimo & legitur hinc principiũ esse. Posteaq̃ Põpeius & ad populũ &c. & re vera ita esse arbitror, & ita legendũ puto, vt ab alia diuidatur, cum multũ hæc ab illa differat: Itaq; Alexandrina causa, quæ quĩ nobis adhuc integra est. Nos tamen nihil, quod ad eam rem pertineat. Partim non dissimulantur irati.

Q. R. R. V. ¶ NOSTI hois tarditatem, & taciturnitatẽ: vitia hęc duo a Pompeii obtrectatoribus [illegible] quod & in Tiberio imperatore, & in [illegible] ꝓbro datum est. qui. s. vt author est G[illegible]ret, tanq̃ singula verba velleret: dictate[illegible]beret. Vnde quidam non infestiue ter dicat nu[illegible]it. Cice. ad Qu. fratrẽ Messallam tui studiosum esse arbitror Pom. etiam simulatorem puto. & ad Atticum li. iiii. Pom. fremit: queritur, Scauro studet. Sed vtrum frõte, an mente dubitatur. ⸢ Leuissimi hois. C. Catonem non vticensem, vt dixi, sed diuersum notat. Quid enim aut ineptius dici, aut minus credibile scribi de Catone potuit? Quã leuitatem viro oĩum constantissimo obiectate, atq; hic mihi C. Cato videtur, pro quo causam Scaurus. M. Scauri filius dixit, quẽ absolutum constat: Asconius.

ASCEN. ¶ SED tu nosti tarditatẽ hois. s. Pompeii: & taciturnitatem: quia nec dicto, nec facto voluntatẽ suam indicare solebat: tamen nos nihil ꝑtermittimus, qd pertinet ad eam rem. s. vt inducam per Põpeiũ ad significandũ se velle regem per te reduci. ⸢ Nos resistemus facile: vt spero: cæteris iniuriis, quæ ꝓpositæ sunt a Catone, qui. s. volebat legẽ de abroganda Lentulo ꝓuincia ꝓmulgare. ⸢ Ego neminẽ cõsularibus. i. ex iis, qui consules fuerunt aut cõsulatũ gesserunt. Alibi ẽt ii cõsulares dñr, q cõsulatu digni censent: video. i. cõsydero: referẽ eni ad iudiciũ ai: amicũ tibi p̃ter Hortensium & Lucullũ. ⸢ Cæteri sunt iniqui. i. offensi in te: parti obscurius. i. occultius: ptim sunt irati tibi nõ dissimulanter. i. aperte. ⸢ Tu fac sup. vt: sed venuste subaudiẽ particula vt: sis aĩo forti, & magno, & speres fore. i. futurũ esse & euenturũ, vt cõseq̃re. i. nanciscare, & obtineas. tuã dignitatẽ: & gloriã pristinã. i. prioris status tui: hoc ẽ quã prius habuisti. Est eni pristinũ, qd ab aliquo prius ẽ habitũ. Priscũ qd in prioribus fuit sæculis in aliis nimirũ hoibus: vt prisca frugalitas Romanorũ & hoc impetu hois leuissimi. s. Catonis, qui sine legitima cã te opponat: fracto. i. repercusso. Mirum autẽ est, q Catonem, cui grauitas ꝓpria erat, leuissimum dicat.

M. T. Cicero, P. Lentulo S. P. D.

QVæ gerantur, accipies ex Pollione, qui oĩbus negociis non interfuit solum: sed præfuit. Me in summo dolore, quem in tuis rebus capio, maxime. s. cõsolatur spes, quod

HVBER. QVæ gerantᷓ. Pollio Len. & Cice. amicus interfuerat oĩbus, qua Romæ agitata fuerant in cã Lẽ. & de rege reducendo, & maxime de impio: quod Cato volebat ei abrogari. Itaq; cũ nunc Pollio ad Len. in Ciliciam proficisceretur. dicit Cic. se breuius scribere. quia omnia intelliget ab ipso Pollione corã. Scribit tamen in summo dolore, quẽ de rebus Len. capit: se vnã hẽre cõsolationẽ: q speret nefariã ꝓmulgationẽ Catonis, & cæte. studia, & cogitationes inimicorũ, & aduersariorũ Len. posse ipso tpe debilitari: & frangi. Deinde Cic. dicit aliã se hẽre cõsolationẽ: q cũ videat quandã similitudinẽ suæ olim cãæ, cũ missus est i exiliũ: & nunc cãæ Len. cũ oppugnatur i dignitate, sperat eundẽ fore exitũ. s. vt quemadmodũ bñ successit Cic. ita bñ succedat ipsi Len. Postremo hortatur eũ, vt se ꝓstet virũ magni animi: qlẽ ꝓstitit a teneris annis. ⸢ Quæ. g. q̃ fiant. ⸢ Accipies. intelliges: cognosces. Significat ẽt audio: posco: tracto: gratũ hẽo: vt supra: qđ dat accipimus. ⸢ Ex. i. a. ⸢ Interfuit pñs fuit q̃tum ad psonã. ⸢ Sed p̃. i. ẽt operã ꝓstitit: & multũ gessit, & tutatus est: nã ꝓesse est tutelæ esse: vnde & p̃sides prouinciarũ dicti sunt. ⸢ Me in sum. do. elegãter incipit orõ ab opposito, sed tñ nõ decet ita esse supstitiosus, vt hoc semp obseruetᷓ. Nã plerũq;: vt voluit Quin. s. cõsulẽdæ sunt aures. ⸢ Scilicet. certe: nã non ponitur declaratiue: qđ raro apud idoneos reperitᷓ. sed aut affirmatiue: aut ironice. vt. s. in superis labor est: & Teren. Id populus curat. s.

Accipio Præsum Præses Scilicet

ASCEN. QVæ gerantur &c. Quia Pollio in Ciliciã ad Len. ꝓficiscebatᷓ: dicit eũ oia ex eo cogniturũ, q̃ qa plausibilia, & grata non sunt, hortatᷓ Lẽtulũ ad fortitudinẽ, & operã suã, cũ aliud nõ possit, pollicetᷓ illi strenuã. ⸢ Ordo est. Tu accipies. i. intelliges ex Pollione sup. ea q̃ geruntur sup. Romæ, q. s. Pollio nõ: solũ interfuit. i. pñs fuit oĩbus negociis: sed sup. ẽt ꝓfuit. s. tanq̃ p̃ses. ⸢ Spes cõsolatᷓ maxime in summo dolore, quẽ capio in rebus tuis. s. tam aduersis, quod. i. quia. s. suspicor valde fore. i. futurum esse: vt improbitas hoium infringatur, & i. simul, consilus tuorum amicorum.

¶ Valde

¶ VAL.de.mult.:& ẽ syncopatũ a valide:vñ pducit e finale. Hora. posuit & valdius p validius in epl̃is, vt nouit me valdius ipso, sicut & caldus p calidus: vt apd Mar. Iã defecisset portãtes calda ministros: & alibi sępius: & calfacio & calfactus, vt Oui. i Ibin. Nõdũ calfacti velitis hasta solũ: &.vii. Met. Cęde recalfecit, qb⁹ dictiõib⁹ syncopatis tñ i carmie vtimur, nisi valde: qd poetis, & oratorib⁹ ẽ cõe. qd aũt cald⁹ nõ dicẽdũ sit i psa. Qui. lib.i. istiu. oratoriaꝝ oñdit authoritate Ci. in Ora. & Aug. in epi. ¶ Suspicor. opinor: arbitror: vñ suspicio opinio tũ in bonã: tũ i malã ptẽ, sed sępius in malã. ¶ Fore, futuꝝ eẽ. ¶ Infringat. cõterat ad nihil reducat. ¶ Hoium improbitas: notat Catonẽ, q pmulgauerat legẽ: vt imperiũ Ciliciç abrogaret Lẽtulo. ¶ Improbitas. iniquitas: pfidia. ¶ Cõsiliis. pp cõsilia. ¶ Tuoꝝ amicoꝝ. quos multos, & optimos habes: q te ab hoꝝ improbitate tuebunt: & hoc maxie pp se dicit. ¶ Et ipsa die. i. ipso tpe: nã dies, & si in fœmi. gñe signat spatiũ. xxiiii. horaꝝ: tñ pptie ponit p tpe: vt Tibul. Longa dies hoi docuit parere leones: & Iuue. Longa dies igit qd cõtulit. i. longũ tps. ¶ Proditoꝝ deceptoꝝ, nã pdere iterdũ est porro. i. lõge dare: vt Virg. Prodimur atq; italis lõge disiũgimur oris. Et pdere ẽ indicare, & decipe, vt vni⁹ ob irã pdimur, vñ pditores, q indicãt, q dñt cęlare, & decipiũt: iõ pfidi deceptores dñr. Alia signat p loco, & fs diuersos grãmaticos. ¶ Qua de. imminuit. ¶ Cogitatiões. cõsilia: deliberatiões: oia. i. prio ipetu si maiora fiũt: debilitant ãt successu tpis: qa aut seqt diffidẽtia pficiẽdi: qd prio supauerat: aut aliqd ipedimẽtũ interuenit, vñ bñ monebat Cę. apud Lu. Sit subitũ, qdcũq; paras. ¶ Secũdo lo. apud Ci. ornate dr p scdo. ¶ Recordatio. p mẽoria. ¶ Meoꝝ tẽpoꝝ. i. meoꝝ casuũ. Quoꝝ ima. i. silitudinẽ. ¶ Video [illegible] qa cũ multi te deserãt, sicut olĩ me deseruerũt: vo[illegible]utati sũt: vt mihi fauerẽt: ita spero facturos erga te [illegible] Põ. de cuius fide Ci. nõ dubitabat: cũ in exiliũ missus est: a quo tñ deceptus est: q̃uis postea mutato cõsilio Põ. Ci. reuocãdũ curauerit: ppea dicit se sperare inde factuꝝ Põ. in cã Lẽ. qd olim fecit in cã Ci. vt quẽ oppugnauerit, eidẽ mutato cõsilio faueat, quẽadmodũ postea fauit Ci. quẽ ante cõtra pmissam fidẽ deseruerat. ¶ Minore in re. qa minor est dignitas, q̃ salus, tu. n. certas vtꝝ reducas regẽ, sicut pmissũ est tibi. In mea aũt cã agebat vtꝝ essem, & viuerẽ: cũ fuerã e patria eiectus. ¶ Afflicta sit. deiecta pstrata. ¶ Tñ tan. est si, sensus. Et si oino nõ sit ęqualis silitudo teꝝ tuaꝝ, & meaꝝ, qa minore iure violaris: q̃ ego afflictus sum: qa ego in salute: tu in dignitate es lęsus. ¶ Tñ tan. est si. q; spero te esse nõ rephensuꝝ: si ego nõ diffisus fuero in cã tua: quẽadmodum neq; tu nunc diffidebas in mea: & hoc est, quod dicit. ¶ Vt spe. ini. igno, dare veniã, non accusare. plerũq; n. credit esse parui amoris in cã amici nõ timere, & hře fiduciã. ¶ Non. t. e. s. hos, q te impugnãt nunq̃ mutatũ iri ab improbitate sua. ¶ Quę. n. t. q. p ne qdẽ: sed inter ne, & qdẽ semp aliqd iterponẽdum est, aliter nunq̃ iunguntur. ¶ Vnq̃. quo tpe agebat de salute mea. ¶ Duxisti. existiasti. ¶ Timẽda. qa nec tu vnq̃ de me timuisti, qn aliqn fierent mihi mitiores, q me ipugnabãt: & fortuna mea meliorẽ exitũ habitura eẽt. ¶ Sed pstã. i. exhibe: oñde: redde. ¶ Te. e. i. talem. ¶ Qui. q̃lis. ¶ Es co. a. t. vn. i. a teneris annis. fm puerbiũ graecoꝝ, q dñt ἐξ ἁπαλῶν ὀνύχων. Vnguicula autẽ veꝝ est diminutiuũ fm formã: q̃uis nõ seruet genus primitiuũ. nã vngula denoiatiuũ est: nõ diminutiuũ. ¶ Illustrabit. clariorẽ reddet: qa qñ qspiã oppugnatus vincit: aut iniuste oppugnatus intelligit, fit clarior: & magis laudat. ¶ Amplitudinem dignitatem. ¶ Hoium. inimicoꝝ. ¶ Iniuria, quã in te infert: vt abroget dignitas tua. ¶ A. m. o. &c. i. sperã me in te collaturum omnes summos fauores. quos potero. ¶ Non fal. opi. tuam. i. quęcunq; a me expectaueris: ea oino efficiam.

HVBER.
Valde
Valdius
Caldus
Calfacio
Calfactus
Suspicio

valde suspicor fore, vt infringat hoium ĩprobitas, & cõsiliis tuoꝝ amicoꝝ, & ipsa die, qua debilitant cogitationes & inimicoꝝ, & pditoꝝ. Facile secundo loco me cõsolat recordatio meoꝝ tempoꝝ: quoꝝ imaginẽ video in rebus tuis. Nã & si minore ĩ re violat tua dignitas, q̃ mea salus afflicta sit: tñ est tãta similitudo, vt sperẽ te mihi ignoscere, si ea nõ timueri, q̃ ne tu qdẽ vnq̃ timẽda duxisti. Sed pstate eũ, q mihi a teneris (vt Gręci dicũt) vnguiculis es cognitus. Illustrabit (mihi crede) tuã amplitudinẽ hominũ iniuria. A me oia summa ĩ te studia, officiaq; expecta. ñ fallã opionẽ tuã. Vale.

Dies
Prodo
Porro
Proditores

¶ Ex. vi. Epistola. In antiquiori.

Ex ipsa die. q debilitat & eorum cogitationes, & inimicorum perditorum. A me omnia summa in te studia, officiaq; expectato. Sciendum autem studia in animo esse, officia vero ipsa & in re, atq; in ope.

Vnguicula
Vngula

¶ Et ipa die. i. tpe lõgo, q. s. dies, aut mora: debilitat cogitatiões, & inimicoꝝ, & pditoꝝ. ¶ Recordatio meoꝝ tpm. s. tã acerrimoꝝ: vt in exiliũ abeũdũ fuerit: csolat me facile scdo loco: quoꝝ. s. tpm meoꝝ: imaginẽ. i. imitationẽ et silitudinẽ ego video i reb⁹ tuis. ¶ Nã et si. i. q̃q̃: tua dignitas violat i mior re, qa repulsa modica: q̃ mea sit afflicta, qa vt dixi exilia: tãta silitudo ẽ, vt sperẽ te ignoscẽ mihi, sit ego ea ñ timueri, q̃ ne tu qdẽ duxisti. i. existiasti vnq̃, timẽda sup. ¶ Sed pstã. i. exhibe te eũ. s. forti aĩo hoiem: q cognat⁹ es mihi: vt gręci dnt. i. vt i pverbio grecoꝝ ẽ: gręcis tñ vbis: a teneris vnguiculis. i. ab ineũte ętate, apta tñ ẽ trãslatio: nã ab vno vngue toti⁹ cognoscit leonis aius futurus. ¶ Crede mihi. iniuria hominũ illustrabit. i. clariorẽ faciet tuã dignitatẽ: sicut Iuno, et Eurysthe⁹ Herculis auxerũt famã, & tyrãni martyrũ christi gloriã. ¶ Expecta a me. i. polliceor tibi oĩa sũma studia, et officia in te. ¶ Ego nõ fallã opinionẽ tuã. s. de me. Vale.

ASCEN.

M. T. C. P. Lentulo Procos. S. P. D. 7

Legi tuas literas: quibus ad me scribis gratum tibi eẽ, q; crebro certior per me fias de oibus rebus, & meã erga te beneuolẽtiam

Legi lr̃as tuas: qa Lẽ. ad Ci. scripserat sibi gratũ esse: q; crebro certior fieret ab eo de reb⁹ oibus suis, q̃ in senatum agebant: et eũ rogauerat: vt ẽt scriberet: q̃ fide, et voluntate q̃s q; esset erga se. Primũ Ci. rñdet se debere crebro scribere ad Len. et libẽter, vt videat esse memor, et gratus erga eũ, et q de se optime meritus sit: et q̃uis dicat difficile eẽ singuloꝝ volũtatẽ: et aium dicere: tñ multos cõmemorat varie affectos erga Lẽ. et qñ cũ eẽt aliq̃tulũ alienatus Põ. a Lẽ. et ad eũ Len. ita humane. scripserat: vt eum sibi recõciliasset, Laudat Ci. hãc prudẽtiã Len. q talẽ, et tñ viꝝ sibi recõciliandũ duxerit: deinde scribit, qa Põ. secũ cõicauerit de cã Len. et qd vtriq; ipsoꝝ videat: datq; ei quoddã cõsiliũ reducẽdi regẽ, ita tñ, vt oñdat: q; si male successerit ipsi Len. ab oibus accusabit. Hortat igit, vt diligẽter cõsyderet, qd sibi in hac re agẽdũ: sit deide rñdet cuidã gratulatioi Lẽ. erga se: et accusat quorũdã iprobitatẽ, et pfidiã: et oñdit eãdẽ fuisse hoium fidẽ in cã sua, q̃ nũc est in cã Len. sed fuisse dissimilẽ fortunã: qa ipse in salute sit lęsus. Lẽ. vero i dignitate et laude. Deide eũ hortat vt ita gerat puinciã: vt ad memoriã cõsulatus sui addat ẽt gloriã bñ admistratę puincię. Rñdet deide qbusdã eius pĩculis, q̃ facilius ex epl̃a colligunt, q̃ cõprehendi possint arguẽto. ¶ Certior fias, i. admoneris: et itelligas. ¶ Per me. i. ex me: nã p me aliud signat. i. vel loco mei, vel cã mei. Certior aũt cõparatiuus est p positiuo, quo semp oratores vtunt. nunq̃ licet oratori dicere facio te certũ: sed certiorẽ: nec fio certus, sed certior. Dicimus aũt sum certus. nõ certior: vt apud. A. G. Certi, inqt, sumus vir bone nõ ignorare te, quid vena appellat: et qd arteria: sunt ẽt alia idonea exempla, sed hoc vnũ: vt a pbato viros

HVBER.
Certior fio
Sum cert⁹ nõ certior

Crebro

satis fit.¶ Crebro, pro crebre.i.sæpe: & est teste. Prisciano nomen pro aduerbio.¶ De, oibus rebus, quæ Romæ fiunt.

Facile / NVBER. / Clæmens / Facilis

¶ FACILE. haud dubie, & clare, & iūctū cū noie exigit suplatiuū, vt facile doctissim⁹. Desyderat et cōparatiuū, & noia significātia diuersitatē, vt facile dissimilis, & cōposita a præ: vt facile pstar: & vt dicit Donat⁹. veteres facile p certo dicebāt, vt Ci. illius ciuitatis facile pnceps, facilis aūt hoiem exorabilē significat, vt Vir. Geor. iiii. & faciles venerati Naphęas. Et in Buco. Et quo sed faciles nymphę risere sacello. Differt aūt a clemēte: q facilis est, cuius ira cito soluit, clemens, qui nō irascit. Teren. in Adel. Re ipsa repperi facilitate nihil esse homini melius, neq clementia.¶ Quorum alterum. declaratio duarum propositarum partiū &c.i. q scribat crebro: & q suam beneuolentiam ostendat Len. & primo exequitur vltimā sic. ¶ Alterum vt te.q.d. vt te vehementer amē.¶ Est enim.s. cogor facere.¶ Quem tu me esse voluisti. s. memorē. gratū: & bonū virum: cum cām meæ restitutionis fideliter: & amāter egisti, vt ostenderes, quātū beneuolētiæ tibi deberē, & qd pro te mihi agēdo esset, si vsu veniret.¶ Alterum. vt crebro te certiorem faciā.¶ Vt qm. ordo est alterum facio libēter, vt loquar q sæpissime tecū per lras: qm

Interuallū

interuallo locorum: & tēporum disiuncti sumus.¶ Interuallo. spatio, & tam ad tēpus, q ad locum refertur: ideo addit locorū, & tēporum.¶ Locorum. quia Roma lōge distat a Cilicia. ¶ Tēporū. qa iandiu te nō vidi: & quāuis nō admodū longum esset tempus; tñ ex affectu amicitiæ: ita dixit.¶ Disiūcti, diuisi, separati: vt Virg. i. æne. Atq Italis lōge disiūgimur oris.¶ Quod. s. loqui tecum p lras.¶ Quantum expectabis. i. quātum tu voles, & desyderabis.¶ Id erit causæ

Id causæ

.i. ea erit causa: & ornate p genetiuū dicitur: & pronomen adiectiuū in substantiuū cōuersum: vt hoc lrarum ad te dedi .i. has lras.¶ Eius generis. eius conditionis.¶ Committere. credere, & aliorū fidei tradere: vt Teren. Ouē lupo cōmisisti.¶ Certorū. fidorū, vt Vir. ii. æneī. Equidē per litora certos dimittam.¶ Potestas: facultas.¶ Recte. tuto.¶ Dem. date possim.¶ Non prætermittā. s. ad te literas dare.¶ Quod scire vis. responsio ad aliā partem epistolæ Lentuli: in qua petebat a Cicerone fieri certior: quo animo qsq in senato erga se esset.¶ Qua fide. quali fidelitate: & est fides manda

Fides

torum fida executio, vel obseruantia, dicta vt voluit Cicero in. iiii. de repub. & primo de officiis: q fiat, qd dictū est. ¶ Difficile est dictu. i. memoratu. i. difficile est exponere.¶ De singlis. i. de quolibet singulatim, & separatim.¶ Illud vnū ordo est. audeo scribere illud vnū nunc pfecta re: qd significaui tibi sæpe.¶ Significaui. leuiter ostendi.¶ Quosdā homines inuidisse digni. i. doluisse, q cōsequeris hāc dignitatē.¶ Qui debuerunt. i. iuuare, quia eras benemeritus de his: & ipsi fidē dederāt.¶ Simillimā rationē. valde similem causam.¶ Tui temporis nunc. nunc aduer. tēporis p nomie posuit.

Nunc

¶ Tui tēporis nunc. q.d. tui tēporis præsentis, & quasi nuncini, si latinitas tale adiectiuū pateretur, vt crastini.¶ In re dissi. quia mihi in salute: tibi in dignitate: & subauditur audeo scribere simillimā fuisse rationē: & cętera.¶ Palā. aperte. ¶ Oppugnarent. tibi essent aduersi, & infesti.¶ Causa reipu. non odio, neq vtilitate tua.¶ Authoritatē. existimationē. ¶ Nō tam memores essent virtutis tuæ. i. nō tā recordarentur, q recte egisses semper: nec tā respectū haberent tuæ virtutis.¶ Quā essent inimici laudis. i. q dolerent laude tua.¶ Vt pscripsi antea. s. in fine epistolæ, quæ incipit. Tametsi. ¶ Percupidum. amatorem, nā cupere p amare ponit, vt Teren. in Andria. Vel q ipsi bene cupio Glycerio, ponit tñ cōsequens pro antecedenti: quem enim amamus: ei bene cupimus.¶ Studiosum fautorem. nam studere fauere significat, vt Naso. xii. meta. Cui studeat Deus omnis habet. Et magistratibus. i. qui magistratum. i. officium administrant.

Cupio / Studeo

facile pspicias, quorū alterū mihi, vt te plurimū diligā, facere necesse est, si volo is esse, quē tu me eē voluisti. alterū facio libēter: vt qm interuallo locorū, & tēporū disiuncti sumus, per lras tecū q sæpissime colloquar. quod si rarius fiet, q tu expectabis: id erit causæ, q nō eius generis meæ literæ sunt, vt eas audeā temere committere. quoties mihi certorum hominū potestas erit, quibus recte dem: nō ptermittā. Quod scire vis, qua quisq in te fide sit, & volūtate: difficile dictu est de singulis. Vnum illud audeo, quod antea tibi sæpe significaui: nūc quoq re pspecta, & cognita scribere: vehemēter quosdā homines, & eos maxime, qui te & maxime debuerūt, & plurimū iuuare potuerūt, inuidisse dignitati tuæ: simillimamq in re dissimili, tui temporis nūc, & nostri quondam fuisse rationem: vt quos tu R. P. causa læseras, palam te oppugnarent: quorū authoritatem, dignitatem, voluntatemq defenderas, nō tam memores eēnt virtutis tuę, q laudis inimici. Quo quidem tempore, vt perscripsi ad te antea, cognoui Hortēsiū percupidū tui, studiosum Lucullum, ex magistratibus autem L. Raciliū & fide, & animo in te singulari,

¶ Argumentum textæ epistolæ.

IO. B. E. V.

LEgi tuas lras. Lentuli lris rñsurus Cice. ostēdit in eo, q & crebriores lras miserit, & magnæ semp beneuolentiæ argumenta dederit, iure id a se amoris, gratiq erga illum animi testificatione factū. Tū quæ hoium volūtas, q fides sit, qtum inuidorum, qtum dissimulatorum: aptissime docet. Quo Hortensius: & Lucullus ex consularibus aio: quo cęteri. Quo ex magistratibus Racilius: quo deniq Pompeius. Quem fautorē, adiutorēq ad omnia fore pollicet. Sed & quid de regia & restōne, ex sua, Pompeiiq snia tētādum existimet cōsilium dans, ita admonet, vt ex euentu restōnem illā, aut multū infamię, aut multū laudis allaturā putet. In eo vero qd de familiaritate Milonis, de Clodii imbecillitate sibi gratulet: nihil sese admirari, si ipse, vt optimus artifex, suis potissimum opibus delectetur. vtcunq tamē sit, incredibilem esse quorundam improbitatē: qui se de pristina sua voluntate nō tā, vt dignitatis oblitus videat suæ, q vt & salutis ratione aliquādo habeat, depulerint, qui sane eundē animū in ipsius oppugnāda dignitate. quē in salute sua dissimili tñ in re declararint. Hortatur demū illum ad hęc forti aio, & erecto despiciēda, cōtra ad omnē gloriā consequendam: qualis reip. status sit, docet, simulq in eo, q de filiæ nuptiis sibi gratuletur: humanitatem laudans, vt filium suum tum aliis bonis artibus, tum pcipue sui imitatione erudiat, quem a se mirabiliter amari fateatur.

ASCEN.

LEgi tuas lras &c. Rñdēs eplæ Lē. dicit se merito, & lubēter de rebus Lē. ad eū scribere. pollicet q se nullū certū nūciū ptermissurum, nā incerto credere t. his lras nō sit tutum, qn ei ad Len. lras det. Reiicit deinde culpā qua Len. nota dilata, ac ipedita sunt in quorundā perfidiam: tum laudat q ad Pom. humane scripserat. Tum de rege reducēdo cōsilium suum aperit. Tum perfidiā quorundā detestatur, & tandem Len. ad virtutē accendit. Est autem longa: et ita accurate scripta epistola.¶ Ordo est. Ego o Len. legi lras tuas, quibus scribis ad me, gratum esse tibi, q certior fias crebro per me de omnibus rebus, et sup. q perspicias. i. agnoscas facile: beneuolentiam meam erga te.¶ Quorum alterum. s. vt diligam plurimum te: necesse est mihi facere, si volo esse is. i. talis: quem. i. qualem: tu voluisti me esse: alterum: scilicet, vt certiorem faciam: facio libenter, vt quoniam nos sumus disiuncti interuallo: idest interstitio, et distantia locorum, et temporum: non quod sint diuersis temporibus: sed quod non vno tempore eadem audire, et videre possunt i ego colloquar q sæpissime tecum per literas.¶ Quod. s. me colloqui tecum per literas si fiet rarius, q expectabis:

tabis id erit causae: quod meae literae nō sunt eius generis, vt audeam cōmittere.i.credere, & dare tabellariis eas temere .i.inconsiderate. ¶ Quoties potestas.i.facultas caeterorum hoium erit mihi, quibus dem.i.cōmittā: recte.i. sine periculo: non pretermittā sup. ad te dare. ¶ Quod tu vis scire, q̄ fide.i.fidelitate, & volūtate sit quisq; in.i.erga, & aduersum te: est difficile dictu.i.vt dicatur de singulis. ¶ Ego audeo scribere ad te illud vnū, quod significaui antea sępe tibi: nūc quoq; .i.ēt nunc: te perspecta, & cognita: quosdam hoies, & maxie eos, q & debuerunt maxie: & potuerunt plurimū iuuare te: inuidisse vehementer dignitati tuae: & simillimā, ratione tui tēporis nunc.i.quod nūc est: & nostri tpis quōdā fuisse in te dissimili: quia i, dignitate tua, & in salute mea: vt sup. ii, quos tu laeseras causa reip. oppugnarēt te palā: & illi, quorum defenderas authoritatē: dignitatē, & volūtatē: nō essent tā.i.tātū memores virtutis tuae. q̄.i.quantū esset inimici laudis.s.tuę. ¶ Quo qdem tpe: vt perscripsi: aut scripsi: antea ad te: ego cognoui Hortensiū percupidū tui.s.iuuandi: & Lucullū studiosum tui. ¶ Aūt.i.sed: ego cognoui ex magistratibus.i.q tunc magistratu fungebant. Luciū Rutiliū, & fide, & aio singulari sup. in te. ¶ Et siquis dicat, qd de tua fide, & aio in Lētulū sentis Cicero? nūqd minus singulari fide, aut animo in eum es, aut fuisti: q̄ Rutilius? Rńdet quasi tacite obiectioni, ac si dicat. dixi Rutilium singulari fide.

Nā nostra ꝓpugnatio, ac defensio dignitatis tuae, pp magnitudinē beneficii tui fortasse plerisq; officii maiorem authoritatem habere videatur, quam sentētiae. Praeterea quidem de cōsolaribus nemini possum aut studii erga te, aut officii, aut amici animi esse testis. Etenim Pompeium, qui mecum saepissime nō solum a me prouocatus, sed etiam sua sponte de te cōmunicare solet, scis temporibus illis non sępe in senatu fuisse. cui quidem literae tuae, quas proxime miseras, quod facile intellexerim, periucūdae fuerunt. Mihi qdem humanitas tua, vel summa potius sapientia nō iucunda solum, sed etiam admirabilis visa est. virum enim excellentem, & tibi tua praestandi in eum liberalitate deuinctum, non nihil suspicantem propter aliquorum opinionē cupiditatis suae te ab se abalienatū, illa epistola retinuisti. qui mihi cum semper tuę laudi fauere visus est, etiam ipso suspitiosissimo tempore Caniniano: tū vero lectis tuis literis, perspectus est a me, toto animo de te, ac de tuis ornamentis, & commodis cogitare.

HVBER.

Propugnatio

De fensio

¶ PR Opngnatio ac defen. declaratio vnius per alterum: nā propugnatio eadem, quae & defensio: nisi q defensio quo quomodo fit: propugnatio per contentionē. ¶ Officii tui. in me collati restitutione mea: & est sensus: qd' pro te facio in defendēda tua dignitate, videtur fortasse qbusdā poti? a me fieri ex officio, & ex debito accepti a te magni beneficii: q̄ quod ita sentiā, & iudicē te mereri. ¶ Sententiae cogitati, & pensati iudicii. ¶ Praeterea. praeter supradictos. Praeterea interdum est simpliciter aduerbium ordinis: aut tpis: vt apud Hora. lib.i. sermonum. Praeterea nec sic, vt qui ioculatia ridens Percurrā. Interdū habet in se ꝓnomen tam singularis, q̄ pluralis numeri inclusum. singularis, vt Virgi. Si duo ꝑterea tales idaea tulisset Terra viros.i.praeter eū.s. Aeneam. pluralis: vt hic praeterea.i.praeter eos: & apud Ci. saepius. & significat nō solū praeter eos, vel eum: sed etiā praeter te: vt te doctū existimo pręterea neminē.i. praeter te. & significat ꝑter me, vt mihi credis, praeterea neminni.i. praeter me. & eodem modo significat praeter nos: ꝑter vos: ꝑter illos: & ē aduertēda haec significatio. ¶ Possum esse testis nemini studii.i. neminē possum vere dicere tibi ꝓstare officiū aut studiū, aut animū amicū: nā testiū est vera dicere. ¶ Eteni Pō.solū Pō. excipit: de quo dic se non posse iudicare: qa raro fuerit in senatu: cū agebat de rebus Lētuli. ¶ A me ꝓuocatus: a me inuitatus & ad loquēdū de te deductus. ¶ Cōmunicare.i.me participē facere: meū cōferre. ¶ Cui. Pō. ¶ Proxime. nuperrime. ¶ Quod.i.quā rē.s.fuisse ꝑiucundā. ¶ Vel qd intellexerim.i. inq̄tum itellexerim.

Praeterea

¶ Mihi qdem. laudat Ci. Lentulū, q Pom. a se alienatū humanissimis literis sibi recōciliauerit, & retinuerit. ¶ Humanitas.i.consuetudo, siue facultas: q maxie decet hominē: vel ꝑ eruditione, & doctrina ponit. Dicit eni. A. G. Humanitas ꝓprie est eruditio, & institutio, quā in bonas artes dicimus: quas q synceriter cupiūt appetuntq;, ii sunt maxie humanissimi: huiusce.n. scientię cura, & disciplina & ex vniuersis aiantibus vni homini data est: ideoq; humanitas appellata. ¶ Vel sūma potius sapiētia. correctio est: nā plus est sapiētia: q̄ humanitas: siqdē est sapientia humanarum diuinarūq; rerum cognitio, & moderatio. ¶ Nō iucūda so.s.fuit. ¶ Sed admirabilis.i.magna & laudabilis. ¶ Visa est. & itelligit admirabilis. ¶ Virū.s.Pō. ¶ Deuinctū. astrictū. conifictū. ¶ Nō nihil: aliqd. ¶ Suspicātē. male opinantē. ¶ Vel.i.ēt vt Vir. Vel Priamo miseranda manus. ¶ Illa epistola.s.quā nuperrime miseras. ¶ Cū semp.i.& semp. ¶ Suspiciosissimo tpe Caninii .i.quo tpe oēs suspicabant Caniniū itercessisse senatusconsulto pro te facto: vt fauerer Pō. vt visum est in secunda epistola. ¶ Perspectus cognitus. ¶ Lectis tuis literis. idest postq̄ legit tuas literas. ¶ Ornamentis. laudibus, & honoribus.

Humanitas

Sapientia

¶ P R Opugnatio, & defensio: nomina huiuscemodi notae maxime a Cicerone in epistolis vsurpari solent. SCIS nō saepe fuisse in senatu: videtur tempus id innuere: quo Pom. ducta Cornelia: quae. P. Crasso Marci filio a Parthis interēpto desponsata fuerat: ocio degeret procul ab vrbis molestiis, in hortis: & amoenioribus Italiae locis frequens non sine aliqua sua infamia. q cum resp. seditionibus agitaretur: ipse vxori vacans: reipu. curam abiecisset.

IO.B.E.V.

Pompeii infamia.

ASCEN.

¶ N A M nostra propugnatio.i.cōcertatio pro te, ac defensio.i. ꝓtectio dignitatis tuae: videat fortasse plerisq; habere maiorē authoritatē officii.s. debiti ꝓsoluti: q̄ sniae.s. vero iudicio ad te latae pp magnitudinē beneficii tui. Hoc est qa oēs nouerūt me tibi plurimū debere, eo qd te referēte ab exilio reuocatus sum: minus creditū est mihi de te ꝓclara ꝓdicāti, et pollicēti: putatū est eni a plerisq; me id facer: nō qa de te ita sentirē: s3 qa tibi plimū dberē: quā sniam ēt supra iserunt. ¶ Prętetea qdē. Ordo est. qdē.i. certe: ꝑterea.i. insup, ac ꝑter iā dictos: ego nemini.i.nō alicui: nō possum esse testis alicui: aut studii: aut officii: aut animi amici erga te. ¶ Eteni.i.qa certe tu scis Pōpe. qa solet cōicare.i. familiariter loq mecū de te sępissime. nō solū ꝓuocatus.i. excitus ꝑus ad hoc a me: sed ēt sua spōte.i.a nullo ꝓuocatus: scis inquā Pōpeiū nō sępe fuisse in senatu illis tpibus.s.qbus de tua cā agitatū est: et ita tacite Pōpeiū purgat. ¶ Cui.s. Pōpeio: qdem .i.certe lrę tuę, quas miseras ꝓxime: qd dicūt vltimate. fuerūt piucūdae: qd.i.quā rem. ego intellexerim facile. ¶ Quidem .i.certe: vt de Pōpeio taceā: humanitas, vel potius sūma sapientia tua visa est mihi nō solū iucūda: sed etiā admirabilis .i.digna admiratione. ¶ Enim.i.qa tu retinuisti.s.in amicitia: illa epla.s.quā proxime ad eū dedisti: virum excellentem: et deuinctū.i.obligatū tibi tua ꝓstanti liberalitate in eū, suspicantē nō nihil, imo multū, te alienatū.i.alienum factum, et auersum ab se, pp opinionem aliquorū, cupiditatis suae.i. quā qdā hūerunt de cupiditate sua reducendi regis. ¶ Qui.s. Pompeius. cum.s.ita sit, q visus est mihi semper fauere laudi tuae, etiam ipso suspiciosissimo tpe Caniniano.i.cum Caninius, et Cato rem ad ꝓplm referri volebant, eo q patres conscripti tibi fauere videbantur tum vero.i. tunc pręcipue, et quasi ad verum: lec[illegible] tuis literis i idest postq̄ legerat literas tuas. ipse Pompeius perspectus est a me cogitare toto animo de te, ac de ornamentis, ac commodis tuis: idest quomodo te aut ornare, aut commodo aliquo afficere possit

HVBER. ¶ SI Ohabeto, sic credito: sic existimato. ¶ De snia il.i. ex illius iudicio. ¶ Et authoritate. suasione. i. crede me scribere ad te ea, quæ scribam ita iudicante & suadente Pom. ¶ Quoniam senatuscon. longu est hyperbaton: & obscurus aliquantulum, & difficilis ordo: ideoq; explanandus est sic ordo: quare habeto me scribere tibi, quæ scribam ex sententia Po. s. te, qui teneas Cypru: & Ciliciam posse perspicere: quid possis efficere, & consequi. Quoniam nullum senatuscon. quo reductio tibi sit adempta: & quoniam ea authoritas, cui scis intercessurum &c. ¶ Extat. apparet, perscriptum est. ¶ Quo pp quod. ¶ Adempta. sublata: vt alii mandetur. ¶ Eaq; subauditur etiã i qm intercessum a Catone & a Caninio, vt supra visum est. ¶ Nequis oino. nã erat pscripta authoritas. i. suasio, & sententia quorundam senatorum: vt ne quis regem omnino reduceret. i. nec Pom. nec Len. nec quispiam alius quod magis ex iracundia quadam hoR senatorum ex vero iudicio, & cõstanti cõsilio factum esse Cic. dicit, ideoq; nõ valere. ¶ Tantam vim habec. i. tantum valet. ¶ Studium voluntas. ¶ IratoR hominum. & ideo non possunt recte iudicare. ¶ Quã consilium: prudens deliberatio. ¶ Teneas. gubernes. ¶ Cyprum, & Ciliciã. his enim duabus præerat Lentulus, quæ sunt vicinæ Aegypto. ¶ Consequi obtinere, ¶ Facultatem, possibilitatem eius, quod sequitur, s. vt possis tenere Alexandriã. ¶ Atq; Aegyptum. i. vt possis ire in Aegyptum. Esse. interesse. ¶ Tuæ. dig. i. tui honoris. ¶ Et nostri imperii Romani, ¶ Te proficisci. i. ire. Cum classe, atq; exercitu. i. cum omni apparatu militari. ¶ Collocato Rege. i. posito rege, interea dum tu ibis in Aegyptum. ¶ Ptolemaide. quæ vrbs est Pentapoleos inter Aegyptum: & Africã. olim teste Seruio, & Strabone, Barce appellata. ¶ Aut propin. s. Aegypto. ¶ Vt Ptolemæus redeat. s. in patriam. ¶ Cum. i. postq̃. Eam. s. Alexandriã, quæ erat irata Ptolemæo. quem expulerat, vt diximus in primo argumento. ¶ Præsidiis. i. tuis militibus positis ad tutelã loci, anteq̃ Rex reducatur nã psidium dicitur, quod ponitur ad tutelam alicuius loci, vel personæ ante periculum: & dicitur a præ, & sedeo. est autem quam dicimus mutationem loci vel personæ. Subsidium vero, quod datur in piculis a subsidendo, & est quem dicimus vulgo succursum. ¶ Ita forte. idest ita futurum: & subauditur. sic habeto ita fore. ¶ Initio. ante discessum Lentuli vt est visum superius. ¶ Sine multitudine. sine exercitu magno. ¶ Religiosi. obseruatores religionis. ¶ Illi Pompeio. Probabatur, approbabatur. placebat. ¶ Vt videremus. cognosceremus. ¶ Existimaturos. iudicium facturos. ¶ Ex euentu. ex eo, quod vel bene, vel tibi euenisset. ¶ Cecidisset. simplex pro composito. i. si accidisset. ¶ Te sapienter & fortiter. i. cum magno consilio, & animo, subauditur dicturos fecisse. ¶ Offensum. i. læsum, erratum, cespitatum. ¶ Eosdem il. qui fuissent te laudaturi: si accidisset: vt volumus. ¶ Dicturos. subaudi habeto dicturos. Cupide. ex appetitu. contra id, quod dixit sapienter. ¶ Temere: idest inconsyderate, contra fortiter. Nam fortitudo est consyderata periculorum susceptio, & laborum perpessio cum ratione vtilitatis: cui contraria temeritas.

Ptolemais
Barce
Præsidiũ.
Subsidiũ.
Fortitudo

Quare ea, quæ scribã, sic habeto: me, cum illo re sæpe communicata, de illius ad te sententia, atq; authoritate scribere: Quoniã S. C. nullum extat, quo reductio Regis Alexandrini tibi adempta sit: eaq;, quæ de ea scripta est, authoritas, cui scis intercessum esse, vt neq; omnino Regem reduceret, tantam vim habet, vt magis iratorum hominum studium, q̃ constantis senatus consilium eẽ videatur: te posse perspicere, q Ciliciam, Cyprũq; teneas, qd efficere, & quid conseq possis: & si res facultatem habitura videatur, vt Alexandriam, atq; Aegyptũ tenere possis: eẽ & tuæ, & nostri imperii dignitatis, Ptolemaide, aut aliquo ppĩquo loco Rege collocato, te cum classe, atq; exercitu proficisci Alexandriam: vt eã eã pace, præsidiisq; firmaris, Ptolemæus redeat in regnũ. ita fore vt per, te restituat, quẽadmodum senatus initio cẽsuit: & sine multitudine reducatur, quemadmodum homines religiosi Sibyllæ placere dixerunt. Sed hęc sententia sic & illi, & nobis probabatur, vt ex euentu homines de tuo consilio existimaturos videremus: si cecidisset, vt volumus, & optamus, omneis te & sapienter, & fortiter: sin aliqd esset offensum, eosdem illos & cupide, & temere fecisse dicturos,

IO. B. E. VS ¶ CILICIAM. Asiatica hæc regio duplex vna Thebaica, altera Lymesia, q̃ iterum sic diuiditur, vt q̃dã Tracheat quædã campestris dicat. Trachea maritima tota, & Tauro ferme monte circũuallata. Capestris a Põpeiopoli, & Tarso foecũda admodũ est: & plana. ¶ Cyprũ: maris Pãphyli insula. Cerastis quãdoq; a pmontioR copia dicta, nouem olim, regnoR sedes. & Acamãtis: & Amathusia, & Macaria, & Sphecia Stephano, Plinio, Aspelia, & Meionis, quã Astynomus Crypton, [Greek] q. s. frequẽter aqs inũdaret putat pus dictã, quãuis alii a Cypro Cynire filio malint. Hæc prio tyrãnis subiecta, mox Persis, inde ad Ptolemaicos reges iperiũ trãsiit, adempta mox Ptolemęo Cleo patrę patruo, P. Claudii Pulchri Trib. pleb. rogatiõe, q iniquo tulerat aio, exiguũ admodũ ptiũ p sui redẽptiõe a rege missum, cũ pus rex sibi violẽtas manus intulisset: ptoria puincia Marci Catonis opa facta est: q ex regia gaza maximã pecũię vim Romã trãsuexit. Pli. Strabo: Ste. Eustathius. ¶ Alexãdriã: ciuitas longe clarissima, ab Alexandro cõditore nomẽ sortita, ac p excellentiã ciuitas dicta: duo deuiginti hoc noie cẽsent vrbes. au hor Steph. ¶ Ptolemaide: Phęnicię oppidum satis celebre Aceprius nũcupata: qm gręci [Greek] medicamentũ dicũt. Acẽ. aũt Claudius Iulus, q Phoenicia cõscripsit, hic dictã putat: q cũ Hercules laboraret vlceribus, q̃ ex hydrę veneno cõtraxerat: oraculo Delphico cõsulto rñsum tulit post lõgã illũ pegrinationẽ conualiturũ: cũ primũ ad flumẽ puenisset, in cuius ripis hydrę pquãsimilis herba nasceret. Tandẽ cũ in Phoeniciã puenisset: et fluuiũ inuenisset, aiaduertit herbã hydrę psimilẽ esse a capitũ multiplicitate. quotcũq; eni cederet: totidẽ: enascebant. Colasaiõ aũt herbę nomẽ: cuius succo, q cãdidus emittit sanatus nomen vrbi dedit, sed et altera Pãphyliæ est, et altera Aegypti Thebaice regiõis gręco ritu vrẽs. De Phoenice aũt Cic. oino sentit. ¶ Si Rex: locus mẽdosus, atq; ita restituẽd. si rex amicis tuis, q p puinciã iperii tui pecũias ei credidissent, fidẽ suã pstitisset, et auxiliis eũ.

Cilicia.
Alexandria
Ptolemais
Colasaion

ASCEN. ¶ QVARE héto. i. teneto sic ea q̃ scribã. q. d. ex consilio vtriusq;: vtpote me scribere ad te de snia illius. s. Pom. atq; authoritate. re sæpe cõicata cũ illo. Qm nullũ senatuscõ. extat, quo reductio regis alexãdrini sit adẽpta tibi, & ea authoritas, q̃ scripta est de ea. s. reductione, vt ne qs oino reduceret cui. s. authoritati cui scis intercessum esse. i. quosdam se opposuisse, et ita nõ est pscripta, nec ratificata. habet tantã vim. q. d. fere nullã, vtpote tñmodo eã: vt videat magis esse studiũ hominum iratoR, q recte consulere nequeũt qa Impedit ira aium, ne possit cernere veR: q̃ consiliũ sena. constantis. i. firmi, et rõne cõsultantis. Et habeto te. q. tenens Ciliciã, et Cyprum puincias, posse pspicere, qd possis efficere. s. in reducendo regem, et qd. s. emolumenti possis consequi. i. obtinere. ¶ Et perspicere posse si res. i. negocium hoc videatur habere facultatem, vt possis tenere. i. possidere, tanq̃ prouincias, aut prouinciæ ptes: Alexandriam, regiam regum Aegypti; ¶ Atq; Aegyptum: scilicet reliquam id sup. esse dignitatis, et: idest simul, tuę, et: idest simul imperii nostri. i. Romani, hoc est pertinere ad dignitatem tuam, et totius imperii, te proficisci: idest vt proficiscaris Alexandriam: cum classe, atq; exercitu, et hoc rege collocato Ptolemaide: idest in ea vrbe Pentapoleos inter Aegyptum, et Africam olim Barce dictæ

Ptolemais

aut

aut aliquo.s.alio loco ppinquo:vt cū.i.postq̃ firmaueris eā.s. Alexandriā pace.i.concordia cū rege:& pſidiis.i. militibus tuis ad tutelā vrbis,& vt in fide seruet. Est.n.pſidiū,qd gallice dr guarnison:Ptolemæus redeat in regnū:ita fore.i.futuꝝ esse:repete te perspicere:vt.s.Ptolemæus restituatur per te,quemadmodum senatus ex sententia Hortensii cēsuit initio & reducatur sine multitudine.i.sine,exercitu,saltē tunc,cū restitueret̄ pſente:unde callida pſpicitur religionis interpretatio:quemadmodū hoies religiosi:Archaismos est.i.amata irrisio.i.qui se fingunt religione victos ita sentire:dixerunt placere Sibyllæ.i.consilio sibyllino:quod in prænotamentis recitauimus.¶ Sed hæc snia.i. hoc consilium pbatur sic.i.eatenus illi.s.Põpeio:& nobis.i.mihi:vt videremus hoies existimaturos.i.iudicaturos de tuo consilio ex euentu.i. secundum qd euenerit,& exitum habuerit inceptū tuū.¶ Si.s.inceptum tuū,cecidisse.i.euenisset:vt volumus.s.euenire, & optamus: videremus oēs dicturos te fecisse,& fortiter & sapienter.si aliquid esset offensum.i.peccatum per te in eo conatu,eosdē illos dicturos esse te fecisse & cupide.i.ambitiose,& temere.i.insipienter.ac imprudenter.

Quare,qd assequi possis nō tā facile est nobis, q̃ tibi, cui ppe in cōspectu Aegyptus ē,id iudicare.Nos qdē hoc sentimus,si exploratū tibi sit, posse te illius regni potiri,non esse cunctandū:sin dubiū, nō esse conādū. Illud tibi affirmo:si rē istam ex sententia gesseris,fore, vt absens a multis:cum redieris,ab omnibus collaudere.offensionem esse periculosam ꝓpter interpositam authoritatem,religionēq; video.Sed ego te vt ad certam laudem adhortor,sic a dimicatione deterreo: redeoq; ad illud, quod initio scripsi:totius facti tui iudiciū,non tam ex consilio tuo,q̃ ex euentu homines esse facturos.Quod si hæc ratio rei gerendæ piculosa tibi videbitur:placebat illud,vt si Rex amicis tuis,qui per prouinciam imperii tui pecunias ei credidissent, fidē suam præstitisset:& auxiliis eum tuis,& copiis adiuuares:eam esse naturam,& rationē prouinciæ tuæ, vt illius reditum vel adiuuando cōfirmares,vel negligendo impedires.In hac ratione quid res,quid causa, qd tempus ferat:tu facillime,optimeq; perspicies: qd nobis placuisset,ex me potissimū putaui te scire oportere.

CASSEQVI.efficere de hac reductione.¶ Nobis qui sumus remoti.¶ Prope.fere.¶ In conspectu.ante oculos.¶ Nos qdē,q.d.qcqd tibi videatur,ego ita sentio.¶ Sentimus iudicamus.¶ Exploratū,certū.¶ Potiri illius regni.s. obtinere illud regnū.s. Aegypti.potiri autē est aliqd cū difficultate,aut desyderio asseq,vt potior amica: & Cæsar tandem potitus est Gallia,construitur aūt cū ablatiuo : vt apud Virgi.lib.i. Aenei.Egressi optata Troes potiuntur harena:& cum genitiuo:vt apud Cicero,in epistola sequenti. Ociū exoptandū est,qd ii pstaturi videntur,q rerū potiuntur.Interdū ēt iungitur cū accusatiuo:sed in raro vsu : vt Ter. patria potitur cōmoda:& frequentius est tertiæ cōiugationis in verbo excepto infinitiuo:vbi sequitur quartam, sicut ēt in participio.¶ Cunctandum morādū:& subaudit̄ nos hoc sentimus.¶ Nō esse conandū.i.tentandum:vt Vir. Ter conatus ibi collo dare brachia circum. Est enim conari frustra aliqd tentare.i. experiri:vt Achelous versus in taurū conatus est Herculem vincere.& Eunuchus conatus est mulierē cōprimere.¶ Non esse conandū.qa turpius est repelli ab incepto negocio:q̃ nō quā esse aggressum.¶ Affirmo tibi. certissimū dico.¶ Rem istā.i.reductionē.¶ Ex snia.i.ex proposito.s. tuo.i. vt tu cupis.¶ Fore.futurū.¶ Cū redieris ab oibus collauderis. qa psentia tua faciet,vt aliq te laudent:qui absentem non laudassent.¶ Offensionem.i.errorē.s.tuum in reducendo rege.i.si quid cespitaueris in reducendo rege:periculosum esse video ppterea q dicent te fecisse contra religionē,& authoritatē eorū:q interptabant̄ Sibyllina carmina.¶ Authoritatē.sniam:vel pōt esse endiadis:vt sit pp authoritatē, & religionē.i. pp authoritatē religionis:vel melius authoritatē Catonis,& Caninii,& aliorū,quos superius religiosos appellauit,q dicebant sine multitudine reducendum regē.¶ Sed ego te.oratio,in qua ego ꝓponitur verbo,semp grauitatē,& veritatem præ se fert:vt Virg. Aene.lib.iiii.Ego te q plurima fando Enumerare vales:nunq̃ regia negabo Pro merita. Sunt multa alia exēpla tū apud Cice,tū vero apud Terē.& alios.¶ Ego te dat cōsiliū Lentulo:& sic adhortatur eū ad suscipiendā prouinciā reductionis regiæ.si res videbitur habere facultatē: vt ex snia cōfici possit.ita deterreret.& dehortatur eū a dimicatione.i.ne suscipiat rē,si habuerit litē,& difficultatē:ita,vt necesse sit deuenire ad dimicationē.¶ Redeoq; ad illud.rōememoratio est exornatio rhetorica:qm eandē sniam sæpius repetit.¶ Ex cōsilio.ex sententia.¶ Quod si hæc ratio.tertium cōsiliū,quo possit reducere regē nō offensa authoritate senatus,vt ipse rex sese fide obliget ꝓuincialibus Lentuli, q ei pecuniā credant,qua possit aliquos milites cōscribere,& cogere:ita tamen,vt Lentulus suis copiis eum adiuuet. Dicit enim eam esse naturā ꝓuinciæ,quæ sit vicina Aegypto,vt si Lentulus velit ipsum adiuuare,oino redeat in regnum. Si vero negligat eū adiuuare:idem sit,quasi impediat ipsum.qm nisi Lentulus visus sit ei fauere,neq; Aegyptus eum recipiet:neq; ipse rex solus qcq̃ efficere poterit.¶ Confirmares.stabilires.¶ Vel negligendo.i.nō curando.s.reditum ipsius regis.¶ Quid nobis placuisset dicit se scripsisse de hac restitutione ea,quæ sibi videbantur esse facienda.

¶ QVARE.i.quāobrē:nō tam facile est iudicare nobis.i.Põpeio,& mihi q̃ tibi,in cuius ppe.i.quasi:conspectu ē Aegyptus:qd possis assequi.s.an laudem,an vituperationem populi.¶ Id qdē &c.hoc alii sic distinguunt,vt particula id adhæreat superiori:& legatur.Nos qui idem:alii cōiungunt sic.¶ Nos qdē sentimus id hoc.s.modo aut loco:si sit tibi exploratū .i.compertum,& certum:tractum:tracta metaphora ab exploratoribus viarū tpe belli:te posse potiri illius regni. sup. imperio:sed sicut non addimus ablatiuū cū dicimus potior rerū:ita nec additur nunc genitiuo regni:quod Vallæ annotandum erat:q de rerū tm̄ mentionē facit:nō esse cunctandū.i.immorandū tibi,si sit dubiū.s. vtrum possit potiri regni nō esse conandū.i.frustra annitendū,Nam conamur fere in vanum,ac frustra.¶ Ego affirmo tibi illud:si gesseris rē istā ex snia.i. vt sentis,hoc est ex voluntate tua cū prospero euentu.fore.i.futurum esse:vt tu absens.i.tantisp dū aberis : collaudere.i. collauderis a multis:cū redieris sup.collaudere ab oibus.¶ Offensionē &c.Ordo est.Ego video offensionē.i.errorē & peccatū in tali cā de qua iam locutus est:esse periculosam:pp authoritatē.s.senatus interpositam.i.quę intercessit,cauens ne qd temere agatur:& pp religionē.i.metum,quē incusserunt libri sibyllini.¶ Sed vt ego adhortor te ad certā laudē.s.si sine offensione rē pegris:sic deterreo sup.te a dimicatione,i.cōcertatione dubia:hoc est a dubiæ laudis conamine,q.d. non ausim penitus cōsulere:cū sit res periculosa:sed tantum indicare,qd fructus cōsequare,si rē pspere gesseris monere volui.¶ Et redeo ad id.i.ad narrationē illius,quod scripsi initio:hoies esse facturos iudiciū totius facti tui.i.de toto facto tuo: nam tam ex cōsilio tuo,q̃ ex euentu.Quale iudiciū ægre ferens Sapho Ouidiana dicit,Exitus acta pbat.i.dicis mihi, qd exitus acta pbat,i.qd ex euentu res prudēter,aut imprudenter suscepta censebitur:Careat successibus opto:Quisquis ab euentu facta notanda putat.q.d.nunq̃ felicem hēat exitū rei,q ab euentu prudentem incipientē iudicat.Nam sæpe p infortunium res prudenter incepta infelicem hēt exitū:& cōtra per fortunę applausum res temere incepta feliciter finitur. Sed vt hic Cicero innuit,populus fere fortunā sequitur:& id prudenter inceptū putat:quod feliciter euenit : q si hæc rō.i. forma rei gerendæ.s.quā modo adduxit,videbitur tibi piculosa.¶ Illud placebat.s.mihi hæc monenti,vt si rex pręstitisse

HVBER.

Potior

Conor

Cōmemoratio

ASCEN.

Potiri regni & rerū

hīc suā.i.exhibuisset pmissionē de restituendis sibi creditis amicis tuis:qui credidissent ei pecunias,per prouinciā imperii tui,& adiuuares eum auxiliis tuis,& copiis,placebat aūt dico:eam esse naturā,& rōnem puinciæ tuæ:vt vel cōfirmatem reditū illius,adiuuādo.s.cū:vel impedites neglīgēdo:hoc est si senseris, q per pecuniam a puincialibus tuis mutuo datam restituendus sit tuo consilio,quod prouinciales nimirum sequantur:aut reducet,aut negliget rex,penes rex ergo esse eius reductio.Ⲋ Tu pspicies facillime,& optime in hac ratione:quid res ferat.i.afferat.s.momenti:quid eā ferat: quid tempus ferat.Ⲋ Ego putaui oportere te scire potissimū ex me,quid placeat nobis.Ⲋ Vbi notet puer in prima persona licere modo singulariter,modo pluraliter:modo mistim de vno loqui,vt hoc loco, ex me & nobis, & in sequenti particula.

Nota
numero

Quod mihi de nostro statu, de Milonis familiaritate, & leuitate, & imbecillitate Clodii gratularis: minime miramur te tuis, vt egregiū artificem, præclaris operibus lætari. quāquā est incredibilis hominū puersitas (grauiori eni verbo vti nō libet) q nos, quos fauēdo in cōi cā retinere potuerūt, inuidēdo abalienauerūt: quoq malevolentissimis obtrectatiōibus nos scito de vetere illa nr̄a, diuturnaq; snia ppe iam eē depulsos: nō nos quidē, vt nostræ dignitatis simus obliti, sed vt habeamus rōnem aliqñ etiam salutis. Poterat vtrūq; præclare, si esset fides, si grauitas in hoibus cōsularibus: sed tanta est in plerisq; leuitas, vt eos nō tam constantia in R. P. nostra delectet, q̄ splendor offendat. Quod eo liberius ad te scribo, q tu non solum temporibus iis, quæ p te sum adeptus, sed etiam olim nascēti prope nostræ laudi, dignitati, virtutiq; præfuistis.

HVBER. ⸿ QVOD mihi de nostro statu.alia pars epistolæ,in qua rndet Lentulo:q ei gratulatus fuerat, q haberet Milonem amicissimum, & omnibus cōstaret Clodiū imbecillē,& leuē hoiem esse, q nulla re offensus a Cic. ab eo tamen alienatus esset: nō culpa Ciceronis : sed qd videret Milonem inimicū suū familiarē Ciceroni.Ⲋ De nostro statu,q̄ēt nunc aliquam authoritatē,& dignitatem in rep. retinemus.Ⲋ Leuitate.vilitate.Ⲋ Et imbecillitate, inconstantia. Hoc aūt dixit:qa cū fauore Cæsaris,& Crassi factus fuisset Clodius tribunus plebis:ea mercede, vt Ciceronem ciuitate eiiceret : Pompeio nihil audente aduersari cū hoc fecisset,restitutus postea Ci. studuit Claudiū,quem habuerat infestissimū:sibi recōciliare: ne amplius eius seditionibus vexaretur : sed ille nō permansit in amicitia : qa videbat, Ciceronē familiariter vti Milone: quē ipse maxime sibi inimicū cognoscebat:iō appellat eū leuē.i.cōtēptibilē:& nullo honore dignū:& ībecillū.i.incōstantē:qa aliena culpa eū deseruit:neq;.n.apū viros graues aliena culpa nobis obest.Ⲋ Gratularis.causa mea gaudens:gratulamur enim nostri:& gratulamur aliis.i.alioq cā: gaudemus nobis.i.cā nostra,vt idē Cic.lib.vi. Tibi gratulor : mihi gaudeo.Sed gratari est solū poetaq:gratulari vero & poetaq, & oratoq.Ⲋ Nō miramur.vtit̄ quadā similitudine sumpta ab artifice,q̄ talis est:sicut egregius artifex delectat̄ suis pclaris opibus,ita nō miror te,qui quasi artifex me fabricasti, & fecisti eū ab exilio reuocasti delectari.Ⲋ Tuis operibus.i.me,q sum opus tuū.Ⲋ Quāquā est incredibilis hoium peruersitas. ac si dicat nō est tamē nobis tanta felicitas in nostro statu,vt oino nobis gratulandū sit.Ⲋ Peruersitas.iniqtas,malignitas.nā peruersus dicit̄ qui a bono in malū versus est.Ⲋ Incredibilis.maxima,quę vix credi possit.Ⲋ Grauiore.n.verbo.i.acerbiore:vt puta si dixisset pditio,vel pfidia:vel aliud tale.Ⲋ Fauēdo,si fauissent.Ⲋ In cōi causa.i.in causa,& vtilitate reipub.Ⲋ Abalienauerūt. remouerunt.Ⲋ Inuidendo,dum inuiderent laudibus,& virtutibus meis:effecerunt vt a defensione reipub.alienatus sim.Ⲋ Obtrectationibus,aduersationibus,& oppugnationibus:nam obtrectare est contra recte tractantes facere, vt voluit Festus.Ⲋ Diuturna. a diu, plus est q̄ veteri.Ⲋ Snia.deliberatione,& iudicio,semp defendēdi Rēpublicā:& pluris faciēdi eā,quam salutē pptiā.Ⲋ Depulsos.contra voluntatem amotos,nam depellimur a re grata,& tuēda,vt Virg.Depulsos lacte, domiq; clauderet agnos.Ⲋ Prope. fere:vt ostēdat se posse adhuc pmanere in snia,si illi desināt ei obtrectare:& in malū vertere , quæ p Repu.recte,vtiliter faciat.Ⲋ Nō nos qdē.dicit Cicero se nō destitisse a snia iuuandæ Repu. q ignoret, & oblitus sit, qd dignitas sua postulet:sed,vt etiā habeat respectū,& curā, vitæ suæ:quæ esset in periculo,si contra voluntatem istoq maleuoloq,& inuidoq ageret.Ⲋ Nō nos qdem.s.scito esse depulsos.Ⲋ Vt.i.quia.Ⲋ Simus obliti.i.immemores.Ⲋ Nostræ dignitatis qd dignitas nostra exigat:quæ suadet,vt Rempublicam tueamur.Ⲋ Aliqñ.tādem,ac si dicat post multa pericula.Ⲋ Salutis.i.vitæ.vt saluus esse possim.Ⲋ Vtrūq;.s.& dignitatis,& salutis haberi rō.Ⲋ Præclare,optime.Ⲋ Grauitas, constantia.Ⲋ Consulares,consulares dicebant̄,q aliqū consulatū gessissent,aut ēt q consulatu digni essent, vt Cic.inferius libro.iiii.ad Seruiū Sulpitiū.Nam & Qu.Maximus,qui filiū cōsulatem magnis rebus gestis amisit.Ⲋ Sed tanta est in plerisq;.sensus est , sed multi adeo sunt leues:vt potius eis displiceat splendor meus,& gloria,qua adeptus sum in Rep.q̄ constantia mea, & stabilis perseuerantia eos delectet.Ⲋ Leuitas.leuitas nō inconstantia,vt quidam male interpretant̄,sed vt Gelius,& q recte pprie,atq integre loquunt̄,sentiunt,leuitas est,q̄ a nobis vilitas dicit̄: & leues,quos nos viles, & nullo honore dignos dicimus.M. T.li. Auc toritanaq,nā cū genus quoddā sordissimæ vitæ,atq victus.M. Antonii idem modo stratutus esset: q in caupona delitesceret,qd ad vesperq perpotaret:& ore inuoluto iter faceret,ne cognosceretur.Hæc & alia hmōi cum dicturus esset:vide re inquit hominis leuitatem,tanq̄ prorsus ista dedecora hoc vitio notarentur,ergo leuitas.i.vtilitas,ignauia.Ⲋ Liberius.audentius:non timide:ingenue.Ⲋ Quę sum adeptus per te. quia tu es causa,vt nunc sim in Repub.Ⲋ Sed olim.anteq̄ missus sum in exilium.Ⲋ Prope.fere.Ⲋ Nascenti.incipienti.Ⲋ Præfuisti.fuisti, iuuisti.

Gratulor
Grator
Gaudeo
Peruersus
Peruersitas
Obtrectatio.
Obtrectare.
Cōsulares
Leuitas
Leuis

108.E.V. ⸿ LEVITATE & imbecillitate Clodii intellige,leuitas hæc,& imbecillitas Clodiana ea est,de qua Cice.ad Atticū.iiii.q cū Catuli porticū,q̄ iam ad tectū locatione Cons. puenerat, disturbasset,cum.Q.fratris primo lapidū coniectu fracta,deinde cōiectis ignibus inflāmata fuisset domus visa est ea res bonis oibus pinqua,et noua. Quare post hūc furorem cū iam oibus se odio esse aiaduerteret:seq; ad suppliciū cūctoq vocibus exposci:desertus ab oibus, seruos ad libertatem vocauit.Cic.pene in sacra via confecit.Ⲋ Domū Cic.Milonisq; postea expugnare,et incendere conatus est : tandē a Flacco e Milonis domo eductus viris fortibus repulsus:interfectis e Clodiano latrocinio notissimis quibusq;:ipsoq; pene Clodio nisi in interiorem partem ædium se recepisset,necato, qui aduersante præcipue Marcellino nec illud impetrare potuit,vt comitia sua fierent,præturam.n.ille,quo Miloni consulatum petenti resistere posset,petebat,et Miloni in consulatus petitione mirum in modum aduersabatur.

ASCEN. ⸿ QVOD mihi de nr̄o statu &c.Ⲋ Nos minime,i.nequaq̄ miramur:q tu gratularis mihi de statu nr̄o.s.psperov:vtpote de familiaritate Milonis.quem cōtra Clodii amicos Cicero postea defendit:de leuitate.i.incōstantia, & imbecillitate.i.impotentia animi:præsertim Clodii:minime inquam miramur te vt egregiū artificē lætari tuis pręclaris operibus.q.d.Per te.n.Miloni cōciliatus sum:& p te cū sim vrbi restitut?,& Miloni charus:Claudio sum iniustus.Ⲋ Quāq̄.i.tametsi puersitas hoium.s.quorūdā:vt Clodii,& Cęsaris est incredibilis.i.tam magna:vt vix credi possit:dicit pueisitas:enim.s.qa.nō libet vti verbo grauiore.i.molestiore,& acerbiore:quale esset si dixisset:perfidia:immanitas:pernicies &c.nam peruersus dicitur,quia bono in malū est versus,& inclinatus:etiam si mali adhuc nihil egerit:qui.s. homines peruersi abalienauerunt.s.

a se inuidendo

a se inuidendo.i.per inuidiā:sup.eos:quos potuerāt retinere.s.in amicitia:fauēdo.s.eis:in causa cōmuni.i.reipu. vtilitate, vt in depressione coniuratorum in patriam.¶ Quorum.s.hoium obtrectationibus.i.paruis,vtpote a recta via retractioni/bus,& obstaculis:maliuolentissimis.i.ex summa maleuolentia ortis,scito nos esse ppe.i.quasi depulsos: iam a vetere illa diuturna sententia nostra.s.qua decreuimus contra omniū maliuolentiam Rempub. quacūq; ratione possemus semper iuuare.¶ Loquitur aūt de se vno.licet dicat nos.¶ Nos qdem scito nō ab ea sententia depulsos esse,vt.i.veluti simus obliti nostræ dignitatis, sed vt habeamus aliqū.i. tandem rationem salutis.i. vt consolamus saluti nostræ: nam cum prius ob studium in Rempu,sit in exiliū actus,veretur,si pergat,capite puniri.¶ Vtrunq;.s.habere rationem,& dignitatis,& salu/tis,aut vtrunq;.i.& nuper,& nunc Rempub.iuuare cōtra maleuolos,poterat.i.sup.fieri præclare:si fides,si grauitas.i.con stantia matura esset in hominibus consularibus.i. qui consules fuerunt, sed tanta leuitas.i.inconstantia, & ad perfidiam facilitas est in plerisq;,vt constantia nostra in Rempub.non delectet eos tam.i.tantopere:q̄.s.quātum splendor,s.noster offendat.i.lædet,& cruciet eos,quod ego scribo eo liberius ad te,qui aut, ꝙ præfuisti non solum iis temporibus: scilicet felicibus,quæ sum adeptus per te,sed etiam præfuisti olim nostræ laudi:dignitati,& virtuti,prope.i.quasi nascenti.

simul ꝙ video,non,vt antehac putabam, nouitati eē inuisum meæ. in te enim homine omnium nobilissimo similia inuidorum vitia perspexi:quem tamen illi esse in principibus facile sunt passi, euolare altius cer te noluerūt. Gaudeo tuam dissimilē fuisse fortunam, multum enim interest, vtrū laus iminuatur.an salus deseratur.me meæ tamē ne nimis pœniteret: tua vir/tute perfectum est.Curasti enim,vt plus additum ad memoriā nominis nostri. q̄ ademptum de fortuna vi deret. Te vero moneo cum bñficiis tuis, tū amore in citatus meo, vt oēm gloriā,ad quā a pueritia inflāma tus fuisti,omni cura,atq; industria cōsequare: magni tudinemq; animi tui,quam ego semp sum admiratus, semperq; amaui,ne vnq̄ inflectas cuiusquam iniuria. Magna eſt hoium opinio de te,magna commēdatio li beralitatis,magna mēoria consulatus tui.Hæc pfecto vides quāto exp̄ssiora, quātoq; illustriora futura sint, cū aliquātū ex puīcia, atq; ex impio laudis accesserit.

¶ SIMVL.i. etiā.¶ Nouitati meæ. nouos homines, vt in quit Seruius, appellamus eos, quorum nulli maiores clari sunt:sed per se ipsos cū primū magistratum in Repu. adepti sunt, cuius significationis exempla multa sunt apud Ciceronem, ergo hic nouitati meæ,i. mihi homini nouo: qui per me nixus ad dignitates ascendi,non ratione meorum maiorum. Neq; enim omnino accedamus iis,qui dicunt nouos homines eos esse, qui nullam adhuc dignitatem,aut magistratum gesserunt.¶ In te enim.arguit,ꝙ potius inuisum sit suæ vir/tuti,q̄ nouitati: propterea quod, si inuidissent nouitati:nō inuidissent Lentulo, qui non est nouus:sed habuit suos ma/iores clarissimos:eum dicit vehemēter eē inuisum, quoniam non passi sunt eum excellere, cū posset.¶ In principibus.i. inter primarios,quasi diceret inter multos.¶ Altius euola/re,altius ascendere:& quodammodo excellere:& esse supra alios:quasi solum.¶ Noluerunt.s.homines leues, & maleuo/li.¶ Euolare.translatio sumpta ab auibus accommodata ad homines,& dignitates,& ad altiora ascendentes, vt Hora/tius libro.i. epistolarum. Maiores pēnas nido extendisse lo/queris.¶ Dissimilem:scilicet meæ,quia plus est lædi in salu/te,quam in dignitate, quod declarat, cum dicit.¶ Multum interest:idest multum distat.¶ Minuatur,non tollatur peni/tus,quia si etiam non fueris assecutus, quod cupis, non ta/men amittis omnem laudem.& dignitatem tuam.¶ Desera/tur.quod plus est,q̄ minui.¶ Meæ:scilicet fortunæ.¶ Tua virtute,tua liberalitate in me restituendo præstitisti:idest fecisti, vt non multum possim queri de fortuna mea, quia non passus es diutius me exulem esse.¶ Curasti enim. ratio superioris propositionis:dedisti enim operam,vt plus laudis, & gloriæ compararem post reditum,quam amisissem fortunam,cum exulaui.¶ De fortuna.de bonis fortunæ,quæ multa amiserat: dirutis etiam ædibus suis,a Clodio.¶ Te vero.nūc admo/net,& hortatur Lentulum: vt ita gerat prouinciam: vt ad laudem comparatam olim in consulatu suo optime gesto ad/dat etiam magnam administratæ prouinciæ gloriam. Id autem secum ex officio debito, tum ex beneuolentia consulere dicit.¶ Incitatus,adductus,coactus.¶ Amore meo, erga.¶ Consequare. acquiras.¶ Industria solertia.¶ Magnitudinem animi tui:idest magnitudinem tuam.Sed aduertendum ꝙ magnanimus,& magnanimitas solum conueniunt poetis:nam oratores dicunt magni animi, vel magno animo virum: pro magnanimo & magnitudinem animi pro magnanimitate. ¶ Admiratus.laudaui tanquam egregiam.¶ Inflectas.mutes, vertas ab instituto.¶ Opinio sm Seruium est spes:vt Mar/Tu.ad Cæsarem.Posthac quod voles a me fieri:scribito vnicam opinionem:idest spem.Idem Officiorum tertio.Opinio nem afferunt populo eorum similes fore,quos sibi delegerint ad imitandum. Opinio etiam sm Nonium Marcellum signi ficat famam,vt Cice.ad Cæsarem iuniorem lib.primo. Erat opinio bona de Planco, bona de Lepido: ergo hic possu/mus intelligere pro vtroq;.¶ Magna opinio:idest spes,vel fama de te.sed melius hic pro fama ponitur, vt sit sensus:mul/tum & honorifice ab hominibus nominaris.¶ Commendatio.laudatio.¶ Liberalitatis,scilicet tuæ.¶ Memoria consula/tus tui:idest omnes libenter recordantur ea,quæ præclarissima gessisti in consulatu tuo.¶ Hæc a te ante gesta: & com/mendationem tuæ liberalitatis,& memoriam tui consulatus.¶ Expressiora.manifestiora,& veriora:tractum ab imagini/bus,quæ exprimunt & repræsentant eos,ad quorum similitudinem sunt factæ. ¶ Illustriora. clariora, & excellentiora. ¶ Aliquantulum lau.aliqua pars laudis.¶ Accesserit.additum fuerit.¶ Ex prouin.atq; ex imperio, quia præerat & pro/uinciæ,& exercitui simul.

HVBER.

Noui homines.

Magnanimus.

Magnanimitas

Opinio.

¶ SIMVL.i.similiter eo,ꝙ video.i.considero non esse inuisum nouitati.i.ignobilitati meæ.Est enim nouus homo,qui primus in domo sua magistratum gerit:vt Cicero consulatum:vt putabam antehac. ¶ Enim.i.quia ego perspexi similia vitia inuidorum in te homine nobilissimo omnium,quem tamen.i.te, illi.i.inuidi passi sunt facile esse in principibus.i.nu/mero principum vrbis: noluerūt certe euolare.i.celeriter prouehi altius.¶ Gaudeo fortunam tuam,licet aduersam:fuisse dissimilem.i.meæ.multum enim interest.i.differt verum laus minuatur vt tua, an salus deseratur: vt olim me:at ne tamen pœniteret nimis meæ.i.fortunæ:perfectum est virtute tua.¶ Enim.i.quia:tu curasti,vt plus esset additū.i.adiectū ad me/moriam nominis nostri: q̄ videret demptum.i. ablatum de fortuna: quia quasi totius Italiæ humeris in vrbem reductus est:Lentulo de eius reductione referente.¶ Vero:idest sed:ego incitatus tum:idest pariter beneficiis tuis:tum:idest pari/ter amore meo:vt consequare.i.consequeris omni cura,atq; industria omnem gloriam,ad quam fuisti inflāmatus a pue/ritia:& ne flectas vnquam iniuria.i.propter iniuriam cuiusquam:magnitudinem animi tui:quā ego admiratus sum se/per:& amaui semper.¶ Magna opinio:idest æstimatio hominum est de te:magna commendatio.idest collaudatio libera/litatis:scilicet tuæ:& sup.magna memoria consulatus tui:scilicet quem tam splendide gessisti: tu profecto vides quanto expressiora.i.euidentiora,& quanto illustriora:idest clariora sint hæc futura:cum:idest postquam:aliquantum laudis ac cesserit,idest additum sit,aut aduenerit:ex prouincia,atq; ex imperio:scilicet quod in prouincia geris.

ASCEN.

Nouus hō

quáquã te ita gerere volo, quę p exercitũ: atq; imperiũ gerenda sunt: vt hæc multo ante meditere, huc tu pares, hæc cogites, ad hæc te exerceas: sentiasq; id, qđ qa semper sperasti, nõ dubito qn adeptus, intelligas te facillime posse obtinere summũ, atq; altissimũ gradũ ciuitatis. Quæ quidē mea cohortatio ne tibi inanis, aut sine causa suscepta videat: illa me ratio mouit, vt te ex nostris euentis cõibus admonendũ putarem: vt cõsyderares in omni reliqua tua vita, qbus credere, quos caueres. Quod scribis te velle scire, qui sit R. P. status: summa dissensio est, sed cõtētio dispar. Nã q plus opibus, armis, potētia valent, profecisse tm̃ mihi videntur stultitia, & incõstantia aduersariorũ, vt iam ēt authoritate plus valerent. Itaq; per paucis aduersantibus, omnia, quæ ne per populum quidem sine seditione se assequi posse arbitrabantur, p senatũ cõsecuti sunt. nã & stipendium Cæsari decretum est, & decem legati: & ne lege Sempronia succederetur, facile perfectum est:

RVBER. Meditor. Meditatio militaris.

¶ Q V A M. s. pecuniam. ¶ Volo. cupio. ¶ Gerere. administrare. Quæ p exercitũ: subaudit in iis, quæ gerenda sunt administranda. ¶ Per imperiũ. p magistratum. i. per pconsulatũ tuũ. ¶ Meditere. meditari significat discere: excogitare: & exercere: unde meditatio militaris. i. exercitatio: videt hic esse expositio, vel potius interptatio: qm̃ nõ iterat idē verbum: sed mutat id, qđ positũ est alio verbo: qđ idē valet: nã hæc verba oia hic posita ad idē fere significatũ referuntur. ¶ Meditere. in aio pponas: excogites. ¶ Senatus. i. iudices. ¶ Quin. vt nõ. ¶ Adeptus. tu adeptus, & cõsecutus. i. postquã fueris adeptus. ¶ Sũmũ gradũ. summũ statũ: vt præsis aliis. ¶ Mea cohortatio. admonitio: sed vt vitaret arrogãtiã maluit appellare cohortationē. ¶ Inanis. vacua: sine põdere. ¶ Sine cã. i. sine aliquo iusto respectu. ¶ Illa cõ. ille respectus. ¶ Mouit me. vt putarem te admonendũ. i. suasit mihi: vt te admonerē ex iis, q̃ vtriq; nr̃m euenerunt: vt cõsyderares post hac, quibus credendum, & qbus non credēdũ esset. ¶ Euētus. dicimus & euenta in neutro genere: pro iis, quæ casu, aut fortuna nobis eueniunt: tã mala, q̃ bona, licet Donatus in Ecyra Terentii dicat: Euentus esse tm̃ de rebus bonis. ¶ In omni reliqua vita. i. in tota vita, quæ tibi superest. Quos caueres. quos vitares. ¶ Crederes. fideres: nam credere significat fidere: vt Virgi. in Bucolicis. O formose puer nimiũ ne crede colori. ¶ Qđ scribis. alia pars epistolę respõsiua de statu reip. pręcipueq; de Cæsare: qui tunc erat in Gallia: cui de prorogando imperio in aliud quinquennium, & decernendo stipendio agebat in senatu: de qua re erant variæ sentētię. Alii enim dicebant mittēdum esse, qui ei succederet: alii indignum esse aliũ mitti: qui iam tot gentibus victis Cæsaris nę laudis gloriam intercipetet. Itaq; cũ ille authore Plutar. reb⁹ Gallię optime dispositis in Cisalpinã traiecisset: clarissimi, & amplissimæ authoritatis viri cõplures Lucã ad eũ euenerũt, Pompeius, Crassus: & Sardiniæ ptor Appius, & Nepos Hispaniæ pcõsul: ita vt lictores centũ, & viginti senatorii ordinis circiter ducentos fuerint, hi cõsilio cõstituto decreuerunt Crassum ac Pompeium designare consules: oportere pecunias Cæsari suppeditari: & belli administrationē in aliud quinquenniũ prorogari. Quæ res a prudentibus iniquissima iudicabatur. hæc Plutar. Itaq; Cice. nunc dicit. ¶ Summa dissensio. i. sententiarum varietas. ¶ Contentio. certatio. ¶ Dispar. pp id, quod subdit. ¶ Nã qui plus opibus. sensus est: qui enim sunt ditiores, & potentiores tantũ perfecisse videntur: quia habuerunt stultos, & inconstantes aduersarios: vt sicut plus valent opibus, ita ēt plus valeant authoritate. i. plus credatur quicqđ senserint, & suaserint. ¶ Stultitia. q. d. nulla alia ratione: nisi quia aduersarii: q cõtra Cæsarem sentiunt: ita sunt stulti: vt nesciant tueri cãm suam: & inconstantes: q in eo, q semel p repub. senserint: perseuerare non possint. Ideoq; dicit Ci. Stultitia, & inconstantia non iustitia, aut honestate causæ: sed quia non hñt, q aut sciant: aut velint resistere. ¶ Authoritate. fide, & grauitate sñatũ. ¶ Paucis aduersantibus. i. repugnantibus: qa pauci erant, q auderent contra Crassum Põ. & reliquos viros magnæ authoritatis sentire. Et q̃uis ipse Cicero hic dicat sibi nõ probari, quæ de Cæsare erant decreta, tamen in oratione, quã habuit de puinciis cõsularibus, longe aliter dicit: vbi ostendit se sensisse puinciã Galliã iterũ Cæsari decernendam, & decem legatos: & tandem in se gratiã Cæsaris pp reipu. vtilitatē redisse. ¶ Ita. aliter loqtur in epistola apud amicũ: aliter in oratione apud senatũ. ¶ Sunt cõsecuti. i. obtinuerunt. ¶ Per senatũ. senatu cõcedente. ¶ Quod ne per populũ qdē. qa facilius concedit populus, q minus intelligit: q̃ senatus. q. d. plus obtinuerunt, q̃ sperabant: qa quod vix a populo, q minus cõsyderat se impetraturos sine seditione sperabant: impetrauerunt ēt a senatu: q solet maturius deliberare. ¶ Nam & stipendiũ. dicit qđ assecuti sint: vt stipendiũ. i. pecuniæ suppeditarentur Cæsari. ¶ Et decē legati, quos Cæ. petiuerat sibi dari. ¶ Perfectum est. obtentum, & impetratum est. ¶ Ne succederent. Cæsa. in Gallia. ¶ Lege sempro. qua non licebat esse vltra id tempus, quod prius fuisset constitutum: nam Cæsar missus fuerat in Galliam tantummodo per vnũ quinquenniũ, quo finito lege Sempronia constituebatur ei successor: qui ne ei mitteretur: perfectum est ab amicis Cæsaris: quia pauci resistebant eis.

Eventus. Euenta. Credo.

IO. B. F. V. ¶ PER paucis aduersantibus. Catonē intelligit, Catonisq; æmulũ Fauoniũ. Sane cõstat Catonē dũ diem dicēdo cupit eximere, a Trebonio trib. pleb. qui rogationē ferebat: in carcerē duci iussum. Sed tandē cum victus verecundia Trebonius esset: Catonē missum fieri iussit. Sequenti mox die pulso per vim Aquilio Tribuno plebis, fugatisq; optimatibus rogatio lata, progatũq; Cæsari in Gallias ad alterũ quinquenniũ imperiũ. Decemq; legiones ad id bellũ gerendum decretæ. Quo facto nil amplius sibi cum plebe agendũ censens Cato, ad Põpeiũ cõuersus admonuit cauendũ sibi a Cæsaris potentia: Quã cum vellet deponere minime posset. Verũ hæc oĩno Põpeius cõtempsit. Plutarchus. ¶ Lege Sempronia: quam Sempronius tulit, ne successor Cæsari daretur, quiq; contra de dandis Gabinio, Pisoniq;, quorũ vnus Syriam, alter Macedoniã imperio obtinebat, successores lege censuit. Cicero in oratione de puinciis cõsularibus decernendæ sunt nobis lege Sempronia duæ. Verũ vt ingenue, qđ sentio dicã, corrupta mihi videtur hæc lectio nec Sempronia: sed Trebonia legendũ. Plutar. & Floro. quorũ alter & in Catonis Vticensis, & in Põpeii vita a Trebonio Trib. pleb. rogationē latã memoriæ pdidit, & ipsum Catonē rogationi aduersante in carcerē duci a Trebonio iussum: neq; non interim statim dimissum. Florus vero in hæc verba. is cum legem impediret: qua puinciæ consulares in quinquennium Pom. Hispaniæ: Crasso Syria, Parthicumq; bellum. Cæsari Galliæ, & Germania dabantur a. C. Trebonio Trib. ple. legis authore in vincula ductus est: vt & illud in oratione de prouinciis consularibus lege Trebonia nõ Sempronia legam. ¶ Decem Legati: quorum singuli singulis legionibus præessent. E quibus Qu. Ci. frater vnus fuerit.

Cic. locus corruptus

ASCEN. ¶ Q V A N q̃ ego volo te gerere ea, q̃ gerenda sunt p exercitũ atq; iperiũ, ita vt meditere. i. aio exerceas, & geras: hæc multo ante. s. q̃ geras opere ipso vt pares te huc. i. ad hæc gerenda: vt cogites hæc. vt exerceas te ad hæc: & sentias id qđ qa sperasti semp: non dubito qn intelligas adeptus. i. cũ sis adeptus. vtpote, te posse facillime obtinere summũ, atq; altissimũ gradũ ciuitatis. s. Romanę. ¶ Quę qdē cohortatio mea ne videret tibi inanis: aut suscepta. s. a me: sine cã: illa rõ mouet me, vt putarē te admonendum ex cõibus euentis nostris. i. quæ vtriq; nostrum euenerunt: vt consyderares in omni vita reliqua: quibus. s. hominibus crederes. i. credere deberes, & quos caueres. i. cauere deberes. ¶ Summa dissensio est. s. inter consulares viros: sed contentio. i. certamen est dispar. i. disparium vitium. ¶ Nam sup. ii quibus valent opibus: idest diuitiis armis

ciis armis, & potentia.s.clientũ, & fauorem videntur mihi perfecisse tantum. ¶ Stultitia & incōstantia.i.pp stultitiã, & incōstãtiã aduersarioꝝ:vt ēt valerēt iã plus authoritate. ¶ Itaq.i.& ita paucis aduersantibus.i.cũ pauci obstētipsi cō secuti sunt p senatũ.i.senatu approbãte:oĩa:q̄ ne qdem.i.nō iã,aut nō saltem arbitrabant̃ asseq p populũ sine seditiōe. ¶ Nã & stipendiũ decretũ est Cęsari.i.p exercitu eius:& decem legati.s.qui cũ eo pficiscant̃ in Galliã. & pfectũ est.i.im petratum p decretum:ne succederet̃.s.Cęsari anteq̄ bellũ cōfecerit:lege Sempronia: q̄ erat lata ne vltra certũ tempus qs in puincia imperium haberet:sed eo finito illi successor mitteret̃:hęc nunc sibi displicere innuit Cicero: qa sic Lentulo placere putat. in oratione tamen de prouinciis cōsularibus aliter sentit hęc eadem probans cum rep.tunc esse putaret.

Quod ego ad te breuius scribo,quia me status hic R. P.non delectat:scribo tamen, vt te admoneã: qđ ipse literis omnibus a pueritia deditus,experiendo tamen magis,q̄ discendo cognoui, id vt tu rebus tuis ĩtegris discas, neq; salutis nostræ rationem nobis habendam eē sine dignitate,neque dignitatis sine salute. Quod mihi de filia,& de Crassipede gratularis:agnosco hu manitatem tuam:speroq;,& opto nobis hanc coniun ctionem voluptati fore. Lentulum nostrũ eximia spe, summæ virtutis adolescentē,cum cæteris artibus,qui bus studuisti semper ipse, tum in primis imitatiōe tui fac erudias.nulla enim erit hac præstãtior disciplina. quem nos, & quia tuus, & quia te dignus & filius, & quia nos diligit,semperq; dilexit, in primis amamus, charumq; habemus.

¶ Ex Vetustiori. VII.

Et eos maxie, qui te amare debuerāt. Quod si hæc ratio rei gerēdę piculosa tibi eē videbit̃, placeat illud, vt si tex amicis tui,q per prouinciã, atq; imperii tui, prouincias ei credidissent, fidem suã pstitisset, & auxiliis eum tuis: & copiis adiuuares,eã esse & nostram, & rationem prouin ciæ tuæ, vt eius reditum vel adiuuando confirmares,vel negligendo impedites. Alii sic.Eam esse naturã, & regio nem prouinciæ tuæ. &c. Poterat vtrunq; præclare fieri, si etiam fides,si grauitas, in hominibus cōsularibus esset. Qui non solum temporibus iis, quæ per te sum expertus, sed iã oli nascēti ppe nostræ laudi, dignitatiq;, virtutiq; simul sauisti,quod video nō multo vt ante hac putabã no uitati esse inuisum meæ. In te aũt homine hominũ nobi lissimo similia inuidoꝝ vitia perspexi.Quę quidē mea co hortatio ne tibi inanis,atq; suspecta sit, quod qdē sine cã videret̃,illa mea oratio me mouet, vt te ex nřis euētibus cōmunibus admonēdũ eē putarē:vt cōsyderes in oĩ re & reliqua vita quibus crederes,quos caueres, Et ne lege sem pronia succederet̃, facile pspectũ est ad Cęsaris volũtatē.

¶ NON delectat me.nō placet mihi. ¶ Scribo tñ philoso phicũ consiliũ magis ex schola Peripateticoꝝ, q̄ Stoicoꝝ: qa solã virtutē, & hōestatē p se solã appetēdã volũt:Peri patetici aũt etiã ppter aliud. Dicit igit̃ & q̄uis scribat bre uiter:scribit tñ, vt admoneat ipm Lentulũ:id qđ q̄uis fue rit deditus oĩbus lřis a pueritia:tamen magis experientia. q̄ discendo didicit:vt donec res eius sunt ĩ tegrę, & imuta tę: & in solito statu:discat nō esse q̄rendã salutem, & vitã:q̄ sit futura sine dignitate: neq; etiã q̄rendã dignitatem cum piculo salutis. Itaq; cōsuluit: vt vtriusq; hēat̃ ratio ppter vtrãq;. ¶ Experiendo.re ipsa pbãdo: & ita dat maiorem fi dem cōsilio suo:qm res experientia cognitę certiores sunt: q̄ quas ex libris discimus:experiētia eni: vt vulgo dicit̃:fa cit artē. ¶ Qđ ipse deditus.subauditur q̄uis deditus. ¶ Re bus integris.in pristino statu manētibus. ¶ Habēdã rōnē. habendum respectũ, & curã. ¶ Salutis sine dignitate.q̄ eni vita esse pōt:q̄ sit sine dignitate? ¶ Neq; dignitatis sine sa lute.qđ eni prodest sũmis fungi dignitatibus sine icolumi tate, & salute? Monet igitur, vt curet dignitatem: sed tñ ne ad eã ita cōtēdat:vt salutē suã in discrimē, & manifestũ piculũ cōiiciat: aut agendo:aut sentiendo cōtra potentio res:quēadmodũ ipse Ci.ante fecerat:ɔtra Crassum: & Cæ sarem, & Clodium. ¶ Qđ mihi de filia.duobus generis col locauit Ci. filiã suã Tulliã. Primum Pisoni Crassipedi: q̄ pauꝝ cum ea vixit:post eius mortem tradita est Dolabellæ: eo tempore,quo Cicero ĩperat Ciliciæ: vt infra epl'a Cice. cognoscemus. Nunc autem respōdet Lentulo:q gratulatus fuerat eidem matrimonio filię, & Crassipidis:qđ dicit ex humanitate Lentuli fieri. ¶ Et opto.a diis peto, quoꝝ bñ ficio hoc conseq possum:vt hęc cōiunctio, & affinitas mi hi sit futura voluptati. ¶ Lentulũ no.more amicoꝝ loqtur: nã filium Lentuli suum dicit,erat hic Lentulus adolescens Lentuli filius:quem vt istituat, tum artibus liberalibus, si cut cœpit:tum vero mlto magis exemplo, & imitatiōe sui hortatur. ¶ Artibus.liberalibus. ¶ Studuisti.operã dedisti. ¶ Nullo disciplina nulla eruditio, & institutio. ¶ Prestãtior melior:excellentior. ¶ Hac. quã ex imitatione tui accepe rit:vt eni mala exempla domestica ad corrumpendos aĩos valent: magnis cum subeãt aĩos authoribus:vt inqt Iuue. ita probitates, & bona exempla parentum, & senioꝝ maxi me instituunt adolescentiã. ¶ Quem nos:dicit hunc adole scentem a se duplici de causa amari: & quia est filius dignus tali patre: & quia ab eo & diligitur, & semper dilectus est. æquum est enim vt a quibus amamur, eosdem redamus. ¶ Filius dignus te.bono ingenio,bonisq; moribus: sicut tu es.

HVBER.

Experientia

¶ QVOD mihi de filia de Crassipede gratularis. Tulliolã, filiã, & Pisonē cognomento Crassipedē a pedũ.s.crassi tudine dictũ intelligit: cui prio Tulliola nupserit,post cuius mortē de amicoꝝ s̄nia cũ Cicero Ciliciã pcōsule admini straret:Cornelio Dolabellæ nupsit, ægre id ferente Cicerone,nec satis pbante: q̄ cũ ex partu obiisset,quo tpe Cæsar cōtra Pōpeii liberos bellũ gereret,molestissime tulit. Cũq; alia.vt inquit Lactãtius,satis æquo tulisset aĩo:filię morte adeo cōsternatus est:vt tũc se a fortuna superatũ plane fateret̃. Illud nō possum nō mirari Pedianũ scribere post Pisonis mortē.P.Lentulo nuptã Tulliolã,apud illũ ex partu decessisse, nisi ita dicas P. Cornelium Dolabellam Lentulum di ctum q a Lentulo adoptatus:Lentuli quoq; nomen assumpserit.qua de re plura in epistolis Cælianis dicemus.

IO.B.E.V. Ci. dolor vict? Tulliolę mortę. Pedian? arguit̃ et cōciliatur.

¶ QVOD.i.quã tē.ego scribo ad te breui?.s.q̄ facetē.q hic status reip.ñ delectat me. ¶ Scribo tñ vt admoneãt te.i.q ego dedit?.i.penit? addict? pueritia oĩb? lřis.i.disciplinis:cognoui tñ magis experiēdo,q̄ discēdo.s.e libris reꝝ gestaꝝ, aut disciplinę militaris.vt discas reb? tuis ĩtegris.i.tãtisper dũ ĩtegrę sunt, & saluę:neq; rōnē.i.curã, & respectũ salutis nostrę habēdã eē.i.haberi deberet:sine dignitate:neq; dignitatis sine salute.hoc est ne tñ nitamur dignitatē nřam tueri: vt vitã amittam?:nec vitã, vt dignitate caream?:nã melius ē mori,q̄ cũ dedecore amissa dignitate viuere. Vñ Iuue. Sũ mũ crede nefas aĩam pferre pudori: Et pp vitã viuēdi pdere cãs,qđ tu gratularis mihi.i.mihi tē lętã euēisse:tibi iucũdũ esse cōtēdis:de filia.s.Tullia, & Crassipede.s.Pisone:eius marito & Ciceronis genero, duobus.n.nupsit Tullia Cicero nis prius Pisoni Crassipedi:q cũ pauꝝ vixit:deĩde Dolabellę:cũ Cicero (quã Lētulus nũc regit Ciliciã) regeret puĩciã: agnosco.s.in ea gratulatiōe:hũanitatē.i.clemētiã, & bñuolētiã tuã. ¶ Et spero, & opto.qđ in plus se extēdit. Speramus .n.tñ.quæ meritis nostris:aut certis rōnibus assequi possumus. Optamus quæcũq; nobis cōmodo forēt. Vnde Aenei. vii. Turne qđ optãti diuũ pmittere nemo Auderet &c. & ita sperare nō posset:ls optaret:vnde hoc loco dicēdũ vt, & opto, et spero. Nam plus est sperare, q̄ optare: licet plures optēt, q̄ sperent, et plura optemus, q̄ speremus. Hanc comun

ASCEN.

Spero

Opto

ctionem.s.cõiugalem, fore.i.futurã esse nobis voluptati. Et qa de filia gratulatus erat Lẽtulus: memor filii eius nomie paterno vocati: dicit. ¶ O Lẽtule fac erudias Lentulũ nostrũ.i.filiũ tuũ: ẽt mihi q̃si pña charitate dilectũ: adolescẽtem, eximia spe sũmę virtutis.i.in quo est eximia spes de sũma virtute.s.futura: hęc est vera lectio, quã etiã Valla nõ diffitetur, sed ordinem nõ intellexit: nã nõ ꝓbauit diuersos casus ad vnũ referri: quapropter multi legũt summa virtute: qd multis nõ placet: nõ enim vero simile fit in adolescente summã esse virtutem: ideo genitiuus sũmę virtutis nõ cõstruit cũ noie adolescẽtẽ: sed cũ noie spe: fac inquã erudias eũ: cũ.s.ita sit, ꝙ cęteris artibus: qbus ipse.i.tu studuisti semp: tũ.i.tunc in primis.i.ꝑcipue: imitatione tui.i. vt talẽ patrem imitetur. ¶ Nulla eni disciplina erit ꝓstantior hoc.s. facto, & ita potius, legã quam, vt alii dicũt, hac. Nõ.n.in imitatione paterna videt disciplina, sed factũ, ac opus, Pręterea si maxie cẽseret disciplinã esse in imitatione patris: videret Cicero dicturus fuisse istac.s.tua disciplina.q̃ te imitari eũ docebis: potuisset tamẽ hac dixisse.s.quã tibi significo: cęterũ hoc qddã vrgẽtius hẽt. ¶ Quẽ.s.Lentulũ filiũ tuũ: nos amamꝰ in primis.i.inter primos: & habemus charũ. &.i.simul qa tuus est filius: &.i.simul qa filius est dignus te.i.tali, ac tam ꝓstanti patre, &.i.simul quia diligit nos, & dilexit nos semp.s.dum per ætatem potuit. Pulchre obseruat elegantiam: vt quod minus est: videlicet diligere puero det, quod maius sibi: vnde non congruit summa virtute eum dixisse.

Nota Valla

M.T.Cicero P.Lentulo Procos.S.P.D.

DE omnibus rebus, quæ ad te pertinẽt, quid actum, quid constitutum sit, quid Põpeius susceperit, optie ex Emplatorio cognosces: qui nõ solũ interfuit his rebus, sed etiam ꝓfuit, neque vllum officiũ erga te hominis amãtissimi, prudentissimi, diligentissimi prętermisit. Ex eodẽ de toto statu rerum cõmuniũ cognosces: quæ quales sint, non facile est scribere, sunt quidẽ certe in amicorũ nostrorũ potestate, atq; ita, vt nullã mutationẽ vnquã hac hoium ætate, habitura res esse videat. Ego quidẽ, vt debeo, & vt tute mihi præcepisti, & vt me dignitas, vtilitasq; cogit, me ad eius rõnes adiũgo, quẽ tu in meis rõnibus tibi esse adiũgẽdũ putasti. Sed te nõ præterit, q̃ sit difficile, sensum in R.P. præsertim rectum, & confirmatum deponere. Verũtamen ipse me confirmo ad eius voluntatẽ, a quo honeste dissentire non possum: neq;

HVBER. DE oibus rebus. Ci.in hac epła excuset se apud Lentulũ, ꝙ nõ scribat de rebus, quæ ad eũ ptinent, qa poterit melius de eis intelligere ex Emplatorio eius amicissimo: quẽ dicit oibus eius rebus in senatu tractatis itersuisse: & ẽt ꝓfuisse: deinde docet eãdem, quo statu sit resp. ostenditq; se maxie hęret volũtati Põ.cũ alii male de rep. sentiãt: ita vt potius iã exoptet ociũ, & vacationem quãdã a repub.q̃ administrationem. Ostendit dei de Ci.Pom. valde amicã esse Lentulo: ita nõ dubitet Lentulũ oia posse fauore Põ.cõseq: & ad hoc se vsuꝶ oi diligentia. Postremo dicit res Lentuli maiori sibi curæ esse, q̃ oẽs res suas, nihilq; posse pro eo tñ facere: vt plus non debeat.q̃ possit. ¶ Actũ.tractatũ: quãtũ ad ꝓteritũ. ¶ Cõstitutũ. ad futurũ. ¶ Suscepit.arripuerit: supra se acceperit causa tui: ¶ Interfuit, & ꝓfuit: qd differãt, vide supra in epła: quę gerantur. ¶ Ex eodem. Emplatorio. Rerũ cõmutandarũ. rerũ publicarũ. ¶ Atq; ita sunt in ptãte amicorũ. M.Crassi. Cæsaris, & Põ.nã & si Cæsar aberat: inerat tamen fœdus cũ Crasso, & Pom.vt ipsi cõsulatum peterent: se.n.eis auxilio ad hoc futurum multos ad suffragia milites mittendo, qui cõsules declarati fuissent: prouincias exercitusq; decreuerũt: Cæsari Gallias in aliud quinquẽnium assignauerunt. author Plutarchus in vita Pop. ¶ Nullã mutationem, qa adeo sunt põtẽtes: vt ex eorum manu administratio reip. nřa ęta te nullo modo tolli posse videat. ¶ Vt debeo. ꝓpter tua erga me merita. Tute. tu: nam te addito est magis, q̃ compositio: & breuis est te: & addit solũ noiatiuo: nõ etiã aliis casibus. ¶ Præcepisti mihi. nõ iussisti, sed instituisti, & docuisti. nã ꝑcipere est docere: vnde ꝑceptor, & ꝑceptũ: qd vt ait Sene.epła.lxxxvi. est ꝑticulare ad bñ viuendũ documentũ: vt cũ ꝑcipit. qd vir vxori: qd vxor viro debeat: qd ciuis pegrino: pegrinus ciui. ¶ Et vt me dięta.tpis rõ, & modus.i.ipsa dies: significat vt locũ domus: in quo tñ versamur: & legẽ victus: qdã tñ codices hñt, vt dignitas, vtilitasq; cogit: sed magis ꝓbo, vt legat diæta. ¶ Ad rõnes. ad cõsilia, & facta. ¶ Eius Põ. ¶ In meis rõnibus. cũ ab exilio sum reuocatus: qa eius opera tibi vtẽdũ putasti: vt ipse Ci.in oratione ꝓ domo sua ad põtifices plenissime ostẽdit his verbis: illud vero est hominis ingrati tacere. Itaq; libentissime ꝓdicabo Cn.Põ.studio, & authoritate æque vnum quẽq; vestrũ opibus, cõtentiõe. precibus: periculis: deniq; ꝓ salute mea ꝑcipue laborasse: his tuis. P. Lẽtule cũ tu nihil aliud dies. & noctes: nisi de salute mea cogitares: consiliis oibus interfuit. hic tibi gratissimus author ad instituendã: fidelissimus socius ad cõparandã: fortissimus adiutor ad rem ꝑficiẽdã fuit: hic municipia coloniasq; adiit. Hic Italię totius auxiliũ cupiẽtis implorauit: hic in senatu princeps sententię fuit: idemq; cũ dixisset: tum etiã Po.Ro.ꝓ salute mea obsecrauit. ¶ Sed te non ꝓterit. non te fugit: non ignoras: qd.n.ꝓterit nos: a nobis ignorat. ¶ Sensum. sententiã: opinionẽ. ¶ Præsertim rectum. quia quod intelligimus nos bene sensisse, pertinacius, & firmius tenemus: & difficilius deponimus: ꝑcipue, si viri boni dici, & haberi volumus. ¶ Rectũ. ꝓbatũ. ¶ Cõfirmatũ. semp a teneris vsq; annis ita sentiẽdo. ¶ Verũtamen quis quod dixi, sit difficile. ¶ Cõformo. accommodo: alii legunt, cõfirmo: quod idem est. ¶ Eius. Põ. ¶ Dissentire. discrepare.

Interfum

Tute
Pręceptor
Pręceptũ
Diæta

¶ Argumentum octauæ epistolæ.

IO.B.E.V. DE omnibus rebus. Nihil sibi de reip. rebus scribendũ: cũ Platorius ad eũ veniret affirmat. Cuius prudentiam, & fidem in Lentuli negocio mirifice laudat, ex quo facile de vniuerso reip. statu cognoscat, sese in omnibus, ad Põpeii voluntatem sententias suas accommodare, a quo honeste dissentire nequeat. Quod cum faciat magnis illius erga se meritis, & animi ꝓpensissima semper in illum inductione id a se fieri probat. Ita tamen, vt si per amicitiam illius sibi liceat: nihil antiquis ocio literario sibi futurum non dissimulet. quando dignitas iam illa senatoria tota conciderit. Pompeium autem sibi videri amicissimum. A quo tamen vestigium nullum discessurus, nisi perfecta re sit: quando non minori sibi curæ Lentuli dignitas, q̃ sua sit: quod facile, cum literæ de rebus in prouincia bene gestis ab eo venerint (nam rumor erat bene, rem gestam) extabit. DIAETA: etsi quid ipsa sit diæta, non nesciã: magis: tñ illa mihi probatur lectio, vt dignitas: vtilitasq; scribendum putem: quod & vetustiores codices, pręse ferunt: neq; enim adduci possum hoc verbo nunc Ciceronem vti voluisse, quo aut nunq̃ aut q̃parcissime hoc significato vsus est: sed vix in ipsa Græcia tale quid inuenias, Nam aut ita diffinitur Galeno, in eo libello, cui titulus est ιατρος: vt nihil ad hunc locum faciat: aut pro ratione victus cotidiani vsurpatur a doctis. Aut pro loco, in quo assidue & viuimus, & mutuo conuersemur: aut pro sententia, quam arbiter dixerit.

ASCEN. DE Oibus &c. dicit Emplatoriũ ad Lẽ.ꝓficiscẽtẽ, vbi aduenerit, oia.q̃ ad rẽ Lẽ.ptinerent nũciaturũ. Quapropter Emplatoriũ ipm, vt illi fides habeat: nõ parũ cõmendat. ¶ Ordo est. Tu o Lẽ.cognosces optie.i.cõmodissime de oibus rebus: q̃ ptinẽt ad te: qd sit actum, & qd sit cõstitutum: & qd Põp.susceperit, s.faciendum cognosces inquã

ex Empla

ex Emplatorio viro illo pstātiq nō solū interfuit his rebus, sed ēt pfuit.f.tanq̄ pcipuus actor, aut curator neq; pterimi fit erga te vllū officiū hois amātissimi pruderissimi: diligentissimi. Tu cognosces ex eodem de toto statu rerum oium.i. reipu.q̄ q̄les sint nō est facile scribere. ⸿Sūt qdē certe in ptāte amicorū nřorū.f.M.Craf.C.Cę.Cn.Pō. ⸿Atq; ita.i.taliter sunt in eorū ptāte: vt res nullā.i.nō vllā: nō videaš habitura e.se vnq̄ vllā mutationē hac ætate.i.durāte hac ætate hoim. ⸿Ego qdē debeo: & vt eu te.i.tuipse: in noiatiuo pp tertiā psonā verbi tumeo nō dicim⁹ tumet: sed tute, aut tu temet, pcepisti.i.mādasti mihi: & vt dignitas cogit: qa indecorū est habere simultatē cū sūmis viris. ⸿Et vtilitas cogit: qa durū est potētissimis resistere. Adiūgo me ad rōnes.i.cōsilia, & negocia eius.f.Pōpeii, quē tu putasti adiūgēdū esse tibi.i.ad vtilitatem tuā in rōnibus.i.cōsiliis, & factis meis. ⸿Sed nō pterit.i.tu bene nosti: q̄.i.q̄tū difficile sit deponere sensum.i.sentētiā & iudicium in repu.i.in gubernatione, & iummine reipu. psertim rectū.i.nō erroneū, & cōfirmatū. Sētiebat aūt Cice. nō vtile reipu. fore gubernacula ad paucos deuolui: & quēuis vnum, aut paucos cōtra legem in magistratu stabiliri: & ita licet fauere Cę. & Pō. vt summis viris verebaš tñ eorū potentiam reipu. offuturam. ⸿Verū tamen ipse cōformo.i.accōmodo me: alii legunt confirmo.i.stabilio me: ad voluntatem eius, f. Pom. a quo nō possum.

id facio (vt forsitan quibusdā videor) simulatione. tñ enim animi inductio, & mehercule amor erga Pompeium apud me valet: vt quæ illi vtilia sunt, & quæ ille vult, ea mihi oia iam & recta, & vera videantur. Neq; (vt ego arbitror) errarent, ne aduersarii quidem eius. si, cū pares esse nō possent, pugnare desisterēt. Me qdē etiā illa res cōsolaš, q ego is sum, cui vel maxime concedāt, oēs, vt vel ea defendā, q̄ Pōpeius velit: vel taceā: vel etiam, id qđ mihi maxime iubet, ad nřa me studia referā lřaꝝ qđ profecto faciā, si mihi per eiusdē amicitiā licebit. Quę enim pposita fuerāt nobis, cū & honoribus amplissimis, & laboribus maximis pfūcti eēmus,

⸿ID vt ꝯfirmē me ad volūtatē ei⁹. ⸿Simulatiōe. qđ nō pbē nec putē recte factū, qđ ille faciat: aut sentiat. Simulamus enim qđ nō sumus, dissimulamus qđ sumus. ⸿Tñ.n. pbat qđ nō simulatione id faciat: sed vera sñia, dicit.n. se eā opinionē hře de Pō. & eū tñ amare: vt oia recta putat, q̄ vtilia sūt ipsi Pō. aut q̄ illi velit. ⸿Inductio animi. psuasio, & ppositū quoddā. ⸿Tātum. valet. tñ pōt, & efficit. ⸿Recta ad offin.f.honesta. ⸿Vera.i. bona, & vtilia: nā verū plerūq; p bono ponif. Hora. in prio Epi. qđ verū atq; decēs curo: & rogo. idē eodē li. Metiri se quēq; suo modulo, ac pede verū.i.bonū, & vtile: & dicūt dialectici: verum & bonū cōuertunš. ois aūt deliberatio circa hęc duo ē maxime.i.circa vtile: & hōestū. ⸿Neq;, vt ego arbitror. sensus ē: neq; errarēt eius aduersarii: si desisteret: & cessarēt aduersus eū cōtēdere: cū oino ei pares eē nō possint. ⸿Neque errarēt aduersarii qdē eius. aduertēdū negationē negationi postpositā nō semp affirmādi vim hře: sed & negādi magis: cū altera p vniuersali ponif, & pticulares sequunš, hoc mō nullas accepi a te lřas: nec breues: nec plixas: quo gñe vsus ē Virgi. in Buc. Nulla neq; amnē Libauit quadrupes, nec graminis attingit herbā. Vbi memini quēdā habitū nō indoctū errare: q qn hāc rōnem nō intelligeret, p nulla dicerer vlla esse legendū qđ nullo pacto est faciēdū. Itē vna sola negatio postposita negationi nō affirmat, sed negat: ita tñ, vt sequēs iūgat cū qdē: vt hoc loco patet: vt si dixero. Nō tibi hoc psuaderet, ne Chřs qdē. Itē nō pōt sine dolore ferre aduersia: ne pta qdē. Huius aūt rei. & significatiōis negatiuę duaꝝ negatiuaꝝ hęc ē cā: qa subaudif alia negatiōis pars sic. Nō tibi hoc psuaderet, ne xp̄s qdē.i. nō tibi psuaderet hoc aliqs. deide ad maius significatū subiūgo, ne xp̄s qdē. cui oīno est credēdū.f.psuaderet. Ergo his duabus rōnib⁹ cū pticulares sequunš vniuersalē, & cū secūda iūgif cū qdē, negatiōes iūctę negāt: & ñ affirmāt. Interdū tñ sine qdē duę negatiōes negāt: cū vna pticularis omittif vt Ter. Agrū i his regiōib⁹ meliorē: neq; ptii maioris nēo hēt: subaudif.n. neq; meliorē. Varro quoq; i vitis patrū ōndit duas negatiuas p vna accipiēdas. Si āt duob⁹ verbis aut positis, aut itellectis addanš duę negatiuę: nō dubiū est, qn negēt, positis sic. nec amas, nec mihi credis: intellectis sic: nec virtuti studes: nec lřis. Intelligif.n. iterū studes: & hęc de negatiōe hoc loco vtiliter tāgēda putauimus. ⸿Neq; errarēt bñfacerēt. ⸿Pares. ęquales. ⸿Pugnaš cōtēdeš. ⸿Me qdē. q.d. me solū nemo repbēdit, si vel p Pō. qppiā dixi: vel ēt tacui: vel ēt si nō eo in senatū: sed ad libros, & studia phię me refero, cui an operā dedi. ⸿Vel. ēt: vt Vir. Vel Priamo miserāda manus.i. ēt Priamo. ⸿Max ie libētissime: vt est apđ Terē. sępissime. ⸿Vt. vř ea. de. vel iterdū p ēt ponif, vt paulo añ dictū est: iterdū est disiūctiua pticula: vt vel scribā: vel ad te veniā: interdū copulatiua, vt max ie me tibi amici [illegible] vel virt⁹: vel doctria tua: hic.n. vel pponif: qđ sępissime apud idoneos authores repif: alias fm Donatū correctio[illegible] signat: vt apđ Ci. vř optimā me sane vitā: & teste Prisciāo p valde si equēter ponif: vt Ci. p Murēa, vel maximū bellū Po. R. cū rege Antiocho gessisse. ⸿Maxie libet. pcipue placet. ⸿Referā. reuertar: qa aliq̄tulū itermiserat pp occupatiōes reip. ⸿Si licebit. si cōcedef.i. si eius amicitia me hoc facere patief p qua oia ptermiterer: vt ei inseruirē. Est aūt ornat⁹ dicēdi modus. nō licet mihi p te hic abire.i. tu nō vis: vř eu nō pateris me hic abire. ⸿Quę.n. pposita. rō q̄re velit se libēter ad studia lřaꝝ referre: qa nō ampli⁹ ea sūt, q̄ solebāt eē versantibus i rep. q̄ cōmeorat dignitatē libertatē &c. ⸿Proposita. pparata: oblata. ⸿Perfūcti es.i. administrallem⁹. ⸿Honoribus. amplissimis. ptura cōsulatu, & cęteris magřatibus: sed tñ āplissimos honores itellexit pcipue cōsulatū. ⸿Et laborib⁹ ma. i administratiōe. reip. & pcipue i opprimēdo Catilina, & cęteris cōiuratis. ⸿Dignitas. dignitas diuersis modis accipif: nūc p authoritate honesta, vt hoc loco, nūc p magřatuū administratiōe, & p honore: vt Ci. ppria virtute mřtas dignitates adept⁹ est: & dignitas sacerdotii maior ē, q̄ pturę: iterdū signat pulchritudinē virilē: vt eestaš Ci. li. prio off. cū dicit Pulchritudinis duo eē gña, vnū muliebre, quā venustatē appellam⁹: alteꝝ virile, quā dignitatē dicim⁹: vt Galeacius Maria pnceps est egregia dignitate corpis. Dignitas ēt iterdū p merito accipif: vt reddēdū ē vnicuiq; p dignitate sua.i. p merito suo.

⸿VT Quibusdā vř simulatiōe. Nā Ci. pleriq; incōstātię, istabilisq; ai notarūt. Vñ exiit illud. nil mirū si anguste sederet, q duabus sellis vtereš. Vtcūq; tñ sit, ppēsior semp in Pōpeii bñuolētiā fuit, vt q̄uis magnis Cęsaris bñficiis obstrictus, quāuis genero suo Dolabella, & Coelio, & aliis amicis obtestātibus, vt aliquē in locū potius succederet q̄ bellis ciuilibus se immisceret, summo tamen suo cū discrimine ne satis Pōpeianis copiis fidens ad Pōp. nauigarit. ⸿Vt q̄ illi vtilia sunt: hoc dicit, quoniā cū ab exilio reuersus esset in Pōpeii gratiā & dixit, & fecit multa, multoꝝ inimicitias suscepit, & simultates sustinuit: et Vatiniū hominem vnum omniū sibi infestissimū abhortatiōibus Pōpeii defendit, et cum Gabinio in gratiā rediit, vt sequenti epistola latius. ⸿Ne aduersarii qdem eius Crassum, et Catonem, Catonisq; æmulos, et Clodianoꝝ quosdā intelligit: q omnino Pomp. infestissimi erant. ⸿Perfuncti essemus: sic et hac epistola, et sequenti. Alias vt in epistola ad Brutum defuncti vocabulo libētius est vsus. ⸿Ordinē coniunctissimū: equestrem.f. intelligi voluit Cicero sępe a senatu alienatum, sæpe conciliatū, pro, vt iudicādi ratio vel senatoribus deferebatur. Vel a senatu translata. ad equites, delata est. donec ex vtroq; ordine iudices eligerentur. qua de re locis suis copiosius

⸿NEq; facio id, vtvř forsitā qbusdā simulatiōe.i. p simulationē, aut simulāter: eni.i. qa iductio ai.i. psuasio: q̄ iduci i

HVBER. Simulo Dissimulo Verum Bonum Deliberatio

Vel

Dignitas

IO.B.E.V.

ASCEN.

aium meũ Põpeiũ bñ de rep. sentire, & Hercule me. s. ita iudicãte, vel vindicãte vt ver, aut falsum dico amor Põpeii. i. in Põpeiũ, tñ valet apd me, vt ea oia, q̃ sũt vtilia illi: & q̃ ille vult. videanť mihi iã & recta, & vera. i. iusta. ¶ Neq; vt arbitror. errarẽt ne qdẽ. i. nõ ẽt aduersarii ei⁹. s. Põpeii: si desisterẽt pugnare. i. repugnare, aut cõtẽdere. s. cũ Põpeio: cũ nõ possent eẽ pares. ¶ Quidẽ. i. certe: &. i. ẽt illa res cõsolať me: q ego sum is. i. talis: cui oẽs cõcedãt. i. pmittãt, vel. i. ẽt maxĩ me: vt vel. i. aut defendã ea, q̃ Põpei⁹ velit: vel taceã. i. nihil de eis dicã: vel ẽt id, qď. i. q̃ res libet maxĩe mihi referã. i. iterũ applicem me ad studia nr̃a literarũ: qď ego faciam profecto. i. re vera: si licebit mihi per amicitiam eiusdem. s. Pompeii.

Vel p ẽt

dignitas ĩ sentẽtiis dicẽdis, libertas ĩ R.P. capessenda: ea sublata tota, sed nec mihi magis q̃ oĩbus. nam aut assentiẽdum est nulla cũ grauitate paucis: aut frustra dissentiendũ. Hæc ego ad te ob eam cãm maxime scribo, vt iam de tua quoq; rõne meditere. Cõmutata tota ratio est senatus, iudicior, rei totius publicę, ocium nobis exoptandũ est: quod ii, qui potiunť rerum, p̃stari videnť, si quidam hoĩes patientius eorũ potẽtiã ferre potuerint, dignitatẽ qdã illam cõsularem fortis, & constantis senatoris, nihil est, qď cogitemus. amissa est culpa eorũ, q a senatu & ordinẽ cõiũctissimũ, & hominẽ clarissimũ abalienarũt. Sed vt ad ea, quæ cõiunctiora rebus tuis sunt, reuertar: Põpeiũ tibi valde amicũ eẽ cognoui: & eo Cos. (quãtũ ego pspicio) oĩa, quę voles, obtinebis: qbus in rebus me ille, sibi affixũ habebit: neq; a me vlla res, quæ ad te ptineat, negligetur.

HVBER. Sentẽtia

¶ SEN tentiis dicendis. sñia, vt voluit Nonius, interdũ p sensibilitate ponĩť interdũ p aĩ iudicio, & cognitiõe: vt hĩ. Dicẽdis. sñiis. i. dicẽdis iudiciis animi: & q̃ sentio: dicere sñiam duobus modis accipimus. Primũ cũ ad vnũ queq; in differẽter referť: vt nẽo est in nr̃a ciuitate, cui nõ liceat libere sñiam suã dicere. i. efferre, & pnũciare, qď sentit. i. qď hẽt in aio. ¶ Deide alr̃ accipiť, cũ ad iuris ptes referť. i. cũ vel ex lege, vel ex æquo, & bono: vel ex alia pte iuri sñia dť, vt iudex i cã mea dixit sñiam. i. sanciuit, qď ius vellet: & vt Digestis de arbitris scribit Paulus. dicere sñiam existimať is. q ea mẽte id pnũciat: vt scdm hoc discedere eos, q litigãt a tota cõtrouersia velit. ¶ Libertas. potẽtia ingenua. Est. n. libertas ĩ bonũ: licẽtia vero ĩ malũ: cũ qs libertate abutiť vsq; ad temeritatẽ, & pcacitatẽ, vt Qu. Quę ĩ aliis libertas est, ĩ aliis licẽtia vocať: p eo ãt, qď ipiti dñt, hic dedit mihi licẽtiã, vt scriberẽ, q & recte sentiẽt, & ornate loquunť. dñt, hĩ dedit mihi ptãtẽ, vel fecit mihi potẽtiã scribẽdi: vel facultatẽ scribẽdi: vel p hĩc mihi licuit scribere. ¶ In rep. capessẽda. defendẽda: suscipienda ad tuẽdũ. ¶ Ea dignitas, & libertas. ¶ Sublata. erepta: amota. ¶ Sed nec mihi. subaudi sublata ẽ. ¶ Magis q̃ reliq;s. q a nemini iã licet cũ dignitate sñiam dicere: aut libere repu. capessere. ¶ Nã. ratio superioris ppositiõis bipartita p disiunctionẽ. ¶ Aut assentiendum est paucis. i. descẽdẽdum in sñiam paucor. ¶ Nulla grauitate. nulla authoritate, & dignitate seruata: q a iudicium paucor nõ vř anteferẽdum multor sentẽtiis. ¶ Aut frustra dissentiẽdũ. i. frustra aduersandũ. Frustra aũt dixit: q a oĩno oportet succũbere: q̃n cũ potẽtiores sint opibus: plus ẽt pñt authoritate, & sñia. ¶ Maxĩe. pcipue. ¶ De tuis rõnibus. de rebus tuis, & cõmodis, nam ratio interdum id significat, vt infra diceť. ¶ Tota rõ. i. totus modus solutus, tota via. ¶ Senatus, q a in eo mõ habeť, quo solebat: neq; liberę sñię dicunť. ¶ Iudicior. iudicialiũ causar: q̃ in foro corã iudicibus agebanť: q ex ordine equestri eligi solebant. vñ Horatius in pmo Sermonum. Vnum ex iudicibus selectis obiiciebat. Idẽ lib. ii. Sermonum. Tu cum proiectus in ĩgnibus annulo equestri Romanoq; habitu prodis ex iudice Dãma: & Cice. sæpe in oratiõibus suis hoc demonstrat. ¶ Reipublicę totius administrãdę. q a non habeť ratio bonor virorũ: sed pro libidine danť magistratus: qui antea solebant dari virtuti. ¶ Ociũ. trãquillitas: securitas: nã ociosus secur significat. Terentius in Andria. Ocioso iam nunc aio esse impetro: nã nisi q securus est, nõ est ociosus, & negociũ p solicitudine poniť, vt infra lib. iii. ad Appiũ Pulchrum. Cum est ad nos allatum de temeritate eor: qui tibi negocium facesserẽt. ¶ Potiunť rer. q hñt statum reipubli. in potestate sua. De verbo potiri diximus supra in pcedẽti epistola. ¶ Si quidã homines. nõ dicit, qui sint: quoniã inter Cice. & Lentulum satis cõstabat, qui essene, aut certe ita dicit: quasi Lẽtulus cõiicere posset, qui essent: neq; est legendum siquidẽ, vt quidã male pceperunt. ¶ Potuerint potuerunt: futur subiunctiui pro futuro indicatiui. ¶ Ferre. pati: quia quida indignabanť: nec satis ferre posse videbanť paucos in ciuitate tantum posse: vt quicqd vellent efficerent. ¶ Dignitatẽ quidem illam. sensus est: nõ possumus iam expectare: vt amplius sit dignitas illa consularis: quæ solebat esse libera in fortibus, & constantibus senatoribus: qui habita ratione nullius psonæ, nec metu, nec grã deterrebanť ab officio. ¶ Amissa est. enim. probat, quasi illa dignitas non sit cogitanda: vt adhuc sit, sicut solebat. Est. n. amissa: perd[illegible] ordinẽ plebeium significat: qui Cęsari fauebat corruptus muneribus: missus ab eo ex Gallia. alii intelligunt ordinem equestrem. ¶ Et hominẽ clarissimum. videtur innuere Cæsarem: cui multa aduersabantur: ne Gallia prouincia in alterum quinquẽnium ei decerneretur. ¶ Sed vt omissis cæteris: ostendit, qui sit amor Pompeii erga ipsum Lentulum. ¶ Reuertar. redea. ¶ Coniunctiora. propinquiora, magis pertinentia: & dixit reuertar: quia in secunda parte episto. iam dixit in rebus Lentuli se confirmatum esse ad voluntatem Pompeii: quem supra non nominauit: sed significauit cum dixit: me ad eius rationes adiungo. ¶ Et eo consule. fuerat enim electus consul cum Crasso. ¶ Quibus in rebus. tuis obtinendis. ¶ Affixum, adhærentem, vt pro te ab eius latere nunquam discedam. ¶ Negligetur. prætermittetur: aut contemnetur, etiam si sit parua.

Libertas Licentia

Ration

Ocium Ociosus Negotiũ

IO. B. E. V. ¶ PER hominem clarissimum: intellegit Pompeium, non Cæsarem: quem Cicero cum primum rediit ab exilio, senatui in primis conciliauit: quod ex epistolis Ciceronis ad Qu. fratrem præcipue cognoscas,

ASCEN. ¶ ENIM pro q a, ea dignitas in sententiis dicendis. i. in iudicio ferẽdo. ¶ Et ea libertas in repu. capessenda. i. gerenda, & administranda: quæ fuerat proposita nobis: cum essemus perfuncti. i. ad finem vsq; functi: honoribus. i. magistratibus amplissimis, vt sunt consulares: & laboribus maximis in detegenda, & vindicanda coniuratione Catilinæ, & cõiuratorum: est sup. sublata. i. subtracta nobis tota. sed nec magis mihi, q̃ omnibus. s. aliis. ¶ Nam aut assentiendũ est paucis cum nulla grauitate, aut dissentiẽdũ frustra: q a nimis potentes sunt. ¶ Ego scribo hæc ad te maxĩe ob eam cãm, vt tu meditere. i. cogites quoq; iam de rõne tua. ¶ Tota rõ senatus iudicior totius reip. est cõmutata, & ita ociũ est exoptãdum nobis, qď. s. ocium. i. vacationẽ a repub. ii q potiunť rer. s. impio. i. q dñanť: vt tres supradicti, videnť p̃statuti. Ergo p̃sto ẽt p̃statum facit: si qdam hoĩes potuerint ferre patientius. i. æquiore aio, potentiã eor. ¶ Nihil est q cogitemus qdem illam dignitatem consulare, senatoris fortis, & cõstantis. s. quã nos gessimus, & quales fuimus, & ideo nõ reprobo, qui legunt dignitatem quondã illam &c. ¶ Sup. ea dignitas est amissa culpa eor, q abalienauerunt a senatu ordinem coniunctissimũ. i. senatui: vtpote equestrem, vt vero simile est: & hoĩem clarissimũ. s. Cęsarem, cum vellent illi abrogare pnunciã quam eqtes illi prorogatam volebant. ¶ Sed vt ego reuertar ad ea, quæ sunt coniunctiora rebus tuis: ego cognoui Põpeium esse valde amicum tibi: & tu obtinebis oia, quæ voles, quantum ego perspicio: eo consule. i. dum cõsul erit. ¶ In quibus rebus: scilicet habebit me affixum sibi. ¶ Neq; vlla res, quæ pertineat ad te, negligetur a me.

Potiorte rum Præstatu tus

¶ Neq;

¶N Eq; enim vereor. occurrit obiectioni: qd qspiā fortasse diceret eum futurū molestū Pom.ideo dicit:q non time bit, vt sit molestus Pō.cui iucūdū erit, qd faciet Ci.pto Len.et pp hoc, q videbit ipsum gratū erga Lentulū. ¶Mo lestus.grauis:importunus,odiosus. ¶Illi.Pō. ¶Cui iucundū erit. q faciā p te. ¶Etiam.q.d.ū nullæ essent aliæ cā:q sunt multæ. ¶Quod me gratū videbit. gratitudo enim ai oibus iucūda esse solet: qd ex officio, & debito fieri vide mus: nō possumus nō pbare. ¶Tu velim. ondit quātæ cutæ sint sibi res oēs Len. ¶Persuadeas tibi. cōfidas, certū hēas. ¶Minimā. valde paruā: qto magis, q sunt maximę. ¶Idq; cū sentiā. alii codices hnt id, quęcū q sentiā: alii ad sed hęc ē vera lectio: idq; cū sentiam, & est sensus. Et cū sentiā. i. cū

Neq; enim verebor, ne sim ei molestus: cui iucūdum erit et pp ter idipsum, q me eē gratū videbit. Tu ve lim tibi ita persuadeas: nullam rem esse minimā, quæ ad te pertineat, q mihi nō charior sit, q meæ res oēs. Idq; cū sentiā sedulitate mihimet ipse satisfacere pos sum re quidē ipsa ideo mihi nō satisfacio q nullā pte tuorū meritorū nō modo referenda, sed ne cogitāda quidē gratia cōsequi possum. Rem te valde bene ges sisse rumor erat. Expectabantur literæ tuæ: de qbus eramus iam cum Pompeio locuti: quę si erunt allatæ, nostrum studium extabit in conueniendis magistrati bus, & senatoribus. Cætera, quæ ad te pertinebūt, cū etiam plus contenderimus, q possumus, minus tamē faciemus, q debemus.

hoc in animo habeā qd nulla res minima est: quæ ad te per tineat: q mihi nō sit charior: q oēs res meæ. ¶Non possum mihi metipsi satisfacere sedu. i. instanti & fideli officio, & diligentia, nā sedulus, teste Nonio & Donato: signat sine dolo, & instanter. ¶Re ipsa. affectu ipso. & vere. ¶Conseq, æquare: & est sensus: nō satisfacio mihi. i. non videor face te, quod debeo erga te: qa non solum non possum tibi re ferre gratiā in vlla parte tuorum meritorū erga te: sed neq etiam possum satis cogitare: qd minus est. ¶Rem te bene ge sisse. Rem: sibi. rumor erat. Expectabantur literæ tuæ...

erit quis rumor sit de rebus: quas Len. in prouincia egerat. ¶Rumor erat. i. opinio, vel fama: nā vt Laurentius voluit: rumor, & fama idē sunt: licet fama interdū pro celebritate rei, vel hoīs ponatur: vt fama Camilli: & fama pyramidum Aegyptiarū adhuc viuit. Est aūt pprie fama, & rumor ser mo in populo sine certo authore in bonū, vel in malū de tecenti. ¶Expectant. a nobis. ¶Studium diligētiā. ¶Exta bit. erit: appebit. ¶In cōuenīendis. alloquēdis p te. ¶Con tenderimus. nixi erimus: intēderimus: certauerimus p te. ¶Quam possumus. q sunt vires meæ: & est cōis loquendi modus. ¶Quam debemus. qa cū me in salute adiuueris: nō videor posse tuis erga me meritis satisfacere.

Sedulus Sedulitas

Fama Rumor

¶Ex. viii. Epistola. In vetustiori.

Optime ex C. Platorio cognoces. At q ita, vt nullā mu tationē vnq hac hōium ætate habitura res eē iudicaf. Ve rū tn me ipsum cōformo ad eius voluntatē. Neq; id facio, (vt fortitan qbusdā videtur) dissimulatione. Sigdē hoies patientius eorū patiētiā ferre potuerint. Et ego qcū ipsi sio, ex eo, tu omnia quæ voles, obtinebis.

¶RV mor erat hic. s. q i puincia impator a militibus ap pellatus esset: quodq; summa fortitudinis, & prudentiæ laude se gesserat. Quod sequēti epistola Cicero ostendit. IO. B. E. V.

¶N Eq; enim verebor, ne sim molestus illi. Pōpeio: cui erit iucundū ēe pp id ipsum: q videbit me esse gratū. s. erga te. ¶Tu velim &c. Ordo est: velim: vt sup. tu persuadeas tibi nullā rē minimā esse q ptineat ad te: q mihi nō sit charior q meæ res oēs. ¶Cum sentiā id. s. qd dixi, nō possum satisfacere mihi metipsi sedulitate. i. diligenti opa, & seorsum a dolo facta: quidē. i. certe, ego ideo non satisfacio mihi. i. iudicio meo: aut pietati meæ: re ipsa. i. effectu ipso: q nullā. i. nō vllā. ¶Non possum cōsequi. i. obtinere aut æquiparare: vllā partē meritorū tuorū. s. in me, aut de me, non modo gratia referenda. i. æquali beneficio reddendo: sed ne qdē. i. non saltem cogitanda. s. gratia. i. in animo habenda. ¶Ru mor erat te gessisse rē. i. imperiū tuū in puincia valde bene: literæ tuæ. s. ad senatum mittendæ de quibus eramus locu ti cum Pom. expectabantur. s. a senatu: quæ si erunt allatæ: nostrum studiū. i. diligens opera extabit. i. reliqua erit in ma gistratibus, & senatoribus conueniendis. i. visendis loquendi de te gratia. cætera, quę ad te pertinebunt sup. extabūt nobis procuranda, cum &. i. ēt contenderimus plus, q possumus: tn faciemus minus, q debemus. Vrbane dictū, vt pue ri adnotabunt, cum illa particula etiam honesta. Tu velim ita tibi persuadeas &c. A S C E N.

M. T. Cicero. P. Len. Procos. S. P. D.

Periucundæ mihi fuerunt literæ tuæ: quī bus intellexi, te perspicere meam in te pie tatem. quid enim dicam beneuolētiā: cum

Periucūdæ mihi fuerūt. M. T. C. Eplæ oēs quo longio res eo mihi elegantiores, & vtiliores videnf. Itaq; eo diligentius a nobis interptandæ sunt, neq; enim eis assentior: q quasdā breuiores electas se habere iactant: quas solas pponēdas asserunt, quasi gēmas quasdā pcipuas: idq qbusdā rer ipetitis haud difficile psuadent, qd nō aliā ob cām a plerisq; factū arbitror: nisi qa difficilioris negocii arbitrarent eas aggredi: & ingenio vincere: q plus artis: plus in genii: plus historiarū plus deniq; rer oium cognitionis hēnt: imitati eos: q pp impotētiā rei pecuniariæ: cū pretio sissimas gēmas emere nō possint, quascunq; emerūt, vxoribus suis p̄tiosissimas eē psuadere conanf: cū tn eorū artes: & simulationes aliqn detegant. Sed eos omittamus: & iā viā oibus, vel ad difficillimas qsq; apiamus: vt q aūi hac a pau cis intelligēdæ difficultatis caritudine emi(vt ita dixerim) nō potuerūt: iā pducanf: & facillime nobis copiā faciētib cōparent, et oium cōmodis iā cōsulisse ītelligamur. Cōtinet igit hæc epla multas ptes: qs singulas enumerare tū mo lestū, tū vero nō valde vtile puto: colligent tn, q magis necessariæ eē videbunt: vt facilius habeat totius eplæ argumē tū: qd qdē hoc tādē eē putamus, primū rndet Ci. Len. q scripserat studia Ci. in se sibi gratissima fuisse: & ondit id ma gis esse ex abūdātia amoris ipsius Len. q merita sua hoc exigāt. aut si q p Len. fecit: q qdē ita fuerit debita q sine ma gna rephensione pmitti nō potuisset potuisse aūt facilius Ci. erga se a ium cognoscere: si ambo Romę fuissent quo tpe fuerūt locos iteruallo seiuncti, gratulat tū ipsi Lē. q puinciā cū summa laude administraret: tametsi ille Romę fuis set, dicit se facilius potuisse vlcisci eos: q eū oppugnassent: qa ille Ci. defendisset: Clo. tū q laudatus a Lē. eā pcipue op pugnasset, suis scelenbus iā hoc esse assecutū: vt nullā vel dignitatis, vel libertatis ptē in posteṙ sibi reliqrit. Deinde qa Lē. hēbāt multos aduersarios, gratulaf ei Ci. q ille nō hēat inimicos in te ita magnifice ipse cognouit: qa h i digni tate, Ci. vero in salute læsus est. & qm cū ītellexissent Lē. Ci. in gratiā redusse cū Cæ. cū quo multū antea dissenserat: vt et ipse fatetur in oōne de puīcis cōsularib. & cū Appio Pulchro: cū quo hēret magnas simultates: scripserat se id nō rephēdere velle: tū potissimū intelligere: q cā adductus Ci. defendisset, & laudasset Vati. quē an tātope oppugnas set: & i quē acerrime iuectus eēt i cā Sextii: Ci. oium hage rer rōnes reddit, & quēadmodū oli sine salutis suę rōne tēp. oino turatus sit. ita nūc existimasset hūdā rōnē salutis: neq; tū deserēdā rēp. neq; dignitatis suæ opinionē. Reddit ēt rōnē de redditu in grām cū M. Craf. a quo grauissimis iniuriis fuisset affectus: cū eius potissimū fauote adiutus fuisset Clo. i oppugnatōe Ci. Reliq ptes locis suis ita declarabūt, vt oino tota epi. itelligi pssit. ¶Periucūdæ, valde iucūdæ

Pietas

plenæ delectatiõis. ¶ Perſpicere. plane cognoſcere. ¶ Pietatẽ. religioſã q̃dã ai venerationẽ: de pietatis ſignatiõe i pria Epi. dictũ eſt. ¶ Quid. n. dicã bñuolẽtiã. q̃ multo minor eſt, q̃ pietas. ¶ Cum. rõ eſt huius interrogationis: qd eni dicã.

¶ Argumentum. ix. Epiſtolæ.

IO. B. E. V.

PErIucundæ mihi fuerunt lræ tuæ. Tametſi prima laus epiſtolarũ ſit breuitas, vt quæ alterã legẽtis manũ implere nõ debeant: ſæpe tñ fit vel rerũ magnitudine, & copia, vel amore, & rñdẽdi ſtudio ꝓlixiores vt ſimus quã certe ꝓlixitatem eatenus ꝓbes, quatenus ad rẽ oratio faciat, nihilq; oino ſupfluat. qd & Cicero hac epła facile e arguit. Qui poſteaq̃ gratiſſimũ erga Lentulũ aium ſignificauit ſuũ: Cũ ſe illi nihil non debere fateatur: Tũ q̃re Vatiniũ defenderit, quẽ acerbiſſime prius accuſarat: rñdet. repetito tñ altius oium cogitationũ ſuaꝝ principio. ita vt parti inimicoꝝ ſuorũ odio, parti Põpeii bñficiis, & Cæſaris cõtẽtione ſumma impulſus potius, q̃ ſuo cõſilio adductus, patrociniũ illud ſuſcepiſſe ſe affirmet. Ad qd ꝑterea faciendũ ipſe quoq; reip. ſtatus iã plane immutatus illũ pene coegerit: cũ ſapientibus viris nequaq̃ in vna ſnia reip. gubernandæ ꝑpetua ſit laudanda ꝑmanſio. Quare facilior multo de Craſſo futura ſit ſatisfactio: cũ illi ſe recõciliatũ iiſdẽ fere authoribus & cauſis, qbus & Vatinio antea, ꝓbet. Quod qdẽ ſi ſibi integra oia in rep. vt ſupioribus tpibus erant, forent, facere debuiſſet: ꝑſertim cũ tãtis Cæſaris bñficiis deuinctus ſit, vel fratris ſui legatione gallica, vel ipſius humanitate, vt nõ ea ꝓbare, q̃ Cæſar velit, oia nõ poſſit. Qua in re imitãdũ ſibiipſi Lẽtulũ fuiſſe, q qua animi magnitudine, & ſimplicitate lit: multos, quos reip. cã læſerat: eiſdẽ reip. cã reconciliatus ſit.

ASCEN.

PErIucũdæ. Epła hæc ſane longa, multa graphice ſcripta Gratiã captat Len. eiq; gratulat. Clo. criminat. Se incõſtãtiæ purgat: q cũ Cæ. Appio Pulchro: Vati. Craſſoq; in gratiã redierit erit factorũ rões afferẽdo ac demũ ſe. Len. ruſſus cõmendatũ facit: vt cũ ordine patebit. Ordo aũt eſt. Literæ tuæ fuerunt mihi periucundæ: qbus intellexi te perſpicere. i. clare videre meã pietatẽ. ñ obſeruantiã, & venerationẽ: in. i. erga te. Et quia dixit pietatem, quæ in ſuperiores eſt, vt in principio ſcripſi, addit. q. d. dixi pietatẽ. ¶ Enim pro quia. qd. i. ad qd dicam beneuolentiam.

HVBER.

¶ ILLVD ipſum no. hæc ꝓnoia hñt emphaſim. q. d. quo noie nullũ põt eẽ maius. ¶ Videat le. putet minus, & longe vilius, qa nõ hẽo vocabulũ, quo poſſim vti ad declarandũ animi mei effectũ, cũ nomẽ pietatis quo nullũ põt eſſe grauius: ſit ẽt vilius: & minus quã exigũt tua merita erga me. de eo. n. Ci. ita ſcri. in oɼone de reditu ſuo. P. Lẽ. parẽs, deꝰ ſalutis nr̃æ: vitæ: fortunæ: memoriæ: nois &c. Itẽ in oɼone ꝓ domo ſua ad põtifices ſic inqt. An. Ego cũ. P. Lẽ. Cõſul. optime de me, ac de repu. meritus &c. ¶ Tuis meritis bñficiis. ¶ Facis abundantia qua. a. qa multũ me amas, nã oia, q̃ ab eo, quẽ amamus, fiunt erga nos: ẽt ſi minima ſunt: ſolẽt tñ nobis eẽ valde grata. ¶ Quę ꝑ. i. omitti. ¶ Sine ne. ſce. ſine impietate. & maxima ingratitudine: & eſt ſenſus: q ſcribis ea eſſe tibi grata, q̃ ꝓ te facio. ¶ Facis. qa multũ amas: & iõ ea ẽt grata hẽs: q̃ nõ ſolũ facere debeo: ſed ẽt: quæ non poſſem prætermittere: qn maximũ ſcelus admittere viderer. ¶ Tibi aũt, hoc dicit. ꝑſpexi, qd egerim ꝓ te: ſed multo clarius cognoviſſes, ſi fuiſſes Romę his tpibus, qbus ab fuiſti a nobis, qa facilius pñtibus, q̃ abſentibus oſtẽdimus mentẽ noſtram. ¶ Nã in eo ipſo. rñſio eſt ad aliã partẽ epłæ Len. q ſi fuiſſet Romæ, floruiſſet cũ Cic. in adminiſtratione reip. idq; aliqñ ſe facturum oſtendebat. Dicit. Ci. ita fuiſſe futurũ: quia ipſi oino floruiſſent in eo ipſo: quod inferius dicit in ſententiis ſenatoriis dicendis: & in oi actione &c. ¶ Floruiſſemus: excelluiſſemus. ¶ Paulopoſt. in ꝓceſſu epłæ, quã alii male diuidunt ab hac. ¶ Senſus ſnia. ¶ Et reſcri. tibi. ſicut incipit reſcribere: cum dicit certiorẽ te ꝑ literas &c. ¶ Sed certe, vel ſaltẽ, vel certe ꝑfecto: vt ſit affirmantis aduerbiũ. ¶ Te authore: cõſiliario non imperitiſſimo. i. cõſiliario nõ oino indocto: & imperito: vitat enim arrogantiam: vt nolit ſe dicere peritiſſimum. ¶ Fideli: hoc enim poſſum de me dicere: q fideliter tibi conſuluiſſem & amanter & eſt ordo, ſed certe ego eſſem vſus te authore amiciſſimo, & ſapientiſſimo. ¶ Et tu, ſubaudi vſus eẽs me cõſiliario fortaſſe &c. cõſiliarius, qui præbet conſilium. ¶ Quanq̃ q hoc dicit ſe tñ lætari, q ipſe Len. imperator in Ciliciа res bene geſſerit. ¶ Victore aduerſus Parthos: & alios hoſtes Po. Ro. qui ꝓuinciæ, imminebat. ¶ Sed certe. q. d. q̃q̃ lætor, q abſens bene geſſeris & res, & prouinciam: tñ maluiſſem te eſſe Romæ: quia quæ tibi debeo multo melius præſenti: q̃ abſenti præſtare potuiſſem, & ita tu fructus, quos tibi debeo vberiores a me præſens accipere potuiſſes. ¶ Fructus. tranſlatio eſt ſumpta ab agris: quæ enim amicis ꝓ præſtitis debemus: tranſlatiue fructus appellantur: quoniam, vt inqt Cice. debemus imitari agros fertiles: qui plus reddunt, q̃ acceperunt.

illud ipſum grauiſſimũ, & ſanctiſſimũ nomen pietatis leuius mihi meritis erga me tuis eẽ videat. Qđ autẽ grata tibi mea erga te ſtudia ſcribis eẽ: facis tu qdem abũdãtia q̃dã amoris, vt ẽt grata ſint ea, q̃ ꝑtermitti ſine nefario ſcelere nõ pñt. Tibi aũt multo notior, atq; illuſtrior meus in te aius eẽt, ſi hoc tpe oĩ, quo ſeiũcti fuimus, & vna, & Romæ fuiſſemus. Nã in eo ipſo, qđ te oñdis eſſe facturũ: quodq; & in primis potes, & ego a te vehementer expecto: in ſententiis ſenatoriis, & in omni actione, atq; adminiſtratiõe R. P. floruiſſemus. de qua oſtẽdam equidem paulopoſt qui ſit meus ſenſus, & ſtatus: & reſcribam tibi ad omnia, quæ quæris. Sed certe & ego te authore amiciſſimo, ac ſapientiſſimo, & tu me conſiliario fortaſſe non imperitiſſimo, fideli quidẽ, & beneuolo certe vſus eſſes. quanquã tua quidẽ cauſa te eſſe Imperatorẽ, prouinciãq; bene geſtis rebus cum exercitu victore obtinere, vt debeo, lætor. Sed certe qui tibi ex me fructus debentur: eos vberiores, & præſtantiores præſens capere potuiſſes.

Fructus

IO. B. E. V.

Nefarium Scelus

¶ Sine nefario ſcelere: magna verborũ vi: vel illo nefario: vel ſcelere. Siqdẽ nefarium dicamus q̃ſi ſine farre: quo maiores nři in ſactis ad expiationes ſunt vſi: & ſcelus ꝓprie id dicat: qđ in patriã cõmittit. q̃ſi ita ſentiat futurũ illud plane ſcelus oium maximũ: ſi i Lẽtuli cã nõ oi ſtudio, cura, induſtria elaboraſſet. & ſane nihil igrato hoie deteſtabiliꝰ. ¶ Cõſiliario fortaſſe nõ impitiſſimo: forma modeſtiæ. ¶ Fideli & bñuolo: tria videlicet ſunt, q̃ i cõſiliariis, vt diximus reqras. prudentiã. fidẽ. bñuolentiã. ¶ Quanq̃ tua qdẽ cã: hoc ad ſuperiore epłam pertinet: vbi de rumore rei bene geſtæ ſcribit Cicero.

ASCEN.

¶ Cum illud grauiſſimũ. & ſanctiſſimũ nomẽ pietatis videat mihi eẽ leuiꝰ. i. minoris momẽti: meritis tuis erga me: q ãt ſcri. me ſtudia erga te eẽ grata tibi, tu qdẽ. i. certe. Nõ tñ ſignãt ꝓprie certe: ſed cũ ſit expletiua cõiũctio ad ornatũ ponit, viq; q̃dã hẽt ꝑ aliã vocẽ ñ explicabilẽ: facis ſup. id: q̃dã abũdãtia amoris: vt ẽt ea, q̃ ꝑtermitti ñ pñt ſine nefario ſcelere: ſint grata. ſ. tibi. Aũt. i. ſed aius meꝰ i te eẽt tibi mlto notior, atq; illuſtrior. i. clarior, & ꝑſpectior: ſi fuiſſemꝰ oi. i. toto hoc tpe quo fuimꝰ ſeiũcti. i. ſeparati: & . i. ſimul vna. i. i vno loco, & Romæ: vbi de rebꝰ tuis actũ ẽ. Nã nos floruiſſemꝰ i eo tpe: qd. i. quã rẽ &c. alii legũt i eo ipſo: qđ tu oñdis facturũ te eẽ. ſ. cũ aderis: & qđ tu potes i primis: & ſup. qd ego expecto vehemẽter a te. ¶ Floruiſſemꝰ: inqt: i ſentẽtiis ſenatoriis. i. i ſenatu dãdis, aut datis: & i oi actione: atq adminiſtratione reip. de q̃. ſ. rep. eqdẽ: ego qdẽ oſtẽdã paulopoſt: q ſit ſenſus meus. i. qđ ſentiã: & q ſtatus ſup. eius, aut meus i ea. & reſcribã. ſ. paulopoſt tibi ea, q̃ q̃ris. Sed certe. i. indubitate: & ego ſup. vſus eſſem te authore amiciſſimo: ac ſapiẽtiſſimo: & tu vſus eſſes me conſiliario non imperitiſſimo fortaſſe: qđ per modeſtiam addit, quidem, i. quod dicere licet vſus eſſes conſiliario fidelis

fideli, & certe.i.omnino indubitanter:beneuolo si.s.si Romæ fuisses. Quanq̃ ego lætor, vt debeo tuā qdē cā.i.pp bonum tuū nō meū:te esse imperatorem.s.in Ciliciæ: & obtinere puinciam rebus bene.i.feliciter gestis:cum exercitu: victore, sed.i.attamen:certe tu præsens, si pręsens fuisses:potuisses capere ex me eos fructus, qui debentur tibi ex me, vberiores:idest foecundiores, seu ampliores & præstantiores.

¶VLCISCENDIS. puniēdis vel vindicādis:nā vlcisor vtrū q; significat, authore Asconio Pe. q̃q̃ parū differre videāt:sed hic melius vindicandis. Est aūt vlcisci fine vindicare, iniuriā nō impunitā relinqre, & q̄si par pari referre vt summatim diffiniā, est maledictum aliquod, aut malefactū defendere.

HVBER.
Vlcistor
Vindico

In eis vero vlcisc̄edis, quos tibi partim inimicos esse intelligis pp tuā ppugnationē salutis meæ, partim inuidere pp illius actionis amplitudinem, & gloriā, mirificū me tibi comitē pbuissem. q̃q̃ ille perennis inimicus amicorū suorū, qui tuis maximis beneficiis ornatus, in te potissimum fractam illam, & debilitatā vim suam contulit:nostrā vicē vltus est ipse per sese. ea est enim conatus, qbus patefactis, nullā sibi in posterū nō mō dignitatis, sed ne libertatis qdē partē reliqt.

¶Partim inimicos esse. ostendit hic duas fuisse causas:q̃a sibi inimicos cōparauerit, aut q̃a defendir Ci. aduersus impetū Clodii:aut q̃a pulcherrime, & cū summo honore egit puinciā, ob quā multi ei inuidebant, neq; volebant ei decerni ea: q̄ victoribus imperatoribus a Popu. Ro. decerni solebant. ¶Propugnationē defensionē. ¶Salutis meæ. vitæ meæ:cū in exiliū exire coactus sum. ¶Amplitudinem, dignitatem. ¶Illius actionis. aut quod optime gesserit res in prouincia:aut certe propter ea:quę in consulatu antea gerat:vt dixit superius. Magna est memoria cōsulatus tui:de quo multi inimici ei in videbant. ¶Mirificū. magnum, & audentem plusquam existimet. ¶Quanq̃. quasi dicat habuimus ēt deos nobis fauentes:quia ille sceleratus Clo. perpetuus inimicus oīum:qui de eo bn̄meriti sunt p nobis vindictam fecit de seipso, q̃a pp sua scelera amisit oēm dignitatem & libertatē in futurū. ¶Quāq̃ ille:non dicit, q̄ sit:sed intelligit Clo. ppetuus inimicus amicorū suorū:qui semper malefecit his, a quibus est bene affectus. ¶Ornatus. adiutus. ¶Tuis maximis beneficiis, q̄ ei semper fauisti: & auxilium præstitisti, vt extolleretur. ¶In te potissimum, præcipue in te:q̄nāuis idē fecerit in alios. ¶Fractam vim. quia iam amisit authoritatem:neq; tantum potest quantum poterat, cum me oppugnauit. ¶Contulit. coniecit, conuertit. ¶Vltus est autē vicem nostram ipse sese.i.de seipso fecit vindictam pro nobis. ¶Sese.i.in seipso. Se & sese. Seruius in arte a Cæsare ita distingui ait, vt se dicamus:cū aliquem quid in alium fecisse ostendimus:vt hic fatetur se nocuisse mihi. Cum autem seipsum, tunc dicimus sese. ¶Vicem nostram.i.quod nos facere debebamus.i.vice nostri. ¶Est enim ea. ostendit, quid egerit contra seipsum. Est conatus. tentauit:aggressus est. ¶Ea quibus patefactis. sacrilegium eius intelligit, cum ad sacra deæ bonæ muliebri habitu ausus est venire, pp amorem Pompeiæ vxoris Cæsa. ¶Nō modo dignitatis. quia propter foeditatem suorum scelerum omnibus honoribus indignus habitus est. Neq; enim solum Pompeiæ Cæsa. vxoris moechus fuit:sed etiam cum duabus sororibus cōcubuit, quarum altera nupserat Lucullo:altera Metel. clarissimo viro:quæ multis in locis Cice. commemorat. Refert etiam Liuius: & Plutarchus. ¶Sed ne libertatis. quia liber esse non potest:qui aliquo publico scelere est pollutus:neq; enim potest:aut etiam audet se defendere qui se infectū cognouit. Vnde Iuue. Vn̄ tibi frontem libertatemq; parentis: Cum facias peiora senex.

Se
Sese

¶PRO pugnationē salutis: & amplitudinē actionis. vtrunq; ad Lentuli consulatum referendum est. nam, q̄ Ciceronis salutem tutatus acerrime sit:hoc Ciceronis inimici iniquissime tulerant:quod vero summā ex eo facto laudem, cū apud populum Ro. & equestrem ordinem:tum vero apud senatum fortissimi.s. & constantissimi cōsulis:simul & grauissimi hoīs reportarat:id amplitudinē actionis addidit. q̄uis enī summo oīum ordinum studio Ciceronis in patriā reditus expeteretur. & Pōpeiā vel ob id, q̄ Clodius ipsum insectari coeperat:hoc enixissime curaret: & Ciceronis frater, & amici alii summopere cōtēderent:Lētulo tn̄, vt ex huiusce epistolis libri, & oronibus apparet:tanq̃ authori, & salutis suę Deo, vt ipse sæpe in orationibus, ēt atq; ēt debebat. qppe q̄ cū primū cōsulatū init:nihil antiquius habuit: reiectis aliis oībus curis. q̄ vt ipsum Ciceronē ab exilio reuocaret, quare apparet (vt opinor) amplitudinem actionis ad Ciceronis restitutionē pertinere. Agitur enim hic de rebus ante a Lentulo gestis:non quæ tunc in prouincia gereret sed & illud quēuis dormitantem admonere potuit: Tum q̄ in orationibus Cicero magnam ex hoc facto laudem Lentulo tribuit: Tum q̄ superius addidit magnā esse memoriā consulatus illius. neq; enim in tanta re, quanta erat Ciceronis restitutio:vt pellendi Clodiani ferro, & armis de foro fuerint:priusquā referri tuto potuerit:exiguū, aut prudentiæ, aut constantiæ suæ, aut fortitudinis specimen dedit, qn̄ cōtra maximas aduersariorū opes res erat gerenda. ¶Quanq̃ ille perennis inimicus. Clodium intelligit:q̄ cum antea amicus Ciceroni fuisset:mox illi infestissimus euasit: sed & cū Pōpeio studere in primis simulasset, in illū nō multo post Ciceronem expulsum pbra grauissima iactauit: & insidias vitæ hominis præstantissimi tetendit, vt hæc pręcipue causa restituendi Ciceronis fuerit. ¶Nostrā vicem vltus est ipse sese:non video qui bene de sacris Bonę deę violatis intelligi hoc in loco possit:cum res illa tribus ante annis gesta sit, & nunc Cicero ea potius innuat:quę post reditū suū gesta esse videantur, quare mihi illa videtur innuere potius, q̄ post Ciceronis redditū ab illo summę audacię facinora patrata sunt quo.s. tpe & Ciceronē, & Ciceronis fratrem Quintum ferro appetierit: & basilicę partem cum Ciceronis domo, quam instaurandam locarat, diruerit. Tū vero illum plane interfectum iam a Milone significet. cum.s. addit, nullam iam sibi partem reliquisse.

IO B.E.V.
Nota historiam

¶Vero.i.sed. ego pbuissem.i.exhibuissem me comitē:qui minor est, q̄ socius:mirificū.i.mira facientē:in vlciscēdis eis, quos intelligis tibi esse parti inimicos, pp tuā ppugnationem salutis meę.i.q̃a pugnasti p salute mea: & intelligis pti inuidere tibi pp amplitudinē, & gloriā illius actionis.s.q̄ reductionē Cic. obtinuit, nullo.n.mō de rebus gestis in prouincia loqtur:cū antea, q̄ in prouinciā abierit, hanc inuidiā cōtraxerit:neq; de rebus gestis in consulatu:cū cōsulis non sit agere causas, sed dicere snias. ¶Quāq̃.i.nihilominus ille perēnis inimicus amicorū suorū.i.a qbus bn̄ficiū accepit:videlicet Clodius:q̄ ornatus.i. honorifice adiutus tuis maximis bn̄ficiis:contulit potissimū in te suā vim: illā fractam, & debilitatā:ita, vt nō posset nocere:ipse vltus est sese.i.i seipso vice nr̄a:aut sint accusatiui casus sese:sic vltus est vicē nr̄am.i.quē nos vlcisci debebamus:videlicet sese. docet q̄uo vltus sit. ¶Eni.i.q̃a, ipse conatus ē ea, videlicet sacrilegiū, adulteriū, & incestū cū Pōpeia vxore Cęsa. noctu in veste muliebri, dū agerent sacra bonę deę nō adeūdę viris. A quo tn̄ scelere p corruptionē iudicū liberatus est: Cęsare potius dissimulante, q̄ psequēte vltionē criminis:repudiū tn̄ vxori misit: q̄ diceret domū amplifici viri nō solū culpa, sed ēt suspiciōe culpę debere vacare, Ne tn̄ Cęsarē lędat Ci. nō dicit sacrilegiū ppetrasse, qd ēt nō cōstat, sed conatū eē, dephēsus eni, & agnitus fuerat. ¶Quibus.i.sceleribus eius patefactis, nā i ius vocatus ē ob ea:sed vt dixi absolutus, nullā.i.nō vllā:nō reliqt sibi in posterū.i.i tp̄s post illa futurū. vllā partē:nō mō dignitatis:sed ne qdē,i,nō saltē:aut non ēt libertatis, Non enim liber est censendus tali scelere obnoxius

ASCEN.

Te autem & si mallem in tuels rebus expertū, q̄ ēt in tuis, tñ in molestia gaudeo, eādem fidē cognoscere hominū, nō ita magna mercede, quā ego maximo dolore cognoram. De qua rōne tota iam videt mihi exponēdi tempus dari: vt tibi rescribā ad ea, quę q̄ris. Certiorē te per lr̄as scribis esse factum, me cum Cæsare, & cū Appio esse in grā: teq; id nō rephendere adscribis: Vatinium aūt scire te velle ostēdis, q̄bus rebus adductus defenderim &, laudarim. quod tibi vt planius exponam: altius paulo rationem meoꝝ cōsilioꝝ repetā, necesse est. Ego me Lentule initio reꝝ, atq; actionum tuarū non solum meis, sed ēt R. P. restitutum putabāt

HVBER. ℂ T E autē sensus est: & si mallē te potius expertū esse in rebus meis: quā in tuis, q̄lis sit fides hoium: qa pluris facio res tuas, q̄ meas: tū gaudeo, quod nō cognoscas fidē hoium tāto tuo dāno: q̄to dolore ego cognouerim. ℱ In re. meis. in meis cōmodis. ℱ In mo. quā capio de rebus tuis ita exagitatis. ℱ Gaudeo. accipio hāc lętitiā, & cōsolationē. ℱ Te cognoscere eā fidē. qa vt alibi Cic. ita amicitia, & fides hoium aduersis pbat: sicut aurū igni. ℱ Non ita magna mercede. nō tā caro ꝑtio: vt vulgo dicimus: vel nō tā magna ipensa; & dāno. ℱ Quā maximo do, meo q̄ maximo. i. q̄to maximo ℱ Ego cogno. fi. hoium: qa nō tanta fuerat merces eorū: q̄ dignitate tua violata amisisti, quātus dolor afflictæ, & ppe pditæ salutis meæ. ℱ De qua rōne. de qua re, & cā & negocio. ℱ Tēpus. occasionē quādā, & opportunitatē. ℱ Dari. offerri qa incidenter feci mentionē de fide hoium: quā variā erga me cognoui magno dolore eo tpe: quo a Clo. Clodianisq; oibus iniq̄ssime sum vexatus. ℱ Vt rescribam tibi. ostendit igit hāc eplam totā esse rñsiuā. ℱ Ad ea, quæ q̄ris. a me scire. ℱ Certiorē. nō est initiū eplæ, vt qdam male sentiunt, sed vt ex verbis ꝑcedentibus apte pspicit: coniungitur cū superiori textu eplæ. ℱ Factum certiorem. edoctum esse: intellexisse. ℱ Appio. qdā frustra somniant Appiū Clodium: per quem coactus est in exiliū ire. cū apud nullū oino legatur: quod cū eo reconciliatus sit: sed Appium intellexit Pulchrum cognomēto: ad quem multas epistolas scribit li. iiii. in qbus Ci. fatetur se in gratiā redusse, & simultatē deposuisse. ℱ Vatiniū aūt. in hunc inuectus est Ci. vehemēter in cā, & extat oro Ciceronis admodū cōtumeliosa in Vatiniū testem. ℱ Ostēdis significas p literas tuas. ℱ Adductus. motus: cōpulsus: laudarim: & defenderim his. n. duabus rebus maxime demonstratur recōciliata grā. ℱ Laudarim: quē ante mille criminibus onerarim. ℱ Defenderim. quē totis viribus oppugnauerim. ℱ Planius. aptius. ℱ Necesse est repetā. sumā, reuocē, & subauditur vt repetā. ℱ Altius. longius: magis ab initio. ℱ Cōsiliorū. cogitationū, deliberationū. ℱ Ego. vt diximus supra: hoc ꝓnomen in principio orationis præ se fert grauitatē, & veritatē narrationis. Dicit enim Cice. post restitutionē suā se ita fuisse gratū, vt nō solū existimaret se restitutū suis: sed ēt multo magis ipsi reipub. & non solū existimasse se debere Len. a quo pręcipue fuisset adiutus: sed etiam debere ipsi reipu. eum animū, quē antequā accepisset hoc singulare beneficiū, debebat communi officio ciuium. ℱ Actionum tuarum. quæ in tuo consulatu pro me restituendo apparuerunt. Aut re vera actionum tuarum in tuo consulatu, quem egisti de instaurandis ædibus meis, quæ per Clodium fuerant dirutæ: & de restituendis mihi reliquis, quæ amiseram. ℱ Meis. fratri, & liberis, & amicis, & propinquis.

Ego

IO. B. E. V. ℂ C V M Appio, & Cæsare. De Appio li. iii. q vero addit de Cæsare, illud plane significat tēpus, quo post legatū. Qu. fratrē Cæsari datū, & Treba. cōmendatū: summa plane familiaritate illi couinctus sit, adeo vt sæpe Cicero in epistolis fateatur, Cęsarē a se tantū amari: quantū excepto Pōp. aliū ferme neminē. ℱ Vatiniū autē. Hic est P. Vatinius cognomēto Testis Calui oratoris inimicitiis clarus. q cū se eloquentia Calui dānandū timeret: exurgens e subsellio, nū, inqt, iudices: si iste disertus est, ideo me cōdēnari oportet. fuit hic non ludibrio solū Roma. Popu. sed odio, vt illum quādoq; edentē gladiatoriū munus lapidibus petierint. Vnde Casselli facetum illud plane responsum. Qui post legē latam, nequis nisi pomum in theatro iaceret interroganti an nux pinea pomū esset: si in Vatiniū iecetis, pomum est, respondit, Sed in eo iudicio, quo illū Caluus accusauit, cū frontē sibi Vatinius candido sudario tergeret, idq; ipsum in inuidiā vocaret accusator, quis, inquit reus iam, panē tñ candidum edo. Assecutus hic tribunatum Pompeii, Cęsarisq; fauore: illū totū ad Cæsaris gratiā gessit. subinde vero, cū iisdem fautoribus præturā peteret, turpiter priore die mentito Pōpeio, quasi de cælo seruasset, qm̄ Marcū Catonem prima tribus prætorem renunciarat, sequenti magnis largitionibus fretus, vicit, Catoq; maximo po. Ro. dedecore repulsam passus est: vt Caluus illi occurrens perfrica, inqt, frōtem Vatiniū te digniorem putas prætoreq;, q̄ Catonē. Accusarat & hunc prius Cicero magna quidem contentione & acerbissima oratione: quæ adhuc extat, lacerarat, nullumq; visus est flagrātiore odisse odio pręter Clodiū. Adeo vt Ouinio Vatinii liberto factus obuiā, cū de valetudine dñi interrogasset, recteq; illū hse respondisset Ouinius, recte. ergo mortuus est. sed & mire illū elusit, cū glorianti Vatinio se bina millia iā ambulare posse, qm̄ æger antea pedibus cōmodioris valetudinis esset factus. Nil mirum, inqt, dies enim longiores sunt. Atq; idē cū de Vatinii morte nunciatum esset, cuius parū certus dicebatur author, interim, inquit, fruar vsura. Cæterū reuersus ab exilio Cicero, Pōpeii ꝓcibus & Cæsaris contentione victus, non solū Vatinio reconciliatus est, sed illū insuper saluis eius rebus defendit. Cice. in Philip. xi. P. autem Vatinius, qui decimo anno iure laudatus a nobis, & hoc tēpore merito laūdandus est: aperuit olim Dyrrhachii portas Bruto, & exercitum tradidit, sed & ipse Vatinius in epistola clientē se Ciceronis appellat. Ordo deinde ciuili bello, secutus Cæsarē nauali ꝑlio, Octauiū Pōpeianarū partiū ducē vicit, & Dalmatiæ quibusdā expugnatis oppidis imperator a militibus appellatus. Quinti. Macr. Seneca, Plutar. Cæsar. fuit vero alter Vatinius bñuētanus Neronis tpibus sutrinæ tabernæ alūnus inter fœdissima Neronianæ aulæ portenta corpore detorto: q Scurrilibus, primo. facetiis ad cōtumelias, ad optimi deinde cuiusq; criminationē cōparatus. eo vsq; valuit: vt diuitiis, gratia, vi innocētiū primus esset, huius celebrati sunt Vatiniani calices. Tacitus. Iuue. Martia.

Vatinius

Vatinius bñuētan?

Vatiniani calices.

ASCEN. ℂ T E autem &c. Etsi. i. quanquā ego mallē te expertū esse in rebus meis: q̄ ēt in tuis. i. licet mallē in meo malo: quā in tuo te quorundam pfidiam deprehendisse: tñ ego gaudeo ēt in molestia. i. in re molesta te cognoscere eam fidē: q nulla est: hoc est perfidiam tēporū non ita magna mercede: quia nō in periculo vitæ: vt ego: sed duntaxat dignitatis: quā. s. fidem hominum. i. perfidiam: ego cognoram maximo dolore. ℱ De qua ratione. i. consideratione, aut re tota: videretur tempus exponendi. i. vt exponatur: iam dari: vt ego perscribam: idest respondeam tibi ad ea, quæ quæris. ℱ Tu scribis te factum esse certiorem: idest certificatum esse per literas: me esse cum Cæsare, & Appio. i. in gratia, & reconciliatione. & scribis te non reprehendere id. autem: idest sed: tu ostendis te velle scire: quibus rebus ego adductus. i. prouocatus. defenderim, & laudarim Vatiniū manifestum nuper inimicum. ℱ Quod. i. quam causam: vt ego exponam tibi plenius. i. satis plene: necesse est: sup. vt repetam paulo altius rationem consiliorum meorum. ℱ Ego o Lentule putabam me: initio: idest ab initio rerum, & actionum tuarum. s. pro me: esse restitutum non solum meis scilicet amicis, & necessariis: sed etiam reipu. vt in ea florerem, sicut ante exilium.

ℂ Et qm̄

& quoniã tibi incredibilẽ quendã amorem, & oĩa in te ipsum summa, ac singularia studia deberẽ, R, P, q̃ te in me restituẽdo multũ adiuuisset, eũ certe me animum merito ipsius debere arbitrabar, quẽ antea tantummodo cõi officio ciuiũ, nõ aliquo erga me singulari beneficio debitũ praestitissem. Hac me mente fuisse, & senatus ex me te Cos. audiuit: & tu in nostris sermonibus, collocutionibusq; ipse vidisti & si iam primis tẽporibus illis, multis rebus meus offendebatur animus: cũ te agente de reliqua nostra dignitate, aut occulta nõnullorũ odia, aut obscura in me studia cernebã. Nã neq; de monimẽtis meis ab iis adiutus es, a qbus debuisti, neq; de vi nefaria, qua cũ fratre erã domo expulsus: neq; hercule in iis ipsis rebus, quae q̃q̃ erant mihi propter rei familiaris naufragia, necessariae, tamen a me minima putabantur in meis damnis ex authoritate senatus resarciendis, eam voluntatem, quam expectaram, praestiterunt. Quę cum viderem (neq; enim erant obscura) nõ tamen tã acerba mihi haec accidebant, quam erant illa grata, quę fecerant.

HVBER. ¶ ET. qm̃ deberẽ tibi. sensus est. Et qm̃ debebã summopere amare: p quẽ pcipue fuissem restitutus: arbitrabar me ẽt debere reip. q̃ fauisset tibi in restitutione mea: saltẽ eũ animũ, quẽ debebã antea: sicut caeteri ciues: cũ nondum essem affectus tam singulari bñficio. ¶ Incredibilẽ. maximũ. ¶ Singularia. vnica: pcipua, q̃ i. q̃ p nullo alio debeo. ¶ Studia. plusq̃ amor. ¶ Aduenisset. qa multorũ ciuiũ optimorũ fauore est restitutus Ci. quos nunc itelligit p rẽpu. ¶ Certe. saltẽ. ¶ Eũ. talẽ. ¶ Merito singulari bñficio restõnis meae. ¶ Tantũmõ. nõ alia, ppria, aut speciali obligatione. ¶ Cõi officio: qa oẽs ciues cõiter debent reip. suae. ¶ Debitũ, obligatũ. ¶ Non aliquo singulari beneficio: sicut nũc est debitus hoc tanto bñficio. ¶ Praestitissem. exhibuissem: demonstrassem. ¶ Hac mẽ. hoc pposito. hac intẽtione. ¶ Te cõ. cũ esses cõsul. ¶ Vidisti cognouisti. collocutiõibus familiaribus cõgressionibus iter te, & me. ¶ Primis tẽ. postq̃ fui restitutus. ¶ Offendebatur. molestia afficiebat. ¶ Cũ agẽ. te. tractãte. ¶ De re. vt p̃ter reditũ meũ restituerẽtur mihi reliq̃, q̃ amiserã. ¶ Aut oc. sensus ẽ. aut cognoscebã qbusdã me clã odio hñi: aut nõ satis apte mihi faueri sicut debebant. ¶ Obscuriora. aliquãtũ obscura: nõ satis aperta. ¶ Studia. fauores: voluntates. s. cognoui, qd qdã mihi aperte fauere nõ auderẽt. ¶ Nã neq;. dicit in qbus rebus maxime cognouerit quorũdã vel occulta odia, vel obscura studia. ¶ Nã neq; sensus est, cum ageres de monimentis meis, de vi nefaria vlciscẽda, quã intulerat mihi Clodius: deniq; de restituẽdis mihi oibus iis, q̃ añ amiserã, nõ adiuuerunt te, q debuerunt adiuuare: i quo cognoui qd aut oderant me: aut apte fauere nõ audebant: neq; p̃stiterunt eã voluntatẽ: quã ab eis expectabã. ¶ De monimẽtis. de domo mea, quam Clodius libertati dicauerat. de q̃ Lẽ. saepe egerat in senatu, & apud põtifices: vt restitueret Cic. & extat oro ipsius Ci. de domo sua ad pontifices: in q̃ oñdit domũ suã a. P. Clodio iure concremari nõ potuisse, petitq; eã sibi restitui, quam multis in locis in ea orone monimẽtũ appellat: q Clo. iactaret se eam cõsecrasse i. monimẽtũ, & ppetuã memoriã libertatis, cum potius electo Ci. amissa esset libertas: vnde in p̃dicta oratione sic, inqt, cũ de libertate locutus esset. Haec me domo mea pellet haec vltrix afflictae ciuitatis reip. spoliis ornabitur: haec erit in eo monimẽto: quod positũ est: vt esset indicium oppressi senatus ad memoriã sempiternã turpitudinis: & multis aliis in locis in ea oratione monimẽtũ appellat domũ suam. Est autem monimentũ alicuius rei memoria: a mentis monitione dictum. ¶ De vi. violentia. qa Clo. eiecit Cice. armata manu. ¶ Cũ fratre. qui, q̃uis non fuerit eiectus ex vrbe: est tñ eiectus domo sua, quã Clo. incenderat, vt est in oratione pro Milo. & absente fratre ita vexatus: vt cũ de eius restitutione ageretur: orta contentione vno tribuno vulnerato: & multis aliis interfectis: ipse nõ alia via euaserit: q̃ q se mortuum fingens inter cadauera per forum iacentia delituerit: author Plu. in vita Ci. ¶ Neq; hercle, ordo est, neq; hercle p̃stiterunt eã voluntatem, quam expectabam in iis rebus: quae tñ minimi a me putabantur, q̃uis erant mihi necessariae pp naufragia rei familiaris. ¶ His ipsis rebus. q. d. minimis: & itelligit supellectilia, & agros &c. quę Ci. rapta fuerant: quae q̃uis ille parui faceret, tñ dicit sibi fuisse necessaria: pp magnũ infortuniũ exilii: quod perpessus fuerat. ¶ Erant necessariae, qa in eiusmodi casu solent oia esse necessaria: q̃ fortuna prospera videbantur superflua. ¶ Minimi putabantur. quia non erant vera bona: sed fortunae subiecta. ¶ Naufragia. cõparat enim semper Cic. dissensiones ciuiles tempestatibus: damna vero, quae ex eis patitur, naufragia appellat: vt in oratione p Milone. Equidem caeteras tempestates, & procellas in illis duntaxat fluctibus concionum &c. Naufragus aũt dicit naui fracta eiectus, & naufragiũ ponitur modo pro nauigandi periculo: modo pro nauigationis damno, & infortunio, & iactura ergo hic naufragia iacturas, & amissiones intelligamus. ¶ Sarciendis, tractum a vestibus. quae dissutae sarciuntur. i. cõponuntur: ergo sarciendis. i. cõponendis: quia erant dissipatae exilio meo, vel instaurandis, & emendandis, unde & sarcinatores (teste Nonio) sutores dñr. ¶ Neq; enim erant. parenthesis est. ¶ Obscuta, occultae: sed apertissima. ¶ Non tamen tam acerba. i. non tã iniquo animo ferebam haec, in qbus non adiuuabam te causa mei, q̃ habebam grata ea, quae fecerant: cum me restituendum & censerant, & dixerant. ¶ Acerba. molesta. grauia. ¶ Illa, quae fecerant. in me restituendo.

Monimẽtum.

Naufrag.

Naufragium

Sarcinatores.

ASCEN. ¶ ET. qm̃ ego deberẽ tibi icredibilẽ quedã amorẽ: & oia summa, ac singularia in te ipsum: arbitrabar me debere reip. q̃ in me restituendo. i. in restitutione mei: adiuuisset te multũ. Hoc enim nomine Lentulus Ciceronis restitutionẽ impetrauit: q oñderet reip. maxime vtilẽ fuisse, ac fore debere: in quã certe. i. saltem eũ animũ. i. eum affectũ. merito. i. pp meritũ ipsius. quẽ ego praestitissem debitũ antea, tm̃mõ. i. dũtaxat cõi officio ciuiũ. i. qd oẽs boni ciues reipu. debent. nõ aliquo singulari bñficio erga me. ¶ Et. i. simul: leuatus audiuit ex me te consule. i. cum dicerẽ corã te consule & i. simul ipse. i. tu vidisti. i. agnouisti: est enim videre teste Augustino, cõe ad oẽs sensus. in nostris sermonibus & collocutionibus. s. priuatis, me fuisse hac. i. huiusmodi mente. i. hoc aio in rẽpu. ¶ Etsi. i. q̃q̃ animus meus offendebatur multis rebus iã primis illis tpibus: cũ te agẽte de reliq̃ nra dignitate. i. de restõne i pristinae locũ dignitatis, cernebã aut occulta nõnullorũ odia, aut obscura studia in me. i. fauores dubitos, vt ab iis, q nõ auderent aut nollent adhuc indicare, q mihi studerent. ¶ Nã neq; adiutus es ab iis, a qbus debuisti. s. addiuuari: de monimẽtis meis. i. de domo mea: quã Clodius, vt ẽt aeternum rei monimẽtũ libertati dicauerat, mihi restituendae: neq; adiutus es de vi nefaria, qua eram expulsus domo cũ fratre. ¶ Neq; hercle praestiterunt eã voluntatẽ: cũ expectarẽ in iis ipsis rebus. i. fortunae bonis, quae quã quã erant mihi necessaria pp naufragia. i. plenariã perditionẽ, nedum iacturam rei familiaris: qa in naufragio omnia pereunt: in iactura tantũ, q̃ ad deonerandã nauim eiiciuntur, tñ putabantur. i. aestimabãtur a me minimi. s. valoris: in dãnis meis resarciendis. i. recuperandis ex authoritate senatus. ¶ Quae. s. eorũ neglecta studia: aut odia in me: cum viderem. i. perspicerem: neq; enim erant obscura, tñ haec non accidebant mihi tam: idest tantum acerba: quam. i. quantum illa, quae fecerant. i. restituendo me vrbi. Vide tamen an ne potius legẽdum sit quae feceram: vt sit licet ingrati essent in me: gratum tamen erat, q bene de illis meritus eram: erant grata. s. mihi.

Itaq; q̄q̄ & Pōpeio plurimū te qdē ipso prædicatore, ac teste debebā: & eū nō solū bñficio, sed amore ēt, & ꝑpetuo quodā iudicio meo diligebā: tñ nō reputans qd ille vellet, ī oībus meis sentētiis de R.P. pristinis ꝑmanebam. Ego sedēte Cn. Pōpeio, cū, vt laudaret P. Sextiū, introiisset ī vrbē: dixissetq; Testis Vatinius, me fortuna, & felicitate C. Cęsaris cōmotū, illi amicū esse cœpisse: dixi me eam Bibuli fortunā, quā ille afflictā putaret, oīum triumphis, victoriisq; anteferre: dixitq; eodē teste alio loco, eosdem esse, q Bibulum exire domo phibuissent, & qui me coegissent. Tota vero interrogatio mea nihil habuit aliud, nisi reprehensionē illius tribunatus: in qua oīa dicta sunt libertate, aīoq; maximo de vi, de auspiciis, de donatione regnorum: neq; vero hac in causa modo, sed cōstāter sæpe in senatu, qn etiā Marcellino & Philippo Coss. No. Apr.

HVBER. ❡ITAq;. cōclusio, vel potius illatio, quædā ex superioribus: qbus dixit se nullius odio, aut alia cā potuisse vnq̄ alienari a repu. Nunc igit̄ dixit, q̄ q̄uis plurimū deberet Pōpeio: nō solū qa fuerat ab eo adiutus in restitutione: sed et qa eū semp amauerat: & de eo semp bñ iudicauerat: nō tñ habuit tñ respectū qd ipse Pō. vellet: q̄ ꝑmansit sp in pristinis sententiis suis de repu. ❡Te pdicatore. te assertore: & aperte dicente me ei plurimū debere. ❡Iudicio meo. quod de eodē peroptimū habuerā. ❡Non reputans. nō considerans: aut cogitans. ❡Permanebam. perseuerabam. ❡Pristinis consuetis: quas sñias habuerā ēt ante exiliū meum. ❡Sententiis de repu. videtur hoc dicere: q̄ q̄uis plurimū faceret Pōp. cui plurimum debebat, & ipse Pōpeius fiueret Cęsari, cui volebat prorogare prouinciā in alterum quinquennium: cuius demq; dignitatē omnino sustinebat, & defendebat: cum in aliis, tum vero in diuisione agri campani: tñ nunq̄ vllo respectu Pōpeii potuit deterreri, quo minus diceret pro tep. quod sentiebat: cum maxime spreto Bibulo a Cęsare eius collega, ita vt nusq̄ in cōsulatus dignitate noiaretur, nō dubitauerit dicere se pluris facere iacentē fortunā & calamitatē Bibuli: q̄ Cæsaris authoritatē: quod ita declarat. ❡Ego sedēte Cn. Pom. vt audiret orationē Sextii. ❡Cū Sextius venisset in vrbē, qui oibus comitiis declaratus quæstor venerat ad vrbem: vt de laudibus Pōpeii diceret. Vatinius vero Testis dixerat Ciceronē adductū felicitate, & fortuna ꝓspera Cæsaris cœpisse eē illi amicum: cui Cicero respondit se pluris facere fortunā Bibu. quam ipse Vatinius afflictā putaret: q̄ oēm felicitatē, & oēs victorias Cæsaris: vt ostenderet in eligenda amicitia Cęsaris se non fortunam, sed iudicium secutum esse. ❡Dixissetq; Testis Vatinius ita est ordinādus textus, vt intelligamus, & cū Vatinius Testis dixisset me cōmotum fortuna, & felicitate Cæsa. cœpisse esse amicū illi: ego dixi me anteferre fortunā Bibuli &c. Nam si Testis Vati. sit parenthesis, vt qdā imperiti historiæ, & male intelligentes Ci. interpretant̄, qs erit nominatiuus huius verbi, dixisset; neq; enim intelligi pōt Sext. q erat amicissimus Cicero. neq; hoc dixisset. ergo necesse est dicere. Dixisset Vati. Testis contra Mil. & Sex, vt patet in oratione aduersus ipsum Vatinium. ❡Commotum. adductum incitatū. ❡Ille. Vatinius. ❡Vellet. cuperet. ❡Afflictam. quassatam: miserā: quia a Bibulo semper Vat. dissensit, & vt est author Ci. in oratione contra Vati. Teste: voluit ēt eum in vincula ducere: cum ipse Bibu. bene de repu. sentiret, & nusquā ꝓgrederetur, cū esset collega Cæsa. in consulatu: qnimmo toto tpe sui consulatus teste Cice. & Plutar. in vita Cæsa. cōtinuit se domi clausum superuacaneū puto ponere verba Ci. in oratione contra Vati. q̄ hunc locū declarant. ❡Eodem teste. sunt, q putent intelligi eodē Vati. teste. quod nō ꝓcedit: qa hæc nō dixit Cic. teste Vatinio: sed dixit ipsi Vatin. ❡Eodē. subaudi Sextio. ❡Teste. pręsente, audiente, & hic est verus sensus. ❡Eosdem esse. inuidos, & inimicos reip. ❡Qui phi. vetuissent. ❡Exire domo. qui q Cæsari fauebant, coegerunt Bibu. se cōtinere domi. ❡Et q me coegissent. exire domo, & exilium: Itaq; dicit se dixisse Vati. teste Sex. se ab eisdem coactum ire in exilium: qui postea Bibu. inimici fuissent. ❡Tota vero interrogatio. tota oratio mea in Vati. illa enim oratio tota, vt patet iis, q eum viderunt, plena est interrogatiōibus de variis rebus. ❡Reprehensionē illius tribunatus. Clo. & Vati. q ambo Tribu. ple. fuerunt. De tribunatu Vati. his verbis testatur Cice. in oratione in Vati. Factus est Tri. ple. Quid enim de te, hispaniensibus flagitiis tuis, sordidisq; furtis interrogē? quæro primum qd genus & improbitatis, & sceleris in eum magistratum ꝑtermiseris? & Adii. li. ii. Tribunos vero declarauit vati. & Clo. cognomine Pulchrū. ❡Libertate animi. m. i. forti animo, & liberrimo. vsus est enim Ci. his verbis. Erumpet enim aliqñ ex me vera vox: & dicam sine cunctatione, qd sentio. ❡De auspiciis. cōtēptis a Vati. sic enim dicit in pdicta oratione, cū auspicia, qbus hæc vrbs cōdita est: qbus ōis resp. atq; imperiū tenetur, cōtempseris, initioq; tribunatus tui senatui denunciatis tuis actionibus, augurū responsa, atq; eius collegii arrogantia impedimēto nō futura. ❡De donatione regnorū. inuidiose dixit, regna potestatē: quā hic ad opprimendā repu. Cæsari Pōpeio, & Crasso dari vellet, tametsi hoc Cic. dissimulat in oratione in Vatinium, vel qm tulerat leges reipu. pnitiosas: dixit donationē regnorū tribunatū Vatini, & Clodii: cū in Vatiniū his verbis vtatur. Quæro cogitaris ne in illo tuo intolerabili regno, nā cupis id audire: sed latrocinio augurē fieri, & Appianus Tribunū tunc q se ad Ciceronis insidias parauit, cū ille triūuirorū cōsensum ad monarchiā aspirantiū palā improbaret tribunatum. ❡Modo. tantūmodo. ❡In hac causa contra Vatinium. ❡Sed constanter. fortiter. ❡In senatu. nam orationē in Vatinium non in senatu habuit: sed in foro.

IO.B.E.V. ❡SEXTIVS. fortasse. P. Sextius cuius in oratione cōtra Vatiniū meminit Cic. & quē de vi accusatū luculētissima oratione, q̄ hodie legit̄, defenderit. hic Trib. Ple. creatus: Ciceronis restitutionē studiosissime cōplexus ꝑparum abfuit quin a Clodianis interficeret̄. ❡Bibuli fortunā afflictam: eā videlicet intelligit: quam ille suo in consulatu a C. Cæsare passus est, cū rarissime in publicum prodiret: Cæsare Rempu. totam per vim ad sese trahente: vt plerique in fastis retulerint Iulio, & Cæsare Cos. Tranq. Plut. author. De hoc repete, q̄ supius diximus. ❡Marcellino, & Philippo Cos. C. Lentulus Marcellinus is est: quē Cice. non indisertum vnq̄ sibi visum scribit. In consulatu vero ēt per eloquentem: non tardum sententiis, nō inopem verbis, voce canora, facetū satis. Philippus vero Martiæ pater q cū repulsam a. Herēnio in petitione cōsulatus passus esset: nō multo post cōsulatū adeptus, non parum eloquētia valuit. Nā summis duobus Crasso: videlicet: & Antonio ita proximus accedebat: vt ꝓximus tñ longo esset interuallo: sed tñ erat in illo libertas summa: facetię multę, satis creber in reperiēdis, solutus in expliicandis sententiis. Disciplinis vero gręcis ita instructus: vt facile inter alios emineret in altercando ēt cū aliquo aculeo facetus. In consulatu cū grauiter esset in senatum inuectus in concione: in Lucii Crassi consularis, & Drusi inimicitias grauissimas incidit, vt L. Crassus eū sibi consulem esse negarit: cui senator ipse non esset: sed & Catulus mira mordacitate eū pupugit: cū enim Philip. qd latras dixisset Catule, furē video rñdit. Hic q̄uis disertus, & eruditus hęretur: solitus tñ ita est ad dicendū surgere: vt quod primum verbum habiturus esset, nesciret: diceretq; cum brachiū cōcalfecisset: tūc se solere pugnare: sed nescio satis de hoc Philippo potius, an altero loquatur: quādo Philippum hunc cōstet ante mortē. C. Crassi fuisse consulē: cum Ci. eo tpe vix adolescentiā excessisset: quare aliū hunc fuisse affirmare libet, & fortasse eius filiū: q p hæc tpa satis floruerit: non consulatu

solum

folum suo, sed paterni nominis hæreditate. Sic enim Ci. in oratione de prouinciis Cõsularibus, tuus pater Philippe: non vno ipe cũ suis inimicissimis rediit in gratiã, atq; hunc facile illũ esse constare possit: quem Augusti Cæsaris vitricũ historici faciunt. Atq; hic est, qui cum Seruio Sulpicio & L. Pisone legatus ad Antoniũ Mutinam obsidentẽ profectus est: vt Cic. in Philip. & Appianus authores sunt. Sueto. in Augu. ¶ De auspiciis legẽ: legem Aeliam, & Fusiam sublatam a Vatinio, & Clodio tribu. ple. intelligit quæ certissima reip. propugnacula, murię tranquillitatis, & ocii semper fuerant. & tribunicios furores sæpe represserant. Erant autem leges hæ duæ: quæ cum alia multa ad auspicia seruanda sanciebant, tũ vero, ne quid Ioue tonante, aut fulgurante agi cum po. posset. Tulerat vero Clodius, ne quis per eos dies, quibus cum populo agi liceret, de cælo seruaret, q̃ lege, obnunciatio, qua perniciosis legibus resistebatur, quam Aelia lex, & Fusia confirmauerant, erat sublata. Quæ oĩa ex Ciceronis orationibus in Vatiniũ, & Pisonẽ copiosius accipias. ¶ De donatione regnorũ, miror satis, qđ aiit vel de triumuirum potestate, vel de legibus hic a Vatinio latis sentiri, cum Cicero ipse in oratione contra Vatiniũ apertissime significet, hæc a Vatinio fuisse tentata. Eius verba ex oratione illa, hæc sunt. Volo vti mihi respõdeas, feceris ne fœdera Trib. plebei cum ciuitatibus: cũ regibus: cũ tetrarchis: erogaris ne pecunias ex ærario tuis legibus: quæ sane verba innuunt a Vatinio in tribunatu suo multis ciuitatibus immunitates concessas, reges aliquot institutos, Tetrarchas pluribus impositos. Nam & Ci. ad Atticũ in hęc verba Clodium, Vatiniumq; omnino innuens, orbis hic in rep. est conuersus citius oĩno, q̃ potuit, id culpa Catonis, seu rursus improbitate istorũ, qui auspicia: qui Aeliam legemq; Iuniam, & Liciniã, qui Geliam & Didiã neglexerunt qui oĩa remedia reip. effuderunt: q regna: q pdia tetrarchis: qui immanes pecunias paucis dederunt. Antonius vero a Clodio, qui collega Vatinii in tribunatu fuit, tradit Tigranem Tigranis a Lucullo primum fracti: a Pompeio demum debellati, filium in catenis depositum fuisse apud Flauium senatorem, qui postea cum esset prætor eo anno quo Tribunus Clodius fuit, petiit ab eo Clodius, vt Tigranẽ adduci iuberet: adductum & in conuiuio collocatum Flauio minime reddidit repetenteq; subinde Pompeio in nauẽ imposuit, missumq; fecit. Verum Tigrane tempestate Antium delato, cum ad eum nuncium Clodius Sextum Clodium misisset. Flauius vero ad diripiendum regẽ accurrisset: pugna vtrinq; commissa est: in qua multi ex vtraq; parte cecidere. plures tamen ex Flauii, qui solus Romam vix perfugerit. Quibus iam constet, quare donationem regnorum Ci. inuidiose dixerit.

Nota Tigranis historiam

¶ ITAq; q̃q̃ ego &. i. simul: debebam plurimũ Põpeio, te qđ eipso pdicatore. i. publico assertore, ac teste, &. i. simul diligebam eũ: nõ solũ bñficio. s. suo in me sed ẽt amore, & quodam iudicio meo ppetuo: tñ ego nõ reputans. i. agitans animo, qđ ille vellet: pmanebã in oĩbus sententiis meis pristinis de rep. i. quas ante exiliũ habuerã de rep. vt. s. libertas Romana cum legibus vigeret. ¶ Ego cum sedente Cneo Põpeio. s. in sede iudiciali: Sextius introisset in vrbẽ, vt laudaret Põpeiũ. & Vatinius testis. s. eorum, quæ a Sextio in laudem Pompeii dicebantur. ¶ Dixisset me commotum. i. prouocatum fortuna, & felicitate Cæsaris cœpisse esse amicum illi: dixi me anteferre oĩbus triũphis, victoriisq;. s. Cęsaris: eã fortunã Bibuli, qui fuerat collega Cæsaris in consulatu: quam. i. fortunam Bibuli. s. Vatinius putaret afflictam. ¶ Dixiq; eodem. s. Pompeio teste, alio loco, eosdem esse, qui prohibuissent Bibulum exire domo, nihil enim agere audebat in consulatu, tanq̃ domum pro exilio haberet: & qui coegissent me. s. exire domo, dicitur & domum, sed frequentius domo. ¶ Vero pro sed. rota interrogatio mea nihil habuit, nisi reprehensionem tribunatus illius Vatinii, cum Clodio: in quo: dicerem in qua. s. interrogatione, aut reprehensione mea: omnia dicta sunt libertate sup. maxima: & animo, de vi. i. violẽtia ipsorum: de auspiciis. s. cõtemptis de donatione regnorum. i. de traditione rerum in manus Crassi: Pompeii, & Cæsaris. de q̃bus oĩbus extant testimonia in oratione Cic. in Vatinium. ¶ Quæ quia in est manibus, & ab aliis commentariis citata: non fuit nobis afferenda. ¶ Nec vero sup. dixi in Vatinium, & eos quos ille reip. dominos imposuit. modo. i. solũmodo in hac causa. s. quam agebam contra Vatinium: aut qua Vatinius testis me taxaret: sed sup. dixi sæpe constanter in senatu. ¶ Quin. etiã Marcello, & Phil. consulibus senatus est assensus mihi nonis Aprilibus: vt referretur in frequenti senatu: Idibus Maiis: de agro campano, quem Cæsar volebat militibus suis diuidi. Cice. intercessit, obtinuitq; in senatu: vt Idibus Maiis fretquẽti senatu de ea re referretur. atq; ita impedita est cupiditas Cæsaris.

mihi est senatus assensus, vt, de agro Cãpano frequenti senatu Id. Mai. referretur. Non potui magis in arcẽ illius causæ inuadere, aut magis obliuisci temporum meorũ, & meminisse actionum. Hac a me sñia dicta magnus animorum motus est factus, cũ eorũ, quorũ oportuit, tum illorum etiam, quorũ nunquã putaram.

¶ MIHI est assensus. sñiam meã probauit. ¶ Vt referretur. vt ppoueretur. nam id suadebat Cice. vt referretur de agro campano, quẽ Cęsar volebat diuidi. Ci. aũt volebat: egitq; vt abrogaretur quicquid in ea cã esset decretũ. ¶ In arcem. in summitatem: & hoc dicit, non potui altius hanc cãm tueri de agris cãpanis non diuidendis. ¶ Inuadere. ingredi. ¶ Magis q in inuectus est acerrime in Cæsarẽ: ita vt nõ caruerit suspicione a se, & Bibulo, & Catone missum esse Vectiũ virũ popularẽ: q Cæsarẽ, & Põpe. interficeret: idq; pfessus est Vectius, & ensem sibi a Posthumio Bibuli lictore datũ. ¶ Tẽporũ meo. q̃bus coactus sum exire i exiliũ: q̃n aduersatus essem volũtati potẽtũ: quorũ tẽporũ dicit se oblitũ, qa nõ cõsyderaret, qđ sibi euenisset. ¶ Meminisse. actionũ eorũ, q̃ p rep. egisset, aut agere deberẽt. ¶ Hac sñia. vt referret. de agro cãpano cõtra Cęsarẽ, & Põpeiũ: & cęteros, q Cæsa. fauebant. ¶ Motus. tractũ a mari: magnę pturbationes aiorũ. ¶ Cũ partim. ¶ Quorũ oportuit. nõ ex vi. verbi dixit, oportuit, quorũ: sed ex vi nois subintellectũ. ¶ Quorũ. subaudi motũ. ¶ Oportuit. decuit fieri. ¶ Tũ illo. motus factus est. ¶ Quorũ motũ. ¶ Nunq̃ putaram factum iri. & est sensus, hac sñia a me dicta perturbati sunt & q debuerunt: & quos nunq̃ putassem pturbari.

HVBER. Ager campanus diuidendus

¶ DE agro campano. C. Cæsar dictator in consulatu suo: cũ turbulentum potius tribunum q̃ bonum consulem ageret: Tulerat ad populũ, vt ager Campanus, & is in primis, qui Stellatis nuncupabatur: viritim populo diuideretur. Quæ res & vectigal a publica imminuebat: & Cæsari gratam in primis reddebat Romanam plebẽ. Sed cum ille post consulatum suum in prouinciam profectus esset, tentata sæpius res illa videtur: vt quod de agro Campano diuidundo Cæsar tulerat: irritum fieret: quod cum Ciceroni quoq; e rep. esse videretur: Dicit se libere in totam causam inuectam esse: quod Pompeio, Cęsariq; permolestum acciderat: q̃n ipse pręter stellatem campum agrum Campanum ad subsidia reip. vectigalẽ, relictũ extra sortem diuiserit: ac viginti millibus ciuium, q̃bus terni, plures ve liberi essent, assignarit. Suetonius Plutarchus: Appianus. Nam quod de Vectio a Cęsare per Vatinium immisso refert commentator, & si verum id est: nihil tñ ad hunc locũ. Qđ enim ad Vectiũ attinet: cõsulatu id Cęsaris actum est. Hoc vero, qđ de agro cãpano addit, Lentulo Marcellino, & Philippo consulibus gestum, qui Consules creati sunt post Ciceronis ab exilio reditum.

IO. B. E. V.

¶ EGO potui nõ inuadere magis in arcẽ. i. expugnationẽ illius cãę: qa q arcẽ cepit: vrbe fere potit, aut obliuisci magis tẽporũ meorũ: q̃. s. ea libertate vtendo in Cęsarẽ: & meminisse: repetere magis: actionẽ. i. pristinarũ. ¶ Hac sñia dicta. i. hoc iudicio lato a me: magnus motus animorũ est factus: cũ. i. cũ ita sit, q eorũ. s. motus aiorũ sit factus, quorũ oportuit. s. cum fieri, hoc est quorum interfuit: tum. i. multo magis etiam eorũ: quorum nunquam putarem. s. motum fieri propter ea.

ASCEN.

Nam hoc S.C. in meam sententiam facto, Pompeius, cum nihil mihi ostendisset se esse offensum, in Sardiniam, & in Africam profectus est: eoq; itinere Lucam ad Cæsarem venit: vbi multa de mea sententia questus est Cæsar, quippe qui etiam Rauennæ Crassum ante vidisset, ab eoq; in me esset incensus. Sane moleste Pompeium id ferre constabat. quod ego cum audissem ex aliis, maxime ex meo fratre cognoui. quē cum in Sardinia Pōpeius paucis post diebus, q̃ Luca discesserat, conuenisset, Te, inquit, ipsum cupio. nihil opportunius potuit accidere. nisi cū Marco fratre diligēter egeris: depēdēdum tibi est, qđ mihi p illo spopondisti. Quid multa? questus est grauiter: sua merita commemorauit: quid egisset sępissime de actis Cæsaris cum ipso meo fratre, quidq; sibi is de me recepisset, in memoriā redegit: seq; quæ de mea salute egisset, voluntate Cæsaris egisse, ipsum meum fratrē testatus est: cuius causam, dignitatemq; mihi vt commendaret, rogauit: vt eam ne oppugnarem, si nollem, aut nō possem tueri,

[illegible]
In
Luca

IN A M. ostendit aliquē ex iis, q perturbati sunt. In meam solam pro mea sñia. In enim interdum pro cōtra, interdū locο proponitur, vt bñ sentio in rēp. & in hoc loco, obtinuit enim Cice. vt fieret senatuscōsultū pro sñia sua. Pōpeius, qui Cæsari fauebat: & voluisset eum obtinere de agris campaniæ diuidendis. Cum osten. simulasset. Se nihil offensum. nihil læsum mea sentētia, nec causam sibi displicere. Lucam venit. quæ vrbs est Hetruriæ: & ita scribit Plutarchus: non autem in Lucaniam: vt quidam codices habent mendose. Ibi. Lucæ. Questus. cū Pompeio. De mea sola. cōtra ipsum de agro campano. Vidisset. Cæsar. Crassum. qui ei fauebat: quia cōuenerant hi tres, vt Pōpeius, & Crassus consulatū inirent: & ipse Cæsar earum nationum, quibus ante præfuisset, imperio in alterum quinquennium præficeretur. Sic enim tuo consensu rempub. inter se partiti sunt. Incensus. iratus, stimulatus. In me, contra me. Ab eo, Crasso: qui ei dixisset me eius causæ diuidendorum agrorū, & præcipue qui circa Capuā essent: aduersatū esse. Sane. Pompeium ostendit se intellexisse: cum ex aliis multis, tum uero ex fratre Pompeium id valde moleste tulisse. Maxime. præcipue. Ex fratre. Qu. Cicerone fratre meo. Cōuenisset. deprehendisset: casu inuenisset. Inquit, Pompeius. Te ipsum cupio, verba iratum animum indicantia. Teren. in Andria. O te ipsum quærebam: optato aduenis: aliquot me adierunt: ex me audītum qui aiebant: filiam meam nubere tuo gnato: id viso, tu, an illi insaniant. Ita enim irati dicere solemus. te ipsum cupio, te ipsum quærebā, & similia. Ergo sicut Chremeti irato apud Terentium non fuit satis dicere, o te ipsum quærebam: sed addit optato aduenis: ita nunc Pompeius perturbatus primum inquit. Te ipsum cupio: deinde subdit. Nihil opportunius potuit accidere, q̃ ut te cōuenirem. Cum. M. fratre. M. Tullio Cice. fratre tuo. Egeris quod mihi spopōdit: vt præstet, nam pmiserat Qu. Cice. Marcū fratrē nihil facturum aduersus voluntatē Pompeii. Opportunius. cōmodius, quā vt te conuenirem. Dependendum. persoluendum, tractum a pecunia: quæ pendebatur, quoniam apud antiquos pœnæ erant pecuniariæ. Vnde Virgi. in sexto Aeneidorum. Tum pendere pœnas Cecropidæ iussi. Spopondisti. recepisti: plus est enim spondere, q̃ promittere. Vnde sponsores dicti sunt. Quid multa: ita loquimur, cum volumus breuiter concludere. Questus. de me. Grauiter. acerbe. Cōmemorauit: & exprobrauit: vt Terentius, istæc commemoratio est quasi exprobratio immemoris beneficii. Quid egisset. locutus esset. Cum ipso meo fratre: cum quo communicauerat multa de actis Cæsaris. Is. frater meus. Redegit in memoriā. fratri meo. Recepisset. pmisisset: & quasi super fidem suam spopondisset. Seq; quæ de mea salute: sensus est, adduxit testem fratrem meum se fecisse consensu Cæsaris ea, quæ fecisset de salute mea. i. reuocatione mei ab exilio. Cuius. Cæsaris. Causam de agro cāpano & dignitatem. de prorogando imperio in aliud quinquennium. Vt cōmendaret, frater meus. Rogauit. Pōpeius fratrem meū. Vt ea non oppugnarem, vt si nollem, vel non possem eam defendere, saltem non oppugnarem.

Spondeo
Promitto
Sponsor

10.8.E.V.
Pōpeius i Africam
Cęsar Lucam
Crassus
Ciceroni infestus
Recipere

IN Sardiniam, & Africam. eam Pompeii profectionem innuit: cum præfectus rei frumentariæ per quinquenniū suadente id Cicerone: & mandata ei amplissima potestate: vt laboranti vrbi inopia succurreret: in Siliciam primum, mox in Sardiniā, & Africam profectus, cum. xv. legatos delegisset: magnam frumenti vim vrbi intulit. Sed cum soluere ex Africa pararet, tēpestatibus aduersis nō audētibus se mari credere gubernatoribus: primus nauim cōscendit exclamans nauigare necesse est, viuere nō est necesse. Lucam ad Cæsarem: Cæsar cū magnas res interim gereret in Gallis, Domitii prætoris minis territus: qui si consul creatus esset, ablaturū se Cęsari & puinciā, & exercitum, minabatur: Lucam e Gallis venit: eoq; cū venisset, Pōpeium: Crassumq; & oēs fere vrbis magistratus exciuit: vt centum viginti lictores tunc affuisse memoriæ pditum sit: ibi inter eos ita pactū Pom. Crassusq; consulatum peteret, sibi in alterum quinquenniū puincias prorogarent. Crassum ante uidisset: ab eoq; in me esset incensus. Fuit enim Crassus iam ex quo Catilinam oppresserat Cicero, in ipsum animo infestissimo, quippe qui persuasum haberet, a Cicerone aliam suspicionem, tanq̃ Crassus & ipse cū Catilina in patriæ perniciem conspirasset. Sed historiā de Crasso paulo post latius. Recepisset. sumptum hoc verbum de iurisconsultorum supellectile. apud eos enim huius verbi ea est significatio, cum in data dote donatione ue quis excœperit, quod est proprie receperit. Plautus in trinummo, Posticulum hoc recepit, cum ædes vendidit. Sed & Cicero in. ii. de oratore. Sed dicis tecum ædes venderes: ne in rutis quidem & cecis ouum tibi paternū recepisse. Vnde receptitiū seruum quem (vt arbitror) Plau. in asinaria dotalem quoq; dixerit.

ASCEN.

IN A M. hoc senatusconsulto facto in meam sententiam. i. vt volebam. Pompeius: si nihil ostendisset se esse offensum, profectus est in Sardiniam, & in Africam: & venit eo itinere, quod in Sardiniam faciebat. Lucam. idest ad eam vrbem Italię, ad Cęsarem. Ibi vel vbi Cęsar quęstus est multa de mea sola sententia: quippe qui etiam ante vidisset Rauennę Crassum: & esset incensus ira: ab eo, scilicet Crasso: in me constabat Pompeium ferre: idest pati: id. scilicet q Cęsarem offendissem: sane: idest multum moleste. Quod cum ego audissem ex aliis, cognoui ex fratre meo, idest Quinto Cicerone. Quem. scilicet fratrem meum cum Pompeius, conuenisset: idest accessisset colloquendi gratia: in Sardinia paucis diebus postquam discesserat Luca. inquit: scilicet cum primum videret fratrem, cupio te ipsum. nihil potuit accidere opportunius: idest quam vt te conuenirem. Nisi tu egeris diligenter cum Marco, fratre: scilicet Cicerone: non tamen ponitur Cicerone, quia iratorum est breuiter loqui: dependendum: idest persoluendum est tibi, quod spopondisti mihi pro illo quasi dicat longe aliter facit, q̃ tu de illo pollicitus es. Quid multa. supra dicam. ipse conquestus est grauiter. Commemorauit sua merita in me: inquit Cicero. Et redegit in memoriam, quid egisset sępissime de actis Cęsaris cum ipso fratre meo: hoc est quomodo acta Cęsaris, quæ Ciceronis oberant, antiquauit: & q is: scilicet frater meus recepisset, idest pollicitus esset de me. Et testatus est: idest in testem sibi assumpsit ipsum fratrem meum se: scilicet Pompeium egisse de voluntate Cæsaris supple ea, quę egisset de salute mea. Cuius: scilicet Cęsaris causam, & dignitatem rogauit Pompeius fratrem, vt commendaret mihi, vt si nollem, aut non possem tueri: idest protegere eam, non oppugnarem eam.

CCum

HVBER.

¶ HAC cũ frater. concludit, q̃a reconciliatus sit cũ Cæsare. ¶ Tamen. quamuis iam antea ea dixisset fratri meo. ¶ Cũ mandatis. commissionibus. ¶ Vt reseruarem integrum. vt nihil agerem, vt nihil agere inciperem. ¶ Ad suum reditũ: donec ipse reuersus esset ex Africa: vel ex Sardinia. vbi locutus fuerat cum fratre. ¶ Colegi me: tractũ a copiis siue exercitu. i. in cepi mecũ diligentius considerare. ¶ Et cũ ipsa quasi: quasi dixit, q̃m non cum repu. sed tanq̃ cũ rep. locutus est. i. finxi me cũ repu. loq: vt concederet mihi, q p ea multa essem ppessus, vt ẽr possem memorem, & gratũ me ostendere erga eos, q de me essent benemeriti: & vt concederet mihi, vt ea præstarem: q̃ frater meus de me spopõdisset Pompeio: vt ita videter vir bonus erga benemeritos de me sicut ipsa resp. habuisset me erga se ciuem bonũ. ¶ Perpesso. qui essem perpessus, & tolerassem. ¶ Atq; pfuncto. idest qui essem pfunctus: idest finiuissem tot mala pro se: nam perfuncti malis dicuntur, q mala finierunt. & iam sunt prope liberati, sic & defuncti malis: vt Virgilius sexto Aenei. O tãdem magnis pelagi defuncte periclis, Sed terra grauiora manent. ¶ Officium. debitum meũ, quod mea interesset: vt ostendimus in prima epistola. ¶ Memorem. beneficiorum acceptorum, & gratum. ¶ In benemeritos. erga eos, a quibus essem bene affectus. ¶ Fidem fratris. quam frater pro me Pompeio dedissent. ¶ Præstarem. exhiberem: re ipsa perficerem: vel dependerẽ & soluerem. vt si dixero sic. quamcunq; fidem pro me dederis, præstabo. i. soluam, & exhibebo. ¶ Bonum ciuem. in defendenda patria: in opprimendis coniuratoribus, & inimicis Po. Ro. ¶ Bonũ virum. erga amicum. meũ in præstanda fide: quæ esset de me data: & vt beneficii a Pompeio in me collati memor, & gratus essem: quod ad virum bonum pertinet. ¶ Actionibus in iis, quæ faciebam. ¶ Et sententiis. ex iis, quæ sentiebam: & dicebam in senatu. ¶ Pompeiũ offendere Pompeio displicere. ¶ Certorum. quorundam: vel potius certorum, prudentium: & fidelium. ¶ Quos. hoies. ¶ Debes suspicari. i. quos & si non nomino: tñ debes putare, & existimare, qui sint. ¶ Cum sentirent. i. sententiis suis probarent: & semper probassent: eadẽq; ipsi sensissent semper aiebant tñ se gaudere: quamuis idem sentirem, quod ipsi: tñ gauderent me aduersari Pom. & q propter has sententias Cæsar esset mihi futurus inimicissimus. ¶ Non satisfacere. i. non respondere: non facere, qd̃ cuperet. ¶ Erat hoc. mihi dolendũ: q. d. q̃uis hæc esset mihi magna: & iusta causa doloris, q illi gauderent me non gratificari Pom. & facere mihi inimicũ Cæsarem: tñ hoc magis erat dolendũ. q blandiebant inimicos vt mihi stomachũ facerent. ¶ Erat hoc, quod dixit hos gausos esse. ¶ Meũ inimicũ, Clodiũ intelligit. ¶ Meũ aũt. correctio est. q. d. dixi inimicũ meũ ¶ Immo vero legũ. quas ille nullas obseruabat. ¶ Iudicioꝝ. quæ non timebat, & sacrilegus: & adulter fuisset. ¶ Ocii. quia tempu. vexabat: & omnes. viros bonos, per quos ciuitas gubernabat. ¶ Patriæ. cuius cupiebat euersionem, neq; ob aliam rem Milonem impediebat: ne consul decerneretur: & crearetur: nisi quia videbat eum solum esse, qui eius nefariis conatibus obsisteret. ¶ Bonorum oium. quia vir sceleratissimus bonorũ esse non potest. ¶ Sic amplexabant. tractũ a matribus, vel nutricibus, quæ huiuscemodi blanditias filiis suis facere solent. ¶ Sic. sic. repetitio est. ¶ Sic fouebant. sic tanq̃ in gremio: & in vlnis habebant. ¶ Me præsente. vt maior esset dolor videntis. ¶ Non vt fa. i. non quod facere nitnam vt causatiua est coniunctio. & pro quoniam, vel quod vel quia, in hoc loco ponitur. ¶ Stomachum. bilem, indignationem. ¶ Sed certe. saltem. ¶ Arbitrarentur. existimarent. ¶ Se facere stomachum. ¶ Quem ego perdidi. iam. n. assuefactus sum huiusmodi rebus. & iniuriis. ¶ Funditus. penitus. ¶ Hic. tunc. ¶ Subductis. dispositis, compositis: & vt ita dixerim calculatis &c. Terentianũ verbum. ¶ Summam. perseuerat in translatione mercatoris: & calculationis. ¶ Summã feci. idest omnes meas cogitationes quadam quasi computatione collegi. ¶ Breuiter, captat docilitatem. ¶ Si potero. vt ostendat multas esse harum cogitationum causas.

Collige me

Hæc cum ad me frater pertulisset: & cũ ante tñ Pompeius ad me cum mandatis. Vibulliũ misisset, vt integrũ mihi de cã Cãpana ad suũ reditũ reseruarẽ: collegi ipse me, & cũ ipsa quasi R. P. sum collocutus: vt mihi tam multa pro se ppesso, atq; pfuncto cõcederet, vt offm meũ, memoreq; in benemeritos animũ, fidemq; fratris mei præstarẽ: eumq;. quẽ bonũ ciuem semp habuisset, bonũ virũ esse pateretur. In illis aũt meis actionibus sentẽtiisq; oibus, q̃ Pompeiũ videbant offendere, certoꝝ hoium, quos iã debes suspicari, sermões referebant ad me, q cũ illa sentirẽt in R. P. quæ ego agebã: semperq; sensissent: me tñ nõ satisfacere Pompeio, Cæsaremq; inimicissimũ mihi futurũ, gaudere se aiebãt. Erat hoc mihi dolendũ, sed multo magis illud, q iimicũ meũ, meũ aũt: imo vero legũ, iudicioꝝ, ocii, patriæ, bonoꝝ oium, sic amplexabant, sic in manib⁹ habebãt, sic fouebãt, sic me pręsente osculabant, non illi qdẽ, vt mihi stomachũ facerẽt, quẽ ego funditus pdidi, sed certe vt facere se arbitrarent. Hic ego quãtum humano consilio efficere potui, circunspectis rebus oibus, rõnibusq; subductis, summã feci cogitationũ mearum oium: quã tibi, si potero, breuiter exponam.

Perfuncti
Defuncti

IO.B.E.V
Stomachus

¶ STOMACHVM facerent. patrẽ familias Macrob. appellat stomachũ: quasi totũ aial solus gubernet, si enim ille ęgrescat, tũc in ancipiti vita nr̃a est, neq; n. alimonia in officio suo tũc est, cuius postea beneficio natura ita volente viuamus, atq; vt author est Plin. hoc nomine est sub arteria iam carnosa inanitas adnexa spinæ ad latitudinẽ, ac longitudinẽ lagænæ modo fusa: græci nũc stomachũ, tũc οισοφαγον Aristoteles, Pollux, Sudas: Theodorus gulam vtrũq; vertit. Sensus igitur est eos ample. qdem Clo. q arbitrarent Ciceronem ad indignationem excitari hoc facto posse, cũ tamen iã diu occaluisset. Sed hoc tota a græcis sumptũ, qui & ipsi hoc verbũ: & ab eo aduerbiũ in hunc pene sensum vsurpent.

ASCEN.

¶ CVM frater. s. Quintus q tulisset hæc ad me. & cũ tñ. i. nihilominus Pompeius misisset ad me Bibuliũ cũ mandatis. i. mandatis, vt reseruarem mihi integrũ. i. intactũ totũ negociũ de cã campana. i. de agro campano non diuidendo. sup. vsq; ad reditũ suũ. ¶ Ipse. i. ego: collegi me. i. vires rõnis meæ: & collocutus sum quasi cũ ipsa rep. vt ipsa concederet mihi perpesso, atq; perfuncto tam multa pro se: vt præstarem. i. exhiberem officiũ meũ, & aium memorem. i. gratũ in benemeritos. s. Pompeiũ, & Cæsarem. ¶ Et præstarem. i. sanctam promissionem de me fratris mei, & pateret, cũ me. s. me, aut fratrem meũ, quem habuisset semper bonũ ciuem: q areip. studiosum, esse bonũ virũ, q amicis fidelem. ¶ Aũt. i. sed, sermones certorũ hoium, forte Catonis, & Caninii quos tu debes iam suspicari. s. q fuerint, referebant ad me, illis actionibus meis, & sententiis omnibus, q̃ videbant offendere. i. lædere Pompeiũ, q scilicet hoies cũ sentirent in rep. illa, q̃ ego agebam. i. sentirent me recte agere: & sensissent semper. tñ aiebant se gaudere me non satisfacere Põpeio. i. contra Põpeiũ, Põpeiũ vincẽdũ: & Cæsarem futuꝝ mihi inimicissimũ. hoc erat dolendũ mihi, sed illud multo magis q sic amplexabantur: sic habebant se in manibus, tanq̃ rem charissimam, sic fouebant, sic osculabantur me præsente. Clodiũ inimicũ meũ, meũ aũt. i. dixi meũ, immo inimicũ legũ, iudicioꝝ, ocii. i. tranquillitatis, patriæ & bonoꝝ omniũ, non qdem sup. faciebant illi hoc, vt facerent mihi stomachũ. i. concitarent bilem, aut puocarent ad iramq; quem. s. stomachũ ego perdidi funditus, sed certe, vt ipsi arbitrarentur se facere. s. mihi stomachũ. hic. i. in hac re: ego quantũ potui efficere consilio humano oibus rebus circunspectis: & omnibus rationibus subductis. i. redactis in summã omniũ cogitationum meaꝝ, quam exponam tibi breuiter, si potero.

Ego si ab improbis, & perditis ciuibus R.P. teneri viderem, sicut & meis temporibus scimus, & nonnullis alijs accidisse accepimus, non modo nõ præmiis, quæ apud me minimũ valent, sed ne periculis quidẽ compulsus ullis, quibus tamẽ mouent etiã fortissimi viri, ad eorum cãm me adiungerem: ne si sũma quidẽ eorũ in me merita cõstarẽt. cũ aũt i R.P. Cn. Pompeius princeps eẽt, vir is, q hanc potẽtiã, & gloriã maximis in R.P. meritis præstãtissimisq; rebus gestis esset cõsecutus, cuiusq; ego dignitatis ab adolescentia fautor, in prætura aũt, & cõsulatu adiutor ẽt extitissem: cumq; idẽ authoritate, & sñia p se, consiliis, & studiis tecũ me adiuuisset, meũq; inimicũ, unũ i ciuitate hẽret inimicũ: nõ putaui famã incõstãtiæ mihi ptimescẽdã si qbusdã in sñiẽtis paulũ me imutassem, meãq; volũtatem ad

HVBER. ¶ EGO ostendit sui consiliũ fuisse honestissimũ: dicit enim, q si vidisset rempu. teneri ab improbissimis viris, sicut temporibus suis, & alijs scit aliqñ accidisse: neq; pmiis: neq; periculis vllis adduci potuisset, vt se vnquã talibus viris adiũgere, et si ab eis maxima accepisset beneficia. ¶ Perditis. oĩ vitio contaminatis: de qbus nulla omnino esset spes. ¶ Teneri. regi, administrari. ¶ Meis temporibus. cũ Clodius. & Vatinius tribuni essent. ¶ Aut meis temporibus. cũ eiectus sum in exiliũ. ¶ Et nonnullis alijs tẽporibus. notat aũt tpa Marii, & Syllæ præcipue deinde aliorũ: propter quos fuit seditio in repub. & est ordo, si viderem remp. teneri ab improbis, & perditis ciuibus, sicut scimus accidisse in meis temporibus & nonnullis alijs tpibus non modo adiungerem me ad cãm eorũ impulsus præmiis, quæ apud me minime valent: sed ne periculis quidem impulsus: qbus tñ &c. ¶ Impulsus. motus, coactus ¶ Præmiis. remunerationibus. ¶ Quæ apud me minime, valent. i. quæ ego fatẽo facile contemno: quod est viri fortis: vt ipse in primo Officiorũ dicit: nihil est tam magni animi, q pecuniam contemnere, si non habeas, si habeas: ad liberalitatem, beneficentiamq; conferre. Præmia autem, & munera differunt: quia munera cuicunq; præmia vero tñ virtuti, & merentibus debentur. Aduertendum tñ præmiũ pro remuneratione mali interdũ inueniri: vt apud Virg. ii. Aene. Priamus ad Pyrrhum loquens. ¶ Sed ne periculis quidem, vel amittendarũ fortunarũ: vel etiam vitæ. ¶ Sed ne periculis. quos enim præmia non mouent: adducentur plerũq; periculis: vt aliquid faciant: quod quidem dicit Cice. se non fuisse facturum tanquam virum bonum: fortem, & vere stoicum. quem nullis periculis a recto abduci decet: vt ipse Cicer. multis in locis ostendit: & Horat. primo Epistolarũ his versibus. Vir bonus, & prudens audebit dicere Penthei: Recto Thebanorum qui me perferre patiq; Iniustum coges. adimam tibi nempe pecus, Rem: Lectos. argentum tollas licet in manicis, et Compedibus sæuo te sub custode tenebo, Ipse deus simul atque volam: me soluet: opinor. Hoc sentit moriar: mors vltima linea rerũ est. ¶ Quibus, periculis. ¶ Mouentur. flectuntur a proposito. Fortissimi viri. sententiæ pro loco accipiendæ sunt, nam aliter loquimur, cum generaliter aliquid dicimus: aliter cum specialiter, aut de nobis, aut de alio pro causa nostra loquimur. ergo quamuis Cicero alibi sentiat virum fortem, neq; dolore, neq; metu, neq; periculo: neque vlla alia denique re a recto moueri oportere, tamen hic dicit fortissimos viros interdum moueri periculis, vt magis se laudet, qui eis nunquam motus sit. ¶ Ad causam ad partẽ: nam causa interdũ pro quæstione implicita controuersiis accipitur: vt Cicero diligenter egit causam Milonis. interdum pro excusatione, vt honesta est causa tui discessus: interdum pro parte, vt causa tua differt a mea, vt Lucanus libro primo. Victrix causa deis placuit, sed victa Catoni. ¶ Ne. i. non adiungerem. ¶ Si. quamuis, hoc est, si etiam affecissent me summis beneficiis. ¶ Constarent apparerent, probari possent. ¶ Merita, beneficia. ¶ Cũ autem. enumerat aliquot causas, & rationes, quibus ostendit se honeste morũ esse: vt assentiretur Pompeio, & primum. q Pompeius principatus, & potentiã, quam haberet in republica, & gloriam: non casu, sed meritis, & rebus gestis clarissimis sit consecutus, & qd' eius dignitati ab adolescentia semper fauerit, & q non solũ ei fauerit, sed etiam in prætura, & in consulatu suo eũ adiuuerit, quod plus est: deinde, q ipse Pompeius adiuuisset ipsum Cice. authoritate, & sententia per se, consiliis vero, & studiis simul cũ Lentulo, & postremo, q Pompeius existimasset sibi inimicũ Clodium, quia Clodius esset inimicus Ciceroni, his causis dicit se motum, vt non vereretur haberi inconstans, si in quibusdam sententiis paululum se mutasset ab eo, q solitus esset sentire, & dicere. Princeps. primarius. ¶ Vir is. vir talis, tam excellens. ¶ Hanc potentiam. quam maximam habet præter cæteros in administratione respu. ¶ Et gloriam. qua excellit: non modo omnes Romanos ciues, verũ etiam omnes, qui vbiq; clarissimi fuerunt, vt ipse ad Appium scribens huius voluminis libro tertio de Pompeio loquens sic inqt. Tum alterius omniũ sæculorum, & gentium principis: & idem alibi ad eundem Appium scribens. Nec mehercle vidi aliter existimare Cn. Pompeium, quem omnibus, qui vnquam fuerunt, P. Lentulum, quem mihi ipsi antepono. ¶ Meritis. erga rempub. ciuesq; suos, tũ propter bella maxima, & fere innumerabilia confecta, cum propter metum famis, & penuriæ ab eo sublatũ, cum eo facto imperator, & proposito maximo bello, vt ipse Cice. in oratione pro lege manilia inquit ex summa inopia, & caritate rei frumentariæ, repente tanta vtilitas consecuta est vnius spe, & noie, quantam vix summa vbertate agrorũ diuturna pax efficere potuisset. ¶ Rebus gestis, pstantissimis, q a Cicerone in pdicta orone: & a Plutar. in eius vita cõmemorant. ¶ Cuiusq;. duæ dictiones sunt, hoc est & cuius dignitatis. ¶ Ego ab adolescentia. mea. ¶ In pretura aũt: & consulatu. non Pompeii, sed ptura mea, cõsulatu meo. ¶ Adiutor: q plus est, q fautor. ¶ Cũq;. idem Pompeius. ¶ Authoritate. qua plurimũ valet. ¶ Per se. i. solus, qa ipse p se authoritate, & sñia me adiuuit, cũ in cæteris meis dignitatibus, tum vero in restitutiõe mea. ¶ Consiliis, & studiis tecũ. i. te socio, & pricipe cõsiliorũ, & studiorũ suorũ de restitutiõe mea. ¶ Meũ inimicũ. Clodiũ intelligit. ¶ Vnũ pcipuũ: singulari ẽ. ¶ Famã. nomen. ¶ Incõstãtiæ. instabilitatis. i. nõ putaui mihi verendũ esse, vt dicerer inconstans, & instabilis, si paululũ a sñia mea solita declinarem p Põpeio, cũ oĩa antedicta extarẽt. ¶ Quibusdã sententiis, non oĩbus sed sñis tm, quæ non essẽt cõtra rẽpu. & qbusdã sententiis intelligimus moratũ Ciceronem cã Pompeii ne aduersaret. Cæsari, contra quẽ antea senserat, & dixerat multa, vt ipse ostendit in oratione de prouinciis consularibus.

ASCEN. ¶ EGO vt dixi graues orationes sic Cicero auspicari solet. ¶ Ordo est. Si vero viderẽ rempu. teneri ab improbis, & perditis ciuibus, sicut scimus accidisse & meis tẽporibus. i. In consulatu meo: & nonnullis alijs, ego non modo non compulsus vllis præmiis. quæ. s. præmia minime. i. nequaq valent apud me, alij legunt minimum, alij minimi, sed ne quidem periculis. ¶ Quibus tamen etiam fortissimi viri mouent: adiungerem me causam eorum, ne quidem. i. nõ etiam si summa merita eorum in me constarent: idest certa essent. ¶ Autem: idest, sed, Cn. Pompeius esset princeps in repu is vir: qui consecutus eẽt idest obtinuisset, hanc potentiã, & gloriã maximis meritis. s. suis in rempu. & præstantissimis rebus gestis, & cuius dignitatis ego extitissem fautor in adolescentia. s. cum esset adhuc adolescens. ¶ Autem. i. sed, extitissem. i. fuissem etiam adiutor. s. dignitatis eius in prætura, & cõsulatu: & quẽ idem. s. Pompeius adiuuisset me per se: idest sine socio: authoritate. & sñia & tecum consiliis, & studiis. i. fauoribus, & haberet inimicũ meum. i. vnicum in ciuitate. i. quem solum habebam inimicũ videlicet Clodiũ, non putaui famam. i. infamiam inconstantiæ, pertimescendam mihi, si ego immorassem me paulũ in quibusdam sententiis: & aggregassem meam voluntatem ad dignitatem viri summi, & meriti optime de me.

Summi

summi uiri, de meq; optime meriti dignitatem aggregassem. In hac sententia cõplectendus erat mihi Cæsar, ut vides, in cõiũcta & causa, & dignitate. Hic multum valuit: cum vetus amicitia, quam tu nõ ignoras mihi, & Q. fratri cum Cæsare fuisse, tum humanitas eius, ac liberalitas, breui tempore & literis & officiis pspecta nobis, & cognita. Vehementer ẽt res ipsa pub. me mouit, quæ mihi uidebat̃ contentionẽ, præsertim maximis rebus a Cæsare gestis, cum illis viris nolle fieri: &, ne fieret, vehementer recusare. Grauissime autẽ me in hanc mẽtem impulit & Põpei fides, quã de me Cæsari dederat, & fratris mei, quã Põpeio. Erãt præterea hæc aĩaduertẽda, in ciuitate, q̃ sunt apud Platonẽ nr̃m scripta diuinitus: QVALES IN REPVBLICA PRINCIPES essent tales reliquos solere esse ciueis. Tenebã memoria nobis cõsulibus ea fundamẽta iacta esse Cal. Ian. confirmandi senatus, vt neminẽ mirari oporteret. Non Dec. tantum vel animi fuisse in illo ordine, vel authoritatis. Idemq; meminerã, vobis priuatis vsq; ad Cæsarem, & Bibulũ Coss. cũ sententiæ nostræ magnũ in senatu pondus haberẽt, unũ fere sensum fuisse bonorũ oium. Postea, cum tu Hispaniam citeriorem cum imperio obtineres: neque R.P.

HVBER.

¶ SVMMI viri Pompeii. Optime meriti de me, q, me multis bñficiis affecisset, & pcipue, q eius studiis: & sententiis pocissimũ esset in patriam restitutus. ¶ Aggregassem. latenter ostendit honestã fuisse mutationem suæ sententiæ: cũ dicit aggregassem: non adiunxissem, vt ostendat multos alios cũ eo sensisse. aggregamur enim non vni: sed multitudini: qm grex de multis dicit̃. ¶ In hac sententia. mutationis sententiæ meæ pro Pompeio. ¶ Complectendus. amandus: fouendus. ¶ Cæsar. cui Pompeius fauebat ¶ Coniuncta. cum Pompeio: qm̃ ille Cæsarem suscepisset adiuuandum, & defendẽdum aduersus æmulos. ¶ Hic in hac re: vt complecteret Cæsarem. ẽnumerat aũt aliquot causas: propter quas ad Cæsaris fauorem sit cõuersus: cui ante multis sententiis aduersatus esset. ¶ Cũ vetus amicitia: quæ ideo melior est. q̃ noua: q̃ vetus experientiis: & periculis multis potest esse pbata: de qua in oratione de prouinciis cõsularibus sic inquit. Ac primum illud tempus familiaritatis, & consuetudinis: quæ mihi cum illo quæ fratri meoq; C. Varoni consobrino nr̃o: ab oĩum nr̃m adolescentia fuit pterm itto. ¶ Quam non ignoras mihi: & Qu. fratri. ambos. n. Cæsar multum dilexit: ita vt Qu. Ciceronem in Gallia apud se in maximo honore semp habuerit: & M. C. vt sibi legatus esset non solum sua: sit verum etiam rogauit. ¶ Humanitas. vel doctrina: vel potius manſuetudo quædam. ¶ Eius. Cæsaris. ¶ Liberalitatis. prõpta exhibitio beneficiorum. ¶ Vehementer etiã, alia maior, & grauior iõ q causa reip. desierit aduersari Cæsari. immo incepit ei fauere: vt idem in prædicta oratione de prouinciis consularibus fatetur his verbis. Atq; hoc si inimicissimus essem Cæsari sentire tamen, atq; deinde in ea ipsa oratiõe explicat causas reconciliationis suæ cum Cæs. aut potius cõfirmationis sententiarum ipsius. ¶ Ipsa. q. d. cui omnia debeo: cui saluti salutem meam semper postponendam putaui. ¶ Maximis rebus gestis. in Gallia. ¶ Cũ illis viris. i. talibus viris: qualis esset Cæsar, & Pomp. ¶ Ne fieret. contentio. ¶ Recusare. renuere: & quantũ posset prohibere: quia cuilibet reip. maxime vtile est, cum omnes ciues suos: tum vero ipsos principes concordes hre. ¶ Grauissime. vehementissime: & est alia cã. ¶ In hanc mentem. in hoc propositum: in hanc dispositionẽ. ¶ Fidem promissio: & q̃si sponsio quædã, vt supra dictũ est: & in pdicta orone testat̃, sic dicẽs. ¶ Si denig; Pompeius idẽ mihi testis de voluntate Cæsaris: & spõsor est illi de me &c. ¶ Impulit. impegit, immisit. ¶ Fratris mei fides. ¶ Põpeio dederat: vt ante dcm̃ est. Erãt ꝑterea aliæ grauiores, & vehemẽtiores causæ, ne si ipsi, qui principes in rep. h abebant̃, dissentirent, atq; discordarent, inimicitiarũ: & discordiarũ aliis exẽplũ darent. ¶ Aĩaduertenda. diligenter considerada ¶ Diuinitus. diuino quodam ingenio, nam Platonem & principem ingenii, & diuinũ hoĩem appellat Ci. ¶ Principes. q dignitate, & potentia aliis antecellerent. ¶ Reliquos ciues inferiores. ¶ Tenebam memoria recordabar. ¶ Nobis consulibus. me consule. ¶ Ea talia. ¶ Fundamenta. firmamenta conseruandç, & stabiliendç reipu. ¶ Iacta. posita, facta, & ẽ trãslatio sumpta eũ ab oĩbus ędificiis: stũ vero a Cathonibus. i. portubus manu factis qbus magna iaci fundamenta necesse est. ¶ Calendis Ianuariis. cum primũ consulatũ init: nam eo tempore inibatur consulatus: vt Ouid. primo fastorum. Iamq; noui pręeunt fasces: noua purpura fulget: Et noua conspicuum pondera sentit ebur. Confirmandi senatus. vt confirmaretur senatus: nam confirmandi nomen est, non participium, & hoc dicit quoniã cum primum Cicero factus est consul: statim cogitauit quomodo Catilinæ, & reliquorum coniuratorum fauorem opprimere posset: & senatus, vt ita faceret censuit, confirmatus, & persuasus sententia Cice. in illo ordine senatorio. ¶ Tantum animi, & authoritatis, vt dicere, & censere auderet omnino puniendos eos esse, qui contra temp suam coniurassent. qui patrię euersionem machinati essent: quod factum est nonis Decembris. ¶ Idemq;. i. ego. ¶ Nobis priuatis: idest me nullum gerente magistratum vsque ad consolatum Cæsaris, & Bibuli. ¶ Pondus. auth[illegible]ritatem: fidem. ¶ Vnum. i. eundem, & coniunctum, & in nullo discrepantem. ¶ Sensum. iudicium: sententiam. ¶ Cum tu. o Lentule. ¶ Hispaniam citeriorem. est enim & vlterior Hispania. ¶ Cum imperio. cum exercitu.

Aggregare.

Quo die cõsules inibatur

ASCEN.

¶ CAESAR: vt vides: cõplectendus erat mihi in hac sententia: scilicet quam de Pompeio habebã: in causa, & dignitate coniuncta: quia dixerat, Pompeius se Cæsare fautore Ciceronẽ iuuisse: & tunc temporis maxime concordes erant Põpeius & Cæsar, hic idest in hac re, & reconciliatione multum valuit. tum. i. pariter, vetus amicitia, quam tu non ignoras: fuisse mihi & Quinto fratri cum Cæsare: tum idest pariter humanitas & liberalitas eius: scilicet Cæsaris: perspecta, & cognita nobis breui tempore: & literis, & officiis. i. beneficiis eius. ¶ etiam resp. mouit me vehementer. quæ videbat̃ mihi nolle contentionem fieri. s. a me: cum illis viris. s. tam excellentibus. ¶ Præsertim maximis rebus gestis. i. postquã maximç res essent gestæ a Cæsare. Et resp. videbatur recusare. i. renuere vehementer: ne. s. contentio fieret. ¶ Autem. i. sed: &. i. simul. fides. i. sancta promissio Pompeii, quam dederat Cæsaris: de me: &. i. simul fides fratris mei, quã dederat Pompeio de me: impulit grauissime. i. potentissime in hanc mentem. i. in hoc propositũ, & in hanc voluntatem. ¶ Præterea. i. insuper: hæc erant. animaduertenda sup. mihi: in ciuitate: q̃ sunt scripta apud Platonem nostrũ. i. cuius sectæ nos sumus: diuinitus. i. quasi a deo missa. ¶ Quales princeps essent in rep., tales reliquos ciues solere esse. ¶ Ego tenebã memoria ea fundamenta senatus cõfirmãdi iacta. i. cõstituta esse calẽdis Ianuariis nobis cõsulibus. i. cũ essemus cõsules: vt neminẽ. i. nõ aliquẽ: nõ oporteret aliquẽ mirari tm̃. i. tã multũ: vel ai. i. aĩositatis: vel authoritatis fuisse i illo ordĩe. s. senatorio Nonis decẽbribus. ¶ Idẽq;. i. & ego idẽ memoriã nobis priuatis. i. cũ nullo fungeremur magistratu vsq; ad Cæsarẽ, & Bibulũ cõsules, cũ sniæ nr̃æ haberet magnũ põdus. i. magnã authoritatẽ in senatu. vnũ fere sensum bonorũ oium fuisse. i. oẽs fere bonos fuisse concordes in administratiõe reip. ¶ Postea. i. deinde: cũ tu o Lentu. obtineres cũ impio. i. exercitu: q̃a impator: Hispaniã citeriorẽ. i. q̃ vicinior est Italiæ: neq; resp. hr̃et cõsules. s. sibi fauẽtes, & ita veros. q̃a cõsules creant̃, vt reip. potissimũ consulãt: sed hr̃et mercatores puinciarũ. i. q puincias venderẽt, vt mercatores merces suas, & seruos, ac ministros seditionũ, quã casus. i. fortuitus euẽtus nõ dedita opera fecit. i. immisit caput meũ, q̃si cã certaminis, in mediã cõtentionẽ: & dissensionẽ ciuilẽ.

HVBER, ℭCONSVLES. quis enim consules nomine dicerent: re tñ ipsa cõsules nõ erant: qa non faciebãt ea, q̃ ad consules ptinebãt: sed cõsulatu abutebant: vnde dicit rempu. nõ habuisse cõsules: qa nõ q̃rebãt vtilitatẽ, & dignitatẽ reip. ℱ Sed mercatores, q ppriũ lucrũ q̃rerẽt: & iusticiã nõ redderẽt: sed venderẽt: & puinciaꝝ admistrationẽ potius mercarent, & vẽderẽt: q̃ virtute, & meritis adispicerent. ℱ Seruos, ac ministros. i. q̃si famulos. ℱ Seditionũ. discordiaꝝ sue reipu. nõ aũt cõcordiç, & amicitiæ authores. ℱ Quidã ca. nõ volũtas mea. sed qdã euentus, aut fortũa. ℱ Iecit, immisit. ℱ Caput, vitã meã contentionẽ ciuilẽ, quã illi mali, & auari, & seditiosi consules excitassent. ℱ Quasi certaminis cãm, tanq̃ mihi esset aduersus illos certandũ. vel vt ego ita iniectus in ciuilem contentionem essem cã certaminis: & a multis pro me arma sumerent. ℱ Quo in discrimine, in quo piculo salutis meæ: q essem e pria eiectus: cui aq̃, & igni interdictũ esset. ℱ Cũ mirifica senatus. i. cũ & senatus, & tota Italia & omnes boni in me tuẽdo consensissent, Senatus, q non solũ vehementer doluit ppter exiliũ Ci. sed, vt ipse testat in ea orõne. in q̃ post reditũ suũ egit grãs senatui, habitu etiã, & indumentis testatus est mœrorem: sic enim inqt. Nostra memoria senatores ne in suis qdem periculis mutare vestem solebant: in meo periculo senatu veste mutata fuit, & idem in Vatiniũ. Deinde eius viri discessum increpas: quem vides oium eiuñ desyderio: ipsius denigs reip. luctu esse reuocatũ. & Plu. in vita eius dicit mutasse vestem cũ Cice. vniuersum equestrem ordinem, & vsq; ad viginti millia hominũ. ℱ Non dicam qd acciderit. mauult. n. intelligi, q̃ exprimere se a magnis: & multis viris fuisse desertũ: a qbus defendi debuerat. tacet aũt precipue pp Pom. q passus facile fuerat cũ ciuitate eiici. ℱ Varia culpa. alii. n. timiditate qdam me deseruerũt: alii maleuolẽtia. alii q qbusdam se gratificari crederent: si mihi nõ adessent.

Coss. haberet, sed mercatores puinciarũ, & seditionũ seruos, ac ministros: iecit qdã casus caput meũ quasi certaminis causa, in mediã cõtẽtionẽ, dissensionemq; ciuilẽ. quo in discrimine, cũ mirifica senatus, icredibilis Italiæ totius, & singularis bonorum oium consensus in me tuendo extitisset: non dicam, quid acciderit (multorũ ẽ enim, & varia culpa) tantũ dicã breui, nõ mihi exercitũ, sed duces defuisse. i quo vt iam sit in iis culpa, qui me nõ defenderũt: non minor est in iis, qui reliquerunt. & si accusandi sunt, qui pertimuerũt, magis etiã reprehendendi, qui se timere simularũt. Illud quidẽ certe nostrũ consiliũ iure laudandũ est, q meos ciueis, & a me cõseruatos, & me, seruare cupiẽtis, spoliatos ducibus, seruis armatis obiici noluerim: declarariq; maluerim, q̃ta vis eẽ potuisset in cõsensu bonoꝝ,

ℱ Tantũ dicam. q. d. hoc possum vere dicere. ℱ Breui. paucis: & absolutũ est vt breui concludam breui ad te veniam. Non exercitũ. quem maximũ hẽre potuissem pp multoꝝ in me beneuolentiam. ℱ Sed duces, defuisse, qui regerent hos: q mihi fauebant, vel posuit pluralem pro singulari: vt dicat defuisse ducem scilicet se. i. se noluisse assentire iis, qui erant parati eum defendere: quia si voluisset eẽ eoꝝ dux: non esset illa passum, melius tñ duces intellexit Pom. a quo desertus est: nam cum ad Pompeium venisset: vt ab eo auxilium imploraret: Pompeius videns, q si cũ eo locutus esset, honeste negare non posset, propter mirificam Ciceronis in se fidem, & beneuolentiam: cum ab initio huius contentionis in Albanum recessisset: domo post posticum egressus iussit renunciari Cice. se abesse domo: & ita deseruit eũ. ecstis Plu. & Appianus. Id autem rogatũ Cæsa. fecisse creditur. ℱ In quo. in qua re, & defuerint mihi duces. ℱ Vt. quamuis. ℱ Qui non defenderunt. cum pro conseruatione reip. mihi plurimum deberent. ℱ Non minor culpa. ℱ Qui reliquerũt, cum essent mihi veteri familiaritate coniuncti: & latenter pulsat: vt diximus: Pompeium. turpius est autem aliquem relinquere, quem iam defendendum suscepimus: quam non defendere, quem nondum tueri cœpimus. ℱ Et si accusandi. grauiter reprehendendi. ℱ Qui pertimuerunt, vel tribunitium furorem: quia, vt est author Plutarchus, tantum terrorem Clodiana arma iniecerant, quibus curiam obsederant, vt quidam senatores laceratis togis e curia fugerent. vel L. Pisonem & P. Gabiniũ consules: quorum Piso erat infensus Cice. q erat socer Cæsa. cum quo aliquando dissenserat Cicero in repu. alter. P. Gabinius ob supplicium coniuratorum. ℱ Simularunt. sicut Pompeius: qui neminem debuerat timere: vel tangit alios, qui in destitutione Ciceronis simularunt se timere Crassum: Cæsa. & Pompe. qui leuiter ferebant Ciceronem eiici: aut etiam curabant: vel certe simularunt se timere arma tribunitia, & inimicitias consulũ. ℱ Illud quidem. commendat Cice. quod fecit in discessu, cũ enim & L. Lucullus vir magnæ authoritatis: & plerigs alii hortarentur: vt arma ad defensionem suam sumerent: & simul auxiliũ pollicerentur: vt eũ retinerent in vrbe: noluit Cicero ciues suos in certamen trahere: satis sibi esse dicens: q eorum studia intellexisset: & simul cognouisset quid efficere potuisset: si arma sumere voluisset. ℱ Consilium. propositum, vel sapiens factum. ℱ Conseruatos. in oppressione coniuratorũ. ℱ Spoliatos. priuatos: quasi hostes: tractum est enim a militibus. spolia enim dicunt quæcunq; hosti detrahũtur. ℱ Ducibus. Pompeio, & cæteris, qui paratos ad defensionem hortari, & regere debuissent. ℱ Seruis armatis. quos Clo. contra me in arma coegerat. ℱ Obiici. opponi: tanq̃ viles, vel inuisos, sic Dido apud Virgi. iiii. Aene. His germana malis oneras atque obiicis hosti. ℱ Declarariq; maluerim. i. potius, q̃ sinerem eos pugnare, voluerim ostendere quantũ potuissent efficere viri boni bene de repu. sentientes: si pugnassent pro me dignitatem retinente cum etiam afflictum: si ego permisissem, excitare potuerint. ℱ Quanta vis. quanta potestas.

IO.B.E.V ℭCONSVLES habent: sed mercatores Gabinium, & Pisonem Coss. intelligit: quorum consolatu pulsus est furore Clodiano in exiliũ. ℱ Quasi certaminis ca. illud innuit: qd̃ variis locis Cicero affirmat: quæsisse Clodiũ non tam, vt Ciceronem patria pelleret, q̃ vt seditionem aliquam, dum boni viri Ciceronem defendũt, excitaret. Sperabat. n. pulso Cicerone, & perturbata Repu. tam scelerum suorum impunitatem: tum facillimum ad ea, quæ machinaretur, aditũ sibi datũ iri.

ASCEN. ℭIN quo discrimine. i. in quo periculo, cũ consensio senatus extitisset. i. fuisset: aut euasisset: mirifica. & consensio totius Italiæ extitisset incredibilis, & omnium bonorũ singularis in tuendo, idest defendendo me. ℱ Nõ dicam qd acciderit, qa notum est eum, a quibus protegi debuerat: & potuerat, desertum: in exilium eiectum, est enim culpa multorum, & variarum. i. duntaxat. dicam breui. i. paucis verbis, exercitum. i. multitudinem populi, quæ me defenderet: non defuisse sup. mihi: sed duces. i. principes viros, qui defensionem susciperent. ℱ In quo. s. facto: vt iam culpa sit in iis, qui non defenderũt me: non minor. s. culpa est in iis, q reliquerũt me. ℱ Et si accusandi sunt, qui pertimuerunt. s. defendere me: reprehendendi sunt etiam magis, q simulauerunt se timere. Illud quidem consiliũ nostrum, qd̃ ductutus est fuit laudandum iure. i. merito consiliũ inquam nostrum. i. meum, qui noluerim ciues meos, & conseruatos a me. s. in coniuratione Catilinæ: & cupientes seruare. i. saluum facere me, Saluo enim verbum in antiquorũ vsu non erat, sed seruo: obiici seruis. s. Clodianis: armatis, s. in me, & meos spoliatos ducibus, qa C. i. illis dux esse nolebat cum tñ Lucullus, & qdam alii eum ad resistendũ vt adhortarent. Præterea dixi iam soli duces, non exercitũ defuisse: & qa maluerim declarare q̃ta vis potuisset esse in consensu bonorũ, si iis, videlicet boni restitissent. i. mansissent, pugna. i. in cõcertatione, p me stãte. i. nõ expulso: q potuissent excitare q̃si de morte ad vitã: sup. me afflictũ. i. summa calamitate affectũ. Et fere similis sñia illa saluatoris nři: an nescitis, qd̃ possũ rogare patrem meum: & mittet mihi &c. Nam vult dicere, cũ posset maxime vi resistere noluit: cõtentus oñdisse se posse,

Seruo

Si hi

¶ SI Hi.boni.┌ Restitissent pugna.i.in pugna.i.pugnassent.┌ Restitissent.i.aduersati essent:& opposuissent se aduersa riis meis.┌ Pro me stante.pro me nondum deiecto ex statu,& dignitate,Nam stare interdum ponitur pro eo, quod est in pristino statu manere.ut Virgi.ii.Aene. Troiaq; nunc stares:Priamiq; arx alta maneres:neq; intelligit hic stante pugnat ut quidã male exposuit:sed vt diximus:restitissent pugna pro me stante.┌ Afflictũ:fortuna cõcussum:iam dignitate deiectum ab inimicis meis.┌ Quorum.bonorũ.┌ Cum ageres:diceres tractares in senatu.┌ De me:e.talis iniuria mihi inferretur:vt ea patria carerem,quam,conseruarẽ.┌ Cõfirmasti,comprobasti:quia laudasti:ꝙ tam pii essent in me.┌ Et tenuisti:cum Clo.niteretur eos a me alienare:& cõtra me irritare.┌ Qua in causa.meæ restitutionis.┌ Non mõ non negabo non solum non silebo:& nõ dicam sic esse.┌ Meminero. semper memoria tenebo.┌ Et prędicabo,& aperte dicam.┌ Nobilissimis hominibus.multos quidẽ:sed Põ.præcipue notat.┌ Fortioribus.maioris animi in me restituẽdo: quia studiis,& fauoribus Põ,restitutus est Cice,┌ Iidem.s.uiri nobilissimi.┌ In me tuendo.anteq̃ eiiceret : qa ut supra notauimus non ausus est Pom.phibete eiici ex vrbe Cice,quem postea totis viribus:vt multis in locis supra oñdimus:restituendum curauit.┌ Qua in sententia.in quo ꝓposito fortitudinis : q̃ vsi fuerant in me restituendo.┌ Cõstare:cõstanter permanere:& perseuerare.┌ Recuperassent suam authoritatem,quã amiserant:cum facile passi sunt me iniuste a viro sceleratissimo ex rep.eiici:de qua essem optime meritus.┌ Simul cũ salute mea:& hoc dicit,& authoritatem suam:& meam salutẽ simul recuperassent.┌ Recreati,corroborati ; atq; animati: quia fuerant valde vexati,& agitati a Clo. & Clodianis.┌ Cõsulatu tuo in quo a te:& Põ.& Annio Mil.tri. ple.cœptum est agi de restitutione mea.┌ Excitati,inflammati ad restituendum me.┌ Actionibus tuis,aduersus improbos de restitutione mea.┌ Constantissimis,quia nullius minis aut inimicitiis deterritus es a ꝓposito & a me iuuando.┌ Cn.Pom.quasi diceret uiro maximo:& quo socio ad eam rem nemo debuerat timere.┌ Adiuncto.addito ad cãm meæ restitutionis,quia:vt author est Plu.Pom.ductus pœnitentia,ꝙ Cice.ex vrbe a Clo.pelli passus esset:subito mutata mente de illo reuocando cum cæteris amicis cogitare cœpit.┌ Cum etiã Cæsar alia ratio q̃re nulli improbo locus in urbe esse potuisset:quia cũ authoritas senatus Cice.fauisset Cæs,a senatu bene affectus ei ordini adiunctus erat.┌ Gestis.in Gallia.┌ Singularibus præcipuis.┌ Et nouis.i.inusitatis : quia ei prorogatum est imperium in aliud quinquennium,qđ ante nulli alii contigerat.┌ Iudicii senatus,quia senatus iudicauit Cæsa.dignum talibus honoribus.┌ Adiungeretur.i.accederet.┌ Ad authoritatẽ & grauem voluntatem:& sniam.┌ Eius ordinis.s.senatorii.┌ Locus.i.facultas;┌ Violandã.lædendã:opprimendã:sicut a Clo.uiolata fuerat.┌ Improbo.scelerato.┌ Sed attende,facit attentum Len.narraturus plixius:& longius repetiturus ea:quibus non mõ adductus:sed cõpulsus est:vt Cę.reconciliaretur:hæc enim omnia eo tendunt.┌ Attende.attente audi.┌ Quæ consecuta,quæ postea euenerunt.

Si his pro me stante pugnare licuisset,cũ afflictũ excitare potuissent.quorum quidẽ aĩum tu nõ pspexisti solum,cum de me ageres,sed etiã cõfirmasti,atq; tenuisti.Qua in causa nõ modo nõ negabo,sed etiam semper & meminerõ,& prædicabo libenter.vsus es qbusdam nobilissimis hoĩbus,fortioribus in me restituendo,q̃ fuerant iidem in tenendo,qua in sñia si cõstare voluissent:suam authoritatẽ simul cũ salute mea recuperassent.Recreatis.n.bonis viris cõsulatu tuo,& cõstãtissimis,atq; optimis actionibus tuis excitatis, Cn. Põpeio pſertim ad cãm adiũcto,cum ẽt Cęsar rebus maximis gestis,singularibus ornatus, & nouis honoribus,ac iudiciis senatus ad authoritatẽ eius ordinis adiũgeretur:nulli improbo ciui locus ad rẽpu.violãdam esse potuisset.Sed attẽde q̃so,quæ sint cõsecuta.

¶ Et nouis honoribus,non de prorogato imperio sentiendũ,qñ aliis impium sæpe prorogatum cõstet. sed de supplicationibus,quæ ob res feliciter in Gallis gestas a Cæsare nunc in dies nouẽ:nunc.xv.nunc.xx.sunt illi decretę.quod nulli ad eã diem contigisse alii Cæsar in cõmentariis suis affirmat. Sed & Cicero pro Balbo in hæc verba.C.Cæsarẽ senatus: & genere supplicationũ amplissimo ornauit,& numero dierũ nouem idem in angustiis ærarii victorem exercitum stipendio affecit.Decem legatos decreuit lege Sempronia succedendũ non censuit in qbus verbis idem ferme error cum Trebonia lege scribendum fuerit.Quæ sint consecuta,locum hunc:vt corruptum existimẽ facit verborũ ordo inuersus: vt ex dictis nullus omnino fit sensus.q̃re ita restituendam lectionẽ,vt non decerno,sic æstimo.primum illa furta muliebrium religionum,qui non pluris fecerat Bonam deam,q̃ treis sorores,impunitatem scelerum sentẽtiis assecutus:cũ Trib. ple. & quæ sequuntur.nam hoc alterũ,qui superfluũ omnino sit necesse est.Erit aũt verborũ ordo talis. primũ illa furta muliebrium religionũ sustulerunt exemplũ præclarissimũ uindicãdæ seditionis in posterum:qñ Tribu.ple.pœnas uellet persequi a seditioso ciue,qui assecutus impunitatem scelerũ sententiis,nõ pluris fecerat Bonam deam,q̃ treis sorores,atq; hoc pacto quæstio illa,qua dicantur hęc cõsecuta cum multo ante gesta sint hæc omnia,nihil omnino diligentẽ lectorẽ perturbet.cum hæc dicantur a Cicerone p anticipationẽ:ut cum ea uellet dicere,quæ sint cõsecuta postea q̃ Cæsar.ornatus est nouis honoribus,anticiperet quędam,quæ a Clódio multo ante patrata facinora fuerant.sic igitur non dicit consecutũ esse id, quod Clodius pollutarum religionũ fuerit absolutus. Aut ꝙ monimentum suum cruentis literis inussisset:sed ꝙ cũ ante hæc omnia cõmisisset,ea postea secuta sunt:ꝙ in se restituendo plerique quam debuerant fidem, non exhibuere.

¶ QVORVM.i.bonorum animum.i.voluntatẽ,tu non solum prospexisti,cum ageres de me:sed ẽt confirmasti : atq; tenuisti.i.perseuerare fecisti:in qua causa ego non mõ.i.non solum nõ negabo:sed ẽt & meminero , & prædicabo semper libenter:ut vsus es quibusdã hoĩbus nobilissimis fortioribus.i.cũ essent fortiores in restituendo me:q̃ iidem fuerant in tenendo sup.me in vrbe.Loquitur de Pompe.& Cæsa.in qua sententia.i.proposito,si voluissent cõstare.i.perseuerare.┌ Ipsi recuperassent suam authoritatẽ simul cum salute mea.┌ Enim pro quia.bonis viris recreatis.i.qđ dicunt refectis:& ad pristinam animositatem restitutis:tuo consulatu:& excitatis.s.ad audiendũ:actionibus tuis optimis ; & constantissimis: præsertim Cn.Pom.adiuncto ad cãm.cum etiam Cæ.rebus maximis gestis.i.postquã res maximas gesserat:ornatus singularibus:& nouis honoribus,ac iudiciis:senatus adiunget ad authoritatẽ eius ordinis.s.bonorũ senatorũ.nulli.i.non ulli locus non fuisset ulli ciui improbo ad violandam rẽp.┌ Sed attende.i.animaduerte diligenter quæcunque sint consecuta.

Primũ illa furta muliebriũ religionũ, qui non pluris fecerat Bonã deã, q̃ treis sorores, impunitatẽ scelerũ, eorum sententiis est assecutus:qui,cum Trib. pl. pœnas a seditioso ciue per bonos viros, iudicio persequi vellet, exemplum præclarissimum in posterum vindicandæ seditionis de R.P. sustulerunt : iidemq; postea

¶ PRIMVM illa furta. notat quod Clo.fecit i sacris Bonę deę,qbus nulli masculi licebat interesse.& Iune.& Tibul. ostendunt.Nam cum.P.Clo.Cęsa.vxorẽ amaret.cũ sacra p noctẽ fierent:muliebri veste domũ Cę.q põtifex erat ingressus:inter mulieres primo latuit:deinde cũ errabũdus p ædes incederet:rogatus ab ancilla Aureliæ matris Cæ. qđ q̃reret pedisse quã Põpeiæ q̃rere se oñdit noie Auram:illa ex voce suspicata viru,ꝓfestim clamorẽ extulit,Mulieres excitę assur

HVEL.

Stare

to.B.F.V.
Noui honores Cęsari decreti

Cic. locus corrigitur

ASCEN.

HVBER.

gunt: portas claudunt: domũ perscrutantur: tãdẽ latẽtẽ Clo. in quodã cubiculo dephẽdũt. Is postea de pollutis sacris accu-
satus ad refellẽdã accusationẽ: se ea die absuisse pcul ab vrbe allegauit: accusator Ci. testẽ citari fecit: q ea die Clo. do-
mi eiu: fuisse. id erat verũ: & Cic. testatus est: testati sunt & alii clarissimi viri: sed tñ ille corruptela iudicum absolutus
est. hęc Plu. Sed quo hęc cõsecuta sunt: cũ ante exiliũ. Cic. eodem Plu. authore: facta sint. & illo testimonio Ci. irritatus
sit Clo. aduersus eũ: solutio quidẽ difficilis esse videt: neq ab vllo qđ legeri: aut audierim adhuc scripta: aut dicta est: sed
hãc eẽ puto vt nõ dicat illa furta muliebriũ religionũ cõsecuta eẽ, sed hoc sentit pp illã impunitatẽ quã ex illis furtis mulie
briũ religionũ: & violatiõiũ deę Bonę sacrorũ Clo. corruptis iudicibus assecut⁹ ẽ: cũ Tri. Pl. eũ puniẽdũ cẽseret sublatũ exẽ
plũ puniẽdi cęteros: qm cũ indultũ Clo. i tãto scelere: nõ videbant puniẽdi alii: si quã i pplo seditionẽ excitassent, ne i peio
ri portione cẽnt: q fuisset Clo. q de maxis sceleribus fuisset absolut⁹. ¶ Furta stere. & nocturna adulteria: vt Martis q do-
los: & dulcia furta. ¶ Muliebriũ reli. sacrorũ deę Bonę: q colebat solũ a mulierib⁹: q violata sũt a Clo. vt dixim⁹. ¶ Qui. sub.
audit cũ .s. Clo. ¶ Bonam deã. q vt stuprauerat treis sorores suas: ita parui fecit violare sacra deę Bonę. ¶ Treis so. di
ximus supra, cui⁹ fuerit vxores duę ei⁹ sorores: cũ qb⁹ ccubuit: de tertia nõ satis hẽo cõptũ: nisi q Ci. sẽt alibi ei obiiciet
q cũ tribus sororib⁹ suis rẽ hẽrit. ¶ Impunitatẽ absolutionẽ: indãnationẽ. ¶ Scelerũ & incestus i sorores: & sacrilegii viola
tę religiõis. ¶ Sententiis. iudicũ: quos ille corruperat. ¶ Qui iudices. ¶ A seditioso. Clo. q seditiones cõcitabat cõtra Ci. quẽ
in iudiciũ vocauit: q ante solam, a senatu latã Lẽ. Cet. hę gõq supplicio affecisset. ¶ Per seq exige. ¶ Per bonos vir. q cẽsebãt
talẽ hoẽm eẽ puniẽdũ. ¶ Iudicio. publica dãnatione. ¶ Sustulerũt amouerũt. ¶ Exẽplũ. nã cũ vni parcit: & alteri parcendũ
putatur: & vt Ci. alibi dicit, qđ exẽplo fit: id iure fieri putant. ¶ In poste. in futurum. ¶ Vindicandę. puniendę: opprimen-
dę. ¶ Iidem. iudices. ¶ Posteaq Clo. absoluerant incestus, & sacrilegii: vt ante diximus.

10.B.E.V.

¶ B O nam deã hęc soror Fauni: q in Latio regnauit, & cõiux fuit. Quã Sentã Fatuã sõ dictã putat C. Bassus, q mulie-
ribus fata caneret: quẽadmodũ ipse Faunus viris. fuit vero hac in fœmina pudicitia tanta, vt eã, quoad vixerit, pter virũ
suũ viderit nemo, nemo nomẽ audierit. cõtra Sex. Clodius retulit eo in libro, quẽ grçce scripsit ea, qđ doliũ releuisset, vi-
numq ebibisset: a marito virgis myrteis cęsam. sed ea, nõ multo post cũ virũ facti pœniteret, deam factã esse, muliebriq
tñ cultu venerandã: atq in facti memoriã Amphorã vini obuolutã i sacris poni Lactãcius author. Hãc grçci γυναικείαν
dicũt Midę Regis matrẽ siue ex liberi matrionus vnã huic tabernacula virgineis intexta ramis, huic draco tribuit: cui cũ
mulieres sacrificant nulli viro ad ea sacra est aditus. erant aũt sacra illa orphicis ferme orgiis similia. Plutarchus Lactã.
¶ Quam tres sorores. vbiq Cicero Clodio sororiũ incestum obiicit: & q neq necẽ Ercõstat Clodiũ oino sorores treis, q
darissimis postea viris nupsere, cõstrupasse, quarũ vna Metelli Celeris vxor Quadrans dcã sit: q adolescẽs p nũmis argẽ

Historia de tribus sororibus Clodii.

teis ęreos q̃drantes in ipsius Clodię loculos cõiecerit. Nupsit & vna Lucullo, de q̃ Plutar. scribit, q cũ Clodiã ipurissimã
fœminã repudiasset Catonis Seruiliã sororẽ duxit nihilo sane meliorẽ, nisi q fraterno incestu polluta non esset. Tertia
Martio Regi noie Terẽtia, & ipsa impudica locata est. Plutar. in Ciceronis vita est author. Tri. ple. Fufiũ (vt arbitror)
intelligit tribunum, de quo Ci. ad Atticũ, Tri. ple. Fufius in cõtionẽ pduxit Põpeiũ: res agebat in Circo Flaminio, & erat
in eo ipso loco illo die Nũdinarũ πανήγυρις. Quęsiuit ex eo placeret ne ei centum iudices a prętore legi: quorũ cõsilio idẽ prę-
tor vteretur. id aũt erat de Clodiana religione ab senatu cõstitutũ, atq alia epistola postea vero q̃ Hortensius excogita-
uit: vt legem de religione Fufius, Trib. ple. ferret. in qua nihil aliud a cõsulari rogatione differebat: nisi iudicum genus, vin
dicandę seditionis exemplũ sustulerunt. Nã triginta illũ iudices, quos fames, magis q̃ fama cõmouerat, absoluerunt, quos

Quõ Clodius absolutus

& viginti, summo q̃uis proposito periculo condẽnarunt. Satis enim constat nullum vnq̃ turpiorem iudicũ consessum. Ma-
culosi Senatores, tribuni ęrarii verius q̃ ęrarii assueruntur, vt q̃uis testimoniũ Cicero cõtra Clodiũ dixerit, q̃uis viri boni
plerique inique Clodianum facinus ferrent: Hortensio accusante, Catulo obtinente, tñ incertis iudicũ sententiis victor abie-
rit, tanto prius metu iudicaturis iniecto, vel conductis seruorũ operis, vel populari fauore, vt puncta in tabellis haud sa-
tis dignosci possent. ¶ Idemq postea non meũ monimentũ. Historia hoc hẽt. pulso Cicerone Clodiana factione prẽter
alias pœnas, hoc quoq irrogatũ supplicii est, vt domus, quã ille in oculatissima Palatii parte possederat, cõsterneretur,

Nota locũ

in qua libertatis quoq simulachrum literis incisis in base facti causam testantibus positum est cum antea quoq a Menu-
la nescio quo Anagnino Clodius statuam sibi poni passus esset. Sed reuerso post Cicerone, cum põtifices domus partem
restituendam decreuissent atq ex ęrario pecuniam ad eam construendam numerassent: videntur tamen simulachrum il-
lud non omnino sustulisse quod inustum cruentis literis, non esse omnino deletum Cicero vehementer dolet. Quę omnia
ex orationibus Ciceronis & ad Atticum epistolis percipies. in ea enim, quam ad pontifices pro domo sua egit, his verbis
Clodio a Menula positam statuam docet: At tu etiam ereptor ciuitatis legem de iniuriis publicis tulisti. Anagnino ne-
scio cui Menulę per gratiã, qui tibi ob eam legem statuam in meis ędibus posuit: & ducentesimo abhinc versu, cum de
domo sua loquatur, ita addit, In qua si manet illud non monimentum vrbis, sed sepulchrum inimico nomine inscriptum, in
de migrandum potius aliquo est quã habitandum in ea vrbe, in qua trophęa & de me, & de repu. cõstituta videam. hęc

Libertatis simulachrum positũ in Ciceronis domo a Clodio

Cicero. Cęterum cum Ciceronis domus cum. M. Flacci, qui cum. C. Graccho contra Rempu. fecerat, cuiusq domum se-
natus euertendam censuerat: atq in ea Q. Catulus porticum aliquanto post ex cymbricis manubiis fecerat: coniuncta
esset totam scilicet porticum Catuli deleuit: & eam cum Marci Ciceronis domo coniunxit, & in ea libertatis simulachrũ
Tanagręę videlicet cuiusdam meretricis locauit. Cicero in eadem oratione, At vnde inuenta est istã libertas, quęsiui
enim diligenter. Tanagręa quędam meretrix fuisse dicitur. Eius non longe a Tanagris simulachrum e marmore in se-
pulchro positum fuit. atq hoc totum est, quod dicit hoc in loco Cicero domum suam non suum monimentum fuisse, sed
senatus: cum scilicet senatus, ex erario data pecunia, domum inędificandam Ciceroni censuit. In cuius tamen parte si-
mulachrum positum videtur permansisse literis inscriptis: quę a Clodio libertatem restitutam post Ciceronem expul-
sum posteritati significarent. Cicero cum alibi, tum in pisoniana oratione totam hanc rem complexus est in hęc ver-
ba. Me consequentibus diebus in ea ipsa domo, qua tu me expuleras: quam incenderas, pontifices, Cos. collocarunt, mi-
hiq quod antea nemini, pecuniam publicã ad ędificandam domum censuerunt: & ad Atticum lib. iiii. superficiẽ ędiũ
Cos. De consilii sententia ęstimarunt vicies. Cętera in re valde liberaliter. Atq ex iis, quę recitata paulo vberius a me
sunt, constare iam cuiuis arbitror quid Cicero hac in parte voluerit: cum alioquin hactenus inuoluta essent omnia.

ASCEN.

¶ P R I M V M secuta sunt illa furta religionum muliebrium, sup. eum. s. Clo. qui non fecerat. i. non ęstimarat, pluris, Bo-
nam deam, q̃ treis sorores: quia sicut treis sorores per incestu polluerat: ita per sacrilegium sacra Bonę deę violare pa-
rauerat: assecutus sententiis: scilicet corruptorum iudicum impunitatem scelerum: aut potius sic, assecutus impunitatẽ:
scilicet incesti, & sacrilegii sui: sententiis scelerum. i. sceleratissimorum hoium. Sicut in Teren. vbi est ille scelus: qui me p-
didit. ¶ Qui. s. scelesti homines: cum Tribunus plebis vellet persequi pœnas a seditioso ciue: iudicio. s. constituto per bo-
nos viros: sustulerunt in posterum. i. omne tempus futurum: pręclarissimum exemplum seditionis de repu. vindicandę. i.
puniendę. ¶ Iidem. s. corrupti iudices: passi sunt postea.

Monimentum

HVBER. Monumentum Manubiae Praeda

¶ MONI mentū.qdā dicūt statuā, quā populus Cic.erexisset, cū hac inscriptione. Pater patriç:sed de statua ex idoneis authoribus nō satis mihi cōstat. Melius igr̄ itelligemus monimētū:memoriā earū rerū.q̄s p cōseruatione reip.gesserunt. vñ dixit. ¶ Nō meū moni. vt oñdat nō tā sua,q̄ reip.fuisse,q̄ gessit. ¶ Nō eni rō q̄re nō suū monimētū. ¶ Manubiç. Ser.in.i.Aene.Virg.dicit i libris etruscorū lectū eē iactus fulminū manubias dici. Asco.Pedianus dicit manubias fuisse pdas ımpatorū de qbus,qd vellent facerent:sed omissis aliorū opinionibus videamus,qd sentiat:A.G. pprietatum verborū diligētissimus exqsitor. Aliud oino ingr,pda:aliud manubiæ:in libris rerū.verborūq; veterū scriptū est. Nā

nō meū monimētū(nō.n.illæ manubiæ meç,sed operis locatio mea fuerat) monimētū vero senatus,hostili noie,& cruētis inustū literis esse passi sunt. q̄ aūt homines q̄ saluū esse voluerunt,est mihi gratissimū,sed vellem nō solū salutis meæ,quēadmodū medici;sed ēt,vt aliptę,viriū & coloris rōnē hēre voluissent.nūc,vt Appelles Veneris caput,& summa pectoris politissima arte pfecit reliquā partē corporis inchoatā reliqt:sic quidam hoies in capite meo solū elaborarunt,reliquū corpus imperfectū,ac rude reliquerunt.in quo ego spem fefelli,nō modo inuidorū,sed ēt inimicorū meorū,qui de vno acerrimo,& fortissimo viro,meoq; iudicio omnium magnitudine animi,& constantia

pda dr corpora ipsa rerū,q̄ capta sunt;Manubiæ vero appellatæ sunt pecuniæ,q̄ a q̄storeex vēditione pdç sunt redactç. Idq; pbat authoritate Ci.in orone:quā dixit de lege agraria Cal.Ianu.cōtra Rullū:dicit tñ quosdā nō ignobiles scriptores:aut temere:aut icuriose pdā p manubiis:aut manubias p pda posuisse.Sed q̄ pprie,signateq; locuti sunt:sicut Cic.in ea orone:manubias pecuniā dixisse. In hac aūt epl'a Ci.intellexit manubias fructū:& laudē oppssæ cōiurationis. ¶ Sed operis.qd̄ p̄stiterā reip.aduersus cōiuratores. ¶ Locatio.qa Ci.locauerat opus suū senatui.i.p senatu fecerat ɔtra cōiuratores,vel potius,& melius. ¶ Locatio op.qd ei locatū fuerat a senatu:cū aduersus ɔiuratos designatus ē cōsul locationis enim significatio,vt Nonius ait,manifesta est,vt locatio opis:qd daī alicui faciendū, & locatio fundi:q datur colono in fidē:& curam. Ergo locatio operis.i.opus ipsum opprimendæ coniurationis meū erat:& mihi a senatu locatū. ¶ Monimētū vero.s.huius facti memoria nō mea,sed senatus. Id aūt dixit nō,q̄ monimētū nō rēr ēr suū:sed vt a se moueret inuidiā:& Clo.& iudices qa passi essent id monimentū ita carpi,& dānari:i odiū inuidiāq; adduceret:cū nō sibi:sed senatui iniuriā factā dicat. ¶ Hostili noie. pditoris,vel occisoris ciuiū: qa dicebat Clo.dānandū Ci.q̄ i dcā cā ciues.R.necasset. ¶ Cruētis li.titulo cruēto.h̄ est iniqssimo edicto:quo i exiliū iā eiectus q̄ i fuissem hostis po.Ro.nō cōsetuator. ¶ Inustū.signatū,& ē tractū a signis:q̄ ferro cādēti iprimunt:vt Vir.notas, & nōia gētis inurūt.i.iprimūt:& signāt. ¶ Passi sunt.pmiserūt.cū deberēt phibere. ¶ Qui hoies,q aū hęc passi erant, ¶ Me sal.qa cōsenserunt postea:vt Ci.reuocaret ab exilio:ergo saluū:& icolumē:& i patriā reuocatū ab exilio:vbi mihi erat aq̄,& igni iterdictū:& maxia poena pposita siqs me recepisset:& ē ordoq; hoies,q̄ me saluū eē voluerunt ē mihi gratissimū. ¶ Sed vellē.sensus ē,sed vellē,q̄ habuissent respectū nō solū meæ salutis in me reuocādo:sed ēt dignitatū post restōnē meā:q̄ dicit p q̄dā silitudinē sūptā a medicis,& alipeis. Aliptes dr ab αλειφω qd est vngo.erat.n.q palæstritas i gymnasio vngebat:a Martiale latine dict⁹ ē vnctor. Nec rapit imeritas sordidus vnctor opes. Medicus vero:q male valētibus,& i lecto iacētib⁹ medet:Clinicus dr απο της κλινης.i.a lecto. Vñ Mar.Sotæ filia Clinici Labulla. Clinici .i.medici:nā aliptes sanos palęstritas curabat:vt & colorē:& vires illis adderet. Iō nūc Ci.dicit.Sed;vellē habuissent rōnē:curā salutis vitç:hoc ē nō solū cōsuluissent saluti meç:vt medici solēt ɔsulere:sed ēt cōsuluissent viribus,& colori,vt aliptæ:p vires aūt:& colorē itellexit dignitatē:& locū suū solitū in rep. ¶ Nūc vt Apel. Apelles pictor & ingenio,& gra:quā i se iactabat p̄stātissimus:ita,vt q anī se fuerāt,& post se futuri erāt,superet,ita gratus Alex.Magno fuit:vt teste Pli.inueterato edicto vetuerit se ab alio pigi.qd ēt Hora.li.viti.epi.affirmat his versib⁹.Idē rex ille poema Qui tā ridiculū:tā care pdig⁹ emit.Edicto vetuit neqs se p̄ter Apellē Pigeret:aut alius Lisyppo,duceret æra. De hoc Pli.multa dicit lib.xxxv.Et q̄uis difficile dicat eē enumerarē,q̄ ab hoc nobilissima picta sūt,memorat tñ q̄dā.iter q̄ Venerē exeūtē e mari:q̄ diu⁹ Aug.postea dicauit i delubro p̄ris Cç.post hāc Appelles ichoauerat aliā Venerē Cois supatur⁹ priorē illā suā,inuidit mors pacta pte,nec q succederet opi.ad p̄scripta liniaméta iuētus ē,de hac Venere nūc itelligit Ci.ergo sensus ē:nūc isti laborauerūt solū i capite meo.i.i mea salute:& i cæteris me deseruerūt sicut Apelles pfecit politissime caput,& pectus Veneris:& reliq̄ ptē iperfectā reliqt. ¶ In ca.i.in salute,& pseuerauit i silitudine picturæ:qa dicit de capite,& pectore Veneris. ¶ Reliqrūt.qa,vt & ipse supius dixit,& Plutar.testis,multi:q iuuerāt Ci.i restone i pt̄ā,postea ei iuiderūt. ¶ In quo i q̄ re,q̄ post restōnē meā essem relict⁹ ab aliis. ¶ Fefelli.i.decepi. ¶ Spē.qa aliter me gessi:q̄ sperauerāt iuidi:atq; inimici mei:q sperauerāt post reditū meū futurū aio abiectiore:cū lōge aliter me p̄stiterī. ¶ Qui.iuidi:& inimici. ¶ Acceperūt falsam opi.falso opinati sūt:& iudicauerūt. ¶ De Q.Me.Qu Cecilius Metellus Numidic⁹:authore Pli.& Liuio:de Iugurtha triūphauit.Is cū legē apuleiā p vi latā iurare noluisset:i exiliū actus ē,qd Smyrnæ satis fortiter tulit.Li.dicit Rhodi.Nā cū postea Claudii Tr.Pl.rogatione reuocatus eēt:cū ludis i theatro lr̄as accepisset,nō eas pri⁹ legere dignat⁹ ē:q̄ spectaculū finiret:i quo oñdit se forti aio illud exiliū tulisse:cā tñ nōnulli falso suspicati sint,eū post rediū aio fuisse abiecto:& fracto,cū poti⁹ fortissimo fuerit.qd Ci.arguit,& pbat ex illi⁹ volūtario discessu:& egregia ai alacritate i abūtia.q ēt redit̄ nō curaret,vt n̄ fit veri sīle eū post reditū:fractū abiectūq; fuisse. ¶ Vno,q̄si soleo,& cui alr̄ ñ sit fere rept⁹ par. ¶ Acerrio.erectissimo. ¶ Et for.i tolleradis aduersis.& p̄cipue exilio.

Caecilius Numidic⁹.

ASCEN.

¶ Monimētū.i.ædificiū ppetuç memoriç rerū a me gestarū,cū titulo p̄ris p̄riç:ñ pecūia mea erectū.ñ.n.illç manubiç meç.i.p̄cia rerū q̄ duci ex pda cōpetūt:sup.erāt.q.d.nulla spolia ihonestissima detraxi:vt ex manubiis arc⁹ triūphales aut tēpla:aut alia monimēta exigeī. ¶ Sed locatio opis fuerat mea.i.ęre meo facta:monimētū vero sup. fuerat sena.q publico ipēdio:id curauit eē inustū.i.cauterio iscriptū noie hostili:& cruētis lr̄is.Qui hoies:q̄ voluerūt me eē saluū,ē gratissimū mihi,sed vellē sup.vt voluissēt hr̄e rōnē.i.respectū,& curā:ñ solū salutis meç.i.vitç quēadmodū medici.i.curatores ęgritudinū sup.faciūt:sed voluissēt hr̄e ēt rōnē viriū,& coloris.s.stabilimēti,& dignitatis i senatu,vt alipeç.i.curatores mēbrorū morbidorū,& vulnerū,ac vlcerū.Nūc vt.i.quēadmodū:Apelles pictor nobilissim⁹:pfecit caput Veneris.& sūmas ptes pectoris,sup.ei⁹,arte politissima:& reliqt reliq̄ ptē corpis.s.Veneris:ichoatā.i.vt dñt:tñ pretactā sic qdā hoies elaborauerūt solū i capite meo.i.i vita mihi seruāda,& reliqrūt reliquū corp⁹.i.q̄ ptinēt ad ornatū & ad dignitatē meā:ipfectū,ac rude.i.nō politū hoc ē de dignitate.& ornatu meo nullā curā habuerūt.In quo.i.i q̄ re:ego fefelli spē nō mō inuidorū:q occulti sunt:sed ēt inimicorū meorū,qui manifesti sunt.Qui.s.inuidi,& inimici acceperūt qdē falsam opinionē de vno viro acerrimo,& fortissimo,& meo iudicio p̄stantissimo oium magnitudine & cōstātia ai:videlicet.Q.Metel.filio Lucii:q de Iugurtha triūphauit,licet summā victoriā illi Mari⁹ p̄ripuerit:quē.s.hmōi malevoli dictitāt.i.freq̄nter dñt fuisse post reditū.s.ab exilio:qa noluit regi male assētiri aio fracto & demisso.i.abiecto,

HVBER. ¶ PRAEstantissimo omniũ.q oẽs magnitudine animi:& cõstantia superaret, Sunt aũt magnitudo animi:& cõstãtia partes fortitudinis.¶ Constantia. pseuerantia:qa semper cum summa alacritate ab fuit. ¶ Lucii filio, qa fuit alius Q. Metellus Macedonicus:& alius ipsius Numidici filius pius cognominatus:q patrẽ assiduis lachrymis:& pcibus ab exilio reuocauit. Dictitant, iactant, frequẽter dicunt. ¶ Fracto. debilitato. ¶ Demisso. humili:& abiecto. ¶ Est vero. cõfutat huiusmodi opinionẽ Cic. & arguit non potuisse ita esse. ¶ Est vero. vero dictio aperta ad ironiã: vt apud Virg. Egregiã vero laudem:& spolia ampla refertis Tuq; puerq; tuus. ¶ Vero. i. certe: ironice. ¶ Est pbãdũ. est verisimile:est credendũ. q. d. minime. ¶ Qui. subaudi Metellũ. ¶ Cesserit. abierit:discesserit ex vrbe in exilium. ¶ Sũma voluntate. q si voluisset iurare in legẽ apuleiã:potuisset esse in vrbe: cã a bonis ciuibus defenderetur:nã, vt Liuius inqt. ne causa certaminũ esset, in exiliũ voluntarium profectus est Rhodum:vbi legẽdo:& audiendo magnos viros: aduocabat: ergo Summa. i. libera voluntate cessit. ¶ Et abfuerit. fuerit absens ab vrbe Roma. ¶ Egregia. pcipua: singulari. ¶ Alacritas media est inter lætitiã, & tristitiam: est aũt: authore Donato: alacritas pprie imitatio qdã vultus gestientis in spem aliq̃: interdũ tñ in malũ accipitur: vt apud Ci. in Tusculanis: his verbis. Vir. igitur tẽperatus: cõstans: sine metu, sine ægritudine: sine alacritate: vlla libidine non vexatus. Secundũ Asconiũ Pedianũ: alacris: siue alacer (vtrũq; enim dr) is est, q ingentis est sensus, qd est iudiciũ erecti ai, atq; sublimis: ergo hic. Alacritate, rectione, & sublimitate animi: nõ declinãtis in tristitiã: q; esset imbecillitatis, neq; in lætitiam: qa esset demẽtiæ exilio, & malis suis lætari: sed mediũ vt diximus: retinet.

Margin: Magnitudo animi. Cõstãtia. Vero. Alacritas. Alacris. Alacer.

præstantissimo. Q. Metello. L. F. quõdam falsam opinionẽ acceperũtq; quẽ post reditũ dictitant fracto animo, & demisso fuisse. Est vero pbandũ, qui & summa volũtate cesserit, & egregia animi alacritate abfuerit, neq; sane redire curarit: eum ob id ipsum fractũ fuisse aio, in quo cũ oẽs hoĩes, tum M. illũ Scaurũ, singularẽ virũ, cõstãtia, & grauitate superasset. Sed qd' de illo acceperãt, aut ẽt suspicabantur: de me idẽ cogitabant, abiectiore animo me futurũ, cũ R. P. maiorẽ ẽt mihi aĩum, q̃ vnq̃ habuissem, daret: q̃ declarasset sese nõ potuisse me vno ciue carere: cũq; Q. Metel. vnius Trib. pl. rogatio, me vniuersa R. P. duce senatu, comitante Italia, promulgantibus oĩbus, referẽte Cos.

¶ Curaret. qa nũq̃ pro reditu suo supplicauit: & acceptas literas de reditu suo, vsq; ad finem ludorũ legendas distulit. ¶ Ob id ipsum. q summa voluntate: & animi alacritate tulisset. in quo. s. fortiter: & modeste tolerando exiliũ. ¶ Superasset. vicisset. ¶ Cum oẽs homines. i. oẽs aliosq; fortiter vnquam tulerunt exiliũ, & aduersa. ¶ Tum. præcipue. ¶ M. illum Scaurum. q. d. præstantissimum, & cui vix q̃piã constantia, & grauitate anteponatur: de quo vide apud Liuiũ, & Pli. de viris illustribus. ¶ Singularem. vnicũ: & nulli, cõparabilẽ, quem tñ Metellus superauit. ¶ Sed q. queadmodũ inquit de illo Metello falso acceperant, aut ẽt suspicati erant, ita etiam de me cogitabant: me post reditũ animo abiectiore, futurũ. ¶ Acceperant. intellexerant, quia multis annis ante fuerat. ¶ Aut ẽt suspicabantur, quasi correctio. vt dicat eos potius hoc suspicatos esse de Metello, q̃ ab aliquo accepisse. ¶ Idẽ. qd de Metello. ¶ Abiectiore. remissiore. ¶ Cũ resp. q. d. cũ resp. videtur hortari me, vt multo maiori essem animo, q̃ ante fuissem: cũ ostendisset se non posse carere me ciue suo, quẽ tanto omnium consensu reuocasset. ¶ Præstaret. exhiberet. ¶ Quæ. resp. ¶ Declarasset. aperte ostendisset. ¶ Me vno ci. quẽ tanto oium, vt diximus, consensu reuocasset, quod sibi ad magnam gloriã, in oratione in Vat. adducit, his verbis. Quid ergo hoĩ imperitissime solidæ laudis, ac veræ dignitatis præstantius mihi potuit accidere, quid optabilius ad immortalitatẽ gloriæ, atq; ad memoriam mei nominis sempiternam? q̃ omnis ciuis meos iudicare ciuitatis salutem cum vnius mea salute esse cõiunctam. ¶ Cumq; Met. probat se debuisse, hĩe maiorẽ animũ, q̃ habuisset Me. qa Metellus vnius Claudii. Tr. pl. lege reuocatus est, se aũt nõ solũ totius ciuitatis: sed sociorũ, & totius Italiæ cõsensu, quod declarat nunc in epistola, & in oratione pdicta, vt ẽt supra ostendimus: & authores sunt Appia. & Plu. q dicunt de nulla vnq̃ re tm fuisse consensum, quantus fuit oium de reuocatione Ci. ¶ Duce se. i. primo, & maximo authore, qui teste Appi. Ci. ẽt exulẽ ciuitatibus, regibus, & potentatibus cõmendauerat. ¶ Italia comi. qa ex multis Italiæ ciuitatibus cõfluxerunt viri boniq; Cic. in patriã comitati sunt. ¶ Promulgantibus. legẽ de reditu. meo ferentibus. ¶ Referente. pponẽte, de me. ¶ Cõsule. q maior est q̃ Tr. pl. q de restõne Metelli rogatione tulerat. Rogatio. qd significet dictũ est supra in aliis epi.

10. B. E. V. Q. Metel. ¶ QV. Metello: de hoc in orone, qua populo gratias egit de reditu suo. Nõ vt p Qu. Metello Clarissimo viro iã spectata ætate filius. Non. L. Dalmaticus consularis summa authoritate vir. Non. Qu. Metellus cẽsorius, non eorũ liberi. Non Qu. Metellus nepos: q tũ cõsulatũ petebat. Fuit aũt familia Metellorũ Romæ, adeo popularis, vt Nævius poeta carmen in illos tale factitarit. Saturniũ Fato fiunt Metelli Romæ consules. Quod cũ iniquius accepissent: tanq̃ fortunæ nõ eorũ virtuti tributæ dignitates viderentur: eodem carminis genere responderunt. Dabunt malum Metelli Deuio poetæ. ¶ M. Scaurũ: senatus hic princeps q̃uis patre, q carbonariã exercuerat, natus summæ prudentiæ, & grauitatis habitus vir. Variis tñ pcellis sæpius agitatus. Nam & auaritiæ insimulatus est: cum legatus inter decem ad Iugurthã missus esset. & ambitus a Rutilia in cõsulatus petitione cõpetitore reus actus q absolutus Rutiliũ i iudiciũ vocauit. Verũ hic Cice. neutrũ horũ (vt opinor) intellexit. sed id tps Scauri innuit, cum Q. Seruilius Cæpio Scaurũ obligationis Asiaticæ inuidiã, & aduersus leges pecuniarũ captarũ reum fecit repetundarũ lege, quã tulit Seruilius Glaucia. Quo tpe Scaurus tanta animi magnitudine fuit, vt Cæpionem accusatorem suũ detulerit, & inq̃sitionis breuiori spatio accepto effecerit: vt prior cãm Cæpio diceret. sed & non multo post eiusdẽ Cæpionis insidiis petitus lege Varia in iudiciũ vocatus venit, quã Varius Hispanus tulerat: vt q̃reretur de iis, quorũ opa Italiæ populi rebellassent: sperans q̃stionẽ opprimendi Scauri sese habiturũ. Quare accersitus per viatorem ad Variũ LXXII. annos natus morbo adhuc grauis: sic apud iudices egit. Q. Varius Hispanus. M. Scaurũ principẽ senatus socios i arma ait cõcitasse. M. Scaurus princeps senatus negat. Testis nemo est. Vtri vos Quirites conuenit credere? Cicero Asconius: Vale. Pii.

ASCEN. ¶ EST vero pbãdũ. nõ solũ dictitãdũ. eũ: q & cesserit. s. furori ciuiũ. ¶ Sũma volũtate, & ab fuerit. i. in exilio fuerit egregia alacritate ai: neq; sane curaret redire, fuisse ob id ipm fractũ. i. victũ aio. ¶ In quo. s. facto, cũ supasset oẽs hoĩes tum Marcũ illũ Scaurũ virũ singularẽ constantia. & grauitate. Sed qd. s. inuidi: & inimici acceperant: aut ẽt suspicabãtur de illo. s. Qu. Metello: idẽ cogitabant de me. s. me futurũ animo abiectiore. s. post reditũ. cũ resp. daret mihi maiorẽ animũ: q̃ vnq̃ habuissem: q. s. resp. declarasset sese non potuisse carere me vno ciue. ¶ Cũq; rogatio. s. de voluntate senatus populiq; Romani: an placeret Metellũ reuocare ab exilio: vnius tribuni plebis. s. Claudii recuperasset Metellum: vniuersa respu. recuperasset me: senatu duce: Italia comitante: oĩbus. s. iudicibus. pmulgantibus. s. legẽ de me reducendo: consule: q maior est: q̃ tribunus plebis, referente. i. rogante de me: comitiis centuriatis: idest per centurias conuocatis: cunctis ordinibus: omnibus incumbentibus: idest procliuis ad me reducendum: & deniq; omnibus viribus suis.

Comitiis

HVBER.

❡COMITIIS centuriatis. vbi cuiusq; census, & ætatis hoīs eēt: vbi eēnt cēturiæ populi ꝑ resiõne mea cõgregatæ. ꝗ̃ comitia authore. A. G. aut centuriata: aut curiata dicebant̃, cũ ex cẽsu, & ætate suffragia ferebant̃, & fiebant in cãpo Mar. curiata vero: cũ de generibus oĩbus suffragiũ ferebat̃. ¶ Cunctis. oĩbus. ¶ Ordinibus. magistratuũ Romanorũ. ¶ Incumbentibus. penitus adnitẽtibus: fauentibus. ¶ Oĩbus suis viri. qñtũ omnino poterant. ¶ Neq; vero. postquã oñdit se ꝗ̃ fracto: neq; abiecto aĩo fuisse: nũc oñdit se ẽt noluisse esse aĩo elato. ¶ Assũpsi. attribui: arrogaui. ¶ Hodie. nũc hoc tpe. ¶ Quenq̃ male. quanto ergo minus amicissimos. ¶ Iure. merito, nisi velint inique de me q̃ri. ¶ Offendere. lędere: displicere: qa in tanto omniũ fauore: seruaui tamẽ singularem modestiam: ne ẽt maleuolos offenderẽ. ¶ Tãtum. solũ. ¶ Enitor. studiose conor. ¶ Alienioribus. iis, quos nunquã noui: vel iis, q mihi nõ sunt amici: qa alieni a me sunt. ¶ Opera. fauore, vt puta dicendo. ¶ Consilio. bene consulẽdo. ¶ Labore. pro eis agendo. ¶ Hic cursus. hæc dispositio. ¶ Hic modus. hoc genus vitæ meę: qui cum non sim fracto animo: prorsum tñ multis. ¶ Offendit eos. i. non placet eis: qui tantum vident, & considerant me exterius. i. honores aliquos meos: sed non perspiciunt labores: quos fero: hos honores mihi cõparem. i. inuident mihi, quia videor honorari: sed non cognoscunt quot labores: & solicitudines feram. ¶ Speciem. apparentia: pulchritudinem superficiei. ¶ Huius vitæ. talis vitę: q̃ sine abiectione animi multis ꝓdest. ¶ Intuentur: respiciũt: cõsiderant. ¶ Laborẽ. corporis. ¶ Solicitudinẽ. animi anxietatem. ¶ Perspicere. intelligere. ¶ Illud vero. dixit eos fortasse offendi curriculo prædictæ vitæ: hoc aũt affirmat: ꝗ aperte conquerent̃: ꝗ ipse Cice. suis sentẽtiis laudet: & ornet Cæ. contra quẽ toties sensesit, & dixerit: q̃si apte nũc discedat a pristina cã defendẽdę reip. ¶ Non obscure. palam: aperte. ¶ Ornem. honorẽ. laudẽ. ¶ Sententiis. quas in senatu dico. ¶ Desisterẽ. discederẽ: deficerẽ. ¶ Pristina. ꝯsueta. ¶ Cã defensionis reip. ¶ Ego autẽ. adducit alias cãs: qbus dicit se mutasse propositã erga Cæ. ¶ Quę paulo ante ꝓposui: de gñe vitæ meæ. ¶ Non in postremis.

comitiis centuriatis, cunctis ordinibus, hoĩbus incumbentibus, omnibus deniq; suis viribus recuperasset. Neq; vero ego mihi postea qcq̃ assumpsi, neq; hodie assummo, quod quemq̃ maleuolentissimum iure posset offendere. tãtum enitor, vt neq; amicis, neq; ẽt alienioribus, opa, consilio, labore desim. Hic meę vitę cursus offendit eos fortasse, qui splendorẽ, & speciẽ huius vitæ intuent̃, solicitudinem autem, & laborem ꝑspicere nõ possunt. Illud vero nõ obscure queruñt in meis sententiis, quibus ornem Cæsarem, quasi desciuerim a pristina causa. Ego autem cum illa sequor, quæ paulo ante ꝓposui, tum hoc non in postremis, de quo cœperã exponere, Nõ offendes eundem bonoꝝ sensum Lentule, quem reliquisti: qui confirmatus consulatu nostro, nõnunq̃ postea interruptus, & afflictus ante te Cos. recreatus abs te totus est, nunc ab iis, a qbus tuendus fuerat, derelictus: idq; nõ solum fronte, atq; vultu, qbus simulatio facillime sustinetur, ii declarant, qui tum nostro illo statu optimates nominabantur, sed etiam sententia sæpe iam, tabellaq; docuerunt.

ptote. i. in pmis. ¶ Cœperã expo. qa dixerat incredibilem fuisse cõsensum totius Italiæ: & oĩum bonorũ in eo tuendo, & Len. visum esse qbusdam fortioribus in eo restituẽdo: q̃ fuerant in tuendo: sed eos non constitisse in ea snia' &c. & ideo nunc pgit exponere dicens mutatũ esse sensum bonorum, inquiens. ¶ O Lentule. ex affectu animi visus est vocatiuo: vt Virgi. Non hæc o Palla dederas pmissa parenti. ¶ Non of. nõ inuenies: qa offendere ẽt significat inuenire. ¶ Eũdem. talẽ. ¶ Sensum. sniam. ¶ Bonorum. ciuiũ. ¶ Quem. qualẽ. ¶ Reliquisti cum Roma in puinciam profectus es. ¶ Cõfirmatus. corroboratus. ¶ Cõsulatu tuo. te cõsule: cũ de me restituendo egisti. ¶ Nonnunq̃ aliquo tempore, interdum. ¶ Interruptus. intermissus. ¶ Afflictus. quassatus. ¶ Ante te cõsu. ante q̃ tu esses cõsul. ¶ Recreatus. vt paulo supra dixit. Recreati enim boni viri consulatu tuo &c. signãt Cæ. Põ. & Cras. ¶ Tuendus. seruandus: sustinẽdus. ¶ Idq;. quod ille sensus. q fuerat tuendus, sit derelictus. ¶ Declarant. aperte demonstrant. ¶ Vultus. oris cõpositione ad voluntatis suæ significationẽ: nã vt No. scribit, vultus, & facies in hoc distant: vultus enim est voluntas: q̃ pro motu aĩ in facie oñdit̃: facies vero spẽs. Sal. in Catili. prorsus in facie, vultuq; verecũdia inerat. ¶ Ser. ẽt inqt. Vultus est voluntatis iudiciũ: q ꝑ uoluntatis uarietate mutat̃. Vir. i. Aenei. Spẽ uultu simulat. inde ẽt cœli. & terræ uultũ appellamus: qa cõmutari cotingit. Priscianus quoq; uultus inqr uolũtas significat affectũ in facie intelligi: quo metũ: gaudiũ: tristitiã: lætitiã: & sicut a colo cultus: ita a uolo uultus descendit &c. Faces tñ ꝓdicto Nonio authore ꝑ totius corporis forma ab antiqs posita est: ut enim ab aspectu spẽs: a fingendo figura: ita a factura corporis facies. Plau. in penulo. Sed earũ nutrix q sit facie mihi expedi. Statura nõ magna: corpore aqlino ipsa est, neq; uero solũ dr̃ facies de hoĩbus: sed de mõtibus: & de mari: & de cæteris rebus dr̃. Salu. li. ii. hist. Sardinia in Affrico mari facie uestigii humani: in occidentẽ, q̃ in orientẽ latior. antiq aũt: ut Gellius notat, declinabant hæc facies huius facies uel facii: sicut ẽt dies dii. ꝑ faciei: & diei. Vir. lib. i. Geor. Libra dies, somniq; pares ubi fecerit horas: licet Ser. legat die, & adducat ratiões. At li. i. Aenei. dicit, Munera lætitiãq; dii: ꝑ diei: nõ aũt dei. ¶ Fronte. aspectu: uere aũt: & diserte: Gellio teste: frons masculino genere a Cæcilio ponit̃ hi sunt inimici pessimi frõte hilaro: tristi corde. Festus Põ. ẽt idẽ dicit. Neoterici tñ fœminino utunt̃ genere: & sic a nr̃is grãmaticis ꝓcipit̃. Quibus: frõte, & uultu. ¶ Simulatio. fictio: qa facile frõte: & uultu fingere possum⁹, q̃ nõ hẽm⁹ aĩo, ut Aeneas apd Vir. Spẽ uultu simulat. ꝓmit altũ corde dolorẽ. ¶ Sustinet̃. pficit̃. ¶ Sẽsu snia: quã apte dicũt. ¶ Tabella. q̃ legib⁹ istituerãt: qd fieri uellẽt: ita. n. qcqd uellẽt efficiebãt: ut testãre Appiano: neq; ꝯsulib⁹ p singulos ãnos exercitus ducere: aut bellũ gerere fas eẽt, hac uel i primis triũ uirorũ potẽtia ꝓhibitis qcq̃ agere. ¶ Docuerũt ostẽderũt.

Comitia

Offendo

Vultus

Facies

Facies huius faciei

Frons

ASCEN.

❡NEq; uero ego assumpsi postea: neq; assumo hodie qcq̃, qd possit offendere. i. iusta ratione quenquam maleuolentissimum. i. q̃uis sit maleuolentissimus. ¶ Ego enitor. i. manifeste laboro. tantum. i. tantũmodo. ut neq; desim amicis: neq; etiam alienioribus. s. a me, opera, consilio, labore. ¶ Hic cursus uitæ meæ offendit fortasse eos, qui intuentur splendorẽ & speciẽ. i. decentia huius. i. huiusmodi uitæ. autem. i. sed, non possunt perspicere solicitudinem, & laborem. ¶ Vero. i. sed ipsi queruntur. i. conqueruntur non obscure. i. manifeste: illud in meis sententiis, quibus ornem Cæsarem, quasi desisterem. i. discederem, a cã pristina. i. defensione reipu. Ego autem cum sequor illa q̃ proposui paulo ante tñ sup. sequor hoc, de quo cœperã exponere: nõ in postremis. i. non iter minimũ curanda. ¶ O lentule tu nõ offendes. i. nõ inuenies cũ redieris: eundẽ sensum. i. eandẽ sniam bonorũ. s. quẽ reliqsti: cũ. i. puiciã abiisti: q. s. sensus. aut ꝯsensus bonorũ. cõfirmat⁹ cõsulatu nr̃o, nunq̃ ẽ postea iterruptus, & afflictus ante te cõsulẽ. i. anteq̃ esses cõsul: est totus recreatus. i. reformatus: & refectus a te. ¶ Derelictus nunc ab iis, a qbus fuerat defendẽdus. ¶ Et ii, q noiabant̃, tũ. i. tũc illo nr̃o statu. i. cũ esset status noster, hoc est cũ nos staremus, & placeremus i senatu: optimates. i. optimi i ciuitate: declarant id. i. sensum bonorũ esse derelictũ, nõ solũ fronte: qua ꝑspicit̃ aĩ iudiciũ, & uultu: quo agnoscit̃ uoluntas. qbus. s. duobus mẽbris fronte, & uultu simulatio: sustinet̃. i. conseruatur, sed docuerunt. i. ostenderunt, ẽt sæpe, sensu. i. snia, & tabella. i. publico scripto.

Itaq; tota iam sapiẽtiũ ciuiũ, qualem me & esse & nu-merari volo, & s̃nia & volũtas mutata esse debet. id. n. iubet idẽ ille Plato, quẽ ego authorẽ vehementer se-quor: TANTVM cõtendere in R.P. quantũ pbare tuis ciuibus possis: Vim neq; parẽti, neq; p̃riç afferre oportere. Atq; hãc qdẽ ille cãm sibi ait nõ attingẽdæ R.P. fuisse, q cũ offendisset populũ Atheniẽsem ppe iam desipientem senectute: cũq; eum nec psuadẽdo, nec cogẽdo regi posse vidisset: cum persuaderi posse diffideret, cogi fas eẽ nõ arbitraretur. Mea ratio fuit alia, q neq; desipiente populo, neq; integra re mihi ad cõsulẽdũ capesserem ne R.P. implicatus tenebar. Sed lætatus tamen sum, q mihi liceret in eadẽ causa & mihi vtilia, & cuiuis bono recta defendere. Huc accessit cõmemoranda quædam, & diuina Cæsaris in me, fratremq; meum liberalitas: qui mihi quascunq; res gereret, tuendus esset, nunc in tanta felicitate tã-tisq; victoriis, etiam si non in nos is esset, qui est, ta-mẽ ornandus videret. Sic enim te existimare velim me

HVBER. ITA q. infert ex prædicta mutatione optimatũ: q & reliq ciues minoresq; & esse & haberi boni volũt: mutare debent s̃niam suã. Qualẽ. sapiẽtẽ. Numerari. quia nõ debemus negligere. q̃ opinio de nobis sit: & quales habeamur. S̃nia. verborũ & orõnis suę: i senatu pnũciata. Volũtas. ai motus: & istitutio ad aliqd: vel appetẽdũ vel fugiẽdũ. Id. n. locus ab authoritate. Idẽ ille. quẽ pauloante dixit diuinitus scripsisse: q̃les essent i repu. pricipes: tales reliquos ciues eẽ solere. Sequor authorẽ. suasorẽ: pceptorẽ viuẽdi. Cõtendere. eniti. Probare. ostẽdere, & psuadere recte facũ pbabile efficere nõ vltra. Vim. violentiã, idem nihil esse faciendũ inuitis parentibus: aut inuita patria. At. Plato. Hanc cãm. dicit Plato se pp hanc cãm abstinuisse ab administratione reip. q cũ inuenisset populũ Atheniẽsem ita ppe desipientẽ, vt nec psuasionibus, nec vi regi posset videret: cũ videret in psuasionibus nullã esse fiduciã ad eũ regendũ: nõ existimauit fas esse eũ cogere: itaq; maluit nõ attingere eius administrationem: & regimen. Attingendę. suscipiendæ ad administrandũ. Offendisset. inuenisset. Prope. fere. Desipientem. delirantem. Senectute. quia Ariopagitæ: qbus tradita erat cura reip. tñmõ extremæ senectutis electi erant: difficilius est aũt senes ab aliquo instituto remouere, q̃ iuuenes. Nec psuadendo. verbis. Cogendo. legibus: institutis: & cæteris rebus. Diffideret: de speraret: nullã haberet fiduciam. Fas esse: licere. Cogi. a se: qa existimabat, nõ licere ciuem alium ciuem ẽt ad bnfaciendũ per vim cogere. Mea ratio. cõditio. Alia. diuersa a Platone. Populo. s. Romano: & est sensus: mea rõ diuersa fuit a Pla. qa ille ob prædictam cãm noluit attingere rẽp. Ego vero etam incertus an remp. capesserem: cũ neq; populus Ro. desiperet: neq; i mea ptãte esset cõsultare, an id facerẽ: qa si ẽt nõ pbassem suscipiẽdã rẽpu. quorũdam tñ cã adducebar, vt id facerẽ. Ordo notandus est: qa a multis & ordo, & sensus ignoratur: ita vt ẽt textus in qbusdã codicibus sit corruptus. Sic ergo ordinatur. Mea rõ fuit alia: qua tenebar implicatus capesserẽ ne rẽpu. neq; populo desipiẽte: neq; re integra mihi ad cõsulendũ. Integra re. i. libera. & in ptãte mea. Ad consulendũ: ad deliberãdũ. s. an capesserem: qa si ẽt non placuisset mihi: quorũdã tñ cã adducebar: vt hoc facerẽ: ergo tenebat implicatus: impeditus: incertus. Ne. i. an. Capesserẽ rẽp. suscipere administrandã: qa hic me auocabat animus: inde impellebat cã amicorũ: qbus non licebat aduersari, ideo dixit: re nõ integra ad cõsulendum. Sed tamen in hac difficultate capessendæ reipub. Quod liceret mihi, quod possem oibus pmittentibus. Mihi vtilia. quæ mihi prodessent. vtile aũt fuit. Ci. Pom. & Cæsa. obsequi. Recta. honesta: de his aũt duobus vtili, & honesto maxime consultamus: neq; improbatur consilium sententia de vtili: dummodo non repugnet recto, & honesto: sicut nunc. Cic. fecisse videmus: qui & vtilia sibi, & recta defendisse dicat, cum nihil contra rẽp. p Cæs. se sensisse fateatur in oratione de prouinciis consularibus. Huc accessit. alia excusatio. Huc. ad hoc, qd supra diximus. Accessit. addita est. Cõmemoranda. recusanda obliuioni nõ tradenda. Liberalitas. quam: vt supra dixit: & officiis, & scriptis significauit. Fratrem meũ. Qu. Ci. cui, vt diximus. Cę. multa beneficia contulit: & eum in Gallia legatũ habuit. Quascunq; res gere, i. ẽt si non tam magnas, & præclaras. Nunc. i. s. quascunq; res gereret mihi erat tuendus: multo magis talibus, tantisq; rebus gestis mihi erat ornandus & laudandus: ẽt si nõ esset talis in me, & fratrẽ meũ: qualis est, & fuit. Tanta feli. dignitatis in alterum quinquẽnium prorogatæ: & tot rerum gestarum. Tantis: tam magnis, & egregiis. Victoriis. quas in Gallia cõsecutus est. præter cæteras: quas ante fuerat adeptus. In nos. in me fratremq; meum. Is. talis est: tam liberalis. Videretur. putaretur. Ornandus. mea sententia, & laude honestandus. Sic enim sensus est velim sic existimes, q re, Pompeioq; excepto. nemo est, a quo magis gaudeam accepisse beneficia, q̃ a Cæsa. Velim existimare sic. i. certum putare: cum discesserim a vobis. s. re, & Pompe.

Rectus ordo ptext?

ASCEN. ITA q. i. ita tota s̃nia, & voluntas ciuiũ sapientiũ: qualẽ. s. ciuem sapiẽtẽ ego volo me, &. i. simul esse: &. i. simul numerari. i. reputari. Ab eo quod sequtur. id qd præcedit: qa quos numeramus cũ sapientibus, aut inter sapientes, reputamus sapientes: debet iam. i. deinceps esse mutata. Enim. i. quia ille idem Plato. s. diuinus philosophus: quem authorẽ ego vehementer sequor. iubet id. s. contendere. i. vt contendas tñ in repu. quantũ possis probare. i. psuadere: & ostẽdere bñficiũ esse ciuibus tuis. Et iubet neq; oportere afferre vim. i. violentiã parẽti: neq; patrię. Atq; ille qdẽ ait hanc cãm: nõ attingendæ reip. fuisse sibi: q cũ offendisset. i. cõperisset populũ Atheniẽ. iã ppe desipientẽ senectute. Cũq; vidisset eũ nec psuadendo, nec cogẽdo regi posse, cum diffideret posse psuaderi: qa vt senex debitus in errore perstiteret: & non arbitraretur fas sup. eũ cogi. cõmentarii itelligunt desipiẽtẽ senectute, eo q in Areopago. i. Martis vico: fere seniores s̃niam dicebãt, ac iudices erant: qd mihi minime vr: nõ eni tales pficiebant iudiciis: vt delirare pter cęteros putarent, sed de toto populo Atheniẽ. sentire vr Plato, q iã senectute desiperet. i. inueteratus praua cõsuetudine fere incorrigibilis esset: dũ. n. noua instituunt resp. oẽs suo fungunt cũ sedulitate officio: vt de religionũ sectis videre licet: at vbi cõsenuerit institutio labascunt ai. Mea rõ. i. vt vulgo dicũt, cõditio, aut cõsideratio gubernanda reip. fuit alia. s. a Platonis rõne: q teneret implicatus. i. pplexus, & icertus: ne. i. an. caperẽ. i. susciperẽ regedã rẽpu. neq; populo. s. Romano desipiẽte. i. cũ popu. Ro. nõdũ desiperet: amauit. n. adhuc libertatẽ reip. neq; re. i. cõditione aut statu reipu. itegra ad ɔsulẽdũ, qa resp. a paucis tota occupat. Sed tñ. i. licet: res nõ eẽt penitus itegra: lętatus sũ q liceret mihi in eadẽ cã. i. i eodẽ statu reip. defendere: &. i. simul: vtilia mihi, & recta. i. iusta, & honesta cuiuis bono, qa licet illi tres pricipes soli rerũ potiri vellẽt: nõ tñ iniq iudicia reciperẽt, huc. i. ad has rõnes accessit qdã cõmemorãda. i. digna cõmemoratione: & diuina liberalitas Cęsa. in me: & fratrẽ meũ. s. Quintũ. Scio grãmaticorũ ordinẽ exigere, vt sic cõstruã. Quędã liberalitas. Cę. cõmemorãda, & diuina accessit. i. addita ẽ adhuc: sed nõ tã ɔstructionẽ illã q̃ cõtinuationẽ sermõis: & explanationẽ mõ sector: q. s. Cæsar: qa optime de nobis meritus: esset tuẽdus. i. defendendus: mihi. i. a me: q̃scũq; res gereret. i. ẽt si minimũ laudabiles. Nunc ẽt si nõ esset is. i. talis in nos: qui. i. qualis est: tñ videretur ornandus. s. a nobis oratione, & obseruantia: in tanta felicitate, & tantis victoriis. Sic enim velim te existimare. i. iudicare de cã mea.

Cum ego

cum a vobis meæ ſalutis authoribus diſceſſerim, neminem eſſe, cuius officiis me tam eſſe deuinctum nõ ſolum cõfitear, ſed & gaudeã. Quod quoniã tibi expoſui: facilia ſũt ea, quæ a me de Vatinio, & de Craſſo requiris. Nam de Appio quod ſcribis, ſicut de Cæſare te non rephendere: gaudeo tibi conſiliũ ꝓbari meũ. De Vatinio aũt, primum reditus itercesserat in gratiam per Pompeium ſtatim, vt ille Præt. eſt factus: cũ quidem ego eius petitionẽ grauiſſimis in ſenatu ſententiis oppugnaſſem, neq; tam illius lædendi cauſa, q̃ defendendi, atq; ornandi Catonis: poſt autem Cæſaris, vt illum defenderem, mira contẽtio eſt conſecuta. Cur autẽ laudarim, peto a te, vt id a me ne ue in hoc reo, ne ue in aliis requiras: ne tibi ego idẽ reponã, cũ veneris: tametſi poſſum vel abſenti. Recordare enim quibus laudationẽ ex ultimis terris miſeris: nec hoc pertimueris: nã a meipſo laudant, & laudabunt iidẽ,

HVBER. ¶ CVM diſceſſerim a vo. modus eſt dicendi pro eo, quod eſt vobis exceptis, vt ſi dicas: cum diſceſſi a parentib⁹ meis, nemo eſt mihi te charior. i. parentibus meis exceptis. ¶ Officiis. beneficiis. ¶ Tam demum. tam aſtrictum, & obligatum. ¶ Cõfitear. apte dicam. ¶ Sed etiam gã. qa iterdum aliqd profitemur, quod tñ nobis eſt ingratum. ¶ Quod. me officiis Cæſaris lætari. ¶ Quod requiris. poſtulas a me. ¶ De Vatinio, & Craſ. qbus ſum reconciliatus, cum ante eis fuiſſem inimicus. ¶ De Appio. cum quo etiam rediit in gratiam, vt in epiſtolis ad eum ſcriptis videbimus: qd Lentu. ſcribebat ſe non reprehendere. ¶ Conſilium meum. meum factum, vel deliberationem meam redeundi in gratiam cum Appio. ¶ De Vatinio autẽ. dicit Pom. cauſam fuiſſe, vt ipſe Cic. rediret in gratiã cũ Vatinio: quẽ ante in ſenatu oppugnaſſet. ¶ Reditus in gratiam. reconciliatio cum Vatinio. ¶ Interceſſerat. interuenerat: interpoſitus erat. ¶ Per Põ. a Pom. Põpeio intercedente. ¶ Statim. vt eſt primũ, vel ſtatim, ſubito. ¶ Vt. poſtquam. ¶ Ille. Vatinius. ¶ Petitionẽ. præturæ eius Vatinii. ¶ Oppugnaſſem. tanq̃ hoſtis impugnaſſem, & reſtitiſſem, ne ipſam præturam conſequeretur. ¶ Grauiſſimis. ꝓbatiſſimis. ¶ Illius. Vatinii. ¶ Defendendi ca. qui Vatinio aduerſabatur in petitione præturæ. ¶ Poſt autem. primum inquit cauſa Pom. ſum illi recõciliatus: ſed poſtea ſecuta eſt petitio Cæſa. de eadem reconciliatione, immo, vt & illum defenderem. ¶ Mira. maxima. incredibilis. ¶ Cõtentio. petitio. ſ. a me. ¶ Defenderem. illum Clodium. ¶ Cur aũt laudarim. q. d. cum Cæſa. a me petiuiſſet ſolum: vt eum defenderem: cur ẽt laudauerim, peto a te hoc ne reqras: neq; in Vatinio, neq; in aliis reis, nec nunc ſcribã ad te idem, quod poſtea erit etiam dicendum coram, cũ veneris. ¶ Ne requiras. ne poſtules, exigas a me. ¶ In hoc reo. Vatinio. quem & defendi, & laudaui. ¶ Reus autem dicitur quicunq; in aliqua eſt cauſa, etiam ſi nihil admiſerit. i. contra quẽ q̃ſpiam agit. *Reus* ¶ In aliis. quos defenderim aut laudauerim. ¶ Reponam. iterum dicam. ¶ Idem. ad te nunc ſcribi vis. ¶ Cũ veneris. Ro. quia cum veneris Rom. dicam tibi coram. ¶ Tametſi. q̃q̃, poſſimus, ſubaudi exponere. ¶ Vel. i. etiam. ¶ Abſenti. ideſt ita poſſum tibi nunc dicere: ſicut eſſem dicturus poſtquam rediiſſes Ro. ¶ Recordare. dicit Cice. ſe idẽ feciſſe, quod feciſſet Lent. qui eos laudaſſet, quos ante habuiſſet inimicos, & aduerſarios. ¶ Recordare. memẽto: reduc ad memoriam. ¶ Quibus hominibus. ad quos homines. eſt enim datiuus caſus. ¶ Laudationem. orationem, in qua eos laudaſti. ¶ Exul ter. remotiſſimis, quidam intelligunt ex Hiſpania: quã Horat. appellat vltimã Heſperiam: ſed poſſumus etiã intelligere Ciliciam, cum ipſe Cic. ex Cilicia ſcribat ad Curionẽ inferius in epiſtola. Sera gratulatio. longe enim abſum: ſero audio. ¶ Nec pertimueris. ideſt nec pertimeas recordari. Nam ratio quare non debet pertimere: quia eoſdem ego laudo, & laudabo, quibus tu miſiſti laudationem tuam: & non dicit, qui ſint: quidam intelligunt publicanos: quod non probo. alii probabilius intelligunt Pom. aduerſarium eſſe aliquantulum Len. in obtinenda prouincia. ob idq; inter eos quandam ſimultatem fuiſſe, poſtea vero Len. laudaſſe Pom. & quoſdam alios: qui cum eo ſenſiſſent, & ad eos ex Cilicia laudationem, quod miſiſſet, fortaſſe ſignificauit in prima epiſtola Ci. cum dixit. Cui q nolunt, iidem tibi non ſunt amici, ꝙ eum ornaſti dicit igitur Cic. vt ipſe Lent. recordetur, quos laudauerit ante ſe oppugnatos, & ſibi inimicos. ſe enim idem feciſſe. ¶ Iidem. quibus laudationem tuam miſiſti.

IO. B. EV. ¶ LAVDATIONEM eam. ſ. intelligi vult: quam adhiberi in iudiciis ſolitam poſtea Pompeius lege lata ſuſtulit. Idem poſtea cum Munatium Plancum reum laudaturus acceſſiſſet, Cato aures obſtruxit: nequid contra legem committeret. Plu. Tranquillus ne laudatione quidem iudiciali data Auguſtus Tacitus in ſubſelliis ſedit. ¶ Ex vltimis terris Hiſpanias intellige: vbi præturam tunc temporis geſſit Lentulus. *Laudatio iudicialis*

ASCEN. ¶ CVM ego diſceſſerim a vobis. ſ. te & Pompeio: authoribus ſalutis meæ. i. cum non reſpexerim ad vos. hoc eſt vobis exceptis, neminẽ eſſe, cuius officiis. i. beneficiis: ego non ſolũ confitear. ¶ Sed & gaudeam me eſſe deuinctum. i. obligatum: tam. i. tantopere vt cum Cæſare. ¶ Quod. i. cuius rationem: quoniam expoſui. i. declaraui tibi: ea, quæ requiris a me de vatinio, & de Craſſo ſunt facilia. ſ. ad purgandum, aut, ſtabiliendum rationibus. ¶ Nam ꝙ ſcribis te non reprehendere de Appio. i. ꝙ audiſti me reconciliatum Appio: ſicut non reprehendis de Cæſare. i. ꝙ audiſti cũ Cæſare in gratiam rediiſſe: gaudeo meũ conſiliũ probari tibi. ¶ Autem. i. ſed: de Vatinio. i. quantũ eſt de Vatinii reconciliatione: reditus in gratiam. i. reconciliatio eius: interceſſerat per Põpeiũ ſtatim. ¶ Vt. i. poſtquã: ille. ſ. Vatinius eſt factus prætor: cum quidem oppugnaſſem: ideſt pugnando, & reſiſtendo moleſtaſſem in Senatu: petitionẽ. ſ. præturæ eius. ſ. Vatinii, ſententiis grauiſſimis. i. maximi ponderis. neq; ſup. oppugnaſſem petitionẽ eius: tam. i. tantum: cauſa eius. ſ. Vatinii lędendi: q̃. i. quantũ: ſup. cauſa Catonis defendendi, atq; ornandi. ¶ Autẽ. i. ſed: mira cõtentio. i. inſtantia Cæſari, vt defenderẽ illũ. ſ. Vatinium reum factum: eſt conſecuta poſt. ſ. illam oppugnationẽ meã. ¶ Autem. i. ſed: ſupple cur laudarim. ſ. laudauerim Vatinium. q. d. ſi rogas, cur ẽt laudauerim eum: nedum defenderim. ¶ Peto a te, vt non requiras. i. eius rei cauſam a me, neue in hoc reo. ſ. Vatinio, neue in aliis ſupple reis. Eſt autem reus omnis cui cauſa dicenda eſt. i. qui ſe purgare debet: & qui accuſatur, aut poſtulatur, etiam ſi innocentiſſimus fuerit: ne ego reponam. i. iterũ accumulatius dicã, cũ veneris. ſ. e Cilicia Romã. Et ita videtur accipi, vt in primo verſu Iuuenalis nunquã ne reponam? Eſt aũt reponere iterum ponere: ponimus aũt. cũ aliquid primũ ſcribimus. vt in poetica, quia ponere totũ neſcit, aut cum aſſerimus, vnde poſitio dialecticis, aut cum mutuo, aut accõmodato damus, quaſi. apponentes, vnde reponere eſt aut iterum, & ita emendatius ſcribere, vt in arte poetica. Scriptor honoratum ſi forte reponis Achillem, aut reſtituere, quæ nobis poſita ſunt. i. credita, aut aliquid pro illis, vnde Iuturna Virgiliana ad Iouem. Hæc rapta pro virginitate reponis? ¶ Tametſi. i. quanq̃, ego poſſum. ſ. oſtendere cur Vatiniũ laudarim, vel id eſt etiam abſenti. ſ. Lentulo. ¶ Enim pro quia, o Lentule recordare: ideſt reduc ad memoriã, aut tu recordaris, quibus. ſ. hominibus tu miſeris laudationem: id eſt orationẽ cõmendatoriam ex vltimis terris. i. aut ex Hiſpania, aut potius ex Cilicia, quod potius dixero. Nã citeriorem Hiſpaniã tenuerat Lent. q. d. nimirũ, Cæſari, Põpeio, Craſſo, & ſimilibus, nec pertimueris. i. nolim pertimeſcas, hoc. ſ. feciſſe. i. eis laudationem miſiſſe, nam iidem. ſ. homines laudantur, & laudabuntur a meipſo. *Reus* *Repono*

Sed tamen defendendi Vatinii fuit etiã ille stimulus, de quo in iudicio, cum illum defenderem, dixi me facere quiddã, quod in Eunucho parasitus suaderet militi, Vbi nominabit Phaedriam:tu Pamphilã cõtinuo, si qñ illa dicet Phaedriam intromittamus cõmessatũ: tu, Pamphilã cãtatum prouocemus. Si laudabit haec illius formã:tu huius contra, denique par pari referto: quod eam mordeat. Sic petiui a iudicibus, ut qm̃ qdã nobiles hoïes, & de me optime meriti nimis amarent inimicũ meũ, meque inspectãte saepe eum in senatu mõ seuere seducerẽt, mõ familiariter:atque hilare amplexarent:qm̃que illi hẽrent suũ Publiũ, darent mihi ipsi aliũ Publiũ, in quo possem eorũ aĩos mediocriter lacessitus leuiter repũgere, neque solũ dixi, sed ẽt saepe facio Diis, hoĩbusque approbãtibus. Habes de Vatinio: cognosce de Crasso. Ego, cum mihi cum illo magna iam gratia esset, q̃ eius omneis grauissimas iniurias cõis concordiae causa, uolũtaria quadam obliuione contriueram:

HVBER. ¶ SED tamen. alia causa praeter supra dicta: quare Vatinium defenderit: vt stomachum faceret quibusdã: qui vt stomachũ Cice. facerent, Clo. ipsius inimicum nõ solũ amarent: sed etiam in eius conspectu eum amplexarentur & in senatu cum eo: quasi ipsum magnificarent, loquerentur seorsum, quasi de rebus magnis cõmentaturi. Sumit autem similitudinem huius propositi sui stomachum faciendi suis inimicis ex Eunucho Terentii. ¶ Sed tamen. q. d. licet causa Põ. & Cęsaris hoc fecerim. ¶ Ille stimulus: illud calcar: illa instigatio, atque impulsio, & est tractum ab equis, vel bobus: qui tardiores stimulo excitantur, atque impelluntur. ¶ De quo stimulo. ¶ In iudicio. in ipsa causa. ¶ Quiddam. rem quandam. ¶ Parasitus Gnato. ¶ Militi. ¶ Thrasoni. ¶ In Eunucho. nomẽ est comoediae Teren. ¶ Vbi nominabit Phaedriã. totus hic textus est Terentii: & omnia verba Gnatonis. vsque ad eũ locũ si petiui, vbi adaptat hanc similitudinem dicẽs: q̃ sicut Gnato psuadebat Thrasoni: vt hęc ad indignationẽ Thaidis faceret, si fortasse blandiretur Phaedrię, vt faceret stomachũ, & dolorẽ ipsi Thrasoni: ita dicit se petiuisse a iudicibus, vt cõcederent sibi. P. Vat. ad indignationẽ quorundã nobiliũ hoium: qui, vt facerent stomachũ Cice. eius inimicũ Clodiũ fouebant, & amplexabanẽ. ¶ Vbi qñ. ¶ Nominabit. Thais. ¶ Phaedriam. riualem tuum. ¶ Tu Pãphilã. noiato. ¶ Continuo. statim: vt Thais nõ tã Pãphilã amari q̃ sibi uicẽ dari putet. ¶ Haec Thais. ¶ Formã pulchritudinẽ. ¶ Illius. Phaedriae. ¶ Tu huius. Pãphile formã laudato. ¶ Contra. hic contra vicem significat. ¶ Denique. ne singula enumeret: quae potest contra eum facere, concludit, vt e contra iniuriam quamlibet, aliam ipse iniuriã paret. ¶ Par pari: prouerbialiter dixit. ¶ Quod. par, vel absolute. ¶ Quod. i. quae res. ¶ Mordeat. laedat, offendat. ¶ Sic. accõmodatio similitudinis. ¶ A iudicibus qui de Vatinio essent iudicaturi. ordo est: sic petiui a iudicibus, vt ipsi darent mihi aliũ. P. quoniã quidã nobiles haberent suũ. P. quoniã illi nobiles optime meriti de me amarent nimis inimicũ meũ &c. potest & sic ordinari. quoniã quidã nobiles & de me optime meriti amarent nimis inimicũ meum: & me inspectante modo saepe seuere seducerent in senatu: modo amplexarentur familiariter, atque hilare: petiui a iudicibus, vt ipsi darent mihi aliũ Publiũ, quoniã ipsi haberent suum Publiũ, quo possem &c. & hic posterior ordo magis pbaeur. ¶ Optime meriti de me. qui me olim bñficio affecissent, vel in restitutione mea, vel in dignitatibus obtinendis. ¶ Inimicum. P. Cice. ¶ Modo. interdũ. ¶ Seducerent: seorsum ab aliis dicerent quasi de rebus grauibus secreto locuturi. ¶ Me. in conspectu meo: vt mihi stomachum facerent. ¶ Amplexarẽtur fa. sine grauitate: quod solemus apud amicos facere. ¶ Quoniã illi. nobiles. ¶ Suũ. P. s. Clo. ¶ Darent. concederent. ¶ Alium Publiũ. P. Vatinium. ¶ In quo: Vatinio. ¶ Possem re. remordere, vicissim offendere, ¶ Leuiter. paulisper. aliquantulũ. ¶ Lacessitus. iratus, prouocatus ab illis, q̃ blandirentur inimico meo. ¶ Dixi. s. in iudicio. ¶ Sed facio. quia & defendo: & laudo ipsum Vat. quem illi oderunt. ¶ Diis, hominibusque approbantibus. i. iuste, & merito, quia & dii, & homines sentiunt rectũ esse: vt illi par pari referam, qui non aliam ob causam amant Clo. nisi, vt mihi stomachũ faciant. ¶ Habes. intelligis: cognoscis. ¶ Est autem hic transitio exornatio rhetorica. ¶ De Crasso. quare ei reconciliatus sum. ¶ Ego. primũ ostendit, quo pacto gratia, quae sibi olim cũ Crasso fuerat sit rescissa, cũ in defensionem Gabinii Cice. non lacessentem ipsum lacessisset. Deinde subdit causam reconciliationis. ¶ Ego. ordo est: ego tulissem defensionẽ Gabinii: quẽ pximis diebus oppugnassem: si suscepisset eam sine contumelia, cũ magna gratia iã esset mihi cum illo, quod contriuerã voluntaria obliuione omnes eius grauissimas iniurias cã cõmunis cõcordiae. ¶ Gratia. beneuolentia. Cũ illo. Crasso. ¶ Quod, quia. ¶ Contriuerã. deleuerã: obliterauerã. ¶ Omnes iniurias illius. quia Crassus olim irritauerat Clo. contra Cice. & ei fauerat ad consequendũ tribunatũ, vt facilius Cice. eiicere ex vrbe: erat enim infestissimus Cic. q̃ dicebatur ab eo fuisse nominatus inter conscios coniurationis. Nã Cice. in oratione, quã de consulatu suo habuit: refert Crassum ad se noctu venisse cũ literis Catilinę: qbus cũ tanq̃ cõsciũ hortabaẽ Catilinã ad cõfirmãdã cõiurationẽ, & ob hãc cãm sp oppugnauit Ci. ¶ Cõis: publicę. ¶ Volũtaria obli. cũ nullus me ipulisset, vt ita facerẽ.

ASCEN. ¶ SED tamẽ ẽt ille stimulus. i. illa occasio me vrgens, & pũgens: fuit laudandi Vatinii: de quo dixi in iudicio: cũ defenderẽ illũ. s. Vatiniũ: dixi inquã me facere qddã: qd parasitus. s. Gnato, suaderet militi. s. Thrasoni: q erat miles gloriosus, in Eunucho. i. comoedia illa Terentiana. Suadet autẽ his verbis. ¶ Vbi. s. Thais meretricula noiabit Phaedriam. s. riualem Thrasonis, tu continuo: sup. nominato Pãphilã. s. puellã egregiã: ad quam Thais suspicabatur militem adiecisse animũ. ¶ Si illa. s. Thais dicet: quando. i. quandoque: intromittamus o Thraso: Phaedriã comessatũ. i. vt comedat nobiscũ. tu sup. dicito prouocemus Pamphilã ad cantandũ. ¶ Si haec. s. meretricula Thais, laudabit formã illius. s. amatoris sui Phaedriae: tu contra. i. econtrario: laudato: sup. formã huius. s. puellae nostrae Pamphilae. Denique referto par paris id est pro quouis verbo tibi molesto: alterũ aeque molestum illi. ¶ Quod mordeat: id est acriter pugnet eã: scilicet meretriculam: quam vt inuisi nominis propter iniuriã illatam non nominat parasitus. Est autẽ parasitus cibi captator, cuius gratia aut adulatur, aut plausibilia dicit, & facit diuitibus prodigi. ¶ Sic: id est eo modo, petiui a iudicibus, vt quoniã quidã homines nobiles, & optime meriti de me, vt Cęsar, & Põpeius, amarent nimis inimicũ meũ, videlicet Clo. & seducerent: id est seorsum ab aliis ducerent, tanquã arcana cũ illo, consultaturi, aut cõmunicaturi cũ illo, modo. i. interdũ illũ in senatu: me spectante sępe eũ. & amplexarentur, modo. i. interdũ eũ familiariter. atque hilare. i. hilariter, & q̃m illi. s. nobiles, volentes mihi facere q̃ doleret. haberent suũ. i. sibi charũ: vt simulabant saltẽ, Publiũ. s. Clodiũ, ipsi darent mihi aliũ Publiũ. s. Vatiniũ in quo. s. Publio, ego lacessitus, i. puocatus ad irã possem repũgere. i. ecõtrario, aut vicissim pũgere leuiter. i. modica offensa, aĩos eorũ. s. nobiliũ hoium. ¶ Neque dixi sup. illud solũ. i. sine effectu, sed facio ẽt saepe. i. repugno aĩos eorũ, diis. & hoĩbus approbãtibus, aut qa oĩbus iustũ videreẽ, aut qa pspere succederet. ¶ Habes. s. rõnẽ recõciliatiõis de Vatinio, cognosce sup. rõnẽ de Crasso. ego cũ magna gratia. i. grata cõiũctio, & bñuolẽtia mutua eẽt mihi iã cũ illo. s. Crasso, q̃ cõtriuerã oẽs iniurias ei⁹ grauissimas, hoc mõ nõ inepte poneẽ ois cũ superlatiuo: vt oẽs optimates, qd ẽ ac si dicas, oẽs optimi viri: cõtriuerã inq̃. i. adoleuerã q̃dã obliuiõe volũtaria, cã cõcordię cõis: tulissem. i. tolerauissem.

HVBER.

¶REPENTINAM.ſubitam:quia ante oppugnauerat eum.¶Gabinii:qui infenſus erat.Ci.propter dānationē cōiu ratorꝝ.Erat autem.L.Piſonis ſoceri Cæſ.in cōſulatu collegauit audaciſſimus,& ſeditioſus,& amicus Cæſari.author App.Suſcepiſſet.illam defenſionē.¶Cōtumelia iniuria.¶Diſputātem.ſuias dicentem & dilucidantem.¶Non laceſſen tem.non prouocantē ipſum Craſſum.¶Exarſi.excādui,incenſus ſum.¶Præſenti.i.ex ea prouocatione orta.¶Nā ea.pa rētheſis eſt.¶Tā vehemēs.ſi fuiſſet ſolus ex pñti iracūdia.¶Sed illum odiū.ſed occurrūt (inqt) oēs iniuriæ,quas mihi añ tuliſſet:quarū odiū putabā in me extinctū:cū tñ adhuc me inſciente reſiduum fuiſſet.¶Incluſum.in pectore meo re

repentinā eius defenſionē Gabinii,quē pximis ſuperioribus diebus acerrime oppugnaſſet, tamen,ſi ſine ulla mea contumelia ſuſcepiſſet,tuliſſem:ſed cum me diſputantem,non laceſſentē laceſſiſſet,exarſi,non ſolū præſenti (credo) iracūdia (nam ea tam uehemēs fortaſſe non fuiſſet) ſed cum incluſum illud odium multarum eius in me iniuriarū,quod ego effudiſſe me oē arbitrabar,reſiduū tñ inſciente me fuiſſet,omne repēte apparuit.Quo quidem tpe ipſo,quidā hoīes,& iidē illi,quos ſæpe nutu,ſignificationeq; appello,cū ſe maximum fructū cepiſſe dicerent ex libertate mea, meq; tum deniq; ſibi eſſe uiſum R.P.,qualis fuiſſem, reſtitutum cumq; ea contentio mihi magnum etiam foris fructum tuliſſet:gaudere ſe dicebant,mihi & illū inimicum & eius qui in eadem cauſa eſſent,nūquā amicos futuros.Quorꝝ iniqui ſermones cū ad me p hoīes honeſtiſſimos pferrent,cumq; Pōpeius ita contēdiſſet,ut nihil unq̄ magis,ut cum Craſſo redirem in gratiam:

conditum.¶Quod.odium.¶Effudiſſe.eieciſſe: euomuiſſe.¶Arbitrabar.quia plerunq; ceſſantibus iniuriis ita obliuiſcimur odii:qd concepimus:& pectore recondimus, vt iā neſciamus illud in nobis eſſe.facta aūt noue iniuria ſtatim apparet illud odium:quod ita erat ſepultum:vt iā nō putaremus amplius eſſe in nobis:& id eſt,quod Cic.nūc dicit.¶Reſiduum tñ.ſubauditur cū.vt ſit cum tñ.¶Fuiſſet reſiduum.i.reſediſſet in corde meo.¶Me inſciente. quia eo qeſcente ab iniuriis:ego quoq; ita quieueram,vt neſcirem aliquid odii in me reſediſſe.¶Reſiduum.reliquum.¶Fuiſſet. quidam male legūt fugiſſet:& male ad Craſſum referūt:ēt ſi legatur fuiſſet:cum Ci.de odio ſuo in Craſſum itelligat: ſi fugiſſet legatur:quod non placet,dicaꝛ fugiſſet.ſ.ex memoria mea:vt putabam.¶Tamē reſiduū.i.tñ relictum.ſ.in pectore meo.¶Apparuit.exarſit.ſubito exiit in lucē,factū eſt palam,cū ante lateret.¶Apparuit autem.quia cū ptimū laceſſiuit me i cauſa Gabiniana,exiluit memoria odii mei in eum:propter veteres iniurias.¶Quo tempore.cōtentionis de Gabinio:& incipit numerare cauſas: quare reconciliatus ſit craſſo.¶Quidā ho.non puto Pom.& Craſſum intelligi:quia eos dicit inferius ſuaſiſſe concordiā inter Craſſum,& Ci.¶Nutu.non nomine proprio:ſed quibuſdam ſignis,quaſi oculis,¶Significatione demōſtratione.¶Fructum.i.vtilitatem.¶Ex libertate mea.qui qd ſentirem:libere dicere auderem,nullius habita rōne.¶Tum:cū uiderēt me Craſſo libere reſpondentē,& repugnantē in cauſa Gabinii,quē ille defendendū ſuſcepiſſet cōtra me:cū eū oppugnaſſet.¶Viſum ſi.dicerēt.¶Qualis fu.añ exiliū meū.ſ.liber:& magno,atq; ifracto aio.¶Ea ɔtētio.cū Craſſo de Gabinio.¶Etiā fo.apud externos extra vrbē.¶Gaudere ſe di.cū ſupradicta inqt,ſe ita hñent:iſti dicebāt tñ ſe gaudere:q͏ hērem Craſſum inimicū,& q͏ oēs,q Gabinio fauerēt,nunq̄ eſſent mihi futuri amici.¶Illū.Craſſum.¶In eadē cau. defenſionis Gab.in qua erat Craſſus.¶Quorū hoīum:quos dixit ſe nutu appellare.¶Iniq.maleuoli:qa cū fructū ex mea libertate ſe capere faterenꝛ,tñ dicebant ſe gaudere:.q͏ ego mihi inimicos paraſſem.¶Honeſtiſſimos,optimos,& pbatiſſimos, vel honoribus inſignes.¶Cūq;:alia cā,quare redierit in gratiam cū Craſſo,qa Pomp.vehementiſſime,vt ita faceret,ab eo petiuerat.¶Contendiſſet.vehementer petiuiſſet.¶Vt nihil unquam magis,ſcilicet contenderit a me.

IO.B.EV. Gabinius

¶REPENTINAM defenſionem Gabinii:is eſt,qui Collega.L.Piſoni a Pōpeio in conſulatu poſt C.Cæſarē datus eſt:quos & in conſulatu acerrima orōne inſectatus eſt:& cum ab exilio rediiſſet:memor ſeſe ipſis prodentibus pria pulſum,nunq̄ deſtitit pſcindere,tandēq; magnis conatibus euicit:vt Gabinio Syria,Piſoni Macedonia turpiter reuocatis auferrenꝛ.Caterꝝ Gabinius cū præter alia ſcelera in puincia perpetrata,tū vero q͏ nullo.S.C.facto,de Pompeii, tantum voluntate,Ptolemæum reſtituiſſet in regnū cū exercitu,quod p ſenatuſcon.cautum fuerat.ne fieret,accuſatus eſt.Cicero ad Q.fratrem:vehementer vexatus eſt Gabinius.& quarto poſt libro.Gabiniū tres adhuc factiones poſtulant.L.Lentulus Flaminis filius:qui iam de maieſtate poſtulauit.T.Nero cū bonis ſubſcriptoribus.C.Mēmius Trib. pleb.cū.L.Capitone,& paulopoſt apud Catonē,erat diuinatio in Gabiniū futura inter Mēmiū & T.Neronē & C.Antoniū,in quos R.M.F.putabamus fore,vt Mēmio dareꝛ:& ſi erat Neronis mira cōtentio.Quid quæris?bene pmitur,niſi noſter Pomp.diis,hoībuſq; inuitis negocium euerteret & alia:addit q; mox Gabinium de ambitu fecit reum. P.Sylla ſubſcribente priuigno Mēmio Cæcilio Syllæ filio.Cōtradixit L.Torquatus,oībuſq; libētibus nō obtinuit, cum amen Cicero abſolutū ſcribit graui admodū iudicum fama,& Lentuli accuſatoris ignominia,liberatus tamē dictaturæ Pōpeii rumore.xxii.ſentētiis cōdēnatus eſt,cū.lxx.tuliſſet:vt affirmet Gabinii abſolutionem legē impunitatis eē.Appianus tñ facit Gabiniū accuſatū,& cōdēnatū,qm regē reſtituiſſet,vt nō poſſim nō mirari,niſi abſolutū fortaſſe aliis criminibus dicas.Cōdēnatū maieſtatis.Cū hoc tādē Ci.in gratiā rediit cōtēdēte maximis pcibus Pōpeio.

Gabinius cōdēnat?

ASCEN.

¶REPENtinā.i.ſubitā defenſionē eius.¶Gabinii.i.qua ipſe defendit Gabiniū,& ita genitiuus eius actiuæ ſignat, Gabinii paſſiue:quē.i.Gabi.ipſe Craſſus oppugnaſſet:ſupiorib⁹ diebus pximis.i.tūc pxime trāſactis tametſi ſuſcepiſſet.i.defenſionē Gabinii,ſine vlla cōtumelia mea.¶Sed cū craſſus laceſſiſſet.i.iniuria puocaſſet,me diſputātē,nō laceſcētem,exarſi.i.icenſus ſum,nō ſolū pñti.i.quæ tunc inferebaꝛ iniuria:credo:id eſt vt credo:nā ea.ſ.pñs iniuria nō fuiſſet fortaſſe tā vehemens:ſed cū illud odiū multarū iniuriarū eius.ſ.Craſſi in me,incluſum.ſ.adhuc in pectore quod ego arbitrabar effudiſſe omne.i.ſimul totum:tñ.i.nihilominus,fuiſſet reſiduum id eſt reſidēs adhuc in pectore,me inſciente: ſup.ipſum apparuit repente oē id eſt totum ſimul.¶Quo quidē tpe ipſo.ſ.quo Craſſo aduerſarer,qdā hoīes,& iidem illi,quos appello id eſt voco,ſæpe nutu,id eſt indicio,& ſignatione.ſ.quadā per facta,& mores eorū:non p ppria noia intelligere aūt vt Catonē & Bibulū:ſimileſq; reip.amatores:cum dicerent ſe cepiſſe maximū fructū ex libertate mea.ſ. dicendi in craſſum ſūmū virum:& dicerent me deniq; tum.i.tunc tādem,viſum eſt ſibi,reſtitutū reip.qualis eſſem id eſt ex integro cū priſtina libertate dicēdi,& cū ea cōtentio.ſ.cū craſſo tuliſſet id eſt attuliſſet mihi ēt foris.i.extra ſenatū: magnū fructū:ipſi dicebāt ſe gaudere:& illū inimicū.ſ.tā nobilē:& eos:q eſſent in eadē cā,vt Pōp.Cæſarem:& Gabi. nunq̄ futuros amicos mihi.¶Quorꝝ ſermones iniq:qa ppea,q͏ libere pro rep.ſtarem:gaudebant mihi ſūmos viros ppetuo hoſtes fore:cū perferrenꝛ ad me per hoīes honeſtiſſimos:& cū Pomp.ita cōtendiſſet:vt nihil ſup.contenderit unq̄ magis:ut redirem cum craſſo in gratiā:& Cæſar oſtenderet per literas ſe affectum maxima moleſtia ex illa contentione habui rōnem id eſt conſiderationem,& reſpectum non ſolum eorum temporum,quibus illi viri omnia poterant.

NVBER. ❡CAESAR q.alia cā pp Cæ.⸿Contentione cōtrouerſia mea, & Craſſi.⸿Per literas.q̄s ad me ſcripſit.⸿Affectū moaccepiſſe moleſtiam, & dolorem.⸿Rōnem.i.teſpectum.⸿Temporū.quæ pp multa aduerſa, quæ mihi acciderāt: & pp mutatā erga me fidē hoīum.potius pacē,q̄ diſcordiā ſuadebāt.⸿Sed ēe naturæ meę.q̄ eſt mitis, & facilis ad placandū.⸿Craſſusq.hoc ēt dicit Plu.Craſſum ita recōciliatū.Ci.vt ante q̄ ad bellū parthicū ꝓficiſceretur:apud eū cœnauerit.

Teſtatus ⸿Quaſi te.i.tāq̄ illa cœna apte demōſtraſſet P.R.nos in grām rediiſſe.⸿Teſtata.teſtimonio cōptobata:in ſignificatione paſſiua, vt iferius ad Curio.vt apud aium tuū teſtatū telinq̄,qd ſenſerim.⸿Gra no.mea, & Craſſi recōciliata.⸿Ala tibus a domo i ꝓuinciā Syriā aduerſus Parthos.⸿Pe.qa ſe te exiſtimat eū cœnaſſe domi ſuæ:cū cœnauit apd ſe i hortis gn̄i.⸿Nā cū.dicit Craſſum nō iuitatū ab ipſo Ci.ſed ꝙ amoris ſuie idiciū ipſe obtulit cœnatuꝝ apud Ci.⸿Cōdixiſſet.denūciaſſet ſe velle cœnare apd me.i hortis: & i viridario.⸿Craſſipe.Piſonis:ita.n.cognominabat̄ primus gener Cic.⸿Quāobrē.ifert Ci.ꝙ ex hac recōciliatiōe grę ſuſcepit cām Craſſi da parthico bello defendēdā fidelr: ſicut ꝓmiſerat Craſſo:qa cū ille auidiſſime illā ꝓuinciā ſuſcepiſſet pp cupiditatē, & auaritiā vrbe egredieti:multa qdē, & dira tribuni anūciauerūt: & ne Parthis hꝰ mali ꝓſus indignis bellū inferret:monuerunt: cui minime pareti publicas execrationes extulerūt:author App.ergo qa aſſumpſerat ſibi illā ꝓuinciā:tribunis, & aliis multis aduerſantibꝰ. Cic. ſuſcepit illā cām defendēdā.⸿Cōmēd.laudē:qa eum valde laudauit.⸿Qd quā rē.ſ.me defendiſſe cām Craſſi.⸿Mea fi. quā ei diſcedēti ꝓmiſerā.⸿Accepiſti.ꝓperat Ci.ad ꝯcluſionē.⸿Quibus rebus.qa ꝑcibus, & ſuaſionibꝰ amicoꝝ,vt dixi ſupra: & vtilitate mea.⸿Quā rē.cāmq.qa Cę.rē, & cauſam de agro cāpano: & Vatinii cām. & Craſſi de bello pthico defendit.⸿Status.ꝯdō.⸿Pro mea parte. quantū poſſū.⸿De quo.ſtatu.⸿Statuas.iudices. ⸿Hæc eadē.quæ ſenſi.⸿Si oia fuiſſent integra, & libera.arbitrio.i. ſi ēt nūc eſſem in libertate mea adhuc ſentiendi, quæ vellē,ne ſupradictis rebus eſſem cōpulſus.⸿Nā rō q̄ idē ſentiret:qd̄ ſemel ſenſit.⸿Pugnādū.reſiſtēdū.⸿Tantas opes.tantā potentiā Cæſ. Pom. & Craſſi.⸿Delēdū.e ciuitate collēdū.⸿Pricipatum. dn̄atione, & ꝑeminētiā.⸿Sūmoꝝ:ciuiū.Cæ.Pō. & Craſſi.⸿Si fieri poſſet.ſi eēt poſſibile.⸿Nec permanēdū, ꝑſiſtendū.ſ.arbitraret. ⸿Vna.ſemp eadē. ⸿Conuerſis rebus.cū res ſint mutatæ, & iā voluntates bonoꝝ.⸿Aſſentiēdū. obſeqndum:cedendum.⸿Tpibus.q̄litatibus tēpoꝝ.⸿Nunq̄.n.cō, & eſt ſniæ exornatio: & eſt ſenſus.Nunq̄ eſt laudatū,ꝙ pręſtantes viri in gubernāda rep.ſemp permaneāt in vna ſnia:ſed ſic, vt nauta,q iter ſuū i aliquē certū locū diſpoſuerat mutato vēto mutat ꝓpoſitū itineris:neq̄ cōtra tēpeſtatē nitit̄.Ita in admiſtratione reip.mutatis rebꝰ, & volūtatibꝰ multoꝝ ſapiētis eſt ēt mutare ꝓpoſitū, & bn̄ gubernatorē reip.gubernatori nauis cōparat:qa ppl̄s comparat̄ fluctibus, & tēpeſtatibꝰ a Vir. & Ci.in orone ꝓ Mil.reſp.vero naui:admiſtrator gubernatori nauis.⸿Præſtātibꝰ:excellētibꝰ.⸿Permāſio.ꝑſeuerātia.⸿Perpetua:imutabilis.⸿Sed:ex ſilitudine ꝓbat cedēdū tpibus.⸿Artis eſt.hr ars:qa ēt de nauigatione dr̄ ars.⸿Obſeq.cedere:nō ire ꝯtra.⸿Etiā ſi portū.i.ēt ſi ita cedēdo tēpeſtati:videas tn̄ te nō poſſe ad portū ꝑuenire.⸿Cū vero.argm̄ a minori ad maius, & eſt ſenſus, ſi obſeqndū eſt tēpeſtati, ēt ſi nō poſſis ad portū ꝑuenire:ſtultū eſt certe nō obſeq tēpeſtati cū mutata nauigatiōe, & obſeqndo tēpeſtati ipm portū oīno tenere poſſis.⸿Velificatione.nauigatione,nā velificare nauigare ſignat:a velis faciēdis.i.ponēdis.ita.n.dr̄.vt Vir.Vela fecit tn̄, & Iuu.Credit̄ oli velificatus

Veliſico Athos.⸿Aſſeq id.i.portū tenere.⸿Stul.ē.i.demētię ē velle potiꝰ ꝑſeuerare cū piculo in nauigatōe.⸿Quē ce.q̄ ꝑuenire i portū ad ſalutē ea nauigatōe mutata.⸿Curſum:nauigationē.⸿Quo velis.ſ.portū.⸿Sic.adaptat ſilitudinē.⸿Cū oī.no.ſ.cū nos oēs dēamus nobis ꝓponere ociū cū dignitate:nō dēmus ſemp idē facere: & eādem ſemp hr̄e ſniam. ſed debemus idem ſpectare.i.reſpicere ad illud ocium cum dignitate:vt ipſum quacunq̄ via aſſequi poſſimus: dūmodo honeſta.⸿Ocium.qes ꝯcordia.⸿Cū di.cū honore.⸿Idē dicere:quod ſemel a nobis ſit dictū: & in eadē perſeuerare ſnia.

Caeſarq̄ per literas maxima ſe moleſtia ex illa contentione affectū oſtenderet:habui nō tēpoꝝ ſolū rōnem eorū,ſed naturæ etiā meæ: Craſſusq̄,ut quaſi teſtata P.R.eſſet noſtra gratia,pene a meis laribus in prouinciam eſt profectus,nam cū mihi condixiſſet: cœnauit apud me in mei generi Craſſipedis hortis.Quāobrē eius cauſam,quod te ſcribis audiſſe, magna illius cōmendatione ſuſceptā,defendi in ſenatu,ſicut mea fides poſtulabat.Accepiſti, qbus rebꝰ adductus,quāq̄ rē,cauſamq̄ defenderim i quiq̄ meus in R.P.ſit pro mea pte capeſcenda ſtatus. de quo ſic velim ſtatuas: me hæc eadē ſenſurū fuiſſe,ſi mihi integra omnia, ac libera fuiſſet.Nam neq̄ pugnandū arbitrarer contra tantas opes:neq̄ delendū,etiā ſi id fieri poſſet,ſummorū ciuiū principatū:neq̄ permanendū in vna ſententia,conuerſis rebus,ac bonorū volūtatibus immutatis:ſed tēporibus aſſentiendū.NVNQVAM enim præſtantibus in R.P.gubernanda uiris laudata eſt in una ſentētia ꝑpetua ꝑmanſio.ſed vt ī nauigādo tēpeſtati obſeq artis ē,ēt ſi portū tenere nō queas:cū uero id poſſis mutata uelificatiōe aſſequi,ſtultū eſt eū tenere cū piculo curſum:quē cœperis potius,q̄ eo cōmutato,quo uelis,tandē ꝑuenire:ſic cū oībus nobis ī adminiſtrāda R P.ꝓpoſitū eſſe debeat,id qd̄ a me ſæpiſſime dictū ē,cū dignitate otiū:NON idē ſemp dicere,

ASCEN. ❡SED ēt naturæ meæ,q̄ placabilis, & exorabilis eſt,hoc eſt redii cū Craſſo in grām.⸿Et Craſſus eſt ꝓfectus i ꝓuiciā.i.parthicā.pene.ſ.quaſi a meis laribꝰ.i.ædibꝰ, & penatibꝰ.vt nr̄a gratia eſſet q̄ſi teſtata.i.teſtimonio certo cōprobata P.R.⸿Nā cum.ſ.Craſſus,condixiſſet.ſ.denunciaſſet ſe velle cœnare domi meæ, ipſe cœnauit apud me in hortis Craſſipedis.ſ.Piſonis:gn̄i mei.i.mariti Tulliæ filiæ meę.⸿Quāobrē ego defendi in ſenatu,ſicut fides mea poſtulabat:cām eius ſuſceptā.ſ.a me:magna cōmēdatione illius.ſ.Craſſi:q mihi cām ſuā maximopere cōmēdarat.qd̄.i.quā rē:tu ſcribis te audiſſe,⸿O Lentule tu accepiſti.i.intellexiſti:qbus rebꝰ ego adductus defenderim,quāq̄.i.vnāquāq̄ rem, & cām, aut q̄q̄ ſint duæ pticulæ:ſic & accepiſti,quā rē, & cām defenderim. & accepiſti:q.i.qualis ſit ſtatus meus in repu.capeſſenda.i.amplexanda, & defendēda,pro pte mea.ſ.virili.⸿De quo.ſ.ſtatu meo in repu.ego velim ſup, vt ſtatuas.i.cōſtituas ſic:me fuiſſe ſenſuꝝ.i.iudicatuꝝ in aio meo:hæc.ſ.quæ nunc ſentio:ſi oia fuiſſent mihi integra,ac libera.⸿Nā neq̄ arbitrarer pugnādū ſup.eē mihi,ꝯtra tantas opes.ſ.Craſſi, Cæ. & Pomp.neq̄ arbitrarer principatū ſummoꝝ ciuiū, delēdū ſup.eē.i.deleri oportere.ēt ſi id poſſit fieri.⸿Neq̄ permanēdū.ſup.eē mihi in vna ſnia.i.vno ꝓpoſito,rebꝰ ꝯuerſis.ſ.ad aliū ſtatū: & volūtatibꝰ bonoꝝ.ſ.ciuiū mutatis.⸿Eni.i.qa ꝑmāſio ꝑpetua in vna ſnia i gubernāda rep.nūq̄ ē laudāda viris ꝑſtātibꝰ:qa debēt ſeſe accōmodare tpibus.⸿Sed vt in nauigādo.i.i nauigatōe,eſt artis.i.ptinet ad artē:obſeq.i.obtēpare tēpeſtati:ēt ſi nō queas.i.qlibet nauta nō queat:tenere.i.aſſeq portū,cū vero poſſit aſſeq id.i.tenere portū.velificatōe.i.diſpōne veloꝝ mutata:ſtultū ē tenere eū curſum,quē cœpis.i.icepis:cū piculo.ſ.ſubmerſiōis,potiꝰ q̄ ꝑuenire:ſup.eo quo velis,tn̄.i.tāetſi eo.ſ.curſu tuo cōmutato:ſic cū ꝓpoſitū debeat eē oībꝰ nobis in admiſtrāda rep.id qd̄ ſæpe dcm̄ eſt a me,videlicet ociū,i.trāqllitas vitę cū dignitate,i,hōeſtate, & ſplēdore,nos nō debemꝰ,dicere ſp idē:

Sed idem

sed idem semp spectare debemus. Quāobrē, ut paulo ante posui, si eēnt oīa mihi solutissima: tñ in. R. P. non alius essem, atq; nunc sum. cū vero in hunc sensum & alliciar beneficiis hoīum, & cōpellar iniuriis: facile pa-tior ea me de R. P. sentire, ac dicere, quæ maxie cū mihi, tñ ēt. R. P. rōnibus putē conducere. Apertius autē hæc ago, ac sæpius, q & Q. frater meus legatus ē Cæ. & nullum meū minimū dictū, nō mō factū pro Cæsa. intercessit, qd ille nō ita illustri grā excepit, vt ego eum mihi deuinctū putarē. Itaq; eius oī & grā: q̄ sūma est, & opibus, q̄s intelligis esse maximas, sic fruor, vt meis: nec mihi aliter potuisse videor hoīum pditorū de me consilia frangere, nisi cū p̄sidiis iis: q̄ semp habui, nunc ēt potētiū beneuolētiā cōiunxissem. His ego consi iis si te p̄sentē habuissem: vt opinio mea fert, essem vsus eisdē. noui. n. tēperantiā, & moderationē naturæ tuæ: noui aīum, tum mihi amicissimū, tum nulla in cęteros maleuolētia suffusum. contraq; cū magnū, & excelsū, tum ēt aptū, & simplicē. Vidi ego quosdā in te taleis, qualeis tu eosdē in me videre potuisti. Quæ me mo-uerunt, mouissent eadem te p̄fecto. Sed quocunq; tēpe mihi potestas p̄sentis tui fuerit: tu eris oīum modera-tor consilior̄ meor̄. tibi erit eidem, cui salus mea fuit, ēt dignitas curæ. me qdem certe tuarū actionū, sniar̄, uoluntatū, rerū deniq; oium sociū, comitēq; habebis:

HVBER. ¶ SED idē semp spectare, sed vnū semp respicere, ad qd vel mutatione sniæ possumus puenire, hoc ē ad ociū cū dignita-te. ¶ Quāobrē. conclusio est supioris pticulæ, & repetitio eius, qd supradixit. ¶ Solutissima, liberrima: adhuc in arbitrio meo. Alius in alia snia. ¶ Atq;. q̄. ¶ Cū vero. arguit a minori ad maius: & est sensus, si oia essent mihi, vt dixi libera: tñ nō alius essem. q̄ nūc sum: sed cū bñficia Cæ. & Pō. me alliciāt, vt ita sentiā: & me cogāt iniuriæ eor̄: qa a me bñ affectū: gaudent tñ malis meis: libēter adducor, vt eā sniam habeā: q̄ & mihi, & reip. sit vtilis. ¶ Alliciat. adducat: & blan de attrahat. ¶ Bñficiis. Cæ. & Pom. ¶ In hūc sensum, in hāc sniam, quā nūc hēo: non aduersando Cæ. Pō. aut. Crasso. ¶ Cōpellar, cogar. ¶ Iniuriis. eor̄, q dicebant se gaudere, q Crassum hrēm inimicum, & oēs, q Gabiniū defenderent, nunq̄ futuros mihi amicos. ¶ Fa-cile, libenter. ¶ Patior. pmitto. ¶ Rōnibus cōmodis. ¶ Cōdu-cere, vtilis. eē. ¶ Apertius, manifestius. ¶ Legatus. in Gallia. ¶ Et nul. meū. i. nihil vnq̄ dixi: tā puū, aut feci p Cæ. qd ille nō ita habuerit gratū: vt videret mihi quodāmō obligatus. ¶ Minimū dictum: q̄to magis maximū dcm̄. si minimū ēt cū summa grā accepit. ¶ Nō mō. nedū. i. multo magis factū: hoc est siqd p eo feci. ¶ Illustri, apta: clara. ¶ Grā gratitudine: qa oibus commemorabat: q̄ p eo dixissem, aut fecissem. ¶ Deuin-ctū. astrictū: obligatū: cū potius ego ei essem obligatus: nam Cæ. pfecturus in Galliam: petiuit Ci. legatū suum. Sed ille atte Clodii reuocatus est: cuius legationis locū subiuit po-stea Q. Ci. eius frater. ¶ Grā. fauore, & beneuolentia: quam hēt Cæ. apud oēs. ¶ Et opi. potentia. i. eandem capio volu-ptatem, & fructū de grā, & opibus Cæ. quam de meis. ¶ Nec ali. sensus: cū multi me destituissent, & decepissent post re-stitutiōnem meam, nō videbar posse aliter deiicere eor̄ perfida consilia, nisi doctrina, & consiliis meis adiūxissem ēt bene-uolentiam potentū viror̄: Pō. Cæ. & Crassi: q me iuuare, & tueri possent. ¶ Frangere. deiicere: psternere. ¶ Consilia de me, q̄ me cogitarent, & agitarent. ¶ Proditor̄: qui me desti-tuerūt, cū an simulassent: se mihi esse amicos: alii codices ha-bent. ¶ Perditor̄ sceleratorū. ¶ His p̄. q̄ mihi essent ad tute-lam: & intelligit doctrinā suā ingeniū: consiliū: & animi forti-tudinem. ¶ Quæ semp. h. q̄ semp in me fuerunt. ¶ His ego cō. si fuisses p̄sēs: cū caperē hæc consilia: existimo, q esses vsus eisdem consiliis: qa tu non aliter censuisses. ¶ Eisdem. s. con-siliis: qbus sum vsus, quia vt ipse consuluisses, vt eis vterer: nec aliter facerem, q̄ feci. ¶ Noui dicit q̄re opinatur se fuisse vsur̄ iisdem consiliis: ēt si Lent. fuisset Romæ. ¶ Moderatio-nem, & tēpantiā. moderatio, authore Nonio Mar. ex mode-stia, q̄ est fundamētū: soliditas: & basis ipsa virtutis gignit quæ moderatio temperet. adiungatq; modos in factis, & dictis & cæteris talibus quæ agendi officio vtunt. Temperantia vero, teste Donato, pro consilio, & prudentia ponitur. Terē. in Phormione. Si est patrue culpa, aut Antipho in te admiserit: ex qua re minus foret rei, aut famæ tēperans, non causam dico, quin, quod meritus sit, ferat. ¶ Tum amicissimum, & amicissimum. ¶ Suffusum. infectum: aspersum. ¶ Maleuolentia. odio quo aliter mihi consuluisses. ¶ Contra. id est potius. ¶ Magnū & ex. ad remittendū & obliuiscendū iniurias. ¶ Apertū. quia non aliter sentis, aliter simulas. ¶ Simplicem. syncerum: non duplicem, & tortuosum. ¶ Tales. tali animo ita mutatus. ¶ In te. erga te. ¶ Eadem. eadem rationes. ¶ Mouissent te. vt consuleres mihi faciendū, quod feci. ¶ Quæ mo. me. adduxe-runt me, vt id facerem. ¶ Sed quocunq; tempore. q. d. hæc feci te absente. sed quotiescunq; potero te habere præsentem semper habebo te gubernatorem omnium consiliorum meorum. ¶ Potestas facultas. ¶ Fuerit mi. mo. temperator, guber-nator. ¶ Consiliorum meorum. quia nihil putabo faciendum, nisi quod tu censueris. ¶ Tibi erit. sicut olim habuisti curam meæ salutis, cum me restituendum curasti, ita habebis curam meæ dignitatis. ¶ Tibi eidem tibi ipsi. ¶ Socium ope. & la-bore. ¶ Comitem: id est sentiendo, & consolendo: vel te sequendo quoquo ieris. ¶ Actionum, omnium, quæ ages. ¶ Senten-tiarum. omnium, quæ dices. ¶ Voluntatem. iudiciorum, & opinionum tuarum.

Nō modo,

Moderatio

Modestia

Tēpantia

ASCEN. ¶ SED debemus spectare. i. spectādo conari asseq semp idem. ¶ Quāobrē vt posui. i. dixi pauloante, si oīa eēnt mihi solu-ta. i. libera, tñ nō essem alius in rep. atq;. i. q̄ sum nūc. ¶ Vero. i. sed, cū ego, &. i. simul: alliciar. i. blāde inducar bñficiis hoīum, & impellar. s. violēter, iniuriis hoīum, in hūc sensum. s. in hāc sniam, ego facile patior me sentire, ac dicere de rep. ea maxie, q̄ putē cōducere. i. vtilia eē, multū. cū. s. ita sit. q mihi. tñ. i. multo magis, rōnibus. i. cōmodis, reip. ¶ Aūt. i. sed: ego ago. i. tra-cto & dico, hæc aptius, ac sæpius, q. i. qa, &. i. simul, Q. frater meus est legatus Cæsaris. i. missus cū Cæsare in Galliam, ad vices illius (si opus fuerit) gerēdas, &. i. simul, nullū dictū meū minimū. i. ēt minimū, nō mō. i. nō solū factū p Cæs. i. qd fece-rim pro Cæsare: intercessit. i. ad impetrādū aliqd a Cæs. qd ille. s. Cæsar, nō accepit sup. cū grā ita illustri. i. pspicua. & cla-ra, vt putarem. i. putare possem, eū deuinctū. i. obligatū mihi. ¶ Itaq;. i. & in ita ego fruor sic: &. i. simul oia grā eius: q̄ sum-ma est, & opibus quas intelligis esse maximas, vt meis. ¶ Nec videor mihi potuisse aliter frangere consilia pditor̄ hoīum de me, nisi coniunxissem cum iis p̄sidiis. i. tutaminibus vitæ meæ, videlicet doctrina, eloquio: fide: constantia, integritate, q̄ ego habui semp: nunc ēt beneuolentiā potentiū. s. virorum. ¶ Si ego habuissem te præsentem his consiliis. i. cum inirem hæc cōsilia, ego essem vsus eisdem, vt opinio mea fert. i. vt opinor, quia tu eadem suasisses. ¶ Ego enim noui temperantiā & moderationem naturæ tuæ, noui animū tuum, cum. s. ita sit q amicissimum mihi, tum scilicet multo verius est q nulla maleuolentia in cæteros suffusum id est infectum aspersumue. ¶ Et contra. id est econtrario, noui, cum, cum scilicet ita sit, q magnum, & excelsum: tum etiam apertum. i. non dissimulatum, & simplicem. i. non fraudulentum. ¶ Ego vidi quosdam tales in te, quales tu potuisti videre eosdem in me ea, quæ mouerunt me. s. ad ineundum in gratiam, eadem mouissent pro-fecto te. ¶ Sed quocunq; tempore. ptās. i. facultas tui præsentis fuerit mihi: vt eris moderator oium consiliorum meorum etiam dignitas mea eris tibi eidem curæ, cui salus mea fuit curæ. ¶ Certe tu habebis me socium tanquam parem, & comi-tem. i. vt. minorem, actionum, sententiarum, voluntatum. deniq; id est & vt semel dicam, omnium rerum tuarum.

neq; mihi in oĩ vita res tã erit ulla ꝓposita, q̃ ut quotidie vehemẽtius te de me optĩe meritũ eẽ lætere. Q ꝺ rogas, ut mea tibi scripta mittã, q̃ post discessum tuũ scripserim: sũt orones quædã, quas Menocrito dabo, neq; ita multæ, ut ꝑtimescas. Scripsi ẽt carmina quæ dam, nã ẽt ab orationibus disiungo me interdũ, refe roq; ad mansuetiores musas, quæ me maxime, sicut iã a ꝑima adolescẽtia, delectant. Scripsi ẽt Aristotelico more (quẽadmodũ quidẽ uolui) treis libros in dispu tatione, ac dialogo de oratore: quos arbitror Lentulo tuo fore nõ inutileis. Abhorrẽt. n. a cõibus ꝑceptis, & oẽm antiquorũ & Aristotelicã, & Isocraticã rationem oratoriam cõplectunt, Scripsi ẽt versibus treis libros de tẽporibus meis: quos iãpridẽ ad te misissem, si esse

NVBER. ¶N E q; in omni, i. hoc est in tota vita mea: nihil erit, quod tam faciendo proponam: q̃ vt ita me geram, quod quotidie magis gaudeas te contulisse in me beneficia. ¶ Proposita. instituta, deliberata. ¶ Lætere ve. magis gaudeas. ¶ Te esse op me. de me, te contulisse in me beneficia. Sicut forsasse videor in explanatione huius epi. fuisse prolixior, & loquacior: existimet ingens pelagus inermi cymba non esse tentandum. ¶ Quod rogas. Hæc pars superioris epistolæ oĩo esse videtur: licet a plerisq; pro epistola ponatur: quod ideo putatum est: quia a mentione Appii Cæsa. Pom. Crassi: & Vatinii discessit, sed hic tendet aliis partibus epistolæ Lentu. quia & de omnibus supra memoratis quæsiverat Lentu. & insuper rogauerat eũ: vt q̃ post ꝓfectionem suam in Ciliciam scripsisset: ad se mitteret. Itaq; ondit Cice. q̃ sint ea scripta inter q̃ maxime laudat libros, quos de oratorem scripsit ad Q. fratrem, & postea adducit eãm quare nondũ ediderit libros, quos de temporibus suis scripserat. Deinde pollicetur diligentiam suam in rebus domesticis Len. de quibus dicit se non posse ab eo rogari sine dolore commendat postea ei negocium quoddã Q. frĩs, quod vĩ fuisset de emptione cuiusdam fundi in Cilicia: quem Q. Ci. magnificaret. subdit deinde varias quasdã sententias de successione Len. in ipsa ꝓuincia: quia Appius cuperet ei succedere. Hortatur autem Len. vt ei prouinciam concedat. Postremo ei consulit: vt sibi reconciliet publicanos, quos a se aliquantulum alienauerat. ¶ Quod ro. quod oras, & est indẽdi modus. ¶ Orationes. oratio variis modis accipitur. sed hic pro oratione, quæ partibus rhetoricis cõstat. ¶ Neq; ita multæ. i. tot: tam multæ. ¶ Vt pertimescas. multitudinem earũ. ¶ Carmina. poemata. ¶ Fere. me videatur relinquere penitus. ¶ Ab orationibus. a soluto dicendi genere, quod. n. certo pedum numero non constat, oratio appellatur: sed certe. ¶ Ab orationibus. a causis forensibus: in quibus solebam multum versari. ¶ Mansuetiores. amœniores. Delectant. n. carmina, quasi Syrenum cantus longe magis, quam oratio soluta. ¶ Refero me. quia antea eis operam dederat: vt ipse dicit. ¶ A prima adolescentia. quia: vt Seruius est author, quælibet ætas treis partes hẽt. Primam, mediam: & præcipitem. ¶ Scripsi. composui. ¶ Dialogo. dialogus non est: vt imperiti interpretantur: sermo duorum: a dia quod est duo: quod nusquam legitur: sed est quælibet oratio: vbi disputantes introducuntur quotquot authori libuerit. Dicitur autem a verbo græco διαλέγομαι disputo, ideo dixit Cicero, disputatione. ¶ Et. stat expositiue idest. ¶ Quemadmodum volui. arbitrio, & iudicio meo. ¶ De oratore. qua opere Cicero vehementer gloriatur: vt inferius libro sexto epistolarum ad Lepeam scribens in quadam epistola, quæ incipit. Simulac accepi. ¶ Aristotelico non q; Aristoteles: aut Isocrates dialogo vtantur: sed hoc dicit: q; scripsit libros de oratore more Aristotelico, & Isocratico scilicet relicto forensi dicendi genere: sicut illi reliquerunt: vt ipse Cicero in primo offici. Eodemq; modo de Aristotele, & Isocrate iudico, quorum vterq; suo studio delectatus contempsit alterum, vel quia idem fecit: quod Aristoteles, & Isocrates qui post philosophiæ tractatus scripserunt etiam præcepta Rhetorices: sicut Cicero ostendit in libro de diuinatione his verbis. Cũ Aristoteles, & Theophrastus cum subtilitate: tum copia excellentes viri: cum philosophia dicendi & præcepta coniunxerunt: nostri quoque oratorum libri in eundem librorum numerum referendi videntur, Isocrates autem Gorgiæ Leontini Philosophi auditor fuit, cuius domus, vt Cicero in Bruto refert: quasi ludus quidam, atque officina dicendi patuit: de quo ita dicit. Quanquam forensi luce caruit: intra parietes aluit altam gloriam. quam nemo quidem meo iudicio postea est consecutus: cuius e schola velut in oratione meminit, velut ex Equo troiano innumerabiles oratores prodierũt. ¶ Versibus. metris: sed metrum nomen est declarationis: quo raro vtuntur authores: nisi declarationis causa vt si grammaticus dicat metrorum multa sunt genera: non autem legi metra ista: nec in oratione soluta nec in carmine sed versus carminas numeros: musas. Aut vtemur periphrasi, hoc est circumlocutione: vt ponendo nomen vnius musæ pro carminibus: aut cytharam Apollinearn: aut cantus phœbeos, & pierios, & similia. Metrum apud poetas idoneos nunquam memini legere. ¶ Temporibus meis non omnibus temporibus vitæ meæ: sed iis, quibus primum in repu. florui in consulatu meo: deinde ad inimicis vexatus in exilium missus, & deinde reuocatus: hæc enim sua tempora appellat, vt supra, sicut & meis temporibus scimus, & nonnullis aliis accidisse.

Oratio

Dialogus

Isocrates

Metrum

ASCEN. ¶N E q; res scilicet aliqua, erit mihi tam id est tantopere proposita. i. affectata: in omni. i. tota i vita scilicet mea quam vt lætere quotidie. i. in dies i vehementius te esse meritum optime de me: hoc est, quam vt me tibi gratissimum iudicesa. Ponitur ergo quotidie: etiam cum incremento: quo in dies, & in horas non carent. ¶ Quod rogas &c. hic quædam exemplaria principium, nouæ habent epistolæ: eo q; alterius videntur, quę continentur in hac parte argumenti sed potuit Lẽ. ru. in epistola sua primum scripsisse de studio Cicero. in se, deinde de reconciliatione cũ diuersis, ad quem hactenus respõdit: & demum de studio literario, ad quod nunc respondet: & ita vna fuerit epistola: vt pluribus placere video: vnde non erat interferenda particula Vale. ¶ Ordo igitur est, quod idest quia rogas, vt mittam tibi scripta mea, quę scripserim post discessum tuum sup. ea, sunt orationes quædam, quas dabo scilicet portandas ad te: Menocrito, scilicet tabellario, neque sup. sunt ita multæ: vt pertimescas sup. eas perlegere, & est iocose, aut modeste dictum, quasi vero cruciandus sit multarum lectione. Scripsi etiam carmina quædam, nam disiungo, id est separo me. ¶ Ab orationibus, scilicet habendis, vnde patet non ita habitas esse orationes, vt scriptæ sunt, nam & cultius, & accuratius postea scripsit nonnullas, & refero me, ad musas mansuetiores, vt pote, in quibus nulla est contentio, quales sunt versus de astrorum ratione, quibus Aratum transtulit, quæ scilicet musæ mansuetiores, sup. delectant me maxime, sicut delectarunt me iam a prima adolescentia, non tamen optimam habuit in eis venam. ¶ Scripsi etiam more Aristotelico, quidem id est certe quemadmodum volui, id est quantum conatus sum, treis libros de oratore in disputatione, ac pro id est dialogo, id est diuersorum disputantium sermone, non enim dicitur dialogus duorum sermo, sed disputatio quotcunque inter se loquuntur, a verbo διαλέγομαι dialegomæ, quod est comprobo, disputo &c. quos, scilicet libros, ego arbitror fore non inutiles Lentulo tuo: scilicet filio. Enim: idest quia, abhorrent: idest alieni sunt a præceptis communibus: & ita, qui singularis euadere vult non debet in triuialibus versari: & complectun: tur: idest continent, omnem rationem oratoriam antiquorum: & Aristotelicam: & Isocraticam. ¶ Scripsi etiam versibus treis libros de temporibus meis, quos emisissem iampridem. i. iam a plusculo tempore, & adhuc mitterem: si putassem edendos esse: id est edi, & emitti debere, quia autem tales non fuerunt, opinor deperiisse.

Quotidie

Dialogus

Sunt

HVBER, Edo

¶ SEDENDOS. exhibendos: proferendos. Nam edere ab e & do compositum significat proferre: & maxime vt est di gellus de edendo: significat copiam describendi facere: & in hac significatione potest optime hic accipi. ¶ Meritos. osten dit in prima epistola. ¶ Meaeq; pie. scilicet erga te: in prima epistola. Ego omni officio, ac potius pietate. Sed subaudi nõ putaui edendos. ¶ Quia ve. timebam. ¶ Laesos. offensos: q; scripsissem me ab eis iniuste oppugnatũ: aut eos mihi inuidisse vt dixi supra. ¶ Id feci. i. laesi. ¶ Parce. moderate, non etiam quantũ merebant. ¶ Molliter. non acerbe. indulgenti animo: q; non in eos acriter inuectus sum. ¶ Sed eos. subaudi verebar. ¶ Erat infinitum. res infinita, & quodammodo impossibilis. ¶ Nominare omnes. omnes nominatim declarare, quia fuerant pene innumerabiles. ¶ Committam. credam, tradã. ¶ Recte. tuto, & fideliter. ¶ Atq; istam. pollicetur se esse cõmunicaturum. cum Lentulo, quaecunq; scriber, aut leget. ¶ Vitae. quam consumo in scribendo. ¶ Consuetudinis. quia consueuerat Cice. assidue versari in literis. ¶ Quantum literis. declarat, quae sit illa pars. ¶ Literis. cognitione literarũ. ¶ Veteribus. quibus a teneris annis operam dedimus. ¶ Delectationis. liberarium disciplinarum. ¶ Consequi. efficere. ¶ Conferemus. attribuemus, ad arbitriũ tuũ: vt voles. ¶ Haec amasti. i. his delectatus es. ¶ Haec. i. talia. ¶ Domesticis. familiaribus priuatis. ¶ Nolim admoneri. quia propter meum in te amorem: per me ipse recordor. ¶ Rogari. orari. ¶ Sine dolore. quia puto diffidere beneuolentiae nostrae. ¶ Quod de Q. fratris. ad aliam epistolae Lentuli partem respondet: in qua se excusauerat, quod non potuisset Q. Ci. negociũ conficere: quia priore aestate morbo implicitus in Ciliciam ire non potuisset: se tñ nunc daturũ operam, vt conficeret. videtur aũt: vt dixi: negocium hoc fuisse fundus: quem Q. Ci. opera Lentuli emere cupiebat, quem ab eo tanti fieri dicit Ci. vt eo sibi adiũcto existimet patrimoniũ suum per ipsum Len. fuisse constitutũ. ¶ Implicitus. impeditus. ¶ Transiteris. ex Cypro. Nam vt visum est in epistola, quae incipit. Legi tuas literas: praeerat Lentulus Cypro: & Ciliciae. ¶ Conficere. perficere: exequi: absoluere. Nunc facturũ. subaudi, quod scribis te. ¶ Eiusmodi. tale, talis momenti. ¶ Adiuncto addito sibi vel rebus suis. ¶ Constitutum. confirmatum stabilitum. ¶ Studiis. literarum. ¶ Exercitationibus. quid potissimum scribat, & in quo se exerceat. ¶ Existimes. iudices. ¶ Neminem. i. neminem ab aliquo magis fuisse amatũ, q̃ te a me. ¶ Idq;. neminem fuisse chariorem cuiq̃: q̃ te mihi. ¶ Sentias. cognosces. ¶ Omnes. gen. tam externae, q̃ Italiae. ¶ Etiam posteritas etiam. qui post nos nascentur. ¶ Appius dicit, quid Appius diceret de succedendo ipsi Lentulo. ¶ In sermonibus. collocutionib⁹ amicorũ priuatis, & familiarib⁹. ¶ Dictitabat. saepe, & frequenter dicebat. ¶ Etiam in senatu. quasi in loco publico: vbi vellet verba sua pondus habere. ¶ Ferre. promulgare. ¶ Legem curiatam. lex curiata non a Curio latore: sed a curiatis comitiis, de q̃bus supra diximus, dicta est, quia a comitiis curiatis erat constituta. quae lex prohibebat prouinciam, cuiq̃ designari sine sorte: hoc est ne praetores, aut pro consules, aut Imperatores succedere in prouinciis possent: nisi eas prius inter se sortiti fuissent. Huic contraria fuit lex cornelia: qua permittebatur, vt prouinciae etiam sine sorte disignari possent sine senatu. creatus igitur consul Appius dicebat: q; si liceret ferre legem curiatam, sortiret cum collega prouinciam. Si autem lex curiata non esset, quae prouinciam sortiri iubebat: dicebat sese paratutum prouinciam cum collega, vt collegae consulatus in vrbe: sibi vero in prouincia obtingeret, succederetq; Lentu. neq; necesse esse sibi: qui esset consul: ferre illam legem curiatam: quia iam senatus per legem corneliam decreuisset: vt ille prouinciam haberet non obstante lege curiata: & quoniam introisset in vrbem ad petendum consulatum: dicebat se habiturum imperium: q; tempore comitiorum, qui consulatum peteret adesse necesse erat. ¶ Author Appia. lib. ii. vbi de Caesaris consulatu loquitur. ¶ Opus esse consuli. i. ferre legem curiatam sibi necesse non esse ferre legem curiatam: & subaudi dixit. videntur tamen esse contraria opus esse, & necesse non esse: sed non ita est. nam opus esse ad officium pertinet: necesse vero q; se aliter habere non potest, vt opus est praeceptori bene instruere discipulos, sed non est necesse, sic ergo dicebat Appius ad consulem pertinere ferre legem curiatam, sed nõ necesse esse: quia ad hoc non cogeretur, quia esset consul: quomodo ergo dixit si licitum esset. soluitur, quia aut tempora comitiorum prohibebant: quae fortasse tunc non fiebant: aut quia illa lege (teste, A. Gellio) minoribus magistratibus creandis magistratibus dabatur: sicut maiores magistratus centuriatis comitiis fiebant. ¶ Ergo si licitum esset quia magistratus erat maior: qui ea lege non dabatur. Maiores autem magistratus (eodem Gellio teste) sunt censores: consules: & praetores: reliqui minores appellantur. Praetores autem consulum collegae esse poterant: & eodem auspicio creabant. ¶ Separaturũ. diuisurum sine sorte: alii codices habent se pacturum: quod non displicet mihi: vt pacturum, id est conuenturum. ¶ Cum collega. vt ille in Italia remaneret: ipse vero in prouinciam proficisceretur.

edendos putassem: sunt enim testes, & erunt sempiterni meritorum tuorum erga me, meaeq; in te pietatis. sed quia verebar, non eos, qui se lesos arbitrarentur (etenim id feci parce, & molliter) sed eos, quos erat infinitum bene de me meritos omneis nominare, non misi. quos tamen ipsos libros, siquem cui recte committam, inuenero, curabo ad te perferendos. Atque istam quidem partem uitae, consuetudinisq; nostrae totam ad te defero. Quantum literis, quantũ studiis, ueteribus nostris delectationibus, consequi poterimus: id omne ad arbitrium tuum, qui haec semper amasti, libentissime cõferemus. Quae ad me de tuis rebus domesticis scribis, quaeq; mihi cõmendas: ea tantae mihi curae sũt, ut me nolim admoneri: rogari uero sine magno dolore uix possum. Quod de Q. fratris negocio scribis, te priore aestate, quod morbo impeditus in Ciliciam nõ transieris, conficere nõ potuisse, nunc autẽ omnia facturum, vt cõficias: id scito esse eiusmodi, vt frater meus uere existimet, adiuncto isto fundo patrimonium fore suum per te constitutũ. Tu me de tuis rebus omnibus, & de Lentuli tui, nostriq; studiis, & exercitationibus uelim quãfamiliariss.me certiorem, & quãsaepiss.me facias: existimesq;, neminem cuiquã neque cariorem, neque iucundiorem unquam fuisse, quam te mihi: idq; me, non modo vt tu sentias, sed vt omnes gentes, etiam vt posteritas omnis intelligit, esse facturũ. Appius in sermonibus antea dictitabat, postea dixit etiã in senatu palã, sese, si licitum esset legem curiatam ferre, sortiturum esse cum collega prouinciam: si curiata lex non esset, se pacturum cum collega, tibiq; successurum: legemq; curiatam Cos. ferre opus esse, sibi necesse nõ esse se, quoniam ex. S. C. prouinciã haberet, lege Cornelia imperium habiturum,

Lex curiata

Opus est
Necesse est

Maiores magistratus

IC. B. E. V
Cic. locu corruptus

¶ APPIVS in sermonibus. verba adeo mendosa sunt vt ea in integrum restitui posse neq̃ sperem: quaecunq; autem ad hanc diem exemplaria videre mihi licuit: vidi aũt q̃plurima, eandẽ lectionẽ habent: vtcunq; tñ sit ea in mediũ afferemus. q̃ si verba ipsa non emendarimus: qd tñ Cicero hac in pte sibi velit, explicaturi simus. Altius igitur p̃fabimur de vniuersa comitiorũ ratione: vt locus hic facilior intellectu omnino sit. Comitia igitur aut Centuriata erãt: aut Curiata, aut

Nota de Comitiis scitu dignũ

tributa. Centuriæ primis, secundis, Curiæ tributis loci. & regiones vnde conuenirent, nomen dedere. ne vero in his immorer, quæ vel ab. A. Gellio, aut Festo: aut ab iis, qui nostro sæculo aliquid de his scripsere: Comitia Centuriata asserimus cũ habita cum sacerdotii: & maiores dignitates demandarentur a populo. Adeo vt si quando Dictatorem populus dixisset, Comitiis centuriatis dictum putem. Centuriatis autem comitiis non tantum magistratus demandari solitos, quod quidam opinati sunt: sed rogationes quoque: ad populum video, Cicero in oratione ad populum de reditu suo. Huius consilia. P. Lentuli sententiam, Senatus authoritatem vos secuti in eo me loco, in quo vestris beneficiis fueram iisdem Centuriis, quibus collocaratis, reposuistis. & ad senatum. quo die nos comitiis centuriatis, quæ maxime maiores iusta dici, haberi qꝫ voluerunt: accersiuit in patriam, vt eædem Centuriæ, quæ me consulem fecerant, consulatum meum comprobarent. Sed & hac epistola referente cons. Comitiis Centuriatis restitutum se testatur. Sed & leges omnes, dummodo ad rem militarem non attinerent: Centuriatis Comitiis latas aduerto. vnde & Cicero legem Cẽturiatam in oratione pro lege agraria dixit: quæ. s. Comitiis centuriatis lata esset. At vero curiata comitia longe ab his diuersa. Nam vt centuriata in demandandis patritiis magistratibus, tributa plebeis instituta sunt: sic Curiata auspiciorum & militaris tm̃ rei gerendæ causa remansere, vt consuli, prætoriue, siue cui alii cum imperio, si legem curiatam non haberet, attingere rem militarem non liceret. atqꝫ hæc, quæ dicta a me sunt de re omnium difficilima Ciceronis in oratione pro lege agraria, & Liuii testimoniis confirmabuntur. Ille igitur in oratione. Nam centuriata lex censoribus ferebatur: Tum curiata cæteris patritiis, magistratibus. quæ verba manifeste arguunt: priscis temporibus curiatis magistratus patricios designati solitos: quæ postea auspiciorum reiqꝫ militaris tm̃ causa ad speciem, atqꝫ vsurpationem vetustatis per triginta lictores constituta sint. Et paulo post idem Cicero. Nunc quia prima illa comitia tenetis centuriata, & tributa: curiata auspiciorum causa remanserunt. Hic autem Trib. ple. quin videbat potestatem neminem iniussu populi aut plebis habere posse: Curiatis ea Comitiis, quæ vos non finitis, confirmauit: Tributa, erant vestra sustulit. Nam, qꝫ nisi Curiata lex lata esset, res militaris administrari non posset, idem ostendit Cicero. x. ab hinc versu. Consulibus legem Curiatam ferentibus a Tribuno plebis sæpe intercessum est: Hic Trib. ple. lege Curiata, quam Popu. Ro. ferat, adimit intercedẽdi potestatem. Atque hoc cum in eo reprehendendum est: qꝫ per Tribu. Ple. tribunitia potestas minuitur, tum in eo deridendum, qꝫ consuli, si legem Curiatam non habet: attingere rem militarem non licet: huic cum vetat intercedendi potestatem: etiam si intercessum sit: tamen eandem constituit. in epistola quoqꝫ ad Quintum fratrem tertio. Appius sine lege Curiata confirmat se Lentulo nostro successurum. Liuius vero libro secundo ab vrbe condita, cum de Volerone loquitur, ne verbo quidem violatis consulibus rogationem tulit ad populum, vt plebeii magistratus tributis Comitiis crearentur. & paulo post Lex silentio perfertur, Tum primum tributis comitiis creati tribuni sunt. Illud velim admonitum diligentem lectorem frequẽs esse in exemplaribus vitium vbi tribunitia comitia pro tributis legantur. Sed redeo ad rem de curiatis comitiis, quorum causa hæc omnis instituta oratio sit. Liuius igitur nono ab vrbe condita de his in hæc verba. Papyrius. D. Iunium bubulcum magistrum equitum dixit, atque ei legem curiatam de imperio ferenti triste omnem diem diffidit (sic enim scribere, quam quod omnia habent exemplaria diffudit, malo.) qꝫ faucia curia fuit principium duabus insignibus cladibus captæ vrbis: & caudinæ pacis, qꝫ vtroqꝫ anno eiusdem curiæ fuerat principium. Macer Licinius tertia eam clade, quæ ad Cremeram accepta est abominandam eam curiam facit. Dictator postero die auspiciis repetitis pertulit legem. idem in quinto, vbi de Camilli restitutione: hæc de curiatis comitiis, & lege addit. accepto inde senatus decreto, vt & comitiis curiatis reuocatus videretur. & paulo post non prius profectum ab Ardea, quam comperit legem latam, qꝫ nec iniussu populi mutari finibus posset: nec nisi dictator dictus auspicia in exercitu habere lex Curiata lata est. sed & sexto ab vrbe condita Camilli verba hæc sunt. Comitia curiata, quæ rem militarem continent: Comitia centuriata, qbus Consules, Tribunosqꝫ militares creatis, vbi auspicato, nisi vbi assolent, fieri possunt? Quibus testimoniis facile adducor, vt sensum corruptissimorum alioqui verborum hunc esse putem, qꝫ Appius, qui ex senatusconsulto prouinciam Ciliciam nominatim haberet: ex quo poterat rem militarem administrare: etiam sine lege Curiata: quãdo scilicet Cons. imperium obtineret: prædicabat vbique, qꝫ si lex curiata ferretur inter se, & collegam: sortiri prouinciam vellet: sin curiata lex non ferret, velle se prouinciam, quam Senatusconsulto teneret: non iam sortiri: sed pacisci cũ collega: vt scilicet ille omnino Cilicia prouincia cederet: quam ipse per senatum haberet certam, ne in aleam illam vocaret. qꝫ igit̃ dicit si Cons. legem curiatã ferre liceret: id intelligit si Trib. ple. non intercessissent. quando ille sæpe, vt Ciceronis ostendimus testimonio: itercederẽt ne cupidius videlicet quã e re. p. esset ii, prouincias peterent: rem militarẽ administrarẽt. Cũ vero dicit Cõsuli ferre opus esse: se non esse necesse, id dicit: Aliis quidem consulibus quicũqꝫ rem militarem attingere vellent: non licet id priusquam lex curiata prolata esset: se necesse minime esse: quoniam senatus illi nominatim cum impero prouinciam censuisset, quod ille ita interpretabatur: acsi per senatusconsultum demandata sibi prouincia: rem militarem possit attingere, etiã siue curiata lege: qua res militaris demandari semper sit solita: vt si ita legas, & ordines: non inepte quantũ ego conicio, rem percipis. Appius in sermonibus antea dictitabat: postea dixit etiam in senatu palam, sese: si licitum esset Consuli legem curiatam ferre, sortiturum esse cum collega prouinciam: si curiata lex non esset: se pacturum cum collega, tibique successurum, legemqꝫ curiatam Consuli ferre opus esse: non esse necesse se, quoniã ex. S. C. prouinciam haberet. Quæ tamen omnia nõ indicantis, sed æstimantis esse hominis volo. Illud non parum me perturbat: quod legitur lege Cornelia imperiũ habiturum qꝫ in vrbem introisset. Nam vt sciam, quid Cornelia sit lex: de qua copiosius aliis a me libris dissereretur: & quantũ valeat, introire in vrbem non nesciam: tamen non tantum elaborare potui, vt superioribus adglutinare satis commode potuerim. nisi quoad in vrbem pro quod legas, vt Appius extra vrbem videatur tunc fuisse, quando qui cum imperio esset: vrbem introire non posset. Qua ex re admonemur, cum multa nos: quæ alii hactenus non adnotarint: de tota hac comitiali ratione in medium protulerimus, quæ aliis militarem viam præmonstrent: nõ tortuosas semitas: homines tamẽ nos esse, quibus omnia scire nequaquam liceat. Conferat igit̃ diligentius candidus lector hæc nostra cũ aliis: inueniet (nisi fallor) multos multosqꝫ errores: negligentiam etiam deprehendet: sit sæpe dormire his satius fuerit: quam hæc tam somniculosa memoriæ mandare. Nos vero primi (vt opinor) Centuriatis comitiis leges quoqꝫ ferri, nos tributis plebeos magistratus demandari: nos quid tributa a curiatis distent, quæ alii magno errore eadem esse putarunt, nos curiatis comitiis, & legibus rem militarem tamen, & auspicia procurata reteximus. Verum de his satis.

Ceturiata Comitia Cur

Curiata Comitia

Liuius Comitia tributa, Comitia Curiata Liuius emendat.

ASCEN. ¶ SVNT enim & erunt testes sempiterni: cui sententiæ fata inuiderunt: meritorum tuorum erga me: & pietatis meæ scilicet in te: aut potius in rempublicam. ¶ Sed quia verebar nominare non eos, qui arbitrarentur se læsos. ¶ Etenim. s. quia certe: id feci: id est læsi aliquos: pace, id est sobrie, & molliter: id est leniter: sed supple verebar nominare eos: quos benemeritos de me erat infinitum nominare omnes. ¶ Quos ipsos: id est licet tales sint, libros: tamen si inuenero quem: id est aliquem: cui committam recte, ego curabo perferendos: id est vt perferantur ad te. ¶ Atque desero ad te: id est tibi

transmitto

transmitto istam quidem partem vitæ, & consuetudinis nostre totam: quia omnia scripta in ocio illi communicanda cen fent: vnde addit. ſ Quantum delectationis poterimus consequi literis, & quantum studiis nostris veteribus: id omne con feremus ad arbitrium tuum: qui amasti semper hæc scilicet studia literaria. ſ Et quæ tu scribis ad me de rebus tuis do mesticis, & quæ commendas mihi: sunt mihi tantæ curæ: vt nolim me admoneri. ſ Autem, id est sed: vix possim toga ri: scilicet a te: siue magno dolore, quia qui multum rogat, diffidere videtur. Quod scribis de negocio Quinti fratris sci licet mei: te non potuisse conficere sup. ipsum æstate priore: q, id est quia, in impeditus morbo non transieris: scilicet e Cypro in Ciliciam, autem: id est sed: tu scribis nunc te facturum omnia: vt conficias, id est absoluas, & expedias, scito id: scilicet negocium: esse eiusmodi: vt frater meus existimet vere isto fundo, quem petit, adiuncto, scilicet rebus suis patri monium sum cõstitutum, sup. esse per te. ſ Tu me &c. Ordo est: velim sup. vt tu facias me certiorem, id est doceas me quã familiarissime, & quam sæpissime, id est valde, aut summe familiariter, & frequenter: de omnibus rebus tuis: & de studiis, & exercitationibus Lentuli tui: scilicet filii naturalis, & nostri scilicet cura. ſ Visum est mihi: ideo potius dici, facio te cer tiorem, quam certum: q certior fiat, qui prius aliquantulum certus erat, certus etiam, qui nihil sciuerit: quia ergo aman tius petimus certiores nos fieri, & modestius dicimus nos certiores alios facere, ideo sic loqui institutum est: & existimes neminem fuisse cuiquam neque cariorem, neque iucundiorem vnquam: quam te mihi: hic tres negationes non plus effi ciunt, q̃ duæ, & me esse facturum: vt non modo te sentias id: sed vt omnes gentes sup. sentiant, & vt omnis posteritas in telligat, scilicet per scripta, aut narrationes hominum. ſ Appius dictitabat, id est frequenter dicebat in sermonibus, id est confabulationibus non iuridicis, postea dixit etiam palam in senatu, si esset licitum se ferre legem curiatam, id est ad po pulum curiatim, hoc est per curias conuocatum, latam. sup. se sortiturum esse prouinciam cum collega, id est eo, qui secũ consul erat in annum sequentem: lex autem curiata non permittebat prouinciam obtineri sine sortitione, & si lex curiata non esset: id est si non esset licitum eam ferre: dixit sup. se separaturum: id est diuisurum cum collega, & successurum tibi: scilicet in Ciliciam: quod etiam contingit, & dixit ferre legem curiatam esse opus: id est vtile & operæ pretium consuli: quia sic vterque sorte iudicio prouinciam, aut vrbem regendã obtinens suspitiones imperiositatis, ac auaritiæ absolue batur: & dixit ferre legem curiatam non esse necesse: quia dixit se quoniam haberet prouinciam ex senatusconsulto: ha biturum imperium lege cornelia: quæ ipsum sine sortione permittebat.

Facio certiorem

quoad in vrbem introisset. Ego quid ad te tuorum quisque necessariorum scribat, nescio: varias esse opi niones intelligo. sunt qui putent non posse te decede re, quod sine lege curiata tibi succedat: sunt etiam, qui si decedas, a te relinqui posse, qui prouinciæ præsit. mihi non tam de iure certum est (quãquam ne id qui dem valde dubium est) q̃ illud ad tuam summam am plitudinem, dignitatem, liberalitatem, qua te scio li bentissime solere frui, pertinere, te sine vlla mora pro uinciam successori concedere: præsertim cum sine su spicione tuæ cupiditatis non possis illius cupiditatem refutare. Ego vtrunq; puto meum esse, & quod sentiã ostendere, & quod feceris defendere. Scripta iam epis tola superiore, accepi tuas literas de publicanis: qui bus æquitatẽ tuam non potui non probare. facilitate autem, qđ vellem, consequi potuisses, ne eius ordinis, quem semper ornasti, rem, aut voluntatẽ offenderes.

HVBER.

ℭQVOAD in vrbem introisset: post comitia centuria ta: quæ in campo martio extra pomeria habebantur, & cõ suli, qui post senatusconsultum ex comitiis introisset in vr bem licebat, & permittebatur per legem corneliam ire cum imperio in prouinciam: quam haberet ex senatuscon sulto. itaq; hac lege Cornelia dicebat Appius se successu rum Lentu. sine lege curiata: quam non esset ei necesse fer re: propter causas supradictas. ſ Se imperium habiturum. subaudi dixit. ſ Quod in vrbem introisset: quia centuriata comitia inter pomeria fieri nefas esset, quia exercitum ex tra vrbem imperari oporteat: intra vrbem imperari ius non sit. author. A. Gelius. Quod ad te scribat. tibi esse agen dum de dimittenda prouincia successori. ſ Varias opini. diuersas esse sententias: an Appius tibi iure succedere pos sit per legem corneliam, an non. ſ Sunt qui publi. declarat vnam opinionem. ſ Sine lege curiata, sine qua successor da ri non potest. ſ Sunt etiam qui. subaudi putant. ſ Relin qui. substitui loco tui. ſ A te. sine authoritate senatus. ſ Mihi. ponit consilium suum, dicitque: q non tam cer tum habet: quid sit de iure: quanquam ne de hoc quidem valde dubitat: quam certum habet: quod ad eius summam amplitudinem & dignitatem pertinet prouinciam statim successori concedere: ne videatur fuisse nimium cupidus il lius prouinciæ retinẽdæ. ſ Qua. liberalitate. ſ Frui solere, id est delectari. ſ Sine vlla mora. statim sine iussu senatus. ſ Illius. Appii. ſ Cupiditatem. erat enim cupidissimus obtinendi illam prouinciam. ſ Ego vtrunque. excusat se: q ei vi deatur dedisse consilium suum, dicit igitur ad se pertinere: & dicere Lentulo, quod sentiat: defendere quicquid ille fecerit. ſ Vtrunq: scilicet quod sequitur. ſ Quod feceris. siue bene: siue male. ſ Scripta iam epistola. hæc enim additio quædam epistolæ. ſ De publicanis, contra quos Appius quædam decreta noua fecerat eis damnosa. ſ Quibus. literis. ſ Non pro bare laudare: & confirmare. ſ Aequitatem tuam, qui cognoui te æquitate adductum contra eos fecisse: quod feceris. ſ Facilitate autem. benignitate ignoscendo. ſ Consequi efficere. ſ Ne offenderes. ne læderes. ſ Eius or. publicanorum. ſ Ornasti. laudasti: & honorasti.

ASCEN.

ℭQVOAD, id est donec introisset in vrbem scilicet Romam. ſ Ego nescio quid quisque necessariorum tuorum scri bat ad te: intelligo varias opiniones esse: sunt qui putant te non posse decedere, scilicet prouincia: q succedat tibi sine le ge curiata: sunt etiam qui putant: si decedas: scilicet de prouincia. supple vicarium posse relinqui a te: q præsit prouinciæ. ſ Non tam certum est mihi de iure: id est quid potius facere oporteat: quanquam ne id quidem est valde dubium: quam, id est quantum, supple certum mihi est. illud scilicet te concedere successori prouinciam: sine mora: pertinere ad summam amplitudinem tuam: qua tot functus es honoribus: dignitatem, qua eis perfunctus es: liberalitatẽ: qua scio te solere frui libenter: & qua de tuo iure videaris velle concedere, præsertim: quod dicunt specialiter: cum: non possis refutare cupidi tatem illius: scilicet successoris tui, sine suspitione cupiditatis tuæ. ſ Ego puto vtrunq; esse meum, id est mei officii: raro, aut nunquam reperitur meæ: cum verbo est: &, id est simul: ostendere: quid sentiam sup. faciendũ. defendere, quod feceris. ſ Scripta iam epistola superiore, ergo hoc erat principium nouæ epistolæ: accepi literas tuas de publicanis, id est publi ci vectigalis redemptoribus: quibus scilicet literis: aut de quibus publicanis: ego non potui non probare: id est coactus sum approbare æquitatem tuam: scilicet qua eos condemnasti æquissime: vellem autem sup. vt potuisses, scilicet æquita te id permittente: consequi: id est obtinere: facilitate, id est per facilitatem, & exhortabilitatem tuam, ne offenderes, id est læderes rem, aut voluntatem eius ordinis, scilicet publicanorum: quem ornasti semper.

Meum est

HVBER. ¶ EQVIDEM. Sensus est: non cessabo defendere quicquid decreuisti in prouincia: sed exemplis aliorum edocerii debes dum sciat: quales soleant esse publicani in eos, qui aliquid contra voluntatem eorum decernunt. ¶ Hominum. publicanorum. ¶ Illi ipsi habent emphasim geminata pronomina, q.d. tam aequo: & iusto ¶ Qu. Scaeuolae, iuris peritissimo. ¶ Tibi tamen, quamquam eos offendisti. ¶ Sum auth. suasor, consulo. Quibus re. aliquibus rationibus. ¶ Reconcilies, reducas in gratiam. ¶ Aut mitiges. placatiorem reddas: ne tam grauiter sit tibi inimicus. ¶ Id. vel reconciliari: vel mitigari ordinem publicanorum. ¶ Difficile, quia valde sunt irritati: & tibi infesti, propter tua in eos decreta. ¶ Esse prudentiae tuae. tuae sapientiae: vt quacunque ratione eum ordinem tibi reconcilies.

Io.B.E.V. ¶ Qui Illi quam grauiter inimici illi ipsi fuerint Q. Scaeuolae. *Nota Scaeuolarum stemma.* Tres Scaeuolas: Qu. praenomine fuisse inuenio, primum est quem augurem Cice. libello de amicitia, & de claris oratoribus dicit socerum C. Fanii, & Laelii. Alterum pontificem maximum, quem longe praestantissimum ciuem, & ingenio & industria fuisse constat, quique adeo coniunctè cum L. Crasso viro Consulari, & censorio vixerit, vt praeter Tribunatum quem anno postquam Crassus gessit, & censuram, quam nemo vtique Scaeuolarum petiit: omnes cum Crasso gesserit magistratus. Tertium vero, & ipsum augurem dictum, qui peritissimus iuris, idemque comis est habitus aliquanto post Scaeuolam pontificem. verum hic de Qu. Mutio Scaeuola pontifice intelligendum arbitror, qui in libro primo Ciceronis de oratore disputat, quique iurisconsultorum disertissimus est habitus. Tametsi ipse in Scaeuolis nullam admodum fuisse eloquentiam fateatur. *Q.M. Scaeuola pont.* Hic vero post consulatum, Asiam proconsule texit ea integritate, & innocentia, vt prouincia decederet, quidam festa totius Asiae populi in eius honorem constituerint quae Mutia dicerentur. Asconius, vt inde Cicero in tertia in Verrem actione inuidiosissime dixerit: vt ad Mutii innocentiam referatur. *Mutia festa* Hic denique cum partes foueret Syllanas a C. Mario filio in vestibulo aedis Vestae occisus est. Florus. De hoc, opinor, intellexit Cicero in epistola didascalica ad Q. fratrem his verbis. Nam Graeci sic te vincentem intuebunt, vt quendam ex annalium memoria: vt etiam de coelo diuinum hominem esse in prouinciam delapsum putent. Pomponius quoque de origine iuris primum hunc ius ciuile constituisse tradit: generatim in libros decem, & octo redigendo. Cuius postea fuere discipuli sane quam multi celebres, Aquilius, Gallus, Lucilius, Balbus. Seruii Sulpitii praeceptor. Illud velim diligentem admonuisse lectorem: in Pomp. si Ciceroni potius credas, ea in parte, vbi de iurisconsultis agit, magnum errorem deprehendi memoriolae. s. vbi. L. Crassum nominat, quem Cice. P. praenomine in lib. de claris oratoribus fuisse scribit. Qui frater fuerit P. Scaeuolae. Q. Scaeuolae auguris patris: Tu hunc consultorum disertissimum putet a Cice. dictum, cum non. P. Scaeuolam Cicero dicat iurisconsultorum disertissimum. sed Qu. hunc Mutium Scaeuolam, de quo hac in epistolae parte, quo longe melius ex monumentis Ciceronianis agnoscas. Fuere igitur, vt ad summam rem totam breui colligam: Scaeuolae duo, Publioque praenominibus praedictus pontifex maximus, & consularis. Qui P. Crassum, & Q. Mutium filios reliquit. Crassum Mutianum dictum. P. vero Scaeuolam. Qu. Scaeuolae patrem fuisse. Cum vero his in suo proconsulatu publicanorum offendisset ordinem: qui potentissimus erat: negocium illi postea reuerso exhibuere non minimum. quod & hoc loco tangens, ab exemplo admonet Lentulum, vt publicanorum ordini sese omnino reconciliet.

ASCEN. ¶ EQVIdem. i. ego quidem, quantum ad me attinet, non desinam defendere decreta tua. i. quae contra eos decreuisti: sed nosti consuetudinem hominum, scis quam. i. quantum grauiter illi ipsi fuerint inimici Q. Scaeuolae. ¶ Tamen. i. tametsi aeque contra eos iudicasti, ego sum author. i. consiliator, & admonitor, vt aut reconcilies: aut mitiges tibi eum ordinem. s. publicanorum quibus, aut siquibus. i. aliquibus rebus possis. ¶ Id, & si est difficile, quia turpe est decreta, praesertim iusta reuocare: tamen videtur mihi esse prudentiae tuae. s. vt possis id honeste efficere inuento bono medio.

Equidem non desinam tua decreta defendere: sed nosti consuetudinem hominum. scis quam grauiter inimici illi ipsi Q. Scaeuolae fuerint. tibi tamen sum author, vt quibus rebus possis, eum tibi ordinem aut reconcilies, aut mitiges. id & si difficile est: tamen mihi videtur esse prudentiae tuae. Vale.

¶ Ex vetustiori.

Facis tu quidem abundantia quadam amoris in me tui. Si hoc tempore omni, quo disiuncti fuimus, & vna, & Romae fuissemus, Cum exercitu obtinere, victoriae, vt debeo laetor. Nostram vicem victus est ipse sese. Non tam magna mercede, quam ego maximo dolore cognatam. Et rescribam tibi ad ea, quae quaeris. ¶ Certiorem te per literas scribis esse factum. Hic alterius est principium epistolae, Cum Caesare, & Appio esse in gratia &c. Aut occulta nonnullorum odia, aut obscuriora in me studia cernebam. Tota vero (fateor quidem) interrogatio mea nihil habuit. Quin etiam Marcellino, & Philippo consulibus. Vbi multa de mea sententia questus est Caesari. Et cum tamen Pompeius ad me cum mandatis Bibulum misisset. Caeterorum hominum, quos iam debes suspicari, Sed multo illud magis, quod ind mecum, meum autem, meum? immo vero legum. Summam feci cogitationem mearum omnium rerum. Et nonnullis aliis accidisse scimus. Tenebam memoria nobis consulibus ea fundamenta iacta ex Calendis Ianua. Et si accusandi sunt, qui pertimuerunt, reprehendendi etiam magis, siqui timere se simularunt. Declarat atque maluerim, quanta vi esse potuissem consensu bonorum, si hi pro me stante pugnam non reliquissent. Alii codices, pugna non restitissent. ¶ Recreatis cum bonis viris consulatu meo. Alii codices habent consulatu eo. Nonnulli, consulatu tuo. Qui cum Tribunus plebis Lentulus poenas a seditioso ciue per bonos viros iudicio persequi vellet. Et egregia eum animi alacritate affuerint. Aut quidem etiam suspicabantur. Quibus ornem Caesarem, quasi desciscerem prystina causa. Non offendes eundem bonorum sensum Lentule, quem reliquisti, qui confirmatus consulatu nostro, nunquam postea interruptus, afflictus recreatus abs te totus est. Nunc ab iis, a quibus tuendus fuerat, derelictus senatus. Cumque eum nec persuadendo, nec rogando, nec cogendo regi posse vidisset. Ne tempus implicatus tenerem. Tamen Memorandus videretur, tametsi possum, licet absenti. In quo possem eorum animos, non mediocriter lacessitus, leuiter repungere. Habes de Vatinio, cognosce nunc de Crasso. Sed cum disputantem & non lacessentem lacessisset. Quamobrem, vt pauloante proposui, si essent omnia mihi solutissima, tamen in republ. alius non essem, ac nunc sum. Quae maxime cum mihi, tum multum etiam reipu. rationibus putem conducere. Itaque eius causa, omni etiam gratia, quae summa est: & opibus, quas intelligis esse maximas, sic fruor, vt meis.

¶ Quod rogas, vt mea tibi scripta mittam &c. Alterius epistolae principium, quod non displicet, cum quod ea, quae praecedunt, finem ostendere videntur, tum vero, quod hec incipienti epistolae similia verba continent. Sed librorum vetustas in hoc fidem praestare potest, a quibus haud satis tuto dissentiendum arbitror. Sunt enim testes, & erunt sempiterni meritorum erga me tuorum meaeque pietatis in te. Ea vt ante mihi curae sunt, meque nolim admoneri, rogari vero sine magno dolore vix possum. Se acturum esse cum collega, tibique successurum. Lege cornelia imperium habiturum, quod in vrbem introisset. Sunt etiam qui si discedas. Facilitate autem, quod vellem quod consequi potuisses. nec eius ordinis, quem semper ornasti, rem, aut voluntatem offenderes: & quod equidem non desinam etiam tua decreta defendere. Id etiam si difficile est, tamen mihi videtur interesse prudentiae tuae.

Cur enim

HVBER.

CVr enim Hæc epistola non scribitur ad P. Lent. ad quem superiores: sed ad L. Valerium, qui se iurisconsultum profitebatur, & appellari gaudebat. Itaq; in hac epistola eum irridet Ci. & deinde hortatur: vt tandem Romam reuertatur, ne toties literas ab amicis expectet: & malit esse Romæ: vbi multi alii sunt iurisconsulti: quam in Cilicia, vbi solus sapere videatur. Deinde quamuis cum eo iocari videatur: tamen eum arrogantiæ carpit. ¶ Cur enim. quidam dicunt deesse principium huic epistolæ: quia enim particula non conueniat principio orationis: sed non aduertunt principium epistolæ iunctum esse cum fine tituli epistolæ. nam cum dicit. M. T. C. S. D. L. Valerio iurisconsulto subdit. ¶ Cur enim tibi hoc non gra. ne. hoc est nescio, cur in hoc tibi in morem geram: vt te iurisconsul. appellem. ¶ Gratificer. gratum faciam: quia scio te hoc nomine delectari. ¶ Audacia. quia hic Valerius vsurpat sibi nomen iurisconsulti, cum tamen haberet paruam cognitionem legum: vt ipse Cice. li. iii. ad Appium. L. Vale. iuriscon. valde tibi commendo, etiam si non est iuriscon. melius enim ei cauere volo: q̃ ipse aliis solet. erat autem hic. L. Vale. in Cilicia apud Lent. ibiq; mansit post discessum Len. cum Appio, qui ei successerat: vt ex prædictis verbis Cice. facile cognoscitur. ¶ Pro sapientia. sicut tu veteris. ¶ Egi gratias. dixi gratias. ¶ Tuo nomine. tuis verbis. tua (vt dicam) parte: quia benemeritus erat Lentu. de hoc Valerio. ¶ Desinas. cesses: omittas. ¶ Vti nostri literis. vt quas ad te scribo, vel ad alios pro te. ¶ Aliquando. tandem. ¶ Reuisas. reuideas. ad videndum venias. ¶ Malis. potius velis. ¶ Ibi. Romæ. ¶ Aliquo numero. similium tui, & eorum: qui sunt legum periti. ¶ Solus. quia es inter barbaros, & imperitos. ¶ Quanquam. nunc Cice. licet videatur iocari: tamen serio carpit eum. ¶ Istic. vbi tu es, nam hic significat locum præsentem ei, qui loquitur. Istic, ad eum, qui audit. Illic locum significat absentem ab vtroq;. eodem modo significant pronomina: hic: iste: ille: & reliqua omnia aduerbia ab eis deducta quæcunq; motum significent. ¶ Partim. ordo est, quanquam qui istinc veniunt: subaudi eorum. ¶ Partim dicunt. i. pars dicit: vt declarat. A. Gellius: & probat exemplis. ¶ Superbum. elatum: arrogantem. ¶ Quod nihil respondeas. superborum enim est salutantibus, aut petentibus non respondere. ¶ Contumeliosum. iniuriosum. ¶ Male: inhumane, cum contumelia. ¶ Sed iam. ne aduertat hæc serio dicta: statim intulit sed iam. ¶ Coram. verbis. ¶ Quare. conclusio. ¶ Fac. modus hortandi potius, q̃ imperãdi. ¶ Quamprimum. vna est dictio composita: & significat valde cito. Quamprimum vero duæ partes sunt: necesseq; est eis adiungere duo verba: vt est illud Virgilianum. Quamprimum pasti repente præsepia tauri. Si qua tui Corydonis habet te cura: venito. ¶ Appuliam tuam: vel vnde hic esset oriundus: vel in qua ille diutius cum aliqua gratia fuisset. Est autem Appulia prouincia Italiæ mari Adriatico contermina: quæ & Iapygia dicta est ab Iapyge Dædali filio: qui eam regionem tenuit vsq; ad Dauniam. ¶ Saluum incolumem: scilicet te venisse huc non in Appuliam. ¶ Illo. illuc. ¶ Tanq̃ Vlys. qui post longos maris errores cum domum redisset tam a suis non cognoscebatur: q̃ eos non cognoscebat: ita'q; a Thelogono filio: quem ex Circe susceperat, per imprudentiam est interemptus. Soli tamen canes: teste Homero: caudarum adolatione aduentum domini exceperunt. ¶ Neminem nullum. & eleganter dicto negatiua locatur in fine orationis: nullus autem generaliter ad omnia refertur: vt nullus homo: nullus ager, nullus lapis. Nemo vero tantum ad homines: licet Virgi. dixit. Turne quod optanti diuum promittere nemo Auderet. Nemo enim improprie pro nullus posuit: cum de deis loqueretur: quod poetæ conceditur, oratori nullo modo.

M. T. Cicero S. P. D. Valerio Iurisconsulto, [10]

CVr enim tibi hoc nõ gratificer, nescio: præsertim cum his temporibus audacia p̃ sapientia liceat uti. Lentulo nostro egi p̃ literas tuo nomine gratias diligẽter. sed tu uelim desinas iam nostris literis vti, & nos aliquando reuisas: & ibi malis esse, ubi aliquo numero sis, q̃ istic, ubi solus sapere uideare, quáquã qui istinc nunc ueniunt, partim te superbum esse dicunt, q; nihil respondeas, partim contumeliosum, q; male respõdeas. Sed iam cupio tecum coram iocari. Quare fac ut quamprimum uenias, neq; in Apuliã tuã accedas, vt possimus saluũ te uenisse gaudere. Nã illo si ueneris, tanq̃ Vlysses cognosces tuorum neminem. Vale.

Hic
Istic
Illic
Quãprimũ
Cũprimũ
Appulia
Iapygia
Nemo
Nullus

¶ Vltimæ epistolæ argumentum.

IO. B. E. V.

VAlerium iurisconsultum irridens, hortatur ad domum reuisendam: & suos, ne solus ibi esse velit, vbi sapiens, inter insipiẽtes videatur. Futuq; asit id plane testatur, vt cum domum reuiserit: propter tam longam absentiam agnoscat neminem. ¶ Nihil respõdeas. hoc peculiare iurisconsultorum est verbum, vt dicantur iis rndere: qui eos consuluerint. Vnde est illud apud Pomponium de origine iuris, q; ante tempora Augusti ius non dabatur a principibus publice respondendi: sed qui fiduciam studiorum suorum habebant: consulentibus rndebant, neq; responsa vtiq; signata dabãt. sed plerũq; iudicibus ipsis scribebant. primus hoc Augustus cauit: vt ex authoritate sua responderent, quo maior viri authoritas accederet. sed Adrianus imperator: cum viri prætorii peterent: vt sibi liceret respondere, rescripsit: hoc non peti, sed præstari solere, & ideo siquis fiduciam sui haberet: non se id prohibiturum, quo minus populo responderet. Concessum hoc est Massurio deniq; Sabino a Tiberio principe: qui grandis natu quinquagenarius videlicet in equestrem ordinem receptus est propter scientiæ opinionem.

ASCEN.

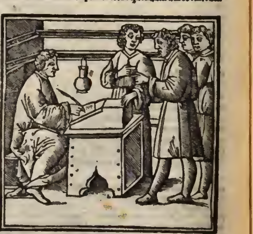
CVr enim &c. Ex hac epistola potissimum conuincitur salutationem esse de integritate epistolæ, ad eam enim respicit principium eius. Nam quia Valerium quendam arrogantem hominem per iocum dixerat iurisconsultum: salutãdo sic. Valerio iuriscõsulto addit quasi dicat dixi iurisconsulto: nescio enim, cur non gratificer: id est in gratiam tuã faciam, aut dicam hoc, id est te iurisconsultum salutem: præsertim cum liceat vti his temporibus. i. tam corruptis, audacia pro sapientia. ¶ Ego egi diligenter Len. nostro. s. amico gratias. ¶ Tuo nomine. i. pro te, per literas, sed velim vt, suple tu uelinas iam vti literis nostris, & reuisis: id est iterum visum venias nos aliquando, id est tandem, & malis esse ibi, scilicet Romæ, vbi sis aliquo numero: id est pretio, quia homines nihili non numerantur, q̃ istic. s. in prouincia, vbi nunc es, vbi videare solus sapere, quanquam. i. tametsi, sup. ii, qui veniunt istinc, id est ab eo loco, vbi es, dicũt partim te esse superbum, q; nihil respondeas, partim contumeliosum. i. inferre multas contumelias, q; respondeas male. ¶ Sed ego cupio iam iocari tecum coram: id est in præsentia, quare fac, vt venias quamprimum, id est valde cito, neq; accedas in Appuliam tuam. s. patriam, vt possimus gaudere te venisse saluũ. ¶ Nam si veneris illo. i. in Appuliam neminem tuorũ cognosces: tanquam. s. esses Vlysses: qui post decennale bellum, & plurimum annorum errorem ad suos reuersus, & a nemine agnitus, tandem a Thelogono filio est interfectus. Dixi plurimum annorum errorem. Nam si Thelogonum, a quo interfectus est, ex Circe sustulerat, necesse est plus quam decem annorum illi demus errorem, aut dicamus longe post reditum ab illo interfectum. Licet autem a nemine est cognitus, nemínemq; cognosceret, canes tamen, teste Home. caudarum adulatione aduentum domini exceperunt, quos longæuos fuisse necesse est si dominum agnouerunt.

Thelogonus

Finis Libri primi.

HVBER

QVanq̃ me nomine. Hic Curio ad quem nũc Cicero scribit, Auum, & patrem egregios oratores habuit: & ipse in dicendi facultate clarissimus: quod inter fortunæ exempla annumerari potest: hic posterior in initiis dissensionum Pompeii, & Cæsa. tribunus electus est populo acceptissimus: Cæsaris inimicissimus. ad dicendum paratissimus: quem postea plurimo ære alienó oppressum, vt pro se ageret Cæsa. facile adegit: author Appia. lib. ii. Ante vero hæc tẽpora: cum adhuc pene adolescens magistratum gereret in Asia: per literas accusauit Cice. negligentiæ conquerens, q̃ ab eo nihil literatum acciperet ad quem Cicero respondet huiuscemodi accusationem præ se ferre quendam amorem: cum ostendat se desyderare officium Ci. in scribendo. Excusat tamen se Cice. q̃ non fuerit negligens: sed, plures ad eum l'ras scripserit, q̃ ab eo acceperit. Promittitq; se posthac sæpius scripturum. Deinde ondit in q̃ta expectatione sit ipse Curio: hortaturq; eum, vt spem de se susceptam sustineat: & tueat: & ita se gerat, vt aliquando consolationi esse possit senectuti ipsius Ci. cuius præceptis optime fuerat institutus. ¶ Quanq̃. sensus est: licet doleam, quod habeas me suspectum negligentiæ: cum queteris, quod nihil literatum ad te scripserim: tamen non tam moleste tuli, q̃ accuses officium meum in scribendo prætermissum: q̃ fuit mihi iucundum, quod ipsum requisiueris, & desyderaueris.

PHI.

QVanq̃ me. Appia. in Romana historia diligentissimus: Curionem: de quo nunc agimus: singulari eloquẽtia: graui consilio: & magno aĩo fuisse ondit li. ii. de bello ciuili: & dissentientibus Cæ. & Pom. cum Senatu tribunum ple. fuisse commemorat: & grauissimas ante bellum ciuile cum Cæ. inimicitias hũisse. Exorto inde paucis post tp̃ibus inter Cæ. & Pom. bello ciuili, mutato consilio ptes Cæ. secutus est: & in Lybiam missus a Cæ. contra Varum, & Iubam imperator appellari voluit: & pugnans apud Bragadã fluuiũ haud longe ab Vtica interfectus est: & ipsi caput abscissum, & Iubç delatũ. Hic est, de quo meminit Hieronymus his verbis: Curio promptus, & popularis orator Romæ hr̃ insignis: qui deinceps in Africa pudore amissi exercitus mori maluit: q̃ euadere. Et itẽ Tranq. in vita Cæ. hũc aũt mira q̃dã necessitudine Cic. coniunctũ fuisse: vel ex eorum l'ris facile possumus intueri. Is adhuc admodũ adolescens q̃sturã gerebat in Asia: & p l'ras conq̃stus est: q̃d ex coniectura colligimus. Cice. nimis in scribẽdo neglig̃ẽte eẽ: nihilq; ad eũ l'ras dare: tũc has eũ l'ras scribẽdas putauit: q̃bus duo cõplectit in p'mis purgat obiecta: demõstrãs se nõ eẽ i scribẽdo neglig̃ẽtẽ: inde ad tutãdã opinionẽ sũmç virtutis de se cõcitatã. Curionẽ vehemẽter hortat. Et q̃m, vt diximꝰ, q̃stores: erãt in Asia: ꝓmo q̃d sit q̃stura docebimꝰ. A q̃rẽda pecũia publica, maleficiisq; idagãdis, q̃stores dicti sunt. Duo ꝓmũ i de plures, tã ex plebe, q̃ ex gẽte patricia cõstituti sunt. Hoꝝ aũt triplex est genus, & q̃ publico ærario, quos ætate nr̃a camerarios, siue camerlengos vulgus appellat, & q̃ maleficiis, dandisq; iudiciis ꝑsunt, quos maleficioꝝ iudices hodie nũcupamꝰ, & q̃ militiç, seneschalci exercitus vulgo nominant. Est ꝑfecto antiq̃ssima huiꝰ magistratus origo, adeo q̃ multi a Romuli, & Numç tp̃ibus institutũ existimẽt. Veꝝ ego ante Tullũ Hostiliũ q̃stores fuisses nõ inuenio, q̃ fuit tertius a Romulo. Gerendoꝝ ꝑterea honoꝝ, dicẽdæq; in senatu sniç principiũ q̃sturã fuisse cõpetio. ¶ Quanq̃ me noie negligentiç suspectũ tibi esse doleo. Tametsi dolori mihi est, q̃ in scribẽdo ad te ipsum, tu me suspicaris negligentem esse. Quanq̃. & aliis eiusdẽ significantiç dictionibus, vt tametsi: etsi eũ indicatiuo semp in principiis orationum. ita vti debemus, vt nõ modo Ciceronẽ, sed alios oẽs viros fuisse cõspicimus. In rhetoricis. n. sic hẽt. Et si negociis familiaribus impediti vix satis ocii studio suppeditare possumus. Et in officiis. Quanq̃ te Marce fili annũ iam audiẽtem Cratippũ, idq; Athenis, abũdare oportet. Et Terẽ. Quanq̃ hæc inter nos nup notitia admodũ est. Noli tñ existimes q̃n etiã in aliis verboꝝ modis interdũ possis hae dictiones apponere. Nã principiis oronũ exceptis, q̃ sibi loca peculariter asciscũt, cũ aliis modis vti possumus, vt plinius ad Corneliũ Priscũ. Dedit. n. mihi quãtũ maxime potuit: daturus amplius si potuisset. Tametsi, q̃d hoi dari posset maius, q̃ gloria, laus, & æternitas? Eiusdẽ et significationis sunt, licet, & q̃uis, sed nõ eiusdẽ naturç, q̃m in oibus locis tã cũ indicatiuo, q̃ cũ subiũctiuo indifferẽter cõiungi pñt. ¶ Noie. appellatione, q̃ me negligentẽ appellas. Nomẽ alii quasi notamẽ p cõcisionem dicũt, nos græcũ putamus ab eo dictũ, q̃d illi νόμον q̃d ẽ tribuo appellatũ volũt. Nulla est. n. res cui nõ sit nomẽ aliq̃d attributũ, illumq; vere sapientem esse crediderũt, q̃ potuit rebus oibus nomen ostendere. Omne aũt, q̃d loquimur nomen est, omnesq; partes orõnis nois appellari pñt, cũ prima nois significantia in rerum oium appellatione vertat. Sunt & aliæ complures nominis species, inter quas ꝑnomen, cognomen, & agnomen inuenimus, q̃ sic inter se discrepant, ꝑnomen q̃d anteferẽ nomini, & id aut vna, aut duabus, aut tribus literis explicat, vt. P. Publius, duabus, vt Cn. Cneus, tribus, vt Sex. Sextus. Id q̃dem a Sabinis. & Romanis exortũ esse percusso fœdere inter eos manifestũ est. Sabini enim Romanoꝝ nomina suis nominibus anteferre cœperunt, eodemmodo Romani Sabinorum suis, vt maiori beneuolentia iungerentur. Cognomen maiorum est a sanguine vel familia deriuatũ, vt Iulius a Iulio Ascanio, Cornelius a Corneliorum familia appellatus. Agnomẽ tribus modis accipitur, a Fortuna vt Africanus: a corpore, vt Crassus, ab animo, vt Pius Aeneas, & Tarquinius Superbus. ¶ Tamẽ. Sensus est, non tantũ moleste tuli, q̃ tu me negligẽtiæ accusabas, quantum profecto lætatus sum, q̃ dum me ita accusabas, meum scribendi ad te officium requirebas. Solẽt. plerięq; post huiusmodi dictiones, quanquam, tametsi, quãuis, licet, & si adiungere nihilominus pro tamẽ, barbare faciunt non latine, exigunt enim istæ dictiones, vt in oppositum ipsarum locetur tamen. Interdum etiam sine illis apponimus tamen &, tunc, aut prætelligimus quanquam, aut idem significat, quod verum, & sed cum relatiuo coniunctum, vt si sic dicas, Curio vir fuit eloquentissimus, cui tamen in eloquentia Cice. anteponas, quod est idem si dixeris, vir fuit eloquentissimus

Qųęstura

Quæstor

Quanquã

Etsi

Tametsi

Quamuis

Licet

Nomen

Prænomẽ

Cognomẽ

Agnomen

Tamen

M.T.C. EPISTOLARVM FAMILIARIVM

LIBER SECVNDVS.

M.T.Cicero C. Curioni S.P.D.

QVanquam me nomine negligẽtiæ suspectum tibi esse doleo: tamen nõ tã mihi molestũ fuit, accusari abs te

tissimus Curio:sed cui Ciceronem anteferendum putas. Hæc duo:sed tamen:aut, at & tamen:elegantia aliquantulũ differunt:latinitate non differunt:& cum alterum eorum sufficeret:coniunguntur:vt Nil mihi rescribas: attamen ipse veni. Et Cic. Sed tamen dulcem:& optatum amorem tuum:& ab eo quod antiqui dicebant tñ idem dictum est & tandem:& tñ. ¶ Accusari. dicant, quod volunt alii nos accusare dicimus tam in redarguendis, reprehendendisq; vitiis, q̃ in defendendis criminibus iudicii:vel censori:aliisq; quibuscũq;. Incusare vero in redarguendis moribus, adhibita quadam querela sine relatione ad iudices:& vtroq; sic ad oẽ genus indifferenter vtimur. Ter. Quid me incusas, Clitipho? Et idem. Quã ob causam accuset:nescio. Virg. Talibus incusat. Incuso te iudici non dicimus:sed accuso te iudici. ¶ Abs te. Has tres ablatiuas præpositiones a, ab, abs:sic cum literis collocamus. Abs cum te. vt abs te:& abs Tullio accepimus. Aliquando cum qui, vt Terentius. Abs quiuis homine beneficium accipere gratum est. ab vero cum duabus liquidis:vt ab Romulo Romano nomen accepit, & ab legibus Numma appellatus, cum omnibus prætetea dictionibus incipientibus a vocali:vt ab Olympo Olympiadas dixerunt:cum iota consono:vt ab Ioue principium. A vero cũ cæteris iungitur:vt a Sublica pons Sublicius dictus est.

Sed tamẽ — Attamen — Accuso — Incuso — A ab abs — Numma — Vnde

QVanq̃ me nomine negligentiæ &c. Hæc epistola prima secundi huius libri. vt multæ aliæ scribitur ad Curionẽ adolescentem magnæ spei. nam ad eloquentiam videbatur natus:& patrẽ, atq; auum oratores præclaros æquaturus:quem tamen venali lingua Lucanus cecinit, φ cum in tribunatu, quem gessit in pricipio dissensionis Cæsaris, & Pompeii a senatu grauis esse:Cæsaris oppugnator:postea in principio belli ciuilis:quod contra Pompeiũ suscepit, grandi pecunia corruptus, eiusdem factus est defensor. sæua quidem mercede:nã in Africa ad Bragadam contra Varum, & Iubam tanquam imperator pugnans pro Cæsare:cecidit:eiusq; caput ad Iubam allatum est. Nũc aũt ad eũ scribat Cicero:cum adhuc quæsturam in Asia gereret longe ante bellum ciuile, respondens epistolæ, quæ tarditatis arguerat, significansq; illam accusationem sibi non molestam, eo φ ex amore sit profecta, tametsi immeritam. Deinde ad virtutem cohortatur. ¶ Ordo est:q̃q̃. i. tametsi o Curio ego doleo me esse suspectum tibi:nomine. i. ratione, aut prætextu negligentiæ:quia non scripserim ad te:tamen non tam. i. non tantopere molestum fuit mihi.

ASCEN.

officium meũ, q̃ iucundũ requiri:præsertim cũ in quo accusabar:culpa uacarẽ:in quo autẽ desyderare te significabas meas lr̃as, præ te fers perspectũ mihi quidẽ, sed tñ dulcẽ, & optatũ amorẽ tuũ. Equidẽ neminẽ prætermisi, quem quidẽ ad te perenturũ putarem,

¶ OFFICIVM. debitum meum. quod pro amicitia tibi præstare debeo sæpe scribendo. ¶ Accusari. reprehendi:φ intermittatur. ¶ Requiri. desyderari a te. ¶ Præsertim. probatio superioris præpositionis. ¶ Cum vacarem. cum carerem:& vacuus essem ¶ In quo accusabar. id est in eo, in quo accusabar:hoc est in negligentia:quia nulla in me fuit. ¶ Significans. demonstrans. ¶ Præ te fers. ostendis:aperte iudicas. ¶ Perspectum. cognitum. ¶ Sed tamẽ. q. d. licet cognoscam me a te amari:tamen mihi dulce est, & optabile:vt istum tuum amorem ita mihi testificeris exigendo a me lr̃as, & scribẽdo offiñ. ¶ Eq. icipit excusare dicẽs se neminẽ ꝑtermisisse, quẽ putaret ad Curionẽ venturũ:cui lr̃as ad eũ nõ d derit.

HVBER.

¶ IVCVNDVM. nullã ponas differentiam:siue iocundũ:siue iucundũ dicas:nã. o. &. u. affinitate iunguntur siue discrimine:& quodcunq; voluptatẽ nobis, atq; lætitiã affert, iocũdũ appellamus. Errãt qui pro lætis iocundos uocant. Potest & Thersites:tristis:infelix. & stultus meo Thomæ iocũdus esse:qñ ex eius infelicitate, & isania capit voluptatem. ¶ Tã, & q̃. non tantum superlatiuis iungi pñt:vt Ter. q̃ minima spe si tuus erit:tam maxime pñis parẽ in leges cõficiet suas:quantum ẽt comparatiuis, & positiuis:vt Virg. Tã magis illa tremẽs, & tristibus effera flãmis:Quã magis effusæ cruescunt sanguine pugnæ:positiuis vero hoc loco. ¶ Præsertim. ꝓcipue. Caue ne dicas specialiter ꝓ præsertim:aliud est enim specialiter:aliud ꝓsertim:& præcipue:& sic nunc ponitur:vt quod dictum est comprobet. ¶ Accusabar. Accusabatur. n. negligentie scribendi:at Cicero dicit se fuisse diligentissimũ:& complures ad eum literas misisse:unde merito se vacare culpa. Est autem culpa error:nec velim intelligas culpam pro defectu:in qua multi errant. nã defectus a deficiẽdo appellat, qñ deest, & deficit:vt deficiunt libri:ergo defectu librorũ literis operam dare non possum. Iuuenalis. Q d nil salit Arcadico iuueni culpa docentis:scilicet arguitur, φ nesciuit ipsum docere, at neglexit:non aũt defectus arguit φ defuerit. Nam præsto fuit, & non docuit. Tunc defectus argueret docentis quando defuisset. ¶ Vacarem. latinius, ac elegantius, quam si dixisset culpa carerem, non enim proprie dicimus, careo culpa:careo detrimẽto. tametsi Horati. dicat in epistolis, Stultitia caruisse. & Cicero. Missinum præter culpã, ac peccatum, qua semper caruisti, & carebis. Est. n. ꝓprie carere, q̃bus indigemus. Cicero in Tusculanis quæstionibus. Satiatis vero. & expletis iucũdius est carere. q̃ frui. quãquã nõ caret is, qui nõ desyderat. Alias uacare quãdo datiuo iungimus, significat operam dare, vt literis vacamus. Econtrario cum a præpositionem ablatiuo iungimus, vt a literis vacamus, cessare significat. Interdum uacet, impsonaliter dicimus pro placere, aut tempus uacuum esse. Virgilius. Et vacet annales nostrorum audire laborũ. ¶ Desyderare, de re absenti, & futura, a sydere deductum. ¶ Vnde apud Liuiũ legimus. Desyderata sunt decem millia hominum. i. defuerunt. ¶ Præ te fers, demonstras, præ me fero dicimus, præ te fers, præ se fert, & præ se ferunt. In prima vero ac secũda persona multitudinis nunquam audiuimus, neq; legimus. ¶ Perspectum. antea cognitum multis in rebus. ¶ Equidẽ. excusationis initium q̃ diligens fuerit in scribendo demonstrat, dicitq; neminem prætermisisse, quem ad Curionẽ iturum putaret, quin per eum literas perferendas curaret. Equidem apud Virgilium non nisi cum prima persona iũgitur. vt Equidem per littora certos Dimittam, & Haud equidem tali me dignor honore. Apud alios authores indifferẽter legimus cum omni persona positum, Persius. Per me equidem sint omnia protinus alba, & Cicero multis in locis idem facit. ¶ Neminem, in vtroq; genere vsi sunt veteres. Terentius. Vnum hoc scio neminem hic peperisse. Siquidem hanc distinctionem in fine clausulæ locare volemus, ornate dicemus. Cicero. Illo si veneris tanquam Vlysses cognosces tuorum neminem. ¶ Prætermisi:prætermittere est negligentia, siue ignorantia officium suum non facere. Cicero. Quod a Panætio prætermissum esse miror. Omittere est omnino relinquere. Terentius. Omitte mulierum, & Horat. aut spem deponas, aut patrem illius omittas. Remittere, quasi suspendere est, & per aliquot tempora non exercere. Intermittere vero ex aliqua uocatione ab opere cessare, vt Cicero in Tusculanis. Retuli me Brute te hortante maxime ad ea studia, quæ retenta animo, remissa temporibus, longo interuallo intermissa reuocari.

PHI. — Iocũdum — Iucũdum — Lætus — Tãquam — Specialr — Præsertim — Præcipue — Culpa — Defectus — Careo culpa — Vacet — Desydero — Præ me fero — Equidem — Nemo — Prætermitto — Omitto — Remitto — Intermitto

¶ OFFICIVM meum accusari. i. culpari nomine negligentiæ abs te q̃. i. quantũ, aut quanto periucundum fuit, supple offiñ meũ requiri. i. exigi abs te, præsertim φ vacarem. i. vacuus essem, culpa sup. eius, aut in eo, quo accusabar. ¶ Autẽ. i. sed in quo. i. in eo. φ significabas te desyderare literas meas, præ te fers. i. indiciis, manifestis ostendis, amorem tuũ sup. in me. quidem. i. certe, perspectũ. i. agnitum mihi, sed tamẽ. i. nihilominus, dulcem, & optatum. ¶ Quidem. i. certe, aut ego quidem, i, certe neminem prætermisi:quidem, i, ne mentiar, dico neminem, quem putarem peruenturum ad te,

ASCEN.

VBER. ¶CVI literas non dederim, ad te perferendas. Is enim, per quem literæ mittuntur, in datiuo frequentissime ponit̃ cũ hoc verbo do. Is ad quem mittuntur in accusatiuo cũ ꝓpositione ad, vt ducali tabellario literas ad te dedi: ne q; est op⁹ addere perferendas: aut aliud simile, quia elegantius itelligitur, q̃ exprimitur, et apud Ci. misi lr̃as ad te, & tibi per proprium tabellariũ. ¶ Tam impiger. i. tam promptus, & est liptote: minus enim dicit & plus intelligit. ¶ A te vero. incipit accusare ipsum Cic. q; rarius ab eo literas acceperit quã ad ipsum dederit. ¶ Ad sũmũ: q; dicimus ad plus. Et i terest vtrũ ad summum dicas. Ad sũmum enim respicit numeri comprehensionẽ, vt bis aut ter ad summũ te vidi, ad summã: o[...] oonis antedictæ aut rei ante memoratæ affert conclusionem. Sic Cic. Socratem: Aristotelem: Demosthenem ingenio doctrina: & dicendi elegantia superauit. Ad summam vno Cice. dicendi facultate nemo præstantior inuentus est. Tale est illud Iuue. Ad summam nõ Maurus erat, nec Sarmata, nec Thrax, Qui sumpsit pẽnas, mediis sed natus Athenis. ¶ Et eas. ornatus est apud Ci. post substantiuum ante adiectiuũ addere hoc relatiuum. Is ea id: nulla tñ necessitate nisi ornatus cã. Vel etiam id eadem idem, ¶ Quare. conclusio suæ excusationis: & accusationis Curionis. ¶ Iniquus. iniustus, q de me inique iudices, falsoq; suspiceris me negligẽtem esse. ¶ Eodem cri. negligentiæ. Dicimus autem condemno te crimine & criminis. Sal. in Catili. Præter rerum capitaliũ cõdemnatis, vbi etiam notandũ est præter iunctũ cum ablatiuo. ¶ Noles: non voles. ¶ Id. vt te negligentiæ accusem. ¶ Aequum. ne me immerito accuses. ¶ Sed de li. quas quereris a me intermissas. ¶ Hactenus. sit dictum. ¶ Non vereor. non dubito. ¶ Ne expleam te. ne tibi satisfaciam. ¶ Scribẽdo. ad re sæpe. ¶ Non aspernabere. nõ fastudies. non respues. ¶ Studiũ meum. diligẽtiam scribendi. ¶ In eo ge. literarum. ¶ Ego artificiose incipit hortari ipsum Curionem. ¶ Tandiu. tanto tempore, fuerat enim fere duos annos in Asia.

cui literas non dederim. etenim quis est tam in scribẽdo impiger, q̃ ego? a te vero bis, ter ue ad summum, & eas perbreues accepi. Quare si iniquus es in me iudex: condemnabo eodem ego te crimine. sin me id facere noles: te mihi æquum præbere debebis. Sed de literis hactenus. non enim vereor, ne non scribendo te expleam: præsertim si in eo genere studium meum non aspernabere. Ego te abfuisse tandiu a nobis,

Marginalia: Ad sũmũ. — Ad sũmã. — pro negli[...] (manu) — Cõdẽdo te cri e & criminis. — Præter iũctũ cũ ablatiuo.

PHI. ¶CVI literas non dederim. Qui fert literas in datiuo, ad quem perferuntur in accusatiuo cũ ad ꝓpositione ponimus, Crispus, Vulturno literas ad Catilinã dat. Et qui fert, reddit. Ad quem feruntur, accipit. Scito etiam qui pro cui veteres scriptitasse: & monosyllabum esse. Virg. Cui pr̃ intactam dederat. Sed per diæresim duar̃ syllabar̃ iterdum apud poetas fieri, vt est illud. Ex ordine fulgens. Cui dat nomẽ Sinopes, qđ carmẽ sodaticũ [...] ex duobus ionicis a maiore, & tribus trocheis. Eodẽ modo huic: vt Statius. Falsus huic pennas: & cornua sumere terra. ¶ A te vero, purgatis obiectis transfert culpam: siqua culpa est: in Curionem. Vero multis modis accipit̃. Interdum cõsentientis aduerbiũ: aĺs confirmãtis: aliqñ conuenit ironiæ, vt Vir. Egregiam vero laudẽ: & spolia ampla refertis. ¶ Ad sũmũ. spectat ad numerum. multi tñ sũmum hic legunt nomen pro aduerbio, vt infandũ, & toruũ, vt Nauibus infandũ amissis, & toruum tuẽtibus hirquis. Sed nõ placet. Dicimus enim ad sũmum quando ad numerum referimus, ut hoc loco, & alibi pro Milone. Vnus aut ad summum duo inimici sunt, qui Milonis causam non probarent, Et ad L. Messenium, excepto vno inquit: & ad summum altero. Quando vero ad summã dicimus: & in summa ad finem referimus alicuius prædictæ materiæ. Quintilianus in corpore profecto. In summa non recedo. Et Iuue. Ad summam nõ Maurus erat: nec Sarmata, nec Thrax, Qui sumpsit pennas, mediis sed natus Athenis. ¶ Etenim. i. nam, est enim causalis cõiunctio. ¶ Perbreues. ualde breues. Maiorẽ tñ vim hẽt in cõpositione præ q̃ per: nec cũ oĩbus vocalibus indifferenter cõiungi possunt. Nã præ quædam aspernantur, quædam amant, & econtrario per, vt ꝑpotens, præcelsus: prælatus: non enim perpotens, percelsus: perlatus dices. Item periucundus: pergrauis, perpulcher: perbreuis dicimus: præ autem ista non admittũt. ¶ Accepi. accipere literas dicimus: recipere literas non dicimus: si Tullium volumus imitari. At Pli. Nepos recipere literas dicit frequentissime. ¶ Quare. vtriusq; partis querelarum ꝯclusio. ¶ Iniquus iudex: vt me in scribendo negligẽtẽ existimes. ¶ Eodem crimine: eadem suspitione negligentiæ. Nam nunc crimen pro suspicione ponitur: vt Virg. Formidine crimẽ acerbat: & semperq; odiis & crimine Drances Infensus iuueni. ¶ In me. ut Quid meus Aeneas in te cõmittere tñ. est enim in, tam in appositione quã in compositione dictio mesa: vt amor in te meus, hoc est erga te. & si iniquus in me iudex: hoc est contra me. in compositione vero nunc intentionẽ hẽt, vt Terentius. Quia me imitatum videt: & incuruũ senẽ. Nunc diminutionem vt iniquum, nõ æquum. Insanum non sanum: q; pro valde sanum, & magnũ interdum accipimus vt Persius. Insani dicta Catonis. ¶ Sin me id facere noles. vt te negligentem dicam. ¶ Aequum: appellando me in scribẽdo negligentem. Sin nunquam ponimus: nisi præcesserit si, vt Teren. Si illum relinquo, eius vitæ timeo: sin opitulor huius minas. Nec aliter differunt si & sin q̃ præcedentia. Errant, q dicunt sin pro si non. ¶ Sed de literis hactenus. non modo poetis: sed oratoribus interdum dimittere verbũ cõcessum est, quod pluribus in locis Cice. factitauit, vt de his alias pluribus. & nunc, de literis hactenus. & ibi, hiccine est ille: qui vrbem: quem Senatus. Duobus vero modis accipitur sed. aut discretiue: vt non modo doctus, sed apprime eruditus: & inceptiue, vt Ter. Sed Pamphilũ video pro atq;. ¶ Hactenus ex hac & tenus: qđ sigñat finẽ: dictum est: quã dictionẽ diuidit plerunq; thmesis, vt Virg. Hac Troiana tenus fuerit fortuna secuta, quod prosa oĩo non admittit. ¶ Non enim vereor. tres plerunq; negationes idem sigñant qđ duæ: quod sæpissime Cic. facere consueuit. Huius verbi natura est tam cum negatione: q̃ sine negatione idem efficere: vt vereor ne illum pater imprudentem opprimat, & vereor illum pater imprudentem opprimat. Eiusdem naturæ sunt timeo & metuo: quæ verba differunt a vereri. hoc enim filiorum, illa vero seruorum esse dicimus. ¶ Expleã. reddam. satisfaciam, loquendi modus per translationem, & differt a satiari. Hoc ad imodestiam: illud ad modestiam pertinet. Ci. quæq; expleri, ac satiari nullo modo possunt. ¶ Eo genere officio scribendi. ¶ Non aspernabere contemnes, aut respues. ¶ Studium. in scribendo diligentiam. ¶ Ego te abfuisse. aggreditur secundam partem, quam diximus: & artificiosa exhortatione est vsus: & primo colligit ab eo beneuolentiam: quod tametsi exordium sit: possumus tamen per totũ corpus orationis seruare. ¶ Tandiu. Nam per duos propemodum annos fuit in Asia.

Marginalia: Qui p cui — Huic — Vero — Ad sũmũ — Infandũ. — Toruum. — Ad sũmã — In summa — Etenim — Præ per — In — Sin — Si — Sed — Hactenus — Vereor — Dubito — Timeo — Metuo — Expleo — Satio — Diuisio — Consuetudo — Conuersatio

ASCEN. ¶CVI non dederim lr̃as. Et enim. i. nã certe, quis est tã ipiger. i. diligẽs in scribẽdo. q̃. i. q̃tũ, ego sup. sum? q. d. nemo, aut ꝑ quã rarus. Vero. i. sed. ego accepi sup. lr̃as a te bis, ve pro vel ter ad sũmũ. i. vt plurimũ: & eas ꝑbreues. i. valde breues. Quare. i. quãobrẽ. si tu es iniquus iudex in me: ꝯdẽnãdo. s. me tarditatis: ego cõdemnabo te eodẽ crimine sin. i. sed si: tu noles me id facere. i. te cõdẽnare: tu debebis ꝓbere mihi te æquũ. s. iudicẽ. Sed hactenus sup. scrip̃i de lr̃is. q. d. cõsidẽter. Nõ enim vereor ne nõ. i. vt nõ expleã. i. satiem te scribendo. Notũ est cũ verbis timẽdi & verẽdi idẽ efficere affirmationẽ & negationẽ, vt vereor ne facias. & vt facias, caue facias, caue ne facias caue vt facias idẽ sũt & hic, uereor ne nõ & non, idem sibi volunt: ꝓsertim si non aspernabere studiũ. i. diligẽs obsequiũ meũ: in eo gñe: scilicet scribendi amico.

Marginalia: Vereor ne & ut

Et doleo

HVBER.

¶ET doleo: & lętor. diuisio est, tē enim a te semouens vtrāq; absoluit rōne subiecta: vt patet. ¶Doleo. ratio põnis partis. ¶Fructu. voluptate. ¶Consuetudinis. conseruationis. ¶Et lętor. absoluit secundā partē. ¶Quod absens, a nobis remotus. ¶Omnia. laudē, & de te spem optimā. ¶Breue. facit docilē: ne existimaret futurus loquacior in principio. ¶Breue. breuis res. breue quiddā. ¶Quod. breue. ¶Præcipere tibi. te docere vel admonere. ¶Incredibilis. maximus, quod vix possit credi. ¶Tanta. præceptum antecedente rōne. ¶Expectatio. spes bona. ¶Animi tui. bene a natura instituti partibus, honestis: hoc est prudentia, iustitia, fortitudine, & tēperantia: q oia animi sunt. ¶Vel. vt diximus supra: vel p & sæpe ponitur vt hic. nā vtrunq; in eo esse vult. ¶Vel ingenii. ad oia intelligenda. Est enim ingeniū vis quędā naturalis nobis insita ad intelligendū. ¶Obsecrare. per sacra rogare. ¶Obtestari. adiuuare: & plus est q̄ obsecratetur patet hic & apud Horatium libro primo epistolarum. Quod te per geniū: dextramq;: deosq; penates Obsecro: & obtestor vitæ me redde priori. ¶Non dubitem. immo audeam. ¶Redeas. ex Asia. ¶Confirmatus. dispositus: & bene istitutus. ¶Tui. de te. ¶Sustinere. seruare. ¶Tueri. plus est quam sustinere: & significat defendere. ¶Et quoniam rogat Cicero Curionem: vt meminerit quicquid fuerit assecutus senunquam fuisse assecutum: nisi paruisset ei. cum puer esset sub præceptis & institutione Ciceronis. ¶Quantæcunque. magnæ: vel etiam quot: nam quantus interdum pro quod legimus apud diuum Ambrosium. raro tamen apud historiographos: melior tamen est prior sensus. ¶Accessiones. incrementa. ¶Fortunæ. conditionis. ¶Et dignitatis. amplitudinis. ¶Puer. tu cum esses puer. ¶Fidelissimis. fidei plenis. ¶Et amantissimis. plenis amore, quæ duo: vt supra diximus, in omnibus consiliis esse debent. ¶Paruisses. assensus esses: & te ipsa fecisses instituerat enim eum Cicero, vt rempubli. ante omnia charam haberet, ae defenderet.

Vel

Ingenium

Obsecro

& doleo, q carui fructu iucundissimæ consuetudinis tuæ & lætor, q absens omnia cum maxima dignitate es cōsecutus: quodq; in omnib⁹ tuis rebus, meis optatis fortuna respondit. Breue est, quod me tibi præcipe meus incredibilis in te amor cogit. Tanta est expectatio vel animi, vel ingenii tui: vt ego te obsecrare, obtestariq; non dubitem, sic ad nos confirmatus reuertare: vt quam expectationem tui concitasti, hanc sustinere, ac tueri possis. Et qm̄ meam tuorum erga me meritorū memoriā nulla vnquā delebit obliuio: te rogo, vt memineris, quantæcūq; tibi accessiōes fuerūt, & fortunæ, & dignitatis, eas te nō potuisse consequi, nisi meis puer olim fidelissimis, atq; amātissimis cōsiliis paruisses.

PHI.

Lætor

¶ET doleo: & lætor. Μερισμὸς quod Ci. diuisionē appellat: & sic diffinit Diuisio est q̄ rem semouēs a te vtranq; absoluit ratione subiecta, & est sensus. Tum doleo q frui consuetudine tua non potui, tum gaudeo: q absens multū nominis & glorię cōsecutus es & in re tua votis meis fortuna satisfecit. ¶Absfuisse. b. nō mutatur in. f. differentię causa: ne a verbo adsum deduci videat. ¶Consuetudinis. p conuersatione. Sed tu ne dicas conuersationē: hoc nomen apud Cice. non memini me legisse: licet alii vtant. ¶Et lętor. Secunda pars Διαλλακτικός. Lætamur vultu: gaudemus aio. ¶Oia. puta laudem: & gloriā, & spē, apud omnes de te maximā. ¶Respondet: assentitur: satisfacit: Virg. Dictis respondet cætera matris. Sed respondere proprie est priorem alloqui, dictum sane quasi spondere. i. verba fundere. ¶Breue est: hortatur vt quam de se apud Romanos opinionem concitarat, eam non modo sustinere: sed tueri: atque defendere conaretur & vno verbo docilem facit. Cum ait. breue est, breuis res. ¶Præcipere. tanquā ipsius admonere: & docere. ¶Amor. ad res omnis referri potest. Charitas dūtaxat ad homines: a χάρις quod est gr̃a. ¶Incredibilis. adeo magnus: vt vix credi possit. ¶Expectatio est, quasi, vt ita loquar, reputatio: & bona spes. ¶Et animaduertendū mistā esse rationē cū pcepto. ¶Animi ad intelligentiam. Nam animus est pprie quo sapimus, atque intelligimus, quo virtus, quo ferat error. ¶Ingenii. ad naturæ subtilitatē: & pro natura ingeniū dicimus, & pro vtroq; Græci φύσιν appellant. ¶Obsecrare. obtestari: plus est obtestari q̄ obsecrare. Sed obsecrare maiorē vim habet: q̄ rogare: aut orare: & oratio semper debet augeri. ¶Obtestamur vero quempiā: cū adiuramus eū, quē rogamus. ¶Reuertare. ex puincia redeas. ¶Confirmatus: virtute institutus. ¶Tui. de te ipso. Concitasti. cōmouisti. ¶Sustinere. a sursum & teneo: conseruare. ¶Et quoniā. hoc est, quoniā quo ad vixero tua beneficia recordabor. Quoniam & quia vt plurimum tenent primum locum in oratione, nisi postponant interiectionibus, siue aduerbiis, & coniunctionibus. ¶Quantæcunq;. ad magnitudinem potius, q̄ ad numerum refertur. ¶Memoriā, quæ est, vt ait Cice. firma animi rex & verbox: & dispositionis perceptio. ¶Te rogo, vt tu etiam meorum in te officiox memineris, ac si tecum cogites, istas te non potuisse habere, fortunam: dignitates, & gloriam, nisi tu meis, cum puer esses, consiliis paruisses, & meā fuisses doctrinā secutus. Ex quo intelligimus Curionē Ciceronis fuisse discipulū. ¶Accessiones. incrementa, & amplificationes. differt enim, accessio ab accessu, nā accessus est in aliquē locū pfectio. Accessio aūt est amplificatio: & incrementū quarumcunq; rerum. Hæc aūt duplici significantia verbi colliguntur: a quo descendunt: quod est accedo. Id. n. interdū significat adire, & appropinquare. vt Teren. Accede ad hunc ignē: iā calesces plus satis, vnde accessus. Interdū vero crescere, & adiungere, vt Aedilitati tuæ accessit dictatura, hoc est adiuncta est & increuit: vnde accessio. ¶Fortunæ felicitatis, & amplæ conditionis: vnde fortunas numero multitudinis diuitias nuncupamus. ¶Dignitatis. status. ¶Puer. a teneris annis, hoc ē nomine filium Græco more appellamus, vt Virgi. Tuq; puerq; tuus. Græci dicunt παῖς: vt Home. [Greek illegible] ¶Olim pteriti tēporis, vt Teren. Aliū nunc censes esse mee, atque olim cum dabā, alias futuri. vt Hūc tu olim coelo spoliis orientis onustū Accipies. Aliquando præsentis, vt Tumidis quod fluctibus olim Tunditur. ¶Consiliis, hæc sunt hominum omnia, consilium. factum successus. consilium animi est, factum corporis, successus fortunæ. Consilium vero plenū debet esse fide, & amore. Ideo adiunxit. Fidelissimis atque amantissimis. ¶Paruisses. obedīuisses, & executioni mandasses.

Amor

Charitas

Expectatio

Animus

Ingenium

Obsecro

Obtestor

Sustineo

Memoria

Accessio

Accessus

Fortunæ

Olim

ASCEN.

¶EGO, & id est simul, doleo te absfuisse tandiu a nobis: q. i. quia, carui fructu, id est voluptate, iucundissimæ consuetudinis, id est conuersationis tecū, & id est simul, lætor, q tu absens consecutus es omnia, scilicet expectanda cū maxima dignitate: quod q. i. & q fortuna respondet meis optatis, id est votis, in omnibus rebus tuis. ¶Breue est, quod incredibilis amor meus in te, cogit me præcipere tibi. Tanta expectatio est vel animi, id est voluntatis, vel ingenii tui, id est intellectus & industriæ tuæ, vt ego non dubitem obsecrare, id est per sacra, vtpote per amicitiam rogare, & obtestari, idest fidem deorum, & tuam obtestando postulare. supple, vt reuertare, id est reuertaris ad nos confirmatus sic, vt possis sustinere, id est exhibere, & tueri, id est protegere, hāc expectationem tui, quam excitasti, idest vt tantus redeas, quantum te rediturum indoles tua & cœpta studia pollicentur. ¶Et quoniam nulla obliuio delebit vnquam memoriā tuorum meritorum erga me, rogo te, vt memineris quantæcunq; accessiones, id est quantacūq; incrementa & fortunæ, & dignitatis fient tibi, te non potuisse consequi eas, scilicet accessiones, nisi tu puer, id est cum esses adhuc puer, paruisses, id est obedīuisses olim, consiliis meis fidelissimis atque amantissimis, id est ob amorem tui datis,

HVBER. Adolescẽtia Iuuenta

¶ QVARE.cõclusio exhortatiõis.¶ In nos erga nos.quoq; cõsiliis es multa cõsecutus.¶ Ingrauescẽs.senescẽs.¶ Cõquiescat.cõsolationem accipiat, & recreet.¶ In adolescentia tua.& ingenii: & animi dotibus ornata.Adolescentia aũt apud Ci.etiam ꝓ iuuenta ponit̃ vbiq;.Sed maxime id perspici põt in Catone maiore:vbi sic inquit.Quin adolescẽtia cita? senectuti obrepit:&alibi.Atq; senex meliore conditione est q̃ adolescens:& multis aliis in locis.At iuuenta poeticũ ẽ.

PHI. Quare Quapp Quãobrẽ Ergo Igitur Adolescẽtia

¶ QVARE:quapropter:q̃obrẽ.in maioribus sane cõclusionib⁹:ergo & igit̃ in minorib⁹vti solem⁹.¶ Hoc animo.hoc est ita dispositus erga nos:qui bona tibi consilia dedimus.¶ Ingrauescens,cõsenescens.¶ Adolescẽtia.ab adolesco:qđ est cresco appellata. In nulla.n.ætate ita crescũt corpora:vt in adolescentia .quæ etiam pro iuuenta ponit̃:cum ætas apđ antiquos tripartita fuerit:in pueritiam:adolescentiã, & senectutem. Hinc ait Ci.in Cato maiore. Quin adolescẽtia citius senectuti obrepit:q̃ adolescentia pueritiæ.

Quare hoc animo in nos esse debebis:vt ætas nostra iam ingrauescens,in amore,atq; in adolescentia conquiescat tua. Vale.

ASCEN.

¶ QVARE tu debebis esse in.i.erga nos:hoc.i.huiusmodi animo:vt ætas nostra iam ingrauescens conquiescat in amore,atq; in adolescentia tua.Nihil enim iucũdius est senibus ac videre adolescentes:quibus optime volunt virtuti incumbere.

2

M.T.Cicero C.Curioni S.P.D.

GRaui teste priuatus sum amoris summi erga te mei, patre tuo clarissimo viro : q cũ suis laudib⁹,tũ vero te filio supasset oĩum fortunã,si ei cõtigisset, vt te ante videret, q̃ e vita discederet. Sed spero nr̃am amicitiã nõ egere testib⁹. Tibi p̃rimoniũ Dii:fortunẽt.me certe hẽbis,

HVBE.

GRaui : teste.Curio ante reditum suum ex Asia in Italiam miserat patrem suum:Romę qui optime nosset: quantum Cic.amaret filium suum. Itaq; dolet Cic. in hac epistola eius testimonium amoris sui erga Curionẽ sibi ereptum:callide tamen confirmat sibi Curionis amicitiam:dicens se sperare eam non egere testibus:cum iam debeat esse confirmatissima . Postremo pollicetur se Curioni loco patris.¶ Graui.fide plebo:magna authoritate:& existimatione.¶ Teste amoris mei.qui optime sciret meum in te amorem.& de eo testis esse posset.¶ Clarissimo.multis ꝓ claris rebus gestis spectatissimo.¶ Cum.i.&:sed vt diximus:minus significat q̃tum.¶ Suis laudibus.pp laudes,quas sibi merito comparauit.¶ Tu vero.& maxime.¶ Te filio:pp te filium.i.talem tantæ expectationis.¶ Superasset omniũ fortunam.i.omnium fortunatissimus, & felicissimus fuisset.¶ Fortunam.bonam:hoc est felicitatem. nam interdum & mala intelligitur pro loco:vt apud Virg.primo Aenei.Nunc eadem fortuna viros tot,casibus actos Insequitur.Item in vi.Quæ fortuna viros fortunaue mersit.¶ Si ei.patri tuo.¶ Contigisset euenisset,quasi res felix & optata.Contingũt enim optata.i.si hoc munus:&,vt ita dicam:hãc gratiam a deo obtinuisset.¶ Vt ante:felicitatis enim existimatur aut mori inter nostros:aut saltem eos,qui sunt nobis charissimi,posse ante mortem nostram videre.Vnde queritur Ariadne apud Ouid.Ergo ego nec matris lachrymas moritura videbo:Nec mea qui digitis lumina condat erit .¶ Testibus. quia satis puto eam tibi perspectam:egent enim testibus:quæ sunt dubia:& obscura.¶ Tibi:optanti felicitatem. ¶ Patrimonium.rem a patre relictam.¶ Fortunent.secundent .

Cum Tum Fortuna Cõtingũt optata. P̃rimoniũ

PHI.

GRaui teste.Aliud scribendi genus est epl̃aꝝ:aliud orõnum publicaꝝ & forensiũ.In his.n.vt negocia veniũt : ita ẽt aut sine arte:aut cũ artificio exponunt̃.in orõnibus aũt semp vti artificio solemus:reddit hic eũ de morte patris certiorẽ:cuius obitu se dolere ondit:q̃ grauissimũ testẽ amiserat amoris i quo ipsum Curionẽ cõplectebat̃. Veꝝ se sperare cõmemoratiuã in eũ amicitiã tantã esse:vt nullus egere testib⁹ videat, & se illũ loco filii habituꝝ pollicetur,Patri vero ẽt nomẽ erat Curioni. Fuit & alius eodem noie appellatus:eadẽ q; disciplina isignis: eadẽ & familia & domo oriundus.¶ Graui.senero:& magno,cui maxima erat fides adhibenda.¶ Sum.inqt ego priuatus o Curio patre tuo viro clarissimo:q testis erat amoris summi erga te mei,obiuit.n.mortis diẽ. Testimonioꝝ vero duo sunt genera : manifestũ:& cæcum.Manifestũ est:cum certos testes & p̃sentes habemus. Cæcũ vero cum multitudinẽ:aut ciuitatem non ignorare dicimus:vt Cice.pro lege Manilia. Testis est tota Sicilia. In cæco etiã iusiurandũ,tabulæ & absentes ꝑsonæ adhibentur.¶ Clarissimo.rebus gestis & eloquentia illustrissimo. ¶ Cũ;& tũ.ita ponuntur:vt cũ p̃cedat:tũ sequatur:& cum aliquid generale:tũ aliqd speciale cõplectat̃:& plus significat tũ q̃ cũ. Adde q; exigunt vt sp indicatiuo iungãtur:nisi ambæ sub eodem verbo claudant̃:vt nunc videmus. Et Quintilianus.Quod cũ oibus confitendũ est:tũ nobis precipue:q tõne dicendi a bono viro non separamus.¶ Suis.propriis:vt sunt hic etiam sua premia laudi.Laudatio est orõ:q̃ alicuius laudẽ amplectit̃:ita laus continet̃:laudatio cõtinet.¶ Te filio.cũ suo põdere dixit te hoc est,tali tantaq; virtute ꝑdito.¶ Fortunam.felicitatem.¶ Cõtigisset.cõtigunt bona & optata.accidunt mala & insperata:sed ista apud authores cõfunduntur.¶ Ante videret.Mori enim inter suos fortunatum putant:& mortẽ minus grauem. Hinc Aeneas.O terq; quaterq; beati,Queis ante ora patrum Troiæ sub mœnibus altis Cõtigit oppetere. Et Ariadne. Nec matris,inqt,lachrymas moritur videbo:nec mea qui digitis lumina cõdat erit añ & post habent,vim quandã cõparatiuam tam in sensu:q̃ in cõstructione.¶ A vita discederet.moreretur. In eadẽ significatione migrare, decedere excedere dicimus:sed necesse est addamus appositum ex vita:vt Ci.anteq̃ ex hac vita migro.sine apposito non satis intelligã migrare pro mori.Sic excedere cum apposito dicendũ:vt idem Cicero,Meditatione adeundi sui muneris excessit e vita.Decedere vero sine appositione vitæ,pro mori etiam sumemus,vt decessit,hoc est mortuus est.¶ Spero.idem est quod credo.Martialis.Spero me assecutũ esse tale temperamentũ. Et Quintilianus.innocentiã puellæ satis,vt spero, defendimus.¶ Testibus.illa dicuntur testibus egere:quæ sunt ambigua,sed amicitia nostra non est ambigua. ¶ Patrimonium. quod possidemus a patre relictũ,non tñ matrimoniũ pro eo quod est a matre relictum:sed pro maritali teda dicimus. ¶ Dii.quasi optantis est.¶ Fortunent.secundent.¶ Certe.affirmantis est:vt alibi Cicero:Certe contra Cæsarem ingressus est armatus.¶ Aeque ac.hoc est sic vt:vel tam & q̃.eodẽ modo æque & atq;:vt Brutus ad Cicero.Hoc ego ad meũ officium priuatarum rerum æque atq; vllam aliam rem pertinere arbitror & Teren. Aeque miser atq; ego.

Testimonioꝝ duo genera Cũ: Tum Laudatio Laus Cõtigũt bona Accidunt mala Ante post Discedo Migro Decedo Excedo P̃rimoniũ Matrimonium Certe Aeque atq;

ASCEN.

GRaui teste &c.significat sibi dolori esse mortẽ patris Curionis oratoris clarissimi & viri grauissimi. ¶ Ordo est. Ego inquit Cice.priuatus sum graui teste summi amoris mei.i.de summo amore meo erga te:videlicet patre tuo viro clarissimo i qui.s.pater tuus conscius amoris in te mei:& ita optimus testis:cũ sup.superauit fortunam oium laudibus suis:idest sibi propriis,tum vero superasset te filio.i.eo q; habuisset te filium,si cõtigisset,id est cum difficultate quadam datum fuisset.et a diis aut fatis, vt videret te:scilicet reuersum e prouincia,nam aliter sæpe & diu viderat, antequam discederet e vita.¶ Sed spero amicitiã nostram non egere testibus.¶ Dii fortunent.i.secundent , & prosperũ faciant tibi patrimonium.i.quod derelictum est a patre,tu certe habebis me.

¶ Cui

¶ CVI. mihi. ¶ Aeque. tā. ¶ Ac. q̄. ¶ Charus. & iucūdus. chari dr̄: quos in p̄tio habemus. vtpote q aliqua necessitudine nobis sunt cōiuncti: vt filii: parentes: frēs. ¶ Iucundi. q aut virtutibus: aut morum suauitate nobis sunt voluptati. & quoniā aliquis pōt esse charus: & non iucūdus: iō solent hæc duo iungi: vt apud Iuue. Iucundū: & charū sterilis facit vxor amicū: & multis in locis apud Ci. & p̄cipue ōndit lib. i. de finibus bonorū: & malorū his verbis. Nā diligi: & charū eē iucundum est. i. est voluptati: nam eo in loco de voluptate loquitur. ¶ Nempe. audito nuntio de obitu p̄ris Curio: vt eū meritis honoribus p̄sequeretur, instituit ludos gladiatorios edere P. R. vt hac liberalitate P. R. fauorem. & gratiam sibi cōciliaret: qm̄ in funeribus clarorū virorū spectacula edi solebant: & in primis ludi circenses & gladiatorii. Sed cum abesset ipse Curi. id negocium dederat Cic. & quibusdā aliis amicis vt populo denunciarent ea munera noīe Curi. quæ esset editurus: cum venisset, qd se diligenter fecisse rescribit Ci. sed tñ non placuisse sibi, vt ipse Curio ante aduētū suū amicis declarasset se facturū eos ludos: maluisset. n. eum reseruare hāc declarationē vsq; ad aduentū suū, vt cum venisset fuisset in eius p̄tate: an vellet facere nec ne, & huius sniæ suæ rōnē dicit se scripturū pluribus. Ad aduētum eius reseruatur vt ei corā eam exponat: & tñ ei dicit fuisse melius facturū: si alia rōne fauorem pp̄li sibi cōciliandum putasset. Postremo ōndit quantū onus sustineat satisfaciēdi expectationi hoium, q̄ de eo est maxima: cui satisfecerit, & dicit illud fore munus & maximū & gratissimū: & ipsi Ci. & ciuibus suis & vniuersæ reip. ¶ Nempe. legēdū est nēpe. s. nō nup & certe. ¶ Studium. non placet vt hic p voluntate ponatur, sed pro diligentia, qa non dicit se voluisse hoc fieri: sed tñ diligēter fecisse. ¶ Declarandorū. denūciandorū P. R. ¶ Tuo nomi. tuis verbis. ¶ Munerū. ludorū: q̄ esses editurus in funere paterno: cum primum ad vrbē venisses: ne itelligamus ea dona fuisse: q̄ ciuibus distribui suo noie iussisset Curio: qa nō dixisset declarandorū: neq;. n. declarantur dona priusq̄ dentur: Deinde ondit cōtrarium locus sequēs cum dixit: nec q̄sq̄ est, quin iam satietate defessus sit, neq;. n. fatigatio aut satietas donorū quenq̄ capit. ¶ Sed nec. q̄q̄ dicit se diligenter declarasse populo q Curio esset editurus hæc munera, tñ dicit, nec sibi nec cuiq̄ ex p̄pinquis aut amicis Curionis placuisse hoc, vt aliquid fieret in eius absentia, quod postea non esset in eius potestate cum venisset. ¶ Te absente. ab vrbe.

> Cui charus aeque sis, & periucūdus, ac fuisti pr̄i. Nēpe studiū meū nō defuit declarandorū munerū tuo noīe: sed nec mihi placuit, nec cuiq̄ tuorū, qcq̄ te absente

HVBER. Charus Iucundus Nempe Studium

¶ CHARVS. gratia & amore cōiunctus, vñ charitas: & aspiratur. At p penuria caritas, & carus sine aspiratione a carendo appellantur, quo verbo Terē. etiam est vsus, vt Tum annona cara est. Consuetudo tñ vsurpauit vt sine aspiratione carum pro gratum et scribemus, sicut cætera multa: vt fama fuga, & qm̄ vnū ex his sine altero esse potest, ideo recte iunguntur, vt Iuue. Iucundum & charū sterilis facit vxor amicum. ¶ Nempe. agitur de muneribus Curionis per Cice. & cæteros eius amicos declarandis P. R. quæ in honorem funebrē patris sui Curio celebrāda decreuerat, postq̄ de eius morte sibi renunciatum fuit: hoc. n. cum ipse non adesset, Ci. negociū dedit, & quibusdā aliis familiaribus suis. At Ci. suam de his sniam omnino non ostendit, sed oēm de ipsis disputationē in redditum Curi. differre commemorat. In calce vero lrarum adiungit, maximo teneri desyderio P. R. Curionis aduētus, vt eius opera & auspicio resp. defendatur. Hoc ad argumentum. Sed quænam munera fuerint illa est hoium diuersa sententia. Nos autem ita sentimus. Mortuo Curione, quē huius Curionis p̄rem fuisse diximus: quadā cōiectura colligimus, vt filius tanti nois adolescens decreuisset: vt meriti honores paternis manibus p̄starentur. Et qm̄, vt scimus, aberat in Asia tunc q̄stor, ad Cic. lr̄as dedit, vt hmōi futura munera P. R. declaranda curaret. quæ funebres ludos fuisse dicimus, & maxime gladiatores atq; circenses, sed funerum pompa: vt varia, ita etiam maxima apud antiquos fuit. Placet autē quosdā exequiarū modos recensere, nec erit ab instituto nostro alienum. Essedones defunctorū funera cantibus prosequebantur, ossaq; capitū argēto, gemmis, & auro cælata in poculorū vsum tenere dicebantur. Adde, q vt ait Herodotus, eorum cadaueribus vescebantur ammistis pecudū carnibus. Assyrii non prius cōdebant sepulchro corpora q̄ laniarentur a feris. Parthi vero parenter extinctos feris & qbus deuorandos abiiciebant. Inde ossa carnibus exuta sepeliebant. Aegyptii mortuos suos aromatibus conditos domi conseruabant. Persæ, vt corpora q̄plurimū durarent cera circūlita reponebant. Plebs hircana publicos alebat canes: optimates vero domesticos, sic quisq; pro sua facultate nobiles parabat canes, a qbus laceraretur. Quotiescūq; etiā aut reges aut principes moriebantur, vna cum ipsis ad eorum pompas dilecti equi aut serui: & apud Indos vna de vxoribus charior incedebatur. Adde q i fortiū virorū sepulchris captiuos necare cōsueuerūt, qd apud Homerū in Patrocli funeribus factū legimus, vbi Achilles post multos cæsos boues & pecudes, post infusum mel & oleū, post et occisos. iiii. equos, &. ii. canes. xii. captiuos Troianos occidit, & pyræ iniecit. Quid præterea Aeneas in Palladis funere factitauit: Virg. Hom. secutus carminibus suis inseruit, Et in funeribus institutū apud Romanos, ne crudum illū sequerentur morē mactandorum hoium. vt gladiatorū paria dimicarēt. a bustis gladiatores bustuarii appellati: & ea sacra Inferiæ dicebantur, q̄ n in foris p̄stabantur, & qm̄ per nouem dies fieri consueuerunt nouēdiales dicti pro copia rerū: proq; virorū cōpōne colebantur, quos Aeneas Anchisæ patri ludos in Sicilia faciundos curauit. Totus. v. æneidos plenus est, hic ergo munera funebres pōpas accipiendas dico, non dona, quæ darentur pp̄lo, vt quidam intelligunt. Idq; nobis p̄babilius videri facit gladitorū munus, & duo theatra, q̄ Curio maxima ex ligno in p̄ris funere versatili libramento post reditum faciūda curauit. ¶ Nēpe studium declarauimus inquit, funebres ludos in honorem patris tui faciundos, vt tu iusseras declarare atq; renunciare P. R. Sed nec mihi placuit, nec cuiq̄ amicorū tuorū, vt aliquid te absente fieret, quod cum venisses non esset in potestate tua positum. Nempe affirmantis est, & primum locū in ōrone potissimū sibi vendicat. Sic Persius. Nempe hoc assidue, est interdum quasi irridentis aduerbium, vt Cui tot annos inseruio, nēpe principi gratissimo. Et nē pro nempe antiqui dicebant. Studium & exercitatio sic differunt. Studium animi ad aliquid agendū diligentiā, exercitationē vero suscepti actus cōtinuationem appellamus. ¶ Defuit, de aliquādo minuit. vt demens. desum. Interdum auget, vt defessus, val de fessus. ¶ Tuo nomine, inepti dicunt tua parte. Tu dices, tuo noīe, meo noīe, Ex te, ex me. Verbis tuis, verbis meis, Tuo iussu, meo iussu vt meo noīe Aristophilo. S. P. dices. ¶ Nec. per apocopē nascitur a neq;. c. n. & q. lr̄æ sunt affines & eodem loco nec & neq; poni p̄nt, & hoc a non differunt, qa non negat solum, nec & neq; negant, & copulant, significantq; & non. Aliquando nec pro non accipimus, vt Fabius. Persolui gratia non potest nec malo pati.

PHI. Charus Charitas Iucundus De modis exequiarū apud antiquos Bustuaria Inferiæ Nouendiales Nempe Nēn Studium De Tuo noie Non: nec neq;

¶ CVI. sis æque charus, & periucundus, ac. i. sicut fuisti pr̄i. ¶ Nēpe studium Interrogauerat. Curio q̄re Ci. nō curasset pr̄i ludos funebres. vt gladiatorū paria pp̄lo in arena exhiberi, credebat. n. miserrima gētiliū supstitio fraude demoniorū seducta sanguinis effusionē defunctorū manibus gratā, ad hoc r̄ndet. Ci. ¶ Nēpe &c. vñ rectius nempe q̄ nup legitur. Et verius noua est ep̄la q̄ supioris ps. Ordo aūt est. Nēpe. i. certe: vt rōnem assignē ad q̄ ita tua, studiū. i. diligens cura, munerum. i. spectaculorum gladiatorii certaminis populo quasi pro munere in funere parentis. declarandorū. i. exhibēdorū nomine tuo. i. cum declaratione nois tui, non defuit sup. mihi: sed nec placuit mihi. nec cuiquam tuorum.

ASCEN.

HVBER. ¶FIERI.a nobis in declaratione horum munerum.¶Integrum.in tua potestate:vt posses tuo arbitrio cōmutare, nā quod semel declarauimus nos esse facturos,non est nobis integrū:hoc est non est in potestate nō facere,quia turpe omne est difficile viro claro id nō præstare:quod semel promisit.¶Cum venisses.Romā. ¶Equidem.dicit se postea scriptutū sententiam suam,quare non placuerit ei hæc munera declarari populo ante aduentum eius.¶Quid sentiam.quæ sit sen/tentia mea.¶Postea.alio tempore,non nunc.¶Pluribus.subaudi verbis. ¶Aut ne.i.reseruabo aduentū tuum:ne interea mediteris aliquam obiectionem ad ea,quæ dicam.¶Ad ea.contra ea:quæ in me dicenda sunt.¶Meditere.cogites:ppa/res.¶Offendam.inueniā.¶Imparatū.improuisum,nō para/tum:impræmeditatum. ¶Coram.non literis: sed verbis. ¶Istā.i.tuam.¶Adducā te in sen.i.psuadebo tibi:quod sen/tio,traham in te in opinionem meam.¶Testatum.apertum declaratum:& vt diximus habet significationem passiuā. ¶Vt liquando: quia occurrebat eum posse respondere, ad quid adduces me in sententiam tuā,post q̄ res acta est,neq; amplius mihi integra. Ideo dicit Cicero:vt saltem si tuum consilium cœperit tibi aliquando displicere:possis recorda ri meum consilium.¶Siqñ.aliquando. ¶Tuum consilium. de declarandis muneribus. ¶Meum. quod tibi olim dede/ ram:anteq̄ declarentur.¶Debemus.n.intelligere Cice.cōsu luisse ante Curioni:ne ederet hæc munera, neque etiam de claret ante aduētum suum:etiam si vellet edere:sed Curio/ne ita iubente Ciceronem diligenter declarasse:cum tamen ei hoc vt ipse dicit nō placuisset.¶Recordari in memoriam reducere:quo poteris cognoscere me tibi fideliter & amāter consuluisse.¶Quod nolim.quod vtinam ita non sit, vt tibi displicere incipiat consilium tuum,& est parenthesis.¶Bre/ui,absolute ponitur.i.paucis verbis.¶Sic habeto.sic existimato.¶Tuum reditum.ex Asia.¶Incidere.deuenire.¶Incur/rere in eum statum.i.in talem statum & conditionem temporum.¶His bonis.his muneribus.¶A natura.triplicia enim bo/na philosophi esse volunt animi:corporis:& fortunæ. A natura q̄ bona animi & corporis ferre solet. Animi bona sunt iustitia:prudentia:fortitudo,& temperantia:quæ quidem a natura originem habent:vt voluit Cice.lib.i.officiorū.bo/na corporis,vires:dignitas:siue pulchritudo:agilitas:facundia & similia:quæ oīa abunde erant in Curione.¶Studio. diligentia:vt est eloquentia,cognitio liberalium disciplinarum,quæ studio comparantur. ¶Fortuna.fortunæ bona:q̄ & externa dicuntur.sunt honores diuitiæ:clientelæ.amicitiæ:affinitates & similia,quibus abundabat Curio: quibus omnibus rebus dicit Cic.eum potuisse facilius consequi omnia:quæ erant amplissima in rep.q̄ illis muneribus:quæ erat exhibiturus,quorum facietas iam multos ceperat:quia a multis quotidie edebantur.

Testatum passiue — *Bonū triplex*

fieri,quod tibi,cū venisses,non esset integrū.Meā quidem sententiam aut scribā ad te postea pluribus: aut, ne ad eam meditere,imparatum te offendā: coramq; cōtra istam tuam rationem,meam dicam:vt aut te in meam sententiam adducam:aut certe testatum apud animum tuum relinquam,quid senserim:vt siquādo (quod nolim)displicere tibi tuum cōsilium cœperit, possis meum recordari. Breui tamen sic habeto: in eum statum temporum tuum reditum īcidere, vt iis bonis,quæ tibi natura,studio,fortuna data sunt, faci lius oia,quæ sunt in R.P.amplissima, cōsequi possis,

PHI. ¶FIERI.in declarandis muneribus aliquid a nobis fieret.¶Cum venisses. Cōiunctiui modi particula īdicatiuo dari non pōt. Cum venis non dicimus:nisi cum pro temporis aduerbio capiatur:vt cum pro qñ venis.¶Integrum.hoc est in potestate tua positum,Sic in Thusculanis. Atq; ei ne integrum quidem fuit. Sententiam.quare hæc populo declarāda fuisse non placuerit ante reditum tuum.¶Pluribus.s.verbis.¶Ad eam meditere.nequid vt contra sniam meam cogitare possis:& obiicere:aut ea leges:& intellige quæ dicturus sum.¶Ad.contra, vt Prima quod ad Troiā pro charis gesserat Argis:aut super:vt Ter. Tum siquis magistrum ceperit ad eam rem improbum.¶Ne.non solum negantis vim habet.sed imperantis:hinc est q̄ nunq̄ cum prima persona singularis numeri iungi potest:nisi intelligatur prout nō:vt si dixeris. Ne dicam doctus,sed admodum eruditus. In illa vero particula non vis negantis est:& cum oībus personis indifferen/ter iungi potest.¶Imparatum.impræmeditatum.¶Offendam.inueniam. Teren.in Eunucho. Offendi aduenіens quen/dā mei loci atq; ordinis. Et Plau.in Amphitryone. Aduenіens tenebrosum offendi domi. Alias est lædere. Horatius in poetica. Nec dicet cur ego amicū Offendam in nugis. Idē, Et crassum vnguētū:& sardo cum melle paup offendūt.¶Co/ram.pñtibus verbis.¶Contra istam tuam rōnem,ne funebria fierent munera.¶In meam sniam adducam: tibi persuade/bo, vt quod ipse sentio:tu quoq; faciēdū existimes. Ad in cōpositione valde significat:vt Ter. Sancte te adiurat.¶Te/statum.expositum,passiue dictum.¶Apud animum.in cogitatione tuæ mentis:apud, & penes ita differunt:vt inquit Pompeius,q̄ apud personam cum loco significat. Penes vero personam & dñium,ac potestatem,quod trahitur a peni/tus. Maioris itaq; significationis est penes q̄ apud Penes me libri sunt qui mei sunt. Apud me libri sunt, q.mei non sunt, ¶Siquando.interdum:quasi obiectioni respondet.¶Quod nolim.parenthesis est,quam latine interpositionem senten/tiæ appellamus.¶Consilium.de declarandis muneribus.¶Meum consilium.scilicet a tuo alienū:quod in reditu tuo au/dies de non declarandis.¶Recordari.accusatiuo potius antiqui q̄ ablatiuo iungebāt:quo & nos vti possumus. ¶Breui tñ sic habeto.paucis verbis intellige. Hæc oratio dicendi finem oñdit. Sunt.n.quædam verba:quæ ad operis finē per/tinent:vt habes:Marce fili munus mea quidem sententia magnum:& alibi. Habes quæ sentiam Brute de ratione dicen di,& Fabius.& Habes Marcelle Victori:& alibi. Hæc sunt q̄ putaui dicenda hoc tempore.¶Statum.conditionē.¶In cidere.a fortuna venire dedita opera:vt id reip.tempus non incideris:sed veneris. Iudicio.n.tuo non casu in ipsum di/scrimen rerum contulisti tribunatum tuum.¶His bonis.virtutibus,& auxiliis. ¶Natura.a qua animi bona oriuntur & corporis. Sunt.n.animi bona virtutes:corporis vero valetudo:pulchritudo,& hmōi:qbus oībus Curio erat ornatus. ¶Studio.oium bonaꝝ artium disciplina.¶Fortuna diuitiis,opibus & aliis hmōi:q̄ peripatetici inter bona externa nu/merare cōsueuerunt:cum tria bonoꝝ genera prædicassent animi:corporis:& fortunæ. ¶In tepu.statu ciuitatis libero.

Ad — *Ne* — *Offendo* — *Ad* — *Apud* — *Penes* — *Parēthesis* — *Recordor*

ASCEN. ¶QVIC quam fieri te absente,quod non esset integrum.i.intactum tibi cū venisses e prouincia.¶Equidem.i.ego q/dem:aut scribā ad te postea pluribus:sup.verbis:sniam meam:aut ne meditere.i.exercendo te cogites ad eam, offendam te imparatū.i.oino improuisum:vt non admonitum,& dicā corā.i.tibi pŗsenti:rationem meā contra illam.s.tuā.i.te/cū disceptabo:vt aut adducā te in sniam meā:aut certe.i.saltē,si nō adduxero,relinq̄ testatū.i.ptestatū apud aium tuū, qd senserim:vt siqñ.i.aliqñ consiliū tuū cœperit displicere tibi: quod.i.quā rem:nolim.s.accidere, possis recordari meū. ¶Tamen.i.nihilominus,licet aut pluribus alias aut nihil tecum de ea re agere constituerim,habeto.s. sententiam meam breui.s.narratione.vtpote habeto:tuum reditum incidere in eum statum temporum, vt possis consequi omnia, q̄ sunt in rep.amplissima,facilius iis bonis.i.per hæc bona quæ sunt tibi data:natura:studio: fortuna. Miror cur præcipuum omnium bonoꝝ datorem Deū prætermittat,natura datur facundia:fit mū latus:bona valetudo:& gratia ex eis. studio prudentia & cæteræ virtutes morales,quas nisi Deus charitate imbuat,nullæ sunt,fortuna,diuitiæ,& pplaris aura.

Muneribus

HVBER.

Copiae — Quin

¶ MVNEribus.ludis. ¶ Facultatem.possibilitatē. ¶ Nemo admirat̄.nemo laudat, aut amat, aut existimat laudabilem. Est.n.facultas munerum. ¶ Copiarum.diuitiarum, significat & exercitū in plurali. ¶ Non virtutis.hoc dicit, facultas ludorum publice est diuitum, non virorum bonorum, qui alia ratione amorem populi sibi parare student. ¶ Quin.qui nō. ¶ Defessus:fastiditus. ¶ Sacietate.tædio, quia quotidie nō deerant ludi. Sed aliter ostēdit ea sibi excidisse, quæ supra dixit de snia sua. ¶ Aliter.contra. ¶ Atq.i.q̄. ¶ Ostenderam.proposueram, quia dixeram me postea scripturū pluribus qd sentirem, aut dicturum coram cum venisses. ¶ Ingredior.incipio:procedo. ¶ Explicandam.declarādam. ¶ Omnem.totā. ¶ Disputationē.de ratione sniæ meæ. ¶ Differo. reseruo, prorogo. ¶ Expectatione, vt etiā dixit in fine primæ epistolæ ad eum scriptæ. ¶ Expectari.scito. ¶ A sum.i.ab homine sūmæ virtutis. ¶ Summo ing.ab homine summi ingenii, qualem omnes te existimant. ¶ Ad quæ.quæ a te expectantur. ¶ Paratus.dispositus,instructus, vt ea p̄stare possis. Quod. te esse paratum. ¶ Confido.certissimus sum. ¶ Plurimis mu. id est æstimabimus nos plurima maximaq; munera a te accepisse, & multo plura & maiora q̄ sint ista quę es editurus si satisfeceris expectationi, quæ de te fāma est. ¶ Ciues vni. omnes vsque ad vnum.

q̄ muneribus:quorum neq; facultatē quisquā admiratur:(est enim copiaꝝ,non virtutis) neq; quisquam est,qn satietate iam defessus sit. Sed aliter, atq; ostēderā, facio, qui īgrediar ad explicandā rationē sententiæ meæ. Quare oēm hanc disputationē in aduentū tuū differo. Summa scito in expectatione te esse: eaq; a te expectari, quæ a summa virtute, sūmoq; ingenio expectāda sunt: ad quę, si es, vt debes, paratus (quod ita esse confido) plurimis, maximisq; muneribus & nos amicos, & ciueis tuos vniuersos, & R.P. afficies. Illud profecto cognosces: mihi te neq; chariorē, neq; iucūdiorem esse quenquam. Vale.

PHI.

Admiror — Miror

¶ MVNEribus.ludis funebribus gladiatoriis. ¶ Facultatem.quod facere possis, cum diuitiis, & opibus abundas. ¶ Admiratur. admiramur virtutes, Ci. Sæpenumero admirari soleo. Miramur vero moles, ædificia & huiusmodi. Miratur molem Aeneas magalia quondam, dicit autē q̄ nemo miratur, q̄ huiusmodi munera præstare possis. ¶ Copiarum, ad copias rerum & diuitias ptinet. Est enim copia tam singulari numero, q̄ multitudinis rerum abūdantia, sed cum copias tantum pluratiue dicimus, exercitum significamus. Teren. Pro quantas secum copias adducit. ¶ Non vir. ad opulentos inquit ista pertinent edendorum numerum populo, nō ad bonos viros, qui virtutibus non ludis pplo grati conantur efficere. ¶ Sacietate. quasi tædio istoꝝ.s. muneꝝ quotidie spectandoꝝ. ¶ Defessus, fastidio, & despicientia affectus: a defatiscor. Sunt quædam participia, quæ eiusdem significationis esse videntur: sed longe discrepant, fessus, defessus, lassus, lapsus, laxus, fatigatus, iactatus. Nam fessus ai est & corpis. Defessus plus est q̄ fessus. Lassus p̄terea animi est & corpis: sed quadā laboris molestia q̄si cōfectus. Lapsus item corpis est, atq; animi, sed qui labitur. Laxus vero, qui lentus: qui mollis est, vt habena, funis, chorda. Vir. Et premere, & laxas sciret dare iussus habenas. Fatigatus dr̄ terris. Iactatus mari. ¶ Sed aliter atq; ostenderam facio. hoc iō subiunxit, ne ɔtra institutum facere videretur: dixerat.n.rationem sniæ suæ nolle, donec ipse rediret, explicare: vnde quasi ista excedisse demonstrat. ¶ Atq. pro q̄. ¶ Aliter. contra. Vir. Diis aliter visum. ¶ Hanc, non bn̄ dixisset istam vel illam. ¶ Differo. prorogo. ¶ Ostenderam. pollicitus fueram, cum ista ɔstitueram differre in aduentū tuum. ¶ Ingredior. accedo, incipio. ¶ Summa sci. missa de muneribus q̄one ad aliam rē trāsit, qd tn̄ facere nō solemus, nisi primo fecerimus auditores attentos, iterpositis hmōi verbis, vt De his hactenus. De his alias pluribus. De his satis, & hmōi. ¶ A sum. vir. summoq; ingenio, hoc est hoibus, q sūma virtute sūmoq; ingenio p̄diti sunt, q̄lē te ipsum oēs intelligunt. ¶ Ad q̄ oia. q̄ a te expectant. ¶ Vt de. debemus.n. oia p salute reip. vitam et liberoꝝ: & n̄ram: Brut. & duo Decii sunt exemplo. Paratus. dispositus. ¶ Confido, certā fidē & spē hēo. ¶ Pluribus. ad muneꝝ. ¶ Maximis. ad magnitudinē. ¶ Ciues &. ɔciues dixissent multi. Qui.n. dn̄s ciuitatis est, is hoies illius ciuitatis suos ciues appellat. Qui vero nō dn̄s: sed ex eadē ciuitate oriūdus ɔciues suos dicit. Veꝝ hmōi dictam neq; a Ci. neq; ab aliis doctissimis viris obseruatā inuenio, quoꝝ exēplis nos vti poterimus, & ciues & ɔciues indifferēter dicere. milites vero cōmilitones, serui ɔseruos, liberti collibertos, discipuli ɔdiscipulos suos appellāt. ¶ Vniuersos. q̄si vsq; ad vnū oēs appellatos. ¶ Afficies. afferes, & dabis plurima, & maxia bn̄ficia. Sed tā in bonū q̄ in malū afficere dicimus, vt afficio te iniuria, dolore, molestia, dāno, morte. & afficio te gaudio: voluptate, diuitiis, muneribus. Et si voles diffinire qd sit afficere, dices, Afficere est affectionē quādā aioꝝ afferre, vn̄ affectus affectionesq; dn̄r. Affectionē Ci. ita diffiniuit. Affectio est ai & corporis ex tpe de cā mutatio, quā ēt pturbationē possumus appellare. Affectus aūt Cic. in hmōi significatione nō est vsus, sed Quin. & alii. ¶ Cognosces. considerabis, & intelliges, neminem me habere te ipso chariorem. Nam cognoscetes est diligenter & accurate considerare & intelligere.

Defessus — Defatiscor — Fessus — Defessus — Lassus — Lapsus — Laxus — Fatigat⁹ — Iactatus — Aliter — Ciues — Conciues — Afficio — Affectus — Affectio — Cognosco

ASCEN.

¶ QVAM muneribus.i.largitiōib⁹ muneꝝ arenæ: quoꝝ.i.muneꝝ: neq; q̄sq̄ admirat̄ facultatē. est.n. ea facultas copiaꝝ .i.opulētię nō virtutis: neq; q̄sq̄ ē, qn sit iā defessus satietate.s. spectādi ea. ¶ Sed ego facio aliī atq; ōnderā.i.indicauerā me factuꝝ q īgredior ad explicādā rōnē sniæ meę. ¶ Quare ego differo oēm hāc disputationē, i.i. vsq; ad aduentū tuū. scito te eē i sūma expectatōe, & ea expectari a te, q̄ expectāda sūt a sūma virtute, & sūmo igenio, ad q.s. exhibēda: si es par⁹ vt dēs.s. eē qd ɔfido eē, ita afficies & nos aicos & ciues tuos vniuersos, & rēp. plimis & maxis mūerib⁹.i.re: q̄ gratior erit, q̄ si dderis pluria & maxia mūera. Profcō tu cognosces illd: q̄nq̄ neq; chariorē n₃ iucūdiorē eē mihi, te.i.q̄ tu es.

3

M.T.Cicero C.Curioni S.P.D.

EPistolaꝝ gn̄a multa eē n̄ ignoras, sed vnū illud certissimū, cuius cā inuēta res ipsa est,

HVBER.

EPistolaꝝ p̄ponit Cice. tria potissimū eplaꝝ gn̄a. quoꝝ cum nullo sibi vtendū esse p̄bet: ad illud maxime deuenit, quod intēdit, vt Curionē cohortet̄ ad laudem & gloriam, quā dicit posse comparari bonis artibus, in qbus hortat̄ vt vehementer elaboret. Est autem artificiosum exhortationis genus, qui non ex abrupto exposuit quod vellet. ¶ Non ignoras: scis. ¶ Genera. species. ¶ Illud vnum. illud præcipuum. ¶ Res ipsa, ipsa epistola.

PHI.

EPistolaꝝ. Ex quo resp. labefactari iā p̄pe, & extingui videbat̄, & Curionē P.R. aio eē magno & excelso cognoscebat: spem in eo maximā tutandæ reip. collocauit: tanq̄ q ex oibus vnus auderet, ac posset eam ipsam in veterē dignitatē, ac libertatē vindicare. Quāobrē nil aliud huius eplæ verba præ se ferre vident̄, q̄ Curionem ad capessendā hāc imortalē ɔseruādæ libertatis gl'iam adhortari, & qbusdā q̄si insinuationibus ad id genus accedit. Nō.n. audet ex Cæsaris timore aptius loq de rep. ¶ Genera. amat Cic. pro qualitate genus dicere, quo vocabulo Cic. opera plena sunt. Multa profecto eplaꝝ genera dicit eē, sed dūtaxat hæc tria cōplectit̄. Vnum: cuius cā inuenta est epl'a. Alteꝝ familiare & iocosum. Tertiū seueꝝ & graue, q̄ in multas eplaꝝ spēs diffundunt̄. Sunt.n. aliquæ paramithiacæ. Sūt & paracaleticę, paratecæ, parāgelmaticę, & id gen⁹ inumerabiles sūt Ci. & alioꝝ eplę. Sūt ēt eroticę: & id magis poetaꝝ q̄ oratoꝝ.

Extant eroticæ Tibulli: Nasonis: Propertii: & item Sapphus epistolæ, præterea sunt ethicæ: vt ad Lucillum Seneca. Adde theologicas epistolarum spẽs: vt Platonis de rebus diuinis: Pauli: Petri: Ioannis: Hieronymi: Augustini: Cypriani: quæ legunť hodie. Sunt item pragmaticæ: hypotheticæ: prosphoneticæ: proseuticæ: & aliæ cõplures. Et nullã aliã facimus inter eplam & lras drãm: nisi q vnam eplam dicimus: vnã lram non dicimus, numero tñ multitudinis lras pro epla ponimus: ex quo vnas lras pro vna epistola recte scribimus: vt Ci. Vnis lris totius æstatis res gestas ad senatũ perscriberem. Vnus.n. tunc pluralem numerũ accipit: qñ cum noie tñ pluratiuo ɔiungiť: vt nuptiæ: arma: literæ. Ter. Ex vnis nuptiis. duas præterea eplas, non binas eplas, & ecõtrario: binas lras: nõ duas lras dicimus. redarguit Ci. filiũ in hoc etiam tantum. M. T. poetæ vero maiore sumpta scribendi licentia: lra pro epla vti pñt: vt apud Sappho. Nunqd ubi aspecta est studiosæ litera dextræ: Protinus est oculis cognita nostra tuis. ¶ Inuenta. melius q̃ reperta. Inuenimus.n. ex industria: & labore: reperimus casu: & fortuna, vt Ouid. Tu non inuenta reperta es. ¶ Res ipsa. hoc est epistola.

Epistola · Litera · Literæ · Inuenio · Repeno

ASCEN. EPistolarum. Diserte tria enumerat eplarum gña: quorum cum nullius sibi sit argumentum: non est qd ad Curionem scribat: ne tñ nihil scribat ad virtuté adhortať verbis memoratu dignissimis. Ordo est. O Curio tu nõ ignoras multa: quia tria: esse genera epistolarum: sed illud vnum certissimum: cuius causa ipsa res. i. epistola est inuenta.

ut certiores faceremus absenteis, siqd esset, qď eos scire, aut nostra, aut ipsorũ interesset. Huius generis lras a me pfecto non expectas. domesticarũ. n. rerũ tuarũ habes & scriptores, & nuntios. In meis át rebus nihil est sane noui. Reliqua sunt epistolarum genera duo, quæ me magnopere delectant: vnum familiare, & iocosum: alterum seuerum, & graue. utro me minus deceat vti, non intelligo. Iocer ne tecum per lras?

HVBER. ¶ VT cer. i. vt admoneremus absentes: & siqd esset, quod propter eos: aut propter nos oporteret eos intelligere: hac enim causa maxime inuenta est epistola. Ouid. in heroidibus. His Arcana notis terra pelagoq; feruntur. Inspicit acceptas hostis ab hoste notas: & Diuus Hieronym⁹ ad Marcellam episto. xv. Epistolare officium est de re familiari, aut de quotidiana conuersatione aliquid scribere: & quodãmodo absentes interdum præsentes fieri: mutuoq; quid aut velint: aut quid gestum sit nunciare: licet interdum cõfabulationis tale conuiuium doctrinæ quoq; sale condiatur: & Cicero ad Nigidium lib. iiii. epistola. quæ incipit. Quærẽti mihi: epistolarum quoq; genera cõmemorat. ¶ Interesset nostra. vtile esset nobis. ¶ Aut ipsorũ interesset. ipsis esset vtile: & ad ipsos ptineret. ¶ Huius generis. huius qualitatis. i. huiusmodi literis, quibus te faciam certiorem. ¶ Tuarum. n. reddit rõnem quare tales literas a se non expectet. ¶ Domesticarum. familiarium: de quibus velis fieri certior. ¶ Scriptores. qui scribant præter me. ¶ Nuncios. qui verbis referant, vt se habeant res tuæ. ¶ In meis autem. quia occurrebat scribendum fuisse Ciceroni de suis: respondet se nihil habere noui. ¶ Reliqua. præter illud vnum, de quo diximus. ¶ Vnum, ex duobus. ¶ Familiare & iocosum. in quo & familiariter scribimus & cum iocis. ¶ Alterum. secundum horum duorũ. ¶ Seuerũ & graue. quod de rebus seueris & grauibus tractat. ¶ Vtro. horum duorum: nam vter de duobus tantũ dicitur: quis de pluribus & duobus. ¶ Non intelligo. nescio vtro horum generũ minus conueniat me vti: quia neutro omnino me vti licet. ¶ Iocer ne. prima pars horum duorum generum. Iocer ne: debeo ne iocari. ¶ Per literas. quia interdum iocamur etiam verbis coram, & est interrogatio.

Vter · Quis

PHI. ¶ VT certiores fa. ab. hoc est absentibus signaremus. Causa est, qua dicit eplam inuentam esse: de quo Hiero. ad Marcellam sic hẽt. Eplare offiñ est de re familiari: aut de quotidiana conuersatione aliquid scribere: & quodãmodo absentes interdum pñtes fieri: mutuoq; qd aut velint: aut quid gestum sit nunciare. Et Naso inquit. His arcana notis terra pelagoq; feruntur. Inspicit acceptas hostis ab hoste notas. Facio te certũ in prosa oratione nõ dicimus, sed facio te certiorẽ. Poetæ tñ facio te certum dñt. Virg. Anchisen facio certum. nam versus heroicus & elegiacus certiorem nõ capit: & alia huiusmodi multa breuem inter duas longas hñtia, vt Ciuitas. Et caue etiam dicas: ago te certum aut certiorem. id nusquam lectum est. ¶ Siquid esset, quod eos scire aut nostra: aut ipsorum interesset: hoc est aliquid esset: quod aut ad ipsorum: aut ad nostram vtilitatem accederet. ¶ Interesset. n. vtile esse significat: & ideo appellatum quasi in re eẽ, hoc ẽ vtilitate alicuius esse: nam res vtilitatẽ plerunq; significat: vt Teren. Si in re est vtriq;: huic puto interesse ab in & re & esse cõpositum. Ex quo mea, tua, sua, nostra, & vestra: & qa interesse dicimus, nil aliud pfecto significamus: q̃ in re mea tua & hmõi esse. Sic etiam ipsorũ interesse, hoc est in re ipsorum esse. ¶ Scriptores. Rõ est: quia ad eum eiusmodi literas non mittat. Scriptor operis est author & æditor. Librarius: qui scriptoris opera transcribit aut vendit. quem bibliopolã dicimus, sed hic scriptores: qui ad te scribant: & nuncios qui nuncient, & referant. ¶ Nil noui. nullũ nouum, qd possim aut debeam tibi significare. ¶ Nihil literarum. nullas lras: honestius genitiuum neutro diuersi casus adiungimus. Ci. Id qd datur ocii libentius in pñia consumere consueuimus. Idem ne parũ authoritatis esse in fabula. ¶ Magnopere. pro valde: & vehementer: quo ẽt disiunctiue vti possumus, vt magno delectant ope lræ tuæ. ¶ Familiare, quo ad amicos familiariter scribimus. ¶ Iocosum, quo plerũq; p lras animi gratia iocamur cum amicis. ¶ Seuerũ & graue. quo res graues præsertim ad statum reip. ad religionẽ, ad deos immortales pertinentes exponimus, quæ res aut mediocri figura dicendi, aut vbertate complectendæ sunt. Tres. n. sunt stili, quos, alii characteres: alii gña, alii figuras orationis appellant, qbus oĩs scriptorũ materia explicatur. Gracilis, quem Cic. infirmum, & extenuatum appellat, in quo cauendũ: vt inquit Hor. ne vergas ad vnũ, quod appellať siccũ, aridũ, & exãgue. Mediocris siue medius, ad quẽ qui puenire nõ pñt: & p cõfinia huius stili vaganť: in vitium cadunt, qd dissolutũ & fluctuans appellať. Grauis deniq; vberius, in quo maxime fugiendũ est qd sufultum, turgidũ, & inflatũ dici põt. Id aũt cõmittiť, vt inqr Ci. cũ aut nouis, aut priscis verbis, aut duriter aliũde trãslatis, aut grauiorib⁹ q̃ res postulat, aliqd dř. ¶ Vtro. iocoso, aut graui. Vter & alter de duobus tñ. Alius de pluribus. Quis de duob⁹ & plurib⁹. ¶ Intelligo. intelligere est rẽ certã tenere, cõpositũ sane ab inter & lego, n. i. r. & l. ɔuertiť: vt interlego: intelligo. perlego. pellego. perluceo, pelluceo. Iuu. Crtice pelluces. ¶ Vti. vtor dicimus, qñ res faliouſu nobis suministrať amicis. Abutor vero, qñ rẽ & vsum depdimus. Iocer. interrogatio est ad illud. Vnũ familiare, & iocosum: iocamur verbis, ludimus factis, sic iocus in verbis, ludus in factis. Sed interdũ ista ɔfunduntť, vt iocus in factis, ludus sit i verbis. Oui. Hos ignara iocos tribuit natura puellis. Materia ludũt vberiore viri. & Iu. Quoties voluit fortũa iocari.

Certum facio · Certiorẽ facio · Interesse · Scriptor · Librarius · Magnopere

ASCEN. ¶ VT faceremus abñtes certiores: siquid esset, quod eos scire intereẽt. i. in re & vtilitate, aut damno esset, aut nostra. s. qui scribimus, aut ipsorũ, ad quos scribimus. ¶ Tu profecto non expectas a me literas huius gñis: habes enim & scriptores & nuntios rerum tuarum domesticarũ. ¶ Autem. i. sed, nihil est sane, id est multum noui, in meis rebus. s. domesticis. ¶ Reliqua genera epistolarum sunt duo, quæ delectant me magnopere: vnum familiare & iocosum, alterum seuerum & graue: sed sup. non intelligo: vtro. i. quo horum duorum, minus deceat me vti. ¶ Iocer ne. i. non decet vt iocer tecum per literas: & ita vtar iocoso genere. Respondet. ¶ Mehercule. s. ita tractante, vt verum dico.

HVBER

¶CIVEM subiectio: quæ latenter continet solutionem, vt probet sibi non esse iocandum, quia nullus ciuis sit, q̃ hoc tempore iocari possit: ergo ne sibi quidem. ¶ An grauius. secunda pars. ¶ Quid est. q.d. nihil: vt ostendat nihil sibi grauiter omnino scribendũ esse. ¶ A Cice. habent significantiã vel emphasim hæc nomina a Ci. ad Curionem. q.d. a viro graui ad grauissimum. ¶ In hoc genere. in hac conditione. ¶ Quæ non sentio. quæ in animo non habeo, q̃ non probo. Ficti enim hominis est ea dicere, & scribere, quæ non sentiat. ¶ Quamobrem. conclusio in qua ostendit quid sibi scribendũ relinquatur. ¶ Argumentum. materia. ¶ Nullam. eorum generum epistolarum, quę esse solent. ¶ Clausula. conclusione, pticula orationis. ¶ Qua soleo vti. cũ ad te scribo. ¶ Est. n. ponit causam exhortationis: deinde exhortationẽ, & est sensus. Est enim q̃dam expectatio de te, q̃ tanq̃ grauis aduersaria q̃dam est tibi constituta, & parata, quam solis bonis artibus & recte factis possis superare. ¶ Aduersaria. substantiuum est: & est ordo, q̃dam expectatio incredibilis est constituta & parata tibi aduersaria grauis. i. tanquã aduersaria grauis, expectatio. n. quæ de nobis est i tanq̃ aduersaria & concertatrix nostra non sinit nos quiescere: vt eam vel æquare vel supare possimus: aduersaria aũt in fœminino genere. quia de expectatione loquit̃. ¶ Quam. expectationẽ aduersariam tuam. ¶ Vinces. superabis. ¶ Vna re. quæ sequit̃. s. ¶ Si con. si decreueris. ¶ Hoc. i. quarum laudũ, & est ordo: si hoc constitues esse tibi elaborandum in iis artibus: quibus artibus hæ laudes cõparantur: quarũ laudũ gloriã adamaris. ¶ Elaborandũ. insudandũ: incũbendũ. ¶ His artibus. honestis: vel his virtutibus.

Ars

Nam ars interdũ pro virtute ponit̃. ¶ Quibus cõ. la. q̃a laus semper sequit̃ virtutem: & voluit Cice. in officiis. Oẽ, quod honestum est ẽt si a nullo laudet̃, tñ per se laudabile est: sed raro fit vt virtutibus & bonis artibus non comparent̃ laudes. ¶ Gloriam quarum laudum tu adamaris: pro adamaueris, i. quarũ laudum gloria semper es delectatus: quia semper amasti gloriam, q̃ ex laudibus nascitur. ¶ In hanc sniam. cohortandi te ad morem laudum. ¶ Tu spon. per te ipm, sine vllius impulsione. ¶ Incitatum. stimulatum. ¶ Et hoc quicquid. i. hoc quod. ¶ Attigi. leuiter & paucis tetigi: & commemoraui. ¶ Inflamandi. incendendi: & est translatio ab igni: sed plus est inflãmare q̃ incendere. Virgil. iiii. æneidos, His dictis incensum animum inflamauit amore. Testificandi. aperte declarandi. quasi testimonio quodam. ¶ Amoris mei. erga te.

Inflãmare

ciuẽ mehercule nõ puto eẽ, q tpibus his ridere possit. An grauius aliqd scribã? qd est, qď possit grauiter a Cicerone scribi ad Curionẽ, nisi de. R. P.? atq̃ i hoc genere hæc mea cã est: vt neq̃ ea, quæ nũc sentio, velim scribere. Quãobrẽ, qm̃ mihi nullũ scribẽdi argumẽtũ relictũ est, vtar ea clausula, qua soleo: teq̃ ad studium sũmæ laudis cohortabor. est. n. tibi grauis aduersaria cõstituta, & parata, incredibilis q̃dã expectatio: quã tu vna re facillime vinces, si hoc statueris, quarũ laudum gloriã admiraris, q̃bus artibus eæ laudes cõparantur, in iis esse elaborãdũ. In hãc sniam scriberẽ plura, nisi & tua sponte satis incitatũ esse confiderẽ, & hoc q̃cq̃d attigi, non feci inflammandi tui causa, sed testificandi amoris mei. Vale.

PHI.

¶ CIVEM. Romanũ intellige. εμφασις hoc est subiectio: qua demonstrat se ẽt iocari nõ posse, cũ nullus sit ciuis, q iocari possit. ¶ Mehercule. p Herculẽ: p quẽ iurare poterãt solũ viri, vt p Castora solũ fœminæ, p Pollucẽ vterq̃ sexus. ¶ His tpibus. miseris, & afflictis: & his hẽt emphasim. ¶ An gra. ad illud qď ait: alteq̃ seuerę, & graue. ¶ A Cic. ad Curionẽ, εμφατικως ista p̃tulit q̃si ab amãte rep. ad amãtissimũ, & studiosissimũ reip. ¶ In hoc. g. graui & seuero: i quo versat̃ resp. ¶ Quæ nõ sentio. laudo, & approbo. ¶ Quãobrẽ. ex cõclusione p̃dictoꝝ demõstrat: qd ad scribendũ relictũ sit. ¶ Argumentũ. materia, hoc enim noie, vt inq̃t Fabius: cõplectimur oĩa, q̃ græci επιχειρηματα και επιχειρηματα αποδείξεις vocãt. Nos cõmentũ sniam cũ rõne & quo tertio diximus quãdã cõclusionẽ appellamus, sed Valgius επιχείρημα aggressionẽ vocat. Celsus argumentũ: quo aliqd pbaturi sumus mente cõceptũ & si nõdũ verbis explanatũ sit. Quidã rationẽ, Cicero ratiocinamentũ & quasi syllogismus quẽdã appellat: αποδείξιν vero Fabius, audientem pbationẽ esse demonstrat, quã Cæcilius ab epicheremate solo genere cõclusionis distare cõmemorat. Natura vero oĩum argumentoꝝ: est tõ q̃dã rei dubiæ faciens fidem p ea, q̃ certa sunt. Reliqua sunt argumentorũ genera duo. Vnũ, quo fabulæ comœdiarũ exponunt̃, qď a Cicerone sic diffinitũ est. Argumentũ est res ficta, q̃ tñ fieri potuit, velut argumenta comœdiarũ. Alterum est oĩs materia ad scribendum destinata, in cuius significatione hic accipimus. Et Cicero ad Brutũ. Et si, inq̃t, argumentũ simile nõ erat. Hinc ẽt opus, vt ait Fabius, paulo numerosius vulgo appellat̃ argumentosum. ¶ Clausula. περίοδον. i. eo ambitu, & breuitate. ¶ Ad studiũ summæ laudis. in conseruanda libertate ciuitatis est summa laus: de q̃ Vir. Vincit amor patriæ: laudisq̃ immensa cupido. ¶ Est. n. ratio est futuræ exhortationis: & ait quãdam incredibilem de eo expectationem esse, & eã sibi paratã esse locuti quãdam aduersatricem, quã solũ bene faciendo superare posset. Et sicut aduersariũ dicimus, sic aduersariam substantiuũ. Et est ordo, Quædã incredibilis expectatio est constituta, & parata tibi grauis aduersaria: q̃ tecum est certatura. ¶ Incredibilis. adeo magna, quod vix credi possit. ¶ Expectatio: vt ipse solus saluã remp. reddat. Est enim expectare impatienter cupere sine p̃scriptione temporis. Expecto vero vix certũ tempus desyderare. ¶ Si hoc statueris. quasi præceptum ponit, quo intelligat: qd faciendũ: vt aduersariam sibi constitutam & expectationem vincere possit. Ordo est, si hoc statueris elaborandũ esse in iis artibus: q̃bus artibus hæ laudes comparant̃: quarũ laudũ gloriã adamaris. ¶ His artibus. his virtutibus conseruandæ libertatis. ¶ Ars. n. concisione primitiui, quod est apud græcos αρετη noiatur: quo noie virtutem accipimus. Artis vero: hoc est virtutis species sunt quatuor, prudentia, temperantia, iustitia, & fortitudo. ¶ Laudes. cõ. qm̃ laudes semp sunt comites virtutũ. Oẽ enim, qď honestũ est, vt. ait Ci. ẽt si a nullo laudet̃ tñ p se laudabile est. ¶ Gloriã. frequentem famã cũ laude: ex laudibus. n. nascit̃ gloria. ¶ Adamaris, id p̃prie amatorũ est, vt Quintilianus. Oẽs matres liberos suos tanq̃ adamarent: amãt. ¶ Cõparant̃. acquirunt̃, & constituunt. Teren. Atq̃ ex incommodis alterius sua vt comparet cõmoda. ¶ Incitatũ. commotũ, accensum. ¶ Confiderem. certe & constanter crederem. ¶ Attigi. leuiter tetigit. ¶ Inflãmandi tui. vt te ipsum inflamarem, sed vt testificarer amorem erga te meũ. Metaphora ab igni deducta: & plus est inflãmare q̃ incendere. Maro: His dictis incensum aium inflammauit amore. Et ex duplex loquẽdi modus, Grãmaticus per gerundiũ, vt non feci te inflãmandi gratia: sed testificandi amorem meum: & oratorius per participium: vt inflammãdi tui causa, & cum dicimus causa: dicere etiam possumus studio vel gratia inflammandi.

Adamo

Cõparo

Inflãmo

Incendo

ASCEN.

¶NON puto esse ciuẽ, i. in tota vrbe. q possit ridere his tẽporibus. ¶ An scribã aliqd grauius: Sed sup. qd ẽ qď possit scribi grauiter a Ci. ad Curionẽ nisi de rep. ¶ Atq̃: aut potius atq̃: hæc mea cã est in hoc genere, vt neq̃ velim scribere hęc, q̃ sentio nũc. ¶ Quãobrẽ, qm̃ nullũ argumẽtũ. i. nulla materia scribẽdi ẽ relictũ mihi, ego vtar ea clausula, q̃ soleo, & cohortabor te ad studiũ sũmę laudis. ¶ Eni. i. q̃a, aduersaria grauis est cõstituta & parata tibi. s. expectatio q̃dã incredibilis, quã tu vinces facillime vna re, si statueris. i. cõstitueris in aĩo tuo hoc. s. ¶ Quarũ laudũ gloriã tu adamaris p adamaueris, ergo adamatus ẽt honeste, & q̃bus artibus eæ. i. eiusmodi laudes cõparent̃. i. acq̃rant̃, eẽ sup. tibi laborandũ in iis. s. artibus. ¶ Ego scriberẽ plura in hãc sniam. i. ad formã huius sniæ, nisi confiderem te esse incitatũ satis tua sponte. i. spontanea voluntate, & quicquid attigi, hoc. i. huiusmodi non feci causa tui inflammandi, sed causa amoris mei scilicet in te testificandi.

M.T.Cicero C. Curioni. S.P.D.

HAec negocia quomô se habeât, ne epistola quidê narrare audeo tibi. & si vbicunq; es (vt scripsi ad te antea) in eadem es naui: tñ ꝙ abes, tibi gratulor: vel quia nô vides ea, quæ nos: vel ꝙ excelso, & illustri loco sita sit laus tua, in plurimorum & sociorum, & ciuium conspectu: quæ ad nos nec obscuro, nec vario sermone, sed & clarissima, & vna omnium voce perfertur. Vnum illud ne scio: gratuler ne tibi, an timeam, ꝙ mirabilis est expectatio reditus tui: non quo verear, ne tua virtus opinioni hominum non respondeat: sed mehercule, ne, cum veneris, non habeas iam, quod cures: ita sunt oîa debilitata iâ ppe, & extincta. Sed hæc ipsa nescio

NVBER. HAec negocia. ostendit Cice. q̄ periculoso statu sit resp. & gratulat Curioni: quod absit duplici de causa, vel ꝙ resp. pericula & vexationes non videat: vel ꝙ absens oîa cum summa laude consequatur. Deinde cum dicit se dubitare vtrum ei gratuletur, quod sit venturus, an doleat: latenter eum incendit ad defensionem respu. ad quam tamen in fine epistolæ eum aperte & modeste hortatur. ¶ Hæc ne. quæ Romæ geruntur in repu. ¶ Ne epi. quidem. quæ solet esse liberior, multo ergo minus nunciis auderem narrare. ¶ Vbicunq; es, etiam in locis remotissimis. ¶ In ea. na. in eodem periculo: & est tractum a nauigantibus: qui cum sunt in eadem naui in eodem sunt periculo. Perdita enim repub. commune est malum & absentium & præsentium dolor, tamen maior præsentium: qui videant. ¶ Antea. alia epla: quæ non est in hoc volumine. ¶ Gratulor. tua cû gaudeo. ¶ Vel. &. ¶ Quæ nos. videmus. ¶ Vel. alia causa. ¶ Excelso, alto. ¶ Illustri conspicuo, claro, eorum enim, qui sunt in dignitate: nullum verbum aut factum potest esse obscurum. ¶ Sita. posita: constituta. ¶ Sociorum. populi Ro. erant enim socii P. Ro. q cum eo erant fœdere coniuncti. ¶ Ciuium Romanorum: qui sunt in Asia. Quæ. laus tua. ¶ Nec ob. ignoro. ¶ Nec va. varius sermo dicitur de aliquo: cum non eadem dicunt. ¶ Clarissima. contra id, quod dixit obscuro. ¶ Et vna, eadem. & perseuerantes, & eleganter dicitur vna voce & vno ore pro vno cõsensu, & vno fauore: vt Cice. in Lælio de amicitia. De quo omnes vno ore &c. ¶ Perfertur. nunciatur. ¶ Vnum il. q. d. de absentia scio me posse tibi gratulari: sed illud vnum est, de quo dubito an tibi gratuler, an potius timeam: ꝙ aduentus tuus mirabiliter ab omnibus expectatur. ¶ Non ꝙ ve. excusat hanc dubitationem suam. ¶ Ne. i. vt. ¶ Non respondeat. non satisfaciat. ¶ Opinioni. expectationi. ¶ Mehercule. iurantis est aduerbium. ¶ Ne cum ve. Romę, & subauditur vereor. ¶ Quod cures. curâtur q̄ habent spem salutis cum difficultate tamen, quia curari proprie: teste Donato: dicitur quod quasi arduum & graue est: & ideo vsus est verbo medicorum, ad quos curare pertinet. ¶ Ita debilitata, quia dixit cures, vsus est etiam verbo ad ægrotum pertinente. ¶ Debilitata. male affecta. ¶ Et prope extincta prope deleta: & consumpta: extingui enim est mori: vt Oui. in Heroidibus. Primo ꝙ extinguar in æuo: & Virgi. in sexto Aenei. Infelix Dido verus mihi nuncius ergo Venerat extinctam ferro. ergo extincta, quasi desperata: quia de extinctis nulla est omnino spes, hæc autem dicit quia administratio reip. erat tantummodo in potestate quorundam potentum: qui magis pro libidine q̄ pro ratione agebant. ¶ Hæc ipsa. quæ scripsi: cum multo plura sint: quæ non audeam scribere.

Curare

Extingui

PHI. HAec negotia. Cæsar: Crassus & Pompeius ita rempu. oppresserant, vt omnino debilitata iam prope & extincta videretur. Nec audebat Tullius. timore trium potentissimorum aperte hæc ipsa dicere, vel maxime ꝙ Cæ. ad secundum consulatum spirabat: & ad id hortatus erat, vt legem ferret. demonstrat autem in quanto periculo respu. sita sit: & gratulatur: ꝙ absens ea non videat mala: q̄ ipsi videbant in rep. quodq; laudem propemodum immortalem absentia consequatur. Inde hortatur Curionem: tanq̄ in eo vnicum præsidium libertatis situm sit: vt ea paret, meditetur: cogitet: quæ debeat his cogitare, qui sit rempubli. defensurus. Hæc. s. quæ sunt in repub. Negocium sane in multas res diffunditur, sed apud oratores negocium est congregatio personarum, locorum, temporum, causarum, modorum, casuum, factorum, instrumentorum, sermonum, scriptorum: & non scriptorum, & tale negocium greci περίστασιν dicunt: aliquando negocium pro labore sumitur: vt Quin. Quid negocii est ista poetarum portenta conuincere, & Da mihi hoc negocium. ¶ Ne epistola quidem. quæ nec erubescere: nec timere consueuit, ergo longe minus hæc ipsa nunciis narrare auderem. Aduerte animum: ꝙ ne & quidem nunq̄ iungi patiuntur sine medio. Quintilia. Nam mihi ne dicere quidem videretur. Cice. ad Herennium, ne ad solatium quidem. Et in Tusculanis. Atq; ei ne integrum quidem fuit. ¶ Audeo. in rebus arduis diximus. ¶ Naui. periculo, μεταφορικῶς a nauigantibus, vt dr, In portu nauigat: qui est sine periculo. Si respu. peribat: cõis omnium calamitas sequebatur: itam absentium q̄ præsentium. ¶ Ea quæ nos, supple videmus. Magis enim mouent quę videntur q̄ quæ audiuntur: quam aure certior est oculus. ¶ In excel. & illustris plus est illustre q̄ excelsum. ¶ Sociorum. confœderatorum. P.R. Amicus & socius ita discrepant. Amicus est, qui alteri vsu vitę similis, pio ac syncero & perfecto amore coniungitur. Socius vero, qui cum aliquo ad aliquid peragendum aliquo pacto coniungitur. vnde Ci. hæc duo coniungere solet, vt socios. P.R. atq; amicos: & in libro de inuentione. Firmissimas societatis atq; sanctissimas amicitias. ¶ Ciuiū, qui cum eo erant in Asia Curionis laudem videbant. ¶ Clarissima, exortationis genus, quod græci αντίθετον nostri contrarium vocant. breuibus & continuatis verbis perfectum esse debet. ¶ Vna voce. vt dicitur vno ore, id est vno consensu. Teren. vno ore omnia bona dicere. ¶ Vnum illud, ꝙ absens sis: congratulari me posse tibi cognosco. Sed vnum est, quod vereor, an tibi congratuler, an timeâ, ꝙ tantope desyderatur aduẽtus tuus. ¶ Non quod vereat. excusatio dubitationis. ¶ Respondeat. satisfaciat. Scio inquit ꝙ virtus tua superat oîum hominum opinionem. Virtus. n. est habitus animi in naturæ modum: vt ait Marcius rationi consentaneus. ¶ Ne, pro vt. ¶ Cures. quid arduum significamus & graue, hoc verbo, quod est proprie medicorum, & ad hoc allusit, cum subiecutus est. ¶ ita sunt omnia debilitata. i. quasi viribus confecta. ¶ Extincta: quasi despata, μεταφορικῶς: vnde extingui mori dicimus. sed trâsitum significat ad alterius rei mentionem.

Negociū

Aure certior est oculus

Excelsum Illustre

Socius Amicus

Virtus

ASCEN. HAec negocia &c. Gratulatur Curioni ꝙ absit a tanta reip. perturbatione, cum neq; vexationes eius videat, neq; absens summa laude priuetur, deinde monet vt ita instructus redeat, vt possit remp. pristinę dignitati restituere. Ordo est. Ego ne quidem. i. non etiam aut non saltem audeo narrare tibi epistola: qῦo hac. s. reipu. nostrę negocia habeant se, & si. i. q̄ q̄, vbicunq; es, tu es in eadem naui. i. in eodem periculo, vt sunt qui in eadem naui periclitantur, vt scripsi antea ad te, ergo non omnes Ciceronis epistolæ collectæ ac seruatæ sunt, tñ gratulor. i. tibi de tuo bono applaudo, ꝙ abes. s. ab vrbe. vel quia non vides ea, quæ nos sup. videmus, vel ꝙ laus tua sit sita sup. in loco excelso & illustri. i. perspicuo & claro. vel pote in conspectu plurimorum & sociorum & ciuium. ¶ Quæ. s. laus tua perfert ad nos, nec obscuro nec vario. i. vacillante sermone, sed voce, & i. simul clarissima, & vna omnium. ¶ Ego nescio illud vnum an gratuler tibi, an timeam. i. timere debeam tibi. i. pro te, ꝙ expectatio reditus tui est mirabilis, non sup. ideo timeam, quod. i. vt vereat, ne pro vt virtus tua non respondeat. i. satisfaciat opinioni hoîum. Sed mehercule, sup ideo timeam, ne cum veneris non habeas iam quod cures, ita omnia sunt iam debilitata, & prope. i. quasi extincta. ¶ Sed nescio ne. i. an, hæc ipsa sint committẽ.

Recte

HVBER.

CRECTE.tuto.ne quispiā se a me tanti & offendi putet.¶ Cætera.q̄ nō audeo scribere.¶ Tu tñ subaudi q̄uis dixerim oia debilitata & extincta.¶ Siue hēs.hoc est siue speras rempu.posse adhuc ad salutem reduci:siue nullā oino habes spē.¶ Para.rebus ipsis.¶ Meditare,consulta.¶ Cogita,inueni,nam cogitare frequentatiuū est a cogo:& est sensus:cogere ad aliquid inueniendum.¶ Viro.non ad Sextum nunc:sed ad virtutem retulit.¶ Vindicaturus,recepturus,restituturus.¶ Afflictam.debilitatam.¶ Oppressam,deiectam & violentia prostratā.¶ Miseris infelicibus.¶ Perditis. pessimis.¶ Veterem. pristinā & solitā.¶ Libertatē,qa timebat Ci.reip.qm̄ Cæsar tribunus ple.iam hortatus erat:vt legem ferrēt,quā Cæsari, quamuis absenti secundum consulatum petere liceret.prætetea omnia in trium potestate erant.

Cogitare

recte ne sint literis commissa,quare cætera cognosces ex aliis. Tu tamen, siue habes aliquam spem de R.P. siue desperas:ea para,meditare,cogita, quæ esse in eo ciue,ac viro debent,qui sit R.P.afflictā, & oppressam miseris temporibus, ac perditis moribus, in veterem libertatem,ac dignitatem vindicaturus. Vale.

PHI.

CRECTE.sine periculo:ne ad aures Cæsaris peruenirent.¶ Literis com.Cōmittere,aut mandare literis scribere.¶ Cætera.f.detrimenta reipu.q̄ scribere non audeo. ¶ Spē. spes incertarum rerū expectatio certarū.¶ Para. meditare: cogita: articulus est. Meditari vero est exercere a verbo græco μελετάω.L.in.D. Conuerso.vt econtrario sed a sella.parare ad rem meditari,ad cōsiliū:cogitare ad inueniendū retulit.¶ Ac viro. Exaggeratio est:nā inter ciues & viles hoīes numerant:sed vir non nisi q virtute p̄ditus fit dici pōt: vt apud græcos:& nōc virū ad virtutē pprie referimus.¶ Perditis.inīgssimis & improbissimis.Iuue.Audacia pdita.¶ Moribus.& bonus & malus mos esse pōt pharmacū,venenū,valetudo.¶ Veterem.q̄ antea sortita erat.Senex:antiquus:vetus hoc mō differūt.Senex q ad senilē puenit ætatē:& ad vitā dūtaxat ipsius pptiā referēdū est,Vetus ad publica tēpora superiora. Antiquus vero tā de senib⁹ dici pōt:q̄ de veteribus,vt hō iste est antiquus:& antiq nō facere cōsueuerūt, nisi q bēt nescio qd plus vetus q̄ antiquus:vn̄ Iuue, Antiquū & vetus est alienū posthume lectū Cōcutere.¶ Vindicaturus.in libertatem reuocaturus.Inter vēdico,& vindico hoc discrimē est:vēdicamus nobis authoritatē.i.attribuimus.& q̄si nr̄am pptiā esse facimus.Oui.Vēdicat ausonias Iunonis cura calendas. Vindicamus vero iniurias:hoc est vlciscimur,& punimus:vn̄ vindicta dr̄. Iuue. Vindicta nemo magis gaudet q̄ fœmina. Vindicare ēt sign̄at reuocare in libertatē,vt hoc loco:& ad Cæsa.Iunsorem.Qui si nihil ad bn̄ficium addere: quo me vna cū rep.in libertatem vt vindicassent: & in academicis. Aliqua ptās sic vindicet in libertatem:& liberare atq defendere.Ci.in Catone maiore.Senectus est natura loquacior: ne ab oibus eam vitiis videar vindicare.Quare hic vindicaturus per.i.& non per.E.legendum est:in quo multi errant.

Spes
Expectatio
Paro
Cogito
Vetus
Vendico
Vindico
Vindicaturus

ASCEN.

CRECTE.i.decēter lr̄is.¶ Quare.i.quāobrem.qa de his dubito,tu cognosces cætera ex aliis. ¶ Tamē.i.nihilominus:tu siue habes aliquam spem de rep.f.restituenda:siue desperas.f.de ea,para.i.meditare:& cogita ea:q̄ debent esse in eo ciue ac viro,qui sic vindicaturus.i.vindicando iniurias restituturus: in veterem libertatē:ac dignitatē rēp,afflictā & qd̄ plus est.oppressam temporibus miseris: ac moribus perditis.

M.T. Cicero C. Curioni S.P.D. 5

NOndum erat auditū, te ad Italiā aduētare, cum Sex. Iuliū Milonis mei familiarem cū his ad te lr̄is misi:sed tñ,cū appropinquare tuus aduentus putaret, & te iā ex Asia Romā versus

HVBER.

NOndum. Clodius vt in primo libro exposuimus, non solum Cicero,sed eius amicorum hostis atq inimicus fuit,verum cum Clodius præturam peteret,& eodem anno Annius Milo consulatum, in quo competitores quosdam satis potentes haberet, Metellum, Hypseum,& Scipionem,cum videret Clodius pręturam fore debilem & quasi mancam consule Milone:ei vehementer aduersabat, ne consulatum adipisceret:& eius competitoribus studebat.Cice.autem quia a Milone fuisset bene affectus in restitutione sua ab exilio:cupiens gratū animū in eū ostendere,sūmopere p eo laborabat,vt ipsum consulatū obtineret. Itaq cum Curio ex Asia Romā venturus esset,quem cognosceret posse multum in hac re & pdesse Miloni, misit ei obuiam has literas,in qbus primū ostendit q̄tum sibi sit laborandū p Milone,& artificiose ostendit necesse sibi esse,vt Curio,cui plurimū deberet,nūc ēt in Milonis causa rogaret,vt ei in hac cōpetitione cōsulatus ita faueat, vt oino ipsum consequat. Adducit aūt rationes multas qbus ostendit petitionē suam esse honestissimā.Denīq ex quatuor rebus,quas Seruius in omni petitione seruandas dixit:nulla oino deest.Siqdem honestatem habet:cū p amico salutis suæ authore rogat.Possibilitatem: cū ostendit Curionem posse id efficere,quod petit, si modo voluerit. Modus ēt declaratur cū fauorem eius in consulatu Milonis se petere ostendit & vt præbeat se ducem suffragiis aliorū,q̄ se habere dicit:postremo subdit spem remunerationis:& p se & Anniū Milonem.Est aūt hæc epistola omniū cōmendatitiarū Cic.artificiosissima:& vehemētissima.¶ Aduētare.ppinquū esse.appellare.¶ Appropinquare.ppinquū esse:nō loco,sed tēpore:vt si dicero. Circa festū natalis Christi appropinquat aduentus Ducis Mediolani.i.ppinquus est vt veniat:qa eo tempore solet maxime Mediolanū petere.Ita in hoc & si Curio erat adhuc remotus:& nondū ad Italiam aduentabat:tamen putabatur eius aduentus esse ppinquus: quia cum iam constaret eum ex Asia discessisse:paucis diebus erat venturus.¶ Putaretur,existimaretur,qa finitū est tempus tui magistratu.¶ Romam versus.hæc pręposirio eleganter postponitur,vt hic patet.¶ Constaret,notum esset.

Aduento
Appropinquo

Versus

PHI.

NOndū erat. In scribēdis epl̄is possumus vti vel non vti artificio,id.n.in nr̄o arbitrio situ est. Sed cū negociū hēt aliquod pōderosum,Cicero magna ex pte loq studet.Hāc epl̄am sigs diligēter attēdat: nihil inueniet qd nō sit laude & admiratiōe dignissimū.Est.n.arte & subtilitate dicēdi admodū plena.In qua exordiēda in primis auditorē facit attētū:cū rē magnā pollicet allaturū vt magnitudo rei fecit:vt nō veteremur ne nimis cito mitteremus.Et ibi bn̄uolū reddit.Ego si mea in te essent officia solū Curio tāta. Itē a psona auditoris.Sed qa tua in me vel nota oibus. Docilē facit cū paulopost inqt.In Milonis cōsulatu fixi:& locaui.Est aliud p̄terea aīaduertendū hanc petitionem illis quatuor rhetoricis ptibus cōstare:vt sit p̄standi facultas:sit honestū qd̄ petitur:habeat modū:sequat remuneratio.Possibilitatem ostēdit,cū ait.Huic te vnū tanto adiumēto esse si volueris:posse intelligo.Modū vero:cū ait.Habemus hęc oia:& vt subuenias huic meæ solicitudini:vel vt verius dicā pprie saluti tuū studiū dices:deniq remunerationē ostendit:vt de ipso. T. Annio tm̄ polliceor. Sed qd a Cicerōe petat:facilius cognosci posset:breuiter argumētū exponere visum est,Id aūt est hmōi, T. Annius Milo cōsulatū magna quadā cōtentione petebat:cuius tūc erāt multi cōpetitores potentissimi viri:Scipio:Hypseus & Metellus:q res nō minori curæ Ciceroni q̄ Miloni:cū propter amorē inter se maximū,tū vel in primis propter magnitudinem meritorū:q in eū Milo contulerat:nā eius opera Tullius ab exilio reuocatus maxima cū gratulatione ciuiū in vrbem Romā reuersus est. Igit Cicero tanti nō immemor bn̄ficii oibus in rebus vel p̄sertim in eo cōsulatu benemeriti grām referre conabat,vt talē magr̄atū Cice.industria cōsequeret,vel maxime qr illi Clodius Ciceronis inimicus plurimū aduersabat,& cōpetitoribus fauebat.Erat.n. eodem anno Clodius p̄turam petiturus:quo Milo consulatū:nec ignorabat, Milone cōsule parui ponderis in repu,futurā esse p̄turā suā.Quapropter oī arte Milonē insectabat:ne consulatū adipisci

possit. Tullius verò multū ac diu in hac re perficienda laborauit. Nec dū consecuta res erat, cū ex Asia Romam Curio reuerteretur. Et qm̄ non ignorabat: q̄ quicquid erat amplissimum in tēpu. Curio pp opinionem, quam de se concitarat, facile consequi posset, non dubitauit id lr̄as ab eo petere: quod erat illi maximum: maximeq̄ necessarium, vt ipse consulatum a senatu pro Milone peteret: quem certo sciebat non negaturum esse. ¶ Nondū. eiusdem ferme naturæ sunt & donec, sed elegantia differunt. Nam ne, non, nec. commode iunguntur cum dum, nunq̄ tñ cum donec. Significāt etiam dum & donec vsq̄ ad, vel q̄diu, & donec subiunctiuo, dum indicatiuo conueniunt, vt literis inseruiam, donec moriar. i. vsq̄ ad mortem, & tua merita recordabor, dum viuo, id est q̄diu viuo. ¶ Ad Italiam. Varro & Timæus a copia boum: quæ in Italia esse dicitur, appellatam existimant. ιταλος enim veteri lingua græcorum bouem significat. Virgilius vero a duce dictam Siculo fuisse commemorat: vt Nunc fama minores Italiam dixisse ducis de nomine gentem. ¶ Aduentare: ventare & aduentare dicimus frequentatiuum a venio. ¶ Ex Asia. in qua gesserat magr̄atum ab Oceani. & Theryos filia: & Iapeti coniuge Asiam inquit Hesiodus appellatam. Lydi vero ab Asio Eotyi filio nominatam fuisse commemorāt. Est etiam eius nominis palus in Lydia Caistro proxima gruibus abundantissima. ¶ Romam versus. sic exigit elegantia, vt hæc particula versus postponatur dictioni. Sic Sulpitius ad Ciceronem. Megaram versus nauigatem. Quid autem de vrbis Romæ appellatione sentimus: in libro de honoribus publicis diximus.

Dum
Donec
Italia
Vento
Aduento
Asia

ASCEN.

NOndum erat &c. Multo artificio & summa accuratione commendat Curioni causam Milonis consulatum petentis: cuius adeptione nihil gratius contingere sibi posse late declarat, idcoq̄ ostendit eum se literis admonendum habuisse: ne aduersarii eius & præcipue Clodii eū in contrariam sententiam trahatur. Docetq̄ rei, quam petit, facilitatem, si modo Curio annuerit. Sane nos docemur ex hac epistola in re graui exornationibus vti posse. Ordo est, Nondum erat auditum te aduentare ad Italiam: cum ego misi Sextum Iulium familiarem Milonis mei, scilicet amici ad te cum his literis. ¶ Sed tamen cum tuus aduentus putaretur appropinquare.

NVBER.

¶ PROFECtū. discessisse. ¶ Magnitudo rei. i. res magna & magni momēti atq̄ pōderis. ¶ Ve nō vereremur. timeremus ¶ Ne. vt. ¶ Nimis cito. añ aduentū tuū. ¶ Cū vellemus. cū cuperemus. ¶ Has literas. nostras cōmendaticias p Milone. ¶ Quāprimū: vt diximus supra: subito: vt ante aduētū tuum esses admonitus, qd ante fieri vellē. ¶ Ego. iā incipit sibi conciliare animū Curionis, nō tam Curione sibi debere. q̄ se Curioni. Ideoq̄ vt ei magni debeat: dicit se nō dubitasse ab eo per lr̄as petere id, qd̄ sibi esset oium maximū & necessariū. ¶ Officia in te. merita mea in te collata. ¶ Solū. tantūmodo. ¶ A te ipso p̄dicari. publice laudari. ¶ Magis. potius. ¶ Ponderari a me. æstimari a me, qa nō tanti ea æstimo, q̄tū tu p̄dicare ea soles. ¶ Verecūdius. rōne huius verecūdiæ. ¶ Graue. molestū: difficile. ¶ Pudenti. verecūdo: pudoris pleno. ¶ De quo putet se benemeritū. cui præstiterit beneficia. ¶ Magis. potius. ¶ Loco mercedis. p remuneratione sui meriti. ¶ Exigere. poscere. ¶ Quā beneficii. p quo ei debeat. ¶ Vel nota.

profectū esse cōstaret, & magnitudo rei fecit, vt nō vereremur, ne nimis cito mitteremus, cū has ad te q̄primum perferri lr̄as magnopere vellemus. Ego, si mea in te essent officia solum Curio tanta, quanta magis a te ipso p̄dicari, q̄ a me pōderari solēt, verecūdius a te, si qua magna res mihi petēda eēt: cōtēderē. GRAVE est. n. oi pudenti, petere aliqd magnū ab eo, de quo se benemeritū putet: ne id quod petat, exigere magis, q̄ rogare, & in mercedis potius, quam beneficii loco numerare videatur. Sed quia tua in me vel nota omnibus, vel ipsa nouitate meorum temporum clarissima: & maxima beneficia extiterunt. EST QVE animi ingenui cui multū debeas, eidē plurimū velle debere:

cognita. ¶ Clarissima nulli obscura. ¶ Nouitate meo℞ tem. q̄bus mihi noua: & bonis ciuibus insueta acciderūt, nā beneficia p̄stant tpibus aduersis, solent esse maiora, & clariora: q̄ nō possunt latere. ¶ Estq̄. iungit cū superiori sic, & qa est animi ingenui &c. ¶ Ingenui. liberalis & simplicis. ¶ Velle debere. velle esse obligatum. ¶ Cui debeas, ei cui merito obligatus sis, id nā libenter facit ingenuus animus. Rusticus autem & seruilis animus spernit ei debere, a quo beneficia acceperit: & ne debeat, plerunq̄ non vult petere, aut capere beneficium. ¶ Debeas. secunda persona pro tertia eleganter ponitur tam in carmine q̄ in oratione soluta Virgi. iiii. æneidos. Migrantis cernas, pro cernat aliquis.

PHI.

¶ PROfectū. discessisse. ¶ Cōstaret. manifestū esset. ¶ Magnitudo. attentū facit. ¶ Nimis cito. añ aduētū. ¶ Vellemus. optaremus. ¶ Ego si mea. ordo est. ¶ Ego cōtenderē, & est principiū cōciliādæ grāæ, Curionis ad se ipsum, demōstrat se plus Curioni debere q̄ Curio Ci. deberet. Sed p magnitudīe ai pollicet se illi accumulatissime satisfactu℞. ¶ Magis. p maius, a positiuo magnū, nō. n. dicimus maius studeo: sed magis studeo, nec maius potuit Scipio q̄ Annibal. Pom. tñ ab eo dictū existimat: qd̄ græci μαλλον dicūt. ¶ Prędicari. apte laudari. ¶ Pōderari. μεταφορικῶς p existimari. ¶ Cōtēderē. peterē. ¶ Graue est. n. Sensus est: q̄ cū qs hō pudēs, & modestus aliqd̄ in quēpiā bñficiū cōtulerit: sitq̄ postea ipse ab eo aliqd magnū petiturus: molestū est petere: qm̄ putat ne bñficiū, qd̄ prior ipse cōtulerat repetere, & p eo q̄si mercedē exigere videat: & est exornatio, quā græci γνωμην nri sniam dicūt. ¶ Petere. petim⁹ grā: poscimus meritis: pustulamus iure: expostulamus q̄tela: flagitamus, ardore. rogam⁹ p̄cibus. ¶ De quo se be. pu. in quē ipse bñficia cōtulerit. ¶ Loco mer. p remuneratiōe collati bñficii. ¶ Exigere. debitū repetere. ¶ Tua. bñficia. ¶ Nouitate meo. tem. dū fuit in exilio: nouitas. n. plerūq̄ p tēpo℞ perturbatione ponit & tpa pluratiue ad felicitatē vt plurimū referunt. Ci. O tpa: o mores: & q̄ aduersis tpibus bñficia p̄stant: solent esse chariora & magis cognita: vñ subiūgit. clarissima & maxia extitere. Sūt & tpa felicitatis: sed raro sine epitheto ponunt. ¶ Estq̄ ai ingenui. ptinet ad animū liberalē & nobilem, nā rustico℞ animi recipiendis bñficiis tacent: nisi temeritate aliter se gerant. Ingenuus ille dr̄, q liberis parētibus natus est, nec postea factus seruus: ecōtrario Libertinus: q iusta seruitute manumissus est. ¶ Debeas. eleganter ponitur secūda persona pro tertia tam in versu q̄ in prosa oratione. Iuuenalis. Dicas forsitan vnde ingenium par patriæ. ¶ Debere. obligatum esse. huius verbi significationē Ci. in paradoxis explicauit hoc modo: Tu posse te dicito: qm̄ quidem potes: debere te ne dixeris: quando nihil quis debet: nisi qd̄ est turpe non reddere.

Peto
Populo
Posco
Expostulo
Flagito
Rogo
Tempora
Ingenuus
Libertin⁹

ASCEN.

¶ ET cōstaret te p̄fectū esse iā ex Asia Romā versus, magnitudo rei fecit: vt nō vereremur: ne mitteremur nimis cito: cū vellemus magnope. i. magna cura: & diligētia: has lr̄as pferri ad te quāprimū. i. valde cito, o Curio si mea officia essent in. i. erga te: solū tāta, q̄ta solent p̄dicari magis a te ipso: q̄ ponderari a me, contenderē. i. obnixe peterē: verecūdius a te, si q̄. i. aliq̄ magna res eēt petēda mihi. ¶ Enim. qa grauc. i. molestū est hoi pudēti. i. habenti pudorē: aut verecūdo: petere aliqd magnum ab eo: de, quo putet se benemeritum, ac videatur magis exigere. i. violenter expostulare q̄ rogare quod petat & numerare: sup. illud potius in loco mercedis: q̄ in loco beneficii. i. gratis facti. ¶ Sed quia tua beneficia in. i. erga me: extiterunt: vel nota oibus: vel clarissima. i. euidentissima & maxima ipsa nouitate. i. pp ipsam nouitatē. i. raritatē tempo℞ meorum. i. eorum q̄ acciderunt tpibus nostris: hoc est quibus consulatum gerebamus. Videtur enim tempora esse consulū quodammodo eo, quod ab eis denominabantur olim anni. ¶ Estq̄. i. & est animi ingenui. sup. officium. i. pertinet ad animū ingenuum, id est minime seruilem: velle debere eidem, cui debeas plurimum. sup. ideo ego non dubitaui. i. non sum veritus.

Non

¶ NON dubitaui, ausus sum: & est ordo, sed quia tua in me vel nota oibus & caetera, non dubitaui. ¶ Per literas. qa es absens, nec possum tecū coram loqui. ¶ Neq3 enim. occurrit obiectioni dicenti: qa q̄uis innumerabilia beneficia a Curione acciperat, cōfidit tñ se posse via sustinere. ¶ vel, i. ēt. ¶ Gratiā. bñficiū. ¶ Capere in accipiēdo. i. cuius bñficii aius meus nō esset capax. qa liberalis animus: vt voluit Aristoteles, ēt in accipiēdo bñficiū cognoscit qa non dubitat accipere qa se dignum cognouit. ¶ In remunerādo, reddēdo parē grām. ¶ Vel cumulādo: vel ēt augēdo qd accepissem. ¶ Illustrare, ornatiorem & clariorē reddere. ¶ Studia, affectus animi desyderia. ¶ Omnē mētē: intētionē omnē mentis. ¶ Fixi, posui, firmaui. ¶ Statui, iudicaui, vel decreui. ¶ Fructū, voluptatem. i. existimaui me non solū debere ita facere: vt videar in eū vsus offi. io meo: sed qp plus est: vt lauder fuisse pius tanq̄ in patrem. ¶ Officii, meriti. ¶ Pietatis: q plus est q̄ officiū. ¶ Laudem, cōmendationem apud oēs. ¶ Neq3 vero: ex q̄dam cōparatione ostendit quantae curę sit sibi: vt Milo cōsequat hunc consulatū & est sensus: cum quilibet naturaliter habeat curam suae salutis & suarū rerū: non puto pptiā salutē & pprias res fuisse vnquā tantae curae alicuiquāq curae sit mihi eius honor. ¶ Suam, pprtam. ¶ Honos, vt consulatū consequat. ¶ Fortunas, res diuitias. ¶ In quo vel honore vel Milone. ¶ Studia. fauores. ¶ Huius petitionis possibilitas. ¶ Te vnum, te solū. ¶ Si volueris quasi astringit eum vt faciat. ¶ Pręterea, pter te, vel postea. ¶ Hēmus, ondit adiumēta, q̄ hēat ad hāc cām: & ea enserat. ¶ Studium fauorem, & voluntatem. ¶ Ex tribu. Milonis: qui tulit legem de reuocando Cicerone: cū esset tribunus plebis.

nō dubitaui id a te per lr̄as petere, qd mihi oium esset maximū, maximeq3 necessarium. Neq3. n. sum veritus, ne sustinere tua in me vel innumerabilia beneficia nō possem: cū pertim cōfiderem nullā esse grām tantam, quā vel non capere aius meus accipiēdo, vel remunerando, cumulandoq3 illustrare possit. Ego omnia mea studia, oēm operā, curā, industriā, cogitatiōnē, mētem deniq3 omnem, in Milonis consulatu fixi, & locaui: statuiq3, in eo me nō officii solū fructū, sed ēt pietatis laudem debere q̄rere. neq3 vero cuiq̄ salutē, ac fortunas suas tantae curae fuisse vnquam puto, quantae mihi sit honos eius: in quo oīa mea studia posita esse decreui. Huic te vnum tāto adiumento esse, si volueris, posse intelligo, vt nihil sit pterea nobis requirendū. Habemus haec oia: bonorum studium conciliatum ex tribunatu,

¶ NON dubitaui. dirige sic verba: Sed quia tua &c. ¶ Per lras: non expectando reditum tuum. ¶ Neq3 enim sum veritus, refutatio est & quasi responsio obiectioni. ¶ vel pro ēt, vt Teren. vel rex: & in Phormione: vel occidito. Interdū p velut: vt Teren. vel hic Pamphilus. Alias est disiunctiua coniunctio. plerūq3 correptionē significat: vt Ci. vel optimā me sane vitam. ¶ Considerem. p constanti haberem posse accumulatuiime grās referre. ¶ Gratiam, beneficium. ¶ Capere, cū vt id quod in nobis est, assumimus capere dicimus: qui se dignum in accipiendo beneficio cognoscit, illud accipere non dubitat & id magni & liberalis hois esse philosophi tradiderunt. ¶ Cumulando plura referendo q̄ acceperat. ¶ Ego omnia mea studia. Articulus est. ¶ Studia, voluntates: & affectus animi. ¶ Curam, differt a curatione, haec proprie medicorū: cura vero reliquorū esse dicit non a curando: vt inquit Priscianus, appellata: sed ab eo qp cor vrat. Hinc Ennius quasi huius nois originem explicans inquit. Curāue leuasso: Quae nunc te coquit. Hanc graeci [illegible] dicunt, hanc ēt p amore latini capiunt Vir. At regina graui iandudū saucia cura. ¶ Industriam, a qua non sic industriosus, sed industrius, sicut nec a virtute virtuosus: licet Boetius virtuosum tu non dicas. Has. n. deriuationes latinitas aspernat, sed p virtuosum Tul. dicit, bonū, iustū, studiosum, fortem, nunq̄ virtuosum apud Cice. inuenies, ex quo ait, tametsi vitiosum dicit, virtuosum tñ dicere non ausim. ¶ In eo, consulatu. ¶ Officii. qd p meritis in me ius efficere debeo: fructus est voluptas, gauderem. n. multum non solū videri vsus officiō in Milonem, sed laudari pius in eū fuisse. ¶ Pietatis, nunc p singulari amore pietatem accipimus & plus est q̄ offiti vt supra diximus. ¶ Laudem. cōmendationem. ¶ Debere, q̄rere vt Milo consulatū oino cōsequat, & illud pprie q̄ri ai, qd cū difficultate inuenit. ¶ Non solū & non modo semp exigūt post se, aut sed, aut verum, vt non solū Athenis cognomen deportasse, sed prudentiam & humanitatem intelligo: & in epistola ad Appiū. Ita est homo non mō prudens: verūtiam qd vidi, curiosus: Sed caue dicas nedū p non solū. Est. n. alius loquendi modus. Exigi. n. ante se orōnem hoc mō. Adirem p te mortem, nedū verba p te facerem: & sub vno verbo vtrāq3 iniam complecti hoc mō. Adirem pro te mortem, nedū laborem. At nullo modo dicendū est sic. Nedū laborem p te adirem: verūetiā mortem, in quo multi errauere. ¶ Neq3 vero, ex quadā quasi cōparatione dicit, qp nullus vnq̄ tanti fecit aut fortunā, aut salutem suam, quanti ego consulatū Milonis mei. Et aiaduerte qp nec & neq3 eleganter iunguntur cum hac particula vero, sed aūt nunq̄ pati pñt. qd iure sibi vendicat non. Dicimus. n. aūt nec vero, & neq3 vero. ¶ Salutem. neq3 dicas salutes, numero enim multitudinis non inuenitur apud doctos viros. ¶ Honos. vt adipiscatur consulatum. honos & labos pro honor & labor non tam versu q̄ psa oratione dici possunt. Sic in Tusculanis, honos alit artes, quod Vir. Semper honos nomenq3 tuum. ¶ Omnia me. nihil excepit, sed animi, corporis, & rerum aeternarum bona intellexit esse posita pro honore Milonis, vt magis Curio moueret ad id agendū, quod Tullius pro Milone petebat. ¶ Si volueris. vim habent haec verba quasi ad cogendum vt faciat. ¶ Intelligio. plus est q̄ si dixisset credo. nam quae intelligimus certa sunt, quae vero credimus falsa esse possunt. ¶ Praeterea. pter te vnum. ¶ Habemus haec omnia, petit statum causae, & rei peragendae facultatem ostendit, & Milonis mores, & gratiam, & adiumenta, quae habeat, paucis enumerat. ¶ Bonorum studium. habemus inquit in primis bonorum ciuium, haec est patritiorum voluntatem, qui consulatum Miloni volunt. ¶ Conciliatum. in beneuolentiam Milonis & fauorem adductum. ¶ Ex tribunatu. ipsius Milonis, quando de reuocando ab exilio Cicerone legem tulit.

¶ P E T E R E id a te per literas quod esset mihi maximum omnium. s. expetendorum, & est maxime necessarium. Artificiosissime, vt dixi, ad obtinenda q̄ vult incepit. Nam quasi aliud agens rei quam petit, & honestatem & necessitatē ostendit. Vnde addit. ¶ Neq3. n. sum veritus, ne. i. vt, non possem, dico ne. i. vt. Nā satis esset ne possem siue non, cū igit̄ apponat non, ne qd valet p se vt, non valet tñ vt, qd ideo accidit, qp vt dixi, verba timoris & vetandi, q̄ tacitā negationem importantidem efficiunt cū & sine negatione, & ita tres negationes non plus efficiunt q̄ duae, sustinere: tua vel. i. ēt: innumerabilia beneficia in me, pserttim cum considerem nullā esse grām, quā aius meus non posset vel capere. i. cōprehēdere in accipiendo. i. cum acciperet, vel illustrare. i. illustriorem facere remunerando & cumulando. i. augendo eam. ¶ Ego & caetera. Post longam insinuationem tandem aperit qd petat dicens. ¶ Ego fixi. i. firmaui & locaui in cōsulatu Milonis oia studia mea, omnem operam supple meam: omnem sup. curam, industriā cogitationem: deniq3 omnem mentem, statuiq3. i. & cōstitui me debere quaerere in eo, non solum fructum. i. vtilitatem officii. s. bene locati, sed ēt laudem pietatis. ¶ Neq3 vero puto salutem ac fortunas cuiq3 suas fuisse vnquam tantae curae, quantae. s. curae. ¶ Honos, eius. s. Milonis, sit mihi, in quo. s. honore eius, ego decreui oia studia mea esse. ¶ Ego intelligo te vnū posse esse si volueris. huic. i. hmōi amico meo, tanto adiumento, vt nihil sit reqrendū nobis pterea. i. pter te vnū. ¶ Nos habemus haec oia. s. adiumēta, vtpote studiū. i. fauorē, bonorū. s. ciuium, conciliatū. i. congsitum Miloni ex tribunatu. s. eius, quem decenē gessit, conciliatū, dico studiū bonorū,

HVBER. Animus liberalis PHI. Vel Capere Cura Curatio Industria Industrius Pietas Nō solum Nō modo Nedum Neq3 vero Non aūt Honos Labos Intelligo Credo ASCE.

propter nostrã (vt spero te intelligere) causam: vulgi, ac multitudinis, propter magnificentiam munerum, liberalitatẽq; naturæ: iuuẽtutis, & gratiosorũ in suffragiis studia, ꝓpter ipsius excellẽtem in eo genere vel gratiam, vel diligentiam: nostram suffragationem si minus potentem, at probatam tamen, & iustam, & debitam, & propterea fortasse etiam gratiosam. Dux nobis, & author opus est, & eorum ventorum, quos proposui, moderator, quidam, & quasi gubernator. q si ex oĩbus vnus optandus esset: quem tecũ conferre possemus, non hẽremus. Quamobrẽ, si me memorẽ, si gratũ,

HVBER. ¶PROPTER nostrã cãm, q̃a boni viri cũ vidissent Ci. a Clo. vexatũ: & a Milone reuocatũ atq; defensum: cõciliati sunt valde erga Milonem: q de Ci. reuocatione tam diligenter egisset. ¶Vulgi & multitudinis. i. plebis. ¶Munerũ. ludorũ, quos Milo magnificentissimos ante exhibuerat: q̃bus sibi cõciliauerat aĩos multitudinis: q̃m iis plebecula gaudet. ¶Vulgi. & m. subaudi studiũ habemus. ¶Naturæ. Milonis q non coactus: sed natura liberalis est. ¶Iuuentutis. iuuenũ Romanorũ. ¶Gratiosorum, qui apud populum gratiam hñt. ¶Suffragiis. fauoribus: sunt enim suffragia quasi voces, quæ dicebant in comitiis & in tabella scribebant: cũ q̃sq; suam declarabat volũtatem de aliquo eligẽdo in magistratũ: inde ponit̃ p auxilio: & suffragari est auxiliũ & fauorem ferre: & refragari est pugnare: sed cauendũ ne abutamur sic dicendo, Lacedæmonii suffragia miserũt Atheniensibus, q̃a auxilia dicendũ est: q̃ ꝓprie de re militari dicunt̃, q̃uis & ad alia referant̃. Suffragiũ vero in voce tñ. dr: & sic suffragari & refragari. ¶Ipsi⁹. Milonis. ¶Diligentiam quam adhibet, vt oĩbus sit gratus. ¶Nostrã. mei Cic. ¶Suffragationem. fauorem: vt diximus. ¶Si minus. si non. ¶Potentem magnæ authoritatis. ¶At, saltem. ¶Probatã. bonam & laudatã. ¶Iustã. ꝓpter eius ꝓbitatem, iustũ est enim fauere bonis. ¶Debitam. pp eius in me merita. ¶Propterea. ꝓpter id. s. qđ sit debita. ¶Gratiosam. q̃a solent esse grata ea, q̃ ex debito ab aliquo fieri putantur. Ingratum enim & immemorem nemo est qui non oderit. ¶Dux. princeps: tractum a militia: vbi milites sine duce nihil audent & valent. Vnde Virg. Vrget p̃sentia Turni: dicimus aũt opus est mihi duce: & opus est dux. ¶Ventorũ. vulgi & multitudinis: quam ventũ. appellauit pp instabilitatem: aut q̃a ex multitudine seditio plerũq; mouet̃: q̃ vt supra diximus tempestati comparat̃. sicut & tempestas seditioni: vt Virgi. i. Aene. Ac veluti magno in populo, cũ sæpe coorta est. Seditio: sæuitq; animis ignobile vulgus. ¶Proposui. ante dixi. ¶Moderator. rector. i. cuius sapientia & authoritate ducant̃: vt idẽ Vir. Tũ pietate grauẽ ac meritis si forte virũ quem Conspexere silẽt: arrectisq; auribus astant. ¶Gubernator. q̃a de ventis locutus est: gubernatorem ẽt translatiue dixit, cũ ꝓprie de naui dicat̃ gubernator: vt Vir. in. vi. Aenei. Ecce gubernator sese Palinurus agebat. Ergo p̃seuerauit in translatione nauigantiũ: vt ita intelligat: q quemadmodũ nauigantibus: vt ad portũ perueniant: opus est q arte & prudentia sciat moderari ventos, & est opus bono gubernatore: ita & sibi opus est duce aliquo, q regat istam multitudinem, & seruet eã in fauore Milo, vt consequat̃ consulatũ: ne ipsa multitudo & vulgus tanq̃ venti sine moderatore mutent̃. ¶Vnus. solus. ¶Ex oĩbus. Ciuibus Romanis. ¶Exoptandus. eligendus, optare enim eligere dicit̃. Virgi. i. æneí. Pars optare locũ tecto. Et Terentius in Andria. Quæ sese optauit hic diuitias inhoneste patare potiusquam pauper honeste viuere: vnde & optio dicitur electio pro optatio. ¶Cõferre, comparere: q̃a neminem potiusquam te eligendũ putarem. ¶Si gratũ. in referenda gratia: nam vt inq̃t Ci. beneficiũ male locatũ maleficium puto: & stultum est in immemorem, & ingratum beneficium conferre.

Suffragiũ / Suffragor / Refragor / Auxilium / Guberna/tor / Opto / Optio

PHI. ¶PROPTER nostram (vt spero te intelligere) causam: q̃ venuste inter duas causas similiter cadentes diuersa interposita sunt verba: per causam vero nostram ab exilio reductionem intelligit: de quo sæpe diximus. ¶Vulgi ac multitudinis. repete habemus studium: & per vulgus ac multitudinem plebeios intelligit. ¶Propter magnificentiam munerum, ludorũ quos populo ante Milo p̃buerat: quibus maxime plebeiorum animos ad se amandum allexerat. ¶Iuuentutis. repete habemus studia iuuentutis: & aliorũ: q gratiosi erant in dandis suffragiis. Oẽs. n. Miloni fauebant: cũ ipse in dandis suffragiis maxima prudentia vteret̃: vt neminẽ offendere, & multis gratificari videret̃. Sunt. n. suffragia: & suffragationes in eligendis magĩratibus voces & auxilia: quorũ varius est modus. Alibi fabis vtunt̃, alibi pilulis ex panno factis: alibi vocibus in tabella ascriptis, vt Senatus ap̃licus in eligẽdo Pontifice facere consueuit. Inde suffragari p auxiliari dicimus: & refragari p repugnare, & suffragiũ p auxilio ponit̃: non tñ dicas. Carthaginenses suffragia miserũt Annibali & hmõi: sic. n. auxilia dicimus: non suffragia: q̃ hmõi vocibus, vt ita loquar, accommodanda sunt. ¶In eo gñe, in dandis suffragiis. ¶Nram suffragationem. intellige habemus. ¶Minus potentem. non multæ gratiæ vel authoritatis: q̃n oẽs sciebant Ci. Milonẽ primũ debere, ideo in hac petitione Milonis parũ authoritatis habebat: videbat̃ enim nõ rõne: sed gr̃a & debito moueri, aut ad euitandã arrogantiã inq̃t minus potentem. ¶At. saltem. ¶Gratiosam, ex debito. Solent. n. iucũda & grata esse: q̃ a debito p̃ficiscunt̃ quis. n. laudat ingratũ? nemo. Noĩa in osus desinentia: copiam: habitationem: vehementiam: & quandã affectionem præ se ferunt. ¶Dux nobis & author, opus est. qui ad optimam finem hanc rem ducat: & metaphora a militibus esse potest: qui sine duce non multũ proficiũt. Opus est mihi illa res: illius rei: illam rem: & illa re dicimus. ¶Ventorũ. a nautis metaphora: & vulgus ac multitudinem intellexit: in q̃bus nulla solet esse constantia tanq̃ in ventis: & facile vt venti mutant̃: & vt plurimum in contrariam sententiam. Virgilius, Scindit̃ incertum studia in contraria vulgus. ¶Moderator. cuius persuasione moueantur: vt est illud Maronis, Tũ pietate grauem, ac meritis si forte virũ quem Conspexere silent: arrectisq; auribus astant. ¶Gubernator. μετaφορικῶς a naubculus rector gubernator dr̃, vt Virgilius: Ecce gubernator sese Palinurus agebat: & in metaphora nauigantiũ perseuerauit, cũ ventos nominasset q vt arte regunt̃: ita regi a certo duce hmõi multitudinem oportebat: ne tanq̃ venti mutaret̃: sed constans esset in fauore Milonis. ¶Vnus. præcipuus. ¶Exoptandus. eligendus. ¶Si memorem. s. beneficiorum, hac verborum iunctura te vti nolim, vt ab eadem syllaba sumatur initium dictionis, in qua superior desinit, q̃n facit inconcinnam orationem, vt illud Maro. Et dorica castra. eodem modo ab eisdem syllabis dico. Videndum est inquit Fabius: vt syllabæ verbi prioris vltimæ sint primæ sequentis. Id ne q̃s præcipi miretur, Ci. excedit in carmine. O fortunatam natam me consule Romam. ¶Quamobrem, conclusio in qua ostendit nihil sibi denegandũ a Curione ex iis, q̃ petit. ¶Memorem. beneficiorũ acceptorũ. ¶Si gratum. in referenda gr̃a. beneficium inquit Ci. male collocatũ maleficium puto: & stultum est in immemorem & ingratum beneficium conferre.

Suffragiũ / Suffraga/tio / Suffragor / Refragor / Nomina in osus

ASCEN. ¶PROPTER nostram causam: vt spero te intelligere, & studiũ vulgi ac multitudinis ꝓpter magnificẽtiã munerũ: & liberalitatẽ naturæ. i. naturalẽ Milonis: & sup. studiũ iuuentutis. i. multitudinis iuuenũ: & gratiosorũ. i. eorũ q habent multam gratiam & p̃rogatiuã in suffragiis, propter excellẽtem vel gratiam vel diligentiã ipsius in eo genere. s. hominũ conciliando: & sup. ꝓpter nostrã suffragationẽ, si. i. licet forte minus potentem: at. i. certe, ꝓbatam & iustã & debitã & ꝓpterea fortasse ẽt gratiosam. ¶Dux & author. s. huius petitionis, est opus. i. necessarius nobis, & q̃dã moderator eorũ ventorũ. i. aurarũ: hoc est fauorũ & suffragiorum, q̃ sæpe facillime vt venti leui momento mutant̃. ¶Et q̃si gubernator. qui. s. moderator & gubernator, si vnus sit exoptandus nobis ex oĩbus, non hẽmus sup. quempiam quem possumus conferre tecum. ¶Quamobrem si põt existimare. i. iudicare me virũ memorem. s. beneficii habendi in aĩo si gratũ in beneficio referendo.

Opus

Si bonum

si bonum virum vel ex hoc ipso, q tam vehementer de Milone laborem, existimare potes: si dignum deniq; tuis beneficiis iudicas: hoc a te peto, vt subuenias huic meæ solicitudini: & huic meæ laudi, vel (vt verius dicam) propriæ saluti tuum studium dices. De ipso T. Annio tantum tibi polliceor: te maioris animi, grauitatis, constantiæ, beneuolentiæ erga te, si complecti hominem volueris, habiturum esse neminem. Mihi vero tantum decoris, tantum dignitatis adiunxeris: vt eundem te facile agnoscã fuisse in laude mea, qui fueris in salute. Ego ni te videre scirem, cum hæc ad te scriberem, quãtum officii sustinerẽ, quantopere mihi esset in hac petitione Milonis omni non modo contentione, sed etiam dimicatione elaborandũ: plura scriberem. nũc tibi omnem rem, atq; causam, meq; totum commendo, atq; trado. Vnum hoc sic habeto: si a te hanc rem impetraro, me pene plus tibi, q̃ ipsi Miloni debiturum. non enim mihi tam mea salus chara fuit, in qua præcipue sum ab illo adiutus: q̃ pietas erit in referenda gratia iucunda. eam autem tui vnius studio mei assequi posse confido. Vale.

HVBER.

¶ SI bonum virum. cui iucũdũ & dignũ benefacere. ⸢ Vel ex hoc ipso, q Miloni viro bono faueat, posse existimari se esse virũ bonũ. ⸢ Laborem. curem: solicitus sim. ⸢ De. i. pp. ⸢ Si dignũ. generaliter dicit. si me ob aliquã rem putas, in quem beneficia tua conferas. ⸢ Subuenias. succurras. auxilieris. ⸢ Meæ solicitudini. labori & anxietati, quã de Milone suscipio. ⸢ Laudi. quia sperabat maximam laudem si eius studiis Milo adeptus consulatum, vnde supra dixit, sed & pietatis laudem debere quærere. ⸢ Vel vt verius dicam, correctio est. ⸢ Propriæ. meæ. ⸢ Saluti. existimat enim in Milonis consulatu consistere salutem suam. ⸢ Dices. dicare & dare velis: est autem dico primæ coniugationis, & est authore Donato plusquam dare. dicat enim perpetuo. datur ad tempus. Terẽ. in Phormione, operam hanc tibi dico. Virg. i. æneı. Propriaq; dicabo. ⸢ De ipso. vltima pars petitionis, hoc est remuneratiõis oblatio ex persona Milo. & ex persona sua. ⸢ T. Annio Milone appellatus est. n. Titus Annius Milo. ⸢ Complecti. suscipere defendendũ. ⸢ Animi. fortitudinis in aggregandis rebus magnis. ⸢ Grauitatis. authoritatis. ⸢ Constantiæ. perseuerationis erga te. ⸢ Mihi vero. ostendit quam tibi gratum sit hoc futurum, quod pro Milone faciet. ⸢ Adiunxeris. pro adiunges. ⸢ Vt eundem. vt cognoscam te ita fuisse promptũ ad ea, in quibus agitur salus mea, sicut olim fuisti in salute. ⸢ Eundem. talem, tam benignum. ⸢ Qui. qualis. ⸢ Ego. nunc adducit causam, quare pluribus eum non rogat, quia Curio satis intelligat q̃ obligatus sit Cicero ipsi Miloni. ⸢ Quantum officii. quantum. debiti. ⸢ Sustinerem. esset mihi impositum. ⸢ Contentione. verborum. ⸢ Dimicatione. concertatione, si sit opus. ⸢ Trado. tradere est fidei alicuius credere. Virgilius in Buc. Nuper mihi tradidit Aegon. ⸢ Tibi. propter studium & fauorem tuum Miloni præstitum. ⸢ Pene. fere. ⸢ Quam ipsi. qui adiutor fuit in salute mea. ⸢ Neq; enim sensus est. Nam non tam mihi chara est salus mea, in qua ille præcipue me adiuuit, quam erat iucunda pietas in ferenda gratia. ⸢ Præcipue. maxime, quia etiam ab aliis. ⸢ Referenda gratia reddendo per meritum. ⸢ Eam. pietatem. ⸢ Studio. fauore. ⸢ Tui vnius. tui solius, si volueris Miloni studere.

Dico.

Trado

PHI.

¶ SI bonum virum. repetitio est, & conferre beneficium bono viro iucũdum est. ⸢ Quod, scilicet me esse memorem. ⸢ Del Mione, qui est vir bonus. ⸢ De. id est propter. ⸢ Dices. primæ coniugationis verbum, vt Vir. Propriamq; dicabo. Et plus est dicare q̃ dare. nam dicimus perpetuo, damus vero ad tempus. ⸢ Vel vt. di. Correctio est. ⸢ De ipso T. Annio. T. Annius Milo dicebatur: remuneratio petitionis. ⸢ Maioris animi. articulus. ⸢ Si complecti hominem. modus loquendi apud disertos viros frequentissimus, pro amare & defendere & fauere. Solent & addere amore, vel beneuolentia, fauore, & huiusmodi, & ita dicere, magno te amore complector, & hominem pro illum ponere vt vidisti hominem, hoc est vidisti illum. ⸢ Mihi vero, quam grande beneficium sit in eum collaturus ostendit, si hanc sumet pro Milone prouinciam. ⸢ Eundem. ita diligentem, & benignum. ⸢ In laude mea, maximæ sibi laudi futurum existimabat, si eius opera Milo consulatum adipisceretur. ⸢ Qui. qualis. ⸢ In salute. quando ab exilio reuocatus est. vbiq; locorum suam ab exilio reuocationem salutem appellat. ⸢ Ego ni te. ordo est. ego plura scriberem: ni te &c. His verbis causam ostendit, cur non pluribus verbis secum agat: cum sciat Tullium Miloni plurimum debere. ⸢ Officii. in me collocati ab eo. ⸢ Commendo. indocti dicunt recommendo: & recommitto: & recommendationem. Tu sic dicas commendo: committo, commendationem: & interest multo cum commendo te principi dicimus: & commendo te apud principem. Nam commendo te principi: est committo te. ⸢ Commendo te apud principem: est laudo te. ⸢ Atque tra. est enim tradere alicuius fidei se committere, & sub eius præsidio esse. ⸢ Habeto ad finem spectat, vt diximus alibi. ⸢ Præcipue. ante alios. ⸢ Pietas. singularis obseruantia amoris. ⸢ Studio. opera & diligentia, & fauore. ⸢ Sane legendum, Tuo vnius studio, non vti vnius. ⸢ Confido. constanter teneo, vel credo, vt alibi Cic. Quanquam Cratippo nostro principe huius memoriæ philosophorum hæc te assidue audire, atq; accipere confido.

Dico, Do

Cõmẽdo te Principi

Cõmendo te apud principem

ASCEN.

¶ SI virum bonum, vel. id est etiam, ex hoc ipso. s. facto meo, q laborem tam vehementer de Milone, id est de honore Miloni augendo, deniq; si iudicas me dignum tuis beneficiis, ego peto hoc a te, vt subuenias huic solicitudini meæ, vt dices id est dedices aut dedas & quasi consecres, & proprium facias studium tuum huic laudi, vel vt dicam verius, saluti propriæ. ⸢ Ego polliceor tibi de ipso Tito Annio: scilicet Milone, tantum: id est tam multum aut id solum: te neminem: id est non aliquem: non esse habiturum aliquem maioris animi, grauitatis, constantiæ, beneuolentiæ erga te: sup. quam ipsum, si velis complecti: id est in amicitiam tuam acceptare hominem. ⸢ Vero, id est sed: tu adiunxeris mihi tantum decoris: tantum dignitatis: vt ego agnoscam facile te fuisse eundem in laude mea: qui fueris in salute, scilicet mea, hæc est in recuperãdo reditu ab exilio. ⸢ Ego nisi: id est nisi scirem te videre: id est perspicere, cum scriberem ad te, quantum officii: scilicet Milonis in me sustinerem: & quantopere esset mihi elaborandum in hac petitione: scilicet consulatus Milonis: id est qua Milo consulatum petit: non modo: id est non solum omni contentione: scilicet verborum: sed etiam omni dimicatione, id est concertatione, qualis est armorum, scriberem plura. ⸢ Nunc quia ita est quod rem omnem nosti, commendo tibi omnem rem atque causam, & me totum commendo: atque trado, id est tibi dedo. habeto: id est firmiter teneto hoc vnum sic, si ego impetrauero hanc vnam rem a te, me debiturum sup. esse tibi. plusquam ipsi Miloni. ⸢ Non enim mea salus fuit mihi tam chara, in qua sum adiutus præcipue ab illo, scilicet Milone, quam: id est quantum, pietas: scilicet mea, in referenda gratia erit iucunda, id est delectabilis sup. mihi. ⸢ Autem pro sed, ego confido me posse assequi, id est obtinere, eam scilicet pietatem in Milonem, studio, id est annixu & fauore tui vnius: id est solius.

NVBER. Sera gra. post finitũ tps magſatus, quem Curi. geſſerat in Aſia. reuerſus Romã creatus eſt Tri. ple. cui Ci. ex Cilicia ſcribens, primũ excuſat ſe de ſera gratulatione huius dignitatis. Deinde ei gratulaꝛ, & ſimul hortaꝛ, vt prudentia ſua ita ſe regat, ne alioꝝ cõſiliis auferaꝛ. intelligebat. n. Ci. Curi. a Cæ. ſolicitari in ptes ſuas: quẽ vt diximus: ære alie no oppſſum tãdẽ adegit. Itaq nũc Ci. eũ laudans hortaꝛ: vt ſit fortis & cõſtãs in tuẽda rep. & cũ ſit ſapientiſſimus ita vt aliis poſſit cõſulere, multo melius dicit eũ poſſe cõſulere ſibi ipſi. Poſtea Cice. dolet ꝙ nõ ſit Romæ, vt poſſet aut ſpectare q̃ pclara a Curiõe geruñ, aut & eũ cõſilio iuuare. poſtremo rogat eũ, vt det opam ne tps puinciæ ei progeꝛ: quemadmodũ dicit ſe eũ rogaſſe Romæ corã. ¶ Sera. tarda. ¶ Gratulatio,

Gratulatio
Gratulor

eſt gaudiũ ex aliena felicitate: alii vero p actiõe grãꝝ ponũt, & gratulari p agere grãs. Teren. Deſine mulier gratulando deos obtundere. ¶ Prætermiſſa. ad tps omiſſa. ¶ Abſum. qa Cilicia pcul abeſt ab vrbe Roma, & eſt excuſatio ſeræ gratulationis. ¶ Sero audeo q̃ Romæ fiũt pp lõginq̃tatẽ locoꝝ & itineꝝ difficultatẽ. ¶ Sed tibi. dicit ſe nũc facere qđ diſtulit, vt gratuleꝛ Ci. de tribunatu adepto. ¶ Exopto: votis & pcibus expoſco. ¶ Iſte. tuus. ¶ Sẽpiternæ laudi. vt ita eũ geras, vt conſequare ſempiternã laudẽ. ¶ Gubernes. tractũ vt diximus ſupra ab eo, qa nauẽ regit. ¶ Moderere. cũ mõ & ratione regas. ¶ Alioꝝ cõſilia. neminẽ noiat: ſed latẽter ſignificat Cæſa. q nitebaꝛ Curionẽ in partes ſuas, vt diximus: trahere. ¶ Auferant. abducant a recto pposito, & ſententia defendendæ reipub. ¶ Suadere. conſulere. ¶ Labere. penultima pducta. i. errabis, & eſt trãſlatio. ¶ Audies te. auſcultabis tibi: & conſilium tuum ſequi volueris: nam audire præcepta alicuius dicimur, cum eis paremus. ¶ Temere. ſine cauſa. ¶ Cui. quali. q. d. ſapientiſſimo & conſtantiſſimo ciui.

M. T. C. Procos. C. Curioni Trib. Ple. S. P. D. 6

Sera gratulatio reprehẽdi nõ ſolet, pſertim ſi nulla negligẽtia pretermiſſa eſt. Longe. n. abſum: audio ſero. ſed & tibi gratulor: &, vt ſempiternæ laudi tibi ſit iſte tribunatus, exopto: teq hortor, vt omnia gubernes, & moderere prudẽtia tua, ne te auferãt aliorum cõſilia. Nemo eſt, qui ſapientius tibi ſuadere poſſit te ipſo. nunq̃ labere, ſi te audies. non ſcribo hoc temere. cui ſcribam video.

PHI. Sera gratulatio. congratulaꝛ Curioni: ꝙ ex Aſia reuerſus tribunatũ conſecutus ſit, quem magiſtratũ adiiſſe & factum Cæ. inimicũ Appianus ſcriptũ reliq̃t. Sed eũ tandem ære alieno oppſſum Cæ. in ſuas ptes adduxit: vt ante diximus. Hortaturq Curio. ad ſuſcipiendã reip. defenſionem: & p paucos intelligat eſſe Romç: q ſaluã rẽp. velint. adhibeat in conſiliũ neminẽ: ſed ſe ſolũ audiat: ſibi obtẽperet: ſuũ dũtaxat cõſiliũ ſequaꝛ. Inde dicit ſe dolere ꝙ abeſt ab vrbe, & ſpectare nõ põt q̃ ab eo geruñ in rep. Poſtremo rẽ ſuã Curioni cõmẽdat: ne ſibi in Cilicia progeꝛ imperiũ. Erat aũt tũ Ci. cũ has ad eũ lr̃as ſcriberet, in Cilicia pcõſul, Curio Romæ Tri. ple. Ex quo vidẽdũ in primis cuiuſmodi magſatus iſti fuerit.

Proconſules

Proconſules erãt, q cũ ptãte cõſulari: extra ordinẽ in puincias belli gerendi cã mittebaꝛ, & eandẽ ppemodũ ptãtẽ hñbãt: quã cõſules: niſi ꝙ. vi. tm̃ lictores ſecũ ducebãt, illi. xii. Et ſiq̃dẽ is aliq̃ occupatus cã: ad puinciã ſibi traditã accedere, aut ibi adeſſe nequiuiſſet: legatũ ſubrogabat, q ppemodũ parẽ pcõſuli ptãtem gerebat. Res. n. grauiores adminiſtrare negbat: q̃ pcõſuli pcurandæ deferebãt. Procõſularis vero dignitas fuit primum eo tpe: vt arbitror inſtituta, quo Poſthumus Albus. & Sp. Fuſcus cõſulatũ gerebãt, quoꝝ alter aduerſus Equos bellũ gerẽs obſeſſus eſt, alter in vrbe remãſerat, & is vt collegæ ferret auxiliũ. T. Quinctũ pcõſulẽ creauit: añ ipm inuenio neminẽ. Hæc deinde ita diffuſa & obſeruari cœpta eſt, vt q conſules fuiſſent exacto eoꝝ offõ ſeq̃nti anno pcõſules remanerent: & ad diuerſas belli gerẽdi cã puincias mitterenꝛ.

Tria tribunorum gña

Tribunoꝝ tria ſunt gña: Celeꝝ, Militũ & Plebis. Tribuni celeꝝ. ccc. milites ad cõtinuũ & regis, & reip. pſidiũ ſub ſe habebant, quos primus olim Romulus ex quaq curia, quas ipſe. xxx. cõſtituerat. x. aſciuit, & his tres viros pfecit: eoſq qm̃ a tribubus elegerat, tribunos voluit appellari. Celeres vero a celeritate pleriq dictos exiſtimãt. Sũt q a Celere, q Remũ occiderat, & q primo his ordinibus a Romulo pfectus fuerat, appellatos putent. Tribuni vero militũ totius exercitus defenſores erãt, ne vis aliq̃ vel ſeditio inter milites orireꝛ. Et tres primũ ad poſtulationẽ plebis cõſtituti: q eãdẽ cũ cõſulibus habebant ptãtẽ, cũ bella ſeuirent: & ex plebe delectus fieret, ne grauiter ferret. Tres itaq̃ cõſtituti fuerũt. Sempronius Atratinus. L. Acti. & C. Cœlius viri patritii. M. Geni. & P. Curiatio. coſſ. Añ hos tñ tri. pl. erãt: q aduerſus oẽm Senatũ plebẽ defenderent. Iſtoꝝ vero creandoꝝ cauſa initio fuit ſeceſſio ple. a patribus in montẽ ſacꝝ facta, q tertio lapide diſtat ab vrbe. Fuit & Menenii Agrippæ diligentia hac conditione reuocata, vt plebeios magiſtratus in vrbe haberet. Tunc duo creati ſunt Tri. pl. Aulo Virginio: &. T. Vetulio coſſ. Additi deinde fuerũt tres alii. T. Quintio & Appio Claudio coſs. Demũ. v. alii. Q. Minutio: &. M. Hora. Puluillo coſs. quoꝝ q̃dem tribunoꝝ tanta erat authoritas: vt oia Senatus decreta irrita tenerenꝛ, niſi p eos approbata: ipſoruq ſignata ſigillo fuiſſent. Veꝝ q̃ & q̃ta fuerit tribunoꝝ potẽtia. A. G. Labeonis ſnia, atq Varronis oñdit: qđ in eo legere poteris. ¶ Sera gra. quãdã excuſationẽ pmittit: qm̃ aliquãtulũ tardus in gratulando fuiſſe videbaꝛ. ¶ Sera. trada. Martia. Nil facis: & ſeꝝ eſt aliũ mihi q̃rere regem. ¶ Longe abſum. multũ. n. diſtat ab

Sera
Serotinus
Grator
Gratulor

vrbe Ro. Cilicia: in qua tũc Ci. pconſul. ¶ Audio ſero. q̃ Romæ geruñ, hoc eſt tarde. Nec tu dicas bonũ ſero p bona veſpera: id. n. nuſq̃ lectũ eſt: tametſi non ſolũ tarde ſignificet: ſed poſt ſolis occaſum: vñ ſerotinus. ¶ Sed tibi. Nunc ſe gratulari dicit: q longinq̃tas locoꝝ abſtulerat. ¶ Gratulor. Gratari & gratulari ſignificatione non differũt, ſed ſtilo. Gratari. n. poetaꝝ eſt: & hiſtoricoꝝ: Gratulari vero oratoꝝ: ſignificãtq verbis oſtendere te gaudere alicuius felicitate apud eum, qui felix eſt: & datiuũ volũt: vt Gratare ſorori, & tibi Gratulor ad nos ipſos iterdũ referri pt ob aliq̃ felicitatẽ nr̃am, vt ſi dicimus, Gratulor ſcriptis meis. ¶ Sempiternæ. nunq̃ pituræ. Sempiternũ diis damus, Perpetuũ hoibus. ¶ Moderere. cũ mõ

Sẽpiternũ
Perpetuũ

regas & rõne. ¶ Prudentia. q̃ eſt reꝝ bonaꝝ & malaꝝ p oẽ tps ſcientia. ¶ Ne te auferant. in eoꝝ ſniam ducant, defenſionẽ reip. deferendo, & hoc pp Cæ. dixit, q eũ in ptes ſuas adducere conabaꝛ: qđ tandem fecit. Aufero ex ab & fero: &. b. in. u. mutaꝛ. ¶ Laberis. in errorem cades: accentũ in penultima. μεταφορικως dixit. ¶ Temere. ſtulte: ſine cã. ¶ Si te audies. ſi tuum conſilium ſequeris. ¶ Cui ſcribam video. q. d. ſe videri ad prudentiſſimum virum ſcribere. Emphaſis eſt.

ASCEN. Sera gratulatio quo tempore Curio Romam redierat: & tribunus plebis creatus fuerat: Cicero Ciliciam prouinciam regebat: e qua cum audiſſet tandem Curionis ſucceſſum: gratulatur ei: purgans tarditatem gratulationis, & ſimul adhortans: ne quorumuis conſiliis ab reipub. ſtudio auferatur: in qua re tacite Cæſarem notabat. demum rogãt, vt Curio faciat ne ſibi prouincia prolongetur. Ordo eſt. Gratulatio de bono alterius: ſera, id eſt licet tarda: non ſolet reprehendi præſertim, id eſt hoc præaſſerto: ſi ſupple gratulatio: nulla. i. non vlla: non eſt prætermiſſa vlla negligentia: id eſt per vllam negligentiam: ſubaudi qualis eſt noſtra. ¶ Enim. i. quia: ego abſum, ſcilicet ab vrbe longe: vtpote in Cilicia, audio, ſcilicet quæ illic gerantur ſero. i. tarde: aliquando ſero eſt nimis tarde. ¶ Sed licet. ſero: o Curio ego & gratulor tibi: & exopto vt iſte tribunatur ſit tibi ſempiternæ laudi. i. ad perpetuam laudem. ¶ Et hortor te, vt gubernes omnia: & ſup. vt moderere. i. temperes omni prudentia tua: ne conſilia alioꝝ: pſertim Cæ. & Pom. auferant te. i. a recto tramite iuſtitiæ & curæ reip. ¶ Nemo eſt, qui poſſit ſuadere tibi ſapiẽtius te ipſo. i. q̃ tu ipſe. ¶ Tu nunq̃ labere. i. cades in errorem aut turpe facinus: ſi audies te. i. ſequeris iudiciũ tuũ. ¶ Ego nõ ſcribo hoc temere. i. inconſulte video. i. animaduerto cui ſcribam.

Animum

¶ ANIMVM. fortem, & ſtudioſum libertatis. ¶ Conſiliũ. prudẽtiã. ¶ Timide. qa dixit noui aíum tuũ: eſt. n. timiditas cõtraria fortitudini. ¶ Stulte. pp id qđ dixit noui ꝯſiliũ: qa ſtultitia ẽ ꝯtraria prudẽtiæ. ¶ Sẽties. iudicabis. ¶ Recta. ho neſta: nã rectũ dr̃, qđ cum offõ ſitude & honeſtũ dr̃. ¶ Quod. qa. ¶ Incideris, caſu veneris. ¶ Sed ve. i. iudicio & certa ſnia veneris: nã incidere eſt caſu incurrere & venire: vt incidi in latrones, incidi in magnã ꝑturbationẽ reip. ¶ Iudicio. i. certa ſnia: ꝯſulto. ¶ Non caſu. nõ inconſyderate. nõ fortuito. ¶ Cõtuliſti trib. in ip. diſcr. i. voluiſti eſſe tribunus in ipſo pericu lo reſp. ¶ Diſcrimẽ. nunc periculũ, alias experiẽtia ſignãt & differentiam. ¶ Rerum imperii & ſtatus Romani, vt Virgil. ii. æneí. Poſtq̃ res Aſiæ. ¶ Cõtuliſti. ꝯtuliſti: detuliſti. ¶ Vis

Huber
Timidi-tas
Rectum
Incidere

noui animũ, noui conſiliũ tuũ, non vereor neqđ timi de, neqđ ſtulte facias, ſi ea defendes, quæ ipſe recta eẽ ſenties. Quod in id R.P. tẽps nõ incideris, ſed veneris, (iudicio enĩ tuo, nõ caſu in ipſum diſcrimine rerũ cõ tuliſti tribunatũ tuũ) pfecto vides, quanta vis in R.P. temporũ ſit, q̃ta varietas rerũ, q̃ incerti exitus, q̃ flexi biles hoĩum volũtates: qđ inſidiarum, qđ vanitatis in uita nõ dubito, qn cogites. ſed amabo te, cura, & cogi ta, nihil noui, ſed illud idem, qđ initio ſcripſi. tecum lo quere. te adhibe in cõſilium. te audi. tibi obtempera. alteri q melius dare cõſiliũ poſſit, q̃ tu, nõ facile inue niri poteſt: tibi vero ipſi certe nemo melius dabit. Dii immortales, cur ego non adſum vel ſpectator laudũ tuarum, uel particeps, uel ſocius, vel miniſter cõſilio rum? tametſi hoc minime tibi deeſt: ſed tamen efficeret magnitudo, & vis amoris mei, conſilio te vt poſ ſem iuuare. Scribã ad te plura alias. paucis enim die bus eram miſſurus domeſticos tabellarios: vt qm̃ ſa ne feliciter, & ex mea ſentẽtia R.P. geſſimus, unis lite ris totius æſtatis res geſtas ad ſenatũ perſcriberem.

tẽporũ. impetus & violẽtia tẽporũ: tpa aũt p ꝯdõne tempo rum ponunẽ. vt Cic. o mores, o tpa. ¶ Varietas. diuerſitas: alii. n. gaudẽt iſto ſtatu: alii dolẽt. ¶ Incerti. ignorati dubii. ¶ Inſidiarũ. fraudũ: ꝓditionũ: vt Accipe nũc Danaũ inſidias. ¶ Vanitatis. mẽdaciorũ: & infidelitatis: nã vt inqt. A. Gel. vani ſunt, nõ vt vulgo deſipiẽtes, & hebetes, aut inepti, ſed vt veterũ doctiſſimi dñt: mẽdaces & infidi: & Nonius inſi dioſos & ſubdolos dici oñdit. ¶ Amabo. blãdiẽtis eſt pti cula comicis valde familiaris. ¶ Initio. h[9] epl'æ: repetit autẽ eandẽ ſniam diuerſis verbis. ¶ Tecũ lo. idẽ eſt qđ ſupra. Ne mo eſt q ſuadere tibi prudẽti[9] poſſit &c. ¶ Obtpa. obſerua. ¶ Tibi. tuo iudicio. ¶ Alteri. i. alii. ¶ Tibi. argumentũ a mi nori ad maius: vt qui aliis cõſulere ſciat: ſe multo melius cõ ſulat. ¶ Dabit. cõſilium. ¶ Dii immortales. exclamatio ꝑ ma gno deſyderio Curionis. ¶ Non adſum. ¶ Romæ. ¶ Specta tor. inſpectator, cognitor, ſpectamus. n. quæ ſunt volupta ti: vñ & ſpectacula laudum: virtutum: vel re vera cõmenda tionũ, quas ex tribunatu tuo adipiſceris. ¶ Particeps. cõica tor, vel paſſiue. i. cui tu participares ꝯſilia tua. ¶ Socius. in laboribus. ¶ Miniſter. ſuggeſtor. ¶ Hoc. ſ. hẽre cõſilia. ¶ Mini me. deeſt, qa per te multũ ſapis. ¶ Vis. vehemẽtia, poteſtas. ¶ Iuuare. auxilio eſſe. ¶ Conſilio. meo. ¶ Alias. alio tempore. ¶ Paucis diebus. i. intra paucos dies. ¶ Domeſticos. ꝓprios meos: nam erant tabellarii publici. ¶ Tabellarios. nuncios: qui literas deferũt a tabellis ferẽdis. ¶ Vt qm̃. ordo eſt, vt vnis lr̃is res geſtas totius æſtatis ad ſenatũ pſcriberẽ: qm̃ ſane fe liciter &c. ¶ Feliciter. pſpere: qa victoriã habuerat aduerſus Parthos. ¶ Ex mea ſnia. ſm vota & optata mea. ¶ Geſſimus. in hac prouincia. ¶ Vnis literis. vna epiſtola. ¶ Totius æſtatis. quas vna æſtate geſſi: tunc enim tempus eſt gerendi belli.

Temporã
Vanitas
Vani
Spectacl'a

¶ NOVI aíum. ſ. magnificum. laudẽ, & gl'iam appetentẽ: & libertatis amãtiſſimum. ¶ Noui cõ. eſſe ſaniſſimum & reip. profuturum, quod ex aío tuo naſcit̃. ¶ Timide. ad aíum refert̃: timor. n. eſt contra magnanimitatẽ. ¶ Stulte. ad cõ ſilium: ſpẽs eſt malitiæ. nã ſtultitia eſt prudẽtiæ ꝯtraria, ex qua naſcit̃ ꝯſiliũ. ¶ Senties. cenſebis. ¶ Nõ incide. ſed veneris. Vnũ in caſu & fortuna, alterũ in iudicio, & ꝯſilio poſitum eſt. ¶ Iudicio. conſilio: conſulto, & dedita opa. ¶ Caſu. fortuito. ¶ Di ſcrimen re. periculum reip. vt eã defenderet. nam res ꝓ ſtatu reip. poſuit: vt Res agamẽnonias: victriciaq; arma ſecutus. Vir. ꝑ tot diſcrimina rerum. al's dr̃iam ſignãt. Virg. Tros: Tyriusq; mihi nullo diſcrimine ager̃. ¶ Contuliſti. conieciſti. ¶ Tribunatũ tuũ, ꝙ tribunus eẽ voluiſti: cũ tãto periculo reſp. laboret. ¶ Tẽporũ. ꝑturbationũ. ¶ Quid inſi. qm̃ nulq̃ tu ta fides: numero tñ multitudinis inſidias dicimus: & fraudes atq; ꝓditiones ſignãt. ¶ Quid va. refert̃. n. vanitas ad fin gẽda mẽdacia, & pfidiã: & differt a ſtoliditate, cuius rei meminit Apollinaris, authore Nigidio, apud Gelliũ his verbis. Vanos proprie dici noui: vt vulgus dicit: deſipientes, hebetes: aut ineptos: ſed vt veterum doctiſſimi dixiſſent, menda ces, & infidos: & leuia inaniaq; pro grauibus & veris aſtutiſſime cõponẽtes. Stolidos aũt vocari nõ tã ſtultos: & ex cordes: q̃ tetros: & moleſtos & illepidos, quos græci μωχϑηροὺς καὶ βδελυροὺς dñt. ¶ Quin. ꝙ nõ: vt Quin vatẽ inſaniã aſpicias. Al's qn ꝑ imo ẽt, aut atq; ẽt, vt qn aſpa Iuno. Interdũ ꝓ cur nõ. Vir. Quin tu aliqd ſaltẽ poti[9], quorũ idiget vſus Vimi nib[9] molliq; paras detexere iũco: & idictiuo iungit̃ tã in pſa orone q̃ verſu. Fab. Quin tu potius amittis iuuenis cõli li rõnẽ. ¶ Amabo. aduerbiũ blãdiẽtis eſt & i añpenultia hẽt accẽtũ. Ter. Dic amabo. ¶ Cura & cogita. ipantis verba: nã cura & cogitatõe: vt qdã legũt. ¶ Nihil noui. nolo. inqt, aliqd noui cogites, aut cures. ¶ Sed illud idẽ, qđ initio ſcripſi. ſ. ne te. auferãt aliorũ ꝯſilia, & hmõi ſupius dicta. ¶ Tecũ loq̃re. eundẽ ſenſum cũ ſuperiorib[9] per diuerſa verba. ¶ Cõſiliũ. qa nemo ita fauebat reip. vt ipſe Curio. ¶ Spectator. q inſpicerẽ laudes tuas, q̃s ex tribunatu ꝯſequeris. Spectare. n. ad oĩa refert̃: ſed ꝓprie ad voluptatẽ ptinet: vñ ſpectacula nuncupant̃. ¶ Tametſi hoc tibi minime deeſt, qm̃ ꝑ te ſapis: & potes oĩa: & oẽs laudũ tuarũ ſpectatores eẽ poterũt. ¶ Tabellarios. lr̃arũ latores. In ceratis. n. tabulis ſcribebat antiqtas: vñ ta bellæ ꝓ lr̃is dicebant̃ & tabellæ ꝓ teſtõ. Iuue. Signatæ tabulæ dictũ feliciter. ¶ Ex mea ſnia. vt uolui. nã Parthos ſupa uerat. ¶ Remp. geſſimus. cõmodũ reip. fecimus, ad euitandã arrogantiã numero plurali eſt uſus. Tribus. n. modis plura li ꝓ ſingulari numero vti poſſumus. Ad magnificentiã ſtili Luca. Bella per æmathios pluſq̃ ciuilia cãpos Iusq; datũ ſce leri canimus. Ad exprimẽdã indignationẽ. Vir. Moriemur inultæ: Sed moriamur ait. Et ad humilitatẽ oñdẽdam. Ci. Non ſpe moti verſimus ad ſcribendum. ¶ Vnis. noĩbus adhæreſcit plurali numero tñmodo declinatis: vt arma: literæ. ¶ Res geſtas. in adminiſtratione magiſtratus: & ad remp. pertinentibus: in q; rebus publicis, ac maiorib[9], & ad plurimos etiam ſpectantibus & maxime in re militari res geſtas dicimus. ¶ Totius æſtatis. quas tota æſtate geſſeram.

Phi.
Timor
Vanus
Stolidu
Specto
Spectacu lum
Tabellæ
Res geſt

¶ Ego noui aíum: & noui ꝯſiliũ tuũ, nõ vereor ne facias qđ. i. aliqd timide. ſ. ne pecces ꝑ timorẽ: vt faciũt q ſciũt: qđ fa ciẽdũ ſit, ſed faciũt qđ potẽtiorib[9] placet: & ſup. ne facias qđ. i. aliqd ſtulte, vt faciũt iprudẽtes, q cũ bñfacere velint ne ſciunt: ſi defendes ea, q̃ ipſe. i. tu ſenties eſſe recta. ¶ Tu vides pfecto ꝙ nõ incideris. ſ. caſu fortuito, in id. ſ. tã turbulẽtum tẽps reip. cũ. ſ. reſp. eſt in piculo ne opprimat̃. ſed veneris. i. ſpõte te imiſeris. Enĩ ꝓ qa: tu ꝯtuliſti tribunatũ tuũ, in ipm̃ di ſcrimẽ. i. piculũ rerũ, in quo. ſ. diſcernit̃ qs rerũ potiat̃, iudicio tuo. i. dedita opa, nõ caſu. ¶ Ego nõ dubito qn cogites, q̃ta uis. i. violẽtia aut prãs rporũ. ſ. piculoſorũ, cũ reſp. ad paucorũ gubernationẽ lapſura videat̃, & q̃ta varietas rerũ ſup. ſit, q̃ . i. q̃tũ icerti exit[9], q̃. ſ. q̃tũ flexibiles. i. mutabiles ſup. ſint volũtates oĩum. qđ inſidiarũ & qđ vanitatis. i. mẽdacii & falſita tis ſup. ſit in vita. ſ. humana, aut eorũ, quos ipſe nouit. Sed amabo te, blãdiẽdi verbũ: qđ tum caſum tegat, licet blãde po

Ascen
Amabo

natur verbũ manet, & accẽtũ suũ retinet, cura & cogita nihil noui. sed illud idẽ, qđ scripsi initio. ¶ Loq̃re tecũ. i. cũ iudi-cio tuo, adhibe te in ꝯsiliũ, audi te. i. obedi tibi, obtpa. i. acqesce tibi, sup. aliqs q possit melius q̃ tu dare ꝯsiliũ alteri, nõ põt inueniri facile vero. i. sed, certe nemo dabit tibi meli⁹. s. ꝯsiliũ, repere q̃ tu. ¶ Di. i. o dii imortales, cur ego nõ adsium. ¶ Vel spectator laudũ tuaꝝ: vel pńceps: vel socius: vel minister ꝯsilioꝝ, tametsi. i. q̃q̃: hoc. s. hr̃e ministrum ꝯsiliorum: minime deest tibi, sed tñ. i. nihilomin⁹, magnitudo & vis. i. abũdãtia amoris mei efficeret, vt possem iuuare te ꝯsilio. ¶ Ego scribam alias. i. alio tpe: plura ad te: enim. i. quia: sup. cum hæc scriberẽ: missurus erã: paucis diebus. s. post hoc est post paucos dies. tabellarios domesticos. i. qui perferũt tabellas, & literas domesticas: nõ publicas, vr qm̃ gessimus rẽpub. sane. i. multum feliciter: & ex sententia mea. i. ex voto meo, perscriberem ad senatum res gestas totius æstatis vnis literis.

HVBER.

De sacerdotio tuo q̃tá curã adhibuerim, q̃q̃ difficili i re, atq̃ cã, cognosces ex iis lr̃is, quas Thrasoni liberto tuo dedi. Te mi Curio p tua incredibili in me bñuolẽtia, meaq̃ itẽ in te singulari, rogo, atq̃ oro, ne patiare mihi qcq̃ ad hãc ꝓuicialẽ molestiã ipis ꝓrogari: pñs tecũ egi, cũ te Trib. pl. isto anno fore nõ putarẽ: itẽq̃ petiui sæplus p lr̃as, sed tũ q̃si a senatore nobilissimo, & adolescente gratiosissimo, nũc a Trib. pl. & a Curione Trib. nõ vt decernat aliqd noui, qđ solet eẽ difficilius, sed vt nequid noui decernat: & vt S. C. & leges defendas: eaq̃ mihi cõditio maneat, qua ꝓfectus sum, hoc te vehemẽter etiam, atq̃ etiam rogo. Vale.

Sacerdo-tes ¶ DE sacerdo. sacerdotes oẽs a sacris dcĩ, vt voluit Varro. Erãt aũt sacerdotũ varia gñã: alii. n. põtifices a posse & facere, ſm Scæuolã dictũ: vel, vt maluit Varro. a põte: quia sublicius pons ab his factus primũ & restitutus sæpe, erant aũt & maximi pontifices & minores: põtificibus vero, t este Macro, erat ꝑmissas potestas memoria reꝝ gestaꝝ in tabulas cõferendi: & hos annales appellant maximos: quasi a põtificibus maximis factos: vnde & Virg. ait ex ꝑsona Aeneç Põtificis maximi. Et vacet annales nr̃oꝝ audire laboꝝ: ex aliis sacerdotibus alii appellant flamines, diales alii. Martiales: & deniq̃ ab eo deoꝝ cui essent sacrati nomẽ accipiebãt. Igit Curio aliqđ sacerdotiũ opa & fauore Cic. de quo nũc scri. Ci. se multũ laborasse. ¶ Difficili. qa fortasse multos aduersantes haberet. ¶ Mi Cur. incipit ei blãdiri. ¶ Incredibili. maxia. ¶ Singulari. egregia & incõparabili. ¶ Oro. plus est i sensu: q̃ rogo. ¶ Ne patiare. ne sinas: ne pmittas. ¶ Moleprou. quã in hac ꝓuincia capio. Oñdit. n. se inuitũ illic esse. ¶ Prorogari. i. differri. Egi te. rogaui te, locutus sum tecum. ¶ Pñs. corã: cũ essem Romæ. ¶ Sed tñ. oñdit hanc suã petitionẽ maiorẽ hr̃e vim debere: qa an petiuerat a Cu. tanq̃ senatore solũ, nunc vero a Cu. ẽt trib. ¶ Fore. qa nõdũ erat facta mẽtio aliq̃ de tribunatu suo. ¶ Adolescẽte. iuuene. ¶ Gratiosissimo, valde grato & accepto. ¶ A tr. pl. q. d. a magĩatu, q nũc p te ipm potes: qđ ante p alios erat faciendũ, & primo gñaliter dixit: a tribuno pp supradictã cãm, q plus hr̃et authoritatis q̃ ante, deinde subdit. ¶ Et a Cu. q. d. q totus es meus, quẽ nihil mihi negare decet, & q poteris q̃tũ voles. Magna. n. vis est in noie ꝓprio. q. d. non a quouis tribuno hoc peto, sed ab eo, q põt. ¶ Nõ. subaudi peto. ¶ Aliqd no. i. p̃ hoc meo ꝓcõsulatu: vel impio. ¶ Quod. decernere aliqd noui. ¶ Difficilius. qa difficilius aliqd noui deliberat p aliquo in mgĩatu: q̃ seruat id, qđ fuerat ei ꝓmissum. ¶ Sed. s. peto. ¶ Vt ne prone. i. vt nõ. ¶ Decernat qđ noui. i. vt senatus nihil oĩno decernat de hoc meo impio: nisi vt q̃ ꝯdõne ꝓfectus sum in ꝓuĩciã: eadẽ mihi seruet: qđ declarat dicẽs. ¶ Sed. peto. ¶ Senatuscõsultũ. quo mihi decreta fuerat ꝓuincia tm̃ in annũ. Et leges. qbus caueẽ, vt finito anno mgĩatui deẽ successor. ¶ Cõditio. ꝯuentio: ea. n. ꝯditione ierat in ꝓuincia, vt post annũ inde discederet. ¶ Maneat. ꝯstet: seruet: vt Virg. Aeneidos. ii. Tu mõ promissis maneas. i. nõ discedas a promissis.

Oro
Rogo

PHI. ¶ DE sac. tuo hãc sacerdotii dignitatẽ Curio affectabat: p ea vero impetrãda Ci. nõ mediocriter laborauit. Ex pñb⁹. n. vt de huius dignitatis origine aliqd dicamus. Numa secũdus a Romulo Martiũ M. Fa. Põtificẽ primũ elegit, eiq̃ sacra, vt ingt Liu. oĩa exscripta, exsignataq̃ attribuit. Quatuor exinde ex gẽte patricia: & totidẽ ex plebeia põtifices cõstituti sunt, quoꝝ vnus dicebat maximus, q solus tẽplo Vestæ palladiiq̃ custodiæ vna cũ sacerdote maxima p̃sidebat, & eius authoritate oĩa sacra regebant. Huic aũt sacroꝝ rex supposit⁹ erat, ne regis appellõne regiã dignitatẽ iuaderet, qb⁹ sacra primũ fuisse ꝯstituta manifestũ est: qđ tñ ne penitus ab hoĩum memoria extingueret: vn⁹ tm̃ sacerdos post reges exactos a rep. institur⁹ est, q rex sacroꝝ, sacrificulusq̃ diceret. Et qm̃ erãt varia sacerdotũ gña, Flamĩes: Diales: Martiales, Quirinales, Salii. Põtifices minores, Põtifices maximi, reges sacroꝝ, sacrificuli: & q ẽt Cybelles sacra facerẽt. q Galli dicebant: & qdã alii. Nõ ausim dicere qdnã sacerdotiũ ex iis oĩb⁹ Curio appetebat. satis est exponere qđ sacerdotiũ cupiebat, p quo Ci. adipiscẽdo diligẽter operã dedit. ¶ Difficili: pp cõpetitores. ¶ Te mi Curi. ad rẽ suã accedit, rogat qi Curionẽ, det opam, vt exacto tpe mgĩatus: quẽ tũc in Cilicia gerebat, ne sibi ꝓroget impiũ, sed ad ꝯstitutã diẽ redire possit in vrbẽ Ro. Libẽtius. n. manebat in vrbe sine mgĩatu: q̃ cũ mgĩatu extra vrbẽ, qđ & in ea demõstrauit ep̃la. Vrbẽ mi Rufe cole: & in ista luce viue. ¶ Mi Curio: suauitatẽ quãdã dicẽdi & vim amoris oñdimus qñ hmõi appellões iserimus. Mi Curio, mi Marcelle, mi Rufe. ¶ Molestiã: quã in hac ꝓuicia patior, cũ iuitus illic eẽt. ¶ Pñs, a minori ad maius. ¶ Prorogari, in lõgũ & vltra ꝯstitutũ tp̃s deduci. ¶ Sed tũ. s. egi tecũ, & locut⁹ sum de hac re mea, qm̃ nõ eras Trib. pleb. sed certe senator nobilissimus: & adolescẽs gratiosissimus. Nũc vero. cũ hęc eadẽ a te peto, es Tri. pl. q multo magis hãc rẽ mihi ꝯficere poteris. ¶ Nũc a tri. pl. oẽs codices, quos, ego hactenus vidi hũc locũ mẽdosum hñt, dicũtq̃ nũc a tyrãno Pu. Len. est aũt hoc modo legẽdũ. Nũc a Tri. pl. & a Curione tribuno, nec tyrãnus pto tribuno ponitur. ¶ Et a Curione tribuno. non diuersam personã dicit, sed eãdem, & sic dicit, a Curione tanq̃ ab eo, qui totus esset ipsius Ci. & ꝓprium nomẽ artificiose posuit in exaggeratione quadã, & tanq̃ ab eo trib. diceret hoc se petere, qui plurimũ posset in repub. ¶ Quod solet eẽ difficilius. vt aliqd noui, & p̃ter patriũ morẽ decernat, qđ tũc fieret, si tp̃s Ci. ꝓrogaret. ¶ Sed vt neqd noui decernat qđ a ꝯtrario sensu solet eẽ facilius: vt finito anno e ꝓuincia decedat. ¶ Vt senatusc. quo decretũ est p annũ hoc mihi. ¶ Et leges defendas. qbus caueẽ, neq̃ vltra ꝯstitutũ tp̃s in magĩatu manere possit. ¶ Qua ꝓfect⁹ sum. hac. n. cõditiõe & lege in ꝓuinciã iuerat, vt finito anno e ꝓuincia decederet. Legẽdũ sane ꝯdõ sine. c. Distat. n. ꝯdõ atq̃ ꝯdictio, a ꝯdicẽdo. n. ꝯdictio nascit, q̃ ꝓnũciationẽ q̃dã, & actionẽ sigñat: a ꝯdendo vero conditio deriuat, q̃ pro fortuna & forte, & q̃si electione: & ꝯuẽtione q̃dã accipit. Caue referas ad naturã. nã nõ moris est, sed fortũæ. Itaq̃ male dñt qdã bonæ, aut malæ ꝯdõnis quẽpiã, si ad naturã referũt. At si ad fortunã optime dicũt bonæ, aut malæ, paruæ, aut magna cõditionis hoiem vt aut paup sit, aut diues, & hmõi, q̃ fortunæ sunt, nõ naturæ, vt apud Liu. multis i locis legim⁹ ꝯdões pacis oblatis. In quo ẽt aiaduertendũ, q qui offerunt ꝯdõnẽ nunq̃ aliis verbis ferme q̃ istis vtunt: fero: pono, offero ꝯdõnem, qui vero ꝯdõnem accipiunt, nunq̃ alio verbo, q̃ accipio. Sic Teren. de Glycerio, accepit conditionem. Et Liuius, conditionem acceperunt. Verũ si mentis qualitatem significare voluerimus, non conditionẽ dicemus: sed naturã: aut ĩgenium, vt bonæ, aut malæ naturæ, benigni aut maligni ingenii adolescens. ¶ Manat. seruetur, firma sit.

Condítio
Cõdictio

ASCEN. ¶ TV cognosces ex iis lr̃is q̃s dedi. s. ad te Thrasoni liberto tuo, i. a te manumisso & libertate donato, q̃tã curã ego adhibuerim

tribuerim de sacerdotio tuo.i.qđ me intercessore cõsequi sperasti: & in q̃.i.q̃tum difficili re atq; cã.¶ Omĩ Curio:ego rogo atq; oro te:ꝑ tua icredibili bñuolentia in me:& ꝑ mea singulari bñuoletia in te, ne patiare quicq̃ tpis ꝓrogari.i. ꝓrogari & extẽdi mihi, ad hãc molestiam ꝓuincialẽ.i.regẽdæ ꝓuinciæ.¶ Ego pñs.i.cũ essem tecũ Romæ, cũ non putarẽ te fore.i.futuꝝ tribunũ plebis isto anno, egi tecũ, & petiui sæpiꝰ ꝑ lr̃as ita.i.vt nõ patiaris mihi ꝓuinciã ꝓrogari.¶ Sed petiui sup.tũ.i.tũc quasi a senatore.i.patricio nobilissimo, & adolescente ẽt g̃rosissimo.i.pleno maximæ g̃r̃æ.nũc sup.peto a tribuno ple.& a Curione.q.d.potẽtissimo & prudentissimo & amicissimo tribuno, non sup.peto vt aliqd noui decernaẽ.s.per senatuscõsultum, quod.s.decernere aliquid noui solet esse difficilius, sed vt neqd noui decernatur, qualis esset ꝓrogatio imperii:q̃ sine nouo decreto non fieret:vt defendas senatuscõsultũ & leges.s.vetãtes vltra præscriptum tempus ꝓuinciam tenere, & ea cõditio:qua profectus sum.s.vt expleto tempore legitimo redeam domum:maneat mihi.¶ Ego rogo te hoc vehementer:etiam atq; etiam.i.frequenter. Vt commentarii dicunt:sed nõ declarant, minus est in rogando q̃ in orando.¶ Rogare.n.est proprie disquirere an velis facere:& ita precari vt facias, si ita videaẽ. Orare vero est quasi oratorio more precari & implorare. Quia ergo parum est per se rogare, addit vehementer & etiam atq; etiam.

M.T.C.Procos.M.Cœlio.S.P.D.

QVid:tu me hoc tibi mandasse existimas, vt mihi gladiatorũ cõpositiões, vt vadimõia dilata, & Chresti compilationẽ mitteres & ea, q̃ nobis, cũ Romæ sumus, narrare nemo audeat? Vide quãtũ tibi meo iudicio tribuã (nec mehercule iniuria: πολιτικώτερον eni te adhuc neminẽ cognoui) ne illa qdem curo mihi scribas, quæ maximis in rebus R.P.geruntẽ quotidie: nisi quid ad me ipsum pertinebit. scribẽt alii. multi nũciabunt. ꝑferet multa ẽt ipse rumor. Quare ego nec p̃terita, nec præsentia abs te, sed vt ab hoie longe in posterum prospiciente futura expecto: vt ex tuis literis cum formam R.P.viderim, quale ædificium futurũ sit, scire possim. neq; tamen adhuc habeo, q̃ te accusem neque enim fuit, quod tu plus ꝓuidere posses, q̃ quiuis nostrum, in primisq; ego, qui cum Pompeio complureis dies nullis in aliis, nisi de R.P. sermonibus versatus sum:

HVBER.

QVid tu, Ci. in Ciliciam ꝓficiscens mãdauerat Cœlio Ruf. vt ad eũ de statu reip. sæpe scriberet, in quo vt et satisfaceret Cœlius scripserat q̃cunq; ẽt minutissima agebantur. Itaq; scribit nunc Ci. se non expectare ab eo quæ quotidie fiunt:q̃ a multis aliis scribi poterunt: sed expectare q̃ putanẽ futura tanq̃ ab hoie prudẽtissimo, & reip. peritissimo. Id aũt dicit Ci. q̃a iã multo añ olfaciebat discordiã ciuilẽ, dissensionẽ inter Cæ.& Põ. quo cũ dicit se multũ locutum, & ab eo secreta itellexisse de rep. q̃ lr̃is nõ sunt cõmittẽda:affirmat tñ eũ bñ de rep. sentire, hortaẽ itaq; Cœliũ vt ei adhæreat, & eũ sequaẽ. Postremo rogat ipm Cœliũ, vt det opam ne tp̃s ꝓuinciæ ei ꝓrogeẽ, q̃a cupiebat finito anno magratus Romã redire.¶ Quid.modus est familiariter corripiẽdi, & est sensus, cũ ego mãdaui tibi vt ad me sæpe scriberes:qđ existimas me mãdasse tibi, vt ẽt ea scriberes, q̃ priuata fiũt.¶ Quid.deest verbũ, & subaudiẽ uel dicis vel vides.¶ Mandasse.cõmissionẽ dedisse:nã mãdata ꝓprie verbis fiunt.¶ Cõpositiones.ꝓprie dixit, hoc est cõpatiões & cõiũctiões, nã alter cõtra alteꝝ gladioꝝ eligebaẽ, vt pares pugnarẽt, & illa talis cõparatio appellabaẽ cõpositio, q̃a videbaẽ ad cõparationẽ poni. Hora. in sermõibus Rupili & Persi par pugnat:vti non Cõpositꝰ melius cũ Bitho Bacchius.¶ Vadimonia.fideiussiones.¶ Dilata.a ꝓtore. Iuue.

Mandata

Compositio

Vador

Vadimonium

Vas

Differt vadimonia prætor. Vadari est fideiubere, inde vades fideiussores, vt voluit Festus, qui dantur in re capitali, inueniunẽ, tñ & pro cuiuslibet fideiussoribus.¶ Chresti raptoris cuiusdã nomen propriũ.¶ Compilatiões.furta:rapinas, a pilis telis Romanoꝝ.non aũt a pilis vellendis.q̃ dictio corripit primam syllabam:compilo aũt producit. Hora. in sermonibus. Ne meo Cõpilasse putes Crispini scrinia Lippi. Dicunẽ aũt cõpilare milites, qui occisis hostibus in bello tollunt insignia.¶ Mitteres.s.literis.¶ Et ea, quæ. non placet mihi, vt carpat hic Pom. Cæ.& Cras. q̃n in hac epistola laudaturus est Pom.¶ Audeat.ne fortasse offendat aliquẽ narrãdo ea, quæ sunt contra ius & honestũ.¶ Vide.pro audi, vel intellige:nam sensus sæpe ꝑ sensu poniẽ: vt video quãtum me ames:ꝑ intelligo & cognosco:dictũ est superius.¶ Quantum tribuã tibi. quãti te æstimem.¶ Iniuria.immerito.i.tibi tribuo multum.¶ πολιτικώτερον.i.ciuiliorẽ:est aũt cõparatiuum ꝭm formã græcam:q̃n & a dictione græca deduciẽ πολιτικος.i.ciuilis & ciuitatis peritus.¶ Nec il.dicit q̃ nolit ad se scribi.¶ Curo.cupio.¶ Nisi.q.i.nisi q̃ videbiẽ tãgere vel rẽ vel honorẽ meũ.¶ Nũciabunt.verbis.¶ Ipse rumor.fama ipsa q̃ nihil põt tacere.¶ Præterita nec p̃.q̃ quisq; nõ stultus facile põt intelligere.¶ Sed vt.i.sicut.¶ In posteꝝ.in futuꝝ.¶ Longe ꝓspiciente.valde ꝓuido & futura ẽt intelligẽte:qđ cõtingit solũ prudẽtissimis.¶ Expecto.desydero.¶ Formã. quasi designationẽ, trãslatio ab architectis, vt Ci.in.i.off. Formã qdẽ ipsam.M.fili & tanq̃ faciẽ honesti vides.¶ Viderim.cognouerim.¶ Aedificiũ.ꝑseuerat in trãslatione, & est sensus:vt cum viderim ex tuis lr̃is qualẽ opinionẽ habes de rep. possim cognoscere qualis sit futurus ipse status reip.¶ Nec tamen.more amici excusat eum:quod nihil adhuc de his rebus ad eũ scripserit.¶ Adhuc.hucusq;.¶ Fuit.aliquid.¶ Prouidere.prospicere:ante videre.¶ Quiuis.quilibet.¶ Nostrũ.mei & cæterorum ciuium Romanorum.¶ In pri.præsertim.¶ Ego.subaudi.q̃.vt sit quã ego.¶ Complures.i. multos, absolute.n.sine comparatione ponitur.¶ Versatus sum.assidue fui:nam versari est in aliqua re esse.

Versor

ASCEN.

QVid &c. Scribitur ad Cœlium Rufum, cui Cicero in Ciliciam proficiscens mandarat, vt sæpius ad se de republica scriberet, Cœlius autem ludicra rescripserat. Vnde Cicero.¶ Quid?modus est interrogãdi:existimas tu me mãdasse tibi hoc, vt mitteres mihi.s.in scriptis.compositiones.i.paria, nam pares fere componebantur ad certamen gladiatorum.s.in arena:& vadimonia.i.fideiussiones sistendi se aut alium in iudicio, dilata scilicet a prætore, & compilationem, id est furta:& spoliationem Chresti.id est rem, quam Chrestus fur notorius fecerit.¶ Et ea, quæ, cũ sumus Romæ nemo audeat narrare nobis, eo quod nimis vtilia sunt.¶ Vide quantum ego tribuam tibi meo iudicio, nec mehercule iniuria sup.tribui tibi tantum:enim.i.quia:ego neminem cognoui adhuc πολιτικώτερον politicoteron.i. ciuiliorem te: πολιτικος græce est ciuilis aut vrbanus:vnde fit comparatiuus πολιτικώτερος .i.ciuilior & vrbanior.¶ Ne qdẽ.i.non ẽt curo vt sup.scribas mihi illa, quæ geruntẽ quotidie in maximis rebꝰ reip. nisi qd.i.aliqd sup.eoꝝ ꝑtinebit ad me alii scribent.s.ea, multi nũciabunt sup.ea:& ipse rumor, qui incertũ hẽt authorẽ perferet ẽt multa.¶ Quare.i.quãobrẽ. ego nec expecto abs te nec p̃terita nec pñtia, sed futura, vt ab hoie prospiciente longe in futurũ:vt cum viderim ex tuis literis formam reip. possim scire, quale ædificium.i.qualis structura status eius, sit futurum.i.futura, aut futurus, vt metaphora ab ædificio, cuius conspecto fundamento facile summa perspicitur. Neq; tamen habeo adhuc quod.i.propter qđ ego accusem te.¶ Neq; enim fuit sup.aliquid quod, aut causa quod tu posses prouidere plus q̃ quis nostrum, & in primis .i.præcipue ego.i.q̃ ego qui versatus sum cum Pompeio complures dies in nullis aliis sermonibus nisi de republica, in sermonibus inquam eorum, quæ &c. sic exponit Vbertinus, potest etiam sic accipi,

HVBER. ¶QVAE.subaudi eorum:vt fit in sermonibus eorum.i.earum rerum.¶Quæ nec pñt scribi pp multitudinem: qa pene infinita locuti sumus.¶Nec scribēda sunt.qa arcana sunt:neq; lris diuulganda.¶Habeto.scito.¶Egregiū.optimum.¶Paratū.promptum:aio:audacia:& fortitudine.¶Consilio.prudētia.¶Prouidenda.pparanda.¶Da te hoi.sequere hoiem:& ei obsequere.¶Hoi.Pōpeio.¶Cōplectetur.accipiet,cū amore & charitate.¶Illi.Pom.¶Videntur.iudicantur.i.eosdē existimāt,& bonos,& malos ciues:quos ego bonos,& malos iudico.¶Ipsos decem.i.totos decem dies.¶Multum.sæpe p illos decē dies.¶Mecum.subaudi fuisset.¶Noster.amicus vtriusq;.¶Proficiscebar.discedebam.¶Inde.Athenis.¶Quintiles.Iulias.¶Pridie nonas.sexto die Iulii:qui est pridie nonas.¶Cū.qñ:quo tpe.¶Hoc literarum.has literas:hoc substātiue ponitur.¶Tum.maxime. ¶Nihil magis.cupio esse cōmendatū.¶Quā.subaudi hoc.¶Ne tps.spatiū tpis:admistratio.¶In eo.ne tps ꝓrogetur mihi.¶Oia sunt.oia astitui : qa nihil aliud peto:i mō id assequ potuero.¶Quod qu e res.ne ꝓrogetur tps.¶Qñ.quo tempore:an statim acceptis lris meis:an expectata opportunitate alius tpis & diei.¶Quomodo.q via,qua ratiōe.¶Per quos.quorum fauore & suffragio.¶Agēdum.tractandū.¶Tu.qui es sapientissimus: & es Romæ.¶Constitues.iudicabis:vel dispones.

quæ non possunt scribi,nec scribēda sunt. tantū habeto,ciuē egregiū esse Pōpeiū, & ad oia,quæ ꝓuidenda sunt in R.P.& aīo,& cōsilio paratū.quare da te homini.cōplectitur mihi crede.iam iidē illi & boni,& mali ciues videntur,qui nobis videri solent.Ego,cū Athenis decē ipsos dies fuissem, multūq; mecū Gallus nr Caninius:pficiscebar īde pridie Non.Quint.cū hoc ad te lrarū dedi. Tibi cū oia mea cōmēdatissima esse cupio,tum nihil magis,q ne tps nobis ꝓuinciæ ꝓrogetur.in eo mihi sunt oia: quod qñ,& quo modo,& p quos agendum sit,tu optime constitues. Vale.

ASCEN. ¶QVAE.i.quæ res habitę cū Pom.nec possunt scribi:qa multa sunt:& disceptādo sine diffinitione aliqua inter nos dicta : nec sunt scribēda.i.talia q debent scribi:eo q multa sæpe cum amicis fabulādo dicimus:q nolimus scriptis mandare.¶Tantūmodo habeto.i.p certo teneto:Pompeium esse ciuē egregium.i.nō vulgarē:sed excellēter laudabilē:& paratum:& aio.s.voluntate,& consilio.i.prudētia,ad oia q sunt ꝓuidēda in rep.¶Quare.i.quāobrē:da.i.accōmoda:aut dedere hoi.s.Pom.complectetur sup.te.i.te suscipiet:crede sup.id mihi.¶Illi iidem vīr iam nobis & boni:& mali ciues:q solent videri:hoc est illi boni:q solent videri boni:& illi mali q mali.¶Ego cū fuissem Athenis decem dies ipsos.s.qbus cū Pōpeio in sermonibus de rep.versatus sum:& Caius Caninius noster.s.amicus aut familiaris:fuisset multū.i.p multa parte tpis,pficiscebar.i.discedebā inde pridie nonas quintiles.i.quæ nunc sunt Iuliæ,cum.i.quo tempore: ego dedi .i.misi:ad te hoc literarū.i.has literas.Attende non recte scriptum fuisse Nonas Iulias,quia quo tēpore hæc scripta sunt nondum quintilis.i.Iulius:qui quintus a Martio:& Sextilis.i.Augustus:q sextus est ab eodem a Iulio & Augusto denominationem sumpserant.¶Cum.s.ita sit quod cupio:oia mea.s.negocia:esse cōmendatissima tibi:tum nihil magis.i.vehementius sup.cupio : q ne tempus prouinciæ.s.gubernādæ prorogetur.i.prolongetur & extendatur mihi:in eo.s.obtinendo:sunt mihi oia mea:sup.vota aut cōmoda:quod.s.curare ne prouincia prorogetur mihi:quando.i.quo tempore:& quomodo & per quos sit agendum:constitues.i.iudicabis & discernes optime.i.commodissime.

Quintilis & sextilis

5

M.T.C.Proc.M.Cel.Rufo Aedil.Cur. Des S.P.D.

PLurimū tibi,vt debeo gratulor,lætorq; cū pñti,tū ēt sperata tua dignitate, serius,nō negligētia mea,sed ignoratiōe rerū oium.in his.n.sum locis quo & pp lōginqtatē,& pp latrocinia tardissime oia pferuntur.& cū gratulor

HVB. PLurimū tibi.creatus erat Cœlius edilis curulis cōpetitore:vt qdam volunt:Attilio:quodā hoie & glorioso iactatore:q añ repulsam ædilitatis iactauerat se habere quosdam iuuenes gratiosos:quorum suffragiis oia possit obtinere, q vellet i quos & tunc ēt iactabat. Itaq; primū Cice.gratulatur Cœlio, q factus sit ædilis, deinde agit ei gras:q dedisset ei quē posset ridere:nā scripserat Cœlius quæ solitus esset iactare cōpetitor suus Attilius:quē in petitione ædilitatis superasset:de quo tm̄ sentisse scribit Ci.vt pene videretur desipere.Postremo significat suum erga Cœlium amorem meritū & debitū.¶Præsenti ædilitate.¶Sperata.futura:qa postremū te ad maiora venturum spero.¶Serius:tardius:subaudi gratulor.¶Ignoratione rerum omniū.qui ignoro oia,quæ Romæ tam publica q priuata fiunt,pp longinquitatem locorum,vt subdit. ¶Quo.ad quæ loca.¶Tardissime.post multum tempus.¶Latrocinia.grassationes & pericula latronum,qui obsistent vias.

PHI. PLurimū tibi.Ci.Cœliū Rufum singulari bñuolētia cōplectebatur:& amicorum est rebus secundis amicorum gaudere,aduersis dolere:lętatur itaq; Ci.plurimū:atq; illi cōgratulatur:q ædilitatē Curulē ꝯsecutus sit:vel pſertim q in ea petenda.C.Attiliū cōpetitorē euicerat iactabūdum hoiem,q dicere solitus erat ois adolescētes Romanos hrē se: q in eo magistratu ꝯsequēdo suffragarentur.Agitq; ex hoc illi gras,q hoiem dederat,quē semp ridere posset,scripserat.n.Cœlius q Attilius iactare solebat:qbus Ci.risu emori quodāmō videbatur.singularē deinde suū amorē Ci.in Cœliū ostēdit.¶Dignitate.nūc ædilitatē itelligit,sed dignitas est:vt a Ci.diffinitur:alicuius honesta:& cultu:& honore digna authoritas:cuius vero pñtis eēt ædilitas:supius diximus.¶In iis.n.sum lo.in Cilicia.¶Quo.inq Ciliciā.¶Tard.post lōgū tpis spatiū.¶Propter la.q a violatoribus fiebāt:prius q Ci.ꝓuinciā igrederetur.Sed ingt Stra.q multa i Cilicia latrocinia exercebantur:vsi & pyratæ Cilices appellantur.Sed Cilices vt pyratæ fierēt:cā fuit Tryphō:& regū ignauia:qa tunc Ciliciæ ac Syriæ:ex successione impabit.Latrōes vero in bonā ptē accipiebāt antiqui: & p eis q ꝯducti militabant, a λατρεύω qd est colo,& seruio appellati.nūc añt p grassatoribus,& q in viis ex latere adoriuntur & grassantur,aut latēter,& ex occulto isidiantur.¶Perferunt.tā in simplici,q in cōposito multas id verbū signationes amplectitur.Est.n.ferre:portare,onerare,hre,pati,ꝯferre,disturbare,dicere,dare,exhibere,dirigere,ducere.In cōpositione vero p qlitate cōpositi signantiā sumit vt efferre:ad sepulchrū portare. Ter.Effert funus,& extra ferre.Liu.Omnia ex oppido efferunt.Differre,in longum trahere.Cic.In aliud tps differendū puto. Virg.Distulit.in seram cōmissa piacula mortem. & differentiā esse, vt murus & paries differūt,& hoc loco perferre significat portare,& denūciare.alibi vero tolerare,& pati.Ter.Oēs pferre:ac pati.& huiusmodi multa cū hoc verbo cōposita variam signationē accipiunt.¶Et cum gra. Cum & tum interdū significat quis,& tamen:vt hoc loco intelligendū puto,& alibi Ci.cum in oibus causis grauioribus.C.Cæsar initio dicendi commoueri soleam vehementer,q vel vsus:vel ætas mea videtur postulare:tum in hac ita me multa perturbant.

Dignitas

Pyratæ
Latrones
Fero
Efferre
Differre
Perferre
Cum & tū

ASCEN. PLurimū.Gratulatur Cœlio q ædilitatē cū explosione aduersarii assecutus sit:qd q i assentantur facit:sed pplexe,vnde obscurior ē epla.Ordo āt est.Ego gratulor primū tibi,vt debeo,& lætor.i.gaudeo cū pñti dignitate tua,qa ædilitatē assecutus es,tū ēt spata:qa spat reliquos,magratus cū suo tpe assecutum:aut sperata a nobis priusq obuenisset:gratulor inq serius,i.tardius q deceat,aut aliquātulū tarde:nō negligētia mea,sed ignoratione rerum oium,s.quæ geruntur

Romæ

Romæ.⸿Ego.n.sum in his locis,quo.i.ad quæ oia perferunt̃ tardissime,&.i.pariter,pp longinquitatem,&.i.pariter, propter latrocinia.i.impedimenta & pericula,pp latrones,& obsessores viaꝝ.⸿Et cum.s.ita sit ꝙ gratulor.

Ago

HVBERT.

⸿TVM vero:maxime ꝑter gratulationẽ.⸿Quibus verbis:qua oratione.⸿Gratias agã,quia hanc rem sibi adeo gratã ostendit,vt se ei obligatũ existimet.⸿Ita factus:ita ↄsecutus quod volebas.⸿Semper:quia habebimus illũ,de quo scri/bis:perpetuã risus & ioci causam & materiã.⸿Audiui:inanem iactantiã hominis.⸿Ille ip.fa.s.repsentaui il'ũ & factus sicut ille.⸿Scis.q.d.non vult aperte nominare.⸿Egi.repræsentaui,finxi,verbum comicum.⸿Iactitat:ostẽtat, inanit et laudat.

tum vero quibus verbis tibi gratias agam,non repe/rio,qd ita factum sit,vt dederis nobis, quẽadmodum scripseras ad me,quem semper ridere possemus.Itaꝗ cum primũ audiui,ego ille ipse factus sum.scis quem dicã,egiꝗ omneis illos adolescenteis,quos ille iactita/bat,difficile est loqui.te aũt cõtẽplans absentẽ,& qua si tecum corã loquerer,nõ ædepol quãtã egeris rem, neꝗ quãtum facinus feceris,sed quia ꝑter opinionẽ id mihi acciderat,referebam me ad illud.Incredibile hoc factũ obiicit̃,repẽte vero incessi oibus lætitiis, in quo cum obiurgaret:ꝙ nimio gaudio pene desipe/rem,ita me defendebã, Ego voluptatẽ habui nimiã.

⸿Adolescẽtes:iuuenes.⸿Difficile est lo.ne intelliga tur ab oibus.⸿Contẽplans:cõsyderans.⸿Absentẽ:a me,qa es Romæ.⸿Quasi:tanq̃.⸿Coram in præsentia.⸿Egeris:p feceris consilio tuo.⸿Facinus:factum in bonam partẽ.⸿Fe/ceris:qa agimus animo & consilio:facimus rebus.⸿Præter opinionem:præter expectationẽ,quia fortasse aliquid scri/pserat Cœlius esse factũ,quod Cice.nunquam esset opina tus,& est sensus.Ego cõtemplans te abñtem,non contem/plans quãtum egeris facinus,referebã me ad illud &c. quia te cõtemplabar non aũt id quod fecisses,ideoꝗ videbatur mihi incredibile.⸿Referebam me.reuocabã me,redibam. ⸿Ad illud:ostendit qd sit illud.s.⸿Incredibile:i grauius est enim incredibile:q̃ inopinatũ & ꝑter spẽ,& subaudi incre/dibile esse,vix.n.poterat Ci.credere.⸿Factũ obii.i.occur/rit mihi esse factũ a te:quod scripseras.⸿Obiicit̃.i.quasi ad oculos offert̃.⸿Repente:statim,vt credidi esse factũ.⸿In/cessi,ingrui,inuasi,⸿Omnibus lætitiis:in omnia gaudia.Incessere enim datiuo iungitur,vt Virg.iiii.Geor.Nam sæpe duobus Regibus incessit magno discordia motu,quidam tamen volunt hæc omnia verba incredibile vsꝗ ad hunc lo cum:omnibus lætitiis esse ex veteri comœdia:quia lætitiis in plurali,non videatur Ciceronianum verbum.⸿In quo: in qua re,ꝙ redundarem omnibus lętitiis.⸿Obiurgaret,reprehenderet,quia videbar facere præter grauitatem meam, nam nimia lætitia iudiciũ est tum imprudentiæ,tum leuitatis,ideo dixit.⸿Pene:fere.⸿Desiperem:insanirem.⸿Defende bam:aduersus obiurgantes.⸿Ego:subaudi existimo.⸿Voluptatem lętitiam.⸿Nimiam:immoderatam:hoc est non pu/to homines posse satis seruare modum in voluptate sua.

Ago

Facio

Incessere

PHI.

⸿QVIBVS verbis tibi gratias agam:adeo mihi rem gratam fecisti,vt tibi perpetuo me debiturum agnoscã:& qũo satis tibi dignas agere gratias possim nõ reperio.Agimus verbis gratias,habemus aio,referimus factis.Plancus ad Ci/ceronem.Immortales ago tibi gratias:agãꝗ dum viuam,nam relaturũ me affirmare nõ possum.Cic.ad Vatinium.Nec enim tu mihi gr̃am habuisti:verũetiã cumulatissime retulisti.Sed referre gr̃am tam in bonam:q̃ in malã partẽ dicere pos/sumus.In bonã Ci.q̃ pietas erit in referenda gr̃a iucunda.In malã.Teren.Quicqd venite in mẽtẽ nunc mihi possit,qui referã illi sacrilego gr̃am:qui hunc supposuit nobis.Reddere vero & psoluere grates dicũt poetæ.Vir.Grates psoluere dignas.Aliud prerea notandũ puto,vt semp dicas.Ago gr̃as pluratiue,& habeo gr̃as vel gr̃am vtroꝗ numero:& refe ro gr̃am numero singulari,raro aũt vel nũq̃ refero gr̃as nũero multitudinis dicimus.Illud vero ꝙ in hac sigñatione mul ti rẽ gratior dñt:nõ est latinũ,sed barbarũ.Nec referre deo gr̃am dicimus,sed agere:aut hr̃e,eodẽ mõ quo salutam⁹ deos. ⸿Quod ita factus.q.d.quod optabas adeptus sis.⸿Dederis:ↄstitueris.⸿Quæ semp ridere possumus:ea videlicet, quæ C.Attilius cõpetitor tuus iactabat:aut quẽ legendũ:vt de eo sic intelligat:dedisti nobis vnũ:q nobis perpetuã ꝑbebit ridẽdi atꝗ iocandi materiã,ↄtẽplando eius ineptias.⸿Cum primũ audiui:q̃ ad me de Attilio scripseras siue ipsum At/tiliũ,quẽ mihi tuæ lr̃æ attulerũt,tanq̃ loquentẽ me corã.⸿Ego ille factus sum.ꝑsentando illũ tanq̃ mimus, quasi sum fa/ctus ille Attilius.⸿Scis quẽ dico,nolebat ab aliis itelligi:sed Attiliũ dicebat.⸿Ego:tanq̃ mimus repr̃taui gestu & ver/bis.⸿Quos ille iactitat:in laudẽ suam,& dicit oẽs se hr̃e adolescẽtes Romanos in suffragiis gratiosos.Iactare est mani/ter ... ari.Vir.Illa se iactet in aula.⸿Facinus:nũc factũ bonũ,iterdũ & malũ,vt mos:& venenum.⸿Egeris & feceris. agimus aio & ↄsilio,facimus re ipsa,& manu.Sed ista cõfunduntur.⸿Opinionẽ:expectationẽ.Scripserat enim aliquid fortasse Cœlius,quod Ci.minime cogitarat.⸿Contẽplans:cõtemplat̃ enim non qd egerit,sed illud abñtẽ.⸿Referebã: reducebã.Ordo est,ↄtemplãs te abñtẽ referebã me ad illud.⸿Incredibile hoc factũ obiicit̃.Verba,vt sint,q̃ Attilius di/cere solebat,& quo magr̃atũ impetrare nõ potuit,quẽ Cœlius ↄsecutus & admirans:& dolẽs Attilius dicebat.Obiici tur hoc in factum incredibile:ꝙ Cœlius potius magistratũ ↄsecutus sit,q̃ ego:alii aliã afferunt sn̄iam,q̃ mihi nõ placet. ⸿Oibus læ.bene lætitiis & nõ gaudiis.Est enim gaudiũ sapientis,lætitia isipientis,vt in Thusculanis Cice.dixit.Et sunt ista nõ Ci.verba,nõ.n.ipse lætitiis pluratiue dixisset.Sed ex Cęcilio veteri comico in hunc cũ Cœlio sermonẽ ad maiorẽ ai voluptatẽ accepta.⸿Ego u.h.n.deest verbũ puto,qd ex nimia lętitia,aut idignatione plerũꝗ dimittit̃,tam apud oratores,q̃ apud poetas.Et est sensus.Puto ego imoderatã hoium voluptatẽ seruare nõ posse rõnem & modum.

Ago gr̃as

Hẽo gr̃am

Refero gratias

Reddo grates

Persoluo grates

Iactare

Facinus

Gaudium

Lætitia

ASCEN.

⸿TVM vero.i.multo verius,nõ repio qbus verbis agam tibi gr̃as,ꝙ ita factus sis.s.ædilis:vt dederis nobis:quemad modũ scripseras ad me:sup.C.Attilium hoiem vanũ & futilẽ,quẽ possemus ridere semp.⸿Itaꝗ.i.& ita:cũ ego audiui primũ:ego factus sum ille.s.p imaginationẽ.i.finxi me esse illũ,tu scis quẽ dico,q.d.factus sum C.Attilius,& egi.i.rep/sentaui ẽt per imaginationẽ:oẽs illos adulescẽtes.s.gratiosos.⸿Quos ille iactat.s.sibi suffragaturos fuisse.⸿Difficile est loqui.s.ne intelligar ab oibus,aut potius:qa risu impedior cum ista,quæ scripsisti,recolo.⸿Aũt.i.sed,ego ↄtemplans te abñtem & q̃si loquerer tecũ corã,ædepol.i.p ædem Pollucis,nõ sup.ↄtẽplans:quãtã rẽ egeris,neꝗ quãtũ facin⁹ feceris .s.vincẽdo Attiliũ,qd.s.p imaginationẽ assumpsisse pesonã Attilii sine ↄtẽplatione victoriæ meæ.i.adhuc talis qualis erat anteq̃ victus eẽt,accidit mihi ꝑter opinionẽ.nihil tale optãti,nec putãti,qd personã eius assumpseri in aio meo, referebã me ad illud.i.totus versabar in ea cogitatiõe,ac si essem Attilius,& sup.hoc icredibile.s.qd tu eũ sic vicisti,obii cit̃.s.cogitationi meę.vero.i.sed incessi,alii ab icesso ego ab icedo deductũ puto.i.põpose ingressus sum.sup.cũ oibus lętitiis.s.qd,cũ illius psonã egissem repẽte ad me reuersus p imaginationẽ,tñ intellexi te victorẽ:in quo.s.supbo icessu pp lętitias:cũ obiurgarer.s.phãtastice,qd desiperẽ pene.i.insanirẽ q̃ i nimio gaudio,defendebã.s.per imaginationẽ q̃ i i somno:me ita.s.his verbis.⸿Ego habui nimiã voluptatẽ,& ita nimiũ risi.Facile adducor in eoꝝ sn̄iam,qui censent hũc locũ esse totũ in aliqua veteri comœdia:sicut in primo lib.locũ ex Eunucho Terentii nõ multo minorẽ assumpsit.Nam lætitiis Cicero non dixisset.Sunt ista verba alicuius gloriantis de se,q̃ cũ quadrent hoi Cœlio victo,adducunt̃ a Cic.

HVBER. ¶ QVID quaeris:quid plura,qd opus est verbis,est enim dicendi modus,cum paucis volumus ostēdere aliquid. Hora. in epistolis. Quid quaeris? viuo & regno simul ista reliqui. ¶ Illū:quem,dedisti mihi ridendum. ¶ Sum factus ille.i.fere factus aliis deridendus,qa nimio gaudio pene desipiebam. ¶ Ille.i.ridiculus sicut ille. ¶ Pluribus. Subaudias verbis,scribam de hac re. ¶ Multa alia:scribam. ¶ De te:de rebus tuis. ¶ Ocii,quietis,vacationis a negociis meis. ¶ Rufe. Appellabatur.n.M.Coelius Rufus. ¶ Amplificatorē:qa semper fauerat Cic.in obtinēdis dignitatibus. ¶ Vltorē: vindicatorem. ¶ Inimicoꝶ:qui mihi nocuerunt. ¶ Inuidoꝶ:qui fortunae & dignitati meae inuiderunt:quidam volunt hic Pompeiū a Cice.latēter pulsari,qui impulerat cōpetitorem Coelii,vt candidatus peteret aedilitatē,quo succūbēte dicit Pōpeiū qui eum impulerat,vindicatū esse a Coelio ꝑ Cicerone,cuī ipsū Pompeius videbat inuidisse, qm passus est eū mitti in exiliū,sed non placet,vt de Pompeio intelligat,sed potius gñaliter de oibus inuidis eius. ¶ Sceleꝶ:qa me inique eiecerunt ex vrbe:& ad inimicos retulit. ¶ Ineptiarum:ad inuidos,qui multa inepte in me dixerunt & fecerunt.

Quid quaeris?dum illum rideo,pene sum factus ille: Sed haec pluribus,multaq; alia:& de te,& ad te,cū primum ero aliquid ocii nactus. Te vero mi Rufe diligo,qué mihi fortuna dedit amplificatorem dignitatis meae,ultorem non modo inimicorum,sed etiá inuidorū meorum,vt eos partim scelerum suorum,partim etiam ineptiarum poeniteret. Vale.

PHI. ¶ DVM illū rideo C. Attilium. ¶ Pene ille factus sum:hoc est,vt ego ita essem oibus ridiculo hñdus ex nimio risu & laetitia:vt Attilius nobis erat ineptus sui ridendus. ¶ Cum primum:duae dictiones. ¶ Ero nactus:inuenero.sunt enim q̄dam participia,quae signationem sui verbi non hñt,vt nactus. ¶ Diligo:minus est diligere,q̄ amare. Cic.ad Brutum L. Cl,valde nos diligit,aut,vt verius dicā, valde nos amat. Et alibi. Sic facies,vt me aut ambisaut quod ꝯtentus sum,diliges. ¶ Inimicoꝶ. Clodianos intelligit. Honestum: publicum,inimicum priuatum,accipimus. ¶ Inuidoꝶ:non audet aperte loqui:sed Pomp.intelligit,q Cic.defensionem cōtra Clodiū recusauit,& eū passus est in exiliū mitti,& in petitione aedilitatis fauit Attilio,de quo nunc agit.imo eum ad petendā aedilitatē in cōpetentia Coelij cōpulit:in qua superatus est a Coelio ꝯtra voluntatē,& vim Pō. ¶ Scelerum suoꝶ.cum ois Ci.bona dissipassent.qū in exiliū eiectus est,& ad inimicos referendū est. ¶ Ineptiaꝶ:ꝙ Pompeius Cicer. opem petenti aduersus Clodiū ꝑstare noluisset,& hoc inuidos.Pōt & id esse gñaliter dictum sine aperta nota Pōpeii.

Diligo
Amo

ASCEN. ¶ QVID quaeris.s.finē phātasiae aut imaginationis meae. ¶ Dū ego rideo illū.s.a te victū Attiliū,factus sum pene.i.q̄ ille.i.ridiculus,vt ille. ¶ Sed haec sup.scribentꝰ a me,plurib? sup.verbis,multaq; alia,& de te.s.dicta,& ad te dicta, sup.scribentꝰ a me plurib?,cū primū nactus ero aliqd ocii. ¶ Vero ꝑ sed:o mi Rufe ego diligo te,vtpote quem fortuna dedit mihi amplificatorē dignitatis meae,& sup.vltorē nō modo inimicoꝶ:sed ēt inuidoꝶ meoꝶ:vt poeniteret eos, partim sceletum suoꝶ,partim ēt ineptiaꝶ,vt eum quē nunc taxat,in quo se vltum dicit Ci.eo ꝙ sibi quoq; aduersarius esset.

M.T.C. Impera M.Coelio Rufo Aedil.Cur. Designato. S.P.D. 9

TV vide,q̄ temere,cū ad me lr̄ae non perferanť.ñ.n.adduci possum,ut abs te, postea q̄ Aedil.factus es,nullas putē datas i pfertim cū esset tanta,res,tātae gratulationes:de te, quia,quod sperabam de Hillo(balbus.n.sum)qd nō putarā: Atqui sic hēto,nullam me epistolam accepisse tuā post comitia ista praeclara:quae me laetitia extulerunt.ex quo vereor,ne idem eueniat in meas literas.

HVBER. TV vide.Primū Ci.dicit se nullas a Coelio literas accepisse postq̄ sit factus aedilis: veretiq; ne & suae reddite non sint Coelio:deinde breuiter exponit qd in Cilicia gesserit cum magna sui nois laude & gloria. ¶ Tu vide.i.audi. ¶ Quam timide:quanto timore perferētū, & subaudi perferanť. ¶ Quam nō.correctio ꝙ dr,immo q̄ non perferanť,quia non modo timide pferuntur, sed nullae omnino,puto tamen textum fuisse deprauatum:vt pro vide,additum sit timide,cum ita debeat legi, tu vide q̄ ad me literae tuae non perferantur.Non enim probat ꝙ non perferantur,qa nullas ab eo accepit:nec sibi persuadere pōt eum nullas scripsisse. ¶ Adduci:cōpelli:ad credendum persuaderi. ¶ Vt putem:vt existimem. ¶ Datas,tabellariis ad me. ¶ Tāta:tam magna,tanti ponderis.s.aedilitas tua. ¶ Gratulationes:amicoꝶ tuoꝶ,quia superaueris cōpetitorem tuum:fuit aūt scripta haec epistola ante superiorē,vt aperte patet. ¶ Quia de nihilo:eclypsis,deest enim verbū,& subauditur consecutus est de nihilo,id est de minime impēsa tua. ¶ Quod sperabam,aedilitatē & victoriam aduersus cōpetitorem tuū. ¶ Balbus enim quia non expressit verbum,ideo subdit balbus sum:non audeo efferre quod sentio,nam balbi dicunť qui vitio linguae non bene possunt exprimere verba. Persius. Rancidulum quiddam balba de nare locutus. ¶ Quod:quam rem,me esse balbum. ¶ Non putaram:quia putaram me posse libere loqui:sed ideo difficile esse loqui. ¶ Comitia tua:postquam creatus es aedilis,nam in creatione aedilium fiebant comitia in campo martio,vbi ꝯgregabatur populus,aedilis autem magistratus erat,qui non tārum sacrarum: sed etiam priuatarum aedium curam gerebat. Erat autem ędilis curulis,qui ex patribus creatus sella curuli vehebatur,aedilis aūt plebis haec munera habebat,ludos instituere:& curare:vt cloacae publicae & aquae ductus caeteraq; aedificia lauta,mūda,integraq; seruarenť. Item ꝙ vitiosum pro syncero:malum pro bono,fractum pro integro vetuisset aedilitio edicto redhiberetur,& mensuras & pondera iusti curabat & caetera similia. ¶ Praeclara:quia cum magno honore tuo declarat? es aedilis illis comitiis. ¶ Extulerunt:attexerunt:& sublimauerunt me gaudio,nam vt dicimus premi dolore , ita attigi lętitia. Virg. His animum arrecti dictis & fortis Achates. Et pater Aeneas. ¶ Ex quo:ob quam rem,quia nullae tuae literae perlatae sunt ad me. ¶ In meas:de meis literis ne ad te perferantur,sicut nec tuae ad me.

Balbus
Aedilis

ASCEN. TV vide.Queritur se nihil ab Rufo literarum accepisse,reiiciens culpam in tabellarios,vn̄ vereť suas quoq; interceptas,scribit tn̄ quid in Cilicia gesserit,non sine laudis suae amplificatione. ¶ Ordo est. ¶ Tu vide q̄ timide sup.perferantur literae:aut agant tabellarii:qui propter latrocinia non audent in Ciliciā proficisci,q̄.i.quātum: nō.i. ꝙ omnino non perferantur literae ad me. ¶ Non enim possum adduci.s.in opinionem,hoc est persuaderi,vt putem nullas literas datas abs te:postea q̄ factus es aedilis:praesertim cum esset tanta res & tantae gratulationes de te. ¶ Quia qd sperabam de,volebat aliquid dicere,quod quia non audet literis committere,addit. Nihilo.q.d.de nihilo dico, sum.n. balbus.i.factus,sermone imperfecto & semipleno:quod non putaram.s.euenturum. ¶ Atqui:id est sed si dubitas cur dubitem ad te scribere,habeto sic. ¶ Me nullam epistolam tuam accepisse post comitia ista praeclara.i. post tempora quibus coeunte populo ad creandos magistratus:declaratus es aedilis curulis,quae.s.comitia extulerunt.i.quasi extra me ipsum tulerunt & exultare fecerunt me laetitia,ex quo.i.eo quare:hoc est ob quam rem,quia.s.nullam a te accepi:ego vereor ne idem.s.ꝙ non perferantur,eueniat in literas:meas.i.in pernitiem literarum mearum.

equidem nunquã domum misi vnam epistolã, quin esset ad te altera. nec mihi est te iucundius quicquam, nec charius. Sed balbi non sumus. ad rem redeamus. Vt optasti, ita est. velles enim, ais, tantũ mõ vt haberẽ negocii. quod esset ad laureolam satis. Parthos times, quia diffidis copiis nostris. ergo ita accidit. nã parthico bello nuntiato. locorum quibusdam angustiis, & natura montium fretus, ad Amanum exercitum adduxi, satis probe ornatum auxiliis, & quadam authoritate apud eos, qui me non norant, nominis nostri. multum est enim in his locis. Hiccine est ille, qui vrbem? quem senatus? nosti caetera. Cum venissem ad Amanum, qui mons mihi cum Bibulo cõmunis est, diuisus aquarum diuortiis: Cassius noster, quod mihi magnæ voluptati fuit. feliciter ab Antiochia hostem reiecerat. Bibulus prouinciã acceperat. interea cum meis copiis oĩbus vexaui Amanienseis hosteis sempiternos. multi occisi, capti: reliqui dissipati. castella munita, improuiso aduentu capta, & incensa.

HVBER. Equidem

EQVIDEM: affirmatiua pticula: & dicit se sæpe scripsisse. Domũ: Romã: ad meos. Altera: ep̃la: quã ad te scribebã. Balbi non sumus: qa iã apte loquit̃. Ad rẽ: non ad mẽtionẽ ipsius Coelii intellexit: de quo supra dixit: sed ad rem suam, qa icẽperat loq de literis, quas ad Coeliũ scripserat. Vt optasti: de me fore. Ita est: ita euenit. Velles, dicit qd id optasset: nã Coelius dicebat q̃ vellet Cic. hr̃e tm̃ negocii in Cilicia, quãtũ satis esset ad obtinẽdam laureolã: quod sibi euenisset dicit. Ais velles: dicis q̃ velles & cuperes. Tm̃mõ: solũmodo. Negocii: subaudi id negocii. Quod esset satis. qd sufficeret. Ad laureolã: nõ triũphũ intelligit, qui dabat̃ pfecto bello: qd nõdũ Ci. fecerat: qa infra dicet: dubitabat adhuc de anno futuro: sed ouationem dicit: q̃ ob aliq̃ insignem victoriã dabat̃. vnde & Domitianus deuictis Sarmatis triũphũ repudiauit. Lauream tm̃ voluit, hoc est ouationẽ. q̃ erat minor triũphus: dicebat̃ aũt ouatio a voce militum, fiebat geminata o litera p impositionẽ u. Parthos. Populos Asiæ. Times: pp me. Quia diffidis: non credis, nõ es securus. Copiis: exercitu. i. quia nõ putas copias nostras posse eis resistere: copiæ in plurali pro exercitu maxie ponit̃. Ita accidit: vt dicam tibi: nam declarat qũo acciderit. Bello parthico. i. cũ primum nũciatũ est mihi bellum a Partis moueri. Fretus: tutus. munitus. Angustiis. faucibus. i. angustis & strictis locis: qbus locis parua manu possem multos repellere. Natura mõtium: q sunt difficiles hostibus ad ascendẽdũ: & apti ad repellẽdũ. Amanũ: mõtẽ. Amanus mõs: qui teste Strabone libr. xi. scinditur cũ Antitauro a quodã mõte, qui a Caria Lyciaq; incipiens ibi nec latitudinẽ mentione dignã oñdit, nec altitudinẽ. porrigit̃ aũt Amanus ad Euphratẽ vsq; ad Melitinã, ad quã Commagena Capadociæ adiacet: deinde montes sequunt̃, qui trans Euphratẽ sunt cũ pdictis cõtinui: nisi q̃tum flumẽ p mediũ fluens interrũpit. Ornatum: instructum: munitum. Probe: cõmode. sufficienter. Auxiliis. i. auxiliaribus militibus collectis ad auxiliũ meũ. Authoritate: fama & æstimatione. Mei nominis. quod olim præclaris rebus gestis illustre reddidi in consulatu meo: oppresso furore coniuratorum. Non norant: præsentia qui me nunquam viderant: nec sciebant me imperatorem prouinciæ esse eum Ciceronem: de quo tanta audissent. Multum: magnum, subaudi nomen meum. In his oris: in his regionibus totius Asiæ. Hiccine: probat magnum & celebre esse nomen suum: quia de eo ita dicitur. Hiccine: hic ne: admiratiue. Vrbem. Romam seruauit a furore coniuratorum: est autem eclypsis, quia deest verbum. Senatus. subaudi pleno consensu ab exilio reuocauit. Nosti cætera: quasi dicat non est opus dicere cætera, quæ nosti de me dici posse: vt pater patriæ, ciuis amantissimus reip. Qui mons. Amanus. Communis cum Bi. quia Bibulus præerat Antiochiæ: quæ & finitima erat Amano. Diuortiis aquarum: diuisionibus aquarum, quoniam a parte Australi, quæ est Taurus: qui Armeniam disterminant a Mesopotamia, fluunt Tigris & Euphrates: qui Mesopotamiam circundant, inde exeunt & alii fontes. Cassius: qui præfuerat Antiochiæ ante Bibulum. Reiecerat. expulerat. Hostem, id est hostes Parthos, & est intellectio, cum singularis pro plurali ponitur, vt poenus pro poeni. Feliciter, cum victoria. Quod: eum reiecisse hostes. Amanienses: incolas Amani montis. Hostes. P. R. Vexaui. exagitaui, perturbaui, dicitur autem a veho, sed maiorem habet vim q̃ primitiuum. Virg. Dulichias vexasse rates. Dissipati: dispersi: fugati. Munita: rebus bellicis & muris ac fossis roborata. Improuiso: repentino: insperato: quia superueni antequam aduerterent, & præuiderent aduentum meum.

Laurea ouatio Parthi Copiis

Amanus

Vexare

ASCEN.

EQVIDEM, id est ego certe: nunquam mi. i. domum vnam epistolam, quin altera, scilicet epistola esset ad te. Nec quicquam est mihi iucundius: nec charius, q̃. s. ad te scribere, sed supple modo non sumus balbi. i. impediti lingua. Redeamus igitur ad rem, ita est. i. ita se res habet, vt optasti. Tu enim ais: velles. i. q̃ velles, vt haberem. s. in prouincia, modo, id est solum tantum negocii, quod esset satis ad laureolam, id est minorem speciem triumphi, hoc est ouationem, quę contingebat in non satis ampla victoria, aut quæ esset in hostes non satis iustos: vt triumphus in eos decernatur. Quia vero a triumphaturis laurea mitti solebat, dicit per diminutionem laureolam. Tu times Parthos. i. non vis me obire pericula iusti triumphi, qualia darent bella cum Parthis: quia diffidis copiis nostris. i. multitudini exercitus nostri. Ergo accidit ita, vt laureolam metuerim. Nam bello Parthico nuntiato, ego fretus. i. adiutus & confisus quibusdam angustiis locorum, adduxi exercitum ad Amanum. s. montem: qui cum Antitauro a Tauro mõte scinditur: & ad Euphratem & Melitinam vsq; progreditur. Crescit autem multũm in latum & altum, & multifidus est: pars australior est Taurus, qui a Caria Lyciaq; incipiens, porrectus vero ad orientem conualles apud Ciliciam complectitur, vt author est Strab. libro. xi. Duxi inquam exercitum ornatum, id est instructum, probe, id est decenter. Auxiliis & quadam authoritate nominis nostri apud eos qui me non norant, scilicet prius, enim id est quia, nomen: sup. nostrum, id est fama, est multum. i. ampla. in his locis, scilicet in quibus sum. Dicunt enim qui me primum vident, hiccine est ille, scilicet Cicero, qui vrbem, scilicet præseruauit a coniuratis. quem senatus, scilicet pleno consensu quasi in humeris totius Italiæ ab exilio reductum voluit nosti cætera, quasi dicat non opus est tibi explanem quid de me dicant. non tamen nunc balbus est. Sed, vt Tacitus dicit, Quinetiam sapientibus cupido gloriæ nouissima exuitur. Cum venissem ad Amanum, qui mons est communis mihi cum Bibulo, quia Bibulus Antiochiæ præerat, quæ Amano adiacet, diuisus, scilicet inter nos: diuortiis. i. interstitiis, & in diuersa versis fluctibus aquarum, tunc, sup. Cassius noster, scilicet amicus, aut cõciuis: reiecerat feliciter hostem ab Antiochia, quod mihi fuit magnæ voluptati, & supple Bibulus acceperat prouinciam, scilicet pacatam. Ego vexaui. i. exagitaui interea cum omnibus copiis meis, id est & simul omnes copiæ meæ vexauerunt, aliter non dixisset cum: Amanienses. vt ab Athenæ Athenien. alii Amanenses, vt a Verona Veronẽsis, legunt. certum autem est in accusatiuo dici Amanienses: & scribi posse Amaniẽseis, hostes sempiternos, scilicet Pop. Roma. multis supple hostium sunt, supple occi. i, multi, supple capti, reliqui dissipati, castella munita, scilicet moenibus aut situ locali: capta & incensa sunt aduentu improuiso.

HVBER.

Issos · Issicus sinus · Pindenissum · Agger · Vinea · Phalæ · Spissus

¶VICTORIA iusta: legitima: qa talis fuit: vt merito possim appellari īpator. ¶ Apud Issum: nomē est loci ī Syria: q̄ Antiochia cognominatᷓ: de quo Pōp. Mella lib. i. in descriptione ipsius Syriæ sic inqt. At ī recessu itimo locus ē magni aliqñ discriminis fusorꝝ ab Alexādro Persarꝫ fugiētisq̧ Darii spectator ac testis: nūc ne minima qdē, tūc ingēti vrbe celebris Issos fuit: & hac re sinus Issicus dr. hæc ille. nūc Cic. hāc historiā tāgit, q̄ supradictis verbis declaratᷓ. ¶ Clitarch⁹ puto eē aliū q̄ eū q Alexādrū secutus illi⁹ gesta scripsit. ¶ Infestissimā: inimicissimā. ¶ Ibi. i ea pte, q̄ esset īfestissima Ciliciæ. ¶ Pindenissum. oppidū Syriæ: nō Ciliciæ. ¶ Quint. & vig. i. vigitiq̄nq̧ dies, sed elegāter minor numerus pponitᷓ. ¶ Oppugnabā: pmebā bello. ¶ Opibus. viribus. ¶ Negocio. labore. ¶ Aggeribus. agger dr ꝓprie lapidū aut terræ coacervatio: ipropriе tñ. q̄uis raro: de cæteris ēt rebus dr: ergo aggeribus, quos erexi circa muros. ¶ Vineis. vinea istrumētū bellicū, quod testudinē appellant ob silitudinē: qꝺ̄ ea milites tanq̄ vitibus tegantᷓ. ¶ Turribus: aut lateritiis ex tpe factis: aut qꝺ̄ magis placet ligneis & mobilibus, quas phalas vocant. ¶ Nomē oppidi: nisi vt oppidū sit captū, nā ex oppugnationis arte: & labore sūmā qdē gl'iam sum adept⁹. ¶ Cepero. expugnauero. ¶ Publice. ad senatū ppl'mq̧ Romanū. ¶ Optasses. vt laureolā obtinerē. ¶ Hæc. s. quæ ea gessi, quę scripsi. Exitū, finē. ¶ Sequitᷓ. vētura est. ¶ Est in ti. s. mihi: hoc est valde timetᷓ a me. ¶ Vigila. diligenter cura. ¶ Sin id. s. vt mihi succedatur. ¶ Erit spis. difficilius aut tardius: qa spissus tardū sigñat, authore Nonio Marcello. ¶ Illud. subaudi vigila vel cura. ¶ Quid t. aliquod spatium tpis. ¶ Antea. aut illa epl'a: q̄ incipit. qd tu: aut alia fortasse epl'a, quę nō sit in hoc volumine. ¶ Magis potius. Tanquam ab hoie longe in posterum prospiciēte, vt supra dixit. ¶ Perscribas. Plene scribas, nam per auget significatum actus.

Ita victoria iusta Imp. appellatus apud Issum, quo in loco sępe, vt ex te audivi, Clitarchus tibi narravit, Darium ab Alexandro esse superatum. abduxi exercitū ad infestissimam Ciliciæ partem. ibi quintum, & vigesimum iam diem aggeribus, vineis, turribus oppugnabam oppidum munitissimum Pindenissum tantis opibus: tātoq; negocio, vt mihi ad summā gloriam nihil desit, nisi nomē oppidi. qđ si vt spero, cepero. tū vero literas publice mittā. Hæc ad te in præsenti scripsi, vt speres te assequi id, qđ optasses. sed, vt redeā ad Parthos: hæc æstas habuit hunc exitum satis felicem. ea, quæ sequitur, magno est in timore. Quare mi Rufe vigila, primū ut mihi succedatur: sin id erit, ut scribis, &, ut ego arbitror, serius, illđ, quod facile est, neq́d mihi tēporis prorogetur. De R.P. ex tuis literis, ut antea tibi scripsi, cum præsentia, tum etiam futura magis expecto. quare, ut ad me omnia q̄ diligentissime ꝑscribas, te vehementer rogo. Vale.

Pet. ASCEN.

Issum · Spissum

¶ITA. i. & sic ego: sup. sum appellatus ab exercitu Imperator victoria iusta. i. satis magna: vt imperator appellet, apđ Issum partē illā Syriæ, in quo loco: vt audivi ex te, Clytarchus author græcus narravit sæpe tibi: Dariū regē Persarꝫ esse superatum ab Alexandro rege Macedonū. De Isso autē Pomp. Mella in descriptione Syriæ sic inquit. In recessu intimo locus est magni aliqñ discriminis fusorꝫ ab Alexandro Persarꝫ. fugientisq̧ Darii spectator ac testis: nunc ne minima, quidē tunc ingenti vrbe celebris Issos fuit: & hac re sinus Issicus dr. Hæc ille: referēte Hubertino: q alium putat esse Clitarchū, q̄ q Alex. secutus illius gesta scripsit i qđ nullo mō est dubitādum, si accipimus Clitarchū narrasse Cœlio ore ꝓprio. Nā multo post tpa Alexādri hæc ꝯtigerunt. Verꝫ ego intelligo Cic. id velle dicere: Cœlium diligentem esse historiarꝫ lectorem, atq; ita eum censere solitū, quæ legerit in libris authorꝫ, ea se ab illis audivisse narrātibus, sed ad iudiciū cuiusq; refero. ¶ Abduxi. s. ab Isso exercitū ad partē. s. Syriæ infestissimam Ciliciæ. i. provinciæ nostrę. ¶ Ibi oppugnabam iam. s. cum ista scriberem: quintum & vigesimū diem. Ecce quomodo minorem numerum rite præponit, & accusatiuo incontinuato vtitur, aggeribus. s. aggestis ante oppidum, nequis exeat, vineis. i. testudinibus, hoc est contexturis ex scutis & pluteis supra capita militum contra immissa desuper tela, vt solemus sub vineis in latum ductis a sole protegi, & turribus. i. phalis ligneis ad oppugnationem vtilibus, Pindenissum oppidum. s. Syriæ, vnde prius dixi, non partem, Ciliciæ, sed ad partem infestissimam Ciliciæ, munitissimum tantis opibus. i. facultatibus sustinendi belli, & tanto negocio. i. studio & labore, vt nihil desit mihi ad summā gloriam, nisi nomen oppidi. quod scilicet exiguum putatur, sic quidam. ¶ Alii quibus potius accedo, sic accipiunt, oppugnabam Pindenissum oppidum munitissimam, aggeribus, vineis, turribus & sup. tantis opibus, id est viribus: & tanto negocio, vt nihil desit mihi ad summam gloriam, nisi nomen oppidi, id est vt nominer ab eo Pindenissos, sicut a Numantia Scipio Numantinus, quod oppidum, si cepero, vt spero, scilicet me capturum esse tum vero id est ad verum & sine dissimulatione, vnde innuit has literas missas ædili eo animo, vt senatui legendas det, licet illud aperte non dicat, mittam literas publice. i. ad senatū vt publicentur. ¶ Ego scripsi ad te hæc in pręsenti, vt speres, te assequi id quod optasses. s. vt haberem tantum negocii quod esset ad laureolam satis. ¶ Sed vt redeam ad Parthos: id est ad narrationē de Parthis, quos Cœlius scripsit se timere, hæc æstas habuit hunc exitum satis felicem, quia nihil agendum fuit cum Parthis, sup. æstas, quæ sequitur est in magno timore. i. multum timenda, quare o mi Rufe vigila. i. vigilanter cura primum, vt succedatur mihi. i. vt non prorogetur mihi ꝓuincia, sin. i. sed si, erit, id est succedetur mihi, vt scribis & vt ego arbitror, serius id est multum tarde. Alii quibus magis accedo legunt spissius, id est, tardius. Nam vt inquit Nonius Marcellus, spissum duo significant, nam spissum dicimus densum. Virgilius secundo Georg. In sua posse negabūt, Ire loca, & scrobibus superabit terra repletis Spissus ager. Cicero de oratore libro secundo. Et principia tarda sunt, & exitus tamē spissi & producti esse debent. Spissum significat tarde. Plautus in penulo. Quia quod bene promittunt aruspices, perspisso evenit. id quod mali promittunt, præsentaneum est. Nævius in Gymnasti. At enim tu nimis spisse atque tarde incedis. Hæc ille. in quibus primum exemplum Ciceronis quod pro denso Marcellus citat, mihi etiam pro tardo accipiendum videtur, nam vt id se significare indicet, addit & producti, productum enim est porro, id est in longum ductum, id autem tardum est. Sane spissum vnum significat per se, videlicet densum, alterum ex consequenti, & per metaphoram videlicet tardum, eo q̧ res spissa tarde penetratur, terra spissa tardum iter facit, homo spissus fere tardus igreditur, & oīa spissa lenta sunt, vnde contra lentum in compositione plenum. & quasi spissum vocamus. Sed hæc latius diximus, eo q̧ quidam homines non indocti, forte tamen non accipientes vim vocabuli pro spissius serius supposuerunt. Sed cum ad hominem in primis literarum scribat Cicero, videtur ex industria vsus non vulgatis vocabulis: vt hoc quod ꝓxime subditur, vigila nequid temporis. Non enim vigilia id præstare possit, sed vigilans cura, dicam statim fortasse illa epistola. Quid? tu &c. quia illa admonuit ne scribat præsentia, sed ad ordinem redeo, vigila. i. vigilanter cura illud quod facile est, ne quid temporis prorogetur mihi. i. vt successor suo tempore mittatur. ¶ Ego expecto. s. vt dicunt noua, de re pub. vt scripsi tibi antea. fortasse illa epistola. Quid? tu &c. ex tuis literis, cum. s. ita q̧ expecto præsentia, tum ēt magis futura. ¶ Quare ego rogo te vehementer, vt scribas ad me omnia q̄ diligentissime, id est valde diligenter.

HVBAR.

PVtares ne. Primū Ci. ita solicitū esse dicit quid decernatur de puīciis: vt nihil ei succurrat quod scribat. solicitus aūt erat quod verebat̄ ne ei prorogaret̄ puīcia, ex qua iam discedere cupiebat, deinde quoniam petiuerat ab eo Cœlius aliquot pātheras: quas posset exhibere populo in ludis, quos erat facturus, dicit Cice. miram esse paucitatem. se tamen daturū operam vt capiantur, & ad eū mittantur: propterea φ magnæ curæ sit sibi ædilitas eius. ❡ Putares ne. ne magis admiratio q̄ interrogatio est: qđ nemini debeat videri verisimile Ciceroni deesse verba ad scribendum. ❡ Accidere, euenire. ❡ Oratoria. s. deesse: qa nunquam putares, q̄ scis me habere miram quandam dicendi copiam. ❡ Leuia. vulgaria, non exquisita. ❡ Nostratia. patria: quæ vel sponte occurrūt & obuia sunt loqui volentibus. ❡ Desunt, dicit ea deesse sibi: & adducit cām. ❡ Quod. quia. ❡ Solicitus. anxius. ❡ Decernatur. statuat̄ a senatu. ❡ De prouinciis. appropinquabant. n. comitia, q̄ fiebant de puīciis consularibus, quibus comitiis aut noui magistratus decernebantur in puīcias: aut veteres in senatusconsulto confirmabant̄, timebat igit̄: ne prorogaret̄ sibi puīcia, in qua: vt in multis locis ostendit: erat inuitissimus & iam ppter multas causas, quas in hac eplā, & in aliis exponit, discedere cupiebat. ❡ Mig. causæ, quare cupiat discedere pp desyderiū vrbis Romæ: desyderium aūt de absentibus semper dr: & sæpe pro absentia ponit̄. ❡ Incredibile. subaudi desyderiū. ❡ Satietas. quasi fastidiū quoddam: qđ superius ostēdit: cū dixit ad hanc puīcialem molestiam. ❡ Vel. quia: aliæ causæ tres maiores. ❡ Vel. &c. ❡ Videmur. i. videor mihi pluralis p singulari. ❡ Consecuti. adepti. ❡ Accessio. incrementū: quia nihil videt̄ posse addi ad gloriam meam. ❡ Fortuna me. ne metuat̄ mihi: qm̄ rebus lætis libenter solet inuideri: & vt inquit Luca in se magna ruunt,

10

M.T.C. Imper. Cælio Aedil. Cur. S.P.D.

PVtares ne vnquam accidere posse, vt mihi verba deessent, neq; solum ista vestra oratoria, sed hæc etiam leuia nostratia? desunt autem propter hanc causam: quod mirifice sum solicitus, quidnam de prouinciis decernatur. mirum me desyderium tenet vrbis, incredibile meorum, atque in primis tui, satietas autem prouinciæ, vel quia videmur eam famam consecuti, vt non tam accessio quærenda, q̄ fortuna metuenda sit: vel quia totum negocium non est dignum viribus nostris, qui maiora in R.P. onera sustinere & possimus, & soleamus: vel quia belli magni timor impendet: quod videmur effugere: si ad constitutam diem decedemus.

Desyderiū

& Teren. O fortuna vt nunq̄ es perpetuo bona. ❡ Vel qđ. alia cā, qa ipse Ci. idoneus sit maiori negocio q̄ administrationi illius puīciæ. ❡ Totū ne. huius prouinciæ. ❡ Qui. antecedens huius relatiui iclusum est in pronomine possessiuo nřis. ❡ Maiora one. qa dixit viribus, perseuerauit in translatione: nam qui plus valēt viribus, plus oneris sustinere pñt. ❡ Soleā. quia gessi, consulatum in vrbe cum magna laude, quod fuit maius & difficilius negocium q̄ præesse prouinciæ. ❡ Vel quia. tertia cā imminet magnum bellum a Parthis, quod videtur sibi posse vitare si ad tempus constitutum discessẽrit ex prouincia. ❡ Impendet. imminet, futurus est. ❡ Timor: quia in præcedenti epi. dixit. Hæc æstas habuit exitum satis felicem, ea, quæ sequitur, in magno est timore. ❡ Quod. bellum. ❡ Videmur nobis. i. quod ego videor. ❡ Effugere, euitare. ❡ Ad di. cō. ad tempus mihi statutum in prouincia, quia vsq; ad illud tempus non incipiebatur bellum.

PHI.

PVtares ne. Duo complectitur. desyderium in primis, quo a prouincia decedenti tenebatur, inde cum Cœlius a Cicerone per literas petiuisset, vt eius opera Pantheræ caperentur, quas in apparatu ædilicii muneris habere cupiebat, quid de illis captum sit eum facit his literis certiorem. ❡ Putares ne. cum admiratione mista cum interrogatione legendum est. ❡ Mihi ἐμφατικῶς dixit mihi, qui totum ferme terrarum orbem impleui scriptis meis. ❡ Ista vestra. iste audientis personam ostendit, hic vero dicentis. Ille autem ad tertiam refertur. Teren. in Ecyra. Aut istæc mihi ætas, & forma essent, aut tibi hæc sententia. Et Vergi. Ille meos primus q̄ me sibi iunxit amores, Abstulit, ille habeat secum, seruetq; sepulchro. ❡ Leuia. extenuata, non exquisita: & quasi triuialia. ❡ Nostratia. ad contemptum dixit quasi vernacula. ❡ Solicitus. anxietate & perturbatione affectus. Errant qui solicitum pro diligente appellant. ❡ De prouinciis, quas popu. Roma. diuiserat: & ad eas gubernandas cum magistratu ciues mittebat. Sed, vt inquit Strabo, aliter atq; aliter diuidebantur, quarum aliæ Cæsaris, aliæ populi dicebantur. In suas præfecturas Cæsar ipse administratores mittebat. In populi prouincias populus imperatores, vel consules mittebat, sicut postulauerat. Ab initio duas consulares fecerat. Libyam, & Asiam. Cisalpinam & montem Tauarum Prætores vero decem, Europam, Hiberiam, Sardiniam, Siciliam Illyriam, Macedoniam, Acheā, Cretam, Cyprum, Bythiniam. Cæteras Cæsar prouincias habebat, in quarum alias procuratores mittebat cōsulares viros, in alias prætorios, in alias homines ex equestri ordine. ❡ Decernatur. instabant enim comitia, quibus aut noui eligebantur magistratus, aut qui in magistratu erant, ex senatusconsulto progabatur imperium. ❡ Mig. ratio est. ❡ Sacietas. molestia enim afficiebatur esse amplius in prouincia: quod & hoc loco & alibi pluribus demonstrauit. ❡ Fortuna. poetæ deam faciunt, vt Nos te facimus fortuna deam, cœloq; locamus. Virgi. Fortuna omnipotens & ineluctabile fatum: græci fatum εἱμαρμένην dicunt fortunam τύχην. Fatum vero Chrysippus diffiniuit hoc modo. Fatum est sempiterna quædam & indeclinabilis series reꝝ, & cathena voluens seipsam: & implicans p æternos consequentiæ ordines, ex qbus arcta nexa q; est. Homerus vero nullo in loco voluminis sui τύχην appellat: quod vocabulo a græcis fortuna nominatur, sed θεὸν dicit deum rectum, & solum, cui omnia gubernanda committit. ❡ Negocium. administratio huius prouinciæ. ❡ Maiora onera, μεταφορὰ ad vires, nec arrogan ter dictum, nam eius potissimum consilio respub. regebatur, cuius opera fuit salua, ex quo pater patriæ nominatus, & ipse de se dicit. O fortunatam natam me consule Romam, bene ergo soleam dixit. ❡ Magni. tres posuit causas, qbus ad discedendū mouebat̄, sed hæc tertia erat potissima, φ parthicum bellū instabat, & id effugere posse videbatur, si ad constitutam diem decederet, hoc est finito anno. ❡ Impendet. imminet.

Fert na
Fatum

ASCEN.

PVtares ne &c. dicit sibi præ solicitudine pene verba deesse: nimis se cupere in vrbem redire, & pantheras quas Cœlius populo exhibendas petierat esse captu difficillimas. ❡ Ordo est. o Cœli putares ne posse accidere vnquam, vt verba deessent mihi, non solum ista vestra oratoria, id est quibus vos, qui in senatu aut ad populum loquimini, vtimini. sed etiam hæc leuia, id est facilia, nostratia: id est quibus nostræ sectæ homines, hoc est rei bellicæ intenti vtuntur. ❡ Desunt autem, scilicet verba propter hanc causam, quod sum solicitus mirifice. ❡ Quid nam decernatur: id est senatusconsulto & populi rogatione constitui debeat, de prouinciis, scilicet abrogandis aut prorogandis. ❡ Mirum desyderium vrbis, & incredibile desyderium meorum, s. familiarium & amicorum, tenet, id est afficit me atq; in primis, id est præcipue, satietas prouinciæ actæ: id est peractæ, vel quia nos videmur consecuti eam famam, vt accessio, id est incrementum & additio ad eam, non sup. sit tam. id est tantum, quærenda. q̄ id est quantum fortuna. s. aduersa sit metuenda. ❡ Vel quia totum negocium. i. hoc bellum cum barbaris & indoctis hominibus, non est dignum viribus nostris qui possemus etiam doctos regere: quia ego & possim & soleam sustinere in repu. maiora onera, vel quia timor magni belli impendet. i. imminet, quod. s. bellum nos videmur effugere. i. euitare, si decedemus. s. de prouincia ad diem constitutam, i. ad tps constitutum,

HVBER. **Panthera** ¶ DE pantheris. quas a me petis tibi mitti, Panthera animal varii coloris hominí amicum: cui in candido breues maculárum oculi sunt: nam Panthera & Tigris maculaꝗ varietate prope solę bestiaꝗ spectantur. Sunt qui tradant in har mo huic similem lunæ esse maculam crescentem in orbes: & cauentem pari modo cornua. Abundat aūt præcipue in Africa & Syria. hoc animal a Romanis in spectaculis ludoꝗ sæpe exhibebatur: nam & Scaurus primus ædilitate sua varias centum quinquaginta vniuersas misit. Deinde Pom. magnus quadringentas decem. Diuus Augustus quadringentas viginti. Denique de hoc animali vide Pli. lib. viii. c. xvii. ¶ Agitur. fit. inquiritur. ¶ Mandato. ita enim mandaui vt diligenter quæ rantur. ¶ Mira. magna. ¶ Paucitas pan. i. admodum paucæ sunt. ¶ Et eas. iocatur Cice. cum Cœlio. ¶ ¶ Queri. conqueri: lamentari: non autem queri: inquiri. ¶ Insidiarum. quia huiuscemodi feræ plerunque insidiis capiuntur. ¶ Nisi si. ipsis pantheris. ¶ Cuiquam. latenter se commendat: cum ostendit ita a se teneri prouinciam: vt nulli fiant insidiæ. ¶ Constituisse decreuisse dicuntur pantheræ. ¶ In Ca. quæ est finitima prouincia. ¶ Nostra prouincia. Cilicia. ¶ Sedulo instanter: diligenter. ¶ A Patisco. huic enim mandauerat Cice. vt inquireret pantheras. ¶ Quicquid: pantherarum. ¶ Erit. inuenietur. ¶ Tibi erit, tuum erit. Quid esset. quid posset inueniri. ¶ Admonebat. scilicet ędilitatis tuę: id est reducebat mihi ad memoriam ædilitatem tuam. ¶ Scripsi. dicit quare admonitus sit ædilitatis Cœlii: quia scripsit hæc megalesibus festis magnæ matris: quibus ædiles solebant celebrare ludos. ¶ Certissima: verissima. ¶ Ex te. prudentissimo: qui perspicacissima intelligis: & amicissimo, qui non nisi vera scriberes. ¶ Cognouero. intellexero.

De pantheris per eos, qui venari solent, agitur mandato meo diligenter: sed mira paucitas est: & eas, quæ sunt, valde aiunt queri, quod nihil cuiquam insidiarum in mea prouincia, nisi sibi fiat. itaque constituisse dicuntur in Cariam ex nostra prouincia decedere. Sed tamen sedulo fit, & in primis a Patischo. quicquid erit, tibi erit: sed qd plane esset, nesciebamus. Mihi mehercule magnæ curæ est ædilitas tua. ipsa dies me admonebat. scripsi enim hæc ipsis Megalensibus. tu velim ad me de oī R. P. statu q̄ diligentissime perscribas. ea enim certissima putabo, quæ ex cognouero. Vale.

PHI. ¶ DE Pantheris. pro munere ædilitio habendis a Cœlio. De his Pli. sic habet. Pantheris in candido breues macularum oculi ferunt, colore earum mire sollicitari quadrupedes cunctas: sed capitis toruitate terreri. quamobrem occultato eo reliqua dulcedine inuitatas corripiunt. Sunt qui tradunt in harmo iis similem lunæ esse maculam crescentem in orbes: & cauantem pari modo cornua: & quid mirandum de Panthera, Demetrius physicus scriptum reliquit. Cum foeta esset: catulis procul in foueam delapsis: hominem ad illos fouea extrahendos blandiens, & murmurans duxit. Syria atque Libya his animalibus abundant: quæ in spectaculis Romani plurimum adhibebant. Et primus sua ædilitate Scaurus misit centum **Panthera** & quinquaginta. Pom. quadringentas decem. Augustus quadringentas viginti. Panthera a πᾶν appellatur, & θὴρ quod tota omnino feta sit. ¶ Valde aiunt queri. iocus Cice. quo iustitiam: & virtutes suas ostendit: cum dicat illa animalia solum de. Cice. querelas afferre: quod nihil insidiarum cuiquam nisi sibi fieret: & quod in ea prouincia omnes præter ipsa tuti erant: ex quo ait illa constituisse ex Cilicia in Cariam decedere. Est enim Caria regio post Rhodum, & ab Eleunte & Lorymis: vt ait Strabo: flexum quendam habet ad Aquilonem. Cares: vt idem inquit: sub Minoe fuerunt, & tunc Lelegea dicebantur: & insulas habitant, postea facti sunt continentis habitatores: multumque maritimæ oræ: & mediterraneæ occupaue- **Caria vñ** runt. Dicta quidem a Cara rege, qui primum augutia reperit, vt inquit Pli. Est Caria, quæ in minori Asia sita est in- **Cilicia** ter Ioniam: & Lyciam. In mea prouincia: Ciliciam dicit a Cilice Agenoris filio appellatam: minoris Asiæ regio- **Aedilitas** nem: & vt ait Pli. Syriæ proximam: & Tauro monti suppositam. Strabo vltra Taurum inquit esse: & diuidi in Cilio- **Duo** ciam: Thraciam: & Campestrem: Thracia oram habet maritimam. Campestris vero a solis: & Tharso issum vsque per- **ædilium** tendit. ¶ A Patischo, venatore primario: cui Cicero hanc venandi curam dederat. ¶ Tibi erit. ad me mittetur. ¶ Erit, **genera** capietur. ¶ Aedilitas. quam græci ἀγορανομίαν dicunt: & ædiles ἀγορανόμους Horum duo genera: Plebei, & Curules: quorū duo ex patribus Curules, Duo plebei ex plebe constituti sunt. Maioris tamen dignitatis Curules: qui a sella qua in publicum vehebantur appellati, quam Curulem sellam Tullus Hostilius Romæ primus habendam in magistratibus instituit, cum debellasset Hetruscos, quorum magistratibus hæc erant insignia. Primi autem ex patribus ædiles creati sunt, dictatore populum rogante. Cn. Quintius. Capitolinus: &. P. Cornelius Scipio addidit duos. C. Cæsar, qui annonæ præessent: & Cereales nuncupati sunt. Aediles vero plebei & curules ædibus publicis: priuatisque cloacis: aqua- **Aedilitiū** rum ductibus: & aliis quibuscunque publicis ædificiis: ludis, ac templis: rebus emundis: vendundisque, ac mensuria præ- **munus** erant, ab ædibus appellati. Aedilitium vero munus id erat cuiusque ædilis proprium: vt suis impensis ludos pro facultate ac dignitate faciundos curaret, quod in libro de officiis Cice. meminit. Nonne Pompeius ædilis factus theatrum suum tanta impensa fundatum incredibili ludorum pompa dicauit? Nonne etiam Attilius Serranus, &. L. Scribonius ædiles facti, & senatus, & plebis loca in celebrandis ludis secreuerunt. Minime igitur mirandum, si Cœlius pro ædilitio munere faciundo, vel ex Cilicia pantheras deferendas curabat. ¶ Admonebat. in memoriam reducebat ędilitatem tuam: quoniam **Ludi** hæc ipsis Megalesibus scripsi: quibus ipsi ædiles in honorem Cybelis ludos celebrare solebant. Megalesibus ludis. Cy- **Quam** beli consecratis. M. Iunius Brutus, vt inquit Liuius de bello Macedonico, ædem magnæ matris deum in magno palatio **Per** dedicauit: & ludos ob eam dedicationem factos. Megalesia appellatos. ¶ Hi etiam ludi diis magnis præstabantur. Erant enim ludorum species quatuor Megalenses, Funebres: Plebei, & Apollinares. Quamdiligentissime. quam pro valde duntaxat superlatiuo iungitur. Per autem pro valde tantummodo positiuo, non ergo dicimus perdiligentissime, peroptime, permaxime: sed quamdiligentissime, q̄optime. Item non dicimus q̄ diligenter q̄ belle, sed perdiligenter: perbelle. Et si q̄ pro quantum accipimus, nunquam superla tiuo: sed positiuo semper adiungitur, vt q̄ mites sunt liberis sui parentes. ¶ Certissima. verissima. ¶ Ex te. qui solitus es semper vera dicere.

ASCEN. ¶ AGITVR diligenter mandato meo de Pantheris, id est de eo, quod petisti: vt tibi mittam Pantheras. i. animalia illa maculosa: & aspectu iucunda, per eos qui solent venari sup. eas, sed mira paucitas sup. earum est, & aiunt: scilicet homines eas quæ sunt: queri: id est conqueri valde: quod aut nihil insidiarum fiat cuiquam in prouincia mea nisi sibi, itaque ipsę Pantheræ dicuntur constituisse: id est proposuisse decedere ex prouincia nostra in Cariam. Sed tamen sup. negociū aut venatio fit sedulo: id est diligenter, quasi sine dolo: & in primis: id est præcipue. ¶ A Patischo proprium est venatoris. ¶ Quicquid erit, scilicet captum, erit tibi, sed nos nesciebamus plane quid esset: scilicet captum: cum hæc scriberemus. ¶ Aedilitas tua est mihi: mehercule magnæ curæ, ipsa dies scilicet qua hæc scribebam admonebat me: scripsi enim hæc ipsis Megalesibus: id est eo tempore, quo spectacula exhiberi solēt Cybeli: seu magnæ matri deum. Ego velim sup. vt tu pscribas a me q̄diligentissime de omni statu reip. ¶ Ego enim putabo ea certissima: quæ cognouero ex te.

Solicitus

SOllicitus. Miratur Cicero se nihil literarum accepisse a Cœlio, de iis, quæ Romæ facta essent cum tumultuosas quasdam conciones quinquatriis concitatas audisset. Deinde vt ostendat se inuitum esse in prouincia, hortatur eum ad colendam vrbem, ad quam dicit se propediem venturum propter desyderium rerum sibi charissimarum. ¶ Solicitus. anxius: plenus perturbationis. ¶ De rebus. pp res quæ in vrbe fiebant: nam de interdum pp significat, vt alibi declarauimus. ¶ Tumultuosæ. plenæ tumultus & seditionis. ¶ Conciones. Concio vt docet Au. Gellius ex authoritate Valerii Flacci tria significat, locum: suggestumq́, vnde verba fiunt. Item significat cœtum populi assistentis: vt Ci. in Lælio de amicitia. Concio quæ ex imperitissimis constat, tamen iudicare solet &c. Item orationem ipsam, quæ ad populum dicitur, vt conciones: quas quidam in Pompeio: fuisse existimant. ¶ Quinquatriis. quinquatria dicebant festa: q fiebant quinto die post idus, a quinq. n. dicitur quinquatrus dies: q quinq ab idibus dierum numerus, nam atrus nihil significat, author Gel. his autem diebus fiebant maxime sacra Palladi. vt inuit Iuue. in satyra. Omnibus in terris. Eloquium aut famam Demosthenis aut Ciceronis Incipit optare & totis quinquatribus optat, Quisqs adhuc vno partam colit asse. Mineruam. Declinatur aūt substantiue in plurali tam tertię q̄ secundæ declinationis: sicut cætera nomia festoꝝ, vt vou lut Macrobius. audierat igitur Cice. quinquatriis factas eē quasdam conciones valde tumultosas sibi molestas, quia aut in Pom. vt diximus, aut in aliquem ex amicis suis fuissent. ¶ Afferebantur. nunciabantur. ¶ Molestę. graues. ¶ Citeriora hoc est q̄ citra quinquatria acta sunt, q. d. recentiora nondum audiebam. ¶ His mo. quas capio de huiuscemodi tumultibus, q a dixit se solicitū esse. ¶ Si qua ridenda. præter ea, q̄ me cruciant, si qua essent digna risu, vt pote aut dicta aut facta. ¶ Non audeo. quia fortasse erant in Pom. vel Pompeianos. ¶ Illud. q d. pter cætera. ¶ Nihil tuaꝝ literaꝝ. nullas tuas lras. ¶ Quare. rogat eum vt ad se scribat: & instruat de iis: quæ Romæ geruntur. ¶ Et si. quamuis. ¶ Confecero. finiero. ¶ Munus. officium, magistratum. ¶ Annuum. prouinciale: quod in annum dabatur.

HVBER.

De Concio

Quinquatria

M.T.C. Imp. M. Cœlio Aedil. Cur. S.P.D.

SOllicitus equidem eram de rebus vrbanis: ita tumultuosæ conciones, ita molestæ quinquatriis afferebantur. nam citeriora nondū audiebamus. Sed tamē nihil me magis sollicitabat, q̄ in his molestiis non me, si qua ridenda essent, ridere tecum. sunt enim multa: sed ea non audeo scribere. Illud moleste fero, nihil me adhuc his de rebus habere tuarum literarum. Quare, & si cum tu hæc leges, ego iam annuum munus cōfecero. tamen

SOllicitus equidem. Tametsi Tullius longe distabat: tamen habebat Romæ scriptores: & nuncios: vt non ignoraret quæ in vrbe tractabantur. Quapropter cum quinquatrus celebrarentur: quasdam ibi seditiones exortas accepit: atq cum id potius aliorum q̄ Cœlii literis cognouisset: aliquantulum moleste tulit: de quo nunc facit eum per has literas certiorem: & vt inuitus in prouincia esse videatur: hortatur Cœlium vt vrbem colat, neque cesset ad eum scribere, quod tametsi propediem venturus sit: obuias tamen sibi literas ab eo mitti vehementer exoptat, de quibus planes eru diatur de me omni statu reipublicæ, cuius visendæ incredibili desyderio tenebatur. ¶ Solicitus. vexatus & perturbatus, dictus quidem quasi solo citatus, hoc est ex suo loco motus, hinc solicitudo: quæ mentibus inhærescit, & solicitatio: quæ ab alio fit. Ex quo illum locum apud Terentium ita legere debemus, Amor, misericordia, nuptiarum solicitatio. ¶ De, propter, vt supra. De me non conquestū. ¶ Conciones, nunc orationes in Pompeium factæ & Attilium. Sic enim Cicero senserat, nam concio tria significat, locum in primis, in quo conueniunt, & suggestum in quo habetur oratio: de quo meminit Gellius authoritate Ciceronis in oratione, quæ inscripta est contra concionem Quinti Metelli. Ascendi inquit: in concionem, concursus est populi factus. Secundo significat orationem, vt in titulo liberi Ciceronis, q inscriptus est contra concionem Quinti Metelli, hoc est contra orationem, quam egit Quintus Metellus. Et Cicero in epistolis ad Dolabellam, legi enim concionem tuam, nihil illa sapientius. Tertio multitudinem vno loco ad audiendum congregatum, vt Cicero in oratione: conciones exclamare sæpe audiui, cum apta verba cecidissent. ¶ Tumultuosæ, turbulentæ: tumultus plenæ. ¶ Quinquatriis. solennis dies quinquatrus est dictus, q quinq ab ibidus dierum sit numerus, in quo atrus nihil præter supplementum nominis affert. Varro hic ait, q erat post diem quintum idus quinquatrus dies: vt a Thusculanis post diem sextum vocatur sexatrus, & post diem septimum septimatrus. Sit præterea apud faliscos decimatrus. Et Festus inquit, q post diem quintum iduum celebratur quinquatrus dictus: vt triatrus: sexatrus, septimatrus, & decimatrus. Ludi vero, qui illis diebus, quinquatria dicebantur. Mineruæ. xiiii. Calen. Apriles, de quibus meminit Naso his verbis. Vna dies media est, post fiunt sacra Mineruæ Numina quæ adiectis quinq diebus habet. Sanguine prima vacat nec fas concurrere ferro, Causa q est illo nata Minerua die. Altera tresq super rata celebrantur arena. Ensibus expertis bellica læta dea est. Et Iuue, Incipit optare & totis quinquatribus optat. Quisquis adhuc vno partam colit asse Mineruam. Nec mirandum si quinquatriis & quinquatribus inuenitur, nam omnia festorum nomina, vt Saturnalia, bacchanalia, tam tertiæ sunt declinationis, q̄ secundæ, tantum numero multitudinis declinata. ¶ Si qua ridenda. Tangit Pom. & Attilium, de his enim ad Ciceronem rumor accesserat, & ideo miratur magis nihil ad eum a Cœlio scriptum. ¶ Non au. scribe, propter Pompeium, quem aperte non audebat offendere, & alios quosdam. ¶ Illud moleste fero. præ cæteris illud mihi molestum est, quare rogat ad eum scribat. ¶ Annuum munus. proconsulatum meum in Cilicia. Magistratus enim munera dicebantur, quoniam petentibus tanq̄ munera donabantur, vt ludi gladiatorii quos in munus P.R. recipiebat, & qui illos donabat muneratius dicebatur.

PHI.

Solicitum Solicitudo Solicitatio

Quinquatrus Sexatrus Septimatrus Decimatrus Quinquatria Saturnalia Bacchanalia Munera Muneratius

SOllicitus &c. Rursus miratur se nihil literarum a Cœlio accepisse, cum tamen quinquatriis nouæ incidetint conciones, dicitq vrbem, cuius desyderio teneretur, Cœlio colendam. Ordo est. Equidem, id est ego certe eram solicitus de rebus vrbanis, id est quæ in vrbe transactæ essent, ita: id est vsq adeo tumultuosæ, ita: id est in tantum molestæ conciones: id est orationes habitę ad populum conuocatum, afferebātur: id est annunciabantur, mihi. ¶ Quinquatriis. i. ludis & festis Mineruę: habitis ex more quinto die post idus, dico inquit quinquatriis, nam nondum audiebamus citeriora: id est quę facta essent citra quinquatria aut tempore viciniore nobis, quia minus prętereo, q̄ sine quinquatria. ¶ Sed tamen nihil solicitabat me magis. i. vehementius, q̄ me non ridere tecum in iis molestiis. s. quas patior in prouincia, si qua. i. aliqua essent ridenda. ¶ Sunt enim multa, sup. ridenda. Videtur contrariū quod dixit si qua essent, & postea dicit sunt enim multa, sed non est. Nam sensus est, priusquam certior essem factus per alios: nihil solicitabat me magis q̄ me non posse ridere tecum: si qua essent ridenda, vbi autem certior factus sum, scio multo fuisse ridenda. ¶ Sed ego non audeo scribere ea, ne forte incidant in manus eorum quos rideat. ¶ Ego fero moleste illud, scilicet me nihil habere adhuc literarum tuarum de his rebus scilicet, quæ tunc contigerunt. ¶ Quare & si. i. q̄q̄ cum tu leges hæc, ego confecero, id est finiero iam munus, id est officium annuum, tamen velim vt sup. literæ tuæ sint obuiam mihi, quę, scilicet lrę erudiant me de omni: id est toto rep. ne veniam plane: id est omnino hospes, id est vt hospes & peregrinus ignarus omnium rerum vrbanarum.

ASCEN

HVBER. Modestia Pessimon Pessimon/tia

¶ OBVIæ, cum veniam Romam. ¶ Erudiant. informent: vt ita dicam. ¶ Hospes. quasi ignarus oino resp. qm hospitum atq; peregrinoꝝ officium, vt voluit Ci. est quid in alienis ciuitatibus fiat: nescire. ¶ Modestus. ad maximam laudem priuatis hoibus tribuitur modestia. ¶ Pessimonte. Pessimon locus est Phrygiæ: vñ Cybele Romam aduecta est, ob quã i e m appellata est Pessimontia. ¶ Iter habebant. ¶ Omnia nec be. non dicit Ci. q̃ q̃ omnem meam benignitatem nondum cognouerant: sed hoc sentit: q̃ q̃ oia nec benigna nec copiosa esse cognouerant apud eũ, ad quem pficiscebant, ad illum tenebãt. ¶ Benigna. exprompta: liberalia: & ad aium refert benignitas. ¶ Vrbem. Romam, hortat eũ ad colendã vrbem, in qua virtus põt elucere. ¶ Ista lu. quasi alia loca sint tenebrę: vbi nõ possit emergere & elucere virtus hoia. ¶ Peregrinatio ἀποδημία peruagatio locorum: absentia a patria sua. Obscura. ignobilis: qa pax laudis comparat. Sordida. inhonesta, qa hec interdũ suspicionem quæstus & auaritiæ. ¶ Industria. ingeniũ, honesta exercitatio. ¶ Illustris. clara: nobilis. i. q talea sunt: vt eoꝝ industria Romæ cognosci possit. ¶ Probe. optime. ¶ In sui a. qua dixit se ab adolescentia id iudicasse. ¶ Ambulatiuncula. congressione, breui consuetudine. i. eum breui spatio tpis: quo tecũ delectationis gr̃a deambulare possim. ¶ Fructus. vtilitates & voluptates. ¶ Confero. comparo: qa oia minoris puto: q̃ vnam ambulatiunculã. ¶ Integritatis. innocentiæ: hoc est ipo me id esse affecutũ: vt oẽs laudent me nulla re corruptũ vnq̃ fuisse sed puinciã integerrime administrasse. ¶ Non erat. occurrit. obiectioni, q remaneat in puincia, & hoc dicit i eẽ in mea potestate sit remanere in puincia: non minus triũphũ spero ex contemnenda & omittenda ipsa puincia q̃ ex eo q conseruauerim eam ab impetu Parthorum. ¶ In qua. puĩcia. ¶ Triumpharem. animo lætarer quasi triũphans. ¶ Nisi. hoc est nisi desyderarem multa: quæ habeo Romæ mihi charissima, quæ non sinunt me esse animo tranquillo. ¶ Obuiam mitte. aduenienti.

obuiæ mihi velim sint literæ tuæ, quæ me erudiant de oĩ R.P. ne hospes plane veniã. hoc melius, q̃ tu, facere nemo põt. Diogenes tuus hõ modestus a me cum Philone, Pessinunte discessit. iter habebãt ad Deiotaꝝ Regẽ: q̃ q̃ oĩa nec benigna, nec copiosa cognorant. Vrbẽ mi Ruse cole, & in ista luce viue. oĩs enim pegrinatio (qđ ego ab adolescẽtia iudicaui) obscura, & sordida est iis, quorum industria Romæ potest illustris esse: quod cum probe scirem, vtinam in sententia permansissem: cum vna mehercule ambulatiuncula, atq; vno sermone nostro omneis fructus puinciæ non cõfero. spero me integritatis laudem consecutum. non erat minor ex cõtemnenda, q̃ ex cõseruata preuincia spes triumphi: in qua satis gloriose triũpharem, si non essem tamdiu quidem in desyderio rerum mihi charissimarũ: sed (vt spero) ppediem te videbo. tu mihi obuiam mitte epistolas te dignas. Vale.

PHI. Totum Cunctum Pessimon

¶ DE oi rep. ad maiorẽ significãtiã mutauit nois pprietatẽ, nã oẽ: totũ: & cunctum discrepãt. Oẽ de vniuersis: vt oẽs homines, q sese student pstare cæteris aiantibus: summa ope niti decet. Totũ ois de vnius corporis plenitudine dicimus, vt Cice. Meq; totum tibi cõmendo. Cunctũ vero quasi omne: & totũ in vno loco coniunctũ, vt cuncti Cice. concionantem audiebant. Confunduntur tamen ista plerunq;, vt hic, & Statius. Totos in pœnam ordire nepotes. & Maro. Omnisq; renitet per Troiam. ¶ Obuiæ mihi velim sint literæ tuæ. Variatus loquẽdi modus, dicimus. n. Obuius sum tibi. obuio tibi. Fio obuius tibi, Do me tibi, atq; offero me tibi obuium. Eodem modo aduerbialiter obuiam, dicimus, vt obuiam pfectus sum regi. Et paulopost, mihi obuiã mitte epistolas te dignas. ¶ Hospes. quasi omniũ rerum ad remp. pertinentiũ ignarus. Est. n. hospitum ignorare, quę in alienis ciuitatibus fiũt. ¶ Diogenes. Libertus Cœlii. ¶ Philone. ¶ Milesius fuit, & Ci. amicus. ¶ Pessimonte. Emporiũ est Phrygiæ, &, vt inquit Strabo, templum maximũ habet magnæ venerationis matris deũ, quam Angdistam vocant. Hic locus magnifice ab Attalicis regibus structus est, & tẽplo, & porticibus ex albo lapide Romani celebrem reddiderunt, educta inde deæ statuta & Pessimontia appellata. ¶ Nec be. nec copiosa, non ad se refertur, sed ad regem. ¶ Hyacton, regem Asiæ maximi nominis. ¶ Vrbem mi Rufe cole. Multi diuidũt hanc epistolam a superiori, & aliam esse volunt. Nos vnam cum superiori facimus, & desyderio vrbis Cœliũ ad incolendam vrbem vehementer hortat.

Vrbs Ciuitas

Vrbis nomine per excellentiã Romam accipimus, vt per Poetã apud Græcos Homerum, apud nos Vir. ab vrbo vrbs dicta q̃ mœnia, muros: parietes domos significat, vt a ciendo ciuitas, q̃ viros vrbem habitantes ac iure in ea viuẽtes ondit. ¶ Ista luce. bene lucem dixit, vbi potest virtus elucescere, & ita alibi sicut Romæ. ¶ Peregrinatio. quasi pauigatio quædã per aliena loca. ¶ Obscura. sine luce alicuius laudis. ¶ Sordida. ex suspitione lucri & auaritiæ. ¶ In sũia pmansissem, vt nunq̃ Roma discessissem, sicut ab adolescentia iudicaui. ¶ Confero. in comparationem pono i pluris enim mentiũ voluptatem faciebat: quam cũ amicis Romæ capere poterat: q̃ quosq; amplissimos fructus: quos ex puincia colligere potuisset. ¶ Integritatis, vt omnes me laudent innocenter: & sine auaritia prouinciam gubernasse. Leguntur hæc libro. v. epistolæ ad Atticum. ¶ Ex contemnenda. cũ in meo sit arbitrio: & voluntate in prouincia remanendi: spero non minorem triũphum ex contemnenda: & dimittenda q̃ ex cõseruata prouincia me habiturum. ¶ Triũpharem. lætarer: vt Teren. Io vero ferre

Propediẽ Propemodum Te digñ

triumphat, & allusit vero triumpho, qui dabatur victori pro re bene gesta: & est sensus: Lætarer ego plurimũ in hac prouincia nisi tanto desyderio tenerer vrbis, & incredibili meorum. ¶ Rerum carissimaꝝ. has res carissimas intelligit esse vrbem, remp. amicos & domesticos suos. ¶ Propediem. accentum pone in antepenultima, aduerbium est, quasi prope sit dies appellatum, vt propemodum quasi prope mensuram dictum. ¶ Te dignas. tui dignas non dicimus.

ASCEN.

¶ NEMO potest facere melius hoc. i. ne plane hospes veniam, q̃ tu. ¶ Diogenes tuus. i. pcurator rerum tuarum i homo modestus, discessit a me cum Philone, Pessimunte, id est ab eo loco insigni in Phrygia, quod inde Cybele in Romã translata sit, q̃ Pessimuntia dici solet, declinatur autem Pessimus Pessimuntis, vt opus opuntis, amathus amathuntis, hiericus hiericuntis, &c. ¶ Ipsi. i. ambo: Diogenes & Philo habebant iter, id est ire debebant ad Latium regem. i. Asiæ. Alii legunt ad Deiotarum, alii ad Hyacton, q̃ q̃ ipsi cognorant omnia. i. q̃ essent agenda cum rege, nec benigna, nec copiosa. i. magni fructus. O mi Rufe colle. i. inhabitata, vrbem. i. Romam: q̃ cũ vrbs per se ponitur semper intelligitur, & viue in ista luce. i. clarorum virorum. ¶ Omnis enim peregrinatio est obscura & sordida: qđ ego iudicaui ab adolescentia, iis quorum industria põt esse illustris Romæ. ¶ Quod cũ ego scirem probe. i. decenter & probabiliter, vtinã permãsissem in sñia. ¶ Mehercule. i. ita tractet me, vt verum dico, ego non confero. i. non cõparo in valore & iucunditate omneis fructus puinciæ, cũ vna ambulatiuncula, sup. nostra, atq; vno sermone nostro, quam & quem simul habere solemus. ¶ Ego spero me cõsecutũ laudem integritatis. i. q integrã & minime auaram gesserim in prouincia vitam, spes triumphi non erat minor & puincia cõtemnenda. i. quam contemnerem amplius tenere, quam ex prouincia conseruata, sup. fuisset, si eam conseruasse. i. diuturnius cum imperio seruare voluissem: aut minor spes triũphi. i. magnæ gloriae erat. ex prouincia, si eam contemnere voluissem q̃ ex conseruata. i. per curam meam. ¶ In qua. i. prouincia conseruata, ego triumpharem gloriose qdem. i. certe si nõ essem tandiu in desydero rerum charissimaꝝ mihi. i. amicorum & familiarium. ¶ Sed vt spero ego videbo te propediem. i. tempore mox futuro: tu mitte obuiam mihi epistolas dignas te, id est quæ censeantur a te missæ & scriptæ.

Racas

HVBER

RAras tuas. ostendit Ci. quanti faciat lras Cœl. quas & si raras, suaues tñ sibi esse dicit: pſertim quasdã, qbus dicit se admonitũ fuisse a Cœlio vt concorditer ageret cũ Appio: qđ tñ se ita facere constituisse dicit: & adducit oẽs & cãs multas, qre debeat amare Appiũ: ostenditq̃ q̃ fuerit cã, quare qdam falso suspicati sint eos dissentire. Postremo optat Ci. esse Romæ, tũ vt possit ridere cũ Cœlio & aliis amicis, tũ vt possit ædilem videre. ¶ Fortasse. e. parenthesis: & accusat Cœliũ: qđ fortasse ille scribat: sed eius lræ non perferant. ¶ Suaues. dulces, iucũdas. ¶ Vel. &: aut præcipue. ¶ Proxime, nouissime. ¶ Quam prudentis. s. officii & consilii. ¶ Et quã multi, quã magni. ¶ Officii. humanitatis. ¶ Consilii qa consulebas, vt fugerem olim inimicitias, & pcipue Appii. ¶ Cõstitueram. decreueram. ¶ Vt tu admonebas. s. mihi esse agenda. ¶ Cõfirmanť. deliberatiora fiũt & certiora. ¶ Sentimus. cognoscimus. ¶ Prudentibus. qlis tu es. ¶ Fideliter. syncere, sine dolo. ¶ Idem videri. idẽ iudicas: eandem sniam hři. ¶ Ego iam fecio oñdit se nullã cãm hře q̃re oderit Appium, sed potius cãm diligendi. ¶ Cœptũ. inceptũ. ¶ Me diligi ab eo. i. incœptũ esse, vt ego ab illo diligerer. ¶ Vt. postq̃. ¶ Simultatẽ. odiũ quoddã occultũ, qđ añ erat inter nos. & dicta est simultas a simulatione. ¶ Depofuimus. qa fuerant recõciliati Ap. & Ci. cũ añ fuisset inter eos simultas, propterea quod in cã, quã Ci. egit apud põtifices de domo sua: Ap. vehementer cã oppugnauit, vñ Ci. li. iii. ad Appiũ. Reditus illustris in gratiam: in quo ne per imprudentiã quidem errari potest fine suspitione perfidiæ. ¶ Nam honorificus. arguit a causis pbabilibus, q̃re debuerit eũ diligere. ¶ Honorificus in me. i. cum esse consul prosecutus est me honore. ¶ Studiosus. fautor. ¶ Studiorũ. volũtatum: qa qđ. volui ille confirmauit. ¶ Mea vero. dicit se idẽ fecisse contra Ap. vt in nullis studiis, & officiis ei defuerit, teste Cœl. ¶ Tu scis. tu es testis. qm̃ κωμικος sñia ex aliq̃ vetere comœdia, in qua Phania aliqs testis alicuius rei introduceret: nã de Phania Teren. nõ satis placet, nec videtur cõuenire: sensus aũt est, tu scis mea officia ei nõ defuisse, qa Phania comicus testis accidit. i. qm̃ tu accidisti tanq̃ Phania comicus testis: loquit. n. de Cœl. tanq̃ de tertia persona, hoc est sicut Phania testis est in comœdia, ita tu testis es qd pro eo egerim μαρτυς testis, dr̃ aũt & μαρτυς attice: & μαρτυρ lingua cõi, κωμικος Comicus, qui in comœdia introducit, Phania aliqs, qui in comœdia de aliqua re certissime testificať. Et ideo dixit, vt opinor. ¶ Eum. Appium. ¶ Quod, quia. ¶ Te amari ab eo. causa tua, quia scio eum tibi esse charũ. ¶ Iam me. alia rõ q̃ causa Pom. & Bruti, quos habet amicissimos, diligat etiam Appi. iis necessitudine coniunctum, si enim diligit Pom. & Bru. debet etiam diligere, qui cum eis sunt affinitate & necessitudine coniuncti, erat aũt Appius socer Bruti, & filii Pom. vt ostendit Ci. ad Appium. lib. iii. epi. his verbis. Duos enim duarum ætatum plurifacio. Cn. Pompe. fi. tuæ socerum, & M. Brutum generum tuum, & in epistola, quæ incipit. Cum est ad nos allatum: circa finem. Quis vnquam tanti quenq̃ fecit, q̃ti ego Cn. Pom. socerum tuæ filiæ, & in epistola sequenti quæ incipit. Cum essem in castris, sic inquit. Lætor virtute, & officio, cum tuorum necessariorum, meorum amicissimorum &c. Ergo cum dixit. ¶ Iam me to. Pom. ei. sc. voluit quasi innuere necesse esse Ap. qui sit socer filii Pomp. a se amari, qui totus sit Pompe. Brutum, eius generum. ¶ Quid ca. quæ causa. ¶ in op. inter optata mea. inter ea, quæ maxime sunt mihi chara, & optata. ¶ Complecti. amare Hoiem. Appium. ¶ Florentem æta. adhuc viridi ætate, quia senes ideo facilius contemnuntur, qm̃ non pñt diutius aut prodesse, aut obesse, cum sint propinqui morti, dicit igitur hunc fuisse amandum, quia florebat ætate. ¶ Opibus, erat. n. App. opulentissimus, vel opibus, potentia, qua valet in vrbe nřa, vnde & li. iii. ad App. Quid commodis meis aptius, q̃ hominis nobilissimi, atq̃ honoratissimi coniunctio. cuius opes, ingeniũ, liberi, affines, propinqui mihi magno, vel ornamento, vel præsidio esse possent. ¶ Honoribus, quibus affluebat App. ¶ Liberis. habebat enim multos filios & filias, clarissimis familiis collocatas: est autem in his dictionibus articulus. ¶ Collegam. in auguratu, vt ostendit Ci. inferius ad ipsum Ap. Amplissimi sacerdotii collegium, in quo non modo amicitiam violari, apud maiores nřos fas non erat, sed ne optari quidem sacerdotem licebat, qui cuiq̃ ex collegio esset inimicus, fuerunt igitur collegæ Ci. & App. ¶ Ipsa laude. sua.

M. T. C. Imp. M. Cœlio Aedil. Cur. S. P. D.

RAras tuas qdẽ (fortasse. n. nõ pferunť) sed suaueis accipio lras, vel quas pxime acceperã, q̃ prudẽtis: q̃ multi & officii & cõsilii. & si oĩa sic cõstituerã mihi agẽda, vt tu admonebas: tñ cõfirmanť nřa cõsilia, cũ sentimus prudentibus, fideliterq̃ suadẽtibus idẽ videri. Ego Appiũ (vt sæpe tecum locutus sum) valde diligo: meq̃ ad eo diligi statim cœptũ eẽ, vt simultatẽ depofuimus, sensi: nam & honorificus in me Cos. fuit, & suauis amicus. & studiosus studiorũ ẽt meorũ. mea vero officia ei non defuisse tute es testis. qm̃ κωμικος μαρτυς (vt oppior) accedit Phania. & mehercule etiam pluris eũ feci q̃ te amari ab eo sensi. Iam me Põpeii totũ esse scis: & Brutũ a me amari intelligis. quid est causæ, cur mihi non sit in optatis, complecti hominẽ florentem ætate opibus, honoribus, igenio, liberis, ppinquis, affinibus, amicis: collegam meum præcertim, & in ipsa collegii laude.

ASCEN

RAras &c. Dicit literas Cœlii Raras quidem, sed iucundas ad se dari & gratas, & præsertim eas, qbus hortatus erat Cœlius, vt ipse Cicero cum Appio gratiam iniat: ad quam iucundam idem Cicero dicit multas sibi causas esse: tum fungi desyderio vrbis se teneri: vt cum amicis rideat scribit. Ordo est, Ego accipio tuas literas quidem: id est certe raras: licet multas forte scripseris, fortasse enim non perferuntur: sed suaues id est iucundas: vel id est etiam: eas quas acceperam proxime, q̃ id est quantum prudentis, & q̃ id est quantum multi & officii & consilii, q. d. plurimi. ¶ Et si. id est quanq̃: ego constitueram, scilicet prius quam admoneres omnia agenda mihi sic vt tu admonebas: tamen nostra consilia confirmantur id est stabiliuntur cum sentimus idem videri prudentibus & suadentibus videlicet: sup. quod nobis. ¶ Ego valde diligo Appium: vt locutus sum sæpe tecum: & sensi me cœptum diligi ab eo statim, vt id est postq̃ depofuimus simultatem, id est latens odium & æmulationem simultam. ¶ Nam ipse fuit & id est simul honorificus id est honorem faciens. consul, in: id est erga me, & amicus suauis, & studiosus: etiam studiorum meorum: vero pro sed: tu es testis mea officia: id est debita obsequia non defuisse ei. ¶ Quoniam μαρτυς martis, id est martyr: hoc est testis: κωμικος comicus: hoc est qualis inducitur in comœdia vtrique nota: ex commodo: scilicet Phania libertus, accidit: vt opinor mihi hoc est sicut in comœdia aliquis, qui rem optime notat, eo q̃ iam fere gesserat: aut viderat, ita Phania libertus eius de quo in prima epistola tertii libri, q̃ rem optime nouit mihi, certissimus est testis. martys dicitur attice, & communi græcorum lingua martyr testis. ¶ Et mehercule, ego feci, id est æstimaui suppl. Appium etiam pluris, q̃ id est quia, ego sensi te amari ab eo. ¶ Tu iam scis, me totum Pompeii, & intelligis Brutum amari a me, quid igitur causæ est, cur non sit mihi in optatis, id est inter cætera optata, complecti hominem florentem ætate, i. q̃ est in flore ætatis, videlicet Appium. & florentem opibus, honoribus, ingenio: liberis id est legitima prole, propinquis, scilicet consanguinitate, affinitate, id est propinqui vxoris amicis scilicet acquisitis, præsertim collegam meum scilicet in collegio augurum, & studiosum mei in ipsa laude, & scientia collegii.

& scientia studiosum mei: Hæc ego pluribus scripsi, quod mihi significabant tuæ literæ subdubitare, qua essem erga illum voluntate. credo te audisse aliquid: falsum est, mihi crede, si quid audisti genus institutorum, & rationum mearum dissimilitudinẽ nonnullã hẽt cũ illius administratione prouinciæ. ex eo quidã suspicati fortasse sunt, animorum contentione, non opinionum dissensione me ab eo discrepare. Nihil aũt feci vnquã, neq; dixi, quod contra illius existimationẽ esse vellem. post hoc negociũ aũt, & temeritatẽ nostri Dolabellæ deprecatorem me pro illius piculo præbeo. Erat in eadẽ epistola veteranus ciuitatis. gaudebã sane: & cõgelasse nostrũ amicum lætabar ocio. Extrema pagella: pupugit me tuo chirographo. quid ais? Cæsarem nũc defendit Curio: quis hoc putaret præter me? nam ita viuam, putaui. Dii immortales, q̃ ego risum nostrum desydero. Mihi erat in animo, quoniam iurisdictionem confeceram, ciuitates locupletaram: publicanis,

HVBER ⁋ CERT sci. hoc est: cum ex sacerdotio magnam laudem assequeretur: & esset peritissimus: mei tamen semp studiosus fuit. ⁋ Eo. propter id. ⁋ Significabant: tacite demonstrabant. ⁋ Subdubitare, paululum dubitare. ⁋ Voluntate aio. ⁋ Erga illum Ap. ⁋ Credo. quia subdubitas de volũtate mea erga illum. ⁋ Falsum est. qd audisti. ⁋ Genus. dicit propter qd hoies existimauerint Ci. non esse bono animo erga App. qa cum successisset ei Ci. in prouincia: & mutasset quædam: q̃ App. ante instituisset: aliter q̃ administraret p̃uinciam: q̃ ipse administrasset: existimauerũt qdam hoc fieri: qa essent inimici: quod non ita erat, sed qa plerũq; accidit, vt in eadem re varia sit opinio: sed tamen vtraq; bona, sicut erat Ap. & Ci. in administratione prouinciæ: & ideo nunc dicit. ⁋ Genus, modus. forma quædam. ⁋ Institutorũ, decretorũ, ordinationum mearum quas feci in p̃uincia post discessum Ap. ⁋ Illius. Ap. ⁋ Dissimilitudinem. differentiam: quædam enim mutauit Cice. vt plenius apparet li. iii. ex omnibus epistolis quas ad Ap. scribit. ⁋ Ex eo. q̃ mea instituta habent quandam dissimilitudinem cum illius administratione. ⁋ Quidam, maleuoli. & vt infra dicetur i nos quo animo inter nos sumus esse nollent. ⁋ Suspicati sunt. existimauerunt. ⁋ Cõtentione. cõtrouersia ⁋ Animorum. in quibus stat beneuolentia & maleuolentia.

Dissensio ⁋ Dissensione voluntatum. quæ etiam inter eos: qui non sint inimici, esse potest, vt in eadem re diuersam hẽant volũtatem, nã dissensio est sola[?] diuersitas. ⁋ Discrepare, disconuenire: discordare. ⁋ Feci. re. ⁋ Dixi. verbo. ⁋ Existimationem, authoritatem, reputationem. ⁋ Post hoc negociũ, hoc est præter hoc, q̃ aliter sensi de administranda prouincia q̃ ipse. ⁋ Et te. no. Do. hoc dicit, cum Dolabella gener Ci. qd d. m temere egisset contra Ap. accusando eũ ambitus. oppugnabatur ab Ap. Ci. quia erat gener suus, eũ defendit, & iõ dicit: post temeritatem defensam a me, temeritatem aũt attribuit Dola. qa erat audacissimus, qd & App. Alexandrinus li. iii. confirmat. ⁋ Nři, vel generi, vel nři vtriusq; amici, & mei, & tui. ⁋ Deprecatorem. rogatorem; supplicatorem, plusq̃ si diceret defensorem. ⁋ Illius, nõ Dolabellæ, sed App. ⁋ Periculo qa præter ambitũ ẽt maiestatis fuerat accusatus: vt li. iii. patebit defendebat aũt a Ci. absente per literas deprecante multos p eo. ⁋ Erat veteranus ciuitatis i sunt qui verba Cœlii, quibus vt quibusdam placet latenter pulsat Pom. nam Cœl. eũ veteranũ ciuitatis appellauerat. ⁋ Gaudebam. s. q̃ ad me scripsisti de veterano ciuitatis: qd qd, aut quale esse non satis intelligere possumus. ⁋ Congelasse. refrixisse, cessasse. ⁋ Nostrũ ami. nõ ausim affirmare. quem intelligit: nã & ipse intelligi noluisse demonstrat: cũ dicit nřm i ita enim loquimur, cũ ab eo i m intelligi volumus: cum quo loquimur. ⁋ Lætabor ocio. quia dixit congelasse, siue enim Pom. siue aliũ quempiam intelligi: fortasse ille aliquantulũ dimiserat animũ ab aliquo cœpto: in his autem epistolis satis sit: q̃ ex verbis capiamus fructũ: & ex sententiis: q mores respiciũt, nã in sensibus occultis, q nihil afferũt ad cõmoditatem dicendi: nihil refert si minus sagittã ipsam in meta figere possumus. ⁋ Extrema pagella. in fine epi. quæ erat, aut liberti aut alicuius scribæ sui manu exarata addiderat Cœl. manu pp̃ria hæc verba. Cæsa. non defendit Curio, quod Cice. quasi ridens ostendit se credere: qa sciebat Cur. corruptum esse a Cæs. q: vt supra diximus eũ grandi ære alieno liberauerat, de corruptione autem Cur. vt ius est suspicari Cic. in epi. quæ incipit: Sera gratulatio, in qua tam multis verbis eũ hortatus est ad defensionem reip. ⁋ Pagella extrema. i. extrema pars pagellæ tuæ, hoc est epřæ: siue chartæ, paginæ aũt sunt, vt voluit Festus: q̃ suam quæq; obtineant regionem, vt pagi, vel a pagendo: q̃ in illis versus pagunt. i. iniungunt. ⁋ Pupugit. percussit.

Pagina ⁋ Tuo chirographo, tuo scripto, qd manu tua exarasti: nam solebãt interdũ dictare aliis scribentibus. ⁋ Quid ais. admiratiue. ⁋ Cæsarem, cũ admiratione ẽt pnunciandũ, & subaudit ais. ⁋ Quis hoc putaret. ironice. q. d. non credo. ⁋ Præter me. q noui Cur. ⁋ In via putaram. modus est dicendi, ita putaram in itinere. ⁋ Risum vestrum. quem scio vos hẽre pp hmõi mutationes reip. ⁋ Mihi dicit Ci. qd constituerit facere. ⁋ Mihi erat in aio. constitueram. ppõsueram. ⁋ Locupletare diuitare ciuitates Ciliciæ. ⁋ In publicanis, qbus eram daturus modũ exigendi vectigalia, nam iis fere maxime spoliabant ciuitates: genus, vt voluit iurisconsultus: audax. Quoniã confeceram: finierã. ⁋ Iurisdictionem lustrationem iurisdictionis meæ.

ASCEN. ⁋ EGO scripsi hæc pluribus. i. compluribus sup. verbis. aut pluribus q̃ alioqui fecissem, q̃ literæ tuæ significabant mihi, te subdubitare. i. occulte, aut aliquantisper dubitare. qua voluntate ego essem erga illum videlicet Ap. ⁋ Credo te audisse aliqd. i. simultatis, aut odii mei in eum. ⁋ Crede mihi Rufe, si audisti qd. i. aliquid. i. tale supra id esse falsum. ⁋ Genus. i. rõ: & forma institutorum. i. morum, & rõnum mearum. s. viuendi, habet nõnullam. i. quandam dissimilitudinem, cum administratione prouinciæ illius. Nã Cic. a ppřo successerat in prouinciam, quidam suspicati sunt fortasse ex eo. i. ea ex dissimilitudine regendi: me discrepare ab eo, contentione. i. pertinaci pugna animorũ. i. voluntatũ, non dissensione opinionum. ⁋ Autem. i. sed, ego nihil feci, aut dixi vnq̃ q̃ vellem esse contra existimationem. i. iudicium illius. Alii legunt æstimationem. i. reputationem, & authoritatem illius. ⁋ Aũt. i. sed, post hoc negociũ. i. q̃ in forma gubernandæ p̃uinciæ ab eo dissenserim. ⁋ Et post temeritatem Dolabellæ nři. s. generi nã post mortem Crassipedis, Tulliã duxit Ci. filiam, p̃beo me deprecatorem. i. intercessorem & supplicatorem, vt ignoscat pro periculo illius. s. App. ⁋ In eadem epla. s. tua, erat Veteranus ciuitatis. i. scripsisti de veterano quodam ciuitatis: qui cũ molestiam inferret cõmuni amico repulsus est, vnde ait Cicero. ⁋ Gaudebam sane. i. multũ, & lætabar amicum nostrum congelasse. i. torpuisse ocio. i. sic illo Veterano cessante ab infestatione, refrixisse, vt congelati censeatur. ⁋ Extrema pagella. i. tabellæ in qua scripta erant superiora a manu secretis Cœlii: pupugit. i. simulauit me tuo chirographo. i. scripto tua manu: nam q dictant eplas priusq̃ claudantur: & obsignentur: pars solent interdũ q̃dam ascribere manu propria: quæ nolunt scribas suos scire, scripserat aũt Cœlius Curionem non defendisse causam Cæsaris, vnde Cicero. ⁋ Quid ais: Curio non defendit Cæsarem. ⁋ Quis putaret hæc præter me? quasi dicat nemo. Ego, tamen debebam putare, vt q Curionem ad hoc induxerim, vt nullis consiliis præter q̃ suis acquiesceret: postea tamen nimium Cæsari adhæsit. ⁋ Affert tamen Cicero aliam rationem de industria dicens, nam ego putaui ita. s. q̃ non defenderet Cæsarem, in via. ⁋ O dii immortales, q̃. i. quantũ, ego desydero risum nostrũ. Hactenus ad eplam Cœlii. ⁋ In animo erat mihi. s. cum hęc scriberem: quoniam confeceram. i. finieram: iurisdictionem. i. tempus quo ius prouincialibus dicerem, locupletare. i. ditare, ciuitates. s. Ciliciæ, ẽt in publicanis. i. in publicanorũ exactione reficiendis.

Etiam

HVBER

ETIAM superioribus. sensus est ẽt cũ ante lustraui prouinciam: reliqua q̃ ad publicanos non pertinebant: cõseruata sunt sine vlla querela. Sociorũ. i. ita: vt nullus ex sociis nr̃is: hoc est ex iis: qui nobis cũ foedere essent iuncti: queri possent. solebant aũt magistratus lustrare: hoc est circuire totam iurisdictionem suam, & puidere vbi opus esset: qđ dicit se fecisse Ci. & nõc. & ante: sine vlla q̃rela sociorũ, ergo. In superioribus lustris. i. cũ ante lustraui prouinciam. Conseruata. subaudi sunt. Iucundus. q̃dam codices habent iustus. In priuatis. sensus est: fui iucundus in omni ordine, & genere hoĩum, quod declarat dicens. In priuatis sine magistratu. Summis. principibus. Infimis. plebeis. Proficisci. subaudi erat in aĩo. In

etiã superioris lustri reliqua sine sociorũ vlla querela conseruaram: priuatis, summis, infimis fueram iucundus: proficisci in Ciliciã Non. Mai. &, cũ primũ aestiua attigissem, militaremq; rem collocassem: decedere ex S. C. Cupio te Aedil. videre: miroq; desyderio me vrbs afficit, & omnes mei, tuq; in primis. Vale,

Ciliciã, erat. n. in locis finitimis puinciae: q̃a lustrauerat eã. Aestiua. loca vbi milites aestate sunt. sicut hyberna vbi habitãt hyeme. Attigissem. aduenissem. Nonis maii. vii. die maii. Nec videat cuiquã inconueniens: q̃ dixerit aestiua, cũ tunc nõdum videaẽ esse tp̃s aestatis: qm̃: vt voluit Vlp. iurisconsultus. Aestas: vt peritiores voluerunt: incipit ab aequinoctio vernali: & desinit aequinoctio autũnali: ita q̃ estas sex mensium: & hyemes totidem generaliter dr̃. Collocassem. in aestiuis. Decedere. subaudi erat in aĩo. Ex senatusconsulto: quo erat decretum: vt finito annuo magistratu Cicero posset discedere, vt ostendit supra ad Curionem, vt senatusconsultum: & leges defendas, & caetera. Te aedilem: qui erat factus aedilis absente Cicerone.

ASCEN.

RELIQVA: praeter publicanorũ negocia conseruata sunt superioribus lustris. i. lustrationibus, & censuris. sine vlla querela sociorũ. Iucundus: aut iustus fueram in priuatis. i. non gerentibus magistratũ, in summis: & infimis, & repere. In animo erat proficisci in Ciliciam forte ex Cypro: nam vtrãq; partem tenebant proconsules in Ciliciam missi, aut ab ea parte: quae est iuxta Amanum montem: nonis maiis. i. tunc proxime futuris. Et in animo erat decedere ex senatusconsulto, id est sicut senatus decreuerat: cum attigissem prima aestiua, id est tp̃a apta militiae, & bello gerendo: & collocassem. i. deposuissem rem militarem. Ego cupio videre te: & vrbs. i. Roma afficit me miro desyderio. & omnes me sup. afficiunt: & tu in primis sup. afficis me miro desyderio. Sunt: qui superiora sic ordinent. Sine querela sociorum priuatis, summis, & infimis: iucundus: id est laetus fueram proficisci in Ciliciam &c. sed sequar priorem sensum.

17

M. T. C. Imp. M. Coelio Aedil. Cur. S. P. D

MArco Fabio viro optimo: & hoĩe doctissimo familiarissime vtor: mirificeq; eum diligo, cũ pp̃ sũmũ eius ingeniũ sũmãq; doctrinã: tũ pp̃ singularẽ modestiã. Eius negociũ sic velim suscipias, vt si eẽt res mea. Noui ego vos magnos patronos. hoĩem occidat oportet, q̃ vestra opa vti velit.

HVBER.

MArco Fabio. commendat Ci. Fabium Coelio: ea fere forma: qua solet vti in commendãdis amicis rogat q̃ vt eum in omnibus rebus commendatũ habeat. Fabio. laudat Fabium a bonitate: & doctrina. Mirifice. vehementer: mirabiliter. Cum pp̃. dicit propter quae eum maxime amet. Molestiam, probitatem. Negocium. causam, quam fortasse ille habebat Romae: in qua ei opus erat auxilio Coelii. Suscipias. defendendum capias. Vt, sicut. Si esset res mea. quam non dubito tibi esse commendatissimã. Noui. iocatur cum Coelio, & fortasse etiam serio loquitur. Vos, id est similes tui. Patronos. causidicos. Hominem: hoc dicit, adeo estis magni patroni, quod nõ suscipitis causas nisi magnas: & in quibus agatur de capite alicuius: ex quibus plus emolumenti consequimini. Hominem. ordo est: oportet vt is occidat hominem, qui velit vti vestra opera, id est vestro patrocinio, & defensione. Occidat hominem, habeat causam capitalem, & magnam, qualis est de caede hominis.

PHI.

MArco Fabio viro. Multę in hac snia reperiuntur ep̃lę Ciceronis, imitatione dignissimę. Vult Coelio amici cãm commendare: & initio quanta eam beneuolentia psequatur ondit. Inde causam eius commendat, & hoiem. Postremũ quanto cognoscendarũ rerũ Romanarũ desyderio teneatur: adiũgit. Viro op. & homine doc. Laus est a bonitate, & doctrina, sed contra rationem dicendi, quod minus est secundo loco posuit, crescere enim debet oratio. Vir aũt maiorem vim habet, q̃ homo, vt ad Marcellum. Neq; monere te audeo praestanti prudentia virum, neq; confirmare maximi animi hoiem viruq; fortissimũ. & ad Sextiũ. Hortarer, vt & hoiem, & virũ esse meminisses. Praeterea plus est bonum esse: q̃ doctum esse. Et Cicero primum dixit optimo: inde doctissimo: eodem ordine est vsus in epistola ad Thermum: aut. A. Manlio iam pridem vtor familiarissime optimo viro, atq; hoie gratissimo. Et ad eundem alibi dixit. Hoc ipso vincit viros optimos, hoiesq; innocentissimos legatos tuos. Sed animaduertendũ est: q̃ in omni compositione, vt ait Fabius, tria sunt necessaria: ordo, iunctura, numerus. In ordine cauendũ, ne decrescat oratio, & fortiori: subiungat aliq̃d infirmius: vt sacrilego fur. Augeri. n. debent sniae: vt ibi Cicero. Tu inq̃r istis faucibus: istis lateribus, ista gladiatoria totius corporis firmitate. Est & alius naturalis ordo, vt viros ac foeminas, diem ac noctem: ortũ & occasum dicas potius q̃ retrorsum, quo ordine, & hic est vsus Cicero, & alibi, vt diximus. Vtor. Commune apud antiquos verbũ erat, vt hortor, Eodem modo consolor, & vereor. lege. A. G. lib. xv. Suscipias supra te capias ad defendendũ. Antiq̃ susum p sursum dicebant: & succipio p suscipio, & sic Virg. posuit: vt suscepit ignem foliis, & suscipere & capere ita vtimur: vt ad curas, sumptus: inimicitias suscipere potius referamus. Capere vero ad labores, molestias, & dolores potius accommodemus. Vt, tanq̃: multis enim modis hęc particula in orõne colligit, interdũ p postquam: Vir. Vt belli signũ. Aliq̃n p sicut, hoc modo. Ita Pom. rem, oppressit: vt Caesar, Plerunq; significat quo modo. Virg. Vt vidi, vt perii: hoc est postquam vidi: quo modo peri. Alias pro qđ. Interdũ cãm amplectit superioris sensus, vt do operam literis, vt doctus euadam. Interdũ ad exornãdũ orõnem accipit: vt Fabius. Quis credat me fecisse: vt stipitem filio negarem, hoc est quis credat stipitem me negasse filio. Noui vos ma. pa. Confutatio est, & patronos cãrum defensores dicimus, vt Teren. Huic opus est patrono. quem defensorem paro. Et eos, q̃ seruos manumiserũt suos. vt Mar. Cautius. & dñi ius oẽ remittimus aegro, Munere dignus erat conualuisse meo. Sensit deficiens sua praemia, meq; patronũ, Dixit ad infernas liber iturus aquas. Vos. ac si dixisset te, & tui similes. Hoiem oc. opor. hoc est, vt habeat cãm capitalem: & arduam, qualis est de homicidio, qm̃ parua cã non est digna patrocinio vestro, & eloquentia: q̃ res graues defendere possitis, & soleatis, non leues: vt haec ipsa est Fabii: quam tibi commendo. Est aũt loquendi modus, ad ostendendam magnam viri authoritatem: qui rebus vilibus, & abiectis non se misceret: sed magnis & grauibus, qualis esset. siquis hominem occidisset, & tum iste defenderet: vt Cicero Milonem.

Vtor
Hortor
Consolo:
Vereor
Vr
Patronus

ASCEN

MArco Fabio &c. Cõmẽdat Coelio Fabiũ dicẽs. Ego vtor familiarissime Fabio viro optimo: & hoie doctissimo: & diligo eũ mirifice. i. ita sit: q̃ pp̃ sũmũ igeniũ eius: & sũmã doctrinã: tũ sup. multo magis pp̃ singularẽ modestiã eius. Ego velim sup. vt suscipias. i. ad iuuãdũ negociũ eius sic, vt si esset res mea. Ego noui vos, h̃ est te, & tui siles magnos pa. i. defensores magnorũ reorum: oportet sup. vt is, qui velit vti opa vestra: occidat hoiem ioco sed id dictum est.

HVBER. ¶ SED. quaſi dicat quamuis non niſi magnas cauſas ſuſcipere ſoleas. ¶ In hoc homine. Fabio. ¶ Accipio, admitto. ¶ Relinques, non ſolum poſtpones, ſed omittes. ¶ Res Romanas. quid Romæ agatur. ¶ Hyemis. tempeſtatis: quæ prohibeat quempiam ex Roma huc nauigare. Hyems autem interdum pro tempore ponitur, vt Virgilius Georgi. Hyems ignaua co**[Hyems]**lono, interdum pro tempeſtate, & vi venti: vt idem in primo Aeneid. Vicit hyems. Item Sæpe illos aſpera ponti Interclu ſit hyems. ¶ Nil noui. de rebus Romanis. ¶ Ad nos. huc in Ciliciam. Afferebatur, nunciabatur.

PHI. ¶ SED in hoc homine. Fabio, hoc eſt tametſi non niſi arduas cauſas ſuſcipiatis, tamen in Fabio meo: nullam excuſationem, vt vel paruum, vel magnum ſit negocium eius. ¶ Tua opera. patrocinio, & defenſione: opera eſt actio: opus eſt finis: & fructus. Sed interdum opus pro opera ſumitur. Virgi. Mollibus e ſtratis opera ad fabrilia ſurgit. ¶ Hyemis. Varro latinum facit ab hiando appellatum. At **[Opera Opus.]** Ego magis græcum puto: ab ὕω, quod eſt pluo denominatum: & anni partem ſignificat: & tempeſtatem, nunc anni. **[Hyems]**

ſed in hoc hoīe nullā accipio excuſationem. Oīa relinques, ſi me amabis, cū tua opa Fabius vel volet. Ego res Roma vehemēter expecto & deſydero: in primiſq; quid agas, ſcire cupio: nam iandiu propter hyemis, magnitudinem nihil noui ad nos afferebatur. Vale.

ASCEN. ¶ SED ego nullam accipio. i. admitto: excuſationem in hoc homine tu relinques omnia ſi amabis me: cum. i. qn̄, Fabius volet vel opera. i. diligentia, & labore tuo. ¶ Ego expecto vehementer, & deſydero res Romanas. i. vt res Romanæ ſcribantur ad me, & cupio in primis ſcire quid agas. ¶ Nam pp magnitudinem hyemis nihil noui afferebatur. ſ. cum hæc ſcriberem, iādiu. i. a multis diebus, ad nos.

HVB. NOn potuit. Re bene geſta in Cilicia a Cicerone procurauerāt Cœlius, & Curio ei ſupplicationem decerni, quod cū obtinuiſſent: laudat Cicero eorum in hac re & diligentiam & prudentiam, dicitq; ſe ſperare triūphū: deinde ſcribit de Dolabella genero: & Tullia filia, q̄ Dolabellæ abſente Ci. locata fuerat, vt ipſe Cic. ſcribit lib. ii. Ad Appium: poſtea oſtendit ſe eſſe ſolicitū de republica: & excuſat ſe: q de prouincia decedēs Cœliū quendā adoleſcentē ei pfecerit, oſtēditq; idt optia rōnē eū exēplo, & imitatione excellētiū viroꝝ hoc feciſſe. ¶ Accuratius. diligentius: ſtudioſius. ¶ Supplicatione. mihi decernēda ob rem bene in Cilicia geſtā. Nā ſupra dixit. Hæc æſtas habuit exitū ſatis felicem. ¶ Cōfecta res. impetrata ſupplicatio: & decreta mihi. ¶ Ex ſentētia. vt volebam. ¶ Tū celeritate. ꝓpter celeritatem dicit, duplici de cauſa eſſe confectam rem ex ſententia ſua, primum quia celeriter, deinde quia Attilius competitor ipſius Cœlii aſſenſus eſt huic rei. ¶ Quod is. Attiliū innuit de quo diximus ſupra. ¶ Cōpetitor tu. & idē me. hic eni Attilius, q paulo ante fuerat cōpetitor Cœlii in ædilitate, videtur ēt fuiſſe cōpetitor Cice. in petitione ꝓuinciæ Ciliciæ, ideo dicit. ¶ Iratus: q non potuit obtinere qd volebat. ¶ Eſt aſſenſus. fauit: dedit ſuffragiū. ¶ Ei. innuit Curionem, cū quo Cœlius egerat de ſupplicatione. ¶ Ornauit. commendauit. ¶ Res meas. geſtas a me in prouincia. ¶ Diuinis. maximis, immortalibus habuerat enim Curio orōnem de laudibus reꝝ geſtaꝝ Cice. ¶ Sperare. expectare. ¶ Quę ſequunt. triūphū dicit ſe ſperare: cū iā obtinuerit ſupplicationem. ¶ Ad q. ad quem triumphū. ¶ Para. vt ita mihi adſis, ſicut affuiſti in ſupplicatione. ¶ Dolabellam. locata erat Tullia Ciceronis filia matrimonio Dolabellæ eo tempore, quo Cicero præerat Ciliciæ. Itaq; ſcripſerat Cœlius honorifice de Dolabella, & laudauerat eum apud Ciceronem: quare dicit, ſe gaudere optareq;, vt ſibi & filiæ ſuæ hæc affinitas ſit felix. ¶ Laudari a te. placere tibi cōmendari. ¶ Amari. charum eſſe. ¶ Nam ea ſcripſerat Cœlius, Dolabellam eſſe temeratium: ſicut eum appellauit ſupra Cice. ſed ſperare poſſe aliquando ad meliora reduci. ¶ Tulliæ. vxoris eius prudentia, quod Cice. affirmat ita fore dicens. ¶ Scio. confido: quia noui filiam meam. ¶ Poſſe temperari. mitigare: minui, quia vitia naturæ, aut ēt longi habitus minui quidem poſſunt: tolli autem minime. ¶ Ea q̄ ſperas, ſcilicet poſſe temperari, intelligit autem prodigalitatem & temeritatem, alii tamen arripiunt, ſperas times, vt ſit acyrologia, vt illud Virgilii, Hunc ego ſi tantum potui ſperare dolorem, placet tamen magis prior ſenſus. ¶ Cui. Tulliæ meæ. ¶ Reſpondeant. ad eam dirigantur, i. cui fac vt tuæ litteræ reſpondeant, hoc eſt ad eam, non ad me mittantur de Dolabella. ¶ Quid ſi. dicit ſe ēt ſcripſiſſe de Dolabella ad Appiū, oportere tum ferre, quem fortuna ſibi generum dederit: non ipſe elegerit, erat enim abſens Cice. ¶ Meam. epiſtolam. ¶ Ad Appium. puto eſſe illam epiſtolam tertii libri, quæ incipit. Gratulor tibi prius. ¶ Ex tuis literis. propter tuas literas. i. nactus materiam ex tuis literis, quibus ad me de Dolabella ſcripſeras multa. ¶ Sed quid agas. prouerbialis dicendi modus, cum irreuocabile eſt qd ſel actū. ¶ Sic viuit. q. d. non eū pfectus, ſed qui aliqua ex pte pōt rephendi. Sic Perſi. Sic viuit illa ſubter Cæ. cū vulnus habes. ¶ Dii approbent, dii fortunent, & felix faciant. ¶ Quod actum eſt. hoc matrimonium. ¶ Fore Dolabellam. ¶ Iucundum ex quo etiam poſſim aliquando voluptatem & iucunditatem capere.

14

M. T. C. Imp. M. Cœlio Aedil. Cur. S. P. D.

NOn potuit accuratius agi neq; prudentius q̄ actum eſt a te cū Curione de ſupplicatione, & mehercule cōfecta res eſt ex mea ſententia, cū celeritate, tū qd' is, q erat iratus, cōpetitor tuus, & idē meus, aſſenſus eſt ei, qui ornauit res noſtras diuinis laudibus. quare ſcito me ſperare ea, quæ ſequuntur: ad quæ tu te para. Dolabellam a te gaudeo primum laudari, deinde etiam amari. nam ea, quæ ſperas Tulliæ meæ prudentia temperari poſſe: ſcio cui epiſtolæ tuæ reſpondeant. Quid ſi meam legas, quam ego tum ex tuis litteris miſi ad Appium? ſed qd agā? ſic viuitur. Quod actū eſt, Dii approbent.

ASCEN. NOn potuit &c. Re bene geſta a Cicerone in Cilicia, procurauerunt Cœlius & Curio ſupplicationem ei decernendam, pro qua eis gratias agit, dicitq; ſe ſperare triumphum, demum non nihil de Dolabella genero ſuo meminit. ¶ Credo eſt. O Cœli, non potuit agi accuratius: id eſt cum maiori cura, q̄ actum eſt a te, cum Curione, de ſupplicatione: ſcilicet mihi pro re bene geſta decernenda. Eſt autem ſupplicatio. quam rogationem, ac proceſſionem generalem vulgo appellant, quæ pro ſumma victoria decerni ſolet, vnde magna oritur illi gloria, qui eam pepererit, & mehercule res eſt confecta, ex ſententia mea, cum ſcilicet ita ſit, q confecta eſt celeritate, tum qꝛ is competitor tuus. ſ. in ædilitate. i. qui tecum petiuerat ædilitatem, iratus. ſ. q repulſam acciperet. & idem meus. ſ. competitor in obtinenda prouincia, aſſenſus eſt ei. ſcilicet aut Pomp. aut Cæſa. aut alteri amico, qui ornauit, id eſt decorauit res noſtras diuinis laudibus. ¶ Quare ſcito me ſperare ea, quæ ſequuntur, id eſt quæ ſequi ſolent, ſupplicationem, videlicet triumphum, ad quæ ſcilicet obtinenda mihi tu para te. ¶ Ego gaudeo primum Dolabellam generum meum laudari abs te. deinde etiam amari. ¶ Nam ea, quę tu ſperas poſſe temperari, id eſt moderari prudentia Tulliæ meæ ſcilicet filiæ, vxoris Dolabellæ, ſcio, cui epiſtolæ tuæ reſpondeant: id eſt vnde id te ſperare ſignificas. ¶ Quid. ſupple ſcriberes, aut diceres, ſi legas meam epiſtolam, quam ego miſi tum id eſt tunc, ex literis tuis, ſcilicet excerptam: ad appium? Et cum per imaginationem Ciceronis: ad hæc Cœlius miraretur, quaſi dicat non debuiſſe ex literis ſuis epiſtolam mitti: reſpondet Cicero. ¶ Sed quid agas? viuitur ſcilicet nūc fere ab omnibus ſic, i. vt talia faciant. ¶ Dii immor. approbent, i. ſecundent, quod actum eſt.

¶ Nam, ſpero

HVBER.

¶NAM spero cum mutuaq; mores prudentia filiæ meæ: vxorum enim prudentia multũ solet mederi vitiis maritorum. ¶In eo: vt sit nobis iucundus gener. ¶Humanitas: doctrina, sapientia: vel, ingenii mansuetudo & facilitas. ¶Adiuuabit si eum tuis consiliis moderatus fueris. ¶Respub. dicit Cice. se esse solicitum valde de republica: & maxime quia quãuis amet Pomp. Cæsa. & Curionem, qui videntur eam perturbare, tñ magis amat ipsam rempub. ¶Cupio Cæsarem honestissime. subaudi esse: id est opto: vt Cæsar valde honoret. Terentius in and. Vel quod ipsi bene cupio Glycerio. ¶Emori, vitam effundere: quod plus est: q̃ vel fauere: vel honestissime cupere. ¶Iactas. exerces: immisces: laboras: tractum a nauigantibus: qui in mari tempestate iactantur. Nam supra diximus, perturbatio reipublicæ tempestati cõparatur. ¶Districtus. illigatus: in neutram partem declinans. hoc est: neque ad istorum. quos supra nominaui, neque ad reipubl. fauorem inclinatus. ¶Quod quia: reddit rationẽ, quare Cœlius in neutram pendet partem: quia neq; rempublicã neq; amicos vellet deserere. ¶Bonus ciuis. cuius, officium est rẽpublicam non oppugnare, si non possis tueri. ¶Bonus amicus. quia non vis etiam propter defensionem republi. amicitiam deserere: ergo dixit. ¶Videris districtus. quod vulgo dicimus: videris mihi tenere pedem in vtroq; calceo, & latenter eum carpit: q͂ propter amicitiam rempublicam deserat. ¶Ego: nunc dicit se discedentem ex prouincia reliq̄sse loco sui Coelium quendam adolescente, quod ne videatur temere fecisse: excusat multis rationibus factum suũ. ¶Quæstorem. meum. ¶Præposui. præfeci scilicet loco mei. ¶Puerum. obiectio, quam sibi posset facere hic Cœlius: ad quem scribit. ¶Inquis. tu o Cœli. ¶Puerum. subaudi præposuisti o Cicero: non q͂ esset puer, sed adolescens. Sed ita solet nobis obiici: vt pro adolescente puer quispiam dicatur. ¶Ad quæstorem. respõsio Cice. & hoc dicit: puerum quidẽ Cœlium præposui: sed tamen quæstorem meum: & nobilissimum adolescentem: & qui compositis moribus omnium fere possit esse exẽplum. ¶Neq; erat. subaudi quispiã. ¶Vsus. functus. ¶Superiore. q̃ hic Cœli. ¶Quem præficerem, id est quem possem prẹficere prouinciæ, & est sensus. non erat alius qui fuisset in maiore honore, aut dignitate, q̃ Cœli. quem præponerem: præponebantur. n. qui essent ui maioribus honoribus: vt ostendet in epistola penultima huius secundi libri ad Thermum eum dicit, Habes enim neminem honoris gradu superiorem. ¶Pontinius. antipophora est: quia occurrebat Coel. responsurum Pontinium potuisse præfici. dicit eum e prouincia discessisse, neq; Quintum fratrẽ voluisse remanere, neq; ẽt sine reprehensione sua eum relinqui potuisse. ¶Impetrari obtineri, vt pesset prouinciæ me discedente. ¶Alterum me, dicitur enim frater fere alter, ego non visus fuissem discedere. ¶Fortasse. alia causa, q͞a frater eius ante triennium Asiæ prefuisset. senatum aũt voluisse eum præesse p͂uinciæ: q antea non præfuisset. ¶Deniq;. ꝯcludit se longe melius præfecisse Cœli. adolescẽtem p͂uinciæ: q̃ fratrem. ¶Oĩa. infamia: rep̄hẽsionẽ & reliqua: quæ de fratre possunt timeri. Postremo excusat factũ suũ imitatione alioꝝ, & maxime Põp. & Cœli. ¶Cõplexi. s, amauerũt. charos habuerunt. ¶Cassios. ad Põ. refertur: q plurimũ amauit Cassium. ¶Antonios. pp Mar. Ant. quẽ Coel. charũ habuit. ¶Hominẽ adolescentẽ. Cœli. ¶Nõ tã a. hoc nõ tã feci: vt hũc Coel. allicerẽ hoc bñficio, q̃ alienarẽ negando ei qd merito possem p̄stare. ¶Hoc tu. familiariter cũ amico loquit̃: de re. n. acta deliberare stultum est. ¶Cõsiliũ m. q͞a malueri p̄ficere prouinciæ Coel. q̃ aliũ. ¶Necesse est: q͞a mutari nõ põt quod ipse declarat. ¶De Ocella. quidã volũt blandimenti cã appellatã vxorẽ Coel. ego vero puto eẽ nomẽ p͂priũ nõ vxoris, sed cuiusdã viri: q aliq̄d in vrbe egisset, qd esset dignũ referri i acta: q̃uis relatum nõ eẽt: & de eo a Cœlio non satis plane ad se scriptũ: & hic posterior sensus magis p͂babilis vr̃, nam si de vxore itellexisset: dixisset de Ocella tua. ¶In actis. in gestis publicis, q̃ acta dicebant̃. Iuue. Fient ista palã. cupient & iacta referri. ¶Nõ e. ex hoc patet: q͂ nõ itelligit de vxore, q͞a in actis nõ ponebant̃ nisi ea: q̃ ad reip. fõnes p̄tinebant.

Fratea

Acta

spero fore iucundum generum nobis. multum in eo tua nos humanitas adiuuabit R.P. me ualde solicitat fauco Curioni. Cæsari honestissime cupio. pro Põpeio emori possum: sed tamen ipsa R.P. nihil mihi est charius: in qua tu non valde te iactas. districtus enim mihi videris esse, quod & bonus ciuis, & bonus amicus es. Ego de prouincia decedens, Quæs. Cœliũ prẹposui prouinciæ. puerum inquis? at Ques. at nobilẽ adolescentem, at omnium fere exemplo: neq; erat superiore honore usus, quem præficerem. Pontinus multo ante discesserat. a Quin. fratre impetrari non poterat: quem tamen si reliquissem, dicerent iniqui, non me plane post annum, ut senatus voluisset, ex prouincia decessisse, quoniam alterum me reliquissem. fortasse & illud adderent, senatum eos voluisse prouinciis præesse, qui antea nõ præfuissent, fratrem meum triennium Asiæ præfuisse, Deniq; nunc solicitus non sum. si fratrem reliquissem: omnia timerem. Postremo non tam mea sponte, quam potentissimorum uirorũ exemplo: qui omneis Cassios, Antoniosq; complexi sunt, hominem adolescẽtẽ non tã allicere volui, q̃ alienare nolui. Hoc tu meũ consilium laudes necesse est: mutari enim non potest, De Ocella parum ad me plane scripseras: & in actis non erat.

ASCEN.

¶EGO spero Dolabellam sup. fore. i. futurum esse, generum iucundũ nobis. ¶Tua humanitas iuuabit nos multum in eo. ¶Respublica. i. status republ. solicitat me valde. ¶Ego faueo Curioni: qui Cæs. oppugnat. ¶Ego cupio honestissime. i. vt honestissima contingant Cæsari: possum. i. eo aio sum: vt possim emori pro Pompeio, sed tñ nihil est mihi charius repu. in qua tu non iactas. i. ostentas, te valde. ¶Tu. n. videris mihi esse districtus. i. arctatus ne libere agas: q͂. i. q͞a tu es, id est simul bonus ciuis: & ita nihil vis contra rempub. agere: & bonus amicus scilicet eorum: qui cum repub. contendunt: & ita nihil vis contra eos agere. ¶Ego decedens prouincia. s. Cilicia: præposui prouinciæ Cœl. s. alterum quæstorem. i. qui erat mihi quæstor: quem receprorem vulgo dicunt. ¶Tu inquis. i. dicis mihi supra, præposuisti prouinciæ puerum. sup. præposui, fateor: at. i. sed quæstorem: at. i. sed, nobilem adolescentem, at exemplo fere omnium. ¶Neq; erat supple alter in exercitu vsus superiore. i. altiore honore, quem præficerem. s. prouinciæ. ¶Nam Pontinius discesserat multo ante, & non poterat impetrari a Quinto fratre. s. meo, vt præficeretur: quem tamen si reliquissem, iniqui dicerent: me non decessisse ex prouincia plane post annum: vt senatus voluisset, quoniam reliquissem. s. in p͂uincia alterum: quia frater dicitur quasi fere alter. ¶Et supple iniqui adderent fortasse illud, senatum voluisse eos præesse prouinciis, qui non p̄fuissent antea, & supple fratrem meum præfuisse Asiæ triennium. i. per spatium trium annorum. ¶Denique ego nõ sum nunc solicitus, & si reliquissem pro me in prouincia fratrem: ego timerem omnia. ¶Postremo non tam sponte. i. propria voluntare: & inclinatione mea, q̃ exemplo duorum potentissimorum. i. Cæsa. & Pomp. qui complexi sunt. i. charos habuerunt: & fouerunt: omnes Cassios, vt Pompeius, & Antonius: vt Cæsar, ego nõ tam volui allicere. s. in amicitiã meã hominem adolescentem. s. Cœlium, q̃ nolui sup. eum alienare a me. ¶Necesse est sup. vt tu laudes hoc consilium meum. nõ enim potest mutari. i. aliter se habere: quia iam factum est. ¶Tu scripseras ad me parum. i. nõ satis plane. i. plene, de Ocella. i. de actis Ocellæ, & non erat. s. factum eius in actis. s. ad me missis.

HVBER. ℭRES tuæ gestæ:omnia,quæ agis.ℱNotæ:celebres:claræ.ℱDe matrimonio:quod inter Dolabellam:& Tuliam filiã tuis auspiciis est factum.ℱTrans Taurum montem. Taurus mons Ciliciæ:qui (ut inquit Solinus) ab indico primum mari surgit:deinde a scopulis Cælidonis inter Aegyptiũ & Pamphilium pelagus obiectus septẽtrioni dextero latere: læuo meridianæ plagæ:occidenti obuersus fronte pro fusa.Is quoq; versus mari alluitur:procedit in prominentias:& p gentiũ & linguaꝝ varietate plurifariã noiatur,eius noia videant apud ipsum Solinũ:vbi de Cilicia scribit:& de hoc monte longe multa.ℱEthesiæ:venti quos Strabo lib.iii.eosdem subsolanos:id est euros appellat,hos ventos: lib.xvii. Idem dicit incipiente æstate flare e borealibus plagis: & a pelago apud Alexandriam Aegypti vrbem:quare Alexandrini optimam æstatem agunt. Diodorus idem vt sentire dicens.Nilum crescere incipere solstitio æstiuali:nõdũ ethesis flantibus: cum decrescat æquinoctio auctũnali eisdem ethesis quiescentibus.Item affirmat Pomponius Mella lib. primo:vbi de incremento.Nili tractat.

Taurus. *Ethesiæ*

Tuæ res gestæ,ita notæ sunt:vt trans montẽ Taurũ etiã de matrimonio sit auditũ.Ego, nisi quid me Ethesiæ morabuntꝰ celeriter (vt spero) vos videbo. Vale.

M.T.C.Imp.M.Cœlio Aedil.Cur.Des.S.P.D. 15

MAgno dolore me affecissent tuæ literæ, nisi iam & ratio ipsa depulisset omneis molestias,& diuturna desperatione rerũ obduruisset animus ad dolorem nouum. Sed tamen quare acciderit, vt ex meis superioribus literis id suspicarere,quod scribis:nescio,quid enim fuit in illis præter querelam temporum,quæ non animũ meũ magis solicitũ haberẽt,q̃ tuum?nam nõ eam cognoui aciem ingenii tui:quod ipse videam:te id vt nõ putem videre.illud miror:adduci potuisse te, qui me penitus nosse debebes:vt me existimares aut tã improuidum,qui ab excitata fortuna ad inclinatam, & prope iacentẽ desciscerẽ:aut tam inconstantẽ, vt collectam gratiã florẽtissimi hominis effunderẽ, a meq; ipse deficerẽ,&,qđ initio,sempq; fugi,ciuili bello interessem.

ASCEN. ℭRES tuæ gestæ:ita sunt notæ:vt sit auditũ etiã de matrimonio scilicet tuo:trans Taurum montem:scilicet maximum in confinio Ciliciæ.ℱEgo videbo vos celeriter, vt spero nisi ethesiæ,id est venti illi subsolani:id est euri:æstate tñ a boreali pte flantes:morabuntꝰ.i.detinebunt in mora me.

MAgno dolore. Functus Cice.magistratu prouinciæ cum in Italiã venisset; ostendisset q̃ iã bella ciuilia exardere inter Cæsarem & Pompeium in Cumanũ se receperat:quia cum non esset locus in vrbe authoritati victorum:quia pudebat eũ esse in vrbe cum ꝯtemptu: qui in ꝓuincia triũphum metuisset:quẽ tñ noluit: quia existimauit indignum patria lugente triumphare:scripserat aũt ad M. Cœlium literas:quibus conquerebatꝰ de tẽporibus ita turbulentis:qbus lectis existimauit Cœlius Cic.contra Cæs. esse animatũ pro Põpeio:deinde qa erat in locis maritimis: suspicatus est eũ elegisse illa loca:vt cõmodius posset ad castra Põpeii nauigare:quare hortatus fuerat ipsum Cœlius ne immisceret se his bellis ciuilibus:maxime ꝯtra Cæsarem:idq; facerent sui ipsius:& filii sui M.Cic.& gñi Dolabellæ,& filiæ cã:ad quæ oia ita rñdet Cic.plene:vt ondat Cœlium falso oia de se suspicatum:seq; nihil vnq̃ magis cupiuisse: q̃ pacem:quã et si ꝯsequi non possit:vult tñ:vt omnes intelligant se fugisse bella ciuilia.Reliqua videbuntꝰ in textu eplæ. ℱTuæ lĩæ:qbus declarasti mihi magnas discordias ciuiles,& pericula teip.ℱRõ:prudens & ꝯsyderata cogitatio:rõne .n.docemur:non esse incõsolabiliter dolenda:quæ necesse est pati.ℱDepulisset:amouisset ex aio meo. ℱObduruisset iduratus esset:& assuefactus,& iã quodãmodo (vt ita dixerim) callũ fecisset.ℱAd dolorẽ:tolerãdũ.ℱDiuturna: lõgi tpis: quod.n.desperatꝰ necesse est æquo aio ferre.Nam (vt ait Seneca.) Stultũ est timere:quod vitare nõ possis. ℱDesperatione:qa videbã nullã esse de repub.spem:ideo induruerat aius meus ad dolorem.ℱSed tñ nunc ostendit eum falso suspicatum esse Ciceronẽ studere partibus Põpeianis:vel profectuꝝ ad bellum.ℱLiteris superioribus,non puto eas lĩas esse in hoc volumine:quicqd alii dicant.ℱIn illis:lĩis meis.ℱQuerelã temporꝝ:querebatꝛ.n.de temporibus:quibus ciues ita essent inter se discordes:vt nullã haberent rõnem reipublicæ.ℱQuæ:querela.ℱHaberet solicitum:premeret solicitudine. ℱQuam tuum:a quo scio ani...ri rẽp.vel legatꝰ, Haberent:& tũc intelligemus:quæ tempora non magis afferrent mihi solicitudinẽ q̃ tibi.ℱNam non probat aium eius nõ minus solicitũ:q̃ suum & est sensus.ego nõ noui ingeniũ tuum tale: vt non putem te videre,& cognoscere:id quod ego ipse videã.ℱEam aciem:id acumen.ℱEam.i.talem & tam hebetẽ. ℱVidere:cognoscere.ℱIllud:accusat eum:q̃ facile crediderit Ci.desertuꝝ Cæs.vt faueret Põ.ℱAdduci:persuaderi tibi.ℱPenitus:intus:& incute:vt dr.ℱNosse:prudentẽ & ꝯsyderatum.ℱImprouidũ:inconsyderatũ.ℱDesisterem, deficerem: discederem.ℱExcitata:erecta.s.Cæ.qui iam coegerat Pom.ex Italia discedere.ℱInclinatã:pendentẽ:& ruinæ proximam: & vt diximus supra:tractum ab ædibus minantibus ruinam.ℱIacentẽ:quasi prostratã:& sine spe: & intelligit fortunã Pompeii:quæ iam fuerat multis cladibus afflicta.ℱAut tam incõstantẽ.subaudi existimares. ℱInconstantẽ: instabilem: mutabilẽ.ℱVt effunderẽ:abiicerẽ:trãslatio a rebus liquidis,q̃ effundi solẽt.ℱGratiã:beneuolentiã: amicitiã. ℱCollectã cõparatã:acquisitã.ℱHois florentissimi:nõ Pom.intelligit:sed Cæs.cuius gfam sibi collegerat: vt visum est in.i.lib.in epla longa.ergo.h.d. Ci.Miror q̃ eũ penitus nosce debeas q̃lis sim:potueris tibi persuadere me esse, vel ꝓuidũ, vel incõstantẽ.Improuidũ:vt desererẽ victorẽ:& hærerem quasi victo.Incõstantẽ:vt amitterem gratiam Cæ.clarissimi:& florentissimi victoris:quã ipse mihi collegi:& cõparaui ei fauendo.ℱDeficerem me.relinquerem me, ille dr deficere se: qui abiicit vel spernit ea:q̃ ad tuendũ sunt necessaria:nec perstat in ꝓposito.ℱInitio:quo bellum est inceptũ. ℱSemper q̃:in toto processu bellorum.ℱInteresse.id.n.videtur inconstantiæ:vt nunc interessem bello:quod semp effugi & damnaui.

Deficio me.

MAgno dolore &c.qa rediẽs Ci.e ꝓuincia intellexerat bella ciuilia iter Cæs.& Põ.orta:noluit in vrbẽ redire:sed in Cumanũ agrũ se recepit:q̃stus p lĩas ad Cœliũ missas de calamitatibus temporꝝ suoꝝ:quibus prohibebatꝰ triumphare:imo locũ se dignũ in tep.recipe. Intellexerat aũt Cœlius eo ꝯsilio in Cumano mansisse:vt facilius posset ad Pomp.transire ꝯtra Cæs.quod ne faciat dehortatus erat idẽ Cœlius p salutẽ sibi & gñ. Vñ nũc se purgat Cic. Nihilominus adhæsurus Põpeio. ℱOrdo est. Lĩæ tuæ affecissent me magno dolore:nisi iã cũ allatæ sunt,&.i.simul rõ ipsa depulisset oẽs molestias:&.i.simul aius.s.meus obduruisset.i.obduratus fuisset,diuturna desperatione reꝝ,ad.i.cõtra, dolorẽ nouũ.ℱSed:tñ nescio quare acciderit:vt suspicareris ex suꝑioribus lĩis meis,id qđ scribis.s.me in Cumano mãsisse, vt ad Põ.cõtra Cæs.trãsirẽ.ℱQuid.n.fuit in illis.s.superiorib⁹ lĩis meis,ꝑterquam querelã tẽporꝝ.i.de tpib⁹ nrĩs, q̃.s.q̃rela,nõ hñet aium magis solicitũ q̃ tuũ.ℱNã ego nõ cognoui aciẽ.i.acumẽ ingenii tui,eã.i.talẽ aut tale,vt nõ putẽ videre:id qđ ipse.i.ego videã.ℱEgo miror illud:videlicet te potuisse adduci:q deberes nosse penitus me, vt existimares, aut me tã improuidũ,qui.i.vt desisterẽ.i.transirẽ,ab fortuna.s.Cæs.excitata.i.vigẽte & exurgẽte,ad fortunã supp. for.Põpeii,iclinatã.s.ad casum:& ꝓpe.i.q̃si iacẽtẽ,aut tã incõstantẽ,vt effunderẽ.i.penitus pderẽ:gfam hois florẽtissimi,vz Cæs.collectã.s.lõga manu:& deficerẽ a me,i,a salute,& bono meo,& itereffem bello ciuili:qđ fugi i initio & sp.

ℭQuod

HVBER.

¶QVOD est: facit interrogationẽ: q̃ sibi fieri posset, & ad eum rñdet. ¶Consilium: deliberatio. ¶Triste: q̃a his tpibus nihil potest deliberari: nisi triste. ¶Vt discederem: subiectio interrogationis. ¶Solitudines: in loca sola, & deserta. ¶Nosti enim: reddit rõnem huius subiectionis. ¶Stomachi mei: hoc est animi: & est translatio: quia vt stomachus facile mouetur: cum sentit aliquid a quo abhorret: ita & animus delicatus. ¶Cuius: stomachi. ¶Similem: qui ita facile idignaberis: cum videbas aliquid: quod tibi displiceret: sicut ego nunc. ¶Quondam: nam assuefecisti. ¶Fastidiũ: molestia, tedium: indignatio. ¶Insolentium: arrogantium. Fastidium oculoꝝ: indignatio uisus. ¶Indignitate: hoc est cũ video homines insolentes esse indignitate. i. cum nullam habeant dignitatẽ.

quod est igitur meum triste cõsilium? vt discederem fortasse in aliquas solitudines: nosti enim non modo stomachi mei, cuius tu similem quondam habebas, sed etiam oculorum in hominum insolentiũ indignitate fastidiũ. Accedit etiã molesta hæc pompa lictorũ meorum nomenq; imperii, quo appellor, eo si onere carerem: q̃uis paruis Italiæ latebris contentus essem. sed incurrit hæc nostra laurus non solum in oculos, sed iam etiã in voculas maleuolorum. quod cum ita esset nihil tamen vnq̃ de profectione, nisi vobis approbãtibus, cogitaui. Sed mea prædiola tibi nota sũt, in his mihi necesse est esse, ne amicis molestus sim. Quod aũt in maritimis sum, facile moueo nonnullis suspicionem, velle me nauigare. quod tamen fortasse nõ nollẽ, si possem ad ocium. nam ad bellum quidem qui conuenit? præsertim cõtra eũ, cui spero me satisfecisse: ab eo, cui tñ satisfieri nullo modo potest. deinde sñiam meã tu facillime pspicere potuisti iã ab illo tpe, cũ in Cumanũ mihi obuiã uenisti. nõ. n. te celaui sermonẽ. Sed nõne tũ puidisti q̃ abhorrerẽ ab vrbe relinquenda? quod cũ audissem: nonne tibi affirmaui, quiduis me potius perpessurũ, q̃ ex Italia me ad bellũ ciuile exiturũ? qd ergo accidit, cur consiliũ mutarem?

Pompa
Lictor

¶Accedit: ad supradictas causas. ¶Hæc pom. lictorũ. quos habeo propter dignitatem imperatoriam. Põpa omne spectaculum dicitur in lætis: & aduersis a grẽco πέμπω. i. mitto, dicitur enim pompa nuptiarum, pompa sacrorum: pompa funerum, lictores vero dicuntur ministri consulis: proconsulis: præsidis, prætoris: siue imperatoris. consuli autẽ dantur duodeni: aliis tantum seni. dicti, vt voluit A. G. ex authoritate Valgi, a ligãdo: q cum magistratus populi romani, quẽpiam verberari iussisset, crura eius & manus ligari vincirique a viatore solita sint: isque qui e collegio viatorũ officium ligãdi hƀet, lictor sit appellatus. Sed idẽ dicit Tironem Tullium M. C. libertum scrip. isse lictores a lino vel a licio dictos: nã qui magistratibus (inqt) præministrabãt cincti erant. addit alia multa A. G. quæ licet apud eũ videre. Nonius ẽt a ligando lictorẽ dictũ voluit. Festus Pompeius, q fasces virgarũ ligatos ferunt, & parentes magistratibus delinquẽtibus plagas inferunt. ¶Molesta: grauis mihi. alii codices, & quidẽ vetusti habẽt, accedit huic molestiæ; ¶Quo appellor: quia ab omnibus dicor impator. ¶Eo honore, vt nõ nominarer imperator. ¶Quibusuis. q. d. ẽt incõmodis & minus claris. ¶Latebris: recessu aliquo, & loco vbi possem latere. ¶Laurus nostra, gloria triumphi, quem merui ob res præclare gestas in Cilicia. Lauro autẽ coronabãtur triũphantes & victores. ¶Incurrit: obiicitur, hoc est nõ solum clare viuetur a maliuolis meis, sed etiã de ea loquunt ipsi maliuoli vt volunt. ¶Voculas: detractiones, oblocutiones. ¶Quod: nostram lauꝝ incurrere in oculos, & voculas

Voculas

maleuolorum. ¶Cum. f. e. i. quãuis ita esse scirem. ¶De profectione: discessu meo ex Italia. ¶Nisi vobis appro. nisi vobis assentientibus, & laudantibus me ita facere. ¶Prædiola: meæ possessiunculæ. ¶In iis: prædiolis. ¶Molestus amicis: si sim vrbe. ¶Maritimis: vicinis mari. ¶Mouet. facit, inicit. ¶Enauigare: naui discedere. ¶Quod: enauigare. ¶Non no. vellem. ¶Ad ocium: ad pacem: & ad tranquillitatem vitæ. ¶Qui: quomodo. ¶Conuenit: consentaneũ est. q. d. nullo modo: præsertim cum sim cupidior ocii: q̃ belli. ¶Præsertim: probat quare non sit verisimile eum discedere. ¶Contra eum. Cæsa. ¶Satisfecisse: significasse me ei esse amicũ, cũ feci pro eo quod volebat. ¶Ab eo. Pom. i. enauigare a Pom. f. a partibus Põpeianis contra ipsum Cæ. ¶Nullo modo: propter incredibilia eius in me merita, vt diximus in. i. lib. super epistola longa. ¶Sententiam meam: quãm tibi exposui. ¶Iam ab illo tempore, post illud tempus. ¶In Cumanum: vbi habeo prędia mea. ¶Venisti: obuiam mihi redeunti a Cilicia. ¶Celaui te. f. quid animi haberem, id est aperte omnia tibi exposui dicimus autem celo te hanc rem. Ouid. in Heroi. Hoc te celauimus vnum, & de hac re. Cic. ad Metellũ lib. v. Scito te a fratre magnis de rebus fuisse celatum. ¶Prouidisti, prospexisti, & cognouisti. ¶Quã: quantum. ¶Abhorrerem ab. alienus essem a discedendo ab vrbe, ex quo nunc debuisti suspicari me esse nauigaturum aliquo. ¶Quod cum audiuissem: te prouidisse me esse alienum ab vrbe relinquenda. ¶Affirmaui: certo promisi. ¶Quiduis: quodcunque malum. ¶Quid ergo: infert ex supradictis nullam habendam fuisse suspicionem de discessu suo. ¶Quid ergo accidit: cum interrogatione legendum est ¶Consilium: deliberationem non discedendi ex Italia ad bellum ciuile.

ASCEN.

¶IGITVR quod est triste cõsilium meũ. f. quod mihi obiicis, fortasse, vt discederẽ in aliquas solitudines. f. desertas terras. ¶Tu. n. nosti, nõ solũ fastidiũ. i. aspernationẽ superbam, stomachi mei. ¶Cuius. i. stomachi mei similem, tu quõdã habebas, sed ẽt fastidiũ oculoꝝ in indignitate. i. indignis honoribus hoiũm insolentiũ. i. superboꝝ & petulanter agentium. ¶Etiã hæc pompa molesta. f. mihi, lictoꝝ meoꝝ, quos pconsul ac imperator nõdum remiseram: accedit. f. ad fastigiũ & nomẽ imperii quo appellor, si ego carerẽ eo onere. f. suscepti honoris, & nominis, cõtẽtus essem latebris Italiæ, quãuis. i. quãtũuis paruis. ¶Sed hæc nostra laurus. i. hic triũphus noster, incurrit. i. obiicit: non solũ in oculos: sed ẽt in voculas. f. obtrectatiunculas maleuoloꝝ. ¶Quod cũ esset ita: tñ nihil cogitaui vnq̃ de pfectione. i. de discessione ab Italia: aut vrbe: nisi vobis approbantibus. ¶Sed pdiola mea sunt nota tibi: oportet me esse in his. f. pdiolis: hoc est paruis prædiis meis. ne sim molestus amicis: sup. meis: quia si Romæ: eẽt alterutri fauere cogerer. vterq; ãt amicus erat: & dũ alteri fauerret alteꝝ sibi & suis inimicũ hƀet. ¶Quod aũt sum in maritimis sup. locis. i. vicinis mari: mouet facile nõnullis. f. qbusdam suspicionẽ: me velle enauigare. i. excedere Italia nauibus. qd non nollẽ: qd minus est: q̃ vellẽ. quia coactis q̃dã sunt: quæ neq; volunt: neq; nolunt, qa nolle nõ pñt: & velle nõ debent: si possem. f. enauigare ad ociũ. f. alibi obtinẽdũ nã quidẽ. i. certe: qui. i. q̃o: cõuenit. i. cõueniens, & vtile sit, sup. enauigare ad bellũ: pſertim cõtra eum. f. Cæ. cui spero me satisfecisse & ita nullã illi esse occasionẽ belli in me: & enauigare ad bellũ ab eo. i. discedẽdo ab eo. f. Põpeio: cui tñ nullo modo põt satisfieri: quia salutẽ suam Cic. illi debebat. ¶Deinde. i. secũdo loco: tu potuisti perspicere facillime sñiam meam: iam ab illo tempore, cum. i. quo venisti obuiam mihi, in Cumanum. f. agrũ. ¶Non. n. celaui te sermonẽ. f. de ea re. ¶Sed nonne. q. d. maxime: tu prouidisti. i. prouidentia tua cognouisti: tum. i. tunc: quã. i. quãtum ego abhorrerem. i. alienus essem & repugnarem ab vrbe relinquenda. ¶Quod. f. te prouidisse me abhorrere ab vrbe relinquenda: cum audissem. f. ex te ac e tuis: nõne affirmaui tibi me perpessuꝝ potius quiduis. i. quodlibet incõmodũ: q̃ exiturum sup. esse ex Italia: ad bellũ ciuile. ¶Quid ergo accidit cur mutarem consilium, f. meum. q. d. nihil, vnde addit.

HVBER. ¶ OMNIA: subaudi acciderũt. ¶ Miseriis malis. ¶ Aliqñ: tandẽ. ¶ Ea desperata. i. pacis spe amissa. ¶ Puto. s. spero futurũ. ¶ Nunq̃ pœ. vt semp lætetur me fuisse in hoc ꝓposito: & in eo ꝑseuerasse. ¶ Etenim: exẽplo extollit factũ suum, & cõsiliũ fugiendi bellũ ciuile. Nam si Hortẽsius gloriabaẗ non interfuisse bello, a quo pp ignauiã abstinuerat: quanto magis glo riari põt Ci. qui volũtate: ipsa bello nõ interfuerit. ¶ Hortẽsium: oratorẽ optimũ: eum cui Cato vxorẽ ad ꝓcreandã sobolẽ ꝯcessit familiarẽ Ci. vt ipse testaẗ. ¶ In hoc gñe: in hac cãin simili ꝯdõne. ¶ Illustrior: clarior: maior. ¶ Ignauiæ: timiditati: est. n. ignauia ꝯtraria fortitudini. ¶ Id: qd simus ignaui: qa multa oñdi documẽta fortitudinis: & ꝯsulatu meo: & in administratione ꝓuinciæ. ¶ Nec me ista: rñdet ad ea, quæ Cœlius dixerat esse respicienda pp suos: qbus Cic. dicit se non terreri. ¶ Proponuntur: cõmemoranẗ: & quasi ante oculos mihi ponunẗ. ¶ Fidelissime: quia scio te hoc & fideliter: & amanter facere: quia nolles incõmoda mea. ¶ Ad timorẽ. mihi faciẽdum: vt terreas me. ¶ Nulla est. n. hoc dicit siquid mali ex hoc bello accidet: oĩbus accidet: & hoc malũ si possem meis incõmodis: & dãnis a repu. remouere, libenter facerem. ¶ Acerbitas: calamitas. ¶ Perturbatione: tumultu ciuili. ¶ Impẽdere: iminere. ¶ Priuatis: ꝓpriis. ¶ Incõmodis: dãnis: iacturis. ¶ Vel istis: id est etiã illis: & significat amissionem fortunarũ, infelicitatẽ liberoꝝ, & generi Dolabellæ.

Redimo

¶ Redemissem: remouissem. quasi dando mea priuata, vt respu. careret illis incõmodis: illud. n. proprie est redimere: vt captiuitatẽ tuã meis fortunis redimi. i. dedi fortunas meas pro captiuitate tua. ¶ In memoria nois mei: qa nullum pulchrius: & præstantius relinqui patrimoniũ a parentibus p̃t suis filiis: q̃ rerum præclare gestarum gloria, & memoria: vnde & ipse Ci. lib. i. offi. Licet. n. mihi. M. fili apud te gloriari: ad quẽ: & hæreditatis huius gloriæ & factoꝝ imitatio ꝑtinet. ¶ Nulla erit. s. respub. hoc est si perdita & oppssa fuerit. ¶ Separi. ¶ Seorsum. i. nihil ei accidet, qd nõ accidat cęteris. ¶ Cum scias: hoc est cũ duplici de cã scias eum mihi eẽ charissimũ, & pp eũ, quẽ semp amaui: & pp filiam meã: q̃ cum sit mihi charissima, necesse est eius maritum mihi charũ esse, nam gñi maxime amantur propter filias. ¶ Respiciam: tuear: & ipsius respectum habeam. ¶ An dubitas ordo est, quod rogas, vt respiciam &c. an dubitas: quin ea cura me vehementissime solicitet. ¶ Eo magis. solicitet. ¶ Specula,

Specula
Recula

non pro loco edito, & eminenti in hoc accipitur: vnde aliquid videre & speculari possumus, vt apud Virgil. in Bucol. Specula de montis in altum Deferat, sed blandimenti gratia vsus est diminutiuo a spe, vt sit Hac specula, hac vna parua spe, vt enim a res recula: ita a spes specula. Speculã aũt intelligit, filiã Tulliam, in cuius sermone, & suauitate, vt ipse ad Seruium Sulpitium. lib. iiii. ait, omnes curas, & molestias deponere consueuerat, nam vt ita ordineẗ textus, hac tñ oblectabar specula Dolabellam meum ab his molestiis vacuum fore, non placet, neq̧ conuenit, cum de filia fecerit mentionem dicens an dubitas, cum scias quanti cum illum, tum vero Tulliam meã faciam, quin ea cura me solicitet, deinde subdidit, & eo magis ꝙ in cõibus molestiis, hac tñ oblectabar specula: quam sine dubio intellexit de filia sua, sequentẽ aũt textum ita ordinari. Dolabellam meum velim esse vacuum ab his molestiis &c. ostẽdit inferius, vbi dicit de Dolabella: ꝙ scripsi suadeo videas tanquam si tua res agatur, nam significat velle, vt opera Cœlii liberetur.

non ne omnia potius, vt in sententia permanerẽ: credas hoc mihi velim, qd puto te existimare: ex his miseriis nihil aliud me quærere, nisi vt homines aliquãdo intelligant, me nihil maluisse, quã pacẽ: ea desperata, nihil tam fugisse, quã arma ciuilia. Huius me cõstantiæ puto fore vt nunquã pœniteat. Etenim memini ĩ hoc genere gloriari solitũ esse familiarẽ nostrum Q. Hortẽsium, ꝙ nunquam bello ciuili interfuisset. hoc nostra laus erit illustrior: quod illi tribuebaẗ ignauiæ, de nobis id existimari posse non arbitror. Ne me ista terrent, quæ mihi a te ad timorẽ fidissime, atq̧ amantissime proponunẗ. nulla est enim acerbitas, quæ non omnibus hac orbis terrarum perturbatione impẽdere videatur: quam quidẽ ego a R. P. meis priuatis, & domesticis incommodis libentissime vel istis ipsis: quæ tu me mones, vt caueam, redemissem. Filio meo quem tibi carum esse gaudeo: si erit vlla R. P. satis amplũ patrimoniũ relinquã memoriã nominis mei: sin autẽ nulla erit, nihil accidet ei separatim a reliquis ciuibus. Nã ꝙ rogas, vt respiciã generũ meũ, adolescentem optimũ, mihiq̧ charissimũ: an dubitas: cum scias quãti cũ illũ, tum vero Tulliam meam faciam, quin ea me cura vehementissime solicitet: & eo magis, ꝙ in communibus miseriis hac tantũ oblectabar specula.

ASCEN. ¶ NONNE omnia sup. acciderunt potius, vt permanerẽ in sententia. q. d. maxime. ¶ Ego velim sup. vt credas mihi hoc quod puto te existimare. i. iudicare de me, sup. me nihil quærere aliud ex his miseriis. s. quas patiebatur in agro, nisi vt homines intelligant aliquando me nihil maluisse. i. magis voluisse, q̃ pacem. ¶ Et ea desperata. i. cum esset desperata a me nihil fugisse tam: id est tantopere, q̃. i. quantopere, bella ciuilia. ¶ Ego puto, me fore. i. futurum esse huius constantiæ, vt nunquam pœniteat, sup. me huius sententiæ. ¶ Etenim ego memini Hortensium familiarem nostrum solitum esse gloriari in hoc genere. s. viuendi: ꝙ nunquam interfuisset bello ciuili. ¶ Hæc laus nostra: ꝙ abstinebimus a bello ciuili erit illustrior. i. clarior & nobilior: q̃ Hortensii: & non interfuisse bello ciuili tribuebatur illi. s. Hortensio ignauiæ. i. ad ignauiam: & imbecillitatem, & arbitror id. s. ꝙ propter ignauiam abstinuerimus nos: non posse existimari. i. iudicari de nobis, quia prouinciam impacatam petierat: vnde vix dum reuersus erat cum merito triumphi. ¶ Nec & non, & ista, quę ꝓponuntur mihi fidissime: atq̧ amantissime. i. vt ab amico fidissimo, vtpote a te, ad terrorem. i. vt deterreat a susceptione belli ciuilis, ne videlicet filio & filiæ ac genero grauem inimicum paret: non terream me. ¶ Nulla enim acerbitas est: q̃, non videatur impendere. i. iminere hac perturbatione terraꝝ: oĩbus. s. viuentibus siue bello intersint siue non: quã. s. perturbationẽ. ego quidem redimissem libẽtissime a rep. meis incõmodis priuatis, & domesticis, vel. i. ẽt istis ipsis, q̃ tu mones me, vt caueam. Hoc est libẽter passus essem, vt liberi mei paterentur: quæ illis impendere mones incõmoda, & resp. his malis sit libera. ¶ Qui enim aliquid redimit vnum pro alio dat, & ita Cicero vellet redimisse perturbationem reip. ꝑturbatione domus suæ. i. effecisse per incõmoda domus suæ: vt resp. nulla acciperet incõmoda, vñ addit. ego, relinquã filio meo. s. Marco Ciceroni satis amplum patrimoniũ: videlicet memoriã nois mei, si vlla resp. erit. s. futura finito bello, sin aũt id est sed si nulla erit nihil accidet ei separatim a cæteris ciuibus. i. quod non idem accidenit cęteris ciuibus, & ita dilemmate concludit frustra timeri pro filio. ¶ Nam quod rogas: vt respiciã, scilicet miseranter: generum meum: videlicet Dolabellam adolescentem optimum, & mihi charissimũ an dubitas quin ea cura solicitet me vehementer, cum scias quãti faciam: id est æstimem, cum scilicet ita sit ꝙ plurimi faciam illum, scilicet generum meum Dolabellam, tum vero multo apertius est, ꝙ plurimi faciam Tulliam meam. s. filiam, & eo magis supple solicitet me, ꝙ ego oblectabar in communibus malis tantum. i. dũtaxat hac specula. i. parua spe: de filia mihi reliqua. Notum est diminutiua in quinta fieri deponẽdo: & addendo cula, vt dies diecula, spes specula, res recula, verũtamen ego hoc loco non damnem eos, qui sic exponunt, hac specula, id est speculatione aut loco ad spectandum apto, sup. qua.

¶ Dolabellam

HVBER.

❡DOLAbellā: ordo est, velim Dolabellā fore vacuū &c. ⸿Velim: cupio & quasi te rogo. ⸿Fore vacuū: carituꝝ per te & opera tua. ⸿Cōibus: quae nō ad me solū: sed ad alios quoq; ptinent. ⸿Liberalitate sua. ad excusationē Dolabellae dixit liberalitatē: cum melius ꝓdigalitatē dixisset: pōt legi libertate, vt sit audacia quadā & quasi temeritate, nā liber dr̄ qui nullius habito respectu, qđ sentit dicit & facit. ⸿Cōtraxerat: sibi fecerat. ⸿In vrbe dū fuit. nā tūc cū Cic. scribebat: erat in castris cū Caesare. ⸿Sustinuerit: tolerauerit: nā sustinemus quae sunt oneri & molestiae. ⸿Acerbos. graues. ⸿Nō honestos mihi. qa multa oportuit me facere pro eo, quae nō erant satis cōuenientia dignitati meae. ⸿Hispaniēsem casum. hoc bellū. quod in Hispania nūc gerit a Caesare ꝯtra Petreiū & Afraniū: quos apud Illardā obsederat. ⸿Expecto. vt multi existimāt, qui credūt me expectare, vt pro euentu illius belli nouū capiā ꝯsilium, & deliberē quid mihi sit agendū. Hispanū dicimus hoiem ex Hispania: Hispaniēsem vero, q licet sit in Hispania, tū non est ex Hispania: vñ dicimus Romanū exercitū Hispaniēsem. i. qui i Hispania militat. ⸿Exploratū. certum manifestū. ⸿Vt tu scribis. ꝙ Caesar oīno sit futurus victor. sic. n. cōlicimus a Coelio scriptū fuisse. ⸿Astute. callide, vt meaꝝ reꝝ rōnem habeam, & nō dignitatis publicę. ⸿Locus. in ipsa ciuitate, sicut cęteris. ⸿Nō erit. ciuitas. ⸿Tu ipse: qa pdita ciuitate & rep. nō magis erit tibi locus q̄ mihi. ⸿Solitudines. recessus, loca remota. ⸿Consedisse. cōstitisse, cōmoratos esse. ⸿Sed ego: ꝙ fortasse oia erunt meliora q̄ dicit, quia vaticinať, & non ex certa rōne dicit. ⸿Vaticinor. diuino. ⸿Et haec oia: quae tñ timoris nobis afferunt. ⸿Exitus: fines. ⸿Meliores: q̄ vaticinamur & putamus. ⸿Recordor. argumētū ab aetate, se enim senem nūc desperare dicit, sicut olim adolescēs vidit alios senes desperasse, quae tñ meliora euenerunt, ex defectu. n. sanguinis senes sunt timidiores, & ideo vt plurimū desperant, cum adolescentes cōtra ex abūdantia sanguinis multū audeāt & sperent. ⸿Me adolescēte. cum ego essem adolescens. ⸿Imitor. eos, & facio sicut illi faciebant. ⸿Aetatis vitio. nā senes semper solent ꝓdicere multa futura, & vt diximus, pmptiores sunt ad desperationē & timorē: q̄ ad spē. ⸿Velim ita sit. vti nam ita sit, ꝙ vaticiner more senū, ꝙ haec oia meliores habeāt exitus. ⸿Sed tñ. hic locus est difficillimus pp deprauationē textus: nam alii legunt. togā praetextā texi apio, alii Appio, placet tñ melius apio: vt sit sensus ꝯiūctus cū superiori: haec omnia fortasse meliores habebunt exitus, sed tñ texi togā praetextā apio, hoc est imperatoriā vestem meā texi amaritudine. Toga. n. vestis cōis oium Romanoꝝ tā mulierū q̄ viroꝝ. Praetexta vero erat insigne magistratuū: ab Ethruscis a Tullio Hostilio rege Romanoꝝ tertio ad Ro. translatū: quem habitū eo tpe pueri nō vsurpabāt, sed postea a Tarquinio Prisco cū de Sabinis triūphasset: data est praetexta cum bulla aurea filio annoꝝ quatordecim, ꝙ hostem manu percussisset, & inde vsurpatū vt pueri quoque ea vterentur: qn̄ igitur erat insigne magistratuum, & Cic. procōsul & imperator in Cilicia fuerat: ideo dicit. ⸿Texit ornaui. ⸿Togam praetextā: imperatoriā dignitatē. ⸿Apio. Amaritudine. q. d. quā magis decebat tegi & ornari lauro, nam vt supra diximus, licet meruisset triūphum Cic. non tñ existimauit triumphandū lugente patria. Apium. n. p amaritudine & dolore posuit, est. n. herba amara. Virg. Floribus atq; apio crines ornatus amaro, licet Seruius in eo loco exponat amaro. i. viridi. ⸿Puto te audiuisse me texisse togam praetextā apio. ⸿Curtius noster. is erat vtriusq; amicus. ⸿Dibaphū: purpurā bis tinctā significat: nā ꝺὶς bis, βαπτω tingo significat. potest tētiā pro veste duplicis coloris: vt puto hic intelligi, vt dicat Cic. Curtius cogitat vestē duplicis coloris: sed eū tinctor expectat, qui faciet eā vnius: metaphorice. n. loquiť, Curtiū vtriusq; partibus & Caesarianis & Pōpeianis studere, sed necesse fore vt vnius tm̄ sit. ⸿Infector. βαπτης tinctor. ⸿Morať. expectat. Aspersi. leuiter tetigi, & iocat⁹ sum. ⸿In stomacho. in molestia, in idignatione. ⸿Quod scripsi: vt sit liber a molestiis suis. ⸿Extremum: epistolae. i. haec erit conclusio. ⸿Turbulenter. iracunde, impetuose, temere, inconsyderate. ⸿Liberos: filios. ⸿Literas ad te. Caninius Sallustius quaestor erat Bibuli, qui praeerat Antiochię, is ad Ci. duas epistolas scripserat, vnam plenam variis petitionibus & interrogationibus: quibus oibus rñdet Cic. vt ex prima parte epistolae colligiť, nam superfluum est numerare partes. In altera epistola petiuerat Canius a Cice. vt eum Bib. praetori diligenter per literas suas cōmendaret: quod quāuis se facere dicit Cic. adducit tamen quasdā rationes, quibus ostendit commendationem suam parum ponderis apud Bib. habituram.

Liber

Subsidio

Hispanus

Hispaniēsis

Solitudo

Toga

Praetexta

Apium

Dibaphū

Dolabellam meum, vel potius nostrū videbam fore ab iis molestiis, quas liberalitate sua contraxerat, liberum. Velim quaeras, quos ille dies sustulerit, in vrbe dū fuit, q̄ acerbos sibi, q̄ mihi ipsi socero nō honestos. Itaq; neq; ego hunc Hispaniēsem casum expecto, de quo mihi exploratū est, ita esse, vt tu scribis: nec quicquam astute cogito. Siquando erit ciuitas: erit ꝓfecto nobis locus. sin autem non erit: in easdem solitudines tu ipse (vt arbitror) venies, in quibus nos cōsedisse audies. Sed ego fortasse vaticinor: & haec omnia meliores habebunt exitus. Recordor enim desperationes eorum, qui senes erāt adolescente me. eos ego fortasse nunc imitor: & vtor aetatis vitio. velim ita sit: sed tamē togam praetextam texi Appio, puto te audisse. nam Curtius noster dibaphū cogitat: sed eū infector moratur. Haec aspersi, ut scires, me tamen in stomacho solere ridere. De Dolabella qđ scripsi, suadeo uideas, tanq̄ si res tua agatur. Extremum illud erit: nos nihil turbulenter, nihil temere faciemus. te tamen oramus, qbuscunque erimus in terris, vt nos, liberosq; nostros ita tueare, vt amicitia nr̄a, & tua fides postulabit. Vale

❡Ex. xv. Epi. Magno dolore.

Vt existimares, aut me tā improuidū, q ab excitata fortuna ad inclinatam: & ꝓpe iacētē disiungerē, aut tam incōstantē, vt collectā grām florētissimi hois effunderē, & qđ initio, sempq; fugi, ciuili bello interessem, a meq; ipse deficerē. Quod est igit meū triste ꝯsiliū? vt decēderē fortasse in aliquas solitudines? Nō. n. te cęlaui sermonē tam piū, vidisti, q̄ abhorrerē ab vrbe relinquēda, cū audiuissem, nō ne tibi affirmaui? Dolabellū meū, vel potius nostrū fore ab iis molestiis, quas libertatē sua ꝯtraxerat, libeꝝ cupio.

ASCEN.

❡VIDEbam Dolabellā meū. s. generum Vel potius nostrū. s. amicū cōem, fore vacuū. i. imunē, alii legūt liberꝝ ab iis molestiis, quas ꝯtraxerat liberalitate. i. largitate sua, alii tñ ꝓdigū dicūt: & sunt q hic libertate legēdū censeant: vt sit q̄s ꝯtraxerat liberius loquēdo in Pōp. eis aūt tūc vacuus fore videbať ꝙ in castris Caesaris militans ab eo tutādus eēt: si libera litate: legendū est, sensus est. eum suspectū fuisse Caesari pp liberalitatē forte in Pōpeium, aut aliquē amicoꝝ eius, q sensus difficilis est in re hmōi, quā satis erat & scribērē, & eum, ad quē scribebat intelligere: ꝓfertim cum ex industria saepe mentem suam alios si forte in eorum manus inciderint literae celet. ⸿Velim quęras. i. disquiras. quos id est quales dies: ille. s. Dolabella sustinuerit. i. passus sit dū fuit in vrbe, q̄. i. q̄tum acerbi, q̄. i. q̄tum non honestos mihi socero. s. illius. q. d. acerbissimos, & minime honestos, forte indigna cōtumelia pp Caesarem a Pompeianis affectum dicit, non tñ palam ꝓpter Ciceronem & liberalitatē suam laesum, vnde tacite laudat ꝙ ad Caesarē in castra profectus est, id tñ facit quia ita Coelio placere vides, cum tamē Dolabellam retrahere a Caesare, aliqn̄ conatus sit. ⸿Itaq; neq; ego expecto hūc casum

Hispanię.i.qui ꝯtinget in Hispania.quo contra Petreium & Afraniū Pompeianos duces Cæsar exercitū suum duxerat hoc est nō simulo me alterius amicū,donec de casu Hispaniensi certior fiam:casum aūt dicat aut dubium euētū belli:aut potius cladi reip.vteruter vicerit,de quo.s.casu,exploratū.i.perspectū & clarum est mihi ita esse sicut tu scribis: hoc est q̄ meliores pro Cæsare militent,nec cogito quicq̄ astute.i.callide & dissimulāter:si ciuitas.i.cōcatio & libertas ciuium erit qn.i.aliqn̄ sup.Romæ,pfecto locus erit nobis:sup.in ea:sin aūt.i.sed si:ciuitas nō erit,sed sup.dn̄ū alicui⁹ in vrbe: non.n.vē ciuitas,nisi vbi ciuilia mea.i.ex snia ciuiū dnantur:tu ipse,vt arbitror:venies.s.tandē:in easdē solitudines desolationes:& vacuitates ciuiū,in qbus audies nos.s.seniores cōsedisse.q.d.licet pro tpe forsan speres tibi aliquā remp. & ita aliquā ciuitatē forerēt nos videbis,solitudinē ciuiū in vrbe:ēt si plena sit hoīum,vt pphetic̄ illud.Q ūo sedet sola ciuitas plena populo,ad intelligentiā huius loci faciat.ſ Sed ego vaticinor.i.diuino fortassis.i.vt diuinātes vana cōiectura futura hæc dico,& hæc oīa habebūt meliores exitus.ſ Recordor.n.desperationes eoꝝ qui erant senes me adulescēte.i.cū essem adulescēs:tpe forte Syllano & Mariano,ego imitor fortasse nūc eos:& vtor vitio ætatis.s.senilis,q̄ q parum hēt sanguinis meticulosa est.ſ Velim ita sit:vt.s.vitio ætatis hęc licet nō euētura,metuūt.ſ Sed tn̄ &c.locus nec sane obscurus est,& p metaphorā itelligēdus:intelligitur aūt dupliciter:nā alii texi a tego deducūt,alii a texto, & priores apio legunt,posteriores Appio:prioꝝ sensus est.ſ Sed ego texi.i.operui togā prætextā,id est vestē triūphalē apio, id est herba illa,q̄ triūphantes olim vtebant̄:vñ ille.Est apium dictū q apex hoc ferre solebat Victoris,veteꝝ fiet et dō more triūphās.q.d.Cicero,ego paro iam mihi apparatū triūphalē:prius.n.dixerat se sperare triūphū.Vbertinus quidē legit apio,& texi a tego præteritū,sed in alio sensu,vt sit apio,id est amaritudine:est enim herba amara: sed id non placet:quia se ridere,cum hæc diceret,fatet̄,puto te audisse.s.q texerim ptextam apio.Posterioꝝ sensus est.ſ Sed puto te audisse togam prætextā:id est vestē triūphalem:texi.i.operi textorio fieri:Appio.s.Pulchro,hoc est sperandū ei:q ille triūphum obtinebit in ea calamitate tēpoꝝ:quod p irrisionē dicit:cum sciat illū id frustra spetare.ſ Nam Curtius ni ster cogitat.i.pretendit obtinere.i.dibaphū.i.vestē purpurę bis vinctę.nam δὶς dis & bis, & βάπτω tingo.Vbertinus tn̄ intelligit,q Curtius vtriusq; partis eē velit,& ita ab vtraq; purpurā expectet,ego mallem de vtriusq; vana spe in obtinendo triumpho intelligere,sed infector.i.tinctor gręce βάπτος, moratur,id est tenet in mora eum,scilicet Curtium, quo minus haberet dibaphum.ſ Ego aspersi hæc scilicet de Appio & Curtio:vt scires me tamen.i.tametsi:in stomacho .i.cum bili,& indignatione sūma:solere ridere.ſ Quod scripsi de Dolabella suadeo videas.i.prospicias:tanquā si tua res agatur.ſ Illud erit extremum.s.huius epistolæ,videlicet q nos nihil faciemus turbulenter,nihil temere: tn̄ nos, oramus te,in quibuscunq; terris erimus:vt tueare nos,& liberos nostros:ita vt amicitia nostra,& fides tua postulabit. Vale.

16

M.T.C. Imp.Caninio Sallustio Proquæs. S.P.D.

Literas a te mihi stator tuus reddidit Tharsi ad sextūdecimū Calen.sextileis. His ego ordine,vt videris velle,respōdebo. De successore meo nihil audiui: nec quēquā fore arbitror.Quin ad diem decedam,nulla causa est,prępsertim sublato metu Parthico.Commoraturū me nusquam sane arbitror.Rhodum Ciceronū causa puerorum:accessurū puto.neq; id tamen certū est.Ad vrbē velim q̄primū venire:sed tn̄ iter meū R.P. & rerum vrbanarū rō gubernabit.Successor tuus non pōt ita maturare vllo mō,vt tu me in Asia possis cōuenire.

NVBER. Stator

Literas:epistolam.ſ A te:nomine tuo, vel literas a te:id est literas tuas,vt si dicā:hæc snia est ab Aristotele,pro est snia Aristotelis.ſ Stator:is dicit̄,q apud magistratum assidue est a crebra statione,ponitur pro satellite & apparitore:qui reos in ius vel in carcerem ducit:quispiam igitur stator Caninii reddiderat eius literas Cic.ſ Tharsi:Ciliciæ metropolis:quam Perseus Danaes proles nobilissima locauit.hanc Cydnus fluuius interfluit : fuitq; Pauli apostoli patria.ſ His:literis tuis. ſ Ordine: particulatim:vt omnia soluam,quæ me petiuisti.ſ De successore:prima respōsio:cupiebat enim scire Caninius vtrum esset venturus successor Ciceroni. ſ Quin discedam:vt non discedam. ſ Ad diem:statutam.s.mihi ad hanc prouincialem administrationem ad finem anni.ſ Metu Parthorum:quē de Parthis habebamus.ſ Sublato:amoto:quia transierunt in prouinciā suam,postquam a nobis multas acceperunt clades.ſ Commoraturū,cessaturū,facturū moram.ſ Nusquā.nullo loco:signāuit aūt in loco & ad locum,vt nusquam fui & nusq̄ vado.

Nusquam Rhodos

Hera.in sermo.Quæ nusq̄ prorepit. ſ Rhodum ibi.n.erat filius Cic.& nepos,ideo dixit:causa Cice.pueroꝝ. Est autē Rhodos insula in mari Pamphylio vna ex Cycladibus:dicta,vt quidam volunt,q augurio capuli rosæ illic inuentę sit condita,nam ῥόδος græce rosa dicitur,Diodoro tn̄ placet dictam a Rhodo filia Neptuni a Ioue dilecta: vt Homerus cecinit,dr̄ aūt & vrbs & insula eodē nomine,sicut & Chios.ſ Certum est mihi:id est constitutum & deliberatum, vt accedam Rhodum.ſ Vrbem:Romam,per antonomasiā.ſ Ratio:reip.ſ Gubernabit iter:hoc est licet dixerim me nusquā commoraturū,& venturum quāprimū ad vrbem,tn̄ tegam iter meum,vt videbitur interesse reipu.ſ Maturare:accelerare aduentum suū.ſ Vt possis ꝯuenire me:quia ante discessero ex Asia,q̄ tuus successor venerit. cupiebat enim Caninius loqui cum Cic.sed non licebat ei discedere,nisi successor eius prius venisset,quem in dies expectabat.

ASCEN. Literas & c.Scribitur hæc epistola ad Caniniū Sallustiū e Cilicia,vnde in epistolaꝝ collectione non habitus est respectus tempoꝝ:sed personaꝝ,ad quos missę sint,cum loco vnde missæ.Quia ergo e Cilicia fere missæ sunt huius secundi libri epistolæ,prius collegit Tyro quæ ad Curionem datæ sunt , deinde quæ ad Cœlium, tum treis ad alios datas,quæ tamen prius scriptæ erant quam superior.Nam superiorem a Cumano misit.Erat autem Caninius iste quæstor Bibuli,qui præerat Antiochiæ,qui ad Ciceronem duas miserat epistolas,vnam plenam variarum petitionum ad quas Cicero respondet,alteram qua petiit a Cicerone Bibulo prætori suo cōmendari,quod Cicero se facturū dicit, sed vereri vt literæ suæ parum sint habituræ ponderis apud Bibulum.ſ Ordo est.Stator.i.minister,stare solitus , paratus ire quo eum miseris,reddidit mihi Tharsi,id est cum essem Tharsi ad.xvi.Calend.Sextilis, id est Augusti : literas, sup.datas aut scriptas a te.ſ Ego respondebo his ordine,id est ad singulas particulas,quo ordine scriptæ sunt, vt.i.quēadmodum,tu videris velle.ſ De successore meo.i.quod petiisti de successore meo an haberem , & quis esset , ego nihil audiui,neque arbitror quenquam fore.i.futurum esse, & tamen nulla causa est quin decedam ad diem.s.constitutam a senatu,præsertim metu parthico,id est de bello cum Parthis gerendo,sublato id est de medio lato, & amoto.ſ Ego arbitror sane,id est multum me commoraturum,id est tracturum moram,nusquam id est in nullo loco.ſ Puto,sup. me accessurum Rhodum ad vrbem aut insulam illam in mari Pamphylio,vnam ex Cycladibus,causa Ciceronum pueroꝝ.i. filii & nepotis,qui illic erant,neq; tamen certum,sup.est id, volo venire q̄primum.i. valde cito,ad vrbem.i.Romam . ſ Sed tum ratio:id est qualitas & status reip. & rerum vrbanarum gubernabit iter meum.ſ Successor tuus.i.qui tibi succedet: non potest vllo modo maturare.i.accelerare,sup.iter suum:ita vt tu possis conuenire me in Asia.

¶ De ratio nibus

De rationibus referendis nō erat incōmodū te nullā referre: quā tibi scribis a Bibulo fieri potestatē, sed id vix mihi videris per legem Iuliam facere posse, quam Bibulus certa quadā ratione non seruat: tibi magnopere seruandā censeo. Quod scribis Apamea p̄sidiū deduci non oportuisse: videbā idē cęteros existimare: molesteq; ferebā, de ea re minus cōmodos sermones maleuolorum fuisse. Parthi transierint, nec'ne: p̄ter me, video dubitare neminē. Itaq; oīa præsidia, q̄ magna, & firma parauetam, commotus hominū non dubio sermone dimisi. Rōnes mei Quæs. nec verū fuit me tibi mittere, nec tum erant confectę. eas nos Apameæ deponere cogitabamus. De præda mea præter Quæs. urba, id est P. R. terūciū nec attigit. nec tactutus ē quisq̄. Laodiceæ me prædes acceptuꝝ arbitror oīs pecuniæ publicæ, vt mihi, & populo cautum sit sine vecturæ piculo. Qd' scribis ad me de drachmis. ccclii. nihil est, qd' in isto genere cuiq̄ possim commodare. oīs, n. pecūia ita tractatur, vt præda a pręfectis: quæ autem mihi attributa est a Quæstore curetur.

HVBER.

¶DE rōnibus. ad aliam partē r̄ndet: quia ꝯsulerat Caninius Ciceronē vtrum ꝯsuleret reddendā rōnem pecuniæ: quia erat quæstor, cū Bibulus p̄tor faceret ei p̄tātem, vellet ne referre an nō. Itaq; ꝯsulit Cic. ne redderet rōnē vllā, si possit: licet dicat eū cogi ad referendū p legē Iuliā: quā & si Bibulus nō vult seruare: dicit tū seruandā eē Caninio. ¶Referēdis. reddēdis rōnibus pecuniæ, & administrationis puinciæ. ¶Incōmodū tibi, liptote. i. tibi erat valde vtile. ¶Quā p. arbitriū. s. nō reddendi. ¶A Bibulo p̄tore tuo. ¶Id. s. vt nullā referas rōnē. ¶Legē iuliā. quā tulerat Iulius Cæsa. q̄ q̄stores & cæteros magistratus rōnē administratæ puinciæ reddere iubet. ¶Quā: legē Iuliā. ¶Bibulus: quasi per cōtemptū eū sæpius noiat. ¶Certa rōne: pp veteres inimicitias, quæ sibi fuerant, olim cū Cæsare in ꝯsulatu: vt declarauimus libro. i. in epistola longa. ¶Tibi qui es quæstor: & q fortasse nō habebis eam executionē, quā habebit Bibul⁹. ¶Apamea: vrbs est Asiæ: in quā Antiochus Soter hoies transtulit ex Celinis, & vrbē appellauit de noie matris Apameæ: author est Strabo lib. xii. & Solinus, ex ea vrbe remouerat Cic. p̄sidia sublato iam, vt supra dixit, metu Parthico, qd Caninius nō probauit, & multi alii ea de re Cic. imprudētiæ arguebāt, qd' vrbē immunitā reliquisset, quos sermones sibi molestos esse dicit. ¶Præsidium: milites quos ad tutelam loci in ea vrbe posuerā. Nam subsidiū dicit qd' datur laborātibus, & post periculū. ¶Deduci. remoueri. ¶Non oportuisse. nō decuisse, neq; vtile fuisse. ¶Idē: qd' tu. s. nō oportuisse. ¶Min⁹ cōmodos. i. nō honestos, nec mites. ¶Ea de re. de deductione p̄sidii. ¶Trāsierint: in puinciā suā. ¶Præter: te quia cæteris oibus est certissimū. ¶Omnia p̄sidia: quæ nō solū Apameæ, sed vbiq; erant. ¶Cōmotus: adductus. ¶Non dubio: certissimo. ¶Firma: valida, & robusta. ¶Dimisi: deduxi ex locis vbi erant, & a me dimisi. Dimittere. n. ad multitudinē & maxime ad milites ptinet. Teren. in Eunucho. Iam iube exercitū dimitti. ¶Rōnes. scripserat Caninius q intellexerat Ciceronē ad se mittere, rōnes sui quæstoris, quod Cic. negat esse verum, quia nec misit, nec potuisset mittere, cum nondum essent confectæ. ¶Eas: rōnes. ¶Deponere: relinquere apud aliquem. ¶De præda. quā de Parthis victis sum adeptus, volebat aūt Caninius scire qd de ea actum esset. Itaq; dicit Cic. nihil a quoq̄ esse de ea tactū, nisi a quæstoribus populi Rom. ¶Vrbanos: quia erant & alii quæstores puinciales: sicut quæstor Cic. & Caninius quæstor Bibuli. Hi autem vrbani quæstores remissi a populo, acceperant partem prædæ, ideo declarat. ¶Præter quæstores. i. Populum Romanum, nam quod isti acceperant, nomine Populi Romani acceperant. ¶Triunciū: triuncius dicitur a tribus unciis, vt voluit Varro, eundē Festus appellat triūciū, eadem ratione, q sit trium vnciarum, est enim genus numi. ¶Laodiceæ: vrbs est Antiochiæ. ¶Prædes: fideiussores, dnr tū proprie fm Asconiū Pedianum, prædes satisdatores locupletes pro re, de qua apud iudices lis est: ne interea qui tenet diffidēs causæ possessionem deteriorem faciat, tecta dissipet, excidat arbores, & culta deserat. Festus aūt dicit q præs est is qui populo se obligat, & interrogatus a magistratu si præs sit, ille r̄ndet præs. Cautū sit mihi vt tutus sim per ipsos fideiussores de pecunia publica. ¶Sine periculo vecturæ: vt possit tuto aduehi in Italiā sine periculo meo & P. R. quia p̄des tenentur ad oia pericula. ¶Quod. s. cōncimus Caniniū petiuisse mutuo a Cic. quingentas drachmas, cui r̄ndet. se nō posse mutuare, qa illa p̄da nō sit in potestate sua, sed eorū, qui a P. R. essent p̄fecti illi pecuniæ. ¶Drachma: Δραχμή p pondere ponit̄, & ꝯstat ex decē & octo siliqs, vel tribus scrupulis. Idem ēt sentit Priscianus, & dicit octo drachmis vnciam confici, significat ēt genus monetæ, eadē rōne, quam diximus de pondere, qa oēs monetæ ponderabant̄, a plerisq; latinis scribitur p g' dragma. ¶In isto ge. pecuniaꝝ publicaꝝ. ¶Cōmodare: notandū verbū improprie positū, nam cōmodantur, q̄ reddunt̄ eadē numero & spē, vt vestis, equus, liber. Mutuant̄ ea quæ non reddunt̄ eadē numero, sed specie: vt vinum, frumētū, numi. Interdū tū cōmodare ponit̄ simpliciter pro eo qd est cōmodum, & vtile facere & gratificari: sicut cōtra incōmodare p molestū esse & nocere. Ter. i Andr. Magis adeo vt mihi incōmodet, quā vt obsequat̄ Gnato. Itaq; forsan nō absurde hoc in loco accipiet̄ commodare pro cōmodum facere gratificari & inseruire. ¶Vt præda. tanquā præda. quæ non mea est, sed publica. ¶A præfectis. ab iis, qui præsunt ipsi pecuniæ. ¶Attributa est mihi pro portione mea mihi assignata & data. ¶Curatur: administratur. ¶A quæstore: qui est mihi datus a Populo Romano.

Apamea

Dimittere

Triunciū

Præs

Drachma

Cōmodo

Mutuo

Incommodo

ASCEN.

¶DE rōnibus. i. cōputis, vt dnt, referēdis. i. reddēdis de q̄stura, corā deputatis & p̄tore, nō erat incōmodū. s. tibi, nullā. s. rōnē, referre, quā ptātē. s. nō referēdi rōnem, vt scribis fieri tibi a Bibulo. s. p̄tore tuo. ¶Sed tu vix videris posse id facere, p legē iuliā, q iubet vnūquēq; rōnem magistratus a se gesti & p̄cipue q̄sturæ referre debere. quam. s. legem Bibulus nō seruat quadā rōne certa. s. sibi, ego censeo seruandā tibi magnopere. ¶Quod scribis non oportuisse p̄sidiū. i. illud militū, qd' erat impositū, vrbē defendat ab hostibus, & in fide teneat, deduci Apamea. ab ea vrbe Asiæ. ¶Ego videbā cæteros existimare. i. censere, idē, & ferebā moleste sermones maleuoloꝝ fuisse minus cōmodos de ea re. i. de abductione p̄sidii. ¶Ne. i. an, Parthi trāsierint. s. in puinciā nr̄am, necne. i. an nō, video neminē dubitare p̄ter te, qa oēs sciunt q non. ¶Itaq; ego cōmotus nō dubio sermone hoīum dimisi oia p̄sidia. s. vrbiū, quæ parauerā magna & firma: nec fuit verum me mittere. i. q mitterē tibi rōnes. i. cōputos, quæstoris mei, nec erant ꝯfectæ tum. i. tūc, cum eas diceret mittere. ¶Nos cogitabamus, deponere. i. relinquere quasi deposito apud aliquē Apameæ. ¶Quisq̄ p̄ter q̄stores vrbanos. i. vrbis Romę: i. Pop. Rom. nec attigit, nec tracturus est de p̄da mea: triunciū. i. valorē triū vnciarū æris. ¶Ego arbitror me acceptuꝝ Laodiceæ, quæ vrbs Antiochiæ est, prædes. i. fideiussores oīs pecuniæ publicæ, hoc est q̄ ad ærarium Ro. pertinet, vt cautum. i. caute p̄spectū sit, & Populo. s. Romano: sine periculo vecturæ. i. qd' est in vehendo per regiones, vnde inuenti sunt quos bancarios vocāt. ¶Quod tu scribis ad me de. D. i. quingentis, alii tm̄. ccclii. habent drachmis. i. ponderib⁹ æris constātibus octodecim siliquis vel tribus scrupulis. s. tibi mutuo dandis, nihil est quod possim cōmodare. i. cōmodum facere aut præstare cuiquam in isto genere: scilicet officii. ¶Omnis enim pecunia tractatur ita præfectis. ¶Vt p̄da, autem. i. sed, ea pecunia, quæ est attributa mihi, curatur a quæstore. i. est in manu quæstoris.

HVBER. ¶QVOD quæris:ad aliam partem. ¶Decretæ.in Syriam:quæ in Syriam mitti debebant. ¶Antea:superioribus diebus priusq̄ Parthi transirent. ¶Nunc:sensus est,nunc certus sum φ oino non venient,si modo anteq̄ discedant ex Italia auditum fuerit Syriam esse pacatam, & sine periculo pp discessum Parthoꝝ. ¶Quin non.s.u.quin omnino non veniāt; ¶Si ante.s.q̄ discedant ex Italia. ¶Ocium:pacem. ¶Successoré:tuum. ¶Iret veniret. ¶Cum legionibus:quas si duxerit non ita properare poterit:sicut si solus veniret:solutus cura exercitus tegendi. ¶Petis:incipit respondere secūdæ epistolæ. ¶Bibulo:prætori. Syriæ siue Antiochiæ:nam vtroq; nomine eadem prouincia appellatur. ¶In quo: vt cōmendem te. ¶Voluntas:quia libēter facio. ¶Expostulandi: querendi de te, & te accusandi. ¶Locus:occasio,tempus. ¶Ex oibus. qui erant apud Bibulū, a quibus factus sum certior de eius erga me aio:a te solo nihil vnq̄ mihi scriptū est. ¶Abhorreret a me.alienata & disiuncta esset. ¶Sine cā. qa nulla re eū offenderā. ¶Permulti:probat aptissimo & certissimo multorum testimonio:φ Bibulus a se abhorreret:nā iminente magno periculo Antiochiæ:cū multi dicerent virtute & exercitu Ciceronis posse ei ꝓuinciæ facile subueniri: solebat dicere Bibulus se potius passuꝝ quoduis malū & periculū, q̄ videri eguisse auxilio Cic.quod est argumentū magnæ alienationis animi & pessimæ volūtatis,nā in magnis periculis nisi simus oīno aio peruersissimo,solemus ab oibus vel inimicissimis auxilia libenter accipere, & neminē ꝑsus aspernari. ¶Solitū.s.Bibulū:solitū aūt:quia nō semel,sed sæpius id dixisset. ¶Quiduis:quodcūq; malū incōmodū. ¶Quod .s.dictū Bibuli. ¶Nō moleste:nō grauiter:i dulgebā.n. tibi. ¶Adductū:motū. ¶Officio q̄storio: quod sub eo p̄tore gerebas,pp qd non ausus es id ad me scribere: ne fortasse tibi illud officium eriperet. ¶Tractarere:ab ipso Bibu.a quo te male tractari audiebam: licet tu nō auderes dicere q̄ ille de me dixisset. ¶Ad Thermum.:s erat in Asia proprætor erat:vt ex sequenti epistola cognoscet. Præerat aūt ei parti Asiæ:q dicit Bithynia. ¶Literam:non epistolā dicit, sed lrām pro elemento ponit:vt est a.b.c.d.q.d.Cū ad Thermū,qui erat remotior,scriberet de bello,qd Parthi inferrent Ciliciæ,ne vnam quidem lrām ad me misit:ad quem sciebat ptinere illud bellū,qa eram vicinior Parthis. ¶Tm̄:hoc dicit,solum scripsit ad me de auguratu filii sui:quia res sua erat.filius.n. Bibuli voluerat fieri augur,in quo quærebat fauoré Ciceronis,q auguratum cū summa gloria gesserat, & in eo magnā habebat authoritatem. ¶In quo:in qua re. ¶Misericordia: propter filiū eius:qui fortasse erat vir bonus, & oppugnabatur iniuste a quibusdā, ne augaratū assequeret. ¶Ei.non ad eum, vt pleriq; oēs male arbitrant:sed pro eo,dicimus enim scripsi tibi lrās pro prætura tua:hic enim tibi significat pro te. ¶Scriberem:cōmendaticias literas. ¶Offendor:lædor.i.non moleste fero. ¶In me.esse maleuolum, quia puto esse ferendum in me:quod facit in alios omnes. ¶A me.solum, & non ab aliis. ¶Proderunt:quas accipiet ab eo,a quo sit alienus. ¶Nam ad senatum.alias probationes eius,seu maleuolentiæ, seu alienationis animi adducit,quia cum scripsisset Bibulus ad senatum, quæ sibi cōia essent cum Cicerone, sibi soli attribuebat,quæ erant ad laudem:quæ vero erant sua solius cōmunicabat cum Cicerone,qa ex eis aliquid reprehensionis merebatur:quæ autem ea sint, Cice.declarat. ¶Se ait curasse.i.quod sibi soli attribuit,cū id esset sibi cōmune cum Cicerone. ¶Pecunia:quam ex præda contraxi. ¶Quæstu.lucro. ¶Permutaretur vel in aliam pecuniam:quæ redderetur postea Romæ, vel in aliquas merces:quibus aliquod lucrū haberetur, vt interdū fieri solet:quod cum fuisset consiliū tā Cic.q̄ Bibuli:Bibulus tamen sibi soli attribuebat.

Quod.quæris,qd existimē de legionibus, quæ decretæ sunt in Syriam:antea dubitabā,venturæ ne essent: nunc mihi non est dubium,quin, si antea auditū erit, ocium esse in Syria,venturæ non sint. Marium quidē successorem tarde video esse venturū,propterea φ senatus ita decreuit,vt cum legionibus iret. Vni epistolæ respōdi. venio ad alterā. Petis a me, vt Bibulo te q̄ diligentissime cōmendem. in quo mihi voluntas nō deest:sed locus videtur esse tecum expostulandi. solus enim tu ex omnibus,qui cū Bibulo sunt, certiorē me nūquā fecisti, q̄ valde Bibuli volūtas a me sine causa abhorreret. permulti enim ad me detulerunt: cū magnus Antiochiæ metus esset, & magna spes ī me,atq; ī exercitu meo,solitum dicere,quiduis se ꝑpetimalle, quā videri eguisse auxilio meo. quod ego officio quæstorio te adductū,reticere de Præt.tuo nō moleste ferebam:quāquā,quēadmodū tractarere, audiebā. ille autem,cum ad Thermū de Parthico bello scriberet: ad me,litteram nunquā misit:ad quē ītelligebāt eius belli periculum pertinere. tantū de auguratu filii sui scripsit ad me.in quo ego misericordia commotus,ac φ semper amicissimus Bibulo fui, dedi operam, vt ei quam humanissime scriberem. ille si omnibus est maleuolus,quod nunquā existimaui:minus offendor in me sin a me est alienior:nihil tibi literæ meæ ꝓderūt. nam ad senatum quas Bibulus literas misit,in iis,qd mihi cum illo erat commune,sibi soli attribuit. se ait curasse,vt cum quæstu populi pecunia ꝑmutaretur.

ASCEN. ¶QVOD q̄ris quid existimē de legionibus,q̄ decretæ sunt in Syriā:ego dubitabā antea,ne ꝑ an:venturæ sint: nunc nō est dubiū mihi qn si auditū erit antea:ocium.i.cessationē a bello:eo qd Parti abierunt,esse in Syria,legiones.sup.venturæ nō sint. ¶Ego video qdē Mariū,hoiem illius ætatis,successorē.i.qui debeat succedere aut p̄tori aūt tibi,eē venturū tarde,ppea qd senatus decreuit ita,vt iret.s.in ꝓuinciā cum legionibus.i.certoꝝ numeroꝝ copus. ¶Ego r̄ndi vni epistolæ.s.tuæ:venio ad alterā. ¶Petis a me vt cōmendē q̄ diligētissime,Bibulo.s.p̄tori tuo,te:in quo.s.negocio voluntas nō deest mihi,sed locus expostulandi.s.agendi de iniuriis aut quetelandi tecum, vt esse supp.mihi. ¶Tu enim solus es oibus,qui sunt cū Bibulo,nunq̄ fecisti me certiorē:q̄.i.q̄tum valde, volūtas Bibuli,abhorreret.i.aliena esset, & auersa a me sine cā. ¶Permulti.n.detulerūt.i.occulte nūciauerunt mihi,cū magnus metus esset Antiochiæ,de aduētu Parthorū, atq; magna spes in me & in exercitu meo.Bibulū sup.solitū dicere:se malle ppeti q̄duis.i.quodlibet incōmodū aut malū,q̄ videri eguisse auxilio meo. ¶Quod.s.dictū Bibuli:ferebā nō moleste te adductū.i.ad hoc iductū,offō q̄storio.i.eo qd eēs q̄stor bibuli, & ita illi deuinctꝰ,reticere de p̄tore tuo,q̄q̄ audiebā quēadmodū.i.ad quē modū & formā: tu tractarere.i.tractareris:a Bibulo.q.d.miseris modis. ¶Aūt.i.sed,ille.s.Bibulus:cum scriberet ad Thermū, ꝓprætorē Asiæ seu Bithyniæ:de bello parthico,nunq̄ misit lrās ad me:ad quē intelligebat periculū eius belli.s.Parthici:pertinere: eo φ Cilicia Antiochiæ ꝓpinqor est q̄ Asia sup.Bibulus scripsit,tm̄ ad me de auguratu filii sui.i. vt filius suus adoptaret in collegium auguꝝ:quod sine Ciceronis assensu facere nō poterat:cū Cicero augur esset,in quo.s.facto aut filio eius,ego cōmotus misericordia, & φ fui semp amicissimus Bibulo:dedi operam vt scriberē ei q̄ humanissime. ¶Si ille.s. Bibulus est maleuolus oibus,quod nunquā existimaui.i.iudicaui de eo:ego minus offendor in me.i.si est maleuolus in me. ¶Sin aūt.i.sed,sup.est alienior a me q̄ a cæteris lræ meæ.s.cōmendatitiæ,nihil ꝓderunt. ¶Nā in iis literis,quas Bibulus misit ad senatum:ipse sup.attribuit sibi soli,quod erat mihi cōe cum illo. ¶Nam ait se curasse vt pecunia populi.i. Romani,ꝑmutaretur.i.daretur negociatoribus in prouincia:reciperetur alia Romæ:cum quæstu.i.cum lucro.

¶Quod

quod autem meum erat proprium, vt alariis transpadanis vti negarem: id etiam populo se remisisse scribit. quod vero illius erat solius: id mecum communicat. equitibus auxillariis egere se inquit, cum amplius frumenti postularemus. Illud vero pusilli animi, & ipsa maleuolentia ieiuni, atq; inanis, quod Ariobarzanem, quem Senatus per me Regẽ appellauit, mihiq; commendauit: iste in literis non Regem, sed Regis Ariobarzanis filium appellat. hoc animo qui sunt: deteriores fiunt rogari. sed tibi morem gessi. lras ad eum scripsi, quas cum acceperis, facies quod voles. Vale.

¶ Ex. xvi. Epistola: Literas a te mihi Stator.

Nec quicquam fore arbitror, quin ad diem discedam, nulla causa est, praesertim summoto metu Parthico. De rationibus referendis non erat incommodum te nullam referre, quam tibi scis a Bibulo fieri potestatem, itaq; omnia praesidia, quae & magna & firma parauerat, commotus homi/num non dubio sermone dimisi. Rationes mei quaestoris nec verum fuit me tibi mittere, neq; tamen erant confectę. Laodiceae me praedas accepturum arbitror omnis pecuniae. Vt praeda a praefectis, quae haud mihi attributa est, a quaestore curetur. Marium quidem successorem tandem video esse venturum. Solus enim tu ex omnibus, qui cum Bibulo sunt, certiorem me nūquam fecisti. Quod nūquam existimaui, minus offendit me. Sin autem a me est alienior. Literas ad eum scripsi, quas cum acceperis, facies vt voles.

HVBER.

¶ QVOD autem. ecce peruersi animi indicium, qui sibi soli attribuebat, quod erat ei commune cum Cicerone, & quod esset proprium ipsius Ciceronis: sibi quoq; ascriberet. Id autem hoc erat, nam cum haberet Cicero in Cilicia milites italos ad tuendam prouinciam missos: ea pacata discessu Parthorum: Cicero milites dimittendos censuit: vt Populum Romanum eius stipendii impensa leuaret, cuius rei cum Bibulus ne conscius quidem fuisset: scripsit ad senatum se quoq; milites illos censuisse dimittendos, vt vsurparet Ciceronia de ea re commendationis partem. ¶ Proprium. non alius cuiusquã scilicet vt. ¶ Negarem vti. vt dicerem me nolle vti. ¶ Alariis, equitibus, qui alarii dicuntur: q; vice alarum pedites regant,

Alarii

Militaria autem vocabula: vt voluit Aulus Gellius: tradita sunt ab ipsi rebus: quae ita nominantur proprie, quarum rerum in acie instruenda sui cuiusq; vocabuli imagines ostenduntur. Sunt autem fere haec quibus instructa certo modo acies appellari solet. Frons, subsidia: cuneus: orbis: globus, forfices, serra, alae, turres: cornu. Et, item quaedam alia inuenire est in libris eorum: qui de militari disciplina scripserũt. ¶ Transpadanis. Longobardis vltra Padum habitantibus. ¶ Id etiam. sicut ego, cum nihil omnino sciret. ¶ Populo. vt eius gratiam hoc facto quaerat. ¶ Quod vero erat solius. quod ipse solus fecerat me insciente mecum communicat, & quod hoc sit declarat. s. equitibus auxillaris: hęc sunt verba. Bibuli: quae scripserat ad senatum & Populum Romanum, cum enim peteret plus frumenti a Populo Romano pro victu equitum: qui erant in Asia a sociis in auxilium missi, immiscuit Ciceronem, qui nihil petebat, quoniam satis prouiderat suis. Bibulus autem scribebat in plurali numero. ¶ Postularemus. quasi dicat ego & Cicero, est autem oratio imperfecta, cuius pars tantummodo posita est ad indicandum maleuolentiam Bibuli: qui Ciceronem admisceret ei rei: cuius omnino esset ignarus, debuerat enim dicere cum postularem. ¶ Illud vero, aliud euidentissimum argumentum maioris maleuolentię: q; Ariobarzanem literis suis dedignatus est appellare regem, quia senatus eum opera & suffragio Cice. regem appellasset: & ipsum Ciceronem commendasset. Ariobarzanem Rex Cappadocum: quem senatus Romanus regem appellauit: commendauitq; Cicero, vt eius regnum saluteq; defenderet: vt optime apparet libro decimoquinto huius voluminis in epistolis ad Marcum Catonem & Senatum, nunc Bibulus ob maleuolentiam in Cicerone in literis, quas ad senatum scripsit, vbi opus erat eum nominare, noluit regem appellare, ne videretur Cicero. honorare: cuius causa fuerat a Senatu Rex appellatus. ¶ Pusilli animi parui: & minuti & vilis animi, id enim faciebat, vt vlcisceretur odium & maleuolentiam suam in Cice. vindicta autem delectari pusilli animi est. Iuuenalis. Quippe minuti semper & infirmi est animi exiguiq; voluptas Vltio. ¶ Ieiuni & inanis. insatiabilis, inexplicabilis: tractũ a ieiuno & a vacuo & esurienti stomacho, qui non facile satiatur cibo, ita & animus iniquus non facile expletur maleuolentia. Iuuenalis Satyra penultima. Hinc ieiunum odium. ¶ Per me. opera mea. ¶ Commendauit, vt eius quasi patronus essem, & salutem regnũq; tuerer. ¶ Iste. Bibulus. ad contemptum autem dixit iste. quasi iniquus & maleuolus: qui dedignatus est quod Senatus est dignatus. s. appellare eum regem. ¶ Ariobarzanis, nam & pater eodem nomine appellabatur. ¶ Hoc animo. talis: tam malo & peruerso. ¶ Fiunt deteriores. fiunt peiores. ¶ Rogati. s. ab aliquo, cum quispiam rogauerit eos, ordo, qui sunt hoc animo quo est Bibulus rogati fiunt deteriores. ¶ Sed. q. d. licet sit tam malo animo, vt rogatus a me videatur futurus deterior. ¶ Sed tibi morem gessi. obsecutus sum tibi, quia te ei commendaui. ¶ Literas. commendaticias pro te. ¶ Quas literas, misit enim eas Ci. ad ipsum Caninium. ¶ Quod voles. vel reddes ei vel omittes, vt tibi faciendum videbitur.

ASCEN

¶ AVTEM, id est sed, ipse scribit se remisisse. i. relaxasse, tanquam onus, populo, scilicet Romano, id quod erat meum proprium id est meo solius consilio & adiutorio factum, vt scilicet negarem vti alariis, scilicet militibus in alis. i. cornibus aciei locandis, transpadanis, id est sumendis ex populo transpadum incolenti, vt sunt Pataeuini Heneti &c. ¶ Vero pro sed, ipse communicat mecum. i. mihi etiam attribuit, id quod erat illius solius, scilicet consilio aut opera factum, inquit enim in epistola ad senatum, cum postularemus equitibus, id est pro equitibus auxiliariis: amplius. i. plusquam, frumenti & caetera, id autem Cicero pro suis non postulauerat. ¶ Illud vero, quod sequitur, supple fuit animi pusilli & ieiuni, id est sterilis & infoecundi, quantum ad liberale facinus, ipsa maleuolentia, id est propter maleuolentiam ipsam: quod quia senatus appellauit Ariobarzanem per me, id est suasu meo: regem scilicet Cappadocum: commendauit mihi eum: scilicet tutandum, iste, scilicet vilis: quia maleuolus & turpiter agens, videlicet Bibulus, appellat in literis suis non regem, sed filium regis, quia pater eius etiam Ariobarzanes nomine Rex fuerat. ¶ Ii. supple qui sunt hoc, id est huiusmodi animo: scilicet tam maleuolo: fiunt deteriores, id est adhuc minus boni, rogati, id est si rogentur, sed ego gessi morem, id est obsecutus sum tibi, scripsi literas ad eum, quas cum acceperis, facias quod voles, id est aut dabis: aut retinebis eas.

HVBER. Officium Scribit Ci. ad Thermũ prętorem siue proconsulem Bithiniæ: q scripserat ad Cic. sibi grata fuisse officia, q̃ in Rhodonẽ cõtulisset, & ea ẽt q̃ in ipm Thermũ & cæteros pstitisset, quare dicit se vehemẽter gaudere. Deinde q̃a discessuro Thermo ex prouincia cõtẽdebat q̃stor eius cũ legatis: vt potius ipse pponeret q̃ ipsi legati, & Thermus magis videbat inclinari ad legatos pficiendos, hortat Ci. ne hoc faciat: ne irritet aium ipsius q̃storis nobilissimi probatq; interesse & vtilitatis & honoris Thermi pponere ipm q̃storem legatis, qs aũt fuerit hic q̃stor, neq; Cic. hic dicit, neq; adhuc mihi est cõpertũ. ſ Rhodonẽ. hũc intelligimus fuisse amicũ quẽpiã, aut forte ẽt necessariũ Thermi. ſ Officiũ. bñficiũ & ppriã humanitatem. ſ Studia. fauores. ſ Indies. dietim: sed hoc minus est in vsu, non incõgruũ tñ. ſ Dignitatẽ. authoritatẽ. ſ Integritate. cõtinentia, cõtra auaritiã. ſ Clemẽtia. mansuetudine, & est cõtraria iræ, remittit aũt clementia de eo qđ posset q̃piã de iure psequi & punire. ſ Sed mihi. dat ei cõsiliũ, vt pponat potius quæstorem prouinciæ q̃ legatos, & reddit rõnem sui consilii. ſ Rõnibus. negociis & vtilitatibus tuis. ſ Aristoni. is a Thermo ad Cice. missus fuerat de hac re, cui Cic. dedit hoc idem cõsiliũ: qđ nũc dat Thermo per lras, qđ graues esset suscepturus inimicitias: si legatis quæstorem præponeret. ſ Quod ostendit. quod declaraui. ſ Vt. postq̃. ſ Ignominia. iniuria, dedecore. Ignominia (authore Nonio) dicuntur nõis nota. ſ Potens. rebus & amicis. ſ Et hercle. affirmatio sententiæ suæ. ſ Hẽs. n. rõ quare erit ignominia. ſ Superiorem. maiorem. ſ Gradu honoris. quia apud prætorem maior dignitas erat quæstura: æquum autem erat eum præponi, q honore esset superior, vt visum est supra in epistola quæ incipit. Non potuit accuratius.

Margin: Clemẽtia. Ignominia.

M.T.C. Imp. Q. Thermo Propræt. S.P.D.

Officium meum erga Rhodonem, cæteraq; mea studia, quæ tibi, ac tuis præstiti, tibi homini gratissimo grata esse vehementer gaudeo: mihiq; scito in dies maiori curæ esse dignitatem tuam: quæ quidem a teipso, integritate, & clementia tua sic amplificata est, vt nihil addi posse videat. Sed mihi magis, magisq; quotidie de rationibus tuis cogitanti placet illud meum consilium, qđ initio Aristoni nr̃o, vt ad me venit, ostendi: graueis te suscepturũ inimicitias, si adolescens potens, & nobilis a te ignominia affectus esset. & hercle sine dubio erit ignominia. habes enim neminem honoris gradu superiorem.

PHI. Officium meum. Valde iucundũ est, cum qs officium in quempiam confert: vt illud accipiendi gratum esse cognoscat. Hinc est illud Terentiani Sosiæ dictum gaudeo siquid feci aut faciam, quod placeat Simo, & id gratum fuisse aduersum te habeo gratiam. Eodem modo nunc Cic. qui in Thermũ, & Rhodonem eius beneficia contulit, illa Thermo grata fuisse vehementer gaudet, erat aũt Thermus ppręter in Hellesponto, & de prouincia discessurus, & quẽnam in prouincia suo loco dimitteret, agitabat. Contentio erat inter quæstorem eius & legatos maxima: cum quisq; ipsorum Thermi loco relinqui conaret. Thermus aũt magis assentiri legatis: q̃ q̃stori videbat, vñ has Ci. ad eum lras perferendas cui aliq̃bus eũ vehementer hortat, & multis rõnibus probat, vt velit q̃storẽ suũ legatis anteferre. Sed priusq̃ hanc eplam explicemus: pauca de hoc magr̃atu dicamus. Prætorũ tria esse gñia diximus, cũ de honoribus publicis: tractaremus, vrbanum, pegrinũ & prouincialẽ. Prouinciales aũt ad gubernãdas: tutandasq; prouincias cũ exercitu legebant, q & ppræ tores dicebant, q̃storesq; secũ ducebant, & legatos, & tot proprætores creabant, quot vrbes in deditionem P.R. deuenerant. Vrbani vero prętores ibi p̃sidebant, apud quos ius omne & publicũ, & priuatũ erat. Et eorũ qdẽ tanta erat authoritas, vt ob honorũ ius, qđ ab ipsis ferebat, honorariũ dicerent ac nouũ ius cõdere, & vetera abrogare poterãt, & cõsularem ppemodũ dignitate obtinebãt. Lictores tñ sex dũtaxat habebãt. Sed cũ Paulus Aemilius in Hispaniã prętor pficisceret. xii. lictores secũ duxisse a Pop. Rom. cõcessos inuenio. Trabea item ipsius erat & curulis sella, & cũ ipsi abessent pfectus vrbis constituebatur eorũ loco, & post tribunorũ militũ dignitatẽ fuerũt bellica tẽpestate instituti pp grauissimũ onus, qđ cõsules sustinebant. Peregrini postremũ additi vrbanis prętoribus fuerant, cũ admodũ impediti essent, rebusq; gerundis satisfacere nequissent, q pegrinos audirent. Prætores vero iõ appellati, q ppło p̃irent. Id Lucilius, quẽ Varro testat, ait. Ergo prętorẽ est ante & p̃ire & eodem auspicio creabant, quo cõsules, hinc & consulũ collegas fuisse dicebant. ſ Officiũ. nũc beneficiũ. ſ Rhodonem. sororiu Thermi. ſ Prę̃stiti. accommodaui ad id faciendũ, qđ petit. Sed huius verbis significatio peculiaris est melius esse. Item excellere: vñ dr̃ p̃stantia excellẽtia. Hi vero loci pleni sunt oẽs beneuolẽtia, vt auditorẽ alliciant. ſ Indies. hoc est quotidie. Verũ indies, & indiẽ, & quotidie differũt. Indies. n. vtplurimũ cum comparatiuo iũgimus, & αυξησιν hẽt: vt hoc loco: indies maiori curæ. Etiam sine cõparatiuo, sed sua cũ αυξησι. Indiẽ vero multi duntaxat in p̃nti die rõnẽ accipiũt, & cũ hoc verbo viuo, vtplurimũ coniungi volũt. Sic Fabius, non vt feræ: volucres p̃ntis mõ tpis memores indiẽ viuũt. Verũ ego in longi tpis rõnem Terentianã Pythiã accepisse intelligo, cũ ait. Credo, sed indiẽ istud Parmeno fortasse qđ mutitatis: tu iam pendebis. Eodem mõ in horas, & in horã dicimus. Quotidie vero tam cũ αυξησι q̃ sine αυξησι dici potest, vnde ex elegantia sermonis quotidie lego dicimus, indies lego non dicimus, & cũ cõparatiuo, vt paulopost. Mihi magis magisq; quotidie de rõnibus tuis cogitanti. ſ Dignitatẽ p̃turã in hellesponto. Quod aũt ibi magr̃atũ gessisset, aliæ nobis ad eũ lræ significauerũt. Oia (inqt) tibi commendo negocia eius, q̃ sunt in Hellesponto & alibi. Siqd hẽbit cũ aliquo Hellesponto controuersiæ, vt in illã administrationem reiicias. ſ Integritate & elementia. de his ẽt alia in eplã. Sed tñ cũ me non fugiat q̃ta sit in prętore authoritas, p̃sertim ista integritate: grauitate & clementia: qua te esse in ois constat. ſ Sed mihi cõsiliũ summa petit: vt q̃storem relinq̃t in prouincia suo loco non legatos. ſ Rõnibus. de rebus ad tempus ptinentibus, & honorem, & salutem tuã. ſ Aristoni. is. n. ad Ciceronem pro hoc negocio a Thermo missus fuit, & idem dedit illi consilium, qđ nunc dat Thermo. ſ Grauissimas. s. inimicitias suscepturũ: si legatos q̃stori pponeret. ſ Inimicitias. Caue dicas inimicitiã numero singulari. Nusq̃. n. inimicitiã leges, nisi apud Enniũ, qui sic hẽt. Ego eo ingenio natus sum, amicitiã, atq; inimicitiã in fronte pmptã gero. ſ Adolescens. q̃storem dicit. ſ Ignominia affectus. si tu de prouincia discessurus alterũ reliqueris, q̃ quæstorem tuũ. ſ Ignominia. iniuria, est. n. hæc nois nota: atq; macula. ſ Hẽs. argumentum ab authoritate. Et est rõ quare sit ignominia. ſ Honoris gradu superiorem. qm̃ q̃stura pluris apud prætorem erat q̃ legatio. Thermus enim quæstorem habebat & legatos. Nam vice imperatoria quæstores in exercitu ex decreto. P.R. fugebantur.

Margin: Prætores. Ius honorarium. Præsto. Prę̃stantia. Indies. Indiem. Quotidie. In horas. In horam. Inimicitię. Ignominia.

ASCEN. Officiũ &c. Thermus ppętor seu pconsul Bithyniæ scripserat ad Ci. sibi eius offm̃ id Rhodonẽ gratũ fuisse, de quo se gaudere nunc dicit Cice. monetq; ne legatos quæstori, p̃sertim tam nobili & potenti p̃ferat. Ordo est. Ego gaudeo vehementer offm̃ meum erga Rhodonem. & cætera studia mea, quæ p̃stiti tibi ac tuis. s. amicis esse grata tibi homini gratissimo, & scito dignitatem tuam esse mihi curę indies maiori, q̃ quidem dignitas tua amplificata est a te ipso: integritate & clementia tua sic: vt nihil videat posse ad. s. ad eam. ſ Sed illud meũ consilium, qđ ostendit Aristoni nr̃o. s. cõi amico, initio, vt. i. postq̃: venit ad me, placet mihi quotidie magis magisq;: videlicet te suscepturũ esse graueis. i. molestas tibi inimicitias: si adolescens. s. quæstor tuus, quem non noiat. potens & nobilis: affectu esset a te ignominia. s. in præferendis illi legatis & hercle erit ignominia sine dubio. ſ Enim pro quia: tu neminem habes superiorem gradu honoris.

¶ Ille autem

Ille autem,ut omittam nobilitatem,hoc ipso vincit vi ros optimos,hominesq; innocẽtissimos legatos tuos: quod & Quæs.est,& Quæs.tuus. Nocere tibi iratũ neminem posse perspicio:sed tamen treis fratres sum mo loco natos,promptos,non indisertos,te nolo ha bere inimicos,pſertim iure,quos video deiceps Trib. pl.per trienniũ fore. Tempora autem R.P.qualia fu tura sint,qs scit:mihi quidẽ turbulenta vidẽtur fore. cur ego te velim incidere in terrores tribunitios:præ sertim cum sine cuiusquã reprehensione,legatis quæ storẽ possis anteferre.qui si dignum se maioribus suis pbuerit (ut spero,& opto) tua laus ex aliq̃ pte fuerit.

HVBER. ¶ILLE autem ostendit quare præponẽdus sit legatis, qa præter nobilitatem familiæ suæ maximã:est etiam quæstor, neq; quæstor alterius:sed ipsius Thermi:ex quo magis adduci debet Thermo,vt ei faueat,& pponat prouinciæ.¶ Viros optimos.laudat legatos:vt magis laudet ipsum q̃storem:quem in oibus eis anteponit.¶ Hoc ipso.hac ipsa re, præcipue.¶ Quod:quia.¶ Et quæstor tuus.nam si quæstor cuiusuis esset,deberes tñ eum præponere, nunc multo magis:ꝙ quæstor tuus est.¶ Nocere. Antipophora vtitur:dicit.n.quæ a Thermo possent obiici: ꝙ paruifacit inimicitias ipsius quæstoris:quia nihil a quoquam ei nocere potest,ad quod sapienter respondet Cicero & caute innuit.ꝙ si nũc nõ posset nocere,posset tamen in futurum.¶ Sed tamen.scilicet licet videam neminem tibi posse nocere.¶ Tris fratres. habebat enim ille quæstor duos alios fratres viros præstantissimos:quos nunc Cicero metuendos esse dicit.¶ Summo loco. Illustri prosapia.extollit.n.animum, & audaciorẽ facit originis nobilitas.¶ Promptos.intrepidos,fortes.¶ Nõ indisertos. Liprote,eloquentissimos. Prodest autem multum eloquentia ad cõciliandum fauorem populi,& hæc omnia posuit,vt deterreat Thermum ab eorũ inimicitiis.¶ Inimicos.quia b vnum ex ipsis læseris.¶ Iure. quia plerunq; aliq fiunt nobis inimici nullo iure:nulla nostra culpa:ꝙ non est magnopere curandum:sed nunc timendum est cum iure facimus nobis inimicos.¶ Quos:fratres.¶ Deinceps:per ordinem.¶ Per triennium: per tres annos: quia alius succederet alti. Nam simul & eodem tempore tres fratres tribuni esse non poterant.¶ Fore:futuros.¶ Tribuni,vt habetur digestis de origine iuris a plebe creati sunt,qui essent plebei magistratus:iisdem temporibus cum plebs successisset:anno vero decimoseptimo post reges exactos dicti tribuni:quia tunc in tris partes populus diuisus erat: & ex singulis singuli creabantur:partes autem in quis populus esset diuisus erant Ramnenses Luceres & Tatienses. Tribuni autem plebei ex tribunis militum:vt voluit Varro; primum facti sunt,qui plebem defenderent in secessione crustumerina,acceperũt a sic nomen tribu.mili.ꝙ terni tribus tribubus Rhamnium:Lucertum, Tatiensium olim ad exercitum mittebantur:horum officium quando tribunorũ mentio incepta admonet,non videt esse absurdũ referre,vt & aliis locis possit hęc cognitio succurrere. Tribunorum igitur militariũ officium,vt est digestis de re militari,vel eorum,qui exercitui præsunt,erat milites in castris cõtinere:ad exercitationem producere,claues portarum suscipere:vigilias interdum circuire,frumentationibus cõmilitonum interesse,frumentum præbere,mensuræ fraudem coercere:delicta sm suam authoritatem his modis castigare:principiis frequenter interesse:querelas cõmilitionum audire:valetudinarios inspicere,officium regentis exercitum non tantum in danda,sed etiam obseruanda disciplina consistere.¶ Quis sit.q.d.nemo,qa quotidie aliqua innouantur.¶ Mihi.dicit iudiciũ suum.¶ Videntur:putantur.¶ Turbulenta:tristia:plena pturbationis.¶ Incidere deuenire incurrere.¶ Terrores trib.vt timeas illos treis fratres futuros tribunos,quoniã magna erat authoritas & potestas trib. ple.qui plerunq; populũ quo vellent flecterent.¶ Cur velim.quare debeo velle:quasi dicat nulla est cã,cum & te diligã, & tu facile prouidere possis.¶ Præsertim.ostendit quõ possit prouidere.¶ Præsertim.q.d.hac præcipue existẽte causa.¶ Cum pos.ante.cum possis præponere quæstorẽ legatis sine reprehensione cuiusq̃,qa quisq; scit id esse iustum & honestum.¶ Qui.quæstor.¶ Dignũ ma.si imitatus fuerit maiores suos:& se pro fama illorũ gesserit.¶ Ex aliqua parte.quia ex vna parte erit laus eius:qui se bene gesserit,ex altera tua,qui eum ad aliam prouinciam erexeris.

Tribuni

PHI. ¶NObilitatem.raro sine adiuncto ponimus. Meson est. In laudẽ vergit:& in vituperationẽ,dicta quidẽ q̃ si noscibilitas,& nobilis quasi noscibilis:vnde nobile scortũ,nobilẽ latronẽ dicimus. Eiusdẽ sunt naturæ eximius & insignis: vñ meretricẽ insignẽ & eximiã appellamus.¶ Hoc ipso hac re qđ est quæstor. ¶Nocere Antipophora est.Rñdit.n.tacite obiectioni:quã Thermus facere potuisset,& dat ei ꝯsiliũ:vt euitet inimicitias.¶ Perspicio:antiq spicio sine cõpositione dicebant hoc tpe sine cõpositione nõ vtimur:& ꝓ qualitate ꝯuncti signationẽ amplectitur.¶ Tres fratres. habebat.n. quæstor,eius fratres duos. Dictus frater,quasi fere alter, vñ Cic.de Q.fratre dixit.ꝙ alterũ me reliqssem. Siue a lingua græcorũ antiqssima,αφρητος q αδελφος hodie nuncupat.¶ Sũmo loco natos,dat his authoritatem & locũ pro nobilitate generis capimus:alias argumẽtũ significat extra notã eius nois significationẽ.¶ Promptos:diligẽtes: & strenuos. ¶Non indisertos.eloquẽtes,maximã.n.vim habet ad ꝯcitandum populũ eloquentia. Dicitur.n.hæc oia ad perterrẽdũ Thermum.ne q̃stori suo legatos anteferat.¶ Per trienniũ fore.qm tres erant fratres,& quisq; per se tri.ple.futurus erat. Triplex est.n.in his quæ tps significant dicendi modus. Aut in accusatiuo sine ꝑpositione. Teren. Tandẽ non ego illa caream si sit opus,vel totũ triduũ. Aut in ablatiuo sine ꝑpositione. Cic. Paucis.n.diebus erã missurus domesticos tabellarios:aut in accusatiuo cũ præpositione. Quintil. Post impetratã studiis meis quietẽ,q̃ p.xx.annos erudiẽdis iuuenibus impẽderã.¶ Turbulenta. Metaphora,videbat.n. Cæsarẽ & Põpe.velle rẽp.occupare.¶ Tribunitios.t. ex quo treis fratres dixit per triẽniũ tri.ple.futuros:& bene terrores dixit:maxima.n.erat tribunorũ authoritas,oia.n. decreta Senatus irrita habebant:nisi,p eos approbata fuissent.¶ Adde ꝙ.q.t.p.licet vocationẽ non haberent:vt inqt Varro:non modo priuatũ,sed ẽt ꝯsulẽ in rostra uocari iusserũt. Sed quare ius vocãdi non hẽent:cũ sũmã coercendi prãtem habuissent A.G.explicauit. Et alibi nos de tribunis locuti sum⁹.¶ Presertĩ.hac potissimũ rõne.¶ Sine re.qm iustũ & honestũ.

Nobilitas
Nobilis
Eximius
Insignis
Perspicio
Frater

ASCEN. ¶AVTEM.i.sed:ille.s.quæstor tuus,vt omittã.i.taceã nobilitatẽ eius,vicit hoc ipso:legatos tuos optimos,& hoies innocentissimos,ꝙ est,&.i.simul q̃stor,&.i.simul q̃stor tuus. Quæstor aũt a cõquirẽdo,& colligendo dictus est,q publica vectigalia recipiat,& stipendiũ militibus ponit.¶ Ego pspicio:ne forte id dicat aut cogitet hoc addit.neminẽ iratũ .i.licet sit iratus posse nocere tibi:sed tñ nolo te habere inimicos treis fratres natos summo loco.i.clarissimis natalibus prõptos.i.expeditos ad dicẽdũ & faciendũ,non indisertos.i.nõ imperitos artis dicendi,quos video.i.aiaduerto,fore deinceps.i.per ordinẽ tri.ple.p trienniũ.¶ Autem.i.sed:licet nemo tibi his rebus stantibus nocere possit:qs scit qualia tempora sint resp.futura? quasi dicat nemo.¶ Quidẽ.i.certe,ea vident mihi fore turbulẽta,sicut maxime fuerunt, vt ex vltima epistola ad Cœlium ædilẽ,patuit,igit cur.i.qua de causa.q.d.nulla iusta.¶ Ego velim te incidere in terrores tribunitios:quasi dicat licet nocere forte non poterunt:terrere tñ potuerunt.¶ Præsertim cum possis anteferre legatis quæstorem sine reprehensione cuiusq̃:qui.s.quæstor:si præbuerit se dignũ maioribus suis:vt spero & opto:sup.eum se præbiturum esse,fuerit,sup.id laus tua ex aliqua parte:quia tu primus eum ad dignitatem promoueris,sin,i,sed si.

HVBER. ¶ SIN offen. peccauerit. ¶ Quid: aliqd. ¶ Sibi: contra se: in dedecus suum. ¶ Nihil tibi: in dedecus tuũ, & ita arguit: qđ vtcũq; sit ille administraturus puinciã: ipsi Thermo nulla oĩno futura est reprehensio. ¶ Quæ. n. ostendit Cic. se adductũ iure amicitiæ hæc scripsisse: ¶ Quæ. u. in m. quæ cogitatione ipsa cõprehendebã. Nam venire in mẽtẽ interdũ est recordari: interdũ cogitare. ¶ Pertinere ad te. spectare ad tuum cõmodũ. ¶ Oportere: decere: pp amicitiã nostrã. ¶ Quod: qa. ¶ Proficiscebar in Ciliciã. fuerat. n. in Cappadocia cũ Ariobarzane rege. ¶ Tu quod: sensus est, dii bñ vertant quod egeris, & id tibi bñ succedat. ¶ Audies m. mihi credes: mihi auscultabis: & obtẽperabis. ¶ Consules: pspicies: puidebis. ¶ Ocio posteritatis. quieti ẽt tuo℞: qui post te futuri sunt.

Venio in mentem

PHI. ¶ OFfenderit. in aliquo errauerit. ¶ Nihil ti. of. in nullũ detrimẽtũ tuũ siue dedecus cadet. Sed si qd mali & dedecoris erit, sibi erit. ¶ Proficiscebar i Ci. nã cũ Ariobarzãe rege ibi fuerat. ¶ Oporteret: ouenire iure amicitię nr̃æ: qua motus hæc oĩa ad te scribẽda putaui. ¶ Dii ap. q; tibi bñ succedat. Dii bñ uortãt: apud antiquos dici solebat: qñ aliqd prętet spẽ veniebat: cũ aliter euenire timuissent, qbus rebus ita se in vtrãq; partẽ vertẽtib⁹, Vertũnũ deũ pesse putabat antiqui. ¶ Si me au. mihi auscultabis: & si meis verbis audiẽs fueris. Nec ausim dicere, Si meis verbis audies: licet i captiui duo Plautus dixerit. Haud audiebat facto, dicim⁹. n. audiẽs sum tibi: p obedio tibi: & audiẽs sum te, p audio te. ¶ Posteritatis o. c. vt tu & posteri tui oẽs trãqlle & qete viuatis: hoc cõsequi poteris, si q̃storẽ illũ bñficiis tuis affıcies. Est. n. tibi cõsulere tibi puidere. Lucan⁹. Cõsulite extremis augusto in tpe rebus, sed ad corporis & rerũ extremarũ magis q̃ ad animi bona pertinere videtur.

Bñ vortat

sin quid offenderit: sibi totum, nihil tibi offenderit. Quæ mihi veniebant in mentem, quæ ad te ptinere arbitrabar: quod in Ciliciam proficiscebar, existimaui me ad te oportere scribere. Tu quod egeris, id velim Dii approbẽt. Sed, si me audies, vitabis inimicitias, & posteritatis ocio consules. Vale.

¶ Ex. xvii. Epistola. Officium meum.
Cur ergo te velim incidere in rumores tribunitios: p̃sertĩ cũ sine cuiusq̃ rep̃hẽsione q̃storis: legatis q̃storẽ possis anteferre? Si quẽ offenderit, sibi totũ, tibi nihil offẽderit. Qđ i puinciã pficiscebar, existimaui me ad te oportet scribere.

ASCEN. ¶ IPSE offenderit. i. peccauerit: totũ sibi. i. detrimẽtũ & dedecus suũ: nihil tibi: qa tu eũ, quẽ debes, prętuleris. ¶ Ego existimaui me oportere scribere ad te ea, q̃ veniebãt mihi in mẽte: q arbitrabar ptinere ad te, qđ. s. hęc scribẽs pficiscebar in Ciliciã: ego velim dii approbẽt id qđ tu egeris. ¶ Si audies me. i. obedies mihi: tu vitabis inimicitias, & consules. i. prospicies ocio. i. paci, posteritatis. i. post te futuro℞, quia ex simultate iacta longa surgere solet discordia. 18

HVBER. CVm &c. C. Cœli⁹ adolescẽs nobilissim⁹ & optim⁹ designat⁹ fuerat, q̃stor Ci. i Cilicia: q re p̃mũ Ci. se valde gaudere oñdit. Deide qa iã diu neq; a Cœlio: neq; a quoq̃ alio lr̃as accepat de ei⁹ aduẽtu i Ciliciã: & appropiq̃bat finis mgrat⁹ Ci. dicit se vereri, ne Cęli⁹ tñ differat aduẽtũ suũ: vt ipse Ci. añ discesserit ex puicia. Ex qbusdã ãt lr̃is ei⁹ dić se nihil pcipe potuisse, qa i his neq; dies nȝ loc⁹ erat script⁹ vñ eẽnt datę. deniq; oñdit Ci. q; lȝ Cœl. a qbusdã sibi amicissimis fuerit cõmẽdatus: nulla tñ cõmẽdatio maior apud se eẽ põt de eius dignitate: q̃ lr̃æ ipsius. Quãobrẽ rogat ipsum, vt veniat q̃primũ. pollicet̃. n. se oĩa in eũ collaturũ, qđ facili⁹ efficere poterit, si fuerit i Cilicia apud eũ. ¶ Optatissimũ, gratissimũ, iucũdissimũ. ¶ Te obt. te venisse, electũ eẽ eã sortẽ, eã fortunã: q; obtigisses mihi q̃stor, nã sorte eligebant̃. ¶ Eo. tãto. ¶ Quo. q̃to. ¶ Diutius. lõgiori tpe: qa

M. T. C. Impera. C. Cœlio L. F. Quæs. Des. S. P. D.

CVm optatissimũ nũciũ accepissem, te mihi Quæs. obtigisse eo iucundiorẽ mihi eam sortẽ sperabã fore, quo diutius i prouincia mecũ fuisses. magni. n. videbat̃ interesse, ad eã necessitudinẽ, quã nobis sors tribuisset, cõsuetudinem quoq; accedere. Postea, cum mihi nihil neq; a te ipso, neq; ab ullo alio de aduẽtu tuo scriberetur, verebar, ne id ita caderet, quod etiam nunc vereor, ne ante, quàm tu in prouinciam uenisses, ego de prouincia discederem. accepi aũt a te missas literas in prouincia, cum essem in castris, ad. xii. Calen. Quin. scriptas.

multum tpis fuerat hic Cœlius cũ Cice. in prouincia: anteq̃ factus esset q̃stor. ¶ Mag. it. plurimi referre, magni eẽ põderis & momẽti. ¶ Cõs. ouersationẽ, quã hũissem⁹ añ lr̃ i puicia. ¶ Neces. oiũctionẽ. s. q̃sturę. ¶ Sors. fortũa. ¶ Acc. addi: adiũgi. i. videbat̃ mihi eẽ maximũ qddã: q; ad ouersationẽ q̃ aña itet nos fuisset i puicia: adiũgeret̃ ẽt ista necessitudo q̃sturæ: quã fortuna: q te q̃storẽ meũ eẽ voluit nobis dedisset. ¶ Scriberet̃: p scribebat̃, elegãter apud Ci. sæpe ita legit̃. ¶ De aduentu tuo. qñ esset futurus. ¶ Verebar. timebã vel dubitabã. ¶ Caderet. accideret: simplex pro cõposito. ¶ Decederẽ. abirẽ de puincia ante tuũ aduẽtũ. ¶ Accepi. dicit ex eius lr̃is cognouisse eius ingeniũ optimũ: se nõ quo tpe eẽt ventur⁹.

P HI. CVm optatissimũ. Voluptatẽ oñdit: quã ceperat q; Cœlius sibi q̃stor obtigisset: & molestiam q; nimis tardare videbatur. timebat. n. ne anteq̃ Cœlius in prouinciã veniret, ipse de puincia decessisset. Demũ oĩa pro eo se facturũ pollicet̃, et maxime hortat̃: maturet accessum, & id reip. ac vtriusq; ipso℞ plurimũ interesse cõmemorat. Is est ille Cœlius: quem Ci. de prouincia decedens puinciæ p̃posuit: vt in superiori dixit epi. ex quo appet has ep̃las nõ esse ordine collocatas. Inquit. n. ego de prouincia decedẽs, q̃storẽ Cœliũ p̃posui puinciæ. ¶ Nũciũ: tã pro eo q nunciat, q̃ pro te ipsa q̃ nunciat̃: masculino gñe dicimus. ¶ Eã: sortẽ, fortunã: q;. s. mihi q̃stor obtigisset. ¶ Eo & quo. tãto & q̃to. ¶ Magni. n. facta ppositione rõnẽ adiũgit p q̃ maxime has dictiones iocare solem⁹. nã. n. nãq;. ¶ Magni. i. plurimę vtilitatis, & magni momẽti. ¶ Necessitudinẽ: oiunctionẽ & amicitiã. Est. n. necessitudo: vt inqt Gel. ius quoddã & vinculum religiosæ oiunctionis: & eiusdẽ signationis dicit eẽ necessitas: a q̃ necessarii aliquo iure affinitatis: atq; familiaritatis cõiũcti appellant̃. Altera vtriusq; vocabuli signãtia nota ẽ oib⁹. Qđ ãt necessitas p iure amicitię ac affinitatis viculo posita sit, Cęs. in Plãcia togatõe oñdit his verbis. Eqdẽ mihi videor p nr̃a necessitate, nõ labore: nõ, opa: nõ idustria diuisse. Est ãt sensus: mihi qđ p̃stãtissimũ eẽ videat̃: qđ ad nr̃am osuetudinẽ: q̃ diu iter nos fuit, ẽt ista necessitudo & oiunctio q̃sturæ accederet, quã sors ipsa: & fortuna nobis dedit: vt q̃stor me⁹ esses. ¶ Cõsuetudinẽ: Ci. nunq̃ dixit ouersationem. ¶ Accedere: adiũgi in Cilicia huius puinciæ initiũ dicũt esse Coracesium oppi. sed Artemidorus Celederim ciuitatẽ.

Necessitudo
Necessitas
Necessari⁹
Coracesiũ
Celederis

ASCEN. CVm optatissimũ &c. Gratulat̃ Cœlio Lucii filio: nõ quidẽ superiori sed alteri: qđ sibi q̃stor sit designatus. ¶ Ordo est. Cũ ego accepissem nunciũ optatissimũ, vtpote te obtigisse. i. sorte quadã euasisse q̃storẽ mihi. i. in puincia mea mecũ: sperabã eam sortẽ. i. sortionẽ: fore mihi iucũdiorẽ eo. i. tanto: quo. i. quãto: fuisses diutius mecũ in puincia: non enim solebant q̃stores assidue aut statim esse in puincia: sed cũ pecunia publica recipienda & militibus persoluenda esset: enim. i. quia, videbatur. s. mihi interesse. i. referre magni ad eam necessitudinẽ. i. vinculum amoris: quam sors tribuisset nobis, quoq;. i. etiã. ¶ Cõsuetudinẽ. i. familiarẽ ouersationem accedere. i. addi. sed sup. ¶ Posteaq̃ nihil scriberetur mihi neq; a teipso: neq; ab vllo alio: de aduentu tuo verebar: qđ ẽt nũc vereor: ne id caderet. i. eueniret ita: ne p vte priusquam venisses in prouinciam ego decederem de prouincia. ¶ Accepi aũt: cum essem in castris ad. i. circiter.

¶ Ad decimum

¶ HVmanissime: eruditissime. ¶ Officiũ erga me. ¶ Ingeniũ: eruditissimũ. ¶ Perspici cognosci. ¶ Sed neq; significabant: non indicabant. ¶ Vnde: ex quo loco: an Romæ: an aliũde. ¶ Quo tpe: an sero an cito. ¶ Nec is: nec ille. ¶ Attulerat: ad me lr̃as tuas. ¶ Accepat a. t. sed ab alio: cui fortasse tu ante dedisses ferẽdas. ¶ Ex eo. quia qui accipit lr̃as ab eo: q scripsit aut misit: scit quo loco: & quo tẽpore sint datæ, qd scire nõ pñt: q iterdũ p iter ab aliis accipiũt. ¶ Quę de aduẽtũ tuo. ¶ Statores: vt diximus supra, satellites. ¶ Lictores. ministros meos: vt dictũ ẽ supra: existimaui faciẽdum: vt mitterẽ: elegãter vtit Ci. p existimaui mittẽdos: existimaui faciendũ: vt te admonerẽ: p existimaui te admonẽdũ: & sic de reliquis. ¶ Opportuno: idoneo, vt possis accelerare: antequam ego finito magfatu discedã. ¶ Quãprimũ raptissime: celerrime. ¶ Nã q. dicit nullіꝰ lr̃as cõmẽdatitias de Cœl. plꝰ apud se valere: q̃ lr̃as ipsiꝰ Cœl. licet istoꝝ: quos noiat lr̃as p̃imũ valere dicat. ¶ Neces. amicus. ¶ Propinquus. sanguine, nõ hitatione. ¶ Valet. põt, & habet magnũ pondus. ¶ Sicuti d. c. quia cõmendatio amicissimorũ nostroꝝ multũ apud nos valere debet. ¶ De tu. q. d. si multũ valerent p dignitate alterius: q̃to magis p to tua. ¶ De nostra coniunctione: de nostra beneuolentia, & necessitudine huius tuæ quæsturæ. ¶ Maximi põderis maximæ. authoritatis: maximi effectus. ¶ Quæcunq; ornamẽta: oẽs honores: ponit̃ enim hic q̃cunq; simpl̃r pro oĩa: neq; hẽt aliq̃ vim relatiui in hoc loco. ¶ Proficiscent̃ a. t. venient ad te: in te ꝯferrent̃. ¶ Habitã rõnẽ. habitũ respectũ: habitã ꝯsyderationẽ. ¶ Tuoꝝ m. q hoies clarissimi fuerũt. ¶ Cõsequar: efficiã. ¶ Interesse: vtile eẽ: hũc aũt Cœlium eũm sine dubio eẽ puto: quẽ Cic. de puincia discedẽs: puinciæ p̃posuit, vt visum est in ep̃la q̃ incipit. Non potuit accuratius, vñ appet nõ esse obseruatũ: vt epi. in hoc volumine eo ordine ponerent̃. quo essent scriptæ: nã hãc scriptã ante memoratã ad Cœl. ædilẽ oĩbus sane intelligẽtibus facillime ꝯstat. Itẽq; est de multis aliis in aliis libris dispositis & maxĩe: q̃ sunt in seq̃nti libro ad App. scriptæ: qui fuit p cõsul & imperator in Cilicia ante Cic. cũ in p̃cedentibus appareat eũ iam fuisse in prouincia & successisse App. debuerat igitur hic tertius liber: qui sequit̃, præponi secundo.

HVBER.

humanissime: quibus facile & officium, & ingeniũ tuũ perspici possit: sed neq; unde, neq; quo die datæ eẽnt, aut quo tempore te expectarem, significabant: nec is, qui attulerat, a te acceperat, vt ex eo scirẽ, quo ex loco, aut quo tpe essent datæ. Quæ cũ essent incerta: existimaui tamen esse faciundum, vt ad te statores meos, & lictores cũ lr̃is mitterẽ: quas si satis oppotuno tpe accepisti, gratissimũ mihi feceris, si ad me in Ciliciã quã primũ veneris. Nã quod ad me Curius consobrinus tuus, mihi (vt scis) maxime necessarius, quod item C. Virginius p̃pinquus tuus, familiarissimus noster de te accuratissime scripsit: valet id quidẽ apud me multum, sicuti debet hoium amicissimoꝝ diligens cõmẽdatio: sed tuæ literæ, de tua p̃sertim dignitate, & de nostra coniunctione, maximi sunt apud me ponderis. Mihi Quæs. optatior obtingere nemo potuit. quam obrem quęcũq; a me ornamenta in te p̃ficiscẽtur: elaborabo, ut oẽs intelligant, a me habitam esse rationẽ tuæ: maiorũq; tuoꝝ dignitatis sed id iam facilius consequar, si ad me in Ciliciã veneris. quod ego & mea, & R. P. & maxime tua interesse arbitror. Vale.

¶ Ex. xviii. Epistola. Cum optatissimũ nuntium.

Magis. n. interesse vr̃ ad meã necessitudinẽ: quam nobis sors attribuisset, ꝯsuetudinẽ quoq; accedere. Ne anteq̃ tu in prouinciã venisses, ego de puincia decederẽ. Accepi ãt a te & missas lr̃as in Ciliciã, cũ essem in castris ad. x. calen. q̃ntileis: & humanissime scriptas. Quod itẽ ꝯsul Virgiꝰ propinquus tuus, familiaris nr̃: de te hũanissime, accuratissimeq; scripsit, valet id quidẽ apud me multũ, sicuti debet hoium amãtissimoꝝ diligens cõmendatio. Sed tuæ literæ præsertim de tua dignitate. FINIS.

¶ AD decimũ calendas q̃ntiles: circiter. xx. diẽ Iunii: Sed aĩaduerte cũ dicimus decimo calendas: & ad decimũ calen. nam p decimo cal. dies certus oñdit̃: qui est decimus a calẽ. futuri mensis. Sed cũ dicimus: ad decimũ calen. non ipsum decimũ diem accepimus: q est ante calẽ. futuri mẽsis: sed aliquẽ diem illis p̃ximũ. Itaq; ad pro circiter accipiendũ est. Quintilis vero mẽsis a numero appellatus est, q erat q̃ntus a Martio: a quo annus cepit initiũ. Inde q̃ñ Cæ. eo mense natus est: in eius honorẽ Iulius noiatus est: & q sequit̃ sextilis dicebat̃: nunc Augustus ab Octauio Augusto dictus ẽ. Septẽber Germanici nomẽ accepit. Inde Octobrẽ Domitianus iussit suo nomine appellari. Sed vbi infaustum: vt ait Macro. vocabulum visum est: ex omni ære vel saxo placuit eradi. Menses quoq; vsurpatione tyrannicæ appellationis exuti sunt. Cautio, postea principiũ diri oĩs infausta viuentium mensibus a septem vsq; ad decem prisca nomina reseruauit. ¶ Faciendum. caue dicas fiendũ. ¶ Statores: hos, vernaculo sermone p̃uisionatos dicimꝰ: a sistẽdo vel stãdo appellatos: vñ Iup. stator, qd stare fecerit fugiẽtes Romanos: & q apparitores magfatuũ nũcii tabellariiue: suerũt statores appellati sunt. ¶ Lictores: a ligãdo appellatos vult Gel. ex opinione Valgi. Ruf. Tito tñ Ci. libertꝰ a lino: vel a litio: quo cicti erãt & mg̃fatibꝰ mistrabãt: lictores dictos refert. ¶ Propinquꝰ: ad genꝰ, & sanguinẽ: vicinꝰ ad loca. ¶ Cõsobrinꝰ: q̃si sororiꝰ dictꝰ ẽ. Sobrini. n. sunt ex duabꝰ sororibꝰ ex fr̃e. Cõsobrini vero ex fr̃e: ac sorore: cũ alter ex fr̃e: alter ex sorore natꝰ sit. Ac ex duobus fr̃ibus patrueles noiant̃. ¶ Neces. amicus. ¶ Maxĩe: Põ. qd̃ plurimũ facio p cuiuscũq; cõmẽdatiõe: sed p̃sertim p dignitate & honore tuo. ¶ Proficiscent̃: ꝯferent̃. ¶ Ornamẽta: honores & cõmoda. ¶ Habitã e. r. hr̃e rõnẽ, cũ gtõ positũ signat respectũ hr̃e, sed qñ ablm̃ ponimus: cum hac p̃positione cũ: signamus hr̃e cõmerciũ: atq; negociũ. Ci. in Cat. maiore. Rõnẽ hẽt cũ terra: q nunq̃ recusat iperium.

Stator
Lictor
Propiquꝰ
Vicinus
Consobrinus
Sororius
Patruelis
Habeo rationem

¶ DVOdecimũ. s. diẽ: cal. i. añ: aut iter calẽdas: q̃ntiles. i. iulias: lr̃as missas a te: scriptas hũanissime, qbꝰ & offiñ: & ingẽniũ tuũ posset p̃spici facile. ¶ Sed lr̃ę ille neq; sigñabãt. i. neq; exprimebãt, vñ. i. de quo loco: neq; quo die eẽnt datę, aut quo tpe expectarẽ te. ¶ Nec is q at. sup. eas: accepat eas a te: vt scirẽ ex eo: ex quo loco: & quo tpe essent datæ. ¶ Quæ. s. quo loco: & quo tpe &c. cũ eẽnt icerta, tñ. i. nihilominꝰ ego existimaui eẽ faciẽdũ: vt mitterẽ ad te statores meos. i. satellites: & nũcios ad hoc patos: q̃les sũt: quos postos dñr galli: & lictores. i. mistros publicos: cũ isignibus suis: cũ lr̃is meis, quos si accepisti tpe satis oportũo: vt. s. ea q̃ mãdarẽ exeq posses: tu feceris mihi gratissimũ si veneris: q̃primũ. i. valde cito ad me in Ciliciã. ¶ Nã q Curtius cõsobrinꝰ tuꝰ. i. sororis p̃ris tui filius: necessarius mihi maxĩe. i. maxia necessitudie deuinctꝰ mihi, ut scis: itẽ qd̃ Verg. p̃pinquus. i. ꝯsanguineꝰ tuus familiaris nr̃ scripsit accuratissime de te: id q̃dem valet multũ apud me. Tñ. n. valuit: qd̃ cũ postea vicariũ reliq̃rit, sicut diligẽs cõmẽdatio hoium amicissimorũ debet. i. multũ valere: sed lr̃ę tuę p̃sertim de tua dignitate, & de nr̃a ꝯiunctione. s. p vinculũ amicitiæ, sunt apud me maximi põderis. ¶ Nemo potuit obt. i. sorte euenire mihi: q̃stor optatior. s. q̃ tu: q̃obrẽ q̃cũq; ornamẽta p̃ficiscent̃ a me in re: hoc est: q̃buscũq; te ornabo: ego laborabo: vt oẽs intelligãt rõnẽ. i. respectũ & curã: dignitatis tuæ, & maiorũ tuoꝝ esse habitã a me. s. in te ornãdo. ¶ Sed ego ꝯsequar iã facilius id. s. vt te ornẽ p dignitate tua: si veneris ad me in p̃uinciã, qd̃. s. te venire in p̃uinciã priusq̃ discessero, ego arbitror interesse. i. in re, & vtilitate esse, mea, & reip. & maxime. i. p̃cipuæ tua. Quia decreuerat eũ derelinquere vicariũ donec successor aduenir et, quod ẽ t ex superioribus fecisse constat. Vale.

ASCEN.

HVBER. ¶RES tuae gestae: omnia, quae agis. ¶ Notae: celebres: clarae. ¶ De matrimonio: quod inter Dolabellam: & Tuliam filiã tuis auspiciis est factum. ¶ Trans Taurum montem. Taurus mons Ciliciae: qui (ut inquit Solinus) ab indico primum mari surgit: deinde a scopulis Caelidonis inter Aegyptiũ & Pamphilium pelagus obiectus septẽtrioni dextero latere: laeuo meridianae plagae: occidenti obuersus fronte pro fusa. Is quoq; versus mari alluitur: procedit in prominentias: & p gentiũ & linguarũ varietate plurifariã noiatur, eius noia videant̃ apud ipsum Solinũ: vbi de Cilicia scribit: & de hoc monte longe multa. ¶ Ethesiae: venti quos Strabo lib. iii. eosdem subsolanos: id est euros appellat. hos ventos: lib. xvii. Idem dicit incipiente aestate flare e borealibus plagis: & a pelago apud Alexandriam Aegypti vrbem: quare Alexandrini optimam aestatem agunt. Diodorus idem vt sentire dicens. Nilum crescere incipere solstitio aestiuali: nõdũ ethesiis flantibus: cum decrescat aequinoctio auctũnali eisdem ethesiis quiescentibus. Item affirmat Pomponius Mella lib. primo: vbi de incremento. Nili tractat.

Taurus.

Ethesiae

Tuae res gestae, ita notae sunt: vt trans montẽ Taurũ etiã de matrimonio sit auditũ. Ego, nisi quid me Ethesiae morabunt̃: celeriter (vt spero) vos videbo. Vale.

M.T.C. Imp. M. Coelio Aedil. Cur. Des. S.P.D. 15

MAgno dolore me affecissent tuae literae, nisi iam & ratio ipsa depulisset omneis molestias, & diuturna desperatione rerũ obduruisset animus ad dolorem nouum. Sed tamen quare acciderit, vt ex meis superioribus literis id suspicarere, quod scribis: nescio. quid enim fuit in illis praeter querelam temporum, quae non animũ meũ magis solicitũ haberẽt, q̃ tuum? nam nõ eam cognoui aciem ingenii tui: quod ipse videam: te id vt nõ putem videre. illud miror: adduci potuisse te, qui me penitus nosse deberes: vt me existimares aut tã improuidum, qui ab excitata fortuna ad inclinatam, & prope iacentẽ desciscerẽ: aut tam inconstantẽ, vt collectam gratiã florẽtissimi hominis effunderẽ, a meq; ipse deficerẽ, &, qd̃ initio, sempq; fugi, ciuili bello interessem.

ASCEN. ¶RES tuae gestae: ita sunt notae: vt sit auditũ etiã de matrimonio scilicet tuo: trans Taurum montem: scilicet maximum in confinio Ciliciae. ¶ Ego videbo vos celeriter, vt spero nisi ethesiae, id est venti illi subsolani: id est euri: aestate tñ a boreali pte flantes: morabunt̃. i. detinebunt in mora me.

MAgno dolore. Functus Cice. magistratu prouinciae cum in Italiã venisset: ostendisset q; iã bella ciuilia exardere inter Caesarem & Pompeium in Cumanũ se receperat: quia cum non esset locus in vrbe authoritati virorum: quia pudebat eũ esse in vrbe cum ɔtemptu: qui in prouincia triũphum meruisset: quẽ tñ noluit: quia existimauit indignum patria lugente triumphare: scripserat aũt ad M. Coelium literas: quibus conquerebat̃ de tẽporibus ita turbulentis: qbus lectis existimauit Coelius Cic. contra Caes. esse animatũ pro Põpeio: deinde qa erat in locis maritimis: suspicatus est eũ elegisse illa loca: vt cõmodius posset ad castra Põpeii nauigare: quare hortatus fuerat ipsum Coelius ne imisceret se his bellis ciuilibus: maxime ɔtra Caesarem: idq; facerent sui ipsius: & filii sui M. Cic. & gñi Dolabellae, & filiae cã: ad quae oia ita rñdet Cic. plene: vt oñdat Coelium falso oia de se suspicatum: seq; nihil vnq̃ magis cupiuisse: q̃ pacem: quã et si ɔsequi non possit: vult tñ: vt omnes intelligant se fugisse bella ciuilia. Reliqua videbunt̃ in textu eplae. ¶ Tuae lrae: qbus declarasti mihi magnas discordias ciuiles, & pericula reip. ¶ Rõ: prudens & ɔsyderata cogitatio: rõne .n. docemur: non esse incõsolabiliter dolenda: quę necesse est pati. ¶ Depulisset: amouisset ex aio meo. ¶ Obduruisset: iduratus esset: & assuefactus, & iã quodãmodo (vt ita dixerim) calũ fecisset. ¶ Ad dolorẽ: tolerãdũ. ¶ Diuturna: lõgi tpis: quod .n. desperat̃ necesse est aequo aio ferre. Nam (vt ait Seneca.) Stultũ est timere: quod vitare nõ possis. ¶ Desperatione: qa videbã nullã esse de repub. spem: ideo induruerat aius meus ad dolorem. ¶ Sed tñ nunc ostendit eum falso suspicatum esse Ciceronẽ studere partibus Põpeianis: vel profecturũ ad bellum. ¶ Literis superioribus, non puto eas lras esse in hoc volumine: quicqd alii dicant. ¶ In illis: lris meis. ¶ Querelã tempoꝝ: querebat̃ .n. de temporibus: quibus ciues ita essent inter se discordes: vt nullã haberent rõnem reipublicae. ¶ Quae: querela. ¶ Haberet solicitum: pmeret solicitudine. ¶ Quam tuum: a quo scio amari rẽp. vel legat̃. Haberent: & tũc intelligemus: quae tempora non magis afferrent mihi solicitudinẽ q̃ tibi. ¶ Nam non probat aium eius nõ minus solicitũ: q̃ suum & est sensus. ego nõ noui ingeniũ tuum talem: vt non putem te videre, & cognoscere: id quod ego ipse videã. ¶ Eam aciem: id acumen. ¶ Eam. i. talem & tam hebetẽ. ¶ Videre: cognoscere. ¶ Illud: accusat eum: q facile crediderit Ci. deserturũ Caes. vt faueret Põ. ¶ Adduci: persuaderi tibi. ¶ Penitus: intus: & incute: vt dr. ¶ Nosse: prudentẽ & ɔsyderatum. ¶ Improuidũ: inconsyderatũ. ¶ Desisterem, deficerem: discederem. ¶ Excitata: erecta. s. Cae. qui iam cogerat Pom. ex Italia discedere. ¶ Inclinatã: pendentẽ: & ruinae proximam & vt diximus supra: tractum ab aedibus minantibus ruinam. ¶ Iacentẽ: quasi prostratã: & sine spe: & intelligit fortunã Pompeii: quae iam fuerat multis cladibus afflicta. ¶ Aut tam incõstantẽ. subaudi existimares. ¶ Inconstantẽ: instabilem: mutabilẽ. ¶ Vt effunderẽ: abiicerẽ: trãslatio a rebus liquidis, q̃ effundi solẽt. ¶ Gratiã: beneuolentiã: amicitiã. ¶ Collectã: cõparatã: acquisitã. ¶ Hois florentissimi: nõ Pom. intelligit: sed Caes. cuius grãm sibi collegerat: vt visum est in .i. lib. in epla longa. ergo. h. d. Ci. Miror q eũ penitus nosce debeas q̃lis sim: potueris tibi persuadere me esse, vel pruidũ, vel incõstantẽ. Improuidũ: vt desererẽ victorẽ: & haererem quasi victo. Incõstantẽ: vt amitterem gratiam Cae. clarissimi: & florentissimi victoris: quã ipse mihi collegi: & cõparaui ei fauendo. ¶ Deficerem me. relinquerem me, ille dr̃ deficere se: qui abiicit vel spernit ea: q̃ ad tuendũ sunt necessaria: nec perstat in pposito. ¶ Initio: quo bellum est inceptũ. ¶ Semper q: in toto processu bellorum. ¶ Interesse. id. n. videtur inconstantiae: vt nunc interessem bello: quod semp effugi & dãnaui.

Deficio me.

MAgno dolore &c. qa tediẽs Ci. e puicia intellexerat bella ciuilia iter Caes. & Põ. orta: noluit in vrbẽ redire: sed in Cumanũ agrũ se recepit: q̃stus p lras ad Coeliũ missas de calamitatibus tempoꝝ suoꝝ: quibus prohibebat̃ triumphare: imo locũ se dignũ in tep. recipe. Intellexerat aũt Coelius eo ɔsilio in Cumano mansisse: vt facilius posset ad Pomp. transire ɔtra Caes. quod ne faciat dehortatus erat idẽ Coelius p salutẽ filii & gñi. Vñ nũc se purgat Cic. Nihilominus adhaesurus Põpeio. ¶ Ordo est. Lrae tuae affecissent me magno dolore: nisi iã cũ allatae sunt, &. i. simul rõ ipsa depulisset oẽs molestias: &. i. simul aius. s. meus obduruisset. i. obduratus fuisset, diuturna desperatione reꝝ, ad. i. cõtra, dolorẽ nouũ. ¶ Sed: tñ nescio quare acciderit: vt suspicareris ex supioribus lris meis, id qd scribis. s. me in Cumano mãsisse, vt ad Põ. cõtra Caes. trãsirẽ. ¶ Quid. n. fuit in illis. s. superiorib⁹ lris meis, p̃terquam querelã tẽpoꝝ. i. de tpib⁹ nris, q̃. s. q̃rela, nõ hr̃et aium magis solicitũ q̃ tuũ. ¶ Nã ego nõ cognoui aciẽ. i. acumẽ ingenii tui, eã. i. talẽ aut tale, vt nõ putẽ videre: id qd ipse. i. ego videã. ¶ Ego miror illud: videlicet te potuisse adduci: q deberes nosse penitus me, vt existimares, aut me tã improuidũ, qui. i. vt desisterẽ. i. transirẽ, ab fortuna. s. Caes. excitata. i. vigẽte & exurgẽte, ad fortunã supp. for. Põpeii, idinatã. s. ad casum: & ppe. i. q̃si iacẽtẽ, aut tã incõstantẽ, vt effunderẽ. i. penitus pdere: grãm hois florẽtissimi, vz Caes. collectã. s. lõga manu: & deficerẽ a me. i. a salute, & bono meo, & interessem bello ciuili: qd fugi i initio & sp.

¶Quod

HVBER.

¶QVOD est:facit interrogationẽ:q̃ sibi fieri posset, & ad eum rñdet.¶Consilium:deliberatio. ¶Triste:qa his tpibus nihil potest deliberari:nisi triste.¶Vt discederem:subiectio interrogationis.¶Solitudines:in loca sola, & deserta.¶Nosti enim:reddit rõnem huius subiectionis.¶Stomachi mei:hoc est animi:& est translatio:quia vt stomachus facile mouetur:cum sentit aliquid a quo abhorret:ita & animus delicatus.¶Cuius:stomachi.¶Similem:qui ita facile idignaberis:cum videbas aliquid:quod tibi displiceret:sicut ego nunc.¶Quondam:nam assuefecisti.¶Fastidiũ:molestia, tedium:indignatio.¶Insolentium:arrogantium.Fastidium oculoꝝ:indignatio uisus.¶Indignitate:hoc est cũ video homines insolentes esse indignitate.i.cum nullam habeant dignitatẽ.

quod est igitur meum triste cõsilium? vt discederem fortasse in aliquas solitudines:nosti enim non modo stomachi mei, cuius tu similem quondam habebas, sed etiam oculorum in hominum insolentiũ indignitate fastidiũ.Accedit etiã molesta hæc pompa lictorũ meorum nomenq; imperii, quo appellor,eo si onere carerem:q̃uis paruis Italiæ latebris contentus essem. sed incurrit hæc nostra laurus non solum in oculos, sed iam etiã in voculas maleuolorum. quod cum ita esset:nihil tamen vnq̃ de profectione, nisi vobis approbãtibus,cogitaui.Sed mea prædiola tibi nota sũt, in his mihi necesse est esse, ne amicis molestus sim. Quod aũt in maritimis sum,facile moueo nonnullis suspicionem,velle me nauigare.quod tamen fortasse nõ nollẽ,si possem ad ocium.nam ad bellum quidem qui conuenit?præsertim cõtra eũ,cui spero me satisfecisse.ab eo,cui tñ satisfieri nullo modo potest. deinde sñiam meã tu facillime pspicere potuisti iã ab illo tpe, cũ in Cumanũ mihi obuiã uenisti nõ.n.te cælaui sermonẽ.Sed nõne tũ puidisti q̃ abhorrerẽ ab vrbe relinquenda?quod cũ audissem:nonne tibi affirmaui, quiduis me potius perpessurũ,q̃ ex Italia me ad bellũ ciuile exiturũ?qd ergo accidit,cur consiliũ mutarem?

Pompa
Lictor

¶Accedit:ad supradictas causas.¶Hæc pom.lictorũ.quos habeo propter dignitatem imperatoriam.Põpa omne spectaculum dicitur in lætis:& aduersis a græco [Greek].i.mitto,dicitur enim pompa nuptiarum,pompa sacrorum:pompa funerum,lictores vero dicuntur ministri consulis:proconsulis:præsidis,prætoris:siue imperatoris. consuli autẽ dantur duodeni:aliis tantum seni.dicti, vt voluit A.G.ex authoritate Valgi,a ligãdo:q cum magistratus populi romani,quẽpiam verberari iussisset, crura eius & manus ligari vinciriq; a viatore solita sint:isq; qui e collegio viatorũ officium ligãdi hẽt, lictor sit appellatus.Sed idẽ dicit Tironem Tullium M.C.libertum scripsisse lictores a lino vel a licio dictos:nã qui magistratibus (inqt) præministrabãt cincti erant.addit alia multa A.G.quæ licet apud eũ videre.Nonius ẽt a ligando lictorẽ dictũ voluit.Festus Pompeius,q fasces virgarũ ligatos ferunt, & parentes magistratibus delinquẽtibus plagas inferunt.¶Molesta:grauis mihi. alii codices, & quidẽ vetusti habẽt,accedit huic molestiæ. ¶Quo appellor:quia ab omnibus dicor imparator.¶Eo honore, vt nõ nominarer imperator.¶Quibusuis.q.d.ẽt incõmodis & minus claris.¶Latebris:recessu aliquo, & loco vbi possem latere.¶Laurus nostra, gloria triumphi, quem merui ob res præclare gestas in Cilicia.Lauro autẽ coronabãtur triũphantes & victores.¶Incurrit:obiicitur,hoc est nõ solum clare viuetur a maliuolis meis,sed etiã de ea loquunt ipsi maliuoli vt volũt.¶Voculas:detractiones,oblocutiones.¶Quod:nostram lauꝝ incurrere in loculos, & voculas maleuolorum.¶Cum.s.e.i.quãuis ita esse scirem.¶De profectione:discessu meo ex Italia. ¶Nisi vobis appro.nisi vobis assentientibus,& laudantibus me ita facere.¶Prædiola:meæ possessiunculæ.¶In iis:prædiolis.¶Molestus amicis:in vrbe.¶Maritimis:vicinis mari.¶Mouet.facit,inicit.¶Enauigare:naui discedere.¶Quod:enauigare.¶Non no.vellem. ¶Ad ocium:ad pacem:& ad tranquillitatem vitæ.¶Qui:quomodo.¶Conuenit:consentaneũ est.q.d.nullo modo:præsertim cum sim cupidior ocii:q̃ belli.¶Præsertim:probat quare non sit verisimile eum discedere. ¶Contra eum. Cæsa. ¶Satisfecisse:significasse me ei esse amicũ,cũ feci pro eo quod volebat.¶Ab eo.Pom.i.enauigare a Pom.i.a partibus Põpeianis contra ipsum Cæs.¶Nullo modo:propter incredibilia eius in me merita, vt diximus in.i.lib.super epistola longa.¶Sententiam meam:quãm tibi exposui.¶Iam ab illo tempore, post illud tempus.¶In Cumanum:vbi habeo prædia mea.¶Venisti:obuiam mihi redeunti a Cilicia.¶Celaui te.i.quid animi haberem,id est aperte omnia tibi exposui dicimus autem celo te hanc rem.Ouid.in Heroi. Hoc te celauimus vnum, & de hac re.Cic.ad Metellũ lib.v. Scito te a fratre magnis de rebus fuisse celatum.¶Prouidisti, prospexisti, & cognouisti.¶Quã:quantum.¶Abhorrerem ab.alienus essem a discedendo ab vrbe, ex quo nunc debuisti suspicari me esse nauigaturum aliquo.¶Quod cum audiuissem: te prouidisse me esse alienum ab vrbe relinquenda.¶Affirmaui:certo promisi.¶Quiduis:quodcunq; malum.¶Quid ergo:i.fert ex supradictis nullam habendam fuisse suspicionem de discessu suo.¶Quid ergo accidit:cum interrogatione legendum est ¶Consilium:deliberationem non discedendi ex Italia ad bellum ciuile.

Voculas

ASCEN.

¶IGITVR quod est triste cõsilium meũ.s.quod mihi obiicis,fortasse, vt discederẽ in aliquas solitudines.i. desertas terras.¶Tu.n.nosti,nõ solũ fastidiũ.i.aspernationẽ superbam,stomachi mei.¶Cuius.i.stomachi mei similem, tu quõdã habebas,sed ẽt fastidiũ oculoꝝ in indignitate.i.indignis honoribus hoium insolentiũ.i.superboꝝ & petulanter agentium.¶Etiã hæc pompa molesta.s.mihi,lictoꝝ meoꝝ,quos pconsul ac imperator nõdum remiserat:accedit.s.ad fastigiũ & nomẽ imperii quo appellor,si ego carerẽ eo onere.s.suscepti honoris, & nominis,cõtẽtus essem latebris Italiæ,quãuis .i.quãtũuis paruis.¶Sed hæc nostra laurus.i.hic triũphus noster, incurrit.i.obiicit:non solũ in oculos:sed ẽt in voculas .i.obtrectatiunculas maleuoloꝝ.¶Quod cũ esset ita:tñ nihil cogitaui vnq̃ de pfectione.i.de discessione ab Italia: aut vrbe:nisi vobis approbantibus.¶Sed pdiola mea sunt not: tibi:oportet me esse in his.s.pdiolis:hoc est paruis prædiis meis. ne sim molestus amicis:sup.meis:quia si Romæ:eẽt alterutri fauere cogeret.vterq; ãt amicus erat: & dũ alteri faueret alteꝝ sibi & suis inimicũ hẽt.¶Quod aũt sum in maritimis sup.locis.i.vicinis mari:mouet facile nõnullis.i.qbusdam suspicionẽ:me velle enauigare.i.excedere Italia nauibus.qd non nollẽ:qd minus est:q̃ vellẽ.quia coactis qdã sunt:quæ neq; volunt:neq; nolunt,qa nolle nõ pñt: & velle nõ debent:si possem.s.enauigare ad ociũ.s.alibi obtinẽdũ nã quidẽ .i.certe:qui.i.quo:cõuenit.i.cõueniens, & vtile sit,sup.enauigare ad bellũ:psertim cõtra eum.s.Cæ.cui spero me satisfecisse & ita nullã illi esse occasionẽ belli in me: & enauigare ad bellũ ab eo.i.discedẽdo ab eo.s.Põpeio:cui tñ nullo modo põt satisfieri:quia salutẽ suam Cic.illi debebat.¶Deinde.i.secũdo loco:tu potuisti perspicere facillime sñiam meam: iam ab illo tempore,cum.i.quo venisti obuiam mihi, in Cumanum.s.agrũ.¶Non.n.celaui te sermonẽ.s.de ea re.¶Sed nonne. q.d.maxime:tu prouidisti.i.prouidentia tua cognouisti:tum.i.tunc:quã.i.quãtum ego abhorrerem.i.alienus essem & repugnarem ab vrbe relinquenda. ¶Quod.s.te prouidisse me abhorrere ab vrbe relinquenda:cum audissem.s. ex te a te tuis:nõne affirmaui tibi me perpessuꝝ potius quiduis.i.quodlibet incõmodũ:q̃ exiturum sup.esse ex Italia: ad bellũ ciuile.¶Quid ergo accidit cur mutarem consilium,s.meum.q.d,nihil,vnde addit.

HVBER. ¶OMNIA: subaudi acciderũt. ¶Miseriis malis. ¶Aliqñ: tandē. ¶Ea desperata. i. pacis spe amissa. ¶Puto. i. spero futurũ. ¶Nunq̄ pœ. vt semp lætet me fuisse in hoc pposito: & in eo pseuerasse. ¶Etenim: exēplo extollit factũ suum, & cōsiliũ fugiendi bellũ ciuile. Nam si Hortēsius gloriabaẗ non interfuisse bello, a quo pp ignauiā abstinuerat: quanto magis glo riari pōt Ci. qui volũtate ipsa bello nō interfuerit. ¶Hortēsium: oratorē optimũ: eum cui Cato vxorē ad pcreandā sobolē ɔcessit familiarē Ci. vt ipse testaẗ. ¶In hoc gñe: in hac cām simili ɔdōne. ¶Illustrior: clarior: maior. ¶Ignauiæ: timiditati: est. n. ignauia ɔtraria fortitudini. ¶Id: qd simus ignaui: qa multa oñdi documēta fortitudinis: & ɔsulatu meo: & in administratione puinciæ. ¶Nec me ista: rñdet ad ea, quæ Cœlius dixerat esse respicienda pp suos: qbus Cic. dicit se non terreri. ¶Proponuntur: cōmemoranẗ: & quasi ante oculos mihi ponunẗ. ¶Fidelissime: quia scio te hoc & fideliter: & amanter facere: quia nolles incōmoda mea. ¶Ad timorē. mihi faciēdum: vt terreas me. ¶Nulla est. n. hoc dicit siquid mali ex hoc bello accidet: oibus accidet: & hoc malũ si possem meis incōmodis: & dānis a repu. remouere, libenter facerem. ¶Acerbitas: calamitas. ¶Perturbatione: tumultu ciuili. ¶Impēdere: iminere. ¶Priuatis: ppriis. ¶Incōmodis: dānis: iacturis. ¶Vel istis: id est etiā illis: & significat amissionem fortunatũ, infelicitatē liberoꝝ, & generi Dolabellæ.

Redimo

¶Redemissem: remouissem. quasi dando mea priuata, vt respu. careret illis incōmodis: illud. n. proprie est redimere: vt captiuitatē tuā meis fortunis redimi. i. dedi fortunas meas pro captiuitate tua. ¶In memoria nois mei: qa nullum pulchrius: & præstantius relinqui patrimoniũ a parentibus pt suis filiis: q̄ rerum præclare gestarum gloria, & memoria: vnde & ipse Ci. lib. i. offi. Licet. n. mihi. M. fili apud te gloriari: ad quē: & hæreditatis huius gloriæ & factoꝝ imitatio ptinet. ¶Nulla erit. s. respub. hoc est si perdita & oppssa fuerit. ¶Sepati. ¶Seorsum. i. nihil ei accidet, qd nō accidat cæteris. ¶Cum scias: hoc est cũ duplici de cā scias eum mihi eē charissimũ, & pp eũ, quē semp amaui: & pp filiam meā: q̄ cum sit mihi charissima, necesse est eius maritum mihi charũ esse, nam gñi maxime amantur propter filias. ¶Respiciam: tuear: & ipsius respectum habeam. ¶An dubitas ordo est, quod rogas, vt respiciam &c. an dubitas: quin ea cura me vehementissime solicitet. ¶Eo magis. solicitet. ¶Specula, non pro loco edito, & eminenti in hoc accipitur: vnde aliquid videre & speculari possumus, vt apud Virgil. in Bucol. Specula de montis in altum Deferat, sed blandimenti gratia vsus est diminutiuo a spe, vt sit Hac specula, hac vna parua spe, vt enim a res recula: ita a spes specula. Speculā aũt intelligit, filiā Tulliam, in cuius sermone, & suauitate, vt ipse ad Seruium Sulpitium. lib. iiii. art. omnes curas, & molestias deponere consueuerat, nam vt ita ordineẗ textus, hac tñ oblectabar specula Dolabellam meum ab his molestiis vacuum fore, non placet, neq; conuenit, cum de filia fecerit mētionem dicens an dubitas, cum scias quanti cum illum, tum vero Tulliam meā faciam, quin ea cura me solicitet, deinde subdidit, & eo magis ꝙ in cōibus molestiis, hac tñ oblectabar specula: quam sine dubio intellexit de filia sua, sequentē aũt textum ita ordinari. Dolabellam meum velim esse vacuum ab his molestiis &c. ostēdit inferius, vbi dicit de Dolabella: ꝙ scripsi suadeo videas tanquam si tua res agatur, nam significat velle, vt opera Cœlii liberetur.

Specula
Recula

non 'ne omnia potius, vt in sententia permanerē: credas hoc mihi velim, qđ puto te existimare: ex his miseriis nihil aliud me quærere, nisi vt homines aliquádo intelligant, me nihil maluisse, quā pacē: ea desperata, nihil tam fugisse, quā arma ciuilia. Huius me cōstantiæ puto fore vt nunquā pœniteat. Etenim memini ī hoc genere gloriari solitũ esse familiarē nostrum Q. Hortēsium, ꝙ nunquam bello ciuili interfuisset. hoc nostra laus erit illustrior: quod illi tribuebaẗ ignauiæ, de nobis id existimari posse non arbitror. Ne me ista terrent, quæ mihi a te ad timorē fidissime, atq; amantissime proponunẗ. nulla est enim acerbitas, quæ non omnibus hac orbis terrarum perturbatione impēdere videatur: quam quidē ego a R. P. meis priuatis, & domesticis incommodis libentissime vel istis ipsis: quæ tu me mones, vt caueam, redemissem. Filio meo quem tibi carum esse gaudeo: si erit vlla R. P. satis amplũ patrimoniũ relinquā memoriā nominis mei: sin autē nulla erit, nihil accidet ei separatim a reliquis ciuibus. Nā ꝙ rogas, vt respiciā generũ meũ, adolescentem optimũ, mihiq; charissimũ: an dubitas: cum scias quāti cũ illũ, tum vero Tulliam meam faciam, quin ea me cura vehementissime solicitet: & eo magis, ꝙ in communibus miseriis hac tantũ oblectabar specula.

ASCEN. ¶NONNE omnia sup. acciderunt potius, vt permanerē in sententia. q. d. maxime. ¶Ego velim sup. vt credas mihi hoc quod puto te existimare. i. iudicare de me, sup. me nihil quærere aliud ex his miseriis. s. quas patiebatur in agro, nisi vt homines intelligant aliquando me nihil maluisse. i. magis voluisse, q̄ pacem. ¶Et ea desperata. i. cum esset desperata a me nihil fugisse tam: id est tantopere, q̄. i. quantopere, bella ciuilia. ¶Ego puto, me fore. i. futurum esse huius constantiæ, vt nunquam pœniteat, sup. me huius sententiæ. ¶Etenim ego memini Hortensium familiarem nostrum solitum esse gloriari in hoc genere. s. viuendi: ꝙ nunquam interfuisset bello ciuili. ¶Hæc laus nostra: ꝙ abstinebimus a bello ciuili erit illustrior. i. clarior & nobilior: q̄ Hortensii: & non interfuisse bello ciuili tribuebatur illi. s. Hortensio ignauiæ. i. ad ignauiam: & imbecillitatem, & arbitror id. s. ꝙ propter ignauiam abstinuerimus nos: non posse existimari. i. iudicari de nobis, quia prouinciam impacatam petierat: vnde vix dum reuersus erat cum merito triumphi. ¶Nec & non, & ista, quę pponuntur mihi fidissime: atq; amantissime. i. vt ab amico fidissimo, vtpote a te, ad terrorem. i. vt deterrear a susceptione belli ciuilis, ne videlicet filio & filiæ ac genero grauem inimicum paret: non terream me. ¶Nulla enim acerbitas est: q̄ non videatur impendere. i. iminere hac perturbatione terraꝝ: oibus. s. viuentibus siue bello intersint siue non: quā. s. perturbationē. ego quidem redimissem libētissime a rep. meis incōmodis priuatis, & domesticis, vel. i. ēt istis ipsis, q̄ tu mones me, vt caueam. Hoc est libēter passus essem, vt liberi mei paterentur: quæ illis impendere mones incōmoda, & resp. his malis sit libera. ¶Qui enim aliquid redimit vnum pro alio dat, & ita Cicero vellet redimisse perturbationem reip. p turbatione domus suæ. i. effecisse per incōmoda domus suæ: vt resp. nulla acciperet incōmoda, vñ addit. ego relinquā filio meo. s. Marco Ciceroni satis amplum patrimoniũ: videlicet memoriā nois mei, si vlla resp. erit. i. futura finito bello, sin aũt id est sed si nulla erit nihil accidet ei separatim a cæteris ciuibus. i. quod non idem acciderit cęteris ciuibus, & ita dilemmate concludit frustra timeri pro filio. ¶Nam quod rogas: vt respiciā, scilicet miseranter: generum meum: videlicet Dolabellam adolescentem optimum, & mihi charissimũ an dubitas quin ea cura soliciter me vehementer, cum scias quāti faciam: id est æstimem, cum scilicet ita sit ꝙ plurimi faciam illum, scilicet generum meum Dolabellam, tum vero multo apertius est, ꝙ plurimi faciam Tulliam meam. s. filiam, & eo magis supple soliciter me, ꝙ ego oblectabar in communibus malis tantum. i. dũtaxat hac specula. i. parua spe: de filia mihi reliqua. Notum est diminutiua in quinta fieri deponēdo: & addendo cula, vt dies diecula, spes specula, res recula, verũtamen ego hoc loco non damnem eos, qui sic exponunt, hac specula, id est speculatione aut loco ad spectandum apto, sup. qua.

¶Dolabellam

HVBER.

❡DOLAbellā: ordo est, velim Dolabellā fore vacuū &c. ❡Velim: cupio & quasi te rogo. ❡Fore vacuū: caritu͛ per te & opera tua. ❡Cōibus: quae nō ad me solū: sed ad alios quoq; ptinent. ❡Liberalitate sua. ad excusationē Dolabellae dixit liberalitatē: cum melius ꝓdigalitatē dixisset: pōt legi libertate, vt sit audacia quadā & quasi temeritate, nā liber dr̄ qui nullius habito respectu, qđ sentit dicit & facit. ❡Cōtraxerat: sibi fecerat. ❡In vrbe dū fuit. nā tūc cū Cic. scribebat: erat in castris cū Caesare. ❡Sustinuerit: tolerauerit: nā sustinemus quae sunt oneri & molestiae. ❡Acerbos. graues. ❡Nō hone/stos mihi. qa multa oportuit me facere pro eo, quae nō erant satis cōuenientia dignitati meae. ❡Hispaniēsem casum. hoc bellū. quod in Hispania nūc geri͛ a Caesare ꝯtra Petreiū & Afraniū: quos apud Illardā obsederat. ❡Expecto. vt multi existimāt, qui credūt me expectare, vt pro euentu illius belli nouū capiā ꝯsilium, & deliberē quid mihi sit agendū. Hispanū dicimus hoiem ex Hispania: Hispaniēsem vero, q licet sit in Hispania, tū non est ex Hispania: vñ dicimus Romanū exercitū Hispaniēsem. i. qui i Hispania militat. ❡Exploratū. certum manifestū. ❡Vt tu scribis. ꝙ Cęsar oino sit futurus victor. sic. n. cōiicimus a Coelio scriptū fuisse. ❡Astute. callide, vt mea͛ re͛ rōnem habeam, & nō dignitatis publicę. ❡Locus. in ipsa ciuitate, sicut cęteris. ❡Nō erit. ciuitas. ❡Tu ipse: qa ꝑdita ciuitate & rep. nō magis erit tibi locus q̄ mihi. ❡Solitudines. recessus, loca remota. ❡Consedisse. cōstitisse, cōmoratos esse. ❡Sed ego: ꝙ fortasse oia erunt meliora q̄ dicit, quia vaticinat͛, & non ex certa rōne dicit. ❡Vaticinor. diuino. ❡Et haec oia: quae tū timoris nobis afferunt. ❡Exitus: fines. ❡Meliores: q̄ vaticinamur & putamus. ❡Recordor. argumētū ab aetate, se enim senem nūc desperare dicit, sicut olim adolescēs vidit alios senes desperasse, quae tū meliora euenerunt, ex defectu. n. sanguinis senes sunt timidiores, & ideo vtplurimū desperant, cum adolescentes cōtra ex abūdantia sanguinis multū audeāt & sperent. ❡Me adolescēte. cum ego essem adolescens. ❡Imitor. eos, & facio sicut illi faciebant. ❡Aetatis vitio. nā senes semper solent ꝑdicere multa futura, & vt diximus, ꝓmptiores sunt ad desperationē & timorē: q̄ ad spē. ❡Velim ita sit. vti nam ita sit, ꝙ vaticiner more senū, ꝙ haec oia meliores habeāt exitus. ❡Sed tū. hic locus est difficillimus pp deprauationē textus: nam alii legunt. togā praetextā texi apio, alii Appio, placet tū melius apio: vt sit sensus ꝯiūctus cū superiori: haec omnia fortasse meliores habebunt exitus, sed tū texi togā praetextā apio, hoc est imperatoriā vestem meā texi amaritudine. Toga. n. vestis cōis oium Romano͛ tā mulierū q̄ viro͛. Praetexta vero erat insigne magistratuū: ab Ethruscis a Tullio Hostilio rege Romano͛ tertio ad Ro. translatū: quem habitū eo tpe pueri nō vsurpabāt, sed postea a Tarquinio Prisco cū de Sabinis triūphasset: data est praetexta cum bulla aurea filio anno͛ quatordecim, ꝙ hostem manu percussisset, & inde vsurpatū vt pueri quoque ea vterentur: qm̄ igitur erat insigne magistratuum, & Cic. procōsul & imperator in Cilicia fuerat: ideo dixit. ❡Texi. ornaui. ❡Togam praetextā: imperatoriā dignitatē. ❡Apio. Amaritudine. q. d. quā magis decebat tegi & ornari lauro, nam vt supra diximus, licet meruisset triūphum Cic. non tū existimauit triumphandū lugente patria. Apium. n. p amaritudine & dolore posuit, est. n. herba amara. Virg. Floribus atq; apio crines ornatus amaro, licet Seruius in eo loco exponat amaro. i. viridi. ❡Puto te audiuisse me texisse togam praetextā apio. ❡Curtius noster. is erat vtriusq; amicus. ❡Dibaphū: purpurā bis tinctā significat: nā δὶς bis, βάπτω tingo significat. ponit͛ etiā pro veste duplicis coloris: vt puto hic intelligi, vt dicat Cic. Curtius cogitat vestē duplicis coloris: sed eū tinctor expectat, qui faciet eā vnius: metaphorice. n. loquit͛, Curtiū vtriusq; partibus & Caesarianis & Pōpeianis studere, sed necesse fore vt vnius tm̄ sit. ❡Infector. βάπτης tinctor. ❡Morat͛. expectat. Aspersi. leuiter tetigi, & iocat⁹ sum. ❡In stomacho. in molestia, in idignatione. ❡Quod scripsi: vt sit libera molestiis suis. ❡Extremum epistolae. i. haec erit conclusio. ❡Turbulenter. iracunde, impetuose, temere, inconsyderate. ❡Liberos: filios. ❡Literas ad te. Caninius Sallustius quaestor erat Bibuli, qui praeerat Antiochię, is ad Ci. duas epistolas scripserat, vnam plenam variis petitionibus & interrogationibus: quibus oibus rńdet Cic. vt ex prima parte epistolae colligit͛, nam superfluum est numerare partes. In altera epistola petiuerat Cani a Cice. vt eum Bib. praetori diligenter per literas suas cōmendaret: quod quāuis se facere dicat Cic. adducit tamen quasdā rationes, quibus ostendit commendationem suam parum ponderis apud Bib. habituram.

Liber

Subsicio

Hispanus

Hispaniēsis

Solitudo

Toga

Praetexta

Apium

Dibaphū

Dolabellam meum, vel potius nostrū videbam fore ab iis molestiis, quas liberalitate sua contraxerat, liberum. Velim quaeras, quos ille dies sustuluerit, in vrbe dū fuit, q̄ acerbos sibi, q̄ mihi ipsi socero nō honestos. Itaq; neq; ego hunc Hispaniēsem casum expecto, de quo mihi exploratū est, ita esse, vt tu scribis: nec quicquam astute cogito. Siquando erit ciuitas: erit ꝑfecto nobis locus. sin autem non erit: in easdem solitudines tu ipse (vt arbitror) venies, in quibus nos cōsedisse audies. Sed ego fortasse vaticinor: & haec omnia meliores habebunt exitus, Recordor enim desperationes eorum, qui senes erāt adolescente me. eos ego fortasse nunc imitor: & vtor aetatis vitio. velim ita sit: sed tamē togam praetextam texi Appio, puto te audisse. nam Curtius noster dibaphū cogitat: sed eū infector moratur, Haec aspersi, ut scires, me tamen in stomacho solere ridere, De Dolabella qđ scripsi, suadeo uideas, tanq̄ si res tua agatur. Extremum illud erit: nos nihil turbulenter, nihil temere faciemus. te tamen oramus, q̄buscunque erimus in terris, vt nos, liberosq; nostros ita tueare, vt amicitia nr̄a, & tua fides postulabit. Vale

❡Ex. xv. Epi. Magno dolore.

Vt existimares, aut me tā improuidū, q ab excitata fortuna ad inclinatam: & ꝓpe iacētē disiungerē, aut tam incōstantē, vt collectā grām florētissimi hois effunderē, & qđ initio, sempq; fugi, ciuili bello interessem, a meq; ipse deficerē. Quod est igit͛ meū triste ꝯsiliū? vt desoēderē fortasse in aliquas solitudines? Nō. n. te cęlaui sermonē tam prauū, vidisti, q̄ abhorrerē ab vrbe relinquēda, cū audiuissem, nōne tibi affirmaui? Dolabellū meū, vel potius nostrū fore ab iis molestiis, quas libertatē sua ꝯtraxerat, libe͛ cupio.

ASCEN.

❡VIDEbam Dolabellā meū. s. generum vel potius nostrū. s. amicū coem, fore vacuū. i. imunē, alii legūt libe͛ ab iis molestiis, quas ꝯtraxerat liberalitate. i. largitate sua, alii tū ꝓdigā dicūt: & sunt q hic libertate legēdū censeant: vt sit q̄s ꝯtraxerat liberius loquēdo in Pōp. eis aūt tūc vacuus fore videbat͛ ꝙ in castris Caesaris militans ab eo tutādus eēt: si liberalitate: legendū est, sensus est. eum suspectū fuisse Caesari pp liberalitatē forte in Pōpeium, aut aliquē amico͛ eius, q sensus difficilis est in re hmōi, quā satis erat & scribētē, & eum, ad quē scribebat intelligere: ꝑsertim cum ex industria sępe mentem suam alios si forte in eorum manus inciderent literae celet. ❡Velim quęras. i. disquiras. quos id est quales dies: ille. i. Dolabella sustinuerit. i. passus sit dū fuit in vrbe, q̄. i. q̄tum acerbi, q̄. i. q̄tum non honestos mihi socero. i. illius. q. d. acerbissimos, & minime honestos, forte indigna cōtumelia pp Caesarem a Pompeianis affectum dicit, non tū polam ꝓpter Ciceronem & liberalitatē suam laesum, vnde tacite laudat ꝙ ad Caesarē in castra profectus est, id tū facit quia ita Coelio placere videt, cum tamē Dolabellam retrahere a Caesare, aliqñ conatus sit. ❡Itaq; neq; ego expecto hūc casum

Hispaniẽ.i.qui ꝯtinget in Hispania.quo contra Petreium & Afraniũ Pompeianos duces Cæsar exercitũ suum duxerat hoc est nõ simulo me alterius amicũ,donec de casu Hispaniensi certior fiam:casum aũt dicat aut dubium euẽtũ belli:aut potius cladi reip.vteruter vicerit,de quo.s.casu,exploratũ.i.perspectũ & clarum est mihi ita esse sicut tu scribis: hoc est ꝙ meliores pro Cæsare militent,nec cogito quicq̃ astute.i.callide & dissimulãter:si ciuitas.i.cõcatio & libertas ciuiũ erit qñ.i.aliqñ sup.Romæ,ꝑfecto locus erit nobis:sup.in ea:sin aũt.i.sed si ciuitas nõ erit,sed sup.dñũ alicu⁹ in vrbe: non.n.vt ciuitas,nisi vbi ciuilia mea.i.ex snia ciuiũ dnantur:tu ipse,vt arbitror:venies.s.tandẽ:in easdẽ solitudines desolationes: & vacuitates ciuiũ,in qbus audies nos.s.seniores cõsedisse.q.d.licet pro tpe sortan speres tibi aliquã remp. & ita aliquã ciuitatẽ fore:tñ nos videbis,solitudinẽ ciuiũ in vrbe:ẽt si plena sit hoium,vt ꝓpheticũ illud.Q̃uo sedet sola ciuitas plena populo,ad intelligentiã huius loci faciat.⸿Sed ego vaticinor.i.diuino fortassis.i.vt diuinãtes vana cõiectura futura hæc dico, & hæc oia habebũt meliores exitus.⸿Recordor.n.desperationes eoꝝ qui erant senes me adulescẽte.i.cũ essem adulescẽs:tpe forte Syllano & Mariano,ego imitor fortasse nũc eos: & vtor vitio ætatis.s.senilis,q̃ ꝙ parum hẽt sanguinis meticulosa est.⸿Velim ita sit:vt.s.vitio ætatis hęc licet nõ euẽtura,metuũt.⸿Sed tñ &c.locus hic sane obscurus est, & ꝑ metaphorã itelligẽdus:intelligitur aũt dupliciter:nã alii texi a tego deducũt,alii a texto, & prio res apio legunt,posteriores Appio:prioꝝ sensus est.⸿Sed ego texi.i.operui togã prætextã,id est vestẽ triũphalẽ apio, id est herba illa,q̃ triũphantes olim vtebanť:vñ ille.Est apium dictũ ꝙ apex hoc ferre solebat Victoris,vetereꝝ fieret dũ more triũphãs.q.d.Cicero,ego paro iam mihi apparatũ triũphalẽ:prius.n.dixerat se sperare triũphũ.Vbertinus quidẽ legit apio, & texi a tego præteritũ,sed in alio sensu,vt sit apio,id est amaritudine:est enim herba amara: sed id non placet:quia se ridere,cum hæc diceret,fateť,puto te audisse.s.ꝙ texerim ꝓtextam apio.Posterioꝝ sensus est.⸿Sed puto:te audisse togam prætextã:id est vestẽ triũphalem:texi.i.operi textorio fieri:Appio.s.Pulchro,hoc est sperandũ esse:ꝙ ille triũphum obtinebit in ea calamitate tẽpoꝝ:quod ꝑ irrisionẽ dicit:cum sciat illũ id frustra sperare.⸿Nam Curtius nc̃ stet cogitat.i.pretendit obtinere.i.dibaphũ.i.vestẽ purpurę bis vinctę.nam δὶς dis dť bis, & βαπτω tingo.Vbertinus mi intelligit,ꝙ Curtius vtriusq; partis eẽ velit, & ita ab vtraq; purpurã expectet,ego mallem de vtriusq; vana spe in obtinendo triumpho intelligere,sed infector.i.tinctor grçce βαπτος, moratur, id est tenet in mora eum,scilicet Curtium, quo minus haberet dibaphum.⸿Ego aspersi hæc scilicet de Appio & Curtio:vt scires me tamen,i.tametsi:in stomacho .i.cum bili, & indignatione sũma:solere ridere.⸿Quod scripsi de Dolabella suadeo videas.i.prospicias:tanquã si tua res agatur.⸿Illud erit extremum.s.huius epistolæ, videlicet ꝙ nos nihil faciemus turbulenter,nihil temere: tñ nos oramus te,in quibuscunq; terris erimus:vt tueare nos, & liberos nostros:ita vt amicitia nostra, & fides tua postulabit. Vale.

HVBER.

Stator

Literas:epistolam.⸿A te:nomine tuo, vel literas a te:id est literas tuas,vt si dicã:hæc snia est ab Aristotele,pro est snia Aristotelis.⸿Stator:is dicit,q apud magistratum assidue est a crebra statione,ponitur pro satellite & apparitore:qui reos in ius vel in carcerem ducit:quispiam igitur stator Caninii reddiderat eius literas Cic.⸿Tharsi:Ciliciæ metropolis:quam Perseus Danaes proles nobilissima locauit.hanc Cydnus fluuius interfluit : fuitq; Pauli apostoli patria.⸿His:literis tuis.⸿Ordine: particulatim:vt omnia soluam,quæ me petiuisti.⸿De successore:prima respõsio:cupiebat enim scire Caninius vtrum esset venturus successor Ciceroni. ⸿Quin discedam:vt non discedam. ⸿Ad diem:statutam.s.mihi ad hanc prouincialem administrationem ad finem anni.⸿Metu Parthorum:quẽ de Parthis habebamus.⸿Sublato:amoto:quia transierunt in prouinciã suam,postquam a nobis multas acceperunt clades.⸿Com-

15

M.T.C. Imp.Caninio Sallustio Proquæs. S.P.D.

Literas a te mihi stator tuus reddidit Tharsi ad sextũdecimũ Calen.sextileis. His ego ordine, vt videtis velle,respõdebo. De successore meo nihil audiui: nec quẽquã fore arbitror. Quin ad diem decedam,nulla causa est,prę sertim sublato metu Parthico. Commoraturũ me nusquam sane arbitror. Rhodum Ciceronũ causa puerorum:accessurũ puto.neq; id tamen certũ est. Ad vrbẽ velim q̃primũ venire:sed tñ iter meũ R. P. & rerum vrbanarũ rõ gubernabit. Successor tuus non põt ita maturare vllo mõ,vt tu me in Asia possis cõuenire.

Nusquam

Rhodos

moraturꝭ,cessaturꝭ,facturꝭ moram.⸿Nusquã.nullo loco:signãuit aũe in loco & ad locum,vt nusquam fui & nusq̃ vado. Hera.in sermo.Quæ nusq̃ prorepit. ⸿Rhodum ibi.n.erat filius Cic. & nepos,ideo dixit:causa Cice.pueroꝝ. Est autẽ Rhodos insula in mari Pamphylio vna ex Cycladibus:dicta,vt quidam volunt,ꝙ augurio capuli rosæ illic inuentę sit condita,nam ῥόδος græce rosa dicitur, Diodoro tñ placet dictam a Rhodo filia Neptuni a Ioue dilecta: vt Homerus cecinit,dť aũt & vrbs & insula eodẽ nomine,sicut & Chios.⸿Certum est mihi:id est constitutum & deliberatum, vt accedam Rhodum.⸿Vrbem:Romam,per antonomasiã.⸿Ratio:reip.⸿Gubernabit iter:hoc est licet dixerim me nusquã commoraturũ, & venturum quãprimũ ad vrbem,tñ regam iter meum,vt videbitur interesse reipu.⸿Maturare:accelerare aduentum suũ.⸿Vt possis ꝯuenire me:quia ante discessero ex Asia.q̃ tuus successor venerit. cupiebat enim Caninius loqui cum Cic.sed non licebat ei discedere,nisi successor eius prius venisset,quem in dies expectabat.

ASCEN.

Literas &c.Scribitur hæc epistola ad Caniniũ Sallustiũ e Cilicia,vnde in epistolaꝝ collectione non habitus est respectus tempoꝝ:sed personaꝝ,ad quos missę sint,cum loco vnde missæ.Quia ergo e Cilicia fere missæ sunt huius secundi libri epistolæ,prius collegit Tyro quæ ad Curionem datæ sunt , deinde quæ ad Cœlium, tum treis ad alios datas,quæ tamen prius scriptæ erant quam superior. Nam superiorem a Cumano misit. Erat autem Caninius iste quæstor Bibuli,qui præerat Antiochiæ,qui ad Ciceronem duas miserat epistolas,vnam plenam variarum petitionum ad quas Cicero respondet,alteram qua petiit a Cicerone Bibulo prætori suo cõmendari,quod Cicero se facturũ dicit, sed vereri vt literæ suæ parum sint habituræ ponderis apud Bibulum.⸿Ordo est.Stator.i.minister,stare solitus, paratus ire quo eum miseris,reddidit mihi Tharsi,id est cum essem Tharsi ad.xvi.Calend.Sextilis, id est Augusti : literas, sup.datas aut scriptas a te.⸿Ego respondebo his ordine,id est ad singulas particulas,quo ordine scriptæ sunt, vt.i.quemadmodum,tu videris velle.⸿De successore meo.i.quod petiuisti de successore meo an haberem , & quis esset , ego nihil audiui,neque arbitror quenquam fore.i.futurum esse, & tamen nulla causa est quin decedam ad diem.s.constitutam a senatu,præsertim metu parthico,id est de bello cum Parthis gerendo,sublato id est de medio lato, & amoto.⸿Ego arbitror sane,id est multum me commoraturum,id est tracturum moram, nusquam id est in nullo loco.⸿Puto,sup. me accessurum Rhodum ad vrbem aut insulam illam in mari Pamphylio, vnam ex Cycladibus,causa Ciceronum pueroꝝ.i. filii & nepotis,qui illic erant, neq; tamen certum,sup.est id, volo venire q̃primum.i. valde cito,ad vrbem.i.Romam . ⸿Sed tum ratio:id est qualitas & status reip. & rerum vrbanarum gubernabit iter meum.⸿Successor tuus.i.qui tibi succedet: non potest vllo modo maturare.i.accelerare,sup.iter suum:ita vt tu possis conuenire me in Asia.

⸿De rationibus

HVBER.

¶ DE rōnibus.ad aliam partē rñdet:quia ꝯsulerat Caninius Ciceronē vtrum ꝯsuleret reddendā rōnem pecuniæ: quia erat quæstor,cū Bibulus p̄tor faceret ei ptātem,vellet ne referre an nō.Itaq; ꝯsulit Cic.ne redderet rōnē vllā,si possit:licet dicat eū cogi ad referendū p legē Iuliā:quā & si Bibulus nō vult seruare:dicit tñ seruandā eē Caninio.¶ Referēdis.reddēdis rōnibus pecuniæ,& administrationis ꝓuinciē.¶ Incōmodū tibi,i.ptore.i.tibi erat valde vtile.¶ Quā p.arbitriū.s.nō reddendi.¶ A Bibulo p̄tore tuo.¶ Id.s.vt nullā referas rōnē.¶ Legē iuliā.quā tulerat Iulius Cæsa.q̄ q̄stores & cæteros magistratus rōnē administratæ ꝓuinciæ reddere,iubet.¶ Quā:legē Iuliā.¶ Bibulus:quasi per cōtemptū eū sæpius noiat.

De rationibus referendis nō erat incōmodū te nullā referre:quā tibi scribis a Bibulo fieri potestatē,sed id vix mihi videris per legem Iuliam facere posse,quam Bibulus certa quadā ratione non seruat:tibi magnopere seruandā censeo.Quod scribis Apamea p̄sidiū deduci non oportuisse:videbā idē cęteros existimare:molesteq; ferebā,de ea re minus cōmodos sermones maleuolorum fuisse. Parthi transierint,nec'ne ꝑpter me,video dubitare neminē.Itaq; oīa præsidia,q̄ magna,& firma parauetam,commotus hominū non dubio sermone dimisi,Rōnes mei Quæs.nec verū fuit me tibi mittere,nec tum erant confectę.eas nos Apameæ deponere cogitabamus.De præda mea præter Quæs.urba,id est P.R.teruciū nec attigit.nec tacturus ē quisq̄.Laodiceæ me prædes accepturū arbitror oīs pecuniæ publicæ, vt mihi, & populo cautum sit sine vecturæ piculo.Qd' scribis ad me de drachmis.ccclii.nihil est,qd' in isto genere cuiq̄ possim commodare.oīs,n.pecūia ita tractatur,vt præda a pręfectis:quæ autem mihi attributa est a Quæstore curetur.

¶ Certa rōne:pp veteres inimicitias, quæ sibi fuerant,olim cū Cæsare in ꝯsulatu:vt declarauimus libro.i.in epistola longa.¶ Tibi qui es quæstor:& q fortasse nō habebis eam executionē,quā habebit Bibul⁹.¶ Apamea:vrbs est Asiæ:in quā Antiochus Soter hoies transtulit ex Celinis,& vrbē appellauit de noie matris Apameæ: author est Strabo lib.xii.& Solinus,ex ea vrbe remouerat Cic.p̄sidia sublato iam,vt supra dixit,metu Parthico,qd Caninius nō probauit,& multi alii eā de re Cic.imprudētiæ arguebāt,qd' vrbē immunitā reliquisset,quos sermones sibi molestos esse dicit. ¶ Præsidium:milites quos ad tutelam loci in ea vrbe posuerā.Nam subsidiū dicit̄ qd' datur laborātibus,& post periculū.¶ Deduci,remoueri.¶ Non oportuisse.nō decuisse,neq; vtile fuisse.¶ Idē:qd' tu.s.nō oportuisse.¶ Min⁹ cōmodos.i.nō honestos,nec mites.¶ Ea de re.de deductione p̄sidii.¶ Trāsierint:in ꝓuinciā suā.¶ Præter: te quia cæteris oibus est certissimū.¶ Omnia p̄sidia:quæ nō solū Apameæ,sed vbiq; erant.¶ Cōmotus:adductus.¶ Non dubio: certissimo.¶ Firma:valida,& robusta.¶ Dimisi: deduxi ex locis vbi erant,& a me dimisi.Dimittere.n.ad multitudinē & maxime ad milites ptinet.Teren.in Eunucho. Iam iube exercitū dimitti.¶ Rōnes.scripserat Caninius q intellexerat Ciceronē ad se mittere,rōnes sui quæstoris, quod Cic.negat esse verum,quia nec misit,nec potuisset mittere,cum nondum essent confectæ.¶ Eas:rōnes. ¶ Deponere: relinq̄re apud aliquem.¶ De præda.quā de Parthis victis sum adeptus,volebat aūt Caninius scire qd de ea actum esset.Itaq; dicit Cic.nihil a quoq̄ esse de ea tactū,nisi a quæstoribus populi Rom.¶ Vrbanos:quia erant & alii quæstores ꝓuinciales:sicut quæstor Cic.& Caninius quæstor Bibuli.Hi autem vrbani quæstores remissi a populo,acceperant partem prædæ,ideo declarat.¶ Præter quæstores.i.Populum Romanum,nam quod isti acceperant,nomine Populi Romani acceperant.¶ Triunciū:triuncius dicitur a tribus unciis,vt voluit Varro,eundē Festus appellat triūciū,eadem ratione,q sit trium vnciarum,est enim genus numi.¶ Laodiceæ:vrbs est Antiochiæ. ¶ Prædes:fideiussores,dñt tñ proprie ſm Asconiū Pedianum,prædes satisdatores locupletes pro re,de qua apud iudices lis est:ne interea qui tenet diffidēs causæ possessionem deteriorem faciat,tecta dissipet,excidat arbores,& culta deserat.Festus aūt dicit q præs est is qui populo se obligat,& interrogatus a magistratu si præs sit,ille rñdet præs.Cautū sit mihi vt tutus sim per ipsos fideiussores de pecunia publica.¶ Sine periculo vecturæ:vt possit tuto aduehi in Italiā sine periculo meo & P.R.quia p̄des tenentur ad oia pericula.¶ Quod.s.cōiicimus Caniniū petiuisse mutuo a Cic.quingentas drachmas,cui rñdet. se nō posse mutuare,qa illa p̄da nō sit in potestate sua,sed eorū,qui a P.R.essent p̄fecti illi pecuniæ.¶ Drachma: δραχμὴ p pondere poniť,& ꝯstat ex decē & octo siliqs,vel tribus scrupulis.Idem ēt sentit Priscianus,& dicit octo drachmis vnciam confici,significat ēt genus monetæ,eadē rōne,quam diximus de pondere,qa oēs monetæ ponderabanť,a plerisq; latinis scribitur p g'dragma.¶ In isto ge.pecuniaꝝ publicaꝝ.¶ Cōmodare:notandū verbū improprie positū,nam cōmodantur,q̄ redduňt eadē numero & spē,vt vestis,equus,liber.Mutuanť ea quæ non redduňt eadē numero,sed specie:vt vinum,frumētū,numi.Interdū tñ cōmodare poniť simpliciter pro eo qd est cōmodum,& vtile facere & gratificari: sicut cōtra incōmodare p molestū esse & nocere.Ter.i Andr.Magis adeo vt mihi incōmodet,quā vt obsequať Gnato.Itaq; forsan nō absurde hoc in loco accipieť commodare pro cōmodum facere gratificari & inseruire.¶ Vt præda.tanquā prę da.quæ non mea est,sed publica.¶ A præfectis.ab iis,qui præsunt ipsi pecuniæ.¶ Attributa est mihi pro portione mea mihi assignata & data.¶ Curatur:administratur.¶ A quæstore:qui est mihi datus a Populo Romano.

Apamea.

Dimittere

Triunciū

Præs

Drachma

Cōmodo

Mutuo

Incommodo

ASCEN.

¶ DE rōnibus.i.cōputis,vt dñt,referēdis.i.reddēdis de q̄stura,corā deputatis & p̄tore,nō erat incōmodū.s.tibi,nullā.s.rōnē,referre,quā ptātē.s.nō referēdi rōnem,vt scribis fieri tibi a Bibulo.s.p̄tore tuo.¶ Sed tu vix videris posse id facere,p legē iuliā,q iubet vnūquēq; rōnem magistratus a se gesti & p̄cipue q̄sturæ referre debere.quam.s.legem Bibulus nō seruat quadā rōne certa.s.sibi,ego censeo seruandā tibi magnopere.¶ Quod scribis non oportuisse p̄sidiū.i.illud militū,qd' erat impositū,vrbē defendat ab hostibus,& in fide teneat,deduci Apamea.ab ea vrbe Asiæ.¶ Ego videbā cæteros existimare.i.censere,idē,& ferebā moleste sermones maleuoloꝝ fuisse minus cōmodos de ea re.i.de abductione p̄sidii.¶ Ne.i.an,Parthi trāsierint.s.in ꝓuinciā nrām,necne.i.an nō,video neminē dubitare p̄ter te,qa oēs sciunt q non.¶ Itaq; ego cōmotus nō dubio sermone hoium dimisi oia p̄sidia.s.vrbiū,quæ parauerā magna & firma:nec fuit verum me mittere.i.q mitterē tibi rōnes.i.cōputos,quæstoris mei,nec erant ꝯfectæ tum.i.tūc,cum eas diceret mittere.¶ Nos cogitabamus,deponere.i.relinquere quasi deposito apud aliquē Apameæ.¶ Quisq̄ p̄ter q̄stores vrbanos.i.vrbis Romę,i.Pop.Rom.nec attigit,nec tracturus est de p̄da mea:triunciū.i.valorē triū vnciarū æris.¶ Ego arbitror me accepturū Laodiceæ,quæ vrbs Antiochiæ est,prædes.i.fideiussores oīs pecuniæ publicæ,hoc est q̄ ad ærarium Ro.pertinet,vt cautum.i.caute ꝓspectū sit,& Populo.s.Romano:sine periculo vecturæ.i.qd' est in vehendo per regiones,vnde inuenti sunt quos bancarios vocāt.¶ Quod tu scribis ad me de.D.i.quingentis,alii tñ.ccclii.habent drachmis.i.ponderib⁹ æris constātibus octodecim siliquis vel tribus scrupulis.s.tibi mutuo dandis,nihil est quod possim cōmodare.i.cōmodum facere aut præstare cuiquam in isto genere:scilicet officii. ¶ Omnis enim pecunia tractatur ita præfectis.¶ Vt p̄da,autem.i.sed,ea pecunia,quæ est attributa mihi,curatur a quæstore.i.est in manu quæstoris.

HVBER. QVOD quæris ad aliam partem. Decretæ. in Syriam: quæ in Syriam mitti debebant. Antea: superioribus diebus priusq̃ Parthi transirent. Nunc: sensus est, nunc certus sum q̃ oino non venient, si modo anteq̃ discedant ex Italia auditum fuerit Syriam esse pacatam, & sine periculo pp discessum Parthorum. Quin non. s. u. quin omnino non veniat. Si ante. s. q̃ discedant ex Italia. Ocium: pacem. Successorē: tuum. Iret veniret. Cum legionibus: quas si duxerit non ita properare poterit: sicut si solus veniret: solutus cura exercitus regendi. Petis: incipit respondere secūdæ epistolæ. Bibulo: prætori. Syriæ siue Antiochiæ: nam vtroq; nomine eadem prouincia appellatur. In quo: vt cōmendem te. Voluntas: quia libēter facio. Expostulandi: querendi de te, & te accusandi. Locus: occasio, tempus. Ex oibus. qui erant apud Bibulū, a quibus factus sum certior de eius erga me aio: a te solo nihil vnq̃ mihi scriptū est. Abhorreret a me. alienata & disiuncta esset. Sine cā. qa nulla re eū offenderā. Permulti: probat aptissimo & certissimo multorum testimonio: q̃ Bibulus a se abhorreret: nā iminente magno periculo Antiochiæ: cū multi dicerent virtute & exercitu Ciceronis posse ei prouinciæ facile subueniri: solebat dicere Bibulus se potius passurū quoduis malū & periculū, q̃ videri eguisse auxilio Cic. quod est argumentū magnæ alienationis animi & pessimæ volūtatis, nā in magnis periculis positi simus oino aio peruersissimo, solemus ab oibus vel inimicissimus auxilia libenter accipere, & neminē prius aspernari. Solitū. s. Bibulū: solitū aūt: quia nō semel, sed sæpius id dixisset. Quiduis: quodcūq; malū incōmodū. Quod. s. dictū Bibuli. Nō moleste: nō grauiter: idulgebā. n. tibi. Adductū: motū. Officio q̄storio: quod sub eo ptore gerebas, pp qd non ausus es id ad me scribere ne fortasse tibi illud officium eriperet. Tractarere: ab ipso Bibu. a quo te male tractari audiebam: licet tu nō auderes dicere q̃ ille de me dixisset. Ad Thermum. is ēt in Asia proprætor erat: vt ex sequenti epistola cognoscet. Præerat aūt ei parti Asiæ q̃ dicit Bithynia. Literam: non epistolā dicit, sed līam pro elemento ponit: vt est a. b. c. d. q. d. Cū ad Thermū, qui erat remotior, scriberet de bello, qd Parthi inferrent Ciliciæ, ne vnam quidem līam ad me misit: ad quem sciebat ptinere illud bellū, qa eram vicinior Parthis. Tm̄: hoc dicit, solum scripsit ad me de auguratu filii sui: quia res sua erat. filius. n. Bibuli volebat fieri augur, in quo quærebat fauorē Ciceronis, q̃ auguratum cū sūma gloria gesserat, & in eo magnā habebat authoritatem. In quo: in qua re. Misericordia: propter filiū eius: qui fortasse erat vir bonus, & oppugnabatur multis a quibusdā, ne auguratū assequeret. Ei. non ad eum, vt pleriq; oēs male arbitrant: sed pro eo, dicimus enim scripsi tibi līas pro prætura tua: hic enim tibi significat pro te. Scriberem: cōmendatitias literas. Offendor: lædor. i. non moleste fero. In me. esse maleuolum, quia puto esse ferendum in me: quod facit in alios omnes. A me. solum, & non ab aliis. Proderunt: quas accipiet ab eo, a quo sit alienus. Nam ad senatum. alias probationes eius, seu maleuolentiæ, seu alienationis animi adducit, quia cum scripsisset Bibulus ad senatum, quæ sibi coia essent cum Cicerone, sibi soli attribuebat, quæ erant ad laudem: quæ vero erant sua solius cōmunicabat cum Cicerone, qa ex eis aliquid reprehensionis merebatur: quæ autem ea sint, Cice. declarat. Se ait curasse. i. quod sibi soli attribuit, cū id esset sibi cōmune cum Cicerone. Pecunia: quam ex præda contraxi. Quæstu. lucro. Permutaretur vel in aliam pecuniam: quæ redderetur postea Romæ, vel in aliquas merces: quibus aliquod lucrū haberetur, vt interdū fieri solet: quod cum fuisset consiliū tā Cic. q̃ Bibuli: Bibulus tamen sibi soli attribuebat.

Quod. quæris qd existimē de legionibus, quæ decretæ sunt in Syriam: antea dubitabā, venturę ne essent: nunc mihi non est dubium, quin, si antea auditū erit, ocium esse in Syria, venturæ non sint. Marium quidē successorem tarde video esse venturū, propterea q̃ senatus ita decreuit, vt cum legionibus iret. Vni epistolæ respōdi. venio ad alterā. Petis a me, vt Bibulo te q̃ diligentissime cōmendem. in quo mihi voluntas nō deest: sed locus videtur esse tecum expostulandi. solus enim tu ex omnibus, qui cū Bibulo sunt, certiorē me nūquā fecisti, q̃ valde Bibuli volūtas a me sine causa abhorreret. permulti enim ad me detulerunt: cū magnus Antiochiæ metus esset, & magna spes ī me, atq; ī exercitu meo, solitum dicere, quiduis se ppetimalle, quā videri eguisse auxilio meo. quod ego officio quæstorio te adductū, reticere de Præt. tuo nō moleste ferebam: quāquā, queadmodū tractarere, audiebā. ille autem, cum ad Thermū de Parthico bello scriberet ad me, litteram nunquā misit: ad quē itelligebāt eius belli periculum pertinere. tantū de auguratu filii sui scripsit ad me. in quo ego misericordia commotus, ac q̃ semper amicissimus Bibulo fui, dedi operam, vt ei quam humanissime scriberem. ille si omnibus est maleuolus, quod nunquā existimaui: minus offendor in me sin a me est alienior: nihil tibi literæ meæ pderūt. nam ad senatum quas Bibulus literas misit, in iis, qd mihi cum illo erat commune, sibi soli attribuit. se ait curasse, vt cum quæstu populi pecunia pmutaretur.

ASCEN. QVOD q̃ris quid existimē de legionibus, q̃ decretæ sunt in Syriā: ego dubitabā antea, ne pan: venturæ sint: nunc nō est dubiū mihi qn si auditū erit antea: ocium. s. cessationē a bello: eo q̃ Parti abierunt, esse in Syria, legiones. sup. venturæ nō sint. Ego video qdē Mariū, hoiem illius ætatis, successorē. i. qui debeat succedere aut ptori aut tibi, eē vēturum tarde, ppea qd senatus decreuit ita, vt iret. s. in puinciā cum legionibus. i. certorū numerorū copiis. Ego rñdi vni epistolæ. s. tuæ: venio ad alterā. Petis a me vt cōmendē q̃ diligētissime, Bibulo. s. ptori tuo, te: in quo. s. negocio voluntas nō deest mihi, sed locus expostulandi. s. agendi de iniuriis aut querelandi tecum, vt esse supp. mihi. Tu enim solus es oibus, qui sunt cū Bibulo, nunq̃ fecisti me certiorē: q̃. i. q̃tum valde, volūtas Bibuli, abhorreret. i. aliena esset, & auersa a me sine cā. Permulti. n. detulerūt. i. occulte nūciauerunt mihi, cū magnus metus esset Antiochiæ, de aduētu Parthorū, atq; magna spes in me & in exercitu meo. Bibulū sup. solitū dicere se malle ppeti qduis. i. quodlibet incōmodū aut malū, q̃ videri eguisse auxilio meo. Quod. s. dictū Bibuli: ferebā nō moleste te adductū. i. ad hoc iductū, offō q̃storio. i. eo qd eēs q̄stor bibuli, & ita illi deuinctus, reticere de ptore tuo, q̃q̃ audiebā queadmodū. i. ad quē modū & formā: tu tractarere. i. tractareris a Bibulo. q. d. miseris modis. Aūt. i. sed. ille. s. Bibulus: cum scriberet ad Thermū, pptaerorē Asiæ seu Bithyniæ: de bello parthico, nunq̃ misit līas ad me: ad quē intelligebat periculū eius belli. s. Parthici: pertinere: eo q̃ Cilicia Antiochiæ ppinqor est q̃ Asia sup. Bibulus scripsit tm̄ ad me de auguratu filii sui. i. vt filius suus adoptaret in collegium augurū: quod sine Ciceronis assensu facere nō poterat: cū Cicero augur esset, in quo. s. facto aut filio eius, ego cōmotus misericordia, & q̃ fui semp amicissimus Bibulo: dedi operam vt scriberē ei q̃ humanissime. Si ille. s. Bibulus est maleuolus oibus, quod nunquā existimaui. i. iudicaui de eo: ego minus offendor in me. i. si est maleuolus in me. Sin aūt. i. sed, sup. est alienior a me q̃ a cæteris līæ meæ. s. cōmendatitiæ, nihil pderunt. Nā in iis literis, quas Bibulus misit ad senatum: ipse sup. attribuit sibi soli, quod erat mihi cōe cum illo. Nam ait se curasse vt pecunia populi. i. Romani, pmutaretur. i. daretur negociatoribus in prouincia: reciperetur alia Romæ: cum quæstu. i. cum lucro.

Quod

quod autem meum erat proprium, vt alariis transpadanis vti negarem: Id etiam populo se remisisse scribit. quod vero illius erat solius: id mecum communicat. equitibus auxillariis egere se inquit, cum amplius frumenti postularemus. Illud vero pusilli animi, & ipsa maleuolentia ieiuni, atq; inanis, quod Ariobarzanem, quem Senatus per me Regẽ appellauit, mihiq; commendauit: iste in literis non Regem, sed Regis Ariobarzanis filium appellat. hoc animo qui sunt: deteriores fiunt rogari. sed tibi morem gessi. lras ad eum scripsi. quas cum acceperis, facies quod voles. Vale.

¶ Ex. xvi. Epistola: Literas a te mihi Stator.

Nec quicquam fore arbitror, quin ad diem dis:edam, nulla causa est, præsertim summoto metu Parthico. De rationibus referendis non erat incommodum te nullam referre, quam tibi scis a Bibulo fieri potestatem, Itaq; omnia præsidia, quæ & magna & firma parauetam, commotus hominum non dubio sermone dimisi. Rationes mei quæstoris nec verum fuit me tibi mittere, neq; tamen erant confectę. Laodiceæ me prædas accepturum arbitror omnis pecuniæ. Vt præda a præfectis, quæ haud mihi attributa est, a quæstore curetur. Marium quidem successorem tandem video esse venturum. Solus enim tu ex omnibus, qui cum Bibulo sunt, certiorem me nūquam fecisti. Quod nūquam existimaui, minus offendit me. Sin autem a me est alienior. Literas ad eum scripsi, quas cum acceperis, facies vt voles.

HVBER.

¶ QVOD autem. ecce peruersi animi iudicium, qui sibi soli attribuebat, quod erat ei commune cum Cicerone, & quod esset proprium ipsius Ciceronis: sibi quoq; ascriberet. Id autem hoc erat, nam cum haberet Cicero in Cilicia milites italos ad tuendam prouinciam missos: ea pacata discessu Parthorum: Cicero milites dimittendos censuit: vt Populum Romanum eius stipendii impensa leuaret, cuius rei cum Bibulus ne conscius quidem fuisset: scripsit ad senatum se quoq; milites illos censuisse dimittendos, vt vsurparet Ciceronis de ea re commendationis partem. ¶ Proprium. non alius cuiusquã scilicet vt. ¶ Negarem vti. vt dicerem me nolle vti. ¶ Alariis, equitibus, qui alarii dicuntur: q vice alarum pedites tegant, Militaria autem vocabula: vt voluit Aulus Gellius: tradita sunt ab ipsis rebus: quæ ita nominantur proprie, quarum rerum in acie instruenda sui cuiusq; vocabuli imagines ostenduntur. Sunt autem fere hæc quibus instructa certo modo acies appellari solet. Frons, subsidia: cuneus: orbis: globus, forfices. serra, alæ, turres: cornu. Et, item quædam alia inuenire est in libris eorum: qui de militari disciplina scripserũt. ¶ Transpadanis. Longobardis vltra Padum habitantibus. ¶ Id etiam. sicut ego, cum nihil omnino sciret. ¶ Populo. vt eius gratiam hoc facto quærat. ¶ Quod vero erat solius. quod ipse solus fecerat me insciente mecum communicat, & quod hoc sit declarat. s. equitibus auxiliaris: hęc sunt verba. Bibuli: quæ scripserat ad senatum & Populum Romanum, cum enim peteret plus frumenti a Populo Romano pro victu equitum: qui erant in Asia a sociis in auxilium missi, immiscuit Ciceronem, qui nihil petebat, quoniam satis prouiderat suis. Bibulus autem scribebat in plurali numero. ¶ Postularemus. quasi dicat ego & Cicero, est autem oratio imperfecta, cuius pars tantummodo posita est ad indicandum maleuolentiam Bibuli: qui Ciceronem admisceret ei rei: cuius omnino esset ignarus, debuerat enim dicere cum postularem. ¶ Illud vero, aliud euidentissimum argumentum maioris maleuolentię: q Ariobarzanem literis suis dedignatus est appellare regem, quia senatus cum opera & suffragio Cic. regem appellasset: & ipsum Ciceronem commendasset. Ariobarzanem Rex Cappadocum: quem senatus Romanus regem appellauit: commendauitq; Cicero, vt eius regnum salutemq; defenderet: vt optime apparet libro decimoquinto huius voluminis in epistolis ad Marcum Catonem & Senatum, nunc Bibulus ob maleuolentiam in Ciceronem in literis, quas ad senatum scripsit, vbi opus erat eum nominare, noluit regem appellare, ne videretur Cicero. honorare: cuius causa fuerat a Senatu Rex appellatus. ¶ Pusilli animi parui: & minuti & vilis animi, id enim faciebat. vt vlcisceretur odium & maleuolentiam suam in Cice. vindicta autem delectari pusilli animi est. Iuuenalis. Quippe minuti semper & infirmi est animi exiguiq; voluptas Vltio. ¶ Ieiuni & inanis. insatiabilis, inexplicabilis: tractũ a ieiuno & a vacuo & esurienti stomacho, qui non facile satiatur cibo, ita & animus iniquus non facile expletur maleuolentia. Iuuenalis Satyra penultima. Hinc ieiunum odium. ¶ Per me: opera mea. ¶ Commendauit, vt eius quasi patronus essem, & salutem regnũq; tuerer. ¶ Iste. Bibulus. ad contemptum autem dixit iste. quasi iniquus & maleuolus: qui dedignatus est quod Senatus est dignatus. s. appellare eum regem. ¶ Ariobarzanis, nam & pater eodem nomine appellabatur. ¶ Hoc animo. talis: tam malo & peruerso. ¶ Fiunt deteriores. fiunt peiores. ¶ Rogati. s. ab aliquo, cum quispiam rogauerit eos, ordo, qui sunt hoc animo quo est Bibulus rogati fiunt deteriores. ¶ Sed. q. d. licet sit tam malo animo, vt rogatus a me videatur futurus deterior. ¶ Sed tibi morem gessi. obsecutus sum tibi, quia te ei commendaui. ¶ Literas. commendaticias pro te. ¶ Quas literas, misit enim eas Ci. ad ipsum Caninium. ¶ Quod voles. vel reddes ei vel omittes, vt tibi faciendum videbitur.

ASCEN

¶ AVTEM, id est sed, ipse scribit se remisisse. i. relaxasse, tanquam onus, populo, scilicet Romano, id quod erat meum proprium id est meo solius consilio & adiutorio factum, vt scilicet negarem vti alariis, scilicet militibus in alis. i. cornicibus aciei locandis, transpadanis, id est sumendis ex populo transpadum incolenti, vt sunt Patauini Heneti &c. ¶ Vero pro sed, ipse communicat mecum. i. mihi etiam attribuit, id quod erat illius solius, scilicet consilio aut opera factum, inquit enim in epistola ad senatum, cum postularemus equitibus, id est pro equitibus auxiliariis: amplius. i. plusquam, frumenti & cætera, id autem Cicero pro suis non postulauerat. ¶ Illud vero, quod sequitur, supple fuit animi pusilli & ieiuni, id est sterilis & infœcundi, quantum ad liberale facinus, ipsa maleuolentia, id est propter maleuolentiam ipsam: quod quia senatus appellauit Ariobarzanem per me, id est suasu meo: regem scilicet Cappadocum: commendauit mihi eum: scilicet tutandum, iste, scilicet vilis: quia maleuolus & turpiter agens, videlicet Bibulus, appellat in literis suis non regem, sed filium regis, quia pater eius etiam Ariobarzanes nomine Rex fuerat. ¶ Ii, supple qui sunt hoc, id est huiusmodi animo: scilicet tam maleuolo: fiunt deteriores, id est adhuc minus boni, rogati, id est si rogentur, sed ego gessi morem, id est obsecutus sum tibi, scripsi; literas ad eum, quas cum acceperis, facias quod voles, id est aut dabis: aut retinebis eas.

HVBER. Officium Scribit Ci. ad Thermũ ꝑtorem siue pconsulem Bithiniæ: q scripserat ad Cic. sibi grata fuisse officia, q̃ in Rhodonẽ cõtulisset, & ea ẽt q̃ in ipm Thermũ & cæteros ꝑstitisset, quare dicit se vehemẽter gaudere. Deinde q ad decessuro Thermo ex pnincia cõtedebat q̃stor eius cũ legatis ut potius ipse ꝑponeret q̃ ipsi legati, & Thermus magis videbat̃ inclinari ad legatos ꝑficiendos, hortat̃ Ci. ne hoc faciat: ne irritet aĩum ipsius q̃storis nobilissimi probatq̃ interesse & vtilitatis & honoris Thermi pponere ipm q̃storem legatis, qs aũt fuerit hic q̃stor, neq̃ Cic. hic dicit, neq̃ adhuc mihi est cõpertũ. Rhodonẽ. hũc intelligimus fuisse amicũ quẽpiã, aut forte ẽt necessariũ Thermi. Officiũ. bñficiũ & ꝓpẽsã humanitatem. Studia. fauores. Indies. dietim: sed hoc minus est in vsu, non incõgruũ tñ. Dignitatẽ authoritatẽ. Integritate. cõtinentia, cõtra auaritiã. Clemẽtia. mansuetudine, & est cõtraria iræ, remittit aũt clementia de eo qđ posset q̃ppiã de iure pseq & punire. Sed mihi. dat ei consiliũ, vt ꝑponat potius quæstorem pnnciæ q̃ legatos, & reddit rõnem sui consilii. Rõnibus. negociis & vtilitatibus tuis. Aristoni. is a Thermo ad Cice. missus fuerat de hac re, cui Cic. dedit hoc idem consiliũ: qđ nũc dat Thermo per lras, qđ graues esset suscepturus inimicitias: si legatis quæstorem præponeret. Quod ostendit. quod declarauit. Vt. postq̃. Ignominia. iniuria, dedecore. Ignominia (authore Nonio) dicuntur nois nota. Potens. rebus & amicis. Et hercle. affirmatio sententiæ suæ. Hẽs. n. rõ quare erit ignominia. Superiorem. maiorem. Gradu honoris. quia apud prætorem maior dignitas erat quæstura: æquum autem erat eum præponi, q honore esset superior, vt visum est supra in epistola quæ incipit. Non potuit accuratius.

Clemẽtia.

Ignominia

M. T. C. Imp. Q. Thermo Proprat. S. P. D.

Officium meum erga Rhodonem, cæteraq; mea studia, quæ tibi, ac tuis præstiti, tibi homini gratissimo grata esse vehementer gaudeo: mihiq; scito in dies maiori curæ esse dignitatem tuam: quæ quidem a teipso, integritate, & clementia tua sic amplificata est, vt nihil addi posse videat̃. Sed mihi magis, magisq; quotidie de rationibus tuis cogitanti placet illud meum consilium, qđ initio Aristoni nr̃o, vt ad me venit, ostendi: graueis te susceptur ũ inimicitias, si adolescens potens, & nobilis a te ignominia affectus esset. & hercle sine dubio erit ignominia. habes enim neminem honoris gradu superiorem.

PHI. Officium meum. Vale iucundũ est, cum qs officium in quempiam confert: vt illud accipiendi gratum esse cognoscat. Hinc est illud Terentiani. Sosiæ dictum gaudeo siquid feci aut faciam, quod placeat Simo, & id gratum fuisse aduersum te habeo gratiam. Eodem modo tunc Cic. qui in Thermũ, & Rhodonem eius beneficia contulit, illa Thermo grata fuisse vehementer gaudet, erat aũt Thermus ppꝛætor in Hellesponto, & de prouincia discessurus, & quẽnam in pnincia suo loco dimitteret, agitabat. Contentio erat inter quæstorem eius & legatos maxima: cum quisq; ipsorum Thermi loco relinqui conaret̃. Thermus aũt magis assentiri legatis: q̃ q̃stori videbat̃, vñ has Ci. ad eum lras perferendas cui Aristoni? eũ vehementer hortat̃, & multis rõnibus probat, vt velit q̃storẽ suũ legatis anteferre. Sed priusq̃ hanc eplam explicemus: pauca de hoc magr̃atu dicamus. Prætorũ tria esse gña diximus, cũ de honoribus publicis: tractaremus, vrbanum, pegrinũ & pnnciale. Prouinciales aũt ad gubernãdas: tutandasq; pnncias cũ exercitu legebant̃, q & ppꝛætores dicebant, q̃storesq; secũ ducebant, & legatos, & tot proprætores creabant̃, quot vrbes in deditionem P. R. deuenerant. Vrbani vero ꝑtores ibi ꝑsidebant, apud quos ius omne & publicũ, & priuatũ erat. Et eorũ qđ̃ tanta erat authoritas, vt ob honorũ ius, qđ ab ipsis ferebat̃, honorariũ diceret̃ ac noui ius cõdere, & vetera abrogare poterãt, & cõsularem ppemodũ dignitate obtinebãt. Lictores tñ sex dũtaxat habebãt. Sed cũ Paulus Aemilius in Hispaniã ꝑtor ꝓficisceret̃. xii. lictores secũ duxisse a Pop. Rom. cõcessos inuenio. Trabea item ipsius erat & curulis sella, & cũ ipsi abessent ꝑfectus vrbis constituebatur eorũ loco, & post tribunorũ militũ dignitatẽ fuerũt bellica tẽpestate instituti pp grauissimũ onus, qđ cõsules sustinebant. Peregrini postremũ additi vrbanis ꝑtoribus fuerant, cũ admodũ impediti essent, rebusq; gerundis satisfacere nequissent, q pegrinos audirent. Prætores vero rõ appellati, q ppꝛo ꝑirent. Id Lucilius, quẽ Varro testat̃, ait. Ergo ꝑtorẽ est ante & ꝑire & eodem auspicio creabant̃, quo cõsules, hinc & consulũ collegas fuisse dicebant. Officiũ. nũc beneficiũ. Rhodonem. fortorẽ Thermi. Pr̨stiti. accommodaui ad id faciendũ, qđ petit. Sed huius verbis significatio peculiaria est melius esse. Item excellere: vñ dr̃ ꝑstantia excellẽtia. Hi vero loci pleni sunt oẽs beneuolẽtia, vt auditorẽ alliciant. In dies. hoc est quotidie. Verũ indies, & indiẽ, & quotidie differũt. Indies. n. vt plurimũ cum comparatiuo iūgimus, & αὔξησιν hẽt: vt hoc loco: indies maiori curæ. Etiam sine cõparatiuo, sed sua cũ αὐξήσει. Indiẽ vero multi duntaxat in ꝑnti die rõnẽ accipiũt, & cũ hoc verbo viuo, vt plurimũ coniungi volũt. Sic Fabius, non vt feræ: volucres ꝑntis mõt pis memores indiẽ viuũt. Verũ ego in longi tpis rõnem Terentianã Pythiã accepisse intelligo, cũ ait. Credo, sed indiẽ istud Parmeno fortasse qđ minitaris: tu iam pendebis. Eodem mõ in horas, & in horã dicimus. Quotidie vero tam cũ αὐξήσει q̃ sine αὐξήσει dici potest, vnde ex elegantia sermonis quotidie lego dicimus, indies lego non dicimus, & cũ cõparatiuo, vt paulopost. Mihi magis magisq; quotidie de rõnibus tuis cogitanti. Dignitatẽ ꝑturã in hellesponto. Quod aũt ibi magr̃atũ gessisset, alræ nobis ad eũ lræ significauerũt. Oia (inqt) tibi commendo negocia eius, q̃ sunt in Hellesponto & alibi. Siqd hẽbit cũ aliquo Hellesponto controuersiæ, vt in illã administrationem reiicias. Integritate & clementia. de his ẽt alia in epl̃a. Sed tñ cũ me non fugiat q̃ta sit in ꝑtore authoritas, ꝑsertim ista integritate: grauitate & clementia: qua te esse in oĩs constat. Sed mihi cõsiliũ summa petit: vt q̃storem relinq̃t in pnincia suo loco non legatos. Rõnibus. de rebus ad tempu. ptinentibus, & honorem, & salutem tuã. Aristoni. is. n. ad Ciceronem pro hoc negocio a Thermo missus fuit, & idem dedit illi consilium, qđ nunc dat Thermo. Grauissimas. s. inimicitias susceptuꝝ: si legatos q̃stori ꝑponeret. Inimicitias. Caue dicas inimicitiã numero singulari. Nusq̃. n. inimicitiã leges, nisi apud Enniũ, qui sic hẽt. Ego eo ingenio natus sum, amicitiã, atq; inimicitiã in fronte ꝓmptã gero. Adolescens. q̃storem dicit. Ignominia affectus. si tu de pnincia discessurus alterũ relinqueris, q̃ quæstorem tuũ. Ignominia. iniuria, est. n. hæc nois nota: atq; macula. Hẽs. argumentum ab authoritate. Est rõ quare sit ignominia. Honoris gradu superiorem. qm̃ q̃stura pluris apud prætorem erat q̃ legatio. Thermus enim quæstorem habebat & legatos. Nam vice imperatoria quæstorea in exercitu ex decreto. P. R. fugebantur.

Prætores

Ius honorarium

Præsto

Pr̨stantia

Indies

Indiem

Quotidie

In horas

In horam

Inimicitię

Ignominia

ASCEN. Officiũ &c. Thermus ppꝛ̨tor seu pconsul Bithyniæ scripserat ad Ci. sibi eius offm̃ id Rhodonẽ gratũ fuisse, de quo se gaudere nunc dicit Cice. moneiq; ne legatos quæstori, ꝑsertim tam nobili & potenti ꝑferat. Ordo est. Ego gaudeo vehementer offm̃ meum erga Rhodonem. & cætera studia mea, quæ ꝑstiti tibi ac tuis. s. amicis esse grata tibi homini gratissimo, & scito dignitatem tuam esse mihi curę indies maiori, q̃ quidem dignitas tua amplificata est a te ipso: integritate & clementia tua sic: vt nihil videat̃ posse ad. s. ad eam. Sed illud meũ consilium, qđ ostendit Aristoni nr̃o. s. cõi amico, initio, vt. i. postq̃: venit ad me, placet mihi quotidie magis magisq;: videlicet te suscepturũ esse graueis. i. molestas tibi inimicitias: si adolescens. s. quæstor tuus, quem non noiat. potens & nobilis: affectu esset a te ignominia. s. in præferendis illi legatis & hercle erit ignominia sine dubio. Enim pro quia: tu neminem habes superiorem gradu honoris.

Ille autem

HVBER.

¶ILLE autem ostendit quare præponēdus sit legatis, qa præter nobilitatem familiæ suæ maximā:est etiam quęstor, neq; quæstor alterius:sed ipsius Thermi:ex quo magis adduci debet Thermo, vt ei faueat, & pponat prouinciæ. ¶Viros optimos. laudat legatos:vt magis laudet ipsum q̄storem:quem in oibus eis anteponit. ¶Hoc ipso. hac ipsa re, præcipue. ¶Quod:quia. ¶Et quæstor tuus. nam si quæstor cuiusuis esset, deberes tñ eum præponere, nunc multo magis:q̄ quæstor tuus est. ¶Nocere. Antipophora vtitur:dicit.n. quæ a Thermo possent obiici: q̄ paruifacit inimicitias ipsius quæstoris:quia nihil a quoquam ei nocere potest, ad quod sapienter respondet Cicero & caute innuit. q̄ si nūc nō posset nocere, posset tamen in futurum. ¶Sed tamen. scilicet licet videam neminem tibi posse nocere. ¶Tris fratres. habebat enim ille quæstor duos alios fratres viros præstantissimos:quos nunc Cicero metuendos esse dicit. ¶Summo loco. Illustri prosapia. extollit.n. animum, & audaciorē facit originis nobilitas. ¶Promptos. intrepidos, fortes. ¶Nō indisertos. Liptote, eloquentissimos. Prodest autem multum eloquentia ad cōciliandum fauorem populi, & hæc omnia posuit, vt deterreat Thermum ab eoꝝ inimicitiis. ¶Inimicos. quia b vnum ex ipsis læseris. ¶Iure. quia plerunq; aliq fiunt nobis inimici nullo iure:nulla nostra culpa:q̄ non est magnopere curandum:sed nunc timendum est cum iure facimus nobis inimicos. ¶Quos:fratres. ¶Deinceps:per ordinem. ¶Per triennium: per tres annos: quia alius succederet alii. Nam simul & eodem tempore tres fratres tribuni esse non poterant. ¶Fore:futuros. ¶Tribuni, vt habetur digestis de origine iuris a plebe creati sunt, qui essent plebei magistratus:iisdem temporibus cum plebs successisset:anno vero decimoseptimo post reges exactos dicti tribuni:quia tunc in tris partes populus diuisus erat: & ex singulis singuli creabantur:partes autem in quis populus esset diuisus erant Ramnenses Luceres & Tatienses. Tribuni autem plebei ex tribunis militum:vt voluit Varro, primum facti sunt, qui plebem defenderent in secessione crustumerina, acceperūt autē nomen tribu. mili. q̄ terni tribus tribubus Rhamnium:Lucertum, Tatiensium olim ad exercitum mittebantur:horum officium quando tribunoꝝ mentio incepta admonet, non videt̃ esse absurdū referre, vt & aliis locis possit hęc cognitio succurrere. Tribunorum igitur militariū officium, vt est digestis de re militari, vel eorum, qui exercitui præsunt, erat milites in castris cōtinere:ad exercitationem producere, claues portarum suscipere:vigilias interdum circuire, frumentationibus cōmilitonum interesse, frumentum præbere, mensuræ fraudem coercere:delicta ſm suam authoritatem his modis castigare:principiis frequenter interesse:querelas cōmilitonum audire:valetudinarios inspicere, officium regentis exercitum non tantum in danda, sed etiam obseruanda disciplina consistere. ¶Quis sit. q. d. nemo, qa quotidie aliqua innouantur. ¶Mihi. dicit indiciū suum. ¶Videntur:putantur. ¶Turbulenta:trista:plena pturbationis. ¶Incidere deuenire incurrere. ¶Terrores trib. vt timeas illos treis fratres futuros tribunos, quomā magna erat authoritas & potestas trib. ple. qui plerunq; populū quo vellent flecterent. ¶Cur velim. quare debeo velle:quasi dicat nulla est cā, cum & te diligā, & tu facile prouidere possis. ¶Præsertim. ostendit q̄uo possit prouidere. ¶Præsertim. q. d. hac præcipue existēte causa. ¶Cum pos. ante. cum possis præponere quæstorē legatis sine reprehensione cuiusq̄, qa quisq; scit id esse iustum & honestum. ¶Qui. quæstor. ¶Dignū ma. si imitatus fuerit maiores suos:& se pro fama illoꝝ gesserit. ¶Ex aliqua parte. quia ex vna parte erit laus eius:qui se bene gesserit, ex altera tua, qui eum ad aliam prouinciam erexeris.

Tribuni

Ille autem, ut omittam nobilitatem, hoc ipso vincit viros optimos, hominesq; innocētissimos legatos tuos: quod & Quæs. est, & Quæs. tuus. Nocere tibi iratū neminem posse perspicio:sed tamen treis fratres summo loco natos, promptos, non indisertos, te nolo habere inimicos, pſertim iure, quos video deinceps Trib. pl. per trienniū fore. Tempora autem R. P. qualia futura sint, qs scit? mihi quidē turbulenta vidētur fore. cur ego te velim incidere in terrores tribunitios? præsertim cum sine cuiusquā reprehensione, legatis quæstorē possis anteferre. qui si dignum se maioribus suis pbuerit (ut spero, & opto) tua laus ex aliq̄ pte fuerit.

PHI.

¶NObilitatem. raro sine adiuncto ponimus. Meson est. In laudē vergit:& in vituperationē, dicta quidē q̄i noscibilitas, & nobilis quasi noscibilis:vnde nobile scortū, nobilē latronē dicimus. Eiusdē sunt naturæ eximius & insignis: vñ meretricē insignē & eximiā appellamus. ¶Hoc ipso hac re qd̄ est quæstor. ¶Nocere Antipophora est. Rñdit.n. tacite obiectioni: quā Thermus facere potuisset, & dat ei ꝯsiliū:vt euitet inimicitias. ¶Perspicio:antiq spicio sine cōpositione dicebant hoc tpe sine cōpositione nō vtimur:& p qualitate ꝯiuncti signatione amplectitur. ¶Tres fratres. habebat.n. quæstor, eius fratres duos. Dictus frater, quasi fere alter, vñ Cic. de Q. fratre dixit. q̄ alteꝝ me reliqssem. Siue a lingua græcoꝝ antiqssima, αφρητορ q αδελφος hodie nuncupat̃. ¶Sūmo loco natos. dat his authoritatem & locū pro nobilitate generis capimus:alias argumētū significat extra notā eius nois significationē. ¶Promptos:diligētes: & strenuos. ¶Non indisertos. eloquētes, maximā.n. vim habet ad ꝯcitandum populū eloquentia. Dicitur.n. hæc oia ad perterrēdū Thermum. ne q̄stori suo legatos anteferat. ¶Per trienniū fore. qm̄ tres erant fratres, & quisq; per se tri. ple. futurus erat. Triplex est.n. in his quæ tps significant dicendi modus. Aut in accusatiuo sine ppositione. Teren. Tandē non ego illa caream si sit opus, vel totū triduū. Aut in ablatiuo sine ppositione. Cic. Paucis.n. diebus erā missurus domesticos tabellarios:aut in accusatiuo cū præpositione. Quintil. Post impetratā studiis meis quierē, q̄ p. xx. annos erudiēdis iuuenibus impēderā. ¶Turbulenta. Metaphora, videbat.n. Cæsarē & Pōpe. velle rēp. occupare. ¶Tribunitios. t. ex quo treis fratres dixit per triēniū tri. ple. futuros:& bene terrores dixit:maxima.n. erat tribunoꝝ authoritas, oia.n. decreta Senatus irrita habebant̃:nisi, p eos approbata fuissent. ¶Adde q̄. q. t. p. licet vocationē non haberent:vt inqr Varro:non modo priuatū, sed ēt ꝯsulē in rostra uocari iusserūt. Sed quare ius vocādi non hr̄ent:cū sūmā coercendi ptātem habuissent A. G. explicauit. Et alibi nos de tribunis locuti sum⁹. ¶Presertī. hac potissimū rōne. ¶Sine re. qm̄ iustū & honestū.

Nobilitas
Nobilis
Eximius
Insignis
Perspicio
Frater

ASCEN.

¶AVTEM. i. sed:ille. s. quęstor tuus, vt omittā. i. taceā nobilitatē eius, vicit hoc ipso:legatos tuos optimos, & hoies innocentissimos, q̄ est, &. i. simul q̄stor, &. i. simul q̄stor tuus. Quæstor aūt a cōquirēdo, & colligendo dictus est, q publica vectigalia recipiat, & stipendiū militibus ponit. ¶Ego pspicio:ne forte id dicat aut cogitet hoc addit. nemine iratū. i. licet sit iratus posse nocere tibi:sed tñ nolo te habere inimicos treis fratres natos summo loco. i. clarissimis natalibus prōptos. i. expeditos ad dicēdū & faciendū, non indisertos. i. nō imperitos artis dicendi, quos video. i. aiaduerto, fore deinceps. i. per ordinē tri. ple. p trienniū. ¶Autem. i. sed: licet nemo tibi his rebus stantibus nocere possit:qs scit qualia tempora sint resp. futura? quasi dicat nemo. ¶Quidē. i. certe, ea vident̃ mihi fore turbulēta, sicut maxime fuerunt, vt ex vltima epistola ad Cœlium ædilē, patuit, igit̃ cur. i. qua de causa. q. d. nulla iusta. ¶Ego velim te incidere in terrores tribunitios:quasi dicat licet nocere forte non poterunt:terrere tñ poterunt. ¶Præsertim cum possis anteferre legatis quæstorem sine reprehensione cuiusq̄:qui. s. quæstor:si præbuerit se dignū maioribus suis: vt spero & opto:sup. eum se præbiturum esse, fuerit, sup. id laus tua ex aliqua parte:quia tu primus eum ad dignitatem promoueris, sin. i. sed si.

HVBER. ❡SIN offen. peccauerit. ¶ Quid: aliqd. ¶ Sibi: contra se: in dedecus suum. ¶ Nihil tibi: in dedecus tuū, & ita arguit: qđ vtcūq; sit ille administraturus ꝓuinciā: ipsi Thermo nulla oino futura est reprehensio. ¶ Quæ. n. ostendit Cic. se adductū iure amicitiæ hæc scripsisse: ¶ Quæ. u. in m. quæ cogitatione ipsa cōprehendebā. Nam venire in mētē interdū est recordari: interdū cogitare. ¶ Pertinere ad te. spectare ad tuum cōmodū. ¶ Oportere: decere: pp amicitiā nostrā. ¶ Quod: qa. ¶ Proficiscebat in Ciliciā. fuerat. n. in Cappadocia cū Ariobarzane rege. ¶ Tu quod: sensus est, dii bñ vertant quod egeris, & id tibi bñ succedat. ¶ Audies m. mihi credes: mihi auscultabis: & obtēpetabis. ¶ Consules: ꝓspicies: ꝓuidebis. ¶ Ocio posteritatis. quieti ēt tuoꝝ: qui post te futuri sunt.

Venio in mentem

PHI. ❡ OFfenderit. in aliquo errauerit. ¶ Nihil ti. of. in nullū detrimētū tuū siue dedecus cadet. Sed si qd mali & dedecoris erit, sibi erit. ¶ Proficiscebat i Ci. nā cū Ariobarzāe rege ibi steterat. ¶ Oportere: ꝯuenire iure amicitię nr̄æ: qua motus hæc oīa ad te scribēda putaui. ¶ Dii ap. ꝙ tibi bñ succedat. Dii bñ uortāt: apud antiquos dici solebat: qñ aliqd pręter spē veniebat: vt: mali ter euenire timuissent, qbus rebus ita se in vtrāq; partē vertētib⁹, Vertūnū deū ꝑesse putabat antiqtas. ¶ Si me au. mihi auscultabis: & si meis verbis audiēs fueris. Nec ausim dicere, Si meis verbis audies: licet i captiui duo Plautus dixerit. Haud audiebat facto, dicim⁹. n. audiēs sum tibi: ꝑ obedio tibi: & audiēs sum te, ꝑ audio te. ¶ Posteritatis o. c. vt tu & posteri tui oēs trāqlle & qete viuatis: hoc cōsequi poteris, si q̄storē istū bñficiis tuis afficies. Est. n. tibi cōsulere tibi ꝓuidere. Lucan⁹. Cōsulite extremis augusto in tpe rebus, sed ad corporis & rerū extremarū magis q̄ ad animi bona pertinere videtur.

Bñ vortat

sin quid offenderit: sibi totum, nihil tibi offenderit. Quæ mihi veniebant in mentem, quæ ad te ptinere arbitrabar: quod in Ciliciam proficiscebar, existimaui me ad te oportere scribere. Tu quod egeris, id velim Dii approbēt. Sed, si me audies, vitabis inimicitias, & posteritatis ocio consules. Vale.

❡ Ex. xvii. Epistola. Officium meum.

Cur ergo te velim incidere in rumores tribunitios? ꝓferri cū sine cuiusq̄ rephēsione q̄storis: legatis q̄storē possis ante ferre? Si quē offenderit, sibi totū, tibi nihil offēderit. Qđ i ꝓuiciā ꝓficiscebar, existimaui me ad te oportere scribere.

ASCEN. ❡ IPSE offenderit. i. peccauerit: totū sibi. i. detrimētū & dedecus suū: nihil tibi: qa tu eū, quē debes, prętuleris. ¶ Ego existimaui me oportere scribere ad te ea, q̄ veniebāt mihi in mētē: q̄ arbitrabar ptinere ad te, qđ. s. hęc scribēs ꝓficiscebar in Ciliciā: ego velim dii approbēt id qđ tu egeris. ¶ Si audies me. i. obedies mihi: tu vitabis inimicitias, & consules. i. ꝓspicies ocio. i. paci, posteritatis. i. post te futuroꝝ, quia ex simultate iacta longa surgere solet discordia. 18

HVBER. CVm &c. C. Cœli⁹ adolescēs nobilissim⁹ & optim⁹ designat⁹ fuerat, q̄stor Ci. i Cilicia: q̄ re ꝑmū Ci. se valde gaudere ōndit. Deide qa iā diu neq; a Cœlio: neq; a quoq̄ alio lr̄as accepat de ei⁹ aduētu i Ciliciā: & appropiq̄bat finis mgrat⁹ Ci. dicit vereri, ne Cœli⁹ tm̄ differat aduētū suū: vt ipse Ci. añ discesserit ex ꝓuicia. Ex qbusdā āt lr̄is ei⁹ dic̄ se nihil pcipe potuisse, qa i his neq; dies n3 loc⁹ erat script⁹ vñ eēnt datę. deniq; ōndit Ci. ꝙ l3 Cœl. a qbusdā sibi amicissimis fuerit cōmēdatus: nulla tñ cōmēdatio maior apud se eē pōt de eius dignitate: q̄ lr̄æ ipsius. Quāobrē rogat ipsum, vt veniat q̄primū. pollicet. n. se oīa in eū collaturū, qđ facili⁹ efficere poterit, si fuerit i Cilicia apud eū. ¶ Optatissimū, gratissimū, iucūdissimū. ¶ Te obt. te venisse, electū eē eā sortē, eā fortunā: ꝙ obtigisses mihi q̄stor, nā sorte eligebant. ¶ Eo. tāto. ¶ Quo. q̄to. ¶ Diutius. lōgiori tpe: qa multum tpis fuerat hic Cœlius cū Cice. in prouincia: anteq̄ factus esset q̄stor. ¶ Mag. it. plurimi referre, magni eē pōderis & mometi. ¶ Cōs. ꝯuersationē, quā hñissem⁹ añ sil' i ꝓuicia. ¶ Neces. ꝯiūctionē. s. q̄sturę. ¶ Sors. fortūa. ¶ Acc. addi: adiūgi. i. videbat mihi eē maximū qddā: ꝙ ad ꝯuersationē q̄ añā iter nos fuisset i ꝓuicia: adiūgeret ēt ista necessitudo q̄sturæ: quā fortuna: q̄ te q̄storē meū eē voluit nobis dedisset. ¶ Scriberet: ꝑ scribebat, elegāter apud Ci. sæpe ita legit. ¶ De aduentu tuo. qñ esset futurus. ¶ Verebar. timebā vel dubitabā. ¶ Caderet. accideret: simplex pro cōposito. ¶ Decederē. abirē de ꝓuincia ante tuū aduētū. ¶ Accepi. dicit ex eius lr̄is cognouisse eius ingeniū optimū: se nō quo tpe eēt vētur⁹.

M. T. C. Impera. C. Cœlio L. F. Quæs. Des. S. P. D.

CVm optatissimū nūciū accepissem, te mihi Quæs. obtigisset eo iucundiorē mihi eam sortē sperabā fore, quo diutius ī prouincia mecū fuisses. magni. n. videbat̄ interesse, ad eā necessitudinē, quā nobis sors tribuisset, cōsuetudinem quoq; accedere. Postea, cum mihi nihil neq; a te ipso, neq; ab ullo alio de aductu tuo scriberetur, verebar, ne id ita caderet, quod etiam nunc vereor, ne ante, quàm tu in prouinciam uenisses, ego de prouincia discederem. accepi aūt a te missas literas in prouincia, cum essem in castris, ad. xii. Calen. Quin. scriptas

P HI. CVm optatissimū. Voluptatē ōndit: quā ceperat ꝙ Cœlius sibi q̄stor obtigisset: & molestiam ꝙ nimis tardare videbatur. timebat. n. ne anteq̄ Cœlius in prouinciā veniret, ipse de ꝓuincia decessisset. Demū oīa pro eo se facturū pollicet, et maxime hortat: maturet accessum, & id reip. ac vtriusq; ipsoꝝ plurimū interesse cōmemorat. Is est ille Cœlius: quem Ci. de prouincia decedens ꝓuinciæ ꝑposuit: vt in superiori dixit epi. ex quo appet has ep̄las nō esse ordine collocatas. Inquit. n. ego de prouincia decedēs, q̄storē Cœliū ꝑposui ꝓuinciæ. ¶ Nūciū: tā pro eo q nunciat, q̄ pro te ipsa q̄ nunciat: masculino gñe dicimus. ¶ Eā: sortē, fortunā: ꝙ. s. mihi q̄stor obtigisset. ¶ Eo & quo. tāto & q̄to. ¶ Magni. n. facta ꝑpositione rōne adiūgit ꝑ q̄ maxime has dictiones locare solem⁹. nā. n. nā q̄. ¶ Magni. i. plurimę vtilitatis, & magni momēti. ¶ Necessitudinē: ꝯiunctionē & amicitiā. Est. n. necessitudo: vt inqt Gellius quoddā & vinculum religiosæ ꝯiunctionis: & eiusdē signationis dicit eē necessitas: a q̄ necessarii aliquo iure affinitatis: atq; familiaritatis cōiūcti appellant̄. Altera vtriusq; vocabuli signātia nota ē oīb⁹. Qđ āt necessitas ꝑ iure amicitię ac affinitatis viculo posita sit, Cęs. in Plācia togatōe ōndit his verbis. Eqdē mihi videor ꝑ nr̄a necessitate, nō labore: nō opa: nō idustria defuisse. Est āt sensus: mihi qđ ꝑstātissimū eē videat̄: qđ ad nr̄am ꝯsuetudinē: q̄ diu iter nos fuit, ēt ista necessitudo & ꝯiūctio q̄sturæ accederet, quā sors ipsa: & fortuna nobis dedit: vt q̄stor me⁹ esses. ¶ Cōsuetudinē: Ci. nunq̄ dixit ꝯuersationem. ¶ Accedere: adiūgi in Cilicia huius ꝓuinciæ initiū dicūt esse Coracesium oppi. sed Artemidorus Celederim ciuitatē.

Necessitudo

Necessitas

Necessari⁹

Coracesiū

Celederis

ASCEN. CVm optatissimū &c. Gratulat̄ Cœlio Lucii filio: nō quidē superiori sed alteri: qđ sibi q̄stor sit designatus. ¶ Ordo est. Cū ego accepissem nunciū optatissimū, vtpote te obtigisse. i. forte quadā euasisse q̄storē mihi. i. in ꝓuincia mea mecū: sperabā eam sortē. i. sortionē: fore mihi iucūdiorē eo. i. tanto: quo. i. quāto: fuisses diutius mecū in ꝓuincia: non enim solebant q̄stores assidue aut statim esse in ꝓuincia: sed cū pecunia publica recipienda & militibus persoluenda esset: enim. i. quia, videbatur. s. mihi interesse. i. referre magni ad eam necessitudinē. i. vinculum amoris: quam sors tribuisset nobis, quoq;. i. etiā. ¶ Cōsuetudinē. i. familiarē ꝯuersationem accedere. i. addi. sed sup. ¶ Posteaq̄ nihil scriberetur mihi: neq; a teipso: neq; ab vllo alio: de aduentu tuo verebar: qđ ēt nūc vereor: ne id caderet. i. eueniret ita: ne ꝑ vt priusquam venisses in prouinciam: ego decederem de prouincia. ¶ Accepi aūt: cum essem in castris ad. x. circiter.

❡ Ad decimum

¶HVmanissime:eruditissime. ¶Officiũ erga me. ¶Ingeniũ:eruditissimũ. ¶Perspici cognosci. ¶Sed neq̃ significabant: non indicabant. ¶Vnde:ex quo loco:an Romæ:an aliũde. ¶Quo tpe:an sero an cito. ¶Nec is:nec ille. ¶Attulerat:ad me lr̃as tuas. ¶Accepat a.t.sed ab alio:cui fortasse tu ante dedisses ferẽdas. ¶Ex eo.quia qui accipit lr̃as ab eo:q̃ scripsit aut misit:scit quo loco:& quo tẽpore sint datæ,qd̃ scire nõ pñt:q̃ ĩterdũ p ĩter ab aliis accipiũt. ¶Quę de aduẽtũ tuo. ¶Statores:vt diximus supra,satellites. ¶Lictores.ministros meos:vt dictũ ẽ supra:existimaui faciẽdum: vt mitterẽ: elegãter vtiẽ Ci. p existimaui mittẽdos:existimaui faciendũ:vt te admonerẽ:p existimaui te admonẽdũ:& sic de reliquis. ¶Opportuno:idoneo,vt possis accelerare:antequam ego finito magr̃atu discedã. ¶Quãprimũ raptissime:celerrime. ¶Nã q.

HUBER.

humanissime:quibus facile & officium,& ingeniũ tuũ perspici possit:sed neq̃ unde,neq̃ quo die datæ eẽnt, aut quo tempore te expectarem,significabant: nec is, qui attulerat,a te acceperat,vt ex eo scirẽ,quo ex loco, aut quo tpe essent datæ. Quæ cũ essent incerta:existimaui tamen esse faciundum,vt ad te statores meos,& lictores cũ lr̃is mitterẽ:quas si satis opportuno tpe acceptisti,gratissimũ mihi feceris,si ad me in Ciliciã quã primũ veneris. Nã quod ad me Curius consobrinus tuus,mihi(vt scis)maxime necessarius,quod item C. Virginius ꝓpinquus tuus, familiarissimus noster de te accuratissime scripsit:valet id quidẽ apud me multum,sicuti debet hoium amicissimoꝝ diligens cõmẽdatio:sed tuæ literæ,de tua p̃sertim dignitate,& de nostra coniunctione,maximi sunt apud me ponderis. Mihi Quæs.optatior obtingere nemo potuit. quam obrem,quęcũq̃ a me ornamenta in te ꝓficiscẽtur:elaborabo,ut oẽs intelligant,a me habitam esse rationẽ tuæ:maiorũq̃ tuoꝝ dignitatis sed id iam facilius consequar,si ad me in Ciliciã veneris. quod ego & mea, & R.P.& maxime tua interesse arbitror. Vale.

¶Ex.xviii.Epistola.Cum optatissimũ nuntium.

Magis.n.interesse vt ad meã necessitudinẽ: quam nobis sors attribuisset,ꝯsuetudinẽ quoq̃ accedere. Ne anteq̃ tu in prouinciã venisses,ego de ꝓuincia decederẽ. Accepi ãt a te & missas lr̃as in Ciliciã,cu essem in castris ad.x.calen. q̃ntileis:& humanissime scriptas. Quod itẽ ꝯsul Virgiliꝰ propinquus tuus,familiaris nr̃:de te hũanissime, accuratissimeq̃ scripsit, valet id quidẽ apud me multũ,sicuti debet hoium amãtissimoꝝ diligens cõmendatio. Sed tuæ literæ præsertim de tua dignitate. FINIS.

dicit nulliꝰ lr̃as cõmẽdatitias de Cœl.plꝰ apud se valere:q̃ lr̃as ipsiꝰ Cœl.licet istoꝝ:quos noiat lr̃as p̃imũ valere dicat. ¶Neces.amicus. ¶Propinquus.sanguine, nõ hitatione. ¶Valer.põt,& habet magnũ pondus. ¶Sicuti d.c.quia cõmendatio amicissimorũ nostroꝝ multũ apud nos valere debet. ¶De tu.q.d.si multũ valerent ꝓ dignitate alterius:q̃to magis pro tua. ¶De nostra coniunctione:de nostra beneuolentia,& necessitudine huius tuæ quæsturæ. ¶Maximi põderis maximæ.authoritatis:maximi effectus. ¶Quæcunq̃ ornamẽta:oẽs honores:ponit enim hic q̃cunq̃ simplr̃ pro oia:neq̃ hẽt aliq̃ vim relatiui in hoc loco. ¶Proficiscent a. t.venient ad te:in te ꝯferrent. ¶Habitã rõnẽ. habitũ respectũ:habitã ꝯsyderationẽ. ¶Tuoꝝ m.q hoies clarissimi fuerũt. ¶Cõsequar:efficiã. ¶Interesse:vtile eẽ:hũc aũt Cœlium eũm sine dubio eẽ puto:quẽ Cic.de ꝓuincia discedẽs:ꝓuinciæ p̃posuit,vt visum est in ep̃la q̃ incipit.Non potuit accuratius,vñ appet nõ esse obseruatũ:vt epi.in hoc volumine eo ordine ponerent.quo essent scriptæ:nã hãc scriptã ante memoratã ad Cœl.ædilẽ oibus sane intelligẽtibus facillime ꝯstat. Itẽq̃ est de multis aliis in aliis libris dispositis & maxie:q̃ sunt in seq̃nti libro ad App.scriptæ:qui fuit ꝓcõsul & imperator in Cilicia ante Cic.cũ in p̃cedentibus appareat eũ iam fuisse in prouincia & successisse App. debuerat igitur hic tertius liber:qui sequit̃,præponi secundo.

¶AD decimũ calendas q̃itiles:circiter.xx.diẽ Iunii:Sed aiaduerte cũ dicimus decimo calendas:& ad decimũ calen. nam p decimo cal.dies certus oñdit̃:qui est decimus a calẽ. futuri mensis.Sed cũ dicimus:ad decimũ calen. non ipsum decimũ diem accepimus:q est ante calẽ.futuri mẽsis: sed aliquẽ diem illis ꝓximũ. Itaq̃ ad pro circiter accipiendũ est. Quintilis vero mẽsis a numero appellatus est, q erat q̃ntus a Martio:a quo annus cepit initiũ.Inde q̃n Cæ. eo mense natus est:in eius honorẽ Iulius noiatus est:& q sequit̃ sextilis dicebat̃:nunc Augustus ab Octauio Augusto dictus ẽ. Septẽber Germanici nomẽ accepit.Inde Octobrẽ Domitianus iussit suo nomine appellari.Sed vbi infaustum:vt ait Macro.vocabulum visum est:ex omni ære vel saxo placuit eradi.Menses quoq̃ vsurpatione tyrannicæ appellationis exuti sunt.Cautio,postea principiũ diri oĩs infausta vitentium mensibus a septem vsq̃ ad decem prisca nomina reseruauit. ¶Faciendum.caue dicas fiendũ. ¶Statores:hos,vernaculo sermone ꝓuisionatos dicimꝰ:a sistẽdo vel stãdo appellatos:vñ Iup.stator,qd̃ stare fecerit fugiẽtes Romanos:& q apparitores magr̃atuũ nũcii tabellariiue fuerint statores appellati sunt. ¶Lictores:a ligãdo appellatos vult Gel.ex opinione Valgi.Ruf.Tiro tñ Ci.libertꝰ a lino:vel a litio:quo cicti erãt & mg̃ratibꝰ ministrabãt:lictores dictos refert. ¶Propinquꝰ:ad genꝰ,& sanguinẽ:vicinꝰ ad loca. ¶Cõsobrinꝰ:q̃si sororiꝰ dictꝰ ẽ. Sobrini.n.sunt ex duabꝰ sororibꝰ ex fr̃e. Cõsobrini vero ex fr̃e:ac sorore:cũ alter ex fr̃e:alter ex sorore natꝰ sit. Ac ex duobus fr̃ibus patrueles noiant̃. ¶Neces.amicus. ¶Maxie:Põ.qd̃ plurimũ facio ꝓ cuiuscũq̃ cõmẽdatiõe:sed p̃sertim ꝓ dignitate & honore tuo. ¶Proficiscent̃: ꝯferent̃. ¶Ornamẽta:honores & cõmoda. ¶Habitã e.r.hr̃e rõnẽ,cũ gt̃õ positũ sig̃nat respectũ hr̃e,sed qñ ablr̃m ponimus: cum hac p̃positione cũ:sig̃namus hr̃e cõmerciũ:atq̃ negociũ. Ci.in Cat.maiore. Rõnẽ hẽt cũ terra:q̃ nunq̃ recusat iperium.

¶DVOdecimũ.s.diẽ:cal̃.i.añ:aut iter calẽdas:q̃ntiles.i.iulias:lr̃as missas a te:scriptas hũanissime,qbꝰ & offiñ:& ingẽniũ tuũ posset p̃spici facile. ¶Sed lr̃ę ille neq̃ sig̃nabãt.i.neq̃ exprimebãt,vñ.i.de quo loco:neq̃ quo die eẽnt datę,aut quo tpe expectarẽ te. ¶Nec is q at.sup.eas:accepat eas a te:vt scirẽ ex eo:ex quo loco:& quo tpe essent datæ. ¶Quæ.s. quo loco:& quo tpe &c.cũ eẽnt icerta,tñ.i.nihilominꝰ ego existimaui eẽ faciẽdũ:vt mitterẽ ad te statores meos.i.satellites:& nũcios ad hoc paratos:q̃les sũt:quos postos dñt galli:& lictores.i.ministros publicos:cũ isignibus suis:cũ lr̃is meis, quos si accepisti tpe satis oportũo:vt.s.ea q̃ mãdarẽ exeq posses:tu feceris mihi gratissimũ si veneris:q̃primũ.i. valde cito ad me in Ciliciã. ¶Nã q Curtius cõsobrinꝰ tuꝰ.i.sororis p̃ris tui filius:necessarius mihi maxie.i.maxia necessitudie deuinctꝰ mihi,ut scis:itẽ qd̃ Verg.ꝓpinquus.i.ꝯsanguineꝰ tuus familiaris nr̃ scripsit accuratissime de te: id q̃dem valet multũ apud me. Tñ.n.valuit:qd̃ cũ postea vicariũ reliq̃rit,sicut diligẽs cõmẽdatio hoium amicissimorũ debet.i. multũ valere:sed lr̃ę tuę p̃sertim de tua dignitate,& de nr̃a ꝯiunctione.s.p vinculũ amicitiæ,sunt apud me maximi põderis. ¶Nemo potuit obt.i.forte euenire mihi:q̃stor optatior.s.q̃ tu:q̃obrẽ q̃cũq̃ ornamẽta ꝓficiscent̃ a me in te:hoc est:q̃buscũq̃ te ornabo:ego laborabo:vt oẽs intelligãt rõnẽ.i.respectũ & curã:dignitatis tuæ,& maximoꝝ tuoꝝ esse habitã a me.s.in te ornãdo. ¶Sed ego ꝯsequar iã facilius id.s.vt te ornẽ ꝓ dignitate tua:si veneris ad me in ꝓuinciã, qd̃.s.te venire in ꝓuinciã priusq̃ discessero,ego arbitror interesse.i.in te,& vtilitate esse,mea,& reip.& maxime.i.p̃cipuæ tua, Quia decreuerat eũ derelinquere vicariũ donec successor adueniret,quod ẽt ex superioribus fecisse constat. Vale.

PHI.
Quintilis
Stator
Lictor
Propinquꝰ
Vicinus
Consobrinus
Sororius
Patruelis
Habeo rationem
ASCEN.

N. Scelsii Luttarei in Epistolarum Familiarium
Ciceronis Librum .II. additiones.

¶ In .i. Epistola. Quanq̃ me nomine.

Etenim quis est tam impiger tibi in scribendo, q̃ ego ?. Et
eas quidẽ perbreueis accepi. Quodq; in oibus rebus tuis
fortuna meis optaris rñdit. Eas te non potuisse conseq,
nisi meis puer olim fidelissimus, atq; amantissimus consi/
liis paruisses. Vt ætas nostra iam ingrauescens in amore,
atq; adolescentia tua conquiescat. Non. n. vereor me non
scribendo te expleam. i. satisfaciam animo tuo, quod sic in
Ecyra. Terentius. Exple illius animum.

¶ Ex. ii. Epistola. Graui teste priuatus sum.

Quã e vita decederet. Me certe habebis, cui & charus eq̃
sis, & periocundus, ac fuisti patri. Nempe studium nõ de/
fuit. Hic in vetustissimis quibusdam codicibus ad Curio
nem principiũ est alterius epĺę. Alii legunt. Nuper studiũ
non defuit. Equidem sniam meam aut scribam ad te ver/
bis pluribus, aut ne ad ea meditere, imparatum te offen/
dam. Quid nam senserim. Vt his bonis, quæ tibi natura,
studio, fortuna data sunt. Ingenium natura, doctrina, stu
dio, amicitia, authoritas, dignitas. Fortuna, diuitię soli/
citudine consequuntur. quæ omnia hæc a Cicerone di/
numerantur in Curionis gratiam.

¶ Ex. iii. Epistola. Epistolarum genera.

Atq; in hoc genere mea causa est hæc, vt neq; ea, q̃ nõ sen
tio velim scribere. Quarum laudum gloriam admiraris.

¶ Ex. iiii. Epistola. Hæc negocia.

Hæc negocia, quoquo modo sese habeant, ne epistola q/
dem audeo narrare tibi. Non quod vereor, ne tua virtus,
Quæ & in eo ciue, ac viro esse debent. Qui rempub. affli/
ctã, & oppressam, miseris tẽporibus, ac perditis hoium.
motibus in veterẽ dignitatẽ, & libertatẽ vẽdicaturus sit.

Ex. v. Epistola nondum erat.

Cum Seruilium Milonis mei familiarem. Nõnulli sic. Cũ
Sextũ Seruiũ Milonẽ eẽ. Ego omnia mea studia, oẽmq;
operam, curam. industriam, cogitationem, mẽtemq; de/
niq; omnem in Milonis consulatu fixi, & locaui. Studia
voluntatis, opera corporis, cura animi, industria exerci/
tii, cogitatio consiliorum, mens ingenii sunt. Quod tam
vehementer de Milone laboro, Eam autem tuo vnius stu
dio me assequi posse confido.

¶ Ex. vi. Epistola. Sera gratulatio.

Noui animum, noui consilium tuum, non enim vereor, ne
quid timidie, ne quid stulte facias, si ea defendas. Timidi
tas animo, stultitia consiliis tribuitur. Vnde magnanimi
tas, & pusillanimitas. ac propterea noui animum noui cõ
silium Te mi Curio pro tua incredibili in me beneuolen/
tia: meaq; item in te singulari fide. Præsens tecum egi, cũ
te tamen Tribunum Plebis Tyranno cum P. Lentulo fo
re non putarem, idemq; petiui sæpius per literas, sed tũ
quasi a Senatore nobilissimo, & adolescente etiam gra/
uissimo, nunc vere a Tribuno Plebis, & a Curione homi
ne mihi amicissimo. Adolescẽte grauissimo placet potius
q̃ gratiosissimo, itaq; cum grauitate adolescentiæ leuita/
tem moderatur. Sed vt ne quid decernatur, itaq; senatus
consultum, & leges defendas.

¶ Ex. vii. Epistola. Quid? tu me hoc.

Et Chresti compilationes mitteres. Alii sic. Et Chresti cõ/
positiones mitteres. Nisi quid ad me ipsum pertineat, Quo
te accusem. Multumq; mecum Gallus noster, Caninius pro
ficiscebatur inde. pridie nonas Quintileis cum hoc ad te li/
terarum dedi. Tibi cum laturum omnia tu ea commenda/
tissima esse cupio.

¶ Ex. viii. Epistola. Primum tibi.

Setius vero non negligẽtia mea, sed ignorantia omnium.
Tum vero quibus tibi verbis gratias agã non reperio, q̃d
ita factus sis. Scis quẽ dicã. Qui semp ridere possemus. Re
pẽte vero incessi oibus lætitiis, in qbus cũ obiurgaret, ita
me defendebam. ego voluptatem habui nimiam? quid quę
ris? Nõnulli sic legunt, & fortasse rectius. Ego voluptatem
homini nimiam, quid quæris? Sed hæc pluribus, multaq;
alia & de te, & ad te, cum primum ero aliquid nactus ocii,
scribam. Te vero mirifice diligo, quem mihi fortuna dedit
amplificatorem dignitatis meæ.

¶ Ex. ix. Epistola. Tu vide.

Tu vide q̃ tarde, q̃ ad me literæ non perferantur. Nec est te
iucundius mihi quicq̃. Præsertim cum esset tanta res tantæ
gratulationis. Et quadam etiã authoritate apud omneis,
qui me non norant. Ibi quintum & vicesimum iam diẽ ag/
geribus, turbinibus oppugnabam oppidum munitissimũ
Pindenusium. Sin id erit, vt scribis, & vt ego arbitror. sæ/
pius illud, quod facile est. Sæpius ad illud vigilia referẽdũ
esse videtur.

¶ Ex. x. Epistola. Putares ne.

Vel quia totum negocium non est dignum viribus nostris,
qui maiora onera in rep. sustinere & possimus, & soleamus.
Ipseus me abmonebat. scripsi hæc ipsis Megalensibus.

¶ Ex. xi. Epistola. Solicitus equidem.

Nam certiora nondum audiebamus Diogenes tuus homo
modestus, a me Pessimonte discessit. Iter habebant ad Itha
cum regem, q̃q̃ omnia nec benigna, nec copiosa, nec facilia
cognorant. Cum vna mehercules mihi etiam ambulatiun/
cula, atq; vno sermone vestro omnis fructus prouinciæ nõ
confero.

¶ Ex. xii. Epistola. Raras tuas quidem.

Cum sentimus prudenter, fideliterq; suadentibus idem vi
dere. Mea vero officia ei non defuisse. tu optime scis, & es
testis, quoniam comicos μαρτι. vt opinor, audit Phania.
Cneus institutorum, & rationum earum dissimilitudinem
habet cum illius administratione prouinciæ. Mihi erat in
animo quam iurisditionem conferam, cunctæ res locuple/
tantur in publicanis etiam superioribus lustris.

¶ Ex. xiii. Epistola. Fabio viro optimo.

Sed in hoc homine nullam excipio excusationem.

¶ Ex. xiiii. Epistola. Non potuit accuratius.

Cæsarem honestissime esse cupio: Distractus enim mihi vi
deris. Ego de prouincia decedens, quæstorem Coelium p/
posui a dignitate prouinciæ. Multo ante discesserat a Q.
fratre, vnde imperari non poterat. Nonnulli sic recipiunt le/
ctionem istam. Põtinius multo ante discesserat a Q. fratre
Pontinio imperari non poterat. Senatum eos noluisse p/
uinciis præesse, qui ante p̃fuissent. Deniq; nunc solicitus.
non sum, nam si fratrem reliquissem, omina certe timerem.

SI ipsa respu. Rogatus Ci. ab App. Pulchro imperatore in Cilicia: vt sæpe ad eũ scriberet. quid in rep. ageret: dicit se breuius scribere: q̃a Phania eius libertus vir curiosissimus oia diligentissime explanabit: quem summope laudat. Itaq; hac cã de rep. parcius scribit: de amore aũt suo erga eũ ita summatim scribit: vt dicat eum sibi charissimum: & pp humanitatem eius: & pp gratitudinem. Itaq; pollicet se esse resartuỹ quicq̃d intermissum est: & officiis, & lr̃is. Postea laudat ẽt Cilicem libertũ Appii: ita tñ vt ei videatur anteponere Phaniam: de quo in principio epistolæ dixit: Postremo commendat ei. L. Val. quendam iuris pfessorem: quem & gratũ erga Len. esse ondit, & maximam habere fiduciã in literis Ci. de se commendaticiis ad Len.

HVBER

M. T. C. EPISTOLARVM FAMILIARIVM LIBER TERTIVS.

M.T.C Appio Pulchro Imp. S.P.D.

SI ipsa R.P. tibi narrare posset, quomodo sese haberet: nõ facilius ex ea cognoscere posses, q̃ ex liberto tuo Phania: ita ẽst homo non mõ prudens, verũetiam, quod vidi, curiosus. qua pp ille tibi oĩa explanabit. id. n. mihi & ad breuitatẽ ẽ aptius: & ad reliq̃s res puidẽtius. De mea aũt bñuolẽtia erga te etsi potes, ex eodem Phania cognoscere, tñ videnť ẽt aliquæ meæ ptes. Sic. n. tibi psuade: charissimũ te mihi esse, cũ pp multas suauitates ĩgenii officii, hũanitatis tuæ: tum quod ex lr̃is tuis, & ex multorum sermonibus intelligo oĩa, q̃ a me pfecta sunt in te, tibi accidisse gratissima.

¶ Ipsa. q̃ optime se nouit. ¶ Narrare pos. haberet linguam, vt posset ipsa statum suũ exprimere. ¶ Q̃õ. in quo statu. ¶ Facilius. clarius. ¶ Liberto. libertus is dr̃: qui cũ esset seruus manumissus est, & libertate donatus. ¶ Ita est non m. p. intelligens memor eoỹ quæ vidit: aut audiuit. Nam prudentiæ tres sunt ptes: intelligentia pñtium memoria pteritoỹ: puidentia futuroỹ. ¶ Curiosus. sollicitus: diligens in inuestigandis rebus. ¶ Quod vi. i. quantum vidi & cognoui. ¶ Explanabit. plane declarabit. ¶ Id. n. dicit dupl'r sibi pdesse, qd̃ Phania oia Ap. explanabit. ¶ Id. s. q̃ oia tibi explanabit. ¶ Ad breuitatẽ literaỹ. vt breuius scribam: prima cõmoditas. ¶ Et ad reliquas res. i. cæteras in repu. tractandas: secũda cõmoditas. ¶ Prouidentius. aptius & vtilius. ¶ De mea. dicit sua interesse aliqd scribere de suo erga Appiũ amore: licet Phania possit ẽt aliqd referre. ¶ Aliquæ. m. p. aliquãtulũ mea interesse, & esse ex aliqua pte officium meũ. ¶ Persuade ti. certissimũ habe: confide. ¶ Suauitates. delectationes ingenii quo plurimum polles: ego autem valde delector ingeniosis. ¶ Humanitatis. doctrinæ. officii. quod assidue præstas in seruanda amicitia nostra. ¶ Tũ alia causa quare habet ipso amicissimũ, quia nouerit ipsum gratissimum acceptorum a se beneficiorum. ¶ Accidisse. euenisse. ¶ Quæ. p. scilicet quæ collata sunt a me in te.

Libertus

Tres ptes

SI ipsa respu. fuerat olim inter Ci. & Ap. singularis beneuolentia, & iucundissima consuetudo: quæ aliquantulũ intermissa: hic nunc lr̃is reuocatur in grãm. Meminit veteris inter se consuetudinis: & ita narrat oia: vt simultatis oblitus esse videať. App. in Cili. pcõ. & imperator erat exercitus: ad eum Phania se conferẽti: cui dat Ci. ad App. lr̃as breuiores: q̃ instituerat: qm̃ relatuỹ esse Phaniam oia diligentius putabat: q̃ in rep. gerebanť. Tangit ad hue quædam de amore suo in Ap. quem dicit esse sibi charissimum: & longi tpis vsutam: qua caruerit lr̃aỹ crebritate resartiturum. Laudatur & item Phania, & in calce lr̃aỹ ei. L. Vale. cõmendat. ¶ Respu. Romu. apud Diony. inquit se audire multas esse apud Græcos, & Barbaros reỹ publicaỹ forma: tres vero ex oibus esse ab eis: q vtanť summe laudatas: nec vllã tñ carum esse synceram: veỹ pestes adesse quasdam vnicuiq; ingenitas: ita vt difficilis fieret optima electio, videbat q; eos p ocium consulentes dicere verum se ab vno gubernari: an a paucis vellent: an constitutis legibus pp̃lo permittere reip. patrociniũ. ¶ Narrare. tanq̃ res animata. ¶ Q̃õ. quo in statu & fortuna. ¶ Prudens: vt meminit oia, quæ vidit & audiuit in rep. Prudentiæ ptes sunt: memoria: intelligentia & puidentia. ¶ Curiosus: diligens & accuratus ad indagandas & pscrutandas res. ¶ Id. n. q̃ Phania sit ita prudens, & qd̃ facilius oia explicabit. ¶ Ad reliquas res prouidentius. eo ea q̃ sunt secreta reỹ in rep. tractanda: q̃tuis lr̃is committi non possint, ipse tibi oia explicabit. ¶ De mea. a. b. Id nõc ipse non diceret: nisi simultas inter eos fuisse exorta intermissa amicitia. ¶ Meæ partes, officia & effectus, ptes. n. numero plur atiuo, idem significant quod offm̃. vt meæ ptes sunt, hoc est meũ offm̃ & ad me attinet: ad me pertinet, mei muneris est. ¶ Persuade. certissimum puta. Suademus facilia, persuademus difficilia. Et suadere facientis est, psuadere pficientis. ¶ Ingenii, optimæ naturæ & est [illegible]. ¶ Officii. quo me prosequeris. ¶ Humanitatis, nunc mansuetudinem, quam græci φιλανθρωπίαν dicunt, alias eruditionem significat, in qua significatione nunc etiã capere possemus, vñ humanitatis studia nuncupatur. i. eruditionis, quam [illegible] græci vocant: quod in Ca. maiore vť accepisse, cũ ait. Non solum Athenis cognomen deportasse: st: sed prudentiam, & humanitatem intelligo. Quod tñ aptius Varro demonstrauit. Praxitelles inquit: qui pp artificium egregium nemini est paulum modo humaniori ignotus.

PHL.

Humanitas

Suadeo

Persuadeo

SI ipsa resp. &c. Hæc est prima. iii. li. epl̃a ad Ap. Pulchỹ: ad quẽ reliquæ fere scribenť. Est aũt amicitiæ reconciliatiua, & imitatiõe digna. Primũ cõmẽdat Phaniæ prudentiã. Deinde amorẽ suũ in Ap. modeste cõmemorat & Ap. mirifice laudat, tũ Cilicem libertũ eius extollit & demũ Vale laudat. Sane q̃a Ci. Ap. in Ciliciã successit, vñ. ii. libri eplæ missæ sunt, constat argumenta. iii. li. ante. ii. argumenta euenisse. vñ non contexiť hæc historia in eplaỹ serie. ¶ Ordo aũt verborum hæc est. Si ipsa resp. posset narrare tibi o Ap. q̃õ ipsa hẽret sese: vt non posses facilius cognoscere. s. id: ex ea: q̃ ex Phania liberto tuo: ita. i. vsq; adeo est ipse hõ, non mõ. i. non solũ prudens, veỹ ẽt: qd̃. i. q̃tũ video, vir æquus. i. iustus & curiosus. i. solers scrutator reỹ: qua pp ille explanabit tibi oia. s. negocia reip. id. n. est mihi & i. simul aptius ad breuitatem & puidẽtius. i. cõsultius ad reliquas res. ¶ Et si. i. q̃q̃: tu potes cognoscere ex eodẽ Phania de beneuolentia mea erga te, tñ ẽt, aliquæ ptes videnť meæ. i. ad me spectare, vt insinuẽ tibi. ¶ Enim. i. q̃a psuade tibi sic, te esse charissimũ mihi. cum. s. ita sit q̃ pp multas suauitates ingenii. ¶ Officii, humanitatis tuæ, tum. i. multo magis, qd̃ intelligo ex lr̃is tuis & ex sermonibus multoỹ, omnia quæ profecta sunt a me in te item omnia beneficia: quæ in te contulerim, accidisse gratissima tibi.

ASCEN.

quod cũ ita sit, pficiã pfecto, vt longi tpis vsuram, qua caruimus intermissa nostra cõsuetudine, & gratia, crebritate, & magnitudine officiorum meorũ sarciã. idq; me (qm̃ tu ita vis) puto nõ inuita Minerua eẽ facturũ: quam qdẽ ego, si forte de tuis sumpsero, nõ solũ Palladã, sed ẽt Appiada nominabo. Cilix libert⁹ tuus antea mihi minus fuit notus: sed vt mihi reddidit a te literas plenas & amoris, & officii, mirifice ipse suo sermone subsecutus est humanitatẽ literarũ tuarũ. iucũda mihi eius oratio fuit, cum de animo tuo, cũ de sermonibus, quos de me hẽres, quotidie mihi narraret. qd quæris? biduo factus est mihi familiaris, ita tñ, vt Phaniam valde sim desyderaturus. quem cum Romam remittes, quod (vt putabamus) celeriter eras facturus: omnibus ei de rebus, quas agi, quas curari a me voles, mandata des velim. Lucium Valerium iuriscõsultum, valde tibi commendo, sed ita etiam, si non est iuriscõsultus. melius enim ei cauere volo, quã ipse aliis solet. valde

HVBER. ¶ Q V O D, quæ res. i. q omnia, q̃ in te contulit tibi acciderint gratissima. ⸿ Efficiam, consequar re ipsa: & affectu faciã. ⸿ Sarciam, reficiam, emendem. Translatio sumpta a vestibus, q scissæ: & ruptæ: dicunt̃ resarciri. Teren. in Adel. Vestes scindit, resarcient̃. ita per translationẽ dñr resarciri res: q̃ sunt interruptæ & intermissæ. ⸿ Vsuram, vsum fructũ. ⸿ Qua vsura. ⸿ Intermissa: interrupta: cessante. ⸿ Et gratia, beneuolẽtia, & hęc sunt qbus vult resarcire vsurã tpis. s. gratia ad amo rem crebritate: & magnitudine: vt frequẽtiora: crebriora & maiora fiant, q̃ cõsueuerũt. ⸿ Id, vt resarciã, & gratia & crebritate: & magnitudine officiorũ. ⸿ Non in vita Minerua, nõ repugnãte natura & ingenio meo: nam Minerua plerunq; apud Ci. pro ingenio ponitur. Itẽ Hora. Tu nihil inuita facies dicesue Minerua. Qm̃ tu ita vis. qm̃ ita tibi placet: & sentis: q non inuita Minerua oĩa faciam. ⸿ Quã qdem, Mineruam. i. prõptitudinem ingenii. ⸿ De tuis, scriptis: & officiis sumpsero, i. si sumpsero idẽ igenii officiũ: quod pstõ, non solũ appellabo illam Mineruam tuam. ⸿ Pallada: hoc est suo noĩe: sed Appiada: vt a te accipiat nomen. q. d. ingeniũ, & mansuetudinem quandam Appianã. Appias aũt habet formã patronimyci ab Appio: hæc Appias Appiadis. ⸿ Cilix. laudat hunc libertũ. Serui enim plerũq; a puinciis accipiũt noĩa: vt a Cilicia Cilix: a Syria Syrus: eadem noĩa retinent facti liberti. ⸿ Minus. notus, incognitus. ⸿ Sed vt. sed postq̃ amoris tui erga me illis sit demonstrati. ⸿ Mirifice, valde. ⸿ Subsecutus, imitatus. nam sicut tu humane scripseras: ita & ipse humane mecũ locutus est. ⸿ Suo sermone quẽ mecũ habuit de te. ⸿ Iucũda grata. ⸿ Oratio. sermo. ⸿ Cũ de. hoc est, cum maxime mecũ loqueretur, & q me amas: & qd̃ de me quotidie honorifice loquaris. ⸿ Quos, sermones. ⸿ Haberes, diceres. ⸿ De me, de mea cõmẽdatione honorifice. ⸿ Biduo, duobus diebus, q. d. breui spacio tpis. ⸿ Ita tñ subaudi est factus familiaris, & pponit Phaniã huic Cilici. ⸿ Sim desyderaturus, expectaturus. ⸿ Quẽ, Phaniã. ⸿ Cũ remittes, ex Cilicia. Quod remittere ipsum Romã. ⸿ Celeriter, breui. ⸿ Vt putabamus, qa sciebamus multa esse, quæ Romæ esses missurus. ⸿ Des mãdata, et mãdes & cõmittas. ⸿ Agi, tractari. ⸿ L. Valeriũ, cõmẽdat ei amicũ & familiarẽ suũ. ⸿ Iurisconsul. iurisperitũ & sapientẽ. Ita. n. se appellabat: vt dictũ est in vltima epistola primi libri. ⸿ Sed ita etiam, subaudi commẽdo. ⸿ Si. q̃uis. ⸿ Non est. Nam arrogat sibi id nomen: dicit ergo Cice. eũ tibi cõmendo. ẽt si non est is: quem profitet̃. ⸿ Cauere, consulere, q; prouidere. ⸿ Quam ipse aliis, quia propter imperitiam iuris plerunq; amittit causas: quas suscipit defendendas.

PHI. ¶ V S V R A M: cõmertiũ illius tpis: quo simul vsi nõ sumus. Et vti ponit̃ p viuere. Teren. Dederis vñ vtat̃. i. viuat. sic vsura dr̃ ẽt vita. vt est illud. Vnius vsura more gladiatoris isti vim dedisset. ⸿ Sarciam reficiã: a scissis vestibus ducta metaphora: q̃ resarciri dñr: qñ scissæ sunt. ⸿ Qm̃ tu ita vis, ita videns petere a me. ⸿ Nõ in. M. nõ repugnãte natura. Sic Maro. Quid faciam: crassa Minerua mea est, & Hora. Tu nihil inuita facies, dicesue Minerua. ⸿ Quã, Mineruã, & pmptã naturam. ⸿ Non solum Pallada, sed Appia. allusit vtriq; noĩ Mineruæ: q̃ ẽt Pallas noĩat̃, & Appiũ: vñ a Minerua dixit Palladam ab Appio Appiada: vt, q. d. ingeniũ quoddã Appianũ: & Minerua a verbo παλλω: quod est q̃tio Pallas noĩata: & ab Appio Appias. Qd̃ aũt vim Minuat: Minerua nũcupat̃. ⸿ Cilix. Phania. Errant q aliũ credũt. Seruoq; noĩa multis sumebantur modis. Aut a nationibus: vt Cilix Misæ Syrus, aut a moribus: vt Pseudulus Dauus, aut a negocio: vt Dromo, aut ab accidentibus, vt Lesbia, aut ex spem formæ, vt Pinatius, nec mutabant noĩa, & si liberti fiebant. ⸿ Literaq; tuaq;. Nota q sicut verba bñ in fine adaurescunt: sic ẽt p nomina. ⸿ Iucũda. q̃ mihi lætitiam: & voluptatem attulit. ⸿ Quotidie, non semel: sed assidue. ⸿ Quid q̃ris. qd opus pluribus. ⸿ Sed ita, s. tibi cõmendo. ⸿ Et si non est iureconsul. q̃uis non sit iureconsultus id. n. sibi noĩs arrogabat. ⸿ Cauere, puidere: consulere, iocat̃ Tullius cõmendando Vale. Ap. Erat: homo fortasse non multũ eruditus, ideo sic de ipso loqtur. Solet interdũ cũ amicis iocari, cũ esset admodũ facetus. In Lentu. n. generũ suũ inqt. Quis generũ meũ gladio alligauit? Et in Vatiniũ consulem. Magnum, inqt, ostentũ anno Vatinii factũ est: qd̃ illo consule nec bruma, nec ver: nec æstas: nec autũnus fuit. Item in eundem. Volui in consulatu tuo venire, sed nox me comprehendit. Item semel interrogatus post Cæsaris victoriam, cur in electione partis errasset: respondit locatus in Cæsa. Præcinctura me decepit. Et item ad Cassiũ de Cæsa. morte. Vellẽ idibus Martiis me ad cœnã inuitasses. pfecto reliquiaq; nihil fuisset: nũc me reliquiæ vestræ exercent. Plurimũ his iocis Cic. delectatus est, ex qbus Tiro eius libertus libros fecit. Dr̃ aũt iureconsultus: & iuriscon. a consultando appellatus: vñ ẽt consultor. Sed consultus est: q doctus, & sapiens dignus quidem a quo petat̃ consiliũ, tam participio q̃ noĩe. Consultor vero: qui consiliũ dat aliis, & qui ab aliis consilium capit.

Vel Vsura

De Ciceronis facetiis

Iureconsultus

Consultor Consultus

ASCEN. ¶ Q V O D. i. quæ res. s. omnia a me pfecta tibi gratissima accidisse: cum sit ita, ego perficiam pfecto: vt sarciã. i. reficiã hoc est reficiam pfecto: vsuram. i. vsum fructũ: cõmertiũ, & mutuũ nostri vsum longi temporis. i. quo, & qua vti potuissemus, & non sumus vsi per longũ tempus: vtpote qua caruimus cõsuetudine: id est familiari conuersatione, intermissa. id est ad tempus omissa: sarciam inquit: & gratia crebitate. i. fauore meoq;, & frequentia, & magnitudine officioq;: scilicet in te collocatoq; & ego puto me facturum: id quoniam tu vis, ita. s. vt id putem: Minerua. i. naturali industria mea, ac vi ingenii mei non inuita. i. astipulante. Vnde Flac. Tu nihil inuita facies dicesue Minerua: quam. s. Mineruam: si ego forte sumpsero de tuis. s. rebus ornandis: ego nominabo non solum Pallada, vt vulgo dicitur, sed etiam Appiada: hoc est nomine a te ducto, vt sit Minerua Appias, aut quasi Appii filia, aut q ad Appiũ pertinens nam forma patronymici fœmineã sæpe pro possessiuo vtimur. ⸿ Cilix. i. homo e Cilicia, non Phania, sed alter: libertus tuus, fuit mihi minus notus antea, sed vt reddidit mihi literas a te. s. missas plenas, & amoris, & officii, id est honorifici obsequii, ipse subsecutus est. i. comprobauit sermone suo mirifice humanitatem literarum tuarũ. ⸿ Oratio eius fuit iucunda mihi, narraret mihi quotidie, de aĩo tuo, scilicet in me, de sermonibus, quos haberes de me. ⸿ Quid quæris, scilicet exitum rei: ipse factus est mihi familiaris biduo, id est spatio duorum dierum: ita tamen, vt sim valde desyderaturus Phaniam, ergo non idem est, quod Philetic(?)us tamen asserit, quem. s. Phaniam cum tu remittes, Romam quod facturus erat. s. cum hæc scriberemus celeriter, vt putabamus, velim sup. vt des ei mandata. i. vt dicunt cõmissiones de omnibus rebus, quas veles curari a me. ⸿ Ego commendo tibi Lucium Valerium iurisconsultum: quo nomine eum irrisit in vltima epistola primi libri, quæ ideo forte ad finem

huius

huius erat ponenda. quod non sub Lentulo, sed sub Appio in Cilicia esset, vnde nunc addit. ¶ Sed ita sup. cōmendo eū etiam si non est iuriscōsultus, ego enim volo cauere. i. consulere, & prouidere melius ei: hoc addendo. possit enim dicere Appius se nullum Valerium iuriscōsultum illic nosse: q̄ ipse solet scilicet cauere aliis scilicet quos defendit.

¶ HOMInem: Valerium. ¶ Intimis. propinquioribus: ab intra enim deducitur intimus. Oratio ostendit eum esse gratum erga App. quia gratias agit Appio de iis: quæ erga eum fecit. ¶ Idem: Lent. ¶ Scribit: ad me ex Cilicia. ¶ Literas: commendatitias. ¶ Id: quod meæ literæ habebant magnum pondus apud te. ¶ Ne eum fallat: ne hac opinione decipiat.

HVBER. Intima.

hominem diligo. est ex mei domesticis, atq; intimis familiaribus. omnino tibi agit gratias: sed idem scribit, meas literas maximum apud te pōdus habituras. id eum ne fallat, te etiam, atque etiam rogo. Vale.

¶ In M.T.C. Epistolarum. Tertium librum additiões.

¶ Ex. i. Epistola. Si ipsa respu.

Si ipsa respu. tibi narrare posset. quomodo sese habet: nō facilius ex ea cognoscere posses, q̄ ex liberto tuo Phania, ita est homo non modo prudens, verum etiam (quod vidi) æque curiosus. Alii sic: verū etiam (quod vidi) æquus, & curiosus. Nonnulli sic. Ita est homo non modo prudēs verum ēt æquus & (quod vidi) curiosus. Id enim mihi & ad veritatem est aptius, & reliquas ad res prudentius. Quod cum ita sit, perficiam profecto, vt longi temporis amicitiam, qua caruimus intermissa nostra consuetudine, & gratia, & crebritate, & magnitudine officioꝝ nostroꝝ reficiā. Sed, vt mihi reddidit a te literas & amoris & officii plenas. Iocunda mihi eius oratio fuit, cum de aio tuo, de sermonibus, quibus de me tu quotidie haberes, mihi narraret. Lentulum Valerium iureconsultum valde tibi cō-mēdo. Valde hominem diligo, & est ex meis domesticis, atq; intimis etiam familiaribus.

2

M.T.C. Procos. Appio Pulchro Imp. S.P.D.

CVm & contra volūtatem meam, & præter opinionem accidisset, vt mihi cū imperio in prouinciā proficisci, necesse eēt: in multis, & variis molestiis, cogitatiōibusq; meis hæc vna consolatio occurrebat: quod neq; tibi amicior, q̄ ego sum, quisquam posset succedere: neq; ego ab vllo prouinciam accipere, qui mallet eam mihi q̄ maxime apertā. explicatamq; tradere. Qđ si tu quoq; eandem de mea voluntate erga te spē habes: ea te pfecto nunq̄ fallet. A te maximope pro nostra summa cōiunctione, tuaq; singulari humanitate ēt, atq; etiā

¶ HOMINEM illum L. Valerium. ¶ Etiā atq; etiā: pro vehementer: interdū etiam significat adhuc. Teren. Nō satis me pernosti etiam qualis sim Simo. Et alibi: nil suspicās etiam mali.

PHI. Etiam

¶ EGO diligo hominē valde: ipse est ex meis domesticis: atq; intimis familiaribus. ¶ Ipse agit omnino, tibi gratias. s. de impensis beneficiis: sed idem scribit meas literas habituras maximum pondus apud te: rogo te etiam atq; etiā, ne id quod scribit, fallat eum. Vale.

ASCEN.

CVm &c. Nec quæras ordinem epistolarum, non enim extat: nam supra Cic. in prouinciam proconsulem fuisse legimus: nec vero nōdum profectum videmus. Successit Appio, & illi priusquam in prouinciam se contulisset hac epistola blandiendum putauit. Sciebat enim Appium moleste laturum dari sibi in prouincia successorem maxime Cicer. cuius administratione eius laudes: & bene gesta facile obscurari possent. optabat etiā Appius in prouincia diutius permanere. Quapropter nunc Cice. contra voluntatē suam sibi accidisse conatur ostendere: vt in prouinciā proficiscatur: sed ad consolationem suam hoc duntaxat vnum inquit accedere: quod nemo vnquam Appio succedere potuisset: qui esset ei amicior: q̄ Cice. nec Ciceroni quispiam tradere prouinciam quamexpeditissimam maluisset: q̄ Appius, & ad id faciendum, & ad mutuum inter se amorem conseruandum vehementer hortatur. Hanc ob causam Cicer. in Ciliciam mittebatur: quoniam maximus Parthici belli timor. instabat. ¶ Contra voluntatem: Inuitus enim ab vrbe discedebat. ¶ Cum imperio: præessem exercitui, cōtra Parthos. ¶ Hæc una præcipua: & quasi sola. ¶ Occurrebat: eueniebat mihi, veniebat in mentem. ¶ Quod ne. hæc est illa consolatio. ¶ Qui mallem: magis vellet qua tu. ¶ Explicatam: liberam, omnibus controuersiis solutam. ¶ Ab ullo a quoq; alio. ¶ Quod: dixit quid speret ab Appio: nunc dicit quod si App. eandem habuerit spem de eo minime falletur. ¶ Ea: spes. ¶ Nunquam pro non. vt Nunquam hodie effugies, & Nunq̄ hodie omnes moriemur inulti. possumus tamen intelligere nunquam nullo tempore. ¶ Ea te. adiurat nunc ipsum Appium: vt ei tradat prouinciam.

HVBER.

Nunquam

PHI.

CVm &. Designatus Cic. imperator in Cilicia, & successor Appii: cum eius ingenium nosset: quod ægre laturus esset dari sibi successorem: quia voluisset diutius esse in prouincia: & maxime Ci. qui singulari prouidentia potuisset laudes Appii: quas esset adeptus in administratione prouinciæ, obscurare. existimauit Cicero hac epistola Appium esse leniendum, & sibi conciliandum. Itaq; ad excutionem suam. ostendit, quod contra voluntatem suam & opinionem accidisset ei: vt imperator in Ciliciam proficisceretur: succederetq; Appio. in multis: & variis molestiis suis hanc consolationem accipit: quod neque quisquam posset succedere Appio: qui esset ei amicior: q̄ ipse Cicero, nec Cicero posset succedere alii qui mallet ei tradere prouinciam liberam: & expeditam: q̄ Appius. quod quidem ita de se affirmat esse, hortaturq; Appium, vt eodem modo erga eum sit affectus: vt ei prouinciam tradat liberam, & expeditam: vt facilius sit ei administratio: quod si fecerit, pollicetur: & affirmat fore: vt ipse Appius magnam ex hac re capiat voluptatem. ¶ Contra: voluntatem. quia nolebam hoc negocium prouinciæ administrandæ. cum multo libentius essem Romæ. ¶ Opinionem: quia nunquam opinatus eēm: vt qui solitus sum gerere consulatum ad proconsulatum & minorem magistratum eligerer. ¶ Accidisset: euenisset. ¶ Cū imperio: cum dignitate imperiali, & exercitu. In prouincia, Cilicia, cui tu præes. ¶ Necesse esset: cogeret ex senatuscon-sul. ¶ In multis: ad numerum: quia multas habebat molestias. ¶ Variis: diuersis ad qualitatem. ¶ Necesse est: quasi cogeretur a senatu. ¶ Consolatio. solatium & solamen in re est: consolatio in verbis. ¶ Occurrebat: in mentem veniebat: alias obuiare significat. Iuuenalis. Occurrit matrona potens. Amicior: ab eo, quod, est amicus amicior. errant qui amicitior dicunt.

Solatio
Solamen
Consolatio
Occurro

CVm & contra &c. Argutissime significat Appium gaudere debere se illi successorem esse designatum: cum sciat Appium id minime velle, vel q̄ prouinciam sibi prorogari mallet, vel minorem successorem dari: ne Cice. sui nominis splendore & vitæ integritate, famam ac gloriam Appii deprimat: dicit ergo contra voluntatem suam accidisset: sed quia accidit se curaturum, vt Appio gratum sit. ¶ Ordo est. Cum accidisset, &, id est pariter contra voluntatem meam, & id est pariter, præter opinionem, vt necesse esset; mihi proficisci in prouinciam, sup. tuā: quod

ASCEN.

tamen non dicit:cum imperio.i.tanq̃ imperatori:haec vna ↄsolatio:quam dicturus est, occurrebat mihi in multis: & variis:molestiis:& cogitationibus meis: videlicet ꝙ neq̃ quisq̃ amicior. Errant ergo: qui amicitior dicant: tibi:q̃ ego sum: posset succedere tibi:ne qui ego:supple possem accipere prouinciam ab ullo: qui mallet.i. vellet magis, scilicet q̃ tu: tradere mihi eam:q̃ maxime.i.summe aptam, & explicatam.i. euacuam, & expeditam, oĩbus curis, & impedimentis. ¶Quod si tu quoq̃ habes eandem spem de voluntate mea erga te:profecto ea.s. spes, nunquam fallet te.

HVBER. ¶QVaeso.rogo. ¶Peto:gratis exigo. ¶Cõiunctione:amicitia. ¶Prospicias: puideas: qd declarauit:cũ dixit, ↄsulas, nã cõsulere hoc in loco pro puidere accipit. ¶Rõnibus: vtilitatibus & negociis. ¶Poteris a. parenthesis est. ¶Ex senatusc͂õ.non mea volũtate, sed qa ita senatus decreuit. ¶Si.e.ordo est:si tradideris eã mihi q̃ expeditissimã, qd' quidẽ facere poteris:q̃si decursus mei tpis erit facilior. ¶Quasi d. administratio:trãslatio est, iõ dixit q̃ si. ¶Q d q. quã re.s.tradere eã mihi expeditissimã. ¶Tui e.tuae deliberationis.i.tuũ est cõsulere & deliberare. ¶In eo g.in hoc negocio cõponẽdę, & expediẽdae prouinciae: quã mihi tradas: ¶Ego:sensus & ordo est. Ego valde rogo te id: quod veniet tibi in mẽtem: interesse mea:hoc est mihi eẽ vtile, & ad me ptinere. ¶Veniet in mentem.cogitabis. ¶Pluribus: dicit tribus de causis se non pluribus ad eũ scribere. ¶Si aũt. prima cã, humani.n. viri nõ expectãt longã orõnẽ. ¶Aut.n.a.amico.n.satis est significare: quid ab amico velit. ¶Pateret:sineret: pmitteret. ¶Id: scribere ad te pluribus. ¶Aut res. tertia cã.i.si res ageret verbis: honesta.n.res non eget multitudine verborum: quia sponte sua ipsa se cõmendat. ¶Ac non subaudi si. ¶Ipsa:res. ¶Non lo.pro se.p cõmẽdatiõe sua:vt aũt honesta res loqui pro se.quia inuitat, & quodãmodo cogit homines ad se suscipiendã aut faciẽdã. ¶Hoc veli. pollicetur remunerationẽ huius petitionis, si eã impetrauerat. qa Ap. capiet magnam, & ppetuã voluptatẽ eo quod fecerit, qa cognoscet se praestitisse officium grato viro.

peto, & quaeso, vt quibuscunq̃ rebus potes (potes autem plurimis) prospicias, & cõsulas rationibus meis. Vides ex S.C. prouinciam esse habẽdam. si eam (quo ad eius facere potueris) q̃ expeditissimam mihi tradideris: facilior erit mihi quasi decursus mei temporis. quid in eo genere efficere possis, tui cõsilii est. ego te, quod tibi veniet in mẽtem mea interesse, valde rogo. Pluribus verbis ad te scriberem, si aut tua humanitas longiorem orationẽ expectaret: aut id, fieri nr̃a amicitia pateretur: aut res verba desyderaret, ac non per se ipsa loqueretur. Hoc velim tibi persuadeas: si rationibus meis a te prouisum eẽ intellexero, magnam te ex eo & perpetuam voluptatem esse capturum. Vale.

Ex.ii. Epistola. Cum & contra voluntatem,
Cum ↄtra voluntatẽ meam, & praeter opinionẽ etc meã,
Quod neq̃ tibi amicior q̃ ego sum, q̃sq̃ posset succedere,
Qui mallet eam q̃ maxime mihi aptã, explicatãq̃ tradere,

PHI. Quaestio ¶QVaeso. nũc rogantis est:aĩs obiurãtis. ¶Quo ad eius: hoc ẽ mq̃tũ. Sic in rhetoricis. Cũ assensione auditus:quo ad eius fieri poterit. ¶Cõiũctione: familiaritate. ¶Rõnibus: vtilitatibus, & negociis. ¶Decursus: administratio puinciae μεταφορικως. ¶Tui ↄsilii:ad te ptinet ↄsilio tuo decernere. ¶Gñe:expediendae puinciae. ¶Pluribus. treis.n. causas adducit nõ plura scribere oportere. ¶Rõnibus: negociis, & est remuneratio bñficii, ii hoc quod petit Cic. faciet Appius: magnae.n. voluptati est, se cognoscere grato, & bono viro beneficiũ pstitisse, & sic a sensu cõtrario: magno dolori est in grato, & malo viro beneficiũ praestitisse. ¶Magnã voluptatẽ. remuneratio: quae secuta est: si quod petitũ est conferetur.

ASCEN. ¶EGO peto a te, & q̃so.i. q̃ro maximope.i. maxima diligẽtia & opera: ẽt atq̃ ẽt.i. iter͂ atq̃ iter͂: pro sũma nostra coniũctione, & tua singulari humanitate.i. pp vel p sũmã cõiunctionẽ nr̃am: & singularẽ humanitatẽ tuã: vt pspicias, & ↄsulas rõnibus.i. rebꝰ meis in puincia obeũdis: qbuscũq̃ rebus tu poteris, poteris aũt plurimis. ¶Tu vides: qa scit ei scriptũ esse: puinciã esse hñdam.i. oportere hr͂i a me, ex senatuscõsulto, si tradideris mihi eã expeditissimã.i. minime ĩplicatã: qd qdẽ poteris facere: facilior erit mihi q̃si decursus.i. leuis trãsitus: mei tpis. ¶Est tui ↄsilii.i. ptinet ad ↄsiliũ tuũ pspicere qd possis efficere in eo gñe. ¶Ego rogo valde te.s. vt facias: id qd' veniet tibi in mẽtẽ.i. qd' ↄsyderabis interesse.i. in vtilitate esse mea. ¶Ego scriberẽ ad te pluribus verbis: si aut humanitas tua expectaret orõnẽ longiorẽ: aut nr̃a amicitia pateret͂ id fieri: aut res desyderaret verba: ac ipsa.s. res nõ loqueret͂ p se. ¶Ego velim sup. vt persuadeas tibi hoc, si intellexero esse puisum.i. consultũ rõnibus.i. rebus meis: a te: te capitur͂ ex eo.i. ex ea re: voluptatẽ magnã & ppetuã. Vale.

HVBE. AD.xi.cal. Electus impator: vt diximus Cic. pficiscẽs in Ciliciã: cũ esset Brundusii: dicit se edoctũ a Quin. Fabio legato Appii ex eius mandatis: opus esse pluribus militibus ad tuendam prouinciam: rogabaturq̃, vt daret operam: vt hi milites mitterentur. Itaq̃ scribit hoc venisse in mentem: non sibi ad quem pertineret, sed vniuerso senatui: seq̃ id diligenter agitasse, antequam discederet Roma: sed nihil potuisse cõfici ante discessum: qa oẽs instabant, vt celeriter discederet. Postea vero rogat App. sicut in praecedenti epi. vt studeat ei tradere puinciam quam expeditissimam. Deinde quia scripserat Ap. ad senatum se dimisisse multos milites, Fab. autem dixerat eũ nõdum dimisisse, sed tantummodo cogitasse dimittere, rogat eum, vt si nondum dimisit, nolit vllo pacto dimittere, nec velit ĩminuere vllas paruas, quas habet: ne Ci. inueniat postea puinciam vacuam, & spoliatã militibus, qd' a senatu ita decretũ esse dicit. Postremo dicit se nauigatur͂ Ciliciam versus: cũ primũ C. Pontinius legatus suus venerit Brũdusium, oppidũ est (author Põ. Mella) in Calabria. ¶Mihi: prae. fuit, mihi psto se obtulit. ¶Ex mãdatis tuis: sm mãdata tua, ita.n. ei mãdaueras. ¶Ad quẽ pertinebant, q debuerãt haec multo magis, q̃ aliis cogitare. ¶Firmiori: validiori. ¶Praesidio: militũ munitione, nã vt supra diximus, quae ad tutelam locorum ponuntur, praesidia appellamus a psidendo, quod ante ponantur, q̃ periculum adueniat. Nam subsidia dñr, q laborantibus periculo mittuntur. ergo firmiori praesidio, maiori copia militum. ¶Istam: vbi tu es, & subaudi tuendam.

Praesidia
Subsidia

3

M.T.C. Procos. Appio Pulchro Imp. S.P.D.

AD.xi, Cal. Iun. Brũdusiũ cũ uenissem, Q. Fab. legatus tuus mihi psto fuit, eaq̃ me ex tuis mãdatis monuit, q nõ mõ mihi, ad quẽ ptinebant, sed vniuerso senatui venerãt in mentem, psidio firmiori opus esse ad istam prouinciã

ASCEN. AD vndecimum &c. Significat se solicitasse sicut Appii legatus monuerat, vt supplementũ praesidii firmioris pro tuenda prouincia scriberetur. Deinde rogat Appium ea curet, quae sibi conducibilia norit. Demum tacite innuit ideo supplemento opus esse, ꝙ intellexerat Appium multos dimisisse. ¶Ordo est. Cum ego venissem Brundusium .i. in eam vrbem maritimam Italiae, ad vndecimum Calendas Iunias. ¶Quintus Fabius legatus tuus fuit mihi praesto, id est praesens, & monuit me ex tuis mandatis, ea quae venerant in mentem, non mihi ad quem pertinebant, sed vniuerso senatu, videlicet opus esse ad istam prouinciam.s. quam regis, vtpote Ciliciam tutandã, praesidio, i. protectione, & custodia militum fidelium, firmiori.s. q̃ habeas. ¶Enim,i. quia, omnes fere.s. patres conscripti,

Censebant

HVBER. Scribo Cõscribo Lego Supplementum

¶ CENſebant: dicit quo pacto venerat in mentē ſenatui, q̃a fere oēs iudicabāt: vt milites ꝯſcriberenť in Italia: q̃ supplerét legiones & Bibuli, & Ci. ¶ Cēſebant: iudicabāt. ¶ Scriberenť: verbū militare, ſcribi.n. & ꝯſcribi dr̃r milites, q̃ ad militię ſtipendiū capiunť. ¶ Supplemētū: quia cū legiones ꝯtinerent ſex millia ſexcētos ſexaginta ſex milites: iterdū deerat legitimus numerus, & qui ꝯſcribebanť ad ſupplēdas illas legiones: dicebantur ſupplemētū. ¶ Meis: quas habeo in Cilicia. ¶ Bibuli: q̃ pēſt Syriæ: quę eſt meæ ꝓuinciæ finitima. ¶ Se.p.ſe pmiſſuꝝ: vt ſcriberenť ſupplementū. ¶ Nos: ego Cicero. Multa: multū. ¶ Sed con.cōis volūtas, & ꝯcors ſnia. ¶ Vt.pro ſi. vt diſcederemus Ro. & veniremus in Ciliciā. ¶ Parēdum vt.ſ. vt obediendū, & obſequēdum fuerit. ¶ Itaq;: duę ſunt dictiones.i. & ita fecimus: q̃a celeriter diſceſſim⁹ ſacta nulla concluſione de hoc ſupplemēto conſcribēdo. ¶ Lr̃is: ſuperiorē epiſtolā ſignificat: in qua idē petiuit. ¶ Cōmoda te cōmodū facere, vt notauimus ſupra in epiſtola: quæ incipit. Lr̃as a teſtatore. ¶ Tradit: finito magiſtratu, qui pōt, ſi vult facere multa cōmoda ſucceſſori. ¶ Ea: quæ pōt cōmodare. ¶ Cōplectare: cōficias. ¶ Pro nr̃a: adiuuat eū. ¶ Exemplum: copiā, vt vulgo dr̃: lr̃aꝝ.n. quas ad ſenatū Appi⁹ ſcripſerat: miſerat ēt exēplū ad Ci. ¶ Recitari: ꝓnunciari. ¶ Dimiſſos: licentiatos: gr̃a.n. declarationis vtor verbis minus vſitatis. ¶ Demonſtrauit. ſignauit: narrauit. ¶ Cogitaſſe: deliberaſſe: in aio dimittere. ¶ Integrū: nulla ex pte diminutū: nullis adhuc militibus dimiſſis. ¶ Cū d.a.t.nā q̃d poſt eius diſceſſum feceris: non ſatis ſciri pōt. ¶ Id ſi ita eſt: vt adhuc ſit integer numerus militū. ¶ Iſtas c.e. iſtū tuū paruū exercitū. ¶ Quā m.i. nulla oino ex parte. ¶ Imminueris: pro imminues, dimittēdo aliquos. ¶ Qua d.r.ſ. vt nō diminuas iſtas copias. ¶ Quæ f.ſ. quę ſenatus decreuit. ¶ Pro e.q.t.ſ. pro tāto: quanti te facio.i. pro meo erga te amore: pro tanto, quāti te exiſtimo. ¶ Approbabo: laudabo, affirmabo, ratum habebo. ¶ Quicquid: ſiue bene: ſiue male factū. ¶ Accōmodata vtilia. ¶ Facultas: poteſtas. ¶ Ea: facultate.

cēſebāt.n. oēs fere, vt in Italia ſupplemētū meis, & Bibuli legiōibus ſcriberenť. Id cū Sulpitius Cos. paſſuꝝ ſe negaret: multa nos q̃dē q̃ſti ſumus: ſed tātus cōſenſus ſenatus fuit, ut mature ꝓficiſceremur, parēdum vt fuerit: itaq; fecimus. nūc q̃d a te petii lr̃is iis, tuas Romæ tabellariis tuis dedi, velim tibi curę ſit: vt quę ſucceſſori cōiunctiſſimo, & amiciſſimo cōmodare pt̃ is, q̃ ꝓuinciā tradit, ea pro noſtra cōſtātiſſima volūtare erga te, cura, ac diligētia tua cōplectare: vt oēs ītelligāt, nec me beneuolētiori cuiq̃ ſuccedere, nec te amiciori potuiſſe prouinciam tradere. Ex iis lr̃is, quarū exēplū ad me miſiſti, quas in ſenatu recitari voluiſti, ſic intellexeram: permultos a te milites eē dimiſſos: ſed mihi Fabius idem demōſtrauit id te cogitaſſe facere: ſed cū ipſe a te diſcederet, integrū militū numerū fuiſſe. id ſi ita eſt: pergratum mihi feceris, ſi iſtas exiguas copias, quas habuiſti, quāminimū īminueris. qua de re S.C. q̃ facta ſunt, ad te miſſa eſſe, arbitror. eq̃dē pro eo, quāti te facio, q̃cq̃d feceris, approbabo: ſed te quoq; cōfido ea eſſe facturū, quæ mihi intelliges maxime eſſe accōmodata. Ego C. Pontinū legatū meum Brunduſii expectabā: eumq; ante Cal. Iun. Brunduſiū venturū arbitror. qui cum venerit: cumprimū nauigādi nobis facultas data erit, ea vtemur. Vale.

¶ Ex.iii. Epiſtola. Ad.xvi. Cal. Iunias.
Sed mihi Fabius eidē demōſtrauit id te cogitaſſe facere. Per gratum mihi feceris, ſi iſtas tam exiguas copias minime imminueris.

ASCEN.

¶ CENſebāt.i. iudicabāt: vt ſupplemētū ſcriberenť in Italia legionib⁹ meis.i. mihi decretis, & legionibus Bibuli.i. Bibulo: vt antiochiā ducat: aſſignatis. ¶ Idq;.i. & id, & cū Sulpitius ꝯſul.i. anni illius: negaret ſe paſſuꝝ: id.i. talem deſcriptionē militū: nos q̃dē.i. certe, q̃ſti.i. ꝯqueſti ſumus multa: ſed tm̃ cōſenſus ſenatus fuit: vt proficiſceremur.ſ. in prouinciam, maxime.i. celeriter: vt fuerit parendum.i. vt neceſſe fuerit parere ſenatui: & nos fecimus ita.i. ſtatim profecti ſumus. ¶ Nunc velim id ſit tibi curæ, quod petii a te iis literis: quas dedi Romæ tuis tabellariis, vt complectare.i. ſuſcipias pro noſtra cōſtantiſſima volūtate erga te: cura & diligētia tua, ea q̃ is ꝓuinciā tradit: pōt cōmodare.i. cōmode facere, ſucceſſori ſup. ſibi ꝯiunctiſſimo.ſ. neceſſitudine amicitię, vt oēs ītelligāt, nec me potuiſſe ſuccedere cuiq̃ beniuolētiori, nec te potuiſſe tradere ꝓuinciā amiciori.i. magis amico hoi. ¶ Ego itellexerā ex iis lr̃is, q̃rū exēplū.i. q̃d dr̃r duplū, & impiti copiā, miſiſti ad me, & ſup. q̃s voluiſti recitari ī ſenatu ſic: videlicet pmultos milites eē dimiſſos a te. ¶ Sed idē Fab.ſ. legatus tuus demōſtrauit mihi: te cogitaſſe facere id, ſed integrū numeꝝ militū fuiſſe, cū ipſe diſcederet a te. ¶ Sed.i. ita.i. ſi dimiſeris multos, tu feceris mihi p gratū: ſi iminueris q̃ minime.i. valde paꝝ, & q̃ minime, potes iſtas.ſ. tuas copias.ſ. militū exiguas, de q̃re ego arbitror miſſa eſſe ad te ea q̃ facta ſunt: ſenatuſcōſulto.i. p decretū ſenatus ſup ea te ꝯſulti. ¶ Eq̃dē.i. ego q̃dē, approbabo q̃cq̃d feceris p eo.i. tanto q̃ti te facio, ſed ego ꝯfido te quoq; facturꝝ ſup. eē ea: q̃ tu itelliges eē accōmodata mihi maxie. ¶ Ego expectabā Brūduſii Caiū Pontinū legatū meū.i. ad Ciliciā regēdā mihi datū, & arbitror eū vētuꝝ Brunduſium ante Calendas Iunias, q.d. intra decē dies, q̃ cū venerit, cū.i. vbi primū, facultas nauigādi erit data.ſ. a deo, & natura: nobis, nos vtemur ea.

M.T.C. Procos. Appio Pulchro Imp. S.P.D.

PRidie Non. Iun. cū eſſem Brūduſii, literas tuas accepi: q̃b⁹ erat ſcriptū, te L. Clodio mādaſſe, quæ illū mecū loq velles, eū ſane expectabā, vt ea, q̃ a te afferret, q̃primū cognoſcerem. meum ſtudiū erga te, & officium tametſi multis iam rebus ſpero tibi eſſe cognitum, tamē ī his

HVBE.

PRidie. cū Ci. adhuc eſſet Brunduſii, dicit ſe expectare Len. Clo. quem Ap. ſcripſerat ſe ad eum mittere cū multis mandatis ſuis: vt intelligat quid afferat ab ipſo Ap. & q̃uāuis exiſtimet animum: amoremq; ſuum in App. eſſe ei ſatis cognitum, tamen dicit ſe declaraturum in iis: in quibus poterit maxime ſibi eſſe curæ: eius authoritatem, & dignitatem. Addit etiam ītellexiſſe a quibuſdam, quos noiat in epiſtola: ſe plurimi fieri ab Ap. quod etiam multis ſignis dicit ſe itellexiſſe, ſed ꝑcipue q̃a Ap. ad eū Augaralē librū ſcripſiſſet. Itaq; pollicenť ſe oia p eo facturꝝ, quę vt amet dicit multas eſſe cāſas: quas cōmemorat. ¶ Pridie n. quarto die Iunii. ¶ Mādaſſet: mādata dediſſet: cōmiſiſſet. ¶ Quæ. ſubaudi ea. ¶ Illum. Clo. ¶ A te afferret: q̃ noie tuo eſſet mihi narraturus. ¶ Studiū: promptam voluntatem: animum.

ASCEN.

PRidie nonas &c. Rurſus indicat beneuolētiā ſuam in App. pulchrum, cōmemorat q; ſe grauium virorum teſtimonio cōprobatum habere Ap. in ſe amorem. Quapropter multas cauſas affert, cur App. non vulgariter colat. ¶ Ordo eſt. Ego accepi literas tuas pridie.i. die immediate ꝑcedente nonas Iunii: quæ ſunt quinto eiuſdem menſis die, cum eſſem Brunduſii ergo nondum diſceſſerat illic: quibus erat ſcriptum te mandaſſe Len. Clodio ſup. ea quæ vellem illum loqui mecum. ¶ Ego expectabam ſane.i. multum eum.ſ. Clo. vt cognoſcerem: quamprimum.i. valde celeriter: ea quę afferret: ſcilicet in mandatis a te. ¶ Tametſi ego ſpero: meum ſtudium erga te & officium: eſſe iam cognitum tibi multis rebus: tamen ego declarabo: ſcilicet ſtudium, & officium meum erga te.

HVBER. ❡MAxime.præcipue.⸿Significare.ostendere.⸿Existimationẽ authoritatẽ.⸿Egomet. ẽt sine demõstratione eorum. ⸿Argumentis:signis.⸿Augurali:in quo de iure augurali tractasti:nã in eo erat App.pitissimus. ⸿Amantissime. cũ summo amore.⸿Necessitudinis:amicitiæ.⸿Constabant:apparebant.Nã dicit quare oia necessitudinis officia debeant in eũ constare:qa ex quo incepta est inter eos beneuolentia Cic.nõ solũ pp ipsum semp pluris fecit:sed ẽt pp Põ. & Brutum qui essent ipsi Appio affinitate cõiuncti.⸿Accesserũt:additæ sunt.⸿Duos enim:declarat qui sint hi necessarii.⸿Duarũ ætatum.Pomp.n.iam senex:Brutus aũt iuuenis erat.⸿Socerũ:nam filio Põpeii nupserat filia Appii:altera Bruto.⸿Collegii ↄiunctio.qa Ci.& Appius fuerant collegæ i collegio augurũ.Honorifice.qa semper me honorasti:vt supra in epistola quæ incipit.Raras tuas:vbi dicit de App.pśertim in ipsa collegii & laude & scientia studiosum mei.⸿Non mediocre.maximũ.⸿Copulandas.cõiungendas.⸿Ex sermone.scdm sermonẽ illius:hoc est scdm ea:quæ mihi retulerit noie tuo.⸿Manendi.in Cilicia:diutius q̃ fueras facturus. ⸿Eam cãm.eum respectũ.⸿Vt ↄuenites. alloqueris me priusquam istinc discederes.⸿Ne mentiar.vt verum dicã.Scripserat.App.se fuisse discessurum citius ex prouincia:nisi expectasset Ci.cum quo loqui volebat:eaq; causa se mãsisse diutius:quod Cic.scribit sibi gratum fuisse.

ASCEN. ❡MAxime in rebus:qbus potero significare plurimum.i.abũdantissime:existimationẽ.i.iudiciũ,& authoritatẽ tuã & dignitatẽ tuam:esse charissimã mihi.⸿Qu.Fabius Virgilianus & Ca.Flaccus filius Lucii,sup.demonstrauerunt & Marcus Octauius filius Cnæi.s.Octauii:mõstrauit diligẽtissime,me fieri.i.æstimari plurimi.i.maximo ꝑtio:aut viꝝ maximi pretii a te.⸿Quod.i.quã rem,egomet:hoc ẽ ego ꝑ meipsum iudicaram pro iudicaueramã:multis argumẽtis.i.approbationibus:aut mediis approbãdi & maxime illo libro augurali.i.de arte augurãdi:quẽ scriptũ amãtissime ad me.i.ad illustrationẽ nois mei:tu misisti mihi suauissimũ.i.iucũdissimũ.⸿Oia mea officia necessitudinis.i.ↄiunctionis necessariæ tecũ cõstabũt.i.euidẽtia erũt in te: summa.i.maxima.Vñ licet nõ apte dixeris,oia summa officia:qđ tñ nõ perit? absurdũ sit:tñ aptissime dicere licet: oia officia mea cõstant:aut sunt in te sũma.⸿Nã cũ.s.ita sit:q; ego feci quotidie pluris teipsum, ex sup.eo tpe.i.post id tp̃s:quo tpe tu cœpisti diligere me:tũ.i.multo manifestius accesserũt ẽt cõiũctiones.i.deuinctiones necessarioꝝ tuoꝝ.⸿Ego.n.facio plurimi:duos.s.viros:aut ꝑtes duaꝝ ætatũ.s.Cn.Põpeiũ soceꝝ filiæ tuæ:qa filia tua nupsit filio eius:& ita Põp.iam senior est:& Marcũ Brutũ gñum tuum.i.cui filia tua nupsit,& ita iunior est.Vñ eos duaꝝ ætatũ dixit:ↄiunctio.i.cõmertium aut societas:collegii.s.auguralis:pśertim approbata a se.i.in libro tuo:aut sciẽtia,& vita tua:tã honorifice,vi detur mihi quidẽ attulisse nõ mediocre:imo ingẽs uinculũ:ad copulandas volũtates nostras.⸿Sed si ego conuenero.i.adiero Clodiũ.s.Lentulũ:non Publiũ:qui summus inimicus Cic.erat:ego scribam plura ad te ex sermone illius: & ipse.i.ego dabo operam,vt videam te q̃primum:id est valde cito.⸿Quod scribis eam fuisse tibi causam manendi,scilicet in ꝓuincia,vt conuenires me:id est loquereris mecum,id est mihi gratum:ne mentiar:scilicet si aliter dixero.

maxime declarabo,quibus plurimũ significare potuero,tuã mihi existimationẽ,& dignitatẽ charissimã ẽẽ, mihi & Q.Fabius Vergilianus,& C.Flaccus L.F.& diligentissime M.Octauius Cn.F.demonstrauit,me a te plurimi fieri:quod egomet multis iam argumentis iam antea iudicaram, maximeq; illo libro augurali, quem ad me amãtissime scriptum suauissimũ misisti. Mea in te omnia summa necessitudinis officia constabunt.nã cum te ipsum,ex quo tpe tu me diligere cœpisti,quotidie pluris feci:tum accesserunt etiam cõiũctiones necessariorum tuorum.duos enim duarũ ætatũ plurimi facio,Cn.Põpeium filiæ tuæ, socerũ,& M.Bru.generũ tuũ.collegii quoq; cõiũctio,præsertim tã honorifice a te approbata,nõ mediocre uinculũ mihi quidem attulisse videtur ad voluntates nostras copulãdas sed si Clodiũ cõuenero:ex illius sermone ad te scribã plura:& ipse operã dabo,vt te quamprimũ videam.Quod scribis,manẽdi tibi cãm eã fuisse, vt me conuenires:id mihi,ne mentiar,gratum est. Vale.

❡Ex.iiii.epi.Pridie Nonas.

Pridie nonas iunii cũ essem Brundisii,literas tuas accepi, quibus erat scriptũ te Lẽtulo, & Clodio mãdasse, q̃ illos mecũ loqui velles,eos sane expectabã,vt q̃ a te sufferent, q̃primũ ea cognoscerẽ.Duos.n.duaꝝ ætatũ plurimi facio Cn.Põpeiũ filiæ tuæ soceꝝ,& meũ Brutũ,generũ tuũ.

M.T.C. Procos.Appio Pulchro Imp. S.P.D.

TRalleis veni ad.vi. Cal.Sext.ibi mihi ꝑsto fuit L.Lucilius cum literis, mandatisque tuis;quo quidem homine neminem potuisti nec mihi amiciorem,nec (ut arbitror) ad ea cognoscenda, quæ scire volebam, aptiorem,

HVBER. TRallis.significat Cice.se accepisse ab Ap.literas:q̃s libenter legerit:& audiuisse diligenter.L.Lucilium: quem App.ad se misisset,cum multis mandatis,quem hominẽ plurimum laudat:agitq; gratias App. de officiis inter se collatis.Deinde oñdit quanti faciat,quod cognouerit Ap.cõsuluisse eius rõnibus administrãdæ ꝓuinciæ:si cut ab eo petiuisset duabus epistolis superius declaratis. ⸿Et qm̃ scripserat in ꝑcedẽti epistola se ea cã remansisse in ꝓuincia:vt ↄueniret Cic.& lr̃is qbus nunc r̃ndet: dicebat se nunc dubitare:qđ iter esset facturus:Ci.ꝓfecturus in ꝓuinciã:dicit se accõmodaturũ iter suũ ad voluntatẽ Appii:paucis tñ ostendit:qđ iter facere instituerit:seq; ẽm ꝓcessum factuꝝ certiorẽ ipsum Ap.de oi rõne suoꝝ itineꝝ.magniq; interesse dicit:ut prius colloquant̃,q̃ ipse discedat.Postremo qm̃ scripserat Ap.& rogauerat Scæuolã,quẽdam,vt vellet præesse ꝓuinciæ se abiẽte,donec Ci.venisset:caute & honeste oñdit Cic.id non esse veꝝ,quia inuenit hunc Scæuolam Ephesi:neq; ei aliqd de ea re dixit,qd fecisset si fuisset veꝝ,q̃ Ap.ab eo id petiuisset.⸿Trallis.vrbs Asiæ sita est i vertice quodã plano,qui ꝓmõtoriũ natura munitũ hẽt:cuius circuitus satis bñ septus est:ea optime habitat̃:& ab oib' opulentis,siqua alia asiaticaꝝ vrbiũ:hæc aũt ab Argiuis ↄditã dñt,& a Thracibus qbusdã.Hęc Stra.li.iiii.quo ẽt authore sunt aliæ Trallis in Phrygia Meãdrũ fluuiũ transeunt:in medio fere itinere,vbi sunt Cariæ fines.Declinat̃ aũt tm̃ pluratiuo numero:& mittit tã noiatiuo:q̃ accusatiuo in is tm̃:sicut Alphis:Syrtis.Sardis,author Priscianus.⸿Quo hoĩe laudat hunc L.Lucilium.⸿Aptiorem:magis idoneum.⸿Cognoscenda.s.mihi.⸿Scire.intelligere ex mandatis tuis.

Trallis'

ASCEN. TRallis veni &c.Primũ dicit se trallibus ↄuentũ ab Lucio cũ lr̃is: & mãdatis Ap. Deinde eundem aptissimũ fuisse ad indicãda ea:q̃ maximopere scire volebat.Tum gr̃as agit Ap.de bñficiis eius,ac demum quod Ap.de Scæuola scripserat refellit.⸿Ordo aũt est.Ego veni Trallis.i.in eam vrbẽ Asiæ ad.xiii.calendas sextilis.i.Augusti:ibi Lucius Lucilius fuit ꝑsto.i.præsens & paratus mihi ad expedienda ea:quæ vellet mecum agere:cũ literis & mandatis tuis. ⸿Quo quidem homine,neminem.i.non aliquem hominem:non potuisti mittere aliquem:nec amiciorem mihi,nec vt arbitror.⸿Aptiorem ad cognoscenda,scilicet ex eo,ea quæ volebam scire,ue pro vel, prudentiorem.

❡Prudentiorem.

HVBER.

¶ PRVdentiorem.quem vulgó dicimus magis discretum. ¶ Nunc autem.scripserat. Ci.de officiis inter se & App.mutuo collatis antea:quæ App.superuacanea esse dicebat:quia confirmata amicitia,nõ est opus hac cõmemoratione officiorum.Itaq; nunc Cic.confirmat ita esse:& iõ nullam facit amplius de eis mentionem: tñ agit ei gratias. ¶ Nunc.ordo est. Nunc eam partem orationis prætermittam, quoniam tu ita sentis:scribis enim &c. ¶ Sentis.iudicas:ita tibi vt. ¶ Scribis.n.per parenthesim omnia dicta sunt vsq; ad eum locum:eam partem orationis. ¶ Ex alto.ex remoto,longe. ¶ Repetita.inchoata. ¶ Et re vera.ex persona sua confirmat sententiã App.dicit enim re vera ita est:inter eos, qui habent inter se firmam amicitiam:& qui fidem mutuam perspexerũt: superuacaneum est cõmemorare præterita officia. ¶ Eã partẽ orationis.de cõmemoratione officiorum. ¶ Animaduerti.perspexi,didici:intellexi. ¶ Rationem.consyderationem. ¶ Cõsuleres.prospiceres:pdesses. ¶ Restitueres.ordinares. ¶ Ratio:via,modus administrandæ prouinciæ. ¶ Solutior liberior.expeditior. ¶ Officium.præparationis & ordinationis rationum prouinciæ. ¶ Sequitur.consequens est,nam si est mihi gratissimum:quod fecisti pro me consequenter debes existimare te esse mihi magnæ curæ. ¶ Primum duplici ratione dicit tum sibi magnæ curæ esse:primum vt ipse Appius,& eius propinqui:secundo vt & cæteri omnes intelligant:q sit ei amicissimus. ¶ Quod.me esse amicissimũ tibi. ¶ Quibus.antecedens est ii:vt sit ii:quibus non est. ¶ Satis perspectum.bene cognitum. ¶ Magis nolle.magis dolere:& non esse contenti. ¶ Hoc animo.ita amico & coniuncto. ¶ Quam non intelligere.quia re vera intelligunt: quo animo simus,sed quia dolent:nolunt clare intelligere. ¶ Intelligent.etiam inuiti. ¶ Res agetur ostendetur beniuolentia. ¶ Obscuris,ignobilibus,in quibus minus apparent beneficia collata. ¶ Paruis. parui ponderis,sed in maximis. ¶ Sed hoc.hoc est malo hæc rebus & effectu ostendere, q̃ verbis. ¶ Fieri.a me:quod respondet alii parti epistolæ Appii. ¶ Ratio.dispositio:institutio. ¶ Adducere in dubitationẽ: facere te dubitare. ¶ Sis visurus me.antequã discedas. ¶ Ea res scilicet ratio meorum itinerum. ¶ Brundusii.dicit nunc nõ satis esse certum,quod iter faciat, vt conueniat Appiũ:quoniam Phania eius libertus dixerat eum discessurum naui. Itaq; fore ei accommodatum: si Cicero ad illam maritimã partem accessisset & nauigasset:ex qua esset discessurus Appius,quod cum ita instituisset Cicero facere:ostendit se post ea aliter se intellexisse a Lentulo Clodio:qui fuerat,ab Appio ad Ciceronem:cum multis mandatis missus ab eo enim intellexit Cicero Appium fore Corcyræ ad aduẽtum suũ: quod quidem erat commodum Ciceroni,quia iter erat breuius.Postea vero dicit Appium mutasse propositum itineris prius instituti:pmitti: tamẽ ei:vt statuat quid fieri possit. ¶ Quo.ad quam partem. ¶ Te velle.scilicet me venire.

prudentiorem'ue mittere. Ego autem & tuas literas legi libenter,& audiui Lucilium diligenter. nũc, quoniam & tu ita sentis,(scribis enim,quæ de nostris officiis ego ad te scripserim,& si ea iucunda fuerunt, tamen,quoniam ex alto repetita sint,nõ necessaria a te putasse)& re vera,confirmata amicitia,& perspecta fide,commemoratio officiorum superuacanea est:eam partem orationis prætermittam,tibi tamen agam,vt debeo,gratias.animaduerti enim,& didici ex tuis literis, te omnibus in rebus habuisse rationem,vt mihi cõsuleres,restitueresq; & præparares quodammodo omnia,quo mea ratio facilior,& solutior esse posset. Hoc tuum officium cum mihi gratissimum esse dicã: sequitur illud,vt te existimare velim,mihi magnæ curæ fore,atq; esse iam,primum vt ipse tu, tuiq; omnes, deinde etiam vt reliqui scire possint,me tibi esse amicissimum, quod quibus adhuc non satis est perspectum:ii mihi nolle magis hoc animo nos esse, quam non intelligere videtur,sed profecto intelligent. neq; enim obscuris personis,nec paruis in causis res agetur. Sed hoc fieri melius,q̃ dici,aut scribi volo. Quod itinerum meorum ratio te nonnullam in dubitationem videtur adducere, visurus ne me sis in prouincia: ea res sic habet.Brundusii cum loquerer cum Phania liberto tuo, veni in eum sermonem, vt dicerem,me libenter ad eam partem prouinciæ primum esse venturum,quo te maxime velle arbitrarer.tunc mihi ille dixit,classe te velle decedere: perfore accommodatum tibi,si ad Sidam,maritimam partẽ pꝛouinciæ, nauibus accessissem.dixi me esse facturũ:itaq; fecissem,nisi mihi L.Clodius noster Corcyræ dixisset,minime id esse faciendum:te Laodiceæ fore ad meum aduentũ.Erat

Netan

Corcyræ

¶ Classe.nauibus. ¶ Perfore.futurum:subaudi dixit. ¶ Accommodatum.vtile & commodum.s.tibi. ¶ Maritimam.vicinam mari. ¶ Partem.vnde eras discessurus. ¶ Itaq;.duæ partes,hoc est, & ita fecissem. ¶ Corcyræ.aduerbialiter ponitur. id est cum esset Corcyræ:quæ,insula est in mari Ionio olim cum Phæa patria Alcinoi regis. ¶ Minime.nullo pacto. ¶ Id esse faciendum.vt accederem ad illam partem maritimam. ¶ Te Laodiceæ fore.i.te futurum Laodiceæ,subaudi nisi dixisset.est autem Laodicea vrbs Syriæ, teste Pomponio Mella,in ea parte,cui Antiochiæ cognomen est.

ASCEN.

¶ EGO aũt & legi literas tuas libenter, & audiui Lucilium diligenter. ¶ Nũc qm̃ tu sentis ita,scribis enim ea, q̃ ego scripseram ad te de officiis nostris, & si ea fuerunt iucunda tibi,tamen qm̃ repetita sunt ex alto.i.ex primordiis causarũ amicitia confirmata.i.postquam amicitia est confirmata, & fide perfecta,aut potius perfecta.i.perfecte cognita, commemoratio officiorum est superuacanea.i.superflua, ego prætermittam eam partem orationis.s.quæ esset de commemoratione beneficiorum. ¶ Tamen.i.nihilominus ego agam tibi gratias, vt debeo. ¶ Animaduerti.n.& didici ex literis tuis, te habuisse in oibus rebus rõnem.i.consyderationẽ & propositum, vt cõsuleres.i.quasi cõsulendo prodesses,mihi, & vt restitueres.s.ablata, & pparares quodãmodo oĩa tam vetera,q̃ restituta,quo.i.ideo,sit mea rõ.i.meum negociũ in prouincia,possit esse facilior & solutior.i.liberior & expeditior. ¶ Cum ego dicã hoc officiũ tuum esse gratissimum mihi, illud sequit̃, vt velim te existimare fore.i.futurũ esse, atq; esse.s.nunc, mihi magnæ curæ, iam primũ.i.illud primũ, vt tu ipse, & oẽs tui, deinde et, vt reliqui possit scire, me esse amicissimum tibi, quod.s.me esse amicissimum tibi, ii, quibus nõ est adhuc perspectũ satis: vident̃ mihi nolle magis non esse hoc.s.tam beneuolo aĩo, q̃ non intelligere, qa licet intelligant, tñ quia inuident nobis, & nolint nos esse concordes, dissimulant se perspicere amicitiã nostram. ¶ Sed profecto ipsi intelligent, neq;.n.res agetur personis obscuris nec causis paruis. ¶ Sed ego volo hoc fieri melius:q̃ dici aut scribi. ¶ Quod rõ itinerum meorũ vr te adducere in nonnullam dubitationem, ne.i.an, sis visurus me in prouincia, ea res habet sic. ¶ Cũ ego loquerer Brundusii, cum Phania liberto tuo, veni in eum sermonem, vt dicerem me libenter venturũ esse primum ad eam partem prouinciæ, quo.i.in quam, ego arbitrarer te velle maxime.s.me venire, tunc ille.s.Phania, dixit mihi, perfore.i.multũ fore accõmodatum tibi:si accessissem nauibus ad illam partem maritimam prouinciæ:quo.i.ad quam, velles decedere classe, ego dixi me esse facturũ sup.id. ¶ Et ita fecissem, nisi Lentulus Clodius noster.s.cõmunis amicus dixisset Corcyræ.i.in Corcyra insula.i.minime.i.nequaq̃ faciendum, & nisi dixisset, sup.te fore ad, id est vsq; ad meum aduentum, Laodiceæ. Quæ est vrbs Syriæ, teste Pomponio Mella in parte, cui Antiochiæ cognomen est.

Laodicea Vrbs

HVBER. ¶ ID. veni te Laodiceam. ¶ Accõmodatius. aptius. ¶ Te ita malle. i. potius velle: q̃ id, quod dixisset Phania. ¶ Arbitra/re. quia mihi ita dixerat Lentulus vir prudentissimus, cui mandata dederas. ¶ Tua ratio. tuum propositum. ¶ Statues. iudicabis. ¶ Possit fieri. an possis me videre an non, quia id erit secundum rationem tui discessus. ¶ Consilium. delibera/tionem. ¶ Accipitur. a me. ¶ Ex publica permutatione. quia illic erat accepturus pecuniam: quæ postea Romæ erat red/denda ei, qui mutasset, ita enim iusserat senatus: ideo dixit, ex publica permutatione, quod vulgo dicimus per literas cambitionis. ¶ Deinde. postquam accepero dictam pecuniam. ¶ Iconium. oppidum Cappadociæ, optime olim habita/tum fortunatiorem regionem habẽs, alterum est in Asia in pontica regione apud Trogetem lacum: author Stra. ¶ Si quid fallit me. siquid erro. ¶ In scribendo. scilicet itinere qd sum facturus. ¶ Procul. parẽthesis. ¶ Simul ac. postquam, vt primum. ¶ Progredi. procedere vlterius prouinciã versus. ¶ Quam creberrimis, pluribus. ¶ Oneris. significat Dic. latẽ ter Appium fugere ne conueniatur: ideo dicit magni inter esse, vt conueniant: & colloquantur: sed non audere tamen ei instare, nisi quantum commodo eius fieri possit. ¶ Nec de beo. quia non sum ita de te meritus: vt liceat tibi aliquid oneris imponere. ¶ Quod. quæ res: scilicet vt conueniamus. ¶ Tuo commodo. tua commoditate. ¶ Quam facultatem. quam possibilitatem. ¶ Constabunt. apparebunt id est fa/ciam tamen omnia quæ pro te debuero. ¶ Secus. aliter mi/nus. ¶ Ac. quam vt nõ secus ac iussi faciunt. ¶ Mandaturus, cõmissurus. ¶ Desperaro. spem amisero. ¶ Agere. loqui. ¶ Co ram in præsentia. ¶ Quod te. latenter innuit falsum esse: q̃ scripserat de successore prouinciæ. ¶ Eum. Scæuolã. ¶ Ephe si, quæ vrbs est Ioniæ celeberrimo Dianæ templo clara. ¶ Mecum. apud me. ¶ Triduum. totos tris dies. ¶ Illud. sci/licet triduum. ¶ Quod. quia tantum triduum commoratus sum Ephesi. ¶ Nec ex eo. Scæuola. ¶ Quicquam. quod ab eo petiuisses: vt tibi succederet, quod declarat dicẽs. ¶ Quod mãdatum, s. vt tibi succederet, quod quidem dixisset mihi, si esset verum: & ita latenter & callide conuincit eum men dacii. ¶ Potuisse. subaudi Scæuolam. ¶ Voluntati tuæ. in succedendo tibi.

Iconium

Ephesis

id mihi multo breuius, multoq; commodius, cũ præ/sertim te ita malle arbitrarer. tua ratio postea est com mutata. nũc quid fieri possit, tu facillime statues: ego tibi meum consilium exponam. Prope Calẽdis Sext. puto me Laodiceæ fore: vbi per paucos dies, dum pe cunia accipitur, quæ mihi ex publica pmutatione de/betur, commorabor. deinde iter faciam ad exercitũ: vt circiter Id. Sext. putem me ad Iconium fore. sed si quid nunc me fallit in scribendo (procul enim aberã ab re ipsa, & locis) simulac progredi cœpero, q̃ celer/rimis potero, & quam creberrimis literis faciam, vt ti bi nota sit omnis ratio dierum, atq; itinerum meorũ. Oneris tibi imponere nec audeo quicquam, nec de/beo: sed, quod tuo commodo fieri possit, vtriusq; no/strum magni interest, prius vt te conueniam, q̃ dece/das. quam facultatem siquis casus eripuerit: mea ta/men in te omnia officia constabunt, non secus, ac si te vidissem. tibi de nostris rebus. nihil sum ante manda/turus per literas, q̃ desperaro coram me tecum agere posse. Quod te a Scæuola petiisse dicis, vt dum tu ab/esses ante aduentum meum, prouinciæ præesset: eum ego Ephesi vidi, fuitq; mecum familiariter triduum illud, quod ego Ephesi commoratus sum: nec ex eo quicquam audiui, quod sibi a te mandatum diceret. sane vellem potuisset obsequi voluntati tuæ: nõ enim arbitror noluisse. Vale.

¶ Ex. v. Epistola. Tralleis veni.

Scribis. n. quæ de nostris officiis ego ad te scripserã, & si iucunda fuerant. Animaduerti enim & didici ex tuis lite ris, & per alios, te omnibus in rebus habuisse rõnem. Te mihi magnæ curæ fore atq; esse, iamprimum, vt ipse tu, tuiq; omnes, deide etiam vt reliqui, maximeq; maleuoli, scite possint, me tibi esse amicissimum.

ASCEN. ¶ Id scilicet iter: erat mihi breuius multo: & multo com/modius, præsertim cum arbitraret te malle. id est magis vel le: ita scilicet me facere. Sequentia statim explanabo. Sane Corcyra est insula in mari Ionio, vnde mirãdum est, quod nomen insulæ in genitiuo posuit: quasi aduerbialiter, nisi dixerimus in ea insula vrbem esse eiusdem nominis: quod sæpe contingit, vt de Rhodo supra diximus. ¶ Tua ratio. id est propositum tuum cum ratione: est mutata, id est mu/tatum post ea: nunc tu statues, id est constitues: & ordina/bis facillime quid posset fieri, ego exponam: id est declara/bo tibi meum consilium. Ego puto me fore Laodiceæ pro/pe Calendas sextileis, id est ad primum diem Augusti: per dies paucos: dum id est donec, pecunia quæ debetur mihi ex permutatione publica: vulgo cambium dicunt, alii ban/cam: accipitur, scilicet a trapezitis aut negociatoribus: quæ restituendam acceperant, deinde iter faciam: id est iterabo ad exercitum: vt putem me fore ad Iconium oppidum Cappadociæ optime habitatum olim: circiter idus sextileis: id est decimum tertium diem Augusti. ¶ Sed siquid fallit: id est decipit me nunc in scribendo, id est dum hæc scribo, ego. n. absum procul a re ipsa, & locis: faciam, quam id est quantum, pótero celerrime, & quam creberrimis: id est plurimum cre/bris literis, vt omnis ratio dierum atq; itinerum meorum sit nota tibi: simul ac: id est statim, postquam. i. aut potius eo/dem tempore, quo cœpero progredi. ¶ Ego, nec audeo: nec debeo imponere tibi quicquam oneris, sed quod possit fieri sup. commodo tuo, interest. i. refert magni, vtriusq; nostrum, scilicet & tua & mea, vt conueniam prius te. q̃ decedas. s. de prouincia. ¶ Quam facultatem. s. conueniendi, siquis casus eripuerit: tum. i. nihilominus. omnia officia mea constabũt .i. constanter fient in te, non secus. i. non aliter, ac id est q̃, si vidissem te. ¶ Ego nihil sum mandaturus tibi de negociis no/stris per literas ante quam desperaro pro desperauero, me posse agere tecum coram. i. in præsentia. ¶ Quod dicis te petis/se a Scæuola, vt præesset prouinciæ, dum id est donec, tu abesses ante aduentum meum, supple non est sperandũ, quia. ¶ Ego vidi eum Ephesi: quæ vrbs est Ioniæ: olim propter templum Dianæ clarissima: & fuit mecum familiariter triduũ illud, quod ego commoratus sum Ephesi: nec audiui eo quicquam: quod diceret mandatum, supple esse sibi a te. ¶ Autẽ, id est sed: ego vellem sane, id est multum, aut sano consilio: supple eum potuisse obsequi voluntati tuæ, nõ enim arbitror sup. eum noluisse obsequi: id est obtemperare voluntati tuæ. Vale.

¶ Cum meum

HVBER.

CVm meum. Maxima pars huius epistolæ ex præcedenti epistola aperitur: in qua cum videretur dubitare Appius vi surus ne esset Cic. ante discessum suum ex prouincia, exposuit Ci. rõnem & propositum itineris sui: & commemorat omnem institutionem & disputationem factam inter se & Appium: & literis & nunciis de ratione itineris in quo & officium suum laudat, quod quantum potuit intelligere voluntatem Appii studuit ei satisfacere: vt eum conueniret, cum eum longe aliter fecisse queratur, qui ne conueniretur a Ci. non expectauit eum Laodiceę veluti constitue ratq; quæ erat in finibus prouinciæ, sed in interiorẽ prouinciam se recepit itinere multorum dierũ: vbi quãuis esset iã functus magistratu, reddebat iura: & ꝓuinciam tractabat q̃si ad se pertineret: cum id non liceret facere iam dato sibi successore, quod tamen Ci. ostendit se nõ modo nõ moleste tulisse: verum ẽt gauisum esse, quia videret se leuatum molestia administrationis prouincię vnius mensis: quo ille administrasset, quasi adhuc esset procõsul. Deinde accusat eum, ꝙ dimiserit treis cohortes, cum esset rogatus a Cic. per literas, vt visum est superius: ne id faceret, & grauissime cõqueritur quod nullo pacto scire possit vbi eum conueniat, dicit tamen se facturũ, vt oẽs intelligant se bonũ amicum fuisse: cum Appius aliter fecerit, quod erratũ rogat eum: vt velit corrigere. Postremo ostendit vbi sit, & quod iter faciat.

M.T.C. Procos. Ap. Pulchro Imp. S.P.D.

CVm meũ factũ cũ tuo cõparo: etsi nõ magis mihi faueo in nr̃a amicitia tuenda, q̃ tibi, tñ multo magis meo facto delector, q̃ tuo. Ego. n. Brũdusii q̃siui ex Phania, cuius mihi videbar & fidelitatẽ erga te perspexisse, & nosse locum, quem apud te is teneret, quã in partẽ ꝓuincię maxime putaret te velle, vt in succedendo primũ venirem. cum ille mihi respõdisset, nihil me tibi gratius facere posse, q̃ si ad Sidam nauigassem: etsi minus dignitatis habebat ille aduentus, & ad multas res mihi minus erat aptus, tamen me ita dixi esse facturũ. Idem ego cum L. Clodium Corcyræ cõuenissem, hominẽ ita tibi coniunctum, vt mihi, cum illo cum loquerer, tecũ loqui videret: dixi ei me ita facturũ esse, ut in eã partẽ, quã Phania rogasset, primũ venirẽ. tũc mihi ille cum gratias egisset, magnopere a me petiuit, vt Laodiceam protinus irem: te in prima prouincia velle eẽ, vt quamprimum decederes: quin nisi ego successor essem, quẽ tu cuperes videre, te antea, q̃ tibi successum esset, decessurũ fuisse. quod quidẽ erat cõsentaneum cum iis literis, quas ego Romæ acceperã: ex quibus ꝑspexisse mihi videbar: quam festinares decedere. Respondi Clodio me ita esse facturum, ac multo quidẽ libentius, quàm si illud esset faciendum, quod promiseram Phaniæ. Itaq; & consilium mutaui: & ad te statim mea manu scriptas literas misi: quas quidem ex tuis literis intellexi satis mature ad te esse perlatas.

¶Cum meum factũ. id quod ego feci. ¶Comparo. ad comparationẽ adduco vtrum sit magis ex officio. ¶Nõ f.m. non magis tueor partẽ meam q̃ tuam, quod vulgo dicimus non magis do ius mihi q̃ tibi: & est ornate dictũ. ¶Delector m. f. laudo quod ego feci: q̃ id quod tu fecisti. ¶Ego enim repetit nunc omnem disputationem itineris factum per nũcios & literas, & primũ q̃ dixerat Phanias libertus eius: & Len. Clodius: quẽ ille miserat cum mandatis, vt visum est plene in ꝓcedẽtibus epistolis: deĩde quod scripserat ipse Appius ad Cic. cũ adhuc esset Romæ, in quibus oĩbus dicit se studuisse quãtum potuit satisfacere eius voluntati. ¶Et nosse locum. scire quẽ locum ille haberet apud te, quia erat ex intimis Appii, cuius cõsilio maxime vtebatur, laudat aũt eũ Cice. vt ꝓbet fuisse credendũ quod ille dixisset. ¶Quã. in. par. textus hic est facilis: & in superiore epistola declaratus. ¶Sydam. Syda vrbs Licyæ portũ hñs, auctor Pom. Mella lib. 1. ¶Minus d. minus honoris. i. etsi non erat mihi satis honestus aduentus meus Sydã. ¶Minime a. i. ẽt incommodus ad multa facienda. ¶Tamen. q̃a intellexerã te ita velle. ¶Ita f. i. venturum Sydam. ¶Idẽ e. q. d. in eo quod Phania dixisset. officiũ amicitiæ & bñuolentiæ erga te declarare constitueram. ¶Corcyræ. vt in superiore epistola. ¶Tecum. i. vt

Sydam

videret audire alterum te: vel potius te ipsum, ita videbat nosce mentem tuam, & quicquid in pectore habes. ¶Te. u. e. subaudi dixit. ¶In p. p. in prima parte prouinciæ Italiam versus. ¶Quin. pro quinetiã, i. insuper præter id. ¶Te. f. d. subaudi dixit, nisi ego essem tibi successor, quem ꝓcipue cuperes videre. ¶Quod quidem. te cupere me videre, neq; velle aliter discedere, nisi me conuenisses. ¶Erat consentaneum. conueniebat, concordabat. ¶Festinares. ꝓperares. ¶Ita. f. vt Laodiceam irem. ¶Quod p. Pha. f. vt irem Sydam: sicut ille dixerat te velle. ¶Consilium. sñiam, ne irem Sydam. ¶Mea. q. d. propria, vt ostenderem tibi promptũ animum meum in obsequendo tibi quocũq; iuberes me venire. ¶Satis m. satis in tempore. Nam mature dr̃ fieri, teste. A. G. authore Nigidio, quod neq; citius, neq; serius fit: sed medium est quiddã temperatum: vnde scite Virg. i. ęnei. dixit. maturate fugam. i. non celeriter, sed temperate facite, ne ex celeritate euersæ forẽt naues Troianorum. ¶Ex tuis. quas ad me scripsisti ex argumento mearum.

Quin

Mature

ASCEN.

CVm meũ &c. Conquerit̃ Cic. ꝙ Appius visus sit occasionẽ quæsisse ne ꝯueniatur a se, & nolle magistratu ire, cum illo adhuc fungatur in ꝓuincia. quod tñ Cic. in æquiorẽ partem accipit. Accusat tñ Appium, ꝙ tres cohortes dimiserit & rursus ꝙ Appium ꝯuenire nõ põt, pollicetur tñ se amicitiæ in illũ partibus functurũ. ¶Ordo est. Cum. i. quando, ego cõparo factũ meũ cum tuo, etsi. i. q̃q̃, ego non faueo magis in amicitia nostra tuenda. i. protegenda mihi q̃ tibi: tñ ego delector multo magis meo facto q̃ tuo. ¶Ego. n. quæsiui ex Phania. f. liberto tuo. ¶Cuius. i. Phaniæ, ego videbar mihi &. i. simul: ꝑspexisse fidelitatẽ erga te, &. i. simul nosse. i. cognoscere: locum. i. gradũ æstimationis, quẽ is teneret erga tẽ, in quã partem ꝓuinciæ ipse putaret te velle maxime: vt ego venirẽ primũ: in succedendo. f. tibi: cum ille. f. Phania, rñdisset mihi, me nihil gratius posse facere tibi: q̃ si nauigassem ad Sydam. i. vrbẽ illã Lyciæ, aut portũ eius hẽt. n. portũ vrbs ea, etsi. i. q̃q̃: ille aduẽtus. f. in Sydam: hẽbat minus dignitatis, & erat minus aptus. f. quam cęteri: mihi ad multas res. f. honeste gerẽdas, tñ ego dixi me esse facturũ ita. f. vt illic ꝯsuluerat. ¶Ego cũ cõuenissem Corcyræ. i. in ea insula, aut vrbe eius, Lentulũ Clodium, hoiem ita ꝯiunctum tibi, vt cũ loquerer cũ illo, uideret mihi loqui tecũ, dixi me facturum esse idem. i. eandem rẽ: aut idẽ dixi ita, vt venirem primũ in eam partẽ, quã Phania rogasset, tũc ille cũ egisset g̃as mihi: petiuit a me magnope: vt irem ꝓtinus Laodiceã, & sup. dixit, te velle esse in prima ꝓuincia. i. in prima parte Romã versus: vt decederes q̃primũ. i. valde cito, qn. i. insup dixit, te fuisse decessurũ, nisi ego eẽm successor, quẽ tu cupes videre antea q̃ successum eẽt tibi. ¶Quod. f. dictũ Lentuli, erat qdẽ. i. certe consentaneũ. i. ꝯsonũ & eiusdẽ sniẽ. cũ iis literis. f. tuis, quas ego acceperã Romæ. ¶Ex qbus. f. lr̃is, ego videbar mihi ꝑspexisse. i. clare vidisse, & intellexisse q̃. i. q̃tũ festinares decedere. f. e ꝓuincia, vñ decedere nõ est ꝑ se mori, sed de loco, aut offõ, aut ꝓuincia cedere, sicut nec defungi est mori, sed ea reꝝ functione abire: qd morientes faciunt. ¶Ego rñdi Clodio. f. Lentulo, me facturũ ita: ac quidẽ multo libentius, q̃ si illud, quod promiserã Phaniæ esset faciendum. ¶Itaq;. ti & ita: ego, &. i. simul, mutaui cõsilium, & misi statim ad te literas scriptas, ¶Manu mea, quas qdẽ ego itellexi ex lr̃is tuis eẽ ꝑlatas ad te satis mature. i. tẽpestiue: aut. cito

Hoc ego meo facto valde delector. nihil enim potuit fieri amantius. Consydera nunc vicissim tuum. non mõ ibi nõ fuisti, vbi me quamprimum videre posses: sed eo discessisti, quo ego te ne persequi quidem possem triginta diebus, qui tibi ad decedendum lege (vt opinor) Cornelia constituti essent: vt tuum factũ illis, qui quo animo inter nos simus, ignorant, alieni hominis (vt leuissime dicam) & fugientis congressum: meũ vero cõiunctissimi, & amicissimi esse videatur. ac mihi tamen ante, q̃ in prouinciam venirem, redditæ sunt a te literæ: quibus etsi te Tarsum proficisci demonstrabas, tamen mihi non dubiam spem mei conueniẽdi afferebas: cum interea credo equidem maleuoli homines (late enim patet hoc vitium, & ẽ in multis) sed tamẽ probabilem materiem nacti sermonis, ignari meæ constantiæ, conabantur alienare a te voluntatem meam: qui te forum Tarsi agere, statuere, multa decernere, iudicare dicerent: cum posses iam suspicari, tibi esse successum quæ ne ab iis quidem fieri solerẽt, qui breui tempore sibi successum iri putarent. Horum ego sermone non mouebar: quin etiam (credas mihi velim) si quid tu ageres, leuari me putabam molestia: & ex annua prouincia, quæ mihi longa videref, prope iam .xi. mensiũ prouinciam factam esse gaudebã, si absenti mihi vnius mensis labor detractus esset.

HVBER. ℂHOC ego repetit cõmendationem & officium sui facti. ⸿Amantius. cum maiori amore, amorosius. ⸿Consydera. inspice. ⸿Vicissim. contra: sicut meum aperui. ⸿Tuum. factum. ⸿Non modo. ostendit ꝙ non solum fefellit fidem in eo qđ promiserat, quia non venit ad loca constituta, sed etiam ita abiit longe, vt Cic. non possit eum persequi triginta dieb⁹. nã vt diximus in interiorẽ prouinciam se receperat: quæ quidem erat maxima. ⸿Lege cornelia. qua permittebatur, vt finito annuo magistratu, liceret tantum esse in prouincia triginta dies. ⸿Constituti. decreti. ⸿Ad. s. tibi succederef, nã alit non essent tibi constituti. ⸿Vt. subauditur: ita discessisti, vt diximus longe, vt illi: qui nesciunt animũ nostrum inter nos coniunctissimum: dicant factum tuum fuisse hois alieni a beneuolentia. ⸿Leuissimi. nullius existimationis, vel etiam inconstantissimi. ⸿Et fugientis congressum. collocutionem amici & conuentionem. ⸿Meum. factum, subaudi vt. ⸿Videatur. putetur. ⸿Coniunctissimi. cõtra id quod dixit alieni. ⸿At mihi. adhuc conuincit eum inconstantiæ ex promissione literarum suarum, quibus ille promittebat fore, vt eõuenire Cice. licet ite Tharsum: quam vrbem diximus esse Ciliciæ: erat autem in interiore parte. ⸿Non dubiam. quasi dicat certam. ⸿Cum interea. laudat Cic. constantiam suam aduersus inconstantiam Appii: ꝙ cum multi tentarent alienare eum ab Appio, dicentes Appium Tharsi ita statuere: iudicare: decernere: quemadmodum antea: cum esset procõsul: quod videretur præiudicare dignitati Cic. dicit tamẽ se nunquam moleste tulisse, sed potius gauisum esse. ⸿Late enim parenthesis. ⸿Hoc vitium. maleuolẽtiæ, & detractionis. ⸿Late patet. in multis locis regnat. ⸿Nacti. adepti. ⸿Probabilem. verisimilem, & latenter mordet Appium, quem licet maleuoli, tamen ob aliquam iustam causam accusarent. ⸿Ignari meæ constantiæ. qui nesciebant me ita esse constantem, vt non facile eorum detractionibus mouerer: nec verbis ab amicis alienarer. ⸿Conabantur. frustra tentabant, & volebant. ⸿Qui. maleuoli. ⸿Agere forum. forum multa significat, vt scribit Festus Pompe. at agere forũ dicitur præfectus prouinciæ, cum ciuitatibus conuocatis de earum negociis & controuersiis cognoscit, ergo forũ agere iura reddere: & causas audire. ⸿Statuere. facere statuta. ⸿Decernere. firmiter deliberare, sancire: vnde & decreta dicuntur sanctiones quædam eorum: qui habent authoritatem, vt principum: consulum, senatus. ⸿Iudicare. de causis & controuersiis ferre iudicia, quæ non debuisses facere cũ posses. ⸿Suspicari. opinari. ⸿Esse successum. datum sibi successorem: ad quem pertinet supradicta facere. ⸿Quæ succes. s. forum agere, statuere &c. ⸿Ne ab his quidem. quasi dicat si hæc non facerent, qui breui expectarent successorem: quanto minus tu facere debuisti, qui poteras existimare iam tibi esse successum. ⸿Non mouebar. non irascebar tibi. ⸿Credas velim. hoc dicit, quia vix est credibile, vt magistratui successuro placeat prædecessorem suum agere: quæ ad se pertineant. ⸿Si quid ageres. si quid statueres & iudicares, vt audiebam a te fieri. ⸿Leuari. exonerari. ⸿Molestia. labore. ⸿Et ex annua. sensus est: & ex administratione vnius anni, quod tempus videtur mihi longum, gaudebam iam vnum mẽsem esse confectum te administrante, remaneretq; mihi tempus breuius, & molestiam quæ erat annua redactam esse in .xi. menses. ⸿Prouinciam .xi. mensium, id est administrationem .xi. mensium. ⸿Esse factam m. quia iam vnum mensem administrasses. ⸿Longa, quia contra voluntatem meam mittor in prouinciam. ⸿Labor. administrationis. ⸿Detractus. diminutus tua administratione.

Forum

Decernẽ

Decretũ

ASCEN. ℂHOC &c. Ego delector valde hoc facto meo quod prænarratum est. ⸿Enim pro quia: nihil potuit fieri amantius. i. magis amanter, aut cum maiore amore meo in te. ⸿Consydera nunc vicissim tuum. s. factum. ⸿Tu non modo. i. non solum non fuisti ibi. s. Laodiceæ, vbi posses videre me quamprimum. i. valde cito, sed discessisti eo quo ego nequidem: id est non etiam, triginta diebus. i. spacio triginta dierum: possem persequi. i. ad consummationem sequi: hoc est sequendo attingere te, qui. i. triginta dies essent constituti tibi, vt opinor, ad succedendum tibi. i. ⸿Quibus lege Cornelia decedẽdum, tibi erat prouincia. ⸿Hoc, aut tu, factum tuum videatur illis, qui ignorant quo animo sumus inter nos. i. qui ignorant beneuolentiam nostram mutuam, esse hominis aliem, vt dicam leuissimi. i. cum leuissima nota simultatis, aut hominis fugientis congressum meum non coniunctissimi & amantissimi mei. ⸿Attamen literæ sunt redditæ mihi a te. s. scriptæ, antequam venirem in prouinciam: qbus. s. literis, etsi. i. q̃q̃: demonstrabas te proficisci Tharsum. i. ad vrbẽ Ciliciæ: tamen afferebas mihi non dubiam. i. certam spem, conueniendi mei. i. ꝙ conuenires mecum interea, credo equidem: homines maleuoli. ⸿Nam hoc vitium. s. maleuolentiæ & inuidiæ: patet. i. extenditur late, & est in multis, sed tamen. i. nihilominus, quãuis maleuoli suspicari possent: nacti materiam probabilem sermonis. s. de nobis faciendi, aut quem de nobis habuerunt, ignari constantiæ meæ, conabantur alienare voluntatem meam a te: qui dicerent te agere Tharsi forum: scilicet iudiciale, statuere. i. statuta condere, decernere, & iudicare multa, cum possis suspicari successum esse iam tibi. ⸿Quæ. s. iam dicta officia: forum agere: statuere &c. solerent quidem. i. certe, fieri ab iis, qui putarent succedi. i. successionem fieri sibi breui tempore. i. vt Hubertinus intelligit, post breue tempus, nam quando decedendum est. solent diligentissime reliqua munera prouinciæ explere: sed Appius sero id tunc fecisset, cum sibi successum eẽ suspicari debebat. Alius videtur hoc dicere Appium eo animo id facere quo qui putaret successionem Cice. breui tempore fore. i. parum paraturam, & ita noluisse intermittere munera prouinciæ. ⸿Ego non mouebar. s. constanti amore, sermone horum. i. hmõi hominum: quinetiam (velim credas mihi) ego putabam me leuari. i. deonerari, molestia. i. molesto negocio, si tu ageres, qđ. i. aliquid in ꝓuincia. s. ⸿Et gaudebam prouinciam esse factam mihi prope. i. quasi .xi. mensiũ, ex ꝓuincia annua. i. duodecim mensium, quæ videref mihi longa, gaudebam inquam si labor vnius mensis esset detractus mihi absenti.

ℂIllud

HVBER.

¶ ILLVD. cum accusat de tribus cohortibus dimissis. ¶ Mouet. turbat, molestum est. ¶ Paucitate militum. in tam exiguis copiis militum: vt tu in superioribus epistolis dicit. ¶ Abesse a prouincia. ¶ Nec me scire. subaudi mouet me, nec scire id est ꝙ nesciam vbi sint. ¶ Plenissime integerrime: conscripto ab ipsis cohortibus supplemento. ¶ Molestissime. quasi dicat: licet ꝙ dixi moleste feram, tamen hoc molestissime fero ꝙ &c. ¶ Eo. propter. ¶ Teipsum. tu praesentem, non amplius literas tuas, aut nuncios. ¶ Interea. dum te expecto. ¶ Ne literas quidem quod minus est quam te ipsum. ¶ Edocerent, instruerent: informarent. ¶ Fortem, magni animi hominem. ¶ Probatum spectatum & mihi gratum. ¶ Praefectum euocatorum. qui praeest euocatis militibus. Tria autem erant militiae genera: vt Seruius in primo & in. vii. aenei. declarauit. legitima eorum qui singuli iurabant pro repub. esse facturos, nec discedebant nisi completis militiae temporibus. tumultus vero eorum, qui ad vnum bellum militabant: vtputa si fuissent bellum gallicum, vel italicum: in quibus ex periculi vicinitate erat timor multus. Euocatio vero fiebat cum ad diuersa loca diuersi propter cogendos mittebantur exercitus. ¶ Cui. Antonio. ¶ Traderes. committeres meo. nomine. ¶ Si tibi videretur. si putares tradendas: mansuete enim cum eo loquitur tanquam cum homine superbo, ne irritet eum ad iram, aut indignationem: quod fortasse fecisset, si dixisset cui traderes cohortes, sicut debes. ¶ Tempus anni. quia erat aestiuum tempus aptum bellis gerendis. Erat enim Augustus mensis: vt in superiori epistola visum est, & in fine huius. ¶ Aliquid negocii. aliquid belli. ¶ In quo. in quare scilicet vt possem gerere aliquid negocii. ¶ Amicitia. quae mihi dabat spem de te optimam. ¶ Et literae. quibus multa mihi pollicebaris. ¶ Fecerant. persuaserant mihi. ¶ Tuo consilio. vt etiam mihi consuleres quomodo mihi esset agendum. ¶ Quod scilicet me visurum tuo consilio. ¶ Ne despero. non sum sine spe. ¶ Quando. quo tempore. ¶ Aut tibi quo in loco. ¶ Suspicari. opinari existimare, multo minus. scire. ¶ Aequi. boni & amici. ¶ Iniqui. maleuoli & inimici. ¶ De tuo. accusat eum ꝙ dederit materiam maleuolis suspicandi de animo suo erga Ciceronem aliter quam sit, quia existimauerunt eum esse alienatum. Ordo est. videris dedisse non nihil loci iniquis existimandi secus de tuo animo in me. ¶ Non nihil loci. aliquid occasionis. ¶ Secus. aliter: vel quam ego desiderim, vel quam sit, quia existimant te esse alienatum a me, cum non sis. ¶ Id scilicet ꝙ dedisti occasionem &c. ¶ Si correxeris. si emendaueris, vt nunc des occasionem existimandi bene. ¶ Et scilicet subaudi gratum erit. ¶ Habere rationem constituere. ¶ Salua lege Cornelia. quae non plures, quam triginta dies constituebat ei, postquam venisset successor. ¶ In prouinciam, in Asiam. ¶ Per Cappadociam quae est Asiae regio regnum Ariobazanis. ¶ Castra. exercitum, milites, interdum enim pro loco vbi stant milites, interdum pro militibus ipsis ponuntur castra: vt nos castra mouemus. ¶ Iconio. oppido, vt diximus. Cappadociae. ¶ Ex diebus, quibus dixi me mouisse castra: & est sensus, computatis diebus mei itineris: & diebus quibus per legem corneliam: licet tibi esse in prouincia, si existimabis, ꝙ possis me conuenire, constitues quo loco, & quo die id commodissime fieri possit scilicet vt me conuenias.

Tria militum genera

Castra

Iconium

Illud (vere dicam) me mouet: in tanta militum paucitate abesse treis cohortes, quae sint plenissimae, nec me scire vbi sint, molestissime autem fero, quod, te vbi visurus sim, nescio: eoque ad te tardius scripsi, quod quotidie te ipsum expectabam: cum interea ne literas quidem vllas accepi, quae me docerent, quid ageres, aut vbi te visurus essem. itaque virum fortem, mihique in primis probatum Antonium praefectum euocatorum misi ad te, cui (si tibi videretur) cohortes traderes: vt dum tempus anni esset idoneum, aliquid negocii gerere possem. in quo, tuo consilio vt me sperarem esse vsurum, & amicitia nostra, & literae tuę fecerant: quod ego ne nunc quidem despero. Sed plane quando, aut vbi te visurus sim, nisi ad me scripseris, ne suspicari quidem possum. Ego vt me tibi amicissimum esse & aequi, & iniqui intelligant, curabo. de tuo in me animo iniquis secus existimandi videris non nihil loci dedisse. id si correxeris, mihi valde gratum erit. Et vt habere rationem possis, quo loco me salua lege Cornelia conuenias: ego in prouinciam veni pridie Calen. Sextileis. iter in Ciliciam facio per Cappadociam. castra moui ab Iconio pridie Calen. Septem. nunc tu & diebus, & ex ratione itineris, si putabis me esse conueniendum, constitues, quo loco id commodissime fieri possit, & quo die. Vale.

¶ Ex vi. Epistola. Cum meum factum,

Idem ego cum L. Clodius Corcyrae conuenissem hominem ita tibi coniunctum vt mihi, cum illo cum loquerer, tecum loqui viderer, dixi ei me ita facturum esse, vt in eam partem quam Phania rogasset, primum venirem. Tunc ille mihi cum gratias egisset,

ASCEN.

¶ ILLVD, dicā vere, mouet, id est afficit dolore me, treis cohortes, quae sint plenissimae, id est perfectissimae, abesse, id est dimissas a te, in tanta paucitate militum, nec me scire vbi sint, vt videlicet eas reuocet. ¶ Autē id est sed, ego fero molestissime, ꝙ nescio vbi visurus sim te, & eo id est idcirco, scripsi ad te tardius, ꝙ expectabam quotidie te ipsum, cum interea ne quidem id est non saltem, accepi vllas literas scilicet a te, quae scilicet literae docerent me, quid ageres, aut vbi visurus essem te. ¶ Itaque id est & ita, ego misi ad te virum fortem & probatum mihi in primis, videlicet Antonium praefectum scilicet militum, euocatorum id est qui per euocationem militant. Tria enim, vt Seruius docet, erant militum genera, legitimum vnum, eorum qui singuli iurabant pro repub. se esse facturos, & ii non discedebant nisi completo militiae tempore, alterum tumultus, eorum videlicet qui orto tumultu ad vnum bellum militabant, vt in bello gallico & Italico, & tertium euocationis, cum ad diuersa loca diuersi propter cogendos mittebantur exercitus. ¶ Cui scilicet praefecto euocatorum, tu traderes cohortes: si videretur tibi scilicet ita faciendum, vt possem gerere aliquid negocii, dum id est donec tempus anni esset idoneum scilicet ad bellum gerendum. ¶ In quo scilicet negocio gerendo, & amicia nostra, & literę tuae fecerant, vt sperarem me esse vsurum consilio tuo. ¶ Sed plane id est omnino, ne quidem. i. non saltem suspicari possum, vbi aut quando sim visurus te. ¶ Ego curabo, vt & aequi & iniqui intelligant me esse amicissimum tibi. tu videris dedisse iniquis non nihil loci id est occasionis, & quasi ansam: existimandi, id est iudicandi, secus, id est aliter de animo tuo in me, si tu correxeris id, erit valde gratum mihi. ¶ Et vt possis habere rationem id est modum quo loco conuenias me, lege Cornelia salua, id est intra trigesimum diem, ego veni in prouinciam pridie Calen. Sextiles, id est vltimo die Iulii & facio iter in Ciliciam per Cappadociam. ¶ Ego moui castra ab Iconio oppido illo Cappadociae: pridie Calen. Septembris, id est vltimo die Augusti, nunc tu constitues, & ex diebus, & ex ratione itineris, si putabis me esse conueniendum, quo loco & quo die, id scilicet conuentus noster possit fieri commodissime. Vale.

HVBER PLuribus. Discesserat Appius ex prouincia: & iam Romam se receperat, vnde ad Ciceronem legatos cum literis plenis querimoniæ miserat, q̄ Cice. dicto impedisset eorum ædificationem, quam facerent in memoriam & gloriam Appii: exactis tributis ea prouincia: ad qđ respondet Cice. plene, & se excusat, callide accusans Appium: q̄ prouinciam ita oppresserit, vt plures sint: qui recusent soluere tributa pro hac ædificatione: q̃ qui velint. Deinde quia questus erat Appius, q̄ Cic. ei venienti ea prouincia obuiam non exisset: diceretq; id fecisse: q̄ se contemneret. Primum Cice. se excusat diligenter: ostenditq; se vsum omni diligentia: vt in hoc satisfaceret officio suo: sed culpam fuisse Appii, qui non reddiderit eum certiorem, qua via esset venturus, ostenditq; multas fuisse cãs quibus ei obuiam prodire debuerit, quas cõmemorat: ipsum tñ Appiũ quodammodo irridens, & qm commemorauerat Appius Lent. caisse sibi obuiam, Cic. aũt noluisse, quasi comparatione Len. nobilissimi deprimeret Ci. irritatus Ci. cõparatione eius superbiam aperta reprehẽsione retundit: ostendẽs se nulla re esse inferiorẽ vel Appio. vel Lentulo: q̃a vera nobilitas non consistit in vetustate, & splendore generis: sed in virtutibus, & recte factis, qbus dicit se ei parem esse, idq; opinione clarissimorum virorum: ita esse affirmat. Postremo dicit: q̄ si contemnetur ab ipso Appio: habebit tamen alios non eo inferiores a quibus honorabitur, se tamen seruaturum beneuolentiam suam in eum q̃diu ille volet. ſ Plus ocii. plus cõmoditatis temporis. ſ Nactus ero, habuero. ſ Cito. raptim, properanter. ſ Pueri. serui. ſ Præter. i. ad alium neminem præter q̃ ad te. Postponenda est enim dictio, q̃. nam nisi postponatur: dicetur præter te: & non præter ad te. ſ Legati hi enim ab apamea ad Cice. missi fuerant propter ædificationem, quam essent facturi in honorem Appii. ſ Volumen. inuidiose. dixit. q. non literas, sed volumen, id est verbosissimam epistolam. ſ Plenum querelæ. tuæ querimoniæ. ſ Eorum. legatorum. ſ Literis meis, quibus scripseram, ne quid facerent, priusquam ego rem cognouissem. ſ Eadem epistola. quam supra appellauit volumen. ſ Liberarem. liberos facerem: darem eis licentiã, quia impediebantur mandato Cice. ſ Ne in hyemem. cum incommodissime fiunt ædificationes propter frigora. ſ Inciderent. deuenirent scilicet tpe ædificationis. ſ Et simul id est etiam. ſ Peracute callide: astute quasi innueres tibi iniuriam fieri. ſ Tributa quæ imposita erant propter illam ædificationem. ſ Exigere. reposcere. ſ Vetarem. prohiberem. ſ Permisissem concessissem: scilicet exigere tributa. ſ Re cognita. honestate rei intellecta. ſ Genus: id est quod acute dicit eum esse questum: cum enim Cic. vetaret fieri ædificationem priusquam rem cognouisset, dicebat Appius hunc esse quendam prohibendi modum, quia cum non posset Cice. cognoscere rem propter remotionem locorum. Vetabat tamen ædificationem fieri: donec cognosceret, quod quidem quid aliud est: q̃ quodammodo aperte dicere se nolle fieri. ſ Quoddam genus. quandam rationem, quendam modum. ſ Me recepissem, rediissem. ſ Ad hyemem. ad hyberna, tempore enim hyemis recipiunt se milites in hyberna. ſ Accipe. audi, vt Accipe nunc Danaum insidias. ſ Ad omnia, quæ vt scribis. ſ Aequitatem, ironice. q. d. quæ nulla est, sed potius iniquitas. ſ Expostulationis. querimoniæ. ſ Aditum ad me, ventum ad me. Dicimus. n. adeo te, & ad te. ſ Intollerabilia. nimis grauia. ſ Exigi. propter istam ædificationem. ſ Quid iniquitatis. quid iniustitiæ. q. d. nihil. ſ Habuit: scilicet hoc. ſ Me scribere. ad eos qui exigebant tributa. ſ Ne facerent. ne exigerent ea. ſ Rem cãmq;. i. cãm rei. ſ Non poteram. obiectio. ſ Quasi vero verba ironica confutationi apta. ſ Ad me, qui essem proconsul cuius opera agebant. ſ Tam longe. obiectio: quæ posset ab Appio fieri. ſ Quid. confutatio obiectionis.

M. T. C. Procos. S. D. Appio Pulchro.

PLuribus verbis ad te scribã, cũ plus ocii nactus ero. Hæc scripsi subito, cũ Bruti pueri Laodiceæ me conuenissent, & se Romam pperare dixissent, Itaq; nullas iis, præter q̃ ad te, & ad Brutũ dedi literas. Legati Apemeani mihi volumen a te plenum querelæ iniquissimæ reddiderunt, qđ eorũ ædificationẽ literis meis impedissem. Eadem epistola petebas, vt eos quãprimum, ne in hyemem inciderent, ad facultatem ædificandi liberarem: & simul peracute querebare, quod eos tributa exigere vetatem prius, quam ego re cognita permisissem: genus enim quoddam fuisse impediendi, cum ego cognoscere non possem, nisi cum ad hyemem me ex Cilicia recepissem. Ad omnia accipe: & cognosce æquitatem expostulationis tuæ. primum cum ad me aditum esset ab iis, qui dicerent a se intolerabilia tributa exigi: quid habuit iniquitatis, me scribere, ne facerent ante, quam ego rem, causamq; cognoscerem? Non poteram credo ante hyemem (sic enim scribis) quasi vero ad cognoscendum ego ad illos, non illi ad me venire debuerint. Tam longe inquis?

ASCEN. PLuribus verbis &c. Discedendo Appius ex prouincia cum Apameæ esset, inde ad Ciceronem legatos miserat cum literis plenis querelarum, q̄ Cicero edicto impediuisset ædificationem, quam Apameani cœperant: in gloriosam memoriam Appii, exactis tributis ex prouincia. Ad quod respondet Ci. se purgans: & Appium callide accusans: q̄ prouinciam oppresserit. Deinde purgat, q̄ Appio non erit obuiam, refellitq;, q̄ Lentuli nobilitatem suæ nouitati tantopere prætulerit Appius. Ordo est, Ego scribam ad te pluribus verbis. s. q̃ nunc, cum nactus ero plus ocii. ſ Ego scripsi hæc subito: cum pueri. i. serui Bruti conuenissent me. i. venissent ad me Laodiceæ. i. in ea vrbe Anthiochiæ: & dixissent se properare. i. properanter iter parare Romam. ſ Itaq; id est & ita, ego nullas id est non vllas, non dedi iis. i. eis vllas literas præterquam ad te, & ad Brutum. ſ Legati Apameani id est ab Apamea vrbe Antiochiæ. Sunt tamen, qui Appiani legant, sed errant, vt patebit in epistola, quæ incipit, Vix tandem, reddiderunt mihi a te scilicet missum: volumen id est libellum plenum querelæ iniquissimæ. i. iniustissimæ: quæ. i. quia ego impediuissem literis meis ædificationem eorum, scilicet legatorum, videtur potuisse dicere suam. ſ Tu petebas eadem epistola: vt liberarem. i. liberos facerem, & potestatem eis facerem ad facultatem ædificandi. i. vt possint ædificare, q̃primum. i. valde cito, statim visis literis tuis, ne inciderent in hyemem, quia magna ędificia fieri non solent: & querebare. i. querebaris simul, peracute. i. multum subtiliter, q̄ ego vetarem eos exigere tributa. s. ad ædificationem perficiendam, erat autem in honorem Appii cœpta, prius. i. antequam ego permisissem re cognita, hoc est, q̄ non prius exigerent quam permisissem, & nollem permittere nisi re cognita. ſ Aũt. i. sed querebare. i. querendo dicebas: fuisse quoddam genus. i. formam aut rationem impediendi. s. me non aliud quæ fuisse, quam vt impedirem ædificationem: cum ego non possem cognoscere. s. rem, nisi cum ad hyemem recepissem me ex Cilicia in hyeme aũt, vt dixi, ædificatio minus apte fieret. ſ Accipe, sup. responsum ad oĩa, & cognosce æquitatem, quam nullam, putas: expostulationis tuę. i. manifestę postulationis iniuriarũ de me primũ, cũ aditum. i. accessum esset ad me: ab iis. s. Cilicibus: qui dicerent tributa intolerabilia. i. grauissima exigi a se, quid iniquitatis habuit me scribere. i. q̄ scriberem, ne. i. vt non facerent antequã cognoscerem rem & causam? ſ Credo sic enim scribis, non poteram sup. cognoscere rem & causam ante hyemem, & est per ironiam dictũ, vnde addit. ſ Quasi vero ego debuerim ire ad illos. s. legatos, qui pecuniam exigebant, & illi non debuerint venire ad me. ſ Inquis, id est scio quod tam dicis, venirent illi ad te: tam longe?

ſ Quid

HVBER

¶ QVID.subaudi dices.¶ Nō.au.¶ Arbitrabare.existimas.q.d.imo existimabas. Hoc ergo infert Ci.quare non ita pote/rant venire ad me longe,vt hac eā cognosceret sicut erāt venturi:allaturi ad me literas tuas.¶ Tametsi.q̄q̄.¶ Ridi.ule.i. irrisorie.¶ Post brumā.cū iam esset præteritū tēpus æstatis,quo tpe petebat in literis:vt possent ædificare.¶ Bruma. bre/uior pars hyemis,a breuitate dierū dicta,quasi βραχων μαρ.¶ Recusent.renuant,vt exigatur.¶ Hactenus.s.dictum sit.¶ A Pausania.accusat nunc arrogātiæ Appiū:& se excusat.¶ Lentuli.is.n.p̄fuerat Ciliciæ ante App:sinā et Appius succes/serat.¶ Secū.cū ipso Pausania.¶ Prodissem exissem.¶ Obuiā. cū discederes ex puincia:& ego venirem.¶ Scilicet.dictio

Scilicet

apta ad ironiā:vt.Scilicet is superis labor est.¶ Cōtēpsi te. ita.n.dicis.¶ Nec pōt fieri. dicis nihil oīno me eē superbius, q̄ dedignatus sim tibi obuiam pdire.¶ Cū puer. incipit Ci. se excusare,q̄ vsus sit oī diligentia, vt exiret obuiam,sed ne sciuisse viā:qua ille esset venturus.¶ Puer. seruus.¶ Secun/da vigilia.Nox.n.apud milites in vigilias diuidit:q̄m seruāt castra vicissim per vigilias,& dicebat̄ pma,scd̄a,& tertia vigilia,& ipsi custodes dicebant̄ vigiles.¶ Incertūq̄. vel nū ciasset,vel etiam mihi incertū.¶ Vtra.qua.¶ Ambe.tantum duæ. nā ambo non dicit̄ nisi cum p̄cesserint duæ dictiones: vt Ci.& Virg.ambo docti.vel hæc dictio duo: vt vidi duos hoīes ambos mihi amicissimos,vel postremo cū de his loq̄/mur,q̄ tantūmodo sunt duo, vt ambos pdidit ille oculos:& ambas aures, & ambas manus.¶ Præfectū fabrū.qui p̄esset fabris.hoc est architectis meis,vel fabris lignariis,qui in ca stris haberi solent ad faciendas machinas.¶ Fabrum.pro fa brorū per syncopā.¶ Vtriq̄.& Leptæ,& Varroni.¶ Excur/rerent.approperarent.¶ Proditem.pdire possem.¶ Præter gressum.trāsiuissem.¶ Cætera.q̄ a me facta sunt pro officio amicitiæ.¶ An obuiam nunc ōndit multas sibi fuisse causas, quare ei obuiā prodiret, irridet tn̄ eum.¶ An nō proditem .i.nōne debuerā prodire obuiā:¶ Primū Ap. Claudio, q.d. nobilissimo ciui.¶ Deide impe.gerēti dignitatē & magistra tum amplissimū.¶ More maiorū,instituto maiorū nostrorū: qui voluerunt , vt successores discedentibus magistratibus obuiam pdirent.¶ Quod caput est, quod est summū oīum: nā vis amicitiæ oībus ante dictis p̄stat.¶ In isto gñe.præstā dum officium meū honorandi magistratus.¶ Ambitiosius. q̄a interdum plus facio q̄ debeo,qd solent facere ambitiosi: vt sibi postea reddant̄ vicissim pares honores.¶ Hactenus dicta sint.i.satis.¶ Quid ni.s.certe: exprimit aūt affectū aūi mi indignantis.¶ Appius Lentulo,q.d.nobilissimi non indi/gnati sunt se vicissim honorare pdeundo obuiam alter alte ri.¶ Et Cice. noluit.q.d. ignobilis:& nouus ciuis.¶ Quæso. interrogantis est cū reprehensione.¶ Has.i.subaudi dixisti.¶ Vsu.experiētia,qua deberes esse sapiētior.¶ Vrbanitatem. quæ græce dī αστειμος morū facilitas & honestas.media in

Noctem in vigilias diuisit

Prima se cūda & ter tia vigilia

Ambitio sius

quid:cum dabas iis literas , per quas mecum agebas, ne eos impedirē,quo minus ante hyemem ædificarēt, non eos ad me vēturos arbitrabare : tametsi id quidē fecerunt ridicule.quas.n.lr̄as afferebant,vt opus æsta te facere possent,eas mihi post brumam reddiderunt, sed scito,& multo plureis esse,qui de tributis recusent, quā q exigi velint:& me tū,qd̄ te velle existimem, esse facturum. De Apameanis hactenus. A Pausania Len tuli liberto,& a Cesonio audiui,cum diceret, te secum esse questū,qd̄ tibi obuiā non prodissem. Scilicet con tempsi te:nec potest fieri me quicquā superbius. Cum puer tuus ad me secunda fere vigilia venisset: isq̄ te añ lucē Iconiū mihi venturū nūciasset:incertūq̄, vtra via,cū essent duæ: altera Varronē tuū familiarissimū, altera Leptā præfectū fabrū meū tibi obuiā misi:man dauiq̄ vtriq̄ eorū,vt añ ad me excurrerent, vt tibi ob uiā pdire possem. Currens Lepta venit:mihiq̄ nūtia uit,te iam castra prætergressum esse. cōfestim Iconiū veni.cætera iam tibi nota sunt. An ego tibi obuiā non pdirem:primum Appio Claudio:deinde Imp:deī de more maiorum:deinde,quod caput est,amico: præser tim cum in isto gñe multo etiam ambitiosius facere so leā,q̄ honos meus, & dignitas postulet. Sed hæc hacte nus. Illud idē Pausania dicebat te dixisse, qd i Appius Lentulo,Lentulus Appio processit obuiā, Cicero Ap pio noluit. Quæso, ēt netu has ineptias hōmea sn̄ia, summa prudentia,multa ēt doctrina,plurimo rerū vsu, addo vrbanitatem,q̄ est virtus,vt Stoici rectissime pu tāt,vllā Appietatē, aut Lētulitatē valere apd̄ me plus,

ter scurrilitatē & austeritatē.¶ Stoici.vt ostendit in ethicis.¶ Putant.opinant̄.¶ Appietatē.cū contēptu dicit gentē vel no bilitatē Appiorū,& Lētulorū:q̄a dixerat Appius Len. Lētulus Appio pcessit obuiā.¶ Valere apud me. pluris a me fieri.

ASCEN.

¶ QVID:modus interrogādi,cū dabas iis lr̄as:per quas meū,ne impedirē eos,quominus.i. vt non aut q̄a ædificarent ante hyemem,nō arbitrabare eos venturos ad me:¶ Tametsi.i.nihilominus:tamen ēt si nō arbitratus esses ipsi fecerūt q dem id.i.venerunt ad me,ridicule.i.stulte,ita vt rideri possent.¶ Enim.i. q̄a,ipsi reddiderūt mihi post brumam.i. breuissi mum tp̄s lucis,hoc est post mediū hyemis,eas lr̄as,quas afferebant: vt possent facere opus æstate.s. durante.¶ Sed scito, &.i.simul,plures multo esse qui recusent.s.exactionē de tributis,q̄ qui velint sup.ea exigi,& tū.i.nihilominus, me esse fa/cturū,qd existimem te velle.¶ Hactenus sup. tēdi aut scripsi de Apameanis.i. legatis.¶ Ego audiui a Pausania liberto Lentuli,ac a Cesonio cum dicerent.i.audiui eos dicentes,te questū.i.conquestū esse secū, q̄ non pdissem obuiā tibi.s.re/deunti e prouincia.¶ Scilicet.i.scire licet,quamobrem quia contempsi te:nec quicq̄ pōt fieri superbius me.¶ Cum puer.i. seruus tuus,venisset ad me scd̄a vigilia noctis,& is nūciasset te venturū Iconium.i.in eam vrbem Cappadociæ,ante lu cem,& incertū sup.esset vtra via.i.qua duarū viarū.s.venturus esses,cum duæ.s.viæ essent,ego misi altera via obuiā tibi, Varronem familiarissimū tuū,& altera.s.via Leptam,p̄fectū meum fabrū pro fabrorū,& mandaui vtriq̄ eorū,vt excur rerent.i.extra ordinem ac pompam præcurreret ad me,vt possem pdire obuiam tibi.¶ Lepta currens venit & nunciauit mihi,te iam prætergressum esse castra.s. Romana.¶ Ego veni confestim.i.cū festinatione Iconiū.i.in eam vrbem Cappa/dociæ.¶ Cætera sunt iam nota tibi.q.d.scis q̄ per te steterit,quo minus te conuenerim.¶ An.i.vtrū verisimile est q̄ ego non proditem obuiam,primū Appio Claudio.i.Pulchro:q.d.homini nobilissimo,deinde imperatori,deinde more maio rum.i.ex vetere instituto,deinde quod est caput.i.præcipuum momentum rei, amico.¶ Præsertim cum soleam facere in isto genere.s.officiorū,etiā multo ambitiosius.i.copiosius & curiosius:q̄ honor meus & dignitas sup.mea postulat. ¶ Sed hæc hactenus sup.sint dicta.¶ Illud &c.Idem Pausania.s.Libertus Lentuli dicebat te dixisse illud.¶ Quidni:i.cur non ita fieret:est ironia.Appius sup.processit obuiam Lentulo redeunti e prouincia, cum, ille succederet , & Lentulus processit obuiam Appio.s.ex eadem redeunte,hoc est nobilissimus nobilissimo.Cicero homo nouus noluit.s.procedere obuiā Ap pio.¶ Quæso,i.quæro ex te tu ne,sup.effutiuisti.¶ Has.i.hmōi ineptias:homo,cū sis homo,mea sn̄ia.i.quantum ego de te sentio,summa prudentia.i.hn̄s summam prudentiam,etiam multa doctrina.i.habens multam doctrinam,& plurimo vsu rerum:addo vrbanitatem:id est asteismon:hoc est morum honestatem:quæ in vrbibus potius,q̄ in agro est,quæ.s.vrbani tas est virtus,vt stoici putant.i.censent rectissime,existimas.i.iudicas tu,illam appietatem.i. nobilitatem & gētilitatem Appiorum,aut Lentulitatem.i.nobilitatem Lentulorum: valere plus,i.esse maioris æstimationis apud me.

NVBER

¶ ORNAMENTA virtutis.virtutem ipsam:q vere ornat hominem.¶ Amplissima:maxima.s.honores & dignitates. ¶ Opinione,qa scdm stoicos non sunt bona.¶ Ista vestra nomina. Appiorum,& Lentulorum:quae ita iactatis.¶ Viros magnos,excellentes:qui virtute sua nobilitassent familiã suam.¶ Ea.nomina.¶ Postea.q.ante nõ admirabar:sed postq̃ administraui magna imperia & magistratus amplissimos,ita vt nihil deesset ad honorem & ad gratiã populi acquirendã:non putaui me superiorem vobis.i.vobis ante ponendũ:qui habuistis vestros maiores claros.¶ Sed parem.aequalem:nec oino inferiorem.¶ Nec m.h.locus ab authoritate ne videat ipse temere de se psumpsisse:& iudicasse.¶ Lentulũ eũ,q pfuerat Ciliciae ante q̃ Appius, ad quẽ scriptae sunt epsae primi libri. ¶ Aliter.q̃ Põ.& Len.qui iudicãt me esse vobis parẽ.¶ Paulo di.acutiore iudicio ἐξοχη.i.excellẽtia εὐγενεια.i.nobilitas, quę.differt ab excellentia:q̃ est generis & maiorum.Nobilitas vero est generis,& sui ipsius:vt ostendit Iu. Tota licet vetere res exornent vndiq cerae Atria:nobilitas sola est,atq vnica virtus.¶ Athenodotus. Athenodori, vt scribit Stra.li. xiiii.duo fuerũt:quorum vnus Cordiliõ dictus est:alter Sãdonis filius a vico quodã Cananita dictus.Caesaris pceptor fuit, & in summo honore apud illũ habitus, is nobilitatem sola virtute metiebat.¶ Vt ad rem.qa inter multas causas, quas dixerat sibi fuisse:vt ei obuiã pdiret.Dixerat deinde:q ca-put est, amico postea diuerterat ad eũ reprehẽdendũ.¶ Ita .s.me tibi esse amicissimũ.¶ Tu aũt,ego,inqt,omnibus officiis faciã:vt itelligas me tibi eẽ amicissimũ.¶ Tu aũt.si agis id:vt in absentia mea videaris minus debere & esse obligatus mea cã,q̃ ego laboraui tua cã,nõ curo.nolebat.n.Appius videri debere Cice.q multũ antea eius cã laborauerat, & dedignabat eũ laudare, a quo fuerat & multum & saepe laudatus.¶ Laborauerim.curauerim.effecerim.¶ Tua.s.cã. ¶ Libero.absoluo.¶ Ista cura.ne videaris debere mihi: hoc est nõ curo,qui si non honorabor ab Appio, honorabor ab aliis:qd declarat verbis Agamemnonis apud Homerũ in primo iliados:sic loquentis aduersus Achillem παρ᾽ ἐμοί γε καὶ ἄλλοι οἵ κέ με τιμήσουσι, μάλιστα δὲ μητίετα Ζεύς.i.apud me quidem & alii,qui me honorabunt:maxime aũt cõsiliarius Iuppiter φιλαίτιος q̃rulus vel litiũ cupidus & amator φίλος amicus αἰτία cã & accusatio.¶ Illud non p.hoc est nõ assequeris, nõ obtinebis.¶ Quo minus,duę sunt partes.¶ Quo .i.¶ Velim m.tua cã.i.minorem p te, & vtilitate tua habeã voluntatem.¶ Assequere.perficies.¶ Vt mi.laborem.vt minus curem. ¶ In quam partem. an in bonam an in malam. ¶ Accipias.s.id quod tua causa velim.¶ Liberius apertioribus & pluribus verbis.¶ Fretus.tutus,confisus.¶ Officii mei erga te, quo in nulla re tibi defuit.¶ Et beneuolentiae meae erga te.¶ Certo iudicio,non temere,¶ Susceptam inceptã. ¶ Quoad.quousq quandiu,

Execdẽtia Nobilitas

Athẽodorus

Versus Homeri

Quoad

q̃ ornamẽta virtutis existimas:cũ ea consecutus nõdũ erã,q̃ sunt hoĩnũ opĩõibus amplissima:tñ ista vestra noĩa nunq̃ sum admiratus:viros eos,q ea vobis reliquissent,magnos arbitrabar. Postea vero q̃ ita & accepi & gessi maxĩa imperia,vt mihi nihil neq ad honorem,neq ad gloriã acquirendã deesse putarẽ:superiorem qdẽ nunquã,sed parẽ vobis me speraui esse factũ. Nec mehercule aliter vidi existimare vel Cn. Põpeiũ, quẽ oĩbus,q vnq̃ fuerũt,vel P.Lentulũ, quẽ mihi ipsi añpono. Tu si aliter existimas,nihil errabis,si paulo diligentius:vt qd sit ἐξοχη, qd sit εὐγενεια intelligas:& si, Athenodorus Sãdonis filius quid de his rebus dicat, attenderis.Sed vt ad rem redeam, me tibi non amicũ modo,verum etiam amicissimum existimes velim.profecto omnibus meis officiis efficiam, vt ita esse vere possis iudicare.Tu autem si id agis, vt minus mea cã, dũ ego absum,debere videaris,quã ego tua laborarĩ libõ te ista cura.παρ᾽ ἐμοί γε καὶ ἄλλοι,οἵ κέ με τιμήσουσι, μάλιστα δὲ μητίετα Ζεύς. Si autem natura es φιλαίτιος illud non pficies, quo minus tua cã velim:hoc assequere, vt,quam in partem accipias,minus laborem. Haec ad te scripsi liberius,fretus conscientia officii mei, beneuolentiaeq,quam a me certo iudicio susceptam, quoad tu voles conseruabo, Vale.

¶ Ex.vii.Epistola. Pluribus verbis,

A Pausania Lentuli liberto,ac a Cosso meo audiui,cũ dicerẽt. Tamẽ ista vestra noĩa nũq̃ sum admiratus viros eos,q ea nobis reliquissent,magnos arbitrabar. Tu si aliter existimas,q̃ hi senserit vide,errabis.Tu aũt si id agis, vt mea cã minus,dũ ego absum,debere videris, q̃ ego tua laborarim, libero ista te cura,& adsunt mihi alii,q me honorabũt.maxime aũt cõsilio plenus Iuppiter.παρ᾽ ἐμοί γε καὶ ἄλλοι,οἵ κέ με τιμήσουσι,μάλιστα δὲ μητίετα Ζεύς.Sin aũt natũ es.φιλαίτιος, illud non perficies,quo minus tua cã velim.Hoc assequere, vt quam in partem accipias, minime laborem.

ASCEN.

¶ QVAM ornamenta virtutis? quasi dicat longe erras, nam cum nondum consecutus eram ea,quę sunt amplissima opinionibus:id est secundum opiniones hominum,videlicet consulatum & triumphos: tamen: id est nihilominus: ego nunq̃ sum admiratus scilicet tanquam rem admiratione dignam,ista:scilicet quae iactatis nomina vestra:sed sup. arbitrabar viros,qui reliquissent vobis ea,scilicet nomina praeclara:magnos:nam nisi illi magni fuissent, non reliquissent posteris suis nomina praeclara.¶ Vero,id est sed:postea q̃ ego coepi id est audiui: & gessi imperia maxima:ita vt putarem nihil deesse mihi,neq ad honorem sup.acquirendũ:neq ad gloriam acquirendam:speraui me esse factum nunquam quidem superiorem,sed parem vobis.¶ Nec mehercule ego vidi vel Cnaeum Pompeium,quem antepono omnibus, qui vnq̃ fuerunt,vel Lentulum quem antepono mihi ipsi, existimare idest censere & iudicare aliter scilicet q̃ q par vobis factus essem. ¶ Tu o Appii si existimas id est iudicas aliter:nihil errabis,si vt intelligas quid sit ἐξοχη exoce: id est excellentia, quid sup.sit εὐγενεια:id est nobilitas & bona natiuitas:attenderis,id est animaduerteris,quid Athenodotus filius Sandonis:additur autem id,quia,vt Strabo refert fuit etiam alter Cordolion dictus:hic autem Sandonis filius fuit praeceptor Cęsaris,dicat de his rebus,quia nobilitatem virtute metiebatur:dicebatq,quod Iuue. Tota licet veteres exornent vndiq cere Atria,nobilitas sola est atq vnica virtus:sed vt redeam ad rem id est quod ad vtilitatem faciat.¶ Ego velim sup.vt existimes,me non modo id est non tantum amicum tibi,verum etiam amicissimum.¶ Profecto ego efficiam omnibus officiis meis.vt tu possis iudicare ita esse vere. ¶ Tu autem si agis:id praetendis, vt tu videaris debere minus sup.laborare mea causa,dum id est donec ego absum:q̃ ego laborarim p laborauerim tua sup.causa:ego libero te ista cura: id est sum contentus:vt mea causa non labores:nam,vt inquit Agamemnon homericus ad Achillem iratum in primo Iliados: παρ᾽ ἐμοί γε:idest apud me καὶ ἄλλοι:idest & alii sup.sunt με τιμήσουσι qui me honorabunt μάλιστα δὲ:maxie autem μητίετα consiliarius, Ζεύς Iuppiter, Quasi dicat Cicero si tu minus honorabis me:honorabunt alii:si autem es natura id est per naturam φιλαίτιος:id est querulus,tunc non perficies quo minus id est vt non velim scilicet laborare aut prodesse in causa tua aut sic quo, id est vt velim minus sup.propterea in causa tua:sed sup.te assequere id est obtinebis hoc,vt laborem, id est curem,minus in quam partem accipias scilicet haec a me scripta,siue in bonam,siue in malam.¶ Ego scripsi haec ad te liberius,id est multum libere aut liberius quam par est, fretus conscientia officii mei:& beneuolentiae sup.meae,quam susceptam certo iudicio a me conseruabo quoad, id est quandiu tu voles,

HVBER.

ET si. Hæc epistola fere tota est responsiua epistolæ Appii, nisi in fine. Conquestus enim fuerat primum: quod Cice. vultu, & taciturnitate significasset se non esse amicum Appii: quod Cice. dicit se non intelligere, quia nihil fuit. Dein de conquestus erat, quod cum ciuitates prouinciæq; decreuissent mittere publico sumptu legationes Romam ad laudandum Appium in senatu, Cice. edicto suo: & decreto prohibuisset ipsas legationes, de qua re se excusat diligenter. Addiderat Appius φ Cice. de eius fama in prouincia detraxisset: quod omnino negat Cice. & dicit Appium aut hoc improbe finxisse, aut si audiuit ab aliquo cum errasse tamen quod nimis temere: & leuiter crediderit. Postremo ostendit sibi gratum esse: quod admonitus fuerit de rebus vrbanis ab Appio, quem rogat, vt agat cum Hortensio familiari suo, vt omnino nõ approbet φ Cice. remanet in prouincia p duos annos. Breuius demum admonet Appium vbi nunc sit. & quid noui sit in Cilicia. ¶ Videbam, intelligebam. ¶ Hanc meam. ¶ Ad vrbem. in vrbe. Significat enim nũc in loco, vt prima qd ad Troiam p charis gesserat argis. ¶ Refrigerato. remisso: diminuto: cessante, sicut contra feruere ponitur pro crescere & frequentari. Leuissimo sermone. id est leuissimorum hominũ sermone. ¶ Prouincialiũ. illius prouinciæ. i. Cilicum: q gaudent inter nos dissidiũ ponere. ¶ Multis verbis, longiore epistola. ¶ Faciendum putaui. i. visum est mihi. ¶ Breui. i. paucis verbis. Capita. capitula, primæ partes, vel clausulę primę. ¶ Tacita. sine vlla mentione & responsione ¶ Diffinitũ determinatũ. ¶ Certũ. expssum, vident. n. eẽ somnia q̃ in principio ep̃læ scribis. ¶ Vultu. faciei qualitate, qua possumus significare aium nr̃m: vtputa si rideamus, cũ quispiã detrahit de honore alterius: significamus nos nõ esse ei inicos: q nõ rideremus. Cũ vero pp illas detractiones obducimus: aut rugamus frontẽ: oñdimus nos amicos: q nolumus audire eius detractiones. depchendi. aũt vultu animi qualitatem ostendit Iuue. Deprehendas animi tormenta latentis in ægro Corpore, dephendas & gaudia, sumit vtrũq; Inde habitum facies. ¶ Taciturnitate, quia si detrahẽtibus nihil contra respondemus: videmur confirmare. ergo. ¶ Vultu, ostendendo lætitiam cũ tibi detrahebat. ¶ Taciturnitate, tacendo: & quodammodo affirmando q̃ de te dicebãtur, ¶ Id. me nõ esse tibi amicũ. ¶ Pro tribu. i. in tribunali. Nã pro hic pro in ponitur. In tribunali autem. i. cum ius redderem. ¶ In conuiuiis quibus interfueram. ¶ Hoc totum quod dicis me significasse vultu & taciturnitate in tribunli & in conuiuiis me non esse amicum tibi. ¶ Nihil esse a me. nunq̃ a me esse factum. ¶ Ne quod dicatur, quia ex nihilo nihil potest elici. ¶ Illud. dixit se nulla re ostendisse se esse inimicum Appio: nec vnq̃ ei detraxisse: nunc dicit se etiam tum sæpe laudasse. ¶ Illud. quod sequitur, id est meos sermones. ¶ Habitos, dictos a me. ¶ Illustres, claros, honorificos. ¶ Ex superiore loco, in tribunali. ¶ Ex æquo inferiore, vt in conuiuiis & cæteris locis. ¶ Laude tua. cum magna tua commendatione. ¶ Ex significatione. demonstratione, testificatione. ¶ Quod ad legatos, respondet alii parti epistolæ de impeditione legationum. ¶ Elegantius. dignius. ¶ Aut iustius. cum maiori iustitia. ¶ Egentissimarum pauperrimarum. ¶ Sumptus. qui imponebatur pro mittendis legationibus. ¶ Postulantibus. a me: vt imminuerem sumptus earum: neq; enim mea sponte motus sum: vt id facerem. ¶ Genus legationum, id est quales essent omnes legati: qui proficiscebantur Romam. ¶ Tuo nomine. tua causa: vt te laudarent.

Ad vrbem significat nunc in loco

M. T. C. Procos. S. D. Appio Pulchro.

ET si, quantum ex literis tuis intelligere potui, videbam te hanc epistolam, cum ad vrbem esses, esse lecturum, refrigerato iam leuissimo sermone hominum prouincialiũ: tamen cum tu tam multis verbis ad me de improborum oratione scripsisses, faciendum mihi putaui, vt tuis literis breui responderem. sed prima duo capita epistolæ tuæ tacita mihi quodammodo relinquenda sunt, nihil enim habent, quod aut definitum sit, aut certum, nisi me vultu, & taciturnitate significasse tibi nõ esse amicum: idq; pro tribunali, cum aliquid ageretur, & nonnullis in cõuiuiis intelligi potuisse. Hoc totum nihil esse possum intelligere: sed cũ sit nihil, nec quid dicatur qdem itelligo. illud quidẽ scio: meos multos, & illustres & ex superiore, & ex æquo loco sermones habitos cum tua summa laude, & cũ magna significatione nostræ familiaritatis, ad te vere potuisse deferri. Nã qd ad legatos attinet: qd a me fieri potuit aut elegantius, aut iustius, q̃ vt sumptus egentissimarũ ciuitatum minuerem sine vlla iminutiõe dignitatis tuæ, pſertim ipsis ciuitatibus postulãtibus? nam mihi totũ genus legationum tuo nomine proficiscentium, notum non erat. Apameæ cum essem, multarũ ciuitatũ

ASCEN.

ET si. Respondet epistolæ Appii, qua multa obiecerat, quæ purgat vt legenti facile patebit. ¶ Ordo aũt est. Etsi. i. q̃q̃ ego videbam quantum potui intelligere ex literis tuis, te lecturũ sup. esse hanc ep̃lam cum venisses ab vrbem. i. Romam: sermone leuissimo. i. inconstantissimo, holum prouincialium, q inique conquesti fuerunt de Ci. refrigeratum. i. temperatum & sedatum iam, tamen cum tu scripsisses ad me tam multis verbis, de oratione. i. locutione hominum improborum: ego putaui faciendum mihi id est me debere facere: vt responderem breui id est breuiter: vel breui sup. epistola vel responsione: literis tuis. ¶ Sed duo prima capita id est principales sententiæ epistolæ tuæ, relinquenda sunt mihi quodammodo tacita, enim, id est quia, nihil habent quod sit aut diffinitum, id est determinatum: aut certum, nisi me significasse vultu & taciturnitate id est eo φ multum iratum haberem, & nihil dicerem: me sup. non esse amicum tibi, idq; i. & id potuisse intelligi pro tribunali. i. ante tribunal: cum aliquid ageretur, & in nonnullis. i. quibusdam conuiuiis. ¶ Ego inquit Cicero: possum intelligere hoc totum nihil esse, id est ex vana suspicione esse ortum, sed cum nihil scilicet in te, nec quidem, id est non etiam aut non saltem, intelligo quid dicatur. ¶ Quidem. i. certo: ego scio illud multos sermones meos habitos & illustres. i. claros, & ex superiore loco. i. cum in sede magistrali sederem, & in loco æquo. i. plano, cum vt priuatus loquerer cum summa laude tua, & cum magna solicitudine. i. anxietate: & significatione familiaritatis nostræ: potuisse deferri. i. delatorie afferri ad te: vere. i. veraciter. ¶ Nam quod attinet ad legatos: qui cõibus sumptibus volebant Romam proficisci, vt Appium publice laudarent, quid potuit fieri a me, aut elegantius. i. decentius, aut iustius, q̃ vt minuerem sumptus. i. expensas ciuitatum egentissimarum: sine vlla imminutione dignitatis tuæ: præsertim ipsis ciuitatibus, postulantibus sup. illud. q. d. nihil. ¶ Nam totum genus legationum. i. legatorum proficiscentium. i. abeuntium tuo nole, non erat notum mihi. i. non erat approbatum a me: cum nescirem iustam rationem earum. ¶ Cum ego essem Apameæ. i. in ea vrbe Antiochiæ, aut (vt alii dicunt) Phrygiæ, sed Strabo dicit sic. Anthiocensibus ad Austrum Apamea est: in mediterranea sita. Et paulo ante de Anthiocensi prouincia, quæ est pars Syriæ loquens dicit. Vocatur etiam tetrapolis ex insignibus vrbibus, quæ ibi sunt, & si plures sint, maxime eñ quatuor sunt, Antiochia apud Daphnem: & Seleucia in Pieria, & Apamea & Laodicea, q̃ pp concordiam sorores dicebantur. Eas Seleucus condidit. Maxima ab eius patre Anthioco Anthiochia dicta est, Munitissima ab eum. Apamea vero ab eius vxore, Laodicea autem matre nominata est. Alii tamen dicit Apameam & Laodiceam Phrygiarum vrbium maximas. Sed Phrygia generaliter ea quoq; pars dicitur.

Apamea
Anthiochia
Seleucia
Laodicea

HVBER. Soluendo non eſſent. Hic. Vrbanus. Synadis. Synadica. Marmora.

¶PRINCIPES.primates.¶ Detulerũt ad me,renunciauerunt mihi.¶ Decerni.ſtatui in puĩcia.¶ Soluẽdo nõ eſſent ſoluere nõ poſſent: ſoluendi facultatem non haberent.¶ Hic.tũc:eſt enim aduerbiũ temporis:vt Hic Regina grauem gẽmit,auroq́ popoſcit:Impleuitq́ mero paterã.alias loci:vt Hic illi⁹ arma:hic currus fuit.¶ Vrbanũ.ciuilẽ:cultis moribus.¶ Vt nũc loquimur.qa verbũ erat tẽporibus Cic. nouũ:vt oſtdit, Quintilianus lib. viii. vbi tractat de ornatu orationis:& adducit hunc locum Cice.iſto genere legationũ.i.talibus legationibus:q̃ nulla neceſſitate proficiſcerentur,ſed tantũ vt te laudarent.¶ Synnadis,quod eſt oppidum,Phrygiæ ad Cariæ fines:vnde marmora effodiũtur: quæ ſynnadica dñr.¶ Id.i. te nõ dlectari hoc gñe legationũ.¶ Primũ.ſ.dicebã.¶ Appiũ Claudiũ.ſ.te.¶ Myndenſiũ.Myndũ oppidũ Cariæ.¶ Sponte p.ſpm.i.ſua cã & nõ teſtimõio legationũ.In ea.n.dicit q̃te potius dixerit Myndenſiũ q̃ alioꝝ populoꝝ: qa in ciuitate mẽtio facta eſt de hac re.¶ Sẽatui.a ſenatu:datiuus p ablatiuo.¶ Deinde.ſ.dicebã.¶ Accidiſſe. cõtra eoꝝ voluntatem eueniſſe.¶ Eoꝝ cã, vt eos laudarent.¶ Tẽpus, occaſionem dari.¶ Laudandi.eos quoꝝ cã veniſſent.¶ Studia.dicebam mihi placere volũtatẽ eoꝝ:qđ eẽnt grati erga te:p p merita tua bene adminiſtratę puĩcię.ſed.¶ Cõſiliũ. deliberationẽ pficiſcẽdi Romã tua cã.¶ Minime.nec qa vt dixi tua ſponte ſatis eſt laudat⁹ ſenatui & Populo Ro.¶ Officiũ ſuũ.i.ſi vellent demõſtrare ſe eẽ gratos,ſicut eos eẽ decet.¶ Laudaturꝝ.ſubaudi dixi.¶ ẽẽt fun.offi.i.veniſſet Romã ad laudãdũ te.¶ Sũptu ſuo pprio:nõ aũt ſumpto publico, q exigit cõtra voluntatẽ multoꝝ.¶ Conceſſuꝝ:pmiſſuꝝ,vt fungeret offitio.¶ Legitimo.ſ.ſumptu.i.honeſto , moderato.¶ In finito. nimio:& imoderato.¶ Eẽ.n.q.d.quoſdã exiſtimaſſe.¶ Quaſi cõ.q.d. debita opa & tãtũmõ ad hoc:vt impedirem legationem:& non pdeſſem puĩciæ.¶ Acõmodatũ: adaptatũ fcm.¶ Iam.inceptiua particula in hoc loco.¶ Diſputant.pferũt.¶ Hęc talia.ſ.me feciſſe edictũ de induſtria:vt impedirem legationes tua cã pfecturas.¶ Cuius.alicuius.¶ Patent. ſunt expoſitæ: quod eſt ſignũ inconſtantiæ amoris nõ veri. Nam inquit Ci.in Lælio de amicitia.¶ Addendum eodem; vt nec criminibus inferendis delectetur amicus: nec credat oblatis, quæ pertinent oĩa ad inconſtantiam. Idem in eodem libro paulo inferius. Iam deinde non ſolum ab alio oblatus criminationes repellere: ſed neq́ ipſum quidem eſſe ſuſpicioſum ſemper aliquid exiſtimantem ab amico eſſe violatum.¶ Edictum decretum. ¶ Publicani. qui publica tractant & conducunt. ¶ Samum. Samos tantummodo dicitur pro inſula. Same vero & Samus pro vrbe dicitur: author Strabo li.x.¶ Romæ, cum eſſem Romæ: vbi nihil ſuſpicabar de hmõi legationibus.¶ Addidi.occurrit obiectioni:ne diceret eum forte poſtea conſulto id addiſſe.¶ Caput.capitulum:quod ego tranſtuli de tuo edicto in meum.¶ In capite.de minuendis ſumptibus.¶ Noua.a te non cogitata.¶ Salutaria.vtilia. Quibus.ſalutaribus.

Iam

principes ad me detulerunt,ſumptus decerni legatis nimis magnos,cum ſoluẽdo ciuitates non eſſent. Hic ego multa ſimul cogitaui. primũ te hominem nõ ſolũ ſapientem,verum etiam(vt nunc loquimur)Vrbanũ, non arbitrabare genere iſto legationũ delectari : idq́ me arbitror Synnadis pro tribunali multis verbis diſputauiſſe: Primum Appium Claudium S. P. Q. R: non Myndenſium teſtimonio(de ea enim ciuitate mẽtio facta eſt)ſed ſua ſpõte eſſe laudatũ. Deinde me iſta vidiſſe multis accidere,vt eorum cauſa,legatiões Romam venirent: ſed his legationibus non meminiſſe vllum tẽpus laudandi , aut locum dari.ſtudia mihi eorum placere,quod in te benemerito grati eſſent:conſilium totum videri minime neceſſarium. ſi autem vellent declarare in eo officium ſuum: laudaturum me, ſiquis ſuo ſumptu functus eſſet officio: conceſſurum, ſi legitimo:non permiſſurum , ſi infinito. Quid enim reprehendi poteſt?niſi quod addis,viſum eſſe quibuſdam, edictum meum, quaſi conſulto ad iſtas legationes impediendas eſſe accommodatum. Iam vero non tam mihi videntur iniuriã facere ii, qui hæc diſputãt, quam ſi cuius aures ad hanc diſputationem patent. Romæ compoſui edictum.nihil addidi, niſi quod publicani me rogarunt , cum Samum ad me veniſſent, vt de tuo edicto totidem verbis transferrem in meũ. diligentiſſime ſcriptum caput eſt,quod pertinet ad minuendos ſumptus ciuitatum : quo in capite ſunt quædam noua ſalutaria ciuitatibus, q̃bus ego magnopere

ASCEN. Soluendo

¶PRINCIPES multaꝝ ciuitatũ detulerũt ad me.i.clauſula inſinuauerũt mihi: ſumptus nimis magnos decerni.i.decreto adiudicari:legatis.ſ.Romã ituris: cũ ciuitates nõ eſſent ſoluendo.i. vt ſoluant.¶ Ego cogitaui multa ſimul hic.i. in hac re:aut hoc tẽpore,primũ arbitrabar te hoiem:nõ ſolũ ſapientem:veꝝ ẽt:vt nunc loquimur:vrbanũ.i.politũ ſermone & moribus:nõ delectari iſto gñe legationũ.ſ.q in vanũ exhaurirent egẽtiſſimas ciuitates.¶ Et ego arbitror me diſputaſſe id multis verbis p tribunali.i.in tribunali ſynadis.i.in eo oppido Cariæ:vbi via eſt marmoꝝ: q̃ ſynadica inde dñr. Alii Phrygiæ quoq́ eã addicũt: qa vicina ſunt loca:Phrygiaq́ maior ea cõplectit̃. Eſt aũt forma ablatiui plãlis.¶ Primũ ſup. dixi ẽ diſputando, Appiũ Claudiũ eſſe laudatũ ſenatui & Populo Ro.i.a ſenatu & Populo Romano:aut corã ſenatu & Populo Ro.nõ teſtimonio Myndenſiũ.i.legatãꝝ e Myndo oppido Cariæ,mentio.n.legationis mittendæ facta eſt in eo oppido: ſed ſua ſponte.i.ſine alicuius intercęſſione.Nam ſenatus de republica benemeritos ſponte laudare ſolebat. deinde ſup. dixi me vidiſſe iſta accidere multis,vt legationes venirent Romã:cã eoꝝ.ſ.laudandoꝝ:ſed dixi me nõ meminiſſe: vllũ tempus aut locũ laudandi:dari his.i. hmõi legationibus,Sicut Agrecius dicit memini exigit pſens tps: vt memini videre non vidiſſe:& hic dari nõ datũ eſſe.Idq́ Cicero fere obſeruat. Valla tñ in Raudenſem improbat. Certũ aũt eſt Virg.in geor: dixiſſe.Memini Coriciũ vidiſſe ſenem:& Perſiũ,memini ſomniaſſe:ſed frequẽtior eſt p pſens locutio.¶ Dixi ſup.ſtudia eorum q ire aut mittere volebãt,placere mihi,q eſſent grati in te benemerito:ſed ſup.dixi:cõſiliũ totũ.ſ.de mittendis legatis videri minime neceſſariũ.¶ Si aũt vellent declarare offm ſuũ in eo.ſ.cõſilio aut incepto.dixi ſup.me laudaturꝝ: ſiquis functus eſſet officio.ſ.legationis Romã tui laudandi gratia:ſuo.i.pprio ſumptu:nõ ciuitatũ egentiũ : & dixi conceſſuꝝ:ſi ſup.functus eſſet ſuo ſumptu legitimo.i.rõnabili:q̃lem leges pmittũt:& ſup.dixi me nõ pmiſſuꝝ ſi infinito.ſ.ſumptu:qa cederet in detrimentũ reipu.cui expedit,vt vnuſqſq́ re ſua bene vtat̃.¶ Diſputaui aũt:publice.aut fateor me diſputaſſe publice:qd.n.põt rephendi.ſ.in meo facto,niſi q addas viſum eſſe qbuſdã edictũ meũ:eſſe accõmodatũ.i.applicatũ:q̃ſi cõſulto.i.cõſilio puto ad iſtas legationes impediendas.¶ Iã vero ii q hæc diſputant.i.variis ſermonibus agitant:nõ videnť mihi facere iniuriã.tm̃.i.in tm̃:q̃.i.q̃tũ:ſup.is ſi cuius.i.ſi qs talis ſit q eius aures patent ad hanc diſputationem: tacite notat Appiũ:q detractores libenter audit, modeſtius tñ dicit:ſi cuius:q̃ ſi diceret vt multi legunt:q̃ ii quoꝝ &c.aut is cuius &c. ¶ Ego cõpoſui edictũ Romæ.i.cũ adhuc Romæ eſſem nec quicq̃ de legationibus iſtis ſuſpicarer:& nihil addidi, niſi id qđ publicani.i.q pub.vt vectigalia conducunt & tractant rogarunt me cũ veniſſent ad me Samũ.i.in eam vrbem inſulæ eiuſdem nois , ſed vrbs ẽt Same dicitur:inſula tñ ſamos , vt transferrem.i.tranſmutarem:de tuo edicto in meum.ſ.edictum. ſcriptum diligentiſſime:totidem verbis:quot eſſet ſcriptum in tuo edicto:hoc eſt vt quod erat in tuo edicto : ponere aliter,in quo capite ſunt quædam noua ſalutaria ciuitatibus:quibus ego delector magnopere.

Memini

Samos

¶Delector

HVBER.

¶ DELECTOR, qa cū p̄sim puinciæ oīa refero ad eius vtilitatem. ¶ Offenderē te. facerē cōtra te. ¶ Translatitiū. fi ctitiū in me falso trāslatū. ¶ Neq; enim. reddit rōnē quare hoc sit translatitiū. ¶ Priuatæ rei, sed potius cā publica. ¶ Legari. mitti subaudi eos. ¶ Qui mittebant. Romā. ¶ Tibi. n. q. q gesseras magr̄atū. ¶ Non priuata sua, nō ipsorum tm̄ puincialiū. ¶ Edixi. decreui: statui. ¶ Iniussu meo, fine meo mādato. ¶ Exclusi. excepi. ¶ Persequi me. venire ad me: q etā admodū longe. ¶ Taurū. montē quē Ci. trāsierat. ¶ Ridiculū. dignū risu: qa sine rōne dictū. ¶ Quid. n. erat. hoc dicit nullā fuisse cām, quare eū psequerent trās Taurū: qa añ q̄ trāsiret Taurū, ita egerat iter suū: vt nō mō illæ legatiōes: verum ēt legatiōes oium ciuitatū potuerint eū cōuenire. ¶ Ad Iconiū. vn̄ paulo ante mouerat castra, vt in supioribus epistolis ostēdit. ¶ Diœcesiū. diœcesis scribit p œ diphthōgū & sign̄at gubernationē: admīnistrationē: nā Διοικέω signat guberno, ergo diœcesiū: iurisdictionum, gubernationū puinciæ. ¶ Cis. citra. ¶ Magistratus. officiales. ¶ Philomeli. qd̄ est oppidū Phrygiæ in magna planitie a septentrione: author Strabo. ¶ Istius ge. huiōi q̄ mitterēt cā laudādi te. ¶ Atq;. dicit se nihil decreuisse sua sponte de huiōi legationibus, nisi qd̄ postulatiōibus principiū ciuitatis coactus est facere. ¶ Remittendo. p dimittendo. ¶ Postulauissent. rogassent. ¶ In vēditionē tributorum. qa plerūq; vendunt tributa iis, q postea ea exigunt sine vlla clemētia. ¶ Acerbissimā. crudelissimā: accipiēdo pignora & subhastādo bona eorum, q debent tributa. ¶ Capitū atq; ostiorum. q̄ per capita & p ostia fit & imponit. ¶ Inducerent. impōerent: & quasi in malā cōsuetudinē reducerent. ¶ Minime necessarii. & ideo non tolerabiles: nā sumptus necessarii ēt si sint graues: equo tolerantur. ¶ Ego aūt cū hoc suscepissem. aggressus essem: vt defenderem. Adductus. motus. ¶ Miseriis: calamitatibus. ¶ Perditas. afflictas: cōsumptas. ¶ Per suos magistratus. latēter pulsat Appiū. ¶ Nō negligēs. i. prote. i. diligentissimus. ¶ Nō debuisti. vt ostēdimus supra, eē officiū boni amici & cūstātis. ¶ Aliis. multi. n. sunt q multa fingūt: & ea falsa tribuūt amicis, quos pessimos eē ostēdit. Hora: i. in sermōib9 his vbis. Fīgere q n̄ visa pōt, secreta tacerē Qui neq̄t, hic niger ē, hūc tu rōane caueto. ¶ Minime liberale. minime honestū.

Diœcesis

Philomelū

delector. Hoc vero, ex quo suspicio nata ē, me exq̄siuisse aliqd, in quo te offēderē, tralatitiū est. Neq;. n. eram tā desipiēs, vt priuatæ rei cā legari putarē, q & tibi nō priuato, & p re nō priuata sua, sed publica, nō in priuato, sed in publico orbis terræ consilio. i. in senatu vt gratias agerēt mittebant. Neq; cū edixi, neqs iniussu meo pficiscerent, exclusi eos, qui me in castra, & q trans Taurū psequi nō possent. nā id est maxime in tuis lr̄is ridendū, qd. n. erat, quod me psequerentur in castra, Taurum ve transirent: cum ego Laodicea vsq; ad Iconiū iter ita fecerim, vt me omniū illarum diœcesium, quæ cis Taurū sunt, omniumq; earum ciuitatū magistratus, legationesq; cōuenirent, nisi forte postea cœperunt legare, q̄ ego Taurū trāsgressus sum: quod certe non ita est. cū. n. Laodiceæ, cū Apameæ, cum Synnadis, cum Philomeli, cū Iconii essem, qbus in oppidis oibus commoratus sum, oēs iā istius generis legationes erāt constitutæ, atq; hoc tñ te scire volo: me de isto sumptu legationum aut minuendo, aut remittendo decreuisse nihil, nisi qd̄ pricipes ciuitatū a me postulassent, ne in venditionem tributorum & illā acerbissimā exactionē, quā tu nō ignoras, capitū, atq; hostiorū inducerētur sumptus minime necessarii. Ego autem cum hoc suscepissem, non solum iustitia, sed etiam misericordia adductus, vt leuarē miseriis pditas ciuitates, & pditas maxie p magr̄atus suos: non potui in illo sumptu non necessario negligens esse. Tu cū istiusmodi sermones ad te delati de me sunt, non d̄buisti credere. Si aūt eo gn̄e delectaris, vt q tibi in mētē veniāt, aliis attribuas. genus sermonis inducis in amicitiā minime liberale.

ASCEN.

¶ VER O p sed. hoc ex quo suspicio nata est: me exquisiuisse. i. excogitasse aliqd: in quo offenderē te: est tralaticiū. i. seu translatitiū. i. fictitiū & falso in me trāslatū: ex malitia eorum, q talia cogitant & faciūt. ¶ Neq; enim erā tā desipiēs, vt putarē sup. eos legari causa rei priuatæ, qa mittebant vt gratias agerent: & tibi nō priuato sed pub. magistratu functo: & non pro te priuata sua. i. sibi ppria: sed sup. & non. s. gr̄as agerent: in priuato. i. loco, sed in pub. consilio orbis terræ. i. in senatu. s. Romano. ¶ Neq;. n. cū edixi. i. publico mandato iussi: neqs pficiscerent. s. Romā iniussu. i. sine iussu meo, exclusi eos, q non possent psequi. i. ad finē vsq; sequi. Non. n. semper in malū accipit: me in castra: & q non possent persequi me trans Taurum. s. montem. qa qui neqs dicit oēs includit sub vetatione sua. ¶ Nam id est maxime ridendū in literis tuis. Scripserat enim Appius mordendo Ciceronem, q cū phibuisset quenq̄ iniussu suo proficisci Romā, non phibuerit pficisci secū in castra & trans Taurum: immo dicit Cicero gnalem se fecisse phibitionem, neq; opus fuisse vt legationes mitterent se cū aut in castra, aut trans Taurum. ¶ Quid enim erat q. i. pp qd̄ psequerent in castra, vt p vel: trāsirent. Taurum: nomē est maximi mōtis Armeniā a Cilicia dirimētis. cū ego fecerim iter Laodicea. i. ab ea vrbe Antiochiæ aut Syriæ, seu Phrigiæ maioris, vsq; ad Iconiū oppidū Cappadociæ: ita vt magistratus: & legatiōes oium diœcesiū. i. iurisdictionū: ac gubernationū a verbo Διοικέω, qd̄ est guberno, vn̄ scd̄a p œ scribit: & tertia a græcis p ι: & ita ambæ sūt lōgæ: est Διοίκησις diœcesis: dispositio, gubernatio: iurisdictio: q̄ sunt cis. i. citra Taurum: & oium illarum ciuitatū, cōuenirēt me. i. agendi mecū de rebus suis gr̄a: nisi forte legati sup. cœperūt legari. i. mitti postea q̄ ego transgressus sum Taurum, qd̄ certe nō est ita. ¶ Cū. n. essem Laodiceæ: cū eām Apameæ, cū, repete essem, synadis cū. s. eēm Philomeli, cū eēm Iconii: q̄ sunt oppida iā nota in puincia siciliciæ, Iconiū qdē in Cappadocia: Philomelū in Phrygia. s. maiore, qd̄ situ est in magna planicie a septētriōe, cætera prius dcā sunt. Synnada qdē vrbs est asiatica ad Cariæ fines, & vt Stra. dicit nō magna est: ad quā planicies iacet oleis cōsita. lx. fere stadiorum. Vlterius est dorci vicus & Synnadici lapidis fodina. De declinatiōe aūt neq; hæc sires, qa Ci. Synnadis a duerbialiter dicit, credā vti ablēo pluri vt sit nōs Synnada Synnadorum, Calepius tñ dicit apd̄ Sydoniū declinari Synnas Synnadis, qd̄ hoc dici nō posset: nā ab eo ntō diceret hoc, Synnade aut Synnadi non Synnadis, q in qbus oibus oppidis ego cōmoratus sum. i. morā traxi, oēs legatiōes istius gn̄is. s. q̄ mitterent tui laudādi gr̄a: erāt cōstitutæ. i. trāsactæ. ¶ Atq; ego volo te tñ scire hoc, me nihil decreuisse. i. decreto cōstituisse: de isto sūptu legationū: aut minuēdo aut remittēdo. s. illis q eo onerabant, nisi qd̄ pricipes ciuitatū postulassent māe. i. matutino tpe eius diei quo decreuerā: ne sūptus minime. i. oino nō necessarii, ducerent in venditionē tributorum: interdū. n. tributa vendunt, & q ea emūt acerbissime exigūt: & illā acerbissimā exactionem capitū atq; ostiorum. s. de singulis capitibus atq; ostiis domus: q̄ tu non ignoras, qa eius tpe vigebat, aut ab eo vt eius gr̄a instituta erat. ¶ Ego aūt cū suscepissem. i. faciendū recepissem hoc. s. ne fierent sūptus nō necessarii, adductus. s. ad hoc non solū iustitia: q̄ nimiā exactionē phibet, sed ēt misericordia, vt leuarem. i. deonerarem miseriis ciuitates pditas. i. peuntes, & pditas maxime p magistratus suos, nō potui negligens esse in illo sūptu nō necessario. s. vetando. ¶ Tu cū sermones istiusmodi. s. detractatū & inimicitiarum generatiui, essent delati ad te de me, non debuisti credere. ¶ Si aūt delectaris hoc genere. i. fictionū aut sermonū: vt attribuas aliis. i. dicas tibi dicta esse ab aliis: q̄ veniant tibi in mentem. i. quæ putatis dicta aut facta esse potuisse, tu inducis in amicitiam genus sermonis minime. i. nequaq̄ liberale. i. libero homine dignum.

persequi

Diœcesis

Philomelū

Synnada

SVBER. ¶ EGO. probat q vnquam detraxerit de fama Ap. neq enim consequens est vt qui studeat alium honorare: detrahat de eius fama. se autem dicit studuisse honorare Appium: cum retulerit ad generum eius, ad Phaniam libertũ: & Laptam præfectum fabrum suorum: in quem locum Appius vellet eum venire: se enim venturum quocunq venisset. ergo non est verisimile quod cogitauerit ei detrahere. ¶ Ad li. ad Phaniam, vt supra in aliis epistolis. ¶ Præfectum fabrum: Leptam: vt supra. ¶ Venire. vt mecum loqui posses. ¶ Quare. concludit hmõi sermones delatos: quod Cicero ei detraxisset, omnino non fuisse credendos: authoritatem eorum, qui de amicitia scripserunt: vt probauimus supra ex Lælio Ciceronis. ¶ Authoribus. doctoribus: suasoribus: id est doctissimorum virorum sententia. ¶ Gerenda. colenda: seruanda. ¶ Orationis. detractoriæ: & transferendi criminationes falsas in amicũ. ¶ Tollere. remouere: non credere. ¶ Disputabant. ostendit quid debuerit facere Appius: quia debuerat refellere criminationes: q ad se deferebantur de Ci. sicut ipse refellebat ad se delatas. ¶ Differebam. disputabam credo esse verba sumpta ab aliquo: qui dicat in amicitia ita esse faciendum. Contra. ea quæ mihi deferebantur: ita vt facere debueras. ¶ De te. quod faceres contra honorem meum. ¶ Nec hoc quidem .s. putas esse dictum. ¶ Venire me, sicut indicauerat mihi Lentu. Clodius: vt in præcedẽtibus epistolis est visum. ¶ Cõuentus id est iurisdictio: quia illuc cõueniebant populi, vbi erat proconsul. ¶ Apamea: & Laodicea. Phrygiarum vrbes maximæ sunt. ¶ Tuus Tharsi. quia illic decernebas: statuebas: iudicabas forum hẽbas: vt supra in epistola, quæ incipit. Cum meum factum. Tunc enim maleuoli homines detulerant Cic. Appium præiudicare eius honori: quia adhuc ita prouinciam administraret: quasi Cic. pro nullo esset. ¶ Id ipsum, quod attribuam tibi: quod in mentem venerit. ¶ Obiurgem accusem te: quia te accuso, q id feceris. ¶ Si ista. dilemma argumentum: qđ ex vtraq parte cõcludit. ¶ Ipse fecris. ipse iudicas & credis. ¶ Culpa. quia temere credis. ¶ Sin autem. altera pars argumenti. ¶ Quod audias. q his patefacias aures: quia non deberent aures tuæ patere delationibus istorum. ¶ Nonnulla. aliqua sed maior quam superior. ¶ Quod siquis. argumentatur aliis rationibus: q nulla fuerit causa: quare debuerit ei detrahere, & occurrit obiectioni: si quispiam fortasse diceret eum esse callidum & versutum: quod quidem esse non posset: si ei detrahere: quem ante laudasset eo tempore: non sperabat euenturum: vt in aliqua re posset postea laudari ab Appio: nunc autem cum egeat huius fauore: quomodo verisimile est quod egisset, vt mereretur ab eo deferi. ¶ Fingit. putat. ¶ Astutiorem. comparatiuum pro positiuo. ¶ Quid potest: ostendit quod hæc essent contra astutiam: quæ dicitur fecisse. ¶ Incallidius. stolidius: simplicius. ¶ Vt. ordo est: quid potest esse incallidius quam committere vt tu optimo iure me deferere posses: cum te absentem defenderim: cum præsertim non arbitrarer &c. ¶ Defenderim. olim Romæ. ¶ Te absentem. ab vrbe: cum esses in prouincia. ¶ Præsertim. non fortasse dicatur fecisse vt idem ab eo postea acciperet. ¶ Vsu venturum. euenturum. Nam vsu venire, euenire, & contingere significat. ¶ Absens. nunc cum sum in prouincia. ¶ Quoq. sicut te defenderam. ¶ Committerem. facerem. ¶ Iure optimo. merito ipso iustissima causa, qui si tibi detraherem: nunc merito me deferere posses. ¶ Vnum genus. in vno tantum dicit Cice. se fortasse offendisse Appium: si fortasse audiuit aliquos ex tribunis vel perfectis Appii minus honorifice de eo loquentes: quod tamen etiam dicit ratum fuisse. ¶ Excipio. quia dixi me vnquam cogitasse detrahere tibi: excipio. ¶ Vnum genus sermonis. quendam loquendi modum. ¶ Nolle dici. quia non videatur esse tibi honorificum: & declarat quod sit illud. ¶ Si aut quid est aliquis. ¶ Maledicit male loquitur de te.

Apamea
Laodicea

Dilemma

Vsu venire

Ego si in prouincia de tua fama detrahere vnq̃ cogitassem, nõ ad generũ tuũ Lentulũ, neq ad libertũ tuũ Brundusii, neq ad pfectũ fabrũ Corcyræ, quẽ in locũ me venire velles, retulissem. Quare potes, doctissimis hoĩbus authoribus, quorum sunt de amicitia gerenda præclarissime scripti libri, genus hoc totũ orationis tollere. DISPVTABANT: ego contra differebam. Dicebant: ego negabã. An nihil de te mihil esse dictũ vnq̃ putas: ne hoc qdem, qđ cũ me Laodiceã venire voluisses, Taurũ ipse transisses: qđ iisdem diebus meus conuentus erat Apameæ, Synnadis, Philomeli, tuus Tarsi? Non dicam plura, ne in quo te obiurgem, id ipm videar imitari. Illud dicam, vt sentio: si ista, quæ alios loq dicis, ipse sentis, tua summa culpa est: sin alii tecum hæc loquunt, tua tñ, qđ audis, culpa nonnulla est. mea ratio in tota amicitia nr̃a cõstans, & grauis reperiet. Quod siqs me astutiorem fingit: qđ pot esse incallidius, q̃, cũ te absentem semper defenderim, cum præsertim mihi vsu venturum non arbitrarer, vt ego quoq absens a te defendẽdus essem: nũc committere, vt tu iure optimo me absentem deferere posses? vnũ genus excipio sermonis, in quo persæpe aliquid dicit, qđ te putẽ nolle dici: si aut de legatorũ tuorũ quopiã, aut præfectorum, aut Tribb. militum male dicitur:

ASCEN. ¶ Si ego cogitassem vnq̃ detrahere de tua fama in prouincia, non tulissem ad Lentulum generum tuum. i. ad iudicium & voluntatem generi tui Cnæi Lentuli: neq ad libertum tuum: scilicet Phaniam Brundusii: cum adhuc essem Brundusii quæ est vrbs Italiæ, neq ad præfectum fabrum pro fabrorum, Corcyræ. i. cum essem Corcyræ aut in Corcyra insula: in quem locum velles me venire scilicet ad conueniendum te: aut vt cõuenirar a te. ¶ Quare tu potes doctissimis hominibus authoribus. i. id approbantibus: quorum scilicet authorum libri sunt. i. extant scripti præclarissime de amicitia gerenda: tollere hoc totum genus orationis scilicet quale est dicentium. ¶ Sup. homines aut inimici disputabãt scilicet de alicuius perfidia. Ego differebam. i. diuersa ab eis asserebam contra. ¶ Ipsi dicebant scilicet aliquid mali de te aut de alio: ego negabam. Talia enim solent dicere, qui volunt videri amici, cum non sint: quia fingunt se refellisse ea, quæ nunquam dicta sunt, vt non ipsi: sed alii ea dixisse putentur, sic tñ vt licet dicant se contraxisse, putent inimicos illorum, de quibus talia dicta narrant: vera censere, non omnes intelligunt hunc locum. ¶ An o Appii: putas nihil vnq̃ esse dictum mihi de te: ne quidem. i. non saltem hoc: q cum voluisses me venire Laodiceam: ipse transisses Taurum, & q meus conuentus. i. iurisdictio erat Apameæ: Synnadis, Philomeli, & tuus conuentus erat Tharsi iisdem diebus: quod argumentum erat te nolle prouincia decedere. ¶ Non dicam plura, ne videar imitari id ipsum in quo ego obiurgem te. ¶ Ego dicam illud vt sentio, si ipse. i. tu, senti. i. ex sententia tua asseris ista, quæ dicis alios loqui, est tua summa culpa, sin autem. i. sed si, alii loquuntur hæc tecum, tamen tua culpa est nonnulla. i. ex aliqua parte, quod audis scilicet tales. ¶ Mea ratio. i. forma faciendi & dicendi reperietur constans & grauis in tota amicitia nostra. ¶ Quod siquis fingit me astutiorem. id est callidiorem: quid potest esse incallidius. id est magis non callidum hoc est stultius & simplicius, q̃ cum ego defenderim semper te absentem, præsertim cum ego non arbitrabar vsu venturum: id est euenturum mihi, ¶ Vt ego essem defendendus a te absens, ego committerem nunc vt tu possis optimo iure. i. æquissimis rationibus deferere me absentem. i. existentem in prouincia. ¶ Ego excipio vnum genus sermonis. i. nihil dico de eo in quo aliquid dicitur, persæpe, quod putem te nolle dici. i. vt dicatur, si aut quispiam legatorum tuorum. i. qui tui in prouincia legati fuerant, aut tribunorum militum: male dicit scilicet de te.

¶ Quod

quod tamen ipsum non mehercule adhuc accidit me audiente, vt aut grauius diceretur, aut impurius, quã mecum Corcyræ Clodius est locutus: cum in eo genere maxime quereretur te aliorum improbitate minus felicem fuisse. Hos ego sermones, q̃ & multi sunt, & tuam existimationem, vt ego sentio, non offendũt, lacessiui nunq̃, sed non valde repressi. Siquis est, qui neminem bona fide in gratiam putet redire posse: nõ nostram is perfidiam coarguit, sed indicat suam: simulq; nõ de me is peius, q̃ de te existimat. sin autem quem mea instituta in prouincia non delectãt: & quadam dissimilitudine institutorum meorum, ac tuorũ lædi se putat, cum vterq; nostrum recte fecerit, sed nõ idem vterq; secutus sit: hunc ego amicum habere nõ curo. Liberalitas tua, vt hominis nobilissimi, latius in prouincia patuit: nostra si angustior erit: & si de tua prolixa, beneficaq; natura elimabit aliquid posterior annus, ꝓpter quandam tristitiam temporum: non debent mirari homines, cum & ipse natura semper ad largiendũ ex alieno fuerim restrictior, & temporibus, quibus alii mouentur, iisdem ego moueor, me esse acerbum sibi, vt sim dulcis mihi. De rebus vrbanis quod me certiorem fecisti, cum per se mihi gratum fuit, tum q̃ significasti tibi omnia mea mandata curæ fore: in quibus vnum illud te præcipue rogo, vt cures, nequid mihi ad hoc negocii aut oneris

HVBER

¶QVOD ipsum. vt malediceret de te. ¶Me audiente. corã me. ¶Grauius. asperius. ¶Impurius. inhonestius. ¶In eo genere. in eiusmodi sermone. ¶Minus felicẽ. moderate eũ rep̃hendit: noluit dicere: te male tractasse ꝓuinciã: sed fuisse infelicem, nõ tua culpa: sed aliorũ improbitate: iniquitate alioꝝ: qui essent sub te in administratione ꝓuinciæ: quoꝝ improbitate dedecus ad te redundauit. ¶Hos. tales, dicit quare hos sermones audierit: & eos nõ represserit: ne audiret. ¶Tuam existimationem. tuã authoritatem: & dignitatẽ: quia nõ tua sed aliorũ culpa diceris minus felix fuisse. ¶Nõ lac. i. nõ captaui: non prouocaui: non quæsiui: aut inuitaui. ¶Repressi. i. vetui dici. ¶Siquis est. dilẽmate quodam ostendit oĩno contemnendos esse eos, qui ista deferunt Appio de Cicerone. Dicit enim se recõciliatum esse Appio bona fide. quod siquis fortasse crediderit: dicit propter hoc se non probari pfidum: sed potius eum, qui nõ credat: & est prima pars argumenti. ¶Coarguit. Comprobat: redierat: enim in gratiã vt visum est superius: reditus in gratiam illustris &c. ¶Indicat suam. quia qui perfidus est credit & existimat alios esse perfidos. ¶De te. quem eodem modo existimat non bona fide esse reconciliatum: sicut nec me. ¶Sin autem altera pars argumenti dissimilitudine, quia alia sunt mea, alia fuerũt tua instituta. ¶Recte fecerit. quia vterq; nostrum habuit rationem iustitiæ & honestatis in iis, quæ a nobis statuta sunt. ¶Non idem. quia ego aliter, & tu aliter statuisti. ¶Hunc talem virum. cui non placent mea instituta: cum sint recta: quia dissentiunt a tuis, quia mea magis restrinxerunt impensas: q̃ tua. ¶Liberalitas. latenter & caute mordet Ap. q̃ prouinciam nimis magnis sumptibus onerasset: quoniam cum large expenderet: large etiam pecuniam exigebat: quod se facere nolle dicit: & propter asperitatem temporum: & quia natura est restrictior ad largiendum de alieno: quod latẽter significat fecisse Appium. ¶Liberalitas. noluit dicere largitas: aut prodigentia, quam tamen intelligit. ¶Patuit. apparuit. ¶Vt. tanquam. ¶Nobilissimi. cui a natura sit ingenita liberalitas: quia nobiles solent esse liberaliores. ¶Nostra liberalitas. ¶Angustior. tenuior. ¶Prolixa. larga: vt Terẽ. Accipit nemo melius neque prolixus: id est largius. ¶Limitabit. moderabitur: minuet præscriberet. ¶Posterior. sequens post tuum magistratum. ¶Tristitiã. infelicitatem: quia sunt aliqui anni asperiores: qui non possunt ferre sumptus solitos. ¶Natura. ingenio meo naturaliter, quod officium est iustitiæ: neq; enim vt in primo officiorum inquit: eripiẽdum est alii quod aliis largiamur. ¶Temporibus: scilicet tristibus. ¶Mouentur. efficiuntur: & est alia ratio quare sit restrictior. est autem sensus, & ordo, & cum iisdem temporibus tristibus & malis quibus alii mouentur. ¶Iisdem ego. moueat me non esse acerbum eis: vt sim dulcis mihi. i. vt moueat non velle quærere cõmodũ meũ cũ incõmodo alioꝝ. qđ qui facit est acerbus aliis vt sit dulcis sibi. ¶Acerbũ. iniquũ. ¶Sibi. i. ipsis. s. aliis non esse legendum est: & nõ me esse, qm ita in emendatis codicibus legitur, & aliter sensus stare non potest. ¶De rebus. ostendit duplici de causa sibi gratum fuisse: q̃ ab eo redditus sit certior de rebus, quæ rõne fierent, & quia intellexit ea, quæ cupiebat de rebus vrbanis, & quia cognouit mandata sua fuisse curæ Appio: cui mãdauerat vt sæpe ad se scriberet. ¶Per se. sponte sua. ¶Tum. alia causa. ¶In quibus, mandatis. ¶Negocii. administrandæ prouinciæ. ¶Oneris. onerosi officii, id est ne aliud onus addatur mihi, vt faciam plura, q̃ facio aut feci.

Prolixum

Limitare

ASCEN.

¶QVOD ipsum. s. maledicere de te, mehercule, non accidit adhuc me audiẽte, vt sup. qcq̃ diceret, aut grauius. i. molestius. aut impurius. i. obscœnius. s. de te: q̃ Clodius. s. Lentulus est locutus mecũ Corcyræ, cũ q̃reret. i. cõquereret, maxime in eo gñe. s. sermonis te fuisse minus felicẽ. s. in gubernãda ꝓuincia: improbitate. i. pp improbitatẽ alioꝝ, hoc añt dicẽdo, significauit non bñ rexisse ꝓuinciã nõ infelix est: q bñ regit. ¶Ego nunq̃ lacessiui. i. ꝓuocaui hos. i. hmõi sermones de te: qđ ipsi sunt, & simul, multi, & ita nõ erãt lacessendi. i. captãdi aut ꝓuocãdi, cũ grauius fierent, & q̃ non offendũt existimationẽ. i. authoritatẽ tuã, nescio an rectius legat̃ æstimationẽ tui. vt ego sentio: sed ego nõ rep̃ssi valde. i. pmisi eos fieri. ¶Si qs est q putat neminẽ posse redire in grãm bõa fide. i. sine deceptione, is nõ coarguit pfidiã nr̃am, a nõ sumus tales, aut nõ scit nos tales ẽt si sumus, sed idicat suã. s. pfidiã, sil̃. i. & sil̃. is, i. talis nõ existimat. i. iudicat, peius de me quã de te. ¶Sin ãt. i. sed si mea istituta. i. mores mei in ꝓuincia, nõ delectãt, quẽ. i. aliquẽ, ac putat se lædi q̃dã dissimilitudie istitutoꝝ meoꝝ. i. moꝝ meoꝝ aut reꝝ institutaꝝ a me: cũ vterq; nr̃m fecerit recte, sed vterq; nr̃m non sit secutus idẽ, ego nõ curo hr̃e hũc. i. hmõi amicũ. ¶Liberalitas patuit latius in prouincia, vt hoĩs nobilissimi: si nr̃a sup. liberalitas erit aut patebit angustior. i. strictior & minus lata, & si annus posterior. i. q tuũ annũ secutus est. ¶Tacite aũt taxat ꝓfusionẽ Appii. Quia sicut agricolis raro sunt duæ messes fertiles ꝯtinuæ, eo qđ prioris abũdãtia fœcũditatẽ terræ exhaurit, ita cũ Ap. anno suo quẽ fertilẽ censet, tm̃ pecuniæ exhauserit, nõ est mirãdũ si posterior sit sterilis, limitabit. i. arctabit & restringet aliqđ, de tua natura. i. tuo igenio: ꝓlixa. i. larga. Vñ comicus. Accipit nemo ꝓlixius, qđ tñ ad tp̃s referri põt, & bñfica. i. iclinata ad bñfaciendũ, limitabit dicit, pp q̃ndã tristitiã. i. infelicitatẽ & infœcũditatẽ tẽpoꝝ, qa sicut læta dicius: q̃ fœcũda sunt, ita tristia q̃ sterilia, sane argute vitia Appiana in tp̃a trãsfert, hoĩes nõ dñt mirari, cũ ego fueri semp restrictior. i. parcior &. i. sil̃ natura. i. p naturã & idolẽ meã ad largiẽdũ ex alieno. qđ app. fecit. ¶Et. i. sil̃, mouear. i. cõmonear iisdẽ tp̃ibus. s. tristib⁹, qbus alii mouent̃ me eẽ acerbũ sibi, vt sim dulcis mihi. i. vt nõ lędã ꝯsciam meã largiẽdo de alieno: Vñ qa nõ largior qbus Ap. largitus est, sum illis acerb⁹, aut mihi qa rectæ sñiæ ꝯscius sum, dulcis sum. Sũt q i emẽdatis codicib⁹ scriptũ asserãt, nõ eẽ acerbũ, vbi nos legim⁹ me eẽ acerbũ: dicãt q sensũ alr̃ stare nõ posse, sed ego ꝯtra sentio, qđ fecisti me certiorẽ de reb⁹ vrbãis, cũ. s. ita fit qđ fuit gratũ mihi p se, tũ. sup. magis fuit gratũ, qđ. i. qa significasti oĩa mãdata mea fore tibi curę. ¶In q. s. mãdatis, ego rogo te illđ vnũ p̃cipue, vt cures ne qđ aut oneris aut tp̃is. i. ꝓrogatiõis

Prolixus

Tristitia

HVBER. ¶ACCEdat.addatur.¶Aut temporis.i.plus temporis maneam in prouincia:q̃ erat mihi statutum: id est vltra annū. ¶Aut sentit.iudicauit sententiam: & opinionem habuit pp me.¶Decedat de hac sententia bima.omittat etiã hanc sententiam duorum annorum de commemoratione mea in prouincia.¶Bima.duorum annorum:senserat enim Hortensius cum multis aliis: vt Cic.per duos annos remaneret in prouincia:de qua sentẽtia vt recedat: vult eum rogari ab Appio. ¶Quo.qua sententia bima.¶Inimicitius.magis aduersum:quia nihil est quod minus vellem.¶Amanum versus.hæc propositio versus eleganter nominibus locorum postponitur: vt Italiam versus: Romam versus, Amanus autem mõs est: vt supra docuimus: inter Ciliciam & Antiochiam. Põponius Mella: prima est reliqua pars Syriæ:cui Antiochiæ cognomẽ additur: & in ora eius vrbs Seleucia: hippatos &c. Tũ mons Amanus: & ab eo statim Miriãdros, & Cilices. ¶Postridie eius diei.i.die qui est post nonas Octobris.¶Mosestiæ.nomen est loci in Asia.¶Adiungam.illis quas mitto ad meos. ¶De Parthis.quæsierat Appius a Cicerone an Parthi ingressi essent prouinciam: quia audiuerat tumultum in ea fuisse: itaq; rescribit Cice.se arbitrari nullos fuisse.¶Qui fuerunt.in prouincia.¶Admisto ornatu parthico.quia Arabes acceperunt habitum armaturæ Parthorum: qui omnes dicebantur reuertisse in prouinciã suam. Hostem.pro hostes.¶De quo.statu reipub. ¶Solicitus.anxius. ¶Nostrum. mihi amicum: tibi etiam affinitate coniunctum: quia filius Pompeii erat gener Appii: vt supra visum est.

Versus
Amanus

ASCEN. ¶ACCEdat.id est addatur mihi: ad hoc negocii: scilicet prouincialis: & sup.vt roges Hortensium collegam nostrũ in auguratu: & familiarẽ: vt si vnq̃ aut sensit: aut fecit quicq̃ mea causa: decedat quoq;: id est etiam de hac sentẽtia bima id est bienni mihi prorogãdi: quia scilicet sententia nihil potest esse mihi inimicitius: id est magis cõtrariũ. ¶Quod vis scire de rebus nostris. ¶Nos sumus profecti Amanum versus: semper postpomĩ versus: & est Amanus mons inter Ciliciã & Antiochiã: Tharso ex ea vrbe Ciliciæ: nonis octobris.¶Ego scripsi hæc postridie eius diei: id est die sequẽte nonas Octobris: cum haberem castra in agro Mosestiæ: quę in Asia est.¶Scribam ad te si egero quid: id est aliquid: neq; mittam vnq̃.literas domum ad meos: quin adiungam sup. literas, quas velim reddi tibi.¶Id quod quæris de Parthis an scilicet venerint contra Romanos, ego puto nullis, scilicet Parthos fuisse: & Arabes qui fuerunt parthico ornatu admisto: quia partim vestiti erant more parthico, dicuntur omnes reuertisse supple se in patriam. ¶Negant, scilicet homines aut exploratores, vllum hostem esse in Syria. ¶Ego velim supple vt tu scribas ad me quamsæpissime, id est valde sæpe, & de tuis rebus, scilicet priuatis: & de meis, & de omni statu reipub. de quo sum solicitus, eo magis q̃ cognoui ex literis tuis Pompeium nostrum: scilicet communem amicum, iturum in Hispaniam.

accedat, aut temporis: Hortensiumq; nostrũ collegã, & familiarem roges, vt si vnquam mea causa quicquam aut sensit, aut fecit, de hac quoq; sentẽtia bima decedat: qua mihi nihil põt esse inimicius. De nostris rebus quod scire vis: Tarso Non. Oct. Amanum versus profecti sumus. Hæc scripsi postridie eius diei, cũ castra haberem in agro Mopsuhestiæ. Siquid egero, scribam ad te: neque domum unquam ad meos lr̃as mittam, quin adiũgam eas, quas tibi reddi velim. De Parthis quod quæris, fuisse nullos puto. Arabes qui fuerunt admisto Parthico ornatu, dicuntur omnes reuertisse. Hostem esse in Syria negãt vllum. Tu velim ad me quamsæpissime & de tuis rebus scribas, & de meis, & de omni R.P. statu. de quo sum solicitus eo magis. q̃ ex tuis literis cognoui, Pompeium nostrum in Hispaniam iturum. Vale.

¶Ex.xviii.Epistola.Et si quantum ex literis.

Nihil.n.habent, quod definitum sit, aut certũ, nisi me vultu taciturnitatis sigñasse, tibi non esse amicum. Illud quidem scio meos multum & illustreis, & ex superiore, & ex æquo loco sermones habitos cum tua summa laude, & cũ magna solicitudine significationis nostræ familiaritatis ad te vere potuisse deferri. Alii sic. Illud quidẽ scio, meos multos etiã illustres & ex superiore, & ex æquo loco, sermones habitos cum tuæ sũmæ laudis solicitudine & magna cũ sigñatione familiaritatis nostræ, ad te iure potuisse deferri. Iam vero tm̃ mihi vidẽt iniuriã facere ii, q hoc disputant, q̃ is, cuius aures ad hanc disputationẽ patent.

9

M.T.C.Imp.Appio Pulchro.S.

VIx tãdẽ legi lr̃as dignas Ap. Clodio plenas humanitatis, officii, diligentiæ. Aspectus videlicet vrbis tibi tuam pristinam vrbanitatem reddidit.

HVB. VIx tandem. Vt ex superioribus epistolis cognitum ẽ conquestus fuerat Appius: quod Cice. ædificationẽ quandam quæ in honorem Appii fieret, impedisset, & quod legationes, quæ Romam ad eum laudandum erãt profecturæ, prohibuisset. Ita enim maleuoli quidam retulerant Appio, antequam ex Asia discederet, sed posteaquam Romam aduenit intellexit a suis qua obseruantia & constantia a tuendis omnibus officiis erga Appium fuisset. Cice. itaq; scripserat ad eum humanissime, ostenderatq; se falsum intellexisse. Quamobrem Cic. nunc cum eo iocatur, dicens se nunc tandem accepisse ab eo humanitatis plenas literas, quia postquam venit ad vrbem, vrbanitatem pristinam recuperauit, cum ante ex itinere scripsisset aliquando rusticius & asperius. Deinde ei gratulatur, q̃ scripserat se sperare triumphum: quem cum primum consecutus fuerit, rogat vt eum longa epistola certiorem reddat. Postea vero rogat eum, vt absoluat libros Augurales, quos ei promiserat, pro quorum remuneratione dicit sibi diligenter consyderandum, quid dignum afferre possit. Eum postremo rogat, vt det operam, vt supplicationes ei decernantur pro re bene gesta in prouincia: de qua dicit quare serius ad senatũ scripserit. ¶Vix tandem. post multum temporis, vt Vix tandem magnis Ithaci clamoribus actus, Composito rumpit vocem, neq; tamen tam refertur ad diuturnitatem temporis, q̃ ad effectum expectantis.¶Dignas Ap. quasi dicat homine nobilissimo, quem quidem humaniorem esse decet.¶Aspectus.u.ostendit magni interesse quibus in locis versemur, quia ex aliis rusticitatem, ex aliis vrbanitatem trahimus.¶Vrbis. Romæ.¶Pristinam. consuetam, solitam, non autem recte diceremus priscam, quia priscus alienæ & remotæ ætatis est, pristinus autem ante actæ, sed tamen nostræ ætatis, neq; valde remotę. ¶Reddidit. restituit, quia eam amiseras, cum esses inter barbaras gentes in prouinciam.

Priscus
Pristinum

ASCEN. VIx tandem. Multa questus fuerat de Cicerone Appius: vt supra vidimus, sed postquam in vrbem redierat: & fauorem Ciceronis in se intellexerat amicius scripsit literas. vnde nunc familiarius omissa simultate ad eum scribit dicens.¶Ego vix.i.cum difficultate: legi tandem literas dignas Appio Clodio.i.quę scriberentur ab Appio Clodio: vtpote plenas humanitatis: officii: diligẽtiæ.¶Videlicet.i.videre licet, vnde id euenerit, quia aspectus vrbis.s.Romæ reddidit tibi vrbanitatem, i, comitatem & ciuilitatem pristinam, i, quam habueras priusquam vrbe exiueras.

¶Nam

HVBER.

¶NAM quas. dicit quare nunc tandē acceperit ab eo lrās plenas humanitatis: quia superiores fuerant pleņę querelæ. ¶Exiti. ex via: cum Romā versus pficisceris. ¶Egressus. exiuisti. ¶Vnas. distinguit q̄ sunt illæ lræ: vnas qbus rñdit in p̄cedenti epl'a. ¶Alteras de ædificatione: qbus Cic. rñdit in epl'a quæ incipit. Pluribus verbis. ¶Perinuitus. valde: non libenter. ¶Cōscientia. qa sciebā me nihil egisse contra dignitatē & honorē tuum. ¶Subiratus. aliquātulū iratus: vt in p̄cedentibus epistolis missiuis videre licet. ¶Multos. maleuolos. ¶Nollēt. dolerēt. ¶Quo quasi. s. fido & ɔcordi. ¶Vt. postq̄. ¶Vel potius correctio est. ¶Cognosse. subaudi intellexi. ¶Ex his. s. tuis. ¶Obseruātia. reuerentia. ¶Oibus. officiis. oib⁹, quæ a me effici deberent. ¶Quāti æsti. quāti facere. q. d. maximi. ¶Et si qd. sñia est sumpta ex epistola Appii: qa ita scripserat ad Ci. in hanc sñiam: quā ponit hic Cice. sed vbi ille dixerat quā dignitatē tuā: Ci. qa de se loquit: dicit dignitatē meā. ¶Etsi. q̄q̄. ¶Vix fieri possit. vix sit possibile, vt mihi parē referas grām. ¶Relaturū. redditurū: vt ita pro me faceres sicut ego p te fecerā. ¶Tu vero. qa Ap. dixerat vix fieri posse: vt parē ei grām referre posset. Cic. refutat: & dicit id facile fieri posse: qa nihil est tā difficile, qd nō facile sit volenti. ¶Facies. i. referes mihi parē grām. ¶Facile. qa ille dixerat vix. ¶Nihil. rō facilitatis. ¶Studio. prompta volūtate. ¶Vel amore potius. correctio est: qa plus amor q̄ bñuolentia: qa ex eo bñuolētia nascit: vt ondit Ci. in Lælio de amicitia his verbis. Amor. n. ex quo noiata est: princeps est ad bñuolentiā ɔiungendā. ¶Ego. nūc ei gratulat, q scripserat se sperare triumphū: qd & si a suis se añ intellexisse dicit: tñ ondit sibi gratissimū fuisse se eius lris cognouisse. ¶Ita. s. te non dubiā hēre spē triūphi tui. ¶De spe. tua. ¶Triūphi. tibi decernendi: propter res in puincia gestas. ¶Explorata, certa. ¶Neq vero. occurrit obiectioni: ne dicat cepisse lætitiā de hac spe triūphi cā sua: vt si triūphus decerneret Appio: ēt ipse q multo plura egisset: honestius posset petere. ¶Ipse. ego. ¶Consequerer. obtinerē, i. triūphum: si tu obtinuisses. ¶Id. s. optarē triūphū tibi mea cā. ¶Est ἐπικούρειον. i. epicureū. Epicurei. n. vt Ci. multis in locis, oia ad suā voluptatē, & ad suū cōmodū referūt. ¶Sed mehercule. aduerbiū est iurātis: & subaudi cepi maximā lętitiā. s. iō. ¶Qd. qa. ¶Per se. sua sponte: propria cā sua. ¶Quare. ifert ex supradictis sibi gratissimū fore, si: vt primū adeptus fuerit triūphū eum lris suis admonuerit. ¶Plureis. accusatiuus est casus pluralis numeri. plureis aūt itellige ipsos nūcios vel tabellarios. ¶Quā cæ. q sunt Romę: ne fortasse diceret Ap. eū posse admoneri aliorum lris. ¶Qdos. nuncios. ¶Quod. rō quare sciat plures pficisci in prouinciā q̄ alii: qa nemo fere ibat in puinciā: qui non adiret ipsum Appiū: & peteret siqd vellet scribere, quia cū fuisset ante impator in puincia: existimabāt oēs eum aliqd etiā hēre: de quo vellet scribere. ¶Velis. aut scribere: aut agi per eos pro te in prouincia. ¶Simulatq. dictio cōposita: & significat cū primū vel postq̄. ¶Quod tu confidis. qd certo credis te adeptuꝝ: & itelligit triūphū. ¶Longi sub. subsellia dnr sedes & pulpita, in qbus spectabant ludi a subsedēdo. Per. Trossulus exultat tibi p subsellia leuis. hic aūt p contemptū rostra senatorꝝ appellauit subsellia. dixit ergo lras longi subselli. i. longæ ɔsulationis & iudicationis, qa in subsellis lōgo tpe morant: qui delectant spectaculis: hmōi aūt loquēdi modū vsurpauit Pōpeius in contēptū senatorꝝ: qui tādiu in rostris morarent in subsellis: hoc est pulpitis: q spectarēt ludos: est aūt sensus: mihi rem gratissimā feceris: si cū primum adeptus fueris triūphum, quē confidis te adeptuꝝ: miseris ad me literas illius longæ deliberationis senatus: quia quotidie differebat senatus hanc deliberationem decernendi triumphum ipsi Ap.

Epicurei

Simulatq
Subsellia

nam quas ex itinere ante, q̄ ex Asia egressus es, ad me lrās misisti, unas de legatis a me phibitis pficisci, alteras de Apameorum ædificatione impedita, legi perinuitus. itaq cōscientia mea cōstantis erga te volūtatis rescripsi tibi subirat⁹. iis vero lris lectis, q̄s Philotimo liberto meo dedisti, cognoui, intellexiq in puincia multos fuisse, qui nos, quo aio iter nos sumus, esse nollēt: ad vrbē vero vt accesseris, uel potius ut primū tuos videris, cognosse te ex iis, qua in te absentem fide, qua in oibus officiis tuēdis erga te obseruātia, & cōstātia fuissem. itaq quāti illud me æstimare putas, qd est in tuis lris scriptū: siqd acciderit, qd ad meā dignitatem ptineat, & si uix fieri possit, tñ te parē mihi gratiā relaturū. Tu uero facile facies. NIHIL est enim, quod studio, & beneuolentia, uel amore potius effici nō possit. Ego, etsi & ipse ita iudicabā, & fiebā crebro a meis per lrās certior, tñ maximā lætitiā cepi ex tuis lris de spe minime dubia, & plane explorata triūphi tui: neq vero ob eam cām, quo ipse facilius consequerer (nam id qdē ἐπικούρειον est) sed mehercule, qd tua dignitas, atq amplitudo mihi est ipsa chara per se. Quare quoniam plureis tu habes, q̄ cæteri, quos scias in hanc prouinciam proficisci, q te adeūt fere omnes, siquid velis: gratissimum mihi feceris, si ad me, simulatque adeptus eris, quod & tu confidis, & ego opto, literas miseris. Lōgi subsellii (ut noster Pompeius appellat)

ASCEN.

¶NAM ego legi inuitus. i. valde inuitus lrās. s. binas: q̄s misisti ad me, ex itinere priusq̄ egressus es ex Asia, vnas de legatis phibitis a me, pficisci. s. Romā: alteras de ædificatione Apameorꝝ ipedita. s. vt q̄rebaris, a me. Ex hoc loco patet supra legēdū esse Apameani legati: nō Appiani. ¶Itaq. i. & ita, ego subiratus. i. aliq̄tulū iratus tibi: ɔscia mea. i. pp ɔsciam meā, volūtatis constantis erga te. i. qa mihi ɔscius erā nihil in te peccasse, vero. i. sed: his lris quas dedisti Philotimo libto meo: lectis, cognoui intellexiq multos fuisse in puincia, q nollēt nos esse. i. vellēt nos nō ēe eo aio. i. ea bñuolētia inter nos, quo & q̄ sum⁹. ¶Vero p sed, vbi recesseris ad vrbē, vel potius: vt primū videris tuos. s. aicos & necessarios, itellexi sup. te cognosse p cognouisse: alii legūt cognoscere, ex iis. s. tuis: q̄ fide. i. fidelitate fuissem: in te abñtē: q̄ obseruātia & cōstātia fuissem erga te in tuēdis. i. ptegēdis & ɔseruādis oib⁹ officiis, q̄. s. amic⁹ amico debet. ¶Itaq. i. & ita, q̄ti putas me æstimare. i. apptiari illd qd est scriptū in lris tuis. ¶Si qd inciderit, qd ptineat ad meā dignitatē. i. qd noris ad meam dignitatē ptinēs te posse facere, & si. i. q̄q̄: vix posset fieri. s. vt referas mihi parē grām, tñ. i. nihilomin⁹, te relaturꝝ sup. esse mihi parē grām, q. d. nimirꝝ maximi. ¶Verū. i. sed, tu facies facile. s. id qd vix fieri posse dixeras. n. i. qa, nihil ē qd nō possit effici studio & bñuolētia, vel poti⁹ amore. ¶Ego & si ipse. i. ego p me iudicabā ita, & fiebā crebro. i. freq̄nter certior p lras a meis. s. datas ad me, tñ ego cepi maximā lętitiā ex lris tuis de spe triūphi tui minime dubia & explorata. i. tanq̄ explorata pspecta. ¶Neq vero sup. cepi maximā lętitiā de spe triūphi tui, ob eā cām, quo. i. vt, ipse. i. ego ɔseq̄rer. i. obtinerē facilius. i. triūphū in ɔsili negocio. ¶Nam quidē. i. certe, id. s. lętari de bonis amici, quatenus ad suum cōmodum faciāt est ἐπικούρειον. i. epicureum, & ad Epicureos ptinens, q omnia ad suam voluptatem & cōmoda pptia metiunt bōa, sed mehercule, ob eā sup. cām lætabar, q dignitas tua atq amplitudo ipsa est chara mihi p se. i. etiam sine respectu cōmodi mei. Dixi prius raro Cic. cōponere pnomen ipse & se, vñ non dixit per seipsam, sed ipsa per se. ¶Quare qm tu habes plures q̄ cæteri. ¶Quos scias pficisci in hanc, vbi ego sum, puinciam, videlicet in Ciliciam, q. i. quia, fere oēs venientes. s. in Ciliciam, adeunt te. s. sciscitantes siquid velis, tu feceris mihi gratissimū, si miseris ad me literas, simulatq. i. statim postq̄ aut eodem tempore, quo adeptus eris id, quod & tu confidis. s. te adepturum esse, & ego opto, videlicet triumphum.

Iudicatio,& mora fiquē tibi itē vnū,alterū ne diē abstulerit(qd.n.pôt amplius?)tua tñ dignitas suū loců obtinebit.Sed si me diligis:si a me diligi vis, ad me literas,vt q̄ primū lætitia afficiar,mittito.Et velim, reliquū qđ est pmissi,ac muneris tui,mihi psoluas, cū ipsā cognitionē iuris auguralis cōseq cupio:tū mehercule tuis icredibiliter studiis erga me,muneribusq; delector.Quod āt a me tale qddā desyderas:sane mihi cōsyderādū est,quonā te remuneter potissimū genere.nā pfecto nō est meū,q in scribēdo(vt soles admirari)tm̃ industriæ ponā,cōmittere,vt in scribēdo negligēs fuisse videar:pſertim cū id nō mō negligentis, sed ēt ingrati animi crimen futuꝝ sit. verū hæc videbimus.Illud,qđ polliceris,velim pro tua fide, diligentiaq;,& p nostra nō instituta,sed iam inueterata amicitia cures,enitare,vt supplicatio nobis quamhonorificētissime q̄ primū decernatᷓ.Oīno serius misi lr̃as, q̄ vellē,in quo cū difficultas nauigandi fuit odiosa: tū

HVBER. Endiadis

IVDIcatio & mora.endiadis est.i.iudicationis mora:iudicatio āt hoc loco signat deliberationē.Quē vnū.aliquē vnū.Alteꝝ.sm.i.vnū duos aut treis dies:puerbialr locutus est,itelligēs aliquot dies.sic Ter.in And.posts̄q̄ amator accessit vnus atq; itē alter &c.i.aliquot amatores.Abstulerit.eripuerit:ne tā cito decernatᷓ tibi triūphus.Quid.n.parathesis.Amplusq̄.s.auferre aliquot dies.Locū sta.suū.i.tñ obtinebit triūphū. Sed.oñdit q̄ sit cupidus audiendi & intelligēdi:ab eo triūphū esse impetratū.Vt afficiar læti.vt læter tua cā nō mea:vt supra dixi.Et veli.nūc rogat ipm.vt pficiat libros augurales:quos Ci.pmiserat.Reliquū m.qd restat de munere pmisso:nā ptē iā ad Cic.miserat.Persoluas.pficias:cōpleas.Cū.dicit duab⁹ de cāis se expectare hos libros. Primū qa cupidus sit auguralis disciplinæ:q̄ in illis libris optime explicabatᷓ ab Appio,sed multo magis qa incredibilr delectetᷓ oībus muneribus & studiis:q̄ ab Appio pficiscuntᷓ:& ita vt magnifacere igeniū ei⁹.Sed qm,posuit cū & tū:plus pōderis oñdit esse in scđa cā:nā tū(vt sæpe dixim⁹)magis signat q̄ cū.Cogni.scia.Iuris. erat ius auguꝝ sicut hodie ius pontificū.Qd aūt.excusat se apud Appiū:q aliqd tale ab ipso Cic.petiuerat.i.vt Ci.ēt aliqd cōponeret:qd ad se inscriberet,ad qd rñdet Cic. diligenter sibi cōsyderādū esse: quo munere eū remuneret:vt aliqd tale faciat,ne videatᷓ fuisse negligens erga eū:in quē ēt posset videri ingratus:nisi aliqd magnū redderet. Tale qddā.aliqd tale:qd ex studiis meis pficiscatᷓ. Nō est meū. nō decet me:nō est officii mei.Qui.ego.Industriæ.diligentiæ.cōmittere.facere:& vtplurimū in malā ptē accipitᷓ, signat.n. peccare,vñ & cōmissum pctm̃ dr.est aūt ordo,nō est meum q ponā tm̃ industriæ in scribēdo: vt tu soles admirari, cōmittere:vt negligēs in scribendo fuisse videar:pſertim &c. Admirari.admirabatᷓ.n.Appius scripta Ci.ita eē tersa & emēdata:vt nihil addi aut reprehēdi posse videretᷓ:de quo nūc se Ci.latēter laudat.Videar neg.qd qdē mihi accideret:nisi p tali & p tanto tuo munere aliqd egregiū excogitarē,quo te remunerē.Præsertim.addit vnā vehemētissimā cām huius diligētiæ adhibēdā:qa non solū videretᷓ negligēs,sed ēt ingratus erga talē viꝝ.Crimē.culpa:imputatio.Videbim⁹.cōsyderabim⁹.Illud.rogat Ci.Appiū: vt det opam supplicationes ei decerni:sicut spōte pmiserat.Polliceris:spōte pmittis:pollicemur.n.spōte,pmittim⁹ rogati,licet iterdū hæc cōfundantur.Fide.qa dicis esse factuꝝ, vt fiat,qd polliceris.Pro fide.ergo tua mihi.i.pmissa.Nō ist.nō noua,& nūc incepta.Inueterata.iādiu inter nos apta:& quodāmō facta vetera.Enitare.te ipsa pficias.Supplicatio.q̄ pcedebat triūphū.Iam,n.multa in puincia feliciter gesserat Cic.pro qbus petebat supplicationem sibi decerni.Quā honorificentissime.qa supplicationes poterant fieri interdū cū maiore honore:interdū cū minore. Quāprimū,petit.n.vt cito decernatᷓ.Omnino,excusat tarditatē suaꝝ literarū ad senatū de rebus a se gestis. Setius,tardius.In quo.in quare:vt serius mitterē lr̃as.Difficultas na.oñdit duo incōmoda sibi fuisse in his lr̃is:& q nō facile possent nauigare q venirēt ex Cilicia:q credit literas suas in discessum senatus incidisse:sed hanc vltimā cām:q lr̃æ suę in discessu senatus inciderint:dicit non fuisse sine rōne:qa App.eam hortat⁹ fuerat vt ita faceret.Odiosa.molesta:& igrata mihi.Incidisse.deuenisse:allatas & redditas esse.In ip.d.i.qdā volunt intelligi:cū senatus faceret sniarū discessionē: de q̄ satis multa in primū librum diximus:cū exponeremus illum locū in secunda epistola.ante oportere se facere discessionē.q̄ consules.Alii discessum legendū putant a discedendo,vt intelligamus in ipsum discessum.i.in contētionem & discordiā senatus.Harū duarū sniarum,prima esset fortasse pbabilior sed vtraq; nequaq̄ vera,quia neq; discessus vsq̄ legitᷓ p discessione:de qua diximus ex authoritate A.G.neq; Ci.abñs potuerat scire qñ senatores facerent sniarum discessionē.i.expeditionē:ergo melius est intelligere discessum:cū senatus ab vrbe discederet:quia in maximis caloribus solebāt senatores rus succedere valetudinis cā,quod quidē,qñ esset,Cic.satis scire poterat ex cōsuetudine:nā hoc maxime Augusto mense fiebat. Hora.in epistolis.Quinq; dies tibi pollicitus me rure futuꝝ:Sextilem totū mendax desyderor:atq Si me viuere vis sanū recteq; valentem,Quā mihi das ægro,dabis ægrotare timenti Mecœnas veniam &c.

Cū & tū

Cōmittere Cōmissū

Polliceor Promitto

ASCEN.

IVDIcatio & mora logi subsellii.i.plurimoꝝ qui in subselliis sunt:q & multi sunt & diu cōsulant,cū si perperā iudicētfacile rephendantᷓ,vt Pōpeius noster.s.cōis amicus:appellat,si abstulerit tibi quē.i.aliquē diē.s.prius q̄ triūphus, itē.i.silr adhuc vnū diē,ve p vel:alteꝝ.i.tertiū,quid.n.pōt amplius.s.auferre.q.d.nihil,tñ dignitas tua tenebit suū.i.sibi debitū locū.i.statutū triūphum.Sed si tu diligis me,& vis diligi a me:mitto ad me lr̃as,vt afficiar lætitia.i.læter:q̄ primū.i.valde cito.Etiā veli psoluas mihi reliquū,qd est pmissi ac muneris tui,hoc est qd de augurali scia te perfecturum promisisti,quod tñ quia priusq̄ promitteret nō debebat,addit ac muneris.In supioribus ante cōstat librum de augurali scientia Appiū Ciceroni dicatū misisse.Nā sup.cum ita sit,q cupio cōsequi ipsam cognitionē iuris augurii:tū me hercule,sup.multo magis est,q delector incredibilr studiis tuis erga me & muneribus tuis.quod aūt desyderas a me,quiddam tale.i.lr̃arium munus tibi nuncupatū,sane.i.valde,cōsyderandū est mihi quonam gñe potissimū.i.e plurimis,ego te muneret.i.referendo munus donē te.Nam pfecto,non est meū.i.officii mei,q ponā(vt soles admirari)tm̃ industriæ.i.studiosæ operæ,in scribēdo:cōmittere.i.pati,vt videat fuisse negligens in scribendo,pſertim cū id futurū sit crimē,nō modo.i.non solum,animi negligentis,sed etiam ingrati,veꝝ.i.sed,nos videbimus hoc.i.qd de hoc agemus.Illud qđ polliceris &c.Sunt qui putent de augurali adhuc libro perficiendo loqui,& ita legunt.Enitare aūt &c.quasi duo precetur,alii vtrunq; ad supplicationē referunt sic.Ego velim cures & sup.enitare:illud quod polliceris.s.te curaturum, p fide & diligentia tua,& pro nostra amicitia non instituta.i.incepta sup.nuper,sed iam inueterata.i.longa consuetudine firmata.Vt supplicatio.i.vt dicunt totius populi,vt nunc fit in pcessione gñali grarum actio pro te bene gesta,decernatur.s.per senatusconsultum nobis quamhonorificentissime,quāprimum ego misi.s.ad senatum de victoria omnino serius.i.tardius,q̄ vellem literas.In quo.s.in mittendis literis,cum.s.ita fuerit quod difficultas nauigandi fuit odiosa,id est molesta nobis,tum sup.magis odiosum fuit,q credo literas meas incidisse in ipsum discessum senatus.i.cum vacationes fierent in senatu,non enim semper senatus cogebatur,alii aliter intelligunt.

Feci id

¶ FECI id.vt meæ literæ inciderent in discessum senatus. ¶ Adductus motus. ¶ Authoritate. grauitate, q talis es, q facile potueris mihi persuadere. ¶ Et consilio. ita enim consuluisti vt facerem. ¶ Statim. repente, subito. ¶ Vt. postquam. ¶ Appellatus imperator. i. qa non statim cum datum est mihi nomen imperatoris: volui scribere ad senatum. ¶ Aliis de rebus. vt puta prouincia bene constituta: multis etiam victoris partis. ¶ Additis scilicet ad nomen imperatoris. ¶ Confectis æstiuis. finitis æstiuis, idest educto exercitu ab æstiuis ad hyberna, nam vt supra diximus æstiua dicuntur loca militum in æstate, hyberna vero in hyeme. ¶ Hæc. & de libris auguralibus absoluendis. & de supplicatione mihi decernenda. ¶ Ostendis. idest literis & promissionibus tuis significas te: esse facturum. ¶ Me totũ. hoc satis poterat esse ad declaranda quæ infra dicet. nam me totum significabat personam meam dignitatem & rem: & meos omnes, sed a genere: vt plerunq; facit, descendit ad speciem: & declarauit quid sit me totum, scilicet & mea & meos.

HVBER. — Aestiua — Hybema

rum in ipsum discessum senatus incidisse credo meas literas, sed id feci adductus authoritate, & cõsilio tuo: idq; a me recte factum puto, quod nõ statim, vt Imp. appellatus sim, sed aliis rebus additis, æstiuisq; confectis, literas miserim. Hæc igitur tibi erũt curæ, quemadmodum ostendis: meq; totum, & mea, & meos commendatos habebis. Vale.

¶ Ex.ix. Epistola. Vix tandem legi.

Quare, quoniam plureis tu habeto q̃ cæteri, nuntios Præsertim cum id nõ modo negligentis, sed etiam ingrati animi crimen futurum sit, Verum hæc prouidebimus.

M.T.C.Imp. Appio Pulchro. S.P.D. 10

CVm est ad nos allatum de temeritate eorum, qui tibi negocium facesserent, etsi grauiter primo nuncio commotus sum, quod nihil tã præter opinionẽ meã accidere potuit: tamen vt me collegi, cætera mihi facillima videbantur. quod & in te ipso maximã spem, & in tuis magnam habebam: multaq; mihi veniebant in mentem, q̃obrem istum laborem tibi etiã honore putarẽ fore. Illud plane moleste tuli, quod certissimũ, & iustissimũ triũphũ hoc inuidorũ cõsilio esse tibi ereptũ videbã.

ASCEN. — ¶ SED feci id idest serius misi literas meas: adductus. i. persuasus & ad hoc inductus authoritate, & consilio tuo: & puto id factum a me rectum: quod non miserim statim: vt sum appellatus scilicet ab exercitu pro iusta victoria imperator. Obtẽta enim legitima victoria solebat exercitus ducem suum salutare imperatorem, & non aliter literas scilicet ad senatum aliis rebus additis & æstiuis confectis. i. eo quod aliæ res etiam honore dignę sint additę: & ęstiua iam sint confecta: vt non sit timor de nouo bello. ¶ Igitur hæc erunt tibi curę. i. ad curam, quemadmodum ostendis, & habebis me totum & mea, scilicet negocia aut bona: & meos. s. amicos & necessarios commendatos. s. tibi.

HVBER. — CVm est. Cum intellexisset Cic. App. ambitus accusatum esse, eum hac epistola consulatus est: dicens se ita confidere & in eius innocentia, & in præsidio amicorum eius: vt non dubitet istum laborem & vexationem accusationis fore ei honori, & quia inuidorum quoq; maliuolentia triumphum obtinere App. nõ poterat: quem sperauerat se confidere adepturum esse, hortatur etiam Cice. vt æquo animo id ferat: se autem pollicetur omnino defensurum eius nomen & dignitatem in prouincia: neq; de hoc dicit se posse rogari sine iniuria. Rogat deinde Appium, vt det operam: nequid temporis sibi prorogetur in prouincia: vt possit Romæ suum fauorem ei præstare: & quoniam scripserat Appius se cognouisse incredibilem beneuolentiam omnium ordinum erga se: respondet Cicero se minime mirari, cum talis sit, qui mereatur fauorem omnium bonorum virorum. Multis postremo verbis se excusat Cice. q non impediuisset legationem, quæ Romæ mittebatur ad laudes ipsius Appii, & adducit rationes, quare id facere nec voluerit, nec debuerit vsq; ad finem epistolæ. ¶ Allatum. nunciatum. ¶ De temeritate. de audacia & impudẽtia. ¶ Facesserent negocium. darent tibi laborem & impedimentum. nam negocium pro labore plerunq; ponitur. ¶ Grauiter commotus. vehementer perturbatus. ¶ Primo nuncio. statim, vt primum audiui. ¶ Quod. quia, & est ratio quare primo nuncio sit grauiter commotus. ¶ Præter meam opinionem, idest tam præter meam spem, oĩa enim existimassem, potius tibi euentura, q̃ hoc vt accusaueris. ¶ Vt. postquam. ¶ Collegi mihi. diligentius consyderaui. ¶ Cætera. reliqua, quę pertinent ad defensionem tuam. Cætera autem dixit, quia accusationem nõ poterat vitare, quæ iam facta erat. ¶ In te ipsum. i. quem scribam, & sapientissimum & innocentem. ¶ In tuis amicis & propinquis, qui defensionem tuam fortissime susciperent. ¶ Multaq;, subaudi & quod multa. ¶ Veniebant in mentem. cogitabantur a me. ¶ Quamobrem. i. propter quæ multa, nam quãobrem cum ponitur causatiue tam plurali respondet q̃ singulari. Singulari sic. Vnum est quamobrem oẽs te amandum putent. i. propter quod vnum. Plurali sic. Quatuor sunt quamobrem imperator maxime laudetur, idest propter quæ quatuor. ¶ Istum laborem. istam vexationẽ. ¶ Honori. ad honorem. ¶ Fore. futurũ. ¶ Illud. dicit se multum doluisse, cum videret Appium inuidorum maleuolentia triũphum, vt sperauerat, obtinere non posse. ¶ Illud. q.d. præ cæteris omnibus incommodis tuis. ¶ Inuidorum consilio. non autem tua culpa, quia eum optime merueras.

Negociũ — Quãobrẽ

ASCEN. — CVm est ad nos. Cum intellexisset Cicero Appium ambitus accusari, consolatur eum dicens, se confidere eam curam & iniuriam aliquando ad honorem eius facturum, Et quia triumphum sibi inuidorum obtrectatione ereptũ questus erat: hortatur magno id animo ferat, pollicetur se eius nomen in prouincia protecturum Rogat deinde Appium det operam nequid sibi tempus ad prouinciam prorogetur. Dicitq; se non mirari fauorẽ omnium ordinum in Appium, cum eo dignissimus sit. Postremo accuratissime attestatur se non impediuisse legationem prouincialiũ ad laudandum Appium in senatu mittenda: vt cum ordine patebit. Ordo est. Cum idest quando, allatum est ad nos. Sunt q legant cum nobis allatum est, cuius eadem est sententia: sed forma dicendi minus Ciceroniana, de temeritate eorum, q facesserint idest fecerint tibi negocium, idest curam & molestiam purgandi te de crimine ambitus: quo accusabantur, q largitionibus, precibus, minis, promissis, aliisq; corruptionibus, magistratum petebant, cuius conuicti de saxo trapeio, vt Mallius Capitolinus olim præcipitabãtur. ¶ Etsi idest q̃q̃ commotus sum grauiter primo nuncio: quod idest quia, nihil potuit accidere, tam. i. tm contra opinionẽ meam, q̃ sup. illud tamen, vt idest postquam collegi me idest vires animi mei ex ea commotione. ¶ Cætera idest quæ restarent scilicet vt absoluaris, videbantur mihi facillima, q habebam maximam spem in teipso, idest innocentia ac dignitate tua, & magnam spem in tuis scilicet amicis & necessariis, & multa veniebant mihi in mentem. i. occurrebant cogitationi meæ, quamobrem idest ob quæ putarem istum laborem scilicet purgandi: fore idest futurum esse tibi, etiam idest insuper, honori. i. ad honorem. ¶ Ego tuli. i. passus sum, illud plane. i. omnino moleste, q videbam triũphum certissimum & iustissimum esse ereptum tibi hoc consilio inuidorum.

HVBER. ℭQVOD.hoc relatiuum refert sensum totius clausulæ:vt sit quod.s. triumphum tibi ereptũ esse inuidorũ consilio. ¶Quanti ego iudicaui faciendũ.q nunq̃ in talibus felicitatẽ esse existimaui:neq; in maxie expetẽdis esse duxi. ¶Facies sapienter.quia si nõ magnificeris.non multũ etiã cruciaberis:q eis priueris:nã iis q̃ expetenda existimantur:moleste caremus.Hora.in epistolis.Si qd mirabere ponas inuitus.¶Ages tri.ex dolore inimicorũ.i.triũphabis de dolore inimicorũ:qui nollent te triũphare:neq; intelligit eũ esse re vera triũphum:quẽ metuerat actuũ:sed tantũmodo habituũ triũphũ de dolore inimicorũ:si ipse æquo aio tulerit hanc iniuriã:& de ereptiõe triũphali.¶Neruis,robore:viribus.Terẽ. vbi tu neruos intẽdas tuos:qui locus non est.vt qdam existimant:obscœne intelligẽdus:sed neruos robur & vires. ¶Sapientia.t. vt sapiẽter te geras, vt facias inimicos tuos pœnitere temeritatis suę.¶Intẽperantię. temeritatis:qua vii sunt in te.¶Cõtestans.adiurãs: & in testimoniũ adducens.¶Confirmo.certifico.¶Malo.n.parenthesis. ¶Malo. est sensus: sum magis cõtẽtus pmittere tibi p dignitate q̃ pro salute,quę pluris solet fieri quã dignitas,qa illa semel amissa.nũq̃ recuperat:dignitas vero pot recupari.¶In hac puin.Cilicia.¶Prçfuisti.quã administrasti añ me. ¶Depcatoris .s. me susceptuũ officia atq; partes depcatoris , qa p te precabor q̃cunq; videbo eẽ necesse. ¶Laborãdo.qa ppinqui maxime solent suscipe laborẽ pro nobis. ¶Authoritate cari.qa q charus est plurimũ valet authoritate:q̃ plurima & maxima plerũq; efficiunt.¶Grauitate:veneratione: quę mihi habet pp nomẽ impatoris,quo appellor,& est ordo contestans oẽs deos,sic pmitto atq; cõfirmo de me,me in hac puicia.cui pfuisti,susceptuũ officia atq; ptes depcatoris rogãdo ppinqui:laborãdo hois:vt spero chari apud ciuitates authoritate impatoris grauitate:horũ aũt genitiuorũ cuiuslibet subaudiendũ est officia atq; ptes,& est distributio exornatio rhetorica:qa negocia qdã certa in plures psonas distribuunt & articulos, qñ singula verba itervallis distinguunt cæsa ofone.¶Cari. dilecti. ¶Vt spero. vitat arrogãtiã. ne affirmet se eẽ charũ ciuitatib⁹: dicit aũt Cice.se nihil p̃termissuũ esse : qđ pro Appio efficere posiit vt postules, possis familiariter & iure quodã amicitiæ petere.¶Expectes. speres:credas oino te impatuũ. ¶Vincã. sensus, plura i te bñficia cõferã:q̃,tu cogitare possis.¶A te. noie tuo.¶Nimis magnę.pp cãm frequentẽ,qa existimabã mihi iniuriã fieri:cũ a te rogabat.qui potius vel petere familiariter:vel iubere debuisses.¶Põpeiũ.filiæ tuæ socerũ.¶Brutũ generũ tuũ:hos.n.duos cũ magnificaret Ci.pp eos ondit necesse esse,vt & Appiũ qui eis affinitate coniunctus erat,in oi re tueret.¶Quãq̃ in cõ.quo.q.d.ẽt si nõ accidisset: vt nunc in puincia ostẽderẽ tibi meũ erga Põ.& Bru.amorẽ & obseruantiã:tũ ẽt rõne in cõiuetudine:hoc est cõuersatione quotidiana tibi declarassem.¶Sicuti pspi.qa cũ ero Romæ,faciãq; cognosces quãti faciam & Pompeiũ & Bru. qa eorũ cã nihil erit,qđ pro te non suscipiã.¶Sed qñ.i.qm:nam qñ hoc loco causatiuũ est non tpale.¶Ita ac.ita euenit: vt pp negocia tua:& hic in prouincia & Romæ:pp accusationem vel ereptionem triũphi perspicere q̃ti facerem Pompeium & Bru.& te.¶Facinus & ad hoc est cõfiteor me & male fecisse, & fecisse cõtra decus & honorẽ meũ:si qd p̃termisero:qđ pro te a me fieri debeat.¶Pontinius.hic fuerat cum Appio in Cilicia & postea remanserat cum Ci.hunc autem ab Appio optime tractatũ dicit Ci.esse in eum & gratum & beneuolum.¶Tui ben.erga ipm Pontinium.¶Præstat.exhibet:ostendit ¶Quam de.pp singulare beneficium a te acceptum.¶Coactus ma.suis re:idest non libenter, sed compulsus negociis suis magni ponderis & momenti. ¶A me inui.idest qui omnino noluissem ipsum discedere.

quod tu si tanti facies,quãti ego semp iudicaui faciendum esse:facies sapienter, & ages victor ex inimicorũ dolore triũphũ iustissimũ.Ego.n.plane video fore neruis opus,sapientiaq; tua vehemẽter, vt inimicos tuos pœniteat intemperantię suę.De me tibi sic obtestans oẽs deos,pmitto, atq; confirmo: me p tua dignitate (malo.n.dicere,q̃ p salute)in hac puincia,cui tu præfuisti: rogando,depcatoris:laborando,ppinq authoritate, chari hois (vt spo)apd ciuitates:grauitate,imp. suscepturũ officia,atq; parteis.Oia volo a me & postules, & expectes. vincã meis officiis cogitationes tuas. Q.Seruilius pbreueis a te mihi literas reddidit, quæ mihi tñ nimis longæ visæ sunt. Iniuriam.n. mihi fieri putabã,cũ rogabar.Nollẽ accidisset tps, in quo pspicere posses,quanti ego te, quanti Pompeiũ, quẽ vnũ ex oĩbus facio,vt debeo,plurimi,quanti Brutũ facerẽ,q̃q̃ in cõsuetudine quotidiana pspexisses, sicuti pspicies. sed quoniã accidit : siquid a me prætermissum fuerit. commissum facinus, & admissum dedecus cõfitebor. Pontinus,qui a te tractatus est præstanti, ac singulari fide, cuius tui beneficii sum ego testis, præstat tibi memoriam,beneuolentiamq;, quam debet.qui,cum maximis rebus suis coactus a me inuitissime decessisset:

Quando

ASCEN. ℭQVOD.i.quã ereptionẽ triũphi factã esse tibi, si tu facies.i. æstimabis tanti q̃ti ego iudicaui semp faciendũ esse: hoc est minimi.Quia Cic.nunq̃ in talibus felicitatẽ constituit , nec triũphũ inter expetẽda locauit : tu facies sapienter & tu victor.i.voti cõpos spernẽdo:sicut Christiani boni vincũt.mundũ : ages triũphũ iustissimũ ex dolore inimicorũ.s.tuorũ:qbus dolebit qđ tibi non doleat: & qd tam cõstanter cõtumeliã erepti triũphi feras.¶Ego.n. video fore opus plane.i.oino:neruis.i.viribus:cõstantia: & sapiẽtia tua vehemẽter:vt pœniteat inimicos tuos.intẽperantię.i.imodestiæ:aut potius petulantię & insolẽtię.¶Ego obtestans.i.in testimoniũ vocãs oẽs deos : pmitto atq; cõfirmo tibi de me susceptuũ pro dignitate tua,malo.n.dicere sic:q̃ pro salute.s.tua.i.q̃ dicere me susceptuũ pro salute tua,nõ.n.putat salutẽ in piculo esse,aut si putat,euitãdi mali ominis gfa dicere nõ vult:in hac puicia,cui tu pfuisti:officia atq; parteis .i.munera & debita obseqa depcatoris.i.pcantis: ne culpę det,rogando.s.pro te,officio ppinqui.s.cõsanguinitate,laborando.s.pro te,officia hominis chari, vt spero.s.me esse apud ciuitates,authoritate.i.per authoritatẽ meã intercedẽdo & officia ac parteis imperatoris.grauitate.s.per grauitatẽ,qua vtar in te laudando.¶Ego volo supp.vt postules & expectes oia.s.officia a me:ego vincã.i.superabo.cogitationes tuas officiis meis.i. plus faciam p te q̃ cogitare potens. ¶Quintus.Seruilius reddit mihi a te.s.datas. perbreueis literas, q̃ tamẽ visę sunt mihi nimis lõgę: ego enim putabã iniuriã fieri mihi:cũ rogabar.s.a te.¶Ego vellẽ sup.vt tẽpus accidisset,i quo posses pspicere.i.clare videre: quãti ego facerem te:quãti ego facerẽ Põpeiũ.s.socerũ filiæ tuæ,quẽ vnũ oĩbus:ego facio vt debeo plurimi.quãti facerẽ Brutũ:q̃q̃ pspexisses in quotidiana cõsuetudine.i.cõuersatiõe.s.cũ in vrbe fuissem.¶Et pspicies.s.quoniã adero:sed quoniã sup.tale tẽpus accidit,siqd.s.officii,fuerit p̃termissum a me, ego cõfitebor facinus.i. factũ turpe cõmissum, & dedecus admissum.s.a me.i.me icurrisse in ipm.¶Põtinius, Argumẽto a beniuolẽtia Põtinii sumpto:argumẽtat multorũ studiis rẽ Appii adiutũ iri. Fuerat is Põtinius cũ Appio in Cilicia: & cũ discedere pararet,qa itellexit Appii interesse,vt illic diutius eius nomẽ defensurus maneret ab itinere reuersus est.Ordo est.Põtinius:opinor publicanũ eẽ,q tractat⁹ est a te in Cilicia.s.pstãti & singulari fide:cui⁹ bñficii tui.i.in eũ ego sũ testis:pstat.i.exhibet tibi memoriã.i.gratitudinẽ:sic memores gratos dicim⁹:& bñuolẽtiã q̃ debet:q cũ coact⁹ maximis reb⁹ suis decessisset a me iustissimo:qa.voluisse eũ retinere.

ℭVt vidit

¶ VT vidit.i.postq̃ cognouit. ¶ Interesse tua.tuũ esse cõmodum:ad rem tuã ptinere. ¶ Reuertit.redit:dicimus aũt re uerti & reuersus sum.reuerto aũt raro legimus.Reuertor.n.vtimur frequẽtius. ¶ Talia.sensus est satis clarus talis,cum videã te habituꝝ talia studia,hoc est tales volũtates & aĩos prõptos taliũ viroꝝ:qualis est Põtinius:qui oĩa diligẽter faciatque ad tuã vtilitatẽ ptinere existimat. ¶ Non pos.d.i.oĩno ↄfido:qđ hęc. ¶ Solicitudo.i.anxietas:quã nũc tibi p̃bent inuidi tui,erit tibi. ¶ Amplitudo.i.icremẽtũ dignitatis:& conuertet̃ in honorẽ tuũ. ¶ Sin uero.pcurabat.n.Appius ut censores crearent̃,iter quos & ipse creari volebat. ¶ Gesseris.administraueris. ¶ Vt de.pp imitationẽ illius paui tui clarissimi cẽsoris Appii cæci. ¶ Et po.qa es sapiẽtissim⁹ & doctissimus. ¶ Præ.idio.adiumẽto,plurimũ.n.pdest posteris virt⁹ & gloria maioꝝ suoꝝ:quoꝝ cã & memoria multa assequunt̃:q aliter assequi nõ possent. ¶ Pugna.cõtende cõtra eoꝝ sniam:q in alteꝝ annũ administrationẽ puinciæ mihi progari volũt. ¶ Hic.in puincia. ¶ Istic quoq;.ẽt Rõę vbi tu es:nã(vt supra diximus)hic ad psonã loq̃ntis refert̃ istic ad personã secundã:illic ad psonã absentẽ. ¶ Satisfecerimus.fecerimus p te,q̃ debuerimus & potuerimus. ¶ Nauare.diligenter p̃stare. ¶ Voluntate.s.bona & prõpta. ¶ Minime m.minime digna admiratione. ¶ Et.p sed ponit̃. ¶ Eadẽ.quæ scripsi. ¶ Cũ tn.i.& tribui. ¶ Tum.i.&:sed magis signat q̃ cũ:vt sæpi⁹ dixim⁹. ¶ Studia.volũtates prõptas. ¶ Quæ.m.qđ p̃miũ.s.studioꝝ. ¶ Oium ppe.cõ.qa semp habuisti studia ppe oium bonoꝝ.Dicit ãt se duplici de cã gaudere:& qa ea tribuũt̃ Appio,q̃ debent̃:& qa uideat adhuc prõptas voluntates erga viros bonos remanere fere oium cõsensu. ¶ Laboꝝ.quos pro tuẽda rep.suscepi. ¶ Vigiliaꝝ.pp studia lraꝝ:quæ maxĩe vigiliis cõsecutus sum:vel vigiliaꝝ:cũ diligẽtia mea & vigilantia oppressi cõiurationem Cati.Iuue.Sed vigilat cõsul:uexillaq; uestra coercet. ¶ In eo ado.qdã itelligũt Dolobellã a quo Ap.fuisset accusat⁹. Alii malunt Vatiniũ:qđ magis p̃bo.licet & Dolobella fuerit acerrimus inimicus & oppugnator Appii. ¶ Salutẽ.vitam. Duob⁹ piculis ca.qa bis accusatus est capitis Vatinius:& bis a Ci.defensus. ¶ Obliuisceret̃.q cum sciret te a me amari:debuerat rõne mei:qui fuerã eius patronus:& defensor desistere a te accusando & oppugnãdo,& a suscipiẽdis inimicis tuis. ¶ Ornamẽtis pp honores a te administratos optime. ¶ Vel præsidiis.pp nobilitatẽ familiæ:& multitudinẽ ppinquoꝝ & amicoꝝ:q̃ oĩa solent esse p̃sidio.maior enim respectus solet haberi horũ iis,q oibus p̃dictis abundant. ¶ Redũdares.abũdares:plenus esses. ¶ Illi.Vatinio accusatori tuo. ¶ Vt leuissime dicã.i.ne iniuriose dicã & acerbe. ¶ Multa deci.ecce qũo leuissime dixit,nouit.n.dicere:cum ille nihil eoꝝ haberet:qđ fuisset acerbius & iniuriosius. ¶ Stultus.isipiens,sine ↄsyderatione. ¶ Puerilis.sine rõne.qa pueroꝝ loquacitas est sine rõne. ¶ De quo.s.sermone. ¶ Itẽ.etiã. ¶ Ego aũt.sensus est.Si ille q tuas inimicitias suscepisset,fuisset mihi cõiũctissimus:potius diremissem & dimisissem vetere ↄiũctionẽ cũ eo cã tui,q̃ ↄciliassem nouã:vt itelligeret q̃ti te facerẽ. ¶ Diremissem.diuisissem:abstulissem.

HVBER.
Reuerto & reuertor

Hic
Istic
Illic

Et
Cum
Tum

tũ,vt vidit tua ĩteresse,cõscẽdens iã nanẽ Epheso Laodiceã reuertit.talia cũ te studia videã habituꝝ eẽ inumerabilia:plane dubitare nõ possum,qn tibi ãplitudini ista solicitudo futura sit.si vero effeceris,vt Ces. creeris:& si ita gesseris censuram,vt & debes,& potes: nõ tibi solũ,sed tuis oibus video in ppetuũ summo te p̃sidio futuꝝ.Illud pugna,& enitere,neqd nobis tpis proroget̃:vt cũ hic tibi satisfecerimus,istic quoq; nostrã in te beneuolentiã nauare possimus. Quæ de hominũ,atq; ordinũ oĩum erga te studiis scribis ad me, minime mihi mirãda,& maxĩe iucũda acciderunt:eadẽq; ad me pscripta sunt a familiaribus meis,Itaq; capio magnã voluptatẽ,cũ tibi,cuius mihi amicitia nõ solũ ampla,sed ẽt iucunda est,ea tribui,quæ debeant̃: tum vero ẽt nũ remanere in ciuitate nr̃a studia ppe oĩum cõsensu erga forteis,& idustrios viros,quæ mihi ipsi vna semp tributa merces est laboꝝ,& vigiliaꝝ meaꝝ.Illud vero mihi p̃mirũ accidit:tãtã temeritatẽ fuisse in eo adolescente,cuius ego salutẽ duobus capitis iudiciis summa cõtentiõe defendi,vt tuis inimicitiis suscipiẽdis obliuisceret̃ p̃roni oĩum fortũaꝝ,ac rõnũ suaꝝ:p̃serti cũ tu oĩb⁹ ornamẽtis,vel p̃sidiis redũdares,illi(vt leuissime dicã)multa deessent:cuius sermo stultus,& puerilis erat iã antea ad me a M.Cœlio familiari nostro perscriptus:de quo itẽ sermõe multa scripta sunt abs te.Ego aũt citius cũ eo,q tuas inimicitias suscepisset,veterẽ cõiunctionẽ diremissẽ,q̃ nouã

¶ TAmen vt.i.postq̃,vidit.i.cognouit:iteresse tua.i.in te & vtilitate tua:esse reditũ suũ in puincia.cõscẽdens iã nauẽ.s.vt in Italiã trãsfretaret,reuertit.i.rediit,Epheso Laodiceã. ¶ Cũ ego videã te habituꝝ esse inumerabilia talia studia.i.fauores in te ego nõ possum plane.i.oĩno,dubitare qn ista solicitudo sit futura tibi amplitudini.i.ad amplitudinẽ & maiorẽ dignitatẽ. ¶ Si vero efficis vt cẽsores creent̃,& si tu gesseris cẽsurã,ergo vr ↄñs esse si censores creent̃. Appiũ censorẽ fore,qđ ex eo forte argumẽtat̃ Cic.ꝙ nouit Appiũ ad maximope ↄtẽdere:aut qa q anno p̃terito puinciam laudabilr rexerit:cẽsurã fere adeptus sit,ita vt debes,ne a maiorib⁹ tuis p̃cipue ab Appio Cæco degeneres,& potes qa vir prudẽs,ego video id futuꝝ sũmo p̃sidio.nõ solũ tibi,sed sup.ẽt oib⁹ tuis.Sũt q legãt sũmo te p̃sidio,vt sit:video te futuꝝ sũmo p̃sidio &c.sed decẽtius dr̃ quæsturã laudabilr̃ gessisse,futuꝝ Appio p̃sidio:q̃ ipm Appiũ sibi. ¶ Pugna.i.q̃si pugnãdo ↄtende & enitere illud,videlicet neqd tpis proget̃.i.plonget̃ nobis.s.in puincia,ut cũ satis fecerim⁹ tibi hic vbi nũc sumus,possum⁹ nauare.i.grauiter exercere,nostrã beneuolentiã in te:quoq;.i.ẽt istic,s.Romæ vbi tu es.Ex hoc loco potuit Valla facile agnoscere qđ de hic & istic p̃cipit. ¶ Et q̃ tu scribis ad me de studiis oium hoium atq; ordinũ erga te,acciderũt mihi minime mirãda,qa miramur quoꝝ cãm ignoram⁹,aut q̃ tã magna sũt:vt vix agnoscam⁹ aut tã bona,vt imitemur,& acciderũt maxĩe iucũda &eadẽ sunt pscripta ad me a familiarib⁹ meis. ¶ Itaq; capio magnã voluptatẽ:cũ.s.ita sit,ꝙ capiã voluptatẽ,ea tribui q̃ debeant̃ tibi,cui⁹ amicitia est mihi nõ solũ ampla.i.honorifica,sed ẽt iucũda,tũ vero.i.tũc magis veꝝ est:qđ voluptatẽ capiã,studia.s.hoium:remanere ẽt nũc.q.d.in pditissimis tpib⁹,i ciuitate nr̃a:erga fortes & idustrios.i.solertes viros:ppe.i.q̃si,ↄsensu oium:q̃ merces.s.qđ studia hoium fere sint erga fortes & idustrios,est tributa semp mihi ipsi:vna.i.sola,laboꝝ & vigiliaꝝ meaꝝ. ¶ Vero.i.sed illud accidit mihi p̃miꝝ idest valde miꝝ,tãtã temeritatẽ fuisse in eo adulescẽte,cui⁹ salutẽ.i.vitã,ego defendi sũma ↄtentiõe in duob⁹ iudiciis capitis.i.in qb⁹ agebat̃ piculo capitis eius:videlicet Vatinii,vt ipse obliuisceret̃ tuis inimicitiis suscipiẽdis.i.dũ tuas inimicitias suscipet,p̃roni.i.ptectoris oium fortũaꝝ & rõnũ suaꝝ,videlicet mei.q.d.Cic.si ad me respexisset,cũ sciret me tibi sũmũ eẽ amicũ,nõ suscepisset tecũ inimicitias.p̃serti cũ tu redũdares oib⁹ vel ornamẽtis vel p̃sidiis & sup.multa deessent illi,vt dicã leuissime.i.minime grauiter i eũ,qa si veꝝ uellet apte dicere.diceret illi oia deesse. ¶ Cui⁹.s.adulescẽtis,vtpote Vatinii s̃mo stultus & puerilis erat iã antea pscriptus ad me a M.Cœlio familiari nr̃o,de quo itẽ s̃mõe multa scripta sũt abs te.i.a te,sed abs venuste p̃ponit̃ q & t. ¶ Ego ãt sup.si Rõæ fuissem citi⁹ deremissẽ.i.soluissẽ & dirupissem,veterẽ ↄiũctionẽ cũ eo:q suscepisset tuas inimicitias,citi⁹ inq̃ q̃ ↄciliassem nouã.s.cũ eo,si nõ fuisset ↄiũctus.

ASCEN.
Memoria

Hic & istic
Miranda

HVBER. ¶ CONciliassem.cõiunxissem.¶ Studio.volũtate.¶ Id.studiũ meũ.¶ Obscur℞.icognitũ.¶ In prouincia & Ro.vbi oñdi oĩbus quo aĩo in te essem.¶ Dubitatio.de meo studio erga te.¶ Alienũ.nõ aptũ.nec ꝯgruũ:qa alia sunt mihi faciẽda.¶ Expostulãdi.cõquerendi.¶ Purgãdi.excusandi.¶ Necessariũ.ne tacẽdo videar esse in culpa.¶ Vbi.n.icipit excusare qd ei obiecerat Appius:ꝙ ipedisset legationes:quæ pro laudibus eius Romã mittebanẽ:qd ꝓbat optimis rõnibus & argumentis oĩno esse falsum.¶ Quo minus.vt nõ.¶ Ad tuam laudẽ.vt te laudaret in senatu Rõano.¶ Aut.rõ approbabilis:si inqt palã te odissem:in quo potui tibi minus nocere ꝙ̃ ipedimẽto hmõi legationis.¶ Palã.apte.¶ Sic.ipediẽdo ea,quę ptineret ad laudẽ tuã.¶ Magis aperte.magis clare,cum deberẽ quærere potius esse occulte inimicus, qa te palã nõ oderã.¶ Quod si.cõfutat rõnem aduersarioꝝ: qui cum essent pfidi:nõ erubescebãt hęc dicere de Cicerone:& hoc dicit:si etiã essem ita pfidus sicut sunt illi:qui in me hęc ꝯferunt:tñ nõ essem ita stultus & demens,vt cum odiũ meum sit in te occultũ:vellem in occulto odio sumere inimicitias aptas:illud.n.esset stulti:nec ẽt essem ita stultus:vt vellem oñdere me hẽre summã volũtatem nocendi in eo quo nihil tibi nocerẽ.Sapiens.n.si videt se nõ posse nocere:dissimulat etiã voluntatẽ nocẽdi:qd eg o ẽt fecissem,quem scis non esse stultũ.¶ Nocerẽ nihil . qa si ẽt impediuissem legationem,tu tñ nihil amisisses de dignitate tua:et ita nihil tibi nocuisset.¶ Ad me.has fere snias ẽt dicit supra in epła,ꝙ̃ icipit.Etsi ꝙ̃tum.¶ Adire memini.notãdũ est elegantissime iungi huic verbo memini ꝑsens tp̃s ifinitiui : vt hic & meminí audire:memini legere.Rarissime aũt memini audiuisse:memini legisse:nisi necessitate carminis:vt apud Virg.i Geor.Nãq; sub oebaliæ memini me turribus altis Corycium vidisse senẽ.¶ Impaui.iussi:qd si fecissem forrasse posses me accusare.¶ Cẽsui.ꝓbaui:iudicaui.¶ Ad legẽ cor.i.ſm legẽ Corneliã:quæ sumptũ legatis diffiniebat.¶ In eo ipso.i.in ea snia.i.vt sumptus ad legem Corneliã decerneretẽ.¶ Non ꝑseuerasse.non pmansisse.¶ Rationes,cõparationes.¶ In qbus.ciuitatibus.¶ Quãtũ volunt. nõ aũt ꝙ̃tum decernebat lex Cornelia. sicut ego cõsueuerã prius & ita appet ꝙ non perseuerauí in ea snia.¶ Quibus.qualibus.q.d.pfide confictis & cõpolitis, & cũ admiratiõe legendũ est.¶ Onerarũt.ipleuerũt.¶ Leuissimi.vilissimi:nullo honore digni.¶ Sublatos.remotos ipsis legatis.¶ Repetitos.¶ Exactos : reuocatos.¶ Procuratoribus.gestoribus negocioꝝ:quos vulgꝰ factores appellat.¶ Profecti essent.venissent Romã.¶ Ablatos,ereptos.¶ Eãq; cãm.qa viderẽ me vel tollere sumptꝰ legatis ꝓfecturis:vel repetere a procuratoribꝰ eoꝝ.qa iam essent ꝓfecti multos noluisse ꝓficisci Romã ad te laudãdũ.¶ Atq;.ꝓ & ponitẽ,nam expostulare ꝙ̃ri significat.¶ Id.s.purgnare me potius ꝙ̃ queri tecũ.¶ Rectius.honestius.¶ Nam si.vtitẽ argumẽto qd græce dilẽma dr:latine vero diuisio:cũ rem semouẽtes a te vtrãq; absoluimus,rõne subiecta.Dicit.n.qd siue bonus vir & syncerus, siue malus & astutus ab Appio est existimatus,nihil tamẽ oĩno fuisse facturus existimãdus est.¶ Nam si.prima pars argumenti.¶ Studiis.humanitatis & eloquẽtiæ,quæ non pñt nisi in virũ bonũ cadere:qa oratorẽ viꝝ bonum esse oportet, & ad iustitiã hoc retulit:pp quã maxime:vt ipse in officiis inqt,viri boni nominantur.¶ Magni.a.satis fortẽ in grauitate cõstantiaq; seruanda,qd ad fortitudinẽ & magnificentiã pertinet.¶ Non mi.vitauit arrogantiam ne diceret de se maximi consilii.¶ In ma.re.in qbus maxime cognoscitẽ hoĩs prudentia:maximis aũt dixit præcipue propter oppressam coniurationẽ.¶ Perspectum.cognitum:quod plus est ꝙ̃ existimare.¶ Nihil.subiicit rõnem primæ partis.

Expostulo

Quid sit dilemma

conciliassem.Neq;.n.de meo erga te studio dubitare debes:neq; id est obscuꝝ cuiꝙ̃ in ꝓuincia,nec Romę fuit.Sed tñ significatẽ in tuis lr̃is suspitio qdã, & dubitatio tua:de qua alienũ tp̃s est mihi tecũ expostulãdi, purgãdi ãt mei necessariũ.Vbi.n.ego cuiꝙ̃ legationi fui impedimento, quo minus Romã ad laudẽ tuam mitteretẽ?aut in quo potui,si te palã odissem,minꝰ qd tibi obesset,facere?si clam,magis apte inimicus esse?Quod si essem ea pfidia,ꝙ̃ sunt ii,q in nos hæc confeꝛunt:tñ ea stultitia certe nõ fuissem,vt aut in obscuro odio aptas inimicitias,aut in quo tibi nihil nocerem, summã oñderẽ voluntatẽ nocẽdi.Ad me adire quosdam memini,qui dicerent nimis magnos sumptꝰ legatis decerni:qbus ego nõ tã imperaui,ꝙ̃ censui,sumptus legatis ꝙ̃ maxime ad legẽ Corneliã decernẽdos.atq; in eo ipso me nõ ꝑseuerasse,testes sunt rõnes ciuitatũ:in qbus ꝙ̃tũ quæq; voluit legatis tuis datum, inscripsit.Te aũt qbus mẽdaciis homines leuissime onerarunt:nõ mõ sublatos sumptus,sed ẽt a ꝓcuratoribus eoꝝ,q iã ꝓfecti essent,repetitos & ablatos eamq; cãm multis omnino non eundi fuisse.Quererer tecũ,atq; expostularẽ,nisi(vt supra scripsi)purgare me tibi hoc tuo tp̃e,ꝙ̃ accusare te mallem,idq; putarẽ esse rectiꝰ.itaq; nihil de te,quod credideris de me:quamobrem non debueris credere,pauca dicam.Nam si me virũ bonum,si dignum iis studiis,eaq; doctrina, cui me a pueritia dedi,si satis magni animi,nõ minimi cõsilii in maximis rebus ꝑspectũ hẽs:nihil in me non modo

ASCEN. ¶ NEq;.n.debes dubitare de studio meo erga te:neq; id,s.studiũ meũ in te,est obscuꝝ cuiꝙ̃ i ꝓuicia:nec fuit,s.cũ illic essem,obscuꝝ cuiꝙ̃ Romæ.¶ Sed tñ suspitio qdã signatẽ in tuis lr̃is:& dubitatio tua:de ꝙ̃ tp̃s est alienũ.i.iportunũ,expostulãdi tecũ.i.arguẽdi te iniuriaꝝ:qd iniꝙ̃ suspiceris ac dubites,tp̃s ãt purgãdi mei.i.vt me purgẽ,ẽ necessariũ.Nã ꝙ̃ obiecit vera nõ erãt.Vñ dicit.¶ Eñi.i.qa,vbi fui ego ipedimẽto cuiꝙ̃ legatiõi , quo minꝰ.i.vt nõ mitteretẽ Romã ad tuã laudẽ?¶ Aut si ego odissem te palã,in quo potui minꝰ facere ꝙ obesset.i.noceret tibi,si eẽm iã magis apte inimicꝰ?qd si essem ea pfidia,ꝙ̃ sunt ii,q ꝯferũt hæc in nos,tñ ego certe nõ fuissem ea stultitia:vt aut oñderẽ in odio obscuro,si obscure te odissẽ,inimicitias aptas,aut oñderẽ sũmã volũtatẽ nocẽdi,sup.in eo,ĩ quo nihil nocerẽ tibi, vt ĩ ipediẽda legatiõe.¶ Ad me &c.Memini,hoc verbũ vt dixi pñte gaudet.i.memoriã teneo,quosdã adire.i.ꝙ qdam adirẽt me,q dicerẽt nimis magnos sũptus decerni.i.decreto ꝑtorio attribui legatis.s.Romã mittẽdis,qbus ego nõ tã ipaui.i.iussi authoritate ipatoria,ꝙ̃.i.ꝙ̃tũ,censui.i.ꝓbaui & iudicaui tanꝙ̃ ꝯsilii dator,sumptꝰ decernẽdo ꝙ̃ maxĩe.s.fieri posset,aut ꝓxĩe ad legẽ Corneliã.i.ſm legẽ Corneliã,ꝙ̃ diffinierat sumptus legatis decernẽdos.¶ Atq; me nõ ꝑseuerasse.i.pmansisse,in eo ipso.i.iudicio aut ꝯsilio meo,testes sunt rõnes.i.supputatiões ciuitatũ,in qbus.s.rõnibꝰ,quæq; ciuitas indixit.i.iscripsit sup.tm̃.ꝙ̃tũ voluit gratũ sup.eẽ legatis,nõ ꝙ̃tũ lex Cornelia velit.¶ Aũt ꝓ sed,qbus.i.qlibus mendaciis hoies leuissimi.i.vanissi.onerarũt te videlicet sũptꝰ legatoꝝ,nõ mõ.i.nõ solũ sublatos.i.subductos & imminutos,sed ẽt repetitos,& ablatos a ꝓcuratoribus eoꝝ,q iã ꝓfecti essent.i.discessissent & eam cãm fuisse multis oĩno nõ eũdi.¶ Quereret tecũ.i.de te,atq; postularẽ tecũ.i.agerẽ de iniuriis,nisi vt supra scripsi,nollẽ,purgare me tibi hoc tp̃e tuo.s.aduerso & piculoso,cũ potiꝰ iuuãdus ab amico ꝙ̃ accusandus sis.ꝙ̃ accusare te & nisi putarẽ id.s.vt me purgẽ , esse rectius,ꝙ̃ vt te accusem.¶ Itaq; nihil sup.dicã de te qd credideris.s.nõ credẽda de me & sup.dicã pauca,ꝙ̃obrẽ nõ debueris credere.s.talia de me.¶ Nã si tu hẽs ꝑspectũ.i.euidẽter cognitũ & exploratũ i maxĩs rebus,me sup.viꝝ bonũ:& dignũ iis studiis & ea doctrina,cui dedi aut dedidi.i.addixi me a pueritia,si sup.ꝑspectũ hẽs me eẽ viꝝ satis magni aĩ & nõ minimi cõsilii i maximis rebꝰ,qd supiori ꝙ̃drat,videlicet ꝑiculæ ꝑspectũ,tu nihil debes agnoscere in me,nõ mõ.i.nõ solũ.

Memini

¶ Perfidiosum

HUBER.

¶PER fidiosum & insidiosum, cum perfidia & insidiis factum: quod esset contra iustitiam & fortitudinem: qua quę fortem dicimus: eundem bonum & iustum philosophi etiam volunt. ¶Ne humile, quod esset simpliciter contra fortitudinem & magnificentiam, cuius est vt res magnas & excelsas expetere & gerere: ita res humiles oio contemnere: ego humile retulit ad id, quod dixerat magni animi, aut ieiunium, insatiabile, vt supradiximus. Iuue. Hinc ieiunum odium. ¶Sin aūt. altera pars. ¶Astutum. simulatorem. ¶Fingere. facere mentiri cum non sim. ¶Quid est, subiectio rationis huius secundae partis: qua diluit propositionem, idest se non esse astutum nec occultum. ¶Eiusmodi natura idest in omnes talis naturae,

perfidiosum, & insidiosum, & fallax in amicitia, sed ne humile quidem, aut ieiunum debes agnoscere. Sin autem me astutum, & occultum iubet fingere: quid est, quod minus cadere in eiusmodi naturam possit, q̄ aut florentissimi hominis aspernari beneuolentiam, aut eius existimationem oppugnare in prouincia, cuius laudem domi defenderis? aut in ea re animū ostēdere inimicum, in qua nihil obsis? aut id eligere ad pfidiam, quod ad īdicandum odium apertissimum sit, ad nocendum leuissimum? Quid erat autem cur ego in te tam implacabilis essem: cum te ex fratre meo ne tunc quidem, cum tibi prope necesse esset eas agere parteis, inimicum mihi fuisse cognouissem? Cū vero reditum nostrū in gratiam vterq; expetisset: quid in consulatu tuo frustra mecum egisti, quod me aut facere, aut sentire voluisses? Quid mihi mandasti, cum te Puteolis prosequerer, in quo non expectationē tuā diligentia mea vicerim? Quod si idest maxime astuti, omnia ad suam vtilitatem referre: quid mihi tandem erat vtilius, quid commodis meis aptius, quam hominis nobilissimi, atq; honoratissimi coniunctio, cuius opes, ingenium, liberi, affines, propinqui mihi magno vel ornamento, vel praesidio esse possent? quae tamen ego omnia in expetenda amicitia tua, non astutia quadam, sed aliqua potius sapientia secutus sum.

quia astuti & occulti non aspernātur beneuolentiā hominū potentum & florentissimorum: sed potius eam raptant: ēt deos oderint. ¶Aspernari, respuere: contemnere: fastidire. ¶Existimationem. authoritatem. reputationem. ¶In prouincia. vbi nimis possem tibi nocere. ¶Domi. Romae. ¶Defenderis. secunda persona pro tertia pro defenderit aliquis: hoc est defenderim ego. ¶Aut. alia ratio. ¶Nihil obsis. nihil nocere possis: quia hoc esset contra astutiam. ¶Aut. alia ratio. ¶Indicandum odium. quod astutus potius occultaret. ¶Leuissimum. minimum, quia si hoc fecissem, indicassem apertissime odium meum in te: neq; tamen tibi multum nocere potuissem. ¶Quid erat. postquam Cice. arguit ex ingenio & natura sua hoc non fuisse faciendum, quod Appius ei obiiciebat: nunc arguit ex partibus & caussis Appii, contra quem oppugnandum ostendit nullam fuisse causam: cum cognouerit eū non fuisse sibi inimicum: tunc cum maxime esse posset eo tempore: quo Ci. oppugnabat Clodium: qui erat de familia Appii. ¶Implacabilis. iratus: inimicus. ¶In te. cōtra te. ¶Fratre meo teste: cui omnino credo. ¶Prope. ferre. ¶Necesse esset. quia sine reprehensione non possumus deserere propinquum: cum agitur de eius salute. ¶Eas partes agere. idest id facere, vt scilicet esses mihi inimicus: quia oppugnabam Clodium gentilem tuum, cuius causa erat fere necesse te mihi inimicum esse. ¶Cum vero. alia potior causa. ¶Vterq; expetisset. vterque desyderasset & quaesisset, tunc maxime firma debet esse reconciliatio: cum ex vtriusq; voluntate prouenit. ¶Quid. quasi dicat nihil, omnia enim feci: quae me rogasti. ¶Egisti. rogasti. ¶Frustra. sine effectu. ¶Sentire. iudicare: ex sententia mea in senatu dicere. ¶Mandasti. dixisti faciendum: commisisti: mandamus.n. verbis. ¶Puteolis. ciuitas Campaniae, quae fm Festum dicta est ab aquae calidae putore, licet alii putent a multitudine puteorum earundem aquarum gratia factorum, dicta est autem Dieçarchia a iustitia administrationis & gubernationis, & condita est a Samiis, vt voluit Eusebius, eo tempore, quo Tarquini a Bruto ab vrbe expulsi sunt. ¶Prosequerer assidue sequerer, tecum venirem. ¶In quo. quod mihi mandasses. ¶Non vicerim expectationem. i. non facerem plusquam sperasses: & putasses me esse facturū. ¶Quod si commoratio est exornatio, permanet enim in hoc: vt probet contra astutiam fuisset vt: eum oppugnare. ¶Si est. i. quia est, affirmatiue enim ponitur haec dictio si. ¶Maxime, quia cū alios curet: aut curare videatur astutus, maxime tamen vtilitatem suam quaerit. ¶Tādem. compendiosam significat cōclusionē. ¶Aptius. conuenientius. ¶Hominis. tui Appii. s. ¶Nobilissimi ex familia. ¶Honoratissimi. propter doctrinam, vel propter dignitates administratas. ¶Cuius opes. haec omnia quae sequuntur in Appio esse significat. ¶Opes, ingeniū, articulus est, exornatio. ¶Ornamento. honori. ¶Praesidio. adiumento ad consequenda ea quae vellem. ¶Quae tamen. occurrit obiectioni, quia negauerat se esse astutum, ne respectus & enumeratio supradictorum videatur eum mouisse, dicit se esse secuturum supradicta omnia non astutia, sed sapientia: quia sapientis est ea consyderare in amico.

Mandasti

Puteoli

ASCEN.

PER fidiosum idest plenum perfidiae & insidiosum & fallax in amicitia, sed ne quidem idest non saltem humile, idest vile & abiectum. Nunquam enim humile laudatur a veteribus, aut ieiunium. idest timide & dissimulanter dictum aut factū: vt viri minus integri solent. ¶Sin autem idest: sed si libet. s. tibi fingere: non enim id vere dicere posses: me supple virū etiā astutum idest versipellem & perniciose callidum, & occultum idest tectum & fraudulentum: quid est quod minus posset cadere in naturam huiusmodi scilicet tam astutam & duplicem: q̄ aut aspernari beneuolentiam hominis florentissimi, qualis erat Appius: aut oppugnare in prouincia existimationem. i. authoritatem: aut aestimationem. i. famam eius, cuius laudem defenderis domi: aut ostendere animum inimicum in ea re: in qua nihil. i. in nullo, obsis. i. noceas? Id Cicero callide non semel asserit: vt saltem id credidisse putetur: nam Appius credidit plurimum offuisse: si enim legati ipsum laudaturi Romam venissent, forte ambitus accusatus non fuisset. ¶Aut eligere id ad perfidiam. s. exercendam, quod sit apertissimū aut potius apertissimum ad indicandum. i. prodendum odium: latens. s. prius in animo & sup. leuissimum. i. minimi momēti & valoris ad nocendum? Autem. i. sed: quid erat: cur. i. quamobrem, ego essem tam implacabilis in te? cum cognouissem ex fratre meo. s. Quin. Cicerone, te ne quidem. i. non saltem tunc fuisse inimicum mihi, cum esset tibi prope. i. prope. i. quasi necesse agere eas partes. s. inimici hoc est cum agerem reum Publium Clodium propinquum tuum, nam hic Appius dictus est Clodius, cognomento Pulcher. ¶Cum vero vterq; nostrum expetisset reditum in gratiam. i. reconciliationem: quid egisti mecum, modestius dicit quam quid petisti a me in consolatu tuo. i. cum consul esses: frustra. i. sine obtentione eius, quod voluisses me aut facere aut sentire: quasi dicat nihil. ¶Quid mādasti mihi cum prosequerer. i. honorifice sequerer te, Puteolis. i. cum essemus Puteolis vrbe Italiae: in quo ego non vicerim. i. superauerim diligentia mea expectationem tuam? quasi dicat nihil: quid si. i. sup. hominis astuti maxime referre omnia ad vtilitatem suam: quid tandem erat mihi vtilius: quid aptius commodis meis: q̄ coniunctio hominis nobilissimi atq; honoratissimi cuius opes: ingenium liberi, affines: propinqui: possent esse mihi magno vel ornamento vel praesidio? quasi dicat nihil. ¶Quae tamen omnia ego secutus sum in expetenda amicitia tua, non astutia quadam: idest malitiose calliditate, sed potius sapientia.

HVBER. ¶QVID. subaudi dicam. ¶ Vincula. vrgentissimç & strictissimæ causa. ¶ Quanta. q.d. maxima. s. ¶ Studiosorum. humanitatis & philosophiæ. ¶ Similitudo. qa itam vt eis delectaris, sicut ego. ¶ Consuetudinis. conuersationis, q̃ vt Ci. in Lælio de amicitia inquit: auget beneuolentiã. ¶ Vitæ, ac victus. vita cũ multa alia significat: tũ vero teste Donato, fortunã accidentem viuentibus & accipit pro moribus viuendi: vt hic. Victus autẽ verbo: vt est digestis de verborum significatione continetur: q̃ esui: potui cultuiq; corporis atq; huiusmodi necessaria sunt: vtrũq; igitur dicit sibi fuisse cũ Appio. s. vitæ & victus consuetudinẽ. ¶ Sermonis. collocutionis: q̃ maxime: vel cõtingit, vel auget beneuolentiã. ¶ Literç interiores. secretiores. ¶ Hçc. supradicta. ¶ Domestica. s. sunt. ¶ Popularia magis nota populo & quæ fiunt declarat. ¶ Reditus. restitutio in gratiam, cũ inter eos vt supra visum est: fuissent magnæ simultates. ¶ Illustris. clarus: omnibus notus. ¶ Per imprudentiã per ignorantiã, & est sensus: in quo etiã si quicq̃ errare per imprudentiã possum: putari potius errasse perfidia q̃ imprudentia. ¶ Sacerdotii. auguralis dignitatis: quæ apud antiquos sacerdotiũ erat. ¶ Amplissimi. maximi & dignissimi. ¶ Violari. offendi. ¶ Fas licitum. ¶ Sed ne optari. i. nec eligi qdem, quod minus est. Sacerdotem. augerem, ¶ Ex collegio augurũ. quia erat horum sacerdotiũ collegium. ¶ Quæ. ante dicta omnia. ¶ Omittã. prçterea. ¶ Tam multa. tot numero. ¶ Tanta. tam magna: tanti ponderis: quæ me potuerant prohibere ab inferenda tibi iniuria. ¶ Quis vnq̃. addit alias causas: quibus ostendit tibi nullo pacto fuisse offendendum Appiũ. s. respectu Pompeii & Bruti: quos Cicero ostẽdit sibi esse charissimus: quorum causa innuit oportuisse etiã Appiũ esse sibi charũ, qui esset ei affinitate coniunctus. ¶ Et enim si merita. beneficia maxima. ¶ Valẽt, ad obligationem amoris. ¶ Patriã liberos. articulus, qa eũ opera Pompeii sit hæc oia cõsecutus: pp restitutionẽ. Dicit se existimare hæc oia sibi a Pompeio restituta. ¶ Si cõsuetudinis: alia rõ de beneuolentia sua erga Pompeiũ. s. iucunda consuetudo: qa fuerunt oium ciuiũ Romanorum coniunctissimi. ¶ Iucũditas: sua vitas & subaudi valet. ¶ Signa. indicia. ¶ Cõmisit. credidit: meæ fidei tradidit: qd est signũ amoris. ¶ Cõicauit. s. mecũ .i. quid est cuius me participẽ non fecerit: qd nõ fecisset nisi me summope amasset. ¶ Agi. tractari. ¶ Maluit. potius voluit. s. q̃ per me. ¶ Cum abesset. cum non esset in vrbe. ¶ Quibus rebus. q.d. oibus. ¶ Ornatissimũ. honoratissimum. ¶ Amplissime. Cum magna dignitate. ¶ Qua. quali: admiratiue. q.d. incredibili. ¶ Facilitate, mansuetudine. ¶ Tulit. passus est. ¶ Contentionem. orationem vehementissimum pro defensione Milonis: qui Clodium interfecerat. ¶ Actionibus. institutionibus: gestis illius Pompeii. ¶ Quo studio. qua diligentia: quasi dicat maxima. ¶ Inuidia. homines inuidi. ¶ Illius temporis, quo defendebam homicidam Milonem. ¶ Attingeret. læderet: qa disposuit armatos ad defensionem meam, vt tuto possem dicere: hoc idem ostendit exordio in orationis Milonianç. ¶ Consilio. sapientia. ¶ Armis. quæ pro templis disposuerat: vt diximus. ¶ Texit. defendit. Virgi. Nec Appollinis insula texit.

Vita

Victus

Quid illa vincula. qbus quidẽ libentissime astringor, quãta sunt? studiorũ similitudo, suauitas cõsuetudinis, delectatio vitæ, atq; victus, sermonis societas, lr̃æ interiores. Atq; hæc domestica. qd illa tandẽ popularia? reditus illustris in gratiã, in quo ne per imprudentiã qdẽ errari potest sine suspicione pfidiæ: amplissimi sacerdotii collegiũ, in quo nõ mõ amicitiã violari apud maiores nostros fas non erat, sed ne cooptari quidẽ sacerdotem licebat, qui cuiq̃ ex collegio esset inimicus. Quæ vt omittam tam multa, atq; tãta: quis vnq̃ tanti quẽq̃ fecit, aut facere potuit, aut debuit, q̃nti ego Cn. Pompeiũ socerum filiæ tuæ? Etenim si merita valent: patriã, liberos, salutẽ, dignitatẽ, memetipsum mihi per illũ restitutũ puto. si cõsuetudinis iucũditas: quæ fuit vnq̃ amicitia consularium in nr̃a ciuitate coniũctior? si vlla amoris, atq; officii signa: qd mihi ille non commisit? qd nõ mecũ communicauit? qd de se in senatu, cum ipse abesset, per quenq̃ agi maluit? qbus ille me rebus non ornatissimum voluit amplissime? qua deniq; ille facilitate, qua humanitate tulit cõtentionem meã p Milone, aduersantẽ interdũ actiõibus suis? quo studio puidit, neq̃ me illius tpis inuidia attingeret, cũ me consilio, cũ authoritate, cũ armis deniq; texit suis?

ASCEN. ¶QVID illa vincula. s. necessitudinis: qbus ego astriogor libentissime: quanta sunt, q.d. maxima nimirum videlicet: similitudo studiorum, suauitas consuetudinis, delectatio vitæ atq; victus. i. cõiunctus, societas sermonis: literæ interiores .i. secretiores: vt de re augurali, aut alia quæuis arcana: atq; hæc domestica. s. negotia? ¶ Quid tandem sup. sunt dicenda aut censenda: illa popularia. i. populo nota & plausibilia, videlicet reditus in gratiã. i. recõciliatio nostra: illustris. i. clara & perspicua omnibus, in quo. s. reditu: ne quidem. i. non etiam aut saltem: põt errari. s. ab aliquo. i. error aliquis committi per imprudentiam, i. licet esset per imprudentiam & non per malitiam: sine suspicione perfidiæ, quia siquid peccet post reconciliationem, licet per ignorantiam factum fuerit: putabitur per perfidiam factum. itẽ collegiũ. i. compar munus & societas sacerdotii amplissimi. s. auguralis, in quo. s. collegio: non modo. i. non solũ: fas non erat apud maiores nostros amicitiam violari. i. vt violetur: sed ne quidem idest non saltem aut non etiam licebat: optari. i. eligi sacerdotem: qui esset inimicus cuiq̃ ex collegio. ¶ Notum est eleganter inter ne & quidem id poni, cui quid conuenire maxime videtur & tamen non conuenit, vt ne deus quidem facta infecta facere potest, ne optare quidem licebat &c. hæc aũt Cicero frequenter & eleganter vtitur. ¶ Quæ. i. popularia aut necessitudinum vincula: vt omittam tam multa atq; tanta. i. tam magna. s. alia: quis vnquam fecit aut facere potuit aut debuit vnquam tanti quenq̃, quanti sup. feci. Cn. Pompeium socerum. i. patrem mariti filiæ tuæ. ¶ Etenim si merita valent. i. ad aliquem magni faciendum: vt certe valere debent. ¶ Ego puto patriam, qua donatus erat liberos: salutem, dignitatem, memetipsum restitutũ mihi per illum. ¶ Si iucunditas consuetudinis sup. valet ad hoc: quæ amicitia consolariũ sup. virorum idest eorum: qui aliquando consolatum gesserũt fuit vnquam in nostra .i. Romana ciuitate coniunctior: q̃. s. nostra. i. mea & Pompeii? q.d. nulla. ¶ Si vlla signa amoris atq; officii: repete valent ad hoc. ¶ Quid ille. s. Pompeius: non commisit. i. credidit ac mandauit mihi, q.d. nihil & ita omnia commisit: quid non cõmunicauit mecũ. q.d. etiam nihil & ita omnia communicauit mecũ. ¶ Quid maluit agi per quẽquam alium. s. q̃ per me de se in senatu cũ ipse abesset, quasi dicat nihil per quẽcunq;. ¶ In quibus rebus, ille. s. Pompeius non voluit, me ornatum amplissime? q.d. in nullis non voluit & ita in omnibus voluit. Legi potest sine negatione in eadem tamen sententia sic. In quibus rebus ille voluit me ornatũ amplissime. q.d. oibus. Et sic quadrat cum sequenti particula, priore modo quem magis sequor cum præcedentibus. ¶ Deniq;. i. vt simul multa dicam: ac tandem concludam. qua felicitate. q.d. maxima, qua humanitate. i. mansuetudine: ille tulit. i. passus est contentionem meam pro Milone, aduersantem interdum actionibus suis. q.d. etiam maxima. Pompeius aũt, propter affinitatem Cũ Clodiis interdum pro Clodio egerat. ¶ Quo studio. i. qua diligẽtia, sup. Põpeius puidit. i. prospexit & cauit, ne qua. i. aliqua, inuidia. i. molestia, illius tpis, attingeret mecũ, texit. i. protexit me, consilio. s. suo, cum texit me authoritate. s. sua, deniq; cum texit me armis sup. suis, non est igitur ordo, texit cum armis suis, sed cum. i. quando, pro quo etiam cum scribitur, texit armis suis &c. q.d. maximo nimirum studio.

¶Quibus

HVBER.

¶QVIBVS temporibus. clodianis. ¶ Phrygi aut Lycaoni alicui. i. alicui leui homini & mendaci, quales sunt Phryges & Lycaones: nam Phrygia & Lycaonia regiones sunt Asiæ. ¶ Quod. quam rem: scilicet credere leuissimis hominibus. ¶ In legatis. qui dicebantur a me impediri. ¶ Fecisti. credidisti. ¶ Summorum. quorum dignitas potuisset excusare Pompeium, si eis de me, credidisset. ¶ Maleuolis sermonibus. sermonibus maleuolorum: qui apud eum de me detrahebant: quibus quidem ille non credidit. ¶ Huius. Pompeii. ¶ Quo. q.d. optimo & amicissimo. ¶ Debeo, propter supradictas causas omnes. ¶ Cum præsertim, addidit aliam causam: quia Pom. miserat literas ad Ciceronem ut eius causa haberet commendatam dignitatem Appii. ¶ Is. Pompeius. ¶ Placater. redderer amicus. ¶ Conuerterem. traducerem. ¶ Demeriti. qui tot & tantis me effecit beneficiis. ¶ Nutum. signum & significationem: quam mihi solo nutu faceret. ¶ Hactenus. dicta sint. ¶ Perfecta. peracta: ad exitum deducta. ¶ Instituta incepta. ¶ Pro dignitate. pro honore tuo amplificando. ¶ Quam pro periculo: idest q̃ vt tibi noceamus, & periculum aliquod afferamus. ¶ Propediem. cito. ¶ Censorem. scilicet factum & creatum. ¶ Cuius magistratus: scilicet censuræ. ¶ Officia. administrationem. ¶ Quæ sunt maximi animi. quia censuræ officium ad viros maximi animi pertinet: quia censores dicuntur magistri morum: dicti a censendo: idest arbitrando: quia illis summum erat arbitrium aliorum morum: licet Festus dicat dictos, q quisq tanti suam existimare soleret: quantum illi censuissent, quod quidem non est absurdum, nam & rerum erant censores & morum. ¶ Agimus. facimus. ¶ Accuratius. maiori cura: quia hoc magis pertinebit ad laudem tuam, si diligenter cogitaueris quomodo geras officia censuræ: potiusq̃ quæ me contra te fecisse dicis.

Censores

Quibus, quidem temporibus hæc in eo grauitas, hæc animi altitudo fuit, nō modo vt Phrygi alicui, aut Lycaoni, quod tu in legatis fecisti, sed ne summorum quidem hominum maleuolis de me sermonibus crederet. Huius igitur filius cum sit gener tuus: cumq; præter hanc coniunctionē affinitatis quam sis Cn. Pompeio charus, quamq; iucundus, intelligam: quo tandē animo in te esse debeo! cum præsertim eas ad me is literas miserit, quibus, etiā si tibi, cui sum amicissimus, hostis essem, placarer tamen, totumq; me ad eius viri ita de me meriti voluntatem, nutumq; conuerterem. Sed hæc hactenus: pluribus enim ēt fortasse verbis, q̃ necesse fuit, scripta sunt. nunc ea, quæ a me perfecta quæq; instituta sunt, cognosce. Atq; hæc agimus, & agemus magis pro dignitate, quam pro piculo tuo. te enim (vt spero) propediem Ces. audiemus: cuius magistratus officia, quæ sunt maximi animi, summiq; cōsilii, tibi diligētius, & accuratius, quam hæc, quæ nos de te agimus, cogitanda esse censeo. Vale.

¶ Ex. x. Epistola. Cum est ad nos allatum.

Pontinius, q a te tractatus est præstanti, ac singulari fide cuius tui beneficii sum ego testis, pstat tibi memoriā, beniuolentiamq; & immortalē. Qui, cum maximis suis rebus coactus, a me cā iniquissime decessisset, tamen tua vt vidit interesse, conscendens iam nauē, Epheso Laodiceam reuertit. Talia te cum studia videam habiturū esse innumerabilia, plane non dubitare possum, q tibi amplitudo ista solicitudo futura sit. Aut id eligere ad perfidiā, quod ad inducandū odium aptissimum sit, ad nocendum leuissimū: Quibus quidē rēporibus hæc in eo grauitas: hæc animi altitudo fuit, non modo vt Phrygi alicui, aut Achadico Lyacōi, quod tu in legatis fecisti. Sed ne summorum quidem hominum maleuolis de me sermonibus crederet vnquam.

ASCEN.

¶QVIBVS quidem temporibus scilicet propter factiones multorum periculosis: hæc idest huiusmodi grauitas: & hæc altitudo animi fuit in eo: non modo vt non crederet de me alicui Phrygi aut Lycaoni, idest nato in Phrygia, aut Lycaonia, quod tu fecisti in legatis scilicet quos illi credidisti a me prohibitos: sane Phrygia & Lycaonia regiōes sunt Asiæ & plurimæ vrbes, in quibus se Cic. egisse in superioribus commemorauit sunt Phrygię: sed nec quidem q tamen magis debuisset, credidit maleuolis sermonibus hominum summorum de me. Priusquam cætera prosequar aperiendus est mihi locus de vsu negationum: nam cum Laurētius Valla argutissime doceat has particulas non modo: non solum, non tantum affirmatiuam constituere orationem: nisi altera subdatur negatio: dum enim dico, non modo te diligo, sed etiam amo: non nego me diligere te: sed tantum diligo te & ita negatio non cadit in verbum: sed in particulam restrictiuam: Guilielmus tamen Budeus vir acutissimo ingenio & multa exercitatione prędi tus: quamplurimis exemplis probat summos viros dictis particulis tanquam negatiuis vsos, vt videre est in annotationibus Pandectarum: id autem mirum est aut Vallam non animaduertisse, aut illos omisisse, nisi dicamus Vallam putasse ei tore imperitorum, liberariorum negationem sublatam, quæ tamen repetenda non est: vbi principali verbo negatio præponitur: vt hoc loco, sed ne summorum quidem: tūc enim negatio pro vtraque clausula agere censebitur, quapropter eum repetii & putem sic loqui potuisse si voluisset, non modo vt non Phrygii alicui aut Lycaoni &c. Phryges autem & Lycaones, vt Cretes & cæteri fere Græci mendaces sunt, vnde græca fide mercari apud comicos est præsenti pecunia, græcis enim propter mendacia & perfidiam non creditur. ¶ Igitur idest vt ad rem redeam: filius huius, Pompeii, cui tantum tribuo, cum sit gener tuus idest maritus filiæ tuæ: cumq; intelligam quam idest quantum charus, quamque idest & quantum iucundus sis Cnæo Pompeio, præter hanc coniunctionē affinitatis, quia filius eius tibi gener est, quo tandem animo debeo esse in te, præsertim cum is scilicet Pompeius, miserit ad me eas idest eiusmodi literas: quibus idest cuiusmodi, etiam si essem hostis tibi, cui sum amicissimus: tamen idest nihilominus placarer, idest fierem amicus & tranquillo in eum animo & cōuerterem me totum ad voluntatem & nutum, idest signum voluntatis eius, idest talis viri meriti: ita idest taliter de me: sed hæc supple scripta sunt hactenus, idest in hanc vsq; partem & in hunc locum aut hoc tempus. Sunt enim scripta fortasse pluribus verbis quam fuit necesse. ¶ Nunc idest deinceps cognosce ea quæ sint perfecta idest consumata a me. ¶ Quæq; idest & ea quæ sint instituta idest incepta. ¶ Atq; nos agimus & agemus hæc magis pro dignitate scilicet tua, idest vt nihil detrahatur de dignitate tua: q̃ pro periculo tuo idest vt euites periculum salutis tuæ, quod nullum putamus tibi impendere enim pro quia, nos audiemus propediem idest statim: quia prope est dies (vt spero) te censorem, cuius scilicet censuræ, magistratus idest magistralis honoris & potestatis: officia quæ sunt maximi animi: ne scilicet formidet potentes notare & summi consilii: ne immeritos notet: ego censeo esse cogitanda tibi, idest a te diligentius, id est maiore opera: & accuratius id est maiore cura: cum hæc quæ nos agimus de te, id est vt accusationem ambitus expugnes: aut q̃ hæc quæ nos in prouincia agimus id est disputamus de te, de quibus supra conquestus erat: q non antea agerentur a Cicerone Censor dicitur arbiter morum & rerum, quia eius officii erat mores taxare & ab ordine pristino si meruerint amouere & ornamenta vt equos & phaleras adimere: præterea quantum aliquis licite possidere æstimare & pro eo censum imponere.

HVBER. CVm essem, Cice. primum dicit sibi gratissimum iucundissimumq; fuisse, quod ex literis Appii intellexit: quod ta meo antea nunciis fama cognouerat: eum absolutum esse maiestatis: cuius: vt supra vidimus: fuerat accusatus, & eo magis se esse lætatum: ꝙ intellexit eum ab vniuersa repu. esse defensum, & ꝙ Pompei & Bruti singularem fidem & beneuolentiam laudauit. Deinde alteris eius literis respondens significat gratissimum quoq; sibi. fuisse ꝙ Appius formam reip. ita ad eum misisset epistola sua expressa: vt facile potuerit cognos. cere: quo in statu esset reipu. & quo animo esset Appius erga eam. Postea vero dicit se nunc in eis magnis negociis non expectare ab eo libros augurales: quos se missurum promiserat: quorum loco expectat eius orationes. Postremo quia Appius scripserat se accepisse a Cice. quasdam stomachosas literas: quas cognouerat cum animi perturbatione a Cicerone scriptas: quia essent minus elegantes: Primo Cice. excusat illam indignationem qua scripserat, & petit ab eo veniam. Deinde iocans dicit eum existimare debere quascunq; literas viderit minus disertas & elegantes non esse Cice. ¶ In castris. apud milites: nam castra in plurali numero dicuntur loca vbi stant milites: quasi castrata: vel ꝙ ibi castretur libido: quia multe res inde disciplina militaris abesse iubebat. ¶ Ad. apud: vt Virgil. i. Aeneid. Prima quod ad Troiam pro charis gesserat Argis. Idem, Phrygii, simeontis ad vndam. ¶ Pyramum. fluuium Ciliciæ ad Amiodem promontorium: qui, authore Pomponio Mella: vrbem Malosen præterfluit. ¶ Tharso. ex Tharso: de qua diximus supra fuisse (authore Solino) a Perseo conditam: licet Eusebius a Sardanapalo. ¶ Dies qua data erat. ¶ Ascripta. subscripta, notata. ¶ Nonarum. quæ sunt die quinto. ¶ Recentior. posterior, magis noua. ¶ Non erat scilicet ascripta. ¶ Superiori, priori scilicet epistolæ. ¶ Permultum antea id est valde antea: hoc est multo tempore ante. ¶ Literis. quia ad me fuerat hoc scriptum te fuisse absolutum. ¶ Nunciis. qui verbis id mihi retulerunt. ¶ Fama. publico rumore: quia vbiq; ferebatur. ¶ Nihil enim. parenthesis est vsq; ad tamen. ¶ Clarius. magis notum. ¶ Non quo. non quia. ¶ Aliter q̃ est factum, id est ꝙ non absolueretis: quia omnes putabant te absolutum iri: quia nulla te maiestatem læseras. ¶ Insignibus. præclaris, egregiis. ¶ Ad laudem. nam ea, quæ nunciantur ad vituperationem timidius nunciantur & obscurius: quæ vero ad commendationem insignum virorum spectant: ea apertissime efferuntur. ¶ Tamen. quamuis literis & nunciis intellexissem. ¶ Non solum. duplici de causa ostendit ea sibi fuisse lætiora ex eius literis q̃ ex nunciis & quia Appius apertius & abundantius scripserat: q̃ alii nunciassent, & quia videbatur ei magis gratulari: cum de eius rebus ab eodem ipso intellexisset. ¶ Planius apertius. ¶ Vberius. copiosius absolutione tua. ¶ Sermo vulgi. id est fama ipsa, scilicet loquebatur. ¶ Complexus sum. visus sum te amplecti cogitatione & imaginatione ipsa. est enim voluptas quædam imaginaria: vt ostendit Seruius in Buco. Virg. qua etiam absentibus fruimur: vt patet in secunda ægloga de Corydone & Alexi: ea autem est & de rebus honestis, vt cum amicum absentem cogitatione ipsa alloquimur: osculamur: complectimur & de rebus turpibus: vt de Biblide: quæ cum Chauno fratre cogitatione & imaginatione ipsa concumbebat. ¶ Cogitatione. animo. ¶ Osculatus. quod solemus facere causa magni amoris: cum literæ ab amicis de rebus lætis nobis redduntur. ¶ Gratulatus. gauisus etiam mea causa. ¶ Ingenio. ingeniosis viris & virtute præditis: qualis tu es. ¶ A populo. a senatu. horum enim consensu absolutus fuerat Appius. ¶ Assentor. blandior mihi: placeo mihi: melius enim assentor q̃ assentior legitur. ¶ Fingo. puto. ¶ Ea. scilicet ingenium, industriam: virtutem. ¶ Mihi quoq;. sicut tibi: quia ea quæ tribuuntur similibus, nostris videntur tribui nobis: ordo est, quæ enim tribuuntur ingenio &c. a cuncto populo, a senatu & iudicibus: puto ea quoq; tribui mihi, quia ipse fortasse assentor mihi: cum fingo ea esse in me: ille vero sibi ipsi dicitur assentari qui sibi persuadet ea in se esse quæ non sunt: quod plerunq; faciunt assentatores aliis.

Castra

Ad

M.T.C.Imp.Appio Pulchro (Vt Spero) Ces.S.D.

CVm essem in castris ad fluuiũ Pyrammum, redditæ mihi sunt vno tẽpore a te epistolæ due, quas ad me Q. Seruilius Tarso miserat. earũ in altera dies erat ad scripta Non. Apr. in altera, quę mihi recentior videbatur, dies non erat. Respondebo igitur superiori prius, in qua scribis ad me de absolutione maiestati. de qua & si permultum ante certior factus eram literis, nuntiis, fama deniq; ipsa (nihil enim fuit clarius: non quo quisquam aliter putasset: sed nihil de insignibus ad laudem viris obscure nuntiari solet) tamen eadem illa lætiora fecerunt mihi tuæ literæ: non solum, quia planius loquebantur, & vberius, quam vulgi sermo: sed etiam, quia magis tibi videbar gratulari, cum de te ex te ipso audiebam. Cõplexus igitur, sum cogitatione te absentẽ; epistolã vero osculatus, etiã ipse mihi gratulatus sum. Quæ.n.a cũcto populo, a senatu, a iudicibus, ĩgenio, industriæ, virtuti tribuunt: quia mihi ipse assentor fortasse, cũ ea eẽ in me fingo, mihi quoq; ipsi tribui puto.

ASCEN. CVm essem &c. Gratulatur primum ꝙ absolutus sit maiestatis vniuersæ pene reipubli. suffragio. Deinde alterius eius literis respondens gratias agit formam reipubli. ab Appio sibi expressam. Et quia in magno negocio fuit Appius non petit ab eo libros augurales, quos supra perficiendos monebat: sed orationes eius. Purgans demum quod visus est scripsisse ad Appium literas stomachosas. ¶ Ordo est. Cum ego essem in castris apud fluuium Pyramum: qui est in Cilicia, duæ epistolæ tuæ sunt redditæ mihi vno tempore: quas Quintus Seruilius miserat Tharso, id est ex ea vrbe Asiæ. ¶ Dies. scilicet qua data erat ascripta in altera earum videlicet nonarum Aprilium: in altera, quæ videbatur mihi recentior dies nõ erat scilicet ascripta. ¶ Respondeo igitur prius superiori scilicet in qua dies ascripta erat. ¶ In qua scribis ad me de absolutione maiestatis scilicet affectatę. ¶ De qua: scilicet absolutione & si id est quãquam certior factus eram per multum scilicet temporis ante literis id est per literas, nunciis id est per nuncios: deniq; id est tandem, fama ipsa id est per famam ipsam. ¶ Nihil enim fuit clarius id est euidentius aut illustrius nunciatum non sup. ita fuit clare nunciatum, ꝙ quisquam putasset aliter scilicet futurum, sed ꝙ nihil solet nunciari obscure de viris insignibus id est insignitis laude: aut non legibus ad laudem: quia sunt etiam insignes ad vitia, tamen literæ tuæ fecerunt mihi eadem illa. s. a tot nunciata lætiora id est iucundiora: non solum quia scilicet literę tuę loquebantur planius id est manifestius: eo ꝙ in plano sita melius videntur q̃ inter colles, vberius id est abũdãtius, q̃ sermo vulgi: sed etiam quia ego videbar magis gratulari tibi: cum. s. qñ, ego audiebã scilicet tam lęta, de te ex teipso. ¶ Igitur ego complexus sum cogitatione id est per imaginationem: te absente. ¶ Vero pro sed, ego osculatus sum epistolam & ipse id est egomet: gratulatus sum mihi. i. felicitatis, quæ mihi in tua felicitate speranda erat. ¶ Quæ enim tribuuntur ingenio. i. bonæ indoli & vi, nobis ingenitæ industriæ. i. solertiæ, exercitatione acquisitæ aut auctę, & virtuti iam ratione stabilitæ: a cuncto populo: a senatu: a iudicibus: qui omnium suffragiis absolutus fuerat, ego puto tribui, quoq;. i. etiam mihi ipsi quia ipse id est ego assentor id est blandior fortasse mihi, cũ ego figo id est imaginor ea scilicet iam dicta, ingenium, industriam & virtutem: esse in me.

¶ Gloriosum

¶GLORIOsum.splendidū.cū tanto tuo honore & gloria. Et notandū gloriosum hic in bonā partē accipi:cū aliās iacta bundū significet.¶ Iudicii.quo maiestatis absolutus es.¶ Exitū:finē:qa q̄to maior fuit oppugnatio :tāto gloriosior fuit ab solutio.¶ Tā prauā.tā iniquā:vt te innocentē & immeritū oppugnarēt. De ambitu vero qa qdam dicebāt Appiū non solū maiestatis:sed ēt ābitus accusandū fuisse.Ideo nūc Ci.ondit nihil interesse vtrū ambitus an maiestatis fuisset accusatus: qa vtriusq̧ æq̄ fuisset absolut⁹.¶ Inqs dicea mihi o Appi.¶ Quid interest.qa refert:q̄ differentia.¶ De ambitu.s. fueris ac cusatus:q etat crimē affectati honoris largitionibus & corruptionibus.¶ Nihil interest q̄tū ad te ptinet:qa in neutro pec casti:nihil.n.iterest vtrū aliqs accuset furti an homicidii:cū vtriusq̧ est innocēs.¶ Alterū:ambitū qa honores potius me rere studuisti q̄ peter.¶ Alterā.maiestatē Po.Ro.¶ Verū tñ. pōit q̄dā differentiā inter ambitū & maiestatem.¶ Verū tñ q̄ uis dixerim nihil interesse de maiestate, an de ambitu &c. ¶ Vt Sylla voluit.i. legibus cauit.¶ In quēuis.in quemlibet: nisi oino posset pbari maiestatē esse læsam ¶ Declamari.di ci:exhortationis cā.Solebāt.n.Rōani adolescētes eloqntiæ studiosi exercendi ingenii grā inuehi orōnibus suis in eos: quos scirēt aliquo crimine posse notari. accusabāt.n.eos:vt dicit Quītil. & Cice. pro officiorū.Sylla vero lege cauit:& si qspiā accusaret aliū maiestatis:q nō posset pbare crimen: teneret ad pœnā talionis, & iō dixit.¶ Impune.sine pœna. ¶ Declamari.dicitū declamare ē in ficto themate se exerce re:vñ declamationes Quintiliani,& senecę.¶ Declamari in quēuis.i. quēuis sub ptextu exercitationis & declamationis accusari.¶ Aptā vim,manifestā nam: ita apte cognoscitur. ¶ Aut accuset ipbe.i.ad aut iniuste fiat accusatio. ita vt pma facie ab oib⁹ cognoscat eē iproba.¶ Aut defendat.si ēt nō ac cuset iprobe.¶ Quiqdo.Rō q̄re accuset iprobe:qa si qsq̄ lar gitionibus corrūpit senatū aut pplm:nō possunt illę largitio nes eē occultę:ergo si nullis apparētibus largitiōib⁹ qspiā ac cuset:iprobe accusat.sicut Appi⁹ accusabat.Largitio,corru ptio,q̄ fit pecunia:aut cęteris muneribus,de,ea dcm̄ est in prima epl̄a pmi libri.¶ Ignorari.nesciri,q.d.nullo mō.¶ Cursus. cōtinua administratio,dr̄.n,cursus honorū gradus:cū honor honori succedit:vt ędilitati ptura:cōsulatui censura.¶ Suspe ctus.i.ęstimatus,male ōpitus.¶ Cui,q.d.nemini.¶ Me miserū,ex magno affectu amoris hoc dixit.¶ Affuerim,Romæ tunc cum es accusatus maiestatis.¶ Quos risus,q.d.magnos.¶ Excitassem. cōmouissem.s. de accusatoribus tuis quos ostendis sem ridicule fecisse,cum te immerito accusarunt.¶ Illa duo. illæ duæ ptes.¶ Vnū.s. fuit mihi iucundissimum, & est prima pars.¶ Ab ipsa repu,qd̄ fuit maximi honoris,q̧ respu.susciperet defensionē tuā.¶ Quę respu.¶ In summa copia.i.q̄ etiā si abūdaret viris bonis & fortibus,deberet tñ tueri tales viros,q̄lis tu es,ergo multo magis cū magna sit penuria similiū tui. ¶ Penuria,inopia.¶ Honoris,dignitatis:vt puta in ordine ædilitio,vel ptorio,vel senatorio,vel aliorū honorū.¶ Vel æta tis.i.& iuuenū & senū.¶ Cōplecti.amare,fouere.¶ Alterū,subaudi fuit mihi iucūdissimū in lr̄is tuis.¶ Fidē:erga te.¶ Virtu tem.q̄tū ad fidē.¶ Officio.q̄tū ad beneuolentiā,q̄ & affinibus ex officio pstāda ē.¶ Cū tuorū.i.& qa sunt tui necessarii & affi nes.¶ Tū maxi.i.& præcipue,quia sunt viri clarissimi.¶ Alterius.Pompeii.¶ Principis.omnium sæculorum & gentium.i. qui antecellit omnes,qui omnibus sæculis vnquam fuerunt, aut quia nunc in omnibus gentibus vsquam sunt.

HVBLII.
Gloriosū
Ex tuis
Ambitus
Declamari
Declamationes
Largitio
Cursus
Honor
Suspectus
Penuria
Cōplecti

Nec tā gloriosum exitū tui iudicii extitisse, sed tā prauā inimicorū tuorū mētē fuisse mirabar. De ambitu vero qd̄ interest iqes,an de maiestate?ad rē nihil. alterū.n. nō attigisti,alterā auxisti. Verūtñ ē maiestatis (ut Sylla voluit) ne i quēuis ipune declamare liceret. Ambit⁹ vero ita aptā uim hēt, vt aut accuset iprobe, aut defēdat,q.n.fcā, aut nō facta largitio ignorari pōt? Tuorū aūt honorū cursus cui suspect⁹ vnq̄ fuit:me miserū, q nō affuerim:quos ego risus excitassem! Sed de maiestatis iudicio duo mihi illa ex tuis lr̄is iucūdissima fuerūt:vnū,qd̄ te ab ipsa R.P. defensum scribis: q̄ qdē ēt in sūma bonorū,& fortiū ciuiū copia tueri taleis viros deberet nūc vero eo magis,qd̄ tāta penuria est in omni vel honoris, vl̄ ętatis gradu, vt tā orba ciuitas taleis tutores cōplecti debeat. Alterū,qd̄ Pōpeii,& Bruti fidē beneuolentiāq̧ mirifice laudas. Lætor virtute, & officio cum tuorū necessariorū, meorū amicissimorū,tū maxime alterius oīum seculorū, & gentium principis,

¶NEC mirabar tā gl'iosum exitū iudicii.i.de te habiti fuisse,s3 sup.mirabar mētē tuorū inimicorū, fuisse tā prauā iniq̄ & puerilem.¶ Tu vero,qa ego pus dixi,q̧ in epl'a ad me scribis de absolutiōe,maiestatis,inqes,qd interest de ambitu.s.fim accusatus & absolutus,ac.i.q̄ aut an d̄ maiestate,q.d.nihil,vñ & Ci.rñdet.¶ Nihil sup.iterest ad rē.i.ad litē & negociū tuū, qa cū vtriusq̧ sis innocēs,n.i.qa tu nō attigisti alterū.s.ambitū & auxisti alterā.s.maiestatē,quā tā gl'iose gessisti, alii expo nūt ad rē.i.molē criminis,qa coniectus maiestatis,nō minus pūt, q̄ ambitus,sed facilius est conuincere ambit⁹ q̄ maiestatis. Maiestatis.n.reus ē qa arguit ambitiōe q̄dā affectasse maiestatē,aut decerni sibi aut progari indecenter. Ambitus vero,q largitiōibus,pcibus,minis,pollicitatiōibus & aliis corruptiōibus,ad magistratū viā affectat. Vñ ambitio & crimē maiestatis i aio est ābitus in ope ipso & reb⁹ exteriorib⁹,& iō qa d̄ occultis nō ē agēdū sine testib⁹,Sylla noluit d̄clamatiōes fieri in reū maiestatis,reū ac ābitus licebat vnicuiq̧ agere,dū i pbatiōibus nō d̄ficeret.vñ addit.¶ Verūtñ maiestatis ē sup.talis vt Sylla voluit.i.lege cauit & sanciuit,ne.i.vt nō liceret d̄clamari.i.d̄clamationē fieri d̄ crimine maiestatis,in q̄uis.i.quē liber,ipūe.i.passim sine pūitōe. Declamatio āc ē ad vtrāq̧ ptē d̄ crimie & absolōne alic⁹,& d̄ faciēdo aut ñ faciēdo aliquo negocio disputatio:quā exercitatiōis grā rhetorū discipuli facerē solebāt:tñ sine clamor, vt induerēt aios & formā in veris causis agēdis,vero.i.sed ambitus hēt vim ita aptā.i.manifestā vt aut censet iprobe,vtpote,qñ accusat inocens,aut defendat iprobe.s.a patrono manifesti criminis.¶ Enim.i.qa,q.i.qūo pōt largitio facta.& nō facta.i.an fcā an nō facta sit ignorari:q.d.nullo mōeū fiat pub.nec paucis. Imperium.n.aut dñatio nō pōt a paucis dari. Sed dubiū est, dū largitiones fiunt quo aio fiant,qd̄ cōiectura q̄dā ex verbis & cęteris factis largientis perspicit.¶ Aūt pro sed:cursus.i.continuatio,honorū .i.magistratuū tuorū,cui fuit vnq̄ suspectus.q.d.nulli.¶ Me miserū. Modeste ne excādescere videat subiicet ptculā o: q non affuerim.s.in absolutione tui.¶ Quos risus ago excitassem.i.in accusatores tam temerarios? q.d.maximos.¶ Sed de iudicio maiestatis,quo.s.absolutus erat,illa duo fuerūt mihi iucundissima ex lr̄is tuis.¶ Vnū q̧ scribis te defensum ab ipsa rep.q.s.resp.hoc est oēs eius gubernatores,deberet tueri,i. ptegere tales viros.s.q̄lis tu es qdem.i.certe,ēt in summa copia ciuiū bonorū & fortiū, nūc vero sup.debet eo magis qd̄ tanta penuria,i. paucitas & difficultas inueniendi tales viros,est in omni gradu vel honoris.i.tam magistratuū q̄ puatorū, vel ætatis. i,tam senū q̄ iuuenū, vt ciuitas tam orba,i.puata patronis,debeat cōplecti.i.fouere tales tutores.¶ Alterū,s.mihi iucūdū fuit,q̧ laudas mirifice fidem & beneuolentiā Pōpeii & Bruti.lætor virtute & officio.i.pp virtutē & offm,cū.s.ita sit,qd̄ tuorū necessariorū.s.Pōpeii & Bruti,qui sunt tibi affines & ita necessarii amicissimorū meorū,tū maxime.s.lætor virtute & officio,alterius.s.Pompeii:principis oium sæculorum & gentiū.i.oium hoium,q sunt aut fuerunt in q̄uis natione & sup.virtute & offō alterius.s.Bruti, iampridem.i.iam a plusculo tpe,principis sup.iuuentutis.s.Rōanæ & sup.futuri celeriter vt spero,principis ciuitatis.s.totius, excepto tñ Pōpeio,hoc est lætor primū tm̄ virtutis & officii esse in viris tibi maxime necessariis & mihi amicissimis, deide & multo magis,in viris summis & pncipibus, altero totius mūdi & oium tēporū, altero nūc iuuentutis & mox totius ciuitatis futuro,

ASCEN.

HVBER. ¶ ALTErius. Bruti. ¶ Iuuentutis, subaudi principis. i. q excellit iãpridẽ oẽs iuuenes Romanos: erat enim & ipse iuuenis. ¶ Celeriter. i. mox cũ erit paulo maturior. ¶ Ciuitatis oium ciuiũ Romanoꝝ. ¶ De testi. qdã testes mercede compulsi falsum testificati erant cõtra Appiũ: quos puniendos curauerat Appius: rogaueratq Ciceronem: vt hoc faceret: cui Cicero respondet: q si Flaccus cui mandauit: de hoc nihil egit, omnino ipse faciet: cum per Asiam deceder. ¶ Notãdis. ignominia probro afficiendis, notabantur autem ignominia & probro quoties probabant fuisse falsi, & cauetur publice ne amplius testes esse possint tanquam infames & falsi conuicti. Nota enim: vt inquit Festus: nunc signum in pecoribus significat. Virgilius in Georgica. Continuoq notas & nomina gentis inurunt: nunc literas singulas aut binas: nunc ignominiam. Itẽ Nonius inquit. Nota dicitur probrum. Lucilius libro. xxx. Quem scis scire tuas omnes maculasq notasq: inde notare dicitur, lunena. Sed quæ Fabritius censor notet. Horatius Magna cum libertate notabant. ¶ Mercenariis. mercede cõductis non veritatis tuendæ gratia. ¶ A suis ciuitatibus. volebat enim a singulis ciuitatibus, de qbus fuissent hi testes: eos notari & puniri. ¶ Aliquid id est nisi iam sunt cœpti notari. ¶ Fiet a me. notabantur a me. ¶ Decedam. iter faciam decedens. ¶ Quod ad me. ad aliam partem epistolæ respondet: quia Appius scripserat ad Ciceronem formam status reipu. ¶ Quasi. translatiue. ¶ Formam. designationem: vt supra: vt eum formam reipublicæ cognoueço: quale sit futurum reliquum ædificium intelligam. ¶ Expressam. aperte figuratam: repræsentatam: quasi viderem ipsam rẽpublicam. prudentia: qua mihi ipsam formam reipubli. expressisti. ¶ Leuiora. minora. ¶ Præsidia. pro defensione reipublicæ. ¶ Maiora: scilice q̃ putabam. ¶ Siquidem. quoniam & est ratio, leuiorum periculorum & maiorum præsidiorum. ¶ Cẽs vires idest omnes, qui in ciuitate aliquid possunt. ¶ Adductum, ad impetum. ad voluntatem. ¶ Applicauerunt. adiunxerunt. ¶ Promptum. expositum, paratum. ¶ Alacrem erectum, atq sublimem. ¶ Diligentia. qua vsus es in scribendo. ¶ In summis occupationibus, quibus nisi fuisses diligens: poteras reuocari a scribendo. ¶ Augurales libros. quos te missurum promiseras. ¶ Ad commune ocium. cum vterq nostrum nimis esset negociis implicitus: tu Romæ, ego in prouincia. ¶ Serua. differ reserua. ¶ Flagitabam. instanter poscebam. ¶ Ad vrbem. idest in vrbe. ¶ Tuorum. quos ad me misisses, existimabat enim Appius Tullium quẽdam ex suis esse apud Ciceronem. ¶ Qui scilicet mei. ¶ Sunt tui. quia amicorum omnia communia. ¶ Stomachosiores. iracũdas, plenas indignationis. ¶ Literas scilicet meas. ¶ Bis vt visum est in præcedentibus epistolis. ¶ Purgans. excusans: quia querebatis q ego impediuissem legationem, quæ ad laudes tuas Romam erat profectura. ¶ Leuiter. nõ acerbe. ¶ Accusans. in proxima præcedenti epistola. ¶ Amici. quibus necdum licet reprehendere alium amicum beneuole. ¶ Eo genere. querelæ idest non vlterius: vt amplius querar de te. ¶ Vt scribis. quia scripserat Appius eas literas non fuisse elegantes: quia erant cum stomacho scriptæ. ¶ Disertæ. eloquentes, elegantes.

alterius iampridem iuuẽtutis, celeriter (vt spero) ciuitatis. De mercenariis testibus a suis ciuitatibus notandis nisi iam aliquid factum est per Flaccum, fiet a me, cum p Asiam decedam. Nunc ad alteram epistolam venio. Quod ad me quasi formam communium temporum, & totius R.P. misisti expræssam: prudentia literarum tuarum valde est mihi grata. Video enim & pericula leuiora, quam timebam, & maiora præsidia. siquidem (vt scribis) omnes vires ciuitatis se ad Pompeii ductum applicauerunt. tuumq simul promptũ animum, & alacrem perspexi ad defendendam rempublicam, mirificamque cepi voluptatem ex hac tua diligentia, quod in summis tuis occupationibus, mihi tamen R. P. statum per te notum esse voluisti. Nam augurales libros ad commune vtriusque nostrum ocium serua. Ego enim a te cum tua promissa per literas flagitabam, ad vrbem te ociosissimum esse arbitrabar. nunc tamen, vt ipse polliceris, pro auguralibus libris oratiões tuas confectas omneis expectabo. Tullius, cui mandata ad me dederas, non cõuenerat me: nec erat iam quisquam mecum tuorũ, præter omneis meos, qui sunt omnes tui. Stomachosiores meas literas quas dicas esse, non intelligo. bis ad te scripsi me purgans diligenter, te leuiter accusans in eo, quod de me cito credidisses, qđ genus querelæ mihi quidẽ videbatur eẽ amici: sin aũt tibi displicet, nõ vtar eo post hac. Sed si, vt scribis, eæ lrẽ non fuerunt disertæ, scito

ASCEN. ¶ De testibus, id est quod scribis, de testibus mercenariis id est mercede, conductis ad dandum contra te falsum testimonium. notandis scilicet nota infamiæ a ciuitatibus suis, nisi aliquid factum est iam per Flaccum scilicet præsidem illis a me constitutum: fiet a me cum decedam: scilicet de prouincia per Asiam. ¶ Venio nunc ad alteram epistolam. ¶ Quod misisti: scilicet in altera illa epistola: ad me: quasi formam id est designationem & speciem temporum communium & totius reipublicæ. expressam id est expresse descriptam: prudentia literarum tuarum est mihi valde grata. ¶ Video enim & pericula leuiora, quia timebam maiora præsidia: scilicet reipublicæ suppiæ q̃ sperabam, siquidem: id est quoniam: aut si duæ sunt particulæ, quidem: scilicet certe: si vt scribis: omnes vires ciuitatis applicauerant, se ad ductum id est auspicium, felicitatem & prudentiam ducendi Pompeii, & prospexi simul tuum animum promptum & alacrem, id est acrem & strenuũ, vt sumus in rebus, quas alacres facimus, ad defendendam: rempu. & cepi mirificam voluptatem ex hac diligentia tua. Si dicas ergo hic ad secundam quoq personam respicit. Dicam vnam rem a duobus possideri posse, & ita ad diuersos fieri respectum. Vnde Cicero ad diligentiam Appii, quia ab eo profecta est, dicit: hac quasi dicat quæ in his literis quas teneo scripta est. ¶ Quod in summis occupationibus tuis i voluisti tamen idest nihilominus, statum reipublicæ esse notum mihi per te. ¶ Nam serua id est concedo vt serues libros augurales, quos supra perfici petiit, ad ocium commune vtriusq, id est donec & tibi scribendi, & mihi legendi eos dabitur ocium. ¶ Ego enim cum flagitabam id est exigebam per literas a te tua promissa, scilicet de perficiendis libris auguralibus, arbitrabar te esse ociosissimum ad vrbem id est in vrbe. Raro tamen ad pro in ponitur: sæpius pro apud, quo circa posset dici ad vrbem, id est circa res vrbanas. ¶ Nunc tamen expectabo, vt ipse id est cu polliceris, orationes tuas omnes confectas id est absolutas libris auguralibus id est loco auguraliũ. ¶ Tullius cui dedisti mandata ad me, id est quç mihi diceret, non conuenerat me id est non venerat allocuturus mecum, nec quisquam tuorum scilicet familiarium erat iam mecum, præter omnes meos qui sunt omnes tui. ¶ Ego non intelligo quas literas meas dicas esse stomachosiores, id est ex nimis magno stomacho id est idignatione scriptas. ¶ Ego scripsi ad te bis: pugnans diligenter i scilicet de crimine perfidiæ ac legæ amicitiæ, accusans leuiter te in eo q credidisses cito de me. ¶ Quod genus querelæ videbatur quidem id est certe mihi esse amici: id est pertinere ad amicum hominem, quia reconciliatoria est amicitiæ potius offensiua talis querela. ¶ Sin, i. sed si, id genus querelæ displicet tibi, non vtar eo amplius posthac id est post hoc tempus. ¶ Sed si, vt scribis, hæ literæ scilicet stomachosiores non fuerunt disertæ, scito non fuisse meas. hoc iocose & confidenter dicit.

Marginalia: HVBER. Celeriter / Nota / Quid / Lucilius / Notare / Forma / Expressa / Siquidem / Applicare / Promptus / tua / agitate / isertæ / omach? / ASCEN.

HVBER.

CMEAS. qui nescio scribere nisi eloquenter & q̄uis videatur Cicero iocari: tamē se laudat. ¶ Aristarchus. is fuit optimus grammaticus: qui Homerum interpretatus est. ¶ Homeri versum scilicet esse. ¶ Quem. versum. ¶ Non probat. non approbat iudicio suo, idest qui ei non placet: multa enim carmina creduntur esse inserta Rapsodiæ Homeri: quæ ab eo prorsus nunquam fuerunt condita. Dicit igitur quemadmodum Aristarchus versum: qui in Homero minus ei placet: negabat esse Homeri ita tu quodcunq; scriptum minus disertum & elegans videris: ne putes esse meum. ¶ Libet enim iocari. parenthesis: qua vtitur: vt vitet arrogantiam. ¶ Quod scilicet scriptum. ¶ Ne putaris. pro ne putes. ¶ In censura. in administratione censuræ. ¶ Si es censor. si iam creatus es censor. ¶ Vt spero. quia scripserat Appius se laborare, vt censor crearetur. ¶ Cogitato de proauo tuo. habeto proauum tuū clarissimum censorem in animo, vt eum moribus & re ipsa imiteris, is autem fuit Appius Cæcus.

meas nō fuisse. Vt.n. Aristarchus Homeri versum negat quē nō ꝓbat: sic tu (liber enim mihi iocari) qd̄ disertū non erit, ne putaris meū. Vale, & in censura, si iā es Ces. (vt spero) de proauo multum cōgitato tuo.

Ex. XI. Epi. Cum essem in castris.

Alterum quod Pompeii, & Bruti fidem, beneuolētiāq; mirifice collaudas. Quod genus querelæ mihi quidem videbatur esse amici, sin tibi displicet, non vtar eo posthac.

12

M.T.C. Imp. Appio pulchro. S.D.

Gratulabor tibi prius (ita enim rerum ordo postulat) deinde ad me conuertar. Ego vero vehementer gratulor de iudicio ambitus, neque id, quod nemini dubium fuit, absolutum te esse: sed illud, quod quo melior ciuis, quo vir clarior, quo fortior amicus es, quoq; plura virtutis & industriæ ornamenta in te sunt, eo mirandum est magis, nullam ne in tabellæ quidem latebra fuisse absconditam maleuolentiam, quæ te impugnare auderet. non horū temporū, nō horum hominum, atq; morum negociū. nihil iam sum pridē admiratus magis. De me autē suscipe paulisper meas parteis, & eum te esse finge, qui ego sum: si facile inueneris, quod dicas, noli ignoscere hesitationi meæ. Ego vero velim mihi, Tulliæq; meæ (sicut tu amicissime, & suauissime optas) ꝓspere euenire ea, quæ me insciente facta sunt a meis,

ASCEN.

CVT enim Aristachus negat versum supple esse Homeri quem non probat. i. non approbat, sic tu: libet enim mihi iocari: qd̄ non erit disertū: ne putaris. i. nolim vt putes meum supple. esse. ¶ Vale & cogitato multū de proauo tuo scilicet Appio Cæco: q clarissimam gessit censuram: in censura. i. in gerenda censura: si es iam censor, vt spero, scilicet te esse,

HVBER.

Gratulor. Huius epistolæ argumentum in duas partes diuiditur, nam primo Cic. gratulatur Appio de absolutione ambitus, cuius, vt supra vidimus, fuerat accusatus: deinde quia Ci. filia Tullia eo absēte in prouincia locata fuerat Dolabellæ inimicissimo Appii, Appius vehementer questus erat de Cic. quod contraxisset affinitatem cum eo, quem sciret sibi inimicissimum. Itaq; Ci. se excusat q se absēte id factū sit: q si fuisset domi nihil fecisset sine consilio ipsius Appii. Et postremo affirmat q pp hanc affinitatem nihil oino est alienatus ab Appio. Sed pmittit se pro multo maiora esse facturū, q̄ antea fecisset. ¶ Tibi. cā cui. Ita vt tibi gratuler prius. ¶ Ordo reꝝ. prius de rebus amicoꝝ, deinde de nostris dicere debemus. ¶ Ad rem meā. ad excusationem meam. ¶ Ambitus. quo es absolutus. ¶ Neq; id. subaudi mirandū fuit qd̄ paulo inferius ponit. s. esse absolutum. ¶ Nemini dubiū. nemo enim dubitasset te absolutum iri: q a ambitum nunq̄ attigisti. ¶ Quo. quāto. ¶ Melior vir. hoc dicit: non est mirandum te fuisse absolutum: quia nemini hoc dubium erat. ¶ Sed quāto es melior vir & clarior: eo magis est mirandum quod accusatione tua vbiq; apparauerit maleuolentia hominum in te. ¶ Ne in tabellæ latebra. hoc est ne in occultissima quidem parte tabellæ: in qua est scripta accusatio tua. ¶ Absconditam. occultam: quia erat apertissima.

Impugnat

¶ Auderet, quasi contra ius. ¶ Impugnare te. te calumniari, tibi esse aduersarius. ¶ Horum talium: tam corruptorum. ¶ Non negocium. i. fuisse absconditum in latebra tabellæ. ¶ Negocium. quod tibi facesseret. ¶ Nihil magis. q̄ hoc scilicet q ita aperte fueris impugnatus, cum sis vir clarus, fortis, cum habeas multa ornamenta industriæ & virtutis. ¶ De me. nunc incipit de se dicere. ¶ Suscipe meas partes idest finge te esse me. Pone te loco mei. ¶ Et eū. declaratio est superioris orationis: suscipe personam meam. ¶ Quid dicas, contra id quod factum esse quereris. ¶ Noli ignoscere. quasi dicat tunc non petam veniam. ¶ Hæsitationi. idest dubitationi vel melius ignorationi meæ. ¶ Velim. pro volo idest cupio. ¶ Me insciente, quia eram vt scis in prouincia. ¶ A meis. ab vxore & amicis.

Hæsitans

ASCEN.

Gratulor &c. Gratulatur Appio de absolutione ambitus: purgatq; q Tullia se absente data sit nuptum Dolabellæ homini App. inimicissimo & pollicetur propter illam se nihil de amicitia appiana detracturum. ¶ Ordo est. Ego gratulor, aut gratulabor tibi prius idest priore per te epistola: deinde conuertar ad me idest ad rem meam purgandam, ordo enim rerum postulat ita. s. e fieri vt prius de amicis, deinde de nobis agamus. Ego vero gratulor supple tibi vehementer, te absolutum esse de iudicio ambitus, idest in quo causam dicebas de ambitu, idest maiestate malis artibus attentata, neq; id quod nemini dubium fuit. s. futurum, videlicet te absolutum esse, mirandum est, sed illud q quo. i. quanto melior ciuis es, quo idest quanto vir clarior, quo. i. quanto, amicus fortior. i. constantior es, eo est mirandum magis, nullā idest non vllam maleuolentiam, quæ auderet. s. tam imprudenter oppugnare te non fuisse absconditam, ne quidem. i. nō saltem in latebra. i. angulo aliquo. ¶ Tabellæ. i. libelli accusatorii, hoc est q ipsa præ verecundia si q̄ habuisset, se non absconderit in aliquo loco abdito tabellæ accusatoriæ & diffamatoriæ, sed palam te accusare ausa sit. ¶ Non enim negocium quod factum est tibi, fuit horum temporum, in quibus virtuti adhuc locus & honos est & boni florent, non horum hominum qui boni fere sunt & tibi fere necessarii, atq; morum sup. horum hominum & tpm, & ita ego nihil sum admiratus magis iampridem. i. iam a pluscvlo tempore. s. q̄ q inuenti sint tam impudentes, vt auderent non modo per occultam delationem, sed ēt per manifestam accusationem in publico iudicio te ambitus postulare, quod Cicero satis assentanter dicit, pręcipue cum antea ei de eadē re gratulatus sit: sed videtur Appius assentationis appetens & potuerunt superiores literæ non esse perlatæ, idq; Ciceronem vereri. ¶ De autem. aggreditur secundam partem epistolę dicens. ¶ Autem. s. sed de me. i. quantū ad nuptias filiæ meæ attinet, suscipe paulisper. i. p paulū tpis, partes meas. s. purgatiuas. finge te esse eum qui ego sum. si tu inueneris facile, quid dicas. i. rn̄deas, ad purgandum factū ipsum aut damnandum, noli ignoscere. i. parcere aut veniam dare hæsitationi idest perplexitati & tarditati meæ in loquendo. ¶ Ego vero. i. certe: velim ea, quæ facta sunt a meis me insciente, euenire prospere mihi, & Tulliæ meæ. i. filiæ, hoc est nuptias eius cum Dolabella, sicut tu optas amicissime & suauissime: moris enim est, dum de nouis nuptiis aut loquimur aut scribimus dicere feliciter, vnde Iuuenalis. dictum est feliciter, aut dii bene vertant, aut quas dii secundent, quod & Appius videtur scripsisse magis ex more, aut per ironiam q̄ ex animo, Cicero tamen callide interpretatur ex animo scriptum, sed cecidisse. i. casu euenisse.

ſed ita cecidiſſe, vt agerentur eo tempore, ſpero omni no cum aliqua felicitate, & opto, verũtamen plus me in hac ſpe, tua ſapientia, & humanitas conſolat̃ quam opportunitas temporis. Itaq; quemadmodum expe diam exitum huius inſtitutæ orationis, non reperio. neq; enim triſtius dicere quicquam debeo ea de re, q̃ tu ipſe optimis ominibus proſequeris, neq; non me tamen mordet aliquid: in quo vnum non vereor, ne tu parum perſpicias ea, quæ geſta ſunt, ab illis eſſe ge ſta, quibus ego ita mandaram, vt cum tam longe ab futurus eſſem, ad me ne referrent, agerent, quod pro baſſent. In hoc autẽ mihi illud occurrit: Quid tu igi tur ſi affuiſſes? rem probaſſem. de tempore nihil te in uito, nihil ſine conſilio egiſſem tuo. Vides me ſudare iandudum laborantẽ, quomodo ea tuear, q̃ mihi tuen da ſunt, & te non offendam. Leua me igit̃ hoc onere, nunquã enim mihi videor tractaſſe cãm difficiliorẽ. Sed tñ ſic habeto: niſi iam tũc oĩa negocia cũ ſumma tua dignitate diligẽtiſſime cõfeciſſem: tametſi nihil vi debat̃ ad meũ erga te priſtinũ ſtudiũ addi poſſe: tamẽ hac mihi affinitate renũtiata, nõ maiore eqdẽ ſtudio,

HVBER. ¶ SED ita cecidiſſe. ſenſus eſt, ſpero q̃ feliciter euenerit: vt fieret hic cõtractus affinitatis, eo tempore, quo eram abſens. ¶ Cecidiſſe. pro accidiſſe. ¶ Cum aliqua felicitate, quaſi dicat non ſine numine diuum. ¶ Veruntamen. oſtendit q̃ plus conſolationis poteſt ei afferre de hac affinitate contracta Appii ſapientia: ſi non ægre tulerit: ſi conſyderauerit caſum. ¶ Quam opportunitas temporis ideſt commoditas. ſ. quod hoc actũ ſit me inſciente: propter quod non eſt, q̃ de me que ratis. Itaq; demonſtrat Cice. ſolicitudinem & anxietatem animi ſui, quia ꝓpter perturbationem animi dicit ſe neſcire in

Expedire

uenire concluſionem huius orationis. ¶ Expediam. explicem, abſoluam. ¶ Exitum, finem: concluſionem. ¶ Inſtitutæ, incep tæ. ¶ Triſtius, infelicius, quod portendant malum futu rum: nam quando eſt factum: non debeo dicere mihi diſpli cere hoc eſſe factum, quod fortaſſe eſſet ſignũm in felicita tis futuræ: & præcipue putatur in matrimoniis, quoties al tera pars dicit ſe pœnitere facti, habetur pro malo omine. ¶ Eam rem. id matrimonium, eam affinitatem. ¶ Quã. rem. ¶ Proſequeris optimis ominibus, ideſt quã tu in literis tuis dicis optare felici auſpicio eſſe confectam: cui optas opti ma omnia: nulla enim matrimonia fiebant: niſi prius captis auſpiciis. Luca. Contentiq; auſpice Bruto. Iuuena. Veniat cum ſignatoribus auſpex. Idem, Signatæ tabulæ dictum fe liciter. Virg. primo æneî. Cui pater intactam dederat: pri miſq; locarat Ominibus. ¶ Mordet, angit: cruciat. ¶ In quo, in quare. ¶ Non vereor. i. in quo non dubito te parum per ſpicere ea eſſe geſta non a me: ſed ab illis, quibus ita manda ram, vt me abſente facerent: quod eis videretur vtile. ¶ Non vereor. non dubito: ſcio. ¶ Ne id eſt vt. ¶ Parum perſpicias: non conſyderes diligenter. ¶ Tam longe. in Cilicia: quæ eſt remotiſſima ab vrbe. ¶ Ne referrent ad me. non nunciarent mihi: non redderent me certiorem: niſi inueniſſent vbi com mode locarent filiam meam. ¶ Agerent. ſubauditur, ſed mã daram, vt agerent. ¶ Quod probaſſent. quod eis placuiſſet, quod vtile putaſſent. ¶ In hoc. reſpondet obiectioni: quæ poſſet ſibi fieri ab Appio. ¶ In hoc. quod dixi eſſe factum me inſciente: quia mandauerã vt nihil referrent ad me ꝑ longinquitatem locorum. ¶ Occurrit. obiicit̃, venit in men tem a te poſſe dici ſic. ¶ Quid igit̃. obiectio Appii. ¶ Quid: ſcilicet feciſſes o Ci. ¶ Si affuiſſes. ſi fuiſſes Romæ: dediſſes ne eam Dolabellæ. ¶ Rem. factam: conditionem, & eſt reſpon ſio obiectionis. ¶ Probaſſem. laudaſſem ideſt placuiſſet mihi conditio. Et notanda prudentia Cice. cui quamuis non mul tum placeret Dolabella, tamen poſt factum non de eo maledicit. ¶ De tempore ſcilicet conficiendi illius negocii. ¶ Te in uito, te nolente: quia diſtuliſſem quantum voluiſſes. ¶ Sudare. hoc dicit vt oſtendat hanc rem ſibi magnæ eſſe ſolicitu dini: ſudamus enim aut corporis defatigatione: aut calore: aut denique animi angore & ſolicitudine. Alii legunt ſua de re: alii ſuadere: ſed neutrum conuenit menti Cice. ¶ Laborantem, curantem: quomodo defendam id, quod tuendum eſt mihi: hoc eſt id, quod iam eſt factum & tamen non faciam contra voluntatem tuam, quod quia eſt difficile: ideo dicit ſudare. ¶ Leua me hoc onere. aufer mihi hoc onus: poteris enim, ſi acceperis excuſationem meam & exiſtimaueris hoc a me de dita opera factum non eſſe. ¶ Tractaſſe, egiſſe difficiliorem q̃ hanc ſcilicet tuear quæ tuenda ſunt mihi, & te non offen dam. ¶ Sic habeto, ſignificat propter hanc affinitatem ſe nihil eſſe alienatum ab Appio: dicit enim, q̃ ſi iam egiſſet omnia

Cõfeciſſe.

eius negocia, ſicut debuit, nunc nunciata ſibi hac affinitate, ageret ea non maiore ſtudio: quia nõ poſſet: ſed ſaltem clarius & apertius: vt intelligeret App. ipſum Ci. nihil eſſe erga ſe immutatum. ¶ Confeciſſem. compoſuiſſem. ¶ Negocia tua. quæ hic in prouincia habes & de ædificatione tua & de legatione ad laudes tuas Romam mittẽda. ¶ Priſtinum ſtudium. priſ tinam voluntatem & morem. ¶ Nihil addi, quia erat ſummum. ¶ Maiore ſtudio, quia non potuiſſem: quia vt dixi, nihil videbatur poſſe addi.

ASCEN. ¶ ITA vt agerent̃ eo tpe. ſ. quo abeſſem: aut quo diſſenſiones orirent̃ inter principes. Dolabella. n. Cæſari adhæſurus videbat̃: Appius & Brutus Pompeio: ſpero oĩno & opto, ſupple cecidiſſe cum aliqua ſed incerta mihi felicitate: verũtñ ſapientia & humanitas tua cõſolatur me plus in hac ſpe. ſ. de felicitate nuptiaꝝ q̃ oportunitas tpis, qa difficile eſt in diſ ſenſione principum ciuitas feliciter viuere. ¶ Itaq; nõ reperio quemadmodũ expediã. i. expedire faciã exitũ. i. finem huius orationis inſtitutæ. i. inceptæ: de nuptiis filiæ. ¶ Neq;. n. debeo dicere quicquã triſtius in eam rem. i. nuptiis filiæ, quã tu ipſe proſequeris ominibus. i. precationibus: auſpiciis, optationibus, votis optimis, nam dum boni & prudentes viri bona precantur & optãt aliquibus cœptis: omẽ eſt. i. indicium boni euentus. neq; nõ. i. attamen aliqd mordet. i. triſtitia afficit me, in quo non vereor. i. non dubito, vnum, videlicet ne. i. aut quin ¶ Notum eſt cum verbis vetandi timendiq; idem face re negationem & affirmationem: vt vereor ne facias & vt facias & perſpicias. i. cognoſcas parum ea, quæ geſta ſunt de contractu matrimoniali: eſſe geſta ab illis. ſ. amicis & neceſſariis meis: quibus ego. ſ. diſcedens mandaram ita: vt cũ eſſem abfuturus tam longe. ſ. ab eis: ne referrent ad me. i. ne conſulerent me: ſupple illi agerent: quod probaſſent. ¶ In hoc autem . ſ. dicto, ad oſtendendum meo conſilio non eſſe factum: occurrit ideſt obiicitur, hoc eſt obiici poteſt mihi illud. ¶ Igitur o Cicero quid tu ſup. feciſſes, ſi affuiſſes. Reſpondet. ¶ Ego probaſſem. i. approbaſſem rem ideſt contractum matrimonialẽ. ¶ Sed ſupple quia dicis hoc tempore tam periculoſo non debuiſſe fieri, ego nihil egiſſem te inuito: & nihil egiſſem ſine conſilio tuo de tempore ideſt nuptiarum celebrandarum. ¶ Vides me ſudare ideſt angore quodam opprimi: iandudum, ideſt ab eo tempore quo incepta eſt mentio de nuptiis filiæ, laborantem quomodo tuear ideſt defendam: ea, quæ mihi ſunt tuenda, ideſt defendenda, & non offendam, ideſt lædam te. ¶ Igitur leua ideſt libera me hoc onere, quaſi dicat quod purgare vix poſſum. ¶ Ego enim nunquam. i. non vnquam, non videor mihi tractaſſe vnquam cauſam difficiliorem. ¶ Ta men habeto ſic ideſt pro certo tene: niſi ego confeciſſem iam. i. perfeciſſem iam tunc. ſ. cum talia mihi nunciata ſunt di ligentiſſime omnia negocia cum ſumma dignitate tua: tametſi nihil videbatur poſſe addi ad priſtinum ſtudium meum erga te: tamen hac affinitate. ſ. cum Dolabella inimico tuo nunciata mihi ideſt ſi fuiſſet prius nunciata: equidem, ideſt ego quidem, defendiſſem dignitatem tuam. ſ. in prouincia: non maiore ſtudio: quia id fieri non potuiſſet.

Acrius

HVBER.

¶ ACRIVS. vehemētius: īstantius. ¶ Significantius. cū maiori significatione & testificatione mei erga te aī. ¶ Decedenti. dicit Ci. se nō solū nūc polliceri hoc Appio: verū etiam multo ante dixisse Seruilio, q in prouincia agebat negocia Appii. ¶ Terminato. finito: iam. n. fere finierat annum Ci. in ꝓuincia: cū redditæ sūt ei literæ de hac affinitate: quo qdem tempore dixit Seruilio: vt multo maiora beneficia a se expectaret q̄ ante, videbaṫ. n. esse ꝑturbatus & ægre ferre illam affinitatē, qa sciebat Dolabellā esse immicissimū Appio. Sydam vrbē Licyæ, q̄ portum hēt. Cōmotus. ꝑturbatus hoc nuncio. ¶ Maiora. q̄ ante præstitissem. ¶ Expectare. speratum me pro te factuꝝ. ¶ Nihilo beneuolentior. nihil

sed acrius, apertius, significātius dignitatē tuā defendissem. Decedenti mihi, & iā imꝑio annuo terminato, ante diem. iii. Nō. Sext. cū ad Sidam naui accederē, & mecum Q. Seruilius esset, literæ a meis sunt redditę, dixi statim Seruilio (etenī videbaṫ esse cōmotus) vt oīa a me maiora expectaret. qd multa? beneuolētior tibi, quā fuerim, nihilo sum factus, diligētior quidem ad declarandam beneuolētiam multo. nam vt vetus nostra simultas antea stimulabat me, vt cauerē, necui suspicionem ficte reconciliatæ gratiæ darem: sic affinitas noua curā mihi affert cauendi, nequid de sūmo meo erga te amore detractum esse videatur. Vale.

¶ Ex Epistola. xii. Gratulor tibi prius.

Nulla in tabella quidem latebra fuisse ascōditam maleuolentiam, q̄ te oppugnare auderet. non hoꝝ temporꝫ, non hoꝝ hoīum, atq; morum negociū est. Et prospere euenire ea, q̄ mihi īsciente me facta sunt a meis, sed ita cecidisse illo vt agerenṫ tempore, spero oīno vim aliqua felicitate oīa, & opto. Neq; nō tamen me mordet aliqd. Vides sua dete me iandudum laborante, quomodo ea tuear, q̄ mihi tuenda sunt, teq; nō offendam? Sic habeto tamen, nisi iā tum oīa negocia cū summa tua dignitate, diligentissime ꝯfecissem, tametsi nihil videbaṫ ad eum erga te pristinum studium addi posse, tū hac mihi affinitate inicata, nō maiore eqdem studio, sed acrius, aptius, significanti⁹ dignitatem tuā defendissem. Decedenti etiam mihi īperio annuo terminato ante diem nonas sextilis, cū ad sidam naui accederem. Dixi statim Seruilio (& enī videbatur esse commotus) vt omnia a me expectarent.

M. T. C. Imp. Appio Pulchro. S. 13

QVasi diuinarē tali in officio fore mihi aliqn̄ expetēdū studiū tuū: sic, cū de tuis rebus gestis agebaṫ, īseruiebam honori tuo.

auctus in amore: qa nihil poterat ad meā erga te beneuolētiam addi. ¶ Diligētior. promptior. ¶ Vetus simultas. quæ aliquādo inter nos fuerat. ¶ Stimulabat. hortabaṫ: est antē sensus: sicut pp veterem simultatē q̄ inter nos fuerat: cogebar ita facere, ne darem suspicionem hoībus me esse tibi ficte & non vere reconciliatū: ita nunc noua affinitas facit: vt caueam ne pp eam videatur aliquid de meo erga te amore esse diminutum. ¶ Detractum. diminutum.

ASCEN.

¶ SED acrius, aptius, significātius. i. cū amore euidētia, eo q suspectus fuissem. ¶ Sed sup. literæ sunt redditæ a meis: mihi decedēti. s. de prouincia & annuo imꝑio iam terminato ante nonas sextiles. i. augusti mensis: qa venerat in ꝓuinciam pridie Calendas sextiles: vt supra dixit, cum accederem naui. i. in nauim: ad Sydam vrbē Licyæ, aut portum eius, vnde hic & prius ꝓpositionē posuit, & Quītus Seruilius esset mecū. ¶ Dixi statim Seruilio, iō statim etenim. i. qa, ipse videbatur esse cōmotus, q talē nunciū accepissem: vt expectaret a me omnia. s. officia maiora. s. quam prius. ¶ Quid multa. sup. dicam, ego nihilo. i. in illo sum factus beneuolētior tibi quam fui. qa putat id fieri nō potuisse: sed sup. factus sum multo diligentior ad beneuolentiam declarandā. ¶ Nam vt. i. quemadmodū: vetus simultas nr̄a. i. latens odium & æmulatio: stimulabat. i. vrgebat me, antea, vt cauerem ne darem cui, idest alicui, suspitionem gratiæ reconciliatæ, idest iteꝝ initæ & renouatæ: ficte idest simulanter, & non uere: sic affinitas. s. cum Dolabella: affert mihi nouam curam cauendi nequid videatur esse detractum de summo amore meo erga te. Vale.

HVBE.

QVasi. Hac epistola ostēdit Cicero q̄ grata habuerit, quæ in absentia sua intellexit ab Appio sibi præstita fuisse, quem in nullo genere officii sibi defuisse fatetur. Deinde pollicetur se fore socium & coniunctum ipsi Appio in administratione reipu. de qua dicit vtrunq; idē sentire: nec minus etiam se fore coniunctum in vita quotidiana: postea videtur eum latenter rogare: vt tandem deponat inimicitias suas in Dolabellam, quod eum facturum se sperare dicit. Postremo polliceṫ Ci. se facturum: vt intelligat Appius nihil esse detractum de amore suo erga eum. ¶ Quasi. tanq̄. Diuinarem ꝑsciré, aio preuiderem. Et notādum hoc artificiose esse dictum a Cicerone, vt ostendat beneficia Appii erga se non tam sibi præstita: quam reddita fuisse: & est sensus, ego antea, cum agebatur de rebus tuis, sic inseruiebam honori tuo, quasi præsagirem, & præuiderē fore aliquando opus: vt tu idem pro me facturus esses in tali officio scilicet tuendi, honoris. ¶ Expetendum, rogandū, exigendum. ¶ Studium fauor tuus. ¶ Prompta. voluntas. ¶ Sic. adaptatio similitudinis: refertur autem ad quasi. ¶ Inseruiebam. præstabam operam meam: Inseruire autem est voluntatis & amoris. Seruire vero necessitatis & conditionis. ¶ Honori tuo. vt tueter.

Seruio
Inseruio

PHI.

QVasi diuinarem. Cum adhuc Ci. in Cilicia cum imperio moraretur, multorum literis intellexerat Appium plura in Ciceronis familiam beneficia contulisse, quod quā sibi gratum fuerit: hac epistola significauit, quæ tota plena est beniuolentiæ, & amoris. Inde profiteor, quod est amicorum proprium idem velle & idem nolle, cum Appio tam in repu. quā in re priuata, in quibus omnibus se illi socium fore pollicetur. Tangit adhuc quædam obscurius de Dolabella genero suo: cum quo simultates Appius habere videretur, ad quas deponendas: tacito quodam sensu ab eo Cic. videṫ exposcere, & Appium confidere depositurum. Demum ostendit: eum hæc scriberet: cum creatū esse censorem. Qua pro re censoriam dignitatem hic aliquantulum videamus. Censores eodem rogabanṫ auspicio, quo et consules: atq; prætores: & magistri morum dicebantur: censūi & moribus regendis castigandisq;, lustrisq; condendis ꝑerant. qbus sub qnquennio tota ciuitas cum supplicijs publicis lustrabatur, præcedebatq; censoris scriba, & sæculare carmen decantabat: vt dii rempu. in annos redderent meliores, quotq; Romani ciues in illo lustro fuissent censebanṫ: quod prio Seruius Tullius instituit, cum omnem exercitum perfecto censu, sue, tauris tribus lustrauit, quo qdē lustr. M. LXXX. ciuium censa dicuntur: q arma ferre possent: hinc qnq; annorum spatium lustrum appellatum, quod olympias græce dicitur. Duo tantum censores erant: ad quorum censionem. i. iudicium: tota ciuitas censeretur. Est enī censere iudicare, arbitrari, & īterdum suadere: & decernere: vnde censores nominati. Verum qd proprie fuerit censoris officium, Liuius. xxiiii. lib. docet his verbis. Censores vacui ab operꝫ locandorum cura propter inopiam ærarii. ad mores hoīum regendos animaduertunt: castigandaq; vita, quæ velut diutius morbis ægra corpora ex se gignunt. Nata bello er nt: & quenq; a magistratu senatuq; abdicare poterāt, si eo indignus videreṫ, Quod ex Catone maiore censo-

Censores
Lustrum

Olympias
Censere

PHI. rio.T.Flaminii frater expertus est.ex senatu eiectus,qui exhortatione meretricis quempiam reum securi feriri iussit.Se inde mortui censoris loco alius subrogari nō poterat.Is aūt primū in vrbe magistratus institutus est a senatu:eū nulla p multos annos ciuium cēsura,nullum in vrbe lustrū factum fuisset,vt inuenirent:qui huic rei gerundæ præessent,duo tū censores creati sunt:Papyrius:& Sempronius,Geganio Maretino & T.Quinto Capitolino Coss.p quinquenniū id mu nus durater:institutū est:qd tandem Mamertius Aemylius dictator ad annū redegit.Iulio Virgilio & M.Appio coss. ꝶQuasi diuinarem.tanq̄ prænoscerē,& puiderem,est aūt id artificiose dictū a Cicerone:quo vult latēter itelligi Appiū

Diuinare

non tā beneficia in Ciceronē & eius familiā pstitisse:q̄ reddidisse.Et est sensus.Cū in te aliquādo bnficia cōferebam:q̄ diuinabā quod necesse esset aliqn mihi,itidem in me faceres:qd ego in te feci & ipsa abs te beneficia acciperē.Sed dicit

Prouerbium vetus,

Appiū longe maiora:ac plura:q̄ acceperat:reddidisse.Diuinare pprie est uera dicere de futuro:vnde puerbiū eē ueteres voluerunt:diuinare sapiētē.ꝶTali in officio,defendendi honoris.ꝶFore expetendū.flagitandū:oēs Ciceronis epl'æ:q̄s

Seruio Inseruio

ipse legerim sic hnt:sed fore cū pticipio futuri tpis iungi nō satis dicam:licet qdā posuerint:ut ante diximus.ꝶInseruiebā.studiū meū pbebā.Seruimus dominis,inseruimus amicis:illud.n.coacti facimus:hoc vero voluntate & beneuolētia.

ASCEN.

Q Vasi diuinarem.Gratias quodāmodo agit Appio q se absente plurima in familiā suam beneficia contulerat.quo circa profitetur se cum Appio in oibus conuenturū:annixurumq; vt Dolabellā in cōis partes trahat.Et demum dicit se sperare Appium censorem esse:unde epl'a tota beneuolentiæ significatiua est.ꝶOrdo aūt est.Ego inseruiebam honori tuo:cum agebatur.i.disceptabatur de rebus tuis gestis.s.in prouincia.sic quasi diuinarem studium tuum fore aliquando expetendum mihi in tali.i.consimili officio:vbi fore cum futuro videtur adhærere.

dicam tamē vere:plus,q̄ acceperas,reddidisti. Quis enim ad me nō perscripsit,te non solum authoritate orationis,sententia tua,quibus ego a tali viro contentus eram,sed etiam opera,consilio,domum ueniēdo,conueniendis meis,nullū onus officii cuiq̄ reliquum fecisse:Hæc mihi ampliora multo sunt,q̄ illa ipsa,pp q̄ hæc elaboranť.INSIGNIA enim virtutis multi ēt sine virtute assecuti sunt:taliū virorū tanta studia asse qui sola virtus potest.Itaq; mihi propono fructū amicitiæ nostræ ipsam amicitiā,qua nihil est uberius,præsertim in iis studiis,qbus vterq; nostrū deuinctus est.

HVBER. ꝶDICAM tamen.hoc subdit Ci.ne videať obiecisse beneficium Appio.ꝶDicam vere.ingenue fatebor,dicam veritatem.ꝶPlus.in quo laudat eum iustitia,in qua ut iubet Hesio.debemus imitari agros fertiles,qui plus reddunt q̄ acceperint.ꝶQuis.quasi dicat quilibet.ꝶAuthoritate orationis.grauissima oratione tua pro me in senatu dicta.ꝶSnia.i.sentiēdo de me optime.ꝶQuibus.scilicet authoritate orationis & sententia.ꝶA tali uiro.qualis tu es,quia loco maximi muneris nobis esse debet:cum uiri clarissimi & grauissimi nobis:vel orationis suæ authoritatem uel sententiam pstant.ꝶContentus erā.nihil vltra requirebam.ꝶSed ēt.i.sed qd plus est & signum maioris humanitatis & beneuolentiæ.ꝶOpera.pro me laborando.ꝶConsilio.sapientibus suasionibus tuis domum veniendo.pp id qd dixit opera.ꝶConueniendis meis.alloquendis meis &dando eis consiliū qd nā p me agere deberēt.ꝶNullū on⁹ officii cuiq̄ reliquū fecisse hoc est nulli oino reliqsse aliquod de me:qa totū suscepisti,& oia p me ita fecisti:vt nihil reliqueris aliis qd facerent.ꝶReliquū fecisse.pro reliqsse,eleganter dictū,sicut missum facere p dimittere.ꝶHæc.quæ a te pstita sunt mihi.s.opa & consiliū tuū.ꝶMulto ampliora.multo maiora & pluris æstimāda.ꝶIlla ipsa honores & dignitates meæ.ꝶPropter q̄ s.illa ipsa.i.pp quos honores & dignitates.ꝶHæc.q̄ a te fiunt.ꝶElaboranť.cū labore fiunt.Insignia.tum est superioris ppositionis.ꝶInsignia virtutis.i.honores & dignitates.hæc.n.fuit insignia virtutis,qa honor pmiū est virtutis.ꝶAssecuti.adepti.ꝶSine virtute,qa fortunæ fauore multi sine uirtute magnas dignitates adepti sunt.ꝶTaliū.i.clarissimorū & optimorū,qualis tu es.ꝶSola virtus.qa boni nō possunt conciliari malis,qa sunt oino diuersi.ꝶFructū.vtilitatē

Occasus

& voluptatē.ꝶIpsam amicitiam.non aūt ea,quæ per te consecutus sum,quia nostra amicitia vulgaris esset.Nam vt inquit Naso.Vulgus amicitias vtilitate probat.ꝶQua.amicitia.ꝶNihil vberius.quia parit innumerabiles fructus:quia vera est.ꝶHis studiis.philosophiæ,& artes dicendi.ꝶDeuinctus.astrictus:omnino deditus.

PHI. ꝶDICAM tū.hoc adduxit:ne Appio exprobrasse beneficia uideretur.ꝶPlus.laus a gratitudine.ꝶOrōnis.quā in senatu egit Appius in tuendo honore Ciceronis.ꝶSnia.bene de me sentiendo.ꝶContentus.nil vltra requirendo.ꝶDomū.nunc ipsum domiciliū,& tam q̄rtæ q̄ secūdæ inflexionis est,sed quartæ parietes,secundæ locū,quē qs tenet in domo significat.ꝶCōueniēdis.dādo consiliū p me ipso.Nullū onus officii cuiq̄ reliquum fecisse.qd nihil oino reliquerit aliis faciendū,qd ad honorē:& cōmodū Ciceronis ptineret.quid.n.faciendum erat ipse solus Appius diligenter obiuit:& sic dictū est reliquum fecisse,p reliquisse,vt sæpissime apud Teren.missum facere p dimittere.ꝶHæc.s.q̄ tu mihi pstitisti,& meis.ꝶAmpliora.pluris faciēda.ꝶQuā illa ipsa.s.honores.mei.ꝶHęc.s.q̄ tu mihi & meis pstitisti.ꝶInsignia.honores & dignitates,& est exornatio sniæ & ratio superioris ppositiōis.ꝶSine virtute.vt.M.Teren.Varro,qui sine virtute virtutis insignia,hoc est consulatum:quem cum Paulo Aemilio gessit consecutus est.ꝶTalium virorum,qualē te ipsum esse cognosco.ꝶSola virtus.quoniam virtute præditi non nisi cum præditis virtute cōueniunt.ꝶItaq; mihi ppono fructū amicitiæ nostræ ipsam amicitiam.hoc est q pluris facio ipsam amicitiā,q̄ illud quod a te cōsecutus sum & fructū,qui ex ipsa amicitia nascitur,& ipsam amicitiam oibus fructibus anteferendam puto.Non enim propter vtilitatem amici esse debemus,sed ppter ipsam amicitiam:per se enim ipsam colēda est amicitia,non propter aliud.ꝶVberius.quoniam & si innumerabiles fructus ex ea nascuntur:tamen non propter illud colitur amicitia.

ASCEN. ꝶSENTIO tu reddidisti plus quā acceperas.s.beneficii.ꝶQuis.n.non pscripsit:q.d.nemo,hoc est vnusquisq; perscripsit ad me,te nullum onus officii fecisse cuiq̄ reliquū.i.reliquisse cuiq̄ faciendū,cū tu vniuersum solus obires.nō solum authoritate orationis & sentētia,qbus erā.i.fuissem,ut in Ter.decies centena dedisses.ꝶNil erat.i.fuisset in loculis.Virgilius in Georg.laurus erat pro esset:contentus a tali.i.tam excellenti viro:sed etiā opa,consilio,ueniendo domum.s.meā:& sup.conueniendis.i.visitandis colloquendi gratia,meis.s.familiaribus.ꝶHæc.s.officia tua sunt.i.reputanť aut æstimantur.mihi ampliora multo:quam illa ipsa.s.supplicationes aut triumphos,propter quæ laborantur,idest cū labore fiunt.ꝶEnim pro qa:multi assecuti sunt insignia virtutis,vt honores seu magistratus & triumphos.ꝶSine virtute,quia alii vi,alii malis artibus:alii fortuna,sed sup.sola virtus potest assequi tāta studia talium virorū:accurate loquitur qa magni viri interdum indignis leuia studia impendent,& tanta studia interdum cōferuntur,sed non a talibus viris.ꝶItaq; ego ppono,idest constituto mihi fructum,idest vltimum finē expetendæ amicitiæ,ipsam amicitiā.i.nihil amplius peto in amicitia quam ipsam amicitiam,qua.s.amicitia nihil est vberius,idest abundantius,præsertim in iis studiis.s.auguralis & legalis scientiæ,quibus vterq; nostrum deuinctus,idest obligatus est.

ꝶProfiteor

HVBER.

PROFITEOR. aperte denuncio, & polliceor. Socium. auditorem, qa socius in periculis aut rebus magnis dicitur. Idem sentimus. qa ambo volumus eum optime defendi & conseruari. Quotidiana. familiari in rebus priuatis. Colimus. sequimur: seruamus. Vellem. latenter ab eo petit. vt tandem recõciliet Dolabellæ genero suo, cui Appius erat inimicissimus. Tulisset. voluisset, pmisisset. Omnes tuos quos vehementer amo & plurimi facio. Posses. oibus odiis, & inimicitiis depositis. Meos. propter Dolabellam, vt supra diximus. Quod ipsum. s. posse te tanti facere meos. quanti ego facio tuos. Non despero. immo pene confido. Nescio qua. quasi dicat latenti quadam & non sine cã excita. Diuinatione. præsagio: animus enim meus videt mihi dicere ita fore. Nihil ad te. nostrum est onus: scilicet ptinet: quia parum tibi obesse possunt inimicitię Dolabellæ. & parum prodesse eius amicitia. Onus nostrum. i. ad me pertinet, hoc mihi faciendum est, vt tu eis reconcilieris. Habeas. i. credas. Quod intelliges, quod te ipsa cognosces. Nouata hac re facta hac noua affinitate. Additum. i. adiunctum. Ad studium. ad amorem erga te. Cui. studio. Addi. quia erat summum: vt in præcedenti epistola dixit. Detractum. diminutum. Hæc. hanc epistolam. Eo. propter hanc causam: quia sperabam te esse censorem. Magistrum morum. censorem, nam censores apud Romanos præerant moribus corrigendis. Modestior ne me aut loquacitatis aut imprudentiæ notes.

Nam tibi me profiteor & in R.P. socium, de qua idem sentimus: & in quotidiana vita cõiunctum cum iis artibus, studiisq; quæ colimus. Velim ita fortuna tulisset, vt quanti ego omneis tuos facio, tanti tu meos facere posses: quod tamẽ ipsum, nescio qua permotus animi diuinatione, non despero. Sed hoc nihil ad te: nostrum est onus, illud velim sic habeas, quod intelliges, hac re nouata additum potius aliquid ad meum erga te studium, cui nihil videbatur addi posse, quam quicquam esse detractum. Cum hæc scribebam, Ces. iam te esse sperabam: eo breuior est hæc epistola, & ut aduersus magistratũ morum modestior. Vale.

PHI.

NAM tibi. aperit vim amicitiæ. Republica. duobus constat, publico & priuato. Profiteor. quasi polliceor: atq; demonstro. Idem. Crispus. Idem velle: atq; idem nolle ea demum firma amicitia est. In quotidiana vita cõiunctum. in re priuata. Vterq; similibus studiis & moribus tenebatur. Amicus enim mihi aliquis esse non potest, nisi mei similis existat. Est enim amicus: vt ante diximus: qui mihi visu vitæ similis: pio ac fideli amore coniungitur. Quæ colimus. oratoria dicit, & philosophica studia. Est enim studiũ ad aliq̃ rem assidua, & vehemens ai cum magna voluptate occupatio. Velim. propter Dolabellam id dicere videtur: quem sciebat ab Appio non amari. Tanti facere. existimare. Quod tamen ipse scilicet q tu tanti meos facere possis: quanti ego tuos facio. Nihil ad te. quasi dicat parum refert, an Dolabella te amet, aut non amet, cum tibi parum eius amicitia prodesse & parum inimicitiæ obesse possint. Onus nostrum. ad me ipsum attinet, qui rogo illum abs te ob amorem nostrum non expellas. Habeas. tibi persuadeas. Renouata. facta affinitate cum Dolabella: qui gener meus est factus. Quam quicquam esse detractum. licet Dolabellam non ames, non tamen diminutum est aliquid de amore meo erga te. Eo breuior. quod scilicet te censorem esse sperabam, ne caderem in censoriam notam: cum censorum sit mores hominum iudicare: ne si longior extitisset epistola accusatione digna videretur. nam vel leuissima ex causa censores nota afficere solebant homines. vnde equitem Romanum nimis comptum: & nitidum, & equum macilentum habentem a censoribus interrogatum: cur ipse tam splendidus & equus tam macilentus esset, respondentem: quoniam ego metipsum curo, equum vero Statius meus, ignominia affecerunt. Aduersus. pro apud. Teren. Et id gratum fuisse aduersum te habeo gratiam: dicitur enim & aduersus & aduersum. Magistrum morum. censorem. Est enim mos tam bene, quam male viuendi consuetudo. Significat interdum similitudinem, vt in morem apri genuinum fregit. Magistri ideo appellati, q magis quam cæteri omnes possint, vnde magistratus qui per imperia potentiores sunt. Antiqui magistrare pro regere & moderari dicebant.

Studium

ASCEN.

NAM ego profiteor me tibi, & idest simul socium in repu. de qua sentimus idem & coniunctum sup. fore in vita quotidiana, cum iis artibus & studiis, quæ colimus. Ego velim fortuna tulisset ita, tu possis facere omnes meos tanti, quanti ego facio omnes tuos. hoc dicit propter Dolabellam generum suum Appio inimicum: quod ipsum scilicet te posses omnes meos tanti facere, tamen idest nihilominus non despero scilicet aliquando fore. nescio qua diuinatione, idest quo pręsagio animi. Sed hoc nihil ad te sup. pertinet: non? hoc est nostrum idest nobis id curandũ est, vt ita fiat. Velim sup. vt habeas idest certum teneas, illud scilicet quod iam dicam, videlicet q intelliges, hac renouata idest per hãc rem nouatam, potius aliquid additum quam detractum esse ad meũ studium erga te, cui scilicet studio, nihil videbatur posse addi. Ego sperabam cum scribebam hęc, te iam esse cẽsorem. eo idest & propterea hęc epistola est breuior, & modestior idest temperatior in verbis: vt scilicet esse debet: aduersus: idest erga magistrum morum, hoc est censorem.

HVBER. TRebatius. Reuerſus Ci. Romam ex Cilicia: ubi cum maxima laude prouinciam geſſerat, cum offendiſſet ciuiliũ diſcordiarum motus: & Cæſaris atq; Pompeii diſſenſionem vtriuſq; amicos concilias. Pompeium mitigare non deſiſtebat: ſed cum nihil proficere videret: abiecta ſpe triumphi in prædiola ſua circa campaniam & oram maritimam cum faſcibus & lictoribus: quos populus Roma. ei conceſſerat: vt eſſet remotus ab oculis vulgi, & a populari tumultu ſe contulerat. Inde autem raro ad vrbem veniebat: quoniam incertum erat quid ſibi eſſet agendum, ꝙ in Pompeio fractas opes: & non probanda conſilia: in Cæſare vero flagitioſam belli cãm eſſe videbat. Itaq; cum ad alterum officio: ad alterũ ratione ſalutis inclinãdũ eſſe videret: cupiditate pacis ab vtroq; reuocabaẽ. Tandẽ tñ honeſtatem vtilitati ãnpoſuit, & ita cũ Cæſare poſt fugam Põpeii locutus eſt, vt aperte oñderet nihil eſſe ſibi ipſa repu. charius. Itaq; cũ iam orbis terrarũ arderet bellis ciuilib⁹, & ad eum ſcripſiſſet C. Trebatius Seruium Sulpitium moleſte tuliſſe, quod eum, cum ad vrbẽ acceſſiſſet, videre nõ potuiſſet: quod mala valetudine laboraſſet: cupere aũt eũ & videre & alloqui de eo: qd vtriq; eſſet agẽdum. Reſpondet Cic. quod ſi potuiſſent colloqui re integra: & ſalua profuiſſent aliquid reipu. quoniam eum ſemper cupidum pacis eſſe cognouit: ſicut & ipſe fuit. Sero aũt nunc eſſe conuenturos pro rep. hortaẽ tñ cõueniant: vt ſi reip. iam conſulere non poſſunt: ſaltẽ rebus ſuis conſulant: pollicetur q; ſe eſſe venturũ ab vrbem, ſi opus fuerit: & ſi Seruius cum eo colloqñdum exiſtimauerit. ¶Trebatius. is iuriſcõltus fuit amiciſſimus Cic. a quo Cæ. cũ eſſet in Gallia diligentiſſime commendatus eſt: vt videbimus infra lib. vii. ¶Quæſiſſe. interrogaſſe vnde & quæſtio ꝑ iterrogatione ponitur. ¶Valetudinem. ſ. malam: nam valetudo bona dicitur. Horatius. lib. i. epiſtolarũ. Quid faueat dulci nutricula manus Alumno, Quã ſapere, & fari poſſit: q̃ ſentiat, & cui Gratia: fama, valetudo contingat abunde: diſtinguitur aũt vel epitheto: vt bona valetudo: vel mala: vel diſtinguitur locis: vt his duobus exemplis præcedentibus, nam in hac epiſtola neceſſario intelligimus malam valetudinem, apud Horatium vero bonam. ¶Ad vrbem. ex prædiis meis. Velle te. ſubaudi ſcripſit. ¶Hoc tẽpore tam turbulẽto. ¶De officio. de eo quod vtrunq; noſtrum facere oporteat. ¶Vtinam. dolet Cice. perniciem publicam nimis ꝓgreſſam eſſe anteq̃ colloqui potuerit. ¶Saluis. integris: nondum ita afflictis. ¶Occidenti. pereunti. ad exitũ labenti: occaſus, enim de rebus maioribus dicitur. Vir. æneidos. Teſtor in occaſu Troię nec tela nec vllas Vitauiſſe vices Danaum. ¶Abſens. cum adhuc eſſem in Cilicia. ¶Hæc mala. bellorum ciuiliũ. ¶Prouidentem. a longe cognoſcentem. ¶In conſulatu. fuerat, enim conſul cum Marco Marcello eo anno, quo Cicero fuerat in prouincia. ¶Probarem. laudarem. ¶Cõſilium tuum. de pace quærenda. Idem ſentirem. idem vellem quod tu, ſcilicet pacem. Proficiebam: aſſequebar, nihil poteram facere. ¶Sero. quia iam erant inflammati animi ita vt non facile reſtringi poſſent. ¶Solus. alii. n. erant cupidiores belli q̃ pacis. ¶Rudis. nouus, nõ inſtructus rerũ: q̃ Romæ gerunturq; qa abſuerã diu. ¶Incidera, incurreram: caſu deuenerã. Inſanias. inſani, enim ſunt: qui bellum malunt quam pacẽ.

Trebati⁹

Quæſtio

Valetudo

Occaſus

M. T. C. EPISTOLARVM FAMILIARIVM LIBER QVARTVS. I

M. T. C. Seruio Sulpitio. S. D.

CAius Trebatius familiaris meus ad me ſcripſit, te ex ſe q̃ſiſſe, qbus in locis eſſem: moleſteq; ferre, quod me ꝑp valetudinem tuam, cum ad vrbem acceſſiſſem, non vidiſſes: & hoc tpe velle te mecum, ſi ꝓprius acceſſiſſem, de officio vtriuſq; noſtrũ communicare. Vtinam Serui ſaluis rebus (ſic. n. eſt dicendum) colloqui potuiſſemus inter nos. ꝓfecto aliqd opis occidenti R. P. tuliſſemus. Cognoram. n. iam abſens, te hæc mala multo antẽ prouidentem, defenſorem pacis & in conſulatu tuo, & poſt conſulatum fuiſſe. Ego aũt cum conſilium tuum ꝓbarem, & idem ipſe ſentirem, nihil proficiebam. Sero. n. veneram: ſolus eram: rudis eſſe videbar in cauſa: incideram in hominum pugnandi cupidorũ inſanias. Nũc, qm̃ nihil iam videmur poſſe

ASCEN. CVm Trebatius &c. Reuerſus e Cilicia offendit Cicero motus belli ciuilis inter Cæſarem & Pompeium: attamen vtriuſq; amicos ad concordiã ſolicitans Pompeium mitigare ſatagebat: vt compoſitis rebus triumpharet. Qua ſpe depoſita in campanum agrum ſeceſſit: raro q; in vrbem redit: cum incertus eſſet vtrius partes ſequereẽ. Nam Põpeii opes iniuſtiori cauſa fractas videbat: Cæſaris in minus iuſta florentes. Quo circa tandem ꝓ rep. cum Pompeio cõtra Cæſarem ſtetit, ei manifeſte ſignificans nihil ſibi repu. charius. Itaq; cum abeſſet ab vrbe ſcripſit ad eum Trebatius: Seruiũ Sulpitium deſyderare vt de reip. commodis inter ſe agerent: cui rñdens innuit id ſero futurũ ſe facturũ tamen, vbi Seruio conueniens videaẽ. ¶Ordo eſt. Caius Trebatius familiaris meus: q ſub Auguſto poſtea ꝓpter legalẽ ſciam in honore fuit: ſcripſit ad me: te quęſiſſe ex ſe in qbus locis eſſem, & ſup. te ferre moleſte ꝙ nõ vidiſſes me cũ acceſſiſſem, ꝑp valetudinẽ tuã. ſ. malã, & ſcripſit te velle hoc tpe cõicare mecũ de offõ vtriuſq; nřm. ſ. circa reipu. curã, ſi acceſſiſſem ꝓprius. ſ. ad vrbẽ: aut ad te. o Serui vtinam potuiſſemus colloq inter nos, rebus. ſ. publicis & nřis ſaluis. ¶Sic. n. eſt dicendum, hoc dixi rebus ſaluis, qa mihi ſaluæ non videnẽ, profecto nos tuliſſemus, aliquid opis. i. auxilii. reip. occidẽti. i. tendẽti ad interitũ. ¶Ego. n. abens cognoram pro cognoueram, te ꝓuidentem hęc mala, multo ante. ſ. quã euenirẽt, fuiſſe defenſorẽ. i. ꝓtectorem pacis &. i. tum in conſulatu tuo, &. i. tum poſt conſulatum. ſ. tuum. ¶Ego aũt cũ ꝓbarẽ cõſiliũ tuũ, & ipſe. i. egomet, aut ꝑ me ſentitẽ idem, nihil ꝓficiebã. i. vtilitatis faciebã. ¶Enim ꝓ qa: venerã. ſ. e prouincia: ſero. i. nimis tarde, ego erã ſolus. ſ. in ea ſnĩa, videbar eſſe rudis. i. minus expertus in cauſa. incidetã. ſ. improuiſus in inſanias hoium. i. Cæſaris & Põpeii. cupidorũ pugnãdi, alii legũt. rudis & ſi videbar, incideram tñ in hoium &c. Sed id minus placet, nõ. n. illud tamen cõgruit cũ ꝓprie particula, nõ. n. ideo minus videbaẽ incidere poſſe in inſanias illas ꝙ rudis eſſet, vnde potius legam, incideramq; vel rudis: vt eſſe videbar incideram &c. ¶Nunc quoniam nihi. i. nõ aliquid.

¶Opitulari

HVBER.

❡ OPItulari.opem ferre:subuenire.❡ Cõsulere.puidere.❡ Ex pristino statu ex solita dignitate,qa video fere ĩpossibi/le.eẽ.❡ Quã ho.quãto maiore honore fieri poterit.❡ Lugeamus.simus in mœrore pp calamitates reipub.❡ Nemo oium.ad maiorẽ significationẽ addidit oium.q.d.ne ex amicissimis quidẽ.❡ Qui cũ.i.cũ quo est aũt anastrophe.❡ Cõicãdũ.conferendũ:colloquendũ:ordo aũt est.Nunc qm̃ videmur nihil opitulari posse reip.nemo est oium qui cũ potius cõicãdum putẽ:q̃ tecum,siqd est in quo &c.❡ Exẽpla.ppõnes claroꝝ dictoꝝ,aut factoꝝ,qbus maxime excitaut aĩ hoium. (Exempla) ❡ Quorum.claroꝝ viroꝝ.❡ Siles.imitatores,silis aũt cũ ad moꝝ imitationẽ referẽ grõ iungitur,vt Pyrrhus non fuit si/milis Achillis,& versus Lucani nõ sunt siles versuũ Virgil. (Similis) Hora. in sermonibus.Similesq; meoꝝ Mille die versus de/scribi posse Trebati.cũ vero ad formam referẽ, datiuo iun/giẽ.Virg.i.æneі.Os humerosq; deo silis.❡ Fugiunt.ignorã/tur a te,eleganter.n.dicimus nõ fugiunt me pcepta Ci.pro eo qđ est scio pcepta Ci.❡ Immo potius.correctio.❡ In cõ/uentum.qa ɔueniebant quidẽ senatores,sed nequaq̃ erat se/natus,qa ibi non valebant sniæ,quæ pro rep. dicerentur.❡ Frustra.qa nõ admittereẽ quod sentires:& agẽdũ esse di/ceres.❡ Ni veritus essem.nisi timuissem.❡ Eius scilicet Cæsa/ris.❡ De Hispanis.quæ fuerant decretæ Põpeio,& vniuersa Africa simul,quam p legatos administrabat:author est Plu/tarchus in vita Cæs.& idem in vita Ci.sic inquit.Cic.in p/dus cõmorãtẽ Cæs.vidit,& nõ nulla aduersus eũ q̃stus,tã/dem rogauit vt ad vrbẽ adesset,cui Cic.nihil summisse:nihil nisi cũ dignitate & magno aio rñdit.oñdens quas snias di/cturus foret,si adesset,quas reipu.calamitates ploraturus.non.n.placere senatui exercitũ P.R.cõtra alium mitti.Itẽ P.R.exercitum in Hispanias ducimõ in Græciam trãspor/tari &c.❡ De Hispaniis.quas nolebat Cæsar administrari a Pompeio per legatos,sed volebat vt ipse proficisceret:de q̃ re,quod dixerat Seruius,idem dicit Cic.se fuisse dicturũ,quid aũt dixisset nõ exprimit:sed possumus conicere idem dictũ fuisse a Seruio de Hispaniis,qđ scribit Hircius pri/mo cõmentario belli ciuilis rñsum a Pompeio, si Cæsar in Galliam reuertaẽ,si Arimino excedat, se in Hispanias pfe/cturum.❡ Quomodo.q.d.pessime.❡ Ardore. cõparaẽ.n.fre/quenter bellum incendio. (Bellũ incẽdio sæpe cõparari.) ❡ Imperiis distributis.in diuersas partes missis:nã vt Appianus lib.ii.inquit,Cæ.Lepidũ Ae/miliũ vrbi pfecerat:tribunũ ãt.M.Ant.Italiæ exercitibusq;,qui circũ eam essent pūidere voluit,Curionẽ Catonis loco Siciliæ imperare.Quintũ Sardiniæ, ad Illyricos. C.misit Antoniũ,Licinio Crasso Galliã,quæ intra alpes est regẽ/dam tradidit &c.Pompeius aũt ex Capua Nuceriã, ex Nu/ceria deinde Brũdusium se cõtulerat,vt Ionio mari supato in Epiꝝ traiiceret, in eum itaq; locũ delatus belli apparatũ aggrediebaẽ,gẽtibus oibus,ptoribus,dynastis, regibus ac ciuitatibus p sras imperat,ut q̃ maxima quisq; põt celerita/te ad bellum se conferat:& hæc quidẽ magna gẽtiũ multi/tudine diligentiaq; parabanẽ.Pompeii exercitus in Hibe/ria consederat,oibus in prõptu paratis &c.Ideo nunc Cic.dixit orbem terraꝝ ardere bellis,imperiis distributis.❡ Vr/bem.s.Romam.❡ Relictam.quia Pompeius & cæteri senatores fugerant.❡ Direptioni.depopulationi.Nam, vt inquit Appianus thesauros vsq; in illam diem a nemine contactos militibus Cæs.rapere concessit.❡ Sine legibus.quoniã vo/luntate aut potius libidine victoris,non autem legibus omnia agebantur.Luca.lib.iii.Phœbea palatia complet Tur/ba patrum,nullo cogendi iure senatus E latebris educta suis,non consule sacræ Fulserunt sedes,non proxima lege po/testas.Prætor adest,vacuæq; loco cessere curules.Oia Cæsar erat &c.❡ Quid sperem.quia omnia videntur desperãda. (Spetare) ❡ Optare.quod est facilius q̃ sperare.speramus enim quæ videntur possibilia,optare aũt etiã impossibilia licet: sed tem (Optare) ad tantã calamitatẽ deductam dicit:vt non solum habeat qđ speret,sed neq; etiam quid audeat optare,qa q̃uis optare possimus quod fieri non põt,stultum tñ est.❡ Colloqui.simul loqui.❡ Longius.s.quã nũc sum.❡ Inuitus. qa semp reno/uat mihi dolores.❡ Propius.ad vrbẽ.❡ Mãdaui.cõmisi,vt ita dicam.❡ Ne recusaret.ne respueret.s.venire.❡ Quid.i.pp aliquid.❡ Quẽ.aliquem.❡ Accedere.ad vrbem,ad quã inuitus venio.❡ Triduo.do authoritatẽ & fidem.❡ Arrogo.id est mihi temere attribuo.i.sicut fortasse arroganter de me psumo,ita vere de te existimo & iudico.❡ Exploratũ.certũ.❡ Communi sententia.tuo & meo iudicio.❡ Probaturos.approbaturos & dicturos recte statutum.

opitulari R.P.siquid est,in quo nobis met ipsis consu/lere possimus,non ut aliqd ex pristino statu nostro re/tineamus,sed vt q̃ honestissime lugeamus: nemo est oium,quicum potius mihi,q̃ tecũ cõicãdũ putẽ. Nec .n.clarissimorũ viroꝝ,quorum similes esse debemus,exempla,neq; doctissimorũ,quos semp,coluisti,præce/pta te fugiunt.atq; ipse antea ad te scripsissem,te fru/stra in senatũ,siue potius in cõuentũ senatorũ esse uẽ/turũ,ni ueritus essem,ne eius aĩum offenderẽ,q a me,vt te imitarer,petebat.cui qdẽ ego:cũ me rogaret, vt adessem in senatu,eadẽ oĩa,quæ a te de pace,& de Hi/spaniis dicta sunt,ostendi me esse dicturũ.Rem vides,q̃uo se habeat,orbem terraꝝ imperiis distributis arde/re bello:urbẽ sine legibus,sine iudiciis,sine iure, sine fide,relictã direptioni,& incendiis.Itaq; mihi uenire in mentẽ nihil põt,nõ modo qđ sperẽ,sed vix iam qđ audeã optare.Sin aũt tibi homini prudẽtissimo vide/tur vtile esse,nos colloqui,q̃q̃ longius etiã cogitabam ab urbe discedere,cuius iam ẽt nomen inuitus audio: tamẽ propius accedã.Trebatio mãdaui,siquid tu eũ uelles ad me mittere,ne recusaret : idq; vt facias ue/lim:aut siquem tuorum fidelium uoles,ad me mittas: ne aut tibi exire ex urbe necesse sit,aut mihi accedere. Ego tibi tm̃ tribuo,quantum mihi fortasse arrogo:vt exploratum habeam,quicquid nos cõi sententia sta/tuerimus,id omneis homines probaturos. Vale.

N.Scelsii.i.Additiones super.iiii. Epistolarum Fa/miliarium Ciceronis libro.

❡ Ex prima Epistola. Caius Trebatius familiaris. Sero.n.venerã,solus eram,rudis & si videbar in cã ĩcide/ram in horum pugnandi cupidoꝝ insanias.Nunc,qm̃ ni/hil iã videbimur opitulari posse reipu.Res vides, q̃uo se habeant.Si qđ tu,cũ velles ad me mittere, ne recusaret.

ASCEN.

❡ NOS non videmur posse iam opitulari reip.auxiliari aliqd.i.in aliquo,siqd est,in quo possimus aut possumus cõsu/lere.i.consulto,pdesse,& opitulari nobismetipsis,nõ sup.id dico,vt retineamus.i.quasi sperem nos posse retinere aliqd ex pristino.i.priore & pri9a nobis hito statu nt̃o:sed vt lugeam9.s.statũ nñm ac reip.q̃ honestissime.i.valde honeste:ne/mo est oium.s.mortaliũ,qui cũ.i.cum quo:ego putẽ potius,cõicandũ sup.esse mihi,sup.cõsilium meũ,q̃ tecum.❡ Nec.n.exempla viroꝝ clarissimoꝝ.i.nobilissimoꝝ,quoꝝ similes eẽ debemus.s.in moribus:vñ in genitiuo dixit, neq; precepta doctissimorũ.s.virorum,quos coluisti semper,fugiunt te.i.sciam tuam:hoc est te non latent:illis aũt duobus maxime prudentes euadimus.❡ Atq; ipse.i.ego scripsissem antea ad te,te venturũ esse frustra in senatũ,siue potius in ɔuentũ se/natorũ.Non.n.senatũ iam putat,cũ libertas decernẽdi ablata sit,ni.i.nisi essem ueritus.ne offenderẽ aium eius.s.Cæsa/ris,q petebat a me vt iuitarẽ te.s.ad ueniẽdũ in senatũ,cui.s.Cæs.qdẽ.i.certe,cũ rogaret me vt adessem in senatu,oñdi me esse dicturũ.i.decreturũ,oia quæ dicta sunt a te,de pace.& de Hispaniis.s.administrãdis per legatos,non p Põpeiũ

ipsum, vt volebat Caesar. ¶ Tu vides rem.i.statū reip. quō habet aut habeat se: vtpote vides orbē terratū ardere bello: imperiis distributis.s. Caesarianis & Pompeianis: & vides vrbē.s. Romam relictā direptioni & incēdiis: sine legibus, sine iudiciis: sine iure: sine fide. ¶ Itaq; nihil pōt venire mihi in mētē.i. nihil possum cogitare, nō mō.i. nō solū, qd ₚpetē.i. sperare debeā: sed.i. vix sup. in meatē venit quid audeā optare. Vt supra dixi cū in plus se extendat, minoris difficultatis est optare q̄ sperare. Optamus.n. oia quae vtilia sint, speramus dūtaxat ea, quae ob merita nostra: aut ex benignitate eius a quo ea speramus, nobis ɔtingere posse cōfidimus. ¶ Sin aūt.i. sed si nos colloqui: videt tibi hoi prudentissimo eē vtile: q̄q ego cogitabā discedere ab vrbe: ēt.i. adhuc longius quā sim: cuius.s. vrbis, ego audiā iam inuitus etiā nomen tū accedam propius. ¶ Ego mandaui Trebatio: si tu velles eū mittere quid.i. aliqd: ad me: ne recusaret.s. mittere illud: & velim vt facias id.i. mittas ad me aliqd p Trebatiū: aut si voles mittas ad me quē.i. aliquē tuoꝝ fideliū: ne necesse sit aut tibi exire ex vrbe, aut mihi accedere.i. vrbē. ¶ Ego tribuo tibi tm.s. prudētię & authoritatis, quātū arrogo.i. arrogāter sumo fortasse mihi, vt habeā exploratū.i. certissimū, qcqd nos statuerimus: fnia cōi, oēs hoies ₚbaturos id. Vale.

2

M.T.C. Seruio Sulpitio. S.D.

AD.iii.Cal.Mai.cum essem in Cumano, accepi tuas literas, quibus lectis, cognoui nō satis prudenter fecisse Philotimū: q, cū abs te mādata hēret, ut scribis, de oībus rebus, ipse ad me nō venisset, literas tuas misisset: quas intellexi breuiores fuisse, q eum perlaturū putasses. Sed tamen, postq̄ literas tuas legi, Posthumia tua me conuenit, & Seruius noster. his placuit, ut tu in Cumanum venires, qui etiā mecum, vt ad te scriberem, egerunt. Quod meum consilium exquiris: Id est tale, vt capere facilius ipse possim, quam alteri dare. quid enī est, quod audeam suadere tibi homini summa authoritate, summaq; prudentia? Si quid rectissimum sit, quaerimus, perspicuum est. si quid maxime expediat, obscurum. sin hi sumus, qui profecto esse debemus, vt nihil arbitremur expedire, nisi quod rectum, honestumq; sit: nō potest esse dubium, quid faciēdū nobis sit. Quod existimas meam cām coniunctam esse cum tua: certe

HVBER. AD.iii.Cal. Sicut in superiori epistola vidim᷒, Ser. Sulpitius cupiebat loqui cū Cicerone de officio vtriusque ipsorum in tumultu belloꝝ ciuilium. & de hoc scripserat ad Ciceronem per Philotimum quendam: sed eo breuius: quod putauerat ipsum Philotimum allaturum literas ad Ciceronem, eiq; reliqua expositurum coram, sed cū Philotimus misisset literas per alium. Cic. ostendit eū male fecisse. Deinde dicit quēadmodum Posthumia vxor Seruii: & Seruius eius filius laudabant: vt ipse Seruius veniret ad Cic. in Cumanū: vt cum eo loqueret, rogarētq; Cic. vt ad eum ita scriberet. Deinde rn̄dens Ser. Sulpitio q q̄rebat quod esset eius ɔsilium his miseris tēporibus: dicit id esse difficillimū, si vtilitati ɔsulendū sit, si vero honestati, eē satis perspicuū. Et ita significat omnia esse suscipienda pro defensione reip. & consuluit esse discedēdum Roma: sed cōsultandū esse ad quae loca maxime se cōferre debeat. Quod si idem Seruius sentit, dicit nō esse necesse, ut ad se veniat. Sin vero habeat aliam sententiā, eū se expectare dicit. ¶ Cumano. id est in agro Cumano, habebat enim iuxta Cumas Cicero praedia sua: appellat aūt locum absolute Cumanū: eo q esset in agro Cumano, sicut Tusculanū a Tusculis oppido. Est aūt Cumae oppidum in littore cāpano ɔditū ab iis, qui ex Chalcide vrbe Euboeae venerunt, quae hodie dicitur Niger pons. Comum vero vrbs est iuxta lacū Larium a qua fit deriuatiuum & Comanus & Comensis: a Cumis autem possessiuum tum Cumaeus, tum Cumanus. ¶ Mandatum abs te. cōmissionem a te, id est cui tu dixisses omnia, quae velles illum mihi referre. ¶ Misisset. per alium, cum ipse deberet afferre. ¶ Eum. Philotimum: qui suppleuisset id, quod tu minus scripseras, quia dederas ei de omnibus rebus mandata. ¶ Conuenit me. locuta est mecum. ¶ Tua: scilicet vxor. vt hanc tua Penelope. ¶ Seruius: filius tuus. ¶ Noster. tuus natura: meus amore. ¶ His. Posthumiae & Seruio. ¶ In Cumanum. vbi sum. ¶ Egerunt mecum. me rogarunt. ¶ Scriberem scilicet vt venires in Cumanum. ¶ Quod iam incipit respondere iis, quae Seruius per literas a Cicerone quaesiuerat. ¶ Meum consilium. mea consultatio, mea deliberatio. ¶ Id, scilicet consilium meum. ¶ Capere: eligere. Virgil. libr.i. aenei. Aut capere aut captas iam despectare videntur. Idem, Atq; oculis capere ante locum. ¶ Facilius, quia plerunq; necessitate coacti capimus consilium, quod aliis non daremus: praecipue viris, quos longe prudentiores nobis existimamus. ¶ Quid est. quasi dicat nihil: cum tu non indigeas suasione mea & consilio, qui melius potes aliis consulere. ¶ Suadere: consulere, hortari vt facias. ¶ Si. vtit diuisione: & concludit singula membra diuisionis. ¶ Rectissimum, optimum cum virtute & officio: tetigit aūt duas partes deliberationis: scilicet honestatem & vtilitatem. Rectum.n. sm̄ Ciceronē dicitur, quod cum virtute & officio fit. ¶ Perspicuum. clarum: apertum, quia veritas ipsa per se elucet. perspicuū est enim q non debemus deserere rempu. cui omnia debemus. ¶ Quid maxime ex: id est quid vtilissimum sit: & tangit secūdam partem deliberationis. ¶ Obscurum. scilicet est: hoc est non satis exploratum & manifestum. ¶ Hi. tales. ¶ Qui. quales. ¶ Esse debemus. id est boni ciues, & boni viri. ¶ Vt nihil. declarat: quales esse debeant: scilicet vt nihil existiment esse vtile, nisi quod honestum sit: nam ita debent existimare viri boni, vt voluit Cic. in officiis & in paradoxis. ¶ Quid faciēdū sit. quia intelligamus aut consulendum reip. si poterimus, si non poterimus: saltem consulendum saluti nostrae q̄ honestissime fieri poterit. ¶ Coniunctam cum tua: id est esse in eadem conditione qua tu.

Cumae
Comum
Comanus
Comensis
Cumaeus
Cumanus

Rectum

ASCEN. AD tertium Cal. &c. Accusat Philotimū q ad se non venerat cum mandatis Sulpitianis: deinde dicit vxorem & filium Serui cōsulere vt in Cumanum ad se veniat. Tum de reip. auxilio q̄ difficile sit disputat, & demum quo consilio ad se in Cumanum venire possit explanat. ¶ Ordo est. Ego accepi literas tuas ad tertium Cal. Maias.i. biduo ante primum diem Maii: cum essem in Cumano.s. agro, quibus lectis cognoui Philotimū fecisse non satis prudenter, qui cum haberet in mandatū abs te sup. loquendi mecū: de oibus rebus vt scribis: ipse.i. quod dicunt in persona, nō venisset ad me: & sup. misisset literas tuas: quas intellexi fuisse breuiores: q putasses eum perlaturū: & ita reliqua dicturum. ¶ Sed tamē postq̄ legi literas tuas. Posthumia tua.s. vxor cōuenit me.i. venit ad me, & Seruius noster, quia tuus filius & mihi charus: sup. ɔuenit me. placuit iis.s. vxori & filio, vt tu venires in Cumanū.s. agrum, qui etiā egerūt mecū.i. induxerunt me, vt scriberē ad te. ¶ Quod tu exquiris.s. per lr̄as tuas: consilium meum, id.s. consiliū meū est tale, vt ipse: id est ego: possim facilius capere.s. consilium q̄ dare alteri. ¶ Quid enim est quod audeam suadere homini sūma authoritate & summa prudentia. q.d. nihil. ¶ Si quaerimus, i. disquirimus qd sit rectissimū.s. factu. ad sup. est perspicuum.i. euidens: quia rectissimum est in repu. ēt vsq; ad mortē stare. ¶ Si sup. quaerimus: quid expediat.i. vtile sit, maxime obscurū sup. ē. ¶ Sin.i. sed si: nos sumus qui debemus profecto esse. vtpote ii.i. tales, vt arbitremur nihil expedire.i. vtile esse nisi qd sit rectum & honestum: non potest esse dubium quid sit faciendum nobis.i. quid facere debeamus. q.d. certum est q debeamus pro repu. certare vsq; ad mortem. ¶ Quod tu existimas meam cām esse coniunctam cum tua.

¶ Similia

¶SIMILIS error: quia ambo decepti sumus: qui credebamus Cæsarẽ posse deduci ad cõuentionẽ pacis: cuius simulabat se esse cupidum: cum latẽter bellum optaret. ¶ Idẽ sentiremus. eandem haberemus sniam. s. de pace. ¶ Spectauerũt. respexerunt: directa sunt. ¶ Inire gratiam ab eo. ei gratificari, & quasi beneficium præstare, quia sicut erat inferior iustitia & honestate causæ: ita etiam putabatur futurus inferior victoria: sed fortuna ei fauit, &, vt ĩquit Lucanus, Victrix causa dies placuit, sed victa Catoni. ¶ Quantum fefellerit nos. quia longe aliter fuit, quia Cæsar mallebat bellum q̃ pacem. ¶ In quem locum: in quem statum. q. d. in pessimum, ita vt fere nulla sit amplius spes. ¶ Geruntur. nũc. ¶ Qui cursus. quæ dispositio. ¶ Exitus. finis, quem potest videre & perspicere tantummodo vir prudentissimus, qualis tu es. ¶ Ergo, ex superioribus infert quid videatur esse faciendum. ¶ Probare laudare: affirmare, quæ fiunt voluntate Cæs. siue bona siue mala. ¶ Interesse. in senatu. ¶ Etiam si non probes. secunda persona pro prima vel tertia. i. etiam si quibusdam non probetur quod fit: oportet tamen interesse: vt in superiori epistola ostendimus ex verbis Luca. ¶ Turpis. non digna viro bono, quem nõ decet probare nisi quę recta sunt. ¶ Altera periculosa. interesse, si non probes, quia si affueris & non probaueris quæ fiunt: offendes voluntatem Cæsaris: ita vt postea tibi noceri possit, ob hãc igitur causam, vt scribit Plutarchus: non dubitauit Ci. magno animo Cæsari respondere, vt in præcedenti epistola ostendimus, & oñdere quas sententias dicturus esset, si adesset, quæ cum Cæsa. dici nolle respondisset: ita putabam inquit Cic. atq; ego ideo nolo adesse, q aut mihi dicenda sunt quæ sentio, & nullo modo silere possum, aut non veniendum. ¶ Restat. ex sufficienti enumeratione. s. cum sit turpe probare quæcunq; fiunt etiam si sint mala: vel cũ periculo interesse, si nõ probes. ¶ Restat. sequitur. ¶ In quo. in qua discedendi sentẽtia. ¶ Quæ loca sequamur. ad quæ loca nos conferamus. ¶ Difficilior. durior, & alterum sequitur ex altero, in rebus enim miseris non potest esse nisi difficillima deliberatio. ¶ Constitui deliberaui. ¶ Incurrat. incidat. ¶ Difficultatem. periculum, sequendo siue Pompeium, siue Cæsarem, & itẽ siue manendo siue discedendo: quia adhuc non satis exploratum habemus quid sit futurum. ¶ Si habes statutum si statuisti & decreuisti. ¶ In quo. s. quod putes agendum. ¶ Tuũ consilium. tua deliberatio. ¶ Non sit coniunctum cum meo: scilicet consilio: id est in quo non idem cõstituas quod ego dixi constituisse: scilicet vt discedamus, & videamus quomodo, & ad quæ loca. ¶ Supersedeas. abstineas: omittas. ¶ Hoc labore itineris: id est omittas ad me venire, quod nõ potes facere sine labore propter valetudinem tuam. supersedeo autem cum ablatiuo iungitur & significat omittere. Sin autem est, scilicet tibi. i. si habeas. ¶ Communicare mecum. mecum conferre. ¶ Quod. scilicet venire ad me. ¶ Fiat tuo commodo. vt venias cum tibi fuerit commodius venire. ¶ Sicut. scilicet te venire quamprimum. ¶ Placere. quia rogauerat Cicer. vt ad Seru. scriberet. vt ad se veniret causa consulendi de officio vtriusq;.

HVBER.

Consiliũ

Supsedeo

Cõicare.

similis in vtroq; nostrũ, cũ optime sentiremus, error fuit. Nam oĩa vtriusq; consilia ad cõcordiã spectauerũt: qua cũ ipsi Cæsari nihil esset vtilius, gratiã quoq; nos inire ab eo, defendẽda pace, arbitrabamur. Quãtum nos fefellerit, & quẽ in locũ res deducta sit, vides: neq; solũ ea perspicis, quæ geruntur, quæq; iam gesta sunt, sed ẽt qui cursus rerum, qui exitus futurus sit. Ergo aut ꝓbare oportet ea, quæ fiunt: aut interesse, etiã si non probes, quarum altera mihi turpis, altera etiam periculosa ratio videt. Restat, vt discedẽdum putẽ: in quo reliqua videtur esse deliberatio, quod consiliũ in discessu, quæ loca sequamur. Oĩno cum miserior res nunq̃ accidit, tũ ne deliberatio quidẽ difficilior. nihil enim constitui potest, qd nõ incurrat in magnam aliquam difficultatẽ. Tu, si videbit, ita censeo facias: vt si habes iam statutum, quid tibi agendũ putes, in quo non sit coniunctũ consilium tuum cum meo, supersedeas hoc labore itineris, sin autẽ est, quod mecũ communicare velis: ego te expectabo. Tu, quod tuo commodo fiat, quãprimum velim venias, sicut intellexi & Seruio, & Posthumiæ placere. Vale.

¶ Ex. ii. Epistola, Ad. iii. Cal. Maias.

¶ Sed tñ, postq̃ lrãs tuas legi, eo Posthũia tua me cõuenit, & Ser. nr. Sin ii sumus, q ꝑfecto esse debem⁹, nt iã nihil arbitremur expedire, nisi qd rectũ, honestissimũq; sit, nõ põt esse dubiũ, id qn faciẽdum nobis sit. Nam oĩa vtriusq; cõsilia ad ꝯcordiã spectauerant, q̃q̃ ipsi Cæsari nihil eẽt, vtilius grã quoq; nos inire defendẽda pace arbitrabamur, quãtum nos fefellerit, & quẽ in locũ res deducta sit, optime vides. Sic ergo, aut ꝓbare ea, quæ fiũt, oportet, aut interesse, ẽt si non probes, quaꝝ altera mihi turpis, altera & periculosa ẽt ratio vr. Nihil enim constitui potest quod non incurrat in aliquã magnã difficultatem. Aliqui sic. Nihil. n. construere potes, quo non incurras in aliquam magnam difficultatem. Tu, si videtur, ita sentio, facias.

¶ CERTE similis error fuit in vtroq; nostrum, cum sentiremus idem. ¶ Nam omnia consilia utriusq; spectauerũt. i. attenderunt: ad concordiam. s. Cæsaris & Pomp. ¶ Quanq̃ nihil esset vtilius ipsi Cæsari: bello. i. quam bellum, tñ sup. nos arbitramur nos ire quoq;. i. etiam gratiam ab eo. s. Cæsare, defendenda pace. i. defendẽdo pacem. Vbi notabie grammaticus Ciceronem malle loqui per ablatiuos gerundiuales in designatione sequelæ positos, quam per gerundium cũ casu ab eo recto, sed frequentius per ablatiuos plurales, ut in præfatione officiorum: legendis nostris pro legendo nostra &c. ¶ Tu vides quantum: scilicet opinio aut spes fefellerit nos, & in quem locum. i. statum res deducta sit. Neq; perspicis solum quæ geruntur quoq;. i. & quæ non gesta sunt, sed ẽt qui cursus & quis exitus rerũ sit futurus. ¶ Ergo oportet. s. te, qui es in vrbe, & quemlibet alium, aut probare: id est approbare & consensu confirmare, ea, quæ fiunt: scilicet in vrbe, & præcipue in senatu, aut interesse: id est præsertim esse: etiam si non probes: id est non approbes ea, quarum: scilicet rationum ac conditionum, altera ratio: scilicet probantis, ea, quæ fiunt, cum non sint probanda: videtur mihi esse turpis, altera ratio, scilicet eius, qui interest iis, quæ non probat, videtur etiam periculosa, quia iram prouocat eorum, qui probari cupiunt. ¶ Restat: id est reliquum est, vt putem discedẽdum. s. a Roma, vbi sine turpitudine aut periculo vita esse non liceat, in quo: scilicet quod restat, hoc est in discedẽdo: videtur deliberatio eẽ reliqua. i. relicta, quod consilium & quæ loca sequamur in discessu. i. discedendo, cum: scilicet ita sit, q res miserior, id est q̃ patriam fugere, & nescire quo te recipias, nunquam accidit nobis: tum scilicet multo verius est, q ne quidem: id est non etiam deliberatio accidit supple nunquam difficilior. ¶ Nihil enim potest constitui id est deliberari, statui, quod non incurrat, id est celeriter incidat in aliquam magnam difficultatem. ¶ Si videbitur. s. consultum & vtile, ego cẽseo sup. vt facias ita, vt si habes iam statutum. i. decretum, quid putes agendum tibi, in quo. s. agendo, consilium meum, non sit coniunctum cum tuo supsedeas. i. non vtare hoc labore itineris, scilicet veniendi ad me, sin autem. i. sed si, est sup. aliquid, quod velis communicare mecum, ego expectabo te. s. in Cumano. ¶ Ego velim tu venia quamprimum. i. valde cito: quod fiat tuo commodo, sicut intellexi placere, &. i. simul, Seruio, s. filio tuo, &. i. simul, Posthumiæ, s. vxori tuæ. Vale.

ASCEN.

Defendẽdo pacem

HVBER.

VEhementer. Cũ pẽsset Ser. Sul. Achaiæ post bellũ pharsalicũ, afflictis & ɔcussis partibus Pompeianis & Cæsare multa agente pro libidine sua, grauiter multũq; angebatur, quod cum Cice. multorũ sermone intellexisset: eum hac epistola consolandum duxit, affert igit̃ & enumerat multas causas cõsolationis, inter quas præcipue enumerat rectam conscientiam & studia literarũ: quibus ostendit esse acquiescendũ. Postremo ostendit Seru. eius filium studiosum esse liberalium artium, seq; vehementer ab eo diligi. ¶ Solicitũ. anxium, cõmotũ. ¶ Communibus. quæ ad oẽs pertinent. ¶ Miseriis. calamitatibus. ¶ Præcipuo. non vulgari: sed maximo. ¶ Deferunt, renunciant. ¶ Quod. i. te angi p̃cipuo dolore. ¶ Minime miror. q̃a scio quantũ ames ipsam remp. ¶ Meum. s. dolorem. ¶ Quodammodo. quasi quodam speculo. ¶ Agnosco. recordor, quia qñ uidemus aliquẽ dolere ea re, qua nos dolemus recognoscimus quodãmodo dolorem nostrum, & reducimus in memoriam, & nobiscũ dicimus, talis est dolor meus. ¶ Præditum. ornatum. ¶ Prope. fere. ¶ Singulari. egregia: quasi quæ in te solo sit. ¶ Tuis bonis. tua sapientia & honore: quem tibi præstat Cæs. qui & dignitatem curat, & tuas res integras esse voluit. ¶ Alienis malis. quæ aliis acciderunt. ¶ Laborare. cruciari. ¶ Me. enumerat Cic. ea, ex quibus consolationem capit, vt ostendat ea posse etiam esse consolationi ipsi Seruio. ¶ Nemini concedo. a nemine vincor, nemine sum inferior. ¶ Traxerit. acceperit. ¶ Maiorem. q̃ ego. ¶ Pernitie. calamitate, excidio. ¶ Consiliorum, quæ semper spectauerunt ad concordiã & vtilitatem reipu. ¶ Multo ante. q̃ mouerentur bella ciuilia. ¶ Tempestatem futuram. i. cladem belli ciuilis: quã comparauit tempestati. Virg. Quanta per idæos sæuis effusa Mycenis Tempestas ierit campos &c. ¶ Tanq̃ ex aliqua specula. trãslatio sumpta vel a rusticis vel a nautis, q ex aliquo loco eminenti solent p̃uidere ventos, & tẽpestatẽ futura. Specula non significat simpliciter fenestram, vt vulgus imperitum vsurpat, sed dr̃ quilibet locus vnde longe speculari possumus, siue sit mons, siue turris, siue qd aliud eminẽs. Virg. in bu. Specula de montis in altum deferat. Idem in. ii. Aen. Specula Misenus ab alta dat signum. Ouid. in heroidib⁹. In speculis oĩs Abidos erat &c. ¶ Mea sponte. p me ipsum solũ: ɔsilio meo. ¶ Monente. ɔsulente. ¶ Denũciante. apte significante ipsam cladem futuram. ¶ Multo magis. s. quã mea spõte. ¶ Etsi. pbatio q̃ monente Sulpitio p̃uiderit tẽpestatem, & est sensus, licet enim absuerim maximam partẽ tẽporis, quo gessisti consulatũ, tamen semper cognoui, quæ esset sententia tua de hoc pernitioso & calamitoso bello, quod & p̃dixisti, & caueri posse demõstrasti. ¶ Absui. quo tp̃e eram in Cilicia. ¶ Magnã partẽ tui cõsulatus. i. magnã partem temporis tui ɔsulatus, dicimus aũt absui magnã partẽ, & magna parte. ¶ Consulatus. quia eo tempore Sulpitius gerebat consulatũ, quo Cicero p̃fectus est in prouinciã. ¶ Cognoscebam. vel opinione quã de tua prudentia habebam, vel relatione multorũ. ¶ Cauendo. vitando. ¶ Primis tẽporibus, cõsulatus tui erã Romæ. ¶ Accuratissime: diligentissime. ¶ Collectis. cõnumeratis, ante oculos audientiũ positis. ¶ Bellis ciuilibus. superiore tẽpore gestis. ¶ Quæ meminissent. quæ tenerent memoria accidisse superioribus. ¶ Et scirẽt. ordo est, cũ collectis bellis ciuilibus monuisti, vt illa timerẽt quæ meminissent, & vt scirent, cũ superiores fuissent tã crudeles in rep. nullo exẽplo, postea futurũ intolerabiliorem quicunq; oppressisset remp. armis. ¶ Intolerabiliorem. crudeliorem.

Solicitus
Deferre
Præditus
Sigularis
Pernities
Specula
Absui magnam ptẽ
Absui magna parte
Accuratissime.

3

M. T. C. Seruio Sulpitio. S. D.

VEhementer te esse solicitum, & in cõmunibus miseriis præcipuo quodã dolore angi, multi ad nos quotidie deferunt. Quod q̃q; minime miror, & meũ quodammõ agnosco: doleo tñ te sapientia præditum prope singulari, nõ tuis bonis delectari potius, q̃ alienis malis laborare. Me quidẽ, & si nemini concedo, qui maiorẽ ex pernicie, & peste R. P. molestiam traxerit: tamẽ multa iam cõsolantur, maximeq; conscientia consiliorum meorum. Multo enim ante, tanquã ex aliqua specula prospexi tẽpestatem futurã, neq; id solum mea sponte, sed multo etiã magis monente, & denũtiante te. Etsi enim absui magnam partem consulatus tui: tñ & absens cognoscebam, quæ esset tua in hoc pestifero bello cauendo, & prædicẽdo sñia: & ipse affui primis tẽporibus tui cõsulatus, cũ accuratissime monuisti senatum collectis oĩbus bellis ciuilibus, ut & illa timerent, quæ meminissent: & scirent, cũ superiores nullo tali exemplo antea in R. P. cognito, tam crudeles fuissent, quicũq; postea R. P. oppressisset armis, multo intolerabiliorẽ futurũ.

ASCEN.

VEhementer &c. Cum præesset Seruius Sulpitius Achaiæ post bellum pharsalicum, grauiter angebatur multa p Cæsarem imperiose geri in vrbe, quod cum Cicero ex multis intellexisset, eũ hac epistola consolatur, adducens multas causas consolatorias, inter quas præcipue adducit rectam conscientiam & studia literarum, quibus ostẽdit acquiescendum esse. Postremo scribit Seruium Sulpitii filium studiosum liberalium artium, ipsumq; a se, & se ab eo vehementer diligi. Ordo est. Multi deferunt ad nos quotidie. i. denunciant nobis: te esse solicitum vehementer, & angi: id est angustiari & premi, quodam dolore præcipuo: id est singulari & præter cæterorum dolores magno, in miseriis cõmunibus. ¶ Quod quanquam miror minime, & agnosco: id est in dolore tuo, quodammodo meum: scilicet dolorem, quia æqualis & de consimili causa est, doleo tamen te præditum sapientia, prope: id est quasi, singulari: id est tam magna tibi soli contingat, non delectari potius tuis bonis. s. animi, hoc est virtutibus & scientiis, q̃ laborare: id est angi, malis: id est vitiis, alienis, vt Cæsaris tyrannide. ¶ Quidem: id est certe, & si: id est quanquam, nemini concedo, qui: id est vt is traxerit maiorem molestiam: id est cruciatum animi, ex pernicie: id est erumna, & peste. i. calamitate reip. tamẽ multa consolantur iam me, & maxime conscientia consiliorum meorum, hoc est quia mihi conscius sum nihil me consuluisse Pompeio aut alteri, ob quod hæc mala subsecuta sint. ¶ Enim pro quia, ego prospexi tanquam ex aliqua specula: id est loco alto ad speculandum apto, multo ante. s. quam veniret, tempestatem futuram. ¶ Neq; supple feci id: id est perspexi tempestatem futuram, solum. i. solũmodo, mea spõte. i. propria natura & instigatione seu, vt dicunt, meo solius instinctu, sed etiam multo magis, te monente & denunciante. i. significante futurũ quasi ex certo augurio, vt pullarii denunciare solebant. ¶ Enim. i. quia, & si: id est quanquam, absui. s. vrbe, magnam partẽ. i. durãte magna parte (Vnde manifeste patet Ciceronem tẽpus continuum in accusatiuo libẽter ponere) consulatus tui. i. temporis, quo consul eras, tñ &. i. partim, absens. i. cum abessem, cognoscebam, quæ. i. qualis sñia tua esset in cauendo. i. fugiendo, & prædicẽdo. i. denunciando, hoc bello pestifero. s. Cæsaris & Põpeii, quo respu. periit, &. i. partim, affui primis tp̃ibus cõsulatus tui, cũ. i. qñ, monuisti accuratissime. i. cũ summa cura & diligentia senatũ. i. patres ɔscriptos: oĩbus bellis ciuilibus collectis. i. simul cõmemoratis, in oratione & admonitione tua, monuisti dicit, vt. s. patres cõscripti, &. i. simul, timerent illa. i. similia eorũ, q̃ meminissent. i. memoria tenerent iam trãsacta, & scirent, quicũq; postea. i. tẽporibus futuris, op̃ssisset armis rẽpu. futurũ intolerabiliorẽ multo, s. quã superiores, cũ superiores. s. oppressores reip. vt Sylla & Marius fuissent tã crudeles, nullo tali exemplo cognito in repu. i. licet nullum haberent, cuius crudelitatem imitarentur, eo q; primi libertatis op̃ssores erant, & ita magis debebant vereri violare tam atrociter remp, q̃ qui aliorum exempla sectarentur.

¶ Nam

HVBER, Adeo

¶NAM q. ratio superioris propositionis, est aut sententiæ exornatio. ¶Exemplo. imitatione. ¶Iure. sine reprehensione. ¶Adeo multa. valde multa: quia nemo repente fuit turpissimus. ¶Afferunt. de suo aliquid etiam ex se nouum addunt: quod ex imitatione nullius habent. ¶Quare. conclusio huius consolationis: quam ex conscientia consiliorum esse vult. ¶Occidisse. periisse. ¶Sua stulti. ignorantia: qua non cognouerunt q̄ recte eis consueres. ¶Salui. incolumes. ¶Tua prudentia. quæ eos monebat: quomodo possent periculum vitare, si modo parere voluissent. ¶Dices. ponit obiectionem quã posset facere Seruius. ¶Quid. ecce obiectio. ¶Ista res. q. qui non sunt secuti consilium meum sua stultitia perierint: quia malum alterius nihil faciat ad consolationem nostram.

NAM quod exemplo fit: id etiam iure fieri putant: & aliquid, atq; adeo multa addũt, & afferũt de suo. Qua re meminisse debes, eos, qui authoritatem, & cõsilium tuum non sunt secuti, sua stultitia occidisse, cum tua prudentia salui esse potuissent. Dices: Quid me ista res cõsolatur in tantis tenebris, & quasi perpetuis R. P.? est omnino vix consolabilis dolor, tanta est omniũ rerum amissio, & desperatio recuperãdi: sed tamen & Cæsar ipse ita de te iudicat, & omnes ciues sic existimant, quasi lumen aliquod extinctis cæteris elucere sanctitatem, & prudentiam, & dignitatem tuam. Hæc tibi ad leuandas molestias magna esse debent. Quod autem a tuis abes: id eo leuius ferendum est, quod eodem tempore a multis, ac magnis molestiis abes: quas ad te omneis perscriberem, nisi vererer ne ea cognosceres absens, quæ quia non vides, mihi videris meliore esse conditione, quam nos, qui videmus. Hactenus existimo nostram consolationem recte adhibitam esse: quoad certior ab homine amicissimo fieres iis de rebus, quibus leuari possent molestiæ tuæ. Reliqua sunt in te ipso, neq; mihi ignota, nec minima solatia, & (vt quidem ego sentio) multo maxima: quæ ego ipse experiens quotidie sic probo, vt ea mihi salutem afferre videantur. Te autem ab initio ætatis memoria teneo summe omnium doctrinarum studiosum fuisse, omniaq;, quæ a sapientissimus ad bñ viuendũ tradita eẽnt, summo studio, curaq; didicisse:

¶Vix consolabilis. qui vix vllam possit recipere consolationem. ¶Et desperatio recuperandi. quia, quæ amissa aliquando recuperari posse sperantur tolerabiliora sunt: quam ea, de quibus nulla spes est. ¶Sed te. hucusq; fuit obiectio: nunc ponit responsionem. ¶Ipse. hoc pronomen habet maximam vim: quasi dicat cuius iudicio nullum potest esse præstantius. ¶Quasi. tanquam. ¶Aliquid lumen. nam virtutes ipsæ & viri excellentes luminibus comparantur: id est tanquam aliquam splendidam faciam & lucem. ¶Sanctitatem. integritatem: fortitudinem. ¶Extinctis. mortuis, & perseuerauit in translatione: dixerat enim lumen. ¶Cæteris: scilicet luminibus, & intelligit præstantissimos viros: qui in bello ciuili perierunt. ¶Hæc. supradicta omnia & conscientia consiliorum tuorum: & iudicium quod Cæsar & cæteri ciues de te habent. ¶Magna. efficacia. ¶Leuandas. minuendas. ¶Quod autem. consolatus est Cicero Seruium de communibus miseriis: nunc vero consolatur eum de absentia eius a patria: quam molestissime ferebat. ¶Eodem tempore. idest cum abes tuis: ipso eodem tempore abes etiam a multis & magnis molestiis: quas necesse esset te habere: si Romæ esses. ¶Quasmo. a quibus abes. ¶Nisi vererer. nisi timerem: ne si scriberem tu absens ea cognosceres, q̄ quia non vides existimo tibi magnæ esse felicitati, & esse in meliori conditione, q̄ nos sumus, qui ea videmus, ergo vult significare Cicero, nolo hæc ad te scriber: ne meis literis cogaris cognoscere ea, quæ prodest tibi non videre. ¶Hactenus. hucusq; & est sensus: hucusq; existimo me adhibuisse omnem consolationem: vt tanquam amicissimus te certiorem facerem de rebus omnibus, quæ possent tibi molestias & dolores auferre. ¶Adhibitam. adiunctam, appositam. ¶Certior fieres. admonereris, instruereris. ¶Recte iure amicitiæ. ¶Quoad. quatenus: inquantum: velut. ¶Reliqua solatia. præterea de quibus factus es a me certior. ¶In te ipso. non in alio: quia non sunt externa bona: sed animi & tua. ¶Neq; ignota mihi. quia noui virtutes & doctrinam tuam. ¶Neq; minima. id est neq; paruæ efficaciæ ad consolandum. ¶Et vt. est quasi correctio: quia dixerat neq; minima, ne putarentur etiam mediocra: subdit multo maxima. Et notandum multo tam superlatiuo q̄ comparatiuo iungi. ¶Vt ego sentio. vt ego iudico: vt est mea sententia. ¶Quæ scilicet quæ in te ipso sunt maxima. ¶Ego ipse. ne videat alieno testimonio hæc dicere: dixit egomet. ¶Experiens. probans, cognoscens re ipsa. ¶Quotidie. quia Ser. assidue ad Ciceronem aliquid scribebat: & multo eum præmonebat. ¶Probo. laudo, sic mihi placet. ¶Salutem. conseruationem vitæ & fortunarum mearum. ¶Teneo memoria. recordor. ¶Studiosum. cupidum, amatorem. ¶Omnium doctrinarum. omnium disciplinarum liberalium. ¶A sapientissimis. a philosophis: a quibus traduntur præcepta bene viuendi. Hora. in epistolis. Inter cuncta leges: & percunctabere doctos. Qua ratione queas traducere leniter æuum. & c. & Paulo post. Quid minuat curas, quid tibi reddat amicum. ¶Bene. laudabiliter & honeste.

Ipse

Sanctitas.

Hactenus

Adhibit?. Quoad

Multo

Probo

ASCEN.

¶NAM sup. fere omnes homines, putant id quod fit exemplo .i. ad exemplum fieri etiam iure, sed ipsi addunt: & afferunt aliquid atq; adeo. i. ad hoc vsq;: q. multa addunt de suo. i. proprio ingenio atq; more. ¶Quare tu debes meminisse eos, qui non sunt secuti authoritatem & consilium tuum, occidisse. i. periisse stultitia sua, cum potuissent esse salui, prudentia tua. i. per prudentiam tuam. ¶Dices. i. respondebit, Quid. i. in quo: ista res consolatur me in tantis & quasi perpetuis tenebris. i. obscurationibus & oppressionibus reipublicæ? Respondet Cice. ¶Dolor de amissione reipu. est omnino vix consolabilis. i. consolatione mitigabilis, tanta est amissio omnium rerum, & desperatio recuperandi sup. earum aut eas: sed tamen. i. nihilominus, & . i. tamen Cæsar ipse. s. caput omnium malorum, iudicat ita de te: & omnes ciues existimant sic sanctitatem. i. corruptionem vitæ: & prudentiam: & dignitatem tuam elucere. i. manifeste lucere, tanquam aliquod lumen. s. magnum, cæteris. s. luminibus, aut talibus viris extinctis. ¶Hæc. s. quæ de te creduntur: debent esse tibi magna: id est magni momenti: ad molestias. s. animi tui, leuandas. i. mitigandas & minuendas. ¶Quod autem abes a tuis, erat enim in Achaia. sup. id ferendum. i. patiendum & tolerandum est leuius. i. facilius, ideo q. abes eodem tempore, a multis & magnis molestiis: quas. s. molestias, ego perscriberem ad te omnes, nisi vererer ne. i. vt tu absens cognosceres ea. s. mala vrbis, quæ quia non vides, videris mihi esse meliore conditione. i. statu vitæ, q̄ nos, q. videmus sup. ea. ¶Ego existima nostram consolationem esse adhibitam. s. tibi: recte. i. decenter, hactenus, id est ad hunc finem, quoad. i. quatenus aut quatinus fieres certior. i. scientior, ab homine amicissimo, de iis rebus, quibus molestiæ tuæ possent leuari. i. minui. ¶Reliqua solatia sunt in te ipso nec minima, nec ignota mihi, & quidem. i. certe: vt ego sentio: multo. i. longe maxima, quæ. s. solatia: ipse. i. ego, experiens quotidie probo. i. comprobo sic, vt ea. i. consimilia videantur afferre mihi salutem. ¶Autem: id est sed, vt rem de qua loquor aperiam, ego teneo memoria, te fuisse ab initio ætatis, hoc est ab ineunte ætate studiosum summe: id est summopere, omnium doctrinarum: scilicet liberalium, & didicisse summo studio & cura, scilicet summa, omnia, quæ essent tradita a sapientissimis ad viuendum bene, quæ: scilicet tradita a sapientissimis.

HVBER. Vsus. Acgescere

CQ V A E quidem, scilicet tradita a sapientissimis viris. ⸿ Vel optimis, id est etiam secundissimis. ⸿ Vsui. vtilitati quanto ergo magis possunt esse vtilitati rebus aduersis. ⸿ His temporibus, quasi dicat miserrimis & turbulentissimis. ⸿ Nihil aliud. præter illa præcepta. ⸿ Acquiescemus, recreemur : deponamus curas & solicitudines. quantum autem prosit ad deponendas curas studium philosophiæ: ostendit Cice. in Tusculanis quæstionibus, & in proœmio libri secundi officiorum. ⸿ Nihil faciam, cum dicat se audere hortari Seruium : latenter tamen eum hortatur, vt se ad philosophiam conferat, est autem occupatio, quia maxime dicit quod negat se dicturum. ⸿ Insolenter. arroganter : audacter.

Insolēter Insolens.

nam insolens audacem significat & arrogantem & superbum: vt Cice. pro M. Marcello. Et victoria, quæ natura sui insolens est. significat etiam insuetum & insolitum. Cice. pro Deiotaro. Moneor etiam insolentia loci. Sallu. Insolens vera audiendi. Teren. Quid tu Athenas insolens. ⸿ Tali. tam excellenti. ⸿ Scientia. doctrina. ⸿ Vel natura. subaudi tali : id est tam bona, & duo dixit naturam & scientiam. Quibus homines maxime docentur : quid in vita deceat, vt ipse in primo officiorum ostendit. ⸿ Referas te. recipias te : redeas. ⸿ Studium. animum : curam. ⸿ Tantum. quasi dicat vnum solum dicat. ⸿ Approbaturum. confirmaturum : a me dictum esse vere. ⸿ Illi arti. dicendi. ⸿ Cui studebam. cui dabam operam. ⸿ Nihil loci. nihil pretii : nihil æstimationis esse, neq; admitti. ⸿ In curia. quantum ad genus deliberatiuum. ⸿ Neq; in foro. quantum ad iudiciale genus, qua in curia deliberabatur a senatu : quid reipub. maxime conduceret : in foro vero agebantur causæ iudiciales, quæ ideo & forenses dicuntur. ⸿ Curam. animi intentionem. ⸿ Operam. laborem. ⸿ Tuæ scientiæ, id est cognitioni legum : quam sæpe Cice. scientiam appellat: erat autem Seruius Sulpitius iurisconsultus optimus. ⸿ Singulari. egregiæ. ⸿ Non multo plus loci est relictum. id est non multo plus sunt in pretio q̄ ars mea oratoria : quia quod Cæsari placebat : pro legibus erat. ⸿ Quare. concludit huiuscemodi latentem exhortationem. ⸿ Non moneo te. qui es me sapientior, vtitur frequenter occupatione, & vt vitet arrogantiam: & ne ægre ferat Seruius, si aperte admoneatur. ⸿ Ita persuasi mihi. ita induxi in animum. ⸿ Te quoq;. sicut me. ⸿ Versari. exerceri. ⸿ Quæ. res. ⸿ Si minus prodessent. si etiam nullam afferrent vtilitatem. ⸿ Abducerent. Amouerent : quanto ergo magis debes versari : cum & prosint & animum a solicitudine abducere possint. ⸿ Seruius. vltima pars epistolæ : in qua commendat studium Seruii eius filii, & eius amorem erga se. ⸿ Seruius. filius tuus. ⸿ Ingenuis. liberalibus, quæ ingenuos, id est liberos homines decent. ⸿ In hac. scilicet philosophia morali. ⸿ Acquiescere recreari, deponere curas. ⸿ Ita versatur, ita exercetur, ita incumbit. ⸿ Vt excellat. vt maxime emineat inter æquales. ⸿ Tibi vni concedam. te vno sim inferior : a te solo vincar in eo amando. ⸿ Præterea. id est præter te. ⸿ Nemini. scilicet concedam. & est sensus. ita eum amo, vt post te qui es eius pater, nemo alius magis eum amet q̄ ego. ⸿ Refertur gratia. id est refert mihi vicem, quia sicut ille a me amatur, ita ego ab illo amor. sic enim refertur gratia amoris, cum ab iis redamamur, quos amamus. ⸿ In quo. in qua re. scilicet referendo mihi gratiam. ⸿ Ille existimat. sensus est, in referenda mihi gratia amoris ille existimat se facere etiam tibi rem gratissimam: quod facile appareat: & cognoscatur q͂ colat me. ⸿ Tibi quoq;. sicut. ⸿ Gratissimum. quia scit me a te amari, existimat se tibi gratissimum facere, si & ipse amet. ⸿ Facile clare. ⸿ Apparet. intelligatur. ⸿ Obseruet. reuereatur, est autem ordo, in quo ille existimat se facere gratissimum quod facile appareat, cum me colat & obseruet. ⸿ In eo. scilicet q͂ appareat q͂ me colat.

Approbare

Versari Abducere

Acgescere

quæ quidem vel optimis rebus & vsui, & delectationi esse possent. His vero temporibus habemus aliud nihil, in quo acquiescamus. Nihil faciam īsolenter, neq; te tali vel scientia, vel natura præditum hortabor, vt ad eas te referas arteis, quibus a primis temporibus ætatis studium tuum dedisti. tantum dicam, quod te spero approbaturum: me, postea q̄ illi arti, cui studueram, nihil esse loci neq; in curia, neq; in foro viderim, omnem meam curam, atq; operam ad philosophiam contulisse. Tuæ scientiæ excellenti, ac singulari non multo plus, q̄ nostræ relictum est loci. Quare nō equidem te moneo: sed mihi ita persuasi, te quoq; in iisdem versari rebus, quæ etiam si minus prodessent, animum tamen a solicitudine abducerent. Seruius quidem tuus in omnibus ingenuis artibus, in primisq; in hac in qua, ego me scripsi acquiescere, ita versatur, vt excellat. a me vero sic diligitur, vt tibi vni concedam, præterea nemini: mihiq; ab eo gratia refertur : in quo ille existimat, quod facile appareat, quod me colat, & obseruet, tibi quoq; in eo se facere gratissimum. Vale.

CEx. iii. Epistola. Vehementer te esse.

Quicunq; postea rempublicam, oppressisset armis, hunc multo intolerabiliorem futurum. Quod autem a tuis abes, ideo lenius tibi ferendum est.

ASCEN. CQ V I D E M: idest certe, possent eē vel: id est etiam optimis, id est in lætissimis rebus: &: id est simul: vsui, id est vtilitati, &, i. simul delectationi, i. voluptati, vero pro sed. nos nihil habemus aliud, in quo acquiescamus. i. contenti sumus, his temporibus: scilicet malis. ⸿ Ego nihil faciam insolenter, id est supra modum & superbe : neq; hortabor te præditum tali vel scientia: scilicet acquisita: vel natura, id est naturali prudentia: vt referas te ad eas artes: quibus dedisti. i. addixisti, studium tuum a primis temporibus ætatis, scilicet tuæ. ⸿ Ego dicam tantum, id est tantummodo : sup. id quod spero te approbaturum: videlicet me contulisse omnem curam meam atq; operam ad philosophiam : postquam viderem nihil loci esse: neq; in curia. i. in senatu, neq; in foro: scilicet iudiciali, illi arti: scili: et oratoriæ, aut benedicendi: cui studeram. Solebant aūt orationes in tribus locis fieri: in senatu ad patres conscriptos, in iudicio ad iudices : & in concione ad quirites. vnde orantes supple compellant aut patres conscriptos, aut iudices, aut quirites. i. populum Romanū. ⸿ Non multo plus loci: id est expetitionis & vsus. relictum est scientiæ tuæ: scilicet legali: excellenti ac singulari, quam nostræ : scilicet oratoriæ & causidicæ. ⸿ Quare equidem. i. ego quidem: non moneo te sed persuasi ita mihi: id est iudico ita mihi visum esse te quoq; versari, id est vtile esse si etiam tu verseris in iisdem rebus: scilicet philosophicis, quæ. i. res: etiam si prodessent minus. i. non satis, tamen abducerent animum a solicitudine. ⸿ Quidem, id est certe: quasi dicat quicquid tu facturus sis. ⸿ Seruius tuus. scilicet filius, versatur in omnibus artibus ingenuis, id est ingenuo dignis, hoc est liberalibus, & in primis in hac supple arte: hoc est in philosophia, in qua scripsi, id est paulo ante. me acquiescere, scilicet contentum esse & quietem animi inuenire. ⸿ Vero pro sed, ipse diligitur sic a me: concedam, id est locum dem, tibi vni: id est soli vt præterea, id est præter te, nemini. hoc est vt plus tamen diligatur a te, sed a nemine altero, & gratia refertur mihi ab eo: id est quantum amoris a me accipit tantum refert. & ita nō minus me diligit q̄ diligatur a me. ⸿ In quo. scilicet facto, hoc est in gratia referenda, & in mutuo amore mihi præstando, ille existimat sup. id : quod facile apparet: id est euidens satis est, se in eo q̄ colat & obseruet me, facere quoq;. i. etiam tibi gratissimum. Vale.

CAccipio

HVBER.

ACcipio: Cum Seru. Sulpitius Achaiæ ꝑfectus, sæpius ad Ci. literas eodem exẽplo scripsisset, intellexissetq; Cice. id admirari: se excusauerat duplici de cā id fecisse. Primū pp negligentiam & improbitatẽ eoꝝ, qui cū epistolas accipiant ferendas sæpenumero nõ reddant. Se igit scripsisse multas eodẽ exẽplo, vt saltem aliquæ redderent. Deinde id fecisse inopia dicẽdi & pauptate orõnis, qa nesciret epistolas eiusdẽ fere argumẽti variis modis scribere, sicut potest facere Cice. quem dicebat posse idẽ vario mõ dicere, qa haberet copiā magnā & diuitias orõnis. Itaq; Cice. ei rñdens dicit se accipere primā cā excusationis de improbitate eoꝝ, qui non reddant literas, alterā vero minime, qꝫ pp inopiā orationis eodem argumento sæpe scribat, cum etiam ipse cedat eius scriptoꝝ subtilitati & elegantiæ. Deinde qa scripserat quo consilio & qua rõne motus Achaicum negociū suscepisset, Rñdet Cice. eū bene sensisse, nec rem aliter accidisse q̃ ipse putasset. s. qꝫ non esset libenter in Achaia, dicit hoc non esse pp molestiam prouinciæ, sed qm̃ res ita pturbatæ sunt & cõfusæ & ꝓstratæ ciuilibus bellis, vt nullus locus etiam amœnissimus cuiq̃ gratus esse possit aut iucũdus. Postea vero exponit qua humanitate & liberalitate, C. Cæ. senatui roganti, M. Marcellū restituerit; dicitq; qõo se gerit erga Cæ. pro hac restitutione. Postremo laudat plurimū & probitatẽ & doctrinā Seruii eius filii.

M. T. C. S. D. Seru. Sulpitio.

ACcipio excusationẽ tuam, qua vsus es, cur sæpius ad me literas vno exẽplo dedisses: sed accipio ex ea pte, quatenus aut negligẽtia, aut improbitate eoꝝ, qui epistolas accipiant, fieri scribis, ne ad nos pferantur. illā partem excusationis, qua te scribis orõnis pauptate (sic eni appellas) iisdẽ verbis epistolas sępius mittere, nec agnosco, nec ꝓbo, & ego ipse, quẽ tu p locū (sic eni accipio) diuitias orationis hr̃e dicis, me non esse verboꝝ admodū inopem agnosco. ειρωνευσαι enī nõ necesse ē: sed tamẽ idẽ, nec hoc ειρωνευομενος, facile cedo tuoꝝ scriptoꝝ subtilitati, & elegantiæ. Cõsilium tuum, quo te vsum scribis, hoc Achaicum negociū nõ recusauisse, cū semper ꝓbauissem, tum multo magis ꝓbaui lectis tuis proximis literis. omnes enim causæ, quas commemoras, iustissimæ sunt, tuaq; & authoritate, & prudentia dignissimæ. Quod aliter cecidisse rẽ existimas, atque opinatus sis: id tibi nullo modo assentior. sed quia tanta perturbatio, & confusio est rerum: ita perculsa, & prostrata fœdissimo bello iacent omnia, vt is cuiq; locus, vbi ipse sit, miserrimus esse videatur: propterea & tui te cõsilii pœnitet, & nos, qui domi sumus, tibi beati videmur.

¶ Accipio. acceptam habeo, & approbo. ¶ Eodẽ exẽplo. eadem forma, eisdem verbis. ¶ Ex ea parte. qa excusationẽ in duas partes diuiserat, vt diximus in argumento. ¶ Quatenus. inquantū: alias vero significat qn̄. ¶ Negligentia. incuria: cū non curant reddere. ¶ Improbitate, perfidia. cū nolunt reddere, quia sint improbi. ¶ Fieri. accidere. ¶ Illā partem. secundam, quā notauimus in argumento. ¶ Paupertate inopia, qa non sis copiosus in dicẽdo. ¶ Sic enim scribis. vsus enim fuerat Ser. hoc vocabulo, paupertate, qđ magis est translatum q̃ propriū, & ideo ne videretur Cic. abuti eo vocabulo, attribuit id Seruio. ¶ Nec nosco. qa video te habere copiam orõnis. ¶ Nec pro. nec approbo, nec affirmo. ¶ Per io. serio hoc dixerat Ser. Ci. habere diuitias orõnis, sed ipse vt arrogãtiā vitet, dicit se accipere dictū ioco, nõ serio. ¶ Diuitias. copiā: translatiue, sicut ẽt paupertatẽ posuit, sunt enim hæc cõtraria diuitiæ & pauptas. ¶ Admodū io. cū non possit negare oino qđ est manifestum, attenuat, vt vitet arrogantiā, & assentetur aliquantulū Seruio.

Quatenus
Negligẽtia
Improbitas

¶ Non admodū. non valde. ειρωνευσαι simulare, ironice loqui. ¶ Non est necesse. qa me nosti. ¶ Idem. ego ipse. ¶ Nec ειρωνευομενος nec simulans, sed vere & syncere loquẽs. ¶ Cedo subtilitati sum inferior subtilitate tuoꝝ scriptoꝝ. ¶ Atq; elegãtiæ. ornatui: subtilitatẽ aũt dixit quãtū ad inuentionẽ spectat, elegantiā ad elocutionẽ. ¶ Consiliū. alia pars. epistolę. ¶ Cõsiliū. ratio: cogitatio. ¶ Te vsum non re. i. te vsum vt non recusares. ¶ Negociū achaicū prouinciā achaicam, quā Cæs. tibi obtulit. ¶ Semper. antequā scriberes aliqđ. ¶ Tuis literis. qbus reddis rationem, quare non recusaueris. ¶ Dignissimæ tua authoritate. i. tales quales deceat auferri a viro eius authoritatis, & prudẽtiæ, cuius es & haberis. ¶ Quod. ad aliā partẽ epistolæ. ¶ Cecidisse. venisse. ¶ Atq;. i. q̃. ¶ Opinatus sis, cum scripsisti id negociū, scripserat enim Ser. cū est ꝑfectus in prouinciā se nunq̃ opinatū fore, vt sibi molestū esset cõmorari in Achaia: nunc vero esse sibi molestū, qa in ea inuitus moraret: ad quod rñdet Ci. qꝫ si ẽt esset Romæ, nõ minus inuitus esset. qa pp miseriā temporꝫ qsq; inuitus est vbicūq; sit. ¶ Assentior. sum tuæ sententiæ. ¶ Sed qa. sed qa oia ita sunt perculsa & ꝓstrata fœdissimo bello, vt is locus videat cuiq; miserrimus, vbi ipse sit, ideo pœnitet te suscepisse negociū Achaicū, & nos q sumus Romæ. videmur tibi eẽ beati. ¶ Perculsa. cõcussa, a percello peculi peculsum. ¶ Prostrata. violenter deiecta. ¶ Fœdissimo, crudelissimo, vt Sallu. Fœdi oculi. ¶ Iacent. in contemptu sunt. ¶ Is locus. etiam optimus & amœnissimus. ¶ Videatur. non aũt re vera sit, qa infelicitas teꝫ facit nobis ingratum esse quemlibet locū. ¶ Propterea. i. ideo propter hanc causam, qa oia iacent. ¶ Tui cõsilii. quod susceperis Achaicū negocium, est autem ordo, sed qa tanta est perturbatio & confusio omnium reꝫ, & qa oia ita iacent perculsa & prostrata fœdissimo bello, vt cuiq; videatur esse miserrimus is locus, vbi ipse sit, propterea pœnitet te consilii tui.

Cõsilium
Atq;
Perculsus
Prostrata
Fœdissimus
Iacent

ASCEN.

ACcipio excusationem. Purgauerat se Seruius Sulpitius, qꝫ multas eiusdẽ exempli lr̃as misisset, qa dubitaret an priores essent perlatæ, & qꝫ inopia sermonis alterius exempli scribere negret, quaꝝ excusationum priorem Cicero accipit, non posteriorem. laudat deinde consiliū Seruii, quod Achaicū negociū non recusauerat, hortaturq; eū tacite Cæsaris clementiæ confidere, & filiū rursus laudat. Ordo est, accipio. i. approbo excusationem tuam, qua vsus est cur dedisses ad me sæpius lr̃as eodem exemplo, eadem forma verboꝝ, sed accipio. i. approbo eam ex ea parte, quatenus scribis fieri aut negligentia aut improbitate eorum, q epistolas accipiant. s. pferendas, ne pferantur ad nos. ¶ Ego nec nosco. i. deprehendo in scriptis tuis, nec probo illam partem excusationis, quam tu scribis te mittere sępius epistolas iisdem verbis, paupertate. i. inopia: sic enim appellas, orationis. i. rõnis dicendi. ¶ Et ego ipse, quem tu dicis p iocum, ego enim accipio. i. intelligo sic. s. te id dicere, habere diuitias orationis, agnosco me non esse admodū. i. valde, inopem verboꝝ. enim. i. qa, non est necesse. ειρωνευσαι ironeuesthæ. i. ironice ac dissimulanter loq, sed tamen idem. s. ego: nec ειρωνευομενος ironeuomenos. i. ironice loquens, sed vere, & ex animo: hoc. s. quod dicam, cedo facile. i. fateor me succūbere, subtilitati & elegantiæ tuoꝝ scriptoꝝ. q. d. syncere loquens, nec te inopem sermonis nec ditiorem q̃ ego sim æstimo. ¶ Cum ego semper approbassem, hoc consilium tuum, quo vsum. i. cū sis eo vsus, scribis te non recusauisse hoc negociū achaicum. i. quod publice geris in Achaia, tum probaui multo magis proximis literis tuis lectis. ¶ Omnes enim causę, quas commemoras sunt iustissimæ & dignissimę tua authoritate & prudentia. i. quæ a te tali viro approbarentur, aut q te tam prudentem & magnum virum ad hoc adducerent. ¶ Quod existimas rem cecidisse aliter atq;. i. q̃ sis opinatus, ego nullo modo assentior. i. astipulor & concedo tibi id, sed quia tanta perturbatio & confusio rerum est, omnia iacent ita perculsa & prostrata fœdissimo, quia ciuili & inter affines, bello, vt is locus videretur cuiq; miserrimus, vbi ipse sit, propterea, id est & ideo simul, pœniteret te consilii tui, &: id est simul, nos qui sumus domi, videmur tibi beati.

HVBER. Præ nobis Tuto

¶ A T contra vicissim:& quod dicit econuerso. ¶ Nobis.qui sumus Romæ. ¶ Non vacuus.non carens. ¶ Præ nobis.comparatione & respectu nostrum. ¶ Hoc ipso.hac ipsa re:si etiam nulla alia esset. ¶ Quid doleas.i.propter quid doleas.i.causam tuorum dolorum. ¶ Audes.quia non habes qui te apud Cæ. accusent:aut qui moleste ferant. ¶ Tuto. sine periculo. ¶ Nec id.scilicet ꝙ non audemus scribere. ¶ Vitio.culpa:scilicet fit. ¶ Victoris Cæs. ¶ Quo.Cęs. ¶ Moderatius.humanius. ¶ Insolens.superba & arrogãs, vt supradiximus. ¶ Vno te vicimus. vna re sumus te beatiores. ¶ Salute.restitutione,exulauerat enim qa fuerat aduersarius Cæ. in consulatu suo:neq; postea poterat æquo animo ferre oppressionem reipubli. Tandem deprecante senatu & C.Mar.eius fratre Cæsar liberaliter concessit, vt in patriam rediret, sed cum ille vellet etiam literis Cice. vt infra videbimus & suorum vehementer rogatus:differetq; reditum suum:a Magio Chilone familiari suo pugione interemptus est. ¶ Collegę. fuerat enim consul vna cum Ser.Sul. ¶ Vidimus: quia interfuimus : cum a Cæsare impetratus est eius reditus in patriam. ¶ Cum dignitate. cũ honore. ¶ Aliud. q̃ restitutionem Marcelli. ¶ Disceptari armis de iure pu.id est contendisse armis, cuius causa esset iustior. Luca.iusq; datũ sceleri canimus.id est ius armis ciuilibus quæsitum. ¶ Accusata acerbitate.id est cum dixisset Marcellum fuisse nimis acerbum erga se : & esse æquũ virum & prudẽtẽ. ¶ Acerbitate. asperitate & pertinacia. ¶ Sic eni dicit Cæsarẽ formaliter vsum esse hoc verbo acerbitate:quia Marcellus aduersabatur ei:dicebatq; se nõ posse ferre eius tyrannidem. ¶ Prudentia. quia putasti esse cedendum temporibus : & cum tu vidisti te non posse ei resistere, non putasti aduersandum.

Repente

¶ Repente. subito. ¶ Roganti. vt Marcellus restitueretur. ¶ Præter spem. quia cum dixisset verba supradicta, omnes credebant eum nunq̃ esse indulturum Marcello. ¶ De Marcello. propter Marcellum. ¶ Ne hominis quidem causa. id est non solum non negaturũ causa senatus rogãtis : sed neq; etiam causa ipsius Marcelli, a quo fuisset offensus. In quo ostenditur maxima clementia Cæsaris,& sapientia: q vt faceret gratam restitutionẽ Marcello : dixit non solũ concedere eam causa senatus rogantis: sed etiam causa ipsius Marcelli. ¶ Hominis. id est Marcelli. ¶ Fecerat.quia dixerat superius quemadmodum ea res ageretur:vidimus; ideo nunc ostendit quemadmodum acta sit. ¶ Fecerat: constituerat hoc quod sequitur. ¶ Vt cũ mentio. sensus est.ita ordinauerat senatus:vt L.Piso primo ita iniiceret mentionem apud Cæsarẽ de Marcello:& C.Marcel.eius frater abiiceret se ad pedes Cæ.supplicaturus.Deinde totus senatus assurgeret, & ipse etiam Cæsari supplicaret p Marcello. ¶ Facta mentio.iniecta verba. ¶ A.L.Pisone.isin magnæ erat authoritatis apud Cæsarem: quippe erat eius socer pater Calphurniæ vxoris Cæ. ¶ Marcellus.L.Marcellus. ¶ Abiecisset.proiecisset:prostrasset. ¶ Ad pe.quod faciunt supplicantes,& petentes misericordiam.Ouidi.Et iacet ante pedes Græcia mœsta tuos. ¶ Cunctus.vniuersus. ¶ Noli quærere,elegans dicendi modus,quasi dicat crede mihi. ¶ Pulcher.honestus:lætus. ¶ Viderer videre : quasi dicat licet respublica sit oppressa:tamen hoc egit Cæs.cum tanta dignitate, vt videretur respubli.quodammodo reuiuiscere,& recuperare pristinam formam. ¶ Reuiuiscentis,translatio est.Dixit enim in prima epistolas huius quarti:occidenti reipubli.i. pereunti. ergo nunc dixit reuiuiscentis:id est in vitam reuertentis:hoc est in pristinum statum. ¶ Speciem.apparentiam. ¶ Rogati. quia:vt diximus in primo libro:rogabantur singuli senatores sententiam suam. ¶ Ante me.non in conspectu meo,sed antequam ei rogatus essem. ¶ Is. Volcatius. ¶ Eo loco.in senatu. ¶ Facturum.vt ageret gratias Cęsa.dedignabatur enim hoc facere in tali loco. ¶ Consilium.propositum , deliberationem.

Pulcher

Species

At contra nobis non tu quidem vacuus molestiis. sed præ nobis beatus , atq; hoc ipso melior est tua, q̃ nostra cõditio:ꝙ tu, quid doleas, scribere audeas:nos ne id quidem tuto possumus:nec id victoris vitio, quo nihil moderatius, sed ipsius victoriæ, quæ ciuilibus bellis semper est insolens. Vno te vidimus: ꝙ de Marcelli collegæ tui salute pauloante, q̃ tu, cognouimus: etiam mehercule , ꝙ quemadmodum ea res ageretur , vidimus. Nã sic fac existimes:post has miserias , id est post quem armis disceptari cœptum est, de iure publico nihil esse actum aliud cum dignitate. Nam & ipse Cæsar accusata acerbitate Marcelli(sic enim appellabat. laudataq; honorificentissime & æquitate tua, & prudẽtia, repente præter spem dixit, se senatui roganti de Marcello, ne hominis quidem causa negaturum. Fecerat autem hoc senatus, vt cum a L. Pisone mentio esset facta de Marcello: & cũ C. Marcellus se ad Cæsaris pedes abiecisset:cunctus cõsurgeret, & ad Cæsarem supplex accederet. Noli quærere : ita mihi pulcher hic dies visus est, vt speciem aliquam viderer videre quasi reuiuiscentis R. P. itaq; cũ oẽs añ me rogati gratias Cæsari egissẽt, p̃ter Volcatiũ (is.n.si eo loco eẽt, negauit id se facturũ fuisse) ego rogat⁹ mutaui meũ cõsiliũ.

ASCEN. ¶ A T.i.sed sup.tu videris nobis contra.i.econtrario:non quidem vacuus molestiis.i. omnino sine molestiis , sed beatus præ nobis.i.respectu nostri. ¶ Atq; tua conditio.i.fortuna aut forma viuendi, est melior q̃ nostra, hoc ipso.i.propter hoc ipsum, ꝙ tu audes scribere quid doleas, nos ne quidem.i. non saltem possumus. id.s. scribere quid doleamus , tuto.i.sine periculo, nec id sup.accidit vitio victoris.s.Cæsaris, quo nihil sup.est moderatius.i.temperantius: vtens victoria, sed sup. vitio ipsius victoriæ quæ est semper insolens.i. immoderata & superba sup. in bellis ciuilibus , eo ꝙ domi semper habet qui victor est ocultos hostes reliquos. ¶ Nam vicimus te.i.beatitudinem tuam superauimus, vno.i.vna re, ꝙ cognouimus de salute Marcelli collegæ tui.s.in consolatu, cui Cæsar ignouit, paulo.i. modico ante q̃ tu. etiam mehercule , ꝙ vidimus quemadmodum ea res.i.reconciliatio Marcelli agebatur. ¶ Nam existimes.i.censeas sic nihil aliud actum esse cum dignitate, post has miserias.i.postq̃ cœptum est disceptari armis de iure publico.i.imperii Romani : vnde Lucanus. Iusq; datum sceleri. ¶ Nam & ipse Cæsar acerbitate.i.pertinaci constantia Marcelli, ipse enim Cæsar appellabat sup. constantiã Marcelli:sic.i.acerbitatem:castigata.i.reprehensa:& æquitate & prudentia lauda honorificentissime, dixit repente præter spem se ne quidem.i.non saltem causa hominis.s.licet Marcellus nimis acerbus esset:se negaturum senatui roganti de Marcello.s.reductione Marcelli in vrbem cum bona venia Cæsaris. ¶ Autem.i.sed, senatus fecerat hoc.s. quod dicet : vt cum mentio facta esset de Marcello a Lucio Pisone, & cum Marcellus.s.Lucius frater Marci Marcelli abiecisset se ad pedes Cæsaris.s.tulit:ipse.s. senatus , consurgeret cunctus.i. simul totus & accederet supplex ad Cæsarem. ¶ Noli quærere sup quomodo Cæsar senatum ad se accedentem acceperit:quia hic dies quo hæc contigerunt: visus est mihi ita pulcher, vt viderer.s.mihi: videre aliquam speciem.i.reprę̃sentationem & effigiem, qua si reuiuiscentis.i. iterum vitam capientis & renascentis reipu. ¶ Itaq; cum omnes rogati.s.sententiam ante me.i.anteq̃ ego, egissent gratias Cæsari, de reuocatione M.Marcelli præter Volcatium. ¶ Is enim negauit se esse facturum.i.reditutum ad Cæsarem , aut eius gratiam si esset eo loco.s.quo Marcellus.s.in eo statu. Sunt qui intelligant in eum locum.i.in senatu, & negauit se facturum vt ageret gratias:sed turpiter errant, quomodo enim rogari poterat sententiam , si non erat in senatu. Rogatum autem fuisse indicat particula præter. ¶ Ego rogatus, s. sententiam de reditu Marcelli, mutaui consilium meum.

¶ Nam

HVBER

¶NAM statu, eram. dicit quod esset suum consilium. s. nusquam amplius habere orationem in publico pro quoquam. ¶Non inertia. i. ignauia, quia nesciret: nam inertia contraria est industriæ, & ad animum refertur: potest tamen etiã hic accipi pro negligentia corporis: vt sit. ¶Non in. i. non quia pigeret me. ¶Desyderio pri. di. i. amissione pristinæ & præteritæ dignitatis: dicitur enim desyderium propriæ de rebus aut amissis, aut quibus caremus. Cice. in Lælio. Ego si Scipionis desyderio me moueri negem &c. ergo dixit quia video me amisisse pristinã dignitatem. ¶Tacere, nunq̃ amplius publice dicere. ¶Fregit, vicit, mutauit. ¶Et Cæ. duo dixit fregisse consilium suum ne perpetuo taceret: magnitudinem animi Cæsaris: qui motus est, vt parceret inimico, & ei in patriam redeundi potestatem daret. Deinde & officium senatus, quem pro tali viro supplicare, & gratias agere Cæ. nõ puduerat. ¶Magnitudo animi. i. magnanimitas: q̃ maxime cernitur in parcẽdo inimicis, vt ipse li. i. offi. Nec vero audiendi sunt, qui grauiter inimicis irascẽdum putant, idq; magni animi & fortis viri esse censent. Nihil enim laudabilius, nihil magno & præclaro viro dignius placabilitate & clementia. ¶Officium, humanitas in agendis gratiis, qa pro restitutione tanti viri nõ putauit turpe agere gratias Cæ. ¶Pluribus ver. vel multis vel pluribus q̃ alii, nam habuit orationem, quæ hodie ẽt extat: quæ pro M. Marcello inscribit: quæ incipit, Diuturni silentii. ¶Priuari honesto ocio. existimabat enim honestũ ocium non ire in senatu, neq; pro quoq̃ aliquid dicere: quo videbatur se priuasse, quia nunc inceperat, & qui semel incepit aliquid agere: non videt habere honestam causam desinendi. ¶In cæt. re. quibus exigat vt idem faciam, quod feci in restitutione Marcelli. ¶Quod. s. honestum ocium tacere. ¶Erat vnum solatium, erat mihi solum leuamen dolorum: nam & ipsa oratione Marcellina: dicit se vsum diuturno silentio, partim dolore: partim pudore. ¶Sed tamen adducit rationem quare adductus sit, vt priuaret se hoc ocio, ne ostenderet voluntatem Cæ. qua existimaret Ci. si perpetuo taceret hoc facere, quia existimaret remp. Cæsare eã tenẽte nullam esse. Ne ergo Cæsar hanc opinionem de se caperet: dicit se & dixisse pro M. Marcello: & esse dicturũ interdum pro aliis, sed non crebro. ¶Effugi. vitaui. offensionem. ne offenderem voluntatem Cæs. & ei displicerem. ¶Non pu. hanc rempu. s. esse eo regnante: sed esse penitus perditam. ¶Modice, seruato modo: non frequẽtissime. ¶Hoc, vt veniã ad exercitationem dicendi. ¶Intra. m. i. etiam minus q̃ modice quasi dicat rarissime. ¶Seruiã. obsequar, obtemperem: satisfaciã. ¶Et meis stu. quæ sine exercitatione quodammodo exarescerent & deficerent, quia cum omnia alia studia, tum vero studia eloquentiæ magnam exigunt exercitationem, vt ipse in primo lib. ad Herenniũ, & in oratore dicit. ¶Ars & doctrina. ars, q̃ collectione præceptorũ constat, vt grãmatica & rhetorica. Doctrina vero exemplis & institutionibus perficit, vt doctrina philosophiæ & legum: licet & iurisconsultus artem appellet largo modo: quasi virtutem quandam, artes igitur intellexit, grammaticam, rhetoricam, geometriam, musicam, arithmeticam, qbus omnibus Ci. operam dedit, qa vt ipse in oratione ostẽdit, & Quin. affirmat, sunt necessariæ oratori. ¶Philosophia. s. ethica. i. moralis. ¶Hoc studiũ, eloquentiæ & agẽdi causas. ¶Ingrauescit, augeť, fit grauius, & magis perfectũ. ¶Credo. duas subdit rationes quare hoc studiũ quotidie magis ingrauescat, & crescat. Primũ: qa ætas eo fit prudentior, quo fit maturior. Deinde quia in his miseris temporibus nullum aliud habet solatiũ & leuamen molestiarũ suarũ. ¶Credo. subaudi ingrauescit magis quotidie. ¶Maturitate, perfectione: a similitudine tractũ a fructibus, q eo sunt pfectiores & meliores quo maturiores. Virg. æni. maturus Acestes. ¶Aetatis. senilis. ¶Ad prudẽtiã. sicut enim maturitas fructuũ est ad dulcedinẽ, ita ætatis maturitas ad prudẽtiã, q̃ est senectutis, sicut teneritas adolescentiæ, quãto aũt qspiã prudentior est: tanto aptior est studiis philosophiæ: cuius, vt inqt Aristo. in primo ethi. Adolescens non est capax auditor, propterea q non est multa expertus. ¶Et his vitiis tporũ. s. credo hoc studiũ ingrauescere. ¶His vitiis. pp hæc vitia. ¶Tporũ. qbus nullus locus ẽ relictus arti dicẽdi: neq; in foro, neq; in curia, nec amplius retinemus nostrã pristinã dignitatẽ. ¶Vt. subaudi ita ingrauescit. ¶Vt nulla alia res, pter studia itaq; maxime phiç. ¶Leuare. leuẽ facere. ¶Molestiis. angoribus quos capio de oppssione reipub. ¶A quo studio. s. phiç. ¶Abduci. abstrahi: remoueri. ¶Negociis. occupationibus: quæ sunt tibi maximæ in ista puincia. ¶Noctes. tpa nocturna, quibus resarcies studendo: q̃ subtrahuntur tibi negociis diurnis, ita enim facere solent studiosi. ¶Iam noctes: quia incipiunt esse longiores.

nam statueram, non mehercule inertia, sed desyderio pristinæ dignitatis, in perpetuum tacere. Fregit hoc meum consilium & Cæsaris magnitudo animi, & senatus officium. Itaq; pluribus verbis egi Cæsari gratias: meq; metuo ne etiam in cæteris rebus honesto ocio priuarim: quod erat vnicum solatium in malis. Sed tamen, quando effugi eius offensionem, qui fortasse arbitraretur, me hanc R.P. non putare, si perpetuo tacerem: modice hoc faciam, aut etiam intra modum: vt & illius voluntati, & meis studiis seruiam. Nã etsi a prima ætate me omnis ars, & doctrina liberalis, & maxime philosophia delectauit: tñ hoc studiũ quotidie ingrauescit, credo & ætatis maturitate ad prudentiã, & his tporũ vitiis, vt nulla res alia leuare aĩum molestiis possit. A quo studio te abduci negociis, intelligo ex tuis literis: sed tñ aliqd iam noctes te adiuuabunt.

Inertia

Desyderiũ

Ars doctrina

Ingraue/scit

Leuare

Iam

ASCEN.

¶NAM statueram tacere in ppetuũ. i. in senatu. i. nullã sniam dicere. nõ me hercule. s. ita iudicante ac tractante: vt vere dico sup. id statueram inertia. i. pp inertiã. i. carentiã artis & industriæ: sed desyderio dignitatis pristinæ. i. prius habitæ. ¶Et. i. simul magnitudo animi Cæsaris, & . i. simul offiñ senatus, q ita p Marcello intercessit, fregit hoc consiliũ meũ, de ppetuo silentio in senatu hñdo. ¶Itaq; egi Cæsari gras pluribus verbis. s. q̃ constitueram: aut pluribus. i. multis. ¶Neq; propterea q semel sniam dixi: metuo me priuari: ocio honesto. i. vacatione negocio reip. dicendi ẽt in cæteris rebus: quod. s. ociũ, erat vnũ. i. solũ: solatiũ in malis. ¶Sed tñ qm effugi offensionem eius. s. Cæsaris, q arbitrareť fortasse me non putare. i. censere, hanc q̃ nunc est, sup. esse remp. si tacerem ppetuo: ego faciam hoc modice. i. parce loquar in senatu: aut ẽt intra, alii legunt infra aut citra. i. non vsq; admodũ. i. iustam mensuram, sed sicut dicimus extra modũ pro supra modũ, ita intra modũ p infra modũ: ve seruiam. i. inseruiam & consequar: & . i. simul: voluntati eius: & . i. simul, studiis meis. ¶Nam & si. s. quanq̃, ois ars & doctrina liberalis & maxime phia. s. moralis, delectauit me a prima ætate: tñ hoc studiũ. s. phiæ: ingrauescit. i. fit grauius & maioris authoritatis quotidie, credo & . i. simul maturitate ætatis ad prudentiam: qa iuuenes authore philosopho sunt phiæ moralis inutiles auditores: eo q mores probati eis aio sapiunt: & his vitiis. i. pp hæc vitia tpm, q tanta sunt vt nulla alia res: pter phiam possit leuare animũ a molestiis. Consulto in multis locis ab expositione Vbertini discedo, is enim ita exponit: hoc studiũ eloquentiæ & agendi gras, Sed errat. Nam ideo intra modũ dicit se dicturũ sniam iam vt studiis suis inseruiat: non qdem eloquentiæ sed philosophiæ moralis. Quæ studia licet illi in prima ætate iucunda fuerint, tñ eorum authoritas & amor cum ætate crescit præsertim ea malitia temporum, qua non licebat in senatu & iudiciis eloquentiam exercere. ¶A quo studio. s. philosophiæ: ego intelligo ex tuis literis: te abduci negociis. i. per negocia, sed tamen noctes quæ longiores tunc fiebant, adiuuabunt te iam. i. deinceps: aliquid. i. in aliquo. Nõ ergo de eloquentiæ, sed philosophiæ studio locutus est, non enim eloquentia noctu exercetur.

HVBER. ¶ SERVIVS, dicit quātū colat a Seruio eius filio. ⸿ Vel potius. correctio. ⸿ Noster. vtriusq; nostrū. tuus: vt supra diximus, natura: meus amore. ⸿ Omni pbitate. oi bonitate. ⸿ Que. magis hic ponit declaratiue, q̄ copulatiue: vt sic. ⸿ Que. hoc est. ⸿ Sūma virtute. pcipua & egregia ante oēs æq̄les suos. ⸿ Delector. capior voluptate. ⸿ Tum maxime & pcipue. ⸿ Is. Seruius tuus filius. ⸿ Mansiōe. cōmoratiōe in puincia Achaia. ⸿ Et decessiōe. i. decessu hoc est: an sis mansurus, an decessurus. ⸿ Mecū. q̄si cū patre, qd' est signū maximę bñuolētiæ. ⸿ Adhuc: hactenus: vsq; ad hūc diem. ⸿ Velle: cupe, vt cegātis nos sicut volet. ⸿ Res. cōditiones cecȝ. ⸿ Huiusmodi. tales. ⸿ Nihil possit delectare te, nihil possit tibi afferre voluptatē: & esse iocūdū. ⸿ Pręter tuos, exceptis tuis, ga de reliq̄s potius capetes molestiā q̄ voluptatē. ⸿ De reliq̄s. q̄ Romæ sunt. ⸿ Ipso, Cęsare: cui natura dedit singularē clemētiā. ⸿ Cæteri. q̄ sunt apud Cęsarē. ⸿ Et Cę. q̄ ab eis gerunt. ⸿ Huiusmodi. talis cōditionis. ⸿ Alterum. vel audire vel videre. ⸿ Malis. potius velis. ⸿ Quam vi. quia minor est dolor vt inferius dicet, in sensu auriumq̄ in sensu oculorum, hoc est in audiendo q̄ videndo. ⸿ Consilium. quod damus tibi, vt malis audire q̄ videre, hoc est, vt malis abesse, q̄ venire Ro. ⸿ Minime est iu. minime est gratum: quia do tibi inuitus, qm vellem te videre. ⸿ Sed con. t. i. prospicimus tibi, & vtilitatem tuam q̄rimus, quæ est vt absis: non autem voluptatem nostram, quæ esset si Romam venires, & te videre possemus.

ASCEN. ¶ SERVIVS tuus. s. filius, vel potius nr̄. s. cōis filius, tuus p naturā: meus p amorē paternū, colit. i. veneraī me, summa obseruantia. ⸿ Cuius. s. Seruii tui: ego delector, cū. s. ita sit q delector, oi pbitate, & summa virtute, tū sup. multo verius est, q delector studiis & doctrinæ. is. s. Ser. cōicat. i. cū familiaritate loqr mecū sæpe de mansione, aut decessiōe tua. s. in, aut de puincia. ⸿ Ego sum adhuc in hac sñia, vt nihil faciamus, nisi qd' Cęsar videaī velle maxime. ⸿ Res sunt eiusmodi. i. ita se habent, vt si sis Romæ, nihil possit delectare te pter tuos, de reliq̄s. i. inter reliquos, q nō sunt tui, nihil est melius ipso Cęsare, cęteri. s. hoīes, & cętera. s. negocia sup. sunt eiusmodi. i. talia, vt si sit necesse altecutrum. i. vnum duorȝ, aut videre, aut audire ea, tu malis: id est magis velis audire ea, q̄ videre. ⸿ Hoc consilium nostrȝ. s. quo deterrimus te a videndis, quæ Romę fiant, est minime. i. omnino non iucundum nobis, qui cupimus videre te, sed nos consulimus: id est prospicimus, & vtile consilium damus tibi. Vale.

Seruius tuus, vel potius nr̄ sūma me obseruātia colit, cuius ego cū oī pbitate, sūmaq; virtute, tū studiis, doctrinaq; delector. Is mecū sæpe de tua mansiōe, aut decessiōe cōicat. Adhuc i hac sum sñia, nihil vt faciam⁹, nisi qd' maxime Cæsar velle videaī. Res sunt eiusmodi, vt si Romę sis, nihil te pręter tuos delectare possit. De reliq̄s nihil melius ipso est. Cæteri, & cætera eiusmodi, vt si alterutrȝ necesse sit, audire ea malis, q̄ videre. Hoc nostrū consiliū nobis minime iucundum est, qui te videre cupimus: sed consulimus tibi. Vale.

¶ Ex. iiii. Epistola. Accipio excusationem tuam.
¶ Is enim id, eo si loco esset, negauit se facturȝ fuisse. Itaq; pluribus verbis Cæsari egi gratias, meq; me tuo, ne etiam in ceteris rebus honesto ocio priuatim.

Seru. Sulpitius M. T. Ciceroni S. 5

POsteaq̄ mihi renūtiatū est de obitu Tulliæ filiæ tuæ: sane q̄ p eo, ac debui, grauiter, molesteq; tuli: communemq; eam calamitatē existimaui: qui si istic affuissem, neque tibi

HVBER. POstq̄. Tulliola Ci. filia, quæ primo nupserat Pisoni Crassipedi: deinde Dolabellæ post mortem Pisonis, tanti fuit ingenii, & morum suauitatis, & elegantiæ, vt merito ita a patre amaretur, vt sæpe animulam suam appellaret, nunquā tantis molestiis angeretur, quin eas omnes in sermone filiæ deponeret. Ea mortua iam repu. occupata, & oppressa a Cæ. cum inconsolabiliter doleret Cice. Seruius Sulpi. eius amicissimus vir magno ingenio, & pstanti doctrina, hac epl'a elegantissima eum consolandum duxit, adductis & collectis vndiq;, & rationibus & exemplis, qui possent omnem dolorem non modo lenire, verum etiam fere penitus tollere, arguit enim & a necessitate generali moriendi, & ab authoritate, & dignitate, & sapientia Ci. quem non decet lachrymis luctuiq; indulgere, deinde ostendit hunc obitum eo tempore velut filiæ suæ contigisse, vt magis quodam modo ei gratulandum q̄ dolendum. ⸿ Renunciatū. i. nunciatū: compositū pro simplici. ⸿ Obitu. morte: obit enim qd' nūc simpliciter mori significat, apud antiquos cū additione ponebaī, vt obiit mortem. Virg. Morte obita q̄lis fama est volitare figuras. Iuue. sine additione posuit, Magnus ciuis obit, & formidatus Othoni, significat adire, vnde obire mortē est ire ad mortem. ⸿ Sane q̄ p eo, ordo est, sane tuli q̄ grauiter ac moleste p eo ac debui, videī aliquantulū durus ordo, & durior adaptatio verborȝ, sed q̄uis hic fuerit doctissimus, nō cū habuit eam facilitatē, quā Ci. ⸿ Quā gr. notandū hic, q̄ iunctū cōpositiuo, qd' apud Ci. aut nusq̄, aut rarissime reperiī. ⸿ Ac de. q exponunt sicut debui, nō satis pbant quod dicunt, cū ac nō id significet, sed potius dicendū est, ac debui. i. & debui. s. ferre grauiter & moleste. ga sum tibi amicissimus. ⸿ Cōmunem, nō gnalem oibus, vt qdam inter pretaī, sed & meā. & tuam, vt supra in epl'a huius quarti libri. qe qd' cōi consilio statuerimus. Cōem autem, ga amicorȝ oia sunt cōmunia. ⸿ Qui. s. ego. ⸿ Istic. Romæ.

Obeo

Quā iūctū cum positiuo

Ac

PHI. POstq̄. Habuit Ci. Terentiā vxorē, ex ea liberos Tulliolam, & Ciceronem procreasse. & illis parȝ felix fuisse manifestū est. Nā filius haud quaq̄ bonæ expectationis est habitus. Filiā vero Tulliolam, cū propter suauitatem vel animi, vel ingenii, & morȝ ipsius eā tantopere amaret, q & animulam, & corculū, & aiæ suæ dimidiū sæpenumero appellarit. Mors acerbissima eā cępit intercepit, quo Cæsar in Hispania contra Pōpeii filios bellū gerebat, cuius obitum Cice. grauissime tulit, in eius consolationem multi scripsere, vel ipse Cæsar, qui ex Hispania ad consolandū Ciceronem literas misit, Item Brutus, & Ser. Sulpitius has ad eum literas dedit, consolationis plenas, & multi consilii. Primo quantū ipse Sulpitius dolorem accepisset, ostendit. Inde seipsum ad consolationis genus accommodat, in quo multas rationes adducit, & argumentatur a necessitate naturæ, cū omnino moriendum sit omnibus, & ab authoritate, & sapientia Ciceronis, quem ita in luctu esse turpissimum videbatur, & quædam adhuc exempla commemorat, qbus non aliquorȝ morte dolendum esse demonstrat. ⸿ Renunciatum, significatum, multa a re composita contrariam a simplici significationem accipiū, vt rego retego, quod est aperio. Figo, refigo, quod fixum erat euello, Claudo recludo, Signo resigno. Vello reuello. Alia vero complura non sunt huiusmodi, vt est repeto remaneo reuello: rescisco: quod proprie est aliquid: postq̄ gestū scio: qd' nesciebam. & renuntio aliqd postq̄ factum est: alicui significo vel dico, quod nesciebat. ⸿ De obitu. morte. obire enim mori significat ē sine adiunctio. Sed solemus interdum addere mortem vel mortis diem, vt obit mortem, obit mortis diem, & obire diē suū. Quinetiam dicimus obire alias res, vt obire Romam, hoc est ire ad Romā. Ennius. Ob Romā noctu legiones ducere cœpit. Obire legationem: fungi officio legationis. Et ob in compositione non modo significat ad, sed circu, vt obsidere vrbē, alias pp, vt obsides, quasi obsides appellati, qui ob fidem præstandam dantur, & obitus nō modo mortem significat: sed occasum signorum. Virg. Nec frustra signorum obitus speculamur, & ortus. Et obitus pro aditu legimus. ⸿ Sane q̄. hoc ē multū, & valde aduerbia, vt oppido, q̄q̄ positiuo iūgūī. vt sane q̄ grauiter & moleste tuli. Et Cecili⁹ ad Ciceronem

Renuntio
Retego
Refigo
Obire

Ob
Obitus
Sane q̄

ceronem: sane q̃ literis Cęsaris sumus commoti. Et Brutus ad eundem. Sane q̃ gauisus sim. Liuius, Oppido q̃ parua erant. In his sensus est. Postq̃ intellexi filiam tuam esse mortuam valde grauiter, & moleste tuli. ⁋ Communem, q̃a amicus: nam amicorum omnia debent esse communia. Cice. in Lælio. Aduersa quo pacto ferre possemus: nisi essent, q grauius ac nos ferrent proprie dictum inter duos: a con: & munus, quasi munus duorum: his verbis beneuolentiam collegit. ⁋ Calamitas tem pro omni detrimento: & infelicitate calamitas dici potest, sed proprie rustici calamitatem grandinem dicunt: ꝙ καλαμην hoc est stipulam: & calamum. ac segetem comminuat. ⁋ Affuissem. præsens fuissem.

Oppido q̃
Comunis
Calamitas
Affuisse

POstq̃ &c. Audita morte Tulliæ filiæ Cice. consolatur eũ Seruius Sulpitius, cuius est hæc consolatoria epistola vsq; adeo Ciceronianis in stilo sitis, vt qd Valla ait: sublato noie vix internoscas. ⁋ Ordo est, Postq̃ renũciatũ est mihi de obitu Tulliæ filiæ tuæ: ego tuli sup. eũ sane q̃. i. p q̃ grauiter & moleste, p eo ac. i. ꝙ debui & existimaui. i. iudicaui eã ꝯamissionem liberoꝝ sup. esse cõẽz calamitatem oium parentũ. ⁋ Qui. s. ego, si affuissem istic. i. Romæ aut vbi tu es.

ASCEN.
Cotam

defuissem, corãq; meũ dolorẽ tibi declarassem. Et si genus hoc cõsolationis minimũ, atq; acerbũ est, ppterea q̃ per quos id fieri debet ppinquos, ac familiares, ipsi pari molestia afficiunt, neq; sine lachrymis multis id conari queũt vt magis ipsi videant aliorũ consolatione indigere, q̃ aliis posse suum officium p̃stare: tñ q̃ in p̃sentia mihi in mentẽ venerũt, decreui breui ad te p scribere, si quod ea te fugere existimẽ: sed ꝙ forsitã dolor ĩpeditus, minus ea p̃spicias. Quid ẽ, ꝙ tãtopere te cõmoueat tuus dolor itestinus? cogita quẽadmodũ adhuc fortũa nobiscũ egerit. ea nobis erepta esse, q̃ hoĩbus nõ minus, quã liberi chara esse debent i patriam,

⁋ DEfuissem consolando. ⁋ Coram, apud te: in conspectu tuo. ⁋ Meũ dolorem. vt intelligeres te a me amari, & tu ꝙq̃ ferres tuũ: nã: vt ingt Ci. in Lælio de amicitia. Aduersa quo pacto ferre possemus: nisi essent: q grauius ac nos ferrent? ⁋ Hoc genus. quo ego vtor. ⁋ Duꝗ; difficile. ⁋ Ipsi. i. ppinqui & familiares. ⁋ Ea. q̃ ad consolationem ptinent. ⁋ Pi. i. æq̃li ei, quem consolaturi sunt. ⁋ Id tu. s. consolari. ⁋ Cõari. tentare, efficere. ⁋ Vt. subauditur ita vt. ⁋ Suũ officiũ. consolandi: qd iõ dixit officiũ: q̃a ad amicos ptinet. ⁋ Tñ, q̃uis duꝗ; sit hoc genus consolationis, q̃a pari molestia afficior. ⁋ Venerũt in mentem. q̃ recordatione & cogitatione cõplexus sum. ⁋ Breui. i. paucis verbis: & captat docilitatem. i. audiendi attentionem. ⁋ Non quo. nõ q̃a. ⁋ Ea fugere. i. ea a te ignorati. ⁋ Minus p̃spi. minus p̃e ea cõsyderes q̃ ego. ⁋ Quid. q. d. nihil. & est interrogatio. ⁋ Cõmoueat cõmouere & pturbare debeat. ⁋ Dolor itestinus. dolor interior animi: q̃a est ẽt dolor exterior, vt est dolor capitis: & cæteroꝝ mẽbroꝝ: intet dũ ex pcussione aliq̃. ⁋ Cogita. vult arguere sæpius hoc incõmodũ esse æquo aio ferendũ: cũ necesse fuerit ferre, q̃ multo maiora fuerunt, q̃ qdem enũerat. ⁋ Quemadmodum q̃ male & acerbe. ⁋ Egerit nobiscum. nos tractauerit. Esse. s. cognita. ⁋ Quam liberi. quos tu tantopere luges, nam liberorum: appellatione: etiam vna filia intelligitur, vt infra videbimus, & Teren. Cui tu liberos committas tuos. ⁋ Patriam: scilicet ereptam nobis, quia occupata est a tyranno.

HVBER.
Conari
Liberi

⁋ DEfuissem, in te cõsolando. ⁋ Genus. more suo p qualitate, dicit enim genus hoc cõsolationis: quod affert a me tibi est qd miimũ: & acerbũ: eo ꝙ: qui sunt familiares & ppinqui: per quos ea consolatio fieri deberet, ipsi æq; dolent ac tu ipse. ⁋ Propterea. q̃a: ordo est. Propterea. q̃a ipsi. s. familiares: & ppinqui, p quos ppinquos: & familiares, ea cõsolatio fieri deberet. Quod aũt iungi videbat̃ ipsi: & sic dicere ipsi ppinqui: ac familiares, iũxit relatiuo, qd ẽ p quos. & ornatius ingt: p quos ea fieri debet ppĩquos ac familiares: ẽ. n. hęc rectior, atq; ornatior in relatiuis locutio: q̃ multi sunt vsi poetę ac oratores, vel in primis Cice. Sic. n. habet de officiis p̃io. Quoꝝ aũt officioꝝ p̃cepta traduntur ea quã q̃ ptinent ad finẽ bonoꝝ, & sic intelligendũ nõ figurate apud Terentiũ Quas credis esse has: non sunt veræ nuptiæ, & populo q̃s fecisse fabulas. Eodẽ modo Virgilius. Vrbẽ quã statuo vestra est. ⁋ Id conari. cõsolationẽ afferre. ⁋ Lachrymis. Gellius aspirationẽ addendam censet. Seu græci δάκρυα dicunt. ⁋ Vt intellige ita vt. ⁋ Suũ officiũ. cõsolandi munus. ⁋ In p̃sentia dicit̃ & in p̃sentiaꝝ: & tã præteriti sunt temporis, q̃ futuri. Fabius. Quia pauci aderant, nõ putauit in p̃ñtia disserendũ. Lucius Annęus, Sed si calũniator aderit disserendum in præsentia erit. ⁋ In mentem mihi venerunt, q̃ cogitaui. Nõ minus eleganter dicere mus. si aut occurrere, aut succurrere, aut subire in eadẽ significatione vteremur. ⁋ Decreui breui paucis verbis huiusmodi desinentias fuge. incõcinnam. n. orationem efficiũt. Hoc loco attentũ facit. ⁋ Te fugere. multis iã modis venuste dici potest. Te latere, nescire: ignorare, clam te esse, ignaꝝ esse, te fallere: nõ te capere, te p̃terire, & a sensu cõtrario, nõ minus venuste dicimus. ⁋ Perspicias. mediteris. ⁋ Quid est. cõsolationis initiũ, & narratio eaꝝ reꝝ, quæ ad cõsolationem ptinent. ⁋ Intestinus adeo magnus, ꝙ intus in p̃cordiis fixus esse videat̃, qui dolor est animi interior, quomodo fit etiam exterior corporis. ⁋ Cogita. argumentũ a cõmuni: & maiori iactura, quoꝝ comparatione hæc quæ minora sunt, æquiore ẽt animo ferenda sunt. ⁋ Quemadmodũ. q̃ pessime. ⁋ Fortunã. hanc dicit Crispus in omni re dominari. Verũ Cicero dixit. Virtuti fortuna ipsa cedit: quod a Xenophonte accepisse videtur. Inquit enim.

PHI.
In p̃ñtia
Imp̃ñtiaꝝ

Et alibi Crispus. Fortuna cum moribus immutat̃. est enim hæc inconstans, fragilis, perfida, lubrica. nec quos illustrat perpetuo fouet, nec quos deserit perpetuo premit. ⁋ Egerit. sese habuerit, nos tractauerit. ⁋ Liberi pro quibus tu tantopere lamentaris. Pro vno etiam filio vel filia numero multitudinis liberos appellamus, vt arma: nuptiæ. Sed animaduerte: ꝙ vnos, binos: ternos ue liberos nõ dicimus, sed duos, tres, quatuor: vt duos habeo liberos: vnũ ex concubina: alteꝝ ex vxore, & intellige filiũ. ⁋ Patriam. Articulus est. Sed in huiusmodi exornationibus adhibendis seruandum est, ne nimis crebre collocentur. Inquit enim ipse ad Herennium. Exornationes, si raro disponent̃, distinctum sicuti coloribus: si crebro collocantur, obliquam reddunt orationem. Hæc adit, quæ ipse commemorat, vel in primis patria: nõ minus nobis chara, q̃ liberi esse debent. ⁋ Patriam. a Cæsare occupatam.

Liberi
Arma
Nuptiæ

⁋ NEgi defuissem tibi, id est tibi affuissem auxilio & consolationi, & declarassem tibi coram. i. in præsentia, meum dolorem. ⁋ Et si. i. quanq̃, genus hoc consolationis est minimũ: atq; acerbum, quia de grauissima iactura, propterea q̃a ipsi, per quos ea, scilicet genera, aut officia consolationis debent fieri, vtpote. per propinquos ac familiares. Respondet eleganter præcedenti, nam in communi loquela diceretur propinqui ac familiares, afficiuntur pari. i. æquali molestia, neq; possunt conari id. i. consolari propinquum in morte liberorum sine multis lachrymis, vt ipsi videantur magis indigere consolatione aliorum, q̃ præstare aliis officium suum. s. consolandi sibi charos: tamen ego decreui perscribere ad te breui, scilicet epistola, aut oratione, ea quæ venerunt supple mihi mentem, in præsentia, id est modo nota, ꝙ, alii legunt quo sed minus placet. id est quia existimem supple ea, quæ venerunt mihi in mentem, fugere, id est latere te. sed ꝙ impeditus dolore perspicias ea forte minus, id est non satis, aut minus, id est non perspicias ea, aut minus supple, quam ego, ⁋ Quid est quod, id est propter, quod, dolor intestinus, id est intra viscera tua inhærens, commoueat, id est conturbet, & afficiat tantopere: id est tam vehementer te. ⁋ Cogita quemadmodum fortuna egerit ad hoc nobiscum, videlicet, ea erepta esse nobis, quæ debent esse chara hominibus non minus, ⁋ Quam liberi, vtpote: patriam,

ASCEN.

honestatē, dignitatem, honores omneis. hoc vno incō modo addito, qd ad dolorem adiungi potuit? aut qui non in illis rebus exercitatus animus callere iam debet, atq; omnia minoris æstimare? An illius vicem (credo) doles? quoties in eam cogitationē necesse est vt tu veneris vt nos sæpe incidimus, hisce temporibus non pessime cū iis esse actū, qbus sine dolore licitū est mortem cum vita cōmutare. Quid autem fuit, quod illam hoc tēpore ad viuendum magnopere inuitare posset? quæ res? quæ spes? quod animi solatiū? Vt cū aliquo adolescente primario coniūcta ætatem ageret?

HVBER. Dignitas. Honores. ℭHONESTATEM. rationē honeste viuendi, qa nemini licet dicere qd sentit. ⸿ Dignitatem. authoritatem, & locu. quem q̄q; habeat p conditione sua. ⸿ Honores. administrationes magistratuū, q honores dicunt, vt consulatus & prætura: q̄ proprie honor dicit, vnde ius honorarium. i. ius prætoris. Ouidi. primo Fasto. Verbaq; honoratus libera prætor habet. Reliq tamen magistratus: ēt largo modo honores dicunt, vt paulo infra honores ordinatim petituri essent. Luc. Ille semel raptos nūq̄ dimittet honores. ⸿ Hoc vno. hoc solo de obitu filiæ tuæ. ⸿ Quid adiūgi potuit. qd potuit addi ad dolorem, quem ex supradictis rebus capiebamus. quasi dicat nihil, quia tantus erat dolor ex amissione prædictarū rerū, vt addito hoc incōmodo filiæ tuę: nihil tamen potuerit addi ad illum tantū dolorem, quia nihil est fere in comparatione illius. ⸿ Aut qui. alia ratio: quia ab assuetis non est tanta passio: dicit ergo anim us illis incommodis ex doloribus de amissione patriæ: bonorum, & dignitatis nonne iam debet fere ille callum: & ita induruisse: vt non iam sentiat hunc nouum dolorem? ⸿ Exercitatus. assuetus: vexatus. ⸿ In illis re. incommodis reipub. & amissionib⁹ prædictarū. ⸿ Qui. quo modo: aut cur. Horati. Qui fit Mecœnas: vt nemo qua sibi sorte, Seu ratio dederit: seu sors obiecerit vlla Contentus viuat. q enim accipitur pro quomodo aut cur. ⸿ Non debet callere. id est iam fecisse callū &, assuetudinem: & est translatio. Est enim callus duritiea carnis, q̄ fit propter assiduitatem laboris. ⸿ Omnia. quæ accidunt aduersa. ⸿ Minoris æsti. i. minoris facere q̄ si nunq̄ expertus esset mala. ⸿ An illius. incipit confutare sigula, quæ Ci. obiicere possit. ⸿ Vicem. sortem, fortunam moreis. ⸿ Quoties. quasi dicat sæpissime. Est aūt sensus cum interrogatione: quam sæpe o Cicero necesse fuit: vt tu deueneris: & ego inciderim in eam cogitationem: quod feliciter euenit iis, qui potuerunt his temporibus mori sine dolore. ⸿ Veneris. sponte. ⸿ Et nos incidimus. id est casu deuenimus: cū non curaremus id cogitare. Non esse actum pessime cū iis. id est non male, eleganter enim dicimus. Bene est actū mecū: pro eo quod est, mihi bene euenit. ⸿ Quibus licitum. i. q potuerūt mortem cū vita commutare, id est mori. ⸿ Sine dolore. s. amissæ patriæ & dignitatis &c. ⸿ Quid aūt. occurrit alteri obiectioni, ostenditq; nihil fuisse his temporibus. quare valde debuisset optare vitam: & commemorat fere: quæ solent homines ad vitæ cupiditatem inuitare. ⸿ Quid fuit. q. d. nihil. ⸿ Inuitare. allicere. hortari. ⸿ Quę res: præsentis temporis. ⸿ Quæ spes. futuri. ⸿ Quod solatiū. quæ recreatio animi in multis malis. ⸿ Vt cū aliquo. qa dixit nihil esse: quod posset eam inuitare ad viuendum: percurrit omnia: quæ potuissent inuitare: & ostendit partim ei contigisse: partim talia esse, vt ne optanda quidem fuerint. ⸿ Ageret ætatem. viueret toto tempore vitæ suæ sine diuortio.

Bnē ē actū mecum. Inuitare.

PHI. Honores. Exercitatus. Exercitus. Callere. Hisce. ℭHONESTATEM. bene & honeste viuendi rōnem. ⸿ Et libertatem. libere loqndi. ⸿ Dignitatem. authoritatem in senatu. ⸿ Honores. magistratus, q proprie honores appellant: Luca. Ille semel raptos nunq̄ deponit honores. ⸿ Qui qūo, vt Terent. Qui vocare. ⸿ Hoc vno incōmodo. i. morte filiæ. ⸿ Quid ad dolorem adiungi potuit. quem ex honoribus amissis capiebam. q. d. nihil, cū is dolor cōparatione nihil sit. ⸿ In illis rebus. erepta patria: & cæteris. ⸿ Exercitatus. assuetus, exercitus vero fatigatus. Vir. Nate iliacis exercita fatis. ⸿ Callere. q̄si callū iam fecisse: & ita induruisse: vt nullū dolorem nouū sentire posset. Sane dictū μεταφορικως: a callo pedū, vel manuū ex nimia exercitatione puenīēte: inde callere ēt dicimus qd optime nosse. ⸿ An illius. confutatio in ea: q̄ Cice. potuisset obiicere. ⸿ Vicem. locū: & sortem, q̄ est mortalis: & tu fortasse velles non viuere propter ista mala reipublicæ. ⸿ Cogitationem. s. feliciter iis euenisse: qui potuerunt sine dolore ea hac vita decedere his miseris temporibus. ⸿ Veneris. ex te ipso. ⸿ Incidimus. casu ducti: cū nobis id cogitare curæ non esset. ⸿ Hisce. comicum est: quo ēt oratores, & poetæ vtunt. Consueuerūt antiq ce oībus articularibus per omnes casus addere: vt hicce: huiusce: hæcce: hocce. Nunc vero his addit casibus. q exeunt in. s. vt huiusce, hisce: hosce, hasce. Et animaduerte vnumq; etiam nominatiuum pluralem hisce antiqui soliti sunt dicere: quod in Eunucho legimus: vt hisce hoc munere arbitrant suam Thaidem esse. ⸿ Non pessime actū: optime venisse, modus loquendi elegantissimus, vt bene est actū cum Philethico: id est bene Philethico euenit. ⸿ Sine dolore, q non viderūt perditam rempublicam. ⸿ Licitum est. potuerunt. ⸿ Mortem cū vita commutare. mori: quod multis dicit modis: vt obire diem suū. Sulpitius. ⸿ Nunciatū est Marcellū diem suum obiisse, & oppetere. Virgilius. Contigit oppetere. Addimus & mortem. Cicero de diuinatione: ægētus esse enī fuit se maturam oppetere mortem: q̄. P. Africani filiam. Migrare de vita. Sine apposito migrare p mori non dicimus. Cic. ce. anteq̄ ex hac vita migro, conspicio in meo regno: in his ecclīs. P. Corneliū Scipionem: alias excedere, discedere: & decedere dicimus e vita. Ci. Antonius in ipsa cura: & meditatione adeundi sui muneris excessit e vita. Idem ad Curionem. Si ei contigisset: vt te ante videret quam a vita discederet. Et in Catone maiore Idem fieri de statione: & præsidio vitæ decedere. Alias defunctū vita: q̄si perfunctū vita viuendi munere. Virgilius. Defunctaq; corpora vita. Alibi. Neq; adhuc crudelibus occubat vmbris. Et nunc cassum lumine lugent. ⸿ Quid: q; agere aiam est mori. Cœlius ad Ci. Hortensius qn̄ has litas scripsit, aiam agebat. Martia. Attale ne qd agas: desit, agas aiam. Item perire: interire, extinctū esse: expirare: aiam effundere: vitam cū sanguine fundere: vitam fugere: aiam linquere: aiam exhalare. Virgi. Aiam exhalasset opimam: & aliis hmōi innumeralibus modis. ⸿ Hoc tpe. tam misero, & infelici. argūm ab vtili vtile fuit illi mori: ne videret infelicia tpa. ⸿ Quid aūt fuit. altera confutatio obiectionis, quā ei Ci. facere potuisset: & multa cōmemorat: qbus hoīes ad viuendum magnope mouent. ⸿ Inuitare. nunc exhortari & trahere. ⸿ Quæ res. ad pñs. ⸿ Spes. ad futurum tps refertur.

Mori quot modis dicimus. Inuitare. Spes.

ASCEN. ℭHONESTATEM. s. vitæ dignitatem. s. personæ, honores omnis ab aliis impendi solitos: hoc vno incōmodo. s. de morte: filiæ: quod respectu superiorū paruum censet: addito qd potuit: adiūgi. i. addi ad dolorem. e. q. d. parū aut nihil, qa tantus esse debuit, vt non admittat accessionem: aut qui. i. qa animus exercitatus in illis rebus. s. malis & multis ac diuturnis: non debet iam callere. i. obdurescere & callum contrahere. q. d. nullus non debet, & ita omnis debet, atq; debet æstimare. i. appretiari, omnis minoris supple quā illa ⸿ An credo, qd per ironiam infert, doles. i. dolenter fers. tu vicem. i. sortem, illius sed filiæ tuæ defunctæ. Quoties necesse est. q. d. frequentissime, supple: vt tu veneris scilicet ordinate propter obiecta tibi præsentia: & nos incidimus. s. casu: quando aduersa vrbis afferuntur, aut occurrunt nobis sæpe: in eam cogitationem. s. vt cogitemus non pessime, immo bene actum esse hisce: id est huiusmodi tam malis temporibus: cum iis: quibus licitum est commutare mortem cū vita: id est accipiēdo mortem dare vitam, sine dolore scilicet alio, vt pote amissæ patriæ, honoris: dignitatis, & cætera. ⸿ Quid autem fuit, quod posset inuitare. i. allicere: magnopere illam, scilicet filiam tuam ad viuendum? quæ res? quæ spes? quod solatium animi. q. d. nulla, & nullum.

ℭLicitum

LICITVM est tibi.rñdet supra dictæ obiectiõi, & vt multi volũt oñdit eã nõ debuisse optare vitã pp hoc,qa in tota iuuẽtute Rõana:q erat valde corrupta nõ potuisset eligi marit⁹ Tulliæ,sicut exigebat dignitas ipsi⁹ Ci.dicit er go licitũ ẽ tibi:cũ iterrogatiõe.i.potuisti.Deli.optare:excerpe.q.d.nõ.Ex hac iu.q.d.tã mala & corrupta:placet tñ meli⁹:vt affirmatiue dicat,potuisti credo eligere ex iuuẽture Ro.gñum te dignũ:vt si hoc debuerit ipsam iuitare advi tã oñdat,et nõ pmariis defuisse,qa ifra dicet,adolescẽtib⁹ primariis nuptã fuisse,& sic sentio ddm.Lib.tu.tuã filiã:vt supra dixim⁹.An.subaudi hoc poterat eã iuitare ad vidẽdũ.Flor.psperа fortũa vtẽtes.Læ.qa nulla te magis lętã tur parẽtes,q̃ felicitate filiorũ.Vir.Latõę tacitũ ptẽtãt gaudia.pect⁹.Rẽ.pmoniũ.Honores.magĩatus.Ordin.gradati:qa prio petunt minores:deide maiores.Libet.d fendẽdo amicos,& adiuuãdo rẽp.ex qb⁹ duab⁹ reb⁹ maximã gl'iã cõparabãt adolescẽtes Rõani,vt docet Cic.in off.

licitũ ẽ tibi (credo) p tua dignitate ex hac iuuẽtute generũ deligere,cuius fidei liberos tuos,te tuto cõmittere putares,An vt ea liberos ex sese pareret, quos cum florenteis videret,lætaret?qrẽ a parente traditã p se tenere possent,honores ordinati i R.P.petituri eẽnt, In amicorũ negociis libetalitate sua vterent?qd horũ fuit,qd nõ prius,q̃ datũ,ademptũ sit?At vero malum ẽ liberos amittere:malũ,nisi hoc peius sit,hæc sufferre, & ppeti.Quæ res mihi nõ mediocrẽ cõsolationẽ attulit,volo tibi cõmemorare,si forte eadẽ res tibi minuere dolorẽ possit.Ex Asia rediẽs,cũ ab Aegina,Megarã versus nauigarẽ,cœpi regiões circũcirca pspicere, post me erat Aegina,añ Megara,dextra Pirę⁹,sinistra

Quid horũ.q.d.nihil,& ita oñdit ea non fuisse optanda. Adẽptũ.sublatũ ereptũ nobis.Priusq̃ datũ sit.hoc est i/ pose,ut aliqd nobis adimat priusq̃ det,sed phice locut⁹ ẽ. Harũ.n.rerũ tã breuis ẽ vsus,vt videant nobis eripi priusq̃ dari.Aut vero.alia obiectio:q̃ malũ sit admittere filios. Nisi.q.d.cõcederẽ,nisi ẽt eẽt peius pati,q̃ nũc fiũt in vrbe, q̃ si patimur,qte nõ debemus pati amissionẽ filiorũ.Sufferre & ppeti.plus semp signãt pati & ppeti,q̃ sufferre,hoc.n.molestiã solũ corpis alia vero ẽt ai signat.Hor.in epl'is. Rure meo possum:qduis pferre patiq.Quæ res,ordo ẽ: volo tibi cõmemorare,q̃ res attulit mihi consolationẽ,&c. Cõmemorare.exponere.Eadẽ res,q̃ mihi attulit cõsolationem.Ego.oñdit Seru.oĩa subiecta esse morti,& exitio necessitate naturæ vel casu.Aegina.vrbs Aeaci,quã noie matris Aeginæ appellauit:in q̃ habitarũt Myrmidones,q ex formicis fm fabulas facti sunt hoies,prius appellata ẽ Oenopia teste Oui.lib.vii.Metamor.Oenopia veteres appellauere,sed ipse Aeacus Aeginã mrĩs de noie dixit.Ea autem fuit,teste Põ.circa Pelopõneson in ægeo epidaurico littori proxima.Megara vero vrbs fuit olim in Attica Authore Strab.lib.ix.Põp.dicit esse in Megaride,quæ est in Thessalia,hæc olim dicta est Alchatoe nota est ifortunio.Nisi re/ gis a Sylla filia crine purpureo spoliati:vt scri.Oui.late circa principiũ lib.viii.Metamorph.sunt ãt in Europa,nec vi/ deat incõuenies,qa dixerit erit ex Asia rediẽs.Potuerat.n.ex Asia rediẽs ad has vrbes Europę peruenisse,vt siqs dicat, ex Hispãia rediẽs cũ Mediolanũ versus irẽ:nõ tñ seqt,q Mediolanũ sit i Hispãia.Ab Aegia ex Asia.n.redeũti pri⁹ oc/ currit Aegia.Circ.oi pte.Post me,retro me,qa ab eo discesserã.Pyr.i.in Attica,fuit vrbs portus Atheniensium.

LICITVM est.potuisti.Genere deligere.habuerat.n.duos ex Tulliola gños,primũ Crassipedẽ Pisonẽ,quẽ pusq̃ i Ciliciã iret,extinctũ vidit.alterũ Cor.Dolabellã.Liberos tuos.Tulliolã dicit.Cõmittere.plus ẽ q̃ cõmendare.Cõ/ mittim⁹.n.magna,& q̃ piculo subiecta sunt.An.s.poterat illã ad vidẽdũ iuitare hoc qd seqt.Vt ea Tulliola.Flo/ rentes.in aliq̃ dignitate & honore.Lætaret.lętant.n.mres bõa filiorũ fortũa maiorẽ in modũ.Rẽ.hrẽditatẽ.Ordia tim.ex ordine Senatorio,in quo añ qntũ &.xx.annũ admittebat nemo,nisi qspiã aliq̃ pcellẽt virtute ornat⁹ & primo minores petebant magĩrat⁹,ide maiores.Im.neg.i defendẽdis amicis.Quid horũ fuit?nihil.Priusq̃ d.dari.n.ex iis, q̃ dixim⁹,aliqd nõ poterat,qm id oẽ pri⁹a Cę.adẽptũ fuerat,vñ datũ a parẽtib⁹ adẽptũ a Cę.At vero.alia ɔfutatio obiectõis.Hęc suf.ac ppeti.i.q̃ fiũt in vrbe,& cũ ista,q̃ in vrbe fiũt mala patimur,cur ẽt filiorũ amissionẽ nõ patimur. Sufferim⁹.n.corpe,patimur vero corpe,& aio.Itaq plus ẽ pati,& ppeti,q̃ sufferre.Ter.in Andria.Facile oẽs pferre, ac pati,cũ qb⁹ erat.Quæ res.melius:vt cũ inferiore iñia ɔiũgam⁹,q̃ cũ supiore,& sic exponam⁹ vt dicat.Volo tibi cõ memorare rẽ:q̃ res mihi nõ mediocrẽ ɔsolationẽ attulit,si forte &c.Volo ãt ab eo dictũ,qd' gręci βουλομαι.Ex Asia. Asia Europę ɔiũgit ad Tanaim fluuiũ,eã diuidit Taur⁹ mõs bifariã.c⁹ptes ad Aqlonẽ,ptẽ ad meredieẽ relinqt.Vnã interiorẽ Gręci,alterã exteriorẽ appellãt,bñ ergo rediẽs ex Asia ĩgressus Europã vidit oppida,q̃ dicit,& sunt in Euro/ pa.Aegina.hęc vrbs & isula prio Oenopia dicebat,inde ab Aegia Asopi filia,quã Iup.adamauit,& ex ea Rhadamã thũ,& ęa cũ filios suscepit Aegia noĩata,de q̃ Naso sic hẽt in Metamor.Oenopiã veteres appellauere,sed ipse Aeac⁹ Ae ginã mrĩs de noie dixit.Megara.Asię regiõis ps ut ait Str.Megaricũ solũ extitit.Sed vrbẽ ipsam Megarã heraclidę cũ fuissent plio victi:& megaricã terrã tenuissent,moenib⁹ cixere & hęc Megarẽsiũ ciuitas,vt idẽ iqt.multa fortũę varietate pfuncta ẽ.Habuit & phorũ studia,quos appellauere Megaricos,q Euclidi Socr.auditori successere,Est ãt Megarẽ sis ager,sicut & attic⁹,asp minimeq ferax.c⁹ ptẽ ampliorẽ ɔtinẽt mõtes,quos oneos.i.Asinarios vocãt.Põp.Mella nõ in Attica regione,sed i Megaride,q̃ qdẽ ẽt in Thessalia dicit eẽ,nota qdẽ ẽ fabula regis Nisi & Syllę q̃i Minois amore corrupta aureũ crinẽ abrupit pri.Versus.semp postponit dictioni,mutatq accẽtũ i penultima.Dextra,Pirçus.Portum & vrbẽ in Attica regione fuisse docẽt multi,vel in primis Strab.& Pli.hi.n.locũ ipsum maximis laudibus extule/ runt,& ibi ædem Iouis Saluatoris esse dixerũt,& Mineruæ templũ,de quo loco qũo multa Strab.uerba fecisset,tan/ dem sic finẽ fecit.Pyreũ quoq portũ in habitaculorũ angustias cõtraxerũt,& ædẽ Iouis saluatoris,porticus ipsa tẽpli admirabiles habet tabulas clarissimorũ artificũ,in pluuiũ ãt spectabiles habet statuas.Cæterorũ lõgi muri dissipati fue/ runt.Primũ qdem Lacedæmoniis emollẽtib⁹,postea vero Romanis.Qua tẽpestate Sylla & Piræũ,& oppidũ p obsi dionẽ expugnauit,vrbs ipsa saxũ est in plano,quaqua versura habitato,quo in saxo vetustũ Mineruæ tẽplũ surgit.In quo lucis extinctæ lichnus est,& virginis domus,quã Ictinus condidit,vbi palladiũ est ex ebore pfectũ opus Phidię.

AN sup.ut ipsa ɔiuncta.s.matrimonio,duo.n.viri eius mortui fuerant.Credo iquit Seruius,licitum est tibi pro di/ gnitate tua.i.q̃ est dignitas tua:deligere.i.de multis legere:generũ.i.maritũ filiæ si adhuc viueret,cuius fidei tu putares committere tuto liberos tuos,& te.An sup.iõ:ut ea pararet ex sese.s.ipsa,liberos,quos cum videret florentes.s.in ciuita te libera:lætaret?q possent tenere per se.i.sine pſidio alterius,rẽ traditã a patre.i.patrimoniũ auitũ,& q essent petituri ordinatim.i.ex ordine,honores.i.magĩratus,& sup.q vterent in negociis amicorũ libertate sua.i.libere suos defenderẽt.q.d.frustra hæc speres,vñ addit.Quid horum fuit.s.sperãdũ filiæ,qd' nõ sit prius ademptũ.i.ablatũ,qa ipeditũ ne daret,q̃ datũ.q.d.nihil.At vero &c.Obiicit alia dolẽda,q̃ mox purgat dicẽs.At.i.sed:vero.i.p certo,malũ est amittere liberos.i.legitimã prolẽ,vñ hic,& in Terent.de vnica filia liberi dicitur.Malũ sup.sit,nisi hoc sit peius,videlicet suffer/ re & ppeti hęc.s.dicta icõmoda de amissiõe libtatis,& honoris.Ego volo cõmemorare tibi,q̃ res attulit mihi ñ medio

HVBER. · Deligere · Ordinati · Adempt⁹ · Suffero · Patior · Perpetior · Aegina · Oenopia · Megara · Circũcir/ca · Piræus · PHI. · Cõmitto · Cõmẽdo · Suffero · Patior · Perpetior · Volo · Asia · Aegina · Oenopia · Megara · Versus · Piræus · ASCEN.

erē.i.excellētē cōsolationē:si forte eadē res posset minuere tibi dolorē.⁋ Ego rediēs ex Asia,cū nauigarē ab Aegīa vr/be æaci in ægeo mari circa pelopōnessū epidaurico litori pxia,i q̄ hitasse dr̄r Myrmidōes,ex formicis secūdū fabulas hoies factu dicta qs ꝑus erat Oenopia.vñ Oui.Oenopiā veteres appellauere.sed ipse Aeacus Aeginā mr̄is de noie di/xit,Megarā versus.i.ad eā vrbē oli in Attica darā,cœpi circūspicere regiōes circū circa.i.q̄ iacebāt in circuitu.⁋ Aegi/na.i.vrbs erat post me,Megara erat añ me:Pyre⁹ vrbs,& portic⁹ i attica oli nō lōge ab athēis,erat sup,dextra sup.pte.

Aegina

Megara

HVBER.

Corinth⁹

Corinthus:quæ oppida quodā tpe florentissima fue/runt,nūc ꝓstrata,& diruta añ oculos iacēt.Cœpi ego met mecū sic cogitare:Hem,nos homunculi indigna mur,siquis nostrū interiit,aut occisus est,quorum vita breuior esse debet,cū uno loco tot oppidoꝝ cadauera ꝓiecta iacēt,uis ne tu te Serui cohibere,& meminisse, hoiem te esse natū?Crede mihi,cogitatione ea nō me diocriter sum cōfirmatus.Hoc idē,si tibi uidetur, fac ante oculos tibi ꝓponas.modo vno tempore tot viri clarissimi interierunt:de imperio praeterea tāta dimi nutio facta est:omnes ꝓuinciæ conquassatæ sunt:in vnius mulierculæ animula si iactura facta sit,tantope commoueris?quæ si hoc tpe non suum diem obiisset:

⁋ CORINTHVS.fuit vrbs Achaiæ sub isthmo medio maris Ionii & Aegei,aliquando cognominata Cercyra,au thore Stra.postea Ephyræ:deinde instaurata a Corintho Orestis filio:Corinthus est appellata. Olim celeberrima & ditissima:frequētata a nauthis & mercatoribus ꝓpter mul titudinem meretricum:quæ illic habitabāt.⁋ Quę oppida .i.vrbes nā.& oppidū pro vrbe ponitur.Virgil.libr.i.Ge/org.Ascræumqꝫ cano Romana per oppida carmē.⁋ Quo/dam tpe.q.d.remoto a memoria ætatis nostræ olim.⁋ Pro strata.deiecta.⁋ Diruta.ruinosa. ⁋ Hem.interiectio corri/pientis seipsum,vel indignantis.⁋ Homunculi.viles hoies est enim diminutiuū.Item & homuntio,& homulus,& ho mululus.⁋ Indignamur:moleste ferimus.⁋ Nostrum. homi/nū.⁋ Interiit.morte naturali consumptus est.⁋ Occisus.ab aliquo interemptus.⁋ Quorꝫ hoium.⁋ Breuior.quia vrbes comparatione hoium videnť habituræ æternitatē.⁋ Ca/dauera.de vrbibus dixit trāslatiue ab hoibus.⁋ Vis ne.ad/huc sunt verba,q̄ secū cogitauit.⁋ Cohibere.reprimere:colligere te:& ad rōnem reducere.⁋ Hominem.quasi dicat mor talem & corruptibilem.⁋ Crede iam connectit sermonem suum ad Cic.⁋ Confirmatus.corroboratus contra dolorem.⁋ Idem quod ego feci:aut tu similiter cogites.⁋ Proponas ante oculos.fingas te videre.⁋ Modo.pauloante : cum gere/bantur bella ciuilia.⁋ Tot viri.Pompe.Marcus Cato:& alii quamplurimi.⁋ De imperio.nostro Romano.⁋ Conquas/satæ magna clade perculsæ.⁋ Omnes.Lu.Totis pugnatum est viribus orbis.⁋ Mulierculæ.consolationis gratia vsus est diminutiuo,& ad id refertur,quod dixit tot viri clarissimi.⁋ Animula,q.d.quæ non erat si vixisset res vllas magnas factura.⁋ Iactura.amissio:dicimus autem feci iacturam in mortem patris:non autem habui:vel accepi iacturam.⁋ Tan topere.tam vehementer,tam inconsolabiliter.⁋ Fuit moriendum necessario fuerat moritura.

Hem

Cohibere

Cōfirma/tus

Modo

PHI.

Corinth⁹

⁋ CORINTHVS.in Achaia vrbs quondā florentissima:q̄ Cercyra primo dicta:inde Ephyra:demū cū deleta fuis/set:& ab Orestis filio restituta q Corinthus vocabať:Corinthi nomē accepit:quā deinde Romani fundit⁹ deleuerūt. L.Munio.Postremo iterꝫ a Diuo Cæsare restituta est,de quo Strab.sic ait.Corinthus vero deserta diutius manēs a di uo Cæsare denuo restituta:pp bonū terræ ipsius igeniū:missis eo colonis frequentibus gn̄is libertinorum,qui rudera sollicitantes:& sepulchra refodientes plurima inueniebant fictilia ostraceaqꝫ toreumata per multa ēt ænea,ornata sub inde mirati opa tam fabrefacta nullū indiscussum dimisere sepulchrū,vñ inuentis talibus locupletati:multoqꝫ disponē tes ꝓcio:vrbem Romā mortuis repleuere Corinthiis.Sic.n.de sepulchris exceptam prædam noiabant ostraceam.⁋ Op pida florentissima.ꝓsertim Pyræus & Corinthus,de qua Corintho sic ēt Strabo loquitur.Ciuitas ipsa Corithiorum amplissima vsqꝫ fuit & opulentissima,seu viros innumerabiles ad ciuile regimen peritissimos,siue eximias opificum artes animo vertis.⁋ Egomet illudmet,assumptiue dicimus potiusquam cōpositiue:& paragoge est:& in prima ꝑsona oibus casibus iungi prætterito,in scda vero in ntō non ponimus:ne si tumet diceremus,verbū esse videreť,& sciendū, qd aut d̄riæ,aut significantiæ cā adiungiť met.⁋ Hē.indignātis,& seipm increpātis aduerbiū.⁋ Quidā vero en legūt,qd nō ꝓbo.⁋ Homūculi q̄ in o desināt si diminutiua sunt,o in u cōuertūt,& culus accipiūt:vt hō homūculus.Plautus in ru dēte,homūculi q̄ti estis eiecti:d̄r ēt homūtio,homulus.& hōululus.Plau.in eodē,homulus ex Argilla & luto factus.⁋ Interiit.natura.⁋ Occisus ē.violētia.⁋ Oppidoꝝ.oēs vrbes ꝓter Romā hoc noie appellāť.Rōa vero ab excellētia pe culiare vrbis nomē accepit.Dictū sane oppidū:q illuc opes ꝓferāť.⁋ Cadauera.μεταφορικῶς ab animātib⁹.⁋ Breui/or.cōparatione oppidoꝝ.⁋ Vis ne tute Serui cohi.⁋ Quæ secū dicebat Ser.illa cogitās ⁋ Cohibere.ad rōnē te ducere & colligere.⁋ Hoiem eē natū.& itelligit se moriturū:nā oia orta occidūt:& Flac.Debemur morti nos nr̄aqꝫ.Idē mortalia facta peribūt.⁋ Cōfirmat⁹:ad oia.i.æquo aio ꝓferēda:q̄ nobis affert necessitas naturæ:iter q̄ mors in ꝓmis nūerari pōt: vť ad euitādū arrogātiā:ne tāto viro ꝑcipe videreť,tot viri nō mō de Rōanis itelligēdū eē:sed gn̄aliter dictū.⁋ Inte rierūt.iterie āt est reꝝ oīum finē hr̄e.Vñ leuior res ē pire:q̄ iterire.Plau.in captiuis duo:q p virtutē perit:at nō interit. ⁋ De impio.nō solū de Rōano:sed gn̄alr de oibus p totū orbē terraꝝ,sed magis de Romano.⁋ Cōquassatæ.nō scā a for tuna,q̄ a natura:& morib⁹ agitatæ,& ꝑcussæ magna strage.⁋ Iactura pditio:feci facturā dicim⁹:habui vero,aut acce/pi iacturam nō dicimus.⁋ Mulierculæ aiula.nō ad displicētiam diminutione est vsus:sed ad cōparationē : tā ꝓclarissi/moꝝ reꝝ q̄ oēs interierunt:& ad consolationē eius:quomodo tot viri excellentissimi interiissent:iterire ēt potuit ista.

Met

Hem

Homun/culus

Homūcio

Homulus

Homulu/lus

Interire

Perire

ASCEN.

⁋ CORINTHVS vrbs in Achaia oli florētissima,prius cercyra:ac demū a Corintho Orestis filio,a quo erat istaura ta Corinthus dicta.sup.erat sinistra.s.pte florētissima:nūc iacent ante oculos.s.hoium:ꝓstrata.⁋ Egomet cœpi cogita re mecū sic.⁋ Hem:indignātis ꝑticula:nos homūculi:idignamur.i.ægre patimur:siqs nr̄m interiit.s.propria morte,aut occisus est,q̄ mors est violēta:quoꝝ vita debet esse breuior,cū cadauera.i.reliquiæ:& ruinæ:tot oppidoꝝ:iacēt ꝓiecta vno loco:hoc est spatio paꝝ distante.⁋ O serui:alloquiť seipsum,vis ne tu cohibere.i.cōtinere intra terminos mortali/tatis tuæ,te & meminisse te esse natū hominē.i.aial mortale?⁋ Crede mihi o Cic.sup.ego sum.⁋ Cōfirmatus.i.firmior factus ad mortē meam aut meoꝝ æquo aio ferendā non mediocriter:imo summe aut excellēter ea.i.eiusdē cogitatione de interitu oppidoꝝ ꝓstantiū.⁋ Fac si vť tibi.s.vtile:aut faciendū,sup.vt ꝓponas tibi ante oculos.s.mentis, hoc idē.s. vrbiū desolationē,sup.& q &c.aut hoc.s.qd dicam,item.i.cōsimiliter,aut hoc idē.i.cōsimile:videlicet.⁋ Tot viri cla/rissimi interierunt modo.i.pauloante,vno tpe.s.conflictus pharsalici,& ex illo etiam alii: vt Pompeius & Cato, qui postea perierunt.Præterea tanta diminutio facta est de imperio.s.Romano.⁋ Omnes prouinciæ sunt conquassatæ.i. frequenter concussæ:cōmoueris.i.ꝯturbaris:tu tantopere si iactura.i.pditio facta est:in animula.i.vita vnius mulier/culæ.s.filiæ tuæ:omnia diminuit ad leuandum dolorē iacturæ.⁋ Quæ.s.muliercula:hoc est filia tua:si nō obiisset.i.ꝯsu masset diem suum.i.tempus vitæ suæ:tamen id est nihilominus moriendum fuit,i.necesse fuit ei mori.

⁋ Paucis

HVBER.

¶ PAVCIS post an. q̄si dicat, igitur accessio paucorum annorum eam iuuare potuisset. ¶ Nata homo. ꝙ animal ex parte diffinitionis suæ mortale est. ¶ Etiam. non copulatiua est particula in hoc loco: sed hortantis: ponitur etiam pro eia. ¶ Hisce. talibus: quibus doles. ¶ Aduoca. collige. ¶ Reminiscere. recordare, reduc in memoriam. ¶ Tua perso. conditione et & qualitate tua. Cic. in offi. Intelligendum est etiam duabus nos a natura indutos esse personis, al's significat laruā. ¶ Illā: scilicet reminiscere. ¶ Vna cum reip. i. vixisse: cum viueret resp. ¶ Prætorem. consulē: augurem: his oībus magistratibus functus est Cic. ¶ Vidisse. quod potuit ei multum satisfecisse ad vitam, quia non poterat te videre maiorem. ¶ Primariis. ex primis: & optimis vrbis nostræ, Pisonii & Dolabellæ. ¶ Bonis. commodis fortunæ. ¶ Perfructum. viam. ¶ Occideret. periret: quia amissa rep. q̄d solatii in vita habere potuerat? ¶ Quid est. q. d. nihil. ¶ Hoc nomine. hac causa mortis. ¶ Deniq; post multas rationes. deponendi doloris. ¶ Ciceronē. q. d. tm̄ & talē virū, de quo tanta est apud oēs opinio. ¶ Et eum. s. te esse. ¶ Præcipere. præcepta dare fortitudinis: & cōstantiæ: q̄d maxime fecit in libris officiorum. ¶ Neq; imi. seq̄re: & est modi imperatiui: imitamur aūt mores: facta, & dicta: & gestus: sequimur vero corpus, & sequi interdū p̄ imitari ponit. vt Tullii filius nō est secutus patrem: imitari vero nunq̄ p̄ sequi ponit: neq;. n. recte dicimus: tu p̄cedis, ego te imitor: sed potius sequor dicendum est. Malos. imperitos. ¶ Profitentur. aperte dicunt. ¶ Tenere. habere.

Etiam
Persona
Imitari
Sequi

paucis post annis tamen ei moriendum fuit, quoniam homo nata fuerat. Etiam tu ab hisce rebus animū ac cogitationem tuā auoca: atque ea potius reminiscere, quæ digna tua persona sunt: illam, quandiu ei opus fuerat, vixisse: vna cum R. P. fuisse: te patrem suum Præt. Cos. Augurem vidisse: adolescentibus primariis nuptam fuisse: omnibus bonis prope perfunctam esse: cum R. P. occideret, vita excessisse. Quid est, quod tu, an illa cum fortuna hoc nomine queri possitis? Denique noli te obliuisci Ciceronem esse, & eum, qui aliis cōsueueris præcipere, & dare consilium. neq; imitare malos medicos, qui in alienis morbis profitentur se tenere medicinæ scientiam, ipsi se curare non p̄nt:

PHI.

¶ PAVCIS post annis quoniā vita nostra breuis ē. hinc Naso. Cito pede labit̄ ætas, & Flac. Heu Posthume, Posthume labunt̄ anni. & nil est annis velocius. Post, clā, ante tā accusatiuæ erant præpositiones, q̄ ablatiuæ, vt multis ante diebus, & longo post tempore venit, & sic dictum paucis post annis, quasi ꝙ nihil p̄fuisset prorogatio paucorum annorum. Quoniam homo nata. s. i. mortalis. oīa enim, q̄ nascuntur occidunt, & hac lege inquit Cic. nati sumus, vt omnibus telis fortunæ proposita sit vita nostra, neq; esse recusandum quo minus, q̄ nati sumus ꝯditione viuamus: ne ue tam grauiter eos casus feramus, quos nullo consilio vitare possumus, euentuq; aliorum memoria repetendo nihil accidisse nobis noui cogitemus. ¶ Etiam. nunc est hortantis. ¶ Ea re. accusatiuū exigit, ut recordor. ¶ Digna. t. p. ꝯdōne & qualitate, q phs, qui orator, qui pr̄ patriæ primus oium appellatus fuisti. Al's persona significat laruā. Vn̄ p̄sonati appellant̄ laruati. ¶ Vixisse. sit̄ de īnēs: & articulus i vixit. n. tanto t̄pe q̄to resp. in libertate: & pr̄ in dignitate p̄mansit: & ipsa in oi suauitate viuēdi versari potuit. nā si diutius vixisset, p̄fecto vidisset multa, q̄ noluisset. Itaq; vtile fuit mori. ¶ Prætorē. primo quæstor fuit in Sicilia, & tūc Romæ penuria rei frumentariæ annonā mittēdā curauit: ædilis vi factus est, postea p̄tor vrban⁹. Inde ꝯsulatū ꝯsecutus in quo Catilinā, Galbā. C. Ant. & Q. Cornificiū cōpetitores habuisse, Plutar. ondit: a Catilinaria ꝯiuratione p̄riam liberauit: quo t̄pe pater patriæ primus oium Romanorum noiatus est. Fuit ēt item Augur post Crassi interitū. Inde paulopost pro ꝯsul missus in Ciliciam. Augures enim: vt de muneribus publicis diximus, captandis auguriis auspiciisq; faciundis ad inefidas res magnas p̄erant, & prudētissimi viri: & magnæ authoritatis habebātur. a Numa primū quatuor ex gente patritia: q̄tuor ex plebe constituti: nihil. n. quodāmodo moliebantur Romani. præsertim ineundis magistratibus: nisi prius sūptū fuisset augurium. His autem oibus mirifica fides adhibebatur: q̄ maxime. L. Tarquinio prisco Actius Næuius Cato, & Nouacula confirmauit. qui vero ea spreuerunt: in maximas clades incidere. L. Crassus: cum spretis auspiciis exercitū duxit in Parthos, & Claudius pulcher: vt inquit Suetonius: apud Ciliciam non pascentibus in auspicando pullis per contemptum religionis in mari demersis, quasi vt biberent qñ esse nollent: prælium nauale iniit, superatus, cū dictator dicere a senatu iuberetur: vel iterum deludens discrimini publico Hyliciam viatorem suum dixit. Mansit autem, vt Dionysius inquit, diu Romanis hic mos auspiciorum, nec sub regib⁹ tm̄: cum esset vrbs: sed post regum eiectionē in consulum: & prætorum creatione, obsoleuit aūt ætate nostra. nisi quatenus imago eius quædam adhuc relicta est, quæ fit huius cā. Collocantur. n. qui sunt magistratus accepturi, exurgētes: q sub lucem precationes quasdam faciūt aperto cœlo, p̄sentiumq; aliquis auspicii, q mercedē de publico accipiūt. fulgur eis indicare a sinistris dicit ēt si nullum fuerit. Illi autē capto auspicio ex voce abeunt ad magistratus capiecēdos: & ex auibus Caras primus augurium repetit. Ait Plin. ¶ Adolescentibus. Pisonii & Dolabellæ. ¶ Hoc noie. mortis causa. ¶ Præcipere. docere, vn̄ præceptor doctor in oi gn̄e vitæ. Cicero dare præcepta & cōsilia cōsueuit, vel in consulendis hoibus non pauca scripta reliquit: vn̄ de consolatione librum fecit, & in omni bene viuendi officio libros, quos de officiis appellant. ¶ Imitari. ad facta, & dicta moresq; aliorum refertur. Sequi vero ad personam. Virg. Sequiturq; patrem non passibus æquis, & vt Oibus est magnum vates imitatus Homerum. Nunquam. n. lectum est imitari pro sequi positū: vt si dicas p̄imitabor, sed p̄sequar. ¶ Malos. indoctos & rudes. Profitentur. denunciant. ¶ Curare. mederi. Vnde curatio, q̄ proprie medicorum est. ¶ Medicinæ scientiam. hanc Hieronymus inquit in tres partes esse diuisam: in doctrinam, rationem: & vsum. cuius inuētorem Apollinem fuisse dicunt: vt Inuentum medicina meum est, opiferq; per orbem Dicor: & herbarum subiecta potentia nobis. Socrates, & multi alii apud Aegyptios inuentam esse cōmemorant. Plato in partes quinq; diuisam esse confirmat. Pharmaceutriam. Chirurgicam. Diæticam. Nosognomonicam, & Veterethicam. Hieronymus inquit medicinam vtilissimam esse mortalibus.

Imitari
Sequi
Post
Clam
Ante
Etiam.
Remiscor
Persona
Personat⁹
Augures
Imitari
Sequi
Mal⁹ p in docto
Curare
Curatio

ASCEN.

¶ POST id est postmodum paucis annis: id est intra paucos annos: q: n fuerat nata homo. Vbi homo de muliere dicitur. ¶ Etiā tu auoca. i. abduc, cogitationē tuam ab hisce. i. huiusmodi rebus, quæ te cruciant, atq; reminiscere potius ea: quæ sunt digna: persona tua: id est viri cōsularis: & oratoris clarissimi: philosophiq; præstantis: reminiscere itaq; illā vixisse: quandiu fuerat opus, id est vtile ei fuisse: scilicet in uita. vna: id est simul cum respu. scilicet Romana: vidisse te patrem suum consulem supple & augurem: id est sacerdotem in collegio augurum. fuisse nuptam. ¶ Adulescentibus primariis scilicet in vrbe: vtpote Crassipedi, & Dolabellæ: esse prope: id est quasi, perfunctam oībus bonis, quia bonis naturæ: cum esset elegans & facunda. bonis fortunæ: vt honoribus: diuitiisq; bonis animi, vt virtute & scientia, præterea bonis matrimonii, liberis, & fide matrimoniali, excessisse vita, cum resp. occideret. ¶ Quid est quod tu possis: aut illa, id est filia tua possit, queri cum fortuna hoc nomine. i. causa talis mortis qua'i dicat nihil. ¶ Deniq; noli obliuisci te esse Ciceronem, & eum: qui consueueris præcipere aliis, & dare consilium, neq; imitare medicos malos, qui profitentur se tenere scientiam medicinæ in morbis alienis, & non ipsi se possunt curare.

Homo

HVBER. Tute Molliat

¶TVTE. tu ipse, nam te adiectio est. ¶Subiice ꝓpone tibi ad consolationem. ¶Longinquitas. diuturnitas. ¶Molliat mitiget: si penitus auferre non pōt. ¶Hoc tp̄s: venturū: quod minuat dolorē. ¶Non occurrere ei. rei. i. nō ꝑuenire, & anticipare eam rē. s. medicinā tēporꝶ. ¶Tua sapiētia. per tuā sapientiam, q̄ debet tibi auferre cum dolorē: quem tempus auferret. ¶Siquis sensus inferis. i. si in morte est aliqs sensus: q certe est. ¶Inferius. mortuis: quia ad inferos descendūt: ut credebant antiqui: vt Oui. Tēdimus huc oēs. Iuue. Esse aliquos manes: & subterranea regna: & paulopost illuc heu miseri traducimur. ¶Qui. ordo est: illa nō vult te facere hoc pro illo amore: qa amor illius fuit in te, & pro illa pietate, quae pietas illius fuit in oēs suos. ¶Da. concede, qa nō vult te hoc facere. ¶Moerent tuo dolore. moerēt qa doles. Virgi. Et nōo doluisti saepe dolore. ¶Cōsilio tuo. quo nō poliet uti: si premeris luctu filiae amissae. ¶Deniq. vltima rō cōsolatiōis: & est sensus. Deniq qm̄ deuenimus in eā fortunam: vt secundum aliorū iudiciū viuere oporteat: noli facere vt qsq̄ existimet si diutius fueris in luctu: te potius lugere: qa Caes. occupauerit temp. & victor fuerit: q̄ q̄ filiā amiseris. ¶In eam fortunam. in hanc ꝯdōnē malā: nam cū fortuna & bona: & mala dicat: ꝓ locis itelligere debemus. ¶Seruiendū huic rei. obtēperandū huic rei: vt sequamur tempora. ¶Cōmittere, afficere. ¶Tēpora reipu. mutata & mala. ¶Aliorum: Caesarianorꝶ, quos fortasse offendimus, si existimabunt nos lugere, qa victores fuerint: & nobis nihil tn̄ ꝓderimus. ¶Diffidere prudentiae. nō credere te satis prudentem: si plura ꝓcepta subdidero. ¶Nā intelligenti pauca sufficiunt. ¶Vnum. quod sequitur. ¶Pulcherrime, cū magna laude: sine elatione: & superbia, quod ipse Ci. praecepit in primo officiorum his verbis. Atq etiam in rebus ꝓsperis: & ad voluntatem nostram fluentibus: superbiam magnopere, fastigium: arrogantiamq fugiamus.

Da

sed potius, quae aliis tute praecipere soles, ea tute tibi subiice, atq apud animum propone. NVLLVS dolor est, quem non longinquitas temporis minuat, atq molliat. Hoc te expectare tempus tibi turpe est, ac nō rei sapientia tua te occurrere. Q đ siquis ē inferis sensus est: qui illius amor in te fuit, pietasque in oēis suos, hoc certe illa te facere non vult. Da hoc illi mortuae, da caeteris amicis, & familiaribus, qui tuo dolore moerent, da patriae, vt, si qua in re opus sit, opera, & consilio tuo vti possit. Deniq, quoniam in eam fortunam deuenimus, ut etiam huic rei nobis seruiendum sit: noli committere, vt quisquam te putet non tam filiam, quam R.P. tempora, & aliorum uictoriam lugere. Plura me ad te de hac re scribere pudet, ne uideat prudētiae tuae diffidere. Quare si hoc vnū ꝓposuero, finem faciam scribendi. Vidimus aliquoties secundam pulcherrime te ferre fortunam, magnamq ex ea te te laudem adipisci: fac aliquando intelligamus,

PHI. Tute Animus Anima

¶TVTE. assumptiue: vt egomet, sic Cicero ꝓ Murena quasi tute noris ita salutas. ¶Apud animum. intellectum & mentem. Nam animo sapimus: anima viuimus. Iu. Principio indulsit communis conditor illis. Tantum animas nobis animum quoq, ut nos Affectus petere auxilium, & praestare iuberet. ¶Nullus dolor. Sententia est. Quod enim longinquitas temporis est allatura: id est nos ante capere prudentia, consilio: tolerantia: ratione debemus. ¶Siquis ē inferis sensus est, q anima sit immortalis, & sentiat quemadmodum Pherecides Syrus primus omniū tradidit: cuius opinionem Pythagoras, & item Plato: multiq alii excellentes viri secuti sunt. ¶Inferis. qui ad inferos & Elisios campos descēdunt: vt credidit antiquitas. Iuue. Heu miseri traducimur, & Oui. Tendimus huc omnes. Verū umbras mortuorꝶ inferos petere: aut corpore interire: & earum loca esse simulachrum ante inferos, animas vero coelum ascendere existimabāt. ¶Non vult. vt lachrymes: & doleas eius morte: quae potius immortalitas appellāda est, q̄ interitus: & illuc est profecta vbi aeuo fruatur sempiterno. Haec autem vita mors est. Cum quis illuc peruenerit: tunc viuere incipiet: qua ratione adductus Socrates: cum sibi mortale iudiciū pararetur. Spes inquit me tenet haud mediocris bn̄ mihi euenire: quod quā primum mihi moriendum est. Nam videor coelum ascendere. Nolunt mortui nos eorum interitum deflere. Quod etiā Ennius dixit. Nemo me lachrymis decoret. nec funera flexu faxit. Homerus. Nil prosunt lachrymę vitali lumine functis, Nec vitam reuocare valent nec fata moueri. ¶Da. concede: nec amplius doleas. ¶Moerent, quia vidēt te moerore, & dolere. Sic Virg. & Nostro doluisti saepe dolore. Moerere vero cum diphthongo dolere significat, morte vel mala parca deductum. Virg. Sola domo moeret uacua, Sine diphthongo autem idem est. q moeror: vt si bene quid ad te merui. alias significat militare: ut aere merent paruo. Aliquando quaestum sordidissimū capere: vnde meretrix appellat. ¶Fortunam. malam conditionem: vt consilio: & iussu aliorum nos viuere oporteat. ¶Nobis seruiendum, obediendum: & id tu non aliter dicas: q̄ cum datiuo in hmōi sermone: vt mihi dicendum est, mihi legendum: non a me dicēdum, nec a me legēdum. ¶Huic rei. ne aliquis putet praesertim Caesar: ad cuius voluntatem oīa erant accōmodanda, te non tam filiae mortem, q̄ aliorum victoriam lugere, vtputa Caesaris & suorum. ¶Lugere: quasi lucis egere dicitur. Cum enim quis dolet amat obscurum. Vnde luctus: qui differt a dolore: vultu, enim & habitu luctus ostenditur. Dolor vero animi est. Dolorem vetare non possumus. Luctū vetare possumus. ¶Secundam fortunā. non minus laboris est felicem ferre fortunā: ne quid ea cōmittamus: quod accusandum sit, q̄ aduersam. Ex quo Cicero libro officiorꝶ primo sic praecepit. Atq etiā in rebus prosperis: & ad voluntatem nostram fluentibus superbiam magnopere, fastigium, arrogantiamq fugiamus: diu enim est vsus secunda fortuna Tullius: vel praesertim cum consul esset. ¶Pulcherrime. maxima cum laude.

Lugeo Luctus Dolor

ASCEN.

¶SED potius tute. i. tu ipse: subiice tibi ea quae tute. i. tu ipse: soles praecipere aliis, atq propone sup. ea, apud aīum. s. tuum. Nullus dolor est. i. tam magnus, quem longinquitas temporis non minuat, atq molliat. i. mitiget. ¶Turpe est tibi. s. viro prudenti. expectare hoc tp̄s. s. longum: ac te non occurrere ei rei. i. mitigationi doloris per longinquitatem temporis, hoc est praeuenire illam rationem mitigandi doloris: sapientia tua: id est per sapientiam tuam. ¶Quod siquis sensus: id est perceptio rerum, quae hic fiant, est etiam inferis, qui amor: id est is enim fuit amor illius. s. filiae tuae in te, & sup. quae pietas, hoc est ea pietas fuit illius in omnes suos: illa certe non vult te facere hoc, id est expectare mitigationem doloris ex longinquitate tpis. ¶Da. i. concede: hoc. s. vt dolorē mitiges illi. s. tā charae filiae tuae mortuae: & caeteris amicis: & familiaribus, q moerent tuo dolore: da patriae: vt si opus sit in qua, id est aliqua re, ipsa possit vti opere, & consilio tuo. ¶Deniq, qm̄ deuenimus. ¶In eam fortunam: scilicet miseram vt etiam seruiendum. i. prospiciendum sit ē huic rei: noli committere: vt quisquam putet, te lugere non tam filiam, quam tēpora reipublicae. s. calamitosa, & victoriam aliorum praecipue Caesaris. Plura &c. Pudet me scribere plura ad te de hac re: id est de consolatione tui ob mortē filiae, ne videar diffidere prudentiae tuae. ¶Quare ego faciam finem scribēdi, si id est postquam, proposuero hoc vnum. ¶Nos vidimus aliquoties te ferre pulcherrime fortunam secundum: id est prosperam, vt in cōsulatu: & reditu ab exilio: & te adipisci, id est acquirere magnam laudem ex ea re, fac supple, vt intelligimus aliquando, id est tandem, te posse ferre aeque: id est aequo animo, aut aequaliter, secundam.

¶Aduersam

HVBER. ¶ ADVERSAM. scilicet fortunam. vt idest, sic in aduersis, qui fuisti in prosperis: quoniam præclara est æqualitas in omni vita: idéq; semper vultus, eademq; frons. ¶ Neq; videri. subaudi fac intelligamus non videri tibi maius onus, q̃ debeat. i. te non magis moleste ferre, q̃ postulat iactura tua, quod quidem fieri non debet, Iuue. Flagrantior æquo: Non debet dolor esse viri nec vulnere maior. ¶ Ex omnibus virtutibus. quæ in te sunt. ¶ Hæc vna fortitudo & animi magnitudo in aduersis ferendis. ¶ Tranquilliore, quietiore magis sine dolore: qui perturbat ipsum animum. ¶ Hic, in Achaia cui præsum. ¶ Habeat se. in quo statu sit.

aduersam quoq; te æque ferre posse, neq; id maius, q̃ debeat. tibi onus videri, ne ex omnibus virtutibus hęc vna tibi videatur deesse. Quod ad me attinet, cum te tranquilliore animo esse cognouero: de iis rebus, quæ hic geruntur, quemadmodumq; se prouincia habeat, certiorem faciam. Vale.

¶ Ex. v. Epistola. Posteaquam mihi renunciatū est. ¶ Quod ad me attinet, cū te tranquilliore aio esse cognouero, de iis rebus, quę hic geruntur, quemadmodum quoq; se prouincia habeat, certiorem te faciam. Vale.

PHI. ¶ ADVERSAM. in prosperis: & in aduersis eundem esse oporteat; & Socratem imitari: qui nunquam mutabat frontem: vt in isto casu filiæ. Sed in omni aduersa fortuna se constantissimum fuisse ostendit: vel maxime quoniam in exilium a Clodio deiectus est, & eius bona publicata sunt, domus euersa, villæ incensæ. de quo in paradoxis etiam meminit his verbis. Ad vide, q̃ ista tui latrocinii tela contempserim, iactatam, & emissam a te nefariam in me iniuriam semper duxi: peruenisse eam ad me nunquam putaui, & alia huiusmodi multa, quibus se contempsisse aduersa fortunam ostendit. ¶ Neq; videri. vt Iuue. Flagrantior æquo Non debet dolor esse viri, nec vulnere maior. ¶ Hæc vna: scilicet tolerantia doloris. ¶ Quæ hic geruntur. Græciam dicit: ibi enim magistratum gerebat a Cæsare missus, de quo Cicero meminit ad Cecinnam. Vt Cassium sibi legauit: Brutum Galliæ præfecit: Sulpitium Græciæ.

ASCEN. ¶ ADVERSAM supple fortunam, neq;: idest & non, & fac, vt intelligamus, id non videri tibi onus maius, q̃ debeat, ne hæc vna virtus: scilicet magnanimæ patientiæ: videatur deesse tibi ex omnibus virtutibus: hoc est, cum alias omnes habeas. ¶ Quod: idest quæ res, aut quantum, seu quatenus attinet ad me, ego faciam te certiorem de iis rebus, quæ geruntur hic, hoc est in prouincia, & quemadmodum prouincia: scilicet Achaia se habet, tunc supple certiorem te faciam, cum cognouero te esse animo tranquilliore: idest habere animum tranquilliorem. Vale.

M. Cicero S. D. Seru. Sulpitio.

EGo vero Serui vellē, vt scribis, in meo grauissimo casu affuisses. Quantū enī pręsens me adiuuare potueris & consolando, & prope æque dolendo: facile ex eo intelligo, ꝙ literis tuis lectis aliquantulum adquieui. Nam & ea scripsisti, quæ leuare luctum possent: & in me consolando, non mediocrem ipse animi dolorem adhibuisti.

HVBER. EGo vero. Respondet Cicero superiori epistolæ Seruii Sulpitii, quem non sine causa dicit optasse in suo grauissimo casu: propterea ꝙ si absens literis ei profuit: multo magis profuisset, si sibi affuisset. Dicit tamen nullum officium consolationis, quæ posset in tali casu afferri, prætermissum esse a Seruio eius filio erga se. Deinde commemorat ea, quæ faciant dolorem suum grauiorem, & intolerabiliorem de morte filiæ. Postremo multis de causis dicit se cupere videre, & alloqui ipsum Seruium, & præcipue: vt inter se conferant, & constituat quo modo vterq; traducēdum sit illud tempus: quo respublica erat in potestate Cæsaris, vt etiam scribit in prima epistola quarti libri. ¶ Ego. vt supra notauimus, & veritatem, & grauitatem sententiæ præ se fert in principio orationis. ¶ Vt scribis. qui vt scripserat Seruius, qui si illic affuissem &c. ¶ Quantum. ratio quare vellet eum affuisse. ¶ Præsentia. scilicet tua: idest si Præsens fuisses. Et autem argumentum a minori ad maius, & est sensus, quantum potueris me iuuare consolando: si præsens fuisses, clare ex hoc intellexi: ꝙ lectis literis tuis, multum consolationis accepi. ¶ Prope æque. fere æqualiter, vt enim in præcedenti epistola notauimus communicatio doloris solet eum facere leuiorem. ¶ Ex eo, ex ea re. ¶ Acquieui. mitigatus sum. ¶ Ea. talia: adduxit enim Seruius & exempla, & rationes efficacissimas, vt visum est supra. ¶ Leuare. minuere, leuem facere. ¶ Luctum. mœrorem. ¶ Non mediocrem. idest maximum: liptote est. ¶ Adhibuisti. adiunxisti. ¶ Dolorem. dixerat enim Seruius. Sane q̃ pro eo ad debui, grauiter moleste q; tuli. Deinde paulopost, coramq; meum dolorem tibi declarassem.

PHI. EGo vero. Quanti apud Ciceronem ponderis fuit huiusmodi consolatio, quam exposuimus, his literis facile cognosci potest. Demonstrat in primis consolationis effectum, qui lectis eius literis aliquantulum acquieuit: multo magis si ipse affuisset. Dicit præterea, ꝙ Seruius eius filius omnia ei præstiterit in illo acerbissimo casu, quæ ab homine amicissimo præstari potuissent. Inde doloris sui causas ostendit, & quæ languorem suum acerbiorem esse faciunt. Deinum reditum eius expectare se dicit, ac eum desiderare maxime: multas ob causas quamprimum veniēe, vel potissimum vt inter se constituant quo nam pacto illud tempus vterq; ipsorum traducendum sit: quo ad manus Cæsaris omnia peruenerunt. ¶ Ego. cum suo pondere & in principio orationis maiorem grauitatem in dicendo præ se fert. ¶ Vero, nunc consentientis est, vt apud Teren. Ego vero maneo. ¶ Quantum enim. ratio quare voluisset: vt Seruius affuisset. ¶ Præsens, a minori ad maius est argumentum. ¶ Atque. a simili, nam cum quempiam similiter dolere, vt nos videmus, dolor nobis omnino fit leuior. ¶ Facile. Caue dicas faciliter, quo antiqui vtebantur pro benigne, dicebant etiam facul, & difficul, pro facile & difficile. ¶ Leuare. leue in reddere, Virgi. Nostrumq; leues quæcunq; laborem, rationes intellige, quibus. Seruius est vsus. ¶ Dolorem. ex eo quod scripserat Seruius. Sane q̃ grauiter, & moleste tuli. Et item. coramq; meum dolorem tibi declarassem.

Ego Vero Facul Difficul Leuare

ASCEN. EGo vero &c. Respondet superiori epistolæ Seruii Sulpitii: eumq; præsentem sibi fieri mire exposcit, vt de ratione vitæ inter se consulerent: vt cum ordine latius patebit. Ordo autem est, O Serui, ego vero: idest pro certo, & citra simulationem, vellem supple vt affuisses, vt scribis, in meo dolore grauissimo: scilicet de morte filiæ. ¶ Cum pro quia: ego facile intelligo quantum potueris: idest potuisses me adiuuare præsens: idest si præsens fuisses. Alii legunt præsentia: sup. tua, quod quadrat cum particula literis, & consolando, & dolendo prope: idest quasi æque: idest æqualiter, atq; ego intelligo inquam ex eo ꝙ acquieui aliquantulum literis tuis. ¶ Nam tu &: idest simul scripsisti, ea quæ possunt leuare: idest diminuere luctum: & ipse: idest tute adhibuisti: non mediocrem: sed ingentem dolorem animi, in me consolando. ¶ Tamen: idest licet: præsens non fuisti, & absens satis fecisti.

Seruius tñ tuus oibus officiis, quæ illi tempori tribui potuerunt, declarauit, & q̃ti ipse me faceret, & q̃ suum talē erga me animū tibi gratū putaret fore: cuius officia iucūdiora. s. sæpe mihi fuerunt, nunquā tñ gratiora. Me aūt nō oratio tua solū, & societas pene ægritudinis, sed etiam authoritas cōsolatur. turpe enim esse existimo, me non ita ferre casum meū, vt tu tali sapientia pręditus ferendum putas. Sed opprimor interdū, & vix resisto dolori, q̄ ea me solātia deficiunt, quæ cæteris, quorum mihi exempla propono, simili in fortuna non defuerunt. Nam & Q. Maximus, qui filium consularem, clarum virum, & magnis rebus gestis amisit: & L. Paulus, qui duos septem diebus

HVBER. ¶ TVVS. filius. ¶ Officiis. debitis. ¶ Illi tempori. iam luctuoso & tristi. ¶ Declarauit aperte ostendit. ¶ Quā gratum. q̄ demonstrauit, q̄ si ita faceret erga me, faceret tibi rem gratissimā. ¶ Fore. futurum. ¶ Talem animū. tam officiosum & humanum. ¶ Cuius. Seruii tui. ¶ Iucūdiora, cum nō erat de rebus lugubribus. ¶ Nunq̄ gra. quia nunq̄ sunt gratiora beneficia q̄ eā in necessitate præstant. ¶ Oratio. e. prudentissima, abūdans & exēplis & sentētiis. ¶ Et so. ægri. s. coicatio quædā doloris tui cum meo pp casum meum. ¶ Authoritas. existimatio & opinio: quæ de te optima habet. ¶ Turpe. nō conueniens mihi: inhonestū. ¶ Vt sicut. ¶ Tali. tam excellenti, q̄a authoritas hois plurimū valet ad psuadendū: vnde Vir. Tū pietate

Authoritas

graue ac meritis si forte virū quem conspexere, silent, arrectisq; auribus astāt. Ille regit dictis aios: & pectora mulcet. ¶ Opprimor. deiicior: obruor, ipso dolore. ¶ Vix re. d. vix fero & vinco dolorem. ¶ Quod quia. ¶ Deficiūt me. derelinquunt, absunt a me. ¶ Cæteris. quos inferius noiat. ¶ In si. for. in obitu filiorum. ¶ Qu. Maxi. s. Fabius, qui Annibalem mora fregit, de quo Ennius. Vnus qui nobis cūctando restituit rem. De hoc & Liuius: & Plinius in viris illustribus plene scripsit, & Plutarchus plenius. ¶ Consularē virū, qui consulatū aliqñ gesserat. ¶ Magnis re. ge. qui magna & pręclara gesserat, quo fuerat magis dolendū: nam quanto pluris sunt hoies: tanto grauius ferri solent eorū obitus. ¶ L. Paulus. s. Aemilius, is qui de Perse rege Macedoniæ triūphauit, is vt inqt Vale. Maxi. li. v. c. vlt. cū ex quatuor filiis iure adoptionis in Corneliā fabiamq; gentē patris funere suo quartū ante diē pcessit: alter in triūphali curru cōspectus post diem tertium expirauit. Itaq; qui ad donādos vsq; filios abūdauerat in orbitate subito destitutus est. quē casum quo robore animi sustinuerit: oōne quā de rebus a se gestis apud populū habuit, hāc adiiciēdo clausulā, nulli ambiguū reliq̄t. Cū i maximo puectu felicitatis nostrę quirites timerē, neq̄d mali fortuna moliret. Iouē optimū maximū, Iunonēq; reginā, & Mineruam pcatus sum: vt si q̄d aduersi populo immineret, totū in meā domū cōuerteret. quapropter bñ habet, annuēdo eni votis id egerunt: vt vos potius meū casum doleatis, q̄ ego vestrū ingemiscam: hęc Vale. ¶ M. C. senior, qui vt scri. Plu. in eius vita ex duobus filiis, alterū maiorem natu cū imperator bella gereret amisit, cuius mortem modice ac sapienter tulit, nec postea reipu. minus intentus fuit, de quo Ci. in Lælio de amicitia quomodo. vt alia omittam, mortem filii tulit.

Opprimor

L. Paulus

M. Cato

PHI. ¶ SERVIVS tñ tuus. ambo Seruii dicebant pr̃, & filius. ¶ Quantā igit̃ iste Ciceroni cōsolationē pr̃s attulerit, nō paucis exponit. ¶ Illi tpi. calamitoso: inefficci, & mœsto. ¶ Quāti fa. s. raristmater tibi gratū. ¶ Tibi. g. nō solū mihi: sed tibi gratū, cū ita se hēret in meo luctu. ¶ Iucundiora fæ. nunq̄ tñ gratiora. iucūdū in rebus lętis dicimus, gratū in rebus aduersis. Qd̄ in epl̄a ad Lucceiū ostēdit. amor tuus ex oibus ptibus se ostēdit in his lr̃is: quas a te proxime accepi: sed ille q̄dem ignotus, sed tñ gratus, & optatus, dicerē iucundū: nisi id verbū in oēs ps pdidissem. Inest ēt in iucūdo grā quædā oblectamenti. In grato aūt quædā vtilitas & fructus. ¶ Orō tua. suauissimis, & sapiētissimis sentētiis plena, & exēplis. ¶ Societas. ppe ęque dolendo. ¶ Authoritas. existimatio tua, quę pfecto apud oēs hoies est maxima. ¶ Turpe. non mihi conueniens. ¶ Præditus. tā virtute, q̄ vitio prędit ū hoiem dicimus. Itaq; nō recte pditū p ornato, sed pro hñte exponemus, vt pditus sum virtute: habeo virtutem, & prędictus sum vitio, habeo vitiū. Terē. Qui haberē filiū tali ingenio pditū. Et Cic. pro Sylla. Singulari inhumanitate: & crudelitate pditū, nec dicas, a te pditus sum virtute. id enim latinitas nō admittit. ¶ Resisto do. obluctor, & vix dolorē ppeti possum. ¶ Exēpla. est enim exēplū, vt ait Ci. dicti aut facti certi authoris noie facta ppositio. ¶ Deficiunt. deficio te: & deficio a te primū significat relinquo te: absum tibi, alterū recedo a fide tua, & quasi rebello, vt Boi defecerūt a Romanis: vn̄ defectio p rebellatione ponit̃, & nō deficiū, p relinquūt, q̄a post se tenet accusatiuū. ¶ Simili for. morte filiorū. ¶ Qu. Fab. Max. hic est ille de quo Ennius. Vnus hō nobis cūctādo restituit rem, & multa de eo pręclara legunt̃, vel potissimū apud Liuiū in bello punico contra Annibalem Carthaginensiū ducem filiū habuit, qui consul fuit & magnis rebus gestis illustratus, & viuo pr̃e extinctus est, in eius funere pr̃ orauit in foro, & oronem inde, quam habuit in lucem edidit. Lege Plutar. in vita Q. Fabii Maxi ¶ L. Pa. Aemiliū dicit, qui de Perse Macedoniæ rege triūphum egit. Audi q̄ de hoc hoie Vale. inqt li. v. Cū ex quatuor filiis iure adoptionis in Corneliam, Fabiāq; gentem pr̃is funere suo quartū ante diem præcessit: alter in triūphali curru conspectus post diem tertium expirauit. Itaq; qui ad donandos vsq; filios abūdauerat, in orbitate subito destitutus est, quem casum quo robore animi sustinuerit: oratione quā de rebus a se gestis apud populū habuit, hanc adiiciendo clausulam, nulli ambiguū reliquit. Cum in maximo prouectu felicitatis nostrę. Quirites timerem neq̄d mali fortuna moliret, Ioue Op. Max. Iunonēq; reginam, & Mineruam pcatus sum: vt si q̄d aduersi populo immineret, totū in meam domū conuerteret. Quapropter bene habet, annuendo votis id egerunt, vt vos potius meū casum doleatis: q̄ ego vestrū ingemiscam. Sed vberioribus verbis hęc apud Plutar. legimus in vita Pauli Aemilii, cuius sic iam ita traduximus. Cū quatuor essent Aemilio liberi, duos in adoptationē dedit alienę familię Scipionem & Fabiū. Duos vero quos deinde ex altera vxore susceperat in sua familia retineri duxit. Sed eorū alter annos. xvi. natus quinq; dūtaxat ante diebus q̄ triūphum ageret, extinctus est. Alter vero. xii. annū agens, tertia die post triūphū obiuit mortis diem. Triūphauit aūt q̄primū post funus primi filii. Deinde vero post triūphū magnanime ductū altero extincto filio, P. R. in cōcionē vocauit, vbi luculentissimā orōnem habuisse d̄riquā ēt Plut. suis verbis cōplexus est, vbi eam leges.

Iucundum

Gratum

Præditus.

Exemplū

Deficio te

Deficio a te

Defectio

Qu. Fabi⁹ Maxi.

L. Paulus.

ASCEN. ¶ SERuius tuus. i. filius: declarauit oibus officiis. i. q̄ potuerūt tribui illi tempori: &. i. simul, q̄ti ipse faceret me, & q̄. i. q̄d, putaret talem animū suū erga me fore. i. futurū gratum tibi. ¶ Cuius. s. filii tui, officia fuerunt. s. idest qd̄ scire licet, cum sit euidens, sæpe iucundiora mihi. q̄a in re læta, in qua est iucunditas, tñ nunq̄ fuerūt gratiora. i. acceptiora & vtiliora mihi. ¶ Aūt. i. sed. nō solū oratio tua & pene. i. quasi, societatis. i. æqualitas ægritudinis. s. animi ex dolore, sed ēt authoritas tua consolat̃ me. ¶ Ego eni existimo turpe me non ferre ita casum meū: vt tu pditus. i. præ cęteris deo & natura ac studio tuo donatus tali sapiētia: putas ferēdū, sup. eē. ¶ Sed ego opprimor. s. dolore interdū, & via. i. cū difficultate resisto dolori, qd̄ ea solatia. i. eæ res cōsolatorię: deficiunt. i. deserūt me, quæ nō defuerūt in simili fortuna cęteris, quorū propono mihi exēpla. ¶ Nam & Quintus. s. Fabius Maximus q amisit filiū consularem. i. q cōsulatū gesserat, virū clarū. i. illustrē magnis rebus gestis. i. post q̄ magnas res gesserat. ¶ Et Lucius Paulus. s. Macedonius, q Persam regem in triūphum duxit, qui septem diebus. s. spatio septē dierū, amisit duos. s. filios, pcatus deos, vt si q̄d detrimenti reipub. pararent, in domū suam deflecterent.

¶ Noster

& noster Gallus,& M. Cato,qui summo īgenio, summa virtute filiū perdidit:iis tpibus fuerunt , vt eos , tū ipsorum dignitas consolaretur ea,quam ex R.P. consequebantur,mihi aūt,amissis orñamētis iis,quæ ipse cōmemoras,quæq; erā maximis laboribus adeptus, vnum manebat illud solatiū,quod ereptum est. Non amicorum negociis,non R.P.procuratione impediebantur cogitationes meæ,nihil in foro agere licebat. aspicere curiā non poterā.existimabā , Id quod erat, omneis me & industriæ meæ fructus,& fortunæ perdidisse.Sed cum cogitarē hæc mihi tecū,& cum qbusdam esse cōmunia:& cum frāgerem iam ipse me,cogeremq; illa ferre tolerāter , habebam quo cōfugerē, vbi conqescerē,cuius in sermone,& suauitate omneis curas,doloresq; deponerē.Nunc autē hoc tam graui vulnere etiā illa,quę consenuissevidebantur,recrudescunt.Non enim,vt tum me a R.P. mœstum domus excipiebat , quæ leuaret: sic nunc domo mœrens ad R.P.cōfugere possum, vt in eius bonis acquiescam.

HVBER.

M.Cato

NOSTER Gallus.vtriusq; amicus.His tpibus.i.talibus tpibus.Eorū ipso.i.ppria.Cōsolaret.q; cōpēsabat amissionē filiorū honore dignitatis.His.ei vel illi.Cōmemoras,p cōmemorasti i epla tua.s.pria dignitate,honestate &c.Maximis labo.studiis & vigiliis.Vnū.solū.Q d ere.est.i.remanebat mihi filia,q̄ erat mihi solatiū vnū post ea ornamēta amissa.Negociis ami.i.defendēdis amicis:nō in rhetori.ad Herē.Etsi negociis familiaribus ipediti.i.defensionibus familiarium & amicorum,nō autē familiaribus.i.domesticis:qd declarat ex hoc loco.Impediebant, occupabātur,detinebantur,amouent eni solicitudinē ai hmōi negocia.Ouí.in epi.Herus ad Leandrum,Vos mō venando,mō rus geniale colēdo Ponitis in varia tpa lōga mora. Aut fora vos retinent,aut vnctæ dona palęstræ.Procuratione. administratione.In foro.i.nō me delectabant cāę iudiciales:in qbus antea multum versabar.Aspicere curiā.q̄t o ergo minus adire eā:si ēt nō poterā aspicere,qa videbā nihil libere in ea agi posse,& ita oñdit se omisisse genus deliberatiuum,qd in curia agebat.Id q erat.s.verum.Me p. amisisse.Fructus idustriæ,& fortunæ.i. oēs dignitates, & honores,quos parti mihi idustria,& ingenio meo cōparauerā,parti fortunā ipsa mihi dederat.His eni duabus rebus,aut altera earum , honores & dignitates cōparamus, sed vt plurimū plus valet fortuna sine idustria: q̄ idustria sine fortuna.Sed.oñdit quā cōsolationē de amissione harum rerum acciperet,qd.s.videret hæc eadē multis accidisse, nā,vt vulgo fertur,Solatium est miseris socios hēre malorum.Cum qbusdā.aliis,qbus eadē essent erepta: q̄ mihi.i reiligit autē M.Marcellū,Brutū & Cassium:& reliquos,q fuerant Pōpeiani.Frangerē me.i.aium meum vincerem. Quo cōfugerē.i.in quo esset mihi pfugium solatii.s. filiā meam. Etiā.nō solum noua.Cōsenuisse.tpe debilitata: tractum ab ętate,qua senescens debilitat. Recrudescunt. renouant,tractum a vulneribus,q̄ agitatione nimia interdū recrudescunt.i.cruda & noua fiunt. Nō eni. rō q̄re ēt vetera recrudescant,& grauius ferat nunc amissionē repu.q̄ ante amissam filiā:& est sensus:sicut tunc mœstus pp rēp. hēbam domi filiā:in cuius sermone oēm mœstitiā deponerē,ita nunc amissa filia,nō habeo rēp.ad quā possim cōfugere,vt in ea deponā meos dolores,ordo est,vt tum domus excipiebat me mœstū a repu.q̄ leuaret me, sic nunc mœrens domo non possum cōfugere ad rēpu.vt quiescam in eius bonis.Non.adiungenda est hæc dictio non verbo possum, sicut notauimus in ordine.Tum.s.cum amisimus ea ornamenta,quæ commemoras,& amissa repu. Quæ.domus. Leuaret.s.me mœstitia.Sic nunc.amissa filia.Domo domestico incōmodo obitus filiæ.Confugere.auxilii & solatii causa venire.Virg.Ad te confugio,& supplex tua numina posco.Bonis eius.s.reipu.quia amissa sunt.

Recrudescunt

PHI.

NO ster Gallus.ciuis Romanus iurecōsultus.M.Ca.censorium intelligit,duos hic filios habuit matribus diuersis,& ætatibus longe dispares:vt inqt Gellius.Nam iā adolescēte altero.matre eius amissa:ipse quoq; multum senex, Solonis clientis sui filiā virginē duxit in matrimonium:ex qua natus est ei M.Cato Solonianus.Alter eius filius natu maior,de cuius morte nunc agitur pretor designatus patre viuo mortuus est,egregios de iuris disciplina libros reliqt.At Plutarchus in vita Catonis ait.Ex duobus filiis alterū maiorē natu,cum bella impator gereret,amisit,de quo ēt meminit Cic.in Lælio suo.qūo,vt alia omittā,mortē filii tulit.i.tā æquo aio & sapiēter tulit.His tē. qbus resp. florētissima erat.Amicorum nego.in defendēdis amicis,quorum maximus numerus fuit. Inter quos defensus est L. Flaccus repetundarum opinione oium damnatus.Et alii innumerabiles.Reipu.pcuratione.i administrāda repu.in qua tm gloriæ cōsecutus est.In foro.genere iudiciali.Aspicere curiā nō poterā.in gñe deliberatiuo. Est eni forum quo iura tractant,vñ forenses Cicero.orones dictæ sunt illæ,q̄s egit in foro,vt p Qu.Ligario , p Roscio Sex.p.A. Cluentio,proq; multis aliis,quos hic esset lōgum dicere.In curia vero magna cū laude versatus est,& quas habuit in curia,& ad populū orones has publicas appellamus:vt de lege Manilia,de lege agragia,de pscriptorum filiis, deq; multis aliis rebus & psonis,q̄s in eius vita posuimus.Industrię.exercitationis i rebus honestis,ab indulgēdo appellatā: hoc est operā dando siue abutendo,qd maximum habeat in rebus agēdis ardorē.Hæc.q̄ dixi.Fructus.honores dicit & dignitates,q̄s tum industria Cice.dederat,tum fortuna,his enim ista cōparantur,sed maiorē vim hēt in his fortuna q̄ industria.Sed cum co.demōstrat quā cōsolationē accepisset.Et cum qbusdā.q.d.cum oibus,q reipu. statum & libertatē colunt:vt Brutus & Cassius.Frangerē.vincerē me ipsum.Habebā quo cōfu. Tulliolā , apud quā oēm animi mei molestiā & mœrorē deponebā.Graui vulnere.morte filiæ.Consenuisse.iā debilitatā esse:trāslatio a senibus.Recrudescunt.renouant. Trāslatio a vulnere.Nō enim.rō est q̄re illa mala recrudescerent , & cur grauius nunc amissam rēp.ferret,q̄ ante mortē filiæ.Sensus est,cū eram aliqn̄ mœstus a repu.cōfugiebā domum ad filiam , q̄ leuaret mihi mœstitiam.At nunc domo filia mœrens non habeo quod ad rempu.confugere possim : quæ leuet luctum mihi. Ordo;nō possum sic nunc domo mœrens ad rempu.confugere, vt tum me a repu.&c.

Forum

Forenses orationes

Industria

ASCEN.

ET Gallus nr.s.familiaris,& M.Cato q pdidit filiū, summo igenio & summa virtute.i.habentē summū ingeniū, & summā virtutē:fuerunt,s.oēs dicti,iis.i.talibus tpibus, vt dignitas ipsorum, quā cōsequebant ex repu.cōsolaret:tū.i. tunc eos.Aūt.i.sed, vnū illud solatiū:qd ereptū ē:videlicet filia idulgētissima,manebat.i.reliquū,aut reliq̄ erat mihi iis ornamētis,q̄ ipse.i.tu cōmemoras,hoc est cōsulati,& augurali dignitate, & q̄ erā adeptus maximis laboribus amissis.s.p occupationē reipu.a Cæsare.Cogitationes meæ nō impediebant negociis amicorū, nō impediebant pcuratione reipu.qa nihil libebat sup.mihi agere in foro.s.iudiciali p amicis, & nō poterā p̄ indignatione: aspicere curiā.i. senatū:vbi pro repu.stare solebā. Ego existimabā.i.iudicabā, id qd erat.s.me pdidisse oēs fructus, &.i.simul, industrię .i.naturalis artis,& fortunæ meæ.i.p fortunā,acq̄sitos.Sed cū ego cogitarē hæc.s.incōmoda & dāna,esse mihi communia tecum, & cum qbusdam.s.aliis bonis, & cum ipse.i.egomet:frangerem iam me.i.propositum meum dolendi de amissione honorum, & bonorum,non filiæ, & cogerem me ferre toleranter.s.patienter, illa.i.tam insignia aduersa vi

delicet amissionem fructuum industriæ, & fortunæ, ego habebam.s.ante mortē filiæ:quo.i.ad quam,confugerem.s.solatium habiturus:& vbi.i.in qua,conquiescerem.i.tranquillitatem animi inuenirem, & in cuius sermone & suauitate .s.sermonis & morum ego deponerem.i.exuerem:& tencerem omnes curas & dolores. ¶Autem.i.sed:nunc.s,post mortem filiæ:etiam illa,quæ videbantur consenuisse.i.antiquata & e memoria per longitudinem temporis deleta. ¶Recrudescunt:idest recentia rursus fiunt: & in priore ægritudine,hoc vulnere tam graui.s.de morte filiæ accepto. ¶Non enim &c.Ordo est.Enim.i.quia,vt,idest quemadmodum,domus.i.familia, & præcipue filia excipiebat me,tum:idest tunc ante mortem filiæ, & stante repu.mœstum.i.reuersum mœstum a repu.i.siqd aduersi in republi. vidissem:excipiebat inqt,quæ.i.talis quæ,aut quæ.i.vt leuaret me.s.ab ea ægritudine, sic ego mœrens nunc domo pp mortem filiæ non possum confugere ad rempublicam, vt acquiescam.i.tranquillitatem animi accipiam,in bonis eius.

HVBER. ¶ITAq;.refert ex supradictis:ꝙ neq; iuuat eum esse domi,nec in foro. ¶Domo.propter mærorem filiæ,cuius est necesse me meminisse cum sum domi. ¶Et foro. propter incōmodū reip. ¶Quod.quia,& est ratio quare absit domo. ¶Nec domesticū.ratio quare absit foro , quia nec in domo inuenit amplius consolationem de amissa repub. nec in foro habet consolationem amissæ filiæ:qa amissæ sunt dignitates,quæ potuissent ipsum consolari. ¶Quo.propter quā rem. ¶Magis,q̃ expectarem , si modo essem in hoc dolore. ¶Nulla ratio. s.consolationis. ¶Maior.efficacior. ¶Consuetudinis.conuersationis. ¶Sermonum nostrorū.collocutionum. ¶Appropinquare.propinquum esse. Appropinquare non ad locum hic,sed ad tempus refertur, vt supra notauimus alio loco. ¶De multis.ꝓpter multas. ¶Tum etiam. maxime. ¶Commentemur.cōferamus.colloquamur: disputemus. Ci.in Lęlio de amicitia. Cum in hortos Decii Bruti commētandi causa, vt assolet, venissemus. ¶Traducendum.agēdum,prætereundum. ¶Hoc tempore. quo respu. est in potestate Cæsaris. ¶Vnius, Cę. vt supra Adhuc sum in hac sententia nihil vt faciamus, nisi ꝙ maxime Cæ. velle videatur. ¶Et prudentis Cæ. ¶Nec a me alieni.quia non me spernit,immo videtur amare. ¶Cum ita sit.i. quamuis ita sit ꝙ Cæ.neq; a me sit alienus , & tibi sit amicissimus. ¶Magnæ.consyderatæ, & prudenter , & diu cogitatæ. ¶Ineunda.aggredienda:suscipienda. ¶Non agendi.quia facultas agendi aliquid nobis erepta est. ¶Quiescendi. viuendi in ocio:vt in primo lib.Ocium nobis exoptandum est.

Appropiquo

Commentari

itaq; & domo absum,& foro, quod nec eum dolorē, quem a R.P.capio,domus iam consolari potest, nec domesticū R.P.quo magis te expecto, teq; videre q̃ primū cupio.maior mihi leuatio afferri nulla potest, q̃ coniunctio cōsuetudinis,sermonumq; nostrorum. quanquam sperabam tuum aduentū(sic enim audiebam)appropinquare.Ego autem cum multis de causis te exopto q̃primum videre,tum etiam, vt ante cōmentemur inter nos,qua ratione nobis traducendū sit hoc tempus,quod est totū ad vnius volūtatem accōmodandū & prudentis,& liberalis, &(vt perspexisse mihi videor)nec a me alieni,& tibi amicissimi. Qđ cum ita sit,magnæ tamen est deliberationis,quæ ratio sit ineunda nobis,non agendi aliquid,sed illius cōcessu,& beneficio quiescendi. Vale.

¶Ex.vi.Epistola.Ego vero Serui vellem.

¶Quod cum ita sit,magnæ est tamen deliberationis,q̃ ratio sit ineunda nobis,non agendi aliquid,sed illius cōcessu,& beneficio conquiescendi. Vale.

PHI. ¶DOMO absum & foro.ꝙ nec domi:nec in republica aliqd iam consolationis inuenio,quod & filiam perdiderim, & rempublicam. ¶Maior ratio.cum multas attuleris rationes. vt hunc dolorem æquo animo feram:nulla videtur maior ratio afferri posse,q̃ quod quamprimū venias, & cōiunctionem consuetudinis & sermonum nostrorum habeamus, ¶Commentemur.meditemur, & conferamus. ¶Traducendum.percurrendum. ¶Hoc tempus.s. reipublicæ calamitosum & in potestate Cæsaris positum. ¶Vnius. Cęsarem dicit. ¶Videor.exigit elegantia sermonis latini, vt si dicamus videor tibi benedicere, videris mihi bene scribere, & ille videtur mihi optime disputare, &videmur nobis errare, vos mihi videmini:illi mihi videntur ludere:caue dicas videtur tibi:ꝙ ego benedicam, & videtur mihi ꝙ tu bene scribas, & videtur mihi ꝙ nos male agamus, & huiusmodi. ¶Nec a me alieni.amabat eum Cæsar atq; Cic. amicitiam habere vehementer optabat. Principio enim belli ciuilis hortatus est eum Cę. vt cum ipso sentiret. Sed maluit cum Pom.vinci,q̃ cum Cæsare victorem esse:pulso ex Italia Pompe. Romam profectus Cæsar multa de Cice. conquestus, tandem orauit, vt Romæ vellet esse,cui Cice. respondit, sibi adesse non posse, vbi quid sibi dicendum esset:tacere oportere,respondit Cæsar super hoc deliberandum, paulopost iterum scripsit se illi ignoscere , quod non adfuisset , idq; in optimam partem accipere. Inde post victoriam in pharsalia Cæsar in Italia redeunti Cic. apud Tarentum factus est obuiam:quem Cæsar perhumaniter complexus est, & multa cum eo locutus. Inde Romam se cōtulerunt, & quoniā summa rerum arbitrio vnius tenebatur. Tullius ocio literario sese tradidit:& in villa sua morabatur , in vrbem non veniebat nisi salutandi gratia , aut alicuius amici sui defendendi causa , vt pro Qu. Ligario , pro Deiotaro rege pro M. Marcel.quos apud Cæ. valde iratum defendit. ¶Illius concessu & beneficio.vt si quid concedit, aut donat nobis Cæsar in eo conquiescamus, nec aliud agamus:vt alibi dixit Tullius , adhuc sum in hac sententia, nihil vt faciamus nisi quod maxime Cæsar. velle videatur.

ASCEN. ¶ITAq;.i. & ita:ego absum, & domo & foro, ꝙ.i.quia nec domus potest iam consolari:idest consolando leuare,eū dolorem, quem capio a republica:nec respublica potest cōsolari dolorem domesticum.i.quem capio domi ob mortem filiæ.quo.i.quocirca, ego expecto te magis.s.q̃ expectarem:si aliunde consolationem inuenirem , & cupio videre te quamprimum.i.valde cito. ¶Maior ratio.s.ad consolationem nulla potest afferri mihi, q̃ coniunctio consuetudinis.i. frequentis conuersationis, supple tuæ: & sermonum tuorum:q̃:idest tametsi:sperabam aduentum tuum appropinquare, audiebam enim sic. ¶Ego autem cum.s.ita sit, ꝙ exopto te videre quamprimū de multis causis:idest ob multas causas, tum:idest multo magis, etiam vt commentemur:idest comminiscendo disquiramur inter nos, ante:scilicet q̃ tempus, aut opportunitas elabatur, qua ratione:idest via & modo hoc tempus sit traducendum:idest transigendum nobis, quod tempus est accommodandum .i. conformandum totum ad voluntatem vnius.s.hominis. vtpote Cæsaris, & prudentis, quia modeste & sagaciter vsus est victoria, & liberalis, quia clementer multis etiam gratis ignouit, & vt videor prospexisse.nec.i.non:etiam alieni a me, quia Cęsar Ciceronē monuerat:vt a bellis ciuilibus abstineret: & post victoriam eum sæpe amice ad curiam inuitarat, & amicissimi tibi:quia sæpe absentem laudarat. ¶Quod cum sit ita:tū est magnæ deliberationis:quæ ratio sit ineunda.i.inceptanda nobis:non agendi aliquid, sed quiescendi concessu.i.per concessum & beneficio:idest per beneficium illius, s. Cæsaris, Vale.

¶Etsi

HVBER

ETsi.M.Marcellus is,qui collega Ser.Sul.fuerat in consulatu initio bellorum ciuiliū:tunc partes Pom.maxime secutus esset:& adiuuisset:postea victo Pom.pharsalico prælio contulerat se Athenas:vbi constituerat agere exilium perpetuum: quia putabat se non posse esse tutū Romæ, quia Cæsari aduersatius fuisset. Verum cum iam Ci. & pleriq; alii iam essent restituti in patriam concedente Cæsare,Ci.id agebat,vt M.quoq; Marcellus restitueret:quod quidem Cæ. iam pmiserat se concessurū:licet diceret se adhuc habere suspectam voluntatem Marcelli.Marcellus vera perstabat in proposito velle oino abesse Roma:& vt vitaret pericula,quæ sibi Romæ essent:& ne videret oppressionem reipu.Itaq; Ci.

7

M.T.Cicero S.D.M. Marcello.

ETsi eo te adhuc cōsilio usum intelligo,ut id reprehendere non audeam,nō quin ab eo ipse dissentiam, sed q: ea te sapientia eē iudicem,ut meū cōsilium nō anteponam tuo:tamen & amicitiæ nostræ vetustas, & tua summa erga me beneuolentia,quæ mihi iam a pueritia tua cognita est,me hortata est,ut ea scriberem ad te , quæ & saluti tuæ conducere arbitrarer,& non aliena esse ducerem a dignitate.Ego eum te esse, qui horum malorum initia multo ante uideris,qui cōsulatum magnificentissime,atque optime gesseris,præclare memini,

hac epistola nitit̄ psuadere,vt oino redeat in patriā,existimetq; vbicūq; sit se esse sub ptāte Cç.& qđ sit nō viderit oppressionē reip.& tyrannidē Cçsa.cogetur tñ audire: in quo non erit multo minor dolor. Ne aūt indigneī Mar.q: Cic.ei cōsulat:laudat Cic.in principio epistolç:& prudentiā:& cōsiliū eius: qđ & si hucusq; honestū fuit : tñ nunc mutandum dicit.⸿ Adhuc.hucusq.⸿ Eo consilio.vt.s.abesses a patria.⸿ Quin. vt non.⸿ Dissentiam ab eo. quia re vera dissentio: neq; mihi placet.⸿ Sed q:. rō quare nō audeat id reprehēdere,cum ei non placeat.⸿ Ea sapientia. tali sapientia.⸿ Non anteponā tuo.modo existimē esse melius tuo: quia puto te multo sapientiorem esse q̄ me:& licet non pbem tuū consilium:existimo tñ non sine cā a te sapientissimo viro esse susceptum.⸿ Tñ. licet non audeam reprehēdere tuū consiliū:⸿ Vetustas.antiqtas : qa iam multis annis est inchoata. Ci. in Lçlio de amicitia,maxia ē enim vis vetustatis & cōsuetudinis.⸿ Quæ beneuolentia tua erga me.⸿ Hortata est,induxit:qa tenemur q̄rere vtilitatem eius a quo amamur.⸿ Cōducere,vtilia esse: cōduco enim datiuo iunctū significat pdesse & vtile esse.⸿ Non aliena.nō absurda,⸿ A dignitate.s.tua,quā existimatē non esse contra dignitatē & honorem tuū.Nam consilia oia debent respicere non solū vtilitatem amici:sed honestatem,q̄ duo dicit Cice.a se seruata.⸿ Ego. laudat Cic. prudentiā.M.Mar.& consilia qbus vsus est:& ante bella ciuilia : & in ipsis bellis,vt facilius persuadeat qđ ei faciendū sit post finem horum bellorū ciuilium.⸿ Consulatū,in quo habet collegam,vt diximus Ser.Sulp.⸿ Præclare.optime

Adhuc

Quin

Conducere

PHI.

ETsi eo. Post victoriā Cçsaris e bello ciuili aduersus Pō.Pōpeiani diuersa cōsilia secuti sunt,qbusdā renouare bellū: qbusdam pati sub Cæsare seruitutē visum est,qbusdā neutrū placuit,In hac extrema sorte Marcellus numerari poterat:q neq; Cæsari pbedire,neq; aduersari decreuerat:sed oino carere pria & domo & gēte viuere si posset in exilio, Quod cū Ci.accepisset,has ad eū lras misit,qbus vehementer hortaī domū:& in pria eū malle viuere, q̄ in externis locis, Athenas enim se contulerat:& ibi perpetuo in exilio permanere decreuerat, Putabat enim Romæ.s. non posse pp Cæsaris concessu & beneficio conquiescant.Nec amplius dubitabat Tullius de Cæsaris volūtate erga Marcellū.Nam ei promiserat velle Marcello parcere.Ex quo illi persuadere conaī,vt redeat, puteq; seipsum vbicūq; fuerit sub ptāte Cçsaris esse mansurū.⸿ Eo cōsi.vt Romæ esse nolis:⸿ Non au.pp authoritatē & sapiētiam tuam:cū tñ reprehendendū sit, Laudat eum hanc ob cām Marcelli consilium: ne indignū putet a Cic. sibi dari consilum , cū ipse maximi consilii atq; sapientiæ esse diceret.⸿ Quod te,qđ non a consilio tuo dissentiā,quia vere dissentio:videī enim mihi te Romæ debere viuere cum tuis.Et aiaduerte,q: in hoc exordio ad beneuolentiam:& attentionem colligendam multa dicunī, Sapientia est humanarū atq; diuinarū rerum perfecta scia:quam græci σοφιαν dicunt.⸿ Non anteponam. præferam qm̄ te longe sapientiorem existimo,q̄ me ipsum:& q̄uis consilium tuū non pbem,tñ illud a te viro prudentissimo non sine cā susceptum puto.⸿ Vetustas,hæc maxima in amicitia vim habet,& chariores esse dicuntur amici veteres q̄ noui, Ex quo Satyrus inqt. Quamuis digressu veteris confusus amici.⸿ Amicitiæ,inter amorem & amicitiam hoc interest,q: amor in eos esse pōt:quos ēt nescimus & nunq̄ vidimus.Amicitia vero non est nisi inter eos,q se norūt, Est enim amicitia reciprocus quidam animorum affectus:& vtrūq; nomen ab amando deductū est,& antiq amicitiam per se dicebant,& amecū & beneuolū.⸿ Saluti tuæ.attentū facit.⸿ Cōducere, vtile esse,datiuo iunctū.⸿ Nō ali.di,cōtraria honori tuo, Duo dicit vtile & honestū de qbus aliter phi sentiūt,aliter q reipu.studen,& in ciuitate versanī,Socrates inqt, nihil esse vtile,qđ non honestū sit,& nihil honestū, qđ nō vtile est,& apud stoicos disputatio. hoc est qđ honestū sit , id solū bonū esse. Id enim per se solū placet nulla adiuncta gratia,est aliud honestū,qđ mediū,appellaī,qđ est cū vtilitate coniunctū, Tertia est commoditas quçdā, quæ solū lucris studet,omni depulsa honestate,philosophicū: qđ dicimus honestum soli virtuti intentū est , omni adiecta vtilitate,hic ergo vult persuadere Marcello non illud honestū,quod philosophicū est,non cōmoditatem,quæ ad peritos hoies pertinet,sed illud mediū,quod diximus honestū & vtile,quod in ciuitate versatur. Sunt aūt quædā verba,quæ nec oino sunt personalia,nec oino impersonalia,vt iuuat,decet,oportet:& conducit pro vtile est.⸿ Ducerem. existimarem, Virg. Tanto me crimine dignū Duxisti.Cicero in Verrem,hoc sibi amplissimū pulcherrimūq; ducebant.⸿ Ego eū te esse, laus a prudentia:cuius pars est puidentia, per quam aliquid futurū videmus anteq̄ factū sit. Laudat enim Marcelli consilium atq; prudentiam,quibus in bello ciuili est vsus:vt illi,qui post bella ciuilia faciendum sit, facilius persuadere possit.⸿ Consulatū.consul erat qñ,vt ait Tranquillus in vita Cæsaris,retulit ad senatū,vt Cæsari ante tempus succederet. Præuiderat enim Marcellus quorsum illa tenderet,quæ Cæsar faciebat,oēs enim,quos poterat,beneficiis astringebat vel libertos & seruos,qbus plane palam bello ciuili opus esse dicebat,reges quoq; & puincias per orbem alliciebat beneficiis, & exornabat præcipuis opibus.ex quo omnes cœperunt esse attoniti.Collegam habuit in eo consulatu Sulpitium.

Sapientia

Amor

Amicitia

Cōducere

Ducere

ASCEN.

ETsi &c.Marcellus collega Seruii Sulpitii in cōsulatu,Pōpeianas partes secutus , post pharsalicā cladem se Athenas contulit:vt ibi reliquū vitæ ageret,verū cum Cicero & alii multi p eo intercessissent, annuit Cæsar,modo ille redire vellet,quod vt velit nunc agit Cicero hac epistola dicens. Etsi o Marcelle:ego intelligo te vsum adhuc,i.in hoc vsq; tempus,eo.i.tali consilio,vt non audeam reprehendere id , non quin.i.q: non ipse.i.ego dissentiam , ab eo.s.consilio tuo, sed quod iudicem te esse ea sapientia,vt non anteponam tuo consilio,meū.s.consilium:tamen vetustas amicitiæ nostræ, & summa beneuolentia tua erga me,quæ cognita est mihi iam a pueritia tua,non dicit mea,quia minor erat Marcellus, hortata est me,vt scriberem ea ad te,quæ arbitrarer conducere.i.vtilia esse,saluti tuæ, & q̄ ducerem.i. existimarem. esse non aliena a dignitate tua.i.nihil factura contra dignitatem tuam.⸿ Ego memini præclare.i.egregie te esse eum.i.talem qui videris initia horum malorum multo ante.s.q̄ euenerunt:& qui gesseris consulatum magnificentissime, atq; optime.

HVBER. ¶ SED idem.i.ego idem, qui memini supradicta. ¶ Vidi illa.s.quę sequunt, ordo est, sed ego idem vidi illa te neq; pbare consiliũ belli ciuilis ita gerendi, nec copias &c. ¶ Consiliũ: modum. ¶ Ita. sic vt gestum est. ¶ Copias. exercitũ. Sic enim significant in plurali. Salu. Ingentes hostiũ copias parua manu fusas. Virg. tñ mecti cã dixit. Quæ sit me cit cum copia lustro. Neq; copias.i.quas haberet minores, quæ tanto bello essent necessariæ. ¶ Genus exercitus. qui magis esset ex ignaris imperitis belli: & ex Cappadocibus: & Asianis, & oibus peregrinis, q̃ ex militibus Italicis, cum Cæsa. haberet robur mil tum exercitatissimorum: quod non placebat Mat. ¶ Te non probare, te non laudare: tibi non placere. ¶ Diffidere. sub audi & memini te diffidere: idest nullam habere fiduciam victoriæ Pompeianæ propter supradicta. ¶ Summe. valde. ¶ in qua sententia. in qua opinione, q; Pompe. non esset futurus victor. ¶ Te tenere memoria, te meminisse: quia tecum communicabam. ¶ Itaq; quia neq; probabamus exercitum Pom. semper diffidebamus. ¶ Rebus gerendis. quia postquam vidisti male cedere Pom. discessisti a bello. ¶ Egi ne interessem. non negat se interfuisse, sed egisse ne interesset, si potuisset. ¶ Quibus. rebus. ¶ Consilio. authoritate: hæ sunt res: quibus dicit se potuisse valere: & contendere cum Cæsa. si his rebus esset pugnatum, sed pugnabatur viribus corporis: quibus longe erant inferiores, Cæsarianis exercitati: & induratis multis, & diuturnis bellis. ¶ Causa. honestati causæ, qua poteramus cẽ superiores, quia nos pro re pub. illi contra rempu. pugnabant. ¶ Lacertis. subaudi pugnabamus. ¶ Pares.i. nostris hostibus.i.æquales: & apti ad resistendum. ¶ Igitur. propter supradictam causam, quia pugnabamus viribus & lacertis: quibus non eramus pares hostibus: non authoritate, & causa, quibus eramus superiores. ¶ Aut si. quasi correctio est, quia occurrebat virtute non posse vinci, ideo dixit. ¶ Fracti. quassati, debilitati. Virg. Fracti bello fatisq; repulsi. Idem. Fractę vires auersa deę mens. ¶ Certe. saltem. ¶ Abiecti. in contemptum deducti & humiliati. ¶ In quo. in qua re. ¶ Nemo potest non laudare.i. impossibile est, quin omnes laudent. ¶ Abiecisti. deposuisti. ¶ Cupiditatem certandi. voluntatem pugnæ: quia discessisti a bello. ¶ Cum spe vincendi cum non sperares victoriam posse amplius Pom. contingere post cladem pharsalicam: ergo sic intelligendum est, q; cum spe vincendi abiecisti decertandi cupiditatem, id enim est sapientis: quod declarat cum dicit. ¶ Ostendisti sapientem, & bonum &c. ¶ Inuitum. non libenter, sed officio coactum. ¶ Extrema. finem bellorum. ¶ Non libenter, ne bellum videatur potius susceptum cupiditate q̃ officio. ¶ Idem quod tu: scilicet non persequẽdi libenter extrema belli. ¶ In duo genera. in duas conditiones.

Summe

Fracti

Certe

sed idem etiam illa vidi: neq; te cõsiliũ ciuilis belli ita gerendi, neq; copias Cn. Põpeii, nec genus exercitus probare, semperq; sũme diffidere. qua in sententia me quoq; fuisse, memoria tenere te arbitror. itaq; neq; tu multum interfuisti rebus gerendis: & ego id semper egi, ne interessem. non enim iis rebus pugnabamus, quibus valere poteramus, consilio, authoritate, causa, quæ erant in nobis superiora: sed lacertis, & viribus, quibus pares nõ eramus. victi sumus igit, aut, si vinci dignitas non põt, fracti certe, & abiecti. in quo, tuũ consiliũ nemo potest nõ maxime laudare, q; cũ spe vincẽdi simul abiecisti certandi etcupiditatẽ: ostẽdistiq; sapiẽtem, & bonũ ciuem initia belli ciuilis inuitũ suscipere, extrema nõ libẽter p̃sequi. Qui nõ idem consiliũ, quod tu, secuti sunt: eos video in duo genera esse distractos.

PHI. ¶ ILLA vidi. &c.s.non probare ciuiles belli consilium, non Pompeii copias, non deniq; genus exercitus nostri, & in eadem ego sententia permanebam. ¶ Vidimus enim multo ante quod nunc patimur, vnde factũ est a nobis, vt tu non multũ interfuisses: & ego ne interessem semper fugissem. ¶ Copias. ad bellum impares, q; instabat. ¶ Genus exercitus. ex barbaris nationibus coactũ: & ex tyronibus Romanis, apud Cæsarem vero firmissimus militũ apparatus, & ex hoc merito diffidere. Exercitus vero istorũ genera cuiusmodi fuerint, Lucanus ostendit. ¶ Summe. vehementer. ¶ Qua in sententia. q; Pompeiani futuri nõ essent victores. ¶ Memoria tenere. te meminisse: & in memoria habere, q; plus est quam scire. Nam quæ scimus obliuisci possumus, quæ vero memoria tenemus nunquam amittimus, sane non adduum apud Ciceronem lubdici memoriam teneo: non memoriter, quo tamen dicendi modo vsus est Plinius, vt tu facillime iudicabis: qui tam memoriter tenes, & econtrario dico, narro: recito memoriter dicimus non memoria, vt Cice. multa narrare de C. Lęlio socero suo memoriter, & iucunde solebat. Repetere tamen & complecti memoria: & memoriter dicimus. Cice. si memoria tempore te volumus: didicimus, & Liui. memoriter omnia complecti poterat. Caue dicas, aut menti, aut mecore tenuis: vt quam saepti dicunt, vt didici menti: & habeo mente tenus, quem sermonem omnino latinitas fugit. ¶ Itaq; cum non probando nostrũ exercitum: tum etiam diffidendo copiis nostris. ¶ Interfuisti. id verbũ datiuo iunctum præsentiam significat. ¶ Rebus gerendis. bellis ciuilibus. ¶ Egi. conatus sum non penitus dicit se non interfuisse, sed se conatũ fuisse, vt non interesset. ¶ Non enim. ratio est cur Cicero nõ interfuit bello ciuili. His rebus.s.consilio, authoritate: & causa, quibus potiores eramus, & est articulus. Iustior enim erat causa nostra q̃ Cæsaris, & maior authoritas: & non minus consilium. ¶ Sed lacertis & viribus, armis. ¶ Pares. Pompeiani Cæsarianis. ¶ Victi sumus. cum pares Cæsari in bello non eramus, victi sumus, & in Pharsalia huiusmodi calamitatem duce Pomp. senectus accepit, vbicunq; ponimus ergo vel igiẽ necessario conclusionẽ ostendimus: & ad breuiores pertinent conclusiones q̃ illa. Quare, quapropter: quamobrem. ¶ Fracti. debilitati, vt fracti bello fatisq; repulsi. ¶ Dignitas. Stoice magis q̃ ciuiliter dixit, vt in paradoxo. de M. Regulo: quomodo corpus eius caperet, certe ipse capi non potuit: & est correctio cum spe vincẽdi, cum spem non haberes posse vincere: pugnandi etiã cupiditatem abiecisti, non enim multũ rebus gerendis interfuit. ¶ Sapienti. quoniam videbas non posse vincere. ¶ Bonũ ciuem. cui bella displicerent. ¶ Inuitum suscipere aliquantulum interfuit, sed inuitus & exemplum de se dedit sapientis & boni ciuis. ¶ Extrema. libenter non prosequi. Ad illud: quod ait certandi cupiditatem cum spe vincendi abiecisse. ¶ Non idem consiliũ vt cupiditatem certandi cum spe vincendi amitterent: & quod erat medium sequerentur vt tu.

Memoria tenere

Intercsse

Quare

ASCEN. ¶ SED sup. ego idem vidi.i. animaduerti etiam illa: videlicet, neq; probare.i.approbare & laudare, consiliũ belli ciuilis gerẽdi ita vt gestũ est, neq; copias.i.potentias exercitus: nec genus exercitus Cnęi Pompeii: & diffidere semper, summe .i.summopere: in qua sententia ego arbitror te tenere memoria, me quoq;.i.etiam me fuisse. ¶ Itaq;.i.& ita neq; tu interfuisti multũ rebus gerendis: & ego egi semper id, ne interessem.i.rebus bellicis gerendis. ¶ Enim.i. q̃a. nos non pugnabamus.i.certabamus: iis rebus, quibus poteramus valere, videlicet, consilio, authoritate, causa, quæ.i. tria dicta erant superiora.i.meliora & priora: in nobis, sed sup. pugnabamus.i.pugnabatur. ¶ Lacertis.i.robustis brachiis, & viribus, q̃bus non eramus pares. ¶ Igitur q̃a pares non eramus victi sumus, aut si dignitas non potest vinci, nos certe sumus fracti.i. debilitati, & abiecti. ¶ In quo nemo potest non laudare.i.quisq; cogitur laudare maxime consiliũ tuũ, q; abiecisti cũ spe vincendi etiam cupiditatem certandi, & ostendisti.s.per factũ tuum, ciuem sapientem & bonum suscipere inuitum initia belli ciuilis, & non persequi libenter extrema, in quibus est multorum innocentum trucidatio, vt victor securius viuat. ¶ Ego video eos, qui non sunt secuti idem consilium, quod tu.s.secutus es, esse distractos.i.diuisos in duo genera.

¶ Aut

aut enim renouare bellũ conati sunt, & hi se in Africã contulerunt: aut quemadmodũ nos, se victos esse crediderũt, medium quoddã tuum consiliũ fuit, qui hoc fortasse humilis animi duceres, illud ptinacis. Fateor a plerisq, vel dicam ab omnibus, sapiens tuum consilium a multis ẽt magni, ac fortis animi iudicatũ: Sed habet ista ratio, vt mihi qdẽ videtur, quẽdã modum: pſertim cũ tibi nihil deesse arbitrer ad tuas fortunas omneis obtinẽdas, præter voluntatẽ. sic enim intellexi, nihil aliud esse, quod dubitationẽ afferret ei, penes quem est potestas, nisi q vereretur, ne tu illud beneficiũ oĩno non putares. De quo quid sentiam, nihil attinet dicere: cũ appareat, ipse qd fecerim. Sed tamen si iam ita constituisses, vt abesse perpetuo malles, q̃ ea, quæ nolles, videre: tamen id cogitare deberes, vbicũque esses, te fore in eius ipsius, quẽ fugeres, potestate.

HVBER. ¶ AVT enim. primum genus. ¶ Conati sunt. idest frustra tentauerunt. Nam conari proprie est frustra aliquid tentare: & aggredi. Virg. Ter conata loqui. Niti autem cũ effectu: licet inter dũ confundantur. Iuue. Quid tanto dextro pede concupis: in te Conatus non pœniteat votiq peracti. ¶ Renouare. instaurare, qd videbatur iam finitũ morte Pomp. ¶ In Africam. cũ Catone ad Iubam regem. apud quem reparatę sunt vires & maximi exercitus. ¶ Contulerunt se. receperunt se. i. iuerunt. ¶ Aut alterũ genus. ¶ Quemadmodum nos. sicut ego Cic. ¶ Medium: quia noluisti renouare bellum nulla spe victoriæ, nec existimare te victum. ¶ Qui. reddit rationem vtriusq. ¶ Hoc. s. existimare te victũ. ¶ Humilis. abiecti, vilis: sicut fuerunt Mar. & Cato. ¶ Illud. s. renouare bellũ nulla spe victoriæ. ¶ Pertinacis. obstinati: sicut Scipio socer Põ. & plerique alii. ¶ Duceres. existimares. ¶ Fateor. descẽdit Cice. paulatim ad persuadendũ, vt iam velit flecti: & discedere ab eo proposito: & Romã reuerti, præsertim cum tempus adiuuet hanc mutationem consilii. ¶ A plerisq: a multis. ¶ Vel dicam. correctio. capiens, quia existimasti sine spe victoriæ esse pugnandũ. ¶ Magni ac fortis, quia nunq̃ tamen existimasti te victum. ¶ Ista ratio. ista via tui propositi: siue consilii supradicti. ¶ Quendam modũ. quendam terminum, ne minus progrediat. ¶ Præsertim. ratio validissima ad mutandam rationẽ illius consilii. ¶ Omnes fortunas. patrimonium & dignitates tuas. ¶ Præter voluntatem. s. tuam: idest nihil deesse tibi, nisi vt tu velis, quia Cę. est paratissimus oia tibi restituere. ¶ Ei. Cæ. ¶ Penes quem. in arbitrio & dominio cuius. ¶ Nam penes cum ad personam refertur, & dominiũ & laudem & vituperationem significat. Cic. penes quos laus adhuc fuit. Quintilia. Culpa videatur penes patrem. Ouid. primo Fastorum. Me penes est vnum vasti custodia mundi. seruit etiam loco. Cice. Sed penes scenam: & huiusmodi locos exercitatus sit: idest apud scenam: apud tamen locis melius seruit, vt apud forum te vidi. Iuue. Aut apud Isiacæ potius sacraria lenæ: & cum ad personam refertur familiaritatem significat non dominiũ, vt fui apud te. i. tecum vel domi tuę. ¶ Quod vereretur. timere. ¶ Ne nõ putares. i. vt nõ putares. ¶ Illud beneficium. s. q te restituisset in patriam. ¶ De. quo. de qua re: vtrum debeas putare illud esse beneficium vel non. ¶ Nihil attinet. nil opus est. ¶ Quid sentiam. qd iudicem. ¶ Appareat. omnibus sit notum. ¶ Quid fecerim. quia reuersus sum in patriam, & quod ipse feci, potes existimare me aliis esse suasurum. ¶ Sed tamen. iam incipit confutare obiectiones, quas posset facere. Mar. & primum quod constituerit abesse ne videat Ro. ea, quæ sine maximo dolore videre non posset, hoc est rempu. quæ solebat esse libera, nũc esse in potestate tyranni. ¶ Perpetuo. semper. ¶ Malles. potius velles. ¶ Quam ea. seruitutem patriæ & esse Ro. sub potestate Cæsa. & similia. ¶ Tamen. aduertendũ est alterũ tamen vacare in sciso. ¶ Vbicunq esses. quia iam fere vniuersus orbis est ei subiectus. ¶ Eius. ipsius. Cæ.

Conari

Niti

Renouare

Penes

Apud

PHI. ¶ AVT enim. expositio duorum generum quæ dixit. ¶ Conati sunt. frustra tentauerunt, vt Ter sunt conati imponere pelio ossam. ¶ Renouare bellum. id vnum est quod dixit genus, quo in genere Scipionem & Iubam accipimus: & oẽs qui eos secuti sunt: quos in Africa, vt ait Tranquillus refouentes Cæsar deuicit: & Pompeii liberos in Hispania: cum quibus ancipiti fortuna dimicauit, adeo quod desperatis rebus de asciscenda sibi morte cogitauit. ¶ In Africam. vt Scipio, Iuba: & Cato Vticensis. Nam apud Iubam regem reparatæ sunt vires non parui exercitus contra Cęsarem, vt Pompeii filii in Hispania: & sn ipse Pompeius in Alexandriam fugiens ab Ptolemæo fuerat iussus occidi. ¶ Aut se victos. alterũ genus. ¶ Nos. ego Tullius & quidam alii. ¶ Medium tuum consiliũ. q nec te victum penitus credidisti, nec bellũ cum aliis renouasti. ¶ Quid. ratio est. ¶ Hoc. humilis animi abiecti & vilis credere & fatere te victum. ¶ Illud pertinacis. renouare bellum aduersus Cæ. ¶ Fateor. laudat illud Marcelli consilium: quod medium fuisse diximus: & ei suadet vt iam redeat: argumenta sumens ab vtili & a tempore, vel dicam. ¶ Sapiens. q interesse noluisti. ¶ Magni. q medium secutus. ¶ Ista ratio, qua tu motus es: & via supradicti consilii. ¶ Modum. mensuram, ne protendat vlterius. ¶ Præter voluntatem. q tu non vis, nam si velles haberes omnia a Cæsare. ¶ Ei. Cæsari. ¶ Penes quem. circuitio ad Cæsarem significandum. ¶ Beneficium. vt teipsum in gratiam & beneuolentiam acciperet. ¶ Cum appareat ipse quid fecerim. a consilio quod ipse secutus est, damnat Marcelli consilium, qui non idem faciat. Consilium autem Ciceronis fuit non agendi aliquid in repu. sed Cæsaris concessu & beneficio quiescendi, & in patria permanendi. ¶ Sed tamen argumentum a necessario, & est confutatio obiectionum quas. M. facere potuisset, vel in primis, q abesset, ne ea videret Romæ, quæ sine dolore videre non posset: & iacentem rempublicam. ¶ In eius ipsius potestate. dominatione Cæsaris, vt alibi vbicunq es, in eadem es naui: cum ferme totus orbis seruiret Cæsari.

Modus

ASCEN. ¶ AVT enim conati sunt renouare bellũ. s. contra Cæsarem, vt Cato Vticensis. ¶ Iiq: idest & ii: cõtulerunt se in Africam ad Iubam regem, aut crediderunt se esse victos quemadmodum nos sup. credidimus, hoc est ego credidi. Non enim licet ad Marcellũ loquatur, Marcellũ demonstrat, qd nouũ videretur ignorantibus in prima persona licere pluraliter de vno loqui, in secunda non licere, quod autẽ Marcellũ non demonstret: patet ex eo quod subdit. ¶ Consiliũ tuũ fuit quoddam medium: q neq se plane victum fatebatur neq renouare bellũ probabat, vtpote, q duceres. i. existimares fortasse hoc. i. posterius dictũ. s. se victũ fateri: sup. esse animi humilis. i. abiecti, illud. s. renouare bellũ pertinacis. s. animi esse. ¶ Fateor tuũ consiliũ iudicatũ: sup. esse a plurisq, vel dicam ab omnibus sapiens. i. sapientis hominis, & a multis etiam: idest insuper sup. iudicatũ esse, animi magni ac fortis, quod ad eam rem plus facit, nam sapiens inquantũ sapiens, sapit qd faciendum, magnanimus & fortis, quod sapit audet. ¶ Sed ista ratio: idest consideratio consilii tui habet, vt quidem videt mihi, quendam modũ. i. quandam mensuram, aut formam faciendi: præsertim cũ arbitrer nihil deesse tibi. ¶ Præter voluntatem ad obtinendas omnes fortunas. i. opes tuas. ¶ Ego enim intellexi sic: videlicet, nihil aliud esse, quod afferret dubitationem ei. s. Cæsari, penes quem est potestas, nisi q veretur ne. i. vt tu non putares. i. æstimares omnino: illud. s. recipere fortunas tuas: beneficiũ, sup. esse. ¶ De quo. s. consilio tuo quid sentiam: nihil attinet dicere, cũ appareat, quid ipse. i. ego fecerim. q. d. non videar aliud consulturus q̃ ipse fecerim, recepi aũt fortunas meas a Cæsare. ¶ Sed tamen si tu constituisses. i. proposuisses iam ita, vt malles abesse. s. ab vrbe: perpetuo, q̃ videre ea, quæ nolles, tamen tu debes cogitare id vbicunq es: quia tunc fere mundi monarcha erat Cæsar, te fore in ptãte eius, quem fugeres. i. fugere velles.

HVBER. ℂQVI. Cæsar, probat aūt oino eū debere reuerti hoc argumēto, q̄ si ēt Cæ. daret ei opinionem: vt sibi esset vbi maxīe vellet, debet & tn̄ Mar. cogitare melius esse Ro. viuere. ⸿ Passurus. p̄missurus. ⸿ Quiete. sine p̄secutione. ⸿ Cuiuscemodi res, quales res. ⸿ Esset. s. viuere. ⸿ Et domi. & declaratiue ponitur pro idest. ⸿ An Mity. aut Rhodi. posuit pro q̄buscūq; locis externis. Mitylene īsula in Aegeo: q̄ & Lesbos dr̄. Vernacula lingua dr̄ Metalinū. ⸿ Rhodos. vrbs inq̄t Strabo sup orie̅tali promontorio sita, & portubus & viis & mœnibus & cætera fabrica tn̄ alias excellit: vt nullam ei æqualē nedū p̄stantiorē pferre valeamus, mira est eius iustitia, & diligētia, cū circa reliquā reip. gubernationē: tū circa res venales: q̄bus multo tpe mari dn̄ata ē: & pyratas sustulit: & Ro. amica fuit: & regibus Ro. ac Grecorum amicissima. Nā p eos libera mansit: & multis donis fuit exornata: dicta aūt Rhodos, q̄ capulo rosæ illic inuento sit ædificata. Nam ῥόδος græce rosa dr̄. ⸿ Cōplexa sit. comprehenderit: vt totus fere orbis sub eius imperio fuerit. ⸿ Quem ve. quem timemus. ⸿ Malus. potius vis. i. potius debes velle. ⸿ Alienæ. s. domi. ⸿ Equidem. alia suasio multo efficatior: q̄ si ēt esset certus non posse viuere sine periculo: vellet tamen potius mori in p̄tia sua q̄ in aliena. ⸿ Oppetenda. m. obeūda. i. si mihi esset moriendū. ⸿ Externis peregrinis. ⸿ Sentiunt. idem qd̄ ego nūc suadeo tibi. ⸿ Quorum. s. q te diligunt. ⸿ Rationem. respectū, cur tibi hæc suademus. ⸿ Rei fami. patrimonii & bonorum tuorum. ⸿ Dissipari dispergi. ⸿ Perpetua q̄a si qcq̄ amitteres statim recuperares. ⸿ Propterea: rōnē q̄re eius rei familiaris non possit accipere iniuriam, quæ sit futura perpetua. ⸿ Is. s. Cæ. ⸿ Patitur permittit, immo prohibet. ⸿ Perdonū. latronū: raptorum: qui in hmōi tumultibus & mutationibus rerum gaudent diripere domos diuitum: & maxime eorum, quos putant suspectos Cæ. ⸿ Qui es. hi prædones. ⸿ Considerem, certus essem. ⸿ Hic. in hoc: vt Romam venias. ⸿ Solicitudines: curæ. ⸿ Proximi. post Mar. q̄a post eū nullus est q maiore cura de te afficiatur q̄ ego. ⸿ Tardiores. segniores ad p̄cāndū Cæ. ⸿ Quod rō: non. n. satis commode possumus esse depræcatores alterius apud eū apud quem necesse fuit adhibere dep̄cationem pro nobis: qd̄ se fecisse Ci. dicit. ⸿ Non habemus ius. s. non possumus eū adire, cū opus fuerit nobis depræcatore apud eū. ⸿ Gratia fauore. ⸿ Quantū victi. qui parū p̄nt. ⸿ Studio. prompta voluntate. ⸿ Consilio. quo possumus eum iuuare. ⸿ Mar. frī tuo, q sæpe cōicat mecū de tuis rebus. ⸿ A reliq̄s. præter Mar. fratrem. ⸿ Non adhi. non vocamur ad res tuas, neq; consulimur. ⸿ Ad oia. quæ pro te fieri possunt.

qui si facile passurus esset, carentē patria, & fortunis tuis quiete, & libere viuere: cogitādū tibi tn̄ esset, Romæ ne, & domi tuæ, cuiusmodi res eēt, an Mytilenis, aut Rhodi malles viuere. sed cum ita late pateat eius ptās, quē veremur, vt terrarum orbē cōplexa sit: non ne malis sine piculo domi tuæ eē, q̄ cū periculo alienæ? Equidē, etiā si oppetenda mors esset, domi, atq; in patria mallē, q̄ i externis, atq; alienis locis. hoc idem oēs, q te diligunt, sentiunt: quorum est magna pro tuis maximis, clarissimisq; virtutibus multitudo. Habemus ēt rōnē rei familiaris tuę, quā dissipari nolumus. Nā & si nullā pōt accipere iniuriā, quæ futura ppetua sit, propterea quod neq; is, q tenet. R. P. pateret, neq; ipsa R. P. tn̄ impetū prædonum in tuas fortunas fieri nolo. il aūt q essent, auderē scribere, nisi te intelligere cōsyderem. Hic te vnius solicitudines, vnius ēt multæ, & assiduæ lachrymæ C. Marcelli fratris optimi deprecant. nos cura, & dolore pximi sumus, precibus tardiores, qd̄ ius adeundi, cū ipsi deprecatore eguerimus, nō habemus. Gratia tn̄ possumus, quantū victi. Sed tn̄, cōsilio, studio. Marcello nō desumus. a tuis reliquis non adhibemur. ad omnia parati sumus. Vale.

ℂxxvii. Epistola. Et si eo te adhuc consilio.

In quo tuū consiliū nemo pōt non maxime laudare, quod cum spe vincendi, simul abiecisti & certandi iniquitatem, ostendistiq; sapientem, & bonum ciuem initia belli ciuilis inuitum suscipere, extrema vero libenter non prosequi. Qui si facile passurus esset, te carentem patria, & fortunis tuis quiete, & pacifice viuere. Hoc te etiam vnius solicitudines, vnius multæ etiam & assiduæ lachrymæ C. Marcelli fratris optimi deprecantur. Nos cura, & labore proximi sumus, precibus tardiores, quod ius abeundi, cum ipsi deprecatione eguerimus, non habemus.

PHI. ℂQVI. Cęsar. argumētū ab vtili, quo p̄bat oino Marcellū reuerti debere, etiam si Cæsar cōtentus esset, vt ibi viueret Marcellus vbi vellet: deberet tamen eligere Romæ velle viuere potius q̄ extra. ⸿ Fortunis tuis. numero pluratiuo diuitias: & opes accipimus. ⸿ Cuiusmodi. vel perdita vel salua. ⸿ Mitylenis. has posuit pro oibus locis exteris, inter Metymnā & Maliā iacent ciuitates: maxia est insula in Aegeo, quæ & Lesbos dicitur, æolicarum vrbiū Metropolis: et duos vt Strabo dicit, portus habet: quorum australis clausus est, et quiq; triremiū ac nauiū capax, borealis vero magnus est: ac p bus aggere p̄fectus, clarissimos viros habuit: inter quos Pyttacū fecit sepē, & Alceus poeta: & Antimenides Alcei frater & Sappho poetica. Diophanes orator. Potamon. Lesbodes, Crenagoras, & Theophanes rerum scriptor: Pompeii familiaris, & ab eo ciuitate Romana donatus. ⸿ Rhodi. idē Strabo dicit vrbē esse sup orientali p̄montorio posita, & portubus: viis, & mœnibus, & cætera fabrica tantū alias excellit, vt nulla ei ęqualem nedū p̄stantiorem pferre valeamus. mira est eius iustitia, & diligētia: cū circa reliquā reipublicæ gubernationē tū circa res nauales; q̄bus nullo tēpore mari dominata est: & pyratas sustulit: & Romanis amica fuit, & regibus Romanorum, ac Grecorum amicissima. Nam per eos libera mā̄sit, & multis donis fuit exornata: a græco vocabulo dicta Rhodos: q̄ rosam significat, quā in fundanda ciuitate conditores inuenerunt. ⸿ Late pateat. per totū orbem terrarum: & vbicūq; es in eadem es naui: & necubi securius esse poteris q̄ in patria. ⸿ Equidem. aliud ad suadendū efficacius argumentū, quorum magna multitudo. s. illorum, qui te diligunt. ⸿ Rei fami. rerum domesticarum. ⸿ Rationē. consyderationē. ⸿ Nam & si laus Cæ. a benignitate: iustitia: clementia, & ait q̄ Cæ. non pateret q̄ inimici tui res tuas caperent, vnde nulla vnq̄ iniuria in rebus tuis regnante Cæs. posset eē ppetua & longo tpe duratura. ⸿ Qui te. rēp. circuitio Cæsa. ⸿ Hoc te. vt Romā venias, & est argumētū a pietate in suos, vt si rōnibus moueri nō posset, pietate moueret & lachrymis. ⸿ Mar. fratris sui. erant. n. duo germani fratres. M. Cla. Marcel. q consul fuit, & C. Cla. Marcel. q Octauiā nepeē Cæ. duxerat vxorē pximi post. C. Marcel. Nullius. n. post illū tanta cura afficiebat q̄ Ci. ⸿ Qd̄ ius ad nō ha. Ratio est quare tardiores ad orandū Cæsarē: q̄m opus fuit p re sua apud Cæ. deprecatore. ⸿ Adeundi. conueniendi Cæsaris. ⸿ Gratia. beneuolentia & fauore Cæ. erga. M. ⸿ Quantū victi. hoc ait tantę sumus authoritatis & gratiæ apud Cæsa. quanrę esse solent q victi sunt. q. d. se paruæ admodo authoritatis esse. ⸿ Sed tn̄. hoc est q̄uis paruę simus authoritatis, tn̄ Marcello tuo non desumus. ⸿ A tuis reliqs non adhi. q. d. q̄ si adhiberemur. s. ad res tuas: q̄a non est q ad illas me vocet præter Marcellū fratrem tuū. ⸿ Ad oia. quæ tuæ saluti conducūt, & ad honorem tuū pertinere putamus.

ASCEN. ℂQVI. s. Cęsar, si. i. tametsi passurus esset facile te carentē patria, & fortunis tuis: viuere. s. extorem: q̄ete & libere. i. sine persecutione, tn̄ cogitādū esset tibi, ne pro an, malles viuere, Romę & domi tuæ: cuiusmodi. i. qualis res. i. vtilitas tua eēt videt tn̄ scribendū cuiusmodi. i. cuiuscūq; modi, hoc est qualiscūq; res esset siue pdita siue salua, an Mitylenis. i. in ea vrbe in Mitylene insula in mari ęgeo, q̄ & Lesbos dr̄ clarissima: aut Rhodi. In ea vrbe Rhodi insulæ: nunc quoq; p̄clara. ⸿ Sed

cum potestas

cum potestas eius f. Cæsaris:quem veremur:pateat ita late, vt sit complexa orbem terrarum, nonne malis.i.magis vis esse domi tuæ sine periculo:q̃ sup.domi alienæ cum periculo. Ex hoc loco reor Vallam sumpsisse genitiuum domi admittere tantum adiectiua quæ loco congruant:vt meæ,tuæ,suæ:nostræ,vestræ alienæ:propriæ , vbi est mauis legendum credam malis.i.magis velis. Equidem.i.ego quidem etiam si mors esset oppetenda.i.fortiter obeunda:mallem,sup. oppetere mortem,aut viuere,domi atq; in patria,q̃ in locis externis atq; alienis. Omnes qui diligunt te, sentiunt hoc idem .f.faciendum tibi,quorum.f.te diligentium,est magna multitudo pro tuis maximis & clarissimis virtutibus. Nos etiam habemus rationem,i.bonum respectum:rei tuæ:familiaris:quam nolumus dissipari. Nam & si , sup.res tua familiaris, nullam potest accipere:idest pati iniuriam,quæ sit perpetua,propterea que neq; is:scilicet Cæsar:quem tamen vt inuidiam Marcello non nominat:qui tenet remp.patietur:scilicet iniuriam tibi perpetuam fieri, neq; ipsa resp. patietur : tamen nolo impetum prædonum:vt erant satellites Cæsariani:fieri in fortunas tuas. Autem.i.sed:ego auderem scribere qui essent ii.f.prædones:nisi confiderem te intelligere.f. quæ sint solicitudines vnius : idest solius etiam si non essent plurium,etiam multi, & assiduæ lachrymæ vnius videlicet Cai Marcelli,fratris:scilicet tui optimi:deprecantur te hoc:idest ne patiaris fortunas tuas diripi. Nos sumus proximi:idest simillimi fratris tui:aut facto eius,cura & dolore:scilicet pro te susceptis,sed sup.sumus tardiores:scilicet quam frater tuus precibus.f.faciendis pro te Cæsari , q̃ cum ipsi.i. nosmetipsi eguerimus:scilicet ante veniam obtentam:deprecatore:idest qui pro nobis intercedat, aut, vt alii legunt, deprecatione: idest intercessione alicuius pro nobis:non habemus ius adeundi:scilicet Cæsaris,aut Cæsarem. Nos possumus : scilicet erga Cæsarem tantum gratia:idest per gratiam nostram,quantum,supple possunt victi. Sed tamen non deerimus Marcello:scilicet fratri tuo,consilio, & supple studio,nos adhibemur:scilicet ad consilium reliquis tuis:scilicet amicis:sed supple parati sumus ad omnia: idest etiam ad alia consilia danda si exposcerent. Vale.

M.C.S.D.M.Marcello. &

NEq; monere te audeo præstanti prudentia virum , nec confirmare maximi animi hominem,virumq; fortissimum, consolari vero nullo modo. Nam si ea, quæ acciderunt, ita fers, vt audio:gratulari magis virtuti debeo,quam consolari dolorem tuum. Sin te tanta mala R.P. frangunt:non ita abundo ingenio , vt te cõsoler,cum ipse me non possim. Reliquũ est igitur , vt tibi me in omni re eum præbeam , præstemq; , vt ad omnia , quæ tui velint , ita sim præsto , vt me non solum omnia debere tua causa quæ possum , sed ea quoq; , quæ non possim, putent. Illud tamen vel me monuisse, vel

HVBERT. NEq; monere. Huius epi.argumentum ex superiore colligitur , nam cum abesset M. Mar. vt supra diximus, Primum Ci.ostẽdit se neq; audere monere eum , neq; consolari, & adducit rationes, Postea vero pollicetur se præstaturum Mar. ac suis omnia quæ pro eo possit. Postremo eum hortatur vt velit in patriam reuerti : & cur hoc facere debeat,adducit rationes validissimas. Monere.consilium dare. Præstanti.p.qua potes melius aliis consulere:q̃ aliorum expectare consilium. Confirmare.corroborare ad ferenda aduersa. Maximi animi.qui nullis pertubationibus succumbere debet. Nam si.e. ratio quare non audeat eum consolari:& vtitur argumento dilemmate, quod concludit ex vtraq; parte,scilicet siue fortiter ferat aduersa , siue opprimatur dolore:se tamen non audere eum consolari. Ita, scilicet forti & magno animo. Vir, fortitudinis tuæ , quæ est virtus. Sin secunda pars. Fran.deficiunt & opprimũt te,& a statu rationis remouent. Non ita ab , idest non ita sum ingeniosus , non habeo tantum ingenium. Vt con. vt consolari possim. Reliquum est,idest restat , & sic concludit hanc particulam. Igitur. quia te consolari non possum, Eum.talem. Præstem.paratum me exhibeam, & plus est,q̃ præbeo,vnde & præsto dr̃ vt presto adsum. Debere. obligatum esse, facere. Ea quæ non possim,idest etiam plura,q̃ possim præstare. Illud tamen.quia supra dixit se non audere eum monere,ne videatur sibi contradicere,daturus consilium Marcel. dicit Ci. vt Mar. accipiat id quod est dicturus siue noie monitionis , siue iudicii & opinionis suæ , siue quæ pp suam erga eum beneuolentiam tacere non potuerit, & hoc caute dicit,ne videatur velle dare cõsilium sapientiori. Puta.finge,pone. Monuisse. loco monitionis dixisse.

Monere

Cõfirmare

Præsto

PHIL. NEq; monere. Idem propemodum in hac est argu. quod in superiori epi. Monet enim Mar.sententiam mutet, in vrbem veniat,cum suis viuat,ad illud inducat animum,quod Ci.faciebat.vt quomodocũq; res sese haberent ab vrbe non abiret. Laudat enim Cæ.mirum in modum,vt animum Mar.ad redeundum alliciat. Et tota hęc epi. plena est non modo consiliis,sed beneuolentia,& amore. Monere.ad consilium suscipiendum cum prudens esset. Confirmare. ad ferendam fortunam aduersam,cum esset animi excellentis. Si ea.ratio est,cur eum monere,& consolari non audeat, & duobus contrariis id ostendit,vt quomõcunq; Marcellus se habeat, vel quod æquo animo incommoda fortunæ , vel quod non fuerat,se tamen illum monere,& consolari non audeat. Est igitur diuisio & argumentũ, quod dilemma nuncupatur,quam accidere mala reipub.vt audio. Intellexerat enim Marcellum æquo animo ferre calamitatem rei pub. sed non ita esse credebat. Frangunt,perturbant:opprimunt. Eum.talem. Præstem.faueam. Adesse & presto esse significatione non differunt:significat enim fauere & præsentem esse, Verũ adesse tam ablatiuo,cum ista præpositione in coniungit,quam datiuo. Tullius. Vellem in meo grauissimo casu affuisses. Et in Philippicis,Omnibus his pugnis Dolobella affuit. Ita etiam præsto esse significat præsentem esse,Cic.pro Murena. Tu interea Romæ amicis presto fuisti. Idem in epistolis,Stator tuus mihi cũ literis presto fuit. Quocũq; etiam,bene iunguntur:quoniam diuersa significant. Nam quoq; similiter etiam aliquando adhuc significant. Teren.Nihil etiam suspicans mali. Et Virgi. Idẽq; etiam. Illud tamen.paulatim accessit ad consilium suum Marcello dandum:& ne seipsum ostenderet Marcello prudentiorem esse, clanculum id egit, & quod ipse faciendũ censet,& ex beneuolentia tacere non potuisse cõmemorat. Monuisse, loco consilii dedisse.

Adesse

Præsto

Quoq;

Etiam

ASCEN. NEq; monere &c. Argumentum quadrat cum superiore,vt ex ordine patebit , qui talis est. Neq; audeo monere te virũ prudentia pstanti,nec sup.audeo confirmare hominem maximi animi: & virum fortissimũ: indifferenter ergo dicimus virũ præstanti prudentia , & pstantis prudentiæ, Nam postquam dixit virũ præstanti prudentia adiecit hominem maximi animi. Vero pro sed:nullo modo,sup.audeo consolari.f.talem virum, Nam consolamur desolatos:& animi egentes. Nam si fers ea:q̃ acciderunt ita:vt audio.i.accipio:& intelligo te ea ferre:ego debeo magis gratulari virtuti singulari.f.q̃ consolari dolorem tuum. Sin.f.sed si:tanta mala.i.incommoda reipubli.frangunt te, ego non abundo ingenio:ita:idest vsq; adeo:vt consoler,i.possim consolari te:cum ipse.i.egomet non possem,scilicet consolari me. Igitur cum neq; audeam te consolari:si consolationis non indiges:neq; possim:si indiges:reliquum : idest id relictum est,vt præbeam & præstem tibi me in omni re eum:idest talem,vt ita sim præsto ad omnia:quæ tui velint:vt putent:sunt qui putem legant:me debere causa tua,idest propter te non solum omnia supple,quæ possum : sed etiam ea quoq; : quæ non possum. Illud tamen &c. Tamen puta:idest existima,me monuisse vel si monere te non debuissem,

Censere

Vacat

Concedit

HVBER. ¶CENSVISSE.iudicasse,& pro opinione quadam dixisse. Vel:reseruauit ad vltimu:q volebat eu potius credere.i. tacere non potuisse,qa amore cogit nos aperte dicere:qd' putamus vtile fore amicis nostris.¶ Si sit.hoc est,qd' nō potest tacere,& est ordo:puta me nō potuisse tacere illud.i.si sit aliqua respub.¶ Oportere iudicio hominū re in ea esse.est etiā hic dilemma,i.diuisio:cuius prima pars est.si sit aliqua respu.¶ Aliqua.aut parua.aut magna.i.si omnino nō perierit.¶ Iudicio hoīum.vt homines iudicant.¶ Te principē.i.oportere esse.¶ Cedentē tēpori. sequentem tempus.¶ Necessitate.qa non possis aliter facere:& ita nihil facies cōtra tuam dignitatē:cū non volūtate,sed necessitate subiicias te Cę.¶ Sin aūt.altera pars dilēmatis.¶ Nulla sit. si penitus perierit.¶ Hunc locum.i.Romā.¶ Ad exulandū. per similitudinem dixit exulare eum,qui in patria rempub.& fortunas suas amiserit,si cut exulant,qui extra patriā sunt.¶ Si enim.probat multo melius esse Ro.viuere etiam cū aliquo incommodo:q̄ alibi & occurrit obiectioni Marcelli,q potuisset dicere se velle libertatē,quā Ci. dicit nusq̄ inueniri posse,cū nullus locus sit, qui non sit in potestate Cæ.¶ Sequimur.quærimus.¶ Quis locus.q.d.nullus.¶ Vacat.vacuus est:caret.¶ Hoc dominatu.hac dominatiōe Cęsaris.¶ Qualēcūq.vel liberū,vel subditū:subaudi sequimur.¶ Sede domestica.habitatiōe domus suæ:& ppria patria. Oui.in tristibus. Nescio qua natale solū dulcedine cunctos Detinet.Idē Nō dubia est Ithaci prudētia,sed tū optat Fumū de patriis posse videre focis.¶ Sed mihi.q.d.est hęc potissima causa q̄re redeas:qa Cę. delectatur viris ingeniosis,qualis tu es.¶ Is.Cæ.¶ Fauet ingeniis.amat ingenia:& ea tuetur.¶ Amplectitur.fouet amat.¶ Nobilitatem:& dignitatem.i.eos,q & nobiles sunt,& aliqua dignitate ornati.¶ Res,vtilitas.¶ Et cā.i.honestas causæ:qa non dicebat:vt eo modo amplecteret:& adiuuaret eos,qui fuerant aduersarii:quo eos,q eius causam tutari erant.¶ Concedit.permittit.paritur.¶ Plura.s.scripsi.¶ Quam statueram,q̄ proposueram:quia non putaueram te admonendum esse.¶ Redeo ad illud.quia supradixerat, Reliquum est igitur,vt tibi & Cæsar.¶ Si modo erunt tui:idest si non deserent te:& si nō discedent ab officio propinquitatis & amicitię.¶ Sin minus.hoc est si non:subaudi erunt tui.¶ Satisfacturum,fecit thmesim,quia diuisit dictionem decompositam:dixit satis nostræ coniunctioni facturum.¶ Coniunctioni amicitiæ.

censuisse puta, vel pp beneuolētiā tacere nō potuisse vt,qd' ego facio,tu quoq; in aīum īducas, si sit aliqua R.P,in ea te eē oportere iudicio hoīum, teq; principē necessitate cedentē tpi:sin aūt nulla sit,hunc tñ aptissimū eē,ēt ad exulādū locū.Si.n. libertatē seqmur : q locus hoc dōinatu vacat:sin q̄lēcūq; locū:q est dōestica sede iucūdior?Sed mihi crede,ēt is,q oia tenet,fauet īgeniis:nobilitatē vero, & dignitatē hoīum q̄tū ei res, & ipsius cā cōcedit,amplectitur.Sed plura,q̄ statuerā. Redeo ergo ad vnū illud,me tuū fore cū tuis, si modo erunt tui:si minus, me certe in omnibus rebus satis nostræ coniunctioni,amoriq; facturum, Vale.

¶ Ex. viii. Epistolarum. Neq; monerete,

¶ Vt ad omnia q̄ tui velint, ita adsim præsto vt me nō solū oia debere tua cā, sed ea quoq;, q̄ non possim,putent, vt qd' ego facio,tu quoq; animū inducas, si sit aliqua respub, in ea te esse oportere iudicio hominū. Redeo ergo ad vnū illud, me tuum etiam fore cum tuis, si modo erunt tui,

Taceo

Reticeo

Obticeo

Inducere animum

Cedere

Exul

Res

Complector

PHI. ¶CENSVISSE.iudicii loco dixisse.¶ Tacere. Tacemus consilia:reticemus dolores:obiicimus pudenda.Quod ego facio,obsequebar Cæsari.¶ Animū inducas.inducere animū est aio suo desuadere.¶ Si sit.alterū dilemma ex duobus contrariis:vt aut si sit,aut si oino non sit aliqua respub.Concludit:qd' oino necesse sit:in ea,qualiscūq; fuerit,pmanere.¶ Iudicio hoium qd' oēs ita iudicant.¶ Teq; principem,repete oportere esse : pudet adhuc enim oratio. Necessitate,hac demonstrat Marcellū nihil esse factur' contra honorem suū:si Cæsari seipsum dederit, qm̄ id non volūtate , sed necessitate coactus faciet.¶ Cedentem tpi,oia p tpe facere sapientis est:hinc ait Socrates.Cē intempestiū triste,& Naso. Temporibus medicina valet. Cedere vero pprie supbiari significat:& tpi cedere est q̄si necessitati obedire.¶ Nulla sit plus est:q̄ si dixisset pierit,& ē altera pars argumēti.¶ Ad exulādū locū.& si solū nō mutassent exules essent a repub. Exul eni q̄si extra solū dictus est:sed si libertate priuarenī,exulare ēt dicerenī.¶ Si enim libertatē:confutatio obiectionis,quā facere potuisset Marcellus,& dicere se velle libertatem seq:ad qd' inquit Cicero:necubi libertatem inueniri posse cū oia sint subiecta Cæsari.¶ Quis locus.quasi in toto orbe terrarum nullus.¶ Qualemcunq; locū,supple sequimur.¶ Sede.domestica. ad patriam & natalem terram referendū:hinc Naso.Nescio qua natale solū dulcedine cunctos Detinet.Idem Nō dubia est Ithacei prudentia ,sed tamen optat Fumum de patriis posse videre focis.¶ Sed mihi crede.laus Cæsaris a beneficientia & humanitate in viros doctos, Argumentum ab vtili:quo redire debeat.¶ Is qui oia tenet Cæsar:circuitio est.¶ Fauet ingeniis.amat doctos,Idem in epla ad Au.Cecinnam: in Cæsare hæc sunt mitis clemensq; natura : accedit q mirifice ingeniis excellentibus,quale est tuum,delectatur.¶ Res,status & imperiū, Tantū enim amplectitur hominū dignitates quārū sibi obesse non possit.¶ Aut res.hoc est vtilitas & honesta causa:vt omnes pro qualitate personar' complecteretur: & amaret.Non enim honestū fuisset:sic eis faueret:q Pompeani fuerant:vt eis,q partes Cæsa.secuti sunt.¶ Amplectir.sine adiūcto etiam pro amare ponitur:vt si complecti hominem volueris.Cū adiuncto ad.alias res etiam refertur:vt mente:& ratione complector.i,considero:& amore complector:hoc est amo.¶ Statueram,non enim eum monere statuerat, vt inq:t: neq; monere &c.¶ Ad illud vnum,dixerat enim reliquū est igitur,¶ Sin minus.si non erunt tui ; vt dico i qui & amicitiæ, & propinquitatis:non sequantur officia:& teipsum deserant,

ASCEN. ¶CENSVISSE,i.iudicasse p opinione:multū,i.abūdanter:vel si ēt cēsere nō debui:nō potuisse tacere:pp beneuolentiam:vt qd' ego facio,q tpi cedo:tu quoq; inducas animū, vt facias sup.idē monuisse:inq̄ vel censuisse, vel nō potuisse tacere illud,si aliqua.i.qualiscunq; respubli.sit:te oportere esse in ea,iudicio,i.fm iudiciū hominū:teq;.i.& te oportere esse in ea,principē.i.præcipuū:& qd' dicūt principalem:cedentē tpi necessitate.i.qa aliter nō posset esse.¶ Sin aūt,i.sed si:nulla sit.i.fortuna reipu,tū.i.nihilominus:hunc locū.i.in quo ego sum:hoc est Romā:esse locū aptissimū ēt ad exulandū:vt in eosis tanq̄ in exilio,eo q pcul a rep.Probat assumptū suū:dicens.¶ Enim.i.qa:si nos seqmur.i.sectamur.i. quęrimus libertatem,qs locus vacat hoc dominatu.i.Cæsaris:ʼquasi dicat nullus.¶ Sin.i.sed si:sequimur sup.qualēcunq; locū:qs.i.locus est iucundior:sede domestica.i.propriæ domus.q.d.nullus, Multi textus habent, q locus,& q est,sed apertior locutio est qs.Scio tamen frequētet dictione incepta p.l.literam:venuste dici,q pro quis,vt nec q sim quæris Alexi.Et Attamen ille deus:qui sie da Tytire nobis.¶ Sed o Marcelle:crede mihi:etiam is.i.Cæsar:qui tenet oīa.i.in potestate sua,fauet ingeniis.¶ Vero pro sed,amplectitur nobilitatem,& dignitatem hominū:quantū res.i.vtilitas:aut opportunitas:& causa ipsius rei cōcedit.i.permittit.¶ Sed plura sup.scripsi:q̄ statueram sup.scribere.¶ Ergo quia non sunt plura dicenda: aut scribenda,ego redeo ad illud vnum:me fore tuum cum tuis.i.amicis & necessariis,si modo.i. dummodo supple aliqui erunt tui si minus,i.si non,supple aliqui erunt tui:idest si nunq̄ recuperabis res tuas:& ita nulli erunt tui:redeo supple ad illud:me satisfacturum certe in omnibus rebus:coniunctioni nostræ: & amori supple nostro, Vale.

¶Etsi

HVBER.

ET si. Hortatur Ci. M. Marcel. sicut etiam superius fecit: vt omnino velit reuerti in patriam: nec tam moleste ferat omnia ad solum Cæ. esse delata. cuius modestiam: & clementiam in victoria laudat: ostenditq́ vtilius esse, q Cæ. fuerit victor, q̃ Pom. quem dicit fuisse futurum multo crudeliorem Cæ. si adeptus fuisset victoriam: sicut Cæ. Deniq́ nititur excusare Cæ. si aliquid fecit: quod minus omnibus placeat: & validissimis rationibus arguit eum non solum debere reuerti Ro. verum etiam facturum contra officium, si non reuertatur. postremo dicit fugienda esse pericula vitæ: etsi vbiq́ sunt parata: ostendit tamen paratiora esse in externis locis q̃ Ro. ¶ Perpaucis die, ante paucis diebus præteritis: ita autem dixit ante diebus: sicut Virgi. Longo post tempore venit. ¶ Ad te. s. ferendas, sed magis intelligendū est, q̃ ponēdū in oratione. ¶ Pluribus ver. longiores: puto eā epistolam esse q̃ incipit. Et si eo adhuc te consilio: q̃uis multas etiā scripserit: q̃ non sunt in hoc volumine, neq́ vsq̃ reperiunt. ¶ Quid faciendū. q̃a hortabar: vt redires in patriā. ¶ Proficisceret. ad te, iret. ¶ Cuius. Theophili. ¶ Fidem. fidelitatem. ¶ Et bene. hæc duo maxime in libertis erga dominos esse debent. ¶ Etiā atq́ etiam. plurimū. ¶ Quæcunq́ est. qualiscunq́ est etiā si non sit ea: q̃ ante esse solebat. ¶ Multa. ea ponit q̃ posset dicere Marcel. & eis respondet, atq́ confutat. ¶ Quæ nolles. s. rempublicā oppressam: multos viros bonos nō tenere locū, & dignitatē suam: & similia q̃ tibi displicebunt. ¶ Non plura. s. videbis. ¶ Audies quia rumor ad te multa defert ex iis, q̃ Romæ fiunt. ¶ Non est porro. sensus est: non decet te moueri solo sensu oculorum, cum illud idem auribus percipias, quod etiam solet videri maius q̃ id: quod oculis videtur. ¶ Porro deinde. ¶ Nō est tuū. nō te decet. ¶ Moueri vno sensu oculorum. i. moueri: & perturbari solum iis: quæ videntur, nam per sensum oculorum intelligit visum. ¶ Auribus. auditu. ¶ Quod. s. auribus percipere, ¶ Solet videri maius, quia ea quæ audimus semper maiora existimamus q̃ sint. ¶ Minus laborare. subaudi solet: idest minus angi, & cruciari; quia quamuis maiora existimemus: q̃ audiamus, tamen minus laboramus, q̃ iis quæ videmus.

Etiā atq́ etiam

M. Cicero. S. D. M. Marcello. 9

ET si perpaucis ante diebus dederā Q. Mutio l̃ras ad te plurib⁹ verbis scriptas, q̃bus declarauerā, quo te aīo cēsere eē oporteret, & q̃d tibi faciendū arbitrarer: tñ cū Theophilus libert⁹ tu⁹ p̃ficisceret, cuius ego fidē erga te, beneuolentiamq́ p̃spexerā: sine meis literis eū ad te venire nolui. iisdem igitur de rebus etiam atq́ etiā hortor, quibus superioribus literis hortatus sum: vt in ea R. P. quæcunq́ est, quamprimum velis esse. Multa videbis fortasse, quæ nolis: non plura tamen, q̃ audis quotidie. Non est porro tuum, vno sensu solum oculorum moueri: cumq́ illud idem auribus percipias: quod etiam maius videri solet, minus laborare.

Porro

PHI.

ET si perpaucis. Argumentum non quærimus: est enim idem sensus in hac, q̃ fuit in superiore, hortatur Marcel. mutet solum: & Romam se conferat: vbi tutior esse poterit: q̃ alibi, & contra officiū eū esse facturum, si non redibit. Quid de Pom. si victor fuisset: intolerabiliorem enim ipsum censet futurum fuisse. q̃ Cæ. Quid item de bello ciuile sentiat. Quo deniq́ aīo in Marcel. & omnes suos affectus sic explicat, & Cæ. excusare conatur, siq̃d facit, aut dicit, quod multis non placeat, & eū a clementia laudat & modestia, q̃bus maxime vtitur in ipsa victoria. ¶ Perpaucis. cū volumus positiuis sua incrementa adiungere hanc præpositionem, damus: vt permulti. per pauci. Teren. Res perpaucorum hoium. ¶ Theophilus, id latine sonat dei amator: vt Timotheus honor dei: & sic huiusmodi p̃pria apud Græcos noia, vt Nicolaus victoria populi, Hieronymus sacrū nomen. Demosthenes populi potentia. Astyanax vrbis rex. Agamēnon nimiū tolerans. Adrastus non conficiens. Philetieus amator morum, & alia huiusmodi, vt superius diximus. ¶ Fidem. quæ in libertis apud patronos debet esse syncera, duæ in libertis virtutes appetuntur: peculiaris fides, vt ait Simon Terentianus, & taciturnitas, addo & tertium beneuolentia. ¶ Quæcunq́, quomodo nulla quodammodo fit, habent enim huiusmodi verba ... quandam: vt Virgi. Tu mihi quodcunq́ hoc regni. ¶ Multa videbis. confutatio est ad ea: quæ Marcel. dicere potuisset. ¶ Non est porro tuum, ad te non attinet sensu oculorum moueri. ¶ Nam quæ audies, potes etiam videre. Sed in epistola ad Torquatum aliter sentit: inquit enim. equidem nos, quod Romæ sumus: miserrimum esse duco: non solum, quod in omnibus malis acerbius est videre: q̃ audire, sed etiam quod omnes casus subitorum periculorum magis obiecti sumus, q̃ si abessemus. ¶ Porro certe: græcum est, idem ferme, quod autem & vero: sed hæc duo nunquam primum locum in oratione sortiuntur, sed secundum aut tertium, sed porro etiam primū locum sibi vendicat, & significat longe, vltra, profecto, postea. ¶ Oculorum sensu. his perturbari: quæ videantur. Quinq́ enim sunt sensus in homine, quos græci αἰσθήσεις nominant, vt auditus, visus: gustus odoratus: tactus, quorum primus oculorū est, e quibus fit iter ad mentis oculos, quibus intelligimus, atq́ cognoscimus omnia. Oculi autem ab oculendo, hoc est occultando, appellati. Latent enim sub ciliis, quas partes Iunoni dicatas esse voluerunt. Nam superciliis oculorum proteguntur, oculis vero lucem accipimus, quam Iuno dare nascentibus perhibetur, vnde a poetis Iuno Lucina est appellata Terentius: Iuno Lucina fer opem. Aures vero: quasi audes nominatæ sunt: Nam R. & D. vt ait Papyrianus apud antiquos cedebant inuicem sibi: vt Aruena Aduena. Aruenio Aduenio. Aruocatus Aduocatus, quam vocem iuniores asperam iudicantes penitus deleuerūt, & nos hanc, & huiusmodi nimis priscas, & horridas voces fugere ac vitare debemus. Quod Cæsar faciendum his verbis ostendit, tanq̃ scopulum sic fugiendum esse inauditum, atq́ insolens verbum. Siue: vt inquit Lactan. ab hauriendis vocibus aures appellantur cuius nominis ethymologiæ. Virg. allusisse videtur cū inquit Vocemq́ his auribus hausi. ¶ Sēsu oculorum. intelligimus visum. ¶ Auribus percipias. auditum dicit. ¶ Quod etiam. scilicet sæpe percipere auribus & audire. ¶ Maius uideri. existimantur enim interdum: quæ audiuntur esse maiora. q̃ illa: quæ videntur: hinc Iuuenalis. Vt perhibent: qui de magnis maiora loquuntur. ¶ Minus laborare. minus perturbari, & commoueri supple solet, & est sensus, quod tametsi maiora censeamus esse: quæ audiuimus: tamen minus his angimur: & perturbamur, q̃ illis: quæ cernimus.

Perpauci
Theophilus
Thimotheus

Porro

Oculi

Iuno Lucina

Aures

ASCEN.

ET si perpaucis: Hortatur rursus Marcel. ad patriam reuerti, nec tam moleste ferre, q Cæ. oia essent: nā eū Pom. victoria molestior fuisset, monetq́ vitanda pericula, q̃ vbicunq́ essent, nisi in Cæ. gratia sit, magna sint. ¶ Ordo est. Et si. s. q̃q̃: dederam perpaucis diebus ante. s. hanc dationem. Q. Mutio ad te literas scriptas, pluribus. i. multis verbis, q̃bus sup. l̃ris, ego declarauerā, quo aio ego censerem oportere te esse, & q̃d arbitrarer faciendo tibi, tñ cū Theophilus libertus tuus p̃ficisceret. s. hinc ad te: cuius. i. Theophili: ego perspexeram fidem. i. fidelitatem & beneuolentiam erga te, nolui eū venire ad te, sine l̃ris meis. ¶ Igit̃ ego hortor te etiam atq́ etiam. i. accuratissime, de iisdem rebus, quibus. i. de quibus, ego hortatus sum te literis superioribus: vt velis esse q̃ primum: scilicet valde cito in ea rep. scilicet quam Cæsar tenet. ¶ Quæcunq́ est. i. siue aliqua siue nulla. ¶ Tu videbis fortasse multa, q̃ nolis. i. velis non videre, tamen non videbis plura q̃ audis quotidie. porro. i. sed non est tuum. i. tuæ naturæ, aut dignitatis, moueri. i. turbari, solum. i. duntaxat: vno sensu oculorum. i. in iis, quæ vides, cum percipias illud idem auribus: idest audiendo, sup. illud: quod videri solet etiam maius. idest euidentius, laborare: idest in periculo esse minus,

HVBER. ℂ A T tibi. alia obiectio. ⸿ Quod non sentias. quod non habeas in animo. ⸿ Quod non probes quod non putes rectū. ⸿ Primum. respondet huic obiectioni. ⸿ Cedere tempori. obsequi tempori: & est prima ratio. ⸿ Id est declarat quid sit ce dere tempore. ⸿ Parere necessitati: idest facere qđ cogaris. ⸿ Habitum. existimatum. Deinde. secūda ratio. ⸿ Res. cōditio rerum. ⸿ Vt nunc est. qualis nunc. i. secundum hæc tempora. ⸿ Non habet id vitii. i. non habet eam reprehensionem, si dica mus: quæ non sentimus: vel faciamus: quę non probamus: quia tempora ipsa nos excusant. ⸿ Dicere. ostendit Cicero eum posse esse Romæ honeste, quia si non licebit dicere: quod sentiet: licebit tamen tacere. ⸿ Non licet. i. non potes, qa Cæsar non vult. licet enim per alios: possumus per nos. ⸿ Omnia.

Licere posse

At tibi ipsi dicendū erit aliqd, quod nō sentias, aut fa ciendū, quod nō ꝓbes. Primum TEMPORI cedere, idest necessitati parere, semp sapiētis ē hitū, deinde nō hēt, vt nūc qdē ē, id uitii res. dicere fortasse, q̄ sentias, ñ licet: tacere plane licet, oïa. n. delata ad vnū sūt, is vtit cōsilio, ne suoꝝ qdē, sed suo. qđ nō multo secus fieret, si is R.P. teneret, quē secuti sumus. An q in bello, cum oium nr̄m cōiunctū esse piculū suo cerneret, certoꝝ hoim minīe prudētiū cōsilio uteret: eū magis cōmu nē cēsēus i uictoria futuꝝ fuisse, q̄ icertis i reb⁹ fuisset! & q nec te Cos. tuū sapientissimū cōsiliū secutus esset: nec frē tuo cōsulatū ex authoritate tua gerente nobis authoribus uti uoluerit, nūc oïa tenētē, nr̄as sentētias

ratio quare liceat tacere. Ad vnum. ⸿ Cęsa. ⸿ Is. Cæsa. ⸿ Ne suorum quidem. quanto minus ergo volet consilium tuum, si non vtitur consilio suorum. ⸿ Non multo secus. non mul to aliter. ⸿ Is. Pom. ⸿ An. adducit rationes: quibus probat, quod Pom. idem faceret: quod Cę. si victoriam obtinuisset, & est sensus: cum Pom. gereret bella cōmuni periculo oium nostrum: & haberet causam coniunctam cū nostra: non tñ vtebatur consilio nostro: sed suo: quod si fecit tunc, quomo do speramus eū fuisse facturꝫ: si obtinuisset victoriam? qua si dicat fuisset multo superbior: & minus vsus esset nostro consilio. ⸿ An. primū argumentū: & prima ratio: ꝙ Pom. nō esset vsus consilio suorum. ⸿ Coniunctum. i. pertinere [illegible] ad nos omnes, & ageretur causa omnium nostrum. ⸿ Minime prudētium. i. qui etiam non essent prudentes: quia id fuisset tolerabilius: si vsus fuisset consilio prudentium. ⸿ Vtere tur. pro vtebatur. ⸿ Magis communem. magis communican tem, & participantem nobiscum. ⸿ Consilia sua. & est ordo: an censemus eum fuisse futurum magis communem in victoria, qui vteretur suo consilio, & cęterorum hominum minime prudentium: tunc cum periculum omnium nostrum esset coniunctum. ⸿ Censemus. arbitramur, quasi dicat non. ⸿ Et qui. iungitur sic cum superiore, qui vteretur consilio suo, & qui nec secutus esset consilium tuum &c. ⸿ Sapientissimum con. quod dedisti Pom. cum esses consul ante initium bellorum ciuilium. ⸿ Fratre tuo. L. Mar. & est ordo: neq; nobis authori bus voluerit vti fratre tuo gerente consulatū ex authoritate tua. ⸿ Vti vol. i. adhibere fratrem tuum ad res suas. ⸿ Geren te con. quia fuit consul vna cū Len. ⸿ Nobis au. i. nobis suadentibus, vteretur fratre tuo. ⸿ Ex au. tua. qui ita agebat, vt tu consulebas. ⸿ Nunc te, omnia. s. Pom, idest si omnia teneret, & esset dominus.

PHL. Tempus

ℂ A T tibi ipsi. Antipophora est, necesse, inqt, erit, vt tu aliqd dicas, qđ nō sentias, & aliqd facias, qđ nō laudes: qm̄ nō p rōne reꝝ, sed p volūtate Cę. & dicas, & facias oportebit. ⸿ Primū tpi cede. solia ē & responsio Antipophorę. Tēpus vero si qs q̄rat qd sit Macrobiū legat. Si qdē inqt Tps ē certa dimēsio: q̄ ex cœli cōuersiōe colligit. ⸿ Parere ne. nil est alid, q̄ cogi id facere: qđ. ⸿ Nō hēt id vitii res nō est hoc vitiū nūc in re: & in cōditiōe rei: & spoꝝ si dicas, q̄ nō sentias: qa nō lȝ aliqd di cere: qđ sentias. Tacere aūt lȝ: si offendit Cęsa. qđ dicis, vñ si tu dicis, q̄ nō sentis, nō es in vitio, & in reprehensione alicuius. Licet enim sine vitio & reꝑhēsione dicere, q̄ nō sentis, & Cęsa. in oibus assentiri, cū ad vnū. s. Cęsa. delata sint oia; atq; vni uersa ad eius volūtatē accōmodanda sint. Res vero cū diffusæ sigñatiōis sit: adiūctū videt exposcere: vt venustior, atq; di lucidior fiat orō: possessiua igit̄ nola aptissime dare poterimus, vel in ꝑmis: vt ita dicāus, Res familiaris, Resp. Res milita ris, & hmōi. ⸿ Is. Cæsa. hic & is cū sint eiusdē ferme significatiōis: hoc tñ differūt: vt hoc demōstrātis sit, & de ꝓpinqore. Is vero referētis: & de lōgiore spatio dicat. ⸿ Dicere. argumētū ab honesto: potes inqt Rōæ honeste viuere, cū si nō liceat di cere, q̄ sentis, licet tñ tacere. Qđ tñ tacere liceat, rōnē adducit: vt oia &c. ⸿ Ne. suoꝝ qdē. multo minus tuo vti volet. ⸿ Si is tēp. Pō. ⸿ Nō multo secus. argumētū a simili. Secus idē est, qđ aliter, vtrūq; libēter cū multo: & longe coniungit. Teren. Veꝝ multo aliter euenire intelligit. ⸿ Quē secuti sumus. Pōp. Et docet quo aio in rēp, & qūo amicos se habituꝝ fuisse cre diderit si vicisset: quēadmodū Cæ. vicit: qbus intelligit lōge intolerabiliorē futurꝫ fuisse Pō. q̄ esset Cę. q victor erat: qua rū reꝝ cōparatiōe molestiā Mar. mollire conat. ⸿ Suo cōsilio. Ci. cōsilio nunq̄ vti voluit: qđ erat Pō. fidelissimū, & vtriq; admodū salutare, de quo Ci. ad Cęci. Dicerē: q̄ añ futura dixissem, ni vererer: ne ex euentis fingere viderer. Sed tñ plurimi sunt testes mei: & initio ne coniungeret se cū Cę. monuisse Pō. & postea ne seiungeret coniunctione frangi Senatus opes, disiūctiōe ciuile bellū excitari videbā, atq; vtebar familiarissime Cæ. Pom. faciebā plurimi, Sed erat meū cōsiliū: tū fidele Pō. tū salutare vtriq; q̄pterea ꝑuiderim ꝑtere. Nolo enī hūc de me optime meritū existimare ea me suasisse Pō. qbus ille si paruisset: esset hic qdē clarus in toga: & ꝓceps, sed tantas opes q̄tas nūc hēt; nō hrēt. Eūdū in Hispaniā censui: qđ si fecis se ciuile bellū oino nullū fuisset, rōnē hēri absentis nō tam pugnā: vt liceret, q̄ vt qñ ipso cōsule pugnante populus iusserat hēret. cā orta est belli: qd ego ꝑtermisi aut monitoꝝ aut q̄relaꝝ cū vel iniq̄ssimā pacē iustissimo bello anteferrem. Victa est authoritas mea nō tam a Pō. nā is mouebat, q̄ ab iis: q duce Pō. freti ꝑ opportunā, & rebus domesticis, & cupiditati bus suis illius belli victoriā fore putabāt. Susceptū est bellū quiescente me, depulsum ex Italia monente me, quoad potui. Ergo vsus est suo, & alioꝝ imprudentiū hoium cōsilio: non Ci. & alioꝝ, q sapiebant. Vñ si tunc in periculo & in bello hoc fecit, quid in victoria fecisset, multo certe crudelior in victorie fuisset, q̄ fuit in bello, in quo nunq̄ consilio nr̄o est vsus. ⸿ Fratre tuo. C. Claudio. Mar. ⸿ Gerente. con. in quo Lent. collega. ⸿ Nobis au. hortantibus: vt tuo fratre vteretur. ⸿ Authoritate tua. vt tu volebas ita frater tuus omnia faciebat. ⸿ Tenentem. in omnibus dominantem Pom.

Res

Hic Is

ASCEN. ℂ A T. i. sed: aliq dicēdū erit tibi ipsi. s. in curia, qđ nō sentias. s. dicēdū, aut aliqd erit faciēdū, qđ ꝓbes. i. approbes faciēdū. Primū cedere tpi. i. parere necessitati: ē habitū. i. existimatū, sp sapiētis. s. viri factū. Deinde qdē. i. certe, vt nūc ē, res nō hēt id vitii. i. mali, qđ obiici solet: nā fortasse sup. dices mihi. Nō lȝ Rōę dicer, q̄ sentias. Respōdo, lȝ plāe. i. oino tacere. Oïa. n. sūt delata. i. redacta ad vnū. i. ꝑtātē vni⁹. s. Cę. Is vtit̄ ꝯsilio ne qdē. i. ñ saltē suoꝝ, sed suo. i. vnius, qđ fieret nō mlto secus. i. alter. Si is. s. Pō. quē sumus secuti: teneret rēp, vt tenuisset si in Pharsalico ꝯflictu victor fuisset. Et qa dicer posset Marcel. id male de Pō. suspicari: ꝓbat illud ex euidēti cōiectura: dicēs. An cēsemus eū. i. Pō, q cū in bello piculū oium nr̄m eēt cōiun ctū suo. s. piculo, vteret minime cōsilio cęteroꝝ hoium prudētiū, cēsemus dico eū fuisse futurꝫ magis cōem. i. cōicantē con silia sua, in victoria. i. si vsus fuisset victoria, q̄ fuisset in cęteris rebus suis. q. d. id non esse cēsendū. ⸿ Et censes eū sup. q nec te consule. i. cū esses cōsul: & ita a primario dignitatis in vrbe: secutus esset consiliū tuū sapientissimū. i. licet sapientissimū, nec voluerit vti fratre tuo. s. Cn. seu. Marcello gerēte cōsulatū ex authoritate. i. approbatiōe tua: nobis anthoribus. i. id factū eius approbātibus, cēses inquā rsse tenentē oïa. i. habentē oïa si nō habuisset, vt Cęsar tūc habebat, i potestate sua?

ℂ Desyderaturum,

HVBER.

¶DESYDE raturū.q̄siturū.q.d.nō desyderasset.¶Ne se.q.i.nunq̄.¶Saepe.qa fuerūt bella.Sertorij:Syllę,& Marij:Carbonis:Catulli:Cinnę:q̄ licet añ fuissent:fuerāt tñ Ci.aetate.Postremo bella Cae.& Pō.& mortuo Pōpe.Catonis & Scipiōis aduersus Cę.¶Sed.licet oia sint misera.¶Quae.victoria.¶Ad me.ad eos:q sunt mites & iusti.¶Ferociores.crudeliores.¶Impotētiores.incōtinētiores:q nō possunt suis appetitibus impare ipotētes dicunt.¶Tales.crudeles.¶Necessitate.qa aliter facere nō possunt.¶Multa.rō q̄re necessitate cogant.¶Arbitrio.iudicio & volūtate.¶Eorundē,p quos vicit,i.eorū quorū auxilio:& fauore fuit victor.¶An.oñdit haec:q̄ fiunt a Caesa.nunc nō euenisse p̄ter opinionē Mar.qa semp p̄uidit,& cognouit ea ita futura.

Impotentes

desyderaturū censes fuisse:OMNIA sunt misera in bellis ciuilibus:quae maiores nr̄i ne semel quidē, nr̄a aetas saepe iā sensit.sed MISERIVS nihil,q̄ ipsa victoria:q̄ ēt si ad meliores venit tñ eos ipsos ferociores,impotētioresq; reddit:vt,ēt si natura tales nō sint necessitate esse cogant.MVLTA enim victori,eorū arbitrio,p quos vicit,ēt inuito faciēda sunt.An tu nō videbas mecū simul,q̄ illa crudelis esset futura victoria:igitur tunc quoq; patria careres,ne,quę nolles,videres:nō inqes:ego enim ipse tenerem opes, & dignitatē meā.At erat tuae virtutis in minimis res tuas ponere,de R.P.vehemētius laborare.Deinde,q finis isti us cōsilii est:nā adhuc& factum tuū probatur, & vt i tali re,ēt fortūa laudat:Factū,q & initiū belli necessario secutus sis,& extrema sapienter persequi volueris:

¶An non vide.i.an non cognoscebas.q.d.immo aptissime videbas.¶Illa.siue Caesa.siue Pō.¶Igitur.infert ex hac interrogatiōe:q nō debeat carere pr̄ia nūc:qa videat multa q̄ nolit:cū nō curauerit ea tunc:cū videbat:q̄ crudelis esset futura haec victoria.¶Igit careres.i.carere debueras:qd nō fecisti.¶Ne videres q̄ nolles.q̄ iā videbas vsq; tūc salte aio: & cognitiōe.¶Nō.pōit respōsionē : quā posset facere Marcellus.¶Inqes.dices,rñdebis.¶No.subaudi debuerā carere pr̄ia.¶Cū tenerē.opes & di.i.cū hērē oia mea adhuc integra:& nihil diminuta.¶At.cōfutatio huius obiectionis.¶Tuę virtu.erat.i.ptinebat ad virtutē, & magnitudinem ai tui.¶Ponere in mi,minimi facere:& ęstimare.¶Res tuas.i.opes:q̄s dicis te retinuisse tūc:& dignitatē tuā.¶Laborare.curare:solicitū esse.¶De repu.i.pp rēp. ¶Deinde.alia rō q̄re debeat discedere a pposito.Nā qd aliqñ est necesse melius est deponere:& cito & spōte:dicit ergo.¶Qui finis istius cōsilii.i.q̄lis finis est istius tuę deliberationis:& ppositi carendi sp patria.¶Adhuc.hucusq;.¶Factū. qd fecisti ante hac.¶Vt in tali re.idest pro qualitate rei, vt in tali re subaudi laudari potest.¶Factum.declarat ea duo:quae proposuit.¶Necessario.non voluntate:vt supra in prima epistola ad M.ostendit.

PHI. Maiores Minores

¶DESYDE raturum.petiturum:quasi diceret nō omnia sunt misera.¶Sententias.damnat bella ciuilia:a quibus semper alienus fuit.¶Maiores nostri.omnes qui ante nos vixerunt.sicut minores omnes posteros appellamus: in quo Seruius non mediocriter errasse videtur:qui dixit,minores non dicimus nisi quoties graduū deficit nomē, vt pater: filius:nepos,pronepos,ab nepos,vbi isti gradus defecerunt merito iam dicimus minores.sicut etiam non dicimus maiores:nisi quando non amplius ipsis inuenit latinitas nomen.Ci.in Cato.maiore.Nec dubitat agricola q̄uis sit senex, quaerenti cui serat:respondere dus immortalibus:qui me non accipere modo haec a maioribus voluerunt:sed etiā posteris prodesse:& Virgi.Nostrosq; huius meminisse minores.¶Ne se.quidem.hoc est nunquam.¶Nostra aetas saepe.longum esset dicere bellorum ciuilium tempora:vt Syllae,Marii,Ser.Car.Cinnae:Ca.Cae.& Pom.Ca.atq; Scipio.hęc omnia Cice.temporibus bella fuerunt.Quę expositio victorię e bello ciuili:quid afferat mali.¶Meliores.vt mites sint & benigni.¶Impotentiores,crudeliores & q nimium insolentes sunt, & qui sibi ipsi,atq; suis cupiditatibus imperare non possunt, & impotentia crudelitas dicitur & insolentia.¶Tales.aut ferociores,aut ipotentiores.Sane animaduertendum in his duobus:talis:& qualis:ad orationis venustatē satis esse alterum ex his ponere.Virg.Quales apes aestate noua:& talia iactanti,& talibus Ilioneus.Iunguntur etiam,sed raro:vt Virg.Qualis in Eurothae ripis, Talis erat Dido:talem se laeta ferebat.¶Multa.ratio quare coguntur id facere.¶Necessitate.maxime propter illorum importunitatem:quorum auxilio vicerunt.¶An.quasi diceret non praeter opinionem euenit.Nam tu:& ego ita futurum esse iudicabimus.¶Quā crudelis.siue Caesar:siue Pōpeius vinceret.¶Igitur.ex quo videbas futurā esse victoriam crudelē: tunc quoq; carere patria debuisses:ne ea quae nolles:aspicere.vnde quomodo non caruisti tunc patria:minime nunc carere debes.¶Cateris.carere debueras:quod minime abs re factum cognouimus.¶Non inquies.i.responderes:q non debuisses carere tunc patria:& causam afferres talem:ego enim tenerem opes, & posiderem res meas omnes &c.¶At erat. ait Cicero per confutationem obectionis a Marcel.¶At erat tuae virtutis pertinebat ad virtutem tuam hoc: quod sequitur.¶In minimis.minime qdē existimare res tuas:& magni rēpu.facere.¶Deinde q. argumēta ab vtili, & honesto in mutando cōsilio p qualitate tpis.¶Consilii.ppositi tui carendae patriae.¶Et vt in tali re.p qualitate negocii.¶Factum.exponit: quae dixerat repetendo factum, & fortunam, & subaudi laudatur:in vtroq;.necessario. vt in supiore Epistola dixit.¶Per se qui nolue. quod tunc id ostendens.Si Romā veneris:& teipsum Caesa.obsequentē praebueris.

ASCEN.

¶FVISSE desyderaturum.i.expectaturū s̄nias nostras.i.quid nos sentiremus in senatu de iis:quę ipse ex s̄nia sua facere cōstituisset.q.d.id nō esse censendū.¶Oia sunt misera.i.miseranda,non tā quantū ad eos,qui inferunt, q̄ qui ea patiuntur,sed tñ etiam quodammodo quantum ad inferentes,quia cum multos habeant inimicos in ciuitate sua coguntur tyrannū agere,in bellis ciuilibus:quae.s.bella ciuilia,aut potius misera,q̄ contingunt in bellis ciuilibus,maiores nostri,ne qdem.i.non saltem,semel sup.senserunt,aetas nostra sensit iam saepe,Sub Sylla & Mario. Sub Sertorio Carbone, & Perpenna,ac Cinna,sup.Caesare, & Pōpeio,sed nihil sup.est in bellis ciuilibus miserius, quam ipsa victoria:q̄ victoria ēt si venit ad meliores.s.pro republica,tamen reddit.i.efficit eos ipsos ferociores, & impotentiores.i.minus sibi imperantes, & se ab illicitis minus cohibentes post victoriā, vt etiā si non sint.¶Tales.s.feroces, & impotētes: natura.i.per naturam,cogantur esse tales necessitate.¶Enim.i.quia:multa facienda sunt victori etiam inuito arbitrio.i.ad arbitrium eorum,per quos vicit.¶An tu non videbas simul mecum.q̄.i.quantum,crudelis illa victoria esset futura:quasi dicat maxime.¶Igitur careres:idest carere deberes:quoq;:idest etiam tunc,patria,ne videres, quae tu nolles: scilicet videre?¶Inquies.i.respondebis mihi.¶Non supple carerem tunc patria.¶Ego enim tenerem opes supple meas & dignitatem meam.Obiectio.¶At:idest sed,erat virtutis tuae:idest pertinebat ad virtutem tuam,ponere tuas in minimis.i.inter minimi reputanda:& supple laborare vehementius de republica.¶Deniq;,aut potius deinde.i.vt secundo loco obiiciam qui:idest quis finis istius.s.tui cōsilii est?¶Nam & factum tuum probatur adhuc, & fortuna tua laudatur etiam adhuc, vt in tali re:scilicet in qua nihil plene laudabile contingit.¶Factum inquam tuum probatur q secutus sis, necessarie initium belli:scilicet contra Caesarem, & noluetis sapienter:idest in quo fecisti sapienter: persequi extrema:scilicet belli ciuilis, vt illi:qui in Africa perierunt,

HVBER. ¶ FORTVNA. subaudi laudatur. ¶ Statū & famā. qa noluisti videri humilis, & abiecti animi supplicādo victori nec te ipsum interficere, sicut Ca. sed cōsilium fuit medium sicut supra. ¶ Nunc vero. qa dixit adhuc factum tuum pbat &c. immo dicit nunc nō pbabitur factum tuum, qa est alia ratio tēporū, & rerum, & hoc est, quod dicit. ¶ Nunc. hoc tpe. ¶ Eā. patriam. Minus diligere. minus amare, & charam hēre. ¶ Quod deformior est. i. quia est priuata multis suis dignitatibus. Est autem translatio sumpta a muliere. q. d. quēadmodum mulier, vt puta mater tua, quæ tibi fuerit chara: ēt si facta sit deformior, nō debet minus diligi, ita ēt respu. amissis multis ornamentis suis nō debet tibi minus esse chara. ¶ Sed misereri subaudi debes. Nec priuare. s. debes. i. cū sit orbata: & priuata tot viris claris: q perierunt in his bellis ciuilibus. nō debes eā priuare: ēt aspectu tuo: vt nō magis possit videre te viuum: q̄ alios: q mortui sunt. ¶ Deniq. arguit a decoro seruando in mutatione ppositi: re & tpe suadente, & est sensus: sicut hucusq suit magni animi nolle supplicare Cæsa. vide nunc, ne attribuatur tibi pertinaciæ: & obstinationi: spernere id, quod Cæ. liberalitate sua tibi libenter concedit: sine precibus tuis. ¶ Non esse supplicem. quod hucusq facere noluisti. ¶ Victori. ¶ Cæsari. ¶ Vide. considera diligenter. ¶ Superbi. elati & inflati: nō autē re vera fortis: & magni. ¶ Aspernari. respuere. ¶ Liberalitatem. humanitatem, quā tibi præstat in te restituendo. ¶ Et sapientis. est quasi alia obiectio. ¶ Carere patria abesse a patria sua oppressa. ¶ Duri. q. d. potius est duri, & in humani non desyderare patriam suā: q̄ sapientis abesse. ¶ Etsi repu. bli. quia posset dicere Marcellus, cur debeo esse in patria: cum non possim frui repu. q̄ est in potestate vnius solius. Respondet Cic. q si nō possit frui republi. stultum est, nolle saltē frui re sua priuata. ¶ Caput. summa ipsa: & potissima ratio: terret autem ipsum Mar. periculo vitæ. ¶ Ista vita. cōmorandi in externis: & peregrinis locis. cōmodior. quietior: qa non videas multa, quæ nolles videre. ¶ Ne tutior. i. an sit tutior: magis sine periculo q̄ esse Romæ. ¶ Licentia. impunitas gladiatorū interficiendi homines. ¶ Minor vere. minor respectus q̄ Ro. ¶ Mihi. hoc dicit Cice. video pericula tibi esse magis parata in externis locis: q̄ Ro. tantā autem curā habeo salutis tuæ, vt nemo maiorem habeat pręter Marcellum fratrem tuum. ¶ Par. æqualis: vt ab eo non vincar. ¶ Aut proxi. secundus ab eo. ¶ Certe. saltē. ¶ Cōsulere tēporibus. habere rationem tēporum. ¶ Incolumitati. saluti. ¶ Vitæ. dignitati: & conditioni viuendi. ¶ Fortunis. rebus. diuitiis, quæ dissipabuntur te absente.

Supetbus

Certe

Fortuna, q honesto ocio tenueris & statum, & famam dignitatis tuæ. Nūc vero nec locus tibi vllus dulcior esset debet patria: nec eā diligere minus debes, q deformior est, sed misereri potius: nec eam multis claris viris orbatam, priuare ēt aspectu tuo. Deniq;, si fuit magni animi non esse supplicem victori: vide, ne superbi sit, aspernari eiusdem liberalitatem. Et si sapientis est carere patria, duri non desyderare. & si re publica nō possis frui, stultū ē nolle priuata. Caput illud ē vt si ista vita tibi cōmodior esse videat, cogitandū tū sit, ne tutior non sit. magna gladiatorū est licētia: sed in externis locis, minor ēt ad facinus verecundia. Mihi salus tua tātæ curæ est, vt Marcello fratri tuo aut par, aut certe proximus sim. Tuum est cōsulere temporibus, & incolumitati, & vitæ, & fortunis tuis. Vale.

¶ Ex. ix. Epistolarum. Etsi per paucis ante.

¶ Etsi peractis ante diebus dederā nuntio literas ad te pluribus verbis scriptas. Atq ipsi tibi dicē dū erit aliqd, qd non sentias. An q in bello, cum oīum nostrum coniunctum esset periculum, suo, & cæterorum hoīum, minime prudentium cōsilio vteretur. Quæ etiam si ad meliores venit, tamen eos ipsos ferociores, imprudentioresq reddit, vt etiam si natura tales non sint, necessitate esse cogātur. Factum, quod & initium belli necessario secutus sis, & sapienter extrema prosequi nolueris. Deniq si magni fuit animi non esse victori supplicem, vide, ne superbi sit eiusdem aspernari libertatem.

PHIL. ¶ HONESTO ocio. duplex est enim ocium: honestum quale studium literarum, quod ocium literarum appellatur, vt Cice. quid dulcius ocio literario? & inhonestum: quale est amatorium. Oui. ocia si tollas: periere cupidinis arcus, significat enim ocium vacationem quandam a labore. ¶ Statum & dignitatem. non supplicando. Cæ. nec illi bellum mouendo: sed medium tenendo cōsilium: vt antedictum est, deformior, sine libertate. ¶ Orbatam. tanquam matrem dixit patriam esse orbatam filiis, & illos intelligit, q in bello ciuili ceciderunt, Methaphora a fœmina. ¶ Deniq. aliud argumentum a decoro sumptum in mutando proposito pro conditione temporum: & rerum. Cæsa. pollicente clementiam. ¶ Liberalitatem. qua te complecti vult: multis in locis de liberalitate Cę. agitur. ¶ Sapientis est ca. pa. exulem esse a patria tyrannis oppressa: perseuerat enim in confutando obiectiones Mar. & est color: qui dicitur snia. Duri: inhumani: & est sensus: vide ne potius sit, duri hois non desyderare in patria viuere, q̄ alibi esse. ¶ Sapientis ca. pa. hoc est abesse a patria. ¶ Etsi repu. alia confutatio. Dicere enim Mar. potuisset, cur non debeo carere patria cum repu. frui nō liceat? Cui respondet Tullius: stultū esse nolle saltem priuata re frui: cum repu. frui: non possit, præstantius est enim aliquid habere, q̄ nihil. ¶ Frui. fructum & voluptatem reip. capere oblectando te ipsum in ea. Nam his frui dicimus, ex quibus fructum, & delectationem accipimus. Non ab re Mar. victorem Cæsa. timebat. Is enim consul erat qui Cę. e Gallia de victa rediens alterum sibi consulatum decernere postulauit, & a Mar. in primis contradictum est, assentiente Pom. Inde decretum est a senatu: vt in vrbem Cæsar, nisi dimisso exercitu non veniret, & ex Marcel. consilio, & authoritate Pom. cum imperio missus Luceriam, vbi tunc legiones erant. Cæsar tunc Rauennam se contulit. ¶ Caput. quasi quid potissimum rationis tuæ. Translatio est, caput enim principale membrum est oīum animantium: vnde totum hoiem ab eo dicimus, & vt capitulum lepidissimum, & lepidum caput: dictum sane. vt ait Varro, quod inde sensus initium capiant, & id totum subiacet arieti: de quo. Mar. Manlius, aries caput est ante omnia princeps sortitus. ¶ Vita. peregrinatio. ¶ Commodior. non videndo: quæ videre nolles: perterrere enim his vult Marcellū: vt redeat. ¶ Gladiatorum. nunc grassatores, & prædones intelligit. ¶ Tantæ curæ est. peruenuste verbum substantiuum datiuo iungimus, quotiescunq: quid honestum quid, vtile, & voluptuosum, & dulce significare volumus aut contrarium: vt magnæ mihi voluptati fuerunt literæ tuæ, & dolori mihi est casus tuus.

Ociū literarium

Ociū amatorium

Frui

Caput

Capitulū

ASCEN. ¶ Fortuna, sup. tua laudat, q tenueris sup. i ocio honesto, qa literario, vtpote Athenis. & statū sup. tuū, & famam dignitatis tuę. Nunc vero, nec vllus locus debet eē, tibi dulcior, pria. i. q̄ pria, nec debes diligere eā minus sup. ppterea q est deformior. s. q̄ prius, sed misereri poti⁹ sup. eius, nec priuare eā orbatā. s. spoliatā. i. multis claris viris: ēt aspectu tuo. s. quo eā aspicias, aut aspectu tui, quo aspiciaris, aut potissimū aspectu tuo. i. facie & pręsentia tua. ¶ Deniq si fuit magni animi: non esse supplicem victori vide. i. animaduerte: ne. i. an sit, aut vide. i. caue, ne. i. vt non sit, superbi, sup. animi aspernari. i. contemnere liberalitatē eiusdem. s. victoris. ¶ Etsi est sapientis carere. s. patienter patria: est duri. i. pertinet ad durum, & immitem: nō desyderare sup. patriam. ¶ Etsi nō possis frui rep. stultum est nolle sup. frui priuata sup. re. Illud. s. quod modo dicetur, est caput. i. principale momentū, vt si ista. s. in ocio, & terra peregrina vita: videatur tibi esse

bi esse

ri esse iucundios: tamen cogitandũ sit supple tibi: ne sit non tutior. s. q̃ esset in vrbe. ¶ Magna est licentia gladiatorum, nam facile possit aliquis Athenas mitti, vnde occidatis, & reuera paulopost a Magio. Chilone familiari suo, pugione interēptus est, sed minor etiam verecũdia ad facinus. scilicet tale perpetrandum est in locis externis. ¶ Salus tua est mihi tantę curæ, vt tim Marcello scilicet. C. aut Lucio fratri tuo, aut par: idest ęqualis in cura tali, aut certe proximus. ¶ Tuum est: idest ad te pertinet. Raro aut nunq̃ legitur tua cum verbo est, consulere: idest consilio prospicere, temporibus: idest ne tempora ista periculosa tibi noceant: & incolumitati, & vitę, & fortunis tuis, ne: scilicet eis noceatur, Vale,

M. Cicero M. Marcello. S. 10

Etsi nihil noui, quod ad te scriberem, habebam, magisq; literas tuas iam expectare incipiebam, vel te potius ipsum: tamen cum Theophilus proficisceretur, non potui ei nihil literarum dare. Cura igitur, vt q̃primũ venias: venies enim, mihi crede, expectatus, neq; solũ nobis, idest tuis, sed prorsus omnibus. Venit enim mihi in mentem, subuereri interdum, ne te delectet tarda discessio. quod si nullum haberes sensum, nisi oculorum: prorsus tibi ignoscerem, si quosdam nolles videre. sed cum leuiora non multo essent, quæ audirentur, q̃ quę viderentur: suspicarer autem multum interesse rei familiaris tuæ, te q̃primum venire, idq; in omneis parteis valere: putaui ea de re te esse admonendum. Sed quoniam, quod mihi placeret, ostendi: reliqua tu pro tua prudentia consyderabis: me tamen velim, qđ ad tempus te expectemus, certiorem facias. Vale.

HVBER.

Etsi. Eiusdem est argumenti, & sententiæ hæc epistola, cuius est superior, mutatis tantum quibusdam verbis, hortatur, enim Mar. vt q̃primum in patriam redire velit expectatus multum a suis. ¶ Nihil noui, præter q̃ quæ a me aliis literis intellexisti. ¶ Magis, potius q̃ tu expectares meas. ¶ Vel potius, correctio. ¶ Te ip. non literas: ipsum habet emphasim, quasi dicat te præsentem, nam aut est, iam literas tuas, aut alium pro te. Non potui nihil dare: idest aliquid dedi: non potui facere, quin aliquid darem. ¶ Cura, da operam: cogita. ¶ Expectatus, idest desyderatus. Virgilius. Expectate venis. ¶ Omnibus, his etiam qui nulla necessitudine tecum coniuncti sunt. ¶ Venit in mentem subuereri: idest interdum aliquantulum vereor, ¶ Tarda decessio. serus decessus ab istis locis, vbi nunc es. ¶ Quod eadem ratio, qua vsus est in præcedenti epistola, cum dixit. ¶ Non est porro tuum, vno oculorum sensu moueri, &c, & est sensus, si haberes tantum sensum oculorum, & non etiam aurium, putarem tibi parcendum: si nolles venire Ro. ne videres multa, quæ nolles, sed cum necesse sit te eadem audire, & vtile sit te esse in patria, putaui te admonendum. ¶ Ignoscerem, indulgerem, parcerem. ¶ Quosdam Cæsarem, & reliquos, qui eum contra rempu. secuti sunt. Non multo leuiora non multo minus acerba. ¶ Suspicare: idest existimarem, & subaudi, cum suspicarer. ¶ Interesse. vtile esse, pertinere ad rem tuam familarem, quam præsens poteris conseruare. ¶ Quam primum venire: idest vt subito venias. ¶ Atq; va. subaudi cum suspicarer, ¶ Valere omnes partes: idest valere ad omnia, vt tu venires. ¶ Admonendum. meis literis exhortandum, & dandum tibi consilium. ¶ Quando: idest quoniam. ¶ Reliqua. quæ non scripsit. ¶ Pro tua prudentia: idest secundum tuam prudentiam: vt es valde prudens. ¶ Ad quos tempus, an cito, an sero sis venturus.

Expectatus

Interesse

Quando

PHI.

Etsi nihil Marcellum iam mutasse sententiam Ci. cognoscebat, & esse iam persuasum Romam venire, q̃ propter his eum hortatur, quamprimum veniat, cum adhuc Cic. aliquantulum vereretur necum delectaret tarda decessio. Postremo eum rogat, quo tempore ipsum expectent, det operam literis suis intelligat. ¶ Vel te potius. Teipsum, cum pondere suo pronomen. ¶ Expectatus, desyderatus, vt expectate venis. ait Maro. ¶ Omnibus. vel ipsis, qui tibi nulla amicitia iuncti sunt. ¶ Subuereri. aliquantulum timere. Sub enim compositiue, quid clanculum, aut diminutiuum significat. Vir. Olli subridens, & Ci. pudor pene subrusticus, alias sub pro interdum imponitur. Virg. Ipse sub ingenti lustrat dum singula templo. Aliquando ante, vel per, vel circa. Vir. Sub noctem cura recursat, & postesq; sub ipsos nituntur gradibus. & in Geor. Sub lucem exportant calathis, hoc est ante lucem. ¶ Nec te delectet. alteram exigit constructionem delecto, alteram oblecto, aliam delector. Sic enim his vtimur. Delectarunt me mirum in modum literæ tuæ, & oblecto me literis tuis, & ego plurimum te ipso delector. ¶ Tarda. corporis est, alias animi, & intellectus, vt huic tardus es. ¶ Ignoscerem: veniam darem: parcerem. Caue dicas indulgere pro ignoscere, nam maximam habent inter se distantiam, cum indulgere sit dare operam alicui rei peragendæ. Incumbere, vigilare, studere, vel in primis concedere rem aliquam, rem mollem, & effœminatam, & quandam quasi clementiam monstrare, qua parentes in liberos suos plurimum errare videntur, nimium illis indulgentes, & delicate tribuentes, & eandem dicit rationem, quam superius dixit de visu, & auditu. ¶ Quosdam. vt Cæ. & suos. ¶ Suspicarer. opinarer, & intellige iterum cum. ¶ Valere. supple cum suspicarer: & existimarem. ¶ In omnes partes, in omnia ad te pertinentia. ¶ Admonendum. adhortandum. ¶ Reliqua. quæ forte scribenda erant. Pro tua prudentia secundum tuam prudentiam. Nam pro loco, in ante & secundum aptissime colamus, vt pro templo, ante templum, pro curia, ante curiam. Sallu. Quod ni maturasset pro curia signum sociis dare. ¶ Pro viribus. secundum vires. Vir. Summis incuruant viribus arcus, pro se quisque viri, pro rostris, pro tribunali, in rostris, fungitur interdum interiectionis officio cum vt pro Iuppiter, pro deum, atque hominum fidem. ¶ Considerabis. consideramus futura, cogitamus præsentia, sed ista confunduntur.

Subuereri

Delecto

Oblecto

Delector

Ignoscere

Indulgere

Pro virib.

ASCEN.

Etsi. Eiusdem fere argumenti est cum superiore, hortatur enim Marcellum, quamprimum domum redire. ¶ Ordo est. Etsi: idest q̃q̃, nihil noui habebam. quod scriberem ad te, & incipiebam magis expectare literas tuas, vel potius teipsum, tamen cum Theophilus: scilicet familiaris tuus, proficisceretur: scilicet Roma ad te, non potui nihil literarum ad te: idest quin aliquid literarum darem ei. ¶ Igitur, quia te tantopere expectamus, cura, vt venias quamprimum. ¶ Enim: idest q̃a, crede mihi, tu venies expectatus: idest desyderatus, & optatus, neq; solum nobis: idest tuis, quia nos tui sumus, sed prorsus: idest omnino. ¶ Omnibus. ¶ Venit enim mihi in mentem: idest cogitando compellor subuereri, idest aliquantulum vereri interdũ, ne decessio: scilicet ab athenis, tarda. i. sera, delectet te, hoc est, ne tædio afficiaris Romam reuerti, quod si nullum haberes sensum nisi oculorum, ego ignoscerem prorsus. i. omnino tibi, si. s. tunc nolles videre quosdã, vt reip. oppressores. ¶ Sed cum ea, quæ audirentur. s. a te, essent non multo leuiora, q̃ quæ viderentur. s. si Romæ esses. ¶ Autem. i. sed, suspicarer interesse. i. ad vtilitatem pertinere, rei familiaris tuæ, te venire. s. domum, q̃primũ, atq; valere. i. vtile esse, in. i. ad, omnes partes, putaui te esse admonendum, de ea re. ¶ Sed quando, aut quoniam, ostendi supple id, quod placeret mihi, tu considerabis reliqua. i. an recte sentiam, pro tua prudentia. i. secundũ prudentiam tuam. ¶ Velim tamen facias me certiorem ad quod tempus, expectemus. i. expectare debeamus te. Vale.

HVBER, Plurimum. Multis epistolis: & in his quas supra vidimus, & aliis quæ non reperiuntur Ci. hortatus fuerat Mar, vt in patriam reuerteretur neq; liberalitatem Cæ. aspernaretur. Deinde gratulatus etiam ei fuerat, ꝙ senatus vniuersus, & boni viri vno consensu supplicassent Cæs. pro restitutione eius. itaq; respondens Mar. dicit se & semper hoc potissimum tempore tanti fecisse authoritatem Ci. ꝙ citius est flexus: & persuasus eius literis, vt mutaret propositum, & Romam veniret, q̃ & consiliis, & precibus. C. M. fratris, qui assidue obsecrabat eum: vt nollet perpetuo abesse, sed vteretur consilio amicorum suadentium: vt rediret. Deinde ostendit se habuisse gratam gratulationem Cicero, quia ex animo facta intelligebat, gratius tamen sibi fuisse: ꝙ inter paucos amicos, q ei fauerent: cognouit Cice. sibi amicissimum: ob quam causam ostendit se potius redire Romam: vt possit esse cum Cicerone & cæteris talibus amicis: quam propter aliquid aliud. ¶ Plurimum valuisse habuisse maximum pondus: & multum potuisse. ¶ Obsecraret precibus. adiuuaret et præeando; quod plus est, q̃ dare consiliū. ¶ Persuadere. i. alium inducere. ¶ Quam effectum. q̃ est persuasum. ¶ Vterer vestro consilio, facerem sicut vos cōsulebatis mihi. ¶ Potissimū. ꝓcipue potius q̃ cōsilio aliorū, q forrasse cōsulebant ei, vt abesset. ¶ Res acta. i. impetrata restitutio mea: qa Ci. ad eū scripserat: sicut et supra ad Seruium Sul. ¶ Gratulatio. ꝙ Cæ. onuerit nō me patuifacere, & ꝙ senatus ꝑ me supplicauerit. ¶ Optimo aīo. i. cū beneuolētia sine simulatione. ¶ In summa paucitate. i. in valde paucis amicis. Erant aūt pauci respectu eorū: q debuerant ei fauere, neq; tñ fauebant. ¶ Necessariorū, necessarii, authore Festo: dicuntur cognati, aut affines, in quos necessaria officia conferunt. ¶ Cupidissimū. amātissimū. ¶ Præstitisse, ondisse. ¶ Singularē ꝓcipuā: plusq̃ oīs aliis. ¶ Reliq̃. cætera, præter te: & alios paucos, qui mihi fauerunt: reliqua igitur. i. fortunæ meæ, & dignitates: & similia. ¶ Eiusmodi. i. talia, & talis conditionis. ¶ Quibus. s. reliquis. ¶ Carebam æquo animo. i. carebam sine sollicitudine: sine dolore. ¶ Tempora conditiones temporū. ¶ Hæc. i. talia ita misera, & mala. ¶ Hoc, hanc rem. s. quæ sequitur. ¶ Statuo, iudico; est aūt ordo: hoc statuo esse eiusmodi, vt quisquam: neq; in aduersa: neq; in secunda fortuna possit viuere sine beneuolentia talium virorum: & amicorum. s. qualis tu es. ¶ Gratulor mihi, gaudeo mihi. ¶ In hoc. in hac re: ꝙ talem habeam amicum. ¶ Præstabo. ostendam. ¶ Re, effectu; non verbis. ¶ Officium, beneficium.

Persuadre — Necessarii

M. Marcellus M. Ciceroni S.

Plurimum valuisse apud me tuam semper authoritatem, cum in omni re, tum in hoc maximæ negotio potes existimare, ꝙ cum mihi C. Marcellus frater amantissimus mei non solum consilium daret, sed precibus quoq; me obsecraret. nō prius mihi persuadere potuit, q̃ tuis est effectum literis, vt vterer vestro potissimum consilio. Res quemadmodum sit acta, vestræ literæ mihi declarant. Gratulatio tua etsi est mihi probatissima, ꝙ ab optimo sit animo: tamen hoc mihi multo iucundius est, & gratius, ꝙ in summa paucitate amicorum, propinquorum, ac necessariorum, qui vere meæ saluti fauerent, te cupidissimum mei, singularemq; mihi beneuolentiam præstitisse cognoui. Reliqua sunt eiusmodi. quibus ego, quoniam hæc erant tempora, facile, & æquo animo carebam. hoc vero eiusmodi esse statuo, vt sine talium virorum, & amicorū beneuolentia, neq; in aduersa, neque in secunda fortuna quisquam viuere possit. Itaq; hoc ego mihi gratulor. tu vero vt intelligas homini amicissimo te tribuisse officium, re tibi præstabo. Vale.

Ex. xi. Epi. Plurimum valuisse.

¶ Non solū cōsiliū daret, sed precibus quoq; me oneraret.

PHI, Plurimū valuisse. Quantā vim: quem ēt effectū hūerint apud Mar. Ci. epi. his Mar. līis facile cognosci pōt: eius cōsilio ꝑsuasus Romā se venturū pollicet: & ibi male viuere: vbi clarissimorū virorū consuetudine vti posset, & maxīe Cice. quem sibi amicissimū esse cognouerat: & ꝙ nec Mar. frater nec multi alii ex amicis illi ꝑsuadere potuerit: ꝑsuaserat Ci. ondit etiam: q̃ sibi grata fuerit gratulatio ipsius, ꝙ. S. P. Q. R. Cæ. supplicatū accesserat, vt Ma. restitueret in pristinum ¶ Valuisse, hūisse pondus: vel potuisse. hēt hoc verbū in orōne multum venustatis: vt in primis si cū ablt̄o iungamus hoc mō. M. Ci. plurimū eloquentia valuisse nemo est: q nesciat. Sine abltō: sic valet id qdem apud me multū sicuti dēt bonum amicissimorū diligens commendatio. Exigit ēt post se actm̄: sed qñ refert ad ꝓciū in his vtimur gtō tanti: & q̃ti: in esse a causatiuo: vt valet, & tanti valet annona, aureos. xx. valet annona. ¶ Authoritatem dignitatem: & existimationem tuā. ¶ Cū. i. &. ¶ In omni re subaudi alia. ¶ Tum. m. i. & ꝓcipue. ¶ In h. ne. in hac eā mei reditus. ¶ Amātissimus mei, q me valde amat. ¶ Hoc oe, mei reditus. ¶ Consiliū, quo intelligerem redeundū esse mihi Ro. ¶ Sed precibus. vt hoc re vnius sollicitudines: vnius etiam multæ lachrymę. C. Mar. fratris optimi deprecantur. ¶ Obsecraret precibus. maiorem vim hēt, q̃ dare consilium. ¶ Potissimū. nolim dicas potissime: id enim nunq̃ legi nisi apud Priscianum: qui dicit a potius nasci potissime. ¶ Res acta. restitutio mea impetrata: vt a Ci. epistolam acceperat ¶ Gratulatio. quod pro eo supplicauerat senatus, ꝙ ei pepercerat Cæsar: ac esset Romam rediturus. ¶ Optimo animo, non simulata mente. ¶ Paucitate amicorū pauci enim erant: cum multi esse debuissent, qui ei fauerent: propter præstantiam eius. ¶ Cupidissimum, amantissimum. ¶ Præstitisse. demonstrasse: numerosæ significationis verbum. Nam est dare: concedere: exhibere, cum quibus accusatiuum iungimus: vt si meam fidem præstiteris: quod confido te esse facturum. Interdum antecellere, & tunc vltra datiuum ablatiuum damus, vt Cicero cæteris omnibus præstabat ingenio: & doctrina. Aliquando melius esse, Vir. Sed motos præstat componere fluctus. ¶ Quid, quod præstare iureconsulti volunt efficacnere ne quid damni fiat alicui. Cicero, de officiis. Emptorem indemnem damno præstari oportere. ¶ Reliqua. tam fortunæ: q̃ dignitatis, & huiusmodi. ¶ Aequo animo. sine molestia: multis id modis dicere possumus: moderate: facile: modice: modeste: fortiter: quod quasi vulgo dicitur patienter. Et a contrario sensu hoc modo. Iniquo animo: ægre: grauiter: moleste, per acerbe: immodice. ¶ Tempora, nouitates. ¶ Hæc. tam misera. ¶ Hoc quod sequitur: & est ordo, hoc statuo esse eiusmodi eius conditionis status. ¶ Talium virorum. qualis tu es. ¶ Gratulor gaudio officior. ¶ Hec. mala. ¶ In hoc. ꝙ talem amicū habeam. ¶ Re, effectu: Cicero in Paradoxis. Cum re, ac factis longe aliter iudicassent. ¶ Præstabo. efficiam: demonstrabo.

Valere — Præstare — Aequo aio

ASCEN, Plurimum, &c. Quid Ci. eplæ apud Marcellum valuerint: Marcellus ipse hac epl'a significat: dicens se ab eo persuasum Romam venturum: & quæ pro se acta essent cum Cæsare grata habere. ¶ Ordo est. O Cic. tu potes existimare: idest iudicare, tuam authoritatem valuisse semp plurimum apud me, cum: scilicet ita sit, quod potes existimare illud in omni re: scilicet alia, tum maxime in hoc negocio: scilicet domum redeundi. ¶ Cum Caius Marcellus sup. meus, amantissimus mei, non solum daret mihi consilium, sed quoq;: idest etiam. ¶ Obsecraret. i. ob sacra oraret: me precibus, non potuit prius persuadere mihi, q̃ effectum est literis tuis: vt vterer potissimum consilio vestro: scilicet an bonum. ¶ Literæ vestræ: idest tuæ & fratris, declarant mihi: quemadmodum res. i. reconciliatio mea, aut veniæ datio, sit acta. s. in senatu & Cę. ¶ Gratulatio tua, & si. i. q̃q̃, est mihi probatissima. i. maxime approbata, ꝙ. i. quia: sit ab optimo animo, tamen hoc est mihi iucundius

mihi iucundius & gratius multũ, ꝙ cognoui in summa paucitate amicorũ, ꝓpinquorũ, ac necessariorũ, q fauerent vere .i. nõ ficte saluti meæ, te cupidissimũ mei, & ꝓstitisse mihi bñuolentiã singularẽ. ꝑ Reliqua .s. bona, q̃ ante hẽbã, sunt eiusmodi, qbus .i. ꝙ eis, ego carebã facile: & æquo aio, qm̃ hæc .i. hmõi erant tẽpora .s. tam mala. ꝑ Vero .i. sed, ego sta tuo hoc .s. quod mihi præstitisti, esse eiusmodi, vt qsquã, neq; possit viuere in fortuna aduersa, neq; in fortuna secũda .i. ꝓspera, sine bñuolentia talium virorũ, & amicorũ, itaq; ego gratulor mihi in hoc. ꝑ Vero pro sed, ego præstabo .s. effectu ipso, vt intelligas te tribuisse homini amicissimo, videlicet mihi, officium .i. opportunum beneficium. Vale.

Seruius Sulpitius Ciceroni. S. 12

ETsi scio nõ iucundissimũ nũtiũ me vobis allaturũ: tñ qm̃ CASVS, & fortuna ĩ bonis dñaťr visum est faciẽdũ, quoquo modo res se haberet, vos certiores vt facerem. Ad v. Cal. Jun. cum ab Epidauro Pirę̃ũ naui aduectus essem ibi

HVBER.

ETsi. M. Marcellus multis literis Ci. ꝑsuasus tandẽ decreuerat Ro. venire: cũ Cæ. liberaliter ei concessisset vt id facere posset, verũ anteq̃ discessisset ex Græcia, cum nõ longe ab Athenis esset, a. P. Magio Chilone eius familiare pugione interẽptus est. Itaq; cum Seruius, qui præerat Achaiæ, intelligeret quãtũ Cice. dilexisset Mar. hac epistola nunciat ei grauissimum casum mortis ipsius Mar. & simul ostendit, quanta cura, & officio primũ curauerit ei subuenire, adductis medicis. Deinde postquã est mortuus, vt honorifice sepeliretur. ꝑ Et si. principiũ est accõmodatũ rebus tristibus nunciandis. ꝑ Nõ iucundissimũ. a contrario .i. tristissimũ, & plenũ doloris. ꝑ Non iucundissimũ. a cõtrario sensu mœstissimũ, & attentũ facit. ꝑ Casus & natura. tribus enim humana vita, vt inqt Honoratus, cõtinetur. Natura, cui vltra centũ & .xx. solstitiales annos concessum nõ est, fato cui nonaginta anni hoc est Saturni tres cursus exitum creant, nisi forte aliarũ stellarum benignitas, tertiũ eius superet cursum, fortuna hoc est casus, qui ad oia pertinet, q̃ extrinsecus sunt, vt ad ruinã, incendia, naufragiũ, cędes, verũ casus differt a fortuna, vt Aristotelis verba demõstrant .ii. phy. ico. li. Tã eni in agẽtibus ꝑ intellectũ vim hẽt casus, q̃ in nõ agentibus ꝑ intellectũ, & in plures res cadit: q̃ fortuna, vt decedens a tecto tegula prætereuntẽ occidit, & Chilo, a quo nihil mali suspicabatur Marcel. eũ occidit, fortuna vero duntaxat vim habet in agẽtibus ꝑ intellectũ, vt aranti agricolæ argenti lamina se offert. Et bene casum, & naturã dixit in bonis dominari, oia enim inter ista claudenda sunt, adeo quod oia, aut ſm naturã fiant, necesse sit, vt nunc violentiã, & inopinatã mortẽ Mar. casu contingisse putemus. Verũ, vt ait Gellius, cũ apud Ci. legisset .i. Philippicarũ, vt siqd mihi humanitus accidisset. Multa aũt impẽdere videnť ꝑter naturã, & ꝑter fatũ. Cõsiderandũ eqdẽ puto, atq; id maxime reqrẽdũ, qa rõne dixerit accidere multa humanitus posse ꝑter fatũ. Cũ sit ratio, & ordo, & inseparabilis q̃dam necessitas fati. Itẽ Virgi. Aenei. iiii. de Phœnissa. Nã qa nec fato, merita nec morte peribat, tanq̃ in faciendi finẽ vitæ, q̃ violẽta sunt nõ videatur e fato euenire. Sed in hoc qd sentimus in lib. Tus. explicauimus. Sed posset qs quærere, qd sit natura, q̃ tripartita consideratur in hoie, animi, corporis, extrinsecus inqt Ci. naturã ipsam diffinire difficile est. Sed q̃ ratio sit, cur naturæ diffinitio difficilis sit. Victorinus docet hoc modo. Apud sapientes contentio est. Quid prius sit deus, an natura. Si natura prior est, ergo deus natus est, atq; deũ nasci nõ ponunt. Rursus si deus prior est, nata est natura. Qd si nasci potuit, natura in incipit nõ esse natura. Itaq; naturæ difficilis est diffinitio, sed cũ dixerit esse difficile, nõ tñ negauit diffinire nõ posse. Itaq; qdã phi sic diffiniendã putauerunt. Natura est ignis artifex quadã via vadens in res sensibiles pereandas. Plato aũt sic diffinit. hoc, est natura est dei voluntas. ꝑ Visum est faciendũ vos facere certiores. hoc est putaui vt vobis significarẽ, dicẽdi modus huiusmodi apud doctos viros. ꝑ Iunias. narratio est, & animaduerte, qd plus decoris hẽbit oratio, si ꝓ mensiũ genitiuis possessiua eorũdẽ mensiũ ponemus, vt si Calẽdas Iunias dicemus nõ Iunii, Augustas nõ Augusti. ꝑ Epidauro in Achaia, vt ait Pli. est ciuitas, de qua ẽt Stra. sic ait. Epidaurus aũt antea Epitaurus vocabatur, eã Cares, Arist. teste occupauerunt, & non alibi parũ insignis est ciuitas præsertim ex Aesculapii claritate nobilitata, quem varia morborum genera curasse somniati sunt hoies. erat vero tẽplũ ægrotantium multitudinem vsquequaq; refertum, pendentibusq; tabellis, in qbus sanati, languores erant inscripti. Sita quidem vrbs est in ipso Saronici sinus recessu intimo, Epitaurus nunc vrbs est, Epiri quam & Dyrrhachium dicunt.

Epidaur?

PHI.

ETsi scio. Vide quemadmodũ oibus telis fortunæ proposita sit vita nostra. Inimicus enim Marcello pepercerat: inuentus est amicus, P. Magio Chilo, qui eum occideret. Nunciat igitur Cic. Sulpitius, q tunc in Achaia magistratum gerebat, non sine magno dolore Marcellum Cic. amicum occisum esse. Mortis etiam genus ostẽdit, & officia, quæ in eum ita affectũ contulit. Postremo qbus eum sepulturæ & exequiarum honoribus honestauerit. ꝑ Nunciũ. nuncius masculino genere & rem nunciatam, & eum qui nunciat significat. Virgi. Aenei. & nuncius ibis Pelidę genitori, idem in sexto. Infelix Dido verus mihi nuncius ergo venerat. In neutro vero genere rem nunciatam tãtum significat. ꝑ Casus. euentus per accidens, q vt ostendit Aristo. lib. ii. physi. ca. viii. sic differt a fortuna, quia casus habet esse tam in agentibus per intellectũ, q̃ in non agentibus per intellectum, & in pluribus est q̃ fortuna, vt si lapis cadens de tecto frangat caput transeuntis, & si quispiam ab aliquo interficiatur, a quo propter familiaritatem nullum periculum timeret, sicut. M. Mar. a Chilone. Fortuna vero habet esse in agentibus per intellectum tãtum, vt si fodiens sepulchrũ inueniat thesauros. ꝑ Et natura dominatur. quia a iure naturæ omnia orta occidunt, vt inqt Sallu. ꝑ Dominatur. imperat: quia & casui & naturæ subiecti sumus. In bonis dominor, iungitur cum ablatiuo cum præpositione, vt hic, & apud Virg. Aenei. secundo Incensa Danai dominantur in vrbe, iungitur datiuo. Virg. Et victus dominabitur argis. Iungitur etiam accusatiuo cũ præpositione in Ouidi. i. Meta. Et ꝙ dominari in cætera posset Natus homo, & Cic. in Catone maiore. Felix senectus si vsq; ad vltimum spiritum dominatur in suos. ꝑ Visum est faciendũ facere. modus est dicendi quo frequenter etiam Cic. vtitur, visum est faciendum, vt te admonerẽ, ꝓ putaui te admonendũ. ꝑ Ad decimũ. incipit narrare. ꝑ Epidauro. Epidaurus, vt scribit Soli. vrbs est Achaiæ, Aesculapii sacello celebris, cui cubantes ægritudinũ remedia capessunt monitis somniorũ. Inde Aesculapius Epidaurius dicitur. Oui. in primo põ. Afferat ipse licet sacras Epidaurius herbas. Sanabit nulla vulnera cordis ope. Epidaurus aũt vrbs in Epiro est Dyrrhachiũ appellata. ꝑ Piræus. portus Athenien. vt oñdit Stra. lib. ix. cui vrbs cõiungebatur muro ꝓtracto ex oppido in modũ duorũ crurũ.

Nuncius
Nuncium
Casus
Fortuna
Dñatur.
Aesculapius
Epidaur?
Piræus

ASCEN.

ETsi scio &c. Deflet. M. Marcelli necem a. P. Magio Chilone familiari eius acceptam, recitatq; studiũ suum in cõis amici sepultura: dicens. ꝑ Etsi .i. q̃q̃ scio me allaturũ vobis .s. qui Romæ estis, nuncium non iucundissimũ, modo tristissimum, tamen quoniam casus & natura dominatur in bonis, quia etiam boni aut casu aut natura cogente sæpe pereunt. ꝑ Visum est .s. mihi faciẽdũ facere .i. vt facerem, vos certiores: quoquomõ .i. quocũq; modo res haberet se. ꝑ Cũ ego aduectus essem naui ab Epidauro vrbe Achaiæ, Aesculapii sacello insignũ Piræum .i. ad portũ illum Athenię. ad .i. circiter .x. Cal. Iunii, ego conueni .i. adiui: colloquendi & visendi gratia ibi .s. in Piræo.

Marcellū collegā nostrū cōuenī:eūq; diē ibi consum psi vt cū eo essem postero die,cū ab eo digressus essem eo cōsilio,vt ab Athenis in Boeotiā irem,reliquāq; iurisdictionē absoluerē:ille, vti aiebat,supra Maleas Italiā versus nauigaturus erat.postridie eius diei, cū ab Athenis pficisci i aio haberē:circiter horā decimā noctis Posthumus familiaris eius ad me venit, & mihi nuntiauit,M.Marcellum collegam nostrum post cœnę tēpus a P.Magio Chilone familiari eius,pugione pcussum esse:& duo vulnera accepisse, vnū in stomacho,alterū in capite scdm aurē:sperare tñ,eū viuere posse:Magiū se ipm interfecisse : postea se a Marcello ad me missū eē,q hæc nūtiaret,& rogaret. vti cogerē

HVBER. ℂCOL. legā fuit enī eius collega olim in cōsulatu. At tunc nō erat. ⸿Ab Athenis in Boeotiā irē Nulla te regula grāmaticorū impediat:qn noibus locorū pprius addas pposition ē vel nō addas quocūq; spectātibus:indifferēter.n. oēs docti viri suntvsi:vt ab Athenis & Athenis venio ad Romā, & Romā vado. Sic Sulpi.cū ab Aegina Megarā versus nauigarē his exēplis plenus ē Liuius.

Athenæ

Athenę vero, vt ingt Stra.a Possidone siue Neptuno, & Athena.i.Minerua appellatiōe deorū sortitę sunt. Regio,i q̄ sunt,Attica noiat, de q̄ Cecrops primū multitudinē i ciuitates.xii.habitādas digessit. Theseus vero postea.xii.illas i hāc vnā cōgregasse ciuitatē memorat.

Boeotia

Boeotia cōiūcta est Atticæ, a qua illā montanæ Atticę plagā disiūgit, a boue appellata, quā ibi Cadmus Agenoris filius reperiens imolauit. Diodo. vero siculus a Boæte Neptuni filio ex Arne Aeoli filia dixit appellatā esse Boetiā. ⸿Absoluerē. pficerē. ⸿Reliquāq; iurisdi.i.reliquū qd restat de administratiōe ēt in Boeotia, nā Seruius hēbat iurisditionē nō solū in Achaia, sed ēt in regionibus finitimis. ⸿Supra ma.alii itelligūt supra maias, vt subaudiamus dies, sed dies in plurali constat masculini tm ee gñis,nō aūt fœminini:pterea nō ē mos doctorū ponere adiectiuū sine substātiuo: ego huic lnī æ minime assentior. Alii dnt esse locū:q & si adhuc apud neminē idoneū

Postridie

me legēte memini:tñ magis pbo. ⸿Postridie diei eius. vt supra notauimus alio loco diei, abiectio est:vt vbi locorū

Vbiq;

nā & postridie & vbiq; p se plena sunt. ⸿Proficisci. discedere.

Circiter

⸿Circiter, p iuxta poit, qñ tēpi significat, ad tps tñ solet ptinere: & vt circiter Calēdas:interdū ad locū, vt Cassius Emina:lapidē fuisse quadratū circiter i media arce iunctū Calēdis: frequētius tñ ad numerū, vt Papia distat Mediolano circiter viginti milia. Circiter ergo p circa. ⸿Decimā ho, qa noua hora cœnabat. Marti. Incipit extructos frangere nona toros. Iuue. carpit Mariū Priscū q ante nonā horā cœnaret. Exul ab octaua Marius bibit. dies aūt incipiebat apud Romanos a media nocte, vt digestis deferius,

Chilones Cilones

lege more Ro. ⸿Chilone. cognomētū a labris:nā (vt ingt Ser. in arte) Cilones sine aspiratione dicunt, quorū capita longa & cōpressa sunt. Chilones aūt cū aspiratione ex græco a labris improbioribus, q̄ illi vocant χειλοι, vnde & pisces improbius labrati Chilones dicunt.

Pugio

⸿Pugione. pugio genus est teli, a pugno dictus:quo facile apprehendit.

Secūdum

⸿Secundū.i.iuxta. Virg. lib. iiii. Georg. Pascuntur vero syluas, & plena fm Flumina. ⸿Sperare tñ. subaudi dixit, vel nunciauit se sperare.i.spem habere. ⸿Eum. Marcellū. ⸿Seipsum. ppria manu. ⸿Se missum. subaudi dixit. C. Posthumius.

PHI. ℂCOL. legā. nō nūc, sed antea, cū simul gessimus cōsulatū. ⸿Ibi. in Pirǫ. ⸿Postero die. sequēti die. ⸿Digressus essem. Virg. Hos ego digrediēs lachrymis affabar abortis. Iuue. Quāuis digressu veteris cōfusus amici. ⸿Eo cōsi. ea mēte:ea deliberatione. ⸿In Boe. q̄ ē finitima Atticę dicta est aūt Boetia a boue a Cadmo inuēta, cuius augurio vrbē cōdidit.

Boeotia

Vñ Oui. Mœnia fac cōdas: Boetiaq; illa vocato. Diodo. tñ lib. v. dicit appellatā fuisse a Boetio: quē Neptun⁹ genuit ex Arne filia Aeli.

Iurisditio

⸿Iurisditionē administrationē, hāc.n. nō mō in Achaia:sed i regionibus vicinis hēbat. Seruius supma æstate Italiā versus nauigaturus erat:hoc est in fine æstatis, & circa pricipiū autūni: q̄tuor.n. anni tpa tripēdiuidunt:i nouū:adultū & pceps siue supmū: & nouā æstatē dicimus initiū æstatis:adultā æstatē:æstatis mediū appellamus, & supmā siue pcipitē æstatē nūcupamus finē æstatis: & sic de singulis tpibus:vt Ver nouū, adultū, & pceps.

Postridie

⸿Postridie. postera die, cras errant q postridie dicūt post tres dies, adiūxit ēt Sulpiti⁹ diei eius: & sic legēdū postridie diei eius:nec maioris:aut alterius significationis ē q̄ postridie:vt cū dicimus vbiq; gētiū, vbiq; locorū nō aliud signamus q̄ vbiq;. ⸿Decimā ho. hora nona dabat cœna:hic ait Vale. Martia. Incipit extructos frāgere nona toros: hic Marius

Chilo

priscus apud Iuue. dat vitio, q añ horā nonā cœnaret, vt Exul ab octaua Marius bibit. ⸿Chilone. P. Magius cognomine Chilo labris grossiorib⁹ ē, q Marcellū occidit χειλοι.n. apud gręcos labrū signat:hic aspirat prima:sed cū.c.tenui

Circiter

Cilo illū signat, q oblōgū & cōpressū caput hēt:vt Genuēses hīe ɔspicimus. ⸿Circiter. ad numerū i primis referr, pōt &

Pugio

ad tps & ad locū referri. Tu ne dicas tñmō tpis eē Priscīai errorē ductus. Hoc aūt loco & ad tps: & ad numerū ptinet. ⸿Pugione p. genus ē gladii. Nec dicas:cū pugione pcussū. Nā qñ signat instm nō apponit cū, nō.n. latine diceremus.

Stomachus

Scribo cū calamo. Vulnero te cū gladio, Sed scribo calamo. Vulnero te gladio, & hmōi. ⸿Stomacho, addo notā aspirationis i fine Stomachus ēt p ira & odio sępe ponit. Ci. i Tuscu. Intelliges ea stomacho nō agere. Hora. Manū stoma

Stomachatim

chūq; teneto, vñ stomachari ē p idignari, & ira cōmoueri. Ci. Tuscu. iiii. Anvero vir fortis nisi stomachari cœperit:nō pōt fortis eē? Inde ēt stomachosus idignatiōe & ira accēsus. Hora. eplarū primo. Lęua stomachosus gabeia dicet eqs.

Stomachosus

⸿Secūdū. & frequētissime posita ē p post apud Liuiū. Sic Quītilian⁹. Nā qd vnū mihi fm patrē fortūa videbat parasse psidiū, id ego separare i illa sorte nō poterā, alias p iuxta poit, vt nūc: & Maro. Dulcib⁹ illa qdē illecebris: & plena

Secūdum

fm Flumina. aliqñ signat p:vt fm te ad Cęsarē scripsit, hoc ē p voluntate & snia tua. In aliis vero significatiōib⁹ notū ē.

Cogete

ASCEN. ℂMAR. cellū collegā nrm.s.quōdā i cōsulatu: & cōsumpsi eū diē ibi:vt essem cū eo.s.Marcello. ⸿Cū digressus essem ab eo die postero.i.sequēti, cū quo cōuenerā, eo ɔsilio itē ab Athenis in Boeotiā:q̄ Atticę vicina ē regio: & absoluerē reliq̄ iurisditionē.s.puinciæ susceptæ, ille.s.Marcellus:nauigaturus erat, vt aiebat:Italiā versus supra Maias.i. Maio mēse pacto, cuius adhuc sex aut septē testabāt dies, Vber. qa dies i plurali masculinū est, cēset de diebus itelligēdū nō eē, & licet apud nullū idoneū legerit, pbat locū Maiarū noie signari. Ego cōtra sentio:nā licet vsitatius i masculino vtamur:tñ nō futilis author dixit. Venit post multas vna serena dies. Propterea sicut p Cal. nonas & Idus dies significauimus:sic & p Maias, oēs Maii mēsis dies significatos itelligo, nō tñ dixero dies Maias sicut nec Calēdas: sed maiarū vt Calēdarū. Quidā textus bis hñt supra maias, sic vt ab Athenis supra Maias i Boeotiā itē &c. qd si ē, nō pōt accipi p loco, sed p tpe:sed nō putē bis legēdū:eo q Serui⁹ iā digressū se dicit:vt.s.stati nō supra Maias i Boeotiā iret, nā addit. ⸿Postridie eius diei.i.die sequēte eū diē, cū hērē i aio pficisci ab Athenis, Posthumius familiaris eius.s.Marcelli, aut familiaris meus, venit ad me:circiter horā decimā noctis.s.post meridiē cōputādo horas: & nunciauit mihi. M.Marcellū collegā nostrū pcussū eē post tēpus cœnę, a Publio Magio Chilone familiari eius, pugione.i.gladio acuto, quo pūctim vulnera fiūt: & accepisse duo vulnera: vnū i stomacho, alterū i capite, fm.i.pone & post aurē:tñ sperare eū posse viuere. ⸿Magiū iterfecisse seipsū, aut despatiōe vitę, aut dolore, q ebrius amicū sic vulnerasset: tepete & mihi nūciauit se postea missū a Marce, ad me:ergo familiaris Marcel. erat, q.i. vt nūciaret.s.mihi hęc: & rogaret sup. met.i. ve

ℂCogetem

CCOgerē.in vnū colligerē,cōgregarē.Virg.in Buc. Tityre coge pecus.Evestigio.statim.Prima luce.pma pte lucis: hoc ē cū ca ipsam lucē,elegāter.n.dr pma nocte:vel multa nocte,& pma luce,& multa luce,vel ad multā noctē,& ad multā lucem veni ad te.Puer.Seruus.Acydini.nomē pprīū Codicillis.tabellis:lrīs:codex.n.diminutiuū facit codicillus. Paulo.ante lu.paulo ante diē,cū ego pma luce ad eū irē.Ita.q.d.ita crudeliter & miserabiliter,est.n.miserātis.Vir cla. M.Marcellus.Coactus sum.nō ab aliquo,sed a me ipso:& est dicendi modus p eo qđ dr,fuit mihi necesse.Illa lectica. & qa nō habebā aliā qua possem deferri.Erat aūt lectica cathedra & sedes qdā:qua ferebanť diuites & potētes,dicta qđ

medicos.coegi,& e vestigio eo sum pfectus pria luce. cū nō lōge a Pirxo abessem, puer Acidini obuiā mihi venit cū codicillis, in qbus erat scriptum , paulo ante lucē Marcellū diem suū obiisse. Ita vir clarissimus ab hoīe teterrimo acerbissima morte est affectus: & cui inimici pp dignitatē pepercerant,inuētus est amicus,q ei mortē afferret.Ego tñ ad tabernaculū eius perrexi. inueni duos libertos,& pauculos seruos.reliquos aiebant pfugisse metu perteritos,qđ dñs eoꝝ añ tabernaculū iterfectus esset. Coactus sum in eadē illa lectica, qua ipse delatus erā,meisq; lecticariis in vrbem eum referre:ibiq; p ea copia,q Athenis erat , funus ei satis amplū faciendū curaui.Ab Atheniensibus,locū sepulturæ intra vrbē vt darēt,impetrare nō potui, qđ religione se impediri dicerēt:neq; tñ id antea cuiq̄ cōcesserant. qđ proximū fuit, vti in quo vellemus gymnasio eū sepeliremus:nobis pmiserūt.nos in nobilissimo orbis terrarū gymnasio academiæ locum delegimus. ibiq; eum combussimus:posteaq; curauimus,vt iidem Athenienses in eodem loco monumentū ei marmoreū faciendū locarent.Ita,quæ nostra officia fuerunt, pro collegio, & ppinquitate & viuo , & mortuo omnia ei præstitimus. Vale.Datæ pr.Cal.Iun.Athenis.

puluinari & lectulo esset strata,græce dr .hexaphoton:qa a sex seruis ferreť.Iuue,cū iā sexta ceruice ferať.Hinc atq; inde patens ac nuda pene cathedra.Idē.Cū veniat lectica Mathonis Plena ipso.Idē ēt signat lecto fuisse stratā.Cū dicit. Qui dedit ergo tribus patruis Aconita vehať Pēsilibus plumis,i.lectica.Itē alibi. Cōducit comitē sellā puluinar,& itē.Nāq; facit somnū clausa lectica fenestra.Meis le.i.meis seruis,q lecticā ipsam ferebāt.Referre. reportare.In vr. Athēas,vnde ego ad eū venerā.Pro ea co. sedm eā copiā, qa nō fuit tanta q̄ra fuisset Romæ.Funus,pōpā & honorem funeralē.Satis am.i.dignū & honorificū.Impetrare. obtinere.Impediri,phiberi.Religione.s.sua,qua phibebanť q nō fuissent ciues intra vrbē suā sepeliri.Neq; tñ.ne videreť hoc fuisse magis negatū Marcello q̄ aliis: dicit q̄ añ nemini vnq̄ id cōcesserāt. Id.vt intra vrbē sepeliret.Permiserūt.cōcesserūt.Quod fuit pxi.i. qđ fuit pmū post hoc ne sepeliret intra vrbē.Vel.p vt.Gymnasio.gymnasiū dicebať locutus vbi palæstritę exercebanť nudi & oleo vncti: nā γυμνὸς grę.nudū signat.Dr tñ gymnasiū loc⁹ qlibet,vbi aliqs exercet,vnde & gymnasia lrāꝝ dnr:erāt aūt Athēis extra vrbē multa gymnasia phioꝝ sedm varias eoꝝ sectas,inter q̄ nobilissimū erat gymnasiū Academię,vbi Plato docuerat,quē locū dicit Seruius se elegisse ad sepultura Marcelli: qa in eius ptāte fuerat eligere ex mltis qđ vellet.In.q.vel, qa multa erāt.Delegimus elegimus,accepimus ex multis, diligere.n.est ex multis eligere.Cui ini.Cęsariani cōtrariū exornatio.Tabernaculū.diuersoriū:a taberna fit tabernaculū.Est.n.taberna nō mō vbi vinū venōdať,veꝝ ēt locus ad habitandū,& vbi queq; res ad vēdendū exponunť.Iuue.Ne pudeat dñm mōstrare tabernę,& officina vero est vbi res fiunt,q̄ ēt pōt esse taberna:si ibidē res vendunť. Ci. sed tñ vt ex eadē officina exisse appareat.Monumētū.insigne sepulchrū:qđ monumētū dr a monēdo:q moneat nos:& memoriā faciat.Locarēt fa.mercede faciendū darēt alicui huius rei pito.Oia offi.s.mea.i. oia q̄ a me debebanť Marcel.Pro col. vt decuit collegā.Pro ppin.i.vt decuit ppinquū,q̄lis ei eram:nā Ser.erat ppinquus,M.fueratq; eius collega in cōsulatu. Pro.i.sedm.Et vi.quē sp amauimus & honorauimus.Et mor. qa eū honorifice sepeliendū curaui Supra vbi diximus sup maias,vt ex characteribus veteris codicis cōieci,puto fuisse scripta supma ęstate.i.vltimo tpe æstatis,qđ neq; ausim affirmare,quia non bene poterat legi textus:neq; tñ improbo, volui tamen notasse:vt videant docti,quid probent.

CCOgerem.in vnū colligerē,vt Vir.Tityre coge pecus.Cic. Tusculanaꝝ primo.Cœlū hoc,in quo nubes imbresq; cogunť,alia signat vrgere & nō stringere.Terē.Iubeo.cogo atq; impero.Cū co.lrīs.Pria positio ē codex. Inde codiculus, ex quo nasciť codicillus:quo in nūero singulari nō vtimur:licet Iustinus sit vsus.Affectus est.m.interfectus est.Inimici.Cæsariani.Pepcerāt.dederāt vitā:licet fecisset eis aduersarius.Dignitatē,nobilitatē.& familiæ & pbitatis.Amicus.qa vt supra dixit,erat eius familiaris:& putabať amicus.Tamē.licet añ aduētū meū audiuissem eū mortuū.Ad ta. ad hospitiū eius,ad locū vbi habitabat, nā vt ingt iuriscōsultus digestis de verboꝝ sigñatione. Tabernæ appellō declarat oē vtile ad habitandū ędificiū,dicta ex eo taberna,q tabulis claudebať,inde tabernacula & cōtubernales dicti neq; ē diminutiuū tabernaculū:sicut nec cœnaculū.Perrexi.iui:a verbo pgo.Reliquos.q cū eo eē solebāt.Perterritos.timētes ne & ipsi interficerenť.Coactus.a me ipso nō ab aliis,est qdā hmōi dicēdi modus.Seruos.Mācipia a seruādo,nō aūt a seruiendo appellatos.Emebanť.n.bello seruatim.Dñs.ipse Marcel.sunt.n.ista correlatiua dñs & seruus vt libertus, & pronus,sed est hoc tyrānicū & odiosum nomē,qđ sibi Domitianus attribuit:& nō solū dñs: sed deus voluit appellari. Tu principē dicito potius q̄ dñm.siquē hac appellatiōe dignū videbis.Quātum.n.ista discrepēt demōstrauit Ouidius: Vt dñi nomē,principis ille tenet.Lectica.ac nobiles Romani & clari viri plurimū vtebanť,& a numero Lecticarioꝝ hexaphoron dixerūt,& hmōi:de quo Martia.Cū tibi nō eēnt sex millia Ceciliane. Ingēti latere vectus es hexaphoro:& Iuue. Qui sexta ceruice ferať.Sed hūc lecticarū vsum Cæsar:vt ingt Trāquillus,& cochiliatæ vestis & margaritarū:nisi certis psonis & ętatibus:p q; certos dies ademit.Et iō Lectica ē dicta,qa lecto & puluinari sternebāt:vñ ingt.Qui dedit ergo tribus patruis Aconita veheť Pēsilibus plumis:& q eā ferebāt.Lecticarii dicebanť.In vr. Athenas.Pro ea co,q.d. nō pro meritis & dignitate Marcelli,q maiorē honorē merebať,sed sedm copiā , q̄ Athenis eē poterat minor q̄ Romæ.Funus. exequias,a funalibus appellať:siue ab eo,qđ magis placet:qđ apud grecos φόνος mortē ac cędē signat.Satis am.hmōi status est hęc dictio sat:vt minuat potius q̄ augeat eū quo iungiť,plus.n.fuisset si dixisset amplū,q̄ satis amplū.Intra vr.quoniam mos nō erat apud eos intra vrbē quem piā sepelire.Neq; tñ.ne videreť hoc magis negatū fuisse Marcello q̄ aliis.Id.vt intra vrbē sepeliret.Proximū.ad honorē.Gymnasio.tā corpis q̄ ai exercitationis locus:sed maxime vbi palęstrę ludus erat,iq̄ q certabant nudi & oleo puncti erant:vñ nomen accepit:γυμνὸς nudū signat, erant & phi gymnosophistæ appellati,de quibus Stra.sic hēt.Onesicritus missum se scribit eū vt sophistis colloqueretur,qđ cum Alexander audisset nudos eos incedere,& tollerantiam exercentes in honore maxime hēri:ad alios aūt nec vocatos ire,sed iubere:vt alii ad se venirent:siquid assequi vellent:quod ab eis ageretur, & diceretur,& cum tales essent nec decorum videretur,vt Alexander ad illos accederet , ne etiam inuitos cogeret , vt quicq̄ facerent præter prima instituta.Academiæ. Athenarum dicta ex instituto.M. Tulli Ci. qui academica illa sua conscripsit. Academia locus nemorosus ab Athenis mille passibus distans

HVBER. Cogere Euestigio Codicilli Lectica Hexaphoton Lecticarii Funus Gymnasiū Diligere Taberna Tabernaculum Officina Monumētum Pro PHI. Codicill⁹ Taberna Tabernacola Contubernales Seruus Lectica Hexaphoton Lecticarii Funus Gymnasiū Gymnosophistæ

dicta ab Academo heroe, secundum Eupolidem gymnasium Platonis celebratissimum. Hora. in epistolis, Atque inter syluas Academi quærere verum fuit, & villa meditatu digna ab Auerno lacu Puteolos redeuntibus posito littori celebrata porticu & nemori: quam & vocabat M. Ci. Academiam ab exemplo Athenarum: ibi compositis voluminibus eisdem nominibus, in qua & monumentum sibi instaurauerat. Ceu vero non & in toto orbe terrarum fecisset, hæc & plura Pli. de hac academia Ci. li. xxxi. c. ii. ¶ Combussimus. cremauimus eius cadauer. Ita. n. solebant facere antiqui, & maxime Romani, cum Aegyptii odoribus condita cadauera diutius reseruarent, de hac consuetudine, & eius causis vide Ser. in. i. æneid. super eum locum. Animamque sepulchro condimus &c. ¶ Academiæ, locum in agro

Academiæ

Atheniensi ab vrbe ipsa Athenarum distante mille passibus plurimum syluoso, vt Hora. inquit, Atque inter syluas Academi quærere verum. veterem academiam Plato primus instituit, & ab Academo eius prædii domino voluit appellari, ex quo illustris illa academicorum secta multo post tempore ita floruit, vt omnibus aliis anferri videretur, accessit inde Archesilaus, & mediocrem Academiam fecit. Demum Acacydes nouam constituendam curauit, erant & multa Athenis extra vrbem gymnasia variis philosophorum sectis instituta, quorum omnium illustrissimum fuit academicorum: de quo nunc agitur. Fuit & altera academia in terra Italia, haud longe Puteolis inposita: vt inquit Pli. littori, porticu & ne more celebrata, & ab exemplo. ¶ Combussimus. instructa pyra, id vsque ab Homeri temporibus factitatum, ex quo legitur prio iliados.

Monumentum / Monimentum / Sepulchrum / Tumulus / Tumba / Pyramis / Pro

munimentum, dicimus munimentum a muniendo appellatum: quæque vallo: fossa, agere murorum, aut ligno constructa, & alia huiusmodi re contra hostium aduentum munitum est. Monumentum vero per o & u scriptum, quod in mortuorum memoriam factum est a monendo deductum, quod posteros moneat præteritarum rerum, vt exempla, statuæ, sepulchrum, quod & sepultura, tumulus: tumba, Pyramis dici potest, in quibus faciendis maximum apud antiquos studium fuit, proferri apud externas nationes, miranda quidem & incredibilia sunt perfecto quæ de pyramidibus proferri memphiticis leguntur, posse de Mausoli sepulchro, deque multis aliis magna impensa factis: & multo labore structis dicere, sed hæc qui volet, Strabonem legat & Plinium. Mirabuntur Stea. sepulchrum meretrici ab amatoribus fundatum: quam Sappho Doricam vocat, & fratris sui Caraei amicam. leges & ibi miraculum, quod Str. memorat in Pyramidibus se vidisse. Quod aceruos quosdam ea tritura lapidum ante Pyramides iacerent, in quibus lapilli, & forma & magnitudine lentis inueniebantur, quidam vt ordei grana. ¶ Pro. est. ¶ Collegio, quod meus collega fuerat in consulatu. ¶ Propinquitate, fuerat. n. Seruius. Mar. consanguinitate coniunctus.

ASCEN. ¶ Cogerem. i. congregarem, & in vnum locum compellerem, medicos. s. manuales. i. chirurgicos, coegi, sup. eos: & sum profectus eo. i. Athenas, ad Marcel. e vestigio. i. continuo, quasi non mutato vestigio: prima luce. i. prima parte diei: aut diluculo tempore, cum non abessem longe a Piræo. s. portu puer. i. seruus Acydini: viri vtriusque noti, venit obuiam mihi cum codicillis. i. tabellis, in quibus erat scriptum Marcellum obiisse diem suum paulo ante lucem. ¶ Ita vir clarissimus affectus est morte acerbissima ab homine deterrimo. i. pessimo, & inuentus est amicus, saltem simulatus aut ebrius, qui afferret ei mortem, cui inimici vt Cæ. pepercerant propter dignitatem. s. eius. ¶ Ego tamen. i. s. obiisse intelligens, perrexi ad tabernaculum. i. diuersorium & hospitium eius extra vrbem, inueni sup. illic duos libertos, sup. eius, & pauculos seruos, aiebant. s. qui aderant, reliquos. s. suos profugisse. i. procul fugisse, perterritos metu, quia dominus eorum interfectus esset ante tabernaculum. s. suum. Nam sui tenebantur corpora sua pro domino obiicere. ¶ Coactus sum. s. ostio, eum. s. Marcel. referre in vrbem. s. Athenas, in illa eadem lectica,

Lectica

qua ipse. i. ego eram delatus. s. a Piræo & lecticarius meis. i. qui me portare in lectica. i. instrumento ad modum cathedræ ad portandum homines in humeris suis apto, portabantur. n. tunc a suis potentiores, vt nunc a iumentis, aut corpora sanctorum in supplicationibus circumferuntur, & ego curaui ibi. i. in vrbe, funus. i. pompam funebrem, faciendum ei, satis amplum pro ea copia. i. hominum, quæ erat Athenis. ¶ Ego non potui impetrare ab Atheniensibus vt darent sup. ei locum sepulturæ intra vrbem quod dicerent se impediri religione, quia prohibitum erat quemquam, qui non esset ciuis natus in vrbe sepeliri, neque tamen, hoc est, superstitiosum videretur, aut quærere occasiones, tamen non concesserant id cuiquam antea. ¶ Permiserunt nobis, sup. id quod fuit proximum. s. ad honorem sepeliendi, intra vrbem, vti. i. vt sepeliremus eum, in quo vellemus gymnasio. i. exercitatorio literario, quæ fere extra vrbem erant. & nos delegimus locum in nobilissimo gymnasio orbis terrarum. s. in gymnasio Academiæ in quo Plato docuerat, cum distaret ab vrbe mille passus, & spinis horreret, vnde Hora. in epistolis. Atque inter syluas

Academia

Academi quærere verum, dictam autem volunt academiam ab Academo heroe, & eius loci quem Platoni concessit domino, & combussimus eum. s. Marcel. ibi, & curauimus postea, vt iidem Athenien. locarent. i. mercede statura opificibus darent monumentum marmoreum faciendum ei. s. Marcello in eodem loco. ¶ Itaque nos persoluimus ei. s. Marcello & viuo & mortuo, sup. ea, quæ fuerunt officia nostra pro collegio, quia in consulatu collega illius fuerat, collegæ autem, vt concorditer esse gessisse viderentur, semper deinceps inter se amabantur, & propinquitate. s. sanguinis. Vale. Ascriptum in quibus est, D. i. datum aut data est epistola pridie Kalendas Iunias Athenis.

HVBER. Quærenti. P. Figulus Nigidius, cum doctrina singulari, tum vero authoritate, & dignitate maxime inter Romanos ciues, secutus Pompeianas, & reip. partes, victo Pom. & oppressa patria sua, non sponte quidem, sed ita volente Cæ. exulabat, aberatque a patria, angebaturque, vehementer non tam de fortuna sua: quam de oppressione reip. Quamobrem Ci. hac epistola eum nititur consolari adductis multis & pulcherrimis rationibus. polliceturque ei omnem operam, & gratiam, & authoritatem suam apud Cæ. & Cæsarianos, vt Figu. restituatur in patriam, quod dicit se sperare cito fore. ¶ Quærenti. principia a principiis incipientia grauitati, & deliberationi magis conueniunt, longisque vel orationibus artificiosis vel longioribus epistolis accommodantur. ¶ Iamdiu, iam multo tempore ante, & ita excusat taciturnitatem & varietatem suarum literarum. ¶ Potissimum. præcipue. ¶ Certa res, vtputa de rebus meis, vel de statu reip. & de cæteris huiusmodi. ¶ Sed ne genus lit. i. nulla materia scribendi, cum multa sint epistolarum genera, vt epistola. iii. secundi libri ostendimus.

M. C. P. Figulo Nigidio S. D. 13

Quærenti mihi iamdiu quid ad te potissimum scriberem, non modo certa res nulla, sed ne genus quidem literarum vsitatum veniebat in mentem.

PHI. Quærenti. Quo animo ferret Tullius communem reip. calamitatem, his potissimum, quas scribit ad Figulum Nigidium literis facile cognosci potest. Deplorat. n. miserrima tempora & libertatem omnino deperditam, nullamque de ea spem amplius superesse, inde Figulum non tam suam quam reip. infelicitatem mœrentem consolatur, quod gratum esset a Cæsa. initurus: & in bonis suis domi, & in vrbe Romana victurus, hortaturque hominem optimo sic animo ad omnia perferenda, & optimam in Cæ. spem habendam, qui vt clementissimus aliis pepercerat, parcet & Figulo, qui singulari virtute ornatus, & maximæ authoritatis Pompeianas partes, secutus exilio vagabatur inuitus, & in patriam restitui cupiebat, ad quod impetrandum operam suam Ci. pollicetur. ¶ Quærenti eandem propemodum sententiam in hac epistola complexus, quam in illa ad Curionem epistolarum genera. Quo animaduertendum est in omni oratione deficiendarum rerum varietatem afferre, huiusmodi vero orationum initia a participiis habita, vt est illud, cogitanti mihi sæpenumero, grauitatem quandam maiorem præ se ferunt, & longiorem omnino futuram orationem ostendunt. Quærere vero ad illud referre quod positum non est. ¶ Diu, & iamdiu longi temporis significationem ostendunt, & solet Ci. in huiusmodi sermone illa duo coniungere. Sæpe & multum pro iamdiu, vt sæpe & multum hoc mecum cogitaui, & recte quidem hæc duo coniunguntur Quintiliani sententia. Nam si vnum tantummodo ponitur, diuturnam cogitationem non satis ostendit. ¶ Certa. quod haberem aliquid certi de re mea, aut de statu reip. aut certa deliberati propositi, vt Interea medium Aeneas iam classe tenebat Certus iter. ¶ Vsitatum. q. d. nullam scribendi materiam, ne vsitata quidem veniebat in mentem.

Quærere / Diu / Iamdiu

ASCEN. Quærenti. P. Figulus Nigidius vir doctrina singulari: Pompeio (cuius partes secutus erat) victo, exulabat, agebatque cum sua, tum reip. calamitate, quocirca consolatur eum Cicero, polliceturque operam suam in ipso restituendo. Ordo est. Non modo nulla res certa, sed ne quidem. i. non etiam aut non saltem vsitatum genus literarum: veniebat in mentem. i. occurrebat mihi, quærenti. i. disquirenti iamdiu, quid potissimum scriberem ad te.

¶ Vnum

HVEBR.

CVNAM partē.iocosam & familiarē.⸿Tēpus. hoc infelix & miserū: vt sbi. ciuem mehercule nō puto esse tpibus his, q ridere possit.⸿Eripuerat.vim habet hoc verbū.⸿Cogitare.qm non de ioco & risu,sed oino de lachrymis cogitandum sit.⸿Ne qd ta.iocosum & familiare.⸿Relinquebaſ.restabat.⸿Triste ge.id aūt elegiacū possumus:appellare: qd in miseri is versaſ. Aio mœsti.sumus,vultu vero tristes.Et vtroq; miseri.⸿Deficiebat me.deerat mihi.⸿Auxilii ali.qui polliceret auxiliū,vt facere in rebus afflictis cōsueui.⸿Ipse.n.rō q̄re nō erat qd polliceri posset.⸿Abiectus.pstratus.⸿Sustentabā. moliebar.⸿Pari for.iniqua & aduersa,æquali tuę.⸿Opibus,auxiliis cōsolationū,sed pprie numero multitudinis opes diuitias,opē auxiliū,& possibilitatē appellamus.⸿Queri.querelas afferre,prima breui.⸿Ita.sine honore pdita libertate, & est sensus quasi desperati hois, cū oia aialia natura appetant viuere,& ipse Ci.dicat cōquerendū fuisse potius q̄ gaudendū:q viueret,cū in tot miseriis & calamitatibus versaretur,Mors pstantior erat q̄ vita.⸿Insignis,magna & noscibilis.⸿Priuatim.in rebus meis familiaribus:has.n.mihi Cę. oēs tutas cē voluit. De cōi igiſ calamitate nō de priuata cōqueriſ,optare,n.nō mō est desiderare,sed eligere. Vir.ps optare locū tecto.⸿Pepulit pcussit.⸿Nihilominus. nō minus: & iungendū est tū.⸿Cōficior.passiua gdē lrātura signat ferme qd pereo,cōsumor,torqor. Vā senio & ætate cōfectum dicimus. Vir.cōfectū ętate parentē:aliis ēt incōmoditatibus cōfectū quasi peunte appellamus, at ēt cōfectū iam factū dicimus:vt cōfecta res est in Senatu.⸿Careo.n. rō est quare sibi molestum sit viuere.⸿Mors.e. in bello ciuili.⸿Peccare, peccatū esse nō mediocre q viuam extincta repu. Maioris culpę est peccare q̄ cōmetere. Terē.qd feci:qd cōmerui:qd peccaui pr:⸿Fuga.ptim in Aegyptū:ptim in Libiā:ptim in Hispaniā.⸿Quoꝝ be. quos mihi beniuolos facerem ex defensa rep.⸿Te so. adiutore ad defendendā rempu.⸿Quōdam.Catilinariā cōiurationē intelligit,qua detecta & punita saluā & incolumē remp.conseruauerit. Versor.sensus est: careo nō solū amicis,sed eorū bona dissipari video,qd ęque mihi molestū est.⸿Versor.duas id verbum cōpositiones exposcit aut in,aut circa,vt Ci.pōt in pacata ciuitate versari.Et ęthica versaſ circa bñ viuendi rōnem,hoc est cōstat in bñ viuendi ratione,Est & aliud verbū verso frequentatiuum a verto. Virg.Nunc fluctus habent, versantq; in litore venti. ⸿Naufragiis.translatio a nautis,qui naufragium faciunt,& pro danno,aut malo capimus.⸿Direptionibus.rapinis.

Mœstus
Tristis
Abiectus
Opes
Cps

vnā.n.partē,& cōsuetudinē earū epistolarū,qbus secūdis rebus vti solebamus,tps eripuerat:pfeceratq; fortuna,neqd tale scribere possem,aut oino cogitare.Relinquebaſ triste quoddā,& miserū,& his tēporibus cōsentaneū genus litteraꝝ,id quoq; deficiebat me: ī quo debebat esse aut pmissio auxilii alicuius,aut cōsolatio doloris tui.Quod polliceter,nō erat. Ipe eni pari fortuna abiectus, aliorū opibus casus meos sustentabā: sæpiusq; mihi veniebat in mentē,q̄ri qd ita viuerem, q̄ gaudere,quod viuerē.Quanq̄ enim nulla me ipm priuatim pulit insignis iniuria:nec mihi qdq̄ tali tpe in mentem venit optare,quod non vltro mihi Cæsar detulerit:tamē nihilo minus eis cōficior curis, vt hoc ipm,qd maneam in vita,peccare me existimem.Careo.n.cum familiarissimis multis, quos aut mors eripuit nobis,aut distraxit fuga,tum oibus amicis; quorum beneuolentiam nobis conciliarat per me quondam te socio defensa R.P. versorq; in eorum naufragiis, & bonorum direptionibus: nec audio solum,

Optare
Nihilominus
Conficior
Peccare
Cōmetere
Versor

PHI.

CVNAM.n.partem,s.iocosam & familiarem.⸿Et cō,qa solebā scribere lęta & iucunda.⸿Tempus conditio tempoꝝ, vt supra neq;.n.ciuem esse puto,qui his tpibus ridere possit.⸿Fortuna.infelicitas:q̄ nobis & reip.accidit.⸿Quid tal.i.aliquid tale.s.iocosum & familiare.⸿Aut oino co.qa his tpibus cogitandū est de fletu:nō aūt de ioco & risu.⸿Relinquebaſ, restabat mihi.⸿Triste,mœstū.⸿Miserū,infelix.⸿Consentaneū,conueniens.⸿His tem. ita malis & miseris.⸿Id.i. genus triste literarum.⸿Deficiebat.relinquebat me,deerat mihi.⸿In q.i.in eo in quo.⸿Promissio au.quā solemus facere temporibus tristibus.⸿Aut cō.do.quæ fit vel adductis rōnibus qbusdā:vel authoritate & snia doctorū viroꝝ.⸿Quod. pbatio primæ partis.⸿Non,e,subaudi aliqd qd polliceretur,pmitterem me facturū pro te.⸿Ipse.n.rō quare non esset qd polliceret.⸿Pari.& filii & æquali tuæ.⸿Abiectus.pstratus.⸿Sustentabam,tuebar, subleuabam.⸿Casus me.infortunia mea.⸿Opibus.auxiliis alioꝝ non meis,q nihil poterā.⸿Veniebat in mē.q̄.i.sæpius putabam esse querendū.⸿Quod ita vi.i.q essem viuus in tantis malis:& miseriis.Quam ga.q vi.& est sensus.q̄uis quisq; naturaliter gaudeat se esse viuū,tñ sæpius putabam conquerendū, q tam misere viuerem,q̄ gaudendū:q essem viuus, sicut clausi in carcere magis q̄runtur & dolent,q ita viuant q̄ gaudeant q viuant.⸿Insignis.singularis:notabilis,magna:& ad laudem & vituperiū referſ.⸿Priuatim.separatim,particulatim:in reb⁹ meis solis,qa fortuna percussit me in iactura publica:non aūt in priuata,qa nihil mihi soli accidit,sed idem q oibus,vt repu.oppressa libertate careremus.⸿Pepulit,percussit.⸿Optare,expetere.⸿Quod.s.optandū a me.⸿Vltro.s.ipontesua:me non petente.⸿Nihilominus,non⸿Conficior,torqueor,cōsumor.⸿Peccare.idipsum q maneam in vita,i.peccare.q viuam.⸿Careo.n.rō quare tædeat ipsum vitæ:& putet se peccare,q hoc ipe viuat,quia caret his amicis,sine quibus putat vitam nullo pacto esse appetendā.⸿Mors.e. nam multa in bellis ciuilibus interierāt. ⸿Distraxit.dissipauit:& sepauit me,sicut te & Marcellum:& alios multos.⸿Fugam.exiliū.⸿Quoꝝ be.i.quoꝝ amorem mihi comparaueram ex defensione reip. cū etiam tu esses socius & adiutor eiusdem defensionis: & ita oñdit fideliores esse tales amicos,quibus amicis tristiorem & magis solicitam esse vitam.⸿Quondam.antea cū oppssi furorem Catilinę & eius coniurationem.⸿Versorq;.hic dicit non solū eis amicis careo, veꝝ etiam, quod est mihi grauius & molestius, video quotidie eorum bona dissipari & diripi.⸿Naufragiis.calamitatibus: tractū ab iis,qui in mari periclitantur.⸿Bonorum.fortunarum,vt diuitiarum eorum.⸿Direptionibus.rapinis:nam diripere est diuerse rapere : vnde vrbes dicuntur diripi:cum in quædam vertuntur.Ci.in.i.offi.De diripiendis autem euertendisq; vrbibus &c.⸿Nec au.ab aliis.

Insignis
Priuatim
Nihilominus
Conficior
Naufragiis
Direptio
Diripere

ASCEN.

CET enim.i.qa,tps eripuerat vnā partē:& cōsuetudinē eaꝝ literaꝝ:qbus solebamus vti rebus secūdis.i. cum essent secundæ:& fortuna.i.aduersa perfecerat,ne possem scribere qd.i.aliqd tale.i.lętū & iucundum,aut oino cogitare.⸿Quoddā genus literaꝝ triste & miseꝝ & consentaneū his tēporibus relinquebaſ.i.mihi , sed id quoq; deficiebat.i. relinquebat me,in quo debebat esse:aut pmissio auxili alicuius:aut consolatio doloris tui,nam non erat quid polliceter.⸿Enim.i.qa: ipse.i.ego,abiectus par fortuna qua tu:sustentabā casus meos.i.me inter multos casus opibus.i. potentiis & auxiliis aliorum,& veniebat mihi in mentem sæpius queri,i.vt querar:q viuerem ita.i. tam misere : q̄ gaudere q viuerem.⸿Quanq̄ enim nulla insignis iniuria pepulit.i.percussit:me ipsum priuatim.i.peculiariter,nec quicq̄ venit mihi tali tempore in mētem, optare.i.vt optem quod Cæ.non detulerit.i.pñrauerit mihi vltro.i.etiam prius q̄ cogarem:tñ ego nihilominus cōficior.i.consumor:eis.i.eiusmodi curis,vt existimem me peccare,ipsum.i.propter idipsum , aut in eo ipso , q maneam in vita.⸿Et enim.i.quia,careo cum.i.ita fit q:multis familiarissimis:quos aut mors eripuit nobis:aut fuga distraxit.i.in diuersa loca traxit vt sup,multo euidentius est,q careo oibus amicis,quorum reip.defensa quondam per me,te socio,conciliarat nobis beneuolentiam:& versor,i.assiduus sum,in naufragiis eorum & direptionibus bonorum : nec solum audeo,

quod ipsum esset miserum, sed ētidipsum video, quo nihil est acerbius, eorū fortunas dissipari, quibus nos olim adiutoribus illud incendiū extinximus: & in qua vrbe modo gratia, authoritate, gloria floruimus, in ea nūc iis qdem oibus caremus. obtinemus ipsius Caesaris summā erga nos humanitatem: sed ea plus non pōt, q̄ vis, & mutatio oium rerū, atq; tēporū. itaq; orbus iis rebus oibus, quibus & natura me, & voluntas, & consuetudo assuefecerat: cū caeteris, vt qdē videor, tū ipsi mihi displiceo. Natus enim ad agendū semp aliquid dignum viro, nunc non modo agēdi rationem nullam habeo, sed ne cogitandi quidem: & qui antea aut obscuris hominibus, aut etiam sontibus opitulari poteram, nunc P. Nigidio vni omnium doctissimo, & sanctissimo, & maxima quondam gratia, & mihi certe amicissimo ne benigne quidē polliceri possum. Ergo hoc ereptum est literarum genus. Reliquū est, vt consoler, & afferam rationes, quibus te a molestiis conet

NVRER. ¶ QVOD ipsum. s. audire eorū bona dissipari. ¶ Quod. s. videre bōa eorū dissipari. ¶ Esset mi. qa audire calamitates nostrorū amicorum miserū ē p se, sed miserius videre, nec posse eis subuenire: aut opitulari. ¶ Quo. quare. s. videre. ¶ Acerbius. durius. ¶ Eorum. amicorum. ¶ Quibus ad. qbus adiuuātibus me: quorum auxilio. ¶ Illud incen. Catilinae intelligit coniuratione quā cōparat incendio. ¶ Extinximus. pseuerat in translatione incēdii. i. deleuimus, sustulimus. ¶ Gratia. beneuolētia apud oēs: qbus plurimum amabantur. ¶ Authoritate. qa multū poteramus. ¶ Gloria. splendore, q gessi consulatum & alios amplissimos magratus. ¶ His. s. grā authoritate & gloria. ¶ In ea. s. vrbe. ¶ Obtinemus. rñdet tacitae obiectioni, qa posse dicere Figulus dictū esse a Ci. supra, nihil venire sibi in mentē oppugnādū esse, qp Cae. vltro ad eū nō detulerit, ergo eū nō carere grā: & authoritate &c. rñdit Ci. q licet humanissime tractet a Cae. tñ nō plus valet illa humanitas Caes. vt faciat quae ei placeāt. ¶ Quā vis. violentia subaudi valet, vt ea fiāt qbus doleat. ¶ Orbus. priuatus, tractum a parētibus qui liberis priuati orbi dñr. Iuue. tunc orba tigride peior. ¶ Natura. tria posuit, q̄ maximā hñt vim ad oia q agimus. Ci. in Cati. admiratus essem Catilina, si ab ea amētia discessisses: ad quā te natura creauit, volūtas exercuit: fortuna seruauit, fortuna. n. p cōsuetudine posuit, qm fm fortunā cōsuetudinē facimus: est aūt consuetudo vsus alicuius rei. ¶ Cū caete. & aliis. ¶ Tū multo maxime mihi. ¶ Natus. optima tōquate poenitēat eū vitę suę, quia tū sit oatus ad agēdū semp aliqd dignū viro: videt n solū sibi ereptā facultatē agēdi, verū ēt facultatē cogitādi, qd plus est. ¶ Natus. i. a natura institutus, q dedit mihi ingeniū & doctrinā. ¶ Dignū vi. i. honestū & vtile reip. s. d. n. viro dignū dr, qd rectū est & eū offō fit. ¶ Rōnem. modū, facultatē. ¶ Sed ne co. quia cogitationes meae: vanę & irritae futurae sunt: cū eo redacta sit resp. vt ei amplius opitulari nō possim: & haec est rō, quare dixit cogitandi: nā aliter quisq; hēt liberā cogitādi ptātē. ¶ Et qui. alia rō, quia eū ante oppssam rēp. potuisset Cic. opitulari oibus ignobilibus, & qui aliqd facinus admisissent, dolebat q nūc nō posset non mō praestare, sed ne polliceri qdem aliqd opis & auxilii. ¶ Obscuris. ignobilibus, nō claris, qualis fuit. C. Pompilius Lenas Picenae regionis hō: quem Ci. nō minore cura q̄ eloquentia defendit, a quo postea interemptus est Cic. vt ostendit Val. Maxi. lib. v. ca. iii. ¶ Sontibus. nocentibus, q aliqd mali perpetrassent: sicut Miloni: q interfecerat Clodiū. ¶ Opitulari ferre opē, subuenire. ¶ Nunc. hoc tpe: quo Cae. omnia tenet. ¶ P. Nigidio. maxima vis est in proprio nomine. ¶ Doctissimo. praestantissimo doctrina super alios omnes. ¶ Sanctissimo. integerrimo: optimo: & est contra id qd dixerat sontibus. ¶ Maxima gratia. apud populū. i. q esset valde gratus: & dilectus populo: & opponit obscuris hoibus. ¶ Et mi. cer. ami. q. d. quod ipm solū satis esse deberet, qa amicitiae omnia debemus, quae praestari possunt. ¶ Benigne. large: liberaliter. nam benignitas, vt docet Cic. i. offi. eademq; & liberalitas dicit. ¶ Ne polliceri qdem. qd minus est q̄ opitulari. ¶ Hoc genus literar. in quo debeat esse prouisio alicuius auxilii vt supra dixit. ¶ Reliquū est. restat, relinquitur mihi. ¶ Vt te consoler. qa duo genera posuit superius, & dixit in quo debeat esse aut promissio auxilii alicuius, aut consolatio doloris. ¶ Conet. tentem.

(Margin: Cibus; Sontes; Sanctissimus; Benignitas)

PHIL. ¶ QVOD ip. audire eorum bona dissipari. ¶ Nihil est. a. vt in epla ad Torquatū. Equidem nos, qd Romae sumus miserrimū esse duco nō solū, qd in oibus malis acerbius est videre q̄ audire: & est sensus: rerum amicorum infortunia audire miserum est: & acerbū, sed acerbius est, atq; miserius illa videre: & illis subuenire nō posse. ¶ Illud in. qd Catilina parauerat ptrae, cū in exercitū in Etruriā exul cōfugisset, Lē. Cethego iussit caedes in vrbe & incēdia pararēt, & se cū exercitu ppediē affuturū signauit, pararūt igit, vt iusserat, futura nocte in. xii. regiōibus vrbē incēdere. ¶ Grā. amore: & beneuolētia in nos. P. R. ¶ Authoritate. nā multū poteramus in vrbe & cōseruata rep. ¶ Glia. quā ex oibus magratibus reportauit maxie ex cōsulatu bello Catilinario, & est hic articulus. ¶ Floruimus. trāslatio, q̄ multū splēdoris affert in orōne: qn pce & accōmodate fit, floreo aūt ablto cōiūgit venustissime, vt clare fulgeo, splēdeo, luceo. ¶ Obtinemus. hēmus ingē grām Cae. q me amat. antipophora est: & cōfutatio qdā. Nā dicere Figulus potuisset a Ci. dcm esse paulo supius nihil sibi opēādū venire in mentē, qd vltro sibi Cę. nō afferat, ergo nō carere grā, ad qd Ci. rñdet, obtinemus &c. ¶ Quā mu. temporum. qm plus apud nos pōt mutatio: & ptrbatio tēporum ad dolorē comouēdū, q̄ beneuolētia & grā Cę. ad lętitiā dādā: qd q̄uis habeā Cę. grām tñ ea cōtētus & lętus eē nō possū, cū videā me libertate puatū. ¶ Natura. maximā hęc tria vim hñt in oibus, nā volūtas: & cōsuetudo, de qbus in Catilinā Tul. sic hēt. Admiratus eēm Catilina si ab ea amētia discessisses, ad quā te natura creauit, voluntas exercuit: fortuna: seruauit. ¶ Natus. n. ad agē. sem. ali. di. vi. sine arrogantia p meritis suis id dicere poterat hō vere natus ad agēdū sp aliqd claro viro dignissimū tā domi q̄ foris, cā in rep. q̄ in doctrina, nā in rep. pi iā seruauit, in doctrina pcipuū linguę latinę lumē fuit. Duo maxia munera adimpleuit ociū literarum: & negocii rerum gestarum. Tria pclara in eo viro fuere. Magnitudo ingenii. Vigilātia naturę: & excellētia oium bonarum artiū disciplinae, qbus amplissima negocia: & ocia literarum obire potuit. ¶ Natus. a nā institutus: & est rō q̄ sibi molestū sit eē in vita ¶ Dignū vi. vtile & honestū reip. ¶ Rōnem. facultatē: & modū. ¶ Obscuris. ignobilibus qlē fuisse legimus. C. pōpiliū Lenā picētē a Ci. defensum, q postea in referenda grā Ci. occidit: & Sex. Rosciū amerinū accusatum de parricidio, dānāte. L. Sylla, defensum a Tullio non plures quam tris & viginti annos nato, vt ait Cornelius Nepos, sed, vt placet Fenestellae, annos natus sex & viginti hanc cām dixit. ¶ Aut etiam sontibus, vt. T. Annio Miloni, qui Clodium interfecit. ¶ P. Nigidio vni Figulo. Emphasim hēt nomen proprium.

(Margin: Floreo)

ASCEN. ¶ QVOD ipsum. s. audire, esset miserū, sed ēt video, quo nihil est acerbius: fortunas eorum dissipari, qbus nō solū adiutoribus nos extinximus. ¶ Illud incendiū. s. qd a coniuratis paratū erat. ¶ Et in qua vrbe nos floruimus, mō. i. pauloante, gratia, authoritate, gloria. in ea nūc quidē caremus oibus his. s. gratia, authoritate: gloria. ¶ Nos obtinemus summā humanitatem ipsius Caesaris: qui. s. caput totius rei est: erga. i. aduersum nos, sed ea. s. humanitas Caesaris nō pōt plus quam vis. & violentia: & mutatio omniū rerum atq; temporū. Quibus verbis innuit pplexitatē, in qua quilibet tyrānus est, q tametsi clemens per naturā sit, tñ quia occupando remp. oēs offendit, cogitur, si viuere vult, suos in subiectione tenere, quod sine austeritate ō possit; tū nesciat quales sint suorum in se animi. Ideo nō Cęsari laudat: vt Nigidio spem reditus faciat. ¶ Itaq; ego sup. orbus: idest priuatus omnibus iis rebus, quibus & natura: & voluntas & consuetudo assuefecerat me, cum scilicet

ita fit

ſta ſit q;vt qdem videor:diſpliceo cæteris,tũ multo magis eſt:q diſpliceo mihiipſi.¶ Etenim,.i. qa , ego natus,.i.p naturã aptus ad agendũ ſemp aliqd dignũ viro:hẽo nũc nõ mõ nullã rõnẽ agẽdi:ſed ne qdẽ,.i.nõ ſaltẽ, cogitãdi: & q poterã antea opitulari,.i.opẽ ferre:aut hoibus obſcuris.i.ignobilibus,aut quorũ innocentia in obſcuro erat: aut ẽt ſontibus,.i.manifeſte nocentibus,vt Miloni & Vatinio,nũc nec quidem,.i.non ſaltem,poſſum polliceri.ſ.aliqd opis,Publio Nigidio viri doctiſſimo: & ſanctiſſimo omniũ: & quõdam maxima gratia.i.qui quõdam maximã gratiã habuerat: & certe.i. quod indubitatũ eſt,amiciſſimo mihi.¶ Ergo hoc literarũ genus,.ſ.quo opem polliceamur,eſt ereptum.¶ Reliquum eſt,.i.id ſolum reſtat,vt conſoler:ſcilicet te: & afferam rationes , quibus coner,

abducere,at ea qdẽ facultas vel tui , vel alterius cõſolandi,in te ſumma eſt , ſi vnq̃ in vllo fuit. Itaq; eã ptẽ, quæ ab exquiſita quadã ratione,& doctrina proficiſcitur,non attingam,tibi totam relinquã.Quid ſit forti, & ſapienti hoie dignum,quid grauitas,quid altitudo animi,quid acta tua vita,qd ſtudia,quid artes:quibus a pueritia floruiſti,a te flagitent:tu videbis.Ego quod ĩtelligere,& ſentire poſſum,qa ſum Romæ,& qa curo, attendoq;id tibi affirmo,te in iſtis moleſtijs,in quibus es hoc tẽpore , nõ diutius futurũ:in iis aũt , in quibus etiam nos ſumus,fortaſſe ſemp fore. Videor mihi perſpicere, primũ ipſius animũ,qui plurimũ poteſt,ppenſum ad ſalutẽ tuã.Non ſcribo hoc temere.quo minus familiaris ſum,hoc ſum ad inueſtigandum curioſior.

HVBER.

Abducere

¶ ABDVcere,remouere,eripe.¶ Ad ea. oñdit maximã partem huius conſolationis eſſe in ipſo Nigidio,qui & ſeipſum & alios multo melius poſſet cõſolari q̃ Ci.¶ Facultas,poteſtas,modus.¶ Si vnq̃ in vllo fuit.ſi vnq̃ aliqs potuit aliũ cõſolari,vt potes maxime,itaq; infert ex ſupiori clauſula non eſſe ſibi opus vti rõnibus ſumptis a philoſophis : & ab aliis viris doctiſſimis,cum ea melius teneat Nigidio.q̃ ipſe.¶ Partẽ.ſ.conſolationis.Proficiſcit.prouenit, ſumit.¶ Exquiſita.

Exquiſita

ſubtili,diligenter excuſſa & diſputata.¶ Rationẽ. qualis eſt ſtoicorũ , q ſolus ſapiens ſit diues, q qui amiſit pecuniam, domos:pecora & cætera ſimilia,non amiſerit bona: & ideo non eſſe taliũ rerũ iactura dolendũ: & reliqua , quæ diſputant a philoſophis validiſſimis & efficaciſſimis argumentis & rõnibus. Ratio aũt cum multa alia ſignificat , tum vero

Ratio

quæ aliqd ita eſſe probat,vt eſt dictũ.¶ Non attingam,non cõmemorabo : nullã faciam de ea mentionẽ. ¶ Tibi. cui eſt notiſſima:¶ Quid ſit.declarat quæ ſit illa conſolatio, quæ ex ratione & doctrina pficiſcitur.¶ Forti dignum.eſt enim, vt volunt philoſophi,forti & ſapienti homine dignũ:ſicut nõ extolli nimiũ pſperis:ita neq; frãgi,neq; deiici aduerſis:eſt aũt ordo:vt videbis quid ſit dignũ forti: & ſapienti hoie &c.¶ Grauitas,authoritas:exiſtimatio, quæ de aliquo habetur. ¶ Altitudo animi,quæ debet ſuperare oĩa aduerſa: & vincere ferendo.¶ Acta tua vita.i. pterita tua vita : eſt enim turpe eum qui cum laude vixerit: & ſapienter ſe geſſerit:non ſeruare cõſtantiã , nec eundẽ eſſe ẽt ſi aliqua vis fortunæ vrgeat. ¶ Studia qa ẽt turpe eſt eũ,qui ſequit ſtudia philoſophiæ,nõ parere ei:nec aliquã vtilitatẽ accipere ex ſtudiis ſuis .¶ Artes,bonę & liberales.¶ Flagitent,exigant,poſcant:quia videnẽ poſcere a te:vt ita te geras:ne videaris fruſtra ea ſecutus, nec feciſſe cõtra dignitatẽ tuam: & inſtitutionẽ vitæ ante actę.¶ Ego,hęc cõſolatio:quã ei poteſt afferre: vt intelligat Nigidius ſe non poſſe diutius eſſe in his moleſtiis carẽdi patria.Eſt aũt ordo:ego affirmo tibi:qd' poſſum intelligere: & ſentire:quia ſum Romæ: & quia curo & attendo,.ſ.te non poſſe diutius eſſe in iſtis moleſtiis.¶ Sentire iudicare.Quia ſum Romæ,vbi de his rebus tractat:vbi eſt Cæ.ſb: eius conſilia tractant.¶ Curo,ad animũ refert.i.animum adhibeo: & cogito. ¶ Attẽdo cõſidero:perſpicio: & ad corpus refert.¶ Diutius,longiori tpe.¶ In his ẽt,.i.pter hoc,qd' affirmo tibi, te diutius non eſſe cariturũ patria:affirmo ẽt nos nõ futuros fortaſſe diutius in his moleſtiis: in quibus nunc ſumus.i. vt ſemp careamus dignitate & libertate.¶ Primũ,rõ q̃re Nigidius nõ ſit futurus diutius in illis moleſtiis.¶ Videor pſpicere, cognoſcere. ¶ Qui plurimũ põt.i.Cæ.¶ Propenſum.pronũ:incliatũ.¶ Ad ſalutem tuã, ad te reſtituendũ & ſeruãdum incolumẽ.¶ Nõ ſcribo,ne videat hoc dicere magis,vt eũ cõſoletur quam qd' ita ſit.¶ Temere ſine cã:fruſtra. Vir. Nõ temere eſt viſum cõclamat ab aggere Volſcens.¶ Quo minus,ſenſus eſt:q̃to minus ſum familiaris Cæ. & minus cũ eo verſor,tanto ſum curioſior: & diligentior ad inueſtigandũ eius animũ & voluntatẽ.¶ Familiaris ſum.ſ.Cæ.qa Ci.parũ cum eo verſabatur.¶ Curioſior ſolertior:diligentior.¶ Inueſtigandũ:diligenter inquirendũ:tractũ a venatoribus , qui per veſtigia quærũt feras.

Attendo

Propẽſus

Temere

¶ ABDVcere,ducimur quo volumus:abducimur quo nolimus.¶ Coner,leuius eſt conari q̃ facere:aut niti.Raro eñi conari habet effectũ:niti vero: & facere vt plurimũ ſortiunt effectũ.¶ Flagitant,flagitamus ardẽtius: poſtulamus remiſſius. Antea poſtulabat inqt Ci.nunc flagitant.¶ Sanctiſſimo,cõtra illud,qd' dixerat ſontibus.¶ Maxima.g.ad illud:qd' dixerat obſcuris,erat.n.iſ.P.R.gratiſſimus.¶ Amiciſſimo,in fine poſuit orationis qd erat ampliſſimũ:debemus.n.oĩa amicis. ergo hoc ereptũ eſt literarũ genus:in quo pmiſſio alicuius officii debebat eẽ:vt ſuperius dixit.¶ Moleſtiis,erat.n. in magna moleſtia Figulus,q Cę,timebat iratũ: & ex hoc Romã venire nõ audebat. ſecutus.n. fuerat Põp. Vnde tali moleſtia eũ maxime cariturũ oſtẽdit:ſed aliis moleſtiis,q̃ ſibi eũ cæteris oibus cões erant:nunq̃ oino ſe cariturum affirmat:hoc aũt erat:q libertas reip.oino perierat nũquã amplius reditura:nec dominatio Cę.peritura.¶ Hoc tpe.qui Ro.nõ es.¶ At ea. plurimũ huius cõſolationis partẽ in Nigidio poſitã oſtendit:q ſeipſum melius cõſolari poſſit,quam Cic. ¶ Si in vl.vn.fu. ſi quiſpiã vnquã potuit aliquẽ cõſolari tu potes.Itaq; cõcludit nõ eẽ partis ſuæ Nigidiũ cõſolari: quãdo ipſe Nigidius oẽs cõſolandi rationes melius teneat quam Cic.¶ Exq̃ſita,diligẽter diſputata.¶ Partẽ.ſ.cõſolandi.¶ Tu videbis, qui hęc oia ex tuo & Stoicorũ ſenſu diſputare: & in mediũ afferre potes forti viro dignũ habere deſpicientiam rerum humanarũ:non extolli rebus ſecundis: & non opprimi aduerſis.Grauitas,in exiſtimatione. ¶ Altitudo . ferendo res aduerſas.¶ Acta vi. qui ſolitus es cum laude viuere:nunc vero frangi aduerſis turpiſſimũ videret .¶ Studia.phiæ.¶ Flagitent. expoſcant.videntur enim expoſcere:vt in iſtis aduerſis ita te habeas,vt ex illis ſtudiis philoſophiæ,quæ ſecutus fuiſti:maximũ fructũ te reportaſſe iudicetis.¶ Ego cõſolationis genus , qd' Ci.poteſt afferre Nigidio: & ei denũciat non poſſe eum eſſe diutius in illis moleſtiis carendę patrię:quia curabat: & attendebat:quę Ro.apud Cęſa.de reſtitutione Nigidii tractabant.¶ Nõ diu,quoniã cito te Cę.amplectet: & iſta te moleſtia liberabit.¶ In qui.n.ſ.propter amiſſam libertatem has tibi moleſtias non ſempiternas fore denuncio.¶ Qui plurimũ.p.circuitio.¶ His moleſtiis.carendo patria.¶ Primũ:ratio eſt:qua demõſtratur Nigidius nõ diutius eſſe patria cariturus: & eſſe in his moleſtiis.¶ Quo minus,parũ enim cum Cæ.verſabatur,ex quo dicit quanto minorem cum Cæ.conſuetudinem habeam:tanto ſum ad perſcrutandum eius animum diligentior:maxime in reductione tua.¶ Inueſtigãdum.tractum a veſtigiis ferarum:quæ canes & venatores ſectantur: & quærunt.

PHI.

Duci

Abduci

Conari

Niti

¶ ABDVCERE te a moleſtiis.¶ At.i.ſed,ea quidem facultas conſolandi,vel te,vel alterius,eſt ſumma.i.maxima,in te ſi fuit vnquam in vllo: ſcilicet homine.¶ Itaq; ego non attingam eam partem:ſcilicet conſolatoriam,quæ proficiſcitur.i.oritur ab ratiõe quadam exquiſita.ſ.cogitata ac ſingulari,& a doctrina,quia ea in te ſumma eſt: & ideo relinquam tibi ſup.eam totam.¶ Tu videbis : ideſt conſyderabis per te ipſum, quid ſit dignum homine forti & ſapiente : ideſt quid faciendum ſit decenter hoi forti & ſapienti in te aduerſa : & quid grauitas : quid altitudo animi , quid vita tua

ASCEN.

ácta, qd studia. s. tua, qd artes, s. tuæ. qbus floruisti a pueritia flagitent. i. acriter deposcát a te. ‖ Ego qd possum intellige re & sentire, i. percipere sensu, qa sum Romę: & qa curo & attendo. s. aium ad eã rem, affirmo tibi id, te non futurum diu tius: in istis molestiis. s. exilii: in qbus es hoc tpe: & sop. fore, i. futurũ esse fortasse semper in iis. s. molestiis. in qbus etiã nos sumus: vidétes, s. rép. ad vnũ reuolutã. ‖ Ego videor mihi pspicere. i. clare videre, primũ animũ ipsius. s. Cæsaris, qui pór plurimũ, propensum. i. inclinatũ ad salutẽ tuam. ‖ Ego non scribo hoc temere. s. incõsiderate & sine róne, quia quo. i. quan to, ego sum minus familiarissimus. s. Cæsari, hoc. i. tanto, sum curiosior ad inuestigandum: idest scrutandum animũ eius.

Quo facilius, qbus est iratior, respondere tristius pos sit: hoc est adhuc tardior ad te molestia liberandum. Familiares vero eius, & ii qdem, q illi iucũdissimi sunt, mirabiliter de te & loquuntur, & sentiũt. accedit eodẽ vulgi voluntas, vel potius consensus omnium. etiam illa, quæ minimum nunc quidem potest (sed possit ne cesse est) R. P. quoscunq; vieos habebit, ab iis ipsis, qui bus tenetur de te ꝓpediẽ (mihi crede) impetrabit. Re deo igitur ad id, vt iã tibi etiã pollicear aliquid, quod primo omiseram. Nam & amplectar eius familiarissi mos, qui me admodum diligunt, multũq; mecum sũt: & in ipsius consuetudinẽ, quã adhuc meus pudor mihi clausit, insinuabo: & certe omneis vias persequar, quibus putabo ad id, qd volumus, peruenire posse. In hoc toto genere plura faciã, q̃ scribere audeo. cætera, q̃ tibi a multis prõpta esse certo scio, a me sunt paratis sima. nihil in re familiari mea ẽ, quod ego malim meũ esse, q̃ tuũ. Hac de re, & de hoc genere toto, hoc scribo

HABER. ‖ QVO s. a. rñsio ad obiectionẽ, qa posset diceř Figulus: si Cæ. ꝓpẽsus est ad salutẽ meã, vt ais, quare tãdiu differt resti tutionẽ meã? Rñdit Ci. q hoc nõ faciat pp ipsum Figulũ: sed vt acerbius & liberius possit rñdere iis, qbus est iratus, qd nõ posset facere, si iã restituisset Figulũ, qa dicerẽt alii, id qd Cę. Figulo cõcessisset, aliis ẽt esse cõcedẽdũ. Itaq; ne eripiať sibi hæc occasio & libertas rephẽdendi inimicos suos, dicit eum tardiorẽ fuisse ad restitutionẽ Figuli. ‖ Quo. ordo est, Cæ. adhuc eo tardior ad liberandũ te molestia: quo facilius possit rñdere iis, qbus est iratior: p iratus: cõparatiuũ p po sitiuo. ‖ Eo. pp id. ‖ Quo. vt. ‖ Facilius. liberius, nulla tibi facta obiectione: qa vni fecerit: qd alii nõ faciat. ‖ Tri. acer bius: cũ maiori stomacho, & indignatiõe, qd posset, si te re stituisset, qa diceret. qd tibi cõcessisset Cę. idẽ sibi cõcedẽdũ. ‖ Tardior. longior: serior. ‖ Ad lit. r. m. qua affeceris: qa ca

Accedit res pñia. i. ad restituẽdũ in pñiã. ‖ Accedit. scda cã qa dixerat primũ ipsius aium &c. subdit. ‖ Acce. i. addiť: & adiungitur. ‖ Eo. ad id qd est supradictũ. s. pdictæ róni, siue cãę. q putẽ te non posse esse diutius in his molestiis. ‖ Vul. plebis. ‖ Vel põ. correctio, qa parũ videbať esse volũtas vulgi, quod parũ põt: iõ correxit: & dixit. ‖ Cõsensus om. cõiunctus, quia oẽs in eadẽ sunt volũtate, vt restituaris. ‖ Etiã. pter consensum vulgi & oium. ‖ Nunc. m. põt qa est oppressa: & oia sunt ad libidinem vnius, vel paucorũ Cæsaria. ‖ Sed. n. est. p. qa non poterit diutius esse in tanta oppssione, pdixit aũt hoc loco Ci. latenter cædẽ Cæ. scribit. n. qd cõstituissent: q fuissent amatores libertatis, Bru. & Cassius: & alii qdã. ‖ Quasc. vi. sen sus. ipsa resp. q̃licet nunc parũ possit: tñ est necesse, vt possit oibus viribus suis. ‖ Impetrabit. restõnem tuã, ordo est, ẽt illa resp. q̃ nũc minimũ põt, sed est necesse vt possit, impetrabit ꝓpediem de te ab iis ipsis, quibus teneť oibus viribus quascũq; hẽt. ‖ Impe. obtinebit. ‖ De te. pp te. ‖ Quasc. vi. ha. subaudi viribus quascũq; vires hẽt. ‖ Ab his ip. a Cæsare & Cæsaria nis, ipsis aũt pluratiue protulit, vt ostendat Cæ. multa fecisse ad arbitriũ eorũ, p quos vicerat, vt supra dixit. ‖ Igiť. quia eius aius est ꝓpensus ad salutem tuã: & quia resp. de te impetrabit. ‖ Redeo. reuertor, confero me. ‖ Ad id, qd. e. iu. cu est

Cõplectar dẽm quod polliceret nõ erat. ‖ Cõple. cõciliabo mihi: astringã mihi. ‖ Ipsius. Cæ. ‖ Cõsue familiaritatem & cõuersatioẽ

Consuetu do . i. faciã vt aliquo mõ cõsequar cõsuetudinem eius, q̃ mihi hucusq; nõ contigit pp pudorem, nõ aũt ipsius culpa. ‖ Pudor. e. quædã, erubesco. n. cũ eo versari, cui antea: fuerim aduersarius. Clausit. impediuit. ‖ Insinuabo, latẽter & cũ arte me ini

Insinuare tam. Insinuare. n. latenter & ex obliquo ingredi. a sinibus vestiũ: aut velorũ tractũ, inde insinuatio ps exordii dicta est q̃d

Insinuatio artificiose & dissimulanter ingrediať ad cãm. ‖ Oẽs. n. oẽs rões & modos. ‖ Ad id qd vo. ad restõnem tuam quam valde curamus. ‖ Toto. g. tota cã tuę salutis & restõnis curandæ. ‖ Audeo ne videar iactare aium & officium meum. ‖ Paratis. a me. quia alios volo longe supare q̃tum suplatiuum distat a positiuo. ‖ Tibi. in auxiliũ & fauorem tuum. ‖ In re fa. m. in meis rebus priuatis & domesticis. ‖ Malim. potius velim. ‖ Esse. m. q̃ tuum, quia ita volo esse tuum, sicut meum: quia ami corum omnia communia. ‖ De hac. r. & c. g. t. de tota hac materia, q nihil habeo quod malim esse meum q̃ tuum.

PHI. ‖ QVO sa. confutatio obiectionis, quã Figulus facere potuisset: & ita dicere, si Cæsar, vt dicis, propensus est ad salutẽ meã: quare me nõ sinit Ro. venire. Ad qd Ci. ita rñdet. Cęsarẽ nõ id facere pp ipsum Fig. nã eius reditũ cupit: sed pp alios Põpeianos, quibus est ipse valde iratus: & reprehendere eos cupit: & si tam facilẽ vidissent Cæs. in Figulũ fuisse, ardẽtius restitutionẽ a Cæs. petiuissent, quo dignitas Cæsa. & reprehẽdendi potestas aliquãtulũ minui videretur: & ex hoc tar diorem ad restituendũ Figulũ diciť esse Cæ. ‖ Tristius. cũ maiore indignatione, dicerent. n. quod Figulo concessit Cęsar, cur non ẽt nobis concedendũ putat? ‖ Ad li. te mo. tunc enim molestia liberatus fuisset Figulus, qñ in patriam fuisset resti

Accedit tutus. ‖ Accedit. adiungiť eodẽ. qd te diutius esse in his molestiis non putem. ‖ Vel potius. correctio Sed ne. est pos. Quia hoc diutius durare non poterit: quasi vates, Cæsaris mortẽ significauit, quã ei postea Brutus & Cassius asciuerũt. ‖ Etiã il. resp. Vide quẽadmodũ creuit oratio, primo familiares, secundo vulgus, tertio totã rẽpu. hoc idẽ velle demonstrat, vt ei

Admodũ parcat Cæs. & sua eũ mansuetudine cõplectať. ‖ Admodũ. valde. Terẽ. Nuper. notitia admodũ est. ‖ Insinuabo. p obliquas

Insinuare vias incedã, & me immittã in eius cõsuetudinẽ. Vnde diciť insinuatio. ‖ Vias. rões. Virg. Fata viam inuenient. Metaphori

Insinuatio cos tñ ita diciť, cum via sit, per quã ambulamus, iter actio eũdi. ‖ Toto ge. in ista cã restitutionis tuę. ‖ Audeo. ne videar

Via plura dicere quam facere. ‖ Paratissima. superando in beneficiis erga te omnis alios. ‖ Tibi. in auxilium tuum. ‖ Malim.

Iter m. e. q. t. expressit apud græcos verbum de amicis τα των φιλων κοινα, hoc est amicorum omnia communia.

ASCEN. ‖ QVO. i. vt, possit rñdere tristius sup. iis qbus est iratior, i. dare rñsum tristius, hoc. i. ideo, est adhuc tardior ad liberãdũ te molestia. q. d. cõtentus fuerit te petentẽ veniam tristi rñso affixisse, daturus mox veniã. ‖ Vero. i. sed: familiares eius: & qdem. i. certe ii: q sunt iucũdissimi illi, &. i. simul loquunť, &. i. simul sentiũt mirabiliter de te. ‖ Voluntas vulgi, vel potius consensus oium, accedit. i. addiť, eodem. i. ad confirmationem eiusdem rei. ‖ Etiam illa. s. resp. q̃ nũc qdẽ põt minimũ, sed ne cesse est, sup. vt possit. s. plurimũ, quascũq; vires hẽbit, ab iis ipsis qbus teneť. s. Cæsarianis, impetrabit, crede mihi ꝓpediẽ . i. statim, aut intra paucos dies: de te. s. restituẽdo patrię. ‖ Igiť ego redeo ad id: vt pollicear ẽt tibi aliqd, qd omiserã prio qa dixerat se nihil polliceri posse. ‖ Nã &. i. simul, cõplectar familiarissimos eius. s. Cæsaris, q. s. familiarissimi eius diligũt, me admodũ. i. valde, & sũt multũ mecũ: &. i. simul, insinuabo. i. ingerã me in cõsuetudinẽ ipsius. s. Cęsaris, quã. s. consuetudi nem eius, pudor meus clausit mihi adhuc: & certe psequar oẽs vias. i. oia media, qbus putabo posse puenire ad id, qd vo lumus. ‖ Ego faciã plura in hoc toto genere. s. ambiendi pro te: q̃ audeo scribere. ‖ Cætera. s. auxilia, quæ ego scio certo esse prõpta. i. parata tibi a multis, sunt paratissima a me. ‖ Nihil est in re mea familiari, qd ego malim esse meũ quã tuum.

Parcius

¶PARCIVS.breuius:sine pluribus pollicitationibus.¶Tuis.rebus:potius q̃ meis.¶Quod.quã rem.s.te vsuræ tuis:potius q̃ meis.¶Cõfido te spe.certissimus sum te sparte.¶Extremũ.vltimũ,& cõclusio eplę vræ.¶Et ob,qd̃ plus ẽ,q̃ hortari.¶Ab aliis.phis:& eruditis viris.¶Accepisti.cognouisti.¶Inge.t.acri & prõpto.¶Pepetisti effecisti pprie tua, scripserat ,n.multa.Nigidius ex fonte phię sumpta.¶Que.oia:& ab aliis accepta:& ingẽio:ac studio tuo parta:& effecta.¶Si col.si cõsiderabis.¶Et spe.hoc est verbũ,qd̃ dirigit clausulã:nec impedit a dictiõe & cũ duplicat.&c.Sic mihi bñficetis:& me cognosces gratũ:& lætaberis officio.¶Sperabis oia op.i.optimã de rebus oibus spẽ habebis.¶Quęcũq; erũt.i.q̃liacũq; accidetint.¶Sapiẽter.vt decet sapiẽtẽr.¶Sed.h.t.subaudi intelligis vel nosti:est.n.eclipsis.¶Melius me.melius, quam ego.¶vel correctio.¶Optime om.multo melius:q̃ oẽs alii,qa es oium doctissimus.¶Studio.libentissime:promptissimo aio.¶Tuorũ hoc ẽ recordabor eorũ bñficiorũ i q̃cõtulisti in me: meo tristissimo tpei cũ ex vrbe eiectus i ẽ in exilium.¶Meritorũ.officiorũ.pstitorũ.¶Tpe.t.infelicissimo i miserrimo:cũ ab his etiam derelictus sum:a quibus minime putassem.

HVBER.

parcius,q̃ te,id q̃ ipse cõfido,sperarẽ malo te eẽ vsurũ tuis.Extremũ illud ẽ,vt te hortter,& obsecrẽ,aio tu maximo sis,nec ea solũ memineris,q̃ ab aliis magnis viris accepisti, sed illa ẽt,q̃ ipse ĩgenio,studioq; pepisti,q̃ si colliges:& sperabis oia optie,& q̃ accidẽt,q̃liacunq; erũt,sapiẽtes feres.Sed hęc tu melius,vel optie oium. Ego quæ ptinere ad te intelligam,studiosissime oia,diligentissimæq; curabo: tuorumq; tristissimo meo tempore meritorum erga me memoriam conseruabo.

¶Ex.xiii.Epistolarum Quarterni mihi.

¶Vnum enim partem, & consuetudinem earũ epistolarũ quibus secũdis rebus vti solebamus tempus iam eripuerat, pfeceratq; fortuna ne qd tale scribere possem,aut oino cogitare.Relinq̃batur triste qdem,& his temporibus consentaneum genus literarum, nec mihi qdq̃ tali tpe in mentem venit optari,qd̃ nõ vltero mihi Cęsar.obtulerit.nec audio solũ,(quod ipsum esset miserũ) Sed video ẽt, quo nihil est acerbius,fortunas eorũ dissipari,qbus nõ solũ adiutoribus illud incendiũ extinximus:sed in qua vrbe mõ gr̃a,authoritate,gloria floruimus, in ea nũc his qdem oibus caremus. Nũc.P.Nigidio vni oim doctissimo,& sanctissimorũ & maxima quadã gr̃a,& mihi pamicissimo,ne benigne qdẽ polliceri possum.Ego qd̃ intelligere,& sentire, quia sum Romæ,& quia curo attendoq;,possum,id tibi affirmo.Accedit eodẽ vulgi volũtas,vel potius consensus oium,& illa,q̃ minimum qdem potest nunc, sed possit, necesse est,Resp. quascunq; vires habebit,ab iis ipsis,quibus tenetur,de te, redituq; tuo propediem(mihi crede) impetrabit.

¶PARCIVS.remissius:nõ multa pollicẽdo:& q̃rei qa spero, & opto te vsurũ rebus tuis: & qd̃ alienis rebus non egebis.¶Qd̃.s.te vsurũ tuis,potius q̃ meis.¶Aio maxio.Exortatio ad oia fortiter pferẽda: & sicut dicimus bono magno: maxio aio sis. sic ẽt pñti aio sis, pforti aio, Teren.Fac hec aio vt pñti dicas.¶Accepisti ab aliis philosophis audiuisti. Fuit.n.is Nigidius appme doctus,& eruditus.¶Pepisti,trãslatio est:qd̃ aũt pturire:& pere distẽt,Liuius.his verbis oñdit:q̃ diu pturit animus vtact: aliqñ pias. Hora. Parturiẽt mõtes, nascet ridiculus mus, q̃ oia tam ab aliis accepta:q̃ p te ipsum inuenta.¶Spa.'op.spem optimã hẽbis.¶Sed hęc, sup.nosti.¶Vel.i.ẽt:& est correctio.¶Optime oium.melius q̃ oẽs alii:i cũ omnes doctrina supas.¶Studiosissime,q̃ libẽti, et prompto aio.¶Tristissimo quando in exilium eiectus. ¶Memoriam conserua.non immemor ero:& tibi pro beneficiis in me tuis gratiam accumulatissime referam.

PHI.

Parturire
Patere
Studiosissime

¶EGO scribo pcius.i.magis sobrie:& de hac re, & de toto gñe.s.subuẽiẽdi p rẽ suã amico:q̃ malo.i. magis volo te sperare ite vsurũ esse:tuis.s.rebus,id qd̃.i.quã rẽ:ipse.i.ego cõfido.¶Illud.i.qd̃ nũc dicã: est extremũ,vt hortter: & obsecrẽ te vt sis aio maxio:nec memineris solũ ea:q̃ accepisti.i.didicisti ab aliis magnis viris:sed ẽt illa,q̃ipse.i.tu,pepisti.i.excogitasti:& inuenisti igenio,& studio,s.pprio,q̃.i.a te pta, si colliges.i.ad aim reduces tuũ,&.i.simul sperabis oia optime,& feres.i.patieris:aut portabis sapienter i q̃ accidenc q̃liacũq; erũt.¶Sed tu sup.diceres hęc melius.s.q̃ ego vel optie oium.¶Ego curabo studiosissime:& diligẽtissime oia: q̃ intelligã ptinere ad te:& cõseruabo.s.apud me:memoriam tuorũ meritorũ erga me tempore meo tristissimo.i.quo exulabam.Vale.

ASCEN.

M.Cicero S.D.Cn.Planco. 14

Binas a te accepi literas Corcyræ datas:quarũ alteris mihi,gratulabare, q̃ audisses me meã pristinã dignitatẽ obtinerẽ:alteris dicebas,te velle,q̃ egissẽ,bñ,ac feliciter euenire.

Binas.Cn.Plãcus:ad quẽ nũc scribit Ci. idẽ est ad quem multæ Ci.eplæ,li.ix.scriptæ sunt: sed illas post mortẽ Cę.has duas feruẽtibus bellis ciuilibus scriptas cõstat: ideo diuersis voluminibus positę sunt:nũc aũt Ci.r ñdet Plãco:q ei gratulatus fuerit,q̃ intellexerat eũ retinere dignitatem suã apud Cę.qd̃ qdem oñdit nõ ita esse multis rõnibus. Deinde qa optauerat Plan.Ci.feliciter euenire: qd̃ egisset, Rñdet Ci.se cõfidere ita esse:vt dicit:oñditq; cãm quare id egerit:qd̃ qd:& q̃re fuerit dicã loco suo ĩ eplã,Postrẽo pollicet ipsi Plãco,q̃cqd opa,cõsilio,& studio,p eũ fieri possit.¶Binas lr̃as,elegãter dixit,& pprie:nã duas lr̃as nõ dicimus:nec binas eplas,sicut Ci.ad filiũ scribens oñdit: authore Ser.nã binas iũgit cũ iis,q̃ tñ plurali nũero declinant.Quin.tñ dixit,& binos pedes & quas syllabas li.ix.¶Alteris.t.õ aũt altera, nã si totũ pluralis est numeri tñ,ptes quoq; pluralis nũeri esse debẽt:vt hic.Si vero totũ:licet pluralis nũeri sit, singularẽ habeat,tũc ptes singulares esse debẽt,vt delector duobus poetis,altero græco,altero latino.¶Corcyt.q̃ insula est vicina adriatico mari,nõ nunq̃ Phæacia appellata.Alcinoi regis patria,de qua lib.iii. plura diximus.¶Pristinã. poterit, solitã. ¶Alteris.s.lr̃is.¶Velle.optare.¶Euenire.succedere.¶Bene.feliciter:erãt verba,quibus vtebant antiqui i cõfectis matrimoniis. Iuue,dcñ feliciter.¶Qd̃ ege.fecerim.s.de matrimonio nouo,ita.n.puto intelligi.Nã, vt ait Plutar. in vita Ci.cũ abesset Ciliciæ,& illa mala fortuna,q̃ in rẽpu.sæuierat,nõ minori impetu domũ Ci.inualerat siquidẽ.&. Q. frater &.Qu. Cicero fr̃is filius,inimico aio in ipm Ci.facti sunt,nec Terentia vxor in fide pmansit: q̃ pter cætera flagitia patrimoniũ Cicer.partũ diligẽter,partũq; fideliter administratũ sumptibus facturisq; exinaniuit,puerse deniq; oia facere,molitiq; videbatur,qbus tandẽ rebus reuersus Ci.Romã coactus est summorũ virorũ exẽplo eam dimittere,Super hæc oia grãde ęs alienum sub vsuris sumptũ indies oia deuorabat:& accedebat restitutiõ dotis Terentiæ facienda,quibus cum aliter satisfieri non posset eandem ex amicorum sententia Publiliam,cui ampla hæreditas erat:vxorem accepit,de qua nunc intelligit.

HVBER

Binæ literæ

Corcyra
Pristina

Terentia

Binas &c.Scribitur ad Cn.Plancum,ad quem lib.x.complures scribentur epistolæ post cædem Cæsaris:hæc autem scripta est feruentibus bellis ciuilibus.Respondet autem Planco,qui gratulatus fuerat Cic.q̃ dignitatem suam retinere apud Cæsa.qd̃ Cice,ostendit aliter esse.Et quia optauerat feliciter euenire,quod Cic.egerat:dicit se id quoq; confidere, pollicens demum Planco se, & operam suam omnem.¶Ordo est. Ego accepi scilicet a te binas literas.i.duas epistolas:datas Corcyræ.i.in ea insula,quæ est vicina adriatico mari, quia tamen in genitiuo posuit, putem esse nomen vrbis in ea insula,quarum scilicet literarum alteris, tu gratulabere mihi, q̃ audisses me obtinere pristinam dignitatem meam:scilicet apud Cæsarem,alteris dicebas te velle ea,quę egissem euenire bene:& feliciter.

ASCEN.

HVBER. ¶ EGO autem.respondet primæ epistolæ de gratulatione dignitatis, arguens illam non appellandam dignitatem, dat enim quandã diffinitionem dignitatis:quę si esset vera, secundũ eam dicit se obtinere dignitatem suã, sed cũ non sit vera: innuit se non obtinere. ¶ Bene sen.bene suspicare: aium bene dispositũ habere p repub. ¶ Et pro. pbabile facere, & ostēdere bonis viris. ¶ Quod sen.i.sniam tuam. ẽst aũt secunda psona elegãter posita pro prima:& pro tertia secũdum locos:& sensus:si in bene sentiendo de rep.& pbando bonis viris bonã snlam de rep.consistit dignitas:possum dicere me obtinere dignitatẽ meã. ¶ Sin.ponit alterã:& verã diffinitionẽ dignitatis, scd̃m quã dicit se nullã obtinere dignitatẽ:nã cũ dignitas sit, non sentire bene de rep.simplr̃, sed efficere: & defendere libere re:qđ sentias:& id facere Ci.nõ possit: sequitur q nullã oĩno retineat dignitatem. ¶ Re.effectu. ¶ Libera. sine respectu:& timore alicuius. ¶ Ne ve.q.r. est.i. nõ mõ dignitas nulla relicta est nobis:sed ne vestigiũ qdem aliqđ, qđ minus est. ¶ Vestigiũ.signũ:apparẽtia:nã vestigia pprie dicuntur signa pedũ. ¶ Reliquũ ẽ.i.restat:relinqtur nob. dignitatẽ penitus amisimus:qa nõ lz efficere:& defendere libere, qđ sentimus, in quo cõsistit ipsa dignitas. ¶ Agit p.s. nobiscũ.i. bene nobis succedit. ¶ Nosmetipsos, & nõ alios: neq; tẽp. ¶ Assũt. pñtia sunt.s.mala. ¶ Impẽdẽt.i.imminẽt:fortuna sunt:sed impẽdẽt:& iminẽt tm̃ mala. Fortuna aũt dicimus:& bõa; & mala. ¶ Moderate.sine pturbatione ai. ¶ Quod.ferre moderate hęc mala. ¶ Eiusmodi.ciuili tam nefario:& misero. ¶ Cuius. belli. Exitus.finis. ¶ Ex alte.cæ.ex Põpeiana occisiõe multorũ oñdit. ¶ Ex alte.Cæsariana, qa si vicerit Cæ.actũ erit de libertate Rõana. ¶ Periculo.discrimine cædis:& seruitutis. ¶ Non nihil.multũ. ¶ Pertimesce.res se.i.cũ timebã ẽt victoriã Pom. ¶ Non mõ.non tm̃. ¶ De iu. pu.i.vter imparet:vter meliorẽ haberet cãm:vt supra ad Ser.Sul.postq̃ de iure pu. disceptari cœptũ est &c. ¶ Quãto peri.q̃ magno:qa nõ agebat solũ Cæ.& Pom.& eoꝝ:q eos seqbãt:sed po.ro.& totius orbis terraꝝ. ¶ Si vi.hi.i. Pomp, quos secutus erã cupiditate pacis:non belli. ¶ Fractoꝝ. Pompeianoꝝ:i qui erant irati Cæsarianis. ¶ Cupidoꝝ. qui cuperent res nouas. ¶ Insolentiũ.superboꝝ:& q vellent se esse primos:& antecellere oẽs. ¶ Victi.Pompeiani a Cęsarianis. Quãtus in te. q̃ta cædes sũbaudi intelligebam:nã supra dixit:cuius exitus, ex altera parte cædem ostentat, ex altera seruitutem. ¶ Amplissimorũ:qui essent ornati dignitate; qui essent principes vrbę nostra quos videbã oẽs crudeliter interituros. ¶ Qui, viri amplissimi:& optimi. ¶ Prædicentẽ.vaticinantẽ. ¶ Hoc.tot esse crudeliter interituros. ¶ Consulẽtẽ saluti suæ, qa hortabar; vt pax cõponeret inter Cæ.Põ. ¶ Malebant.potius volebant. ¶ Timidũ q̃ prudentem, existimabant,.n.in me magis hoc dicere:quia timerem:q̃ quia pruderem:& cognoscerem ita futurum, nec voluerunt mihi credere. ¶ Quod aũt scdæ eplæ rñdet de gratulatione affinitatis:& nouę necessitudinis. ¶ Quod egerim, vt supra diximus, intelligit matrimoniũ Publicæ. ¶ Te ita velle, te ita cupere, vt scribis.i. vt mihi bene feliciterq eueniat. ¶ Sed ego. oñdit se necessitate, non voluntate hoc fecisse. ¶ Nihil noui consilii, nullum nouum consilium. ¶ Cœpissem. inuenissem. ¶ In reditu meo, ex Cilicia. supra diximus:nam & remp, & rem familiarem suam perturbatam: & immutam inuenit. ¶ Quibus.notat.Q. fratrem; & eius filium: & vxorem Terentiam, quos omnes perfide se gessisse erga Ci. ostendimus, authoritate Plu. Immortalibus beneficiis:idest maximis, & dignis æterna memoria.

Vestigium · *Reliquum* · *Impẽdent*

Ego aũt, si dignitas ẽ bñ de.R.P. sentire, & bonis viris pbare qđ sentias:obtineo dignitatẽ meã. sin aũt in eo dignitas est, qđ sentias, aut re efficere si possis, aut deniq; libera oratione defendere:ne vestigiũ quidẽ vllũ est reliquũ nobis dignitatis:agiturq; præclare, si nosmetipsos regere possumus, vt ea, quæ partim iam adsunt, partim impendẽt, moderate feramus: qđ est difficile in eiusmodi bello, cuius exitus ex altera pte cædẽ ostẽtat, ex altera seruitutẽ. Quo in piculo nõ nihil me cõsolatr̃, cũ recordor, hæc me tũ vidisse, cũ secũdas ẽt res nr̃as, nõ mõ aduersas ptimescebã, videbãq; q̃to piculo de iure publico disceptaretr̃ armis, qb⁹ si ii vicissent, ad quos ego pacis spe, ñ belli cupiditate adduct⁹ accesserã:itelligebã tñ, & iratoꝝ hoium, & cupidiorũ & isolẽtiũ q̃ crudelis eẽt futura victoria. sin aũt vicicẽnt, q̃tus iteritus eẽt futurus ciuiũ ptim ãplissimorũ, ptim ẽt optimoꝝ;q me hæc pdicẽtẽ, atq; optime cõsulẽtẽ saluti suæ, malebãt nimiũ timidũ, q̃ satis prudentẽ existimari. Qđ aũt mihi de eo, qđ egerim, gratularis:te ita velle, certo scio:sed ego tã misero tpe nihil noui cõsilii cepissẽ, nisi in reditu meo nihil meliores res domesticas, q̃ R.P. offẽdissẽ. qbus.n., p meis imortalibus bñficiis charissima mea sal⁹, & meę fortũę eẽt dñt bãt; cũ

ASCEN. ¶ EGO autem si dignitas est bene sentire de repub, & probare. ¶ Quod sentias bonis viris.i. sententia bonorum virorũ, obtinebo dignitatem meã. ¶ Sin aũt.i.sed si, dignitas est in eo, videlicet aut posse efficere te, qđ sentias, aut deniq; defendere, qđ sentias voce libera:ne qdem,i.non saltem:vllũ vestigiũ dignitatis est reliquum nobis, agitur.s.nobiscum pclare, si possumus regere nosmetipsos, vt feramus moderate ea, q̃ partim ad sunt:& partim impendẽt.i.imminent, qđ est difficile in eiusmodi bello, cuius exitus ostentat ex altera parte.s.Põpeiana, cędẽ.i. occisionem oium eorũ, q contra rẽp, a Cęsare steterint:& sup.ostẽtat seruitutẽ, ex altera sup. parte, videlicet Cæsaris, q si victor esset, in seruitutẽ redacturus videbat. Ergo dices, Cicero sentit Pompeiũ crudeliorẽ fore ipso Cæsare, certũ est:q superbior fuerit, qa noluit parẽ pati in repu. & Cæsar parem qdem, sed non superiorẽ ferre poterat:& forte benignior ẽt erat: Cęsar per naturã, se.i causæ diuersitas hanc opinionẽ de exitu belli. Si enim Põpeius vicisset, senatusdecreto oẽs Cæsariani hostes iudicat fuissent, si Cæsar, cũ solus regnaret, facile qbus imparet pepercisset. ¶ In quo piculo non nihil.i. in aliqua consolatr̃ me, cũ recordor me vidisse, & cognouisse hæc.s.mala, tum.i.tunc, cũ.i. quando, ego ptimescebam ẽt res nostras secundas.s.psperas, nõ mõ.i.nedũ aduersas:& videbam quãto periculo disceptaretur armis de iure publico.i.ad remp. pertinente, qbus.i.armis, si ii.s. Pompeiani vicissent, ad quos ego accesseram, adductus spe pacis.i.vt traherem Pompeium ad concordiam, nõ cupiditate belli. ¶ Tamen:idest nihilominus, intelligebam q̃:idest quantum, crudelis esset futura victoria, hominum iratorum.s.ob illatã iniuriam:& cupidorum.s.rerum, honorum, aut vinctæ:& insolentium.i. superbe agentium. ¶ Sin aũt.i.sed si, victi essent scilicet Pompeiani, intelligebã quãtus interitus esset futurus, partim ciuium amplissimorum, partim etiã optimorum, qui malebant me prædicentem hæc, atq; consulentem optime saluti suæ, vt videlicet potentię Cæsaris cedant, existimari.i. iudicari, aut existimare:idest iudicare, nimiũ timidum, q̃ satis prudentem. ¶ Quod autem gratularis mihi de eo, quod egerim:scilicet de nuptiis cum noua vxore:scio certo.i.pro certo:te velle ita. ¶ Sed ego nihil noui consilii cepissem. tam misero tempore.s.bellorum ciuilium:nisi offendissem in reditu meo.s. e Celicia prouincia:res domesticas:quas vxor dissipauerat:nihilo.i.nullo meliores:quam remp. ¶ Enim.i.quia. sup.ii. videlicet Quintus frater; qui in Ciceronem orationem scripserat:quam Cæsari recitaret:& Quinti fratris filius:qui de nece, Ciceronis patrui sui cogitarat & Terentia, quę impudice vixerat:& patrimoniũ dissiparat:vnde eam repudiauit; qua Salustius Ciceroni inimicus factus:vt ex ea eius secreta sciret:quæ criminaretur duxit:quibus mea salus:& meæ fortunæ debebant esse charissimæ pro immortalibus beneficiis meis:cum viderim nihil mihi tutum intra parietes meos: idest in propria domo:& nihil vacuum insidiis.

¶ Propter

HVBER.

¶ PROPTER eorum scelus.nã.Q. frater eĩ deseruit:& orõnẽ cõtra ipm scripsit:quã apd Cę.recitaret.&.Q.fratris fi bus de nece.Ci.cogitauit.Teren.absente marito impudice vixit:eiusq; patrimoniũ dissipauit.¶ Intra paríe. intra domũ meã:ni parietes ꝑtin priuati sunt, muri vero & publici:& priuati. ¶ Nouarum neces.nouarũ ꝓpigtatũ:& amicitiarum:qa etiã de relictus a veteribus necessariis.¶ Muniẽdũ corroborãdũ.¶ Perfidiã iprobitatẽ.¶ Satis.subaudi diximus.¶ Vel et. correctio.¶ Nimiũ multa.q dolet se habuisse cãm dicẽdi.hęc de suis.¶ De tuis rebus.¶ Idest.declarat quo aio eẽ debeat.¶ Praecipue.seorsum ab alijs,qd ab alijs ẽt timẽdũ nõ sit.¶ Quicũq;.qliscũq;,vel bonus:vel malus:vel sub Cæ.vel sub Põ.¶ Expte.immunẽ:sine pte.¶ Nã,tõ quare videat Plan. fore expte oium piculorum.¶ Alteros placatos.Cæ, factos tibi amicos: qerãt tibi irati:qa eos nõ seqbatis.¶ Alteros nũq̃ ira. Põpeianos nũq̃ tibi fuisse inimicos: cũ nec tu qdẽ ei inimicus fueris.¶ De mea pollicet̃ nõc opam suã Plãcoeſt aũt ordo:velim sic iudices de mea volũtate i te me futurum ꝑsto rei:famę: saluti tuę:opa:cõsilio:studio:qbuscũq; rebus itelligã eẽ op̃ q̃q̃ videã: qs sim hoc tpe:& qd possim.¶ Quãq̃ vi.qs sim.i. q̃q̃ intelligã me nõ esse magnę authoritatis.¶ Et qd possim. qa valde parum possum.¶ Opa.labore:agẽdo p te.¶ Consilio. consulendo tibi:& tuis.Certe studio.saltem volũtate prompta.¶ Futurum ꝑsto, futurum promptum:& paratum.

pp eorum scelus nihil mihi itra meos parietes tutũ, nihil insidijs vacuũ viderẽ, nouarũ me necessitudinũ fidelitate cõtra veterum inimicorum perfidiã muniẽdũ putaui. Sed de nr̃is reb⁹ satis, vel ẽt nimiũ multa. De tuis velĩ vt eo sis aĩo, quo debes eẽ, idest vt neqd tibi ꝑcipue timẽdũ putes. si.n. status erit aliqs ciuitatis: qcũq; erit, te oium piculorum video exptẽ fore. Nã alteros tibi iam placatos eẽ itelligo, alteros nũq̃ iratos fuisse. De mea aũt in te volũtate sic velĩ iudices: me, qbuscũq; rebus op⁹ eẽ itelligã, q̃q̃ videã qs sim hoc tpe, & qd possim, opa tñ, & cõsilio, studio qdẽ certe, rei, famæ, saluti tuæ ꝑsto futurum. Tu velĩ & qd agas, & qd acturũ te putes, facias me quam diligentissime certiorem. Vale.

ASCEN.

¶ PROPTER scelus eorum.qa Cato nulla censuit adulterarũ:q̃ nõ eadem, si posset, venefica eẽt.¶ Putaui me muniendũ fidelitate nouarum necessitudinũ.i. affinitatũ cõ noua vxore:cõtra pfidiã veterum.i.necessitudinũ.¶ Sed satis sup.scripsimus de rebus nr̃is:vel ẽt nimiũ multa:de tuis.i.scribã de tuis: ego velim:vt sis eo aio:quo debes eẽ,i,vt neqd.i. aliqd:non putes aliqd timẽdũ tibi ꝑcipue.i. singulariter, aut p ceteris: si.n.aliqs status ciuitatis.i. Rõanæ erit:siue sub Pomp, siue sub Cę.ego video te fore.i.futurũ: exptẽ.i. immunem oium piculorũ.¶ Nã intelligo alteros.i.Cæsa.esse iã placatos tibi.i.remisisse irã inte suã:et alteros.s.Põpeiãos:nunq̃ fuisse iratos.tibi.¶ Aũt.i.sed:ego velim iudices sic de mea volũtate in te:q̃q̃ videã:q.i.qlis sim:alij legũt:qs sim, sed honestius ad euitãdũ sibilũ deponit:vt in Buc.At tñ iste deus q si,da Tityre nobis:& Despectus tibi sum:nec q sim qris Alexi:hoc tpe.s.tam piculoso:& mihi aduerso:& qd possim.q.d.video q minime:i eti qbuscũq; rebus intelligã opus esse:sup.tibi:opa:& consilio:certe quidem studio,i,indubitanter studio:si parum opa:aut consilio posset:futurum ꝑsto,i.paratum:& auxiliarem rei:famę:sup.& saluti tuę. Tu velim sup.vt facias me certiorem:q̃ diligentissime:& quid agas.i.modo:& quid putes te acturum:scilicet deinceps.¶ Admonui supra ex Laurentio Vallen.in oratione soluta, raro aut nunquam dici, facio te certum: sed certiorem.

Ex.xiiii.Epistolarum Binas a te accepi.

¶ Sin aũt in eo dignitas est, si quod sentias, aut re efficere possis, aut denique libera ratione defendere, ne vestigiũ quidem vllum nobis relictũ est dignitatis, qui me hæc præuidentem, atq; optime consulentem saluti suæ, malebant nimium timidum, q̃ satis prudentem existimari.

M.Cicero S.D.Cn.Planeio. 15

ACcepi pbreuis tuas lr̃as: qbus id qd̃ scire cupiebã, cognoscere non potui: cognoui aũt id, qd̃ mihi dubiũ nõ fuit. Nã q̃ fortiter ferres communes miserias, nõ intellexi: q̃ me amares, facile pspexi. sed hoc sciebã: illud si scissem, ad id meas lr̃as accõmodassẽ. Sed tñ & si antea scripsi, q̃ existimaui scribi oportere: tñ hoc tpe breuiter cõmonẽdũ putaui, ne quo piculo te pprio existimarẽs eẽ: ĩ magno oẽs, sʒ tñ ĩ cõmuni sumus. Quare nõ dbes aut ppriã fortunã, & ꝑcipuã postulare, aut cõmunẽ recusare. Quapp eo aio simus iter nos, quo semp fuimus: quod de te sperare, de me præstare possum. Vale.

Ex.xv. Epistola Accepi per breuis.

¶ Sed tñ, & si antea scripsi, q̃ scíri te existimaui oportere,

HVBER.

ACcepi. Scripserat Plan. ad Cic. q̃to amore cum complecteretur. Quod Cic. dicit sibi cognitũ esse: maluisset aũt eum scripsisse: q̃ forti: & constanti aio ferret calamitates publicas: qm si de eo scripsisset: accommodasset Cę. literas suas ad eam materiam: breuiter tamen eum monet id quod in superiori ep̃la mobuit: nihil esse: quod sibi præcipue timendum putet, nec existimet se esse in aliquo periculo: in quo alij non sint.¶ Perbreues. valde breues.¶ Quod non fuit mihi dubiũ.de quo non dubitabam.¶ Nam quam fortiter. hoc est: quod maxime cupiebat intelligere.¶ Communes miserias.calamitates reipublicæ.¶ Quam me amares quantum me diligeres: quanto amore me cõplecteres.¶ Facile.aperte:quia id ad me scripsisti.¶ Sed hoc sciebam,qa me amares.¶ Illud. q̃ fortiter ferres cõmunes miserias.¶ Ad id.eam materiã.¶ Accommodassem.adaptassem: idest rescripsissem tibi ad id.¶ Oportere scribi.debere scribi a me.¶ Antea. superiori epistola: & fortasse alijs: quæ non sunt in hoc volumine.¶ Breuiter. paucis verbis.¶ Proprio. tuo solo: in quo alij non sint.¶ In communi.quod ad omnes pertinet: cuius nullus erit expers.¶ Propriam. tuam: quæ nemini alij contingat.¶ Præcipuam. specialem: quę non multis eueniat.¶ Postulare. exposcere.aut recusare communem: aut eam nolle accipere: quæ omnibus euenerit.¶ Eo animo, amico: & constanti.¶ Sperare de te, bene: & proprie dixit. Nã de alijs possumus sperare: de nobis polliceri, ideo dixit. ¶ De me præstare: idest re: & effectu ostendere: & efficere.

Facile

Accommodare

Sperare

ASCEN.

ACcepi &c. Argumentum perspicuum est. ¶ Ordo autem est. Ego accepi literas tuas perbreues: idest valde breues: quibus non potui cognoscere id, quod cupiebam scire: cognoui autem id, quod non fuit mihi dubium. ¶ Nam non intellexi q̃: idest quantum fortiter ferres miserias cõmunes, perspexi facile: q̃: idest quantum amares me: sed sciebam hoc; scilicet posterius dictum, si scissem illud: idest prius dictum: videlicet, q̃ fortiter ferres cõmunes miserias: acommodassem literas meas ad id.¶ Sed tamen si: idest nihilominus: & si: idest quanquam: scripsi antea: quæ existimaui oportere scribi, tamen putaui te commonendum breuiter hoc tempore: ne existimares te esse: nequo: idest aliquo periculo proprio, nos sumus omnes in magno: scilicet periculo, sed tamen communi. ¶ Quare non debes postulare, aut fortunam propriam, aut præcipuam: idest præeminentem: aut recusare: idest renuere communem. scilicet fortunam.¶ Quapropter simus inter nos eo animo: hoc est beneuolo: quo fuimus semper: quod: scilicet ita fore: ego possum de te: & præstare: idest exhibere, & efficere de me. Vale.

HVBER. Metellus pius

SI vales. Metellorum familia virorum virtute: & titulis illustris fuit: inter quos praecipue memorantur: Metellus: de subiecta Macedonia Macedonicus cognominatus: & Numidicus: qui de Iogurtha Numidiae rege triumphauit. Huius filius quia patrem lachrymis: & assiduis pcibus ab exilio reuocauit: prius cognominatus est. Fuit & Q. Metellus Creticus, & Laelius Metellus: & hic. Q. Metellus Celer Lucii frater Babearicus cognominatus. Hic Celer: cum vlteriorem Hispaniam pror obtineret: intellexit fratrem suũ Laeliũ Metellũ a Ci. capite: & fortunis oppugnari. Itaq; hac epla minatur Ci. vt eũ deterreat ab oppugnatione fratris: q̃uis re vera Ci. nõ tam eũ oppugnaret: q̃ ei repugnaret: q Cic. sequebant, & capite mulctandũ dicebant: qa ciues Rõa, in coniuratione deprehẽsos iudicta cã necasset: vt in sequẽti epla plẽius videbimus. ¶ Si vales, ex antiq̃ consuetudine hoc principium epl̃s pponebatur: desueuit aũt multũ Ci. tẽpibus: nõ tñ oino. ¶ Mutuo aio. meo in te: & tuo in me: de hac dictiõe mutuus diximus pleoius in. l. li. ¶ Reconciliata. reoouata: instaurata, conciliamus. n. nouos: reconciliamus veteres. ¶ Me ab. qa abñtes laedere maligni est hois. ¶ Laesum iri. laedendum esse est futurũ infinitiui passiui. Ludibrio. derrisione: cõtemptu. ¶ Oppugnatum iri. oppugnãdum esse. ¶ Capite. iudicio capitali, i. periculo capitis. ¶ Et for. di. hoc est, vbi ageretur de capite & diuitiis eius. ¶ Ob dictũ. pp verbũ: quod contra te dixisset. Quẽ. fratrem meũ. pudor. verecundia, quã fortasse non seruauit in te. ¶ Parum defen. i. si non videbatur hũdus respectus eius pudoris: debebatis tñ hẽre respectum familiae nostrę, & mei: qui de vobis: & de rep. sum optime meritus. ¶ Subleuare iuuare. ¶ Circũuentũ insidiis: & periculis inuolutum: tractum a venatoribus, q feras laq̃is, retibus, & canibus circũuenire solẽt. ¶ Minime cõ. i. decebat. s. me esse desertum. ¶ Itaq;. quia video fratrem circũuentum, & me desertum. ¶ Luctu. moerore. ¶ Et squa. sorde, & illuuie qualem hñt: qui in moerore versatur. Dicitur aũt squalor a squamis ¶ Prę. pfectus. sum. ¶ Pro. Hispaniae vlteriori. Qui bel. ge. hoc dixit ad exaggerandũ meritum suũ in rep. & iniurias alior; in se. ¶ Quae. quas res, oppugnare fratrem meũ: & laedere me absentem: vel me desertũ esse. ¶ Cle. maio. i. sm clementiã maiorũ. nostrorũ: q ẽt grauiter offensi: nõq̃ eũ q̃ꝗ̃ capite oppugnasset. ¶ Nõ. e. mi. qa dedistis mihi cãm. ¶ Etiã. accusat Ci. leuitatis, & incõstãtię. ¶ Meosq;. pp fratrẽ. ¶ Mobili. mutabili: qa semp añ visus es amicus meus. ¶ Me. ne. haberet suspectus: q pp hanc iniuriã minus pstaret officiũ reip. ideo subdidit. ¶ Inte. donec potero facere: vt vos poeniteat. ¶ Iniuris cuiusq̃. vel in me vel in fratrem illata. ¶ Abducet. remouebit. ¶ A republica. ab vtilitate reipublicae.

ASCEN.

SI vales &c. Haec quinti libri epistola acerbe qdem est in Ci. scripta, sed ideo prępostita, vt sequentium: quibus se purgabit Cicero: argumenta aperiat: Scribitur a Quinto Metello imperatore in Hispaniis agente: qui intellexerat fratrem suum a Cicerone ob dictum: ac verbum vnum grauiter oppugnari. ¶ Ordo est. Si vales bene est, i. recte se res hẽt. ¶ ego existimaueram pro mutuo aio inter nos: & pro gra reconciliata: idest propter beneuolentiam, & reconciliationem: nec sup. me absentem laesum iri: idest offendendum esse: ludibrio scilicet tuo praecipue in fratrem. ¶ Nec Metellum fratrem. s. meum oppugnatum iri: per te, capite: ac fortunis: idest eiusmodi accusationi: vbi ageretur de periculo vitae, ac rerum eius. ¶ Quem. s. fratrem meum: si pudor ipsius defendebat parum, s. a te: vel dignitas familię nostrae: vel studium meum erga vos. s. te: & fratrem tuum: aut omnes, qui Romae estis: & erga rempu: pro qua in Hispania bellum gerebat: debebat subleuare. s. ab onere talis oppugnationis satis. ¶ Nunc video illum. s. fratrem meum: circũuentum. i. insidiis captum: & seductum: & me desertum. s. auxilio, & ope, aut honorẽ: sup. ab illis a quibus conueniebat. i. condecens erat minime. i. nequaquam: quasi dicat a te a quo optime meriti sumus. ¶ Itaq;. i. & ita, ego sum in luctu: & squalore, quasi dicat talis sum qualis frater: qui capite oppugnabatur: tales enim rei, vt iudicum: aut populi misericordiam promererentur squalida: & demissa barba: & vestibus situ: & pedore victis e carcere prodibant: ego inquit: qui praesum prouinciae, qui praesum exercitui: & qui gero bellum pro rep. in Hispania, vt dixi. Tales autem debebant apparere laeti: & maiestatis, ac dignitatis, pleni. ¶ Quae: scilicet prouinciam, exercitum, & bellum, quoniam nec administratis: idest tractatis ratione, nec clementia maiorum, idest qualis erat priscis Romanis maioribus nostris in absentes, non erit mirandum, si poenitebit vos. Pluraliter loquitur inuidiose: quasi a multis laedatur, non tamen honoris gratia ad vnum Ciceronem pluraliter loquitur: quod Galli linguam suam sequentes facile dicerent: sed licet praecipue Ciceronem taxat, tamen ad iudices omnes loquitur. ¶ Etiam non sperabam supple vos esse, in

me, & meos

M. T. C. EPISTOLARVM FAMILIARIVM LIBER QVINTVS. I

Quin. Metellus Celer Quin. Filius Procos. S. D. M. T. Ciceroni.

SI vales, bene est. Existimarã pro mutuo inter nos animo, & pro reconciliata gr̃a, neq; me absentẽ ludibrio laesum iri, nec Metellum frẽm ob dictum capite, ac fortunis per te oppugnatũ iri. quẽ si parũ pudor ipsi' defendebat: vel familię debebat nrę dignitas, vel meũ studiũ erga vos, rẽq; pub. satis subleuare. Nũc video illũ circũuentũ, me desertũ a qbus minime cõueniebat. Itaq; i luctu, & squalore sum, q puincię, q exercitui psum, q bellũ gero. Quę qm̃ nec rõne nec maiorũ nr̃orũ clemẽtia administratis: nõ erit mirãdum, si vos poenitebit. Te tam mobili in me, meosq; esse animo non sperabã. Me interea nec domesticus dolor, nec cuiusquã iniuria a R. P. abducet. Vale.

N. Scelsi. M. super. V. Epistolarum familiarum liber additiones. ex Epi. i.

¶ Si vales bene est. Existimarã pro mutuo in nos aio, & p reconciliata gr̃a. Quẽ si parũ pudor ipsius defendebat: debebat tamen vel familiae nrae dignitas, vel meũ erga vos, r̃q; publicã studiũ subleuare. q quoniam nec ratione, neq; maior; nostrũ clementia administrastis, nec erit mirandũ, si vos poenitebit & si mobili in me, meosq; animo esse nõ sperabã. Me interea nec domesticus dolor, nec cuiusq̃ iniuria ab Repub. abducit, nec separabit. Vale.

me,& meos præsertim in fratrem, animo mobili:idest tam variabili.¶ Interea scilicet dum tales eritis, nec dolor domesticus, nec iniuria cuiusquã abduceret me a repub. idest procuratione salutis eius. Facile apparet a perturbato, & iracundo homine epistolam scriptam, præsertim cum vera non sint, quæ scribat.

Si tu. Respondet Ci. particulatim ep'la Metelli:& primũ probat animum Metelli nõ fuisse mutuũ, sicut ille scripserat, & pbat se non habuisse ipsum ludibrio, sicut questus erat in epistola sua, deinde miratur cur gratiam reconciliatam dixerint, q̃ nunq̃ fuerit imminuta. Postea vero ostendit se non oppugnasse eius fratrem capite, & fortunis obdictum, vt ille scripserat, sed defendisse se aduersus eũ, a quo ipse oppugnaretur, dicebat enim frater Metelli Ci. eadem pœna esse afficiendum, qua ipse affecisset ciues Romanos, & multa egerat publ. ce contra ipsum Cice, ostendit autem Cic. se vsum esse potius erga eum officio, & clementi, q̃ iniuria aliqua. Postremo quoniam Metel. ei minatus fuerat, orat ipsum, vt æquum iudicem se præbeat, & existimet ipsum Ci. nihil inique fecisse, si se acerbe, & crudeliter oppugnatum defendit, pollicetur q; seruaturum amicitiam quoad Metel. volet. Si tu. eodẽ genere salutationis vsus ẽ, quo ipse Metel. vsus fuerat. ¶ Quod. s. læsum in ludibrio. ¶ Cuiusmõi, q̃le sit. Sed ta. ostendit in quo putet Metel. existimasse se ludibrio læsum a Ci. quam suspitionem probat esse falsam, cũ potius eũ semper honorauerit, q̃ ludibrio hñerit. ¶ Allatũ nũciatũ. ¶ Propinquos, instituerat Metel. hre orõnem de laudibus Cice. q coniurationem Catilinæ oppressisset, postea vero: cum mutasset propositum, Ci. qui fuerat cupidissimus laudationis Metel. dixerat in senatu Metellum pp̃ter propinquos suos, qui eum rogassent, destitisse ab eius laudibus, de quibus prius instituisset dicere, & addidisset Ci. quanta fuisset expectatio sua de oratione Metel. multi senatores inceperunt ridere, quod Ci. tam grauiter ferret se caruisse testimonio, & laudibus Metel. quod cũ nunciatũ esset Met. existimauit illum risum secutum fuisse propter se: non aũt propter Ci, ideo dixit. ¶ Ludibrio derisione. ¶ Dolerent. q. a inuidebant gloriæ meæ, quã ex ea re mihi parauerã. ¶ Pro consanguineos. ¶ Impetrasse, obtinuisse. ¶ Vt te vt non diceres. ¶ Sta. decreuisses, & proposuisses. ¶ Quod, quam rem: scilicet tuos impetrasse, vt ea taceres, quæ de mea laude statuisses dicere. ¶ Adiunxi. addidi. ¶ Dispartitum. diuisum.

HVBER.

2

M.T.C.Q. Metello Q.F. Celeri Procos. S.D.

Si tu, exercitusq; valetis, bene est. Scribis ad me, te existimasse p mutuo inter nos animo & pro recõciliata gratia, nunq̃ te a me ludibrio læsum iri: quod cuiusmodi sit, satis intelligere non possum: sed tamen suspicor ad te esse allatum, me, in senatu cum disputarẽ, permultos esse, qui R.P. a me conseruatam dolerent. dixisse: a te propinquos tuos quibus negare non potuisses, impetrasse, vt ea, quæ statuisses tibi in senatu de mea laude esse dicenda, reticeres. quod cum dicerem, illud adiunxi: mihi tecum ita dispertitum officium fuisse in R.P. salute retinenda, vt ego vrbem a domesticis insidiis, & ab intestino scelere, tu Italiam & ab armatis hostibus, & ab occulta coniuratione defenderes: atq; hanc nostrã tanti & tam præclari muneris societatẽ a tuis propinquis labefactatã: q, cũ tu a me rebus amplissimis, atq; honorificentissimis ornatus esses, timuissent, ne qua mihi pars abs te voluntatis mutuæ tribueretur. Hoc in sermone cum a me exponeretur, quæ mea expectatio fuisset orõnis tuæ, quantoq; in errore versatus essem: visa ẽ orõ nõ iniucunda, & mediocris qdã est risus consecutus, non in te, sed magis ĩ errorẽ meũ

Allatum

¶ Ab inte. ciuili: q intra vrbẽ esset. ¶ Tu ab armatis ho. quia, vt ostendit Sallu. in Cati. historia, tpe cõiurationis erat Qu. Metellus Celer. in agro piceno p̃tor, cui pmissum erat: vt pro tpe piculo exercitũ compararet. ¶ Atq; hãc so. p̃clara mu. s. cõiunctionẽ præclari officii erga remp. cum tu ab armatis hostibus Italiã, ego vero a domesticis insidiis: & ab intestino scelere vrbẽ defendi ¶ Labef. ctatam. e. commotam: pturbatã: & subaudi adiũxi, vel addidi. ¶ Qui es. s. q timeret re fortasse tu redderes mihi aliq̃ vicẽ, & partẽ mutuę voluntatis in me laudando, cũ te honorificentissimis rebus ornassem. ¶ Mutuę similis amicitiæ: sicut mea fuerat erga te. ¶ Hoc ser, quẽ supra dixi. ¶ Quę. q̃ea. ¶ Expectatio. desyderiũ. ¶ Tuę orõ. de laudibus meis. s. q̃tum expectassem: vt me tua orõne laudares. ¶ In q̃to mœr. ver. es. s. cum a me exponerer in quanto mœrore: & tristitia fuissem: quia tu impulsus precibus tuorũ ppinquorũ tacuisses ea, q̃ de me fuisses dicturus. ¶ Oratio mea. qua iudicabã me cupidum laudationũ de me tuarum. ¶ Est visa. senatoribus audientibus. ¶ Non iniu. i. faceta, & digna risu: quia ostendebã me tantopere doluisse, q caruissem testimonio tuarũ laudationũ. ¶ Et me. ri. est con. & oẽs mediocriter cœperunt ridere. ¶ Non in te. non propter te: quem dixerã impulsum fuisse precibus propinquorum: vt de me taceres: quæ dicenda statuisses. ¶ Sed in mœr. m. sed propter tristitiam meam, in qua dixissem me versatum: quia de me tacuisses.

Labefact?

Si tu &c. Respondet particulatim ep'læ superiori: refellitq; singula fere eius dicta: probans, nec animum, nec amorem Metelli fuisse mutuum, nec se habuisse ipsum ludibrio, nec grãm reconciliatam, nec si fratrem eius ob dictum capite oppugnasse: sed se aduersum eum defendisse: cum dictaret ea pœna Ciceronem affici debere, qua ipse ciues romanos affecisset: videlicet Catilinam: Lentulum: Cæthegum, & cæteros coniuratos. At contra significat se vsum erga fratrem Metelli, omni humanitate, & clementia: seq; Metelli amicitiam conseruaturum: rogans: vt simili in se sit aio. ¶ Ordo est. Si tu, & exercitus valetis bene est. i. recte se res habet. ¶ Scribis ad me te existimasse: pro mutuo inter nos aio: & pro recõciliata gra: te nunquam læsum iri. i. lædendum fuisse: a me ludibrio. i. contumeliosa irrisione, p̃sertim in facto, cum iocus sit in verbis, quod. s. scriptum: aut dictum tuum: cuiusmodi sit: non possum intelligere satis, sed tñ suspicor esse allatũ ad te. i. tibi denunciatum, me dixisse in senatu: cum disputarem. i. disputando assererem, per multos esse, qui dolerent rempu. seruatam sup. esse a me: propinquos tuos, quibus non posses. s. decenter negat, hoc est fratrem tuum, impetrasse a te, vt ea tacere: ea: q̃ statuisses dicenda sup. esse: tibi. i. a te, in senatu de laude mea: hoc est eos impediuisse, ne a te laudares. ¶ Quod cum dicerem, adiunxi illud officium fuisse mihi, in retinenda salute reip. dispartitum. i. diuisum tecum, vt ego sup. defenderem vrbem. s. Romam ab insidiis: & ab scelere intestino. i. quod a ciuibus oriri possit: vtpote ab incendio ædium, ac cæde bonorum, tu defenderes Italiam: & ab hostibus armatis. s. authore Catilina: sub Mallio quodã. Nã Q. Metellus Celer, ad quem hæc scribuntur: tpe belli Catilinarii prætor erat in agro piceno: cui permissum erat exercitum comparare, vt scribit Sallustius: & ab occulta coniuratione. i. ne aliç ciuitates conspirarent: atq; sup. adiunxi hanc societatem nostram tanti. i. tam magni, & tam præclari muneris, vtpote conseruationis reipu. Romanæ, labefactatam. i. debilitatam, & dissolutam a propinquis tuis, fratrem vbiq; tangit, qui cum tu ornatus esses a me rebus amplissimis, atq; honorificentissimis, quia prætura, & authoritate exercitus diligendi, timuissent ne qua pars voluntatis. i. beniuolentiæ mutuæ, tribueretur mihi abs. i. a te. ¶ Cum in hoc sermone exponeretur a me: quę. i. qualis, aut quanta expectatio mea orõnis tuę esset i. q̃topere expectassem orõnem tuam de laude mea. ¶ Et in q̃to mœrore versatus essem, oratio sup. mea visa est, scilicet audientibus: non iniucunda, & risus quidam non mediocris consecutus est: non in te, sed magis in mœrorem meum,

ASCEN.

Medioc

HVBER. Aperte Ingenue

¶ E T quo .i. propter simplicitatem aut ambitionem meam: quia aperte, & synere cõfitebar me cupisse laudari abs te. ¶ Aperte. clare, sine simulatione & insinuatione verborum: vt multi faciunt. ¶ Inge. liberaliter: syncere. ¶ Iam. dicit hanc suam orationem non potuisse sine honore, & laude Met. esse. ¶ Non ho. si non honore. ¶ In te pro te, vel de te. ¶ Hoc, scilicet. ¶ Me ta. vo. idest quis mea facta essent & clara, & magna, ita: vt nõ egerent testimonio, me tamen desyderasse habere te testimonium tuæ orationis. ¶ Quo .i. responsio ad aliam eius epistolæ partem. ¶ Nescio. quia: cum dicis pro mutuo inter nos animos: videris bene intelligere: quid dicatur mutuum, cum animus tuus non fuerit mutuus, vt tu scribis. ¶ Equidem. ponit iudicium suum, & diffinitionem huius dictionis mutui, quantum ptinet ad amicitiã. ¶ Par vo. vt ab eo ameris: quem ames: ab eo tibi benefiat: cui benefacias. ¶ Ego. incipit disputare parem voluntatẽ nõ esse redditam. ¶ Prætermisisse. cum ea habere possem. ¶ Leuior. stultior. ¶ Meæ ratio. vtilitas: & res meæ. ¶ Ita tu. ita postulauerũt, vt ea prætermitterẽ maxime tua causa. ¶ Eius cõ. eius deliberationis & propositi mei, q tua cã prætermisissem puinciam. ¶ In dies sin. per quoslibet dies. ¶ Illud. q. d. verissimum, & certissimũ. ¶ Vt pri. cũ primum. ¶ Deposuerim. recusauerim. ¶ In cõ. in cõuentu, & cõgtegatione ppli. De cõcione [illegible] est alibi plene quot significata habeat. ¶ Traderem. ad te deferrem. ¶ Nihil di. occupatio color rhetoricus: quia maxime dixit, qd se dicturũ negat. ¶ De sor. dediuisione puinciarũ: q fiebat p sortes: vt in penul. epla .i. libri patet. ¶ Suspicari. putare. ¶ Per collegam me. C. Anto. qui mecum consul fuerat. ¶ Me insci. sed potius oia sunt facta me sciente, consentiente: & hortante. ¶ Coegerim. congregauerim. ¶ De te. in laudem tuam. ¶ Honorificam in te. idest fuisse in honorem tuum. ¶ Sed etiam con. conuitiosam: plenam iniuriis. ¶ In col. tuos. contra alios prætores: tantũ enim te extulit, vt alii viderentur vituperari. ¶ Senatusconsultum decretum senatus de prouincia tibi decernenda. ¶ Præscriptione. titulo. ¶ Vt dum .i. donec. ¶ Extabit. durabit qd erit diu: seruabantur diligentissime senatuscon. ¶ Officiũ meũ in te. id qd pro te amicissimo animo feci. ¶ Obscurum. incognitũ, quia illa præscriptio senatuscon. quod egerim iudicabit. puto enim fuisse scriptum. M. C. opera: & causa datam fuisse prouinciã Metel. ¶ Postea ve. commemorat alia beneficia: quę in eum contulit: postq profectus est in prouinciam. ¶ Profectus es. discesisti in puinciã. Cõcionibus: conuentibus ppli. ¶ Quas. qles: & q liberales. ¶ Quæ omnia. a me in te collata. ¶ Cum col. cum diligenter consyderaueris, & in vnam cogitationẽ reduxeris. ¶ Tu ipse in. tumet sis iudex. ¶ Ne. an. ¶ Respondisse satisfecisse, conuenisse. ¶ Mutuo. æqualiter: quia iudicabis tuum aduentũ proximum non respondisse iis, quę pro te feci. ¶ Immimuta. fracta, & immutata, reconciliatur enim quod semel est mutatum. ¶ Quod scri. respõdet pluribus verbis huic parti, pp quã videbar Metel. multum esse cõmotũ. ¶ Illum ani. idest talem animum: qui multum doleat iniuria fraterna. ¶ Probari. laudari. ¶ Mihi. a me. ¶ Fraternam voluntatem, quæ debet esse in mutuo amore.

Contumeliosus Senatuscõsultum Præscriptio

& quod me abs te cupisse laudari, apte, atq; ĩgenue cõfitebar, Iam hoc non potest in te nõ honorifice esse dictum, me in clarissimis meis, atq; amplissimis rebus, tamen aliquod testimonium tuæ vocis habere voluisse. Quod autem ita scribis, pro mutuo inter nos animo: quid tu existimes esse in amicitia mutuũ, nescio: equidem hoc arbitror, cum par voluntas accipitur: & redditur. Ego si hoc dicã, me tua causa prætermisisse prouinciam, tibi ipse leuior videar esse. meæ enim rationes ita tulerunt: atq; eius mei consilii maiorem in dies singulos fructum, voluptatemq; capio. Illud dico: me, vt primum in concione prouinciam deposuerim, statim, quemadmodum eam tibi traderem, cogitare cœpisse. Nihil dico de sortitione vestra: tñ te suspicari volo, nihil in ea re per collegam meum me insciente esse factum. Recordare cætera: q cito senatũ illo die facta sortatione coegerim: q multa de te verba fecerim, cum tu ipse mihi dixisti, orationem meam non solum in te honorificã, sed etiam in collegas tuos cõtumeliosam fuisse. Iam illud S. C. quod eo die factũ est, ea perscriptione est, vt dum id extabit, officium meum in te obscurum esse non possit. postea vero q profectus es, velim recordare, quæ ego de te in senatu egerim, quæ in concionibus dixerim, quas ad te litteras miserim. Quæ cũ omnia collegeris: tu ipse velim iudices, satis ne videatur his omnibus rebus tuus aduentus, cum pxime Romã venisti, mutuo respõdisse. Qđ scribis de recõciliata nr̃a gr̃a: nõ intelligo, cur reconciliatã esse dicas: quæ nunq ĩmutata est. Qđ scribis, nõ oportuisse Metellũ fratrẽ tuũ ob dictũ a me oppugnari: primũ hoc velim existimes, aĩum mihi istũ tuum vehemẽter pbari, & fraternã plenã hũanitatis, ac pietatis voluntatẽ, deide siq ego ĩ te fr̃i tuo R. P. cã

ASCEN.

¶ E T q confitebar apette, atq; ingenue .i. simpliciter, & sine dissimulatione: vt ingenuum decet, me cupisse laudari abs te: propter quem risum forte Metellus se ludibrio habitum scripserat, in quo errauit: vnde addit. ¶ Iam hoc nõ potest esse dictũ in te nõ honorifice, me voluisse habere aliquod testimoniũ vocis .i. orationis tuæ, tñ .i. tãetsi, in clarissimis, atq; amplissimis rebus meis, q. d. q laudis nõ egerent. ¶ Quod añt ita scribis: p mutuo inter nos aĩo: nescio qd tu existimas mutuũ esse in amicitia. ¶ Eqdẽ .i. ego qdẽ, arbitror hoc .s. mutuũ eẽ in amicitia: cũ par .i. similis: & æqualis voluntas accipitur, & reddit. ¶ Ego si dicã hoc videlicet me ptermisisse puinciã .s. Hispaniã: tua cã: vt .s. tu eã obtineres: ipse .i. ego, videar tibi eẽ leuior .i. nimis leuis: & incõstans in amicitia, vt iactãtior in dicto. ¶ Rões enim meæ .i. dispositiones: & cõditiones status mei, tulerunt .i. exigerunt: ita .s. vt tibi puinciã permiterem: atq; capio in dies singulos maiorẽ fructũ, & voluptatem: eius consilii mei. ¶ Ego dico .i. affirmo illud, me, vt primũ deposuerim in concione .i. recus[illegible] puinciã, cœpisse statim cogitare: quẽadmodũ ego traderẽ eã tibi. ¶ Ego nihil dico đ sortitiõe vr̃a .i. tua, & collegae, ego tñ .i. dũtaxat, volo te suspicari nihil esse fcm̃ ea re p collegã meũ .s. Caiũ Antoniũ: q meũ cõsul fuit: me insciente, & ita nõ minus p me: q p collegã puinciã sortitus es. ¶ Recordare .i. reduc ad memoriã cætera, q cito coegerim .i. cõgregari fecerim, senatũ illo die: sortitione .s. prouinciarũ facta, q multa verba fecerim de te: cũ tu ipse dixisti mihi oɼonẽ meã fuisse: nõ solũ honorificã in te: sed et contumeliosam in collegas tuos .i. cõpetitores. ¶ Iam: cõtinuatiua est pticula: illud senatuscõsultũ, qđ fcm̃ est eo die: est pscriptione .i. hẽt eã pscriptionẽ .i. titulũ: vt dũ .i. donec: id .s. senatuscõsultũ: extabit .s. scriptũ in publicis actis: offm̃ meũ nõ possit esse obscurũ in te. ¶ Vero .i. sed: velim recorderes: q ego egerã in senatu de te postea q pfectus es: q ego dixeri de te, in concionibus .i. qtum amicabiles ego miserim lr̃as ad te. Quæ cum collegeris .i. ad memoriã reduxeris oia: velim sup. vt tu ipse iudices: ne .i. an: tuus aduentus cũ aduenisti pxime .i. breuissime post Romam: videaɼ rñdisse mutuo: satis oĩbus his rebus .i. officiis meis in te, q. d. scio q nequaq. ¶ Non intelligo sup. id qđ scribis de gr̃a nr̃a reconciliata: cur dicas sup. gr̃am nr̃am reconciliatam, q nunq immiuta est. ¶ Quod scribis non oportuisse Metel. frem tuũ oppugnari a me ob dcm: ego velim existimes primum hoc, istum aĩum tuum .s. in fratrem tam pium: & voluntatem fraternam plenam humanitatis: ac pietatis: probari .i. comprobari, & placere mihi vehementer. ¶ Deinde sup. velim: quod a superiore reperitur, alii addiderunt peto.

¶ Restiterim

HVBER.

¶ RESTITERIM fratri tuo: repulerim fratrē tuū: & ei aduersatus sim. ¶ Cā reip. qua videbaſ offendere Metellū cū iniuste necatos diceret eos: q eā opprimere voluissent: q eius consensu fuissent necati. ¶ Ignoscas: parcas. ¶ Quā q ma. s. est amicus. i. tā amo rēp. q̄ ille q plurimū amat. ¶ Si vero: incipit tueri cām suā: & ondere se potius fuisse oppugnatū, q̄ oppugnasse eius fratrē. ¶ Salutē: vitā. ¶ Impetū defen. furorē, quo in me sæuiebat. ¶ Satis habeas: sufficit tibi. ¶ De iniuria fratris: in me collocata. ¶ Quē: fratrē tuū. ¶ Omnem co. oēs vires: quicquid poterat. ¶ Sui tri. erat enim tribus: cū oppugnaret Ci. ¶ In meā per. in meū interitū: pditionē. ¶ Parare: rebus. ¶ Meditari: animo cogitare. ¶ Egi cum Clo. i. rogaui Clodiam vxorem tuam. ¶ Cuius. i. Mutiæ sororis vestræ. hæc autem Mutia erat nurus Pom. ¶ Studium, amorem. ¶ Necessitudine: amicitia: & coniunctione: quæ erat mihi cum Pom. ¶ Deterrerent: dehortarentur, remouerent. ¶ Ab illa iniuria: quā in me iferebat. ¶ Ille: frater tuus. ¶ In aliquo: ne in minimo quidem. ¶ Improbissimus, cui iure, & merito potuisset inferri iniuria. ¶ Me consulē: q est maximus magistratus. Abeuntē magistratu: discendendo a magistratu: deponente consulatum nam Calē. Ianua. deponebātur magistratus, & fiebant noui. Oui. i. fastorū: Ecce noui præerunt fasces, noua purpura fulget: Et noua conspicuum pondera sentit ebur. ¶ Priuauit po. ha. con. eripuit mihi potestatem habendæ orationis in fine magistratus mei, sicut erat mos. ¶ Cuius fratris tui. ¶ Iniuria, q me priuaret potestate habendæ orationis. ¶ Nam: dicit quare fuerit sibi summo honori. nam Metel. tri. ple. noluit q Cicero aliud diceret: q̄ vt iuraret quæcunq fecisset, se fecisse reip. cā sperans populum idem approbaturum, qd cum iurasset Ci. populus magna voce iuramento affirmauit eum vere iurasse. ¶ Iusiurandum: iuramentum. ¶ Quod, iusiurādū. ¶ Iurauit: iureiurando affirmauit. ¶ Magna vo. vt oēs audirent. ¶ Insigni: notabili: quæ nulli vnquā ciui improbissimo facta fuerat. ¶ Cōmunes ami. qui essent & illius & mei amici. ¶ Agerent cum eo: eū rogarent. ¶ Desisteret, cessaret. ¶ Ab illa mē. ab illo ppōsito persequendi me. ¶ Quibus amicis. ¶ Non esse in te. s. non esse in potestate sua dicebat enim nō licere sibi psequi ea: quæ iniuste fecisset, immo subdit. ¶ Etenim &c. dixerat enim Metel. frater tuus non debere dari facultatem dicēdi aliqd ei, q ciues Ro. sine defensione causæ succendisset: sicut ego fecerā. ¶ Animaduertisset: alios puniuisset. ¶ Causa indicta. i. nō dicta, non: dato termino se defendendi. in carcere enim sunt necati multi: vt ostendit Sallu. ¶ Hominē gra. ironice. q. d. leuissimū & improbissimū hominē, & pessimū ciuem fratrē tuū. ¶ Qui: frater tuus. ¶ Iudicaret: sensus est & ordo: Qui iudicaret eū: q liberasset curiā cæde vrbē incendiis, Italiā bello, esse dignū eadē pœna, qua senatus, oium consensu affecerat: & puniuerat eos, q voluissent incendere vrbē, & trucidare magsatus & senatū, & cōflare maximū bellū. ¶ Senatus affecerat, nō aūt ego sicut ille dicebat. Nā post orationē Ca. in q̄ cēsuerat de cōfessis, sicuti de manifestis rerū capitaliū more maiorum supplicium sumendum, omnes consulares, itemq senatus magna pars sententiam eius laudauerunt. Senatus decretum factum est: sicut ille censuerat. ¶ Vrbem incen. quia Cati. Cethego: Lentu. e eterisq, quorum promptam audaciam nouerat: mandauerat: quibus rebus possent opes factionis confirmarent: insidias consuli maturarent: cædē: incendia: aliaq belli facinora pararent: & reliqua, quæ plenius Sallustius prosequitur.

Mutia

Detetere

Iusiurādi

Insignis

Desistere

restiterim, peto vt mihi ignoscas. tam. n. sum amicus R. P. q̄ q maxime. Si vero meā salutē contra illius impetum in me crudelissimum defenderim: satis hēas, nihil me etiam num tecum de tui fratris iniuria conqri. quē ego cū comperissem oēm sui tribunatus conatum in meam perniciem parare, atq meditari: egi cum Claudia vxore tua, & cū vestra sorore Mutia, cuius erga me studium pro Cn. Pompeii necessitudine multis in rebus perspexeram, vt eū ab illa iniuria deterrerent. Atq ille, quod te audisse credo, pr. Cal. Ian. qua iniuria nemo vnquā in aliquo magistratu improbissimus ciuis affectus est, ea me Cos. affecit cū R. P. conseruassem: atq abeuntem magistratu, cōcionis habendæ potestate priuauit: cuius iniuria mihi tamen honori summo fuit. Nam cum ille mihi nihil, nisi, vt iurarem, permitteret: magna voce iuraui verissimum, pulcherrimumq iusiurandū: quod populus idem, magna voce me vere iurasse iurauit. Hac accepta tā insigni iniuria, tū illo ipso die misi ad Metel. cōmuneis amicos, q agerent cū eo, vt ab illa mente desisteret. quibus ille respondit, sibi non esse integrum. etenim pauloante in cōcione dixerat, ei, q in alios animaduertisset idicta cā dicēdi, ipsi ptātē fieri nō oportere. Hominem grauem, & ciuem egregiū, qui qua pœna senatus, consensu bonorum omnium, eos affecerat, qui vrbem incendere, magistratus, ac senatum

ASCEN.

¶ SI ego restiterim fratri tuo, in qua. i. aliq̄ re: cā reipu. vt ignoscas mihi. Ego eni sum tā. i. tantopere amicus reipub. quā. i. quantopere sup. is est: q maxime est amicus eius. Si vero defenderim salutē meam contra impetum eius crudelissimum in me: habeas satis. s. esse me nihil cōqueri tecū ēt de fratris tui iniuria. quem. s. fratrem tuum, cum ego comperissem parare: atq meditari. i. exercere: omnem conatum tribunatus sui in perniciem meā, egi cum Claudia: seu Clodia, vxore tua: & cum Mutia sorore vestra. cuius studiū. i. fauorem erga me: ego perspexeram: idest cognoueram in multis rebus pro necessitudine Cn. Pompeii. i. quæ erat nobis cum Pompeio, vt deterrerent eum ab illa iniuria. s. mihi inferenda. Atq ille: scilicet frater tuus (quod credo te audiuisse) affecit pridie. i. die præcedente, Calen. Ianuarias, hoc est vltimo Decem, me consulem ea iniuria, qua nemo ciuis improbissimus: idest licet esset improbissimus affectus est, vnquam in aliquo magistratu: idest dum gereret aliquem magistratum: licet infimum affecit inquam me iniuria, cum conseruassem rempu. atq priuauit me abeuntem magistratu: scilicet consulari: potestate concionis: idest orationis ad populum conuocatum habendæ cuius iniuria fuit tamen: idest nihilominus, supple mihi summo honori. Nam cum ille. s. frater tuus: nihil permitteret mihi. s. agere, aut dicere, nisi vt iurarem: scilicet iuste contra coniuratos processisse: ego iuraui magna voce, vt omnes audirent iusiurandum: idest iuramentum verissimum: atq pulcherrimum: idest honestissimum. quod populus idem. s. cui coactus sum iurare: aut quod idem populus iurauit magna voce me iurasse vere. Hic, idest hoc tempore & loco, ego tam insigni iniuria accepta: idest postquam tam insignem iniuriam acceperam tamen: idest nihilominus, nisi illo ipso die ad Metellum: scilicet fratrem tuum, amicos communes: scilicet nobis, qui agerent cum illo: idest rogarent, & monerent illum: vt desisteret ab illa mente: idest voluntate [illegible] iniqua in me, quibus ille respondit non esse integrum sibi. i. se non habere amplius integram potestatem: scilicet desistēdi. Etenim. i. quia: ipse dixerat pauloante in concione. i. oratione, ad populum habita, non oportere potestatem ad dicendum fieri ei ipsi, q animaduertisset in alios. i. acriter puniuisset alios. s. coniuratos, causa indicta. i. non purgata, hoc est, non dato reis ad se purgandum loco. Hominem, ironia est, quæ vt non videatur ex ira nasci, non adiecit particulam o. i. o hominem grauem, & ciuem egregium, videlicet Metellum fratrem. Est (vt dixit) ironia, qui iudicaret dignum eadem pœna, qua senatus affecerat consensu omnium bonorum eos, qui voluissent incendere vrbem.

HVBER. ¶ TRVCIDARE: cedere: interficere: sicut narrat Sallu. eos constituisse. ¶ Conflare: cōcitare: facere. metaphora sumpta a metallis: quæ cōflando cōficiuntur. Iuue. An dubitet totū solitus cōflare Tonantē. ¶ Curiam: senatores. cōtinens p cōtento metonymia. ¶ Itaq;: qa ille sic locutus erat de me. ¶ Restiti: obstiti: a resisto. ¶ Præsenti: q aderat, cum ei respondi. ¶ Disputaui: contendi: feci verba. ¶ Sentiret: cognosceret. ¶ Cum vi.s. cum viro intrepido, & maximi animi. ¶ Ad.iii. nonas.i. tertio die ante nonas iclusiue: hoc est die.iii. Ianua. ¶ Agere: dicere: orare. ¶ Tertio quoq; verbo: quolibet tertio verbo. quisq; enim (vt alio loco plenius diximus) superlatiuis iungitur: & nominibus ordinalibus: vt q̄sq; sapiētissimus. & quintus quisq; iccus. ¶ Appellabat. nominabat me: cōuertebat in me sermonem. ¶ Nec quicq̄. sensus Nihil erat, qđ magis deliberasset, q̄ euertere me quacunq; via posset. ¶ Non iudicio: facit quandā exceptionem: quia iudicio, & disceptatione possumus euertere aliquē. dicit q neq; iudicio: neq; disceptatione deliberauerat eū euertere: quia iudiciū fit visa, & cognita causa: qua Ci. fuisset superior: ergo non iudicio. i. sentētia lata a iudicibus: vel a senatu. ¶ Neq; disceptatione. i. contentione, & disputatione: quia non habebat, quod diceret pro tuenda parte sua. ¶ Sed vi: idest violentia. ¶ Impressione: idest oppressione: impetu. quod quidem est belluarum. Nam (vt inqt Cice. primo officiorū) duo genera sunt decertandi, vnū p disceptationē, alterū p vim. quorū illud est hoium, hoc belluarū. ¶ Euertere: deiicere: psternere. tractū ab ædificiis: q cū diruunt, dicuntur euerti. Virgi. Aut quid in euersa vidi crudelius vrbe? Itē Ci. pri. offi. De diripiēdis aūt euertendisq; vrbibus &c. ¶ Temeritati: stultæ audaciæ. ¶ Virtute, atq; a. i. fortitudine animi. ¶ Fortē in cōsulatu, cū nō timui insidias cōiuratorū: & nullū piculū fugi p rep. defendēda. ¶ Casu, fortuna quadā: qa nihil mihi euenisset aduersi, in quo posset pbari aīus meus. ¶ Qui cō. i. q̄ oratione, & sapiētia. ¶ Te cælarū fuisse de max. rebus, eū non cōicasse tecū res maximas, qa ēt cōicasset hanc rē. vt supra notauimus, dicimus Cælo te hanc rē. Ouidi in hero. Hoc te cęlamus vnū. & iungit ablatiuo, vt hic. ¶ Impartiuit, participauit, communicauit. ¶ Con silii sui, de me persequendo. ¶ Lenis, mitis, benignus. ¶ Expostulem, conquerar. ¶ De iis ipsis re. quas contra me fecit, de quibus posses ēt tu iure accusari: si eas tibi impartiuit, cum tu eas non curaueris prohibere aut si, pbat se non esse commotum in Metellum ob dictum, vt Celer scripserat: sed ob inimicissimum eius in se animum. ¶ Consilio: deliberatione pessima: vt me euerteret. ¶ Commotum: iratum. ¶ Humanitatem: cōsuetudinē. ¶ Si humanitas appellanda est, qa remissio animi accepta acerbissima iniuria potius est appellanda vel stultitia: vel simplicitas quædā: q̄ humanitas. ¶ Remissio animi, mollificatio, pacatio. ¶ Dissolutio: plus est, q̄ remissio. est enim libera relaxatio animi, & negligētia qđā. ¶ Acerbissima iniuria, q̄ nō solū fieret in fortunas meas, sed ēt in salutē. ¶ Nulla, pbat remissionē animi sui. ¶ Assensi his .i. secutus sum tantū in iam eorū, qui mitius contra fratrē sentire videbātur. ¶ Leuissime mitissime. ¶ Addam ēt, plus dicā & adiungā. ¶ Id qđ nō debui curare, qa non tenemur defendere inimicos, quos si nolumus oppugnare, nō tenemur tamen curare, vt subleuentur, quod Cicero de Metello se fecisse dicit. ¶ Non moleste tuli, non dolui, q frater tuus subleuaretur senatuscōsulto. ¶ Atq; etiā adiuui, quod est pro mea parte plus, quantū ego possem, & valerent suffragia mea. ¶ Subleuaretur, fauorem haberet fortasse accusatus fuerat de administratione tribunatus sui, aut aliquid petiuerat, qđ Cic. adiuuit, vt obtineret. ¶ Quia erat tuus frater, non alia causa eum adiuui: nisi tua, quia erat frater tuus.

Quisq;

Disceptatio.

Euertere

Cælo te hanc rem

Lenis

Dissolutio

Leuissime

trucidare, bellum maximum conflare voluissent, eadem dignum iudicaret eum, qui curiam cæde, vrbē incendiis, Italiam bello liberasset. Itaque ego Metello fratri tuo præsenti restiti. Nam in senatu Cal. Ian. sic cū eo de R. P. disputaui, vt sentiret sibi cū viro forti, & constanti esse pugnandū Ad. iii. Non Ian. cum agere cœpisset, tertio quoq; verbo orationis suæ me appellabat, mihi minabatur: neq; illi quicquā deliberatius fuit, quā me quacunq; ratione posset, nō iudicio, neq; disceptatione, sed vi, atq; impressione euertere. Huius ego temeritati si virtute, atq; animo non restitissem: quis esset, qui me in consulatu non casu potius existimaret, quā cōsilio fortem fuisse: Hæc si Metellū cogitare de me nescisti, debes existimare, te maximis de rebus a fratre esse cælatum, sin aliquid impertiuit tibi sui consilii lenis a te, & facilis existimari debeo, qui nihil te de his ipsis rebus expostulem. & si intelligis non me dicto Metelli, vt scribis, sed consilio eius, animoq; in me inimicissimo esse commotum. Cognosce nunc humanitatem meam: si humanitas appellanda est in acerbissima iniuria remissio animi, ac dissolutio. Nulla est a me vnquam sententia dicta in fratrem tuum, quotiescunque aliquid est actum, sedens iis assensi, qui mihi lenissime sentire visi sunt. Addam illud etiam, quod iam ego curare non debui, sed tamen fieri non moleste tuli, atque etiam vt ita fieret, pro mea parte adiuui, vt Senatusconsulto meus inimicus, quia tuus frater erat, subleuaretur.

AS CEN. ¶ TRVCIDARE. i. truculenter occidere magistratus. s. annuos, & senatū. i. patres conscriptos. & voluissent cōflare. i. cōfluere bellū maximū, eū, qui liberasset curiam. s. patrum conscriptorū cæde, & liberasset vrbem incendiis, & Italiam bello. Itaq; ego restiti Metello fratri tuo p̄senti. Nam ego disputaui in senatu Calēdis Ianuariis de repu. sic, vt sentiret pugnandum esse sibi cū viro forti, & constanti, quod idem est, ac si dicat Cicero mecum disputat. Cum. i. Metel. frater tuus, agere. i. disceptare, cœpisset ad tertium nonas Ianua. appellabat me tertio quoq; verbo. i. de tribus verbis orationis suæ semp vno, & minabatur mihi. Neq; qcquā fuit deliberatius ei. i. magis deliberate constitutū ab eo. s. fratre tuo, q̄ euertere me, quacunq; ratione posset, non iudicio, neq; disceptatione, sed vi, atq; impressione. i. violento impetu. Si ego non restitissem virtute, atq; aīo temeritati huius. i. huiusmodi inimici, quis esset, q nō existimaret me fuisse fortē. in cōsulatu. s. meo, potius casu, q̄ cōsilio. i. pposito deliberato. q. d. nullus. Si tu nescisti. Metellū. s. fratrē tuū, cogitare hæc de me, tu debes existimare te esse cælatum. i. occultationē tibi factā a fratre. s. tuo, de rebus. s. maximis. Sin aūt. i. sed si, sup. frater, impertiuit tibi. i. cōmunicauit, tecū aliqd cōsilii sui, ego debeo existimari a te lenis, & facilis. i. inconstans, & minime strenuus, q nō expostulē tecū. i. agā tecū iniuriarū de ipsis rebus. i. pp ipsas res. Etsi intelligis me non esse cōmotū dicto. i. solo verbo Metelli. s. fratris tui (vt scribis) sed consilio eius, & aīo inimicissimo in me. cognosce nūc humanitatē meā, si remissio, ac dissolutio. i. fractio animi in iniuria acerbissima est appellāda humanitas. q. d. potius appellabitr ignauia, aut inertia, seu pusillanimitas nulla snia est dicta vnq̄ a me, in. i. cōtra fratrē tuū, quotiescunq; aliqd est actum. s. in fratrē tuū. ego sedens, & ita parū intentus, assensi iis, q visi sunt mihi sentire leuissime. i. facillime, & minimū grauiter in fratrē tuū. Ego addam ēt illud, quod ego nō debui, iā. s. aīo eius cognito, curare, sed tñ tuli fieri. i. vt fieret. nō moleste. i. non grauate. atq; ēt adiuui pro mea parte, vt fieret, videlicet vt inimicus meus, qui erat frater tuus, subleuaretur. i. ab accusatione liberaretur, senatusconsulto. i. decreto totius senatus.

¶ Quare

¶QVARE.conclusit se non oppugnasse Metellum, vt eius frater scripserat:sed repugnasse.nã oppugnare est cõtra pugnare nocendi cã,repugnare vero est contra pugnare defendendi causa.¶Repugn.:ui.restiti.¶Mobili.mutabili.nã scripsit Metel.in epl̃a superiore:Etiam mobili in me,meosq; animo non fore sperabam.respondet igit̃ Cic. huic parti dicens:Se nõ fuisse animo mobili:sed potius ita stabili:vt etiam desertus ab officiis eius,q debuerat eũm defendere cõtra fratrem,a quo iuste oppugnabatur:tamen pmaneret in pristina volũtate erga eum.¶Ab officiis tuis.qui debueras me tueri.¶Minitanti.frequentati vi verbi est pticipium.minitanti:idest prædicenti, & prænũcianti mihi mala: quia

H.V.B.E.
Oppugnate
Repugnare

Quare non ego oppugnaui fratrem tuum,sed fratri tuo repugnaui:nec in te,vt scribis,animo fui mobili, sed ita stabili,vt in mea erga te voluntate,etiam desertus ab officiis tuis,permanerem.Atq; hoc ipso tẽpore tibi pene minitãti nobis per literas,hoc rescribo , atq; respondeo.Ego dolori tuo non solũ ignosco,sed summam etiam laudẽ tribuo.meus enim me sensus,quãtavis fraterni sit amoris,admonet.a te peto,vt tu quoque æquum te iudicẽ dolori meo præbeas:si acerbe, si crudeliter,si sine cã sum a tuis oppugnatus, vt statuas mihi non modo non cedendum , sed etiam tuo, atq; exercitus tui auxilio in eiusmodi causa utendum fuisse.Ego te mihi semper amicum esse volui : me vt tibi amicissimum esse intelligeres,laboraui.maneo in uolũtate,& quoad voles tu,permanebo:citiusq; amore tui,fratrem tuum odisse desinam , quam illi⁹ odio quicq̃ de nostra beneuolentia detrahatur. Vale.

scripserat,Non erit mirãdũ,si vos pœnitebit.¶Ignosco. qa ex fraterno affectu pnenit.¶Summã laudẽ tribuo. vehementer laudo,qa facis qd debet frater p fratre.¶Meus sensus.meus affectus, & motus animi naturalis.¶Quãtauis fraterni amoris:q̃tum valeat amor fratris:nõ ignosco tibi:imo etiã laudo:q; tantopere cõmouearis pro piculo fratris.¶A te peto. & est fere sensus:Sicut ignosco tibi:q; pro iniuria fraterna doleas:ita peto a te vt æqui etiã:& iuste iudices de dolore meo,necvelis iudicare:aut existimare me temere motũ esse ɔtra fratrẽ tuũ.¶Dolori meo:quẽ accepi de acerbissima iniuria a fratre tuo mihi illata.¶Si acerbe.snia est:Peto a te,vt iudices nõ solũ licuisse mihi defendere me:uerum ẽt me fuisse defendendũ tuo auxilio:& exercit⁹ tui in tali cã:vbi agebat̃ de salute mea:qa acerbe crudeliter,& sine cã sum oppugnatus a fratre tuo. Si affirmatiue ponit̃,nõ dubitatiue.¶Acerbe.aspere crudeliter ad psecutionẽ vitæ.¶Sine cã, qa nec ipse fuerat vnq̃ a me offensus:nec qcq̃ etiam fecerã contra rempu.sed potius p repu.¶Statuas.iudices:existimes.¶Non ce.mi. fri tuo.i.nõ repugnandũ ei.nã cedere alicui oppugnanti est ei nõ repugnare.¶Tuendũ.defendendũ:& a te, & ab exercitu tuo.¶Laboraui.curaui:dedi operã.¶Maneo. pseuero.¶In vo.vt sum tibi amicissim⁹.¶Quoad.q̃tũ: q̃diu. ¶Citius.q̃uis odiũ meũ in fratre tuo iustum sit:tñ citius cã & amore tuo eum desinã hẽre odio:q̃ pp odiũ illius quicq̃ diminuat̃ de nostro amore.¶Detraham.diminuam.

Si
Acerbe
Quoad

¶Ex.ii.Epistola.Si tu,exercitusq;.

Quod cum dicerem,illud adiunxi etiam,mihi tecũ ita dispertitum officium fuisse in repu.salute obtinenda.Iã vero hoc non põt in te nõ honorificentissime esse dictũ , in clarissimis me meis,atq; amplissimis rebus,tñ aliqd testimoniũ tuæ volũtatis,atq; vocis hẽre voluisse.Quod ãt ita scribis,pro mutuo inter nos amore,qd tu existimes eẽ in amicitia mutuũ non itelligo.Egi cum Claudia,vxore tua & cum vestra sorore Mutia,cui⁹ erga me studiũ pro Cnæi Põpei necessitudine multis in reb⁹ pspexeram, vt illũ ab illa iniuria deterrerent.Atq; ille(qd te audisse credo)pridie Cal.Ianuarias,qua iniuria nemo,vnq̃ i aliquo magistratu iprobissim⁹ ciuis affectus est.Eteni paulo ante in concione dixerat,ei,q in alios animaduertisset,non dicẽdi cã adiiciendi ptãtẽ fieri nõ oportere hoiem grauẽ, & ciuem egregium.Et si itelligis nõ me ab dicto Metelli.Nulla est vnq̃ a me snia in fratrem tuũ dicta, qñcunq; aliqd est actũ,sed etiã iis assensi; q leuissime sentire mihi visi sunt. Atq; etiã,vt ita fieret,pro mea pte adiuui,vt senatusc̃õsulto,meus inimicus,q tuus frater erat,subleuaretur.Citiusq; amore tui fratrẽ tuum odisse desinã,quã illius odio quicq̃ de nostra beneuolentia detrahã. Vale.

¶QVAre ego nõ oppugnaui frem tuum:sed repugnaui fratri tuo.Oppugnat.n.ille,q prior inuadit, & aggredit̃. Repugnat vero ille,q oppugnãti resistit.expugnat ãt qui quos oppugnat vicit, & capit.¶Nec fui i te(vt scribit)aio mobili.i.variabili:hoc est nõ habui aium mobilem:sed fui aio ita stabili:ut ego desertus ab officiis tuis pmanerem in mea volũtate.i.bñuolẽtia erga te.atq; rescribo,atq; rñdeo hoc ipso tpe tibi pene minitanti nobis p lr̃as.rescribo inq̃ quæ sequunt̃.Ego nõ solũ ignosco dolori tuo:quẽ de fratris aduersitate cepisti:sed tribuo.sup.tibi:etiã summã laudem.Enĩ,i.qa:sensus meus.i.ppriũ ingeniũ & propria natura:admonet me q̃ta.i.q̃ magna sit uis.i. potestas amoris fraterni.Exptus.n.erat in Quintũ fratrẽ suum.peto.i.(qd dicit)quiro:quoq; a te:vt præbeas te iudicẽ æquum dolori meo:si ego sum oppugnatus a tuis:acerbe:si crudeliter: si sine cã:vt statuas.i.in aio tuo inducas:nõ mõ non cedendum:sup.fuisse mihi:sed ẽt sup.me fuisse tuendũ.i. ptegendũ:in eiusmodi cã.s.pro rep.auxilio tuo;atq; exercit⁹ tui. Ego volui te esse semp amicũ mihi:& laboraui vt itelligeres me eẽ amicissimũ tibi.maneo ĩ volũtate, & pmãebo quoad.i.donec voles. & ego desinã citi⁹ amore tui.i.pp amorẽ meũ in te,odisse frem tuũ:q qcq̃ detrahat̃ de bñuolentia nr̃a odio illius.Nõrum est odisse,licet pteritæ sit vocis,etiam pñtis esse signationis:a uerbo odi.nã odio in vsu peritoꝝ nõ est,nisi forte odias semel apud Ci.p oderis scriptũ velis.

ASCEN.

3

Q.Metellus Celer S.D.M.Ciceroni.

HOminis importunissimi contumeliæ,quibus crebris concionibus me onerat, tuis erga me officiis leniuntur : & ut sunt

HOminis.L.Metellus Qu.Metelli frater, de quo in superioribus epistolis vidimus,non solũ Romæ oppugnabat Ci.verũ etiã crebro ad fratrẽ suum scribebat lr̃as cõtumeliosa de Cic.q tñ nunq̃ desistebat ab officio erga Qu.Metellum,sed q̃to magis eius frater Qu. Metellus cõtra Ci.irritare videbat̃,tanto magis Ci. permanebat in voluntate, & quotidie plura faciebat pro Q.Metello: qui tandem cognita iniquitate fratris scribit ad Ci.se paruifacere q̃relas fratris hoĩs importunissimi, & leuissimi : velleq; eum hẽre loco fratris.Postremo dicit quare nõ scripserit de rebus prouinciæ,nisi ad Læliũ.¶Hoĩs.fratris mei. ¶Importunissimi. infestissimi,tædiosissimi,q nulla habita rõne tui,q fueras laudandus,vbiq; dãnat,aut mei,q gero bellũ:quotidie scribit ad me ɔtumeliose de te.¶Contumeliæ.iniuriæ de te.¶Onerat, fastidit,obtundit,iplet.¶Concionib⁹crebris.i.crebris literis plixis:quales sunt conciones.nam concio(vt supra diximus)significat suggestũ,vnde verba fiũt & cõgregationem populi:& orõnem quæ habetur ad populũ.ideo nunc appellauit literas Metelli fratris cõcione,pp prolixitatem:vt supra alio loco literas longi subsellii:vt noster Pompeius dicere solebat.idest cõciones.¶Tuis officiis,quæ quotidie pro me humanissime facis.¶Leniuntur.mitigantur,minoris a me fiunt,minus me mouent.

HVBE.
Importunissimi
Concio
Leniri
Leuis

HVBER. ¶LEVES.contemptibiles:nullius æstimationis.¶Commutata persona.posito te loco fratris mei.¶Duco.pono:puto.¶Meminisse.qa non possum meminisse eius sine molestia:cum video eum ita leuē.¶Bis.fortasse enim bis fuerat oppugnatus:non solum a Cic.sed ab alio.¶Seruaui.tutatus sum:ne damnaretur.¶Meis rebus.quas in prouincia gessi.¶Multitudine literarum.scribendo ad singulos.¶Doceret vos.redderet vos certiores(vt vulgo dicimus) informaret vos.¶Si poteris.hoc dicit propter iniuriam,quam acceperat ab eius fratre.

leues huiusmodi hoïes,a me despiciunt:libenterq; cōmutata psona,te mihi fratris loco esse duco.de illo ne meminisse quidem volo,tametsi bis eum inuitum seruaui.De me,meisq; rebus,ne vobis multitudine literaR molestior essem,ad Lælium perscripsi:de rationibus etiam prouinciæ quid vellem fieri,vt is vos doceret,& commonefaceret.Si poteris, velim pristinam tuam erga me voluntatem conserues. Vale.

¶Ex.iii. Epistola.Hominis importunissimi. De illo quidem meminisse nolo.

ASCEN. HOminis &c.Hoc epistolio Metellus recōciliata gratia for.itan epistola superiore,etiam contempto fratre,cōmendat Ci.rem suam.quā ad Lælium perscri/pserat,dicens.Contumeliæ.i.contumeliosæ de te querelæ,hois importunissimi:videlicet fratris mei,qui cum te/cum in gratia esse,mihi & gratum,& iucundū sit,discordiam interiecere nititur,quibus onerat.i.vsq; ad fastidiū me fatigat,crebris concionibus.i.literis tam plixis,& accurate scriptis:quasi ad populum contra te oraret:leniuntur.i.mitigātur,tuis officiis.i.officiosis dictis:& factis erga me.& hmōi hoies tam frater q̃ alii,sunt leues.i.faciles & incōstantes,despiciuntur a me.& libenter duco.i.reputo te esse mihi loco fratris:persona:scilicet fratris cōmutata:scilicet in tuam,vt tu sis mihi fratris loco. & ille quia leuis, & iniurius in te,sit mihi pro hoste habendus, vt te immeritō habuerat.Ego ne quidem.i.non saltem.volo meminisse.i.mentionem amplius facere de illo. tametsi seruaui eum bis inuitum.i.nolentem seruari:sed sese periculo cōmittere gestientē,siue in foro:siue in bello ignotum est. Ego perscripsi ad Lælium de me,& rebus meis,ne essem molestior.i.plusq̃ decet molestus vobis.hoc est tibi & cæteris amicis,multitudine literarum.vt is doceret vos, & commonefaceret quid velim fieri de rationibus prouinciæ. Velim si poteris,supple id facere,vt supple conserues pristinam voluntatem tuam erga me.

M.C.S.D.Q.Metello Nepoti Procos.

LIteræ.Qu.Fratris,&T.Pomponii necessarii mei tantum mihi spei dederāt, vt in te nō minus auxilii,quā in tuo collega mihi constitutū fuerit, itaq; ad te literas statim misi:p quas,vt fortuna postulabat, & gratias tibi egi,& de reliquo tempore auxilium petii.Postea mihi nō tam meorum literæ,q̃ sermones eorum, qui hac iter faciebant,animum tuum immutatum significabant.quæ res fecit,vt tibi literis obstrepere non auderem. Nunc mihi Qui.frater meus mitissimam tuam orationem,quam in senatu habuisses,perscripsit:qua inductus,ad te scribere sum coactus:& abs te,quantum tua fert voluntas, peto,quæsoq;, vt tu me conserues potius,q̃ propter arrogantiam,& crudelitatem tuorum me oppugnes. Tu tuas inimicitias vt R. P. donares,te vicissi:alienas vt cōtra R.P.confirmes,adduceris? Quod si mihi tua clementia opem tuleris:omnibus in rebus me forē in tua potestate tibi confirmo. Sin mihi neq; magistratum,neque senatum,neq; populum auxiliari propter eam vim,quæ me cum R.P.vicit,licuerit:vide,ne cum velis reuocare tempus omnium reseruandorum,cum qui seruetur non erit,nō possis. Vale.

¶Ex.iiii.Epistola.Literæ Qu.fratris. Tu cōtrariū tuas inimicitias, vt reip.donares te vicisti. Quod si mihi tua clemētia opem tuleris, omnibus in rebus me fore ī tua potestate optime ɔfirmo. Si mihi neq; magistratum,neq; senatum,neq; etiam populum auxiliari propter eam vim,quæ me cum repu.vicit.licuerit.

HVBER. LIteræ.Scribit Cice.ad Quin.Metellum Celerem se primum posuisse maximam spem de restitutione, & salute sua in eo propter literas, quas a Qu.Cicerone fratre suo,& a Tito Pomponio acceperat de optima mente ipsius Metelli.Sed postea intellexisse eum mutasse animum,destitisseq; ipsum tueri.Itaq; eum rogat,vt velit eū seruare dum potest,ne eum velit postea reseruare,cum non poterit.Videtur autem hæc epistola scripta,cum Cic.eiectus fuisset in exilium p Clodium & Clodianos.¶Quin.fratris,scilicet mei.appellabatur.n.Qu.Ci.frater Cic.¶T.Pomponii.is est qui Atticus cognominatus est,ꝙ ab Athenis singularē sapientiam reportarit,vt ostēdit in procemio Catonis maioris de senectute.Necessarii.amici familiaritate coniuncti.¶Constitutum.positum,firmatum.¶Quā in collega.alii Pansam dicunt.ego Lentulum sentio, qui consul cum Metello fauit plurimum Cic. vt restitueretur in patriam:vt in primo lib. visum est.¶Minus au. in meis miseriis,& malis.¶Itaq;.quia tantum spei in te constitueram.¶Gratias egi.dixi tibi gratias de eo, quod fecisses p me.¶Vt fortuna postulabat.vt exigebat fortuna miseri & exulis,quę postulabat,vt essem submissus,& ei gratias agerem,qui mihi bñfecisset.¶De reliquo tempore.de futuro,vt mihi non deesses.¶Non tam meorum,excipit suos,ne faciat eos suspectos aut inuisos Metello.¶Eorum Romanorum.¶Hac.per hanc regionem.existimant quidā eum tunc fuisse Dyrrhachii.¶Immutatum. contra me valde mutatum,vt amplius mihi non faueres.¶Obstrepere lit. literis tibi aliqd dicere,& auribus tuis insonare.¶Non auderem.quia intelligerem te immutatum,& factum mihi inimicū.¶Nunc.nup.Mitissimā.humanissimam.¶Qua.oratiōe tua mitissima.¶Inductus.motus:psuasus.¶Coactus.compulsus,quia aliter visus fuissem ingratus.¶Quantum tua vo.se.i.quātum vis.¶Tuos.amicos & ppinquos,qui non potuerunt esse satis tuti me pereunte.¶Arrogantē.superbam,temerariam.¶Tuorum.intelligit Metellum eius fratrem,de quo in præcedētibus epistolis vidimus. & Clodium qui.tribu.plebis Cic.eiecerat in exilium.vt alibi diximus plenius.¶Me oppu.mihi noceas,mihi sis inimicus.¶Tu.argumentum a maiore ad minus.& est sensus,Tu inquit proprias inimicitias reip.causa deposuisti,& oblitus es.&poteris sustinere,& ɔfirmare alienas ɔtra rempu.q.d.non facies.¶Donares reip.i.reipu.causa deposuisti.¶Vicissi te.superasti aīum tuum,qui te ad vindictam trahebat.¶Alienas.fratris tui & aliorū.¶Contra rempu.qui me oppugnant faciūt contra rempu.quā ego semp defendi,cuius sum pater,& patronus.¶Adduceris.moueberis.q.d.non.¶Quod si.ostēdit q̃ grato animo sit accepturus eius bñficium.¶Opem tulerit.auxiliatus fueris.¶Cōfirmo.certissime promitto.¶Forte in tua potestate.facturus quicquid iusseris.¶Magistratus.ptores,consules:& alios qui honores,& officia habent.quo do est:Si n eq; licuerit magistratus:neq; senatum:neq; populum auxiliari mihi pp eam vim,quæ vicit me cū rep.vide ne cum

Margin: T.Pomponius — Coactus — Arrogans

ne cum velis te reuocare tpſ'oīum ſeruādoꝝ non poſſis: cum non erit q̄ ſeruet. ¶ Si neq; magiſtratus licuerit auxiliari. ſi magiſtratus enī poterunt mihi auxiliari. ¶ Cum rep. quia contra voluntatem reip. illata eſt mihi vis & iniuria.

ASCEN. Literæ &c. Verum eſt, quod Comicus dicit, rerum eſſe viciſſitudinem. in ſuperiori epiſtola, cum Cicero adhuc in ſenatu ſtaret: & Metellus in Hiſpaniis ageret: eguit Metellus opera Ciceronis: quam illi, qua erat humanitate & prudentia præditus non grauate impenſam, nunc cum factione Clodii ob cædem ciuiū exularet Dyrrhachii: repetit dicens ſe maximam ſpem de reſtitutione ſui in Metello poſuiſſe ob literas, quas acceperat ſe itellexiſſe illum mutaſſe animum: & ſe velle deſerere, quod ne faciat, rogat, & vt accuret interea dum poteſt. Ordo eſt: Literæ. Quinti fratris. ſ. mei: & Titi Pomponii neceſſarii mei: dederunt mihi tantum ſpei, vt non minus auxilii fuerit conſtitutum. i. animo conceptum, mihi in te, q̄ in collega tuo. ſ. Lentulo, de quo in prima primi libri epl'a dictum eſt. Itaq;. i. & ita. ego miſi ſtatim literas ad te, per quas: vt fortuna poſtulabat: q̄a (vt dicitur in Hecyra Terentiana) profecto (vt puto) hoc ſic eſt omnibus nobis, vt res dant ſeſe ita magni atq; humiles ſumus, & id eſt ſimul: egi tibi gratias: &. i. ſimul: petii auxilium. ſ. tuū de, ideſt pro reliquo tempore. ¶ Poſtea non tam literæ meoꝝ: q̄ ſermones eorum, qui faciebant iter hac. i. per hūc locum vbi ſum, hoc eſt vt plures volunt per Dyrrhachium: ſignificabāt mihi animum tuum immutatum, quæ res fecit, vt non auderem obſtrepere. i. inuite audituro ſtrepitum facere, literis meis. ¶ Nunc Quintus frater meus: ſcripſit mihi orationē tuam mitiſſimam. i. placatiſſimi animi indicem, quam habuiſſes in ſenatu, qua oratione. i. cuius orationis fiducia, ego inductus, ſum coactus. i. compulſus, ne præter officium facerem, ſcribere ad te, peto abs te, quātum voluntas tua fert: id eſt patitur. ſ. rogari: & quæſo. i. oro. vt ſerues potius tuos, ſcilicet neceſſarios: vt fratrem & Clodium mecum, q̄ oppugnes me propter arrogantiam, id eſt ſuperbam crudelitatem tuorum. ¶ Tu viciſti teipſum. i. iram tuam, vt donares reipu. i. ob amorem: & vtilitatem reipu. inimicitias tuas, ſcilicet quas concepiſti in me, & adduceris, id eſt ſinis aut ſines te adduci, vt confirmes alienas: ſcilicet inimicitias: ut Clodianas, contra rempu. ¶ Quod ſi tuleris mihi opem, clementia tua, id eſt propter dementiam tuam, ego confirmo. i. firmiter promitto, me fore in poteſtate tua in omnibus rebus. ¶ Si neq; licuerit, id eſt licitum fuerit, magiſtratum. i. eos qui publicum gerunt honorem: neq; ſenatum: id eſt ordinem patrū conſcriptorum, auxiliari mihi propter eam vim: id eſt violentiam, quę vicit me cum repub. hoc eſt tribunitiam vim, quā Clodius exercuit, vide ne cum velis renouare tempus omnium reſeruandorum, id eſt iterum ſeruandorum, quod vulgo dicitur ſaluandorum, non poſſis; ſupple reuocare cum is, qui ſeruetur non erit, quaſi dicat cum Clodius effecerit: quod Catilina conatus fuerat.

M. C. S. D. C. Antonio M. F. Imp.

Etſi ſtatuerā nullas ad te literas mittere, niſi commendatitias, non q̄ eas intelligerem ſatis apud te valere, ſed ne iis, qui me rogarent, aliquid de noſtra coniunctiōe imminutum eſſe oſtenderem: tamen cum T. Pomponius homo omnium meorum in te ſtudiorum, & officiorum maxime conſcius, tui cupidus, noſtri amantiſſimus, ad te proficiſceretur, aliquid mihi ſcribendum putaui: præſertim cum aliter ipſi Pomponio ſatisfacere non poſſem. Ego ſi abs te ſumma officia

HVBER. Etſi. Caius Antonius collega fuit Cice. quo tempore coniurauit Catilina contra patriam: quem cum Cice. pactione prouinciæ: vt Sallu. ſcribit in agrum piſtorienſem aduerſus Catilinam cum exercitu miſiſſet, q̄ ei diffidebat, ne in defendenda repub. & opprimenda coniuratione ab eo diſſentiret, ille cū cognouiſſet id a Cice. hac cauſa eſſe factum. alienatus eſt aliquantulum ab eo. & dicebat, ſe comperiſſe Cice. multa in ſe & dixiſſe & feciſſe indigna amicitia ſua. Itaq; his de rebus Cic. eum corripit: & oſtendit longe contra eſſe, quia affecerit C. Antonium multis officiis: quibus ille nullam gratiam reddidit, ſuorum autem in eum officiorum teſtem eſſe Senatum & Populum Romanum: in quibus dicit ſe conſtanter perſeueraturum: ſi modo ille non fuerit penitus ingratus. Poſtremo commendat ei T. Pom. cuius cauſa dicit ſe ſcripſiſſe ea, quę ſcripſit præter cōmendationem, quia fuiſſet conſcius eorum, quæ Cice. contulit in C. Antonium. ¶ Statueram decreueram. ¶ Niſi cōmendatitias. niſi in quibus aliquē tibi commendarem, coactus & compulſus non mea ſponte, quia literas commēdatitias, vt plurimum ſcribimus rogati & coacti ab amicis. ¶ Satis valere. multum pondus habere, & prodeſſe iis, quos commendarem. ¶ Sed ne. ſed ne per intelligerent aliquid eſſe diminutum de noſtra amicitia, quod quidem fieret, ſi. iis, qui me rogarent, recuſarem ſcribere, q̄a dicerent me id facere, q̄a eſſem a te alienatus. ¶ Coniunctione. amicitia, quæ ex coniunctione conſulatus inter nos fuit. ¶ Tamen. licet ſtatuiſſem ſcribere ad te nullas literas, niſi commēdatitias. ¶ Studiorum. beneuolentiæ. ¶ Et officiorum. eorum, quæ pro te fecerim. ¶ Maxime conſcius. maxime gnarus. i. qui maxime ſcit. ¶ Tui cupidus. qui tibi bene vult, vt oſtendat eum eſſe communem amicum, & ideo magis credenda, quæ ei dicet. ¶ Præſertim. licet putauerit credendum aliquid, tamē dicit præcipuam cauſam fuiſſe Pomponium, qui initabat vt ſcriberet. Satisfacere. facere quod vellet. ¶ Aliter. niſi ad te ſcriberem. ¶ Ego. iam incipit exponere mentem ſuam: & eſt ſenſus. nemo debet mirari, ſi ego a te deſydero maxima officia, q̄a ego pro te feci, quæ ad honorem, & commodum tuum pertinebant. ¶ Debeat. pro debet, vel debebit. ¶ Videri mirum ne. id eſt nemo debet mirari.

PHI. Etſi ſtatueram. Cum innumerabilia in C. Antonium M. F. Ci. beneficia contuliſſet, ſane q̄ pro eis ac non debebat ingratum eſſe cognouit. Quare ad eum has literas dedit: quaſi in exprobationem quādam immemoris beneficii, & pro eo quid egerit, quid etiam acturus ſit, ſi non ingratum eſſe ſenſerit, breui oratione demonſtrat. Teſtem vero ſuorum in eum officioꝝ dicit eſſe ſenatum: & Populum Ro. & in calce literaꝝ T. Pomp. familiarem ſuum illi magnopere cōmendauit. Item ille Anto. qui in conſulatu, quo Cic. Catilinam in patriam coniurantem oppreſſit: collega eius fuit, & cum Cice. aliquantulum vereretur, ne in opprimendis coniuratoribus ab eo diſſentiret, & ex hoc ſaluam reddere rempu. non poſſet, in ſortiendo prouincias in agrum piſtorienſem contra Cati. vt inquit Sallu. eum cū exercitu mittendum curauit, quod cum intellexiſſet Antonius hac ratione factum, grauiter, & moleſte tulit, & ab eius amicitia ſe diſiunxit, ac de Ci. non mediocriter cōqueſtus aiebat. multa in ſe, & dicta, & facta a Cic. fuiſſe indigna graui viro: & amico. Ex hoc aūt Ci. has ad eum literas miſit, q̄bus eū vehementer increpat, oſtenditq; longe aliter eſſe q̄ ſenſerat, q̄uo eū plurimis maximiſq; beneficiis ſemp. affecerat, & ab eo nunq̄ ipſe aliq̄d officioꝝ acceperat. Legatus is etiā poſtea Cæ. fuit, de quo Sueto. ſic, Nullam cladem paſſus eſt oībus bellis ciuilibus pręter per legatos ſuos, quoꝝ C. Curio in Africa periit C. Antonius in Illyrico in aduerſarioꝝ deuenit poteſtatem. ¶ Cōmendatitias. q̄bus aliq̄d tibi cōmēdarem. Sed quare tantū cōmendatitias, q̄m has nō ſponte noſtra, ſed rogati ab amicis ſcribere ſolemus, vult enim his uerbis referre q̄ ad eū non ſcriberet, niſi vt aliis oñderet ſe nō eſſe factum ab Antonio alienū, quem ſibi iratum eſſe videbat immerito. ¶ Valere. multi ponderis eſſe apud te. ¶ Satis. ſatis finem amplectitur. Multū finē non habet. ¶ Coniunctione. amicitia

Multum Satis

ASCEN. & consuetudine. ¶ Conscius: qui in primis scit et: articulus est. ¶ Aliqd: pter cõmendatitias. ¶ Satisfacere: nisi scribendo ad te in signũ beneuolentiæ. ¶ Sed ego. expositio est animi & mentis suæ in Antoniũ, & ait ne cui debet mirũ videri si abs te non modo desyderem: sed reputem beneficia. Multa enim pro te gessi quæ honori tuo, & vtilitati conduxerit,

ET si statueram. Diximus supra epistolas Cice. non esse collectas pro rõne temporis. sed personarũ, nam huius epistolæ argumentum contigit lõge ante superiores a Metello: & ad Metellum epistolas: quia quo tẽpore Cicero adhuc consulatum gessit. Vnde Caius Antonius Ciceronis in consulatu collega: cum Ciceronis persuasione rem extra vrbem in agro pistoriensi gereret: eo consilio vt minus periculi ab eo cum foris esset, resp. immineret, & vt melius coniuratos oppimeret, primum id æquo animo tulit, arbitrans & vberiorem & non minus honorificam eam esse conditionẽ, sed vbi consilium Ciceronis resciuit, ægerrime tulit, scripsitque Ciceronem in se multa iniqua dixisse atque fecisse quæ Cicero partim purgat, partim negat, Ordo est. Et si: id est quanquam, statueram nullas: id est non vllas, non mittere ad te vllas literas: nisi commendatitias: id est quibus tibi aliquem commendarem, non ꝙ intelligerem eas valere satis apud te: sed te ostenderẽ. s. renuendo: iis qui rogarent me. s. vt se commendarem tibi, aliquid esse imminutum de cõiunctione nostra. i. vinculo amicitiæ nostræ: tñ cum Titus Pomponius homo maxime cõscius oium studiorum & officiorum meorum in te: & cupidus tui, & amantissimus nostri: proficisceretur ad te: putaui aliquid scribendum mihi, præsertim cum nõ potuissem satisfacere aliter ipsi Pomponio.

desyderem, mirum nemini videri debeat, oia enim a me in te profecta sunt, quæ ad tuum cõmodum, quę ad honorem, quæ ad dignitatem pertinerent, pro iis rebus nullam mihi abs te relatam esse gratiam, tu es optimus testis, contra etiam esse aliquid abs te profectum, ex multis audiui: nam cõperisse me, non audeo dicere, ne forte id ipsum verbum poná, qđ abs te aiũt falso in me solere conferri. Sed ea, quæ ad me delata sunt, malo te ex Põponio, cui non minus molesta fuerunt, q̃ ex meis literis, cognoscere. Meus in te animus q̃ singulari officio fuerit, & senatus & P.R, testis est. tu q̃ gratus erga me fueris, ipse existimare potes. q̃ũ mihi debeas, cæteri existiment. ego quæ tua causa antea feci, voluntate sum adductus, postea q̃ cõstantia.

HVBER. ¶ DESYderem. expetam: tanq̃ quæ minimæ præstes: nã desyderamus quæ absunt. ¶ Omnia enim. ratio quare desyderet ab eo summa officia. ¶ Profecta sunt a me in. collata sunt: peruenerunt. ¶ Ad dignitatem. ad amplitudinem, & existimationem tuam. ¶ Pro iis, quæ a me in te pfecta sunt. ¶ Nullam gratiam red. nullam uicem officii redditam: quia reddere gratiam est facto beneficium acceptũ referre agere verbis: habere animo. ¶ Tu es optimus testis. tu ipse scis. ¶ Aliquid contra. per contrarium aliter q̃ debuisses facere. ¶ Profectum. processisse contra me. ¶ Comperisse. cognouisse: pbasse. Sallustius. Compertũ habeo cõmilitonẽ &c. i. cognitum. ¶ Ipsum verbum. ipsum vocabulum: scilicet cõperisse. ¶ Quod. verbum. ¶ Conferri in me. ascribi mihi. ¶ Falso. contra veritatem: quia aiunt te dicere cõperisse me fecisse quiddam contra te. Ego autem nolo dicere me cõperisse, sed audiuisse. ¶ Ex multis. quia vnus facilius posset fingere & mentiri q̃ multi: nam in ore duorum vel trium constat omne verbum testimonii. Sed quia non dixit quę sunt illa quæ audiuit, dicit se velle eum potius intelligere ex verbis T. Pomponii: quia coram narrabit: q̃ ex literis suis. ¶ Malo. potius volo. ¶ Non molesta. q̃ mihi, qui non minus ægre tulit & doluit q̃ ego, ꝙ ea de me falso diceres: cũ ille sciat: aliter esse. ¶ In te. erga te: pro te. ¶ Singulari egregio: ꝙ pro multis aliis non fecissem. ¶ Ipse, tumet: quasi dicat do tibi optimos & amplissimos testes, q̃ singulare fuerit offm meum in te: de tua autem relatione gratiæ de tanto beneficio te solũ volo testem: tu enim potes existimare: qui scis in nulla re retulisse mihi gratiam. ¶ Cæteri existiment quãtum debeas mihi cæteri qui sciunt quantũ pro te egerim: existiment quantum mihi sis obligatus. Ergo ne videatur Cice. quæ fecit temere fecisse: dicit se iudicio ea fecisse, & perseueraturum in voluntate, si Antonius gratus fuerit. ¶ Adductus volũtate, id est certo iudicio: & mea sponte motus non autem temeritate quadam: neq; tuis in me beneficiis adductus: quæ nulla fuerũt. ¶ Antea superiori tẽpore, ¶ Posteaq; constantia. & postea pseuerãtia & stabilitate subaudi sum adductus, ne viderer eẽ instabilis, si te deseruissem pro quo multa antea feceram.

Reddere gratiam / Agere gratiam / Habere gratiam

PHI. ¶ DESYderem. apto verbo est vsus ad ea, quæ dicit quasi nõ habiturus sit ea: apud Liuium legimus: desyderata sunt decem millia hoium. ¶ Oia enumeratio cur ab eo desyderet summa beneficia. ¶ In te pfecta sunt. ornatissimus loquendi modus nascitur ex hoc verbo in diuersam significationem: vt profecta sunt: hoc est feci. Sic alibi, oia quæ a me profecta sunt: & in te tibi accidisse gratissima. ¶ Quæ ad tuũ. repetitio. ¶ His rebus. pro bñficiis maleficia retulisti. ¶ Idipsum verbum. scilicet comperisse te a me aliquid contra te factum esse. ¶ Malo. volo potius a T. Pomponio intelligas q̃ ex meis literis, ipse tibi oia poterit explicare, quæ ad me delata sunt, te egisse ac dixisse, & tu non ignoras. ¶ Contra: scilicet honorem meũ: vt per cõtrarium: & aliter q̃ facere debuisses. ¶ Nam cõperisse me nõ audeo dicere. Noluit enim dicere comperi, sed audiui e multis: ꝙ est minus suspectum: in quo vocabulo, scilicet comperisse, accusat Antoniũ, qui dicebat se cõperisse Ciceronem contra Antonium fecisse: vnde nunc Cic. dicit. Ego nolo dicere sicut tu me cõperisse: sed audiuisse a multis te contra me aliquid fecisse. ¶ Ex multis: vt veri similius videatur non ex vno: qui non facile probat: quod vult apud iudicem. ¶ Ego. ne id quod egit in Antonium temere egisse videretur: ait se voluntate & ex animo id egisse, atq; in posterum esse facturum, si eum non ingratum esse senserit. ¶ Posteaq; constantia. sup. sum motus, ne instabilis esse iudicarer, si te relinquerem. ¶ Reliqua. quæ a me pro te ipso facienda sunt. ¶ Tua cã. differt a tui causa. Tunc enim tua causa dicimus quando ad tuam: vt ita loquar: petitionem & respectum aliquid alteri contulero: vel boni: vel mali, verum tui causa qñ aliquid tibi præstitero cũ quo loquor, vnde hic tui cã potius q̃ tua causa legendum puto. ¶ Posteaq; cõstantia. primo voluntate ductus multa pro te feci: inde vt in sententia: & constantia permanerem: in te beneficia conferre non destiti.

Tua causa / Tui causa

ASCEN. ¶ SI ego desyderem abs: id est a te: summa officia: sup. id nemini debeat videri mirum: oia. n. quæ pertinerent ad commodum tuum: quæ ad honorem tuum: quæ ad dignitatem tuã: profecta sunt a me in te, & sup. tu es optimus testis nullam gratiam esse relatam mihi abs te. ¶ Audiui etiam ex multis: aliquid esse profectum abs te: contra, id est in contrariũ. Nam non audeo dicere me cõperisse: ne forte ponam idipsum verbum quod aiunt solere conferri falso abs te in me dicẽtes. s. ꝙ dicere soles te comperisse multa mala a me in te profecta: quod vere dicere nõ potes. ¶ Sed malo. i. magis volo te cognoscere ex Pomponio: cui fuerunt non minus molesta. s. q̃ mihi: q̃ ex literis meis: ea quæ delata sunt ad me. ¶ Et. i. simul: Senatus & P. R. testis est: q̃. i. quantum, singulari officio animus meus fuerit in te. ¶ Tu potes existimare, ipse. i. iudicare. i. per teipsum, q̃. i. quantum: gratus fueris erga me: cæteri existiment. i. iudicent: quãtum debeas mihi. ¶ Ego sum adductus. sup. ad ea facienda, quæ feci antea. s. q̃ te ingratum offenderẽ: causa. i. in causa tua: voluntate. i. beneuolentia mea in te: & postea. i. quæ postea feci, sup. sum adductus: constantia. s. mea, ne arguat inconstantiæ.

¶ Reliqua

HVBER.

RELIqua, contra: q̄ pro te facienda a me sunt. Malus studium, maiorem diligentiam q̄ alia: quæ ante feci. Desyderant. exposcunt. Quæ. studium, grauitatem, & laborem. Profundere. abiicere: tractum ab aqua, quæ profundit ex vasis. Perdere, amittere. Sustinebo. tuebor: efficiam. Omnibus meis viribus, quantū per me fieri poterit. Sentiam. aduertam, cognoscam. Ingrata tibi. non grata neq; accepta ea, quæ faciam. Non committam. non faciā, non patiar. Insanire videar, qa insanus videt: qui in inuitū confert beneficiū. Sallu. in proœmio Iugurthinæ historiæ. Frustra aūt eniti, ac nihil aliud q̄ odium quærere, extremæ dementiæ est. Ea. quæ desyderant maius meum studiū &c. Cuiusmodi. qualia. Ipsum. ex quo poteris ea intelligere, ordo est, atq; commendo tibi ipsum Pomponiū, vt tamen abs te petam, vt si aliquid &c. Quāquam. quasi quædam interpositio. Confido. sum certiss. mus. Causa ip. quia est vir, vt dixi, tui cupidus & bonus, qui omnem fauorem meretur. Residet. remanet, fixum est, siquid me amas. Id omne. id est amoris. Negocio. causa, in qua egebit auxilio tuo. Hoc. hac re.

Residet

PHIL.

MIHI crede. huiusmodi interpositiones sniarum, q̄ parenthesis appellantur: plurimū venustatis afferunt, & leporis, si raro in oratione fuerint collocatæ. Desyderant. exposcunt. Profundere. ab aqua, quæ profunditur ex ansis, metaphora. Ac perdere. est quasi expositio p̄cedentis. Nā in profundo est inanis iactura, & p̄ditio. Insanire. si ingrato benefacere conaterꝰ, apud Mimos legitur, beneficium dando accepit qui digno dedit, & econtrario: beneficiū dando perdit, qui indigno dedit, & Sallu. in Iugurth. Frustra autē eniti ac nihil aliud q̄ odium quærere, extrema dementia est. Ea. reliqua, quæ pro te fieri oporteret, ac poscunt studiū meum. Atq; ipsum. commendatio admodum gratiosa. Si quid amoris residet. hoc est siquid me amas.

ASCEN.

SED crede mihi: reliqua. i. ea quæ restant tibi peragenda: desyderant. i. expetunt, studium meum multo maius, s. q̄, quod hactenus impendi, & grauitatem, & laborem, sup. multo maiorem, quæ. s. studium, grauitatem laborem: si non videbor profundere ac perdere: ego sustinebo. i. faciam, vt persistant erga te, omnibus viribus meis. Sin autem. i. sed si ego sentiam esse ingrata. s. tibi. ego non committam. i. non efficiam id, vt ipse. i. egomet. Videat tibi insanire, vt faciūt qui in inuitos grata conferunt beneficia, siquidem ipsorum gratia, & non dei potius ita præcipientis, aut consulentis faciunt. Tu poteris cognoscere ex Pomponio scilicet Tito, quæ & cuiusmodi sint ea: scilicet quæ restant. Atq; ego commendo tibi ipsum Pomponium, ita vt q̄q̄ ego confido te esse facturum omnia causa ipsius, tamen ego petam abs te hoc, vt siquid amoris erga me residet: id est reliquum manet in te, ostendas id omne in negocio Pomponii. Tu nihil potes facere mihi gratius hoc: id est q̄ sit hoc, Vale.

Sed reliqua, mihi crede, multo maius meum studiū, maioremq; grauitatem, & laborem desyderant: quæ ego si non profundere, ac perdere videbor, omnibus meis viribus sustinebo: sin ingrata esse sentiam, non committam, vt tibi ipse insanire videar. ea quæ sint, & cuiusmodi, poteris ex Pomponio cognoscere, atq; ipsum tibi Pomponium ita commendo, vt quanquam ipsius causa confido te facturum esse omnia, tamen abs te hoc petā, vt siqd residet in te amoris erga me, id omne in Pomponii negocio ostendas. Hoc mihi gratius facere nihil potes, Vale.

Ex. v. Epistola. Et si statueram.

Sed ne iis, que me rogarent, aliqd de tua, & de nostra coniunctione immitutū ostenderem. tamen est Titus Pomponius homo omniū meorū officiorū, & studiorum maxime conscius. Ego si a te summa officia desyderem, mihi nemini videri debeat Alicuius alterius ep̄lę exordiū est, arguitq; Antoniū alicuius ingratitudinis nomine. Oia enim a me in te perfecta sunt, q̄ tuū ad commodum, q̄ ad honorem, quæ ad dignitatem pertinerent, quod is rebus nullam mihi abs te relictam esse gratiā, es optimus testis. Sed ea, q̄ ad me perlata sunt maio te ex Pompeio, cui nō minus molesta fuerunt, q̄ ex meis l̄ris cognoscere. Tu vero q̄ gratus erga me fueris, ipse existimare potes, q̄tum autē mihi debeas, cæteri existiment, Sin autem ingrata esse sentiam.

M. C. S. D. P. Sextio L. F. Procos.

CVm ad me Decius libertus tuus venisset, egissetq; mecum, vt operam darem, ne tibi hoc tempore succederetur: quanquā illum hominem frugi, & tibi amicum existimabam: tamen quod memoria tenebam, cuiusmodi ad me literas antea misisses: non satis credidi homini prudenti, tam valde esse mutatam voluntatem tuam.

HVBER.

CVm ad me. Hæc epistola nescio quomodo in hūc librū traducta est, cum scribatur ad eundem Publium Lentulum, ad quem sunt, multæ in primo libro, sed, vt alibi diximus, constat non recte seruatum ordinem in multis aliis epistolis. Sed ita dispositas, & redactas in volumē Tirone Liberto Ciceronis prout ei ad manus veniebant. Erat igit̄, vt in primo libro ostendimus, Publius Lentulus proconsul Cilicię, & Cypri & q̄uis primo scripsisset ad Ciceronem, vt daret operam in senatu, ne ei succederetur, tamen Decius librarius eius amicus eū rogauerat nomine Lentuli, vt daret operam, vt ei succederet̄, quod idem posteaq̄ itellexit ēt a Cornelia eius vxore, quæ cum Terentia Ciceronis locuta erat, dixit Cicero se diligenter ad id operam dedisse. Deinde scribit quemadmodum ex eius gratulatione emerit domū a Marco Crasso, deinde iocatur cum Lentulo de difficultate pecuniæ pro satisfactione eius domus. Librarius. proprie dicitur exscriptor librorū, interdum ponitur pro bibliopola, id est venditore librorum: sed hic puto esse cognomen familię. Egisset mecum. me rogasset nomine tuo. Ne succederetur tibi. daretur tibi successor in prouincia. Frugi. Donatus dicit frugi vtilem & necessarium significare, sicut fruges necessariæ sunt humano generi, Cicero vero in Tusculanis dicit, frugalitatem tris virtutes complecti fortitudinem, prudentiam, & iustitiam, ergo frugi hominem bonum & virtute præditum intelligemus. Amicum tibi. qui non dixisset. nisi ei ita mandasses. Tamen. licet Decius mecum egisset, vt dixi. Quod. quia. Tenebam memoria. memineram. Cuiusmodi. quales, cuius sententiæ. Antea. superiori tempore, priusquam Decius ad me venisset. Non satis credidi. non facile habui fidem. Homini prudenti. Decio frugi, & prudenti viro. Mutatam. vt nunc velles succedi tibi: cum antea scripsisses, vt darem operam, ne tibi succederetur.

Librarius

Frugi

ASCEN.

CVm ad me &c. Hæc epistola scd̄m Vbertinū, & vetusta quædā exemplaria ad Lentulum proconsulem scripta est, habens in superscriptione. P. Lētulo: vbi Aldinum exemplar habet. P. Sextio, qd̄ cur potius sequamur in fine huius particulæ dicam. Docet aūt quid egerit pro Sextio in senatu, dicitq; se emisse domū Crassi, ob quam se ære alieno oppressum ioco dicit. Ordo est. Cum Decius librarius. s. tuus. i. scriptor librorū tuorum, venisset ad me, & egisset mecum. i. rogasset, aut monuisset me, vt darem operam. i. diligenter curarem, ne succederetur tibi. s. in prouinciam, hoc tempore, q̄q̄ existimabam illum. s. Decium hominem frugi. i. non vanum sed sedulum, & amicum tibi, tamen q. i. quia tenebam memoria, cuiusmodi literis misisses antea ad me, quia petentes: vt illi succedatur. Ego non satis credidi, voluntatem esse mutatam, tam valde homini prudenti, videlicet tibi, cui non est committendum, vt dicat, non putabam &c.

HVBER. ℂCORnelia tua.scilicet vxor.⸿Terentiam,vxorem meam.⸿Conuenit.allocuta est, de hac re, vt curarem tibi succe-di.⸿Quinto Cornelio,affine tuo:fratre vxoris tuæ.⸿Vt adessem,quotiescūq; senatus fuit,id est quotiescunq; senatus ha-bitus,& congregatus est,vt adessem in ipso senatu.⸿Plurimum ne,plurimum laboris, id est multum laboraui.⸿Vt coge-rem credere,id est facerem potius eos credere meis verbis,ꝙ velles tibi succedi,q̃ literis tuis,quas ad eos scripseras,vt da-rent operam ne tibi succederetur.⸿Tota res,de eligendo successore.⸿Reiecta. dilata:remissa.⸿In mensem Ianuarium, tunc enim:vt alio loco supradiximus fiebant noui magistratus : & deponebãtur veteres.⸿Facile obtinebatur, facile im-petrabatur:& omnes assentiebantur, vt daretur tibi succes-sor. ⸿Ego. nunc dicit de emptione domus a Mar. Crasso. ⸿Tua gratulatione. priusquam Cicero emisset illam do-mum : iam sparsus erat rumor eum emisse. Itaq; Publius Lē-tulus ex Cilicia per literas suas ei gratulatus fuerat de ea emptione, optaueratq; eam rem ei feliciter euenire, quare Cicero inductus huiuscemodi gratulatione. quam miseras ad me de emptione domus antequam ego emissem.⸿Com-motus,adductus. ⸿Pridem. ante. ⸿Te velle. te optare. ⸿Bene venire. bene succedere mihi. ⸿De Marco Crasso: id est a Mar. Crasso : ab eo : qui a Partis est interemptus.

Sestertius

⸿Eam. ipsam, de qua gratulatus fueras mihi. ⸿Sestertiis. sestertius dicitur: & sestertium, scribitur per S, continet au-tem duas libras & semis. Dicitur enim sestertius quasi semis a tertia, de hoc alio loco plura diximus. ⸿Itaq;. iocatur nunc Cicero : vt quemadmodum erat gloriosus,ita habeat occasionem commemorandi laudes suas: & maxime de op-pressa coniuratione, qua tantum gloriabatur : & multis lo-cis id dixerit, & in libris de temporibus suis non dubitaue-rit exclamare. O fortunatam natam me consule Romam. ⸿Me habere tantum æris alieni id est me tantum pecuniæ debere, me oppressum esse tanto debito. ⸿Vt cupiam con-iurare : ecce quam optime fecit commemorationem de cō-iuratione in laudem suam : nam inter alias causas coniura-tionis Catilinæ dixit Sallu.fuisse, ꝙ ingens æs alienum per omnes terras persoluendum erat : allusit igitur Cicero ad coniurationem Catilinæ, quæ maxime causa æris alieni fa-cta est. ⸿Siquis me recipiat.in coniurationem. ⸿Odio inducti.maleuolentia incitati in me. ⸿Excludunt.expellunt me a coniuratione. ⸿Vindicem,vltorem.⸿Non credunt,non habent fidem.⸿Insidias. dolos : quia non credunt me habere causam coniurandi.⸿Ei.mihi Ciceroni.⸿Fœneratores.qui exercent fœnus & numos ad vsuram mutuant. ⸿Exemerit liberauerit.⸿Ex obsidione coniuratorum,qui decreuerant diripere pecuniam fœneratorum:dicit ergo ꝙ coniurati non credunt Ciceronem egere pecunia,quia habet fœneratores amicos, qui non paterentur egere,fœnus autem(authore No-nio)dictum est:quod pecuniam pariat,crescente tempore: quasi fœtus,& fœtura, græce enim fœnus τοκος dicitur απο

Fœnus

του τικτειν:id est a parere.⸿Sum assecutus hoc.id est hoc feci.⸿Meis rebus gestis.propter ea quæ in cōsulatu meo gessi. ⸿Bonum nomen,id est nomen viri boni & fidelis, & amatoris reipublicæ:& ideo coniuratores non credunt mihi, & ita Ci-cero hactenus iocatus est,tamen cum laude sua.⸿Domum.fecerat Lentulus fieri domum magnificam Romæ:quo tem-pore erat in Cilicia,quam Cicero dicit se vidisse:& sibi placuisse.

Sed posteaquam & Cornelia tua Terentiam conue-nit,& ego cum Quinto Cornelio locutus sum: adhi-bui diligentiam,quotiescūq; senatus fuit, vt adessem: plurimumq; in eo negocii habui,vt Quint. Fusium Tribu. plebis & cæteros,ad quos tu scripseras, cogerē mihi potius credere,quã tuis literis. Omnino res tota in mensem Ianuarium reiecta erat, sed facile obtine-batur. Ego tua gratulatione commotus, quod ad me pridem scripseras velle te bñ euenire, quod de Crasso domum emissem, emi eam ipsam domum millibus numum xxxv, aliquanto post tuam gratulationem; Itaq; nunc me scito tantum habere æris alieni, vt cu-piam coniurare, siquis me recipiat : sed partim odio inducti me excludunt, & aperte vindicem coniura-tionis oderunt : partim non credunt, & a me insi-dias metuunt, nec putant ei numos deesse posse, qui ex obsidione fœneratores exemerit. Omnino se-missium magna copia est. ego aũt meis rebus gestis hoc sum assecutus, vt bonũ nomen existimer. Domũ tuã,atq; ędificationē oēm pspexi,& vehemẽter pbaui.

ASCEN. ℂSED posteaquam : & Cornelia tua : scilicet vxor : conuenit Terentiam : scilicet vxorem meam: & ego locutus sum cum Quinto Cornelio adhibui diligentiam, vt adessem quotiescunq; senatus fuit, & habui in eo plurimum negocii : id est difficultatis : & vt cogerem Quintum Fusium tribunum plebis & cæteros ad quos tu scripseras credere potius mihi quam literis tuis. ⸿Res tua reiecta est, id est dilata omnino est in mensem Ianuarium, sed obtinebatur facile, scilicet vt tibi non succederetur. Quia vero Lentulo successit Appius: & Appio Cicero, non putem Lentulo : sed Sextio scri-ptam. Vbertinus tamen nescio quomodo exponit obtinebatur, vt tibi daretur successor : qui tamen legit prius ne suc-cederetur, id est ne daretur inquit tibi successor, cum legendum esset, vt succederetur secundum illius sententiam. Sed vide sequentia. ⸿Ego tua gratulatione &c. Hoc manifeste arguit ad Lentulum non scriptam esse hanc epistolam. Non enim emit domum Crassi, cum Lentulus esset in prouincia, sed antequam in exilium abiisse : Lentulo autem scripsit ab exilio reuocatus : scribitur ergo ad Sextium. Ordo est. Ego commotus gratulatione tua, ꝙ scripseras pridem ad me te velle bene venire, id est prospere succedere, ꝙ emissem domum de Crasso, ditissimo illo ciue, qui in Parthis postea peri-it, emi eam ipsam domum aliquanto post tuam gratulationem, trigintaquinq; millibus numum, pro numorum. Vber-tinus legit sestertiis, sunt qui numorum scribant : sed cum nomine numerali apta est syncope. ⸿Itaq; scito me habere nunc tantum æris alieni, id est tantum debiti contraxisse, vt cupiam coniurare : id est facere coniurationem, cum aliis debitoribus multi æris in omnes diuites, vt fecerat Catilina cum Lentulo & Cætego aliisq; præcipue: vt Sallustius as-serit ob æs alienum subleuandum. Loquitur autem Cicero ironicos, immo satis dicaciter, & insolenter quibusdam vide-tur quæsisse occasionem taxandæ coniurationis a se oppressæ, si quisquam, scilicet perditorum hominum recipiat me, scilicet in societatem coniuratorum, sed sup. tales homines excludunt me: scilicet a coniuratione facienda, aut a societate sua, partim, id est pro parte, inducti odio: scilicet in me sumpto, eo ꝙ coniuratos persecutus sum : & oderunt aperte, sup. me vindicem: id est vltorem coniurationis, partim: id est pro parte: non credunt: scilicet me cupere coniurare: & metuunt insidias a me, quasi velim eos iudicare, nec putant numos posse deesse ei : qui exemerit : hoc est mihi qui exemerim, id est ea obsidione: id est coniuratorum: qui tam animo diutum domos obsidebant: fœneratores: id est ad fœnus & vsuram dare solitos, & qui dederant Catilinæ, ac sociis eius.⸿Magna copia, id est potestas huius, scilicet coniurationis facien-dæ, aut huiusmodi, scilicet recipientium cupientem coniurare, est homini semissi: id est qui nihil emit: aut molitur : quod pluris sit semissi, id est dimidio assis. ⸿Ego autem assecutus sum meis rebus gestis, vt existimer adeptus bonum nomen, scilicet hominis iusti & potentis. ⸿Ego perspexi domum tuam atq; omnem ædificationem, quia locauerat eam ædifi-candam, & probaui, id est commendaui, eam vehementer.

ℂAntonium

ℭANTONIVM, collegam meum in consulatu: ad quem præcedentem epistolam scripsit. ℱ Omnes desyderant. i. omnes vident deesse mihi, neq; præstari vt debent, desyderantur. n. quæ non fiunt, & fieri debent. ℱ Grauissime, cum summa authoritate cõmoui, induxi: vt ei fauerent. ℱ Oratione mea. meis verbis: quibus eum defendi. HVBER.

ℭEGO defendi Antoniũ. s. Caium: collegã meũ in senatu grauissime & diligentissime: & si. i. q̃q̃, oẽs desyderant. i. oẽs dicunt non extare officia eius in me. Desyderamus. n. quæ absunt, & non extant. Vnde in bello legimus tot sunt desyderata militum milia. i. oc. isa esse: & periisse, & cõmoui. s. ad faciendũ, quod orabam senatu vehementer oratione mea. ℱ Ego vellim sup. vt tu mittas ad me literas crebrius, quod etiã Lentulo non conuenit: qui satis crebro scripserat. Vale. ASCEN. Desyderãda

Antonium, etsi eius in me officia oẽs desyderant, tñ in senatu grauissime ac diligẽtissime defendi: senatumq; vehementer oratione mea, atq; authoritate cõmoui. Tu ad me velim literas crebrius mittas, Vale.

SI tu. Quo tpe Ci. tẽp. a cõiuratione Catilinæ liberauit, Cn. Po. vt scribit Sallu. in extremis terris bellũ gerebat: qd alii interp̃tant i Hispania, ego vero authoritate Plutar. & Ci. puto eũ gessisse bella aduersus Mithridatẽ, quo victo de liberis eius: & Tigrane: & Tigranis filio, authore Liuio li. c. & Plutarcho in vita Põ. tertiũ & vltimum reportauit triũphũ, qd & Ci. oñdit. i. offi. his verbis. Mihi qdẽ certe vir abũdans bellicis laudibus C. Põ. multis audientibus hoc tribuit, vt diceret frustra a se triũphũ tertiũ deportatũ fuisse: nisi meo in rẽpu. bñficio vbi triũpharet esset habiturus. Præterea Liui. li. xc. vii. dicit Cn. Põ. cũ Mithridatẽ sequeret in vltimas: ignotasq; gẽtes penetrauit, Hiberos, albanos, q trãsitũ nõ dabãt, p̃lio vicit, vt̃ igit Pom. gessisse illud bellũ, quo tpe Catilina cõiurauit ꝯtra p̃riã: ad qd bellũ fuerat electus maxime hortãte Ci. egregia oĩone, q hodie ẽt extat: cũ igit scripsisset Pom. ad senatũ ppl̃mq; Ro. q̃ egisset: & se factuq; putaret, dicit Ci. se ex eius l̃ris maximã spẽ pacis accepisse, accusat tñ eũ latẽter ingratitudinis: qd cũ maiori signatione beneuolẽtię ad eũ nõ scripserit, voluisset. n. Cic. q Põ. ei gratulatus fuisset de iis q̃ egisset Rõ ç in opprimẽda cõiuratiõe, excusat tñ eũ, quare putet id nõ fecisse i ne fortasse offenderet aĩum reliquoꝶ, q̃ dolerẽt gl̃a Ci. extollit aũt ipse factũ suũ: vt oñdat necesse se nõ minus ab eo amatũ iri, q̃ Lęlius olim a P. Scipione amatus est. ℱ Publice. ad oẽs, ad senatũ ppl̃mq; Ro. ℱ Vna. simul. ℱ Incredibilẽ. maximam. ℱ Ocii. pacis & getis, pfugato Mithridate: & expulso vltra Colchos & Ethicos. ℱ Quãta. spẽ. ℱ Pollicebar. qa in oĩone pro lege manilia de eligendo imperatore Pom. oñdit Ci. eũ solum esse, qui posset illud i m̃ bellum conficere. ℱ Fretus te vno. te solo confisus. HVBER.

ℭEx. vi. Epistola. Cum ad me Decius.

Cũ ad me Decius librarius. Nõnulli liberius. Alii liberarius legũt. Vt Q. fusium Tribunũ Plebis, cæterosq;, ad quos tu scripseras, cogerẽ mihi potius q̃ tuis l̃ris credere. Oĩs res cotra ĩ mẽsem Ian. reiecta erat. Itaq; nõe me scilo tñ hẽre gr̃ia aliem, vt cuptã cõiurat̃, si q̃sq̃ recipiat. Nec putãt ei numos deeẽ posse, q ẽt obsidiõe fœneratores exemerit, oĩ semissib' magna copia ẽ. Quidã sic, cui semissib' magna oĩ copia ẽ.

7

M. T. M. F. C. S. D. Cn. Pom. Cn. F. Magno Imp.

SI tu, exercitusq; valetis, bñ ẽ. Ex l̃ris tuis, q̃s publice, misisti, cepi vna cũ oĩb' icredibilẽ voluptatẽ. tãtã. n. spẽ ocii ostendisti, quantã ego semp oĩbus te vno fretus pollicebar.

SI tu. Añ bellũ ciuile Põ. ex toto ferme terraꝶ orbe victorias reportauit in p̃mis Syllã secutus est. Tres duces Carinũ Cœliũ & Brutũ cõtra seip̃m sentientes ita deuicit, vt & ciuitates oẽs Põ. cesserint. Carbonẽ in Sicilia persecutus cepit & spectante se iussit. In Celtiberia, quã illi puinciã Metellus tradidit: p̃clarissimas res gessit. Siciliã a Põ. gestam, Perpẽnate occupatã recipit. Inde Mominio suæ sororis viro, in custodia Siciliæ dimisso, in Africã ad superandũ Domitiũ missus ẽ: & cũ illũ appulisset, septẽ millia hostiũ ad Põ. defecerũt: & ibi Domiti' cũ eius vallũ a Põpeianis oppugnaret, interiit, Arabas rex captus, q cũ Domitio sentiebat: Hiẽsali regnũ datũ est. Numidiam paucis post diebus subegit. oẽ belli Africam tp̃s, & victoriæ. xl. dieꝶ fuit. xxvi. annos natus triũphũ egit. In Hispania Sertoriũ supauit. Mox intra. xl. diem pyratas mare, & terrã vastantes subegit. Tigranẽ in deditionẽ accepit. Mithridatem Põti regẽ ita attriuit, vt ad necem veneno asciscendã cõpulerit, de quo Lu. Prælia barbarico vix cõsumata veneno. In oriente. Parthos: Iudæos: Arabas. In septẽtrione Caspios: Colcos, Hiberos: Albanos magno terrore affecit. Inde cũ Cæ. Bellũ ciuile cõseruit, quo supatus: & in Aegyptũ fugiens a Photino iussu Ptolemæi occisus est, ex quadã igit istaꝶ reꝶ gestaꝶ victoria l̃ras ad senatũ miserat, qbus Ci. nũc se dixit maxia voluptate aff. cũ: & illi plurimũ cõgratulat̃. Sed ipse conticio ex illa cõgratulari victoria: quã deuicto Mithridate reportauit. Quo. n. tpe Ci. nefariã cõiurationẽ Catilinæ detexit: & saluã rẽp. reddidit, tũc Cn. Pom. aduersus Mithridatẽ bella gerebat, ad qd maxie hortante Tullio: & p eo orante in senatu electus est: & hanc solam in primis Plutar. in vita Põ. secutus esse vr̃: id p̃terea nobis qd sentimus facte esse p̃babile Ci. li. de offi. i. ait. n. Mihi qdẽ certe vir abũdans bellicis laudibus Cn. Pom. multis audientibus hoc tribuit: vt diceret frustra se triũphũ tertiũ deportatũq; fuisse: nisi meo in rẽp. bñficio vbi triumpharet eẽt habiturus. Qd aũt Sal. dicat Põ. eo tpe quo Ci. p̃rĩã a cõiuratiõe Catilinaria liberauit, bellũ i extremis terris gerere: & multi Hispaniã itelligũt. Ego vero Mithridatis regnũ intelligo. Quod & Plutar. oñdit. & Liui. sic ait. Cn. Põ. cũ Mithridatẽ p̃sequeret, in vltimas, ignotasq; gẽtes penetrauit. Inde tacite quodãmõ cõqueri. & afficit hoĩem ingratitudinis nota, qd nõ idẽ ipse nũc Põ. egerit: ex rebus, q̃s Ci. p rep. gesserat. rem. n. gratissimã Ci. Põ. fecisset: si ita ei cõgratulatus fuisset ex liberata ab eo rep. vt ipse nũc Põ. de adepta victoria cõtra Mithridatem & liberos eius Ci. gratulat. In calce tñ l̃raꝶ excusat hoiẽm: dicitq; se arbitrari id nõ fecisse, ne aliquoꝶ aĩos offenderet, q Ci. gl̃iæ inuidebãt. ℱ Si vale. be. est. Valere & bñ esse ita differebant, qd valere est sanitatem hr̃e. At bñ esse quasi placere est: & rẽ ipsam bñ se hr̃e. ℱ Ex ab, de, a, e p̃positiones eiusdẽ & signationis & cõstructionis sunt, sed differũt iũctura verboꝶ. Nã e & a nunq̃ vocali seq̃nte ponunt. Ex vero & ab vocalibus antepont p̃iter & ꝯsonantibus, si nulla vetabit vocis asperitas: Ex vero & e sunt vt plurimũ tp̃alia: vt ex quo Deucaliõ, & Vir. ex illo fluere. Sic & apud græcos Homerus. De aũt idẽ est qd apud græcos. ℱ Publi. ce. q̃si ad S. P. Q. R. & oẽs Romanos. ℱ Vna. idem est q̃ simul, plerũq; in oĩone geminat, idẽq; signat q̃ cũ: & eñ. Virg. Sic memorat, simul Aenean in regia ducit Tecta: simul diuũ templis indicit honorem. ℱ Ocii pacis, deuicto Mithridate, quem cũ Pompeius prosequeretur: vt inquit Liuius: in vltimas ignotasq; terras penetrauit, Hiberos. albanos, q transitũ non dabant, prælio vicit. ℱ Pollicebar oĩbus. de ea meminit orationem, quam habuit de laudibus Pompeii, q̃ inscribitur de lege Manilia: & eã nos inter. xv. alias exposuimus.

PHI.

Valere

Bene esse

A

E

Ex

Ab

SI tu &c. Quo tpe cõiuratione repressit Romæ Cicero, Cn. Põpeius Mithridatẽ Ponti regẽ deuicit, vñ l̃ras ad senatũ dederat, e qbus nũc Ci. dicit se sperare ociũ a bellis externis. Deinde qa in l̃ris ad se datis Pompe. parũ honorifice meminerit bñ gesta ab ipso Cic. significat se in ea te desyderare gratulationem eius, iucundas tñ fuisse l̃as: p̃sertim cũ putet gratulationem omissam ne offendat maleuolos. Ordo est. Si tu & exercitus tuus valetis, bene est. ℱ Ego cepi vna cũ oĩbus. i. aliis incredibilem voluptatem ex l̃ris tuis: quas misisti publice. i. ad senatũ publice legendas. ℱ Tu. n. ostendisti tantam spem ocii. s. ab externis belli futuri, q̃tam ego pollicebar semp oĩbus, fretus. i. cõfisus & adiutus, te vno. i. solo. ASCEN

HVBER. ¶SED scito. sed scias. ¶Hostes veteres. Lucullum & Crassum notat, quos ex inimicis Pompeius sibi reconciliauerat amicos, qui nunc audita fama victoriæ Pompeii perculsi sunt: doluerüt q; eum esse victorem, erant enim eo tempore si multates inter eos. ¶Iacere. prostratos, esse. ¶Deturbatos. deiectos, vt Virg. puppi deturbat ab alta. ¶Magna spe, quam habebant, si fortuna tibi aduersa fuisset. ¶Ad me. quia Pompeius scripserat ad Ciceronem priuatim & seorsum a senatu, nunc Cicero ostendit eas literas sibi iucundas fuisse: quamuis non significarent illum amorem erga se, quem significare debuerant. ¶Exiguam, paruam. ¶Significationem, demonstrationem. ¶Tuæ voluntatis. parum enim significabas tuum erga me animum, cum non gratulabaris mihi de iis quæ egissem Romæ, & maxima & vtilissima reipublicæ. ¶Nulla enim. reddit rationem quare fuerint sibi iucundæ: etiam sine significatione eius voluntatis, & est sensus: nulla res solet mihi afferre maiorem lætitiam: quam cum sum mihi conscius me bene fecisse, q; si fortasse non reddatur gratia beneficiis meis: tamen libenter sum contentus potius vincere alios officiis, quam vinci ab aliis. ¶Conscientia meorum officiorum. id est cum scio me contulisse officia. ¶Quibus. officiis meis. ¶Si non respondetur mutuo. id est si non redditur par voluntas & gratia. ¶Patior facillime. contentus sum: non ægre fero. ¶Plus officii residere in me. id est esse in me plus officii erga alios, quam reddatur mihi ab aliis, & ita arguit latenter Pompeius ingrati animi, qui non mutue responderit officiis eius erga se. Illud. commendat Cicero factum suum: & dicit q; si Pompeius non amat eum propter ea officia, quæ in eum contulit, non dubitat quin sit eum amaturus propter beneficia nuper in rempublicam collata, quia cum sit bonus ciuis, & amet rempubli. amabit etiam eum: qui pro republica maxima fecerit. ¶Studia fauores, beneuolentia & officia. ¶Conciliatura factura amicos. ¶Ac ne. dicit Cicero quid ex eius literis desyderauerit. scilicet gratulationem de oppressa coniuratione. ¶Ne ignores. vt scias. ¶Quid desyderauerim in tuis literis. quid defuerit literis tuis, vel quid in literis esse optauerim. ¶Aperte. sine circuitione verborum. ¶Mea natura. quæ non solet esse simulata. ¶Nostra amicitia. in qua omnia debent esse aperta. ¶Res eas. res tales, & exponit quid desyderauerit in eius literis. ¶Aliquam gratulationem. aliquam significationem, q; eis rebus gauderes. ¶Causa nostræ necessitudinis: id est amicitiæ: quæ postulabat. vt mihi gratulateris. ¶Reipubl. quam si amas, debueras eius causa mihi gratulari, q; tantum ab ea periculum repulissem. ¶Expectaui. desyderaui, vt expectate venis.

Sed hoc scito: tuos ueteres hostes, nouos amicos vehementer literis perculsos, atq; ex magna spe deturbatos iacere, ad me auté literas quas misisti, quanquã exiguam significationem tuæ erga me uoluntatis habebant, tamen mihi scito iucundas fuisse, nulla enim re tam lætari soleo, quàm meorum officiorum conscientia, quibus si quando non mutuo respondetur, apud me plus officii residere facillime patior. Illud non dubito, quin, si te mea summa erga te studia parum mihi adiunxerunt. R.P. nos inter nos conciliatura, coniuncturaq; sit, ac ne ignores, quid ego in tuis literis desyderarim: scribam aperte, sicut & mea natura, & nostra amicitia postulat. Res eas gessi, quarum aliquam in tuis literis, & nostræ necessitudinis & reipublicæ causa gratulationem expectaui:

PHI. ¶VETERES hostes nouos amicos, qui nuper facti erant amici, cum antea fuissent inimici, & intelligit Crassum & Lucullum: qui tametsi ostenderent se reconciliatos esse Pompe. maximum tamen erat inter eos odium & maleuolentia. & tunc audita Pompe. victoria grauiter dolebant, & perculsi erant. ¶Perculsos. quia intellexerunt istam te cõsecutum esse victoriam. Perculsum animo. Percussum corpore dicimus. ¶Iacere. ita animum amisisse, vt quasi mortui videantur, est id verbum profusæ significationis. Interdum enim mortuum esse significat. Ouidius, iacet ecce Tibullus: aliquando in longum porrigere. Vt Virgil. Terrasq; iacentes. Plerunq; sordere, vt sine Cicerone lingua latina iaceret, in sua propria significatione notum est omnibus. Virg. Sylrnum pueri somno videre iacentem. ¶Magna spe. quia sperabant te vinci a Mithridate, & te nunquam rediturum. ¶Deturbatos. deiectos. ¶Exiguam. quia parum significabas volũtatem bonam erga me tuam, non gratulando mihi de rebus gestis in republica liberata, sicut gratulari debebas. ¶Nulla enim ratio est: quare iucundæ fuerint eius literæ, tametsi paruam eius voluntatis significationem tulissent. ¶Conscientia. cognoscere me bene fecisse & male esse, vt Socrates aiebat, quem videri & beneficia contulisse. ¶Quibus. scilicet officiis meis. ¶Facile patior. quia video superare amicos meos in benefaciendo. ¶Respondetur. satisfit. ¶Illud non dubito. commẽdat rem suam Cicero, & est sensus. Quod si non amat eum Pompeius ex beneficiis in eum collatis, amabit ex meritis in rempublic. conseruatam. ¶Studia. beneficia quæ in te contuli. ¶Conciliatura. nos amicos factura. ¶Respubli. quã ego liberaui. ¶Quid desyderarim. volebat enim Cicero, quod Pompeius congratulatus ei fuisset rebus gestis ipsis, quæ profecto non minores esse videbantur, q̃ illæ: quas ipse Pompeius gesserat, & hoc defuit in literis Pompeii. ¶Natura & amicitia. tribuit id quod dicturus est naturæ & necessitudini: ne videretur arroganter dictum, vt suis rebus gestis congratulandum putaret. ¶Natura. q̃ est simplex & apta. ¶Amicitia, in qua nihil ficti, nihil simulati eẽ debet. ¶Eas. tales, tã magnificas: & est expositio desyderii sui. ¶Reip. debueras. s. ob amorẽ in rempubli. mihi congratulari, qñ eam tanto periculo liberassem.

ASCEN. ¶SED scito hoc, hostes tuos veteres: amicos nouos: id est qui fortunam sequentes sequentur se iamdudum amicos simulasse: perculsos: id est attonitos & stupefactos vehementer literis: scilicet tuis. Atque iacere deturbatos: id est cum turbatione deiectos, ea magna spe: quam conceperant de interitu tuo. ¶Autem: id est sed, scito has literas, quas misisti ad me, quãquam habebant exiguam: id est exilem & modicam significationem: id est notificationem, voluntatis tuæ: scilicet bonæ erga me, tamen fuisse mihi iucundas. Enim: id est quia, ego nulla: id est non vlla: non soleo lætari vlla re, tam: id est tantopere: q̃: id est quantopere: conscientia meorum officiorum: id est decenter factorum: quibus scilicet officiis meis, si quando, id est aliquando: non respondetur mutuo: id est non satisfit: ab iis, quibus ea impendi: patior facillime: id est æquissimo animo. plus officii residere: id est quasi officiosum esse apud me. Ego non dubito illud, quin si summa studia mea erga te: adiunxerunt parum mihi te: respublica sit nos conciliatura, & coniunctura inter nos. Ac ne ignores, quid ego desyderarim, id est nõ inuenerim, inuenisse cum voluerim, in literis tuis: scribã apte, sicut & natura mea, q̃ nihil simulare nouit, & amicitia nostra: quæ oĩa manifesta esse vult, postulat. Ego gessi eas, i. tam insignes res, s. in oppressione coniuratorũ: quarũ ego expectaui in tuis literis aliquam gratulationem. causa: id est simul, necessitudinis nostræ: & id est simul, reipubli.

HVBER. ¶QVAM. gratulationem. ¶Prætermissam. omissam in literis tuis. ¶Verebare. timebas. ¶Cuius. alicuius, ex iis, q mihi inuiderent. ¶Offenderes. displiceres, faceres quod nollet. ¶Sed scito. q.d. hoc non fuit timẽdũ, qa totus orbis terræ ea

quam ego abs te prætermissam esse arbitror, q; uerebare, ne cuius animũ offenderes. Sed scito, ea, quæ nos pro salute patriæ gessimus, orbis terræ iudicio, ac

¶Quam

cõprobari:& laudat q̄ pro salute reip. gessi. ¶ Cũ veneris. redieris in patriã. ¶ Cõsilio. prudentia, detegendo coniurationẽ & occurrẽdo isidiis & piculis:q̄ mihi & p̃triæ parabant. Sic ipse in primo officio℞. Neq̃.n.in rep. piculũ fuit grauius vnq̃, nec maius odium. Itaq̃ cõsilio, diligentiaq̃ n̄ra de manibus audacissimo℞ ciuiũ delapsa arma ipsa ceciderũt. ¶ Et ma. ani. in cõtẽnẽdis inimicis p rep. & puniẽdis sceleratis. Tibi mul. ma. q̄ Afri. fuit. i. tibi q glia re℞ gestaℵ & bellicaℵ Scipionẽ Africanũ antecellis: me in administratione reipu. nõ multo inferiorẽ Lælio, libenter amicũ accipies. Anteponit autẽ Pom. Scipioni in rebus bellicis, se aũt comparat Lælio: qa negocium suum in opprimẽda coniuratione magis vrbanum & domesticũ fuit: q̄ bellicũ & militare, vt ipse oñ lit. tu. i. officio℞. Lælii. aũt glia magis domi q̄ militiæ claruit. Fuit aũt par amicorum singulare Scipionis Africani & Lælii.

testimonio cõprobari. Quæ, cum veneris, tanto cõsilio, tantaq; animi magnitudine a me gesta esse cognosces, vt tibi multo maiori, q̄ Africanus fuit, me nõ multo minorem, q̄ Lælius, facile & in R.P. & in amicitia adiunctum esse patiare. Vale.

PHI.

¶ A B S te prætermissam. hoc addit in excusationem Põ. ¶ Verebaris arbi. ne tali congratulatione animum alicuius offenderes, q res meas gestas nõ libẽter audiret. ¶ Sed scito cõfirmatio argumẽti, & ait h nõ fuisse timẽdũ, cũ ea q̄ p rep. gessit, ab oĩbus laudarent. ¶ Testimonio orbis. hoc genus testimonii cæcũ diceret: vn añ diximus. ¶ Tanto cõsilio. sapiẽtia q̄ tũc plurimũ vsus est in defendenda & liberãda patria a tot isidiis:a tam magno incendio, a ppetua seruitute, a tã maximis piculis, de qbus ẽt meminit in libr. de offi. pmo his verbis. Neq̃.n.in rep. piculũ fuit grauius vnquã, nec maius odiũ. Itaq; cõsiliis, diligẽtiaq; n̄ra de manibus audacissimorũ ciuiũ delapsa arma ipsa ceciderũt. ¶ Vt tibi. cõparat Põ. Scipioni Africano:& se ipsum Lælio, quod vt olim illi & amici & socii in repub. fuerint. Sic Pompeius & Cicer. & audet Scipioni ante ferre Pompeium in rebus gestis, & seipsum dicere in administratione reipubli. & iure amicitiæ non multo minorem esse q̄ Lælium. Scimus vtriusque res gestas:& duos Scipiones Africanos, duos item Lælios fuisse. Et in repub. & in amicitia: vt Lælii Scipionibus fuere. Cum quatuor apud veteres amicorum paria memorentur de quo meminit in libr. de amicitia Tul. vt vix tria aut quatuor paria:& intellexit, vt arbitror, Theseum & pyrithoum. Achillem & patroclum. Nisum & Eurialum. Damona & pythiam, sed possum his addere pyladem & Horestem. Herculem & philoctetem. Quintum par esse voluerunt Scipiones & Lælios, de quibus in eo libro non pauca diximus. Sed Lælius magis domi claruit q̄ militiæ. quam scilicet gratulationem, ego arbitror esse prætermissam a te, q̄ verebare:id est timebas: ne offenderes: id est læderes, cuius, id est alicuius animum: sed scito ea, quæ nos gessimus pro salute patriæ, comprobari iudicio & testimonio orbis terrarum.

Ex. vii. Ep. Si tu. exercitusq̃.

¶ Si tu, exercitusq; valetis, bñ qdẽ est. Nõnulli sic incipiũt, si tibi est, quomodo tibi, exercitui q̃ vis, bñ ẽ. Sed hoc scito tuos veteres hostes, nouos amicos, vehemẽter litis perculsos, atq; magna ex pte spe pturbatos iacere. illud.n. nõ dubito, qn si te mea sũma erga te studia parũ mihi adiũxerit,

A S C E N.

¶ QVAE, scilicet gesta mea: cum veneris scilicet Romam, tu cognosces esse gesta a me. ¶ Tanto consilio & tanta magnitudine animi, ut patiare facile, me non multo minorem: id est inferioris virtutis q̄ Lælius: nobilissimus amicus Scipoñis: supple fuit adiunctum esse tibi multo maiori q̄ Africanus: scilicet Scipio: ab Africa deuicta sic dictus: fuit & in republ. & in amicitia modeste se Lælio non multo minorem dicit: sed tamen satis iactanter gesta sua commemorat. Vale.

M. T. C. M. Licinio P. F. Crasso S. D.

HVBER.

QVantum. Inter Cic. & Marc. Crassum ex magna gratia incidit simultas, immo & dissensio & odium propter defensionem Gabinii, quam Crassus susceperat contra Cicer. cum eum ante oppugnasset, vt latius est declaratum in primo libro in epistola longa: tandem instantibus Pompeio & Cæsare reconciliata est inter eos gratia: ita vt pene a laribus Cicer. Crassus in prouinciam aduersus parthos profectus sit, ad quem gerentem bella in prouincia Cicer. nunc scribit: se ita pro eius honore & dignitate contendisse in senatu: vt omnes intellexerint suum erga eum studium. ostenditque ea, quæ de se ad eum delata fuerant ex inuidia & maleuolentia quorundam fuisse delata, cum semper omnibus declarauerit se esse erga eum optimo animo. polliceturq; ita operam & studium suum Crasso: vt ne filius quidem eius secessurum dicat, & libenter se omnia facturũ: quæ admonitus fuerit pertinere ad eius amplitudinem, itaque rogat ipsum, vt non solum de rebus magnis, sed etiã de minimis ad se scribat tanquam ad amicissimum.

QVantum meum studium extiterit dignitatis tuæ vel tuendæ, uel etiam augendæ, nõ dubito, qn ad te omnes tui perscripserint. non.n. fuit aut mediocre, aut obscurũ, aut eiusmodi, qd silentio posset pteriri. Nam & cũ coss. & cum multis consularibus tanta cõtentiõe decertaui, quanta nunq̄ antea vlla in causa: suscepiq; mihi ppetuam ppugnationẽ p oibus ornamẽtis tuis: veteriq; nostræ necessitudini iãdiu debitũ, sed multa varietate temporum interruptum officium cumulare reddidi.

Studii in. Decertare Cumulare Pestis.

¶ Studium. voluntas & diligentia. ¶ Extiterit. apparuerit: fuerit. ¶ Aut mediocre: sed maximum. ¶ Aut obscurum. occultum. ¶ Aut eiusmodi. tale vt putavile aut tenue. ¶ Silẽ. præteriri. nam res maximæ & præclarissimæ silentio præteriri non possunt. ¶ Decertaui. contendi verbis. ¶ Contentione. vt verborum & vehementi oratione. ¶ Antea. superiori tempore. ¶ Nunquam. scilicet decertaui. ¶ Suscepi. aggressus sum. ¶ Propugnationem: defensionem. ¶ Perpetuam quam semper seruabo. ¶ Veteri. antiquam: quia, vt dixi in argumẽto: fuerat inter eos antea gratia. ¶ Debitum. quia amicis semper debemus officium. ¶ Interruptum. intermissum. ¶ Varietate temporum. i. mutatione temporum: quibus etiam si voluissem non potuissem reddere officiũ debitũ. Cumulate. ample: ita vt nihil desit.

ASCEN.

QVantum. Inter Cic. & Crassum post amicitiã magnã inciderat simultas magna p̃sertim ob defensione Gabinii: tãdem per intercessionẽ Cæs. & Pomp. sic facti sunt amici: vt Crassus in parthicum bellum iture ea hortis Crassipedis gñi Cic. sit pgressus: ad quem nũc Ci. scribit: se ita pro eo in senatu cõtẽdisse, vt oẽs intellexerint suũ erga Crassum studiũ, oñditq; quæ Crassus audierat nõ esse vera, polliceas se illi cõstantem seruaturũ voluntatem: rogãsq; vt talem erga se seruet: scribat q; de rebus suis omnibus. ¶ Ordo est. Ego nõ dubito qui oẽs tui scripserint ad te: quãtum studiũ meũ extiterit. i. eminuerit aut fuerit dignitatis tuæ: vel tuendæ. i. protegendæ: vel ẽt augendæ. ¶ Enim. i. quia: sup. studiũ meũ non fuit aut mediocre, sed ingẽs, aut obscurũ. i. occultũ, aut eiusmodi. i. tale quod possit p̃teriri. i. aboleri silentio. ¶ Nam ego decertaui. s. p te: & . i. simul cum cõsulibus & cũ multis cõsulatibus. i. qui prius consulatum gesserant, tãta contẽtione, quãta nunq̄. s. decertaui antea in ulla cã, & suscepi mihi. i. ad placitũ meum: ppetuam propugnationẽ. i. decertationẽ pro oibus ornamentis tuis: & reddidi cumulate. i. abũdanter offm debitum veteri necessitudini nostræ. i. coniunctioni quasi necessariæ animorum, & interruptum multa varietate temporum quasi dicat non culpa nostra, sed temporum.

HVBER. ¶ NEq; de. vo. i. licet non potuerim antea reddere offm̄ debitū, tamen nunq̄ defuit volūtas & amandi & honorādi, nō cōtigiſſet. ¶ Peſtes: peſtē appellat detractores & inuidos: q̄ ſunt peſtis. i. deſtructio & calamitas amicitiaꝝ. ¶ Dolentiū. nam proprie inuidia eſt dolor alienę felicitatis. ¶ Alienarunt te a me. te ab amicitia mea remouerunt. ¶ Immutauerunt: modeſtius dixit ſe nō alienatū, ſed aliquantulū immutatū. ¶ Extitit. fuit. ¶ Optatū, qa aſſidue optabā dari mihi opportunitatē, vt poſſes & nr̄æ voluntatis priſtinę memoriā & amicitię fidē pſpicere, q̄ qdē opportunitas tandē data eſt. ¶ Magis q̄. ſ. qa licet ita optarē: tñ te tm̄ ab inuidis & detractoribus meis alienatū a me videbā, vt nō ſperarē poſſe euenire illud tp̄s. ¶ Sū cōſecutus. ipſa effeci. ¶ Tua do. tua familia. ¶ Cūcta ci. oēs ciues, nr̄i. ¶ Craſſi tui, ſubaudi filii. ſ. Mar. & P. Craſſi. ¶ Eximia. pręcipua: egregia. ¶ Pietate. amore ī te. ¶ Virtute. ſ. eximia. ¶ Et gr̄a apd̄ pplm̄. i. valde grati oībus. ¶ Nituntur vtuntur & fiuūt. Monitis, qbus dico qd̄ vitent & nō agant. ¶ Conſiliis. qd̄ agant. ¶ Studiis. fauoribus. ¶ Actionibus. negociis & defenſionibus meis. ¶ Domeſticorū. familiariū tuoꝝ. ¶ Exiſtimes. iudices & opionem hēas. ¶ Perſuadeas, certiſſime credas. ¶ Incidiſſe. deueniſſe. ¶ Amplectēdā. ſuſcipiēdā, defendēdā. ¶ Repētina volūtate aut fortuito, duo poſuit, q̄ minuūt merita bñficioꝝ: ſcđ pximus fortuito nō putātes pdeſſe, vel cū repētino quodā motu ſine cōſyderatiōe & iudicio i tūc. n. ñ bñda ē magna gr̄a bñficii. Ci. officioꝝ lib. i. Multi. n. faciūt multa temeritate q̄dā ſine iudicio, vel mō repentino quodā quaſi venti impetu animi incitati, quæ bñficia ęque magna nō ſunt bñda. His igit̄ duabus de cauſis dicit ſe non incidiſſe in defenſionē amplitudinis ipſius Craſſi: ſed cōſyderatiōe diligēti, quā declarat cū dicit. ¶ Sed vt primū. i. cū primū. ¶ Attigerim fo. p attigi foꝝ. i. cū primū forenſes cāſ agere cœpi. ¶ Spectaſſe. habuiſſe animū. ¶ Quo ex tpe poſt qd̄ tp̄s: quo foꝝ attigi. ¶ Obſeruātiā. reuerentiā: & honorē erga te. ¶ Si qua. hortat̄ Ci. Craſ. vt ea, quæ poſtea euenerūt inter ipſos magis ſuſpicione q̄ re aliqua mandentur obliuioni. ¶ Intercederunt. interuenerunt. ¶ Re. effectu. ¶ Quā ſuſpicione. quæ ēt plerūq; res optimas & ſanctiſſimas in malā partē accipit. ¶ Falſa. non vera. ¶ Inania. vana, ſine fundamentis rōnis. ¶ Sint euulſa. pro euellent̄. & oīno amoueantur. ¶ Memoria vtraq; nr̄a. i. ex memoria vitæ: vt nunq̄ āplius recordemur: aut de eis verba faciamus. ¶ Is. talis. ¶ Incidimus, deuenim⁹. ¶ Sperem fore laudi vtriq; nr̄m. ſperē vtriq; nr̄m compatatuꝝ eſſe laudē: ex coniūctione & amicitia nr̄a. ¶ Singulare. pcipuū. ¶ In omni genere officii. in omni qd̄ pro te efficere potero. ¶ Spectet. ptineat. ¶ Oēs. qui tibi officiū pſtabunt. ¶ Contenderint. certauerint mecum, vt plus faciant pro te q̄ ego. ¶ Superabo. omnes vincam. ¶ Cum omnibus iudicibus: id eſt & iudicio omnium. ¶ Tum. maxime. ¶ Craſſis tuis iudi. id eſt etiam iudicio filiorum tuorum.

Neq; mehercule vnq̄ mihi tui aut colēdi, aut ornandi volūtas defuit: ſed q̄dā peſtes hoīum laude aliena dolētiū, & te nōnunq̄ a me alienarūt, & me aliqñ immutarūt tibi. Sed extitit tp̄s optatū mihi magis, q̄ ſperatū, vt florētiſſimis tuis rebus, mea pſpici poſſet & memoria nr̄æ volūtatis, & amicitiæ fides. Sū. n. conſecutus, non modo vt domus tua tota, ſed vt cuncta ciuitas me tibi amiciſſimū eſſe cognoſceret. Itaq; & pſtātiſſima oīum fœminaꝝ vxor tua, & eximia pietate, virtute, gr̄a tui Craſſi meis cōſiliis, monitis, ſtudiis, actionibuſq; nituntur: & S.P.Q.R. intelligit, tibi abſenti nihil eſſe tā prōptū, aut tā paratū, q̄ in oībus rebus, q̄ ad te pertineāt, operā, curā, diligētiā, authoritatē meā. Quæ ſint acta, quæq; agant, domeſticoꝝ tibi lr̄is declarari puto. De me ſic exiſtimes, ac tibi pſudeas vehementer velim: non me repētina aliqua volūtate, aut fortuito ad tuā amplitudinē meis officiis āplectendā incidiſſe, ſed, vt primū forū attigeri ſpectaſſe ſemp, vt tibi poſſem q̄ maxīe ēē cōiūctus. quo qdē ex tpe, memoria teneo, neq; meam tibi obſeruātiā, neq; mihi tuā ſummā bñuolētiam ac liberalitatē defuiſſe. Si qua īterciderūt nō tā re, q̄ ſuſpiciōe violata: ea cū fuerint & falſa, & inania, ſint euulſa ex oī memoria, vitaq; nr̄a. is. n. tu vires, & eū me eē cupio, vt, qm̄ in eadē R.P. tēpora īcidimus cōiunctionē, amicitiāq; nr̄am vtriq; nr̄um laudi ſperē fore. Quamobrē tu q̄tū tuo iudicio tribuēdū nobis eſſe putes, ſtatues ipſe, &, vt ſpero, ſtatues ex noſtra dignitate. Ego vero tibi profiteor, atq; polliceor eximium, & ſingulare meū ſtudium in omni genere officii, quod ad honeſtatem, & gloriā tuam ſpectet, in quo, ēt ſi multi mecū cōtendent, tñ cū reliquis oībus, cum Craſſis tuis iudicibus oēis facile ſuperabo: quos quidem ego ambos

ASCEN. ¶ NEq; mehercule voluntas tui aut colendi aut ornandi. i. honorandi defuit mihi vnq̄: ſed quædā peſtes hoīum. i. quędam hoīes peſtiferi, qui non merentur hoīes dici, dolentium laude aliena, &. i. ſimul alienarūt. i. alienum fecerūt: nōnunq̄. i. interdū te a me: & immutarūt me aliquando tibi. i. vt alius tibi viderer. ¶ Sed tempus optatū mihi magis q̄ ſperatū: non enim ſperare poterat: cū non haberet præſentia ad hoc merita: nec euidentes videret cauſas: optabat tñ qa bonū quodlibet optabile eſt: extitit: id eſt emerſit & exortum eſt, vt rebus tuis florentiſſimis. i. in ſumma felicitate tua: & id eſt ſimul, memoria mea noſtræ volūtatis: id eſt beneuolentiæ priſtinæ, & fides amicitiæ, id eſt in amicitia conſeruanda, poſſet percipi: id eſt clare videri & agnoſci. ¶ Sum enim conſecutus. i. obtinui vt non modo. i. non ſolum domus tua tota: ſed ſupple etiam: vt cūcta: id eſt vniuerſa, ciuitas, ſcilicet Romana: cognoſceret me eſſe amiciſſimū tibi. ¶ Itaq; &: id eſt ſimul, vxor tua præſtantiſſima. i. quæ eſt præſtantiſſima omnium fœminarum: & Craſſi. ſ. filii tui: eximia pietate, virtute, gr̄a. i. qui habent eximiam pietatem. ſ. in te eximiam virtutem & gratiam in oculis omniū: nituntur. i. ſuffulciunt̄ conſiliis: monitis: ſtudiis & actionibus meis: &. i. ſimul: ſenatus & populus Romanus intelligit: nihil eſſe tam promptum aut tam paratū tibi abſenti: q̄ operam: curam, diligentiam, authoritatem meam oībus rebus, quæ pertineant ad te. ¶ Ego puto declarari tibi literis domeſticis, quæ ſint acta, & quæ agam: ſcilicet pro te. ¶ Ego velim vehementer, ſupple vt exiſtimes. i. iudices de me, ac perſuadeas tibi: me non incidiſſe aliqua voluntate repētina. i. ſubitanea aut fortuito. ſ. caſu. ad amplectendam. i. proſequendam amplitudinem tuam, officiis meis, ſed vt primum attigerim foꝝ. ſ. iudiciale ſpectaſſe. i. tetendiſſe ad hoc ſemper, vt poſſem eſſe q̄maxime coniunctus tibi. ¶ Quo quidem tempore teneo memoria: neq; obſeruantiam meam. i. meam venerationem & cautionem ne te lædam, defuiſſe tibi: neq; ſummam beneuolentiam ac liberalitatem tuam defuiſſe mihi. ¶ Si qua. i. aliqua. ſ. diſcordiæ ſemina intercidere nō tā re, q̄ ſuſpicione violenta, ea cū fuerint & falſa & inania: ſint euulſa ex omni. id eſt tota memoria & vita noſtra. ¶ Tu. n. es is. i. talis: vir, & ego cupio eū eſſe. i. talem: vt qm̄ incidimus in eadem tempora reipu. vt ſimul tempu. tractemus, ego ſperem coniunctionem & amicitiam noſtram: fore. i. futuram eſſe, vtriq; noſtrū laudi: id eſt ad laudem: quia honeſtū eſt bonos inter ſe amare, & iuuare. ¶ Quamobrem tu ipſe ſtatues. i. cōſtitues in aīo tuo: q̄tum putes. i. putare debeas: tribuendū nobis: iudicio tuo. i. ſcđm iudiciū tuū: & vt ſpero: tu ſtatues ſupple illud: ex dignitate nr̄a. i. ſcđm dignitatem nr̄am. ¶ Ego vero profiteor tibi atq; polliceor eximiū & ſingulare ſtudiū meū in oī genere officii: qd̄ ſpectet ad honeſtatē & gloriā tuā. ¶ In quo ēt ſi multi cōtendent mecū: tñ ſuperabo facile omnes. i. cōtendentes mecū: cū. ſ. ſit: q̄ ſuperabo reliquis oībus iudicibus. i. ita iudicantibus: tum. i. multo euidentius, Craſſis tuis: ſcilicet filiis: iudicibus, quos ambos: ſcilicet liberos tuos.

¶ VNICE

HVBER.

¶ VNICE.singulariter.¶ In.M.Crasso filio tuo.¶ Beneuolentia impari.non æquali amore:subaudi sum.i.non eum æq̃ amo atq̃ Publiũ.¶ Hoc ma.affert rõnẽ quare magis P.amet: qa & hoc tpe, & alio tpe semp ab eo maxime est amatus,& obseruatus.¶ Alte͡ꝝ.scdm post te.¶ Has lr̃as.Ci.ita affirmat te factuꝝ ea q̃ pmisit Crasso: vt velit has suas lr̃as hr̃e vim & pondus fœderis & solẽnis obligationis:nõ ep̃lę solũ.¶ Fœderis.qđ qđẽ ita solẽniter feriebaẽ apđ antiquos, vt nõ liceret illud violare.¶ Vim.põdus & effectũ.¶ Recipio.plus est q̃ pmitto:q̃si suscipio faciẽda, & cũ obligatione promitto.¶ Sanctissime.inuiolate:integerrime:& cõstantissime.¶ Quę a me.dicit Ci.se pseueratuꝝ in defensione dignitatis eius,nõ solũ

vnice diligo,sed in Marco beneuolẽtia ĩpari.Hoc magis sum Publio deditus, quod me q̃q̃ a pueritia sua sp̃eũ hoc tpe maxie, sicut alte͡ꝝ patentẽ & obseruat, & diligit.Has literas velim existimes fœderis habituras esse vim,nõ epistolę: meq; ea,quę tibi promitto, ac recipio, sanctissime eẽ obseruatuꝝũ, diligẽtissimeq; facturũ.Quę a me suscepta defensio est te absente dignitatis tuę:in ea iam ego nõ solũ amicitię nr̃ę, sed etiã cõstãtiæ meæ causa permanebo. Quãobrẽ satis esse hoc tpe arbitratus sũ,hoc ad te scribere:me, siqđ ipse intelligerem aut ad voluntatẽ,aut ad commodũ aut ad amplitudinem tuam ptinere,mea spõte id esse facturum:sin quidpiam aut a te essem admonitus, aut a tuis,effecturũ, vt intelligeres, nihil neq; te scripsisse, neq; quenq̃ tuorum ad me frustra detulisse, Quamobrem velim ita & ipse ad me scribas de omnibus minimis,maximis,mediocribusq; rebus,vt ad hominem amicissimum: & tuis præcipias, vt opera, consilio,authoritate,gratia,mea sic vtantur in omnibus publicis, priuatis,forensibus,domesticis tuis,amicoꝝ, hospitũ, cliẽtũ tuoꝝ negociis, vt quoadeius fieri possit,præsentiæ tuæ desyderium meo labore minuatur. Vale.

pp amicitiã:sed ẽt pp cõstantiã:ne videaẽ leuis. ¶ Permanebo.pseuerabo.¶ Intelligerẽ. p me ipsum cognoscerẽ. ¶ Mea spõte.mea volũtate:a nullo rogatũ.¶ Admonitus. edoctus, factus certior.¶ Quippiã. aliqđ.¶ Nihil te scripsi.s. frustra. ¶ Detulisse ad me. nunciasse aut dixisse de rebus tuis.¶ Vt ad ho.amicissi.i.tanq̃ ad eũ a quo scias te plurimũ amari:cui possis oia mandare.Nam nisi quispiã sit nobis amicissimus, si sit vir alicuius authoritatis: non audemus ei mandare:vt aliquid paruũ p nobis faciat: ne videamur illũ paruifacere, neq; de rebus maximis,ne videamur impudentes, aut temeraria:imponẽtes ei tm̃ oneris.Petit igiẽ Ci.a Crasso, vt se talem amicũ existimet:cui putet oia posse mãdari,& minima, maxima & mediocria.¶ Et pcipias, mandes,iubeas.¶ Tuis. ppinquis & amicis: qui Romæ res tuas agunt, vt in oibus negociis vtanẽ opa & consilio meo. ¶ Publicis. discurrit p genera negocioꝝ: qbus vult exigi operã suã.¶ Pub.q̃ pertinebant ad rẽpu.Priuatis.ad rem familiarem tuã: vel aliquorum tuoꝝ.¶ Forensibus.ciuilibus: quæ agenẽ in foro.¶ Domesticis quæ ad domũ tuã spectabunt. ¶ Tuis. quæ tua interierunt.¶ Amicorum.tuorum.¶ Clientum. quos in pͦcinio tuo hr̃e consueuisti,nã cliens & pͦonus noia sunt ad aliquid dicta.¶ Opera.labore,agendo in supradictis negociis. ¶ Authoritate,existimatione, quæ est mihi apud senatũ & populũ,quæ plurimum prodest negociis amicoꝝ.¶ Consilio, monendo & consulendo qđ agere debeant. ¶ Vt quoad eius fieri potest ita vesuẽ consilio & opa,vt quantum per me fieri poterit,minus pigeat eos absentiæ tuæ, cũ me videant vicẽ tuã gerere, & ita facere: vt si tu adesses.¶ Quoad eius, id est inquãtum.¶ Fieri possit. qa scio quod penitus fieri nõ posset,vt ab eis nõ desyderareris.¶ Desyderium p̃stant.e.i. solicitudo,quam capiunt pro desyderio præstantiæ tuæ.i. desyderantes vt adsis in vrbe. ¶ Minuatur. fiat leuior. ¶ Meo labore,quem eis pro te præstabo.

Quippiã

Cliens. Patron.

Quoad

¶ Ex Epl.viii.Quantum ac meum studium.
Tanta contentione decertaui quanta nulla antea causa. Alii fleq̃ nunquam antea visa in causa. ¶ Itaq; & præstantissima oium fœminarum vxor tua, & eximia pietate virtute,gratia tui Crassi.in eius consiliis, monitis, studiis, actionibusq; nituntur. ¶ Quo qđẽ ex tpe memoria teneo, neq; meã tibi obseruantiã, neq; mihi tuã sũmã bñuolẽtiã, ac liberalitatẽ defuisse. Si q̃ intercideriẽ,nõ tã te, q̃ suspitiõe violenta, ea cũ fuerint & falsa, & inania. ¶ in quo si multi tecum cõtenderent,tñ eam tum reliq̃s oibus, tum Crassis tuis iudicis omnes facile supabo.¶ Quę tibi pmitto:ac recipio,sanctissime eẽ obseruatuꝝ, diligẽtissimeq; ẽt factuꝝ

ASCEN.

¶ EGO diligo vnice.i. vt vnicos filios diligerem:sed beneuolentia impari.i.minore in Marco,s.filio tuo, ego sum deditus.i.addictꝰ magis Publio,i.filio tuo:q̃ Marco.hoc.i.pp hoc, q̃ q̃q̃ sup.obseruauit & dilexit me semper a pueritia.s. sua,eũ obseruat & diligit me maxie hoc tpe, sicut alterũ parẽtẽ.i.pr̃em.¶ Has &c. Velim sup. vt existimes has lr̃as habituras esse vim.i.prãtẽ fœderis.i.recti icti,nõ ep̃lę.s.dũtaxat, & me obseruatuꝝ esse sanctissime & diligentissime:ea q̃ promitto,ac p.i.recipio tibi.Recipe.n.interdũ est pmittere, iterdũ reseruare,interdũ seruare. vnde capere receptũ,interdũ accipe debita.¶ Ego pmanebo nõ solũ cã amicitiæ nr̃æ,sed ẽt cã cõstantiæ meæ.i. vt constans sim & videar,in ea sup.defensione dignitatis tuę:q̃ defensio dignitatis tuæ, suscepta sup.est a me,te absente.¶ Quãobrem ego arbitratus sum: satis esse hoc tpe scribere ad te,hoc.s.sequẽtia, si ipse.i.ego, itelligerẽ qđ.i.aliqđ ptinere: aut ad volũtatẽ sup.tuã,aut ad cõmodũ sup.tuum,aut ad amplitudinem tuã,me factuꝝ esse id sponte mea,i.qđ dicĩt pprio instinctu. ¶ Sin aũt.i. sed si. essem admonitus, aut a te, aut a tuis:sup.me effectuꝝ, vt intelligeres,nihil neq; te scripsisse,neq; quẽq̃ tuoꝝ detulisse,i. denunciasse ad me frustra.¶ Quamobrem velim sup.vt, &.i.simul, ipse,i.tute, scribas ad me de oibus rebus minimis,maximis:& mediocribus,vt.i.tanq̃ ad hoiem amicissimũ:&.i.simul: pcipias tuis.s.necessariis & amicis, vt vtanẽ sic opa, consilio,authoritate, gr̃a mea, in oibus negociis tuis publicis, q̃ magĩratũ concernũt & rempub. priuatis: q̃ ad rem priuatam spectant, forensibus, q̃ in foro iudiciali aguntur: domesticis.i.familiaribus:& sup.amicorum hospitium, clientum tuorum, vt desyderium p̃ntiæ tuæ minuatur, quoadeius.i.q̃tenus id possit fieri,labore meo: id est per laborem meum: cum faciam fere quæ tu si adsis. Vale.

Recipere

Quoadeꝰ

9

P. Vatinius Imp.M.Ciceroni Suo.S.D.

SI vales, bene est:ego valeo, Si tuam consuetudinem in patrociniis tuendis seruas,

HVBER.

SI vales.Cũ gereret bellum Vatinius in Illyriis: & ob res bene gestas optaret sibi decerni supplicationes,quidem maleuoli & inuidi impugnabant eum & honori eius detrahebant.Quare in hac epistola rogat Cic.vt quemadmodum ante in periculo capitis eum defendit:ita nunc defendat in honorẽ.Deinde pollicetur se daturum operam,vt Diony.Ci.seruus fugitiuus aliquo modo inueniatur, profugerat .n.eas regiones.¶ Consuetudinem,Ci.libenter in defensionibus amicorum versari consueuit. ¶ Patrociniis. defensionibus,aduocationibus,nam pͦonus defensor causarum dr̃.i.aduocatus,patrocinium defensio.

ASCEN.

SI vales,&c. Vatinius Ciceronem rogat, vt pro rebus bene in illyria gestis supplicationem sibi decernendam petret, polliceturq; se curatuꝝ vt fugitiuus Ciceronis comprehendaẽ.dicens.¶ Si vales o Cicero,bene est, ego valeo.s.bene. ¶ Si tu seruas consuetudinem tuam in tuendis.i.protegendis pͦciniis,i.clientibus, patrocinio tuo commissis.

...BER, ... loci ... tronus ... ctet

PVBLIVS Vatinius.ego Vatinius:loquitur enim de se tanq̃ de tertia persona. Cliens defensione egens: est enim qui patronum colit, & sequitur; vt ab eo defendatur. Causam dicier.causam agi & defendi:dicier pro dici. Repudiabis.respues. In periculo,scilicet salutis cum oppugnabat capite: & a te sum defensus. Ego. ostendit quam fiduciam in Ci.habere debeat. Adoptem.eligam patronum meum. Quam illum.scilicet te. Didici vincere.obtinui victoriam contra aduersarios meos. An verear.an dubitem: quasi dicat non:ordo est:an verear ne is non prosternat: atque obterat obtrectationes pusillorũ & maleuolorũ hoium, quia pro mea salute neglexerit conspirationem potentissimorum hominum. Conspirationem.coniurationem:consensum contra me. Neglexerit.contempserit: neque ea territus sit. Pro mea salute, vt salutem & vitam meam defenderet. Pusillorum.impotentium & paruæ authoritatis,contra id.quod dixit potentissimorum. Obtrectationes. Maledicentias. Inuidias. artificiose ostendit se innocentem esse:& iniuste oppugnari: ideoque defendendum esse. Prosternat. deiiciat. Obterat. conculcet diffundet: nam si maius fecisti:facies etiam quod est minus. Suscipe.in patrocinium tuum accipe. Muneris. officii: quod tibi impono. Scis. captat commiserationem Va.cum dicit fortunas suas expositas esse in vidiæ & detractionibus maleuolorum: sine culpa sua cum sit innocens. Obtrectatores.maledicos. Nescio quomodo.quasi dicat quodam fato & infortunio meo. Non meo me non mea culpa: nam meritum de malo & bono dicitur. Sed quanti id te. quid interest:quasi dicat nihil: cum nihilominus habeam inimicos innocentes. Nescio quo facile nescio qua tristi fortuna mea,& quasi malo sydere. Liberalitatem.naturæ benignitatem:quæ maxime in præstãda opera amicis perspicitur. Quo exemplo quibus verbis: qua copia. Anagnostes, non proprium, est nomen: sed officii: ἀναγινώσκω lego significat, idem ἀναγνώστης lector dicitur: habebant enim Romani seruos, qui cœnantibus aliquid legebant: & plerunque percurrebant quæ essent ad omnes scripta:& interdum corrigebant. Fugitiuus, qui fugit a te. De quo, seruo tuo. Nihil mandasti mihi, vt quærerem ipsum. Vardaci. populi sunt in Illyriis. Terra marique. prouerbialiter: quasi dicat vbique. Tibi. datiuus hic in gratiam Cice. positus est. Dalmatiam. quæ est pars Illyriæ, quam parabat Vati. expugnare: cum primum data esset temporis commoditas. Eruam. abstraham. eleganter dicimus eruere verum, eruere etiam oculos. & ad quicquid denique vti possumus, quod lateat nos, & scire nos laboremus. Illinc, ex Dalmatia. Aliquando. tandem. nonnunq̃. aliquo tempore. Fac ames, fac valeas, fac scribas, elegantissime hoc imperatiuo sic vtimur in multis.

Obterat

Meritum

Vardaci
Dalmatia

Eruere
Aliquãdo

Publius Vatinius cliẽs ad te venit, qui pro se causam dicier vult. Non puto repudiabis in honore, quem in periculo recipisti. Ego autem quem potius adoptem, aut inuocem, q̃ illum, quo defendente vincere didici? an verear, ne qui potentissimorum hominem conspirationem neglexerit pro mea salute, is p honore meo pusillorum, ac maleuolorum obtrectationes, & inuidias non prosternat, atque obterat? Quare si me, sicut soles, amas, suscipe me totum, atque hoc, quicquid est oneris, ac muneris, pro mea dignitate tibi tuendum, ac sustinendum puta. Scis meam fortunã nescio quo modo facile obtrectatores inuenire, non meo quidem mehercule merito: sed quanti id refert, si tamen fato nescio quo accidit? Siquis forte fuerit, qui nostræ dignitati obesse velit: peto a te, vt tuam consuetudinem, & liberalitatem in me absente defendendo mihi præstes. Literas ad, senatum nostris de rebus gestis quo exemplo miseram, infra tibi perscripsi. Dicitur mihi tuus seruus anagnostes fugitiuus cum Vardæis esse; de quo tu mihi nihil mandasti: ego tamen terra, marique vt conquireretur, præmandaui: & profecto tibi illum reperiam, nisi in Dalmatiam aufugerit, & inde tamen aliquando eruam. Tu nos fac ames, Vale, ad III. id. Quint. ex castris, Narona.

Ex Epi. ix. Si vales bene est. Si tuam.

Si tuam consuetudinem in patrociniis tuendis, sic incipiunt nonnulli absque si vales. Scis meã fortunam, Nescio quomodo facile obtrectatores inueneri. Tu nos fac ames, Vale, L.D.V.L.D. quintileis, ex castris Narona.

ASCEN. PVBLIVS Vatinius cliens, scilicet tuus: id est te aduocatum & patronum suum colens: venit ad te: honestius dicit quam si dicat, ego. Publius &c. venio, qui vult causam dicier, pro dici, pro se, id est pro supplicatione sibi impetranda, ego non puto, supple quod repudiabis in honore, scilicet obtinendo aut in te honesta, quem recipisti, scilicet defendendum, in periculo, scilicet capitis. Autem id est sed quem ego adoptem aut inuocem potius quam illum, quo defendente didici vincere? quasi dicat nullum. An verear nos scilicet Cicero: qui neglexerit: id est paruifecerit, conspirationem hominum potentissimorum: scilicet mihi aduersantium, pro salute mea: id est vt me saluum faciat: is non prosternat atque obterat: obtrectationes & inuidias pusillorum ac maleuolorum, pro honore meo: scilicet augendo? quasi dicat nequaquam. Quare si amas me: sicut soles, suscipe me totum, atque puta: id est existima, hoc quicquid est oneris ac muneris, id est officii, tuendum ac sustinendum, supple esse tibi, pro dignitate mea. Scis fortunam meam inuenire facile: nescio quomodo: obtrectatores: id est maledicos: quidem, id est certe, me hercle: scilicet ita iudicante, non merito, id est peccato meo: sed quanti refert? id est interest, id, scilicet an merito an immerito fiat: si tamen, id est nihilominus, accidit nescio quo fato, id est infortunio mihi ex astrorum aut deorum dispositione impendente, permittit enim deus etiam bonis aduersa contingere, vt inde meliores euadant, sed malum culpæ a fato non dependet, sed arbitrio nostro. Si forte quis, id est aliquis fuerit qui velit obesse, id est nocere & obsistere dignitati nostræ, peto a te, vt præstes mihi tuam consuetudinem & liberalitatem in me absente defendendo. Ego perscripsi tibi infra, id est in inferiore parte epistolæ, literas supple meas, eo exemplo. quo exemplo, id est qua forma: miseram ad senatum, aut perscripsi tibi quo exemplo & cætera, superior expositio plus placet. priore enim de modo diploma, id est quod duplum dicunt & exemplum literarum suarum scripserit, posteriore tantum formam qua scriptæ essent. Seruus tuus fugitiuus, scilicet Dionysius nomine, Anagnostes: id est lector tuus: aut in mensa aut in lectica, non est ergo proprium, sed officii nomen, a verbo ἀναγινώσκω quod est lego, vnde ἀνάγνωσις Anagnosis lectio, dicitur esse Vardaci, id est in eo oppido in Illyriis, de quo tu mandasti mihi, scilicet vt curem compræhendum, ego tamen præmandaui: id est antequam eo perfugeret, vt conquireretur terra marique, & profecto ego reperiam tibi, id est ad vtilitatem tuam, illum, nisi aufugerit in Dalmatiam seu Dalmatiam, quæ est pars Illyriæ, & tamen, id est licet, eo fugerit, ego eruam, id est auellam eum: aliquando, id est tandem inde: id est ab eo loco. Tu fac, supple, vt ames nos. Vale. Ex castris Narona id est in eo loco, ad tertium Idus quintileis, id est, Iulias.

SI Vales.

HVBER

SI vales. Primũ scribit Vatinius ad Ci. se nihil adhuc certi hr̃e de eius seruo fugitiuo noĩe Dionysio. Sperare, tamen se aliquando eruituꝝ illũ ex Dalmatia. Deinde qa Ci. & Seruilius dep̃cati fuerãt ip̃m ꝓ quodã Catilio pyrata: quẽ ille bello acceperat, adducit multas cãs q̃re nõ deb: at ei parcere: rogat q; Cic. vt eũ defendat Romæ: qa potuissent supplicationes sibi decerni pro rebus Dalmaticus bene gestis. Sed Cæsar q debebat ꝑponere in senatu de ea re nõdum proposuerat, ob quã rem ostendit sibi fieri iniuriam & cõmemorat quædã a se in Dalmatia gesta: deinde se rotũ Ci. tradit vt ab eo defendatur. ⁋ Dionysio. ita. n. vocabaẽ seruus fugitiuus Cic. erat aũt nomen accõmodatũ seruis, sicut Syrus, Dauus &c. Horat. Tu me Syri Daue, aut Dio. filius audes deiicere ex saxo. ⁋ Extrico, explico: expedio: libero extrico. n. penultima producta: libero: soluo: & expedio significat. Hora. i. car. Seu pugnet dẽlis extricata ceruа plagis. Vir. & inextricabilis error. Dicit igiẽ se nihil extricare .i. certũ hr̃e. Eo mi. subaudi extrico. ⁋ Dalmaticũ. ẽ. n. regio satis frigida. Eiecit. Expulit. ⁋ Illinc. ex Dalmatia: nã Vatinius coactus fuerat discedere pp frigus. ⁋ Refrig. fecit frigus. ⁋ Nõ de si. non cessabo. ⁋ Dura. difficilia, non pp Dio. seruũ hoc dixit: sed pp Catiliũ. ⁋ Nescio. q. d. nõ satis honeste & iuste: ita. n. solem⁹ dicere in ꝯtemptũ, dixisti nescio qd verboꝝ, nescio qd dep̃cationis &c. ⁋ Apagete. familiariter: corripientis est. q. d. abi in bonã rem. ⁋ Cũ nr̃o Ser. qui etiã idem a me petit, qđ tu: vt hũc dimittã. Vos. hẽt emphasim. q. d. qui habemini viri boni, & nõ deberetis defendere nisi bonos. ⁋ Huiusmodi. tales ita sceleratos: sicut fuit hic Catilius. ⁋ Causas huiusmodi: ita iniustas & inhonestas. ⁋ Hominem subaudi recipitis. ⁋ Ingenuas. liberas, vñ maior est iniuria, ingenuas aũt dixit: quia & matresfamiliæ libertinæ esse p̃nt: vt paulo infra ex verbis iurisconsulti declarabitur. ⁋ Matresfamilias. honestissimas mulieres, nã m̃fa. vt scribit Au. Gel. dr̃ ea sola, q̃ in mariti manu mancipioq; sit: qñ nõ in m̃rmoniũ tm̃: sed in familiã quoq; mariti: & in sui hæredis loci venisset: & Festus dicit, matrẽfa. non ante dici, q̃ vir eius p̃fam. appellareẽ: nec multæ in vna domo esse p̃nt: nec vidua hoc nomine appellari põt, quæ sine filiis est. Itẽ iuriscon. ff. de verb. signific. melius oñdit, quæ materfa. his verbis. Matrẽfam. accipe debemus eam, quæ non inhoneste vixit. Matrem. n. familias a cæteris fœminis mores discernũt, atq; separant, proinde nihil interest nupta an vidua sit, ingenua: an libertina, nam neq; nuptiæ, neq; natales faciunt matresfa. sed boni mores. vñ ergo male diffiniuisse Festus: cum dixit viduam eo noĩe appellari nõ posse: familias aũt gtũs est ad imitationem græcoꝝ: qui fœmininoꝝ in a purum definẽtiũ gtõs in as mittũt: dicimus tñ & m̃fa. & m̃familiaꝝ. ⁋ Arripuit, captiuos fecit. ⁋ Semissis. quidam distingunt sic vastauit semissis: vt sit accusatiui casus. i. fecit monetã adulterinã: qa semissis genus est, & mẽsuræ & monetæ, sed nõ probãdus est ille itellectus. qa violẽtus est: melius ergo intelligiẽ sic. ⁋ Simul. deinde. ⁋ Vero. expletiua est ꝯiũ: ctio, neq; legendum est non. ⁋ Semissis homo. i. homo vilis, & quasi semi homo, sicut semissem: semiassem dicimus. ⁋ Bello. cuius iure licet ipsum punire, sed tñ significat se cũ Ci. cupere ei idulgere vitã, sed nõ licere, cũ ille fuerit sceleratissimus & multos læserit: qui nunc ab eo pœnas exigunt. ⁋ Quid. p. f. q. d. nihil nisi eũ condemnare, si modo iustitiã ipsam seq velim. ⁋ Omnia. c. subaudi facere. ⁋ Quæ. t. im. s. vt eũ dimittã incolumem. ⁋ Sup. pœnã. ⁋ Aiaduer. punitionẽ. pp offensionẽ. ⁋ Remit. dimitto tibi. ⁋ Quid illis, dixit se cõdonare q̃ ad se pertinẽt: q̃ vero ad alios spectant: qui iniuriã acceperunt: dicit se condonare nõ posse: ingt ergo. ⁋ Quid rñdere possum. q. d. nihil quod habeat honestatẽ aut æquitatẽ. ⁋ Direpta. in prædam conuersa. ⁋ Expugnatas, ui. & prælio victas. ⁋ Occisos. quod peius est: quasi arrepti fuissent. ⁋ Authores. mouentes causam & litem. ⁋ Expostulant. queruntur de damnis & iniuriis sibi a Catilio illatis.

Extrico

Apagete

Matressa.

Familias

Semissis

Animaduersio.

P. Vatinius Imp. M. Ciceroni Suo S. D.

SI vales, bene est: ego qdẽ valeo. De Dionysio tuo adhuc nihil extrico, & eo min⁹ qđ me frigus Dalmaticũ, qđ illinc eiecit, et hic refrigerauit. sed tñ nõ desistã, quin illũ aliqñ eruã. Sed tñ oia mihi dura imperas. de Catilio nescio qd ad me scripsisti dep̃cationis diligẽtissimæ. Apagete cũ nr̃o Sexto Seruilio. nam mehercule ego illũ quoq; amo. sed huiuscemodi vos cliẽtes, huiusmodi cãs recipitis: hoĩem vnũ oĩum crudelissimũ, qui tot ingenuas matres familias stuprauit, tot ciueis Ro. occidit, arripuit, disperdidit, regiones vastauit: Simul vero semissis hõ cõtra me arma tulit, & eũ bello cepi. Sed tñ mi Ci. qd facere possũ: oia mehercule cupio, quæ tu mihi imperas. meã animaduersionem, & supplicium, quo vsurus eram in eum, quem cepissem, remitto tibi, & condono. qd illis respõdere possum, q sua bona direpta, naueis expugnatas, fratres, liberos, parenteis occisos, actione expostulant: si mehercule

ASCEN.

SI vales. Idẽ Vatinius ex eadẽ ꝓuincia hanc ad Cic. dedit ep̃lam, in q̃ primum scribit se nihil certi adhuc hr̃e de Dionysio seruo fugitiuo: sperare tñ posse eũ aliqñ eruere e Dalmatia. Deinde quia Ci. & Seruilius dep̃cati fuerant pro quodã Pyrata Catilio noĩe, quẽ Vatinius bello cepat: adducit multas cãs, quare ei nõ debeat parcere: rogat q; Cic. vt causam suam defendat Romæ: qa potuissent supplicationes sibi decerni pro rebus in Dalmatia bene gestis, Sed Cæsar, qui debebat referre de ea re, nihil adhuc retulerat: qđ iniquum cẽset: cõmemorans quædã præclare gesta. Deinde se totum Cic. ab eo defendẽdũ tradit. ⁋ Ordo ẽ. Si vales bñ est: ego qdẽ valeo. ⁋ Ego nihil adhuc extrico. i. expedio: & ex tricis & inuolucris eruo: de Dionysio tuo. s. seruo fugitiuo. i. nihil adhuc certi afferre possum: & eo. i. tãto minus supple extrico aliqd: q frigus Dalmaticũ qd eiecit sup. me, illic. i. e Dalmatica: refrigerauit. i. iterum frigus gñauit ẽt hic. s. vbi nũc sum. i. in hac pte Illyriæ. q. d. pp frigus nihil hactenus potui agere, vñ ẽt pigrã a Vir. dr̃: quia pigros facit: sed non desistã qn eruã. i. extrahã, quasi ferã e latebris, illũ. s. seruũ tuũ, aliqñ. i. tandẽ. ⁋ Sed tñ tu impas mihi oia dura. i. difficilia factu. ⁋ Scripsisti nescio qd dep̃cationis diligẽtissime. i. q̃ diligẽtissime p̃catus es, ne aiaduertã in Catiliũ: de Catilio. s. pyrata a me capto. ⁋ Apagete: comicus & Plauto familiaris sermo, quo more supra dixit dicier ꝓ dici. Videẽ aũt græcũ verbũ ab apo & ago cõpositũ. Nã & ago græce dicitẽ: vt sit apagete. i. amouete: pcul agite. vt sup. cũ Sexto Seruilio nr̃o, nã me hercule ego amo quoq; illũ. s. Seruiliũ, q̃re dixerat nr̃o Seruilio, sed recipitis vos. s. tã sancti & prudẽtes viri, cãs hmõi cliẽtis. i. rei. s. pyratæ. q. d. id nõ decere. ⁋ Suscipitis in quã defendẽdũ, hoiem vnũ. i. solũ crudelissimũ oĩum: q stuprauit tot ingenuas. i. nulla seruitute sua: aut maioꝝ suorũ notatas m̃ressfamilias: & sup. q occidit tot ciues Rom. q arripuit: disꝑdidit. s. tot ciues Romanos, & sup. q vastauit regiones. ⁋ Simul vero hõ semissis. i. vix asse & dimidio ei æstimandus, vñ prius hoi semissi legendũ dixi, tulit arma cõtra me, & cepi eũ bello. s. iusto. ⁋ Sed tñ mi Ci. q l possum facere. s. in hac re, qdẽ. i. certe, ego cupio sup. facere oia, mehercle, quæ tu imperas mihi. ⁋ Ego remitto tibi. i. ad placitũ tuũ condono: meam animaduersionem. i. iustam punitionem Catilii, & supplicium, quo eram vsurus in eum, quẽ cepissem quid possum respondere illis, qui actores. i. cum sint actores & accusatores: expostulant: id est iuste & manifeste postulant. ⁋ Bona sua direpta, scilicet a Catilio, naues expugnatas: captas & victas ab eo: fratres, liberos: parẽtes occisos, scilicet ab eodem: quasi dicat nihil possum honeste respondere, si eum absoluo.

HVBER. Suffectus. ❡APPIVM qui vt supra vidimus:potens erat,& superbus vir:qui non satis curaret:quid de se homines loquerent. ❡Cuius. Appii. ❡Suffectus.substitutus,vt.n.fuisse prius iperator in ea puicia Appius:Sustinere.tueri fuisset recte si ha bere Appiũ defensorẽ meũ. ❡Hoc qd eũ dimitterẽ impune pp quos offendit. ❡Quid ergo est.s.qd velim p te facere de Catilio. ❡Ea res.ea defensio tui Quin. Volusii:discipuli tui. ❡Fugare.deterrere. ❡Aduersarios.ne eũ psequãt̃ amplius. ❡In eo.in ea re. ❡Istic.to. ❡Cæsar.cõquerit̃ de Cæ.qd eius culpa(qa noluerit referre in senatu)nõ fiant ei supplicationes.

Adhuc. ❡Adhuc.huc usq. ❡Non re.nõ ponit in senatu. ❡Quasi.tanq̃. ❡Vero.ironice.dictum. ❡Res iustis.tri.i.res q merent̃ iustissimũ triũphũ. ❡Nam si. hoc dicit ɔtra sententiã Cæ.qui dicebat non esse ei dandas supplicationes , donec totã Dalmatiam cepisset:quod quidem dicit esse difficillimum:q̃a.xx.oppida Dalmatiæ plusq̃ sexaginta alia oppida sibi adiunxerunt:quæ omnia necesse est vincere:vt totũ bellum conficeretur. ❡Si expectandum est.vt mihi decernãtur supplicationes. ❡Dum . donec . ❡Conficiam.finiam . ❡Asciuerunt . adiunxerunt. ❡Expugno . vinco. ❡Longe. valde:Sallu.Longe mihi aliena mens.P.cõ. ❡Alia.aduersa. ❡Quam cæteri.quibus decretæ sunt supplicationes : cum etiam multum belli superesset .

Dum

Longe

ASCEN. ❡MEhercle:si haberem Appium:scilicet Pulchrum:hominem cautum & cautum supple adiutorem aut defensorem:in cuius lo cum ego sum suffectus.i. substitutus:tamen non possem sustinere hoc.i.hãc iniquissimam absolutionẽ, aut expostulationem tam iustam in Catilium agentium . ❡Ergo supple inquies,qd est.s.reliquum. ❡Ego faciam sedulo.i.seorsum a dolo:diligenter omnia, quæ sciam te velle. ❡Sup. Catilius defenditur contra actores : a Quinto Volusio discipulo tuo:si forte ea res.i.fama patroni, poterit fugate aduersarios.s.eius:spes est maxime in eo. ❡Tu defendes nos istic.i. vbi tu es:hoc est Romæ : siquid erit opus. Cæsar facit mihi adhuc iniuriam de supplicatiõibus meis, & non refert adhuc.i.non affert in consulationem senatus: de rebus gestis.s.a me:Dalmaticis,id est in Dalmatia:quasi uero non gesserim in Dalmatia res iustissimi triumphi : id est triumpho dignissimas . ❡Nam si hoc.s. referre de rebus meis sit expectandum:dum.i.donec conficiam : id est finiam:totum bellum:viginti oppida sunt Dalmatię antiquæ: quæ asciuerunt : id est attraxerunt sibi amplius sexaginta sup.oppidis:quæ dicuntur Dalmatia noua:nisi ego expugno.i.capio:hæc oĩa,supplicationes non decernuntur mihi:q.d.id iniquum esse. ❡Ego sum.si hoc fit,longe alia deterior conditione:a.i.q̃:cæteri imperatores. Vale.

Appii os haberẽ,in cuius locum suffectus sum , tamẽ hoc sustinere non possem. Quid ergo est?faciam omnia sedulo,quæ te sciã velle.defenditur a Q. Volusio tuo discipulo.si forte ea res poterit aduersarios fugare,in eo maxima spes est . Nos,siquid erit istic opus, defendes.Cæsar adhuc mihi iniuriam facit.de meis supplicationibus , & rebus gestis Dalmaticis adhuc non refert:quasi vero non iustissimi triumphi in Dalmatia res gesserim.Nam si hoc expectãdum sit, dum totum bellum cõficiam, viginti oppida sunt Dalmatiæ antiqua:quæ,ipsa sibi asciuerũt amplius sexaginta , hæc nisi omnia expugno , si mihi supplicationes non decernuntur:longe alia conditione ego sum , ac cæteri imperatores, Vale.

Ex.x.Ep.Si vales,si bene est,ego qdẽ.v.de Dionysio. ❡De Dionysio tuo adhuc mihil extrico.Hoc principium habẽt nõnulli codices,in qbus relinquit̃.qd cæteri habẽt si Vales,bñ est,ego qdẽ valeo.sed lectoꝝ sit iudiciũ.Simius non seimissis homo contra me arma tulit.oĩa qdem mehercle cupio,q̃ tu mihi iperas.Quid.illis respondere possum,qui sua bona direpta,naues,expugnatas,fratres,liberos parẽtes occisos,actiones expostulant? Si me hercule, Appium haberẽ:in cuius locũ erectus sum,tñ hunc sustinere nõ possem.de meis qdem supplicationibus.& rebus gestis Dalmaticis adhuc nõ refert,hoc existimans.neminem te tui amantiorem me habere.Vale & me ama,vt soles,vtq cupio.d.v.Decembris Narona.

HVBE. EGo post. Hoc videtur esse contrarium eius, quod supra dixit,nam questus est:q non decernantur sibi supplicationes,nunc dicit fuisse decretas,ad quod alii respondent eum petiisse multas supplicationes:& aliquas obtinuisse,quod non placet,quia non multæ supplicationes petebantur.alii dicunt interscribendum epistolam accepisse supplicationes sibi fuisse decretas : quod ideo non videtur verisimile,quia dicit post decretas supplicationes se profectum in Dalmatiam, & multa oppida expugnasse,quod non potuit fieri eo tempore solo , quo scripsit epistolam . Ego puto esse principium breuis epistolæ:aut potius chirographi alicuius subito scripti , quo breuiter commemorat quid egerit in Dalmatia post decretas supplicationes. ❡Oppugnando . contra bellando. ❡Vi. per vim . ❡Vnum hoc.quod nunc oppugno. ❡Quater captum.quia quatuor turres & quatuor muros cepit . ideo dixit se quater cepisse. Vir.ter vincendum esse dixit eum qui tris animas habebat. Cui tris animas Feronia mater;Horrendũ dictu dederat,terna arma mouenda. Ter leto sternendus erat. ❡Arcem, ακρόπολιν:locum eminentiorem & munitiorem in vrbe. ❡Detruserunt. vi expulerunt: & amouerunt. ❡Captum.quod iam ceperam, quia expugnaueram loca munitiora. ❡Confectum. finitum:quia victo illo oppido:quod erat omniũ maximum, vt dixit, videbatur sibi confecisse bellum. ❡Agas causam meam:dicas, vt tuearis partes meas. ❡Apud Cæsarẽ. is enim aliquantulum obstabat honori Vatinii, neq erat Cæ.tunc in Gallia, vt quidam volunt , dicentes eum oppugnasse Vatinium per alios:quod si esset, non diceret nunc apud Cæ. ❡In omnes partes,id est per omnia. Neminẽ amantiorem tui.neminem qui te magis amet .

Vatinius Ciceronis.S.

EGo post supplicationes mihi decretas,in Dalmatiam profectus sum:sex oppida vi oppugnando cepi:vnũ hoc,qd erat maximum,quater a me iam captum : quatuor enĩ turreis,& quatuor muros cepi, & arcem eorũ totam:ex qua me niues, frigora, imbres detruserunt:indigne q mi Cicero oppidum captum, & bellum iam cõfectum relinquere sum coactus. Quare te rogo, si opus erit, ad Cæsarem meam causam agas, meq tibi in omneis parteis defendendũ putes, hoc existimans neminem te tui amantiorem habere. Vale. Non. Dec. Narona .

ASCEN. EGo. Principium est nouæ epistolæ. ❡Ego sum profectus in Dalmatiã post supplicationes decretas mihi.s. a senatu ego cepi sex oppida oppugnando sup.ea, vi. ❡Vnũ sup. oppidũ qd erat maximũ, captũ sup. est a me iam quater, cepi enim quatuor turres & quatuor muros, & totam arcem.i.quod dicunt fortelitium eorum , ex qua.s.arce, niues:frigiora, imbres.detruserunt me, & o mi Cicero coactus sum indigne.i.quod indigne ferendum est:relinquere oppidum captum: & iam confectum. ❡Quare rogo te, agas causam meam, ad id est apud Cęsarem, si fit opus, & putes me defendendum tibi in omnes partes, existimans hoc, te neminem habere amantiorem tui, Vale &c.

❡GRATA

HVBER.

GRata. Scripserat Vatinius, se intellexisse quæ Cic. pro se fecisset Romæ, & de eis egerat gratiam, quare Cic. vehemẽter laudat eius gratulationẽ, & pollicetur se pseueraturum in eadẽ voluntate erga eum, in qua ante fuit. Deinde qa Vatinius ei commẽdauerat vxorem suam Pompeiam, scribit Ci. se diligẽter dedisse operam, vt illa intelligeret se omnia factuꝝ, quæ illi opus essent, & ita hortatur Vatiniũ, vt ad eam scribat, deinde de Dionysio seruo rogat, vt quacunq; rõne poterit eum adducat. ¶ Gratissimum oium. sup oẽs valde gratum, & iõ non est mirum ꝙ grata habeas, quæ pro te feci. ¶ Id te esse gratissimum oium. ¶ Nunq̃ desisti prædicare. nunq̃ cessaui publice & apte dicere.

M. Cicero P. Vatinio Imp. S. 12

GRata tibi esse officia mea non miror, cognoui enim te gratissimũ omnium: idq; nunq̃ destiti prędicare. nec enim tu mihi gratiam modo habuisti, verũetiam cumulatissime retulisti. q̃obrem reliquis tuis rebus omnib⁹, pari me studio erga te, & eadẽ voluntate cognosces. Quod mihi fœminam primariã Pompeiam vxorem tuam commendas, cum Surra nostro statim tuis literis lectis locutus sum, vt ei meis verbis diceret, vt quicquid opus esset, mihi denuntiaret: me omnia, quæ ea vellet, summo studio, curaq; facturum: itaq; faciam: eamq;, si opus esse videbitur, ipse conueniam. Tu tamen ei velim scribas, vt nullam rem neq; tam magnam, neq; tam paruam putet, quæ mihi aut difficilis, aut parum me digna videatur. Omnia quæ in tuis rebus agam, & non laboriosa mihi & honesta videbuntur. De Dionysio, si me amas, confice.

¶ Mo. tantummodo. ¶ Habuisti gratias. i. gratum habuisti officium meum, quia vt ante sæpius diximus, agimus gratias verbis, habemus animo. referimus re. ¶ Cumulatissime. plenissime. ¶ Retulisti. reddidisti, qa gratitudo animi, apd me existimatur plena satisfactio. ¶ Reliquis. in quibus erit opus officio & opa mea. ¶ Pari. simili, sicut ante feci. ¶ Studio. diligentia & fauore. ¶ Primariam. principem, egregiã. ¶ Surra. proprium nomen vnius ex domesticis Vatinii. ¶ Nostro. cõmuni amico. ¶ Meis ver. meo noie, mea parte. ¶ Denunciaret. significaret. notificaret. ¶ Ea. s. vxor tua. ¶ Itaq;. i. ꝙ ita faciã, duæ partes sunt. ¶ Ipse. egomet. ¶ Cõueniam. alloquar. ¶ Difficilis. refert ad magnã, quia res magnæ difficiles esse solent. Aut parum me digna, ad paruam retulit, qa plerunq; non audemus hoibus alicuius authoritatis committere res paruas, quia videantur eis indigne. Cicero autem nunc non vult eum respectum de se habere. Sic supra ad. Marcum Crassum. Quamobrem velim ita ad me scribas de oibus minimis maximus, mediocribusq; rebus, vt ad hominẽ amicissimum. ¶ Non laboriosa, i. faciliat quantum ad res magnas. ¶ Et honesta, id est me digna, & cum honore meo facta: quantum ad res paruas. ¶ Si me amas. modus est adiurandi. ¶ Confice. exequere, & effice quod promisisti.

Primarius
Meis uerbis
Denũciat
Conficere

PHI.

GRata. Cũ qspiã est de aliquo benemeritus, & accipiẽtis qd facit gratũ esse cognoscit, Lętaꝛ qdem & magis atq; magis accẽdiꝛ ad alia ꝯferenda. Ci. Vatiniũ laudat a gratitudine cũ multa in eũ bñficia contulisset: illi gra extitisse cognouit, vel maxie qd ad Ci. scripserat, & de bñficiis in se collatis suaues ei gras egerat. Itaq; & lætaꝛ plurimũ officia sua bñ collocasse, & illi atq; vxori Põpeiæ: quã Ci. p lras cõmendarat, ac oibus suis nũq̃ defuturꝰ esse pollicetꝛ. Est tota hæc epła amoris plena, suauitatis, & gtæ. P. vero Vatinius ciuis Romanus tunc aduersus Dalmatas erat impator exercitus, & ibi pclara multa gesserat, de quo in epła ad Ci. Vatinius sic ait. Cæ. adhuc mihi iniuriã facit, de meis supplicationibus & rebus gestis Dalmaticis adhuc nõ refert, q̃si vero nõ iustissimi triumphi in Dalmatia res gessissem. is est ille Vatinius, quẽ olim Ci. a piculo capitis defenderat, qd & ipse Vatinius meminit in epłis suis. Vt si tuã ꝯsuetudinẽ in pꝛociniis tuẽdis seruas. P. Vatinius cliens aduenit, q p se cãm dicere vult, nõ puto repudiabis in honorẽ quẽ in piculo recepisti, & quẽ potius adoptẽ q̃ illũ quo defendẽte vincere didici. ¶ Prædicare. publice dicere. ¶ Reddidisti. nã reddere & referre grãm idẽ est: sed qũo Vatinius grãm tũc retulit Ci. pro relatione graꝝ Ci. gratitudinem animi eius accepit: quã ẽt pluris fecit, q̃ alterã satisfactionẽ officioꝝ. ¶ Quãobrẽ. ex quo mea officia tibi grata esse intelligo. ¶ Reliqs. in qbus erit opus opa mea. ¶ Studio. diligentia & cura. ¶ Primariã. quasi principem. ¶ Fœmina. a fœmine. i. femore: fœminæ sunt appellatæ: crassioribus. n. sunt fœminibus mulieres q̃ viri. ¶ Vxorẽ. quasi vnxores sunt vxores appellatæ: ab vngẽdis maritoꝝ postibus lanaq; figẽda: qd nubẽtes puellæ faciebãt. ¶ Surra. vtriq; familiaris erat. ¶ Statim. q̃si vno statu appellatũ, vnde Plautus. ita statim quasi stant ignari, vt illico quasi in loco, e vestigio ex primo motu pedũ. Itaq;. & ita: diuisim legendũ. ¶ Neq; tam paruã. vt in epła ad M. Crassum. Velim ita ad me scribas de oib⁹ minimis: maximis: mediocribusq; rebus: vt ad hoiem amicissimũ. ¶ Conueniã. ibo, & alloquar. ¶ Difficilis. ad magnã. ¶ Paꝝ di. ad paruã rem q̃ hoibus summæ authoritatis cõmitti nõ solet, vnde & in illa epła legimus, hominem occidat oportet, q vrã opa vti velit. ¶ Laboriosa. ad magnã referas. ¶ Honesta. ad paruã. ¶ Cõfice. qd p lras tuas pmisisti. ¶ De Dionysio. is erat qdam seruus Ciceronis fugitiuus Anagnostes, de quo Vatinius ad Cic. sic ait. Diciꝛ mihi tuus seruus Anagnostes Vardaci esse: de quo tu nihil mandasti. Ego tñ mari, terraq; vt conqrereꝛ mandaui, & pfecto illũ tibi repetiã: nisi in Dalmatiã ausugerit: & inde, eũ aliquando eruam, idẽ in alia ad eum epistola, de Dionysio tuo adhuc nihil extrico, & eo minus qd me frigus Dalmaticum: quod illinc eiecit etiam hic refrigerauit, sed tñ non desinã quin illũ aliquando eruam. de quo Cicero nunc illi respondet. ¶ Si me amas. quasi aduerbialiter dictum, vt amabo.

Prędicare
Reddere gratiam
Referre gratiam
Fœmina
Vxores

ASCEN.

GRata &c. Non respondet superiori epistolæ: sed alteri: qua Vatinius egerat Ciceroni gratias pro impensis beneficiis: pollicetur igitur se in officio & voluntate pmansurum: monet q; vt vxori scribat eam sibi commẽdatissimã esse: & demum monet vt fugitiuum persequatur Dionysium videlicet. ¶ Ordo est. Ego non miror officia mea esse grata. i. accepta tibi: cognoui enim te gratissimũ supple esse omnium. s. hominum: & ego nunq̃ destiti prædicare id: aliter tamen Appio scripsit. ¶ Etenim: id est quia, tu nec modo: id est non solũ, habuisti. s. in animo: gratiam mihi verumetiam retulisti: id est reddidisti re ipsa. supple gratiam: cumulatissime: quamobrem tu cognosces pari studio & eadem voluntate erga te: supple in reliquis rebus tuis omnibus. ¶ Quod. i. quia, tu commẽdas mihi fœminam primariam, Pompeiam. s. nomine: vxorem tuam, ego locutus sum statim lectis literis tuis, id est postquam legeram literas tuas: cum Surra nostro: scilicet familiari: vt diceret ei: id est vxori tuæ: verbis meis: id est nomine aut ex mandato meo: supple ipsa denunciaret mihi quicquid opus esset supple illi, & me facturum supple esse, omnia quæ ea vellet: summo studio & cura supple summa, & si videbitur opus, id est operæpretium esse: ego ipse, id est egomet, conueniam eam, id est ibo ad eã. ¶ Tamen ego velim supple vt tu scribas ei, vt nullam rem putet neq; tam magnam neq; tam paruã, quæ videatur mihi aut difficilis si sit sane magna, aut parum digna me, id est opera mea, si sit nimium parua & facilis. ¶ Omnia quæ agam in tuis rebus. videbuntur mihi, & non laboriosa, id est non difficilia, nec multi laboris, & honesta. ¶ Confice, i. est consuma, & finem fac, de Dionysio. scilicet seruo fugitiuo, vt redeat, si amas me.

HVBER. Improb⁹ Illustrare

¶ QVAMCVNq́. sensus: quicqd ei promiseris id efficiã. ¶ Praestabo. re efficiã: & seruabo. ¶ Quãcũq́ fidem dederis ei q̃cũq́ pmissionẽ ei feceris data fide. ¶ Improbus. pfidus: vt cum pmiserit sub fide sua se redire postea nolit. ¶ In triũpho cũ triũphabis: ducebant̃. n. captiui in triũpho post currũ ipatoris. ¶ Dalmatis. i gr̃am Vatinii execrat̃ nũc Ci. Dalmatas: q ei magnũ negociũ & laborẽ darẽt: laborabat. n. multũ in vincẽdo eos. ¶ Dii malefaciant Dalmatis. dii pdant Dalmatas populos Illyricos. ¶ Molesti sunt. i. q afferũt tibi magnã molestiã & laborẽ. Illustrabũt. clariores faciẽt, nam q̃to est difficilior victoria, tãto est illustrior. ¶ Habiti. existimati. ¶ Bellicosi. apti bello: iõ erit tibi gloriosi⁹ eos vincẽ.

PHI. Dare fidẽ Adhibere fidem Hr̃e fidẽ Dare verba Dare veniam Dare potestatem.

¶ QVAMCVNq́ fidẽ ei dederis. hoc est qdcũq́ ei pmiseris ego efficiã. Varius est. n. in hoc uerbo significãdi modus: dicimus. n. dare fidẽ p qppiã spondere: aut iurare: aut ꝯfirmare. Vñ Terẽ. Thraso. Do fidẽ futuꝵ. Adhibet̃ & hr̃e fidẽ est credere alicui. Terẽ. Nã ppemodũ habeo iam tibi fidẽ: in quoꝵ verboꝵ vsu atq́ signatiõe audio multos errare: eũ dicant dare fidẽ: idẽ esse q̃ hr̃e fidẽ. Do vero cũ aliis dictiõib⁹ ꝯiunctũ alias signatiões amplectit̃: vt dare verba est decipe: dare veniã est ignoscere: & iterdũ q̃si ꝯcedere. Dare ptãtẽ est cõmittere alicuius arbitrio: & lõge differet ab eo qd̃ dr̃ facere ptãtẽ: cũ dicam⁹ feci ptãtẽ tibi meorũ liberoꝵ: feci copiã meaꝵ pecuniaꝵ tibi. Nõ ãt dedi ptãtẽ aut copiã. ¶ Prestabo. q̃si obseruabo: & (vt ita dicã) ratum habebo: vel efficiã. ¶ Improb⁹. vt nolit redire. ¶ Dalmatis.

q̃cũq́ ei fidẽ dederis, pstabo. si vero iprob⁹ fuerit, vt est, duces eũ captiuũ i triũpho. Dalmatis Dii male faciãt, q tibi molesti sunt. sed, vt scribis, breui capient̃, & illustrabũt res tuas gestas. sp. n. hiti sũt bellicosi. Vale

Ex. xii. Epistolarum Grata tibi esse mea.

¶ Neq́ enim tu mihi modo tãtum gratiam habuisse: verum etiã cumulatissime retulisti. Cum Sutra nostro stoꝵ rim tuis lectis literis locutus sum, vt ei, etiam meis verbis diceret. Omnia quae in tuis rebus agam, nõ laboriosa mihi, sed perhonesta videbuntur.

Dalmatiae populis: Pli. iiii. naturalis historię. Quę ps ad mare adriaticũ spectat, appellat̃ Dalmatia: & Illyricũ ad septẽtriones Pãnonica vergit. finit̃ inde Danubio: idẽ Liburniae finis, & initiũ Dalmatiae Scardona: mediã vero Dalmatiã (vt ait Strabo) mons diuidit Adrius: hinc ad mare: hinc ad terrã reliq̃. ¶ Qui tibi molesti sunt. qĩn in eos supando maximã molestiã & laborẽ capiebat. ¶ Malefaciãt pdãt. ¶ Semp. n. habiti sunt bellicosi: bellũ gesserũt p multos ãnos cũ Romanis: ex quo ait Strabo. Ea gens annos cõplures aduersus Rõanos bella gessit. Vbi Vatinius sex oppida vi expugnãdo cępisse cõmemorat. Et i eadẽ iqt ep̃la. Nã si hoc expectãdũ sit: dũ totũ bellũ ꝯficiã. Vigĩti oppida sũt Dalmatiae antiq̃: q̃ ipsi sibi asseruerũt ampli⁹ sexaginta. ¶ Bellicosi. bello dediti: & iõ gloria tua erit maior atq́ praestantior.

ASCEN. ¶ QVAMCVNq́ fidẽ dederis. i. qcqd ei pmiseris de me, vtpote q̃ cũ nõ cedat: nec minus amet, aut ppterea vituperet & similia. ¶ Ego pstabo. i. exhibebo & seruabo sup. eam. ¶ Si vero fuerit iprobus, i. iprobãdus & incorrigibilis, vt e duces eũ captiuũ in triũpho. ¶ Dii malefaciãt Dalmatis: q sunt molesti tibi, sed, vt scribis: ipsi capient̃ breui. Radicula est & assentatoria iprecatio i hostes, ppterea q̃ nõ sinũt se capi ad volũtatẽ hostilis impatoris cupiẽtis de eis triũphare: & illustrabũt. i. illustriores & clariores faciẽt, res tuas gestas: qa q̃to victoria fuerit difficilior: & quanto hostis fortior & aiosior, tãto corona ac triũphus cõtinget gloriosior: vñ addit. ¶ Eni. i. qa ipsi. i. Dalmatae: habiti. i. existimati & reputati, aut inuẽti sunt semp bellicosi. Et eã ob rẽ dicũt Alexãdꝛ regẽ noluisse cũ Amazonib⁹ ꝯfligere, cũ victoriã paꝵ honoris vtpote de mulierculis hr̃et: & fuga aeternũ dedecus. Blandit̃ ergo Ci. Vatinio, Imitãda tñ est aliog ep̃la.

HVBER. Coram Palam Agere tecum Conari Rusticitas Exptomere Ardeo

CORã. L. Luceius vir dicẽdi pitissimus Italici ciuilisq́ belli historiã conficiebat: in qua se factuꝵ mẽtionem de Ci. & eius reb⁹ gestis nõ nunq̃ si gñauerat: uerũ cũ Ci. audissimus esset gl̃iae: & uideret Luceiũ hãc rem differre: nõ ausus prae pudore ei corã dicere, hac ep̃la apte ab eo petit: vt suaꝵ reꝵ gestaꝵ cõmentarios cõficiat, & breuiter oñdit q̃ ab eo scribi velit, precipue de coniuratiõe Catilinae oppssa: & de p̃ria ab eo liberata: & de exilio suo i quod p iniuriam & inuidiam passus est: & deniq́ de glorioso ei⁹ reditu in patriam: qui oĩum bonorum consensu restitutus sit: & pene totius Italiae humeris reportatus. laudat autẽ vehementer & ingenium & genus scribendi Luceii: quo se magna cupiditate incitatũ scribit, vt res suae gestae monumẽtis literaꝵ ab eo mandent̃: qd si ille facere noluerit, ostendit Ci. semet de rebus suis scriptuꝵ: licet arrogantia habeatur res suas cõmendare & laudare se, tñ factuꝵ exemplo alioꝵ viroꝵ claroꝵ. Postremo p̃ter excellentiam ingenii Luceii: quo se inflãmatũ dicit, subdit aliam cãm quare tantope festinet, vt donec viuus est: videat res suas scriptas & illustratas & diuulgatas, & sic viuus possit ex gloria tua voluptatẽ cape. ¶ Corã. in p̃ntia, & vt dicimus ad faciẽ, & hoc loco aduerbii uim habet: & ad psonas tñ refert̃, palã ad oĩa: est ẽt sensus: cũ vellem corã: & in p̃ntia tibi eadẽ haec dicere: q̃ nũc scribam audacius: phibitus sum a pudore timiditatis pleno: & nõ satis cõnabili. ¶ Agere tecum. te rogare: uerba tecũ facere. ¶ Conantẽ. tentantẽ: Virgi. Ter conata loq. ¶ Pene subrusticus. pene alienus a viro ciuili: q nõ debet vereri in re honesta: qualẽ a te petiturus sum. Rusticitas aũt p inepta & timida verecũdia accipitur. Ouidius in arte. Et si rusticitas nõ verat ipsa rogat. ¶ Quidã. q. d. nõ satis cũ rõne. ¶ Deterruit. phibuit. ¶ Expromã. pferã: enarrabo. ¶ Nunc. cũ scribo. ¶ Audacius. minus timide q̃ corã egissem. ¶ Ep̃la. quae ad absentes loqtur. ¶ Non erubescit. non hẽt pudorẽ, qa nõ videt eũ, ad quẽ loquit̃, neq́ hẽt sensum. Et iõ audacius loqtur. Ouidius in ep̃lis Phaedrae. Dicere q̃ puduit: scribere iussit amor. ¶ Ardeo. icipit expromere qd velit a Luceio. ¶ Ardeo. iflãmatus sum. ¶ Incredibili. maiori q̃ qspiam credere possit. ¶ Neq́ tepħẽdẽ. hoc dixit Ci. qa meminit in. i. officioꝵ dixisse. Cauẽda est ẽt gl̃iae cupiditas: eripit. n. libertatẽ pro q̃ magnanimis viris oĩs debet esse ꝯtentio: iõ dicit hanc suã cupiditatẽ gl̃iae nõ esse tepħendẽdã: q̃ ex recte factis regnũ in officiis aũt itellexit nõ verae, sed inanis gl̃iae cupiditatẽ: & eam nimiã. ¶ Illustret̃. fiat illustre & omnibus notum.

M. Cicero S. D. L. Luceio. Q. F.

CORã me tecũ eadẽ haec agere saepe conãtẽ deterruit pudor qdã pene subrusticus: q̃ nũc expromã absens audaci⁹. epistola. n. nõ erubescit. Ardeo cupiditate icredibili, neq́, vt ego arbitror, repħẽdẽda, nomẽ vt nr̃m scriptis illustret̃, &

ASCEN. CORam &c. Lucius Luceius vir dicendi pitissimus Italici ciuilisq́ belli historiã scribebat: in qua se factuꝵ mentionem gestoꝵ a Cicerone signauerat: veꝵ cum Cicero audissimus esset gloriae: videretq́ Luceium rem differre stimulat eũ: monetq́, quae & qua forma de se scribi velit, quae si, Luceius recusauerit: ipse de se scripturus sit, magnorum viroꝵ exẽplo. ¶ Ordo est. Pudor qdã, pene. i. quasi: subrusticus. i. aliq̃tũ rusticus & agrestis, rustici aũt verent̃ saepe vbi vereri non debeant, eo q̃ nesciunt quãdo bene faciant, deterruit me conantẽ saepe haec eadem agere. i. tractare tecum, coram. i. in p̃ntia: quae ego absens exponã. i. declarabo nũc audacius. ¶ Enim. i. qa epistola non erubescit, & ita longe audemus plura scripto, q̃ verbo petere. ¶ Ego ardeo, idest vror cupiditate incredibili: neq́ reprehendenda, vt ego arbitroꝵ: quia de re honesta: videlicet vt nomen nostrum illustretur: idest nobilitetur, & clarius fiat.

¶ Celebretur,

HVBER. ¶CELEbretur. diuulgetur, & laudetur. ¶Quod. ut celebres nomen meum. ¶Ostendis promissionibus tuis. ¶Festinationi. accelerationi meæ: qui tibi instem: neq; expectem vt tu sponte facias. ¶Genus. artificiose transfert causam huius festinationis in laudem Luceii. ¶Expectatum. desyderatum. ¶Vicit opinionē meam. s. maius & præstantius est: q̄ opinatus sum. ¶Cepit. allexit: alligauit me. ¶Vel incendit. inflammauit: quod plus est. ¶Rumores nostros. famam quæ est de me: & meis rebus gestis. ¶Monumentis tuis. tuis historiis, quæ sunt futuræ monumenta rerum. ¶Neq; adducit aliquod causas propter quas ostendit se optari laudari a Luceio. Commemoratio posteritatis. idest laudatio: quę est futura de me apud posteros: si de meis rebus scripseris. ¶Spem immortalitatis. ad spem æternæ memoriæ: nam per scripta clarorum virorum, non autem per picturas & statuas nominis immortalitas comparatur. ¶Illa quæ sequitur: quasi maxima. s. ¶Vt vel authoritate. i. fide existimatione: plus eni credimus hominibus doctis & claris q̄ imperitis. ¶Iudicio beneuolentię. capiam enim voluptatem te significasse tuum erga me amorem. ¶Suauitate. Facilitate & promptitudine eleganter exprimendi quæ velis. ¶Perfruamur. capiamus fructum & voluptatem. ¶Neq; tamen. ostendit Ci. non arrogantia. sed opportunitate temporis se adductum esse: vt hanc rem hoc potissimum tempore a Luceio peteret. ¶Oneribus. molestiis & laboribus. ¶Institutarum inceptarum. ¶Italici. quod in Italia gestum est: dictum sociale cōtra Latinos: Ethruscos, Marsos: & Samnites. in quo bello Cato Ethruscos domuit, Sabinus Marsos: Carbo Latinos: Sylla Samnites Strabò vero: Pompeius omnia flammis & ferro populatus non prius cædium finem fecit q̄ Asculi euersionem. ¶Ciuilis belli. non Pomp. & Cæ. bellum, quod fuit post oppressam coniurationem, sed Syllæ & Marii. ¶Ordiri. inchoare. ¶Reliquas. quę post bellum Italicum & ciuile fuerunt. ¶Noluí deesse mihi. nolui culpa mea omittere & esse negligens. Quin. vt non. ¶Malles. potius velles. ¶Contexere. coniungere: tractum a telis, sicut & ordiri. ¶An vt multi: ostendit artificiose ex eo quod dicit alios historiographos fecisse: Luceium quoq; facere debere: vt ciuilem coniurationem a Cice. oppressam a reliquis bellis superet: ordo est, vt cogitares an malles contexere nostra cum reliquis: an tu quoq; malles seiungere ciuilem coniurationem ab hostilibus & externis bellis vt multi græci fecerunt Calisthenes troiçu bellum, Thimæus Pyrrhi &c. ¶Calisthenes. subaudi seiunxit bellum troicum a reliquis bellis. ¶Troicum troianum: gestum aduersus Gręcos. x. annos: qui Helenam a Pari de raptam repetebant: nota est fabula. ¶Calisthenes. philosophus fuit & scriptor historiarum, Aristotelis discipulus: non solum ingenio, sed etiam eloquentiá præstanti, quem, vt scribit Iusti. lib. xv. cum Alexā. Macedo. propter salutationis Persicæ interpellatum morem insidiarum, quæ sibi paratæ fuerant, conscium fuisse, iratus finxisset, truncatis crudeliter membris, abscisisq; auribus ac naso & labiis deforme, ac miserandum spectaculum reddidit, Cum vero cum cane clausum cauea ad metum cæterorum circūferret. Lysimachus eius discipulus miseratus tanti viri, nō culpæ, sed libertatis pœnas pendentis, uenenum ei in remedium calamitatum dedit. Ante vero q̄ Alexandro suspectus fuisset, cum eo militans scripsit bella, quæ Alexan. gessisset: & item alia aliorum: separauit autem bellum troianum a reliquis: vt pote quod magnum & memorabile præter aliqua fuisset. ¶Timæus philo. locrensis patria amicissimus Platonis. ¶Pyrrhi. s. bellū, Pyrrhum autem intellige non Achillis filium: sed Epirotarum regem, qui multa bella aduersus Romanos gesserat, tandem a. M. Curio Dentato ex Italia pulsus, & in Græciā reuersus: dum Argos oppugnaret, ictu regulæ interfectus est. ¶Polybius. is licet græcus: studiosissimus nois Scipionis Africani, eius qui Numantiam Hispaniæ vrbem deleuit, cum historiam scriberet multorū bellorum, Numantinum bellum separato volumine scripsit.

Celebrare

celebretur tuis quod etsi mihi sæpe ostendis te esse facturum: tamē ignoscas velim huic festinationi meæ. genus enim scriptorum tuorū etsi erat semper a me vehementer expectatum, tamen vicit opinionem meam, meq; ita vel cepit, vel incendit, vt cuperem quā celerrime res nostras monimentis cōmendari tuis. non enim me solum cōmemoratio posteritatis ad spē quādam immortalitatis rapit, sed etiam illa cupiditas, vt vel authoritate testimonii tui, vel indicio beneuolentiæ, vel suauitate ingenii viui perfruamur. Neq; tamē hæc cum scribebā, eram nescius, quantis oneribus premerere susceptarum rerū, & iam institutarū, sed quia videbam Italici belli, & ciuilis historiam iam pene a te esse perfectam, dixeras autem mihi te reliquas res ordiri, deesse mihi nolui, quin te admonerē, vt cogitares, coniuncte ne malles cum cæteris rebus nostra contexere, an, vt multi Græci fecerūt, Callisthenes Troicū bellū, Timæus Pyrrhi, Polybius Numantinū, qui oēs

Suauitas
Perfrui
Quin
Calisthenes
Timæus
Pyrrhus
Polybius

ASCEN. ¶CELEbretur. i. celebre fiat, scriptis tuis. ¶Quod. i. quam rem, & si. i. q̄q̄, osten. is mihi sæpe te esse facturum, tamē velim sup. vt ignoscas huic festinationi meæ. ¶Enim. i. quia, genus scriptorū tuorū, &. i. q̄q̄ erat semper spectatū, &. i. optatū a me vehementer: tamen vicit. i. superauit, opinionē meam. i. elegātius & melius est q̄ opinabar, & vel cepit. i. affecit quasi captiuum: vel incendit. i. inflammauit: me ita, vt cuperem rumores nostros. i. sermones incertorum authorum, qui habentur de rebus a me gestis, commendari. i. laudari: aut committi: monumentis tuis. i. testimoniis scriptorum tuorum: quæ legentem moneant rerum a me gestarum, q̄: pro per q̄ celeriter. Rarum genus locutionis, præsertim apud Ciceronē, in quo qua pro valde ponatur cum positiuo, nam s'm Vallam dicendum esset q̄ celerrime: nisi fortassis dicas, q̄. i. o quantum celeriter: sicut in Andria Terentii. Reiecit se in eam flens, q̄ familiariter. i. o quantum familiariter, vt exponit Valla, cū possit dici q̄ pro per quam positum, vt hoc loco. ¶Non enim solum commemoratio posteritatis. i. eorum qui post nostram ætatem futuri sunt rapit me ad quandam spem immortalitatis. s. famæ & nominis: sed etiam illa cupiditas, vt viui perfruamur authoritate testimonii tui, vel iudicio beneuolentiæ. s. tuæ in me: vel suauitate ingenii. s. tui in cōtexendis historiis, viui inquam. i. tantisper dum viuimus. Nam non dubitat quin cessante inuidia, vt post obitum inuisorum fieri solet, vitiis defuncto in honore sit. ¶Neq; tamen cum scribebam hæc. i. has literas, eram nescius. i. non ignorabam, quantis oneribus rerum susceptarum. s. a te, vt eas perscribas: & in debitam formam historiæ digeras: & institutarum. i. inceptarum iā, vnde instituere est quasi a primordiis rerum erudire quemq̄: & inde institutum dicitur quasi propositum & inceptum, instituta vero mores a principio alicuius ciuitatis instituti. Institutiones autem sunt formæ, & rationes instituendi ac præceptiones, vt Valla obseruauit, tu premerere: idest quasi obrueris. hoc est quantæ molis sit rem talem perficere. ¶Sed quia videbam historiam belli Italici. i. socialis: quod cum Italis a Romanis gestum est, & ciuilis: quod inter ciues Romanos gestum est, de quo Appianus scripsit, esse iam pene. i. quasi perfectam a te dixeras autem mihi te velle ordiri. i. ex ordine aggredi, aut incipere: reliquas res, nolui deesse mihi. i. honori meo, quin admonerē te, vt cogitares, ne. i. an: malles. i. magis velles, contexere. i. sub vno filo & ductu orationis per modum rhapsodiæ conscribere, nostra. i. res a nobis gestas, cum cæteris rebus: an vt multi græci fecerunt: vt pote Calisthenes, supple fecit seorsum bellum troicum. ¶Timæus supple bellū Pyrrhi Epirotarum regis cum Tarentinis contra Romanos bellum gerentis. ¶Polybius Numantinum supple bellum: qui omnes separauerunt ea quæ dixi bella.

Quā cum positiuo
Instōes
Instituta

HVBER.

¶ PER petuis,cōtinuis.Oui.i.meta. Ad mea ppetuū deducite tpa carmen.¶ Tu.q.sicut supradicti.¶ Ciuilem coniurationem.Catilinæ & Cætegi & aliorū quorundā coniuratione di.it,quā Cice.ingenti animi magnitudine oppressit:quā vellet a reliqua serie historiæ ita separari a Luceio,quasi memorabile & maximū facinus:sicut a predictis authoribus pdicta bella separata sunt a reliquis bellis.¶ Hostilibus.quæ contra hostes gessimus cū hæc coniuratio fuerit inter ciues, neq; bene conueniat cū bellis hostilibus.¶ Externis.peregrinis:sicuti contra Parthos:Carthaginenses, & alios qui extra Italiam sunt.¶ Seiungere.separare.¶ Equidem.dicit se valde optare vt acceleret scribere has suas res gestas:anteq̄ veniat ad locū illius historiæ.¶ Non mul.inter.non esse magni momenti & ponderis,qa tanta erit laus mea si scripseris cū ordo historiæ postulabit,sicut si preueneris, sed expectādo locū ordinis non satisfacies cupiditati meæ, quia(vt ante dixi)vellē id q̄primū videre.¶ Quiddam.aliqd.¶ Ad expe. ad desyderiū & cupiditatē meam.¶ Ad lo.ad obseruationē ordinis:vt prius scribas:quæ gesta sunt ante coniurationē & cōsulatū meum,deinde scribas de coniuratione.¶ Illā cām. illū tractatū coniurationis.¶ Arripere.celeriter capere,& præoccupare.¶ Et simul.alia ratio quare cupiat res suas gestas ab aliis separari a Luceio,quia si ingeniū Lucei versabit solum in vna materia multo vberius & elegantius eam scribet q̄ si in diuersis materiis & generibus historiarū verset.¶ Vno arg.vna & simplici materia cōiurationis.¶ In.u.per mea cōmendanda.¶ Cer.a præuideo & cognosco. ¶ Vberiora.copiosiora.¶ Quā impu.q̄ audacter & sine verecūdia.¶ Tantū one.tatū laboris,vt totā historiā de meis rebus scribas.Duo dicit se facere ipudenter,primū q cātū laboris Luceio imponat:deinde q petat vt ab eo laudetur. ¶ De ne. vt suscipias tantū oneris pro me.¶ Deinde.secūdo.loco.¶ Ornes.laudes, & illustres me tuis scriptis.¶ Quid.s.dicam. ¶ Illa. quæ ego gessi:& te laudari & ornari postulo.¶ Sed tñ. rñsio ab hanc obiectionē:est añe sententiæ exornatio:& est sensus: qui semel verecūdiæ terminos transiuit:necesse est eū valde impudētē esse neq; postea facile erubescere:sic Iu.in sa. Exemplo quodcunq; malo surgit.Q uando recepit eiectū semel attrita de fonte ruborē.¶ Bene.valde:quantitatē enim nunc qualitati significat:nā bonus magnū & multū interdū significat.Hora. At bona pars hominum decepta cupidine falso.¶ Bona pars.i.magna,sic & Persi. At bona pars procerum tacita libabit acerra.¶ Nauiter.diligēter,audacter,magno aio.¶ Itaq; igitur:qa semel terminos verecundię transiuit.¶ Plane.aperte.¶ Etiam atq; etiā.vehementissime.¶ Quā sentis.i.q̄ iudicas esse laudanda.¶ In eo.in ea re:in laudandis meis gestis.¶ Leges.cōditiones.¶ Historię.quę tm̄ res veras scribit, volo enim vt de me ēt plura scribas q̄ gesserim,illud enim est negligere leges historiæ:scribere etiam quæ non sunt vera. ¶ Gratiā. quodā procemio Luceius scripserat se nunq̄ flexurū animum a veritate pp gratiā aut amicitiā alicuius,sicuti nec Hercules pp voluptatē deflexus est a via virtutis,vt scribit Xenophon au. græcus,nunc igitur petit Ci.a Luceio ne aspernetur hanc gratiā sed eā potius sequatur & pp eam velit eū etiā vehementius cōmendare:q̄ veritas exigat:ordo pendet a superioribus,pp copulāq;,sic & rogo ne aspernere grām:de qua in quodā poemio suauissime scripsisti,a qua demonstras te nō magis potuisse affici q̄ illū Herc. Xenophontiū a voluptate:subaudi affici potuisse scribis.¶ Gratiam.amicitię & beneuolentiæ respectū.¶ Affici.potuisse capi & delectari.¶ Xenophon.de quo Xenō.scripsit qui Her.cū exisset in solitudinem, vt inquit Ci.in.i.of.& ambas vias vidisset,alteram voluptatis:alteram virtutis, diu multūq; secū dubitauit vtrā melius esset ingredi. Tandē tñ nō potuit allici a voluptate, vt a via virtutis discederet.¶ Illū.q.d.ab oibus celebratum.¶ Ea.s.gratia ¶ Si me ei.cō.si videbitur hortari te,vt pro me aliquantulū a veritate:& a lege historiæ discedas. ¶ Ne aspernere,ne respuas.¶ Largiare.condones indulgeas.¶ Plusculū.aliquanto plus.

Artipere

Deinde

Bene
Bonus
Bona ps
Nauiter
Etiā atq; etiam

Plusculū

a perpetuis suis historiis ea quæ dixi bella separauerūt tu quoq; item ciuilem coniurationem ab hostilibus,externisq; bellis seiungeres. Equidem ad nostram laudē non multum video interesse : sed ad properationem meam quiddā interest,nō te expectare, donec ad locū uenias, ac statim cām illam totam,& tempus arriperē. Et simul si vno in argumento,vnaq; in persona mens tua tota versabitur:cerno iam animo, quanto oia vberiora,atq; ornatiora futura sint Neq; tñ ignoro,q̄ impudenter faciam,qui primū tibi tantū oneris imponā (pōt eni mihi de negare occupatio tua) deinde ēt, vt ornes me,postulē. quid si illa tibi non tantopere videtur ornanda:sed tamen, qui semel verecundiæ fines transierit,eum bene,& nauiter oportet esse impudētē. Itaq; te plane etiam atq; etiam rogo,vt & ornes ea vehementius ēt,q̄ fortasse sentis , & in eo leges historiæ negligas:grāmq; illam,de qua suauissime quodam in proemio scripsisti,a qua te allici non magis potuisse demōsteas,q̄ Herculē Xenophōtiū illum a voluptate, ea si me tibi vehementius commendabit , ne aspernere amoriq; nr̄o plusculū ēt, q̄ concedit veritas largiare.

ASCEN.

¶ A PER petuis.i.cōtionatis historiis suis:hoc est ea bella seorsum scripserunt,& in Rhaspodia aliorū nō posuerūt vt nostris tēporibus Ant. Sabellicus præter Rhaspodiā ab ordine mundi, scripsit seorsum res Venetorū,tu quoq;.i. ēt tu,itē .i.similiter:seiungeres.i.segregares:cōiurationē ciuilē.s.Catilinæ & sociorū,ab hostibus & a bellis externis:quidē.s.ego q dē,video interesse.i.referre non multū ad laudē nostrā.i.quantū sit ad laudē nostrā:sed quid.iā.i.quædā certa res,interest ad properationē meam,non expectare donec.s.scribendo cætera:venias ad locū,vbi ciuilia bella essent scribenda,& arripere statim causam illā totā.s.suscepti ac oppressi belli ciuilis,& tempus.i.quibus consulibus oppressum sit. ¶ Et simul.i. præter properationē meā,cui sic facilius satisfiat, ego cerno iam animo,Cernere enim pprie ad exteriora pertinet, vnde adiecit.animo,quanto oia futura sint vlteriora atq; ornatiora,si mens tua versabitur tota in vno argumento.i.in vna materia:& in vna persona,significat personā suā,quasi vero collega nihil egerit.¶ Neq; tum ignoro q̄.i.quātū,impudenter faciam,q primū imponam tibi tantū oneris:occupatio enim tua pōt mihi denegare.s.quod pero,deinde q postulē etiam vt ornes me.i.honorifice de me scribas.¶ Quid sup.dicendū sit,si illa.s.quæ peto,non videant tibi ornāda.i.laudibus decorāda tantopere.s.vt ego postulem.q.d.obmutescendū sit,sed tñ oportet eū qui transierit semel fines verecundiæ.i. q semel inuerecunde egerit, aut perfecit, esse impudētē bene.i.multū,& nauiter.i.strenue,alioqui rubore suffunderet. ¶ Itaq;.q.d. quia semel verecundiæ fines transiui,ego rogo te plane.i.manifeste,ēt atq; etiā,vt &.i.simul ornes ea.s.quæ a me gesta sunt, vehementius q̄ sentis fortasse.i.ornanda esse,& negligas in eo leges historię,quarū prima est,oia vere & nihil ad gratiam alicuius dicere,& ne aspernere.i.ne cōtēnas,gratiā illam,de qua scripsisti suauissime in quodā procemio.s.q multos subuertat,& a vero deflectat,a qua demonstras te non potuisse affici.i.moueri a vero magis q̄ Herculē illū.s.nobilissimū, Xenophontiū.i.de quo scribit xenophon.Quomodo.s.vt narrat in primo officiorū Hercules in desertū adductus, vidit duas vias,alterā voluptatis,quæ amœnissima erat:sed mortē habebat in exitu,alteram virtutis,quæ aspera & ardua in principio,immortalitatē promittebat in exitu,grauibus verbis voluptati increpitans virtutem est complexus,potuisse, scilicet affici a voluptate,qui nullo modo affici potuit,si ea.s.gratia,commendabit me vehemētius.s.q̄ deceat,& largiare.i.indulgeas:amori nostro plusculum.i.aliquanto plus,etiam q̄ veritas concedit.

Cerno

Herculis ad voluptatē verba

¶ Quod

HVBER.

¶ QVOD. quamrem. ¶ Adducemus. persuadebimus tibi, laudat materiam rerum suarum: quas dicit esse dignas facultate & eloquentia Lucceii. ¶ Facultate. ingenio & doctrina. ¶ Copia. eloquentia: quæ copia verborũ maxime constat. ¶ A principio. artificiose proponit Lucceio modum quendam & ordinem scribendæ historiæ suæ. ¶ A princi. coniu. quo tpe necessitate designatus sum consul: propter maximũ periculum reipu. ¶ Ad reditum. ab exilio. ¶ Corpus. volumen: translatiue dixit corpus. ¶ Modicum. non paruum: sed mediocre: paulo enim post oppressam coniurationem eiectus est Cice. in exilium: a quo post menses. xvi. restitutus est in patriam. ¶ Illa. sci. s. mea. i. mea cognitione & inuestigatione: qua vsus sum in cognoscendis consiliis coniuratorum. ¶ Vel in explicandis. i. aperiendis: & declarat quibus apparuerit eius scientia. ¶ In remediis incommodorũ. i. in prouidendo periculis postq̃ cognoui causas. ¶ Duces. existimabis. ¶ Comprobabis. collaudabis. ¶ Agendum liberius. loquendum liberius & apertius. ¶ Vt consueuisti. vt es solitus, & hoc dicit Ci. vt magis incitet Lucceium ad loquendum libere, & scribendum quod ipse vult. ¶ Perfidiam. improbitatem. ¶ Insidias quæ paratæ sunt mihi a coniuratis: cum statuissent me interficere: hæc omnia optime notauit Sallu. ¶ Casus nostri. nostræ fortunæ: quia cum patriam liberassem functus amplissimo magistratu, & pater patriæ appellatus essem. Postea in exilium actus sum: & inde reuocatus totius senatus & omnium bonorum magno consensu. ¶ Suppeditabunt. suggerent: subministrabunt, & dabunt. ¶ Varietatem, quia modo felix, modo miser visus sum. ¶ Cuiusdam. certe. ¶ Voluptatis. quia lectores voluptatem capiunt ex varietate rerum. ¶ Vicissitudines. permutationes, quæ sunt vicissitudines fortunæ. ¶ Optabiles in experiendo, quia nemo vellet qui vtitur fortuna secunda experiri eius vicissitudinem. ¶ Secura. sine metu: sine periculo: vnde illud Virgi. Forsan & hæc olim meminisse iuuabit: & Sene. Quod fuit durum pati, dulce est meminisse. ¶ Cæteris. sensus est, & iunctus superiori fortunæ: vicissitudines ẽt si in experiendo nõ fuerũt optabiles, tamen in legendo sunt iucundæ: cæteris vero quæ nullam propriam molestiam habuerunt, sed alienos casus sine vllo dolore intuentur: etiam ipsa misericordia est iucũda. ¶ Perfunctus nulla propria molestia. i. qui nullam molestiam aut periculum proprium habuerunt. ¶ Intuentibus. considerantibus legendo. ¶ Alienos casus. qui aliis acciderunt. ¶ Iucunda. quia non meminimus exilii Cic. & aliorum incommodorum eius, quia ad nos ea nihil pertinent: ideo ipsa misericordia nobis est iucunda. i. delectat nos misereri. ¶ Quem nostrum. q. d. quemlibet: probat quod dixit misericordiam in alienis casibus iucundam

Quod si te adducemus vt hoc suscipias: erit (vt mihi persuadeo) materies digna facultate, & copia tua. a principio enim coniurationis vsq; ad reditum nostrum videtur mihi modicum quoddam corpus confici posse. in quo & illa poteris vti ciuilium commutationũ scientia, vel in explicandis causis rerum nouarum, vel in remediis incommodorum, cum reprehendes ea, quæ vituperanda duces: & quæ placebunt, exponendis rationibus comprobabis. & si liberius, vt consueuisti, agendum putabis: multorum in nos perfidiam, insidias, proditionemq; notabis. Multam etiam casus nostri tibi varietatem in scribendo suppeditabunt, plenam cuiusdã voluptatis, quæ vehementer animos hominum in legẽdo scripto retinere possit. NIHIL est enim aptius ad delectationem lectoris, q̃ temporum varietates, fortunæq; vicissitudines: quæ etsi nobis optabiles in experiendo non fuerunt, in legendo tamen erunt iucundæ. HABET enim præteriti doloris secura recordatio delectationem, cæteris vero nulla perfunctis propria molestia, casus alienos sine vllo dolore intuentibus, etiam ipsa misericordia est iucunda. Quem enim nostrum ille moriens apud Mantineam Epaminondas non cum quadam miseratione delectat? qui tum denique sibi auelli iubet spiculum, posteaquam ei percontanti dictum est, clypeum esse saluum: vt etiam in vulneris dolore, æquo animo cum laude moreretur.

Suppeditare

esse. ¶ Ille. vir celeberrimus: qui melior fuerit imperator an philosophus incertũ est: Thebanus patria: aduersus Lacedæmonios pugnans acerrime in prælio vulneratus: postq̃ est in castra relatus: semianimus vocem spiritumq; collegit: & id vnum a circunstantibus requisiuit. Num cadenti sibi scutum ademisset hostis, quod vt seruatum audiuit: allatum velut laborũ gloriæq; socium osculatus est. Iterum quæsiuit veri vicissent: vt audiuit Thebanos: bene habere se rem dixit: atq; velut gratulabundus patriæ expirauit. De hoc Epaminunda, vide plenius apud Iustinum in fine libri sexti.

ASCEN.

¶ QVOD si adducemus te. i. persuadebimus tibi: vt suscipias hoc. s. bellum catilinarium perscribendum, erit vt persuadeo mihi materies digna facultate. i. facili potestate & copia. i. abundantia tua. s. in scribendo. ¶ Enim. i. quia: quoddam corpus modicum. i. quoddam volumen: aut quidam tractatus per se: videtur mihi posse confici. i. compleri a principio cõiurationis vsq; ad reditum nostrum. s. ab exilio: in quo. s. corpore poteris vti: & . i. etiam: illa sententia ciuilium coniurationum. i. quæ lata est in coniurationes ciuiles, sunt qui legant scientia. i. cognitione: vel in explicandis causis rerum nouarũ. i. cur res innouatæ sint a coniuratis. s. ob æs alienum: vel in remediis incommodorũ: quæ. s. secuta fuissent: repete explicãdis, cum & . i. simul: reprehendas ea, quæ duces. i. existimabis vituperanda, & sup. dum comprobabis: explicandis rationibus. i. explicando rationes, sup. eorum, quæ placebunt. ¶ Et si putabis agendũ liberius: vt consueuisti sup. agere in descriptione rerum: tu notabis perfidiam, insidias: proditionem multorum in nos. ¶ Casus etiam nostri. i. varia euenta: aut et si ma: suppeditabunt. i. subministrabunt, tibi in scribendo varietatem plenam cuiusdam voluptatis, quæ. s. voluptas possit retinere vehementer animos hominum in legendo scripto. i. eo quod scriptum est. ¶ Nihil enim est aptius ad delectationem lectoris, q̃ varietatem temporum & vicissitudines fortunæ: quæ. s. vicissitudines, & si. i. q̃q̃, nõ fuerunt optabiles nobis experiendo. i. dum eas experiremur: erunt tamen iucundæ in legendo: idest dum a nobis legentur. ¶ Enim. i. qa: recordatio secura. i. sine timore & cura, doloris præteriti: habet delectationem. ¶ Vero pro sed: etiam ipsa misericordia est iucunda cæteris: nulla. i. non vlla, non perfunctis vlla propria molestia: intuentibus. i. qui vident, casus alienos sine vllo dolore. ¶ Quem enim &c. Probat iucundam esse lectionem alienæ cladis: qui misericordia prosequamur exemplo Epaminundæ Thebani imperatoris fortissimi & philosophi acutissimi, qui contra Lacedæmonios viriliter pugnans letale vulnus accepit: relatusq; in castra quæsiuit: num scutum ademisset hostis: quod vt saluum audiuit osculatus est ipsum tanq̃ socium laboris: deinde suscitando audiens suos vicisse lubens expirauit. Ordo est. Enim. i. quia, Epaminundas ille. s. nobilissimus imperator Thebanorum moriens apud Mantinam: vt Strabo scribit: Mantineam. Est autem locus vbi prælium cum Lacedæmoniis commisit: quem nostrum non delectat cum quadam miseratione. q. d. nullum non: & ita vnumquemq; delectat. ¶ Qui iubet. s. vt narratur in historiis, quæ rem quasi præsentem oculis legentium exhibent: vnde præsenti vtitur tempore: tum deniq;. i. tunc primum: spiculum. i. telum acutum, auelli. s. e corpore suo posteaq̃ dictum est ei percontanti: idest disquirenti: num clypeus ablatus sit, clypeum esse saluum, ita sup. auelli spiculum vt etiam moreretur in dolore vulneris æquo animo cum laude.

Epaminundas

Cuius studium in legendo nõ erectũ Themistoclis fuga, redituq; retinetur? Etenim ordo ipse annalium mediocriter nos retinet quasi enumeratione fastorum. at viri sæpe excellentis ancipites, variiq; casus habent admirationem, expectationem, lętitiam, molestiam, spẽ, timorem: si vero exitu notabili cõcluduntur, expletur animus iucundissimæ lectionis voluptate. Quod mihi acciderit optatius, si in hac sententia fueris, vt a continentibus tuis scriptis, in quibus perpetuam rerum gestarum historiam complecteris, secernas hanc quasi fabulam rerum, euentorumq; nostrorum. Habet enim varios actus, multasq; actiones & consiliorum, & temporum. Ac non vereor, ne assentatiuncula quadam aucupari tuam gratiam videar, cum hoc demonstrem, me a te potissimum ornari, celebrariq; velle, neq; enim tu is es, qui, qui sis, nescias: & qui non eos magis, qui te non admirentur, inuidos, q̃ eos, qui laudent, assentatores arbitrere. neq; autem ego sum ita demens, vt me sempiternæ gloriæ per eum commendari velim, qui non ipse quoque in me commendando propriam ingenii gloriam consequatur.

HVBER, Themistocles, Ordo, Annales, Diarium, Historia, Fasti dies, Fasti libri, Fastus

CCVIVS. q.d. cuiuslibet. ¶ Themistoclis. ducis Atheniensium: cuius adolescentis prima gloria & futuræ imperatoriæ virtutis prima indoles apparuit eo prælio: quo duce Melciade Persę sub Dario rege victi fusiq; sunt. Deinde dux belli aduersus xerxem non solũ patriã, sed vniuersam Græciã a barbarorũ periculo & seruitute liberauit: vt apud Iusti. li. ii. scriptũ est. Is postea per inuidiã a suis ciuibus in exilium actus: & deinde cum magna oĩum lętitia reuocatus est. ¶ Ordo series: obseruatio. ¶ Annaliũ. librorũ, qui tantũmodo: q̃ quoquo anno gestũ sit demõstrant de dicta annaliũ: historiarũ: & diarii. Au. G. scribens dicit. Annales tantummodo esse cum res pluriũ annorũ obseruato cuiusq; anni ordine cõponuntur. Cum vero nõ per annos sed per dies singulos res gestæ scribunẽ: diariũ est. Historiã vero aiunt rerũ gestarũ esse vel expositionẽ: vel demonstrationẽ, vel quoquo alio modo dicendũ est. Deniq; historia tanq̃ genus est. Annales tanq̃ spẽs, nam oẽs annales historiæ sunt, sed non cõtra. Taceo qđ dicit Ser. in. i. Aenei. q̃ a nullo viro docto pbatur, qđ de ea dicta sentit. Fasti dies dicebantur, qbus sine periculo ptoribus licebat certa verba fari, s. do dico, abdico: dicti vt voluit Priscia. a fando. Fasti vero libri: teste Festo, in qbus totius anni fit descriptio. Nã fasti dies festi sunt: & est secundæ declinationis: licet Lu. dixerit. Nec meus eudoxi vincetur fastibus annus, pro supbia vero & elatione quartæ est declinationis temp. ¶ Ancipites. dubii: pleni periculis. ¶ Varii. modo psperi mõ aduersi. ¶ Admirationem. auditiũ: & legẽtiũ. ¶ Expectationẽ. spem: vt cũ legimus Ci. in exiliũ actum speremus propter eius excellentiam eum reuocatũ iri. ¶ Lætitiã. lætamur enim cũ videmus virtuti dari pmia. ¶ Molestiã. de infortuniis excellentiũ virorũ. ¶ Exitũ. finẽ. vt viri boni vita exitũ habeat vel felicem vel plenũ miserationis: vt de Pom. de Ci. ipso: cuius caput & manus amputata est. ¶ Quod. vt expleatur animus iucundissima voluptate. ¶ Secernas. seiungas, separes. ¶ Quasi fabulã. tanq̃ fabulam quãdam & comœdiã. ¶ Euentorũ. casuum: successuum. euenta autem secundæ: & euentus quartæ declinationis dr. ¶ Habet enim. dicit historiã suã posse in partes diuidi: sicut & comœdiam: partes aũt principales fabulæ dñr actus: quæ neq; plures neq; pauciores quinq; esse debent. Hora. in arte poeti. Neue mi. quin. nec sit pductior actu Fabula, q̃ posci vult & spectata reponi. Actus aũt vnus interdũ multas scenas habet: actio vero est pars secundaria, quæ qualibet scena continetur: vtputa partus Glycerii. ¶ Consiliorũ. meorũ, qui fuerunt varia pro necessitate rerũ. ¶ Ac non. ostendit Cice. se vero iudicio non assentatione aliqua cupere se laudari potissimũ a Lu. neq; se vereri: vt Lu. cũ habeat se spectum assentationis, cum ille seipsum optime cognoscat, & potius eos inuidos existimet qui eũ non admirentur: & laudent: q̃ eos assentatores a quibus laudetur. ¶ Aucupari. arte quærere: tractum ab iis, qui auibus insidiantur, & q arte vtuntur. ¶ Qui sis ne, qui sis ignarus, & non cognoscas teipsum. ¶ Admirentur. plus est q̃ laudent. ¶ Inuidos. inuidere tibi, cum cognoscas doctrinam tuam merere admirationẽ. ¶ Assentatores. blanditores, adulatores. ¶ Neq; alia ratio ex psona sua, & est sensus: non sum ita demens: vt nisi cognoscerem te eum per quem possem vere laudari: laudes tuas appeterẽ: non potest autem alium veris & sempiternis laudibus celebrare: qui ipse propriam gloriam ingenii non assequatur: quia cito pereunt eius scripta: cuius ingenium & doctrina non putatur excellens.

Euentus, Euenta (margin); Actus, Actio (margin); Assẽtator (margin)

ASCEN, CCVIVS studiũ non tenetur erectũ. i. vigilans & attentũ: in legendo. i. dum legit historiã Themistoclis ducis Atheniẽn. fortissimi cuius adolescentiæ prima gloria & futuræ imperatoriæ virtutis prima indoles apparuit eo prælio: quo duce Melciade Persæ sub Dario rege victi fusiq; sunt. Deinde dux belli aduersus xerxem factus non solum patriã, sed vniuersam Græciã a barbarorũ seruitute liberauit, vt scribit Iustinus lib. ii. Is postea p inuidiã a suis ciuibus in exilium actus deinde cum magna omniũ lætitia reuocatus est. ¶ Cuius inquam studiũ nõ tenet erectũ in legendo fuga. i. per fugã: & reditu. i. per reditũ honorificũ Themistoclis. q. d. nullius non retinet, & ita vniuscuiusq; retinet, & est aptũ exẽplũ pro fuga redituq; Cic. ¶ Etiam ordo ipse, s. series: annaliũ. i. librorũ, quibus singulorũ annos magistratus & gesta p seriem scribuntur: Hoc enim exigit ordo historiæ, vt primũ gesta prima scribantur: Poeseos sæpe cõtra: vnde Flaccus, Ordinis hæc virtus erit & venus, aut ego fallor, vt iam nunc dicat iã nunc debentia dici: Pleraq; differat & p̃sens in tẽpus omittat. i. vt aliqua quo ordine gesta sunt dicat poeta, aliqua longe postea. i. inuento loco breuiter narrandi: retinet nos in legendo mediocriter quasi enumeratione factorum. i. librorũ: in quibus totius anni per ordinẽ festa cũ causis eorũ scribunẽ. Talia enim pro cuiusq; affectione: &, vt dicunt, deuotione libenter leguntur. ¶ At casus ancipites. i. dubii, & varii, viri excellentis hñt sæpe: admirationẽ: lętitiã: molestiã: qa affecti illis dolemus aduersis legendis: spem timorẽ. ¶ Vero. i. sed, si sup. tales casus cõcluduntur exitu notabili. i. insigni: vt de suo exitu ptendit Ci. sed finalem exitũ nõ videbat hæc scribens, animus expletur voluptate lectionis iucundissimæ. ¶ Quod acciderit mihi. i. in historia mea optatius, si fueris in hac snia, si decernas. i. separes a scriptis tuis cõtinentibus. i. continuatis, & perpetuo filo currentibus: in qbus cõplecteris perpetuã. i. non interruptã historiam rerũ gestarũ: hanc quasi fabulã. i. vt fabulosam narrationẽ: quæ a poetis solet interferri ad voluptatẽ legentiũ, rerũ & euentorũ. i. eorũ quæ euenerunt nobis. Vt Valla notat in singulari dicitur hic euentus tus. tui. in plurali hæc euenta torum, sed etiã euentus legimus, & euenta sunt sæpe quæ euenerunt, euentus est modus eueniendi. Enim. i. qa: sup. hæc historia nostra habet varios actus: sicut in comœdiis quinq; solent esse actus: qui tunc finiuntur dũ pscæniũ derelinquitur vacuũ, & multas actiones. s. in foro habitas, consiliorũ & temporũ. i. pro varietate temporũ, & q varios actus hẽt, bene quasi fabulã dixit. ¶ Ac nõ vereor ne videar aucupari. i. captare, qño aucupes captant & inescant aues, fucus aliquo bolo proposito, quãdam assentatiuncula. i. leui assentatione, gratiam tuam: cũ demonstrem hoc videlicet me velle ornari & celebrari potissimũ a te. ¶ Neq; tu es is. i. talis: qui. i. vt: sis nescius: & qui non arbitrere magis inuidos eos, qui non admirentur te, q̃ assentatores eos qui laudent te. ¶ Neq; autem: Valla diceret neq; vero, ego sum ita demens, vt velim me commendari sempiternæ gloriæ, per eum qui non consequatur quoq;. i. etiam, propriam gloriam ingenii in me, commendando. i. laudando, aut commendando gloriæ sempiternæ.

Eucnta (margin); Neq; autẽ (margin)

¶ Neq;

Neq; enim Alexander ille, gratiæ causa ab Apelle potissimum pingi, & a Lysippo fingi volebat, sed quod illorum artem cum ipsis, tum etiam sibi gloriæ fore putabat. atque illi artifices, corporis simulachra ignotis nota faciebant: quæ vel si nulla sint, nihilo sunt tamen obscuriores clari viri. Nec minus enim est Spartiates Agesilaus ille perhibendus, qui neq; pictam, neq; fictam imaginem suam passus est esse, quã qui in eo genere laborarunt. vnus enim Xenophontis libellus in eo rege laudando facile omneis imagines omnium, statuasq;, superauit. Atq; hoc præstantius mihi fuerit & ad lætitiam animi, & ad memoriæ dignitatem, si in tua scripta peruenero, quam si in cæterorum, quod non ingenium mihi solum suppeditatum fuerit tuũ, sicut Timoleonti a Timæo, aut ab Herodoto Themistocli, sed etiam authoritas clarissimi, & spectatissimi viri, & in R. P. maximis, grauissimisq; causis cogniti, atq; in primis probati: vt mihi nõ solum præconium, quod, cum in Sigæum venisset, Alexander ad Homero Achilli tributum esse dixit, sed etiam graue testimonium impartitum clari hominis, magniq; videat.

HVBER.

¶ NE q. quod non fuerit desyderaturus a Lu. sempiternæ gloriæ monumenta: nisi nosceret eũ propriam ingenii gloriam assecutum: probat Cice. exemplo sumpto ex facto Alexã. magni, qui vt etiam inquit Hora. in epistlo. Edictum fecit neqs se præter Apellem pingeret: aut alius Lysippo duceret ære: idest ne quisquã faceret eius picturam præter Apellem, aut statuã præter Lysippũ non assentatione aliqua: sed q intelligebat artem eorum fore sempiternæ gloriæ & ipsis artificibus: & præcipue sibi: qui esset a tam celebribus artificibus pictus aut fictus. Apelles autẽ patria Cous pictor eximius fuit: a Quinti. lib. xii. & a Pli. lib. xxxv, & a multis aliis scriptoribus celebratus, de quo vide apud prædictos authores. Lysippus quoq; statuarius optimus: & arte sculptoria clarissim', de quo est etiam videre apud prædictos authores. Martia. quoq; eius meminit, Nobile Lysippi munus opusq; vides. ¶ Atq; ostendit Cice. multo pluris facienda esse monimenta scriptorumq̃ picturarũ aut statuarum: idq; pbat exemplis virorum clarorum: qui tantũmodo monimentis literarum sine pictura & statuis magnam gloriam adepti sunt. ¶ Illi artifices. i. pictores & fictores siue statuarii: scilicet Apelles, & Lysippus. ¶ Simulachra effigies. ¶ Corporis. non autem animi: sicut scriptores: qui non corporis solum, sed etiam animi dotes exprimunt. Hora. Neq; enim melius per ænea signa: q̃ per vatis opus mores animiq; virorũ Clarorum apparent. ¶ Quæ. simulachra. ¶ Vel. i. etiam. ¶ Spartiates. lacedæmonius: a Sparta vrbe Laconiç. ¶ Agesilaus, rex Lacedæmoniorum, qui ab eis dux cõstitutus est aduersus Conona Atheniensium pro Artaxerse rege Persarũ bellum gerente, qui multas & præclaras victorias in Asia adeptus est: & patriæ plurimũ gloriæ peperit. ¶ De quo scripsit Iustinus lib. vi. ¶ Non minus perhibendus, non minus laudandus & commemorandus. ¶ Fictam. sculptam. ¶ Laborarunt, magnam curam posuerunt. ¶ In eo genere, vt pingerentur aut fingerentur. ¶ Vnus. solus: & est ratio quare non minus sit perhibendus sine pictura aut fictura, quia plus valuit in eo laudando solus libellus Xenophontis: quẽ de eo scripsit: q̃ potuissent valere omnes imagines vel pictç vel fictç. ¶ Atq; hoc dicit quare magis sit habiturus gratũ: q scribatur de se a Luceio, q̃ ab alio, quia est habiturus, ab eo non solum fructum præstantis ingenii & eloquentiç: sed etiam testimonium authoritatis viri clarissimi, & in maximis rebus reipu. probati: cuius laudatio est futura multo amplior & grauior. ¶ In cæterorum subaudi scripta si peruenero. ¶ Suppeditatum. subministratum: datum. ¶ Timoleonti a Timæo, subaudi suppeditatũ est solum ingenium. Timoleon vir corynthius iudicio omnium clarissimus, vt enim ait Cornelius nepos: huic vni contigit q nescio an villi alii, vt patriã in qua erat natus a tyranno oppressam liberaret & a Syracusanis: quibus auxilio missus erat, seruitutem depelleret, totamq; Siciliã diu bello vexatã: a barbarisq; oppressam suo aduẽtu in pristinũ restituerit: de eo scripsit Cornelius Nepos, & plenius Plutarchus, eius etiã res gestas scripserat Timæus historiographus græcus: de quo supra. ¶ Herodoto, historiographo clarissimo, qui a Quintil. etiã cũ laude cõmemoratur: qui & facta Themistoclis scripsit, sed isti duo authores potuerunt his de quibus scripserunt solum suppeditare ingeniũ: Luceius vero Cice. non solum ingenium poterit suppeditare: sed etiam authoritatem nominis: quia versatus est multum in republi. ¶ Spectatissimi. probatissimi. ¶ In primis. præcipue & ante alia. ¶ Probati. bonis moribus. ¶ Præconium. cõmendatio, laudatio magna & aperta. ¶ Sigæum pmontoriũ apud Troiam: vbi erat sepulchrũ Achillis: ad quod cũ venisset Alexander magnus: dixisse fertur. O felix Achilles, cui magni Homeri diuino ingenio & ore cani contigit. Præconiũ ergo dicit cõmendationẽ ingenii. ¶ Impartitũ. cõmunicatum & datum: laus enim quæ nobis offertur a viris bonis testimonium est virtutis nostræ.

Apelles

Lysippus

Agesilaus

Thimoleon

Herodot'.

Sigæum.

Præconi[illegible]

ASCEN.

¶ NE q; enim Alexander ille: scilicet nobilissimus Macedonum' rex volebat pingi, scilicet coloribus in tabella aut pepio seu muro: potissimum: idest præcipue: immo sm quosdam: solum ab Apelle nobilissimo & artificiosissimo pictore: causa gratiæ: idest beneuolentiæ, qua prosequebatur Apellem: & fingi: idest sculpi aut fundi seu conflari: & ad viuum in imagine exprimi, a Lysippo optimo plaste & statuario: repete causa gratiæ: sed q putabat artem illorum fore gloriæ, idest ad gloriam, cum scilicet ita fuerit q ipsis: tum etiam sibi, vnde Flaccus in Epistolis. Edictum fecit nequis se pręter Apellem Pingeret, aut alius Lysippo duceret ære. ¶ Atq; illi artifices faciebant simulachra. i. effigias corporis nota: ignotis. i. externis & ignorantibus: quç: scilicet simulachra si vel: idest etiam, nulla sint: tamen clari viri nihilo: idest in nullo sunt obscuriores. ¶ Nec enim Agesilaus ille, idest notissimus: Spartiates: idest Lacedęmoniorum rex, Spartę genitus: nam Lacedæmon & Sparta seu Spartæ vna est ciuitas, perhibendus: idest commemorandus: est minus, qui neq; passus est imaginẽ suam esse pictam neq; fictam, q̃ supple ii, qui laborarunt multum in eo genere: idest qui se fingi & pingi anxie curauerit. ¶ Enim: idest quia, vnus libellus Xenophontis superauit in eo rege laudando facile omnes imagines & statuas hominũ, quod poematis tribuit Horatius dicens. Neq; enim per ahenea signa. Quam per vatis opus mores animiq; virorum Clarorum apparent. ¶ Atq; hoc fuerit mihi præstantius: idest efficacius: & ad lætitiam animi: & ad dignitatem memoriç, si peruenero in tua scripta: idest si a te scriptus fuero: q̃ si sup. peruenero in cæterorum sup. scripta: q non solum ingenium tuum fuerit suppeditatum: idest administratum & impensum mihi: sicut ingenium suppeditatum est Timoleonti a Timæo, qui Timoleontem Corynthium virum lõge clarissimum: vt q patriam tyrannide & Siciliam seruitute liberauerit, descripsit Aut Themistocli ab Herodoto, qui Themistoclem descripsit, vult dicere q non solum historia sua clarior & nobilior erit: q a tali ingenio perscripta sit, vt historiæ Themistoclis & Timoleontis clariores sunt propter ingenia describentium: sed etiam authoritas viri clarissimi & spectatissimi & cogniti in republ. causis maximis & grauissimis: atq; in primis probati, sup. erit mihi suppeditata, vt non solum præconium. i. buccinatio. quod. i. quale, Alexander. s. magnus: cum venisset in Sigæum. i. Sigei maris promontorium, vbi erat sepulchrum Achillis dixit esse tributum Achilli ad Homero, dixit. n. o felix Achilles, cui magni Homeri diuino ingenio & ore cani contigit, sed etiam graue testimonium clari & magni hois, videatur impartitum. i. impensum mihi, quod pulchrum esse docet dicens.

HVBER. ¶ N AEVI Anus, de quo Neuius poeta scripsit: & induxit eũ dicentẽ nõ cupere solũ se laudari sed laudari a laudato viro. ¶ Non impetro, non obtineo. ¶ Hoc est. astute Ci. subdit cãm: quę possit impedire Lucceiũ: quominus de se scribat, si fuerit occupatus, qd' cum nõ sit: vult inferre oino eũ debere suscipere hoc negociũ. ¶ Multi re. dãnauerunt, immo & ipse Cice. in officiis suis dicit Turpe est ẽt de se prędicere. ¶ Exemplo. imitatione, vnde nõ videbor ita reprehendendus: cũ faciã qd' fecerunt multi alii viri clari. ¶ Quod te nõ fu. quod non ignoras, quod optime scis. ¶ In. h. g. scribendi de seipso. ¶ Verecundius. modestius & parcius. ¶ Praetereant, omittant: taceant. ¶ Siquid re. siquod vitiũ est in nobis. nemo enim nisi admodũ excors seipsum vituperat, aut vitia cõmemorat. ¶ Minor fi. sic, minus credatur qd' de nobis metipsis dicimus quia nulli testi de ipso creditur. ¶ Authoritas. existimatio: qa putatur leuis: qui de seipso feri. ¶ Praecones. tubicines. ¶ Gymnicorum. palaestritarum & athletarum. ¶ Magna. alta: vt ab oibus audiri possint, erat enim mos vt declararetur nomen victoris per praeconem, & daretur corona: vt ostendit Virg. in. v. aenei. Victorem magna praeconis voce Colanthum Declarat, viridiq aduelant tpa lauro. ¶ Eorum. victorũ. ¶ Ipsi praecones. ¶ Coronentur. f. accipiant & ipsi coronam: quia bene pnunciauerunt nomina victorum. ¶ Ante. m. l. anteq̃ dimittantur ludi: & finiantur. ¶ Alium prae. a quo ipsi praecones laudentur bene pnunciasse. ¶ Victores. in pnunciatione & declaratione, non aũt in pugna. ¶ Praedicent. qd' esset turpe. ¶ Haec. vitia supradicta. ¶ Cãm. negocium nostrum, vt de me scribas. ¶ Ac ne for. eas causas quas in principio dixit: cur tantopere festinet: atq; instet, id quod Lucceius se facturum ostenderat: quam causam dicit praecipue: vt viuus volitet per ora virorum: & possit perfrui gloria sua: q̃ quidem non frueretur, si de eo scriberet postq̃ esse mortuus. ¶ Alacres. attecti: & valde laeti. ¶ Aio. spe animi. ¶ Cõmentarios. breuem collectionem. ¶ Rerum omnium. quas gessi, vt possis inde sumere materiã. Dicimus autem cõmentariũ in neutro genere in singulari: in plurali melius in masculino. ¶ Perpolies. elimabis: exornabis. ¶ Instituta. incepta.

Gymnici — Cõmentarium — Commentarii — Perpolire

Placet enim Hector ille mihi Naeuianus, qui non tantum laudari se laetatur, sed addit etiam a laudato viro. Quod si a te nõ impetro, hoc est, siqua te res impedierit (neq; enim fas esse arbritror, quieq̃ me rogantẽ abs te non impetrare) cogar fortasse facere, quod nõnulli saepe reprehendunt: scribam ipse de me, multorum tñ exemplo, & clarorũ virorum sed, qd' te non fugit, haec sunt in hoc genere vitia: & vt verecundius ipsi de sese scribant, necesse est, siqd est laudandũ: & praetereant siquid forte reprehendẽdum est. accedit etiã, vt minor sit fides, minor authoritas, multi deniq; reprehẽdãt, & dicãt, verecũdiores esse praecones ludorũ gymnicorũ, qui cum ceteris coronas ĩposuerunt victoribus, corũq; noia magna voce pnunciauerunt, cũ ipsi ante ludorũ missionẽ corona donentͤ, alium praeconẽ adhibeant, ne sua voce ipsi se victores esse pdicent. Haec nos vitare cupimus, &, si recipis cãm nostrã, vitabimus: idq; vt facias, rogamus. Ac ne forte mirere, cur, cũ mihi saepe ostenderis te accuratissime nostrorũ temporũ consilia, atq; euentus literis mandaturũ, a te id nũc tantopere, & tam multis verbis petamus: illa nos cupiditas incendit, de qua initio scripsi, festinationis, qd' alacres aio sumus, vt & caeteri viuentibus nobis ex libris tuis nos cognoscant, & nos metipsi viui gloriola nostra pfruamur. His de rebus qd acturus sis, si tibi non est molestum, rescribas mihi velim. si enim suscipis cãm, conficiam cõmentarios rerum oĩum. sin aũt differs me in tps aliud, coram tecũ loquar, tu interea nõ cessabis, & ea, quae hẽs instituta, perpolies, nosq; diliges, Vale.

ASCEN. ¶ PLACET enim mihi Hector ille Naeuianus. i. quia a Naeuio in fabula inducit, qui non tantũ laetatur se laudari, sed addit etiã a laudato viro. Valla tamẽ in epistola nuncupatoria elegantiarũ dicit, vt ille apud Acciũ inquit. Gaudeo abs te laudari parcr laudato viro, vñ oportet aut idẽ ab Accio dictum esse, aut memoriã Vallae lapsam, cũ Acciũ pro Naeuio citet. ¶ Quod. scilicet abs te laudari: si nõ impetro: hoc est siqua. i. aliqua res impedierit te. ¶ Neq;. n. arbitror fas esse me rogantem nõ impetrare quicq̃ abs. i. a te, cogar fortasse facere id qd' nõnulli reprehẽdunt sępe: hoc est ipse scribam de me, tñ sup. id faciam exẽplo multorũ & clarorũ virorum. ¶ Sed qd' te non fugit. i. qd' bene scis, haec vitia sunt in eo genere. s. se scribentiũ, qa. s. necesse est: sup. vt ipsi scribant verecũdius de se: siquid est laudandũ, & praetereant siqd est reprehendendũ. ¶ Accidit etiã vt minor sit fides: & sup. minor authoritas: & sup. deniq;, vt multi reprehendant & dicant pcones. i. cõmendatores & tubicines publicos ludorũ gymnicorũ. i. palaestritarũ: qui nudi sese exercent, esse verecundiores. s. q̃ rerum suarũ descriptores, qui. s. pcones gymnici: cum. i. postq̃: imposuerunt caeteris victoribus coronas: & pnũciauerunt noia eorũ magna voce cũ ipsi. s. praecones donentͤ. s. si bene functi fuerint officio: corona, ante missionem. i. dimissionem & cõsumationẽ ludorũ, adhibeant aliũ praeconẽ: ne ipsi pdicent sua voce se esse victores. s. suo officio praeconũ. ¶ Nos cupimus vitare haec. s. vitia seipsos describendo, & vitabimus si recipis cãm nostram. i. aggrederis onus describendi res nostras: & rogamus, vt facias id. ¶ Ac ne mirere forte, cur petamus a te id nunc tantope & tã multis verbis: cũ ostenderis mihi sępe te mandaturũ literis. i. descripturũ accuratissime cõsilia temporũ nostrorũ, atq; euentus. i. exitus fortuitos, vnde patet apud Cic. quoq; euentus dici. Respõsio. ¶ Illa cupiditas incẽdit nos, de qua scripsi initio. s. epistolę: videlicet festinationis: q; sumus alacres. i. arrecti & laeti aio: & vt. i. simul, caeteri cognoscant nos ex libris tuis, nobis viuentibus. i. dum adhuc viuemus, & nos metipsi viui. i. adhuc viuentes pfruamur gloria nostra. i. fructũ victimũ & voluptatẽ captamus ex gloria nra. ¶ Velim sup. vt rescribas mihi, qd acturus sis de his rebus: si non est molestũ tibi. s. rescribere. ¶ Si. n. suscipis cãm. i. negociũ hoc perscribendum, ego cõficiam cõmentarios. i. breuiaria & non summaria, omniũ rerũ s. a me gestarũ. ¶ Sin aũt. i. sed si: differs me. i. voluntatem meã aut res meas in aliud tps, ego loquar tecũ corã. i. facie ad faciẽ, qd nunc se dixit erubuisse: tu nõ cessabis. i. nõ eris ociosus interea: & perpolies. i. ad summã politionem perduces: ea q̃ habes instituta. i. incepta, & diliges nos, Vale.

ASCEN. — Hector Naeuianus — Euentus

¶ Ex. xiii. Epistola. Coram me tecum.

¶ Quae nunc exponam absens audacius. ¶ Neq; ita vel agit, vel incendit, vt cuperem q̃ celeriter, rumores nr̃os monumentis illustrari tuis. Neq;. n. me solũ cõmemoratio posteritatis ad speciẽ quãdã imortalitatis rapit, sed etiã illa ipsa cupiditas, vt vel authoritate testimonii tui, vel iudicio beneuolentiae, vel suauitate ingenii viui perfruamur. ¶ Itaq; te plane etiam atq; etiã rogo, vt & ornes ea vehementius ẽt, q̃ fortasse ipse sentis. ¶ Me tibi vehementius cõmendabit, ne aspernere amori: aioq; nostro plusculũ etiã, q̃ concedit veritas: elargiare. ¶ In quo & illa poteris vti ciuilium concitationũ sñia, vel in explicandis causis rerum nouarum, vel in remediis incõmodarum. ¶ Quae & si nobis optabiles in experiendo non fuerunt, in relegendo tñ erunt iucundae. ¶ Si qd' est laudandũ, ptereant, si qd' est reprehendendũ, taceant. Accidit etiam, vt minor sit fides, minorq; authoritas. ¶ Multi. n. reprehẽdãt, & dicãt, verecundiores esse pcones ludorũ gymnicorũ, q, cũ caeteris coronas imposuerint victoribus, eorũq; noia magna voce pnũciauerint. ¶ Vt & caeteri viuentibus nobis ex lr̃is tuis nos agnoscant.

¶ Quamq̃

HVBER.

QVanq̄. Bellis ciuilibus & Cæsaris tyrannide rep. afflicta: cũ Ci. vehemẽter mœreret, & vt supra ad Seruium Sulpitium scripsit, in villas suas se recepisse: ne videret reip. oppssiones & iniurias. Luceius ad eũ lr̃as cõsolatorias miserat: oñderatq̃ q̃ fortiter ipse ferret cões miserias. Itaq̃ nũc respondens Cice. Luceio idem se ex eius literis maximũ fructũ recepisse: vellemq̃ ita facere: vt ille pcepit, pserim cũ vt ille scripserat: cõscius sit: nullũ officiũ suum reipu. defuisse. Postremo dicit Ci. velle se transferre ad studia lr̃arũ, sicut Luceius monebat, futurũq̃ cũ eo q̃tũ licebit. ¶ Beneuolẽtia cõ. pa. pru, duo dicit, quæ in oĩ cõsolatione exigimus, bñuolentiã & prudentiã. ¶ Fructũ. vtilitatẽ. ¶ Quod te. aliorum

M. Cicero. S. D. L. Luceio. Q. F. 14

QVanq̄ ipsa cõsolatio literaȝ tuarũ mihi gratissima est, declarat. n. summã bñuolẽtiã cõiunctã pari prudẽtia: tñ illũ fructũ ex tuis literis vel maximũ cepi, q̃ te præclare res humanas cõtẽnentẽ & optime cõtra fortunã paratũ, armatũq̃ cognoui. Quã qdẽ laudẽ sapientiæ statuo esse maximã, NON aliũde pẽdere, nec extrinsecus aut bñ aut male viuendi suspẽsas hẽre rõnes. Quæ cogitatio cũ mihi nõ oĩno excidisset (etenim penitus insederat) vi tñ tẽpestatũ, & cõcursu calamitatũ erat aliquantum labefactata, atq̃ cõuulsa: cui te opitulari & video, & id fecisse etiã proximis literis, multumq̃ pfecisse sentio. Itaq̃ hoc sæpius dicẽdũ, tibiq̃ non significandum solum, sed ẽt declarandũ arbitror: nihil mihi esse potuisse tuis lr̃is gratius. Ad cõsolandũ aũt cum illa valeant, quæ elegãter, copioseq̃ collegisti, tñ nihil plus, quã q̃ firmitudinẽ, grauitatẽq̃ animi tui pspexi: quã non imitari, turpissimũ existimo. itaq̃ hoc ẽt fortiorem me puto, quã te ipsum pceptorẽ fortitudinis, q̃ tu mihi videre spẽ nonnullã hẽre, hæc aliqñ futura meliora. casus enĩ gladiatorii, similitudinesq̃ eæ, tũ rationes in ea disputatione a te collectæ, vetabant me R. P. penitus diffidere. Itaq̃ alterũ minus mirum, fortiorem te esse, cũ aliquid speres: alterum magis mirum, spe vlla teneri.

enim exẽpla & maxime eorũ, qui ad nos scribũt: plurimũ valent ad nos cõsolandos. q enĩ vult aliũ cõsolari nõ debet ipse mœrore cõfici: vñ apud Maronẽ Aeneas. Spẽ vultu simulat: premit altũ corde dolorẽ. Dicit quoq̃ Ci. se maximã vtilitatẽ cepisse ex cõsolatione Luceii: qa viro forti & optimis rõnibus, cõtra fortunã armato pfecta sit. ¶ Maximã. s̃m Peripateticos, q maxime virtutẽ expetendã dñt, nõ aũt s̃m stoicos q i sola virtute & laudẽ & summũ bonũ ponũt. ¶ Statuo. iudico. ¶ Pendere aliũ ex alia re expectare præsidiũ, vtputa ex bonis corporis aut fortunæ: sed ex bonis aĩ. ¶ Extrinsecus exterius, i. in bonis externis, q̃ maxime appellant bona fortunæ, qa extra nos. i. extra ptãtẽ nr̃am sunt. ¶ Suspensas. incertas, ad casum accõmodatas: sed firmas & rẽne constitutas. ¶ Quæ co. vt nõ pendere aliunde q̃ ex me ipso, nec suspensas haberẽ viuẽdi rões. ¶ Excidisset: ex aĩo meo oĩno esset elapsa. ¶ Insederat. inhæserat aĩo: & locata erat. ¶ Vi. impetu, & violẽtia. ¶ Tempestatũ. infelicium tpm. ¶ Cõcursu. agmine, & multitudine: quia multæ calamitates simul mihi acciderũt: amisi enim filiã: amisi pr̃iam: amisi libertatẽ: honestatẽ: dignitatẽ &c. ¶ Labefacta. cõmota ¶ Conuulsa. violenter extirpata. ¶ Cui. cogitationi. ¶ Opitulari. subuenire: opem ferre tuis sapientissimis cõsolationibus. ¶ Id. te opitulatum esse. ¶ Proximis, quas a te nuperrime accepi. ¶ Profecisse. pfuisse: & maximũ fructũ attulisse. ¶ Declarandũ. clare & aperte demonstrandũ: q̃ plus est significare. ¶ Ad cõ. dicit nũc Cic. q̃ q̃uis maximũ fructũ accepit ex rõnibus quas elegantissime & copiose Luceius ad consolandũ adduxerat: tñ multo plus pfecit exẽplum fortitudinis animi eius: quã existimat sibi turpe esse nõ imitari. ¶ Hoc. hac re. ¶ Præceptorẽ for. q mihi das pcepta fortitudinis. ¶ Nõnullã spẽ. i. quandã spẽ, & ideo habes cãm fortitudinis. ¶ Casus enĩ scribebat Luceius se spare res aliqñ fore meliores; adducebat casus gladiatorũ, qui modo fugiunt: modo insequuntur, mõ cadunt, mõ surgunt, & modo cedunt: mõ vincunt: adducebatq̃ alias similitudines & rõnes qbus ostendebat sperandum aliqñ fore melius. ¶ Casus gla. qui interdũ cum victi putẽtur, tñ ẽt vincunt. ¶ Similitudines cõparationes. ¶ Diffidere reipu. i. relinquere fiduciã reipu, eam aliqñ fore meliorẽ. ¶ Alterum. vnum. ¶ Te esse for. non est mirandũ q̃ sis fortior me: quia habes aliquã spẽ. ¶ Alterã. aliud. ¶ Mirũ spe vl. te. i. mirũ est q̃ habeas aliquam spem.

Opitulari

ASCEN.

QVanq̄ &c. Bellis ciuilibus &c. Cæsaris tyrannide rep. afflicta, cũ Ci. mœstissimus se in agrũ ne talia videret abstulisset: scripsit ad eũ Luceius cõsolatorias lr̃as: qbus nũc Ci. rñdens ait se magnũ fructum ex illis cepisse, & velle acquiescere, & se ad literarũ studia trãsferre, sicut Luceius monuerat. Ordo est. Quãq̃ ipsa cõsolatio lr̃arum tuarũ est gratissima mihi: declarat enim summam beneuolẽtiã coniunctã pari prudentia: vbi gr̃a ppositionis ablts regit, tñ ego cepi ex literis tuis illum fructũ: vel. i. ẽt maximũ, q̃ cognoui te cõtẽnentẽ pclare res humanas, & paratũ atq̃ armatũ optime contra fortunam. ¶ Quã laudẽ sapiẽtiæ qdẽ statuo maximã. s. non pendere. i. nõ esse suspensum ad salutẽ hñdã aliunde. s. quã a se: nec habere rationes viuendi bñ aut male suspensas extrinsecus: vñ illud Persianũ, nec te quæsiueris extra. ¶ Quæ cogitatio cũ nõ excidisset mihi oĩno. i. cũ adhuc in memoria aliquatenus esset, & enim. i. qa certe: ista insederat. i. sedem occupauerat, penitus. i. penes interiora. s. cordis, tñ erat labefactata atq̃ conuulsa aliquantulũ, vi. i. violentia, tempestatũ. i. malorum tẽporum & concursu. i. subita accumulatione calamitatũ. ¶ Cui. s. cogitationi: ego video te opitulari, & sentio te fecisse ẽt pximis literis & pfecisse multum. ¶ Itaq̃. i. & ita ego arbitror, hoc. s. quod sequitur: dicendũ sup. esse sæpius vbiq̃ nõ solum significandum, i. signis indicandum, sed etiam declarandum. i. manifeste exprimendum, nihil potuisse esse gratius mihi tuis literis. ¶ Autem. i. sed, cum s. ita sit, q̃ illa quæ collegisti. i. citasti & adduxisti seu allegasti eleganter copiose: valent ad consolandum. s. me & quemlibet alium, tum sup. verius est, q̃ nihil plus sup. valet, ad consolãdum me, q̃ q̃ perspexi firmitudinem & grauitatem animi tui, quam. s. firmitudinem animi tui: non imitari, ego existimo sup. esse turpissimum. ¶ Itaq̃. i. & ita, ego puto me fortiorem q̃ teipsum præceptorem fortitudinis: hoc. s. in hoc, aut propter hoc, q̃ tu videre. i. videris mihi habere nonnullam. i. aliquam spem: hæc futura. i. vt sint futura, aliquando. i. aliquo tempore futuro meliora. s. q̃ nunc sint. ¶ Enim. i. quia casus gladiatorum. i. quod adduxisti mihi de casibus gladiatorũ, quorũ nunc hi nunc illi superiores fiunt, & hæ similitudines: tum. i. multo magis, rationes collectæ. i. allegatæ, a te in ea disputatione. s. de mutatione statuum etiam reipu. vetabant me diffidere penitus reipu. restitutioni eius. ¶ Itaq̃ alterum. s. duorum quæ dicere est sup. minus mirum te fortiorem esse sup. tunc: cũ aliquid speres. Alterum supple est magis mirum: videlicet te teneri vlla spe. dico te fortiorem tunc non fortiorem me, quia prius contrarium dixit Cicero: videlicet se fortiorem esse q̃ Luceiũ præceptorem fortitudinis: eo q̃ ipse nihil, ille aliquid speret, quo circa possit hic subaudiri me, vt sit, alterum minus mirũ est videlicet me fortiorem esse, cum. s. ita sit q̃ tu aliqd speras: ego nihil: & hanc expositionem credam esse de mente Ciceronis: vt infra dicam. Ratio tamen superioris dicti subobscura est. Non fortior est qui aliquid audet sine spe, sed potius temerarius: sed intelligemus propterea Ciceronem censere se fortiorem sine spe, non q̃ aliquid tentet aut moliatur: sed q̃ decreuit infractum animum tenere, & in philosophiam eo attentius incumbere: q̃ a foro sine spe reuertendi exclusus sibi videatur. Probat mirum esse Luceium aliquid adhuc sperare: dicens,

HVBER. ¶ QVID est enim ponit,rōnē,quare non deberet hře aliquā spemq̃ oia teip.mēbra sunt oino quassata. ¶ Affectū. dispositum. ¶ Mēbra partes:translatio a corpore qđ hēt mēbra sua,& ita resp. Mēbra aūt reipu,sunt cōsulatus:ptura: ædilitas, & cæteri magratus. ¶ Persequerer,exponere. ¶ Tuis mo,qa ita mones & pcipis. ¶ Domestica.mea incommoda priuata. ¶ Vt cen.vt existimas esse ferenda:in desperatione oium:cū nihil oino speremus. ¶ Das,addis.lu. Da nunc & voluerē sceptro q̃ surgit eburno. ¶ Cōscientiæ nřæ.bonæ:quæ semp recte sensit de repu.valet autē cōscientia bona plurimū ad cōsolandū,q̃ fm stoicos ēt sine alia remuneratione satis pmii p se hēt:vnde illud Virgilianum,Du tibi si quapios respectant numina:siqd Vsq̃ iustitiæ est:& mens sibi cōscia recti Præmia digna ferant. ¶ Te au,te suadēte & cōsulēte. ¶ Præstitimus. hibuimus. ¶ Animo,cogitatione.i.plus q̃ quisq̃ potuisset cogitare. ¶ Aut con.prudētia.i.plus q̃ quisq̃ sciuisset dicere eē pstandū. ¶ Prædicanti.laudanti. ¶ Quarum enim. sensus est, Mea facta quæ suades mihi vt cogitē ad leuandā ægritudinē meā,me non solum delectat cogitare,sed etiam commemorare. ¶ Lenimur.demulcemur:delectamur. ¶ Angoribus. solicitudinibus:quæ animū angunt. ¶ Abducam remouebo. ¶ Ad ea.i.ad studia litterarū. ¶ Quibus.sunt enim studia literarū diuitibus & vtentibus fortuna pspera ornamēto,infelicioribus vero ēt adiumento. ¶ Aetas vtri.iam senilis:quę nō ita patitur cōsuetudinē crebram & conuersationē:sicut iuuenilis. ¶ Valetudo.ambo enim propter ætatem interdū mala valetudine laborabant. ¶ Coniunctione ani. animi enim interuallo lo: orū disiuncti:cogitatione & beneuolentia facile coniungi possunt. ¶ Nonnunq̃.interdum & sæpe.

Quid est enim non ita affectū,vt id nō deletum, extinctūq; omne esse fateare: Circūspice oia mēbra R.P.q̃ notissima sunt tibi:nullū reperies pfecto,qđ non fractū,debilitatū ve sit.quæ persequerer,si aut melius ea viderē,q̃ tu vides,aut cōmemorare possem sine dolore.quanq̃ tuis monitis,præceptisq; oīs est abiiciēdus dolor.Ergo & domestica feremus,vt censes,& publica paulo enā fortius fortasse,q̃ tu ipse,qui præcipis.te enī spes aliqua cōsolatur,vt scribis:nos aūt erimus ēt in oī desperatione fortes,vt tu tamē idem & hortaris,& præcipis.das enim mihi iucundas recordationes cōscientiæ nostræ,rerumq; earum, quas te in primis authore gessimus.Præstitimus enim patriæ non minus certe, q̃ debuimus,plus pfecto,q̃ est ab animo cuiusq̃,aut cōsilio hoīs postulatū Ignosces mihi de me ipso aliquid prædicanti.quarū enim tu rerū cogitatione nos leuare ægritudine voluisti, earum etiam cōmemoratione lenimur.Itaq; vt mones,q̃tū potero,me ab oībus molestiis,& angoribus abducā:transferamq; animū ad ea quibus secundæ res ornantur, aduersæ adiuuantur: tecūq; & ero tantū,quantum patietur vtriusq; ætas,& valetudo:& si esse vna minus poterimus, q̃ volumus, animorum tñ coniunctione,iisdemq; studiis ita fruemur,vt nunq̃ non vna esse videamur. Vale.

ASCEN. ¶ QVID enim est non ita affectū.i.concussum & sauciū vt non fateare id oē deletū & extinctū.q.d.nihil. ¶ Circunspice omnia mēbra reipu,quæ notissima sunt tibi.i. oēs fauentes reipub.& libertati cōmuni ciuium, vt pfecto nullū.s. mēbrū inuenies qđ nō sit fractū & debilitatū.Videtur nō debito ordine id quod alterū includit pponere:nā dices si fractum ergo debilitatū:sed nouimus fractum dici quod est concussum & debilitatū,etiam si non sit ruptum:vt Aenei.secundo,Fracti animo fatisq; repulsi Ductores danaū:fractū ergo.i.concussum,& pro.i.debilitatū. ¶ Quæ.s.mēbra:aut quæ detrimenta reipu.ego psequerer:si aut viderē ea melius q̃ tu vides ea:aut si possem commemorare ea supple sine dolore, q̃q̃ omnis dolor est abiiciendus tuis pceptis & monitis.i. fm præcepta & monita tua. ¶ Ergo nos feremus.i.tolerabimus & patiemur,&.i.simul domestica.s.incōmoda:vt censes.i.iudicas ea ferenda,&.i.simul feremus publica.s. incommoda aut mala:fortasse etiam fortius q̃ tu ipse qui præcipis.s. ea ferenda. ¶ Enim.i.quia,aliqua spes consolatur te: vt scribis, nos erimus forte etiam in omni desperatione:tamen sic erimus fortes:vt tu hortaris & præcipis.Hinc patet exponendū illud fortiorem te esse,sic.me esse fortiorē te.i.q̃ tu sis &c. ¶ Tu enim das mihi iucundas recordationes cōscientiæ nostræ & earum rerum quas gessimus te authore in primis.i.pcipuo. ¶ Nos enim præstitimus patriç.s.conseruandæ in libertate certe.i.indubitate:nō minus q̃ debuimus,& sup.pfecto plusq̃ est postulatū animo aut consilio cuiusq̃ hois. ¶ Tu o Lucei ignosces mihi prædicanti aliqđ de,meipso. ¶ Enim.i.quia,nos lenimur.i.demulcemur & consolamur,commemoratione.i. narratione & recitatione etiam earum rerū:quarū rerū cogitatione tu voluisti leuare.i.liberare aut deonerare nos ægritudine.s.animi:hoc est,ideo dabis veniam prædicanti de me aliquid,qa sicut monuisti vt recordarer a me preclare gesta pro repu.ad leuandam ægritudinem animi:sic eorū prædicatio & commemoratio lenit dolorem aut animū meū. ¶ Itaq; vt mones abducam me quantum potero ab oibus molestiis,& angoribus,& transferam.i.traducam animum.s.meum, ad ea quibus secundæ.i.prosperæ res ornantur,& aduersæ sup.res adiuuantur,non vt maiores fiant, sed vt tolerentur aut minuantur,hoc est ad philosophiam moralem,& ero tecum quantum ætas vtriusq;.s.nostrum,& valetudo patietur,qa & senes & valetudinarii ambo esse corperant. Dicitur autem valetudo quia secunda producitur quasi a valendo,nam a validus fieret valitudo,& si.i.q̃q̃,poterimus minus esse vna.i.simul q̃ volumus:tamen fruemur iisdem studiis coniunctione animorum ita,vt nunquam non.i.semper videamur esse vna. Vale.

¶ Ex.xiiii.Epistola Quanq̃ ipsa consolatio.
¶ Itaq; alterum mirum minus fortiorem te esse,cum aliqd speres.alterum oino mirum,spe vlla tueri te. ¶ Quarū enim tu rerum cognitione nos leuare ægritudine voluisti.

15

L.Luceius Q.F.S.D.M Tullio Ciceroni M.F.

SI vales,bene est:ego valeo,sicut soleo, paululo tñ ēt deterius,q̃ soleo. Te requisiui sæpius,vt viderē. Romæ quia postea non fuisti, q̃ a me discesseras, miratus sum , quod item nunc miror.Non habeo certum,quæ te res hinc

Nonnunq̃ HVBER. SI vales.Quia vt supra diximus Cic.rep.oppssa receperat se rus,Luceius hac epla dicit se laudare eius consiliū si hoc fecit,vt aliquid eorum agat,quæ consueuit legendo & scribendo aliquid,qđ sit aliis pfuturū. Sin vero dedit se lachrymis & tristitiæ reprehendit eum & accusat, q̃ ita moleste ferat casum reip,quasi id quod accidit fuerit ei improuisum.& ostendit eū non debere mœrore luctuq; vacare cum nihil pficere possit lugendo. ¶ Sicut so.s.valere,solebat enim Luceius laborare iterdū podagra. ¶ Requisiui ee hoc in loco repetitionem vel augmētū actus signat vel requisiui.p quiui. ¶ Miratus sum.te nō fuisse Romę posteaq̃ a me discessisti.

ASCEN. SI vales &c.Hac epla dicit Luceius se approbare consiliū Cic.si eo se otio in rus abduxerit vt legēdo & scribendo alios in re literaria iuuet,sin vt se lachrymis dedat dānare,q̃ ita lugeat casum reip.quasi non puiderit futurū.Præterea docet inutile esse,tū res immutari nequeant.Ordo est.Si vales bene est. ¶ Ego valeo,sicut soleo,& etiam paulo.i.modico,deterius.i.minus bene q̃ soleo. ¶ Ego requisiui sæpius vt viderem te. ¶ Ego miratus sum quod item.i.sili miror nunc, te non fuisse Romæ posteaq̃ discesseras a me. ¶ Non hēo certū.i.exploratū aut pspectum,quæ res.i.q̃ occasio retrahat te.

Valetudo

¶ Maxime

HVBER.
Maxime
Solitudo

MAXIME.ꝑcipue:ꝓter aliā cām. Hinc. Roma. Solitudine.loco nō frequētato: vbi nō sit multitudo hoīum. Scribat.cōponas. Quę cōsueuisti.s.agere. Cōsiliū.deliberationē habitādi potius rus q̄ vrbē: vel istic scribēdi & agēdi aliq̄d eorū q̄ cōsueuisti. Isto.cōsilio tuo. Optatis.qa bona tpa optata dicunt. Defatigatio cutis reip.q nōc hmōi studiis pōc recreari. Requiē.cessationē:ociū. Ex ma.oc.post magnas occupationes. Vel er udi.s. aio tuo.nihil pōt esse iucundius. Promat.emittat:pferat. Illustret.clarū faciat:ex scriptis eni q̄ ex ingenio nr̄o pmūt r:clariores efficiunt. Sin aūt laudauit Luceius qd̄ Ci.se rus receperit:si ea fuit cā:vt aliqd scriberet,& ex igenio suo ꝓmeret,qd̄ & alios delectaret,& ipm illustatet.Nōc dicit,q si ē ruti ea cā vt doleat. & lachrymis indulgeat: vehemēter est rephendēdus & accusandus. Sicut.vel post q̄:vel veluti disfecerat.i.cū desperatiōe rerum. Lachrymis ac tri.i.ad lachrymandū & dolēdū, post q̄ hinc discessisti. Angere.p angeris.i.cruciatis. Non pos.n.ac.i.nō possum facere q̄n te accusem. Si con.vt lib.di.i.si pateris & pmittis vt liber & fine respectu dicā qd̄ sentio. Quid modus interrogādi. Tu so.nō vi.i.in tāto nūero hoīum q̄ ꝓuidebāt futura,q̄ acciderunt:vt solus nō videbas? interrogatiue.q.d. imo videbas. Apta.māifesta:oībus nota. Occultis.ēt secretissima, ergo mīro magis apta videbas. Acumen.i.subtilitatē.s.ingenii. Nō in.q.d. immo debes intelligere. Nihil p.quo.q̄.i. ls quotidie q̄ratis, nihil tñ valere q̄relas tuas. Duplicare augeri. Virg.in.buc. Et sol crescentis decedens duplicat vmbras. Postulat.exigit: q̄si rē debitā, qa prudētē decet solicitudines sibi amouere & tollere. Qd̄ si sensus est:si nō possum suadendo efficere, & tibi psuadere vt omittas solicitudines.saltē pero a te hoc grā. Cōtendimus.plus est q̄ petimus. Rogā do.ꝑcibus. Nr̄a cā.pp me. Laxes.liberes. Conuictū.sodalitatē:vel societatē viuēdi. Cōsuetudinē.conuersationē. Vel.c.q̄ vterq; nr̄m vtebat̄ indulgēdo stu.l̄rarū. Tui so.ad p.i. ad consuetudinē tuam solā,q nō es solitus indulgere lachrymis, sed scribere & facere aliqd dignū viro plus q̄ cæteri.q.d.ad eā saltē cōsuetudinem:q.ā tu solus seruare consueuisti. Cupio nō ob.si nō.i.cupio nō eē tibi molestus meis verbis,si nō delectaris monitionibus meis.obtundere aūt tractū ab incude: q̄ sæpe malleis tunditur:ita obtundere est aliquē verbis lædere:& quodammodo ferire. Studio. meis scriptis q̄ ex studio & amore pueniunt. Cupio de.vellem remouere te ab hoc ꝓposito. Ne per. ne perseueres. In in. in tristitia & lachrymis. Duæ.r.c.nā nolle obtundere aliquē: & velle deterrere ab incepto cōtraria sunt,qa nō possumus deterrere q̄n obtundāus:qa id multis verbis fieri necesse est. Cōturbēt incertum faciāt. Ex q.duabus rebus. Obtēpes.morē.geras:obseq̄ris: & facias qd̄ volo. In al.i. ne permaneas in incepto. In altera. vt obtundaris verbis meis. Non offendas. quis enim amice & beneuole non accipit admonitiones amicorum,sed eis obtundit̄, offendit, & rem ingratā amicis facit.

Côtêdere
Côuectus
Consuetudo
Obtûdere

Obtempo

maxime retrahat. Si solitudine delectare, cū scribas, & aliqd agas eorū,q̄ consuesti:gaudeo, neq; rephēdo tuū cōsilium:nā nihil isto pōt esse iucundius,non mō miseris his tpibus,& luctuosis,sed ēt tranqllis, & optatis, ꝑsertim vel aīo defatigato tuo,q nunc requiem q̄rit ex magnis occupatiōibus,vel erudito, q sp aliqd ex se ꝓmat, qd̄ alios delectet,te ipm laudibus illustret. sin aūt, sicut hic dū eras,& lachrymis,& tristitiæ te tradidisti: doleo qa doles,& angerᷓ:nec possū te,si cōcedis, qd̄ sentimus vt liberiꝰ dicā,nō accusarᷓ. Quid.n.tu solus apta nō uidebis?q pp acumē occultissima perspicis:tu nō intelliges te q̄relis quotidianis nihil ꝓficere: non intelliges duplicari solicitudies,q̄s eleuare tua te prudētia postulat:Qd̄ si non possumus aliquid ꝓficere suadēdo, grā cōtēdimus,& rogando,siqd nr̄a cā vis, vt istis te molestiis laxes, & ad conuictū nr̄um redeas, & ad cōsuetudinē,vel nr̄am cōmunē,vel tuā solius, ac ꝓpriā. Cupio nō obtūdere te.si nō delectare nr̄o studio, cupio deterrere,ne ꝑmaneas in incepto,cū duæ res istæ contrariæ me cōturbent,ex q̄bus,aut in altera mihi velim, si potes,obtemperes, aut in altera non offendaris. Vale.

Ex.xv. Epl. Si vales,b,e.ego.v. sicut soleo.

Miratus.n.sum,quod in re nunc mitot. Nisi solitudines delectare,cum scribas. Qui nunc requiem q̄rit ex magnis occupationibus. Sin autem his dum eras,& sicut dixeras, lachrymis,ac tristitiæ te tradidisti,doleo,qa doles,& plangere non possum te. Nam si concedis,quod sentimus,vt liberius dicamus,accusare.quid.n.solus tu aperta non videbis, qui pp acumen ingenii occultissima perspicis? Et ad te coniunctū nostrum redeas, & ad consuetudinem,vel ad nostram communem,vel tuam solius,ac propriam naturā.

ASCEN.

MAxime.i.ꝑcipue hic.i.ab vrbe. Si delectare.i.delectaris solicitudine, cū scribas & agas aliqd eorū q̄ consueuisti.s.agere:plurimi tn̄ textus hn̄t quorū cōsueuisti sup.aliqd agere:sed Vber.legit q̄:gaudeo:neq; rephendo cōsiliū tuū. Nā nihil pōt eē iucūdius isto.s.gn̄e vitę cū l̄ris,& musis,nō mō his tpibus miseris & luctuosis,sed ēt tranqllis, & optatis, ꝑsertim vel aio tuo delugere & in mœrore eē fatigato, q q̄rit nūc magnis occupatiōibus requiem:vel erudito: q semp ꝓmat aliqd ex se,qd̄ delectet alios,& sup.illustret te ipm laudibus. Sin aūt.i. sed si, tradidisti te lachrymis & tristitiæ: sicut dū eras hic.i.Rōę,doleo qa tu doles,& angere.i.angeris,hoc est afficeris angore ai. Si tu cōcedis.i.pmittis, vt dicā liberius qd̄ sentimus.i.ego & reliq amici tui:alioq numerū mutaret. Sed dicūt grāmatici licitū eē in pma psona de uno: mō singulari,mō plurali:mō vtroq; numero loq:verūtn̄ aptior est sermo dū numerus obseruat̄ idē:quocirca multi legunt dicamus:sed pōt:vt dixi:de se dicere dicā,& de se ac aliis sentimus:ꝑsertim cū scribatur ēt ab illis q dicamus legunt: possum non possumus:nō possum nō accusare te,i.q̄n accusem te. Quid eni principiū accusandi sumpta a pticula indignatiua:vt solus non videbas apta.i.manifestaria & euidēter futura:q ꝑspicis occultissima .i.abditissima:pp acumē.s.oculorū tuorū mentaliū, nō eni de exteriore loqtur ꝑspectione. Ēt sup.tu tā prudēs hō:nō intelliges.i.pmittet q nō intelliges te nihil.i.in nullo ꝓficere:cōmodū facere aut remediū mali inuenire:q̄relis quotidianis?q.d.id nō esse vero simile. Tu nō intelliges solicitudines duplicari.i.gēinari:q̄s tua prudētia postulat te eleuare.i.imīnuere:tracta metaphora a bilance:in q̄ res minoris pōderis eleuatur.vnde quia minoris quoq; æstimatur:solet eleuare pro diminuere , de laude ac ptecio alicuius vsurpari. Quod si nos nō possumus ꝓficere suadendo.s.tibi,vt a lugēdo desistas:nos cōtendimus.i.instamus gratia.s.q̄ apud te valemus:& rogādo:si vis sup.facere:qd.i.aliqd,cā nostra vt laxes te istis molestiis:& redeas ad cōuictū nr̄m.i.ad cōmunionē vitę:seu ad cōuersationē nostrā. Et ad cōsuetudinē,i.cōsuetā rationē viuēdi:vel nostrā cōem.i.qua simul vti solemus, vel sup.ad consuetudinē tuā solius.i.vnius,ac ꝓpriā.i.peculiarem tibi. Notū est qa in significatione actiua possessiua genitiui mei:tui:sui,nr̄i:& vestri:q tm̄ passiue sigñant cōstrui nō pn̄t:p illis possessiua pnoīa poni:cū q̄bus vel ptinue vel cōiunctio nis iteruētu cętera q̄ recte i gtō regi pn̄t cōstruunt:vt mea vnius opa tua solius cura &c. Ego cupio nō obtūdere.i.nō heberare te.i.auditū tuū mētalē.i.te nō onerare multis verbis. Si tu nō delectare.i.delectaris studio nostro.i. quo nos delectamur. Ego cupio deterrere te:ne pmaneas in incepto.i.ꝓposito:lugendi ꝓcul a vrbe. Cū istę duæ res contrariæ.s.nolle obtundere & velle eū deterrere ab incepto: cōturbent me:ex q̄bus.s.duabus rebus:ego velim supple:vt aut obtēperes mihi si potes in altera.i.non manendo in proposito:aut non offendaris in altera.s. dum a nobis obtunderetis.

AVBER. OMnis. Cum versaretur Cice. in maximis mœroribus & luctibus propter resp. calamitates. L. Luceius non solum pcedenti epistola eum consolatus est, sed etiam multis aliis, quæ in hoc volumine nõ reperiuntur, neq; hodie extant, sed id ex verbis Ci. intelligimus. ¶ Dicebat aũt Luceius se mirari, vt visum est in pcedenti ep'la: q ab vrbe ab esset, se tñ id laudare, si ea cã faceret vt scriberet, & faceret aliquid eorum q consueuit, sin aũt pp mœrorem & lachrymas se vehementer reprehendere & accusare, hortabaturq; vt in vrbem rediret ad coniunctam & solitam consuetudinem vtriusq;. Itaq; Ci. respondens dicit se cognouisse amorem Luceii erga se: sed eũ nõ intelligere cãm doloris sui: dicit. n. se nõ tantope re angi pp damna: q reip. euenerunt: sed q eorum nullum videat remedium: in qbus qdem miseriis dicit solũ lrarũ studiũ esse sibi relictũ, a qbus nõ medicinã ppetuã malorũ capit, sed aliqñ obliuionẽ: itaq; dicit se eis dare opam: qđ qđe si fecissent ante ambo, dicit q potuissent eẽ vna oi tpe: fuissentq; itẽ le nimico valetudinis Luceii, & mœroris ipsius Ci. ¶ Ex oi. p ti. nulla. n. clausula vl potius nullũ verbũ ẽ in ep'la tua: vñ nõ pcipiã magnũ tuũ erga me amorem. ¶ Ille. amor tuus. ¶ Nõ igno. immo multo añ pfectus. ¶ Iucũdus. delectabilis: plenus voluptatis, & tñ latenter oñdit fuisse iucũdas. ¶ Id. u. iucundus. ¶ Perdidi. s. qa nunq̃ amplius potero dicere aliqd eẽ mihi iucundũ, pp maxiãs calamitates, q̃ mihi acciderũt. ¶ Eã. u. eã solã. ¶ Suspicaris. arbitraris: existimabat. n. Luceius eũ tantopere mœrore pp amissam filiã. pp quã amice & familiariter pbat nõ esse tantope dolendũ. ¶ Re. effectu ipso: qa quis verba nõ viderent accerba, re tñ ipsa me grauiter accusabas. ¶ Vulneris. dãni & doloris: Vir. Aeternũ seruãs sub pectore vulnus. ¶ Ea. remedia. ¶ Quid enim pbat nulla esse remedia, q esse debebant, remedia aũt malorũ nrorũ & dolorũ sunt amici, ad quos possumus confugere cõsolationis cã: sibi aũt dicit pcipuum remedium potuisse esse Luceium, sed nõ potuisse cũ eo esse: supesse igit solas lras: in quibus possit hre perfugium, sed eas quoq; nõ posse oino eũ consolari. ¶ Quã mul. sunt. q. d. paucissimi, vt tu nosti. ¶ Fere oẽs. namq; erant mei amici ẽt erãt tui. ¶ Occiderunt perierunt in bellis ciuilibus. ¶ Obduruerunt, facti sunt duri contra me, vt non amplius misereantur mei: relinquerunt enim me propter mutationem fortunæ: quia vt inqt Oui. Tempore felici multos numerabis amicos. Tpa si fuerint nubila, solus erit. ¶ Tecũ. dicit q cũ ex multis amicis qui partim obduruerunt partim perierunt. Luc. permanserit in fide & beneuolentia, superest vt cum eo viuere posset & vellet, latenter tamen accusat Lu. q eius culpa nõ simul viuant, quia cũ essent ambo in tusculano & puteolano vicini: non tamẽ vna fuerunt, ex quo innuit eos multo minus fore simul nũc: cum locorũ interuallo sunt disiuncti. ¶ Vellẽ optarem. ¶ Vetustus amor. antiquus & iam multis annis inceptus, in quo magna est vis: vt ipse ostendit in Lælio de amicitia. ¶ Paria similia: quia ambo versati sumus, & versamur in studiis literarũ. ¶ Quod vincu. est. i. quæ studia paria sunt vinculum nostræ coniunctionis, qa nihil est qđ magis alliciat atq; attrahat ad amicitiã q̃ morum similitudo & paritas studiorum. ¶ Quid impe. qđ prohibeat: quominus vna esse possumus. ¶ Non fuit. s. vna. ¶ Vicini. ppinqui habitatione, ex quo facilius vna esse poteramus. ¶ Puteolano. rus erat Cice. apud puteolos in campania: & sic tusculanum. ¶ In vrbe. subaudi cum essemus, quod plus est. ¶ Vicinitas nõ re. quia ex diuersis partibus vrbis omnes ad forum conueniunt: ita vt illud habeatur pro vicinitate, forum autem causarũ intelligit. ¶ Casu. infortunio. ¶ Oporteret. deceret. ¶ Flore. esse in fortuna secunda. ¶ Prudenter etiam vi. quia amisimus dignitatem & libertatem: & deniq; rempub. sine quibus vir magni animi vitam optare non debet.

Vulnus

Obduruerunt

M. Cicero L. Luceio S. 16

OMnis amor tuus ex oibus ptibus se oñdit in his literis, quas a te pxime accepi, non ille qdem mihi ignotus, sed tñ gratus, & optatus; dicerẽ iucundus, nisi id verbũ in omne tempus perdidissem, neq; ob eam vnã causam, quam tu suspicaris, & in qua me leuissimis, & amantissimis verbis vtens, re grauiter accusas: sed q illius tanti vulneris q̃ remedia esse debebant, ea nulla sunt. Quid enĩ ad amicos ne confugiã: q̃ multi sunt? habuimus enim fere cõmuneis: quorũ alii occiderunt, alii nescio quo pacto obduruerunt. Tecum viuere possem equidẽ, & maxime vellẽ. vetustus est amor, consuetudo, studia paria, qđ vinculum, q̃ res deest nostræ coniunctioni? Possumusne igitur esse vna? nec mehercule intelligo, quid impediat. sed certe adhuc nõ fuimus, cum essemus vicini in Tusculano, in Puteolano: nã qd dicã in vrbe? in qua, cũ forũ cõe sit, vicinitas non reqritur. Sed casu nescio quo in ea tempora nostra ætas incidit, vt cum maxime florere nos oporteret, tum viuere etiam puderet.

ASCEN. OMnis amor &c. Quia multis verbis consolatoriis damnarat Luceius mœrorem Ci. dicit. Cic. se agnoscere amorem Luceii in se, sed eum non capere cãm mœroris: q̃ erat q nullũ viderat remedium. ¶ Ordo est, Ois. i. totus, amor tuus ostendit se ex oibus partibus in iis lris, quas accepi pxime a te, non quidem ille. s. amor tuus ignotus mihi, sed tñ gratus & optatus, dicerem iucundus, nisi perdidissem id verbum. s. iucundus, quod non nisi rei latæ competit. Ex hoc autem loco accepit Valla dĩam, quam ponit inter iucundus & gratus, allegans hęc Ci. verba, vt Gratum sit vtile & acceptum: licet: non hẽat delectationem annexam, iucũdum tñ voluptuosum. ¶ Præterea signandum q ois pars orõnis verbum dicatur, nam iucundus quod nomen est hic verbum. dr, in omne tpũs. s. futurum. ¶ Neq; sup. perdidi illud verbum ob eam vnã cãm, quam tu suspicaris. s. q resp. amissa sit. Vber. exponit q filia mortua sit, sed de filia nihil meminit in superiori epistola Luceius, & in qua. s. cã, tu vtens verbis leuissimis & amantissimis: accusas me grauiter re. i. in sola ipsa. Nam turpe est viro forti lugere, q̃ neq; vitare potuit priusq̃ euenirent: neq; emendare vbi euenerint: qualia erant incommoda reipu. sed q ea quæ debebant esse remedia illius tanti vulneris. i. atri doloris: sunt nulla. i. non extant. ¶ Quid enim. i. nam quid faciam? ¶ Confugiam ne ad amicos, q̃. i. quantum: multi sunt sup. amici. q. d. nimium pauci ssimi. Et si quæreret Luceius cur id a se petat Ci. addit: ideo peto enim. i. quia nos habuimus fere. s. omnes sup. amicos cões, & ita si scis q̃ pauci sint tibi amici reliqui, facile etiam scias q̃ pauci sunt mihi. ¶ Quorum. i. amicorum communium: alii. s. aliqui occiderunt. i. mortui sunt: ab occido pe. breui: alii nescio quo pacto. i. modo, obduruerunt. i. durissimi facti sunt, vt non misereantur mei, & ita me dereliquerunt. ¶ Equidem. i. ego quidem, possem viuere tecum. Respicit id quod Luceius rogauerat, vt ad coniunctũ suum redeat: & vellem maxime. s. viuere tecum. ¶ Nam sup. amor. noster est vetustus, consuetudo sup. est vetustã: studia sup. nostra sunt paria. i. consimilia, & ita quod vinculum, quæ res deest coniunctioni nostræ? q. d. certe nullum & nulla. ¶ Ergo possumus ne esse vna. i. in vno loco? ¶ Nec mehercule sup. ita iudicante vt verum dico: intelligo. i. non perspicio, qđ impediat. s. nos vnã esse, sed certe. i. quod euidenter scio: nos non fuimus adhuc. s. vna cum essemus vicini in tusculano. s. agro: vbi Cicero erat: & tusculanas scripsit quæstiones: & sup. in puteolano sup. agro, vbi Luceius erat. ¶ Nam quid dicamus in vrbe. i. cum ambo essemus in vrbe. s. Roma: ãi qua cum forum sit commune, in quod oẽs conueniant pręsertim causidici: nam de foro iudiciali intelligit, vicinitas non requiritur: & non erant simul quia nullus erat bonis viris in foro locus. ¶ Sed nr̃a ętas incidit nescio quo casu in ea tpa: vt cum oporteret. i. deceret & iustum esset: nos florere maxime. s. in curia & foro, cum oibus perfuncti essent honoribus, puderet tum. i. tunc: etiam viuere. cum sine dignitate viuant.

¶ Quod

HVBER.

¶QVOD enim interrogatio. ¶ Domesticis or. pp filiã pp rẽ familiarẽ a Terentia male administratã: q̃ deniq; ab eo discessit: & Sallustiũ secuta est. ¶ Forẽsibus. q̃a vt. supra dixit nihil in foro agere debebat &c. ¶ Lr̃æ subiectio: & rñsio ad interrogatione, & subaudi poterãt esse pfugiũ mihi. ¶ Aliud. q̃ vti lr̃is. ¶ Nescio quo nõ. q. d. pter naturã suã, cũ soleant felicibus tpibus ornamẽto, & miseria solatio esse. ¶ Excludere. phibere expellere. ¶ A portu. a quiete, a recreatione: trãslatio sumpta a nauibus, q̃ in portu q̃etẽ hñt. Oui. Tu citius venias portus & aura tuis. ¶ Exprobrare. i. cũ pbro & ɔtumelia obiicere. In q̃. vita. Propagatio. dilatio, nã q̃to diutius viuã: tãto plures miserias expecto, qd̃ q̃dẽ lr̃ę: hoc est phię pcepta: dissuadent, q̃ iubent potius moriẽdũ in libertate & honestate, q̃ viuendũ in seruitute. ¶ Hic nũc. ¶ Domus. q̃a amisi ornamenta domestica, vt añ dixi. ¶ Sũmũ odi. tẽ. subaudi i q̃ vrbe sit summũ odiũ tpm. i. summũ fastidiũ & molestia & earũ, q̃ his tpibus fiunt. ¶ Hoium. s. sit summũ odiũ, q̃a nihil eorũ agunt pro repu. q̃ debent. ¶ Fori. in quo nihil agere libet pp oppssa iudicia & leges. ¶ Curiæ in qua nõ licet cuiq̃ dicere, qd̃ sentiat. ¶ Medicinã. remediũ & medicamen malorũ meorũ: trãslatio sumpta ab ægrotãtibus: q̃bus daẽ medicina ad tollẽdũ morbũ. ¶ Perpetuã. ad oẽ tps. ¶ Exiguã obli. vt interdũ obliuiscar doloris mei, nã saltem dũ lego: non recordor malorũ meorũ. ¶ Q d. quãtẽ. ¶ Egissemus. vt essemus vsi lr̃is. ¶ Q d nõ vẽ. in men. qd̃ nõ cogitabamus. ¶ Motus quot. turbationes & mutationes, q̃ quotidie fiebant i tep. ¶ Valetudo. s. mala. ¶ Mœror. quẽ ex miseriis & domesticis & publicis capio. ¶ Q d. vt neq; tua valetudo me offendat, nec te mœror meus. ¶ Cõsequamur. efficiamus. s. vtẽdo literis: & simul viuẽdo. ¶ Aptius. q̃ lr̃is vti vna eẽ q̃tũ fieri poterat. ¶ Propediẽ. quãprimũ: cito.

Hic

Quod enim mihi poterat esse pfugium spoliato & domesticis, & forẽsibus ornamẽtis, atq; solatiis? literæ credo, q̃bus vtor assidue. qd enim aliud facere possim? sed nescio quo mõ ipsæ illæ excludere me a portu, & perfugio videntur, & quasi exprobrare, qd̃ in ea vita maneã, in qua nihil in sit, nisi propagatio miserrimi temporis. Hic tu ea me abesse vrbe miraris, in qua domus nihil delectare possit, summũ sit odiũ tẽporũ, hoium, fori, curiæ? Itaq; sic literis vtor, in q̃bus cõsumo oẽ tẽpus, non vt ab his medicinam perpetuam, sed vt exiguam doloris obliuionem petam. Quod si id egissemus ego, atq; tu, quod ne in mentem quidẽ nobis veniebat propter quotidianos metus. omne tempus vna fuissemus: neq; me valetudo tua offenderet, neq; te mœror meus. qd̃ quantum fieri poterit, consequamur. quid enim vtriq; nostrum aptius? propediem te igitur videbo. Vale.

Propediẽ

ASCEN

¶ Quod eni pfugiũ, qd̃ dicit refugiũ, poterat esse mihi spoliato. i. violẽter exacto & priuato, &. i. simul: ornamẽtis domesticis. i. q̃bus ornabat dõi meæ: & forensibus. i. q̃bus ornabat prius i foro: & solatiis. s. domesticis: & forẽsibus. q. d. nullũ: qd̃ p locũ a maiore declarat. ¶ Credo sup. q̃ lr̃ę. s. poterãt mihi esse pfugiũ: q̃bus. s. lr̃is: ego vtor assidue, qd eni possum facere aliud. s. q̃ lr̃is incumbere: q. d. nihil, sed nescio q̃uo illæ ipsæ. s. lr̃ę. videnẽ excludere me a portu & pfugio. i. a requie & securitate: & q̃si exprobrare. i. pbro dare q; maneã in ea vita: in q̃ nihil in sit: nisi propagatio. i. extensio, tpis miserrimi. ¶ Tu miraris. hic. i. in hac cõdõne vitæ & tpm: me abesse ea

Ex. xvi. Epi. Omnis amor tuus.

¶ Neq; eã vnã ob cãm, quã in sorte suspicaris. ¶ Quid. n. faciã? ad amicos ne cõfugiã? ¶ Vetustas, amor. cõsuetudo, studia paria, qd̃ vinculũ, q̃res idest vnę ɔiũctiõis: possumus igitur esse vna? Nec me hercle itelligo: qd ipediat? ¶ Q d eni poterat esse mihi pfugiũ. filii. refugiũ hẽt. sic postea & pfugio legunt. ¶ Sed vt exigã obliuionẽ doloris, expectamq;.

vrbe: in qua domus. s. propria nihil possit delectare: & in q̃ sup. sit summũ odiũ, tpm: hoium: fori. s. iudicialis: curiæ. s. senatus. ¶ Itaq; q̃a in vrbe esse nõ licet: ego vtor lr̃is: sic vt q̃bus cõsumo oẽ tps, non vt petã ab iis. s. lr̃is, medicinã ppetuã: sed vt sup. petã exiguã. i. modicã obliuionẽ dolo. ¶ Q d. s. ita vti literis, si ego atq; tu egissemus, qd̃. s. agere ne qdẽ. i. nõ saltẽ, veniebat nobis in mentẽ, pp quotidianos metus, qui vsum rõnis impediebant: nos fuissemus oẽ tps vna. i. simul. Dixi signandũ Ci. libenter vti accusatiuo tpis cõtinui, tã cũ nota cõtinuationis, vt hic oẽ: q̃ sine ea, vt alibi sæpe. Neq; valetudo tua. s. varia & non bona, offenderet. i. læderet me, neq; mœror meus sup. offenderet te. ¶ Q d cõsequamur. i. obtineamus, q̃tũ poterit fieri, qd enim aptius sup. est vtriq; nr̃m: q. d. nihil. ¶ Igitur ego videbo te ppediem. i. mox, ita vt prope sit dies.

M. T. Cicero S. D. Titio.

ETsi vnus ex oĩbus minime sum ad te consolandum accommodatus, qd̃ tantum ex tuis molestiis cepi doloris, vt consolatione ipse egerẽ: tñ cum longius a summi luctus acerbitate meus abesset dolor, q̃ tuus, statui nostræ necessitudinis esse, meæq; in te bñuolẽtiæ, nõ tacere tãto in tuo mœrore tandiu: sed adhibere aliquam modicã cõsolationẽ, q̃ leuare dolorem tuũ posset, si minus sanare potuisset. Est autẽ consolatio peruulgata qdẽ illa, maxime, quam semper in ore, atq; in animo hẽre dẽmus.

HVBER.

ETsi vnus. Cũ vehemẽter doleret Ti. ciuis Roma. amissis liberis: eo tpe, quo resp. erat in ptãte Cæ. Ci. hac epistola eũ consolatus est, adductis multis rõnibus & a lege naturæ: & a qualitate tpm: non esse lugendam mortẽ puerorum, aut adolescentium, qui videntur miseriis erepti. deniq; arguit a tenore vitæ ipsius Ti. & a reliqs rõibus, q̃bus vsus est et Seruius Sul. ad Ci. li. iiii. epistola. v. ¶ Vnus. ego solus. ¶ Accõmodatus. aptus, idoneus. ¶ Q d, q̃a: & est cã quare nõ sit accõmodatus ad cõsolãdum. ¶ Molestiis. angoribus, sollicitudinibus ¶ Longius q̃ t. q̃a propius te attigit casus tuus q̃ meus. ¶ Acerbitate. vehemẽtia: asperitate. i. cũ meus luctus esset minus acerbus q̃ tuus. ¶ Statui. iudi. ¶ Modicã. mediocrẽ. ¶ Le. leuẽ, & mi. facere. ¶ Si mi. potui sana. i. penitus amouere. Peruulgata. q̃ fere oẽs vtuntur. ¶ In ore. vt cum semper dicamus. ¶ In aio. in cogitatione & recordatione.

Acerbitas

PHI.

ETsi. Amiserat liberos Titius ciuis Ro. & Cice. amicus: amissa rep. & q̃m eorum morte plusquam deceret grauem & sapientem virum dolere videretur: has ad eum Ci. literas dedit, eiusdẽ sententiæ cuius illa Sulpi. ad Ci. de obitu filię. ¶ Accõmodatus. aptus & idoneus. ¶ Quod. ratio est quod aptus non sim ad te consolandum. ¶ Longius, q̃m magis te tangit & perturbat q̃ me ipsum casus tuus. ¶ Acerbitate. asperitate. Translatio quę plurimum splendoris affert in oratione parce detorta. ¶ Modicam. mediocrem. ¶ Leuare. mollem & leuem efficere.

Leuare

ASCEN.

ETsi vnus. Cõsolatur Ti. ciuẽ Ro. dolentẽ sup morte liberorũ suorũ, quos sub dominatu Cæ. amiserat docens id perperam ab eo fieri. Ordo est. Etsi. i. q̃q̃. ego sum unus ex omnibus: minime accommodatus. i. aptus ad consolandum te. q. i. quia ego cepi tm̃ doloris ex mœstitiis: vt ipse. i. egomet: egerẽ cõsolatione, tñ cũ do. meus abesset longius ab acerbitate sum: mi. i. maximi luctus q̃ tuus, statui. i. puta. esse necessitudinis nostræ & beneuolentiæ meæ in te. i. pertinere ad necessitudinem nostram & beneuolentiam meam in te, non tacere tandiu in tanto. i. tam vehementi dolore tuo, sed adhibere aliquam consolationem meam, quæ posset leuare. i. imminuere, dolorem tuum: si minus. i. non satis, potuisset sanare. i. penitus abolere, dolorem tuum, dum enim ægritudo sanatur perit: dum homo conualet. ¶ Est autem cõsolatio peruulgata, maxime quidem illa, quam debemus habere semper in ore.

HOMINES nos vt esse meminerimus, ea lege natos, vt omnibus telis fortunæ proposita sit vita nostra: neq; esse recusandum, quo minus ea, qua nati sumus, conditione viuamus: ne ve tam grauiter eos casus feramus: quos nullo consilio vitare possumus: euentuq; aliorum memoria repetendis, nihil accidisse nobis noui cogitemus. Neq; hæ, neq; cęteræ consolationes, quę sunt a sapientissimus viris vsurpatæ, memoriæq;, & literis proditæ, tantum videntur proficere debere, quantū status ipse nostrę ciuitatis, & hæc perturbatio temporū perditorum: cum beatissimi sint, qui liberos non susceperunt, minus autem miseri, qui his temporibus amiserunt, q̄ si eosdem bona, aut deniq; aliqua R.P. perdidissent. Quod si tuum te desyderium mouet, aut si tuarū rerum cogitatione mœres: non facile exhauriri tibi istū dolorem posse vniuersum puto, sin illa te res cruciat, quæ magis amoris est, vt eorum, qui occiderunt, miserias lugeas, vt ea non dicam, quę sæpissime & legi, & audiui, nihil mali esse in morte, in qua si resideat sensus, immortalitas illa potius, quam mors dicenda sit, sin sit amissus, nulla videri miseria debeat, quæ non

HVBER. ¶ HOMInes. mortales. ¶ Telis. ictibus: translatio ab hostibus: tela aūt fortunæ sunt, paupertas: repulsa, priuatio honorū & magistratuū: amissio amicorū & liberorū & ppinquorū & cæterorū huiusmodi. ¶ Qua nati sumus, vt subiaceamus oibus telis fortunæ. ¶ Nullo cō. nulla prudentia: qa multi casus sunt: quos ēt vir prudens vitare non pōt. ¶ Euentis ea. nā si cogitamus qd aliis eueniat: intelligemus nihil noui nobis accidere. ¶ Hæ cō. quas nunc tibi affero. ¶ Vsurpatæ. a sapientissimis, qbus frequenter vsi sunt viri. ¶ Status. conditio. ¶ Perditorū. miserrimorū: de qbus nulla fere est spes. ¶ Beatissimi. qa nullū oino dolorē ex filiis susceperunt, & nesciunt qd sit amittere filios: nec psperis nec aduersis tpibus. ¶ Minus. mi. fecit duos gradus eorū, q nō sunt habēdi infelices talibus tpibus: primū eorū q nunq̄ susceperunt liberos, quos & beatissimos dixit. Deniq; eorū q potius amiserunt eos tpibus miseris q̄ felicibus. ¶ Bona. scda. ¶ Aut ali. i. aut saltē nō penitus deleta.

Dilemma

¶ Quod si facit Ci. dilēma quoddā. i. argumētū diuisum: dicit enim Titiū moueri & dolere: vel ppria cā, vel cā eorū quos amisit. Qd si dolet ppria cā: dicit ei facile nō posse adhiberi cōsolationē. Sin vero dolet cā eorū, quos amisit, qa existimet eos esse miseros: & aliqd mali passos esse, dicit: nihil mali esse in morte: itaq; nihil mali ei accidere potuisse. ¶ Præterea ōndit ea iminere & futura esse: q̄ q reliqrit, nō videat deceptus neq; miser, sed potius btūs.

Desyderiū

¶ Tuū de. i. ppriū desyderiū & amor tui ipsius: desyderiū. n. p uehemēti amore ponit, sic apud Iuue. Cur desyderio Bibulæ Sertorius ardet, interdū p abūtia rei gratæ & optatæ: & p morte. Ci. in Lælio. Ego si Scipionis desyderio me moueri negē: q̄ id recte faciā, viderint sapiētes. ¶ Mouet p. dolore afficit.

Exhauriri

¶ Exhauriri. leuari: penitus auferri. ¶ Vniuersum, totū: qn aliq̄ particula relinquat quotiescūq; cogitabis de rebus tuis. ¶ Istū. tuū. ¶ Illa res. q̄ seqt. s. vt eorū q occiderūt &c. ¶ Occiderunt. perierunt. ¶ Legi apud phos. ¶ Audiui. a viris sapiētissimis & pceptoribus. ¶ Nihil ma. huiuscemodi disputationē tractat Cice. in Lęlio, & plenius i li. i. Tus. quęstionū. ¶ Resideat. remaneat. ¶ Sensus. vt anima omnino non deleatur, quod est verum. ¶ Immortalitas. æternitas quædam viuendi. ¶ Amissus: scilicet sensus. ¶ Debeat. pro debebit.

PHI. ¶ HOMInes. hæc est illa peruulgata snia & diffusa & generalis consolatio: quā dicit: & est argumentū a lege naturæ. Sed interest ne aliqd inter hoies & mortales Fronto Gallianus audiendus est. Ego (inquit) sic existimo lōge itaq; esse amplius plixius fusius in signanda totius ppe multitudine ciuitatis mortales q̄ hoies: namq; multorū hoium appellatio inter modicū ppe numerū cohiberi atq; includi pōt. Multi autē mortales nescio quo pacto & quodā sensu inenarrabili oē fere genus, qd in ciuitate est, & ordinē & ætatē & sexus cōprehēdūt, & ex eo h disputatio ēst orta, qd apud Clodiū Quadrigariū sic legerant, concione dimissa. Mar. in capitoliū venit cū multis mortalibus, inde cū domū pficisceret tota ciuitas eū reduxit. ¶ Ea lege. cōstōne fatorū & sydetū. ¶ Telis fortunę. metaphora a re militari. Sunt enim tela fortunæ: oia incōmoda: & oia mala, q̄ hoibus pnt accidere. ¶ Proposita, tanq̄ signū sagitādi, qd græci σκοπον dicunt. ¶ Nullo cōsilio. tria in hoie spectare possumus, cōsiliū, fcm, & successum, q̄ sunt ai. corporis, & fortunæ, & multi sunt casus, q nullis his rōnibus vitari pnt.

Hic euēt? his. tis. Hęc euēta torum

¶ Euentis. multi nō itelligētes corrūpunt hūc locū, & p euentis legunt euētibus: putātes tā in singulari q̄ in plurali q̄rtæ iflexionis nomē. Sed in singulari est q̄rtæ & masculini generis. In plurali vero secdæ: & vt plurimū gnis neutri. Ci. ad Atticū, sp enim cāæ euētorū magis mouēt, q̄ ipsa euēta. ¶ Vsurpatæ. in frequenti vsu habitæ tā dictis q̄ factis. Ci. in paradoxis, pdicare eni h est vsurpatū a doctissimis. ¶ Memoriæ proditæ. hoc est. scriptæ.

Scribere

Nā scribere multis modis aptissime dr, vt exarare: lrīs cōmēdare, memoriæ pdere, lrīs date: scriptis mādare: lrīs cōmittere: lrarū monumētis tradere. ¶ Status ipse ciui. cū pōdere suo, dixit ipse, q ē ifelicissimus: & tāta calamitate oppssus, vt oino nō sit amplius aliqs stat? ciuitatis, adeo qvt ait. Oēs illi beatissimi atq; fortūatissimi hndi sunt, q his tpibus pditis liberos nō habuerūt, & illos min? miseros dic ē: q cū liberos habuissent illos amiserūt: q̄ si eosdē liberos i flore te tep. pdidissent. ¶ Qd si tuū te desyderiū mouet. mordet: & sollicitat, vt nō pp filiū, q sit extinctus: sed pp teipm, q careas vtilitate & dulcedine filii doleas. Id autē desyderiū si te mouet: nō puto oino tolli posse. Et facit argm qd dr dilēmā siue diuisio, qd fit ex duabus cōtrariis snīis h mō, aut doles pp teipm & ppriā vtilitatē, aut pp liberos. Si qdē pp teipm doles, nō facile cōsolari possem. Si vero pp liberos doles, qūo eos existimes eē miseros pp mortē, dico tibi in morte nihil. m. & miserię. & illis ex h qd mortui sūt, nihil. m. accidere potuisse, ex quo tibi ɔcludo nō esse dolēdū.

Desyderiū

¶ Desyderiū. amor, als p abūtia rei optatę. ¶ Exhauriri. penitus auelli. ¶ Quę ma. amo, ē vt luges filiū nō pp te: sed pp seipm. Qd aūt si mortuus, lætari magis debes, q̄ dolere, cū nihil. m. sit i morte: & nihil boni sit in vita, ¶ Legi & audiui. addere & tertiū poterat: scripsi. Nā primo Tusculanorū h oia vberrima orone tractauit. Legit ēt apud phos, & audiuit a suis pceptoribus. ¶ Si resideat sensus, vt aia nō moriat cū corpore. Et est argm a necessario: vt aut remaneat sensus, aut oino pareat: nō est aliq̄ futura miseria ex morte. Vnū ēt nec morte alicuius dolēdū ē. Prima tusculanarū hæc oia disputant. ¶ Occiderūt. a cædo: mortui sunt.

ASCEN. ¶ A T qs in aio. vt meminerimus nos eē hoies natos ea lege, vt vita nr̄a sit pposita oibus telis fortunę. ¶ Neq; id eē recusandū: quominus. i. vt nō, viuamus ea cōdōe q̄ sumus nati: ve. i. vel, ne feramus tā grauiter eos casus, quos nullo ɔsilio possumus vitare, & cogitem? repetēdis memoria euētis. i. dū repetim? memoria euētus aliorū: nihil noui accidisse nobis. ¶ Neq; hę. i. hmōi, neq; cęterę. s. tales, ɔsolationes, q̄ sunt vsurpatę. i. i vsum adductę, & pditę. i. mādatæ mēorię, & lrīs. i. scriptis, a viris sapiētibus, vident debere pficere. i. pfectū facere, tm̄ q̄tū, status ipse ciuitatis nr̄ę, & hęc pturbatio tpm pditorū: cū illi q liberos nō susceperūt. i. sustulerūt, aut genuerūt, sint beatissimi. ¶ Aūt. i. sed, illi sup. q amiserūt liberos suos his tpib?, sint minus miseri, q̄ si pdidissent eosdē, rep. supplente bōa, aut deniq;. i. saltē, aliq̄, cū iā sit nulla. Qd si desyderiū tuū. i. in filios tuos: mouet. i. afficit te, aut si mœres. i. in mœrore es, cogitatione rerū tuarū, ego puto istū dolorē nō posse exhauriri tibi facile vniuersum. i. simul oēm. ¶ Sin. i. sed si, illa cruciat te, q̄ est magis amoris, vt lugeas miserias eorū q occiderūt. i. liberorū tuorū, vt non dicā ea, quæ legi & audiui sæpe, nihil mali esse in morte. i. in eo qd est esse mortuū, in qua. s. morte, si sensus. i. pceptio & sensio resideat, pmaneat, illa. i. res, quæ dicitur mors, dicenda sit potius immortalitas q̄ mors.

¶ Sentiatur

HVBER.

CSENTIATVR, sensu aliquo percipiatur: nã nemo potest esse miser, q nihil sentiat: sic Ci. in Lælio. Sin autẽ illa vereor, vt idem interitus sit animorũ & corporum: nec vllus sensus maneat, vt nihil boni est in morte: sic certe nihil mali, sensu enim amisso sit homo quasi natus non esset omnino. ¶ Tamen licet etiam nihil mali sit in morte. ¶ Non dubitans, sine dubio. ¶ Misceri, confundi: sine ratione & probare fieri. Vir Interea magno misceri &c. & alibi. Miscet agens telis nemora &c. ¶ Impendere, imminere: futura esse. ¶ Reliquit. s. morte. ¶ Nullo mõ de. i. nullo videatur male sibi consultum esse, sed potius sibi bene euenisse: decepti enim dicũtur quibus aliter euenit q̃ putabant. ¶ Quid est enim probat ea vel misceri vel imminuere. ¶ Quæ qui reli. non videat esse deceptus.

Impẽdere

Decepti

sentiatur: hoc tamẽ non dubitans confirmare possum, ea misceri, parari, impẽdere R. P. quæ qui reliquerit, nullo modo mihi quidẽ deceptus esse videatur. Quid est enim iam nõ modo pudori, probitati, virtuti, rectis studiis, bonis artibus, sed omnino libertati, ac saluti loci: non mehercule quenquam audiui hoc grauissimo, & pestilentissimo anno adolescentulum, aut puerum mortuum, qui mihi non a Diis immortalibus ereptus ex his miseriis, atq; ex iniquissima conditione vitæ videretur. Quare si tibi vnum hoc detrahi potest, neq̃d iis, quos amasti, mali putes cõtigisse: permultum erit ex mœrore tuo diminutum. Relinquetur enim simplex illa iam cura doloris tui, quæ non cum illis communicabitur, sed ad te ipsum proprie referetur. in qua nõ est iam grauitatis, ac sapientiæ tuæ, quam tu a puero præstitisti, ferre immoderatius casum incommodorum tuorum, qui sit ab eorum quos dilexeris miseria, maloq; seiũnctus. Etenim eum semper te & priuatis in rebus, & publicis præstitisti, tuenda tibi vt sit grauitas, & constantiæ seruiendum. Nam quod allatura est ipsa diuturnitas, q̃ maximos, luctus vetustate tollit, id nos præripere consilio, prudentiaq; debemus.

¶ Quid loco. i. quis locus. ¶ Pudor, verecundiæ, timori infamiæ, & ignominiæ: est enim virtus pudor. ¶ Rectis. probis. ¶ Bonis ar. quia sunt etiam malæ. ¶ Libertati. quæ oppressa est. ¶ Ereptus. liberatus. Iniquissima sordidissima & fœdissima. ¶ A diis immor. qui recte sciunt consulere homini, vt testatur Iu. Charior est illis homo q̃ sibi. ¶ Hoc vnum hoc præcipuum, & quasi solum. ¶ Detrahi. amoueri ex animo. ¶ Contigisse. euenisse: & notandum contingere de malo dictum: sicut & apud Cice. accidere de bono dicto notauimus. ¶ Relinquetur, supererit: restabit. ¶ Simplex. vnica. ¶ Non co. cum il. non erit communis cum illis: si enim existimabis eis nihil mali accidisse, nullam curã doloris de eis capies: ¶ Referetur, retorquebitur. ¶ Ad te ipsum. cuius causa solum dolebis. ¶ In qua. i. cura doloris propter teipsum. ¶ Grauitatis. authoritates, & constantiæ. ¶ Præstitisti exhibuisti: oñdisti. ¶ Immoderatius. vehemẽtius: sine moderatione. ¶ Qui casus. ¶ Seiũctus. separatus: semotus. ¶ Eum. talem. ¶ Tuenda. seruanda: turpissimum enim non respondere pristinis virtutibus. ¶ Seruiendum. obsequendũ. ¶ Constantiæ vt perseueres eodẽ tenore vitæ: quæ ante præstitisti. ¶ Diuturnitas est alla. i. q longinquitas temporũ est factura: aut obliuiscamur dolorũ: id debemus consilio sapientiaq; anticipare. Sic supra Seruius ad Ci. Nullus dolor est, quẽ tpis longĩqtas nõ minuat ac molliat: hoc te expectare tẽpus tibi turpe est, ac non ei rei sapientia tua te occurrere.

Cõtingeit

Sciunctus

PHI.

¶ SENTIATVR. nam si non sentitur, non potest dici miseria, quis enim negat? Et hoc in Lælio, vt Sin autem illa vereor, vt idem interitus sit animorum & corporum, nec vllus sensus maneat, vt nihil boni est in morte. Sic certe nihil mali. ¶ Miseri. commoueri & perturbari. ¶ Impendere, instare & ventura esse. ¶ Articulus. & ea intelligit futura & præsentia reipubli. detrimenta: quæ quis morte reliquerit, non pessime cum illo esse actum videatur. ¶ Reliquerit, euitauerit scilicet morte. ¶ Deceptus. male egisse cum fortuna, sed bene sibi cõtigisse q sit mortuus, & ille dicitur deceptus, cui aliter accidit q̃ putabat, vt Vir. deceptam morte fefellit. ¶ Quid loci, quoniam Cæsa. inuaserat omnia, & est ratio superioris sententiæ. ¶ Pudori. articulus. ¶ Non hercule. eorum felicitatem ostendit, qui mortui sunt: & a contrario eorum infelicitatem qui viuunt. ¶ A diis immortalitas. secundum Stoicos, qui dicunt deos habere curam rerum humanarum & omnibus posse recte consulere, de quo Satirus noster, Charior est illis homo, q̃ sibi, Dicunt que vnum deum esse, sed pro qualitate officiorũ mutari nomina, & esse participem vtriusq; sexus. ¶ Simplex. vt solum doleas propter te ipsum. ¶ Ad te ipsum. cuius causa solum doleas. ¶ Referetur. reuoluetur. ¶ In qua. demonstrat hunc etiam proprium dolorem eiiciendum esse. ¶ Qui sese, semotus & disiunctus casus tuorum incommodorum. ¶ Miseria. qua illi mortui liberati sunt, & tu doles eos esse ista miseria liberatos: idest mortuos, quoniã qui mortui sunt, omni sunt miseria liberati & malo, & illuc profecti vbi æuo sempiterno fruantur. ¶ Eum. talem. ¶ Priuatis ac publicis. ¶ Tres sunt æthicæ partes, Monastica, Oeconomica, Politica duas ex his nunc tangit. Oeconomicam quæ in gubernanda re familiari versatur, & optimas de seruis, de liberis, de vxoribus, de vniuersa domorum familia leges ostendit, & politicam quæ reipublicæ administrationem amplectitur: & quo pacto quis cum summa laude in ea se habere possit, plane demonstrat, de quo Plato multa conscripsit. ¶ Priua. ad Oeconomicam. ¶ Publicis. ad Politicam. ¶ Tuenda tibi. conseruanda, quoniam pristinis non respondere virtutibus turpissimum esse videretur. ¶ Ipsa diuturnitas. hanc Sulpitius longinquitatem dixit, & eandem sententiam posuit, vt nullus dolor est, quem non longinquitas temporis minuat ac molliat. Sed hoc te expectare tempus tibi turpe est, ac non ei rei sapientia tua te occurrere, quod extremum Cice. sit att. Id vero præripere consilio, prudentiaq; debemus, quæ duo sapientię membra sunt.

Deceptus

Partes æthicæ

ASCEN.

CSIN. i. sed si sup. sensus sit amissus. nulla miseria debeat videri, q̃ non sentiat. Recte concludit animos aut animas non mori, aut non pati, si moriat, sed non conuincit q̃ noxiorũ animæ crucient, non enim seq̃tur immortalitatẽ, habet ergo beatitudinẽ. ¶ Hoc tamẽ. Tamen ego non dubitans possum confirmare hoc. s. ea, sup. mala, aut incõmoda misceri. i. conflari, parari, impendere pe. longa. i. iminere reip. quæ. s. mala, is q reliq̃rit. s. moriendo, videatur mihi q̃dẽ nullo modo esse deceptus. i. defraudatus, conditione vitæ, cũ meliorẽ adierit, q̃ hæc esse possit. aut saltẽ malã euaserit. ¶ Enim. i. q̃a, q̃d loci est iã non modo. i. nõ solũ, pudori, probitati, virtuti, rectis studiis, bonis artibus, sed oĩno libertati ac saluti: q. d. nihil. ¶ Mehercule ego non audiui queñq̃ adolescẽtulũ aut puerũ mortuũ hoc anno grauissimo & pestilentissimo, q nõ videret mihi ereptus a diis immortalibus ex his miseriis, atq; iniq̃ssima conditione vitæ, in qua vnus dominaẽ oĩbus, nec locũ probitati relinquit. ¶ Quare si hoc vnũ potest detrahi tibi, nequid. i. vt nihil mali putes contigisse iis, quos amasti. s. liberis tuis, per multũ erit diminutũ. i. detractũ ex mœrore tuo. ¶ Etenim. i. quia: iam. i. tunc cura doloris tui relinquet. Simplex. i. sine respectu liberorũ, vtpote quæ nõ cõmunicabit cũ illis. s. defunctis, sed referet pprie. i. peculiariter & voce ad te. ¶ In qua. s. cura, iã nõ est grauitatis ac sapiẽtię tuę, qua pstitisti. i. exhibuisti a puerili ætate, ferre imoderatius casum incõmodorũ tuorũ, q sit seiũctus. i. separatus a miseria & malo eorũ, quos dilexeras. ¶ Etenim tu pstitisti. s. exhibuisti semper te eũ. i. talẽ, in priuatis & in publicis rebus, vt grauitas sit tuenda tibi, & seruiendũ sit tibi constantiæ vt eam teneas. ¶ Nã nos debemus præripere consilio & prudentia, id quod ipsa diuturnitas, quę maximos luctus tollit, vetustate est allatura.

HVBER, ¶ CETENIM. facit argumentum a minori ad maius dicens: ꝙ si mulieres quæ sunt animi imbecilliores amissis filiis aliquando lugendi finem faciunt, multo magis debent viri consilio & prudentia anticipare id quod necessitate temporis aliquando fit. ¶ Imbecillo. infirmo. ¶ Aliquando. tandem. ¶ Lugendi. mœrendi. ¶ Repræsentare. ad præsens afferre. ¶ Profecissem. profuissem tibi: idest si persuasissem, tibi vt dolorem deponeres. ¶ Quiddam: idest aliquid assecutũ effecisse. ¶ Valuissent. scilicet literæ meæ ad te consolandum. ¶ Functurum esse, subaudi existimabam. ¶ Quem. idest qualem: scilicet beneuolentissimum & amicissimum.

Aliquãdo

PHI. ¶ CETENIM. a minore ad maius argumentum. Quod si fœmina amissis liberis lugendi finem facit: multo magis debent viri: nec expectare tempus vt adimat, sed illum a se consilio & prudentia amouere. ¶ Dies allatura. longinquitas temporis, fœminino autem genere dies: vt pluri mum pro tempore sunt vsi. ¶ Neq; expectare temporis medicinam, vt Sulpitius, Hoc te expectare tempus tibi turpe est. ¶ Profecissem. hoc est tibi persuasissem, vt dolorẽ istum abiiceres. ¶ Quiddam. quid maximum. ¶ Valuissent: scilicet literæ meæ: ad te consolandum potuissent. ¶ Officio functum. fungimur officio vel officium. Teren. Tu illorum officia fungeris. Vtimur consilio & huiusmodi, & abutimur: quod est male vtimur, accusatiuum etiam antiquitus petebant. Teren. abusum meretricem dixit. Potimur: in nostra potestate habemus. Virg. Connubio Aeacide Pyrrhi sceptriq; potitum. Fruimur ad omnem animi delectationem accommodamus. Nec illi hoc audiendi sunt, qui dicunt frui tantummodo ad res diuinas pertinere, cum etiam ad humanas referri possit. Naso. Est aliqua ingrato merito exprobrare voluptas. Hacq; frui. hæc de te gaudia sola feram. Vescimur cibis, vnde antiquitas vesci pro comedere posuit. Virg. Vescitur Aeneas simul & troiana iuuentus. Sed alibi pro vti accepisse videtur: vt Quem si fata virum seruant, si vescitur aura. ¶ Beneuolentissimi & amicissimi. bona iunctura verborum, vt primo beneuolum: inde amicum dicamus. Beneuoli enim esse possumus, & non amici. Sed amici esse non possumus: nisi etiam beneuoli simus, & crescit oratio.

Dies
Fungor
Vtor
Abutor
Potior
Fruor
Vescor

Etenim si nulla vnquam fuit liberis amissis tam imbecillo mulier animo, quæ non aliquando lugendi modum fecerit; certe nos, quod est dies allatura, id consilio anteferre debemus, neq; expectare temporis medicinam, quam repræsentare ratione possimus. His ego literis si quid profecissem, existimabam optandũ quiddam me esse assecutum: sin minus forte valuissent, officio tamen esse functum beneuolentissimi, atq; amicissimi: quem me tibi & fuisse semper existimes velim, & futurum esse confidas. Vale.

¶ Ex. xvj. Epi. Et si vnus ex omnibus.

¶ Et q̃si resideat sensus, immortalitas illa potius, q̃ mors dicenda sit. ¶ Hoc tamen non dubitans confirmare possum, eã miseriã parari, & impendere reipub. quã qui reliquerit. ¶ Relinquitur enim simplex illa tã cura doloris tui, quæ non cũ illis communicabitur, sed ad te ipsum proprie perfertur, nonnulli defertur.

ASCEN. ¶ CETENIM si nulla mulier sit tam imbecillo: idest debili animo, amissis liberis: quæ non fecerit aliquando: idest tandem modum. i. finem lugendi, certe nos debemus anteferre id consilio, quod dies: idest diuturnitas est allatura, neque expectare medicinam temporis, quam possimus repræsentare: idest in præsens exhibere, ratione. i. per rationem. ¶ Si ego profecissem. quid. i. in aliquo, his literis, ego existimabam me esse assecutum, quiddam optandum. ¶ Sin: idest sed si, forte hæ literæ valuissent minus: idest non satis: tamen existimabam me esse functum officio: scilicet hominis beneuolentissimi atq; amicissimi, quem velim vt existimes me & fuisse semper, & confidas esse futurum.

HVBER, NOn obliuione. P. Sextius Ci. amicissimus, cũ Clodius Ci. insequeretur: & rogatione sua ex vrbe eiiciẽdum iudicasset: p eo acerrime vna cũ Milõe aduersus Clodiũ & Clodianos pugnauit: adeo vt etiã grauiter vulneratus in templo Castoris pro occiso relictus sit. Deinde accusatus ꝙ homines emisset, coegisset, parasset, cũ id pro salute Ci. fecisset: Ci. post reditũ suum elegantissima oratione defendit: quæ adhuc extat, tandem tamen iniquitate iudicum damnatus in exiliũ eiectus est, quẽ Ci. hac ep'la consolatur, excusans intermissionẽ literarũ ad eũ suarũ, ostendẽs non fuisse propter obliuionem veteris amicitiæ, sed cum propter calamitates reip. tum pp acerbissima incommoda ipsius Sextii, quem semper & amasse & tutatum fuisse fatetur: hortaturq; vt forti magnoq; animo ferat hunc casum memor alius etiã viris clarissimus & Ro. & alius ciuitatibus similes casus euenisse. Deinde laudat pietatẽ eius filii erga patrem, ex quo dicit eum debere magnam consolationem accipere, ꝙ talem habeat filium, magnam etiã amicis, quos habet fidissimos. Postremo Ci. pollicetur omnem operam & officiũ suum ipsi Sextio. ¶ Intermissione con. idest cessatione meæ consuetudinis scribendi libenter ad amicos. ¶ Priora. cũ erã in exilio. ¶ Ruinis. cladibus: translatio sumpta ab ędificiis. ¶ Iacuerunt. prostrata fuerunt. ¶ Posteriora. quæ secuta sunt reditum meũ. ¶ Retardarunt. retinuerunt, fecerunt vt differrem ad te scribere. ¶ Interuallum. spatiũ, distantia temporis. ¶ Mecum. intra me, in animo meo. ¶ Alienũ institutis. meis contrarium esse meæ consuetudini & voluntati.

M. Cicero S. D. P. Sextio P. F.

NOn obliuione amicitiæ nostræ, neq; intermissione consuetudinis meæ; superioribus temporibus ad te nullas literas misi, sed ꝙ priora tempora in ruinis R. P. nostrisq; iacuerunt, posteriora autem me a scribendo tuis iniustissimis, atq; acerbissimis incommodis retardarunt. Cum vero & interuallum iam satis longum fuisset, & tuam virtutem, animique magnitudinem diligentius essem mecum recordatus: non putaui esse alienum institutis meis, hæc ad te scribere.

ASCEN. NOn obliuione. Quo tẽpore Clodius Ci. acerrime persequebatur, eiiciendũq; vrbe satagebat. P. Sextius Ci. vna cũ Milone aduersus Clodiũ & Clodianos astitit, non verbis modo sed armis, ita vt grauiter vulneratus in æde Castoris pro occiso derelictus sit. Deinde accusatus factionis, eleganti oratione, q̃ adhuc extat a Ci. defensus est, postmodo tñ in exiliũ missus, quo ad eũ nunc scribit Cicero consolans eũ, & primo se purgat, ꝙ non sæpius scripserit, deinde filii ipsius Sextii pietatem laudat, & operam suam Sextio pollicetur, hortaturq; demũ forti ac constanti sit animo. ¶ Ordo est. Ego nullas: idest non vllas, non dedi ad te vllas literas tẽporibus superioribus, non obliuione: idest non propter obliuionẽ amicitiæ nostræ, neq; intermissione: idest per tẽpus interruptione consuetudinis meæ, qua consueui ad amicos scribere, sed ꝙ priora tẽpora: scilicet postq̃ prætermisi scribere ad te, iacuerunt in ruinis repub. & nostris, posteriora autẽ scilicet tempora retardarunt me a scribendo, iniustissimis atq; acerbissimis incommodis. ¶ Cum vero &. i. simul, interuallum iam satis longum fuisset, & recordatus essem mecum diligentius virtutem tuã & magnitudinem animi non putaui esse alienum institutis: idest a moribus meis, scribere ad te hæc: scilicet quæ sequuntur.

¶ Ego lon.

HVBER.

¶ EGO long. repetit & beneuolẽtiam & officiũ suum erga Sextiũ. ¶ In inui. i. in odiũ. ¶ In cri. in causam, in iudiciũ. ¶ Tui fa. puto intelligi Milo. cũ quo Sexti. senserat cõtra Clo. ¶ Periculo cõ. qa si dãnatus fuisset Milo, necesse erat, vt Sexti. in eodem esset periculo. ¶ Accuratissime diligentissime. ¶ Proxime. nupertime. ¶ Recẽti. nouc. ¶ Institutã dispositã. ¶ Offendissem. inuenissem. ¶ Ac. q̃. ¶ Inuidia annonæ. quã cõtraxeras ex liberalitate annonę, quã pplo distribuendam curaueras. ¶ Inimici. Clod. & cæteri qui Clo. fauebant. ¶ Iniquitas to. iu. quia oẽs iniq̃ iudicarunt. ¶ Multa vi multi defectus vt pote mali magistratus & similia. ¶ P. tuo. subaudi filio. ¶ Testimonio. testando te fecisse causa reip. q̃ fecisses. ¶ Sancte. syncere & constanter. ¶ Hominem. q. d. subiectũ telis fortunæ. ¶ Virum. i. fortem, & munitũ ad ferenda aduersa. ¶ Idest, declarat Cice. quid per hominem & virũ intelligat. ¶ Cõmunẽ incer. id enim hominis est. ¶ Et do. for. id ad virũ ptinet. ¶ Prestare. supare. ¶ In nr̃a ci. i. Ro. ¶ Multis for. & Curio Camillo, Africano supiori, Africano posteriori: & aliis mltis: quos Vale. li. v. ca. iii. cõmemorat. & Ci. i orone p. P. Sextio. ¶ In cæteris. s. ciuitatibus. ¶ Quæ potitæ sunt rerũ. i. quæ impa uerunt: sicut apud Athenienses accidit Aristidi, Themistocli: Theseo: Alcibiadi: & Phocion, apud lacedæmonios Lycurgo: apud Carthaginẽses Annibali: lege Vale. libro p̃dcõ: & orone Ci. p hoc Sextio. ¶ Vtinã. dicit Ci. rẽpu. Romanã talẽ nũc esse, vt nõ debeat Sextius multũ dolore, q ab ea absit cũ in ea nihil sit, qđ possit quẽpiã hoiem prudẽtẽ delectare. ¶ Vtinã ne scriberẽ. i. vtinã nõ possem hoc vere scribere. ¶ Debitũ te. i. vereor, ne nõ videar testari eius virtutes: sicut debeo. Refricẽ. renouẽ, tractũ a vulnere: qđ plerũq̃ fricãdo renouat. ¶ Tua esse te. i. apud te hic. ¶ Aio cogitatiõe. ¶ Intuemur. cernimus. ¶ Amor in te. i. quo te prosegt. ¶ Nã Ci. in orone p̃dcã sic inqt. Neq̃ hic vnq̃ puer, q his lachrymis: q̃ sit pietate declarat, amisso pr̃e suo pp me: me ipm icolumẽ videbit. ¶ Et nos. s. debemus eẽ magnæ cõsolatiõi. ¶ Pẽdemus. põderamus, æstimamus. ¶ Nõ ex fortuna, non ex rebus externis. ¶ Ex vir. quã eũ ẽt exul retineas, nõ minoris æstimamus te exulẽ: q̃ si esses in p̃ria. ¶ Merito iuste: sed ob inuidiã & iniquũ iudiciũ inimicorũ tuorũ. ¶ Adiũ. a. i consolationẽ tuam. ¶ Turpi. flagitio aliquo. i. cũ aliq̃ turpitudine dep̃hensi sũt. ¶ Non ca. qui vt dictum est, vitari non potest. ¶ Delicto suo siquid peccassent. ¶ Iniuria ali. quæ ab aliis infertur.

Refricare

Ego te P. Sexti & primis temporibus illis, quibus in inuidiã absens & in crimem uocabare defendi & cum in tui familiarissimi iudicio ac periculo tuũ crimẽ coniungeretur quã potui accuratissime te, tuãq; causam tutatus sum: & proxime recẽti aduẽtu meo cum rem aliter institutã offendissem, ac mihi placuisset, si affuissem, tñ nulla re saluti tuæ defui cũq; eo tẽpore inuidia annonæ inimici non solũ tui verũ ẽt amicorum tuorũ iniq̃tas totius iudicii, multaq; alia R. P. vitia plus, q̃ cã ipsa. veritasq; valuissent: Publio tuo neq; opera, neq; consilio, neq; labore, neq; gr̃a, neq; testimonio defui. Quãobrem oĩbus officiis amicitiæ diligenter a me, sancteq; seruatis, ne hoc qdẽ p̃termittẽdum esse duxi, te vt hortarer, rogarẽq;: vt & hoiem te, & virũ eẽ meminisses, idest vt & cõmunem, incertumq; casum, quẽ neq; vitare quisq̃ nostrum, neq; p̃stare vllo pacto põt, sapienter ferres: & dolori fortiter, ac fortunæ resisteres: cogitaresq;, & in nostra ciuitate, & in cæteris, q̃ rerũ potitæ sunt, multis fortissimus, atq; optimus viris iniustis iudiciis taleis casus incidisse. Illud vtinã ne vere scriberẽ, ea te R. P. carere, in qua neminẽ prudẽtem hoiem res vlla delectare possit. De tuo autẽ filio vereor, ne, si nihil ad te scripserim, debitũ eius virtuti videar testimonium nõ cepisse: sin autem oĩa, quæ sentio, p̃scripserim, ne refricẽ meis literis desyderiũ, ac dolorẽ tuũ, sed tñ prudẽtissime facies, si illius pietatẽ, virtutẽ, industriã, vbicũq; eris, tuã esse tecum duces. NEC. n. minus nostra sunt, q̃ aĩo complectimur, q̃ q̃ oculis intuemur. Quãobrem & illius eximia virtus, summusq; in te amor, magnæ tibi consolationi debet esse, & nos, cæteriq; qui te nõ ex fortuna, sed ex virtute tua pendimus, semperq; pendemus, & maxime animi tui conscientia, cum tibi nihil merito accidisse reputabis, & illud adiunges, HOMINES sapienteis turpitudine, non casu: & delicto suo, non aliorum iniuria

ASCEN.

¶ EGO o Publi. Sexti defendi te: &. i. simul, p̃mis illis tpĩbus qbus absens. s. ab vrbe, vocabare. s. ab inimicis tuis: in inuidiã. i. odiũ: & in crimẽ. i. criminationẽ & accusationem de crie: & i. simul, cũ tuũ crimen coniungeretur in iudicio ac periculo familiarissimi tui. s. Milonis: qui in simili cã si fuisset cõiunctus, etiã Sextius conuictus fuisset qa de similibus debet idẽ esse iudiciũ: tutatus sum te: & cãm tuã: vt. i. q̃tum potui accuratissime: & proxime recenti aduentu meo. s. cũ offendissem. i. præter spem inuenissem: rem. i. litem tuã, institutam aliter, ac. i. q̃ placuisset, si affuissem tñ nulla re. i. in nullo auxilio defui saluti tuæ. i. in omni re affui & auxilio fui. ¶ Cumq;. i. & cum. s. ita fuerit, & inuidie annonæ. i. quã contraxisti ex liberali largitione annonæ, non solũ inimici tui. s. Clodii: verũetiã amicorũ tuorum & sup. iniquitas iudicii, quo condemnatus es, & multa alia vitia reip. idest eorũ, qui remp. tractabãt: valuissent plusquam causa ipsa & veritas: nunquam defui, Publio tuo. s. filio: neq; opera. i. diligentia, neq; consilio. neq; labore, neq; gratia qua apud alios valebam: neq; testimonio quod de illo perhibebam. ¶ Quãobrem omnibus officiis amicitiæ seruatis diligenter & sancte. i. inviolabiliter a me: ne quidem: idest non saltem, aut non etiam: duxi. i. æstimaui hoc. s. quod modo faciam, esse prætermittendũ. vt hortarer & rogarem te, vt meminisses te esse hoiem & virum. i. vt ferres sapienter, casum cõmunẽ & incertũ, quem quisq; nostrũ: neq; potest vitare neq; p̃stare vllo pacto. i. modo: hoc est vim fortunæ, in quam non habemus potestatem. ¶ Et resisteres fortiter dolori ac fortunæ: & cogitares taleis casus vt exilia, incidisse iniustis iudiciis. i. per iniusta iudicia: multis fortissimis atq; optimis viris, & in nostra ciuitate, vt Furio Camillo. vtriq; Africano. Cice. &c. & in cæteris: scilicet ciuitatibus: quæ potitæ sunt rerum: scilicet imperio, vt Themistocli, Aristidi: Theseo: & Alcibiadi apud Athenien. apud Lacædemonios Lycurgo, apud Carthagi. Annibali. ¶ Illud autem vtinam ne scriberem vere, te carere ea repu. in qua vlla res neminem prudentem hominem possit delectare. ¶ Autem: idest sed, ego vereor ne si nihil scripserim ad te de filio tuo, ego videar non cepisse testimonium debitum, idest non exhibuisse conueniens testimonium virtuti eius. ¶ Sin autem. i. sed si, ego perscripserim omnia quæ sentio, vereor supple vt refricem: idest renouem meis literis desyderium ac dolorem tuum, quia graue esset tam excellentis filii præsentia carere. ¶ Sed tamen facies prudentissime: si vbicunq; eris, duces: idest reputabis, pietatem, virtutem: industriã illius esse tuam tecum. ¶ Nec enim minus nostra sunt quæ cõplectimur animo. i. quæ contemplamur, quã quæ intuemur oculis. s. exterioribus. Ergo intueor dicitur inspicere. ¶ Quãobrẽ &. i. simul eximia virtus illius. s. filii tui, & summus amor in te: debent esse tibi magnæ cõsolationi. i. ad magnã consolationem, & nos cæteriq; q pendimus. i. æstimauimus, & pendemus. i. æstimabimus semp te non ex fortuna tua sed ex virtute tua, & maxie amici conscientiæ tuæ sup. debemus esse tibi consolationi, cum reputabis nihil accidisse tibi merito. i. iuste & ob peccatum tuũ, adiungeã &. i. etiam illud homines sapientes commoueri turpitudine: idest si aliquid turpe admiserint, non casu.

HVBER. ¶ COMMoueri: angi: & cruciari: pturbari. ¶ Monitus me. ve. a. i. quẽ vetus amicitia nr̃a faciet memorem tui. ¶ Obser. f. t. i. reuerentia qua me prosequitur. ¶ Leuãd. iuuãdum. ¶ Proficiam. te ipsa faciam. Frustra. sine effectu, incassum.

Frustra.

ASCEN. ¶ E T commoueri delicto suo: non iniuria aliorum. ¶ Ego monitus memoria veteris amicitiæ nostræ: & virtute atque obseruantia. i. reuerentia, erga me: filii tui: nullo loco deero: neq; ad consolandum, neq; ad leuandũ fortunã tu. i. infortunium tuum ¶ Tu si forte scripseris qui. i. aliquid ad me perficiam ne arbitrere scripsisse frustra. Vale.

commoueri. Ego & memoria nostræ veteris amicitiæ, & virtute, atq; obseruantia filii tui monitus, nullo loco deero neq; ad consolandum, neq; ad leuandam fortunam tuam. tu si quid ad me forte scripseris, perficiam ne te frustra scripsisse arbitrere. Vale.

Ex. xvii, Epi, Nõ obliuione.

¶ Cum tem aliter institutã offendissem, ac mihi non placuisset, si affuissem, tamen nulla re saluti tuæ defui.

M. Cicero S. D. T. Fabio. 19

ETsi ego met, q te consolari cupio, consolandus ipse sum, ꝑpterea qđ nullã rẽ grauius ãdiu tuli, q̃ icomodũ tuum: tñ te magnopere non hortor solũ, sed & ꝑ amore nr̃o rogo, atq; oro, te colligas, virũq; ꝑbeas, & quã cõditione oẽs hoĩes, & qbus tẽporibus nati sumus, cogites. Plus tibi virtus tua dedit, q̃ fortuna abstulit, ꝑpterea quod adeptus es, qđ non multi hoĩes noui; amisisti, qđ plurimi hoĩes nobilissimi. Ea deniq; videt̃ conditio impendere legum, iudicioꝝ, tẽpoꝝ, vt optime actũ cũ eo videatur esse, q q̃ leuissima pœna ab hac R. P. discesserit. Tu vero q & fortunas, & liberos hẽas, & nos, cęterosq; necessitudine, & beneuolẽtia tecũ cõiunctissimos: quiq; magnã facultatẽ sis habiturus nobiscum, & cũ oĩbus tuis viuẽdi; & cũ vnũ sit iudiciũ ex tã multis, qđ reprehendat, idq; vna sn̄ia, eaq; dubia, potentiæ alicuius cõdonatũ existimet: oĩbus his de causis, debes istam molestiam q̃ leuissime ferre. Meus animus erit in te, liberosq; tuos semꝑ quẽ tu esse vis, & qui esse debet. Vale.

HVBER. ETsi. T. Fabi. vir nouus aliogn magno ingenio sua virtute atq; industria & magnas fortunas & amplas dignitates assecutus fuerat, sed postea occupata rep. a Cæ. priuatus dignitatib' oĩbus in exilio viuebat in summo mœrore. Itaq; Cicerõ hac epi. cõsolat̃, hortat q vt forti aĩo ferat incõmoda sua, cũ ea miserit, q̃ multi alii viri nobilissimi, & ꝑterea ꝑp cõditionẽ tpm: qbus pñt existimati felices, q nõ grauiori pœna mulctarent̃, q̃ mulctatus esset ipse Fabi. deinde q adhuc remãsissent ei fortunę suæ & liberi & amici: cũ qbus aliqñ sit habiturus facultate viuendi, & cũ oẽs bñ de eo iudicẽt, vno excepto: cuius tñ snia reprehendat̃. ¶ Cõsolãdus sum. cõsolatione egeo. ¶ Colligas te, te diligentius cõsideres. ¶ Virũ. forte, Tereu. Fac te virũ ꝑbeas. ¶ Qua cõ, q nati sumus: vt subiaceãus oĩbus telis fortunæ, vt sæpius diximus. ¶ Quibus. q malis & miseris tp̃ibus nati sumus. ¶ Dedit. acquisiuit. ¶ Fortũa ab. q a virtute adeptus es laudẽ & gl'iam, fortuna vero abstulit tantũmõ pr̃ia, & dignitatẽ. ¶ Nõ. m. pauci. ¶ Noui. nõ illustrati a maioribus suis. ¶ Nobi. q aut' in ꝑcedenti ep̃la vidimus: huiuscemodi casus multis viris clarissimis acciderũt. ¶ Ea. talis. ¶ Quã le. minima & non valde graui, acerba. ¶ For. res tuas ¶ Facultatẽ. cõmoditatẽ. ¶ Nobiscũ. q sumus tibi bñuolẽtia coniuncti. ¶ Et tam. m. s. iudiciis aliorũ. ¶ Vnũ solũ. i. Cę. ¶ Qđ repꝛhendat̃. q solus de te male iudicat, q iuste mulcteris exilio, cũ alii aliter sentiãt. ¶ Vt. sicut, tanquam. ¶ Quod. iudicium. ¶ Vna sen. sententia solum. ¶ Dub. incerta ¶ Alicuius. non nominat: sed innuit Cæ. ¶ Istam mo. tuum dolorem. ¶ Quem. qualem.

PHI. ETsi ego, Fabi, ciuis to. sed hõ ingenuus, Ci. amicus, cum grandes diuitias & amplissimũ patrimonium sua virtute comparasset: magnas etiã dignitates cõsecutus fuisset: & occupata re p. oĩbus dignitatibus a Cæ. priuatus: id exiliõ maxĩa cũ molestia vagaret̃, eũ hac ep̃la Ci. consolandũ putauit: & eo vtitur scribendi modo: quo in hmõi consolationibus vti consueuit. Nam principio illius incõmodo se dolere oñdit. Inde mœroris adhibet medicinã: multasq; inducit cãs & rõnes, qbus illam animi molestiã oĩo deponendam esse cognoscat, & eũ vehementer hortatur, ocm aduersam fortunam patienter ferat: cũ ea q̃ sibi multis acciderant mala sit ipse ꝑterea res suas liberos & amicos ad commoditatem viuendi ꝑ conditione tpm habiturus. ¶ Colligas. compescas dolorem tuum: & ne te abiicias atq; ꝑsternas. ¶ Virũ. emphaticos: intelligit enim fortem & rerum humanarum contemptorem. ¶ Qua cõ. hac. s. vt oĩbus telis fortunæ ꝑposita sit vita nr̃a & oẽs res nr̃ę, q̃ modo huc modo illuc transportantur. ¶ Quibus tpibus. malis & perditis. ¶ Hoĩes no. ingenuos accipimus. Sed proprie, nouum dicimus q nunquam fuit: Item recens: mirum & magnum, vt Pollio & ipse facit noua carmina. ¶ Non multi. pauci adepti sunt: quod tu: scilicet virtutem & amplas fortunas & dignitates. ¶ Quæ: scilicet amiserunt: ꝑuto dignitates & honores in rep. ¶ Ea. talis. ¶ Nobiliss. patricios dicit. ¶ Legum articulus: erant hæc omnia vnius voluntati subiecta: quæ voluntas pro ratione valeat. ¶ Vt optime actum. vt illud est Sulpitii: non pessime cum his esse actum. ¶ Fortunas. diuitias: & res tuas. ¶ Facultatem viuendi. commoditatem & opportunitatem: remanserant enim Fabio fortunæ: liberi, & amici, cum quibus viuendi facultatem habere poterat. Id autem verbum in omnes res honestissime diffundi potest, vt facultatem dicendi eloquẽtiam dicamus, facultatem agri colendi agriculturam, & huiusmodi. ¶ Reprehendatur. q solus Cæsar te male iudicat exilio. s. puniendum esse te: plus est corrigere q̃ reprehendere. Nam qui reprehendit non statim corrigit. Et est in hoc sensus q omnes de Fabio bene dicent præter vnum. s. Cæsarem cuius tamen sententia reprehendatur. ¶ Vnum iudicium. vnius Cæsaris qui te iudicat exilio puniendum. ¶ Ex tam multis. aliorum iudiciis, qui bene de te sentiunt. ¶ Vt. tanq̃ ¶ Alicuius. Cæsarem, intelligit.

Nouus

Facultas

Corrigere

Reprehendere

ASCEN. ET si egomet. Consolat̃ Titum Fabiũ, hoĩem quidem nouũ: sed qui ꝑstanti virtute & industria ad summos honores ante Cæ. tyrannidẽ euectus fuerat: sed Cæsare regnãte in exilio degebat in mœrore. Hortatur ergo vt forti animo ferat cõta damna, cũ sint q grauiora patiant̃. Nam fortunas & liberos atq; amicos adhuc incolumes habebat: & ꝑp Cæ. potentiam nõ ob peccatũ aliquod exulabat. ¶ Ordo est, Et si egomet qui cupio consolari te: ꝑ videtur vacare: aut me aut ipse: sed ad emphasim vtrunq; ponit: consolandus sum. s. ab aliis: propterea q nullam rem tuli. i. passus sum, iam diu grauius. i. molestius: q̃ incommodum tuum tñ ego non solum hortor te magnopere: sed etiam rogo pro amore nostro atq; oro supple. ¶ Vt colligas te. i. vires animi tui, metaphora tracta a mercede facta: sic vt fragmenta nullius sint momenti & ita ꝑstrata iacent, vt nullus colligere velit, & ꝑbeas. i. exhibeas supple te virũ: & cogites qua conditione: quia ea vt aliquãdo moriamur, & multa si diu viuimus patiamur, & qbus tẽporibus nati sumus, quia pessimis, in qbus oĩbus nobis necesse est pati plurima: virtus tua dedit tibi plus. s. veri boni & honoris q̃ fortuna abstulit propterea q adeptus es. sup. id, qđ nõ multi hoĩes noui. i. q primi in familia sua ad eũ honorẽ peruenerant: sup. adepti sunt: hoc est summos quosq; magistratus: amisisti sup. id qđ multi nobilissimi: videlicet administrationẽ reip. ¶ Deniq. i. vt qđ summũ est dicã, ea. i. talis, q pessima conditio legũ, iudiciorũ: tpm, videt̃ impẽdere, i. imminere, vt videat̃ actũ esse optime cũ eo. i. optime cõtigisse ei, qui discesserit

qui discesserit ab hac,s.tam misera repu.pœna leuissima:quale est exilium.¶ Tu vero qui habes & fortunas.s.diuitias:& liberos:& nos & cæteros coniunctissimos tecum necessitudine & beneuolentia,& qui sis habiturus magnam facultatem .i.commoditatem viuendi nobiscum.& cum omnibus tuis:& cum vnum sit iudicium ex tam multis qd̕ repi ehendatur,s. de exilio tuo:cum de omnibus electis in exilium tu vnus iniuste electus iudiceris:id potius dicam q̄ q̄ vnius Cæsaris iudicio exulet:sed tamen propter Cæsarem id pronunciatum innuit dicens,& id.s.iudicium existimetur condonatū,i. indulgenter datum:vna sententia.s.Cæsaris,cui contradicere non audebant:& ea.s.sententia dubia.i.non satis euidente, potentia.i.ppter potentiam alicuius,videlicet Cęsaris, Valla dixisset cuiusdā,tu debes de his oībus causis.i. ob has oēs causas,ferre.i.tolerare,q̄ leuissime.i.facillime,istam iniuriā.s.exilii tibi illatā.¶ Animus meus erit in.i. erga te & liberos tuos semper,sup.talis:quem,i.qualem,tu vis sup.eum esse,& qui.i.qualis,debet esse,q.d.beneuolentissimus. Vale.

Alicuius

M. Cicero Rufo S. D. 20

ETsi mihi nunq̄ dubium fuit,quin tibi eēm carissimus: tñ quotidie magis id pspicio:ex eaq; id,qd̕ mihi ostēderas qbusdam literis, hoc te studiosiorē in me colēdo fore,q̄ in puincia suisses(etsi meo iudicio nihil ad tuū puinciale offm̄ addi pōt) quo liberius iudicium esse posset tuū. Itaq; me & superiores lr̄æ tuæ admodū delectauerunt, qbus & expectatū meū aduentū abs te amanter videbā, & cum aliter res cecidisset,ac putasses, te meo cōsilio magnopere esse lætatum : et his proximis lr̄is magnum cepi fructum & iudicii, & officii tui. iudicii,qd̕ intelligo te, id qd̕ oēs fortes,ac boni viri facere debent,nihil putare vtile esse,nisi quod rectū,honestumq; sit. officii,qd̕ te mecum,quodcunq; cepissem consiliu, polliceris fore. quo neq; mihi gratius,neq; vt ego arbitror,tibi honestius esse quicquam potest. Mihi cōsilium captū iā diu est. de quo ad te,non quo cælandus esses,nihil scripsi antea,sed quia communicatio consilii tali tpe, q̄si quædam admonitio videtur esse officii, vel potius efflagitatio ad coeundam societatem vel periculi, vel laboris. cum vero ea tua sit voluntas, humanitas, beneuolentia erga me, libenter amplector talē animū,

HVEBR.

ETsi mihi. Titus Rufus Cic. quæstor fuerat in Cilicia ante Caium Cœlium, quem Ci. discedens quæstorem reliquerat, vt lib.ii. ad Cœlium Rufum scriptum vidimus,& vltima eiusdem libri epistola. Cum igitur, vt multis in locis diximus, Cice. ex prouincia Romam reuersus incidisset in discordias ciuiles,& dissensionem Cęsaris,& Pom. studiosus repu. hortatus fuerat hunc T. Rufum, vt adhæreret partibus Pompeii,& resp. quod idem latenter hac epistola facit, ostendens id esset viri boni & fortis: neq; eum aliter facere debere: quod si instituerit facere, hortatur vt ad se veniat.¶ Quin. vt non.¶ Extat. apparet, eminet.¶ Studiosiorem. diligentiorem.¶ Quam in prouincia. in Cilicia vbi fueras quęstor meus.¶ Ad officium prouinciale.i.ad id, quod in prouincia mihi tribuisti sicut debebas.¶ Nihil addi. quia officio tuo erga me cumulatissime satisfeci. ¶ Quo. propter quod.¶ Liberius, largius, & apertius.i.licet nihil posset addi ad id,qd̕ fecisti erga me in prouincia, vt iudiciū tuum & bona voluntas in me posset esse clarior & manifestior.¶ Expectatum. desyderatum.¶ Amanter. cum amore.¶ Cecidisset. pro accedisset.¶ Ac q̄.¶ Consilio, quod dedissem tibi.¶ Iudicii. opinionis certæ & ppositi cuiusdā.¶ Officii. debiti.¶ Iudicii. declarat vtrūq; : cum & ex iudicio & ex officio eius magnum fructum accepit.¶ Fortes. magni animi.¶ Boni. iusti, quia iustitia ipsa est, ex qua viri boni dñr.¶ Rectum. honestum,& cum virtute, id.n. solum a viro bono debet existimari vtile.¶ Officii. subaudi magnum fructū accepi.¶ Quod. qa.¶ Polliceris fore.i. qa promittis te futurum mecum quicquid deliberassem facere.¶ Quo. qua te, q̄ sis futurus mecū.¶ Tibi ho. qa laudaberis esse secutus id qd̕ ego deliberauero, neq; dissensisse a consilio meo.¶ Mihi. dicit Ci. se iandiu accepisse cōsilium suū,& deliberasse quid sit agendū,de quo dicit se hucusq; nihil scripsisse ad T. Rufum, non qd̕ eum cęlare voluerit cōsilium suū,sed ne cōicando videret eum vel potius petere & efflagitare:vt idē ille faceret, & Ci. decreuisset facere:nā cum alicui amico dicimus qd̕ constituerimus facere, videmur quodāmodo eū admonere,vel petere,vt idem ipse faciat.¶ Cōicatio. participatio tecū.¶ Tali tpe. ita misero, quo non possumus sine labore & periculo aliqd deliberare, vt ostendit epl̄a.ii. lib.iiii. ad Sulpitiū. Quo cum miserior res nunq̄ accidit:tum ne deliberatio qdem difficilior, nihil.n. cōstitui pōt, qd̕ non incurrat in magnā aliquā difficultatem.¶ Quasi quędā.i. quodāmodo tacita.¶ Admonitio. significatio.¶ Coeūdam. cōiungendā.¶ Cum vero. dixit Ci. se antea voluisse ad eum scribere de cōsilio suo, ne videretur eum petere iō societatem laboris & periculi.¶ Nūc vero dicit, q̄ cū ex eius literis cognouerit eius voluntatem & beneuolentiā prōptam ergo se, qa scripserat Rufus se esse factutū quicqd Cic. placuisset, libēter eius talem aīum amplectit̄, & hortatur vt ita faciat, qd̕ si fecerit, de se habiturū magnam grām.¶ Ea vo. ea dispositio animi, vt sis futurus mecū quicqd consilii ceperim.¶ Amplector. accipio & gratum habeo.¶ Talem ani. talem dispositionem animi tui.

amplector

ASCEN.

ETsi mihi &c. Titū Rufum q Ci. q̄stor.i. publici ęris q̄sitor & receptor fuerat, añ C. Cœliū, quē discedens q̄storem reliq̄rat, cohortat̄ vt Pōpeianis ptibus adhęreat. Reuersus.n. e puincia Ci. offendit ciuiles discordias inter Cæ.& Pompeiū. Simulq; docet viri fortis & ciuis boni ptiū esse fouere ptas cās & resp. fauentes, dicitq; si eo sit aīo ad se veniat. Ordo est. Etsi.i. q̄q̄, nunq̄ fuit dubium mihi qn eēsem charissimus tibi, tñ ego pspicio id quotidie magis:& qd̕ ostēderas mihi qbusdā lr̄is, vz te fore hic.i. in vrbe mecū, studiosiorē.i. diligentiorē in me colendo, q̄ fuisses in puincia, extat.i. appet & eminet, vt res q̄ extant.i. extra sunt, & non intus latent, & si meo iudicio nihil pōt addi ad offm̄ tuū puinciale.i. qd̕ in prouincia mihi impendisti, quo.i. p qd̕, aut pp qd̕, iudiciū tuū.s. de me colendo possit esse liberius.i. aptius & largius.¶ Itaq; &.i. simul lr̄æ tuæ supiores.i. q̄s prius misisti, & qbus signāsti te hic studiosiorē mei fore, delectarunt admodū.i. valde me, qbus &.i. cum, videbā aduentū meū, expectatū amanter.i. vt fit ab amante, abs te, & cū res cecidisset.i. accedisset alr̄, ac.i. q̄ putasses, videbā te lętatū magnope consilio meo, &.i. simul, cepi magnū fructū.i. voluptatem, & iudicii & officii tui, his lr̄is pximis.i. vltimo missis.¶ Iudicii in quā fructū capio, q̄.i. qa, ego intelligo te sup. facere id qd̕ oēs fortes & boni ciues facere debent, videlicet putare nihil esset vtile, nisi rectū.i. iustum & honestū.¶ Officii sup. fructū capio, q̄ tu polliceris te fore mecū, qd̕cunq;.i. qcqd consilii cepissem.¶ Quia qcqd resoluit in qd̕cunq;:& nō in qdcūq;, id.n. nō dr̄: iō qd̕cūq; dum ponit pro qcqd gtm regit tanq̄ substantiuū vt hoc loco, dum pro qdqd̕ adiectiue construit̄, vt si dicat̄ qd̕cūq; consiliū &c.¶ Quo.s. otiō aut facto: quo q̄ neq; pōt esse gratius mihi, neq;, vt ego arbitror, honestius tibi.¶ Consiliū est captū.i. initū mihi iādudū.i. a plusculo tpe, decreui.n. ptes Pompeianas sequi, de quo.s. consilio meo: nihil scripsi ad te antea, non qd̕.i. de quo, aut lege non q̄ cælandus.i. occultandus esses. Noue id dcm̄ vr̄, nam potius dicendum fuit, non qd̕ cælandum te, aut tibi esset, sed quia cōicatio consilii tali tempore vr̄ esse quædam admonitio officii, vel potius efflagitatio.i. aspera expostulatio ad coeundam.i. conciliandam societatem, vel periculi vel laboris.¶ Vero.i. sed cum voluntas humanitas: beneuolentia tua sit ea.i. talis erga me, ego amplector.i. accipio libenter talem aīum.i. se vltro offerentem.

Quin Extat Quo Amanter Extat Cęlandus

HVBER. ¶ SED ita.cum hac conditione:subaudi amplector talem animum.⸿ Non enim. parenthesis est.⸿ Nō dimittā pudorē, non impudēter a te petam, sed modeste.⸿ Habebo gratiam.debebo:ero obligatus.⸿ Ignoscam, dabo veniam.⸿ Alterū.s. si feceris.⸿ Timori.s.nō potuisse negare.⸿ Alterū.s.si feceris.⸿ Res ma.quā constitui facere.⸿ Quod re.sit ap.sic supra ad Seruiū Sulpi.si qd rectissimū sit quærimus, perspicuū est:si qd maxime expediat obscurū:sin hi sumus; q esse debemus: vt nihil arbitremur expedire:nisi qd rectum honestūq; sit,non potest esse dubium:quid nobis faciendū sit. Eundem igit sensum hoc loco Cic.prosequit.⸿ Quę,consilia mea.⸿ Eodē mō,quo.s.mihi placet.⸿ Continuo.statim.⸿ Poteris.s.venire ad me.⸿ Quicquid statueris.i. quicquid deliberaueris.s. vel se qui consilium meum:vel non sequi.⸿ Sin id quod opto, subaudi statueris, vt sequaris consilium meum.

Continuo

sed ita (non enim dimittā pudorem in rogando meū) si feceris id, quod ostendis, magnam habebo gratiam: si non feceris, ignoscam: & alterū timori, alterum mihi te negare non potuisse arbitrabor. Est enim res profecto maxima. quid rectum sit, apparet, quid expediat, obscurum est, ita tamen, vt si nos ii sumus, qui esse debemus: idest studio digni, & literis nostris, dubitare nō possimus, quin ea maxime conducant, quæ sunt rectissima. Quare tu, si simul placebit, statim ad me venies, sin idem placebit, atq; eodem modo nec continuo poteris: omnia tibi vt nota sint, faciam. Quicqd statueris, te mihi amicum: sin id, quod opto, etiam amicissimum iudicabo. Vale.

ASCEN. ¶ SED ita: non enim dimittam pudorem meum: idest verecundiam meam in rogando: hoc est non rogabo te impudenter: si feceris id quod ostendis: scilicet te facturum: habeo sup. tibi magnam gratiam: si non feceris, ignoscam: idest veniam dabo: & arbitrabor te non potuisse negare alterum: scilicet nō facere quod ostendis, hoc est non sequi partes Pompeianas mecum: timori, scilicet quem de Cæsaris potentia conceperis: & alterum: scilicet si feceris arbitrabor te non potuisse negare mihi.⸿ Enim: idest quia, res est Profecto: idest reuera: maxima: idest maximi momenti.⸿ Apparet, s.euidens est, quid sit rectum.i. decens & honestum, quid expediat.i. vtile sit: & eutum est obscurum, quia licet Cęsar videretur potentior: quia tamen iniquiorem habebat eum, incertum erat an victor euasurus esset: tamē ita est, s.obscurum, vt si nos sumus ii, qui debemus esse.i. digni studio.s.philosophico: & literis nostris: non possimus dubitare, quin ea conducant.i.vtilia fiant, maxime quę sunt rectissima.i.æquissima & decentissima.⸿ Quod si placebit simul.i. pariter tibi. Alii legunt, Quare tu &c. venias statim ad me.⸿ Sin.s.sed si, idem placebit, atq; eodem modo.s.quo mihi, nec poteris sup.facere aut sequi continuo.i. statim, faciam vt omnia sint nota tibi.⸿ Quicquid statueris.s.facere, siue timori siue amori cedere: ego iudicabo te amicum mihi.⸿ Sin.i. sed si sup.statueris id quod opto.i.sequi partes Pompeianas, iudicabo te etiam amicissimum mihi. Accurate inuitat hominem ad partes suas, vt si eas secutus non sit, amicus tamen maneat, & se deferre erubescat.

HVBER. QVomodo. Vt in præcedenti epistola diximus: Rufus fuerat quæstor Ci. in prouincia: cum esset facienda ratio pecuniarum prouincialium inter quæstorem & proconsulem vel imperatorem Ciceronem, Cic. reliquerat id negocium seruo scribæ & cancellario suo, & ipsi Rufo, sed postea scripserat se Rufus fuisse deceptum in rationibus, & factum esse contra vtilitatem & authoritatem suā, itaq; Cice. hac epistola se excusat, quod Rufus neq; a se, neq; a seruo suo scienter sit deceptus. Deinde respondet ad quædam alia, quæ ad hanc pecuniam pertinebant. Hæc epistola q̄uis sit inuoluta satis & obscura, & a multis prætermitti soleat: quia parum habet suauitatis, tamen dabo operam, vt q̄ optime fieri poterit, declaretur.⸿ Quomodo, quacunq; ratione. idest etiam si cum maximo incommodo meo fuissem id facturus, & vt vulgo dicimus, si quatuor pedibus ad te venire necesse fuisset.⸿ Constitueras. decreueras, constituerat enim se venturum in quendam locum ad Ci. neq; venit.⸿ Commouere, esse mihi impedimento & perturbationi, si venisses, nam scripserat Rufus se non venisse, ne esset incommodus Ci. Ci. autem dicit: q si venisset, præposuisset eius voluntatem omni commodo suo.⸿ Antelatum, præpositurum.⸿ Scriba: idest cancellarius, nomen est officii.⸿ Exploratum. certum, hoc dicit se certo scire scribam suum nihil fecisse contra Rufum in rationibus referendis. Nam de cęteris dicit non audere affirmare.⸿ Rationibus, calculationibus pecuniarum prouincialium.⸿ Duntaxat. solummodo.⸿ Referendis, reddendis, computandis.⸿ De cæteris affirmare non possum. parenthesis est.⸿ Scientem. q sciret: nisi fortasse fecerit per ignorantiam.⸿ Rem. vtilitatem.⸿ Existimationem. authoritatem, reputationem.

Scriba.

Duntaxat

M.Cicero.S.D.Rufo.

QVoquo mō potuissem, te cōuenissem, si eo, quo cōstitueras, venire voluisses. quare & si mei commodi causa commouere me noluisti, tamen ita existimes velim, me antelaturum fuisse, si ad me venisses, voluntatem tuam commodo meo. Ad ea, quæ scripsisti, cōmodius equidem possem de singulis ad te rebus scribere, si M. Tullius scriba meus adesset, a quo mihi exploratum est in rationibus duntaxat referendis (de cæteris rebus affirmare non possum,) nihil eum fecisse scientem, quod esset contra aut rem, aut existimationem tuam:

ASCEN. QVomodo potuissem &c. Cum facienda esset ratio pecuniarum prouincialium inter quæstorem Rufum & imperatorem Cice. Ci. id muneris reliquerat seruo scribę, & cancellario, vt aiunt, suo: & ipsi Rufo, aut potius, vt hic dicet fratri eius, obeundū: quod cum obiisset: scripsit Rufus se in ea ratione læsum. Cice. ergo hac epistola purgat se & seruum dicens, neutrius culpa læsum. Deinde respondet ad quædam alia Rufo in eadem epistola obiecta, præsertim de centum sestertiis prætermissis. Est autem epistola subobscura, q res nota erat Rufo, nec scriptam pluribus opus erat fuisse, nec operæ precium erat, vt aliis innotescat, quinetiam Cice. scindendam & annihilandam censet: vnde sunt qui ab eius lectione supersedeant, aliis negata placent. Ordo est. Ego conuenissem te: idest venissem ad te, quomodo potuissem, si voluisses venire eo quo constitueras: scilicet venire.⸿ Quare & si, idest q̄q̄, noluisti me cōmouere: idest disturbare causam cōmmodi mei, alii legunt: causa: vt sit noluisti commouere: idest impedi[illegible]: causa commodi mei: idest propter commodum meum, tamen velim existimes: idest iudices de ea re sic me antelaturum: idest prælaturum fuisse, commodo meo voluntatem tuam, si venisses ad me.⸿ Ad ea, idest quantum ad ea, quæ scripsisti, equidem, idest ego quidem, possem scribere commodius ad te de singulis rebus, si Tullius scriba, idest cancellarius & rationum scriptor meus adesset, idest præsens esset mihi, a quo: scilicet Tullio scriba meo exploratum est mihi, idest certum & euidens, duntaxat.i. solummodo, in rationibus referendis: idest in reddendis & recognoscendis supputationibus, non possum affirmare de cæteris rebus, qa in aliis non erat scrutatus curam eius, exploratum inquam est mihi, eum nihil fecisse scientem, idest quod scierit, quod esset contra aut rem, idest vtilitatem, aut existimationem, idest authoritatem tuam.

¶ Dein,

HVBER.

¶ DEIN. p deinde: dicit Ci. q̃ si seruaret̃ ius & vetus mos antiquus referendaꝝ rõnũ: nunq̃ retulisset rões cũ Rufo: nisi fecisset grã cõiunctiõis & amicitię: qa veteri more nõ tenebat̃ impator aut p̃ses puincię referre rõnẽ cũ q̃store, sed postea lege Iulia id cautũ est: vt relinq̃rent̃ rões in puīcia in aliq̃ ex p̃mis vrbibus puīcię, vt appet lib. ii. ad Caniniũ Sallustiũ in epl̃a, q̃ incipit L̃ras a te. sed copia ipsaꝝ rõnũ q̃ relinquebant̃ in puīcia, deferebat̃ Ro. & deferebat̃ ad ęrariũ Rõa. ita vt vnũ exẽplũ eẽt in puīcia: alterũ Romę in ęrario: vt paulo infra videbit̃. ¶ Dein. p deinde, & subaudi scito vel possum scribere me nõ fuisse relaturũ rões. ¶ Cõtulissem. simul calculassem & tractassem. ¶ Quid igit̃. ponit obiectionẽ sibi ipsi & eã soluit. ¶ Ad vt. in vrbe, & est solutio obiectiõis. i. cũ fuissem in vrbe, si cõsuetudo pristina maneret, fecissem rõnẽ cũ q̃store vrbano, nõ aũt cũ meo puīciali. ¶ Q̃ñ. i. q̃m: & ẽ ordo, fecissem id in puīcia q̃ lege Iulia necesse erat relinq̃re rões in puīncia, & referre easdẽ totidẽ verbis ad ęrariũ, vbi seruabat̃ publica pecũia & thesaurus Romanorũ, nã ab ære dr̃ ærariũ. ¶ Totidẽ ver. vt nihil additũ, nihil ve iminutũ eẽt, vt solet fieri in exẽplarib⁹, q̃ fideliter extrahunt̃ verbũ de verbo. ¶ Ita. ea eã. ¶ Adducere. traherẽ. ¶ Ad meũ ar. ad id qđ ego vellem. ¶ Tribui. tm̃ authoritatis dedi. ¶ Totũ. vt tu vtaris eo sicut tibi placeret. ¶ Adiunxisti. dedisti sociũ, vt ipsi duos cõponerẽt rões. ¶ Adhibui. apposui. ¶ Præter le. qa solum eas legi, nihil aliud addidi. ¶ Ita. nulla re addita, sicut frater tuus oñderat mihi librũ rationum, ita oñderat mihi seruus meus scriba, nulla re addita, aut iminuta. ¶ Si ho. nũ Ci. oñdit se fecisse q̃cq̃d debuerit facere in ip̃m Rufum. ¶ Tullio. scribæ, q̃ fuerat semper mecũ in puīcia, & nouerat optime oĩa. ¶ Cõfectas. cõclusas. ¶ Cõsolidatas. calculatione hinc inde cõfirmatas, alii codices hñt consultas. i. consyderate deliberatas. ¶ Deponeremus. relinq̃remus sub fide, vñ & depositũ dr̃ q̃cq̃d sub fide alicui tradit̃, vñ supra ad Caniniũ Sallustiũ epl̃a p̃dicta, rões mei q̃stus nec verũ fuit me tibi mittere, nec tñ erant cõfectæ, eas nos Apameæ deponere cogitabamus, de Apamea & Laodicęa dictũ est eadẽ epl̃a. ¶ Necesse erat. pp legẽ Iuliã, q̃ ita cogebat. ¶ Deferre. Romã. ¶ Prolata. i. tãq̃ si fuissent lata in ærariũ. Nã postea q̃ deposuerat eas Apameæ, nihil poterat imutari. Et idẽ erãt q̃si fuissent delatæ in ærariũ, itaq̃ frustra expectasset Rufum. ¶ Quãobrẽ. scripserat q̃tũ coniicimus Rufus, q̃ cũ Valerius fuisset præs & fideiussor pecuniæ Ci. intellexerat vale. a Volusio quodã reuelatũ fuisse fideiussione, q̃ Ci. negat esse veꝝ, qa dicit se intellexisse a viris pitis & p̃cipue a Camillo quodã & pito & sibi amicissimo, obligationẽ nõ posse transferri a Valerio ad Volusiũ, sed Valeriũ & Valerianos fideiussores teneri, & esse obligatos. ¶ Docuerunt. demonstrauerunt mihi. ¶ In his. s. peritis. i. inter eos. ¶ Nomẽ. obligationẽ, debitum pprie, sicut & Ci. in topicis, & Sueto. vius est, & Asconius interp̃tatur. ¶ Prædes. fideiussores, de hoc noie diximus li. ii. in epi. q̃ incipit, l̃ras a te, & eodẽ loco de Sestertio. ¶ Noie. cã. ¶ Mancipis. mãceps (vt scribit Festus) dr̃ qui quic̃q̃ a populo emit, conduciturq̃, qa manu sublata signat se authorem emptionis esse &c. Mancipes ẽt sunt publicanorũ principes, q quæstus sui cã decimas redimunt. ¶ Laboro. curo.

Deinde

Quando

Aerarium

Depõnere

Depositũ

Nomen

Prædes

Manceps

deinde si rationẽ referẽdaꝝ ius vetus, & mos antiquus maneret, me relaturũ rões, nisi tecũ p cõiunctiõe nr̃æ necessitudinis cõtulissem, cõfecissemq̃, nõ fuisse. Q̃d igit̃ fecissem ad vrbẽ, si cõsuetudo pristina maneret: id, q̃ñ lege Iulia relinquere rões in puīcia necesse erat, easdẽq̃ totidẽ verbis referre ad ęrariũ, feci in puīcia, neq̃ ita feci, vt te ad meũ arbitriũ adducerẽ, sed tribui tibi tantũ, q̃tũ me tribuisse nunq̃ pœnitebit. totũ enim scribã meũ, quẽ tibi video nunc esse suspectũ, tibi tradidi. tu ei M. Mindiũ fratrẽ tuũ adiũxisti. rões confectę me absente sunt tecũ: ad quas ego nihil adhibui p̃ter lectionẽ. ita accepi librũ a meo seruo scriba, vt eundẽ acceperi a fratre tuo. Si honos is fuit, maiorẽ tibi habere non potui: si fides, maiorẽ tibi habui, q̃ pene ipsi mihi. si puidẽdũ fuit, neq̃d aliter, ac tibi & honestũ, & vtile esset, referret̃: nõ habui, cui potius id negocii darẽ, q̃ scribę meo. Illud q̃dem certe factũ est, qđ lex iubebat, vt apud duas ciuitates, Laodicensem, & Apamensem, q̃ nobis maximæ videbantur, q̃m ita necesse erat, rationes cõfectas, & consolidatas deponeremus. Itaq̃ huic loco primũ rñdeo, me, q̃q̃ iustis de causis rões deferre pperarim, tñ te expectaturũ fuisse, nisi in puīcia relictas rões pro latis haberẽ. Quãobrem de Volusio quod scribis, nõ est id rationũ. docuerunt enĩ me periti hoĩes, in his, cũ oĩum pitissimus, tũ mihi amicissimus C. Camillus, ad Volusiũ transferri nomen a Valerio non potuisse, sed p̃des Valerianos teneri. neq̃ id erat H-S XXX, vt scribis, sed XIX. erat. n. curata nobis pecũia Valerii mãcipis noĩe: ex q̃ reliquũ q̃đ erat, in rõnib⁹ retuli. sed sic me & liberalitatis fructu priuas, & diligentię, & (q̃đ minĩe tñ labore) mediocris ẽt prudẽtiæ.

ASCEN.

¶ DEINDE. i. insup si vetus ius rõnũ referendarũ. i. discuciendarũ, & mos antiquus maneret, me nõ fuisse relaturũ rões. i. qđ dicunt, daturũ cõputũ, nisi contulissem. i. cõicassem & fecissem tecũ p cõiunctione necessitudinis nr̃æ. Igit̃ feci id qđ ego fecissem ad vrbẽ. i. in vrbe, cũ q̃store vrbano, si cõsuetudo pristina. i. prisca & antiq̃ maneret, feci inq̃uã in puīcia. ¶ Q̃n. i. q̃m q̃dem, necesse erat. s. lege Iulia, relinq̃re rões in puīcia, & referre easdem. s. rões ad ærariũ. i. fiscũ Romanũ, totidem verbis. i. nihil additũ, nihilq̃ detractũ sit. ¶ Neq̃ feci ita vt adducerem te ad arbitriũ meũ. i. corã te redderẽ, tales rões q̃les vellem, sed tribui tibi tm̃. i. obseruantię, q̃tum nunq̃ pœnitebit me tribuisse. ¶ Tradidi. n. tibi. s. discutiendũ totũ scribã meũ. s. Tulliũ: quẽ video esse suspectũ nunc tibi, tu adiunxisti ei. s. scribæ meo, Marcũ Mindiũ fratrem tuũ, & rões sunt cõfectæ. i. cõsumatę, tecum me absẽte, ad quas ego nihil adhibui p̃ter lectionem, ita. n. accepi librũ a seruo meo scriba, vt acceperim eundẽ a fratre tuo, nullo. s. immutato. ¶ Si is fuit honos, ego nõ potui hr̃e tibi maiorẽ. s. honorem, si fides. i. credulitas, & bona æstimatio de te sup. fuit, ego habui tibi maiorẽ. s. fidẽ. i. plus tibi credidi, pene. i. q̃si, q̃ mihi ip̃si. ¶ Si fuit puidendũ neq̃d referret̃. i. recenseret̃, cõputaret̃ aliter, ac. i. q̃, honestũ & vtile eẽt tibi, nõ habui sup. aliquẽ cui darẽ potius id negocii, q̃ Tullio scribę. s. meo. Quidẽ. i. vt cætera omittã, certe illud fcm̃ est, qđ lex. s. Iulia iubebat, vt deponeremus. i. custodiæ derelinq̃remus, q̃m ita erat necesse, apđ duas ciuitates. s. Laodicẽsem & Apamẽsem p Apamęcẽsem, q̃ videbant̃ maximæ puīcię illius, rões ꝯfectas & ꝯsolidatas. i. ꝯfirmatas. ¶ Itaq̃ rñdeo p̃mũ huic loco me, q̃q̃ pperari. i. festinaueri iustis de cãis. i. obuiustas causas, deferre. s. Romã. rões, tñ fuisse expectaturũ te, nisi hr̃em. i. existimarẽ rões relictas in puīcia platas. i. tanq̃ latas. ¶ Quãobrẽ qđ scribis de Volusio, nõ est rõnũ. i. nõ p̃tinet ad rões. ¶ Enim. i. qa, hoĩes piti, & in his. C. Camillus, cũ. s. ita sit q̃ est pitissimus oĩum, tum. s. multo magis est amicissimus, me docuerũt nomen. i. debitũ, nõ potuisse transferri a Valerio ad Volusiũ, & ita prædes. i. fideiussores Valerianos, teneri. i. obligatos adhuc esse. neq̃ id erat. i. non tenebant̃, vt scribis, sestertiis triginta. i. lxxv. libris, sed nouẽdecim sup. sestertiis. i. xlvii. lib. cũ semis, nam sestertius aut semistertiũ dr̃ quasi semitertiũ. i. duo cũ dimidio tertii, vt duo sestertia sint q̃nq̃ librę. ¶ Enim. i. qa. pecunia erat curata. i. cum cura aceruata, noĩe Valerii mancipis. i. q eã rem a populo manũ leuatã tenente redemerat, ex qua pecũia q̃đ erat reliquũ. i. nõ debitũ, Valerio, retuli in rõnibus. i. vt dicunt cõputis. ¶ Sed tu priuas me sic. s. sentiẽdo aut ꝯtẽdo de me, fructu liberalitatis & diligentiæ, & quod licet sup. dico, tñ minime laboro. i. neq̃q̃ curo, etiã mediocris prudentię.

Sestertiũ

HVBER. ¶ LIBEralitatis.subaudi fructu puas. ¶ Legatū.puto Volusiū intelligi. ¶ Prefectū.s.fabrorū: vt visum est supra in epła ad Appiū. ¶ Leuatos.maxīa calamitate.i.magnis incōmodis eē releuatos. ¶ Id aūt.attribuebat Rufus potius scribę Ci.q̄ ipsi Ci.Docuerat eni Cic. obligatiōnē pecuniæ nō potuisse a Valerio ad eos trāsferri. ¶ Diligētię subaudi ēt fructu puas. Dicebat eni oīm qđ fuerat a Ci.ad supradictos collatū,insciēter ab eo eē collatū,cū id fecisset eius scriba,Ci.nihil sciēte. ¶ Tanto pi.qa agebat de.pecunia publica:p qua fuissem obligatus p eis,nisi iure eos leuassem. ¶ Scribā te.subaudi existimas. ¶ Prudētię.subaudi fructu priuas,& sic rñdit oibus ptibus,quas supra pposuit. ¶ Inita ē rō.inuētus modus. ¶ Mulcta

Mulcta

.i.pœna:cōdemnatio. ¶ Depelleret.admoueret:ne damnarētur.Hi.n.ambo fideiusserāt, & erant obligati p ea pecunia. ¶ Probant.aio & consensu. ¶ Laudant. verbis, & voce ipsa. ¶ Verū scire, hoc dicit Ci.,quasi rem secretā. ¶ Populū ser.i. non noceret pplo. ¶ De Luceio.hic ēt,vt coniicimus,tractabat hanc pecuniā. ¶ Authore.suasore. ¶ In fano,i. in tēplo, illic eni seruabat pecunia. ¶ Meo iussu.non aūt solūmō iussu scribæ mei,sicut tu dicis. ¶ Sextius.subaudi est vsus. ¶ Ascriberē.scriptura mea attestarer. ¶ Grauissimis.maximis, quę non facile pnt corrūpi,nā fuerant multi testes:erāt & alia signa,qbus cognoscebat,qđ iussu Ci.illa pecunia fuerat a Ruso posita in fano:sed voluisset Rufus qđ Cice.ascriberet ita esse. ¶ Testata. quodā quasi testimonio cōprobata. ¶ Cui data.subaudi fuerit.i.cui fuerint credita & cōmissa. ¶ Quibus.tuis:qa ambo scripsimus:vt Sextio daretur. ¶ Vestigiis. signis. ¶ Impssa.notata: signata. ¶ Discrepabunt, different. ¶ Si cā esset.i.si ēt haberē cām negandi:non negarē:si tu nolles ꝙ negarē. ¶ Nōgentis,nouem centū i ex integro & corrupto cōponit:& qm nō pcedit.c,cōmutat in.g.vt qngēti pro quinqз centū. ¶ Frater tuus.Mindius:quē adhibuisti cū scriba meo ad rōnes conficiendas. ¶ Qn.qm:causatiuū est. ¶ De Logeo.qdā volunt nomen esse viri pptiū. Alii putant nō ab surde locū esse:vbi de rōnibus esset tractatū: nam λογοσ cū alia multa,tū vero i rōnē significat:ide λογιον rōnatiū,vt ita dixerim. ¶ Corrigere,emendare:sīqd aliqbus nō pbat. ¶ Te certe.Cicero familiariter reprehēdit Rufum,ꝙ noluerit eū corrigere in referendis rōnibus:quod non decuit.

Testata

Nongenti
Quingenti

liberalitatis,ꝙ mauis scribæ mei beneficio,q̄ meo,legatum meū,præfectūq; Leptam maxima calamitate leuatos,cum præsertim nō deberent esse obligati.diligētiæ,ꝙ existimas de tanto officio meo,tanto ēt periculo nec scisse me quicq̄,nec cogitasse:scribam,qcquid voluisset,cum id mihi ne recitasset quidem, retulisse.prudentię,cū rem a me ne insipienter quidem cogitatam putes. Nam & Volusii liberandi meum fuit cōsilium: & vt multa tam grauis Valerianis prædibus,ipsiq; T. Mario depelleretᷣ, a me inita rō est: quā quidē omnes non solum probant,sed etiam laudant. & si verum scire vis,hoc vni scribæ meo intellexi non nimium placere,sed ego putaui esse viri boni,cum populis suum seruaret, consulere fortunis tot vel amicorū vel ciuium. nam de Luceio est ita actū,vt authore Cn. Pōpeio,ista pecunia in fano poneretᷣ. id ego agnoui meo iussu esse factum. qua pecunia Pompeius est vsus,vt tua,quam deposueras,Sextius. Sed hoc ad te nihil itelligo pertinere.illud me non animaduertisse moleste ferrem, vt adscriberē,te in fano pecuniā iussu meo deposuisse, nisi ista pecunia grauissimis esset,certissimisq; monimentis testata cui data quo S.C.quibus tuis, quibus meis literis P.Sextio tradita esset. Quę cum viderem tot vestigiis impressa,vt in his errari non posset: non adscripsi id,qđ tua nihil referebat.ego tñ adscripsisse mallē, qñ id te video desyderare. Sicut scribis tibi id esse referendum,idem ipse sentio: neqз in eo qcq̄ a meis rōnibus discrepabunt tuæ. Addes enim tu,meo iussu, qđ ego nunq̄ addidi:nec cā est,cur negem: nec si cā esset, & tu nolles, negarem. Nā de H.S nongentis millibus certe ita relatum est,vt tu,siue frater tuus referri voluit. Sed siquid est,quando de Luceio parum prouisum est,quod ego in rationibus referendis etiā nū corrigere possim:de eo mihi,cū S. C. non sim vsus, quid per leges liceat,consyderandum est.te certe in pecūia exacta ista.referre ex meis rationibus relatis nō oportuit,

ASCEN. ¶ LIBEralitatis inquā fructu me priuas,ꝙ mauis.s.dicere legatū meū, & Quintū Leptā pręfectū meū:leuatos.i.liberatos,maxima calamitate:bñficio scribę mei.i. Tullii q̄ meo.pfertim cū ipsi nō deberēt esse obligati. ¶ Diligentię, ꝙ existimas me nec scisse nec cogitasse qcq̄ de tanto offō meo, & ēt de tanto piculo. ¶ Prudētię repete fructu me priuas:tum putes rem ne cogitatā qdem a me nō insipienter,aut lege actā sic cū putes rem actā a me nō insipienter:ne cogitatā quidē. ¶ Nā & consiliū liberādi Volusii fuit meū, & vt mulcta.i.pena:tā grauis depelleretᷣ pdibus.i.fideiussionibus Valerianis, & ipsi Tito Mario,rō.i.via est inita.i.inuēta a me,quā quidem.s.rōnē oēs non solum pbāt. ¶ Sed ēt laudāt qđ plus est. ¶ Etsi vis scire verū, ego intellexi hoc nō placere nimiū,vni idest soli,scribę meo,cui tñ Rufus iā accepta tulerat,dicens ab eo nō a Cice.acta. ¶ Sed ego putaui esse viri boni.i.ptinere ad virū bonū:cū seruaret populū suū,cōsulere.i.pspicere,debito cōsilio & prudētia,fortūis & facultatibus tot amicorū vel ciuiū. ¶ Nā actū est de Luceio,ita vt authore Cneo Pompeio:ista pecunia.s.quā mihi obiicis:poneretᷣ in fano.i.æde sancta,in qua publica asseruabatᷣ pecunia. ¶ Ego agnoui id oē factū iussu meo,qua pecunia Pompeius est vsus,vt tua.i. tanq̄ a te deposita : quā tñ Sextius deposuerat. ¶ Sed ego intelligo hæc nihil ptinere ad te. ¶ Ego ferrē illud moleste,videlicet me nō aiaduertisse,vt ascriberē.i. ad rōnes cōsciētas,te deposuisse iussu meo pecuniā in fano:nisi ista pecunia esse testata.i.corroborata & munita grauissimis & certissimis monumentis.i.testimoniis:cui data eēt:quo senatusconsulto qbus lrīs tuis & qbus lrīs meis,esset tradita Publio Sextio. ¶ Quę.s.oia cū viderē impssa tot vestigiis.i.tot sigillis signata:q̄ imprimēdo signāt, vt nō possit errari.i. error fieri:non ascripsi id.s.te iussu meo:deposuisse eā pecuniā:qđ nihil referebat.i.intererat tua:ego tñ mallem ascripsisse, qñ.i.qm, video te desyderare id. ¶ Sicut scribis id esse referendū.i.reddendū & computandū cōtra: deputatis, vt dicunt,tibi.i.a te ipse.i.ego,sentio idem,neqз rōnes sup. tuæ, discrepabunt qcq̄.i. in aliquo, a rōnibus meis. ¶ Tu.n.addes.i.ad scripta de rōnibus nr̄is meo iussu.s.te deposuisse aut fecisse qđ ego nunq̄ addidi:nec cā est cur negē.s.addi posse, nec si cā esset, & tu nolles.s.eā cām esse:negarem. ¶ Nam de non gentis.i.nouies centū millibus,sestertiū,sunt q sestertiis scribant,sed puto Ciceronem sester.duntaxat scripsisse,aut aliis signis eā summam expssisse. Verūtñ qa numeralia petunt gtīm syncopatum: & neutra hñtia singularem in um nolunt syncopari,ideo fere legimus expensum q̄dragies sestertiū,vt sit singularis numeri, legi tñ pōt sestertiū per syncopā hoc loco:qa & sestertiū dr̄,certe relatū est.i.scriptum in lib.rōnum ita,vt tu sup.voluisti, siue vt frater tuus referri voluit. ¶ Sed si qd est,qñ.i.qm parū gratiosum.i.plausibile,est de Logeo.i.qđ scribis de logeo.i. rōnatorio.λογιον.n.rōnatoriū seu locus referēdarū rōnū dr̄.λογοσ,rō qđ ego possum corrigere etiā nunc in rōnibus referendis,de eo non sum vsus mihi.i.ad placitū aut commodū meū,senatusconsulto.i.decreto senatus:sunt q legant visurus, sed oia sunt obscura,consyderandū est qđ liceat per leges,certe quicqd leges aut senatusconsult,permittant, nō oportuit efferre.i.extollere te ita.i.tantopere,in pecunia exacta ex meis rōnibus relatis.i.iam redditis,

Logeos

¶ Nisi

nisi quid me fallit:sunt enim alii peritiores. Illud caue dubites, quin ego omnia faciam, quę interesse tua, aut etiam velle te existimem, si vllo modo facere possim. Quod scribis de beneficiis, scito a me & Tribb. milit. & praefectos, & contubernales dũtaxat meos delatos esse. in quo quidem ratio me fefellit. liberum. n. mihi tps ad eos deferẽdos existimabam dari. postea certior sum factus, triginta diebus deferri necesse esse, qbus rõnes retulissem. Sane moleste tuli non illa beneficia tuae potius ambitioni reseruata esse, q̃ meae, qui ambitione nihil vterer. De centurionibus tñ, & de Tribb. milit. contubernalibus res est in integro. genus. n. horũ beneficiorũ definitum lege nõ erat. Reliquũ est de H S centũ milibus: de qbus memini mihi a te Smyrna lr̃as esse allatas, nõ mei errati, sed tui: in quo peccatum videbatur esse, si modo erat, fratris tui, & Tullii. Sed cum id corrigi nõ posset, qđ iam depositis ratiõibus ex pụincia decessissemus: credo me quidẽ tibi pro animi mei volũtate, proq; ea spe facultatũ, quã tum habebamus, q̃ humanissime potuerim rescripsisse. Sed neq; me tum humanitate meatũ lr̃arum obligatũ puto, neq; tua. n. hodie epistolã de H S cẽtum sic accepisse, vt ii accipiunt, quibus epistolae per haec tẽpora molestae sunt. Simul illud cogitare debes, me omnem pecuniam, quae ad me saluis legibus peruenisset, Ephesi apud publicanos deposuisse: id fuisse H S. XXII. eam omnem pecuniam Pompeium abstulisse. quod ego siue aequo animo fero, siue iniquo, tu de H S centum aequo animo ferre debes, & existimare, eo minus ad te vel de tuis cibariis, vel de mea liberalitate peruenisse. Quod si mihi expensa ista H S centum tulisses, tamen quae tua est suauitas, quiq; in me amor, nolles a me hoc tpe aestimationẽ accipere: nã numeratũ si cuperem, nõ erat. sed haec locatũ me putato vt ego te existimo. Ego tñ, cũ Tullius rure redierit, mittã eũ ad te, siquid ad rem putabis pertinere. Hanc epistolam cur non scindi velim, causa nulla est. Vale.

¶ Ex. xix. Epistola. Quomodo potuissem.

¶ Quare & si mei incõmodi cã cõmonere noluisti. ¶ Nihil eum fecisse scienter, quod esset contra aut rem, aut existimationem tuã. ¶ Demũ si rationum referendarũ vis vetus, & modus antiquus maneret. ¶ Id qm lege Iulia relinquere rationem in prouincia necesse erat. ¶ Si retribui tibi tantum, quantum me tribuisse nunquã poenitebit. ¶ Non habui, cur id potius negotii darem, q̃ Tullo tibi darẽ. ¶ Tñ te expectaturũ fuisse, nisi in pụincia relictas rõnes pro ratia haberem. in nonnullis sic. nisi in pụincia relicta a rõnes probatis hẽrem. ¶ Docuerũt. n. me parati hoies, in his cũ oium peritissimus, cũ mihi amantissimus. Est quoq; sic in aliqbus videre. in his cũ omniũ paratissimus, cum mei amantissimus. ¶ Et q̃ minime tñ laboro, mediocris et prudentiae libertatis. Quod maius scribae mei bñficio, q̃ meo, legatũ meum, pfectũq; & Lepam. Quondam maxima calamitate leuatos. Quod existimas de tanto officio meo, tanto et piculo, nec scisse me quicq̃: nec cogitasse, scribã, quicqd voluisset, cũ id mihi ne recusasset qdem retulisse, & prudẽtię, eã rem a me nõ insipienter excogitatã quidem putas. ¶ Et vt mulci tam grauius Valerianis praedibus. ¶ Hoc vnum vni scribae meo intellexi non nimium placere. ¶ Nec cã est, cur negem: nec si tñ esset, & tu voles, negarem. ¶ Nam de sestertiis nunc centum millibus. ¶ De centurionibus tamen, & militarium contubernalibus res est in integro.

HVBER.

¶ NISI quid me fallit. nisi aliqua re fallor. ¶ Peritiores. scilicet te. ¶ Interesse tua. ad te pertinere. ¶ Quod scribis. solebant imperatores denunciare: qui se praeclare gessissent in bellis, vt postea a populo meritis muneribus vel certis praemiis donarentur: quod cum faciebat imperator, dicebatur beneficium facere: itaq; Cic. dicit se fecisse tantummodo de quibusdam ex suis. Ex dicit tibi molestum esse: q̃ non reliquerit illud beneficium Rufo: vt istos deferret. ¶ Deferri. denunciari: referri senatui & Popu. Ro. Alias accusare significat, & alias p loco. ¶ Tribũos. diximus supra de tribunis. ¶ Quibus. s. diebus triginta. ¶ Contubernales. qui in castris in eodem erant tabernaculo, qui simul erant. ¶ Ambitioni tuae. tibi qui es ambiciosus: qui voluisses deferre istos. ¶ In integro. in potestate: vt adhuc possit & fieri & omitti. ¶ Diffinitum, determinatum: vt possent scire quid eis dari posset. ¶ Smyrna. vrbe: de qua supra diximus. ¶ Errati. fraudia erroris. ¶ Fratris tui & Tu quando ambo confecerunt rationes. ¶ Depositis. sub fide relictis: vt supra vidimus apud Apamęam & Laodiceam. ¶ Quam. spem: facultatem. ¶ Tum. eo tempore, cum redii ex Cilicia, erãt enim tenues: quia fuerant dissipatae facultates meae a Terentia, vt alio loco plenius notauimus. ¶ Obligatum. quia licet rescripserim humanissime: non tamen me tibi obligatum puto. ¶ Sic accepisse, cum molestia. ¶ Ad me. tanq̃ ad imperatorem, praeter illam quae perueniebat ad Pop. Roma. ¶ Publicanos. publicani sunt qui publica conducunt: quos datiarios vulgo dicunt. ¶ Abstulisse. rapuisse: vt vteretur: vt paulo supra visum est. ¶ Eo minus. q̃ Pom. abstulit. & non potuit tibi vel subministrare cibaria tua, vel praestare liberalitatem meam: sicut oportuisset & voluisset. ¶ Quod. nunc Cice. dicit q̃ si etiam Rufus tulisset illa centum sestertia expensa fuisse a Cice. tamen conficit pro eius suauitate & amore in se q̃ nunc nollet ab eo aestimationem: idest vt Cice. nũc redderet illa centum sestertia. ¶ Quae tua est sua. idest pro ea suauitate: quae tua est, vt supra Seruius ad Ci. qui illius in te amor fuit, hoc te certe illa facere non vult: est frequens & elegans dicendi modus. ¶ Sinu, vel: idest si vellem numerare ipsam pecuniam: quam tu diceres a me expressam fuisse. ¶ Non erat, idest non habebam quod numerarem. ¶ Ad rem, ad honorem nostrum. ¶ Scindi. dilacerari. ¶ Causa nulla est, quia neq; elegantiam habet & erit testimonium dissensionum nostrarum.

Deferri

Contubernalis

Diffinitũ

Erratum

Publicani

A. CEN.

¶ NISI quid. i. aliquid iuris fallit me, sunt enim peritiores in legali scientia: sup. quam ego. ¶ Caue dubites illud. s. qđ sequitur, quin ego faciam omnia: scilicet quę restant adhuc: quae existimem: idest iudicem, interesse: idest in re & vtilitate esse tua: aut etiam te velle: si possim facere vllo modo. ¶ Quod scribis: idest quantum ad id, quod scribis: de beneficiis. s. delatis non per te. Solebant enim imperatores pacta prouincia denunciare: qui se praeclare gessissent in bellis, vt a senatu Populoq; Romano praemiis donarent: quod cũ faciebat imperator, dicebatur beneficiũ facere, ot ad hoc obligatus putetur: id autem voluisse Rufus per se factum fuisse: vnde dicit. Cicero: scito tribunos militares & pręfectos & contubernales, duntaxat meos, esse delatos. i. denunciatos a me: in quo quidem rõ: idest supputatio fefellit me: q̃ debuissem etiam Rufum & alios denunciasse: aut ratio. i. opinio: existimabam enim liberum tempus ad deferẽdos. i. denunciandos, eos dari mihi, postea sum factus certior: necesse esse deferri triginta diebus, i. intra triginta dies. ¶ Quibus: idest post quos retulissem rationes. ¶ Tuli sane. i. valde moleste illa beneficia. s. denunciandi: non esse reseruata potius ambitioni: idest cupiditati honoris: tuae: q̃ meae: qui: scilicet ego: nihil vterer ambitione. ¶ Tamẽ res est in integro: idest adhuc sui iuris sine pręscriptione tẽporis: de centurionibus & contubernalibus: idest cohabitatoribus tribunoq; militarium. ¶ Genus enim horum beneficiorũ non erat diffinitum: idest limitatum: lege. ¶ Reliquum: scilicet querelae tuae: est de centum millibus sextertium: aut de sextertiis cẽties mille: legunt tamẽ quidam de sextertiis centũ millibus:

forte signis delusi: cum scriptum fuerit. C.M. Vallæ. n. non videret constare ratio congruitatis: vt dicatur millibus sestertiis: cum mille declinatum sit substantiuum genetiuum exigens. Visi tamen sunt Liuius & quidam alii nõ multum differenter loqui ab eo quod est in euangelio, duodecim millia signati: de quibus memini literas esse allatas mihi a te Smyrna. i. ex eo oppido, in quo tunc eras literas dico errati: non mei sed tui: in quo videbatur esse peccatum: si modo erat: scilicet peccatum fratris tui & Tullii, q inter se rationes supputauerant: sed quomodo erit erratũ Rufi, scilicet fratris & Tullii: nempe & Rufus cui non debebat Ciceroni imputabat. Alii legunt erat, vt sic non erat mei, sed tui, in quo &c. sed Cicero diceret meum & tuum &c. ⸿ Sed cum id: scilicet erratum, non posset corrigi: q idest quia: decessimus ex prouincia rationibus depositis iam: scilicet apud Laodiceam & Apamæam, credo quidem rescripsisse tibi q̃ idest quantũ: potui humanissime: pro voluntate: idest beneuolentia animi mei; & pro ea spe facultatum: idest diuitiarum: quam habebamus tum: idest tunc: in propriis diuitiis: quas Terentia paulopost dissipauit. Scripsisse autem videtur siquidem erratũ fuerit in publicis rationibus, id se de proprio repositurum. ⸿ Sed puta: idest existima te obligatum: idest deuinctum non fuisse: tum: idest tunc, humanitate literarum mearum, neq; me accepisse hodie epistolam. s. tuam: de centum sestertiis non celatis: sicut ii quibus epistolæ sunt molestæ: per hæc tempora: scilicet periculosa: accipiunt, scilicet epistolas, hoc est in deteriorem partem: simul debes cogitare illud me deposuisse Ephesi apud publicanos: idest publicorum vectigalium redemptores. omnẽ pecuniam, quæ peruenisset ad me: idest ad possessionem meam: saluis legibus, & debes cogitare id: scilicet pecuniæ fuisse vigintiduo millia sestertium: aut & viceies mille sestertia. Sunt qui legant solummodo vigintiduo sestertia: sed quomodo diceret eam omnem pecuniam, & Rufum debere de centum sestertiis: æquo animo ferre: quasi de longe minori summa, aut quomodo ad imperatorem non, nisi vigintiduo sestertia pertinerent, & Pompeiũ abstulisse omnem eam pecuniam qd siue ego fero æquo animo siue iniquo: tu debes ferre æquo animo: de sestertiis centum per errorem non adductis: & existimare eo minus: quia ablata erat tota pecunia, peruenisse ad te, vel de cibariis tuis, idest tibi ab imperatore debitis, vel de liberalitate mea: quam tibi impendissem, quod si tulisses expensa mihi ista centum sestertia, idest si computasses ea tanquam expensa & a me recepta, hoc est si ea pro me exposuisses: & in rationem retulisses, tamen quæ, idest ea: est suauitas tua, quiq;: idest & qui, hoc est & is est amor: scilicet tuus in me, tu nolles accipere æstimationem: idest valorem centum sextertium, a me hoc tempore: scilicet tam calamitoso mihi, nam si cuperem numeratum supple reddere, non erat. ⸿ Sed putato me iocatum: idest per iocum scripsisse hæc, vt ego existimo te scilicet iocatum. ⸿ Ego tamen cum Tullius. s. scriba, redierit rure, mittam eum ad te, siquid putabis pertinere ad rem, i. commodum tuum. ⸿ Nulla causa est cur non velim hanc epistolam scindi: idest lacerari. Vale.

M. Cicero S.D. L. Messino. 22

GRatæ mihi tuæ lr̃æ fuerunt: ex qbus intellexi, qd̃ ẽt sine literis arbitrabar, videndi mei tẽ sũma cupiditate affectũ esse. qd̃ ego ita libẽter accipio, vt tamen tibi nõ concedã, nam tecum esse, ita mihi commoda omnia, quæ opto, contingant, vt vehementer velim. Vt n. cum esset maior, & virorũ, & ciuium bonorũ, & iucundorum hominum, & amantiũ mei, copia: tamẽ erat nemo, quicum essem libentius, q̃ tecum, & pauci, quibuscum essem

HVBER. GRatæ. In tumultu bellorum ciuilium, cum exercitus esset in Africa, rebus in potestatem Cæ. Ro. redactis. T. Messinus mœrore oppressæ libertatis secesserat rus, vt careret molestiis vrbanis tali tempore. Scripserat autem ad Ci. se cupidum esse eum videndi. Itaq; rescribens Ci. dicit se ita arbitrati: q Messinus fuerit cupidus eum videndi etiam si nihil scripsisset quia & ipse esset cupidissimus eum videndi. Nam si semper libentissime cum eo fuit: cum haberet maiorem copiam amicorum: multo magis nunc cũ multos amiserit, dicit se desyderare eius consuetudinem, quia in vrbe dicit Cice. se nihil habere, quo delectetur, præter literas ad quas se retulit, & præter conscientiam suorum recte factorum: & consiliorum quæ semper spectauerunt ad pacem & vtilitatem reip. Deinde cõsolatur ipsum Messinum: vt forti animo ferat fortunam aduersam. Postremo suadet vt fruatur ocio secessionis, neq; veniat ad vrbem. ⸿ Sine literis. s. tuis. i. etiam te nihil scribente, quia de tuo in me animo nunq̃ dubitaui. ⸿ Accipio. admitto, credo. ⸿ Non cõ. ti. non vincar a te, quia non minus cupio te videre q̃ tu me. ⸿ Nam te. sensus est, ita omnia quæ opto eueniant mihi cõia, vt vehementer velim esse tecum. ⸿ Vt. n. facit Ci. argumentum validissimum q cum Messino esse cupiat, quia si libentius cum eo q̃ cum cæteris omnibus esse consueuit: cum erat maior copia bonorum virorum & amicorum suorum: nunc cum plerosq; amiserit, dicit se libentius consumpturum cum eo vnũ diem, q̃ totum illud tempus cum eis, quibus conuiuere cogitur.

Accipio

PHI. GRatæ. Acceperat Tul. a T. Messino ciue Ro. literas, quibus certior factus q̃ ta ille videndi Ci. cupiditate fuisset affectus, his eũ alloquit, quibus talem erga se animũ sibi vehemẽter gratũ esse significat, dicitq; non minori desyderio se teneri videndi eius. Et qm̃ quæ acciderunt reip. non nisi moleste ferre poterat, non nihil etiam de his miseris tpibus querelarũ adiungit. Et rerum africanarum exitum expectare. Illuc. n. se cõtulerat exercitus Pomp. occupata repu. et ob hanc rem solum Ro. detineri se dicit. Et ibi nihil aliud. s. se habere commemorat, quo delectetur, q̃ literas & conscientiam mentis suæ ad pacem spectantis & vtilitatem reipu. Hortatur inde amicum ocio fruatur suo & quiete viuat ruri, ne Romam veniat, & ipse si videbit recte fieri posse, ad illum se iturũ pollicetur. Secesserat. n. ab vrbe Messinus, & ruri se tenebat, ne ea videret quæ in vrbe oppressaq; repu. gerebant. ⸿ Accipio. admitto, intelligo. ⸿ Non concedã. nõ abs te vincar, vt magis tu me videre cupias q̃ ego te. ⸿ Nam tecũ. ordo est: nam ita oia q̃ opto cõtingant mihi cõia. vt vehemẽter velim esse tecũ. ⸿ Vt. n. argumentũ a cõparatione aliorũ, q̃ demonstrat libentius cũ eo esse velle q̃ cum oibus aliis. Nam cũ esset ei maxima amicorũ copia, iucundius erat ei cum Messino viuere, q̃ cum quouis alio. ⸿ Nunc vero in tanta paucitate amicorũ multo magis & libentius se consumpturũ dicit vnũ diem cũ Messino, q̃ omne tp̃s cum plerisq; eorũ, quibuscum necessario viuere cogebatur. ⸿ Quã te. præponit ipsius consuetudinem omnibus aliis.

Accipio

ASCEN. GRatæ &c. In tumultu bellorũ ciuilium cũ exercitus esset in Africa: rebus in potestatẽ Cæsaris Romæ redactis. Lucius Massinus mœrore oppressæ libertatis secesserat rus: vt interea molestiis vrbanis leuaret, scripserat aũt se Ciceronem videre velle, ad qd Cicero amice rescribit dicens. ⸿ Literę tuę fuerunt mihi gratæ: ex qbus intellexi: quod ẽt arbitrabar sine literis te affectum esse summa cupiditate videndi mei: quod ego accipio libenter: ita tamen vt non concedam tibi. i. non vincar a te in consimili cupiditate: vẽpote tui videndi. ⸿ Nam ita contingant mihi oia communia, quæ opto. i. quæ ad tempu. spectant. quibus nihil gratius Ciceroni esset: vel omnia quæ opto, eueniant mihi ita cõia. i. mediocria, nisi cõmoda legendum putemus: aut priorem rõnem amplectendã, vt velim vehementer esse tecũ. ⸿ Vt enim. i. nam videretur. n. vna particula: nã vt aliter vacare videret: cum. i. quãuis, esset maior copia & virorũ & ciuium bonorum & hominum iucundiorũ: & amantium me: idest qui me amabant: tamen nemo erat: qui cum. i. cum quo: ego essem libentius q̃ tecum: & pauci sup. erat, qbuscum. i. cum quibus essem æque libenter sup. ac tecum.

HVBER. Mediusfidius

¶ A Eq libenter, tam libenter. s. q̃ tecũ. ⸿ Absint. a patria, vel voluntario vel necessario exilio. ⸿ Mutati vo. q̃a desiterũt mihi esse amici, & mutauerunt voluntatẽ postq̃ fortunã mutatam viderunt. ⸿ Mediusfidius. iurantis est. Significat aũt p Iouis filiũ. ⸿ Necessario. necessitate coactus non aũt voluntate. ⸿ Posuerim. proponã. ⸿ Solitudinẽ, locũ desertũ. ⸿ Quã fer. qui non multũ habent, qd' me delectet. ⸿ Profugio. s. ⸿ Literulis. i. studio literarũ. ⸿ Conscientia consi. meorũ, subaudi vtor. ⸿ Quã meo. ci. id. n. propriũ est eius qui reipu. pręsit, vt oia: q̃ faciat, ad vtilitatẽ publicã & suorũ ciuium referat, oblitus cõmodorũ suorũ. ⸿ Is. Cę. significat potius q̃ Clodiũ: vel M. Antoniũ. ⸿ Ipse bea. eet. alii codices hñt esses: qd' magis p bo, vt sit, & tu ipse & oẽs alii boni beati essetis. ⸿ Vim. violentiã. ⸿ Ocium. pacẽ. ⸿ Honestũ. qd' esset cum honore nr̃o. ⸿ Idem. i. ego. ⸿ Illa ar. ciuilia quæ Cæ. mouit. ⸿ Il. cõ. bo. i. iudicium & voluntatẽ bonorũ ciuium. ⸿ Quem. consensum. effecerã, quia meis psuasionibus oẽs viri boni ad defensionem patrię cõsentiebãt. ⸿ Quãuis pace, quãlibet ẽt satis honestã nobis. ⸿ Totã cõ. i. omni cõditione. ⸿ Cum va. cum potentiore. ⸿ Licebit. i. dabit. facultas. ⸿ Hæc. subaudi dicere.

æque libenter: Sic hoc tempore, cum alii interierint, alii absint, alii mutati voluntate sint, vnum mediusfidius tecum diem libentius posuerim, q̃ hoc omne tẽpus cum plerisq; eorum, quibus cum viuo necessario. Noli enim existimare, mihi non solitudinem iucundiorem esse, qua tamen ipsa vti non licet, q̃ sermones eorum, qui frequentant domum meam, excepto vno, aut ad summum altero. Itaq; vtor eodem perfugio, quo tibi vtendum censeo, literulis nostris, prætera etiam conscientia consiliorum meorum. Ego enim is sum, quemadmodum tu facillime potes existimare, qui nihil vnquam mea potius, q̃ meorum ciuiũ causa fecerim: cui nisi inuidisset is, quẽ tu nunq̃ amasti (me enim amabas) & ipse beatus esset, & omnes boni. Ego sum, qui nullius vim plus valere volui, q̃ honestum ocium. idemq; cũ illa ipsa arma, quæ semper timueram, plus posse sensi, q̃ illum consensum bonorum, quem ego idem effeceram: quauis tuta conditione pacem accipere malui, q̃ viribus cum valentiore pugnare. Sed & hæc, & multa alia coram breui tempore licebit. Neq; me tamẽ vlla res alia Romæ tenet.

PHI. Aeq

¶ A Eq ꝙ sic vel tam. ⸿ Alii. repetitio. ⸿ Interierit. maiore pars periit in bello ciuili. ⸿ Alii absint, in Hispania & Libya, vel alibi in exilio. ⸿ Mutati vo. qd' recesserunt ab amicitia: & se mutauerunt cũ fortuna: Voluntatis aũt effectus est ipsa rõ. Nec volũtas dici põt sine rõne: & voluntas pro fauore sępe ponit. Ter. voluntas nr̃a si ad poetã accesserit date operã. At voluptas eã. p. scriptũ nomen quo græci ηδονην vocant, tam in bonã q̃ in malam partẽ accipimus, cuius genera sunt tria. Vnũ naturale & necessariũ. Alterũ naturale & nõ necessariũ. Tertiũ neq; naturale neq; necessariũ: quę neq; a natura data sunt, & sine illis vitã quisq; posset viuere. ⸿ Mediusfidius. iurantis aduerbiũ: & cõpositum videtur μα quod est apud græcos per, vt μεδιος Κοιρος & Διος cuius noiatiuus est γενο & fidius: qd' antiqui pro filius dicebant. Nam loco. s. lrãs. d. ponebant. Vñ mediusfidius significat per Iouis filiũ, & intelligimus Herculẽ: pleriq; tñ intelligunt per diui fidẽ: nõnulli per diuini tpis fidẽ, cuius opiniõis est Põ. ⸿ Plerisq;. antiq plerus ra. rum. dicebãt, iuniores vero q; cõiunctionẽ adiunxerũt significatione nois non mutata, vt plerusq; pleraq; plerũq;.

Voluntas

Voluptas

Mediusfidius

⸿ Solitudinem iucundiorem, iucundius esset mihi esse soli q̃ cum istis versari, qui frequentant domum meã, & eos vitare nõ possum, illos intelligebat: qui cũ Cę. victores fuerunt. ⸿ Literulis no. studiis literarũ. hæc erant profugia molestiæ Ciceronis, & solamen mali. ⸿ Conscientia consiliorum, quæ semper fuerunt salubria reipu. Recordatio aũt multorum benefactorum iucundissima est. ⸿ Mei cã. ꝙ fecisset potius pro salute cõi, q̃ pro seipso: hmõi instituto esse debet regentis rempu. vt oia ad remp. & vtilitatem cõem pertinentia suis propriis commodis perferenda existimet: vt Cice. facere consueuit, & Brutus patrię libertatem filiis non pepercit. ⸿ Quem tu nunq̃ ama. Cęsarem dicit. ⸿ Ipse beatus esset. Cæsarem intelligit, nam & ipse quoq; fuisset btũs in tep. non oppressa, & oẽs hoies boni publica libertate contenti. ⸿ Multi legunt esses: vt sic sensus, ꝙ tu & oẽs boni beatiq; essetis. ⸿ Vim violentiam. ⸿ Ocium. pacem. ⸿ Honestum. pro dignitate senatus. ⸿ Aut vim. potentiã. ⸿ Ego ho. ocium. literarum studium, quod pluris faciebat, q̃ Cæ. potentiam, sed melior sensus prior. ⸿ Arma. Cæ. & bella ciuilia. ⸿ Bonorum senatorum. ⸿ Effeceram. consilio enim Ci. effectum fuit, vt oẽs boni viri ad defendendam patriam sentirent. ⸿ Quamuis pa. quamlibet pacem honestam: aut inhonestam pro voluntate victoris. ⸿ Tota. pro omni. ⸿ Quam vi. cum va. pu. rectum, & sacrum consilium, sed non auditum a Pom. Melius enim erat quacunq; conditione pacem accipere q̃ pugnare, & vinci. ⸿ Licebit hæc. poterimus hæc alias dicere.

ASCEN.

¶ V ERO. i. sed: hoc tpe, cũ alii. s. ex amicis interierint: alii absint mutati voluntate, q̃a fortunã secuti: mediusfidius. i. ita me Hercules Iouis filius iudicet, aut mediante fide mea, ego posuerim libẽtius. i. cũ voluptate maiore tecũ vnũ diẽ, q̃ hoc oẽ tps cũ plerisq; eorũ: qbuscũ. i. cũ qbus viuo necessario, q̃a tẽpori inseruiendũ erat, aut q̃a alios non habebat. ⸿ Ego enim nolim te existimare solitudinem nõ esse iucundiorẽ mihi: qua tñ ipsa nõ licet vti, q̃ sermones eorum, q frequentant domũ meam: excepto vno: aut ad summũ altero. i. secũdo. ⸿ Itaq;. i. & ita: q̃a nõ iubet versari cũ iis hoibus, qui Romæ sunt: ego vtor eodem pfugio. i. lenimine curarũ, ad qd' pfugio: quo ecnseo. i. iudico: vtendũ tibi, videlicet literulis nostris. i. studiis philosophię potissimũ, quę literulas vocat, aut modestię gratia, aut ꝙ illis tẽporibus modica esse pmittebant: aut ꝙ plus literarum eosceat in causis forensibus expediendũ si liceat. ⸿ Præterea. i. præter literulas nostras: vtor ẽt. s. ad sedandam animi molestiam: cõscientia consiliorũ meorum. i. eo ꝙ mihi cõscius sum: nihil cuiq̃ cõsuluisse vnde respu. iacturã fecerit. ⸿ Et ecõuerso multa multis quæ si seq voluissent respu. adhuc staret. ⸿ Ego enim sum is, quemadmodum tu potes existimare. i. iudicare facillime: qui nihil fecerim vnq̃ potius cã mea. i. proprii cõmodi gratia: q̃ causa ciuium meorum: qd' dicit, quia consul & imperator iam tum fuerat: aut q̃a vsitatũ est ciuium meorũ pro cõciuiũ dici. ⸿ Cui. s. mihi: nisi is. s. Clodius, vt opinor, potius q̃ Cæsar, quem tu nunq̃ amasti: amabas enim me inuidisset, & procurasset. s. mittendum in exiliũ: &. i. simul ipse esse beatus, & oẽs boni. Alii legunt beatus esses eo ꝙ de Cæsare intelligunt: qui tunc beatus videbatur, & ita nõ diceret beatus esset sed esses, verũ de Cęsare non intelligi manifestũ est. nunquã enim Cicero apertas inimicitias cũ Cęsare habuit: quocirca potuit quis: vt ẽt plures supra vidimus, vtrosq; amasse, cũ iam dictum sit, ideo Messinum nunq̃ amasse illum ꝙ Ciceronem amabat. ⸿ Ego sum sup. is qui nullius. i. non vllius: volui vim. i. potentiam aut violentiã vllius valere plus q̃ ociũ honestũ: vt est literarũ, idemq;. i. ego idem: cum sensi illa ipsa arma. s. Cęsaris: quæ timuerã semper: posse plus q̃ illum consensum bonorum. s. ciuiũ quem. s. consensum: ego idem effeceram: cõuocatis enim senatoribus. Cicero ea fundamenta pacis iecerat, quæ nunq̃ interrũpi posse videbantur: malui accipere pacem cõditione, quãuis. i. quantumuis tota. i. violenta & iniqua: q̃ pugnare viribus cum valẽtiore. i. potentiore viribus. Sunt qui legant tota: vt sit quamuis tota conditione pacis. i. nihilo detracto de conditionibus pacis: quas Cæsar pposuerit. Sunt etiã qui tum legunt ibi: idemq; tum illa &c. sed plures cum legunt. ⸿ Sed licebit supple nobis dicere aut disputare coram. i. in pñtia mutua: breui tempore. i. intra breue tempus: hæc. s. iam dicta & multa alia. ⸿ Neq; tamen vlla alia res tenet me Romæ.

HVBER. ¶ EXPEctatio rerū Afri. vt intelligā q finis sit illarū rerū, erāt.n.tūc exercitus Romani in Africa. Tenet Ro. facit nõe me esse in vrbe. ¶ Propinquū di. in ppinquū periculū qa breui alter vincet. ¶ Interesse mea ad me ptinere. ¶ Quãquã. correctio quędā. ¶ Illinc. ex Africa. ¶ Abesse dis. subaudi intelligo. ¶ Cās. bellorū. ¶ Multū inter. qa altera. s. Pō. est honesta, vt pote p rep. altera. s. Cę. turpis est cõtra patriā suā. ¶ Inter vi. qa vterq vicerit, video victoriā fore crudelē. ¶ Desperatis. s. rebus. ¶ Cōfirmatus. qa desperatio plerūq addit fortitudinē. ¶ Quē. animum meū. ¶ Iuuit me. placuit mihi: gauisus sum. ¶ Lrās tuas quas didicisti. i. doctrinā tuā ī lrārū. ¶ Profuisse tibi. ad te cõsolādū. Scripserat ad eū Mes. se accepisse magnū fructū ex studio lrārū suarū, quae eū multū consolatę fuerāt.

nisi expectatio rerū Africanarū, videt̄ enī mihi, res ī ppinquū adducta discrimē, puto aūt mea nō nihil interesse: q̄q̄ idipsum, qd intersit, nō sane ītelligo. veruntñ qcqd illinc nuntiatū sit, nō longe abesse velī acõsiliis amicorū. est enī res ipsa iā in eū locū adducta, vt quãq̄ multū intersit inter eorū cās, q dimicant, tñ inter victorias nō multū inter futurū purē. Sed plane aius, q dubiis rebus forsitan fuerit infirmior, desperatis cõfirmatus est multū: quē ēt supiores tuae literae cõfirmarunt: qbus intellexi, q̄ fortiter iniuriā ferres, iuuitq; me, tibi cū summā humanitatē, tū ēt tuas lrās pfuisse. Verum enī scribā: teneriore mihi aīo videbare, sicut oēs fere, q vita ingenua, in beata, & libera ciuitate viximus. sed vt illa secūda moderate tulimus: sic hanc non solū aduersam, sed ēt funditus euersam fortunā fortiter ferre debemus: vt hoc saltē in maximis malis boni cõsequamur, vt mortē, quā ēt beati cõtēnere debeamus, pptrea q nullū sensum esset habitura, nunc sic affecti nō mō cõtemnere debeamus, sed ēt optare. Tu, si me diligis, fruere isto ocio, tibiq; psuade, PRAETER culpā, ac peccatum, quo semp caruisti, & carebis, hoi accidere nihil posse, qd sit horribile, aut pertimescendum. Ego, si videbitur recte fieri posse, ad te veniam breui. si qd acciderit, vt mutandū cõsiliū sit, te certiorē faciam stati. Tu ita fac cupidus mei videndi sis, vt istinc te ne moueas tā infirma valetudine, nisi ex me prius qsieris p lrās, qd te velim facere. Me velim, vt facis, diligas, valetudiniq; tuae, & tranquillitati animi seruias. Vale.

¶ Ex. xx. Epistola. Gratae mihi tuae literę.

¶ Te summa cupiditate affectum esse videndi mei. ¶ Nā te cum esse ita cõta mihi oīa tua, quae opto, contingant. ¶ Nolim enim existimare mihi non solitudinem iucundiorem esse, qua tñ ipsa vti non licet. ¶ Idemq ipsa cum illa arma. ¶ Quāuis tota conditione pacem accipere malui, q̄ viribus cū valentiore pugnare. ¶ Sed & haec, & alia multa coram loqui breuiter licebit. ¶ Verum etiam scribam, teneriore mihi aio videbare, sicut oēs fere, qui vita ingenua in beata ciuitate, & in libera viximus. Sed vt illa secūda moderatione tulimus, sic hanc non solum aduersam, sed funditus euersam fortunam fortiter ferre debemus.

¶ Verum enim scri. non assentabor tibi: sed dicā tibi verum. ¶ Teneriore. p tenero. i. molli: & imbecillo ad resistendū doloribus. ¶ Ingenua. libera: molestius enim ferūt seruitutem, qui nati sunt ingenui: & duxerūt vitam ingenuam. ¶ Beata. opulenta: q̄ aliis imperabat.

Funditus ¶ Funditus. penitus: radicitus. ¶ Euersam: deiectā. ¶ Hoc bonū. i. hoc bonū: & hoc cõmodū. ¶ Contēnere. paruifacere: nõ timere. ¶ Nullū. s. q post mortē nihil mali sentire possumus. ¶ Sic affec. sic dispositi: sic infelices. ¶ Sed ēt op. eligere vel ēt desyderare: ita. n. vt suadere phia: vt supra dixit in multis locis.

Fruere ¶ Fruere. delectare: fructum cape. ¶ Isto ocio. quem hēs dum abes ab vrbe. ¶ Tibi psu. sic est illud supra ad P. Sexti. & illud adiunges hoīes sapientes turpitudine: non casu: & delicto suo, non aliorum iniuria cõmoueri. ¶ Praeter cul. & pec. i. nisi qd deliquerit: & peccauerit. ¶ Nihil. neq amissionem fortunarū: neq exiliū, neq mortē: neq caetera similia. ¶ Mutandū cō. mutāda deliberatio. s. veniendi ad te. ¶ Tu. i. s. concludit epl̄am ex suis principiis: quia supra dixerat Messinus se esse cupidū videndi Ci. scribit Ci. vt ita sit cupidus eum videndi: tñ non discedat ex loco vbi erat praecipue, quia non bene habebat. ¶ Infirma. imbecilla. ¶ Quaesieris. interrogaueris. ¶ Per li. scribendo ad me. ¶ Seruias. indulgeas, sis intentus. ¶ Tranquillitati animi. vt careas molestiis: & sis animo tranquillo.

PHI. ¶ RERVM Afri. illuc enī Scipio: Iuba: Cato: vt renouarēt bellū accessere. ¶ Discrimē: nunc piculū. alias dfiā signat.

Discrimē **Discretus** Vñ discretū diuisum dicimus. In quo caue ne erres. & hoīem discretū dicas p modesto: vt insti inepti in eplis dñt: vt Paulo discreto viro salutem. ¶ Quãq̄: correctio est. ¶ Id ip. expectate rerū africanarū euētū. ¶ Nō sa. nō valde intelligo, qm si illi in Africa vicissent, nō tñ ex eorū victoria libertas in rep. seruaret ex vitio victoriae. ¶ Qd. subiungit tñ inter victorias non multū inter futurū putē. ¶ Quãq̄. correctio est. ¶ Illinc. ex Afri. ¶ Abesse. dissentire: & sup. intelligo. ¶ Intersit. dfia sit. ¶ Cā. qm Pō. hōesta: Cae. inhonesta. ¶ Despatis. ¶ Vna salus victis nullā spare salutē. ¶ Despatio. n. ɔfirmare, & fortes reddere victos solet. ¶ Iniuria ma. & par. Contumelia vero semp magnae iniurię sunt: vt inqt Ci. q aut pulsatiōe corpus, aut cõuicio aures. aut aliqua turpitudine vitā cuiuspiā violat. ¶ Iuuitq me. delectauit me. ¶ Prof. ti. vtiles fuisse ad cõsolādū. Nā Messinus Ci. scripserat: q ex studio lrārū magnā ipse ɔsolationē capiebat in ferēda iniqua fortuna. ¶ Lrās. t. doctrinā dicit. qua fortiter iniuriā pferendā didicit. ¶ Verū. dīc veritatē. ¶ Teneriore. q̄si molli, & effoeminato ad pferēda aduersa. ¶ Ingenua. grauius. n. ferūt seruitutē, q nati sunt liberi, q̄ qui serui sunt. ¶ Illa se. vt Sulpi. Vidimus aliquoties secundā pulcherrime te ferre fortunā, fac aliqn intelligamus aduersam quoq te aeq ferre posse. ¶ Aduersam euer.

Agnoitio **Saltem** **Saltim** Agnominatio est, cõmutatio lrārū. ¶ Hoc bonū. hoc bonū. s. vt mortē optemus, cū mors sit oium malorū finis. ¶ Quam ēt. debēt cõtemnere nō solū miseri & infelices, vt nos sumus. ¶ Saltē & saltim differūt. Maxia pfecto inest: vtilitas in cognoscendis vocabulorū differētiis, vt p verborū qualitate eloq possit, Saltē a captiuorū voce sumptū est: q cū salutē petere volebāt, ex festinātia sermonis saltē dicebāt. Saltim vero a saltu noiatū est. ¶ Nullū sen. vt Epicurei sentiūt, qbus cū morte omnia extinguunt: nec remanēt sensus. ¶ Sic af. infelices, & dispositi, vt oia in reip. ornamēta sint nobis extincta. ¶ Pertī. Nihil potest inqt hoi ptimescēdū accidere nisi culpa, & peccatū, sed hoc tu timere nō potes, in quo nulla vnq̄ fuit culpa, nec futura est. eadē fere snia est ad Sextiū: hoīes sapiētes turpitudine nō casu, & delicto suo nō aliorū iniuria commoueri. ¶ Mutādū con. veniendi ad te. ¶ Tu ita. s. admonet, quid pro sua valetudine faciendū sit. Nanq eum nō recte valere senserat, & q dixerat se teneri cupiditate videndi Cice. admonet ne discedat prius, q̄ ab eo factus sit certior.

ASCEN. ¶ NISI expectatio rerū Africanarū. i. qd Cato & cęteri Pōpeiani in Africa cõtra Cęsarē fecerint. ¶ Enim. i. qa, res videt mihi adducta in discrimē. periculū propinquū, ita vt paucis diebus de summa rerū in Africa cõcertandū sit. ¶ Autē. i. sed, ego puto non nihil. i. aliquātulū interesse. i. referre mea. s. vtra pars victoriā habitura sit, q̄q̄ non intelligo sane. i. multum, quid idipsum. s. vtra pars vicerit, intersit. i. discriminis habeat. ¶ Verūtñ, qcqd nūciatū sit illinc. i. ex Africa, ego velim non abesse cõsiliis amicorū. ¶ Res enī ē adducta in eū locū, vt q̄q̄ multū intersit. i. dfiae sit, inter causas eorū, q dimicant, qa melior est Pompeianorū fuisse victoriā. ¶ Sed plane. i. oino, aius. s. meus: q fuerit. i. pmittamus, vt fuerit, forsan infirmior, rebus dubiis. i. cum res essent dubiae, confirmatus est multum rebus desperatis, quem supple animum, literae tuae superiores confirmarunt

tes confirmauerunt ēt:qbus.s.literis,intellexi,q̄.i.q̄tum fortiter ferres iniuriam, & iuuit.i.delectauit me cum.s.ita sic,qđ iuuit me summā humanitatē tuā pfuisse,i.vtile fuisse tibi,tū ēt sup.iuuit me literas tuas pfuisse tibi.¶ Scribā enim verum. ¶ Tu videbare mihi fuisse aio teneriore,i.multū tenero:aut teneriore,q̄ decuit:sicut fere nos oēs sup.videbamur fuisse,q̄ viximus vita ingenua,i.nulla seruitute notata:in ciuitate beata.i.opulēta:ac felici:& libera. ¶ Sed vt tulimus.i.portauimus:moderate.i.tēperāter:illa scđa.i.pspera:& lęta:sic debemus ferre fortiter hāc fortunā nō solū aduersam:sed ēt euersam funditus.i.a pmis fundamētis: q̄tū ad libertatē,vt cōsequamur in maximis malis,saltē hoc boni:vt debemus,nūc affecti sic.s.desperatiōe salutis:aut libertatis:nō mō.i.nō solū cōtēnere:sed ēt optare mortē:q̄.s.mortē: nos debebamus contēnere ēt beati.i.cū essemus beati.ppterea qđ ipsa nullū sensus esset hitura:qđ dicit ẜm Epicureos,quos tamen alibi rephēdit,nisi forte putemus ppterea dicere,q̄ beatis tāta fuerit lętitia,vt tormēta mortis nō senciāt,Vñ nō dicit se i morte,aut post mortē nullū sensum hituros fuisse,sed mortē ipsam, Tu,si diligis me fruer̄ isto ocio.i.cape fructū,& voluptatē ex isto ocio:qđ nactus es,& psuade tibi nihil posse accidere,aut accedere.i.addi hoi,qđ sit horribile,aut ptimescēdū p̄ter culpā, ac pctm:q̄.s.culpa,tu caruisti.i.vacuus fuisti,& carebis semp.Ego veniā breui.i.cito,ad te, si videbit̄ posse fieri recte,siqd acciderit,vt.i.ita:vt cōsiliū sit mutādū,ego faciā statī te certiorē.¶ Tu fac sup.vt sis cupidus mei vidēdi ita,vt ne.i.nō moueas te istinc.i.ab isto loco,valetudine sup.tua:ente tā infirma:nisi q̄sieris pus ex me p lrās:qd veli te facer̄.i.vt tu facias, ¶ Velim,vt facis,sup.vt diligas me,& seruias.i.inseruias valetudini tuæ, & tranquillitati animi.s.tui. Vale.

M.T.C. EPISTOLARVM FAMILIARIVM LIBER SEXTVS.

M.Cicero S.D.A. Torquato.

Etsi ea perturbatio est omnium rerum, vt suæ quemq; fortunæ maxime pœniteat, nemoq; sit, quin vbiuis,q̄ ibi,vbi est,esse malit:tamen mihi dubium non est,quin hoc tempore,bono viro Romæ esse, miserrimū sit.Nā etsi quocūq; i loco qsq; est,idē est ei sensus,& eadē acerbitas ex interitu rerū & publicarū,& suarū:tñ oculi augent dolorē,q ea,q̄ cęteri audiūt, intueri cogūtur,nec auertere a miseriis cogitationē sinunt.Quare etsi multarū rerū desyderio te angi necesse ē:tñ illo dolore,quo maxime te cōfici audio,q̄ Romæ non sis,animum tuum libera.Etsi enim cum magna molestia tuos,tuaq; desyderas: tñ illa quidē,quæ reqris,suū statū tenent,nec melius,si tu adesses, tenerent, nec sunt vllo in pprio piculo.Nec debes tu,cū de tuis cogitas, aut p̄cipuā aliq̄ fortunā postulare,aut cōem recusare.

HVBER.

Etsi ea. Torq̄torū gentē in vrbe nō obscuram egregia q̄dam glīa,& nois titulo illustrauit primus, T.Man.ob detractum aureum torquem Gallo cuidam prouocatori, Torquatus cognominatus:ex ea gente longa ordinis serie fuit hic.A.Tor.ad quem nunc Ci. scribit: nam cum fuisset Pom. Deuicto Pom. bello Pharsalico: & ob potentiam tyrannidemq; Cæ. deductis rebus in magnam desperationem:cum adhuc per Pom.& Cæ.assidue pugnaretur:contulerat se Athenas.vbi deflebat cōes miserias: & valde angebatur:cum de rebus suis:tum vero de rep. Itaq; Ci.hac epl̄a eum consolatur iisdem vero rōnibus: quibus supra consolatus est Ser.Sul. fuerant.n. ambo in eadem cā: ambo socii in bello:& ambo per ea tpa erant Athenis,Is hac epl̄a significet Ci.se intellexisse Ser. pauloante ab Athenis discessisse, qđ dicit se dolore Tor.cā: q̄ ex eius consuetudine maximū fructum percipere potuisset.Sensus totius epl̄æ erit clarior inspicienti eplām quam supra diximus scriptam ad Ser.q̄ incipit,vehementer te esse solitum, & nos erimus minus verbosi in explanatione:quia q̄ in multis superioribus epl̄is diximus,supervacaneum videretur sæpius commemorare.Etsi sensus est,licet omnia ita sint perturbata:vt cuiq; displiceat fortuna:& conditio sua, & nemo sit contentus loco vbi est: sed potius cupiat esse in quolibet alio loco, q̄ in eo vbi sit, tamen non dubito quin h tempore ita misero sit miserrimū viro bono esse Ro.¶ Omnium re, & publicarum & priuatarum.¶ Fortunæ suæ.suæ conditionis.¶ Pœniteat.pigeat. ¶ Quin,qui non.¶ Vbiuis,in quocunq; loco.¶ Bo.vi.cui înis q̄ displiceent:& maxime calamitas reip.¶ Nam etsi.ratio est quare viro bono miserrimum sit esse Romæ.¶ Nam licet quisq; quocunq; loco sit habeat eundem dolorem ex amissione rerum pu.tamen acerbius est videre, q̄ audire.¶ Acerbi. angor i dolor.¶ Idem.similis.¶ Oculi:idest sensus oculorum: quia certior aure arbiter est oculus.¶ Intueri.aspicere.¶ Auertere. declinare: amouere ¶ Multarum re, sicut est videre tuos frui fortunis tuis: frui solita dignitate, videre temp.in statu suo, & similium rerum.¶ Confici. affligi. ¶ Quod Ro,dolebat enim præcipue Torqua. q̄ Ro. non esset:quod quidem dicit Ci,ei non esset dolendum.¶ Tuos. propinquos:& amicos.¶ Illa: scilicet tui: & tua.¶ Tenent: retinent i & conseruant.¶ Adesses. Ro.¶ Pro præcipuo.in quo alii nō sint.¶ Post.exigere.¶ Præcipuā.s.qalis nā accidat.¶ Cōem, quæ omnibus accidat.¶ Recusare. spernere.

Torquati. Quia Vbiuis Auertere Confici

ASCEN.

Etsi &c,Aulus Tor.post pharsalicā cladē se Athēas cōtulit:vt plerią alii:interea dū bella adhuc sequirēt inter Cæ.& Pōpe.Eū ergo a mœrore auocat hac epl̄a Ci. dicēs.¶ Et si ea pturbatio ē oium reẜ:vt quęq; pœniteat maxime fortunę suę:vt nemo sit qn malit esse vbiuis.vbi libet,q̄ ibi: vbi est, tñ nō est dubiū mihi qn miserrimū sit bono viro esse hoc tpe Romę.¶ Nam etsi quocunq; in loco quisquis est.idem sensus est ei:& eadē acerbitas ex interitu rerū & publicarū:& suarum.s.priuatim:tamen oculi.i.visus:augent dolorem.qa cogunt.s.nos intueri.i.inspicere: ea q̄ cæteri audiunt: nec.s.oculi sinunt.i.pmittunt,sup.nos auertere cogitationē a miseriis.¶ Quare.i.q̄obrē,& si.i.q̄q̄ necesse est te angi.i.premi:& affici vehemēter:desyderio multarū rerum,tamen libera.i.solue:animum tuum illo dolore:quo audio te confici maxime.s.q̄ nō sis Romæ.¶ Enim.i.quia:& si desyderas cū magna molestia.i.magna molestia animi concomitante : tuos.s.amicos:& necessarios:& tua.s.bona:tamen illa quidem,& quæ requiris.i.exigis : tenent statum suum.i.sibi debitum nec tenerent melius si tu adesses:nec sunt in vllo periculo proprio.¶ Nec tu debes:cum cogitas de tuis.s.amicis, & rebus,aut postulare.s.a deo,fortunam aliquā p̄cipuam.i.excellentem:aut recusare cōmunem.s.fortunam.

HVBER. ¶ DE te ipso iam demonstrauit Ci. quare Torqua. angi non debeat propter suos, aut sua. Nunc ostendit quomõ debeat de seipso cogitare: & q̃lem animũ de seipso hēre debeat: dicit eni eũ nõ debere: aut desperare, aut timere: & adducit rationes. ¶ Agi. versare: cogitare. ¶ Non adh. de. i. ne ita cogites de te ipso: vt spē amittas. Nec enim ratio quare nõ sit adhibenda desperatio: quia Cæ. q fuit iniustus in ipsum Torqua. dedit magna signa animi sui mitigati erga Torqua. & quia ipse Cæ. non est certus salutis tuæ. ¶ Is. Cæ. ¶ Ad. hactenus. ¶ Iniu. quia adhuc nõ reuocauit te in patriã. ¶ Nec tamē. q. d. cum alii ab eo petant salutē: & vitã, possent fortasse interire, itaq nõ est desperandũ. ¶ Exploratã. certã: nondũ enim finis bellorum ciuiliũ. ¶ Cũq. posuit rõnes, q̃re non debeat desperare: nunc vero declarat quare nõ debeat timere: qa vtra pars vicerit vel Põpeia. vel Cę. dicit, Torquatũ nõ debere sibi timere. ¶ Abal. Cę. ¶ Seiunctũ. sepatũ. ¶ Ab inte. oium. a cæde & calamitate: imo pnicie oium: ita nihil accidet tibi. qđ nõ accidat oibus. ¶ Ab altera. Põpeia. ¶ Nunq̃ tibi qa semp ei fauisti. ¶ Reliquũ est pbauit Ci. q Torquatus, neq pp suos, neq pp res suas: neq pp seipm: debet vehemēter dolor: nũc remouet ēt ei dolorē ex parte reip. de q̃ Torquat⁹ vehemēter angebat. ¶ Id ip. q. d. vt ex eo tu capias dolorē, & crucieris, qđ ego pono loco cõsolationis: nã Torquatus excruciabat: qđ periculũ reip. cõe esset: Ci. vero ex ea re cõsolationē capiebat, quia qđ sæpius dixit, & dicet in eplã sequenti, nõ debemus recusare id periculũ, qđ est nobis cõe cum multis. ¶ Tanti ma. qđ periculũ reip. sit cõe. ¶ Docti. u. phi. ¶ Vera. q̃ possit oino tollere dolorē. ¶ Præter il. i. excepta illa cõsolatione, quã quisq sibi ipsi pstare põt ex fortitudine: & magnitudine pprii ai. ¶ Quantũ ro. q̃tũ fortitudinis. ¶ Neruorũ. cõstantiæ. ¶ Si. n. snia est stoicorumq dñt rectam consciam, & actionem bonorũ ēe sine aliis adiumentis esse ad bene btẽq viuēdũ: & ipsam virtutē esse vnicuiq p pmio: qa virtus pp seipsam expectãda ē. hãc aũt sniam Cic. frequēter vsurpat, & Vir. i. Aene. Dii tibi si q̃ pios, respectãt numina: si qd vsq̃ iustitię ē, & mens sibi cõscia recti: pmia digna ferant. ¶ Bene. .s. rectã habere sniam: neq ptio, neq metu: neq alia re corrũpi: nec a veritate deflecti. ¶ Recte. fa. qa secundũ Ci. in. i. of. Virtutis ois laus in actione consistit. ¶ Nõ ve. ne sit ne. i. non dubito quin sit nefas. ¶ Sustentare. sustinere, defendere. ¶ Nefas. iniquũ, & indignum. ¶ Miserũ quia esset contra id. quod dixit: satis esse ad bene btẽq viuendũ. ¶ Victorię p. vt per ipsam victoriã efficerentur ditiores & potētiores. ¶ Reliquisse pa. tunc cum discessimus, vt bello interessemus cum Pom. ¶ Olim. cũ videremus vires Cæ. metuendas. ¶ Videbatur no. of. actus nobis congruus, & conueniens, nam, vt Ci. in. i. offi. sæpe ostendit. Prima officia debent dиs immortalibus, secunda patrię, tertia parētibus &c. Dicit ergo videbať esse quasi q̃dã oblĩo, quã haberemus erga patriã. ¶ Quod. q. d. pscriptũ: & qđ nõ liceret effugere, aut ptermittere sine rephēsione, quod declarat p adiuncta, cũ dicit iustũ, pium. nã: q iusta. & pia sunt sine nefario scelere ptermitti nõ possunt. ¶ Cũ fa. id. cũ relinquebamus patriam: liberos &c. ¶ Amentes. i. incõ ÿderati. ¶ Explorata. certa: & indubitata. Amens enim est, q cũ bellũ ingrediať, cõfidat, & indubitate speret victoriã; quoniam, vt supra dixit, oium bellorũ exitus sunt incerti. ¶ Id qđ fuit. pro id qđ cogitauimus. s. vt ita possemus vinci sicut vincere. ¶ Ingredientibus in cau. cum inciperemus resistere Cæ. remp. oppugnanti. ¶ In cau. s. defensionis patrię. ¶ Ita ca. animis. i. deficere: & animos dimittere. ¶ Quasi. canq̃. ¶ Posse fieri. posse accidere. ¶ Nunq̃ pu. pro nunq̃ putassemus quæ enim præter opinionem eueniunt, solent molestius ferri, q̃ ea, quæ existimata sunt posse euenire.

Agitare

Amens

De te aũt ipso Torquate est tuũ sic agitare animo, vt nõ adhibeas in consiliũ cogitationũ tuarũ desperationem, aut timorē. nec enim is, q in te adhuc iniustior, q̃ tua dignitas postulabat, fuit, non magna signa dedit animi erga te mitigati. nec tñ is ipse, a quo salus petit, habet explicatã, aut exploratam rationem salutis suę. CVMQVE omnium bellorũ exitus incerti sint: ab altera victoria tibi periculum nullũ esse perspicio, quod quidem seiunctum sit ab omniũ interitu: ab altera te ipsum nunquã timuisse, certo scio. Reliquũ est, vt te idipsum, quod ego quasi consolationis loco pono, maxime excruciet, commune periculũ R P. cuius tanti mali, quamuis docti viri multa dicant, tñ vereor ne cõsolatio vlla possit vera reperiri, præter illã, q tanta est, quantum in cuiusq animo roboris est, atq neruorũ. Si, enim BENE sentire, recteq facere, satis est ad bene, beateq viuēdũ: nõ vereor, ne eum, q se optimorum cõsiliorũ conscientia sustentare possit, miserũ esse, nefas sit dicere. Nec enim nos arbitror victoriæ præmiis ductos, patriã olim, & liberos, & fortunas reliquisse: sed quoddam nobis officiũ iustum, & pium, & debitum R. P. nostræq dignitati videbatur, qui neq cum id faciebamus, tam eramus amentes, vt explorata nobis esset victoria. Quare si id euenit, quod ingredientibus nobis in causam propositum fuit accidere posse: non debemus ita cadere animis, quasi aliquid euenerit, quod fieri posse nunquam putarimus.

ASCEN. CAVTEM. i. sed, o Torquate tuũ est. i. officii tui, agitare animo sic de teipso vt non adhibeas in consiliũ cogitationũ tuarũ desperationē. s. melioris fortunæ aliquando habuēdæ: aut timorē. s. de peiore. ¶ Nec enim is videlicet Cę. q fuit adhuc iniustior in te, q̃ dignitas tua postulabat: nõ dedit, hoc est dedit, nam nec non affirmatiua vox est: magna signa. i. indicia, animi. s. sui mitigati erga te. ¶ Nec tñ si ipse videlicet Cæ. a quo salus petitur, habet rõnem. i. viam, & modũ salutis suæ explicatam. i. promptã, aut exploratam. i. euidētem: qđ paulopost patuit. in senatu tribus & xx. vulneribus interemptus est. ¶ Cumq. i. & cum, exitus oium bellorũ sint incerti, quia nondum finitũ erat bellũ ciuile. h. d. ego pspicio. i. intelligo clare. nullũ periculũ esse tibi ab altera victoria. s. Cæ. qui tibi placato est animo: qdem. i. certe, quod periculũ sit seiunctum. i. separatum ab interitu. s. libertatis oium, & certo scio te nunq̃ timuisse ab altera. s. victoria: vtpote Pompeianorũ. ¶ Reliquũ est. i. restat: vt commune periculũ reip. excruciet maxime te ipsum: qđ. s. solũ a cõi periculo cruciari: ego pono q̃si loco consolationis. ¶ Cuius tanti mali, quãuis. i. licet docti viri videlicet phi, aut docti ciues, dicant multa. s. remedia, aut legamus multas, vt fit, q̃uis dicant multas sup. consolationes ab eo. quod sequitur, tñ vereor, vt vlla consolatio vera possit reperiri. hoc est vereor nullã verã posse reperiri. Idem enim efficit verbum vereor, cũ negatione, & sine ea, præter illam. s. consolationem, q̃ est tanta, quantum roboris. i. fortitudinis atq neruorũ. s. virium firmarum, est in aio cuiusq. ¶ Si enim sentire bene, & facere recte est satis ad viuendũ bene, & beate: secundũ stoicos: qui in virtute beatitudinem ponunt, non vereor ne nefas sit dicere eũ esse miserum, qui possit sustentare sese conscientia. i. eo: qđ sibi conscius est optimorum consiliorum. Nec enim arbitror nos ductos. i. inductos: præmiis victoriæ. i. q̃ victoria talis afferre solet: reliquissem olim. s. dum Pompeiũ secuti sumus, patriã, & liberos, & fortunas. i. diuitias, sed videbatur nobis: quoddam officium iustum, & pium, & debitum reip. & dignitati nostræ, qui nec cum faciebamus id. i. cum derelinquebamus nostros, & nostra, eramus tam amentes. i. insani vt victoria esset. i. reputaretur nobis explorata. i. certa. ¶ Quare si id, quod propositum fuit posse accidere nobis ingredientibus causam. i. quod videbamus ante oculos, hoc est Cæsarem victorem fore, euenit: nos non debemus cadere animis ita: quasi aliquid euenerit: quod putaremus nunquam posse fieri.

¶ Sumus

HVEBR.

SVMVS. hortatur Cice. torquatum, vt sit eo animo, vt existimet nihil esse præcipue dolendum, nisi quod delicto, & culpa sua euenerit. Simus, imperatiui est modi. Præscribit. designat, proponit. Nihil præstã. præ. culp. sic. supra ad. P. Sextium. Cum tibi nihil merito accidisse reputabis, & illud. adiunges hoies sapientes turpitudine nõ casu, & delicto suo non aliorum iniuria cõmoueri. Item ad. T. Messiũ epistola præcedenti. Tibiq; persuade præter culpã, ac peccatũ, quo semper caruisti, & carebis, homini accidere nihil posse, qp sit horribile, aut pertimescẽdum. Præstandum debendũ. Eo. ad id. Vt perdi.i. vt ẽs intelligas, qp amissis oibus rebus, tamen ipsa virtus seipsam sustentare põt. Perditis. amissis, despe

Simus igitur ea mẽte, quã ratio, & veritas præscribit: vt nihil in vita nobis præstandum præter culpam putemus: eaq; cũ careamus oia humana placate, & moderate feramus. Atq; hæc eo pertinet oratio, vt perditis rebus oibus, tñ ipsa virtus se sustẽtare posse videat. Sed si est spes aliqua rebus cõmunibus, ea tu, qcunq; status est futurus, carere nõ debes. Atq; hoc mihi scribenti veniebat in mentẽ, me eũ esse, cuius tu desperatione accusare solitus esses, quẽq; authoritate tua cunctantẽ, & diffidentẽ excitare. Quo quidẽ tpe nõ ego causam nostrã, sed consiliũ improbabam. sero eni nos iis armis aduersari videbam, q multo ante cõfirmata p nosmetipsos erant. docebãq; pilis, & gladiis, non cõsiliis, neq; authoritatibus nostris de iure publico disceptari. Neq; ego ea, q facta sunt, fore cũ dicebã, diuinabam futura: sed quod & fieri posse, & exitiosum fore, si euenisset, videbam, id ne accideret, timebã: præsertim cum, si mihi alterutrum de euentu, atq; exitu rerũ promittendũ esset, id futurũ, quod euenit, exploratius possem promittere. iis eni rebus pstabamus, q nõ pdeunt in aciẽ: vsu aũt armorũ, & militũ robore inferiores eramus. Sed tu illũ aĩum nũc adhibe qso, quo me tum eẽ oportere cẽsebas. Hæc eo scripsi, q mihi nunc Philargyrus tuus oia de te regrenti, fidelissimo aio (vt mihi qdẽ visus est) narrauit, te interdũ sollicitũ solere eẽ vehemẽtius: qđ facere nõ debes, nec dubitare, qn aut aliq R.P. sis futurus, q esse debes: aut perdita, non afflictio recõdõne, q cæteri. Hoc vero tps, quo examiati oes,

ratis. Sed si. dixi qp ẽt rebus desperatis ipsa virtus se sustentare põt, sed si est aliqua spes in rebus cõibus, tu non debes ea carere. Quicũq; sta. est fu. siue imperent Cæsariani, siue Põpeiani. Atq; occurrit obiectioni Torquati, cogitabam inquit Ci. o Torquate, cum hæc ad te scriberẽ, & conarer consolari, tanq hẽrem aliquã spem te solitum esse dicere me vnũ olim fuisse, q in his bellis desperatẽ, & nostris rebus diffiderem. Cunctantem tardãtem ingredi in hoc bellum. Excitare. commouere, & quasi stimulare: & subaudi solitus esse. Authoritate tua existimatione, quam non sequi mihi turpe existimabam. Nõ impro. nõ reprehẽdebã. Causam. q erat honesta pro defensione reip. Cõsilium. i. malũ gerendi belli, qa togati contra armatos pugnabamus: vt supra ad M. Mar. Sed idẽ etiã illa vidi: neq; te consiliũ ciuilis belli ita gerẽdi: neq; copias. C. Põ. nec genus exercitus pbare, sempq; summe diffidere. & paulo post. Non his rebus pugnabamus, qbus valere poteramus ɔsilio, authoritate, causa: quæ erant nobis superiora, sed lateris, & viribus, quibus pares non eramus. His ar. Cæ. Confirmata p nos. Pompeia. qa essa vimus intercedẽre ẽt Pomp. vt ei progaret puincia in aliud quinquẽniũ, quo tpe assumpsit tm virium, vt postea difficile fuerit ei obsistere. Neq; e. di. prædicebam ex certa scia q̃si deus. Sed. dicit se ex prudentia, nõ aũt ex diuinatione hæc prædixisse fore, q euenerunt. Posse fie. cũ esset in potentia vt fierent, dicebam fore. Exitiosum. pestiferum, & calamitosum. Alterutrũ. vtrum essemus futuri victores, an victi. Id quod euenit. vt Cæsar vinceret. Exploratius. certius. His enim re. vt diximus supra scriptum ad Mar. Vsu. experiẽtia. Robore mili. i. robustis militibus. Sed tu il. ani. sensus est, vtere nunc in mœrore tuo animi fortitudine, qua hortabaris me, vt vterer cũ essem in desperatione, & differẽtia rerum, q paulo ante dixi. Adhibe. assume, ad consolandum te. Censebas. iudicabas, hortabaris. Philargyrus. nomen liberti, interpretatur autẽ φιλάργυρος auarus, vel amator argenti. Requirenti. s. mihi. Quod. quam rem. s. esse sollicitum. Aliqua. i. non omnino perdita, retinente aliquam partem status sui. Qui esse de. s. ex primis nostræ ciuitatis & qui retineas dignitatem tuam. Aut perdi. idest omnino deleta. s. repu. Afflictiore. tristiore, debiliore: subaudi sis futurus. Examinati. consternati metu.

Excitare

Exitiosum

Censere

ASCEN.

IGITVR simus ea mente. i. habeamus eam mentem, quam ratio, & veritas præscribit. i. statuit nobis, vt putemus. i. existimemus nihil prçstandũ. i. emendandũ a nobis, in vita. s. ista. i. eorum q cõtingunt vita nostra durante: pter culpã. s. nostrã, & cũ careamus ea. s. culpa. Ergo caremus ẽt iis, q hẽre nolimus: feramus omnia humana. i. quæ oĩ homini accidere pñt incõmoda, placate, & moderate. Atq; hæc oratio. s. mea pertinet eo. i. ad id, vt perditis omnibus rebus. i. licet oẽs res sint perditæ: tamen ipsa virtus videatur posse sustentare sese. Sed si aliqua spes est rebus. i. de rebus, cõmunibus: tu nõ debes carere ea. s. spe, quicunq; status est futurus. Atq; veniebat mihi scribenti hæc, in mentem. i. cogitationem, me esse eum cuius desperatione tu solitus esses accusare: quemq;. i. & quẽ. Sunt enim duæ partes: tu solitus esses excitare. tua authoritate, cunctam. i. hesitantem, & diffidentẽ. i. quasi desperantẽ de rep. Quo quidẽ tẽpore. s. quo tu me accusabas sic & excitabas: ego non improbarẽ causam nostram: quæ semper iusta visa est: sed consilium sup. nostrum, quia dixi nos male consultos esse, qui tantæ Cæsaris potentiæ obuersaremur. cum tamen iustissima esset ratio belli contra eum, vnde addit dicti sui rationem, dicens. Enim. i. quia, ego videbam. i. intelligebam: nos aduersari sero. i. minus tarde, iis armis quæ erant confirmata per nosmetipsos multo ante: quia tunc est Cæsari decretum est imperium in Gallia: & dolebam disceptari de iure publico. i. de principatu Romano, pilis. i. telis longis: Romanorũ propriis, & gladiis nõ cõsiliis, neq; authoritatibus nostris. Neq; ego, cũ dicebam ea fore. i. futura esse, & dimitterent quæ facta sunt, videlicet nunc, diuinabam. i. quasi diuino instatus sp ritu prædicebam futura: sed timebam ne id accideret: quod videbam & i. simul, posse fieri, & fore exitiosum. i. perniciosum: si euenisset: præsertim cũ si promittendum esset mihi alterutrũ. i. alterum duorum, de euentu, atq; exitu rerum: possem promittere exploratius. i. certius id, quod euenit videlicet Cæsarem victurum in conflictu Pharsalico, aut simili, si cõtigisset contingere cũ Pompeianis. Nos enim, qui Pompeiũ secuti sumus, præstabamus, idest meliores eramus iis: idest huiusmodi rebus, quæ non prodeunt in aciem: idest contra armatam manum hostiũ. Autem, idest sed: nos eramus inferiores vsu armorũ, & robore militũ. Sed quęso tu adhibe nunc, illũ aĩum, quo censebas me oportere esse tunc. Ego scripsi hæc eo: idest propterea, qp Philargyrus, nomen est liberti ipsius Torquati, quando autem appellatiuũ est: dicitur amator argenti, hoc est auarus, tuus. s. libertus, narrauit mihi requirenti omnia de te, narrauit dico animo fidelissimo, vt quidem visus est mihi. s. narrare, quia fraus interdum occulitur: te solere esse interdum sollicitum vehementius. i. vehementer, aut vehementius, quam deceat, quod non deberes facere, nec dubitare: quin sis futurus sup. is, qui debes esse: aliqua rep. s. futura, aut rep. sup. perdita. i. si sit perdita futurus sis conditione. i. statu vitæ, non afflictiore, quam cæteri. Vero. i. sed, tu debes ferre hoc tempus: quo, nos omnes sumus examinati: idest priuati animo,

HVBER. ❡SVSPENSI.folicitl.⸿ Ea vrbe. Athenis.⸿ Alta.nutrita:ab alendo:quia dicuntur oẽs artes liberales Athenis:& na tæ & perfectæ fuisse.⸿ Seruium Sulpitium q, vt visum est li.iiii.& ipse Athenis erat.⸿ Sapientia.erat enim vir sapientissi mus.⸿ Cuius.Seruii.⸿ Togati.fine bello,nam cõsilia Serui spectauerunt ad pacem:& concordiam : vt Cic.supra ad ipm Seruium,vt cognorã enim absente te hæc mala multõ ante præuidentem defensoris pacis:& in cõsulatu tuo,& post con sulatum.⸿ Maiora.maioris momenti,& ponderis.⸿ Casus.b.calamitas belli ciuilis. ⸿ Eripuit. qa plerigs interierunt,plei riqꝫ me deseruerunt.⸿ Qui sim.quia sum paruæ authoritatis.& paruum possum.⸿ Sed quia.sententia est exornatio theto rica:& est sensus, sed quia nemo est tam afflictus : qui si vni rei tantummodo intendat : non possit aliquid præstare : & efficere, velim existimes:quicquid consilio:opera, & studio efficere possim : id esse debitum, & obligatum tibi, & tuis. ⸿ Nihil a li. nisi id : quod agit : idest non intendat nisi ei rei: quam agat.⸿ Nauare.diligenter præstare.⸿ Debitum, obli gatum,& ideo nullo modo defuturum.

Nauare

ASCEN. ❡ET suspensi : idest stupefacti, animo moderatiore, sci licet q̃ reliqui, hoc : idest propter hoc, ꝙ idest quia, tu es: idest simul in ea, vrbe : scilicet athenlensi, vbi ratio & mo deratio vitæ est nata & alta : idest nutrita. ⸿ Et : idest si mul, habes Seruium Sulpitium, quem dilexisti semper vni ce, qui profecto consolatur te : & beneuolentia, & sapien tia : cuius si nos essemus secuti authoritatem, & consilium, non subissemus potius togati : idest in pace, potentiam, q̃ armati victoriam. ⸿ Sed hæc: scilicet consolatoria verba, fuerunt fortasse longiora, q̃ fuit necesse, ego exponam bre uius illa, quæ sunt maiora. ⸿ Ego neminem habeo, cui de beam plus, q̃ tibi, & casus belli eripuit mihi eos, quibus de beam : scilicet si viuant, tantum, quantum tu intelligis. ⸿ Autem : idest sed, ego intelligo:qui : idest qualis, & q̃ mi ser sim hoc tempore : sed quia nemo est tam afflictus,qui si nihil studeat aliud,q̃ id quod agit, vbi studeo cum accusatiuo construitur, non possit & ita quilibet possit nauare, & efficere aliquid:scilicet aduersus Cęsarem.⸿ Ego velim sup.vt exi stimes, omne consilium meum,operam:scilicet meam omnem,certe:idest haud dubie,studium sup. meum omne esse de bitum tibi, & libris tuis. Vale.

& suspensi sumus, hoc moderatiore animo ferre de bea, ꝙ & in ea vrbe es, vbi nata, & alta est rõ, ac mode ratio vitæ:& habes Seru.Sulpitiũ. quem semper vni ce dilexisti:qui te profecto & beneuolentia, & sapiẽtia consolatur.cuius si essemus & authoritatem, & consi lium secuti,togati potius potentiam, q̃ armati victo riam subissemus. Sed hæc longiora fortasse fuerunt, quam necesse fuit. illa, quæ maiora sunt, breuius expo nam.Ego habeo, cui plus, quam tibi, debeam, nemi nem.quibus tantum debebam, quãtum tu intelligis, eos mihi huius belli casus eripuit.qui sim aũt hoc tem pore, intelligo. sed quia NEMO est tam afflictus, qui, si nihil aliud studeat, nisi id, quod agit, non possit nauare aliquid, & efficere : omne meum consilium, operam, studium certe velim existimes tibi, tuisqꝫ li beris esse debitum. Vale.

M.Cicero S.D.A.Torquato. 2

PEto a te, ne me putes obliuione tui rarius ad te scribere, q̃ solebam, sed aut grauitate valetudinis, qua tamen iam paululum vi deor leuari, aut ꝙ absim ab vrbe, vt, qui ad te proficiscantur, scire nõ possim. Quare velim ita sta tutũ habeas, me tui memoriã summa cũ beneuolẽtia tenere, tuasqꝫ oẽis res non minori mihi curæ, q̃ meas eẽ. Quod maiore ĩ varietate versata est adhuc tua cã, q̃ homines aut volebant aut opinabãtur:mihi crede, non est p malis temporum, quod moleste feras. neces se est enim, aut armis vrgeri R. P. sempiternis, aut his positis, recreari aliquando, aut funditus interire,

HVBER. PEto a te. Eodem fere argumento scripta est hæc epi stola, quo & superior, adducit enim Ci. multas ratiõ nes, quibus probat nihil esse, quod Torqua. moleste ferat, ꝙ adhuc non sit consecutus, quod volebat, & ꝙ causa sua versata sit in maiore varietate, quam quisque opi natus esset. In principio tamen epistolæ excusat se Cice. de raritate literarum suarum ad Torqua. ⸿ Peto a te. quasi dicat iure amicitiæ nostræ, hoc a te exigo. ⸿ Obliuione:id est quia sum oblitus tui, aut amicitiæ nostræ. ⸿ Sed aut. duas ponit causas, quare rarius scribat. ⸿ Aut grauitate: idest magnitudine. ⸿ Valetudinis scilicet malæ, & aduer sæ, & est prima causa : aut secunda causa. ⸿ Qui profi. qui veniat, nam cum non sim in vrbe, multi me insciente disce dunt. ⸿ Quare, concludit Cice. se nulla obligatione præ termisisse scribere. ⸿ Statutum. iudicatum : & certum. ⸿ Quod. incipit nunc consolari Torquatum. ⸿ Varietate. diuersitate fortunæ, quia fuisti varie exagitatus. ⸿ Volebãt cupiebant. ⸿ Aut opinabantur. idest existimabant:quia ne mo vnquam opinatus fuisset causam tuam : ita varie versa tum iri. ⸿ Pro malis temporum. i. secundum mala tempo rum, quia quando tempora generaliter sunt mala, minus moleste solemus ferre incommoda, quæ nobis accidunt, q̃ tem poribus bonis. ⸿ Non est. non habes. ⸿ Necesse est. facit Cice. diuisionem tripartitam, & singulis partibus probat nihil esse quod Torquat. moleste ferat. Vrgeri. premi. ⸿ Sempiternis. perpetuis:ita vt nũquam amplius emergat, vt libertatem re cuperet, & est prima pars. ⸿ Positis. pro depositis, aphæresis. ⸿ Recreari. resumere vires, & respirare. ⸿ Aliquando tan dem:est autem secunda pars. ⸿ Aut funditus radicitus. ⸿ Interire. deleri, ita vt ne vestigia quidem reipub. remaneant, est autem tertia, & vltima pars. ⸿ Si ar. respondet primæ parti, & dicit, ꝙ si resp. armis fuerit oppressa:non erit ꝙ Torqua tus timeat, vel a Cæsarianis vel a Pompe. ⸿ Eos. Cęsarianos. ⸿ A quibus re. quos non sis secutus. ⸿ Nec eos. q. ad. nec Pom peanos, quibus præstitisti auxilium.

Statutum

Recreari

ASCEN. PEto. Argumentum est: quale superioris epistolæ. Adducit enim Cicero multas rõnes:quibus probat nihil esse, quod Torquatus merito moleste ferat, ꝙ non sit adhuc consecutus id:quod volebat, & ꝙ cã eius sit obuersata in maiore varietate, q̃ quiuis opinatus esset. Purgat autem in principio: ꝙ raro ad eum scripserat dicens. ⸿ Peto a te, ne putes me scribere ad te rarius:q̃ soleam:obliuione:idest propter obliuionem tui, sed aut grauitate valetudinis:idest ægritudi nis:qua tamen:ego videor leuari:idest liberari:iam paululum:idest modicum:aut modicule : aut supple ideo ꝙ absum ab vrbe, vt non possim scire, qui proficiscantur ad te. s. Athenas. ⸿ Quare ego velim, vt supple habeas statutum. i. constitu tum, & firmatum me tenere memoriam tui:cum beneuolentia summa. i. maxima, & omnes res tuas esse mihi non minori curæ:q̃ meas. s. res, quod. s. vt scribas, causa tua versata est adhuc in maiore varietate, q̃ hoĩes, aut volebant, aut opina bantur. crede mihi non est sup. aliquid tibi pro malis:idest secundum mala temporum, quod feras. i. ferre debeas moleste. ⸿ Necesse est enim aut rempu. vrgeri armis sempiternis:aut rempub. recreari aliquando, his. s. armis: positis. i. depositis: aut supple eam interire funditus:idest a fundo:vel ad fundum vsqꝫ.

❡Si arma

HVBER. ¶ SI ar. respondet secundæ parti dicens: q si aliqua ratione depositis armis resp. recreata fuerit, ipse Torquatus poterit retinere dignitatem: & fortunas suas. ¶ Cõditione, aliq cõuentione. ¶ Defatigatione, tædio: cũ vtraq; ps ita erit defatigata: vt cogatur deponere arma: qd sæpe solet accidere: cũ diu durante bello neutra ps põt vincere, sed æquo ɖlio se summitit. ¶ Detractis, ablatis amotis: nam victores sæpe solent detrahere arma victis, ne postea possint amplius insurgere. ¶ Respirauerit, recreata fuerit, & ẽ trãslatio sumpta a corpe semiaio. ¶ Licebit tibi, pmittet tibi ab oibus. ¶ Frui dignitate tua, hĩc & possidere dignitatẽ tuã. ¶ Sin, certia, ps: quã ppoiuerat. ¶ Interierint, deleta fuerint. ¶ Exitus, finis. ¶ M. An.

si arma valebũt: nec eos, a qbus recesseris, vereri debes, nec eos, quos adiuuisti. si armis aut cõditione positis, aut defatigatiõe adiectis, aut victoria detractis, ciuitas respirauerit: & dignitate tua frui tibi, & fortũis licebit. Sin oino interierint oĩa, fueritq; is exitus, quẽ uir prudẽtissimus M. Antõius iã tũ timebat, cũ tm̃ instarẽ malorũ suspicabaẽ: misera est illa qdẽ consolatio, tali ṗserti ciui, & viro sed tñ necessaria: NIHIL eẽ ṗcipue cuiq̃ dolẽdũ ĩ eo, qd accidat vniuersis. Quę vis isit ĩ his paucis v̄bis (plura. n. cõmittẽda epl'ę ñ erãt) si attẽdes, qd facis: pfecto ẽt sine meis lr̃is itelliges, te aliqd hr̃e, qd spes: nihilq;, qd aut hoc, aut aliquo. R.P. statu timeas: oia si ierierit, cũ supstitẽ te eẽ R.P. ne, si liceat qdẽ uelis, ferẽdã eẽ fortunã, ṗserti q ab sit a culpa. Sed hæc hactẽus. Tu veli scribas ad me, qd agas, & vbi futur' sis: ut aut quo scribã aut quo vẽiã: scirẽ possi. Val.

Mar. Antonius auus. M. Antõii: inimici Ci. orator summus: & ciuis optimus, & sapientissimus. ¶ Iam, tunc, tpibus suis. ¶ Cũ ma. cũ dissensionibus Marii, & Syllæ ṗuidebat ma. regnaturos, di. bella ciuilia nõ habitura finem: donec resp. pẽitus eẽt euersa, & deleta. ¶ Suspicabaẽ, puta. ¶ Instare, imminere: ppe eẽ. ¶ Illa q cõ. s. nihil eẽ dolendũ: ṗcipue, qd oibus accidat. ¶ Est mi. infelix & q solet extrẽis rebus dari: nã malũ aliorũ nihil nobis pdesse vẽ ad cõsolationẽ. ¶ Necessaria, qa aliẽ nõ ferẽus mala nr̃a: nisi videẽus alios, vel eisdẽ: vel maioribus malis versari. Sic Iuue. cõsolaẽ Clauinũ his ver. Intercepta decẽ quæ rtia sestertia fraude Sacrilega: qd si bis centum pdidit alter? Hoc archana mõ maiorẽ terruit. ille Sũmã, quã patulę vix cepat angulus arcę: & idẽ. Te nũc diuitias extra cõmũia eẽ ses Põtendiga tu gallinę filius albę &c. ¶ Quę. i. qta. ¶ Vis. ptãs: & inia. ¶ Insit, includaẽ. i. qtũ põ. hẽant hi pauca verba. ¶ Plura enim. parenthesis est. ¶ Attendes, diligenter cõsiderabis. ¶ Qd fa. qa certe attendis: qd significent: hi pauca verba. ¶ Etiã. si. meis li. ẽt me nihil scribẽte. ¶ Nihil subau. intelligeres te hr̃e. ¶ Hoc sta. tali: q̃lis nũc est. ¶ Aut ali. vt nõ oino deleto: sed ex aliq̃ pte pmanẽte. ¶ Oia si. sensus est: si oia interierint: intelliges fortunã, in q̃ nõ sit culpa tua ferẽdã esse æquo aio, cũ nõ velis viuere, ẽt si possis rep. amissa: ordo est intelliges fortunã eẽ ferẽdã: ṗsertim: q absit a culpa, cũ ne velis & esse supstitẽ resp. si liceat, oia si iterierint. ¶ Supstitẽ resp. i. viuere post rẽp. qa bono ciui, & magnanimo q̃ie te semp ṗstitisti: ingrata oino debet esse vita, amissa rep. ¶ Si liceat, i. possis, si pmittaẽ tibi. ¶ Fortunã ferendã esse. subaudi intelliges. ¶ Hęc hactenus, subaudi dicta sint. ¶ Vbi futurus sis, supra vidimus eũ fecisse Athenis, sed fortasse decreuerat discedere. ¶ Quo scribam, ad quem locum debeam mittere literas meas. ¶ Aut quo veniam, si velim te videre: & conuenire.

ASCEN. ¶ SI arma valebunt, nec debes vereri eos. s. Cę. & Cęsarianos, a qbus recesseris: nec eos, quos adiuuisti, videlicet Põpeianos: si aũt armis positis. i. depositis, cõditione. i. pactione, aut abiectis defatigatione, aut detractis victoria. s. alterius partis, ciuitas. s. Romana, respirauerit, licebit tibi frui, & dignitate tua, & fortunis tuis. ¶ Si oia. s. resp. iura interierint oino. i. ex omni partę: & is exitus. s. bellorum fuerit: quẽ Marcus Antonius orator insignis, q fuit auus illius Marci Antonii, qui triumuir Ciceronem postea pscribendum curauit, & pscriptum cõprehendẽdum, ac trucidãdũ, ṗcipue ob Philippica orationes in eũ scriptas, vir prudentissimus, timebat iã tũ. i. tunc: cum suspicabaẽ tantũ malorũ instare. ¶ Cõsolatio illa est, qdem misera: ṗsertim tali ciui, & viro, sed tamen necessaria: videlicet nihil esse dolendũ: vtiquam pręcipue. i. singulariter, aut peculiariter in eo, quod accidit vniuersis. ¶ Quæ vis &c. Si tu attendes, qd facis, q̃ vis sit in his paucis. s. pximo loco iam habitis: pauca aũt ideo scripsit. ¶ Enim. i. qa, plura nõ erãt committenda epistolæ: q̃ breuitate gaudet, vt profecto intelliges ẽt sine literis meis: te habere aliqd: qd speres. i. sperare possis, & nihil sup. habere: qd timeas. i. timere debeas, aut hoc: aut aliquo statu reipu. supple extante. ¶ Si oia interierint: cũ ne velis quide, si liceat te esse superstitem. i. superuicturum resp. intelliges sup. fortunã esse ferendã, præsertim, q absit a culpa. ¶ Sed hæc sup. scripta sint hactenus. ¶ Velim sup. vt tu scribas ad me, quid agas, & vbi sis futurus, vt possim scire, aut quo scribam, aut quo veniam. Vale.

M. Cicero S. D. A. Torquato. 3

SVperioribus literis beneuolẽtia magis adductus, q̃ qd res ita postularet, fui longior.

HVBER. SVperioribus literis. Hæc epistola videtur iure optimo præponenda superiori: quia videtur esse scripta post primam: in qua plura: vt visum est, adduxit ad consolandum ipsum Torquatum, pp quæ dicit se nunc debere esse breuiorem: consolatur tamen etiam eum hac epistola quantũ potest, licet dicat eum esse in ea vrbe, vbi vel ipsi parietes oratioria loqui possint: q̃ ipse Cice. quod dicit ad laudem Athenarum in qua vrbe maxime florebant studia Philosophię. ¶ Superioribus. quas ante scripsi: puto autem eas esse, quæ incipiunt, & si ea perturbatio. ¶ Quam q res ita postularet. q̃ q esset opus apud te ita facere, & multis verbis loqui: vt te consolarer.

PHIL. MVlta supius dixi in ea epistola, cuius initiũ est, & si ea perturbatio: quibus. A. Torquatũ consolatus est, & maxime confirmauit ad omnia æquo aio toleranda, q̃ accidisse detrimenta resp. videbanẽ: idẽ in hac tractat epistola: fitq; breuior in dicẽdo, cuius breuitatis cãs oñdit, & qualis belli finis futurus sit, se videre cõmemorat, illiusq; calamitatem sola morte vitari posse, simul & in tali rerũ pturbatione viuere dicit esse miserrimũ, & mori esse miserũ, sed qd felix, & beatũ. Eñis. A. Torquatus ex illa illustri familia longo post tpe oriundus. T. Manlii, qui ob torquem cuidam Gallo ad pugnã prouocanti singulari certamine abreptũ Torquati cognomẽ accepit: a quo postea omnes ex familia Torquati appellati sunt. cuius historiã. P.R. Claudius scripsit, nec obscurata gens est Torquatorũ hoc homine: sed cũ doctrina: tũ etiam cæterarũ eius virtutum ṗstantia, & rebus gestis est admodũ illustrata, & bello ciuili Põpeianas partes secutus acerrimũ se reip. defensorem ostendit. Deuicto tandẽ eorũ duce Põpeio: oppressaq; libertate. R.P. a Cæsare, Athenas se rõtulit, vbi miserias reip. deplorabat. Cõsolaẽ aũt ipsum nũc Ci. vt diximus, tametsi eũ dicat Athenis esse, cuius ciuitatis vel ipsi parietes magis sapere videanẽ, q̃ Cice. ¶ Supioribus, in illis, quæ incipiunt. Etsi ea perturbatio.

Torquatus

ASCEN. SVperioribus lr̃is &c. Hęc epl'a inqt Hubertinus, videẽ pponenda supiori, qa scripta, videẽ post pmã, in q̃ Ci. multa adduxit ad cõsolandũ Torquatũ, pp q̃ dicit se nunc breuiorẽ debere esse. Consolatur tñ eum ẽt hac epistola, quantum potest, licet dicat Torquatum esse in ea vrbe, vtpote Athenien. vbi vel ipsi parietes oratius, q̃ Ci. ipse loq possint ¶ Ordo est, Ego fui longior. s. quã decuit. aut aliquantulum longus superioribus literis, quarum initiũ est, Etsi ea perturbatio &c. adductus, s. ad hoc magis beneuolentia, q̃ q res. i. necessitas: postularet ita.

HVBER. ¶NEQVE enim.ratio quare,res non postularet:vt esset longior.⸿ Virtus.fortitudo animi tui.⸿ Ea.talis.⸿ Cui ips.s.mihi.⸿ Siue enim.quodam dilemmate,i.duplici diuisione probat Cic.se hoc tẽpore debere esse breuiorem,dicit enim:q̄ siue tunc:cum scripsit illam longiorem epistolam:non fuit opus vti multis verbis:nihilo magis:etiã nunc debet vti:si aũt tunc opus fuit:satis debet esse id:quod semel fecit:præsertim cum nihil noui additum sit ad id,qđ supra scripsit.⸿ Nihilo magis nunc,nõ magis nunc,subaudi est opus tam multis verbis.⸿ Accesserit,additum sit.⸿ Nam & si.diluit obiectionem quam posset facere Torquatus:q̄ non accesserit:dicit enim:quod q̄uis aliquid quotidie audiat,tamẽ idem est in summa quod auditum est superius.⸿ Sũma ea.est ad idem reddit:ea dẽ est cõclusio:vt puta si heri audiui rempu.oppressam esse: & hodie videatur nouum:idem tamen est in summa: qđ fuetat id,quod heri auditũ est.⸿ Idem exitus.quẽ ante p̄dixi.⸿ Video.cognosco.⸿ Aio.animi q̄dam puidẽtia.⸿ Nec vero sensus est:nec ego quicquam video aut cognosco futurum: quod idẽ non certo sciam,te videre.⸿ Nemo potest di.quia: vt supra dixit:omniũ bellorum exitus incerti sunt.⸿ Video. quadã rõne,& prouidẽtia cognosco.⸿ Etsi.duę partes sunt:

Certe

⸿ Minus.nõ subaudi video.⸿ Id.eã rem.i.exitus belli.⸿ Certe.saltem.⸿ Hoc quidẽ.subaudi video:qđ sequitur.s.⸿ Qualis fu.sit &c.Ordo est: & si minus id video, certe hoc quem video:qualis futura sit,vel hæc, vel illa victoria, cũ necesse sit alterutrũ vincere.⸿ Hęc vel il.vel Pompeiana: vel Cæsariana.⸿ Id.s.q̄lis futura sit:vel hæc vel illa victoria.⸿ Vita. cognosco tale q̄ddam esse.⸿ Si q̄uis.⸿ Ceciderit. acciderit.

Si
Vel

euenerit.⸿ Vel.i.et,vt Vel Priamo miserãda manus.⸿ Id.qđ p̄ponit ad timorem.i.et si euenerit mors:q̄ p̄ponitur nobis a n̄ris inimicis: vt vehementer timeamus.⸿ Ita.n. ostendit. Ci.vitam:q̄ nõ sit certa:& tuta:miserã esse.⸿ Vt sit vi.tum. vt tunc tantummodo possis viuere : tunc cum sis in timore malorum,& bellorum: ciuiliũ: neq; postea expectatur vita libera.⸿ Miserrimũ infelicissimũ,pessimæ cõditionis.⸿ Mori aũt. dicit a sapientibus mortem nõ existimari miseram.

neq; enim confirmatione nostra egebat virtus tua; neq; erat ea mea causa,atq; fortuna, vt cui ipsi omnia deessent, alterum confirmarem. Hoc autem tempore breuior esse debeo , siue enim tum nihil opus fuit tam multis verbis , nihilo magis nunc opus est : siue tum opus fuit , illud satis est , præsertim cum accesserit nihil noui. Nam etsi quotidie aliquid audimus earum rerum , quas ad te perferri existimo , summa tamen eadem est , & idem exitus , quem ego tam video animo, q̄ ea , quæ oculis cernimus. Nec vero quicquam video , quod non idem te videre certo sciam. Nam etsi quem exitum acies habitura sit, diuinare nemo potest: tamen & belli exitum video: & si id minus , hoc quidẽ certe , cum sit necesse alterutrum vincere qualis futura sit vel hæc, vel illa victoria. Idq; cum optime perspexi, tale video , nihil vt mali videatur esse futurum, si id vel ante acciderit,quod vel maximum ad timorẽ p̄ponitur. ITA enim viuere,vt nõ sit viuendum miserrimum est.mori autem nemo sapiens miserũ duxit,

PHI. ¶NEQVE enim. ratio est, q̄re non esset opus vt longior esset.⸿ Virtus tua.magnitudo animi:atq; despicientia rerum humanarum.⸿ Ea.talis:& prospera siue causa:siue fortuna: vt alios consolari possem:quomodo mihi omnia desint,& aliorum consolatione indigeam.⸿ Cui ipsi.s.mihi.⸿ Alterum

Breuis

te Torquatum.Breuior:q̄ fuimus in superioribus literis.breuis:& item longius:tam ad oratorem:q̄ ad orationem referri possunt.Flaccus.Breuis esse laboro:obscurus fio : & quicquid præceperis esto breuis. Ci. ad Herennium. Nunc ne nimium longa nostra sumatur oratio:de re dicere incipiemus.Id est vt breui oratione complectar.⸿ Qualia sint de breuitate præcepta : Ci.& Quin.ostendunt.⸿ Siue.dilemma est:quod duplici ratione colligitur.⸿ Nam & si.confutatio obiectionis:quam facere potuisset Torquatus.⸿ Tum. ordinis est:tunc vero temporis , & est sensus si non fuit opus multis

Tum
Tunc

tunc verbis scribere;minime est nunc opus his paucis scribere:aut si tunc opus fuit longis verbis scribere, non amplius est opus scribere,cum illud satis sit:quod scripsimus.⸿ Nihil no.cum maius malum euenire non posset:q̄ quod venit:& id quotidie ad te p̄ferri existimo.Vnde satis est,quod superius id scripsi.⸿ Sũma ea.conclusio eadem,& idem finis.⸿ Earũ re.calamitatũ,& miseriarũ.⸿ Video aio.oculis cernimus.Videre proprie animorũ est:cernere oculorũ.Vir. Miscetq; viris, neq; cernitur vlli.Et nati coram me cernere letũ fecisti.⸿ Certo scio.melius q̄ certe scio.⸿ Etsi mi.supple video.& belli finem intelligit.⸿ Hoc qui cer.supple video hoc videlicet,qualis futura sit victoria:quę nobis omnino futura est misera:vt in alia ad Torquatũ.Si inter causas armorũ aliquantulũ interfuit:tamen inter victorias:non multu interfuturũ, alteros propemodũ.iam sumus experti:de altero nemo est,quin cogitet,cũ sit,metuendus iratus victor armatus.⸿ Hæc.Põpeii.⸿ Illa. Cæsaris.⸿ Idq;.refert se tandem ad mortem,quæ sola posset eos miseriis liberare.⸿ Ante acciderit.vt moriamur, & dicit.⸿ Id.s.qualis futura sit victoria:vel hæc:vel illa.⸿ Video.siquid tale futurũ.⸿ Si id quod pro.ad ti.s. mors , hæc enim sola nobis p̄ponitur ab inimicis nostris ad preterrefaciendũ nos.⸿ Ita enim viuere mi.est hoc est vita omniũ hominũ est

Video
Cerno

misserrima: quãdo non tuta:& libera,& in timore malorũ esse.⸿ Vt tum sit viuendũ,cum in timore malorũ fueris:neq; expectatur libere posse viuere,& quando omnia nobis patriæ ornamenta defuerint.

ASCEN. ¶NEQVE enim virtus tua egebat confirmatione nostra.⸿ Neq; ea.i.talis,erat causa mea,atq; fortuna,vt cui ipsi oĩa deessent:confirmarem alterum.⸿ Debeo item.i.similiter:esse breuior hoc tempore,enim.i.quia, siue nihil opus fuit i tum .i.tunc tam multis verbis,nihilo.i.in nullo est nunc magis opus.s.tam multis verbis:tum.i.tunc , illud.s. quod tunc scripsi satis est,p̄sertim:cũ nihil noui acciderit.⸿ Nam etsi.i.q̄q̄ , nos audimus quotidie.i. singulis diebus : aliquid earum rerum, quas ego existimo perferri.i.complete nunciari ad te, tamen summa.i. finalis sententia:& conclusio de statu reip. est eadem:& exitus est idem.i.ad eundem finem omnia tendunt:quem.s.exitum,ego video animo:tam.i.tam perfecte , & euidenter,hoc est perspicio futurum:q̄.i.quantum:perfecte sup.video aut videmus ea,quæ cernimus oculis.s. exterioribus.

Cerno
Video

Ex hoc loco traxerunt,quidam differentiam inter cerno,& video:dicentes cernere ad oculos exteriores : videre etiam ad interiores pertinere.Nec vero video quicquam: quod nõ scio certo.i.pro certo:te videre idem.Nam etsi nemo potest diuinare:quem exitum acies.i. conflictus : duarum acierum sit habitura.s.in Philippis:campo Pharsalię,tamen video & .i.simul:exitum belli.i.id quod bellum sequetur vtpote oppressionem reip.& si sup.video minus.i.non satis clare, id.s. quod dictum est,hunc exitum belli,certe video,quidem.s.saltem,hoc.s.q,cum sit necesse laterutrum.i.vnum duorum:aut Cæsarem,aut Pompeianos vincere:video sup.qualis victoria:vel hæc.s.Pompeianorum:vel illa.s.Cęsaris:sit futura.q.d.cũ amissione libertatis:cum vtriq; velint opprimere aduersarios suos.⸿ Et,cum.i.postq̄:perspexi id.s.qualis futura sit victoria,optime.i.perfectissime:ego video sup.ipsum tale:vt nihil.i.non aliquid:vt aliquid mali non videatur futurum: si vel.i.etiam id quod proponitur.s.nobis ab inimicis:vel.i.etiam maxime: ad timorem.i. ad incutiendum nobis timorẽ, hoc est,mori:aut occidi:ceciderit ante.s.perfectam alterutrius victoriã. ⸿ Enim.i. quia. viuere ita.i.in seruitute quadã publica:vt.i.qualiter:viuendum sit tunc.s.post alterutrius victoriã,est miserrimum.⸿ Autem.s. sed : nemo sapiens duxit, aut duxit mori miserum, Vnde Maro, Vsq; adeo ne mori miserum est,

¶Ne beato

HVBER.

¶ NE beato. qui.s.nec ēt.qui secūda fortuna vtatur,multo ergo minus miserū erit homini infelici mori.¶ In ea vr.erudita:& docta,& intelligit Athenas.¶ Vel plu.i.ēt plura.¶ Parietes ipsi.muri:prouerbialis hyperbole.¶ Leuis.parua,vt in pcedēti epla.Misera est illa qdē cōsolatio,tali psertim:& ciui:& viro sed tñ necessaria,nihil esse pcipue dolendū cuiquā in eo:qd accidit vniuersis.¶ Alteri di.q sunt cū Cę.Alteri timent victorē.qd discesserūt a bello:timent ne Cę.sit victor.¶ Grauior,maior.¶ Illa.s.sequtur.¶ Nec.n.hæc est illa cōsolatio:hoīem nō debere vehemēter angi vlla re:nisi culpa:& delicto suo,vtit aūt sæpe Ci.hac consolatione rectæ conscientiæ.¶ Angar.excruciabor.¶ Dū ero.dū viuā.¶ Cum vacem,eā careā.¶ Omni culpa.quia nihil feci:aut feci vnquā contra remp.sed semp ei optime consului.¶ Si non ero.i.si non viuam.¶ Omnino carebo sensu.non sentiā hæc mala.¶ Sed rursus.quia supra dixit.Sed in tali es vrbe:in qua hæc,vel plura ornatiora ipsi parietes loqui posse videant:&postea rursus reuersus est ad cōsolādum Torquat.ideo nunc dicit:sed rursus.¶ γλαυκας εις αθηνας: idest noctuas ad Athenas:subaudi porto.

Prouerbiū

Erat aūt puerbium:quali solemus vti:cum deferimus aliquas res ad locū vbi ea res abūdet:vt dicamus aquā mari addis.Abundat enim attica regio noctuis,vnde finxerūt Poetę noctuā esse in tutela Mineruę,q̄ maxime colitur Athenis.

Noctua

Dicit ergo nūc Ci.noctuas Athenas porto.s.pcepta phica ad te scribo:q es in vrbe:vbi vel ipsi muri ea sciunt:γλαυξ γλαυκος significat noctuā.¶ Qui.i.ego.¶ Ad te.sub audi scribā.¶ Mihi.ɔcludit eplām dicēs,& ipm Torqua.& oia sua esse sibi maximæ curæ:foreq; dum viuet.

ne beato quidē.Sed in ea es vrbe,in qua hæc vel plura,& ornatiora parietes ipsi loq posse videant.Ego tibi hoc confirmo,ETSI leuis est cōsolatio ex miseriis aliorum,nihilo te nunc maiore in discrimine esse,quā quemuis aut eorum,qui discesserint,aut eorum qui remanserint.alteri dimicant:alteri victorem timēt.Sed hæc cōsolatio leuis,illa grauior,q̄ te vti spero,ego certe vtor.nec enim,dū ero,angar vlla re,cū omni vacē culpa:&,si ñ ero,sensu oīno carebo.sed rursus γλαυκας εις αθηνας,q ad te hæc.Mihi tu,tui,tua omnia maximæ curæ sunt,&,dum viuam,erunt. Vale.

PHI.

¶ NE beato qdem.non modo infelici:sed ne beato quidē miserū est mori.Beatus vero ille dicit̃ pprie,q multi possidet bona,ab habendo est appellatus.

Beatus

¶ Sed in ea es vrbe,quoniā ista q̄ ad consolationē eius de morte tolerāda in aduersa fortuna dicebat:magis philosophica videbant̃:q̄ ciuilia:dicit illū esse Athenis:vbi parietes ista sape,& log videbant̃ Multis in locis hāc laudē Athenis attribuit.¶ ¶ Nihilo ma,diceri.¶ Cōfirmo inqt tibi hoc aulere nō esse in maiori piculo,q̄ quemuis illorū:q in castris remāserūt:aut illorū q recesserūt.Caue dicas castrū p loco:in quo tētoria sunt militū:ab eo diminutiuū dices castellū p vico muris auctū,sine muris vero vicū dices.

Castrum
Castellum
Vicus

¶ Leuis.vt alibi.Nihil est pcipue dolendū cuiq̄ in eo,qd accidit vniuersis.¶ Ills gra.maior.q̄ sequtur videlicet.¶ Dum ero.quo ad vixero.¶ Angor vlla re.cōmonebor aliquo dolore.¶ Cū oī vacē culpa.De hoc pluribus in locis mētionē facit,qd in suscipiēdo bello ciuili nullā culpā cōmiserit,vel in alia ad Torqua.eplā.Cōscientiā rectę voluntatis maximā consolationē esse rerū incōmodarū,nec esse vllū magnū malū pter culpā,a qua quādo tñ absumus,vt ēt optime sensermus:euētusq; magis nostri cōsilii,q̄ cōsiliū rephēdat,& qñ pstitimus,qd debuimus,moderate qd euenit feramus.¶ Nō ero.mortuus fuero.¶ Sensu carebo:nō sentiā amplius aliqd,vel mali,vel boni.¶ γλαυκας εις αθηνας Id puerbiū i eos dici solet,q sapiētioribus dare cōsiliū volūt,Sonāt.n.verba latino sermone:noctuā ad athenas,&,supplēdū est verbū porto,& sic dicendū.porto noctuā ad Athenas,hoc est phica pcepta ad te virum sapiētissimū mitto,q es Athenis vbi ē studiū sapię,& in eos ēt tale puerbiū dici pt,q res vēales aliquo deferūt nihil sibi fructus allaturas,tāq̄ si noctuas Athēas ducā ad vēdēdū:qd tñ ñ multū facit ad rē,γλαυξ āt noctuā significat,q̄ plurimū abūdare dñr Athenę,hinc datus est locus huius puerbii,& fabulę,vt noctua i tutela Mineruę,q̄ Athenis colit̃,ee dicat̃,vt coruus in tutela est Apollinis,& pauo Iunonis,ciconia Cōcordię.Et tale puerbiū ē illud,qd vt ait Cleander i.ii.puerbiorū,Hercules Adonis statuā cōspicatus dixit qd postea in eos dici cœpit,q potētioribus,& sapiētioribus aduersari volūt.Qd Theocritus posuit in ēpolico,vt υσυσ αθηναιαν εριν ηνοι quē nos latinū fecimus:& hūc versum ita traduximus.Contrā cōtra sus est,tēditq; Mineruā,est illud,vt dē,Sus Mineruā docet.Et itē aliū ab Hercule tractū,qd idē Theocritus scripsit,vt is.n.cū in.Macedonia Diū vrbē intrasset,vidit multos ex quodā sacello pdeūtes,& volēs ipse ēt ingredi,cui nā dicatū eēt interrogauit.cūq; audiuisset Adoni:rñdit.ουδεν ιερον hoc est nihil sacrū qd est nulla re dignū,delectant̃ grēci huiōi puerbiis multū:vt est illud.Ad Scolū nec ipse vades,nec alteri cōmes ibis.Est .n.Scolus in ora Asopia Pagus sub Cithærōe locus iniucūdus:& asper.Itē q Crotoniatarū postremus est,is reliquorū grecorū pmus.itē Crotōe salubrius afferit:& aduersus incredulos.Tale puerbiū.

hoc,te apud Sagrā gesta verius est.Item hero est Temesi:hygriū sibi dicat nemo,itē in eos:q dissimulāt scire,qd sciunt.Cretes nescit pelagus.¶ Tu.Articulus,& ait Torquatū,& omnia eius sibi fore,quoad vixerit maximæ curæ.

ASCEN.

¶ NE qdem.i.non saltem,beato,hoc est eū:vt Flaccus dicit:mors vltima linea rerum fit:& ita finis maiorū saltem huius mundi:ita vt̃ mors miseris optanda beatis fugiēda:vñ Boetius mortem censet felicem,q̄ se nec dulcibus annis infert,& mœstis sępe vocata venit,tñ sapiētes ne btō qdē miserū putēt mortē interuenire:cū sit incuitabilis:& citra culpa nrām ob culpā tñ primi parentis accidere possit,verū Christianis placet,qd dt̃,,ptiosa in conspectu dñi mors sctōrum eius.Et beati q in dño moriunt̃:& cōtra,Mors pctōrū pessima:sed reuertamur ad ordinē.¶ Sed tu es in ea vrbe,s.Atheniensi,in q̄ ipsi pietes videant̃ posse,pp frequentē lectionē phię:vñ Iuuena.sūt hypbole vtit̃ satira pma.Frōtonis Platani cōuulsaq; mai mora clamāt,Semp & assiduo ruptę lectore colūnę,loq hęc,vel plura,& ornatiora.¶ Ego ɔfirmo tibi hoc,etsi.i.q̄q̄,cōsolatio ex miseriis aliorū est leuis.i.modici pōderis & momenti,qa licet Solatiū est miseris socios hēre in pœnis:tñ nō minus cruciant̃,q cū multis cruciant̃,q̄ si soli eēnt,te nihilo.i.nullo mō:eē nūc in discrimine.i.piculo,maiore,q̄ quēuis,aut eorum,q discesserūt.s.ab vrbe:aut eoꝶ,q remāserūt.¶ Alteri.s.q recesserunt ab vrbe secuti alterutrū ducē,dimicāt.i.certant p victoria,& ita in piculo vitę sunt,alteri.s.q remanserūt tanq̄ neutrius factionē approbantes,timent victorē.s.tā.Cęsa.q̄ Pōpe.¶ Sed,vt iam dictū est,hęc.i.hmōi:cōsolatio,est leuis.i.modici momenti,illa.s.quā dicet,est sup.grauior.i.maioris ponderis,q̄.s.cōsolatione,ego spero:te vti,ego certo vtor sup.ea.¶ Nec.n.angar vlla re,dum.i.donec.aut quādiu ero.s.in hac vita,cū vacē.i.vacuus,& purus sim,omni culpa:etsi nō ero.s.in hoc mundo,carebo oīno sensu.i.pceptione eaꝶ rerum,quæ hic gerent̃.Est ergo magni momenti consolatio,qua dilēmate quodā conuincit virū bonū,& sapientem non debere angi p rebus,q̄ hic accidant.Nam aut interierit malis huius vitæ,aut nō,si interierit nō angēt eis,q̄ citra culpā suam contigerunt,vt mala belli ciuilis,cuius Cicero neutri fuerat author,aut non interierit,& ita nō sentiet:saltem cum dolore,cum sine culpa sua contigerint vt̃ tamen Epicuricæ innuere,nullum manere post mortem in homine sensum,cuius contrarium alibi docet.¶ Sed rursus sup.mitto γλαυκας.i.noctuas,εις.i.ad:αθηνας.i.Athenas,vbi maxima vis noctuarū est,hoc est prudētiorem me doceo:q̄si sus Mineruā,q.s.scribo hęc ad te.s.hoīem tam doctū,tu,tui,& tua oia sunt mihi curæ,& erunt dum,i,q̄diu:viuā.Est aūt zeugma ab inferiore,nam per conceptionem diceret estis & eritis.

HVBER. NCui quod.: Huius epistolæ argumentum parum distat a superioribus, ostendit enim Cice. magnum impendere periculum ex bellis ciuilibus, vtercunq; sit futurus victor, postea vero consolatur Torquatum fere iisdem rationibus, quibus consolatus est in aliis epistolis, & maxime in prima huius libri. ¶ Siquid esset: scilicet noui. ¶ Difficile. quia futurum, nulla est scientia. ¶ Possis, pro possit aliquis. ¶ Accedere propius: scilicet non omnino diuinare: verum tamen non longe aberrare. ¶ Coniectura. collatione multarum rerum: nam conicere est simul iacere: inde coniectura dicitur quoties multa concurrunt ad demonstrationem alicuius rei: vide Ci. primo libro rhetor. ad Herennium: vbi tractat de partibus coniecturalis constitutionis. ¶ Eiusmodi. talis naturæ: & conditionis. ¶ Exitus. finis, multa enim sunt quorum exitus non potest coniecturis deprehendi, multa quorum potest. ¶ Prouideri, prospici: multo ante aduerti. ¶ Non diuturnum; idest longum: scilicet fore. ¶ Secus. aliter: qui putant fore diuturnum. ¶ Mars communis, subaudi sit. ¶ Vtrinq. ex vtraq; parte, & pompeianorum & Cæsarianorum. ¶ Vtercunq; vel Cæsar: vel Pompeius: quamuis multi sentiant eum iam interiisse, & Quint. Pompeium suscepisse bellum post mortem patris. nam in epistola sequenti dicit Cice. Postremo is vir interiit &c. ¶ Non sit mirum, quia vtercunque habet maximas copias. ¶ Inter victorias, quia vtercunque vicerit opinantur homines victoriam fore crudelem. ¶ Alteros. Pompeianos. ¶ Sumus experti, re ipsa cognouimus: q̃ sint insolentes. ¶ Iratus. quia negatus ei est triumphus. ¶ Victor. quia etiam si sit bonus: necesse est quodammodo: vt fiat insolens & immoderatus. ¶ Armatus. & ob id erit crudelior, omnia enim emphasim hñt. ¶ Hoc loco, cum debeat Ci. consolari Torquatum; & hæc dicat, quæ dolorem afferant: excusat se, quare id faciat, & affert consolationem: quam diximus ab eo vsurpari de conscientia rectæ voluntatis. ¶ A qua. culpa. ¶ Absumus sumus remoti. ¶ Euentus. quia quamuis bonum consilium cepertimus: tamen nobis male euenit.

Colligere

Coniectura

M. Cicero, S. D. A. Torquato. 4

NOui, quod ad te scriberem, nihil erat: & tamen si quid esset, sciebam te a tuis certiorẽ fieri solere. De futuris autẽ rebus & si semper difficile est dicere, tamen interdum coniectura possis propius accedere, cum res est eiusmodi, cuius exitus prouideri possit. Nunc tantum videmur intelligere, non diuturnum bellum fore; & si id ipsum nõnullis videatur secus. Equidem cum hæc scribebã, aliquid iam actum putabam, non quo ego certo scirem, sed quod non difficilis erat coniectura. Nam cũ omnis belli Mars communis, & cum semper incerti exitus præliorum sint; tum hoc tempore ita magnæ vtrinq; copiæ, ita paratæ ad pugnandum esse dicunt, vt vtercũq; vicerit, non sit mirum futurum. Illa ĩ dies singulos magis, magisq; opinio hominum confirmatur, etiam si inter causas armorum aliquantum intersit, tamen inter victorias non multum interfuturum. alteros propemodũ iam sumus experti. de altero, nemo est quin cogitet quam sit metuendus iratus victor armatus. Hoc loco si videor augere dolorem tuum, quem consolando leuare debebam, fateor me cõmunium malorum consolationem nullam inuenire, præter illam, quæ tamen, si possis eam suscipere, maxima est, quaq; ego quotidie magis vtor; CONSCIENTIAM rectæ voluntatis maximam consolationem esse rerum incommodarum; nec esse vllum magnum malum præter culpam. a qua quando tantum absumus, vt etiam optime senserimus, euentusq; magis nostri consilii, quam cõsilium reprehendatur,

ASCEN. NOui quod ad te scriberem &c. Consimili fere argumento cum superioribus ostendit Cicero magnum impendere periculum ex bellis ciuilibus, siue Pompeius siue Cæsar victor futurus sit, Deinde consolatur Torquatum fere iisdem rationibus: quibus in superioribus: & præcipue in prima epistola. ¶ Ordo est. ¶ Nihil noui erat, supple mihi, quod scriberem ad te, & tamen siquid, supple noui esset, sciebam te solere fieri certiorem: idest te edoceri a tuis: scilicet familiaribus: & necessariis. ¶ Autem: idest sed, etsi; idest q̃q; dicere de rebus futuris est semper difficile, presertim de contingentibus, qualis est exitus belli, ad quem fortuna multum potest; tamen tu possis: idest quilibet possit: accedere; scilicet ad veram cognitionem: propius; idest aliquantum: aut multum prope: coniectura: idest per coniecturam, tunc, supple cum: idest quando res est eiusmodi, cuius: idest vt eius exitus possit prouideri. ¶ Nos videmur nunc intelligere tantum: bellum nõ diuturnum: supple futurum: etsi idest licet: id ipsum: scilicet bellum non futurum diuturnum videatur nonnullis idest aliquibus, aut quibusdam: secus: idest aliter, hoc est, etsi videatur quibusdam diuturnum fore: vbi etsi construitur cum subiunctiuo verbo. Equidem: idest ego quidem, cum: idest quando scribebam hæc: putabam iam aliquid: scilicet de bello finiendo, actum: non, supple id scribo, quo: idest q; legam: aut quo: idest per quod, sciam certo: sed quidest quia, coniectura erat, haud; idest non difficilis: hoc est quia facile poteram per coniecturam consequi: quod sequentibus probat: vnde non subscribam tollentibus negationem, nam cum omnis Mars: idest author victoriæ, belli: sup. sit communis: idest neutri parti adiuratus, & cum exitus præliorum sint semper incerti, tamen magnæ copiæ dicuntur esse hoc tempore paratæ vtrinq;: idest ab vtraq; parte, ad pugnandum, ita vt vtrunq; scilicet exercitus vicerit, non sit futurum mirum: idest mirandũ: vtercunq;: idest quicunq; duorum: vicerit: quia vterq; exercitus optime instructus erat, illa opinio optima, quam dicturus est; confirmatur: idest augetur, & roboratur in singulos dies magis & magis: opinio autem est, etiam si: idest quamuis, intersit: idest differentiæ sit aliquantum inter causas armorum: quia Pompeiani iustiorem causam, eo q; a repu. stabant: habebant tamen non multum interfuturum: idest differentiæ futurum, inter victorias: eo q; vtraq; pars victoria insolenter vsura videbatur. ¶ Nos sumus experti propemodum: idest quasi, alteros, scilicet Pompeianos. ¶ Nemo est quin cogitet de altero: scilicet Cæsare: scilicet quin insolenter sit vsurus victoria, cum sit metuendus, iratus, eo q; est iratus ob negatum triumphum, & imperii prorogationem, victor. i. si fuerit victor, eo q; victoria insolentiores facere solet, armatus: idest cum sit victurus vi armorum præditus. ¶ Si ego videor augere dolorem tuum hoc loco, i. dicto huius loci, quem. s. dolorem debebam: aut, debeam, leuare. i. minuere. fateor me nullam, i. non vllam, non inuenire vllam consolationem malorum communium: idest reip. præter illam, quam dicet, quæ tamen est maxima, si possis suscipere, i. in vsum tuum conuertere eam, & q̃ ego vtor quotidie magis: videlicet conscientiam voluntatis rectæ, esse maximam consolationem rerum incommodarum. i. nociuarum hoc est: siquis sibi conscius sit: q; ad mala quæ euenerunt non præbuerit consensum, nec vllum malum esse magnum præter culpam. i. non adsit culpa, de qua. s. culpa quando. i. quoniã, nos absumus tantum: vt etiam senserimus optime: quia pacem qualemcũq; potius q̃ bellum suscipiendum, & euentus consilii nostri: quo duximus Cæsari resistendum: reprehendatur magis q̃ consilium. s. nostrum: quia licet male euenit, bene tamen consuluimus, vnde Sappho Ouidiana ægre ferens consilium suum damnari ab illis, qui dicunt. Exitus acta probat, addit, careat successibus opto Quisquis ab euentu facta notanda putat,

Et i.

¶ Præstitimus.

CPRAEstitimus, effecimus, s. ptis, & ciuibus viris. ꝩ Nō su. nō assumo, nec capio. ꝩ Maioris ia. q̄ sit meū, qa dixit ad Marcellū: in tanta mala reip. te frāgūt: nō ita abūdo ingenio, vt te cōsoler. ꝩ Virtutis, fortitudinis. ꝩ Cuiuis, cuilibet ēt: q nō sit valde doctus. ꝩ Docere: pbare: oñdere rōnibus. ꝩ Eius. Cæsa. ꝩ Snia, iudiciū, vel deliberatio. ꝩ Nō est du. qui nō dubito, qn sentiat te omnino restituendū in patriam. ꝩ De illis, Pompeianis. ꝩ Non arbitror te expectare, quia tu ipse scis: qd sentiā. ꝩ Reliquum est, cum non debeas desperare de salute tua: reliquum est: vt nihil debeat te cruciare, nisi q absis a tuis: & præcipue a filiis tuis, qui sunt iucundissimi pueri. ꝩ Ab his pueris, filiis suis. ꝩ Festiuius, iucūdius: lætius. ꝩ Vt scripsi antea, in prima epistola. ꝩ Videre q̄ audire, quia vt supra dixit, oculi augent dolorem. ꝩ Obiecti, suppositi. ꝩ Literæ, studium literarum: vt sæpe supra dixit. ꝩ Longinquitas temporis. quia vt supra scripsit Seruius Sulpitius. Nullus est dolor, quem longinquitas temporis non minuat atq; molliat. ꝩ Me vidisse. s. mala tempu. futura. ꝩ Quamuis. qualibet. ꝩ In qua conditione, etiam cum aliquo dāno nostro. ꝩ Casu non diuinatione mea. non enim ita euenit: quia diuinauerim, sed casu, idest quia, ita fortuna tulit. ꝩ Inani laude, quo dicat aūt alios prævidisse hęc futura. Deinde, alia consolatio, quę ad vtrunq; pertinet, dicit Cice. q si esset moriturus non videt tempu. ita florentem, vt pigeat eam relinquere, magis enim inuiti deserimus res pspeias, & quibus delectamur q̄ aduersas. Hora. Siquid mirabere pones inuitus. ꝩ Cōe tecum. qa hæc consolatio ita ptinet ad me, sicut ad te. ꝩ Ad exitum vitæ. ad mortem. ꝩ Non auellar. nō obstrahar, nō separabor. ꝩ Ab ea. a tali. ꝩ Qua doleam esse carendum, quia est miseriam, & nullus est dolor carere rebus miseris. ꝩ Sine vllo sensu, quia in præcedenti epistola dixit. ꝩ Si non ero, sensu omnino carebo. ꝩ Aetas senilis. quæ magis contēnit mortē, vt Anchises apd Virg. Acta. cui su naturali functa. ꝩ Cursu suo, est enim vita hominis, quasi cursus quidam, vt Paulus apostolus. Omnes quidē currimus, sed vnus accipit brauium. ꝩ Vim, violentiā. s. mortis. ꝩ In eo in eare, in senecta: vt ipse in Catone maiore inquit. Nihil est tam naturale q̄ senibus mori. ꝩ Is vir. ꝩ Pompeius. ꝩ Vel ii uiri. correctio est, quia alii multi interierant, non q Pom. in pugna sit interemptus, sed qđ mortuus est tēpore belli in ęgypto a Ptolemæo iussus interfici, bellum aūt pro toto tēpore quo pugnatꝛ, & geruntꝛ prælia accipitur vt bellū Troianū fuit decē annoꝝ. Prælium vero est ipse conflictus. ꝩ Impudentia, temeritas.

HVBER

Sententia

Bellum

Prælium

+

& qđ pstitimus, qđ debuimus: moderate, qđ euēit, feram⁹. Sed hoc mihi tñ nō sumo, vt te cōsoler de cōibus miseriis, q̄ ad cōsolādū maioris igenii, & ad ferēdū singularis virtutis indigent. Illud cuiuis facile est docere, cur pcipue tu dolere nihil dēas ei⁹. n. q tardior i te leuādo fuit, q̄ fore putaremus, nō ē mihi dubia de tua salute snia. de aliis aūt non arbitror te expectare qd sentiam. Reliquū ē vt te angat, qđ absis a tuis tandiu, res molesta, pſertim ab iis pueris, qb⁹ nihil pt eē festiuius. Sed, vt antea ad te scripsi, tps est hmōi, vt suā qsq; conditionē miserrimā putet: & vbi qsq; sit, ibi esse minime velit. Egdē nos qđ Rōæ sumus, miserrimū eē duco, nō solū qđ i oībus malis acerbi⁹ ē videre, q̄ audire: sed ēt qđ ad oēs casus subitoꝝ piculorum magis obiecti sumus, q̄ si abessemus. & si me ipm cōsolatorē tuū ñ tm̄ līæ, qbus sp studui, quātū longinquitas tpis mitigauit. Quāto fuerim dolore meministi, i quo prima illa consolatio est, vidisse me plus, q̄ cæteros, cum cupiebam quāuis iniqua conditione pacem. Quod etsi casu nō diuinatione me factū est: tamen hac inani prudentiæ laude delector. Deinde, quod mihi ad consolationem cōmune tecum est: si iam vocer ad exitum vitæ, non ab ea R. P. auellar, qua carendum esse doleam, præsertim cum id siue vllo sensu futurum sit. Adiuuat etiam ætas, & acta iam vita, quæ cum cursu suo bene confecto delectatur, tum vetat in eo vim timere, quo nos iam natura ipsa pene perduxerit, Postremo is vir, vel etiam ii viri hoc bello occiderunt, vt impudentia videatur, eandem fortunam, si res cogat,

ASCEN. Sumere sibi

CET q̄n. i. qm̄ pstitimus. i. exhibuimus, & effecimus quod debuim⁹: feram⁹. i. patiamur, moderate. i. tpato aio id, sup. qđ euenit, lꝫ malū sit. sed tñ ego nō sumo. i. nō attribuo, & arrogo mihi, vñ rectius dicatꝛ vir sibi multa sumens: q̄ vir præsumptuosus, vt vulgo dicūt, hoc, vt consoler te de miseriis, cōibus, quæ. s. miseriæ cōes indigent maioris ingenii, sup. q̄ meum sit, ad consolandū. s. vt consolentur, passiue, hoc est, vt de eis consolemur, & indigent singularis virtutis ad defendendum. i. vt ferātur. ꝩ Facile est cuius. i. cuilibet, docere illud cur tu nihil debeas dolere pręcipue. i. pter cæteros. ꝩ Enim, idest quia: sententia de tua salute, eius. s. Cæsaris, qui fuit tardior in leuādo te. s. ab exilio, aut timore, q̄ putaremus fore. i. futurum esse, non est dubia mihi. hoc est, est mihi perspecta: scio enim q te saluum esse cupit. ꝩ Autem. i. sed: non arbitror te expectare, quid sentiā de illis. s. Pompeianis, si forte vicerint, quia omnes sciunt te Pompeio semp fauisse. ꝩ Reliquū est. i. id solum restat, vt q absis tādiu a tuis, angat. i. cruciet, & torqueat te, appositorie res molesta. i. quod est res molesta, pſertim, sup. abesse: ab iis pueris. i. filiis, quibus nihil pōt esse festiuius. i. lætius: & lepidius. ꝩ Sed, vt scripsi antea ad te: tempus est huiusmodi. i. tale, vt quisq; putet conditionem suam. i. statum vitæ suæ, miserrimā, & vt quisq; minime. i. nequaq̄, velit esse ibi, vbi sit. ꝩ Equidem. i. ego quidē, hoc est certe, duco. i. existimo, miserrimum. i. rem miserrimam esse, q sumus Romæ, non solum q. i. quia, in omnibus malis acerbius est videre, sup. est q̄ audire: sed etiā q nos q Romæ sumus, sumus magis obiecti ad omnes casus periculorum subitorum q̄ si abessemus. ꝩ Et si literæ. i. scientiæ philosophicæ literis commendatæ, quibus studui. i. operam diligentem dedi semper, non sup. mitigauerunt tantum. i. in tantum, aut tantopere, meipsum consolatorem tuum. Valla diceret tui, nisi quodammodo possessio importetꝛ, quantum longinquitas. i. plixitas temporis mitigauit meipm &c. tu meministi. i. memoria tenes, sup. in quanto dolore fuerim, in quo. s. dolore, illa est prima consolatio me vidisse prius q̄ cæteri, sup. viderint. Aliter diceret q̄ cæteros, cum cupiebam pacem conditione q̄uis. i. q̄umuis, iniqua, sup. id qđ etsi. i. q̄q̄. factum est casu, idest alea belli, non diuinatione mea: hoc est Cæsarē victorem fore, tñ ego delector hac inani. i. friuola laude prudentiæ. i. puidentiæ, q ita fore prævidebam. ꝩ Deinde, sup. consolatur me, aut mihi consolationi est id, est qđ est mihi cōe tecum ad consolationem, videlicet q si ego vocer iam ad exitum vitæ. i. ad mortem, ego non auellar. i. abstrahar inuitus ab ea. i. eiusmodi rep. qua. i. cuiusmodi doleam carendū esse. i. q carere debeam. pręsertim cum id sit futurū sine vllo sensu. Vt iterum Epicurice loqui, forte q Torquatus eius sectę erat. Epicurei. n. dictitabant omnem sensum hois in morte perire. Nam Epicurus impie dictitabat se genus humanū liberasse duob⁹ maximis malis, timore. s. deorū in vita, cum doceret deos non curare mortalia, & cruciatu post hanc vitam: cum doceret animos cum corporibus interituros more pecudino. ꝩ Aetas. s. senilis adiuuat me, & vita iam acta idest consumata fere, quæ. s. vita cum. i. ita sit, q delectatur, cursu suo confecto. i. consumato, bene. i. decenter, tam. i. multo magis, vetar timere vim in eo. i. in morte, quo. i. ad quam, ipsa natura perduxerit iam pene nos. ꝩ Postremo. i. vltimo loco: me cōsolatur, q is sup. s. Pompeius occidit. i. occubuit. ꝩ Vel ēt ii. i. tales viri, occiderunt. i. cæsi & mortui sunt, hoc bello. s. ciuili, vt impudentia videatur, vel vt videatur impudentiæ recusare eandem fortunam, quam illi passi sunt, si res cogat.

Me q̄ cęteri

Epicurei

Paradoxa

HVBER. ℂ RECVS Are. nō accipere. ⸿ Propono mihi aīo cogito. ⸿ Impēdere. imminere. ⸿ Desino. ſ. mutuere. ⸿ Id impēdeat. id immineat: id ſit futurū. ſ. mors. ⸿ In quo. in q̄ morte. ⸿ Finis do. qa vt dicit Hora. Mors vltima linea rerū eſt. ⸿ Plura q̄ fuit ne. qa ſcia te eſſe vi fortiſſimi, & es in ea vrbe, vbi hęc optime tradunt. ⸿ Loquacitas. naturalis loquēdi abūdantia. ⸿ Beneuolentia. qua te cōplector: ex abundātia. n. cordis os loquit. ⸿ Seruiū. Sul. ⸿ Leuationi. diminutioni curarū: & recreationi.

Cōgreſſus ⸿ Congreſſus. cōſuetudo: cōſeruatio. ⸿ Tū. i. &. ⸿ Suſtentes. fortem prabeas, nō ſinas te cadere aio. ⸿ Quæ cum fa. vt ſtudioſe & diligenter curem omnia, quæ ad te pertinebunt. ⸿ Imitabor be. tuam erga me. i. oſtendā me beneuolū in te ſicut q fuiſti in me. ⸿ Non aſſequat. non ęquabo. ſ. ſtudio, & diligentia mea. ⸿ Merita. officia mihi præſtita. i. nunquā potero facere tantum quantum tu de me meritus es.

ASCEN. ℂ EQVidē. i. ego quidē: ppono mihi oia ſ. mala obeunda: nec vllū malū eſt, qd non putē impendere. i. in perniciē meā imminere, ſed cū plus mali ſit in metuēdo. ſ. in metu mortis: q̄ in illo ipſo, qd timet, hoc eſt q̄ in morte ipſa: deſino: ſop. metuere, pſertim. i. pcipue, cū id impendat. i. immineat, videlicet interitus, in quo nō mō. i. non ſolū: nullus dolor ſit futurus, verū ēt. i. inſup: finis doloris ſit futurus. ⸿ Sed hæc, ſup. ſunt ſatis multa: vel fortaſſe plura q̄ fuit neceſſe. ⸿ Aūt. i. ſed, non loquacitas mea. i. auiditas loquēdi: ſed beneuolentia mea: facit epſtas longiores. ſ. q̄ alioq eſſent. ⸿ Ego tuli moleſte, Seruium. i. Sulp. diſceſſiſſe Athenis, non. n. dubito qn ſolitus ſit eſſe tibi magnę leuationi. ſ. de miſeriis aī: cōgreſſus & ſermo quotidianus: tū. i. ſimul: hois familiariſſimi. ſ. tibi: tū. i. ſimul: viri optimi, & prudentiſſimi. ⸿ Velim, ſup. vt tu ſoſtentes te tua virtute, vt debes: & vt ſoles. ⸿ Ego curabo ſtudioſe: qp. & diligenter, oia quæ arbitrabor, te velle: qęq. i. & quę arbitrabor: ptinere ad te, & ad tuos, quæ. ſ. omnia cū faciā, imitabor beneuolentiam tuam erga me: nō aſſequar. i. non æquiparabo: merita: ſcilicet tua: erga me: conferendo: ſcilicet paria in te, quia id non potero. Vale.

HVEBR. QVotieſcunq. A. Cæcinna vir præſtantiſſimi ingenii Pompeianorum partium ſtudioſiſſimus: ſcripſerat quæ ſuis temporibus eſſent geſta & laudauerat multos ciues: qui reipu. ſtudioſi fuiſſent: multos qui eam oppugnaſſent notauerat, damnauerat, & pcipue Cæ. qui contra eam arma mouiſſet: & oppugnaſſet. Quamobrem Cę interdixerat ei patriam, ſicut & multis aliis. Cum igitur vehementer angeret & cruciaret Cæcinna deſyderio patriæ & ſuorū Cice. hac epiſtola eū conſolat fere eiſdē rōnibus: qbus conſolatus eſt Torquatū, oſtendens eū nō poſſe eſſe diutius in his malis. Poſtremo pollicet oia ſua ipſi Cæcinnę & eius filius. ⸿ Video. a. f. q. paren' heſis eſt: qa potuiſſet dicere Cæcinna filiū ſuū raro videri a Cice. & ideo raro pmitti ſtudiū ſuum. ⸿ Studiū. diligentiā: & voluntatē. ⸿ Sine exceptione. i. nō excipiēdo laborē, aut occupationē aliquam meā: aut tpa aliquod: qa nolo q habeat reſpectū alicuius rei. ⸿ Gratiam. quę eſt mihi apud Cæſarē & alios, ſubaudi polliceor. ⸿ Cū hac exceptione. i. non abſolute ei pmitto: ſed ſolū inquantū poſſum: qa imminuta eū aliquātulū authoritas mea. ⸿ Liber tuus. quē miſiſti mihi videndū. ⸿ Cuſtodit. ſeruatur: ne exeat in manus alicuius. ⸿ Meliores. i. melioris conditionis. ⸿ Video magnę eſſe curę. ſ. res & fortunas tuas. ⸿ De ſtudio. quo ſcilicet multorum, quibus res tuæ ſunt curę. ⸿ Filium. tuum. ⸿ Fieri pōt. i. eſt poſſibile. ⸿ Ea, eas res tuas. ⸿ Perturbatiore. ſ. q̄ ego. ⸿ Quid ſentiam. quid iudicem, quid in animo habeam. ⸿ Curſus. diſpoſitio. ⸿ Is. talis. ⸿ Iſta. mala, & aduerſa. ⸿ Et cę. qui ſunt exules ſicut tu.

recuſare. Equidem mihi omnia propono: nec vllū eſt tantum malum, quod non putem impendere: SED CVM plus in metuendo mali ſit, quā in illo ipſo, qd timetur, deſino: preſertim cum id impendeat, in quo non modo dolor nullus, verum finis etiam doloris futurus ſit. Sed hæc ſatis multa, vel plura potius, quā neceſſe fuit. facit autem non loquacitas mea, ſed beneuolentia lōgiores epiſtolas. Seruium diſceſſiſſe Athenis moleſte tuli. non enim dubito, quin magnæ tibi leuationi ſit ſolitus eſſe quotidianus congreſſus, & ſermo cum familiariſſimi hominis, tum optimi, & prudētiſſimi viri. Tu velim te, tu debes, & ſoles, tua virtute ſuſtentes. Ego, quæ te velle, quæq; ad te, & ad tuos pertinere arbitrabor, omnia ſtudioſe, diligēterq; curabo. quæ cum faciam. beneuolentiam tuam erga me imitabor, merita non aſſequar. Vale.

Ex. iiii. epiſtola noui quid ad te.

ℂ Sed hoc mihi tamen non aſſumo vt, te conſoler cōmunibus miſeriis.

M. T. C. A. cæcinnę. S. D.

QVotieſcunq; filiū tuū video (video aūt fere quotidie) polliceor ei ſtudiū qdē meum, & operā ſine vlla exceptione aut laboris, aut occupationis, aut tēporis: grām, aūt, atq; authoritatē cum hac exceptione, quantum valeā, q̄tūq; poſſim. Liber tuus & lectus eſt, & legitur a me diligenter, & cuſtodit diligētiſſime. Res, & fortunæ tuæ mihi maximæ curæ ſunt. quæ quidem quotidie feliciores mihi, & meliores vident: multiſq; video magnæ eē curæ: quorū de ſtudio, & de ſua ſpe filium ad te perſcripſiſſe certo ſcio. His autem de rebus, quas coniectura conſequi poſſumus, non mihi ſumo, vt plus ipſe proſpiciam, q̄ te videre, atq; intelligere mihi perſuaſerim. Sed tamen quia fieri poteſt, vt tu ea perturbatiore animo cogites puto eſſe meum, quid ſentiam, exponere, Ea natura rerum eſt, & is temporum curſus, vt non poſſit iſta aut tibi, aut cæteris fortuna eſſe diuturna:

ASCEN. QVotieſcunq. A. Cęcinna Pompeianę factionis vir inſignis: ſcribendo temporis ſui geſta laudauerat Pompeianos, & carpſerat Cæſarem, quamobrem Cæſ. ei vrbem interdixerat: cuius cum deſyderio angeretur: conſolatur eum Ci. dicens. ⸿ Quotieſcunq. video filium tuum: video autem fere. i. quaſi quotidie: ſup. toties polliceor ei quidem. i. certe: ſtudium meum: & operam ſine vlla exceptione: aut laboris: aut occupationis, aut temporis. ℂ Autem. i. ſed, ego polliceor ei gratiam atq; authoritatem, ſed. meam, apud Cæ. ſ. cum hac exceptione. i. cum hac clau ula exceptiua: aut reſtrictiua: quantum valeam: quantūq. i. & quantū poſſum. ⸿ Liber tuus. ſ. de geſtis tui temporis: & i. ſimul: lectus eſt: & legitur a me diligenter: & cuſtodit diligentiſſime. ⸿ Res. i. negocia: & fortunæ. i. diuitiæ tuæ, ſunt mihi maximæ curæ, quæ. ſ. res: & fortunæ: quidem: idest certe, videntur mihi quotidie faciliores, & meliores: faciliores quidem reſidet eſt negocia, meliores autem fortunæ, & ego video: idest animaduerto: ſup. res & fortunas tuas eſſe multis magnæ curę. ⸿ De quorum ſtudio ſcio certo filium: ſcilicet tuum: perſcripſiſſe. i. complete ſcripſiſſe ad te: & de ſpe ſua. ſ. quam habet de reſtitutione tui. ⸿ Autem. i. ſed: ego non ſumo. i. attribuo, aut arrogo mihi, vt ipſe. i. ego perſpiciam plus de his rebus, quas poſſumus conſequi. i. intelligere futuras: coniectura. i. per coniecturam, plus inquam, q̄ perſuaſerim mihi te videre atq; intelligere. ⸿ Sed tamen: qa fieri poteſt: vt tu cogites ea: animo perturbatiore: ſcilicet quam ego, puto eſſe meum: id eſt mei officii. ⸿ Exponere: idest declarare tibi, quid ſentiam. ⸿ Ea natura rerum: & is curſus temporum eſt: vt iſta: ſcilicet aduerſa fortuna: non poſſit eſſe diuturna: aut tibi, aut cæteris.

ℂ Hæcrete

HVBER.

¶ HAERERE. permanere, fixa esse. ¶ Tam acerba. vt priuet te patria, & aspectu tuorum. ¶ Extra ordinem. i. præter ordinē, & numerū aliorū. ¶ Accedunt. adiūgunt. ¶ Hęc enim ornaméta. s. dignitas: & virtus, est aūt parēthesis. ¶ Præcipua tua, quæ sunt tua peculiaria: & non cōia cum aliis. ¶ Ingeniū, vim innatā ad oia percipienda. ¶ Virtutē. hic accipit virtutē p animi fortitudine, vt sæpe supra vidimus: est aūt ordo, quare tua præcipua pp eximiū ingeniū atq; virtutē accedunt ad eā spem, quā habemus &c. ¶ Cui. ingenio & virtuti, nā supra ad Mar. dixit, Seu, mihi crede, etiā is qui omnia tenet, fauet ingeniis. ¶ Hic. Cæ. ¶ Tribuit, pbet aucto. & ho. ¶ Punctū. momētū punctus enim & punctū, vtrūq; enī dr̄, res est minima, itaq; ponitur p momento, & particula t̄pis vel hor̄. Hora. in epi. Nihil proprium cuiq; puncto qd̄ mobilis horę. Nunc pce nunc pcio, nūc vt. nunc mo. iu. Per. do. &c. ¶ Bono tuo. ingenio. ¶ Se violatū. se offensum: q̄a scripsisti contra eū. ¶ Quod ipsum. quæ ipsa. s. q̄ putet se violatū a te. ¶ Lenit. mitigatur, q̄a quotidie æquiori aio fit, qd̄ in eū scripsisti. ¶ Opinionē in. quā habet de ingenio tuo. ¶ Ita natus. ex tali genere ortus. ¶ Educatus. nutritus. ¶ Eas causas. i. naturā rerum, cursum tempor̄, & opinionem: quā Cæ. hēt de ingenio tuo. ¶ Vetustas. antiquitas, q̄ maiorē debet hēre vim, q̄ nouitas amoris, ponit autem tria, q̄bus ōndit se id facere debere vetustatē amoris sui in ipsum Cæ. consuetudinē suā in oēs amicos, quibus semp solitus est libenter esse paratus, & postremo beneficia sibi accepta a Cæci.

Punctus
Punctum

neq; hærere in tam bona causa, & in tā bonis ciuibus tam acerba iniuria. Quare ad eam spem, quā extra ordinem de te ipso habemus nō solum propter dignitatem, & virtutem tuā (hæc enim ornamenta sunt tibi ēt cum aliis communia) accedunt tua præcipua, ppter eximium ingenium, summamq; virtutem: cui meher cule hic, cuius in potestate sumus, multū tribuit. itaq; ne punctum, quidem temporis in ista fortuna fuisses, nisi eo ipso bono tuo, quo delectatur, se violatum putaret. quod ipsum lenitur quotidie: significaturq; nobis ab iis, qui simul cum eo viuunt, tibi hāc ipsam opinionem ingenii apud ipsum plurimum, profuturā. Quapropter primū fac animo forti, atq; magno sis: ita enī natus, ita educatus. ita doctus es, ita etiam cognitus, vt tibi id faciendum sit. deinde spem quoq; habeas firmissimam propter eas causas, quas scripsi. a me vero tibi oīa, liberisq; tuis paratissima esse cōfidas velim. id enim, & vetustas nostris amoris & mea consuetudo in meos, & tua multa erga me officia postulant. Vale.

ASCEN.

¶ NEq; tam acerba iniuria: vt est exulare a patria, sup. possit hærere. i. firmiter inesse: in tam bona cā, & in tam bonis ciuibus. ¶ Quare tua, sup. ornaméta præcipua. i. peculiaria pp eximium ingenium summāq; virtute, sup. tuā, cui me hercule. s. ita iudicante: vt ex aio loquor, hic. s. Cæsar: in cuius potestate nos sumus, tribuit multū, accedūt. i. addunt: ad eā spem, quam habemus de te ipso, extra ordinē. i. singulariter non solum. i. nedum pp dignitatem, & virtutem suam hæc enim ornaméta. s. dignitas. & virtus, sunt tibi cōia etiā cum multis. ¶ Itaq. i. & ita, q̄a Cæ. tibi tantū tribuit: fuisses neq; dem. i. nō salutē punctū. i. minimā partē t̄pis in ista. s. aduersa fortuna: nisi. i. Cæ. putasset se violatū eo ipso bono tuo. i. eximio ingenio in scribenda historia, quo delectat̄, quod. s. se violatū putare ingenio tuo, lenit̄. i. minuit̄ quotidie, & significat̄ nobis ab iis. qui viuunt simul cū eo. i. Cæsare, hanc ipsam opinionē ingenii profuturā sup. tibi plurimū apud ipsum. i. Cæs. ¶ Quapropter fac primū: sup. vt sis aio forti atq; magno. ¶ Eni. i. q̄a: tu es natus ita, educatus, ita doctus, ita, & cognitus ēe ita, vt id faciendū tibi. i. vt te deceat ita facere: hoc est forti, & magno animo esse. ¶ Deinde: sup. fac, vt habeas quoq;. i. &: spem firmissimam, ppter eas causas, quas scripsit. ¶ Vero. i. sed: aut pro vero, velim, sup. vt confidas omnia paratissima esse tibi, & liberis tuis a me. ¶ Enim. i. quia, &. i. simul, vetustas amoris nostri, & consuetudo mea, in. i. erga meos, & multa officia tua erga me: postulant id: scilicet vt mea omnia sint tibi tuisq; liberis paratissima. Vale.

M. Cicero A. Cæcinnæ. S.

NOn vereor, ne desyderes officiū meū, qd̄ tibi p nr̄a & meritorū multorū, & studiorū, & partiū cōiunctione deesse nō debet: sed tñ vereor, ne literarū a me officiū requiras: quas tibi & iā pridē, & sæpe misissem, nisi quotidie melius expectatis gratulationem, q̄ confirmationem animi tui cōplecti lris maluissem. nūc aūt, vt spero, breui gratulabimur:

HVBER.

NOn vereor. Cum Cic. iādiu intermisisset lr̄as suas ad A. Cæcinnā, sperans quotidie se ei gratulatorē fore restōne & reditu eius in patriā: postea q̄ vidit iē longius q̄ putabat ptrahi, eū hac epist. vel consolari, vel confirmare statuit: diuinans eū breui reditturū in patriā, a ceptis auguriis suis, & a natura temporum, & a natura Cæ. q̄ est clementissima, & pna ad indulgēdū, dicit aūt Cæ. hactenus distulisse eius restitutionē, ppter alios: q̄bus cū esset iratus nō potuisset eis denegar̄ reditū in patriā, si cōcessisset Cæci. a quo magis fuerat offensus. Postremo cōsolatur eum a conscientia rectorū cōsiliorū, & factorū, & pollicetur Cæcin. & eius filio omne studiū, & operā suā apud Cæ. & familiares Cæ. a q̄bus dicit se quotidie magis amari. ¶ Desyderes. requiras, tanquā desit tibi. ¶ Meritorū. beneficiorū, quę mutua inter nos fuerūt. ¶ Pro coniunctione. respectu cōiunctionis. ¶ Studiorum voluntatū. ¶ Partium. Pompeianarū & reipu. quia ambo studimus iisdem partibus. ¶ Sed tamen. licet non debeat tibi deesse ppter supradictas causas. ¶ Officium literarū, vt scribam ad te sæpius, sicut est officium amici. ¶ Melius. i. aliquid de rebus tuis. ¶ Complecti. cōprehendere. ¶ Gratulationē. lætitiam quandam de rebus tuis melioribus.

ASCEN.

NOn vereor &c. Purgat primo loco, q̄ ad Aulum Cæcinnam diu non scripserat, q̄ sperarat ob reditum Cæcinnę ei gratulatorias potius q̄ consolatorias ppediem scripturum. Deinde pmisso ex augurali scientia cito reditu, cur reconciliatio eius tantum dilata sit: docet: videlicet, q̄ Cæsar. nollet vna cū Cæcinna reliquis Pompeianis, a quibus magis offensus erat, tam cito ignoscere, qd̄ tñ fieri decuisset, vtpote in pari fere cā. Tum consolatur Cæcinnam a conscientia rectorum consiliorum, pollicetur q; demum Cæcinnæ, & eius filio oēm quam possit operam. Ordo est. Vereor ne: idem esset si diceret, vt desyderes officium meum, hoc est ne ducas me non functum esse officio meo in te, aut confirmando, aut iuuando, desyderamus enim quæ non ad sunt, quod. s. officium, non debet deesse tibi, pro coniunctione nostra. i. pp coniunctionem nostram, & studiorum. s. literariorum præsertim auguralis scientiæ, & partium. s. bellicarum, quia vterq; Pompeium secutus fuerat. Sed tñ vereor ne requiras. i. exigas a me officium literatum. i. epistolarum ad te missarum, quas. s. literas: ego misissem tibi pridem: etiam Esedi. Sic q̄ vidi exemplaria habent omnia, sed commentarii nihil exponunt, videtur aūt loci nomen: cuius tñ Strabo, & plerīq; alii non meminerunt, neq; si maxime locus esset recte dici videretur, nam si quo mittantur literæ significaret: diceret Esedum, si vnde Esedo, nisi sit Esio legendum, quod oppidum Italiæ est, vnde sunt qui Essedis. i. vehiculis legendū putent, aut e sede, sicut e vestigio. i. statim, vt sedens scripserit literas, locus certe obscurus est, sit certius qd̄ inuenero in tabula dicam in vocabulo Esedum, nisi ego expectaus quotidie melius. s. quiddā de te, maluissem cōplecti literis. i. scribere, gratulationē. s. de reditu tibi cōcesso, q̄ confirmationē. i. corroborationem animi tui contra dolorē de exilio contractum, nunc, vt spero, gratulabimur. s. tibi breui. i. inter paucos dies.

HVBER. ℂARGVMENtum epistolæ.materiã epi.gratulatoriæ.⸿ His præsen. quas nunc ad te scribo.⸿ Minime imbecillem, non infirmũ & debilem,sed fortem, & constantem.⸿ Et si nõ sapientissimi.s.mei: q nõ sum sapientissimus.⸿ At.i. certe vel saltem.⸿ Nec is enim subaudi puto cõfirmandũ.⸿ Vt.tanq̃.⸿ Afflictum deiectũ: & prostratũ mœrore.⸿ Orbatũ. priuatũ.⸿ Omni spe.quia adhuc multæ, & magnæ spes tibi.supersunt.⸿ De mea.s.incolumitate.i.salute, tunc cum ego etiã erã in exilio:sicut tu tunc es.⸿ Ii.Clodius & alii scelerati,qui ei fauebant.⸿ Qui nõ putarunt.i.cupidi euertendæ reipu.putauerunt eam nõ posse cadere:si ego essem incolumis.⸿ Me stante,me incolumi.⸿ Cadere,ruere:euerti.⸿ Hospitibus:peregrinis.⸿ In qua tu eras.illis:enim tẽporibus,qbus Cic.exulauit, Cęcinna erat in Asia,ex qua multi hospites,qui ad Cice.veniebant,dicebant ipsum Cę. nihil dubitare de eius salute,& de glorioso, & celeri eius reditu in patriam, quod idẽ dicit nũc se facere de Cæcina:affirmat enim fore,vt celeriter redeat in patriã.⸿ Disciplinæ. scientiæ auguralis.⸿ Vetustæ. antiquæ,quę ab Ethrusis habuit originẽ:vnde & Thusci peritissimi fuerunt,quorũ libris,& cerimoniæ deoꝝ,& omnia dubia explicabant, author est Vale.Ma.lib.i.c.i.& Lu.Hęc ꝓpter placuit tuscus de more vetusto Acciri vates. Oui.i. Fa. Augur erat,nomẽ longis intercidit annis.Nup ab ethruscis venerat exul humo.⸿ A patre.tuo : qui fuit peritissimus augur.⸿ Acceperas. didiceras.⸿ Non fefellit, sed certissimã tribuit tibi cognitionẽ meæ salutis:fefelli aũt dixit:qa multi fortasse nõ bene periti artis fallebant,vnde Vir.Ni frustra augurium vani docuere parentes.⸿ Diuinatio nostra.quã faciemus de salute tua,& de celeri reditu tuo in patriã,diuinationem non sum cõsecutus per disciplinã auguralẽ, sicut tu, sed per libros sapientissimorũ hominũ,qui scripserũt da varietate & mutatione teporũ,rerũ, & fortunæ,& consecutus sum magna experientia tractandę reip.& denique ex magna varietate nostrorũ temporũ.⸿ Cum.partim.⸿ Monimẽtis. scriptis.⸿ Tum.partim & præcipue: nã plus significat q̃ cũ.⸿ Vsu.experientia.⸿ Tractandæ.gubernandæ.⸿ Nostrorũ. meorũ:quibus interdũ florui: interdum fui in summa felicitate &c.⸿ Cõfidimus. credimus, & damus maiorem fidem.⸿ Obscuris. difficilibus iudicatu, de exitu bellorũ Cæsa. & Pompeii.⸿ Ex euentis.ex iis,quæ euenerunt: non autẽ quia ita præuiderim esse futura:quia enim post factũ dicit se aliquid præuidisse:creditur fingere magis quia euenerit, q̃ qa ita euenisse pręuiderit.⸿ Seiungeret.separaret.⸿ Frãgi.imminui, quia si ipsi duo cõiuncti essent:& consueuissent, obtinuisset multũ contra senatum,ita q potestas senatus multũ fuisset imminuta.⸿ Ciuile bellũ. sicut excitatũ.⸿ Salutare,qa ambos hortabat ad pacẽ.⸿ Hunc.Cæ.⸿ In.t.inter rogatos.⸿ In pa.sine bello.⸿ Tãtas.o.tantas vires, qa oia solus põt.

itaq; in aliud tẽpus id argumentũ epistolæ differetur. His autem literis animum tuum, quem minime imbecillum esse & audio,& spero,& si nõ sapientissimi,at amicissimi hominis authoritate confirmandum etiam atq; etiam puto:nec iis quidẽ verbis, qbus te consoler vt afflictum, & iam omni spe salutis orbarũ,sed vt eũ, de cuius incolumitate non plus dubitem, q̃ te meminì dubitare de mea. Nam cum me ex R.P.expulissent ii,q illam cadere posse,stante me,non putauerũt: memini me ex multis hospitibus,q̃ ad me ex Asia,in qua tu eras,venerant,audire,te de glorioso,& celeri reditu meo confirmare. Si te ratio quædam Etruscæ disciplinæ,quã a patre nobilissimo,atq; optimo viro acceperas,nõ fefellit:nec nos quidem nostra diuinatio fallet: quã tum sapientissimoꝝ virorũ monimentis,atq; præceptis,plurimosq;,vt scis,doctrinæ studio, tũ magno etiam vsu tractandæ R.P. magnaq; nostrorũ temporũ varietate consecuti sumus.cui qdẽ diuinationi hoc plus confidimus,q ea nos nihil in his tam obscuris rebus,tamq; perturbatis vnquã omnino fefellit, Dicerẽ, q antea futura dixissem,ni vererer,ne ex euentis fingere viderer.sed tñ plurimi sunt testes,me & initio,ne cõiungeret se cũ Cæsare,monuisse Pompeium,& postea, ne seiungeret.coniunctione frangi senatus opes,disiũctione ciuile bellum excitari videbam. Atq; vtebar familiarissime Cæsare, Põpeiũ faciebã plurimi:sed erat meũ consiliũ cũ fidele Pompeio,tum salutare vtriq;. Quæ præterea ꝓuiderĩ ꝑtereo. nolo enĩ hunc de me optime meritũ existimare,ea me suasisse Pompeio quibus ille si paruisset,esset hic qdẽ clarus in toga,& princeps,sed tantas opes,quãtas nunc habet,nõ haberet.

ASCEN. ℂITA q.i.& ita:argumentũ.i.materia epistolæ.s.gratulatoriæ,differetur in aliud tempus.⸿ Autem.i. sed : ego puto animum tuum,quem & audio,& spero esse minime.i.nequaq̃,imbecillem:idest fragilem:aut infirmum:confirmandum esse his literis:etiam atq; etiam:authoritate hominis, & si id est q̃q̃:non sapientissimi,at.i.tamen:aut certe:amicissimi : quasi dicat authoritate mea, sed modestius de se tanquam de alio loquitur.⸿ Nec quidem.s.puto animum tuum confirmandum:iis.i.eiusmodi verbis, quibus consoler te : vt afflictum & orbatum iam omni spe salutis,talis enim non erat, sed vt eum, de cuius incolumitate : idest salute non dubitem: idest non debeam dubitare, plus q̃ memini te dubitare : idest cum dubitares de mea, Valla diceret dubitasse.⸿ Nam cum ii

Memini ⁏ expulissent me ex republi.idest administratione eius,qui putarant:idest putauerant illam:scilicet rempubli.non posse cadere:me stante ; idest tantisper,dum ego starem in ea,memini me audire,iterum cum præsenti ponit memini, iuxta regulam Agretianam:ex multis hospitibus qui venerant ad me ex Asia,in qua tu eras,te confirmare: idest q tu confirmares,& assereres firmiter,de reditu meo:scilicet in vrbem ab exilio glorioso:& celeri.⸿ Si ratio quædam disciplinæ.i.diu obseruatæ : videlicet auguralis apud Ethruscos repertæ. Vnde Lucanus, Hæc propter placuit tuscos de more vetusto Acciri vates. Et Ouidius. Augur erat, nomen longis intercidit annis.⸿ Nuper abethrusca venerat exul humo &c. quam acceperas a patre,sup.tuo viro nobilissimo, atq; optimo,non fefellit:cum diceres me cito rediturum, nec quidem nostra diuinatio fallet nos.s.de reditu tuo:quam.s.diuinationem,hoc est diuinandi peritiam,nos consecuti sumus:idest obtinuimus,tum.i.partim,monimentis, atq; pro.i.præceptis, virorum sapientissimorum,& plurimo studio doctrinæ:scilicet auguralis,vt tu scis:tum.i.partim:magna varietate temporum nostrorum,in qua multa experiri licuit.⸿ Cui quidem diuinationi nos confidimus plus:hoc.i.propter hoc,q es,nihil fefellit omnino nos vnq̃ in his rebus tam obscuris:tamq;.i.& tam perturbatis.⸿ Dicerem.i.recitarem tibi,quæ dixissem antea futura:ne.i.nisi:vereret ne viderer fingere: sup.ea, ex euentis:iis,quæ euenerunt.⸿ Sed tamen plurimi sunt testes, me &.i.simul, cõmonuisse initio.i.ab initio belli : Pompeium ne coniungeret se .s. affinitatem cum Cæsare, & postea ne seiungeret.i. separaret se a Cæsare, quia, sup. videbam opes senatus.⸿ Frangi coniunctione .s. duorum principum virorum,& bellum ciuile excitari, disiunctione.i. dissensione eorũ.⸿ Atqui.i.sed quomodo:ego vtebar Cæsare familiarissime,& faciebam Pompeium plurimi.⸿ Sed meum consilium erat tum.i.simul:fidele Pompeio tum.i.simul:salutare vtriq;.s.tam Pompeio q̃ Cæsari:ego prætereo quæ viderim.i.prænouerim,pręterea.i.pręter iam dicta.⸿ Enim.i.quia:ego nolo hunc.s.Cæsarem:meritum optime de me: existimare me suasisse Pompeio ea:quibus si ille:scilicet Pompeius paruisset:idest obediuisset,hic: idest Cęsar esset quidem clarus in toga: idest in senatu Pacifico,sed non haberet tantas opes quantas nunc habet,

ℂEundum

HVBER

CEVNDVM in Hispaniã.vt Pom.iret in His.quæ prouincia erat ei decreta,quod si Pom.fecisset:dicebat Cæ.se ven turum ad vrbem sine exercitu.⸿Ratione.respectũ.⸿Absentis. Cæ. vt ei deceruecet̃ consolatus sequentia anni. ⸿Licet. ab.hoc.n.ipse p amicos suos petiuerat.⸿Vt liceret.vt pmitteret̃ & cõcederet̃ etiã cõtra cõsuetudinẽ.⸿Ipso cõsule.Paulo Aemi.qui Cæsa.mille & quingentis sestertiis facile corruperat,& in partes suas traxerat,cum ante aduersaret̃ ei.⸿Ante ferrem,præponerẽ.i.cũ mallem etiam pacem cum incõmodo nostro,q̃ gerere bel.⸿Iustissimũ.sic su.ad.T.Mel.q̃uis cota cõditione pacẽ accipere malui,q̃ viribus cũ valẽtiore pugnare.⸿Mouebat̃,meis monitis.i.assentiebat̃ meis suasionibus.

Eundum in Hispaniã cẽsui.qd̃ si fecisset,ciuile bellum nullum oĩno fuisset. Rationem haberi absentis nõ tã repugnaui vt liceret,q̃ vt,quando ipso Cos.pugnan te populus iusserat,haberetur. Causa belli orta est.qd ego prætermisi aut monitorum, aut querelarũ? cum vel iniquissimam pacem iustissimo bello anteferrem. Victa est authoritas mea non tam a Pompeio (nã is mouebatur) q̃ ab iis,qui duce Põpeio freti, peroppor tunã,& rebus domesticis,& cupiditatibus suis belli vi ctoriam fore putabant. Susceptum bellum est, quie scente me:depulsum ex Italia,manente me,quoad po tui.sed valuit apud me plus pudor meus,q̃ timor. ve ritus sum deesse Pompei saluti, cum ille aliquando nõ defuisset meæ.Itaq; vel officio, vel fama bonorũ, vel pudore victus,vt in fabulis Amphiaraus, sic ego pru dens,& sciens ad pestem ante oculos positam sum p fectus. quo in bello nihil aduersi accidit non prædicẽ te me.Quare,quando,vt augures,& astrologi solent, ego quoq; augur publicus ex meis superioribus præ dictis constitui apud te authoritatem augurii,& diui nationis meæ: debet habere fidem nostra prædictio. Non igitur ex alitis volatu, nec ex cantu sinistro osci nis,vt in nostro disciplinę est,nec e tripudiis solistimis,

⸿Putabant vi.il.i.putabant quod si Põp.fuisset victor po tuissent ipsi augere rem familiarẽ suam: & cõsequi oĩa quæ cupiebant.⸿Quiescente me,i.nihil agente,nec faciente ver ba de hoc bello.⸿Manẽte.remanente.⸿Domi.eũ non exi tẽ ad illud bel.vt su.ad.M.Mar.epi.quæ incipit, Et si itaq; neq; tu multũ interfuisti,& ego id semp egi, ne interessem. ⸿Pudor.verecũdia,pudebat enim me nõ sequi Pom.& eius salutem nõ tueri,qui meæ saluti nõ defuisset: cum me in exi lium eiectum restituẽdũ curauit.⸿Aliquãdo, aliquo tempo re.⸿Itaq; dicit Cice.se honestis & excusabilibus causis mo tum profectũ fuisse ad illud bellũ: sciens, & cognoscens oẽs Pompeianos succubituros.& cõparat se Amphiarao vati fi lio Oeclei:vnde & Oeclides dicit̃ ab Ouid. & a Statio. Hic cum sciret se esset periturũ in bello thebano latebris se occu luerat,id nemine sciente præter Eriphylẽ vxorẽ: quæ cor rupta a Polinice monili aureo Argię vxoris suæ:indicauit maritum,qui cõpulsus pfectus est ad bellũ Thebanum: licet sciret se esse piturũ,& ibi hiatu terrę absorptus est: vt late scribit Sta. Dicit ergo Cic. se imitatum fuisse Amphiara um, quia licet videret exitum belli: & sibi & Pompeianis aduersum: tamen ad id profectus est.⸿Prudens. per me in telligens.⸿Sciens.per alios.⸿Pestem,cladem.⸿Prædictis. superioribus diuinationibus,quas feci ante hæc bella.⸿Cõ stitui,collocaui.⸿Augures,qui ex garritu auium futura prę dicebant, hæc scientia nunc omnino interiit. ⸿Astrologi, qui ex cursu motuq;,& natura astrorum plerunq; futura de prehendunt: sed interdum etiam fallunt: dicit ergo Cice. ⸿Non igitur.i. nõ facio tibi diuinationem meam rebus tuis ex volatu vel garritu auium,vel ex aliis rebus, quas obser uant augures.⸿Sed habeo alia signa multo certiora.s.natu ram,& mores Cæ.& naturam temporum ciuilium.⸿Ex volatu alitis.Vir.& præceptis omnia pennę.⸿Oscinis,uolucris, qui uoce:& ore dat augurium. Nam volucres, ex quibus capitur augurium,aut dñt oscines:quod ore canant,aut præpe tes:idest volantes:q volatu dent augurium.⸿Disciplina.scientia augurali.⸿Ex tripudiis,.ex salutationibus quibusdam: quæ quadam obseruatione in sacris fiebant: vnde cum in dedicatione capitolii: vt scribit Liuius: nunciato aduentu hostium, cæteri omnes acceptis armis: relicto sacrificio eis occurrissent, solus senex inuentus est saltans, quæ res effe cit, vt piaculum admissum non esset, vnde natum est prouerbium, saluares est, saltat senex. Tripudium autem dr̃,quasi tritio pedum. ⸿Solistimis. terrenis:a solo: q in solo fierent hmõi tripudia, alii dicunt locum esse vbi aues versantur, quod non satis probo. Solistimus autem dr̃,sicut legitimus:vbi additio nihil significat.

Oscines aues
Præpetes
Tripudiũ
Solistim?
ASCEN.

CEGO censui:dicit quæ negauit se dicturum Pompeio: eundum: sup.fuisse in Hispaniam:quod si fecisset.i.si iuisset in Hispaniam:bellum ciuile nullum fuisset.⸿Ego non iam:idest tantopere:pugnaui:idest quasi pugnãdo asserui:vt liceret ra tionem:idest respectum beneuolum in consulatu conferendo absentis.s.Cæsaris:quia Cæsar.absens petiit consolatũ sibi deferri:quod illi lege negatum est,quã sup.pugnaui:vt haberetur.scilicet ratio absentis,postquã licuit,quãdo ipse popu lus iusserat:ipso consule,scilicet Paulo Aemilio:pugnãte:idest acceriter decertante pro eo:qa Cęsar eũ pecunia in senten tiam suã traxerat.⸿Causa belli orta est,eo q cõsulatus:& prorogatio imperii Cæsari negata.⸿Quid aut monitorũ aut querelarum ego prætermisi:quasi dicat nihil:cum anteferrẽ bello iustissimo pacem,vel.i.ẽt,iniquissimã.⸿Authoritas mea est victa:idest oppressa:non tam a Pompeio:nam is mouebatur.s.authoritate mea:q̃ ab iis qui freti duce Pompeio, vt Cato,Marcellus:Seruius &c.putabant victoriã belli fore peropportunã.i.valde accõmodatam:& :idest simul,rebus domesticis suis:&.i.simul cupiditatibus suis.⸿Bellum est susceptum.s.contra Cæsarem,me quiescentem:bellũ sup.est de pulsum ex Italia:qa in Epirum:& deinde in Pharsaliã translatum:me manente.s.in Italia,quoad.i.quãdiu potui:sed pu dor meus valuit apud me plus q̃ timor.hoc est plus feci pter pudorẽ: q ne deessem Pompeio me traxit ad bellum: q̃ ti mor quem de infelici exitu cõceperã,retraxit,nam:sup.veritus sum deesse saluti Pompeii:cũ ille:scilicet Pompeius, nõ de fuisset aliquando meæ.s saluti:qa eo rogante reductus sum.⸿Itaq; ego victus,alii legunt inuitus:vel officio.s.Pompeio debito,vel fama bonorũ.s.virorum:q Pompeiũ sequebant̃:vel pudore,ego vt Amphiaraus:aut Amphiaraus,sup.profe ctus est,ad bellũ thebanũ cum argiuis:vt in fabulis.s.sicut habetur in fabulis:q coactus est ire ad id bellum vnde præui derat se non rediturũ.;Cũ.n. Amphiaraus Oeclei filius esset diuinandi peritissimus:& vidisset si ad id bellũ,quod Argiui Thebanis inferebant,iret se non rediturũ,occuluit se:sola vxore Eryphile noie conscia, q̃ corrupta a Polinice monili au reo Argiæ vxoris eius:indicauit maritũ,atq; ita cõpulsus ad bellũ profectus est:in quo præuiderat se periturũ,periitq; : nã vt Ouidius tangit:& ad longũ in Thebaide Statius narrat:hiatu terræ ibi absorptus est,pfectus sum sic prudens:& sciẽs ad pestem.i.pernitiem,ante oculos:scilicet mentales positam:in quo bello nihil aduersi accidit me non prædicente:idest quod non fuerit a me prędictũ.⸿Quare quãdo.i. quando quidẽ:aut qñ.i.quoniã:vt augures.⸿Astrologi qui solent:ego quoq;.i.etiã:augur publicus:qa in augurũ collegio sacerdos:cõstitui apud te ex pdictis meis superioribus,q.s.vera com perta sunt,authoritatẽ augurii.s.scientiæ auguralis:& diuinationis meæ pdictio.i. prophetia nostra debet hr̃e fidem.i. credulitatẽ passiue.⸿Igit̃ ego nõ auguror tibi ex volatu alitis.i.auis,nec ex cantu sinistro.i.sinistra pte:aut aduerso:osci nis.i.ore canentis auis.⸿Vt est in disciplina nostra.s.augurali,nec ex tripudiis solistimis.i.solotenus,aut sup solum factis,

HVBER. ¶ SOMNIIS, quæ vt scribit Vale. lib. i. certis interdum imaginibus velata sunt: sicut pbat exemplis, de generibus eorum, q̃ vidimus in somniis, scribit abunde Macro. ¶ Obseruem, inspiciam. ¶ Illis: scilicet signis: quę ex cantu, vel ex volatu auium capiuntur, & ex cæteris, quæ supra dixit. ¶ Via. ratione. ¶ Hæc sunt: scilicet signa. ¶ Clemens. dicitur qui etiam remittit de eo quod posset persequi iure. ¶ Querelarum tuarum. nam Cæcinna querebatur, illo libro, qđ cum Cæsar esset tam mitis: & clementis ingenii: inductus esset ad occupandam rempu. ¶ Delectaꝛ Cæsa. ¶ Cedit. indulget, obtemperat. ¶ Incensis officio, quæ ex officio: & debito proueniunt, sicut sunt, quæ pro te a me & cæteris amicis tuis fiunt ex officio, quia ita tenemur. ¶ Non inanibus. vanis: sine causa. ¶ Ambitiosis. quæ ex ambitione proueniunt: non autem ex officio. ¶ Ethruria. Tuscia, vnde est tuæ gentis origo. ¶ Consentiens, potens nobiscum, vt tu restituaris. ¶ Mouebit, flectet ipsum Cæsarem. ¶ Cur hæc, ponit obiectionem, quam posset facere Cæcinna: quare his rationibus: q̃s supra dixit adhuc nō sit reuocatus. ¶ Profecerunt, valuerunt. ¶ Quia responsio obiectionis. ¶ Iustius, quia non solum fauisti Pompeio cōtra eum: sed etiam scripsisti in eum. ¶ Quæ spes ab irato. quid ergo sperare ab eo posses, si mihi iratus est. ¶ Eodem. responsio obiectionis: & dicit cur spes sit habenda, quia Cæsa. sperat se posse laudari aliquando ab eo, a quo notatus fuerat: & vituperatus, & idem ingenium ei aliquando profuturum: a quo ante sit læsum. ¶ Acutus. subtilis ad intelligendum. ¶ Parte Italiæ minime contemnenda: idest Ethruria egregia regione, & industria hominum præstanti, erat enim Cæcinna Ethruscus gente. ¶ Parem. cuivis summorum tuæ ætatis: idest qui sis par cuilibet eorum, qui in ætate tua sunt summi. ¶ Nolit. sensus est: cum Cæsa. intelligat se non posse diutius prohibere te patria, & necesse esse, vt te aliquando restituat: nolet, ne videatur magis facere ex necessitate temporis, q̃ ex beneficio suo. ¶ Dixi de Cæ. idest de signis quæ ex Cæsa. capiebam. ¶ Melius animatus q̃ paratus: idest maiori animo & voluntate defendendæ reipub. q̃ apparatu armorum & militum. ¶ Qui audeat dicere nos malos ciues, qui audeat dicere male fecisse: & esse ciues malos: quamuis. n. fortuna nobis male responderit: tamen nemo audet reprehendere id, quod fecimus, licet sit inimicus causæ Pompeianæ. ¶ Admirari. cum quadam admiratione laudare. ¶ Appellat, nominat. ¶ Nisi honorificentissime: idest cum summo honore: quod quidem signum magnæ est grauitatis, nam fere oēs solent de inimicis suis maledicere. ¶ At. obiectio: quasi dicat quid prodest quod eum honorificentissime appellet: si in eius personam multa acerba fecit, quia eum oppugnauit: & persecutus est ad mortem.

aut somniis tibi auguror, sed habeo alia signa, quæ obseruem. quæ etsi non sunt certiora illis, minus tamen habent vel obscuritatis, vel erroris. notantur autem mihi ad diuinandum signa duplici quadam via: quarum alteram duco e Cæsare ipso, alteram e temporum ciuilium natura, atque ratione. In Cæsare hæc sunt: mitis, clemensq; natura, qualis exprimitur præclare illo libro querelarum tuarum. accedit quod mirifice ingeniis excellentibus, quale est tuum, delectatur. præterea cedit multorum iustis precibus, & officio incensis, non inanibus, aut ambitiosis voluntatibus. In quo vehementer eum consentiens Etruria mouebit. Cur hæc igitur adhuc parum profecerunt: quia non putat se sustinere causas posse multorum, si tibi, cui iustius videtur irasci posse, concesserit. Quæ est igitur, inquies, spes ab irato? Eodem fonte se hausturum intelligit laudes suas, e quo sit leuiter aspersus. Postremo homo est valde acutus, & multum prouidens intelligit te hominem in parte Italiæ minime contemnenda facile omnium nobilissimum, & in cōmmuni. R. P. cuiuis summorum tuę ætatis vel ingenio, vel gratia, vel fama P. R. parem, non posse prohibere a R. P. diutius. Nolet hoc temporis potius esse aliquando beneficium, q̃ iam suum. Dixi de Cæsare. nunc dicam de temporum, rerumq; natura. Nemo est tam inimicus ei causæ, quā Pōpeius animatus melius, q̃ paratus susceperat, qui nos malos ciueis dicere, aut homines improbos audeat. in quo admirari soleo grauitatem, & iustitiam, & sapientiam Cæsaris: qui nunq̃ nisi honorificentissime Pompeium appellat. At in eius personam multa fecit asperius.

ASCEN. ¶ AVT ex somniis: sed habeo alia signa, quæ obseruem. ¶ Quæ scilicet signa. etsi: idest q̃q̃, non sunt certiora illis: scilicet auguralibus, quod dicit, quia illi scientię iuratus erat: habent tamē minus, vel obscuritatis, vel erroris: hoc quoque astrologi prætendere solent: scientiam videlicet esse certissimam: sed multos per errorem propter obscuritatem labi, & cum vix quisquam sit qui non erret: dcum excusant: qui astris imperet. ¶ Autem. i. sed: signa notantur mihi ad diuinandū quadam via duplici, quarum: scilicet viarum: ego duco alteram a Cæsare ipso: scilicet capite rei: alteram a natura: & ratione temporum ciuilium. ¶ Hæc scilicet signa reconciliationis tuæ sunt in Cæsare natura mitis & clemens, qualis exprimitur præclare illo libro querelarum tuarum: accedit: idest additur: quod Cæsar delectatur mirifice: ingeniis excellentibus: quale est tuum. ¶ Præterea Cæsar cedit voluntatibus multorum iustis: & incensis officio, non inanibus, aut ambitiosis. ¶ In quo: scilicet proposito ethruria: scilicet patria tua, consentiens: scilicet reductioni tuæ: mouebit: supple eum vehementer. ¶ Igitur: supple dices: cur hæc: scilicet signa quæ in Cæsare sunt, profecerunt adhuc parum, scilicet ad te restituendum. Responsio. ¶ Quia Cæsar putat se non posse sustinere causas multorum, si concesserit tibi, cui videtur posse irasci iustius: scilicet q̃ illis: cum tamen minus irascatur. ¶ Igitur, inquies: quæ spes est ab irato, scilicet Cæsare, Responsio. ¶ Cæsar intelligit se hausturum laudes suas eodem fonte: scilicet ingenii tui: e quo sit aspersus: idest sparsim notatus, leuiter: idest modice. ¶ Postremo homo, scilicet Cæsar, est acutus valde, & prouidens multum, intelligit, supple se, non posse prohibere diutius a republi. te hominem facile nobilissimum omnium in parte Italiæ contemnenda minime, videlicet in Ethruria, & intelligit te in republi. communi: scilicet Romanis, & Ethruscis municipibus, hoc est Romana. Alii legunt in communi republi. te parem: cuiuis: idest cuilibet: summorum: scilicet virorum ætatis tuæ vel ingenio vel gratia vel fama Populi Romani: & nolet hoc: scilicet restitutum esse reipub. esse aliquando: idest tandem, potius beneficium temporis, quia prohibere diutius non posset, q̃ suum, si cum posset, prohibere noluerit. ¶ Dixi de Cæsare, dicam nunc de natura temporum & rerum, duas enim has diuinandi vias præscripsit. ¶ Nemo est tam inimicus ei causæ, quam Pompeius susceperat: scilicet tuendam: ense: suppl. animatus melius, q̃ paratus: idest instructus, qui audeat dicere nos: scilicet Pompeianos, ciues malos, aut homines improbos, in quo: scilicet verecundiæ genere, ego soleo admirari grauitatem, & iustitiam: & sapientiam Cæsaris, qui: supple nunquam appellat: idest nominat, Pompeium nisi honorificentissime. ¶ At: idest sed dices, supple q; Cæsar fecit in: idest aduersus personam eius. ¶ Pompeii, multa asperius: idest valde, aut nimis aspere. Responsio.

¶ Armorum

HVBER.

CARMORVM. diluit obiectionem dicens Caesa. ea fecisse contra Pompe. non natura sua, sed natura bellorũ, & victoriae: quę faciunt, vt interdum insolentiores simus, q̃ deceat. ¶ Ista sunt armorum. i. ista ex armis proueniunt. ¶ Nos, me Cic. & alios, qui fuimus sibi aduersarii. ¶ Legauit sibi, legatum suum fecit: licet fuisset Pompeianus. ¶ Brutũ. M. Brutum. ¶ Praefecit Galliae. scilicet fecit praefectum & praetorem Galliae: nam ei a Caesa. magna fides hēbatur: qui hanc praeturã assecutus erat quartum in annum consul futurus cõpetitori Cassio praelatus, author Plutarchus in vita Caesaris. ¶ Marcellum. M. de quo supra libro quarto. ¶ Restituit, concessit reditum in patriã: vt supra libro quarto ad Seruium Sulpitiũ epistola quae incipit. Accipio excusationem, & epistola Seruii quae incipit, Et si non iucundissimum. ¶ Quo, quorsum: ad quid. ¶ Spectant pertinent. ¶ Haec. quae dixi. ¶ Nec manens, permanens in eodem statu. ¶ Nec muta. nec tacens, sed loquens pro te. ¶ Feret, patietur. ¶ Vt non in causa pari: idest vt cũ Brutus: Marcellus, Cassius & Seruius fuerint in eadem causa: & Caesar, eis placatus sit: in eadem causa nõ placetur: & mitigetur etiam tibi: & eandem habeas fortunam, quam ipsi habuerunt. ¶ Deinde, subaudi non faceret ratio. ¶ Notati. infecti. ¶ Nulla ignominia. nulla infamia: qui nihil mali admiserunt. ¶ In quam. ciuitatem. ¶ Tot condemnati scelerum idest tot homicidae: & alii scelerati viri. ¶ Quo nõ vterer, idest quod non dicerem tibi, si de eo haberē aliquod dubium, sed potius consolarer te ex conscientia tuorum cõsiliorum, & factorum. ¶ Explorata. certa, non dubia. ¶ Non minus laudandum. quia non est magni animi offerre se tantum his rebus, de quibus nullum omnino videt esse periculum. sed obiicere se periculis cum ratione vtilitatis. ¶ Posse accidere vt vince. idest possibile, vt ita possemus vinci, sicut vincere. ¶ Non debere. subaudi vterer ea consolatione: scilicet te non debere esse paratum &c. ¶ Literae. idest studia literarum, ¶ Recentium nouorum. ¶ Externos. peregrinos vt puta Grȩcos, Carthaginenses, Athenienses: Thebanos, quibus pessimi, & infelicissimi casus euenerunt, sicut Annibali: Themistocli: Cimoni: Epaminundȩ, & aliis q̃plurimis. ¶ Quasi. tanq̃, & quodãmodo. ¶ Communis, generalis omnibus, cum videmus neminem esse immunem casuum fortunȩ. ¶ Turba. turbatione. ¶ Hic Ro. ¶ Perdita. amissa. ¶ Quam bona. q̃ prospera: q̃ si esset in flore. ¶ Hoc genere. s. consolationis. ¶ Huic filio, habebat enim filium Romae: cui Cice. dicit se pollicitũ esse oẽm operam. ¶ Animi. q̃tũ ad consilia: & cogitationes. ¶ Corporis. eũdo in senatũ ad Cae. & ad alios p eo, & agẽdo reliqua: quae opus essent. ¶ Detuli. praestiti.

armorum ista & victoriae sunt facta, non Caesaris. at nos quemadmodum est complexus? Cassium sibi legauit: Brutum Galliae praefecit, Sulpitium Graeciae: Marcellum, cui maxime succensebat, cum summa illius dignitate restituit. Quo igitur haec spectant? Rerum haec natura, & ciuilium temporum non patietur: nec manens, nec mutata ratio fieret, primum vt nõ in causa pari eadẽ sit & conditio, & fortuna omnium: deinde vt in eam ciuitatem boni viri, & boni ciues nulla ignominia notati non reuertantur, in quam tot, nefariorum scelerum condemnati reuerterunt. Habes augurium meum. quo, siquid addubitarem, non potius vterer, q̃ illa consolatione, qua facile fortem virum sustentarem, Te, si explorata victoria arma sumpsisses pro R P. (ita enim tum putabas) non nimis esse laudã dum. sin propter incertos exitus, euentusq; bellorum posse accidere, vt vinceremur putasses: non debere te ad secundam fortunam bene paratũ fuisse, aduersam ferre nullo modo posse. Disputarem etiam, quanto solatio tibi conscientia tui facti, quantae ve delectationi in rebus aduersis literae esse deberent. commemorarẽ non solum veterum, sed & horum etiam recentiũ vel ducum, vel comitum tuorum grauissimos casus, etiã externos multos claros viros nominarẽ. LEVAT. enim dolorem communis quasi legis, & humanae conditionis recordatio. Exponerem etiam quemadmodũ hic, & quanta in turba, quantaq; in confusione rerum omnium viueremus. necesse est enim minore desyderio perdita R. P. carere, q̃ bona. sed hoc genere nihil opus est. incolumem te cito, vt spero, vel potius, vt perspicio, videbimus. Interea tibi absenti, & huic, q adest, imagini animi, & corporis tui, constantissimo, atque optimo filio tuo studium, officium, operam, laborem meum iampridem & pollicitus sum, & detuli: nunc

ASCEN.

CISTA. s. quae duriora sunt: sunt facta armorum, & victoriae, non Caesaris. ¶ At, i. sed, econtrario, quẽadmodum est complexus nos, s. Pompeianos, q. d. humanissime: quia legauit, s. legatum constitute sibi Cassium, p̃fecit Galliae Brutum: a quibus duobus potissimum postea occisus est: p̃fecit, sup. Graecię Sulpitium, s. Seruium: restituit Marcellum, cui maxime succensebat. i. irascebatur cum summa dignitate illius. s. Marcelli, qui tñ patriam videre nõ potuit a familiari suo Athenis interfectus. ¶ Igitur quo. i. ad quid: spectant haec? ¶ Natura rerũ & temporum ciuilium. s. bellorum: quae tandem sedari debent, non patietur: nec rõ manens. s. in pectoribus hoium: nec muta. i. quae non est scripta, sed in animo locata, feret. i. patietur: primum. i. id primum non patietur: nec feret, vt non sit eadem & conditio, & fortuna omniũ in cã pari, deinde: vt viri boni, & nulla ignominia notati, non reuertantur in eam ciuitatem: in quam reuerterunt. ¶ Ergo vtrũq; di: & reuertor & reuerto, sed reuertit quis, quasi se hoc sponte sua, reuertitur quodammodo ab alio, sed vt ex hoc loco patet cõfunditur: tot. s. ciues cõdemnati, sup. crimine scelerũ nefariorum, hoc est in ciuitatem Romanam Tu hẽs. i. intelligis auguriũ meũ, quo. s. augurio, nõ vterer potius si addubitarem qd. i. aliqd, q̃ illa cõsolatione, quã sustentarem, ne labat aio, facile virũ fortẽ. ¶ Consolatio aũt est: te nõ esse nimis laudandũ, si sumpsisses arma, victoria parta p rep. tu eni putabas tũc. s. cũ arma sumeres ita s. p rep. arma te sumere, & a repu. victoriã statutã. ¶ Sin. i. sed si: putasses posse accidere, vt vinceremur pp incertos exitus, & euentus belloȝ, te nõ debere fuisse paratũ bene. i. decẽter, aut multũ: ad fortunã secundã. i. psperã, & sup. nullo. i. non vllo, non posse ferre vllo mõ aduersam. s. fortunã. ¶ Etiã siquid addubitarẽ de augurio meo, disputarẽ. i. disputãdo adducerẽ contra te, q̃to solatio cõscientia. s. recta. facti tui. sup. deberet esse tibi: ve p vel, q̃tę delectationi: literȩ. i. scientiȩ: & doctrinȩ tuȩ, deberent esse tibi in rebus aduersis, qa maximȩ. Turpe eni est hoi docto id non posse facere, qd faciendũ ex phiȩ p̃ceptis didicerit, ac aliis faciendũ esse subinde p̃ceperit: p̃sertim in moralibus, q̃ nõ discimus, vt sciamus: sed vt boni efficiamur. ¶ Cõmemorarẽ, sup. ẽt grauissimos casus non solũ veterũ. s. ducũ. ¶ Sed etiam horum recentiũ, vel ducũ, vel comitũ tuorũ, etiã noiarem multos claros viros externos: vt Lacedaemonios: Thebanos, Athenięses. ¶ Enim. i. qa recordatio quasi cõis legis, & cõditionis humanȩ: leuat. i. minuit: aut mitigat dolorẽ. ¶ Etiã exponerẽ tibi quẽadmodũ viueremus: hic. s. Ro. & in q̃ta turba: & in q̃ta cõfusione rerũ oium. ¶ Enim. i. qa, necesse est, carere sup. cũ minore desyderio, repu. pdita: q̃ bona. i. salua, & locuplete, sed nihil opus est sup. tibi hoc genere. s. cõsolationis: nos videbimus, vt spero, vel potius, vt pspicio, te ciro. i. ppediem incolumẽ. ¶ Interea ego iampridẽ. i. iã a pluseulis diebus, & pollicitus sum, & detuli. i. exhibui, tibi absenti, & huic imagini animi tui, & corporis tui. s. filio tuo cõstantissimo. s. in paterna pietate: aut virtute, & optimo, q adest. i. p̃sens est nobis: studiũ: officium, operã, laborẽ meũ. ¶ Nũc sup. deferã: vel est.

Reuertor & reuerto

HVBER. ℭHOC amplius. tanto magis, subaudi polliceor. ꝩ Amplectitur fouet: capit in numerum suorum. ꝩ Familiares eius. sub audi amplectuntur me. ꝩ Sicuti neminem: idest ita: vt neminem alium sic amplectantur. ꝩ Apud quem. scilicet Cæsarem. ꝩ Quicquid valebo. quicquid potero. ꝩ Tibi pro te, in fauorem tuum. ꝩ Cũ fortitudine, constantia, & fortitudine, ꝩ Spe optima, quæ solet maxime sustinere homines. ꝩ Sustentes, tuearis: te fortem præstes.

ASCEN. ℭHOC amplius: ꝙ Cęsar amplectitur me amicissime quotidie magis, quidem: idest certe: familiares eius. s. Cęsaris sup. amplectuntur me: sicuti neminem: idest ita, vt neminem tantopere, apud quem: scilicet Cæsarem, quicquid valebo, vel authoritate, vel gratia, ego valebo tibi: idest ad vtilitatem tuam. ꝩ Tu cura: vt sustentes te: cum. s. ita sit, ꝙ sustentes te fortitudine animi tui, tum. i. tunc magis decet: ꝙ sustentes te spe optima. s. de reditu habenda. Vale.

hoc amplius, ꝙ me amicissime quotidie magis Cæsar amplectitur: familiares quidem eius, sicuti neminem. apud quem quicqd valebo vel authoritate, vel gratia, valebo tibi. Tu cura, vt cum fortitudine animi tui te, tum etiam spe optimorum sustentes. Vale.

ℭEx. vi, Epistola. Vereor ne desideres.

ℭExponere ẽt quẽadmodũ hic, & quãta in turba, quãtaq; in confusione rerum oĩum vixerimus. ꝩ Tu cura, vt cum firmitudine te animi, tum etiam spe optima sustentes.

A. Cæcinna M. Ciceroni S.

QVod tibi nõ tam celeriter liber est redditus, ignosce timori nr̃o, & miserere tpis. Filius, vt audio, ptimuit (neq; iniuria) si liber exisset qñ nõ tã interest, quo animo scribatur, q̃ quo accipiaẽ, ne ea res inepte mihi noceret: cũ p̃sertĩ adhuc stili pœnas dem. qua qdem in re singulari sum fato. Nam cum mẽdum scripturæ litura tollatur, stultitia fama multetur: meus error exilio corrigitur: cuius summa criminis est, ꝙ armatus aduersario male dixi. Nemo nostrũ est, vt opinor, qn vota victoriæ suæ fecerit: nemo, quin etiã cum de alia re immolaret, tamen eo qdem ipso tpe, vt q̃ primũ Cæsar superaretur, optarit. hoc si nõ cogitat, oĩbus in rebus felix est si scit & persuasus est: quid irascitur ei, qui aliquid scripsit cõtra suam voluntatẽ: cum ignorit oĩbus, q multa deos venerati sint contra eius salutẽ? Sed, vt eodem reuertar, causa hęc fuit timoris: scripsi de te parce medius fidius, & timide, nõ reuocans me ipse, sed pene refugiẽs.

HVBER. QVod tibi. Eiectus fuerat in exilium Cęcinna, vt supra diximus: quia non solum secutus fuerat partes Pompeianas, sed etiam quia scripserat contra Cæsarem: petierat autem Cic. sæpe eum librum a Cæcinna. Itaq; Cęcinna se excusat, ꝙ tardius hic liber redditus sit Ci. quia eius filius, ad quem miserat: non ausus fuerat eum edere, ne fortasse noceret patri, si in alicuius ex inimicis suis manus peruenisset. Postea vero ostendit, q̃ difficile genus scribendi aggressus sit, & praecipue, cum non ausus sit laudare, qđ debuerat, neq; etiam reprehendere, quę reprehendenda fuerant. Postremo orat Ci. vt eius defensionem suscipiat, neq; respiciat filiũ suum: quoniã est adolescens, & imperitus reg; neq; expectet dum rogeẽ: sed sponte faciat quicqd putabit interesse ipsius Cęcinnę. ꝩ Tam celeriter. tam cito, vt volebas. ꝩ Miserere tẽporis. indulge cõditioni tẽporis. ꝩ Filius. meus, ad quem miseram librum. ꝩ Pertimuit. sensus, & ordo est, filius meus timuit ne ea res noceret mihi inepte: si liber exisset ex manibus suis. ꝩ Inepte. stulte. ꝩ Ea res. s. dare librum. ꝩ Quando, quoniam. ꝩ Non tam interest. non tam refert. ꝩ Quo aĩo. multa enim bono animo simpliciter scribũtur, quæ interdũ in malam partem accipiuntur. ꝩ Dem pœ. patiar pœnas. ꝩ Stili. scripturę. ꝩ In qua re. s. ꝙ dem pœnas stili. ꝩ Sum fato singulari. sum infortunio præcipuo: & qđ nulli alii euenit: nisi mihi. ꝩ Mẽdũ. vitium. dicit enim & hoc mendum, & hæc menda fœminini generis. ꝩ Tollaẽ litura. nam quoties aliqua scriptura habet menda. solet tolli menda linendo, & fœdãdo ipsam scripturã. ꝩ Stultitia. subaudi cum stultitia multetur fama. i. patiatur pœnas fama. qa de stulto oẽs libere loquunẽ. ꝩ Fama. i. infamia: maledicendo in ea. ꝩ Meus error. quẽ admisi scribendo male de Cęsa. ꝩ Corrigitur. multaẽ. ꝩ Exilio. quia eiectus sum e patria. ꝩ Cuius. erroris. ꝩ Summa est. i. vniuersa cã & oĩum rõnũ collectio. ꝩ Armatus. cum pugnarẽ aduersus eũ. ꝩ Aduersario. Cæsari. ꝩ Maledixi. scribẽdo. ꝩ Nemo. pbat se fuisse oĩum infelicissimum, qa punitus sit ob minorẽ culpã: q̃ alii: dicit eni oẽs fecisse vota diis: vt Cęsar vinceret, & tñ de hmõi votis nemiñẽ eẽ multatum: se añt multatũ sol. scriptura. ꝩ Nostroꝝ. ciuiũ Romanoꝝ. ꝩ Quin. qui non. ꝩ Victoriæ suæ, vt essent victores. ꝩ Cum. qñ. ꝩ Immolaret. sacrificaret diis. ꝩ De alia re pp aliã rem. ꝩ Quin op. i. q nõ optaret: & a deo peteret: vt optandũ est: vt sit mens sana in corpore sano. ꝩ Hoc. ꝙ multi fecerint vota cõtra eũ. ꝩ Felix in oĩbus rebus. qa felix est, q nulla re angitur. ꝩ Si scit, si intelligit. ꝩ Et est psuasus. & firmiter credit. ꝩ Quid. cur. ꝩ Ignori pepercerit. ꝩ Venerati deos. i. cũ veneratione pcati deos. ꝩ Contra sa. qđ plus est: q̃ scripsisse ꝯtra voluntatẽ. ꝩ Eodẽ. ad id qđ primo inceperã. ꝩ Parce. modice: minus q̃ debuerã. ꝩ Nõ te. me. nõ trahens me volũtate mea a tua laudatione. ꝩ Sed pene. fere. ꝩ Refugiens. timore quodã recedens: vt Quamquam aĩus meminisse horret: luctuq; refugit: & item Virg. Trepidusq; repente refugit Attollẽs iras.

ASCEN. QVod tibi &c. Excusat ꝙ libros a Cic. expetitos ei nondum exhibuerat: eo ꝙ filius eos edere nõ ausus fuerat: ostendit q: q̃ difficile genus scribendi aggressus sit: ac demum Ciceronis patrociniũ implorat. Ordo est. Ignosce timori nostro: ꝙ liber. s. de historiis belli ciuilis: nõ est redditus tibi tam cito. s. vt volueras, & miserere tpis. s. calamitosi: & suspecti, vt audio filius pertimuit. i. multũ timuit, si liber exisset. s. in manũ Cæsaris: neq; iniuria: qñ. s. qñ qdem: non interest. i. refert: tam. i. tantopere: quo aĩo scribatur. i. descriptio rerũ fiat, q̃. i. q̃topere interest: quo. s. aĩo accipiatur, si ab iis, de qbus scriptũ est: pertimuit inquã: ne ea res. i. editio libri: noceret mihi inepte: quia potuissem cauere: p̃sertim cum dem adhuc pœnas stili. i. patiar adhuc incõmoda, & addã male: ob stili immaturitatem: in qua qdem re, ego sum fato. i. infortunio singulari, nã cum mendũ. i. vitiũ: aut erratũ scripturæ tollatur: litura. i. delectatione eius: qđ male scriptũ est, & cũ stultitia. i. scribentis: multeẽ. i. puniatur: fama. i. per infamiã: error meus, quo dicor nõ bene scripsisse: corrigitur exilio, cuius criminis summa. i. principalis rõ est: qđ armatus. i. cũ essem armatus p rep. cõtra Cæsarẽ male dixi aduersario. s. Cæsari, quẽ iure belli cõcster ficere licuisset si potuisset: nedũ verbis lacessere. ꝩ Nemo nostrorũ. i. de nr̃is, dr̃ ẽt nemo nr̃m. i. de nobis: est vt opinor: qn fecerit vota victoriæ suæ: qa ẽt cũ immolaret de alia re. i. ob aliã rem: tñ optaret qdem. i. certe eo ipso tpe: vt Cæsar superetur q̃primũ ꝩ Si sup. Cæsar non cogitat hoc. i. oẽs contra se vota fecisse, ipse est felix in oĩbus rebus, qa in bello vĩ superauit, & post bellum vbi nulla cura angitur, si scit sup. oẽs contra se vota fecisse: & persuasus est. i. firmiter credit. i. ad qđ, irascitur ei: qui scripsit aliqd contra voluntatem suã cum ignorit. i. veniam dederit: oĩbus, qui venerati sunt. i. venerando pcati deos, multa contra salutem eius. ꝩ Sed vt reuertar eodem. s. quo cœperam, hoc est ad purgandum: quod non celerius est tibi liber redditus: hæc cã fuit timoris. ꝩ Scripsi medius fidius: idest ita me Iouis filius iuuet Hercules: aut deus fidei ita me iudicet. vt verum dicam: scripsi de te: idest de gestis temporis, parce: idest modice, & timide: quia non audebat Cæsarem taxare: ipse non reuocans. i. excitans me ad pristinos animos, sed pene refugiens.

Mendum
Menda

ℭHoc

HVBER

HOC genus scripturę, vituperandi aliquem. Liberum. sine respectu & timore. Incitatum. quasi etiam stimulatũ. Latum. amplum. Solutum. ostendit vituperandi genus nõ esse liberũ: licet qbusdã videatur esse, discurrit aũt per tria gña scribendi: primũ cõtra alios: deinde de seipso: postremo de aliorũ laudibus: quorũ nullũ liberũ esse oñdit, nisi alios laudare: qđ tamẽ et oñdit esse difficile, quia siue minus, siue plus dicas, nõ deest cã rephensionis, vt patet in textu. Solutũ. in libertate. In petulãtia. in dicacitate, ne fortasse nimiũ maledicas. Impeditum. i. est inuolutum. Assequatur. comparet. Arrogantiæ. quia de seipso prædicare arrogantiæ est, & vt inqt Seuerinus, Laus in pprio ore sordescit. De quo. s. de aliena laudatiõe. Detrahas. minus dicas. Infirmitati. imbecillitati ingenii, qđ non potuerit assequi tantas laudes. Vel inuidiæ. quod pp inuidiam nolueris dicere. Assignet. attribuat. Gratius. s. id, qđ scripsi. Non attingere. qđ non poterã facere pclare. i. nullam omnino facere mẽtionem de eo, qđ non possem pclare exequi, sicut Sallu. Nam de Carthagine melius silere puto: q̃ parum dicere. Secundum. beneficiũ, secundum munus, quod tibi in hac re facere poteram. Quã peritissime. i. doctissime: & elegantissime. Facere. s. scribere de te. Sustinui. repssi, cõtinui. Quemadmodũ ex similitudine quadam ostendit Cæcinna imperfectionem suorum scriptorum dicit enim q̃ sicut scalæ: quibus alii gradus male sunt fixi: alii desunt, alii incisi sunt, potius ruinam, q̃ ascensum parant, & nihil tutum habent, sic scripta sua, quibus propter timorem multa sunt imminuta, multa sublata, multa ve posita: quidem nihil habent dignũ auditu & quod satis probari possit. Male hærentes. male fixos. Struas. efficias, & est secunda persona pro tertia, & struas pro struet eleganter positum, tempus pro tempore. Non pares. Non parabis. Ascẽsum. cuius causa maxime efficiuntur scalæ. Sic. adaptatio similitudinis. Victum. fatigatum. Et fractũ. penitus debilitatum. Quid. quasi dicat nihil. Dignũ auribus. dignum auditu. Probabile. qđ probari: & placere possit. Veni ad nomẽ Cæsaris. i. cũ fuit mihi nominandus Cæsar. Contremisco. pter timorem. Non illius. dicit se non tremere pter timorem pœnæ quem expectat a Cæsare, sed propter timorẽ eius iudicii, de quo voluntate, & proposito scriptorũ, ne fortasse in aliã partẽ accipiat: q̃ scripserit Cæcinna: & iudicet aliter, q̃ ipse senserit. Pœnæ. punitionis. Totũ Cæsarem. i. totũ animũ Cæsaris. Loquet secũ. dicit intra se eaq̃ de eo scripsi. Hoc probabit. aliud dicet bene scriptum esse. Suspitiosum est. quia potest trahi ad vituperiũ suum. Quid sit. ratiocinat secum Cęcinna, & dicit, se non posse non timere iudicium Cæsaris: quia si etiam mutet id, quod est suspiciosum, veretur ne peius sit. Age laudo: scilicet Cęsarem, vel laudo aliquem. i. scribo de laudibus alicuius. Non offendo. s. cum laudo aliquem. Cum offendam: idest quamuis offendam. Quid si. ratio est quare offendat: cum tamen non offendat: quia fortasse non vult Cæ. Cęcinnam aliquem laudare. Armati: idest mei, qui adhuc gero bellum cum eo. Victi. s. mei, idest qđ faciet, cum ero victus. Auges timorem. facis me magis timere. In oratore. in libro, quẽ de oratore scripsisti. Caues. prouides tibi. Per Brutũ. quem facis loqui de Cęsare, times ne tu videaris de eo locutus esse. Socium. nam quod multis peccatur, multum est. quæris ergo socium Brutum, ne videaris solus eum offendisse.

Genus autem hoc scripturæ nõ modo liberum, sed incitatum, atq; elatum esse debere, quis ignorat? Solutũ existimatur esse, alteri maledicere: tamen cauendum est, ne in petulãtiam incidas. Impeditum, se ipsum laudare, ne vitium arrogantiæ subsequatur. Solum vero liberum, alterum laudare, de quo quicquid detrahas, necesse est aut infirmitati, aut inuidiæ assignetur. Ac nescio an tibi gratius, opportuniusq; acciderit. Nam quod præstare non poteram, primum erat non attingere secundum beneficium, quamperitissime facere, sed tamen ego me quidem sustinui, multa minui, multa sustuli: cõplura ne posui quidem. QVEMADMODVM igitur, scalarum gradus si alios tollas, alios incidas, nonnullos male hærẽtes relinquas, ruinæ periculum struas, non ascensum pares; sic tot malis tum victum, tum fractum studium scribendi, quid dignum auribus, aut probabile potest afferre? Cum vero ad ipsius Cæsaris nomen veni, toto corpore contremisco, non pœnæ metu, sed ipsius iudicii. totum enim Cæsarem non noui. quem putas animum esse, vbi secum loquitur? hoc probabit. hoc verbum suspiciosum est. quid si muto? at vereor, ne peius sit. Age vero, laudo aliquem, num offendo? cum porro offendam, quid si non vult? armati stylum persequitur, victi & non dum restituti quid faciet? Auges etiam tu mihi timorem, qui in oratore tuo caues tibi per Brutum, & ad excusationem socium quæris.

ASCEN.

CAVTEM. i. sed qs ignorat, hoc genus scripturæ, quo publice gesta scribunt, debere esse non mõ. i. non solum liberũ. s. ab omni formidine, & fauore, sed sup. etiam incitatum. i. stimulatum, & vehemens, atq; latum. i. diffusum, quasi dicat, nemo. Male dicere alteri putat esse solutũ. i. liberũ legibus: tñ cauẽdum est ne incidas in petulantiã. Laudare seipsum, putatur esse impeditũ, ne vitium arrogantiæ subsequatur, verum. i. sed, solum laudare alterum putatur liberum, de quo. s. gñe laudandi, qcqd detrahas, necesse est sup. vt assignetur, aut infirmitati, aut inuidiæ. At nescio an ceciderit tibi o Cicero, gratius. i. vtilius & opportunius. s. q̃ paret, q̃ si prolixe te laudarim. Nam primũ. i. prima lex, aut primũ decorũ erat, non attingere, quod non poterã. s. perficere pclare, quales putat laudes Ciceronis, sm sup. erat facere beneficium, q̃ peritissime. i. callidissime, hoc aũt fit dissimulanter laudando, nam qui in laudem propensior est minus pficit, q̃ deuinctum putatur, sed tñ, ego quidem sustinui me. i. personam historiographi iussi: minui multa, & me quidem. i. non saltem posui. i. attigi complura. Quemadmodũ &c. Probat se in ea perturbatione nõ potuisse seruare decorum scribendi: dicens. Igitur quẽ admodũ si gradus scalarum tollas. i. auferas: alios. i. quosdam, & incidas alios, & relinquas nonnullos male hærentes. i. infixos, tu struas periculũ ruinæ, & non pares ascensum, sic studiũ scribendi tum. i. partim. victum, tum. i. partim fractum, tot malis. i. aduersis rebus. Quid potest afferre dignũ auribus, aut probabile, q. d. nimirum nihil. Vero. i. sed cum veni ad nomen ipsius Cæsaris, ego contremisco, plus est, q̃ si dicat ego contremui. q. d. adhuc timorem perseuerare, toto corpore non metu pœnæ. s. inferendæ a Cæsa. sed iudicio, aut metu iudicii ipsius. i. pp iudicium faciendum de ipso Cæsare, non enim noui totũ Cæsarem. i. animum eius: aut pp iudicium, quod de scriptis meis facturus sit Cæ. Nã quem animum putas esse sup. scriptori: vbi loquetur secũ, dicens, sup. Cæ. pbabit hoc verbũ, hoc verbũ est suspiciosum. i. quod in malã partẽ interpretari possit, qđ sup. erit si ego muto hoc. s. verbum, at vereor ne sit peius. s. qđ in illius locum inferetur. Age vero, est in deliberando adhortantis, & disputantis contra remorsum conscientię, si ego laudo aliquẽ, nõ. i. nunqđ, offendo. q. d. nõ, alii textus habent nõ, & in idẽ redit. Vero. i. sed cum. i. quãuis, offendã, qđ sup. fiet, si nõ vult. i. nõ admittit genus scribendi. Ipse persequitur stilum armati. s. adhuc contra se, & ita publici hostis, quid faciet sup. de stilo victi, & nondum restituti, quasi dicat multo magis persequetur. Tu etiam o Ci. auges mihi timorem, qui caues. i. prospicis tibi in oratore tuo, i. in libro de oratore per Brutum, & quæris socium ad excusationem. s. scripti tui.

HVBER. ¶ VBI. sensus est. si tu patronus, & defensor omnium times loqui de Cæsare, quid oportet me facere: qui nullius sum patronus, sed verus cliens tuus & a te sæpe defensus. ¶ Sentire. existimare, iudicare q̃si dicat oportet me multo magis timere. ¶ Calumnia. vexatione, calumniari enim interdum significat per fraudem, & rationem subdolosam vincendi causa litibus alium vexare. ¶ Tormento. cruciatu. ¶ Cæcæ. occultæ. ¶ Ad coniecturam. ad existimationem. ¶ Alieni sensus alienæ interpretationis, & intellectus. ¶ Euadere. effugere: ne quenquam offendam, & periculum incurrem. ¶ Minus. non. ¶ Sentimus. cognoscimus cũ damno nostro. ¶ Auferret. a te postquam legisses reciperes: & promitteres, & susciperes onus corrigendi. ¶ Hoc est. declarat quam correctionem vellet fieri libro suo a Ci. scilicet vt totus fieret: nouus. ¶ De itinere asiatico. habebat Cæcinna quędam negocia in Asia: vt in sequenti epistola videbimus: ad quæ perficienda cupiebat pficisci: quo. quidem itinere dicit se super sedisse, qa Cicero ita iusserat. ¶ Feci vt imperasti: idest supersedi eo itinere sicut tu voluisti. ¶ Quid horter quasi dicat nihil; quia scio non esse opus. ¶ Tempus: idest ita infelix. ¶ Constitui. cœpi consilium & deliberationem aliquam. ¶ Nec expe. filium meum: idest ne respicias filiũ, & speres: vt ipse pro me agat. ¶ Omnia. dicit filium suum variis rebus impediri: quominus possit omnia cogitare, quæ debet pro patre. ¶ Aetate. quia puer est, & imperitus rerum. ¶ Studio literarum. quo est occupatus. ¶ Tenes. intelligis. ¶ Capiatur. delectetur, & maxime inuescetur. ¶ Hora. in sermo. Te coniux aliena capit meretricula Dauum. ¶ Proficiscantur. exeant & initiũ capiant. ¶ Per te. opera tua: est autẽ sensus, oportet vt oĩa incipias, & finias. ¶ Tui muneris tui officii. ¶ Vt facias rogatus. vt facias precibus, vel meis, vel filii mei, nam vt ipse Ci. in Lælio. certandum est beneficiis, nec expectandum rogemur. ¶ Magnum: scilicet ꝙ rogatus facias, de differentia magni, & ampli diximus lib. primo epistola tercia ad P. Lentu. ¶ Sed totum tuum onus. subaudi persuaseris, est autem ordo: perficies: scilicet omnia de me: si persuaseris tibi non esse tuum munus, vt facias, si fueris rogatus. id q̃q̃. &c. sed persuaseris tibi totum onus esse tuum &c. ¶ Nisi forte. modestissimus est excusationis modus. ¶ Stulte. insipienter. ¶ In miseria. quæ facit hominem minus consideratum. ¶ Aut impudenter in amicitia: idest nimis audacter fretus amicitia nostra. ¶ Vtriq; rei: scilicet stulticiæ in miseria, & impudentiæ in amicitia. ¶ Cõsuetudo tuæ vitę. i. vita tua, quæ consueuit esse humanissima. ¶ Laborare pro amicis, suscipere negocia, & causas, amicorum causa. ¶ Non iam sic sperant: idest non habent spem amici tui, vt eos defendas: sed quod plus est: imperant tibi. ¶ Ne exeat. ille liber e manibus tuis. ¶ Aut. subaudi si vis, ꝙ exeat. ¶ Ita corrigas. ita amoueas omnia errata. ¶ Ne noceat mihi. etiam si venerit in manus inimicorum.

Vbi hoc oĩum patronus facis, quid me veterem tuum, nunc oium clientem sentire oportet? In hac igitur calumnia timoris, & cæcæ suspicionis tormento, cũ plurima ad alieni sensus coniecturã, non ad suum iudiciũ scribantur, q̃ difficile sit euadere, si minus expertus es ꝙ te ad oĩa summum, atq; excellẽs armauit ingeniũ, nos sentimus. Sed tamen ego filio dixeram librum tibi legeret, & auferret: aut ea conditione daret, si reciperes te correcturũ, hoc est, si totũ aliũ faceres. De Asiatico itinere, quãquã sũma necessitas premebat, vt imperasti, feci. Te p me qd hortem [illegible] Vides tẽpus venisse, quo necesse sit de nobis cõs[illegible] Nihil est mi Cicero, ꝙ filiũ meũ expectes. adolescens est: oia excogitare vel studio, vel ętate, vel metu nõ potest. Totũ negociũ tu sustineas oportet. in te mihi ois spes ē. tu p tua prudẽtia, qbus rebus gaudeat, qbus capiat Cæsar, tenes. a te oia pficiscant. & p te ad exitũ pducant necesse est, apud ipsum multũ, apud eius omneis plurimũ potes, vnũ si tibi psuaseris, nõ hoc esse tui muneris, si qd rogatus fueris, vt facias (quanquam id magnum, & amplũ est) sed totum tuum esse: omne onus perficies: nisi forte aut in miseria nimis stulte, aut in amicitia nimis impudenter tibi onus impono. Sed vtriq; rei excusationem tuæ vitæ consuetudo dat. nam ꝙ ita consueuisti pro amicis laborare, non iam sic sperant abs te, sed ẽt sic imperant tibi familiares. Quod ad librum attinet, quem tibi filius dabit, peto a te, ne exeat: aut ita corrigas, ne mihi noceat. Vale.

¶ Ex. vii. Epi. Quod tibi non.

¶ Nec ea res mihi inepte noceret, cũ pserti adhuc fili pœnas debet. ¶ Qua qdē in re singulari sum tanto. Nã cũ emendandum scripturæ litera tollatur. ¶ Nemo nostrum est, vt opinor, quin vota victoriæ suæ fecerit. ¶ Tñ cauendum est, ne in petulantiã incidas inpudicam. ¶ Quid si hoc omitto? Age vero laudo aliquem?

ASCEN. ¶ VBI tu patronus: idest defensor hominum: scilicet reorum, facis hoc. i. q̃ris socium ad excusationem, quid oportet me veterem clientem tuum: nunc clientem omnium: quia omnium egentem patrocinio, sentire? ¶ Igitur cum plurima scribantur in hac calumnia timoris: & in tormento suspicionis cæcæ idest occultæ: ad coniecturam sensus alieni, non ad iudicium suum: idest propriam: q̃: idest quantum, difficile sit euadere: scilicet culpam, si ei minus: idest non satis expertus quasi dicat difficillimum, sed nos sentimus, ꝙ ingenium summum & excellens, armauit: idest muniuit, te ad omnia: scilicet quę velis scribenda, & obeunda. ¶ Sed tamen ego dixeram filio sup. vt legeret tibi librum: & auferret: scilicet lectum, aut daret: scilicet tibi, ea conditione si reciperes: idest promitteres te correcturum, hoc est si faceres totum alium: hoc per modestiam dicit. ¶ Ego feci de itinere Asiatico: idest quod in Asiam mihi assignasti, vt: idest quemadmodum, imperasti, q̃q̃: idest tametsi: summa necessitas: idest penuria rerum premebat me. ¶ Quid horter te, sup. facere pro me. tu vides tempus venisse, quo sit necesse constitui de nobis, aut reducendo, aut perpetuo exilio damnando. ¶ O Ci. nihil est quod: idest propter quod expectes filium meum; idest officium filii mei: ipse est adolescens: non omnia potest excogitare: vel studio: aut quia aliis rebus adhuc studet: aut quia nondum satis studuit: vel ætate, qa per ętatem non licuit. Senibus enim maior est rerum experientia: vel metu. i. quia metuit Cæsa. vt quem patri iratum scit: oportet sup. vt tu sustineas totum negocium sup. meũ, aut de me restituendo. ¶ Ois spes est mihi in te, tu tenes. i. intelligis pro tua prudentia. i. pp prudentiã tuã, qbus rebus Cæ. gaudeat: & qbus capiatur. i. afficiatur: oblectetur vehementer: ita vt captus videatur, necesse est sup. vt omnia. s. quæ pro me fiant. ¶ Proficiscantur. i. originem capiant, & veniant, & perducant ad exitum. i. optatum finem per te. ¶ Tu potes multum apud ipsum. s. Cæsarem, & potes plurimũ apud amicos eius: quod Cicero ipse scripserat epistola superiore his verbis. ¶ Nunc hoc amplius, ꝙ me amicissime quotidie magis Cæsar amplectitur: familiares quidem eius sicuti neminem. ¶ Si persuaseris tibi vnum. s. hoc quod sequitur: hoc non esse muneris tui. i. non pertinere ad munificentiã tuam, vt facias si fueris rogatus, quid. i. aliquid, & supple aliter non quanquam id. i. facere quod rogatus fueris, est magnũ & amplum, sed persuaseris tibi, omne onus esse tuum, tu perficies. s. votum meũ de reditu, nisi forte ego impono tibi onus nimis stulte in miseria. i. eo ꝙ sum miser, & miseris vicina est stulticia. i. nimia affectio felicioris status aut nimis impudēter: idest inuerecunde in amicitia: idest, eo quod sum tibi coniunctus vetere amicitia, licet autem amicorum deberent omnia esse

nia esse communia, impudentis tamen esset omnia expostulare. ¶ Sed consuetudo tuæ vitæ, qui facilis, & beneficus in omnes esse soles, dat vtriusque rei: scilicet & stultitiæ, & impudentiæ, excusationem. ¶ Nã quidest quia, tu consueuisti laborare pro amicis ita: idest tam attente, & accurate, vt omnia pro ipsis audeat, vt patuit de Milone, & aliis multis, quos in causa difficillima defendit, & absolutos reddidit, familiares: scili. et tui, non sperant, iam sic: scilicet te, pro se facturum, quod tamen magnum esset, nam non speramus nisi de quibus spes sit, sed imperant etiam tibi, sic: idest & stulte, & impudenter, & tamen feliciter, quia quæ imperant impetrant. Est ergo epistola imitatione digna, & ideo a Cicerone Ciceronis libro cum Ciceronianis collecta, & perpetuitati donata. Nam non est dubium longe plures, aut responsiuas, aut a Ci. scriptas fuisse, sed eas duntaxat conseruatas, in quibus aut dicendi maior est venustas, aut ad eas, quæ conseruatæ sunt, intelligendas maior opportunitas. ¶ Quod attinet ad librum. s. historiarum bellorum ciuilium, quem filius dabit tibi: peto ne exeat a te, aut vt corrigas ita ne noceat mihi. Prius autem dictum est. Sed tñ ego filio dixeram librum tibi legeret: & auferret, aut ea conditione daret si reciperes te correcturum: hoc est si totum aliud faceres. Modestius ergo in sua psona de libro statuit in filii: nam non auferendum: sed sic duntaxat corrigendum, vt non noceat, monet.

M. Cicero A. Cæcinnæ. S. D.

CVm esset mecum Largus, homo tui studiosus locutus Cal. Janua. tibi præfinitas esse: quod omnibus in rebus perspexerã, q̃ Balbus, & Oppius absente Cæsare egissent, ea solere illi rata esse, egi vehementer cum his, vt hoc mihi darent, tibi in Sicilia, quoad vellemus, vti esse liceret. qui mihi cum suessent aut libenter polliceri, si quid esset eiusmodi, quod eorum animos non offenderet, aut etiam negare, & afferre rationem, cur negarent: huic meæ actioni, vel rogationi potius non continuo responderunt: eodem die tamen ad me reuerterunt, mihique hoc dederũt, vt esses in Sicilia, quoad velles, se præstituros: nihil ex eo te offensionis habiturum. Quãdo quid tibi permittat, cognouisti: quid mihi placeat, puto te scire oportere. Actis his rebus, literæ a te mihi sunt redditæ: quibus a me cõsilium petis, qd sim tibi author, in Sicilia ne subsidas, an vt ad reliquias Asiaticæ negociationis proficiscare. Hæc tua deliberatio non mihi conuenire visa est cum oratione Largi. Ille enim mecum, quasi tibi non liceret in Sicilia diutius commorari, ita locutus erat: vt autem quasi concessum sit, ita deliberas. Sed ego siue hoc, siue illud est, in Sicilia censeo commorandum. Propinquitas locorum vel ad impetrandum adiuuat crebris literis, & nuntiis, vel ad reditus celeritatem, re aut impetrata, aut, quod spero, aliqua ratione confecta.

HVBER. CVm esset. Cæcinna: vt supra diximus: vrbe prohibitus edicto Cæsaris erat in Sicilia, consulue rat autem Ci. censeret ne ei diutius commorandum in ipsa Sicilia, an in Asiam proficiscendum quasi permitteretur ei esse in ipsa Sicilia, si vellet, cum per edictum Cæsa. non liceret esse vltra calen. Januarias. Id enim tempus præfinitum ei fuerat a Cæsare. Cic. qui interrogauerat Balbum: & Oppium intimos Cæsaris, qui eius mentem nossent: & exequerentur: scribit quid ei liceat facere, quantũ audiuit ab illis. Deinde dat consilium suum, vt commoretur in Sicilia potius q̃ eat in Asiam: & adducit rationes huius consilii. Postremo pollicetur se commendaturum eum, Ti. Furfano, & cæteris familiaribus suis, cum primum Muti na redierit. dicit ex petitione amicorum Cæcinnæ scripsisse literas commendatias ad Furfanum pro ipso Cæcinna, quorum exemplum infra scribit. ¶ Studiosus: tui amator. ¶ Præfinitas. assignatas, determinatas. ¶ Quod. quia. ¶ Rata. firma, stabilita. ¶ Illi. Cæsari: idest Cæsarem approbare omnia: quæ illi egissent. ¶ Egi cum his. rogaui eos. ¶ Darent. concederent: facerent mihi hanc gratiam. ¶ Liceret tibi. permitteretur tibi: daretur tibi licentia. ¶ Esse. commorari. ¶ Quoad. quousque, quandiu. ¶ Qui mihi. subaudi ipsi. ¶ Non offenderet: idest q̃ si non consueuissent mihi promittere: & concedere libenter, siquid esset, qd non displiceret eis. ¶ Et Afferre rationem, quod signum grauium virorum: & amicorum. Huic rogationi. quam de te feceram: vt liceret tibi esse in Sicilia. ¶ Non continuo. non statim, vt solebant, petiuerunt esse enim spatium ad respondendum. ¶ Tamen. licet non continuo respondissent. ¶ Eodem die. quo de te rogaueram. ¶ Dederunt. vel dixerunt: vt Virgi. Sed tamen iste deus qui sit, da Tytire nobis: idest dic: vel permiserunt, & concesserunt, nam supra dixit: vt darent hoc mihi. ¶ Præstaturos. effecturos. ¶ Nihil offensionis habiturum: idest quod nemo te offenderet. ¶ Ex eo. scilicet quod moreris in Gallia, quandiu voles. ¶ Quando. quoniam. ¶ Oportere. decere. ¶ Quid placeat mihi, quid censeam tibi esse faciendũ. ¶ Actis his rebus. impetrata a Balbo: & Oppi cõmoratione tua in Gallia. ¶ A te. noie tuo. ¶ Sim author tibi. consulam tibi: & di sum tibi author huius rei: & huic rei. Ter. in acel His rebus qs author. ¶ Subsidas. remaneas. Virgili. Ima galea subsedit Acestes. licet eo loco alii sensus afferãtur. ¶ Reliquias: idest ad ea: quæ ex negotiatione, quam habes in Africa tibi restãt agenda, vt epistola superiori de Asiatico itinere &c. ¶ Deliberatio. vtrum remaneas in Sicilia: an proficiscare in Asiam. ¶ Conuenire. concordare, consentire: vt illud Ouidianum. Non bene conueniunt, nec in vna sede morantur Maiestas & amor. ¶ Ille. Largus locutus est mecum: tanquam non permitteretur tibi remanere in Sicilia, tu vero petis consilium, quasi sic in tua potestate remanere. vel non. ¶ Siue hoc. q̃ tibi sit concessum. ¶ Siue illud. quod non liceret tibi diutius commorari: vt locutus est mecum Largus. ¶ Censeo. iudico, cõsulo. ¶ Propinquitas. ratio quare censeat commorandum in Sicilia: & est duplex, quia propter propinquitatem crebriores literas. & nuntios mittere poterit ad impetrandum reditum: deinde: quia impetrato celerius poterit Romam redire ex Sicilia: q̃ ex Asia. ¶ Impetrandum. obtinendum: scilicet reditum tuum a Cæsare.

Dederunt

author

Subsidas

ASCEN. CVm esset mecum &c. Cæcinna vrbe prohibitus: & in Sicilia ad calendas vsque Januar. manere permissus, consuluerat Ciceronem, an contra prohibitionem Cæsaris in Sicilia amplius maneret: an in Asiã proficiscatur, Cicero itaque cum amicis Cæsaris se egisse significat, vt illic manere possit, licet non bene impetrarit, consulit tamen, vt potius immoretur, pollicetur que se commendaturum Cæcinnam familiaribus Cæsaris: & pro eo ad ipsos scripturum. ¶ Ordo est, Cũ Largus homo studiosus tui. i. studens multum saluti, & vtilitati tuæ: esset locutus mecum: calendas Januarias esse præfinitas. i. limitatas: & pfixas tibi, ne amplius esse in Sicilia, q. i. qa, ego pspexerã. i. cognouerã, ea q̃ Balbus, & Oppius egissent, Cæsare absente, solere esse rata. i. firma, & approbata illi. i. Cæsari, ego egi vehemẽter cũ iis: vt darent. i. concederent tibi hoc, vti liceret tibi esse in Sicilia, quoad. i. quandiu vellemus. ¶ Qui. s. Balbus, & Oppius, cum consueuissent, aut polliceri mihi libenter siquid esse eiusmodi: quod nõ offenderet animos eorum, aut ẽt negare. ¶ Et afferre rationem cur negarent, potius. i. libentius, non responderunt huic rationi meæ, ipsi tamen reuerterunt eodem die ad me, & supple dederunt. i. permiserunt: aut concesserunt mihi hoc: vt esses in Gallia quoad velles, & supple se præstaturos, dicit ergo vtrunque præstaturus, & præstiturus, te nihil offensionis habiturum sup. esse, ex ea te,

Præstaturus

HVBER. ¶ T. Furfano, is erat ea tempestate prætor in Sicilia. ¶ Legatis, qui dabãtur prætoribus: consulibus, proconsulibus, & imperatoribus. ¶ Mutinæ. quæ vrbs est Italiæ non longe a regione Lepidi. ¶ Similium tui. i. doctorum, & bonorum. ¶ Studiosi. amatores. ¶ Venient in mentem, cogitabo. ¶ Mea sponte. per me ipsum. ¶ De eo. s. quod ignorabo. ¶ Admonitus. factus certior, vel a te: vel ab aliis. ¶ Vincam studia omnium, i. ero omnium studiosissimus, & diligentissimus pro te. ¶ Corã. verbis, &: vt ita dixerim, præsentialiter. ¶ Ita. vt nihil sit opus literis meis, i. & si ita diligenter de te ei dicã: vt nõ sit necesse me scribere ad eum literas commendatitias de te: tamen, vt tuis morẽ gererem: scripsi literas: quas ei redderes. ¶ Earum. literarum mearum. ¶ Exemplum. copia, exemplũ autem posterius: exemplar prius, vnde exemplum sumitur.

Quamobrem censeo magnopere cõmorandum Tito Furfano Posthumio familiari meo, legatisq; eius item meis familiaribus diligentissime te cõmendabo, cum venerint: erant enim omnes Mutinæ, viri sunt optimi, & tui similium studiosi, & mei necessarii. Quæ mihi venient in mentem, quę ad te ptinerẽ arbitrabor, ea mea spõte faciam. Siquid ignorabo: de eo admonitus, omnium studia vincam. Ego etsi coram de te cum Furfano ita loquar, vt tibi literis meis ad eum nihil opus sit: tamen quoniam tuis placuit, te habere meas literas, quas ei redderes, morem eis gessi. earũ literarũ exemplum infrascriptum est. Vale.

ASCEN. ¶ QVANDO: idest quoniam, tu cognouisti, quid permittatur tibi: puto oportere te scire quid placeat mihi, his rebus actis, idest postquam hæ res essent actæ, literæ sunt redditæ mihi a te, idest quæ missæ erant a te, quibus petis consilium a me, q: scilicet tibi author: idest approbator, & consultor ne: idest an: subsidas: idest locum maneudi capias in Sicilia prouincia, an vt proficiscare ad reliquas negociationis Asiaticæ, i. quam in Asia obeunda susceperas. ¶ Hæc deliberatio tua non est visa mihi, conuenire cum oratione: idest sermone Largi. ¶ Ille enim locutus erat mecum ita, quasi non liceret tibi commorari diutius in Sicilia, tu autem deliberas ita, quasi concessum sit tibi. ¶ Sed siue hoc: scilicet quod tu intuisti: siue illud quod Largus dixit, est: ego censeo commorandum tibi in Sicilia. ¶ Nam sup. propinquitas locorum adiuuat, vel ad impetrandum: scilicet reditum, crebris literis, & nuntiis, vel ad celeritatem reditus: tę aut impetrata, aut confecta: idest transacta: quod spero: aliqua ratione, Quamobrem censeo magnopere commorandum. supple esse: in Sicilia. ¶ Ego commendabo te diligentissime Tito Furfano Posthumio familiari meo, & legatis eius: item: idest similiter: familiaribus meis, cum venerint: scilicet in vrbem. ¶ Erant enim: scilicet cum hæc scriberem omnes Mutinæ: idest in ea vrbe Italiæ non longe a Bononia, viri sunt opti. & studiosi similium tibi, ingeniosi, & necessarii mei: idest mihi necessitate coniuncti. ¶ Ego faciam mea sponte, idest etiam non rogatus a te, ea, quæ arbitrabor pertinere ad te. ¶ Si ego ignorabo quid: idest aliquid: scilicet pertinens ad te, ego admonitus: idest cum fuero admonitus, vincam. i. superabo, studia omnium. ¶ Ego etsi loquar cum Tito Furfano scilicet Posthumio de te, coram: idest in præsentia eius, vt nihil opus sit tibi literis meis ad eum. tamen quoniam placuit tuis: scilicet necessariis, & amicis, habere literas meas, quas redderes ei, ego gessi ita his: scilicet tuis morem. idest illis, obsecutus sum: exemplum earum literarum est scriptum infra: idest id, quod sequitur.

M. Cicero T. Furfano Præt. S. D. 9

CVm A. Cæcinna tanta mihi familiaritas, cõsuetudoq; semp fuit, vt nulla maior esse possit. Nã & patre eius claro homine, & forti viro plurimum vsi sumus: & hunc a puero, q & spem mihi magnã afferebat summæ pbitatis, summæq; eloquentiæ, & viuebat mecum coniunctissime nõ solũ officiis amicitiæ, sed ẽt studiis cõmunibus, sic semper dilexi, vt non vllo cum homine coniũctius viuerem. Nihil attinet me plura scribere, quam mihi necesse sit eius salutem, & fortunas, qbuscunq; rebus possim, tueri, vt vides. Reliquũ ẽ, vt cũ cognouerĩ pluribus rebus, quid tu, & de bonorũ fortuna, & de R. P. calamitatibus sentires, nihil a te petam, nisi vt ad eam voluntatem, quam tua sponte erga Cæcinnam habiturus esses, tantus cumulus accedat commendatione mea, quanti me a te fieri intelligo. Hoc mihi gratius facere nihil potes. Vale.

HVBER. CVm Aulo. Hac epistola Cice. commendat. T. Furfano Cæcinnam, ostendens causam esse sibi iustissimæ commendationis, & ex amicitia, quæ sibi fuit cum eius patre viro claro, & ex consuetudine, & familiaritate, quam cum eo habuerit vsque a pueritia, & postremo ratione communium studiorum. Itaq; rogat Cicero. T. Furfanum, vt ad id: qđ sua sponte esset facturus erga Cæcinnam, tantus cumulus accedat eius commendatione, quanti scit se fieri ab ipso Furfano, id fore sibi gratissimum. ¶ Consuetudo. conuersatio, ¶ Et spem. rhetorice de puero spem dixit, non autem facta. ¶ Eloquentiæ. in eo futuræ. ¶ Probitatis. virtutis. ¶ Studiis communibus. literarum, quibus ambo operam damus. ¶ Attinet. opus est. Necesse est. pro amicitia, quæ mihi cum eo est ¶ Salutem. vitam, incolumitatem eius Cæcinnæ, ¶ Fortunas. res, patrimonium. ¶ Tueri. defendere. ¶ Reliquum est. restat. ¶ Bonorum. ciuium. ¶ Fortuna. statu: conditione. ¶ Sentires. iudicares, quia cognoui te existimare indignum esse bonos viros aduersa fortuna vexari. ¶ Voluntatem. beneficiendi Cæcinnæ. ¶ Cumulus. augmentum. ¶ Accedat. adiungatur. ¶ Quanti: idest quanti me facis, & quantum me amas, tanto plus causa mea augeas voluntatem, quantum per teipsum ¶ Habiturus esses. erga ipsum bene dispositum.

ASCEN. CVm Aulo &c. Commendatio est, quam in fine superioris epistolæ promisit. ¶ Ordo est. Tanta familiaritas, & consuetudo fuit mihi semper cum Aulo Cæcinna, vt nulla possit esse maior. ¶ Nam nos vsi sumus plurimum patre eius homine claro, & viro forti, & semper dilexi a puero, hunc: scilicet Aulum, q idest quia: &: idest simul, afferebat mihi spem summæ eloquentiæ, & idest simul, viuebat mecum coniunctissime, non solum officiis amicitiæ, sed etiam studiis communibus: scilicet eloquentiæ, & postea auguralis scientiæ, sic inquam dilexi, vt cum nullo homine viuerem coniunctius. ¶ Nihil attinet: scilicet ad rem, me scribere plura, q necesse est mihi tueri: idest protegere, salutem, & fortunas eius, quibuscunq; rebus possim, vt vides. ¶ Reliquum est, vt cum: idest postquam, cognouerim: idest cognouerim pluribus, rebus, quid tu senties de fortuna bonorum: scilicet virorum, & de calamitatibus reipub. nihil petam a te, nisi vt tantus cumulus accedat commendatione mea ad eam voluntatem, quam habiturus es tua sponte erga Cæcinnam: quanti ego intelligo me fieri, idest æstimari a te, quasi dicat quicquid pro me facturus sis pro illo facias, ¶ Nihil gratius potes facere mihi, q̃ hoc: idest habere Cæcinnam tibi q̃ commendatissimum.

¶ Ego Trebatius

HVBER.

EGo. Trebatius ciuis Romanus eadē causa:qua Marcellus:Sulpitius:Figulus,& plerigꝫ alii:& patria,& fortunis suis carebat,phibebať aūt eo magis a Cæsare redire in patriam:quia nō statim discesserat a bello Pom. sed diutius perseuerauerat:licet semp maluisset pacem:q̄ bellum. Itaqꝫ Ci. declarat: q̄ cupidus sit satisfacere,& eius liberis q̄cūqꝫ re possit.Deinde dicit:qđ si posset tantū gr̄a,& authoritate, q̄tum deberet posset in ea patria, de qua est optime meritus: non passus esset Trebatiū diutius carere p̄ria,& fortunis suis:pollicetʳ aūt,quicqd pōt apud Cæsarem, & eius familiares. Postremo,excusat q̄re antea ad eū nō scripserit,qđ neqꝫ putabat eū cōsolandū.q fortiter,& sapienter ferret fortunā,neqꝫ erat qđ polliceret,qđ nunc se habere dicit.

M.C.Trebatio S.D.

EGo quāti te faciā,semperqꝫ fecerim,quanti me a te fieri intellexerim,sum mihi ipse testis. Nam & consilium tuum,vel casus potius diutius in armis ciuilibus commorandi,semper mihi magno dolori fuit:& hic euentus,q̄ tardius,q̄ est æquum,q̄ & ego vellem,recuperes fortunam,& dignitatem tuam,mihi non minori curæ est,q̄ tibi semper fuerit casus mei. Itaqꝫ & Posthumio,& Sestio,& sæpissime Attico nostro,proximeqꝫ Theudæ liberto tuo totum me patefeci:& his singulis sæpe dixi,quacunqꝫ re possem,me tibi,& liberis tuis satisfacere cupere:id quæ tu ad tuos velim scribas,hæc quidem certe quæ in potestate mea sunt:vt operam,studium,consilium,rem,fidem meam,sibi ad omneis res parata putent. Si authoritate,& gratia tantum possem,quantum in ea R.P. de qua ita meritus sum,posse deberem:tu quoqꝫ is esses,qui fuisti cum omni gradu amplissimo dignissimus,tum certe ordinis tui facile princeps. Sed quando eodem tempore,eademqꝫ de causa nostrū vterqꝫ cecidit:tibi & illa polliceor,quę supra scripsi,q̄ sunt adhuc mea:& ea,q̄ præterea videor mihi ex aliqua parte retinere tanquā ex reliquis pristinę dignitatis.neqꝫ enim ipse Cæsar,vt multis rebus intelligere potui,est alienus a nobis:& oēs fere familiarissimi eius,quasi deuincti magnis meis veteribus officiis,me diligenter obseruant,& colunt. Itaqꝫ siquis mihi erit aditus de tuis fortunis,idest de tua incolumitate,in qua sunt omnia agendi,quod qui[d]em quotidie magis ex eorum sermonibus adducor,vt sperem:agam per me ipse,& molior. singula persequi non est necesse:vniuersum studium meum,& beneuolentiam ad te defero

¶ Sum testis mihi.i.scio.¶ Quāti faciā.q̄ti existimē.¶ Vel casus potius,correctio,q.d.quodā casu,& infortūio potius cōmoratus es in bellis ciuilibus:q̄ consilio:qđ dolui.¶ Euentus.hoc mala fortuna.¶ Qđ q[uia],& est declaratio huius euētus.¶ Aequū.iustū:& debitū.¶ Recipes.recuperes.¶ Minori curę.minori molestiæ.¶ Quā fuerint casus mei tibi.i.q̄ fuerint tibi infortunia mea,cum iniuste eiectus sum e patria.¶ Posthumulento & Sextio,hi oēs amici erāt Trebatio,qbus Ci. apuit:quo aīo esset in ip̄m Trebatiū.¶ Proxime.nuprime.¶ Patefeci.me totū indicaui:oēm aīum meum apui:vt ita dixerim:pectus meū.¶ Singulis.oibus:ad vnū oibus separatim.¶ Satisfacere.officiū meū præstare,facere qđ a me expectas.¶ Id.s.me cupere satisfacere tibi,& tuis liberis,quacunqꝫ re possim.¶ Hæc.s.quæ sequūtur,operā,fidē:&c.¶ Quæ in potestate mea sunt.q possum p̄stare.¶ Parata.eleganter per neutrū genus adiectiuum respondeť pluribus substātiuis:vnius,vel diuersi gn̄is,vt hic,& Sallustius in Iugurthio. Plerosqꝫ velocitas,& regio hostibus ignara tutata sunt:& multis aliis locis inuenit similis cōstructio.¶ Ita meritus sum.pp immortalia mea in ea bn̄ficia.¶ Is.talis.¶ Qui.q̄lis.¶ Cū.s.c.¶ Tū.maxime.¶ Ordinis senatorii.¶ Princeps.primus.¶ Eadē cā.defendendæ patriæ.¶ Cecidit.ex gradu dignitatis suę delapsus est.¶ Illa,q̄ supra scripsi,opam.cōsiliū,rem,fidem.¶ Ex aliq̄ parte.nō integere neqꝫ plene in potestate mea.¶ Ex reliqs pristinæ dignitatis.i.ex iis,q̄ mihi de pristina dignitate sunt relicta.¶ Pristinæ prioris,solitæ.¶ Neqꝫ.n.alienus a persona Cæ.a q̄ dicit nō e a se alienū.¶ Deuincti.astricti,obligati.¶ Casu.q[uia] eis p̄stiterā bn̄ficia nulla tali intentione & causa.¶ Obseruant,respiciūt,reuerentur.¶ Siqs aditus erit.si potero ipsum adire,& alloq.¶ Incolumitate.salute,vt restituať tibi,& patria,& pristina dignitas.¶ Qđ.quā rem:vt p̄ tua incolumitate agam.¶ Adducor:persuadeo.¶ Per me.mea,sponte.¶ Et moliar.i.enitar,& oibus viribus vtar:o rōo est itaqꝫ siquis aditus erit mihi ipse agam per me,& moliar de tuis fortunis.i.de tua incolumitate,in qua sunt omnia agenda,quod quidem,vt sperem,adducor magis ex sermonibus eorum.¶ Persequi.dicere ¶ Singula.pro te facturus sum.¶ Vniuersum stu.totam diligentiam & fauorem meum.Defero ad te.tibi attribuo.

ASCEN.

EGo q̄ti &c. Trebatius ciuis Romanus egregius ob eandem cām,ob q̄ Marcel. Sulpi. Figulus, Cæcinna, & plerigꝫ alii patria,& fortunis suis carebant,vrbe exulabat:a qua prohibebatur.eo magis,q̄ victo Pompeio eius causam non deseruerat.Hunc Cicer.docet,quantum cupidus sit,& satisfaciendi,& eius liberis subueniendi,polliceturqꝫ se pro eo intercessurum,purgās q̄ non prius scripserit.¶ Ordo est.Ego ipse sum mihi testis,quanti faciam te,& semper fecerim,& quanti intellexerim me fieri a te.¶ Nam & consilium tuum,vel potius casus manendi semper:scilicet post victum Pom.in armis:fuit mihi magno dolorī,& hic euentus.i.inopinatus exitus,q̄ receperis fortunam,& dignitatem tuam tardius,q̄ æquum.i.iustum est,& q̄ ego vellem,est mihi non minori curæ,q̄ casus mei.i.ærumnę meæ,fuerint tibi semper.¶ Itaqꝫ.i.& ita ego patefeci me totum.i.aperui penitus animum meum,Postumuleno,& Sextio,& sæpissime Attico nostro.i.intimo amico,& proxime.i.diebus proxime præteritis:Theudæ liberto tuo.i.a te libertate donato,& dixi sæpe his singulis hæc,me cupere satisfacere tibi,& liberis tuis,quacunqꝫ re possem.¶ Et velim supple vt tu scribas id ad tuos,vt putent quidem.i.saltem,hæc certe.i.indubitanter,quæ sunt in potestate mea,vtpote,operam,studium,consilium,rem.i.diuitias,fidem meam,esse supple paratam sibi ad omnes res.¶ Si ego possem authoritate,gratia tantum,quantum deberem posse in ea republi.i.Romana,de qua sum meritus ita.i.tam egregie,vt quoqꝫ esses is,qui.i.talis,qualis fuisti,eum.s.ita esset,q̄ esses,aut q̄ es dignissimus omni gradu amplissimo,tum certe supple esses,aut dignissimus es,qui esses facile princeps eius ordinis.s.senatorii,aut potius iurisperitorum.¶ Sed quoniam,aut quando.i.quoniam,vterque nostrum cecidit eodem tempore,& eadem de causa ego polliceor tibi,& illa quæ scripsi supra,operam,studium i consilium,rem,fidem,quæ sunt adhuc mea.i.mihi non erepta,& ea,quæ videor præter ea retinere ex aliqua parte:tanquam ex reliquiis dignitatis pristinæ.¶ Neqꝫ enim ipse Cæsar,vt potui intelligere multis rebus,est alienus a nobis,& omnes fere familiarissimi eius,vbi rursus omnis cum superlatiuo,quasi deuincti.i.obligati,magis meis officiis veteribus,vbi duo adiectiua,sine coniunctione media,obseruant.s.ne offendant,& colunt diligenter me.¶ Itaqꝫ siquis aditus erit mihi.s.ad Cæsarem.ipse agam,& moliar.i.cum difficultate nitar,per me.i.sine intercessore,& precatore,de fortunis tuis.i.de incolumitate.i.salute tua,in qua.s.incolumitate tua omnia sunt agenda.¶ Non est necesse persequi singula,ego defero ad te.i.in potestatem,aut vtilitatem tuam vniuersum studium meum,& beneuolentiam:scilicet meam.

Omnia

Nota

HVBER. ℭ INTEREST mea magni est momenti: multum ad me attinet. ⁋ Quod. s. omnes tuos scire. ⁋ Potest si, literis tuis. si tu ad eos scripseris. ⁋ Patere. expósita esse paratá. Eo. i. ad id. ⁋ Tã dũ tã graue: & laboriosum. ⁋ Pro te. cã tui. ⁋ Antea. excusat se Cic. q antea non scripierit. ⁋ Genus argumentũ, materiã. ⁋ Inuenirẽ. p inuenissem. ⁋ Tali tpe. tã misero, eadẽ sola Ci. lib. iiii. ad P. Nigidiu epl'a, q̃ incipit. Quærenti mihi. ⁋ Polliceri. pmittere aliqd auxiliũ. ⁋ Iniuriã tpm. fortunam aduersam: quã fers his tpibus, qbus Cæ. plurimũ põt, & oia sub potestate sua tenet: q̃ eni vel bñ: vel male fiũt. interdũ tpib' ascribunt. ⁋ Cõscientia. vsitatissima cõsolatio Ci. ad oẽs amicos: ad quos scri[bit i]n calamitatibus positos. ⁋ Qđ si facis, vt conscientia tuorũ, & factorũ: & cõsiliorũ te cõsolet. ⁋ Capis fructũ. colligis & accipis magnũ fructũ ex studiis literarũ: qbus operã dedisti, q̃ nihil aliud pcipiũt, q̃ res aduersas fortiter sapiẽterq; ferre. ⁋ Etiã atq; ẽt. vehementer. ⁋ Vt facias id. vt cõsolatioẽ capias ex bõa cõsciẽtia tua. ⁋ Siml, ẽt & ṗterea & ẽ sensus: ṗterea hõi doctissio: & rerũ & exẽplorũ, ego: q nõ sũ oĩno rudis: sed fortasse min' versatus i eis, q̃ vellẽ, polliceor & affirmo istã acerbitatẽ: & iniuriã: quã nũc pateris, nõ fore diuturnã. ⁋ Rerũ. q̃s vidisti. ⁋ Exẽplorũ q̃ maxie sunt demonstratiua rerũ: & plurimũ valẽt ad imitationẽ: sic ad Sulpitiũ: cuius epl'a. in li. iiii. nec, n, clarorũ: quorũ similes esse debem' exẽpla, neq; doctissimorũ, quos semp coluisti: ṗcepta fugiũt. ⁋ Ipse Cæ. ⁋ Delabi. descendere. ⁋ Ad naturã rerũ. q̃ tpe ipso maturantũ: & quotidie minores fiũt. ⁋ Ipsa cã, quã secuti sumus. ⁋ Reuiuiscat. resuscitet, q̃si iã mortua, est aũt trãslatio sumpta ab aialibus. ⁋ Leuius. mitius. ⁋ Quã timebam. i. q̃ id qđ timebamus. ⁋ Paruis inclinatiõibus tporũ. paruis mutatiõibus tẽporũ, qa breui tpe hõ mutat. ⁋ Momenta. puncta. Persius, Momẽto tpis exit Seruus Dama. ⁋ Obseruabimus. i. diligẽter ispiciẽtus: qd i singulas horas muteẽ. & fiat. ⁋ Leuãdi. minuẽdi tibi labores. ⁋ Locũ. occasionẽ. opportũitatẽ. ⁋ Illud al. s. pollicẽdi aliqd. ⁋ Procliuius. pnius magis aptũ: qa cũ hoc sit nã Cæ. quã dixit: & rerũ quotidie, vt spero: magis potero polliceri. ⁋ Id. s. quod possum polliceri. ⁋ Re. effectu. ⁋ Quã ver. i. libẽtius faciã: q̃ dicã. ⁋ Tu veli. hortat ipm Trebatiũ: vt sibi psuadeat se pluris amicos hẽre, q̃ alios oẽs q sunt vel fuerit in tali casu. Est aũt mos ita dicẽdi eis: quos volumus cõsolari, ẽt si ita nõ sit. ⁋ Quantũ. p inquantũ. ⁋ Et me cõce. i. velim existimes inter tot amicos, me nemine eorũ esse inferiorẽ. ⁋ Qđ. s. hẽre aĩum fortem: & magnũ. ⁋ Est in te vno. est positũ in te solo: qa est ex bonis animi. ⁋ Quæ sunt in for. q̃ sunt ex bonis exterioris: vtputa, qđ restituatis, & recipias dignitatẽ tuã. ⁋ Tẽporibus, q̃ solent mitigare res oẽs. ⁋ Consiliis nostris. qbus vtemur: vt rebus tuis puideamus.

Reuiui scit

sed magni mea interest, hoc tuos omneis scire, quod tuis literis fieri potest, vt intelligant omnia Ciceronis patere Trebatio. Hoc eo pertinet, vt nihil existiment esse tam difficile, quod non pro te mihi susceptum iucũdum sit futurum. Antea misissem ad te literas, si genus scribendi inuenirem. tali enim tẽpore aut consolari amicorũ est, aut polliceri. Consolatione non vtebar, quod ex multis audiebam, q̃ fortiter, sapiẽterq; ferres iniuriam temporũ, quãq; te vehementer consolaretur cõscientia factorum, & consiliorum tuorũ. quod qdem si facis, magnum fructũ studiorũ optimorum capis: in quibus te scio semper esse versatum: idq; vt facias, etiã atq; ẽt te hortor. Simul & illud tibi hoi peritissimo rerum & exẽplorũ, & oĩs vetustatis, ne ipse qdẽ rudis, sed in studio minus fortasse, q̃ vellem, & in rebus, atq; vsu plus ẽt, q̃ vellem, versatus, spondeo tibi acerbitatẽ istã & iniuriã nõ diuturnã fore. Nã & ipse, qui plurimũ potest, quotidie mihi delabi ad æquitatem, & ad rerũ naturam videtur: & ipsa causa ea est, vt iam simul cũ R. P. quæ in perpetuũ iacere non potest, necessario reuiuiscat, atq; recreetur: quotidieq; fit aliquid lenius, & liberalius, q̃ timebamus. Quæ quãdo in temporum inclinationibus sæpe paruis posita sunt: omnia momenta obseruabimus: neq; vllũ prætermitternus tui iuuandi, & leuandi locũ. Itaq; illud alterum, qđ dixi, literarum genus quotidie mihi, vt spero, fiet procliuius, vt etiam polliceri possim id re, q̃ verbis, faciã libentius. Tu velim existimes, & plureis te amicos habere, q̃ qui in isto casu [s]int, ac fuerint, q̃tũ qdẽ ego intelligere potuerim: & me concedere eorũ nemini. Fortẽ tu animũ hẽas, & magnũ, qđ est in vno te. quæ sunt in fortuna temporibus regentur, & consiliis nostris puidebunt. Vale.

⁋ Ex. xx. Epi. Ego quanti te faciam.

ℭ Sed magis mea interest, hoc tuos omnes scire.

ASCEN. ℭ SED magni interest mea. i. in re mea est: oẽs tuos. i. familiares, & amicos. s. hoc. s. qđ. oia defero ad te: qđ. i. q̃ res põt fieri tuis literis: vt intelligant oĩa. i. oẽs facultates Ci. patere Trebatio. ⁋ Hoc. s. dictum ptinet eo. i. ad id: vt sup. tui nihil existiment esse, tam difficile, qđ nõ sit futurũ iucundum mihi, susceptũ. i. si fuerit p te. ⁋ Ego misissem antea lr̃as ad te si inuenirem genus scribendi. ⁋ Enim. i. qa i aut consolari est amicorũ. i. pertinet ad amicos, tali tpe. s. tam calamitoso: aut polliceri. s. opẽ: aut opam, & gratiã. ⁋ Ego non vtebar consolatione. s. tui: hoc est nõ sum te consolatus: q audiebam ex multis, q̃. i. q̃tum, fortiter, & sapienter ferres. i. portares: & patereris iniuriã tpm. quãq;. i. & quã vehementer: conscientia factorum, & consiliorũ tuorum. s. rectorum consolaretur te. ⁋ Quod qdem si facis. i. consolationem rectorum consiliorum, & factorum recipis. ⁋ Tu capis magnum fructum. i. vtilitatem studiorum optimorum: qbus ita faciundũ didicisti: in qbus. s. optimis studiis, ego scio te esse versatum semper idq;. i. & id. & hortor te etiam, atq; etiam: vt facias id. i. magnum fructum sic capias. ⁋ Simul ipse nequidem. i. n etiam rudis. i. minus exercitus: sed eruditus: & satis tritus: sed minus. i. rarius in studio: fortasse: q̃ vellem: & versatus in rebus: atq; vsu, fortasse etiam plus, q̃ vellem, spondeo tibi homini peritissimo rerum, & exemplorum, & omnis vetustatis: istam acerbitatem, & iniuriam non fore diuturnam: nam & ipse Cæsar, qui potest plurimum: videtur mihi delabi quotidie ad æquitatem, & ad naturam rerum, quæ bonis bene esse vult: & ipsa cã. s. exilii est ea. i. talis: vt reuiuiscat: atq; recreetur necessario iam cum rep. quæ non potest iacere in perpetuum: & aliquid fit quotidie lenius, & liberalius, q̃ timebamus, a Cæsare faciendum esse. ⁋ Quæ. s. leuia, & liberalia: qm posita sunt, sæpe in paruis inclinationibus. i. vt dicunt: in influentiis temporum. Vnde Iuuena. Plus etenim fati valet hora benigni: Quã si te Veneris cõmendet epistola Marti. Ad hoc aũt tempestiuos Cæsaris aditus putatur alluisse Virgi. iiii. Aeneĩ. cũ ad Annã dicit Dido de Aenea, Sola viri molles aditus: & tẽpora noras: nos obseruabimus omnia momẽta: neq; ṗtermittemus vllũ locũ. i. oportunitatẽ: iuuandi: & leuandi te. ⁋ Itaq; illud alterum genus literarũ: qđ dixi. s. quo pollicemur auxiliũ, duo enim proposuit: alterũ: quo cõsolamur, alterũ quo pollicemur opem: fiet mihi, vt spero quotidie procliuius. i. facilius, vt possim ẽt polliceri. ⁋ Sed sup. ego faciã, id qđ. s. quæritur in eo genere, hoc est auxiliabor libentius re: q̃ verbis. ⁋ Velim sup. vt tu existimes, & i. simul, te habere plures amicos i q̃ qui sint ac fuerint in isto casu. s. in quo tu es: hoc est in exilio: aut me certe pp fauorẽ Pompeio ṗstitisqdem. i. tu quãtũ ego potuerim intelligere: & existimes me concedere. i. locum dare tanq̃ victum: hoc est succumbere nemini eorum. ⁋ Fac sup. vt habeas animum fortem: & magnũ, qđ. s. habere animum fortem, & magnum: est in te vno. i. in potestate tua solius, ea, quæ sunt in fortuna. i. potestate fortunæ: regentur temporibus, & prouidebuntur consiliis nostris. Vale.

HVBER

DOlabellam. Cum fauore, & intercessione Dolobellę apud Cęsa. Trebatius obtinuisset reditum in patriam: Ci. ita sibi hanc rem gratã esse ondit: vt se ẽe Dolobel. obligatũ dicat: cuius opa id impetrauerit. ¶ Deinde ei gratulatur, & hortat: vt obliuiscat eorũ, quae amisit. Postẽo dicit se gaudere ea esse grata Treba. q̃ p eo fecit. ¶ Obligatus. qa nullum in me bñficiũ cõtulerat. ¶ Nec. n. hoc subiũxit Ci. ne videret nõ eẽ obligat⁹ Dolobel. ei⁹ culpa, sed qđ nõ acciderat Ci. vt opus esset eius opa: & officio. ¶ Opus esse. s. eius. ¶ Bñficio. in me. ¶ Debebat. erat obligatus. ¶ Eius picu. cũ eum defendis, vt li. iii. epi. q̃ incipit. Cũ est ad nos allatũ, illud vero pmirũ accidit tantã temeritatem fuisse in eo adolescente, cuius ego salutẽ duobus capitis iudicijs summa cõtentiõe defendi: licet eo loco alii aliũ intelligãt. ¶ Deuictus. astrictus. ¶ Tanto. iñ magno. Quod. qa, & est cã obligationis, qa & alias in re, & nunc in salute Trebatii fecit ipse Dolobella: quod Ci. optauit. ¶ Satisfecit mihi rñdit voluntati meae. ¶ Cumulatissime. pleñissime, ita vt nihil dsit. ¶ Ci. subaudit ita vt. ¶ Gratulor. gaudeo cã tua. ¶ Malim: potius velim. ¶ Alteỹ nõ desydero. s. te agere grãs mihi. ¶ Alteỹ facere potes. i. gratulari mihi. ¶ Qđ reliquum est. qđ restat. ¶ Dignitas & virtus. i. qm pp virtutẽ & dignitatẽ tuã est concessus tibi reditus ad tuos. ¶ Quando. quoniã. ¶ Est tuae sapiẽtiae. ptinet ad sapiẽtiã tuã. ¶ Quid recupatis. qa plus recupasti q̃ amisisti. ¶ Viues, ecce qđ recupauit. ¶ Quae. dignitas. ¶ Si resp. esset vlla. i. si haberet aliquẽ statũ. ¶ Nestorius pprium viri. ¶ Agere grãs q in rebus tuis fuerim diligẽtissimus. ¶ Prędicatio tua, cõmendatio tua de me: qđ pdices, & apte fatearis me fuisse in rebus tuis prõptissimũ. ¶ Facile patior pmitto libẽter, & vt ita dicã sum cõtentus. ¶ Syronẽ. hic. fuit epicureae sectae philosophus, pcepto Virgilii, vt ostendit Seruius in Buco. ¶ Maxime pbata esse. maxime placere & laudari.

M. Cicero Trebatio. S. D. ii

DOlabellam antea tantũmõ diligebam, obligatus ei nihil erã: nec enim acciderat mihi opus esse: & ille mihi debat, qđ nõ defuerã eius periculis. Nunc tanto sum deuinctus eius bñficio, qđ & antea in re, & hoc tpe in salute tua cumulatissime mihi satisfecit, vt nemini plus debeam. Qua in re tibi gratulor ita vehemẽter, vt te quoq; mihi gratulari, q̃ grãs agere malim. alteỹ nõ oĩno desydero, alteỹ vere facere poteris. Qđ reliquũ est qñ tibi virtus, & dignitas tua reditũ ad tuos apuit: est tuae sapientiae, magnitudinisq; aĩ, qd amiseris, obliuisci, qd recupaueris, cogitare. Viues cũ tuis: viues nobiscũ. plus acqsiuisti dignitatis, q̃ amisisti rei familiaris: q̃ ipsa tñ esset iucundior, si vlla res eẽt publica. Nestorius nr̃ familiaris ad me scripsit, te mihi maxĩas grãs agere. Hęc pdicatio tua mihi valde grata ẽ, eaq; te vti facile patior cũ apd alios, tũ mehercule apd Syronem nostrum amicũ. q̃. n. facimus, ea prudẽtissimo cuiq; maxie probata esse volumus. Te cupio videre quãprimũ. Vale.

Ex. xxi. epi. Dolabellam antea:

¶ Alterum vero facere poteris.

ASCEN.

DOlabellã &c. Cũ p intercessionem Dolsbel. q̃ inuito Ci. ptes Cae. secutus fuerat, Trebatius reditũ in vrbẽ obtinuisset, dicit Ci. sibi gratũ esse, gratulatq; Treba. monens eũ: vt amissorũ obliuiscatur: ac demũ dicit se gaudere qđ grata essent Treba. q̃ p eo fecerat. ¶ Ordo est. Ego diligebam tm̃mõ. i. dumtaxat, qđ minus est q̃ amasse, Dolabel. s. generũ Ci. qđ. i. qa nihil era obligatus ei: nec n. acciderat mihi esse opus. s. auxilio illius, & ille. s. Dolabel. debebat mihi, quod. i. qa, nõ defueram, immo auxilio aderam, periculis eius. ¶ Nunc sum deuinctus. i. obligatus tanto beneficio eius. ¶ Quod. i. quia, ipse satisfecit mihi cumulatissime, & i. simul, antea in re. s. tua seruanda, & hoc tempore in salute tua, sup. ita vt nemini debeam plus. s. q̃ ipsi debeo, licet aliis etiam debeam. ¶ In qua re. s. in salutis tuę receptione, ego gratulor tibi ita vehementer, vt malim te quoq; gratulari mihi ob tem [illegible], q̃ mihi in salute tua contigit, q̃ agere gratias: q per generum meum contigit, quia non desydero oino alterum. s. te agere grãs mihi, [illegible] possis facere vere alterum. i. gratulari mihi ob verum gaudium quod contigit. ¶ Quod reliquum est. i. q̃tum, ad hoc, q[illegible] adhuc restat, qñ. i. quandoquidem, virtus & dignitas tua, aperuit tibi reditum ad tuos: est sapientiae tuae, & magnitu[illegible]is animi. i. pertinet ad sapientiam tuam & magnitudinem animi, obliuisci qu d amiseris, & cogitare quid recuperaueris. ¶ Tu viues cum tuis, viues nobiscum, vt acquisiuisti plus dignitatis: q̃ amisisti rei familiaris, quae ipsa res, scilicet familiaris, esset tamen iucundior si vlla respu. esset. ¶ Nestorius familiaris noster scripsit ad me, te agere mihi maximas gratias. ¶ Haec praedicatio tua, scilicet de meritis meis in te, est mihi valde grata, & patior facile, idest libenter fero, vti ea, idest eiusmodi re, cum, scilicet ita sit, q apud alios: tum mehercule, apud Syronem amicum nostrum. ¶ Enim: idest quia, nos volumus ea, quae facimus esse probata: idest approbata maxime, cuiq; prudentissimo: idest omni valde prudenti. ¶ Ego cupio videre te quamprimum.

M. Cicero Appio Balbo. S. D. 12

GRatulor tibi mi Balbe, vereq; gratulor, nec sum tã stultus, vt te vsura falsi gaudii frui velĩ, deĩde frãgi repẽte, atq; ita cadeř, vt nulla rẽs te ad ęqtatẽ aĩ postea possit extollere.

HVBER.

GRatulor Balbus hic, ad quem nunc Ci. scribit, alius est ab eo, đ quo vltima epl̃a ad Cęcinnã mentionẽ facit, ille. n. amicissimus Cae. & eius vices in multis rebus gerebat. hic añt cũ Pompeianas ptes secutus tandiu exulasset a patria, tandem reditum a Cę. impetrauit, intercedentibus Pansa, Hircio, Oppio, & Balbo, & quibusdam aliis familiaribus Caesaris, simul cum Cicerone, licet nondum esset ei impetratae literae restitutionis in patriam. Itaq; Ci. ei gratulatur pmum, deinde oñdit, q̃ aperte egerit eius cãm contra temporũ conditionem. Postea vero dicit q̃ te Cęsar. statim e consensu literas restitutionis, quas qdem affirmasse dicit Pansa se celeriter allaturũ. Deinde ostendit eum semper fuisse magni animi, vt significet ita ẽt nunc esse oportere, licet subdat ea tali consolatione potius alio tempore opus fuisse q̃ nunc. ¶ Verẽ, idest ex vera causa ppter impetratam pmissionem Caesaris de restitutione tua. ¶ Stultus. insipiens. ¶ Vt te vsura. i. vt te velim in falsum gaudiũ conijcere. Falsum enim gaudiũ dicitur, cum sine iusta causa gaudemus. ¶ Frui. fructum, & voluptatem capere. ¶ Vsura. vsu. ¶ Deinde. postq̃ vsus fueris falso gaudio. ¶ Frangi rumpi: vbi cognoueris gaudium esse falsum. ¶ Cadere. Prosterni. ¶ Vt nulla res possit extollere ad ęquitatem, qa q cognoscit se semel falso gausum esse, nõ facile potest postea erigi, vt aequo animo ferat quae accidũt. ¶ Extollere erigere. ¶ Aequitatem moderationem.

Fallum gaudium

ASCEN.

GRatulor &c. Scribit ad Balbum, non quidem eum, de quo vltima in epistola ad Caecinnam meminit: vtpote, qui Caesaris partes secutus fuerat, sed ad alterum alienum a Cęsare, exulantem prius, nunc autem restitutum patriae, q̃q̃ literas restitutionis nondum haberet. Gratulaturq; ei de restitutione, docens qđo contra temporis qualitatem pro eo orauerit, & cur literę restitutionis dilatę sint. ¶ Ordo est, O mi Balbe, ego gratulor tibi & gratulor vere. i. ob veram causam, nec sum tam stultus, vt velim te frui vsura. i. fructu immodico, falsi gaudii deinde. i. postq̃ perceperis te deceptum, te frangi repente, atq; cadere ita, vt nulla res possit extollere te postea ad ęquitatem animi.

HVBER.

CAPERTIVS:promptius.ƒ Mea tempora,quæ nõ erant satis felicia,quia carebant dignitate,gratia,& authorita
te solita.ƒ Ferebant,exigebant.ƒ Tuam causam restitutionis tuæ.ƒ Vincebatur.ratio quare apertius egerit eius causam
q̃ sua tempora ferebant:& est sensus, fortuna debilis gratiæ meæ vincebatur a charitate tua : & beneuolentia mea erga
te:ita vt plus cogeretur facere q̃ posset.ƒ Fortuna:scilicet mala.ƒ Gratiæ debilitatæ : idest imminutæ.ƒ Charitate tui:
idest beneuolentia tua in me.ƒ Culto.obseruato.ƒ Promissa,a Cæsare.Certa,indubitata.ƒ Rata.firma : stabilita.ƒ Re
ditum.in patriam.ƒ Salutem.Incolumitatem.ƒ Cognoui.intellexi:est autem articulus.ƒ Oportune,commode.ƒ Impli
catos.alligatos:astrictos.ƒ Cum ab illo discesserit.modus
est dicendi:idest post illum, vtitur autem in[...]dum Ci.etiã
alio loco hoc genere dicendi.ƒ Ab illo:scili[...] Cæ.ƒ Proxi

Proximus mum:idest me ament post Cæ.nullo ante [...] posito.proxi
mus enim dicitur,cui nullus interponitur.ƒ Pansa : Hircius.
hi omnes quos enumerat in textu erant familiarissimi Cæ.
& apud eum plurimum poterant,a quib[us] Ci.dicit se vehe
menter amari.ƒ Ita faciunt vt me & cæ,idest me vnice dili
gunt.Est etiam genus dicẽdi ornate,ego faciam:vt te pluri
mum amem:idest plurimum amabo,faciam:vt tibi prosim:
idest prodero.ƒ Quod.dicit Ci.se tantum fecisse pro Bal
bo : ꝙ si pro salute sua efficiendum fuisset:non videretur si
bi parum ita fecisse:sicut fecit pro Balbo.ƒ Non pœniteret.
non parum videretur. Teren. quantum hic operis fiat me
pœniteret. Virg. Nec te pœniteat calamo triuisse labellum.

Pœnitet ƒ Pro ratione temporum : idest secundum consideratio
nem : & conditionem temporum. ƒ Esse molitum : idest
fecisse:nam moliri inter cætera facere significat:Virg.Mo

Moliri litiue moram.ƒ Nihil est inseruitum.nullum commodum ti
bi factum: nulla opera tibi præstita.ƒ Necessitudines.ami
citiæ. coniunctiones. ƒ Intercederunt. sunt. ƒ Cum his
omnibus.Pansa,Hircio,& cæteris supra memoratis.ƒ Age
re de te,tuam causam tractare.ƒ Cymber. alias est nomen

Cymbri gentis. Sunt enim Cymbri populi Galliæ, quos Marius
apud aquas sextinas vicit.Idem authore Appiano in libro,
qui Illyrius inscribitur, Celtæ dicti sunt a Celto filio Po

Celtæ
Galatæ lyphemi : & Galatæ , alii tamen malunt a claritudine di
ctos,hic autem Cymber proprium est viri.ƒ Satisfecit.fun
ctus est officio suo: fecit quod ab eo expectabam.ƒ Valent
tamen.hoc dicit Cęsarem moueri magis iustis precibus ami
corum : & propinquorum alicuius, q̃ ambitiosis, & inani
bus:sicut supra.A. Cæcina. Prætetea cedit multorum istis
& officio incensis:nõ inanibus:aut ambitiosis voluntatibus.

Egi tuam causam apertius , q̃ tempora nostra fere
bant. vincebatur enim fortuna ipsa debilitatæ gra
tiæ nostræ tui charitate , & meo perpetuo erga te amo
re,culto a te diligentissime. omnia promissa , confir
mata , certa , & rata sunt , quæ ad reditum , & salu
tem tuam pertinent. vidi , cognoui, interfui. etenim
omneis Cæsaris familiares satis opportune habeo
implicatos consuetudine, & beneuolentia sic, vt cum
ab illo discesserint, me proximum habeant. hoc Pan
sa , Hircius , Balbus , Oppius , Marius , Posthumus,
plane ita faciunt , vt me vnice diligant. quod si mi
hi pro me efficiendum fuisset , non me pœniteret
pro ratione temporum ita esse molitum . Sed nihil
est a me inseruitum temporis causa . veteres mihi ne
cessitudines cum his omnibus intercedunt , quibus
cum ego agere de te non destiti . Principem tamen
habuimus Pansam,tui studiosissimum,mei cupidum:
qui valet apud illum nõ minus authoritate , q̃ gratia.
Cimber autem Tullius mihi plane satisfecit, valent
tamen apud Cæsarem non tam ambitiosæ rogatio
nes q̃ necessariæ:quas quia Cimber habebat,plus va
luit,q̃ pro vllo alio valere potuisset. Diploma statim
non est datum , quod mirifica est improbitas in qui
busdam , qui tulissent acerbius , veniam tibi date,
quem illi appellant tubam belli ciuilis:multaque ita
dicunt, quasi non gaudeant id bellum incidisse.

ƒ Necessariæ quæ ex officio perueniunt.ƒ Quas. necessarias rogationes.ƒ Quia Cymber habuit. erat enim propinquus
Balbi.ƒ Plus valuit,pro te.ƒ Diploma.pro literis restitutionis ponitur hic diploma,licet generaliter significet omnes lite

Diploma ras:a verbo græco διπλόω:idest duplico: inde δίπλωμα duplicatio literæ : eo ꝙ duplicentur. ƒ Non est datum, nobis a
Cæsa.ƒ Mirifica.maxima.ƒ Veniam dari tibi,tibi indulgeri , tibi concedi reditum, ƒ Quem.te.ƒ Appellant tubam. idest

Tubæ usus dicunt incitatorem belli ciuilis : nam tubæ vsus incendendorum militum gratia repertus creditur. ƒ Quasi. tanquam.
ƒ Non gaudeant.enim te vehementer læti sint.ƒ Id bellum:ciuile.ƒ Incidisse.euenisse.

ASCEN. ¶EGO egi causam tuam apertius q̃ tempora: scilicet periculosa,ferebant:idest exposcebant aut patiebantur.ƒ Enim
idest quia ipsa fortuna vincebatur debilitate gratiæ nostræ. Alii legunt debilitatæ: vt sit participium genitiui casus sic
fortuna gratię nostrę debilitatę vincebatur,charitate tui:idest quanquam debilis erat mihi gratia,tamen propter charis
tatem tui ipsa resumpsit vires,& amore meo perpetuo erga te,culto diligentissime a te.ƒ Omnia quæ pertineant ad re
ditum & salutem tuam sunt promissa:confirmata.ƒ Certa & rata.ƒ Ego vidi:cognoui: interfui : scilicet dum tibi reditus
concederetur.ƒ Etenim ego habeo satis opportune,omnes familiares Cæsaris implicitos consuetudine, idest familiari
tate,& beneuolentia sic : vt cum discesserint ab illo, scilicet Cæsare : habeant me proximum : idest coniunctissimum si
bi.ƒ Pansa : Hircius , Balbus,Oppius: Marius : Posthumus : qui omnes sunt Cæsaris amici : faciunt hoc ita , vt dili
gant me vnice: idest singulariter.ƒ Quod : scilicet factum Pansæ , Hircii, Balbi:& cæterorum pro te:si efficiendum fuis
set mihi per me,idest quod dicunt in propria persona. Hubertinus exponit pro me : idest pro salute mea : sed veri tex
tus habent per me , non pœniteret me : idest non videretur mihi parum esse molitum : idest ꝙ essem molitus ita pro ra
tione temporum : quia illis temporibus non erat opportunitas instandi , etiam siquis velit vrgentius anniti : sensus au
tem est : ita amicos illos pro Appio Balbo intercessisse : vt si ipse Cice. ita fecisset contentus esse potuisset. ƒ Sed nihil
est inseruitum a me, vbi impersonale ablatiuum habet loco suppositiui : idest nihil inseruiui , nec cuiquam supplex fui
causa temporis , nam consuetudines veteres , videlicet ante ciuile bellum contractæ : intercedunt : idest [...] , concilia
tæ mihi cum his omnibus , quibuscum : scilicet cum quibus : ego non destiti agere de te , tamen nos habuimus Pansam
principem : idest præcipuum ,vtpote studiosissimum tui : cupidum mei, qui : scilicet Pansa valet apud illum , videlicet
Cæsarem:non minus authoritate q̃ gratia. ƒ Autem : idest sed : Cymber : vir ille Tullius cognomento : satisfecit mihi
plane:idest omnino. ƒ Tamen:idest nihilominus,quamuis vrgenter illi intercesserint,rogationes ambitiosæ:idest ambi
tiose factæ : non valent , tam, idest tantum , apud Cæsarem, q̃:idest quantum,valent rogationes necessariæ:quas:scili
cet rogationes:quia Cymber habebat,ipse valuit : scilicet pro te:plus q̃ potuisset valere pro vllo alio. ƒ Diploma:idest
duplum actorum : non est datum statim : scilicet post q̃ reditus tibi concessus est , ꝙ : idest quia : mira improbitas est in
quibusdam,qui tulissent acerbius:idest nimis acerbe veniam dari tibi:quem illi appellant tubam: idest buccinatorem &
prouocatorem summum belli ciuilis:& dicunt multa: ita idest in detestationem belli ciuilis : quasi non gaudeant id bel
lum incidisse,cum tamen in tanto honore non esset.

¶Quare.

HVBER

¶ QVARE. quãobrem qa multi erant, q moleste tulissent, si tibi per literas concessus esset reditus. ¶ Occultius. secre tius, ne omnes intelligerent de reditu tuo tibi promisso. ¶ Diuulgandum. publica fama spargendum. ¶ Esse perfectũ de te: idest iam esse impetratum, qu[illegible] voluissemus. ¶ id. vt diuulgetur de te esse perfectum. ¶ Perbreui. scilicet tempore: sed absolutum est per se: vt perbreui ad te veniam: subauditur tempore: quod tamen inter ium additur a Ci. & ab alijs. ¶ Legente te. i. cum habueris has literas in manibus & eas leges. ¶ Certus. fidelis: cui vere est credendũ. ¶ Recepit promisit: sus cepto hoc onere in se. ¶ Tamen, licet res adhuc occulte agatur, & nondũ allatum sit diploma. ¶ Epistolæ. vxoris tuæ: cum qua locutus sum. ¶ Minus firmum in ferenda iniuria & exilio isto. ¶ Quã literæ tuę declarabant. i. q̃ scripseras ad nos. ¶ Appiæ. filiæ tuæ. ¶ Cum a te abessent. idest eis remotis a te: multo maiori solicitudine futurum cum illis præsentibus esses in magna. ¶ Leuandi. minuẽdi. ¶ Pro certis. quæ essent certa. i. vt sint certa, ita certa ad te perscribẽda putaui. ¶ Exploratam. certam, qui antea non habebã certam spem salutis tuæ sicuti nunc, sed ita scribebam: vt cõsolarer te. ¶ Nisi eam. s. spem salutis. ¶ Hic ardor. hoc incendium belli ciuilis. ¶ Esset extinctus. esset deletus: qa amoto bello videbã spe rare rempub. allaturã salutem: & tibi & alijs bonis ciuibus. ¶ Recordare. redige ad memoriã. ¶ Animum ma. quem nisi non seruare eundem tibi turpe est. ¶ Quod. s. te habere talem animum. ¶ A primis tẽporibus nam vt Macro, inquit, adeo a teneris consuescere multũ est. ¶ In discrimina. in pericula: quibus es assuefactus ad labores ferendos. ¶ In hoc bellum. ciuile. ¶ Victor beatus. i. vt non solum esses fortunatus victor. ¶ Sed sapiens victus. i. etiam victus sapienter ferres fortunam, & in hoc ostenderes sapie[illegible] tuã. ¶ Prodendis. tradendis. ¶ Memoriæ posterorũ [illegible] scribas facta virorum fortium. ¶ Cõmittendum. [illegible]dũ. ¶ Quãobrem. propter quod. ¶ Quos laudas. in t[illegible]ptis. ¶ Similem. fortem. sicut ipsi fuerunt. ¶ Quæ effugi[illegible]. quæ præterierunt: quibus indigebas confirmatione. ¶ Hæc ferenda, q resp. nostra iacet: & oppressa sit. ¶ Vnum. solum. s. doctrina: & literæ. i. doctrina literarũ. ¶ Modo. tantũmodo. ¶ Nunc. his temporibus aduersis. ¶ Etiam salutem quia sine eis non possemus viuere. ¶ Caue dubites. vide ne dubites. Caue enim negationem in se habet: vt Caue facias, idest vide ne facias. potest etiam addi ne. Vale.

Cauo

Quare visum est occultius agendum, neq; vllo modo diuulgandum, de te iam esse perfectum, sed id erit perbreui, nec dubito, quin legente te has literas, confecta iam res futura sit. Pansa quidẽ mihi gratus homo & certus nõ solum confirmauit, verum etiam recepit perceleriter se allaturũ Diploma. Mihi tamen placuit hæc ad te perscribi, minus enim te firmum sermo Epistolæ tuæ, lachrymæq; Appiæ declarabant q̃ significãt literæ tuæ: atq; illæ arbitrãtur, cum a te abessent ipsæ, multo ingrauiore te cura futurum. Quare magnopere putaui angoris, & doloris tui leuandi causa pro certis ad te ea, q̃ essent certa perscribi oportere. Scis me antea sic solitum esse scribere ad te, magis vt consolarer fortem virum, atq; sapiẽtem, q̃ vt exploratã spem salutis ostenderem, nisi eam, quã ab ipsa rep. cum hic ardor extinctus esset, sperari oportere censerẽ. Recordare tuas literas, quibus & magnum animũ mihi semper ostendisti, & ad omneis casus ferendos constantẽ, atq; paratum, quod ego non mirabar, cum recordarer te & a primis temporibus ætatis in repu. esse versatum, & tuos magistratus in ipsa discrimina incidisse salutis, fortunarumq; communium, & in hoc ipsum bellum esse ingressum non solum vt victor beatus, sed etiam, vt, si ita accidisset, victus & sapiens esses; deinde, cum studium tuum cõsumas in virorum fortium factis memoriæ prodendis, consyderare debes nihil tibi esse committẽdum, quãobrem eorũ, quos laudas, non te similem præbeas. Sed hæc oratio magis esset apta ad illa tempora, quæ iam effugisti. Nunc vero tãtum te para ad hæc nobiscum ferenda, quibus ego si quam medicinam inuenirem tibi quoq; eandem traderem, sed est vnum profugium doctrina, ac literæ, quibus semp vsi fuimus, quæ secundis rebus delectationem modo habere videbantur, nunc vero etiam salutem. Sed vt ad initium reuertar, caue dubites, quin omnia de salute, ac reditu tuo perfecta sint. Vale.

ASCEN.

¶ QVARE visum est: sup. nobis tibi fauentibus: agendũ sup. esse occultius, neq; diuulgandum esse vllo modo: sup. negocium de te. i. de reditu tuo, esse iam perfectum: sed id. s. quod non diuulgabitur: aut quod diuulgabitur: vtrũq; etiam in idem recidit: erit p̃breui: sup. tempore, nec dubito quin te legente. i. cũ legebas has literas: res sit futura iam confecta. i. penitus transacta. ¶ Quidem. i. certe: Pansa homo gratus mihi, & certus, nõ solum confirmauit, verũ etiam recepit. i. promisit: & ad se onus accepit: se allaturum. s. e manibus instrumentorũ: diploma. i. vt dixi, duplum instrumentum: quo continetur veniam tibi datam esse, perceleriter. i. valde cito. ¶ Tñ placuit mihi hæc, pscribi ad te. ¶ Enim. i. quia, sermo Epulsiæ, alij legunt Epulsiæ, tuæ. s. vxoris, & lachrymæ Appiæ. s. filiæ tuæ declarabant te: sup. esse minus. i. non tam firmum. i. forti animo ad ferendũ longum exilium: q̃. i. q̃tum: firmum literæ tuæ significabant te esse, atq; illæ. s. vxor & filia: arbitrantur: cũ ipsæ abessent a te, te futurũ in cura multo grauiore. ¶ Quare ego putaui magnopere oportere ea quæ essent certa perscribi ad te pro certis. i. tanq̃ certa, cã angoris. i. angustiæ animi. & doloris eius leuandi. i. minuendi. ¶ Tu scis me solitũ esse scribere antea ad te sic: vt magis cõsolarer virum fortem atq; sapientem: q̃ vt ostenderem spem salutis. s. tuæ: exploratã. i. certam: & cõpertam mihi eam. s. spem: quã censerem oportere sperari ab ipsa repu. cum hic ardor. s. belli ciuilis: & iterum inde contractatum esset extinctus. ¶ Recordare. i. reduc, ad memoriam: literas tuas, quibus ostendisti mihi semper: & . i. simul, magnũ animum, & . i. simul, constantem atq; paratum ad omnes casus ferendos: quod ego non mirabar cum recordarer te, & . i. simul, esse versatum a primis temporibus: ætatis. s. tuæ, in republi. & . i. simul: magistratus tuos incidisse in ipsa discrimina: idest pericula, salutis & fortunarum cõmunium, & esse ingressum in hoc ipsum bellum: non solũ vt: i. vt: esses victor beatus: sed etiã vt: si accidisset ita: esses victus: & . i. etiam, sapiens. i. sapienter laturus aduersitatem. ¶ Deinde cum cõsumas studiũ tuum in factis virorũ fortium prodendis memoriæ. i. in scribendis gestis virorũ fortium: tu debes considerare nihil esse committendum tibi, quamobrem. i. ob quod non præbeas te, similem eorũ quos laudas. Hoc est fortium virorum. ¶ Sed hæc oratio esset magis apta ad illa tempora: scilicet ante reconciliationem: quæ effugisti. i. euasisti, & transegisti sine incommodo. ¶ Vero i. sed: para te nunc tantum ad ferenda. i. toleranda nobiscum hæc. s. incommoda reipu. oppressæ: quibus si ego inuenirem [illegible] inuenire possem, quam. i. aliquam, medicinam. i. aliquod remedium: ego traderem qu[illegible] q[illegible] i. etiam: tibi eã [illegible]: sed vnum est profugium. s. a præsentibus miserijs, doctrina ac literæ, quibus sumus semper vsi: [illegible] videbantur habere modo: idest solummodo, delectationem, rebus secundis. i. cum res essent prosperæ, vero. i. sed: videntur nunc habere etiam salutem. ¶ Sed vt ego reuertar ad initium. i. ad id, quod in initio dixi, aut dicere institui: caue dubites quin omnia sint perfecta: idest plene transacta, & compromissa de salute ac reditu tuo: scilicet in vrbem. Vale.

Pro

HVBER. ET si tali Quintum Ligariũ ante bellorũ ciuilium initia, cum C. Confidio cõsul' legatus in Africam pfectus est. Dein de Confidio ex puincia discedente, Ligarius puinciæ præfuit. Postea vero inter Cęsarẽ: & Pompeiũ ciuilibus discordiis, & bellis: Ligarius nullo negocio se implicuit, sed arrepto imperio puinciç a [illegible]bio Varo. pᵗore: Ligarius in ipsa puincia ex necessitate pmansit: ad quã cum L. Tubero iusto sibi imperio a senatu dato venisset: prohibitus est a Quin. Ligario: vt ipse Tubero asserebat, qui postea ad Pompeiũ in Macedo. se cõtulit: sed postea restituto L. Tuberone in patriã, Qu. T. L. filius apud Cæ. Liga. accusauit, q cõtra eũ in Africa fuisset: ob quã cãm Ligarius exilio multabaẽ eiusq fratribus Romæ manentibus: ita Cic. hac epistola excusat tarditatem suarum ad eum literarũ: quã ideo fuisse dicit: q nõ videbat quo pacto posset lenire eius dolorẽ. Sed postea q cœpta est hẽri spes eius incolumitatis dicit se parasse aliqd ad eũ scribendũ. Scribit igiẽ se pspicere Cæsa. non futurũ in eũ diutius durũ: aut acerbũ: idq arguit ex eius natura, quã mitẽ eẽ dicit: & ex tpe oñdit se cũ fratribus Ligarii ita fecisse apud Cæ: vt nihil sit qd eũ tributurũ non spet, adducitq rõnes, quare tardius hoc fecerit, pollicetẽ aũt oẽm operã suã fratribus Ligarii p eo. Postremo hortaẽ eũ vt forti aio sit: & eũ cõsolatur maxime & cõscientia recte factorũ. pro hoc Qu. Ligario extat oro egregia Ci. q̃ eũ defendit apud Cæsarem. ⸿ Tali tpe. tã misero, quo exulas a patria & a tuis. ⸿ Nõ feci, nõ scripsi. ⸿ Quia. rõ quare nõ scripserit. ⸿ Lenire. mitigare. ⸿ Oratione, meis verbis. ⸿ Fore futurũ esse. ⸿ Haberemus. in patriã reciperemus. ⸿ Sniam. opinionẽ: iudiciũ. ⸿ Dies. tps. ⸿ Opinio ho. quã videt erga se bonã. ⸿ Mitiorẽ, molliorem: benigniorẽ. ⸿ Quibus, familiarissimis eius. ⸿ Ex eo tpe. post id tẽpus. ⸿ Quorũ. fratrũ tuorũ. ⸿ Virtute. fortitudine animi. ⸿ Pietatem. incredibili in te affectu. ⸿ Tantum profecit. tantum valuit.

M. T. C. Quin. Ligario. S. D. 13

ET si tali tuo tpe me aut cõsolandi, aut iuuãdi tui cã, scribere ad te aliquid p nostra amicitia oportebat: tñ adhuc id nõ feci, qa neq lenire videbar orone, neq leuare posse dolorem tuũ. postea vero quã magnã spem hr̃e cœpi, fore, vt te breui tpe incolumẽ haberemus: facere non potui, qn tibi & sniam & voluntatẽ declararẽ meã. Primũ igiẽ scribam, qd intelligo, & pspicio, non fore in te Cæsarẽ duriorẽ. nam & res eũ quotidie, & dies, & opinio hoĩum, &, vt mihi videẽ, etiã sua natura mitiorẽ facit: idq cum de reliquis sentio, tum de te ẽt audio ex familiarissimis eius, qbus ego ex eo tpe, quo primũ ex Africa nũtius venit, supplicare vna cũ fratribus tuis nõ destiti: quorũ qdẽ & virtute, & pietate, & amore in te singulari, & assidua, & ppetua salutis tuæ cura tñ profecit, vt nihil sit qd non ipsum Cæsarẽ tributurũ existimẽ: etsi tardius fit q̃ volumus, magnis occupatõibus eius, a quo oĩa petuntur aditus ad eum difficiliores fuerunt, & simul Africanæ causæ iratior, diutius velle videtur eos hr̃e solicitos, a qbus se putat diuturnioribus esse molestiis confli[illegible]. Sed hoc ipsum intelligimus eũ quotidie remissi[illegible] [illegible]atius ferre. quare mihi crede, & memoriæ mãda, me tibi id affirmasse, te in istis molestiis diutius non futurũ. Qñ quid sentirẽ exposui, qd vellem tua cã, re potius declarabo, q̃ oratione. Et si tñ possem, q̃tũ in ea rep. de qua ita meritus sum, vt tu existimas, posse debebam: ne tu quidẽ in istis incõmodis esses. eadẽ. n. cã opes meas fregit, quæ tuam salutẽ in discrimen adduxit. Sed tñ quicqd imago veteris meæ dignitatis, quicqd reliquæ gratiæ valebunt studiũ, cõsiliũ, opera, gr̃a, fid[illegible] mea, nullo loco deerit, tuis optimis fribus. Tu fac h[illegible] forte animũ, quẽ semp habuisti, primũ ob eas, cãs quas scripsi, deinde qd ea de rep. semper voluisti, atq sensisti, vt non mõ secũda sperare debeas, sed ẽt, si oĩa aduersa essent, tñ & conscientia, & factorũ, & consiliorũ tuorũ quæcũq acciderent, fortissimo, & maximo animo ferre deberes. Vale.

A SCEN. ET si tali. &c. Scribit ad Quintũ Ligarũ: qui ante bella ciuilia cũ Confidio cõsule in Africa legatus eius pfect⁹ fuerat, & post cõsulis abitũ puinciç pfectus fuerat: post bella exilio dãnatus: fratribus eius in vrbe manẽtibus. Eum itaq docet cur tardius scripserit, pollicetur q Cęsarem placatiorem futurũ, & se intercessurum eidem: monens, vt forti sit aio Extat aũt Ciceronis p hoc Ligario oratio. Ordo est, Etsi. i. q̃q̃: oportebat pro nr̃a amicitia. i. pp̃ter nostrã amicitiam, me scribere aliqd ad te, tali tpe tuo. s. tam calamitoso: cã tui: aut consolandi, aut iuuandi: tñ ego non feci id adhuc. ⸿ Quia neq videbar posse lenire, neq leuare dolorem tuũ orone. s. mea. ⸿ vero. i. sed, postea q̃ cœpi hr̃e magnã spem, fore. i. futurũ esse. vt haberemus te incolumem breui tpe: non potui facere qn declararem tibi sniam & voluntatem meã. ⸿ Igitur ego scribã primũ quod intelligo, & perspicio. i. deprehendo: Cæsarem nõ fore. i. nõ futurum duriorem. s. q̃ est, aut multũ durũ in te: nã & res. i. vtilitas, & status rerũ & dies. i. tpis plixitas, & opinio hoĩum: q censent itam remittendã, & vt vĩ mihi, ẽt natura sua facit eũ. s. Cęsarem, mitiorem quotidie: & cũ. s. ita sit, q sentio id, de reliqs. s. exulibus, tum. i. multo magis est: q ẽt audio ex familiarissimis eius. s. Cæsaris de te: qbus. s. familiarissimis eius: ego nõ destiti supplicare vna cum fratribus tuis, ex eo tpe. i. statim post illud tps quo nũcius. i. tuus, venit primum ex Africa: quorum. s. familiarissimorum eius: quidem. i. certe, & virtute, & pietate, & amor singularis in te: & assidua & ppetua. i. non intermissa cura salutis tuæ, pfecit tñ, vt nihil sit: qd: nõ existimẽ ipsum Cæ. tributurũ, sup. esse tibi, & si. i. q̃q̃: sit tardius q̃ volumus, qa, sup. magnis occupationibus. s. pp magnas occupationes eius. s. Cæsaris, a quo oĩa petuntur, aditus ad eum fuerunt difficiliores, & simul, sup. fuit iratior. s. q̃ cæteris, causæ Africanæ. i. his qui deuicto Pompeio bellum in Africa repatauerunt, videtur velle habere solicitos diutius eos, a quibus putat se esse conflictatum molestiis diuturnioribus. ⸿ Sed nos intelligimus ipsum ferre hoc quotidie remissius, & placatius, quare, crede mihi, & manda memoriæ: me affirmasse tibi id. s. te non futurum diutius. i. multũ diu, in istis molestiis. s. in quibus nunc es. ⸿ Qñ. i. qñ quidem: ego exposui quid sentirem, declarabo potius re, q̃ oratione. i. q̃ verbis: quid vellem cã tua. i. pro vtilitate tua. ⸿ Etsi ego possem tantum quantum debeam posse. vt tu existimas, in ea repu. de qua sum meritus ita. i. tam bene, vt parens patriæ primus meruerit appellari, ne quidem. i. non saltem, aut non etiam tu esses in istis incommodis. ⸿ Enim: idest quia, eadem causa: scilicet fauor [illegible] reipub. fregit opes meas: quæ adduxit salutem tuam in discrimen: idest in periculum. ⸿ Sed tamen quicquid ima[illegible], quasi dicat, aliud non restare, veteris, idest pristinæ dignitatis meæ, & quicquid gratiæ reliquæ, idest quæ rest[illegible]t, adhuc valebunt, studium, consilium, opera, gratia, fides mea, nullo loco deerit fratribus tuis optimis, scilicet in c[illegible]sa tua. ⸿ Tu fac, supple vt habeas fortem animũ, quem habuisti semper, primum ob eas causas, quas scripsi, deinde q[illegible] quia, tu voluisti & sensisti semper de republica ea: idest eiusmodi res, vt debes non modo. i. non solum sperare secunda, idest prospera, sed etiam si omnia essent aduersa, tamen deberes ferre animo fortissimo, & maximo quæcunq acciderent, conscientia, idest propter conscientiam, &. i. pariter, factorum & consiliorum tuorum. Vale.

C Mescio

HVBER.

ME scito. Ondit Ci. se diligẽter laborare p salute Ligarii, idq; facere ex sua.s. ẽ veteri bñuolẽtia, & in eius fratres, a qbus assidue dicit se rogari p eius salute. Deinde declarat: quã spẽ & fiduciã de eius reditu & incolumitate acceperit nõ solũ ex verbis Cæ. sed ẽt ex vultu, & multis aliis signis, & hortat : vt eũdẽ aium pstet rebus redactis in trãquilliorẽ locũ, quẽ aium pstitit reb⁹ turbatissimis. ¶ Me scito. q.d. noli dubitare. ¶ Cõsumere. ponere. ¶ In tua salute. vt incolumis restituaris in p̃riam. ¶ Cum. copulatiua est particula: vt supra diximus signat aũt &, sed minus signat q̃ eũ, & iungit indicatiuo. ¶ Aeq. tam. ¶ Atq. q̃. ¶ Patit. finit: q̃a assidue me mouet, vt oĩa pro te agã q̃ debeo. ¶ Munus. opus. ¶ Malo. potius volo. Honestius. n. puto officiũ meũ ab aliis laudari, q̃ a meipso. ¶ Cõfidã. certũ habeã: & credã. ¶ Exploratũ. cognitũ. ¶ Nã si. ne videat Ci. temere hæc sperare de Ligario, dicit se esse timidũ in rebus magnis: & piculosis: & semp magis timere aduersa q̃ sperare secũda, sed cũ audiuisset. Cæs. se cognouisse ex eius verbis, & multis aliis signis nihil eẽ dubitãdũ de salute Ligarii. ¶ Aduersos. infelices. ¶ Exit⁹ fines. ¶ Is. s. timidus, & magis metuens aduersos exitus q̃ sperans secũdos. ¶ Hoc ti. in magnis rebus &c. ¶ Et vi. q̃a vr esse contra fortitudinẽ: quæ a se remouet omnẽ desperationẽ. ¶ Ego idẽ. q̃a sum timidus &c. ¶ Cal. interca. de rõne intercalationis Macro. in Satur. abunde scribit. Itaq; nõ puto hic esse opus tam multa referre. Appellabat aũt mẽsis intercalarius siue intercalaris: vtrũq;. n. dr: quo interserebant dies, qui deerãt ad cõplendũ annũ: diuersis q̃dem rõnibus diuerso tpe, vt idẽ Macro. ostẽdit. Is aũt mensis erat Februarius: qm erat vltimus [mẽ]sis anni: nõ tñ intercalabant in fine mẽsis, sed post vigesi[mũ] & tertiũ terminalibus iam pactis: deide reliquos Febru[arii] mẽsis dies, q erãt quinq;, post intercalationẽ subiungeba[nt] vetere legationis suæ more: vt Februariũ oĩno Martius sequeret. Intercalares igit calendæ dnt Calẽdæ mensis intercalaris. i. Februarii. Alii intelligunt ẽt appellatas Cal. intercalares: Calẽdas Martias: nõ q[uod] [eo] mẽse intercalarent dies: sed q eẽnt p̃ximæ diebus intercalatis. i. q statim sequerent intercalationẽ: q̃uq; tñ diebus interpositis: vt dixim⁹. Intercalariũ aũt mensem dici Februariũ: & Macro. vt ondimus, declarat, & Asconius Pedianus his verbis: Põ. interrogatus a Seruio Sul. q̃nto Calẽdas Martias intercalario mẽse cõsul creatus est, statimq; cõsulatũ iniit. ¶ In dignitatẽ. q̃a nõ habita ẽ maior rõ mei q̃ si fuissem minimus ciuis. ¶ Et mole. q̃a difficillimũ habui ad eũ aditũ. ¶ Iacerẽt. pstrati essent, vt est mos supplicantiũ, sicut visum ẽ supra Seruiũ Sulp. de ressõne Marcelli, & cũ Mar. se ad Cæs. pedes abiecisset, &c.

Intercalaris mẽses

M.T.C.Q.Ligario.S.D.

ME scito oẽm meũ laborẽ, oẽm opam, curam, studiũ in tua salute cõsumere, nã cũ te semp maxĩe dilexi, tum fratrũ tuoꝝ, quos æq̃ atq; te summa bñuolentia sum cõplexus, singularis pietas, amorq; fraternus nullũ me patit officii erga te, studii q; imunus, aut tps p̃termittere. Sed q̃ faciã fecerimq; p te, ex illorum te lr̃is, q̃ es meis malo cognoscere. Quid aũt sperẽ, aut confidã, & exploratũ hẽam de salute tua, id tibi a me declarari volo. nã si q̃sq̃ est timidus in magnis, piculosisq; rebus, sempq; magis aduersos reꝝ exitus metuens, q̃ sperãs secũdos, is ego sum, & si hoc vitiũ est, eo me nõ carere confiteor. Ego idem tñ cũ ad. II. Cal. intercalareis priores, rogatu fratꝝ tuoꝝ venissem mane ad Cæsa. atq; oẽm adeũdi, & conueniendi illius indignitatem, & molestiã ptulissem: cũ fratres, & ppinqui tui iacerent ad pedes, & ego essem locutus, q̃ cã, q̃ tps tuũ postulabat, non solũ ex orõne Cæsa. q̃ sane mollis, & liberalis fuit, sed etiam ex oculis, & vultu, & multis præterea signis, q̃ facilius perspicere potui, q̃ scribere, hanc in opinionẽ discessi, vt mihi tua salus dubia non esset. Quãobrẽ fac aĩo magno, fortiq; sis, & si turbidissima sapiẽter ferebas, tranqilliora læte feras. Ego tãtum tuis rebus sic adero, vt difficillimis, neq; Cæs. solũ, sed ẽt amicis eius oĩbus, quos mihi amicissimos eẽ cognoui p te, sicut adhuc feci, libẽtissime supplicabo. Vale.

¶ Tuum tps. cõditioni tpis. ¶ Mollis: nõ acerba. ¶ Liberalis. benigna: & q̃ veniæ se p̃ptam ostẽderet. ¶ Oculis. vultu, q bus sæpe cognoscimus animi q̃litatẽ, & irã vel placabilitatẽ. Iuue. Deprehendas ai tormẽta latẽtis in ægro Corpore: deprehẽdas & gaudia: sumit vtrũq;. Inde habitũ facies: ¶ Quã scri. q̃a nõ facile est scribere omnia signa vultus, & oculorum. ¶ Opinionẽ. spem. ¶ Et si. duæ ptes sunt. ¶ Turbidissima. infelicissima, plena pturbationis. ¶ Trãquilliora læte feras. i. vt antea sapienti aio tulisti aduersa, ita nũc psperioribus lætare. ¶ Adero. fauebo, subueniã. ¶ Vt difficillimis. i. tanquã difficillimis, hoc est licet res tuæ factæ sint trãquilliores, nõ tñ minori cura & diligentia in eis vtar, q̃ si essent difficillimæ.

ME scito &c. Rursus ondit se totis viribus cõtendere p salute Ligarii, deinde spei suæ cã aperit, ac demum, vt fortior sit monet. Ordo est. Scito me cõsumere oẽm laborem meũ, oẽm operã: curã: studiũ, sup. oẽ, in salute tua. i. pcurãda. ¶ Nam cũ. i. ita fit. q dilexi semp maxime te, tum. s. magis, verum est, q singularis pietas, & amor fraternus. s. in te: fratrum tuoꝝ, quos sum cõplexus summa bñuolentia: æq;. i. æqualr: atq;. i. ac te: nullũ. i. nõ vllum ipõ patitur me, p̃termittere vllũ munus officii & studii erga te, aut vllũ tps. ¶ Sed malo te cognoscere ex lr̃is illorum. s. fratrũ tuoꝝ q̃ ex meis: quid faciã. s. mõ, & qd fecerim p te: aũt. i. sed q[uid] [s]perem aut cõfidam & habeã exploratũ. i. compertũ de salute tua volo id declarari tibi a me. ¶ Nã si quisq̃ est timidus [in rebus] magnis & piculosis, & semp metuens magis exitus reꝝ aduersos, q̃ sperãs secundos. i. prosperos, ego sum is. i. talis, [& si hoc] [e]st vitiũ. i. meticulositatis: aut pusillanimitatis, ego cõfiteor me nõ carere eo, Ergo, vt alibi notaui, caremus ẽt ... ¶ Ego tñ idem. i. qui ppensior ad timorem sum, cum venissem ad secundũ Cal. intercalares. i. bissextiles: prio[res] ... [lo]cus vr nõ satis integer, nã scdo Cal. negãt dicendũ, eo q p illo dicimus pridie: verum illud facile purg[atur] ... pridie Calẽ. q̃ secundo: nõ q, vt dicũt, Calẽdas p̃cedũt, & secundus a sequendo dr: nã licet secũdus dies Calẽdas p̃cedat ... tñ tertiũ, sed q magis pp̃riũ est vocabulũ, tñ p eo, qd est ad secundũ Calẽ. nõ recte dixeris pridie Cal. tunc. n. ad secundũ dr̃: cũ iuxta secundũ fit: siue ipso secũdo siue tertio, pridie aũt dũtaxat de die imediate p̃cedente. Præterea cũ intercalatio. i. vnius diei, q bissextus dr interpositi. dũtaxat in Februario fiat, vr nõ recte addi priores, p̃sertim cũ Calendæ Februarii sint p̃ter primũ diem in Ianuario: vñ vr ideo additũ priores: vt Calendas p̃cedentes intercalationem intelligamus, & ita de penultimo Martii, cuius sint priores intercalares Calendæ, licet in Feb. sint p̃ter primũ diem, & posteriores sint Aprilis, sed in Martio: ad Cæ. mane, rogatu. i. ex rogatione & [pe]titione fratrũ tuoꝝ: atq; pertulissem oẽm indignitatem. i. humiliationem cõtra dignitatem meã, & molestia illius. s. Cæ. adeũdi & cõueniẽdi. i. colloquẽdi, & cũ eo agendi gratia visitãdi: cũ fratres & ppinqui tui iacerẽt ad pedes, & ego essem locutus, sup. ea: q̃ cã & tps postulabat: tum, tunc, ego discessi: non solum ex oratione Cæsaris, quæ fuit sane. i. valde mollis, & liberalis: sed ẽt ex oculis & vultu, & præterea ex signis mutis. i. tacitis, q̃ potui. s. tunc perspicere. i. cognoscere facilius, q̃ scribere. s. nunc: discessi, inq̃t: in hanc opinionẽ, vt salus tua nõ esset mihi dubia. ¶ Quãobrem fac, sup. vt sis animo magno & forti, & si tu ferebas sapienter turbidissima: feras læte tranquilliora. ¶ Ego tamẽ adero. i. auxilio ero: rebus tuis sic, vt difficillimis. q. d. vigilantissime, neq;. i. & non: & supplicabo pro te: non solum Cæ, sed etiam amicis eius, quos ego cognoui amicissimos mihi: sicut feci adhuc libentissime. Vale.

ASCEN.

HVBER. Ibi gratulor. Basilius ciuis Romanus debuerat aliquid præclari in aliqua prouincia, cui præesset, fecisse. Vnde Cicero ei nunc gratulatur.

ASCEN. Ibi &c. Breuis est gratulatio: & admonitio de re scribenti & lecturo duntaxat nota. Ordo autem est. Gratulor tibi: scilicet pro re feliciter gesta, aut quæ feliciter euenit, gaudio mihi: idest pro commodo meo, eo q tua bo a mea sunt: ego amo te, tueor: idest protego tua, volo amari a te: & fieri certior, quid agas, & quid agatur scilicet ab aliis qui istic sunt. Vale. Ex hoc loco trahi potest nota differentia inter gratulor, & gaudeo, quia gratulamur alienis commodis, gaudemus nostris.

M.T.C. Basilio. S.D. 15

Ibi gratulor, mihi gaudeo, te amo, tua tueor, a te amari, & quid agas, quidque agatur, certior fieri volo. Vale.

Bithynicus Ciceroni. S.D. 16

Si mihi non tecum & multæ, & iustæ causæ amicitiæ priuatim essent, repeterem initia amicitiæ ex parētibus nřis: quod faciendū iis existimo, qui paternam amicitiā nullis ipsi officiis prosecuti sunt. Itaque contentus ero nostra ipsorū amicitia, cuius fiducia peto a te, vt absentem me, quibuscunque in rebus opus fuerit, tueare, si nullum officium tuum apud me interiturum existimas. Vale.

HVBER. Si mihi. Cum abesset Bithynius ab vrbe: rogauit Ciceronem hac epistola, vt absentem quibuscunque rebus posset tueretur, idque eum facere debere ostendit ex amicitia non solum parentū ipsorum, sed multo magis ex amicitia vtriusque ipsorum, multis, & iustis causis confirmata. ¶ Si non. idest nisi. Et iustæ. honestæ: vtpura causæ virtutis & morum & similitudinis studiorum. ¶ Repeterem. reuocarem: resumerem. ¶ Ex parentibus nostris, qui inter se fuerunt amicissimi. ¶ Quid. quam rem: scilicet vt repetantur initia amicitiæ a parentibus. ¶ Sunt prosecuti nullis officiis, idest qui paternæ amicitiæ nulla propria & sua officia addiderunt: sicut nos addidimus per ipsam amicitiam paternam multis officiis prosecuti sumus. ¶ Nostra ipsorum. idest nostrorum meipsorum: neque nunc per amicitiam paternam aliquid a te petam. ¶ Cuius: scilicet amicitiæ nostræ ipsorum. Fiducia, bona est: confidentia malaelicet Virg. fiduciā pro confidentia posuerit; Tanta ne vos generis tenuit fiducia vestri. ¶ Officium, beneficium: quod in me fit collatum. ¶ Intermoriturum, periturum, tanquam conferatur in ingratum.

Fiducia Cōfidētia

ASCEN. Si mihi &c. Commendat se & sua Bithynius Ciceroni, non ille pi de quidem ac docte, dicens. ¶ Si causæ amicitiæ, & multæ & iustæ, non essent mihi tecum repeterem initia amicitiæ ex parentibus, idest progenitoribus nostris: quod: scilicet petere initia amicitiæ ex parentibus: idest progenitoribus nostris: ego existimo faciendum iis, qui ipsi idest in propriis personis, aut per se nullis officiis prosecuti sunt: idest continuauerunt amicitiam paternam. ¶ Itaque: idest & ita: quia aliter inter nos est ergo contentus ero amicitia nostra ipsorum, idest quæ nobis est propria. Sic dicimus: nostra omnium, mea vnius &c. cuius scilicet amicitiæ nostræ, ipsorum fiducia. i. per cuius fiduciam, ego peto a te vt tueare, i. protegas me absentem in quibuscunque rebus opus fuerit, si existimas nullum officium tuum intermoriturum, i. periturū & obliuioni perpetuæ dandum apud me. Vale.

Nřa ipsorum

M.T.C.M. Bithynico S.D. 17

Cum cæterarū rerū causa cupio esse aliquā do rēpu. cōstitutā, tum velim mihi credas accedere id etiam, quo magis expetam promissum tuū, quo in litteris tuis vteris. Scribis enim si ita sit, te mecum esse victurum. Gratissima mihi tua voluntas est, facisque nihil alienū a necessitudine nostra, iudiciisque patris tui de me summi viri. Nam sic habeto, beneficiorum magnitudine eos, qui temporibus valuerunt, aut valeant, coniunctiones esse tecum, q̄ me, necessitudine neminem. Quamobrem grata mihi est & memoria tua nostræ coniunctionis, & eius etiam augendæ voluntas. Vale.

HVBER. Cum cæterarum. Scripserat Bithynius ad Cice. se cupere cum eo viuere, si aliqñ respubli. quę diu agitabatur, constitueretur: Itaque Cice. rescribit se vehementer cupere, vt respubli. tandē cōstituat, & in bonū statum reducatur & aliarum causa, & hac præcipue: vt possit exigere a Bithynio promissum, vt se cum viuat. Deinde dicit Cice. eē aliquos, qui quia plurimum potuerint, sint coniunctiores Bithynio magnitudine officiorum q̄ ipse Cice. necessitudine vero & beneuolentia neminem esse coniunctiorem. ¶ Cæterarum, aliarum multarum. ¶ Constitutam. firmatam: in statu suo collatam. ¶ Aliquando, tandem: aliquo tempore. ¶ Tum, præcipue. ¶ Accedere, adiungi ad illas cæteras res. ¶ Id, quod sequitur: scilicet. ¶ Quo. i. vt. ¶ Expetam, exigam a te. ¶ Quo. s. promisso. ¶ Si ita sit, scilicet. Vt respu. sit constituta. ¶ Tua voluntas: viuendi mecum. ¶ Alienum non est, no. i. nihil facis cōtra necessitudinem nostram. i. nihil facis, quod sit contra amicitiam nostram cum patris mecum viuere. ¶ Nam sic. sentius est crede eos, qui habuerunt gratiam, aut authoritatem, his temporibus: contulisse in te maiora beneficia: q̄ ego qui non valui: sed necessitudine, & beneuolentia neminem esse tibi coniunctiorem. ¶ Necessitudine neminem. subaudi coniunctiorē esse. ¶ Eius. coniunctionis. ¶ Augendæ voluntas. idest cupio tam augere.

¶ Ex Epistola. Cum cæterarum.

¶ Cum cæterarum rerum causa cupio aliquando esse rē publi. constitutam. ¶ Nam sic habeto, magnitudine beneficiorum [illegible] temporibus valuerūt, vel valeant, tecū esse con[illegible] q̄ me necessitudine neminem.

ASCEN. Cum cæterarum &c. Respondet epistolæ Bithynii, non quidem superiori sed alteri: quæ non extat, significans gratā sibi eum eo consuetudinem, si respu. vigeret, fore. Ordo est. Cum. s. ita [illegible] cupio causa cæterarum rerum rēpu. constitutam, sup. esse, aliquando. s. tandem. cum. i. multo magis, velim credas mihi, id etiam accedere. i. addi: aut accidere. i. contingere, vt respu. sit constituta. i. stabilita. quo. i. ideo: vt expetam. i. exigam a te magis promissum tuum, quo. s. promisso vteris in litteris tuis, non tamen eo, vt dixi in superioribus. ¶ Scribis enim si sit ita: te esse victurum mecum. Voluntas tua est gratissima mihi: & facis nihil alienum. i. diuersum a necessitudine nostra, & iudiciis patris tui viri summi, de me. i. quæ habuit de me. ¶ Nam habeto sic. i. teneto id ratissimum, eos qui valuerunt temporibus. i. quibus tempora fuerunt secunda, aut qui valeant. s. modo temporibus: esse coniunctiores tecum magnitudine beneficiorum q̄ me: quia cum illis tempora essent prospera potuerunt facile in te conferre beneficia q̄ ego, sed, sup. neminem sup. esse coniunctiorem tecum q̄ me necessitudine. i. vinculo necessariæ coniunctionis ex parentibus contractæ. ¶ Quamobrem: idest simul, memoria tua: scilicet actiua: coniunctionis nostræ: passiue: idest quam habes de coniunctione nostra: est grata mihi, & voluntas eius. s. coniunctionis nostræ etiam augendæ est mihi: idest habeo eam. Sæpe Ci. vni substantiuo potissimum verbali adiungit, aut duos genitiuos, & loco alterius pronomen possessiuum: quorum alter passiue: alter siue alterum actiue aut passiue significat, vt studium Sexti iuris ciuilis, prior genitiuus actiue, posterior passiue accipitur.

¶ Simul

HVBER.

SImul ac. Interrogauerat Lepta. Cic. vtrum praecones, & haruspices possent per leges fieri decuriones municipiorum, de quo Cice. scribit se consuluisse Balbum iurisconsultum: exponitq; eius sententiam: deinde facit eum certiorem quid audierit de rebus hispanis, erant enim eo tempore in Hispania exercitus Cae. & Pom. deinde qa Lepta laudauerat opus Cice. de oratore: dicit Cice. vehementer gaudere: dicitq; se cupere: vt Leptae filius Lepta eo delectetur: & postremo hortatur eum, vt filium ad ediscendum Hesiodum inducat: & praecipue quatuor eius carmina: quae in fine epistolae subdit. ¶ Simul ac postea q̃, cum primum. ¶ Quaesiui. interrogaui. ¶ E Bal. pro ex Balbo: iuriscon. qui nouit qd leges statuẽt. ¶ Codicillos. breues literas, vt lib. iiii. in epla Sulpitii de morte Marcelli. Puer Acydini obuiam mihi venit cum codicillis: est enim diminutiuum a diminutiuo: codex enim facit codiculus: ide codicillus: Iurisconsulti pro genere quodam testimoniorum accipiunt.

Simul

Codicilli

Codicul'

M. T. C. Leptae. S. D. 18

SImul vt accepi a Saleuco tuo literas, stati quaesiui e Balbo per codicillos, quid esset in lege. rescripsit eos, qui facerẽt praeconiũ vetari esse in decurionibus, q fecissent non vetari. Quare bono animo sint & tui, & mei familiares. Neq; enim erat ferendum, cum qui hodie haruspicinam facerent, in senatu Ro. legerentur, eos qui aliquando praeconium fecissent, in municipiis decuriones esse nõ licere. De Hispaniis noui nihil. Magnũ tamen exercitum Pompe. habere constar. Nam Caesar ipse ad nos misit exemplum Patieri literarum, in quo erat, illas vndecim esse legiões. scripserat. n. Messalla. Q. Salasso. Q. Curtium fratrem eius iussu Pompeii inspectante exercitu interfectum, q consensisset cum Hispanis quibusdam, si in oppidum nescio qd Pompeius rei frumentariae causa venisset, eum comprehendere, ad Caesaremq; deducere. De negocio tuo, quod sponsor es pro Pompeio, si Galba consponsor tuus redierit, homo in re familiari non parum diligens, non desinam cum illo communicare,

Praecones

Tubicines

Cornicies

¶ Quid esset in lege. i. quid lex statuerit de eo, quod petisti ¶ Qui facerent praeconiũ. q nunc essent praecones in municipiis, praecones aũt qui publice aliquid ore & verbis denunciãt, vt apud Vir. in. v. Aenei. Victorẽ Aeneas pconis voce Cloanthũ Declarat, idẽ tubicines: & cornicines dñr, q sonitu tubae populũ ad se dicẽt. Iuue. Quondã hi cornicines: & municipalis arenę Perpetui cõites, notęq; p oppida buccae, dñr aũt a prae & cano, q ante canant, & denũcient quod est faciendũ, hi autem viles erant: vñ nũc dicit rescriptum esse a Balbo: qui exercerent pręconiũ: vetari p leges esse in decurionibus: decuriones aũt authoribus Festo, & Nonio: a numero militię cui praeerãt dicti sunt q decis equitibus pręessent, sicut centuriones. Erant tamen decuriones alii vrbani: alii municipales. Vrbãus decurio turmę ꝑerat, quae duobus & triginta eqtibus cõstabat, neq; vero belli solum sed domi quoq;. Decurio dicit nomen quoddã ꝓpositurę turmę significas: vt Sueto. in Domitiani vita. Saturnus Decurio cubiculariorum. In municipiis aũt decurio idẽ credit qui & senator. nam qui in senatu, & conciliis reipu. municipalis interesse poterant. Decuriones erãt: vt Cice. in orone p. P. Sextio. Recita quęso Sexti q. I decreuerint Capuę Decuriones. Romanum aũt & municipalem decurionem differre: declarat Pli. iunior epistola quadam li. i. puto aũt veteris dictos Decuriones, vt sensit Pomponius iuriscon. de verborum signi. q initio cum deducerent Coloniae consilii publici gratia decima deductorum conscribi solita sit. Decuriones igitur in hoc loco non pro equitibus, aut qui praeessent decem equitibus accipiunt, sed pro iis, qui in senatu & conciliis reipu. municipali interessent, vt declarat Cice. ipse hac epistola: decurias aũt nobiliorum, centurias inferiorum dici Pedianus voluit, ergo. ¶ Esse in Decurionibus. i. esse in senatoribus municipalibus. ¶ Qui fecissent. subaudi pręconiũ, nam quidam frustra, & falso addunt: qui haruspicinã fecissent: cum haruspicina superfluũ esse constet: hoc enim sentit Ci. rescripsisse Balbum eos, qui nunc facerent praeconiũ, prohiberi esse in decurionibus: qui vero alias fecissent & nunc nõ facerent nõ prohiberi. ¶ Familia. amicos: propter quos fortasse quęsiuerat hoc Lepta a Cice. ¶ Neq; eni arguit a minori ad maius: q si illi, qui impraesenti faciunt haruspicinam: possunt elegi senatores in vrbe Roma, multo magis poterunt eligi Decuriones, qui in municipiis praeconum fecissent: & in praesenti non faciant, cum minus sit, esse Decurionem in municipiis q̃ senatorem Romanũ. Haruspicinã facerent. i. qui essent haruspices. Haruspicina erat diuinandi disciplina per inspectionem extorum & viscerum animaliũ: quae non satis honesta putabãt: ergo dicit, non erat tolerandum cum illi eligerentur in Senatu Ro. qui facerent hoc tempore haruspicinam i q illi nõ possent esse Decuriones in municipiis, quia antea fecissent praeconiũ. ¶ Legerentur. eligerentur. ¶ In senatu Ro. vt possent esse Ro. senatores. ¶ Aliquãdo. aliquo tpe nõ nũc. ¶ Nõ li. vetari p leges. ¶ Esse decurio mu. q minus ẽ q̃ eligi in senatu Ro. ¶ Cõstat. appet, manifestũ est. ¶ Illas. s. legiões Põ. ¶ Inspectãte exer. cõspectu totius exercitus. ¶ Cõsensisset. cõiurasset. ¶ Nescio qd. ita solemus dicere, cũ ignoramus nomẽ. ¶ Causa rei fru. i. causa puisiõis frumẽti. ¶ Cõprehẽdere. capere: ligere. ¶ Quo. nescio. ¶ Est spon. p Põ. i. quo Põpeio fide iussisu, fideiusserat eni Lepta simul cũ Galba quodã pro Põ. de re pecuniã. & quaerebat se liberari illa fideiussiõe scripserat q; ad Ci. vt id cõmũicaret cũ Galba, qd se facturum dicit. ¶ Cõspõsor simul spõsor.

Decurio & Centuria

Haruspicina

ASCEN.

SImul vt &c. Interrogauerat Lepta Ciceronem vtrum praecones possent per leges fieri Decuriones municipiorum. De quo dicit se consuluisse Balbum iurecõsultũ: exponitq; eius sententiã: deinde scribit quid audierit de rebus Caesaris & Pompeii in Hispania, & hortatur vt filius Leptae ediscat librũ de oratore: & carmina illa Hesiodica, quę ponit. Ordo autẽ est Simul vt accepi literas tuas a Seleuco: statim quęsiui e Balbo. s. Iuriscõsulto, p codicillos. i. p literulas: quid esset in lege. s. quid iuris esset, de eo quod quaesiuisti. ¶ Rescripsit eos, qui facerent pręconium. i. pcones publicos adhuc officium exercẽtes, vetari esse in decurionibus. i. in numero Decurionum, eos, sup. q fecissent. s. praeconium, & non amplius facerent, non vetari. ¶ Quare & tui & mei familiares sint bono aio. ¶ Neq; enim erat ferendum. i. tolerandum. eo q esset iniquum, cum sup. ii. q facerent hodie haruspicinã. i. q essent haruspices. i. inspectatores oblatorum: legerent Romae in senatu. i. vt sint in numero senatorum: & non licere eos q fecisset aliquãdo pconium esse Decuriones in municipiis. i. vrbibus Italiae, quorum ciues essent munerum Romanorum capaces. ¶ Nihil noui: sup. est: de Hispanis, cõstat tamẽ Põpeium habere magnum exercitum. ¶ Nã Cęsar ipse misit ad nos exẽplum. i. diploma, aut duplum, literarum Patiatu. i. qs Patiatius ex Hispania miserat, in quo. s. exẽplo erat, illas legiones. s. quas Põpeius in Hispania habebat esse vndecim. ¶ Enim. i. qa, Messala scripserat Quinto Salasso. P. Curtium fratrẽ eius interfectum iussu Põpeii, exercitu inspectãte, q. i. qa, ipse interfectus cõsensisset cum qbusdã Hispãis, si Põpeius venisset cã rei frumẽtarię. i. ad obtinẽdum frumẽtum, in nescio qd oppidum. i. in oppidum, cuius nomen i gnoto, cõprehendere eum. s. Põpeium, & deducere ad Caesarem, qui inimicus eius erat, quod. i. quia, sponsor es pro Pompeio, si Galba consponsor tuus. i. qui tecum sponsor pro eodem est, homo non parum, i. multum diligens in re familiari, non desinam cõmunicare cum illo de negocio tuo.

HVBER. ¶ EXPE diri.explicari & liberari.¶ Oratorem.alii volunt esse oratorē quē ad Bru.scripsit:ego sentio esse libros de oratore,de qbus facit mentionē epistola penultima primi libri,quos dialogo scripsisse dixit,& magnopere cōmendauit:sicut ēt hic,vtrunq; tamen opus elegantissimū.¶ A te probari tibi placere.¶ De dicendo.de arte dicendi.¶ Cōtulisse.posuisse.¶ Aliquando sum.i.alicuius pretii.¶ Detrahatur.diminuatur.¶ Leptam.filium tuum.¶ Etsi.q̄q̄.¶ Maturitas ætatis,qa iudicium potest esse maturum adolescentibus,propterea q̄d per ætatem nō sunt multa experti.¶ Abest.deest ei.¶ Personare huiusmodi voci.idest audire assidue huiusmodi voces.¶ Nā quo semel est imbuta recens seruabit odorem Testa diu.¶ Partus.quia nup peperit,nec propter id licuit mihi honeste discedere.¶ Satis firma,satis ualida.¶ Teneor.impedior venire.¶ Procuratoribus Dolobellæ.

Pensio

qui gerunt negocia Dolobellæ, aberat enim eo tempore Dolobella,& mandauerat Ciceroni, vt a procuratoribus suis exigeret primam pensionem rerum suarum: pensio aūt a pendendo dicitur,quę datur pro vsu alicuius rei: vt agri aut domus.¶ Et me hercu.alia causa:quare moratus sit diutius Romę,dicit enim Cicero se non ita delectari peragrare loca multa,& ire peregre,sicut ante delectatus est:est eni magis iuuentutum:q̄ senum.¶ Aedificia mea me delectant.i.delector esse domi meæ.¶ Ocium domus.quies domestica.¶ Quæ.domus.¶ Cedat.idest sit inferior, quia non minus ocium est mihi domi meæ,q̄ in meis villis.¶ Maius omni regione desertissima.idest ociū maius,q̄ vbi fere nulli habitant,loca enim minus habitata plus habēt ocii.¶ Interpellatione.intermissione temporis.i.assidue.¶ Quare.concludit Cicero ex supradictis causis: quod potius veniet Lepta Romam:q̄ Cicero eat ad eum.¶ Ediscat.non solum cognoscet,sed & memoriæ mandet,id enim significat ediscere.

Ediscere

Hesiodus

¶ Hesiodum.poetam:quem quidam volunt antiquiorē fuisse Homero:scripsit autem de agricultura apud gręcos, quem noster Virgilius in georgicis,cum magna laude imitatus creditur superasse.Fuit autem ex Ascrauico Boetiæ admodū paruo & aspero, vt scribit Strabo, vnde & Maro noster,Ascræumq; cano,Romana per oppida carmē & alib.Ascræo quos ante seni.¶ Habeat in ore.idest assidue memoret,& pronunciet carmina,quæ sequuntur, quia maxime hortantur ad amplectendas virtutes.

Τῆς δ' ἀρετῆς ἱδρῶτα θεοὶ προπάροιθεν ἔθηκαν
Ἀθάνατοι· μακρὸς δὲ, καὶ ὄρθιος οἶμος ἐπ' αὐτήν.
Καὶ τρηχὺς τὸ πρῶτον, ἐπὴν δ' εἰς ἄκρον ἵκηται,
Ῥηϊδίη δ' ἤπειτα πέλει χαλεπή περ ἐοῦσα.

Horū aūt carminū:vt fere verbū de verbo interpretemur hic est sensus.Virtutis sudorem dii immortales anteposuerunt,longa aūt & ardua via ad ipsam,& aspera primū,vbi enim in cacumen ventum est:facilis est:quæ dura,& aspera extiterat ea carmina multi varie traducunt versibus,sed non interpretantur verum sensum poetæ,nos igitur ita traduximus.Virtutem posuere dei sudore parandam.Arduus est ad eam,longusq; per ardua callis.Asper & est primum,sed vbi alta cacumina tanges,Fit facilis quæ dura prius fuit inclyta virtus.

siquid expediri possit,quod uidebatur mihi ille confidere.Oratorem meum tantopere a te probari uehementer gaudeo.Mihi quidem sic persuadeo,me quicquid habuerim iudicii de dicēdo,in illum librum cōtulisse.qui si est talis,qualē tibi uideri scribis,ego quoque aliquid sum:sin aliter,non recuso, quin quātum de illo libro,tantundem de mei iudicii fama detrahatur.Leptam nostrum cupio delectari iam talibus scriptis,& si abest maturitas ætatis,iam tamen personare aureis eius huiusmodi vocibus nō est in vtile.Me Romæ tenuit omnino Tulliæ meæ partus. Sed cum ea (quemadmodum spero)satis firma sit,teneor tamen dum a Dolobellæ procuratoribus exigam primam pensionem.Et mehercule nō tam sum peregrinator iam,q̄ solebam.ædificia mea me delectant, & ocium domus est,quæ nulli villarum mearum cedat,Ocium omni desertissima regione maius.Itaque ne literæ quidem meæ impediuntur,in quibus sine vllo interpellatore uersor.Quare(ut arbitror)prius hic te nos,q̄ istic tu nos videbis.Lepta suauissimus ediscat Hesiodum,& habeat in ore.

Τῆς δ' ἀρετῆς ἱδρῶτα θεοὶ προπάροιθεν ἔθηκαν
Ἀθάνατοι· μακρὸς δὲ, καὶ ὄρθιος οἶμος ἐπ' αὐτήν.
Καὶ τρηχὺς τὸ πρῶτον, ἐπὴν δ' εἰς ἄκρον ἵκηται,
Ῥηϊδίη δ' ἤπειτα πέλει χαλεπή περ ἐοῦσα.

¶ Ex Epistola Simul accepi.

¶ Quare bono animo sint, & tui, & mei familiares.Neq; enim referendum erat.¶ Nam Cęsar ipse ad nos misit exemplum Platieci literarū.¶ Ocium omni desertissima regione maius.Itaq; ne literæ quidem meæ impediuntur, in quibus sine vlla interpellatione versor.

ASCEN. ¶ SI quid possit expediri.i.transigi:& absolui:qd ille.s.Galba videbatur mihi:confidere.s.q̄ aliqd possit expediri.¶ Ego gaudeo vehementer,oratorē meū.i.opus de oratore,siue qd ad Brutū scripsit:siue potius alterū, pbari.i.approbari tantopere a te,quidem.i.certe:ego persuadeo mihi sic:me cōtulisse in illum librum qcqd habuerim iudicii de dicendo.i.de arte loquendi,qui.s.liber:si est talis,qualem tu scribis,sup.eū videri tibi,ego quoq; sum aliqd.¶ Sin autē.i.sed si,aliud,sup.est.i.si non est talis:ego non recuso quin quātū detrahat de illo libro.i.de laude illius libri,tātundē detrahatur de fama iudicii mei.¶ Ego cupio Leptam nostrum.s.filium,tibi p naturā:mihi p curā,& amorē:delectari iā talibus scriptis:etsi.i.q̄q̄,maturitas ætatis abest.s.ab illo,tn̄ nō est inutile aures eius psonare huiusmodi vocibus. Vnde errant q barbaris & ineptis vocibus vtentes rhetoricē,aut poeticē:aut ēt grāmaticē doceant.¶ Partus Tulliæ meæ.s.filiæ,tenuit oino Romæ.¶ Sed cum ea sit satis firma,quēadmodū spero:tn̄ ego teneor.s.Romę:dum.i.donec:ego exigam a procuratoribus Dolobellæ mariti eius:pmā pensionē.i.pretiū p vsu rerum eius,quod a pendendo dum reponitur pensio.dicitur.¶ Et me hercule,ego iam non sum tam.i.tantopere:peregrinator:quam.i.quantopere:aut quantū solebam,ædificia mea delectant me,& ocium domus:quæ nulli villarum mearum cedat,quæ nulla inferior sit:eū ociū maius omni regione desertissima.¶ Itaq;.i.& itame quidem.i.non saltem:literæ meæ impediantur.s.strepitu:aut vulgo,in qbus.s.literis:ego versor sine vllo interpellatore.i.obturbatore.Interpellator enim est q in medio opere aliquem compellit ac turbat.¶ Quare vt arbitror:nos sup.videbimus te hic.i.Romæ,vbi nos sumus:priusquam tu videbis nos istic.s.vbi tu es.Vbi inuenitur differentia,quam ponit Valla inter hic,& istic &c.¶ Lepta suauissimus.s.filius tuus ediscat.i.memoriter ediscat.Hesiodum.s.poetā græcum,qui opera,& dies & deorum generationem scripsit, & habeat in ore,sup.illud carmen Hesiodicum,quod de verbo ad uerbum translatum subieci,conferat qui uelit latina græcis, sed græcorū penitus ignarus sciat της esse articulum,quo latini carent δε significare autem,sed sequēte uocali colliditur,& dicetur p daretes δ'ἀρετῆς:vertitur ergo Tis daretis,aut daretes virtutis autē,idrota sudorem,thei.i.dei,& ita cōsequenter.Carmine aūt sic vertit Vber.Virtutem posuere dei sudore parandam,Arduus est ad eam,lōgusq; per ardua callis.Asper & est primum,sed vbi alta cacumina tanges,Fit facilis:quæ dura prius fuit inclyta virtus.

¶ Maculam

HVBER.

MAculam. Macula quidam ciuis Romanus inuitauerat Lęptam: & Ci. ad villam suam: itaq; Cic. eam laudat: erat autem in Falerno Campanię loco optimi vini feracissimo: deinde, quia Lępta cupiebat esse in familiaribus Cæsa. & ob eã causam parauerat munera, & Cæ. & cæteris, qui apud eum plurimum poterant, hortatur Cice. Læptam: vt neq; curet esse apud Cæsa. nec faciat ea munera, & adducit rationes, pollicetur tamen: siquid fuerit: in quo sit spes, se tentaturum, & facturum, quod poterit. ¶ Functum officio non finiuisse officium quoddam, quod gesserat vt quidam male interpretantur, sed fecisse officium, & debitum suum. ¶ Falernum eius, vbi habet villam: inter sex. n. loca, quæ scribit M. Varro præcipuis quibusdam rebus abundare: affirmat Falernum vini feracissimum esse: quæ vt facilius memorię mandētur, infrascripto epigrāmate meo placuit complecti, quod iam multis annis scripseram ad Octauianum Vicomercatũ, nunc iuriscõsultorum Mediolanẽsium decus: & ornamentum maximum, quem mihi discipulum fuisse: & morum elegantia & literarum doctrina facit, vt me nõ pœniteat. Sex cognosce suis insignes fructibus agros: Carminibus vates quos celebrasse leges. Dat Cererem Campanus ager: dat vina falernus: Cassinas oleæ dicitur esse ferax. At de tusculeo molles tibi sumere ficus, De[q;] Tarẽtino dulcia mella potes. Præcipuos Tyberina dabunt tibi flumina pisces. Has tibi: quem malis: dat lupus inter aquas. Pisce lupo melius multi nil esse probarunt: Inter si pontes vixerit ille natans. Diuersorio, idest iucundo: & grato hospi[tio]: diuersorium enim locus quilibet dicit: quo homines de via quiescendi: aut reficiendi corporis causa ad tempus diuertere solent: nam diuortia: & diuerticula alia dicitur: vt supra alio loco diximus. ¶ Si modo satis tecti est: idest si habet tãtum tecti, quãtum sufficit ad recipiendos comites nostros: quos nobiscum ducemus. ¶ Cætera: idest per cætera: vel secundum cętera. Virgilius. Cętera graius. Horatius in epistolis. Hæc ego dictabam post templum putre vacunæ [illegible] num. nomen villæ apud Sinu[essam]. Hora. in episto. Sicut Sanumq; Petrinum, [illegible] & villa Iulia. comparat nunc villam Iuliam falerno, & Petrino, quas villas dixit eẽ aptas diuersorio: Iuliæ autem [illegible] amœnitatem, no[n diuer]sorium. solum esse [illegible] commorationis: idest habitationis: & permãsionis. ¶ Regiorum. quæ Cæ. paras: sed inuidiose dicit regiorum: quoniam & illud nomen erat inuisum Romanis. ¶ Curatione improprie dixit: quia proprie: vt voluit Donatus: curatio est medicorum: cura reliquorum. ¶ Tantis. tam magis. ¶ De tota re, idest neq; de dandis muneribus: neq; de quærendo locum apud ipsum Cæsarem. ¶ Tanta est multitudo intimorum: idest tam multos habet apud se intimos, & familiarissimos. ¶ Effluat. euitatur ab ipso Cęsare. ¶ Aditus subaudi ab ipsum Cæsarem. ¶ Qui. s. nouus.

Falernum

Diuersotium

Diuortia

Diuerticula

Petrinum

Curatio

Cura

M.T.C. Lęptę. S.D. 19

MAculam officio functum esse gaudeo. eius falernum mihi semper idoneum visum est diuersorio. Si modo tecti satis est ad comitatum nostrum recipiendum. cæterũm is quidẽ mihi locus non displicet, nec ea re Petrinũm tuum deserã. Nam & villa, & amœnitas illa cõmorationis est, non diuersorii. De curatione aliqua munerum regiorum cum Oppido locutus sum, nam Balbũ, postea q̃ tu es profectus, nõ vidi, tantis pedum doloribus afficitur, vt se conueniri nolit. omnino de tota re, vt mihi videris, sapientius faceres, si non curares. Quod enim eo labore assequi vis, nullo modo assequere. tanta est. n. intimorum multiudo, vt ex his potius aliquis effluat, q̃ nouo sit aditus, præsertim qui nihil afferat, præter operam, in qua ille se dedisse beneficiũ putabit, si modo ipsum sciet non accepisse. Sed tamen aliquid videbimus in quo sit spes. aliter quidem non modo nõ appetendum, sed etiam fugiendum puto. Ego me Asturæ diutius arbitror commoraturum, quoad ille quandoq; veniat. Vale.

Ex Epistola, Maculam officio functum.

¶ Cæterum qui mihi locus non displicet. ¶ De curatione aliqua munerum regionum cum Oppio locutus sum. ¶ Omnino de tota re, vt mihi videt, sapientius faceres: si nihil curares. Quod enim eo labore assequi vis, nullo modo assequere. Tanta est enim multitudo intimorum, vt ex his aliquis potius affluat, q̃ nouo sit aditus. ¶ Aliter non modo qdem non appetendum, sed fugiẽdum etiam puto. Ego me in Asturæ diutius arbitror commoraturum.

¶ Nihil afferat. nihil præstet Cæsari. ¶ In qua, opera. ¶ Non accepisse. s. operam tuam: qui putabit se sibi obligatum si nõ acceperit operam tuam quam ei allaturus esses, est enim hæc natura potentum: & diuitum virorum: vt ostendit Cicero libro secundo offic. ¶ Videbimus. experiemur. ¶ In quo sit spes, in quo speremus posse aliquid tibi prodesse. ¶ Aliter, si non erit spes. ¶ Sed etiam fugiendum. quia turpius est repelli, q̃ non tentasse. ¶ Asturæ. oppidum est non longe a Terracina: & eius cognomine fluuius ¶ Quoad. quousq;. ¶ Ille. Cæsar.

Astura

ASCEN.

MAculam &c. Macula ciuis Romanus inuitauerat Læptam: & Ciceronem in villam suam. Itaq; Cicero eum laudat, Dehortatur autem Læptam ne se insinuet in amicitiam Cæsaris, & Cæsarianorum per munera. ¶ Ordo est. Ego gaudeo Maculam, proprium est ciuis Romani, esse functum officio: idest fecisse: vt, dicunt debitum suum: falernum eius: idest hospitium, quod habet in falerno agro vicino Campaniæ, optimi vini feracissimo, visum est semper mihi idoneum diuersorio, i. vt sit nobis diuersorium: modo, i. dummodo, satis tecti, i. ædificii est, supple in eo, ad recipiendum comitatum nostrum. ¶ Cæterum. i. sed, quidem. i. certe, locus, non displicet mihi, nec deseram ea re. i. propter eam rem, Petrinum tuum, scilicet hospitium, apud Sinuessam, vnde Horatius in epistolis Sinuessanumque Petrinum. ¶ Nam & villa: idest domus in agro, & amœnitas illa, scilicet quæ est præcipua in falerno Maculę, est commorationis, id est ad commorandum apta, non diuersorii, idest ad tempus illic agendi, vt in diuersorio solemus, & ita Petrinum non deseret, pro vocabulo illa legit Vbertinus Iulia, sed non recipitur. ¶ Ego locutus sum cum Oppio amico Cęsaris, de curatione munerum regiorum, quæ Cæsari parasti: tanquam regi donanda. ¶ Nam non vidi Balbum posteaquam, tu es profectus, idest discessisti hinc, & ita non potui cum eo loqui, supple Balbus afficitur tantis doloribus pedum, vt nolit se conueniri. i. visitari. ¶ Tu faceres omnino de tota re sapientius, vt videtur mihi, si non curares, & ita nihil faceres. ¶ Tu enim nullo modo assequere, i. obtinebis: id supple quod vis assequi eo labore. i. vt sis de familiaribus Cæsaris. ¶ Enim. i. quia, multitudo intimorum. s. amicorum Cæsaris est tanta, q aliquis effluat. i. dematur, vt liquore vase nimis pleno, potius ex iis. s. qui sunt, q̃ aditus. i. accessus sit nouo, præsertim qui nihil afferat præter operam. i. laborem: & industriam suam, in qua ille, scilicet Cæsar, putabit se dedisse beneficium, si modo sciet se non accepisse ipsum. s. beneficium operæ tuæ. ¶ Sed tamen nos videbimus. i. experiemur aliquid, in quo sit spes, aliter quidem puto, non modo non adpetendum, sed etiam fugiendum. ¶ Ego arbitror me cõmoraturum diutius Asturæ, idest in eo oppido non longe a Terracina, quoad. i. donec, ille, scilicet Cæsar veniat, quandoque, idest aliquando, Vale.

Petrinum

HVBER. Dederam. Toranus eandem causam secutus: quam Cæcinna, & plerique alii: cum exilio mulctaretur: essetque: vt puto in Sicilia, sicut & Cæcinna: decreuerat inde discedere: quod Cicero suadet ne faciat propter opportunitatem loci vicini: ex quo facile poterit intelligere quicquid de restitutione sua actum fuerit: & subito discedere. Deinde quia Cæsari ex Hispania redeunti volebat Toranus se offerre, idque Cicero ei dissuadet. Deinde consolatur eum: vt forti animo ferat communem casum. ¶ Triduo. ante tribus diebus superioribus. ¶ Pueris. seruis. ¶ Eo. propter id: quia dedi literas pueris Planci ad te deferendas. ¶ Vt. sicut. ¶ Antea. superiori tempore. ¶ Monebo. dabo consilium. ¶ Ibidem: idest ibi: scilicet vbi tu es. ¶ Opperiri: expectare: vt Virgilius: Reginam opperiens: scribitur autem gemino p. & est deponens: nam operio actiuum simplici p. scriptum regere significat. ¶ Præter periculum: excepto periculo. ¶ Hyemalis. tempestuosæ. ¶ Minime portuosæ. quæ non habet multos, & idoneos portus. Incommodissimum est enim nauigare per ea loca. vbi non reperiuntur portus. ¶ Quod. periculum. ¶ Vitaueris. si expectaueris ibidem. ¶ Ne illud quidem non negligendum. non contemnendum, est autem liprote: idest illud quoque plurimi faciendum. ¶ Quamuis subito, idest valde subito: ponitur enim pro quantumuis. ¶ Proficisci. discedere istic. ¶ Aduenientibus. Cæsarianis. ¶ Gestias. vehementer cupias. Est enim gestire motu quodam corporis lætitiam animi significare. Virgilius. Incassum videas studio gestire lauandi. ¶ Offerte te. obuiam dare, occurrere. ¶ Nostro. familiari: & amico. ¶ Opportuniore. commodiore rebus tuis. ¶ Quocunque, aduerbium est, in quemcunque locum. ¶ Opus erit: scilicet te conferre. ¶ Ille. Cæsar. ¶ Recipiet se. redierit: scilicet in patriã. ¶ Omnia, quæ de te agentur, & ad te pertinebunt. ¶ Hoc. scilicet q͂ sis tibi. ¶ Prorsus. omnino. ¶ In hac causa. quam secutus est simul cum Pompeio: & multis aliis. ¶ Communem: cuius nemo est expers: aut immunis. ¶ Ita viximus. cum ea honestate: & rectitudine: est autem consolatio a conscientia: qua Cicero sæpe vtitur. ¶ Id ætatis sumus: idest in ea ætate sumus, est autem ornatus quidam dicendi modus: quasi dicat: ita sumus iam senes: vt fortem animum omnibus rebus præstare debeamus: quæ nostra culpa non acciderunt: senes enim magis debent contemnere mortem: q͂ iuuenes: propterea quod parum vitæ superest eis: qui vere possint. ¶ Hic, Romæ.

Opperior
Operio
Gestire
Quocunque

M. T. C. Toranio. S. D. 21

Dederam triduo ante pueris Cn. Planci literas ad te: eo nunc ero breuior, teque, vt antea consolabar, hoc tempore monebo. Nihil puto tibi esse vtilius, q͂ ibidem opperiri, quoad scire possis, quid tibi agẽdum sit. nam præter nauigationis longæ, & hyemalis, & minime portuosæ periculum, quod vitaris, ne illud quidem negligendum, quamuis subito, cum certi aliquid audieris, te istinc posse proficisci. Nihil est præterea cur aduenientibus te offerre gestias. Multa præterea metuo, quæ cum Milone nostro communicaui. quid multa? loco opportuniore in his malis nullo esse potuisti, ex quo te, quocunque opus erit, facillime, & expeditissime conferas. quod si recipiet ille se, ad tempus aderis, sin (quoniam multa accidere possunt) aliqua res vel eum impediret, vel morabitur, tu ibi eris, vbi omnia scire possis. Hoc mihi prorsus valde placet. De reliquo, vt te sæpe per literas hortatus sum ita velim tibi persuadeas, te in hac causa nihil habere, quod tibi timendum sit, præter communem casum ciuitatis. qui & si est grauissimus: tamen ita viximus, & id ætatis iam sumus, vt omnia, quæ non nostra culpa nobis accident, fortiter ferre debeamus. Hic tui omnes valent, summaque pietate desiderãt, & diligunt, & colũt. Tu & cura, vt valeas, & te istinc ne temere commoueas. Vale.

¶ Ex epistola. Dederam triduo ante pueris.

¶ Vt omnia, quæ nõ nostra culpa accidant, fortiter, atque constanter ferre debeamus. ¶ Tu cura, vt valeas, & te istinc, vbi es, temere ne commoueas.

ASCEN. Dederam &c. Toranus eandem cum Cæcinna causam secutus: & cum eo in Sicilia exulans decreuerat inde discedere: a quo Cicero eum dehortatur: suadetque ne Cæsari ex Hispania redeunti obuius fiat: fortitudinis eum admonet. Ordo est. Dederam triduo ante, scilicet q͂ hæc scriberet pueris: idest seruis Cnei Plancii, literas ad te, eo, idest eam ob rem: ego ero nunc breuior: & vt consolabor te ante, scilicet in dictis epistolis: ita supple monebo te hoc tempore. ¶ Ego nihil puto esse vtilius tibi: q͂ operiri: idest expectare ibidem: scilicet vbi nunc es: quoad: idest donec, possis scire: quid sit agendum tibi: nam præter periculum nauigationis longæ: & hyemalis: & minime portuosæ, idest vbi paucissimi sunt portus, quod: scilicet periculum tu vitaris: idest vitaueris opperiendo, & manendo in Sicilia, ne quidem, idest non etiam, aut non saltem illud, scilicet quod dicam, est negligendum te posse proficisci, idest discedere istinc, idest ab isto loco vbi es, quamuis. i. quantumuis cito, cum audieris aliquid certi. ¶ Præterea nihil est, idest nulla est causa, cur gestias, idest nimium cupias, ita vt gesta cupiditatem iudices, offerre te aduenientibus, scilicet Cæsarianis ex Hispania. ¶ Præterea ego metuo multa, quæ communicaui cum Milone nostro, scilicet amico. ¶ Quid supple scribam: tibi multa. ¶ Tu nullo loco opportuniore potuisti esse, in his malis, idest durantibus his malis, quam supple vbi es, tu conferas, idest traducas te facillime, & expeditissime ex eo, scilicet loco quocunque erit opus, idest vtile, aut expediens, quo. idest ad quem locum, si ille scilicet quem metuis, hoc est Cęsar, recipiet, idest tanquam in locum tutiorem conuertet se, tu aderis ad tempus. ¶ Sin, idest sed si, quoniam multa scilicet impedimẽta possunt accidere, aliqua res impediet eum vel morabitur, idest retinebit, cum tu eris ibi, vbi possis scire omnia. ¶ Hoc, scilicet consilium placet mihi prorsus, idest omnino valde. ¶ De reliquo, vt sum hortatus te sæpe per literas, velim supple vt persuadeas tibi ita, te nihil habere in hac causa, quod sit timendum, præter communem casum ciuitatis, scilicet Romanæ qui scilicet casus communis, etsi est grauissimus, tamen nos viximus ita, & sumus iam id ætatis: idest in ea ętate, vt debeamus ferre fortiter omnia, quæ non accident culpa nostra. ¶ Omnes tui, scilicet necessarii, & amici, valent hic, scilicet Romæ & desyderant te summa pietate. i. charitate cum obseruantia, quam debent inferiores maioribus, vt liberi parentibus, & nos omnes deo, & diligunt. & colunt te. ¶ Tu cura, & idest simul, vt valeas, & idest simul, ne commoueas te istinc, idest a loco vbi nunc es, temere, idest inconsulte. Vale.

¶ Et si cum

HVBERTI.

ET si cum. Consolatur Cice. hac ep'la Toranum: vt forti animo ferat ea, quæ acciderunt: præsertim cum ipsi soli prę uiderint qd esset futurum: siue Pompe. siue Cę. victurus foret, ostenditq; fuisse timendum: cum aliquid caueri potuit. Nunc vero cum nulla spes rebus euersis supersit, omnia ferenda moderate: pręcipue cum mors sit omnium extremum, & finis laborum & miseriarũ. Postremo addit consulationem sibi assuetam rectæ conscientiæ. ┌ Calamitosissimi perni tiosissimi. ┌ Belli. Africani: nam mortuo Pom. Cato in Africam se contulit ad Iubam: contra quem postea pugnauit Cæ. ┌ Cõfectũ, finitum. ┌ Cõmemorabam: referebam: dicebam. ┌ Assensorem: quia idẽ dicebas quod ego. ┌ Nos solos. duos, me & te. ┌ In eo bello. ciuili: quod gerebatur inter Cæ. & Pom. ┌ Exclusa. eiecta: quia nulla erat spes pacis. ┌ Ipsa victoria. vtriusq; futura esset, siue Cæ. siue Põ. ┌ Interitũ, maximã cladem: & perniciem ciuiũ. ┌ Domitiũ. Cn. Domitiũ dicit, & Lentulum. qui Ci. timidum appellant: quia bellũ timeret: dicit autẽ Ci. se non timuisse bellũ: sed euentum belli: & ne ea acciderent, quæ acciderunt. ┌ Erã plane. s. timidus. ┌ Idẽ. ego. ┌ Ad oẽm euentum. i. ad omnia, quæ euenerint. ┌ Caueri. vitari, aut prouidere. ┌ Dolebam negligi, dolebam, q̃ nõ prouideretur aliquid, & quod non curaretur. ┌ Euersis. prostratis, tractũ ad ædificiis. ┌ Consilio. prudentia quia nullus est adeo sapiens: qui amplius possit prouidere. ┌ Vna ratio: vna via: vnus modus. ┌ Ferre moderate: quicquid erit: tale illud Maro. Quicquid erit superanda oĩs fortuna ferenda est. Extremũ. Hora. Mors vltima linea rerum. ┌ Mihi sim conscius. scio. ┌ Quod licuerit: quantum potuerim. ┌ Consuluisse. prouidisse. ┌ Hac amissa. dignitate reipu. oppressa: & perdita. ┌ Eadem cogitares. eandẽ consolationem acciperes. ┌ Recordare. i. recordaris: & in memoriã redigis. ┌ Etiã si acciderit se. i. et si aliter: euenerit, q̃ volebas: & sentiebas. ┌ Conferre solicitudines nostras. vt enim Ci. superius dixit ad Lucceium. Habet præteriti doloris secura recordatio delectationem. Virg. Forsan & hæc olim meminisse iuuabit: idem: Iuuat euasisse tot vrbes Argolicas, mediosq; fugã tenuisse per hostes. ┌ Conferre: simul colloqui. ┌ Tum. eo tẽpore. præter interitum vniuersę. i. pręter id quod omnibus accidit: & præter cõmunem calamitatẽ, & perniciẽ reipu. ┌ Futurum præsto: idest paratũ, & promptum.

M. T. C. Toranio. S. D. 21

ET si cum hæc ad te scriberẽ, aut appropinquare exitus hujus calamitosissimi belli, aut iam aliquid actum, & confectum videbatur: tamen quotidie commemorabam te vnum in tanto exercitu mihi fuisse assensorẽ, & me tibi: solosq; nos vidisse, quantum esset in eo bello mali, in quo spe pacis exclusa, ipsa victoria futura esset acerbissima, q̃ aut interitum allatura esset, si victus esses, aut si vicisses, seruitutem. Itaq; ego, quem tum fortes illi viri, & sapientes Domitii, & Lentuli timidum esse dicebant, & erã plane (timebam enim ne euenirent: ea, quæ acciderunt) idem nunc nihil timeo, & ad omnem euẽtum paratus sum. Cum aliqd videbatur caueri posse, tum id negligĩ dolebam. nunc vero euersis omnibus rebus cum consilio profici nihil possit, vna ratio videtur qcqd euenerit, ferre moderate, PRAESERTIM CVM OMNIVM RERVM MORS SIT EXTREMVM: & mihi sim conscius, me, quoad licuerit, dignitati reip. cõsuluisse, & hac amissa, salutem retinere voluisse. Hæc scripsi, non vt de me ipse dicerem, sed vt, qui coniũctissima fuisti mecum & sententia, & voluntate, eadẽ cogitares. MAGNA ENIM consolatio est, cum recordare, etiam si secus acciderit, te tamen recte, vereq; sensisse. atq; vtinam liceat aliquãdo aliquo reipublicæ statu nos frui, interq; nos conferre solicitudines nostras, quas pertulimus tum, cum timidi putabamur, quia dicebamus ea futura, quæ facta sunt. De tuis rebus nihil esse, qd timeas, præter vniuersę reipub. interitum, tibi confirmo. De me autem sic velim iudices, quãtum ego possum, me tibi, saluti tuæ, liberisq; tuis, summo cum studio præsto semper futurum. Vale.

ℭ Ex epist. Etsi cum hæc.

ℭ Et si cum hęc ad te scribebã, aut appropinquare. ┌ Quę aut interitum allatura esset, si victus esses, aut si vinceres seruitutem. ┌ Cum aliqd videbat tum caueri posse, tamen id negligi dolebam. ┌ Sed, vt tu, qui coniunctissimus fuisti mecum & sententia, & voluntate, eadem cogitare.

ASCEN.

ET si &c. Consolatur eundem Toranum fere consueto modo consolendi: dicens. ┌ Et si: idest quemquam, cum ego scribam hæc ad te, aut exitus huius belli calamitosissimi: quia ciuilis: & in perniciem reipu. vergentis: videbatur appropinquare, aut aliquid videbatur iam actum: & cõfectum: scilicet de bello. ┌ Tamen ego commemorabam, i. memoria reuoluebam, quotidie te vnũ fuisse in tanto exercitu assensorem mihi: & me tibi: quia ambo sentiebant potius pacis iniquæ conditiones suscipiendas, q̃ bellum obeundũ: & nos solos vidisse, i. considerasse: q̃tum mali esset: in eo bello: in quo spe pacis exclusa, ipsa victoria vtriusq;. s. partis: esset futura acerbissima, q̃ aut esset allatura tibi interitum, si esses victus: aut seruitutem sub dominatione Pompeiano tum si vicisses: aut accipiatur generaliter secunda persona pro quacunq;: nam vtriusq; partis victi interitum passuri erant, & victores seruitutem: cum alteruter victor videbatur rempu. oppressurus. ┌ Itaq; ego, quem illi viri. s. nobilissimi. Domitii, & Lentuli: fortes, & sapientes tum. i. vt tunc videbantur: dicebant esse timidum: eram plane. s. timidus. ┌ Timebam enim ne ea, q̃ acciderunt euenirent. Loquitur ergo de bello Africano: aut alio post Pharsalicum confliclum gesto: idem nunc nihil timeo, & sum paratus ad omnem euentum. Causam affert cur tunc timuerit, & nunc non timeat. ┌ Cum. i. quandiu: aliquid videbatur posse caueri: tum. i. tunc. dolebã. i. ægre ferebam, illud negligi. nunc vero omnibus rebus euersis, cum nihil possit profici. i. nullus possit fieri profectus, consilio, vna. i. sola ratio videtur. s. amplectanda: vtpote ferre moderate: quicquid euenerit, præsertim cum mors sit extremum oĩum rerum, vnde Flaccus in epistolis. Mors vltima linea rerum est, & sup. cum. sim conscius mihi me consuluisse reipu. quod licuerit, & voluisse retinere salute, hac. s. rep. amissa. ┌ Ego scripsi hæc: non vt ipse dicerem de me, sed vt tu, qui fuisti, & sententia, & voluntate coniunctissima mecum: cogitares eadem. Magna enim consolatio est, cum recordare. i. recorderis, etiam si acciderit secus. i. aliter: te tamen sensisse recte, & vere. i. iuste: atq; vtinam liceat aliquando nos frui aliquo statu reip. & conferre inter nos solicitudines nostras: quas pertulimus. Id enim iucundum esse innuit Aeneas apud Maronem sic, Forsan, & hæc olim meminisse iuuabit, tunc cum putabamur timidi. sup. ideo: quia dicebamus futura ea: q̃ facta sunt. ┌ Ego confirmo. i. firmiter assero tibi: nihil esse, quod timeas. i. timere debeas, de rebus tuis, præter interitum vniuersæ reipub. q. d. non esse specialiter notatum, aut inuisum cuiq̃. ┌ Autem. i. sed: ego velim sup. vt iudices de me sic: me [illegible] sempet præsto: idest paratum auxilio tibi: saluti tuæ: & liberis tuis: cum summo studio, idest summo studio co[illegible]tãte, si enim pro instrumento acciperet, non adderet præpositionem.

Vale.

HVBER. NOn ea. Post Cladem pharsalicam, cum hic Domitius in Italiam se recepisset: neq; Cicero ad eum quicquam scripsisset: hac epistola se excusat, ostendens eam solam fuisse causam, ꝙ in tantis malis nullam haberet consolationem, quam ad eum scriberet: cum ipse consolatione indigeret: nunc tamen eum consolatur, ꝙ hoc bellum ingressus sit ea intentione, vt reipub. prodesset quantum potest, ꝙ si secus accideret, statuisse sibi finem propositi sui: quem ortum ab ipsa dedisset, hortatur, deinde eum, vt curet diligenter salutem, & incolumitatē suam. Postremo pollicetur ei Cicero, quicquid pro eo efficere poterit. ¶ Nam ea res, hoc dicit Cicero se non prætermisisse scribere ad ipsum Domitium ob eam causam: quia nullas ab eo accepisset literas. ¶ Deterruit, detinuit: remouit. ¶ Quo minus. vt non. ¶ Suaderem, consulerem. ¶ Hæc, scilicet tempora: vel conditiones horum temporum. ¶ Nihil meliora. erant ante. ¶ Etiam atque etiam: multo desperatiora sine comparatione magis sine spe: & in deteriori conditione: & vt apertius declarem: quod vulgo dicimus: centies millies magis siue spe. ¶ Inanes: vacuas: sine eo pondere, vel pollicitationem: vel suasionem: vel consolationem: quas voluissem posse afferre. ¶ Quam nullas. q̃ nihil scribere. ¶ Ego. adducit rationes validissimas: quare debeat ferre ea: quæ acciderunt: præsertim cum secutus sit illud bellum ea mente: vt sibi constitueret eum finem: quem fortuna voluisset. ¶ Conatum. tentauisse. ¶ Muneris. honeris. ¶ præstare: efficere. ¶ Terminum, finem. ¶ Nostrarum contentionum. nostrarum discordiarum, & bellorum. ¶ Qui pendent ex te, qui sine te non possunt esse incolumes, quia eorum incolumitas est ex te. ¶ Quæ didicisti. hortatur: vt vtatur iis precibus: quæ ex philosophia didicit. ¶ Si non æquo. si non quieto & contento. ¶ At: certe: saltem. ¶ Forti. constanti & magno: qui vincat perturbationes omnes. ¶ Vel potius. correctio. ¶ Conducere. vtilia esse. ¶ Detuli. significaui. ¶ Minus scripseris. non scripseris aliquid.

M.T.C. Domitio. S.D. 22

NOn ea me res deterruit, quo minus, postea quam in Italiam venisti, literas ad te mitterem, ꝙ tu ad me nullas miseras. Sed quia nec q̃d tibi pollicerer ipse egens rebus omnibus, nec quid suaderem, cum mihimetipsi consiliū deesset, nec quid consolationis afferrem, in tantis malis reperiebam. Hæc quanquam nihilo meliora sunt, nunc etiam atque etiam multo desperatiora, tamen inaneis esse meas literas, q̃ nullas malui. Ego si te intelligerem plus conatum esse suscipere Reipublicæ causa, muneris, q̃ quantum præstare potuisses, tamen quibuscunque rebus possem, ad eam conditionem te viuendi, quæ daretur, quæque esset, hortarer. Sed cum consilii tui bene, fortiterque suscepti, eum tibi finem statueris, quem ipsa fortuna terminum nostrarum contentionum esse voluisset: oro, obtestorque, te pro vetere nostra coniunctione, ac necessitudine, proque summa mea in te beneuolentia, & tua in me pariter, te vt nobis, parenti, coniugi, tuisque omnibus, quibus es, fuistique semper charissimus, saluum conserues, incolumitati tuæ, tuorum que, qui pendent ex te consulas. Quæ didicisti, quæque ab adolescentia pulcherrime a sapientissimis viris tradita, memoria, & scientia comprehendisti, his hoc tempore vtare. Quos coniunctos summa beneuolentia, plurimisque officiis amasti, eorum desyderium, si non æquo animo, at forti feras. Ego quid possim, nescio, vel potius me parum posse sentio. Illud tamen tibi polliceor, me quæcunque saluti, dignitatiq; tuæ conducere arbitrabor, tanto studio esse facturum, quando semper tu, & studio, & officio in meis rebus fuisti. Hanc meam voluntatem ad matrem tuam optimam fœminam, tuique amantissimam detuli. Siquid ad me scripseris, ita faciam, vt te velle intellexero. Sin tu minime scripseris, ego tamen omnia, quæ tibi vtilia esse arbitrabor, summo studio, diligenterq; curabo. Vale.

¶ Ex vltima. Non ea res.

¶ His hoc tempore curare: quos coniunctos summa beneuolentia: plurimisq; officiis amisisti.

ASCEN. NOn ea res &c. Cum Domitius post Cladem Pharsalicam in Italiam se recepisset: neque Cicero quicquam ad eum scripsisset: hac se epistola excusat, & operam suam illi pollicetur: dicens. ¶ Ea res ꝙ tu nullas literas miseras ad me posteaquam venisti in italiam, non deterruit me: quo minus mitterem literas ad te: hoc est non ideo misi ad te postea literas. ¶ Sed quia nec reperiebam quid pollicerer tibi: ipse egens rebus omnibus: nec quid suaderem tibi: cum consilium deesset mihimetipsi: nec quid consolationis afferrem in tantis malis. ¶ Hæc: scilicet omnia iam dicta, quanquam nihilo: idest in nullo sunt meliora nunc, & supple sunt etiam: atq; etiam, idest cumulate: desperatiora multo, tamen malui meas literas esse inanes, idest friuolas: & inefficaces, q̃ nullas. ¶ Ego si intelligerem te conatum esse suscipere causa reipublicæ: plus muneris: idest obsequii: & laboris: q̃ quantum potuisses: scilicet verisimiliter: præstare: idest exhibere: tamen: idest nihilominus: ego hortarer te: quibuscunque rebus possem ad eam conditionem viuendi: quæ daretur: idest concederetur tibi: & quæ esset: sed cum tu statueris tibi eum finem consilii tui suscepti bene: idest decenter & fortiter: quem ipsa fortuna voluisset esse terminum: idest exitum contentionum nostrarum. ¶ Ego oro: & obtestor te pro nostra vetere coniunctione, ac necessitudine: & pro summa beneuolentia mea in te, & pariter tua, scilicet beneuolentia in me, vt conserues te saluum nobis: parenti: coniungi: & omnibus tuis: quibus es: & fuisti semper charissimus, & supple vt consulas: idest consilio tuo, auxilio sis: & prospicias incolumitati tuæ: & tuorum, qui pendent: idest quorum salus pendet ex te: & supple vt vtare hoc tempore iis, quæ didicisti, & comprehendisti memoria, & scientia pulcherrime ab adolescentia, scilicet tua, tradita, scilicet tibi, a viris sapientissimis: hoc est, feras desyderium: idest mortem: & absentiam eorum: quos coniunctos, scilicet tibi summa beneuolentia: & plurimis officiis amasti: feras inquam: si non æquo animo: at, idest saltem, forti: scilicet animo. ¶ Ego nescio quid possim: vel potius sentio me posse parum: tamen ego polliceor tibi illud me esse facturum: quæcunque arbitrabor conducere: idest vtilia fore saluti, & dignitati tuæ: tanto studio: quanto studio: & officio, tu fuisti semper in rebus meis. ¶ Ego detuli: idest denunciaui: hanc voluntatem meam: ad matrem tuam: fœminam optimam: & amantissimam tui. ¶ [illegible]ipseris quid: idest aliquid ad me, ego faciam ita: vt intellexero te velle. ¶ Sin autem, idest sed si, tu minime: idest nequ[illegible]m scripseris: ego tamen, idest nihilominus, curabo summo studio, & diligenter omnia: quæ arbitrabor esse vtilia tib[illegible] Vale.

¶ Si dolor

HVBER.

SI te dolor. M. Marius ciuis amplissimus, cũ podagra laboraret, recepat se rus, verũ cũ intellexisset interea Ro. celebratos eẽ magnificẽtissimos ludos: scripserat ad Ci. vt aliqd ad se scriberet: quominus eos ludos ptermisisset, neq eis itersuisse pœniteret. Itaq Ci. hac epla attenuat voluptatẽ illoꝝ ludoꝝ: qtũ põt: nõ tñ, q neget eos magnificẽtissimos fuisse: sed qd viris grauibus, q & aliis studiis grauiorib⁹ delectari solẽt: dicit potius fuisse allaturos molestiã: q voluptatẽ: esseq ai magni, & excelsi ea cõtẽnere: q cętera admirant. Laudat aũt ociũ ipsius Marii, sicut mõ id trãsitu sit in lraꝝ & lectiões reꝝ egregiaꝝ. Describit aũt fere totũ apparatũ: & magnificẽtiã ipsoꝝ ludoꝝ. Postrẽo dicit se cu pe ita leuari qbuidã negociis, qbus i pedit: vt possit cũ eo villa victare. ¶ Si te. facit argumentum in duas ptes diuisum, est aũt sensus: si non venisti ad ludos, qa per valetudinem malã tibi nõ licuerit, non attribuo id sapientiæ tuæ, sed fortunæ potius, q te infirmitate detinuit: si aũt non venisti, qa ea cõtemnenda, & paruifaciẽda putaueris, quæ cęteri admirantur, & si pp hanc cãm: q ea cõtẽnas non venisti: cum non impediente valetudine venire posses: duplici cã lætor, & q sine dolore corporis fueris: & q magnum animum habueris ad hæc contẽnenda. ¶ Infirmitas. debilitas, quia põt etiam esse bona valetudo. ¶ Fortunæ. casui. ¶ Quam sa. tuæ qa si impeditus mala valetudine pp eam prætermisisti venire, nõ aũt qa. vt sapiens non curaueris, nõ consilio sed fortuna hoc fecisse videris. ¶ Sin. alia pars. ¶ Cæteri. q vulgares. ¶ Duxisti. existimasti. ¶ Per vale. valetudine pmittẽte: & nõ impediente. ¶ Tñ. quãuis posses. ¶ Vtrunq. i. vtraq cã. ¶ Et si do. prima cã. ¶ Et aio au. i. habuisse animũ magnum nec victum ab hmõi inanibus cupiditatibus: & est secũda cã. ¶ Sine cã. quia sunt res vanae neq admiratione dignæ. ¶ Neglexeris. nõ curaueris. ¶ Mõ vt pro dũmodo, vel sic distinguendum, cum neglexeris ea, quæ alii mirantur: mõ pro dummodo. i. neglexeris. s. ita. ¶ Vt fructus. vt vtilitas. ¶ Cõstiterit. pro extiterit. vel apparuerit: vel suppetierit. ¶ Quo. ocio. ¶ Licuit ti. permissum est tibi. potuisti. ¶ In ista. in ea vbi tu es. ¶ Neq. hoc dicit Cice, q quis Marius parasset sibi villas ad amœnitatem aptas: nõ tñ dubitat. quin cõsumpserit tẽpora matutina in lectiunculis aliqbus. ¶ Cubiculo. locus vbi cubatur & dormit & cubiculũ dicitur. ¶ Stabianũ & Scyanũ noia sunt villarum. ¶ Perforasti. fecerat enim fenestras, vt ex cubiculo lõge posset pspicere. ¶ Patefecisti. aperuisti de tecto aliquo mõ. ¶ Lectiunculis. vsus est diminutiuo: vt ostendat eũ vel aliqd legere debuisse. ¶ Interea. dũ tu legebas. ¶ Illi. amici tui. ¶ Istic. ruri. ¶ Semisomni. cũ enim spectamus aliquid quo non delectamur obrepit nobis somnus. ¶ Communes. vulgares: quotidianos. ¶ Mimos. histriones: gesticulatores, scænicos. ¶ Reliquas partes. præter matutina tẽpora. ¶ Ad arbitrium. vt volebas. ¶ Compararas: constitueras. ¶ Nobis. qui eramus Romæ & spectabamus ludos. ¶ Perpetienda. cum magna molestia ferenda.

Cubiculo
Stabianũ
Scyanum

M. T. C. EPISTOLARVM FAMILIARIVM.

LIBER SEPTIMVS.

M. T. C. M. Mario. S. D.

SI te dolor aliqs te corporis, aut ĩfirmitas valetudinis tuę tenuit, quo min⁹ ad ludos vẽires: fortũę magis tribuo, q sapiẽtię tuę, sin hęc q cęteri mirãtur cõtẽnenda duxisti, & cũ p valetudinẽ posses, venire tñ noluisti: vtrũq lętor, & sine dolore corporis te fuisse, & aĩo valuisse, cũ ea, q sine cã mirant alii, neglexeris: mõ vt tibi constiterit, fructus ocii tui: quo qdẽ tibi perfrui mirifice licuit, cum esses in ista amœnitate pene solus relictus. Neq tamen dubito, quin tu ex illo cubiculo tuo, ex quo tibi Stabianum perforasti, & patefecisti Scianum, per eos dies matutina tempora lectiunculis consumpseris. cum illi interea,, qui te istic reliqrunt, spectarent communes mimos semisomni. Reliquas vero parteis diei tu cõsumebas his delectatiõibus quas tibi ipsi ad arbitriũ tuũ cõparas. Nobis aũt erant ea ppetienda, quæ

ASCEN.

SI dolor &c. M. Marius ciuis amplissimus podagra laborãs ruri agebat quo circa: cũ audisset Romę celebratos eẽ ludos magnificẽtissimos absentiã suã ęgre ferẽs scripserat ad Ciceronem: vt de eis ad se scriberet. Cui nunc ridens Cicero extenuat illoꝝ magnificẽtiã: laudatq ociũ Marii, describit q fere totũ apparatũ ludoꝝ superuacuum. Et postremo dicit se velle expeditis negociis cum eo in villa ocio vacare. Ordo est. Si aliquis dolor corporis, aut infirmitas. i. debilitas valetudinis. i. sanitatis tuæ tenuit te, quo minus. i. vt nõ venires ad ludos. s. Romæ exhibitos: ego tribuo magis fortunæ tuæ, quæ noluit te frustra acciri Romã, q sapientiæ tuæ, qa p ipsam non steteris, q nõ venisti. ¶ Sin. i. sed si, tu duxisti. i. existimasti hæc. s. ludicra, quæ cæteri: vtpote plebeii, mirantur, esse cõtemnenda, ego lætor vtrũq. s. & simul te fuisse sine dolore corporis, &. i. simul, te valuisse animo: cũ neglexeris ea: quę alii mirẽtur sine cã, eo, q nõ sunt admiratione digna: modo vt. i. dũmodo ita sit, vt fructus. i. vtilitas ocii tui, cõstituent. i. notus fuerit tibi, qa non oẽs, qui beati esse possunt cõtinuo beati sunt, eo qd nesciunt: vnde Maro. O fortunatos nimiũ bona si sua norint Agricolas, quo. s. ocio, licuit tibi perfrui. i. ad plenũ frui: mirifice cũ esses relictus pene. i. q i solus in ista amœnitate .s. rurali. ¶ Neq tamẽ dubito qn cõsumpseris per eos dies tẽpora matutina lectiunculis. i. legẽdo subinde libros aliquos, ex illo cubiculo tuo: ex quo pforasti mihi. i. ad votum meũ: alii tamẽ habẽt tibi, Stabianũ: partem villæ sic nominatã. & patefecisti Scyanũ, alteꝝ locũ villę, forte a σκια scia. i. vmbra dictũ, vnde patefecit eũ faciẽdo fenestras, cũ ante eẽt vmbrosus: cũ illi, q reliquerunt te istic. i. ruri: aut in villa tua, spectarent interea cõmunes. i. vulgares, mimos, histriones, & actores ludorũ gesta corpoꝝ, entei, supple semisomni. i. q non nisi ad dimidiũ satis dormierant: aut propter lentam actionem somno oppressi. ¶ Vero. i. sed, tu consumebas reliquas partes diei. i. præter matutina tẽpora, his delectationibus, quas ipse. i. tuto, compararas. i. conquisiueras ad arbitriũ tuũ. ¶ Ea aũt, quę. s. Spurius Metius, prætor Vrbanus, Prætor enim ludos celebrandos conducebat: Iuue. Nullius fibula durat Vocem vendentis prætoribus, interdũ tamen ædiles curules ludos curabant: vt patet de comœdiis Terentianis, Sunt qui pro Spurio Publium legant.

HVBER. ¶ SCILIcet.ironice dictũ, & indignationẽ, & stomachationem animi ondit. ¶ P.Metius.is erat ꝓtorq & histriones & cãtores: & alios hmõi cõducebat ad ludos celebrãdos.Iuue. [illegible]ullius fibula durat Vocẽ vẽdẽtis ꝓtoribus. ¶ Si q̃ris.modꝰ est dicẽdi ꝑ si scire vis. ¶ Tu stomachi.i.appetitus ai tui.[illegible]q tibi potuissent placere:est ãt trãslatio a corpe. ¶ Cõiecturã.e.fa.i.cõiicio ex stomacho meo:cũ nõ placuerũt ista: ꝙ no placuissent ẽt tuo. ¶ De meo stomacho. ¶ Nã primũ. ondit q̃re hęc nõ placuerũt:dicit.n.ꝙ qdã:q discesserãt ex scęna: & putabant discessisse, & eẽ amoti honoris:cã:ne essent dedecori:redierũt postea i scęnã: vt hõestarẽt ludos. ¶ Discessisse cã ho.i.discessisse ne dehõestarẽt ludos. ¶ Delitiæ tuæ.quẽ habes charissimũ. ¶ Aesopus. minimi & authoris scęnici nomẽ est hoc loco:nã alius fuit fabulator i Phrygia: de quo scribit Gel.cuiꝰ extãt suauissimi apologi. ¶ Eiusmodi fuit.ita se gessit. ¶ Vt liceret ei ꝑ oẽs hoies desinere.i.vt oẽs eẽnt cõtenti:qd desineret a recitatione: qa male se gessit. ¶ Is declarat q̃re oẽs ęquo aio ferrent: vt desineret. ¶ Cũ cœpisset iurare. erat locus in tragœdia: quã ꝓnunciabat: vbi erat aliqđ iuramentũ:qđ cũ ille incepisset:statĩ vox eũ defecit.i.dereliq̃t:ita qđ nõ potuit ꝓnũciare. ¶ In eo loco. dicit q fuerit locꝰ tragœdię. ¶ Si sciẽs fallo.hic erat locus, in quo incipiebat iurare,cũ vox eũ defecit. ¶ Reliquos ludos.i qbus nõ recitabant comœdię: sed fiebãt:aut gladiatorꝫ certamina:aut Venationes aliq̃. ¶ Leporis. suauitatis. ¶ Apparatus.n.dicit tñ fuisse rerꝫ apparatũ,qđ ludi ipsi spectari cũ delectatiõe ñ poterant. ¶ Aio ęquissimo.i. valde libenter:sine dolore aliquo. ¶ Quid.n.iã describit apparatũ. ¶ Clytẽnestra. Clytẽnestra vxor Agamẽnonis maritũ interfecit:de q̃ tragœdia facta est & ab ea appellata: quã nũc intelligit,dicit igit repñtatione huius tragœdię fuisse apparatũ sexcẽtorꝫ mulorꝫ,sicut visum est Mediolani sæpe in oblatõibus portarꝫ, vbi vel currus, vel eq multi, & muli ẽt onerati auro & argẽto: & vestibꝰ sericis ducunt. ¶ In equo Troião.alia tragœdia,q̃ ꝯtinebat ꝓditionẽ: quã fecerũt græci Troiãis ꝑ equũ ęreũ: siue ligneũ sicut scribit Virg. lib.ii. Aeneidos. ¶ Craterarꝫ. paterarꝫ:vidi ẽt Mediolani:q plurimas crateras ferri ad põpã,cũ fiũt oblatiões. ¶ Varia.

Aesopus

Clytemnestra

scilicet. Spurius Metius ꝓbauisset. Oĩno si q̃ris, ludi apparatissimi,sed nõ tui stomachi,cõiecturã eni facio de meo.nã primũ honoris cã in scęnã redierãt ii,quos ego honoris cã de scæna decessisse arbitrabar. delitiæ vero tuę nr̃ Aesopus eiusmodi fuit, vt ei desinere per oẽs hoies liceret.Is iurare cũ cœpisset,vox eũ defecit, in loco illo.si sciens fallo.qd tibi ego alia narrẽ: Nosti enĩ reliquos ludos: Quid: ne id qdẽ leporis habuerũt qđ solẽt mediocres ludi.apparatus enĩ spectatio tollebat omnẽ hilaritatẽ:quo qdẽ apparatu nõ dubito qn, [illegible] ęquissimo carueris. Quid enĩ delectationis habẽt sexcẽti muli in Clytẽnestra: aut in equo Troião craterarꝫ tria millia: Et armatura varia peditatus, & eqtatus i aliqua pugna: quę popularẽ admirationẽ habuerũt,delectationẽ tibi nullã attulissent. Q đ si tu per eos dies operã dedisti Protogeni tuo, dũmõ is tibi qd vis potius,q̃ orões meas legerit, ne tu haud paulo plus, q̃ qsquã nostrũ delectatiõis habuisti. nõ enim te puto gręcos aut oscos ludos desyderasse: pserti cum oscos ludos vel in senatu nostro spectare possis, Gręcos vero ita ames, vt ne ad villã qdẽ tuã via gręca ire soleas.

diuersi gñis. ¶ Popularẽ admirationẽ habuerunt.i.q̃ populus tñ admiratus ẽ. ¶ Tibi.viro grauissimo. ¶ Protogeni.nomẽ ẽ liberti, Anagnostę Marii.i.q Mario legebat. ¶ Quid vis.q̃ libet. ¶ Potiusq̃.vitat arrogatia. ¶ Dedisti.oprã, intendisti. ¶ Ne.hic nõ ponit ꝓ certe.vt qdã putat,qa sensus nõ patit,sed sic. ¶ Ne haud paulo plus.i.paulo plus,nã duæ negatiões affirmãt.Nõ.n.occurrit obiectioni,ne fortasse diceret Marius se desyderasse alios fortasse ludos, vtputa græcos, & oscos,rñdet Ci.se nõ credere eũ tales ludos desyderare, & adducit rõnes cũ ioco,aut ẽt scõmate quodã,dic.n. Ci.ꝙ nõ credit Mariũ desyderasse ludos, vel oscos, vel græcos,qa oscos nõ mõ in theatro,sed ẽt in senatu ipo spectare possit,tangit,aũt quosdã senatores,q fœde, & obscœne loq̃rent,quos dicit quodãmõ repñsentare ludos oscos scœnicos.Nã oscos,q & capuenses dicunt,appellati sunt authore Festo ab oris fœditate.Dicit ergo Ci. credo te nõ desyderasse ludos oscos,qa eos spectare põt in senatu nr̃o.vbi sunt, q osce loquunt.i. fœde. Addit p̃terea eũ non desyderare græcos ludos,quia ita oderat Marius græcos,vt cum esset via,q̃ ad villam eius ducebat quæ græca appellabatur,pp odium græcorꝫ nollet rei per eam viam Romani autem ludorum morem ex diuersis gentibus, & patriis acceperunt.

Osci

Osce

ASCEN. ¶ SCIlicet aũt ꝑ idignationẽ ponit.q.d.si diis placet, ꝓbauisset, erãt nobis ꝓpetẽda,eũ q̃ idoctis placẽt sine doctis cruciatui. ¶ Si q̃ris oino.s.scire q̃les fuerit ludi, ludi sup.fuerũt apparatissimi.i.maxio sumptu, & apparatu istructi,sed nõ sup.fuerũt stomachi tui.i.q tibi saperẽt, ac placerẽt, facio.n.ꝯiecturã de meo.s.stomacho,cui ñ sapuerũt. ¶ Nã pmũ ii quos ego arbitrabar decessisse de scęna.i.de ꝓscęnio,hoc ẽ loco in [illegible]o agebant ludi,cã honoris. ne.s.ꝑsentia sua ludos dehõestẽt:cũ eẽnt inhõesti, redierũt in scęna cã honoris.i.vt ludos honorificẽt. ¶ Vero.i.sed. Aesopus nr̃.s. Histrio nobilissimꝰ, appositorie delitię tuę.i.i quo tãtope oblectaris, fuit eiusmodi.i.talis i agẽdo, vt liceret ei ꝑ oẽs hoies.i.nullo reclamãte,cũ oẽs satiati eẽnt añ finẽ ludorꝫ, desinere.s.ab agẽdo, is eũ cœpisset iurare, vt fit i fabulis, vox defecit.i.deseruit eũ, i illo loco.i.cũ diceret illa vba. Si sciẽs fallo. ¶ Quid.i.ad qđ, ego narrẽ tibi alia. Tu eni nosti reliquos ludos, i qbꝰ.s.parꝫ decoris eẽ solet. ¶ Quid:sup.dico reliquos,hi sup.ne qdẽ.i.ñ saltẽ,habuerũt id decoris, qd ludi mediocres solẽt.s.habere. ¶ Eni.i.qa,spectatio.i.freq̃ẽs inspectio apparatus, tollebat oẽm hilaritatẽ. ¶ Quo qdẽ apparatu nõ dubito qn carueris ęquissimo aio. ¶ Eni.i.qa,qd delectatiõis habẽt sexcẽti muli i Clytẽnestra.s. ꝑ põpã deducẽda i fabula,aut tria millia craterarꝫ.i.id genus poculorꝫ. Dicit hic creter, i accusatiuo hũc craterea, vnde fit nõiatiuus hęc cratera Huius[illegible]di aũt craterę onerabant ꝓ inclusis in equo ad vsum potãdi,nisi sit legẽdũ cratiũ, qbus equus intrinsecus intexebat. [illegible]rtũ ẽ ꝙ Clytẽnestra ẽ nomẽ fabulę,sicut equus Troiãus,q̃ denoiant a re p̃cipua in eis acta. Clytẽnestra ãt erat vxor Agamẽnonis pricipis exercitus Gręcorꝫ,q̃ cũ Aegisto adulteriũ cõmisit absente marito, & reuersum eiꝰ cõsilio iterfecit, vnde ab Oreste filio iterfecta est. Cũ ergo ageret impatricẽ sexcẽtis mulis in fabula via fingebat. In equo ãt Troiano q̃ plurimi Gręcorꝫ fuerãt iclusi, vñ ad põpã illis tria millia createrarꝫ in fabula assignabant, & armatura varia peditatꝰ, & eqtatꝰ i aliq̃ pugna qd delectatõis hẽt.q.d.nihil. ¶ Quę.s.supradicta i apparatu supfluo ꝯsistẽtia, aut ea,q̃ habuerũt admirationẽ pplarẽ,nullã delectationẽ attulissent tibi,qd si tu opã dedisti ꝑ eos dies.s.qbꝰ ludi tales exhibebãt. ¶ Protogeni.s.liberto, & Anagnostę.i.lectori tuo, sonat ãt Protogenes id,qđ pmꝰ gñus, dũmõ is.s.Protogenes Anag[illegible]s tuꝰ, legerit tibi potiꝰ qduis.i.q̃cũq alia rẽ,q̃ orones meas, ne.i.certe, tu habuisti had.i.ñ paulo plꝰ, imo multo plꝰ, [illegible]lectatõis,q̃ qsq̃ nr̃m. Modeste ãt dic q̃ orones meas.q.vo i illis, aut opã pdidisset, aut minꝰ delectatiõis habuisset. ¶ Nõ.n.puto te desyderasse ludos gręcos, aut oscos.i.ãt apud gręcos iuẽtos, vt sũt fere cõœdię, & tragœdię. aut apđ oscos, vt sũt atheilãę fabulę, sed ꝑ iocũ rõnes affert, cur tales ñ debeat desyderare, ꝑserti, cũ possis spectare ludos oscos,i.ab obscœnitate oris denominãdos, vł.i.ẽt, in senatu nr̃o.i.Rõano, i quo vterq erat.q.d.illis eẽ q obscœnitate loq̃ndi oscos repñtẽt, vero.i.s,cũ tu ames gręcos ita.i.tãto odio ꝓseq̃ris, vt ne qdẽ.i.ñ saltẽ, soleas ire ad villã tuã via gręca.

¶ Athlętas

ATHLETAS. certatores, pugiles, luctatores. Qui con. gla. qui pariusfeceris spectare gladiatores: in qbus pote rat eē maior delectatioq̄ in Athletis. Operā & oleū. puerbium est, q̄ Mareo scribit: queuā docuisse picam proferre. Est aūt tractum, vel a palæstritis, qbus dabat oleū: vt vngerent: vel ab iis: q multum: & frustra vigilaotes oleum consumunt. vnde est puerbio studiosorū, plus olei, q̄ vini cōsumpsi: vnde Iuue. de historiographis. Vester porro labor fœcundior hi storiarū Scriptores: perit hic plus tpis, atq; olei plus. Binæ. duę, quod in vsu, & apud Ci. & apud Quintil. & Liuiū inue nietiā cum iis, quæ declinantur in singulari. Magnificæ. s. fuerunt. Sed quæ, quāuis fuerint magnificæ, dicit tñ eas ho mini ciuili non fuisse allaturas delectationem. Politico. ci uili nam πόλις ciuitatem significat. Valētissi a. vt leonē: aut vrso: qui sæpe in eiusmodi spectacula ducebantur. Hor. ta. in epīs. Ducunt aut vrsum, aut pugiles, hīs plebecula gau det. Transuerberatur. transfigit. videnda. digna. vt vi deant. Sæpe. alio tpe: itaq; nunc debes minus ea desyderare. Quicqd noui. i. aliqd quod non viderimus alio tpe. Extremus dies. i. spectaculorū. Fuit elephan. fuit quo ele phanti exhibiti sunt. In quo in qua re. i. q̄ elephanti exhi biti sunt in spectacula. Vulgi. quod omnia etiam minima solet admirari, & stupere. Quinetiā, insup: immo. Mise ricordia, commotio, quædā animi. Einsmodi: talis. Quā dam societatem, in quandam conuenientiam. Cum gene re humano, i. cum hoibus. De elephantibus Solinus si scri bit. Elephanti iuxta sensum humanum intellectum habēt, me moria pollent: sydetum seruāt disciplinam: & post multa de eis miranda: iui sus sic inquit: propter fœminas nunquā di micant: nulla, n. nouerunt adulteria: inest in illis clementię bo num. Quippe si per deserta vagabundum hoiem forte vide rint: ductus ad vsq; notas vias præbent, vel si cōfertis peco ribus occurrerint, itinera sibi blāda: & placida manu faciūt: neq; animal interimūt conflictu fortuito. Siquando, pugnāt nō mediocrē habēt curā sauciorū: nā fessos vulneratosq; in mediū receptāt: cū captiuitate venerint in manus hominū māsuescunt ordei succo: maria trāsmeaturi naues non prius subeunt: q̄ de reditu illis sacramētū luat. Dicit ergo nunc Ci. q̄ in illa venatione, vbi exhibiti sunt elephāti: cognitū est: q̄ elepāti viderent habere quādā cōuenientiā cū hoibus: de elephātis ēt multa scribit Plin. His ego. dicit nunc se his die

Nam quid ego te Athletas putem desyderare, qui gla diatores consumpseris? in qbus ipse Pompeius confi tetur se & operā & oleū perdidisse. Reliquæ sunt vena tiones, binæ per dies quinq; magnificæ, nemo negat. Sed quæ potest esse homini politico delectatio? cum aut hō imbecillus a valentissima bestia laniat, aut pcla ra bestia venabulo trāsuerberat? Quæ tñ si videnda sint, sæpe vidisti: neq; nos, qui hæc spectamus, quicq̄ vidimus noui. Extremus elephātorū dies fuit, in quo admiratio magna vulgi, atq; turbæ, delectatio nulla exstitit. qnetiā misericordia qdā cōsecuta est, atq; opi nio eiusmodi, esse QVANDAM illi belluæ cum gnē hūano societatem. His ego tñ diebus, ludis scœni cis, ne forte videar tibi nō mō beat⁹, sed ne liber oīno fuisse, dirupi pene me in iudicio Galli Caninii familia ris tui, qd̄ si tā facilem populū haberem, q̄ Aesopus ha buit, libenter mehercule artem desinerē, tecūq; & cū si milibus nostri viuerē. Nā me cū antea tædebat, cum & ætas, & ambitio me hortabant, & licebat deniq; quē nolebam, non defendere, tum vero hoc tpe vita nulla est: neq; enim fructum vllum laboris ex his peto, & cogor nonnunquam homines non optime de me me ritos rogatu eorum, qui benemeriti sunt, defendere.

bus, quibus ludi scænici acti sunt, non tamen caruisse molestia, quia necesse fuit, vt defenderet causam Caninii cuiusdā. Scænicis: theatralibus: nam scæna pars est theatri. Sed liber. qa fui in officio alieno, & non in arbitrio meo. Dirupi. nimia contentione dicendi vexaui. Iudicio, causa iudiciali. Tam facilē q̄ Aeso. i. si ita mihi pmitteret a populo desine re ab agēdis causis, sicut pmittitur Aesopo desinere ab actione histrionica, profecto libenter desinerem. Artem. s. dicen di, & agendi causas. Desinerē. i. omitterē. Similibus no. i. viris doctis: & literarum studiosis. Nam cū. probat q̄ lib en ter desineret artē, si liceret ei per populū: dicit. n. q̄ cū tęderet eū ante agere causas: cū erat iuuenis: & am bitiosus: & cū nō cogebat defendere: quē nolebat: nunc multo magis tædet eū: qa & multū frustū capit ex iis: quos defendit, & sæpe cogitur defendere inimicos suos rogatu amicorū. Licebat nō de. i. poterā nō defendere. Tum ve. multo magis. Hoc tpe. quo ætas ē maturior, & minus ambitiosa & viuo ad arbitriū multorū. Vita nulla est. i. ingrata: & insuauis. Peto. capio. Nō opti. i. pessime. Rogatu. pcib⁹. Qui bene me. s. de me: q̄ mihi bñficiū pstiterūt: qbus non liceat vllo pacto negare.

NAM quid. i. ad quid: ego putem te desiderare athletas. i. pugiles, & luctatores: qui contempseris gladiatores: quorum tamen spectaculum vt delectabilius: cū sit periculosius: & artificiosius, in qbus. s. gladiatoribus: ipse Pom. qui eis plurimum oblectari solebat: confiteč se perdidisse, & operam, & oleū. i. impensam & laborem. Reliquæ sunt. i. præter dictos appara tus sunt venationes per dies quinq; binæ. i. singularis e quinq; diebus duæ, & ita. x. magnificæ, quasi dicat dices forte ex aliorum relatu: q̄ fuerint magnificæ, nemo negat. s. magnificas fuisse. Sed q̄ delectatio potest esse homini politico. i. ci uili: cū aut homo imbecillis laniat a bestia valētissima, aut bestia pręclara trāsuerberat venabulo. i. cuspide venatoria q̄si dicat nulla. talia autē fiebāt in venationibus in harena exhibitis: nā ad bestias damnati obiiciebant bestiis: aut ad hoc exer citati se locarunt ad trāsfigendas bestias. Quæ. s. spectacula: tamen. i. nihilominus si sint videnda: tu vidisti sępe. Neq; nos, qui spectauimus hæc vidimus quicquā noui. Extremus. i. vltimus dies ludorum, fuit elephantorū. i. exhibitorū spe ctaculo: in quo. s. die: magna admiratio vulgi: atq; turbæ exstitit: nulla delectatio extitit. i. emersit, quinetiā quædam mi sericordia est cōsecuta, atq; opinio eiusmodi, eum quandā societatem esse illi beluæ. i. elephanto: cū genere humano, quia cum potuissent sæuire in homines victos noluerunt, vnde Soli. Elephanti iuxta sensum humanū intellectus hñt, memo ria pollent, sydetum seruant disciplinā, inest illis clementiæ bonū: quippe si per deserta vagabundū hominem forte vide rint, ductus ad notas vsq; vias pbent, vel si confertis pecoribus occurrerent: itinera sibi blanda: & placida manu faciunt, neq; aīal interimunt conflictu fortuito. Si qñ pugnat nō mediocrem hñt curā sauciorū: nam fessos vulneratosq; in mediū receptant: &c. Tamen ne videar tibi fuisse his diebus non modo. i. nō solum btūs ludis scænicis. i. pp ludos scænicos, sed oīno liber. s. ab omni cura, ego dirupi pene me, in iudicio Galli Caninii familiaris tui, quē defendit ne contra eū iudicium fieret, qd̄ si haberem popu. tam facilem, q̄. i. q̄tum, facilem habuit Aesopus. q ob malam Actionem statim dimissus est, mehercule, ego libenter desinerem artem. s. causidicorū, & viuerem tecum, & cum similibus nostri. i. viris studiosis. Nam cum. s. ita sit q̄ tædebat me antea. s. solicitudinis in causis dicendis: cum. i. quando: & ætas: scilicet valida: & iuuenilis & ambitio. i. cupiditas: perueniendi ad magnos honores, hortabantur me. s. tali officio: per qd̄ emergere possem incubere: & licebat deniq; non defendere: quem nolebam. s. defendere: quia nulli erat obnoxius. Tum vero. i. tunc ita est p verum q̄ vita est mihi nulla hoc tempore. hoc est: p sic cruciet agen in eos causas inuitus vt videar mihi nō viuere. Neq; enim peto ex his vllū fructum laboris: & cogor nonnunquam. i. interdum, defendere homines non optime: immo nequaquam meritos de me: rogatu. i. propter præces eorum: qui benemeriti sunt. s. de me.

HVBER.
Prouerbiū
Quinctiā
Elephanti
Scæna
ASCEN.
Elephant.

HVBER. CARBITratu meo.i.vt volo:meo modo.¶ Ratioē.ꝓpositū.Laudo & ꝓbo,laudamus verbis,ꝓbamus re.¶ Interuisis.itcedū visitas.¶ Lepore.suauitate,& facetiis.¶ Neq; li.qa vterq; sumus occupatissimi.¶ Molestissimas.grauissimas. ¶ Relaxaro.Leuauero:& imitut? fuero.¶ Exoluā pla.i.liberi ē penit?.¶ Nō po.qa scio.ꝙ nō possem.¶ Cōmētor,exerceo, cogito,meditor.¶ Hūaniter.more hoiu;:¶ Imbecillitatē:ifirmitatē.¶ Obire.adire.¶ Cocursare,cōuenire,frequētai.¶ Nō ocii abū.i.nō ꝙ supsit mihi tps:quo careā negociis.¶ Sed amoris.I.abūdātiā.¶ Subinuitaras.latenter inuitaras:significaras.¶ Si assecutus sum.si effeci:vt nō pœniteat te ꝑtermisisse ludos.¶ Sin mi.i.assecutus sum.¶ Neq; relin. spē.i. venies ad videndos ludos,neq; expectabis:vt ego meis litis tibi afferā delectatioē,sed eā qres veniēdo ad ipos ludos vidēdos.

ASCEN. ¶ITAQVE.i.& ita. quæso aut quæso.s. a diis oēs cās .i.vias,viuendi aliqn.i.tandē,arbitratu meo,& laudo vehementer:& ꝓbo,i.approbo te: & istā rōnem ocii tui,quodq; .i.& ꝙ,minus.i.nō,interuisis.i.interdū visitas nos: fe:o hoc animo æquiore:ꝙ.i qa:si tu esses Romę: tū non liceret nos frui lepore.i.venusto sermone tuo:neq; te meo:siqs.s.lepoti est in me: ꝓpter occupationes meas molestissimas: quibus .s.occupationibus,si relaxero.i.leuauero me:nā nō postulo: vt exoluam,i.liberem me,plane.i.omnino,& quem.i.certe, cōmentor.i.aio agito,multos annos ipsum.s.vt absolui possim:nihil aliud.¶ Alii legunt sic:& ipsum quidem: ꝙ multos annos nihil aliud cōmentor, docebo te ꝑfecto &c. sed non placet:vt dicat se talem vitā docere velle:ꝑsertim id,quod non ipse faciat: docebo profecto.i.re vera: quod sit viuere humaniter.i.benigne,& vt hoie dignū ē.¶ Tu mō.i.solūmō, aut nūc: sustēta,& tuere.i.pregere neqd deterius patiaris ista .i.tuā,ibecillitatē,i.infirmitatē valetudinis, vt facis:vt possis obire.i.circuire nr̃as villas.i.domos in agro positas: & cōcursare mecū simul lecticula:in qua senes:& potentes portabant a seruis.¶ Ego scripsi hæc ad te pluribus vbis: q̄ soleo, nō abundātia ocii:sed amoris erga te:quo.i.ꝑ quem amorē: tu subinuitaras,i.occulte inuitaueras me quada epl'a: si tenes memoria.i. si non es oblitus: vt scriberem ad te aliquid hmōi, quo.i.ꝑ qd,minus.i.nō,aut nō tantope pœniteret te ꝑtermisisse ludos.i. Romæ celebratos. ¶ Quod.i.scripsisse, quo te minus pœniteret:si sum assecutus.i.si obtinui,& effeci,gaudeo, sin minus.i. si nō sum assecutus: tū ego consolabor me: hoc.i. hac re: ꝙ venies post hac ad ludos: & vises nos: neq; relinques aliquā spē delectationis tuæ in epl'is.i. quā capies ex eis:cum hæ nō delectent. Vale.

HVBER. MAndatū tuū. Scriptus fuerat Ci, testamento cuiusdā prædii hæres:cū qbusdā aliis cohæredibus. hoc prædium cū Marius emere cupet: mandarat Ci.vt illud emeret.Præfinierat q; ei pretiū,qd nō ꝑteriret:vel qd impēderet ꝓ eo pdio. Quare Ci. iocans eum carpit impruditię, ꝙ mādasset id negociū ipsi Ci.cuius interesset illud prædiū vendi q̄ plurimo:serio tū postea dicit se curaturū diligenter eius negociū. Deide scribit se vicisse in iudicio Bursam quēdam:de quo dicit se scire Marium vehementer lætari:quia conatus fuerat omni vi oppugnare Ci.¶ Mandatum tuum. id qd mihi mandasti,& cōmisisti: vt ꝓ te facerem. ¶ Sed hō acutus.subaudi es:ironice dixit.¶ Potissimum præcipue ꝑ ter cæteros:qa maximā habeo in eo ptem, & minus debueras mihi mandare, q̄ aliis,qa erat in parte res mea.¶ Expediret.vtile esset.¶ Vænire.vendi,est.n.infinitiuus a væneo venis.¶ Quāplurimo. quāto maximo ꝑtio posset. ¶ Illud: vel

Vænire

Itaq; qro cās omneis aliqn̄ viuēdi arbitratu meo, teq; & istā rōnē ocii tui & laudo vehementer & ꝓbo, qd q; nos minus interuisis, hoc fero aīo æquiore, qd̄ si Romæ esses,tū neq; nos lepore tuo, neq; te, si qs ē in me, meo frui liceret ꝓp molestissimas occupationes meas, qbus si me relaxaro(nā vt plane exoluam nō postulo, & ipm qdē multos annos, nihil aliud cōmētor) docebo ꝑfecto qd sit hūaniter viuere. Tu mō istā imbecillitatē valetudinis tuæ sustenta,& tuere, vt facis, vt nr̃as villas obire,& mecū simul lecticula concursare possis. Hæc ad te pluribus verbis scripsi,q̄ soleo, nō ocii abūdātia,sed amoris erga te, quo me qdā epistola subinuitaras, si mēoria tenes, vt aliqd ad te hmōi scriberem, quo minus te prætermisisse ludos pœniteret. Quod si assecutus sum gaudeo, sin minus, hoc me tū consolabor, qd posthac ad ludos venies, nosq; vises,neq; in epl'is relinques meis spē aliquā delectatiōis tuę. Vale.

Nicolai Scoelsii Luttarei super.vii. Epistolarum familiariū Ciceronis libro.additiones.

Ex .i. Epi. Si te dolor.

¶Neq; tū dubito,quin tu ex illo cubiculo tuo, ex quo tibi stabianū ꝑforasti, & patefecisti, seni nup eos dies matutina tempora lectiunculis cōsumpseris. Alii alio modo, sic .n.legunt.& patefecisti scęnā per eos dies matutina tēpora lectiunculis consumpseris,Cum illis interea, q te istic reliquerunt,spectarent mimos semisomni, reliquas vero ptes diei tu consumas his delectationibus, qs tibi ipse ad arbitrium tuū comparatas.¶ Cū aut homo imbecillus a valentissima bestia leniat.¶ Nā tum antea tedebat,tum & ætas, & ambitio me hortabatur,& licebat denīq;, quem volebā, non defendere. ¶ Neq;.n. vllum fructum laboris ex his expecto.¶ Quod si Romæ esses,tū nos neq; lepore tuo, neq; te,siqs est in me,meo,frui liceret.¶ Et. ipsum qd multos annos aliud commentor.¶ Quod si assecutus sum,gaudeo sin minus,hoc me tantum consolor.

M.T.C.M.Mario.S.D. 2

MAndatū tuū curabo diligenter.sed hō acutus ei mandasti potissimum, cui expediret illud vænire q̄ plurimo. sed eo vidisti multū,qd ꝑfinisti,quo ne pluris emerem,qd̄ si mihi ꝑmisisses,q meus amor in te est, cōfecissem cū cohæredibus.

nis.¶ Quāplurimo. quāto maximo ꝑtio posset. ¶ Illud: vel prædiū:vel absolute illud,illa res,vt noluit declarare qd fuerit.¶ Sed eo.qa dixit eum errasse in hoc,ꝙ mandasset negociū ei,cuius interesset illud vendi q̄ maximo ꝑtio posset:dicit tū ꝙ in hoc fuit cautus:qa ꝑfiniuit ei pretiū, qd nō ꝑteriret: in quo tamen irridet ipsum:qa si ꝑmisisset ipsum ꝑtium in ptate Cic.diciti q; tam emisset.¶ Eo.propter id,vel in eo. ¶ Vidisti multū.fuisti multū cautus,& prudens.¶ Præfinisti.præscripsisti,determinasti,vt tū impēderent:quātū scripsisses:nō plus.¶ Quo vt.¶ Ne:non.¶ Pluris,q̄ scripsisses.¶ Permisisses.reliquisses in potestate mea. ¶ Confecissem cū cohæredibus .i.conclusissem cū aliis,qui sunt restituti hæredes mecum:quod tibi reliquissent ipsum prædiū.¶ Qui meus amor est in te .i.per eum amorem:qui meus amor est in te:est autem constructio vsitata apud Cice, vt sæpe ostendimus.

ACSEN. MAndatum tuū,&c.Ci.accepat ex testamēto pdiū:de quo Marius scripserat:vt sibi ematur a Ci. q̄ minimo queat, vnde iocans Ci.dicit sua interesse,vt q̄ maxio vendat:dicit tū se curaturū eius negociū. ac demū dicit se vicisse aduersariū suū noie Bursam,de quo sperat Mariū gauisurū.Ordo est.Ego curabo diligenter mandatū tuū.s.vt prędiū tibi ematur, sed tu homo acutus,quod iocose dicit,tu mandasti.s.prædium tibi emi, q̄ minimo,potissimum.i.maxime ei, cui expediret.i.vtile esset:illud.s.prædiū,venire.i.vendi, q̄ plurimo.i. maximo:pretio, hoc est mihi,eius ex testamento possessori.¶ Sed tu vidisti.i.ꝑspexisti multum,eo ꝙ præfinisti ne emerem pluris.s.q̄ scripserat: quod si scripsisset. eme q̄ minimo poteris,sine qbus paulo, aut q̄ti qbus, potuisset Cice.maximo vendidisse pretio.ipse tamen per iocum dicit sese contra fuisse facturū:addens,ꝙ si permisisses mihi.i.arbitrio meo:& nō ꝑfiniuisses mihi ꝑtium:q meus amor est in te.i. ꝑm amorem quo te ꝑsequor, ego fecissem.s.emptionem cū cohæredibus,quia ipse non erat solus hæres,

¶Nunc,

HVBER.

CNVNC, adhuc iocatur Cice. & dicit, quod nunc cum intelligat pretium Marii, quod vult impendere pro eo p̄dio, potius adhibebit licitatorem, idest æstimatorem, q̄ quod vendatur minoris. ¶ Tuum pretium. summam tui pretii, quod via impendere. ¶ Licitatorem. æstimatorem, qui pretium facit, a liceor verbo, quod significat æstimare, pretiū deferre, inde licitator, Cice. iii. offi. Non licitatorem venditor, nec contra sequi liceatur emptor apponet. ¶ Veneat. vendatur. ¶ Minoris, quam. s. præfinisti mihi. ¶ Sed de ioco. hoc subdit Cice. ne videatur serio dixisse, & velle id carius emere, quia præfinitum esset sibi pretium. ¶ Tuum negocium. emendi: quod mandasti mihi. ¶ De Bursa. quem superaui in iudicio. Nimis

Licitator

nunc quoniam tuum pretium noui, in licitatorem potius ponam, quam illud minoris veneat. sed de ioco satis est. Tuum negocium agam, sicuti debeo, diligenter. De Bursa te gaudere certo scio, sed nimis verecunde mihi gratularis. putas enim, vt scribis, propter hominis sordes minus me magnā illam lætitiam putare. Credas mihi velim, magis me iudicio hoc quam morte inimici lætatum. Primum enim iudicio malo, q̄ gladio. deinde gloria potius amici, q̄ calamitate. In primisq; me delectauit, tantum studium bonorum in me extitisse contra incredibilem contentionem clarissimi, & potentissimi viri, postremo, quod vix verisimile videtur, fortasse operam multo peius hūc, quam illum ipsum Clodium. illum enim oppugnaram, hunc defenderam. Et ille, cum omnis respu. in meo capite discrimen esset habitura, magnum quiddam spectauit, nec sua quidem sponte, sed eorum auxilio, qui, me stante, stare non poterant. Hic Simiolus animi causa, me, in quem inueheretur, delegerat, persuaseratq; nonnullis inuidis meis, se in me emissarium semper fore. Quamobrem valde iubeo gaudere te. magna res gesta est, nunquam vlli fortiores ciues fuerunt, quam qui ausi sunt eum contra tantas opes eius, a quo ipsi lecti iudices erant, condemnare, quod fecissent nunquam nisi us, dolori meus fuisset dolor. Nos hic multitudine, & celebritate iudiciorum, & nouis legibus ita destinemur, vt quotidie vota faciamus, ne intercaletur, vt quamprimum te videre possimus. Vale.

Ex. ii. Epi. Mandatum tuum. curabo.
¶ Hic si meolus animi ca mei, in quē inueh. ref delegerat.

verecunde. nimis parce & modice, vt scribit, scribebat. Marius se putare Ci. non multum gaudere, q̄ vicisset Bursam, quia erat homo vilis, & sordidus, laus autem victoriæ pendet ex pretio hominis. ¶ Hoc iudicio. quo vici Bursam, ¶ Inimici. vel Clodii: vt quidam volunt vel ipsius Bursę, vt sit sensus, magis lætatus sum vicisse inimicum meo iudicio, quam si esset mortuus. ¶ Primum. vna ex multis rationibus. ¶ Malo: scilicet vincere. ¶ Gloria amici. quis fuerit hic amicus nō satis constat, sed intelligimus aliquem esse oppugnatum ab illo Bursa. ¶ Studium. fauorem. ¶ Contentionem. orationem aduersariam. ¶ Clarissimi viri. Mar. Crassum significat, qui hunc Bursam tuebatur. ¶ Postremo. vltima ratio, quare vehementer lætatus sit hoc iudicio. ¶ Multo peius. multo magis, multo vehementius Ouidius, Quæ venit exacto tempore peius amat. ¶ Illum ipsum. quasi dicat inimicissimum meum. ¶ Illum. Clodium. ¶ Hunc. Bursam. ¶ Habitura discrimen. habitura [illegible], & cladem. ¶ In capite meo: idest in vita mea, [illegible]. ¶ Spectauit. superauit, considerauit. ¶ Quiddam magnum. quandam rem magnum. ¶ Sua sponte. per seipsum. ¶ Illorum. inimicorum meorum, & reipubli. ¶ Auxiliorum. idest fauore illorum. ¶ Qui stare non poterant me stante. qui non potuissent obtinere statum suum me incolumi, & obtinere statū meum. ¶ Hic Simiolus. scilicet Bursa per contemptum aūe appellauit eum. Simiolum. Delegerat amicum. acceperat sibi Clodium amicum. ¶ Causa mei. quia sciebat eum inimicum meum. ¶ In quem. s. me. ¶ Inueheretur: idest quem insequeretur. & criminationibus laceraret. ¶ Emissarium. promptum, & paratum ad hoc, nam emissarii dicuntur equi: qui seruantur ad procreandam sobolē: & emittuntur ad equas, inde translatiue emissarii in aliquos dicuntur, qui sunt parati inuehi in aliquos. ¶ Iubeo. volo. ¶ Gesta est. cum victus est hic Bursa. ¶ Fortiores. maioris animi. ¶ Eius. Crassi, qui elegerat iudices, & tamen illum condemnauerunt contra fauorem Crassi. ¶ Nisi meus dolor fuisset dolori his. nisi doluissent meo dolore: idest nisi doluissent, quia ego dolebam. ¶ Multitudine & celebritate. i. multis, & celebribus, hoc est claris iudiciis: quia semp vincimus. ¶ Detinemur. sumus occupati. ¶ Intercaletur. fiat intremissio, nam intercalare est interserere, siue interponere, siue interuocare vt supra declarauimus plenius. Vale.

Peius pro magis

Emissarii

ASCEN.

Intercalare

CNVNC quoniam ego qui sum in parte hæres, noui pretium tuum. i. quanti tibi sit, ego ponam potius in licitationem. i. venditionem q̄ cedat plus cæteris offerenti, q̄ illud. i. prædium veneat. i. vendatur minoris. s. q̄ præfinisti, sed satis est de ioco. ¶ Ego agam negocium tuum diligenter, sicut debeo. q. d. pp partem meam non curabo, vt pluris veneat q̄ par sit. ¶ Ego certo scio te gaudere de Bursa: idest q̄ Bursam vicerim, sed tu gratularis mihi nimis verecunde. ¶ Putas enim, ve scribis, me putare illam lætitiam minus magnām propter sordes hominis: scilicet victi ¶ Velim, sup. vt credas mihi, me magis lætatum hoc iudicio, quod contra Bursam latum est q̄ morte inimici. ¶ Enim, idest quia, primum malo, scilicet victum esse, iudicio q̄ gladio, deinde gloria, idest cum gloria amici, pro quo Cicero contra eum egit, qua calamitate, quæ secuta fuisset, si gladio vindictam sumpsisset ¶ Et in primis delectauit me tantum studium bonorum extitisse in me contra incredibilem contentionem viri clarissimi, & potentissimi Crassi, qui pro Bursa steterat. ¶ Postremo, quo videtur fortasse incredibile, ego oderam multo peius, idest. grauius, & cum maiore execratione, & mali in illum optione, hunc: scilicet inimicum, q̄ illum ipsum Clodium: scilicet singularem inimicum, & huius amicum. ¶ Enim: idest quia, ego oppugnarā: scilicet prius illum. scilicet Clodium. & ita merito inimicus fuit & defenderam hunc: scilicet Bursam: qui postea factus est inimicus. ¶ Et ille. scilicet Clodius, cum omnis resp. esset habitura discrimen, idest periculum, in meo capite, idest si ego in periculo essem, spectauit, idest prætendit, quiddam magnum, idest quoddam emolumentum singulare, nec quidem sua sponte, idest proprio ingenio, aut naturali industria, sed auxilio eorum qui non poterant stare me stante. i. si ego mansissem in statu meo. ¶ Hic, scilicet Bursa, Simiolus, idest turpis imitator Clodii, delegerat causa animi: idest vt satisfaceret maliciæ animi sui, me in quem inueheretur, & persuaserat nōnullis inuidiis meis se fore semper emissarium in me. i. qui inueheretur in me, & semper propitius esset, vt emittatur in me. ¶ Quamobrem ego iubeo. i. volo, sed tamen aliquantulum imperiose, quod ex gaudio dicit, Seruius autem ad illud Aenei., Infandum regina iubes, dicit: idest vis, sed tamen Aeneas modeste potuit dicere Reginam iubere, te gaudere valde, quia sup. magna res est gesta, nunquam fuerunt vlli ciues fortiores, q̄ qui ausi sunt condemnare eum. s. Bursam, contra tantas opes eius. s. Crassi, a quo ipsi erant lecti iudices, quod ipsi nunq̄ fecissent, nisi dolor meus fuisset iis dolori. ¶ Nos detinemur hic multitudine, & celebritate iudiciorū, & nouis legibus, ita vt faciamus quotidie vota, ne intercaletur idest ne fiat intermisso, & suspensio iudiciorum, & possimus videre te quam primum quod non liceret, nisi iudiciis absolutis. Vale,

HVBER. PEr sæpe. Quo tempore Cæ. ab illo vniuersæ Galliç bello reuersus est, creati erant consules. L. Len. & M. Marcellus infesti & auersi eius dignitati: qui cũ in Italiam profectus intellexisset duas legiones ad se remissas: q̃ ex senatuscon sul. ad parthicũ bellum duci debere: cepet. M. Mar. Cn. Põpeio traditas, atq; in italia retentas esse, postea q̃ aliquan tulum passus est: tũ multis acerrimis in se Põpe, & aliorũ sententiis: tum tofamia duarum legionum, quas diximus a Pompe. in italia retentas: rem ad arma deduci studebat. Itaq; data sibi opportũitate, & discessu fuga tribunorũq; se ad cũ Ra uennã cõtulerãt: incensis orone sua militũ animis, tandẽ occupato Arimino bellũ incœpit, qd postea extra Italiã trãslatũ est in Tessaliã, vbi Põ. superatus est, cui bello dicit Ci. se inter fuisse magis officio q̃ volũtate, discessisse aũt postea q̃ vidit nullã esse spẽ victoriæ, elegisse ex multis cõditionibus potis simũ esse Ro. q̃uis id quoq; miserũ sit, ondit autẽ se maximã consolationẽ capere ex cõscientia rectoꝝ consilioꝝ suoꝝ, habereq; duas res, q̃bus maxime in his aduersitatibus se sus stentet: scientiã liberaliũ, & optimaꝝ artiũ, & gloriã reꝝ ge staꝝ. ¶ Tot an postq̃ Cæ. reuersus e Gallia incepit esse con tra patriã. ¶ Versabimur. q̃a victo Põpe. Cato ad Iubam cõ fugit, vbi reparabat exercitũ, itaq; nõdũ erat finis belloꝝ ci uiliũ. ¶ Proxime. non nuprime, nã iã multũ tempus erat quo nõ fuerant vna, sed p̃xime postq̃ nõ conuenimus, nec simul fuimus, nã p̃ximũ dicit quod ẽt longe positũ est, longe inter ueniente, vnde si duobus annis p̃teritis a te lr̃as accepeiim, post quas nihil postea scripsisses, recte dicã p̃ximas lr̃as tuas post quas nihil postea scripsisses, si nullas alias post eas misisti. ¶ Quin ga re vera sunt p̃xime, si nullas alias post eas misisti. ¶ Quin ẽt, imo, ssup. ¶ Lẽtulo & Mar. cõ. Hi. n. vt diximus initio bel loꝝ ciuiliũ ɔsules erãt. ¶ In Põpeia. i. Põ villã meã. ¶ Præsto fuisti. statim venisti, obtulisti te mihi. ¶ Solicito animo. Soli citũ, dicit Ci. Mariũ fuisse anxiũ duplici de cã, & pp p̃ culũ Ci. si p̃fectus fuisset ad bellũ, & pp eius officiũ, quod videba tur negare Põpe. & patria si in italia mãsisset, neq; ad bellũ fuisset. ¶ Tũ officii. i. & officii mei. i. eius, qd debẽ tacci. ¶ Tũ maxie: & p̃cipue. ¶ Ne officio deessem. vt facerẽ, qd debereẽ & erga priã, & erga Põ. ¶ Nõ exp. nõ discernerem ue cognoscerẽ. ¶ Pudori. verecundiæ, honestati, q̃a pudebat me, & de esse a quo in salute fuissem adiutus. ¶ Et fa. q̃a fuiss m dici malus ciuis, nisi saluti reip. subuenissem. ¶ Cedere. obsequi obtẽperare. ¶ Cuius fa qd p̃posuerim pudorẽ, & famã m. æ saluti. ¶ Vitia mul. multas causas vitiosas. ¶ Offendi. inueni, ¶ Ibi. in castris Pom. ¶ Primum enumerat vitia, q̃ inuenit in castris Pompe. ¶ Neq; bel. neq; fortes in bello, vt scribit Ap. ¶ Extra ducem. i. excepto duce. i. Pompe. ¶ Paucosq;. s. ex tra paucos. i. exceptis paucis: est aũt ornatũ dicendi genus apud Ci. vt si sic dixero, extra Home. nullus poeta græcus Virgilio antefertur. i. excepto Homero. ¶ Præterea. præter eum. s. ducem. ¶ De principibus. de primis, & optimatibus. ¶ Rapaces. auari p̃datores. ¶ Crudeles in ore minabaot. n. multis Cæ. cædem. ¶ Horrerem. vehementer timerem. ¶ Aes alienum. pecunia, q̃ aliis debetur, nam æs alienum dr̃ quod nõ nostrũ est: cum aliis dẽmus ob cãm. ¶ Quid q̃ris. q. d. vt pau cis concludam. ¶ Nihil boni. subaudi erat in castris. ¶ Præter cãm. excepta cã, q̃ est honestissima p̃ defensione priæ. ¶ Au ctor suasor. ¶ Abhorreret. alienus esset, neq; vllo pacto vellet ei assentiri. ¶ Duceret. protraheret, ne descenderet, ad pu gnam cum Cæsa. ¶ Ex quadam pugna. qua visus est habere fortunam fauentem.

Proximũ

Aes alie num

M. T. C. M. Mario. S. D. 3

PErsæpe mihi cogitanti de communibus mi seriis, inq̃bus tot annos versamur & (vt vi deo, versabimur, solet in mentem venire il lius tẽporis, quo p̃xime fuimus vna, quin etiam ipsum diẽ memoria teneo. Nam ad tertiũ idus Maias Lentulo & Marcello consulibus, cũ in Pompe ianũ vesperi venissem, tu mihi solicito animo p̃sto fui sti. Solicitũ autem te habebat cogitatio, tũ officii, tum etiam periculi mei. Si manerem in Italia, verebare, ne officio deessem: Si proficiscerer ad bellũ, periculũ te meum cõmouebat. Quo tempore vidisti profecto me quoq; ita conturbatũ, vt non explicarem, qd esset optimum factu, pudori tamen malui, famæq; cedere, q̃ salutis meæ rationẽ ducere. Cuius me mei facti pœ nituit, non tã pp p̃iculũ meum, q̃ pp vitia multa, quæ ibi offendi, quo venerã. Primũ neq; magnas copias, n. q; bellicosas deinde extra ducẽ paucosq; præterea (de principibus loquor) reliqui primum in ipso bello rapaces, deinde in oratiõe ita crudeles, vt ipsam victo riam horrerem. Maximũ autem æs alienum amplis simorum virorum. quid quæris: nihil boni præter cau sam. Quæ cum vidissem, desperans victoriã. primum cœpi suadere pacẽ, cuius fuerã semp author, deinde cum ab ea sententia Põpeius valde abhorreret, suade re institui, ut bellũ duceret. Hoc interdũ probabat, & in ea sententia uidebatur fore, & fuisset fortasse, nisi quadam ex pugna cœpisset suis militibus confidere.

ASCEN. PErsæpe &c. Cõmemorat quo cõsilio aduersus Cæsarẽ in bellũ Pharsalicũ abiuerat, & se post victoriam Cæsaris in vrbẽ receperat, docẽs miserũ esse illic versari, sed alibi longe miserius, maximã tñ se cõsolationẽ capere ex cõscientia rectoꝝ cõsilioꝝ, habereq; q̃bus se cõfirmet sciam bonaꝝ artiũ, & gloriã reꝝ gestaꝝ, q̃bus argumentis in oĩbus fere ep̃lis semp cõsimili re consolatorus vtit. Ordo est. ¶ Solet venire mihi cogitanti p̃sæpe de miseriis cõibus, in q̃bus ver samur tot annos, & versabimur, vt video, q̃tum perspicio, in mentem. i. mentionem, & memoriã illius temporis quo fui mus p̃xime. i. p̃xime elapsis diebus, vna. i. simul, & in vno loco, quinetiã teneo. i. complector memoria ip̃m diem. ¶ Nã ad. i. circiter tertiũ. s. diẽ, Idus. i. q est inter idus, aut ante idus maias & ita ẽ. xi. dies Maii, Lẽtu. & Marcello consulibus, cũ ve nissem vesperi, in Põpeianũ. i. agrũ, tu fuisti mihi p̃sto. i. affuisti mihi, aio solicito. i. hñs aium solicitũ, dicerẽ hñti aium soli citũ nisi sequeret. ¶ Aũt. i. sed, cogitatio tũ officii, tũ ẽt p̃iculi mei hẽbat te solicitũ. ¶ Nã sup. tu verebare ne deessem. i. non satisfacerẽ officio, si manerem in Italia, & periculũ meu cõmouebat. i. anxietate afficiebat te, si proficiscerer ad bellum. s. Pharsalicum cũ. Põ. ¶ Quo tempore tu vidisti p̃fecto. i. reuera: me quoq;. i. ẽt cõturbatũ, vt non explicarẽ. i. diiudicarẽ. qd esset optimum factu, vt optimũ de duobus dicere. Nam duo erant, aut eundem in bellũ, aut manendũ in vrbe, malui tñ ce dere. i. succũbere pudori, & famæ. i. facere qd pudor & fama exigebãt, q̃ ducere rationem. i. habere respectũ salutis meæ, cuius facti mei pœnituit me nõ tam pp periculũ meũ, q̃ p̃pter multa vitia, quæ offendi. i. p̃ter spem rep̃ri, ibi quo vene ram. ¶ Primũ, supple offendi copias neq; magnas, neq; bellicosas, deinde reliqui extra. i. præter ducem, & præterea. i. præ ter eum, paucos. ¶ Loquor de principibus. i. vt dicunt nunc, de capitaneis, supple fuerunt primum rapaces in ipso bello, deinde ita crudeles in oratione, vt horrerem ipsam victoriam, quia si victores euasissent, multo crudeliores futuri vide bãtur. ¶ Autem. i. sed, sup. offendi, aut ibi fuit, maximum æs alienum. i. debitum: viroꝝ amplissimorũ. s. ante bellũ. ¶ Quid quæris. s. plura. ¶ Nihil boni, sup. fuit illic, p̃ter cãm, q̃ cõtra Cæsarẽ iusta erat. ¶ Quæ cũ vidissem, ego desperans victoriã, cœpi primũ suadere pacẽ, cuius fueram semper author. i. approbator. ¶ Deinde cũ Pompeius abhorreret. i. alienus erit & dissentiret valde ab ea sñia. s. pacis cõponendæ, institui. i. cœpi suadere, vt duceret. i. p̃duceret, & extenderet bellũ, donec meliorẽ haberet exercitum. ¶ Põpeius p̃babat interdũ hoc. i. bellum p̃ducendũ, & videbatur fore in ea sententia, & fuisset fortasse, nisi cœpisset confidere suis militibus, ex quadam pugna. s. prospere contra Cæsarianos gesta.

¶ Vir ille.

HVBER.

CVIR ille. Pompe. ¶ Summus, tot victoriis: & triumphis insignis. ¶ Nullus fuit. idest amisit quicquid antefecerat. ¶ Cō tulit signa. congressus est, conseruit manum. ¶ Tyrone. pro tyronibus. i. nouis militibus: & inexercitatis. ¶ Collectitio, vndiq; cōtracto, ex omni genere hominū. ¶ Cū legionibus. scilicet Cæsa. quæ erant exercitatæ decennali bello in Gallia, & robustissimæ. ¶ Turpissime. cum magno dedecore. ¶ Amissis castris. quia nō potuit etiam tutari locum, vbi erant milites. ¶ Solus fugit. vsq; ad tempe thessalica, vt scribit Plu. & Lu. deinde per tempe ad mare delatus est &c. ¶ Hunc finem. cum Pompe. est superatus. ¶ Hæc pu. sensus est cū nō potuissemus eē pares Cæsarianis, quādo eramus integri, & nō dum clade affecti, putaui non esse possibile, vt essemus superiores postq̃ essemus fracti, & diminuti. Itaq; putaui bello discedendū. ¶ Superiores. victores. ¶ Aut in acie ca. i. moriendū pugnando. Cōmemorat aūt multas conditiones malas, q̃ fuerant necessariæ, nisi discessisset ab eo bello. ¶ In ma. vict. in captiuitatem. ¶ Iubam. regem Numidiæ amicissimū po. Ro. ¶ Capiendus. eligendus a me, sponte mea. ¶ Tanq̃ exilio. i. tanq̃ missus sim in exiliū. ¶ Consciscenda. tribuenda, capienda. ¶ Nihil fuit præ. i. nihil fuit vltra prædictas cōditiones. ¶ Si te. ponit vnam conditionē, quæ poterat esse cū reliqua, sed ostendit eam neq; tutam neq; honestā fuisse. ¶ Nolles. pro nollet aliquis, more suo ponit secundā personam p tertia. ¶ Innocenti. i. ei qui in nulla esset culpa. ¶ Vbi. vel qn, vel in quo i nocenti. ¶ Addo. i. accedit & alia cā, quod exilium sit tolerabilius, quia si exul fis, nihil sit quare debeas carere vrbe Ro. in qua oia sint misera. ¶ Si quicq̃ correctio. ¶ Cuiusq̃. quia nemo pōt dicere quicq̃ esse suū. ¶ Duxi. existimaui. ¶ Optima. felicissima: qua sciebam eām mihi esse nō posse. ¶ Tanq̃ in pa. q̃ si in patria, qa Ci. nō audet amplius vere nominare Romā patriam, sed tanq̃ patriā. ¶ Si nulla. subaudi esset forma reip. ¶ Tanq̃ in ex. i. tanq̃ fuissem exul, & extra patriā. ¶ Non visa est cā. s. idonea: vt meipsum interficerē. ¶ Optarem. cuperē. ¶ Multæ. quia amiserā ea ꝑpter quæ maxime iuuabat me viuere. ¶ Vetus est eni subaudi dictum vel prouerbium, & est ratio quare essent multæ causę cur optarem sibi mortē, quia qū homo desinit esse is, qui consueuit, non est quare multum debeat appetere vitam. ¶ Vbi qū. ¶ Qui fue. is qualis esse cōsueueris. ¶ Cur velis viue. cur optes vitam, qa viuimus ꝑpter honores & dignitates, quibus amissis deficit cā optandæ vitæ. ¶ Vacare. carere. ¶ Altera ne eri. vt. s. scientia optimarū artium, qa remanet, & hominis vitā nunq̃ deserit: quocūq; ierit, sola eni morte auferetur. ¶ Altera ne mortuo quidē. quia gloria rerum gestarum, est æterna & immortalis. ¶ Verbosius. pluribus verbis.

Ex eo tempore vir ille summus nullus Impator fuit. Signa Tyrone & collectitio exercitu cum legionibus robustissimis contulit. Victus, turpissime, amissis etiā castris, solus fugit. Tunc ego belli mihi finem feci, nec putaui cum integri pares non fuissemus, fractos superiores fore, discessi ab eo bello, in quo aut in acie cadendum fuit, aut in aliquas insidias incidendū, aut deueniendum in victoris manus, aut ad Iubam confugiendum, aut capiendus tanquam exilio locus, aut consciscenda mors voluntaria. Certe nihil fuit præterea, si te victori nolles, aut non auderes committere. Ex omnibus autem iis, quæ dixi, incommodis, nihil tolerabilius exilio, præsertim innocenti, vbi nulla adiuncta est turpitudo: addo etiam, cum ea vrbe careas, in qua nihil sit, quod videre possis sine dolore. Ego cum meis (si quicquam nunc cuiusquam est) etiā in meis, esse malui. quæ acciderunt, omnia dixi esse futura. Veni domum, non quod optima viuendi conditio esset, sed tamen, si esset aliqua forma reipu. tanquam in patria vt essem: si nulla, tanquā in exilio. Mortem mihi cur consciscerem, causa non visa est, cur optarē, multæ causæ. Vetus est enim, VBI NON SIS, QVI FVERIS, NON ESSE, cur velis viuere. sed tñ, VACARE culpa, magnum est solatiū, psertim cum habeam duas res, quibus me sustentem, optimarum, artium scientiā, & maximarū rerū gloriā, quarum altera mihi viuo nunq̃ eripiet, altera ne mortuo quidē. Hæc ad te scripsi verbosius, & tibi molestus fui, q te, cū mei, tū reip. cognoui amatissimū, notum tibi oē consiliū meū eē volui, vt primū scires me nūq̃ voluisse

ASCEN.

¶ Ex eo tpe. i. post illud tps, vir ille summus, s. Pompeius fuit nullus. i. nullius valoris imperator, cōtulit signa. s. militaria. i. vexilla ad cōmittendū prœliū, exercitu Tyrone. i. nouitio, & collectitio. i. ex variis collecto, cū legionibus robustissimis: quia veteranorū & ex gallica gente bellicosissima, & ipse victus turpissime, et castris amissis, fugit solus, vt Luca. cecinit, ad Regem Aegypti, cuius afflatu obtruncatus est. ¶ Tunc ego feci mihi fine belli, nec putaui, sup. nos fractos fore. i. futuros superiores, cum nō fuissemus pares integri. ¶ Ego discessi ab eo bello, in quo aut fuit cadendū. i. moriendo cadēdo in acie: aut incidendū in aliquas insidias, aut deueniendū in manus victoris, aut confugiendū ad Iubā. s. Regem in Africam, aut locus. s. aliqs erat capiendus. i. eligendus tanq̃ exilio, aut mors voluntaria. i. propria manu, aut iussu illata, cōsciscenda. i. peragenda sup. erat certe, nihil fuit præterea. i. præter dictas conditiones belli, si nolles aut non auderes committere victori. i. Cæsari te. ¶ Autem. i. sed, nihil est tolerabilius, ex omnibus his incommodis, quæ dixi, exilio. i. quam exilium, præsertim innocenti, vbi nulla turpitudo: scilicet propter peccati est adiuncta, addo etiam cum careas ea vrbe, scilicet Roma, in qua nihil sit, quod possis videre sine dolore. ¶ Ego malui esse cum meis: scilicet necessariis, & si quicquam nunc est cuiusq; iam, malui esse etiam in meis. s. rebus. ¶ Ego dixi oīa futura, quæ acciderunt. ¶ Veni domum, non q optima conditio viuendi esse, scilicet domi, sed tamē si esset aliqua forma reipu. vt essem tanquam in patria, si nulla. s. forma reipub. esset, essem tāquam i exilio. ¶ Causa, idest iusta, non est visa. s. mihi cur consciscerem, idest acceleratem & concitatem, mihi mortem, multæ causæ sup. visæ sunt, cur optatem. s. mortem honestam. ¶ Est enim vetus. s. dictum, vbi. i. postquam, non sis qui fueris. i. in ea dignitate, in qua fueris non esse. i. causam, cur velis viuere, aut ibi, aut simpliciter. ¶ Sed tamen licet triste est amisisse dignitatem, tamē magnum solatium est, vacare. i. vacuum, & purum esse culpa, præsertim cum habeam duas res, quibus sustentem me. s. ne in desperationem, aut summam miseriam cadam, videlicet scientiam optimarum artium, vt legalis, auguralis, oratorie phiæ, & gloriā maximarum rerum. s. gestarum in consulatu, in quo in toga nō minus gloriæ nactus est, q̃ quiuis imperatorū in armis, præterea Ciciliam prouinciam gloriose tractat. Quarum. i. duarum rerum, altera. s. optimarum artium scientia, nunquam eripietur mihi viuo. quinetiam bonæ scientiæ, quibus hic deditus veneramur, ne mortuis quidem eripiuntur, vnde Hieronymus noster. Discamus scientiam in terris, quæ nobiscum manebit & in coelis. Casu tamen vt vulnere capitis, aut morbo potest labi memoria, & perire scientia in terris, altera. s. maximarum rerum gloria, nunquā eripietur mihi, ne quidem. i. non saltem mortuo, immo mortuis augetur gloria, quam quiuis detraxerat liuor. ¶ Hæc &c. Ego scripsi hæc. s. supradicta verbosius. i. nimis verbose ad te, & fui molestus tibi. s. multitudine verborum, sed scripsi ideo q cognoui te amantissimum. i. maximum amatorem. tum. scilicet pariter reipu. ¶ Ego volui omne consilium meum esse notum tibi, vt scires primum me nunq̃ voluisse quenq̃ neq; Pompeium neq; alterum posse plus q̃ vniuersam rempub, licet in repu. volueris vnum plus posse q̃ alium.

HVBER. ¶ PLVS queq̄ posse.i.me uoluisse, ꝙ aliqs tm̄ posset:ut ipsa resp.nō retineret statutū, & dignitatē suam.i.plus amaui rē, q̄ queq̄ aliū. ¶ Vnus.Cæ.qa oia solus poterat. ¶ Alicuius.nō dicit q fuerit, sed innuit ipsum Pō.qui antea tm̄ studuerat ptibus Cæ.ꝙ postea cognouit se male fecisse:eius.n.cā fuerat Cæ.cōfirmata puincia in alterū qnquēniū. ¶ Eo duce.Pō. ¶ In quo uno.in quo solo. ¶ Voluisse.est ordo uolui, ut scires me ēt uoluisse fecisse fin[e] belli mihi ipsi. ¶ Postq̄ nō po. teli. oi.s. fecisse finē belli.i.postq̄ nō potui facere, vt reliq oēs discederēt a bello, uoluit ego ipse discedere, hęc oīa declarant in vita Cice.scripta a Plutarcho. ¶ Ciuē eē me.subaudi uolui ut scires me uoluisse esse ciuē &c. ¶ Si nō.s.haec ciuitas. ¶ Exulē, ēt Romæ. ¶ Mitylenas Lesbū:de Rhodo, & Mitylenis diximꝰ abūde alio loco. ¶ Maluerā.subaudi loq.Fiebat lō.i.traheba tur in longū,ut tecū corā loq possem. ¶ Eadē.s.dicere,que di cturus fuerā coram. ¶ Nihil pfu.nullā utilitatē allaturus:imo potius nociturus. ¶ Loco cr.i.putent me peccare: qa uellēt ꝙ potius me interimerē q̄ uincerē. ¶ Satis mul.qa uellēt, & alios perire. ¶ Quāuis iniq.qa iniqua pax est, ubi q melio rem habet causam subdit cōditiones eius, q iniustā causam fouet. ¶ Nisi longiorē remiseris,nam si tu quoq ad me multa rescribes,intelligam meam epistolam non uisam fuisse tibi nimium uerbosam. Vale.

ASCEN. ¶ AVTEM.i.sed:posteaq̄ unus.s. Cæsar ualeret culpa.i. pp culpā alicuius.q.d.uniꝰ qsqs ille fuerit,certū tm̄ ē,ꝙ de Pōpeio loquatur:cuius primū fauore in Cæsarē:Cæsari cōfirmata erat puincia in alterū qnquēniū:deinde eius culpa, ut uidimus:male pugnatū fuerat:maluit tm̄ alicuius, q̄ cuiusdā dicere,ne de certo uideaf loq,ut nō posset obsisti.i. illi, scires me uoluisse pacē,exercitu amisso,& eo duce.s.Pompeio amisso , in quo uno spes .s. uictoriæ fuerat:scires ēt me noluisse fecisse finē belli mihi ipsi:postq̄ nō potueri.s.fecisse pacē reliquis oibus. ¶ Nunc aūt si hæc ciuitas est , repete scires me esse ciuē,si non sup.est ciuitas,scires me esse exulē loco n̄ incōmodiore.i.non magis incōmodo,sed æque cōmodo: q̄ si cōtulissem me Rhodū:aut Mitylenas.Mitylenæ in Lesbo sunt insulæ:Rhodus aūt & urbis,& insulæ nom notū. ¶ Ego maluerā.i.magis uoluerā,sup.agere:aut narrare tecū hæc, corā.s.te:hoc est i præsentia tua:sed qa.s.corā agere, fiebat longius.i.differebaf nimis,uolui.s.agere:aut cōminisci eadē p lrās:ut haberes,qd aut qd diceres,si qn̄ incidisses in uituperatores meos:Valla diceret mei.i.qui me pptērea uitupe rant,ꝙ post pharsalicū conflictū me Romā cōtulerim. ¶ Sūt enim qui cū.i.q̄uis,interitus meus nihil fuerit pfuturus reip. putant esse loco criminis.i.pro crimine habendū ꝙ uiuam. ¶ Quibus ego certo scio uideri non satis multos pisse:qui.s. extincti,aut interēpti,si audiuissent me.i.obediuissent mihi Non enim semp audio p obedio datiuo iungitur,sed audiēs pticipiū frequētius, q̄uis uiuerent pace iniqua.i.iniquis conditionibus comparata, uiuerent tm̄.i.nihilominus honeste, fuissent enim inferiores armis nō cā. Si dicas nō mō fuissent, sed & nūc fuerunt tres,qa pro iusta cā perierūt:dicā:ut fuerunt,ita fuisse,si audissent Ciceronē:sed honeste uixissent,ꝙ cū uincere negrent pacē accepissent. ¶ Habes epistolā fortasse uerbosiorē quā uelles,qd ego putabo uideri tibi ita .i. qd uerbosior sit hæc epistola:nisi miseris mihi longiorē. ¶ Ego uidebo te breui tpe,ut spero:si expediero:sup.ea quæ uolo scilicet prius expedire.i.transfigere:& consumare. Vale.

Mors Audio

HVEBR. AD.viii.cal.locaf Ci.cū Mario q laborabat podagra,nā cum dicat se ad eū iturū:hortaf:ut constituat cū podagra,ut p id tp̄s eū nō uexet. ¶ Tuo.amico uel propinquo. ¶ Cogito.s.uenire. ¶ Ante.q̄ neniam. ¶ Cum semper.& semp:& omni tpe. ¶ Dum su.hic.in Cumano. ¶ Quāto post q.d.nō multo.i.q̄ cito. ¶ Quare.nunc locaf cū eo,ut si habet cōstitutionē aliquā cū podagra differat eā constitutionē in aliud tp̄s,constituere aut est locū uel tp̄s determinare. ¶ Biduo aut triduo,intra duos,aut tres dies. Vale.

Cōstituef

plus queq̄ posse,q̄ vniuersam rēp. postea aūt q̄ alicuius culpa tantū ualeret unus , ut obsisti non posset me uoluisse pacē:amisso exercitu,& eo duce,i quo spes fuerat uno, me uoluisse etiam,reliquis omnibus postq̄ nō potuerim,mihi ipsi finem fecisse belli. nunc aūt,si hæc ciuitas est,ciuē esse me:si non,exulem esse non incōmodiore loco,q̄ si me Rhodū,aut Mitylenas contulissem. Hæc tecū coram maluerā,sed qa longius fiebat nolui per lras eadē,ut haberes,quid diceres, si qn̄ in uituperatores meos incidisses. Sunt enim,q, cū meus interitus nihil fuerit reipu. profuturus, criminis loco putāt esse,ꝙ uiuā,quibus ego certo scio non uideri satis multos perisse,q si me audissent,q̄uis iniqua pace, honeste tm̄ uiuerent. armis.n.inferiores,nō cā fuissent . Habes epistolā uerbosiorē fortasse,q̄ uelles. qd tibi ita uideri putabo,nisi mihi longiorē remiseris. Ego, si quæ uolo expediero,breui tempore te,ut spero,uidebo.

¶ Ex.iii.Epistola Persæpe mihi cogitanti.

¶ Persæpe mihi cogitāti de cōibus miseriis,qbus tot ānos uexamur,& ut uides ēt uexabimur.Solet in mentē uenire illius tp̄is recordatio,cū ēt ipsum diem memoria teneo. ¶ Cū in Pōpeianū uespi cōcessissem,tu mihi solicito aīo p̄sto adfuisti. ¶ Si ad bellū pficiscerer, piculū te meū ualde cōmouebat. ¶ Primū neq magnas copias, neq paratas illas, neq bellicosas. ¶ Reliq primū in ipso bello rapaces,deinde inopera omneis ita crudeleis,ut ipse uictoriā phorrescerē. ¶ Suadere institui,ut bellū pduceret. ¶ Tunc ego mihi belli finē feci, hæc putaui,cū integri pares nō fuissemus, fractos supiores fore. Discessi ab eo bello,in quo āt in acie cadendū fuit,aut in aliquas insidias incidendū. ¶ Tandē cōsciscēda mors uoluntaria. Nōnulli sic.atq cōsciscēda eē.Certi nihil fuit p̄terea. ¶ Ego cū meis(si qcq̄ nunc cuiusq̄ est)ēt in meis esse malui, quæ acciderunt omnia prædixi futura. ¶ Sed tm̄ si esset aliqua fortuna reipu.tanq̄ in patria ut essem. ¶ Vetus ē enim ubi,cum non sis qui fueris,non esse, cur uelis uiuere. ¶ Sed tm̄ uacare culpa magnū est solatiū, præsertim qd qd habeas duas res,quibus sustenter. ¶ Hæc ad te scripsi uerbosius,ēt tibi molestius,aliqui uero sic ēt tibi molestior fui. ¶ Hæc tecum maluerameoram loqui.

M. T. C. M. Mario. S. D. 4

AD viii. Cal. Iulias in Cumanū ueni cū Libone tuo,uel nostro potius,in Pōpeianū stati cogito. Sed faciā te ante certiorē. Tecū semp ualerē cupio,tm̄ certe,dū hic sumus. Vides. n.q̄to post vna futuri sumus. Quare siquid cōstitutū cū podagra hēs,fac in aliū diem differas. Cura igif, ut ualeas:& me hoc biduo,aut triduo expecta. Vale.

ASCEN. AD.viii.&c.Scribit ex agro ad Mariū ad quē se pfecturū pollicef,monēs ut cū podag.paciscaf,ne ab ea dū adieru uexef. Sane qa nōdum erāt Calendæ Iuliæ,sed sextiles,aut certe ēt Cæsare uiuente Iuliæ cœpant appellari, sunt qui Iunias legant. Ordo est.Ego ueni cū Libone tuo uel potius nostro.i.cōi amico:in Cumanū .s. agrū ubi Cicero uillā habebat:ad.ix.Cal.Iulias aut Iunias:cogito,sup.ire aut.pficisci statim in Pompeianū,ubi Mario erat uilla,sed faciam te certiorē ante.i.q̄ uenero. ¶ Cum.s.ita sit:ꝙ cupio te ualere semper,tum.i.tunc maxime ita est ꝙ:dum .i. q̄ diu, nos sumus hic.i.in agro. ¶ Tu enim uides quanto.s.tempore post.s.hoc tēpus,nos sumus futuri una.i.pariter,in unis ædibus. ¶ Quare si habes quid constitutum cum podagra.i.si habes aliquod cōmertium transigendum cum ea,hoc est cum dolore pedū tuorum,& ita constitueris ei diem,fac differas in alium diem. ¶ Igitur hoc est ut aperte dicam:cura ut ualeas, & expecta me hoc biduo,aut triduo.i.intra biduum,aut triduum proximum. Vale.

¶ Vide

HVBER.

Vide. Cæsar semper magnifecit Ci. Itaq; cupiens ei gratificari, humanissime scripserat sibi esse vehemẽter gratum M. Myrtium quẽdam, quẽ Ci. ad eum miserat. quod si haberet alium aliquẽ amicum ad se mitteret: se enim ornaturum eum. Inuitatus igitur Ci. hac humanitate Cæ. commendat ei hac epi. C. Trebatium iurisconsultum. Vtiturq; singulari quodam genere commendationis. ⸿ Persuaserim mihi. confisus sim. ⸿ Te esse alterum me. i. esse mihi vere amicissimum: nam uetus amicus dicitur alter ego. ⸿ Quocunque exirem. quocunq; mitterer extra urbem. ⸿ Meũ ducere. occulta quædam cõmendatio hois. ⸿ Studiis. fauoribus. ⸿ Beneficiis. cõmodis. ⸿ Domum. Romam. ⸿ Cõmoratio. tardatio. ⸿ Non ignota tibi. quã tu optime nosti. ⸿ Profectionẽ. discessum ab urbe in prouinciam. ⸿ Aut certe. correctio. ⸿ Quid sum. quid attribuerim mihi, quid de te mihi sumpserim. ⸿ Expectare a te quæ a me. i. speraret te ei facturum eadem quæ ego ei fecissem, si eum mecum duxissem. ⸿ Prolixe. large, nã prolixus largum significat. Terẽtius in eunucho. Accipit nemo melius neq; prolixius. ⸿ Casus. opportunitas fortuita. ⸿ Opinionis. spei, quã de te habebã. ⸿ Quibus in extremis. p quarum in extremo, eleganter dictum. i. in fine quarũ. ⸿ Vel regem Galliæ: erat in potestate Cæ. tanquam imperatoris Romani facere regem Galliæ. ⸿ Quẽ ornem. cui dem aliquã dignitatem. ⸿ Sustulimus. eleuauimus ad cœlum: quasi agentes gratias diis, qui nobis tam optatũ casum attulissent mittendi ad te Trebatium: quia petebas mitteretur ad te alius quem ornares. ⸿ Non uideretur. nõ putaret a nobis. ⸿ Fortuitum. a casu & a fortuna datum. ⸿ Sed diuinum. sed ex diuina quadam institutione. ⸿ Mitto igitur. optime præparato & lenito animo Cæ. Ci. ei commendat Trebatiũ. ⸿ Inuitatu. inuitatione & petitiõe. ⸿ Comitate. humanitate: facilitate. ⸿ Complectare suspicias. ⸿ Per me. causa mea. ⸿ Adduci. moueri, incitari. ⸿ In hũc unum. in hunc solũ, quæ pro omnibus meis amicis faceres, velim pro hoc solo facias. ⸿ Spondeo. promitto, & quasi fideiubeo. ⸿ Verbo. sententia. ⸿ Lusisti. derisisti me. ⸿ Iure. scripserat enim Ci. Milonem esse virum bonum: & fortem præterq̃ Cæ. eum iuuaret. Cæsar autẽ rescripsit hanc cõmendationẽ esse vulgarem: quæ simpliciter amicũ laudaret. Itaq; nunc laudat Trebatium cõparatiue & ostendit eo neminem esse vel meliorem, uel prudentiorẽ.

M. T. C. Cæsari Imperatori. S. D. 5

Vide q̃ mihi persuaserim, te me esse alterum, non modo in iis rebus, quæ ad meipsum, sed etiam in iis, quæ ad meos pertinent. C. Trebatium cogitaram, quocũq; exirẽ, mecum ducere, ut eum meis oĩbus studiis, beneficiisq; ornatissimum domũ reducerem. Sed postea q̃ & Pompeii cõmoratio diuturnior erat, q̃ putarã, & mea quædam tibi non ignota dubitatio, aut impedire pfectionem meam videbatur, aut certe tardare, vide quid mihi sumpserim, cœpi uelle ea Trebatium expectare a te quæ expectasset a me. Neq; mehercule minus plixe ei promisi de tua voluntate, q̃ eram solitus de mea polliceri. Casus vero mirificus quidam interuenit, quasi vel testis opinionis meæ, vel sponsor humanitatis tuæ. Nam cum de hoc ipso Trebatio cum Balbo nostro loquerer accuratius, domi meæ, literæ dantur mihi a te, quibus in extremis scriptum erat, M. Furium, quem mihi commendas, uel regem Galliæ faciam, vel Leptæ legatum. Si vis tu, ad me alium mitte, quem ornẽ. sustulimus manus & ego & Balbus: tanta fuit opportunitas, ut illud nescio quid non fortuitum, sed diuinum videretur. Mitto igitur ad te Trebatium, atque ita mitto, vt initio mea sponte, post autem inuitatu tuo mittendum duxerim. Hunc mi Cæsar sic velim omni tua comitate complectare, vt omnia, quæ per me possis adduci, vt in meos conferre velis, in vnum hunc conferas. de quo tibi homine hæc spondeo, non illo vetere verbo meo, quod cum ad te de Milone scripsissem, iure lusisti, sed more Romano quomodo homines non inepti loquuntur, probiorem hominem, meliorem virum, prudentiorem esse neminem.

ASCEN.

Vide &c. Cæsar: vt Ciceroni gratificaret ante bellum ciuile scripserat sibi. M. Myrtio aut potius M. Rufum a Cicerone missum gratum esse: monuerat q; si alium amicum haberet, quem ad se mitteret, se eundem ornaturũ: qua beneuolentia erectus Ci. commendat eidem C. Trebatium iurisconsultum: vtiturq; exquisito commẽdationis genere: propterea q doctus ad doctum, & de homine docto scribit. Ordo est, Vide. i. considera: agnosce o Cæsar, q̃. i. quãtum, persuaserim mihi, te esse alterum me, i. vt verũ amicũ: unum uelle & nolle mecũ: non modo. i. nõ solum in iis rebus, quæ pertinent ad me ipsum, sed etiam in iis, quæ pertinent ad meos. s. amicos: & necessarios. ⸿ Cogitarã ducere mecũ quocũq; item, tanq̃ fidelissimum, & iucũdissimũ hoiem: vnde, vt dixi, callide est cõmendatus, C. Trebatiũ: vt reducerem eum domũ. s. suã: ornatissimũ oibus studiis: & beneficiis meis. ⸿ Sed postea q̃: &. i. simul: cõmoratio, i. tardatio: Pompei, qui tunc adhuc amicus cõmunis erat: erat diuturnior: q̃ putarã s. futurã, & quædã dubitatio forte de voluntate Põpei: non ignota tibi. i. quã bene nosti, videbat, aut impedire pfectionem meam: aut certe. i. saltẽ, tardare. i. differre, vide qd. i. quãtũ, sumpserim. i. arrogauerim mihi cœpi velle Trebatiũ expectare ea. i. beneficia & ornamenta a te, quæ expectasset a me: si. s. mecum profectus fuisset. ⸿ Neq; mehercule pmisi ei minus plixe. i. ampliter de voluntate tua. s. erga eum, q̃ erã solitus polliceri de mea. s. volũtate. Videt cum res sit eadem p eodem accipere pmittere & polliceri. Nisi forte rogatus a Trebatio pmiserit quę sponte de se pollicitus fuerat. ⸿ Casus vero qdam mirificus interuenit. s. inter supradictas cogitationes, quasi vel testis opinionis meę: qua opinabat te esse alterum me: & facturum p me Trebatio quantũ facturus fuissem, vel sponsor. i. quodãmodo obses humanitatis tuæ. Nam cũ loquerer accuratius. i. diligentius cum Balbo nostro. s. cõ amico, de hoc ipso Trebatio. s. de quo nunc mentio est, literæ dantur mihi domi. i. cũ essem domi, a te. s. missæ, qbus. s. literis: scriptũ erat in extremis. s. partibus. M. Rufum &c. verba sunt Cæ. vsq; ad eum locum. ⸿ Sustulimus manus &c. Ordo est. Ego faciã inqt Cęsar M. Rufum quem commendas mihi: vel regem Galliæ, qui Gallos regat noie imperatoris Romani: vt reges eos suo noie regere solebant vel legatũ Leptæ, quem in Galliam imperatorem mittere constituerat. ⸿ Si tu vis, mitte alium ad me, quem ornem. s. honoribus & magistratibus. ⸿ Nos hoc est, & ego & Balbus: qui tunc aderat, sustulimus. i. sursum, hoc est ad cœlos extulimus manus, ut faciunt qui deo gratias agunt, tanta opportunitas fuit. s. munificentiæ oblatæ, vt illud nescio quid. i. incertum oblatũ tuũ, quia de quocunq; velle, videret non fortuitũ. i. a fortuna cecidisse, sed diuinũ. i. diuina prouidentia datũ. Nam dei propriũ est prouidere: vnde interdũ prouidẽtia pro deo ponit, & deus gręce θεος theos a theoro quod est inspicio, quia oia videt, dicitur. ⸿ Igitur qa ita polliceris. Mitto ad te Trebatium, atq; mitto ita, vt dixerim. i. iudicauerim, initio mittẽdũ sponte mea. i. pprio, vt dñt instinctu, aũt. i. sed post. i. postq̃, legi literas tuas, tuo inuitatu. i. quia ad hoc me inuitasti. ⸿ O mi Cæsar ego velim, sup. vt complectare hunc oi comitate. i. benigna affabilitate tua, hunc. i. Trebatium sic, vt cõferes in hunc vnũ oia quæ vt velis cõferre in meos possis adduci. i. persuaderi per me. ⸿ De quo hoie. s. Trebatio ego spondeo hæc, nõ illo vetere. i. cõsueto verbo meo, quod cũ scripsissem ad te de Milone, tu lusisti. i. ludẽdo risisti iure. i. merito: sed more Romano, quo hoies nõ inepti loquuntur, videlicet neminẽ esse hoiem probiorẽ, virum meliorẽ, prudentiorẽ. s. q̃ Trebatiũ.

Prouidentia Deus

HVBER, ¶ ACCEdit. addit ad illas virtutes eius. ¶ Ducit fa.i. ducit genus: neq; placet, vt dicat, ducit.i. nutrit, qa habere familiã pauperem quã ipsi nutriet, qa est inepta snia, neq; significatio verbi id patitur. ¶ Singulari me, fuerãt enim multi ex ea fa milia iurisconsulti. ¶ Huic ego. hac modestia petitionis, qua, se nihil certũ petere dicit: plus obligat Cæ. ad præstandũ q̃ si diceret qd ab eo vellet. ¶ Neq; impe. significat Ci. se contentũ esse: vt Trebatius ornetur a Cæ. Tribunatu vel pfectura: licet dixerit se nihil certi petere. ¶ Insignibus, ornamentis. ¶ De manu. in manũ. prouerbialiter dictum ¶ Istam, tuam. ¶ Victoria, quã consecutus es in isto bello gallico. ¶ Et fide, qua plurimum polles. ¶ Sumus enim, qa tantopere extulit Cæ. subdidit. ¶ Sumus pu. hic locus, vt plurimũ ita legit, & exponitur. ¶ Putidiusculi.i. fastidiosi, & auribus tristiores, insuaues: austeri, rancidi, sicut scribit No. Mar. verum hic sensus non videtur conuenire: melius ergo legitur pudentiusculi: vt sit a pudendus pudentiusculus.i. verecundiusculus: puta autem factum errorem in transmutatione literarũ. ¶ Quã licet per te.i. q̃ postulet facilitas & humanitas tua. ¶ Verum licebit: significat enim se aduertere quo spectaret Cæsar.

putidiusculus

Accedit etiã qđ familiaritatem inducit in iure ciuili singularis memoria, summa scientia. Huic ego neq; tribunatum, neq; præfecturã, neq; vllius beneficii certum, nomen peto: beneuolentiam tuã, & liberalitatem peto: neq; impedio, quo minus, si tibi ita placuerit, et hisce eum ornes gloriolæ insignibus. totũ deniq; hominem tibi trado de manu (vt aiunt) in manum tuam istam, & victoria, & fide prẽstantẽ. Sumus enim impudẽtiusculi, q̃ per te vix licet. Verum, vt video, licebit. Cura vt valeas, & me, vt amas, ama. Vale.

ASCEN, ¶ ACCEdit.i. additur ẽt ad eius cõmendationẽ singularis memoria iure ciuili, & summa scientia, qđ.i. quę res, inducit familiaritatẽ: qa ex tali hoie quasi ex pmptuario quodã possis quæ libet haurire. ¶ Ego neq; peto huic tribũatũ: neq; præfecturã, neq; certũ nomẽ.i. insigne vllius officii: peto beneuolentiã, & liberalitatẽ tuã. ¶ Neq; impedio.i. obsto: quo minus.i. vt nõ, ornes eũ etiam hisce.i. huiuscemodi insignibus gloriæ, vt sunt tribunatus, & pfectura: si placuerit tibi ita. ¶ Deniq;.i. vt vno verbo cõcludã: ego trado tibi totũ hoiem de manu, aut (vt aiunt) in manũ tuã istã pstantem.i. q̃ manus tua præstat, & victoria & fide. Sumus.n. pudentiusculi.i. aliquãto plus pudentes, & verecũdi, q̃ vix licet p te: verũ licebit, vt video.i. considero. Locus videt mihi obscurus. Nam pter illud verũ licebit, putem legẽdũ impudentiusculi.i. aliquãto plus impudẽtes, q̃ vix licet p te verũ licebit aliqñ, prioris tñ clausulę bonus est sensus legẽdo pudentiusculi, vt sit qa oia obtulisti, vt licet nobis esse pudentibus: sed qño licebit: nisi ad aliud referas. ¶ Cura vt valeas: & me ama vt amas. Vale.

HVEBR, IN oibus. Pœnituerat Trebatiũ pfectũ fuisse in Galliam, scripserat se cupere reuerti Ro. qđ cũ Ci. displiceret, a quo fuerat missus, hortat eũ, vt deponat hmõi cupiditates & ineptias redeũdi Ro. & quo aio pfectus est, eo velit pseuerare: laudabiliusq; esse oñdit, rem bñ foris agere: q̃ male domi. ¶ Ad Bal. qui plurimum põt apud Cæ. ¶ Legitima: iusta. ¶ Accessio. adiũctio: nã præterea q̃ de aliis rebus ad eos scribo: addo ẽt commendationes de te. ¶ Indicio. declaratione. ¶ Ineptias. stultitias. ¶ Vrbanitatis. ciuilitatis. cõmotãdi in ciuitate. ¶ Prosequere. pfice. ¶ Id. consiliũ. ¶ Profectus es: discessisti Ro. in Galliã, hoc vt quo cõsilio discessisti id pficias. ¶ Ignoscemus, cõcedemus. ¶ Medeę. adducit fabulã. Medea .n. cũ a pre fugisset, interẽpto fratre secuta Iasonẽ, & ab eo deinde ẽt expulsa Corinthũ puẽit, vbi admirãtibus mulieribus corinthiis: q mulier regia domo abesset, & p alienas vrbes vagaret, illa eis psuasit sese recte facere, q pria abesset. ¶ Medeę. filiæ Oetæ regis Colchorũ. ¶ Matronæ. mulieres. ¶ Habebãt. habitabãt. ¶ Corinthũ. vrbẽ Achaiæ in Isthmo sitã vt alio loco diximus. ¶ Altã ar. quã & Acrocorinthõ appellauerũt, est aũt Corinthus locupletissima Isthmo imminẽs: vt scri. Ser. eius ascẽsus ad stadia. xxx. in acutũ terminat cacumẽ Acrocorinthõ aũt eã noiant, cuius qdẽ ps in Aqlonẽ versa maxie in arduum recta consurgit. ¶ Opulentæ. diuites. ¶ Manibus gyp. notãda est distinctio, nõ.n. dicẽdũ est psuasit manibus gypsatissimis, sed illa manibus.i. hñs manus gypsatissimas.i. cãdidissimas, gypsus.n. genus est cretæ, inde Tibullus. Nota loquor, regnũ ipse tenet, quẽ sæpe coegit Barbara gypsatos ferre catasta pedes. Alii malunt intelligi gypsatissimis rapacissimis: nã γυψ vulturẽ significat, sed magis pbo priorẽ sensum. ¶ Ne verterent, ne vitio darent. ¶ Nã multi. snia est ad cõfirmationẽ allata. ¶ Propterea, propter id: eã cã. ¶ Improbati. vituperati. ¶ In quo numero. eorũ qui domi ætatem agentes improbantur. ¶ Extruxissemus. eiecissemus, & quasi inuitum emisissemus extra domum. ¶ Cauere, verbum est legale.i. dare cautiones in iure.

Medea

Accorinthus

Corinth?

Gypsus

Cautte

M. T. C. Trebatio. S. D.

IN oibus meis epistolis, quas ad Cæ. aut ad Balbum mitto, legitima quædã est accessio cõmendationis tuæ, nec ea vulgaris, sed cũ aliquo insigni iudicio meæ erga te beneuolentiæ. Tu modo ineptias istas, & desyderia vrbis, & vrbanitatis depone, & quo cõsilio pfectus es, id assiduitate & virtute consequere. Hoc tibi tam ignoscemus nos amici, q̃ ignouerũt Medeæ, q̃ Corinthũ arcẽ altã hẽbãt matronæ opulẽtæ, optimates: qbus illa manibus gypsatissimis psuasit, ne sibi illę vitio verterẽt, qđ abesset a pria. Nã multi suã rẽ bñ gessere, & publicã pria pcul. Multi, q domi ætatẽ agerẽ, ppterea sunt improbati. Quo in numero tu certe fuisses, nisi te extrusissemus. Sed plura scribemus alias. Tu qui cæteris cauere didicisti

ASCEN. IN omnibus. Pœnituerat Trebatiũ pfectionis in Galliã, qđ Cic. dãnat, docens honestius esse rẽ bñ curare foris q̃ domi male. Ordo est. Accessio.i. augmentatio quædam legitima.i. iusta, commendationis tuæ, est in omnibus epistolis meis, quas mitto ad Cæsarem, aut ad Balbum, nec ea.s. accessio est vulgaris, sed cum aliquo insigni.i. singulari. ¶ Indicio.i. significatione beneuolentiæ meæ erga te. ¶ Tu modo.i. solummodo, depone istas.i. tuas ineptias, & desyderia vrbis.s. Romæ, & vrbanitatis.i. vrbanæ ciuilitatis Romanæ, & consequere assiduitate & virtute id quo.i. qđ, profectus es consilio.s. tuo. ¶ Nos amici.s. tui: ignoscemus tibi, hoc.s. q rem bene geras foris, tam.i. tantum, q̃.i. q̃tum: matronæ opulentæ .i. diuites, optimates.i. inter opimas habitæ, quæ habebant.i. habitabant Corinthum vrbem Achaiæ in Isthmo i altam, vñ Acrocorinthus ea pars dr, ignouerũt Medeæ.s. q extra pñam ageret pdito.n. thesauro paterno seu aureo vellere, & interfecto fratre Iasonem secuta est, qui Creusam Corinthi regis supduxit filiam, quibus.s. matronis illa.s. Medea, manibus gypsatissimis.i. maxime indicantibus eam esse quasi seruam venalem, eo qđ tali amatori inseruiret, nam serui dum venundabantur, habebant pedes gypsatos, vnde Tibullus, Nota loquor, regnum ipse tenet quem sæpe coegit Barbara gypsatos ferre catasta pedes. Ingenui autem ligulam nigræ alutæ intexebant, ancillæ vero videntur ne inhonestum sit pedes ostentare manus habuisse gypsatas, aut gypsatas intelligemus ex opere assiduo, persuasit.i. ad hoc induxit, ne illæ.s. matronæ verterent sibi vitio, q abesset a pria, docuit enim qui mores hominum multorum viderint & vrbes, & meliores euadere. Nam multi bene gessere rem suam: idest propriam, & publicam, procul a patria, multi qui agerent ætatem domi sunt improbati propterea. ¶ In quo numero: scilicet improbatorum, vt certe fuisses, nisi extrusissemus te: idest vi quadam exire coegissemus. ¶ Sed nos scribemus alias plura. Tu qui didicisti cauere cæteris, eo quod sis iurisperitus.

¶ In Britannia

HVBER. ¶ IN Britania, tunc enim Cesar. erat in ea prouincia. ¶ Essedariis, carrucariis, i. ab iis qui esseda vehunt aut ducunt: est enim essedum genus vehiculi gallici. Hora. Essedua ducuntur pilenta petorita nauca, Inde essedarii dicuntur, sicut & carrucarii qui carrucas ducunt. ¶ Cœpi agere Medeam. idest cœpi facere mentionem de Medea. ¶ Qui ipse. sententia est exortatio, sensus autem est: qui sapiens sibi non prodest frustra sapiens est, vt ostendit Cicero: sapientis esse primum sibi prodesse præcipue, deinde aliis: hoc autem prouerbium sic græce dicitur: μιτι σιν σοφος τις ουχ αυτω σοφος.

Essedum Essedari? Carruca, rius

ASCEN. ¶ IN Britania: vbi tunc Cesar agebat; nunc dicitur Anglia, caueto ne decipiaris ab essedariis, i. carrucariis, hoc est q esse da, i. vehicula: qbus hoies in Anglia vehuntur de oppido in oppidum: quod genus hoium vbiq cauillosum esse solet: oe dum in Anglia. ¶ Et qñ. i. quoniam: cœpi agere Medeam. i. citare quæ in fabula Medeæ habentur: memento semper illud. ¶ Qui sapiens nequit ipse prodesse sibi: sapit nequicq. i. nullo modo est sapiens. ¶ Cura vt valeas.

in Britania, ne ab essedariis decipiatis, caueto, & quando Medeam agere cœpi, illud semper memento.

QVI IPSE SIBI SAPIENS PRODESSE Nequit, nequicq̃ sapit. Cura vt valeas.

¶ Ex. v. Epistola. In omnibus meis epistolis.
¶ Sed cũ aliquo iudicio meæ erga te beneuolentiæ. ¶ Quibus illa manibus gipsatissimis sparsis persuasit.

M.T.C. Trebatio. S.D. 7

EGo te cõmendare non desisto: sed quid pficiã ex te scire cupio. Spem maximã habeo in Balbo, ad quem de te diligẽtissime, & sæpissime scribo. Illud soleo mirari non me toties accipere tuas lr̃as, quoties a Qu. fratre mihi afferũtur. In Britania nihil esse audio neq auri, neq argẽti. Id si ita est, essedũ aliqd suadeo capias, & ad nos q̃ primũ recurras. Sin sine Britania tñ asseq id, quod volumus, possumus: perfice vt sis in familiaribus Cæsaris. multum enim te in eo frater adiuuabit meus, multum Balbus, sed, mihi crede, tuus pudor, & labor plurimũ. Imperatorem liberalissimũ habes ætatem opportunissimã, cõmendationem certe singularem: vt tibi vnũ timendum sit, ne ipse tibi defuisse videare. Vale.

Ex. vi. Epistola. Ego te commendare.
¶ Maximam spem habeo in Balbo, ad quem de te diligentissime, & sapientissime scribo. ¶ Sin autem sine Britania, tamen quod volumus, assequi possumus.

HVBER. EGo te, exponit Cice. diligentiam suam in commendando Trebatio. Deinde cum eo iocatur, petitq ab eo, vt studeat q̃ plurimum Cæs. commendatus esse: qd facile posse facere pbat. ¶ Quid proficiam. s. commendationibus meis, i. qd valeant meæ commendationes. ¶ A Quin. fratre, is enim erat legatus Cæ. & in Britania: sicut Trebatius, dicit igitur, ꝙ miratur, ꝙ Trebatius non scribat ad se toties quotiens, Q. frater suus. ¶ In Britania. iocatur Ci. quia sciebat Trebatiũ audiusculũ pecuniæ. ¶ Si id ita est. qd non sit aurũ, aut argentũ. ¶ Capias. celeriter accipias. ¶ Essedum. vehiculũ. ¶ Recurras. reuertaris. ¶ id qd volumus. vt diceris. ¶ In eo. sis in familiaribus Cæs. ¶ Frater meus. q est legatus Cæ. & apud eũ plurimũ põt. ¶ Pudor & labor plurimũ. i. multo magis pderit tibi: si & honeste vixeris, & laboraueris multũ. ¶ Pudor, honestas. ¶ Imperatorẽ. ostẽdit Cic. oia ita esse Trebatio opportũa: vt debeat timere ne ipse solus sibi defuisse videat. ¶ Imperatorẽ, Cæsa. per quẽ poteris oia maxima consequi. ¶ Aetatem, iuuenilẽ & aptam laboribus. ¶ Cõmendationẽ, meam: quã de te apud eũ feci, & quotidie facio. ¶ Singularẽ, egregiam & non vulgarem. ¶ Vnum, vna sola. ¶ Ipse, tu met: quia reliqua omnia habes opportunissima, ita quod si non cõsecutus fuerit Cę. gratiã & fortunam bonam, videbitur fuisse culpa tua. vale.

ASCEN. EGo te commẽdare. Declarat diligentiam suam in commendando Trebatio, iocaturq cum eo: vt legendo patere poterit. Ordo est. Ego non desisto commendare te .s. Cæsari: sed cupio scire ex te, qd pficiam. i. quantum commendatus sis Cęsari. ego scribo sæpissime, spem maximam .s. de te conceptam. ¶ Soleo mirari: illud videlicet, me non accipere toties lr̃as tuas, quoties afferuntur mihi, sup. literæ non tuæ, sed illius: a Quinto fratre. ¶ Ego audio nihil esse in Britania neq auri neq argenti. q.d. per iocum te illic nihil lucrari: id si est ita, i. si nihil est auri ac argenti: suadeo: sup. vt capias aliquod essedum. i. pilentum aut vehiculum. ¶ Et recurras ad nos q̃ primum. i. valde cito. ¶ Sin autẽ, i. sed si: tamen .i. nihilominus: nos possumus assequi quod volumus, i. te per Cæsarem ad gloriam, & honorem promoueri. ¶ Perfice: vt sis in familiaribus. i. in numero familiarium Cæsaris. ¶ Enim. i. quia: frater meus. s. Quintus, adiuuabit te multum in eo. s. vt sis in familiaribus Cæsaris: Balbus adiuuabit te multum, sed crede mihi: pudor, i. verecundi mores, & labor tuus, sup. iuuabunt te plurimum [illegible]. ¶ Tu habes imperatorem. s. Cæsarem, liberalissimum: ætatem. s. tuam iuuenilem opportunissimam. s. ad laborem, habes certe. i. haud dubitanter. commendationem singularem. s. a me, vt vnum sit timendum tibi: videlicet ne ipse [illegible] tute videare pro videaris: defuisse tibi. i. vtilitati tuæ. Vale.

M.T.C. Trebatio. S.D. 8

S[illegible] ad me Cæsar perhumaniter nõdũ [illegible] sibi satis esse familiarẽ pp occupationes suas, sed certe fore. cui qdẽ ego rescripsi, q̃ mihi gratum esset futurum, si q̃plurimum in te studii, officii, liberalitatis suæ contulisset. Sed ex tuis literis cognoui præproperam quandam festinationem tuam, & simul sum admiratus, cur tribunatus cõmoda, dẽpto præsertim labore militiæ, contẽpseris.

HVBER. SCripsit. Accusat Cice. latenter Trebatium quod nondum insinuauerit se Cæsa. Cui dicit se commendasse, deinde eundem reprehendit: quod tribunatum a Cęsare sibi oblatum spreuisset, præsertim, cum posset habere ipsius tribunatus commoda sine labore, in quo iocatus ostendit eum stulte fecisse. ¶ Sed certe fore, scilicet te ei familiarem scripsit. ¶ Studii. amoris: & fauoris. ¶ Officii. beneficii. ¶ Pręproperam. i. nimis properam & subitam. ¶ Festinationem. quia non potes expectare tempus. Tribunatus. commoda: vtilitates: & stipendia, quæ dantur Tribuno. Potuerat enim Trebatius fieri Tribunus militum, habereq commoda ipsius magistratus sine labore: sed spreuit. ¶ Vacerra. & Manilio: erant enim amici: vt propinqui ipsius Trebatii.

ASCEN. SCripsit &c. Argumentum patet. Ordo est. Cæsar scripsit ad me perhumaniter: se nondum esse satis familiarem tibi propter occupationes suas, sed fore. i. futurum, certe. i. infallibiliter. ¶ Cui quidem ego rescripsi: q̃. i. quantum: gratum esset futurum mihi: si contulisset in te. i. si tibi benefice tribuisset, quamplurimum. i. valde multum studii, officii sup. & liberalitatis suæ. ¶ Sed ego cognoui ex literis tuis quandam festinationem tuam præproperam. i. nimis properantem: & admiratus sum simul: cur contempseris commoda tribunatus: præsertim labore militiæ dempto. ¶ Hoc per iocum dicit: qui vero Trebatius tribunatum affectauerat priusquam meruerit, aliis serio dictum placet.

HVBER. ¶ QVERAR. de stulticia tua, qui spreueris mag stratum sine onere. ┌ Cuius. Cornelii. ┌ Periculo, experiẽtia, cõsilio ┌ Stultus es. quia tibi consuluit: vt eum magistratũ sp eneres. ┌ Quãdo. quoniã. ┌ Sapere didicisse. i. didicisse sapientiam: cum nullam habeas. ┌ Quin. hortaẽ eum Ci. vt oino accipiat hunc magistratũ, neq̃ omittat hanc opportunitatẽ, qa fortasse non poterit eũ consequi alias ita facile, eũ voluerit. ┌ Quin. cur nõ. ┌ Vrges, attipis, sequatis. ┌ Occasionẽ. opportunitatem habendi nunc tribunatus. ┌ Practiano. aut nomen ꝓprium, aut deriuatũ a loco. ┌ Britanicas. de rebus Britanicis.

ASCEN. ¶ QVERAR cum Vacerra & Manilio. s. cõmunibus amicis: quibus te cõmendaui. s. q te permittunt ita desipere. ┌ Nã nihil audeo dicere Cornelio, cuius eũ periculo tu stultus es, qñ. i. qñquidẽ tu profiteris te didicisse sapere ab eo, & ita si tu erras, etiã ille errat. vnde eũ periculo eius stultus es, siue eo cõsultore tribunatũ oblatum spreueris: siue imeritũ affectaueris. ┌ Quin. i. cur nõ, cur tu non vrges. i. instanter persequeris: istam occasionẽ & facultatẽ. s. obtinendi tribunatus: qua nunq̃ reperietur melior. Quod scribis de illo Praetiano aut ꝓprium est nomen, aut a loco: aut a pretio deductum: notũ Trebatio, qui petiit se ei cõmendari iureconsulto, ego non desino cõmendare ei te. ┌ Ipse etiã scribit mihi te debere agere gratias sibi: eo q de te bene meritus sit. ┌ Cura vt sciam de eo qd sit. Ego expecto lr̃as vestras Britanicas. i. e Britania: & de rebus Britanicis, a te & a frẽ scriptas. Vale.

HVEBR. TAndiu. ┌ Hortatur etiã Cic. Trebatiũ ne festinet Romam redire, primum tamen dicit se exoptare eius literas. ┌ Non eras. cum Quin. fratre meo, ad quem cum saepe scriberem, misissem etiã aliquas ad te literas. ┌ Quod. ad quem locum: quia nesciebam vbi esses. ┌ Hyematurus. futurus in hybernis, moraturus in hyeme. ┌ Cum Cae. s. te hyemare. ┌ Noli deesse tibi. noli esse negligens & amittere opportunitates: quas habes amplificandae fortunae tuae. ┌ Serius. tardius. ┌ Ad nos. subaudi reuertere. ┌ Dum. dũmodo. ┌ Plenior. ditior & magis pecuniosus. ┌ Quod. ꝓp quod. ┌ Baltera. in eo fortasse plurimum confidebat: & sperabat Trebatius. ┌ Quid constitueris. venire an remanere in prouincia cum Caesa. ┌ Cn. Octauius. ita debet esse solummodo superfluo additum est. An Cn. Cornelius. ┌ Terrae filius. alii legunt Terrae: vt sit nomen proprium: puto tamen ironice & iocose dictum esse summo genere natum qa esset ignobilis: deinde additum Terrae filius: vt ostendatur nouus & ignobilis esse, nam terrae filii dicuntur: quorum fere parentes ignorantur: & qui nullis maioribus claris nati sunt: alii volunt terrę filios dici: quorum origo maiorum ignoratur propter longam seriem prosapiae. Persi. Satyra vltima. Prę sto est mihi Manius haeres progenies terrae. Et paulo post, Adde etiam vnum. vnũ etiam terrae est filius.

Terrę filii

Quaerat cum Vacerra, & Manilio: nã Cornelio nihil audeo dicere, cuius tu periculo stultus es, qñ te ab eo sapere didicisse profiteris. quin tu vrges istam occasionem, & facultatẽ, qua melior nunquã reperiet. Quod scribis de illo Praetiano iureconsulto, ego te ei non desino cõmendare. Scribit enim ipse mihi, te sibi gratias agere debere. de eo quid sit, cura vt sciam. ego vestras Britanicas literas expecto. Vale.

¶ Ex. vii. Epistola. Scripsit ad me Caesar.

¶ Scripsit ad me Caesar, perhumaniter, nõdũ se tibi esse familiarem. Quin tu vrges istã occasionẽ, & facultatem, quae nunq̃ melior reperiet. Pręsertim Balterra mortuo. Sed tibi consilium non deest. qd cõstitueras, cupio scire, Cn. Octauius, Antonius Cn. Cornelius tibi familiaris summo genere natus, terrae filius. is me, q̃ sit tuum familiarem esse.

M.T.C. Trebatio. S.D. 9

TAndiu ignoro, qd agas, nihil enim scribis, neq; ego ad te his duobus mensibus scripseram, qa cum Qu. fratre meo nõ eras, quo mitterẽ, aut cui darem, nesciebã. Cupio scire qd agas & vbi sis hyematurus, equidẽ velim cum Caesare: sed ad eum ꝓpter eius occupationes nihil sum ausus scribere: ad Balbum tñ scripsi tu tibi deesse noli. serius potius ad nos, dũ plenior. quod huc ꝓperes, nihil est, pręsertim Vacerra mortuo. sed tibi consilium non deest. Quid constitueris, cupio scire. Cn. Octauius tuus familiaris summo genere natus, terrae filius, is me, quia scit tuum familiarẽ esse, crebro ad caenam inuitat: adhuc nõ potuit perducere, sed mihi tñ gratũ est, Vale.

ASCEN. TAndiu ignoro quid agas. ┌ Nihil enim scribis: neq; ego scripseram ad te his duobus mensibus, quia non eras cum Quinto fratre meo: nesciebam quo. i. ad quem locum mitterem: aut cui darem, cupio scire: quid agas, & vbi sis hyematurus. i. hyberna tempora traosacturus. ┌ Equidem. i. ego quidem, velim, sup. vt sis hyematurus. ┌ Cum Cęsare: sed nihil ausus sum scribere ad eum propter occupationes eius: scripsi tamen ad Balbum. ┌ Noli tu deesse tibi. i. vtilitati tuae. ┌ Redi sup. ad nos: potius serius. i. tardius: q̃ sup. citius: dum. i. dummodo, sup. redeas plenior. s. rebus & honoribus. ┌ Nihil est quod. i. ꝓp quod: aut quid. i. cur: properes. i. festines: huc. i. Romam: praesertim Baltera: qui tibi prodesse poterat: mortuo. ┌ Sed consilium non deest tibi. ┌ Cupio scire quid constitueris sup. facere. Cnaeus Octauius aut Cnaeus Cornelius sup. incertum est. Quidem. i. certe, familiaris tuus natus summo genere: quia filius terrae. i. homo minime generosus, qui nescit an se Octauiorum: an Corneliorum familiae mentiatur: cum proximiorem nesciat citare propinquitatem: q̃ q sit filius terrae: filii autem terrae habe[illegible]tur: qui originem suam nescierunt ignobilissimi: vt gigantes qui cum vasto essent corpore filii terrae dicebantur: ad quod alludens Iuue. dicit. Vñ fit vt malim fraterculus esse gigantum. i. ignobilissimus, q̃ ob nobilitatem periclitari. ┌ Is. i. [illegible], quia scit me esse familiarem tuom: inuitat me crebro ad coenam: sed sup. non potuit adhuc perducere: scilicet [illegible] coenam suam. ┌ Sed tamen gratum est mihi q eo: scilicet animo fit, Multa autem ad Trebatium sic scribit Cicero: vt nescias ioco ne an serio loquatur.

HVBER. LEgi tuas. Scripserat Trebatius magnã esse de se apud Cae. opinionem: seq; existimari ab eo in iure ciuili peritissimum, in quo Ci. iocatur cũ Trebatio, & eũ familiariter irridet de multis rebus. Deinde qa saepius cõmendauerat eũ Caesari, dicit se cupe intelligere qd profecerint eius cõmendationes. Postremo dicit se ferre aequo aio eius absentiam: si est ei emolumento & vtilitati. Sin minus. suadet vt Romam reuertatur. ┌ Valde iu. valde sapientem in iure ciuili.

M.T.C. Trebatio. S.D. 10

LEgi tuas lr̃as, ex quibus intellexi te Caesari nr̃o valde iurisconsultũ videri. Est qd gaudeas, te in ista loca venisse, vbi aliqd sapere viderere.

ASCEN. LEgi literas &c. Scripserat Trebatius magnã esse de se apud Caesarem opinionẽ de peritia iuris ciuilis: in quo Cicero iocatur nunc cum Trebatio, & eũ familiariter ridet multis de rebus, deinde dicit se velle scire quãtum ꝓfecerint cõmendationes suae: ac demũ consulit, vt vtilitati suae consulat: aut manendo diutius cum Caesare, aut redeundo q̃ primum. Ordo est. Legi literas tuas, ex qbus ex intellexi te videri Caesari nostro. s. cõmuni amico & patrono: valde iurecõsultum. i. consultum in iure dicendo: aut consultum. i. peritũ iuris. ┌ Est quod. i. propter quod: gaudeas. i. gaudere possis: te venisse in ista loca: vbi videre sapere aliquid. q. d. per iocum, cum si Romae esses, nihil sapere videreris.

¶ Quod

HVBER.

¶QVOD. ppter qd. ¶ In ista lo. galliæ: tũc eni nõdũ fuerat in Britaniã: qd aũt supius dixit: expecto vestras lras Britanicas: nõ est mirũ: qa nõ sunt epistolæ positæ eo ordine quo sunt scriptæ: nã ex iis q̃ sunt in hoc volumine: alias in Galliã. alias in Britaniã missas cõstat. ¶ Insula. i. Britania: est. n. insula. ¶ Peritior. s. iuris. ¶ Rideamus li. signat Ci. se iocatũ ee cũ Trebatio. ¶ Sũ inui. a te. dedisti mihi cãm, vt riderẽ. ¶ Subinuideo. aliquãtulũ inuideo. ¶ Accersitum. vocatũ t admissum. ¶ Ab eo Cę ¶ Nõ pp su. nã est humanissimus. ¶ Aspirare. accedere. ¶ Ne frige. iocat Ci. qa sciebat Trebatiũ eẽ auarũ. ¶ Camino lu. i. magno foco & splendido igni: nã caminus dr fornax vbi ignis fit: alii legũt Camino: vt sit nomen ppriũ: sed male: ¶ Sagis. vestimẽtis: est eni sagũ vestis militaris. ¶ Satis cal. vel pp timorẽ belli: vel pp auaritiam: qd magis placet. ¶ De te. pp te, qa scio te eẽ auidum & rapacẽ, & isti populi capitales sunt, vt infra dicet. ¶ Sed tu. quasi diceret nõ est opus timere, qa cũ sis cautus in aduocationibus & consultationibus cãtum, es tñ cautior in re militari: & hoc ironice dictũ. ¶ Natare. exercebãt. n. iuuenes ad natãdũ, vt ꝓptiores essent militię. Hora. in. i. car. Cur timet flauum Tyberim tangere, & ẽt milites interdum natabãt: qui ẽt erant periti natandi: dicit aũt nunc Trebatium voluisse natare: quod aliqui volũt allegorice intelligi. i. noluisse sumere res magnas: sed placet melius vt intelligamus simplr eum noluisse natare: neq; expectare essedarios exercentes certamẽ curtẽdi: vt significet eum timidũ: neq; aptũ rei militari. ¶ Quẽ. te. ¶ Ne Andabatam qdẽ. apud solum sanctũ Hierony. memini legere hoc nomen: qui significat andabatas quosdam fuisse fortasse populos, qui oculis clausis pugnarent: sic. n. ingr epistolo. prio: a cõtra Iouinianũ. Melius rñ qd dr oculis clausis andabatarũ more pugnare, q̃ directa spicula clypeo nõ repellere veritatis. dicit ergo, quẽ ne claudentẽ qdem oculos decipere poteramus, quãto ergo aperiens oculos & tibi cauens fraudari poteris: alii dicunt a Plini. mentionẽ fieri de his populis: sed non memini. ¶ Quam sæpe. s. scripserim. ¶ Ego. i. scio. ¶ Intermiseram. i. minus care scribere inceperam. ¶ Diffidere. si ei fuissem molestus multitudine literarũ. ¶ Cõmouendũ. reuocandũ in memoria tui. ¶ Vnũ. solum. ¶ Quare. i. propter quod solatium. ¶ id. s. te esse sine nobis. ¶ Emolumento. vtilitati. ¶ Nõ est. s. emolumento. ¶ Nihil nobis duobus est stultius: idest nos duo stultissimi sumus. ¶ Me. i. nihil est stultius. ¶ Qui. ego. ¶ Te. nihil est stultius. ¶ Aduoles huc. celeriter huc venias: si non est tibi vtile abesse.

Sagum

Quod si in Britaniã quoq; profectus esses, pfecto nemo in illa tanta insula peritior te fuisset. verũtñ rideamus licet: sum enim a te inuitatus. Subinuideo tibi, vltro te ẽt accersitũ ab eo, ad quẽ cæteri, non ꝓpter eius superbiam, sed propter occupationẽ, aspirare nõ possunt. Sed tu in ista epistola nihil mihi scripsisti de tuis rebus: quæ mehercule mihi non minori curæ sunt q̃ meæ. valde metuo, ne frigeas in hybernis. quamobrẽ camino luculento vtendum censeo. Idem & Mutio, & Manilio placebat, pſertim qui sagis nõ abundares. q̃q̃ vos nunc istic satis calere audio, quo qdem nuntio valde mehercule de te timueram, sed tu in re militari multo es cautior, q̃ in aduocationibus, qui neque in Oceano natare volueris studiosissimus homo natandi, neq; spectare essedarios, quẽ antea ne andabatam quidem defraudare poteramus. Sed iã satis iocati sumus. Ego de te ad Cæsarem q̃ diligẽter scripserim tu te scis, q̃ sæpe, ego. Sed mehercule iam intermiserã, ne viderer liberalissimi hominis, meiq; amantissimi voluntati erga me diffidere. Sed tñ his literis, quas pximi dedi, putaui esse hoiem cõmonendum. id feci. qd profecerim, facias me velim certiorẽ, & simul de toto statu tuo, consiliisq; omnibus. Scire enim cupio quid agas quid expectes, q̃ longum istũ tuum discessum a nobis futurum putes. sic enim tibi persuadeas velim, vnum mihi esse solatium, quare facilius possem pati te esse sine nobis, si tibi id esse emolumento sciam. sin autem id non est, nihil duobus nobis est stultius: me, qui te nõ Romam attraham: te, qui non huc aduoles.

Andabatæ

ASCEN.

¶QVOD si pfectus esses quoq; i. etiã in Britaniã: pfecto nemo fuisset peritior te in illa tanta insula: quæ re vera maxima & potẽtissima est. ¶ Verũtñ licet. i. licitũ est, sup. vt rideamus. i. ioco loquamur: sum. n. inuitatus. i. ad ridendũ a te. s. p lras tuas ridiculas. ¶ Subinuideo. i. latẽter aut aliquãtulum inuideo tibi te esse accersitũ. i. aduocatũ & assumptũ in familiaritatẽ ab eo. s. Cęsare, ad quẽ cæteri nõ pñt aspirare, i. spẽ perueniendi hñt nõ pp supbiã eius, sed pp occupationẽ eius. Sed tu nihil scripsisti mihi de tuis rebus in ista epla. s. tuas: q̃ res tuę sunt mihi: mehercule nõ minori curę q̃ meę. s. res. Ego metuo valde ne frigeas. i. torpeas potius ocio q̃ frigore, in hybernis. i. locis vbi hyemabis: quãobrẽ censeo vtendũ. s. tibi, camino. i. igni, luculento. i. claro, alii gloriosos: vt censor: aut adhortatorem ad virtutem intelligit: aut igniculum gloriæ. Est aũt caminus ignis ipse in foco: nõ fumariũ: qd vulgus caminũ vocat. ¶ Idem. s. vt camino vtatis: placebat Mutio & Manilio cõibus amicis meis: pſertim sup. tibi: qui non abundares sagis. i. tegminibus militaribus: quæ villosa sunt, quanq̃ ego audio vos satis calere istic. s. vbi estis, calore qdem auaritiæ, aut potius metu nauigationis & belli: quo licet pcordio frigeant: facies tñ sudare solet. Quo nuntio. s. de metu belli imundi, ego mehercule timueram valde de te. ¶ Sed tu es multo cautior in re militari, q̃ in aduocationibus. Quia in re militari nõ cõmi . . t se piculo aut labori: in aduocationibus pſtandis sæpe operam pdiderat: qa melius aliis q̃ sibi prospexit: vñ addit Ci. qui neq; volueris natare in oceano: homo. i. cũ sis homo studiosissimus natãdi: sed in Tyberi, oceano aũt natare nõ solent: nisi q naufragiũ fecerint, vñ sensus mihi vr: Trebatiũ nõ esse ingressum oceanũ: neq; in Britaniã pfectũ timore naufragii: vñ prius dixerat. Qd si in Britaniã quoq; pfectus esses &c. ¶ Neq; volueris expectare Essedarios. i. gubernatores curruũ: q cõtumeliosi & iniurii fere sũt, quẽ nos antea neqdẽ. i. nõ saltẽ, andabatã. i. more andabatarũ, q (authore diuo Hiero. in. i. epla ad Ioui.) oculis clausis pugnãt: clausos oculos hñtẽ, poteram⁹ defraudare, cũ eẽs callidissimus, vñ nũc cautior fact⁹ vr, eo q̃ ne vidẽs qdẽ ausus sit expectare Essedarios Britanicos, ridet ergo q̃ ñ sit pfectus I Angliã, aut pp piculum maris, aut pp petulantia Essedariorũ, q sunt in Britania. Sed nos sumus iam satis iocati. i. per iocum locuti. ¶ Tute. i. tu ipse scis: quã. i. quantũ. diligenter ego scripserim de te ad Cæsarem. q. d. tu scis q̃tum id tibi pfuit. qd si multũ pfuit: etiã me multũ diligenter scripsisse scis: aut iudicas. ¶ Ego scio q̃. i. q̃tum sæpe sup. scripserim. q. d. sæpissime. Sed. mehercule ego iam intermiserã. i. ad tps omiserã ad Cæsarem de te scribere, ne viderer diffidere voluntati erga me: hoĩs liberalissimi & amãtissimi mei, s. Cæsaris. Sed tñ putaui hoiem esse cõmonendũ iis lris, q̃s dedi. s. ad eũ pxime. i. nuperrime, & feci. i. cõmoui eũ. ¶ Velim sup. vt facias me certiorem, quid pfecerim. i. vtilitatis tibi fecerim: mittendo ad eũ literas cõmonitorias, & simul sup. facias me certiorem de toto statu tuo, & cõsiliis oĩbus. ¶ Cupio. n. scire quid agas: quid expectes. i. quid boni speres tibi futurũ: quã longũ putes futurũ istũ discessum tuũ a nobis. Velim enim sup. vt persuadeas tibi. i. firmiter credas sic vnum solatium esse mihi. i. me habere vnum solatium de absentia tua: quare. i. ob qd, possum pati facilius. i. minus moleste: te esse sine nobis, si videlicet sciam: id videlicet te sine nobis esse: esse tibi emolumento: idest lucro & commodo. ¶ Sin autem. i. sed si: id non est. i. nullũ est tibi emolumentũ ex absentia: nihil est stultius nobis duobus, me. s. nihil est stultius: qui non attraham te Romam, & te qui non aduoles. i. quamceleriime venias Romam,

HVBER.
Hedui

CVNA.dicit Cice.quanti facienda sit ipsorũ consuetudo.Congressio,collocutio,conuersatio.Nõ mõ hostes, quos magnifacis posse superari.Hedui.populi Galliç,de quibus Cornelius Tacitus lib.xi.sic loqt.Hedui pmi senatorũ ius in vrbe adepti sunt,datũ id fœderi antiquo,& quia soli gallorũ fratcatis nomen cũ popu.Ro.vsurpant:& Plu.in vita Cæsa: deinde receptis in fidẽ,quos facti pigeret haud destitit,quo ad heduorũ gentemq aduersus bellũ susceperãt,deuicit:i superiore ipe fratres se Ro.prædicantes:magnificentissimis habebant honoribus &c.Aut con.si quid fuerit quod doleas.Aut con.si quid agendum deliberabis.Aut re.i.opera,si quid minus per te efficere poteris.Iuuero,pro iuuabo.

ASCEN.

MEHERcule vna cõgressio nostra vel seuera vel iocosa erit pluris.i.maioris precii ac valoris,seu çstimationis: propter voluptatẽ:quã ex ea caperemus,quã sup.fint non modo.i.non solũ hostes,s.Britani:quorũ congressio si victi fuerint,plurimi esset facienda,sed ridet Trebatiũ:qui visus est eorum cõgressum vitauisse, sed etiã Hedui populi in Burgũdia fratres nostri.i.populi Romani:antiquo iure: vnde grata deberet eẽ Trebatio cõgressio hospitalis cũ illis,aut sensus est: pluris faciẽdũ Ciceronis & Trebatii congressum, q̃ illius & hostium aut sociorum populi Romani:cum hostis timeat,sociis pat õ charus aut clarus sit.Sane vt Corn.Tacitus li.xi.scribit.Hedui primi senatorũ ius in vrbe adepti sunt, datum id fœderi antiquo,& qa soli Gallorũ fraternitatis nomen cum populo Ro.vsurpant:quod etiã Plutarchus in vita Cæsaris attestatur.Quare fac vt sciam quãprimum.i.valde cito:de rebus tuis:nam supple iuuero te:aut consolãdo,aut consilio:aut re: idest auxilio & ope. Vale.

Vna mehercule nostra vel seuera, vel iocosa congressio pluris erit,q non mõ hostes , sed etiã fratres nostri Hedui.Quare oibus de rebus,fac quãprimum sciam: aut consolando,aut consilio,aut re iuuero. Vale.

Ex.VII.Epistola.Legi tuas literas.

Vna mehercule nostra,vel seuera, vel iocosa congressio pluris, erit q̃ nõ mõ hostes, sed et fratres nostri hac et die:

HVEBR.
Interreges
Vnde

Nisi. Hortatur Ci. Trebatiũ hac epistola sicut & superiori,vt libenter absit ab vrbe:presertim tot seditionibus & tumultibus ciuilibus:deinde latenter innuit, vt agat diligẽter rẽ suã.Profectus esses,discessisses. Antea. & alias superiori tempore.Quis de.q.d.nullus. Tot interregnis,tot seditionibus:quæ fiunt iterregnorum cã. Interreges autem dicti sunt pprie apud maiores centum pres:per mortuo rege Romulo:donec alius rex crearetur:rempu.gubernabant:ex iis.n.vnus:authore Fenestella:decernebat:cuius quinq: dierum spacio finiretur imperium:& ita per totum annum oẽs finiebant imperium:apud minores vero Romanorum, cũ reip. eã abessent cõsules : neq; comitiis interesse possent: q initio creati cõsules essent.si dictatorem comitiorum cã dici nõ potuisset:res ad interregnũ deducebaf:ac per interregem consularia comitia habebanf. hæc igitur interregna nunc intelligit Ci.in qbus cũ essent discordiæ: dicit nõ desyderari aios iuriscõsultos:qa dictis & rñsis non pareẽ.Vñ.a qbus:aduerbiũ pro noie, vt genus vñ latinõ.Dederim.pro dabo.A sin.qm cũ multi eligerenẽ : singuli tñ impabant, & ius reddebant.Binas. locat, cũ vix vna p qnq; dies posset peti.Satis.quia fortasse hoc nõ poterat per leges fieri.Sed he.iam incipit familiarius agere:& iocari cũ Trebatio,scit pferat.n.quemadmodum ei magna fides a Cæ.habereẽ.Hęc si qd video te iocari.Meliora q̃ in mero Tusculano.vbi eras tristior,& nõ poteras iocari.Quid.s.q ita iocetis.Consul.i.de iure,vnde iurisconsl. dicuntur, & iurisconsultorum rñsa:quia interrogabantur & respondebant.Consuli ab il.allusit ad verbum:quod duo significat,interrogari & consilio dare siue prouidere, sed in postremo iungitur datiuo, hoc aũt dicit mallem quod Cæ.consuleret tibi,i. pro videret tibi, quam interrogaret te. faciliæ autem iocamur per huõi verba homonyma : tale est in Neronem distichon. Quis negat Aeneæ magna de stirpe Neronem?Sustulit hic matrem, sustulit ille patrem: nam sustulit & portauit & interfecit significat.Quod.quæ res, vt tibi cõsulat. Perfer. tolera. Istam mili. istum laborem militiæ i & commorandi in castris. Ego.n.talis fuit in superiore epistola sententia. Sic enim tibi persuadeas velim vnum,mihi esse solatium:quare facilius possim pati te esse sine nobis:si tibi esse id emolumento sciam. Desyderium.absentiam tuam. Ista sunt inaniora.i. sine emolumentis. Recipe te. reuertere. Aut erit hic aliquid.i. aut hic aliquid commodo consequeris. Aliquando. tandem,aliquo tempore. Aut si minus.s.erit aliquid emolumenti. Samarobrinæ i idest quasi omnes vrbes talis qualis est Samarobrina:si multæ essent Samarobrinæ.est enim Samarobrina vrbs Britaniæ.

M.T.C.Trebatio.S.D.

Nisi ante Roma pfectus esses, nunc eã certe relinqueres.qs enim tot interregnis iurecõsultũ desyderat: ego oibus vnde petit,hoc consilii dederim , vt a singulis interregibus binas aduocationes postulent: satisne tibi videor abs te ius ciuile didicisse? Sed heus tu, quid agis? & quid fit? video enim te iam iocari per literas. Hæc signa meliora sunt,q̃ in meo Thusculano.sed quid sit, scire cupio. Cõsuli quidem te a Cæsare scribis:sed ego tibi ab illo consuli mallem. Quod si aut fit, aut futurum putas: perfer istam militiam , & permane. ego enim desyderium tui spe tuorum commodorum consolabor. Sin ista sunt inaniora , recipe te ad nos. Nam aut erit hic aliquid aliquando: aut si minus,vna mehercule collocutio nostra pluris erit, quam omnes Samarobrinæ.

Consuli
Iuriscõsultus
Sustulit
Samarobrinæ
ASCEN.

Nisi.Hortatur Trebatiũ, vt libenter absit ab vrbe, qa si adesset,cuperet abesse pter seditiones ciuiles,monetq vt res suas diligẽter curet. Ordo est.Nisi profectus esses.i. discessisses.Roma : tu certe relinqueres nunc eã. Quis enim desyderat iurisconsultum tot interregnis.i.vocationibus regnorum , cũ oẽs in senatu regnare velint , & nulli ab aliis admittantur:aut vacationibus in consulatu,cum qui consules dicerent interreges:inter se concordari non possint. Ego dederim.i.velim didisse oibus. vnde.i.a qbus petit sup.cõsilium:sup.hoc consiliũ, vt postulent binas aduocationes.i.patrocinia aduocatorũ , aut iura aduocãdi , a singulis interregibus.i. magistratibus ad quos consulatu & olim regno vacante ius cõsulis ac regis ptinebat,iõ aũt binas, qa cũ toties mutarenf per seditionẽ singulæ non suffecissent, & tñ dicit, vt dicit Vber.vix vna p qnq; diebus aduocatio peti posset:vnde iocando addit. Videor me tibi dedicisse fatis ius ciuile abs: te hoc est dederim ne tale cõsiliũ satis ex sñia iuriscõsultorum. Sed heus tu:qd agis?:ecqd fit.s.a te. Video.n.te iã iocari p literas. Hęc signa.i.indicia animi tui sunt meliora q̃ sup.erãt in Tusculano meo.s.agro cũ villa: vbi tristis Trebatius longe aberat a iocis. Sed cupio scire qd fit.i.q ita animũ mutasti. Scribis qdẽ te cõsuli.i.consiliũ peti a Cæ. Sed ego mallẽ consuli.i.pspici & puideri,ac rẽ vtilẽ fieri tibi a Cæ. Qd Cæsarẽ tibi consuli.si aut fit:aut putas futurũ:perfer.i.ad finẽ vsq; fer istam militiã,& pmane.s.apud Cæsarẽ vsq; ad finem belli. Ego enim consolor.i.quasi per consolationẽ medicabo:& sustinebo desyderiũ tui.i.qd hĩo ex absẽtia tua,spe tuorũ cõmodũ.i.quã habuere de cõmodis tuis. Sin autẽ.i.sed si ista.s.quæ sperem sit inaniora.i.nimis inania,recipe.i.redue quasi in locũ vtiliorem te ad nos,nã aut aliqd.s. cõmodi erit hic.s.Romæ aliquãdo,aut si minus.i.si nõ sup.erit hic aliqd, mehercule vna collocutio nostra erit pluris,i.maioris emolumenti,& voluptatis,q̃ omnes Samarobrinæ,i.ciues eius vrbis in Britania,si fuerint a te capi,aut cæsi.

Retuleris

HVBER. Laberius

¶ R ST V leris. te ceperis in patriā. ¶ Sermo nul. erit. nemo de te loquet, oibus linguam aucelles. ¶ Diutius. pec lōgū tps. ¶ Frustra. qn aliquod emolumentū cōsequaris. ¶ Nō modo La. equitem Romanū virū magnæ libertatis in loquendo, qui neqꝫ Cæsari pepercit, acerrimis verbis in eū inuectus: cū iam admodū senex iussus esset a Cæsare agere mimos, vt scribit Macro, in satur. ¶ Sed et Vale. q licet sit molestior in loquēdo, tamē si diu abfueris, qn aliqd agas, te maledictis lacerabit. ¶ Mira. n. hoc dicit sicut repræsentant psonæ ex comœdiis ad iocū & delectationem, ita sument psonā tuā ad ridēdū. q.d. poterunt facere de te comœdiam, & abducere psonā, tuam quasi pro persona comica, quia rideant. ¶ Britanici iurisco. i. tui, q in britania fuisti. ¶ Sed de te seuerissima. i. de re grauissima, & non negligenda. ¶ Remoto io. i. sine ioco. i. vt serio loquar. ¶ Præcipio. non iubeo, sed potius admoneo te: do tibi hoc præceptū. ¶ Mea cōmendatiōe. qa Cæ. ppter cōmendationē meā te charū habeat. ¶ Præfecas de. no. æquo animo feras nobis carere. ¶ Honestatē. honorem & dignitatē. ¶ Facultatem. vtilitatem. ¶ Ista dignitas & facultas. ¶ Frigebunt. cessabunt, deerunt tibi. Tecē. nimirū hi hoies frigēt. ¶ Ois quis. i. quæcūqꝫ cupis et maxima & difficillima. ¶ Studio amore, & fauore, qui non desistemus te cōmendare Cæsari.

Denique si te cito retuleris, sermo nullus erit: sin frustra diuitius abfueris, nō mō Laberium, sed etiā sodalem nostrum Valerium pertimesco. mira enim persona induci potest Britanici iureconsulti. Hæc ego non rideo, quis tu rideas, sed de re seuerissima tecum, vt soleo, iocor. remoto ioco tibi hæc amicissimo animo præcipio, vt si istic mea cōmendatione tuam dignitatem obtinebis, perferas nostri desyderium honestatem, & facultates tuas augeas. sin ista frigebunt, recipias te ad nos. Omnia tamen, quæ vis, & tua virtute profecto, & nostro summo erga te studio consequere. Vale.

ASCEN.

¶ DENI q si retuleris. s. e Britania te cito, sermo. i. de te ac constantia tua: erit nullus: qa oēs putabunt te remissum a Cæ. aut noluisse suscipere conditiones ab illo oblatas: si abfueris diutius frustra. i. nihil cōsequēdo a Cæ. ego ptimesco non modo Laberium equitē Romanū in loquendo & mordendo liberrimum: q ne Cæsari qdē pepercit acerrimis verbis in eū inuectus: cū iā admodū senex iussus esset a Cæ. mimos agere, & author est Macro. in satur. sed etiā Valerium sodalē. i. cōuictorē nostrū. qa mira. i. multū ridicula psona iuriscōsulti Britanici, hoc est tui potest induci. s. in fabulam de te factam. ¶ Ego non rideo. i. non ridendo puto, aut non dico ioco: quis tu rideas sed iocor tecum, vt soleo de re seuerissima. q.d. illud Horatianū. Quāquā ridētem dicere verum

Laberius

¶ Ex. VIII. Epistola. Nisi a me Roma.

¶ Ego omnibus, vnde petitur, hoc cōsilii dederim, vt a singulis interregibus: & aduocatoribus binas aduocationes postulem. Nā aut erit hic aliqd aliquando, aut si minus, vna mehercule consolatio nostra plus erit, q oēs Samarobrinç. ¶ Sed de seuerissima tecum vt soleo, remoto tamen ioco. Tibi hoc amantissimo animo præcipio.

Quid vetat. ¶ Ego pcipio tibi hæc aio amicissimo: ioco remoto. s. cū remitto: vt si obtinebis. s. apud Cæ. vbi nūc es: tuā dignitatē. i. locū honoris te digni. cōmendatione mea. i. p cōmēdationē meā, pferas. i. adfinē vsqꝫ feras: desyderiū nri, & sup. augeas hōestatē & facultates. ¶ Sin aūt. i. sed si: ista. s. dignitas & facultates, frigebūt. i. frigidæ obuenient tibi, recipias te ad nos. ¶ Tu. n. cōsequeris. i. obtinebis. s. Romę, oia q vis, pfecto, &. i. simul, virtute tua, & studio nro summo. i. maximo, erga te.

M. T. C. Trebatio S. D. 12

Mirabar qd esset, qd tu mihi literas mittere intermisisses. Indicauit mihi Pansa meus epicureū te esse factum. O castra præclara, quid tu fecisses, si te Tarentum, & non Samarobrinā misissem? Iam tum mihi non placebas, cū idem intuebare, quod & Tityus familiaris meus. Sed quonāmodo ius ciuile defendes, cū omnia tua causa facias, non ciuiū? Vbi porro illa erit formula fiduciæ, vt inter bonos, bñ agier oportet? qs. n. est, q facit nihil nisi sua eā?

HVBER.

Mirabar. Intellexerat Ci. Trebatium effectum epicureum, qd quidem ondit esse turpissimum: præsertim iurisconsulto, quem æquum esse decet, quod esse non poterit: si omnia sua vtilitate metiretur, sicut faciunt epicurei, & licet simulet se iocari, tū serio loquitur. ¶ Epicureum: & hæc erat cā quare lras intermiserat, qa ista secta nullum oīno vult laborē. ¶ O castra præclara. ironice. q.d. vbi cum deberes esse factus laboriosus tradidisti te delitiis & voluptatibus. ¶ Quid tu fecisses. q.d. multo mollior & delicatior factus esses. ¶ Si te Tarētū misissem. quæ ciuitas est Calabriæ: ptimū a Tara filio Neptuni condita & noiata, vt voluit Seruius: deinde a Phalanto octauo ab Hercule expulsis veteribus incolis occupata & habitata. inde Vir. Hinc sinus herculeus: si vera est fama Tareti, Ceruif. sunt aūt ciues eius vrbis admodū delitiosi. Inde Iuue. dicit. Atqꝫ coronatū & petulans madidūqꝫ Tarentū. ¶ Nō sa. q est magis barbara & rustica, & q minus inuitat ad voluptates. ¶ Idem intue. idem spectabas: hēbas eādem sniam. ¶ Quod Ethicius. hic n. sentiebat voluptatem esse appetendā. ¶ Quonāmō. q.d. nullo modo. ¶ Tua cā. epicurei. n. dicunt fugiendas esse multas amicitias: qm nō possint esse sine laboribus, & esse consulendū ociō & vtilitati ppriæ. ¶ Nō ei. s. cā, eū decet oia referri ad vtilitatem ciuiū, & obliuisci commodū nrorum si volumus viri boni & iusti esse, vt ipse Ci. in. i. offi. ¶ Porro. deinde. ¶ illa for. fidu. i. lex fiduciaria. ¶ Inter bo. bene agi. i. vt inter bonos seruetur æquitas & iustitia: videtur iniuria: formula aūt p lege & institutione ponit. Ci. in. iii. offi. Nondū. n. Aqlius ptulerat de dolo malo formulas. ¶ Inter bonos bene agier. verba sunt iuris, vt idem Cice. ondit loco supradicto in tertio officiorum, vbi tractatur plenius hæc materia. ¶ Quis est: pro qualis est, q si diceret simillimus pecoribus, quæ natura prona & ventri obedientia finxit, non enim interrogat de substantia, sed de qualitate, ergo non est quis, quasi diceret nullus, sicut quidam male interpretantur. nam multi sunt. ¶ Cōi diuidundo. diuisioni rerum cōium, quæ quo iure diuidebant, tractant iurisconsul. titulo de rerum diuisione.

Tarentum

Formula

ASCEN.

Mirabar &c. intellexerat Ci. Trebatiū effectū Epicureū, qd detestatur, dicens. Mirabar qd esset, q tu intermisisses. mittere literas mihi. Pansa meus. s. amicus vetus, indicauit mihi te factū esse Epicureū. i. voluptati studētem, & oia ad cōmoda ppria referentem. O castra præclara. Icōnia est. q.d. o præclare tecū in castris actum, cum ad tantam dementiā deueneris, quid fecisses, si misissem te tarentū. i. in eā ciuitatem Calabriæ, vbi voluptuose viuitur, vnde Iuue. atqꝫ coronatū & petulans madidūqꝫ Tarentū, nō Samarobrinā. i. in eā vrbem Britaniæ regionis frigidæ, & bellicosæ. Tu nō placebas mihi tantū. i. ab co statim tpe, cū intuebare. i. inspectabas inhiando, qd &. i. Titius, alii legunt Ethitius, familiaris meus. i. ad lucrū aut voluptatē, vt ille. ¶ Sed quonāmō defendes ius ciuile. s. qd pfiteris. cū facias oia causa tua. i. pprii cōmodi, nō ciuiū, cū ius ciuile dictū sit, eo q ciuiū vtilitati consulat. Porro. i. sed pfecto, vbi erat illa formula fiduciæ. i. illa lex & regula iuris, e qua fiduciā hēamus, videlicet inter bonos &c. Quidā textus habent vt inter &c. sed videt particula vt redundare, nisi sit oportet agier. i. bene: vt. i. veluti, inter bonos. i. perinde ac decet inter bonos agi, formula aūt est, vt dixi, lex aut regula, vt lib. iii. offi. Nōdū eni. Aquilius ptulerat de dolo malo formulas. Quis eni est sup. bonus, q nihil facit nisi cā sua. q.d. nullus, & ita formulæ illi nō eēt locus, aut qs. i. qualis est. q.d. inhumanus & auarus est &c.

HVBER. ¶ QVOD ius. q̃ſi dicere peſſimũ & iniquiſſimum. ¶ Nihil cõe, ſed potius oia ppria. ¶ Iouem lapidẽ. lapidẽ ſilicem tenebant iuraturi p Ioue, hęc verba dicẽtes. Si ſciens fallã, me dieſpiter ſalua vrbe arceq̃ bonis eiiciat: vt ego hunc lapidẽ: au thor Feſtus Pompeius. dicit ergo nunc Iouẽ lapidẽ. i. q̃ repræſentat Iouẽ. ¶ Iouẽ eſſe iratum nemini poſſe, q̃a epicurei tenent, & arcte defendunt: deos non curare mortalia: vt Nec curare deum credis mortalia: nec pcibus aut ira moueri. ¶ Vlubrano. i. n. Vlubrę ciuitas Italię, vbi fortaſſe habebat Trebatius agros & res ſuas, de ea Iuue. Vacuis ędilis Vlubris. Hor. Eſt vlubris animus: ſi te nõ deficit æquus. ¶ Quid fiet. ſ. a te. q. d. peſſime & iniuſtiſſime. ¶ πολιτεύεσθαι. i. adminiſtrare rẽ pub. verſari in rebus ciuilibus. ¶ Si deficis a no. tractũ eſt a ſubditis q̃ dicunt a dñis deficere, cũ diſcedũt ab eorũ gubernatione & impio. ¶ Plane. oino. ¶ Sin eſt cõmodũ. ſi tibi eſt vtile. ¶ Aſſentari Panſæ. Blãdiri Panſæ, & ei dicere q̃ ſis factus epicureus: cũ non ſis, vt ei cõplaceas: q̃m & ipſe gaudet voluptate: vel ſi Panſæ eſt cõmodũ aſſentari. ſ. mihi: ſed hũc poſteriorẽ ſenſum minus probo. ¶ Modo, dummodo.

Quod ius ſtatues communi diuidũdo, cum cõe nihil poſſit eſſe apud eos, qui omnia voluptate ſua metiuntur? Quomodo autẽ tibi placebit Iouem lapideũ iurare, cum ſcias Iouẽ iratum eſſe nemini poſſe? Quid fiet porro populo Vlubrano ſi tu ſtatueris πολιτεύεσθαι non oportere? Quare ſi plane a nobis deficis, moleſte fero, ſin Panſæ aſſentari cõmodũ eſt, ignoſco. modo ſcribas aliquãdo ad nos quid agis, & a nobis q̃d agi, quid fieri, aut curari velis. Vale.

ASCEN. ¶ QVOD ius ſtatues ſup. de cõi diuidundo: cum nihil poſſit eſſe cõe apud eos: q̃ metiunt oia. ſ. bona ſua voluptate. i. qui nihil dicunt boni niſi vnde ſingulariter capẽt voluptatẽ. q. d. nullũ. ¶ Aũt. i. ſed: q̃uo placebit tibi. ſ. ex iure Romano iurare Iouem lapidẽ. i. repræſentatũ p lapidẽ, quẽ iurãs in manu tenebat. Sicut. n. nunc q̃dam iurant Brachiũ ſancti Antonii: aut ignẽ ſacrũ, ita olim Iouẽ lapidẽ tenentes. ſ. lapidẽ ac dicẽtes: vt Feſtus Põpeius dicit. Si ſciens fallã, me dieſpiter ſalua vrbe arceq̃ bonis eiiciat: vt ego hunc lapidẽ: quo dicto: lapidẽ eiiciebant: cũ ſcias. ſ. ex paradoxo Epicuri q̃ dicebat deũ non curare mortalia: & q̃ deus, vt dicit Luca. Nec bene p meritis capit, nec tangit ira: Iouem nemini poſſe eſſe iratũ. ¶ Porro q̃d fiet populo Vlubrano. i. colenti Vlubras: oppidum Italiæ ſatis deſertũ: de quo Hora. Eſt Vlubris aius ſi te nõ deficit æquus: ſi tu ſtatueris nõ oportere πολιτεύεσθαι: politeueſthæ, i. adminiſtrare remp. q. d. ab oi politia deſereretur. ¶ Quare fero moleſte: ſi deficis. i. diſcelſeris: plane a nobis. ſ. ſtoicis, ſin. i. ſed, cõmodũ eſt. ſ. tibi: aſſentari Panſæ. ſ. Epicureo, ignoſco modo. i. dummodo ſcribas aliquando, q̃d agas: & q̃d velis agi: q̃d fieri, aut curari a nobis. Vale.

M.T.C. Trebatio S.D. 13

Adeo ne me iniuſtum eſſe exiſtimaſti, vt tibi iraſcerer, q̃d parũ mihi cõſtans, & nimiũ cupidus decedẽdi videreñ, ob eãq̃ cãm me arbitrarere lr̃as ad te lãdiu nõ miſiſſe: Mihi perturbatio animi tui, quã primis lr̃is pſpiciebã, moleſtiã attulit: neq̃ alia fuit vlla cã intermiſſionis literarũ, niſi quod vbi eſſes plane neſciebã. Hic tu me ẽt inſimulas, nec ſatisfactionẽ meã accipis. Audi mi Teſta, vtrum ſupbiorẽ te pecunia facit, an q̃d te imperator conſulit: moriar ni (quæ tua gloria eſt) puto te malle a Cæſare cõſuli, q̃ inaurari. Si vero vtrũq̃ eſt, quis te feret præter me, qui omnia ferre poſſum: Sed vt ad rem redeam, te iſtic inuitum non eſſe vehementer gaudeo: & vt illud erat moleſtum, ſic hoc eſt iucundum. Tantum metuo ne artificium tuũ tibi parum proſit. Nã, vt audio, iſtic. Non ex iure manu cõſertum, ſed mage

HVBER. Adeo me. q̃a reprehenderat Ci. Trebatiũ q̃ eſſet tam cupidus redeundi Romam: & poſtea intermiſerat diu ad eum lr̃as. Exiſtimauit Trebatius eum ſibi iratum fuiſſe, & ppea intermiſiſſe ad eum ſcribere: q̃d q̃dem oñdit Ci. nõ fuiſſe cãm ſuæ intermiſſionis lr̃arum: ſed quod ignorabat vbi eſſet. Deinde cũ eo iocat: appellans eũ ſupbũ. Poſtremo hortaẽ vt caueat illos populos: & pcipue Treuiros: quos audit eẽ feros. ¶ Parũ cõ. i. aliquãtulũ inſtabilis. ¶ Perturbatio ai tui. quẽ pœnitebat in iſta loca pfectũ eẽ. ¶ Hic, nũc vel in hoc. ¶ inſimulas. accuſas. ¶ Satisfactionẽ. excuſationem. ¶ Audi mi Teſta. blanditur ei, vt æquius ferat q̃ ſuperbus appelleẽ. ¶ Teſta. appellabaẽ. n. Tre. Teſta, vt infra. ego rñ Scæuolæ & Teſtę aſſentior. ¶ Vtrũ. i. es ne magis ſuperbus: q̃a factus es diues: an q̃a Cæſar te conſulit. i. interrogat, & a te cõſiliũ capit. ¶ Pecunia fa. ſu. ſic Terẽ. Quia paululum tibi acceſſit pecunię: elati ſunt ai. ¶ Moriar, dicit Cic. ſe cognoſcere Treba. ita eẽ glorioſum: vt malit cõſuli a Cę. q̃ ditari. ¶ Moriar. mos eſt dicẽdi eũ uolumus aliq̃d affirmare ita eſſe. ¶ Inaurari. auro impleri: vel ditari. ¶ Si vero. v. eſt. ſ. & te conſulat: & te inauret. ¶ Quis te feret: q̃s te tolerabit. q. d. nullus: q̃a effeceris ſupbiſſimus. ¶ Qui poſ. ſ. o. q̃a ſum patientiſſimus. ¶ Non in. i. libenter: ſcripſerat. n. poſtea Trebatius ſe libenter eſſe foris: cũ initio longe aliter ſcripſiſſet. ¶ Vt illud. ſ. q̃ eſſes animo pturbato & inuito. ¶ Sic hoc. q̃ nunc non ſis inuitus. ¶ Tantum. ſolũ. ¶ Artificium. induſtria vel ſcientia legũ. ¶ Tuum. iuris ciuile. ¶ Iſtic, in iſtis regionibus: vbi tu es. ¶ Non ex iure manu conſertũ. i. non ex legitimis actionibus, & ex iure ipſo. Ex iure manu conſertum inq̃t A. Gel. lib. vlti. noctium atticarum: verba ſunt ex antiquis actionibus &c. qui vult videre cauſam & originem horum verborum videat ipſum Gellium libro prædicto: a quo multis verbis declarantur. ¶ Sed magis. potius.

Inaurari

Ex iur͂ manu cõſertũ

ASCEN. Adeo ne. Dicit ſe intermiſiſſe dare lr̃as ad Trebatium: non quia iraſcebatur illi: ſed q̃ neſciebat vbinam ille eſſet: iocanſq̃ vocat eum ſupbum, monetq̃: vt Treuiros præſertim puocare timeat. Ordo eſt. Ne. i. an, exiſtimaſti. i. iudicaſti me eſſe adeo iniuſtum: vt iraſcere tibi q̃ viderere. i. videreris mihi parũ conſtans & nimium cupidus decedẽdi & arbitrarere me nõ miſiſſe iandiu literas ad te ob eã cãm. ſ. q̃ tibi iraſceret. ¶ Perturbatio animi tui, quã pſpiciebam primis literis tuis attulit mihi moleſtiam: neq̃ vlla alia cã intermiſſionis literarũ fuit: niſi q̃ neſciebam plane. i. omnino vbi eſſes. ¶ Tu inſimulas. i. occulte arguis & accuſas ẽt hic. i. in hac purgatione mea, nec accipis ſatisfactionem meam. i. purgationem: qua tibi conor ſatisfacere. ¶ O mi, blandiendi vox. Teſta. i. tu Trebati: q̃ & Teſta appellaris. appellatur enim Trebatius Teſta: ſed affectanter Teſtam nunc vocat: quaſi durũ & fragilem, & ita inaniter ac iuribus ſuperbientem: audi ſup. q̃d quæro: & dic vtrũ. i. quod duorũ facit te ſupbiorem: pecunia, an q̃ Cæſar cõſulit te. i. petit cõſilium a te. ¶ Moriar ni. i. niſi: puto te malle conſuli. i. conſiliũ peti: a Cæ. q̃ inaurari. i. totus aureus fieri: hoc eſt locupletari, ita vt auro togaris: aut inaurari. i. honore portãdi aurei ornamenti decorari: quæ. i. quia aura magna eſt gloria. i. cupiditas gloriæ tuæ. ¶ Si vero vtrũq̃ eſt. ſ. q̃d & pecunia: & q̃d Cæſar te conſulit, te ſuperbum facit: quis feret. i. tolerabit te præter me, qui poſſum ferre oia. i. etiã ſuperbiſſimos mores tuos. q. d. nemo. ¶ Sed vt redeam ad rem, ego gaudeo vehementer te nõ eſſe iſtic. inuitum: & vt. i. quemadmodum, illud. ſ. te ſuperbum factum eſſe erat moleſtum, ſic hoc ſup. eſt iucundum. ¶ Ego tñ. i. duntaxat, metuo, ne artificium tuum. i. peritia iuris proſit tibi parum. ¶ Nam vt audio, non manu conſertum ex iure ſup. eſt iſtic: ideſt in Anglia, hoc eſt non vindicatur rea legitime ex iniectione manus per legitimas actiones, more ciuili, ſed repetunt rem: ſcilicet ablatam aut debitum alioqui, magis: ideſt frequentius.

¶ Ferro

ferro rē repetūt, regūq; petūt, vadūt solida ui. Neq; est qđ illā exceptionē in interdicto ptimescas, qđ tu prior in oībus armatis nō veneris. Scio.n. te non esse ꝓcacē in lacessendo. Sed vt ego quoq; te aliqđ de vestris cautionibus admoneā, Treuiros vites censeo: audio capitales esse. mallem auro, argento, ære essent sed alias iocabimur. Tu ad me de istis rebus oībus scribas velim q̄ diligentissime. Ad. III. nonas Martias. Vale.

HVBER

¶ FERRO. armis. ¶ Adhibere fa. ad vim, quæ nō habet locum: vt Ennius, Pellitur e medio sapia: vi geritur res. Spernitur orator bonus: horridus miles amatur. Haud doctis dictis certantes nec maledictis. Miscent inter se inimicitia agitantes. ¶ Nō ex iu. ma. con. sed magis ferro rem repetunt regnumq; petunt: vadunt solida vi, a quibusdā legitur, & tu soles ad vim faciendā adhiberi: qđ minus probo, neq; enim est consentaneū iurisconsultū ad vim inferendam adhiberi, sed potius. ¶ Facundiā eloquentiā ornatā, & grauitate verborū, quæ nō prosunt inter arma, vt ex verbis Ennii declaratur, & Ci. Silent. n. leges inter arma. ¶ Neq; est. i. non oportet. ¶ Exceptiones. sunt enim exceptiones quædā prætoriæ, vt iurisconsulti declarant. ¶ Interdicto. interdicta dicebantur formæ, & conceptiones verborum, quibus prætor aut iubebat aliqđ fieri: aut prohibebat: & dicitur interdum prohibitio a possessionis turbatione. ¶ Prior, anteq̄ prouocateris: nam grauius puniendus est qui incipit contentionem aliquam: q̄ qui superuenit iam inceptæ. ¶ Procacem. impudentem. ¶ In lacessendo: in prouocando & irritando alios. ¶ De nostris cautionibus, quia cautiones ꝓpriæ dicuntur legales, ideo nunc Cice. dixit de nostris. q. d. quæ non sunt legales: sed tm̄ oratoriæ. ¶ Treuiros. ineptias quorūdā: qui hoc loco exposuerunt terniros quosdam fuisse: qui authoritatē iudicandi nō haberent nisi tres simul essent, & ꝑetant rebus capitalibus, e supremam ignorantiā, hi triūuiri nō treuiri dicebant: nā treuiri de quibus nunc Ci. dicit: populi sunt Galliç transalpinç. Luca. Te quoq; lætatus venissem in prælia Treuir: & de his Cæsar in cōmentariis. ¶ Capitales. i. manu ꝓmptas ad cædem, id enim significat interdum capitalis, interdum autem dignum puniri capite. ¶ Mallem auro, non est intelligendum mallem esse capitales auro, sed mallem auro contenderent vel carerent. ¶ Alias alio tempore.

Facundia
Exceptiones
Interdicta
Cautiões
Treuiri
Capitalea

ASCEN.

¶ FERRO: idest vi armorum, & tu soles adhibere facundiam. i. naturalem eloquentiam tuam, ad vim. i. violentiam hoc est tu soles vim aliorum reprimere eloquentia tua. ¶ Neq; est sup. causa aut legitima ratio: hoc est non oportet: q̄ tu pertimescas. s. agendo in Britania: illam exceptionem. i. prohibitionem quæ nota est in actionibus Romanis: q̄ tu non veneris prior in omnibus armatis. i. vt non occupes rem vi armata: sed ex iure procedas, qa vi illic omnia aguntur. ¶ Scio enim te non esse procacem in lacessendo. i. prouocando: hoc est petulantem & nimis molestum prouocatorem ad iram. ¶ Sed vt ego quoq; moneam te aliquid de cautionibus. i. vt dicunt cautelis nostris, censeo sup. vt vites: Treuiros: idest populos illos Germaniæ trans rhenum quia audio sup. eos esse capitales. s. hostes, hoc est caput potius q̄ rem hostium petentes. ¶ Mallem sup. eos esse capitales: idest pernitiosos in auferendo: non capite: sed auro, argento: ære, aut mallem eos esse ex auro, argento, ære. i. materia vnde [illegible]erent (quas amas) pecuniæ: tunc enim facilius & libentius eos inuaderes. ¶ Sed nos iocabimur alias: idest alio tempore. ¶ Velim sup. scribas ad me, de omnibus rebus istis q̄ diligentissime. ¶ Scriptum sup. Romæ, ad tertium Nonas Martias.

M. T. C. Trebatio. S. D. 14

CHrysippus Vectius Cyri architecti libertus fecit, vt te non immemorem putarem mei. salutem enim mihi verbis tuis nuntiauit. Valde iā lautus es, qui grauere literas ad me date homini ꝓsertim ꝓpe domestico. Q. đ si scribere oblitus es, minus multi iam te aduocato, causa cadent. Sin nostri oblitus es, dabo operam, vt istuc veniam ante, quam plane ex animo tuo effluā. Sin æstiuorum timor te debilitat, aliquid excogita, vt fecisti de Britania. Illud quidem perlibenter audiui ex eodē Chrysippo esse Cæsaris familiarem, sed mehercule mellem, id quod erat æquius, de tuis rebus ex tuis literis q̄ sæpissime cognoscere. quod certe ita fieret, si tu maluisses beneuolentiæ, quam litium iura perdiscere. Sed hæc iocati sumus & tuo more, & nō nihil ēt nostro. te valde amamus, nosq; a te amari tum volumus, tum etiam confidimus. Vale.

HVBER.

CHrysippus. Ostendit se conqueri Cic. iocose & familiariter de Trebatio: q̄ nihil ad eum scriberet, sed tamen re vera serio eum accusat. ¶ Architecti. principis fabrorum. ¶ Tuis verbis, tuo nomine. ¶ Valde iam lautus es: idest valde delicatus, & irridet eum Cice. & latenter accusat. ¶ Qui grauare, quem pigeat. ¶ Quod si. hoc dicit. Cice. si omnino oblitus es scribere ita vt amplius nescias, non eris amplius aduocatus, & pauci perdent. Item te aduocato: sin autem es oblitus tantummodo scribere ad me, veniam ad te antequam excidam penitus ex memoria tua. ¶ Minus multi. non multi, pauci. ¶ Gaudet causas amittent litem, quod faciunt qui non recte egerint. ¶ Te ad. te litem agente. ¶ Nostri. mei Cice. ¶ Effluo. excido ¶ Si æstiuorum: confutat aliam causam quam possee afferre Trebatius. ¶ Timor æstiuorum. timor cōmmorandi in æstiuis. ¶ Excogita, inueni: meditare. ¶ Vt fecisti de Britania, in qua ne morateris causas inuenisti. ¶ Mallē ex tuis literis: scilicet q̄ ex verbis aliorum. ¶ Cognoscerem. deest vt cognoscerem. ¶ Id quod erat æqui: idest id quod magis decebat, nam debuetas tu potius scribere de rebus tuis. ¶ Iura beneuolentiæ q̄ litium, idest si ita voluisses studere quomodo seruetur beneuolentia, sicut didicisti quomodo agantur lites.

ASCEN.

CHrysippus &c. Conqueritur: vt videtur, ioco, sed tamē serio, q̄ Trebatius nihil scripserat, dicens. ¶ Chrysippus Vectius libertus Cyri. architecti, idest principis ędificatorum, fecit vt non putarem te immemorem mei, nunciauit enim mihi verbis tuis salutem. ¶ Tu es iam valde lautus, idest delicatus, qui grauate, idest grauaris, dare literas ad me, præsertim homini prope, idest quasi domestico, videlicet Chrysippo. ¶ Quod si oblitus es scribere, minus multi cadent sup. a causa sup. sua. i. amittent rem in lite, te aduocato, cum aduocati soleant defensiones scribere. ¶ Si tu ea oblitus nostri, dabo operam vt veniā istuc. s. vbi tu es: anteq̄ effluo. i. celeriter elabor, plane. i. omnino, ex animo tuo. ¶ Sin. idest sed si, timor æstiuorum. i. bellorum, quæ proxima æstate gerenda sint, debilitat te, excogita aliqđ. i. aliquā occasionem non proficiscendi ad locum prælii, vt fecisti de Britania, iam enim in Germaniā res translata erat. ¶ Audiui quidē illud libenter ex eodem Chrysippo, te esse familiarem Cæsaris, sed mehercule mallem id quod erat æquius. i. iustius, videlicet, me cognoscere quam sæpissime ex tuis literis, q̄ ex relatu aliorum, de rebus tuis, quod certe fieret ita, quod tu faceres, si maluisses predicere iura beneuolentiæ. s. in amicos, q̄ litium. i. si tam legem amicitiæ, q̄ iuridicam calleres. ¶ Sed nos iocati sumus hæc, & tuo more qui libenter iocaris, & non nihil etiam nostro. s. more. ¶ Nos amamus valde te, & tum. i. simul, volumus, tum. i. simul confidimus etiam nos amari a te. Vale.

HVBER. Qvam sint. Primũ moleste tulerat Ci. vt visum est superius: ꝙ Trebatius inuitus esset in Gallia: nunc autem sibi et molestũ esse dicit: ꝙ scripserit se libenter esse: q̃ qdẽ videnť esse cõtraria: sed hoc ex amore fieri asserit. ¶ Quã. q̃tũ. ¶ Morosi. varijs moribus mutabiles. ¶ Qui ama. qui prosequuntur aliquẽ amore. ¶ Vel. i. maxime. ¶ Pungit offẽdit: displicet mihi. ¶ Neq; eni. rõ primę partis, q̃re moleste ferret, ꝙ inuitus esset cũ Cæsare. ¶ Non dele. rõ. mea. i. nõ hẽre cõmendationem meam gratã: quod ita esse videbatur: q̃n volebas ea vti. ¶ Et nunc ratio secundæ partis. ¶ Sine me. i. me absente: vellem enim vt essemus vna. ¶ Malo. potius volo. ¶ Hoc desydt. absentiæ. ¶ Quæ spero, honorem & facultates. ¶ Venisti in fami. iudicio tuo non casu fecisti eum tibi amicum, & es familiaris. Qui. Marij. ¶ Quod iucundius sit, scilicet vt diligaris ab [illegible]o Mario tali viro.

M. T. C. Trebatio. S. D.

Qvam sint morosi, qui amant, vel ex hoc intelligi põt. moleste ferebam antea te inuitũ istic esse, pũgit me rursus, qđ scribis te esse istic libenter. Neq; eni mea cõmẽdatiõe te nõ delectari facile patiebar, & nũc angor, quicq̃ tibi sine me esse iucundum, sed tamẽ hoc malo nos ferre desyderium, q̃ te nõ ea, quæ spero, cõsequi. Quod vero in C. Marij suauissimi, doctissimiq; hominis familiaritatẽ venisti, non dici potest q̃ valde gaudeam, qui fac vt te q̃ maxime diligat. mihi crede, nihil ex ista prouincia potes, quod iucundius sit, deportare. Cura vt valeas.

ASCEN. Qvam sint &c. Iocando dicit se moleste ferre id quod prius placuit: Galliam videlicet placere Trebatio. deinde laudat & commendat familiaritatem eius cũ Caio Mario: quem, vt ex superioribus epistolis patet, Cicero ipse magnopere obseruabat. Morosus a moribus: prima longa dicitur: qui difficilis est, & varius in moribus, vt cuius mores alij ferre non possunt: vt pote cui nunc hoc, nunc illud; placet: & vtrũq; sine comitate. ¶ Sed ordo est. põt intelligi, vtrunq; impersonaliter capitur: q̃. i. q̃tum morosi. i. anxij & variorum difficilium morum sint sup. ij. qui amant, vel. i. etiã, ex hoc. i. ex hac re, quã dicturus est. ¶ Ego ferebam. s. antea moleste te esse istic. i. in Gallia: aut apud Cæ. inuitum: pungit. i. dolore afficit me rursus. i. e cõtrario, ꝙ scribis te esse istic libenter. Probat vtrũq; addens. ¶ Neq; enim patiebar facile te nõ delectari commendatione mea. s. qua te cõmendabam Cæsari: hoc autem ideo fiebat, q̃a inuitus apud illum erat: quod Cice. tunc moleste ferebat: & ego angor nunc, quicq̃ esse iucundum tibi sine me. ¶ Sed tñ ego malo. i. magis volo: nos ferre. i. pati: hoc desyderium. s. tui absentis, q̃ te non consequi. i. obtinere a Cæ. ea quæ spero. s. te consecuturũ. ¶ Vero pro sed: non potest dici: q̃. i. quantũ, valde gaudeã, q̃a venisti in familiaritatẽ Cai Marij hois suauissimi, & doctissimi: qui. s. Marius: fac vt diligat te q̃ maxie. Satis consueto more ponitur qui: sed non construitur cũ verbo fac, sed cum diligat. Consuetius diceretur: sed nõ elegantius fac igiť vt is te quam maxime diligat &c. ¶ Crede mihi, tu nihil potes portare ex ista puincia. s. in qua apud Cæ. militas; quod sit iucundius. s. q̃ diligi a tali viro. Cura vt valeas.

M. T. C. Trebatio. S. D.

IN equo troiano scis eẽ in extrẽo, SERO sapiũt. tu tñ mi vetule, nõ sero, primũ illas rabiosulas sat fatuas dedisti. deĩde, qđ in Britania non nimis Philotheoron te præbuisti, plane,

HVBER. IN equo Troiano. Cupiebat Trebatius cito consequi aliquem magistratum, quod cum fieret serius q̃ volebat, questus fuerat de Ci. qui eum misisset in prouinciam, vbi tantopere nihil adhuc egisset, ad quod Ci. respondet satisfacere. Deinde petit, vt scribat quando in Italiam venturus sit. Postremo dicit se intellexisse a Balbo eum futurum diuitem: sed cupere intelligere quomodo intelligat diuitem, an opinione philosophica, an opinione communi & maxime Romanorum. ¶ In equo Troiano, nomen est tragœdiæ: vt diximus supra epistola prima huius lib. vij. ¶ In extremo, in fine. ¶ Sero sapiunt. i. homines sero cognoscunt quid vtile sit, cum non possunt prouidere, est autem sententia in omnes, quos facti minus considerati pœnitet: sicut troianis accidit, qui sero cognouerunt non fuisse fidendum equo & hostibus, hanc sententiam græci sic dicunt [illegible]: idest passus stultus cognouit. ¶ Tu tamen. accommodat sententiam Trebatio per contrarium. Pigebat enim eum expectare opportunitatem temporis, quo sibi a Cæ. prouideretur, quare dicit eum non sero sapere, quia cito vellet rebus suis consulere. ¶ Non sero, subaudi sapis, deest enim verbum. ¶ Primas illas: scilicet literas tuas. ¶ Rabiosulas. asperas, mordaces, & pro me conquerentes vehementius. ¶ Fatuas, insipidas, neq; enim erat iusta cã querelæ: dicuntur enim fatui multum loquentes, & qui nec quod ipsi, nec quod alij fantur intelligunt. Deinde scripserat Trebatius se fuisse Cæsari in Britania fidelissimum, sicut olim fuerat Philoctetes Herculi, qui fuerat amicissimus, nota est fabula. ¶ Non mi. q̃ Philoctetem, idest non minus fidelem, & socium Cæ. q̃ Philoctetes Herculi.

ASCEN. IN equo troiano &c. Questus fuerat Trebatius ꝙ nõdum magistratum assecutus erat, cui rñdet Ci. hac epla: iocando, disputatq; q̃o intelligat Trebatiũ futurũ diuitem. Sane controuersia est inter doctos de lectione huius epistolæ. Angelus eni Politianus hõ anxie doctus nõ Philoctetẽ, sed philocteorũ legẽdũ eẽ cõtendit, qđ eius imitatori Petro Crinito non placet, qui lib. iij. ca. xij. disciplinæ honestę ita scribit. M. Ci. locus exponendus est in epistola ad Trebatium iureconsultum, quo loco de Philoctete agitur, cui similem dicit Trebatiũ in locis varijs peragẽdis, deinde ꝙ in Britania inqt non minus q̃ Philoctetem te præbuisti plane non reprehendo. Quibus verbis Cice. significat Trebatium ipsum parum certo loco consistere, sed peregre vagari, & spectacula complura quæritare ad exemplũ Philoctetis, vt ex græcis quoq; fabulis colligimus: in quibus Philoctetes inducitur post acceptam iniuriam per varias vrbes ac regiones deferri. Sed eiusdem Ci. verba repetenda sunt ex epistola ad Qu. fratrẽ, vt apertius intelligamus q̃ sit absurda hoc loco mentio de Philotheorum. De repu. inquit nimiũ te laborare doleo, & meliorem ciuem esse, q̃ Philoctetem, qui accepta iniuria illa spectacula quærebat: quæ tibi acerba esse video. Ex his autem verbis nemo est qui non videat Philoctetem esse legendum nõ Philotheorum, quando & veteres quoq; codices huic sententiæ astipulantur. ¶ Quod ego cum Politiano retulissem, ingenue quidem & amice professus est, non fines modo se hac in re, sed ipsam quoq; possessionem concedere. Hæc ille, quibus astipulandum censeo. ¶ Ordo autẽ est. Tu o Trebati: scis esse in equo troiano. i. in ea fabula, quæ ab equo Troiano nomen sumpsit, in extremo. i. in extrema parte fabulæ. ¶ Sero sapiunt sup. Phryges, qđ in puerbium abiit. de iis qui post rem prudẽtes fiunt cum serum est. Vnde nascitur in similẽ sniam alterũ adagium, passus stultus cognouit, hoc est accepto vulnere, aut incõmodo cognouit primũ se male agere, prudentis aũt est, vt Ci. alibi docet, nõ cõmittere, vt dicendũ sit nõ putaram. Sed ordinem prosequamur. Tamen tu mi vetule. i. aliquantulum veterane & experte, non sero sup. sapuisti, primum sup. ꝙ dedisti illas &c, aut nõ sero. i. nõ minus tarde dedisti, illas primas. s. literas tuas rabiosulas. i. mordaces & litigiosas, vnde tales homines more canino mordaces Rabulas vocãt, sat. i. satis, fatuas. i. insulsas, & sine ratione mordẽtes. ¶ Deinde non reprehendo plane, qđ pbuisti te in Britania non minus q̃ Philoctetẽ. i. solertem comitẽ Cæsaris, vt Philoctetes erat Herculis, & indagatorẽ locorũ minorũ, & variorũ spectaculorũ, vt ex verbis a Crinito citatis iã clare patuit.

Morosus

Rabulæ

¶ Non reprehendo

HVBER.

NON reprehendo.i.laudo liptote. Iniectus,impositus,inclusus. Vsquequaq.assidue,semper. Telum, translatio est:telum enim pro defensione ponitur & tutamine. Acerrimum,validissimum. Foris,apud alios, extra domum meã. Non defuissem.in cœna.i.ei obtemperassem. Cui.Cn.Octauio. Aliquotics.sæpiuscule. Oro te,interrogatus est. Quis tu es,s.qui velis haberi in cœna apud te talem:qualis ego sum. Sed mehercule,ut vitet arrogantiam ostẽdit Ci. se potius ea verba ioco q̃ serio dixisse. Extra iocum.i.sine ioco. Bellus,non pulcher intelligitur:sed bonus:est enim bellus diminutiuum a bono. Ecquid.i.an,vel ne,vel nũquid.Donatus in Eunucho. Romano more,Romani enim qui pecuniis abundant:eos diuites dicunt. Bene nummatum.bene pecuniosum,Hora. At bene nũmatũ decorat suadela Venusq;. Frui cœlo & terra.i.vita.Virg. Quem si fata virum seruant,si vescitur aura Aetheria. Percũctantibus.interrogantibus,sic supra ad L.Vale. Qui istinc veniunt partim te supbum dicũt,q nihil rñdeas. Sed tñ est,deridet eum Cic. nulla.n.aut parua laus est inter imperitos peritissimũ iudicari. Samarobrinæ,vbi nullus est,qui iuris cognitionẽ hẽat. Iurisperitiorẽ.i.q melius intelligat ius ciuile: is.n.dĩ iurisperitus.Hora. Agricolam laudat Legum iurisq; peritus.

Bellus

Ecquid

Iurispitus

non reprehendo.Nunc vero in hybernis iniectus mihi videris.Itaq; te cõmouere non curas,vsquequaq; sapere oportet.id erit telum acerrimum.Ego si foris cœnitarẽ,Cn.Octauio familiari tuo non defuissem, cui tamen dixi,cum me aliquoties inuitaret,oro te quis tu es:Sed mehercule extra iocum homo bellus est, Velle̾m eum tecum abduxisses. Quid agatis, & ecquid in Italiã venturi sitis hac hyeme,fac plane sciam.Balbus mihi confirmauit te diuitem futurum.id vtrum Romano more locutus sit bene numatum te futurũ,an quomodo Stoici dicunt, OMNEIS ESSE diuites, q cœlo,& terra frui possunt,postea videro. Qui istinc veniunt, superbiam tuam accusant: q negent te percunctantibus rñdere:sed tñ est quod gaudeas. constat enim inter omneis neminem te vno Samarobrinæ iuris peritiorem esse. Vale.

ASCEN.

VERO.i.sed: vt videris mihi nunc hybernis.i. cum sis in hybernis.i.locis tutis:vbi milites hyemare solent, dũ per tempestatem rem gerere non licet:iniectus.i.torpens & immobilis,vt iniectus aut in saccum,aut gelia in antrum suum tempore hyemali,quod dormitendo absumit. Itaque.i.& ita,cum sis quasi iniectus securus & torpens:tu non curas te commouere,quod laudabile nõ est:quia oportet sapere usquequaq;.i.omni loco & tempore,id telum.i.id verbum reprehensorium erit acerrimum.s.cui resistere nequeas, cũ nõ possis inficias ire quin verum sit:& si verum est: nullus erit locus:nullumq; tempus inertiæ & ignauiæ.Nunc reddit ad aliam partem epistolæ Trebatianæ:scripserat enim Trebatius gratum sibi fore,si Cicero familiaritatẽ cum Cn.Octauio contraheret,ad quod Cicero more suo iocans dicit,Si ego cœnitarem.i.essem eius consuetudinis: vt cœnarem frequenter foris.i,extra domum meam,non defuissem.i.in cœna.Cn.Octauio familiari tuo,cui tamen dixi.s.iratus superbe & contumeliose:cum inuitaret me.s.ad cœnam:aliquoties.i.aliquantulum frequenter:oro te.i.quæso: dic mihi, quis es tu:scilicet vt apud te cœnem.Sed mehercule extra iocum sup.loquor:aut dempto ioco,quo uti nescit,ipse est homo bellus.i.aliquantulum bonus & lepidus:vellem aduxisses eum tecum.s.in expeditionem:ut te oblectet.q.d.mihi enim uoluptatem afferre nequit. Fac sciam plane.i.omnino,quid agatis.s.vos oẽs:Cæsar:tu & reliquus exercitus:& ecqd.i.anne, venturi sitis hac hyeme in Italiam. Balbus confirmauit mihi.i.firmiter asseruit:te futurum diuitẽ:ego videro.i.disquisitero:hoc est disquiram,aut permitte vt disquiram, postea:utrũ.s.Balbus locutus est sit te diuitem futurũ more Romão .i.quo Romani aliquem diuitem censent vt pote te futurũ bene.i.multũ,nũma tum.i.nũmis abundantem, an quo modo Stoici dicũt omneis esse diuites:qui pñt frui cœlo & terra.i.hac vita:in qua vescimur & aura ætheria,& terra crescentibus,aut q̃cũq; contingũt & in hac vita:q̃ p terrã significatur:& futura quæ p cœlum:si modo dixero. Stoicos cognouisse vitam hoium in cœlo futurã.Sup.hoĩes aut nuncii,q veniunt istinc.i.e Gallia:vbi tu es,accusant.i.arguunt & reprehendunt superbiam tuam,q negent te rñdere.i.quia dicũt te nõ respondere percũctantibus.i.te sciendi causa aliqd interrogantibus.Sed tamen est quid.i.propter quod gaudeas. Enim:idest quia:constat.i.sine controuersiã tenetur, inter omneis:neminẽ eẽ peritiorẽ iuris te vno.i.solo,Samarobrinæ:idest in ea vrbe Britaniæ:p quã totã insulã intelligit. Vale.

Fm stoicõ diues

M. T. C. Trebatio, S. D.

EX tuis literis,& Q.fratri gratias egi,& te aliquando collaudare possum,q iam uideris certa aliqua in sententia cõstitisse.Nam primorum mensium literis tuis uehementer cõmouebar,quod mihi interdũ(pace tua dixerim) leuis in vrbis,vrbanitatisq; desyderio,interdũ piger, interdum timidus in labore militari,sæpe aũt etiam, qđ a te alienissimum est,subimpudens videbare.

HVBER.

EX tuis.Opera.Q.fratris Ci.Trebatius,qui antea inuictus fuerat,in Gallia:mutauerat aium,& scripserat se libenter esse,de quo dicit Cic. se egisse gratias.Q.fratri suo,& laudare ipsum Trebatium:qui constantis ai esse cœpit.Deinde dicit se ferre eius desyderium propter eius vtilitatem:& cõmemorat q̃ diligenter eum cõmendauerit Cæsari,& quanti fecerit Cæsar cõmẽdationes suas.Itaq; eũ hortatur,vt fruatur cõmoditate hois,tpis,& loci. Ex tuis lĩis.pp tuas literas:qb' ad me scripsisti te ab eo adiutum fuisse. Aliqñ.tandẽ. Constitisse.fecisse constantiam: confirmatum esse. Primorũ mensium.qbus in prouĩciã profectus fueras. Commouebar.indignabar. Pace tua di.honestus reprehendendi mos:prius captata venia. Pace tua.i. tua venia,te non irascente. Leuis.mutabilis. Vrbanitatis:vitæ ciuilia viuendi in vrbe. Impiger.promptus. Timidus.cecæ securitas:quia qui impigrum se interdum ostendebat,interdum timidus videbatur. Sæpe etiam : subaudi cõmouebar. Alienissimus a te.i.extra te & fere sine rõne,neq; is q esse cõsueueras. Subimpudens.i.aliquantulũ sine verecundia.

ASCEN.

EX tuis literis &c. Laudat Ci.q Trebatius ex consilio Q.fratris sui Gallis placet,monetq; vt vtilitati suæ cõsulat, & vtatur commoditate temporis,& Cæ.cui eum diligenter commendat.Ordo autem est.Ego & idest simul: egi ex literis tuis.i.post quam legi literas tuas:ex iis,quæ in literis tuis erant,gratias Quinto fratri.s. meo, est enim Cice. frater : & possum collaudare te aliquando idest tandem,q videris iam constitisse in sententia certa idest proposito firmo. Nam ego commouebar vehementer , literis primorum mensium idest quas primis mensibus postquam hinc profectus eras ad nos dedisti, q videbare mihi interdum : dixerim id est liceat mihi id dixisse : pace tua scilicet salua : leuis idest mobilis & inconstans : in desyderio urbis scilicet Romæ & vrbanitatis:idest vrbanæ vitæ & politiæ Romanæ,& videbare interdum impiger:idest acer & strenuus,interdum timidus in labore militari,& ita inconstans ac leuis fuit, autem idest sed videbare etiam sæpe subimpudens:idest aliquantulum licet non plane impudens,quia ea quæ non debebat petebat:ut supra patuit,tribunatus commoda sine labore militiæ,quod scilicet esse impudentem : est alienissimum a te idest a consuetis moribus tuis. Probat impudentem fuisse.

Tanq̃ enim syngrapham ad imperatorem, non epistolam attulisses, sic pecunia ablata domũ redire pperabas. Nec tibi in mentem veniebat, eos ipsos, q cũ syngraphis euenissent Alexandriã, nullũ adhuc numum auferre potuisse. Ego si mei cõmodi rationem ducerẽ, te mecũ esse maxime vellem. Non enim mediocri afficiebar vel voluptate ex consuetudine nostra, vel vtilitate ex cõsilio, atq; opa tua. Sed cũ te & adolescentiã tuam in amicitiã, & fidẽ meam contulisses, semp te nõ modo tuendum mihi sed etiam augendum, atq; ornãdum putaui. Itaq; quoad opinatus sum me in prouinciam exiturum, quę ad te ultro attulerim, meminisse te credo. Posteaq̃ mea mutata ratio est, cum viderem me a Cæsare honorificentissime tractari, & vnice diligi, hominisq; liberalitatem incredibilem, & singularem fidẽ nossem: sic ei te commendaui, & tradidi, vt grauissime, diligentissimeq; potui Quod ille ita & accepit, & mihi sæpe literis significauit: & tibi verbis, & re ostẽdit, mea commendatione sese valde esse commotum. Hunc tu uirum nactus si me, aut sapere aliqd, aut velle tua causa putas, ne dimiseris: & si qua te forte res aliquando offenderit, cum ille, aut occupatione, aut difficultate, tardior tibi erit uisus, perferto, & vltima expectato: quæ ego tibi & iucunda, & honesta præstabo. Pluribus te hortari non debeo, tantum moneo, neq; amicitiæ confirmandæ clarissimi, ac liberalissimi viri, neq; vberioris prouinciæ, neq; ætatis magis idoneum tempus hoc, si, amiseris, te esse nullum vnquam reperturum. Hoc quemadmodum vos scribere soletis in vestris libris, idem Q. Cornelio uidebatur. In Britaniam te non esse profectum, vehementer gaudeo, q & labore caruisti, & ego te de rebus illis non audiam, vbi sis hyematurus, & qua spe, aut conditione perscribas ad me velim. Vale.

HVBER. ¶ T A Nq̃ enim: pbat q̃ videretur subimpudẽs, quia voluisset statim ditari a Cæs. tanquam attulisset ad eũ cedulã & scripto aliquod de accipiẽdis pecuniis: & nõ lrãs cõmendaticias. ¶ Singrapha. scriptũ de capienda pecunia faciens fidẽ. ¶ Ablata. quasi abrepta & subito accepta. ¶ Nec veniebat in mentẽ. i. nec cogitabas. ¶ Alexãdriã. vbi scripti fuerãt milites. ¶ Ego. oñdit Ci. se ferre desyderiũ Trebatii pp eius vtilitatẽ: nã si suã respiceret: deberet magis optare eius præsentiam. ¶ Ducerẽ rõnem mei cõmodi. i. si respicerẽ & æstimarẽ cõmodũ meũ. ¶ Mecũ. apud me. ¶ Ex cosuetudine. ex cõuersatione, & consilio: quod mihi dabas vtilissimũ ¶ Opera. auxilio, quod mihi pręstabas. ¶ Cõtulisses te. dedisses te. ¶ Tuẽdũ. defendendum. ¶ Ornandum. dignitatibus decorãdum. ¶ Exquo. s. tpe. ¶ Id opinatus sum: existimaui. ¶ In puinciam. q erat mihi decreta. ¶ Exiturũ. pfecturum Roma. ¶ Ratio. institutio. ¶ Est cõ. quia decreui nõ exire in puinciã. ¶ Tradidi. eius fidei credidi. Virg. nup mihi tradidit Aegon. Hora. in ep̃is. s. ut tibi se laudare & tradere coret, & ipse supra ad Cæ. Totum denique hoiem tibi trado. ¶ Grauissime. honorificentissime. ¶ Q d. quã tẽ. s. q̃ ei recõmẽdauerim & tradiderim. ¶ Accepit. charũ habuit. ¶ Verbis. dicendo tibi. ¶ Et re. i. effectu: qa te multũ subleuauit. ¶ Hũc. talẽ. Vir. Hũc ego te Euryale aspicio. ¶ Nactus: qui inueneris. ¶ Ne dimi. p ne dimittas. i. ne relinquas. ¶ Et si. duæ partes sunt. ¶ Offenderit te. displicuerit tibi: affecerit te molestia. ¶ Occupatiõe. cum erit intẽtus maioribus negociis ¶ Aut dif. cũ erit durior in te admittẽdo & cum nõ ita tibi assequetur ut uelles. ¶ Proferto. tolerato. ¶ Vltima. finẽ. Est autem optimũ pceptũ ad eos: q apud magnos viros viuunt: ut tolerẽt, si qua in principio minus pspera euenisse, & expectẽt finem: qa nõ bñ agas, qd differt: non auferi: cum agas apud uiros liberales: q̃lis erat Cæ. ¶ Iucunda & honesta, i. & læta plena honoris. ¶ Præstabo. efficiam. ¶ Tm̃. solũmodo. ¶ Moneo. te dico tibi. ¶ Vberiores. ditioris. ¶ Neq; æta. qa nunq̃ eris aptior laborib⁹ q̃ nũc. ¶ Vt uos. iurisconsulti. ¶ In uc. li. legalibus: vbi soletis ita dicere, hoc Scęuolę placet: & affirmitatis snias v̄ras auctoritate aliorum. ¶ Idẽ ui. Q. Cor. i. idẽ existimabat Q. Cor. s. vt tu expectares ultima: s. finẽ rerũ: quę tibi lętũ & honestũ reddã. ¶ Te nõ eẽ pfe. nõ iuisse: scripserat. n. Trebatius se noluisse ire in Britãniã: sed remãsisse i Gallia. ¶ Q d &. dicit duas cãs eẽ: q̃re gaudeat Trebatiũ nõ iuisse i Britãniã: qa Trebatius labore caruit: q fuisset ferẽdus in Britãnia, & ipe Ci. nõ audit Trebatiũ q̃rẽtẽ, de illis reb⁹ Britãnicis. ¶ De reb⁹ illis. asperis & periculosis. ¶ Hyematurus. mãsurus hac hyeme. ¶ Quę spe. s. melioris uel deterioris fortunæ. ¶ Conditione. præsenti statu.

ASCEN. ¶ E N I M. i. qa: tu pperabas pecunia. s. ex stipẽdio assignata: ablata, properate domũ sic tanq̃ attulisses ad imperatorem. s. Cæsarẽ: syngraphã. i. cedulã: expectatione cõscriptã: in qua obligatus esset Cæsar eam afferẽti statim pecuniã numerare: & nõ sup. attulisses epistolam. s. cõmẽdaticiã: qua te illi cõmendaueram. ut in militia te humaniter tractaret, nõ ut recepta pecunia statim abires. ¶ Nec ueniebat tibi in mẽtem eos ipsos qui uenissent Alexandriam. i. in eam vrbẽ: ubi scripti fuerant milites: cum syngraphis. i. scriptis obligatoriis: nullum potuisse adhuc auferre nummum. ¶ Ego si ducerem rationem. i. haberem respectum: cõmodi, mei vellem maxime te esse mecum: non enim afficiebar mediocri uel uoluptate: ex consuetudine. i. conuersatione & communione nostra: vel vtilitate ex consilio, s. tuo, & opera tua. i. labore & industria. ¶ Sed cum contulisses te ex. i. ab: adolescẽtia tua: in amicitiã & fidẽ meã: ego putaui te semper, non modo tuendum. i. protegendum mihi. i. a me, sed etiam augẽdum atque ornandum. s. honoribus & diuitiis. ¶ Itaq;: idest & ita, quoad: idest quãdiu, opinatus sum me exiturum in prouinciam, credo te meminisse, quæ attulerim ultro. i. non rogatus, ad te quasi dicat promisi te mihi legatum aut quæstorem fore. ¶ Postea quam mea ratio. i. conditio est immutata quia prouincia nõ erat mihi commissa, cum uiderem me tractari honorificentissime a Cæ. & diligi unice. i. singulariter. ut parentes unicum diligunt filium, & nossem. i. cognoscerem. liberalitatem hominis. s. Cæsaris, & incredibilem & singularem fidem. i. fidelitatem, in amicitia conseruanda: aut pollicitis exequendis. ¶ Ego commendaui & tradidi. i. fidei commisi. ei. s. Cæsari te sic, vt potuit, grauissime & diligentissime, quod. i. quam commendationem meã illa. s. Cæsar, &. i. simul, accepit ita. s. grauissime & diligentissime a me factam, & significauit. i. indicauit mihi sæpe literis. s. suis, & ostendit tibi uerbis & re, sese esse valde cõmotum. i. affectum erga te, cõmendatione mea. ¶ Tu nactus. i. adeptus hũc. i. talem uirum: ne dimiseris. i. caue dimittas, si tu putas me aut sapere aliquid, aut velle aliqd cã tua. i. pro vtilitate tua. Videt̃ hoc loco aut copulatiue debere accipi, nam alterũ non sufficeret. Si. n. maxime saperet Cicero, & non bene vellet Trebatio, stultus esset si illi acqescerẽt, & contra: si optime vellet nec qcq̃ saperet, nõ esset illius cõsilio standũ. ¶ Et si qua. i. aliqua res, offenderit. i. læserit: & displicentia affecerit forte aliqñ te. s. apud Cæ. cũ ille. s. Cæsar erit visus tibi tardior. s. ad vota tua perficiẽda: aut occupatione. s. sua, aut difficultate. s. rei quã petieris, perferto. i. ad finẽ vsq; ferto, & expectato vltima. i. exitũ rei. q. s. vltima: ego pstabo. i. efficiam aut exhibebo: tibi iucũda & honesta. ¶ Ego nõ debeo hortari te, pluribus. s. verbis. & tm̃. i. dũtaxat: moneo. s. te: tps sup. nullum esse aut fore magis idoneũ. i. aptũ: neq; amicitię viri clarissimi ac liberalissimi: videlicet Cæsaris confirmandæ. i. stabiliẽdæ, neq; puinciæ vberioris. i. pinguioris, in qua tibi posset cõsulere, neq; ætatis, cũ sis in ea ętate, in q̃ & labores obire, & gratiã pmereri facillime possis. ¶ Si tu amiseris hoc. s. tps. i. hanc opportunitatẽ, & occasionẽ. q̃ Fronte capillata posthac occasio calua est, sup. moneo te, te nullũ reperturũ esse vnq̃. s. aliud tps tantæ cõmoditatis. ¶ Hoc idem. s. quod

idem.s.quod te moneo:uidebatur Quinto Cornelio:uiro prudenti & tibi amico:quod sup. p eius authoritatẽ cõfirmo: quẽadmodũ uos.s.iurisconsulti:soletis scribere in libris.i.instrumentis uestris,dũ opiniones uestras cõfirmatis opinióib⁹ aliorum iurisconsultorum subscribentiũ uobis.¶ Ego gaudeo uehementer:& tñ prius risisse te nõ esse profectũ in Britanniã,superius tamen iocando dixit eũ Philoctetẽ:ob talẽ deambulationẽ,q,&.i,simul:caruisti labore.¶ Et ego si illic essẽ: nõ audiã te de rebus illis,quas illic agas.¶ Velim sup.ut pscribas.i.ad pfectũ & plene scribas.s.ad me ubi sis hyematurus.i. hyemẽ in hybernis transacturus,& q̃ spe aut conditione,i,quã cõditionẽ tibi Cæsar obtulerit,de qua speres. Vale.

M.T.C. Trebatio.S.D.

ACcepi a te aliquot epistolas uno tpe,quas tu diuersis tpibus dederas,in qbus me cætera delectarunt.Significabãt.n.te istã militiã iã firmo aio ferre,& esse fortẽ uirũ & cõstantẽ. Quæ ego paulisper a te ita desyderaui,nõ ut ibecillitate animi tui,sed magis ut desyderio nostri te æstuare putarem.Quare perge,vt cœpisti,forti animo istã tolera militiã.Multa mihi crede assequere.Ego enim renouabo cõmendationẽ,sed tpe.Sic habeto non tibi maiori esse curæ,ut iste tuus a me discessus fructuosissimus tibi sit quã mihi.Itaq; quando uestræ cautiones infirmæ sunt,græculã tibi misi cautionẽ chyrographi mei.Tu me uelim de ratione Gallici belli certiorẽ facias.Ego.n.ignauissimo cuiq; maximã fidem habeo. Sed vt ad epistolas tuas redeam,cætera belle.Illud miror,quis solet eodẽ exemplo plureis dare,qui sua manu scribit?Nã q in Palimpsesto,laudo equidem parsimoniã,sed miror,qd in illa chartula fuerit,qd delere malueris,q̃ hæc nõ scribere,nisi forte tuas formulas. non.n.puto te meas epistolas delere,ut reponas tuas.

HVBER. ACcepi.Cũ antea Trebatius inuitus esset in prouicia & Ci,ad quẽ scripserat de hac re molestiam attulisset Postea multis epistolis eodẽ exemplo scriptis,ut saltẽ una redderet:ei significauit se iam forti animo ferre labores militiæ & libenter esse cum Cæ.quod qdẽ rescribit Cic.sibi esse gratũ,& sępe et ab eo desyderasse:non q ęstimaret eum eẽ aio ĩbecillũ,sed fortasse,qa nimio amore ipsius Ci. abesse nõ posset.Itaq; eũ hortat̃,ut pseueret ĩ pposito:se.n.denuo cũ opus fuerit cõmendaturũ eũ Cę.Postea uero iocat̃ cũ ipso Tre.q referat q̃dã chartã:ut in ea rursus scriberet,Postremo q̃dã de se ipso cũ laude dicit:simulans iocari.¶ Aliquot. multas.¶ Cętera,pendet sensus usq; ad eũ locũ,sed ut ad epistolã &c.¶ Significabant,ostendebant litteræ meę.¶ Fortẽ. in tolleranda militia.¶ Constantẽ,in perseuerãdo pposito. ¶ Paulisper.aliq̃rulũ.¶ Desyderaui a te optaui te facere. ¶ Non in excusat Treba.ne uideat̃ eũ accusare leuitatis. Dicit enim se ab eo ita desyderasse:non pp imbecillitatem eius animi,sed qd putaret eum uehementer incensum esse eius amore,ita ut non facile posset abesse.¶ Vt.p.s.quod putarẽ. ¶ Aestuare.ardere:incendi.¶ Vt coe.ferre istã militiã, & seruare constãtiã.¶ Asseqre.adipisceris,cõparabis.¶ Renouabo.cõ.i.sursũ & denuo te cõmẽdabo Cæ.¶ Sed.t.subaudi renouabo cõmendationẽ.i.cũ uidebo esse opus.¶ Fructuosissimus utilissim⁹.¶ Quã mi.s.est curæ.¶ Itaq;.dicit se manu ppria scripsisse græce cautionẽ q̃dã ad ipsum Treba.qa uidebat eius cautiones legales nõ multũ ualere ad cõseq̃nda ea,q̃ cupiebat.¶ Cautiões.sciç legales.¶ Cautionẽ g.i.pceptũ & iussiõnẽ græce scriptã.¶ Chyrographi.scripti manus meç:nã χειρ manũ signat,γραφω scribo.¶ De rõne ga.bel.i.q̃uo geratur illud bellũ in Gallia.¶ Cætera,illud:ẽ supra dixit cætera me delectarunt.¶ Belle.i.satis bñ,ẽ aũt eclypsis,deest.n.scripsisti uel fecisti.¶ Plures.s.lr̃as uel ep̃las.¶ Nã qd ĩ palisexto,q̃dã habiti nõ eruditi exposuerũt palisextũ librũ eẽ:ĩ quo Tre,de psimonia scripsisset.Quidã aũt uir doctrina & fide grauis,mihiq; familiaris,& lr̃is notauit,& mihi dixit:atq; affirmauit se uidisse scriptũ manu Guarini Veronẽsis uiri eruditissimi,quodã in codice ep̃larũ,vi.genus ciboꝝ:quos cõfortõs appellant.Palimsesta aũt cõfortinos recoctos:qd qdẽ miror dictũ esse a tali uiro,qa nulla est huius sensus ratio,& tñ ut ab eo dictũ credã,facit auctoritas eius q retulit,& codici suo ab illius manu iseruit,q̃si delphici Apollinis rñsum.Sed nõ oia possumus oẽs,& q̃nq; bonus dormitat Home.Verus igitur est hic sensus.Psestũ tabulã dici siue chartã,q̃ radit̃ postq̃ est scripta:nã ψαω rado signat:inde ψηστος tabella rasa,q̃lis solet esse tabella abaci,palimsestus aũt tabella iteꝝ rasa:nã παλιν iteꝝ signat,cõiicimus igit̃ Trebatiũ rasisse chartã q̃ semel fuerat rasa.Latenter aũt Ci.notat eũ auaritiæ.¶ Qd ĩ palimsesto subaudi,scripsisti.i.in charta iteꝝ rasa.¶ Parsimoniã.pcitatẽ,diligentiã in cõseruãdis rebus:nã psimonia est uirtus diligenter res suas seruans:est ãt mediũ inter auaritiã & pdigalitatẽ,ironice tñ locutus est.¶ Delere,tollere,abradere. ¶ Nisi forte iocat̃ Ci.dicit se crędere ep̃las suas deleri a Trebatio:ut in illis chartis reponat,Treb.nõ ep̃las suas,sed formulas legales.i.capita uel titulos legum.¶ Reponas.scribas:iterum ponas.¶ Tuas.s.epistolas:ubi erant meæ.

Cautio

Chirographum

Palimsestus

Psestum

Repono

ASCEN. ACcepi a te &c.Aegre tulerat Ci.q.Trebatius signarat se inuitũ esse in puincia:quod cũ accepisset, scripsit multas ep̃las Ci.significans se fortiter militiã ferre,& libenter cũ Cæ.esse.Quod Ci.nunc sibi placere dicit:iocose tñ more suo cũ eo agens.¶ Ordo est.Ego accepi a te,uno tpe aliquot ep̃las,quas tu dederas.i.miseras ad me,aut dederas tabellariis diuersis tpibus,in qbus cætera.i.pter q̃,q non essent suo tpe platæ,placebant mihi.¶ Significabant enim te ferre iam aio firmo istã militiã.s.sub Cæsare,& esse uirum fortem & constantem,q̃.s.duo iam dicta.¶ Ego desyderaui paulisper.i.p paruum tpis:ita:ut non putarem te æstuare imbecillitate ai tui.i.pusillanimitate:sed magis putarem te æstuare idest ardere:desyderio nostri.¶ Quare perge.i.pcede,& perage inceptũ ut cœpisti,& sup.tolera istã militiã animo forti, tu crede mihi:asseqre multa.s.cõmoda p eam,ego enim renouabo cõmendationẽ.s.tui apud Cæ.sed tpe.i.tẽpestiue.¶ Habeto sic.i.firmiter tibi psuade nõ esse tibi maiori curæ:quã mihi:ut iste discessus tuus a me sit tibi fructuosissimus.i.utilissimus.¶ Itaq; q̃n.i.q̃n qdẽ,cautiones uf̃æ.i.q̃s uos milites facitis impatori uf̃o de militia pferẽda,sunt infirmæ.i.paꝝ credite apud imparorẽ.misit tibi:quã Cæsari dares,cautionẽ græculã.i.more græco:nõ lr̃is:ut Vbertinus interpr̃at scriptã hoc est q̃ p te me & mea obligo.Nã græci nulli solẽt adhibere fidẽ,nec qcq̃ uendere nisi p̃nti pecunia:q̃ q quid emunt dñt se apud Comicos,græca fide mercari,chyrographi mei.i.obligatorii manu mea scripti.¶ Ego uelim sup.ut tu facias me certiorẽ:de rõne.i.forma & cõditiõe belli gallici.¶ Ego.n.habeo fidẽ maximã.i.maxie credo,cuiq; ignauissimo,i.nihil ualenti ad rẽ bellicã.¶ Sed ut redeã ad ep̃las tuas:cætera sup.scripsisti aut scripta sunt,belle.i.bene & decẽter:illud miror. s.q plures uno exemplo scriptas ad me dedisti lr̃as.¶ Quis.n.q scribit sua manu:& non dictat:q̃ alii excipiãt & scribãt:solet dare plures.i.epistolas aut lr̃as:eodẽ exemplo.s.eisdem uerbis & forma scriptas,q.d.nemo:accidit tñ aliq̃n dũ tabellarii incerti sunt.¶ Nã sup.q scripsisti:ĩ palimsesto,i.in iterũ raso:siue tabella siue chartula aut mẽbranula.¶ Eqdẽ.i.ego certe,laudo parsimoniã tuam:q noluisti tabellas nouas pdere dando eas ad me:& ita tacite notat Trebatium auaritiæ.Sane ψαω pro rado significat:unde ψηστος res ut tabella aut alia rasa:& παλιν iterum significat.Vnde palimsestos res iterũ rasa.¶ Sed miror qd fuit in illa chartula.s.rasa:quod malueris delere quã scribere huc.i.ad nos:nisi forte malueris delere formulas tuas.i.regulas iuris aut formas instrumentorum conficiendorum.¶ Non enim puto te delere epistolas meas radendo,s.membranas:in quibus scribo ut reponas.idest iterum in iisdem scribas tuas.s.epistolas.

HVBER. ¶ AN hoc: dicit Ci. fortasse hoc fieri a Tre. vt significet se nihil facere & nihil lucrari in puincia, q si ita dicit hoc fieri ex eius verecundia: q nō andeat petere a Cesa. ¶ An significas hoc, an fortasse vis hoc mihi significare & ostendere. ¶ Nihil fieri, a te. ¶ Frigere te, te cessare te ociosum esse. ¶ Terenti. Nimirum hic homines frigent. ¶ Ne chartam quidem, ergo multominus maiora. ¶ Suppeditare, subaudi te suppeditare tibi. s. soggetere: sufficere, subministrare. ¶ Tua culpa quod mihi facias. ¶ Extuleris, exportaueris. ¶ Verecundiam, pudorem & timorem quendam in petendo. ¶ More Ro. i. diligentissime: sicut etiam supra dixit. ¶ Tu petit excusationem tarditatis & dilationis suarum ad eum literarum ordo est. ¶ Tu ne sis admiratus. p ne admirere si interuallum mearū literarum erit longius. ¶ Affuturus. i. discessurus ab vrbe. ¶ In Pōtino. est in sinu Cfiano, vbi & pōtina palus erat, de q Iuuen. Et Pōtina palus & Gallinaria pinus. Illuc enim se cōtulerat ad villā amici: vt ipse. dic. ¶ Diuertissem, gratia recreationis iuuissem. ¶ Metrilii. phi. nomen proprium viri. ¶ Ex q villa. Metrilii. ¶ Clientum meorū. qui moleste ferrent discessum meum. ¶ Quos conciliasti mihi. quos tu mihi coniunxisti, ante discessum tuum in Galliam. ¶ Vlubris oppido Campaniæ: vt supra diximus. ¶ Vim. i. copiam. ¶ Ranunculorum iocatur, Cice. vocat enim per iocum ranunculos Vlubrenses, qui de Cice. loquerentur: eo q clamarent tanquā ranæ, q proprie dicuntur coaxare. ¶ Constabat. manifestum erat. ¶ Commosse. pro commouisse: a rana autem eum diminutiuum debere esse ranula, vsurpatum est ranunculus: quod neq; formationem: neq; genus seruat.

An hoc significas nihil fieri, frigere te, ne chartam quidem tibi suppeditare? Iam ista culpa tua est, qui verecundiam tecum extuleris, & non hic nobiscum reliqueris. Ego te Balbo cum ad nos proficiscetur, more Romano commendabo. Tu si interuallum longius erit mearum literarum, ne sis admiratus: eram enim affuturus mense Aprili. Has literas scripsi in Pontino, cum ad villam Metrilii Philomenis diuertissem, ex qua iam audieram fremitum clientum meorum, quos quidem tu mihi conciliasti. Nam Vlubris honoris mei causa vim maximum ranunculorum se commosse constabat. Cura vt valeas. Sexto idus Aprilis de Pontino.

ASCEN. ¶ An significas hoc: nihil fieri: scilicet lucrosum tibi in exercitu, te frigere: idest ociosum esse; nec quidem. i. & non saltem: suppeditare, idest subministrare tibi chartam, aut si est suppeditari: lege: ne quidem: idest non saltem chartam suppeditari. i. subministrari tibi ad scribendum. ¶ Iam ista culpa. s. qua te tam pudenter taxo: est tua, qui extuleris, idest extra vrbem tuleris tecum: & non reliqueris hic nobiscum verecundiam. ¶ Ego commendabo te Balbo more Romano: idest ingenue & fideliter: vt Romanum decet: cum; i. quando: sup. Balbus proficiscetur. i. isthinc discedet ad nos. ¶ Tu si interuallum. i. intercapedo & intermissio literarum mearum: erit longius. i. diuturnior: ne sis admiratus: eram enim absfuturus. s. domo, mense Aprili. ¶ Ego scripsi has literas in Pontino, i. agro illo in sinu cumano: cum diuertissem. i. causa hospitii avia me vertissem ad villam. i. domum in agro sitam. Metrilii Philomenis, viri sic dicti, & vtriq; noti: ex qua: scilicet villa: ego audieram iam strepitum clientum meorum. i. hominum liberorum me colentium: vt illis patrocinium præstarem, quos quidem clientes tu conciliasti: idest comparasti mihi: eo q pro eis Cice. Trebatium consulere solebat. ¶ Nam constabat. i. manifestum & in confesso erat: maximam vim: idest multitudinem: ranunculorum: idest paruulorum hominum: rustice simul loquentium, in morem ranarum: commosse: idest commouisse: se Vlubris: idest in eo oppidulo inculto: causa honoris me. i. vt me honorifice acciperent. ¶ Cura vt valeas. Scriptum sup. de pontino: idest de eo loco. Sexto Idus Aprilis.

HVEBR. Ranunculus.

EPistolā. Mandarat Trebatius epl'am q̄dam: quā Cic. scripserat lacerari, quod Ci. se fecisse scribit, licet nihil hēret pp q deberet lacerari. ¶ Confscidi, laceraui. ¶ Innocenter, sine culpa: non merentem lacerari: quia in ea nihil erat male scriptum. ¶ Vel. i. etiam. ¶ In concione. in medio pplo, palam. ¶ Mandasse. ei dixisse. ¶ Ita. vt laceraretur. ¶ Illud esto. concedentis est. q. d. factum sit non curemus.

M.T.C. Trebatio. S.D. 19

EPistolam tuam, quam accepi ab. L. Arunrio, conscidi innocenter. Nihil enim habebat quod non vel in concione recte legi posset. Sed & Aruntius ita te mandasse aiebat, & tu ascripseras. Verum illud esto, nihil te ad me postea scripsisse demiror, præsertim tam nouis rebus. Vale.

ASCEN. EPistolam &c. Mandarat Trebatius epl'am q̄dam quā ad Ci. scripserat ab eo lacerari: qd se Ci. fecisse dicit: cum nullam agnosceret cām, cur rescindi deberet, suspicans forte aliam misisse q̄ ad se non sit perlata. ¶ Ordo est. ¶ Ego conscidi. i. dilaceraui, innocenter. i. sine culpa mea ac eplæ, nisi sit legendum innocentem. i. rem sic meritam. ¶ Ipsa. n. nihil habebat. i. scriptum continebat, qd non posset legi recte. i. decenter & impune, vel. i. etiam, in concione. i. concilio & coetu totius ppli. ¶ Sed &. i. etiam Aruntius qui eam attulit, aiebat, te mandasse ita. i. vt ita facerem, & tu ascripseras. i. ad cætera mādata tua in fine eplæ scripseras: sup. ita. ¶ Verū esto illud. s. q mādaras, illam a me rescindi sine cā. & non potius aliam q̄ non viderim, de miror: idest multum miror. Nam de nunc auget, nunc diminuit: nunc contrarium indicat: te nihil scripsisse postea ad me, præsertim rebus tam nouis: idest cum res tam nouæ contigerint.

HVBER. VIde. Dicit Ci. q id quod fere negaret vel certe non tribueret Trebatio si præsens esset, tribuit absenti, nam cum Velia, in quo oppido Tre. vehementer diligebatur, discederet Cice. recordatus Trebatii propter illud oppidum, transtulit illud opus in latinum, quod quidem vehementer commendat, dicitque eum non debere mirari, si aliqua videbuntur obscuriora, quia in qualibet arte necesse est habere interpretes. Ostendit tamen eum posse multa per se consequi, si modo voluerit se exercere. ¶ Quanti apud me sis, idest quanti te faciam. ¶ Id quidem. scilicet est. ¶ Iure, merito. ¶ Non vinco te amore, quia par est amor noster. ¶ Prope. fere. ¶ Subnegarem aliquo modo negarem.

M.T.C. Trebatio. S.D. 20

VIde quāti apud me sis, & si iure id quidem: non enim te amore vinco. Veruntamē qd præsenti tibi prope subnegarē nō tribuere,

ASCEN. VIde &c. Dicit Ci. q id quod fere negaret, vel certe non tribueret Trebatio, si p̄sens esset, tribuit absenti. ¶ Nam cum velia in quo oppido Trebatius vehemēter diligebatur, discederet, Ci. recordatus Trebatii pp illud oppidū: transtulit topica Aristotelis in latinum, quod opus ad Trebatium missum vehementer commendat, dicitq; eum non debere mirari si aliqua videbuntur obscuriora, cum in qualibet arte opus sit interprete & doctore, ostendit tamen Trebatium posse multa consequi per se, si modo voluerit se exercere. ¶ Ordo est. Vide. i. considera, quanti. i. q̄ magnæ æstimationis tu sis apud me, & si. i. quanq̄ id quidem supple fit iure. i. merito tuo, non enim vinco te amore. i. non plus te amo q̄ amer a te. ¶ Veruntamen quod prope. i. quasi, subnegarem. i. aliquantulum negarem tibi præsenti.

¶ Certe

HVBER.

¶CERTE. saltem. ¶ Non tribuerem. non concederem: non facerem. ¶ Nō potui non debere tibi absenti. i. non potui facere quin absenti tibi deberem & tribuerem. Alii codices habent solā negationē & delere: vt sit non potui delere. i. tollere tibi: sed melius placet prior sensus. ¶ Velia. ex velia: est autem oppidum Lucaniç. ¶ Institui. decreui: proposui. ¶ Commonitus. In memoriam tui adductus. ¶ Eum librum. librū topicorū: ἀπὸ τῶν τόπων. i. a locis, de qbus in eo opere tractatur: nō tamen intelligendū est de locis terrç, sed logicis: & ad Philosophos pertinentibus. ¶ Rhegio. ex Rhegio oppido Siciliç: nam aliud est Rhegium Lepidi in Italia non longe a Mutina. ¶ Quā plenissime. q̄ apertissime. ¶ Illa res. quæ natura sui est obscura & difficilis. ¶ Obscuriora. aliquātulū obscura. ¶ Sine interprete. q̄tum ptinet ad artes liberales. ¶ Sine exercitatione, tam ad liberales: q̄ ad mechāicas: qm vtręq; exercitatione indigent. ¶ Percipi. intelligi. ¶ Non longe abieris: nō longe discedas. q.d. exempla petantur. ¶ Num. an. ¶ Ex libris. i. solis sine interprete. q.d. non pōt intelligi. ¶ Desyderant. s. libri iuris ciuilis. ¶ Doctorem, qui viua voce declaret. ¶ Lumen. expositionem aliquā & cōmentationem: quæ aperiat mentem iurisconsultorū, quasi lumen quoddam. ¶ Si attente. si sæpius: duo dixit: quæ necessaria sunt discere volenti: vt studiose attenteq; legat & sæpe: neq; enim satis est oculo percurrere: sed mēte respicere: neq; semel, sed sæpius. ¶ Per te. sine doctore & lumine aliquo. ¶ Ipsi loci. tractatur in eo libro de locis artis: vt supra notauimus. ¶ Occurrant. sint obuii & prompti. ¶ Exercitatione. quæ vincit omnia pcepta magistrorum. ¶ In qua. exercitatione. ¶ Continebimus te. quia interdum de his rebus tecum agam. ¶ Redierimus. Romam. ¶ Ista. res Romanas. ¶ Salua. integra: in statu suo. ¶ Offenderimus. inuenerimus.

certe id absenti nō potui. Itaq; vt primum Velia nauigare cœpi, institui Topica Aristotelica cōscribere ab ipsa vrbe cōmonitus amantissima tui. Eum librū tibi misi Rhegii scriptū, q̄ plenissime res illa scribi potuit. Sin tibi quædam videbuntur obscuriora, cogitare debebis, NVLLAM ARTEM Literis sine interprete, & sine aliqua exercitatione percipi posse. Nō lōge abieris, num ius ciuile vestrum ex libris cognosci potest: qui q̄q̄ plurimi sunt, doctorem tamē, lumenq; desyderant, q̄q̄ tu si attente leges, si sæpius, per te oia cōsequere, vt certe intelligas. vt vero etiam ipsi tibi loci proposita quæstione occurrant, exercitatione consequere: in qua quidem nos te continebimus, si & salui redierimus, & salua ista offenderimus. Vale. V. Cal. Sextiles, Rhegio.

ASCEN.

¶CERTE. i. saltem aut quod certū est, non tribuerem. i. nō sponte offerrem: tibi præsenti: nō potui sup. negare, aut: vt aliqui habent, nō delere. Alii tñ habent non debere: sed non placet tibi absenti id. Itaq; vt primū. i. cum primū, aut vbi primum. i. statim postq̄: cœpi nauigare. i. discedere nauigando, Velia. i. ab eo oppido, in quo Trebatius, vt dictū est, multū diligebat: institui conscribere. s. latino sermone: topica Aristotelica. i. libros Aristotelis philosophi nobilissimi de topis locis argumentationum: cōmonitus ab ipsa vrbe amantissima tui. ¶ Ego misi tibi eum librum. s. topicorum a me translatorum: scriptū Rhegii. i. in eo oppido: q̄. i. q̄tum: potuit illa res scribi plenissime. ¶ Sin. i. sed si, quædam videbunt sup. in eo obscuriora. s. ad intelligendū prima lectione, tu debebis cogitare: nullam artem posse percipi literis. i. ex scripto sine interprete & sine aliqua exercitatione. ¶ Non abieris longe. s. a professione tua: ad confirmandum quod dixi exemplo. ¶ Num. i. nunqd ius ciuile vestrum. i. quod vos iurisconsulti profitemini, potest cognosci. i. perfecte disci ex libris. q.d. scio q nequaq̄, vnde addit, qui. s. libri, q̄q̄ sunt plurimi: tñ desyderant doctorem & lumen. i. elucidationem. Quanq̄. i. tametsi: tu si leges. i. librum topicorum attente. i. cū accuratione & diligentia, & sup. si leges sæpius: qa qd prima lectione capere non possumus, iterata lectione, non raro consequimur: tu consequere. i. obtinebis per te. i. sine interprete aut doctore, certe, vt intelligas oia: qa perspicacissimo erat ingenio & ex legali scientia ad topica viam muniuerat. Vero. i. sed, vt ēt questione proposita. s. postq̄ quęstio ac materia aliqua fuerit tibi proposita: ipsi loci occurrant tibi: sic vt eis statim vti possis: consequere sup. id exercitatione. s. sola: in qua quidem. s. exercitatione: nos continebimus te: quia qñ aderis: quotidie te exercebimus, & quęstiones tibi proponemus ad quos locos congruos applices: si &: idest simul: redierimus. s. Romam: salui, & offenderimus. i. qua si præter spem inuenerimus: ista. s. quæ sunt vbi nunc es: idest res vrbanas: salua: idest non corrupta nec occupata bello ciuili, quod iam tunc instare formidabat. Iam enim Trebatius a Gallia redierat: & Romæ agebat, vt sequentes etiam epistolæ indicabunt. Vale. Rhegio: idest ex eo oppido. Scribit autem Cicero fere locum e quo: non in quo & ita in ablatiuo quinto Cal. Sextiles.

M. T. C. Trebatio. S. D.

AMabilior mihi Velia fuit, qd te ab ea sensi amari. Sed quid ego dicam te, quem quis non amat? Rufio mediusfidius tuus ita desyderabatur, vt si esset vnus e nobis. Sed ego te non reprehendo, qui illum ad ædificationem tuam traduxeris, quāquam enim Velia non est vilior q̄ Lupercal, tamen istuc malo, quā hæc oia. Tu, si me audies, quem soles, hac paternas possessiones tenebis

HVEBR.

AMabilior. Laudat Ci. Veliam, vt Trebatio magis persuadeat, ne vendat ea, quæ Veliæ habebat, quemadmodum illum facturum sese intellexisse dicit. Deinde more suo iocans dicit se vidisse librum quendam Niconis de voracitate, seq; eo delectatum: cum longe aliter sit, quia Ci. semper fuit sibi parcissimus. ¶ Velia. vrbs Lucaniæ, vt supra dictum est. ¶ Amabilior. magis amore digna. ¶ Sed quid di. t. s. amari. ¶ Quem. te. ¶ Quis non. a. q.d. quilibet. ¶ Rufus. vel vt alii codices habent Ruffius. ¶ Traduxeris. transmiseris. ¶ Ad ædificationē. quā facis: cui vis eum peesse. ¶ Vilior. abiectior. ¶ Quā lupercal. locus Romæ sub monte palatino, de cuius nois rōne & deriuatione, vide Quintilianum Varronē, & Seruiū in. vii. Aenei. In eo loco fortasse ędificabat domū Trebatius. ¶ Istuc. vel pnomen sit p istud. s. lupercal, vel aduerbiū, & subaudiatur venire. ¶ Quā hæc. oia. q̄ habeo Veliæ. ¶ Tu. hoc pnomen in principio huius clausulę: hēt hanc vim, vt ita intelligat Ci. licet malim lupercal q̄ hęc oia, tñ tu cōsilio meo non vendas has possessiones, quas pater tuus tibi Veliæ reliqt. ¶ Si me. au. si parebis consiliis meis.

Amabilior

Lupercal

ASCEN.

AMabilior &c. Laudat Veliam vrbem Lucaniæ, in qua Trebatius domū amœnam habebat, eo vt videtur animo, ne Trebatius eā vendat. Ordo est. Velia. s. vrbs & portus. Vnde Aenei. vi. Portusq; require velinos, fuit mihi amabilior. i. magis amabilis, q sensi te amari ab ea. i. ab eius incolis. ¶ Sed qd ego dicā te. s. amari ab ea, quem quis nō amat? q. d. nemo: & ita nō esse mirum si ab ea amat. ¶ Busius: aut, vt alii legunt, Ruffius: tuus mediusfidius. i. ita mehercules Iouis filius amet: aut deus fidei: vt verum dico: desyderabatur ita vt si esset vnus e nobis. s. qui illic possessiones habemus. ¶ Sed ego non reprehendo te. qui traduxeris illum. s. Busium aut Ruffium, ad ædificationē tuam. Enim. i. quia, q̄q̄ Velia non est vilior q̄ lupercal. i. locus ille Romæ sub palatino monte, tamen ego malo istuc. s. istud ipsum lupercal, quam hæc omnia. s. q̄ Veliæ sunt, & ita non reprehendit q ad illius ædificationem traduxerit Busium. Tu si audies me. i. si obedies mihi: quem soles. s. audire, tenebis. i. non vendes has possessiones paternas. i. a patre obtentas: quod sup. scribo,

HVBER. Halectes ❡VERE bantur. timebant. ❡ Nescio quid. de venditione tuarum possessionũ, alii codices habent. ❡ Nescio qui. i. quidã velienses. ❡ Haletẽ. fluuium Lucaniæ: iuxta quẽ erant possessiones Trebatii. ❡ Papyrianã. quę olim fuit Papyrii & adhuc retinebat nomen. ❡ Quem. locũ. ❡ Exciderις. patefeceris: vel vt ego puto locans. Cice. ei bene cõsulis. Dicit enim si excideris. i. si deieceris vel diruetis, ab eo quod est excido: vt illud Virgilii. Et negat excisam vitã pducere Troia. ❡ Multũ pspexeris. vsus est verbo ambiguo: nã significat & videre & puidere: te vera aũt intelligit multũ prouideris. i. magnũ tibi commodum feceris, qa dixit aduenas ab eo loco teneri. i. eo loco delectari, qui erant et magnæ impensæ: ideo per locũ cõsulit vt eum dirnat ad cõmodum suum. ❡ Præsertim his temporibus. i. talibus tẽporibus: quibus multa tristicia videtur imminere. ❡ Tuam do, in qua sine respectu possis esse: si aliquid accidat. ❡ Salubri. sano. ❡ Interesse mea. vt possim interdũ tecum esse, si opus fuerit, & istis cõmodis frui. ❡ Diis iuuantibus. diis concedentibus & fauentibus. ❡ Abstuli. extorsi: & cum difficultate habui. ❡ νικωνος. Niconis. ❡ περι πολυφαγιας. voracitate, & multa cõmestione. ❡ O medicũ su. i. facetum & iucundũq præceperit voracitatẽ. ❡ Docilem. attentum. ❡ Cælauit me. nihil mihi dixit: tũ scit etiam eẽ scriptũ. ❡ Tu non videt. s. cęlasse. ❡ Ventus increbescit. i. felix est: & me vocat, erat enim Cice. scripta epistola nauigaturus ex Velia: ideo dixit ventus increbrescit, quasi dicat iam nauigaturus sum. Virg. Crebrescunt optatæ auræ.

(nescio quid enim Velienses verebantur) neq; Haletem nobilem amnem relinques, nec Papyrianam domum deseres: q̃q̃ illa quidem habet locum, a quo etiã aduenæ teneri solent: quem tamen si excideris, multum prospexeris. Sed in primis opportunum videtur, his præsertim temporibus, habere profugium pmũ eorum vrbem, quibus charus sis, deinde etiam tuã domum, tuosq; agros, eaq; remoto salubri, amœnoq; loco, idq; etiam mea interesse mi Trebati arbitror. Sed valebis, meaq; negocia videbis, meq; Diis iuuantibus ante brumam expectabis. Ego a Sexto Fabio Niconis discipulo librũ abstuli νικωνος περι πολυφαγιας. O medicum suauem, meq; docilem ad hãc disciplinam. Sed Bassus noster me de hoc libro cælauit, te quidem non videtur. Ventus increbescit, cura vt valeas. XIII. Calen. Sexti. Velia.

ASCEN. ❡ENIM. a. ga. Velienses verebantur nescio quod. s. quod audierint te velle alienare, neq; relinques alecem ab alex alecis: vt Strabo legit, aut Haletem ab hales: vt Theocritus: amnem nobilem iuxta domum tuam: nec deseres domũ Papyrianam. i. quæ olim Papyrii fuit, q̃q̃ illa. s. domus quidem. s. certe, habet locum, a quo aduenæ solent teneri. i. immorari delectatione capti, aut insidiis, quem. s. locum, aut periculosum aut delectabilem: si excideris. i. dirueris: prospexeris. s. porro inspexeris e domo tua multum: aut consuleris vtilitati tuæ: si periculum dempseris. ❡ Sed videtur opportunum in primis. i. præcipue: præsertim, his temporibus periculosis: aut propter seditiones aut pp pestes: habere profugium. i. locum, ad quem confugias: primum vrbem eorum, quibus sis charus: deinde etiam domum tuam, & agros tuos: habere ea, loco remoto. s. a strepitu populari aut ab vrbe: salubri & amœno: & arbitror o mi Trebati id. s. te tenere eas possessiones: interesse. i. in re & vtilitate esse, etiam mea: vt. s. ego cum habeam confugium. Sed tu valebis, & videbis mea negocia, & expectabis me ante Brumam. i. solstitium hyemale, quo dies sunt breuissimi, diis iuuantibus. s. me: sine quo adiecto quicquam de se polliceri turpe sit christiano homini, cum ethnicus id adiciat. ❡ Ego abstuli a Sexto Fabio discipulo Niconis librum Niconos. i. Niconis: peri. i. de: polyphagias. i. multa comestione. O medicum. s. Niconem suauem, & me docilem ad hanc disciplinam scilicet multæ comestionis, quo dicto potius Trebatium taxat q̃ se. ❡ Sed Bassus noster. s. amicus cælauit me de hoc libro. i. nullam mihi mentionem fecit quidem. i. certe, non videtur sup. cælasse te: de hoc libro. q. d. tu eius disciplinam egregie calles. Ventus. s. auster aut alius, ventri cibis onusto perniciosus: increbrescit: idest fit crebrior: cura vt Valeas, Velia: idest ex ea vrbe, XIII. Calendas Sextilis: idest quæ nunc Augusti sunt.

M. T. C. Trebatio. S. D. 22

SIlii causam te docui. is postea fuit apud me, cum ei dicerem tibi videri sponsionẽ illam nos sine periculo facere posse. Et si bonorum Turpillæ possessionẽ. Q. u. Cæpio prætor ex dicto suo mihi dedit, negare aiebat Seruium, tabulas testamenti esse eas, quas instituisset is, qui factionem testamenti non habuerit, hoc idem Offilium dicere secum se locutum negabat, meq; rogauit, vt se, & causam suam tibi cõmendarem. Nec vir melior mi Testa, nec mihi amicior P. Silio quisq̃ est, te tamen excepto. Gratissimum igitur mihi feceris, si ad eũ vltro veneris, eiq; pollicitus eris. Sed si me amas, q̃ primum hoc te vehementer etiam atq; etiam rogo. Vale.

HVBER. SIlii. Silius quidam amicus Cice. habebat litem de hæreditate quadam, cum Ci. hac epistola commendat Trebatio, rogatq; vt ad eum vltro veniat, eiq; polliceatur operam suam. ❡ Docui. plane aperui. ❡ Sponsionem. obligatoriam promissionem. ❡ Videri tibi. te existimate: tuam esse sententiam. ❡ Si bonorum: ponit verba de quibus erat lis, & erat futura sponsio. ❡ Prætet. ad prætorem enim pertinebat date & bonorum possessionem, & possessionem bonoꝝ. Hęc enim inter se & ẽm iuriscõsultos differunt, quia bonorũ possessio est iuris. Possessio vero bonorum est facti. ❡ Ex edicto. i. ex constituto prætorio. ❡ Negare aiebat. sensus est. aiebat Silius q Seruius Sulpitius dicebat illud testamẽtum esse nullũ, q esset factũ ab eo, qui non habuisset factionem testamenti. i. qui iure non potuisset facere testamentũ. Tredecim aũt sunt casus ẽm iurisconsultos, quibus nõ licet facere testamentũ: quos qui velit videre, legat instituta in titulo quibus nõ est permissum facere testamentũ, & in glosa Accursii eiusdem tituli. ❡ Eas esse tabulas testamenti: idest eas tabulas habere vim testamenti. ❡ Factionem. potestatẽ faciendi. ❡ Vltro. non rogatus ab eo. ❡ Pollicitus eris. operam & consilium tuum. ❡ Cum primum. subito.

Bonorum Possessio
Possessio bonorum

ASCEN. SIlii causam &c. Commendat Silii amici communis causam Trebatio, dicens. ❡ Ego docui te causam Silii: idest quid iuris haberet. ❡ Is: scilicet Silius fuit postea apud me, cum dicerem ei: videri tibi: idest q videretur tibi nos posse facere illam sponsionem: scilicet quam volebat facere: sine periculo, si Cæpio prætor deuit mihi ex edicto suo bonorum possessionem, quæ iuris est, cum possessio bonorum & facti, vnde pręposuit genitiuum bonorum, Turpilię: scilicet mulieris testantis. aiebat: scilicet Silius: Seruium: scilicet Sulpitium iurisperitissimum: negare eas tabulas esse testamenti: idest habere vim legitimæ legationis, quas is instituisset, qui non habuerit factionem, idest ius faciendi testamenti: & aiebat. s. Offilium. i. iurisperitum: dicere hoc, negabat se locutum sup. esse. i. secum, & rogauit me, vt commendarem tibi se & causam suam. ❡ Nec o mi Testa. s. Trebati, quisq̃ est melior vir nec amicior mihi Silio, te tamen excepto. ❡ Feceris igitur mihi gratissimum, si veneris vltro. i. non regatus ab eo ad eum, & pollicitus fueris ei: sup. operam aut consilium tuum: sed quamprimum: idest statim, si amas me, ego rogo te vehementer etiam atq; etiam hoc. Vale.

❡ Illuseras

HVBER. Illuserat. Cum cœnasset Ci. apud Trebatium proposuerat hoc dubium: verum qui esset institutus hęres ab aliquo, haberet actionem furti, quod fuisset factum: anteq̃ ipse esset institutus hæres: negauerat Trebatius: & dixerat neminem id sentire: contra cuius opinionem affert Ci. sntias quorūdam iurisconsultorum. ¶ Illuseras. deriseras: cor ten pseras: q̃si vel ignarum iuris vel ebrium. ¶ Inter scyphos, inter cyathos. i. in conuiuio. ¶ Factum antea. de bonis eius: a quo esset institutus hæres. ¶ Bene potus, vino plenus. ¶ Id caput, eum titulum, id capitalium. ¶ Notaui, signaui. ¶ Neminem sen. nemi. nem snia sua & opinione sua tenuisse. ¶ Sextum Helium, M. Manlium, hęc omnia sunt noia iurisconsultorum. ¶ Scæuolę. qui tenet sententiam tuam. ¶ Testę: idest tibi: nam Treba. etiam testa dicebatur: vt præcedenti epistola patet, & superioribus epistolis alio loco.

M.T.C. Trebatio. S.D. 23

Illuseras heri inter scyphos, q̃ dixeram controuersiam esse, possetne hæres q̃d furtum antea factū esset, recte furti agere. Itaq; & si domum bene potus, seroq; redieram, tamen id caput, vbi hæc controuersia est, notaui, & descriptū tibi misi, vt scires id, quod tu neminē sensisse dicebas, Sextum Helium, Marcum Maniliū, Marcum Brutum sensisse. Ego tamen Scæuolæ, & Testæ assentior. Vale.

ASCEN. Illuseras &c. Cum cœnasset Ci. apud Trebatium: proposuerat ei hoc dubium: vtrum qui esset institutus hæres ab aliquo hēret actionem furti: quod fuisset factum anteq̃ ipse esset institutus hęres: ad qđ Trebatius negatiue rñdit: addiditq; neminem iurisconsultorum id sentire, contra cuius opinionem affert nunc Ci. snias quorūdam iurisconsultorum. Ordo est. Illuseras. i. irriseras, heri inter scyphos. i. pocula. hoc est inter potandū, q̃ dixeram esse controuersiā. i. rem dubiam, & ad vtranq; ptem pbabilem, ne. i. an hæres posset agere recte furti. i. aliquē furti accusare in iudicio: q̃d furtū esset factū antea. i. q̃ hæres institutus esset. ¶ Itaq; & si redieri à domū bñ. i. multū potus. i. potu oppletus, & sero. i. tardeq; notatū id caput, vbi hæc cōtrouersia. i. disputatio: & misi tibi descriptū: vt scires Sextū Heliū. M. Maniliū M. Brutū sensisse id q̃d tu dicebas neminē sensisse. ¶ Ego tñ assentior Scæuolæ & Testæ. i. Trebatio: q̃ contra sentiunt. Vale.

M.T.C. Fabio Gallo. S.D. 24

Tantū ex Arpinati veneram, cum mihi a te litteræ redditæ sunt: ab eodēq; accepi Auiani litteras, in q̃bus hoc erat liberalissimū, noīa se factură cum venisset, qua ego vellē die. Fac quæso, qui ego sum, esse te. estne aut tui pudoris, aut nostri primū negare de die, deinde plus annua postulare? Sed essent mi Galle oīa facilia, si & ea mercatus esses, quæ ego desyderabā, & ad eā summā quā volueram. Attamen isthæc ipsa, quæ te emisse scribis, non solum rata mihi erunt, sed etiam grata. Plane enim intelligo, te nō modo studio, sed etiam amore vsum, quæ te delectant hominē (vt ego semper iudicaui) in omni iudicio elegantissimum, quæq; me digna putaris, coemisse. Sed velim maneat Damasippus in snia. Prorsus enim ex istis emptionibus nullā desydero. Tu autē ignarus instituti mei, quāti ego genus omnino signorum oīum non æstimo, tanti ista quatuor, aut quinq; sumpsisti. Bacchis istas cum musis Metelli comparas,

HVBER. Tantum. Cum instituisset Cice. ornare bibliothecam suam aliquibus imaginibus, mandarat Fabio Gallo amico: vt eas sibi emeret, ille vero emit bacchas hoc est baccharum imagines: quas Ci. ostendit professioni suæ non conuenire, quia potius conueniunt iis: qui vino & ebrietate delectantur: deinde dicit se cupere exornare et porticum quandam picturis: quibus maxime fatetur se delectari. Postremo quia Gallus erat empturus domum iuxtam Ci. edes ostendit quantam operam dederit: vt fieret: deinde q̃ gratum sibi futurum sit q̃ eam domum habeat. ¶ Ex Arpinati. i. ex agro arpinati: absolute posuit & substantiue: vt si dicā veni ex Mediolanensi: subauditur agro. Arpinū aūt Volscorum oppidum: vnde Cice. oriundus fuit. **Arpinum** ¶ Tantum. solummodo: pxime: tunc. ¶ Ab eo. s. qui reddidit mihi lfas tuas. ¶ Liberalissimū. plenū liberalitatis. ¶ Se fa. no. i. debitanam nomen, vt supra alio loco diximus, significat & debitum & debitorem, de quibus aūt rebus essent hæc noia: vtrum de signis an de aliis rebus ambiguum est: puto tñ de signis q̃tū ex hoc textu coniicimus. **Nomen** ¶ Fac te esse qui sum e. i. finge te eē meipone te loco mei. ¶ Estne. s. p. tuæ modestiæ & verecundiæ. q. d. non. ¶ Rogare de die. i. rogare vt detur nobis spacium, aut terminus aliquis ad soluendum. ¶ Plus annua. s. diei. idest postulare terminum vltra annum. ¶ Ad eam summam. ad eam quantitatem. ¶ Rata, firma, accepta. ¶ Studio, diligentia. ¶ Coemisse, intelligo. ¶ Damasippus, vt conicio fecerat ea signa, & se acquieturum honesto preti, aut recepturum signa sua promiserat. ¶ In sen. in proposito aut accipiendi honesti præcii: aut recipiendi signa sua. ¶ Instituti. voluntatis, propositi. ¶ Sumpsisti, emisti. ¶ Genus om. signo. idest signa & statuas cuiuslibet generis. ¶ Bacchas. scripserat Gallus ista signa baccharum: quæ emerat: non minus esse pulchra q̃ musarum signa. quæ emerat. Metellus. Itaq; Cicer. dicit nullam esse comparationem, neq; signa baccharum suæ bibliothecæ conuenire.

ASCEN. Tantū &c. Cū instituisset Ci. ornare bibliothecā suā imaginibus: mādarat Fabio Gallo amico suo, vt eas sibi emeret, ille vero emit Bacchas: hoc est bacchaꝝ Bacchi sacerdotularū imagines, q̃s Ci. ondit pfessioni suæ nō cōuenire: q̃a potius cōueniant iis, q̃ vino & ebrietate oblectant. Deinde dicit se velle exornare porticū picturis. Postremo quia Gallus erat empturus domū iuxta Cic. ædes, ondit q̃tam opam dederit, vt id fieret, deinde q̃ gratū sibi futurū sit q̃ eam domū Gallus heat. Ordo est. Ego tñ. i. solūmō veneram ex Arpinati. s. agro, cū lfæ redditæ sunt mihi a te. s. missę: & accepi ab eodē. s. tabellario lfas, Auianus: in q̃bus hoc erat liberalissimū se facturū noia. i. debitores inscriptis noībus eorum in libro debitoꝝ: aut debita: hoc est se creaturū mihi pecuniā: reū. i. postq̃ venisset, q̃ die ego vellem. Quęso fac. i. finge, te esse sup. eū qui ego sum, estne pudoris tui aut nři primū rogare de die. i. vt credat nobis vsq; ad certū diem. Deinde postulare sup. diem. i. dilationē, plus. i. longiorem: annua. s. die. i. q̃ post annum venerit. Sed o mi Galle oīa essent facilia: si & c. i. simul mercatus esses ea. s. signa: q̃ ego desyderabā, & ad eā summā quā volueram. q. d. se eam posse pñti pecunia soluere. ¶ Attñ. i. licet alia q̃ desyderabā emeris: tñ ista, ipsa: q̃ scribis te emisse: erūt mihi nō solū rata. i. approbata. q. d. nolim rescindere q̃d p te factū est: sed ēt grata. i. vtilia & accepta. ¶ Intelligo eni plane te vsum nō mō. i. nō solū, studio. i. diligēti mihi obsequēdi conatu, sed ēt amore, emisse q̃ delectāt te, hoiem, vt ego iudicaui semp, elegantissimū. i. curiosissimū & politissimū in oī iudicio, quęq;. i. & q̃, putaris p putaueris, digna me. i. statu meo & dignitate mea. Sed velim sup. vt Damasippus q̃ eadē signa redimere aut recipere, si Ci. nō placerent, pmisit, maneat in snia i. pposito. Ego enim nullā prsus. i. oino: desydero ex oibus istis emptionibus. i. ex oibus q̃ emisisti mihi. Tu aūt ignarus instituti. i. amoris & ppositi mei, q̃a tu sumpsisti. i. accepisti, mihi persoluenda certa die, ista quatuor aut quinq; sup. signa, tanti. i. tam caro pretio, quanti. i. q̃ magno pretio, ego non ęstimo. i. appretior omnino genus omniū signorū. Tu cōparas istas. s. quas emisti: Bacchas. i. imagines, Bacchi sacerdotum, & comparas sup. eas musis Metelli. i. imaginibus: aut signis musarum, quæ Metellus comparauerat sibi.

HVBER. ℭ QVID s.q.d. nihil tanti, quanti cõstituerunt bacchæ. ¶ Approbantibus, affirmantibus sniam meã. ¶ Sed tñ erit aptũ bibliothecæ. s. habere musas, quæ cõueniunt pfessoribus literarũ. ¶ Vbi est locus apud me, q.d. nusquam eñ bacchis cõueniant ebriosis, & ego sim modestissimus & parcissimus vini, hoc aũt Ci. cum quadã stomachatione dixit. ¶ At pulchellę. s. sunt: est obiectio ex pte Galli. ¶ Noui scio. s. esse pulchellas. ¶ Noiatim. p noia. ¶ Ad similitudinem gymnasiorum. sicut in gymnasiis solet fieri, vbi ponunt signa scdm pfessionem exercitii. Iuue. Quãq̃ plena oia gypso Chrysippi inuenias, nam pfectissimus horũ est. Si qs Aristotelem similem vel Pittacon emit, & cętera. ¶ In palęstra, in bibliotheca, translatiue posuit. ¶ Martis scripserat Gallus se noluisse emere signũ Martis, quod qdem Cice. dicit sibi nõ cõuenire, quia Mars deus est belli: ipse vero author pacis. ¶ Quomodo mihi, subaudi: conuenit. q.d. nullo modo. ¶ Saturni, est enim tristis deus & dãnosus. Persius. Saturnũq; grauem nostro Ioue frangimus vna. Iuue. Hæc tñ ignorat quod lydus triste minet Saturni: & Maro noster. Frigida Saturni sese quo stella receptet. ¶ Hæc duo signa, & Martis & Satur. ¶ Attulisse mihi æs alienum, i. attulisse mihi debitũ pecuniæ. ¶ Aliquod. signũ. ¶ Mercurii, qui est deus lucrorũ. Ouid. quinto fasto. Te qui cunq; suas pficet vendere merces, Thure dato tribuas vt sibi lucra rogat, & post aliquot versus. Da modo lucra mihi, da facto gaudia lucro: & cętera. Idem etiam sentit Hora. in sermonibus. ¶ Cum Auiano. de nominibus, quę se facturum dixit. ¶ Transigere, cõuenire, concordare: quia darem ei pecunias: neq; peterem terminum ad soluendum. ¶ Trapezephoron, alii exponunt mensiferum a deriuatione gręca, sed qd sit: neq; intelligunt, neq; aliis declarãt: alii dicunt eẽ vas, quod cacabum siue caldarę appellãt: re aũt vera signũ erat sacerdotis cuiusdam huius nominis: qui cũ alio Cosmo nomine omnia sacra Mineruæ administrabat, author Suidas. ¶ Ne. i. certe. ¶ Terracinę. apud terracinã: aduerbialiter ponitur, est aũt vrbs Circęo proxima, ante Trachina. i. aspera vocata. ¶ Hospitii. apud quem sæpius diuerto. ¶ Molestus, grauis, odiosus. ¶ Esse culpã, q nondum emerim diuersoriũ Terracinę. ¶ Item Iunii. s. culpã esse video. ¶ Exedra, sedile, codex qdã vetustissimus hẽbat ex hedria, quod sic intelligemus i video esse culpã Iunii familiaris Auiani ex hedria. i. q esset hedriaticus: sed magis pbo supiorẽ sniam. ¶ Instituta, inchoata. ¶ Tabellis. pictis. ¶ Istiusmodi generis. i. tale: vtputa pictura vel scriptura. ¶ Ista. talia. s. tabellæ pictæ. ¶ Quando ac. qñ trahanť & ducanť ad me. ¶ Quo ge. vecturæ. qua conditione, i. an naui: an curru: an in aliquo iumẽto. ¶ Damasippus. de quo supra ẽt mentionem fecit. ¶ Pseudo. fallacẽ: est aũt nomen cõe trium generũ: & inuariabile per mutationes casuum. ¶ Cum iactura. cũ damno meo. ¶ De do. quã es empturus hic. ¶ Proficiscens, discedens Roma.

Mars Saturnus

Trapeze-phoron

Ne Terracina

Trachina Exedra

Pseudo

quid simile? Primum ipsas ego musas nunq̃ tanti putassem, atq; id fecissem musis omnibus approbantibus. Sed tamen erat aptum bibliothecæ, studiisq; nostris congruens. bacchis vero vbi est apud me locus? At pulchellæ sunt: noui optime, & sæpe vidi, noiatim tibi signa mihi nota mandassem, si pbassem. Ea enim signa ego emere soleo, quæ ad similitudinem gymnasiorum exornẽt mihi in palæstra locum. Martis vero signum quo mihi pacis authori? Gaudeo nullum Saturni signũ fuisse. Hæc enim duo signa putarem mihi æs alienũ attulisse. Mercurii mallem aliquod fuisset, felicius, puto, cũ Auiano transigere possemus. Quod tibi destinaras trapezephoron, si te delectat, habebis, sin autem sentẽtia mutasti, ego habebo. s. ista quidem summa, ne ego multo libentius emerim diuersorium Tarracinæ, ne semper hospiti molestus sim, omnino liberti mei video esse culpã, cui plane res certas mandatam: itemq; Iunii, quẽ puto tibi notum esse Auiani familiarẽ. Ex Adria quædam mihi noua sunt instituta in porticula Tusculani, ea volebam tabellis ornare. Etenim siquid generis istiusmodi me delectat, pictura delectat. Sed tñ si ista mihi sunt hẽnda, certiorẽ velim me facias, vbi sint, qñ accersantur, quo gñe vecturæ. Si. n. Damasippus in sñia non manebit, aliquem pseudo Damasippum, vel cũ iactura reperiemus. Quod ad me de domo scribis iterum, iam id ego proficiscens

ASCEN. ℭ QVID simile sup. est inter ipsas. q.d. nihil, quod & sequentibus probat. Primum ergo nunq̃ putassem ipsas musas. i. musarum imagines. s. quanti emisti Bacchas longe viliores, atq; fecissem id oĩbus musis approbantibus: cum. s. verum sit: sed tñ sup. hẽre musas: erat aptum bibliothecę: & congruens studiis nostris. ¶ Vero pro sed: vbi est locus Bacchis. i. sacerdotibus Bacchi apud me, q.d. nusq̃. ¶ At. i. sed, sup. Bacchæ sunt pulchellæ. i. aliquantulum pulchræ. ¶ Ego noui optime, & vidi sup. eas sępe si probassem. s. emptionem mandassem tibi noiatim. i. per propria noia signa nota mihi. Ego enim soleo emere ea signa: quæ exornent mihi locum in palæstra. i. exercitorio meo hoc est in bibliotheca mea: ad similitudinem gymnasiorum. i. locorum exercitationis publicę: siue literarię, siue alterius. ¶ Vero. i. sed: quo. i. ad qd: aut ad quem vsum signum Martis sup. est: aut sit mihi authoris pacis. i. cum Mars sit deus belli: ego aũt, semper amator pacis. ¶ Gaudeo nullum signum Saturni sup. fuisse inter ea, quæ emisti. Ego enim putarem hæc duo signa. s. Martis & Saturni, attulisse æs alienum. s. debitum: aut quia Martis & Saturni planetarum ea vis est: aut q per bellum, cui Mars pẽst, pecuniæ sæpe exhauriuntur, & Saturnus tanq̃ senex & auarus ærarium publicum in æde sua conseruet. ¶ Mallem aliquod sup. signum Mercurii. s. dei mercationum, reconciliationum, facundiæ, factorum &c. fuisset, puto sup. q ppter Mercurium possemus transigere. i. pacisci cum Auiano felicius. i. cum minore damno. ¶ Tu habebis Trapezephoron. i. signum cuiusdam sacerdotis: qui cum alio sacerdote noie Cosmo omnia sacra Mineruæ administrabat, authore Suida dicitur aũt quasi mensifer. i. mensam nũmulariorum ferens, quod. s. signum tibi destinaras. i. animo adiudicaueras tibi. ¶ Sin aũt. i. seu si: mutasti sniam. i. si non amplius petis: ego habeo sup. ipsum. ¶ Scilicet. i. vt scire licet, ista quidem summa sup. est. i. præcipua sententia: ne. i. certe: ego emerim libentius multo diuersorium. i. hospitiũ aut ædes ad quas ab itinere me diuertam, Terracinæ. i. apud Terracinam vrbem iuxta Circæum: ne sim semper molestus hospiti. s. meo ad quem frequenter accedere solebat iure hospitalitatis non mercede apud eum victurus. Nam tunc paucæ erant cauponæ mercenariæ: aut diuersoria oibus pretio patentia. ¶ Ego video culpam sup. aliquam esse oino liberti mei, cui mandaram plane. i. aperte res certas: hoc est vt haud cũctanter domũ emeret, aut res certas, quas tu mihi emeres. itẽq;. i. & cõsimiliter video culpã esse Iunii: quẽ familiarem Auiani. i. cum sit familiaris Auiani, ego puto esse notum tibi. Quædã noua sunt instituta. i. incepta mihi exhedra, i. in sedili, aut loco ad sedẽdum, in porticula. i. parua porticu, Tusculani. i. villę Tusculanæ, dici posset quędã exhedra, ni si exhedra fœmininũ sit ego volebam ornare, tabellis. s. depictis, ea, videlicet noua. ¶ Etenim siquid istiusmodi generis, qd ad ornatũ pertinet, delectat sup. me, pictura delectat. ¶ Sed tamen si ista. s. signa, q̃ emisti, sunt habenda mihi. i. si debebo ea habere, velim sup. facias me certiorem vbi sint. ¶ Quando accersantur. i. afferantur, & quo genere vecturę. ¶ Si eni Damasippus non manebit in sentẽtia, quia dicebat se ea velle retinere, nos reperiemus aliquẽ pseudo. i. falsum, Damasippum. i. qui ea signa recipiet, vel. i. etiã, cum iactura. i. damno rei nostræ, qa minoris illi vendemus q̃ nobis constent. Quod scribis iterum ad me de domo. s. tibi emenda, aut potius conducenda, ego iam proficiscens,

ℭ Mandabam

HVBER. Cassium

¶MANdabam.dabā negociū.¶ Meę Tullię.filię meę.¶ Quęsiui.interrogaui.¶ De mea Tullia.i.a mea Tullia.¶ Egisse per Licinium.i.se vsam esse Licinio ad hanc rem:& per eum tractasse.¶ Cassium.is frater erat vxoris eius:qui erat vendicturus domū:neq; enim pbo qd' quidā dicunt Cassium nomen pprium mulieris declinatū sicut Glycerium.¶ Eam.sororē.¶ Illo Cassio.¶ Primū.duas adducit causas:qbus ostendit plurimo æstimatam consuetudinem eius vitæ a Fabio Gallo.¶ Sed plane mecū.quia ita est contigua domui meæ,:qd' non mō erimus vicini,sed pene in eadem domo.¶ Deinde.secundā cā.¶ Migrare.discedere:vt ad hanc domū venias.¶ Sed ne viuā.i.moriar:est abt iurantis.¶ Experiar.tentabo : vt habeas hanc domum.¶ Quid intersit mea.&c.quantum vtilitatis:& mihi & vtriq; nostrum hæc res sit allatura.

mandabam meæ Tulliæ, ea enim ipsa hora acceperā tuas literas,egeram etiā cū tuo Nicia,quod is vtit, vt scis,familiariter Cassio. Vt redii aūt,prius, q̄ tuas legi has proximas literas, quæsiui de mea Tullia,quid egisset: per Licinium se egisse dicebat. Sed opinor Cassiū vti non ita multū sorore, eam porro negat se audere, cum vir abesset, (est enim profectus in Hispaniā Dexius)illo & absente & insciente migrare. Est mihi gratissimum tanti a te æstimatam consuetudinem vitæ, victusq; nostri, primum vt eam domum sumeres, vt non modo prope me,sed plane mecū habitare posses: deinde vt migrare tantopere festines. sed ne viuam,si tibi cōcedo, vt eius rei tu cupidior sis,quam ego sum. Itaq; omnia experiar. video enim quid mea intersit, quid vtriusq; nostrum. siquid egero , faciam vt scias. Tu & ad omnia rescribes,& quando te expectē facies me,si tibi videbitur, certiorem. Vale.

ASCEN

¶MANDABAM id Tullię meæ,s.filię.¶ Ego enim acceperā literas tuas ea ipsa hora.s.qua pficiscebatur.¶ Egeram ēt cum Nicia tuo.s.liberto aut amico,q.d. quia: is.s.Nicia:vtitur familiariter Cassio:vt scis.¶ Aūt,i.sed:vt.i.postq̄ redii:prius q̄ legi has lr̄as tuas proximas:quæsiui de Tullia mea.s.filia , quid egisset.s. de negocio tuo : dicebat se egisse per Licinium.¶ Sed opinor Cassium.s. familiarem Niciæ: non vti ita multum sorore. scilicet sua : aut tua : Res inter eos nota:nobis propterea obscurior est.¶ Porro.i.sed,ea.s. soror , negare.i. negabat : audere se cum vir abesse. Decius enim vir.i.maritus eius profectus est in Hispaniam:migrare.i. mutare habitationem:illo.s. viro:& absente & insciente.¶ Gratissimum est mihi consuetudinem vitæ victusq; nostri:æstimatam sup.esse,a te tanti.¶ Primum vt sumeres eā domum.i.tam vicinam domui meę:vt non,modo posses habitare prope me:sed plane.i. oino mecum : quia frequenter vna sitis futuri : deinde vt festines tantopere migrare.i.mutare habitationem : & immigrare in eam domum : sed ne viuam.i. nolim vt viuam : si concedo tibi , vt tu sis cupidior eius rei.s.vt me cum aut ppe me habites:q̄ ego sum.¶ Itaq; ego experiar.i.tentabo:oia.i. quæ ad hoc conducere poterunt.¶ Enim.i.quia : ego video.i. cognosco : qd intersit mea.i. q̄tum sit mihi vtile : & quid intersit vtriusq; nostrum : id est quid vtilitatis vtriq; afferat.¶ Ego siquid egero.s.de ea re:faciam vt scias.¶ Tu &.i.pariter:rescribes ad omnia,& facies me certiorem:si videbitur.s.vtile futurum:quando expectem.i.expectare debeam te. Vale.

M.T.C. Fabio Gallo.S.D.

AMoris quidem tui quoquo me verti vestigia vel pxime de Tigellio. sensi enim ex literis tuis valde te laborasse. Amo igitur voluntatem. Sed pauca de re,citius opinor.olim.NON OMNIBVS dormio : sic ego nō oībus mi Galle seruio. & siqua est hæc seruitus,olim cum regnare existimabamur, non tam ab illis,q̄ hoc tempore obseruor a familiarissimus Cæsaris omnibus,pter istū. Id ego in lucris pono non ferre hominem pestilentiorem patria sua:

HVBER.

AMoris.Cōqueritr Ci. de leuitate Tigellii sardi cantoris & musici:de quo Hora.in sermo.mentionē fecit. Ia enim cōmotus fuerat in Cic.cp quo die eius operā exegisset in iudicio:dixisset Cic.se pstare non posse:qa necesse fuisset ei ire in cōsilium p.P. Seruio , quocunq; aūt alio die voluisset se pstaturū:quare Tigel.discessit a Ci.iratissimus. Deinde in fine epistolæ petit Cice. a Gallo librū quēdam: quē ipse Gallus de Catone scripserat.¶ Vestigia.signa:sub audi video.¶ Quoquo me verti.i.q̄cūq; parte me verti:quocūq; aspexi..¶ Vel.etiā.¶ Proxime.nuperrime.¶ De Ti.i.in cā Tigel.s.vidi vestigia amoris tui.¶ Pauca.s.dicā.¶ Citius op.deest vel dicendū fuit:vel aliqd tale.¶ Non dormio oi.i. non nego oibus operā meā.¶ Nō ser.oibus.i. nō expono me oium arbitrio.¶ Quæ est hęc.s.q.d.parua aut nulla.¶ Olim.libera ciuitate,& rep.nondū a Cę.oppssa.¶ Regnare.obtinere principatū.¶ Non tam ab illis.s.obseruabar,quā obseruor .i.honoror.¶ Præter istū.excepto isto Tigellio Sardo , istū aūt ad contemptū dictū est. Fuit aūt vt scribit Acron,gratissimus Cæ.¶ Id in lucris,pono.i.existimo mihi esse,magnū lucrū hēre inimicū hunc Tigelliū maledicū & pestilentem : sicut patria sua. Sardinia aūt a Sardo Herculis filio dicta est,authore Solino:duabus rebus maxime pestilens.Solifuga serpente pexiguo,& herba Sardonia:quę in defluis fontanis puenit:largius isto, ea si edulio fuerit nesciētibus neruos cōtrahit. Diducit ora rictu,vt qui mortē oppetunt intereant facie ridentiū: vnde in puerbio extat risus Sardonius : vt in sequenti epistola videbimus.¶ Non ferre.non tolerare,non hēre amicum,sed dixit ferre:quasi cū molestia & tædio.

Sardinia

ASCEN.

AMoris &c.Cōqueritur de leuitate Tigellii Sardi cantoris & musici,de quo Hora.lib.i.sermonum. Oibus hoc vitiū cantoribus:inter amicos Vt nunq̄ inducant aīos cantare rogati,Iniussi nunq̄ desistant. Sardus habebat ille Tigellus hoc &c.petit deinde librum quem Gallus de Catone scripserat.Ordo est. Ego pspexi quoquo.i.quocunq; verti me:quidem.i.certe,vestigia amoris tui vel.i.etiam : proxime de Tigellio.i. in eo quod egisti pro me de Tigellio.¶ Sensi enim ex literis tuis te laborasse valde. Igit amo voluntatem.s.tuā,licet parū effecisti:sed sup.loquar pauca de re.i.de negocio,quod mihi cum illo est:opinor citius sup.q̄ credat cogendū quod iustum est facere.¶ Olim non omnibus dormio:aliis placet esse verbū Ci.vt subaudiatr particula vt,sic.vt mi Galle ego olim.i.iam a multo tēpore:non dormio omnibus.i.nō nego oibus operā meam:si : non seruio oibus.Quia Tigellio,si opera mea eguerit,non seruiero, aliis videntur vt etiā mihi:verba superba Tigelli:dicentis,cum illi exprobatū esset a Cice. cp ad cœnam inuitatus loco cantus dormiebat : olim non oibus dormio vt sit:sicut dixit sup. Tigellius, ego olim nō omnibus dormio : sic ego o mi Galle non omnibus seruio. Etsi.i.tametsi,quæ.i.qualis,est hæc seruitus.i.mea in patrocinio præstando,q.d.nulla:qa ego non obseruabar olim,cum existimabar regnare,eo cp ex sentētia mea oia fiebant:tam.i.tam vehementer ab vllis.s.clientibus aut ciuibus:q̄.i. quantum,ego obseruor.i.color & honoror:nunc ab oibus familiarissimis Cæsaris,præter istū.s. Tigelliū.¶ Ego pono id in lucris.aut in lucrū:non ferre.i.cp non fero.aut nō cogor ferre.i.tolerare:cum nulla sit mihi familiaritas cū eo:hominē pestilentiorem patria sua.i.qui sit pestilentior q̄ Sardinia patria sua:q̄ tn̄ pestilens est pcipue duabus rebus.Solifuga serpente perexiguo:& hærba Sardonia:quæ si edulio admisceatr neruos vescentibus cōtrahit,& diducit ora rictu:sic vt moriētes ridere videantur:vnde est risus Sardonicus in adagio.Præterea in ea est vis taxi,vnde mel t[illegible]itur.

HVBER. CEVM. Tigellium.¶ Addictum.astrictum,destinatum.¶ Calui Licinii.hunc conijcimus fuisse hominē mordacē & maledicum.¶ Praeconio.publicae detractioni. Hypponacteo.i.asperrimum,quali vtebat Hipponax poeta Iambographus. Stra.li.xiiii.& Pli.li.xxxvi.authoribus,Ephesius patria fuit notabili vultus foeditate,qui in statuarios Bubalū & Athenidorū,qui statuas ipsius deformissimas in eius cotumeliam affixerant,acerrime inuectus est,& q imaginem eius lasciuia iocorū pposuerat ridentiū circulis,eos Hipponax indignatus tanta amaritudine carminū distrinxit,vt credatur aliquos ad laqueum cōpulisse,qđ falsum est,& Ioannes cognomēto Caecus author graecus,in Hesiodū scripsit,qui in catalogo oium poetarum,cum Iambographorū mentionē faceret:inquit ιαμβογραφους γλωττοτομοις ... ἐν λόγοις ... Iambographos lingua ferientis.vide Patim & Archilocū turpē in verbis,& grauem Hipponacta amaritudinis plenū.¶ Vide.intellige.¶ Quid.cur,ob q cām.¶ Succenseat.irascat mihi.¶ Receperā.susceperā,defendendā.¶ Dare o.curaturū auditū.¶ De P. Seu.i.pp.P.Seutiū.¶ Iri.a me.¶ Quē u. quē cuperet eo facere.¶ Me non def.ei.me futurū ei paratū.¶ Sumpsisset.elegisset.¶ Aliū d.preter illū.¶ Ille aūt.p cōtemptū hoc dicit. q.d.vide qd fecisset,si habuisset aliquos ex suis magnos,cū ita cēsupbus,q hēret suos vilissimos.s.tibicines & vnctores.¶ Bellum.iconice. Tibicinē.peritum tibiae.¶ Bonum vnctorem.vnctor dicebatur qui in gymnasio palestritas vngebat. Mar. Nec rapit immeritas sordidus vnctor opes,graece dr aliptes. Erant aūt inter vilis officii homines.¶ Discessit ita.q̄ non impetrauit,vt vellem dimittere cām P.Seutii,pro qua necesse erat iri in consiliū,vt agerē cām Phameae,pro qua ipse me adiuuerat.¶ Habes.cognoscis,intelligis.¶ Venales.q.d. seruilis cōditionis.¶ Alium alio nequiorē.q.d.oēs pessimos.¶ Iniquitatē.iniustitiam in suscipiendis inimicitiis contra me ob hanc cām.¶ Salaconis.i.arrogantis superbi.Salacon enim vir fuit,q cū pauper esset,se diuitē simulabat,vñ Salacones superbi & salaconia superbia dicta est,authore Suida.¶ Catonem. librū quem de Catone scripsisti.¶ Turpe vtriq; nostrū, q tu videris negligere amicitiam meam,cui nondum ostenderis,ego esse negligens,qui nondū curauerim videre.

Vnctor

Aliptes

Salacon

Salacões

Salaconia

eumq; addictum iam tum puto esse Calui Licinii hypponacteo praeconio. At vide quid succenseat.Phameę causam susceperam,ipsius qdē causa (erat enim mihi sane familiaris).Is ad me venit, dixitq; iudicē sibi operam dare,constituisse,eo ipse die,quo de.P. Sextio in consilium iri necesse erat.respondi, nullo modo me facere posse,quem vellet alium diem si sumpsisset, me ei non defuturum. Ille autem qui sciret se nepotem bellum tibicinē habere,& far bonum vnctorem , discessit a me, vt mihi videbatur, iratior.habes Sardos venales, alium alio nequiorem. Cognosti meam causam, & istius Salaconis iniquitatem. Catonem tuum mihi mitte,cupio enim legere, me adhuc non legisse turpe vtriq; nostrum est. Vale.

ASCEN. CET puto eū addictū.i.destinatū iam tum,i.iam ab eo tpe,quo mihi inimicari coepit,pconio Hypponacteo.i. carmini iābico graui & mordaci,quali Hipponax vsus est, Calui Licinii.i. quo Caluus Licinius Hypponactis imitator eū pscribet.¶ At.i.sed,vide.i.aiaduerte aut ignosce,qd.i.pp qd,succenseat.i.irascatur mihi.¶ Ego receperā,aut susceperā.i. protegendam cām Phameae,qdem.i.certe,cā ipsius.i.Phameae,erat enim mihi familiaris,sane.i.valde.¶ Is.s. Phamea venit ad me,dixitq; iudicē cōstituisse dare operā,sibi,eo ipso die,quo.s. die necesse erat iri in consiliū de Publio Seutio.i. propter negocia Publii Seutii,rndi me nullo mō posse facere.i.agere cām ipsius,& respondi si sumpsisset alia diem,quem vellet me non defuturum ei. Ille aūt qui.i.vtpote qui,sciret se habere tibicinem.i.canentem in tibiis,bellum.i.aliquantulum bonum,& vnctorem.s.palaestritarum,hoc est aliptem,quod vile & sordidū erat officiū,sat.i.satis bonū.i.peritū , vtpote Tigelliū,nepotem.i.qui sibi nepos esset,discessit a me iratior.i.aliquantulū iratus,quasi qui arbitraret se expostulaturū cum iniuria eorū nepote suo,vt videbatur mihi.s.ex vultu eius.Habes Sardos.s.duos,Phameam & Tigellium, venales .i.facili precio corruptibiles,& quasi seruilis conditionis,alium nequiorem alio. Valla diceret alterum altero, nisi plures sint qui duo. Tu o Galle cognouisti cām meā,& iniquitatem istius Salaconis.i.arrogantis & inaniter supbientis, vtpote de ppinquitate Tigelli.Salacon enim vir fuit,q cū pauper esset,se diuitem simulabat, vnde Salacones inaniter superbi, & Salaconia superbia dr,authore Suida.¶ Mitte mihi Catonem tuū.i.librum quem de Catone scripsisti,cupio enim legere sup.eum,quem sup.me nō legisse adhuc, est turpe vtriq; nostrum, Vale.

Salacones

HVBER. QVod. Mandarat Gallus Ci. vt quandam suā ad eum epistolam laceraret.Deinde poenituerat , & scripserat se dolere illam epistolam laceratam.Itaq; adhuc Ci.ostendit epistolam integram esse apud se,& nōdum scissam,deinde quaedam dicere videtur de Cae.nouo quodam amore & sibi insolito,ne ab vllo pterq̄ ab ipso Gallo intelligatur, & re vera obscura est haec epistola.¶ Noli labo.noli angi,noli cruciari.¶ Salua.integra.¶ Petes.s.eam,cum libebit.¶ Me mones, quantum possumus conijcere monebat eū Ci. vt videret qūo loqueret de Cae.¶ Vereri mihi.mea causa vereri & timere.¶ Istum quidā intelligunt Cę.¶ Rideamus γελωτα σαρδονιον.i.rideamus risum Sardonium,quē aliq dicunt eos tenere vsq; ad mortē,quos tarcontella alal momordit,puto tñ intelligi risum Sardoniū,pp herbā Sardoniam,quā q inscieris comederit,mortē obit facie ridētis, vt in pcedenti epistola diximus.¶ Sed heus.non,tam vocantis q̄ monentis est.¶ Manū.s.aufer.¶ De tab.s.ne scribas contra eum.

M.T.C. Fabio Gallo.S.D. 26

QVod epistolā cōscissam doles,noli laborare salua est domi : petes cū libebit. Quod aūt me mones, valde gratū est: idq; vt semp facias,rogo. Videris.n.mihi vereri,ne,si istu hūcrim?,rideamus γελωτα σαρδονιον.Sed,heu tu manū de tabula.

ASCEN. QVod epistolam &c.Mandarat Gallus Ciceroni quandam epistolam lacerare , deinde petierat id eum non facere, vnde scribit se eam integram habere. Deinde quaedam obscura quae erant in illa epistola sic tangit,vt praeter eos vix quisquam intelligere possit,nec mirum cum secretū haberi velint. Verūtamen illud quod Vber. penitus incognitum ecuser,ne in Catonium &c.Beroaldus explicare videtur,dicit enim Catonium Laberianū esse vocabulum, hoc est quod Laberius vsus est pro inferno,in illo versu Tollet bona fide vos orcus nudas in Catonium.i.infernū. Et legit non Catonios,sed Cato nos,vt sit, vereor ne Cato nos sup.deducat in Catoniū.i.quasi ad orcum aut mortem. Si qs tamen Catonios malit legere nō absurdus fuerit sensus,vt eū ordine aperiā.Ordo aūt est. Quod doles epistolam.s.quā iusseras conscindendā,conscissam esse,noli laborare.i. ppterea dolore affici,ipsa sup.est domi.s.meę, salua.i. adhuc integra, petes sup.eā a me,cū.i.quādo lubebit.¶ Valde gratū est sup.mihi,q̄ mones me.s.cauere aut pspicere mihi,& rogo vt facias id semper. Tu enim,videris mihi vereri,nisi habuerimus istum.i.defensorem,aut alium,quem impune ridere possemus, rideamus.i.q̄ rideamus. την γελωτα.i.risum σαρδονιον,i.perniciosum,qualem rident q herbam Sardoniam comederint, & facie ridentibus similī moriunť aperto ore.¶ Sed heus tu,euocantis est vox,& adhortantis,sup. retrahe manū de tabula.i.lusoria,aut vt quidam opinantur,i.noli iocari,cū lupus sit in fabula,aut de tabula,in qua qcq; in Cęsarem scribas,

Catoniū

magister adest citius, q̄ putaramus, vereor ne in Catonium Cato nos. Mi Galle caue putes qcq̄ melius, q̄ epistolę tuę partem ab eo loco, cætera labuntur. Secreto hoc audi, tecum habeto, ne Apellæ quidem liberto tuo dixeris. præter duo nos, loquitur isto modo nemo: bene, male ne videro: sed quicqd est, nostrũ est. Vrge igitur, nec trãsuersum vnguem (quod aiunt) a stylo. is enim est dicendi opifex, atq; equidem aliquantũ iam etiam noctis assumo, Vale.

HVBER. MAGISTER. Cęsarem, itelligit, quem magistrum appellat, quia eum timeant tanq̄ discipuli magistrũ. In Ca. Ca. ita scriptũ erat in codice vetustissimo: quidã hoc loco somniãt Catonios intelligi seueros: vt sitis vereor ne Catonios in Catoniũ. s. Cæ. seuerũ subaudi videamus, aut moueamus, ego aũt nihil adhuc inueni, aut audiui, aut excogitaui: quod mihi satisfaciat: puto. n. Cic. ita de industria locutũ esse, ne intelligeret: sunt tñ q ita legunt, vereor ne in Catonẽ Cato in nos: q lectio ẽ tolerabilior, sed, vt dixi, fateor me nõ satis intelligere qd Ci. sentiat. Quicq̄ me. s. eẽ. Ab eo lo. in eo loco & in ea parte epistolæ, q̄ incipit, Cætera la. hæc. n. verba erãt in epistola Galli. Hoc. qđ dixi, nihil esse melius q̄ partẽ epistolæ tuæ ab eo loco. Cætera labunt. Præter nos duo. duo pro duos dixit in actõ more græco: sic Hor. Duo si discordia vexet inertis. & Virg. Si duo præterea tales idęa tulisset Terra viros: Ista mõ. ita obscuro. Ne. an. Quicquid. i. scilicet quod loquimur isto modo. Nostrũ est. nostræ inuẽtionis est. Vrgeo. s. me: alii intelligunt vrge: qđ minus placet. Transuersum vnguẽ. s. moueam, & est translatio a marmorariis: qui lapidum cõmissuram & ęqualitatẽ digito experiunt: vnde hoies ad vnguem facti dicunt ad pfectionem. Hora. Fonteis ad vnguẽ factus homo. Quod aiunt. qđ est in puerbio. Is. Cæsarẽ significat, vt diximus. Opifex. artifex: magister. Assumo aliquantulũ noctis. i. etiã multum vigilo in nocte: quia video quo cum hoie mihi sit res: aliqui volunt allegorice intelligi. Aliquantulum noctis. i. aliquantulum obscuritatis. i. obscure loquor pter hoc: placet tñ melius. Aliquãtum noctis. i. aliquantulum vigiliarum: ne negligentiæ ab eo notet, qui est dicendi artifex.

ASCEN. MAGIster. i. quem vt magistrũ timere debeamus, Cæsar adest citius q̄ putaueramus. s. affuturũ, vereor ne Cato. s. cuius nos imitatores sumus, trahat aut ducat aut pcipitet in Catoniũ. i. orcũ aut baratrũ inferni: hoc est ne eius imitatio sit nobis cã mortis. Si legat Catonios p Catonianos sensus est: vereor ne sup. Cęsar mittat Catonios. i. Catonis partes sequẽtes: aut facta pbantes, vt Gallus q in Catonis laudem librũ composuerat, vt in fine superioris epistolę, & Cicero ob quem anticatones scripserat Cęsar. Alludit ergo ad vocabulũ Catoniũ, vocans Catonios Catonis amicos: id aũt potius dixero: q̄ Cato nos: iam. n. mortuus fuerat, sed tñ Cato. i. laus q̄ de eo scribebaẽ & studiũ eius: poterat mittere in Catoniũ: qđ vocabulũ nõ est a Catone deductũ, qñ infernũ signat. O mi Galle caue putes quicq̄ melius, q̄ partem epistolę tuę: ab eo loco cętera labunt. Audi hoc secreto, & habeto tecũ, neqdem. i. non saltem dixeris Apellæ liberto tuo. Nemo loquitur isto modo, pter nos duo. i. duos: antiquus est accusatiuus: authore Prisciano: quo & Vir. vtit in æneide. Si duo pterea tales Idea tulisset Terra viros. Et Hora. in ser. Duo si discordia vexet inertes &c. Videro. i. permitte vt videã: ne. i. an. sup. nos sic loquamur: bene an male. Sed qcqd est. i. siue rectũ siue prauũ genus loquẽdi, sup. ipsum est nostrũ. i. nobis peculiare. Vrgeo igit ne sup. qdem, vnguem transuersum a stilo. i. nõ exorbito a stilo in transuersum ad latitudinẽ vnguis: qđ est in puerbio, hoc est: ego sino stilum libere fluere, & nõ cogo cum vllius metu. Is enim. s. stilus, est opifex. s. optimus: qđ etiam Fabius ait: dicendi, atq; equidem assumo iam ẽt aliquantulum noctis. i. aut noctu scribo, aut obscure.

Cicero Gallo. S. D. 27

CVm decimũ iam diẽ grauiter ex intestinis laborarem: neq; iis, qui mea opera vti volebant, probarem me nõ valere, quia febrim non haberem, fugi in Tusculanũ. cũ qdem biduum ita ieiunus fuissem, vt ne aquã quidem gustarem. Itaq; confectus langore, & fame, magis tuum officium desyderaui, q̄ abs te requiri putaui meum. Ego autem cum omneis morbos reformido, tum in quo Epicurum tuum Stoici male accipiunt, quia dicat δυσουρικα, και δυσεντερικα παθη molesta esse, quorum

HVBER. CVm iam. Scribit Cic. se petiuisse Tusculanũ rus suũ, qa cum iã decẽ dies laborasset ex fluxu ventris: & febre tñ caruisset, nõ poterat psuadere iis: qui suã operã exigebant se esse ęgrotũ: qa careret febre, exponit aũt quẽadmodũ in quadã cœna augurali cõtraxit hunc morbũ: holusculis qbusdã auidius comestis. Postremo dicit se cõmoraturũ in Tusculano: donec se refecerit: qa erat admodũ debilitatus eo morbo. Ex inte. i. ex morbo intestinorũ. i. ex fluxu ventris. Neq; p. i. neq; ostẽderẽ & psuaderẽ. Nõ au. i. me nõ eẽ sanũ. Quia febrim nõ ha. multi. n. putant eũ, q non hẽat febrem: non esse ægrotum: cũ tñ multæ ægritudines sint sine febribus. Nec aquã qdẽ quæ maxime solet ęgrotantibus cõcedi: & maxime cocta. Cõfectus. debilitatus. Languore. ægritudine. Ex fa. inedia. quia per duos dies nihil penitus gestauerã. Tuum of. vt tu ad me scriberes, vel vt ad me visendum venires. Quã meũ re. a te. qa in tali casu debueras existimare me nõ posse pstare offm, & iõ nõ putaui illud a te regri. Ego aũt. dicit Ci. se timere oẽs morbos, sed pcipue, duos. i. dysuriã. i. difficultatem vrinę: vel (vt alii volũt) excoriationem vesicæ: & dysenteriã. i. intestinorũ morbũ: vel ventris fluxũ: qa stoici ascribunt hos duos morbos duabus turpissimis causis, alterũ intẽpertantię: alterũ edacitati. Male accipiũt. reprehẽdunt: notant. Tuũ. latẽter accusat Gallũ voluptatis. Dicãt stoici. δυσουρικα. δυσ in cõpositiõe apud græcos malũ semp aliqd signãt, ουρεω vrino: inde δυσουρια. i. grauitas siue difficultas vrinãdi, vel (vt diximus) excoriatio vesicæ, eadem rõne δυσεντεριαν morbus intestinorũ, nã εντερον intestinũ signãt, παθη. i. passione, dysurica & dysenterica adiectiua sunt. i. passiões vrinales & intestinales, vt ita dixeri.

Dysuria

Dysenteria

ASCEN. CVm decimum &c. Dicit se petiisse Tusculanũ suum, qa iam decem dies laborauerat ex fluxu ventris: quem in cœna augurali contraxerat, docetq; se inde nõ abiturũ donec conualeat. Ordo est. Cũ ego laborarẽ grauiter ex intestinis. i. dolore & pfluuio alui: iam decimũ diem, neq; pbarem. i. psuaderẽ, iis, q volebãt vti opa mea me nõ valere. i. nõ eẽ sanum & validũ, qa nõ hẽrem febrim, nõ. n. putabant morbũ alui sine febre satis grauem, vt cãis dicendis abstineat, fugi. s. a freqntia populi: in Tusculanũ. s. agrum & villã, cũ qdem fuissem iam ita ieiunus, vt neqdem gustarem aquã. Itaq;. i. & ita, ego cõfectus. i. fere consumptus languore, Et fame, desyderaui magis offm tuum, vt. s. me sustentes, q̄ putaui officium meũ reqri abs te. Ego aũt cũ. s. ita sic, q reformido oẽs morbos, tũ q. i. qa stoici male accipiunt. i. tractant, hoc est carpunt & arguunt Epicurũ tuum. i. cuius sectam seqris, qa dicant. s. stoici, παθη pathe. i. passiones & morbos, δυσουρικα. i. male vrinandi aut mingendi, cũ grauitate & excoriatione vesicę, και. i. & δυσεντεριαν. i. intestinorũ male se hñtiũ, esse molestia, pp vitia, vñ pcedant, sane pticula δυσ dys græcis in cõpone malũ notat, sicut interdũ p nobis, vt puersus, pfidus &c. δυσουρια dysuria, i. mala aut difficilis vrinatio & mictio: cũ vesicę excoriatione adiectiue aũt dr̃ dysuricus. Vñ qa pathos neutri est gñis, & in plurali dr̃ pathe, dixit dysurica pathe molesta, similiter entera dñr intestina, vñ dysenterica intestinorum morbus, & adiectiue dysenterica pathę, aut, vt græci pronunciant, pathi, quorum: scilicet dcõrum ipsi putant.

HVBER. ¶ ALTERVM edacitatis: scilicet dysenteriam: idest carpulę, & nimię comessionis: quia ex nimia repletione plerunque prouenit fluxus ventris. ¶ Intemperantiæ turpioris: idest libidinis & actus venerei, ex quo prouenit excoriatio vesicæ. ¶ Iam senescentis, quia vincitur tempore morbus: sicut homo. ¶ Remissio. imminutio. ¶ Ne mirere, cum dixerim hæc ex duabus rebus turpissimis prouenire: quibus scis me non delectari. ¶ Commiserim, peccauerim. ¶ Lex sumptuaria: idest de sumptu: quæ moderabatur sumptum conuiuiorum & victus, & numerum conuiuarum præscribebat: fuit autem prima lex Orchia: deinde Fania: & postea aliæ multæ: vt scribit Macrobius in Saturnalibus. ¶ λιτοτητα, frugalitatem λιτοτης: frugalitatem significat. ¶ isti lauti: idest isti qui laute & splendide viuunt. ¶ Terra nata, in ea, quæ ex terra nata sunt, qualia sunt ea, quæ subdit: scilicet fungos &c. ¶ Quæ excepta sunt lege: quæ non continentur in lege sumptuaria. quia per eam non prohibemur eis vesci.

Heluellæ ¶ Heluellas. heluellæ (authore Festo) dicuntur olera minuta. ¶ Herbasque omnes. post speciem transiuit ad genus: ne singula commemoraret. ¶ Condiunt: conficiunt, sapide componunt. ¶ In cœna augurali: aut quæ fiebat inter augures: aut quæ fiebat causa noui auguris. ¶ διαῤῥοια. fluxus: effusio ventris. ¶ Hodie primum. tantum hodie, nã superioribus decem diebus coactus sum iacere. ¶ Ostreis

Ostreæ & murenis. cibis delicatioribus: ostreæ enim in magno luxu & exprobratione apud antiquos fuerunt. Sergius Orata, vt scribit Plinius, in baiano ostrearum viuaria instituit: primumque docuit optimum saporem esse Lucrinis. Murenæ vero anguillis similes: olim in delitiis fuerunt: præcipue ex freto siculo missæ, illic enim saginabantur, vt in summo pelagi emergerent & fluitarent: inde a græcis plotæ: a πλώω: idest nauigo: a nostris flutæ a fluendo dicuntur: nam torrefacta pelle sole mergi iterum non possunt: & manu capiuntur. Mar. Quæ natat in siculo grandis murena profundo, Non valet exustam mergere sole cutem. Murenarum autem viuaria primus (authore Plin.) excogitauit Curius: qui triumphalibus cœnis Cæ. dictatoris septem millia murenarum appendit. ¶ Beta & maluæ. herbæ sunt viles & quibuslibet hortis familiares.

Murenæ

Plotæ

Flutæ

Beta

Malua

Nauseare

¶ Deceptus sum: quia comedissem auidius, eo quod non viderentur esse gulositatis, mouerunt fluxum ventris. ¶ Cautio: neque credemus facile quibuslibet cibis. ¶ Nauseantem. nausea dicitur ex graui odore perturbatio stomachi ad vomitum: dicta a naui: ex cuius sententia mouentur vomitus: inde nauseare stomacho perturbari: & ad vomitum moueri dicitur. Iuue. Ergo maritus nauseat. ¶ Mittendi. aliquem ad me. ¶ Hic. in Tusculano. ¶ Quoad. quousque, donec. ¶ Et vires & corpus. vires corporis. ¶ Morbum. hunc fluxum ventris. ¶ Reuocabo, recipiam resumam. ¶ illa. vires & corpus. Vale.

alterum morbum edacitatis esse putant, alterum etiã turpioris intemperantiæ. Sane δυσεντερίαν pertimueram. Sed visa est mihi vel loci mutatio, vel animi etiã relaxatio, vel ipsa fortassis iam senescentis morbi remissio profuisse. Attamen ne mirere, vnde hoc acciderit. quomodo ve commiserim: lex sumptuaria, quæ videtur λιτοτητα attulisse, ea mihi fraudi fuit. nam dũ volunt isti lauti terra nata, quæ lege excepta sunt, in honorẽ adducere fungos, heluellas, herbas omneis, ita condiunt, vt nihil possit esse suauius. In eas cum incidissem in cœna augurali apud Lentulum, tanta me διαῤῥοια arripuit, vt hodie primum videar cœpisse cõsistere. Ita ego, qui me ostreis, & murenis facile abstinebam, & beta etiam, & malua deceptus sum. Posthac igitur erimus cautiores. Tu tamen cum audisses ab Anitio (vidit enim me nauseantem) non modo mittẽdi causam iustam habuisti, sed etiam visendi. Ego hic cogito commorari, quoad me reficiã, nam & vireis, & corpus amisi. Sed si morbum depulero, facile (vt spero) illa reuocabo. Vale.

ASCEN. ¶ ALTERVM: scilicet dysentericum pathos: esse morbum edacitatis: idest auidæ ac nimiæ comessionis: alterum. s. dysutricum pathos: intemperantiæ etiam turpioris: vt potæ venereæ: quæ nimiam potationem sequitur. ¶ Sane ego pertimueram dysenteriam: idest malam intestinorum dispositionem & alui profluuium, sed visa est mihi profuisse vel mutatio loci: vel relaxatio etiam animi: vel etiam fortassis remissio morbi iam senescentis: idest debilitati per diuturnitatem. ¶ Attamen ne mirere: idest mireris: vnde hoc: scilicet genus morbi aut pathos acciderit: ve pro vel: quomodo commiserim: lex sumptuaria: idest lata de sumptibus in conuiuiis imminuendis, quæ: scilicet lex videtur attulisse λιτοτητα litotetea, profertur tamen grecia litotita. i. fragilitatem: nam λιτοτης litotes litotetos &c. frugalitas est: ea fuit mihi fraudi. i. detrimento sospitatis. i. imposuit mihi. ¶ Nam dum isti lauti: idest elegantes & exquisiti conuiuiorum instructores volunt adducere in honorem nata terra. i. fruges herbas & similia quæ sunt excepta lege: quia de eorum sumptu lex non loquitur: ipsi condiunt fungos, heluellas: idest minuta holera, authore Festo: & herbas omnes: ita vt nihil possit esse suauius. ¶ Cum incidissem in eas: scilicet herbas dictas, aut in ea: scilicet terra nata: in cœna augurali: idest quę augurum collegio erat apposita: apud Lentulum: tanta διαῤῥοια. i. effusio aut profusio alui: arripuit me: vt videar cœpisse primum hodie consistere. i. fluxum repressisse & stare fecisse. ¶ Itaque: idest & ita: ego qui abstinebam me ostreis, idest delicatis illis & lubricis conchiliis: & mureris: idest delicatis piscibus: quas Lampredas quidam, alii flutas, græci plotas vocant: deceptus sum etiam a beta & malua: herbis notis & vulgaribus. ¶ Igitur nos erimus posthac: idest deinceps cautiores. ¶ Tu tamen cum audisti: scilicet morbum meum ab Anitio. ¶ Enim. i. quia: Anitius vidit me nauseantem: scilicet e languore, habuisti causam iustam: non modo mittendi: scilicet aliquem ad me: sed etiam visendi: idest veniendi visum: quasi dicat quorum neutrum fecisti. ¶ Ego cogito commorari hic: idest in Tusculano: quoad: idest donec: reficiam me. ¶ Nam amisi & vires & corpus: idest corpulentiam: sed reuocabo. i. recuperabo facile illa scilicet vires & corpus, vt spero, si depulero morbum, videlicet fluxum alui. Vale.

HVBER. MIror. M. Gallus cum esse in exilio: quia Pompeii partibus fauisset, acerbius questus fuerat de Cicerone accusaueratque grauiter: quamobrem Cicero ei rescribit etiam acerbius: & huius acerbitatis causam in eum transfert, a quo fuerit lacessitus. ¶ Non liceat tibi. non deceat te. ¶ Obseruatam, honorauetam.

ASCEN. MIror &c. Reiicit culpam acerbitatis epistolę scriptæ in Gallum sic meritum, dicens. ¶ Miror cur accuses me: cum non liceat: tibi facere id: idest accusare me, quia in me culpa non est: quod si liceret tamen non debebas: scilicet accusare me. ¶ Ego enim obseruaueram: idest honorauetam: te in consulatu.

M. T. Cicero. M. Fabio Gallo, S. D. 26

MIror cur me accuses, cum tibi id facere non liceat. quod si liceret, tamen non debebas. Ego enim te in consulatu obseruaram:

¶ Et ais

HVBER.

¶ET ais.sensus est dicis ꝙ Cę.te restituet in pristinu.⸿ Intercessorem:apud Cęsa.vt ipse te restituat.⸿ Quasi respõderim pa.for.i.tanq̃ nõ rñderim tibi magno aio:cũ tu sine verecundia me rogares.⸿ Purgassem.excusassem.⸿ Quę fe.cotra me.⸿ Molesta.grauia.⸿ Quę scripsisti.acerbius de me conquerendo.⸿ Propter quem cęteri.qa liberaui patriam,& vniuersos ciues a coniuratoribus.⸿ Non vi.nõ existimatum.⸿ Liber.liberi animi:qui nõ audeam dicere ꝙ sentiam,sicut vt scribis.⸿ Quæ de.ad me.i.quæ mihi attribuisti,nam Gallus multas laudes attribuebat Cice. & pſertim de liberatione patriæ, deinde dicebat se admirari talem hoiem eẽ ita timidũ,vt nõ auderet sniam suã dicere.Dicit ergo Ci.qd si ea sunt falsa:q̃ ei attribuit Gallus:nihil ei debet.Sin aũt sunt vera,non debet ignorare qd ei debeat populus Ro.qd autem exponat.⸿ Getulisti:denunciasti:nont. tis probo, qa non video qua ratione.⸿ Tu es opti.te,tu optime scis.⸿ Quid.quantum.

& ais fore, vt te Cæsar restituat. Multa tu qdem dicis, sed tibi nemo credit. Tribunatum plebis dicis te mea causa petisse, vtinam semper esses tribunus,intercessorem non quæreres. negas me audere, quod sentiam, dicere,quasi tibi cum parum pudenter me rogares,parum fortiter responderim.Hæc tibi scripsi,vt isto ipso in genere; in quo aliquid posse vis,te nihil esse cognosceres.Quod si humaniter mecum questus esses,libẽter tibi me & facile purgassem.non enim mihi ingrata sunt,quæ fecisti:sed quæ scripsisti molesta. Me aũt,pp quem cæteri liberi sunt,tibi liberum non visum, demiror.Nam si falsa fuerũt,quæ tu ad me, vt ais, detulisti: quid ego tibi debeo?sin vera,tu es optimus testis,quid mihi populus Romanus debeat. Vale.

ASCEN

¶ET ais fore.i.futurũ:vt Cæsar restituat te.s. patriç:aut pristinæ dignitati.⸿ Tu quidem dicis multa,sed nemo credit tibi.⸿ Tu dicis te petisse mea causa tribunatũ: vtinam tu esses semper tribunus:qa sup. non quęreres intercessorẽ.⸿ Negas me audere dicere quod sentiam, quasi rñderim tibi parum fortiter,cũ rogares me parum pudenter. Ego scripsi tibi hęc.i.has acerbas literas:vt cognosceres te nihil esse.i. nihil posse aut valere, in isto ipso genere.s. accusandi & maledicẽdi aut minitãdi: in quo vis posse aliqd: qd si questus esses mecum.i.de me,sed mecum.i. scribẽdo ad me humaniter.i.mãsuete.& benigne:ego purgassem me tibi libenter & facile.Non enim ea quæ fecisti sunt ingrata mihi: sed ea molesta sunt quæ scripsisti.⸿ Aũt.i.sed:ego demiror.me non visum tibi liberum:sed more seruili sub Cæsare degere:ppter quem.i. cuius in cõsulatu vigilantiã cæteri liberi sunt.⸿ Nã si falsa fuerunt ea.i.pconia:quę tu detulisti ad me:vt ais,qd debeo ego tibi?q.d.nihil boni:sin vera supple fuerunt,tu es optimus testis:quid populus Ro.debeat mihi: qa dixisti ꝙ plurimum,cum per me saluus sit. Vale.

¶Ex Epla Miror cum me.

¶Quasi tibi: cum parum impudenter me rogares: parum fortiter reprehenderim.

M.T C.Curioni.S.D. 29

MEmini, cum mihi desipere videbare,quod istic potius viueres, q̃ nobiscum.erat enim multo domiciliũ huius vrbis, cũ qdem hęc vrbs aptius hũanitati, & suauitati tuæ,quã tota Peloponnesus, nedũ Patræ.nũc contra, & vidisse mihi multũ videris, cum ppe desperatis his rebus, te in Græciã contulisti,& hoc tpe non solum sapiens,qui hinc absis,sed etiam beatus.quanquam qs, qui aliqd sapiat, nunc beatus esse potest? Sed quod tu, cui licebat,pedibus es consecutus,vt ibi esses. vbi nec Pelopidarũ: nosti cętera,nos idem propemodũ cõsequimur

HVBER.

MEmini.Curius: Cæ. rerum potirore, se in.Græciam contulerat:neq: curabat Ro,reuerti:quod propositum scribit Cice. se prius improbasse & existimasse Curium dementem: qui mallet viuere in aliena patria q̃ in sua. Nunc autem dicit se laudare, quia non videat multa: quæ Ro. crudeliter fiunt. Ostendit autem Cice. se omissis negociis publicis dare operam studiis literarum: quibus dicit curas suas vehementer leuari: dicit enim se scribere multa: quibus ostendit animum suum magnum & fortem in rebus aduersis.⸿ Desipere: idest parum sapiens esse, insanire.⸿ Istuc. in græcia.⸿ Domicilium, habitatio,⸿ Humanitati, doctrinæ.⸿ Peloponnesus, insula est a Pelope, qui in ea regnauit dicta: de ea Pli. iiii. & Stra. scribunt.⸿ Nedum, multo minus: & vt loco supra notauimus, & docet Lauren. Valla semper postponitur.⸿ Patræ.nomen est vrbis peloponnesi.⸿ Nedum Patriæ:scilicet sunt aptæ tuæ humanitati.⸿ Nunc contra.i.econtrario:aliter atq: primo.⸿ Vidisse, prouidisse:prospexisse.⸿ Prope, fere,⸿ Non solum sapiens: scilicet videris.⸿ Beatus: felix.⸿ Quanquam: corrigit quod dixit eum esse beatum: dicit enim neminem qui aliquid sapiat posse esse beatum amissa rep. sua.⸿ Sed, scilicet videris mihi beatus.⸿ Quod: idest quia.⸿ Cui licebat: qui poterit:cui erat permissum:scilicet discedere.⸿ Es consecutus pedibus:idest perfectione & discessu tuo ab vrbe Roma:hoc effecisti: vt esses vbi nec Pelopidarum &c.⸿ Pelopidarum,vel subaudi mores:aut sceleratas:aut nomen:& intelligemus Pelopidarum:idest sceleratissimorum hominum:quales fuerunt Atreus & Thyestes fratres: qui cum in discessione sibi nocere non possent, simulata gratia sceleratissime egerunt, nam Tyestes Atrei fratris vxorem Aeropem nomine turpiter amauit, & cum ea cõcubuit. Atreus autem filios fratri comedendos appoluit, quam rem cum vidisset sol, dicitur fugisse, vt scribit Seneca in Tyeste,& Virgi.Nec tam auersus equos tyria sol iungit ab vrbe.Ouidi.libro.iii.tri.Si non Aeropem frater sceleratus amasset, Aduersos solis non legemus equos,vel vt alii volunt Pelopidarum:scilicet animos & causam, nam pelopidas vir Thebanus Fuit; qui patria pulsus, vt scribit Plutar.eam ope quorundam aliorum exulum liberauit,sed prior sensus magis cõuenit, & est verus, vt secunda sequenti epistola videbimus.⸿ Propemodum.fere.⸿ Consequimur, efficimus.⸿ Idem: scilicet quod tu, vt non audiamus nomen aut facta Pelopidarum.

Peloponnesus

Nedum Patræ

Pelopidæ

Pelopidas

ASCEN.

MEmini &c.Dicit se laudare.absentiam Curii ppter acerba q̃ Romæ contingebant,licet prius eam condemnauerat,dicitq: se ad literas contulisse.⸿ Ordo est.Memini.i.memoria teneo,ꝙ videbare.i.videbaris: mihi desipere.i. male sapere,ꝙ viueres potius istic.s.in Græcia, vbi nunc es,q̃ nobiscum:hoc est Romę.⸿ Enim.i.quia,domicilium.i.habitatio huius vrbis.s.Rom.quidem.i.certe,cum.i.quando,hæc sup.erat vrbs, & non spelunca latronum, vt regum, dominorum,aut quid simile intelligit,aptius humanitati & suauitati tuæ, q̃ tota Peloponnesus.i. insula a Pelope dicta, nedum.i.non solum,supple q̃ Patræ,quæ sunt in ea vrbe vna.⸿ Nunc contra.i. econtrario tu videris mihi:& sidest simul: vidisse.i.prospexisse multum,cum contulisti te in Græciam his rebus.s.vrbanis,prope.i.quasi,desperatis, &.i.simul, videris hoc tempore non solum sapiens,qui.i.ꝙ absis,hinc.i.ab his malis,sed etiam beatus, quanquam quis, qui sapiat aliquid,potest nunc esse beatus.q.d.nemo insipientes autem qui nesciunt quantum amiserint repu.oppressa, sibi beati frustra videntur.⸿ Sed quod tu cui licebat.s.abire,consecutus es pedibus.i.abeundo,hoc est otium securum,vt esses ibi vbi nec Pelopi,qui insulam a se denominauit,datum est.s.secure vitam agere,aut quid simile, nosti cætera.s. quæ ad historiam Pelopis pertinent.⸿ Nos consequimur idem propemodum:idest quasi.

HVBER. ¶ALIA ratiõe, alia via, alio mõ: tu enim hęc cõsecutus es discedẽdo Romę: nos aũt manẽdo Ro, sed latendo in bibliotheca nostra. ¶ Dedimus nos, exhibuimus nos. ¶ Amicorũ, salutantiũ, & visentiũ nos. ¶ Quasi auem al. vel ꝓbabiliter dixit rarissimum tanquam coruum albũ: vt Iuu. Felix illa tñ, coruo quoq; rarior albo: vel certe. ¶ Quasi auem al. i. tanq̃ auem fe licissimi augurii, q̃lis solet esse Cygnus: de quo scriptũ legimus, Cygnus in auguriis nautis gratissimus ales. Hunc optant semp: q͞a nunq̃ mergit̃ vndis. q.d. videnẽ videre rem egregiã & venerandã, cũ vident ciuẽ bonũ. ¶ Ciuẽ b[illegible] bene affectũ erga rẽpu. q͞a fere nullus reptẽ. ¶ Abdo, occulto, recipio. ¶ In bibliothecam: in plutheũ meũ, vbi sunt libri [illegible]: nam ἡ βίβλος librũ significat: θήκη repositionẽ. ¶ Tanta tam magna, vt ipse in pœmio. ii. offi. Nos aũt qui nõ tñ laboris habemus, vt cogitatiõe tacita a sollicitudine abstrahamur: ad hanc scribendi operã oẽ studiũ curãq; cõuertimus. Itaq; plura breui tpe euersa: quã multis annis stante rep. scripsimus. ¶ Ex ser. quodam tuo, ex quibusdam verbis, quæ de me habuisti. ¶ Cum ac. reprehenderes. ¶ Desperationẽ, meã quam haberem de amissa repu. ¶ Te desyderare animum meũ ex meis libris, i. te cupe: vt talis esset animus meus: qualem cũ ostenderem in meis libris: in q̄bus semp laudatẽ fortitudinẽ & animi magnitudinem in rebus aduersis. ¶ Tũ. eum tu accusares meam mœstitiam. ¶ Ratio: prudentia. ¶ Dies. tps. ¶ Mederi stul. quo, ergo multo magis sapientibus. ¶ Dilapsam, dissipatam. ¶ Aliquando fore me. i. ei rei cõi, & P. i. vt nulla sit spes: quod vnq̃ sit habitura melius. ¶ In eo. Cæsa. ¶ Idipsum, s. vt oia essent in eius potestate, quia ipse solus non debuit sibi submittere tot ciues. ¶ Casu, fortuna: quæ multum in rebus humanis dominatur. ¶ Nostra culpa. qui tarde prouidimus rebus nostris: neq; obstitimus potentiæ Cæ. anteq̃ tantas assumeret vires. ¶ Reliquã spẽ. i. reliquũ & in futurũ. ¶ Ad prima. ad ea quæ dixi circa initium ep͞læ scilicet nunc cõtra, & vidisse mihi multum videris &c. ¶ Sapienter, cum magna sapientia. ¶ Si cõsilio. s. reliquisti. i. si cõsideratione diligenti prius facta. ¶ Feliciter. i. reliquisti. ¶ Si casu. si fortuito, sine alia cõsyderatiõe. i. fuisti sapiens, si cõsyderasti ista relinquenda: sin aũt non cõsyderasti & casu quodam reliquisti, fuisti felix, quia tibi bene euenit. Vale.

alia ratiõe. Cum. n. salutationi nos dedimus amicorũ, quæ fit ex, hoc etiam frequẽtius q̃ solebat, quod quasi AVEM albam videnẽ bene sentiẽtẽ ciuem videre, abdo me in bibliothecã. Itaq; opera officio tãta quãta fortasse tu senties. Intellexi. n. ex tuo sermone quodã, cum mœstitiam meam, & desperationem accusares, domi tuæ dicere te ex meis libris animũ meum desyderare. sed mehercule & tum rẽp. lugebã, quæ nõ solum suis erga me, sed etiã meis erga se beneficiis erat mihi charior, & hoc tpe, quanq̃ me non ratio solum consolatur, quæ plurimum debet valere, sed etiam DIES, QVAE STVLTIS quoq; mederi solet. tñ doleo ita cõem rem esse dilapsam, vt ne spes qdem, melius aliq̃d fore: relinquatur. Nec vero nunc qdẽ culpa in eo est, in cuius potestate oĩa sunt (nisi forte id ipsum esse non debuit) sed alia casu, alia ẽt nostra culpa sic acciderunt, vt de ꝑteritis non sit quærendum. Reliquã spem nullã video quare ad prima redeo. sapiẽter hæc reliquisti, si consilio: feliciter, si casu. Vale.

¶ Ex Ep͞la Memini quod mihi desipere.

¶ Memini, cum mihi desipere videbaris. Alii annotiores codices, sic legunt, Memini, q̃ nihil desipere videbare.

ASCEN. ¶ALIA ratione. s. quã pedibus. ¶ Enim. i. q͞a: cum. i. postq̃ dedimus. i. adhibuimus. nos salutationi amicorũ, quæ prima diei hora fiebat. quæ salutatio amicorum fit ẽt frequentius quã solebat, hoc. i. ꝑ hoc q. s. diuites amici quos soluto, videntur videre ciuem bene sentientem. s. de rep, quasi auem albam. i. auspicatissimam, vt est Cignus nautis, q: nunquam emergit, aut rarissimam: vt est coruus albus; abdo, i. abscondo, & includo me in bibliothecam, quam librariã dicũt. ¶ Itaq; efficio tanta opa: quãta tu senties. i. percipies fortasse: quia missurus erat ea ad Curiũ. Intellexi. n. quodam sermone tuo cum accusares mœstitiam meam & desperationem. s. de salute reip, te dicere. i. q tu diceres domi tuæ. i. inter familiares tuos, te desyderare aium meũ ex libris meis. i. vt talem aium haberem, qualem scribendo ostenderem, aut potius vt aium meum scribendo indicarem. ¶ Sed mehercule: ego lugebã &. i. simul, tum. i. tunc. rẽp. quæ erat mihi charior. s. quã reliq; non solũ beneficiis suis erga me: quia per eam consulatum obtinuerat, sed ẽt meis: erga se: qui in consulatu eam ab iniuria coniuratorum defenderat, res aũt q̄bus multa impendimus nobis chariores sunt. &. i. simul: sup, lugeo hoc tpe: q̃q̃ nõ solũ rõ. i. prudentia, quæ debet valere plurimum: sed ẽt dies. i. diuturnitas: quæ solet mederi quoq;. i. ẽt stultis: consolatur me: tñ doleo rem cõem. i. publicam, ita dilapsam vt ne spes quidem relinquatur, fore. i. futurum esse, sup. aliquid melius. Nec vero culpam est nunc in eo: in cuius ꝑtãte sunt oĩa, hoc est in Cæsare, nisi forte idipsum. s. vt oĩa in eius ꝑtãte sint: non debuit esse, sed alia acciderunt casu: alia ẽt culpa nostra: sic vt non sit q̃rendum de præteritis. Ego nullam spem video reliquam. i. relictam: quare ego redeo ad prima. i. quæ in principio epistolæ tibi commendaui, & in te laudaui. ¶ Tu reliquisti hæc. s. vrbana: sapienter: si reliquisti ea consilio, & feliciter si casu. Vale.

30

M. Curius. M. Ciceroni suo. S. D.

SI vales bñ ẽ. Sũ. n. χρήσει μὲν tuus, κτήσει δὲ Attici nr͞i. ergo fruct⁹ ẽ tuus, mãcipiũ illius

HVBER. SI vales. Curius cum esset in Græcia: vt supra diximus, cupiebat impetrare a Ci. literas commendatitias ad eũ qui erat successurus Seruio Sul. qui præfuerat ipsi Græciæ, vt supra in epistolis ad eum scriptis vidimus, quare ab blanditur Ci. & õndit quam se illi obligatum putet: deinde ab eo petit literas commendatitias ad ipsum successorem Sulpitii: postremo iocans cum Ci. dicit ne ostendat has literas Attico: ne intelligat se deceptum: quia credebat se magis amari a Curio q̃ alium quem libet, qd̃ cognosceret, non i[illegible] esse [illegible] epistola: in quam Curius fatet̃ se debere Cice. qcq̃ qd sit. ¶ Sum enim hic non [illegible] locatur, q͞a nõ est principium epi[illegible]: sed iungitur cum superiori clausula sic. ¶ Si vales bene est. Sum enim &c. sicut diximus vltima epistola. i. lib. ¶ χρήσει. viuta, χρώμαι. i. vtor, μὲν qdem: κτήσει δὲ possessione autem. ¶ Fructus est tuus. i. tu es fructuarius: q͞a habes me ad vsum tuum. ¶ Mãcipium. seruitus, obligatio: ꝓprietas. ¶ Illius. s. Attici, q͞a hẽt possessionẽ tñ iuris; non ẽt facti. dicitur autem mancipium: quod manu capitur.

ASCEN. SI vales &c. M. Curius Ci. blandiens dicit se totum esse ipsius & Attici: petitq; literas commendatitias: iocans in fine. Principiũ aũt epistolæ exponit vir doctissimus Guilel. Budeus in annotationibus in pãdectas legales argute dicens, Mancipiũ & κτῆμα sign͞at. i. ἀνδράποδον & αἰχμάλωτον: hoc est hominem in bello captũ & seruituti mancipatum & κτῆσιν. i. dñii comparationem possidendiq; ius, atq; ẽt δεσποτείαν. i. dñium, & χειρωσιν. i. mancipationem. Mancipiũ latine dicit debet id qd̃ Sæsinam lingua vernacula dicimus, & mancipare Sæsine, cum. s. aliquem rei sibi titulo iusto quæsitæ possessorem efficere volumus &c. Ordo est. Si vales bene est. q.d. omnes valemus. Sum enim μὲν. i. quidem: χρήσει. chresi. i. vsufructus, tuus: q͞a tu vteris me q̃si vales: δὲ. i. autem: κτήσει. i. mancipio: hoc est dominio & iure possessionis, Attici nr͞i. s. cõis amici. ¶ Ergo fru. i. vsufructus est tuus mancipiũ. i. ius possidendi & dñium mei, illius. s. Attici est.

¶ Quod

¶ QVOD, mancipium. ¶ Si inter vos, vidi in quodam codice nō infideli scriptum: qui inter vos. ¶ Qui proscri. pposuerit: subhastauerit. pscribebanī.n. bona vaenalia: vt etiā nūc. ¶ Cōcionales, q delectamini concionibus, in codice vetustissimo scriptū erat compertionales, sed non placet, nisi intelligamus: qui ambo partē habetis de mea: alter in vsu: alter in possessione. ¶ Non ege. mul. qūia sum parui pretii, neq; multum poterit de me lucrari. ¶ Quāti est. q.d. plurimi facienda. ¶ Perseuera. vt cœpisti. ¶ De me, no. de meliori scriptura: & vt dicitur de meliori atramento: nā nota pro literis ponitur. Oui, inspicit acceptas hostia ab hoste notas. ¶ Obtēperare, obsequi: obedire. ¶ Ad vr. p in vrbe. ¶ Deficere. collocare: firmare. — HVBER. Mancipiū

quod quidem, si inter vos senes emptionalis venale proscripserit, egerit non multum. Ad illa nostra praedicatio quanti est? nos quod simus quod habeamus, quod homines existimemur, id omne abs te habere. Quare Cicero mi perseuera cōstanter, nos cōseruare & Sulpitio successori nos de meliore nota commenda, quo facilius tuis praeceptis obtēperare possimus, teq; ad vrbē lubēter videre, & nostra defigere deportareq; tuto possimus. Sed amice magne noli hanc epistolam Attico ostendere, sine eum errare, & putare me virum bonum esse, nec solere duos parietes de eadem fidelia dealbare. Ergo patrone mi bene vale, Tironēq; meū saluta nostris verbis. Dat. ad. IIII. Cal. Nouembreis.

¶ Tuto, sine periculo. ¶ Sed ami. iocatur Curius. ¶ Non via et. esse in errore. ¶ Et pu. subaudi vis ¶ Nec so. prouerbialiter dixit. q.d. si vis eum putare me non solere eundem amorem duobus pmittere: sicut quod vno colore duos muros dealbat. ¶ Fide. genus est vasis. persi. Disce nec inuideas: qd' multa fidelia putet. ¶ In lo. pe. hic ponitur pro vase, vbi retinentur colores ad pingendum. ¶ Tironem. libertum tuum. ¶ Nostris. u. meo nomine: mea parte. Vale. — Fidelis

¶ QVOD. s. dominium, & ius possidendi, qdem. i. certe: is qui pscripserat vaenale inter vos cōcionales. i. qui frequētatis conciones & praeconia: scitisq; q vaenalia sunt: egerit non multum: quia neuter vestrū velit me emisisse. ¶ At quāti est. i. estimat a te illa pdicatio. i. confessio nra? q.d. merito plurimi: pdicatio aūt est, nos q simus in rerū natura: q habeamus. s. aliquid q existimemur homines hēre id omne abs te. ¶ Quare o mi Cicero perseuera cōstanter nos conseruare, & commenda nos de meliore nota. i. qua vinum optimū signari solet. i. verbo ex animo prolato, Sulpitio successori. s. tuo, quo. i. vt possumus facilius obtemperare pceptis tuis: & videre te lubenter ad. i. ppe ver: alii vrbem legunt: & defigere. i. transmutare & deportare tuto nostra. i. res nostras. i. ad alium dominium transire. ¶ Sed o magne amice: noli ostendere Attico hanc epistolam: sine. i. permitte: eum errare, & putare me esse virum bonum: nec solere dealbare de eadem fidelia. i. testa, qua colores continentur: duos parietes. i. duobus inseruire. ¶ Ergo o patrone mi bene vale, & saluta Tyronem libertum tuum verbis nostris &c. — ASCEN.

Cicero Curio. S. D. 31

EGo vero iam te nec hortor, nec rogo, vt domum redeas: quin hinc ipse euolare cupio, & aliquo peruenire, vbi nec Pelopidarum nomen, nec facta audiam. Incredibile est, q̄ turpiter mihi facere videar, qui his rebus intersim. Nae tu videris multo ante prouidisse, quid impenderet tum, cum hinc profugisti. quanquam enim etiā auditu acerba sunt, tamē audire tolerabilius est, quā videre. In Campo certe non fuisti, cum hora secunda comitiis quęstorus institutis, sella Qu. Maximi, quem illi cōsulē esse dicebāt, posita esset. quo mortuo nuntiato, sella sublata est. Ille autem, qui comitiis tributis esset auspicatus, centuriata habuit, cōsulem hora septima renuntiauit,

EGo vero. Sicut alia epistola. iii. ab hac. Cice. laudat ppositum Curii qui in desperatione reip. malit abesse Roma, q̄ videre multa: quae inique fiunt: cum etiam dicat se cupidum abeundi, ne ea videat. Deinde narrat quaedam ridicula facta in campo Mar. in comitiis quaestoriis: dicitq; se in tantis perturbationibus contulisse ad portum philosophiae: habereq; socium studiorum Atticum virum doctissimum. Postremo scribit se eum commendasse diligenter Attilio: qui proficiscebatur in Graeciam cum exercitu. ¶ Iam vero hortor: sicut antea feci cum mirabar, & accusabam te quod abesses. ¶ Quin: idest immo. ¶ Euolare. celeriter discedere. Hinc. Roma. ¶ Pelopidarum. diximus supra in epistola ante praecedentem. ¶ Quam turpiter. i. contra dignitatem & honorem meum. ¶ His rebus. quae Romę inique & inhoneste fiunt. ¶ Nae. certe. ¶ Quid impenderet: quid immineret, quid mali futurum esset. ¶ Audire tolerabilius: sententiae pro locis variantur: hic enim dicit tolerabilius audire q̄ videre: quia vult persuadere Curio: vt absit. Supra vero li. iiii. ad M. Marcellum: cui volebat persuadere: vt reuerteretur in pr̄iam dixit. Sed cum leuiora non multo essent: q audirentur: q̄ q viderentur. Idem alio loco ad eundem. Non est porro tuum vero oculorum sensu moueri, cum illud idem auribus percipias &c. ¶ In campo. s. martio: vbi congregabatur populus ad comitia. ¶ Institutis co. quaestor: idest paratis comitiis quaestorum cā. ¶ Sella, sedes. ¶ Sublata. reuoca. ¶ Qui esset au. qui cœpisset auspicia. ¶ Centuriata: scilicet comitia, de quibus diximus abunde lib. i. ¶ Consulem: scilicet Caninium. ¶ Renunciauit, declarauit. — HVBER.

EGo vero &c. Laudat iterum q Curius tanta mala quanta Romae contingebant non videat, recitatq; ridiculum facinus in comitiis euenisse, & se ad philosophiae portum collatum. ¶ Ordo est. Ego vero: idest pro vero & certo: nec cohortor iam te: nec rogo: vt redeas domum. i. in vrbem quin. i. quinimmo: ipse. i. egomet, cupio euolare. i. celeriter discedere hinc: idest ab vrbe vbi sum, & peruenire aliquo, vbi nec audiam nomen Pelopidarum: idest nepotum Pelopis Thiestis & Atrei: de quibus frequens in peloponneso fit mentio: nec facta: eo q turpissimo inter se odio, inter se certarunt: cum essent fratres: nam Thiestes Aeropem Atr[ei] coniugem incaesto polluit: & Atreus Thiesti proprios filios epulandos apposuit. Simile autem quiddam inter Caesar[em] socerum, & Pompeium generum eius contigit: & quotidie tunc inter Caesarianos & Pompeianos contingebat. ¶ Incredibile est: q̄. i. quantum, turpiter videar mihi facere: q intersim his rebus. s. penē tragicis. ¶ Ne. i. certe tu videris prouidisse multo ante: quid. s. mali: impenderet. i. immineret: ab impendo, vnde media est longa: tracta metaphora gladio in caput familiaris Dionysii Tyranni Siracusani impendente, tum: idest tunc, cum: idest quando: profugisti hic, quanquam haec: scilicet quae Romae fiunt, licet ea non videas, sunt etiam acerba auditu. i. dum audiuntur, vel ad audiendum, tamen tolerabilius est, audire sup. ea q̄ videre. ¶ Certe licet forte audiuisti qd actum sit, tu non fuisti in campo. s. martio tempore comitiorum, cum. i. quando, comitiis quęstoris. i. conuocationibus populi ad eligendos quęstores: sella Quinti Maximi, quem illi. s. fautores eius dicebant esse consulem, esse posita hora secunda, quo. s. Quin. Maximo: nunciato mortuo, sella. i. sedes illi posita: est sublata: idest clausula ablata. Autem. i. sed, ille qui esset auspicatus. i. per auspicia initiatus, & habilis factus, comitiis tribunitiis. i. ad comitia tribuniti habenda. ¶ Habuit centuriata. s. comitia. i. per centurias plebe vocata ad consules legendos, renunciauit. i. ex suffragiis declarauit consulem s. Caninium hora septima. s. diei. Renunciare dicitur qui quod ab aliis accepit, aliis renunciat. — ASCEN.

HVBER. ℭQVI esset:i.futurus.⸿Quæ calendæ.⸿Mane po.i.mane sequentis diei.⸿Scito neminé prandisse Caninio cõsule. qa fuit cũ modo consul per vna noctẽ:quo tpe nullũ est prãdiũ.⸿Nihil ta.ma.locat Ci.fuit.n.vigilãtia mirifica.i.valde vigil est aũt scõmã in hũc Caniniũ:q tam breui tpe cõsul fuit, vt nunq̃ in consulatu suo dormierit:hmõi cui scõmatibus & Plu.x Macro.scribun: Ci.pmptissima fuit.Te.⸿Ridicula.digna risu.⸿Nõ te.la.nõ putares ridicula:sed lachrymabilia:qa oñ suoe ciuitatẽ male gubernari.⸿Generis eius.i.talia.⸿Portũ.q̃si profugiũ quoddã & locũ quietis. q̃lis solet esse portus nautibus.⸿Cuius. Attici.⸿Qñ.qm.⸿Scribis.vt in pcedẽti epl'a visum est.⸿Nexo vel nexu,vtrũq̃.n.dr in obligatiõe Ci.p mitena. Quod si in his repetundis, q̃ mancipi sunt:is piculũ iudicii putare debet, q se nexu obligabit &c.⸿Contentu; istorũ.ex seq̃nti clausula,q̃ nõ recte huic coniungitur. videtur hic aliquid dt esse,siue enim contentus siue contemptus legas: nõ potest perfectus elici sensus.⸿Iudicio ca. in pœna capitali.⸿Rebus sal.i.sine diminutione: aut amissione rerũ suarum.⸿De te,propter te,ad cõmendationẽ m tui.⸿Coniunxi.alligaui:posui in eodem fasciculo,Quod pol.sit.quod promisit se pro te facturũ propter meam commendationem.

qui vsq; ad Cal.Ianuarias esset,quę erãt futuræ mane postridie. Ita Caninio cõsule scito neminem prãdisse, nihil tamen eo consule mali factum est, fuit enim mirifica vigilantia, qui suo toto consulatu somnum non viderit. Hæc tibi ridicula vidẽtur:non enim ades:quę si videres,lachrymas non teneres. Quid si cętera scribam? sunt enim innumerabilia generis eiusdẽ: quæ q̃dem ego non ferrem,nisi me in philosophiæ portum cõtulissem, & nisi haberem socium studiorũ meorum Atticum nostrum,cuius quando proprium te esse scribis mancipio & nexu,meum autem vsu & fructu,contẽtus isto sum. ID ENIM cuiusq; est proprium,quo quisq; fruitur atq; vtitur. sed hæc alias pluribus. Acilius,qui in Græciam cum legionibus missus est,maximo meo beneficio affectus est. bis enim est a me iudicio capitis rebus saluis defensus: & est homo non ingratus,meq; vehementer obseruat. Ad eum de te diligentissime scripsi: eamq; epistolam cum hac cõiunxi: quam ille quando acceperit, & quid tibi pollicitus sit, velim ad me scribas. Vale.

ASCEN. ℭQVI.s.cõsul:esset futurus vsq; ad calẽ.s.Ianuarias.i.primũ Ianuarii diem,q̃.s.calendæ erant futuræ postridie,i. die sequente diem electionis: mane.i. prima luce: & ita paulo vna nocte plus consul futurus erat.⸿Itaq; scito neminem prandisse.i.prandium fecisse,Caninio Consule, qa post prãdium erat creatus, & ante prandiũ sequens obrogatus. Prima enim hora in ortu solis erat,& ita ad quintam ea tempestate meridies erat: tamen nihil mali fcm̃ est eo consule,qd̃ difficile esse probate.⸿Enim.i.quia, mirifica vigilantia fuit .s.Caninii,qui curis distentus,non viderit.i. percepit somnum toto consulatu suo,⸿Hæc videntur tibi ridicula.i.digna risu,non enim ades,q̃si videres, non teneres.i. contineres,lachrymas.⸿Quid sup.faceres si scribam cętera:⸿Sunt enim innumerabilia eiusdem gñis:.q̃ ego quidẽ non ferrem .i.tolerarem nisi contulissem me in portum phiæ.i.studium eius:& nisi hr̃em Atticum nostrum socium studiorum meorum,cuius qñ.i.qm̃, tu scribis te esse proprium mancipio.i. dñio,& nexu.i.deuinctione,meum autem vsu & fructu,id.n.est cuiusq; proprium,quo quisq; fruitur. Sed sup.scribam hęc alias pluribus.s.verbis. Attilius qui missus est in Græciam cum legionibus, affectus est maximo beneficio meo,⸿Enim.i. quia:defensus est.bis a me iudicio capitis,i.in vitæ periculo,rebus saluis,& est homo non ingratus, & obseruat.i. veneratur me,Scripsi ad eum diligentissime de te,& coniunxi eam epistolam cum hac,quam velim scribas ad me,qñ ille acceperit,& quid sit pollicitus tibi,aut qñ accepit,ecquid: idest quid sit pollicitus tibi &c.

HVBER. FAcile. Testatus fuerat Curius suis literis suã erga Ci. beneuolentiam: admonuerat q; eum se omnia fuisse obtentutum ab Attilio,q̃ voluisset etiam sine lr̃is Ci.quibus omnibus rñdet Ci. se gaudere. Deinde cum eo iocatur, hortatur q;, vt domum redeat,ne oĩno illa vrbanitas & Attica dicendi gr̃a, qua se Curium & Atticum præcipue valere dicit, amittatur.⸿Studui. optaui.s.⸿Et me. &c.⸿Quod quam rem.s. vt ego intelligerem me a te plurimum fieri, & tu intelligeres,q̃ mihi charus esses.⸿Est con.effecit.⸿Offici in beneficiis⸿Certemus.amice contendamus.& videamus vter vtri possit plura præstare.⸿Quibus.officiis, declarat autem q̃o sit certandum.⸿Facile patior valde contentus sum.⸿Meas literas de te commendatitias: quas in præcedenti epistola vidimus esse scriptas.⸿Non fuisse opus.non fuisse necessarium.⸿Operam.fauorem, laborem.⸿Contractas.implicatas.⸿Nec caput nec.pe.s.hẽant. puerbialiter dixit.i.nullum ordinẽ nec principiũ nec finẽ.⸿Equidẽ.iocatur Ci.⸿Hr̃ent pe. vt eis posses vti ad redeundum.⸿Exaruisse exicasse,& exaustam esse,& defecisse,metaphora ab aquis.⸿Pomponius q.cognominatus est Atticus.⸿Suo iure.merito quodam & quadã prærogatiua.⸿Atticã.Cultã. tersam quali vtuntur Attici,qui Cæteris omnibus græcis cultiores habentur,vnde & eloquentia Attica. κατ' ἐξοχὴν dicitur.i.p excellentiã.⸿Ergo is.s. Atticus.⸿Tibi.s.succedit,qa tu es primus in vrbanitate.⸿Nos ei At.succedimus post ipsum.⸿Semen.materia,copia.⸿Tantum.s.quantum.s.est in te.⸿Intereat.pereat,& penitus amittatur.

Cicero Curio.S.D. 32

FAcile perspexi ex tuis literis, quod semper studui,& me a te plurimi fieri,& te intelligere q̃ mihi charus esses. Quod quando vterq; nostrum consecutus est:reliquum est, vt officiis,certemus inter nos, quibus æquo animo vel vincam te, vel vincar abs te. Ad Aciliũ non fuisse necesse meas dari literas facile patior. Sulpitii tibi operã, intelligo ex tuis literis, non multũ opus fuisse propter res tuas ita contractas,vt, quemadmodum scribis, nec caput, nec pedes. equidem vellem vti pedes haberent, vt aliquãdo redires. Vides enim exaruisse iam veterem vrbanitatem: vt Pomponius noster suo iure possit dicere,nisi nos pauci retineamus gloriam antiquam atticam.ergo is tibi,nos ei succedimus. Veni igitur quæso, ne tm̃ semen vrbanitatis vna cũ rep. intereat. Vale.

ASCEN. FAcile perspexi,ex lr̃is tuis sup.id,qd̃ studui.s.asseq semp, videlicet &.i.simul, me fieri plurimi a te, & te intelligere q̃ .i.q̃tum charus esses mihi.Quod qñ.i.qm̃, vterq; nr̃m est assecutus,reliquum est.i.id restat,vt certemus officiis inter nos,i.mutuis,qbus ego vel vincã te,vel vincar a te,ęquo aio.i.in offenso.⸿Facile patior nõ fuisse necesse dari litteras meas ad Attiliũ. Intelligo ex literis tuis,non fuisse tibi opus multũ opa.i.labore & industria Sulpitii, pp res tuas contractas ita.i.attractas, vt nec hr̃ent caput nec pedes.i.nec principiũ nec finem,quemadmodũ.s.Sulpitius scribit, Equidem.i. ego q̃dem, vellem vti.i.vt.haberent pedes, vt redires aliqñ.i.tandem.⸿Tu vides enim veterem vrbanitatem.i.leporem & sales vrbis exaruisse iam, vt Põponius noster.s.Atticus, possit dicere iure suo.i.auctoritate sibi debita, quod aliquãdo dixisse videtur.⸿Nisi nos pauci retineamus gloriam antiquam atticam.i. Athenien. Ergo is.s. Atticus: succedit tibi,i.in vrbanitate,nos succedimus ei,s.Attico,⸿Veni igitur quæso,ne tantum semen vrbanitatis intereat vna cum repub.

ℭQuod

HVBER.

QVod sine. Laudat Cic. Volumnium facetiarum præstantia: cum enim duo essent Volumnii alter senator, & hic qui scripserat epistolam de Ci. sine prænomine: dicit Ci. se cognouisse eius epistolam tantummodo ex facetiis: deinde commendat etiam Ci. facetias suas, quas ostendit esse non ineptas, sed artificiosas, & quales. i. lib. de oratore dicit esse oportere: quas dicit se velle a Volumnio defendi, quem cæteris omnibus anteponit. Postremo petit ab eo sæpe ad se scribat, sibi enim grauissimas dicit esse eius literas. ¶ Sine prænomine: sine præpositione prænominis tui: quod ad differentiam ponitur, sunt enim propriorum nominum species quatuor. Nomen, quod vnicuiq; est necessarium: prænomen quod ponitur differentiæ causa, vtputa filii Cn. Pom. magni, cum proprio nomine dicerentur ambo Pompe, vt discernerentur prænominibus alteri fuit prænomen Cn. alteri Sextio. Reliquæ duæ species cognomen & agnomen: quorum primum est familiæ, alterum fortunæ, licet interdum abutantur authores, & præcipue poetæ, Virg. Cui nunc cognomen Iulo. ¶ Vt debebas: qa scribebas ad amicissimum. ¶ Esset. s. epistola missa, vel data. ¶ Vsus, consuetudo, conuersatio. Deinde post hanc dubitationẽ. ¶ ευτραπελια, Vrbanitas, vel festiuitas, vel faceta comitas. ¶ Tuas esse quem sciebam natura facetissimum. ¶ Possessio, proprietas, translatio a rebus, de qbus pprie possessio dicit. Salinarũ salina pprie dr locus vbi sal fit, sed qm̃ sal p facetiis ponit Ci. intelligit salinas trãslatiue apothegmata & facetias suas. ¶ Te procuratore. i. a te quem reliqui quasi procuratorem mearum facetiarum. ¶ Vt, postquam. ¶ Omnia omnium dicta: idest omnia apothegmata cuiusq; s. scommata & facetias omnium mihi attribui, cum mea dicta possint ab aliis facile discerni, propter quandam elegantiam. ¶ Etiam sextiana: idest etiam dicta Sextii: quæ nullam habent comparationem cum eis. ¶ Quid. cur. ¶ Pateris id. vt omnia omnium dicta attribuantur mihi: & præcipue Sextiana, quæ maxime sunt inepta. ¶ Resistis, iis qui ea in me conferunt, & negas esse mea. [illegible] notata, ita signata. ¶ Sua spon. per se ipsa, vt qui ea [illegible] aut audiret etiam sine inscriptione mei nominis [illegible] nosse & dicere, hæc sunt Cice. ¶ Tanta fex. tanta [illegible]tas & sordes. ¶ Tam ακυνδινον, hæc est communis lectio, sed quid significet ακυνδινον nec ex libris nec ex viris græcis satis mihi cognosci potuit, puto autem melius legi, vel ακυρον: idest abrogatum non autenticum, improprium, absonum, vel ακαθαρτον: idest sordidum impurum immundum. ¶ Pugna enitere, ordo est, pugna vt contendas sacramento non esse mea: scilicet dicta nisi acuta &c. ¶ αμφιβολια. ambiguitas. ¶ Acuta, ingeniosa: qualis fuit in eum, cuius matrem cum vellet significare impudicam, & quæsitum esset, quis fuisset e pater, respondit Cic. responsionem hanc difficiliorem efficit mater tua. ¶ Elegans. non vulgaris. ¶ υπερβολη. superlatio. ¶ παραγραμμα: idest inscriptio. ¶ Ridiculum. res ridicula: vt in eum, qui tres filias deformosissimas habebat, de quo cum sibi obuius esset ita submissa voce apud quosdam dixit, hic aut oriente sole liberos genuit. ¶ παρα προσδοκιαν. præter expectationem. ¶ Per Antonii personam: idest introducto Antonio: qui in eo libro de his disputat. ¶ ευτεχνα. artificiosa. ¶ Arguta. subtilia: callida, quodam certo iudicio probata. ¶ Sacramento: iureiurando. ¶ Contendas: asseras. ¶ Nam de iudiciis, dicit se his vrbanis dictis delectari, iudiciis vero, hoc est caussis iudicialibus non multum.

Nomen
Prænomẽ
Agnomen
Cognomẽ

Possessio
Salina

M. T. C. Volumnio. S. 33

QVod sine prænomine familiariter, vt debebas, ad me epistolam misisti, primum addubitaui num a Volumnio senatore eẽt, quocum mihi est magnus vsus, deinde ευτραπελια literarũ fecit, vt intelligerem tuas esse. Quibus in literis omnia mihi periucũda fuerunt, præter illud, qđ parum diligenter possessio salinarum mearũ a te procuratore defenditur. Ais enim, vt ego discesserim, oĩa omnium dicta in his etiam sextiana in me cõferri. qđ tu id pateris: nõne defendis: nõ resistis: eqdem sperabam ita notata me reliquisse genera dictorũ meorum, vt cognosci sua sponte possent. sed quando tanta fex est in vrbe, vt nihil sit tam ακυνδινον, quod non alicui venustum esse videatur: pugna, si me amas, nisi acuta αμφιβολια, nisi elegans υπερβολη, nisi παραγραμμα, nisi bellũ, nisi ridiculũ παρα προσδοκιαν, nisi cætera, quæ sunt a me in secũdo libro de oratore per Antonii personam disputata, de ridiculis ευτεχνα, & arguta apparebunt, vt sacramento contendas mea non esse. Nam de iudiciis qđ qreris, multo laboro minus. trahanť p me pedibus oẽs rei sit vel Selius tã eloquens, vt possit pbare se liberum, non laboro. Vrbanitatis possessionẽ

ASCEN.

QVod &c. Laudat Volumnium ob facetiarum præstantiam, cum enim duo essent Volumnii, dicit se cognouisse vter ius esset epistola ex solis facetiis: quas commendans innuit libros suos de oratore velle defendi a Volumnio: monetque vt ad se scribat. Ordo est. Quod misisti ad me epistolam familiariter, vt debebas, sine prænomine: quo eiusdem nominis homines discerni solebant, primum addubitaui num: idest nunquid: supple epistola esset a Volumnio senatore, cum quo est mihi magnus vsus: idest magna consuetudo viuendi. ¶ Deinde ευτραπελια: idest faceta vrbanitas & comitas literarum: fecit vt intelligerem esse tuas. ¶ In quibus literis omnia fuerunt mihi periucunda, præter id, quod possessio: idest ius possidendi, syluarum mearum, aut salinarum: idest locorum, in quibus sal fiebat, sed malim syluarum legere, & pro variarum rerum congerie in vno codicem potius, q̃ pro syluis arboretis, defenditur parum diligenter a te procuratore. ¶ Ais enim omnia dicta, idest apothegmata & scommata omnium, cooferri in me, vt: idest postq̃, ego discesserim, & ais in his: scilicet dictis, etiam Sextiana. s. dicta conferri: idest iaculari, in idest contra me. ¶ Quid: modus interrogandi ex indignatione, tu pateris id: quasi dicat non deberes pati, nonne defendis: nonne resistis: ¶ Equidem, idest ego quidem, sperabam me reliquisse genera dictorum: scilicet vrbanorum, ita notata: idest signata, vt possent cognosci sua noote: idest per se sine defensore, cuius essent possessoris, hoc est vt possent agnosci mea, vnde de syluis dictorum prius locutus est. ¶ Sed quando: idest quoniam, tanta fex: idest corruptio & infectio linguæ Romanæ, est in vrbe scilicet Roma, vt nihil sit ακυρον akyron: idest abrogatum, aut ακτιστον aktiston. i. fabricatum, aut ακριτον akreton: id est imperfectum, quod non videatur alicui esse venustum, pugna. s. acriter iusta, si amas me, nisi supple in dictis meis sit amphibolia: idest dubia locutio, aut ambiguitas sententiæ acuta: idest subtilis, & nisi sit hyperbole: idest superlatio sententię, seu locutio per hyperbolem, elegans idest apta & culta, nisi paragramma, idest inscriptio venusta, nisi bellum, nisi ridiculum, i. risum excitans, paraprosdokian: idest præter expectationem, nisi cætera quæ sunt disputata a me in secundo libro de oratore per personam Antonii: scilicet Oratoris clarissimi, de ridiculis: scilicet dictis, apparebunt entechna .i. artificiosa & arguta. i. subtilia & callida. ¶ Vt contendas sacramento, idest affirmes iuramento non esse mea. Nam quod quereris de iudiciis, idest q̃ in eis dicat dormitasse, laboro multo minus, non laboro trahantur. i. etiam si trahanť omnes rei, idest accusati per me, idest quantum est de iudiciis per me traditis, pedibus, scilicet anterioribus iniecto vnco, vel, id est etiam, Selius tam eloquens, vt possit probare sicut iactat se liberum supple esse.

HVBER. ❡AMABO: blandientis est. ❡ Quibusuis interdictis. tractum a iure, quo qdem solent fieri interdicta ad [illegible] bationem possessionum, vnde dicit facienda esse interdicta, ne quispiam vsurpet vrbanitatem suã. ❡ In qua. vrbanitate. ❡ Te vnum. te solũ, ne a te vincat. ❡ Côtẽno. paruifacio. ❡ Cæteros. quos nõ video multum valere. ❡ Derideri. quia dico te solum a me metui. ❡ Extra iocũ. sine ioco. i. vt serio loquar. ❡ Illa q̃uis ridicula: scripserat, vt côiicimus, de aliquo qđ leuiter me aliquid egisset: de quo Ci. dicit se non risisse: licet videret fuisse ridendũ. ❡ Illũ amicũ, ignotũ, de quo dicat reipu. sc. cã, cu ius interest habere viros graues & optimos. ❡ Quã rẽp. ❡ ingrata. qa nõ cognoscit, & quãtũ ei psuerim: & pdesse possim.

❡ Sermo tuarũ lrarũ. i. qđ mecũ colloquaris p lras: cohortare, vt in amore meo pseueret. ❡ Redde. effice. ❡ Quicquã desit. quominus sit meus. ❡ Laborare. curare. Vale.

ASCEN. ❡AMABO, blandiẽtis vox. o Volumni defendamus possessionem vrbanitatis. i. vt nr̃a dicatur ppria qbusuis interdictis, in qua. s. possessione; metuo te vnum. s. ne eripias eam mihi côtẽno cęteros. ❡ Putas te deridere, q. d. ẽt. vnde dicit. ❡ Ego intelligo nunc demũ te sapere: sed mehercule sup. loquor extra iocũ tuæ lrǽ visæ sunt mihi valde facetæ & elegantes. ❡ Illa. s. alia in epla tua scripta, q̃uis essent ridicula, sicut erant: tñ non mouerunt mihi risum, cupio enim illũ amicum nostrũ habere quãplurimũ grauitatis in tribunatu: cũ. s. ita sit: q velim id: cã ipsius, est eni mihi vt scis in maioribus. s. amicis, tñ mehercule, ẽt reipu. s. cã: quã. s. remp. q̃uis sit ingrata in me, tñ nõ desinam amare. ❡ Tu o volumni. qñ. i. qm̃ &. i. simul, instituisti. i. incepisti, & vides eẽ gratum mihi scribere ad me quam sæpissime de rebus vrbanis, de rep. ❡ Sermo lrarũ tuarũ est iucũdus mihi. ❡ Preterea cohortare. & cõfirma & redde plane meũ. ❡ Dolobellã. s. generũ meũ quem ego video esse cupidissimũ atq; amantissimũ mei. ❡ Mehercule, nõ sup. id peto: quo legã q qcq̃. s. amoris eius i me desit, sed qa cupio valde, non videor laborare nimium.

amabo, quibus vis interdictis defendamus: in qua te vnũ metuo, côtẽno cæteros. Derideri te putas, nũc demum intelligo te sapere. sed mehercule extra iocũ valde mihi tuæ literæ, facetæ, elegantesq; visæ sunt. Illa q̃uis ridicula essent, sicut erant, mihi tñ risum non mouerunt. Cupio. n. nostrũ illũ amicũ in tribunatu, quãplurimũ habere grauitatis: idq; cũ ipsius cã (est enim mihi, vt scis in maioribus) tum mehercule ẽt reip. quã qdẽ, q̃uis in me ingrata sit, tñ amare non desinam. Tu mi Volumni qñ & instituisti, & mihi [illegible] gratũ, scribe ad me q̃ sæpissime, de rebus vrbanis, de rep. iucundus est mihi sermo literarum tuarũ. Præterea Dolobellam, quẽ ego pspicio, & iudico cupidissimum esse, atq; amãtissimum mei, cohortare, & confirma, & redde plane meũ, nõ mehercule quo quicq̃ desit, sed qa valde cupio, nõ videor nimium laborare. Vale.

M.T.C. Volumnio. S.D. 34

QVod declamationibus nr̃is cares, damni nihil facis. Quod Hircio inuideres, nisi eum amares, nõ erat cã inuidẽdi, nisi forte ipsius eloquẽtię magis, q̃ quod me audiret, inuideres. Nos. n. plane mi suauissime Volumni aut nihil sumus, aut nobis qdem ipsis displicemus, gregalibus illis, qbus te plaudente vigebamus, amissis: vt ẽt siquando aliquid dignum nostro nomine emisimus, ingemiscamus. quod hæc pennigero, nõn armigero in corpore tela exerceant, vt ait Philoctetes apud Accium abiecta gloria. Sed tñ omnia mihi erunt, si tu veneris, hilariora, quanq̃ venies, vt ipse intelligis, in maximarum quasi concursum occupationum, quas, si, vt volumus,

HVBER. QVod declamationibus. Scripserat Volumnius ad Ci. se cupidum eius declamationum. Deinde qđ nisi esset amicus Hircii, ei inuideret, qa esset auditor Cic. itaq; Cice. rescribit declamationes suas non esse tales, vt dãnũ sic Volũnio eis carere, & nullã esse causam quare inuideat Hircio, qđ sit auditor suus, qa non sit ipse Ci. pręceptor inuidio sus: sed potius fortunã suam talẽ dicit, vt sibi ipse displiceat, maxime amissis sodalibus & æqualibus suis: quorũ cõsuetudine frui solebat. Deinde dicit se desyderare aduentũ Volũnii: seq; habere adiutores ẽt Cassiũ & Dolobellã, qbus ipse Volũnius suo polito iudicio plurimũ prodesse possit. Postremo oñdit se cupiũ relinquendi tandẽ cãs & negocia ciuilia: & tradẽdi se totũ lr̃is. ❡ Declamationibus. declamatiões dñr exercitationes ad dicẽdũ i ficto themate, sumunt aũt iterdũ ex fabulis: nõnunq̃ ẽt ex historia, vt de Iasone & Medea. De Annibale, vt oñdit Iuue. I nunc & sæuas curre per alpis, Vt pueris placeas, & declamatio fias. ❡ Dãni nihil facis. nullum est tibi damnum, qa non sunt tantæ vtilitatis. ❡ Inuidendi. ei q[illegible] me audiret. ❡ Displicemus. no, non sumus contenti sorte nostra. ❡ Gregalibus. sodalibus æqualibus ex codẽ grege. ❡ Te plau. te gaudente & gratulante nobis. ❡ Vigebamus. stabamus in statu nostro. ❡ Emisimus. edidimus, diuulgauimus. ❡ Pœnigero. pleno pœnis & cru[illegible]ibus, qdam legunt pennigero. i. apto pennæ. i. calamo, hoc est ad scribendum, sed priorem sensum verum puto. ❡ Philoctetes. is fuit Pæantis filius Herculis socius, & eius sagittarũ hæres, quarũ vna lapsa ita pedem lernæo veneno: quo erat infecta corrupit, vt odor ferri non posset, ob quam causam a Græcis in Lẽno relictus est vt, oñdit Oui. lib. xiii. meta. eum autem in tragœdia quadã inducit Accius poeta, dicentem tela exerceri in corpore suo pennigero; non autem armigero. ❡ Abiecti. s. nos. ❡ Concursum. congregationem multitudinem, qa vndiq; ad te concurrent.

Declamationes

Pœniger Philoctetes

ASCEN. QVod decla. &c. Scripserat Volũnius se cupidũ esse declamationum Ci. & q nisi esset amicus Hircii, ei inuideret, q esset auditor Ci. Rñdet igĩ Ci. se & sua nõ esse tanti. Ordo est. Quod cares declamationibus nostris, nihil facis dãni, q inuideres Hircio, nisi amares eũ: nõ erat cã inuidendi: nisi forte inuideres magis eloquentiæ ipsius, q audiret me. Sunt aũt declamationes orationes in scholis rhetorum habitæ, qbus oratorie studentes ad vtrãq; partem argumentantes se exercent in fictis causis, vt ad veras habiles fiant. Se autẽ extenuat, dicens. ❡ Enim. i. qa, O mi suauissime Volũni nos aut nihil sumus. i. nullius artificii, aut displicemus nobis ipsis, & hoc Gregalibus. i. sodalibus illis gregatim nos frequentare solitis, quibus vigebamus te plaudente. i. applaudente, amissis. i. postquã eos amisimus, vt ingemiscamus etiã siquãdo. i. aliquando, emisimus aliquid dignum nomine nostro, quod tunc celebre erat, & nunc celeberrimum est: ingemiscamus inquã: q hæc tela Allegoricõs loquit: alludens ad verba Acciani in Philoctetis: vnde dupliciter exponã: primo vt fm historiam accipienda sunt: deinde vt fm Allegoriã. Secũdum historiam igitur: sic. s. fatalia ad euersionem Troiæ destinata exercanẽ, vt ait Philoctetes apud Accium poetam tragicum: in corpore pennigero. i. in auibus sagitta perendis: nõ in corpore armigero. i. viri belligeri, gloria abiecta, qa autem deiecisse parum est gloriæ, virum bellicosum multũ. Alii in corpore pœnigero legunt: quia in suo corpore ærumnoso exercuit. Secundum Allegoriam autem sic, q hæc tela. i. verba acuta & oratoria exerceantur in corpore pennigero. i. in auditorio molli & indocto, & non in corpore belligero. i. auditorio acri, & ad oratoriã apto: gloria amissa, vt ait, licet in alio sensu Philoctetes comes Herculis apud Acciũ in Fabula. ❡ Sed tamen omnia erunt mihi hilariora. i. lætiora q̃ nunc sint: si tu veneris: quanquam venies, vt. i. quemadmodum: ipse idest tute intelligis quasi in concursum maximarum occupationum: quas. s. occupationes.

❡ Excepĩmus:

HVBER.

EXCEPERImus. superauerimus, vt excipit incautum. Dicam salutem. salutabo. i. dicam curiæ & foro valete. Hisdem studiis, quibus ego quoq; delector. Vtuntur me æquissimis auribus. i. me libentissime audiunt, & sine vlla molestia. Limatulo. terso & subtili: blandimenti gratia vsus est diminutiuo. Quibus sæpe me verecundiorem. quia eas tantum laudas: vt plerunq; erubescam loqui. Iudicatum. decretum. Personam. oratoriam. Probaui. cum laude, honeste. Ocio lit. quo nullu potest esse honestius. Te velim. dicit literas Volumnii no posse sibi videri nimis longas, sed quanto fuerint longiores: tanto gratiores fore. Hoc aut dixit, q scripserat Volu. se vereri, vt Ci. fastidio quoda no legeret epistolas suas: si forent longiores, ideoq; se breuiores scribere.

Limatul.

exceperimus, ego vero multam salutem et foro dicam, & curiæ. viuamq; tecum multum, & cum communibus nostris amatoribus. nam & Cassius tuus, & Dolobella noster, vel potius vterq; noster, studiis hisdem tenentur, & meis, æquissimis vtuntur auribus. Opus est huic limatulo & politulo tuo iudicio, & illis interioribus literis meis, quibus sæpe verecundiorem me in loquendo facis [...] enim iudicatum est, si modo hoc Cæsar aut patietur, [...] deponere illam, iam personam, in qua me sæpe illi [...] aui, ac me totum in literas abdere, tecumq; & c[...] earum studiosis honestissimo ocio perfrui. T[...] veritus esses, ne pluribus legerem tuas literas [...] uem admodum scribis) longiores forte misisses, [...] posthac sic statuas tuas mihi literas lōgissimas qu[...] gratissimas fore. Vale.

ASCEN.

SI exceperimus: idest superauerimus, vt apud Virgi. Excipit incautum, aut expleuerimus, vt volumus. Ego dicam vero: idest ex animo, & pro vero, multam salutem & foro, scilicet iudiciali, & curiæ. i. senatui: coram illis enim orandum est: & in concione, & viuam tecum, & cum omnibus amatoribus. i. quos possidemus, aut nostri: idest qui nos amant. Nam & Cassius tuus: scilicet amicus: & Dolobella noster: vel potius vterq; noster, tenentur hisdem: idest hisipsis studiis, & vtuntur me auribus æquissimis: idest libentissime audiunt me. Opus est huic: videlicet Dolobellæ iudicio tuo limatulo: idest belle limato & terso, & pro: idest polito: quia non est tanto iudicio vt tu o, & illi. s. Cassio opus est literis meis interioribus, idest secretis & arcanis: quas no omnibus communico: aut quas non omnes imitari possunt: quibus: scilicet literis, facis me sæpe verecundiorem in loquendo: aut q ea sic imiteris, vt me superes, aut q me incommode ob eas extollas. Enim: idest quia. iudicatum: id est penitus decretum, est mihi, si modo, idest dummodo, Cæsar aut patietur, aut volet hoc, deponere iam: idest deinceps illam personam: scilicet oratoriam & causidicam: in qua. s. persona: ego probaui. i. commendatum feci me sæpe illi ipsi. s. Cæsari: ac iudicatum est mihi abdere: idest abscondere: me totum in literis. s. ocio literario, & perfrui honestissimo ocio tecum, & cum Cæteris studiosis earum: scilicet literarum, præcipue ethicarum. Vellem ne. i. vt non esses veritus: ne. i. q non: legerem literas tuas, pluribus supple verbis scriptas. si forte misisses mihi longiores: quemadmodum scribis: ante pluribus supple vicibus, & non semel, ac velim statuas: idest constituas & persuadeas tibi posthac sic: literas tuas longissimas quasq; idest vt quæq; erunt longissimæ, fore mihi gratissimas. i. ita futuras mihi gratissimas.

NOn minore equidem aliorum vtilitate, q labore meo Bone Accursi mi doctissime atq; optime: puto me septem. M. C. Epistolarum familiarium libros explicasse, vt te & nosse & prædicare audio, in quo non tam mea quam communi omnium causa tibi gratias ago. Non enim tam nostre causa, q te multum velle scio q Communi omnium vtilitate studium laboremq; nostrū a te probari intelligo, q vides me adolescentibus nostris, qui prius fragili internique quadam cymba fluitabant: nunc remigium: & tutam firmamq; nauem ædificasse, atq; dedisse, q per hoc ingens & dubium epistolarum pelagus non modo nauigare: verum etiam ad optatum portum peruenire possit: ex quo non iam mihi gratiam haberi opto, q ne inuidia magis q merito meo in detractores incurram: vt si opus hoc minime laudandum putabitur, certe studium voluntasq; mea non improbetur: quæ profecto tantum negocii non suscepisset, nisi magis publicæ q priuatæ vtilitatis causa suasisset atq; impulisset. Quamobrem, qui meam causam aduersus inuidos obtrectatoresq; meos non tuebitur, is communis vtilitatis se non amicum esse arguet, qui non magis fauore digna existimabit: si quibus locis defecimus, q reprehensione. Nam cuiusuis hominis castigationem æquissimo animo me accepturum polliceor: si modo liuore caruerit, si existimauerit quanto plura bona quam mala in hoc tempore sint, si quæ alii scripserunt, ita cum nostris compararet, vt ad iudicandum non hominum, sed rerum ratio habeatur. sunt enim qui magis authoritate quorundam q rerum veritate ducantur, qui vt sine ratione mouentur, ita & contemnendi sunt. itaq; eos omittas, atq; ad reliqua pergamus, in quibus velut obex quidam se nobis offert octauus hic liber epistolarum non Ci. sed Cœlii, qui & rerum plurimarum obscuritate, & vitio librariorum ita difficilis atq; confragosus est, vt iter nostrum, cuius celeritatem exigis: non impediturus: sed certe aliquantulum tardaturus videatur. Accelerabimus tamen quantum fieri poterit, & quoniam vtilitati consulimus, non quolibet scopulo immorabimur, sed altum petemus, & remis velisq; (vt spero) plenis, ad portum properabimus, vt qui studiis nostris fauent: his aliquando & frui: & gaudere possint, qui vere dolent veram dolendi causam habeant, inuidia rumpantur, vt ilia Codro. Tu interea Vale, & nos ama, nos ad instituta pergemus.

HVBER.

Vod tibi. Hic est Cœlius ad quem Ci. multas epistolas scripsit lib. ii. cui cum Cice. mandasset: vt ad se diligenter pscriberet quæcunq; in vrbe fierent, hæc epistola scribit Cœlius se vsum omni diligentia. vt cũ ipse manu ppria scribere nõ posset p quosdã oĩa ẽt minutissima ad ipsum Cic. pscribenf: dicit tñ se ad eũ misisse volumẽ quoddã: in quo oĩa cõplexus sit, qd̃ si minus ei placuerit: rogat se fieri certiorem. Deinde scribit qui rumores sint in vrbe de Põ. & Cæ. & postremo vbi sit Plancus: quẽ Ci. plurimũ diligebat. ¶ Decedens, a te. ¶ Data o. adhibito studio. ¶ Persequeretur, tractaret. ¶ Sedulitas. diligẽtia. ¶ Arguta, studiosa, callida. ¶ Curiosus, diligens inuestigator rerum. ¶ Peregrinantibus. absentibus a patria. ¶ Arrogãtię. superbię, elationis. ¶ Delegaui. mandaui, tradidi. ¶ Excusat me. q̃a testatur, q̃ ego non dedignor ad te scribere. ¶ Nescio cuius ocii esset. q. d. nullius, aut certe paucorum. i. nescio cui posset esse tantũ ocium. ¶ Ibi. in volumine meo ad te misso. ¶ Omnia sc. quicquid senatus cõsultauit & decreuit. ¶ Fabulæ sermones vulgi: a fando, Iuuena. It noua nec tristis p cunctas fabula cœnas. ¶ Rumores. rumor fama est sine certo authore. ¶ Quod exemplum. quæ copia voluminis mei. ¶ Molestiam. i. tædium. ¶ Exhibeam. præbeam. ¶ Cum mea impẽsa. profundendum laborem & chartam. ¶ Isti ope. isti quibus dedi negocium, vt ad te scribant, & qui a me sunt cõducti ad hanc operam. ¶ Existimatio. opinio. ¶ De eo, quod erit actũ magis in repu. ¶ Transpadanorum. i. eorum qui colunt transpadanum. ¶ Caluerunt. feruerunt, frequentati & celebres fuerunt.

Rumor

M. T. C. EPISTOLARVM FAMILIARIVM

LIBER OCTAVVS.

M. Cœlius. M. Ciceroni. S. D.

Vod tibi decedenti pollicitus sum, me omneis res vrbanas diligentissime tibi perscripturum, data opera paraui, qui sic omnia persequeretur, vt verear, ne tibi arguta nimium hæc sedulitas videatur. Tametsi tu scio q̃ sis curiosus, & q̃ omnibus peregrinantibus gratum sit minimarũ quoq; rerum, quæ domi gerantur, fieri certiores. tamẽ in hoc te deprecor, ne meum hoc officium arrogãtiæ condemnes, quod hunc laborem alteri delegaui: non quin mihi suauissimum sit & occupato & ad literas scribendas, vt tu nosti, pigerrimo, tuæ memoriæ dare operam. Sed ipsum volumen quod tibi misi, facile (vt ego arbitror) me excusat. Nescio cuius ocii esset non modo perscribere hæc, sed omnino animaduertere. Omnia enim sunt ibi Senatusconsul. edicta fabulæ, rumores. Quod exemplum si forte minus te delectarit, ne molestiam tibi cum impensa mea exhibeam, fac me certiorem. Si quid in republi. maius actum erit, quod isti operarii minus commode persequi possint, & quemadmodum actum sit, & quæ existimatio consecuta, quæque de eo spes est, diligenter tibi perscribemus. Vt nunc est, nulla magnopere expectatio est. Nam & illi rumores de comitiis transpadanorum

ASCEN.

Vod tibi decedens &c. Totus his Octauus liber est Marci Cœlii. Eius videlicet, ad quem libro secundo, a Cicerone scriptæ sunt complures epistolæ, verum quia ad Ci. scriptæ sunt, & ad Ciceronianũ stilum accedunt: inter Ciceronianas computantur. Huius autem argumentum est huiuscemodi. Cum Cicero manens in prouincia mandasset Cœlio proficiscẽti Romam, vt ad se diligenter scriberet quæcunq; in vrbe fierent: scribit se parasse: qui omnia etiam minima quęq; scriberet, quam diligentiam si Cicero non probaret, monet, vt rescribat. Deinde q̃ ab illo prætermissa putat: scribit q̃ rumores sint in vrbe de Pompeio & Cæsare, & postremo vbi sit Plancus: quem Cicero plurimũ diligebat. ¶ Ordo est Quod. i. quia: ego decedens. s. a te in vrbem, pollicitus sum me perscripturum tibi diligentissime omnes res vrbanas. i. quę in vrbe fierent, paraui. idest comparaui & disposui, opera data. i. ex composito & deliberato proposito, sup. scribã, qui persequeretur. i. plane perscriberet hæc omnia, sic vt verear ne hæc sedulitas. i. diligentia mea & fidelitas in seruandis promissis, dicitur enim quasi seorsum a dolo, videatur tibi nimium arguta. i. callide interpretata mandatum tuum. Tametsi scio quam. i. q̃tũ, tu sis curiosus. s. rerum nouarum & quam. i. quantum, gratum sit omnibus peregrinantibus. i. in externis regionibus agentibus, sup. eos fieri certiores, quoque. i. et, minimarũ rerũ quæ gerantur domi in sua cuiusq; patria. Tamen ego deprecor te in hoc: ne condemnes hoc officium meum arrogantiæ. s. vitioq; delegaui. i. commisi alteri, hunc laborem. s. ad te scribendi, quæ hic gerantur. Non, sup. delegaui alteri hoc offm̃, qn. i. q̃ non sit suauissimũ mihi, &. i. simul, aut licet occupato, & pigerrimo ad lr̃as scribẽdas vt nosti. s. p experientiã, dare operam tuæ memorię. s. excitandę. Sed ipsum volumẽ. s. rerũ vrbanarũ, qd̃ misi tibi, excusat me facile, vt ego arbitror. q. d. talia scripta in eo esse, vt Ci. nõ censeat ea a Cœlio fuisse scribenda. Nã nescio cuius ocii esset. i. qs tãto ocio redundaret, vt vacet, nõ mõ. i. non solũ p scribere hæc. i. hmõi nugas: & res nullius momenti, sed oĩno aĩa aduertere. i. aĩo cõplecti, & cõsyderare. ¶ Oĩa enim sunt tibi. i. in eo volumine, vt pote Senatusconsulta. i. decreta: fabulæ dictæ. s. in senatu, rumores. s. incerto auctore perlati. Qd̃ exẽplũ. i. q̃ forma scribendi res vrbanas ẽt minimas, si non delectant te fac me certiorẽ, ne exhibeã tibi molestiã. i. tædiũ: cũ impẽsa mea. i. pecunia, quã his rebus scribendis impẽdi & impendã. Si qd. i. aliqd, maius. i. maioris momenti erit actũ in repu. qd̃ isti operarii. i. scriptores rerũ leuiũ, possint psequi minus. i. non satis, cõmode, &. i. simul. queadmo dũ sit actũ, & q̃ existimatio. i. opinio sit cõsecuta. i. actionẽ talẽ, & q̃ spes est de eo. s. quod inceptũ est, nos pscribemus tibi, supple hęc oia diligenter. ¶ Vt nunc est. i. sm̃ q̃ res nunc se habent, nulla expectatio. s. magnæ rei est magnopere. ¶ Nam & illi rumores. i. sermones ab incerto auctore orti, de comitiis transpadanorum. i. eorum qui transpadum incolunt: habẽdis. s. an deberent in ciuitatem recipi: aut ad bellum mitti: aut quid simile, caluerunt. i. increpuerunt.

¶ Cumarum

HVBER.

CC V marū te.i.vſq; Cumas. Tenus aūt gtō iūxit moē greco, ſic Vir.iii.geor. Et crutū tenus:a mēto palearia pendent. ſ Tenuiſſe audi.i.audiuiſſe.ſ Marcel.ſ.M.Mar.q ɔſuluerat.ſ Retulit.ꝑpoſuit i ſenatu.ſ De ſuc.Gal.i. qs ſucceſſor mitteret i Gallias,qb⁹ iā multos annos p̄fuerat Cę.ſ Exp̄ſſit.apuit:declarauit.ſ Offendiſti.iueniſti.ſ Qui.q̄lis.ſ Aliud ſe.& lo.ſ.aliud hīc in aio:& aliud dicere.ſ Valere.t.In.g.i.eē ita igenioſū.ſ Vt nō ap.qd cu.vt nō detegat̄ eius volūtas:multi.n.ſolēt ſimulare ita,vt nō appeat qd cupiant:qđ Pō.nō poſſe facere dicit.ſ Qđ ad Cæ.ſ.attinet.ſ Nō belli.non boni.ſ Suſurratores.murmuratores:q nō audent apte dicere,nā ſuſurrus dī patuū & ſubmiſſum murmur.ſ Dūtaxat.tm̄mō.

Tenus

Cumarum tenus caluerunt.Romā cum veniſſem, ne tenuiſſimā quidē auditionē de ea re accepi.Praeterea Marcellus quidem adhuc nihil retulit de ſucceſſione prouinciatū Galliarum,in Cal.Iun.vt mihi ipſe dixit eam diſtulit relationem,ſanequam eos ſermones repreſſit,q de eo tum fuerant,cum Romæ nos eſſemus. Tu ſi Pompeium,vt volebas,offendiſti, qui tibi viſus ſit,& quam orationē habuerit tecū quamq; oſtēderit voluntatē(ſolet enim aliud ſentire,& loqui,neq; tm̄ tātum valere ingenio,vt nō appareat,qd cupiat)fac mihi pſcribas.Qđ ad Cæſatē attinet crebri,& non belli de eo rumores,ſed ſuſurrationes duntaxat veniunt. alius equitem perdidiſſe,quod opinor certe factum. alius ſeptimam legionē vapulaſſe,ipſum apud Beluacos circūſederi interclusū ab reliquo exercitu , neq; adhuc certi qcq̄ eſt,neq; hæc incerta, tamen vulgo iactantur.Sed interpaucos,quos tu noſti plane,ſecreto narrantur.at Domitius,cum manus ad os appoſuit: te ad.ix.Cal.Iunii.ſubroſtrarū(qđ illorū capiti ſit)diſſiparant periſſe:ita vt in vrbe,ac foro toto maximus rumor fuerit,atq; Pompeium in itinere occiſum , ego q ſcirem Q.Pōpeiū Baulis ſchœnobaticam facere, & vſq; eo,vt ego miſereret eius eſuriei,nō ſum cōmotus & hoc mendacio,ſiqua pericula tibi impenderent , vt defungeremur optaui.Plancus qdē tuus Rauennę ē, & magno cōgiario donatus a Cæſare,nec beatus,nec bū iſtructus ē.Tui politici libri oībus vigent. Vale.

ſ Alius.ſ.ſuſurrator:ſubaudi dicit.ſ Vapulaſſe,cæſam & pcuſſam eē ab hoſtibus.ſ Beluacos.pplōs Galliæ in Belgis, author Stra.ſ Circūſederi,obſideri.ſ Neq; ia. vul.i. neq; paſſim:& vbiq; dnr & ſpgunt.ſ Inter pa.inimicos Cę.q vellent ita eē.ſ Secreto,occulte:nō multis p̄ſētibus.ſ At Do.cū manus.irridet hūc Domitiū,cuius erat mos cū loquereť manus ad os opponere.ſ At Domi. deeſt verbū.q.d.qd iactat.ſ Subroſtrarii,q erat infra ſenatores:hoc eſt q ſub roſtris ſedebāt.ſ Diſſiparāt.diuulgauerāt,diſparſerāt famā. ſ Qđ q̄tea.ſ.vt pateant.ſ Sit accidat.ſ Capiti vitę,Virg. Qđ dii ꝑus omē in ip̄m cōuertāt.ſ Illorū.ſ.ſubroſtrariorū: roſtra.n.erāt ſedes añ curiā,vbi cōcionabanť,a roſtris nauiū captarū,de qbus prio fixę ſunt,authore Varrone.ſ Pōpeiū.Qu.Pō.Bauli.i.locus apđ Baias dictus,q̄ſi boauli,qđ illic Hercules boū ſtabulū fecit,q̄s Geryōi abſtulit.ſ Schœnobaticā fa.artē.i.q ſcitē eū:pp pauptatē factū ſchœnobatē.i.funabulū:nā ſchœnobates dī q p funes gradiť:nā σχοινος funem ſignificat, βαίνω gradior.ſ Vſq; eo.adeo,in tm̄.ſ Eſuriei.inedię:famis.ſ Et.h.mē.i.ēt hoc mēdacio.ſ Impēderēt.imminerēt.ſ In de fu.alii codices hn̄t: vt defūgeremur optaui.ſ Defungeremur.nō moreremur:vt qdā iterp̄tauť: ſed potius liberaremur:vt apud Vir.O tandē magnis pelagi defuncte pīclis:& Te.Defunctus iā ſum.ſ Rauenæ.quę vrbs eſt Italiæ a Theſſalis cōdita:authore Stra.ſ Cōgiario.cōgiariū ꝑprie dr̄ munus pricipiū ſiue impatorū:vt ſæpe apud Tranqllū in vitis Cæſ.Macro.in ſatur. Auguſtus cū ab eo Pacuuius Taurus cōgiariū peteret , diceremq; iā hoc holes:vulgo loq non puā ſibi ab illo pecuniā datā, ſed tu igt noli credere.ſ Nec be.ſ.illo cōgiario.ſ Nec be. iſtru, qa pluribus eget.ſ Politici.de rep.quos ſcripſiſti:nā πολις ciuitatē ſignat,inde libri policiti dnr q de ciuitate & adminiſtratione reip.tractāt.ſ Vigens.puto melius legēdū eē vigēt:vt ſit tui li.politici vigēt oib⁹.ſ Ne mireris lector: ſicubi variat hic & itē deinceps epl̄arū ſeries,aut verborū , ab exēplaribus cęteris,cām vero itelliges:ac ꝓbabis arbitror. Si.xxv.Cap.Pric Cēturię miſcellaneorū Politiāi legeris.

Suſurrator

Suſurrus

Beluaci

Subroſtrarii

Roſtra

Bauli

Schœnobates

Rauenna

Cōgiario

Politici libri

CNicolai Scoelſii L.Bar.ſuper M.T.Cicero,Epiſtolarū Familiarium lib.octauo variationes.

C Ex.I.Epiſtola.Quod tibi decedens.

C Vt tu noſti pegrino,tuę memorię date opam.ſ Ne moleſtia tibi cū ipſa mea ex ea hēat, fac me certiorē.ſ Siqd erit mai⁹ actū i rep.ſ Romā cū veniſſē, ne tenuiſſē qdē auditionē de ea re accipi,ꝑpterea qđ Marcellus adhuc nihil retulit de ſucceſſione puīciarū Galliarū.ſ Neq; tm̄ valere igenio,vt nō appeat,qd capiat,ſ.igeniū Pōpeii.Qđ ad Cæſarē crebri,& nō belli de eo rumores,ſed & ſuſurratores dūtaxat veniūt,alius qdē pdidiſſe,qđ opinor,certe factū.ali⁹ ſeptimā legionē vapulaſſe,ip̄m apud Belgitas circūſederi. Nōnulli apud Beluacos,legunt.ſ Sed inter paucos , quos tu noſti,palā ſecreto narraſ.Nōnulli ſic,paulo ſecretius narraŕ.Alii aliter,parū ſecreto.ſ Aut Domiti⁹,cū manus ad eos appoſuit te ad.ix.Calē.Ianu.ſubroſtrauit,qđ illorū capiti ſit,diſſiparāt piiſſe,vt devrbe,ac foro toto maximus rumor fuit,atq; Pōpe.ī itinere occiſum,Ego qd ſcirē , Qu.Pōponiū Bauli Sembeneticā facere,& vſq; eo,vt ego miſerer eius eſurire nō ſum cōmotus.Et hoc mēdacio q̄ta picula tibi impēderent,vide,fungeremur,optaui.Plācus qdē tuus,Rauēnæ ē,& magno cōgiario donatus,a Cæſare,nec beatus,nec bū iſtructus ē,tui pollitici libri oibus vigens,

C Cumarū tenus.i.vſq; ad Cumas:q̄ vrbs ē i littore Maris Tyrrheni.Cū ego veniſſem Romā:ne qdē.i.n̄ ſaltē:accepi auditionē tenuē.i. q̄tūuis exilē de ea re.Praeterea Marcel.qdē nihil retulit.ſ.ad ſenatū.i.nihil egit adhuc in ſenatu, de ſucceſſiōe puiciarū Galliarū,& diſtulit eā relationē,vt ipſe dixit mihi,i.i.vſq; ad Cal.Iunii.ſ.mēſis,q.ſ.Marcel.exp̄ſſit .i.explicauit.ſane.i.oino,ſmones meos:q fuerant de eo, tū .i.tūc,cū.i.qñ:nos eſſemus Romę.ſ Tu ſi offendiſti.i.cōueniſti obuiā habuiſti Pōpeiū:vt volebas,fac pſcribas mihi, q .i.q̄lis,ſit tibi viſus,& quā orōnē.i.q̄lē ſermonē hūerit tecū: & quā.i. q̄lē voluntatē.ſ.ſuā,oñderit.ſ.vultu & aliis idiciis iterloquēdū.Solet eni aliud ſentire & loq neq; valere ingenio tm̄.i.tā multū.i.nō eē tā callid⁹ & cautus,vt nō appeat qd capiat:qđ.ſ.attinet aut ſpectat ad Cæſa. crebri & ñ belli.i.nō boni ſmones:ſed dūtaxat ſuſurratiōes.i.q̄ i aures dicunť,veniūt.i.afferunť:ad nos de eo:alius ſup.dicit Cæſarē pdidiſſe eqtē.i.eqtatū,qđ opinor certe factū eē, alius ſup.dicit aut ſuſtinet ſeptimā legionē vapulaſſe.i.cęſā aut pcuſſam eſſe,& ſup.ip̄m circūſederi.ſ.a Gallis iterclusum ab reliquo exercitu apđ Beluacos pplōs Gallię olī iā bellicoſos quorū fama & nomē adhuc durat: neq; qcq̄ certi ē adhuc: neq; tm̄ hęc icerta iactanť vulgo,ſup.narranť ſecreto inter paucos,quos tu noſti plāe,q.d.Cę.inimicos.ſ At.i.ſed:Domitius ſup.talia narrat fingēs ſe nolle,aut nō audere talia diceř,cū appoſuit manū ad os.i.cū digito cōpeſcuit labellū,ne qcq̄ ꝑperā dicat.ſ Subroſtrarii.i.q ſub roſtris ſedēt nouaꝶ rerū captatores:nā e roſtris oīa Ro.edicabanť.diſſiparāt.i.i vulgū diſſeminauerāt te piiſſe ad nonū Cal.Iunii,qđ.ſ.piiſſe:ſit.i.eueniat capiti.i.i caput eorū:vt Aenei.ii. Qđ dii pus omē in ipſum Cōuertāt,ita ſup.diſſiparāt,vt maximus rumor fuerit in vrbe ac foro toto:atq; ſup.diſſipatāt:Pō.ſ.Qu.nō Cæſarē:occiſum in itinere,Ego q ſcirem Qu.Pōpeiū facere Bauli.i.i eo loco apud Baias,vbi Hercules Bouū ſtabulū

ASCEN.

Bauli

Schœno, batica Schœno, bates

fecit, vñ Bauli q̃si Boauli.i.boũ aula.i.caula dicti sunt. facere schœnobaticã.i.artẽ funabuloꝝ.s.ambulãtiũ ac gradiẽtiũ sup funẽ extentam, σχοινος schœnos.n.dr̃ funis, βαινω gradior: ambulo: q talia facit græce schœnobates: latine funabu lus dr̃: & scirẽ eũ facere schœnobaticã vsq; eo.i.intm̃ artificii, qd nullũ illi erat: vt ego misereret esuriei.i.famis ei⁹, nõ sũ cõmotus.s.ex tali rumore: & optaui sup. vt nos defungeremur hoc mendacio.i. liberaremur & absolueremur: vt apud Maronẽ. O rãdẽ magnis pelagi d:functe piclis.i.illis trãsactis liberate. Credebant nãe miseri gẽtiles malũ qd dii para rẽt alio malo posse deuitari: vt mẽdacio pmo: qd inpẽderet malũ: sup. piculis: siq̃ picula impẽderẽt tibi. ⁋ Plancus tuus q dem.i.certe.q.d. qd sine mẽdacio dr̃: est Rauẽnę: in ea vrbe Italię a Thessalis cõdita: & donatus a Cęsare magno cõgia rio.i.munere, vt a pricipe & Imparore in eũ collato: nec bñ beatus ẽ bñ instinctus, libri tui polirici.i.quos de rep. & po litia scripsisti: vigent oibus.i.omnibus eos legentibus sunt in vigore: hoc est placent & tractantur. Vale.

HVBER.

CErte. Scribit primo quẽdã absolutũ esse prȩter oium opinionẽ: ex q̃ re oñ dit Hortẽ. oratorẽ: q eius cãm su sceperat multũ exibilatũ: Deinde qa petebat ædilitatẽ dicit quẽ cõpetitorẽ hẽat: & rogat Ci. vt eũ pmũ intellexe rit eũ designatũ ędilẽ: quęrat pantheras, de qbus ad eũ scri pserat: vt patet lib.ii. epla q̃ incipit. Putares ne vnq̃. Dicit.n. Ci. de pãtheris p eos, q vrnari solẽt, agit mãdato meo dili genter. Postremo qa Ci. ad eũ scripserat, vt se certiorẽ fa ceret de rebus vrbanis: dic se fecisse cõmentarios reꝝ vrba naꝝ, dedisseq; pmũ L. Castrinio: secũdũ vero ei, q attulit has lras ad ipum Ci. ⁋ Certe inq̃ q.d. admiratiue affirmat absolutũ quẽdã, quẽ nõ noiat. põt tñ intelligi Messalla, de quo dicit in epla, q̃ incipit: inuideo tibi. ⁋ Pronũciatũ est. de eius absolutiõe. ⁋ Oibus or.s. iudicũ: vel ordinibus sena torio: eqstri & plebeio: licet iudices eligerent maxie ex or dine eqstri. ⁋ Singulis. nõ enĩ sola fuit vniuersalis pnũciata ab oibus ordinibus: sed singulæ sniæ ab vno quoq; ordine dictę sũt. ⁋ Vide mõ: inueni hũc locũ ita mẽdosum & varie scriptũ, vt nõ putẽ eẽ frustra laborãdũ ad inrerpretãdũ. ⁋ Pręparassem ad do. instituissem fortiter pati dolorẽ: q putarẽ illũ nõ posse ipetrare, quod vellet: pparassem aũt aixi: qa leuius dolet: cũ ita ẽ oino institutũ: vñ Dido apud Virg. Dũ mea me victã doceat fortũa dolere. ⁋ Obstupui. fui quodã mõ alienus a meipso. ⁋ Quid ali. pu. fecisse: cũ ego q ei faue bã p amicitia ita obstupuerim. ⁋ Scilicet. certe. ⁋ Corripue rũt. accusauerũt: rephenderũt. ⁋ Iudices. q eũ absoluissent. ⁋ Esse qd.f.n.p.i.ñ tolerabile qd egissent. ⁋ Lege li. nescio an fortasse hic q̃reret ius ciuitatis Romanæ.i. fieret ciuis ro. id qd phibebat p legẽ quã Licini⁹ Crass⁹ tulerat. ⁋ Hortẽsius. orator: q egerat cãm eius q fuerat absolutus. ⁋ Suũ. g. gaudiũ ad ęmulationẽ Teren. q in Andria sic inqt. Nam hũc scio mea Solide solũ gauisuꝝ gaudia. ⁋ Hic. tũc. ⁋ Strepit⁹ dicit multos infremuisse & sibilasse viso Hortẽsio: qd qdẽ aiaduersum ẽ maxie: qa Hortẽsius nunq̃ antea tota vi ta sua fuerat exibilatus. ⁋ Tonitruũ.i. q̃si tonitruũ.i. ma gna voce clamabãt. ⁋ Et ru. vel ẽ pticipiũ: & significat asinoꝝ

Rudere

more rudẽtiũ.i. clamãtiũ. nã rudere asinoꝝ est Persius: Fin dor vt Arcadię pecuaria rudet dicas: qd magis pbo substã tiuũ ẽ, & exponit rudẽtũ.i. funiũ: vt q̃si stridor funiũ. Vir.i. Aenei. In seqtur clamorq; virũ, stridorq; rudẽtũ. ⁋ Sibilus.

Sibilus

exibilatio: sibilo enim maxie ptẽnebant hoies: vñ exibilari dicebant histriones aut actores impiti, cũ e scæna p con temptũ expellebant: & Hora. in.i. sermonũ. Ppls me sibilat At mihi plaudo ipse domi, simulac nũmos contemplor in arca. ⁋ Aiaduersum. cognitũ. ⁋ Intactus a si.i. nunq̃ exibila

Exibilo

tus & sibilo derisus. ⁋ Sed tot bñ. & mendosus & obscurus textus. ⁋ Pœniteret vi.i. obtinuisse cãm illius, q fuerat ab solutus, quia pp hoc exibilabat, vel vixisse: qa videbat se in senectute exibilari: qd nunq̃ ei añ acciderat. ⁋ Resederũt. quieuerũt, vt Oisq; repẽte resedit flatus. ⁋ Nõ iner. nõ qa ei deerit animus. ⁋ Consilio. prudẽtia. ⁋ Existimario. opinio nascit.n. q̃ sint futura. ⁋ Competitorem. qui simul ędilita tem mecum petit. ⁋ Egentem. alii codices habent agentẽ. ⁋ Comitiorũ.i. q̃ fient cã nostrę ędilitatis. ⁋ Simulac. vt pri

M. Cœlius Ciceroni. S.D. 2

CErte inquã absolutus est, me pñtante pnũ tiatũ ẽ, & qdẽ oibus ordinibus, sed & singu lis in vno quoq; ordine sentẽtiis. Rides ne rogo, inqs: nõ mehercules, nihil.n. vnq̃ tã pter opinionẽ, tã qd videret oibus idignũ, accidit, qa ego cũ pro amicitia validissime fauerẽ ei, & me iã ad dolendũ pparassem, postq̃ factũ est, obstupui, & mihi visus sum captus eẽ. Quid alios putas? clamoribus.s. maximis iudices corripuerũt, & oñderunt plane esse, qd ferri nõ posset. Itaq; relictus lege licinia maiore eẽ periculo videt. Accessit huc, qd postridie eius absolu tionis, in theatrũ Curionis Hortẽsius introiit, puto vt suũ gaudiũ gauderemus. Hic tibi strepitus, fremitus, clamor, tonitruũ, & rudentũ sibilus. Hoc magis aiad uersum est, q intactus a sibilo peruenerat Hortensius ad senectutẽ. sed tũ ita bñ, vt in totã vitã q̃uis, satis eẽt, & pœniteret eũ iã vicisse. De rep. qd tibi scribam, nihil hẽo. Marcelli ĩpetus resederũt nõ inertia, sed (vt mihi videbat) cõsilio. De comitiis cõsularibus incertissima est existimatio. Ego ĩcidi in cõpetitorẽ nobilẽ, & igno bilẽ egentẽ. Nam M. Octauius Cn. filius, & C. Hirrus mecũ petit. Hoc iõ scripsi qd scio te acriter pp Hirrũ, nũciũ nostroꝝ comitiorũ expectaturũ. Tu tñ simulac me designatũ audieris, vt tibi curæ sit, qd ad panthe ras attinet, rogo. Syngraphiã sitianã tibi cõmẽdo. Cõ mẽtariũ reꝝ vrbanaꝝ primũ dedi L. Castrinio Pęto, secundũ ei, qui has literas tibi reddet. Vale.

⁋ Ex.ii. Epistola. Certe inquã absolutus.

⁋ Certe inquã absolutus est, me repñtante renunciatum est, & qdẽ oibus ordinibus, & singulis in vno quoq; ordine sententiis. Vide mõ in quibus mihi lris oñderis, me isto mi surum alios. Marcũ Fore[illegible] undũ eqtẽ Romanũ amici mei filiũ bonũ & strenuũ adolescẽtẽ, q nũ suũ negociũ istuc venit, tibi cõmendo & te rogo, vt eũ in tuorum numero hẽas, agros, quos fructuarios hñt ciuitates, multos, tuo vult bñficio, qd tibi facile, & honestum factũ est, in munus esse gratos, & bonos viros, tibi obligari. Nolo te putari fauolũ a colom nariis pteritum. optimus quisq; eum non fecit. Pompeius tuus apte Cæsarem & puinciam tenere, cum exercitus, & consul ipse, tñ sniam hanc dixit. Nullum hoc tpe senatuscõ sultum faciendum. Scipio hanc, & vt Cal. Martias de pro uinciis Gallis, neu quid coniunctum referretur. Contrista uit hæc sententia Balbum Cornelium. & scio eum conque stum esse cum Scipione. Calidius in defensione sua fuit di sertissimus in accusatione vero satis frigidus.

Simulac. Syngrapha ASCEN.

m⁹, postq̃. ⁋ Designatũ.s. ędilẽ curulẽ. ⁋ Ad pãtheras. quas a te petiui mihi mitti. ⁋ Syngraphã. bullerã: notam. ⁋ Cõmen tarium. dicit misisse duos cõmentarios rerum vrbanarum, & primum dedisse. ⁋ Castrinio. ⁋ Secundum.s. cõmentariũ.

CErte inq̃. Scripserat Ci. se mirari quẽdã vtriq; notũ absolutũ, vñ cõfirmans id: dicit Cœlius Certe inq̃ absolutus est, pnũtiatũ ẽ.s. iudiciũ de eius absolutiõe, me pñtante.i. exhibẽte teũ, aut supplicationẽ, & qdẽ sup. absolutus ẽ oi bus, ordinibus.s. ab iudicibus ois ordinis, sed &.i. ẽt: singulis sentẽtiis in vno quoq; ordie.s. iudicũ. Vide mõ inqs.s. an ne qd verũ verũ addas: aut qd simile. Rñsio. Nõ me hercule sup. quicq̃ addo aut mentior: nihil enim accidit vnq̃ tam pter opinionẽ, & qd videret oibus tã indignũ. Hęc est vera lectio: quã nõ intelligẽtes, vt credebant deesse verba quę alii supposuerunt.

alii supposuerũt,sic,vide mõ ĩngs mihi lr̃is:oñdens me isto missos:alios, alii sic,vide mõ ĩngs &c. hñt gi añ hãc ep̃las octo: q̃s alii postponũt. ¶ Quin,i.go eẽ,ego cũ fauerẽ ei validissime p amicitia.s.nr̃a, & pparassem me ad dolẽdũ.s.de cõdemnatione eius,obstupui.s.de eius absolutiõe & visus sum mihi eẽ captus,i.priuatus sensu,aut intellectu p stupore. Quid putas alios sup.fecisse: R̃nsio:alii sup.corripuerũt,i.rephẽderũt iudices maximis clamoribus,& ostẽderũt plane esse.s. iudicatũ: aut iudiciũ,aut facinus,qđ nõ posset ferri,i.tolerari æqs ais. ¶ Itaqs sup.absolutus illo iudicio:relictus.s.a iudicibus videt esse maiore piculo,lege licinia,p quã ↄtra sniam ppli absoluti iteru in iudiciũ vocabant. ¶ Accessit huc.i.ad hãc rẽ: q Hortẽsius,s.orator isignis,q absolutũ defenderat,introiuit postridie eius absolutiõis.i.die q pxime absolutionẽ eius secutus ẽ, in theatrũ Curionis:puto sup.introisse vt gauderemus gaudiũ suũ.i.vt sibi gratularemur.Sic & comicus in Andria locutus est.Nullũ est.n.verbũ,qđ nõ regat actm̃ pportionabilis signationis,vt gaudeo gaudiũ:eo iter,curro cursum:viuo vitã miserã &c. ¶ Hic sup.factus & factũ est tibi,vacat tibi:qđ tñ ex more loquẽdi apte additũ est,quo mõ dicimus:hic mihi sp dormit &c,strepitus.s.pedũ,fremitus.s.oris,clamor tonitruũ,i.tãtus sonus ex reflexiõe vocũ in theatro,vt tonitruũ putetur:& sibilus rudentũ,i.more asinorũ obstrepẽtiũ. ¶ Hoc aiaduersum,i.annotatũ est a populo,magis q Hortẽsius puenerat ad senectutẽ.i.senex factus erat:intactus a sibilo.i.nunq̃ adhuc explosus,exhibilatus:aut irrisus ob turpẽ aut iniquã actionẽ. ¶ Sed sup.egerat tũ bñ.i.decẽter,vt satis esset.s.ei laudis,in totã vitã,q̃uis.i.q̃tũuis sup.lõgã:& pœniteret eũ vicisse iã.s.in cã illius rei iniq̃ absoluti:qa nisi vicisset,sibilũ passus nõ eẽt. ¶ Nihil hẽo de rep.qđ scribã tibi. Aut si est,qđ legi sit. Quid scribã tibi de rep.nihil hẽo. ¶ Impetus Marcelli resederũt.i.sedati sunt:nõ inertia.s.Marcelli,sed cõsilio i ve videbatur mihi. ¶ Existimatio.s.diiudicatio de comitiis cõsularibus.s.hñdis est incertissima. ¶ Ego incidi in cõpetitorẽ.s. ædilitatis meũ nobilẽ & ignobilẽ,qa egẽtẽ,alii legũt & nobilẽ agẽtẽ.i.p se ferentẽ.Nã M.Octauius filius Cnæi,& Caius Hirrus:petit meũ.s.ædilitatẽ.Ego scripsi hoc iõ,q scio te expectaturũ acriter pp Hirrũ:nuntiũ comitiorũ nr̃orũ.s.ędilitiorũ. ¶ Tu tũ simulac.s.eodẽ tpe:quo,aut statim postq̃ audieris me designatũ.s.ædilẽ,fac sup.alii hñt rogo,sed sic dicerẽt te, nisi grę co more,quẽ comici sequunt pximo dederit qđ sequẽtis est:dicũt.n.me scis qđ velim,p eo qđ est:scio qđ ego veli.Hoc aũt loco qa Cœlius multa subaudire solet:credã verbũ omissum:vt curę sit tibi sup.id qđ attinet ad Pãtheras.s.in Cilicia capiẽdas:& ad ædilitatis Põpã Cœlio mittẽdas:de qbus lib.ii.sępe meminit Ci.Ego cõmẽdo tibi:vt.s. absoluas syngraphã Sictianã.i.quã Sictius ad te afferet:petiturus pecuniã:vulgus bulletã aut cedulã obligatoriã vocat:vt lib.vii.in ep̃lis ad Trebatiũ patuit,Ego dedi pmũ cõmẽtariũ rerũ vrbanarũ Lu.Castrio Pęto,Scđm sup.dedi ei,q reddet tibi has lr̃as. Vale.

M.Cœlius Ciceroni.S.D. 3

EST ne? vici .& tibi sæpe,qđ negaras discedens curaturũ,lr̃as mitto. est,siqdẽ pferuntur, q̃s do. atqs hoc eo negligẽtius factito, qđ cũ ociosus sum plane vbi delectẽ ociosum meũ,non habeo. Tu cum Romæ eras, hoc mihi certum,ac iucũdissimũ vacanti negocium erat,tecũ id ocii tp̃s consumere, idqs nõ mediocriter desydero,vt nõ modo mihi solus esse, sed Romę te pfecto solitudo videatur facta,& q(quę mea negligẽtia est)multos sępe dies te,cum hic eras, non accedebã, nũc quotidie non esse te, ad quem cursitem,discrutior. Maxime vero,vt te dies,noctesqs quærã,competitor Hirrus curat. Quomodo illum putas auguratus tuum cõpetitorem dolere? & dissimulare me certiorem,q̃ se candidatum? de quo, vt quem optas, q̃ primum nuntiũ accipias,tua medius fidius magis, q̃ mea cã cupio.

HVBER.

EST ne? Primũ Cœlius seti.se eo diligentius ad Cic. scribere:qđ nihil aliud hẽt quo ocium suum delectet: accusatqs seipsum, qđ cũ eẽt apud eũ, nõ vsus sit frequẽtius eius ↄsuetudine:dride scribit de cõpetitiõe Hirri:& post q̃dã alia eũ hortat i vt aliqđ scribat, qđ testificet eorũ amicitiã. ¶ Est ne? cũ discederet Ci. ab vrbe dixerat Cœliũ nõ curaturum ad se scribere: & dixerat se curaturum: & intelligimus eos: q̃si spõsionẽ de hac re fecisse: vñ cũ Cœlius nũc ad eum scriberet,q̃si cõuincat Ci.mẽdacii dicit. ¶ Est ne.i.vt tu dixeras:qđ ego nõ curarẽ ad te scribere. ¶ Vici sum victor sponsionis,quã fecimus. ¶ Quod.quã rẽ.s.mittere lr̃as. ¶ Curaturũ.s.me. ¶ Et siqdem. p si. ¶ Tu.ordo est, cũ tu eras Romæ hoc negociũ erat certũ ac iucũdissimũ mihi vaganti.s. consumere tecũ id tp̃s ocii:puto tñ melius legi vacãti.i. ocioso. ¶ Id.s.cõsumere tecũ tp̃s ocii. ¶ Et mihi. sensus est:nõ solum vr̃ mihi me esse solũ: sed te abñte solitudo vr̃ esse facta Romę.i.Roma videt eẽ deserta. ¶ Te pfe.i.te digresso Roma. ¶ Postq̃ es pfe.i.discessisti. ¶ Quę mea neg.i.ea negligẽtia.i. propter eã negligẽtiã:quę negligẽtia est mea.i.ea erat negligẽtia mea:qđ ad te ñ accedebã, cũ eras hic. ¶ Discrutior. valde crutior. ¶ Te nõ esse.s.hic. ¶ Auguratus tuum competitorem.i.fingens esse cõpetitorẽ tuum. ¶ Q̃uo pu.do.i. quo dolore eum affici putas. ¶ Et dissimu.se incer.i.magis incertum de eo quod intelligit se nõ posse obtinere. ¶ Quẽ optas.qualẽ desideras, vt ille hẽat repulsam:& ego designer ędilis.

ASCEN.

EST ne? Cœlius gestit pene exultat ex voto suo, vt cõstituerat euenisse & se vicisse. Ci.enim abiẽs dixerat & q̃si spõsionẽ fecerat & deposuerat nõ nihil,Cœliũ ad se abñtẽ nõ daturũ lr̃as,qđ cũ Cœlius curasset faciẽdũ, se vicisse gestit, & cãm affert cur diligẽtius scribat,videlicet q aliud nõ hẽat quo ociũ suũ oblectet.Nã cũ Ci.Romę eẽt,interdũ negligebat vti eius cõsuetudie,q̃ nũc vti vellit,demũ nõ nihil de cõpetitore Hirri locutus,monet Ci.vt ad se scribat. Ordo est. Est ne?i.euenit ne vt dixerã:hoc est scribo ne ad te,q.d.planissime,vñ addit vici:& pro,i. mitto lr̃as tibi:qđ tu discedens negatas sup.me curaturũ,rñdet aũt ipse ad interrogatũ illud,est ne? dicẽs:Est.i.euenit : vt dixerã, qdem.i.certe:si sup.lr̃æ,q̃s do.i.mitto ad te:pferunt. Atqs facio hoc,i.curo ad te lr̃as dãdas:eo.i.ppea libẽtius,q cũ.i.qñ,sum ociosus,non hẽo plane .i.oino:vbi delectẽ.i.cũ delectatiõe trãsigã ociũ meũ.Cum.i.qñ,tu eras Romę,hoc negociũ erat mihi vacanti.s.a cæteris negociis,certũ ac iucũdissimũ,videlicet cõsumere tecũ id tp̃s ocii.i.vacatiõis a publico p̃sertim negocio, & desydero non mediocriter,immo vehemẽter:id, videlicet cõsumere ociũ tecũ,ita sup. vt nõ mõ.i.nõ solũ,sup. videat mihi esse solus,sed solitudo videatur esse facta Romę:te pfecto.i.postq̃ tu es pfectus, & discessisti Roma.q.d.qa tecum non sum: solus mihi esse videor:& est adamãter dcm̃ ¶ Et q,q̃ negligẽtia mea est, nõ accedebã ad te:sępe multos dies.i. p spatiũ multorũ dierum:cũ eras hic.i.vbi nũc sum,hoc est Romę:discrutior in variis tormẽtis ai & q̃si cruciatibus qbusdã torqueor:nũc quotidie te nõ esse.s.Romę.i.nõ adesse:ad quẽ cursitẽ.i.frequenter currã. Id aũt frequẽter vsu venit:vt dũ copiã rerũ hẽmus eas contẽnemus,q̃s eis carẽtes desyderamus postea. ¶ Vero.i.sed:Hirrus competitor.s.ędilitatis meũ:curat.i.efficit ẽtsi non curet,maxime.i.p̃cipue,vt q̃rã te dies & noctes. Q̃uo putas illũ.i.temerariũ & insanũ cõpetitorẽ tuũ auguratus.i. q ausus est tecũ petere auguratũ, videlicet Hirrum:dolere:& dissimulare.q.d.ęgerrime,licet plurimũ conetur i me candidatum.i. designatũ futurum ędilitatis competitorem, accepto candido habitu, quem accipiebat precipue duabus de cãis, altera vt candido animo,& e tep.petere indicarent:altera vt non ex meritis suis: q̃ in vestibus insignibus conspici poterant, sed ex mero ppl̃i dono sperare profiterentur. ¶ De quo.s.Hirro:vt accipias nuncium sup.eum.i.talem:quem.i.qualem:optas: hoc est eum esse a me victum, ego cupio medius fidius magis tua causa q̃ mea.q.d. scio te magis gauisurum, q̃ me ipsum.

HVBER. ℂNAM mea, si fio. sic est legēdū. ⸿ Nā mea. s. cā. ⸿ Si fio. s. ędilis: nā qdā codices mendose hñt, nā me, si fio. ⸿ Forsitan &c. ex his verbis nō video posse elici sensum, q mihi satis faciat. ⸿ Vsq; eo. in tm̄. ⸿ Quod sed tā. s. est vt possimus ridere tota vita nr̄a. ⸿ Sed meher. iurantis ē. ⸿ M. Octa. hoc dicit, q̄ M. Octauius, q̄ ēt erat cōpetitor: multū subleuat, & sustinet odia eoꝝ q p̄mebāt Hirrū. ⸿ Offm: debitū erga Milonē. ⸿ Existimatio, auctoritas. ⸿ Illud. nūc petit a Ci. si erit ociosus, vt aliqd scribat: vt itelligat se ei curę eē. ⸿ Aliqd syn. aliquā ordinationē: reg: nā συντασσω ordino, ɔstituo: inde συνταγμα, i. ordo: cōstitutio. ⸿ Quid ti. obiectio. q. d. qūo hoc eogitasti: qa es hō nō ineptus. ⸿ Aliqd ex tam, quasi rñsio obiectionis. ⸿ Tuis mo. tuis scriptis. ⸿ Prodat. tradat. ⸿ Cuiusmodi ve. i. posses fortasse q̄rere cuiusmodi, & quale monumētū velim a te p̄di in memoriā amicitię nr̄ę. ⸿ Tu ci. dicit Cœlius Cic. melius posse cognoscere quo gn̄e scriptoꝝ debeat vti: q optime nouerit oēm disciplinā. ⸿ Gn̄e. i. in gn̄ali. ⸿ Hēat qđ p̄tineat ad nos qđ sit accōmodatū nobis. ⸿ διδασκαλιαν. doctrinam. διδασκω. n. doceo signat: ide διδασκαλος. i. doctor magr̄: & διδασκα doctrina. ⸿ Vt versēt inter manus. i. vt multi de lectent hēre in manibus: & frequētet legere. Vale.

Syntagma

Didascalia

ASCEN. ℂNAM: affert cām dicti sup̄ioris, q̄ sane obscura ē, dicēs: si forsitā fio. s. ędilis: mea. s. cā. i. q̄tū ex ea te vtilitatis capiam, ego ferā. s. vtilitatē cū re locupletiore. i. abūdātiore vtilitate: aut si referā vna ē dictio sic. referā. i. recensebo & cōmemorabo forsitā cū locupletiore. i. tecū: qui plus cōmodi ex ea re capies, q̄ ego: eo q̄ victus fueris ēt inimicū tuū in petitiōe auguratus ⸿ Sed hoc. s. vicisse Hirrū: ē suaue. i. delectabile: vsq; eo. i. valde, qđ si acciderit: risus. i. occasio ridēdi: nō poterit deesse nobis tota vita. i. p totā vitā. Alii legūt possit, & q̄ sic vsq; eo. i. i tm̄, q̄ si acciderit. s. Hirrū vinci: risus nō possit deesse nobis tota vita, sed tāti sup. fuerit risus. i. tāti momēti vt semp ridere velimus. Sed mehercule. M. Octauius: q ēt competitor erat & ita odio hñdus: tn̄ non multū subleuat. i. iminuit odia eoꝝ: q p̄mūt. i. opprimūt Hirrū: q̄ s. odia sunt p multa: & tn̄ minus solet esse odiū in aliquē, si sociū habuerit culpę, q̄ si solꝰ peccauerit: parcit̄. n. sępe multitudini. Quod attinet ad offm. i. debitū obsequiū, Philotimi liberti. s. tui, & ad bōa Milonis. s. amici tui: qđ ɔtra Clodiū defenderat Ci. nos dedimꝰ opas. i. curauimus, vt &. i. simul, Philotimꝰ satis faceret q̄ hōestissime, & decētissime: Miloni abñti & necessariis eius, &. i. sil: existimatio tua. i. auctoritas & reputatio: cōseruaret̄ fm̄ fidē. i. fidelitatē & sedulitatē eius. i. Philotimi: hoc est: vt fides qdē eius & sedulitas agnosceret̄, sed tn̄ totū offm̄ tibi acceptū ferret̄. Ego peto nūc illd a te si eris: vt spero, ociosus, vt scribas ad nos aliquod syntagma. i. aliq̄ ordinationē reꝝ, & aliqđ opus p̄ceptoriū: vt itelligamus nos eē tibi curæ. ⸿ Inqs. s. scio q̄ mō dicis: q. i. q io istuc. i. ista res, vt illud petas, venit in mētē tibi hoi nō inepto. Rñdet Cœlius: venit sup. in mētē, aliqd ex tā multis monumētis tuis. s. literatis, hoc ē scriptis tuis, extare. i. vt aliqd extet, qđ p̄dat. i. manifestet, quoq;. i. ēt posteris. i. post nos vēturis hoibus: memoriā amicitię nr̄ę. Puto sup. q̄ tu nūc q̄ris, cuiusmodi velim sup. scriptū aut syntagma. Rñsio: tu q nosti oēm disciplinā: excogitabis aptius sup. id qđ conuenit maxime, sup. nobis, tn̄ sup. id hēat gn̄e. i. in generali, aut sit in eo gn̄e scribendi: vt hēat sup. illud aūt aliqd, qđ &. i. simul: p̄tineat ad nos. Et. i. simul, hēat quādā didascaliā. i. doctrinā, vt versēt inter manus, i. sit nobis tanq̄ enchiridion. Nam libri in quibus bonæ doctrinæ continetur, debent bonis assidui esse in manibus. Sane διδασκω didasco: dicitur doceo διδασκαλος magister doctor, hypodidascalos submagister: hoc est sub alio docens, Didascalia doctrina διδασκαλικος didascalicus p̄ceptoris doctrinalis: didascalice liber doctrinā tradēs &c. Vale.

Nā mea, si fio, forsitā cum locupletiore referā, sed hoc vsq; eo suaue est, qđ si acciderit, tota vita risus nobis deesse nō poterit. Sed tāti: sed est mehercule nec multum M. Octauius eoꝝ odia, qui Hirrū p̄emunt, quæ p̄multa sunt, subleuat. Quod ad Philotimi liberti officium, & bona Milonis attinet, dedimus operā, vt & Philotimus q̄ honestissime Miloni absenti, eiusq; necessariis satis faceret, & secundū eius fidē, & sedulitatē æstimatio tua cōseruaret̄. Illđ nūc a te peto, si eris (vt spero) ociosus, aliquod ad nos, vt itelligamus nos tibi curæ esse, συνταγμα conscribas. Qui tibi istuc inquis, in mētem venit hoi nō inepto? aliqd ex tā multis tuis monimentis extare, qđ nr̄æ amicitiæ memoriā posteris quoq; p̄bat, velim. cuiusmodi puto q̄ris. tu aptius, qui oēm nostri disciplinā, qđ maxime cōuenit excogitabis, ex eo tn̄ genere, qđ & ad nos p̄tineat, & διδασκαλιαν quādā, vt versēt inter manus, habeat. Vale.

ℂEx. III. Epistola. Est ne. vici?

ℂEst ne. vici? Hæc ep̄la, q̄ quotidianis in libris legitur in epistolarū familiarium Ciceronis lib. VIII. At in antiquiori meo hanc legi esse nō octaui libri, sed. XV. noni, qđ mirū videri debet, cur tanta varietas. Sed alii iudicent: quo in libro sit p̄legēda. Est ne. vici? & tibi sępe qđ negares discedens, curarum lr̄as mitto. ⸿ Qūo illū putas auguratus tuū cōpetitorē delere & dissimulare me incertiorē, q̄ se candidatū? ⸿ Et fm̄ eius fidem, & sedulitatem existimatio tua conseruaret̄. Illud nunc a te peto, si eris, vt spero ociosus, aliquid ad nos, vt intelligamus nos tibi curę eē syntagma cōscribas. Quidā vero syntagma legūt. Cuiusmodi velim puto quęras ocyus, tu citius, qui oem nosti disciplinam.

Didascalia διδασκαλικος

HVBER. INuideo tibi. Scripserat Ci. ad se multa deferri facta eē i vrbe: q̄ qdē enumerauerat. Itaq; Cœlius scribit se ei, inuidere tam multa ad eū deferri, q̄ ipe mireẗ: & dicit q̄ sine ea: deide multa narrat, quę Romę agantur, & de rebus Cæ. & Pō. Postremo ab eo petit pantheras ad se mitti: & se certiorem fieri: qūo hēat se Aegyptus post mortem Ptolomęi, quem dicit se audiuisse esse mortuum. ⸿ Inuideo ti. placet mihi sors tua. ⸿ Quod: qa. ⸿ Istoc: pro istuc. ⸿ A re, post repulsam. ⸿ Quindecimuirū nomen magr̄atus: sicut. n. dicimus triūuirum & decemuirum: ita & quindecimuirum: ideo quod in eo magistratu. xv. essent. ⸿ Caruisse te. i. quod carueris. ⸿ Et non vidisse vultum, quia erat tristissimus, videbatur enim lachrymari propter repulsam.

M. Cœlius. M. Ciceroni. S. D. 4

INuideo tibi q̄ tā multa quotidie, q̄ mirere, istoc perferunt̄, primū illud, absolutū Messallam, deinde eūdē cōdemnatum. C. Marcellum cōsulem factum. M. Clodiū a repulsa postulatum a Gallis duobus. P. Dolobelā quindecimuirum factum. Hoc tibi nō inuideo, caruisse re pulcherrimo spectaculo, & Lentuli Suræ repulsi vultū non vidisse.

ASCEN. INuideo &c. Scripserat Ci. multa ad se afferri: q̄ fcā erāt in vrbe, quapp nūc scribit Cœlius se inuidere Ci. q̄ tāta ad eū deferrent̄, narrat q; multa, q̄ Romę aut agebant̄, aut iā acta erāt: & nō nihil de rebus Cę. & Pō. Et postremo petit a Ci. vt Pātheras ɔ̄ punicia sibi mittat: & se certiorē faciat, qđ Aegyptii post mortē Ptolomęi regis agāt. Ordo ē. Inuideo tibi: hoc ē puto te nimis fortunatū, q̄ multa q̄ mireris, sunt q legūt miret: p̄ferunt̄ quotidie istoc p istuc. i. in Ciliciam vbi tu es. ⸿ Primū illud sup. p̄fert̄ aut platū ē. Messallā absolutū. s. in iudicio: deide eūdē cōdēnatū. C. Mar. factū sup. eē, cōsulē. M. Claudiū seu Clodiū, postulatū. i. i ius vocatū a duobꝰ Gallis. s. cognomēto: a repulsa. i. post repulsam. Dolobellā fcm̄ q̄decēuirū. i. voū in magr̄atu q̄decēuiroꝝ, vt erāt, q̄bus libri sibyllini curę erāt. ⸿ Ego nō inuideo tibi h. i. i ea re fuisti minꝰ felix: q a felicibus inuidemus & nō miseris, te caruisse spectaculo pulcherrio, & nō vidisse vultū Lēt. Surę repulsi. s. a q̄decēuiratu.

ℂAt qua

HVBER.

CAT qua spe, q.d. certissima, non enim dubitauerat quin impetraret. ¶ Diffidente. non semper ante se impetraturũ qn decimuiratum. ¶ Descenderat. ad petendũ quindecimuiratũ contra Dolobellam. ¶ Nostri a. qui fauebant Dolobel. ¶ Quã a. codex vetustus habebat quæ acutius, vt sit sensus, nisi nostri vidissent quæ. i. aliqua. ¶ Concedente ad. non repugnante Dolobella eius aduersario. ¶ Seruiũ. nomen propriũ: alibi scriptum est Seruæum. ¶ Cuius, Seruii. ¶ Locum. vt designaret tribunus pro eo. ¶ Quã ma, m, incu, i. q̃ magnum timorẽ inicit. ¶ Facilitatem. mansuetudinẽ. ¶ Vt fert ipse. vt ait: siue vt se gerit. ¶ Bonos. s. mallet: melius autem legitur bonos q̃ bono, sic, sed vt spero: & volo, & vt fert ipse bonos & senatus mallet. ¶ Totus sca. tractũ a fontibus, q aquã scaturire. i. abũde effundere dicuntur. ¶ Vt nunc est, i. pro tẽpore. ¶ Insi morũ, nam Cæ. semp quæsiuit cõciliari sibi plebem. ¶ His cõ. i. cõsilus eorũ. ¶ Intenderant, apposuerant. ¶ In ei, tri. ꝯtra tribunatum eius: in quo dixit eum fuisse cõdemnatũ. ¶ Lælios & Antonios: nominat qui intenderant se aduersarios tribunatui Ci. ¶ Valentis. pro valentes, i. potentes. ¶ Maiore in. longiore spatio. ¶ Spectate ex. videre q finis esset futurus. ¶ Cõfectis oi. quæ in comitiis fuissent acta. ¶ Sextilea. augustas. ¶ Prætoriis mo. sic est scribendũ, & intelligendũ sic. ¶ Quædã mo. i. q̃dã dilationes. ¶ Inciderũt. inuenerũt. ¶ Prætoriis. subaudi comitiis. ¶ Mea. q̃ pp meã ædilitatem sunt futura. ¶ Quod. quantum. ¶ Deiecit, pstrauit. ¶ Ad nõf. vt non faceret. ¶ De il. Hirto: eũ esse victum. ¶ De nobis, quod obtinuerimus ædilitatem.

At qua spe, q̃ certa opinione descenderat! q̃ ipso diffidente Dolabella: & hercules, nisi nostri eqies acutius vidissent, pene cõcedente aduersario superasset. Illud te non arbitror miratum, Seruium Trib. pl. des. cõdemnatũ, cuius locũ C. Curio petiit. saneq̃ multis incutit, qui eum, facilitatemq; eius non norunt, magnum metum. Sed, vt spero, & volo, & vt se fert ipse, bonos & Senatum malet. totus, vt nunc est, hic scaturit. Huius aũt volũtatis initiũ, & cã est, ꝙ eũ nõ mediocriter Cæsar, q solet infirmorum hoĩum amicitias sibi qualibet impensa adiungere, valde contempsit. qua in re mihi videt̃ illud perq̃ venuste cecidisse, qđ a reliquis quoq; vsq; eo est animaduersum: vt Curio, qui nihil consilio facit: rõne, & insidiis vsus videret̃ in euitandis eorũ cõsiliis, q se intenderant aduersarios in eius tribunatum. Lęlios, & Antonios, & id genus valẽteis dico. Has ego tibi literas eo maiore misi interuallo, ꝙ comitiorum dilationes occupatiorẽ me hẽbãt, & expectare in dies exitum cogebant, vt cõfectis oĩbus te facerẽ certiorẽ. ad Cal. Sext. vsq; expectaui. prætoriis moræ quædã inciderunt. Mea porro comitia quẽ euentũ sint habitura, nescio: opinionem qdẽ, qđ ad Hirrũ attinet, incredibilem Aedil. pl. comitius nacta sunt. Nã M. Cœliũ Vicinianũ mẽtio illa fatua, quã deriseramus olĩ, & pmulgatio de Dict. subito deiecit, & deiectũ magno clamore ĩsecuta est. Inde Hirrũ cuncti ad nõ faciendũ flagitare. Spero te celeriter & de nobis, qđ sperasti, & de illo, qđ vix sperare ausus es auditurũ. De R. P. iam noui qcq̃ expectar̃ desieram⁹. Sed cũ senatus hñtus eẽt ad Apollinis, ad xi. Cal. Sext. & referretur de stipendio Cn. Põpeii: mẽtio facta ẽ de legiõe ea, quã expensam tulit C. Cæsari Põpeius, quo numero eẽt, quo appeteret̃, cum ex Gallia coactus esset dicere Pompeius se legionem

ASCEN.

CAT. i. attamẽ qua. i. o quali spe: q̃. i. o quantum: certa opinione, descenderat sup. ipse in campũ Martium: locum comitiorum & disceptationis cum Dolobella: q.d. cum euidentissima spe, & certissima opinione victoriæ: q̃. i. quantum: ipso Dolobella diffidente: q.d. plurimũ. ¶ Et hercule nisi nostri. s. amici: vidissent qua. i. aliqua. s. parte: acutius: Lentulus sup. superasset: pene. i. quasi: aduersario. s. Dolobella. ¶ Concedẽte. i. locum dante. Ego arbitror te non miratum illud. Ergo in principio legendu est mireris non mirer: videlicet Seruiũ designatum. i. declaratũ a populo tribunum: cõdemnatũ. s. a Cę. vt verosimile est. ¶ Cuius. s. Seruii condemnati locũ Caius Curio petiit. ¶ Et sup. Curio: qui orator fuit, & Cæsari primũ aduersarius, deinde sic amicus: pfertim pecunia corruptus: vt pro eo occisus sit: incutit sane quã multis. i. valde multis, quã superlatiuo construi vult, sed pcedentibus, oppido, sane, per, positiuo: qui nõ norunt. i. nouerunt, eũ: & facilitatem. s. ad veniam dandã. i. benignitatẽ eius magnum metum. ¶ Sed vt spero, & volo, & vt. i. simul, ipse. s. Curio fert. i. gerit se, bono. i. in bono aut ad bonũ, & sup. senatus totus mallet, hoc scaturit. i. pullulat, in aures omniũ, & diligatur, vt nunc est. Vber legit bonos, quo mõ non est legendũ se, sed vt ipse fert bonos, vt. ũq; legatur obscura est locutio, sensus ast videtur. Licet multi metuerint tribunatũ Curionis. tñ sicut pfert, & senatus mallet eũ eẽ, ita fama diuulgat̃ ipsum fore. ¶ Autem. i. sed, initium & cã volũtatis huius. s. nouæ a Curione acceptæ est ꝙ Cæsar, qui solet adiungere valde: sibi q̃libet. i. quãtalibet impẽsa, amicitias hoium infirmorũ. i. minus potentiũ, cõtempsit eũ. s. Curionẽ: non mediocriter. i. vehemẽter. ¶ Qua in re. i. in qua re iam dicta, illud videtur mihi cecidisse. i. accidisse, perq̃. i. valde venuste. i. pulchre, qđ aiaduersum. i. ꝯsideratũ est, quoq;. i. ẽt: eo vsq;. i. cõsumate a reliquis. s. quibus vt Curio q nihil facit cõsilio. s. aliorũ, videret̃ vsus rõne. i. ꝯsideratiõe ppria, & insidiis. s. aliorũ: hoc ẽ cõuertisse insidias aliorũ in vtilitatẽ suã: nã cũ senserit sibi insidias tendi attẽtior factus est, in euitãdis ꝯsiliis eorũ, q intẽderãt se. i. acriter exhibuerãt aduersarios i tribunatũ eius. s. Curionis: dico Lęlios & Antonios & valẽtes. s. viros, id genus. i. eius gñis: hoc est nobiles & egregios. ¶ Ego misi tibi has lr̃as maiore interuallo. i. dilatione post rem gestã: eo. i. ppt rea: ꝙ dilationes comitiorũ. i. tẽporũ, qbus noui eligerent magr̃atus. q.d. electionũ, habebant me occupatiorẽ. s. in solicitandis rebus meis, quos Galli brigas vocãt, & cogebãt me expectare exitũ. s. comitiorũ. i. declarationẽ eorũ, q electi essent, vt oibus cõfectis. i. plene factis & electis: ego facerẽ te certiorẽ. s. de electis. ¶ Ego expectaui. s. exitũ rerũ vsq; ad Cal. Sextilis. i. pmũ diẽ Augusti: q̃dã moræ. i. dilationes: iciderunt pretoriis. s. comitiis. i. hñdis de pretore eligẽdo. ¶ Porro. i. sed nescio quẽ. i. qualẽ: euentũ. i. exitũ fortuitũ: cũ sit in voluntate plebis: comitia mea. i. ædilitia, in qbus cõpetitor ero, sint habitura. ¶ Quidem. i. certe: sup. comitia mea nacta sunt comitiis ad Plebẽ. s. habitis: anteq̃ electio fieret: opinionẽ incredibilẽ. s. difficilẽ creditu: quod. i. quantũ: attinet ad Hirrũ: q a oẽs opinant̃ eũ cũ derisione exibilandũ & explodẽdũ. ¶ Nã illa fatua mẽtio. i. cõmemoratio rei, quã tacuisse melius fuisset: quã nos deriseramus olim: & pmulgatio de dictatore. s. creãdo, deiecit. s. ab spe & petitione. M. Cœliũ Vicinianũ, q aliquo cõpetitor fuisset, & isecuta. i. psecuta ẽ, magno clamore. s. populi explodẽtis deiectum. s. M. Cœliũ. ¶ Inde. i. deide: hoc viso: aut inde. i. ex ea re: cũcti flagitare sup. cœperũt, aut flagitare. i. flagitabãt: Hirrũ ad nõ faciẽdũ. i. vt nõ faceret. i. nõ peteret mecũ ædilitatẽ. ¶ Spero sup. itaq; te auditurũ celeriter, &. i. simul: de nobis: quod sperasti. i. non ædiles designatos, & de illo. s. Hirro quod vix ausus es sperare: videlicet aut explosum cũ ignominia, aut ẽt dãnatum. Nos desyderamus, aut potius desieramus, iã expectare quicquã noui de tẽpu. ¶ Sed cũ senatus habitus esset ad Apollinis. s. ædẽ, ad. i. iuxta: vndecimũ Cal. Sextilis. i. Augusti: & referret̃. i. cõsultaretur de stipendio Cnæi Pompeii: mentio facta est de ea legione. s. militũ, quã Põpeius tulit expensam. i. tanq̃ esset expensa: Caio Cæsari: quo numero esset. s. legio illa, quo. s. numero appeteret̃. i. exigeretur esse, aut quo. i. ad qđ appeteret̃, cum Põpeius coactus est dicere.

HVBER. ¶ ABDV cturum. a Cæsare. ¶ Conuiciũ, contumeliam in Cæsa. ¶ De qua. successione. ¶ Hoc est; Declarat quæ sit hæc successio. ¶ Transigeretur. perficeretur. ¶ Intercederetur. fieret intercessio, & probibitio aliqua, vt supra in primo li. Cui Cato, & Caninius intercesserunt. ¶ Coniecit. obtulit, emisit. ¶ Audientes obedientes. ¶ Sic. i. ita. ¶ Nihil tamen expecto, q̃ Paulum designatum consulem. ¶ Dicentem sententiã, sciebat enim Cœlius illum animatum esse contra Cæsarẽ. ¶ Syngrapha Sitiana. de qua in secunda epistola huius octaui libri diximus. ¶ Cybiratas. i. ex Cybira: quæ est vrbs Asiæ australis, vt scribit Strabo lib. iii. & Hora. io episto. ¶ Ne Cybiraticia: neue Bithynia negocia perdas. ¶ Regem Alexãdrinũ. i. Ptolemæum regem Aegypti, erat enim Alexandria regia regum Aegypti: vt vidimus in primo libro. ¶ Mihi sua. puto legendum esse si audeas, vt sit sensus, & ordo. Perscribas mihi diligenter, si audeas, quomodo illud regnum, & habeat se, & quis procuret. i. tueatur nomine regis.

Abducturum, sed non statim sub mentionem, & conuitium obtrectatorũ. Inde interrogatus de successione C. Cæsaris. de qua, hoc est de prouinciis, placitum est, vt cum primum ad vrbem reuerteretur Cn. Põpeius, coram eo de successione prouinciarum ageretur. Nã Ariminum ad exercitus Pompeius erat iturus, & stati puto Id. Sex. de ea re factum iri. profecto aut transigetur aliquid, aut turpiter intercedetur. Nã in disputando coniecit illam vocem Cn. Pompeius: omneis oportere senatus dicto audienteis esse. Ego tamen sic nihil expecto, q̃ modo Paulum Cos. des. primum sententiã dicentem. Sæpius te admoneo de syngrapha Sitiana, cupio enim te intelligere, eam rem ad me valde pertinere. Item de pantheris vt Cybiratas accersas, curesq; mihi vt uehantur. Præterea nuntiatum nobis, & p certo iam habetur, Regem Alexandrinum mortuum. quid mihi suadeas, quomodo regnum illud sese habear, quis procurer, diligenter mihi perscribas. Cal. Sexti. Vale.

¶ Ex. iiii. Epistola. Inuideo tibi, quod multa.

¶ Inuideo tibi, q multa quotidie. Hæc epistola in antiquioribus codicibus legitur epistolarum libro. ix. Hoc tibi non inuideo, caruisse te pulcherrimo spectaculo, & Lentuli cruris repulsi vultum non vidisse. ¶ Sed vt spero & volo, & vt se fert ipse bono, sed senatum mallet, totus, vt nunc est scaturit. ¶ Qua in te mihi videtur illud perq̃ venuste cecisse. ¶ Item de Panthetis, vt tiburatas accersas. curesq; vt mihi vehantur.

ASCEN. ¶ SE abducturum legionem ex Gallia: sed non statim supple coactus est dicere: aut dixit id sub: idest post, mentione, & conuicium obtrectatorum: scilicet Cæsaris, inde: idest de inde, Pompeius interrogatus supple est de successione Cæsaris: idest an Cæsari succederetur, de qua: scilicet successione, hoc est de prouinciis omnibus placitum est: scilicet senatui, vt cum primum Cnæus Pompeius reuerteretur ad vrbẽ ageretur coram eo de successione prouinciarũ. ¶ Nam Pompeius erat iturus Ariminum ad exercitum: scilicet Romanũ vt puto illic locatum: ne Cæsar Rubiconem armatus transiret, & puto. S. C. idest senatusconsultum factum iri: idest faciendum esse de ea re, Idibus Sextilis: idest Augusti. ¶ Profecto. idest re uera, supple tunc, aut aliquid transigetur, aut intercedetur: idest opponetur ab aliquibus, turpiter: idest inhoneste. ¶ Nam Cnæus Pompeius coniecit: idest cum aliis verbis in medium iecit disputando: idest consultando de re pub. illam vocem, oportere omnes, ergo etiã Cæsarem, esse audientes: idest obedientes, dicto: idest decreto, & mandato senatus: scilicet Romani. ¶ Ego tamẽ nihil expecto sic: idest eo modo, quo modo: scilicet expecto Paulum: scilicet Aemilium, designatum: idest declaratum consulem, dicentem primum: idest vt dicunt prima vice, sententiam: scilicet suam de re super qua consultabitur. Deinde ad priuata negocia rediens dicit. ¶ Ego admoneo te sæpius de syngrapha: idest cedula obligatoria cõscripta a duobus: Sitiana. i. per quam Sitius a te pecuniam postulauit, cupio enim te intelligere, eam rem: scilicet vt Sitius pecuniam recipiat, pertinere valde ad me. ¶ Item admoneo te sæpius de pantheris: scilicet pro ædilitatis pompa mittendis, vt accersas: idest ad te venire facias, Cybiratas, idest ex Cybira vrbe Asiæ australis (authore Strabone libro quarto) & cures, vt: scilicet pantheræ vehantur mihi. ¶ Præterea nunciatum est nobis, & habetur: idest tenetur iam pro certo, Regem Alexandrinum, idest Ptolemæum regem Aegypti, cuius regia erat Alexandriæ: mortuum supple esse, perscribas supple igitur mihi diligenter quid suadeas mihi: scilicet tentandum propter mortem eius, quomodo regnum illud habeat se: scilicet post mortem regis. ¶ Quis procuret: scilicet regnum illud, & ita quæsiuit quid sibi suaderet Cicero, an videlicet eius procurationem sibi deposcat: Quarto calendas Sexteles: idest Augusti. Vale.

M. Cœlius. M. Ciceroni. S. D.

QVa tu cura sis, quod ad pacẽ prouinciæ tuæ, finitimarumq; regionũ attinet, nescio. Ego qdem vehemẽter animi pendeo. Nã si hoc more moderari possemus, vt pro viribus copiarum tuarum belli quoq; existeret magnitudo, & quãtũ gloriæ, triũphoq; opus esset, assequeremur, periculosamq;, & grauem illã dimicationem euitaremus:

HVBER. QVa tu cura. Cum dubitaretur de bello parthico, & alii pacem conficiendam putarent, alii prælio decertandum, scribit Cœlius se vehementer esse de hac re solicitum, & latenter monet Ciceronem, vt fugiat dimicationem. Ostendit enim eius exercitum paruum esse ad tantum bellum, neq; expectandum auxilium a successoribus, quos negat futuros propter controuersiam, quæ erat in senatu de Gallis. Postremo dicit, q si haberet, quæ scriberet de republica, scriberet diligentissime, sicut solitus est: tãtum dicit, q agat Mar. de prouinciis. ¶ Qua cura. qua solicitudine. ¶ Pendeo animi. idest animo pendeo, & solicitus sum, figurate autem dixit pendeo animi, sicut præstans animi, & discrutior animi. ¶ Hoc more. hoc modo, hac via. ¶ Et pro viribus, &c. sensus est, si solum esset tantum bellum, quantum copiarum habes. ¶ Copiarum. exercitus. ¶ Assequeremur. efficeremus. haberemus. ¶ Illam dimicationem. aduersus Parthos, quam etiam Cicero libenter cupiebat euitare, vt libro secundo. Magni belli timor impendet, quod videmur effugere, si ad diem statutam discedemus.

ASCEN. QVa tu cura &c. Cum dubitaretur de bello Parthico: scribit Cœlius se vehementer de eo solicitum, monetq; Ciceronem, dimicare tam paruis copiis fretus caueat. Ordo est. Nescio qua cura tu sis: idest quam curam habeas, quod: idest quantum attinet ad pacem prouinciæ tuæ: scilicet Ciciliæ, & regionum finitimarum, vt Anthiochiæ Aegypti &c. ¶ Ego quidem pendeo animi, supple cura, sicut discrutior animi apud comicum vehementer. ¶ Nam si possemus moderari hoc more: idest hoc modo, aut hoc: idest hanc rem, mora: idest dilatione, & magnitudo belli existeret pro viribus: idest sm vires copiarum tuarum, & supple non amplius, & assequeremur supple tantum quantum opus esset gloriæ, & triumpho: idest ad impetrationem gloriæ, & triumphi.

Pẽdeo ai

¶ Tam

HVBER.

¶ TAM op. q̃. ſ. vt euitaremus ipſam dimicationē. ¶ Non me. ſed maximā. ¶ Vnum. ſ. q̃ ad ſaltus tuendos ſolent opponi milites cōtra hoſtes. ¶ Hanc ra. q̄ tuus exercitus vix poſſit tueri vnum ſaltū pp paucitatē. Saltus aūt ſm Ser. Cāpi ſpatiū & locus ſyluę eſt. Virg. geor. iii. Saltibus in vacuis paſcuntur plena ſecundum Flumina: a ſaliendo aūt dicit̃, q̄ ibi arbores ſaliant. i. creſcant, inde ſaltarius campoꝝ cuſtos. ¶ Deſyderant̃ expectant̃. ¶ Ab eo. ſ. exercitu tuo. ¶ Tanq̃ nihil deſit ei. i. tanq̃ omnia poſſit. ¶ Publico ne. i. cura: & cōſeruatione reip. ¶ Huc. ad hoc. ¶ Futuram tibi controuerſiam gal. qui eſt de ſucceſſione Galliarum. ¶ Te habere cō. i. iā decreuiſſe. ¶ Maturius. prudentius, & grauius. ¶ Hunc euentum, q̄ nemo ſit tibi ſucceſſurus. ¶ Tralaticia: ficticia: ad rem nō pertinentia. ¶ De Gallis. hæc oia: quæ narrat: ſunt quæ tralatitia eſſe dicit. ¶ Qui. ſ. alius. ¶ Impedat reliquas. ſucceſſiones: ſi quiſq̃ intercesſerit gallicis ſucceſſionibus. ¶ Niſi libere ſe: idest niſi plena libertas permittat̃ ſenatui. ¶ Ludet̃, fruſtra conteret tps. Perſius. tibi luditur. ¶ Atq̃ ita diu. ſ. ludet̃. ¶ Vt mo. ſ. ei conteratur. ¶ Plus biēnium. ſ. vltra duos annos. ¶ In his tri. in his inuolutionibus: & impedimētis. Nā (authore Nonio) tricæ dicūr impedimēta, & intricationes, & intricate, impedire, morari, & per cōtrariū expedire: explicare: vide apud Nonium plura. ¶ Vſus eſſem mea cō. feciſſem: vt ſoleo. ¶ Vt dili. hanc dicit ſuam conſuetudinem. ¶ Omnia adhæſerūt in Cili. oia ſunt redacta in Ciliciā. ¶ Tanq̃ vi qua. quaſi moleſtia quadam pꝑter periculum belli parthici. ¶ Illud idē, qđ antea retulit: vedeiur ſucceſſor Cæ. ¶ Hoc ſi. puto legēdum hoc ſit: vt ſit ſenſus, Curio tri. hoc ſic. ſ. egit. ¶ Et. eadē actio. i. eadem mentio: & relatio. ¶ Introiit. facta eſt. ¶ Vt. Credo eſt: vt te nō fallat: q̃ facile nunc ſic impedire oia, & q̃ ſuperet Cæſari, qui non curat etiam rem pub. ſua cauſa. ¶ Suppetat. ſuperſit Cæſari. ſ. impedire omnia.

Saltus

Saltarius

Tricæ

Intricare

nihil tam eſſe optandū. Nunc ſi Parthus mouet aliqd, ſcio nō mediocrē fore contentionē. tuus porro exercitus vix vnū ſaltū tueri pōt. Hāc aūt nemo ducit rōnē: ſed oīa deſiderantur ab eo (tanq̃ nihil denegatū ſit ei, quo minus quāparatiſſimus eſſet) q publico negocio ꝓpoſitus eſt. Accedit huc, q̄ ſucceſſionē futurā ꝓpter Galliarum controuerſiā nō video. Tametſi hac de re puto te cōſtitutū, qđ facturus eſſes, habere: tñ quo maturius cōſtitueres, cū hūc euentū ꝓuidebā, viſum eſt, vt te facerē certiorē. Noſti enim hęc tralatitia. de Gallis cōſtituet̃. erit, qui intercedat. deinde alius exiſtet, q̄ niſi libere liceat de oībus prouinciis decernere ſenatui, reliquas impediat. ſic multum, ac diu ludet̃, atq̃ ita diu, vt plus biēniū in his tricis moret̃. Siqd noui de repu. qđ tibi ſcriberē, haberē, vſus eſſem mea cōſuetudine, vt diligenter, & qd actū eſſet, & qd ex eo futurū ſperarē, ꝑſcriberē. Sane tanq̃ in quadam ſilice iam omnia adheſerunt. Marcellus idem illud de ꝓuinciis vrget: ſed neq̃ adhuc frequētem ſenatum efficere potuit. Quod ſi hoc anno pręterito, Curio Trib. & eadē actio de ꝓuinciis introierit: q̃ facile tunc ſit omnia impedire, & q̃ hoc Cæſari, & iis, qui ſuam cauſam, non rē pub. curent, ſuppetat, non te fallit. Vale.

ASCEN.

¶ NIHIL eſſe optādū tam. i. tantope. ¶ Nūc. ſ. vbi tibi tā paruæ ſunt copiæ: ſi Parthus. i. populus Parthicus mouet aliquid. ſ. belli, ſcio contentionem. i. cō certationem, fore. i. futurā, nō mediocrē. i. vehementē. porro. i. ſed: tuus exercitus vix pōt tueri. i. defendere a tranſitu Parthorum vnum ſaltum. i. locum ſyluoſum, & ſpatioſum: vbi feræ: & pecora ſaltāt. ¶ Autē. i. ſed: nemo. i. ſenatorū: aut Po. Ro. ducit hanc rōnem. i. hēt hāc cōſiderationē de paucitate exercitus tui: ſed oia deſyderant̃. i. expetunt̃ ab eo, qui ꝓpoſitus eſſet negocio publico, hoc eſt ab imꝑatore in ꝓuincia agente. q. d. a te: tanq̃ nihil ſit denegatū ei: quominus. i. vt nō eſſet q̃ paratiſſimus. i. valde paratus ad oēm caſum, & ad omnem vim hoſtilem repellendā. ¶ Accedit. i. additur. huc. i. ad hanc difficultatē ꝓuincię: quā obtinuiſti: q̄ non video ſucceſſionē futurā. ſ. tibi, ꝓpter controuerſiam. i. diſſenſionem Galliarum: quas Cęſar amplius regere volebat: vetante id Pompeio cum bona parte ſenatus: tametſi ego puto conſtitutum. i. decretum a te de hac re: qđ facturus eſſes. i. an tibi ſuccedi velis necne, tamen viſum eſt. ſ. operæpretium, vt facerē te certiorē: quo. i. ideo: vt conſtitueres maturius. i. citius: ſed cum maturitate, cū ꝓuidebā. i. proſpiciebam futurum: hoc euētum. i. exitum rerum gallicarum. ¶ Tu. n. noſti hæc tralatitia. i. de vna re ad aliam accommodatitia. Vber. dicit fictitia: quod mihi non placet. ¶ Conſtituetur. ſ. in ſenatu de Gallis: vt. ſ. ſucceſſio illic fiat: erit ſup. aliquis noie Cæſaris: q̃ intercedat. i. obſiſtat, deinde alius exiſtet. i. emerget: & exoriet̃: qui impediat reliquas. i. reliquarum prouinciaꝝ ſucceſſiones, niſi liceat ſenatui decernere libere de oībus prouinciis. ¶ Sic. i. hoc modo, ludetur. i. fruſtra certabitur, multum: ac diu: atq̃ ita diu, vt moretur. i. mora fiat in his tricis. i. difficultatibus: & nexibus prouinciarum inextricabilibus plus biennio: id eſt q̃ biennium. ¶ Si haberē quid. i. aliquid, noui de repu. qđ ſcriberē. i. ſcribere poſſem tibi, vſus eſſem conſuetudine mea, vt perſcriberem. diligenter: & quid actum eſſet, & quid ſperarē futurum ex eo. ſ. quod actū eſſet. ¶ Sane omnia adhæſerunt in Cilicia. i. firma manſerunt, & immutata tanquam vi quadā. Marcellus vrget. i. vrgenter ꝓcurat illud idē. ſ. quod antea vrgebat de prouinciis. ſ. ſucceſſoribus decernēdis: ſed neq̃ potuit efficere adhuc ſenatum frequētem: vt. ſ. de ea re ſenatuſconſultum fiat. ¶ Hoc. ſ. factū fuiſſet, ſi Curio ſup. fuiſſet tribunus anno ꝑterito, & ſup. nō iſto, & eadē actio de ꝓuinciis introiſſet. ſ. in curiā, vt non fallat. i. lateat te: q̃. i. quantū: facile ſit nunc impedire: omnia. i. omniū prouinciaꝝ ſucceſſionem, & q̃. i. quantum, hoc ſuppetat. i. ſuppeditet Cęſari, qui non curent remp. ſua cauſa. i. proprium commodum. Vale.

M. Cœlius M. Ciceroni. S. D.

NOn dubito, quin perlatum ad te ſit, Appium a Dolobella reum factum: ſanequam non ea, qua exiſtimaueram, inuidia.

HVBER.

NOn dubito. Quēadmodū patet lib. iii. epiſtola, q̄ incipit. Cū eſt ad nos allatū &c. & in aliis duabus ſequētibus prædictū, accuſatus fuerat Appius a Dolobella: & a quibuſdam fautoribus Dolo. ambitus, & maieſtatis, ex quo cū triūphum de rebus geſtis in Cilicia eſſet petiturus: amiſerat eius habendi ſpē, quamrem hac epiſtola Cœlius indicat Ci. oſtenditq̃ eum plurimum prodeſſe poſſe App. ſed monet eum, vt ita ei pro ſit, vt videatur omnino depoſuiſſe omnes inimicitias: & ſimultates: quas ante habuit cum ipſo Appio, dicit autem Pom. ei plurimum fauere, & pro eius cauſa laborare. Narrat prætere a quædam: quę fecit Curio in fauorem Cę. Poſtremo rogat Ci. Cœlius, vt eū in gratia Appii ponat: & rurſus ab eo pantheras græcas petit. ¶ Factū reum. accuſatum ambitus, & maieſtatis. ¶ Non ea non tanta. ¶ Inuidia. maleuolentia.

ASCEN

NOn dubito. Viſum eſt li. tertio. Accuſatus fuerat Appius Pulcher ambitus a Dolobella, & fautoribus eius, quare triumphum amiſit, quod nūc Cœlius ſcribit, monens Ciceronem, vt depoſita ſimultate Appio reconcilietur. Ordo eſt. Non dubito quin perlatum ſit ad te, Appium: ſcilicet Pulchrum: q ante Cicerone Ciliciam rexerat, factum reum ſcilicet ambitus, & maieſtatis a Dolobella, qui poſtea gener Ciceroni fiet, ſane non ea: idest tanta inuidia, q̄ idest quanta, exiſtimaueram: ſcilicet Appio futurum.

NVBER. ¶ NEq; enim stulte.s.fecit. ¶ Simul atq;.cum primũ statim. ¶ Ad tribunal.vbi sedebãt iudices,apud quos eum accusaui. ¶ Abiecerat.deposuerat. ¶ Triũphi.de rebus in Cilicia gestis,cui pfuerat ante Cicero,vt lib.iii.visum ẽ. ¶ Accusator.Dolobella. ¶ Is.Appius. ¶ Eum.Appiũ. ¶ in tua manu.i.in ptãte. ¶ Quã.i.quãtum. ¶ Velis eum obligare,adiuuando eum contra Dolobellã. ¶ Liberius.magis in potestate tua,vt ẽt non faueret ei si nolles,qa nemo diceret te fauere hoc odio. ¶ Nũc.dicit omnino ei esse fauẽdum,ne videatur aliqd retinuisse de veteribus inimicitiis. ¶ Ius legiti.Iustum ius recõciliationis. ¶ Parum sim.i.parũ syncere. ¶ Et par cã.i.parum benigne,& pure.Hora.Albi nostrorũ sermonum cãdide lector. ¶ Tutũ.sine periculo:& infamia tua. ¶ Deterritũ.ab offi.i. prætermisisse officiũ tuum erga Appiũ. ¶ Necessitudine.quæ est tibi cum Dolobella. ¶ Occurit.in mentẽ venit. ¶ Discessit a Dolobella.reliquit Dolobellã:fecit cum eo diuortium. ¶ Quid manderis mihi.non dicit quid sit,sed intelligimus ei mandatum fuisse a Cice.vt siqs inueniret aptus,cuius matrimonio Tullia locaret:se certiorem faceret, vel daret, operã: vt ẽt nõ admonito patre locaret:sicut ipse Cice.lib iii. ad Appiũ scribens testatus est.Vnde nunc Cœlius significat Dolobellam esse sine vxore,& se memorẽ eius mandati. ¶ Quid scripserim.cõiicimus eum scripsisse multa de Dolobella. ¶ Hoc tpe,nunc ex hac causa,quã habet cum Appio. ¶ Quẽadmodum.an cũ honore:an turpiter. ¶ Inuidiosum.carũ. ¶ Emanarit,effluxerit. ¶ Porro.deinde. ¶ Significatio.demonstratio tuæ volũtatis. ¶ Clarius.manifestius. ¶ Quã deceat,aut q̃ expediat,neq; decet,neq; expedit res matrimoniales multis sciri,priusq̃ cõficiantur. ¶ Ille.Dolobella. ¶ Tam opportuna.accõmodata: vtilis. ¶ Cum is sit.i. talis naturæ. ¶ Vix se cõtineret.quin loqueret. ¶ Alterutrũ. alterũ. ¶ De filiis.s.suis vel Sex.Pom.vel Cn.Pom. ¶ Hic.Romę. ¶ Nos.oẽs.cõsules puinciarum. ¶ Cõcepta.facta, instituta. ¶ Et.i. etiam. ¶ Summa di.ironice.q d.negligẽtissimos. ¶ Feriis la.latinæ feriæ:vt scribit Var.dicebat dies pceptiuus:dictus a latinis populis : quibus ex albo mõte ex sacris carnẽ petere fuit ius cum Romanis:a quibus latinis latinę dictę sunt.

neq; enim stulte Appius:qui, simul atq; Dolobella accessit ad tribunal,introierat in vrbẽ triumphiq; postulationem abiecerat.quo facto retudit sermones: paratiorq; visus est,q̃ sperauerat accusator. Is nũc in te maximam spem habet.scio tibi eum nõ esse odio. q̃ velis eũ obligare,in tua manu est:cum quo simultates si tibi non fuissent,liberius tibi de tota re esset. Nũc si ad illã summã seueritatem,legitimũ ius exegeris: cauendum tibi erit,ne parũ simpliciter,& candide posuisse inimicitias videaris. In hanc partẽ porro tutũ tibi erit, siqd volueris,gratificari.nemo enim necessitudine,& amicitia te deterritum ab officio dicet. Illud mihi occurrit,q inter postulationem,& nominis delationẽ vxor a Dolobella discessit. Quid mihi discedens mandaris, memini.qd ego tibi scripserim,te non arbitror oblitũ. nõ est iam tempus plura narrandi. Vnum illud monere te possum:si res tibi non displicebit, tamen hoc tempore nihil de tua voluntate te ostẽdas: & expectes, quemadmodum exeat ex hac causa. Denlq; inuidiosum tibi sit,si emanarit. porro significatio vlla si intercesserit,clarius,q̃ deceat,aut expediat,fiat.neq; ille tacere eã rem poterit,quæ suæ spei tam opportuna acciderit,quæq; in negocio conficiendo tanto illustrior erit:cũ præsertim is sit,qui si perniciosum sciret esse loqui de hac re, vix tñ se contineret.Pompeius dicitur valde p Appio laborare,vt etiam putent alterutrum de filiis ad te missurum. Hic nos eum omnes absoluimus. & hercule cõfecta omnia,fœda,& inhonesta sunt. Consules autem habemus summa diligentia.adhuc senatuscõsultũ nisi de feriis latinis,nullũ facere potuerũt.Curioni nostro

ASCEN. ¶ NEq; enim Appius stulte sup.agit: q̃ simul atq;.i. statim postq̃ Dolobella accessit ad tribunal.i. accusaturus Appiũ introierat in vrbem,& abiecerat postulationẽ triũphi: quã qui sperabat, foris manebat, donec decretũ senatus fieret, quo facto Appius retulit sermones.i.rñdit:& visus est paratior.s. ad se purgãdũ : q̃ accusator.s. Dolobella sperauerat. ¶ Is.s.Appius,habet nũc maximã spẽ in te. ¶ Scio eum.s. Appium non esse tibi odio:est in manu.i.in ptãte tua : obligare eum.s.tibi,q̃.i.quãtũ velis,cũ quo.s.Appio:si simultates non fuissent tibi.s.prius:eẽt tibi liberius.s. agere de tota re:quia posses eũ iuuare, & deserere, vt velles. ¶ Nunc si exegeris legitimũ ius.i.rigorẽ iuris:ad illã summã veritatẽ.i. iustitiam: sicut verum pro iusto sæpe ponitur : cauendum erit tibi ne videatis posuisse.i.depesuisse:inimicitias parum simplr.i.sine dolo, & parũ candide.i.sine liuore. ¶ In hanc &c.Ordo est: Porro.i.sed:tutum erit tibi siqd volueris gratificari.i. gratum facere , Appio in hanc ptem.s.mitiorem. Nemo.n.dicit te deterritum ab officio, necessitudine & amicitia, quę.s.tibi est cum Dolobella:videtur tñ nondum,cum hęc scriberentur: Ciceroni gener factus,quia id post Appii liberationem purgauit lib.iiii.qđ etiam sequens clausula cõprobat,vnde intelligam ideo id neminem dicturum:eo q tunc nulla fuerat Ciceroni cum Dolobella necessitudo, aut amicitia. ¶ Illud.s.quod sequitur,occurrit mihi, q vxor.s.Dolobellę,discessisset.s.per diuortiũ:a Dolobella:inter postulationem.i.vocationem in ius:& delationem nominis.s.rei. ¶ Memini.i. memoria teneo:quid tu discedens.s.tu prouinciam, mandaris pro mandaueris mihi.q.d.q Tulliam tuam idoneo marito locarem:etiam te incõsulto. ¶ Et arbitror te nõ oblitum: qd ego scripserim tibi.s.de Dolobella: q̃ esset idoneus gener futurus. ¶ Tempus narrandi plura non est iam. ¶ Ego possum monere te illud vnum,si res non displicebit, sup. cũ Dolobella posse matrimonium cõtrahi:tñ mihi ostendas de voluntate tua hoc tpe.s. lite pẽdẽte, & expectes quẽadmodũ.s. Dolobella accusator: exeat.ex hac cã.i. accusatione Appii. ¶ Denìq; si emanarit.i. diuulgatũ fuerit,filiã tuã nubere Dolobellę, Appii accusatori,id sup.fit tibi inuidiosum. ¶ Porro.i.sed, si vlla significatio .s.voluntatis tuę:intercesserit.i.interuenerit,id sup.fiat clarius.i. manifestius, q̃ deceat aut expediat.i.vtile sit:& ita monet, vt occultissimum habeat. ¶ Neq; ille.s.Dolobella:poterit tacere eam rem.i.tua voluntate filiam tuam sibi desponsatam,quę.s.res:acciderit tam opportuna spei suę.s. de condemnatione Appii : queq;.i.& quę.s.res: erit tanto illustrior.i. clarior:& magis perspicua:in negocio conficiundo.i.perficiundo præsertim cum.s.Dolobella,sit is.i.talis,qui si.i.& si:sciret perniciosum esse loqui:de hac re.s.quam inter nos agimus : hoc est de matrimonio filiæ tuæ. ¶ Tamen.i.nihilominus vix.i.cum summa difficultate,cõtineret se.i.abstineret a loquendo. ¶ Põpeius dicitur valde laborare pro Appio.i.vt Appius absoluatur:quod etiam contigit, vt etiam putent.s. homines Pompeium sup. missurum ad te alterutrum de filiis.s. suis,vel Sextum, vel Cnęum,ideo autem missurus putabatur:vt Cicero : qui tunc erat in prouincia , vbi Appius crimen commisisse accusabatur:facta quęstione,& vt dicunt,informatione,beneuole rem interpretetur,& ad senatum rescribat. ¶ Nos omnes absoluimus.s. quodam præiudicio hic.i.Romæ , supple Appium, hoc est opinamur eum absoluendum, & Hercule.i. per Herculem : omnia concepta.s. crimina:de Appio.i. quæ in eius accusationem libello continentur,supple sunt fœda,& molesta. ¶ Autem.i.sed:nos habemus consules summa diligentia.s.præditos:quod (vt Vbertino placet)per ironiam dictũ:nam addit:ipsi supple nullum:idest non vllum. non potuerunt facere adhuc vllum senatusconsultum: idest decretum ex senatus sententia factum:nisi de feriis latinis:scilicet celebrandis.

¶ Conglaciat

HVBER.

¶ CONglaciat: friget. ¶ Iaceant: sint pstrata, & delecta. ¶ Nisi ego: significat Ci. iocose hoies deditos esse pigritię, ita vt ea marcescant. ¶ Aquariis: iis qui vēdūt aquam. Iuue. Veniat cōductus aquarius. ¶ Ecta. i. cauponibus: qui vinū vendunt. ¶ Pugnarem: resisterem ne facerent copiā aquę, & vini ¶ Veternus (authore Seruio) morbus est intercus. i. hydrops, q homines efficit pigros, vnde & pro pigritia ponit apud Virg. in geor. Nec torpore diu passus sua regna veterno: bibit autem multū veternosus, vt ostēdit Hora. Crescit indulgens sibi dirus hydrops, Nec sitim pellit nisi causa morbi fugerit venis: & aquosus albo Corpore languor: & Cato ait: veternosus q̄ plurimū bibit, eō plurimū sitit. ¶ Occupasset: inuasisset. i. oēs iā rēnt veternosi. ¶ Parthi affi. nos ni. i. nihil curamus: in quo codice scriptū erat, sed Parthi vos calefaciūt. ¶ Potuit sine Parthis. s. esse, vt oia iacerent. ¶ Bibulus. qui pręerat Syrię. ¶ In ama. mōte, de quo diximus in. iii. li. ¶ Cohorticulas. i. paruas cohortē. ¶ Sic. s. eum amisisse. ¶ Quod su. constat hāc eplam scriptā esse quodā interuallo tpis: qa ergo supra dixerat, q tribunatus glaciat Curioni. nunc se corrigit, & dicit multū calere. ¶ Cōcerpit. dilacerat. ¶ Leuissime, stultissime. ¶ Viariā, de viis: quę qd cōtineret: non facile scit. ¶ Alimentariā. legem de alimentis. ¶ Agrariæ Rulli. i. legi: quam Rullus de agris diuidūdis tulerat. ¶ Iactauit: publice nominauit. ¶ Quas leges. viariā: & alimentariam. ¶ Iubet ædiles mētiri, falso dicere esse pbatas. ¶ Hoc. q iactasset has leges. ¶ Ponito me in gratiam. dicito ei persuasum a me, vt ita faceres. ¶ Integrum. vt mihi ei ostēdas de voluntate tua collocandæ filiæ. ¶ Huic rei. matrimonio filiæ. ¶ Dignitati ęquitatis tuę, quātum spectat ad Appium.

Veternus

tribunatus conglaciat. Sed dici nō potest, qūo hic oia iaceant nisi ego cum tabernariis, & aquariis pugnarē, veternus ciuitatem occupasset. Si Parthi vos nihil calefaciunt, nos hic frigore frigescimus. tū quoquo modo hic omnia iaceāt, potuit sine Parthis. Bibulus in Amano, nescio qd cohorticularū amisit. Hoc sic nunciatū est. Quod tibi supra scripsi, Curionem frigere: iam calet nam feruentissime concerpitur. bellissime enim, qa de intercalando nō obtinuerat, transfugit ad populū, & pro Cæsare loqui cœpit, legēq; variam nō dissimilē agrariæ Rulli, & alimētariā, quas iubet Aedil. metiri, iactauit. Hoc nōdum fecerat, cū priorē epistolæ partē scripsi. Amabo te, siqd, qd' opus fuerit, Appio facies, ponito me in gratiam. De Dolobella itegrū tibi seferues, suadeo. & huic rei, de qua loquor, & dignitati tuæ æqtatis, opinioniq; hoc ita facere expedit. Turpe tibi erit pantherarum greges me non habere. Vale.

Cohorticula

ASCEN.

¶ TRibunatus cōglaciat. i. friget plurimū: hoc est abest Curioni nostro sed non potest dicit qūo oia iaceant. i. neglecta sint: & torpeant hic. i. Romę: nisi ego pugnatem cum tabernariis & aquariis. i. vēdētibus vinū, aut portātibus aquā pretio. Iuuenalis. Veniat cōductus aquarius, veternus. i. torpor ex morbo intercute, & hydropisi, occupasset ciuitatē: scilicet Romanam, hoc est iuuentutem militarem, aut ex nimio potu: quo circa dicit se pugnare cum tabernariis. i. cauponibus, & aquariis: ne. s. tantum vini potus venderent, aut ex torpore. Vñ Philippus Beroaldus ex hoc loco argumentatur lib. ii. in epla, cuius pricipiū est. Raras tuas quidē &c. vbi vulgo legitur. Erat in eadē epistola veteranus ciuitatis: legendum esse veternus ciuitatis. Hic. n. inqt Pompeiū appellat, quo legionum Romanarū præfecto nullum exercitamentum populo Ro. dabatur. Hæc ex illo. Veritamen non videt dicta epla huic rńdere, propterea q dicit in eadem epla scriptum esse manu Cœlii, Cicero. non defendi a Curione sed, potuit illa pars seorsum scripta deleta esse. Veruntamen minus placet: q dicat Pompeium veternū dici. cum dicat se gaudere, q amicus in ocio. sit, intelligam ergo de ocio totius ciuitatis, aut de intercute, vt dixi, aut nimia potatione, melius tū de torpore, eo, q præmisit, qūo hic omnia iaceant. q. d. nullam litem agitari, cum nisi cum tabernariis. & aquariis pugnaret. s. in foro iudiciali: accusando hos pluris iusto pretio operam suam, aut aquam vendere: illos res corruptas. Si Parthi nihil afficiunt nos, aut vos. i. si nullum incutiunt timorem, nos nihil frigescimus. i. frigidi sumus, aut sumus frigore. i. metu, eo q metus frigus inducit, vsqueadeo, vt frigus p metu ponatur a veteri. i. Extemplo Aeneæ soluuntur frigore mēbra: tū quo quomodo. i. quomodocunq; omnia iaceant hic potuit. i. veternus esse sine Parthis. i. nisi Parthi nos sollicitos facerent. ¶ Bibulus, qui Anthiochiam curabat: amisit, nescio quid cohorticulatum in Amano. s. monte, in confinio Ciliciæ, hoc est nunciatum. s. senatui nunc sic, quod. i. quanquam, scripsi tibi supra, Curionem frigere. i. in ocio esse ipse calet iam. s. rubore, nam cōcerpitur. i. a multis carpitur feruentissime. ¶ Enim. i. quia: ipse non obtinuerat intercalando. i. remittendo, ipse transfugit leuissime. i. constantissime ad populum, & cœpit loqui pro Cæsare, & iactauit legem viariā. i. de viis faciendis: non dissimilem agrariæ. s. legi. Rulli. i. quam Rullus tulit, & iactauit legem alimentariam. i. de alimentis faciendis, quas. s. leges: ipse iubet ędiles metiri. i. metiendo exercere, & in vsum adducere, Verrius legit mentiri: quod non placet. ¶ Cum ego scripsi priorem partem epistolæ. s. huius. Nam prius vnam partem scripserat: deinde post aliquot dies eam absoluit non deleris prius scriptis: sup. Curio, nondum fecerat hoc. i. nondum iactauerat. ¶ Amabo te, blandienter dictum, si facies quid. i. aliquid, quod fuerit opus. i. velle Appio: ponito me in gratiam. s. Appii suadeo supple: vt serues tibi, supple negocium de Dolobella integrum, ita vt eum, & suscipere generum & refutare libere possis. ¶ Expedit enim, & huic rei de qua loquor, idest matrimonio filiæ tuæ, aut gratiæ Appii conseruandæ, & dignitati ęquitatis tuæ, facere hoc ita, quod opinio est. ¶ Me non habere: idest si non habuero cum munera ædilitia dabo, pantheras græcas: erit turpe tibi, quia culpaberis defuisse amico. Vale.

M. Cœlius M. Ciceroni S. D. 7

QVā cito tu istic decedere cupias, nescio: ego qdē eo magis, quo adhuc felicius rē gessisti. Dū istic eris: de belli pthici piclo cruciabor

HVBER.

QVam cito. Cœlius primum se cupere dicit: vt Ci. ex prouincia discedat: & sua, & ipsius Ci. causa deinde qdam iocosa, & risu digna scribit, & pręcipue Ocellam repertum in adulterio, sed non dicit cum qua muliere. vult. n. Cice. id ab alio perquirere. Hæc epistola satis faceta & facilis est. ¶ Istinc. ex Cilicia. ¶ Ego magis. s. cupio: vt discedas. ¶ Quod. quanto.

ASCEN.

QVam cito &c. Dicit se cupere, vt Ci. ex puicia discedat, affertq; iocosa qdā vtpote Ocellā dephēsum in adulterio, nec tñ dicit cū qua, volēs Ci. id ex alio inqrere. Ordo est, Nescio q̄. i. quantū cito tu cupies discedere istinc. i. ex prouincia, vbi nūc es, ego qdē cruciabor de piculo. i. pp periculū, belli parthici, dum. i. donec: eris istic. i. in Cilicia eo. i. tanto magis, quo. i. quāto, felicius gessisti adhuc res, qa fortuna solet mutari, nec cuiq̄ esse ppetuo bona. Vnde Philippus Macedo cum tres lætos nuncios vno die accepisset, deos pcatus est, vt modicum supplicii pro tantis bonis reponant.

HVBER. [illegible] ... periculo parthico tui causa. Hunc risum meum. de iis rebus: quæ ridendæ accide[illegible] ... Despondit sibi filiã. nõ intelligo: quod fecerit filiũ sponsum suum: sed quod ... sponsum filium meũ. nõ intelligo, q sit sponsus meus: sed q in gratiam meã & ... discessionẽ, separationem a marito. ¶ Triarii, nomen ꝓprii. ¶ Sine cã. quia mol[illegible] ... consul ff. de diuortii. ¶ Nondũ retulerat. ad seipsum dicit. q. nondum dixerat hoc. ... ¶ Ocella, hic est ille: de quo Cice. libro secũdo ad Cœliũ scribens dicit, de Ocella pa[illegible] ... erat. ¶ Nemini persua[illegible] ... ¶ Triduo. in tribus diebus. ... proprie deprehendi dicunt ... Verg. v. Aenei. Hũc ego si Ge[illegible] ... Argolicoue mari deprehen[illegible] ... Horatius in sermonibus. ... Treboni. ¶ Quæres, voles ... vel in qua muliere. ¶ Minime vel ... deprehensus est, etar etiam for[illegible] ... amicum. ¶ Relinquo tibi. s. hoc. ... ¶ Percũctari. interrogare. ¶ Sine ... venerunt. ¶ Cum qua, muliere; nam ... tandem tibi dicit. ... perturbet hunc. i. quẽ hic habeo risum ... tabellario. i. ad tabellariũ: hoc est latum ... nostro; publicanorũ. i. q publica cõduxerũt ... subito: has literas breuiores: dederam ... pridie: hanc: tuo liberto literas sup. scriptas ... ¶ Autem. i. sed: res sane. i. multũ: nouæ nullæ ... his hæc. i. huiusmodi res scribi tibi: quæ certe ... ridicula putat. ¶ Cornificius adolescens despondit ... Orestillæ. ¶ Paula Valeria soror Triarii, fecit diuor[illegible] ... dissolutionẽ matrimonii: & separationẽ a viro, sine causa: supple eo die: quo die vir: idest maritus, venturus erat e prouincia: vnde Cicero reuersus etiam repudium facturus ... supple nuptura est Decio Bruto: ipsa nondum retulerat. i. ad senatum tulerat: an senatui placeret. ¶ Multa incre[illegible] ... supple in hoc genere: scilicet matrimoniali: acciderũt te absente. ¶ Seruius Ocella nemini persuasisset se esse mœchũ, nisi deprehensus esset: scilicet in adulterio: bis triduo: idest intra: tris dies. ¶ Quæres vbi, scilicet deprehensus sit. i. in cuius do[illegible] ... cum cuius vxore, Hercule supple illic; vbi ego minime vellem. ¶ Relinquo tibi: quod quæras ab aliis. ¶ Neque enim displicet mihi imperatorem, scilicet te percunctari: idest interrogare singulos: cum qua aliquis sit deprehensus. q. d. sic Ciceronem quoque vxoris suæ culpam nosciturum. Vale.

ne hunc risum meum metus aliqui pturbent. Breuiores has literas propetanti publicanorũ tabellario subito dedi. tuo liberto pluribus verbis scriptas pridie dederã. res aũt nouæ nullæ sane acciderunt, nisi hæc vis tibi scribi, quæ certe vis. Cornificius adolescens, Orestillæ filiã sibi despõdit. Paula Valeria soror Triarii diuortium sine causa, quo die vir e prouincia venturus erat, fecit. nuptura est D. Bruto. nõdũ retulerat. multa in hoc genere icredibilia te absente acciderũt. Seru. Ocella nemini persuasisset se mœchum esse, nisi triduo bis deprehensus esset, quæris vbi: vbi hercule ego minime vellem. relinquo tibi quod ab aliis quæras. neq; enim displicet mihi, Imp. singulos pcunctari cum qua sit aliquis deprehensus. Vale.

¶ Ex. VII. Epla. Quã cito tu istinc.

¶ Dum istinc eris, cruciabor, te belli Parthici periculo idẽ erurior. ne hunc risum meũ metus aliq perturbent.

ASCEN. Et si de repub. &c. Dicit Sempronium calumnias cum plausu tulisse: affert q multa de rep. de senatuscõsulto, & qui scribæ fuerint in eo: quæ cum sint ipsis duntaxat nota: obscuriora visa sunt Vberti. q̃ vt a se explanentur. Nobis tamen breuiter explicanda videntur. si non plane: at qualiter poterimus. Ordo itaq; est. Et si: idest quanquam, habeo quæ scribam: idest scribere possim tibi de repub. tamen nihil habeo, quo putem te gauisurum magis: quam hoc: scilicet quod sequitur. ¶ Scito Caium Sempronium Ruffum, mel: idest dulcedinem, ac delitias tuas tulisse: accepisse calumniam. i. contumeliam: maximo plausu: nõ suo, sed populi eam libenter videntis. ¶ Quæris qua causa: scilicet affectus sit calumnia. ¶ Ea supple est: q fecit Marcum Tuccium accusatorem suum: idest vnde prius accusatus fuerat, reum post ludos Romanos lege plotia de vi: scilicet illata, hoc consilio, q videbat si nemo accessisset reus extraordinarius, causam esse dicendam sibi: idest se esse defendendum hoc anno. Nam causam dicit, qui se purgat, & defendit, sententiam dicit, qui iudicat. ¶ Porro, idest autem supple id non erat dubium illi. ¶ Nemini: idest non alicui: non maluit: idest non magis voluit: deferre, idest præsentare hoc munusculum: scilicet vt reus extraordinarius fieret: vlli: aut alicui, q̃ accusatori suo: scilicet Marco Tuccio, p amatam autem irrisionem vocat talem delationem, & accusationem munusculum. ¶ Itaq;: idest & ita, Sempronius descendit: scilicet in forum causarum ad litem fouendam, sine vllo subscriptore: idest assessore, aut a stipulatore, qui secum sentiret. Solent enim idem sententes nomina sua subscribere: vnde tractum: vt subscriptores sint superioris scripti approbatores, & subscribere superius scripta probare, & fecit Tucciũ reum. ¶ Atq; ego simul atq;. i. eodem tempore quo, aut statim postquã audiui: scilicet Tuccium a Sempronio reum factum, accurro inuocatus: idest licet non essem vocatus: ad subsellia rei, idest vbi reus sedebat causam dicturus, surgo vt more aduocati causam dicturus: neq; verbũ facio de re, idest causa, Tuccii: aut lege de reo. s. Tuccio. ¶ Ego perago. i. conuinco. Peragere enim est: ad finem vsq; agere: tunc autem peractum est: quando quis victus, & condemnatus est. Sempronium totum: idest ex omni parte: vsq; eo idest in tantum, vt interponam quoq; idest etiam, Nestorium: idest calumniam Sempronii in Nestorium, & narrem: idest recitem, illam fabulam, quemadmodum dederit tibi pro beneficio: idest loco beneficii: siquid esset, iniuriis suis: quo Nestorius teneretur idest afficeretur.

Subscriptor

M. Cœlius. M. Ciceroni. S. D.

ETsi de repu. quæ tibi scribam, habeo: tñ nihil quo magis gauisurũ te putẽ, habeo, q̃ hoc. Scito C. Sempronium Rufum, mel, ac delicias tuas, calumniam maximo plausu tulisse, quæris, qua causa: M. Tuccium accusatorẽ suum post ludos Romanos reum lege Plotia de vi fecit, hoc consilio, q videbat, si extraordinarius nemo reus accessisset, sibi hoc anno causam esse dicendam. dubium porro illi non erat, quid futurum esset. Nemini hoc deferre munusculum maluit, q̃ suo accusatori. Itaq; sine vllo subscriptorẽ descẽdit, & Tucciũ reũ fecit. At ego, simul atq; audiui, inuocatus ad subsellia rei accurro: surgo, neq; verbũ de te facio: Totũ Semproniũ vsq; eo perago, vt Nestoriũ quoq; interponã, & illam fabulam narrem, quemadmodũ tibi pro beneficio dederit, siqd in iniuriis suis esset, quo Nestorius teneret.

¶ Hæc

Hæc quoq; magna nunc contentio forum tenet. M. Seruilius postquã, vt cœperat, omnibus in rebus turbarat, nec, quod non venderet, quidquam reliquerat: maxima nobis traditus erat inuidia: neque Laterensi Præt. postulante, Pausania nobis patronis, quo ea pecunia puenisset, recipere voluit. q Pylius necessarius Attici nostri de repetundis eum postulauit, magna illi co fama surrexit, & de damnatione feruenter loqui est cœptum. Quo vento proiicitur Appius minor, vt indicet, pecuniã ex bonis paternis peruenisse ad Seruilium, præuaricationisq; causam diceret depositum HS.LXXXI. admiraris amentiam. quid si actiones stultissimas, quid si nefarias de patre confessiones audisses: Mittit in consilium eosdem illos, qui litem æstimarant, iudices. Cum æquo numero sentẽtiæ fuissent, Laterensis leges ignorans pronuntiauit quid singuli ordines iudicassent: & ad extremum, vt solet, ait, Referam. Postquam discessit, & pro absoluto Seruilius haberi cœptus, legisq; vnum & centesimum caput legit, in quo ita erat, QVOD eorum iudicum maior pars iudicarit. id ius ratum esto: in tabulas absolutum non retulit, ordinum iudicia perscripsit. postulante rursus Appio, cum L. Lollio transegit, & se relaturũ dixit. Sic nunc neq; absolutus, neque damnatus Seruilius de repetundis saucius Pylio tradetur: Nam de diuinatione Appius, cum calumniãm iurasset, contendere ausus non est. Pylioq; cessit, & ipse de pecuniis repetundis a Seruiliis est postulatus, & præterea de vi reus a quodam suo emissario est factus. recte hoc par habet. Quod ad R.P. pertinet, omnino multis diebus expectatione Galliarum actum nihil est. Aliquando tamẽ, sæpe re relata, & grauiter acta, & plane perspecta Cn. Pompeii voluntate in eam partem, vt eum decedere post Cal. Mart. placeret, S.C. quod tibi misi, factum est, authoritatesq; perscriptæ. S.C. authoritas, Pr. Cal. Oct. in æde Apollinis scribæ affuerunt, Lucius Domitius Cn. F. Aenobarbus, Q. Metellus Q.F. Pius Scipio, L. Iulius. L.F.P. Annalis, C. Septimius T.F. Quirina, C. Lucius C.F. Puphitcus, C. Scribonius C.F.P. Curio, L. Atteius L.F. Capito, M. Oppius M.F. Terentina. Vale.

Ex Epistola. VIII. Et si de repu.

Quæris an causa. M. Tuccium accusatorem suũ, post ludos Romanos reum lege Plotia de vi fecit. Dubium porto illi non erat, quid futurum esset, nemini hoc differre munusculum maluit. Et præterea de iure vsui quodam suo emissa Rustetio factus recte hoc par habet. Scripta affuerunt Lucius Domitius Cn. Fabius. Aenobarbus. Qu. Cœlius. Quinti filius, Fabius Metellus. Pius Scipio Lucius Iulius. Lucius Fabius Pomp. Annalis Caius Septimius. T.F. Quirinalis. Caius Lucius. C. F. Puhitrus. C. Scribonius. Cai filius. Pomponius Curio. Lucius Athesus Lucii filius Anacapito.

HAEC quoque magna contentio tenet: idest occupat: nunc forum: scilicet iudiciale. Mar. Seruilius. s. Sempronius: inceperat: scilicet agere: turbarat supple eum in omnibus rebus neque reliquerat quicquam: quod non venderet, vt dixi: obscure loquitur. neque operæpretium esset mentem eius indagasse. Maxime: idest & supple Seruilius: aut potius Sempronius, erat traditus maxime: idest præcipue nobis inuidiæ: idest inuidiam: idest molestiam illi excitandum neq; Laterensis: proprium est nomen: Pausania postulante: idest cum Pausanias postularet prætorem nobis patronis, supple entibus. alii legunt Laterense prætore: Pausania postulãte nobis patronis: voluit recipere: idest approbare, quo ea pecunia peruenisset. Quod Pylius necessarius Attici nostri: scilicet communis amici postulauit eum reum de repetundis: idest pecuniis: mala arte prouincialibus ablatis: & ita iure repetendis. Magna fama surrexit illico, & cœptũ est loqui feruenter, de damnatione, scilicet Sempronii. Quo vento: idest qua obiectione: Appius minor. proiicitur: idest obruitur: vt implicet: idest innuat de pecunia ex bonis patria, peruenisse ad Seruilium, & diceret causam præuaricationis: idest quare fecerit præuaricationem, Sestertium semel & octogies esse depositum. Dixi alibi, qa sestertium etiam neutri est generis & genitiui nominum neutri generis habentium singularem non solent syncopari, ne cũ singularibus casibus coincidant: cum tamen venusta sic cum numeralibus syncope, decẽtius dici semel, & octogies sestertium. q̃ octogintaunum sestertia, aut sestertiorum. Scribitur autem sestertium. HS. i. duæ lib. cum semis. Tu admiraris dementiam, immo actiones stultissimas. Quid supple faceres aut diceres: si audisses nefarias confessiones patris: scilicet Appii. Ipse mittit in consilium illos eosdem iudices: qui æstimarant litis pro lites, cũ sentẽtię fuissent æquo: idest æquali numero: idest tot absoluentium: quot condemnantium, & e conuerso. Laterensis ignorans leges pronunciauit, quid singuli ordines iudicassent, & ad postremum nõ redigant: scilicet iudices sententias varias ad vnam certam, & vt solent: scilicet redigere, postquam: scilicet Laterensis discessit, & Seruilius cœptus est haberi pro absoluto, & legit vnum, aut primum, & centesimum caput legis, in quo, scilicet capite erat ita: scilicet scriptum. Id quod maior pars eorum iudicium iudicarit resto ius, & ratum: idest certum, & approbatum. Laterensis supple non retulit absolutum in tabulas: idest instrumenta publicorum actorum perscripsit iudicia ordinum. & Appio postulãre: idest in ius vocante rursus, transegit cum Lucio Lolio. & dixit supple se relaturum: scilicet ad senatũ, aut ad iudices. Sic Seruilius, nunc neq; absolutus, neque damnatus de repetundis tradetur Seruio Pylio: scilicet discutiendus, sunt qui legant tradetur saucius: idest læsus in fama. sed, vt dixi, omnia obscura sunt. Nam cum Appius iurasset de calumnia: idest calumniam factam de diuinatione non est ausus contendere: scilicet vltra, & cessit: idest traditus est, aut locum dedit Pylio, & ipse postulatus est a Seruiliis de pecuniis repetundis, & præterea reus factus est de iure vsuum, de quodam emissario suo: scilicet equo, cuius vsum alter sibi vendicarat, hoc par: scilicet contendentium habet se recte, quia vterq; cautelosus & litium amans est. Quod: idest quantum, pertinet ad rempubli. nihil actum est omnino multis diebus, expectatione: idest propter expectationem, Galliarum: idest sententiæ dandæ de Gallis, aut successori committẽdis: aut Cæsari prorogandis, tamen re dilata sæpe & acta grauiter & voluntate Cnei Pompeii perspecta aliquando: idest tandem in eam partem, vt placeret eũ decedere: scilicet in Galliam ad succedendum Cæsari post Calendas Martias. Senatusconsultum quod misi tibi est factum, & authoritates p scriptæ supple sunt: idest, qui eius rei authores fuerunt. Authoritas. S.C. idest senatusconsulti, supple scripta est pridie Calendas Octobris in æde Apollinis. Scribę. i. vt dicunt notarii, aut subscriptores affuere sequentes. Lucius Domitius &c.

ASCEN.

M.Cœlius.M.Tullio Ciceroni.S.D. 9

QVod M.Marcellus Cos.V.F.de ꝓuinciis consularibus: D.E.R.I.C. vti C.Paulus.C.Marcellus Coss.cum magistratum inissent: ad Cal. Mart. quæ in suo magistratu futuræ essent, de consularibus prouinciis ad senatum referrent, neue quid prius ex Cal.Mart ad senatum referrent, neue quid coniunctim de ea re referretur a Coss.vtiq; eius rei causa per dies comitiales senatum haberent, S.Q.C.facerent:& cũ de ea re ad senatum referretur a Coss. eorum, qui in CCC.iudicibus essent, sex adducere liceret siquid de ea re ad populũ plebem ve referri opus esset, vt Seru.Sulpitius, M.Marcel.Coss.Præt.Trib.ple.quibus eorum videretur, ad populum, plebemue referrent: quod ii non tulissent, vti qui cunq; deinceps essent, ad populum, plebemue referrent. S.C.A.Pr. Cal.Oct. in æde Apollinis scripti affuerunt, L. Domitius Cn.F. Aenobarbus, Q. Metellus Q.F.Pius Scipio, L.Iulius L.F.P.Annalis, C.Septimius T.F.Quirina, C. Scribonius.C.F.P.Curio, L.Atteius L.F.Capito, M.Oppius, M.F.Terentina. Quod M.Marcellus Cos.V.F.de ꝓuinciis: D.E.R.I.C.senatũ existimare, neminem eorũ, qui potestatem habent intercedẽdi, impediendi morá afferre oportere, quo minus de R.P.Quãprimũ ad senatũ referri, S.Q.C.fieri possit.qui impedierit, eum senatum existimare contra R.P.fecisse. Siqs huic S.C ĩtercesserit, senatui placere, authoritatẽ pscribi, & de ea re ad senatum, populumq; referri. Huic S.C. Intercessit C.Cœlius, L.Vicinius, P.Cornelius, C.Iulius Pansa. Item senatui placere, authoritatẽ perscribi de militibus, qui in exercitu C.Cæsaris sunt: qui eorum, stipendia, merita, cás, qbus de causis missi fieri debeant, habeant, ad hunc ordinem referre, vt eorum rõhẽatur, cáæq; cognoscant. Siqs huic S.C.intercesserit, senatui placere, authoritatẽ pscribi, & de ea re ad senatũ, populumq; referri. Huic S.C.intercessit C. Cœlius, C. Pansa Trib.pl. itẽq; senatui placere, in Ciliciá ꝓuinciá, & in octo reliquas ꝓuincias, quas ꝑtorii ꝑ ꝑtore obtinerent, eos, q ꝑtores fuerunt, neq; in prouincia cũ imperio fuerunt, quos eorũ ex S.C.cũ imperio in ꝓuincias ꝑ prętore mitti oporteret, eos sortito in ꝓuincias mitti placere, si ex eo numero: quos S.C.in prouincias ire oporteret, ad numerũ nõ essent, q in eas ꝓuincias ꝓficiscerentur: tũ, vti quodq; collegiũ primũ ꝑtorũ fuisset, neq; ĩ ꝓuincias ꝓfecti essent, ita sorte in ꝓuincias ꝓficiscerent. si ad numerũ ii nõ essent: tũc deinceps ꝓximi cuiusq; collegii, qui prætores fuissent, neq; in prouincias ꝓfecti essent, in sortẽ conijcerent, quoad is numerus effectus eẽt, quẽ ad numerũ in ꝓuincias mitti oporteret. Siqs huic S.C.intercessisset, authoritas pscriberet. Huic S.C.ĩtercessit G.Cœlius, C.Pansa Trib.pl. I L L A præterea Cn. Põpeii sunt aĩaduersa, quæ maxime cõfidentiá attulerunt hoĩbus, vt diceret se ante Cal.Mart.non posse sine iniuria de ꝓuinciis Cæsaris statuere: post Cal.Mar.se non dubitaturũ.cũ interrogaret, siqui tum intercederent: dixit hoc nihil interesse, utrũ Cæsar senatus dicto audiens futurus nõ esset, an pararet: q senatũ decernere nõ pateret. Quid si, inquit alius, & Cos.eẽ, & exercitũ hẽre volet: At ille, q̃ demẽter. Quid si filius meus fustem mihi ĩpingere volet: His vocibus, vt existimarent hoĩes Põpeio cũ Cæsare eẽ negociũ, effecit. itaq; iá, vt video, alterutrá ad cõditionẽ descendere vult Cæsar, vt aut maneat, neq; hoc anno sui rõ hẽatur: aut, si designari poterit, decedat. Curio se cõtra eũ totũ parat. qd asseq possit, nescio. illud video, bñ sentientẽ, & si nihil effecerit, cadere non posse. Me tractat liberaliter Curio, & mihi de suo munere negociũ ĩposuit: Nã si mihi non dedisset eas, q̃ ad ludos ei aduectæ erant Africanæ, potuit supsederi. Nunc qñ dare necesse est, velim tibi curæ sit, quod a te semp petii, vt aliquid istinc bestiarum habeamus, Sitianamq; syngrapham tibi commendo. Libertum Philonem istuc misi, & Diogenem Græcum: quibus mandata, & literas ad te dedi. eos tibi, & rem, de qua misi, velim curæ habeas. nam q̃ vehemẽter ad me pertineat: in iis, quas tibi illi reddent, literis descripsi. Vale.

¶Ex.IX.Epistola.Quod.M.Marcellus Cos.

¶Cum magr̃atũ inissent a.A D.Ex.X.Cal.Mar.¶ Neue quis cõiunctũ de ea re referret cõsiliis vtiq; eius rei cã per dies comitiales senatũ haberes.¶ Et cũ de ea re ad senatum referret q eorũ in.ccc.iudicibus eẽnt.Sex.adducere liceret, Si qd de re ad populũ.Pl.vel ad opus eẽt vti Sex.Sulpiti⁹.M.Marce'.Cõsules.Prætores.Tribuniq; ple.qbus eorũ videret ad P.Plebemue referrẽt.i.ii.Pr.Cal.Octob.i ęde Apollinis scripta affuerũt.L.Domi.Cn.Fab. Athe no Balbi.Q.Metellus.Q.F.Pius Scipio.L.Iulius.L.F.An.Capito.M.Eppius.M.F.Terẽtina quod M.Marcellus Consul, vt de ꝓuinciis D.E.R.I.C.Senatum existimare neminẽ eorum.¶ Qui impedierit, prohibuerit, tum senatum existimari contra rempu.fecisse.

ASCEN. QVod Marcus. Hæc quoq; epistola ꝓp rerum: de qbus loqtur ignoratione: intacta derelinqui solet a cõmentariis: quo circa, cum vix labore sensum ex ea colligere possimus, parumq; vtilitatis assequamur: etiá si collegerimus, pręter argumentum nihil dicere constituimus. Exponit itaq; in ea obscure iis, qui negocia, de qbus agitur, ignorant: qd in senatu, & comitiis actũ sit, q interfuerunt senatuscõsulto & qd de prouiciis decretum sit: & quid Pompeius in Cæsarem Senatui nõ parentem dixerit, ex quibus dictis in Cæsarem populus intellexit Põpeio negociũ cum Cæsare futurum: demum de Curione, & rebus familiaribus loquitur: vt legenti cõstare poterit. Quia e postrema parte huius epistolæ facile ẽ excerpere sententiam, & non illepida est locutio: possimus ordinem sic contexere, Cum: scilicet Pompeius interrogaretur siqui intercederent: scilicet pro Cæsare, tum: idest tunc dixit nõ interesse.i. nullum esse discrimen, aut nihil referre, vtrum Cæsar nõ esset futurus audiens: idest obediens: dicto: idest mandato & decreto senatus: an pararet sup.aliquem, qui non pateretur: scilicet ꝑ itercessionem suam, Senatum decernere: scilicet quod vellet. ¶ Quid supple dices, inquit alius. Si supple Cęsar volet simul, & consul esse, & habere exercitum. ¶ At ille q̃ idest quantum: clementer supple respondit. ¶ Quid, supple dicendum, aut faciẽdum esset, si filius meus volet impingere: idest incutere: mihi fustem: idest colaphum. ¶ Pompeius supple effecit his: idest huiusmodi vocibus, vt homines existimarent negocium: idest dissidium, & certamen, effuturum scilicet Pompeio cũ Cęsare. ¶ Itaq;: idest & ita: vt video: Cæsar vult descẽdere iam ad alterutram.i. vnam, aut alteram cõditionem, vt aut maneat: scilicet in prouincia. Cætera nota sunt.

HVBER.

SIc tu. In duabus superioribus epistolis: cum longe plus difficultatis videã, q̃ vtilitatis, non putaui frustra elaborandũ: pręsertim cũ multa sint, quę nullo pacto intelligi posse puto, hac aũt epl'a: quę ẽt qbusdam locis est mendosa: e docet Cœlius Ciceronẽ multa, quæ Romæ agant, & instanter ab eo petit rursus pantheras: quas dicit ei facilimum esse parare. Deinde cõmendat ei M. Fetidium equitem Ro. ⸿ Sic, vt eum viceris in contẽtione & competitione ædilitatis. ⸿ Quam facile. s. tractaueris. ⸿ Ne minime qdem. i. nullius. ⸿ Post repulsam, postq̃ nõ obtinuit ædilitatem. ⸿ Corripit, accusat. ⸿ Obiurgatus, hic actiuę est significationis. ⸿ Profligatum. i. confectum: nam id præcipue significat: vt profligatum est bellum. i. confectum. ⸿ Interea. sine deliberatione. ⸿ Diuino. i. præuideo: præcognosco: vel prçnuncio: est enim verbum. ⸿ Obtineat. administret loco tui. ⸿ Vocant. trahunt. ⸿ Te. non plures. s. mittere. ⸿ Ne putes iocatur: qa fortasse Curio donauerat aliquod prçmium. ⸿ Et cybiratas. s. pantheras. i. ex Cybira vrbe Asiæ, supra diximus. ⸿ Pãphiliam. quæ est finitima Ciliciæ. ⸿ Plures: Pãtheras. ⸿ Laboro: curo. ⸿ Seorsum: seperatim. ⸿ Amabo. blandiẽtis est. ⸿ Impera tibi. i. velis hoc facere. ⸿ Nulla cura. nullus labor. ⸿ Mandandi. dandi mandata. ⸿ Simul atqȝ. statim, vt post quã. ⸿ Deportẽt. aduehãt. ⸿ Ad Sitianã syngraphã. i. pp Sitianã syngraphã: de qua iã bis fecit mẽtionẽ supius: fortasse erat hęc syngrapha de pecuniis aliquibus.

Diuino

Amabo

Simulatqȝ

M. Cœlius. M. Ciceroni. S. D.

SIc tu inqs Hirrũ tractasti: immo, si scias q̃ facile, quã ve cõtentionis qdẽ minimæ fuerit, pudeat te ausum illũ vnq̃ esse incedere tanq̃ tuum cõpetitorem. Post repulsam vero risus facit, ciuem bonũ ludit, & contra Cæsarẽ sentẽtias dicit, expectationẽ corripit, Curionẽ prorsus nõ mediocriter obiurgatus, hac repulsa se mutauit, præterea qui nunquã in foro apparuerit, non multũ in iudiciis versatus sit, agit cãm liberaliter, sed raro post meridiem. De prouinciis quod tibi scripseram Id. Sex. actũ iri, interpellat iudicium Marcelli Cos. des. in Cal reiecta causa est, ne frequẽtiam qdem efficere potuerãt. Has literas ad. IIII. Non Sept. dedi, cũ ad eam diẽ ne pfligatum qdem quicq̃ esset. Vt video causa hęc integra in pximũ annũ trãsferet: &, quãtum diuino, relinquẽdus tibi erit, qui puinciam obtineat. Nã nõ expediet successio, quando Galliæ, quę habẽt intercessorem, in eandẽ conditionẽ, quã cæteræ puinciæ, vocant. Hoc mihi non est dubiũ: quo tibi magis scripsi, vt ad hunc euẽtum te parares. Fere literis oĩbus tibi de pãtheris scripsi. turpe tibi erit Patischũ Curioni decẽ pantheras misisse, te non multis partibus plureis. quas ipsas Curio mihi, & alias Africanas decẽ donauit, ne putes illũ tm̃ prædia rustica dare scire. Tu si mõ memoria tenueris, & Cybiratas accersieris, itemqȝ in Pãphiliã literas miseris (nam ibi plureis capi aiũt) quod voles, efficies. Hoc vehemẽtius laboro nũc, ꝙ seorsum a collega puto mihi oĩa parãda. Amabo te, ĩpera tibi: hoc cura. soles libẽter, vt ego maiorẽ ptẽ, nihil curare. In hoc negocio nulla tua, nisi loquẽdi, cura ẽ, hoc ẽ ĩperãdi, & mãdãdi. Nã simul atqȝ erũt captę: q alãt eas, & deportẽt, hẽs eos, quos ad Sitianã syngraphã misi. puto ẽt, si vllã spẽ mihi lr̃is ostẽderis, me isto missurũ alios.

ASCEN.

SIc tu inquis &c. Hac epl'a ẽt subobscura docet Cœlius qd Romę agebat, instat de pãtheris captandis: & commendat Ciceroni M. Fetidium. Ordo est. Tu inquis. s. in epl'a, quæ non extat. ⸿ Tu o Cœli tractasti Hirrum sic. i. superasti eum cum explosione. Immo sup. id dicas, aut mireris si scias q̃. i. quantũ facile sup. tractaueris sic Hirrum: quiqȝ. i. & quãtum fuerit neqdem. i. non saltẽ minimę contentionis. i. laboris: ac difficultatis: pudeat te illum. i. Hirrum ausum esse vnquã incedere. s. pompose: tanq̃ competitorem tuum: hoc est: ꝙ eum nõ sic vicisti, vt nõ ausus sit se amplius tecũ ꝯferre. ⸿ Vero. i. sed. Hirrus sup. facit nobis risus. i. prębet materiam risus, post repulsam: ludit. i. ad ludum nobis faciendum agit bonũ ciuem. i. reipu. fauenti, & dicit sentẽtias contra Cęsarem: & corripit expectationem. i. dilationẽ executionis sniaꝝ cõtra Cæsarem laturũ: obiurgatus: deponẽr aliter ponit: cũ ẽt actiue dicaẽ obiurgo, prius. i. in oẽm ptem: Curionem nõ mediocriter. i. vehementer, qȝ. s. lentius in Cæsarem agat. Nã in superiore epl'a dictum est. Curio se contra eum, videlicet Cęsarem: totum parat: sed tñ idem postea corruptus pecunia Cęsaris. totus a Cęsare stetit: vnde Luca. Venalis Curio ligu... ⸿ Hirrus sup. mutauit se. i. mores suos, hac repulsa. s. in ędilitatis petitiõe accepta. ⸿ Pręterea ipse: q nunq̃ apparuerit in foro: nõ versatus multũ in iudiciis, agit cãm liberaliter. q. d. sine exactione magnę pecunię, qa si eã exigeret nullã cãm agendã haberet, sed raro agit post meridie, aut quia ventris cã agit: & ita pransus nihil facit, aut qa potus agere nihil põt, aut qa hora nona claudebaẽ forũ, vñ mereri ix tunc pstrare pmissa nouacia dicta ẽ. ⸿ Qd scrip. tibi actũ iri. i. ꝙ agatur de puinciis: idibus Sextilis, aut sextilibus. i. Augusti mẽsis, iudicium Marcelli cõsulis designati reiectũ in Cal. s. eiusdem mẽsis, interpellat. i. impedit, ne quidem. i. vt nõ saltẽ, potuerit efficere frequẽtiã. s. senatus. ⸿ Ego dedi. i. misi, tibi has lr̃as ad. IIII. nonas Septẽbris, cũ ne qdẽ. i. non saltem, qcq̃ esset pfligatum. i. cõfectum ad eã diẽ. i. vsqȝ ad. IIII. nonas Septẽbris. Vt. i. q̃tũ video, hęc cã trãsferetur integra. i. intacta in pximũ annum, vt quantũ diuino. i. futurum autumo, sup. aliqs locũ tuũ tenturus, erit relinquendus tibi, qui obtineat puinciã. i. regat eã donec successor mittaẽ, nã successio non expeditur. i. nõ fit mature, qñ. i. qm̃, Galliæ, q̃ hñt intercessorem. i. oppositorẽ, & impeditorem successionis, videlicet Cęsarem, vocantur in eandẽ cõditionẽ, in quã cęterę puincię, & ita si Gallis non detur successor, nec aliis dabitur. Hoc nõ est mihi dubium, quo. i. quo circa, aut quãto magis scripsi tibi, vt parares te ad hunc euentũ. Ego scripsi tibi fere oĩbus literis de pantheris. s. capiendis, & mittendis ad ædilitatis Pompam exhibendam. Turpe erit tibi Patiscum. i. minus potentem amicum, misisse Curioni decem Pantheras, te nõ sup. misisse, aut mittere plures. s. q̃ decẽ, multis partibus. i. e multis locis puincię tuę. Quas ipsas. s. decẽ Pantheras, Curio donauit mihi, & alias decem Africanas. Ne putes illum. s. Curionẽ, scire dare tantũ prędia rustica, q̃ videẽ Curio in detrimẽtũ suũ dedisse, vnde tacite ridet eũ. Tu: si modo tenueris memoria, accersieris. i. aduocaris, &. i. etiam, Cybiratas. s. venatores ex Cybira vrbe Asiæ, aut, vt Vber. vult, accersieris. i. adduci feceris, &. i. Cybiratas. s. Pantheras, iuxta Cybirã captas, itemqȝ miseris literas in Pamphiliam quæ non procul a Cilicia est. ⸿ Nam aiunt. s. q illinc veniunt, plures capi ibi, tu efficies, quod voles. Ego laboro. i. curo hoc nunc vehementius: ꝙ puto omnia parãda mihi seorsum a collega. i. coędili. ⸿ Amabo te, blãdientis vox, impera tibi, cura. i. vt cures hoc, vt soles libenter, nihil curare, vt ego maiorem partem sup. curare soleo, & non totũ negocium, aut vt ego nihil curare soleo maiorem partẽ. Nulla cura tua est in hoc negocio. i. mittendi pantheras: nisi loquendi. i. mandandi. Nã simul atqȝ. i. statim postq̃ captę erunt, habes eos, qui alant, & deportent eas, quos misi ad Syngrapham Sictianam. i. ex pecunia ex illius obligatione recipienda impensas faciant. ⸿ Puto ẽt si nullam spem. s. in syngrapha haberem, sup. te pecuniam expensurum, aut quid simile more suo inuolute, deinde obscurius addit, vt in tecto viti, sup. nihil est cętera pbabunẽ, mihi. i. mihi placebũt.

HVBER. ¶MAR. Fe. alia ps eplę, in qua cōmendat ei M. Fetidiū amicū. ¶ Strenuū. fortē. ¶ Istoc. illuc. ¶ ad suū nego. vt agat ne go. suum. ¶ Immunis sine onere, sine tributo. ¶ Obligaris, p obligaueris. ¶ Fauoniū. nomē ppriū. ¶ Preteritum omissum. ¶ Colūnariis. licet a colūna colūnarius descendat, obscurū tñ ē, qd Cic. intelligat. ¶ Pompeius tuus, hęc clausula ita clau dicat: puto defectu aliquoꝝ verboꝝ, vt nihil pfecti sensus afferat. ¶ Hanc. s. sniam dixit. ¶ Cōiunctim. simul. sed separati de Gallis solū. ¶ Cōtristauit. tristē reddidit, pturbauit. ¶ Disertissimus: facūdissimus. ¶ Frigidus negligēs. Vale.

ASCEN. ¶MAR. &c. Aggredit secūdā ptē eplę: dicens. ¶ Cōmendo tibi Mar. Fe. aut Fetidiū: eqtem Ro, filiū amici mei, adolescē tem bonū & strenuū: q venit istuc. i. ad te ad nego. suū. s. cu randū. ¶ Et rogo te: vt habeas eum in numero tuoꝝ: vult agros. i. suos, quos ciuitates. s. Ciliciæ hñt fructuarios. i. fru ctum pendere obligatos esse, imunes. i. liberos ab ea pēsiōe: tuo bñficio. i. p bñficiū tuū qd ē tibi facile: & honestū factu. s. vt fiat: videt tñ hic accipi: vt facias. ¶ Tu: sup. si id fece ris: obligaris p obligaueris tibi viros. s. patrē: & filiū gratos, & bonos. ¶ Nolo te putare Fauoniū, aut, vt alii legūt Fauo iū, eē pteritū. i. neglectū a colūnariis. i. aut ad colūnas scri bētibus: aut opus colūnaꝝ curātibus, optimus qsq; nō fecit eū. s. obnoxiū, aut tanti. Pompeius tuus: aperte sup. pnūcia uit Cæsarē. &. i. simul. tenere puinciā cū exercitu, & cōsula tum: ipse tñ dixit hanc sniam, videlicet nullū senatuscōsultū faciēdū hoc tpe. Scipio: sup. tulit, hāc. s. sniam, vt referret. i. cōsultaret Cal. Martius: de puinciis Galliciis: neu. i. neue: qd referret cōiunctim. i. de aliis pūinciis: hoc est q̄uis in Galliā nō mitteret successor, nō tñ in alias puincias n eē mittēdū. ¶ Hęc snia. s. Scipiōis cōtristauit Balbū Corneliū: & scio eū cōquestū eē cū Scipiōe. s. eius sniæ authore. ¶ Callidius fuit disertissimus. i. facūdissim⁹ i defensiōe sua. i. i se defendēdo & fuit satis frigidus. i. negligēs i accusatiōe. s. aduersarii sui. Cia aūt obscure dicit: qa de reb⁹ Ci. facile notis loqr. Vale.

HVBER. Sane q̄. Scribit Cœlius se cōmotū eē vehementer nun cio: quē acceperat de Parthis: qui ferebantur transisse Euphratē: idq; maxime cā Ci. quē sciebat non esse pa ratū idoneo exercitu aduersus tantum bellū. Exponit dein de qui sermones essent in vrbe pp hmōi nuncios de transi tu Parthorū. Itaq; rogat Ci. vt scribat diligenter, qōo se hēat in puincia. Deinde dicit quid putet deliberatum iri Romæ. Postremo qa scripserat Cic. ad Cœlium. vt daret operam: vt sibi succederet, pollicet se esse factutū diligens ter. ¶ Quā cō. valde cōmoti. ¶ Cis. citra. ¶ Euphratē. fluuiū Armeniæ maioris: vt scribit Solinus: cuius ortus est supra Zizamā sub radicibus mōtis, quē Catonē accolæ noiant, Scythis pximū. Hic receptis in se aliquot amnibus cōuale scit, & stipatus puentis aqs luctat cū mōtis Tauri obiectu, quem apud Elegeam scindit: licet resistat, xii. milliū passuū latitudine longisq; excursibus, dextra Comagenē, Arabiā læua telingt. Deinde prælabens plurimas gentes Babylo niā quondam Caldæorū caput diuidit &c. ¶ Deiotarus. s. scripsit: is fuit rex Armeniæ, vt scribit Cæsar lib. iiii. Ale xandrini belli. ¶ Comagena. pars est Syriæ. ¶ Qd. i. quia. ¶ Quā para. sciebat se male paratum, vt supra. Tuus por to exercitus vix vnū saliū tueri pōt. ¶ Quod. aliqd. ¶ Tu multus: pprie dixit de subito, & repentino bello. ¶ Digni tati, honori, si esses fusus, aut fugatus. ¶ De vita: ne fortasse obiiceres te nimiū periculis, si haberes maiorē exercitū. ¶ Exiguitas: paucitas. ¶ Præsagiebat: prædiuinabat. ¶ Potius recessum: q̄ di. i. potius: qd esses discessurus, q̄ dimicaturus. Qōo. in quā ptē existimareor, ne id a te cōsilio an timore fie ri. ¶ Necessitas tua. discedēdi potius q̄ dimicādi. ¶ Sed de par. dicit q sniæ fuerint Romæ de prouidendo huic bello.

Comagena

Tumult⁹

M. Fetidiū equitē Ro. amici mei filiū, bonū, & strenuū adolescētē, q ad suū negociū istuc venit, tibi cōmēdo, & te rogo, vt eū in tuoꝝ numero hēas. agros, quos fru ctuarios hñt ciuitates vult tuo bñficio, qd tibi facile, & honestū factu est, imuneis esse, gratos, & bonos viros tibi obligaris. Nolo te putare Fauoniū a colūnariis p teritū eē, optimus qsq; eū nō fecit. Pōpeius tuus apte Cæsarē, & puinciā tenere cū exercitu, & Cōsul ipse tñ hāc sniam dixit, nullū hoc tpe senatuscōsultū faciēdū, Scipio hāc, vt Cal. Mart. de puintiis. Gallis, neu qd cōiūctim referret. Cōtristauit hæc snia Balbū Corne liū: & scio eū cōquestū eē cū Scipiōe. Callidius i defen sione sua fuit disertissimus, i accusatiōe satis frigidus.

¶ Ex. X. Epla. Sic tu inquis Hirrum.

¶ Nā simul, atq; erunt captę, qui alant eas, & deportēt, ha bes eos, quos ad Scithianā syngraphā misi. Puto et si nullā spem, aut in tecto vitii, cętera mihi pbabuntur, i hac desi nit epistola hęc i antiquioribus, vbi multa, quę in cæteris leguntur, deficiūt. Omnes igitur epistola ab ea, quę sic inci pit. Est ne: vici: ad hāc vsq;. Sic tu inqs Hirrū. in antiquio ribus libris leguntur libro. IX. epistolarum: non aūt, VIII, vt pleriq; habent, quod mirum videri debet.

M. Cœlius. M. C. S. D. ii

SAne quā, lris C. Cassii, & Deiotari sumus cōmoti. Nā Cassius cis Euphratem copias Parthorū eē scripsit, Deiotarus pfectas p Comagenē in puinciā nostrā. Ego qdem præcipuū metū, quod ad te attinebat, habui, qui scirē quā paratus ab exercitu eēs, nequod hic tumultus di gnitati tuę periculū afferret. Nā de vita, si paratior ab exercitu esses, timuissem. Nūc exiguitas copiaꝝ reces sum non dimicationem mihi tuā psagiebat. Hæc qōo acciperēt hoies, quā pbabilis necessitas futura esset, vereor et nūc, neq; prius desinā formidare, q̄ tetigisse te Italiā audiero. Sed de Parthoꝝ trāsitu nūtii varios sermones excitarunt. Alius. n. Pōpeiū mittēdū, alius ab vrbe nō remouendū, alius Cæsarē cū suo exercitu,

ASCEN. Sane q̄ &c. Scribit Cœlius se cōmotū eē vehemēter ob nunciū: quē acceperat de Parthis: qui ferebant transisse Eu phratē, idq; cā Ciceronis: quē sciebat nō hēre exercitū idoneum ad tantū hostē repellendū. Deinde exponit: q ser mones essent in vrbe sup hmōi terrore. Rogatq; Cice, vt ad se scribat diligēter: qōo sese res hēat, pollicetur q; se cu raturū, vt ipsi succedat. Ordo est. Nos sumus sane q̄. i. valde cōmoti, literis C. Cassii, & Deiotari. s. regis Armeniæ. Nā Cassius scripsit copias. i. exercitus copiosos Parthorū: esse cis Euphratem. i. transisse Euphratē Romanā puinciā ver sus. ¶ Deiotarus sup. scripsit pfectas. s. copias Parthorū, in puinciam nostrā. i. Romanā, per Comagenē. s. partē illā Sy riæ: ego qdem habui præcipuū metum, quod. i. quantū attinebat ad te. i. spectaret ad periculū tuū: qui scirem, q̄. i. q̄tū hoc est quantū parū paratus esses ab exercitu. i. q̄tū ab exercitu auxilii sperares: ne hic tumultus afferret dignitati tuę: quod. i. aliqd: piculū. s. aut vitę, aut famę. Nā si esses paratior ab exercitu. i. si haberes exercitum satis istructū, & copio sum, timuissem de vita. s. tua, qa sciebam te pugnā nō detractaturū. ¶ Nunc exigui. co. præsagiebat. i. quodā pręsagio fu turū denunciabat, recessum. s. tuum: nō dimicationē tuā. ¶ Vereor et nunc qōo hoies acciperent. i. interpretarent hęc. s. te, ob paucitatē copiarū recessisse, si forte recesseris: & q̄. i. quātū. pbabilis necessitas. s. recedēdi futura esset. ¶ Neq; desi nam formidare priusq̄ audiero te tetigisse Italiam. ¶ Sed nuncii excitarunt sermones varios: & ita minus cōstanter: de transitu Parthorum. ¶ Enim pro quia: alius sup. Censet, aut dicit, Pompeium mittendum. s. contra Parthos, alius, sup. censet Pompeium nō remouēdū ab vrbe: alius: sup. censet Cæsarē, sup. mittēdū, cū suo exercitu. s. quē habet in puincia.

¶ Alius

HVBER.

CALIVS cõsules.s.mittẽdos censet.¶ Priuatos.s.censet mittẽdos.¶ Paludati.i.paludamẽdo ornati. Nã paludamẽta insignia sunt:ac ornamẽta militaria ex croeo,& purpura:qbus imperatores induebant. Iuue. Cumq; paludatis ducibus pſente marito Ausa loqui:ideo ad bellum cum exit imperator ac lictores mutatune vestem,& signa inciunerũt,paludatus dicitur proficisci:q̃ propterea,quod e onspiciuntur:qui ea habent ac fiunt palam:paludamẽta sunt dicta, ergo consules timentes ne paludati exirent,q̃ mitterentur:nolebant q; senatus haberet,ordo est, consules autem nolunt senatũ haberi,qa verentur,ne fiat illud senatusconsultum,vt paludati &c.¶ Ad ali.prę.eos.i.ad alium q̃ ad ipsos,voluissent enim ipsi mitti.¶ Vsq; eo intantum.s. volunt senatum haberi.¶ Ille me.ne exeant paludati:qui mittãtur.¶ Existimatione:opinione,prętextu.¶ Nolle pro:idest quod nõ videant curare velle prouinciã.¶ Diripuisset. depopulasset, prędatus esset.¶ Arabas,populos finitimos Ciliciæ.¶ Eos ar.quos immisisset in prouinciã.¶ Renũciasse. significasse. ¶ Velificatus.i.nauigasse. Velificor enĩ nauigare significat: interdũ passiue accipit,vt apud Iuue. Creditur olim velificatus Athos, in qbusdã codicibus erat bellificatus. quod ita intelligit:ne dicaris bellificatus.i. fecisse bellũ & pugnasse. ¶ Quod referret, quod interesset, qd' vtile esset. ¶ Exitus. finis.¶ Posse agi.de successoribus mittẽdis ¶ Tardus.negligẽs.s.¶ Pare es.paræ vehemẽs in agẽdo.¶ Seruius.Sulpitius is enĩ erat collega Marcelli.¶ Cũctator:morator, dubius. ¶ Cuiusmodi : quale. ¶ Aut qui.i. quomodo, & est sensus, qũo putas eos posse cõficere id,quod nolint.i.quod fiat cõtra eorũ voluntatem,cũ ea, quæ cupiunt,ita frigide ab eis agãtur,vt nos existimemus eos nolle ea fieri. ¶ Occupabit primos mẽses magistratibus.i.detinebit primos menses anni in magistratibus deligẽdis.¶ Successores.qui mittuntur in puĩcias loco vestro.¶ Sustinere tueri: defendere. Additis,adiũctis ad vestras, Iactaturũ.exercitaturũ.¶ Adimat. auferat.minuat.¶ Quoduis munusculũ.quodlibet paruum munus.¶ Quamlibet.i.quantũlibet.¶ Nõ humane. acerbe. ¶ Occursurus. oppositurus impedimẽtũ.¶ Plures.s.occursuros cupiditati Pauli,preter Furniũ.¶ Noui.scio.¶ Certo, manifeste.¶ Multa.Inia est exornatio,& est sensus scio te pspicere,qd' tps multa afferrt noua,multa, q̃ iã sunt pparata,mutat.¶ Intra hos fines.i.vel ita,vt dixi, vel nõ procul ab iis,quæ dixi. ¶ De agro campano,quem,vt ostendimus libro.i.curabat,Cæ. diuidendum.

Paludamẽta

Vsq; eo

Arabes

Velificor

Alius consules,nemo tamen ex senatuscõsulto priuatos. Consules autem,quia verentur ne illud senatusconsultum fiat,vt paludati exeant, & contumeliose pter eos ad alium res transferatur, omnino senatum haberi nolunt:vsq; eo,vt parum diligẽtes in rep. videantur. sed honeste,siue negligentia, siue inertia est, siue ille,quem proposui,metus,latet sub hac temperantiæ existimatione nolle prouinciam. A te literæ nõ venerunt,& nisi Deiotari subsecutæ essent, in eam opinionem Cassius venerant,quę diripuisset ipse,vt viderentur ab hoste vastata,finxisse bellum,& Arabas in puinciã immisisse, eosq; Parthos esse,senatui renuntiasse. Quare tibi suadeo,quicunq; est istic status rerum diligenter,& caute pscribas:ne aut velificatus alicui dicaris,aut aliqd,quod referret scire,reticuisse. Nũc exitus est anni:nam ego has literas ad.xiiii.Cal.Decembris scripsi:plane nihil video ante Cal.Ianuarias agi posse.Nosti Marcellum,q̃ tardus,& parum efficax sit: itemq; Seruium,q̃ cunctator. Cuiusmodi putas hos esse:aut qui id,quod nolint cõficere posse,qui quæ cupiunt,ita frigide agunt,vt nolle existimentur? Nouis magistratibus autem,si parthicum bellum erit, hæc causa primos menseis occupabit : sinautem aut non erit illic bellum,aut tãtum erit,vt vos, aut successores paruis additis copiis sustinere possint:Curionẽ video se dupliciter iactaturum:primum, vt aliquid Cæsari adimat:inde, vt aliquid Pompeio tribuat,quoduis, quãlibet tenue munusculũ.Paulus porro non humane de puincia loqtur.huius cupiditati occursurus est Furnius noster,plures suspicari nõ possum.Hæc noui.alia,quæ possunt accidere.non cerno.Multa tempus afferre,& præparata multa scio. Sed intra fines hos, quæcunque acciderint, vertentur. Illud addo actiones C.Curionis de agro Campano, de quo negant Cæsarem laborare, Sed Põpeium valde velle,

ASCEN.

CALIVS, sup.censet cõsules mittendos,nemo tñ ex senatuscõsulto censet sup.priuatos.i nõ fungẽtes magratu,sup. mittendos.Cõsules aũt nolunt oĩno senatũ haberi.i.consultationẽ de ea re fieri qa verent ne illud senatusconsultũ.i. decretum senatus fiat.s.vt cõsules exeant in bellũ paludati .i.veste imperiali,vt ad publicos hostes pficiscẽtes insigniti:& vel aut veren,ne res trãsferat ad alium.s.imperatorẽ pter eos:cõtumeliose.i.quod in cõtumeliam eorũ cederet, si senatus plus spei in alio reponeret, vsq; eo.i.in tãtũ,sup. nolunt senatum haberi,vt videantur parũ diligẽtes in rep. Sed siue negligentia est,siue inertia,siue ille metus, quem proposui.i.modo dixi,sup.ea,aut is latet.i.occultat honeste,sub hac existimatione.i.opinione temperantię,nolle.i. q̃ipsi nollent obire,aut eripe tibi puinciã.Literæ nõ venerunt.i.non sunt missæ ad senatũ a te,& nisi lĩæ, sup. Deiotari.s.regis essent subsecutæ.s.Ilas Cassii,Cassius venerat.i.venisset in eam opinionẽ finxisse.i.q̃ finxisset bellũ:vt ea quę pse rapuisset viderent vastata ab hoste:& immisisse Arabas in puinciam.Cicero aũt cõfirmauit Arabas fuisse in habitu Parthico,& renunciasse.i.significasse senatui eos esse Parthos.Quare ego suadeo tibi, quicunq; iste status rerũ est, sup.vt perscribas diligenter,& caute,ne videaris alicui,aut velificatus.i.velo tectus detulisse,sicut apud Maronẽ. Velificatus Athos:per velum aũt tentorium intelligo. Vberti,nauigasse exponit,aut reticuisse aliqd. Quod referret.i. expediret scire.¶ Exitus anni.s.tui in puincia,est.i.appropinquat nunc.Nam ego scripsi has literas ad.xiiii.Cal.Decẽ.& plane.i.oĩno nihil video posse agi ante Cal.Ianua.in qbus est noui anni principium.¶ Tu nosti Marcellũ,quã.i.quãtũ tardus sit,& q̃ parũ efficax.s.ad pcurandũ tibi successorem,itemq;.i.& similiter,nosti,q̃.i.q̃tum,Seruius.i.Sulpitius sit cunctator.i.immorator.Cuiusmodi putas hos esse,aut qui.i.qũo,putas eos sup.posse conficere.i.pficere: id quod velint.s. cõfici,qui agunt ita frigide ea quæ cupiunt, vt existimentur nolle. Aũt.i.sed,si bellum Parthicũ erit hæc eam occupabit nouis magratibus primos menses.Sinautem.i.sed si,aut non erit istic bellum,aut tum.i.tunc.post nouos magratus erit, ut successores.s.vestri,possint sustinere.i.defendere contra Parthos vos paruis copiis additis.Ego video i. considero, Curionem iactaturũ.i.periculo obiectiurũ se dupliciter primum vt adimat.i.auferat aliqd Cęsari,cui tunc aduersabat, inde.i.deinde,vt tribuat Põpeio aliquod munusculũ,quoduis.i.quodlibet,& quãlibet.i.quãtũlibet,tenue.i.exile & modicum.Porro.i.sed,Paulus.s.Aemilius,loquitur de puincia nõ humane. Furnius noster.s.cõis amicus, occursurus est.i. obstabit cupiditati huius.s.Pauli,ego nõ possum suspicari plures.s.occursuros.Ego noui hæc,& non cerno.s.aio,alia,q̃ possunt accidere.¶ Scio tẽpus.s.noui anni, afferre multa.s.noua,& multa esse præparata.s.vt fiant,sed quæcunq; acciderint vertent intra hos fines.s.præsentis anni. Illud addo ad actiones C.Curionis de agro Cãpano.s.ad voluntatẽ Cęsaris, diuidendo,de quo.s.agro negant.s.plerìq; Cęs.laborare.i.sollicitum esse,sed Pompeiũ valde nolle,s. vt diuidatur.

HVBER. ℂVACVVS.non occupatus.⸿Prorogeť.differatur.⸿Tui cõsilii.i.tuæ deliberatiõis:& est ordo,tui ɔsilii est:velisne perseuerare si tẽpus,si senatus coget &c.⸿Qua obtestatione,qbus precibus,q̃ rogatione,& quodãmodo adiuratione.⸿Ne paterer.ne sinerem.⸿Fieri.i.vt perseuerarem vltra tempus tibi decretum. Vale.

ASCEN. ℂNE pateat Cæsari venienti.s.ex Gallis vacuus.s.Romano milite.⸿Quod.i.q̃tũ:attinet ad decessum tuũ.s.ex puincia,ego nõ possum polliceri me curaturũ illud:vt succedať tibi certe.i.haud dubie,pstabo.i.exibebo,illud,ne.s.puincia progeť.i.extendatur tibi amplius.⸿Est tui cõsilii.i.ptinet ad cõsiliũ tuũ:si tps coget,& si senatus coget:& si nõ poterit recusari a nobis.s.q p te precamur honeste,ne.i.an,velis pseurrare.s.in puincia.⸿Mei officii est meminisse:qua obtestatione tu decedens mãdaris p mandaueris mihi:ne paterer fieri.s.prorogationem imperii. Vale.

ne vacuus aduenienti Cæsari pateat. Quod ad tuũ decessum attinet,illud tibi nõ possum polliceri me curaturum,vt tibi succedatur,illud certe præstabo,ne amplius prorogetur. Tui cõsilii est,si tempus,si senatus coget,si honeste a nobis recusari nõ poterit,velis ne perseuerare,mei officii est,meminisse qua obtestatione decedens mihi ne paterer fieri mãdaris. Vale.

ℂEx Epistola.xi.Sane q̃ literis.

ℂSane q̃ lris C.Cæsaris,& Deiotari sumus cõmoti.⸿Deiotarus pfectas p cognominem in prouinciã nostrã.⸿Nõ hęc exiguitas copiarũ excessum,nõ dimicationẽ mihi tuã ꝓligiebat.Hoc qũo accipient hoies,q̃ pbabilis necessitas futura esset.Vereor ẽt nunc:neq; prius desinã formidare,q̃ attigisse te Italiam audiero.⸿Consules autem,quia verentur,ne illud senatus cõsultus fiet,vt paludati exeant,& cõtumeliose ꝑter consules ad alios res transferatur.⸿Quiuis:quamlibet tenue vinculum.⸿Multa tẽpus afferre,& pparata mutare te scio,Sed intra fines hos quæcunq; acciderint vererentur.⸿Quod ad tuum accessum attinet,illud tibi nõ possum polliceri.⸿Si honeste a nobis recusari non poterit,vel ne pseuerare me,officii est meminisse,q̃ obsecratione decedens:mihi ne paterer fieri mandaris.

12

M.Cœlius.M.Ciceroni suo.S.D.

NOn diu,sed acriter nos tuæ supplicationes torserunt.incideramus enim in difficilem nodum,nam Curio tui cupidissimus,cui omnibus rationibus comitiales eripiebãtur,negabat se vllo modo pati posse decerni supplicationes,ne si quod furore Pauli adeptum esset boni,sua culpa videretur amisisse,& præuaricator cãæ publicæ existimaretur.Itaq; ad pactionem descendimus.& cõfirmarunt Consules se his supplicationibus in hunc annum nõ vsuros.plane,quod vtrisq; consulibus grãs agas,est. Paulo magis certe.Nã Marcellus sic rñdit ei,spem in istis supplicationibus nõ hre. Paulus se oĩno in hunc annũ nõ edicturũ renũciatũ nobis erat Hirrũ diutius dicturũ,prẽdimus eũ,nõ mõ nõ fecit,sed cũ de hostibus ageret,& posset rẽ impedire,si vt numeraret,postularet,tacuit,tm̃ Catoni assensus est,q ei locutus honorifice nõ decreuerat supplicationes,tertius ad hos Fauonius accesit.Quaŕ p cuiusq; natura,& istituto gratiæ sunt agẽdæ.His qd tantũ voluntatem ostenderunt p sentẽtia:cũ impedire possent,nõ pugnarunt. Curioni vero,q de suarũ actionum cursu tua causa

HVBER. NOn diu.Rebus bñ gestis a Cic.in Ciliciam, vt lib.ii.visum est,rogauerat Ci.Cœl.vt daret operam supplicationes sibi decerni. scripseratq; idem ad alios quosdã amicos suos.Itaq; Cœlius ostẽdit quid quisq;,aut dixerit,aut fecerit pro Ci.exponitq; contentiones,quę in senatu fuerunt:maximeq; dicit quia Curio pro Cę.egerit.⸿Non diu.quia cito expeditæ sunt:vt ipse Ci.li.ii.Non potuit accuratius agi:nec prudentius,q̃ est actũ a te cum Curione de supplicatione,& Hercule cõfecta res mea ex sententia est tum celeritate:quod tum is &c.⸿Torserunt.cruciarunt.⸿Nondum difficultatẽ:impedimẽtum.⸿Comitiales:dies,quia nolebãt,qd̃ pp eiusmodi res fierent comitia.⸿Præuaricator,desertor:nã ꝑuaricatores eos diximus,q aduersariis suis cãm donant,& ex pte actoris in partẽ rei concedunt,a varicari autẽ dr̃ præuaricari. Varicari vero auaricibus,q̃(authore Nonio)dicunť venę in suris inflexę & obtortæ.⸿Est qd̃ agas gra.i.debes agere gratias.⸿Paulo magis.s.est q agas gratias.⸿Rñdit ei.s.Paulo.⸿Dicturum.s.dicit de supplicationibus tuis.⸿Diutius.longius q̃ in hunc annũ.⸿Nõ fecit:nõ dixit diutius.⸿Prehẽdimus.familiariter allocuti sumus.⸿Cum age.de ho.i.cũ fieret mẽtio de hostibus a te fictis.⸿Vt nu.nã cũ supplicationes ꝑcederent triũphũ,lege cautum erat:vt cõstaret de numero hostium,& ne quis triumpharet,nisi q quinq; millia hostiũ in acie cæcidisset:de his moribus,& institutis vide Valerium Maxi.li.ii.cap.iii.de iure triumphandi.⸿Tacuit.nõ postulauit,vt numerarentur.⸿Honorifice.de te.⸿Accessit.additus est.⸿Non pugnauerunt.i.nõ contenderunt,vt impedirent.Curioni vero.s.agendæ sunt gratiæ.

Præuaricator Varicari

ASCEN. NOn diu.Rebus bene gestis in Cilicia, vt visum est li.ii.Rogauerat Ci.Cœliũ,vt sibi curaret,sibi supplicationes decerni, idq; alios itidem rogauerat non ignorante Cœlio,qui nunc scribit quid quisq;,aut dixerit:aut fecerit pro Cicerone.Exponitq; contentiones:quę in senatu factæ erant,& qd p Cæsare Curio fecerat. Ordo est Supplicationes tuę.i.quas petisti tibi decerni:torserũt.s.angore:nos non diu sed acriter.⸿Enim.i.quia.nos incideramus in nodum difficilem.i.in rem cuius difficilis erat exitus,⸿Nã curio cupidissimus tui ⸿Cui comitiales.s.dies eripiebanť,qa differebanť,aut absumebantur oibus rõnibus,negabas se posse pati vllo mõ supplicationes decerni.⸿Ne si adeptus esset qd.i.aliqd boni,,fauore.i. per fauorẽ Pauli.s.Aemilii,videreť amisisse,sup.illud sua culpa,& existimareť.i.iudicareť ꝑuaricator.i.desertor cãæ publicæ.i.ad tẽp.spectantis,Itaq;.i.& ita nos descendimus.i.deuenimus ad pactionẽ.i.vt dicunt cõpositionẽ,& consules confirmarunt p cõfirmauerunt,sup.se nõ vsuros in hunc annũ de his supplicationibus.⸿Plane.i.oino est,quod.i.ppqd agas gratias vtrisq; consulibus,certe magis Paulo,⸿Nam Marcellus respondit ei sic supple se non habere spem in istis supplicationibus.⸿Paulus,sup.respondit se non dicturum.s.sniam de supplicationibus oino in hunc annum.⸿Renuntiatum erat nobis Hirrum dicturum diutius.i.q vellet diutius dicere,q̃ in hunc annũ.Nos prehendimus eum.i.obuiam factũ cõplexi sumus:deprecantes ne id faceret: & ipse non mõ.i.non solum:non fecit.s.quod renunciatũ erat eum facturũ,sed cũ ageretur de hostibus.s.a te deuictis,& posset impedire rem.s.quam petis,hoc est supplicationẽ:si postularet,vt sup.hostes numerarentur,tacuit.i.noluit hoc postulando impedire,tantum.i.solummodo.assensus est Catoni:qui etsi locutus honorifice.i.de te, non decreuerat sup. tamen supplicationes,Fauonius accessit ad hos.s.duos:Hirrũ & Catonem:tertius.i.eiusdem cũ eis snię.Quare gratię sunt agẽdæ,sup.a te,pro natura,& instituto.i.moribus vniuscuiusq;.⸿His.s.posterius nominatis,sunt agendæ gratiæ:q tantum.i.duntaxat:ostenderunt voluntatem.s.suam:& sup.non pugnarunt.i.non acriter cõtenderunt,pro sententia.s.sua stabilienda,cum possent impedire.s.supplicationem.⸿Curioni vero:sup.agendæ sunt gratiæ,q deflexit:sup.se: causa tua.i.pp te:de cursu suarum actionum,quæ differebantur:eo q dẽ rebus tuis referebatur.

ℂNam

DEFLEXIT de cursu suarũ actionũ.i.prętermisit actiones suas. Tua causa, vt ageret de supplicationibus tuis. Circũierunt.i.hunc & illum ambierũt, & allocuti sunt pro te. Sedulitatem.diligentiam. Interpellantibus.impedientibus:interrumpentibus. Venustissime.facetissime. Non inter.non prohibere. In quam causam. Incubuisse.dedisse operam:intendisse,dicimus autem incumbo huic,& in hanc rem. Decedat.ex Gallia. Quam pati id.vt Cę.discedat ante idus Nouembris. Abiecit.deposuit. Quos tu bene nosti,non vult eos nominare. Scæna.actio:& est translatio:ga actiones fabularum in scęnis fiebant. Tradiderit.deposuerit hanc materiam:vide apud Appia.li.i.& apud Plutar.in vita Cæsa.& Pom. Accipitur.tractatur. Exagitatur.vexatur,impugnatur. Quod vi, quam rem.s.intercessorem videntur reformidare. Quoad. quandiu : quousq;. Manebit in prouincia. Commentario.registro. E quo: idest ex quo:scilicet commentario. Selige.secerne, excipe. Transi.omitte. Explosiones. explodere est eiicere : vituperare: Hora. Explosa arbuscula dixit. Cic.i.offi. Aristõis.Pyronis: & Herili. iam pridem explosa sententia est : facti enim fuerant ludi a multis improbati. Et funerum.explosiones:funerum autem.i.funebrium pomparum. Ineptiarum cęterarum.i.cæterorum,quæ inepte sunt acta,& in ipso commentario rerum vrbanarum scripta. Habet.s.commentarium. Plura vti:scilicet q̃ inutilia:vel q̃ ea quę dicit de ludis & de funeribus &c. Quæ non desyderes.i.quæ non cures audire. Quod opus est, quod vtile est. De negocio sitiano, de quo supra dixit sitianam syngrapham. Minus certa fide : idest non satis fideles. Tanquam procurator tanquam gestor alieni negocii. Vale.

HVBER
Pręuaricator
Vaticati
Incumbo huic rei
Incumbo hanc rem
Quoad
Exploder

deflexit.Nã Furnius,& Lentulus:vt debuerunt, quasi eorum res esset,vna nobiscum circumierunt,& laborarunt.Balbi quoq; Cornelii operam,& sedulitatem laudare possum.Nam cum Curione vehementer locutus est:& eum,si aliter fecisset iniuriam Cæsari facturum dixit:tum eius fidem in suspicionem adduci. Nec deerant,qui id nunquam transigi volebant,Domitii Sciones.quibus hac re ad intercessionem euocandam interpellantibus,venustissime Curio respondit,se eo libentius nõ intercedere,q̃ quosdam,qui decernerent, videret confici nolle.Quod ad R.P. attinet, in vnam causam omnis contentio coniecta est, de prouinciis in quam adhuc.incubuisse cum senatu Pompeius videtur,vt Cæsar ante Id.Nou.decedat. Curio omnia potius subire cõstituit,q̃ id pati:cæteras suas abiecit actiones,Nostri porro,quos tu bene nosti,ad extremum certamen rẽ deducere non audent.Scena rei totius hæc. Pompeius,tanquam Cæsarem non impugnet,sed,qđ illi æquum putet,constituat,ait Curionem quærere discordias. Valde autẽ non vult & plane timet Cæsarem Cos.designari prius,q̃ exercitum,& prouinciam tradiderit.Accipitur satis male a Curione: & totus eius secundus consulatus exagitatur.Hoc tibi dico: si omnibus rebus prement Curionem,Cæsar defendetur: intercessorem si(quod videntur)reformidabunt,Cæsar quoad volet, manebit.Quam quisq; sententiam dixerit,in commentario est rerum vrbanarum : e quo tu quæ digna sunt, selige, multa transi, in primis ludorum explosiones,& funerum, & cæterarum ineptiarum. plura habet inutilia . Denique malo in hanc partem errare , vt quæ non desyderes,audias,q̃ quicquam , quod opus est,prætermittatur. Tibi curæ fuisse de Sitiano negotio , gaudeo.sed quando suspicaris minus certa fide eos tibi visos:tãquam procurator sic agas,rogo. Vale.

Ex.xii.Epistola.Nõ diu,sed acriter.

Nam Curio tui cupidissimus,cui omnibus rationibus comitialea eripiantur, negabat se vllo modo pati posse decerni supplicationes, ne quid furore Pauli adeptus eẽ boni sua culpa videretur amisisse,& pręuaricator causę publicę existimaretur. Et confirmauit consules esse his supplicationibus in hunc annum non vsuros. Plane quod vtrisq; cõsulibus gratias agas,cum Paulo magis certe. Renunciatum nobis erat Hirtium diutius dicturum. De prouinciis siquam adhuc cum incubuisse cum senatu Pompeius videretur, vt Cęsar idus Nouemb.nõ decedat, eo Curio omnia potius subire constituit q̃ id pati,cęteras suas adiecit actiones. Sed quomodo suspicaris , minus certa fide , eos tibi visos,tanq̃ procurator sic agros rogo.

NAM Furnius & Lentulus circũierunt & laborarunt pro laborauerunt , vna.i. pariter nobiscum , vt debuerunt, quia tibi obnoxii erant : quasi esset ius.i. negocium eorum. Ego possum quoq; laudare operam, & sedulitatem Balbi Cornelii , nam ipse locutus est vehementer cum Curione.s. pro te, & dixit eum facturum iniuriam Cęsari, si fecisset aliter.s. q̃ dictum est. Tum.i. insuper , adduxit fidem eius.s. Curionis:in suspicionem:vt si nocere voluisset, non potuisset. Quidem : idest certe , non deerant qui volebant rem transigi iniquam, vtpote Domitii, & Scipiones, quibus interpellantibus : idest inter agendum asserentibus hanc rem euocandam, supple esse, ad intercessionem:idest impeditionem, Curio respondit venustissime, se non intercedere: idest impedimentum facere, eo libentius, q̃ videret quosdam, qui decernerent : idest adiudicarent tibi supplicationem, nolle:supple eam confici:idest executioni mandari Quod .i.quantum, attinet ad rempub,omnis contentio.s.Cæsaris & Pompeii,coniecta est.i.redacta:in vnam causam.i.actionem,de prouinciis:scilicet non prorogandis:in quam: scilicet causam:Pompeius videtur adhuc incubuisse:idest inclinatus esse,cum senatu.i.vt sentit senatus.s. vt Cæsar decedat.s.de prouincia,ante Idus Nouembres. Curio cõstituit potius subire omnia q̃ pati, id & adiecit cæteras actiones suas, quas supra dixit dilatas. Porro.i. sed, nostri.s.amici, quos tu nosti bene,non audent deducere rem ad extremum certamen.s.cum Cęsare futurum. Summa.i.finalis sententia totius rei sup.est hęc: Pompeius tanq̃ non impugnet Cęsarem:sed constituat,qđ putet ęquũ illi , aut Curionẽ q̃rere discordias.s. negando Cæsarem debere decedere. Autẽ.i. sed , Pompeius non vult valde , & timet plane.i. manifeste, Cęsarem designatũ sup.iri cõsulem prius:q̃ tradiderit exercitum,& puinciã.Sup.Põpeius,accipit.i.tractat satis male a Curione, & totus secundus cõsulatus eius.s.Pompeii : exagitatur.i.ab eo turpiter depellit.Ego dico.i.denũcio tanq̃ certum,tibi hoc,si.s.Pompeius & senatus, prement Curionem oĩbus rebus,Cęsar defendet.s.a prouincię continuatione,si reformidarint intercessorem.s.Curionem:quod videntur.s.facturi. Cæsar manebit.s.in puincia, quoad.i.quãdiu volet. Est.i. habetur : in commentario rerum vrbanarum ad Ciceronem tunc misso,quam sniam quisq; dixerit:e quo .i.cõmentario:vt selige.i.seorsum ab aliis elige:q̃ sunt digna.s.lectione transi multa:in primis explosiones.i.cõtumeliosas exagitationes:ludorum,aut ludiorũ.i.actorũ & fabularũ:& sup.narrationes funerum, & cęterarum ineptiarum, sup.commentarium,aut commentarius,habet plura.i.multa vtilia.Deniq; ego malo.i.magis volo, errare in hanc partem.s.nimia multa scribendo,vt audias ea,quæ non desyderes,quam sup. vt quicq̃:quod sit opus.s.scito: prætermittatur. Gaudeo fuisse tibi Curæ de negocio Sitiano.vt Syngrapha Sitiana persoluatur : Sed quando,i.qm̃, suspicaris eos.s. qui attulerunt visos tibi fide minus.i.non satis certa:rogo agas sic tanq̃ procurator.s.eorum, non iudex. Vale.

ASCEN.

HVBER. ¶ NAM mea, si fio. sic est legēdū. ¶ Nā mea. s. cā. ¶ Si fio. s. ędilis: nā qdā codices mendose hñt, nā me, si fio. ¶ Forsitan &c. ex his verbis nō video posse elici sensum, q mihi satis faciat. ¶ Vsq; eo. in tm̄. ¶ Quod sed tā. s. est vt possumus ridere tota vita nr̄a. ¶ Sed meher. iurantis ē. ¶ M. Octa. hoc dicit, q̄ M. Octauius, q ēt erat cōpetitor: multū subleuat, & sustinet odia eo℞ q p̄mebāt Hirrū. ¶ Offm: debitū erga Milonē. ¶ Existimatio. auctoritas. ¶ Illud. nūc petit a Ci. si erit ociosus, vt aliqd scribat: vt itelligat se ei curę eē. ¶ Aliqd syn. aliquā ordinationē: te℞: nā συντασσω ordino, ɔstituo: inde συνταγμα. i. ordo: cōstitutio. ¶ Quid ti. obiectio. q. d. qūo hoc cogitasti: qa es hō nō ineptus. ¶ Aliqd ex tam. quasi rñsio obiectionis. ¶ Tuis

Syntagma

mo. tuis scriptis. ¶ Prodat. tradat. ¶ Cuiusmodi ve. i. posses fortasse q̄rere cuiusmodi, & quale monumētū velim a te p̄di in memoriā amicitię nr̄æ. ¶ Tu ci. dicit Cœlius Cic. melius posse cognoscere quo gñe scripto℞ debeat vti: q optime nouerit oēm disciplinā. ¶ Gñe. i. in gñali. ¶ Hēat qd ptineat ad nos qd̄ sit accōmodatū nobis. ¶ διδασκαλιαν. doctrinam. διδασκω. n. doceo signat: inde διδασκαλος. i. doctor magr̄: & διδασκα doctrina. ¶ Vt versēt inter manus. i. vt multi delectent hēre in manibus: & frequēter legere. Vale.

Didascalia

ASCEN. ¶ NAM: affert cām dicti supioris, q̄ sane obscura ē, dicēs: si forsitā fio. s. ędilis: mea. s. cā. i. q̄tū ex ea re vtilitatis capiam, ego ferā. s. vtilitatē cū re locupletiore. i. abūdātiore vtilitate: aut si referā vna ē dictio sic. referā. i. recensebo & cōmemorabo forsitā cū locupletiore. i. tecū: qui plus cōmodi ex ea re capies, q̄ ego: eo q̄ victus fueris ēt inimicū tuū in petitiōe auguratus ¶ Sed hoc. s. vicisse Hirrū: ē suaue. i. delectabile: vsq; eo. i. valde, qd̄ si acciderit: risus. i. occasio ridēdi: nō poterit deesse nobis tota vita. i. p totā vitā. Alii legūt possit, & q̄ sic vsq; eo. i. i tm̄, q̄ si acciderit. s. Hirrū vinci: risus nō possit deesse nobis tota vita, sed tāti sup. fuerit risus. i. tāti momēti vt semp ridere velimus. Sed mehercule. M. Octauius: q ēt competitor erat & ita odio hñdus: tñ non multū subleuat. i. iminuit odia eo℞: q p̄mūt. i. opprimūt Hirrū: q̄ s. odia sunt p multa: & tñ minus solet esse odiū in aliquē, si sociū habuerit culpę, q̄ si sol⁹ peccauerit: parcit̄. n. sępe multitudini. Quod attinet ad offm̄. i. debitū obsequiū, Philotimi liberti. s. tui, & ad bōa Milonis. s. amici tui: qd̄ ɔtra Clodiū defenderat Ci. nos dedim⁹ opas. i. curauimus, vt &. i. simul, Philotim⁹ satis faceret q̄ hōestissime, & decētissime: Miloni abñti & necessariis eius, &. i. sic: existimatio tua. i. auctoritas & reputatio: cōseruaret̄ fm̄ fidē. i. fidelitatē & sedulitatē eius. s. Philotimi: hoc est: vt fides qdē eius & sedulitas agnosceret̄, sed tñ totū offm̄ tibi acceptū ferret̄. Ego peto nūc illđ a te si eris: vt spero, ociosus, vt scribas ad nos aliquod syntagma. i. aliq̄ ordinationē re℞, & aliqd̄ opus p̄ceptoriū: vt itelligamus nos eē tibi curæ. ¶ Inqs. s. scio q̄ mō dicis: q. i. q io istuc. i. ista res, vt istud petas, venit in mētē tibi hoi nō inepto. Rñdet Cœlius: venit sup. in mētē, aliqd ex tā multis monumētis tuis. s. literatus, hoc ē scriptis tuis, extare. i. vt aliqd extet, qd̄ pdat. i. manifestet, quoq;. i. ēt posteris. i. post nos vēturis hoībus: memoriā amicitię nr̄ę. Puto sup. q̄ tu nūc q̄rs, cuiusmodi velim sup. scriptū aut syntagma. Rñsio: tu q nosti oēm disciplinā: excogitabis aptius sup. id qd̄ conuenit maxime, sup. nobis, tñ sup. id hēat gñe. i. in generali, aut sit in eo gñe scribendi: vt hēat sup. illud aūt aliqd, qd̄ &. i. simul: ptineat ad nos. Et. i. simul, hēat quādā didascaliā. i. doctrinā, vt versēt inter manus. i. sit nobis tanq̄ enchiridion. Nam libri in quibus bonæ doctrinæ continetur, debent bonis assidui esse in manibus. Sane διδασκω didasco: dicitur doceo διδασκαλος magister doctor, hypodidascalus submagister: hoc est sub alio docens. Didascalia doctrina διδασκαλικος didascalicus p̄ceptoris doctrinalis: didascalice liber doctrinā tradēs &c. Vale.

Didascalia
διδασκαλικος

Nā mea, si fio, forsitā cum locupletiore referā, sed hoc vsq; eo suaue est, qd̄ si acciderit, tota vita risus nobis deesse nō poterit. Sed tāti: sed est mehercule nec multum M. Octauius eo℞ odia, qui Hirrū premunt, quæ p multa sunt, subleuat. Quod ad Philotimi liberti officium, & bona Milonis attinet, dedimus operā, vt & Philotimus q̄ honestissime Miloni absenti, eiusq; necessariis satis faceret, & secundū eius fidē, & sedulitatē æstimatio tua cōseruaret̄. Illđ nūc a te peto, si eris (vt spero) ociosus, aliquod ad nos, vt itelligamus nos tibi curæ esse, συνταγμα conscribas. Qui tibi istuc inquis, in mētem venit hoi nō inepto: aliqd ex tā multis tuis monimentis extare, qd̄ nr̄æ amicitiæ memoriā posteris quoq; pbat, velim. cuiusmodi puto q̄ris. tu aptius, qui oēm nostri disciplinā, qd̄ maxime cōuenit excogitabis, ex eo tñ genere, qd̄ & ad nos ptineat, & διδασκαλιαν quādā, vt versēt inter manus, habeat. Vale.

¶ Ex. III. Epistola. Est ne: vici:

¶ Est ne: vici: Hæc epl̄a, q̄ quotidianis in libris legitur in epistolarū familiarium Ciceronis lib. VIII. At in antiquori meo hanc legi esse nō octaui libri, sed. XV. noni, qd̄ mi℞ videri debet, cur tanta varietas. Sed alii iudicent: quo in libro sit plegēda. Est ne: vici: & tibi sępe qd̄ negares discedens, cur atum lr̄as mitto. ¶ Qūo illū putas auguratus tuū cōpetitorē delere & dissimulare me incertiorē, q̄ se candidatū: ¶ Et fm̄ eius fidem, & sedulitatem existimatio tua conseruaret̄. Illud nunc a te peto, si eris, vt spero ociosus, aliquid ad nos, vt intelligamus nos tibi curę eē syntagma cōscribas. Quidā vero syntagma legūt. Cuiusmodi velim puto quęras ocyus, tu citius, qui oem nosti disciplinam.

HVBER. INuideo tibi. Scripserat Ci. ad se multa deferri facta eē i vrbe: q̄ qdē enumerauerat. Itaq; Cœlius scribit se ei inuidere tam multa ad eū deferri, q ipe mireť: & dicit q̄ sine ea: deide multa narrat, quę Romę agantur, & de rebus Cæ. & Pō. Postremo ab eo petit pantheras ad se mitti: & se certiorem fieri: qūo hēat se Aegyptus post mortem Ptolomęi, quem dicit se audiuisse esse mortuum. ¶ Inuideo ti. placet mihi sors tua. ¶ Quod: qa. ¶ Istoc: pro istuc. ¶ A te, post repulsam. ¶ Quindecimuirū nomen magr̄atus: sicut. n. dicimus triūuitum & decemuirum: ita & quindecimuirum: ideo quod in eo magistratu. xv. essent. ¶ Caruisse te. i. quod carueris. ¶ Et non vidisse vultum, quia erat tristissimus, videbatur enim lachrymari ppter repulsam.

M. Cœlius. M. Ciceroni S. D. 4

INuideo tibi q̄ tā multa quotidie, q̄ mirere, istoc perferunť, primū illud, absolutū Messallam, deinde eūdē cōdemnatum. C. Marcellum cōsulem factum. M. Clodiū a repulsa postulatum a Gallis duobus. P. Dolobelā quindecimuirum factum. Hoc tibi nō inuideo, caruisse te pulcherrimo spectaculo, & Lentuli Suræ repulsi vultū non vidisse.

ASCEN. INuideo &c. Scripserat Ci. multa ad se afferri: q̄ fcā erāt in vrbe, quapp nūc scribit Cœlius se inuidere Ci. q̄ tāta ad eū deferrenť, narratq; multa, q̄ Romę aut agebanť, aut iā acta erāt: & nō nihil de rebus Cę. & Pō. Et postremo petit a Ci. vt Pātheras sibi puincia sibi mittat: & se certiorē faciat, qd Aegypti post mortē Ptolomęi regis agāt. Ordo ē, Inuideo tibi: hoc ē puto te nimis fortunatū, q̄ multa q̄ mireris, sunt q legūt miter: pferunť quotidie illoc p istuc. i. in Ciliciam vbi tu es. ¶ Primū illud sup. pfert̄ aut platū ē, Messallā absolutū. s. in iudicio: deide eūdē cōdēnatū, C. Mar. factū sup. eē, cōsulē. M. Claudiū seu Clodiū, postulatū. i. ius vocatū a duob⁹ Gallis. s. cognomēto: a repulsa. i. post repulsam, Dolobellā fcm̄ qndecēuirū. i. vnū in magr̄atu qndeciuiro℞, vt erāt, qbus libri sibyllini curę erāt. ¶ Ego nō inuideo tibi h. i. i ea re fuisti min⁹ felix: q a felicibus iuidemus & nō miseris, te caruisse spectaculo pulcherrio, & nō vidisse vultū Lēt. Surę repulsi, s. a qndecēuiratu.

¶ At qua

HVBER.

CAT qua ſpe,q.d.certiſſima,non enim dubitauerat quin impetraret.⁋ Diffidente.non ſemper ante ſe impetraturũ qn decimuiratum.⁋ Deſcenderat.ad petendũ quindecimuiratũ contra Dolobellam.⁋ Noſtri a.qui fauebant Dolobel.⁋ Quã a.codex vetuſtus habebat quæ acutius,vt ſit ſenſus,niſi noſtri vidiſſent quæ.i.aliqua.⁋ Cócedente ad.non repugnante Dolobella eius aduerſatio.⁋ Seruiũ.nomen propriũ:alibi ſcriptum eſt Sercæum.⁋ Cuius,Seruii.⁋ Locum.vt deſignaret tribunus pro eo.⁋ Quã ma.m,incu,i.q̃ magnum timorē inicit.⁋ Facilitatem.manſuetudinē.⁋ Vt fert ipſe.vt ait:ſiue vt ſe gerit.⁋ Bonos.ſ,mallet:melius autem legitur bonos q̃ bono,ſic,ſed vt ſpero:& volo,& vt fert ipſe bonos & ſenatus mallet.⁋ Totus ſca.tractũ a fontibus,q aquã ſcaturire.i. abũde effundere dicuntur.⁋ Vt nunc eſt.i.pro tēpore.⁋ It:ſi morũ, nam Cæ.ſemp quæſiuit cõciliari ſibi plebem.⁋ His cõ.i.cõſiliis eorũ.⁋ Inteoderant.apponebant.⁋ In ei,tri. ꝯtra tribunatum eius:in quo dixit eum fuiſſe cõdemnatũ.⁋ Lælios & Antonios:nominat qui intenderant ſe aduerſarios tribunatui Ci.⁋ Valentis.pro valentes,i.potentes.⁋ Maiore in.longiore ſpatio.⁋ Expectare ex.videre q ſnis eſſet futurus.⁋ Cõfectis oi.quæ in comitiis fuiſſent acta.⁋ Sextiles. auguſtas. ⁋ Prætoriis mo.ſic eſt ſcribendũ,& intelligendũ ſic.⁋ Quædã mo,i.q̃dã dilationes.⁋ Inciderũt.inuenerũt. ⁋ Prætoriis. ſubaudi comitiis.⁋ Mea.q̃ pp meã ædilitatem ſunt futura. ⁋ Quod.quantum.⁋ Deiecit.pſtrauit.⁋ Ad nõ f.vt non faceret.⁋ De il.Hirro:eũ eſſe victum.⁋ De nobis.quod obtinuerimus ædilitatem.

At qua ſpe,q̃ certa opinione deſcenderat!q̃ ipſo diffidente Dolabella:& hercules, niſi noſtri eqtes acutius vidiſſent,pene cõcedente aduerſario ſuperaſſet. Illud te non arbitror miratum,Seruium Trib.pl.des.cõdemnatũ,cuius locũ C.Curio petiit. ſaneq̃ multis incutit,qui eum,facilitatemq; eius non norunt, magnum metum.Sed,vt ſpero,& volo,& vt ſe fert ipſe, bonos & Senatum malet.totus,vt nunc eſt, hic ſcaturit. Huius aũt volũtatis initiũ,& cã eſt,ꝙ eũ nõ mediocriter Cæſar,q ſolet infirmorum hoĩum amicitias ſibi qualibet impenſa adiungere,valde contempſit.qua in re mihi videt̃ illud perq̃ venuſte cecidiſſe,qđ a reliquis quoq; vſq; eo eſt animaduerſum:vt Curio, qui nihil conſilio facit:rõne,& inſidiis vſus videret̃ in euitandis eorũ cõſiliis,q ſe intenderant aduerſarios in eius tribunatum. Lęlios,& Antonios,& id genus valẽteis dico.Has ego tibi literas eo maiore miſi interuallo,ꝙ comitiorum dilationes occupatiorē me hẽbãt,& expectare in dies exitum cogebant,vt cõfectis oĩbus te facerē certiorē. ad Cal.Sext.vſq; expectaui.prætoriis moræ quædã inciderunt.Mea porro comitia quē euentũ ſint habitura, neſcio:opinionem qdē,qđ ad Hirrũ attinet,incredibilem Aedil.pl.comitius nacta ſunt.Nã M. Cœliũ Vicinianũ mẽtio illa fatua,quã deriſeramus olĩ,& pmulgatio de Dict.ſubito deiecit,& deiectũ magno clamore ĩſecuta eſt.Inde Hirrũ cuncti ad nõ faciendũ flagitare. Spero te celeriter & de nobis,qđ ſperaſti,& de illo,qđ vix ſperare auſus es auditurũ.De R.P. iam noui qcq̃ expectar̃ deſieram⁹.Sed cũ ſenatus hĩtus eẽt ad Apollinis,ad xi.Cal.Sext.& referretur de ſtipendio Cn.Põpeii:mẽtio facta ē de legiõe ea,quã expenſam tulit C. Cæſari Põpeius,quo numero eẽt,quo appeteret̃,cum ex Gallia coactus eſſet dicere Pompeius ſe legionem

ASCEN.

CAT.i.attamē qua.i.o quali ſpe:q̃.i.o quantum:certa opinione,deſcenderat ſup.ipſe in campũ Martium locum comitiorum & diſceptationis cum Dolobella:q.d.cum euidentiſſima ſpe,& certiſſima opinione victoriæ:q̃.i.quantum:ipſo Dolobella diffidente:q.d.plurimũ.⁋ Et hercule niſi noſtri.ſ. amici: vidiſſent qua.i.aliqua.ſ. parte:acutius:Lentulus ſup. ſuperaſſet:pene.i.quaſi:aduerſario.ſ.Dolobella.⁋ Cocedēte.i.locum dante.Ego arbitror te non miratum illud. Ergo in principio legendũ eſt mireris non miter:videlicet Seruiũ deſignatum.i.declaratũ a populo tribunum:cõdemnatũ.ſ.a Cæ.vt veroſimile eſt.⁋ Cuius.ſ.Seruii condemnati locũ Caius Curio petiit.⁋ Et ſup.Curio:qui orator fuit , & Cæſari primũ aduerſarius,deinde ſic amicus:pſertim pecunia corruptus:vt pro eo oc.iſus ſit:incutit ſane quã multis.i. valde multis,quã ſuperlatiuo conſtrui vult,ſed pcedentibus,oppido,ſane,per,poſitiuo:qui nõ norunt.i.nouerunt, eũ:& facilitatem.ſ.ad veniam dandã.i.benignitatē eius magnum metum.⁋ Sed vt ſpero,& volo,& vt.i.ſimul , ipſe.ſ. Curio fert .i.gerit ſe,bono.i.in bono aut ad bonũ,& ſup. ſenatus totus mallet,hoc ſcaturit.i.pullulat, in aures omniũ,& diligatur, vt nunc eſt.Vber legit bonos,quo mõ non eſt legendũ ie,ſed vt ipſe fert bonos,vtcũq; legatur obſcura eſt locutio,ſenſus aũt videtur. Licet multi metuerint tribunatũ Curionis, tñ ſicut pfert,& ſenatus mallet eũ eē, ita fama diuulgat̃ ipſum fore.⁋ Autem.i.ſed,initium & cã volũtatis huius.ſ. nouæ a Curione acceptæ eſt ꝙ Cæſar,qui ſolet adiungere valde ſibi q̃libet.i.quãtalibet impẽſa,amicitias hoium infirmorũ.i. minus potentiũ,cõtempſit eũ.ſ.Curionē:non mediocriter.i.vehemẽter.⁋ Qua in re.i.in qua re iam dicta,illud videtur mihi cecidiſſe.i.accidiſſe,perq̃.i.valde venuſte.i.pulchre,qđ a i aduerſum.i.ꝯſideratũ eſt,quoq;.i.ẽt:eo vſq;.i.cõſumate a reliquis.ſ.quibus vt Curio q nihil facit cõſilio.ſ.aliorũ,videret̃ vſus rõne.i.ꝯſideratiõe ppria,& inſidiis.ſ.aliorũ:hoc ē cõuertiſſe inſidias aliorũ in vtilitatē ſuã:nã cũ ſenſerit ſibi inſidias tendi attẽtior factus eſt, in euitãdis ꝯſiliis eorũ, q intẽderãt ſe.i.acriter exhibuerãt aduerſarios i tribunatũ eius.ſ.Curionis:dico Lęlios & Antonios & valẽtes ſ.viros,id genus ſ.eius gñis:hoc eſt nobiles & egregios.⁋ Ego miſi tibi has lr̃as maiore interuallo.i.dilatione poſt rem geſtã:eo.i.ppt rea:ꝙ dilationes comitiorũ.i.tēporũ,qbus noui eligerent̃ magr̃atus.q.d.electionũ, habebant me occupatiorē.ſ.in ſolicitandis rebus meis,quos Galli brigas vocãt,& cogebãt me expectare exitũ.ſ.comitiorũ.i declarationē eorũ,q electi eſſent, vt oibus cõfectis.i.plene factis & electis:ego facerē te certiorē.ſ.de electis.⁋ Ego expectaui.ſ.exitũ certũ vſq; ad Cal. Sextilis.i.pmũ diē Auguſti:q̃dã moræ.i.dilationes:inciderunt ꝑtoriis.ſ.comitiis.i.hõdis de ꝑtore eligẽdo.⁋ Porro.i.ſed neſcio quē.i.qualē: euentũ.i.exitũ fortuitũ:cũ ſit in voluntate plebis:comitia mea.i.ædilitia,in qbus cõpetitor ero,ſint habitura. ⁋ Quidem .i.certe:ſup.comitia mea nacta ſunt comitiis ad Plebē.ſ.habitis:anteq̃ electio fieret:opinionē incredibilē.ſ.difficilē creditu:quod.i.quantũ:attinet ad Hirrũ:q a oẽs opinant̃ eũ eũ deriſione exibilandũ & explodẽdũ.⁋ Nã illa fatua mẽtio.i.cõmemoratio rei,quã tacuiſſe melius fuiſſet:quã nos deriſeramus olim:& pmulgatio de dictatore.ſ.creãdo,deiecit.ſ.ab ſpe & petitione.M.Cœliũ Vicinianũ,q aliquo cõpetitor fuiſſet,& iſecuta.i. pſecuta ē,magno clamore.ſ.populi explodẽtis deiectum.ſ.M.Cœliũ.⁋ Inde.i.deide:hoc viſo:aut inde.i.ex ea re:cũcti flagitare ſup.cœperũt,aut flagitare.i flagitabãt:Hirrũ ad nõ faciẽdũ.i.vt nõ faceret,i.nõ peteret mecũ ædilitatē.⁋ Spero ſup.itaq; te auditurũ celeriter,&.i. ſimul : de nobis: quod ſperaſti.i.non ædiles deſignatos,& de illo.ſ.Hirro quod vix auſus es ſperare:videlicet aut exploſum cũ ignominia, aut ẽt dãnatum.Nos deſyderamus,aut potius deſieramus, iã expectare quicquã noui de repu.⁋ Sed cũ ſenatus habitus eſſet ad Apollinis.ſ.ædē,ad.i.iuxta:vndecimũ Cal.Sextilis.i. Auguſti:& referret̃.i.cõſultaretur de ſtipendio Cnæi Pompeii:mentio facta eſt de ea legione.ſ.militũ,quã Põpeius tulit expenſam.i.tanq̃ eſſet expenſa:Caio Cæſari: quo numero eſſet.ſ.legio illa,quo.ſ.numero appeteret̃.i.exigeretur eſſe,aut quo.i.ad qđ appeteret̃,cum Põpeius coactus eſt dicere.

HVBER. ¶ ABDVcturum.a Cæsare.¶ Conuiciũ,contumeliam in Cæsa.¶ De qua.successione.¶ Hoc est.Declarat quæ sit hæc successio.¶ Transigeretur.perficeretur.¶ Intercederetur.fieret intercessio,& prohibitio aliqua,vt supra in primo li. Cui Cato,& Caninius intercesserunt.¶ Coniecit.obtulit,emisit.¶ Audientes obedientes.¶ Sic.i.ita.¶ Nihil tamen expecto,q̃ Paulum designatum consulem.¶ Dicentem sententiã.sciebat enim Cœlius illum animatum esse contra Cæsari.¶ Syngrapha Sitiana.de qua in secunda epistola huius octaui libri diximus.¶ Cybiratas.i.ex Cybira:quæ est vrbs Asię australis, vt scribit Strabo lib.iiii.& Hora.in episto.¶ Ne Cybiratica:neue Bithynia negocia perdas.¶ Regem Alexãdrinũ.i.Ptolemæum regem Aegypti,erat enim Alexandria regia regum Aegypti:vt vidimus in primo libro.¶ Mihi sua.puto legendum esse si audeas,vt sit sensus,& ordo. Perscribas mihi diligenter,si audeas,quomodo illud regnum, & habeat se, & quis procuret.i.tueatur nomine regis.

ASCEN. ¶ SE abducturum legionem ex Gallia:sed non statim supple coactus est dicere:aut dixit id sub:idest post, mentione, & conuicium obtrectatorum:scilicet Cæsaris,inde:idest deinde,Pompeius interrogatus supple est de successione Cæsaris:idest an Cæsari succederetur,de qua:scilicet successione,hoc est de prouinciis omnibus placitum est:scilicet senatui,vt cum primum Cnæus Pompeius reuerteretur ad vrbẽ ageretur coram eo de successione prouinciarũ.¶ Nam Pompeius erat iturus Ariminum ad exercitum:scilicet Romanũ vt puto illic locatum:ne Cæsar Rubiconem armatus transiret,& puto.S.C.idest senatusconsultum factum iri:idest faciendum esse de ea re, idibus Sextilis:idest Augusti.¶ Profecto.idest re uera,supple tunc,aut aliquid transigetur,aut intercedetur:idest opponetur ab aliquibus, turpiter: idest inhoneste.¶ Nam Cnæus Pompeius coniecit : idest cum aliis verbis in medium iecit disputando:idest consultando de re pub.illam vocem,oportere omnes,ergo etiã Cæsarem, esse audientes:idest obedientes,dicto:idest decreto,& mandato senatus:scilicet Romani.¶ Ego tamẽ nihil expecto sic:id est eo modo,quo modo:scilicet expecto Paulum:scilicet Aemilium,designatum:idest declaratum consulem,dicentem primum:idest vt dicunt prima vice,sententiam:scilicet suam de re super qua consultabitur. Deinde ad priuata negocia tendens dicit.¶ Ego admoneo te sæpius de syngrapha:idest cedula obligatoria cõscripta a duobus:Sitiana.i.per quam Sitius a te pecuniam postulauit, cupio enim te intelligere, eam rem: scilicet vt Sitius pecuniam recipiat, pertinere valde ad me. ¶ Item admoneo te sæpius de pantheris: scilicet pro ædilitatis pompa mittendis, vt accersas:idest ad te venire facias, Cybiratas, idest ex Cybira vrbe Asiæ australis(authore Strabone libro quarto)& cures, vt: scilicet pantheræ vehantur mihi.¶ Præterea nunciatum est nobis, & habetur : idest tenetur iam pro certo, Regem Alexandrinum, idest Ptolemæum regem Aegypti, cuius regia erat Alexandriæ : mortuum supple esse, perscribas supple igitur mihi diligenter quid suadeas mihi : scilicet tentandum propter mortem eius,quomodo regnum illud habeat se : scilicet post mortem regis.¶ Quis procuret : scilicet regnum illud, & ita quæsiuit quid sibi suaderet Cicero, an videlicet eius procurationem sibi deposcat : Quarto calendas Sextiles : idest Augusti. Vale.

Abducturum,sed non statim sub mentionem,& conuitium obtrectatorũ. Inde interrogatus de successione C.Cæsaris.de qua,hoc est de prouinciis,placitum est, vt cum primum ad vrbem reuerteretur Cn.Põpeius, coram eo de successione prouinciarum ageretur. Nã Ariminum ad exercitus Pompeius erat iturus, & statĩ puto Id.Sex.de ea re factum iri.profecto aut transigetur aliquid,aut turpiter intercedetur.Nã in disputando coniecit illam vocem Cn.Pompeius:omneis oportere senatus dicto audienteis esse.Ego tamen sic nihil expecto,q̃ modo Paulum Cos.des.primum sententiã dicentem.Sæpius te admoneo de syngrapha Sitiana. cupio enim te intelligere,eam rem ad me valde pertinere.Item de pantheris vt Cybiratas accersas,curesq; mihi vt uehantur.Præterea nuntiatum nobis, & ꝓ certo iam habetur, Regem Alexandrinum mortuum. quid mihi suadeas,quomodo regnum illud sese habeat,quis procuret, diligenter mihi perscribas. Cal. Sexti. Vale.

¶ Ex.iiii.Epistola.Inuideo tibi,quod multa.

¶ Inuideo tibi, q̃ multa quotidie. Hæc epistola in antiquioribus codicibus legitur epistolarum libro.ix. Hoc tibi non inuideo,caruisse te pulcherrimo spectaculo, & Lentuli cruris repulsi vultum non vidisse.¶ Sed vt spero & volo,& vt se fert ipse bono,sed senatum mallet,totus,vt nunc est scaturit.¶ Qua in re mihi videtur illud perq̃ venuste cecinisse.¶ Item de Pantheris, vt Ciburatas accersas.curesq;, vt mihi vehantur.

HVBER. QVa tu cura. Cum dubitaretur de bello parthico, & alii pacem conficiendam putarent, alii prælio decertandum, scribit Cœlius se vehementer esse de hac re solicitum, & latenter monet Ciceronem,vt fugiat dimicationem. Ostendit enim eius exercitum paruum esse ad tantum bellum, neq; expectandum auxilium a successoribus, quos negat futuros propter controuersiam,quæ erat in senatu de Gallis. Postremo dicit, q̃ si haberet, quæ scriberet de republica,scriberet diligentissime,sicut solitus est:tãtum dicit,q̃ agat Mar.de prouinciis.¶ Qua cura.qua solicitudine.¶ Pendeo animi.idest animo pendeo,& solicitus sum, figurate autem dixit pendeo animi, sicut præstans animi, & discrutior animi.¶ Hoc more.hoc modo,hac via.¶ Et pro viribus.&c.sensus est. si solum esset tantum bellum, quantum copiarum habes.¶ Copiarum.exercitus.¶ Assequeremur.efficeremus.haberemus.¶ Illam dimicationem. aduersus Parthos,quam etiam Cicero libenter cupiebat euitare,vt libro secundo.Magni belli timor impendet, quod videmur effugere, si ad diem statutam discedemus.

M.Cælius.M.Ciceroni.S.D. 5

QVa tu cura sis,quod ad pacẽ puinciæ tuæ, finitimarumq; regionũ attinet,nescio Ego qdem vehemẽter animi pendeo. Nã si hoc more moderari possemus, vt pro viribus. copiarum tuarum belli quoq; existeret magnitudo, & quãtũ gloriæ,triũphoq; opus esset,assequeremur, periculosamq;,& grauem illã dimicationem euitaremus:

ASCEN. QVa tu cura &c.Cum dubitaretur de bello Parthico:scribit Cœlius se vehementer de eo solicitum, monetq; Ciceronem,dimicare tam paruis copiis fretus caueat.Ordo est.Nescio qua cura tu sis:idest quam curam habeas,quod: idest quantum attinet ad pacem prouinciæ tuæ:scilicet Ciciliæ,& regionum finitimarum,vt Anthiochiæ Aegypti &c.¶ Ego quidem pendeo animi,supple cura,sicut discrutior animi apud comicum vehementer. ¶ Nam si possemus

Pẽdeo ai moderari hoc more:idest hoc modo,aut hoc:idest hanc rem,mora:idest dilatione,& magnitudo belli existeret pro viribus:idest ẽm vires copiarum tuarum,& supple non amplius,& assequeremur supple tantum quantum opus esset gloriæ, & triumpho:idest ad impetrationem gloriæ,& triumphi.

¶ Tam

HVBER.

¶TAM op.q̄.s.vt euitaremus ipsam dimicationē. ¶Non me, sed maximā. ¶Vnum.s. q̄a ad saltus tuendos solent opponi milites cōtra hostes. ¶Hanc ra.q̄ tuus exercitus vix possit tueri tuum saltū ꝑp paucitatē. Saltus aūt ſm Ser.Cāpi ſpatiū & locus syluę est. Virg.geor.iii. Saltibus in vacuis pascuntur plena secundum Flumina: a saliendo aūt dicit̄, q̄ ibi arbores saliant.i.crescant, inde saltarius campoꝝ custos. ¶Desydetant̄ expectant̄. ¶Ab eo.s. exercitu tuo. ¶Tanq̄ nihil desit ei.i. tanq̄ omnia possit. ¶Publico ne.i.cura: & cōseruatione reip. ¶Huc. ad hoc. ¶Futuram tibi controuersiam gal. quę est de successione Galliarum. ¶Te habere cō.i. iā decreuisse. ¶Maturius.prudentius, & grauius. ¶Hunc euentum.q̄ nemo sit tibi successurus. ¶Tralaticia: ficticia: ad rem nō pertinentia.

Saltus
Saltarius

nihil tam esse optandū, Nunc si Parthus mouet aliqd, sciō nō mediocrē fore contentionē. tuus porro exercitus, vix vnū saltū tueri pōt, Hūc aūt nemo ducit rōnē: sed oīa desiderantur ab eo (tanq̄ nihil denegatū sit ei, quo minus quāparatissimus esset) q publico negocio ꝑpositus est. Accedit huc, q̄ successionē futurā ꝑpter Galliarum controuersiā nō video. Tametsi hac de re puto te cōstitutū, qd facturus esses, habere: tn̄ quo maturius cōstitueres, cū hūc euentū ꝑuidebā, visum est, vt te facerē certiorē. Nosti enim hęc tralatitia. de Gallis cōstituet̄. erit, qui intercedat. deinde alius existet, q̄ nisi libere liceat de oībus prouinciis decernere senatui, reliquas impediat, sic multum, ac diu ludet̄, atq̄ ita diu, vt plus biēniū in his tricis moret̄. Siqd noui de repu. qd̄ tibi scriberē, haberē, vsus essem mea cōsuetudine, vt diligenter, & qd actū esset, & qd ex eo futurū sperarē, ꝑscriberē, Sane tanq̄ in quadam silice iam omnia adhęserunt. Marcellus idem illud de ꝑuinciis vrget: sed neq̄ adhuc frequētem senatum efficere potuit. Quod si hoc anno pręterito, Curio Trib. & eadē actio de ꝑuinciis introierit: q̄ facile tunc sit omnia impedire, & q̄ hoc Cęsari, & iis, qui suam causam, non rē pub. curent, suppetat, non te fallit. Vale.

¶De Galliis. hæc oia: quæ narrat: sunt quæ tralatitia esse dicit. ¶Qui.s.alius. ¶Impedat reliquas.successiones: si quisq̄ intercesserit gallicis successionibus. ¶Nisi libere se: idest nisi plena libertas permittat̄ senatui. ¶Ludet̄, frustra conteret tps. Persius. tibi luditur. ¶Atq̄ ita diu.s.ludet̄. ¶Vt mo. stetit conteratur. ¶Plus biēnium.i. vltra duos annos. ¶In his tri. in his inuolutionibus: & impedimētis. Nā (authore Nonio) tricæ dr̄ impedimēta, & intricationes, & intricare, impedire, morari, & per cōtrariū expedire: explicare: vide apud Nonium plura. ¶Vsus essem mea cō. fecissem: vt soleo. ¶Vt dili. hanc dicit suam consuetudinem. ¶Omnia adhæserūt in Cili. oia sunt redacta in Ciliciā. ¶Tanq̄ vi qua. quasi molestia quadam ꝑpter periculum belli parthici. ¶Illud idē, qd̄ antea retulit: vt detur successor Cæ. ¶Hoc si. puto legēdum hoc sit: vt sit sensus, Curio tri. hoc sic.s.egit. ¶Et. eadē actio .i.eadem mentio: & relatio. ¶Introiit, facta est. ¶Vt. Ordo est: vt te nō fallat: q̄ facile nunc sic impedire oia, & q̄ superet Cæsari, qui non cur etiam rem pub. sua causa. ¶Suppetat. superſit Cæsari.s.impedire omnia.

Tricæ
Intricare

ASCEN.

¶NIHIL esse optādū tam.i. tantope. ¶Nūc.s.vbi tibi tā paruæ sunt copiæ: si Parthus.i. populus Parthicus mouet aliquid.s.belli, scio contentionem.i. cō certationem, fore.i. futurā, nō mediocrē.i.vehementē. porro.i.sed: tuus exercitus vix pōt tueri.i. defendere a transitu Parthorum vnum saltum.i. locum syluosum, & spatiosum: vbi feræ: & pecora saliāt. ¶Autē.i. sed: nemo.i. senatorū: aut Po. Ro. ducit hanc rōnem.i. hēt hāc cōsiderationē de paucitate exercitus tui: sed oia desyderant̄.i. expetunt̄ ab eo, qui ꝑpositus esset negocio publico, hoc est ab impatore in ꝑuincia agente. q.d. a te: tanq̄ nihil sit denegatū ei: quominus.i. vt nō esset q̄ paratissimus.i. valde paratus ad oēm casum, & ad omnem vim hostilem repellendā. ¶Accedit.i. additur. huc.i. ad hanc difficultatē ꝑuincię: quā obiuisti: q non video successionē futurā.s.tibi, ꝑpter controuersiam.i. dissensionem Galliarum: quas Cęsar amplius regere volebat: vetante id Pompeio cum bona parte senatus: tametsi ego puto constitutum.i. decretum a te de hac re: qd facturus esses.i. an tibi succedi velis necne, tamen visum est.s. operæpretium, vt facerē te certiorē: quo .i.ideo: vt constitueres maturius.i. citius: sed cum maturitate. cū ꝑuidebā.i. prospiciebam futurum: hoc euētum.s. exitum rerum gallicarum. ¶Tu.n. nosti hæc tralatitia.i. de vna re ad aliam accommodatitia. Vber. dicit fictitia: quod mihi non placet. ¶Constituetur.s. in senatu de Galliis: vt.s. successio illic fiat: erit sup. aliquis noie Cæsaris: q intercedat.i. obsistat, deinde alius existet.i. emerget: & exorietur: qui impediat reliquas.i. reliquarum prouinciaꝝ successiones, nisi liceat senatui decernere libere de oībus prouinciis. ¶Sic.i. hoc modo, ludetur.i. frustra certabitur, multum: ac diu: atq̄ ita diu, vt moretur.i. mora fiat in his tricis.i. difficultatibus: & nexibus prouinciarum inextricabilibus plus biennio: idest q̄ biennium. ¶Si haberē quid.i. aliquid. noui de repu. qd̄ scriberē.i. scribere possem tibi, vsus essem consuetudine mea, vt perscriberem. diligenter: & quid actum esset, & quid sperarē futurum ex eo.s. quod actū esset. ¶Sane omnia adhæserunt in Cilicia.i. firma manserunt, & immutata tanquam vi quadā. Marcellus vrget.i. vrgenter ꝑcurat illud idē.s. quod antea vrgebat de prouinciis.s. successoribus decernēdis: sed neq̄ potuit efficere adhuc senatum frequētem: vt.s. de ea re senatusconsultum fiat. ¶Hoc.s. factū fuisset, si Curio sup. fuisset tribunus anno p̄terito, & sup. nō isto, & eadē actio de ꝑuinciis introiit.s. in curiā, vt non fallat.i. lateat te: q̄.i. quantū: facile sit nunc impedire: omnia.i. omniū prouinciaꝝ successionem, & q̄.i. quantum, hoc suppetat.i. suppeditet Cęsari, qui non curent remp. sua causa.i. proprium commodum. Vale.

M. Cœlius M. Ciceroni S.D.

NOn dubito, quin perlatum ad te sit, Appium a Dolobella reum factum: sanequam non ea, qua existimaueram, inuidia.

HVBER.

NOn dubito. Quēadmodū patet lib. iii. epistola, q̄ incipit. Cū est ad nos allatū &c. & in aliis duabus sequētibus prædictū, accusatus fuerat Appius a Dolobella; & a quibusdam fautoribus Dolo. ambitus, & maiestatis, ex quo cū triūphum de rebus gestis in Cilicia esset petiturus: amiserat eius habendi spē, quam rem hac epistola Cœlius indicat Ci. ostenditq̄ eum plurimum prodesse posse App. sed monet eum, vt ita ei pro sit, vt videatur omnino deposuisse omnes inimicitias: & simultates: quas ante habuit cum ipso Appio, dicit autem Pom. ei plurimum fauere, & pro eius causa laborare. Narrat præterea quædam: quę fecit Curio in fauorem Cę. Postremo rogat Ci. Cœlius, vt eū in gratia Appii ponat: & rursus ab eo pantheras græcas petit. ¶Factū reum. accusatum ambitus, & maiestatis. ¶Non ea non tanta. ¶Inuidia. maleuolentia.

ASCEN.

NOn dubito. Visum est li. tertio. Accusatus fuerat Appius Pulcher ambitus a Dolobella, & fautoribus eius, quare triumphum amisit, quod nūc Cœlius scribit, monens Ciceronem, vt deposita simultate Appio reconcilietur. Ordo est. Non dubito quin perlatum sit ad te, Appium: scilicet Pulchrum: q ante Ciceronē Ciliciam ceperat, factum reum scilicet ambitus, & maiestatis a Dolobella, qui postea gener Ciceroni fiet, sane non ea: idest tanta inuidia, q̄ idest quanta, existimaueram: scilicet Appio futurum.

HVBER. ¶ NEq; enim stulte.s.fecit. ¶ Simul atq;.cum primū statim. ¶ Ad tribunal.vbi sedebāt iudices,apud quos eum accusat. ¶ Abiecerat.deposuerat. ¶ Triūphi.de rebus in Cilicia gestis,cui pfuerat ante Cicero,vt lib.iii.visum ē. ¶ Accusator.Dolobella. ¶ Is.Appius. ¶ Eum.Appiū. ¶ in tua manu.i.in ptāte. ¶ Quā.i.quātum. ¶ Velis eum obligare,adiuuando eum contra Dolobellā. ¶ Liberius.magis in potestate tua,vt ēt non faueret ei si nolles,qa nemo diceret te fauere hoc odio. ¶ Nūc.dicit omnino ei esse fauēdum,ne videatur aliqd retinuisse de veteribus inimicitiis. ¶ ius legiti.Iustum ius recōciliationis. ¶ Parum sim.i.parū syncere. ¶ Et parē cā.i.parum benigne,& pure.Hora.Albi nostrorū sermonum cādide lector. ¶ Tutū.sine periculo:& infamia tua. ¶ Deterritū.ab offi.i.prętermisisse officiū tuum erga Appiū. ¶ Necessitudine. quæ est tibi cum Dolobella. ¶ Occurit.in mentē venit. ¶ Discessit a Dolobella.reliquit Dolobellā:fecit cum eo diuortium. ¶ Quid mandaris mihi.non dicit quid sit,sed intelligimus ei mandatum fuisse a Cice.vt siqs inueniret aptus,cuius matrimonio Tullia locaret:se certiorem faceret, vel daret, operā: vt ēt nō admonito patre locaret:sicut ipse Cice.lib iii. ad Appiū scribens testatus est. Vnde nunc Coelius significat Dolobellam esse sine vxore,& se memorē eius mandati. ¶ Quid scripserim.cōiicimus eum scripsisse multa de Dolobella. ¶ Hoc tpe.nunc ex hac causa,quā habet cum Appio. ¶ Quēadmodum.an cū honore:an turpiter. ¶ ¶ inuidiosum.carū. ¶ Emanarit,effluxerit. ¶ Porro.deinde. ¶ Significatio.demonstratio tuæ volūtatis. ¶ Clarius.manifestius. ¶ Quā deceat,aut ğ expediat,neq; decet,neq; expedit res matrimoniales multis sciri,priusq̄ cōficiantur. ¶ Ille.Dolobella. ¶ Tam opportuna.accōmodata : vtilis. ¶ Cum is sit.i.talis naturæ. ¶ Vix se cōtineret.quin loqueret. ¶ Alterutrū. alterū. ¶ De filiis.s.suis vel Sex.Pom.vel Cn.Pom. ¶ Hic.Romę. ¶ Nos.oēs.cōsules puinciarum. ¶ Cōcepta.facta, in scriptura. ¶ Et.i.etiam. ¶ Summa di.ironice.q d.neglīgētissimos. ¶ Feriis la.latinæ feriæ:vt scribit Var.dicebat dies pceptiuus:dictus a latinis populis : quibus ex albo mōte ex sacris carnē petere fuit ius cum Romanis:a quibus latinis latinę dictę sunt.

neq; enim stulte Appius:qui , simul atq; Dolobella accessit ad tribunal,introeirat in vrbē triumphiq; postulationem abiecerat.quo facto retudit sermones:paratiorq; visus est,ğ sperauerat accusator. Is nūc in te maximam spem habet.scio tibi eum nō esse odio. ğ velis eū obligare,in tua manu est:cum quo simultates si tibi non fuissent,liberius tibi de tota re esset. Nūc si ad illā summā seueritatem,legitimū ius exegeris: cauendum tibi erit,ne parū simpliciter,& candide posuisse inimicitias videaris.In hanc partē porro tutū tibi erit , siqd volueris,gratificari.nemo enim necessitudine,& amicitia te deterritum ab officio dicet. Illud mihi occurrit,q inter postulationem,& nominis delationē vxor a Dolobella discessit.Quid mihi discedens mandaris , memini.qd ego tibi scripserim,te non arbitror oblitū. nō est iam tempus plura narrandi. Vnum illud monere te possum:si res tibi non displicebit, tamen hoc tempore nihil de tua voluntate te ostēdas: & expectes , quemadmodum exeat ex hac causa. Deniq; inuidiosum tibi sit,si emanarit. porro significatio vlla si itercesserit,clarius,ğ deceat,aut expediat,fiat.neq; illa tacere eā rem poterit,quæ suæ spei tam opportuna acciderit, quæq; in negocio conficiendo tanto illustrior erit:cū præsertim is sit,qui si perniciosum sciret esse loqui de hac re, vix tū se contineret.Pompeius dicitur valde p Appio laborare,vt etiam putent alterutrum de filiis ad te missurum.Hic nos eum omnes absoluimus. & hercule cōfecta omnia,fœda,& inhonesta sunt. Consules autem habemus summa diligentia.adhuc senatuscōsultū nisi de feriis latinis,nullū facere potuerūt.Curioni nostro

ASCEN. ¶ NEq; enim Appius stulte sup.agit: q simul atq;.i. statim postğ Dolobella accessit ad tribunal.s. accusaturus Appiū introierat in vrbem,& abiecerat postulationē triūphi: quā qui sperabat , foris manebat , donec decretū senatus fieret, quo facto Appius retulit sermones.i.rñdit:& visus est paratior.s. ad se purgādū : ğ accusator.s. Dolobella sperauerat. ¶ Is.s.Appius,habet nūc maximā spē in te. ¶ Scio eum.s. Appium non esse tibi odio:est in manu.i.in ptāte tua : obligare eum.s.tibi,ğ.i.quātū velis,cū quo.s.Appio:si simultates non fuissent tibi.s.prius:eēt tibi liberius.s. agere de tota re:quia posses eū iuuare, & deserere, vt velles. ¶ Nunc si exegeris legitimū ius.i.rigorē iuris:ad illā summā veritatē.i. iustitiam: sicut verum pro iusto sæpe ponitur : cauendum erit tibi ne videaris posuisse.i.depo suisse:inimicitias parum simplr.i.sine dolo, & parū candide.i.sine liuore. ¶ In hanc &c.Ordo est. Porro.i.sed:tutum erit tibi siqd volueris gratificari.i. gratum facere , Appio in hanc ptem.s.mitiorem. Nemo.n.dicit te deterritum ab officio, necessitudine & amicitia, quę.s.tibi est cum Dolobella:videtur tñ nondum,cum hęc scriberentur: Ciceroni gener factus,quia id post Appii liberationem purgauit lib.iii.qd etiam sequens clausula cōprobat,vnde intelligam ideo id neminem dicturum:eo q tunc nulla fuerat Ciceroni cum Dolobella necessitudo,aut amicitia. ¶ Illud.s.quod sequitur,occurrit mihi, q vxor.s.Dolobellę,discessisset.s.per diuortiū:a Dolobella:inter postulationem.i.vocationem in ius:& delationem nominis.s.rei. ¶ Memini.i. memoria teneo:quid tu discedens.s.in prouinciam, mandaris pro mandaueris mihi.q.d.q Tulliam tuam idoneo marito locarem:etiam te incōsulto. ¶ Et arbitror te nō oblitum: qd ego scripserim tibi.s.de Dolobella: ğ esset idoneus gener futurus. ¶ Tempus narrandi plura non est iam. ¶ Ego possum monere te illud vnum,si res non displicebit , sup. cū Dolobella posse matrimonium cōtrahi:tñ mihi ostendas de voluntate tua hoc tpe.s.lite pēdēte, & expectes quēadmodū.s. Dolobella accusatori exeat ex hac cā.i. accusatione Appii. ¶ Deniq; si emanarit.i.diuulgatū fuerit, filiā tuā nubere Dolobellę, Appii accusatori,id sup.fit tibi inuidiosum. ¶ Porro.i.sed, si vlla significatio .s.voluntatis tuę:intercesserit.i.interuenerit,id sup.fiat clarius.i. manifestius,ğ deceat aut expediat.i.vtile sit:& ita moneo, vt occultissimum habeat. ¶ Neq; ille.s.Dolobella:poterit tacere eam rem.i.tua voluntate filiam tuam sibi desponsatam,quę.s.res:acciderit tam opportuna spei suę.s. de condemnatione Appii : queq;.i.& quę.s.res i erit tanto illustrior.i. clarior:& magis perspicua:in negocio conficiundo.i.perficiundo pręsertim cum.s.Dolobella,sit is.i.talis,qui si.i.& si:sciret perniciosum esse loqui:de hac re.s.quam inter nos agimus : hoc est de matrimonio filiæ tuæ. ¶ Tamen.i.nihilominus vix.i.cum summa difficultate,cōtineret se.i.abstineret a loquendo. ¶ Pōpeius dicitur valde laborare pro Appio.i.vt Appius absoluatur:quod etiam contigit, vt etiam putent.s. homines Pompeium sup. missurum ad te alterutrum de filiis.s.suis,vel Sextum,vel Cnęum,ideo autem missurus putabatur:vt Cicero : qui tunc erat in prouincia, vbi Appius crimen commisisse accusabatur:facta quęstione,& vt dicunt,informatione,beneuole rem interpretetur,& ad senatum rescribat. ¶ Nos omnes absoluimus.s. quodam præiudicio hic.i.Romæ , supple Appium , hoc est opinamur eum absoluendum, & Hercule.i. per Herculem : omnia concepta.s. crimina:de Appio.i. quæ in eius accusationem libello continentur.supple sunt fœda,& molesta. ¶ Autem.i.sed:nos habemus consules summa diligentia.s.præditos:quod (vt Vbertino placet)per ironiam dicitinam addit:ipsi supple nullum:idest non vllum. non potuerunt facere adhuc vllum senatusconsultum: idest decretum ex senatus sententia factum:nisi de feriis latinis:scilicet celebrandis.

HVBER.

¶ CONglaciat:friget. ¶ Iaceant:sint pstrata, & delecta. ¶ Nisi ego:significat Ci iocose hoies deditos esse pigritię, ita vt ea marcescant. ¶ Aquariis:iis qui vēdūt aquam. Iuuc. Veniat cōductus aquarius. ¶ Et ta.i.cauponibus:qui vinū vendunt. ¶ Pugnarem:resisterem ne facerent copiā aquę, & vini. ¶ Veternus (authore Seruio) morbus est intercus.i.hydrops, q homines efficit pigros, vnde & pro pigritia ponit apud Virg. in geor. Nec corpore diu passus sua regna veterno: bibit autem multū veternosus, vt ostēdit Hora. Crescit indulgens sibi dirus hydrops, Nec sitim pellit nisi causa morbi fugerit venis: & aquosus albo Corpore languor: & Cato ait: veternosus q plurimū bibit, tā plurimū sitit. ¶ Occupasset: inuasisset, i.oēs tā cēne veternosi. ¶ Parthi affi. nos ni.i.nihil curamus: in quo codice scriptū erat, sed Parthi vos calefaciūt. ¶ Potuit sine Parthis.s.esse, vt oia iacerent. ¶ Bibulus. qui pręerat Syrię. ¶ In ama. mōte, de quo diximus in.iii. li. ¶ Cohorticulas.i. paruas cohortū. ¶ Sic.s. eum amisisse. ¶ Quod su. constat hāc eplam scriptā esse quodā interuallo tpis: qa ergo supra dixerat, q tribunatus glaciat Curioni. nunc se corrigit, & dicit multū calere. ¶ Cōcerpit.dilacerat. ¶ Leuissime.stultissime. ¶ Viatiā, de viis: quę qd cōtineret: non facile scit. ¶ Alimentariā.legem de alimentis. ¶ Agrariæ Rulli.i.legi: quam Rullus de agris diuidūdis tulerat. ¶ Iactauit: publice nominauit. ¶ Quas leges. viatiā: & alimentariam. ¶ Iubet ædiles mētiri, falso dicere esse pbacas. ¶ Hoc. q iactasset has leges. ¶ Ponito me in gratiam. dicito et persuasum a me, vt ita faceres. ¶ Integrum, vt mihi et ostēdas de voluntate tua collocandæ filiæ. ¶ Huic rei. matrimonio filiæ. ¶ Dignitati ęqui tatis tuę, quātum spectat ad Appium.

Veternus

Cohorticula

tribunatus conglaciat. Sed dici nō potest, qūo hic oīa iaceant nisi ego cum tabernaciis, & aquariis pugnarē, veternus ciuitatem occupasset. Si Parthi vos nihil calefaciunt, nos hic frigore frigescimus. tñ quoquo modo hic omnia iaceāt, potuit sine Parthis. Bibulus in Amano, nescio qd cohorticularū amisit. Hoc sic nunclatū est. Quod tibi supra scripsi, Curionem frigere: iam calet nam feruentissime concerpitur. bellissime enim, qa de intercalando nō obtinuerat, transfugit ad populū, & pro Cæsare loqui cœpit, legēq; variam nō dissimilē agrariæ Rulli, & alimētariā, quas iubet Aedil. metiri, iactauit. Hoc nōdum fecerat, cū priorē epistolæ partē scripsi. Amabo te, siqd, qd opus fuerit, Appio facies, ponito, me in gratiam. De Dolobella itegrū tibi reseruēs, suadeo. & huic rei, de qua loquor, & dignitati tuæ ęqtatis, opinioniq; hoc ita facere expedit. Turpe tibi erit pantherarum greges me non habere. Vale.

¶ Ex.V. Epla. Non dubito, quin.

¶ Sio.n. tibi eū non esse odio, q velim eū obligare, in tua manu est, cum quo simulata est. ¶ Hic nos oēs absoluimus, & Hercules cōspectat oia fœdera & inhonesta sunt. Quidā sic. & hercules cōscepta oia fœda, & inhōesta sūt. ¶ Adhuc senatuscōsul. S.G. nisi de feriis latinis nullū fieri potuerit. ¶ Legēq; Viatiā nō dissimilē agrarię tulit, & alimētariam.

ASCEN.

¶ TRibunatus cōglaciat, i. friget plurimū: hoc est abolitus Curioni nostro sed non potest dicit qūo oia iaceant, i. neglecta sint: & torpeant hic. i. Romę: nisi ego pugnarem cum tabernariis & aquariis. i. vēdētibus vinū, aut portātibus aquā pretio. Iuuenalis. Veniat cōductus aquarius, veternus. i. torpor ex morbo intercute, & hydropisi, occupasset ciuitatē: scilicet Romanam, hoc est iuuentutem militarem, aut ex nimio potu: quo circa dicit se pugnare cum tabernariis. i. cauponibus, & aquariis: ne. s. tantum vini potus venderent, aut ex torpore. Vñ Philippus Beroaldus ex hoc loco argumentatur lib. ii. in epla, cuius pricipiū est. Raras tuas quidē &c. vbi vulgo legitur. Erat in eadē epistola veteranus ciuitatis: legendum esse veternus ciuitatis. Hic. n. inqt Pompeiū appellat, quo legionum Romanarū præfecto nullum exercitamentum populo Ro. dabatur. Hæc ex illo. Verūtamen non videt dicta epla huic rñdere, propterea q dicit in eadem epla scriptum esse manu Cœlii, Cicero, non defendi a Curione sed, potuit illa pars seorsum scripta delera esse. Veruntamen mihi placet: q dicat Pompeium veternū dici, cum dicat se gaudere, q amicus in ocio. sic, intelligam ergo de ocio totius ciuitatis, aut de intercute, vt dixi, aut nimia potatione, melius tñ de torpore, eo, q præmisit, qūo hic omnia iaceant. q.d. nullam litem agitari, cum nisi eum tabernariis, & aquariis pugnaret, s. in foro iudiciali: accusando hos pluris iusto pretio operam suam, aut aquam vendere: illos res corruptas; Si Parthi nihil afficiunt nos, aut vos. i. si nullum incutiunt timorem, nos nihil frigescimus. i. frigidi sumus, aut sumus frigore. i. metu, eo q metus frigus inducit, vsqueadeo, vt frigus p metu ponatur æneid. i. Extemplo Aeneæ soluuntur frigore mēbra: tñ quo quomodo. i. quomodocunq; omnia iaceant hic potuit. i. veternus esse sine Parthis. i. nisi Parthi nos sollicitos facerent. ¶ Bibulus, qui Anthiochiam curabat: amisit, nescio quid cohorticulatum in Amano. s. monte, in confinio Ciliciæ, hoc est nunciatum. s. senatui nunc sic, quod. i. quanquam, scripsi tibi supra, Curionem frigere. i. in ocio esse ipse calet iam. s. rubore, nam cōcerpitur. i. a multis carpitur feruentissime. ¶ Enim. i. quia: ipse non obtinuerat intercalando. i. remittendo, ipse transfugit leuissime. i. constantissime ad populum, & cœpit loqui pro Cæsare, & iactauit legem viatiā. i. de viis faciendis: non dissimilem agrariæ. s. legi. Rulli. i. quam Rullus tulit, & iactauit legem alimentariam. i. de alimentis faciendis, quas. s. leges: ipse iubet ędiles metiri. i. metiendo exercere, & in vsum adducere, vbertinus legit mentiri: quod non placet. ¶ Cum ego scripsi priorem partem epistolæ. s. huius. Nam prius vnam partem scripserat: deinde post aliquot dies eam absoluit non deletis prius scriptis: sup. Curio, nondum fecerat hoc. i. nondum iactauerat. ¶ Amabo te, blandientec dictum, si facies quid. i. aliquid, quod fuerit opus. i. velle Appio: ponito me in gratiam. s. Appii suadeo supple: vt serues tibi, supple negocium de Dolobella integrum, ita vt eum, & suscipere generum & refutare libere possis. ¶ Expedit enim, & huic rei de qua loquor, idest matrimonio filiæ tuæ, aut gratiæ Appii conseruandæ, & dignitati ęquitatis tuæ, facere hoc ita, quod opinio est. ¶ Me non habere: idest si non habuero cum munera ædilitia dabo, pantheras græcas: erit turpe tibi, quia culpaberis defuisse amico. Vale.

Veternus

M. Cœlius M. Ciceroni. S D. 7

QVā cito tu istic decedere cupias, nescio: ego qdē eo magis, quo adhuc felicius rē gessisti. Dū istic eris: de belli pthici piclo cruciabor

HVBER.

QVam cito. Cœlius primum se cupere dicit: vt Ci. ex prouincia discedat: & sua, & ipsius Ci. causa deinde qdam iocosa, & risu digna scribit, & pręcipue Ocellam repertum in adulterio, sed non dicit cum qua muliere. vult. n. Cice. id ab alio perquirere. Hæc epistola satis faceta & facilis est. ¶ Istinc, ex Cilicia. ¶ Ego magis, s. cupio: vt discedas. ¶ Quod. quanto.

ASCEN.

QVam cito &c. Dicit se cupere, vt Ci. ex puicia discedat, affert q iocosa qdā vtpote Ocellā depħēsum in adulterio, nec tñ dicit cū qua, volēs Ci. id ex alio ingrere. Ordo est, Nescio q.i. quantū cito tu cupias discedere istinc. i. ex prouincia, vbi nūc es, ego qdē cruciabor de piculo. i. pp periculū, belli parthici, dum. i. donec: eris istic. i. in Cilicia eo. i. tanto magis, quo. i. quāto, felicius gessisti adhuc res, qa fortuna solet mutari, nec cuiq esse ppetuo bona. Vnde Philippus Macedo cum tres lætos nuncios vno die accepisset, deos pcatus est, vt modicum supplicii pro tantis bonis reponant.

HVBER. ¶ALIQVIS metus, de isto bello; & periculo parthico tui causa. Hunc risum meum, de iis rebus: quae ridendae accide runt. ¶ Pridie, heri. ¶ Quę cer. vis. i. scribi tibi. Despondit sibi filiā, nō intelligo: quod fecerit filiā sponsum suum: sed quod fecerit eum sponsum: vt si dicā: ego feci mihi sponsum filium meū, nō intelligo, q̄ sit sponsus meus: sed q̄ in gratiam meā & lętitiam sit factus sponsus. ¶ Diuortium: discessionē, separationem a marito. ¶ Triarii, nomen ppriū. ¶ Sine cā. quia mul te erant causę diuortiis: vt exponunt iuriscōsul. ff. de diuortii. ¶ Nondū retulerat. ad seipsum dicit. q. nondum dixerat hoc. ¶ In hoc genere. talia qualia hęc sunt. ¶ Ocella, hic est ille: de quo Cice, libro secūdo ad Cœliū scribens dicit, de Ocella pa rum ad me scripseras: & in actis non erat. ¶ Nemini persua sisset, nemini fecisse credibile. ¶ Triduo. in tribus diebus. ¶ Deprehensus. in adulterio: & proprie deprehendi dicunt

Dephēsus nautae: & adulteri. De nautis. Virg. v. Aenei. Hūc ego si Ge tulis agerem si syrtibus exul. Argolicoue mari deprehen sus, & vrbe Myceną. De adulteriis Horatius in sermonibus. Deprehensi non bella est fama Treboni. ¶ Quaeres, voles scire. ¶ Vbi, in qua domo: vel in qua muliere. ¶ Minime vel lem. s. esse deprehensum, vbi deprehensus est, erat enim for tasse deprehensus apud amicum. ¶ Relinquo tibi. s. hoc. ¶ Imperatorē. sicut es tu. ¶ Percūctari. interrogare. ¶ Sin gulos. qui Roma istuc veniunt. ¶ Cum qua. muliere; nam hoc pacto aliquis tandem tibi dicit.

ne hunc risum meum metus aliqui pturbent. Breuio res has literas properanti publicanorū tabellario su bito dedi. tuo liberto pluribus verbis scriptas pridie dederā. res aūt nouae nullae sane acciderunt, nisi haec vis tibi scribi, quae certe vis. Cornificius adolescens, Orestillae filiā sibi despōdit. Paula Valeria soror Tria rii diuortium sine causa, quo die vir e prouincia vētu rus erat, fecit. nuptura est D. Bruto, nōdū retulerat. multa in hoc genere icredibilia te absente acciderūt. Seru. Ocella nemini persuasisset se mœchum esse, ni si triduo bis deprehensus esset, quaeris vbi: vbi hercu le ego minime vellem. relinquo tibi quod ab aliis quę ras. neq; enim displicet mihi, Imp. singulos pcunctari cum qua sit aliquis deprehensus. Vale.

¶ Ex. VII. Epla. Quā cito tu istinc.

¶ Dum istinc eris, cruciabor, te belli Parthici periculo idē crucior. ne hunc risum meū metus aliq perturbent.

ASCEN. ¶NE aliquis metus perturbet hunc. i. quē hic habeo risum meum. ¶ Ego dedi tabellario. i. ad tabellariū: hoc est literarum perferendarū ministro; publicanorū. i. q publica cōduxerūt pperanti. i. festinanti subito: has literas breuiores: dederam pridie. i. die pręcedēti hanc: tuo liberto literas sup. scriptas pluribus verbis. ¶ Autem. i. sed: res sane. i. multū: nouę nullae acciderūt, nisi vis haec. i. huiusmodi res scribi tibi: quę certe vis: quia ridicula putat. ¶ Carnificius adolescens despondit sibi filia Oristillę. ¶ Paula Valeria soror Triarii, fecit diuor tium. i. dissolutionē matrimonii: & separationē a viro, sine causa: supple eo die: quo die vir: idest maritus, venturus erat e prouincia: vnde Cicero reuersus etiam repudium facturus erat; ea supple nuptura est Decio Bruto: ipsa nondum retulerat. i. ad senatum tulerat: an senatui placeret. ¶ Multa incre dibilia in hoc genere; scilicet matrimoniali: acciderūt te absente. ¶ Seruius Ocella nemini persuasisset se esse mœchū, nisi deprehensus esset: scilicet in adulterio: bis triduo: idest intra: tris dies. ¶ Quaeres vbi, scilicet deprehensus sit. i. in cuius do mo: & cum cuius vxore, Hercule supple illic; vbi ego minime vellem. ¶ Relinquo tibi: quod quęras ab aliis. ¶ Neque enim displicet mihi imperatorem, scilicet te percunctari; idest interrogare singulos: cum qua aliquis sit deprehensus. q. d. sic Ci ceronem quoq; vxoris suę culpam nosciturum. Vale.

M. Cœlius, M. Ciceroni. S. D.

ET si de repu. quę tibi scribam, habeo: tū ni hil quo magis gauisurū te putē, habeo, q̄ hoc. Scito C. Sempronium Rufum, mel, ac delicias tuas, calumniam maximo plau su tulisse, quaeris, qua causa: M. Tuccium accusatorē suum post ludos Romanos reum lege Plotia de vi fe cit, hoc consilio, q̄ videbat, si extraordinarius nemo reus accessisset, sibi hoc anno causam esse dicendam. dubium porro illi non erat, quid futurum esset. Nemi ni hoc deferre munusculum maluit, q̄ suo accusatori. Itaq; sine vllo subscriptorē descēdit, & Tucciū reū fecit. At ego, simul atq; audiui, inuocatus ad subsellia rei ac curro: surgo, neq; verbū de te facio: Totū Semproniū vsq; eo perago, vt Nestoriū quoq; interponā, & illam fabulam narrēm, quemadmodū tibi pro beneficio dē derit, siqd in iniuriis suis esset, quo Nestorius teneret.

ASCEN. ET si de repub. &c. Dicit Sempronium calumnias cum plausu tulisse: affertq; multa de rep. de senatuscōsulto, & qui scribae fuerint in eo: quae cum sint ipsis duntaxat nota: obscuriora visa sunt Vberti. q̄ vt a se explanentur. Nobis tamen breuiter explicanda videntur, si non plane: at qualiter poterimus. Ordo itaq; est. Et si: idest quan quam, habeo quae scribam: idest scribere possim tibi de repub. tamen nihil habeo, quo putem te gauisurum ma gis: quam hoc: scilicet quod sequitur. ¶ Scito Caium Sempronium Ruffum, mel: idest dulcedinem, ac delitias tuas tulisse: accepisse calumniam. i. contumeliam: maxi mo plausu: nō suo, sed populi eam libenter videntis. ¶ Quę ris qua causa: scilicet affectus sit calumnia. ¶ Ea supple est: q̄ fecit Marcum Tuccium accusatorem suum: idest vnde prius accusatus fuerat, reum post ludos Roma nos lege plotia de vi: scilicet illata, hoc consilio, q̄ vide bat si nemo accessisset reus extraordinarius, causam esse dicendam sibi: idest se esse defendendum hoc anno, Nam causam dicit, qui se purgat, & defendit, sententiam dicit, qui iudicat. ¶ Porro, idest autem supple id non erat du bium illi. ¶ Nemini: idest non alicui: non maluit: idest non magis voluit: deferre, idest praesentare hoc munusculum: scilicet vt reus extraordinarius fieret: vlli, aut alicui, q̄ accu satori suo: scilicet Marco Tuccio, p amaram autem irrisionem vocat talem delationem, & accusationem munusculum. ¶ Itaq: idest & ita, Sempronius descendit: scilicet in forum causarum ad litem fouendam, sine vllo subscriptore: idest

Subscri ptor assensore, aut a stipulatore, qui secum sentiret. Solent enim idem sentientes nomina sua subscribere: vnde tractum: vt sub scriptores sint superioris scripti approbatores, & subscribere superius scripta probare, & fecit Tucciū reum. ¶ Atq; ego simul atq;. i. eodem tempore quo, aut statim postquā audiui: scilicet Tuccium a Sempronio reum factum, accurro inuoca tus: idest licet non essem vocatus: ad subsellia rei, idest vbi reus sedebat causam dicturus, surgo vt more aduocati causam dicturus: neq; verbū facio de te, idest causa, Tuccii: aut lege de reo, s. Tuccio. ¶ Ego perago. i. conuinco. Peragere enim est: ad finem vsq; agere: tunc autem peractum est: quando quis victus, & condemnatus est. Sempronium totum: idest ex omni parte: vsq; eo: idest in tantum, vt interponam quoq;: idest etiam, Nestorium: idest calumniam Sempronii in Nesto rium, & narrem: idest recitem, illam fabulam, quemadmodum dederit tibi pro beneficio: idest loco beneficii: siquid esset, iniuriis suis: quo Nestorius teneretur idest afficeretur.

¶ Haec

Hæc quoq; magna nunc contentio forum tenet. M. Seruilius, postquā, vt cœperat, omnibus in rebus turbarat, nec, quod non venderet, quidquam reliquerat, maxima nobis traditus erat inuidia: neque Laterensi Præt. postulante, Pausania nobis patronis, quo ea pecunia peruenisset, recipere voluit. Q. Pylius necessarius Attici nostri de repetundis eum postulauit, magna illico fama surrexit, & de damnatione feruenter loqui est cœptum. Quo vento proiicitur Appius minor, vt indicet, pecuniā ex bonis paternis peruenisse ad Seruilium, præuaricationisq; causam diceret depositum HS.LXXXI. admiraris amentiam. quid si actiones stultissimas, quid si nefarias de patre confessiones audisses: Mittit in consilium eosdem illos, qui litem æstimarant, iudices. Cum æquo numero sententiæ fuissent, Laterensis leges ignorans pronuntiauit quid singuli ordines iudicassent: & ad extremum, vt solet, ait, Referam. Postquam discessit, & pro absoluto Seruilius haberi cœptus, legisq; vnum & centesimum caput legit, in quo ita erat, QVOD eorum iudicum maior pars iudicarit, id ius ratum esto: in tabulas absolutum non retulit, ordinum iudicia perscripsit. postulante rursus Appio, cum L. Lollio transegit, & se relaturū dixit. Sic nunc neq; absolutus, neque damnatus Seruilius de repetundis saucius Pylio tradetur: Nam de diuinatione Appius, cum calumniam iurasset, contendere ausus non est. Pylioq; cessit, & ipse de pecuniis repetundis a Seruiliis est postulatus, & præterea de vi reus a quodam suo emissario est factus. recte hoc par habet. Quod ad R.P. pertinet, omnino multis diebus expectatione Galliarum actum nihil est. Aliquando tamē, sæpe re relata, & grauiter acta, & plane perspecta Cn. Pompeii voluntate in eam partem, vt eum decedere post Cal. Mart. placeret, S.C. quod tibi misi, factum est, authoritatesq; perscriptæ. S.C. authoritas, Pr. Cal. Oct. in æde Apollinis scribæ affuerunt, Lucius Domitius Cn. F. Aenobarbus, Q. Metellus Q.F. Pius Scipio, L. Iulius. L.F.P. Annalis, C. Septimius T.F. Quirina, C. Lucius C.F. Puphitcus, C. Scribonius C.F.P. Curio, L. Atteius L.F. Capito, M. Oppius M.F. Terentina. Vale.

CEx Epistola. VIII. Et si de repu.

CQuæris an causa. M. Tuccium accusatorem suū, post ludos Romanos reum lege Plotia de vi fecit. Dubium porro illi non erat, quid futurum esset, nemini hoc differre munusculum maluit. Et præterea de iure vsui quodam suo emissa Rustetio factus recte hoc par habet. Scripta affuerunt Lucius Domitius Cn. Fabius. Aenobarbus. Qu. Coelius. Quinti filius, Fabius Metellus. Pius Scipio Lucius Iulius. Lucius Fabius Pomp. Annalis Caius Septimius. T.F. Quirinalis. Caius Lucius. C. F. Pubitrus. C. Scribonius. Cai filius. Pomponius Curio. Lucius Athesus Lucii filius Anacapito.

CHAEC quoque magna contentio tenet: idest occupat: nunc forum: scilicet iudiciale. Mar. Seruilius. f. Sempronius: inceperat: scilicet agere: turbarat supple eum in omnibus rebus neque reliquerat quicquam: quod non venderet, vt dixi:, obscure loquitur. neque operæpretium esset mentem eius indagasse. Maxime: idest & supple Seruilius: aut potius Sempronius, erat traditus maxime: idest præcipue nobis inuidiæ: idest inuidiam: idest molestiam illi excitandum neq; Laterensis: proprium est nomen: Pausania postulante: idest cum Pausanias postularet prætorem nobis patronis, supple entibus, alii legunt Laterense prætore: Pausania postulāte nobis patronis: voluit recipere: idest approbare, quo ea pecunia peruenisset. Quod Pylius necessarius Attici nostri: scilicet communis amici postulauit eum reum de repetundis: idest pecuniis: mala arte prouincialibus ablatis: & ita iure repetendis. Magna fama surrexit illico, & cœptū est loqui feruenter, de damnatione, scilicet Sempronii. Quo vento: idest qua obiectione: Appius minor. proiicitur: idest obruitur: vt implicet: idest innuat de pecunia ex bonis patris, peruenisse ad Seruilium, & diceret causam præuaricationis: idest quare fecerit præuaricationem, Sestertium semel & octogies esse depositum. Dixi alibi, quia sestertium etiam neutri est generis & genitiui nominum neutri generis habentium singularem non solent syncopari, ne cū singularibus casibus coincidant: cum tamen venusta sit cum numeralibus syncope, decentius dici semel, & octogies sestertium. q octogintaunum sestertia, aut sestertiorum. Scribitur autem sestertium. HS. i. duæ lib. cum semis. Tu admiraris dementiam, immo actiones stultissimas. Quid supple faceres aut diceres: si audisses nefarias confessiones patris: scilicet Appii. Ipse mittit in consilium illos eosdem iudices: qui æstimarant litis pro lites, cū sententiæ fuissent æquo: idest æquali numero: idest tot absoluentium: quot condemnantium, & e conuerso. Laterensis ignorans leges pronunciauit, quid singuli ordines iudicassent, & ad postremum nō redigant: scilicet iudices sententias varias ad vnam certam, & vt solent: scilicet redigere, postquam: scilicet Laterensis discessit, & Seruilius cœptus est haberi pro absoluto, & legit vnum, aut primum, & centesimum caput legis, in quo, scilicet capite erat ita: scilicet scriptum. Id quod maior pars eorum iudicium iudicarit esto ius, & ratum: idest certum, & approbatum. Laterensis supple non retulit absolutum in tabulas: idest instrumenta publicorum actorum perscripsit iudicia ordinum. & Appio postulāte: idest in ius vocante rursus, transegit cum Lucio Lolio. & dixit supple se relaturum: scilicet ad senatū, aut ad iudices. Sic Seruilius, nunc neq; absolutus, neque damnatus de repetundis tradetur Seruio Pylio: scilicet discutiendus, sunt qui legant tradetur saucius: idest læsus in fama. sed, vt dixi, omnia obscura sunt. Nam cum Appius iurasset de calumnia: idest calumniam factam de diuinatione non est ausus contendere: scilicet vltra, & cessit: idest traditus est, aut locum dedit Pylio, & ipse postulatus est a Seruiliis de pecuniis repetundis, & præterea reus factus est de iure vsuum, de quodam emissario suo: scilicet equo, cuius vsum alter sibi vendicarat, hoc par: scilicet contendentium habet se recte, quia vterq; cautelosus & litium amans est. Quod: idest quantum, pertinet ad rempubli. nihil actum est omnino multis diebus, expectatione: idest propter expectationem, Galliarum: idest sententiæ dandæ de Gallis, aut successori committēdis: aut Cæsari prorogandis, tamen re dilata sæpe & acta grauiter & voluntate Cnei Pompeii perspecta aliquando: idest tandem in eam partem, vt placeret eū decedere: scilicet in Galliam ad succedendum Cæsari post Calendas Martias, Senatusconsultum quod misi tibi est factum, & authoritates perscriptæ supple sunt: idest, qui eius rei authores fuerunt. Authoritas. S.C. idest senatusconsulti, supple scripta est pridie Calendas Octobris in æde Apollinis. Scribæ. i. vt dicunt notarii, aut subscriptores affuere sequentes, Lucius Domitius &c.

ASCEN.

M.Cœlius.M.Tullio Ciceroni.S.D. 9

Vod M.Marcellus Cos.V.F.de ꝓuinciis consularibus: D.E.R.I.C. uti. C.Paulus.C.Marcellus Coss.cum magistratum inissent: ad Cal. Mart. quæ in suo magistratu futuræ essent, de consularibus prouinciis ad senatum referrent, neue quid prius ex Cal.Mart ad senatum referrent, neue quid coniunctim de ea re referretur a Coss.vtriq; eius rei causa per dies comitiales senatum haberent, S.Q.C.facerent:& cũ de ea re ad senatum referretur a Coss. eorum, qui in CCC.iudicibus essent, sex adducere liceret siquid de ea re ad populũ plebem ve referri opus esset, vt Seru.Sulpitius, M.Marcel.Coss.Præt.Trib.ple.quibus eorum videretur, ad populum, plebemue referrent: quod ii non tulissent, vti quicunq; deinceps essent, ad populum, plebemue referrent. S.C.A.Pr. Cal. Oct. in æde Apollinis scripti affuerunt, L. Domitius Cn.F. Aenobarbus, Q. Metellus Q.F.Pius Scipio, L.Iulius L.F.P.Annalis, C.Septimius T.F.Quirina, C. Scribonius.C.F.P.Curio, L.Atteius L.F.Capito, M.Oppius, M.F.Terentina. Quod M.Marcellus Cos.V.F.de ꝓuinciis: D.E.R.I.C.senatũ existimare, neminem eorũ, qui potestatem habent intercedẽdi, impediendi morã afferre oportere, quo minus de R.P.Quãprimũ ad senatũ referri, S.Q.C.fieri possit. qui impedierit, eum senatum existimare contra R.P.fecisse. Siqs huic S.C ĩtercesserit, senatui placere, authoritatẽ pscribi, & de ea re ad senatum, populumq; referri. Huic S.C.intercessit C.Cœlius, L.Vicinius, P.Cornelius, C.Iulius Pansa. Item senatui placere, authoritatẽ perscribi de militibus, qui in exercitu C.Cæsaris sunt: qui eorum, stipendia, merita, cãs, qbus de causis missi fieri debeant, habeant, ad hunc ordinem referre, vt eorum rõ hẽatur, cãæq; cognoscant. Siqs huic S.C.intercesserit, senatui placere, authoritatẽ pscribi, & de ea re ad senatũ, populumq; referri. Huic S.C.intercessit C. Cœlius, C. Pansa Trib.pl. Itẽq; senatui placere, in Ciliciã ꝓinciã, & in octo reliquas ꝓuincias, quas ꝑtorii p ꝑtore obtinerent, eos, q ꝑtores fuerunt, neq; in prouincia cũ imperio fuerunt, quos eorũ ex S.C.cũ imperio in ꝓuincias p prętore mitti oporteret, eos sortito in ꝓuincias mitti placere. si ex eo numero: quos S.C.in prouincias ire oporteret, ad numerũ nõ essent, q in eas ꝓuincias ꝓficiscerentur: tũ, vti quodq; collegiũ primũ ꝑtorũ fuisset, neq; ĩ ꝓuincias ꝓfecti essent, ita sorte in ꝓuincias ꝓficiscerent. si ad numerũ ii nõ essent: tũc deinceps ꝓximi cuiusq; collegii, qui prætores fuissent, neq; in prouincias ꝓfecti essent, in sortẽ coniicerent, quoad is numerus effectus eẽt, quẽ ad numerũ in ꝓuincias mitti oporteret. Siqs huic S.C.intercessisset, authoritas pscriberet. Huic S.C.ĩtercessit C.Cœlius, C.Pansa Trib.pl. ILLA præterea Cn. Põpeii sunt aĩaduersa, quæ maxime cõfidentiã attulerunt hoĩbus, vt diceret se ante Cal.Mart.non posse sine iniuria de ꝓuinciis Cæsaris statuere: post Cal.Mar.se non dubitaturũ. cũ interrogaret, siqui tum intercederent: dixit hoc nihil interesse, utrũ Cæsar senatus dicto audiens futurus nõ esset, an pararet: q senatũ decernere nõ pateret. Quid si, inquit alius, & Cos.eẽ, & exercitũ hẽre volet: At ille, q̃ demẽter. Quid si filius meus fustem mihi ĩpingere volet: His vocibus, vt existimarent hoĩes Põpeio cũ Cæsare eẽ negociũ, effecit. itaq; iã, vt video, alterutrã ad cõditionẽ descendere vult Cæsar, vt aut maneat, neq; hoc anno sui rõ hẽatur: aut, si designari poterit, decedat. Curio se cõtra eũ totũ parat. qd asseq possit, nescio. illud video, bñ sentientẽ, & si nihil effecerit, cadere non posse. Me tractat liberaliter Curio, & mihi de suo munere negociũ ĩposuit: Nã si mihi non dedisset eas, q̃ ad ludos ei aduectæ erant Africanæ, potuit supsederi. Nunc qñ dare necesse est, velim tibi curæ sit, quod a te semp petii, vt aliquid istinc bestiarum habeamus, Sitianamq; syngrapham tibi commendo. Libertum Philonem istuc misi, & Diogenem Græcum: quibus mandata, & literas ad te dedi. eos tibi, & rem, de qua misi, velim curæ habeas. nam q̃ vehemẽter ad me pertineat: in iis, quas tibi illi reddent, literis descripsi. Vale.

ℭ Ex.IX.Epistola.Quod.M.Marcellus Cos.

ℭ Cum magĩratũ inissent a.A D.Ex.X.Cal.Mar. ⸿ Neue quis cõiunctũ de ea re referret cõsiliis vtriq; eius rei cã per dies comiciales senatũ haberes. ⸿ Et cũ de ea re ad senatum referret q eorũ in.ccc.iudicibus eẽnt. Sex.adducere liceret, Si qd de re ad populũ.Pl.vel ad opus eẽt vti Sex.Sulpiti⁹.M.Marce'.Cõsules.Prætores.Tribuniq; ple.qbus eorũ videret ad P.Plebemue referrẽt.i.ii.Pt.Cal.Octob.i ç de Apollinis scripta affuerũt.L.Domi.Cn.Fab. Atheno Balbi.Q.Metellus.Q.F.Pius Scipio.L.Iulius.L.F.An.Capito.M.Eppius.M.F.Terẽtina quod M.Marcellus Consul, vt de ꝓuinciis D.E.R.I.C.Senatum existimare neminẽ eorum. ⸿ Qui impedierit, prohibuerit, tum senatum existimari contra tempu.fecisse.

ASCEN. Vod Marcus. Hæc quoq; epistola pp rerum: de qbus loqtur ignoratione: intacta derelinqui solet a cõmentariis: quo circa, cum vix labore sensum ex ea colligere possimus, parumq; vtilitatis assequamur: etiã si collegerimus, præter argumentum nihil dicere constituimus. Exponit itaq; in ea obscure iis, qui negocia, de qbus agitur, ignorant: qd in senatu, & comitiis actũ sit, q interfuerunt senatuscõsulto & qd de prouinciis decretum sit: & quid Pompeius in Cæsarem Senatui nõ parentem dixerit, ex quibus dictis in Cæsarem populus intellexit Põpeio negociũ cum Cæsare futurum: deinum de Curione, & rebus familiaribus loquitur: vt legenti cõstare poterit. Quia e postrema parte huius epistolæ facile ẽ excerpere sententiam, & non illepida est locutio: possimus ordinem sic contexere, Cum: scilicet Pompeius interrogaretur siqui intercederent: scilicet pro Cæsare, tum: idest tunc dixit nõ interesse.i. nullum esse discrimen, aut nihil referre, vtrum Cæsar nõ esset futurus audiens: idest obediens: dicto: idest mandato & decreto senatus: an pararet sup.aliquem, qui non pateretur: scilicet p ĩtercessionem suam, Senatum decernere: scilicet quod vellet. ⸿ Quid supple dices, inquit alius. Si supple Cęsar volet simul, & consul esse, & habere exercitum. ⸿ At ille q̃ idest quantum: clementer supple respondit. ⸿ Quid, supple dicendum, aut faciẽdum esset, si filius meus volet impingere: idest incutere: mihi fustem: idest colaphum. ⸿ Pompeius supple effecit his: idest huiusmodi vocibus, vt homines existimarent negocium: idest dissidium, & certamen, esse: scilicet futurum Pompeio cũ Cęsare. ⸿ Itaq;: idest & ita: vt video: Cæsar vult descẽdere iam ad alterutram.i. vnam, aut alteram coditionem, vt aut maneat: scilicet in prouincia. Cætera notoria sunt.

HVBER.

SIc tu. In duabus supioribus epistolis: cum longe plus difficultatis videā, q̄ vtilitatis, non putaui frustra elaborandū: p̄sertim cū multa sint, quę nullo pacto intelligi posse puto, hac aūt epl'a: quę ēt qbusdam locis est mendosa: e docet Coelius Ciceronē multa, quae Romae aganť, & instanter ab eo petit cursus pantheras: quas dicit ei sacilimum esse parare. Deinde cōmendat ei M. Fetidium equitem Ro. ⸿ Sic, vt eum viceris in contētione & competitione aedilitatis. ⸿ Quam facile. s. tractauerim. ⸿ Ne minime qdem. i. nullius. ⸿ Post repulsam, postq̄ nō obtinuit aedilitatem. ⸿ Corripit, accusat. ⸿ Obiurgatus, hic actiuę est significationis. ⸿ Profligatum. i. confectum: nam id praecipue significat: vt profligatum est bellum. i. confectum. ⸿ Interea. sine deliberatione. ⸿ Diuino. i. praeuideo: praecognosco: vel p̄enuncio: est enim verbum. ⸿ Obtineat. administret loco tui. ⸿ Vocanť. trahunť. ⸿ Te. non plures. s. mittere. ⸿ Ne putes locatur: qa fortasse Curio donauerat aliquod p̄emium. ⸿ Et cybiratas. s. pantheras. i. ex Cybira vrbe Asiae. supra diximus. ⸿ Pāphiliam. quae est finitima Ciliciae. ⸿ Plures: Pātheras. ⸿ Laboro: curo. ⸿ Seorsum: separatim. ⸿ Amabo. blandientis est. ⸿ Impera tibi. i. velis hoc facere. ⸿ Nulla cura. nullus labor. ⸿ Mandandi. dandi mandata. ⸿ Simul atq;. statim, vt post quā. ⸿ Deportēt. aduehāt. ⸿ Ad Sitianā syngraphā. i. pp Sitianā syngraphā: de qua iā bis fecit mētionē supius: fortasse erat hęc syngrapha de pecuniis aliquibus.

Diuino

Amabo

Simulatq;

M. Coelius. M. Ciceroni. S. D.

SIc tu inqs Hirrū tractasti: immo, si scias q̄ facile, quā ve cōtentionis qdē minimae fuerit, pudeat te ausum illū vnq̄ esse incedere tanq̄ tuum cōpetitorem. Post repulsam vero risus facit, ciuem bonū ludit, & contra Caesarē sentētias dicit, expectationē corripit, Curionē prorsus nō mediocriter obiurgatus, hac repulsa se mutauit, praeterea qui nunquā in foro apparuerit, non multū in iudiciis versatus sit, agit cām liberaliter, sed raro post meridiem. De prouinciis quod tibi scripseram Id. Sex. actū iri, interpellat iudicium Marcelli Cos. des. in Cal. relecta causa est, ne frequētiam qdem efficere potuerāt. Has literas ad. IIII. Non Sept. dedi, cū ad eam diē ne p̄fligatum qdem quicq̄ esset. Vt video causa hęc integra in p̄ximū annū trāsferet: &, quātum diuino, relinquēdus tibi erit, qui p̄uinciam obtineat. Nā nō expediet successio, quando Galliae, quę habēt intercessorem, in eandē conditionē, quā caeterae p̄uinciae, vocanť. Hoc mihi non est dubiū: quo tibi magis scripsi, vt ad hunc euētum te parares. Fere literis oībus tibi de pātheris scripsi. turpe tibi erit Patiscū Curioni decē pantheras misisse, te non multis partibus plureis. quas ipsas Curio mihi, & alias Africanas decē donauit, ne putes illū tm̄ praedia rustica dare scire. Tu si mō memoria tenueris, & Cybiratas accersieris, itemq; in Pāphiliā literas miseris (nam ibi plureis capi aiūt) quod voles, efficies. Hoc vehemētius laboro nūc, q̄ seorsum a collega puto mihi oīa parāda. Amabo te, ipera tibi: hoc cura. soles libēter, vt ego maiorē p̄tē, nihil curare. In hoc negocio nulla tua, nisi loquēdi, cura ē, hoc ē iperādi, & mādādi. Nā simul atq; erūt captę: q alāt eas, & deportēt, hēs eos, quos ad Sitianā syngraphā misi. puto ēt, si vllā spē mihi lr̄is ostēderis, me isto missurū alios.

ASCEN.

SIc tu inquis &c. Hac epl'a ēt subobscura docet Coelius qd Romę agebať, instat de pātheris captandis: & commendat Ciceroni M. Feridium. Ordo est. Tu inquis, s. in epl'a, quae non extat. ⸿ Tu o Coeli tractasti Hirrum sic. i. superasti eum cum explosione. Immo sup. id dicas, aut mireris si scias q̄. i. quantū facile sup. tractauerim sic Hirrum: quiq;. i. & quātum fuerit ne qdem. i. non saltē minimę contentionis. i. laboris: ac difficultatis: pudeat te illum. i. Hirrum ausum esse vnquā incedere. s. pompose: tanq̄ competitorem tuum: hoc est: q̄ eum nō sic vicisti, vt no ausus sit se amplius tecū p̄ferre. ⸿ Vero. i. sed. Hirrus sup. facit nobis risus. i. p̄ębet materiam risus, post repulsam: ludit. i. ad ludum nobis faciendum agit bonū ciuem, i. reipu. fauentē, & dicit sentētias contra Cęsarem: & corripit expectationem. i. dilationē executionis sniae cōtra Caesarem laturū: obiurgatus: deponēs aliter ponit: et̄ēt actiue dicať obiurgo, prius. i. in oēm p̄tem: Curionem nō mediocriter. i. vehementer, q. s. lentius in Caesarem agat. Nā in superiore epl'a dictum est. Curio se contra eum, videlicet Cęsarem totum parat: sed tn̄ idem postea corruptus pecunia Cęsaris. totus a Cęsare stetit: vnde Luca. Venalis Curio lingue; ⸿ Hirrus sup. mutauit se. i. mores suos, hac repulsa. s. in ędilitatis petitiōe accepta. ⸿ P̄terea ipse: q nunq̄ apparuerit in foro: nō versatus multū in iudiciis, agit cām liberaliter. q. d. sine exactione magnę pecunię, qa si eā exigeret nullā cām agendā haberet, sed raro agit post meridie, aut quia ventris cā agit: & ita pransus nihil facit, aut qa potus agere nihil pōt, aut qa hora nona claudebať forū, vn meretrix tunc p̄strare permissa nouaria dicta ē. ⸿ Qd scrip. tibi actū iri. i. q̄ agatur de p̄uinciis: idibus Sextilis, aut sextilibus. i. Augusti mēsis, iudicium Marcelli cōsulis designati refectū in Cal. s. eiusdem mēsis, interpellat. i. impedit, ne quidem. i. vt nō saltē, potuerit efficere frequētiā. s. senatus. ⸿ Ego dedi. i. misi, tibi has lr̄as ad. iiii. nonas Septēbris, cū ne qdē. i. non saltem, qcq̄ esset p̄fligatum. i. cōfectum ad eā diē. i. vsq; ad. iiii. nonas Septēbris. Vt. i. q̄ū video, hęc cā trāsferetur integra. i. intacta in p̄ximū annum, vt quantū diuino. i. futurum autumo, sup. aliqs locū tuū tenturus, erit relinquendus tibi, qui obtineat p̄uinciā. i. regat eā donec successor mittať, nā successio non expeditur. i. nō fit mature, qn̄. i. qm̄, Galliae, q̄ hn̄t intercessorem. i. oppositorē, & impeditorem successionis, videlicet Cęsarem, vocentur in eandē cōditionē, in quā cęterę p̄uincię, & ita si Gallis non detur successor, nec aliis dabitur. Hoc nō est mihi dubium, quo. i. quo circa, aut quāto magis scripsi tibi, vt parares te ad hunc euentū. Ego scripsi tibi fere oībus literis de pantheris. s. capiendis, & mittendis ad aedilitatis Pompam exhibendam. Turpe erit tibi Patiscum. i. minus potentem amicum, misisse Curioni decem Pantheras, te nō sup. misisse, aut mittere plures. s. q̄ decē, multis partibus. i. e multis locis p̄uincię tuę. Quas ipsas. s. decē Pantheras, Curio donauit mihi, & alias decem Africanas. Ne putes illum. s. Curionē, scire dare tantū p̄ędia rustica, q̄ videť Curio in detrimētū suū dedisse, vnde tacite ridet eū. Tu: si modo tenueris memoria, accersieris. i. aduocaris, &. i. etiam, Cybiratas. s. venatores ex Cybira vrbe Asiae, aut, vt Vber. vult, accersieris. i. adduci feceris, &. i. Cybiratas. s. Pantheras, iuxta Cybirā captas, itemq; miseris literas in Pamphiliam quae non procul a Cilicia est. ⸿ Nam aiunt. s. q illinc venirent, plures capi ibi, tu efficies, quod voles. Ego laboro. i. curo hoc nunc vehementius: q̄ puto omnia paranda mihi seorsum a collega. i. coędili. ⸿ Amabo te, blādientis vox, impera tibi, cura. i. vt cures hoc, vt soles libenter, nihil curare, vt ego maiorem partem sup. curare soleo, & non totū negocium, aut vt ego nihil curare soleo maiorem partē. Nulla cura tua est in hoc negocio. s. mittendi pantheras: nisi loquendi. i. mandandi. Nā simul atq;. i. statim postq̄ captę erunt, habes eos, qui alant, & deportent eas, quos misi ad Syngrapham Sitianam. i. ex pecunia ex illius obligatione recipienda impensas faciant. ⸿ Puto ēt si nullam spem. s. in syngrapha haberem, sup. te pecuniam expensurum, aut quid simile more suo inuoluit, deinde obscurius addit, vt in tecto viti, sup. nihil est cętera p̄babunť, mihi. i. mihi placebūt.

HVBER. ¶MAR. Fe. alia ps eplę, in qua cōmendat ei. M. Fetidiū amicū. ꝼ Strenuū. fortē. ꝼ Istoc. istuc. ꝼ ad suū nego. vt agat ne go. suum. ꝼ Immunis sine onere, sine tributo. ꝼ Obligaris, p obligaueris. ꝼ Fauoniū. nomē ꝓpriū. ꝼ Preteritum omissum. ꝼ Colonariis. licet a colōna colonarius descendat, obscurū tñ ē, qd Cic. intelligat. ꝼ Pompeius tuus. hęc clausula ita clau dicat: puto defectu aliquoꝝ verboꝝ, vt nihil pfecti sensus afferat. ꝼ Hanc. s. sniam dixit. ꝼ Cōiuncti. simul. sed separati de Gallis solū. ꝼ Cōtristauit. tristē reddidit, pturbauit. ꝼ Disertissimus: facūdissimus. ꝼ Frigidus negligēs. Vale,

ASCEN. ¶MAR. &c. Aggredit secūdā pℯē eplę: dicens. ꝼ Cōmendo tibi Mar. Fe. aut Fetidiū: eqtem Ro. filiū amici mei, adolescē tem bonū & strenuū: q venit istuc. i. ad te ad nego. suū. s. cu randū. ꝼ Et rogo te: vt habeas eum in numero tuoꝝ: i. vult agros. i. suos, quos ciuitates. s. Cilicię hñt fructuarios. i. fru ctum pendere obligatos esse, imunes. i. liberos: ab ea pēsiōe: tuo bñficio. i. p bñficiū tuū qd ē tibi facile: & honestū factu . s. vt fiat: videt tñ hic accipi: vt facias. ꝼ Tu: sup. si id fece ris: obligatis p obligaueris tibi viros. s. patrē: & filiū gratos, & bonos. ꝼ Nolo te putare Fauoniū, aut, vt alii legūt Fauo liū, eē ꝑteritū. i. neglectū a colōnariis. i. aut ad colonias scri bētibus: aut opus colōnaꝝ curātibus, optimus qsq̧ nō fecit eū. s. obnoxiū, aut tanti. Pompeius tuus: aperte sup. ꝓuīcia nit Cæsarē. & i. simul. tenere puīciā cū exercitu, & cōsula tum: ipse tñ dixit hanc sniam, videlit et nullū senatuscōsultū faciēdū hoc tpe. Scipio: sup. tulit, hāc. s. sniam, vt referret. i. cōsuleret Cal. Martiis: de puinciis Galicis: neu. i. neue: qd referret cōiunctim. i. de aliis pinciis: hoc eū quis in Galliā nō mitteret successor, nō iō in alias puīcias ñ eē mittēdū. ꝼ Hęc snia. s. Scipiōis cōtristauit Balbū Cornelīū: & scio eū cōquestū eē cū Scipiōe. s. eius sniæ authore. ꝼ Callidius fuit disertissimus. i. facūdissim⁹ i defensiōe sua. i. i se defendēdo & fuit satis frigidus. i. negligēs i accusatiōe. s. aduersarii sui Cia aūt obscure dicit: qa de reb⁹ Ci. facile notis loqt. Vale.

M. Fetidiū equitē Ro. amici mei filiū, bonū, & strenuū adolescētē, q ad suū negociū istuc venit, tibi cōmēdo, & te rogo, vt eū in tuoꝝ numero hēas. agros, quos fru ctuarios hñt ciuitates vult tuo bñficio, qd tibi facile, & honestū factu est, imuneis esse, gratos, & bonos viros tibi obligaris. Nolo te putare Fauoniū a colōnariis ꝑ teritū eē, optimus qsq̧ eū nō fecit. Pōpeius tuus apte Cæsarē, & ꝓuinciā tenere cū exercitu, & Cōsul ipse tñ hāc sniam dixit, nullū hoc tpe senatuscōsultū faciēdū, Scipio hāc, vt Cal. Mart. de ꝓuintiis. Galliis, neu qd cōiūctim referret. Cōtristauit hæc snia Balbū Corne liū: & scio eū cōquestū eē cū Scipiōe. Callidius i defen sione sua fuit disertissimus, i accusatiōe satis frigidus.

¶Ex. X. Eplā. Sic tu inquis Hirrum.

¶Nā simul, atq̧ erunt captę, qui alant eas, & deportēt, ha bes eos, quos ad Scithianā syngraphā misi. Puto et si nullā spem, aut in tecto vitii, cętera mihi ꝓbabuntur. i hac desi nit epistola hęc i antiquioribus, vbi multa, quę in cæteris leguntur, desiciūt. Omnes igitur epistola ab ea, quę sic inci pit. Est ne: vici: ad hāc vsq̧. Sic tu inqs Hirrū. in antiquio ribus libris leguntur libro. IX. epistolarum: non autē, VIII, vt plerisq̧ habent, quod mirum videri debet.

HVBER. SAne q̄. Scribit Cœlius se cōmotū eē vehementer nun cio: quē acceperat de Parthis: qui ferebantur transisse Euphratē: idq̧ maxime cā Ci. quē sciebat non esse pa ratū idoneo exercitu aduersus tantum bellū. Exponit dein de qui sermones essent in vrbe pp hmōi nuncios de transi tu Parthorū. Itaq̧ rogat Ci. vt scribat diligenter, qōo se hēat in ꝓuincia. Deinde dicit quid putet deliberatum iri Romæ. Postremo qa scripserat Cic. ad Cœlium, vt daret operam: vt sibi succederet, pollicet se esse facturū diligen ter. ꝼ Quā cō. valde cōmoti. ꝼ Cis. citra. ꝼ Euphratē. fluuiū Armeniæ maioris: vt scribit Solinus: cuius ortus est supra Zizamā sub radicibus mōtis, quē Catonē accolæ noiant, Scythis ꝓximū. Hic receptis in se aliquot amnibus cōuale scit, & stiparus ꝯuentis aqs luctat cū mōtis Tauri obiectu, quem apud Elegeam scindit: licet resistat, xii. milliū passuū latitudine longisq̧ excursibus, dextra Comagenē, Arabiā læua teltngt. Deinde prælabens plurimas gentes Babylo niā quondam Caldæorū caput diuidit &c. ꝼ Deiotarus. s. scripsit: is fuit rex Armeniæ, vt scribit Cæsar lib. iiii. Ale xandrini belli. ꝼ Comagena. pars est Syriæ. ꝼ Qd. i. quia. ꝼ Quā para. sciebat se male paratum, vt supra. Tuus por to exercitus vix vnū saltū tueri pōt. ꝼ Quod. aliqd. ꝼ Tu multus: ꝓprie dixit de subito, & repentino bello. ꝼ Digni tati, honori, si esses fusus, aut fugatus. ꝼ De vita: ne fortasse

Comagena

Tumult⁹

M. Cœlius. M. C. S. D.

SAne quā, lr̄is C. Cassii, & Deiotari sumus cōmoti. Nā Cassius cis Euphratem copias Parthorū eē scripsit. Deiotarus ꝓfectas p Comagenē in ꝓuinciā nostrā. Ego qdem præcipuū metū, quod ad te attinebat, habui, qui scirē quā paratus ab exercitu eēs, nequod hic tumultus di gnitati tuę periculū afferret. Nā de vita, si paratior ab exercitu esses, timuissem. Nūc exiguitas copiaꝝ reces sum non dimicationem mihi tuā ꝓsagiebat. Hæc qūo acciperēt hoīes, quā ꝓbabilis necessitas futura esset, vereor ēt nūc, neq̧ prius desinā formidare, q̄ tetigisse te Italiā audiero. Sed de Parthoꝝ trāsitu nūtii varios sermones excitarunt. Alius. n. Pōpeiū mittēdū, alius ab vrbe nō remouendū, alius Cæsarē cū suo exercitu,

obiiceres te nimiū periculis, si haberes maiorē exercitū. ꝼ Exiguitas: paucitas. ꝼ Præsagiebat: prædiuinabat. ꝼ Potius recessum: q̄ di. i. potius: qd esses discessurus, q̄ dimicaturus. Qūo. in quā pte existimarent, ne id a te cōsilio an timore fie ri. ꝼ Necessitas tua. discedēdi potius q̄ dimicādi. ꝼ Sed de par. dicit q̄ sniæ fuerint Romæ de prouidendo huic bello.

ASCEN. SAne q̄ &c. Scribit Cœlius se cōmotū eē vehemēter ob nunciū: quē acceperat de Parthis: qui ferebant transisse Eu phratē, idq̧ cā Ciceronis: quē sciebat nō hēre exercitū idoneum ad tantū hostē repellendū. Deinde exponit q ser mones essent in vrbe sup hmōi terrore. Rogatq̧ Cice. vt ad se scribat diligēter: qōo sese ees hēat, polliceturq̧ se cu raturū, vt ipsi succedat. Ordo est. Nos sumus sane q̄. i. valde cōmoti, literis C. Cassii, & Deiotari. s. regis Armeniæ. Nā Cassius scripsit copias. i. exercitus copiosos Parthorū: esse cis Euphratem. i. transisse Euphratē Romanā ꝓuinciā ver sus. ꝼ Deiotarus sup. scripsit ꝓfectas. i. copias Parthorū, in ꝓuinciam nostrā. i. Romanā, per Comagenē. s. partē illā Sy riæ: ego qdem habui præcipuū metum, quod. i. quantū attinebat ad te. i. spectaret ad periculū tuū: qui scirem, q̄. i. q̄tū hoc est quantū parū paratus esses ab exercitu. i. q̄tū ab exercitu auxilii sperares: ne hic tumultus afferret dignitati tuæ: quod. i. aliqd: piculū. s. aut vitę, aut famę. Nā si esses paratior ab exercitu. i. si haberes exercitum satis instructū, & copio sum, timuissem de vita. s. tua, qa sciebam te pugnā nō detractaturū. ꝼ Nunc exigui. co. præsagiebat. i. quodā ꝑ ꝑsagio fu turū denunciabat, recessum. s. tuum: nō dimicationē tuā. ꝼ Vereor ēt nunc qūo hoīes acciperent. i. interpretarent hęc. s. te, ob paucitatē copiarū recessisse, si forte recesseris: & q̄. i. quātū. ꝓbabilis necessitas. s. recedēdi futura esset. ꝼ Neq̧ desi nam formidare priusq̄ audiero te tetigisse Italiam. ꝼ Sed nuncii excitarunt sermones varios: & ita minus cōstantes: de transitu Parthorum. ꝼ Enim pro quia: alius sup. Censet, aut dicit, Pompeium mittendum. s. contra Parthos, alius, sup. censet Pompeium nō remouēdū ab vrbe: alius: sup. censet Cæsarē, sup. mittēdū, cū suo exercitu. s. quē habet in ꝓuincia.

¶Alius

HVBER.

Paludamenta

CALIVS cõsules.f.mittẽdos censet.¶ Priuatos.f.censet mittẽdos.¶ Paludati.i.paludamẽdo ornati.Nã paludamẽta insignia sunt:ac ornamẽta militaria ex croco,& purpura:qbus imperatores induebant. Iuue. Cumq; paludatis ducibus pſente marito Ausa loquiadeo ad bellum eum exit imperator ac lictores mutatunt vestem,& signa inciuerũt,paludatus dicitur proficisci:q propterea,quod conspiciuntur:qui ea habent ac fiunt palam:paludamẽta sunt dicta, ergo consules timentes ne paludati exirent,q mitterentur:nolebant q senatus haberet,ordo est, consules autem nolunt senatũ haberi,qa verentur,ne fiat illud senatusconsultum,vt paludati &c.¶ Ad ali.prę.cos.i.ad alium q̃ ad ipsos,voluissent enim ipsi mitti.¶ Vsq; eo in tantum.f. volunt senatum haberi.¶ Ille me. ne exeant paludati:qui mittãtur.¶ Existimatione:opinione,prętextu.¶ Nolle pro:idest quod nõ videant curare velle prouinciã.¶ Diripuisset. depopulasset, prędatus esset.¶ Arabas.populos finitimos Ciliciæ.¶ Eos ar.quos immisisset in prouinciã.¶ Renũciasse. significasse.¶ Velificatus.i.nauigasse. Velificor eni nauigare significat: interdũ passiue accipit,vt apud Iuue.Credit olim velificatus Athos. in qbusdã codicibus erat bellificatus. quod ita intelligeť:ne dicaris bellificatus.i. fecisse bellũ & pugnasse.¶ Quod referret. quod interesset, qd vtile esset.¶ Exitus. finis.¶ Posse agi.de successoribus mittẽdis¶ Tardus.neglig.ẽs.f.¶ Parũ ef.parũ vehemẽs in agẽdo.¶ Seruius.Sulpitius is eni erat collega Marcelli.¶ Cũctator:morator, dubius.¶ Cuiusmodi:quale.¶ Aut qui.i. quomodo, & est sensus, qũo putas eos posse cõficere id,quod nolint.i.quod fiat cõtra eorũ voluntatem,cũ ea, quæ cupiunt,ita frigide ab eis agãtur,vt nos existimemus eos nolle ea fieri.¶ Occupabit primos mẽses magistratibus.i.detinebit primos menses anni in magistratibus deligẽdis.¶ Successores.qui mittuntur in ꝓuincias loco vestro.¶ Sustinere'tueri:defendere. Additis,adiũctis ad vestras,Iactaturũ.exercitaturũ.¶ Adimat. auferat.minuat.¶ Quoduis munusculũ.quodlibet paruum munus.¶ Quamlibet.i.quantũlibet.¶ Nõ humane. acerbe.¶ Occursurus. oppositurus impedimẽtũ.¶ Plures.f.occursuros cupiditati Pauli,prę̃ter Furniũ.¶ Noui.scio.¶ Certo. manifeste.¶ Multa.sola est exornatio,& est sensus scio te ꝑspicere,qd tẽps multa affert noua,multa, q̃ iã sunt ꝑparata,mutat.¶ Intra hos fines.i.vel ita,vt dixi, vel nõ procul ab his,quæ dixi.¶ De agro campano,quem,vt ostendimus libro.i.curabat.Cæ. diuidendum.

Vsq; eo

Arabes

Velificor

Alius consules,nemo tamen ex senatuscõsulto priuatos. Consules autem,quia verentur ne illud senatusconsultum fiat,vt paludati exeant, & contumeliose pꝛeter eos ad alium res transferatur, omnino senatum haberi nolunt:vsq; eo,vt parum diligẽtes in repu.videantur.sed honeste,siue negligentia, siue inertia est, siue ille,quem proposui,metus,latet sub hac temperãtiæ existimatione nolle prouinciam.A te literæ nõ venerunt,& nisi Deiotari subsecutæ essent, in eam opinionem Cassius venerant,quę diripuisset ipse,vt viderentur ab hoste vastata,finxisse bellum,& Arabas in ꝓuinciã immisisse, eosq; Parthos esse,senatui renuntiasse. Quare tibi suadeo,quicunq; est istic status rerum diligenter,& caute pscribas:ne aut velificatus alicui dicaris,aut aliqd,quod referret scire,reticuisse. Nũc exitus est anni:nam ego has literas ad.xiii.Cal.Decembris scripsi:plane nihil video ante Cal.Ianuarias agi posse.Nosti Marcellum,q̃ tardus,& parum efficax sit:item q; Seruium,q̃ cunctator. Cuiusmodi putas hos esse:aut qui id,quod nolint cõficere posse,qui quæcupiunt,ita frigide agunt,vt nolle existimentur? Nouis magistratibus autem,si parthicum bellum erit, hæc causa primos menseis occupabit: sin autem aut non erit illic bellum,aut tãtum erit,vt vos, aut successores paruis additis copiis sustinere possint:Curionẽ video se dupliciter iactaturum:primum, vt aliquid Cæsari adimat:inde, vt aliquid Pompeio tribuat,quoduis, quãlibet tenue munusculũ.Paulus porro non humane de ꝓuincia loqtur.huius cupiditati occursurus est Furnius noster,plureis suspicari nõ possum.Hæc noui.alia,quæ possunt accidere non cerno.Multa tempus afferre,& præparata multa scio. Sed intra fines hos, quæcunque acciderint, vertentur. Illud addo actiones C.Curionis de agro Campano, de quo negant Cæsarem laborare, Sed Põpeium valde velle,

ASCEN.

CALIVS, sup.censet cõsules mittendos,nemo tñ ex senatuscõsulto censet sup.priuatos.i.nõ fungẽtes magĩatu,sup. mittendos.Cõsules aũt nolunt oino senatũ haberi.i.consultationẽ de ea re fieri,qa vereñť ne illud senatusconsultũ.i. decretum senatus fiat.f.vt cõsules exeant in bellũ paludati .i.veste imperiali,vt ad publicos hostes pficiscẽtes insigniti:& vel aut vereñť,ne res trãsferať ad alium.f.imperatorẽ pter eos:cõtumeliose,i.quod in cõtumeliam eorũ cederet, si senatus plus spei in alio reponeret,vsq; eo.i.in tãtũ,sup. nolunt senatum haberi,vt videantur parũ diligẽtes in rep. Sed siue negligentia est,siue inertia,siue ille metus, quem proposui.i.modo dixi,sup.ea,aut is latet.i.occultať honeste,sub hac existimatione.i.opinione temperantię,nolle.i. q ipsi nollent obire,aut eripe tibi ꝓuinciã.Literæ nõ venerunt.i.non sunt missæ ad senatũ a te,& nisi līræ,sup. Deiotari.f.regis essent subsecutæ.f.līas Cassii,Cassius venerat.i.venisset in eam opinionẽ finxisse.i.q finxisset bellũ:vt ea quę ipse rapuisset viderenť vastata ab hoste:& immisisse Arabas in ꝓuinciam.Cicero aũt cõfirmauit Arabas fuisse in habitu Parthico,& renunciasse.i.significasse senatui eos esse Parthos.Quare ego suadeo tibi, quicunq; iste status rerũ est, sup.vt perscribas diligenter,& caute,ne videaris alicui,aut velificatus.i.velo tectus detulisse,sicut apud Maronẽ. Velificatus Athos:per velum aũt tentorium intelligo. Vberti,nauigasse exponit,aut reticuisse aliqd. Quod referret,i. expediret scire.¶ Exitus anni.f.tui in ꝓuincia,est.i.appropinquat nunc.Nam ego scripsi has literas ad.xiiii.Cal.Decẽ.& plane.i.oino nihil video posse agi ante Cal.Ianua.in qbus est noui anni principium.¶ Tu nosti Marcellũ,quã.i.quãtũ tardus sit,& q̃ parũ efficax.f.ad pcurandũ tibi successorem,itemq;.i.& similiter,nosti,q̃.i.q̃tum,Seruius.f.Sulpitius sit cunctator.i.immorator.Cuiusmodi putas hos esse,aut qui.i.qũo,putas eos sup.posse conficere.i.pficere: id quod velint.f. cõfici,qui agunt ita frigide ea quæ cupiunt,vt existimentur nolle, Aũt.i.sed,si bellum Parthicũ erit hæc eam occupabit nouis magĩatibus primos menses.Sin autem.i.sed si,aut non erit istic bellum,aut tum.i.tunc.post nouos magĩatus erit, ut successores.f.vestri,possint sustinere.i.defendere contra Parthos vos paruis copiis additis.Ego video i. considero, Curionem iactaturũ.i.periculo obiectutũ se dupliciter primum vt adimat.i.auferat aliqd Cęsari,cui tunc aduersabať, inde.i.deinde,vt tribuat Põpeio aliquod munusculũ,quoduis.i.quodlibet,& quãlibet.i.quãtũlibet,tenue.i.exile & modicum.Porro.i.sed,Paulus.f.Aemilius,loquitur de ꝓuincia nõ humane.Furnius noster.f.cõis amicus, occursurus est.i. obstabit cupiditati huius.f.Pauli,ego nõ possum suspicari plures.f.occursuros.Ego noui hæc,& non cerno.f.aio,alia,q̃ possunt accidere.¶ Scio tẽpus.f.noui anni,afferre multa.f.noua,& multa esse præparata.f.vt fiant,sed quæcunq; acciderint verteñť intra hos fines.f.præsentis anni. Illud addo ad actiones C.Curionis de agro Cãpano,f.ad voluntatẽ Cęsaris,diuidendo,de quo.f.agro negant.f.plerinq; Cęs.laborare.i.sollicitum esse,sed Pompeiũ valde nolle,f. vt diuidatur.

HVBER. ¶ VACVVS. non occupatus. ¶ Prorogeř. differatur. ¶ Tui cõsilii. i. tuæ deliberatiõis: & est ordo, tui ɔsilii est: velis non perseuerare si tẽpus, si senatus coget &c. ¶ Qua obtestatione, qbus precibus, q̃ rogatione, & quodãmodo adiuratione. ¶ Ne paterer. ne sinerem. ¶ Fieri. i. vt perseuerares vltra tempus tibi decretum. Vale.

ASCEN. ¶ NE pateat Cæsari venienti. s. ex Gallis vacuus. s. Romano milite. ¶ Quod. i. q̃tũ: attinet ad decessum tuũ. s. ex puincia, ego nõ possum polliceri me cuT aturũ illud: vt succedať tibi certe. i. haud dubie, pstabo. i. exibebo, illud, ne. s. puinci a progeř. i. extendatur tibi amplius. ¶ Est tui cõsilii. i. ptinet ad cõsiliũ tuũ: si tps coget, & si senatus coget: & si nõ poterit recusari a nobis. s. q p te precamur honeste, ne. i. an, velis pseuerare. s. in puincia. ¶ Mei officii est meminisse: qua obtestatione tu decedens mãdaris p mandaueris mihi: ne paterer fieri. s. prorogationem imperii. Vale.

HVBER. NOn diu. Rebus bñ gestis a Cic. in Ciliciam, vt lib. ii. visum est, rogauerat Ci. Cœl. vt daret operam supplicationes sibi decerni. scripserat q̃ idem ad alios quosdã amicos suos. Itaq̃ Cœlius ostẽdit quid quisq̃, aut dixerit, aut fecerit pro Ci. exponitq̃ contentiones, quę in senatu fuerunt: maximeq̃ dicit quid Curio pro Cę. egerit. ¶ Non diu. quia citro expeditæ sunt: vt ipse Ci. li. ii. Non potuit accuratius agi: nec prudentius, q̃ est actũ a te cum Curione de supplicatione, & Hercule cofecta res mea ex sententia est tum celeritate: quod tum is &c. ¶ Torserunt. cruciarunt. ¶ Nondum difficultatẽ: impedimẽtum. ¶ Comitiales: dies, quia nolebãt, qď pp eiusmodi res fierent comitia.

Præuaricator Varicari

¶ Præuaricator. desertor: nã p̃uaricatores eos diximus, q aduersariis suis cãm donant, & ex pte actoris in partẽ rei concedunt, a varicari autẽ dĩ præuaricari. Varicari vero auaricibus, q̃ (authore Nonio) dicunť venę in suris inflexę & obtortæ. ¶ Est qď agas gra. i. debes agere gratias. ¶ Paulo magis. s. est q agas gratias. ¶ Rñdit ei. s. Paulo. ¶ Dicturum. s. dicit de supplicationibus tuis. ¶ Diutius. longius q̃ in hunc annũ. ¶ Nõ fecit: nõ dixit diutius. ¶ Prehẽdimus. familiariter allocuti sumus. ¶ Cum age. de ho. i. cũ fieret mẽtio de hostibus a te fictis. ¶ Vt nu. nã cũ supplicationes p̃cederent triũphũ, lege cautum erat: vt cõstaret de numero hostium, & ne quis triumpharet, nisi q quinq̃ millia hostiũ in acie cæcidisset: de his moribus, & institutis vide Valerium Maxi. li. ii. cap. iii. de iure triumphandi. ¶ Tacuit. nõ postulauit, vt numerarentur. ¶ Honorifice. de te. ¶ Accessit. additus est. ¶ Non pugnauerunt. i. nõ contenderunt, vt impedirent. Curioni vero. s. agendæ sunt gratiæ.

ASCEN. NOn diu. Rebus bene gestis in Cilicia, vt visum est li. ii. Rogauerat Ci. Cœliũ, vt sibi curaret, sibi supplicationes decerni, idq̃ alios itidem rogauerat non ignorante Cœlio, qui nunc scribit quid quisq̃, aut dixerit: aut fecerit pro Cicerone. Exponitq̃ contentiones: quę in senatu factæ erant, & qd p Cæsare Curio fecerat. Ordo est Supplicationes tuę. i. quas petisti tibi decerni: torserũt. s. angore: nos non diu sed acriter. ¶ Enim. i. quia. nos incideramus in nodum difficilem. i. in rem cuius difficilis erat exitus. ¶ Nã curio cupidissimus tui ¶ Cui comitiales. s. dies eripiebanť, q̃a differebanť, aut absumebantur oibus rõnibus, negabat se posse pati vllo mõ supplicationes decerni. ¶ Ne si adeptus esset qd. i. aliqd boni, fauore. i. per fauorẽ Pauli. s. Aemilii, videreť amisisse, sup. illud sua culpa, & existimareť. i. iudicareť p̃uaricator. i. desertor cãæ publicæ. i. ad rẽp. spectantis. Itaq̃. i. & ita nos descendimus. i. deuenimus ad pactionẽ. i. vt dicunt cõpositionẽ, & consules confirmarunt p cõfirmauerunt, sup. se nõ vsuros in hunc annũ de his supplicationibus. ¶ Plane. i. oino est, quod. i. pp qď agas gratias vtrisq̃ consulibus, certe magis Paulo. ¶ Nam Marcellus respondit ei sic supple se non habere spem in istis supplicationibus. ¶ Paulus, sup. respondit se non dicturum. s. sniam de supplicationibus oino in hunc annum. ¶ Renuntiatum erat nobis Hirrum dicturum diutius. i. q velleť diutius dicere, q̃ in hunc annũ. Nos prehendimus eum. i. obuiam factũ cõplexi sumus: deprecantes ne id faceret: & ipse non mõ. i. non solum: non fecit. s. quod renuntiatũ erat eum facturũ, sed cũ ageretur de hostibus. s. a te deuictis, & posset impedire rem. s. quam petis, hoc est supplicationẽ: si postularet, vt sup. hostes numerarentur, tacuit. i. noluit hoc postulando impedire, tantum. i. solummodo. assensus est Catoni: qui etsi locutus honorifice. s. de te, non decreuerat sup. tamen supplicationes. Fauonius accessit ad hos. s. duos: Hirrũ & Catonem: tertius. i. eiusdem cũ eis sniç. Quare gratię sunt agẽdæ, sup. a te, pro natura, & instituto. i. moribus vniuscuiusq̃. ¶ His. s. posterius nominatis, sunt agendæ gratiæ: q tantum. i. duntaxat: ostenderunt voluntatem. s. suam: & sup. non pugnarunt. i. non acriter cõtenderunt, pro sententia. s. sua stabilienda, cum possent impedire. s. supplicationem. ¶ Curioni vero: sup. agendæ sunt gratiæ, q deflexit: sup. se: causa tua. i. pp te de cursu suarum actionum, quæ differebantur: eo q dẽ rebus tuis referebatur.

ne vacuus aduenienti Cæsari pateat. Quod ad tuũ decessum attinet, illud tibi nõ possum polliceri me curaturum, vt tibi succedatur, illud certe præstabo, ne amplius prorogetur. Tui cõsilii est, si tempus, si senatus coget, si honeste a nobis recusari nõ poterit, velis ne perseuerare. mei officii est, meminisse qua obtestatione decedens mihi ne paterer fieri mãdaris. Vale.

¶ Ex Epistola. xi. Sane q̃ literis.

¶ Sane q̃ lris C. Cæsaris, & Deiotari sumus cõmoti. ¶ Deiotarus p̃fectas p cognominem in prouinciã nostrã. ¶ Nũc hęc exiguitas copiarũ excessum, nõ dimicationẽ mihi tuã p̃ligiebat. Hoc q̃uo accipient hoies, q̃ pbabilis necessitas futura esset, Vereor ẽt nunc: neq̃ prius desinã formidare, q̃ attigisse te Italiam audiero. ¶ Consules autem, quia verentur, ne illud senatus cõsultus fiet, vt paludati exeant, & cõtumeliose p̃ter consules ad alios res transferatur. ¶ Quiduis: quamlibet tenue vinculum. ¶ Multa tẽpus afferre, & p̃parata mutare te scio. Sed intra fines hos quæcunq̃ acciderint vererentur ¶ Quod ad tuum accessum attinet, illud tibi nõ possum polliceri. ¶ Si honeste a nobis recusari non poterit, vel ne pseuerare me, officii est meminisse, q̃ obstẽtatione decedens: mihi ne paterer fieri mandatis.

12

M. Cœlius. M. Ciceroni suo. S. D.

NOn diu, sed acriter nos tuæ supplicationes torserunt. incideramus enim in difficilem nodum, nam Curio tui cupidissimus, cui omnibus rationibus comitiales eripiebãtur, negabat se vllo modo pati posse decerni supplicationes, ne si quod furore Pauli adeptum esset boni, sua culpa videretur amisisse, & præuaricator cãæ publicæ existimaretur. Itaq; ad pactionem descendimus. & cõfirmarunt Consules se his supplicationibus in hunc annum nõ vsuros. plane, quod vtrisq; consulibus gr̃as agas, est. Paulo magis certe. Nã Marcellus sic rñdit ei, spem in istis supplicationibus nõ hr̃e. Paulus se oĩno in hunc annũ nõ edicturũ renũciatũ nobis erat Hirrũ diutius dicturũ, prẽdimus eũ, nõ mõ nõ fecit, sed cũ de hostibus ageret, & posset rẽ impedire, si vt numerareť, postularet, tacuit. pm̃ Catoni assensus est, q ei locutus honorifice nõ decreuerat supplicationes. tertius ad hos Fauonius accesit. Quarĕ p cuiusq; natura, & istituto gratiæ sunt agẽdæ. His qď tantũ voluntatem ostenderunt p sentẽtia: cũ impedire possent, nõ pugnarunt. Curioni vero, q de suarũ actionum cursu tua causa

¶ Nam

HVBER

CDEFLEXIT de cursu suarū actionū.i.prætermisit actiones suas. ❡Tua causa, vt agerer de supplicationibus tuis. ❡Circũierunt.i.hunc & illum ambierũt,& allocuti sunt pro te. ❡Sedulitatem.diligentiam. ❡Interpellantibus.impedientibus:interrumpentibus. ❡Venustissime.facetissime. ❡Non inter.non prohibere. ❡In quam causam. ❡Incubuisse. dedisse operam:intendisse,dicimus autem incumbo huic,& in hanc rem. ❡Decedat.ex Gallia. ❡Quam pati id.vt Cę.discedat an te Idus Nouembris. ❡Abiecit.deposuit. ❡Quos tu bene nosti.non vult eos nominare. ❡Scæna.actio:& est translatio:qa actiones fabularum in scęnis fiebant. ❡Tradiderit.deposuerit hanc materiam:vide apud Appia.li.i.& apud Plutar.in vita Cæsa.& Pom. ❡Accipitur.tractatur. ❡Exagitatur.vexatur,impugnatur. ❡Quod vi, quam rem.s.intercessorem videntur reformidare. ❡Quoad. quandiu: quousq;. ❡Manebit in prouincia. ❡Commentatio.registro. ❡E quo: idest ex quo:scilicet commentario. ❡Selige.secerne, excipe. ❡Transi.omitte. ❡Explosiones. explodere est eiicere : vituperare: Hora.Explosa arbuscula dixit. Cic.i.offi. Aristōis.Pyronis: & Herili. iam pridem explosa sententia est : facti enim fuerant ludi a multis improbati. ❡Et funerum.explosiones:funerum autem.i.funebrium pomparum. ❡Ineptiarum cęterarum.i.cæterorum,quæ inepte sunt acta,& in ipso commentario rerum vrbanarum scripta. ❡Habet.s.commentarium. ❡Plura vti:scilicet q̄ inutilia:vel q̄ ea quę dici de ludis & de funeribus &c. ❡Quæ non desyderes.i.quæ non cures audire. ❡Quod opus est, quod vtile est. ❡De negocio sitiano, de quo supra dixit sitianam syngrapham. ❡Minus certa fide : idest non satis fideles. ❡Tanquam procurator tanquam gestor alieni negocii. Vale.

Præuaricator
Vaticani
Incumbo huic rei
Incumbo hanc rem
Quoad
Exploderē

deflexit.Nā Furnius,& Lentulus:vt debuerunt, quasi eorum res esset,vna nobiscum circumierunt,& laborarunt.Balbi quoq; Cornelii operam,& sedulitatem laudare possum.Nam cum Curione vehementer locutus est:& eum,si aliter fecisset iniuriam Cæsari facturum dixit:tum eius fidem in suspicionem adduci. Nec deerant,qui id nunquam transfigi volebant,Domitii Sciones.quibus hac re ad intercessionem euocandam interpellantibus,venustissime Curio respondit,se eo libentius nō intercedere,q̄ quosdam,qui decernerent, videret confici nolle.Quod ad R.P. attinet, in vnam causam omnis contentio coniecta est, de prouinciis in quam adhuc.incubuisse cum senatu Pompeius videtur,vt Cæsar ante Id.Nou.decedat. Curio omnia potius subire cōstituit,q̄ id pati:cæteras suas abiecit actiones.Nostri porro,quos tu bene nosti,ad extremum certamen rē deducere non audent,Scena rei totius hæc. Pompeius,tanquam Cæsarem non impugnet,sed,qd illi æquum putet,constituat,ait Curionem quærere discordias. Valde autē non vult & plane timet Cæsarem Cos. designari prius,q̄ exercitum,& prouinciam tradiderit.Accipitur satis male a Curione: & totus eius secundus consulatus exagitatur.Hoc tibi dico: si omnibus rebus prement Curionem,Cæsar defendetur: intercessorem si(quod videntur)reformidabunt,Cæsar quoad volet, manebit.Quam quisq; sententiam dixerit,in commentario est rerum vrbanarum:e quo tu quæ digna sunt, selige, multa transi, in primis ludorum explosiones,& funerum, & cæterarum ineptiarum. plura habet inutilia. Denique malo in hanc partem errare, vt quæ non desyderes,audias,q̄ quicquam, quod opus est,prætermittatur.Tibi curæ fuisse de Sitiano negotio, gaudeo,sed quando suspicaris minus certa fide eos tibi visos:tāquam procurator sic agas,rogo. Vale.

❡Ex.xii.Epistola.Nō diu,sed acriter.

❡Nam Curio tui cupidissimus,cui omnibus rationibus comitiales eripiantur, negabat se vllo modo pati posse decerni supplicationes, ne quid furore Pauli adeptus eē boni sua culpa videretur amisisse,& pręuaricator causę publicæ existimaretur. ❡Et confirmauit consules esse his supplicationibus in hunc annum non vsuros. Plane quod vtrisq; cōsulibus gratias agas,cum Paulo magis certe. ❡Renunciatum nobis erat Hircium diutius dicturum. ❡De prouinciis inquam adhuc cum incubuisse cum senatu Pompeius videretur, vt Cęsar idus Nouemb.nō decedat, eo Curio omnia potius subire constituit q̄ id pati,cęteras suas adiecit actiones. ❡Sed quomodo suspicaris, minus certa fide, eos tibi visos,tanq̄ procurator sic agros rogo.

ASCEN.

❡NAM Furnius & Lentulus circũierunt & laborarunt pro laborauerunt, vna.i. pariter nobiscum, vt debuerunt, quia tibi obnoxii erant: quasi esset ius.i. negocium eorum. Ego possum quoq; laudare operam, & sedulitatem Balbi Cornelii, nam ipse locutus est vehementer cum Curione.s. pro te,& dixit eum facturum iniuriam Cęsari, si fecisset aliter.s. q̄ dictum est. ❡Tum.i. insuper, adduxit fidem eius.s. Curionis:in suspicionem:vt si nocere voluisset, non potuisset. ❡Quidem: idest certe, non deerant qui volebant rem transfigi iniquam,vtpote Domitii, & Scipiones, quibus interpellantibus: idest inter agendum asserentibus hanc rem euocandam,supple esse,ad intercessionem:idest impeditionem, Curio respondit venustissime, se non intercedere: idest impedimentum facere,eo libentius,q̄ videret quosdam, qui decernerent : idest adiudicarent tibi supplicationem, nolle:supple eam confici:idest executioni mandari ❡Quod .i.quantum,attinet ad rempub.omnis contentio.s.Cæsaris & Pompeii,coniecta est.i.redacta:in vnam causam,i.actionem,de prouinciis:scilicet non prorogandis:in quam: scilicet causam:Pompeius videtur adhuc incubuisse:idest inclinatus esse,cum senatu.i.vt sentit senatus.s. vt Cæsar decedat.s.de prouincia, ante Idus Nouembres. ❡Curio cōstituit potius subire omnia q̄ pati, id & adiecit cæteras actiones suas, quas supra dixit dilatas. ❡Porro.i. sed, nostri.s.amici, quos tu nosti bene,non audent deducere rem ad extremum certamen.s.cum Cęsare futurum. ❡Summa.i. finalis sententia totius rei sup.est hęc: Pompeius tanq̄ non impugnet Cęsarem:sed constituat,qd̄ putet ęquū illi, aut Curionē q̄rere discordias.s. negando Cæsarem debere decedere. ❡Antē.i. sed, Pompeius non vult valde, & timet plane.i. manifeste, Cęsarem designatū sup.iri cōsulem prius:q̄ tradiderit exercitum,& puinciā.Sup.Pōpeius,accipit.i.tractat satis male a Curione,& totus secundus cōsulatus eius.s.Pompeii : exagitatur.i.ab eo turpiter depellit.Ego dico.i.denūcio tanq̄ certum,tibi hoc,si.s.Pompeius & senatus, prement Curionem oībus rebus,Cęsar defendet.s.a prouincię continuatione,si reformidarint intercessorem.s.Curionem:quod videtur.s.facturi. Cæsar manebit.s. in puincia, quoad.i.quā diu volet. ❡Est.i. habetur : in commentario rerum vrbanarum ad Ciceronem tunc misso,quam sniam quisq; dixerit:e quo .s.cōmentario:vt selige.i.seorsum ab aliis elige:q̄ sunt digna.s.lectione transi multa:in primis explosiones.i.cōtumeliosas exagitationes:ludorum,aut ludiorū.i.actorū & fabularū:& sup.narrationes funerum,& cęterarum ineptiarum,sup.commentarium,aut commentarius,habet plura.i.multa vtilia.Denīq; ego malo.i.magis volo,errare in hanc partem.s.nimis multa scribendo,vt audias ea,quæ non desyderes,quam sup. vt quicq̄:quod sit opus.s.scito: prætermittatur. ❡Gaudeo fuisse tibi Curæ de negocio Sitiano vt Syngrapha Sitiana persoluatur : Sed quando.i.qm̄, suspicaris eos.s. qui attulerunt visos tibi fide minus.i.non satis certa:rogo agas sic tanq̄ procurator.s.eorum, non iudex. Vale.

HVBER. PVdet. Primum Cœlius exponit magnam Appii erga se ingratitudinē, qui cum ei plurimum deberet: cœpit eū odisse, & bellum exponit quō id fecerit. Deinde narrat quemadmodū Appius subornauit: qui eum accusaret: contra quem dicit se defensum esse: retorquēdo accusationē in eum cum magna eius infamia. ¶ Cōfiteri. dicere ¶ Impetrare si..e ad ducere. ¶ Indixit. denunciauit, vel mouit. ¶ Et ip. ego. ¶ Male co. de me. i. malam habere de me opinionē, male effectum eē erga me. Cuid. Non tū Aeneam, q̄uis male cogitet, odi. ¶ Tentasse. solicitasse contra me. ¶ Vt nunc est. s. inimicissimus. ¶ Deferre hoc mu. Cn. Pom. facere hanc grām Pō. ¶ Deprecarer iniu. ab eo. i. cum ab eo peterem ne hanc iniuriā mihi inferret. ¶ Non po. s. impetrare, ordo est, cum ab eo. deprecarer iniuriā putarā me impetrare. ¶ Quod. i. quia, debere mihi vitam. ¶ Quasi am. tanq̄ amicis. ¶ Aliquo. quibusdam. ¶ Qui te. er. me. qui sciebant mea erga illū merita & beneficia. ¶ Satisfacere illi. facere qd' illi se vellet. ¶ Dignum me. quod me deceret. ¶ Non æquis. mi. i. iniquissimo & inimicissimo, & pessimo aio. ¶ Quā subi. vul. q̄ adire cōspectum. ¶ Illius si per cōtemptū appellauit eum simiā. ¶ Incanduit. incensus est: tractū a ferro qd' cum calet: candet. ¶ Per hanc spēm. ¶ Per hunc prætextum. ¶ Accersere. incitare, subornare. ¶ inire cō. capere consilia. s. non destitit. ¶ Cum Do. inimicissimo meo. ¶ Quibus. consiliis. ¶ Cum pce. pa. i. cū non efficeret: qd' volebat. ¶ Vt po. mi. accu. i. vt accusaret me. ¶ Vlla le. i. aliqua lege. ¶ Cōpellari. accusari. ¶ Postulandū. accusandū. ¶ Ludis me. quos ego exhibui. ¶ Insolentissimi. superbissimi. s. Ap. & Domitius. ¶ Lege scā. quid hæc lex ferret cōtra Cœliū, nō facile scitur. Alia fuit lex scātinia contra cōcubitores puerorū, de qua Iuue. Quod si vexant leges ac iura: citari Ante oēs debet scātinia. Pōt tū intelligi hæc lex, de q̄ nunc dicit contra immoderatos sumptus ludorū. ¶ Eadem lege. qua me accusauerat. ¶ Caderet. accideret. Ordo est.

Incāduit

Scantinia lex

M. Cœlius M. Ciceroni. S. D. 13

PVdet me tibi cōfiteri, & queri de Appii hominis ingratissimi iniuriis, q me odisse, quia magna mihi debebat beneficia, cœpit: & cū homo auarus, vt ea solueret, sibi imperare non posset, occultum bellū mihi indixit: ita occultum tamen, vt multi mihi renuntiarent, & ipse facile animaduerterem male eū de me cogitare. Postea q̄ vero cōperi eū collegā tentasse, deinde aperte cū qbusdam locutum, cū L. Domitio (vt nunc est) mihi inimicissimo homine deliberare velle hoc munusculū deferre, Cn. Pōpeio tū ipsum reprehendēte: vt ab eo deprecarer iniuriam, quē vitā mihi debere putarem, impetrare a me non potui. Quid ergo est? Tum quidem aliquot amicis, qui testes erant meorum in illum meritorū, locutus sum, posteaq̄ illum neq; iis satisfacere, neq; animum me dignū habere sensit malui collegæ eius homini alienissimo mihi, & propter amicitiam tuam nō æquissimo me obligare, q̄ illius simiæ vultum subire. Id postquam resciit, excanduit, & me causam inimicitiarū q̄rere clamitauit, quasi q mihi ī pecunia minus satisfecisset, p hāc speciē simultatis eū cōsectarer. Postea nō destitit accersere palam Seruium accusatorē, inire cū Domitio cōsilia. qbus cū parum pcederet, vt vlla lege mihi poneret accusatorē, cōpellari ea lege me voluerunt, qua dicere non poterant. insolentissimi homines summis circensibus ludis meis postulandū me lege Scantinia curant. Vix hoc erat prælocutus, cum ego Appiū Ces. eadem lege postulaui. Quod melius caderet.

ASCEN. PVdet me &c. Cœlius pmo loco huius epistolę exponit magnam Appii cognomento Pulchri erga se ingratitudinē, qui cum plurimū deberet gratiæ, cœperat odisse. Deinde narrat quemadmodum idem Appius subornauerat quēdam: qui ipsum Cœlium accusaret, contra quem dicit se defensum esse: retorquēdo accusationem eandē actionis in eum: qui accusarat eum insigni eius infamia. Erat aūt Appius: vt ex superioribus patet homo superbo, & mobili ingenio, Ciceroni magis pp nobilitatem: & potentiā, quā ob virtutem obseruatus. ¶ Ordo est. Pudet me confiteri tibi. s. rei veritatē, & queri. i. cōqueri, de iniuriis Appii. s. Pulchri, hominis ingratissimi, qui cœpit odisse me, qa debebat mihi beneficia maxima. s. a me recepta, qui enim accepit bñficiū etiam gratis collatum, obligatur, si pōt saltem paria referre. ¶ Et cum homo auarus. s. ipse Appius, non posset imperare sibi. i. adducere animū suum: auaritia captum ad hoc: vt solueret ea. s. debita beneficia: indixit mihi bellum occultum. i. simultates latentes. ¶ Tū. i. nihilominus: ita occultum: vt multi renunciarent mihi: & ipse. i. egomet: aīaduerterem facile eum cogitare male de me. i. vt faciat mihi malū. ¶ Vero. i. sed: posteaq̄ cōperi eum tentasse. i. solicitasse contra me collegiū: vt opinor augurū: nam ipse augur fuit: vt prius visum est: deinde locutum aperte cum quibusdā. i. etiā mihi notis, & aīaduerterem deliberare cum Lucio Domitio hoīe inimicissimo mihi, vt nunc est, qa non semper ita fuit, velle deferre. Cnæo Pompeio etiā inimico: quia Cęsari fauebat Cœlius, hoc munusculum. i. facere hanc gratiolā. libenter enim vidisset Cœlium accusari, tum reprehendente ipsum. s. Appium: non potui impetrare, vt depcarer. i. pcando amouerē ab eo iniuriā. s. mihi inferēdā: quē putarā debere mihi vitam. Quid ergo est: sup. ingens. i. quid cōtigit postea. Rñsio. ¶ Tum. i. tunc: qdem locutus sum aliquot amicis: q testes erant meorum meritorū in. i. erga illum: posteaq̄ sensi illū. s. Appiū: ne quidē. i. nō saltē: habere. i. æstimare me dignum: cui satisfaceret. i. reponeret debitum, malui me obligare. i. deuincere, collegæ. i. cōcensori eius: hoi alienissimo mihi: & non æquissimo. i. nō plurimū fauenti: nec rectissimo in me aīo: pp amicitiā tuā. i. qa nouit me tibi esse amicū: q̄ subire vultū. i. me offerre tanq̄ supplicē: cōspectu illius simię. i. turpissimi hoīs: nihil pter figurā hoīs hñtis: videtur aūt inuidiose Simiam dicere, cum illi cognomētū Pulchri fuerit. Post q̄: sup. Appius resciit. i. postq̄ cognouit id. s. me obligatū collegę suo. Rescire pprie est percipere rem aliquā postq̄ facta est. Deprehendere aūt in ipso facto, vt in adulterio: aut furto. Et ideo qa nautæ in mari sunt quasi in alieno elemento, dicunt a tempestate deprehendi: vñ Maro. deprehensis olim statio tutissima nautis: excanduit. i. inflāmatus est, & multa ira incensus: & clamitauit. i. frequenter clamauit: me quęrere cām inimicitiarum: vt si ipse Appius minus. i. non: satisfecisset mihi in pecunia, quā videtur mutuo accipisse a Cœlio, eo consectarer. i. persequerer eū per hanc spēm simultatis. i. latentis odii. ¶ Postea. i. q̄ in apertas inimicitias res deuenit, ipse Appius non destitit accersere. i. incitare, aut in auxilium suum aduocare: palam. i. manifeste, Seruium accusatorem: & inire cōsilia cum Comitio. s. hoīe inimicissimo: quibus. s. cōsiliis: cum pcederet parū, vt poneret mihi accusatorē: vlla lege. i. per vllam legem: voluerunt me cōpellari. i. in ius locari ea lege: qua. i. per quā: ipsi non poterant dicere. i. agere contra me. Insolentissimi &c. probat, qd' dixerat eos iusta lege se accusare nō posse, sed iniuste agere, qa ipsi homines insolentissimi. i. proteruissimi & superbissimi, curant me postulandū. i. in ius vocandū, & accusandū summis circensibus ludis meis. i. quo tempore summo ędilitatis meę honore fungar, qa circenses ludos populo exhibebo, lege scantinia quæ lata est in pedicones, & masculorum concubitores, omnium facile turpissimos, sed Romæ saltem illis tēporibus frequentissimos vnde Iuuena. Quod si vexantur leges, & iura, citari Ante omnes debet Scantinia &c. Sup. Appius vix erat prælocutus hoc i. idest vt me lege scantinia postularent, cum ego postulaui eadem lege: scilicet scantinia Appium censorem.

Rescire

Reprehēdere

¶ Nihil

HVBER.

¶ NIHIL vidi. qđ melius caderet.i. qđ melius esset ad propositum, q̃ vt ille accusaretur a me, ea lege, qua me accusaret. ¶ Approbatum: affirmatũ.s. quod dixi cõtra Appium. ¶ Fama: infamia ¶ Sacellum, locus erat sacer: in quo seruabantur imagines deorum penatium: & colebantur. ¶ Conturbat. affert mihi molestiam. ¶ Mora, quia non reuertitur. ¶ Scis diem.s. dictum: quia accusatus est. ¶ Timor est. de eo die. ¶ Videre. illum diem. ¶ A te peto. sensus est: velim eum dolorem de iniuriis in me illatis capias: quem ego de tuis capio, & ita doleas, sicut ego vlciscor iniurias tuas. Vale.

Sacellum

ASCEN.

¶ NIHIL vidi: quod caderet melius: qa ea lege in alium agere cutabat: qua ipse reus faciendus erat, nam sup. id factũ meum, est approbatum sic a populo, & quoq; a non infimo .i. a summo quoq; hoie, vt fama.i. diffamatio: attulerit Appio maiorem dolorẽ q̃ postulatio.i. vocatio in ius, aut accusatio. ¶ Praeterea.i. insup, coepi petere ab eo sacellum.i. locũ sacris addictũ: vulgus Capellam vocat: quod est in domo.s. Appii, aut quia eius ornamenta Coelii erant, aut qa ĩ eo tur piter vixerat: & pueros ad sacra inuitatos corrumperat, vt sit coepi petere ab eo: quod.i. quale, sacellum est ĩ domo.s. eius. q.d. bacchanalium, aut impudicorum. Hactenus autem de Appio & eius inuidia locutus: conuertit sermonem ad alia negocia dicens. ¶ Mora serui huius.i. mei, qui attulit tibi literas, conturbat.i. multũ turbat me. ¶ Nã prioribus lr̃is acceptis.i. postq̃ acceperat priores lr̃as, mansit amplius q̃draginta diebus. ¶ Nescio quid scribã tibi.s. de exitu litis nr̃ae. ¶ Tu scis diem.s. iudicii futuri, esse timori.i. ad timorẽ: Domitio. ¶ Expecto valde te, & cupio videre quãprimũ.i. valde cito, quia iam expleta fuerat Ciceroni prouincia. ¶ Peto a te vt doleas.i. dolenter & cum dolore feras iniurias meas.i. mihi illatas ab Appio, vt existimas.i. iudicas & cẽses ac opinaris me solere, & dolere, & vlcisci tuas.s. iniurias.i. tibi illatas. Notum est doleo cum datiuo & cũ accusatiuo construi posse, sed cum datiuo, quasi absolute positũ, vnde dicimus, dolet mihi aduersus casus tuus.i. dolori est: & ita verbũ ipm adiungitur rei dolorem inferenti: interdũ ẽt parti dolorem patiẽti, vt dolet mihi caput, dolent tibi ilia &c. quod nõ dicemus poetice doleo caput: doles ilia &c. Cum accusatiuo aũt additur rei accipienti dolorem, vt doleo iniurias tuas &c. Vale.

nihil vidi. Nã sic est a populo, & non infimo quoq; approbatũ, vt maiorẽ Appio dolorem fama, q̃ postulario attulerit. praeterea coepi sacellũ, in domo quod est, ab eo petere. Conturbat me mora serui huius, qui tibi literas attulit. Nam acceptis prioribus literis, amplius quadraginta dies mansit. Quid tibi scribã, nescio. scis Domitio diẽ timori esse. expecto te valde, & q̃primũ videre cupio. A te peto, vt meas iniurias perinde doleas, vt me existimas & dolere, & tuas vlcisci solere. Vale.

¶ Ex. XIII. Epl̃a. Pudet me tibi.

¶ Pudet me tibi cõfiteri, & exquiri de Appii hominis ingratissimi iniuriis. ¶ Ipsum reprehẽderem, & ab eo deprecarer iniuriam, quem vitam mihi debere putaram. ¶ Tamen quasi aliquot amicos, qui testes erant meorum in illum meritorum, allocutus sum Posteaq̃ illi nequeo satisfacerẽ qđ me dignum habere sensi. Nonnulli sic. Posteaquam illum, ne quoq; satisfacere quidem me dignũ habere sensi. ¶ Est expectatio valde, & quamprimum videre cupio.

M. Coelius. M. Ciceroni. S.D. *14*

GRatulor tibi affinitate viri mediusfidius optimi. nam hoc ego de illo existimo. caetera porro, qbus adhuc ille sibi parũ vtilis fuit, & aetate iam sunt decursa, & cõsuetudine, atq; authoritate tua: & pudore Tulliae, siqua restabunt, confido celeriter sublatũ iri. non est enim pugnax in vitiis, neq; hebes ad id, quod melius sit, intelligendũ deinde (qđ maximũ est) ego illũ valde amo. Vides Cicero Curionẽ nostrũ lautũ intercessionis de p̃uinciis exitũ habuisse. nã cũ de intercessiõe referretur, q̃ relatio fiebat ex S.C. primaq; M. Marcelli sñia pronunciata esset, qui agendum cum Trib. pl. censebat, frequens senatus in alia omnia iit. Stomacho est scilicet Pompeius Magnus nunc ita languẽti, vt vix id, quod sibi pliceat, reperiat.

HVBER.

GRatulor. Cum Cic. p̃esset Ciliciae: eius filia Tullia Dolobellae matrimonio cõiuncta est, opera amicorum, qbus id mandauerat quẽadmodũ ipse supra ad Appium scripsit. Itaque ei hac epistola Coelius gratulatur: laudatq; Dolobellam, & ostendit a se amari. Deinde scribit de Curione: quid egerit de prouinciis, & de Cn. Pompe. ¶ Medius fidius. per Iouis filium: iurantis est. ¶ Existimo hoc. habeo hãc de eo opinionem.s. q sit optimus. ¶ Caetera alia quaedam vitia. ¶ Aetate. per aetatem, quia erat iuuenis, & pene adolescens. ¶ De cursa. participiũ sine verbi origine. ¶ Pudore, verecundia, prudentia, sic lib. ii. Nam ea, quae spectas, Tulliae meae prudentia temperari posse scio: est enim illa epistola quae incipit. Non diu, sed acriter. ¶ Sublatum: remouẽda ab eo. ¶ Non est eni. laudat Dolobellã. ¶ Pugnax. cõtumax: pseuerans. ¶ Neq; he. tardus, obtusus. ¶ Maximũ: praecipuum. ¶ Intercessiones. puto melius legendum intercessionis, vt sit sensus. Vides o Cice. nostrum. Curionẽ lautũ: habuisse exitũ intercessionis de prouinciis, ironice dixit, quia cum intercessisset, non ei bene cessit. ¶ Intercessione. i dest de intercessione. ¶ In alia omnia. i. hanc sententiã penitus aspernatus est. ¶ Stomacho. translatio est. ¶ Languenti. debilitato.

ASCEN.

GRatulor &c. Cum Ci. p̃esset Ciliciae, Tullia filia eius post mortẽ Crassipedis nupsit Dolobellae: opa amicorũ, qbus id operis abiens dederat: vt ẽt se iurisconsulto filiam locarent: si virum illa dignum inuenerint, vt Cice. ipse supra ad Appium scripsit, purgans, q Dolobellae Appii inimico nupserit. itaq; Coelius Appii inimicus, vt p̃xima epistola visum est: gratulatur id ei: laudatq; Dolobellam, & oñdit se ab eo amari: deinde scribit de Curione quid egerit de prouinciis: & addit nonnullas de Cn. Pompeio. Ordo est. Gratulor tibi.i. foelicitatẽ tuam mihi gratam praedico: affinitate.i. pp affinitatem: aut de affinitate, viri, mediusfidius.i. ita me deus fidei: aut Iouis filius Hercules iuuet, vt verum dico, optimi .s. Dolobellae. Nam ego existimo.i. iudico hoc de illo.s. q sit vir optimus. Porro.i. sed: caetera.s. instituta eius: q̃ ad rem domesticam: pertinent: aut ad bona fortunae augenda, quibus ille fuit adhuc parũ vtilis sibi sunt decursa.i. transacta: & abolita iam: &.i. simul, aetate: quia non est amplius adolescens, adolescentibus aũt raro est animus ad rem auidior: & cõsuetudine.i. conuersatione cum maturis viris, atq; siqua.i. aliqua restabunt, ego confido, sup. ea sublatum iri.i. abolenda celeriter: authoritate tua: qa verebitur sub tali socero luxuriose aut p̃digaliter viuere: & pudore Tulliae.s. filiae tuae prudẽtissimae, in cuius p̃ntia non audebit posthac peccare. Enim.i. qa, ipse non est pugnax.i. pertinaciter addictus, vitiis, aut pugnax.i. contumax in vitiis: neq; est hebes.i. tardus & obtusus ad intelligendum id, quod sit melius, deinde quod maximum est: quia quos amamus non sinimus faciliter corrumpi: & optimos iudicamus: ego amo illum valde. ¶ O Cic. tu velles Curionem nrm̃: ironice dicit: qa cõtra sentiebat. habuisse exitũ intercessionis.i. obstaculi de prouinciis: lautum.i. pulchrum. Nã cum referretur.i. cõsultaretur: de intercessione, q̃ relatio fiebat ex senatusconsulto: & sñia M. Marcelli eẽt pronunciata prima: q censebat agẽdũ cũ tri. ple. senatus iit frequens in alia omnia.i. aliter censuit. ¶ Scilicet.i. scire licet: qui id viderint: Pompeius magnus.i. prius habitus: est nunc stomacho.i. aio, ita languenti: vt vix reperiat: quod placet sibi.

HVBER. ¶ TRAN sierat. Trib,pl. ¶ Eius. Cæsaris. ¶ Queadmodum. quo animo q̃ patior: quasi dicat male. ¶ Vos senes diuites: quasi dicat qui & ætate debetis plus sapere, & multum habetis quod possitis amittere. ¶ Q. Hortensius, orator fuit clatissimus. ¶ Agebat animam, efflabat vitam: expirabat. Vale.

ASCEN. ¶ TRAN sierat. i. cõfugerat illuc, vt ne rõ eẽt habẽda illius. s. Cæsaris, q neq; traderet exercitum neq; puincias. ¶ Vos senes diuites videritis, queadmodũ. i. q̃ño, Pompeius laturus sic hoc, cum cognoscat quidnã futurum sit reip. si aut nõ possit: aut non curet, s. iuuare eam. ¶ Q. Hortensius agebat aiam. i. expirabat, cum scripsi has. s. literas. Vale.

transierat illic, vt nec ratio esset eius habenda, q neq; exercitum, neq; prouincias tradere vellet. queadmodum hoc Pompeius laturus sit, cum cognoscat, quidnam R.P. futurum sit, si aut non possit, aut non curet, vos senes diuites videritis. Q. Hortensius, cum has literas scripsi, animam agebat. Vale.

M. Cœlius M. Ciceroni. S.D. 15

TAnti non fuit Arsacen capere, Seleuciã expugnare, vt earũ rerũ, q̃ hic gestæ sunt, spectaculo careres. Nunq̃ tibi oculi doluissent, si in repulsa, Domitii vultũ vidisses. magna illa comitia fuerunt: & plane studia ex partiũ sensu apparuerunt. perpauci necessitudinẽ secuti, officiũ præstiterunt. Itaq; mihi est Domitius inimicissimus, vt ne familiarem quidem suum, quem nosti, tã oderit, q̃ me, atq; eo magis, q per iniuriam sibi putat ereptum, cuius ego author fuerim. Nũc furit tã gauisos homines suum dolorem, vnumq; me studiosiorẽ Antonii. Nam Cn. Saturninum adolescentẽ ipse Cn. Domitius rerũ fecit, saneq̃ a superiore vita inuidiosum. quod iudiciũ, nunc in expectatione, est etiam in bona spe post Sex. Peducei absolutionẽ. De summa R.P. sæpe tibi scripsi me etiãnum pacem non videre: & quo propius ea cõtentio, q̃ fieri necesse est, accedit, eo clarius id periculũ apparet. Propositum hoc est, de quo, qui rerum potiũtur, sunt dimicaturi: quod Cn. Pompeius constituit, non pati, C. Cæsarem Cos. aliter fieri, nisi exercitum, & prouincias tradiderit. Cæsari autem persuasum est, se saluum esse non posse, si ab exercitu recesserit. Fert illam tamẽ conditionem, vt ambo exercitus tradant. sic illi iam amores, & inuidiosa coniunctio non ad occultam recedit obtrectationem, sed ad bellum erumpit: neq; mearũ rerum quid consilii capiam, reperio, neq; dubito, qn te quoq; hęc deliberatio sit pturbatura. Nã mihi cũ hoĩbus his & gratia est, & necessitudo:

HVBER. TAnti non fuit. Exponit Cœlius q̃ iucundũ spectaculũ præbuerit Domitius: qui ægerrime tulit repulsam de quodam magistratu, optatq; Ciceronem interfuisse: deinde dicit quemadmodum non solum suspicatur, sed etiã aperte quodãmodo videt bellum futurum inter Cæsarem & Pomp. & dicit quid putet futurum in hoc bello. ¶ Arsacẽ. regem Persarũ: vnde omnes reges Persarum Arsacidæ dicti sunt. ¶ Seleucinam, vrbem Syriæ. ¶ Expugnare. pugnando vincere. ¶ Non fuit tanti. i. tantæ gloriæ. ¶ Spectaculo careres. i. vt non videres ea, quę hic gesta sunt. ¶ Repulsa, dicitur quoties quis a magistratu vel honore quẽ petit, repellitur. ¶ Illa comitia, quibus Domitio data est repulsa. ¶ Magna. præclara. ¶ Ex sen. ex animo, ex voluntate. ¶ Partiũ. factionum. ¶ Secuti necessitudinem. i. valde pauci habentes respectum necessitudinis suę cum Domitio fecerunt, quod debuerunt. ¶ Quenq̃ fa. quem cognouit nõ habuisse rationem necessitudinis. ¶ Ereptum. s. magistratũ quem sperabat habere. ¶ Cuius. erepti magistratus. ¶ Ego fue. au. i. causa vt ipse putat. ¶ Nunc fu. insanit, impatienter dolet. ¶ Homines tam ga. suũ do. i. impatienter fert: q homines ita gauisi sint: quia viderint eum dolere. ¶ Vnũq; mouet. huius particulæ verba intelligi qdem vix possunt: sensus aũt minime. ¶ Inest in bona spe. s. Saturninus: vt absoluatur: qa Sex. Peduceus de eadem causa absolutus est. ¶ Annum. i. per annũ. ¶ Non vi. non sperare. ¶ Id periculũ. belli futuri & pturbatiõis reip. ¶ Qui. po. re. qui obtinent summã imperii. ¶ Non pa. non permittere. ¶ Aliter. alia conditione. ¶ Prouincias. Gallias. ¶ Saluũ. incolumẽ, & integra dignitate. ¶ Fert. patitur. ¶ Ambo. ipse Cæ. & Pom. ¶ Illi amores, qui erant inter Cæsa. & Pom. ¶ Coniunctio. affinitas: quia Iulia filia Cæsa. vxor erat Põpeii. ¶ Occultam obtrectationẽ. i. ad simultatẽ: ad occultam maleuolentiam. ¶ Erumpit. exit. ¶ His omnibus. Cæsare & Pom. ¶ Et gratia & necessitudo. s. est.

ASCEN. TAnti &c. Narrat risum quem Domitius repulsa accepta præbuerat, denunciatq; bellum futurum inter Cęsarem, & Põpeium. Ordo est. Capere Arsacẽ regẽ Persarum, & expugnare. i. pugnando superare, Seleuciam: non fuit tanti: idest tanto pretio æstimandum, vt careres. i. deberes velle carere. ¶ Spectaculo earum rerũ, quæ gestę sunt hic. i. Romæ. ¶ Oculi nunquam doluissent tibi, sed semp excitasset te ad risum si vidisses vultum Domitii in repulsa. s. magistratu petito. ¶ Illa comitia: quibus populus coiuerat ad creandos magistratus, fuerunt magna, quia multi cõuenerant, & studia. i. fauores apparuerũt plane. i. omnino, aut euidenter ex sensu. i. sententia partium. s. cõpetitorum, perpauci secuti necessitudinem. i. eo q essent necessarii præstiterunt officium. Triplex est sensus, aut q pauci præstiterunt officium alicui, quia plurimi secuti erant necessitudinem, aut q pauci p̃stiterunt officium Domitio, vt pote soli secuti necessitudinem, aut q perpauci secuti necessitudinem. i. etiam de necessariis Domitii: præstiterunt officium Domitio, qui sensus congruit ei quod sequitur. Itaq; Domitius est inimicissimus mihi, vt ne quidem. i. non saltem oderit quenq̃ familiarem suum, tam. i. tantum, q̃. i. quantum me. Ideo aũt odit familiares, q licet essent necessarii, non tamen præstiterunt officium Domitio. Atq; Domitius odit eo magis me, q putat. s. magistratum: ereptum sibi per iniuriam: cuius. s. iniuriæ, ego fuerim author. ¶ Nunc Domitius furit hoies, tam. i. tantum gauisos, dolorem suum. i. propter dolorem suum, quia sicut dicimus gaudeo gaudium tuũ, ita & dolorem tuum. i. cum gaudio video. sup. furit me vnum. s. gauisum dolorem suum vt studiosiorem Antonii. i. magis fauentem Antonio. ¶ Nã ipse Cn. Do. fecit Cn. Saturninum adolescentem: reum. i. accusauit eum. ¶ Vita, sup. erit ei inuidiosa, sane q̃. i. multo magis, q̃ superior, quod iudicium. s. de Saturnino: est nunc in expectatione: sup. Saturninus inest etiam in bona spe, s. absoluendi, post absolutionẽ Sexti Peducei, scripsi tibi sæpe de summa reip. me non videre pacem annum. i. quæ duret annum, aut intra hunc annum. ¶ Et quo. i. quanto, ea contentio. s. Cæ. & Pom. accedit ppius, q̃ necesse est fieri. eo. i. tanto, id periculum apparet clarius. i. euidentius. ¶ Propositum, de quo sunt dimicaturi qui potiuntur rerũ, est hoc. i. hmõi, q Cn. Põ. constituit non pati C. Cæsarem cõsulem fieri aliter, nisi tradiderit exercitum & prouincias. Cæsari aũt persuasum est, se non posse esse saluum, si recesserit ab exercitu: tamen ipse fert. i. offert illam conditionem: vt ambo tam ipse q̃ Põpeius tradant exercitus. s. senatui. ¶ Sic. i. in tm: illi amores. s. Soceri & generi, & coniunctio. s. affinitatis inuidiosa. i. cui plurimi inuiderunt, non recedit ad obtrectationem occultam, sed erumpit. i. extẽdit se ad bellum. ¶ Neq; reperio qd consilii mearum rerũ capiã quod. i. propter quod: ne sup. quidem dubito: quin hæc liberatio perturbarit quoq; te sic. s. vt me. Nam & gratia & necessitudo est mihi cũ his oibus. s. qui bellum acceptant.

¶ Tum.

HVBER.

C T A mē.præterea ꝛ Odi.causam.qua mouetur ad discordiā. ꝛ Non homines.s.odi.i.non odi ipsos,sed causam. ꝛ Illud nunc,quodāmodo dat consilium Ciceroni quid ei sit agendum. ꝛ Domestica.ciuili. ꝛ Sine armis.tantū verbis & sentētiis. ꝛ Honestiorē.iustiorē. ꝛ Firmiorem.i.fortiorem.s. partem debeant sequi. ꝛ Statuere.iudicare. ꝛ Melius.honestius,& ita innuit,vt potius sequatur Cęsarem:q̄ Pompe. ꝛ Senatum.senatores. ꝛ Ad Cęsa.s.video. ꝛ Accessuros.ituros. ꝛ Conferendum.cōparādū,quia robustior erit exercitus Cęsa.q̄ Pom. ꝛ Satis spatii sit.i.satis spatiū datur nobis ad cōsiderādū exercitum vtriusq;,& ad eligendum eum,qui videbitur posse nos magis defendere. ꝛ Prope.fere. ꝛ Ostenta.prodigia:mōstra. ꝛ De si.& ta.i.de imaginibus:& tabulis:pictis,q̄bus ita Romani delectabanť,vt eas magna pecunia compararent,hāc autem impensam volebat moderari Appius creatus cēsor. ꝛ De ære alie.de debito pecūiæ: vt remitteret debitoribus, quēadmodū scribit ipse Cic.li.ii.offi.eē factū: cū esset cōsul, cui ordinationi testať se restitisse: qa erat iniq̄:qđ alii eriperetur:qđ alii daretur. ꝛ Loramentum.i. rem quādam mollē: quā posset flectere in quācūq; partē velit,a loro eni dr̄ loramentū. ꝛ Aut vitrum.i. fragilē vt vitrum. ꝛ Nam. textus hic erat mendosus: debet aūt ita legi.nā sordescit vere vultu:& venas sibi oēs:& viscera aperit: metaphorice aūt ita intelligit, detegit istis malis actionibus malos & corruptos ai sui sensus, ita vt ex exterioribus iudiceť: quid habeat interius. ꝛ Per deos atq; ho.subaudi oro: vel obtestor. ꝛ Risum. ad ridendum. ꝛ Ad summā.denīq;.in cōclusione. ꝛ Eorum.s.Cęsaris,& Pomp. ꝛ Impendere.iminere. ꝛ Vindicabit vlciscet: finiet. ꝛ Iucundū si pos.fi.si.pe.qa cum sit futurum cum periculo: nemini viro bono poterit esse iucundū. ꝛ Spectaculū. res digna spectari. ꝛ Fortuna. qa non vincet: qui iustiorem habebit causam: sed quē fortuna volet. ꝛ Parabit.dabit.

Loramētū

tamen tantū causam illā,nō homines odi. Illud te non arbitror fugere, Q V I N homines in dissensione domestica debeant, quādiu ciuiliter sine armis certetur, honestiorē sequi partem: vbi ad bellum & castra ventum sit,firmiorē:& id melius statuere , quod tutius sit. In hac discordia video Cn.Pōpeium,senatū,quiq; res iudicant,secum habiturum:ad Cæsarem omnes , qui cum timore,aut mala spe viuant, accessuros: exercitū conferendum non esse omnino.satis spatii sit ad cōsyderandas vtriusq; copias,& ad eligendā partē tutiorē. Prope oblitus sum:qđ maxime fuit scribēdū.Scis Appiū Ces.hic ostenta facere de signis,& tabulis: de agri modo, de ære alieno acerrime agere. Persuasum est ei cēsuram lomentū , aut vitrum esse. errare mihi videť. Nam sordes eluere volens,venas sibi omneis ,& viscera aperit. Curre per deos,atq; homines, & q̄ primum hæc risum veni: legis Scantiniæ iudicium apud Drusum fieri: Appiū de tabulis , & signis agere crede mihi est ꝑperandū. Curio noster sapienter id,quod remisit de stipendio Pompeii , fecisse existimatur. Ad summā quæris,quid putem futurum? Si alteruter eorum ad Parthicū bellū nō eat, video magnas impēdere discordias:quas ferrum , & vis iudicabit. vterq; & aīo,& copiis ē paratus. si sine summo ꝑiculo fieri posset, magnū, & iucūdū tibi fortūa spectaculū parabat. Vale.

ASCEN.

C T A N tū.i.insup: ego odi cām illā.s.certaminis:nō hoies .s.ipsos. ꝛ Ego nō arbitror illđ fugere te.i.nō dubito te scire q̄n hoies debeant seq partē honestiorē in dissensione domestica.i.ciuili: quādiu certeť ciuiliter sine armis:vbi.i.postq̄: ventū sit ad bellū:& castra,sup. seq partē firmiorē.i. fortiorē, & statuere.i.æstimare id melius: qđ sit tutius. ꝛ Ego video Cn.Pōpeium habiturū secū in hac discordia: senatū.i.oēs senatores,& q iudicāt res.i. iudices:& oēs q viuant in timore: aut mala.i.dubia spe: accessuros ad Cæsarē. ꝛ Exercitū,sup. eorꝫ non esse cōferendū.i.cōparandū oino: cū longe melior sit Cæsarianus,aut cōferendū ad dimicandū: modo.i.dūmō sat.i.satis spatii sit ad consyderandas copias vtriusq;, & ad partē eligendā. ꝛ Ego ꝑpe.i.quasi:oblitus sum , qđ erat maxime scribendū. ꝛ Scis Appiū Censorem facere hic ostenta.i. monstra in cēsendo,& agere acerrime de signis,i.effigiebus rerum,de tabulis.s.pictis,de agris modo.i. interdum,de ære alieno.i.debito. ꝛ Persuasum est ei censurā esse lotamentū.i.extendi posse, vt loramenta: aut vitrū.i.frangi posse, vt vitrū. ꝛ Nam.s. Appius,sordescit.i.fit sordidus vere vultu,& apit sibi venas oēs,& viscera.i. intima ai sui manifestat. ꝛ Curre.s. admonitus,ꝑ deos,atq; hoies,& veni risum hęc q̄ plurimum. ꝛ Indiciū legis scantiniæ.i.de turpi libidine, fieri apud Drusum.s.turpissimū. ꝛ Appium.s.censorem agere de signis,& tabulis.s.non possidendis. ꝛ Crede mihi ꝑperandum.i. est tibi. ꝛ Curio noster existimať fecisse sapienter id, qđ remisit.i.detraxit:de stipendio Pompeii. ꝛ Ad summam.i.finaliter quæris,quid putem futurum,si alteruter.s.aut Cæsar,aut Pompeius, non eat ad bellum parthicum , video impendere : idest imminere magnas discordias,quas ferrum,& vis:idest violentia.vindicabit.i.vlciscetur. ꝛ Vterq; est paratus, & animo, & copiis , si possit fieri sine periculo : scilicet reip. fortuna parabit tibi spectaculum magnum , & iucundum , qui enim in arena dimicantes spectant,extra periculum sunt. Vale.

M.Cœlius.M. Ciceroni. S.D. 16

ECquando tu hominē ineptiorē , q̄ tuū Cn. Pōpeium vidisti , qui tantas turbas ,q̄ tam nugax esset, commorit? Ecquem autem Cæsare nostro acriorem in rebus gerendis: eodem in victoria temperatiorem aut legisti , aut audisti? Quid est? nunc tibi nostri milites , qui durissimis,& frigidissimis locis teterrima hyeme bellum ambulando confecerunt, malis orbiculatis esse pasti videntur.

HVBER.

ECquādo Laudat Cœlius Cæsarem,& vituperat Pom. qui populū Romanū ad arma excitauerit.Deinde scribit se valde solicitū esse,optatq; aduentū subitū Ci.vt eū eo possit oia secreta ꝯferre.Postea dicit accidisse, vt sibi sit eundum trans alpis pp tumultus quosdam motos in Gallia pp quēdam Domitium gallicū virum nobilē interfectū. ꝛ Ecqn.i.nūquando:nam hæc particula adiuncta dictionibus incipientibus a.q. interrogatiue positis , significat an, vel nū,vt ecquis.i.nunquis, vt dicit Dona.ergo ecquādo.i. an aliquādo,& aliquo tempore. ꝛ Ineptiorem.i.stultiorem. ꝛ Tuū.quē tu tāti facis. ꝛ Turbas.turbatiōes. ꝛ Acriorē sapientiorē. ꝛ Cōfecerūt.finierūt. ꝛ Teterrima.pessima. ꝛ Malis.pomis. ꝛ Orbiculatis.rotūdis,vel sunt gēa pomorū,q̄ orbiculata dn̄t,significat aūt eos macilētos esse. ꝛ Ings.oblectio.

Ecquādo
Ecquis

ASCEN.

ECquando.Laudando Cęsarem vituperat Pompeiū,qui excitauerit populum Romanū ad arma,dicit se optare aduentū Ciceronis,& queritur sibi trans alpes proficiscendū esse.Ordo est Ecquando.i. nunq̄d aliqñ,vidisti hominem ineptiorē,q̄ Cn.ęum Pompeiū tuum,qui cōmorit,pro cōmouerit,tantas turbas.i.turbationes rerū,q esset tam nugax .i. vanus,& futilis.q d.non. ꝛ Ecquē nunq̄d aliquem,aut legisti,aut audiuisti acriorem Cęsare nostro,in rebus gerendis.s. fortiter,& temperatiorē eodem in victoria.q.d.scio,q nullum. ꝛ Quid est? hoc est quęris cur sic gr̄stiam, Milites nostri.i. Cęsariaoi,qui ambulando locis durissimis,& frigidissimis,hyeme teterrima.i.asperrima,confecerunt.i.finierunt,nunc tibi,ad nullā personā spectat illud tibi,bellū,videnť esse pasti malis orbiculatis.i.pomis rotundis, sunt q allegorice mundū intelligere dicant.q.d.mundi imperium obtinuisse, alii e pomorum pastu macilentes factos.

HVBER. ¶ QVID iam.s.quæris.¶ Gloriose omnia.s.eueniunt.¶ Quæ.quales res.¶ Fore futurum: vt tibi coram exponam.¶ Expulisset.eiecisset.¶ Circũ sedere.i.obsidere & detinere.s.me.¶ Per eam.moriar:optãtis est.¶ Isto.istuc:est enim aduerbiũ. ¶ Discupio.valde cupio.¶ Intima.secreta.¶ Quam multa.s.quæ tecum conferre cupiam.¶ Hui.quasi timentis est interiectio.¶ Quod solet fieri.nam cum parauimus nos dicturos multa alicui,accidit plerũq;, vt cum sumus in eius p̃sentia obliuiscamur multa.¶ Quoddam ob scelus.i.propter quoddam scelus: & flagitium.¶ Adeo. valde.¶ Intimidi.audaces.Sunt populi transalpini:alii volunt intimidos nomẽ esse ipsorum populorum:vt sit.Intimidi sunt in armis.i.sumpserunt arma. ¶ De.propter.¶ Bellienus.nomen proprium.¶ Verna.significat seruum: sed hic puto esse cognomen.¶ Ibi.trans alpis.¶ Cum p̃sidio.cum militibus positis ad tutelam loci ¶ Quẽdam.ne putetur esse Domitius Romanus.¶ Hospitẽ. Amicum: apud quem.Cæ. solebat hospitari.¶ Factione.parte. ¶ Ad arma.s.surrexit: vel mota est: est enim eclypsis.¶ Vsquequaq;.semper.¶ Domitii malim. quia de altero Domitio dixit superius:qui Cn.Saturninum adolescẽtem accusauit.¶ Propugnaturus. pugnando defensurus.¶ In nostro. Romano.¶ Cathenãdus.ligandus.¶ In hoc. Domitio Gallico.¶ Ipse Bellienus vel Demetrius. Vale.

Discupio
Hui
Verna
Vsquequaque

Quid tam inquis gloriosum? imo, si scias q̃ solicitus sim,tum hanc meam gloriam, quæ ad me nihil pertinet,derideas:quę tibi exponere nisi corã non possum: idq; celeriter fore spero. Nam me, cum expulisset ex Italia Pompeium, constituit ad vrbem vocare: idq; iam existimo confectum,nisi maluit Pompeium Brundusii circumsedere.Peream si minima causa est properandi isto,nisi q; te videre,& omnia intima conferre discupio.Habeo autem quã multa:hui vereor (quod solet fieri)ne,cum te videro,omnia obliuiscar. Sed tamẽ quoddam ob scelus iter mihi necessarium retro ad alpeis versus incidit:ideo q; Intemelii in armis sunt, neque de magna causa.Bellienus verna Demetrii, qui ibi cum præsidio erat,Domitium quendam nobilem illic Cæsaris hospitem,a contraria factione nummis acceptis comprehendit,& strangulauit.Ciuitas ad arma iit.eo nunc cum quatuor cohortibus mihi per niueis eundum est. Vsq; quaq;, inquis,se Domitii male hñt. Vellem quidem verna propugnaturus tãtum animi habuisset in vestro Domitio,quantum ipse Cathenandus in hoc habuit. Ciceroni F.S.D. Vale.

ASCEN. ¶ QVID inquis iam sumpsit.Respondet,omnia gloriose: si scias q̃.i.q̃tum: solicitus sum: cum derideas hanc gloriam meã,q̃ nihil ptinet ad me.¶ Quæ.i.quales res,ego non possum exponere tibi,nisi coram.i.in p̃sentia:& spero,id.s.q; posim coram exponere fore celeriter.¶ Nam cum Cęsar expulisset ex Italia Pompeiũ,cõstituit vocare me ad vrbem.s. Romam, & existimo id esse cõfectum.i. peractũ modo, nisi maluit sup.me circũsedere.i.obsidere: Pompeiũ Brundusii. ¶ Peream:si est cã minima.¶ Properãdum est mihi isto.i. ad istũ locũ,vbi tu es: p̃ i.qa:discupio.i.anxie cupio: videre te: & cõferre.s. tecũ oĩa intima.¶ Hẽo aũt q̃.i. o quaorũ multa: hui vereor ne obliuiscar oĩa:cum videro te,quod solet fieri. ¶ Sed tum.i.insup.iter necessariũ incidit mihi ob quoddam scelus retro.i.retrorsum ad alios versus:adeo.s.necessariũ:q; Intermelii populi transalpini sunt in armis.¶ Neq; de magna cã.i. ob magnam causam.¶ Bellienus Verna.i. seruus Demetrii:qui erat ibi cum præsidio:comprehendit:& strangulauit illic Domitiũ quẽdam nobilẽ hospitẽ Cæsaris,nummis acceptis.i.eo:qd̃ nummos acceperat:a factione contraria.¶ Ciuitas iit.i.cõfluxit:ad arma:eundẽ est mihi.i.debeo ire,eo.s.ad eum locũ:cũ quatuor cohortibus per niues:qa hyemali.¶ Inqs.i.tu forte mõ dicis.¶ Vsq; quaq;.i.an semp tibi laborãdũ erit.q.d.vellẽ quidẽ aliter eẽ:sed Domitii mali.i.pociosi dant.s.id mali:aut negocii.¶ Vellẽ quidem sup.vt Verna.s.Bellienus ppugnaturus:habuisset tñ ai in Domitio nr̃o.s. Romano,aut hospite,& amico:q̃tũ ipse cathenatus:alii legunt cathenãdus,habuit in hoc Cicerone fratris filio. Vale.

¶ Ex.xvi.Epistola.Ecquando tu hominum.
¶ Quid tantas turbas?qui tam nugax esset commorit.

HVBER. EXanimatus.Cum versaretur resp.in magnis piculis pp discordias Cę.& Põ,questus fuerat Cic.de miseria ipsorum:dixerat q; sibi incertũ eẽ, & difficile,qd̃ cõsiliũ suis rebus caperet. Itaq; suspicatus est Cœlius Cic. aliqd mali cogitare, & maxime ne se transferret ad Pom. qd̃ ne faciat nititur multis causis dissuadere,ne euertat:& se,& oẽs suos: si ad desperatos accesserit: censet autem Cœlius potius ei eligendũ esse aliquẽ locũ solũ: & vacuũ quo se conferat:donec bellũ cõfectũ fuerit.huic epistolę Ci.rñdet li.ii.epistola, q̃ icipit.Magno dolore me affecissent lr̃ę tuę &c.¶ Exanimatus.territus:pturbatus.¶ Aperuisti. declarasti.¶ Illico. statim.¶ Per fortunas.adiurat Cœlius Cic.ne aliquid faciat cõtra salutem suam.¶ Per liberos.per filios.¶ Consulas.delibetes:consilium capias.¶ Prędixisse.quę essent futura,& maxime de victoria Cæ.¶ Conuenerim. allocutus sim.¶ Fecisse te certiorem.i. testificor deos: & homines.¶ Dimittendis ad.i. in dimitendis iis i qui eum persecuti fuerint.¶ Atrox. crudele.¶ Senatui. quia assentitur Pom.magis q̃ sibi.

M. Cœlius M.Ciceroni.S. D. 17

EXanimatus sum tuis literis: quibus te nihil nisi triste cogitare ostendisti, neq; id qd eẽt, pscripsisti.non enim quale esset, quod cogitares, aperuisti. has illico ad te lr̃as scripsi. Per fortunas tuas Cicero, p liberos te oro, & obsecro, neqd grauius de salute, & incolumitate tua cousulas. Nam deos, hominesq;, amicitiãq; nostrã testificor,me neq; temere tibi prędixisse,neq; temere monuisse. Sed postq̃ Cęsarem cõueneri,sniamq; eius, q̃lis futura eẽt parta victoria,cognouerim,te certiorẽ fecisse.Si existimas eãdẽ rationem fore Cęsari in dimitẽdis aduersariis,& cõditionibus ferendis,erras.nihil nisi atrox,& sęuum cogitat, atq; etiam loquitur,iratus senatui exiit.

ASCEN. EXalatus &c. Cum versaretur resp. in magis piculis pp discordias Cę. & Pom. idq; questus esset Ci.suspicatus Cœlius ip̃m a Cę.ad Põ.defecturũ.monet ne id faciat.Huic aũt epĺę rñdet illa li.ii.Magno dolore &c. Ordo est.Ego sum exaiatus.i.factus expers ai,tuis lr̃is.i. per lr̃as tuas:q̃bus ostendisti te nihil cogitare nisi triste: neq; scripsisti, quid id esset,nõ enim aperuisti quale esset,quod cogitares.Scripsi illico has lr̃as ad te: q̃bus,sup.o Cicero oro te,& obsecro per fortunas.i.facultates tuas,& p liberos tuos,vt ne cõsulas.i.p deliberationẽ icipias:ac facias:qd.i.aliqd,grauius de salute: & incolumitate tua,hoc est ne,aut tibi per desperationẽ manũ inferas,aut ea incipias, vñ saluti tuę timendũ esset.Nã ego testificor.i.testes facio,deos,& hoies,& amicitiã nr̃am, me neq; temere p̃dixisse.s.qcq̃,neq; monuisse.¶ Sed postq̃ conuenerim.i. allocutus fuerim,Cęsarẽ,& cognouerim sniam eius q̃lis esset futura,parta victoria.i.si obtinuerit victoriã,testifi cor sup.me fecisse te certiorẽ.i.tibi eã significasse.¶ Si existimas eandẽ rõnẽ fore Cęsa. in dimittẽdis aduersariis.i.iis,q eũ psecuti fuerint,& sup.in ferẽdis.i.offerendis,conditionibus.s.cõcordię, erras, quia si victor fuit in eos, nihil cogitat,nisi atrox,& sęuũ,atq; ẽt nihil loquitur,ipse iratus senatui exilit.i.se pripit e senatu,ipse est plane.i.oino,incitatus.s.ad iram.

¶ His

HVBER.

¶ HIS inter. quę facta sunt: ne decernat consul: nisi tradat exercitum, & prouincias. ¶ Non de prę. lo. nullius precibus flectetur, nemine deprecante exaudiet. ¶ Quare. cōcludit ex vtilitate oium suorū, ne a Cęsa. discedat ad Pompeium. ¶ Eam cām. s. Cęsarianam. ¶ Sequere: adiuua partibus, & fauoribus tuis. ¶ Odisse. s. te. ¶ Aut relin. s. si tu fueris Pompeianus, cum nos simus Cęsariani. ¶ Aut habeamus impiam cupiditatem contra salutem tuam. i. aut optemus mortem tuā: qd' est impium: quia te paterno amore psequi debeo. ¶ Cunctatione. mora, cum nōdum essent aperta bella: alias legitur concitatione, i. pturbatione, sed magis pbo priorem lectionē. ¶ Quid offensę. quę iniuria, quę lęsio. ¶ Nunc. cum res est non in cunctatione, sed discrimine Pompeianorū. ¶ Victorē. Cæ. noluisti lędere, qa Ci. in principio bellorum ciuilium neutrū sequebatur. ¶ Dubiis. cum nulla spes est de victoria Pompeii. ¶ Fugatos. Pompeianos, iam victos a Cęsare. ¶ Parum adoptatum. i. non electum. s. a Cęsare. ¶ Expecta. priusquam sequaris. Pompeium. ¶ De Hispa. vbi erat exercitus Cęsaris contra Petreium, & Affrannium duces Pompeianos. ¶ Quas. Hispanias. ¶ Nuncio. certifico. ¶ Fore. futuras. ¶ Nostras. i. Cęsarianas, qa Coelius Cęsarianus erat. ¶ Isti. Pōpeiani, sed p cōtemptū dixit isti. ¶ Porro. certe vel deinde. ¶ Quod: tale quale. q. d. nisi stultū. ¶ Desperatos. pro qbus nulla est spes, translatio est sumpta ab ęgrotis: qui in extremis laborātes: & iam morituri desperati dicunt. ¶ Hoc. te secuturum Pompeianos. ¶ Audierat. ab aliis. ¶ Simul atq;. cū primum. ¶ Negaui me sci. dixi me nō intelligere, quid esses facturus. ¶ Quibus. literis Cęsa. ¶ Cōmoueri. psuaderi. incitari. ¶ Ad remanendum, nec accederet ad Pōpeianos: id aūt diximus alio loco factū fuisse a Cæ. qui hortatus est Ci. ne exiret ad bellū: & neutrū oino sequeret. cui Ci. maximo animo rñdit: vt scribit Plutar. in eius vita. ¶ Nisi ita faceret: nisi duceret me Cæsar secum in Hispaniā. ¶ Contendissem: vehementissime postulassem. ¶ Omni vi: omni violētia. i. contra voluntatē tuā. ¶ Etiā atq; etiā. repetit Coelius admonitionē suam: ne Cice. sequatur Pompe. ¶ Funditus: penitus: tractum ab ædificiis. ¶ Sciens, a me admonitus. ¶ Prudēs: per teipsum intelligens. ¶ Demittas: committas. ¶ Eo: ad id. ¶ Vnde: ex quo. ¶ Nullū exitum. i. vnde vides te nō posse exire: cum ingressus fueris: est enim cā Pompe. quasi labyrinthus qdam: vnde non est regressurus. ¶ Voces sermones: exhortatiōes. ¶ Optimatū. i. principū in ciuitate: & est cōfutatio cōtra id: qd' posset dicere Cice. qd' nō pōt sustinere vocem optimatum increpantiū ipsum: q ipse solus dissentiat ab vniuerso senatu: dicit Coelius ad fugiēdas has voces, eligendum esse aliquē locum vacuum. ¶ Insolentiam: supbiam. ¶ Vacuum a bello: qd' nō sit Cęsarianū: aut Pompeianū. ¶ Decernunt: bello determinātur. ¶ Quæ tua e. quæ ad te ptinebunt: in codice scriptū legi: quę cum erunt cōfecta. ¶ Et te sa. i. & iudicaberis sapiens si nihil feceris cōtra Cæ. quod eū offenderit: qa dūmodo nō sequeris Pompe. non curat, vt ei faueas, aut eum sequeris.

his intercessionibus plane incitatus est. non mehercule erit deprecationi locus. Quare si tibi tu, si filius vnicus, si domus, si spes tuæ reliquæ tibi caræ sunt: si aliquid apud te nos, si vir optimus gener tuus valet, eorū fortunas nō debes velle cōturbare, vt eam cām, in cuius victoria salus nostra est, aut odisse, aut relinquere cogamur, aut impiam cupiditatē contra salutē tuā habeamus. Deniq; illud cogita: quod offensæ fuerit, in ista cunctatione te prius subisse, nunc te contra victorem facere, quē dubiis rebus lædere noluisti: & ad eos fugatos accedere, quos resistēteis sequi nolueris, summæ stultitiæ est. Vide, ne, dum pudet te parū optimatem esse, parum diligēter, qd optimū sit, eligas. Quod si totum tibi persuadere non possum, saltē dum qd de Hispaniis agamus, scitur, expecta: quas tibi nuntio aduentu Cæsaris fore nostras. Quam isti spem habeant amissis Hispaniis, nescio. Quod porro tuum cōsilium sit ad desperatos accedere, non mediusfidius reperio. Hoc, quod tu non dicendo mihi significasti, Cæsar audierat: ac simul atq; hæc mihi dixit, statim quid de te audisset, exposuit. negaui me scire: sed tamen ab eo petii, vt ad te literas mitteret, qbus maxime ad remanendum cōmoueri posses. Me secum in Hispaniam ducit. nam nisi ita faceret, ego prius, q̄ ad vrbē accederem, vbicunq; esses, ad te percurrissem, & hoc a te præsens contendissem, atq; omni vi te retinuissem. Etiā atq; etiam mi Cicero cogita, ne te, tuosq; omneis funditus euertas: ne te sciens, prudensq; eo dimittas, vnde exitum vides nullum esse. Quod si te aut voces optimatum commouent, aut nonnullorum hominum insolentiā, & iactationem ferre non potes: eligas censeo aliquod oppidum vacuum a bello, dum hæc decernunt. Quę cum tu feceris: & ego te sapienter fecisse iudicabo: & Cæsarem non offendes. Vale.

Funditus

¶ HIS intercessionibus, i. obstaculis a senatu factis. ¶ Locus nō erit deprecationi. i. purgationi culpæ: aut petitioni veniæ, si vicerit. ¶ Quare si tu. sup. es curæ tibi: si filius vnicus. s. Marcus Cicero, si domus. i. familia: & si reliquæ spes tuæ sunt tibi curę: si nos sup. valemus: & si gener tuus. s. Dolobella amicus Cęsaris: vir optimus, nō talis tñ oibus visus, valet aliqd apud te. i. habemus aliquid authoritatis: tu non debes velle cōturbare fortunas eorum. s. tibi carissimoℜ, & maxime necessarioℜ, ne cogamur: aut odisse: aut relinquere eam cām Cęsaris: in cuius victoria salus nrā est: aut ne habeamus impiam cupiditatē cōtra salutē tuam. s. adhęrendo Cæsari: & inimicis eius oibus exitū optando. ¶ Deniq; cogita illud: videlicet qd offensę. i. læsionis: Cæsari fuerit in ista. s. tua cunctatione. i. mora: te subiisse. i. paruisse prius, & sup. facere nunc contra victorem, quē noluisti lędere rebus dubiis. i. cū adhuc dubius esset belli exitus. & accedere ad eos. s. Pōpeianos, fugatos. s. a Cęsare, quos nolueris sequi resistentes. i. cum adhuc resisterent: est summę stultitiæ. ¶ Vide. i. attende: & pspice: ne dum pudet te esse parū. i. non satis. optimatem. i. haberi in numero optimatū: & primoℜ ciuitatis: eligas parum diligenter sup. id, qd' sit optimū: qa melius esset in media dignitate secure viuere: q̄ ad summā pperantē interfici. ¶ Quod si non possum psuadere tibi totū. i. vt oino Cęsari reecōcilieris, expecta saltem dum. i. donec: scitur qd agamus de Hispaniis: quas. s. Hispanias, ego nuncio. i. indico tibi, fore nrās. i. nrārū partium, aduentu Cæsaris. s. in eas: quod etiam euenit. ¶ Nescio quā spē isti. s. temerarii Pompeium sequentes: habeant. i. habere possint, Hispaniis amissis. ¶ Porro. i. sed, mediusfidius non reperio. i. non possum cogitare: qd. i. quale, consilium tuum sit, accedere ad desperatos. s. de salute tuenda. ¶ Cæsar audierat ac: qd' tu significasti mihi non dicendo. i. vehemētem dolorem tuum pp Pompeii aduersitatem: aut debilitatem: quam non es ausus mihi scribere, sed solūmodo signis ondere, ac simul atq; dixit mihi hęc, exposuit statim quid audisset de te: negaui me scire, sed tñ petii ab eo, vt mitteret lrās ad te: quibus. s. literis, posses commoueri maxime ad remanendum. s. in prouincia: donec res cum Pompeio transigatur, Cæsar ducit me in Hispaniam secum: nam nisi faceret ita: ego precurrissem ad te: prius q̄ accederem ad vrbem, vbicunq; esses: & ego præsens. i. coram, contendissem: idest diligenter impetrare studuissem hoc a te, atq; retinuissem

¶ Ex. XVII. Eplā. Exanimatus sum tuis lrīs.
¶ Nō enim qualis esset, quoue cognita res pscripsisti. ¶ Nā Deos, hominesq;, amicitiamq; nostram testificor, me, q̄ tibi prædixi, neq; temere monuisse.

ASCEN.

te omni vi. O Cicero cogita, etiā atq; etiā.i.sępe,& diligenter:ne euertas funditus te,& tuos oēs:ne tu sciens:& prudens.i. prouidens periculū:dimittas te eo.i.ad id piculū:vnde vides nullū exitū eē. Quod si, aut voces optimatū te ad Pompeium inuitantiū cōmouent te,aut nō potes ferre.i.tolerare,insolentiam.i.supbiam,& iactationē nōnullorū.i.quorūdā hominū Cęsari adulantium:censeo sup. vt abigas aliquod oppidū vacuum.i.immune a bello:dum.i.donec,& quādiu hęc.s.negocia bellica decernuntur.s.vtri cedant:quę cū.i.postq̄,aut quando:erunt confecta.i.expleta.&.i.pariter:ego iudicabo te fecisse sapienter,& non offendes.i.non lædes Cæsarem,qui,permittet te neutrius partes sequi. Vale.

M.Coelius.M.Ciceroni.S.D. 18

ERgo me potius pficisci in Hispaniā fuisset, q̄ Formiis esse anteq̄ tu pfectus es ad Pompeiū:q vtinā aut non in ista parte Appius Claudius,aut nō in hac C.Curio fuisset:cuius amicitia me paulatim in hāc pditā cām imposuit. nā mihi sentio bonā mentē iracundiæ tumore ablatā. Tum tu porro,cū ad te pficiscens noctu Ariminū venissem,dum mihi pacis mādata das ad Cæsarē,& mirificū ciuē agis,amici officiū neglexisti,neq; mihi consuluisti. Neq; hæc dico,q diffidā huic causę;sed crede mihi,perire satius est,q̄ hos videre. Quod si timor vestrę crudelitatis non esset,eiecti iampridem hinc essemus: nam hic nunc præter fœneratores paucos,nec homo nec ordo quisq̄ est,nisi Pompeianus. Equidē iam effeci,vt maxime plebs,& qui antea noster fuit populus, vester esset Cur hoc inqs?immo reliqua expecta. Vos inuitos vincere coegero. Irritaui in me Catonem. Vos dormitis: nec hæc adhuc mihi videmini intelligere, qua nos pateamus, & qua simus imbecilli. Atq; hoc nullius præmii spe facio,sed q apud me plurimū solet valere doloris,atq; indignitatis causa. Quod istic facitis:prælium expectatis,quod firmissimum est? Vestras copias non noui:nostri valde depugnare,& facile algere,& esurire consuerunt. Vale.

Ex.XVIII.Epistola.Ergo me potius.
Nam mihi sentio bonā mentem iracūdię tumore ablatā.
Vos inuitos. vincere coegero Arruntanū me Catonem.

HVARR. ERgo me. Coelius:cum scripsisset superiori eplā se duci a Cęs. in Hispaniā, nō iuerat,sed remāserat Formiis,mandato Cæsa. Ci. autē: qui se iam ad Pompe.contulerat, scripserat,q melius fecisset Coelius ire in Hispaniā,q̄ remanere Formiis: ad qd cū quadā indignatione Coelius rñdet. Deinde cōqueritur de Ci.q cum ante fuisset in pposito pacis, nō petiuerit ab eo consiliū,qd esset agendū. Deinde significat se pœnitere, q secutus fuerit Cæ. & dedisse operam:vt multi:qui erant Cæsariani efficerentur Pompeiani:postremo se optare, vt pōpeiani sint victores:nō spe alicuius pmii:sed ppter indignitatem causę: & incitat Pompeianos aduersus Cæsarianos. Ergo. non est hoc loco illatiua cōiunctio:sed inceptiua maxime conueniens indignationi. Iuue. Impune ergo mihi recitauerit ille togatas. Fuisset p.i.melius. Formiis.quod est oppidum campaniæ. Profectus. discessisti. Prohibuisse.i. te proficisci ad Pom. vel melius.s. me esse Formiis. Cuius. Curionis. Imposuit. deduxit. Cur.n. vt supra diximus in eplis ad Cu. & Cæ. in partes suas tractus fuerat,cū antea ei esset inimicissimus, hic Curio postea traxit ēt in ptes Cę. Coelium. Paulatim: multis suasionibus. Bonā mē.bonā dispositionē animi:& iam dānat cām Cæ. Tumore.ira:ira.n.facit hoiem tumidum. Tu porro.accusat nūc Coelius Ci.q ab eo consiliū nō petiuerit,cum ipse ad eū venisset Ariminū:& Ci.dixisset ei,vt cōsuleret Cæ.q potius sequeret pacem:q̄ bellū. Officiū amici, qa noluisti cōicare res tuas mecum. Neq; me cō.i.nō petiuisti a me cōsilium, & est declaratio neglecti officii. Huic causæ. Cæ. Satius,melius. Hos. Cę. pœnitebat.n.se secutum Cę.qd declarauit:cū dixit,mihi sentio bonā mētē iracūdię tumore ablatā,sed timore crudelitatis Pō.nō audebat discedere, & hoc est,qd dicit. Quod si ti.&c. Vestrę. Pompeianorum. Hic.a Cę. Eiecti essem.discessissemus. Hic.in parte Cæsa. Nec or.quisq;.i.nullus magratus:nam supradixit: in hac discordia video ad Cn. Pō.senatum,quiq; res iudicāt secum obituros,ad Cæ.aūt oēsq qui cū timore,aut mala spe viuant accessuros. Nisi est Pom.i.nisi fauet Pom. Noster. Cæsariatus. Esset vester.fieret Pōpeianus. Cur hoc inqs.obiectio,quæ posset fieri sic,quare hoc fecisti, vt qui erant Cæsariani fierent per te Pōpeiani. Reliqui.qui adhuc sunt cum Cæ. Vel re.quæ sunt apud Cæ. Inuitos.it contra voluntatem nostrā. Corrūcanos,puto mendosum esse textum,alibi scriptū erat irritauit. M. Cato. Vos. Pōpe. Dormitis. estis negligentes. Nos. Cæsa. Quā pateamus.i.q̄ simus expositi, vt a nobis vincamur. Imbecilli. debiles. Atq; hoc faciam,vt vos sitis victores. Non spe præ.nō expectatione alicuius remunerationis:id enim mihi turpe putarē. Doloris.q videam rēpu.opprimi. Indignitatis.iniustitię. Quid fa. vos Pompeia.excitat enim eos ad prælium. Quod fir. est.i.quod est certissimum. Nostri.Cæsariani. Algere.pati frigus. Esurire. tolerare famē. Vale.

ASCEN. ERgo me &c. Scripserat Coelius se cū Cęsare abducēdū in Hispaniam,quo tñ abductus nō erat: sed Formiis māserat, qd Ci.improbarat:vñ Coelius nūc dure ad eū scribit incusans eū neglectæ amicitię:se tñ Pōpeianū effectū dicit, sed: vt risisse putari possit. Ordo est. Ergo me fuisset potius pficisci in Hispaniā,q̄ esse Formiis,q.d.sic.licet Cicero aliter cōsuluerat:anteq̄ tu pfectus es ad Pōpeiū,tñ nō erat pfectus ad eūqd vtinā:aut Appius Claudius p hibuisset in ista parte:vt Caius Curio:cuius amicitia imposuit me paulati in hanc partē cāç.s.Pōpeianç. Nā sentio mentē bona ablatā mihi tumore.s.inflatione iracundiæ. Nam impedit ira animum. Tum.i. insuper:tu porro cum pficiscens ad te venissem noctu Ariminū,dum das mihi mandata pacis.i.vt te pacificū nunciarem ad Cæsarem,& agis ciuem mirificū.ironia est.neglexisti officium amici:neq;.i.qa:nō consulisti.i.cōsilio pspexisti mihi. Neq; dico hoc,q diffidam huic causæ.s.Cæ. Sed(crede mihi)satius.i.melius est perire,q̄ videre hos.s.nros milites:& fautores tam insolentes. Quod si timor crudelitatis vræ.i.quā exercetis in victos,vt Cicero in se non semel futurū fuisse testatus est,non esset,essemus iampridem.i.a pluribus diebus eiecti hinc.i.ex vrbe aut p superbiam Cæsarianorū:aut sponte,sed inuidiose eiectos fuisse dicit. Nam nec hō,nec ordo qsq̄ est nunc hic:pręter paucos fœneratores:nisi Pompeianus. Egdem.i.ego qdem, effeci iam maxime, vt ptes,sup. sint vestræ, & vt ppls,qui fuit antea nr,esset vester. Cur inquis: immo reliqui expectant sup.scire,cur hoc.s.effecerim. Ego coegerē vos inuitos vincere.s.nos,vos inquā Corruncanū & M.Catonē in me,vt expergiscat. Vos dormitis nec videmini mihi intelligere adhuc,q̄.i.q̄tum,nos pateamus.s.iniurię,& q̄.i. q̄tum,simus imbecilli.i. debiles. Atq; faciam hoc.i.cogam vos inuitos vincere,nullius.i.non alicuius,non spe alicuius præmii,sed q.i.quia,aut quod.i. quæ res solent valere plurimū apud meeā doloris,atq; indignitatis.i.indignationis. Quid facitis istic. Expectatis prælium, quod est firmissimum.i.certissimū futurū. Ego non noui copias vras,nostri.s.milites,videlicet Cæsariani,consueuerūt valde depugnare.i.detractare pugnam,aut finire pugnam fugiendo,vt innuit, sed sic tñ, vt nescias vtri parti fauet,propterea q alea belli incerta erat,& consueuerunt algere.& esurire.i.pati frigus,& inediam,quod etiam duplicem habet sensum,aut per inertiam,aut per fortitudinem, quia assueti sint malo, & ita ad militiam aptiores, Vale.

Ex his

HVBER.

EX his lrīs. M. Varro vir doctissimus fuit qui de lingua latina lib. ad Ci. scripsit, is studiosissimus reip. secutus fuerat Pom. partes: sicut & multi alii boni ciues. Cum igit abesset ab vrbe scribit Cice, se ex eius literis sibi ab Attico reddi tis: intellexisse vbi esset: sed nō qñ venturus esset: optat aut eius aduentū fore sibi solatio in tantis malis: & miser. reip. quæ iam tenebaẽ oppressa a Cæ. supatis Pōpeianis: deinde dicit quēadmodum retulit se ad libros: quos aliquātulū intermiserat: ex quibus dicit se sperare magnū adiumentum ad ferenda aduersa. præsertim si ipse Var. venerit: & ostendit, quo maxime velit eū venire. ¶ Atticus: Pōponius, q pp singularē doctrinā lrarū græcarū: qbus Athenis operā dedit,

M. T. C. EPISTOLARVM FAMILIARIVM.

LIBER NONVS.

M. T. C. M. Terentio Varroni. S. D.

EX iis literis, quas Atticus a te missas mihi legit, quid ageres, & vbi esses, cognoui. quando autem te visuri essemus, nihil sane ex eisdem literis potui suspicari. in speciem tamen venio, appropinquare tuum aduentum: qui mihi vtinam solatio sit. etsi tot, tantisq; rebus vrgemur, vt nullam alleuationem quisq̃ non stultissimus sperare debeat. sedtamen aut tu potes me, aut ego te fortasse aliqua re iuuare. Scito. n. me, posteaq̃ in vrbem venerim, rediisse cum veteribus amicis, Idest cum libris nostris in gratiam. & si non iccirco eorum vsum dimiseram, q iis succenserem, sed q eorum me suppudebat videbar enim mihi, cum me in res turbulentissimas infidelissimis sociis demisissem, pręceptis illorum non satis paruisse. Ignoscunt mihi, & reuocant in consuetudinem pristinam: teq; q in ea permanseris sapiētiorē: q̃ me, dicunt fuisse. Quáobrem quádo placatis his vtor, videor sperare debere, si te viderim, & ea, quę premant, & ea, quę impendeant, me facile transiturū. Quáobrē siue in Tusculano, siue in Cũano adesse tibi placebit, siue (qđ minime velim) Romæ: dūmō simul simus, perficiam profecto, vt id vtriq; nostrum cōmodissimum esse videatur. Vale.

¶ Nicolai Scoeldi Lut. sup M. T. C. Epistolarū Familiariū Libro. IX. additiones ex vetustiore codice.

Ex Epla. I. Ex his literis, quas.

¶ Vt nullā adleuationē qsq̃, nisi stultissimus spare debeat. ¶ Videbat. n. mihi, cū me in res turbulētissimas ifidelissimis sociis demisissē. ¶ Et ea q̃ pmāt, & ea, q̃ ipēdāt, me facile laturū. ¶ Perficiā pfecto, vt id nr̄um vtriq; cōmodissimū iudicet. Vale. ¶ velim Romæ: dummodo. i. si mō simus simul: pficiā pfecto,

Atticus

Atticus cognominatus est: vt restatur Ci. in procemio Catonis maioris. ¶ Suspicari: coniicere: putare. ¶ Appropinquare: propinquum esse. ¶ Qui. aduentus tuus. ¶ Quisq̃ non stul. i. q̃sq̃: qui aliquid sapiat. ¶ Alleuationem: recreationē: sed dixit alleuationem: quia dixit. ¶ Vrgemur. i. premimur. ¶ Aut ego. s. possum. ¶ Idest cū li. declarat, qui sunt veteres amici: hoc est libri. ¶ Succenserem iis, essem eis iratus. ¶ Suppudebat. aliquantulū pudebat. ¶ Præceptis il. q me monebant: neqd temere facerem: ex libris. n. philosophorū discimus, qd nobis sit agendum. ¶ Sociis, pp socios. ¶ Ignoscunt, dant veniam: loquitur aūt Cic. qui dat libris quasi sensum quendam. ¶ In con. quæ mihi fuerat cum eis ¶ in ea con. qa non intermisisti eos sicut ego. ¶ Quando: quoniam. ¶ His libris. ¶ Placatis: factis amicis, quia ei do operam: sicut ante consueueram. ¶ Transiturum, superaturum: euasurum. ¶ Quę pię. quę nunc fecimus. ¶ Quę impē. quæ immineant. & futura sint nobis mala. ¶ Cumano & Tu. in his. n. hēbat Cicero prædia sua. ¶ Quod minime velim, quod non valde placet. ¶ Simul simus. i. dummodo conueniamus. ¶ Vt: idest sicut: est enim hoc loco aduerbium: non autem coniunctio.

Suppudeт

ASCEN.

EX his &c. Mar. Terentius Var. vir doctissimus: qui de lingua latina libros ad Cice. scripserat, cum esset studiosissimus reip. secutus erat partes Pompeianas, vt plurimi alii. Cum igitur abesset ab vrbe: scripsit Ci. se ex eius lrīs ab Attico acceptis intellexisse vbi esset, sed non qñ venturus esset. Optat autem eius sibi aduentum solatio fore in tantis reip. malis. Deinde se contulisse ad literarum studia: docetq; quo cum venire velit. Ordo est. Ego cognoui ex iis literis: quas missas a te Atticus legit mihi quid ageres, & vbi esses. ¶ Autem. i. sed: nihil sane. i. nullo modo: potui suspicari ex iisdem literis: qñ essemus visuri te, tñ venio in spē. i. incipio sperare, aduentum tuum appropinquare, qui. s. aduentus tuus: vtinam sit solatio. i. ad solatium. i. tibi tam prosper, vt mihi solatium afferat. ¶ Etsi. i. q̄q̄ vrgemur. i. premimur tot: & tantis rebus. s. aduersis, vt quisquam non. i. qui non sit stultissimus, nullam. i. non vllam: non debeat sperare. possit tñ optare, vllam alleuationem. i. diminutionem mali: & recreationem animi: sed tñ, aut tu potes iuuare me, aut ego fortasse sup. possum, iuuare te aliqua re. Scito enim me, postq̃ venerim in vrbem: rediisse cum veteribus amicis: idest cum libris nostris: in gratiam. i. cum eis consuetudinem innouasse. ¶ Etsi. i. q̄q̄, non dimiseram vsum eorum iccirco quod succenserem. i. subiratus essem iis. s. libris nostris, sed quod suppudebat. i. aliquantulum pudebat me, eorum: idest q ex eis pudorem contraxerim: sicut solemus ab iis quos offendimus non qui nobis dedecori sint, quod probat dicens. ¶ Videbat. n. mihi cum demisissem me in res turbulentissimas: idest in bellum contra Cæsa. sociis infidelissimis: aut qui temere tempu. periculo obiecerunt, aut qui eam defendere non potuerunt, non paruisse: idest non obediuisse satis præceptis illorum: idest librorum nostrurum, vetantium nil temere agere. Libri sup. ignoscunt mihi, & reuocant sup. me: in consuetudinem pristinam, hoc est libenter mecum conuersantur, hoc est: ego cum illis libenter versor: & dicunt te fuisse sapientiorem: q̃ me: q permanseris in ea. s. consuetudine cum libris. Quamobrem quando: idest quoniam: ego vtor iis: scilicet libris: placatis: idest pacificatis: ego video debere sperare: si viderim te: me facile transiturum, & ea. s. mala: quæ premant. i. præsentia nos vrgeant: & ea, quæ impendeant: idest immineant. ¶ Quamobrem siue placebit te audire sup. me, siue in Cumano sup. agro, vbi villam habebat Ci. siue in Tusculano: vbi alteram habuit, & Tusculanas qōnes scripsit, siue quod minime vt id videatur cōmodissimū esse vtriq; nostrū. Vale.

HVBER.

Vesperi

CAninius. Primum Ci. excusat se de epl'a ad Varro. missa, q̄ iam multis diebus antea fuerat scripta. Deinde ei consulit, vt oppressa rep. conferat se in aliquem locum, vbi non videatur a suis inimicis: quemadmodū dicit se ĕt facere decreuisse. Reddit aūt rōnes quare adhuc non discesserit Roma, deinde hortaẗ eum, vt stet in ꝓposito viuendi simul cum ipso Ci. ostendit enim q̄tum sint profutura studia ipsa lr̄arum, si his dederint operam, vt consueuerunt. ⁋ Idem tu. & idem nr̄. i. & tuus, & nr̄, ornate, & significanter dictum. Virg. Rex Anius, rex idem hominum Phœbiq; sacerdos. ⁋ Vesperi. aduerbialiter posiẗ. i. circa noctem. ⁋ Postridie, sequenti die daturum aliqd, qd' ad te deferret. ⁋ Rogaui: ipsum. ⁋ Vt pete. a me. ⁋ Oblitum. s. ad me redire ⁋ Exiturum: discessurum. ⁋ Et si erat ἕωλος: vana, inanis. ⁋ Pręsertim ostendit quare esset illa epl'a inanis, quia postq̄ fuerat scripta: multa erant noua. ⁋ Lucubrationem meam: vigilias meas. i. meam epl'am: quam lucubrauetam. i. noctu scripseram. ⁋ Pertulisse ad te. nunciasse tibi. ⁋ Quod consilium. ⁋ Mihi me. s. do. ⁋ Vitemus ocu. ho. fugiamus conspectum hominum, ne ab eis videantur. ⁋ Si mi. lin. pos. s. vitare: si nihil possumus facere, quin de nobis loquātur. ⁋ Efferunt se. superbiunt. ⁋ Nostros, Pompeianos. ⁋ Dolent nos vi. vellent nos esse mortuos. ⁋ Quæres. facit obiectionem, & ei r̄ndet. ⁋ Lynceus, acutis oculis. Lynx. n. animal acutissimo visu esse perhibetur. ⁋ Nihil of. i. nihil cespitet. ⁋ Incurrat. n. i. qui in nullum malum nō incidat. ⁋ Venit in mē. cogitaui. ⁋ Bellum esse. i. bonum: & vtile. ⁋ Aliquo, in aliquem locum. ⁋ Hic. Ro. ⁋ Calumniabar: accusabar: reprehendebar. ⁋ Vt cu. cō. esset: sicut cuiq; visum fuisse: alium alio modo, & alium alio. ⁋ Hic. Cicero. ⁋ Nauem pa. qua discedat ex Italia. ⁋ Qui sn. le. i. qui minus male de me opinaretur. ⁋ Oculi mei non pos. fer. quos. i. qui non possent quosdam videre.

Lynx

Calumnia

Cicero Varroni, S.D.

CAninius idem tuus, & idem noster, cum ad me nuꝑ vespi venisset, & se postridie mane ad te iturum esse dixisset: dixi ei me daturū aliquid mane, & vt peteret, rogaui. Conscripsi epistolam noctu: nec ille ad me rediit, oblitum credidi. attamē eam ipsam epistolam misissem per meos, nisi audissem ex eodē, postridie te mane e Tusculano exiturum. At ibi repente paucis post diebus, cum minime expectarem, venit ad me Caninius mane, proficisci ad te statim dixit. & si erat ἕωλος illa epistola, præsertim tantis postea nouis rebus allatis: tamen perire meam lucubrationē nolui, & eam ipsam Caninio dedi. Sed cum eo & homine docto, & amantissimo tui, locutus ea sum, quæ pertulisse illum ad te existimo. Tibi autem idem cōsiliu do, quod mihimetipsi: vt vitemus oculos hominum, si linguas minus facile possumus. Qui enim victoria se efferunt, quasi victos nos intuentur. qui autem victos esse nostros moleste ferunt, nos dolenẗ viuere. Quæres fortasse, cur, cum hæc in vrbe sint, non absim, quemadmodum tu. Tu enim ipse, qui & me, & alios prudentia vincis, omnia credo vidisti: nihil omnino te fefellit. Quis est tam lynceus, qui in tātis tenebris nihil offendat: nusquam incurrat? Ac mihi quidem iampridem venit in mentem, bellū esse aliquo exire, vt ea, quæ agebanẗ hic, quæq; dicebanẗ, nec viderem, nec audirem. Sed calūniabar ipse: putabam, qui obuiam mihi venisset, vt cuiq; cōmodum esset, suspicaturum, aut dicturū etiā, si nō suspicareẗ. Hic aut metuit, & ea re fugit: aut aliquid cogitat, & habet nauem paratā. Denique leuissime qui suspicaretur, & qui fortasse me nouisset optime, putaret me iccirco discedere, ꝙ quosdā homines oculi mei ferre non possent.

ASCEN.

CAninius tuus &c. Excusat se de epl'a tardius ad Varronem missa, deinde cōsulit Varroni: vt oppressa rep. conferat se in aliquē locum: vbi non videaẗ a suis inimicis. Quod se facturū dicit. Reddit ad hoc rationes, q̄re adhuc nō discesserat Roma, & demum monet: vt ꝑsistat in ꝓposito viuendi secū in lr̄arum studiis, quę cōmendat. Ordo est. Caninius tuus. s. amicus, & idem noster: cum venisset nuper. i. paulo ante hac ad me, vesperi. i. tempore vespertino, & dixisset se esse iturum ad te postridie. i. die proxime sequente: mane: dixi me daturum ei aliqd literarum, & rogaui: vt peteret. s. eas a me. ⁋ Conscripsi epistolam noctu, nec ille. s. Caninius rediit ad me: ego credidi oblitū. s. promissi, aut ad me redire: attamen misissem eam ipsam. i. eādem epl'am per meos, nisi audissem ex eodē te exituꝝ postridie. i. die ꝓxime subsequēte, e Tusculano. s. agro eū villa. ⁋ At. i. sed: tibi vacat illud tibi: cū ad nullū referaẗ, sed tm̄ ex mō loquendi additum sit, non oēs tm̄ textus ipsum hn̄t. ⁋ Caninius venit ad me repente. i. celeriter, paucis diebus post, cum expectatem minime, dixit se proficisci statim ad te: & si illa epl'a. s. quem noctu scripseram, erat ἕωλος eolos. i. antiqua non recens, & marcida, & ita vana, pręsertim tantis rebus nouis allatis postea. i. cum essent tātæ res nouæ allatæ postea: tamen nolui meam lucubrationem. i. operationē, quasi ad lucernam perire. i. perditum ire, si nulla vsui esset illa epistola, & dedi Caninio eam. Eam tamen his insertam non puto forte, ꝙ fuit raptim scripta, & de rebus autē scitu dignis. ⁋ Sed locutus sum cum eo. s. Caninio, & idest simul, homine docto: &. i. simul: amantissimo tui. i. qui te maxime amat, ea, quæ existimo illū pertulisse ad te. i. denunciasse tibi. q. d. se ideo nunc breuiorē esse, ꝙ illius verbis multa Varroni nunciata putet. Affert tamen consilii sui rationem coniungens. ⁋ Tibi &c. Autē. i. sed, ego do me Hercule. s. ita conseruante, vt verum dico, tibi consiliu, quod mihimetipsi, videlicet, vt vitemus. i. fugiamus, oculos hoium, si minus. i. non satis facile possumus. s. vitare linguas hominum. Enim. i. quia, sup. ii, qui efferunt: idest extollunt se victoria. i. propter victoriam Cęsaris, intuentur. i. inspiciunt nos, quasi victos, & ita despiciunt nos. ⁋ Autem. i. sed ii: q. moleste ferunt nostros. i. Pompeianos, esse victos, dolent. i. ęgre ferunt, nos viuere, aut quia nos in culpa putant, aut quia indignos vita censent, ꝙ cum aliis non perimus. ⁋ Tu forte quęres, cū hęc. s. mala sint in vrbe. s. Roma, cur non absim. s. ab vrbe, quemadmodum tu sup. abes. ⁋ Tu enim ipse, qui vincis, & me, & alios prudentia vidisti credo oia nihil omnino fefellit te. i. fugit prudentiā tuam. ⁋ Quis est tam Lynceus. i. tam acute videns: tracta metaphora, aut a lynce animali acutissimi visus, aut a Lynceo viro, qui in portu Carthaginēsi stans naues e Sicilia proficiscētes cernebat, vnde Horatius in epistolis. Non poteris oculis quantum contendere Lynceus &c. qui nihil offendat. i. peccet, aut erret in tantis tenebris. i. ignoratione rerum futurarum, & qui nusquam incurrat. s. damnum. q. d. nullus. ⁋ Ac quidem. i. certe: in mentem venit iampridem mihi. i. cogitaui, esse bellum. i. aliquantulum bonum, exire. s. vrbe: aliquo. i. in aliquem locum, vt nec viderem ea: q̄ agebantur hic: nec audirem: quę dicebātur hic. ⁋ Ipse. i. egomet, calūniabar. i. per modum cauillantis: licet me scirem recte sentire, arguebam tamen meipsum: quia putabam eum, qui venisset obuiam mihi. s. egredienti vrbem: suspicaturum, aut dicturum etiam si nō suspicaretur, vt cuiq; esset commodum. i. opportunū visum, hic. s. Cicero ex vrbe fugiens, aut metuit, & fugit ea re. i. ob eam causam: aut cogitat aliquid. s. mali in Cæsarem. ⁋ Et habet nauem paratam. s. qua ad hostes transfugiat. Denique is: qui suspicaretur leuissime. i. de leuissima culpa: & qui fortasse nouisset me optime: putaret me discedere iccirco: ꝙ oculi mei non possent ferre. i. pati, quosdam homines. s. insolentes propter victoriam.

¶HAEC.quę de me pñt:aut dici:aut putari.¶ λελεθότως.i. latēter.¶ Obduxit.sup iposuit.¶ Callū,q̄dā duriciē:vt nihil fastidiā:ē trāslatio sumpta a corpore:qđ exercitatiōe crebra callū.i.duriciē catnis facit.¶ Tātisp.tādiu.¶ Efferuescit.refrigerat,cessat.¶ Gratulatio.Cę.¶ Cōfectū.finitū.¶ Qui.q̄lis.¶ Quo cō.du.i.qđ cōiectura assēq̄r futurę eē.¶ Rumor.fama:q̄ est de iis:q secuti sunt hoc bellū.¶ Raucus.defessus: nā ex assiduo clamore rauci efficimur:dicit ergo : nisi cū ipse rumor iā defecerit.¶ Huc.Roma.¶ In il.lo.i.Baias.¶ Quā na.qa Baię erant in littore loca amœna pp mare:& ba'neas:qbus abūdat:dicit ergo Ci,erit honestius venisse illuc cā deflēdę miserię reip.q̄ cā voluptatis.¶ Tu me.s.iudicas vel nosti.¶ mō ste.no.dūmō cōstet,& pmaneat nobis hoc firmū.¶ Mō ca.i.tantūmō capiebamus delectationē,cū rea erāt psperiores:vt supra ad Oppiū Balbū.Sed vnū est pfugiū doctrina,ac lrę,quibus semper vsi fuimus : q̄n secundis rebus delectatione mō hre videbanř,nunc vero ēt salutē.¶ Non mō:vt at.nō mō:vt cōsiliarios in rep.sed trāslatiōe vsus est. Architecti.n.dicunř q̄ fabricādi artem hñt. Fabri vero:q ipsi manu aliqđ faciunt in ędificiis:alteri igitur ingenio,alteri opa valent.¶ Vtetur.opa.s.nřa.¶ Politias.ciuilitates:nā πολις ciuitatē significat ¶ Si mi. in cu. in gñe deliberatiuo.¶ Atq̄ in fo.i. forensibus causis:& in gñe iudiciali.¶ Ad certe.saltē.¶ Nauare.diligenter agere,& tractare remp.¶ Hęc videntur mihi.s.facienda.

HVBER.

Tātisper

Efferuescit

Raucus

Architecti

Fabri

Haec ego suspicans,adhuc Romæ maneo: & tñ λελεθότως cōsuetudo diuturna callum iā obduxit stomacho meo.Habes rationē mei consilii. Tibi igiř hæc.censeo latendū tantisper ibidē,dū deferuescit hæc gratulatio, & simul dū audiamus, quēadmodū negociū confectū sit.confectū enī esse existimo.magni aūt intererit, qui fuerit victoris animus , q exitus rerū.quāquā quo me cōiectura ducat,habeo:sed expecto tñ. Te vero nolo, nisi ipse rumor iā raucus erit factus,ad Baias venire. Erit enim nobis honestius ēt,cū hinc discesserimus, videri venisse in illa loca ploratū potius, q̄ natatum.Sed hæc tu melius:modo nobis stet illud,vna viuere in studiis nostris,a qbus antea delectationem,mō solatiū petebamus,nunc vero etiā salutē deesse nō arbitramur. Siquis adhibere volet non mō vt architectos , verum etiā vt fabros ad ędificandā R.P.poterimus & nos libenter accurrere:Sin nemo vtetur opera,tñ & scribere,& legere πολιτείας: & si minus in cura,atq̄ in foro, at in literis,& libris, vt doctissimi veteres fecerunt, nauare R.P.& de moribus,ac legibus quęrere.Mihi hæc videntur.tu quid sis acturus,& quid tibi placeat,pergratum erit,si ad me scripseris. Vale.

¶Ex. II. Epistola. Caninius idem tuus.

¶Caninius idē tuus,& idē noster,cū ad me heri vesperi venisset,& se postridie mane ad te iterū eē dixisset,dixi ei me daturū aliqđ lrarū mane, & vt peteret, rogaui.conscripsi epistolā in ortu.¶ Quęres fortasse,cur cū hęc i vrbe sint,nō absim quēadmodū tu abes.¶ Hic aut metuit, & ea re fugit. ¶ Hęc ego suspicās adhuc,Romę maneo: & tñ.λελεθότως. Consuetudo diurna calumniam obduxit stomacho meo.

¶EGO suspicans hęc.s.de me suspicāda:maneo adhuc Romæ:& tñ cōsuetudo diuturna obduxit.i.opprimendo imposuit,λελεθότως.i.latēter.iā stomacho meo callū.i. partē iduratā ex frequētia malorū. Tu hēs rōnē consilii mei. Igiř sup. scribo,aut cōsulo tibi hęc:alii dicūt, censeo tibi hoc:cēseo.i. iudico:latēdū sup.eē tibi tantisp ibidē.s.vbi es:tātisp.i.tādiu dū.i.donec,hęc gratulatio.s.quę fit Cęsari:& Cęsarianis de victoria.effetuescit.i.feruēter fit, aut donec feruotē amittit & refrigerař, & dū.i. donec:audiamus quēadmodū.i.qualiř negociū sit cōfectū.i.absolutū , existimo enim esse confectū. Aūt.i.sed:intererit magni.i.multū referet:qui.i.qualis fuerit animus victoris.s. Cęs.q.i.qualis:exitus rerū.i. bellicarū:q̄q̄ hēo:quo cōiectura ducat me.i. q p cōiecturā de exitu iudicem,sed tñ.i.attamen,expecto.s.exitū rerū.Vero p sed:nolo te venire ad Baias.i.locū illū amœnissimū,vñ Satyricua lanua Baiarū & gratū littus amœni Secessua &c. nisi ipse rumor.s.de victoria erit iā factus raucus.i. defessus:multo clamore:ita vt nō amplius diuulgeř.Eni.i.qa:honestius erit nobis:cū decesserimus hic.i. ab vrbe videri venisse i illa loca.s. amœna:potius ploratū.s.calamitatē reip.q̄ natatū.i.balneatū.¶ Sed tu melius sup.cōsiderabis,aut iudicabis hæc.¶ Ista sunt pēsanda nobis:mō.i.in hoc rerū statu.¶ Illud.i.firmū sit ppsitū,& stet:placeat,ac cōstitutū sit : nos viuere vna.i.pariter:in studiis nřis , a qbus.s.studiis nos petebamus , aut vt plures hñt,capiebamus antea.s.dum respu.floreret,& nos in ea delectationem,& modo.i.pauloante solatiū.s. malorum. ¶ Vero pro sed:a qbus nos arbitramur ēt nūc salutem non deesse.Si qs volet adhibere.s.lratos, non modo.i.non solum vt architectos.i.magros ędificiorum,& principes in ędificando,verū etiam, vt fabros.i.operarios,ad remp.ędificandam:poterimus,&.i.etiam,nos accurrere libenter.¶ Sin.i.sed si:nemo vtetur opera.s.nřa,tñ sup. poterimus & legere ,& scribere politias,i.gubernationes ciuitatum,& si minus,i. non poterimus,id facere in curia.i. coram senatu, atq̄ in foro.i. coram iudicibus,ac i.saltem:poterimus in lřis,& libris , vt veteres doctissimi.s.Plato:Aristo. & alii phi fecerunt: nauare.i.date operam reip.& quęrere.i.disquirere, & disputare de moribus , ac legibus.¶ Hæc videntur mihi.s.verisimilia,aut facienda.¶ Pergratum erit , si tu perscripseris ad me quid sis acturus , & quid placeat tibi. Vale.

ASCEN.

Cicero Varroni.S.D. 3

ETsi qđ scriberē,nō habebā,tñ amico ad te eunti nō potui nihil dare. Quid ergo potissimū scribā:qđ velle te puto, cito me ad te esse venturū. Etsi vide quæso satis ne rectū sit nos hoc tāto incēdio ciuitatis in istis locis esse. dabimus sermonē iis, q nesciunt nobis, quocunq̄ in loco simus,eundem cultum,eundē victū esse. quid refert:

ETsi. Pollicetř Ci.se celeriter venturū ad Var. ostendit tñ sibi nō placere, vt sint in his locis vbi tunc erat Var. & adducit huius suę sententię rōnes postremo ostendit se capere magnum fructum ex studiis literarū.¶ Quid igiř. interrogatiue.¶ Potissimū. præcipue.¶ Quod puto te velle .i.desyderare.s.scribam.¶ Cito: hoc est,q putat eum velle. ¶ Incendio:vt diximus sępius: comparat miserias ciuitatis, aut tempestatibus , aut incendio.¶ Dabimus ser. dabimus cām loquendi de nobis.¶ Cultum: obseruationem vitæ. ¶ Quid refert:quid interest,quid hoc prodest, quid idem sit nobis cultus,& victus vbicunq̄ simus.

HVBER.

ETsi pollicetř se celeriter venturū ad Var.significat tñ locū vbi tunc erat Var.sibi displicere, & demum dicit se magnū fructū ex lřis cape.Ordo est. Etsi.i.q̄q̄:non habebam qđ scriberem,tñ non potui nihil.s.lrarum dare amico eūti ad te. ¶ Quid ergo scribā potissimū: Scribā sup.i.q puto velle.videlicet me venturū esse cito.¶ Etsi.i.tametsi,quęso vide.i. considera:ne.i.an sit rectum.i.nō erroneū,nos esse in istis locis.s. tam notis, aut delitiosis tanto incendio.i. ardore irarū, & persecutionum ciuitatis.s.Romanę.Nos dabimus sermonem.i.occasionem de nobis loquendi:iis,qui nesciunt eundem cultū, & eundē victum esse nobis in quocunq̄ loco sumus , hoc est philosophię vacare,& putabunt nos contra se consilia agere.Quid refert sup.inqes:quid de te loquanř hoies,dūmodo tu bonus sis:tñ.i.nihilominus:icidemus in sermonem,quē bonū esse deiurare:qa cura habenda est de oie bono:& iō liceat ēt nřa afferre.diuus pater Augustinus dicit bonā vitam nostrā nobis esse necessariā,bonā famam nřam pximo.Est tñ ēt aliena expositio sic.¶ Quid refert.s. an vna simus nec ne.

ASCEN.

HVBER. Volutati Voluta/bra

¶ TAMEN icidemus i ser.i.nihilominus loquent de nobis.¶ Laborãdũ,curãdũ.¶ Voluten̄t.versen̄t,sed volutati pprie dicimur in sordibus,& rebus turpibus. Inde volutabra dn̄r loca:vbi suea volutan̄t.¶ Nobiscũ,per nos solos.¶ Aut in.nos in nos inter te:& me.¶ Inscitia.ignorãtia.¶ Barbarorũ.indoctorũ nostrorũ:q indocti sunt,& q̃si barbari.¶ Quæ sunt mi. q̃ nõ possent esse miseriora.¶ Artes nostræ.liberales.¶ Nescio q̃do.q.d.occulta quadã rõne.¶ Vberi.maiores,fertiliores.¶ Siue. ponit rões quare fertiliores fructus afferãt artes suæ:q̃ añ.¶ Grauitas mor.p quã intelligit maximã miseriã: & calamitatẽ ciuitatis.¶ Cuius.medicinæ.¶ Vim.virtutẽ:ptãtẽ:qa nõ facile apparet i sano:qd possit medicina.¶ Hęc pcepta.philosophica.¶ Cuius domi nascun̄t.apud quẽ abundant : & q aliia date cõsueuisti.¶ γλαυκας.noctuas:εις in:αθηνας Athenas:puerbium erat:qm attica regio abundat noctuis,iõ puerbialiter dixit:portõ noctuas Athenas,q.d.aquã mari addo:q tibi hæc dico:q melius me nosti.¶ Scilicet.certe.¶ Nihil.s.fuit scribendũ ad te.¶ Sic,vt rescribens aliquid me expectes.

tamen in sermonẽ incidemus. Valde id,credo, laborãdũ est,ne cũ oẽs in oĩ genere & scelerũ & flagitiorũ voluten̄t,nr̃a nobiscum,aut inter nos cessatio vitupere̅t. Ego vero neglecta barbarorũ inscitia re psequar. q̃uis enim hęc sint misera,q̃ sunt miserrima,tñ artes nostrę nescio quomõ nũc vberiores fructus ferre videntur, q̃ olim ferebant:siue qa nulla nunc in re alia acquiescimus:siue q grauitas morbi facit, vt medicinæ egeamus,eaq; nũc appareat,cuius vim nõ sentiebamus,cũ valebamus. Sed qd ego hæc ad te,cuius domi nascuntur,γλαυκας εις αθηνας:nihil scilicet, nisi vt rescribens aliquid,me expectares. sic igitur facies. Vale.

ASCEN. ¶ TAMEN,i.nihilominus,incidemus in sermonẽ,s.hoium de nobis.¶ Ego credo:inquit Cicero:id laborandũ.i. annitẽdum,est nobis valde,ne cũ oẽs,s.alii:voluten̄t.i.frequenter inuoluan̄t:in oĩ genere,& scelerũ,& flagitiorũ, cessatio nr̃a vitupere̅t nobis:aut iter nos.¶ Vero pro sed:ego persequar. .i.donec te puenero sequar te:inscitia barbarorũ.i.ineptorũ hoium,neglecta.i.cõtempta.¶ Enim.i.qa,quãuis hæc q̃ sunt miserrima,qa tẽpu.pessundederunt,sunt misera.i. nobis : tñ artes nr̃æ.i.liberales,& phicæ viden̄t nunc nescio q̃do ferre fructus.i.vtilitates vberiores,q̃ ferebãt olim,siue qa nũc in nulla alia re acq̃escimus,siue q grauitas morbi facit,vt egeamus medicinę,& ea.s.medicina:appeat nũc,cui⁹ vi.i. potẽtiã nõ sentiebamus,cũ valebamus.i.sani eramus. Sed qd.i.ad qd,ego sup.scribo hæc ad te:cuius domi.i.i cuius domo nascun̄t Glauca is athe.i.an:vt ferã,γλαυκα glauca.i.noctuã:eis.i.i Athenas,vbi plurimę sũt noctuę.q.d.frustra laborẽ,sicut q noctuam inferat Athenas:aut aquã i mare.¶ Nihil.s.ad nullũ cõmodũ id facio,nisi vt tu rescribens aliqd expectares me.¶ Facies igitur sic.i.me expectans aliquid rescribes. Vale.

HVBER. PEgi δυνατων. Iocat̄ Ci.cũ Varro. de eius aduentu introducitq; duas snias de possibilitate, & necessitate. ¶ περι de δυνατων possibilibus,κατα secũdum : Διοδωρον Diodorũ phum,κρινειν iudicare:dicebat eni Diodorus: q qcqd erat venturũ:necesse erat.i.non poterat aliter esse. Chrysippus vero dicebat nõ esse necesse: qd esset vẽturũ,licet esset possibile.¶ Sin aũt.s. nõ esset .venturus. ¶ Non est των δυνατων.i.non est possibiliũ.s. te venire. Chrysippias snias Chrysippi.¶ Non con.i.nõ admittebat : tractum a stomacho,qa nõ concoqt:hoc est non digerit ea, q̃ aspnantur. ¶ κατα Χρυσιππειον αδυνατον sm Chrysippũ impossibile. ¶ De Costi,quod egisti.¶ Si minus,si non.¶ Ad nos, subaudi accurre.¶ Hortũ.delectationem, amœnitatem.

M.T.C.Varroni.S.D. 4

PEgi δυνατων me scito κατα Διοδωρον κρινειν. Quapropter si vẽturus es , scito necesse eẽ te venire. Sin aũt non, των αδυνατων est te venire. nunc vide vtra te κρισις magis delectet,Χρυσιππεια ne,an hæc,quã noster Diodorus non cõcoquebat. Sed de his etiam rebus,ociosi cũ erimus, loquemur. hoc ẽt est κατα Χρυσιππειον δυνατον. De Costio mihi gratum est.nã id ẽt Attico mandaram. tu si minus ad nos,nos accuremus ad te. si hortũ in bibliotheca habes,nihil deerit. Vale.

ASCEN. PEgi &c. Iocose ad Var. scribit de eius aduẽtu, inducens duas snias de futuris contingentibus,vt cũ ordine aperiã. Ordo aũt est. Scito me κρινειν crinin.i.iudicare, περι peri.i. de δυνατων.i.possibilibus,aut cõtingentibus:κατα,cata.i.secundũ Διοδωρον Diodorũ:q dicit,qcqd vẽturũ est necesse esse euenire. Quapp si es vẽ.scito necesse esse te venire. Sin aũt.i.sed si,nõ.s.es venturus, est των δυνατων.i.cõtingentiũ te venire. Nunc vi.i.cõsidera vtra κρισις.i.iudicatio:& snia delectet magis te,an hæc.s.posterior qua ẽt si nõ sis venturus, cõtingẽtiũ esset te venire Χρυσιππεια.i.a Chrysippo edita. Est aũt Chrysippias forma patronymici fœminini p noie possessiuo positi,quasi sit Chrysippea aut chrysippica,an.s.prior,quã Diodorus nr̃.i.pceptor in phia,nõ cõcoq̃bat.i.nõ satis digerebat,& ad verũ enucleabat. Sed nos loq̃mur ẽt de his rebus,cũ erimus ociosi. Hoc.i.nos locuturos eẽ de his rebus,ẽ ẽt κατα Χρυσιππειον.i.sm Chrysippũ: δυνατον.i.contingens,vt dicunt ad vtrũlibet,sup. qd scripsisti te fecisse de Costio, vt opinor, vnguento ex Costio,est mihi gratũ,nã ego mandataram etiam id Attico.s.vt emat,aut transigat, si de negocio cũ Costio transigendo loq̃tur.¶ Si tu mi.i.nõ sup.accurres ad nos,nos accuremus ad te. Si habes hortum.i. locum amœnũ, aut deambulatorium,in bibliotheca.i.loco bibliothecæ vicino,nihil deerit.s.ad voluptatem. Vale.

HVBER. Vero Maturũ

MIhi ve. Cõstituerat Var.cũ Ci.se venturum ad nonas mẽsis,quẽ nõ noiat. Itaq; Ci.probat eũ diẽ:deinde excusat Ci.factũ vtriusq;,quod secuti eẽnt Põ. partes, & mortuo Põ.deposuissent arma.¶ Vero,expletiua particula:q̃ ad ornatũ tm põit.¶ Bñ ma.bñ i tpe tẽpestiuũ nã vt alio loco ex authoritate. A.G.dixim⁹ :maturũ dr̃:qd nec tardi⁹ nec citius fit,q̃ debet.¶ Tp̃s an itelligimus,n.fuisse satis cõmodũ ad veniendũ.¶ Probo,affirmo,laudo.¶ Eundẽ.diẽ nonarũ.¶ Nisi nõ pœ.i.nisi nõ rephẽdere̅t ab iis,q nõ sunt secuti illud:qa ẽt q non facerent:qd nos,dicunt tñ nos non male fecisse.¶ Nõ spẽ. victoriæ aut prædæ.¶ Sed officium.quo cogebamur defendere patriam:si boni ciues esse volebamus.

M.T.C.Varroni.S.D. 5

MIhi vero ad No.bñ maturũ videtur fore,neque solũ propter R.P.sed etiã propter anni tẽpus. quare diem istum pbo itaq; eundem ipse sequar . consilii nostri, nisi eos quidem, qui id secuti non sunt, pœniteret, nobis pœnitendum putarem. Secuti enim sumus non spem , sed officium.

ASCEN. MIhi ve,&c. Cõstituerat Varro Ci.cõuenire ad nonas cuiusdã mensis,quẽ nõ noiat, vñ rñdet se diẽ illũ pbare. Deide purgat fcm̃ vtriusq;: q secuti essent Põpeianas ptes,& q eo occiso arma deseruissent,in qbus non erat salus. Ordo est. Vero.i.p certo:qcqd tibi viden̄t:viden̄t mihi bñ.i.multũ maturũ.i.tẽpestiuũ,neq; citius neq; serius,sup. te venire ad nonas.s.mensis p Varronẽ significati,neq; solũ,sup.viden̄t,id pp tp̃s.i.opportunitatẽ reip.sed ẽt pp tp̃s anni:q̃te.i.q̃nã obtẽ:ego pbo.i.approbo istũ diẽ,itaq;.i.& ita:ego sequar eundẽ.s.diẽ Nonarũ.¶ Ego putarẽ pœnitẽdũ esse.i. pœnitudinẽ habendã esse nobis,cõsilii nr̃i,nisi nõ pœniteret eos,qui nõ sunt secuti id,quia ẽt illi:qui sequi noluerunt vel ausi non sunt dicunt sequendũ fuisse.¶ Nos enim secuti sumus nõ spẽ:qa maior spes erat de victoria Cæsaris,sed officiũ.s.debitũ reip.

¶ Reliquimus

CRELI quimus.cũ discessimus ab armis.Desperationẽ.defendẽdæ patriç:vnde illud Virg.Sat patriç Priamoq; datũ, vt honestior videat̃ discessus amissa spe subueniendi patriç.Verecundiores.modestiores:qa puduit nos sequi oẽm priç. Saniores.sapiẽtiores.Nõ re.do.sed cõtulerunt se ad Catonẽ,& Iubã,& bellũ renouare conati sunt.Nihil mi.fero.i.nihil est,mihi molestius. Seueritatẽ.derisiue dixit.Ociosorũ.horũ qui nihil habent,qđ curent,qui de nobis loquunt̃:cauendũ ne legatur occisorum.Occiderũt.perierunt.Quibus nõ sa.quia viuimus.i.q nõ pñt bene sentire de nobis:qa viuimus amissa rep.Istic.in Tusculano.Lauatio.balneũ:est aũt formatum ab antiquo participio lauatus lauati. Vale.

HVBER.

Reliquimus aũt nõ officiũ,sed desperationẽ. Itaq; verecũdiores fuimus,q̃ qui se domo nõ cõmouerunt:saniores,q̃ qui amissis opibus domum nõ reuerterunt. Sed nihil minus fero,q̃ seueritatẽ ociosorũ:& quoquo mõ res se hẽant,magis illos vereor,qui in bello occiderunt,q̃ hos curo,qbus non satisfecimus,qa viuimus. Mihi si spatium fuerit in Tusculanũ ante No. veniẽdi istic te videbo:sin minus,persequar in Cumanũ,& ante certiorẽ faciam,vt lauatio parata sit. Vale.

Lauatio ASCEN.

AVTEM.i,sed,nos reliquimus nõ officium:qa nemo vltra q̃ põt tenet̃,sed desperationẽ,qa alii vitia audebãt.Itaque nos fuimus verecũdiores.s.erga rẽpu.q̃,qui nõ cõmouerũt se domo.i.ab vrbe,& fuimus saniores.i.prudẽtiores,quã q nõ reuerterũt domum opibus.i.facultatibus belli amissis. Sed nihil fero minus.s.patienter,q̃ seueritatẽ ociosorũ.i.q nihil egerunt,& tñ alios taxant,& quoquo.i.quocunq; modo res hẽrent se:ego magis vereor tanq̃ iustiores censores illos,qui occiderunt in bello:q̃ curo hos,qbus non satisfacimus,qa viuimus.Si spatiũ fuerit mihi veniẽdi in Tusculanũ ante Nonas,videbo te isti,sin minus.i.si nõ,psequar te in Cumanum,& faciã certiorẽ antea:vt lauatio sit parata. Et ita de Cossio vnguento locutus videtur. Vale.

Ex.V.Epl'a.Mihi vero.

Sed nihil minus fero:quam si veritatẽ ocio solũ,& quoquomodo res se haberetur.

Cicero Varroni.S.D.

CAninius noster me tuis verbis admonuit,vt scriberẽ ad te,siqd esset,qđ putarẽ te scire oportere.Est igit̃ aduẽtus Cæsaris in expectatione,neq; tu id ignoras.Sed tñ cũ ille scripsisset,vt opinor,se in Alsiense vẽturũ,scripserũt ad eũ sui,ne id faceret:multos ei molestos for̃,ipsumq; multis.In Põtinũ videri cõmodius eũ exire posse. Id ego nõ intelligebã qd interesset. Sed tñ Hircius mihi dixit,& se ad eũ,& Balbũ,& Oppiũ scripsisse,vt ita faceret,hoĩes,vt cognoui,amãtes tui.Hoc ego iccirco nosse te volui,vt scires,hospitium tibi vbi parares,vel potius vbi vtriq;.qd enim ille facturus,incertum est:& simul ostẽtaui,me istis esse familiarẽ,& cõsiliis eorum interesse.quod ego cur nolim,nihil video. NON enim est idem,ferre,siquid ferẽdum est:& probare,siqd probandum non est.& siquid non probem quidẽ,nescio,præter initia rerũ.Nam hæc in voluntate fuerunt. Vidi enim(nam tu aberas)nostros amicos cupere bellum, hunc autem non tam cupere,q̃ non timere.

HVBER.

CAninius.Diuerterat Var.in Tusculanum vbi cum ageret,miserat ad Cice.per Caninium amicum communẽ vt aliqd ad se scriberet,qđ,putaret ei:eũ scire oportere.Quamobrem scribit Cic.aduentum Cæ.ex Gallia expectari,sed dicit non placere quibusdam eius amicis,vt in Alsiensem agrum,sicut ille constiruerat,veniret:deinde dicit quare vtatur familiariter Cæsarianis.Postea vero dicit:q quisviuat in perturbata,rep.tñ equs ferr,quia parauit se ad omnem statum vitæ:laudatq; consilium.Var.qui in Tuscu.daret operã literis:non autem voluptatibus,sicut quidam ociosi,cuius vitæ dicit se esse cupidissimum.Admonuit:in memoriam adduxit.Alsiense.absolute dixit pro in Alsiensem agrum:vel in Alsiense solum,sicut supra.tantum ex Arpinati veneram.s.agro,est autem Alsia nomẽ loci in Italia.Ne faceret id.i.veniret in Alsiense.In ex.esse ad.s.scripserunt.i.quod eius aduentus expectatur Romæ.Quid interesset.vtrum veniret in Alsiense:an Romam.Amantes tui.i.qui te diligunt.Hoc.s.scriptum esse ad Cæ.ne in Alsiense veniat.Vel potius vtriq;.correctio,qa dixerat tibi:ideo subdit,vel potius vtriq;.s.tibi & mihi.Ille.Cæ.Ostentaui.iactaui,dixi.Istis.Cæsarianis.Quod.quam rem.s.esse familiarem istis.Non est.ratio quare liceat ei esse familiarem Cæsarianis,quia illud est ferre,quod est ferendum,& probare,quod non est probandum,quia alterum viri sapientis & fortis,alterum non boni ciuis.Dicit ergo Ci.non est idem &c.quia licet ferat,quod est ferendum,non tñ probat,quod non est probandum.Quid non probem.qa dixerat,quod licet ferat,quod ferendum est,tamen non probat siquid non est probandum:ne videatur aliquid fieri,qđ non sit probandum:dicit quid non probem.i.quid est quod non debeam probare.Quid enim scio.s.de rebus Cæsarianis.Hæc initia.potuimus enim non ingredi bellum.Nam tu aberas.Roma,& est parenthesis.Nostros Pompeianos.Hunc Cæsarem.

Alsia

ASCEN.

CAninius.Admonitus per Caninium Cicero a Varrone:qui in Tusculano erat:desyderare siquid noui acceperit velle certiorem fieri,scribit aduentum Cæsaris ex belli reliquis expectari,docetq; Cæsarianis vtatur,& q in re turbara consolationem capiat,ex eo,q se ad oẽm statum præparauerat:laudatq; Varronem,q ociose dediderit.Ordo est.Caninius noster admonuit me verbis.i.ex mãdatis tuis,vt scriberem ad te,siquid esset:quod putarem oportere te scire.Igitur,hoc est,vt aliquid eiusmodi scribã,aduentus Cæsaris est in expectatione.s.multorũ,neq; tu ignoras id.Sed tamen cum ille.s.Cæsar,scripsisset:vt opinor,se venturum in Alsiense.s.solum,aut in Alsiensem agrum Italiç,sui.s.amici,& necessarii:scripserunt ad eũ,ne.i.vt nõ faceret id,hoc est ne diuerteret se ad Alsiẽsem agrũ:scripserunt enĩ,aut dixerũt:aduentum eius esse in expectatione,& multos fore molestos ei,& ipsum fore molestũ,sup.multis,& scripserunt eum posse exire cõmodius in Pontinum.s.agrũ:vnde nõ placet,quod Vber.dicit ex Gallia expectari Cęsarem.Ego nõ intelligebã quid interesset.s.in Alsiensem agrũ,an in Pontinũ exiret,s.e naui.Sed tñ Hircius dixit mihi,& dixit se.scripsisse ad eũ,hoc est ad Cæsarẽ,& Balbũ,& Oppium,qui cũ Cæsare erant,vt faceret ita:Balbum inquã:& Oppiũ hoĩes:vt cognoui Amantes tui.i.qui te amant.Ego volui te nosse hoc iccirco,vt scires vbi parares tibi hospitiũ.s.pcul a Cæsaris itinere,vel potius,sup.vt parares hospitium vtriq;.s.nostrum.Incertum enim est:quid ille sit facturus,& simul ostentaui me esse familiarem istis.s.Cæsarianis,& interesse consiliis eorum.Quod.s.esse illis familiarem,nihil video cur nolim.Non enim idem est ferre.i.tolerare,& pati:siquid est ferendum.i.necesse,vt feratur,& probare.i.approbare.siqd.i.aliqd,non est probandum.Etsi.i.tametsi:qd nõ pbem.i.qd est,quod dicere possim me non probare.q.d.nescio.Enim.i.qa,qd scio iã pter initia rerũ.q.d.nihil,& de initiis nihil est,quod recte dãnare possit in Cæsare.Nã hæc.s.initia,fuerunt in volũtate.i.libera electione.Vidi enim.nã tu aberas.q.d.dixissem nos vidisse,sed nõ dico te vidisse qa aberas amicos nostros.s.Põpeianos cupere bellũ.Aũt.i.sed,hunc.s.Cæsarem,non tam.i.intantum:cupere.s.Bellum,q̃ non timere,si necesse esset gerere.

Ergo hæc cōsilii fuerunt, reliqua necessaria. Vincere aūt aut hos, aut illos, necesse est. Scio te semp mecum in luctu fuisse, cū videremus, q̄ illud ingens malū alter utrius exercitus ex ducū interitu: tum vero extremum malorū oīum esse ciuilis belli victoriā: quā qdē ego ēt illorū timebā, ad quos veneramus. Crudeliter. n. ociosis minabāt: eratq; iis & tua inuisa volūtas, & mea oratio. Nunc vero si essent nostri potiti, valde intēperantes fuissent. erant eni nobis perirati, quasi qcq̄ de nr̄a salute decreuissemus, ꝙ nō idē illis censuissemus: aut q̄ si vtilius R.P. fuerit, eos ēt ad bestiarū auxiliū confugere, q̄ vel mori, vel cū spe si non optima, at aliqua tn̄ viuere. At in perturbata R.P. viuimus, quis negat? sed hæc viderint ii, q nulla sibi subsidia ad omneis vitę status parauerunt. huc eni ut venirem, supior longius, q̄ volui, fluxit oratio. Cū eni te semp magnū hoīem duxi: tum, ꝙ his tēpestatibus es ꝑpe solus in portu, fructusq; doctrinæ percipis eos, q maximi sunt, vt ea consyderes eaq; tractes, quorū & vsus, & delectatio est oībus istorū & actis, & uoluptatibus anteponenda. Eqdē hos tuos Tusculanēseis dies instar eē vitæ puto: libenterq; oībus omneis opes cōcesserim, vt mihi liceat ui nulla interpellante, isto mō uiuere. Quod nos quoq; imitamur, ut possumus, & ī nostris studiis libentissime cōquiescimus. QVIS enim hoc nō dederit nobis, ut cum opera nostra patria siue non possit uti, siue nolit, ad eam uitā reuertamur. quā multi docti hoīes, fortasse nō recte, sed tn̄ multi, ēt R.P præponēdā putauerunt? Quæ igit studia magnorū hoīum snīa uacationem hñt ēt publici muneris, iis, cōcedēte R.P. cur nō abutamur? Sed plus facio, q̄ Caniuius mādauit. Is. n. siquid ego scirē, rogarat, quod tu nescires. ego tibi ea narro, quæ tu melius scis q̄ ipse, qui narro. faciā ergo illud, quod rogatus sum, ut eorū, quæ temporis huius sint, quæ tua interesse audiero, neqd ignores. Vale.

HVBER. ¶ AEC. initia. ¶ Cōsilii. deliberationis: qa potuimus desyderare faciēda, an nō faciēda essent. ¶ Reliqua: q̄ postea sunt cōsecuta. ¶ Necessaria: qa postq̄ ingressi sumus, necesse fuit sequi. ¶ Aut hos aut illos: aut Pōpeianos: aut Cæsarianos. ¶ Interitum: amissionē. ¶ Alterutrius. Cæsa. & Pō. ¶ Illorū. s. victoriā. ¶ Ociosis: qui non immiserant se bello. ¶ Nostri. Pōpeiani. ¶ Essent potiti. i. obtinuissent victoriā. ¶ Intēperantes. incōtinentes in ipsa victoria, & crudeles. ¶ Quod idē. s. qd esset decretū de nr̄a salute. ¶ Nō een. i. nō fuisset ēt decretū pro eis. ¶ Eos, qui Pōpe. secuti fuerant. ¶ Bestiarū: elephantorū pp Iubam Regē Africæ: qui elephantis in bello vtebat, ad quē mortuo Pōpeio Pōpeiani se cōtulerunt. ¶ Vel viuere. i. vel quasi vtilius fuerit viuere cū spe &c. ¶ Cū spe. qa saltē aliqua erat nobis ꝓposita spes. ¶ At. obiectio: qd ducam vitā in repu. ꝑturbata, & oppressa. ¶ Sed hoe viderit. s. q rep. ꝑturbata vitant. ¶ Qui para. nul. sub. i. q nō ita se istituerunt, vt tam aduersa: q̄ ꝓspera ferre possent, quod faciunt tantūmodo sapiētes. Nā conscientia rectorū consiliorū, & factorū, & studium ac doctrina bonorū artiū dicunt subsidia. i. ꝑparationes, & munitiones quędā cōtra res aduersas. Hora. in carminibus. Speret infestis: metuat secūdis Alterā fortē bn̄ præparatum pectus, significat ergo Cice. qd si viuit perturbata repu. hēt rn̄ qōo ferat hāc reip. ꝑturbationē, sicut sæpe antea scripsit. ¶ Fluxit. descendit. ¶ Vt venirē huc. vt tangerē hanc snīam. ¶ Magnū. excellentem: & dignū laude. ¶ In portu. in tranqllitate, in tuto, tractū a nauigātibus, q portū hñt salutis locū. ¶ Qui ma. sunt, qa, vt supra vidimus, in prosperis rebus afferunt tantummodo delectationem, in aduersis aūt ēt salutē γραμματικῶς: excogitas itētus ei. ¶ Vsus. vtilitas. ¶ Istorū, q malunt sequi bellum. ¶ Dies tu. quos agis in Tusculano. ¶ Instar vitæ. i. posse ꝓprie vitā dici. ¶ Cōcesserim. pro concedam, vt oēs alii sint diuites, dūmodo possim ita viuere, sicut in studiis literarū. ¶ Interpellante: impediente, ꝓhibēte. ¶ Imitamur. sequimur. ¶ Non dederit. non concesserit. ¶ Ad eā vitā. cōtēplatiuā, & quietā, quæ vertit in studiis literarū. ¶ Multi docti. Plato & alii Academici. ¶ Fortasse nō recte. vt ipse in. i. officio. disputat his verbis. Itaq; vidēdum est, ne non satis, si id, qd apud Platonem est in philosophos dictū: qd i inuestigatione versent, quodq; ea quę plerīq; vehementer expectant, de qbus inter se degladiare hoies soleant, cōtemnant, & ꝑ nihilo putēt, ꝓpterea iustos esse, nā cū alterū iustitiæ genus assequunt in inferenda, necui noceat, iniuria: in alteru incidūt. dicēdi. n. studio impediti, quos tueri debēt: deserūt. Itaq; ne ad rēp. qdē accessuros putat nisi coactos, ęqus aūt erat id volūtate fieri &c. ¶ Vacationē. cessationē, intermissionē. ¶ Eadem: puto melius legendum esse tandem: vt sit sensus, cur nō abutamur repu. concedente iis studiis, q̄ studia tandē hñt vacationē publici muneris snīa magnorū hoium. ostēdit enim Cice. in. i. offi. vt diximus, fuisse sentētiā Platonis, vt liceret deserere rēpu. & tradere se studiis līarū & philosophiæ. ¶ Muneris publici. i. administrationis reip. ¶ Abutamur. i. vtamur præter consuetudinē nostram. ¶ Rogarat. i. vt scriberem. ¶ Tua. i. ad te pertinere. Vale.

Vacatio

ASCEN. ¶ ERGO hæc. s. initia fuerunt consilii. i. deliberationis liberę reliqua. s. quę secuta sunt: sup. fuerunt necessaria. ¶ Aūt. i. sed: vbi duo pugnant necesse est, aut hos, aut illos vincere, aut applicemus notis, aut hos. s. Pōpeianos, aut illos. s. Cæsarianos. Scio te semp fuisse mecū in luctu, cū videremus, q̄. i. quantum ingens, sup. foret illud malū exercitus alterius ex interitu ducum. ¶ Vero. i. sed: nos vidimus. tū. i. præcipue: sup. vidimus, extremū. i. maximū oium malorū esse victoriā belli ciuilis, quā. s. victoriā, ego qdem timebā ēt illorū. i. si cōtigisset illis, ad quos veneramus. s. Pōpeianis. ¶ Ipsi enim minabant crudeliter ociosis. i. non gerentibus secū bella aduersus Cæsarem, & tua voluntas, & oro mea. s. cohortātis ad pacē, erat inuisa iis. s. cupientibus bellum. ¶ Nunc vero si nostri. i. Pōpeiani, essent potiti. s. victoria, aut imperio: ipsi fuissent valde intēperantes. s. in vltione faciēda. ¶ Ipsi eni erant perirati nobis: q̄si decreuissemus quicq̄ de salute nostra, qd nō idē censuissemus. i. adiudicassemus illis. s. bella gerētibus, vt quasi fuerit vtilius reip. eos cōfugere ēt ad auxiliū bestiarū. s. elephantorū Regis Iubæ, q rex erat in Africa: aut ēt serpentū Africæ, ꝑ quos Cato trāsiuit bellū cū Cæsarianis gesturus: quā vel mori, vel viuere cū spe si non optima, attamen aliqua. ¶ At. i. sed: nos viuimus. s. nunc vt illi dicūt in repu. ꝑturbata, qs negat. sup. illud. q. d. nemo. ¶ Sed ii viderint hęc. s. mala reip. q nulla. i. nō vlla: nō parauerūt, sup. sibi, vlla subsidia. i. subterfugia, aut sublētacula: ad oēs casus vitæ: hoc est q in solo foro vitam tutari poterant. ¶ Oro superior fluxit. i. deducta est longius q̄ volui: vt venirē huc. i. ad hoc dicendum.

¶ Ex. VI. Epla. Caninius noster me.

¶ Scripserūt ad eū sui, ne id faceret, i expectatione eē eius aduētū, multos ei molestos fore: ipsumq; multis oꝑtere videri cōmodius eū exiē posse. ¶ Hoc ego idcirco nosse te volui, vt scires, hospitiū tibi vbi parares, vel potius vtar vbiq;: qd enim ille facturus sit incertū ē, & simul ostētaui tibi, me istis esse familiarē, & cōsiliis eorū interesse. ¶ Quā qdē ego ēt illorū timebā, ad quos veneramus. Crudeliter. n. ociosis sic minabant, eratq; iis & tua inuisa voluntas, & mea oro. ¶ Aut q̄si vtilius reip. fuerit, eos ēt ad bestiarū auxiliū cōfugere, q̄ velle mori. ¶ Vt possimus & in nostris studiis & ī nr̄is ꝯsiliis libentissime cōquiescimus. ¶ Sed plus facio, q̄ animus mādauit. Iure enim is, si qd ego scirē, rogarat, qd tu nescires. ¶ Faciā illud ergo. qd rogatus sum, vt eorū, quę tpis huius sint: quæ tua interesse audiuero: scias, ne qd ignores. tu Vale.

¶ Cum

¶ Cum enim ita sit:q duxi.i. estistimaui semp te hoiem magnū, tum sup. verum est:q te duco magnū hoiem his tempesta tibus:q es ppe.i.quasi solus in portu:& pcipis eos fructus doctrinæ, q maximi sunt, vt cōsideres ea : & tractes ea ¶ Quorum & vsus:& delectatio est anteponenda omnibus, & actis:& voluptatibus istorum.s.contemnendorum, cum se beatos putant. ¶ Equidem.i.ego quidem : puto hos dies tuos Tusculanenses.i. quos in Tusculano cum Iris ducis, esse instar.i.ad statum, & equiualentiam vitę:& ego concesserim libenter omnibus.q.d.etiam inimicis:omnes opes.i.facultates meas, vt liceat mihi viuere.isto modo.i.in ocio literario, nulla vi.i. violentia interpellante.i. impediente:quod.i.quam rem : nos quoq3 imitamur:vt possumus, & conquiescimus libenter in studiis nostris. Quis enim non dederit.i.permiserit:& concesserit nobis:hoc:vt eū patria siue nō possit:siue nolit vti opera nostra.s.in reipu.administratione nos reuertamur ad eam vitam.s.philosophicā:quā multi homines docti:vt Plato, & alii fortasse nō recte.i. nō decenter : vt disputat in libris offi. ¶ Sed tñ multi putauerunt pponendam ēe reipu.i.administrationi eius.q.d.nullus iustus iudex non dederit:sed omnes de/derint. ¶ Igitur q̄ studia habent vacationē.i.cessationē, & intermissionē, sententia.i.ffm sniam magnoq3 hoium.s.Platonis, & alioq3, cur non abutamur eadē.s. vacatione muneris publici, reipub.concedente iis.s.studiis.s. vacationem.hoc est cum philosophi plurimi dicant ab repu.cessandū, interdū pp veri inqsitionem, quare non possimus cessare ab eadē:eadem concedente:cum nolit, aut nō possit vti opera nostra.ʼ Sed ego facio plus q̄ Caninius mandauit, is enim rogarat; sup.vt scriberem ad te, si ego scirem, quid.i. aliquid quod : tu nescires. ¶ Ego autem narro tibi ea, quæ tu scis melius, quam ipse.i. egomet:qui narro.s.ea. ¶ Faciam ergo illud, quo rogatus sum : vt nequid : idest non aliquid : non ignores aliquid eorum: quæ sint huius temporis:idest tempestatis, quæ audiero tua: scilicet interesse. Vale.

Cicero Varroni.S.D.

Cœnabam apud Seium, cum utriq3 nostrū redditæ sunt a te literæ. Mihi uero iam maturū uidet. Nā q antea te calūniatus sum indicabo malitiā meā. uolebā ,ppe alicubi esses, si qd bonæ salutis συντεδυ' ερχομενω. nunc quando cōfecta sunt oia, dubitandū non est, qn æqs uelis. Nā ut audiui de Lucio Cæsare filio, mecū ipse, Quid hic mihi faciet patri? Itaq3 nō desino apud istos, q nūc dominant, cœnitare. Quid faciā? tēpori seruiendum est. Sed ridicula missa faciamus, p̄sertim cū sit nihil, quod rideamus. Africa terribili tremit horrida terra tumultu. Itaq3 nullum est αποπροηγμενον, quod non uereat. Sed quod quęris, quādo, qua, quo, nihil adhuc scimus. Istuc ipsum de Batiis, nonnulli dubitant, an per Sardiniam ueniat. Illud enim adhuc prædium suū non inspexit, nec ullū habet deterius, sed tñ non cōtēnit. Ego oino magis arbitror per Siciliam, uel iam sciemus: aduentat enim Dolobella. eū puto magistrū fore, πολλοι μαθηται κρειττονες διδασκαλων. Sed tñ si sciam quid tu cōstitueris, meum cōsiliū accōmodabo potissimū, ad tuū, quare expecto tuas literas. Vale.

HVBER.

Cœnabam. Scripserat Cic. ad Varronem nondum esse tempus veniendi ad eum:accusauerat q3 eū quod tam eo tēpore accelerarct. Itaq3 nūc scribit id fecisse, vt videret, si interea aliqd salutis accidisset, vt puta per mortē. Cæ. de cuius aduētu scribit se ignorare p q̄ loca sit futurus. ¶ Vtriq3. mihi & Seio. ¶ Maturum. tempestium.s. venire. ¶ Calūniatʼ sum. te accusaui. ¶ Indicabo ma.meā.dicā q̄ cā & astutia id fecerim. ¶ Prope. nō longe ab vrbe. ¶ Si qd bo. salu.s.euenisset nobis.q.d.si interea dii voluissent nobis prouidere p mortem Cæ. ¶ συντεδυ' ερχομενω.i. duobus simul euntibus : & est thmesis, συνερχομενω simul euntibus δυο duobus, est aūt apud Home. sensus perfectus : quem Cicero abscisum ptulit, qa loquebat apud eum:qui optime tenebat Home. vt si apud aliquē Virg. familiarem dicā Si qua fata sinant, intelliget, qd p̄cedet & sequat ex x. iliados Homeri, sunt aūt verba Vlyssis tenuentis ire exploratū res Troianorum:nisi hēat socium, & comitem, est aūt dualis numerus:& noiatiuus p gtō, qui apud eos ponit eo loco:quo nos ponimus ablm̄ absolute, vel in cōsequentia : voluit ergo dicere Ci.simus simul, qa tutiores erimus duo q̄ vnus. ¶ Confecta sunt oia.datus: finis belli. ¶ Aequis.amicis.s. Cæ farsianis:& subaudi vtamur:& īñ ironice dicit. ¶ De filio.L.Cæ.qōo eū tractauerit Cę. ¶ Mecū ipse.dixi vel cogitaui. ¶ Quid mi.fa.pa. verba sunt Simonis apud Terentiū in Andria, de filio familiariter flentis nomen Chrysidis, quæ nunc Ci.accōmodat pposito suo.q.d.si tractauit ita L.Cęsaris filiū.qd faceret mihi.q.d.multo peius:est eni sensus hic cōtrarius Terentiano sentui. ¶ Cœnitare. frequenter cœnare, vt eos retineā mihi amicos. ¶ Istos. ¶ Cæsarianos. ¶ Quid faciā.q.d.necesse est ita facere, qd̄ declarat dicens. ¶ Seruiendū. obsequendū. ¶ Missa fa.i.dimittamus. ¶ Africa terribili.versus est Ennii, quē Ci.ponit ad pbandū, qd̄ nihil sit ridendū:qa tumultus bellicus oia perturbauerit. ¶ Nullū αποπροηγμενον, ita inueni scriptum multis codicibus:& declaratum electumnam προηγω p̄cedo significat p̄cedor προαγομαι. inde αποπροηγμενον .i.nōn ppositum. ergo reiectū:reiecta eni a philosophis dicunt bona externa. ¶ Qd̄ nō vereat.qd̄ nō timeā. ¶ Qn.s.sit venturus Cęsar. ¶ Qua.p quā regionē. ¶ Quo.ad quem locū. ¶ Illud prędiū suū.hoc dicit Cic.qa Cę.possidebat totā Sardiniā, ideo appellauit eā p̄diū Cæ. ¶ Deterius. qa supra dixit Sardos esse pessimos. ¶ Nō cōtēnit.i.diligit. ¶ Per Siciliā.venturʒ. ¶ Vel.ēt. ¶ Iā.i.mox:stati. ¶ Dolobella.q erat ex intimis Cęsaris. ¶ Magistrū fore.q instruat Cęsa. q̄ sit venturus. ¶ πολλοι.multi μαθηται discipuli, κρειττονες meliores p̄stātiores, διδασκαλων magistris. ¶ Quid cōstitueris. qd decreueris facere. ¶ Accōmodabo.aptabo. ¶ Ad tuū cōsiliū.i.faciā qd tu cōsulueris.

Relecta

Iam

ASCEN.

Cœnabam &c. Dicit se nō pbasse properationem Varronis in vrbē ppter speratam necem Cęsaris:quē dicit venturum:sed nescire qñ. ¶ Ordo est. Ego cœnabam apud Seium:cū literę redditę sunt a te.s.missę:vtriq3 nostrum:hoc est, & Seio:& mihi. ¶ Vero pro sed:aut certe:sup.te venire in vrbem, videtur mihi iam maturū.i.tēpestiuū, nā q calūniatus sum.i.iniuste arguerim te antea, indicabo malitiā meā. ¶ Ego volebā eē alicubi ppe.s.te, siqd bonę salutis, sup.contingere possit syntedyercomeno.i.duobus, simul euntibus, aut dum duo simul eunt, ut apud Homerum inquit Vlysses : nunc qm oia sunt confecta.i.sopita:bella, non est dubitandum quin.s.aliqd bonæ salutis sit viris æquis.i.iustis:& integris.q.d. tibi & mihi:aut non est dubitandum quin omnia sint. ¶ Cōfecta viris bonis, & integris.i.per bonos &c. ¶ Nam vt.i.postq̄, ego audiui de filii Lucii Cæsaris.s. qōo benigne tractauerit aliquē ex hostibus, ipse.i.egomet:sup.aiebam mecū, quod Simo Terentianus in Andria ait de Pamphilo filio suo:qui nimis familiariter cōplexus fuerat Glycerium, quam Simo nō putauit illi notā, nisi pp familiaritatē eorū:qui Chrysidem amabant. ¶ Quid hic.s.tam pius in hostes faciet mihi patri.i. patris loco:post reconciliationem habendo: ¶ Itaq3 non desino cœnitare apud istos:qui dominantur nunc. Fingit autem per imaginationem id Varronem reprehendere:vnde addit. ¶ Quid faciam? Seruiēdum.i.inseruiendum est tēpori. ¶ Sed faciamus missa.i.omittamus ridicula, præsertim cum nihil sit quod rideamus.i.recte ridere possimus:ergo superiora per risum dixit, nam ut cecinit Ennius prius de bello, quod Scipio in Africa gessit. Africa terra horrida tremit terribili tumultu. ¶ Itaq3.i.& ita nullū est:apoproegmenon.i.nō propositum sed reiectū, quod non verear. ¶ Sed q quæris qñ, qua, quo.s.Cæsar veniet:nihil scimus adhuc. ¶ Illud ipsum.s.quod dicis te audiuisse de Batis, nonnulli dubitant an veniat per

Sardiniam.⸿ Ipse enim non inspexit adhuc illud prędium suum.s.quod in Sardinia per victoriã acquisiuit,nec hẽt vllum deterius:quia terra veneni ferax est:sed tñ non contemnit.⸿ Ego arbitror omnino.s.magis,venturum per Siciliam,vel.s. etiam:iam sciemus.⸿ Enim.i.quia:Dolobella.s.gener meus,aduentat.i. appropinquat.⸿ Ego puto eũ fore magistrũ.s.iu neris.polli.i.multi mathetę.i.discipuli,ctessiones.i.meliores,didascalon.i.magistris:sup.sunt. Apud gręcos cõparatiua ge nitiuos regunt,apud nos ablatiuum cõparatiue posita,itaq; genitiuum in ablatiuũ cõuerti.⸿ Sed tñ si sciam:quid tu con stitueris:ego accõmodabo consilium meum potissimumad tuum:quare expecto literas tuas. Vale.

Cicero Varroni.S.D.

Etsi munus flagitare,quãuis quis ostende rit,ne populus quidem solet,nisi cõcitatus: tñ ego expectatiõe promissi tui moueor,vt admoneã te,nõ vt flagitem.Misi aũt ad te quatuor ad monitores non nimis verecundos. nosti enim profe cto os adolescẽtioris eius Academiæ. ex ea igitur me dia excitatos misi:qui metuo,ne te forte flagitent: ego aũt mandaui,vt rogarent.Expectabã oĩno iãdiu meq; sustinebã,ne ad te prius ipse qd scriberẽ,q̃ aliqd acce pissem,vt possem te remunerari quãsimillimo mune re.sed cũ tu tardius faceres,idest,vt ego interpretor,di ligentius:teneri nõ potui,qn cõiunctionem studiorũ, amorisq; nostri quo possem literarũ gñe declararem. Feci igitur sermonem inter nos habitũ in Cumano, cũ eẽt vna Põponius. tibi dedi parteis Antiochianas, quas a te ꝓbari intellexisse mihi videbar,mihi sumpsi Philõis.puto fore,ut cũ legeris,mirere id nos locutos esse inter nos,quod nunq̃ locuti sumus:sed nosti mo rem dialogorũ.Posthac aũt mi Varro q̃ plurima,si ui debitur,& de nobis inter nos:sero fortasse,sed superio rum tẽporũ fortuna,R.P.câm sustineat. hæc ipsi præ stare debemus.atq; utinã qetis tẽporibus,atq; aliquo si non bono,at saltẽ certo statu ciuitatis hæc inter nos studia exercere possemus.quãquã tum quidẽ uel aliæ quæpiã rationes honestas nobis & curas,& actiões da rent.nunc aũt qd est,sine his cur uiuere uelimus? mi hi uero cum his ipsis uix:his autem detractis,ne uix q dem.Sed hæc coram,& sæpius. Migrationem: & em ptionem feliciter euenire uolo,tuumq; in ea re consi lium probo.Cura ut ualeas.

HVBER. Et si munus.Quia M.Varro ꝓmiserat se scripturum ali quid,quod ad Cice.mitteret,idq; distulerat: ideo Ci. nunc exigit ꝓmissum,qđ ideo magis dicit esse debitũ, quia ad eum miserat libros.iiii.Academicorum, quos dicit esse tanq̃ admonitores obligationis Varronis,ostendit igit illud opus Academicorum factum esse per dialogum:quia introductæ sunt ꝑsonæ loquentes,polliceturq; se scripturũ alias plura,& præsertim quia cum alio tpe possit fortasse habere honestas aliquas curas vel actiones,nunc dicit se si ne istis nullo mõ viuere posse.⸿ Et si. ponit similitudinem, cuius contrariũ dicit se esse facturum,est aũt sensus,licet po pulus non audeat postulare munus aliqđ ludorũ etiam ab aliquo ꝓpositum & ꝓmissum,nisi aliquis incitauerit ipm populum vt flagitet:tñ spe muneris ipsius Varronis se ita moueri scribit,vt audeat eum non flagitare,sed admonere, vt pręstet ꝓmissum.⸿ Munus intelligimus nõ pecuniarum: sed ludorum:qui populo exhibebantur,vt diximus lib.ii.ea epistola quæ incipit. Nempe non defuit studium declaran dorum munerum.⸿ Flagitare,exigere,instanter petere.⸿ Ni si cõ.nisi compulsus ꝑsuasione tribunorum:aut alicuius viri grauis.⸿ Quis.aliquis.⸿ Ostenderet.declararet,ꝓponeret se esse exhibiturũ.⸿ Expectatione.spe.⸿ Moueor.adducor. ⸿ Admoneam,faciam te memorem.⸿ Quatuor admonito res intelligit.iiii.libros Academicorum,quos ad Varronem scripsit.⸿ Non nimis vere,aliquantum audaces in petendo. ⸿ Nosti enim hos.i.libros vel admonitores:in alio codice scriptum erat os sine aspiratione,qđ mihi nõn displicet:vt sit sensus,nosti os.i.audaciam loquendi.⸿ Adolescentioris .i.iunioris,quia vetustior,cuius fuit author Plato,erat vere cundior,mediam ferunt fuisse Archesilai,vltimam Carnea dis.⸿ Ex ea.adolescentiore.⸿ Excitatos.commotos.⸿ Me dia.scilicet Academia:idest misi eos libros ex adolescentio re Academia,sed excitatos ex media:idest capientes auda ciam ex media Academia:quæ est etiam liberior veteri. ⸿ Qui:scilicet monitores.⸿ Ne flagitent.astute Ci.ostendit obligationem Varro.cum dicit vereri ne libri sui eum fla gitent:qa acceptis iis libris intelligat obligationem suam. ⸿ Sustinebam me te primebam,ne scriberem aliquid ad te. ⸿ Remunerari actiua significatione dixit.i.redonare,vt ita dicam.⸿ Tardius faceres.i.cũ differres in longum:sed ne vi deatur eũ accusare negligentię,q̃ differt ꝓmissa,statim cor rexit dicẽs.⸿ idest diligentius:nam plerunq; differimus ali quid eo q diligentius volumus id facere.⸿ Teneri.ꝓhiberi.⸿ Feci.finxi.⸿ Pomponius.Atticus.⸿ Partes Antiochianas.i. vt tu defenderes,qđ Antiochus sentiebat.⸿ Quas.partes.⸿ Probari a te.quia intelligebam tibi placere eius sententias. ⸿ Philonis.is.n.doctus vir fuit.⸿ Nos locu.esse.s.in ipsis libris.⸿ Quod nunq̃ sumus locuti,cũ essemus in Tusculano:quia multa finxit nos locutos:& addidit,quę tñ non locuti sumus.⸿ Dialogorum.i.qbus multa adducuntur:pręter ea,quę acta sunt.⸿ Quamplurima.s.dicemus,vel colloquemur.⸿ Fortasse se.nimis in longũ.⸿ Sustineat:defendat:tueatur.⸿ Præ stare:efficere.⸿ Certo.stabili:nõ ita dubio,vt nunc est.⸿ Tũ.si status reip.esset,vel bonus,vel certus.⸿ Quępiam.aliquę. ⸿ Rationes.vię:modi.⸿ Curas cogitationes.⸿ Actiones.negocia:operationes.⸿ Nunc.his miseris tẽporibus.⸿ Quidem. q.d.nihil.⸿ Vix.s.est cur velim viuere.Cum his.studiis.⸿ Detractis.remotis.i.si non essent hæc studia.⸿ Nec vix qui.s.vi uerem sed prorsus nullo modo.⸿ Migrationem.discessum tuum ex Tusculano.⸿ Emptionem.emerat enim villam:ad quam se conferebat.⸿ Volo.opto.⸿ Tuum consilium:idest iudicium. Vale.

Flagitare

Remunerari

⸿ Ex.VIII.Epistola.Et si munus.
⸿ Et si munus flagitatem.quamuis quis ostenderetur.

ASCEN. Et si &c.Quia.M.Varro promiserat se scripturũ aliqd:qđ ad Ciceronẽ mitteret,idq; distulerat.Cice.nũc exigit pro missum,qđ ideo magis dicit esse debitum,q ad eũ miserat libros quatuor academicorũ:quos dicit esse tanq̃ admoni tores obligationis Varronianę.⸿ Ostendit aũt opus academicorũ factũ esse ꝑ dialogum,qa introductę sunt personę loquentes,polliceturq; se scripturum plura alias.Ordo est.Etsi.i.q̃q̃:ne populus quidem:i.ñ inuerecundior esse videtur,q̃ viri graues,solet flagitare,i.instanter,& vrgenter exigere,munus.i.publicũ:vt ludorũ scęnicorũ,& gladiatorũ,aut circen sium q̃uis,qs ostenderit,s.ludos,peratos,aut munus paratũ,nisi,sup.sit cõcitatus.s.ad flagitandum,aut a tribunis,aut ab rei spectabilitate,tñ ego moueor expectatione ꝓmissi tui.s.de libris ad me scribendis:vt admoneã te,nõ vt flagitem.Misi aũt ad te quatuor admonitores,videlicet quatuor libros Academicarũ disputationũ.⸿ Non nimis verecundos,q.d.satis audaces exactores ꝓmissi,qa qui munus accipit se ad referendũ obligat.Tu enim ꝑfecto nosti os.i.impudẽtiã academię adolescentioris.i.recentioris.⸿ Igitur ego misi.i.quatuor admonitores excitatos ex ea media.s.recentiore academia, qui metuo ne forte flagitent te:ego aũt mandaui,vt rogarent te,qđ modestius est.⸿ Expectabam omnino iandiu.s.vt a te ꝓmissum exhiberes,& sustinebam me.i.repressi auiditatem meam,ne ipse scriberem,qđ.i.aliquid prius ad te,quã ac cepissem

cepissem aliquid.s.a te, vt possem remunerari:idest redonare te munere, quamsimillimo.i.perquam simili, quia etiam literario, & philosophico, sed cum tu faceres tardius.s.promissum.i.vt ego interpretor, cum faceres diligentius, non potui teneri.i.contineri, quin declarem coniunctionem studiorum, & amoris nostri, sup. eo genere literarum, quo possem. Feci igitur sermonem habitum inter nos in Cumano.i.villa nostra Cumani agri, cum Pomponius.s.Atticus esset vna:scilicet nobiscum ego dedi.i.assignaui, vt tibi.s.in disputando, partes Antiochianas:idest munus defendendi ea, quae ab Antiocho dicta afferentur, quas.s.partes, ego videbar intellexisse probari a te, quia visus est tibi bene locutus, ego sumpsi mihi, sup. partes Philonis.s.defendendas. Puto fore.i.futurum esse, vt mirere, cu legeris nos locutos esse.i.introductos esse tanquam loquentes, i.d quod nunquã locuti sumus. Sed tu nosti morem dialogorum.i.variorum sermonum, & disputationum fictarum. Autem.i.sed o mi Varro, sup. ego scribam ad te, aut nos colloquemur, quod verbum quidam adiecerunt, alii maluerunt intelligere eo q verba ad loquelam spectantia saepe subaudiantur:post hęc quamplurima.s.alia, si videbitur:scilicet congruum, aut opportunum, & colloquemur, sup. aut cõmentabimur inter nos de nobis:idest de rebus nostris, & calamitatibus temporum nostrorum, fortasse sero.i.nimis tarde:sed fortuna superiorum temporum.s.tristissimorum, sustineat causam reipub.i.faciat vt reip. satis fiat de iactura accepta, ipsi.i.nos, debemus praestare, haec.s.nostra, hoc est, vt scribendo sustineamus commoda nostra. Atq; vtinam nos possemus exercere inter nos haec studia.i.literaria temporibus quietis, atq; aliquo statu ciuitatis.s.Romanae:si non bono. At.i.sed, saltem certo, vt possit quis, licet misere, securus tamen viuere. Quanquam.i.tametsi, vel.i.etiam, aliae quępiam rationes, darent nobis, tum.i.tunc, cum certus esset reipub. status, honestas curas:& actiones. Autem.i.sed:quid est nunc, cur velimus viuere, sine his.s.curis, & actionibus literariis.q.d.nihil. Vero.i.pro certo, vix est mihi cur velim viuere, cum his ipsis.s.literis. Autẽ.i.sed, his detractis, nec quidem vix, sed nullo modo, quod enim vix fit, fit quidem licet cum difficultate, quod quasi sit non sit. Sed, sup. dicã haec coram.s.te, & saepius. Ego volo.i.opto, migrationem.i.mutationem habitationis, & emptionem.s. nouae domus, euenire feliciter tibi, & probo consilium tuum in ea re. Cura vt Valeas.

Dolobella Ciceroni, S.D. 9

SI vales, gaudeo:& ipse valeo, & Tullia nostra recte valet. Terentia minus belle habuit:sed certum scio iã conualuisse eã. praeterea rectissime sunt apud te oĩa. Etsi nullo tpe in suspicionem tibi debui venire, partium causa potius, q̃ tua tibi suaderẽ vt te aut cũ Caesare, nobiscũq; cõiungeres, aut certe in ociũ referres: praecipue nunc iam inclinata victoria, ne possum quidem in vllam aliam incidere opinionem, nisi in eam, in qua scilicet tua de re tibi suadere videar, qđ pie tacere nõ possum. Tu aũt mi Cicero sic haec accipies, vt siue probabunt tibi, siue non probabuntur, ab optimo certe animo, ac deditissimo tibi & cogitata, & scripta esse iudices. Animaduertis Cn. Pompeium nec nominis sui, nec rerum gestarum gloria, nec etiam Regum, aut nationum clientelis, quas ostentare crebro solebat, esse tutum:& hoc etiam, quod infimo cuiq; contigit, illi non posse contingere, vt honeste effugere possit, pulso Italia, amissis Hispaniis, capto exercitu veterano,

SI vales. Postq̃ Pom. aliquot cladibus bellicis perculsus est, expulsusq; est Italia, amissisq; Hispaniis, superatis ducibus suis, Dolobella gener Cice. hac epistola conatus est persuadere Cice. qui erat in castris Pom. vt discedat ab ipso Pom. in quo iam nullã videret esse spem, transferretq; se vel Athenas, vel in aliquem alium locum vacuum bello, pollicetur autem se impetraturum omnia a Caesa. quae ad Ciceronis dignitatem pertineant, & de his rebus petit sibi rescribi per eundem tabellarium. Minus belle. non satis bene. Iam conualuisse. iam bene habere, & facta bene valente, & sana. Apud te. domi tuae in rebus tuis. Et si. hoc dicit:quamuis Cice. nunq̃ debuerit suspicari Dolobellam suadere ei:vt esset potius cum Cę. q̃ cum Pompeio magis, quia ipse Dolo. esset Caesarianus, q̃ pro eius vtilitatis cupidus ẽẽt, nunc tamen dicit se multo magis eandem habere opinionẽ: cum videat victoriam inclinatam erga Cae. Causa partium:idest causa Caesaris.s. quia sequar partes ipsius Caes. Quam tua:scilicet causa. Nobiscum. mecum. Certe. saltem, si nolles te coniungere Caesari. In ocium. In pacem, non sequereris castra. Inclinata. pendere. Pie. ex pietate, quia sumus affinitate coniuncti, & eam pietatem tibi debeo, quam patri. Siue pro. idest siue placebunt. Ab optimo animo. ab optima intentione. Animaduertis. iam enumerat causas, quibus suadeat discedendum a Pompe. Gloria. rerum gestarum. Quae est iam imminuta, vt nullus iam multum eum admiretur. Clientelis. amicitiis, obsequiis. Ostentare. iactare. Cuiq; infi. cuique etiam minimo viro. Honeste. quia sine maxima infamia fugere non potest. Veterano. optimo, laboribus militiae exercitato.

HVBER.

SI vales &c. Vbi res Caesaris crescere, & Pompeii decrescere coeperunt: Dolobella Ciceronis, qui in castris Pompeianis erat, gener, cohortatur hac epistola eum, vt discedat illinc: vbi nullam spem salutis videat:transferatq; se Athenas, vel in aliquem alium locum bello vacuum, polliceturq; se impetraturum omnia a Caesare, quae ad Ciceronis dignitatem pertineant, petitq;, vt Cicero respondeat. Videtur autem haec epistola scripta ante pugnam pharsalicam, sed Pompeio iam obsesso. Ordo est. O Cicero gaudeo, si vales:scilicet bene, equidem:idest ego quidem, valeo, & Tullia nostra, quia filia tua, & coniux mea, & Cicero:scilicet filius tuus valet. Terentia:scilicet vxor tua, & socrus mea, habuit: sup. se minus belle:idest bene, quia valetudinaria fuit aut finxit:turpiter enim vixit, sed scio certum, sup. esse, eam conualuisse iam. Praeterea:idest praeter valetudinem Terentię, omnia sunt rectissime apud te:idest in domo tua. Etsi:idest q̃q̃:ego nullo tempore debui venire tibi in suspicionem:idest vt suspiceris me, suadere tibi potius causa partium.i.vt parti Caesarianae prosim:q̃ causa tua:idest vt tibi consulam, vt coniungeres te:aut cum Caesare nobiscum, aut certe referre: scilicet te in ocium.s. literarum, & vacationem a bello. Ego ne quidem.i.non saltem possum, praecipue nunc iam victoria inclinata.s. ad Caesarem:incidere in vllam aliam opinionem, nisi in eam, in quam ego videar.s.suadere tibi sup. id, qđ non possum tacere pie.i.salua pietate in te socerum meum. Tu autem o mi Cicero, accipies haec sic:idest in eam partẽ, vt siue probabuntur.i.placebunt tibi, siue non probabuntur:iudices certe.i.nihilominus esse, & cogitata, & scripta ab animo optimo, & deditissimo tibi. Tu animaduertis.i.bene consideras:Cnaeum Pompeium non esse tutum, nec gloria nominis sui, quae tanta est, vt magnus ab omnibus nominetur, nec gloria rerum gestarum, quae etiam incomparabilis erat: nec etiam clientelis.i.obseruantiis, & cultibus tanquam patrono debitis, regum, & nationum, quas solebat ostentare.i. iactanter ostendere:crebro.i.frequenter, dum Romę floreret, & animaduertis hoc etiam, quod contigit infimo cuiq;, nõ posse contingere illi:videlicet vt possit honeste effugere, illi inquam pulso.i.expulso, Italia.s.patria sua, ad quam nõ auderet se recipere:Hispaniis, quas prius tenuerat, amissis, quia Caesar Pompeianos ante bellum pharsalicum illinc expulerat, & Hispaniam totam in deditionem receperat, & illi capto:quia veterani exercitu circũuallato.i.obsesso.

ASCEN.

HVBER. CIR cumuallato. obsesso a Cę. Brundusii. Sic anima. & tuam & illius spem. Hoc periculum. præsentis obsidionis. Abdiderit: artificiose dixit non contulerit: sed abdiderit quasi fugiens: & timens occultauerit. Cõsulas. prouideas: cõsilium capias. Aliquando. tandem. Cuius. cuilibet, etiam iis, qui non curant salutem tuam. Satisfactum. occurrit obiectioni: quia sciebat se loqui cum viro forti: & amico reipu. sic illud. ad Aeneã apud Virgi. Sat patriæ Priamoq; datũ. Officio. quo eras astrictus erga Pompe. propter beneficia ab eo in te collata. Familiaritati. erga Pompeiũ. Partibus. quia ostendisti te malle defendere eam partem, quæ esset iustior. Vbi est respu. quia est cum victore. Illam veterem. q̃ olim esse consueuerat. Simus in nulla. amittamus & veterem & nouam. Mi iucundissime Cicero. blanditur ei. Quãuis. quamlibet, potius q̃ sis cum Pompeio. Quod. vt recipias te. Athenas, vel in alium quẽuis locum quietum. Aduolẽ. celeriter accurrã, & veniam. Imperatore. Cæsare. Qua est humanitate. i. pro ea humanitate, qua est. Tibiipsi. i. tibi sine alterius auxilio. Et meis. pollicetur se tamen precaturum Cæsa. pro eo. Tabellarius. qui fert literas. Referat reportet. Vale.

Tabellarius

circũuallato nũc deniq; qd' nescio, an vlli vnq̃ nostro acciderit Imp. quãobrẽ, qd aut ille sperare possit, aut tu, animũ aduerte p tua prudẽtia. sic enĩ facillime qd' tibi vtilissimũ erit cõsilii capies. Illud aũt a te peto, vt si iã ille euitauerit hoc piculũ, & se abdiderit in classem, tu tuis rebus cõsulas & aliquãdo tibi potius, q̃ cuiuis, sis amicus. Satis factũ est iam a te vel officio, vel familiaritati: satisfactũ ẽt partibus, & ei R.P. quã tu pbabas: reliquum est, vbi nũc est R.P. ibi simus potius, q̃, dum illam veterem sequimur, simus in nulla. Quare velim mi iucundissime Cicero, si forte Pompeius pulsus his quoq; locis, rursus alias regiones petere cogatur, vt tu te vel Athenas, vel in quamuis quietam recipias ciuitatem. Quod si eris facturus, velim mihi scribas: vt ego, si vllo modo potero, ad te aduolem. Quæcũq; de tua dignitate ab Imp. erunt impetranda: qua est humanitate Cæsar, facillimum erit ab eo tibi ipsi impetrare: & meas tñ preces apud eum non minimum authoritatis habituras puto. Erit tuæ quoq; fidei, & humanitatis, curare, vt is tabellarius, quem ad te misi, reuerti possit ad me, & a te mihi literas referat. Vale.

ASCEN. NVNC deniq;. i. tandẽ, vt Vberti. sentit, circa Brundusiũ quod. s. capi cũ exercitu veterano, i. eũ obsideri: & circũuallari nescio an acciderit vnq̃ vlli Imperatori: quia veterani milites ea erant animi pstantia, vt mori maluerint, q̃ obsideri. Quamobrem aduerte animum. i. considera, pro tua prudentia. i. sm prudentiam tuam: qd aut ille. s. Pompeius possit sperare: aut tu, tu enim capias facillime sic: sup. id cõsilii, quod erit vtilissimum tibi. Autem. i. sed: ego peto a te illud: vt si ille. s. Pompeius: euitauerit hoc periculum: idest ab obsidione liberatus fuerit, & abdiderit se in classem: idest per mare aufugerit meticulosus: tu cõsulas. i. prospicias tuis rebus: & sis aliquando. i. tandem, potius amicus tibi. i. plus facias pro salute tua: q̃ cuiuis. s. alteri. i. quam facias pro amicitia alterius. Satisfactũ est iã a te: vel officio: si fuisti obnoxius Pompeio. Vel familiaritati, si nihil debes præter consuetudinis vicem, satisfactum etiam est. s. a te partibus, & ei reip. quam tu probabas. i. pro qua Pompeius se dicit militare, reliquũ est. i. id restat, vt nos simus ibi. i. in illis partibus, vbi. i. in cuius potestate resp. est nunc, hoc est simus cũ Cæsare potius, q̃ dũ sequamur illã veterẽ. s. rẽp. i. collegium illorũ, q iandiu tẽpu. tenuerunt: simus in nulla. s. repub. qa vetus periit, & nouę expertes simus. Quare velim o mi Cicero iucundissime, si forte Põpeius pulsus his. quoq;. i. ẽt, locis: qa aliis multis, vt Hispaniis totis, & Italia iã pulsus fuerat. cogatur rursus petere alias regiones, vt tu recipias te vel Athenas, vel in quã vis. i. quãlibet aliã sup. ciuitatẽ quietã. s. ab hoc bello. Quod si eris facturus, velim scribas mihi, vt ego aduolẽ ad te, si potero vllo mõ. Facillimũ erit impetrare tibiipsi, quęcũq; erũt impetrãda ab imperatore de tua dignitate: qua humanitate Cæsar est. i. tã magna est Cęsar humanitate, ab eo. s. imperatore Cęsare: qd' relatiuum post posuit, vt habeat quo referatur. Et tamen. i. licet: facillimum fuerit impetrare tibiipsi: idest per te ipsum, omnia a Cæsare: qa tibi bene velit, si Pompeium deserueris, tamen ego puto preces meas habituras apud eum non minimum: immo plurimum authoritatis. Erit quoq;. i. etiam fidei, & humanitatis tuæ. i. pertinebit ad fidem, & ad humanitatem tuã, vt is tabellarius. i. nuncius, qui tabellas, hoc est literas: qa olim in tabellis scriptitabãt p ferendas suscepit, quem ego misi ad te: possit reuerti ad me, quia periculum erat ne detineretur captus, eo q ab aduersæ partis hoie missus venerat. Et referat mihi lrãs a te. Vale.

Cicero P. Dolobellæ. S.D.

NOn sum ausus Saluio nostro nihil ad te literarum dare: nec mehercule habebam, qd' scriberem, nisi te a me mirabiliter amari, de quo, etiam nihil scribente me, te non dubitare certo scio. Omnino mihi magis literæ sunt expectandæ a te, q̃ a me tibi. nihil enim Romæ geritur, qd' te putẽ scire curare: nisi forte scire vis, me inter Niciã nrm, & Vidiũ iudicẽ esse. Profert alter (vt opinor) duobus versiculis expensum Niciæ: alter Aristarchus hoa

HVBER. NOn sum. Cum non haberet Cic. aliquid graue, quod ad Dolobellam scriberet: & tamẽ Saluio ad eum proficiscenti non auderet negare literas, scribit rem facetam: se delectum iudicem inter Niciam & quendam Vidium, de quadam controuersia pecuniaria, quam alter duobus versiculis pbare volebat: alter negabat: significatq; causam esse pro Vidio, idq; se iudicaturum: licet a Nicia aliquando cœna fungorum fuerit acceptus, dicit tamen se ita damnaturum Niciam, vt non ferat magnum damnum, hæc autem cum ioco quodam dicit: deinde ostendit se breuius scribere, quia incertũ habet, an Dolobella lęto an solicito sit animo. Postremo dicit eũ accepit Po. Ro. mortem P. Syllę. Mirabiliter. vehementissime. Nihil scribere me. i. etiam si ego nihil scriberem. Romæ. vbi ego sum. Nisi forte. q. d. quod est dignum risu. Nostrum. amicum & familiarem. Duobus versiculis. i. breui scripto: quasi versiculis quibusdam. Expensum pro. i. scribit: & scripto ostendit se pecuniam dedisse: id .n. (authore Asconio) significat expensum ferre. Alter. Nicia. Aristarchus. i. tanq̃ Aristarchus.

Expẽsum fero

Aristarchus

ASCEN. NOn sum ausus &c. Cum nihil scribere non audeat, rem ridiculam scribit, sed ideo breuiter: quod nesciat quo animo sit Dolobella. Ordo est. Non sum ausus nihil literarum dare Saluio. s. venienti ad te. Nec me hercule habebam, quid scriberem, nisi te amari mirabiliter a me, de quo scio certo, te non dubitare etiam me nihil scribente. Literæ sunt omnino mihi magis expectandæ a te, q̃ tibi a me. Nihil enim geritur Romæ, quod putem te curare scire, i. vt scias: nisi forte scire vis me esse iudicẽ inter Nicia nostrũ, & Vidium. Opinor alter. s. Vidius: profert: idest in libello postulatorio, expensum Niciæ: idest pecuniam in rem eius expositam: & ita sibi debitam, alteri: scilicet Nicias, Aristarchus. i. tanquam esset Aristarchus, sicut Horatius dicit de eo qui carmina non placentia venant stellis, hoc est obelisco: aut asteriscis notaret: fieret Aristarchus: idest Aristarchi similis: obelizi. i. veru transfigit hos. s. versiculos: hoc est negat debitum, & dicis delendum: obelus dicitur veru vel hasta, obelizo iugulo, hoc est veru transfigo.

Obelizo

HVBER.

¶ Oβελίζει.i.negat,obliterat.Ariſtarchus enim,vt diximus lib.iii.ad Appium,interpretatus ē Homerū,& qm̄ multi ver ſus putantur additi Homero:q ab eo facti non ſunt:quos minime pbabat Homeri eſſe, negligebat, ſic Ci.Vt eni Ariſtar chus Homeri verſum negat:quem non probat. Sic tu,liber.n.vocari,q directū non erit:ne putaris meum,oβελος aūt veru ſignificat vel haſtā,oβελιζω vero iugulo:ſed hoc loco ſignificat oblitero,deleo,reprobo,nam antiq corrigētes codices:q improbabant ſigno oblongo notabant in modū haſtę,idq; appellabant obelum.i.veru a ſimilitudine,qd vero pbabāt ſi gno paruę ſtellę,quod appellabant aſteriſcum:vt oſtendit Diuus Hieronymus in epiſtola an Deſiderium,ergo nunc dicit

Obeliſcus
Aſteriſcus

oβελίζει.Ego tanq̄ criticus antiquus iudicaturus ſum, vtrū ſint του ποιητου,an παρεμβεβλημένοι.Puto te nūc dicere:Oblitus nec es igitur fungorū illorū, quos apud Niciā:& ingētiū culinarū cū Sophia Septimæ?Quid ergo?adeon tu mihi excuſſam ſeueritatē veterum putas, vt ne in foro quidē reliquiæ priſtinæ frontis appareant?ſed tamen ſuauiſſimū συμβιωτην noſtrū præſtabo integellum:nec cōmittam, vt ſi ego cū condemnaro,tu reſtituas,ne habeat Plancus Burſa, apud quem literas diſcat.Sed qd ago?cū mihi ſit incertū, tranquillo ne ſis aīo, an, vt in bello, in aliqua maiuſcula cura, negocioue verſere. Labor lōgius. Cum igit̄ mihi erit exploratū te libenter eſſe riſurū,ſcribā ad te pluribus. Te tū hoc ſcire volo, vehemēter populū ſolicitū fuiſſe de P.Syllæ morte ante, q̄ certū ſcierit,nunc quærere deſierunt,quōmodo perierit.ſatis putāt ſe ſcire, quod ſciunt.Ego, cætera qui animo æquo fero,vnū vereor, ne haſta Cæſaris refrixerit, Vale.

Ci.ſicut Ariſtarchus verſus Homeri,quos non pbat, obelo notabat,ſic alter Nicia improbans verſiculos Vidii de expēſo oβελίζει.i.notat obelo,& obliterat.¶ Criticus iudex. nā critici proprie dicebant̄,qui iudicabant de poematibus.Hora.Ennius & ſapiens, & fortis, & alter Homerus,Vt critici dicūt,leuiter curare videt̄.Quo pmiſſa cadāt, & ſomnia pythagorea.¶ Του ποιητου.i.poetæ : ſicut Ariſtarchus iudicabat vtrū eſſent Homeri.¶ An παρεμβεβλημένοι.i.interpoſiti, & inſerti:cum nō ſint poetæ.¶ Puto nunc, qa Nicia dederat cœnā Ci.ideo dicit:poſſet fortaſſe mihi dicere,oblitus ne es fungorum,quos dedit Nicias,vt velis contra eum iudicare. ¶ Quos apud Niciā.ſ. ediſti.¶ Et ingentiū culinarum,i.plenū,magnarū culinarum , alii codices habent coclearū, eſt autem cochlea teſtudo,quā limacā appellāt.¶ Cum Sophia Septimæ.ſ.filia,ſunt aūt Sophia, & Septima nomina pp̄ria.Erat autem Sophia vel vxor vel ppinqua Niciæ,apud quē Cice. cœnauerat:& comederat cocleas.¶ Quid ergo.inquit Cice. credis ne me ita allectū his cibis,& cœnis:vt nō ſeruē grauitatem meā iudicando?corrūpebantur.n.iudices carminum cœnis,& aliis muneribus,Perſius: Calidū ſcis ponere ſumē. Scis comitē horridulum trita donare lacerna.Hora.in epiſtolis.Non ego ventoſæ plebis ſuffragia venor.Impēſis cœnarum,& tritę munere veſtis.¶ Quid ergo.ſ.dicis.¶ Excuſſam.eiectam, amiſſam.¶ Seueritatē. grauitatē.¶ Priſtinæ.

Critici

Coclea

frontis.quæ ſolebat eſſe grauis, neq; mutari hmōi illecebris cœnarum.¶ Vt nō appareant,vt non oſtendam me eundem eſſe,qui eram.¶ Sed tamen.licet velim retinere priſtinam ſeueritatē. ¶ συμβιωτην. cōuiuam.ſ. Niciam.apud quem comedimus fungos.¶ Pręſtabo.reddam.¶ Integellum.i.indemnem, diminutiuum.n.eſt, ab integro.¶ Nec cōmittam.nō ſinam. ¶ Tu reſtituas.tu facias eum indēnem.¶ Ne habeat.ſ.nō immittam ne.¶ Plancus Burſa. nomē pprium alio codice erat Burſæ,& tunc intelligit̄ filius.¶ Apud quē.iocatur Cice.erat enim,vt conicimus, Nicia pceptor Planci imperitus.¶ Sed quid ago,corripit ſeipſum : q ſcribat iocoſa ad Dolobellam, quem ignorat.quo animo ſit.¶ In aliqua cura maiuſcula.in aliqua grādiuſcula ſolicitudine,& triſtitia.¶ Vt in bello.ſ.ſolet fieri,in quo nunq̄ poſſumus eſſe ſine cura.¶ Labor.defluo, deſcendo.ſ.ſcribendo, & loquendo : eſt enim verbum labor.¶ Exploratū.certum.¶ Riſurum.te eſſe animo tranquillo, vt ridere poſſis.¶ P. Syllæ. hic erat de gēnere Lucii Syllæ.¶ Scierit certum.ſ. eum eſſe mortuum.¶ Deſierunt, omiſerunt, ceſſarunt:eſt autem ſynthesis,populus deſierunt,quia cum ſignificatione nō cū voce concordat verbum.¶ Quod ſciunt: ſcilicet eſſe mortuum.¶ Vnum. tantum ſolum.¶ Vereor. timeo.¶ Ne haſta Cæſaris refrixerit : ideſt quem adhuc ſeruat Cæſar , non adhuc refrixerit : ideſt ceſſauerit : incertum autem vtrum intelligat haſtam Cæſaris de bello , an de ſubhaſtatione bonorum proſcriptorum, quam fecit Cæſ. Cice.ii. offi. Sic par eſt agere cum ciuibus : non vt iam bis vidimus haſtam in foro ponere,& bona ciuium voci ſubiacere pręconis. Vale.

Integellus

Labor

¶ EGO iudicaturus ſum tanq̄ criticus.i.iudex literarū antiquus:vtrum.ſ.verſiculi illi, quibus Vidius ſibi Niciā obligatū dixit:ſint του ποιητου.ſ.poetę:hoc eſt Homeri.Nam Ariſtarchus acceperat verſus Homeri recognoſcēdos:erāt enim plurimi Homero aſcripti,qui eius nō erant:ea lege:vt additicios transfigat,& deleat:hoc eſt an ſit Nicię ſeuere obligātus: an parembeblimeni.i.interpoſiti,& ab alio inſerti.i.nō ſcripti a Nicia:ſed a Vidio:aut altero eius noīe.¶ Puto,ſup.te nūc dicere o Cice.es ne igitur,qa te ſeuere dicis iudicaturū,oblitus fungorū illorū.ſ.tam delicatorum,ſunt aūt fungi boleti,quos.ſ. cœnaſti:aut comediſti apud Niciam,& ingentium Coclearum.i.limacū,ſup.comeſtarū cū Sophia.ſ.mater Septimę:quæ erat vxor Nicię,Sunt qui legant culinarum.i.coquinarū,ſed aptius laudant̄ ingentes coclee q̄ culinę.Quid ergo o Dolobella:tu putas veterem ſeueritatē.i.obſeruationē:& ſequelam veri,& ęqui eſſe excuſſam mihi adeo.i.in tantū,vt ne.i.non ſaltem in foro.ſ.iudiciali appareant reliquię frontis.i.ſeueritatis priſtinæ:¶ Sed tamē.i.licet: nolim ob cœnas perperā iudicare,ego pręſtabo.i.exhibebo iudicando, Symbioten.i.cōuiuam noſtrum.ſ.Niciam,ſuauiſſimū.i.iocundiſſimū:integellum.i.in modica illa te indēnem.q.d.iudicabo ſcriptū illud eſſe adulterinū:nec cōmittam:vt ſi ego condēnaro eum:tu reſtituas.i.facias eum indēnem,ne Plancus Burſa aut Burſæ.ſ.filius:habeat.ſ.Niciam: apud quē diſcat literas.q.d.p riſum inuidere Planco talem pręceptorē,& tamē nō dubito quin ſi litem amiſerit:ad te cōfugiturus ſit,& ita ad Plancum:vt ab illo iterum audiatur acceſſurus:vnde videtur Plancus vir multo doctior,aliquādo Niciam pceptorē habuiſſe,aut cōſtituiſſe habere:quod Cicero nunc ridet.¶ Sed qd ego:alii habent ago:ſed opinor legendū ego,vt per parenthesim multa ſint incerta:& ordo ſit,labor.i.dicendo pgredior longius,cum incertū ſit mihi:ne.i.an:ſis animo tranquillo:an verſeris, vt in bello,in aliqua cura maiuſcula.i.aliquatulum magna:ve pro vel,in negocio.¶ Igitur cum erit exploratū mihi te riſurum eſſe libenter:ſcribam ad te pluribus.¶ Tamen volo te ſcire hoc populū fuiſſe ſolicitum vehementer de morte Publii Syllæ,q erat de genere Lucii Syllę,antequam ſciuerit certū,nunc,ſ.poſtquam ſciunt mortuum eſſe,deſierunt quærere quomodo perierit,ſatis putant ſe ſcire quod ſciunt.i.mortuum eſſe,vnde videntur ſoliciti fuiſſe,quia timerent, q nō eſſet mortuus. ¶ Ego qui fero cætera æquo animo,vereor vnum, ne.i.vt non, vt haſta Cæſaris , ſub qua ipſę pſcriptorum bona vendebat,non refrixerit,ſed adhuc ferueat.i.feruenter exerceat.Sane quia idem dicimus cum verbo vereor,cū negatione,& ſine negatione,dubius eſt ſenſus.Nam ſi dicit ſe vereri,q refrixerit ironia eſt,certum enim eſt,q malit refrixiſſe, & ideo expoſuit ſic,vt negatio in particula ne referatur ad verbum refrixerit,vt ſit,vereor q non refrixerit.Mutauit autem ſupra numerum dicens ſcierit,& ſtatim poſt deſierunt, eo q duplex eſt numerus in vocabulo populus, & ſimilibus collectiuis, ſingularis in voce,vnde dixit ſcierit,& pluralis in re,vnde per ſynthesin addidit deſierunt, Vale

ASCEN.

HVBER. VEl meo. Tanti, vt alio loco diximus, amauit Tulliā filiā vxorē Dolobel. vt qdam ēt de eo falso turpissime suspicati sint: eius. n. mortē, vt ipse supra ad Sul. scri. molestissime tulit: quod idē hac epistola ostendit. Dicit enim φ mallet Dolobel. accipere l͞ras de interitu suo, q̄ de obitu filiæ suæ, cuius casu dicit se grauissime affectum: ostendit aut se desiderare aduentū Dolo. Postremo, qa Dolo. scripserat se sustinere multa bella: vt defenderet Ci. aduersus obtrectatores: dicit Ci. se gaudere non tam, φ Dolo. refutet, siquid falso ascribitᷓ sibi, q̄ φ cognoscit se ab eo amari. ⁋ Vel. etiam ⁋ Meo ipsius, me o pprio. ⁋ Interitu: morte. ⁋ Eo casu. i. de morte Tulliæ filiæ meæ, vxoris tuæ. ⁋ Afflictus. perculsus. ⁋ Moderatius: æquius: modestius. ⁋ Si te habe. i. si adesses. ⁋ Multum le. s. de dolore. ⁋ Offendas. inuenies. ⁋ Ita af. ita dispositum: ita dolore commotū. ⁋ Hominem. q. d. subiectum omnibus telis fortunæ: & legibus naturę. ⁋ Succūbendum for. vincendum a fortuna. ⁋ Hilaritas. iucunditas: quæ mihi aspectu Tulliæ offerebatᷓ, & su. ppter elegātissimos mores: & mirabilem facūdiam: vt ipse supra ad Sulpi. ⁋ Habebam quo cō. vbi cōquiescerē: cuius in sermone: & suauitate oēs curas, dolores q̄ deponerē. ⁋ Firmitatē. constantiam: fortitudinē: inferendo hoc casu, sic ēt ad Ser. Sulpi. Turpe enī esse existimo me non ita ferre hūc casum meū: vt tu sapiētia p̄ditus ferendū putas: sed opprimor interdū: & vix resisto dolori. ⁋ Eandem quā re. i. talem qualem reliquisti. ⁋ Prælia. cōtentiones cū multis: qui mihi detrahunt. ⁋ Mea cā. qa amas me. ⁋ Laboro. curo. ⁋ Refutentᷓ. cōuincantᷓ. ⁋ Obtrectant: detrahūt: male dicunt. ⁋ Intelligatᷓ me, a te amari. ⁋ Vna. simul. ⁋ Confirmatus. pp dolorem: quem accepi de obitu filię meę.

Cicero Dolobellæ suo. S. D.

VEl meo ipsius interitu mallem literas meas desyderares, q̄ in eo casu, quo sum grauissime afflictus: quē ferrē certe moderatius, si te haberem. nā & oratio tua prudens, & amor erga me singularis multum leuaret. Sed quoniam breui tēpore, vt opinio nostra est, te sum visurus: ita me affectum offendes, vt multum a te possim iuuari: non quo ita sim facturus, vt aut hominem me esse oblitus sim, aut fortunæ succumbendum putem: sed tamen hilaritas illa nostra, & suauitas, quæ te præter cæteros delectabat, erepta mihi omnis est. firmitatem tamen, & constantiam, si modo fuit aliquādo in nobis, eādē cognosces, quā reliquisti. Quod scribis, prælia te mea causa sustinere: nō tam id laboro, vt si qui mihi obtrectent, a te refutentᷓ: q̄ intelligi cupio, quod certe intelligitur, me a te amari quod vt facias, te etiam atq̄ etiam rogō: ignoscasq̄ breuitati mearum literarum. nā & celeriter vna futuros nos arbitror: & non dum satis confirmatus sum ad scribendum. Vale.

ASCEN. VEl. meo &c. Ostendit morte Tullię filiæ suæ sibi maximo eē dolori: vsq̄ adeo: vt ad scribēdum inutilis sit, gratū præterea sibi esse, φ a Dolobella contra detractores defenditᷓ: non tam, φ maleuoli refutentᷓ, q̄ φ per hoc se a Dolobella amari intelligat. Ordo est. Ac si dicat Cicero scio o Dolobel. φ desyderas l͞ras meas, qa multis diebus ad te nō scripsi: verum. ⁋ Mallē sup. vt desyderares l͞ras meas: vel. i. etiam: interitu meo ipsius. i. propter interitū pprium: quia si interiisset, amplius scribere nō posset, q̄ eo casu. i. pp eum casum. i. mortis filiæ: quo sum afflictus grauissime. q. d. φ ad te non scripsi pluscculis diebus est, ppter mortem filię meæ. Velim aūt sit potius pp mortem meam. ⁋ Quem. s. casum de morte filiæ meæ: ferrem certe moderatius. i. temperantius: si haberem te. i. si mecū esses. ⁋ Nam: & oratio tua prudens & amor. s. tuus singularis erga me: leuaret dolorem multū sup. dolorem meū. Sed qm̄ ego sum visurus te breui tpe. vt opinio nostra est: tu offendes. i. inuenies me affectum. s. dolore, ita vt possim iuuari multum a te, nō, φ sim fractus, ita vt aut sim oblitus me esse hoiem, aut vt putem succūbendum sup. esse. i. necesse esse succūbere fortunæ. ⁋ Sed tñ illa hilaritas nostra: & suauitas. i. comitas, & affabilitas moꝝ: quæ delectabat te præter cæteros est mihi ois. i. tota erepta: tñ tu cognosces in nobis eandē firmitatē, & cōstantiā, quā reliqsti, si mō. i. mō demus, φ ita sit, φ firmitas, & constātia fuit aliqñ. in nobis: qđ scribis te sustinere p̄lia. i. certamina: mea cā. i. p me ab obtrectatoribus defendendo: ego nō tā laboro id: vt si qui obtrectent mihi. i. de laude mea ob inuidiam detrahent, refutentur a te. q. d. nō sum appetens vindictæ: aut non tanti eos facio. vt magni faciam eoꝝ refutationē, q̄. i. quantū cupio intelligi. s. ab oibus. q. d. ego enim, certo scio, sup. id: quod certe intelligitᷓ, me amari a te. ⁋ Quod vt facias. i. vt me ames, ego rogo etiam atq̄ etiā, & sup. vt ignoscas breuitati literarū. ⁋ Nam &, idest simul, arbitror nos, futuros celeriter, idest breuiter vna. i. pariter, & nondum sum satis confirmatus ad scribendum: propter dolorem de morte filiæ.

HVBER. GRatulor. Cōtulerat se Dol. Baias ad balnea, sed cum aūtea fuisset illic aliquātulū morbosus, & molestus: scripserat Dol. factū esse salubrē. Itaq̄ hac ep͞la Ci. ei gratulatur: & ei assentatᷓ: cum dicit se non mirari aerē: & terras mutare naturā suā ad commodū ipsius Dolo. Deinde quia petiuerat Dol. orōnem, quam Ci. habuerat pro Deiotaro rege, R͞ndet atq̄ Ci. se non hr̄e eam: hac ep͞la dic̄ se habuisse apud se: sed nō scuisse: extenuat q̄ Ci. orōnē illā: vt vitet arrogātiā. ⁋ Si qdē. qm̄. ⁋ Salu. sanæ: salutiferæ. ⁋ Nisi for. ac si dicat nisi id fiat in grām tuam. ⁋ Assentantur, blandiuntur ⁋ Oblitę sui. i. nisi reliquerūt naturā suā pp te. Vir. Oblitus ne sui sita est Itachus. ⁋ Cœlū. aera. ⁋ Vim. potestatē. ⁋ Dimittere, non exercere. ⁋ Si ita cōueniat tibi. i. si ita tibi conducat, & vtile sit. ⁋ Oratiunculam vsus est diminutiuo arrogantiæ vitandæ gratia. ⁋ Pro Deio. quam habui p Deiotaro rege Armeniæ: qui accusatus fuerat a nepote suo apud Cę. quod ei parasset insidias: & φ dixisset Cæ. plausum non esse factum a po. Ro. tanq̄ tyranno. ⁋ Requirebas: exigebas.

Cicero Dolobellæ. S. D.

GRatulor Baiis nostris, siqdē, vt scribis, salubres repēte factæ sunt: nisi forte te amāt & tibi assentantᷓ, & tādiu, dū tu ades, sunt oblitæ sui. qđ qdē si ita est, minime miror, cœlum ēt, & terras vim suam, si tibi ita conueniat, dimittere. Oratiunculā pro Deiotaro, quā requirebas, habebam mecum,

ASCEN. GRatulor &c. Gratulatur Ci. Dolo. φ apud Baias pristinam recepit sospitatem, deinde dicit orōnem p Deiotaro rege a se habitam, quam secū hr̄e nō putarat se ad eum mittere, sed nō plimi faciendā. Vñ modeste sua extenuat. Ordo aūt est, Gratulor Baiis n͞ris. i. nobis, aut familiaribus: qdem. i. certe, si vt scribis, factæ sunt sup. tibi, repente. i. statim vbi in balnea eas te immiseris, salubres. i. salutem, & sospitatem afferentes, nisi forte sup. Baiæ, aut balneæ apud Baias. amant te. i. captæ sunt amore tui, & sunt oblitæ sui. i. naturæ suæ, tantisper. i. tādiu, dum. i. donec, tu ades. Latenter autē q̄rum perspicere possum, hoc dicit, Baias quidem corpibus solere sospitatem afferre, sed cum delitias immodicas afferāt, aīos eneruare. Grauior aūt est aīorum, q̄ corporum morbus. Vñ si plenam sospitatem attulerunt Dolo. dicit eas mutasse naturam suam. Aut potius: nam si Dolo. nisi manifeste carpet Dolo. eo gñe morbi laborasse, qui apud Baias potius augeri, q̄ leuari soleret. Vñ si leuatus est, Baiæ naturam suam mutauerāt. ⁋ Quod quidem. s. eas oblitas sui, si est ita, ego miror minime cœlum ēt, & terras dimittere vim suam: si cōueniat tibi. i. si tibi vtile sit. Ego hēbam mecum oratiūculam. i. paruā orationem pro Deiotaro: pe. breui. rege Armeniæ habitam, quam requirebas: idest exigebas a me,

⁋ Quod

HVBER.

¶ QVOD.habere eã mecũ.¶ Tenuẽ.paruã,nõ multũ locupletẽ copia orõnis.¶ Nec di.scri.nec valde dignã:cuius exemplũ accipias eã transcribẽdo.¶ Hospiti.Deiotaro:q est vetus hospes,& amicus meus.¶ Munusculũ.vt hẽret hanc orõnem qualẽcunq; pro munusculo meo.¶ Leuidẽsę.leuidẽsa genus vestis est,authore Seruio,ita dictę:qm̃ filo admodũ raro:& leuiter densata:& texta sit:& prenuis,ordo est.Sed ego volo mittere veteri hospiti,& amico munusculũ leuidẽsę.i.hãc orationẽ tanq̃ munusculũ leuidẽsæ.i.vilis vestis,trãslatiue intelligit orationẽ crasso filo sermonis contextã,nõ q̃ ita sit,sed qa non vult extollere res suas.¶ Ipsius.Deiotari:qa & ipse dabat munera parua.¶ Infamet alioꝝ iniu.i.faciat,vt q tibi iniuriam faciunt:infames sint,faciat dedecus aliorum iniuriæ,

Leuidensę

quod non putarã.itaq; eã tibi misi.velim sic legas,vt cãm tenuẽ,& inopẽ,nec scriptiõe magnopere dignã.sed ego hospiti veteri,& amico munusculũ mittere volui leuidensæ crasso filo,cuiusmodi ipsius solent esse munera.Tu velim animo sapiẽti,fortiq; sis,vt tua moderatio,& grauitas aliorũ infamet iniuriã. Vale.

ASCEN.

¶ QVOD nõ putarã.¶ Itaq;.i.& misi tibi eam:quã.s.oratiũculã velim sup.vt legas sic:i.vt eãm tenuẽ.i.exilẽ,& inopẽ.i.nõ argumẽtosam:de qua difficile sit copiose dicere:nec dignã magnope scriptione.i.vt scribaẽ.¶ Sed ego volui mittere hospiti veteri,& amico.s.Deiotaro:munusculũ leuidẽsæ.i.hñs formã leuidensem.s.vestis leuiter densatę crasso filo,hoc est orationẽ leuiter contextã,& rõnibus parum acutis:cuiusmodi munera ipsius.s.Deiotari solẽt eẽ:hoc est modici valoris:& paꝝ elegãtię.Leuidẽsa genus est vestis,authore Seruio,ita dictę q̃ leuiter dẽsata,& texta sit.¶ Ego velim sup.vt tu sis aĩo sapiẽti,& forti,vt moderatio,& grauitas tua infamet.i.ifamia afficiat iniuriã alioꝝ.s.q de te male loquunẽ.

Cicero Dolobellę.S.D.

CAius Suberinus Calenus & meus est familiaris,& Leptæ nostri familiarissimi p necessarius.Is cũ vitandi belli cã pfectus esset in Hispaniam cum M.Varrone ante bellũ,vt in ea puincia esset,in qua nemo nẽm post Afraniũ superatũ bellum vllum fore putarat:incidit in ea ipsa mala,q̃ summo studio vitauerat,oppressus est enim bello repentino,qđ bellũ cõmotũ a Scapula,ita postea cõfirmatum est a Pompeio,vt nulla rõne se ab illa miseria eripere posset.Eadẽ causa fere est M.Planii hæredis,q est item Calenus,Leptę nostri familiarissimus.Hosce igiẽ ambos sic tibi commendo,vt maiore cura,studio,solicitudine aĩ cõmendare non possim.Volo ipsorũ cã,meq; in eo vehementer & amicitia mouet,& humanitas.Lepta vero cũ ita laboret,vt eius fortunæ videanẽ in discrimẽ venire:nõ possũ ego nõ aut pxĩe,atq; ille,aut ẽt æq̃ laborare.Quapp etsi sæpe exptus sum,q̃tũ me amares:tñ sic velim tibi psuadeas,id me in hac re maxime iudicaturũ.Peto igiẽ a te,vel,si pateris,oro,vt homines miseros,& fortuna,quã vitare nemo põt,magis,q̃ culpa calamitosos,conserues icolumeis:velisq; per te,me hoc muneris cũ ipsis amicis hoĩbus,tñ municipo Caleno,qui cum mihi magna necessitudo est,

HVBER.

SVberinus.Cũ plurimũ posset Dolobel.apud Cæ.cõmendat ei.Ci.C.Suberinũ.& M.Plãcum nõ solũ familiares suos:sed ẽt Leptæ:quẽ Ci.plurimũ diligebat.Cũ igitur post deuictũ Afraniũ hi cõfugissent in Hispaniã tanq̃ in locũ tutũ:& ibi repẽtino bello fuissent oppssi,rogat Ci.Dolo.vt eos cõmẽdatos hẽat,& q̃m phibebanẽ pria,qa secuti erãt Põ.ptes,rogat ẽt:vt & sua,& Leptę causa det operã cũ Cę.vt restituanẽ in priam:psertim cũ nõ sint diuites,vt Cę.possit eis multũ adimere.¶ Calenus.ex caleno,q̃ est,vt scribit Stra.vrbs Cãpanię adiũcta Cassilino vitoq; ex latinę latere dextrorsum.¶ Nostri.veriusq; amicissimi.¶ Perne.magna necessitudine cõiunctus.¶ M.Var.i.ad quẽ Ci.supra scripsit eplas.¶ In.ea p.Hispania.¶ Afraniũ.ducẽ Põ.¶ Supatũ.victũ simul cũ Petreio ab exercitu Cæ.¶ Putarat qa existimabamus illã puinciã supatis illis duobus fore vacuã bello.¶ In ea ip.m.in bella.¶ Vitauerat:vitare curauerat.¶ Oppsi.circũuẽtus.¶ Cõmo.excitatũ.¶ Asca.is vnus ex Põ.factiõis ducibus fuit,q bellũ in Hispaniã excitauit:qđ postea Sextus Põ.filius Cõ.cõfirmauit:& secutus ẽ,supatus postea apud Mundã.¶ Nulla ra.nulla via nullo mõ.¶ Eripe.liberare.¶ Ab illa mi.infelicitate belloꝝ.¶ Eadẽ cã.i.filis,qa & ipse pfectus ẽ in Hispaniã,vt ẽt vitaret bellũ,in qđ incidit.¶ Hẽdis.puto eẽ cognomẽ.¶ Idẽ ẽt.sicut.Suberinus.¶ Studio amoẽ.¶ Hos am.Suberinũ,& Planiũ.¶ Volo.cupio.¶ Ipsorum cã.i.eorũ respectu.s.vt sint tibi cõmẽdati,vel volo ipsorũ cã.i.ipsis bñ cupio.¶ In eo,vt ipsoꝝ cã veli ¶ Amicitia.q̃ est mihi cũ eis.¶ Et hu.qa hois ẽ,hoi pdesse.¶ Lepta ve,addit,& aliã cãm,qa videt hãc rẽ magnę curę eẽ Læptę.¶ Cũ Lep.ita la.i.ita curet,& ita sit solitus pro eis.¶ Eius for.res eius.¶ In di.in piculũ.i.ita vt videaẽ agi de piculo rerũ suaꝝ.¶ Proxie atq; il.i.paulo minus,aut æq̃.i.tm̃,& æqualr.¶ Laborare.angi,curare.¶ Id qđ me.m.a.¶ In hac re.si hũeris cõmendatos hos duos.¶ Vel.Correctio.¶ Si pate.qa.amicus nõ debet pati se orari.¶ Cala.Ifelices.infortũatos.¶ Nemo vi.p.qa oẽs sumus subiecti fortunæ:& ita excusat eos ne videaẽ incidisse in calamitatẽ epla sua:qa si ita esset:essent minus digni fauore & auxilio.¶ Velisq;.oñdit Ci.hoc bñficio nõ solũ illos duos in quos conferet:sed ẽt totũ oppidũ Calenũ:& maxie Leptã obligatũ iri:ẽ igiẽ ordo:& peto vt velis me dare hoc muneris pte.¶ Cũ.i.&.¶ Ip.a.Suberino & Planio.¶ Municipio.oppido.

ASCEN.

CAius Suberinus &c.cũ apud Cęsarem plimũ posset Dolobella,cõmendat ei Ci.C.Suberinũ:& M.Planiũ tam suos,q̃ Leptę familiares,rogatq;,vt Hispania cõmendatos hẽat,& apud Cæsarẽ p eis restituẽdis prię diligẽter agat.Ordo est.C.Suberinus Calenus.i.ex Caleno vrbe Cãpanię Italię est.i.& simul familiaris meus,& pnecessarius.i.valde necessarius Leptę familiarissimi nři.Is.s.Suberinus cũ pfectus eẽt in Hispaniã cũ M.Var.cã vitãdi belli,añ bellũ vt in ea prouincia,in q̃ nemo post Afraniũ nẽm.i.Romanũ impatorem supatum,putarat vllum bellũ fore.i.futurum esse,incidit in ea ipsa mala.s.belli,q̃ vitauerat summo studio.Ipse.enim oppssus est bello repentino,qđ bellũ cõmotũ.i.excitatũ a Scapula.s.duce a Pom.misso,cõfirmatũ est postea,a Põ.s.Sexto Cnæi filio,ita vt nulla rõne posset eripe se ab illa miseria.Eadem cã est fere Marci Planii Hæredis.s.cognominati.Nisi sit legendũ Plãcii Hæredis.i.q est hæres Plãci,sed si id esset Ci.eum potius pp Planiũ,q̃ Leptã cõmendasset,q est item.i.siliẽ Calenus familiarissimus Leptæ nři.¶ Igiẽ ego cõmendo tibi hos,aut hosce ambos sic,vt non possim cõmendare sup.eos maiore cura:studio,solicitudine aĩ.¶ Volo.i.eos tibi cõmendatos esse,cã ipsorũ:quia ita de me meriti sunt,& amicitia & humanitas mouet me vehementer.s.vt velim cã ipsorum ẽt,si non essent familiares ¶ Leptę.Lepta vero cũ laboret.s.p eis ita,vt fortunæ.i.diuitię eius videaẽ venire in discrimẽ.i.periculum,ego non possum,nõ laborare,aut pxime sup.tm̃,atq;.i.etiã sicut ille,aut etiã æq̃ i.æq̃liter.¶ Quapp.si.i.q̃q̃,exptus sum,sæpe q̃tum amares me,tñ ego velim psuadeas tibi sic.me iudicaturum id.s.q̃tum me ames:maxie in hac re.i.in suscepcione huius cõmendationis.Igitur peto a te:vel oro:si pateris.s.te a me orari vt conserues incolumes.i.saluos & illæ sos hoies miseros & calamitosos.i.erũnosos:magis fortũa.s.aduersa:q̃ nẽo põt vitare.q̃ culpa.s.sua.Et velis me dare.i.vt ego dem.i.per intercessionem tuã:hoc muneris.i.beneficii:cũ.s.ita sit q̃ ipsis hoibus amicis.s.Sube.& Pla.tum.i.multomagis Caleno municipio:q cum.i.cum quo:hoc est cum cuius ciuibus est mihi magna necessitudo:idest oblatio mutui officii,

HVBER. ¶ TVM. maxime & pcipue. ſ Leptæ. cui hi duo sunt familiarissimi. ſ Nihilo. nihil nocet. ſ Res fa. patrimoniū. ſ Exigua. tenuis: pua. ſ Vix eq. i. est res familiaris. i. vix tāta q̄ta exigit cēsus eq̄stris: quē oportebat eē quadringētorū militū sestertiū. ſ Vita quā po. eis eri. q̄a fuerāt eis hostes: & secuti fuerāt Pō. ſ Sua lib. laudat eū Ci. vt ab eo impetret: vt q donauit vitā, donet ēt qd̄ est minus. i. reditū in patriā. ſ Adimi. eripi. ſ Confice. impetra. ſ In quo reditu. ſ Quā. i. viā longā. ſ Nō fu. q̄a potuisset dicere Dolobella: q̄re ergo volūt redire, si via est lōga: dicit eos hoc curare tm̄ vt viuant cū suis. ſ Et mo. do. qd̄ solet eē magnū solatiū viuere: & mori apud suos. ſ Perficias. te ipsa facias posse eni. parēthesis p quā occurrit obiectioni.

ASCEN. ¶ TVM. i. adhuc magis velis me dare hoc muneris Leptæ quē anpono oibus eqdē. i. ego certe puto sup. id qd̄ sum dicturus nō ptinere valde ad rē: sed tn̄ nihil obest. i. nocet dicere. ſ Res familiaris est alteri eorū valde exigua. i. modica: & est alteri. i. reliquo vix equestris. i. q̄ satis sit ad censum equestrē: hoc est, quadringentorū millium sestertiū. ſ Quapp q̄n. i. q̄n Cæsar cōcessit his vitā liberalitate sua: nec est qd̄ possit pterea. i. pter vitā, adimi. i. auferri iis magnope. i. magni æstimandū, cōfice. i. plene impetra hoibus reditu. s. in patriā suā: videlicet Calenū, si tu amas me tm̄: q̄tum certe amas. In quo. s. reditu nihil est. s. difficile, sut potius ipsis obtinēdū, q̄a in patria parū aut nihil hnt̄ pter viā lōgā. s. ex Hispaniis Calenū vsq;: quā. s. viā longā, ipsi nō refugiūt iccirco, vt viuant cū suis, & moriantur domi, qd̄ vt enitare & cōtēdas, vel potius perficias, persuasi enim mihi te posse. s. perficere: rogo te vt vehementer ēt atq; ēt, i. iterum atq; iterum. Vale.

tū Leptæ, quē oibus antepono, dare. Quod dicturus sum, puto eqdē nō valde ad rē ptinere, sed tn̄ nihil obest dicere, res familiaris alteri eorū valde exigua est, alteri vix eq̄stris. Quapp q̄n his Cæsar vitā sua liberalitate cōcessit, nec est qd̄ iis pterea magnope possit adimi, reditū, si me tm̄ amas, q̄tū certe amas, hoibus cōfice. in quo nihil est, pter viā longā, quā iccirco nō fugiunt, vt & viuant cum suis, & moriātur domi. Quod vt enitare, contendasq;, vel potius vt pficias (posse eni te mihi persuasi,) vehementer te ēt atq; ēt rogo. Vale.

HVBER. ETsi, Iulio Cę. in senatu interfecto, cū qdā ei aram & magnos honores decernerent Dolobella cōsul singulari magnitudine ei restitit, & puniendos curauit, q̄ tāta iustitia ab oibus factū existimarū est vt vehementer a totō populo pbaret: in quo Ci. nunc vehemēter gratulat̄ ipsi Dolobel. ostendens laudē & gloriā eius sapiētiæ sibi a multis ex magna pte attribui: q existimabant Dolo. talem esse: q̄a rea fuisset institutus pceptis & monitis Ci. licet ipse Dolobella ea faceret spōte sua, & pprio iudicio. Itaq; Ci. dicit multum additū esse ad morē: quo antea psequebat eum: sicut ēt erga Brutū postq̄ Cæ. interfecit, hortatur aūt eū vt pgat quēadmodū incepit, & imitetur seipsum: deinde vt nō solū tueatur interfectores Cæ. q fuerunt authores libertatis, sed ēt ornet: & honoribus amplificet, postremo eū monet vt salutem diligēter custodiat cū reip. cōseruatio ex eo pēdeat. ſ Aduertēdū ēt n̄ Ci. seipsum latēter laudare, licet dissimulet. ſ Tua. s. sola & ppria. ſ Nō possum nō cō. non possum negare: non possum facere, q̄n aperte dicam. ſ Cumulari. impleri: tractū a mēsuris, q̄bus nihil pōt addi. ſ Sociū. participem. ſ Conuenio aūt parenthesis. ſ Valetudinis cā. s. curandæ, q veniunt huc tanq̄ ad loca salubria vt curent valetudinē aut vt bene valeant. ſ Municipiis. ex ciuitatibus, q̄b' ab vrbe Roma tm̄ mō muneris partē non ēt magistratū licebat accipere: diximus alio loco plura ex authoritate Festi. & A. Gel. ſ Quin. qui nō. ſ Continuo. statim. ſ Obtēperans. parens. auscultās. ſ Te spō. p te ipsum sine monitis meis. ſ Tuo iud. tuo cōsilio. ſ Neq; as. eis, qd̄ me pceptis obtēperās te pbiturus sis singularē cōsulē. ſ Ois. tota, sit laus tua. ſ Profecta. deducta pcessisse. ſ Neq; ne. neq; recuso. ſ Etiā quā. s. est. i. ēt aliquanto plus q̄ deceat. ſ Est ta. pbat Ci. exemplo qd̄ nō mō Dolobella nō debeat indignari, si Ci. cōsilio multa recte facere dī & putetur: verūetiā potius debeat gaudere. ſ Nō ali. a di. i. non contra honorem. ſ Quod. ipsi: argumentū a maiori ad minus. ſ Ipsi. emphasim hēt. ſ Regum re. sic Oui. in heroi. :i autalida oēs ipsumq; regebat Achillē: His pars militię duxerat ille ducū. ſ Aliquē ne. i. aliquē similem. ſ Nestori q sæpe dabat consilia Agamenoni, ex cuius Nestoris lingua, vt ait Hora. Dulcior melle fluebat oratio & dux ille græciæ nunquā optauit vt Aiacis similes haberet, ac vt Nestoris, quod sibi si accideret non dubitabat quin breui esset Troia peritura.

Cicero Dolobellæ Cos. S. D. 14

ETsi cōtentus erā mi Dolobella tua gloria, satisq; ex ea magnā lætitiam, voluptatēq; capiebā: tn̄ nō possum nō confiteri, cumulari me, maximo gaudio, q vulgo, hoium opinio sociū me ascribat tuis laudibus. Neminē cōueni; cōuenio autē quotidie plurimos, sunt eni pmulti optimi viri, q valetudinis cā in hæc loca cōueniāt, pterea ex municipiis frequētes necessarii mei, quin oēs, cū te summus laudibus ad cœlū extulerunt, mihi cōtinuo maximas gr̄as agāt. Negāt. n. se dubitare, q̄n tu meis pceptis, & cōsiliis obtēperās, pstātissimū te ciuem, & singularē Cos. pbeas. Quibus ego quāquā verissime possum rn̄dere, te, q̄ facias, tuo iudicio, & tua sponte facere, nec cuius q̄ egere cōsilio: tn̄ neq; plane assentior, ne imminuā laudē tuā, si ois a meis cōsiliis pfecta videat: neq; valde nego. sum eni auidior ēt, q̄ satis est, gloriæ. Est tn̄ non alienū a dignitate tua, qd̄ ipsi Agamēnoni Regū Regi fuit honestū, hr̄e aliquē i cōsiliis capiūdis Nestorē.

ASCEN. ETsi cōtentus. Cæsare in senatu interfecto cū qdā eidem aras & diuinos honores decernerent, Dolobella cōsul singulari ei magnitudine eis restitit: & puniendos curauit, qd̄ factū summa æq̄tate ppl's censuit, vn̄ nunc eidem Ci. vehemēter gratulat̄: docetq; eius laudem quodāmō in se conuerti, Atq; ita se multū adiecisse ad amorē suū in eum. Ordo est. Etsi. i. q̄q̄ o mi Dolobella: ego contentus eram: gloria tua. & capieba ex ea satis magnā voluptatem & lætitiā: tn̄ ego non possum non confiteri. i. q̄n confitear: me cumulari. i. augeri maximo gaudio, q opinio hoium ascribat me vulgo. i. passim q̄si p totum vulgus: socium tuis laudibus. i. participem esse debere in laudibus tuis tanq̄ socium & adiutorem p̄clari facti. ſ Ego neminem cōueni. i. colloquendi gr̄a adii. ſ Conuenio aūt quotidie plurimos. Sunt enim pmulti viri optimi: qui cā valetudinis. s. macræ. i. ægritudinis: cōueniant in hæc loca. s. vbi sum, vt̄ aūt Baiis tunc fuisse, aut in Cumano, seu Tusculano. pterea necessarii mei cōueniunt frequentes ex municipiis. s. pximis, quin oēs cum. i. postq̄ extulerūt te summis laudibus ad cœlum. ſ Agant mihi cōtinuo maximas gr̄as. Negant enim. s. oēs, se dubitare quin tu obtemperans pceptis & consiliis meis pbeas. i. exhibeas te ciuem pstantissimum & cōsulatem singularem. i. egregie excellentem. ſ Quibus ego q̄q̄ possum rn̄dere verissime te facere ea q̄ facias iudicio tuo & sponte tua, qd̄ dicunt pprio instinctu, nec agere cōsilio cuiusq̄, tn̄ neq; plane. i. oino & apte assentior, ne imminuā laudem tuā, q̄a vt docuit Hesiodus primus virtutis gradus est p se bene agere, Secundus consilio alterius. si ois. s. laus tua videatur profecta. i. orta a consiliis meis, neq; nego valde. Sum enim auidior gloriæ etiā q̄ satis est. ſ Est tn̄ nō alienū est dignitate tua habere aliquem Nestorem. i. senem prudētem vt Nestor erat qui iam tertiam viuebat ætatem, in capiundis consiliis, qd̄. s. hr̄e Nestorem, fuit honestum. i. pulchrum & honore dignum Agamenoni regi regum. i. summo imperatori Græcorum, in quorum exercitu multi erant reges,

¶ Mihi

HVBER

¶ MIHI vero.q.d.nec tibi eſt turpe,& mihi eſt magnæ gloriæ.¶ Quaſi alũnũ diſci.meę.i.tanq̃ mea diſciplina inſtitutũ. ¶ L.Cæſa.auunculus.M.Antonii.¶ Tantum vales.i.tm potes,tm habes authoritatis.¶ Apud filium ſororis.apud M.Anto.natum ex ſorore mea.¶ Vere.i.reipſa multi conſules ſunt ſolo noie,qui tñ reipſa nõ conſulunt.reipub.ſicut tu feciſti & nunc Dolo.¶ De facto.de eo q̃ egiſti in puniendis iis,qui videbant contra libertatem Ro.ſentire & facere.¶ Salutarius.vtilius.¶ Vna vox oium.i.oẽs vno ore ita dicunt.¶ Atq; nunc Ci.petit admitti in ptem glorię ipſius Dolobellę.¶ Hãc falſam hære.i.licet non merear,nec debeã eſſe particeps gloriæ tuæ,tñ patiaris me eſſe hærede huius tuę glorię.¶ Quãquã nunc Cic.artificioſe ſe corrigit,dicens ſe potius daturũ oẽs laudes ſuas ſiquas habet,ipſi Dolobellæ q̃ diminuturum aliqd de illius laudibus.¶ Transfuderim.pro transfundam,& tranſmittã,vel transfunderẽ.¶ Exhauſerim.attulerim,amouerim.¶ His.quæ geſſiſti in conſulatu tuo.¶ Nihil fuerit ar.in amo.i.nihil magis fuerit incenſum amore,q̃ ego ſum incẽſus amore tuo.¶ Nihil eſt enim,oſtendit Ci.amorẽ ſuũ excitatum eſſe erga Dolobellã ppter ſolã virtutẽ.¶ Amabilius qd magis mereat amari.¶ Semp amaui.pbat quod nihil ſit virtute amabilius:qa pp eam dicit Brutũ a ſe plurimũ amari,& pręcipue poſtq̃ interfecit Cæſarẽ:qa eo die oſtẽdit virtutem ſuam,cum patriã tyranni de liberauit.¶ Idi.Mar.xv.die Martii eum Cęſarem interfecit.¶ Acceſſit.additum eſt.¶ Augendi.amorem.¶ Cumulatum:pleniſſimũ:qd nullum augmentum accipere poſſe videret.¶ Quis erat.ſicut dixit auctũ fuiſſe amorẽ ſuũ erga Brutũ pp mortem Cæ.ita dicit auctũ amorẽ,qui videbat cumulatiſſimus erga Dolobellã.¶ Nunc amare ponit apertiſſimam dñiam inter amare & diligere,qm amare maiorẽ vim hẽt.¶ Seruias:obtẽperes.i.facias id,qd & dignitas & gloria tua exigit.¶ Proponas.ſubaudiẽdũ eſt,qd eſt qd horter te,vt pponas tibi &c.¶ Quod.ſ.proponere claros viros.¶ Tecum c.ſ.vi.reipu.& quotidie aliquid melius facere.¶ Non licet non eſſe tui ſimilem,ideſt non potes non eſſe is,qui es.i.clariſſimus.

mihi vero glorioſum.te iuuenẽ Cos.florere laudibus,quaſi alũnũ diſciplinæ meæ.L.quidẽ Cæſar,cũ ad eum ægrotũ Neapolim veniſſem,q̃q̃ erat oppreſſus totius corpis doloribus,tñ ante,q̃ me plane ſalutauit,o mi Cicero,inqt,gratulor tibi,cũ tãtũ vales apud Dolobellam,quãtũ ſi ego apud ſororis filiũ valerẽ,iã ſalui eſſe poſſemus.Dolobellæ vero tuo & gratulor,& gratias ago,quẽ quidẽ poſt te Cos.ſolũ poſſumus vere cõſulem dicere.Deinde multa de facto,ac de re geſta tum nihil magnificentius,nihil pclarius actũ vnq̃,nihil R.P.ſalutarius.atq; hæc vna vox oium eſt.A te autẽ peto,vt me hãc [illegible] hæreditatẽ alienæ gloriæ ſinas cernere:meq; aliqua ex pte in ſocietatẽ tuarũ laudũ venire patiare.q̃q̃ mi Dolobella(hæc.n.iocatus ſum)libentius omneis meas,ſi modo ſunt aliquæ meę laudes,ad te transfuderim,q̃ aliquã ptẽ exhauſerim ex tuis.Nam cũ te ſemp tãtũ dilexerim,quãtũ tu itelligere potuiſti:tum his tuis factis ſic incẽſus ſum,vt nihil vnq̃ in amore fuerit ardẽtius.NIHIL eſt.n.(mihi crede)virtute formoſius,nihil pulchrius,nihil amabilius.Semper amaui(vt ſcis)M.Brutũ pp eius ſummũ ingeniũ,ſuauiſſimos mores,ſingularẽ pbitatẽ,atq; cõſtãtiã.tamen Id.Mart.tãtũ acceſſit ad amorẽ,vt mirarer locũ fuiſſe augendi in eo,quod mihi iampridem cumulatũ eſſe videbat.Quis erat,qui putaret ad eum amorẽ,quẽ erga te habebam poſſe aliquid accedere?tantũ acceſſit,vt mihi nunc deniq; amare videar,antea dilexiſſe.Quare quid eſt,quod ego te horter,vt dignitati,& gloriæ ſeruias?Proponam tibi claros viros,quod facere ſolent,q hortant?neminẽ habeo clariorẽ,q̃ te ipſum,te imitere oportet,tecum ipſe certes.nec licet quidẽ tibi iã tantis rebus geſtis nõ tui ſimilem eſſe.qd cum ita ſit,

Amare

ASCEN.

¶ VERO.p ſed,glorioſum eſt mihi te iuuenẽ cõſulẽ florere laudibus q̃ſi alũnũ diſciplinæ meę.L.Cæſar auũculus M.Antonii quidẽ.i.certe.q.d.vt de aliis taceã,cũ veniſſem Neapolim ad eũ ęgrotũ,q̃q̃ eſſet oppreſſus doloribus totius corporis,tñ anteq̃ me ſalutaueriit plane.i.plene,inqt o Mi Cicero,ego gratulor tibi,cũ.i.qm tm vales apud Dolobellã:q̃tũ ſi ego valerẽ apud filium ſororis.ſ.meæ.hoc eſt apud Mar.Antoniũ,qui Cæſarem occiſum mirifice extulit,nos poſſemus eſſe ſalui,quia reſpu.reciperet priſtinas vires.¶ Vero.i.ſed aut ad verũ:ego gratulor & ago gratias Dolobellæ tuo.ſ.quõdã genero & adhuc neceſſario.¶ Quẽ quidem.ſ.Dolobellã,nos poſſumus dicere.i.appellare vere cõſulẽ ſolũ poſt te conſulem,quaſi oẽs intermedii non fuerint veri conſules,qa nõ cõſuluerint reip.ſed nocuerint.¶ Deinde ſup.adiecit,aut locutus eſt multa,de facto.ſ.tuo ac de re geſta,tum ſup.adiecit nihil actum ſup.eſſe magnificẽtius,nihil præclarius,nihil ſalutarius reip.¶ Atq; hæc vna vox omnium.i.quod Lucius Cæſar de te prædicauit,omnes prædicant.¶ Autem.i.ſed:ego peto a te vt ſinas.i.permittas me cernere hanc quaſi falſam hæreditatem gloriæ alienæ,hoc eſt gloriæ a te partæ me ſuccedere tanq̃ hæredem,cum non ſim verus hæres,non enim e me nata eſt:& ita non debeat ad me reuerti,& pro.i.patiare me ex aliqua parte,in ſocietatem tuarum laudũ.q̃q̃ o mi Dolobella.¶ Sum enim iocatus.i.per iocum locutus,hæc.ſ.ſuperiora,ego transfuderim.i.quaſi de vaſe in vas fundendo addixerim libentius ad te,omnes laudes meas ſi modo aliquæ ſunt laudes meæ,quam exhauſerim aliquam partem ex tuis.ſ.laudibus.¶ Nam cum ego dilexerim te ſemper tñ,q̃tum tu potuiſti intelligere.Valla dicit,cum & tum ſic poſita ſolo indicatiuo cõgruere,vnde hic legẽdum putare dilexi,tum.i.multum agis incenſus ſum his factis tuis.Si quæras a Valla quo his dicat & tuis,dicet his de quibus loquor,& tuis quæ feciſti,ſicut nihil fuerit mihi vnq̃ ardentius in amore.Enim.i.quia,crede mihi nihil eſt formoſius virtute,q̃ vt ex ſnia Platonis inquit in officio,ſi oculis cerni poſſet,admirabiles excitaret amores ſui.¶ Nihil ẽ pulchrius,nihil amabilius virtute.i.a fortitudine,quæ a viribus ppter virtus dicitur.¶ Ego amaui ſemper,vt tu ſcis Marcum Brutum interfectorem Cæſaris,ppter ſummũ ingenium eius ſuauiſſimos mores,ſingularem pbitatem:atq; conſtantiam eius:tñ tantum acceſſit ad amorem.ſ.eius,Idibus Martiis,qbus cum Caſſio & aliis coniuratis Cæſarem interemit:vt mirarer locum augendi.i.vt augeat fuiſſe in eo.i.in ea re,hoc eſt vehementiſſimo amore,qd videbatur mihi iampridem.i.a pluribus diebus etiam cumulatũ.i.ſic refertũ & plenũ,vt nihil poſſet ſuperaddi:metaphora eſt a menſura referta & cumulo deſup aucta.¶ Quis erat qui putarat aliqd poſſe accedere.i.addi,ad eum amorem,quem habebã erga te?q.d.nullus:tñ.i.attamen,tantum acceſſit:vt videar mihi nunc deniq;.i.tandem amare.ſ.te:quod longe plus eſt q̃ diligere,nam diligere eſt ſeorſum quemuis legere,vt eum,ſi dignus ſit,amemus,& ſup.videar dilexiſſe ſupple te antea:ideſt ante hoc tempus.¶ Quare quid eſt.ſ.cauſæ aut rationis,quod:ideſt propter quod,ego horter te,vt ſeruias:ideſt inſeruias dignitati & gloriæ:& ſupple proponas tibi tanquam exemplar claros viros,quod ſolent facere ſup.ii,qui hortantur,quaſi dicat nihil eſt cauſæ:quia.¶ Neminem habeo clariorem quam teipſum,oportet ſupple,vt imitere te.ſ.ipſum,& ſupple vt ipſe certes tecum,quidem.i.certe:licet tibi:tantis rebus geſtis:ideſt poſtquam tantas res geſſiſti:non eſſe ſimilem tui:ideſt degenerare deinceps a præclaris inceptis tuis.Sæpe admonui cum de moribus loquimur nomen ſimile aptius genitiuo iungi,vnde hic ſimilem tui dixit:cum de corporis ſimilitudine datiuo.¶ Quod:ideſt quæ res,cum ſit ita:ſcilicet vt dictum eſt.

HVBER. ℭHOR tatio, ad dignitatē & gloriā cōparandā. ⸿ Magis. potius q̄ hortatione. ⸿ An ne. s. contigerit. ⸿ Seueritas. aspitas. ⸿ Aiaduersiōis. punitionis i eos, q arā & colūnā & reliquos honores Cę. decreuissent, vel in eos, q contra libertatē patriæ sentirent. ⸿ Nō in. i. nō odiosa: nā inuidia, vt alio loco diximus, interdum p odio ponit. ⸿ Popularis, grata populo fauoribus plena. ⸿ Infimo. i. ēt plebeio. ⸿ Cōsilii. sapientię. ⸿ Cōtionē. orationē licet alia ēt iterdū significet: vt alio loco diximus. ⸿ Accessus. ingressus exordiū. ⸿ Recessus. cōclusio. ⸿ Pedetētim. paulati. ⸿ Res. i. rei honestas. ⸿ Cōcessu oium. i. oibus cōcedētibus & pbātibus. ⸿ Vrbe. ædificia ipsa. ⸿ Ciuitatē. ciues. ⸿ Ad tps. s. aliquod. i. ad pñs. ⸿ Repositā in te. i. i te hēre magnū præsidium, & esse sub tutela tua. ⸿ Illos vi. Brutū & Cassiū. ⸿ Profectū est. processit factū est. ⸿ Plura. s. dicam. ⸿ Quādo quoniam. ⸿ Nos ciues Romanos.

(Marginalia: Inuidia · Accessus · Pederenti)

hortatio nō est necessaria, gratulatione magis vtendū est. Contigit. n. tibi, qđ haud scio an nemini, vt summa seueritas aiaduersionis nō mō, nō inuidiosa, sed etiam popularis esset, & cum bonis oibus, tum infimo cuiq; gratissima. Hoc si tibi fortuna quadā cōtigisset, gratularer felicitati tuæ: sed cōtigit, magnitudine tū ai. tum etiā ingenii, atq; cōsilii. Legi enim concionē tuā: nihil illa sapientius. ita pedetentim, & gradatim tū accessus a te ad cām facti, tum recessus, vt res ipa maturitatem tibi aiaduertēdi oium concessu daret. Liberasti igit & vrbē periculo, & ciuitatē metu: neq; solū ad tps maximā vtilitatē attulisti, sed ēt ad exēplū fa[illegible] [illegible]ligere debes in te repositā esse R. P. tibiq; nō mō tuēdos, sed ēt ornandos esse illos viros, a quibus initium libertatis profectū est. Sed his de rebus coram plura ppe diem, vt spero. Tu qñ R. P. nosq; cons[er]uas, fac vt diligentissime te ipsum mi Dolobella custodias. Vale.

ℭ Ex. XIIII. Epl'a. Exti contentus.

ℭ Deinde multa de facto, ac de te gesta, tum nihil magnificentius, nihil præcl[ar]ius vnquā, nihil reipublicę salutarius testatus est. ⸿ Semper amaui vt scis M. Brutū. ⸿ Proponas tibi claros viros, quod facere solent: qui hortantur. ⸿ A quibus initium libertatis profectum est.

ASCEN. ℭHOR tatio. s. tui non est necessaria sup. vtendū est magis gratulationi. s. ob pclara incepta, a qbus degenerare non licet. ⸿ Cōtigit. n. tibi, qđ haud scio. i. nescio an nemini. s. aliter ptigerit: videt vtēdū an alicui. s. alteri: sed vtrūq; nescit se & dubitasse pōt Cicero, an. s. alicui alteri cōtingerit & an nemini: sup. alteri: qa duarū cōtradictoriarū veritas est æq̄ incerta: nota enim veritate vnius statim scitur falsitas alterius. Et ita q q; nescit an alicui: ēt nescit an nemini: nā altero sciro alterū ignorari nō potest. Consuetior tñ modus loquēdi esset an alicui, sed interdū duæ negationes nō plus efficiunt q̄ vna. Cōtigit aūt vt summa seueritas. i. summus rigor aiaduersionis. i. iustæ punitionis in eos: qui Cæsari diuinos honores decreuerant: non mō. i. nō solū nō eēt inuidiosa: sed eēt ēt popularis. i. plausibilis & placens populo: & ita fit q esset gratissima oibus bonis tū. i. multo magis fuit gratissima infimo cuiq;. i. maxime plebeio. ⸿ Si contigisset hoc tibi quadam fortuna. i. felici euētu: ego gratularer felicitati tuę, sed contigit magnitudine. i. pp magnitudinē tū ai. s. tui: tū ēt ingenii atq; cōsilii. Ego eni legi cōtionē tuā. i. orationē, quā habuisti ad populū: nihil sup. fuit aut legi sapiētius illa. s. cōtentione tua. Ergo ēt sapiētia dici pōt. ita. i. vsq; adeo, pedetētim. i. q̄si tenēdo ingressum pede: hoc est ita gradatim sup. factus est: tū accessus a te ad cām facti, tū recessus. s. facti ad te, vt ipsa res. i. casus, q euenerat daret tibi maturitatē. i. celeritatē aiaduertēdi. i. puniēdi: pcessu. i. pmissione seu: vt alii legunt cōsensu oium. Notū ē ex pceptis rhetoricis, qñ cā turpis est a cā ad psonā trāseūdū esse, & rursus qñ psona inuidiosa ad necessitatē facti, itaq; Dolobellę nō accessus eā ad se fuisse: nōc recessus a se ad cām facti: vt psuaderet maturādū fuisse. ⸿ Igit hoc faciēdo: tu liberasti & vrbē piculis. s. pereūdi, & ciuitatē. i. populū metu: neq;. i. & nō, & attulisti nō solū ad tps. i. p tpis pte maximā vtilitatē: sed ēt debes itelligere rēpublicā. i. salutē reip. eē repositā. i. collocatā i te ad exēplū facti. s. tui, qa facto tuo oñdisti aliis qđ facere debeant, & debes ēt itelligere illos viros. s. Brutū Cassiū & reliquos cōiuratos, a qbus initiū libertatis. s. a tyrānide. Cę. ē pfectū. i. ortū nō solū tuēdos. i. ptegēdos eē tibi: sed ēt ornādos. s. dignitatibus & honoribus publicis. Sed sup. nos loq̄mur ppediē de his rebus plura vt spo. ⸿ Tu o mi Dolobel. qñ. i. qñqdē cōseruas rēp. & nos: fac vt custodias. i. ab insidiis Antonii & Augusti diligēter teipm. Vale.

Cicero Papyrio Pęto. S. D. 15

DVabus tuis epistolis rñdebo: vni, quam triduo añ acceperā a Zetho: alteri, quā attulerat Phileros tabellarius. Ex prioribus tuis literis intellexi pgratā tibi eē sñiam meā, & aium meū circa curā valetudinis tuæ, quem tibi pspectū esse gaudeo. sed mihi crede, non perinde, vt est re, absens ex literis perspicere potuisti. Nam cum a satis multis (non enim possum aliter dicere) & coli me videam, & diligi: nemo est illorum omnium mihi te iucundior.

HVBER. DVabus. Vna epl'a scripserat Pętus ad Ci. gratū esse eis erga se aium: quē eius lrīs pspexisset pcipue qđ ei esset magnæ curæ valetudo sua: qre rñdens Ci. dicit maiorē esse re ipsa. q̄ ille abs̄nis lrīs pspicere potuisset. deide eū vehemēter laudat qđ tm̄ dignus esset amari cōmēdatq; plurimū eius sales & facetias, ita vt eū cōparet clarissimis oratoribus, ex quo merito dicit se pturbatū eē qđ intellexisset tarē virū male hēre qđ Papyrius scripserat se admirari. Altera a ītē epl'a excusauerat se Pætus q nō dissuasisset Ci. vt emeret domū Neapoli sicut instituerat, sed exhortauit, vt cōseruaret q̄ Romæ hēet, ad q̄ oia scripsit Ci. & oñdit nullā cām esse, quare nunc debeat notare esse Ro. q̄uis oñdat se in magna esse extiatione Romæ. Postremo petit se reddi certiorem de Syllana domo q̄lis sit, erat eni Ci. eā empturus. ⸿ Qua. t. an. s. q̄ scriberē ad te. i. quatuor diebus pteritis. ⸿ A zelo. nomē pprīū. ⸿ Philero ta. cuius offiū est ferre tabellas. i. lrās. ⸿ Ex prio. incipit rñdere prio prioribus lrīs, hic textus reperitur variatus: inueni enim codicē in quo ita scriptū erat. ⸿ Ex prio. lit. t. int. tibi pergratam esse curā meā valetudinis tuæ, quam tibi pspectam esse gaudeo, alii codices hnt aliter, sed mihi magis pbatur ea lectio, quam notaui, nā Cic. scripserat sibi mag[n]æ curæ esse valetudinem Pęti, qđ ēt patebit inferius. ⸿ Perinde vt est re. i. ita vt est in effectu. ⸿ Prospicere h. cognoscere meis scriptis: qa maiorē q̄ possim exprimere lrīs. ⸿ A sa. mul. i. a valde multis. ⸿ Nomen. parenthesis, quæ ostendit ita esse quod intelligat se a multis amari. ⸿ Illorum omnium: quibus video me diligi.

ASCEN DVabus &c. Rñdens Ci. duabus eplīs Papyrii, prio dicit incolumitatē sibi curæ eē, deinde laudat eū & eius sales ac lepore i dicēdo: demū, qa cōsuluerat ne vendita domo, quā Romæ hēerat, Neapolim migret, rñdet nulli cām esse cur Romæ esse velit. Ordo est. Ego rñdebo. s. hac vna epl'a duabus eplīs tuis: vni. s. eplæ. quā acceperā a Zeto triduo añ. s. q̄ scđa eēt allata, alteri, quā Phileros tabellarius & tabellarū hoc ē lrārū portator attulerat. Ego itellexi ex priorib; lrīs tuis sñiam meā eē pgratā tibi, & aium meū pspectū sup. eē. i. plane cognitū circa curā valetudis tuę quā. s. valetudinē. s. bonā, ego gaudeo eē tibi. Sed crede mihi tu abs̄nis nō potuisti pspicere. i. pfecte videre & cognoscere lrīs pinde. i. ita vt ē re. s. ipsa hoc ē q̄tū de valetudie tua solicitus fueri. Nā cū videā me & coli & diligi a satis multis: nō eni possum dicere aliter. q. d. nō possum dicere ab oibus, tñ sup. i. nemo oium illorū. s. qui me colunt & diligunt est iucundior mihi te. i. q̄ tu sis.

ℭ Nam

HVBER. Tabellarius. Pudens

¶ N A M.q.pbat qđ nemo fit ei iucūdior ipso Pęto:nō tm̄ qa ab eo amet:qa & id hēt ab aliis, sed qđ ipse sit dignus ama
ri.¶ Pridē diu.i.iam multo tpe.¶ Cōstanter.pseuerāter.¶ Sed tibi eē cum multis.i. qđ multi alii faciūt sicut tu.¶ Quod
tu.i.nūc dicit id,qđ est propriū ipsius Pęti.¶ Sales:facetiæ.¶ Salsiores,suasiores,sapidiores.pręponit aūt sales Romanos
salibus Atticis.¶ vrbani,ciuiles,ornati.Licet exi.qđ li.i.licet putes de me quid velis.¶ Capior:delector:Nostratibus Ro
manis nostræ gētis & patrię.¶ Oblitas la.i.latiis moribus refertas ab obliuor participiū.i.cū videā eas eē vetustissimas,&
sapere latiū.i.tales q̄les erāt tūc:cū primū peregrini immissi sunt in Italiā,nā postea supueniente copia Gallo.ꝝ & cęterorum barbarorū incepit perire gratia vetustatum facetiarū.

Nam ꝙ me amas,ꝙ id & iam pridem, & constanter fa
cis:est id quidē magnū, atq; haud scio, an maximum,
sed tibi cōmune cum multis. ꝙ tu ipse tā amandus es,
tamq; dulcis,tamq; in oī genere iucūdus: id est ꝓprie
tuum. Accedunt non Attici, sed salsiores, q̄ illi Atti-
corum Romani veteres, atq; vrbani sales. Ego autem
(existimes licet qđ lubet) mirifice capior facetiis, ma-
xime nostratibus, præsertim cum eas videā primū ob-
litas Latio tum, cū in vrbē nostrā est infusa peregrini
tas, nūc vero ēt brachatis, & transalpinis nationibus,
vt nullū veteris leporis vestigiū appareat. Itaq; tecū
video omneis mihi Gracchos, omneis Lucilios, & (vt
vere dicā Crassos quoq;, & Lælios videre videor. Mo-
riar, si ꝑter te quēq̄ reliquū hēo, in quo possim imagi-
nem antiquæ, & vernaculæ festiuitatis agnoscere Ad
hos lepores cū amor erga me tantus accedat, miraris
me tāta ꝑturbatione valetudinis tuæ tā grauiter exani
matum fuisse? Quod autem altera epistola purgas te
nō dissuasorē mihi emptionis Neapolitanæ fuisse, sed
authorem cōmorationis vrbanæ: neq; ego aliter acce
pi:intellexi tñ idem, quod his intelligo literis, nō existi
masse te, mihi licere, id qđ ego arbitrabar, res has non
omnino qdem, sed magnā partem relinquere. Catulū
mihi narras, & illa tempora, quid simile? ne mihi quī
dem ipsi tunc placebat diutius abesse ab R. P. custo
dia. Sedebamus enim in puppi, clauūq; tenebamus:

¶ Peregrinitas.i.peregrini,qui in vrbē venēūt.¶ Infusa:imo
missa.¶ Bracatis.n.i.gallicis a bracis longioribus,qbus vteba
tur: dicit aūt nūc corruptas esse veteres facetias romanas
in mixtione transalpinaꝝ & barbaraꝝ:ita vt vestigia vete
ris leporis in nullo remaneāt aut nisi in solo Pæto.¶ Et tā,
idest omnino barbaris:& subaudit video esse oblitas.¶ Ve-
stigium:signū:re ligas,itactū a pedibus, quoq; saltem appa-
rent signa.¶ Oēs gra. Semproniū: Gracchū, & Tyberium,
& C. Gracchos viros eruditissimos & facetos.¶ Vere ve
di.Crass.Crassum oratorem intelligit,de quo ipse in i.offi.
erat in L.Philippo multus lepos.¶ Et Lę.ꝓpter.C.Lęlium,
de quo eodē lib.de of. At iisdem tpibus in.M. Scauro & in
M.Druso adolescēte singularis seueritas. In C.Lęlio multa
hilaritas:cōparat igit Pętū Ci.his claris oratoribus.¶ Mo-
riar.iurantis est.¶ Vernaculæ.domesticæ:tractū a seruis,q
in domo nascunt,q vernæ appellant:inde vernacula lingua
dicitur:quā alii maternā:alii vulgarem appellāt.¶ Ad hos le
pores.i.ad tales facetias.¶ Accedat,addat.¶ Tanta ꝑturb.
supra dixit curam.i.solicitudinem.¶ Exanimatū.attonitum
perculsum.¶ Quod aūt.rńdet.secundæ.eplæ.¶ Purgas.ex
cusas.¶ Emptionis nea.i.eius: qđ Neapoli eram empturus.
¶ Authorē:suasorē: cōsultorē.¶ Aliter:in aliam partē.s.q̄ tu
dixisti.¶ Non li. mi. non me posse facere id.¶ Quod ar.i.me
facturū.¶ Has res.s.quas habeo Romæ.¶ Non oī. non in to
tum.¶ Catulū.cōfutat rōnē: qua Pętus cōfirmauerat exēplo
Catuli,q nunq̄ cēsuit vēdendū esse Romę:vt emeret alibi:di
cit ergo ꝙ illa tpa alia erāt q̄ nunc:illis.n.tpibus dicit talem
fuisse statū reip.qđ ipsi placebat abesse diutius ab vrbe,quē
admodū nec Catulo.¶ Sedebamus in puppi.in loco honora
tiore nauis.q.d. eramus tunc magistri & gubernatores na-
uis.per quā intelligit rēpu.¶ Clauū.gubernaculū, Temonē,
quē tenet gubernator.Virg.v.Aene. Tali ai. da clauūq; affi
xus & hærent,Nusq̄ amittebat.Idē lib.vi.Nāq; gubernaculum multa vi forte repulsum,Cui datus hærebam custos.

Vestigia

Vernaculæ. Vernæ. Vernacula lingua

ASCEN.

¶ NAM ꝙ tu amas me, & ꝙ facis.i.ꝙ amaras me,& pridē.i.a plibus diebus, & cōstāter.i.pseuerāter ē qdē.i. certe.magnū
atq; haud.i.nō scio,an.i.sit maximū,sed est tibi cōe cū multis,qa multi me & colūt & amāt.¶ Sed qđ tu ipse es tā amādus.i.
amabilis,tāq;.i.& tā dulcis tāq;.i.& tā iucūdus in oī genere.s.doctū & charitū.i.ꝓpe.i.peculiariter tuū.¶ Accedūt.s.ad mo
res tuos iucūdissimos:sales.i lepores dicēdi:hoc est sermones bñ cōditi lepore & acrimonia,nō attici.i. Atheniē. sed vete
res Romani atq; vrbani.i.in vrbe Romana.i.salsiores.i.aptius cōditi quā illi.s.nobilissimi sales attici.¶ Ego aūt. licet exi
stimes.i.vt iudices:qdlibet.i.qcqd lubet:capior.i.afficior delectatione mirifice facetiis maxime nostratibus.i. Romanis:
ꝑsertim cū videā eas oblitas.i.obliuioni traditas Latio.i.in Latio.Vber.aūt exponit oblitas Latio.i.latiis moribus refer
tas ab obliuor participiū.i.cū videas eas esse vetustissimas & sapere Latiū.i.tales,inqt,q̄les erant tūc cū primū pegrini im
missi sunt in Italiā &c.Quę expositio mihi nō placet,primū ꝙ nō diceret oblitas media breui de facetiis,qbus nihil tā alie
nū quā esse oblitū,deinde ꝙ manifeste dicat paulatim abolitas,& demū,ꝙ apertior est sna,si obliuioni traditas quā si illa-
tas latiis moribus dicas.Nā penuria rerū solet earū excitare caritatē:neq; possent esse vrbanę,si nō essent latiis moribus
cōgruæ. Accipit ergo ab obliuiscor passiue,sicut in buco.Virg.Nūc obl.ta mihi tot carmina.¶ Tū.i.tunc primū,cū pere
grinitas.i.rō loquēdi externa ꝑsertim græcanica:est infusa in nostrā vrbē.s.Romā,nunc vero videam eas oblitas nationi-
bus ēt brachatis.i.bracis:hoc est lōgioribus tunicis vtentibus,a qbus dicta est Gallia brachata.¶ Et p.i.nationibus trāsal
pinis,vnde videt sicut nunc clerus ita tunc totus po.Ro.Gallicanus Romanā linguā accepisse,quæ in eā q̄ nunc est dege
nerauerit,ita vt nullū vestigiū veteris leporis appareat.s.alibi.¶ Itaq;.i.& ita.cū.i.qñ,ego video te:ego videor mihi vide
re omnes Gracchos:oēs Lucilios,& vt dicā vere.i.syncere & nō ficte:ego videor mihi videre,omnes Crassos quoq; & Lę
lios.i.omnes priscos Romanos facundia & lepore dicēdi nobilitatos,quales fuerūt Gracchi,Lucilii,Crassi & Lælii.¶ Mo
riar.i.ꝑmitto vt moriar,si habeo quenq̄ reliquū ꝑter te,in quo ego possim agnoscere imaginem.i.imitatricem spēm festi-
uitatis.i.vt dicunt solennitatis loquendi antiquæ.i.prisca.& vernaculæ.i.patriæ & domesticæ,nō pegrinæ: sed quasi in
ter vernas.i.natos domi nostræ ex ancillis nostris.¶ Cū tantus amor.s.tuus erga me:accedat.i.addat ad hos lepores.i.sa-
les & festiuitates docendi miraris me fuisse exanimatū.i.aio priuatū tā grauiter,tāta ꝑturbatione.i.ob tātā ꝑturbationē
valetudinis tuæ?q.d.nō debes mirari.deinde transiens ad alterā eplam dicit,qđ autē purgas.i.excusas te altera epla, te
nō fuisse mihi dissuasorē.i.dehortatorē emptionis.Neapolitanæ.i.nouæ domus Neapoli habendæ: sed authorē.i. ap-
probatorē moderationis vrbanæ.i.q̄ essem in vrbe Ro.¶ Neq; ego accepi.i.interpretatus sum aliter.s.tu dicis intelligēdū:
intellexi tñ idē qđ intelligo his līis.s.vltimo datis:te nō existimasse.i.iudicasse licere mihi id,qđ ego arbitrabar:videlicet
nō licere relinqre has res.i.vrbanas oino.i.penitus,sed magnā ptē.s.earū.¶ Tu narras.i.adducis mihi in exēplū Catulū, q
nunq̄ voluit penitus sē suā vrbanā distrahere & alienare.Quia simile sup.est de Catulo & de me.q.d.nihil,qa,ne qdē.i.nō
etiā aut nō saltem placebat mihi ipsi tunc cū essem exilio dānatus:abesse diutius ab custodia reip.¶ Nos enim sedebamus
.s.tunc in puppi,& tenebamus clauū.i.gubernaculū nauis,i.regebamus ad nutū rēpu,vt Nauclerus seu patronus nauem.

HVBER.

¶NVNC. hoc ĩ tpe. ¶ In sen. i. loco vilissimo nauis: est. n. sentina psi fundo nauis: quo sordes defluũt dcã qd grauiter sentiat eius odor. i. n. Tũc sentina grauius intelligit aũt Ci. se vix hre locũ inter infimos ciuitatis. ¶ Minus. m. i. pauciora: hic aũt dixit qa eo absẽte: multa senatusc ô. fiebãt: q ei ascribebant, cũ esset oino eorũ ignarus. ¶ Vrgeo. freqnto. ¶ Amatorem. i. ridicule d. ait amatorẽ quẽ nõ noiauit. ¶ Cũ m. m. u. cũ cogito. ¶ Ponor, adhibeor. ¶ Ad scri. senatuscõ. ¶ In ar. & sy. has duas posuit p oibus regionibus remotis. ¶ In meã sen. i. p meã sniam: sm sniam meã, nã at in alio loco exẽplis pbauimus, & p & cõtra signat. ¶ esse fa. s. audiam celerius i audio senatuscõ. sniã meæ añ ẽ delatũ in remotas regiones, q̃ fcã sit aliqua mentio: ita oia mihi ascribunt ẽt q̃ nõ fcã sunt. ¶ Iocari, ex ioco dicere. ¶ Vltimis: remotissimis. ¶ Appellauerim se: appellauerim eos reges. ¶ Nesciebã na. i. quos nesciebã eẽ in mũdo. ¶ Præfectus, ppositus moribus. i. cẽsor, & magistratum, quẽ intelligat nõ satis cõstat. ¶ Probo au. tuæ, faciã vt tu cõsules, alii codices hñt pbo authoritatem tuam, sed melius placet prior lectio. ¶ Tuos, qbus delectaris, & quos soles mihi apponere. ¶ Cõferã in de. di. i. impẽdã i decẽ dies tñ q̃tũ lex sumptuaria decernit ĩ singulos dies. ¶ Lex sumptuaria: quæ sumptibus modũ pscribebat latæ sũt aũt leges sumptuariæ,

Sentina

Leges sũptuariæ

vt docet Mac. in Satur. prima Orchia a C. Orchio tri. ple. in qua pscribebat numerus cõuiuarũ. ¶ Secunda l. l. q̃ n̄õ, vt prima cohibebat numerũ cõuiuarũ, sed sumptibus modũ fecit centũ assibus, huic successit lex Didia: dein de licinia, & multæ aliæ, de quibus vide plane apud Macro. quia nimis longũ esset hic censere. ¶ Minus i. nõ ¶ Nihil ita. q̃ habitare apud te. ¶ Desperabã: nõ sperabã me posse assequi. ¶ Nõ ob. nõ deposui ex aĩo, sed eã . up ã. ¶ Fabris. mutariis & lignariis. ¶ Nihil vi. nihil defectus, vt puta qd sit male materiata, vitiũ aũt ẽt ad alia transfert q̃ ad hoĩes: vt hic de domo dixit vitium: vt Oui. de domo Pirami & Thysbæ, quæ rimosa erat: dixit. ¶ Id vitium: nulli per sæcula longa notatum. ¶ Mihi probabuntur, placebunt mihi.

ASCEN.

¶NVNC aũt vix locus est. s. nobis: in sentina. i. infimo & vilissimo loco nauis: quo oes sordes defluũt. An putas minus multa sen. consulta futura. s. Romæ, & si ego sim Neapoli. q. d. nõ esse putãdũ, cum nulla sint per eũ futura, siue Romæ siue alibi fuerit. ¶ Cũ ego sim Romæ, & vrgeo. i. cogo forũ. i. iudices senatuscõsulta scribunt apud amatorẽ tuũ familiarẽ meũ. q. d. quẽ bene nosti, & sunt qui rigeant se locutũ velint. ¶ Egdem. i. ego qui cum venit in mẽtem. i. cum cogito, ponor. i. adhibeor ad scribẽdũ. s. sniam, & audio ante senatusconsultum esse petatum in Armeniã & Syriã: quod. s. senatusconsultum dicaf esse factum in. i. sm sniam meam: quã oino vllam mentionem esse factã de ea re. ¶ Atq; nolim sup. vt putes me iocari. i. per iocũ dicere hoc. ¶ Nam scio literas esse allatas mihi iã ab vltimis. i. vltimaru regionũ regibus: quibus agũt gratias mihi. Quod appellauerim se reges mea sniã. i. prouocatõ sniam meam: quos ego nesciebã non modo reges appellatos, sed omnino natos. ¶ Ego quid est: i. quæres q. d. decreuerim facere: tamen. i. nihilominus q̃uis triste sit Romæ esse: quãdiu hic noster præfectus moribus. i. censor quem designat erat hic. s. Romæ, ego parebo authoritati tuæ. i. mirabo, nec discedã ab vrbe. ¶ Vero. i. sed, cum. i. quando ipse aberit, conferã me fungos tuos. i. boletos optime conditos, hoc est veniam ad te. ¶ Si ego habebo. i. Neapoli domum, ego cõferã singulos dies legis sumptuariæ. i. scripte de sumptibus mo. redãdis, in dies denos. i. tã parcus ero vt quã lex sumptuaria pmiserit expẽdere in singulos dies, ex pendam tñ in denos. ¶ Si aũt. i. seu si minus. i. non inuenero quod placeat. i. domum q̃ placeat: ego decreui habitare apud te. Scio enim me nihil posse facere gratius tibi. ¶ Ego desperabam. i. nulla modo sperabam iam vt scripsi tibi proxime domum Syllanam: sed tamen non abieci eam. i. si præter spem mihi esse tatui acceperat eam. ¶ Ego velim sup. vt tu pspicias eam cum fabris. s. iurauis, vt scribis. s. te facturum. Si. n. nihil vitii. i. corruptionis est in parietibus aut in tecto, cætera probabuntur. i. placebunt mihi. Vale.

nunc autem vix est in sentina locus. An minus multa S.C. futura putas si ego sim Neapoli? Romæ cũ sum, & vrgeo forum: S.C. scribuntur apud amatorem tuũ familiarem meum, & quidem, cum in mentẽ venit, ponor ad scribendum: & ante audio S.C. in Armeniam, & Syriam esse perlatum, quod in meam sententiam factum esse dicatur, q̃ omnino mentionem vllam de ea re esse factã. atq; hoc nolim me iocari putes. nam mihi scito iam a Regibus vltimis allatas esse literas, quibus mihi gratias agant, q se mea sententia Reges appellauerim: quos ego non modo Reges appellatos, sed omnino natos nesciebam. Quid ergo est? tamen quãdiu hic erit noster hic præfectus moribus, parebo authoritati tuæ: cum vero aberit, ad fungos me tuos conferã. Domum si habebo, in denos dies, singulos sumptuariæ legis cõferã, sin minus inuenero, qd placeat: decreui habitare apud te, scio enim me nihil gratius tibi facere posse. Domũ Sullanã desperabã iam, vt tibi proxime scripsi: sed tñ non abieci. Tu velim, vt scribis, cum fabris eam perspicias, si enim nihil est in parietibus, aut in tecto vitii, cætera mihi probabuntur. Vale.

¶Ex. XV. Epla. Duabus tuis epistolis.

¶Ex prioribus tuis literis intellexi pgratam tibi esse curã meã valetudinis tuæ: quod tibi perspectum esse gaudio. Sed mihi crede, non perinde vt est, re, absens ex literis perspicere potius re. Nam cum a satis multis (non enim possum aliter dicere) & coli me videã, & diligi. ¶ Quod magis in meã sniam factum esse dicaf, q̃ oino mentionẽ vllã de ea re esse factã, sciã. ¶ Quod ergo est? tñ quãdiu hic erit hic nr. hic pfectus a moribus. pbo authoritatem tuam postq̃ vero abierit, ad fundos me tuos cõferam, domũ si hẽbo inde, in nos p dies singulos sumptuariæ legis dies, & iudicia cõferantur. ¶ Domũ syllana, desperabam. ¶ Huius eplæ finis his in verbis habetur. Tu velim, vt scribis cũ fabris eam pspicias. Si enim nihil est in parietibus aut in tecto vitii, cætera mihi pbabuntur. At meo in manu scripto codice aliud sequit: qd, an alterius sit eplæ principium an pars aliq, an finis, q̃rendũ eẽ nil gẽter puto. hæc sunt q̃ sublequuntur. ¶ Non me hercules nihil vnq̃. n. iã pter opinionẽ, tã, qd videretur oibus indignũ, accidit, quo ego, cum p amicitia valdissime fauerem, & me iã ad dolendũ pparassem: postq̃ factũ est. obstupui: & mihi visus sum captus esse. Quid alios putas? clamoribus. i. maximis iudices corripuerunt, & ostenderunt plane esse: quod fieri nõ posset. . . . relictus lege Licinia maiore ẽ periculo videretur. Accessit huc, qd postridie eius absolutionẽ, in theatrũ Curionis, Hortensius introitu, puto, vt suũ gaudiũ gauderemus. Hic tibi strepitus, fremitus, clamor tonitruum, & rudentũ sibilus. Hoc magis animaduersum est, quod intactus a sibilo peruenerat Hortensius ad senectutẽ. Sed tota bñ, vt in totã vitã: quo ius satis esset, & pœniteret eũ iam vixisse (vel vicisse legaf.) De Republica, quid tibi scribam, nihil hẽo. Marcelli impetus resederat; nõ . . . Sed, vt mihi videbaf, consilio: De comitiis cõsularibus incertissima est existimatio, Ego incidi in cõpetitorẽ nobilẽ, & nobilem agentẽ. Nã M. Octauius Cn. filius, & C. Hyrrus mecũ petit. Hoc ideo scripsi, quod sciore acriter pp Hirrũ nuntium nostrorũ comitiorũ expectaturũ. Tu in simul ac designatũ audieris, vt tibi curæ sit: quod ad pantheras attinet Synagraphã Scythianam tibi cõmendo. Cõmentariũ rerũ vrbanarum primũ dedi. L. Crassinio, Pæto secundum: ei, q has literas tibi dedit, tradas. Vale. ¶ Hæc epistola legitur secundo loco libri sexti. & incipit, Certe inquam absolutus est, cuius loco in meo, quem habeo, manu scripto codice, alia verba leguntur. Ego vero confundor tanta in varietatis confusione, lectoris iudicium sit, vtro quid melius.

HVBER. Vitium

Delectauerunt. Cū nosset Pętus libertatē Ci. in loquēdo & dicēdo sniam suā: verebatur ne fortasse aliqd diceret, quod animum Cæ. aut eius amicorum offenderet: q̄a tūc rerū potiebat Cę. q multis Pōpeianis male erat amicus. Itaq̄ cū de ea re locutus esset cum Sellicio timens ne Sellicius ei aliqd solicitudinis afferret, si ei hoc nūciasset, scripserat ad Cic. binas lr̄as eodē exēplo: vt saltē vnę redderent: alteræ amissę fuissent: qbus cōsulebat qd eēt agēdū, ad quas primū Ci. dicit se rescripsisse diligēter. Deinde narrat quo artificio & moderatiōe vtat in viuēdo cū Cę. & Cęsarianis, a qbus dicit se & coli & amari, qm nihil dicat qd merito eorū amicos offendat: qd si fortasse aliqua sua dicta acuta & faceta, q̄ videant hīc aliqd aculei ad Cę. referant: dicit eni nō capei malā ptē & facile se cernere dicta Ci. a dictis aliorū, deinde dicit a quibus rebus ɔsolationē capiat his tpibus. Postremo iocat multū cū ipso Pęto de victu & cibariis vtriusq̄. ¶ Amaui. a. tu. i. fuit mihi gratus & iucūdus amor tuus. ¶ Bis. q. s. scripseras. ¶ Eodē ex. eadē, vt ita dicā, copia. ¶ Cōmotū pp me: nequid solicitudinis mihi nunciarent. ¶ Quo: qūo, q̄licuq̄ rōne. ¶ Liberatē: penitus tollerē. ¶ Leuatē: minuerē, alleuiarem. ¶ Ista cu. quā de me hēbas. ¶ Sic ha. sic tibi psuade. ¶ Nō. n. parēthesis vsq̄ ad eū locū: sed tñ. ¶ Cōsilio: prudētia. ¶ Artificiū: industria. ¶ Excogitandū, inueniēdū cogitatione. ¶ Elaborari: summo labore curari. ¶ Istorū: cæsarianorū. ¶ Me cō. esse. ordo est. ¶ Sic mi Pæte hēo: me cōsecutū eē summo studio gcqd arte fieri poterit, gcqd elaborari aut effici poterit ad cōciliandā & colligēdā beneuolentiā istorū: reliq dicta sunt p parenthesim: sed qm pp parenthesim clausula videbat longior: repetiuit dicēs, sed tñ qd sæpe apud alios idoneos inuenit. ¶ Nec fru. sum cōsecutus. ¶ Nam & si: snia est p silitudinē. Sic Oui. lib. i. q inscribitur tristiū, Scilicet vt fuluū spectat in ignibus aurū, Tpe sic duro est inspicienda fides. ¶ Periculo experientia. Teren. fac periculū in lr̄is. ¶ Cætera. pter rpa aliqd malū, & aduersum. ¶ Signa cōia: quæ oēs, possunt ostēdere, q̄ nō hñt multū certitudinis. ¶ Sed. i. tñ. ¶ Argumento: signo pbatione. ¶ Quāobrē. pp quod argumentum. ¶ Vere nō ficte. ¶ Ea. talis: q̄a simulat amor ab iis, q sunt in aduersa vel tenui fortuna erga eos, q vtuntur rebus secūdis. Itaq̄ ex hoc cognosco eorū amorē erga me verū eē: q̄a nec ego vtor rebus secūdis, & magnis: nec ipsi sunt in humili fortūa, vt debeant simulare. ¶ Penes. q. d. apud quē: intelligit aūt Cęsarē. ¶ Præsciri: præuideri, præ cognosci. ¶ Ne dicā li. occupatio exornatio: libidine, appetitu, sine rōne. ¶ Eius. ipsius Cæsa. ¶ In ea re ipsa. nec offenderē aīum eius. ¶ Olim alias supiori tpe. ¶ Cuius. s. mei. ¶ Opera. i. cā & bñficio. ¶ Esset li. in ciui. qui fecissem opprimendā cōiurationē sceleratissimorū hominū vt ciuitas nostra esset libera. Iuue. Roma patrē priæ Ciceronem libera dixit. ¶ Ea: libertate. ¶ Nihil loqui. subaudi esse meū arbitror. ¶ Illius Cæsa.

M. Cicero Papirio Pæto. S. D.

Delectauerūt me literæ tuæ: in qbus primū amaui amorē tuū, q te ad scribendū incitauit, verentē, ne Silius suo nūtio aliqd mihi solicitudinis attulisset: de quo ēt tu mihi antea scripseras, bis qdem eodē exēplo, facile vt intelligerē te esse cōmotum: & ego tibi accurate rescripserā, vt quoquo mō in tali re, atq̄ tpe aut liberarē te ista cura, aut certe leuarē. sed quādo pximis quoq̄ literis ostēdis, quā tæ curæ tibi sit ea res: sic mi Pæte habeto: quicqd arte fieri potuerit (non enī iā satis est cōsilio pugnare: artificiū quoddā excogitādū est) sed tñ qcquid elaborari, aut effici potuerit ad istorū beneuolentiā cōciliādam, & colligendā, summo studio me consecutum esse: nec frustra, vt arbitror. sic eni color, sic obseruor ab oībus iis, q a Cæsare diliguntur, vt ab eis me amari putem. NAM: ETSI non facile diiudicatur amor verus, & fictus, nisi aliquod incidat eiusmodi tēpus, vt quasi aurum igne, sic beneuolentia fidelis periculo aliquo perspici possit, cætera sunt signa communia, sed ego vno vtor argumēto, quamobrē me ex animo, vereq̄ arbitrer diligi, q & nostra fortuna ea est, & illorum, vt simulandi causa non sit. De illo autem, quem penes est omnis potestas, nihil video, quod timeam, nisi q omnia sunt incerta, cū a iure discessum est: nec præstari quicq̄ potest, quale futurum sit, quod positum est in alterius voluntate, ne dicā libidine. sed tñ eius ipsius nulla re a me offensus est animus. est enim adhibita in ea re ipsa summa a nobis moderatio. Vt eni oli arbitrabar esse meū, libere loqui, cuius opa esset in ciuitate libertas, sic ea nunc amissa, nihil loqui, quod offendat, aut illius, aut eorū, q ab illo diligunt, voluntatem.

Periculū

Præscri

Opera

ASCEN.

Delectauerunt &c. Veritus erat Papyrius Pętus ne Ci. libertate nimia in loquendo efferretur, contra Cæsarem aut amicos eius. itaq̄ cum de eo locutus esset cū Silio, timens, ne Silius aliqd solicitudinis afferret, si ei hoc renunciasset: scripserat ad Cicerone binas literas eodē exemplo, vt saltē alteræ redderent. Ad quas Cice. primū dicit rescripsisse diligenter, deinde narrat qua arte vtat in viuendo cū Cæsare & Cæsarianis, ita vt libere dicta nō accipiuntur in malam partem. Demum declarat vnde illis tpibus consolationem accipiat iocans cū ipso Pæto & victū vtriusq̄. Ordo est. Literæ tuæ delectauerūt me: in qbus primu amaui amorem tuum, qui incitauit ad scribendum verentem. i. timentē: ne Silius attulisset mihi aliqd solicitudinis. i. negocii suo nuncio. i. denunciatione: de quo & tu scripseras mihi antea bis qdē eodē exēplo. i. iisdē verbis & rōnibus, vt itelligerē facile te esse cōmotū. s. timor. Et ego rescripserā tibi accurate. i. adhibita cura: vt aut liberarē te ista cura. i. solicitudie quoquo. i. quocūq̄ mō in tali re atq̄ tpe, aut certe. i. saltē: si liberare nō possem aut nollē: leuarē te. i. deonerarē te. s. ista cura. ¶ Sed qm tu ondis quoq̄. i. ēt pximis lr̄is. s. tuis, quantæ curæ ea res sit tibi o mi Pæte habeto sic. i. teneto p certo qcqd potuerit fieri arte: nam non satis pugnare cōsilio: q̄a quoddā iā artificiū est excogitandū. i. cogitādo inueniendū. ¶ Sed tñ. i. nihilominus potuerit elaborari aut effici, me consecutū esse. i. obtinuisse summo studio ad cōciliandā. i. de nouo acqrendā & colligendā. s. ex occasionibus quantūlibet paruis beneuolentiam istorū. s. Cæsarianorum. ¶ Nec sup. cōsecutus sum frustra, vt arbitror. ¶ Ego enim color. passiuum verbum color coleris. i. veneror. & obseruor. i. timeor lædi: sic ab oibus iis, q diliguntur a Cæsare: vt putem me amari ab his. ¶ Nam & si. i. q̄q̄ amor verus & fictus: nō diiudicatur. i. decernitur facile nisi aliquod tpus eiusmodi incidat: vt quasi. i. perinde: atq̄ aurum pōt pspici. i. pbari igne: sic beneuolentia fidelis possit pspici. i. pfecte nosci. periculo aliquo. ¶ Cætera. s. extra periculū sunt signa cōia. s. tam vero: quā ficto amico. ¶ Sed ego vtor vno argumento: quāobrē ego arbitror me diligi ex aio & vere. ¶ Quia & nr̄a fortuna est ea, & illorū, vt non sit cā simulandi. i. cur simulent. s. me amare si nō amarent. aūt. i. sed: ego nihil video, quod timeam de illo penes quem. i. in cuius manibus est oīs potestas: hoc est de Cæsare: nisi q oia sunt incerta cum discessum est a iure. i. cum quis regit rempub. non sm leges, sed pro arbitrio suo, nec quicq̄ potest præstari. i. firmiter polliceri cautione data: quale sit futurum: quod positum est in voluntate ne dicam in libidine alterius. Sed tamen animus eius ipsius eius: videlicet Cæsaris, nulla re est offensus a me. ¶ Enim pro quia: vt. s. quēadmodum ego arbitrabar olim meū esse loqui libere: cuius. s. mea opera. i. diligentia & labore libertas esset in ciuitate. s. Roma, quæ aliter perisset, sic sup. meū est: ea. s. libertate ciuitatis amissa: nunc nihil loqui, quod offendat voluntatem: aut illius: scilicet Cæsaris aut eorum, qui diliguntur ab illo.

HVBER. ℭEFFVgere aũt, occurrit obiectioni, qđ vteret̃ qbuſdã ſcommatibus & apophtegmatis, q̃ fortaſſe offendãt, dicit enim ſe nõ poſſe aliter facere, niſi abiiciat famã ingenii ꝓpter ad talia dicta, qđ eſt impoſſibile. ⁋ Effugere of. di. i. ſi veli fugere & vitare, ne q̃dã mea dicta acuta: aut faceta offendãt, faciendũ eſſet: ne dicar eſſe ingenioſus & doctus, qđ fieri nõ poteſt. ⁋ Peracre. ſeuerũ: vel velox, & ꝓmptũ & intelligens. ⁋ Et vt. habuit Pætus Seruiũ fratrẽ literatiſſimum, & ita aſſuetũ in lectione poetarũ & maxime Plau. vt ſi q̃s verſus allatus fuiſſet ꝑ verſu Plau. qui nõ fuiſſet Plau. ſtatim iudicaret, & negaret eſſe Plauti: comparat igit̃ ingeniũ Cæ. in iudicandis apophtegmatis ingenio & doctrinę Ser, in iudicandis verſibus: dicit enim ſicut frater tuus Seruius ꝑ magnã cõſuetudinẽ legẽdi diceret: hic verſus nõ ẽ Plauti ita Cęſar, cũ audit aliqđ dictũ aut apophthegma: qđ mihi aſcribat̃: qđ nõ ſit meũ, ſtatĩ ſolet reiicere & cognoſcere nõ eẽ meũ. ⁋ Tritas. i. vſitatas: tractũ a rebus, q̃ vſu terunt̃, vñ & veſtis trita dicit̃ lõgo fere vſu cõſumpta. ⁋ Notandis. iudicandis: inſpiciẽdis, ſic adaptat ſimilitudinẽ Cęſaris ad Seruiũ. ⁋ Cõfecerit. cõpoſuerit. ⁋ ἀποφθέγματα ſnia breuis: acutũ dictũ: alius codex hẽbat ἀσυνετώτερον. i. obſcurius, nam ἀσύνετος ſignificat ſine intellectu. ⁋ Reiicere. reſpuere familiares illius, q teſtificant̃ ei de facetiis: & acumine meorũ dictorũ. ⁋ Incidũt: caſu dicunt̃. ⁋ Vario ſer. iter loquẽdũ variis de rebus. ⁋ Nec inſul. inſipida aut infaceta. ⁋ Nec il. nõ illiterati hoĩs. ⁋ Cũ reliq̃s actis. ſ. publicis: q̃ vult ad ſe deferri. ⁋ Præterea. q̃ ſint nec inſulſa nec illiterata. ⁋ Nõ pu. au. nõ delectaretur audire. ⁋ Oenomao tuo Oenomaus, nomẽ eſt tragœdiæ, ſicut & Oreſtes: fuit autem Martis filius: rex Edilis & Piſæ: Hippodamiæ pater, quem Accius poeta in tragœdia itroducit de inuidia cõquerentẽ, de qua dicit Cice. nõ eſſe ſibi q̃rendũ, qa nihil hẽbat, qđ ſibi inuidendũ ſit. ⁋ Poſuiſti loco. i. notaſti. ⁋ Quid põt inuideri qđ eſt, qđ ſit mihi inuidẽdũ, q. d. nihil. ⁋ Fac, pone, finge. ⁋ Iis. ſtoicos intelligit. ⁋ Vim virtutis: quia valeat virtus. ⁋ Nihil præ. nih. l eſſe, ad quod ſit obligatus. ⁋ Qua culpa. ⁋ Dupli: duplici rõne. ⁋ Et qđ. prima rõ. ⁋ Sẽſerim: iudicauerim. ⁋ Et qđ cũ ſecũda rõ. ⁋ Ad obtinẽda ea. i. ad ſuſtinenda ea, q̃ eẽnt rectiſſima. ⁋ In offi. boni ciuis: in eo, qđ debet facere bonus ciuis. ⁋ Temere. incõſiderate. ⁋ Potẽtes: Cæſarem: & Cæſarianos. ⁋ Cætera ve. hæc ſunt, quæ ſequuntur. ⁋ Quomodo in q̃ partẽ. ⁋ Præſtare nõ poſ. i. nõ eſt in poteſtate mea. ⁋ Cõſcientia: qa rectiſſime ſenſi. ⁋ Moderatione. ⁋ Modeſtiſſimo regimine quo vtor. ⁋ Illam ſimilitudinem: Actii: ſcilicet de inuidia quam adducis.

Tritas

Oenoma⁹

Effugere aũt ſi velim nonnullorum acute, aut facete dictorũ offenſionẽ, fama ingenii mihi eſt abiiciẽda. qđ ſi id poſſem, non recuſarẽ. ſed tñ ipſe Cæſar habet peracre iudicium: & vt Seruius frater tuus, quem literatiſſimũ fuiſſe iudico, facile diceret, Hic verſus Plauti non eſt, hic eſt, ꝙ tritas haberet aureis notãdis generibus poetarũ, & cõſuetudine legẽdi: ſic audio Cæſarẽ, cũ volumina iã cõfecerit ἀποφθεγμάτων, vel ꝑ ſe, ſiq̃d afferatur ad eũ ꝑ meo, qđ meũ nõ ſit, reiicere ſolere. Qđ eo nunc magis facit, qa viuunt mecũ fere quotidie illius familiares. Incidunt aũt in ſermõe vario multa, q̃ fortaſſe illis, cũ dixi, nec illiterata, nec ĩſulſa eſſe videant̃. Hæc ad illũ cũ reliq̃s actis ꝑferunt̃: ita enĩ ipſe mandauit, Sic fit, vt ſiq̃d ꝑterea de me audiat, nõ audiẽdũ putet. quãobrẽ Oenomao tuo nihil vtor: & ſi poſuiſti in eo verſus Accianos. Sed q̃ eſt inuidia: aut q̃d nũc mihi inuideri põt? Verum fac eſſe oĩa. Sic video philoſophis placuiſſe iis, q mihi ſoli vident̃ vim virtutis tenere. NIHIL eſſe ſapiẽtis ꝑſtare, niſi culpã: qua videor mihi dupliciter carere: & ꝙ ea ſenſerim, q̃ rectiſſima fuerunt: & ꝙ, cũ viderem ꝑſidii nõ ſatis eſſe ad ea obtinenda, viribus certandũ cũ valentioribus non putarim. ergo in officio boni ciuis certe non ſum reprehendendus. Reliquũ eſt, neq̃d ſtulte, neq̃d temere dicã, faciã ve cõtra potẽteis. Id quoq; puto eſſe ſapiẽtis. cætera vero, q̃d q̃ſq; me dixiſſe dicat, aut q̃uo ille accipiat, aut qua fide mecum viuant ii, qui me aſſidue colunt & obſeruãt, præſtare non poſſum. Ita fit, vt & ſuperiorum conſiliorum conſcientia, & præſentis tẽporis moderatione me conſoler: & illam Accii ſimilitudinem

ASCEN. ℭAVTEM. i. ſed, ſi egõ velim effugere offenſionẽ nõnullorum dictorũ acute aut facete: fama ingenii eſt abiiciẽda mihi qđ. ſ. abiicere famã ingenii ſi ego poſſem: id ego nõ recuſarem. ⁋ Sed tñ ipſe Cæſar hẽt peracre iudiciũ, & vt Seruius frater tuus: quẽ iudico fuiſſe literatiſſ. mũ, diceret facile i hic verſus nõ eſt Plauti, ꝙ. ſ. Seruius haberet aures tritas. i. aſſuetas notandis generibus. i. notando genera poetarũ, & cõſuetudinẽ legẽdi: ſic audio Cæſarem cũ iam confecerit. i. ex diuerſis collegerit: volumina. i. libellos ἀποφθεγμάτων. i. acute & ſententioſe: ac mordaciter dictorũ, ſolere. i. ꝙ ipſe Cæſar ſoleat reiicere. i. abiicere & nõ recipere: ſiquid. i. ſi aliquod dictũ afferatur ad eum præ me quod non ſit mecum. i. a me dictũ & excogitatũ. ⁋ Quod. i. quam rem. ipſe facit nunc eo. i. tanto magis, qa fere. ſ. oẽs familiarea eius viuunt mecũ quotidie. ⁋ Autem. i. ſed: multa incidunt in ſermone. vario. i. in loquendo aut dũ loquimur de variis rebus: non dicit in ſermonẽ, qa de vno eodemq; ſermone loquimur: citra tranſitionẽ in alium: q̃ fortaſſe cũ dixi illis, ſ. familiaribus Cæſaris videantur nec illiterata nec inſulſa immo ſapere literaturam & ſales. ⁋ Hæc. ſ. dicta mea perferrentur ad illum videlicet Cæſarem cũ reliquis actis. i. publicis meis dictis, & iam in acta relatis. ipſe enim mandauit. ſ. ſuis, ita ſup. facere. Sic fit vt ſi Cæſar audiat præterea. i. præter ea, quæ a ſuis afferuntur quid. i. aliquid de me: ipſe putet nõ audiendũ ſup. eſſe. ⁋ Quamobrem ego nihil vtor Oenomao tuo. i. tragœdia tua ſcripta de Oenomao Martis filio rege Elidis & Piſæ & patre Hippodamiæ: quẽ Actius in tragœdia inducit de inuidia conquerentem, de qua dicit Cicero non eſſe ſibi quærendum, cum nihil hẽat cui inuidendũ ſit, etſi. i. quanq̃ poſuiſti. i. inſeruiſti verſus Accianos. i. Acci poetæ tragici. Sed quæ eſt inuidia: aut quid poteſt inuideri nunc mihi. q. d. nulla & nihil. Verum fac eſſe. i. eſto vt ſint omnia. i. inuideatur mihi immerito. Ego video ſic placuiſſe iis philoſophis videlicet ſtoicis: qui ſoli videntur mihi tenere vim. i. poteſtatem virtutis. i. cognoſcere quantum valeat & quid ſit virtus: nihil eſſe ſapientis pertinere ad ſapientem: præſtare. i. perſoluere, & qđ dicunt facere bonũ, eſt enim præſtare quod ab alio aut a ſe peccatum eſt, emendare & reparare: niſi culpam. i. ſapientem nulli rei eſſe obnoxium, quæ præter culpam ſuam euenit: qua. ſ. culpa ego videor mihi carere dupliciter, &. i. ſimul ꝙ ſenſerim ea. ſ. de bello ciuili fugiendo, quæ fuerunt rectiſſima, & ꝙ cum viderem non ſatis præſidii. i. roboris militaris, ad obtinenda ea. ſ. ſenſi obtinenda putarim pro putauerim non ſup. eſſe certandum cũ viribus valentioribus, quales erant Cęſaris. Ergo cum. ſ. ita ſit ego non ſum certe reprehendendus in officio. i. facto ciuis boni. Reliquum eſt. i. reſtat cum nihil male fecerim in remp. ne quid dicam ſtulte: nequid dicam temere: vt pro vel nequid faciam ſtulte & temere contra potentes: quales ſunt. Cæſariani, & ego puto id quoq;. ſ. nihil dicere aut facere temere eſſe ſapientis: vero pro ſed, non poſſum præſtare. i. exhibere cætera, vt pote quid quiſq; dicat me dixiſſe, aut quomodo ille. ſ. Cæſar accipiat aut qua fide viuant mecum ii, qui colunt & obſeruant. i. venerantur me aſſidue. Ita. i. & ſic fit vt ego conſoler me &. i. ſimul conſcientia conſiliorum ſuperiorum. i. ſuperioris temporis, quæ recta fuerunt, & moderatione. i. temperatione in dictis & factis, temporis præſentis, & transferam illã ſimilitudinem, Accii. i. quam adduxiſti ex tragœdia Accii.

ℭNon

¶NON mō:nō solū.¶ Leuē & in be.i.tanq̄ leuē, & imbecillē.¶ Tanq̄ fluctū a se nō scopuli repellūt & retundunt fluctus ita:vt eos frāgāt:ita fortis aius debet retundere & frāgere fortunā.¶ Monumēta:scripta historiæ.¶ Tulerint regna:passi sint reges & tyrānos.¶ Athenis.vbi aliqñ fuerūt ēt tyrāni.¶ Syracusis,quæ vrbs est Siciliæ Dionysii tyrānide nota.¶ Ipsi viri,sapientissimi.¶ Liberi,in libertate,qa cōtēnebāt fortunā.¶ Suis Ci.ser.i.cū suæ ciuitates eēnt in seruitute,ipsi tñ erāt quodāmō liberi.¶ Nō pu.q.d.immo putabo.¶ Tueri,conseruare.¶ Nec frā. nec minuā.¶ Nunc venio incipit Ci. agere iocos cū Pæto.¶ Quādoqin.¶ Vt so.o.vt olim fieri solebat.¶ Atellanū,ab oppido attellano comœdiæ attellanæ appellatæ sunt.¶ Quem tu..hoc genus iocatiōis magis intelligebat ab iis inter quos agebat:q exprimeret.¶ Qua tyro.pa.i.narras Tyrotarichum. Alii dicūt genus eē sallamēti : alii placentā: siue vt vulgus ait artoceam : deriuatio aūt videt significare genus eē casei salsi,nam τυρὸς caseus dicit:ταριχεύω salio & ταριχος:salsus.poterat t ñ eē cōdimētū aliquod ex caseo salso:quod nō erat valde sumptuosum.¶ Felicitate mea ista fe.s. cum essem ditior,& res mihi essent meliores ista ferebant.i. talia cibaria. Alii legūt facilitate mea,qd magis pbo.¶ Mutata.r.qa nō sunt in eo statu, in quo solebā.¶ Hirtiū & Do. hi duo adolescētes erāt nobilissimi Cęs.gratissimi.¶ Dicēdi dis.iocat Ci.dicit.n.hos duos sibi discipulos i arte dicēdi:in arte aūt cœnādi esse magistros.¶ Eiures, affirmes iurando.¶ Bonā co.aut p bonā copiā deā, aut bonā copiā.s. esse tibi coniicimus Ci.fuisse inuitatū a Pæto.¶ Cū rē ha.cū eras ditior. Nūc ostēdit Pętū male agere rē suā.¶ Tā æquo.tā sine sollicitudine,& cura.¶ Tā.i.nō sis eo cōsilio,non hoc credas non tibi hoc psuadeas.¶ Vt eō.i.vt putes augere repotationem suā si accipias me hospitio : & des mihi cœnas. vult.n. Ci.significare se excipiēdum familiariter sine ambitione:& impensa Pęti ab amico,q erat spōte & nō inuitatus.¶ Quā a de.i.q̄ ab eo:q ex debito:erat.¶ Eas : tales.¶ Fiāt ma.re.i. vt multa supsint:vt solet fieri in magnis conuiuiis.¶ Et.i.ēt.¶ Lautū.mūdum.¶ Fiat tē.i.tēperatius:q̄.s. cœna Phamæ.i. minori ipēsa vel melius.¶ Tēpertius.i.magis i tpe vel citius Oui.iiii.meta. Mō surgis eo tēpertius cœlo.i citius.¶ Cœna ma.e.quā intelligimus eē sumptuosam.¶ Ferā.iocat.q.d.venia mad eā.¶ Videre.experiri.¶ Audeat: quasi in rē magnā.¶ Polypum. genus est piscis a multitudine pedum sic dictū.¶ Miniani Iouis.si ex aliqua comœdia est hic locus vbi fortasse polypus Ioui appositus scribebat aut qualis polypus; qui appositus est in cœnā Iouis Miniani , quē Minius aliqs scripsit,aut repītauit,alii legūt minuā: vt sit sensus minuā.s. columā.¶ Non au.s.iuitare a.i cœnam mīis.¶ De me no.lau. nunciat tibi:quod sim nimiū lautus.¶ Eam.lauticiam.

non mō iam ad inuidiā,sed ad fortunam transferam: quā existimo leuē, & imbecillā ab aio firmo, & graui. tanq̄ fluctū a saxo,frangi oportere. Etenim cum plena sint monimēta Gręcorū,quēadmodū sapientissimi viri regna tulerint vel Athenis,vel Syracusis,cū seruiētibus suis ciuitatibus fuerint ipsi quodāmō liberi : ego me nō putē tueri meū statū sic posse,vt neq̄ offendam animū cuiusquā,nec frāgā dignitatē meā : Nūc venio ad iocationes tuas,qñ tu p̄m Oenomaū Accii, non,vt olim solebat, Attellanū,sed,vt nunc fit, Mimum introduxisti. Quem tu mihi Popilium,quē Oenomaū narras:quā Tyrotarichi patinā:facilitate mea ista ferebantur antea:nunc mutata res est. Hirtiū ego,& Dolobellam dicēdi discipulos habeo,cœnādi magistros. Puto enim te audisse(si forte ad vos oīa pferunt)illos apud me declamitare, me apud eos cœnitare. Tu autem q̄ mihi bonam copiā eiures,nihil est. tum enim cū rē augebas, quæstiūculis te faciebā attētiorē : nūc cum tam æquo animo bona perdas,non eo sis consilio,vt cum me hospitio recipias,æstimationē te aliquā putet accipere.& iā,hæc leuior est plaga ab amico,q̄ a debitore. Nec tñ eas cœnas quæro, vt magnæ reliquiæ fiāt.qd erit,magnificum sit,& lautū. Memini te mihi Phameæ cœnā narrare:tēperatius fiat:cætera eodē mō. Quod si perseueras me ad matris tuæ cœnā vocare, feram id quoq̄.volo.n.videre aium,q mihi audeat ista,quę scribis,apponere,aut ēt polyphū Miniani Iouis similā. Crede mihi , non audebis. Ante meum aduentum fama ad te de mea noua lautitia venit : eam extimesces.

¶NON modo nō ad inuidiam.i.nō imputabo factū meum inuidiæ,sed trāsferā ad fortunā.i.imputabo fortunæ,quā.s. fortunā:ego existimo leuem & ibecillē.i.debilē oportere frāgi ab aio firmo & graui tanq̄ fluctū a saxo.i.a scopulo in mari posito. Etenim.i.nō certe cū plena sint monumēta.i.scripta ad memoriā rerū:græcorū.s.authorū:quemadmodū viri sapiētissimi tulerunt regna.i.dominia & tyrānides vel Athenis vel Syracusis,cum ipsi.s.sapientissimi viri:fuerint quodāmodo liberi:quia aius eorū non seruiebat,tum liberaliter q̄ imperarent facerent:ciuitatibus suis.i. reliqs ciuibus:qbus pręsidere debebant:seruientibus qa iniuste imperata obeūtibus. Ego nō putem sup.me posse tueri statū meū sic:vt neq̄ offendam.i. lædam & ad succensionē puocem aium cuiusq̄:nec frangā.i. & nō imminuā dignitatem meā. Quia necesse est sub tyrāno alterum facere:aut illū offendere seruando dignitatem, aut illi obsequendo dignitatem diminuere. Nunc venio ad iocationes tuas. Quando.i.quādoquidem tu introduxisti p̄m Oenomaum.i.fabulam illam ab Oenomao,vt iam dixi:denominatam, Actii.s.poetæ : nō Attellanam.s. Actorem verbis rudibus & incomposito gestu , vt solebat olim.s.introduci,seu vt nunc fit Mimum.i.gesticulatorem qui gestu verba & mores eorum,quos agit,imitatur.¶ Quem Popilium narras tu mihi, quem Denarium sup.narras tu mihi.locus obscurus est,quia desyderant Actii tragœdiæ:quibus notis locus erat aptissimus:sicut qui diceret Catonem Terentii plane agis & petiit eunuchus Terentii plane obscurus esset locus,nunc clarissimus.dubiū est an denarium p hoie an potius pro nummo accipiat & dicat Ciceronem mere Popilii emisse denario patinam tyrotarichi.i. casei salsi & vetusti,vñ ais quā patinam Tyrotarichi sup.narras mihi.¶ Ista.s. scommata amata ferebant facilitate.i.leuitate mea:nūc res ē mutata. Ego hēo Hirtiū & Dolobellā discipulos dicēdi & sup.magistros cœnādi,qa sumptus faciunt,aut coquēdi peritiores sunt.¶ Puto enī audisse te:si forte oia.s.q̄ Romę fiant,pferunt ad vos:illos declamitare.i.frequēter se exercere in dicēdo p cā fictas apud.me & me cœnitare.i.frequēter cœnare apud eos. Aūt.i.sed:nihil ē q tu eiures.i.iurādo eripias & extorqas mihi bonā copiā.s.obsoniorū. Vberti.i.itelligit eiures.i.expresse iures p bonā copiā deā. Ego.n.faciebā te attētiorē q̄stiūculis.i.puis q̄onibus tūc cū hēbas rē.i.diuitias,hoc ē te exercebā vt hoīem,q mihi eurę erat:nūc cū pdas bona.s.tua tā ęquo.i.in vtranq̄ sortē parato āio:nō sis eo ꝯsilio.i.ne hoc tibi psuadeas, vt cū recipias me hospitio putes te accipe aliquā existimationē aut potius æstimationē.s.obsoniorū tuorū. Etiā.i. pter hoc q bona tua mihi facis:hęc plaga.i.pœna & multa,ē leuior ab amico q̄ a debitore,qa leuius ē nihil ab amico q̄ a debitore recipe. Nec tñ q̄ro.i.exigo,eas cœna vt magnę reliqę fiant,In qd erit sit magnū & lautū:oia accipi debēt ioco dcā.¶ Memini te narrare mihi cœnā Phamę.s.lautā & immēsam,sup.cœna tua sit tēperatius.i.ñ sit tā magna:cętera sup.fiant eodē mō.i. ęq̄ laute. Qd si psc,vocare me ad cœnā mrīs.s.tuę,ego ferā.i.patiar quoq̄.i.ēt id:volo.n.videre aium sup.eius,q audeat apponere mihi ista,q̄ scribis,aut ēt Polypū.s.piscē multorū pedū similē Iouis Miniani.i.rubicūdi q̄si minio tincti,aut Miniani.a Minio introducti fabulā,crede mihi nō audebis sup.talē apponere, Fama de.m.la,ve,ad te an aduentū meū,tu extimesces eā.

HVBERTINVS
Monumēta
Atellanæ comœdiæ
Tyrotarichum
Eiures
Et
Polipus
ASCENSIVS

HVBER. Promulsis Lucanica Sãniones

¶ PRO mulside, genus est liquaminis, vt qdã volũt ex mulso.¶ Sustuli, amoui, q̃a nõ amplius delector.¶ Oleis, aqua & sale conditis.Lucanicis, lucanica genus est farciminis ex porcinis carnibus & lucanis populis: vnde primũ fuit inuenta sic dicta.¶ Abstergere. penit⁹ ammouerẽ antiquũ, quo solebãt delectari.i.paratyrotarichũ, erat.n. cibus pauci sumptus quẽ ꝑus dixit Ci.se iã fastidire cũ antea ferret: nũc aũt dicit Pęto, vt illud sibi paret.¶ Vnũ. pręcipuũ.¶ More no. vt cõsueuimus.i. moderate.¶ Illa su.cũ diximus nõ eẽ lautos.¶ Lusimus. ex ioco diximus.¶ Prætermissurũ.s. villã felicianã.¶ Satis.facetiarũ.¶ Sãnionũ.Sãniones, q̃ sunt i dictis fatui, & moribus obscœni. Ci.lib.ii.de oratore: qd porro tã ridiculũ, q̃ Sãnio, hos græci appellant βωμολόχους: quorsum autem subdiderit. Satis.n.salis est, Sannionum parum, non facile potest intelligi.

ASCEN.

¶ NEq; est q̃ ponas aliqd spei in p̃mulside.i.dulciario illo, aut liquamine ex mulso hoc est q̃ putes me p̃mulside cõtentũ fore: quã.s. p̃mulsidẽ ego sustuli.i. deposui de cœna mea totã. Ego.n.solebã delectari antea oleis & lucanicis.s. hilis, tuis salsis ex carne suilla rubẽte.¶ Sed qd.i. ad qd loquimur hęc, liceat mõ venire isto.i.ad illũ locũ vbi tu es.¶ Tu vero. redi ad Tyrotarichũ.i.caseũ salsum antiquũ, volo.n. abstergere metũ animi tui.¶ Ego afferã tibi vnũ sumptũ: q̃a oportebit q̃ calfacias balneum: cætera sup.facias & pates, more nro, nos lusimus.i.p iocũ diximus illa supiora.¶ Tu & curasti diligẽter & scripsisti facetissime de villa Seliciana.¶ Itaq; ego puto me prætermissurũ.i. demissurũ eam. Salis.n. satis .i.facetiarum est, parum sup. est Sannionum.i. fatuorum obscœnorum, quos græci bomolochos vocant.

HVBER.

NOn tu. Romani moris fuit militibus veteranis post confectam militiam agros aliquos dare, quorum prouentibus possent senectutem suam & familiam sustentare: vt ostendit Iuue. Tandem pro multis vix iugera bina dabantur vulneribus, & Luca.lib.i.pharsaliæ, Quæ sedes erit emeritis, quæ iura dabuntur. Quæ noster veteranus aret. Id igitur cum Cæ. facturus diceretur, petierat Pætus a Ci. quid putaret esse facturum de his agris. Itaq; Ci. rescribens ostẽdit eum melius scire debere qui balbum Cęs. intimum & familiarem apud se habuerit, a quo potuit oia multa melius intelligere. Itaq; ab Pęto petit quid putet nõ de agris, sed de seipsis esse futurum Cæsare tenente omnia: deinde tñ dicit Ci. quid intelligat de diuisione agrorum & licet ager suus tusculanus pp vicinitatẽ immineat periculo diuisionis: dicit tñ se non timere, sed vt virum fortem & philosophum existimare satis sibi esse quod viuat, seq; amare Cæ. cuius beneficio hẽat vitam, postremo dicit non solũ sibi, sed etiam ipsi Cæ.q oia regit, incertum esse qd sit futurum: quia res ipsæ p tpibus mutanť.¶ Non tu: inter rogatiue legendũ est: non ne hõ es dignus videri.q.d. simplex.¶ Balbus: q Cæsaris consilia nouit.¶ Municipiis: oppidis: quæ assignabanť ad habitationẽ militum. Luca. an melius fient pyratæ magne coloni. Et agris, diuidundis.¶ Iste: Balbus.¶ Ex isto iga gegd de factis Cæsaris scio: Balbus mihi dicit: immo petit a Pæto qd putet futurum de seipsis.¶ Si me.a. adiuratio.¶ Habuisti: Balbũ.¶ Vel eb. q̃a bene poti facilius reuelant secreta, Hora. Quid non ebrietas designat: opata recludit, vult autẽ intelligere: habuisti eum apud te qui vel deliberata mente qđ faciunt sobrii: vel ex casu & temere, vt faciunt ebrii, tibi dixit qd sit Cæsar facturus.¶ Ista.i.talia.¶ De lucro.i. vltra q̃ sperabamus & optamus: Ter. gegd pręter spem euenerit, id in lucrum deputato.¶ Quadriennium quatuor annos præteritos.¶ Si aũt q̃si correctio: quia dixit lucrum esse quod viuat.¶ Aut vi.si vita põt appellari viuere post rempu. amissam.q.d. quę potius est mors.

Municipias

Neq; est, q̃ in promulside spei ponas aliqd: quã totam sustuli. solebã.n. antea delectari oleis, & lucanicis tuis. Sed qd hæc loquimur? liceat mõ isto venire. Tu vero (volo enim abstergere animi tui metum) ad tyrotarichum antiquũ redi. Ego tibi vnũ sumptũ afferã, q̃ balneũ calfacias oportebit: cætera more nostro: superiora illa lusimus. De villa Seliciana & curasti diligenter, & scripsisti facetissime. Itaq; puto me prætermissurum, salis enim satis est, Sannionum parũ. Vale.

¶ Et.XVI, Epla. Delectauerunt me tuæ literæ.

¶ Delectauerũt me tuę lrę. Hęc epla vt in oib⁹ diuulgatis libris ẽ videre, XVI. loco aliarũ legiť. subseqtur q; eãq; incipit. Duab⁹ tuis eplis. In manu scripto codice nro, & antiquori, & fidedigno, post eã subsequunť cõplures alię, q̃, vt diximus, VIII. in libro leguuť, vt sunt. Est ne? vici:¶ Inuideo tibi, qd multa quotidie.¶ Qua tu cura sis.¶ Non dubito: qd perlatum ad te sit.¶ Q̃ã cito tu istinc.¶ Et si de repu. q̃ tibi scribam.¶ Quod M. Marcellus Cos. filius.¶ Sic tu iogs, Hirtum tractasti.¶ Et has qdem omneis post Delectauerunt me tuę literę accedit. Sed de ordine neq; tantopere insudãdũ, cum præsertim non adeo continuę sint: vt ordine quodam certo legi debeant. Sunt enim vt casus puto: obtulerit eo in corpus congestę.¶ Nunc vero ad varietatẽ verboꝝ accedamus, cũ cętera dixisse volo; vt lectores admoneã, quanta sit tẽpoꝝ incuria varietas bonis in libris.¶ Reliquũ est, nẽ qd stulte, ne qd temere dicã, faciãue contra potentes, quos puto esse sapientes.¶ Aut qua fide mecũ viuant ii, qui me audisse aiunt: & assidue colunt, & obseruant: præstare non possum.¶ Quem tu mihi Popiliũ: quem Denarium narras.¶ Tu autẽ: quod bonam copiam eiures: nihil est.¶ Memini te mihi Phaniæ cœnam narrare, temperius fiat: cætera eodem mõ: qđ si pseueras, me ad matris tuæ cœnam reuoca: referã id quoq;. Volo enim videre animũ: qui mihi audeat ista: quæ scribis, apponere, aut etiam Philippum Miniani ioci similem.¶ Liceat modo isto venire citius.¶ De villa feliciana & curasti diligenter, & scripsisti facetissime.

M.C. Papyrio Pæto.S.D. 17

NVm tu h[omo] ridiculus es: qui, cum Balbus noster apu[d te] fuerit, ex me quæras, quid de istis munic[ipiis] & agris futurũ putem: quasi aut ego qcq̃ sciã, qđ [iste] nesciat; aut siqd aliqñ scio, non ex isto soleã scire. Immo vero, si me amas, tu fac, vt sciã, qd de nobis futurũ sit. Habuisti.n.in tua potestate, ex quo vel ex sobrio, vel [cer]te ex ebrio scire posses. Sed ego ista mi Pæte nõ quæro: primum quia de lucro prope iam quadriennium viuimus, si aut hoc lucrum est, aut hæc vita superstitem Reipub. viuere.

ASCEN.

NOn tu homo &c. Mos erat Romæ. vt veteranis militibus aliquot agros ad vitę sustentationem darẽt, qđ & Cęsar se facturũ decreuerat, qđ cũ Pętus a Cicero ne doceri voluit, Scribit eũ melius debere scire, qui Balbum cõsulere potuerit: aperit tñ qd sentiat: & quo animo quod euenerit ferendum sit edocet. Ordo est. Non.i. nonne tu o Pęte es hõ ridiculus.i. risum excitans & ridendus: qui cum Balbus noster fuerit apud te, q̃ras ex me qd putẽ facturũ de istis municipiis.i. oppidis municipalibus & agris.s. illis adiacentibus, quos rumor erat Cæsarem velle Veteranis suis distribuere, quasi aut ego sciam quicq̃ qđ iste.s. Balbus nesciat, aut si ego scio qd.i. aliqd aliqñ, ego nõ soleã scire sup. illud qđ est: isto.s. qui apud te fuit hoc est ex Balbo.¶ Immo vero.i. econtrario, si tu amas me fac tu, vt sciã qd sit futurum de nobis.i. de agris nostris. Tu enim habuisti in tua potestate.s. Balbum, ex quo tu posses scire, vel ex sobrio, vel certe ex ebrio, q̃a ebrius, insipiens, pueri dicent tibi verum. Sed o mi Pæte ego non quæro ista.i. non sum solicitus de istis rebus. Primum quia viuimus iam ppe.i. quasi quadriennium de lucro.i. vltra q̃ putauimus nos viuere posse, si aut hoc est lucrum, aut hæc est vita videlicet viuere supstitem reipu.i. post interitum reipu.

¶ Deinde

HVBER.

DEIN de.s.nõ q̃ro ist a. Qd.i.ga. Videor scl.cõiicio quodãmõ qd sit futurũ. Fiet:enim.i.qd videt scire qd oia regẽtur arbitrio eoꝝ q hẽbẽt potẽtiã. Valebũt:poterũt. Valebunt aũt.signat qd magis regent res vi quadã q̃ iustitia. Quicqd tõ.q.d.sola vita ẽt sub impio.Cę.qñ viuẽdo aliter facere nõ possumus. Hoc.sic oñdit Catonẽ nõ sine cã periisse,ne videret in hãc seruitutẽ. Si qs:signat Catonẽ:q seipm vticẽ iteremit:ne Cęsaris tyrãnidẽ videret. Veiẽtẽ.a.agrũ Veioꝝ q populi sunt finitimi Romanis. Capenatẽ.a Capena oppido:vñ & porta,q̃ illuc ducebat capena appellata est.Iu. Sub iit ad veteres arcus madidãq; capenã. Metiunt.mẽsurãt:vt diuidãt.s.Cęsariani. Hoc.s. qd metiunt istos agros. Nõ ab lõ.a Tus.qa ppinquũ est,iminet piculo Tusculanũ pp viciniatatẽ. Virg.Mantua ve miserę nimiũ vicina Cremonæ. Fruor. capio voluptatẽ, & fructũ ex eo agro. Dum li.dũ pmittit mihi:dũ possum. Semp li.s.frui. Id. vt fruat meo agro. Minus.nõ:qñ:qm. Vir.s. bñ amatus contra oia aduersa. Duxi,existimaui. Pulcherrimũ: vi,vitã eẽ pulcherrimã oium:q̃ nobis cõiungunt p locis mutat Ci.snias,alibi.n. oñdit vitã amissa dignitate:& hõestate nullo pacto eẽ appetẽdã. Eũ.Cæsarẽ,bñficio,libetalitate,qa poterat mihi eripere,si voluisset. Id.s.viuere. Qui.excusat Cęsa.qd licet bonã hẽat voluptatẽ:necesse tñ sit eũ multa facere ad arbitriũ alioꝝ i quos hẽt sibi cõiũctos & amicos. Quid fa.i.aliqd qd possit facere:vt vult. Colligauit.q.d.iplicauit. Lõgius p plura dico.q opus erat. Ipm pri.ipsum Cę.q eũ principe cõsilioꝝ. Nos,n. tõ q̃re Cæ.nesciat futura. Ipse te.s. seruit. Tpa.q̃ assidue mutant. Ille.Cę. Cogitet. hẽat in aio,qa cogitatiões alieni cordis nobis sunt ignotæ. Nõ te. cũ a me petisses. Antea.olim. Cessator piger. Nihil ex. nihil certi. Nec duplicẽ: assignat rõnẽ q̃re citius nõ rescripserit, qa cũ nihil haberet explorati i noluit exponere tẽ in dubio:ne ex dubitatiõe daret ei solicitudinẽ:nec voluit etiã affirmare:qd erat incertũ,ne ex affirmatiõe daret spẽ vanã. Ascribã.subiungã,q̃si post oia scribã. De isto peri. qd tu times immitere nobis. Tu tñ. cõsiliũ sapientiæ: vt optemus ab eis semp optima: & tñ cogitemus potius mala posse euenire,q̃ bona,qa si ita cogitabimus,minus nos opprimẽt. quia præcogitata euenient: ẽt si erũt mala,Si aũt euenient bona,id erit in lucro.quia cum cogitatio nr̃a esset de malis, superuenerint. Quæcũq; erunt,siue bona siue mala. Virg. Quicquid erit,superanda omnis fortuna ferendo est.

Capena porta

Fruor

deinde q̃ scire quoq; mihi videor,qd futurũ sit.fiet enĩ quodcunq; volent , q valebũt:valebũt aũt semp arma. Nobis igit satis esse debet, qcqd cõcedit hoc siqs pati nõ potuit,mori debuit. Veientẽ qdẽ agrũ, & Capenatẽ metiunt. hic nõ lõge abest a Tusculano.Nihil tñ timeo:fruor,dũ licet:opto,vt semp liceat. Si id minus cõtigerit:tñ,qñ ego vir fortis , idẽq; philosophus viuere pulcherrimũ duxi,nõ possum eũ nõ diligere,cuius bñficio id cõsecutus sum.q si cupiat esse.R.P.q̃lẽ fortasse & ille vult,& oẽs optare debemus:qd faciat,tñ nõ hẽt:ita se cum multis colligauit.Sed longius pgredior.scribo enĩ ad te.Hoc tñ scito,nõ mõ nõ me,q cõsiliis non intersum,sed ne ipm qdẽ principẽ scire qd futurũ sit. nos enĩ illi seruimus:ipse tẽporibus.ita nec ille,qd tempora postulatura sint:nec nos,qd ille cogitet, scire possumus.Hæc tibi antea nõ rescripsi, nõ quo cessator eẽ solerẽ,p̃ ẽrtim in lr̃is:sed cum exporati nihil hẽrẽ,nec tibi solicitudinem ex dubitatione mea,nec spẽ ex affirmatiõe afferre volui.Illud tñ ascribã, qd est verissimũ, me his tẽporibus adhuc de isto periculo nihil audisse. Tu tñ pro tua sapientia debebis optare optima , cogitare difficilima,ferre quęcunq; erunt. Vale.

Minus p non

Ex.XVII.Num tu homo ridiculus es.

Non tu homo ridiculus es,q cũ Balbus nr̃ apud te fuerit.

ASCEN.

DEIN de nõ q̃ro.sup.q.i.eo qd ego videor mihi scire, quoq;.i.etiam qd sit futurũ. Enim,i.qa: id sup.fiet quodcũq; volent:qui valebũt.i.plus poterunt.aũt.i.sed:arma.i.in armis præstãtiores:vt Cæsariani valebunt semp.Igit satis debet esse nobis quicqd conceditur.Siqs nõ potuit pati hoc.i.vt hẽat satis ex eo qd sibi concedit,ipse debuit mori. Quidem.i.certe sup.Cæsariani:metiunt.i.metiendo inter se diuidũt agrũ Veientẽ & capenatẽ.i.iuxta Veios & Capenas iacentẽ hic.s.ager nõ abest lõge a Tusculano.s.agro.vbi Ciceronis erat possessio. Tñ.i.nihilominus ego nihil timeo.s.de ablatiõe agri mei. Ego fruor,i.ex eo fructũ capio dum.i.quãdiu licet:& prout liceat semp. Si id.i.semp licere frui meis.minus.i.nõ cõtigerit.i.datũ fit:tñ qñ.i.qm,ego vir fortis.s.habitus,aut haberi cupidus,& .i. philosophus.duxi.i.existimaui:viuere esse pulcherrimũ,nõ possum non diligere eum.s.Cæsarem,cuius bñficio ego consecutus sum:id.s.vt viuam. Qui si cupiat temp.esse qualẽ &.i.ẽt ille vult fortasse:& nos oẽs debemus optare. Tñ nõ hẽt qd faciat : qa nõ posset ẽt si vellet temp. restituere pristinæ libertati:ita.i.vsq; adeo colligauit.i.deuinxit se cũ multis:qui.i.si resp.vigeret, deponẽdi essent. Sed ego pgredior longius.s.quã necesse est.Scribo enim ad te:cui.s.pauca sufficeret: cũ sis vir prudens, & perspicaci ingenio. Tamẽ scito hoc nõ modo me,qui nõ intersum cõsiliis nõ scire qd futurum sit, sed ne qdem.i.non etiã ipsum principem.s. Cæsarẽ scire qd sit futurũ, Vbi est nõ mõ non me,legi posset non mõ me,vt sũa negatione vtriq; particulæ seruiret. Nos seruimus illi.i.Cæsari:ipse sup.seruit.i.inseruit tpibus,i.rebus se pro tempore habentibus, Ita nec ille sup.scire põt quid tempora sint postulatura:nec nos possimus scire qd ille cogitet. Ego nõ scripsi hæc antea nõ q̃ melius quam quo solerem esse cessator.i.pigritans pręsertim in lr̃is.s.scribendis:sed cum nihil haberem explorati,i.certi:nec nolui afferre tibi solicitudinem ex dubitatione mea:nec spẽ ex affirmatione.s.de re dubia. Ego tñ ascribam.i.scribendo addam illud : quod est verissimum,me nihil audisse adhuc his temporibus de periculo isto:scilicet quod times de agris nobis eripiendis:tu tñ debebis optare optima pro sapientia tua : idest [illegible] quod exigit sapientia tua , & debebis cogitare difficilima.s.explicata posse euenire,& debebis ferre quæcunq; erunt:siue difficilima:siue mediocria. Vale.

Cicero S.D.Papyrio Pæto. 18

CVm essem ociosus in Tusculano , propterea quod discipulos obuiam Cæsari miseram , vt iidem me , quam maxime

HVBER.

CVm essem.Occupata rep.a Cæ.cũ Ci.arti nullus esset locus in curia,aut in foro:vt ipse multis locis conquestus est se totum abdit in studia lr̃arũ , vel ex eis aliquã medicinam miseriarũ accipet:& quosdam adolescentes nobilissimos in arte dicendi docẽdos accepit nõ tñ multos,vt multi suspicant.q credunt eum aperuisse ludũ oibus venire volẽtibus:hẽbat enĩ paucos,vt Balbũ Hirciũ,& Dolobellã,licet ipse gratia ioci dicat se aperuisse ludũ:itaq; hac epistola iocat cũ Pæto:& ostendit se sapiẽtius fecisse:q secutus sit tẽpora,q̃ eos q seipsos interemerũt: Cõmemorat cõmoditates: quas ex hoc exercitio cõseqtur.Postremo irridet Pætum:qui bona sua paulatim cõsumeret, significat enim eũ aliqñ deuẽturũ ad eundẽ exitũ : ad quẽ ipse peruenit,vt aperiat ludũ litteraꝝ:sed minore tñ authoritate. Ociosus.sine occupatione, Discipulos,Hirtium & Dolobellam,quos supra dixit se habere dicendi discipulos, & cœnandi magistros.

ASCEN

CVm essem, Amissa rep.se dicit ad lr̃arum studia cõuersum Balbo:Hircio,Dolobellæ ludũ apuisse: eo qd illos in arte dicẽdi exercuit,nõ tñ post cõsulatũ mercedẽ pcepit. Ordo est. Cũ eẽm ociosus in Tuscu.s.agro cũ domo:ppea q̃ miseram discipulos,s.meos obuiã,s.officii gratia: vt opinor Cæsari: vt iidem,s.discipuli mei Balbus:Hircius,& Dolobella,

conciliarent familiari suo: accepi tuas literas plenissi-
mas suauitatis:ex qbus intellexi pbari tibi meũ cõsiliũ,
q̃ vt Dionysius tyrannus,cũ Syracusis expulsus esset,
Corinthi dicit̃ ludũ aperuisse:sic ego sublatis iudiciis,
amisso regno forensi,ludũ quasi hẽre coepꝑim.Quid
q̃ris:me quoq; delectat consiliũ.multa enĩ consequor
primũ,id qđ maxime nũc opus est,munio me ad hæc
tẽpora.Id cuiusmodi sit,nescio:tantum video, nullius
adhuc cõsilia me huic anteponere:nisi forte mori me
lius fuit:in lectulo,fateor:sed nõ accidit,in aciẽ nõ fui.
cæteri qdẽ,Põpeius,Lentulus tuus, Scipio, Afranius
fœde pierunt.at Cato ꝑclare.Iã istuc qdẽ,cũ volemus,
licebit:demus mõ opam,ne tam necesse nobis sit,q̃ illi
fuit:id qđ agimus.Ergo hoc primũ. Seqtur illud: ipse
melior fio,primũ valetudine,quã ĩtermissis exercitatio
nibus amiserã.deĩde ipsa illa,siqua fuit in me facultas
orõnis,nisi me ad has exercitatiões retulissem, exaruis
set.Extremũ illud est, qđ tu nescio an primum putes:
piureis iã pauones confeci, q̃ tu pullos colũbinos. tu
istic te Atteriano iure delectato:ego me hic Hirciano.
Veni igit̃,si vir es,& disce iam προλεγομένας quas q̃is;

HVBER. ℂ FAMIliari.Cęsari cui miscerat eos obuiã:cũ intelligeret cũ venire Romã:vt cõciliarẽt ipm alienatũ pp partes Pom. quas secutus fuerat.❡ Probari:laudari.❡ Cõsiliũ:meũ. id qđ institui facere.❡ Quod i qa.❡ Vt Diony. honestat Ci. factum **Dionysius** suũ illustri exẽplo a rege sumpto,& simul p transitũ ostendit principibus:& regibus pdesse interdũ ẽt sciam,& literaꝝ cogni tionẽ ❡ Diony.filius prioris Dionysii,de quo Ci.mẽtionẽ facit lib.iii. Tus.qõnũ,qđ ludũ,aperuerit Corinthi cũ Syracusis **Corithus** expulsus fuisset,& Oui.li.iiii.de põto.Ilia syracusia mõ formidatus in vrbe, Vix humili durã reppulit arte famẽ.❡ Corinthi: in Corintho aduerbialiter posuit,est aũt vrbs Achaiæ, de qua supra alio loco plura memorãda diximus.❡ Ludũ:scholã: **Ludus** ponit̃ enĩ ludus p loco vbi exercet̃ aliqua ars:vñ diximus lu dum palæstrę,ludũ literarum.❡ Sublatis,amotis.❡ Iudiciis. causis iudicialibus:quas solebam agere. ❡ Regno forensi,ad laudẽ suã dixit ,qa ita obtinebat principatũ inter oratores Cice.vt diceret̃ regnare in causis.❡ Quasi. vt ostenderet se nõ penitus esse magistrũ docendi.❡ Quid quę.genus dicendi cũ volumus breuiter aliqd cõcludere.q.d. non est opus pluri bus:sic Hora.in epłis.❡ Quid q̃ris:viuo, & regno, simul ista reliqui.❡ Quę vos ad cœlum fertis rumore secundo.❡ Multa.s. cõmodas.❡ Munio,facio me fortẽ.❡ Ad hæc tpa:cõtra cõdi tionẽ hoꝝ tẽporꝝ:q̃ est pessima. ❡ Cuiusmodi,quale. ❡ Id.s. qđ sequor iras.❡ Me an.i.plus laudo consiliũ meũ q̃ aliorum q̃cqd alii faciũt.❡ Nisi for.occurrit obiectioni. ❡ In le.fa.i.si mortuus essem in lecto meo:vt dici solet febri vel alio mor bo cõsumptus, fateor qđ melius fuit mori. ❡ Sed non ac.for tuna noluit:vt in lecto morerer.❡ In acie.i.in bello:i qa pote rat ẽt obiici quare nõ potius voluisti perire in bello pugnan do p libertate:qđ fuisset tibi summę laudi:vt pulchrũq; mo ri succurrit in armis: rñdet se non fuisse in bello. ❡ Lentulus af.isti fuerũt duces Pom. ❡ Põ.s.magnus.❡ Fœde.crudeliter **Fœde,** vel certe turpiter & ignaue.❡ Mors Pom.a Plutar.& Appia no:& ab aliis ita scribit̃,vt hic nõ sit memorãda,vide ẽt Lu. ❡ Scipio:pr̃ Cornelię vxoris Põ.cũ enim eẽt Cę. post mortẽ Catonis:q seipsum Vticę interemerat ex reecẽtis i q senatus formã pferebãt quoscũq; reperiret: mortui traderet Le.Sci pio:q eo in bello impator erat hyemẽ,in mari agẽs hostibus nauibus casu obuius pugnasse gessit : donec fortuna aduer sante eius naue supata seipsum interemit:sponteq; in mare ꝑcipitẽ se dedit.❡ At Ca,pa.s.periit.i. cum magna laude:qm̃ maluit mori liber:q̃ viuere seruus.❡ Istuc.s.perire.❡ Licebit enim cũ vo. erit semp in ptãte nr̃a quotiescũq; placebit.❡ Demus ope,curemus.❡ Illi Ca.i.ne ita sit nobis necessitas nõ iterficiẽdi,sicut illi fuit.❡ Id ne sit nobis necesse.❡ Primũ : quod diximus munire nos ad hæc tpa.❡ Illud:qđ mox dicã.❡ Melior.s.melius hẽo,& vulgarius dicã melius sto,❡ Valetudine bo na.s.fio melior.i.q̃tũ ad sanitatem.❡ Exercitationibus:q̃ plurimũ cõferunt ad cõseruationẽ humani corporis:vt infra ipse scribet ad Ti.❡ Deinde:alia rõ:qđ nisi dedisset se exercitationi: amisisset oẽm facultatẽ dicẽdi:quam hẽbat.❡ Audiat enĩ de li.imo:& ociosa iuuentus q̃ satis putat semel in alio scribere epłam aut carmẽ:& posse retinere dicẽdi facultatẽ,cũ fons eloquentiæ veretur,ne parua intermissione exaresceret.❡ Exaruisset:exiccata esset:tractũ ab aquis.❡ Extremũ:vltimũ:& incipit iocari.❡ Primũ.i.præcipuũ & anteponendum oĩbus aliis cõmodis.❡ Pauones,q̃ ita erant in deliciis:vt pontificali **Pauones** cœnæ apponerentur.Primus aũt posuisse dicitur Horten.cum augur esset:vt scri.Pli.apud quẽ vide plura de pauonibus. ❡ Confeci:consumpsi,qui mihi sunt donati a discipulis meis.❡ Pullos co.qui sunt viliores.❡ Atteriano:quidam somniauit Atterium & Hirtium fuisse coquos,qui bene fercula cõdirent,re autem vera Atterius familiaris erat Pæti. Hirtio vero Ci.vt supra dixi , dicit ergo Ci,vtere tu iure:quod dabit tibi Atterius tuus:ego autẽ iure quod dabit mihi Hircius meus. ❡ Delectato,fruitor,❡ Iure:brodio aqua condita & pingui.❡ προλεγομένας,προλέγω prædico signat.Intelligit autẽ Ci. ppones.i.suias quas Hir.& Bal.ꝑponebat:ad quas audiendas inuitat Pæ.sed ne eũ ad indignationem moueret, subdit.

ASCEN. ℂ CONciliarent.i.amicitia coniungerent me:q̃ maxime familiari suo.s.Cæsari,accepi lr̃as tuas plenissimas suauitatis. ❡ Ex qbus intellexi consilium meũ pbari.i.approbari:tibi.i. a te,q̃ vt.i.quẽadmodũ Dionysius tyrãnus cũ eẽt expulsus Syracusis vrbis Siciliæ vbi tyrannidẽ exercuerat:dicit aperuisse.i. omnibus patefecisse:ludũ.s.literariũ.hoc est scholas publicas,sic ego iudiciis.i.fori sublatis & regno forensi.i.actione cãrũ,in qua Cicero nup regnauerat:amisso cœpeꝛim hẽre q̃si locum.i.locũ exercitationis in arte dicendi.Quid q̃ris.i.qui.i vis vt amplius dicam,cõsiliũ sup.hoc delectat quoq;.i. ẽt me.❡ Ego enim cõsequor.i.obtineo multa.❡ Primũ munio me ad hæc t[illegible] vitam tuendo & amicos cõparando: qđ est ma xime opus nunc. Id cuiusmodi &c.Ordo est.Nescio cuiusmodi.i. quale sit[illegible] s.se munire ad tempora tm̃.i. dũtaxat video .i.cognosco me nullius cõsilia anteponere.i.pferre adhuc huic.s.cõsilio me[illegible] nisi forte melius fuit mori in lectulo.i.nõ vio lenta morte fateor.s.melius fuisse si accidisset:sed nõ accidit, & nõ fuit in aci[illegible].s.vt violenta morte perirẽ.Cæteri qdẽ sup. nobiles viri:vt Põpeius:Lẽtulus tuus Scipio Africanus:perierunt fœde.i.ignominiose:aũt.s.sed:Cato sup.dices. q̃ Cato periit præclare:qa Vticæ ne in potestatem Cæsaris veniret sibi manum intulit. Alii aũt aut fugã meditantes,au[illegible] fortiter bellantes perierunt. Augustinus tñ sanctus in lib.de ciuitate dei.docet Catonẽ:neq; fortiter, neq; prudenter [illegible] iuste egisse inferẽdo sibi manũ.Iã qdẽ istuc.i.sic ꝑclare perire vt Cato.Vticeñ.periit:licebit.i.cõcedetur sup.nobis cũ volemus: mõ.i.solũmõ demus operã.i.efficiamus ne sit tã necesse nobis.s.sit perire:quã fuit illi.s.Catoni:q ppetuũ tenorẽ vitæ suæ cõseruare nõ potuisset, nisi mortẽ sibi cõsciuisset,id qđ.i.quã rẽ agimus.i.curamus.❡ Ergo hoc.s.qđ dixi me munire ad hęc tpa est sup.primũ:illud.s.manũ inferre in summa necessitate seqtur.i.est secũdariũ.❡ Ipse.i.ego fio melior: primũ valetudi ne,qa sanior fio,quã.s.valetudinẽ amiserã exercitationibus.s.in dicẽdi arte:amissis,deinde illa ipsa facultas.i. facilitas & ptãs orationis,siqua fuit i me:exaruisset.i.extincta fuisset,nisi retulissem me ad has exercitatiões.s.dicẽdi,declarãdi:scribẽ di. Illud.s.qđ iã dicã ẽ extremũ:qđ nescio an tu putes pmũ.i.pmo eligẽdũ:ego iã ꝯfeci.i.absumpsi: & deuoraui iã plureis pa uones.quã tu sup.cõfecisti pullos colũbinos,Delectato tu istic.s.vbi es tu:iure.i.succo seu brodio hoc ẽ q̃: i aq̃ carnes sunt decoctę.Atteriano.i.qđ Atteriꝰ tibi apponit.Ego sup.delectabo me hic sup.iure hirciano.i.qđ Hirciꝰ familiaris meꝰ, & Cęsa.amicꝰ mihi apponet.Igit̃ veni,si es vir.i.virilis ai:& disce προλεγομένας.i.pdicatões,& declamatiões puias:q̃s q̃ris.

ℂ Erti

HVBER.

ℭ E T si sus Mineruā. Licet ego imperitus doctissimū velim docere. Sus eni ad Mineruā deā sapientiæ nullā habet cōpa/tationē. Sus.i.ego imperitus tanq̄ sus.erat aūt puerbiū. ℱ Quādo.qm̄. ℱ Aestimationes.qdā diuināt significare:q̄ vulgo p̄ci pue Mediolani appellant libella vel augmēta facta sup bonis emphiteoticis:ego aūt puto Ci. intelligere per æstimatio/nes cēsum oēm:quē p iocū dicit Pætum non posse vēdere:qa ille cōsumpserat fere oia bona:vt paulo post apertius dicet. ℱ Non po.ven.qa nullæ iam tibi relictæ sunt. ℱ Cllā.vnā ℱ Remigrandū.reuertendū. ℱ Hic.Romæ.s.laborate vel perire. ℱ Cruditate.ingurgitatione & repletione ciborū:nā crudus dicitur:q tantū comedit:vt nō facile cōcoquat. Iuue. Et crudū panonē in balnea portas:panonē enim dicit crudū nō duræ digestionis:vt quidam putant: cum sit cibus delicatissimus, sed pp repletionem:sic Hora.crudi tumidiq; lauemur. ℱ Spero pro timeo,est autē acyrologia,vt Hunc ego si tantū potui sperare dolorē. ℱ Factū de te.i.actū de te.i. nulla spes est de te.& rebus tuis. ℱ Prouehi.portari. ℱ Mulo isto. iocatur Cice.qa Pætus vendiderat equum, & scripserat:reseruasse sibi tantū malū. ℱ Canteriū.equū,cui testiculi amputati sunt q iō sit māsuetior,distat aūt ab equo,qd Maialis a uerre,capus a Gallo:veruex ab ariete. ℱ Reliquū.relictū supfuisse tibi. ℱ Comedisti.facete,quā pecuniā ex canterio uēdito contraxerat,in ventre cōsumpserat:sic Iuue. Quis eni te deficiēte crumena,Et crescēte gula manet exitus æte paterno? Ac rebus mersis in ventre fœnoris atq; Argenti grauis,& pecorū agrorūq; capacē. ℱ Sella incipit iā eū deridere,qa dixit se aperuisse ludū significat,Cice.qd ēt cogetur Pætus idem facere. Dicitur ergo Sella cathedra a sedendo. ℱ Hypodidascalo.secūdo magistro.qui cum primo & generali magistro subest,dicitur hypodidascalus ab ὑπό,sub & διδάσκαλος,magister,vulgo appellant repetitorē. ℱ Proxima.post me. ℱ Puluinus.totus,quasi pluminus:solet autem supponi cathedris,vt mollior sit sessio. Vale.

Spero

Cāterius

Hypodidascalus

Puluinus

& si sus Mineruā. Sed qm̄, vt video, æstimationes tuas vendere nō potes,neq; ollā denariorū implere:Romā tibi remigrandū est. Satius est hic cruditate, q̄ istic fame. Video te bona pdidisse: spero idē istuc familiares tuos. Actum igitur de te est,nisi prouides. Potes mulo isto,quem tibi reliquū dicis esse,qm̄ cantheriū comedisti,Romā peruehi. sella tibi erit in ludo, tanq̄ Hypodidascalo,proxima:eam puluinus sequetur: Vale.

ℭ Ex. XVIII. Epistola. Cum essem ociosus.

ℭ Sic ego sublatis iudiciis,amisso regno forensi,ludū quasi habere cœperim. ℱ Sed quoniam,vt video si extimationes tuas vendere non potes,neq; ollam denariorū implere,Romam tibi remigrandum est,

ASCEN.

ℭ E T si.i.q̄q̄ ego hoc faciendo:fecere qd sus.i.imperitissimū aial:sup.faceret docēdo:Mineruā.i.deam scientiæ,& artificii omnis inuentricem. ℱ Sed qm̄.i.qm̄:vt video.i.cognosco:tu nō potes vendere æstimationes tuas.i.p̄cia rerū tuarū: neq; implere ollā.i.fideliam hoc est vas terreū in terram defodiendū denariorū.i.numis:remigrandum sup.est tibi. Romam. ℱ Satius est sup.perire hic.i.Romæ cruditate.i.cibo indigesto propter crapulam:quam istic.s.vbi es fame. ℱ Ego video.i. intelligo te perdidisse bona. ℱ Et spero istos familiares tuos idem.s.fecisse. ℱ Igitur factum est de te.i.tu peristi, nisi prouideas. Oia iocose sunt dicta,non tamen sine notatione Pæti. ℱ Tu poteris prouehi Romam isto mulo,quem dicis relictū fuisse tibi,qm̄.i.quoniam,comedisti.i. p̄cia in obsoniis absumpsisti,canterium.i.equum castratum:& molliter ingredientem:ideo autē castratum ne inter equas petulantior sit. ℱ Sella.i.sedes erit tibi in ludo.i.literario, hoc est in scholis meis: proxima.s.mihi præceptori:tanquam hypodidascalo.i.sub monitore seu submagistro. Puluinus.i.plumis oppletum sedis fulcimentum sequetur eam.s.sellam,hoc est habebis super sellam puluinum. Vale.

M. Cicero Papyrio Pæto. S. D. 19

TAmen a malitia non discedis:tenuiculo apparatu significas Balbū fuisse cōtentū. hoc videris dicere,cū Reges tā sint cōtinentes, multo magis cōsulareis eē oportere. nescis me ab illo oia expiscatū:recta eni a porta domū meā venisse. neq; hoc admiror, q non ad tuā potius, sed illud,q nec ad suā. Ego aūt tribus primis verbis, Quid noster Pætus? at ille adiurans, nusq̄ se vnq̄ libentius. Hoc si verbis assecutus es aureis ad te afferam nō minus eleganteis. sin aūt obsonio:peto a te,ne pluris esse balbos,q̄ disertos putes. Me quotidie aliud ex alio impedit. Sed si me expediero, vt in ista loca venire possim: nō cōmittā, vt te sero a me certiorē factū putes. Vale.

ℭ Ex. XIX. Epistola. Tamen a malitia non.

ℭ At ille adiurans, nusquam se eum,q̄ libentius,hoc si verbis assecutus es,aureis ad te afferam non minus eleganteis. Sin autem impensius obsonio,

HVBER.

Tamen

TAmen. Scripserat Pętus ad Ci. Balbū a se cōuiuio modico:& tenui acceptū,cōtentū fuisse,sed qm̄ ipse Cic. iturus erat ad Pætum:dicit eū hoc astute,& malitiose scripsisse, vt significaret:qd sibi Balbus,q erat vir magnę authoritatis apud Cæ. fuerat contentus tenui apparatu, multo minori debet ee esse cōtentus ipse Ci. dicit aūt se locutū esse cum Balbo,& omnino ab eo cognouisse:qui multum laudauit Pætū:vnde nō videtur esse verum, qd apparatus fuerit tenuis. Petit autē ab eo ne eū minoris æstiment q̄ Bal. hæc aūt oia ex ioco dicta sunt. ℱ Tū inceptiua ē particula,sicut ēt sæpe hęc dictio ergo. ℱ Nō di.a.M. pergis in malitia,& astutia tua. ℱ Tenuiculo.modico, puulo. ℱ Hoc vi.di.das mihi hoc intelligendū. ℱ Reges.diuites:vt est Balnā rex p diuite ponebat. ℱ Cōtinētes.moderati frugales in uictu. ℱ Cōsulates.sicut ego sum,sunt eni ꝯsulares minores regibus. ℱ Expiscatū.i.diligēter inuestigatū,tractū a piscatoribus,q arte pisces ingrūt & capiūt. ℱ Venisse.s.nescis. ℱ Recta.s.via,sed magis intelligit:q̄ apponit. ℱ A porta ur.illinc eni accepit iter domū meā. ℱ Ad t.s.venerit. ℱ Quid.s.facit. ℱ Adiurans.s.dixit. ℱ Vsq̄.apud aliquem. ℱ Libentius fuisse. ℱ Hoc si.iocat Ci.& hoc dicit,q Bal.tm̄ te laudet: aut verbis blādis:& dulcibus,q̄ ei dixisti,hoc assecutus es,aut obsoniis.i.delicata cœna:si assecutus es:ego ēt p̄stabo tibi aures nō minus ad audiēdū elegantes:q̄ ipse:si aūt fuerūt obsonia quibus eū, ita ceperis:noli me minoris facere:q̄ ip̄m. ℱ Balbos q̄ di.i.ipsum q̄ me.q.d.si ipse est Bal.ego sum Cice. iocatus est aūt in nomine pprio illius,trahens ad appellatiuū. Balbus eni df q nō bn̄ exprimit verba:disertus aūt,qui elegāter, & expedite dicit,ita aūt plerūq; solemus iocari: vt puta si q̄spiā lōgioris corporis dicat de eo:q pprio noie vocetur Picininoli pluris facere picininos,q̄ magnos.i.q̄ me:qui sum magnus:& ita Ci.q̄ disertos.i.q̄ me, qui sum disertus. ℱ Aliud ex alio.i.innumerabilia negocia.i.aliud post aliud, Sic Vir. Nos alia ex aliis in fata vocamur. ℱ Non cō. non faciā sed quasi de malo dixit comittam. ℱ Sero,ne possis postea te excusare:quod melius parasses,si citius esses factus certior. Vale.

Rex

Continentes

Expiscatū

Balbus

Disertus

ASCEN.

TAmen a malitia &c. Scripserat Pætus Balbū a se tenui mēsa acceptū,& cōtentū fuisse. Sed qm̄ Ci. iturus erat ad Pętum ipsum dicit eū,hoc fecisse astute, vt Ci.q minor Balbo erat, cogat minore sumptu ꝯtētus eē. Verū qa Balbo laudata est cœna:petit se nō minoris a Pæto fieri q̄ Balbum fecerit. Oia autem per iocum scripta putem. Ordo est.tn̄.i.tametsi, te sæpe admonui:vt simplicius: & benignius mecū agas, tu non discedis a malitia.i. mala fraude & versutia

tua.¶ Tu sigñas Bal.fuisse cõtentũ apparatu tenuiculo aliq̃tulũ tenui:& hoc dicẽdo:videris dicere:hoc cũ reges.i.opulẽtissimi viri,& magnifici cœnarũ datores:aut regis,hoc est Cæ.familiares:sint cõtinẽtes.i.modici sumptus:oportere cõsulares sup.viros:q̃lis erat.Ci.multo magis sup.ptinẽtes eẽ. Tu nescis me expiscatũ.i.q̃si p inescationẽ q̃ pisces capiunt oĩa subtiliter extorsisse:ab illo.s.Hircio:Enim.i.q̃a:nescis,sup.cũ venisse domũ meã,recta.i.i nullã ptẽ exorbitãdo, a porta.s.vrbis.¶ Neq; admiror:hoc q̃ nõ potius,sup.venerit ad tuã.s.domũ.Sed illud sup.admiror, q̃ nec:sup.venerit prius ad suã sup.domũ q̃ ad meã.Ego aũt sup.allocutus sum:aut pcõctatus tribus pmis verbis.¶ Quid de Pætus.sup.egit te recipiẽdo: at ille.s.Balbus:adiurans:sup.dixit nuĩq̃ libẽtius.s.se cœnaturũ:aut cœnatũ fuisse.Si tu assecutus es hoc.i. tale testimoniũ Balbi:aut talẽ pdicationẽ Balbi,verbis.i.sermonibus:ego adferã ad te nõ minus elegãtes autes.s.q̃ Balbus. Sin aũt.i. sed insup.assecutus es:obsonio.i.gñe cibi:ego peto.i.exigo a te:ne putes Balbos.q.d.balbutientes,alludit eñi ad vocabulũ, cũ Balbus minime balbutiret:quã disertos.q.d.quã me diserte loquentẽ.¶ Aliud.s.ipedimẽtũ:sup.ortũ ex alio.i.vnũ natu ex alio:ipedit quotidie me:sed si expediero me.i.liberauero his impedimẽtis:ita,sup.vt possim venire i ista loca.s.vbi tu es: nõ cõmittã.i.nõ faciã:aut nõ dabo occasionẽ:vt putes.i.putare possis te factũ certiorẽ a me.s.de aduẽtu meo:sero.i. nimis tarde:ne.s.excusandus sit,si nihil parauerit. Vale.

M.Cicero Papyrio Pæto.S.D. 21

Dvpliciter delectatus sum tuis lr̃is: & q̃ ipse risi:& q̃ te intellexi iã posse ridere. Me autẽ a te,vt scurrã velitẽ,malis oneratũ esse,non moleste tuli. Illud doleo,in ista loca venire me,vt cõstitueram nõ potuisse. habuisses enim nõ hospitẽ,sed cõtubernalẽ. At quẽ virũ?nõ eũ,quẽ tu es solitus pmulside cõficere. Integrã famẽ ad ouũ affero.ita vsq; ad assum vitulinũ opa perducitur. Illa mea,q̃ solebas antea laudare,O hoĩem facilẽ,o hospitẽ nõ grauẽ,abierunt. Nã oẽm nr̃am de R.P.curã,cogitationẽ de dicẽda in senatu sñia,cõmentationẽ cãrũ abiecimus. In Epicuri nos aduersarii nr̃i castra cõiecimus:nec tñ ad hanc isolẽtiã sed ad illã tuã lautitiã, veterẽ dico,cũ mecum sumptus hẽbas:& si nunq̃ plura pdia habuisti. pinde te para:cũ hoĩe edaci tibi res est,& q iam aliqd itelligat. ὀψιμαθεῖς autem hoĩes scis q̃ insolentes sint dediscẽdæ tibi sunt

HVBER. Dvpliciter. locatus fuerat libertius eũ Ci.Pætus: & tum aliq̃tulũ:vt cõiicimus ex hac ep̃la:tetigerat:q̃d Ci. nõ sibi molestũ fuisse sigñat,deinde q̃a pmiserat se iturũ ad Pætum:dicit se nunc nõ posse ire:& cũ coiocatur de se faceta q̃dã narrans. Postremo scribit q̃ vita sit sua.i.q̃d agat in miseriis pñtis,quam dicit se plus luxisse,q̃ magr̃ soleat lugere filiũ mortuũ.¶ Duplr̃ duabus de causis, ¶ Vt.i.tanq̃ minimũ. ¶ Velitẽ.iocularibus verbis expositum,nã velitatio(teste Festo)dicã est vltro citroq; pbrorũ obiectatio,ab exẽplo velitaris pugnæ. Velites enim erant milites ad pugnã agiles,qui pliũ lacessebãt & ichoabãt:Naso in Ibin. Vtq; petit prio plenũ flauentis arenç, Nõdũ calefactũ velitis hasta solũ,inde velitari,agiliter pugnare:& pcẽdere sigñat.¶ Malis.maledictis pbris.¶ In ista.vbi tu es ¶ Nõ ho.i.nõ cõmoratus essem apd te paucos dies,vt hospes,sed multos:vt cõtubernalis,q̃ iõ dictus est,q̃d iisdem tabernis vtaĩ. Dñr aũt tabernæ(authore Vlpiano iurisc̃õsulto)oẽ vtile ad habitandum ædificium,ex eo:q̃d taberna tabulis claudebaĩ.¶ Constitueram.tecum pegeram.¶ At q.ui.s.hũisses.¶ Promulside,diximus supra eẽ genus liquaminis vel salsamenti.¶ Conficere. saturare, implere.¶ Integram,totam,¶ Vitellus.oui pars rubra. Hor,in ser. Quatenus ima petit voluens aliena Vitellus. Idem. Nãq; matẽ cohibent callosa Vitellũ.¶ Opa.me,edendi.¶ illã.dicit nunc Ci.se amplius non habere:q̃ solebant in se laudari a Pætoq̃ cõmemorat.s.¶ O ho,fa.solebat enim ita dicere Pætus de Ci.¶ Non g.lætum:& facetũ:depositam oĩ seueritate cũ es apud me,ita dicebat Pætus.¶ Nunc ha.verba Ci.nunc non sunt amplius in me ista.¶ Cõmentationem.i.mẽtionẽ:& s̃monẽ.¶ Abiecimus.deposuimus.¶ In ca.Epi.facti sumus milites Epicuri,q antea erat aduersarius noster,factus sum trãsfuga:d.quo accusauit superius Trebatiũ.¶ Nec tñ.ordo male intellectus & distinctus facit textũ obscurum,puto aũt sic ordinãdũ,nec tñ prouinde te para ad hãc insolẽtiam.s.Epicuri:sed ad illã tuã lautitiã.deinde corrigit dicens,veterẽ dico.s.lautitiã,nõ aũt q̃ nunc vteris,si enim ad hanc insolentiam subaudis dico:q̃ erit hæc insolentia cũ nullam nolauerit:& hic pnomẽ sit demõstratiuũ.¶ Cũ mecum sumptus habebas.i.cum certabas mecũ cõuiuiis.¶ Et si nunq̃.i.licet nunq̃ feceris plures sumptus,q̃ nunc.¶ Plura pdia.i.plures impensas: trãslatiue dicit.¶ Cum hoie edaci.i.comedoni voraci:& multi cibi.¶ Qui aliqd intelligit.qui nouit dr̃iam ciborum, & scit qui sint delicati:& qui viles:quem non facile possis fallere.¶ Insolentes,arrogantes.¶ Dediscendæ.obliuiscendæ.

ASCEN. Dvpliciter &c.Locutus fuerat Pætus liberius in Ciceronẽ:& eum quodãmodo momorderat:quod sibi minime molestum fuisse nunc scribens Cicero vicissim in eum iocatur. Ordo est. Ego sum delectatus literis tuis dupliciter, & q̃ ipse.i.egomet risi,& q̃ intellexi te posse iam ridere.¶ Autem.i.sed:ego tuli non moleste : me oneratum esse a te malis.i.maledictis,probris,& conuiciis:vt scurram velitẽ.i.velitari solitũ,hoc est leuiter referre,& ita contemptibilem. Leuis enim armaturæ milites velites dicuntur,p metaphoram:ergo dicit se velitem æstimatum,vt qui non nisi leuia conuicia referre valeat.¶ Ego doleo illud,me non potuisse venire in ista loca.s.vbi tu es:vt constitueram.s.venire.¶ Habuisses enim non hospitem.i.amicũ hospitio susceptũ,& cito recessurum,sed contubernalem.i.cohabitatorem assiduũ eiusdem contubernii.¶ At.i.sed:quem.i.qualem virum:sup.habuisses,non eum,quem tu solitus es conficere.i.exaturare promulside.i.liquamine:aut alio cibo dulciario:& vili. Manet autem in Metaphora a velite incepta:nam velites vulneribus confici solent:vbi autem fames sedata est,videntur manducones confecti:& quasi enecti.¶ Ego adfero:hoc est attulissem famen integram:ad ouum.i.ad primum ferculum. Nam ab ouo cœnas incipere solebant:& finire pomis,vt attestatur Hora.primo sermonũ:& ita opera.s.edendi:pducitur vsq; ad assum vitellinũ,credam esse nouissimum genus obsonii:quod ex carne vitellina:q̃ facilis digestionis est,apponebaĩ. Vber.aũt de Vitello oui intelligit,sed modica esset opera:q̃ab ouo ad Vitellũ pduceretur.¶ Illa mea.s.sobrietatis pcõnia,quæ solebas laudare.s.dicendo de me:o hominem facilẽ:o hospitem non grauem.i.non molestũ:abierunt.i.recesserunt,nunc.s.a me.¶ Nã nos abiecimus oẽm curã nostrã de repu. & oẽm cogitationẽ de sñia dicenda in senatu,& oẽm cõmentationẽ inuentionẽ dicẽdarũ.s.cautarũ. Sñiam dicit iudex,cãm reus,aut eius ior.¶ Nos coniecimus.i.intrusimus nos in castra Epicuri aduersarii nostri,hoc est militamus nunc sub Epicuro: summũ bonũ in voluptate ponente,cuius sñiæ maxime refragaaĩ nostri hoc est Stoici in virtute, & honestate summũ bonũ locantes. ¶ Nec tamen,sup.coniecimus nos ad hanc insolentiam.s.ad hunc immodicum sumptum,quem nuper cœpi facere,sed ad illam.i.nobilem lautitiam tuam,dico veterem non recentem cum habebas prædia in sumptus.i.quç satis essent sumptibus faciendis.¶ Etsi.i.quanquam:nunquam habuisti plura prædia.s.quam nunc habes,innuit ergo:q̃ animus non copia rerũ diuitem faciat,nam quæ olim in sumptus sufficiebant Pæto prædia,nunc non sufficiunt.¶ Proinde.i.ideoq; parato,res.i.negociũ est,tibi cum homine edaci.i.assidue,& multum edente:& qui intelligat iam aliquid.s.de lautitiis cœnarum,licet tarde inceperit discere.¶ Autem.i.sed:tu scis,q̃.i.quãtum, insolentes.i.importuni,& proterui sint homines ὀψιμαθεῖς.i.q iam grandes natu dicuntur, Aliter legitur ab Vber,a quo in multis discedo sciens:& forte non insciens.

¶ Sportellæ

HVBER.

¶ S P O R tellæ.cõuiuiola tua.diminutiuũ.n.est a sportula:de q̃:& Iuue.mentionẽ facit,& Tranqllus dicit Neronẽ cœnas ad sportulas reuocasse:& Domitianũ sportulas ad rectas cœnas.¶ Artolagãi.genus cibi:ab αρτω.i.panis:& λαγανοι quod græce dicit:vt exponit Hesychius author græcus genus placẽtę ex simula in oleo coactę in patella,est ẽt eodẽ autho re genus panis oleo aspersi.¶ Nos.iocaẽ Ci.& dicit se tantos hr̃e reditus ex areis suis:vt audeat inuitare lautissimos & ele gantissimos hoies Verriũ & Calmillũ.¶ Qua mũ.magis admiratiue q̃ interrogatiue dictũ est.q.d.maxima,qa aspernanẽ ci bos nisi delicatissimos & elegãtissimos.¶ Ex areis,areæ pprie loca in vrbe pura ab arendo,quod ardore solis arescãt. Set

Sportella

Artolaga ni

Aera

sportellæ, & artolagani tui. Nos iã ex aeris tm̃ hẽmus, vt Verriũ tuũ,& Camillũ,qua mũditia hoies:qua ele- gãtia: vocare sæpius audeamus. Sed vide audaciam: ẽt Hircio cœnam dedi sine pauone:tñ in ea cœna coquus meus p̃ter ius feruẽs nihil potuit imitari.Hæc igitur est nũc vita nr̃a. Mane salutamus domi& bonos viros multos,sed tristeis,& hos lætos victores: qui me quidẽ pofficiose,& pamãter obseruãt. Vbi salutatio defluxit,lr̃is me inuoluo,aut scribo,aut lego. Veniũt ẽt,q me audiãt quasi doctũ hoiem,qa paulo sum, q̃ ipsi doctior. Inde corpori oẽ tp̃s daẽ.patriã eluxi iam & grauius,& diutius, q̃ vlla mater vnicũ filiũ.sed cura,si me amas,vt valeas:ne ego te iacente bona tua comedam. Statui enim tibi ne ægroto quidem parcere. Vale.

¶Ex.XX. Ep̃la. Dupliciter delectatus sum

¶ Et qui iam aliquid intelligit,αισϑάνεσ.¶ Dedifcendæ tibi sunt sportellę,& artholagani tui.Nos iam ex aæris tm̃ habemus,vt Verriũ tuũ,& Camillũ.¶ Patriam eluxi iam.

ut.quoq̃ dicit Arẽã locũ esse in vrbe sine ædificio, qui rure ager appellaẽ,& Fest.scri.ex aeris aũt locatis magni fructus capiebaẽ,vt oñdit Ci.vii i.paradoxo his v̄bis. Et.n.si isti callidi rerũ æstimatores prata & areas quasdã magni æstimãt, q ei generi q̃si nocere nihil põt:quãti æstimãda est virtus,q neq̃ naufragio,neq̃ incẽdio amittiẽ,dicunẽ tñ ẽt areę i agris vbi frumenta arescũt & terunẽ,de qbus Virg.in geor.& Varro de re rustica,qdã corrupit hũc locũ,& p areis facit arcis: vt eẽt ablẽũs ab arca nõ intelligẽs aeras fuisse in summa ęstimatiõe,vt pbauimus ex sñia Ci.¶ Sed me.au.s.meã.q.d.ma ius ẽt feci q dedi cœnã Hyrtio sine pauone cũ eo, libeter vtereẽ.¶ Ius.cõdimẽtũ est ex aqua adipata.¶ Feruens.calidũ. ¶ Nihil po.imi.nihil potuit facere ex eis,qbus libẽter solet vesci Hyrti. p̃ter ius calidũ ¶ Hæc talis,qualẽ mox dicã.¶ Mane salu.id.n.solebat fieri prima & secũda Hora. Martia.Prima salutãtes atq̃ altera cõtinet hora.Virgi. Mane salutantũ totis vomit ædibus vndã.¶ Sed tri.pp oppssam tẽpu. & qa fuerũt victi.¶ Hos lætos.i. Cæsarianos.¶ Perosti.valde humane.¶ Vbi,postq̃.¶ Defluxit.p̃teriit.¶ Literis me.i.trado me totũ literis.Hora.in ser.¶ Aut ego lecto: aut scripto qd me tacitũ iuuet.¶ Paulo do.q̃ ipsi, qa scio aliquãto plusq̃ ipsi,audiũt me tanq̃ doctũ.¶ Inde,vltra hæc.¶ Corp.i.valetudini vel voluptati, sic Hora. Vngor oliuo, & circa finẽ eius sermonis oñdit q̃ corpi tribuanẽ.¶ Eluxi,fleui,tanq̃ mortuã

Ius

Perofficiose

Luctus eluti

nã luctus de mortuis pprie dr̃: dr̃ tñ & de cęteris rebus nobis carissimis.¶ Vlla ma.cuius fletus nõ põt cohiberi.Oui.Quis matrẽ:nisi mẽtis inops i funere nati Flere vetet:¶ Vnicũ,cuius magis doleẽ amisso.Vir.de Pallãte,Mea sola & sera voluptas.¶ Vnicũ fi.subau.luxerit.¶ Nec ego.i.ne ego cõsumã comedẽdo bona tua:dũ tu iacebis,& eris ægrotus.¶ Statui.dicit .n.decreui ẽt si tu ægrotaueris nullã habere rõnem ægritudinis,quo minus etiam te ægrotãte comedenda bona tua.

ASCEN.

¶ S P O R tellæ.i.minime portiones pecuniarię,q̃ salutatoribus dabanẽ a diuitibus:sunt dediscendæ.i.abolendæ tibi,& Artolagani tui.i.cibi ex pane,& placentis,sup.sunt dediscendi tibi.¶ Nos hẽmus iam tm̃.s.vectigalis aut pẽsionis:ex areis .i.tritura q̃ fit in areis:vt audeamus sæpius vocare.s.ad cœnã, Verũ tuũ & Camillũ:qua.i. o qua.i. quali munditia hoies qua elegantia.i.eleganti munditia.Sed vide.i.aiaduerte, audaciã.s.meã.¶ Ego dedi etiam Hirtio.q.d. delicatissimo hoi cœnã siue pauone. Tamen cocus meus nihil potuit imitari in ea cœna p̃ter ius feruẽs.Igiẽ, qa ius Epicuro addiximus hęc .i.hmõi est nunc vita nostra.Nos salutamus mane domi.s.nostræ.&.i.simul bonos viros multos:sed tristes, & sup.salutamus hos victores lætos,qui obseruant qdem me.i.venerantes cauent me offendere ac lædere,perofficiose.i.valde officiose,& pamãter.i.valde amãter. Vbi.i.postq̃ salutatio.i.officium salutãdi,de quo Martia.Prima salutãtes atq̃ altera fusci ple hora,Exercet raucos tertia causidicos,defluxit.i.trãsit:iuoluo.i.occupo me lr̃is,aut scribo,aut lego sup.aliqd.Veniũt ẽt q audiũt me.s.docẽtẽ:q̃si hoiem doctũ,qa paulo.i.modico doctior sum q̃ ipsi.¶ Inde.i. deinde oẽ tp̃s daẽ.i.impediẽ, corpori.s.curãdo & fouẽdo.¶ Ego eluxi.i.vsq̃ ad finẽ luxi:iã patriã.i.interitũ reip.&.i.simul grauius,& diutius, q̃ vlla mater sup.luxit filiũ.s.suũ vnicũ.¶ Sed cura.i.diligẽter opera,si amas me vt valeas.i.saluus sis:ne ego comedã bona tua te iacente.i.decũbente ppter ægritudinem.¶ Enim.i.qa.statui.i.constitui ne quidem.i.nõ etiam ęgroto parcere tibi.i.bonis tuis.

M.C.Papyrio Pæto.S.D. 21

AIn tandem: insanire tibi videris, q̃ imitere verborũ meorum, vt scribis, fulmina: tum insanires, si consequi non posses: cum vero ẽt vincas,me prius irrideas,q̃ te,oportet.Quare nihil tibi opus ẽ illud a Trabea,sed potius αποφϑεγμα meũ.

HVBER.

AIn tãdem.Scripserat Pœtus Ci.vti tãta vi & vehemẽtia dicendi,vt ipe insanus videreẽ,dum vellet eũ imitari,cui rñdens Ci.ei adulatur dicens, qd insaniret,si nõ posset asseq & æq̃re eius orõnem:sed cũ longe superãdicit se potius irridendũ: q tali gñe orõnis vtaẽ q̃ ipm Pætũ: oñdit tñ ep̃las suas non hr̃e flumina & vehementiã orõnis:vt dicebat Pætus,sed potius eẽ in humili gñe dicẽdi,& quotidiana verbis cõtextas:deinde qa Papyrius Pætus dicebat nullum ex Papyriis vnq̃ fuisse nisi plebeiũ, id cõfutat Ci. & recẽset familiã Papyriorũ,cuius originẽ longius repetẽs sumit a L.Papyrio Mugillano vsq̃ ad tpa sua.¶ Ain tandem.i.ais ne. est aũt mos qdam rep̃hendendi,& inuehendi in aliquem cũ ita dicimus,est.n.comicũ, quo vtiẽ Teren.¶ Quod imi.qd velis seq.¶ Flumina:vim vehementiã,translatio est:hoc.n.vocabulo vsus fuerat Pætus.vẽ aũt dictũ esse q̃si ad iniuriã Ci.ideo dixit sic tu scribis,cribis,nõ & ita sit.¶ Cõsequi.æquare.¶ Vincas me. qui vehementior es in dicendo q̃ ego.¶ Irrideas me, q tibi cedã.¶ Quare, cõcludit q nõ insaniendũ ei sit pp flumen eius orõnis.¶ Illud a tra.genus. vestis qua primũ vsi sunt reges,deinde & cõsules.hic aũt vĩ esse nomen viri siue poetæ oratoris:licet de eo nõ meminerim,apud aliquem factã esse mentionem:illud autem a trabea, p illud trabeæ dr̃: sicut dicimus a vobis est pro vester,& verbum a Ci.pro verbo Ci. αποφϑεγμα.i.nõ assecutionem.i.nõ assequaris me απο χανω.n.assequor:cũ απο negationem significat.

Trabe a uobis est pro vester

ASCEN.

AIn tandẽ. Scripserat Pętus se imitãdo vehemẽtiã dicendi Ci.visum sibi insanire,ad qd rñdet Ci.simulq̃ redarguit, q dixerat Papyrios oẽs plebeios fuisse.Ordo est. Ain.i.ais ne tãdem:vt tu videris tibi insanire q imitere: vt scribis, fulmina.i.vehementem impetũ verborũ meorũ,iñ insanires.tum.i.tunc,si nõ posses,& sup. velles consequi.i.obtinere vim meã dicendi,Vero pro seu,eum:scilicet ita sit q:vincas:idest superes me oportet sup.vt irrideas prius me:qua te. ¶ Quare cũ sis in dicendo acrior, q̃ ego:nihil opus est tibi illud a trabea.i.sumptũ ab oratione habita in trabea.i.in veste regali,& augurali:& ita tranquillum,& sedatum:sed potius αποφϑεγμα.i.acte dictum meum, & sententiosum.

HVBER, ℭV E rũtñ. dicit se nullo flumine, & vehemẽtia orõnis vti in eplis.⸿ Agere. loq.⸿ Plebeio, vulgari.⸿ Nec semp eodẽ mõ. s. ago.⸿ Quid ha. si iu. i. in quo hẽt cõparationẽ cũ gñe iudiciali.⸿ Aut cõ. demõstratiuo, & deliberatiuo gñeri: qđ in cõtionibus hñbat.⸿ Ipsa iu. ipsas cãs iudiciales, q̃ magis desyderãt graue genus.⸿ Et pri. priuatorũ hoim.⸿ Eas te. i. tẽuis, eas enim a Ci. ad ornatũ addit. vt supra alio loco diximus plenius.⸿ Tẽuis. i. nõ magnas, neq3 valde piculosas.⸿ Capitis. s. cãs.⸿ Ornatius agi, cũ maiori elegãtia vborũ & sciẽtiaꝝ.⸿ Texere. cõponere tractu a telis, vñ & filũ orõnis dicimus. Sed tñ trãsit ad aliã pt̃e eplę, in q̃ repetit originẽ Papyrioꝝ.⸿ Quid ve. in mentẽ, qđ cogitaueris.⸿ Queq̃ pa. i. aliquẽ ex familia Papyriorũ.⸿ Nisi ple. de ordine plebeio.⸿ Patritii. nobiles quorũ maiores pr̃es appellati sunt.⸿ De gẽ. m. qa erãt & de gente maiore a Romulo instituta.⸿ Cũ eo. Sẽpronio.⸿ Tum. eo tpe. xiii. s. fuerũt.⸿ Sella cu. s. decorari. i. fuerũt ædiles curules [...] L. Papyrius Crassus.⸿ Est de. vocari Papyrius. i. fuit vltimus q vocatus est Papyrius.⸿ Dictator. cui summa ptãs fuit, & non creabaĩ nisi cũ aliqua vis maior oborta de iprouiso ingẽtẽ vrbi cladem minari vĩ: de quo vide plura apud Fenestellã, & de officio magistri eq̃tũ cui ita i oẽs milites ius fuit, sicut dictator in pplm. Cũ C. Duillo: is fuit, q pmus Carthaginẽses bello nauali supauit: cui pmissum ẽ piimũ & tibicine & funali vti.⸿ Aedilitiꝰ. ędilitate dignitatis.⸿ Insequũtur. sunt post hos.⸿ Cõtẽnas. pui facias.⸿ Reip. i. de rep. hoc est amicus reip.⸿ Is Cn. Carbone & eius fratre scurra. adducit in cõtẽptũ familiã Papyriorũ quorũ q fuerũt plebeii, ostẽdit eos fuisse & viles & improbos.⸿ De hoc ami. ironice, nõ erat amicus, sed ita est mos dicendi: cum aliquem volumus noiare p indignatione.⸿ Rubrię. nomẽ mulieris.⸿ Tres. cõmemorat tres Carbones iprobos, & malo exitu assumptos.⸿ Cãtaridas, vermes qdẽ sunt terreni: quorũ succus i venas ingressus vt venenũ interimit. hoc gñe mortis interiit Magoetes filius Gelonis, & Hereidos filiæ Pirrichi, vt Ouid. in ibin, Vt q3 nepos dicũ nr̃o mõ carmine, regis Cantatidũ sucos dante parente bibas: a mr̃e. n. pp negatũ ei incestũ dato poculo cãtatidũ itercẽptꝰ ẽ.⸿ Vi attu. existimaĩ is eẽ q Scipionẽ Africanũ nocte necauit.⸿ Lilybei. pmõtoriũ est Siciliæ: sed hic p oppido eiusdẽ regionis ponit.⸿ Sutorio attra. q. d. vado iudicio: sutoriũ attramẽtũ appellauit tincturã: qua sutores hoc est calceari pelles & calceos tingũt: ẽ aũt pessimi coloris: hortaĩ nũc Ci. Pætũ vt malit eẽ de Papyriis pritiis: q̃ de plebeis: q fuerũt pessimi.⸿ Ad pa. ad patricios.⸿ Importuni. mali iprobi. Inciderat i manus impssioris exẽplar quodd̃ã meũ mẽdosum, vbi erat circa principiũ huius eplę locus male expositus: cũ aduerterẽ nõ eẽ datũ exeplũ fidũ, Itaq3 statim reuocaui & correxi, anteq̃ oẽs chartę fuissent impssę eũ locũ declarãdũ putaui fideliꝰ: ne qspiã ex ignorãtia factũ eẽ putaret simul ne ad quos puenient priores impssiones fallãtur. Locus vbi απολισμα erat scriptũ debuerat. i. απολισμας. i. inassecutio, vt ita dicã, qđ illa verba grẽca, q̃ supposuimus declarabant. s. μη τυγχάνειν hoc nõ est assequi. s. me vel, qđ magis placet, opus est tibi απολισμα meũ. i. opus est tibi inassecutio & quodãmodo impossibilitas mea: qa nõ assequor illa fulmina flumina, quæ scribit, deriuatur enim verbo αποτυγχάνω quod significat impos sum non assequor.

Verũtñ qđ tibi ego videor in epistolis: nõ ne plebeio sermone agere tecũ: nec. n. semp eodẽ mõ. Quid. n. simile hẽt epistola aut iudicio, aut concioni: qn ipsa iudicia non solemus oĩa tractare vno mõ. priuatas cãs, & eas tenueis, agimus subtilius: capitis, aut famæ, scilicet ornatius. Epistolas vero quotidianis verbis texere solemus. Sed tñ mi Pæte q ubi venit in mentẽ negare Papyriũ queq̃ vnq̃ nisi plebeiũ fuisse: fuerũt. n. patricii minoꝝ gẽtiũ: quoꝝ prĩceps L. Papiriꝰ Mugilãus: q Cos. cũ L. Sẽpronio Atracio fuit, cũ antea Ces. cum eodẽ fuisset, annis post R. C. cccxii. sed tum Papisii dicebanaini. Post hũc. xiii. fuerũt Sella curuli ante L. Papyriũ Crassum, q primus Papisius est vocari desitus. Is Dictator cum L. Papyrio Cursore magistro eqtum factus est. annis post R. Cõ. CCCCxv. & quadriennio post Cos. cũ C. Duillio. Hunc secutus est Cursor, hõ valde honoratus: deinde L. Masso ædilitius: inde multi Massonesi quorũ q̃dẽ tu oĩum patriciorũ imagines habeas volo. Deinde Carbones, & Turdi insequunĩ. Hi plebeii fuerũt: quos cõtẽnas cẽseo. nã præter hunc Cn. Carbonẽ, quem Damasippus occidit, ciuis e R. P. Carbonũ nemo fuit. Cognouimus Cn. Carbonem, & eius fratrem scurrã: qđ his improbius: De hoc amico meo Rubriæ filio nihil dico. Tres illi fratres fuere, P. C. M. Carbones. Publius Flacco accusante cõdemnatus. fugit Marcus ex Sicilia. Caius accusante Lucio Crasso, cantharidas sumpsisse diciĩ. is Trib. pl. seditiosus, & P. Africano vim attulisse existimatus est. hoc vero q Lilybæi a Põpeio nr̃o interfectus est, improbior nemo, meo iudicio, fuit. iam, patet eius accusatus a M. Antonio, sutorio atramento absolutus putaĩ. quare ad patricios cẽseo reuertare: plebei q̃ fuerint importuni, vides. Vale.

ℭEx. XXI. Epla. Ain tandem insanire tibi.
ℭM. Publio Flacco accusante cõdẽnatus, fur magnus fuit.

ASCEN, ℭV E rũtñ qđ videor ego tibi agere in eplis, nonne videor agere tecũ sermone plebeio, i. vulgari, Nec enim sup. decet loq semper eodem mõ.⸿ Enim. i. qa qđ sile hẽt epla. aut iudicio, aut cõcione. q. d. nihil, & ita nihil, & ita licet simus in iudicio aut cõcione acuti & vehemẽtes, nõ cõtinuo tales erimus in eplis.⸿ Quin. i. qa ẽt nos nõ solemus tractare ipsa iudicia vno mõ ẽt oia, qa nos agimus cãs puatas & eas tenues. i. modici momenti subtilius, i. deductius & magis tenuiter, scilicet. i. scire licet cur id facimus: quia agimus causas capitis, aut famæ. i. vbi aut vita, aut fama in periculo est ornatius vero. i. sed non solemus texere cõponere eplas verbis quotidianis.⸿ Sed tñ o mi Pæte qđ. i. ad qđ aut legamus q. i. qñ: venit tibi in mentem negare queq̃ Papyriũ fuisse vnq̃ nisi plebeiũ. i. humilem & ignobilem. fuerũt. n. sæpe Papyrii, patritii. i. de gñe patrum cõscriptorũ seu senatorũ gentiũ minorũ. i. posteriorũ nõ ab illis centũ, quos Romulus pr̃es legerat, orti, quorũ Lucius Papyrius Mugilanus sup. fuit princeps. i. principiũ capiens & primus, q fuit consul cũ Lucio Semptonio Attacino, cũ fuisset antea censor cũ eodem. s. Sempronio, annis trecentis duodecim, seu vos q estis de gñe Papyriorũ dicebamini tum. i. tunc Papysii. Sic Valesii dicebantur: q postea Valerii, & fusii qui fuerint Tredecim. i. magr̃atus de gñe Papyriorũ fuerũt sella curuli. i. q ædiles facti eo q nobiles sella curuli gaudebant. post hunc. s. Sempronium, an Luciũ Papyriũ Crassum: qui primus ẽ desitus. i. desiit vocari Papy., qa sumpsit cognomẽtũ Crassi.⸿ Is. Papyrius factꝰ ẽ dictator cũ Lucio Papy. Cursore magr̃o eqtum quadrigentis seu trecentis quindecim post Romã conditã, & factus est cõsul cum Caio Duello quadriennio. i. spatio q̃tuor annorũ post Cursor. s. alter de gñe Papyriorũ: hõ valde honoratus secutus est. s. in magr̃atu, hunc. s. Lucium Papyrium.⸿ Deinde sup. secutus est Lucio Masso ædilitius. i. ędilitię dignitatis: inde sup. secuti sunt multi Massones quorum qdem oium: ego volo sup. vt tu hẽas imagines. s. cæreas in stemmate tuo: quia oẽs sunt de progenie tua.⸿ Deinde insequuntur. s. in locum Papyriorum, Carbones & Turdi. i. sic cognominati, hi. i. Carbones & Turdi, fuerunt plebeii, quos censeo sup. vt contẽnas: idest vilipendas. Nam nemo Carbonum fuit ciuis e repu. qui publicum magr̃atum gesserit: præter hunc Cn. Carbonem, quem Damasippus occidit.⸿ Nos cognouimus Cn. Carbonem & eius fratrem scurram. i. infami

vita &

vita & sermone victum quæritãtem.¶ Quod sup.fuit improbius iis.q.d.nihil.¶ Ego mihi dico de hoc.s. Carbone amico meo:filio Rubriç.¶ Tres fratres fuerũt illi.Publius:Caius:Marcus Carbones.Publius cõdẽnatus Flacco accusatore.i.accusante:fugit.i.ab vrbe.Marcus.sup.fugit ex Sicilia.Caius Lucio Crasso accusante.i.cũ ab illo accusaretur:dr sumpsisse cantaridas.i.vermiculos venenatos in ficis interdũ nascentes:quorũ succo hoies cito enecant.¶ Is.s.Caius sup.erat tribunus plebis seditiosus.& existimatus est attulisse vim.i.necẽ Publio Africano.q domi suç inuentus est extinctus.¶ Vero p sed: nemo fuit meo iudicio.i.q̃tũ ego iudico improbior hoc.s.Marco Carbone.qui interfectus est Lilybæi cũ fugã pararet, a Pompeio nostro.s.amico. Iã.i.deinde pr̃ eius accusatus a Marco Antonio putat,absolutus atramẽto sutorio.i.cũ nota in famæ:sicut improbi sutorio atramẽto.i. quo sutores pelles denigrant,sugillari solent quare ego censeo sup. vt reuertare ad patres.i.ad primos illos Papyrios:qui patricii ac viri boni fuerunt,hoc est te de illorũ genere ẽt moribus asseras,qa tu vides q̃.i.quantum importuni fuerint plebeii.s.Papyrii.i. qui e plebe in familiã Papyriorũ a sciti sunt. Vale.

M.C.Papirio Pæto.S.D. 22

AMo verecundiã,vel potius libertatẽ loquẽdi,atq; hoc Zenoni placuit homini meher cule acuto:etsi Academiæ nr̃æ cum eo magna rixa est.sed, vt dico, placet Stoicis suo quãq; rẽ nomine,appellare.Sic enĩ disserũt, nihil esse obscœnũ ,nihil turpe dictu. Nã si quod sit in obscœnitate flagitium, id aut in re esse , aut in verbo:nihil esse tertiũ.In re non est.Itaq; non modo in comœdiis res ipsa narratur.vt ille in Trinũmo,Virgo modo(forte nosti canticum : meministi Roscium) ita me destituit nudum. Totus est sermo verbis rectus , re impudentior,sed etiam in tragœdiis,quid est enim illud? Quæ mulier vna?quid inquã est?.Vsurpato duplex cubile.

HVBER. AMo verecundiam : sicut de rebus & sententiis magna fuit inter diuersarum sectarum philosophos dissẽsio ita etiam de uerbis. Academici enim & peripatetici existimauerunt multa esse : q̃ licet essent re honesta : tñ sua vocabulis non essent appellanda , contra stoici nihil esse te honestum:quod suo vocabulo non esset appellandum: idq; probant argumento sumpto a contrario , nam si res turpes vt adulteriũ & furtum & homicidium & similia proprio vocabulo non inhoneste dicuntur,quãto honestius erit suo vocabulo appellare rem honestã Quçsiuerat igit̃ Pætus a Ci. vna snia , videret̃ honestior,& scripserat ad eum quædã obscœna suis noibus.Itaq; Ci.primũ excusat in quibusdã sententiã stoicorũ.Dicit tñ se malle imitari scholã & opinionẽ Academicorũ:qui sunt verecũdiores.est aũt tota faceta hçc epla.¶ Vel potius.correctio.¶ Zenoni:hic enim stoicç sectç princeps & magister fuit ex Cypro.¶ Acuto.ingenioso:subtili.¶ Nostrç,quã nos imitamur:nã Cic.interdũ fuit stoicus, in multis ẽt Academicus:vt ipse in pœmio pmi offi.quoniã vtriq; Socratici & Platonici esse volumus.¶ Rixa.cõtẽtio. ¶ Stoici.hoc idem & cynicis,quia stoicis tm̃ vestibus distabant: qm nullis vtebant̃ Iuue. Dolia nudi non ardent Cynici. Idem.Et qui nec Cynicos,nec stoica dogmata legit. A Cynicis tunica distantia Ci.i.offi. Quæ enim natura occultauit, omnes,qui sana mente sunt, remouẽt ab oculis,ipsiq; necessitati dant operam:vt q̃ occultissime pereant:quarũq; ptium corporis vsus sunt necessarii,eas neq; partes,neq; earum vsus suis nominibus appellant quodq; facere non turpe:modo occulte:id dicere obscœnũ. Itaq; nec actio rerum illarum aperta petulantia vacat : nec orationis obscœnitas.Nec vero audiendi sunt Cynici qui rephendunt,& irrident qđ ea,quæ turpia non sunt verbis flagitiosa dicamus.Illa aũt,quæ turpia sunt:noibus appellemus suis &c.Nam si.vtitur argumẽto,qđ dilẽma appellant,qđ ex vtraq; parte cõcludit obscœnitatem.n.oẽm dicit esse aut in re aut in verbis nihil esse tertium,sed neq; in re neq; in verbis pbat esse obscœnitatem.ergo nulla est,idq; exemplis pbat,vt patebit.¶ Itaq;.pbat q in re non sit obscœnitas:qa non solum in comœdiis narratur res ipsa.verũ etiã in tragœdiis,q̃ sunt seueriores.¶ Trinũmo.nomen est comœdiæ.¶ Forte nosti cã.i.forte scis o Pæte carmẽ illud.¶ Meministi.qa aderas cum egit illam comœdiã.¶ Roscium.comœdum , de quo diximus lib.vii. ¶ Ita me.hæc sunt comœdiæ verba,q̃ Roscius pnunciauit.¶ Nudũ.erat enim aliquis introductus in comœdia qui dicebat , ita me destituit nudũ,q̃ verba ex antecedẽtibus & sequẽtibus,si inueniret̃ comœdia,facilius intelligeret̃:hñt enim nescio quã turpitudinẽ: quç verbis regit̃:sicut apud Terẽ.in Eunu.Quid tũ fatue,& apud Virg.Fuit aut tibi qcq̃ Dulce meũ : & itẽ Speluncã Dido dux & troianus eandẽ Deueniunt.subticuit enĩ qđ videbat̃ obscœnũ dictu.¶ Re.qa aliud intelligitur q̃ destitutũ eẽ nudũ. ¶ Sed ẽt in trag.q̃ sunt seueriores.¶ Quid est enĩ q̃le est.q.d.satis obscœnũ.¶ Quæ mu.vna.s.cõcubuit, vel aliud ẽt turpius intelligitur:est enim eclypsis.¶ Quid inquã.repetit Cice.interrogationẽ ex admiratiõe obscœnitatis.¶ Vsurparo duplex cubile est,ne aliud dicere q̃ obsequitor duobus viris:vel si de viro intelligimus: duabus concubito mulieribus.

ASCEN. AMo verecundiã &c.Sicut de rebus,ita de verbis erat inter phos controuersia. Academici enim & Peripatetici existimauerunt multas esse res noninhonestas,cũ sint naturales & necessariæ: quæ tñ non sint pprĳs vocabulis appellandæ.Contra sentiebant Stoici,qa si turpia,vt sunt adulteriũ,incestus,homicidiũ,parricidiũ,furtũ,sacrilegium,& similia inhoneste suis vocabulis exprimuntur , quæ turpia non sunt inhoneste explicari non possunt , si suis explicentur. De quibus sententiis cum Pætus quæsiuisset,vtra placeret Ci.Cice. excusatis non nihil Stoicis dicit se in Academicorũ potius ituru sniam,qui verecũdiores q̃ Cynici sunt:Ordo est,Ego amo verecũdiã loquẽdi:quã Academici cõmendãt: vel potius libertatẽ quã Stoici. Alii legũt:vel potius libertatẽ.i.q̃ libertatẽ,qa Ci.alibi signat verecũdiã sibi potius placere q̃ libertatẽ loquẽdi.¶ Atq;:obiectio est:sed qũo hçc.s.rẽ quoq; appellare suo.i.pprio noie placuit Zenoni.s.principi stoicæ sectæ,homini:me hercule:acuto.i.subtili:& si.i.q̃q̃ magna rixa.i.lis & controuersia est Academia nostrç.i.quã frequẽtius imitamur cum eo.s.Zenone.sed,vt dico,placet stoicis:qa Zenoni placuit:ipsi enim stoici disserunt.i.argumẽtant̃ sic.Nihil esse obscœnũ:nihil esse turpe dictu.i.dum dicitur aut ad dicendũ. ¶ Nam si quod.i. aliquod flagitium.i. peccatum magnum sit in obscœnitate:ipsi supple disserunt:id esse aut in re aut in verbo:nihil esse tertium.s. præter rem aut verbũ,qđ possit esse obscœnum.Sup.obscœnitas non est in re.¶ Itaq;.i.& ita:res ipsa narratur non modo.i.nõ solum in comœdiis,vt ille su.inducitur dicere in trinummo in comœdia illa,a qua Plautus titulũ Trinummi mutuatus est . ¶ Virgo:idest puella modo.i.pauloante:destituit.i.fugiens dereliquit me nudũ.¶ Tu forte nosti canticum.i.carmen poetæ in comœdia & meministi Rosc.i.cũ Roscius illud recitaret agendo psonã iuuenis id dicentis.¶ Sermo totus est rectus verbis:sed sup.est impudentior re qa significando se nudum a virgine nuda destitutum,innuit se prius rem cum ea habuisse:sed ẽt in tragœdiis sup.narratur res ipsa:eo q turpis nõ ẽ.¶ Quid enim est illud,qđ dicit in tragœdia.¶ Quæ mulier vna.i.cũ sit vna:quid.inquam est.¶ Vsurpato.i.in vsum cõuertito duplex cubile.q.d.videt̃ qđ ẽ res turpis : & tñ non est secũdum stoicos, qa tam in comœdiis q̃ in tragœdiis satis exprimit̃:nã dicẽdo,q̃ mulier:cũ sit vna itelligit̃ aut a duob⁹ simul stuprũ passa.aut duobus viris succubuisse,cũ duplex vsurpet cubile:q̃si de cubili mariti dormientis ad cubile mœchi se transtulerit.¶ Itaq; poterit vnũ eẽ exẽplũ,& duo:si vnũ,sensus est q mulier cũ sit vna duplex cubile vsurpet,i.duos viros appetat,si duo,sensus est prioris,q mulier una duobus simul opam turpẽ nauarit:posterioris:q mulier vna duplex cubile frequentarit.

quid illud: Pheræi hic, cubile inire ẽ ausus. qd est? Virginẽ me quondã inuitã per vim violat. Iuppiter bone, violat? Atq idem, significat, sed alterũ nemo tulisset. Vides igitur, cũ eadẽ res sit, qa verba nõ sint, nihil videri turpe. ergo in re non est, multo minus in verbis. Si eni qd verbo significat, id turpe nõ est: verbũ, qd significat, turpe esse non põt. Anũ appellas alieno nomine: cur nõ suo potius? Si turpe ẽ, ne alieno quidẽ: si non est, suo potius. Caudã antiqui penẽ vocabant, ex quo est pp similitudinẽ penicillus: at hodie penis est in obscœnis. At vero Piso ille frugi in annalibus suis querit, adolescẽteis peni deditos esse, qd tu in epistola appellas suo noie, ille tectius penẽ. sed iã multis factũ est tã obscœnũ, quã id verbũ, quo tu vsus es. Quid qd vulgo dr, Cũ nos te volemus conuenire, nũ obscœnũ est? Memini in senatu disertũ cõsularẽ ita eloq, Hanc culpã maiorẽ, an illam dicam? potuit obscœnius: non inquis. nõ enim ita sensit. Nõ ergo in verbo est: docui aũt in re non esse: nusq̃ igitur est. Liberis dare operã, q̃ honeste dr̃, ẽt patres rogant filios: eius opæ nomen nõ audẽt dicere. Socratẽ fidibus docuit nobilissimus fidicen. is Cõnus vocitatus est. nũ id obscœnũ putas?

HVBER. ℭ QVID il. Phe. quos hactenus audiui: & quorũ scripta ad manus meas peruenerũt: affirmaerũt Phereũ nomẽ esse poetę de quo nusq̃ legi. ego vero affirmo nõ temere, sed magna authoritate visus, ita distinguẽdũ esse. ℣ Quid il. s. qle illud. s. dictũ erat aũt alicuius cõiciẽ q̃m eo tpe erat ttcius & familiaris, nõ nolat a Ci. erat aũt hoc dictũ qd segr. s. ℣ Pherei. hic cubile inire ausus ẽ: hęc eni vba licet videant hõesta, significant Pherei vxorẽ viciatã fuisse. inire eni cubile alicuius viri significat vim eius vxori afferre, de hoc aũt Phereo, q Alexãder appellatus ẽ. Ci. ii. of. ita ingt. ℣ Quid. Alexãdrũ Phereũ: quo aio vixisse arbitramur, q, vt scriptũ legimus, cũ vxorẽ Theberi admodũ diligeret: tñ ad eã ex epulis i cubiculũ veniẽs barbarũ & eũ qdẽ vt scriptũ e: cõpũctũ notis threiciis distincto gladio iubebãt anteire, pmittebatq de stipatoribus q scrutarent arculas muliebres, & necqd in vestimẽtis telũ occultaret, ex quo certo miserũ q fideliorẽ & barbarũ & stigmaticũ putaret, q̃ õiugẽ, nec eũ fefellit opinio, ab ea enim ipse pp pellicatus suspicionẽ interẽptus, ẽ vt ẽt Ou. i. ibin testat. iug tuo thalamo iuguleris more Pherei, Qui datus est leto cõiugis ense suę. possumus tñ intelligere, qd illud Pherei. i. q Phereus in tragœdia dicit, vt q̃rat Phereus q aliqs cubile, uõ inire ausus sit. ℣ Quid est vit. me. aliud exeplũ. ℣ Iupiter bo. exclamatio. ℣ Verba nõ sint. s. turpia. ℣ Ergo. cõclusio huius ptis. ℣ Si .n. rõ q̃re turpitudo nõ sit in verbo. ℣ Vnũ. podicẽ. ℣ Cur nõ suo pprio, vtputa culũ. ℣ Ne ali. q. d. qa ẽt alieno vocabulo nõ poterit vitari obscœnitas, q̃ ẽ. ℣ Si nõ est. s. turpe. ℣ Suo pprio. s. appellãdũ ẽ, qa si res nõ est turpis, nec vocabulũ qdem erit turpe. ℣ Penẽ cau. vo. i. ab antiqs cauda appellabat penis, inde & peniculos dicimus, qbus calciamenta terunt, q̃ de caudarũ extremitate fiũt, & inde ẽt peniculi spõgię lõgæ pp silitudinem caudarũ appellatę. Vñ Terẽ. in eunu. ℣ Quid ignaue peniculũ pugnare q istuc huc portes cogitas. ℣ Hodie. tpe nr̃o. ℣ In obscœ. qa significat mẽbrũ virile. Sallu. in Catilinario. Nã quisq impudicus adulter ganeo manu ventre, alea, pene bona patria lacerauerat. ℣ Piso. nõ gener Ciceronis sed alius vir doctus q scripsit annales. ℣ Peni. i. libidini coitui. ℣ Tecti⁹. qa penis significat caudã & trãslatiue, nõ aũt pp intelligit mẽbrũ, sicut ẽt cauda hodie iterdũ ponit p mẽbro. Hora. in ser. Quæcũqs excepit patiẽter verbera caudę. Idẽ. Quin ẽt illud accidit, vt qdã testes caudãq salacem demeterer ferro. ℣ Verbũ. vocabulũ: qd aũt vocabulũ sit neqs dicit, neqs possumus intelligere ℣ Cũ nos: fit eni cacephaton pnunciatione harũ duarũ dictionũ. ℣ Nõ ob. est. q. d. nõ, tñ vr̃ obscœnũ, qa videmur dicere cũnos. ℣ Cũnus enim ẽ mulierũ pma. Hora. Nã fuit añ Helenã cũnus teterrima belli cã. ℣ Memini. pbat ab authoritate vrẽris qd nõ sit obscœnũ. qa vir grauis & disertus in senatu vbi erãt viri grauissimi, dixit cũ &c. qd nõ fecisset in eo si existimasset obscœnũ. ℣ Illã cul. illius viri cõsularis: q ita elocutus est. ℣ An. an tu a q i epla tua obscœno verbo vsus es ℣ Potuit. obscœnius. i. dici. ℣ Nõ i. nsio & excusatio, q nonnulla sit obscœnitas. ℣ Nõ eni ita sen. i. nõ putabat se dicere cũ nos. ℣ Nusq̃ igit. conclusio & consequens bonũ: si. n. obscœnitas nõ est in re neqs in verbo: nusq̃ est, qa nihil est tertiũ, in alio esse nõ pot. ℣ Liberis dare ope. hoc eodẽ exẽplo vtit Ci. li. i. offi. cõtra quã hic liberis, ingt, dare operã re honestũ est, noie obscœnũ. liberis eni dare operã ẽ mulierẽ subagitare liberorũ creãdorũ cã. ℣ Nomẽ eius opæ: qua. i. susceperũt filios. ℣ Nõ audẽt. quia opa suscipiẽdorũ liberorũ est mulierẽ futuere, qd nõ audent dicere, qa putant turpe. ℣ Socratẽ. aliud exẽplũ quod quædã videantur turpia dictu quæ nõ sunt. ℣ Docuit. s. subaudit canere. i. docuit eũ canere cithara. nã fidis pro cithara sæpe ponitur: vnde & fidicen. i. citharedus, vt nunc intelligitur hic. ℣ Is. fidicen. ℣ Vocitatus Cõnus: proprio noie appellabatur Cunnus. ℣ Nun an. q. d. minime.

Phereus

Cũnus

Fides
Fidicen

ASCEN. ℭ QVID illud. s. in alia tragœdia. hic ausus est intrare cubile Pherei. s. tyrãni & Zelotypi. q nunq̃ ad vxorẽ ingressus esse fertur nisi stipatus armatis, & excussa muliere & toto cubili, an telũ aut ferrũ aliqd lateret: & tñ ab ea interfectus est. Alii legunt: vt inducatur Phereus dicere in tragœdia. Hoc mõ, q illud Pherei. i. qd dicit Phereus in tragœdia. i. hic ausus est inire cubile. q d certũ est q significat cõiugẽ eius violatã. ℣ Quid est sup. illud in tragœdia. Violat per vim me quõdã virginem Iuppiter bone violat. Atqui. i. sed qđo idem significat. s. qd di sicut verbis rectis: & aptis. sed nemo tulisset. i. passus fuisset: alterũ. s. verbum qd pprium est: forte, honor sic auribus: futuit, aut qd simile. ℣ Tu igitur vides cũ res sit eadem: quia verba nõ sint. s. turpia nihil videri turpe: ergo sup. turpitudo aut obscœnitas non est in re: qa res satis iudicatur, & multo minus est in verbis. ℣ Si enim id qd significatur verbo. i. res significata non est turpe, verbum quod significat sup. illud nõ potest esse turpe. ℣ Tu appellas anũ. i. podicem aut culum, alio nomine. s. circumlocutione: vt posteriora aut clunes &c. cur non appellas sup. eũ potius suo. i. pprio nomine. Si turpe est. s. quod dicit, ne qdem. i. nõ saltem sup. dici aut noiari debeat alieno. s. noie: si nõ est sup. turpe dici aut vocari, debet potius suo. s. nomine. Antiqui. s. Romani: vocabãt caudã penem, ex quo est penicillus, quo pictores vtuntur pp similitudinem. s. eũ cauda. At penis est. i. connumeratur, hodie in obscœnis. s. vocabulis qa accipitur pro cauda salaci: hoc est pro mentula. ℣ At. i. sed Piso ille frugi. i. parcus & ad frugem intẽtus: querãtur. i. conquerit in annalibus suis: adulescentes esse deditos peni. i. libidini & virgæ salaci. ℣ Id qd tu appellas in epla noie suo. i. pprio vtpote mentulã, ille. s. Piso sup. appellat tectius. i. coopertius: penem: sed sup. nomẽ penis, factũ est tam multis tam obscœnũ, quã illud verbũ. s. mentula: quo tu vsus es. ℣ Quid sup. dices de illo qd dr̃ vulgo, nos volumus cõuenire te: nũ. i. nunqd obscœnũ est. q. quia memini in cõsularẽ. s. virũ disertum eloqui in senatu ita. s. conuenire te volumus, & tñ cõuenire vulgo accipit sicut a nobis coire, vnde sunt q putent hic legendũ coire: pro cõuenire. Dicã. ℣ Hanc culpã maiorem quã illã, potuit. s. dicere obscœnius: nõ ings. ℣ Nõ sensit ita. ℣ Ergo sup. obscœnitas est in verbo, qa idẽ verbũ significat rẽ hõestã & inhonestã: aũt p sed docui sup. obscœnitatẽ nõ esse in re. ℣ Igitur nusq̃ est p locũ ab inductione sufficiẽti: qa nõ est dabile tertiũ. ℣ Etiã patres rogant filios dare. i. vt dent opam liberis: & tñ dare opam liberis: est generare, & nõ audẽt dicere nomẽ eius opæ. s. quã rogant, vt filii dent, hoc est hñ. i. rem cũ muliere. ℣ Nobilissimus fidicẽ docuit Socratẽ fidibus. s. canere. ℣ Is. s. fidicẽ: vocitatus est Cõnus: aut: vt alii scribũt, cũnus: qd mẽbri muliebris nomen est, sed græci u nõ hñt verum eodẽ fere mõ pferunt licet p u scribat mẽbrũ illud, nũ. i. nunqd id sup. est obscœnũ, q. d. nequaq̃: quia proprium est viri nomen.

ℭ Cum

HVBER

CVM lo. hoc exēplū satis est obscurū ignorātibus græcitatē: licet qdā conati sint interpretari cōtra mentē Ci. vt ostendemus: inquīt enim. ¶ Cū lo. ter. i. tres. ¶ Nihil fla. nihil obscœnitatis & turpitudinis. ¶ At cū bini. s. loqmur, qa per binos intelligimus testiculos, q duo sunt, q̄ si qs hic trist vt qdā dicunt hic: ridiculus est hic sensus: pcipue cū subdat, græcis qdē in quiēs: nā bini cū duo signat nō est græcū: puto aūt sic intelligēdū: qdam verba videnī hēre obscœnitatē voce ipsa, quædam nō habēt, vt cū loqmur terni. i. cū diximus hāc dictionē terni: nullā facimus obscœnitatē: at cū bini, cū dicimuus bini obscœnū est, βινεω signat futuo: βινει tertia psona vr̄ dicere bini, & signat futuit vel futue: pōt. n. esse in pma psona imprattiui p synæresin, & iō dicit. ¶ Græcis. s. obscœnū: qa apud eos signat futuit vel futue: nō aūt Latinis, qa signat duos. ¶ In ver. in vocabulo, sed in signato. ¶ Scio grę. i. græcitatis cognitionē habeo. ¶ Ruta & m. pgit ondere in aliis verbis nullā esse obscœnitatē, i aliis eē, cū tn̄ sint eiusdē formę ruta & mēta noia herbarū honeste dnr̄ pmitiua, at in diminutiuis rutula honeste dr̄: mentula vr̄ obscœnitatē hēre, qa aliud vr̄ signare. s. mēbrū virile. Mar. Mētula cū doleat puero tibi Nœuole culus, Non sum diuinus sed scio qd facias. ¶ Non li. nō debet. ¶ Bella te. sensus est tectoriola bella. i. honesta sunt noie: sed pauimētū nō ita hōeste dici pōt: licet fere id signet. dnr̄. enim tectoria illinimēta q̄ iā & q̄si pauimēta parietis atq; incrustatiōes. iu. Tectoria pma tepōre, tectoriū a tegendo dr̄: pauimētū a pauiēdo. i. feriēdo: qd licet signet incrustationē: tn̄ qa a feriēdo dr̄: poterit tn̄ videri hēre signationē minus honestā: qa ptes muliebres actu venereo feriunī, vt ex versu Horatiano supra adducto oñdiī. ¶ Quęcūq; excipit patiēter verbera caude, id signat iuue. Antiquū & vetus ē aliēū posthume lectū Cōcutere. ¶ Ineptias. stulticias: qa putamus ea turpia, q̄ non sunt. ¶ Nū ho. pbat Ci. q̄ in verbis honestis obscœna ponātur. ¶ Nō est. q. d. immo est. ¶ Diuisio. qd. n. hēt turpitudinis. ¶ Cui res. cui æqualet. ¶ Intercapedo: signat intersticiū: interuallū: & denīq; idē qd diuisio Ci. filius ad Tyronē li. xvi. itaq; me iam tō; penitebat intercapedinē scribēdi fecisse. ¶ Inest ob. qa vr̄ signare rimā scissurā muliebrē. ¶ Nos aūt: oñdit Cic. ineptias esse nr̄as: q̄ pbeamus honorē turpibus, & honesta turpia putemus: ordo ē nos ridicule nō p̄famur honorē: si dicimus ille strāgulauit patrē: qd qdem re turpe est. ¶ Sin dicimus aliqd de Aurelia & Lollia honor p̄fandus est. p̄fari honorē est, qd dicimus loq cū reuerētia eius q audit. Aurelia & Lollia noīa impudicarū mulierū. ¶ Inqt. academicus vel quispiā. ¶ Batuit, verberauit: qa subagitādo verberantur nates: vt supra diximus. ¶ Depssit. calcauit. ¶ Multo ipu. s. dē. ¶ Atq;. certe. ¶ Neutrū. nec batuit, nec depssit. ¶ Stultorum. qa oīa puertūt. Sīle est illud. Iuue. Nō vnus mētes agitat furor.

Cum loquimur terni, nihil flagitii dicimus: at cū bini obscœnū est: Græcis qdem, inquies nihil est ergo in verbo: quādo & ego gręce scio: & tn̄ tibi dico bini: idq; tu facis, quasi ego græce, non latine dixerim. Ruta, & menta recta vtrūq;. Volo mentā pusillam ita appellare, vt rutulā: non licet. Bella tectoriola dicis: dic ergo ēt pauimenta isto mō: nō potes. Vides igit̄ nihil esse, nisi ineptias: turpitudinē nec in verbo esse nec in re: itaq; nusq̄ esse. Ergo in verbis honestis obscœna ponimus. Quid enim, non honestū verbum est diuisio? at inest obscœnum: cui respondet intercapedo. num hæc ergo obscœna sunt? Nos aūt ridicule si dicimus, ille patrē strāgulauit, honorē nō p̄famus: sin de Aurelia aliqd, aut Lolia, honos præfandus est. & qdem iam non ēt obscœna verba pro obscœnis sunt. Batuit inquit impudenter, depressit multo impudētius. Atqui neutrum est obscœnum. STVLTORVM plena sunt oīa. Testes verbum honestissimum in iudicio: alio loco non nimis, at honesti, Colei lanuuini: cliternini, non honesti. Quid? ipsa res modo honesta, mō turpis. suppellere, flagitiū est. Iam erit nudus in balneo: non reprehēdes. Habes scholam Stoicā. ο σοφος ευθυρρημονησει. q̄ multa ex vno verbo tuo? te aduersus me oīa audere, gratū est. Ego seruo, & seruabo (sic. n. assueui) Platonis verecūdiā. Itaq; tectis verbis ea ad te scripsi, quæ apertissimis agunt Stoici. Sed illi etiam crepitus aiunt æque liberos, ac ructus esse oportere. Honor est igitur. Cal. Mart. Tu me diliges, & valebis.

Tectoria
Pauimētū
Intercapedo
Præfari honorem

¶ Testes, pbat qd dixit verba nō obscœna iam esse p obscœnis: si in iudicio noiemus testes, intelligimus eos, q dictū suū ad alicuius rei pbationem deponunī, sin vero extra iudiciū, nō vr̄ honestū, qa videmur coleos siue testiculos: vt diximus esse apud Hora. Accidit vt qdā testes caudāq; salacē Demeteret ferro. ¶ At ho. sm ea tpa κολεος vaginā signat: colei ēt vel colii dnr̄ testiculi. ¶ Lanuini. cliternini ita. n. tunc honeste vocabanī testiculi: lanuini aūt a lana: eo q̄ lana hoc est pilis circundenī. ¶ Cliternini. vero a κλειω. i. claudo: aut quasi clitellini: nā clitella signat sarcinā, aut q̄si cireternini: nam κλιντηρ lectū signat: q̄ eis maxime in lecto vtamur concubitus grā. ¶ Nō ho. sicut nunc cactus p pene in obscœnis est: licet latine docti nō vtanī. ¶ Mō hō. p se. n. nullā hēt turpitudinē sicut gladius neq; bonus neq; malus est, sed sicut qs eo vtitur ita est. sic ēt & hæc sunt supra nnīata. ¶ Suppellit verbū erat obscœnū nō cōpositū ex sub & pello: suppellit capiebatī: suppositi vel inferiori pte sursum agit. ¶ Nō re. qa ex cōsuetudine vr̄ hoc licere. ¶ Hēs cognoscis. ¶ Scholā st. i. sniæ sectæ stoicæ. q̄ suis verbis oīa putat appellāda ο σοφος ευθυρρημονησει. i. sapiens rectiloquus eris. i. si fueris sapiēs: scies recte loq. i. cognosces qd deceat & qd non deceat. ¶ Quā mul. ex. u. ver. tuo. s. sunt a me scripta, qa scripsisti vnū verbū qd videbatī obscœnū, & petiuisti qd sentirem tam multa postea scripsi. ¶ Audere. audenter scribere. ¶ Gratū est. sic ēt supra me aūt vt scurram vel item malis operā esse non moleste tuli. ¶ Tectis. oculis. ¶ Sed illi. q. d. sunt inuerecūdi. ¶ Crepitus. s. ventris. ¶ Atq; li. ita dicere & licere sicut ructus q ore emittenī, pp frigiditatem & repletionem stomachi. Iuue. Si bn̄ ructauit, rectum si minxit amicus. ¶ Honorem igit. quidā exposuit: q̄ qn̄ emittimus crepitus ventris: aut ructus dicimus ad honorē calendarū Martii, ego nunquā sum solitus ita dicere, nec audiui quenq̄ ita dicentem, itaq; sic est distinguendum, ¶ Honorem. igitur. s. seruemus vel præferemur, deinde Calen. Martiis. s. scripta est, vel data hæc epistola.

Colei
Lanuini
Clitella
Cliternin
Suppellit
Silua gall
naria

CVM nos loqmur. i. loquēdo pferimus terni. i. illud nomē nihil dicimus flagitii. i. turpi flagitio digni at cū sup. loqmur bini. i. dicēdo illū vbū, qd gręci scribiī βινεω. i. futui aut futue. i. agit aut age rē venereā, inqs obscœnū ē qdē gręcis licet nō latinis. ¶ Ergo nihil ē. s. obscœni in verbo qn̄ &. i. ēt ego scio grece. i. loq & tn̄ dico tibi bini, & tu facis id, q̄si ego dixerī grece nō latine. ¶ Ruta. & mēta vtrūq; dr̄ recte. i. honeste, ego volo. i. demus, vt velim mentā pusillā. i. p diminutionē appellare ita vt rutulā. i. pusillā appello: nō licet. qa mentula obscœnū ē vocabulū. ¶ Volo sup. appellare tectoriola. i. parua tectoria hoc ē incrustatiōes & coopimēta: bella. i. bona & venusta, dic ergo ēt pauimēta isto mō. i. p diminutionē videlicet pauimētula: nō potes qa sic iterū pferī mētula: nomē obscœnū. ¶ Tu igiī vides nihil esse. s. in vitāda tali turpitudine, nisi ieptias, qa licet dicēdo pauimētula finet in fine id qd turpe putaī, tn̄ nō illud signaī: vides igiī turpitudinē nec in verbo esse, nec in re, & ita nusq̄ esse, qd p Stoicis cōcludit. Ergo nos q dicimus in verbis obscœnitatē eē ponimus obscœna. i. res obscœnas in verbis honestis. i. dicimus p verba honesta signari. Quid eni. i. q̄re nō ponamus, diuisio nō. i. nōne est verbum. i. vocabulū honeste. q. d. ēt ¶ At. i. attn̄ obscœnū lest. s. in eo, aut qa capiī p circūlocutionē p rima & fissura muliebri vt sentit Vber, aut qa. s. dure vt a græcis pfertur plata: diuisio sonat vt diuito. i. in diuitiis vitio & corrūpo, qd nimirum

ASCEN.

obscœnū est:cui.s.vocabulo,rñdet,i.synonymū est intercapedo,i.distātia spaciū aut loci aut tpis intermedii,nunqd, hæc quoqȝ.s.intercapedo obscœna sup,est sicut diuisio,q.d.minime,& tñ idem sunt. ⁋ Aūt,i.sed,si nos dicimus ridicule,i.ad excitādum risum,ille strangulauit patrē:nō præfamur,i.fando nō pmittimus,honorem,i.honor sit auribus vestris,aut tam aut saluo honore ita loquar:cū tñ turpissimū sit,qa immanissimū peccatū,strāgulare patrē suū. Sin,i.sed sup.nos dicimus aliqd.s.libidinosum de Aurelia aut Lollia,i.meretriculis illis famosis,sed minus flagitii admittentibus honos est pfandus,i.ne aures audientium lædamus,pmittendus. Et qdem verba nō obscœna sunt,i.habent iam p obscœnis. ⁋ Inquit.s. comicus qdam aut tragicus,batuit,i.pcussit,vt opinor,Salacis verberæ caudæ,qa addit impudētet : & suppressit,i.subagitauit nuclio impudētius. ⁋ Atqui,i.sed quo mō p obscœnis habent,neutrū,i.nec batuere,iqd ē pcutere nec supprimere ē obscœnū,s. ex pp̄ria significatione. ⁋ Sed oia sunt plena stultorū,i.turpitudinē censentiū vbi nulla est. Testes ē verbū,s. vocabulū honestissimū in iudicio vbi citant & audiunt testes,alio loco,i.extra illā significationē est sup,verbū nō nimis.s. honestū,qa testes & testiculi sunt virilitatis indicia:& q̄si testes,videlicet colei. ⁋ At,i.sed:colei sup.sunt honesti,i.honeste noiani,aut qa κολεος.coleos græce vaginā signat,aut qa in cōsuetudine loqntiū nō inhoneste noiabant ēt p testibus seu testiculis. ⁋ Lanuui,s.colei lanugine,i.pube tecti,& cliternini,i.colei sic alio nole dicti:sup.sunt non honesti. ⁋ Quid sup. dices:ipsa res est mō honesta mō turpis,i.s̄m æstimationē hoium. ⁋ Suppēdit est flagitiū,i.qui dicit hoc vocabulū suppendit,aut vt alii legūt,suppellit quasi flagitiū cōmittit tam obscœnum est dictū:sonat,n. idem qd subagitat, & quasi pellem subigit,aut q desup pependit. ⁋ Iam erat nudus in balneo,i.si qs hoc dixerit:tu nō reprehendes,qa nō videt obscœnū:cū tñ nudū esse hoi pudori sit,taceo si qd turpius erat:nā p eodē suppellere aut suppēdere & eē nudū in balneo accipit,cū dicat eandē rem mō honestā mō turpē. ⁋ Tu hēs scholam Stoicā.o,articulus & ficus gallice les & theutonice de σοφος,i.sapiens ευθυρρημων .i.rectiloquus eandest eris,hoc est ex Stoicorū schola poteris rectiloquus euadere. ⁋ Quā.i,o qtū multa sup,attulimus verba,ex vno verbo tuo,s.quo vsus est obscœne putans q in verbis nō sit obscœnitas,gratū est,i.acceptū,mihi, te audere oia aduersus me,i.ausum esse obscœnis verbis vti. ⁋ Ego seruo & seruabo verecūdiā Platonis.s. in loquendo,ego.n.assueui sic.s facere. ⁋ Itaqȝ ego scripsi ad te verbis tectis,i.coopertis ea sup.quæ Stoici agunt apertissimis sup.verbis. Sed illi,s.Stoici aiunt crepitus,i.natium aut culi,hoc est pedendi sonitus oportere esse æque liberos ac ructus.s. oris.i qui tuæ honor est Cal. ⁋ Mart.quibus rei vxoriæ operam dabant.vnde Flaccus Martiis cœlebs quid agam Calendis.q.d.loqui obscœne,& de re venerea est apud Stoicos honestum, cum nullum censent verbum turpe,cui res sit licita. ⁋ Tu diliges me & valebis.Non ergo semper ponitur in fine Vale,nec solæ sunt voces vale & valete.

HVBER. HEri,Laborabat Pætus pedibus,itaqȝ Ci.cū eo iocās dicit se nihilominus ad eū iturū:qa licet ipse laboret podagra, nō tñ credit eū hr̄e coquū laborātē eodē morbo, vt possit parare cœnas. ⁋ Ad te.s. ⁋ Faciam cer.ite,n.pmisit supra.Sed si me expediero vt in ista loca venire possim:nō comittam,vt te sero a me certiorem factū putes. ⁋ In sil.gal. Quidā exposuerūt syluā esse nō longe ab vrbe olim latronibus refertā eam videlicet q̄ erat ad nouum vrbe lapidum in villa,q̄ Cæsarum dicebatur,sed nō aduertunt q illic pp locum celebrem latrones esse nō poterant.est ergo hæc gallinaria sylua in sinu Cūano,vt scribit Stra. lib.y.his vbis. In hoc sinu Cūano fructicosis virgultis frequens & arboribus sylua ē multis porrecta stadiis aquarū indigna',cęterū fabulosa quā gallinariā vocāt syluā,hic Sexti Pōpeii,classis pfecti pyratica struxerē nauigia,q̄ tēpestate Sicilia ab Romano deficere fecit impio.de q̄ Iuue.Et pōtina palus, & gallinaria pinus. ⁋ Laborares ex pe,i.egrotares morbo pedū,i.podagra. ⁋ Viderē & vi.videre est naturę:visere ē officii. ⁋ Nō,n.iocat. ⁋ Arthricū,i.articulari morbo laborantē: itelligit aūt vel chiragrā vel podagrā,nā vtraqȝ articulos solet vexare, Persius.Sed cū lapidosa chiragra Fregerit articulos veteris ramalia fagi αρθρον.i.græce articulū signat. ⁋ Minime edacē,i.nō multi cibi. ⁋ Sumptuosis,in quibus multū expenditur.

M.C.Papyrio Pæto S.P.D. 23

HEri veni in Cumanum t cras ad te fortasse, Sed cū certū sciā, faciā te paulo ante certiorē. Etsi M.Ceparius, cū mihi in sylua Gallinaria obuiam venisset,quæsissemqȝ,qd ageres, dixit te in lecto esse,q ex pedibus laborares : tuli scilicet moleste,vt debui,sed tñ cōstitui ad te venire, vt & viderem te,& viserē.& cœnarē etiā.Non enī arbitror cocū ēt te arthricū hr̄e. Expecta igit hospitē cū minime edacē, tum inimicum cœnis sumptuosis. Vale.

⁋ Ex.XXIII.Epl'a.Heri veni in Cumanū.

⁋ Nō enim arbitror coquum etiam te archititiricum habere.Alii sic.Archriticum habere.

Videre
Visere

ASCEN. HEri &c.Laborabat Pętus, vt Cic. audiuerat pedibus,ipse tñ more suo iocās dicit,se nihilominus ad eū iturū:qa credit coquū eius nō laborare eodē morbo nec lecto teneri quo minus valeat cœnā parare. Ordo est. Ego veni heri in Cumanū,i.in possessionē meā apud Cumas. ⁋ Cras sup.veniā fortasse ad te. ⁋ Sed cū sciā certū,i.vt rem certā,ego faciam te certiorē,i.significabo tibi pauloante,i.quā venturus sim.Etsi Marcus Ceparius cū venisset mihi obuiā:in sylua gallinaria,& q̄sissem p q̄siuissem sup.ab eo,qd ageres,dixit te esse in lecto,q laborares ex pedibus,i.dolore pedū. ⁋ Scilicet.s.scire licet:qd fecerim eo audito,qa tuli,i.portaui vt dicit,seu passus sum,moleste,vt debui,i.portare morbū amici:sed tñ,i.nihilominus cōstitui venire ad te, vt &,i.simul,viderē te,tanq̄ amicū,cuius vidēdi essem cupidus, & viserē,s.tanq̄ ægrotū,& cœnarē ēt tanq̄ apud bonū cōuiuiorū instructorē,Nō enim arbitror te habere ēt coquū arthricū,i.articulari morbo laborātē. ⁋ Nā αρθρον dr̄ articulus. ⁋ Igit expecta hoiem minime,i.nequaq̄ edacē,i.multū comedētē tū,i.insup inimicū cœnis sumptuosis,i.magni ocū sumptū in qbus,s.multæ maneāt reliqæ.nā vt alibi iocose dixit talea cœnas odit:inouēs se potius gaudere cibo delicato & modico,q̄ multo & vulgari,Nam licet pluris bos q̄ turdus constet: delicatus tū malit ad turdum inuitari q̄ ad bouem. Vale.

HVBER. RVfum,Scribit Cic.quā iustis causia debeat hr̄e cōmēdatū Rufum,quē Pætus suis lr̄is cōmendauerat:deinde qa scripserat Pętus se omisisse ire ad cœnas amicorum Ci.iocando nitit eum reuocare ad morem solitū cœnandi:qȝ dicit faciendum esse nō tam cā cibi q̄ conuictus & consuetudinis & collocutionis amicorū,postremo dicit se nō abiecisse curam,reip,licet iocetur. ⁋ Iterū.secundo. ⁋ Si læsus essem ab eo.si accepissem ab eo iniuriam ⁋ Cum te.i.cum viderem q tantam curam de eo susciperes.

M.C.Papyrio Pæto.S.P.D. 24

RVfum istū amicū tuum,de quo iterū iam ad me scribis, adiuuarē quātū possem , ēt si ab eo læsus essem , cum te tantopere viderem

ASCEN. RVfum istū &c.Scribit quā iustis de cāis dēat hr̄e Rufum cōmendatum: quē Pætus commendauerat.Deinde qa scripserat se pretermisisse ire ad cœnas amicorū:eū ioco reuocat & inuitat eū ad pristinā cōsuetudinē:quā approbat nō tam cā cibi q̄ cōuictus dicit se reipu.curā nō abiecisse,Ordo ē. Ergo adiuuarē quantum possem Rufum istum amicum tuum,de quo scribis iam iterum ad me,etiam si essem læsus ab illo,cum idest quandoquidem ego viderem te laborare tanto pere.i.tam diligēter & operose,causa eius idest vt eum commendatum haberem.

⁋ Eius

HVBER.

❡EIVS.s.Rufi. ❡Iudicio:ppria dispositiõe. ❡Initiũ, pricipiũ. ❡Cautiõis:vt cauerẽ mihi, nã vt ipse scribit Eguates & Frabaterni cõsilia ceperãt de opprimẽdo Cic.qđ cũ intellexisset Pætus:scribit ad eũ, vt sibi caueret, qđ idẽ postea multi alii scripserũt, dic ergo initio suæ cautiõis pfectũ eẽ ex lr̃is ipsius Pæti, qbus ẽ admonitus de insidiis, q̃ sibi parabant. ❡Opprimerẽt:interimerent. Aquinũ & Frabateria vrbes Italiç. Frabateria aũt teste Prisciano frabaternus facit possessiuũ. ❡Nõ suspicans, nõ putans. ❡Incautior fuissem:nõ puidissem mihi. Fortũa, cõditio, status. ❡Ire desuisse, ire omisisse. ❡Illud nescio: qđ qđ solebas, q.d. nihil. parũ esset. ❡Nã si:sensus est si nõ faciebas cœnas multũ lautas, cũ hẽbas quos posses imitari:qd putẽ te nunc facturũ cũ desieris ire ad cœnas. ❡Nõ mul. pficiebas:nõ tñ multu laudabaris in cœnis faciẽdis, qa eras pcus. ❡Quid pu.q.d. multo prius. ❡Spurina:aruspex fuit, q Cæsari diẽ mortis pdixit, vt scribit Trãquil. ❡Supiorẽ, ex ante acta.n. vita põt iudicari aliqd de futuris. ❡Fauonius:vẽtus q tpe veris maxime flat. ❡Fieri posse:domõstrabat Spurina vt reuerteres ad priscã cõsuetudinẽ cœnarũ. ❡Aptius vitæ, q hõ natura est aial sociale. ❡Ad volu.cibi & potius qđ esset fere belluarũ. ❡Remissionẽ:relationẽ. ❡Quæ: remissio amicorũ. ❡Dulcissimus plus.n.sapit q̃ oia gñ a ferculorum:ostẽdit Macro.in satur. & ipse Ci. in catone maiore his verbis. Neq.n. cõuiuiorũ delectationẽ voluptatibus corpis magis q̃ cœtu amicorũ & sermonibus metiebar. ❡Bñ.n. maiores accubationẽ epularẽ amicorũ, qa vitç cõiunctionẽ hẽret cõuiuiũ nolauerũt melius q̃ Græci, qui hoc idẽ tũ cõcœnationẽ cõpotationẽ vocãt, vt qđ in eo gñe minimũ ẽ, id maxime pbare videant. ❡Ego pp sermonis delectationẽ tempestiuis quoq cõuiuiis delector: nunc igit eandẽ fere sniam exequit Cic. qđ Latini sapiẽtius appellauerit accubatiões epulares quã Græci. nũ.n. cõuiuia dixerũt: qđ vitç cõiũctione hẽbãt: græci vero συνδειπνα.i.cõcœnatiões, vel συμποσια.i.cõpotationes. ❡Philosophando, afferẽdo rõnes philosophicas. ❡Reuocare:reducere. ❡Foris, apđ amicos. ❡Id, vt valeas. ❡Sed caue:remouet a se suspiciõnẽ neglectæ reip. quæ posset haberi de eo, qa scribit iocose. ❡Quod, qa. ❡Abiecisse, omisisse. ❡Vita sit. po. si sit.i. mihi bene euenisse.

eius cã laborare. cũ vero & ex tuis lr̃is, & illius ad me missis intelligã, & iudicẽ, magnæ curæ ei salutẽ meam fuisse:non possum ei non amicus esse, neq; solũ tua cõmẽdatiõe, quç apud me, vt debet, valet plurimum, sed ẽt voluntate, ac iudicio meo. Volo.n. te scire mi Pæte, initium mihi suspicionis, & cautionis, & diligẽtiæ fuisse lr̃as tuas. qbus literis cõgruentes fuerunt aliæ postea multorum. Nã & Aquini, & Fabrateriæ cõsilia sunt inita de me, quæ te video inaudisse. & quasi diuinarẽt, q̃ his molestus essem futurus, nihil aliud egerunt, nisi me vt opprimerent. qđ ego nõ suspicans, incautior fuissem, nisi a te admonitus essem. Quãobrẽ iste tuus amicus apud me cõmẽdatiõe nõ eget. Vtinã ea fortuna R.P. sit, vt ille me quã gratissimũ possit cognoscere. Sed hec hactenus. Te ad cœnas itare desisse moleste fero. Magna.n. te delectatione, & voluptate priuasti. Deinde ẽt vereor (licet enim verum dicere) ne nescio qd illud, qđ solebas, dediscas, & obliuiscare cœnulas facere. nam si tũ, cũ habebas quos imitarere, nõ multũ pficiebas: qd nunc te facturũ putẽ? Spurina qdẽ, cũ ei rẽ demõstrassem, & vitã tuã supiorẽ exposuissem: magnũ piculum summæ R.P. demõstrabat. nisi ad supiorem consuetudinẽ tum, cũ fauonius flaret, reuertisses. hoc tpe fieri posse, si forte tu frigus ferre nõ posses. sed mehercule mi Pæte extra iocum, moneo te, qđ pertinere ad beate viuendum arbitror, vt cũ viris bonis, iucũdis, amantibus tuis viuas. Nihil est aptius vitæ: nihil ad beate viuẽdum accõmodatius, nec id ad voluptatẽ refero, sed ad cõmunitatẽ vitæ, atq; victus, remissionemq; animorum, quæ maxime sermone efficitur familiari, qui est in conuiuiis dulcissimus: vt sapientius nostri, q̃ Græci, illi συμποσια, aut συνδειπνα, idest compotationes, aut cõcœnatiões: nos conuiuia, q; tũ maxime simul viuit. Vides, vt te philosophãdo reuocare coner ad cœnas? Cura vt valeas. id foris cœnitãdo facillime consequere. Sed caue, si me amas, existimes me, q; iocosius scribã, abiecisse curam R.P. Sic tibi mi Pæte psuade, me dies, & noctes nihil aliud agere, nihil curare, nisi vt mei ciues salui, liberiq; sint. Nullũ locũ ptermitto monendi, agẽdi, puidendi. hoc deniq; animo sum, vt si in hac cura, atq; administratione vita mihi ponenda sit, præclare actum mecũ putem. Etiam atq; etiam Vale.

❡Ex.XXIIII.Ep̃la.Rufum istum.

❡Te ad cœnas redisse moleste fero. ❡Hoc tpe ferri posse: si forte tu frigus ferre non posses. ❡Nec ad voluptatem refero, sed ad comitatem vitæ.

❡VERO p sed:cũ ego intelligã.i.cũ ita sit q; intelligã, & iudicem.i. censeam. & .i. simul lr̃is tuis & illius.s. Rufi, missis ad me, salutẽ meã.s. cũ eẽm in exilio, fuisse ei magnç curç, nõ possum nõ eẽ.i. nõ possum qn sim: amicus ei: neq; solũ commendatiõe tua.i. pp cõmẽdationẽ tuã: q̃ valet plurimũ: apud me: vt debet.s. valere, sed ẽt volũtate.i. ppria inclinatiõe & sponte mea, ac iudicio meo.i. quo dignum amore iudico. ❡Enim.i. qa, o mi Pæte ego: volo te scire: lr̃as tuas fuisse mihi initiũ suspitiõis, & cautiõis.i. cautelç & custodiç, & diligẽtiæ: qbus.s. lr̃is tuis multç aliç.s. lr̃ç, multorũ, fuerũt postmodũ cõgruentes.i. cõcordes & cõsonæ. ❡Nã cõsilia sunt inita de me.s. opprimẽdo aut capiẽdo, & .i. simul: ❡Aquini.i. in eo oppido Italiç p.s. Thomã nobilitato, & Frabaterię ẽt oppido Italiç, q̃.s. cõsilia ego video.i. intelligo ẽt te audisse, & q̃si diuinarẽt q̃.i. q̃tũ molestus essem futurus his: nihil egerũt aliud nisi, vt opprimerẽt me. ❡Quod.i. quã rẽ, ego nõ suspicãs, fuissem incautior nisi eẽt admonitus a te. ❡Quãobrẽ iste amicus tuus.i. tã beneuolus & fauorabilis mihi nõ eget cõmendatiõe apđ me. ❡Vtinã ea.i. talis sit fortuna reipu. vt ille.s. Rufus, quẽ mihi cõmendasti, possit cognoscere me q̃ gratissimũ.i. valde gratũ. Sed hçc hactenus sup. de Rufi cõmendatione dicta sint. Fero moleste desisse ire ad cœnas. ❡Tu enim priuasti te magna delectatione & voluptate. ❡Deinde.i. insup ẽt vereor: licet enim dicere verũ: ne deducas illud nescio qd, qđ solebas, hoc est laute instruere cœnã, & obliuiscare.i. obliuiscaris facere cœnulas.i. modicas. Vñ diminutiuo vtit q̃si p cõtemptũ. ❡Nã si nõ pficiebas multũ: tũ.i. tũc cũ.i. qñ hẽbas quos imitarere.i. posses imitari.i. frequentãdo eorũ cœnas sed modicas p opiparis reponẽdo: qd putem te facturũ nũc .s. cũ nõ amplius aliorũ cœnas freqntes, q.d. nihil aliud q̃ obliuisci conuiuãdi rõnem. ❡Qdidem.i. certe. Spurina.s. medicus & aruspex peritissimus cũ demonstrassem ei & exposuissem .i. declarassem vitã tuã supiorem: demõstrabat magnũ periculũ summæ rei.i. vitæ tuæ impendere, nisi reuertisses ad supiorem.i. priorem cõsuetudinem.s. cõuiuandi. ❡Tum.i. tunc, cũ Fauonius.i. ventus ille a fauendo aut fouendo dictus ab occidente tpe verno flans, flaret qđ ita dixi in veris principio fieri solet, & sup. demonstrabat qđ nunc facis.i. nõ ire ad cœnas aliorũ, posse fieri hoc tpe, si tu non posses ferre frigus. ❡Sed o mi Pæte mehercule modus est iurandi sæpe a nobis expositus: ego moneo te extra iocum: vt viuas cum viris bonis: iucundis & sup. amantibus tui. ❡Nihil enim sup. est aptius vitæ, nihil est accommodatius ad viuendum beate: scilicet in hac vita, nec ego refero: idest reduco id ad voluptatem, sed ad comitatem: idest affabilitatem & mansuetudinem vitæ atq; victus, & ad remissionem: idest relaxa-

Aquinum
Frabateria
Frabaternus
Spurina
Fauonius

ASCEN.

tionē aliorū, q. s. remissio fit maxime, i. pręcipue sermone familiari: qui. s. sermo familiaris est dulcissimus in conuiuiis. vt nostri, i. Romani, aut Latini sapiētius sup. vocauerūt q̄ Gręci, nā illi sup. vocauerūt Symposia, i. cōpotationes, aut syndipna, i. cōcœnatiōes, nos sup. vocamus cōuiuia, q̄ viuitur simul maxime tū. s. dū comedit, aut cōpotat. Tu vides, i. intelligis, vt. i. qualiter ego philosophando conet reuocare te ad cœnas. s. solito more frequētandas. ¶ Cura vt valeas: tu cōsequere. i. obtinebis facillime id. s. vt valeas, cœnitando. i. frequēter cœnādo foris: qd̄ qdē verū si sobrie. Sed si tu amas me, caue sup. vt aut ne existimes me abiecisse curā reip. eo q̄ scribā iocosius. ¶ O mi Pęte psuade tibi, sic, i. fac vt sic credas, me nihil aliud agere dies & noctes. Admonui sępe cōtra Vallę opinionē, vbi tps est cōtinuatū, frequētiorē eē per accusatiuū tpis locutionem ēt apud Ciceronē, vt hoc loco cui simile est illud. vi. Aenei. Noctes atq; dies patet atri ianua ditis, nihil curare sup. aliud nisi vt ciues mei, i. quorū iā cōsul fui, sint salui & liberi. ¶ Ego nullū. i. nō vllū, nō p̄termitto vllū locū mouēdi agēdi, prouidendi. s. vt salus & libertas ciuiū seruet. ¶ Denīq. i. vt vno verbo cōcludā, ego sum hoc aio. i. habeo hūc. i. hmōi aium, vt si vita sit ponenda mihi. i. deponēda, in hac cura atq; administratione. s. reip. ¶ Et re vera nō multo post p repu. extinguebar, sed iā expressa, primū a Caesare, & deinde a triūuiris & potissimum ab Antonio ego putē. i. existimē & cēseā ēt atq; ēt, i. frequenter & accumulate actū mecū p̄clare. i. praeclare mihi cōtigisse: qa dulce & decorū est p patria mori. Nō opus est admonito qd̄ sæpe tibi dixi. Romanos gaudere suo. i. ablatiuo, quo gręci carent casu: quo circa dixit hoc denīq; sum aio. i. huius sum animi, qd̄ ēt dicere liceat, sed minus Romane, magis tū fortassis grāmatice, siqd Seruio credimus. Notū præterea puto tunc quēuis apte dicere, vt ciues mei &c. cū ipse est eorum princeps, aliter dicere conciues mei &c.

M.T.C. Imp. Papyrio Pęto. S.D. 25

Summum me ducem literæ tuę reddidere. plane nesciebā te tam peritum esse rei militaris. Pyrrhi te libros, & Cineæ video lectitasse. Itaq; obtemperare cogito pręceptis tuis. hoc amplius, nauicularū habere aliqd in ora maritima, cōtra eqtē Parthū negāt vllā armaturā meliorē īueniri posse. Sed qd ludimus? nescis quo cū Imp. tibi negocium sit. Κυρουπαιδείαν quā cōtriuerā legendo, totam in hoc imperio explicaui. Sed iocabimur alias corā, &, vt spero, breui. Nūc ades ad imperādū, vel ad parendū potius. sic. n. antiqui loquebant. Cum M. Fabio (quod scire te arbitror) summus mihi est vsus: valdeq; eum diligo,

HVBER. Summum. Quia Pętus scripserat ad Cice. multa p̄cepta de re militari, Cice. cum eo iocans scripsit se multū adiutum de l̄ris in qbus scripserat illa p̄cepta. Post ea vero cōmendat ei, M. Fab. quēdam amicum suum, qui hēbat controuersiam cum fratre de agro quodam. ¶ Reddiderunt me sum. du. i. ita erudierunt me, vt sim iam summus imperator rei militaris. ¶ Reddiderunt, effecerunt. ¶ Plane profecto: iocatur Ci. ¶ Pyrrhi, regis Epirotarum, q videtur scripsisse de re militari: eum. n. optimū imperatore fuisse cōstat. cū. n. vt fert. Liui. lib. iiii. belli macedōici, Annibal a Scipiōe Africa. legato Ephesum ad Antiochū misso iterrogatus eēt quē primū impatorē crederet: rñdit, Alexādrū Macedonū regē, qd̄ pua manu innumerabiles exercitus fudisset, quoq; vltimas oras, quas visere supra spem humanum esset, pagrasset quęrēti deīde quē secūdū poneret, Pyrrhū iqr castrametari pmū docuisse, ab hoc nemīnē loca elegātius cœpisse p̄sidia disposuisse. Vn̄ & apud Terē. Gnato gloria militi adulatus ait. Sic olim Pyrrhus factitauit, qui locus nō fuit fortasse a multis ante hac itellectus. ¶ Cineę, hic thessalus fuit, vt scribit Ci. i Catone maiore, q, vt ait Solinus, tāta vi memoriæ fuit, qd̄ Pyrrhi legatus Roma missus postero die q̄ ingressus Romā fuerat, & equestrē ordinē, & senatū ppriis noib⁹ salutauit, fuit vir doctus & sapiens, q de re militari: sicut & Pyrrhus libros scripsit. ¶ Hoc amp. s. cogito facere. i. ¶ Hēre aliqd nauicularū. i. quasdā nauiculas. ¶ In ora mari. in regione vicina, & iocat̄ Cice. nā cū Parthi pugnēt tātūmō terrestri p̄lio, naues paratæ potius essent ad fugā q̄ pugnā. ¶ Meliorē. ironice. ¶ Parthi maxime eqs pugnā & sagittis, cōtra q̄ oia nihil valent naues. Virg. Fidentēq; fugā parthū, versisq;. Item. Ocyor, & missa Parthi post terga sagitta. ¶ Ludimus, iocamur. ¶ Quo cū. i. cū q̄li. q. d. peritissimo: hoc de se dicit. ¶ παιδείαν κύρου, i. pædiam Cyri: quam Xenophon scripsit græce: q̄ hodie latina facta est a viro ętatis nostrę doctissimo Francisco Philelpho: παιδεία aūt eruditionē significat: descripsit enim qualis in omni genere virę, & p̄sertim in administratione imperii, & rei militaris fuerit Cyrus rex Persarū: nō tñ qd̄ omnino talis fuerit, qualē scripsit, sed qd̄ talem oportere esse optimū regem voluerit significare. ¶ Contriuerā, contractauerā assidua lectione, Ita vt pene contritā reddidissem. ¶ Explicaui: aperuis ostendi, & vt ita dicā, experiētia ipse declaraui, hoc imperio qd̄ in Cilicia nūc gero. ¶ Ades, veni. ¶ Vel potius. correctio. ¶ Cum M. Fabio: altera pars epist. in qua cōmendat Fabium. ¶ Summus vsus. maxima consuetudo.

ASCEN. Summū me ducē. Quia Pætus scripserat ad Ci. multa p̄cepta de re militari, quæ non exercuerat Cice. iocans scribit se multum adiutū illius præceptis, quæ ex alicuius magni ducis vt Pyrrhi & Cyneæ libris eum excerpsisse autumat innuens plane experimento ea nō didicisse. ¶ Deinde commendat ei M. Fabium quēdam amicum suū, q hēbat controuersiā de agro. rogatq; vt eū adiuuet. Est aūt nō vulgaris cōmēdatio, sed digna q̄ ab legētibus memoriæ mādet. Ordo aūt est. Literæ tuæ, qbus plurima præcepta rei militaris scripsisti reddiderunt. i. effecerūt. Tracta metaphora a ludi magro, q cū puerū erudiendū accepit, reddit eruditū, hic aūt Ci. e lris Pęti lectitādis dederat, vñ redideruñt ipm sibi me summū, qa peritissimū ducē. s. exercitus. ¶ Ego pla. i. oino nesciebā te esse tā peritū rei militaris. ¶ Ego video te lect. i. freqnter legisse libros Pyrrhi. s. regis Epirotarū, quē Annibal secundū in p̄stantia rei militaris censuit eo q̄ castra metari pmus docuisset, vñ de ea re aut libros scripsisse aut scribere potuisse vero sile est. Præterea optime disposuisse p̄sidia indicat ille Gnato Terentianus in Eunucho. Sic olim Pyrrhus factitauit. i. sic disposuit & instruxit aciem, vt tu o Thraso nunc fecisti, & Cyneę q Pyrrhū videt̄ docuisse, & de re militari scripsisse. Fuit authore Ci. in de senectute Thessalus, vir vt ait Solinus, tātaq; memoriæ vi præditus, vt Pyrrhi legatus Romā missus: postero q̄ ingressus erat die & senatorū & equestrū ordinem totum ppriis noibus salutauerit. ¶ Itaq. i. & ita, qa in p̄ceptis tuis optimos p̄ceptores secutū arbitror. cogito obtemperare i. obedire p̄ceptis tuis. & sup. cogitato: qd̄ ridicule dicit hoc amplius. i. quā p̄cepisti: hēre aliqd nauicularū in ora maritima. i. iuxta, litora: qa. s. eius rei periti negant vllam armaturā posse inueniri meliorem cōtra eqtem parthū, nō. n. equis in nauiculis qbus aufugitur, pugnat. Vñ nō resistendo sed fugiendo parthū vicerit. ¶ Sed qd. i. ad qd ludimus. i. ioco tecū agimus. ¶ Tu nescis cū quo. i. q̄li impatore negociū sit tibi. i. qualis ego sim impator, ego explicaui. i. exercui in hoc impio pędiā Cyri. i. librū Xenophontis de eruditione Cyri regis Persarū, q adhuc extat, & his dieb⁹ cū ab aliis, tū a Frācisco Philelpho translata est. Est aūt παιδεία pædia cū diphthongo in media disciplina & eruditio p̄sertim puerorū, nā παιδιά pædia sine diphthongo in media dr̄ infantia & παῖς pæs pedes, putet. In eo aūt li. Xenophon non tam q̄lis Cyrus fuit q̄ q̄lē esse deceat descripsit quā. s. pędiā ego contriuerā. i. freqnti attactu absumpserā totā legendo. i. cum eā legerem. ¶ Sed nos ioca. alias. i. alio tpe: corā. i. in mutua p̄ntia q̄si facie ad faciem: vt spero breui. ¶ Nunc ades. i. adsis aduem ad imperandū. s. mecū, vel potius ad parēdū. i. obediēdū. sic. n. ātiq loqbāt. liber. s. loqntes, & se cū aliis ipetare: aliis vtpote senatui & legib⁹ pere dictitātes. ¶ Sūmus vsus. i. sūma cōsuetudo vitę: est mihi cū M. Fa. qd̄. i. quā tē ego arbitror te scir &: diligo eū valde.

¶ Propter

HVBER. Combibones

¶ PRO pter summam probitatem, laudat psonam amici, vt probet eum dignum commendatione sua. ¶ Cōbibonibus, compotoribus, quos græci συμποτας dicūt: ostendit autem & Pętum epicureum fuisse. ¶ Vellem eum esse mecum, vellem eum habere apud me. ¶ Percussus, perturbatus. ¶ Atrocissimis: acerbissimis literis. ¶ Fun. dum herculanēsem: ita enim appellabatur ille fundus fortasse ab aliquo templo Herculis illi vicino aut a loco. ¶ Proscriptum: expositum venalem, qa quæ erant vendenda scribebant publice: vt ēt hodie solet. ¶ Communis. nondum diuisus. ¶ Non sapientem. stultum ¶ Eo ad id. vt pscriberet quod esset etiam ei cōmune cū fratre. ¶ Inimicorū, qui vellent discordiā inter duos fratres esse. ¶ Authoritate, qua suadeas q velint emere ne id faciant. ¶ Cōsilio, quo possis explicari hæc res. ¶ Gratia. quā habes maximā apud omnes. ¶ Turpibus, nihil enim est turpius quam quos natura coniunxit, eos cupiditate & stulticia diuelli, & inter se contendere. ¶ Conflictari. contendere. ¶ Mathonem & Pollionem, nomina oratorum siue causidicorum. ¶ Non tam præscribere possum. i. non tam possum explicare scribendo qua erit mihi re ipsa gratum si feceris: vt Fabius nō litiget. ¶ Ociosum. sine lite. ¶ Esse positum in te. i. esse in potestate tua vt non litiget. Vale.

cum pp summā probitatem eius, ac singularem modestiam, tum q in his controuersiis, quas habeo cū tuis combibonibus Epicureis, optima opa eius vti soleo. Is cū ad me Laodiceā venisset: mecūq eū ego eē vellem: repente percussus est atrocissimis literis: in qbus scriptum erat fundū Herculanensem a Q. Fabio fratre p scriptū esse, qui fundus cū eo cōis esset. Id M. Fabius pergrauiter tulit, existimauitq fratrē suū hoiem non sapientē impulsu inimicorū suorū eo progressum esse. Nunc, si me amas, mi Pæte negociū totū suscipe, molestia Fabium libera. Authoritate tua nobis opus est, & consilio, & ēt gratia. Noli pati, litigare fratres & iudiciis turpibus cōflictari. Mathonē, & Pollionem inimicos hēt Fabius. qd multa? non mehercule tā pscribere possum, q mihi gratū feceris, si ociosum Fabium reddideris. id ille ī te positū eē putat, mihiq psuadet. Vale.

Conflictari

ASCEN.

¶ TVM. i. simul propter probitatē ac singularē modestiā eius. tum q soleo vti optima opera eius in his cōtrouersiis. i. contentionibus quas habeo cum Epcureis. i. hoibus gulæ & voluptati deditis: cōbibonibus. i. cōpotoribus tuis: hoc ē q potens est potator vini & æqualis haustus quos ipse expectare non possum pro me ebibit. ¶ Omnia aūt ioco dicit. ¶ Is cum venisset Laodiceā. i. ad eam vrbē io puincia Ciciliana: ad me, & vellem eū esse mecū, ipse percussus est. i. attonitus factus repēte lrīs atrocissimis: hoc est inimicissimis, qbus scriptū erat, fundū herculanēsem eē pscriptū. i. venale inscriptū a Qu. Fabio fratre. s. suo. ¶ Qui fundus est cōis. s. M. Fabio, cum eo. s. Qu. Fabio. M. Fabius tulit id pergrauiter. & existimauit fratrē suū hoiem nō sapientem pgressum esse eo. i. ad eam impudentiā & iniquitatem impulsu inimicorū

¶ Ex. XXVI. Epistola. Summū me ducem.
¶ Nunc adea ad imperandum vel ad patendum.

suorū. ¶ Nunc o mi Pæte si amas me: suscipe. i. ad te cape, totū negocium. s. Marci, & libera Fabiū. s. Marcū molestia. s. litis aut contra venditorem aut contra emptores accipienda. ¶ Opus est nobis authoritate tua, & cōsilio, & etiā gratia. ¶ Noli pati fratres litigare, & cōflictari turpibus iudiciis: Fabius. s. Marcus: habet Mathonē & Pollionē. s. aduocatos inimicos. ¶ Quid multa sup. scribā de eo ad te. ¶ Mehercule, Ego nō possum pscribere: tā. i. tā diligēter, aut tā plene: q. i. quātū gratū feceris. s. mihi: si reddideris. i. effeceris Fabium ociosum. i. absolutum omni negocio ille. s. Fabius putat & psuadet mihi id positum esse in te. i. in tua potestate. Vale.

M. Cicero Papyrio Pæto. S. D. 26

ACcubuerā hora nona, cum ad te hæc exemplum in codicillis exaraui. dices, vbi? apud Volumniū Eutrapelū: & qdē supra me Atticus, infra Verrius, familiares tui. Miraris tā exhilaratā esse seueritatē nostrā? Quid ergo faciā? te cōsulo, qui philosophum audis. Angar? excruciem ne me? Quid assequar? Deinde quē ad finem? Viuas inquis, in literis. An quicquam me aliud agere cēses? haud possem viuere, nisi in literis viuerem. sed est earum ēt nō satietas, sed qdā modus. a qbus cū discessi,

HVBER.

ACcubuerā locatur Cic. cū Pæto scribens se acceptum fuisse ab Eutrapelo in cœna admodum iocosa, in qua interfuerunt & familiares eius Atticus & Verius & Cytheris meretrix, in qua cœna dicit se præstitisse miram fortitudinem & continentiam; quia ad nullam turpitudinem aut libidinem potuit commoueri ab ea meretrice: postremo quædam facetia commemorat de Pæto. ¶ Accubueram. i. eram in conuiuio: cubabant enim antiqui vescentes & cœnantes. Virg. tu das epulis accumbere diuū. Valerius de institi. anti. Fœminæ cum viris cubantibus sedentibus cœnitabant. ¶ Hora nona. tunc enim incipiebant cœnare. Mar. Imperat extructos frangere nona toros, Hora. post cœnam venies. ¶ Exaraui. scripsi. ¶ Codicillis. tabellis. ¶ Vbi. s. accubueram. ¶ Eutrapelum: alias significat facetum hic est nomen proprium: de quo etiam Hora. Eutrapelus cuicūq nocere volebat Vestimenta dabat pretiosa. ¶ Supra. describit ordinem discumbentium. sic Hor. in vltimo sermone. Summus ego & prope me Fuscus Turinus: & infra si memini Varius cum Seruilio Balatrone Vibidius, quos Mœcenas adduxerat vmbras, Nomentanus erat super ipsum Porcius infra Ridiculus totas semel absorbere placentas. ¶ Tam exhilaratam. tam in hilaritatem & lætitiam effusam, & seruitutem. vitā meam ita seruam & subiectam. ¶ Quid assequar. s. si excruciam me. i. quid pficiā, quid lucrabor, ad quē finē. i. ad qd licet enim angi quoties ex angore nostro, aut honoris aliqd potest puenire. ¶ Viuas. respōsio quā posset facere Pætus. aliud q viuere in literis. ¶ Nō satietas. nō fastidiū. ¶ Sed modus. mensura moderatio. ¶ A qbus. q. d. qs literas cū aliquātulū reliq.

Eutrapel'

ASCEN.

ACcubueram &c. locatur rursus Ci. cum Pæto scribens se acceptum fuisse ab Eutrapelo in cœna admodum iocosa, in qua interfuerunt familiares eius Atticus & Verrius, & Cytheris meretricula. In qua cœna dicit se præstitisse miram fortitudinem ac continentiam, addens nonnulla faceta de Pæto. Ordo est. Ego accuberam. i. in cōuiuio fuerā, nam veteres accubabant comedentes. hora nona quæ conuiuiis addicta erat. vñ Martia. ¶ Imperat extructos frangere nona toros, cum exaraui. i. scripsi stilo proscindendo ceram, vt aratro sulcamus terram in codicillis. i. tabellis ceratis exēplū lrārū ad te. s. mittendarū. ¶ Dices. i. qris, vbi. s. accubuerā, sup. accubuerā apud Volumniū Eutrapelū, & quidē Atticus sup. accubabat supra me. i. in parte superiore, & Verrius infra. s. me. i. in parte inferiore, familiares tui. i. qui duo sunt familiares tui. Miraris seruitutem nostram, quia nunc quodammodo seruiebant Romani, esse tam. i. in tm exhilaratam. i. lætificatam. ¶ Ergo si non licet læte viuere, consulo te. i. Pæto consilium a te, qui audis philosophum. s. in ea re, hoc est Epicureum, quid faciam. i. quid consulis vt faciam, angar. i. dolore constringar, excruciem ne me. ¶ Quid assequar: idest quid lucrer. ¶ Deinde ad quem finem sup. faciam id. ¶ Tu inquis: idest respondere potes: viuas in literis. ¶ An censes me agere quicq aliud. ¶ Ego haud. i. non possem viuere, nisi viuerem in lrīs. i. in studio literario. ¶ Sed etiam non satietas: sed modus quidam. i. mensura certa, earum. s. literarum, a quibus. s. literis & libris cum discessi.

HVBER. ¶ET si minimũ.i.licet in cœna haberem minimã quæstionem,quã tu ꝓposuisti Dioni philosopho:tñ vellẽ ipsas lr̃as se qui,quia nõ reperio qđ potius faciã priusq̃ eam dormitũ, significat autẽ quęstionẽ Pæti propositã Dioni fuisse paruã & nugatoriã.¶ ζήτημα.quæstionẽ ζητέω significat quæro.¶ Vnũ.solum.¶ Priusq̃ cõferam me dormitum.s. priusq̃ dormiam quod est ociosoꝝ & ignauorũ.Hora.Ni melius dormire putem quã scribere versus.¶ Reliqua.q̃a nondum descripserat to tum ordinẽ conuiuatũ.¶ Citheris.tres vno tpe notissimæ meretrices fuerunt hęc Citheris,quã Virgi.ægloga vltima Ly corym appellauit.Origo:de qua Hora.vt quondã Marseus amator Originis ille, & Arbuscula : de q̃ idem Hora.Explosa Arbuscula dixit.¶ In eo.q̃a dixit ei conuiuio interfuisse me retricem,ne videat̃ ipse fecisse cõtra diuinitatẽ suam laudat suam continentiã.¶ Inquis : o Pæte.¶ Ille.q.d.tam celebris.¶ In eo:in tali vbi eẽt meretrix.s.interfuit.¶ Quẽ.q.a quem Græci aspiciebant prę admiratiõe:dicit̃ Ci.tñ profecisse:nõ solũ cognitione literaꝝ græcarum cũ esset Athenis, sed ẽt imitatione vocis & gestus:vt Græcis ipsis esse admirationi.¶ Ob os. ob oris & vultus aptissimos motus: & elegantissi mam ꝓnunciationẽ.¶ Obuertebãt, q̃a dolebãt aspicientes.¶ Non her.prima excusatio per iusiurãdũ : quod non credi dit ipsam Citheridã interfuturã ei cõuiuio.¶ Sed tñ.alia ex cusatio cũ laude sua exẽplo Aristippi philosophi socratici:q̃ vixit apud Dionysium Syracusanũ.¶ Non eru.nõ veritus est:neq̃ existimauit sibi turpe.¶ Obiectũ : vitio datũ.¶ Ha bere eũ Lai.cũ ambigue hoc dicat̃ verũ eũ hẽre laida.an lai da habere eum intelligamus,ille oppressit his verbis:habeo Laida,non habeor a Laide.i.nõ sum in p̃tãte mea:quia non põt me puertere.fuit aũt Lais scortum corinthũ notissimũ. Oui.in.i.amorũ. Qualiter in thalamos formosa Semiramis isse Dicitur.& multis Lais amata viris:gręce hoc melius:sic eni dr̃ ἔχω μὲν Λαΐδα, οὐκ ἔχομαι τῆς Λαΐδος δὲ.¶ Isto rum. talium sicut est versari cũ mulieribus.¶ Ne iu.qui.cum magis calebam sanguine & debueram esse ad talia pronior.¶ In gemitus & risus:quia & doleo incõmodis teipu. & irri deo qui stulte agunt, cũ se sapientes putent. possumus tamẽ legere & in gemitus & in risus.i. quod faciat me & ridere & flere:ideo interposuit vt dicit̃,q̃a ita solemus: pleriq̃ dice re:loquor quod faciat mihi & fletum & risum , & hãc lectio nem magis probo.¶ Id melius.s.fecisti.¶ Philosophum. qui dam intelligunt Dionem de quo supra.¶ Dixisset si q̃s quæ.s.dixisset siquis quærere:vt.s. quæreret se eni responsurũ.¶ Quęreret cœnam a me.i.dixeris te quęrere,an ego cœnã darẽ:alii legunt amœne,vt sit iucũde & facete dixeris te q̃re re cœnã.¶ Ille vero.vtpote qui erat philosophus credebat te quæsiturũ ab eo res philosophicas,nõ aũt cœnam.¶ Vnũ Cœ.an innumerabilia: hæc eni q̃stio ad philosophũ ptinet. Aduertendum est aũt cœlũ neutri generis in plurali,cũ dixit innumerabilia,vbi subaudiendũ est cœla,nisi velimus credere Seruio,qui dicit in subauditione ea poni:q̃ dicit non possunt, vt apud Virg.in Buco.Bisq̃ die numerant:ambo pecus al ter & hædos:vbi vult alter de nouerca intelligendum est apud idoneos, tñ in plurali raro reperit̃.¶ Quid ad te : scilicet pertinebat q̃rere esset ne vnum cœlem an plura:¶ At cœna nunquid a te.s. pertinebat q̃rere.¶ Tibi.pro te.q.d. immo pe tinebat.¶ Sic igitur.redit ad conclusionem suæ vitæ.¶ Sic.vt dixi in conuiuiis amicorum, vel sic.vt iam dicam.¶ Me ni hil tribuamus amicis:vt etiam obsequamur amicis, & ne videamur eos omnino negligere.¶ Epulamur. faciamus conui uia.¶ Non contra le.i.non solum:non plusquam concedat lex sumptuaria de conuiuiis.¶ Sed etiam intra le:idest frugalis sime & parcissime.¶ Si vlla nunc lex est:q̃a vt alio loco supra diximus ex auctoritate Macro. nõ multæ leges sumptua riæ latæ essent :ita tamen obsoluerant propter luxuriam gulæ illius sæculi , vt fere abrogatæ viderentur.¶ Aduentum nostrũ promiserat enim se iturum,vt eum viseret.¶ Non multi cibi. quod dicit in alio loco nõ edacem. ¶ Sed multi ioci: idest facetum & iocosum:idest habetis hominem valde facetum, non autem valde edacem.

Citheris — *Laida*

etsi minimum mihi est in cœna,quod tu vnum ζήτημα Dioni philosopho posuisti:tamen quid potius faciam priusq̃ me dormitũ cõferã,nõ reperio.Audi,reliqua. Infra Eutrapelum Cyteris accubuit, In eo igitur, in quis,conuiuio Cicero ille,quẽ Aspectabant, cuius ob os Graii ora obuertebãt sua:Non mehercule suspica tus sum illã affore : sed tñ Aristippus qdẽ ille Socrati cus nõ erubuit,cũ esset obiectũ hẽre eũ Laida. Habeo inq̃,Laida:nõ habeor a Laide.Græce hoc melius.tu, si,voles,interpretabere.Me vero nihil istorũ ne iuuenẽ qdẽ mouit vnquã,nedũ senẽ, conuiuio delector,ibi lo quor aliqd,qđ in solũ,vt dicit̃,& gemitũ,& risus maxi mos transfero.An tu id melius,q etiam philosophum irriseris:cum ille,siquis qd quæreret , dixisset,cœnã te quærere a me dixeris. Ille vero te putabat quæsiturũ, num vnum cœlũ esset,an Innumerabilia: qd ad te : at hercule cœna nunqd ad te : tibi præsertim. Sic igitur viuit̃:quotidie aliqd legitur,aut scribit̃.deinde,ne ami cis nihil tribuamus,epulamur vna nõ mõ non contra legẽ, si vlla nunc lex est, sed ẽt intra legem & qdem ali quãto.quare nihil est, qđ aduentũ nostrũ extimescas. non multi cibi hospitẽ accipies,sed multi ioci. Vale.

¶Ex.XXVI.Epistola.accubueram hora nona.

¶Infra Eutrapelum Cytharista cubuit ¶ In eo igit̃,q̃s con uiuio Cicero ille,quem expectabã.¶ An tu id melius:qui ẽt in philosophũ irriseris.¶ Cum ille,siquis,quicquid quære ret dixisset :cœnã te quęrere a me ne dixeris.Ille vero te pu tabat quęsiturũ: vnũ an cœlum esset:an innumerabilia: qd ad te: At hercle cœna,non quid ad te,tibi præsertim.

ASCEN. ¶ET si.i.quanquam:minimũ.i.minima pars esset mihi in cœna.¶ Quod ζήτημα.i.quam quæstionem,vnũ.i.solum: tu posuisti.i.proposuisti. Dioni philosopho,hoc est si minimum esset in cœna,quid faciendũ sit tamen.i.licet minimũ sit:nõ reperio qd faciam prius q̃ conferam me dormitum.s.quod melius sit q̃ cœnare vt cunq̃ si non lautissime.¶ Audi reliqua, Citheris meretricula famosissima,accubuit infra Eutrapelũ.s. Volumniũ,quod vocabulũ significat facetũ.¶ Igit̃,inq̃s,Ci cero ille.s.nobilissimus orator,quem expectabam.i.de quo quidam in eius laudem vt tunc notũ erat retulit , q eũ vnum expectabat.i.ex omnibus vnũ aspiciebat & ob cuius os.i.oris facundiam & vultus eloquentiã,graii.i.græci obuertebant ora sua,dolebant.s.se ẽt eloquentia ab Romanis:vinci sup. accubuit aut fuit in eo cõuiuio:in quo.s.meretricula aderat.¶ Mehercule:inquit Cicero:ego non sum suspicatus illam affore:sed tamen.i.nihilominus, sup.non fuit tãto,dedecori mi hi :nã Aristippus quidem ille.i.notissimus. Socraticus.i.Socraticæ disciplinæ, non tamẽ vitę sectator.q̃a Socrates sum mopere continentiam laudabat:vñ in eos,qui verbo & non facto eum imitabantur dicit Iuuenalis,Cũ sis Inter Socrati cos notissima fossa cinædos,nõ erubuit cũ esset obiectũ,eũ habere Laida,meretricem Corinthiam superbissimã,q̃a inq̃t: habeo Laida non habeor a Laide,q̃a non cepit me hoc sup.dicitur melius.i.elegantius græce,tu interpretabere.i. latine si voles:me vero nihil horũ mouit.i.affecit vnq̃:ne quidẽ.i.non ẽt iuuenem.i.cum essem iuuenis.ne.i.nedum nunc senem.¶ Ego delector nõ meretrice:sed conuiuio:¶ Ego loquor ibi aliquid,quod:scilicet dictum in solum vt dicitur:idest quod nullius testimonio possit redargui cum vnius testimonium nullum sit:solent autem qui liberius loquuntur in mappam se inuoluere sicq̃ dicta sua præfari, & transfero.s.in cœnam, & gemitus & risus maximos:idest omnia tam tristia quã læta.¶ An sup.fecisti melius,qui &c.Reliqua aperta sunt.

FINIS.

ET absfui, Quoniam huius libri & sequētis epl'aꝝ oīum argumēta ex historia sumunt: ne in qualibet epist. idem narrare opus sit, historię seriē paulo altius repetendam putaui, quo facilius oīum epl'aꝝ argumēta pateant: q̄ multis aut incognita sunt, aut falso exposita pp ignorantiā historiæ, q̄ breuissime igit̄ fieri pōt enarremus, maxime Appianum secuti, occiso. C. Iulio Cæ. in senatu cum varii motus amicorū essent, & alii laudarent interfectores: a quibus videretur initium libertatis pfectum esse, alii irritati ōrōne M. Anto, qui explicita veste Cæ. cruenta & ensibus perforata, de tanti viri crudeli cæde conquestus erat, ortæ sunt magnæ seditiones, & deinde ēt inter ipsos bella ciuilia: de puinciis enim contendebant. Siqdem M. Anto. D. Bruto diffidens Celtas ei eripere cōatus est ac p eis Macedoniā tradere vt ipse testatus est in oratione: quā habuit ād populum. Factæ igit̄ sunt variæ partes: nā Anto. Bellacissimoꝝ viroꝝ legiones quatuor adhæserant, Lepidus vero quatuor in liberia legiones hēbat, Asinius Pollio duas. Plancus in altera Celtaꝝ puincia tres: qui Antonii partes: vt scribit Appianus electuri vi debant. Cę. aūt octauianum duæ legiones delectoꝝ sequebantur: quæ ab Antonio ad ipsum trāsierant, Tironū item vna. Duæ ex primis cū eo militantibus: nec hæ numero perfectę vt armis instructæ omnes. Sed ex nouiter delectis suppletæ fuerant. M. autem Anto. in Celtas profectus cum Decio persuadere nequisset, vt in Macedoniam transiret: vbi eū superauit. ad ciuitates ire properauit: a qbus eum esset accedēs veritus ē Decius, ne ab oium phiberet̄ introitu. itaq fictis l'ris sibi a senatu redditis: a quo cū exercitus ppe Romā euocaret̄, eo mō in Italiā ire peregerit. ¶ Recipientibus illū cunctis veluti redeūtem vsq Mutinā pgressus est: vbi statim portas occludi imperauit, & Mutinensium oia ad victū necessaria in medium afferre, & eo mō Ant. expectauit, contra quem Anto. ira delatus, Mutinæ vrbem muro, fossaq præcinxit sic vt Decius obsidone premeret̄. Qua re Ci. p Decio agens: vt Ant. hostis iudicaret̄ cum Pisone Anto. ptes defendente: ad impetrari potuisset: pmissum est tn̄ Ci. vt legatis mandata tradenda pscriberet, qui ita dē scripsisse: vt Ant. cōfestim Mutina discederet Celtica puincia Decio cōcederet̄, quę intra Rubiconem amnē, qui Italiā Celtis diffinit, sita est: his mādatis Anto. traditis. Anto. vehemēti ira cōcitus multa in senatum: multa ēt in Ci. acerbissime dixit: & cū mādatis parere noluisset, senatus eū statim hostem iudicauit, & oēm exercitū qui cū eo erat, nisi statim ab eo discederet. Verūtamen: discedente Ant. ab obsidione inclināte iā hyeme Decius fame laborat. Itaq Hircius & Cæ. ppius Mutinā castra mouent, ne deficiente De. exercitū An. sibi vindicaret. Liberato itaq De. mutinēsi obsidione a Cæ. senatus nō satis gratus in eū fuit: qui decreto honore triūphi Cæ. militūq eius, mētionē nō satis gratā habuit, ob q̄ Cæ. reconciliata per M. Lepidum cum M. Anto. gratia Romā cū exercitu venit, & perculsus aduētu eius iis qui in eū iniqui erant, cū. xviii. annos hēret cōsul creatus, q statim tulit legē de q̄ōne hn̄da in eos, quorū opa pr̄ occisus est. postulatq ea lege. M. Bru. C. Cas. D. Brutus abn̄tes dānati sunt, cū M. An. & Asinius Pollio: & Munatius Plācus cū exercitibus suis cōiuncti vires ampliassent. D. Bru. cui senatus, vt sequeret̄ An. mādauerat, relictus a legiōibus suis cū pfugisset iussu An. cuius ptātem venerat cæsus a Capaneo Sequanæ interfectus est: reliqua q̄ sequunt̄ sunt de triumuiratu Cæ. & An. & Lep. quæ q̄a non multum ptinent ad hunc locū & ad has epl'as silentio ꝑteribo. ¶ Quæ aūt hoc loco narrata sunt ptim ad decimi, & ptim ad. xi. lib. argumēta ptinebūt: aliaq p suo epl'æ ptinet, alia alii. cū igitur in his tantis periculis reipu. vereret̄ Ci. ne Plācus coniūgeret se cū M. Ant, neq id apte auderet dicere. M. Ant. in odiū adducens hortatur Plancū, vt in remp. tuendā & conseruandā incumbat, ꝑcipue cū speraret habiturum consulatū in annū sequentem, se aūt pollicet̄ habiturum cū earū tum eius cā, tum ēt cā reip. Postremo ōndit ea sibi gratissima eē q̄ Plan. in Furniū cōferat. ¶ At absfui, q̄dam dicunt Ci. tædio discordiarū vrbanarū se in Græciā consulto contulisse: sed hoc constat esse falsum, nā legatus in Græciā pfectus est, vt ipse ad Atticum scribit ea epl'a, quæ incipit. Mi Attice vereor sic. n. inquit pficiscor: vt constituerā: legatus in Græciam credis. impendentis periculi nō nihil vitare videor, sed casurus in aliquā vituperationem: q reip. defuerim: tam graui tpe &c. Ergo pficiscens. i. abiens. s. legatus, non aūt dixit pfectus: q ante q̄ functus esset legatione coactus est redire in rempu. prodesset. ideo dixit non hominum, sed reipu. se voce reuocatum.

M. T. C. EPISTOLARVM FAMILIARIVM. LIBER DECIMVS.

M. T. Cicero Cn. Planco Imp. Cos. Des. S. D.

ET ABFVI proficiscens in Græciam: & posteaquam de meo cursu Reipublicæ sum voce reuocatus.

ET si absfui. Igit̄ de insolentia atq crudelitate M. Antonii, quēadmodū tūc cōsul oēs leges, iudicia, & sanctos ciuitatis mores ita perfundabat: vt ne vestigiū qdē vllū ciuitatis reliqueret̄, & sic eū adducit in odiū: veritus ne Plācus cū M. An. cōiūgeret̄ aduersus rēp. agit inde de expectatione cōsulatus Plāci in annū sequētē, & quārope cōsulem ipm videre cuperet, vt reip. subueniret, quā M. An. occupare conabat̄. Postremo Furniū familiarem suū illi valde cōmendat: & dicit esse sibi grata quæ in illū contulerat Cn. Plācus ciuis Ro fuit, & q Ci. in Macedonia exulātem hospitio suo benigne suscepit. Sed q̄m ficta Romanorum noia, & au diuimus sępe & legimus, vt Plancus Plotus: eorū originem nosse nō iniucundum puto. Plancus qd̄ planis sit pedibus est appellatus. Planca enim planç cuiuidā tabulę signationem capit. Plotus q spaciosus est plantis & amplis. vt illa Virgilii spatiosa pdigat planta. Vn̄ Plautus est: dictus q̄si plotus: vt plaustrū plottum. Vn̄ symphotium calceamenti genus: quo venatores vtuntur: vtriq pede aptū. Cossus q rugosus esset. Sūt eni Cossi vermes q̄dā rugosi: q in codice residēt. Agrippa q añ pedib⁹ q̄ capite ex vtero mris ortē, quē ptū difficilē & periculosum eē cōmemorāt: quod ęgre nascit̄. Pania a ppcio vetre. Flaccus a flaccidis & lāguidis auribus: itē a leguminū gñibus illa sunt iuncta vi roꝝ nomina Lētuli: Pisonis. Fabii. At plutar. in vita Fabii maxi. dicit quēda tradisse ab agroꝝ fossiōe fodios olim appellatos fuisse postea duabus lr̄is cōmutatis. Fabios dictos. Itē maximū appellatū dicit illū, q nobis cūctādo restituit rē a maximo Ryalo a quo Fabioꝝ genus descēdit. Ci. vero dictus q̄ nescio qd in spēm ciceris in extrema parte nasi ortū si illi: q primus, ex illa familia Cice. noiatus ē: a quo oēs deinde Cicerones appellati. Nasoni Ou. nomē indidit nasi magnitudo, Sabini viros fortes Neronis, noie appellabāt, & sapientes Catonis appellatiōe dicebant̄. Scipioni nomē dederunt Græci, q baculū Scipionē dicunt, & is Corneliū pr̄em luminibus captū tanq̄ baculus regebat. Tuditani a capitis forma nomē acceperūt. Antiqui enī Mallei Tudides dicebant̄, & in mallei similitudinē caput illius familię primus hēret visus est, a cæcutientibus oculis Cecilii. Vn̄ serpēs sine oculis Cecilia noiant̄. Lucii & Lucani a luce. Manii a mane. Sexti Quinti Decii a numero appellati, a Quintilio Quintiliani ipsi Lupercini, qbus ꝑerat Quintilius. Titi a titis auibus, q a tutādo pr̄iam Titi sunt appellati, vt persius. Ingētes trepidare Titos. Lege Festū. Tulii ab aquaꝝ riuis: q Tulii nuncupant̄. Cęsares q & Cęsones a cęso ventre matris appellant̄. Messani a Messana vrbe Siciliæ nobilissima, qua Valerius Maximus cepit nomen adiunxit: vt Scipionibus Africanis deuictā Carthago in Africa Metello Numidico Numidia. Itē Asia auri pondus in foꝝ deferens dedit Cornelius cognomentū. Quid qd̄ etiam viro insigni Tremellio Scropa, quam famuli sui occiderāt cognomentum fecit, Lege Macrobium huius nominis appellationem inuenies & factum Caii a gaudio parentum dicti,

HVBER.

PHI.
Plancus
Plotus
Plautus
Siphotiū
Cossus
Agrippa
Pania
Flaccus
Lentuli
Pisones
Fabii
Maximus
Cicero
Naso
Nero Cato Scipio
Tudides
Cecilii
Cecilia
Serpens
Lucii
Lucani
Manii
Sexti
Quitiliani
Titi Tulii
Cæsares
Mæssane
Aphricā⁹
Numidic⁹
Caii

Hæc autem nomina quæ diximus, ferme oium in epistolis Ciceronis legunt: ideo hinc apponenda putaui: & qđ promisimus in principio huius operis seruaremus. Sed redeamus ad inceptũ. ⁋ Abfui. agnominatio. In Græciam. quãdo vidit Antonium cõsulem post mortẽ Cæsaris mutasse voluntatẽ, & rẽ rursus ad seruitute spectare Cassiumq; & Brutũ Cæsaris interfectores tuto Romæ esse nõ posse, & ipse hoc videns in Græciã pficisci cõstituit cũ legatus fuisset a senatu electus: vt iret in Græciã: cuius legationis in epl'a ad Atticũ meminit his verbis, Mi Attice pficiscor, vt cõstituerã legatus in Græciã impendẽtis periculo nõ nihil vitare videor, sed casurus in aliquã vituperationẽ: ꝙ reip. defuerim tã graui tpe & in Leucopetrã tũc vẽto asportatus Romã redire decreuit. Immo a senatu reuocatus est in vrbem: vt in præsidio esset labanti reip. & sic nõdum functus legatione reuersus est, vt inqt, nõ hoium voce, sed reip. reuocatus, verũ nõ meliorẽ inuenit q̃ discedẽs reliquerat, Tunc. n. Anto. si nõ obscure dñatũ parabat, & reditũ Cicerõis molestissime ferens multa minatus est. Accessit in senatũ Ci, & de An, Conquestus est ac de repu. retulit lõga quadã orone a morte repetẽs Cæ, vsq; ad illũ diẽ, & mutatam Anto, volũtatẽ nõ trepide accusauit, & sniam suã de rep. cibus patefecit, q̃ orone Antonius vehemẽter accẽsus inuectiuã in Ciceronẽ per. xviii. dies meditatus in curia recitauit: postea in scriptis edidit: nec amplius a maleuolẽtia destitit.

A SCEN. ET abfui. Si argumẽta huius libri & vndecimi agnoscere vis, Vbertinũ legito, q plura narrat. Igit de insolentia, atq; crudelitate M. Anto, quẽadmodũ tunc consul oẽs leges iudicia & sanctos mores ita pessundabat: vt ne vestigiũ qdem vllum ciuitatis relinqueret, & sic adducit in odiũ veritus ne Plancus cũ M. An, coniungeret aduersus remp, deinde de expectatione cõsulatus Planci: in annũ sequentẽ, & q̃tope eũ cõsulem videre cuperet vt reip. subueniret: quã M. Ant. occupare conabat. Postremo Furniũ familiarem suũ illi cõmendat, Cn. Plãcus ciuis Ro. q Ci, in Macedonia exulãtẽ hospitio suo suscepit. Plancus aũt vt inqr cõmentarius a planis pedibus cognomen sumptũ no planca est tabula. Ordo est. Et abfui.

HVBER. i. vtrũq; verũ est, & ꝙ abfui. s. Roma pficiscens in Græciã, vt vero sile ẽ Athenas, & ꝙ postea quã reuocatus sum de meo cursu. i. incepto itinere voce reip. non ꝙ respu. vocẽ habeat, sed ꝙ psentiam suã respu. necessariam & ab ea experi nosset.

nunq̃ per M. Antoniũ quietus fui, cuius tanta est non insolentia (nã id qdem vulgare vitiũ est) sed immanitas, nõ mõ vt vocem, sed ne vultũ qdem liberũ possit ferre cuiusquam, Itaq; mihi maximæ curæ est non de mea qdem vita, cui satisfeci vel ætate, vel factis, vel (si quid etiam hoc ad rem pertinet) gloria: sed me patria sollicitat, in primisq; mi Plance expectatio consulatus tui: quæ ita longa est, vt optandum sit, vt possimus ad id tẽpus R. P. spiritum ducere. Quæ potest enim spes esse in ea R. P. in qua hominis impudentissimi, atq; intemperatissimi armis oppressa sunt omnia: & in qua nec senatus, nec populus vim habet vllam: nec leges vllæ sunt, nec iudicia, nec omnino simulachrũ aliqđ, aut vestigium ciuitatis: Sed quãdo acta omnia mitti ad te arbitrabar, nihil erat, qđ singulis de rebus scriberẽ, Illud aũt erat amoris mei, quã a tua pueritia susceptũ nõ seruaui solũ, sed ẽt auxi: monere te, atq; hortari, vt in rẽp. oi cogitatione, curaq; incumberes. quæ si

⁋ NVNquam per M. Anto. quietus fui. i. nunq̃ M. Ant. reliquit me quietũ: sed assidue vexauit. ⁋ Insolentia, arrogantia: temeritas. ⁋ Vt non modo. i. nõ solum non possim pati, ꝙ quisquã libere loquaf, sed nec etiam ꝙ quisquam vultu ipso ostendat hilaritatem & cõstantiã aliqua: vellet. n. omnes eẽ mutos & exanimatos, ⁋ Vel ætate: qa iam sum senex. ⁋ Vel factis: qa quandocũq; mori contigerit, non moriar sine gloria & laude rerũ gestarũ: mors aũt terribilis est iis, quorũ cũ vita oia extinguunf: nõ iis, quorum laus emori nõ pōt. ⁋ Ptia: amori patriæ. ⁋ Expectatio. spes ita longa est, ad effectum enim hoc dixit. erat enim futura in sequentem annum. ⁋ Spiritũ ducere, viuere pro ferre vitã. ⁋ Hominis. M. Ant. significat. ⁋ Vllam vim: vllam potestatẽ. ⁋ Simulachrum, imago. ⁋ Vestigium. Signũ. ⁋ Ciuitatis. Ciuitas. n. est hoium cœtus congregatus ad iure viuendum. hic aũt nullo iure viuitur, ⁋ Acta oia. gesta quæ scripta sunt, appellabãtur enim acta. Iuue. Cupient & in acta referri. ⁋ Susceptum. inchoatum, ⁋ Incumberes in remp. Entereris, pro repu.

PHIL. ⁋ PER. M. Antonium: qui me nunq̃ quietum eẽ permisit. ⁋ De meo, cursu. vsq; adeo a Leucopetra. ⁋ Voce reipubli, quam consequentem & me reuocantem audiui. ⁋ Fui. abfui. & fui, agnominatio. ⁋ Insolentia, arrogantia. supbia. ⁋ Vulgare. oibus notum ꝙ sit insolens & supbus. ⁋ Immanitas. ab in & mano quod antiqui dicebant bonum. ⁋ Ferre. vellet. n. vt oẽs essent muti, & quasi mortui. ⁋ Vel ætate. i. qm̃ sum iam senex satisfeci inqr vitę meę, his tribus ętate factis. & gloria qđ dum vixi multa feci, & maximã gloriam consecutus sum. ⁋ Vel factis. rebus gestis: q̃ immortalitatis gloriã pollicent. ⁋ Solicitat. mordet me patria: quã video in seruitutem cadere. ⁋ Lõga. in futurũ pxime annũ, sed longa videbat expectanti. ⁋ Spiritum ducere. viuere vsq; ad diem consulatus tui. ⁋ Hominis. M. Antonii. ⁋ Nec senatus. Repertorio. Sic in paradoxis. ⁋ Vim, potestatẽ. ⁋ Ciuitatis. qa ciuitas non est nisi iure viuentium. ⁋ De singulis rebus, particulatim. Nihil erat inquit quod particulatim ad te scriberem, cum oia generaliter acta ad te mitti arbitrabar, Verum ad me pertinebat, vt te monerem. ⁋ Incumberes. pro statu reipu. studeres.

A SCEN. ⁋ NVN quã fui quietus per. M. Anto. i. propter molestiã. M. Antonii: Cuius. i. M. Antonii tanta est: insolentia. s. dicẽda nam id quidem. s. insolentiæ vitium: est vitiũ vulgare, sed tanta est immanitas. i. ferocitas efferata: vt non modo non possit ferre. i. pati vocem. i. loquelam cuiusq; sup. liberam: sed ne quidem. i. non saltem vultum liberum: idest libertatis animi indicem, q. d. lætum & ingenuum. ⁋ Ita. i. & ita maxime curæ est mihi, non quidem de vita mea cui satisfeci, hoc est quã consumaui, vel ætate vel factis, vel gloria: si etiam hoc. s. gloriam assecutum esse pertinet: quod. i. aliquid, aut in aliquo, ad rem non dicit quid sibi curæ sit, sed intelligimus Antonii immanitatem ita ogere aut rempu. liberari ab ea: aut quid simile: quod ad alia transiens neglexit dicere. Sed patria solicitat me: & in primis. i. pcipue o mi Plance: expectatio est ita longa, vt sit optandum. i. vt habeamus optare, possimus dicere. i. protrahere spiritum. s. vitalem. i. producere vitam. sup. vsq; ad in tempus. s. quo consul eris, quod paulopost euenit, Docet aũt cur eius consulatum tantopere desyderet dicens. Enim. i. quia. quæ spes. s. libertatis. potest esse in ea republi. in qua omnia sut oppressa armis hominis impudẽtissimi atq; intemperatissimi, s. M. Antonii, q. d. nulla. ⁋ Et in qua: scilicet repu. nec senatus, nec populus habet vllam vim. i. potestatem, cum tamen per senatum senatusconsulta & per populum plebiscita soleant & debent fieri. ⁋ Et in qua sup. nec vllæ leges sunt: sup. quæ seruẽtur: nec iudicia. s. iusta & libere ac legitime prolata, nec omnino simulachrum. i. imago ac vestigium aliquod ciuitatis. i. communitatis ciuium sub unis mœnibus legibus viuentium. ⁋ Sed quando. i. quoniam ego arbitrabar omnia acta. i. in repu. hoc est in publica instrumenta & scripta auctorum mitti ad te. i. per amicos & familiares tuos: nihil erat quod scriberem. i. scribere deberem de rebus singulis: idest seorsum de vnaquaq; re. ⁋ Transit autem ad alteram partem epistolæ, quæ est amoris confirmatiua dicens. Illud autem: scilicet quod sequitur: erat amoris mei. s. in te: quem. i. amorem susceptum. i. pie & beneuole receptum a pueritia: scilicet tua, nam Plancus longe iunior erat, non solum seruaui, sed etiam auxi: illud inquam videlicet monere atq; hortari te: vt incũberes: idest inniteretis in rempu, omni cognitione & cura, quæ: scilicet respu, si producitur: idest manet in vigore & libertate sua

⁋ Tuum

HVBER.

¶ TVM tps.i.ad tps tui cõsulatus. ¶ Facilis gu. est: qa sapiens & bonus ciuis. ¶ Vt pdu. aũt, sensus ẽ si poterit resp. pduci ad consulatũ tuũ, optime gubernabit, sed opus est magna diligẽtia nr̃a, & ẽt fauore fortunę vt pducat, vt ne ante opprimatur penitus. ¶ Aliquãto, anteq̃ geras cõsulatũ. ¶ Habebimus. hic Romę. ¶ Et pterq̃. i. & licet pp tẽp. cui es pfuturus debeã curare dignitatẽ tuã, tñ ẽt pp te hoc facio, qa ita & reipu. satisfaciam & amicitię nr̃ę. ¶ Humanitas: vel mãsuetudo, vel doctrina. ¶ Ne miror: qa noui sapientissimum. ¶ Iudicii: bene de eo sentiendo. ¶ Officii. bene faciendo. ¶ Ita. in eam partem.

PHI.

¶ AD tuũ tps. ad cõsulatũ tuũ. ¶ Ante. s. q̃ veniat tps cõsulatus. ¶ Vt pducat, hoc opus hic labor est, vt deduci possit ad cõsulatũ tuũ, qd si poterit, optime gubernabit. ¶ Praeterq̃ hoc est tametsi p rep. debeã oia facere, tñ dignitas tua in primis me mouet, vt hoc faciã, & sic tã reip. quã tibi me satisfacturum intelligo. Consilium. articulus. ¶ Sanctissime. sine corruptiõe. ¶ Colendã. amãdã. Teren. Quippe forma impulsi nr̃a nos amatores colũt. ¶ Furniũ. gratiosa cõmendatio. ¶ Iudicii de eo bñ iudicãdo. ¶ Officii: magna i eũ bñficia cõferẽdo.

ad tuũ tẽpus pducit, facilis gubernatio est: vt pducatur aũt, magnæ tũ diligẽtiæ est, tũ ẽt fortunæ. Sed & te aliquãto ante (vt spero) hẽbimus: & pterq̃ q R. P. cõsulere debemus, tñ tuæ dignitati ita fauemus, vt oẽ nr̃um cõsiliũ, studiũ, officiũ, operã, laborẽ, diligẽtiã ad amplitudinẽ tuã cõferamus. Ita facillime & R. P. q̃ mihi carissima est, & amicitiæ nr̃æ, quã sanctissime nobis colendã puto, me intelligo satisfacturũ. Furniũ nostrum tanti a te fieri, quantum ipsius humanitas, & dignitas postulat, nec miror, & gaudeo: teq; hoc existimare volo, q̃cquid in eũ iudicii, officiiq; contuleris, id ita me accipere, vt in me ipsum te putem contulisse. Vale.

N. Scoelsii Luttarei super. M. T. C. Epistolarum Familiarium Libro. X. Variationes.

¶ Ex Epistola. i. Et absui proficiscens.

¶ Quæ põt enim spes esse in ea Repu. in q̃ hominis impetrosissimi, atq; intẽperatissimi armis oppressa sunt omnia. ¶ Vt in repu. omni cogitatiõe, curaq; incumberes. ¶ Sed & te aliquando, vt spero habebimus.

M. Cicero Cn. Planco Imp. Cos. Des. S. D. 2

MEum studiũ honori tuo p necessitudine nostra nõ defuisset, si aut tuto in senatũ, aut honeste venire potuissem. Sed nec sine piculo q̃sq̃ libere de R. P. sentiẽs versari põt i summa ĩpunitate gladiorũ: nec nr̃æ dignitatis videt ẽẽ ibi sñiam de R. P. dicere, vbi me & melius, & ppius audiãt armati, q̃ senatores. Quapp in priuatis rebus nullum neq; offm̃. neq; studiũ meũ desyderabis, ne ĩ publicis qdẽ. siqd erit, in quo me ĩteresse necesse sit, nũq̃ deero, ne cũ periculo qdẽ meo, dignitati tuę. in iis aũt rebus, quæ nihilominus, vt ego absim, cõfici, pñt peto a te, vt me rõnẽ hr̃e velis & salutis, & dignitatis meæ. Vale.

¶ Ex. II. Epistola. Meum studium honori tuo.

¶ Sed nec sine piculo quisq̃ liber de repu. sentiens versari potest in summa immunitate gladiatorum.

ASCE.

¶ AD tps tuũ. i. donec cõsul eris gubernatio ẽ facilis. s. deinceps futura. ¶ Aũt. i. sed, ẽ magnę tũ. i. pariter diligẽtiæ: tũ. i. pariter fortunæ. i. psperi euẽtus: qa nõ oia q̃ diligẽter conamur, assequmur, refragante fortuna, vt. i. resp. pducat vsq; ad tps tuũ. ¶ Sed & hẽbimus te aliqñ añ. s. quã consul fias, vt spero, & pterq̃ qd debemus cõsulere. i. pdesse & psp iceere reip. Tũ aut eũ. i. insup, fauemus dignitati tuæ, ita vt cõferamus oẽ cõsiliũ: studiũ, officiũ nostrũ &. sup. oẽm operã: laborẽ, diligentiã ad amplitudinem tuã. s. fouendã. ¶ Ita. i. & sic intelligo facillime me satisfacturũ, &. i. simul, reipu. q̃ est carissima mihi, & amicitię nr̃æ quã puto colendã nobis sanctissime. i. inuiolatissime. ¶ Ego nec miror & gaudeo. s. insup Furnium nostrũ. s. cõem amicũ, fieri a te tanti, q̃tũ humanitas & dignitas ipsius postulat, & volo te existimare. i. opinari hoc: q̃cqd iudicii. i. bonæ æstimationis, & officii. i. bñficii contuleris in eum, me accipere id ita vt putem te cõtulisse in meipsum. s. benefice impendisse mihi ipsi. Vale.

HVBER.

MEum studiũ. Scripserat Plancus ad Ci. se intellexisse honorẽ suũ non fuisse ab eo defensum, sicut pmiserat. ¶ Itaq; Ci. hac epl'a se purgat, & dicit nulla alia cã id ptermissum ẽẽ, nisi qa nõ licuisset ei tuto in senatũ ire, aut libere sñiam dicere pp M. Anto. q armatos in senatũ introducebat, cõtra quẽ si q̃spiã dixisset, videbat sibi manifestissimum piculũ vitæ. in iis aũt, in quibus & cum honore & sine periculo vitæ possit ei pdesse, pollicet oẽm operã suam & etiã cũ periculo, si fuerit necesse eum interesse. In iis autem, quibus non fuerit necesse eum interesse, petit, vt hẽatur excusatus hẽaturq; respectus eius honoris & dignitatis. ¶ Studium fauor, diligentia. ¶ Tuto. sine periculo pp armatos, q impune interficiebant aduersantes. M. An. ¶ Honeste quia cõtra dignitatem est eo venire, vbi sñia tua cõtẽnat. ¶ Sed pbatio vtriusq; cãæ. ¶ Impunitate: licentia, temeritate sine punitione. ¶ In priuatis. tuis domesticis, pp quas nõ sit opus venire in senatũ. ¶ Desyderabis. deerit tibi: id enĩ desyderat a nobis, qd nobis deest. ¶ Ne in pub. qa fortasse posset ille dicere se in priuatis nõ egere. ¶ Necess. si non potest fieri sine me. ¶ Ne cũ pe. qdẽ. s. desyderabis offm̃ meũ, si tales erunt res in q̃bus necesse sit me interesse. ¶ Vt. q̃uis. ¶ Nihilominus. i. quæ possint fieri non minus in absentia mea q̃ si essem pręsens. ¶ Rationem. respectum. Et salutis & dignitatis. i. vt velis me nihil facere contra salutem aut dignitatem meam.

PHI.

MEum studium. Commendauerat Ciceroni dignitatem suam Plancus, vt in senatu laudaretur q̃ ipse pro repũ. faciebat. Imperat enim erat exercitus in Gallia. At Cicero cum Antonius consul esset, & ipsius ac libertatis inimicus nullam hẽbat in curia potestatem. ¶ Qua pro te Planco seipsum excusat. Tantumq; illi pollicetur quantum põt, sed parum se posse demonstrat Antonio consule, quem ipse latrocinii ducem appellat, a quo & armatos in Senatum duci conspiciebat, inde eum rogat tantum sibi oneris imponat, quantum pro eius dignitate moliri poterit, & suæ saluti atq; dignitati consulat. ¶ Honori, famæ & dignitati. Tuto. Ideo qm̃ tenebant omnia Antoniani obsessa armatis. Conuocauerat enim vndiq; per Italiam Antonii veteranos milites. ¶ In Senatum. eo die potissimum: quo Antonii inuectiuam igitur contra Ciceronem, in senatum ire voluit, sed amici noluerunt, qm̃ Antonius cum magna armatorum copia in senatum ascenderat. ¶ Armati, contra morem ciuitatis. In Senatum enim armati prodire non poterant. ¶ Sed vtriusq; causæ probatio. ¶ Desyderabis. non deerit tibi: id enim desyderari dicitur quod deest. ¶ In priuatis. ob quas venire in senatum necesse. non erat. ¶ In publicis, quoniam dicere potuisset in publicis egeo opera tua non in priuatis quasi obiectioni respondeo. ¶ Ne in periculo quidem: scilicet deero tuæ dignitati. ¶ Nunq̃ deero, Pollicetur se nunq̃ defuturum dignitati ipsius Planci, vel si necesse fuerit mortem adire. Sed vnum orat, velit Ciceronem suæ saluti consulere, nolitq; eum illis interesse negociis, quæ vel absente ipso Cicerone consequi poterit. Timebat enim arma Antonii non parum. ¶ Vt ego absim, tanq̃ absens sim, nihilominus hæc omnia confici possunt.

Desideri

ASCE.

MEum studiũ &c. Scripserat Plancus ad Ciceronem se intellexisse honorem suũ nõ fuisse ab eo defensum. Quocirca se purgat hac epl'a Cicero, & dicit nulla alia cã id prætermissum a se, nisi q non licuisset sibi tuto in senatũ ire, aut libere sñiam dicere, pp. M. Antonium. pollicetur aũt operã suam. Ordo est. Studium meũ. i. diligens fauor & concertatio,

non defuiſſet honori tuo.ſ.ptegēdo ſi potuiſſem venire i ſenatū aut tuto.i.ſine periculo:aut honeſte,tuto aūt non potuiſſ tantiſper,dū Antonio obſtitit,honeſte vero non potuiſſet,ſi aſtipulatus fuiſſet. Sed nec quiſq̄ ſentiens libere.i.vt liberum hoiem decet in repu.pōt verſari.i.ſenatu:ſine periculo.ſ.vitæ: in ſumma impunitate.i. vbi ſumma eſt impūitas gladiorū .i.violentię armis illatę:nec videt̃ eſſe noſtrę dignitatis.i.ptinere ad noſtrā dignitatē:dicere ibi ſniam de repu.vbi armati audiaot melius & propius.i.de minore diſtātia me quā ſenatores.⸿ Quaptopter tu nullū.i.nō vllū:nō deſyderabis:qa præſens erit tibi,deſyderamus aūt abſentia:aut nō extantia:vllū neq̄ officiū neq̄ ſtudiū meū:in rebus priuatis.i.nō pertinentibus ad rēpu.q̄ in ſenatu agātur:nec qdā.ſ.nō ēt deero vnq̄ dignitati tuę in publicis , ſiqd erit in quo neceſſe ſit me intereſſe:nec quidē.i.nō etiā cum periculo meo.⸿ Sunt q legant nunq̄:quod ſi legendum eſt:ita diſtinguā ⸿ Nec in publicis quidē ſiquid ſit in quo neceſſe ſit me intereſſe:qa nunq̄ deero dignitati tuæ:nec quidē cū periculo meo.⸿ Autem.i.ſed:ego peto a te vt velis habere rationem.i.beneuolum reſpectū & curam & ſalutis & dignitatis meę,in iis.i.hmōi rebus:quę poſſunt confici.i.cōplere fieri: nihilominus vt.ſ.demus q̄ ego abſim:ideſt licet abſim. Vale.

3

M.T.C.Cn.Planco Imp.Cos.Des.S.P.D.

CVm ipſum Furniū p ſe vidi libentiſſime,tū hoc libentius,q̄ illū audiēs, te videbar audire.Nā & in re militari virtutē,& in adminiſtrāda puincia iuſtitiā, & i oī gñe prudētiā mihi tuā expoſuit:& ꝑterea mihi nō ignotam in cōſuetudine,& familiaritate ſuauitatē tuā adiunxit: præterea ſummā erga ſe liberalitatē. Quę oīa mihi iucūda,

HVBER. CVm.cū eſſet Plācus in Celtis cū tribus legionibus:vt diximus:neq̄ Ci.ſatis ei fideret, idq̄ nō auderet apte dicere,nitit̃ eū occulte retinere in amore reip.primū igit̃ dicit ſe libēter vidiſſe Furniū,tū p ſe ipſum:tū q a narrauerat iucūdiſſime de Plan. & in re militari & adminiſtratione prouincię:poſtea vero ex beneuolētia quā ſibi vetuſtiſſimā fuiſſe dicit cū Plan eum hortat̃: vt incūbat diligēter in tuēdā & conſeruandā patriā,ex qua re dicit eum ſummā & dignitatē & gloriā adepturū,poſtremo ne videat̃ ex diffidētia ſcripſiſſe:dicit ſe amore compulſum eſſe hęc ſcribere. ⸿ Furnium,is erat in exercitu cum Planco eius legatus: vt infra videbimus.⸿ Per ſe.i.ſui ipſius cā.⸿ Hoc.pp hoc.⸿ Prouincia. Gallia Celtica.⸿ Nō ignotam mihi,qa ſum iam expertus.⸿ Suauitatem.ſ.expōſuit.i.expoſuit mihi q̄ ſuauis & iucunda ſit cōſuetudo & familiaritas tua.⸿ Summā liberalitatem erga ſe.i.q̄ fueris in eo tractando liberalis & benignus.⸿ Quæ omnia .ſ.de virtute tua in re militari de iuſtitia & prudentia,in adminiſtranda prouincia,& de ſuauitate conſuetudinis tuę.

PHI. CVm ipſum Furniū,clariſſimas in primis Planci virtutes oſtendit ex eo quod a Furnio audiuit,poſtea vetuſtam amicitiam,quam Ci.cū parente ipſius inierat,inde cū eo ipſo ab ineunte pueritia cōfirmauerat,& hoiem ad capeſſendam reip.defenſionem vehementer hortat̃:& item ille denūciat ſe deſignatū eſſe cōſulem , atq̄ oſtendit ampliſſimā viā non mō ſempiternę laudis & glorię cōſequendę,ſed immortalitatis.Poſtremo hæc oia amore coactus ad eū ſcripſiſſe demonſtrat, & ſeipm oia p honore ipſius ſtudioſe facturū eſſe pollicetur. Verebatur aliquantulū Ci. ne Plancus a repu. deficeret:& M. An. Adhæret.Cum quinq̄ Plancus legiones apud Celtas hr̃et. Erant.n. tunc in armis multæ Romanæ. legiones: quarū quinq̄ Plancus:quatuor Lepidus in Hiſpania: quatuor.M.An,in Italiam : & duas Aſinius Pollio.Item quinq̄ Octauius:duas qdem Veteranorum Cæ.militum:qui ab Antonio ad ipm ſe contulerant tanq̄ Iulium Cæ.viventem.Hmōi aūt variæ factiones poſt Cæ.mortem ſecutæ ſunt,ex quo.M.An, explicata Cæſaris veſte cruenta de nefaria cæde illius conqueſtus eſt.Bella deinde ciuilia inter eos nata ſunt.Cœpit in primis,M. An. velle,D. Bruto Celtas eripere. & eorum loco Macedoniā tradere.qd̃ cum pſuadere nequiſſet ad eum pfectus vicit.Fugiēs Brutus Mutinam ſe recepit, & ibi ab Antonio obſeſſus, & vix fauēte Ci.p Hirtiū & Octauium liberatus eſt: & Antonius cū exercitu hoſtis a Senatu iudicatus,q̄ ſenatui pere noluiſſet,inde fugere coactus eſt:ob qd̃ beneficium in rēp.collatū a Cæ.Octauio haud ſatis gratus in eū Senatus viſus eſt cū de triūpho Cę.& militū eius iam decreto mentionē feciſſet,non benigne auditus eſt.& ex eo iratus Cæſar cū.M.An.& M.Lepido ſocietatē iniuit,& Romā cū exercitu reuerſus nō plures q̄ decem & octo annos natus cōſul creatus eſt,& q̄ primum de qōne hñda cōtra Cæ.patris eius interfectores legē tulit.Qua lege.D.Brutus.C.Caſſius & M.Brutus abſentes poſtulati & dānati ſunt, & qūo Senatus.D. Bruto iuſſiſſet vt inſequeretur Antoniū:a legionibus relictus fugere coactus eſt,& Antonii iuſſu:cū in eius ptātem deueiſſet.a Capeno Sequanę occiſus eſt.Inde triumuiratus dñatio ſecuta eſt Antonii.Cę.& Lepidi,de qua loco ſuo aliqua dicturi ſumus:nunc ad Plācum redeamus.⸿ Furnium. Legatū Planci.⸿ Per ſe.gr̃a ſui ipſius.⸿ Libentius.aduerte aium: q̄ qūo primū dixerit libentiſſime addidit inde libentius ſic aut hoc licenter, vt cōparatiuū tranſcēdat aliqn̄ ſuplatiuum.⸿ Virtutē.fortitudinē,quā illis verbis oñdit:qbus eſt viſus in epl̃a ad Senatum. Vt ipſe ita ſum aīo paratus vel puincia tueri vel ire quo reſp.vocet , vel tradere exercitum , auxilia puinciāq̄,vt vel oēm impetū belli in me cōuertere nō recuſem,aut confirmare priæ ſalutē,aut periculū poſſem morari in re militari,erat eni tunc imperator exercitus in Gallia Celtica,& in Caſtris quinq̄ legiones hēbat.⸿ Legiones itaq̄ habeo quinq̄ ſub.ſignis:& ſua fide,virtuteq̄ reip.coniunctiſſimas.⸿ In admi. puin.iu.vnicuiq̄ tribuendo qd̄ iuſ̄ erat, Vnde paratiſſimi puinciales erant ad oia obeunda p rep.Romana. Ex quo illud eſt in eius epiſtola ad Senatū.Prouinciā:omniū ciuitatem conſenſu paratiſſimā hēo,& ſumma cōtentione ad officia certātem.⸿ Liberalitatē.qua nō ſ.iā Furniū obligauerat,ſed totam prouinciam,quod ipſe in eadem epiſtola de ſe dicit.Et noſtra liberalitate nobis obſequentes.

ASCEN. CVm ipſum &c.Cū eſſe Plancus in Celtis cū tribus legionibus,neq̄ Ci.ei ſatis fideret,neq̄ tñ auderet id aperte,dicere,nitit̃ eū occulte retinere in amore. Primū itaq̄ dicit ſe libenter vidiſſe Furniū narrantē iucunda de Plāco,qd ex arte facit,qua ꝑcipimur ea,q̄ ab aliquo deſyderamus,aut obtinere volumus,ſignificare penes illū eſſe,vnde q miſericordiā petunt a miſericordia laudare ſolent,ſicut ēt in pſalmo,Miſerere mei deus ſm magnā miſericordiā tuam,Quinetiā quē immitem putamus ſi opus ſit ab eo miſericordiā implorare:miſericordē fingimus,Quia ergo Plancū in fide & ſtudio erga rēp.maximope manere cupit,dicit ſe bene de eo ſperare:monetq̄:qd̄ ex amore ſe facere dicit:vt pr̃iam tueat̃.Ordo eſt,Cū.ſ.ita ſit q̄ vidi Furniū libentiſſime per ſe.i.ſua ipſius cā,tum.ſ.multo magis eſt q̄ vidi eū libentius,hoc.i.pp hoc q̄ ego audiens illū,videbar.ſ.mihi audire te.Nā ipſe expoſuit.i.expreſſe narrauit mihi: &.i.ſimul: virtutē tuā in re militari, & iuſtitiā tuā in puincia adminiſtrāda,& prudentiā tuā in oī gñe.Pulchre aſſignat rebus q̄litates congruas.⸿ Nā in re militari maxime vtilis eſt virtus.i.fortitudo:q̄ pprie virtus a viribus dr̃ in puincia adminiſtrāda:vt in alia oi adminiſtratiōe publica,maxime opus eſt iuſtitia,prudētia aūt ad oēm rem gerēdā vtilis eſt.Nam fortitudo ſine prudentia,temeritas eſt: Iuſtitia aūt ſine prudentia eſſe nō pōt:nō enim pōt ius ſuum cuiq̄ reddere qui neſciat qd ſuum cuiuſq̄ ſit.Sicut & fortitudo:quæ virtus eſt,ſine iuſtitia nō eſt,immo virtutes illæ quatuor principales fortitudo,prudētia, iuſtitia & temperantia ſic ſe hñt vt alia ſine aliis nulla plene contingat.⸿ Et præterea.i.præter dictas virtutes tuas:ipſe adiunxit.ſ.narrādo mihi ſuauitatem tuā in conſuetudine & familiaritate non ignotam,immo notiſſimam mihi.⸿ Præterea.i. præter hæc omnia adiunxit ſummam liberalitatem.ſ. tuam erga me : quæ omnia ſup.fuerunt iucunda mihi : quia attulerunt voluptatem.

¶ Hoc

HVEBR.

¶ HOC extremum.de liberalitate tua in eum. ¶ Ego, artificiose allicit Plan. ad sententiam suam longius repetens initiũ amicitię. ¶ Domo.familia. ¶ Ab ineunte pueritia.i.ab initio pueritię cœpi amare te. ¶ Familiaritate.s.huius. ¶ Aetate cõfir.i.postq̃ factus es adultus, hoc aũt dicit vt ostendat eam maxime debere durare, & esse ppetuam, nã ipse in Lel.sic ꝑcipit. Omno amicitię corroboratis iam cõfirmatisq; ingeniis ętatibus iudicãdę sunt. ¶ Constitutã.confirmatã. ¶ Studio.m. qa diligenter eam colui. ¶ Iudicio tuo.qa existimasti me dignũ familiaritate tua. ¶ Cõsecutus.adeptus. ¶ Duce.quasi pr̃cipua cã. ¶ Comite fa.qa fortuna cum virtute cõiuncta multũ valet. ¶ Adolescens.cũ adhuc esses iuuenis. ¶ Multis in.cũ inuidia multorum. ¶ Fregisti.vicisti.deiecisti. ¶ Ingenio & in ꝑclare te gerendo, non aũt vindicta. ¶ Nemini co.qui.i.q non sum inferior amore erga te aliquo, qui possit esse vetustior necessitudine tibi cõiunctus. ¶ Reliquæ.i. futuræ. ¶ Fugere te, latere te: tibi esse ignotũ. ¶ Te ni.ser.tẽ.te nimiũ seq tpa, & respectu quorundã q plurimũ poterant te non audere facere, qd decebat virũ bonũ. ¶ Quod.s.te nimiũ seruisse temporibus. ¶ Ego quoq;.sicut quidam alii. ¶ Si ea.i. si existimarem ea placuisse tibi, quæ ferebas. ¶ Probare. tibi placere, ¶ Ea q̃pa. seruitutẽ ciuiũ & oppressionẽ legum & iudiciorũ. ¶ Quid sen.qd iudicares: & in aĩo hr̃e: q bene sentiebas de reip.licet taceres & videris nimis seq tpa. ¶ Alia. quia periit Cęsa. ¶ Tuũ iu.vt facias qd sentis. ¶ Et id libe.qa nullũ habemus dñm. ¶ Designatus.in annũ sequẽtẽ. ¶ Dicebant̃ enim designati cõsules q erãt electi in futurũ. ¶ Optima ęta.iuuenta iam matura. ¶ Maxia or.i.quo tpe respu.est orbata, & priuata talibus viris.s.bonis & sapiẽtibus, qualis tu es. ¶ Orbitate.trãslatio sumpta a parẽtibus qui ꝓprie filiis orbari dicunt. Cõmode igitur trãstulit ad patriã: quę oium parẽs est. ¶ Incũbe.iã incipit eum hortari. ¶ Per de. adoratio. ¶ Vnus cur.i.sola via ẽ ad gloriã cõparandã hoc tpe rẽp. bñ gerere.

Designati consules

hoc extremum etiam gratum fuit. Ego Plance necessitudinem constitutam habui cum domo vestra, ante aliquanto, q̃ tu natus es: amorem autem erga te ab ineunte pueritia tua, confirmata iam ætate familiaritatem, cum studio meo, tũ iudicio tuo constitutam. His de causis mirabiliter faueo dignitati tuæ: quam mihi tecum statuo esse cõmunem. Omnia summa consecutus es, virtute duce, comite fortuna: eaq; es adeptus adolescens, multis inuidentibus, quos ingenio, industriaq; fregisti. Nunc me amantissimũ tui nemini concedẽtem, qui tibi vetustate necessitudinis potior possit esse, si audies: omnem tibi reliquæ vitæ dignitatem ex optimo R.P. statu acquires. Scis profecto (nihil enĩ te fugere potuit) fuisse quoddã tempus, cum hoĩes existimarent, te nimis seruire temporibus quod ego quoq; existimarẽ, si te ea quæ patiebare, probasse ẽt arbitrarer, sed cũ intelligerẽ, quid sentires: prudenter te arbitrabar videre, qd posses. Nũc alia ratio est oĩum rerũ. tuum iudicium est, idq; liberum. Cos. es Des. optima ætate, summa eloquentia, maxima orbitate R.P. virorum talium. Incumbe per deos immortaleis in eã curam, & cogitationem, quæ tibi summam dignitatem & gloriã afferat. Vnus aũt est, hoc ꝓsertĩ tpe, p tot annos R.P. deuexata, R.P. bñ gerẽdæ cursus ad gloriã.

PHI.

¶ HOC.ex qd esses tã liberalis in Furniũ. ¶ Necessitudinẽ. amicitiã vetustã repetit. In hoc illud Isocratis dici põt. Qd non solũ patrimonii sed amicitiæ p̃rnæ hæredes esse debemus, cuius verba sunt hæc. ¶ Amorẽ. Duo dicit se hr̃e a Plãco. Amorẽ a teneris annis & familiaritatẽ iam ętate puecta. Amor sine amicitia esse põt. Amicitia vero sine amore esse non põt. ¶ Confirmata iam æta. vt demõstrat iam fore perpetuã, vt ait in Lęlio: oino amicitię corroboratis iam ꝯfirmatisq; ingeniis: & ętatibus iudicãdę sunt. ¶ Studio meo. eã me colentẽ diligenter iudicio tuo: te maxime iudicante me dignũ amicitia tua. Comite for. ita vt virtus ꝑcederet, fortuna sequeret̃. ¶ Nunc si me audies. consilium meũ seq volus. Concederẽ me. vt in te amãdo vincar ab aliquo. ¶ Et. incipit hortari ad capessendã reip. defensionẽ: quã. M. Antonius occupare conabat̃. ¶ Seruire tpibus. vt quocunq; tpa sese haberent te nõ curare, & labi sinere sine animi tui ꝑturbatione. Nunc vero alia rõ est hñda: vt nullo pacto patiaris ista tpa hoc pacto sese hr̃e, q Antonius occuparet rẽp. ¶ Patiebare.s.oppssionẽ legũ & iudiciorũ, atq; seruitutẽ ciuiũ tpe Caii Cęsaris. ¶ Quid sentires. qm̃ bñ de rep. sentiebas, licet tacẽdo nimis sequi tẽporũ conditionẽ videreris. ¶ Te ꝓbare. nõ arbitror te nũc laudare: q olim patiebaris mala, Insurges enim ꝯtra latronũ ducẽ: hoc est, M. Antoniũ libertatis occupatorẽ. ¶ Quid posses. arbitrabar etiã te videre qd facere posses. ¶ Alia ratio. qm̃ Cæsar non extat amplius. ¶ Omniũ rerũ. publicarum rerum: non sub tuo iudicio iacet. ¶ Talium. qualem & esse cognoscimus. ¶ Optia ætate. adulta iuuenta. ¶ Orbitate. cũ priuata sit talibus viris qualis es tu: & est apta metaphora a parentibus ad patriã. ¶ Incumbe, non modo hortantis est: sed impellentis. ¶ In eam curam: in defendendam patriam contra latronum. ducẽ: in quo summam gloriam consequereris. ¶ Cursus ad gloriam. a facilitate gloriæ cõparãdæ, & dicit vnam esse viam ad gloriam comparandam hoc tempore. s. bene gerere rempub.

Amor amicitia

ASCEN.

¶ HOC extremũ.s.q liberalis in amicũ fuisti fuit ẽt gratũ: qa attulit vtilitatẽ. ¶ Ego o Plance habui necessitudinẽ.i.necessariam coniunctionem amicitiæ constitutã.i.cõi consensu statutã, cum domo.i. familia vestra.i. maioꝶ tuoꝶ: aliquanto anteq̃ tu natus es. ¶ Aũt.i.sed: habui sup. constitutũ amorem erga te: ab pueritia tua, ineunte.i. ab eo tpe quo puer esse incipiebas transacta infantia, & sup. habui familiaritatẽ ætate.s.tua, iam cõfirmata.i.stabilita: constitutã: tum.i.simul studio meo: tum.i.simul iudicio tuo.s.quo studiũ meũ cõprobasti. ¶ Ego faueo de his causis.i.ob has cãs: mirabiliter dignitati tuæ: quã.s.dignitatem, ego statuo.i.cõstituo & ꝓpono hr̃e cõem mihi tecũ. ¶ Tu cõsecutus es oia summa: ita versus legit̃, cũ sint q legunt: oia sum cõsecutus: sed de se nõ loquit̃ Ci. verũ de Planco: q iam cõsolatũ adeptus erat. Notandũ aũt oia interdũ cũ suplatiuo congruere, virtute sup ente tibi duce: & fortuna comite, & ita quasi inseruiẽte, & tu adeptus es ea.s. summa: adolescens.i. adhuc in adolescentia: multis inuidentibus: quos fregisti ingenio & industria. ¶ Nunc si audies me amantissimũ tui & nemini cedentem qui posset esse tibi potior vetustate necessitudinis tu ad qres tibi oẽm dignitatem vitæ reliquæ ex optimo statu reipu. Tu ꝑfecto scis. ¶ Nihil enim potuit fugere.i.latere te: quoddã tp̃s fuisse: cũ hoĩes existimarent.i.iudicarent te nimis seruire.i.obsequi tpibus.i.dispositioni tẽpoꝶ: hoc est hoĩbus tunc plurimum potentibus: qd ego quoq; existimarem.i.iudicarem te fecisse, si ego arbitrarer te etiã probare.i. approbare & ex iudicio tuo facere ea quæ patiebare.i.patiebaris.i.coactus faciebas. Sed cũ ego intelligerem qd sentires.i. faciendũ: ego arbitrabar te videre .i.cognoscere qd posses.q.d.eum plura potuisse q̃ putaret: qa aliter non fecisset quæ fecit. Nunc alia est rõ oium rerum iudicium est tuũ: & id iudiciũ est liberũ.i.tu potes libere ex sñia tua oia iudicare & facere, tu es designatus.i. declaratus cõsul, ætate optima, quia adhuc fere adolescens, eloquentia summa, & maxima orbitate.i. spoliatione aut carentia reip.i. quã passa est aut accepit resp. taliũ: videlicet fortiũ virũ. ¶ Incũbe.i.toto pectore & conatu intende: per deos immortales .i.rogatus: in eam curã & cogitationẽ: quæ afferat tibi summam dignitatẽ & gloriã. ¶ Aũt.i.sed, vnus cursus est ad gloriã præsertim hoc tpe rep. deiecta.i.pessundata.i. eo q fuit de per tot annos.s. cursus reip. gerendæ bene, hoc est per solam reipu. rectam administrationẽ potest nunc quispiam celeriter ad gloriam peruenire.

HVBER. HAEC remouet Ci. a se suspitionē diffidētiæ. Ex iisdē fon. s. philię. Haurire, summere. Modū, finē. Significandū, incēdū. Ostentare, iactare. Prudentiā, dando & monita & pcepta & bñ gerēda rep. vt viderer prudēs. Interea, donec ad nos veneris. Ex sermone Furnii. i. pp ea q̄ Furnius de me locutus est tecum. Excusationē qd nihil ad te scripserim. Profectū abiisse. s. in græciā. Nec mi. q. multo minus et ego maximū. Præterire, omittere. In quo, officio. Tuendo, seruādo. Paterne, q̄ habuisti cū patre meo: vt ipse supra scripsit. Obseruantiæ, honoris reuerentia erga te. Mutui, q̄ lem tibi pręsto. Mea & tua ætas, qa ego sum iuuenis & tu senex, vñ debeo habere te loco patris. Patriam, paternam.

Hæc amore magis impulsus scribenda ad te putaui, q̄ q arbitrarer te monitis, & pceptis meis egere. Sciebā enim ex iisdē te hæc haurire fontibus, ex qbus ipse hauserā. Quare modū faciā. Hoc tm̄ significandū putaui: vt potius amorē tibi ostenderē meum, q̄ ostentarem prudentiā. Interea, quæ ad dignitatem tuā ptinere arbitrabor, studiose, diligenterq; curabo. Vale.

PHI. HAEC. conclusio est qua remouet suspitionem: quam forte hēbat Ci. ne a rep. ad Antoniū deficeret. Ex iisdem fon. doctrinæ virtutis amore & desyderio immortalitatis. Modum, finem scribendi. Ostentarem pru. demonstrarē me aliqd sapere & de his publicis itelligere qd faciēdum sit. Ostentare enim semp est ad inanem quandā gloriā atq; iactantiā. Teren. Cicatrices suas ostentat. Interea. dū ista tractabunt, & ad nos te cōtuleris. Supiorem enim & inferiorem tpis conditionem amplectitur vt Vir. Interea medium Aeneas iā classe tenebat Certus iter. & interea loci & interim dr. Aiaduerti. aduerti vel aduerti aium ēt dicimus p cognoui: intellexi vidi. Cic. aduerti hercle aium: & aiaduerti Brutum. Qñ vero cū. ppositione in actūm damus punire signāt, vt aiaduerto in te, hoc est punio. Excusationē. q nihil ad te scripserim. Profectū. vt absui pficiscens in græciā. Sine culpa. pmitterem ego maximū scelus: si qd offici pterirem, qd tibi pstare possem. Vel prīnæ amicitię ad illud retulit, qd inqt ipse necessitudinē cōstitutā habuit cū domo vrā. A pue. ad illud qd inqt Ci. Amorē erga te ab ineūte pueritia tua. Obseruātię. pietatis: reuerētię ac veneratōis. Nā obseruare interdum signat colere venerari: Cic. sic vt aliquo honore aut imperio affectos obseruare & colere debemus. Vñ nascit obseruātia: alr̄s est recognoscere. Virg. Vestigia retro obseruata sequor. Plerunq; vero diligenter aspicere atq; custodire, plautus oculos ego tibi istos effodiam, improbe ne me obseruare possis. Quid rerum geram. Vnde dr̄ obseruatio, quæ omnino differt ab obseruantia. Mi Ci. hēt talis vocatiuus grām conciliandæ beneuolentiæ.

Aduerti aium aiaduerto cū in

Obseruar̄

Obseruantia

Ostentare

ASCEN. EGO putaui hæc scribēda sup. esse ad te magis impulsus. i. eo q essem impulsus amore. s. tui: q̄ q arbitrarer te egere pceptis & monitis. s. cuiuspiā. Ego enim sciebā te haurire hæc ex iisdē fontibus: ex qbus ego hauseram. i. ex libris philosophorū & ex cōsyderatione reip. Romanę: quare. i. quāobrē ego faciā modū. i. finē. Ego putaui nunc tantū. i. dūtaxat significandū. s. quid sentirem: vt ostenderē tibi potius amorē meum, q̄ ostentarē. i. iactanter demonstrarē prudentiā. s. meā: Ego curabo interea studiose & diligenter ea quæ arbitrabor pertinere ad dignitatem tuam. Vale.

Planeus Ciceroni. S.D.

GRatissimæ mihi tuæ lr̄æ fuerūt q̄s ex Furnii sermōe te scripsisse aiaduerti. Ego aūt pteriti tpis excusationē affero, q te pfectū audierā, nec multo añ rediisse sciui, q̄ ex epl̄a tua cognoui. Nullū enim in te offm̄, ne minimū qdē, sine maxima culpa videor posse pterire. in quo tuēdo hēo cās plurimas, vel prīnæ necessitudinis, vel meæ a pueritia obseruātiæ, vel tui erga me mutui amoris. Quare mi Cicero, qd mea, tuaq; patit ætas, psuade tibi te, vnū eē, in quo ego colēdo patriā mihi cōstituerim sanctitatē. Oia igit tua cōsilia mihi nō magis prudentiæ plena, q̄ summa est, vidētur, q̄ fidelitatis, quam ego ex mea cōsciētia metior. Quare si aut aliter sentirē, certe admonitio tua me reprimere: aut, si dubitarē hortatio impellere posset, vt id sequerer, qd tu optimum putares. Nunc vero qd est, quod me in aliā partē trahere possit? Quæcunq; in me bona sunt, aut fortunæ bñficio tributa, aut meo labore parta, & si a te pp amorē carius sunt æstimata, tñ vel inimicissimi iudicio tanta sunt, vt præter bonā famā nihil desyderare videant.

HVBER. GRatissimæ. Hęc epl̄a rñsiua est ad supiorē: in quā scripserat Ci. se intellexisse ex Furnio virtutē Planci in re militari: & iustitiā in administranda puincia. Deinde eū hortatus fuerat ad curā & defensionē priæ. itaq; rescribēs Plā. dicit ea sibi fuisse gratissima, q̄ Cic. ex verbis Furnii ad se scripserat. Quod aūt ipse antea non scripsisset dicit se hñdū acrusatū pp q intellexerat Ci. pfectū in gręciā: ne pus cognouit eū rediisse: q̄ Ci. ad eū scripsit. postremo pollicetur se i oibus obtēperaturū pceptis ipsius Cic. ondit q; optimas & iustissimas cās eē quare id facere dēat: i se tñ dicit esse solicitū & de rebus vrbanis & de ipsa puincia pp discordiam q̄ erat inter ipsos Romanos. Sanctitatem pietatem venerationem. Quā fidelitatē. Metior ex. m. c. i. q̄ puto ita esse, qa scio me semper meruisse, vt mihi fidelr̄ consuleres, qa te semp colui. Metior. æstimo. Aliter. s. q̄ sentio & tu suades. i. si essem male affectus erga rēp. Reprimere. retrahere a mala sñia. Impellere, mouere: incitare. Quid est q̄si diceret nihil. Fortunæ. b. a. m. l. p. qa ipse dixerat oia summa adeptus es virtute duce, cōiter fortuna. Carius quia a te dicuntur esse summa. Vel. i. etiā. Inimicissimi. M. An.

Metior

PHI. GRatissimæ. Nō minori eloquētia: & verborū atq; sñiarum grauitate lr̄as Plāci q̄ Ci. eē iudicio. Aduertite q̄ ro sium parūper q̄ta suauitate dicēdi, q̄ta prudētia rerū. oium in his ad Ci. lr̄is est vsus Rñdit. n. oibus illis ptibus, q̄s Ci. supiore epl̄a dixerat: excusans se ēt: qd nō antea ad eū scripserat cū audiuerit in græciā fuisse pfectū. Et plurimas in eo colēdo rōnes eē demōstrat Ci. cōsilia vehemēter extollit, & se illa secuturū, atq; p rep. facturū esse pollicet. Postremo in maxia rerū oium expectatione se dicit eē vt qd in Gallia Cisalpina. qdue in vrbe agat, intelligat: & se pterea sperare non parū Ci. & oibus bonis satisfacturū. Sanctitatē, obseruantiā quandā, & pietatē tanq̄ in prem meū. Oia cō. tua, q̄ lr̄is tuis accepi in defendēda libertate & in capessenda mihi glia. Cōmendat ipsa cōsilia & prudentis: atq; fidelitate. Ex mea cō. cū ego te semp loco pr̄is coluerim, scio me dignū fuisse: vt fidelr̄ consuleres. Metior. puto. Aliter. s. q̄ sentio: & tu me admones. Reprimere, admouere a mea sñia. Quæ rūq; in me bona sunt. ad illud rñdit, quod Ci. dixit. Nam & in te militari virtutē: & in administranda puincia iustitiā: & in omni genere prudentiā mihi tuā exposcit. Beneficio fortunę. ad illud retulit: quod dixit Ci. videlicet oia adeptus es virtute duce comite fortuna. Inimicissimi. s. M. Antonii.

ASCEN. GRatissimæ &c. Rñdet Plācus supiori eplæ ondens gratā sibi esse admonitorē Ci. & se libēter & pariturū dicens. Lr̄ę tuæ fuerāt mihi gratissime, q̄s. s. lr̄as ego aiaduerti te scripsisse ex sermone. i. vt dicunt relatione Furnii. Ego aūt affero excusationē: tpis pteriti. i. q pretermiserim hactenus rndere: & ita multū tpis sit pteritū, q audieram pfectū. i. discessisse: nec sciui multo ante q̄ cognoui ex epistola tua. s. post reditū ad me scripta, te rediisse. Enim. i. quia nullum. i. nō vllum ego nō vidror posse pterire sine maxima culpa vllū offm̄ in te: nec qdem. i. nō saltem aūt non ēt minimū, in quo. s. offō in te tuendo. i. conseruando: ego hēo cās plurimas: vel. s. cām necessitudinis prīnæ. i. q̄ cum pre meo contraxisti: vel obser-

uantiæ meæ

uantiæ meæ.i.quã te obseruaui & veneratus sum a pueritia. vel mutui amoris tui erga me:videt̃ redundare erga me, aut particula mutui,nã erga vnũ nõ est mutuus amor,sed vtriusq; duorũ erga alterũ. ⸿Quare o mi Ci. qd mea & tua ætas patiat̃ psuade tibi te vnũ esse,in quo colẽdo ego cõstituerim.i.velĩ cõstituisse. ⸿Sãctitatẽ patriã.i. ptĩ debitã. ⸿Igit̃ oĩa cõsilia tua vident̃ mihi nõ magis plena prudẽtiæ q̃ summa est.quã fidelitatis:quã.s.fidelitatẽ seruatã ptĩ in me:ego metior ex mea cõsciẽtia.i.tãtã magnã iudico,quãtã volo tibi seruare. ⸿Quare.i. qobrẽ: si aut sentirẽ aliter.i. quã tu iudicas sentiẽdũ psertim de repu.certe admonitio tua posset me reprimere,ne.s.qd sentirẽ executioni mãdarẽ aut si dubitarẽ.i.deiceps & dubius essem vtrã ptẽ debeã seq,adhortatio tua posset ipellere me, vt seqrer id,qd tu putares optimũ.s.ex oĩbus. Honesta ẽ locutio, & amoris plena,si forma dicẽdi ɔspiciat̃. ⸿Nũc vero.s.cũ neq; aliter sentiã neq; dubitẽ:qd ẽ,qd possit trahere me i aliã ptẽ? q.d.nihil,qa Quęcũq; bona sunt i me,aut tributa.s.mihi bñficio fortunę,cui Romani sp plurimũ tribuebãt, vt docet Plutarchus i libello de fortuna Romanorũ & virtute Alexãdri:aut parta meo labore,debebat loco fortũę patrẽ luminũ ponere,a quo oẽ datũ optimũ, & oẽ donũ pfectũ,sed vanũ erat illi añ lucẽ surgere. ⸿Etsi.i.quãq̃ sup.bona mea sũt æstimata.i.appriata a te carius.i.pluris quã sint:pp amorẽ.s. tuũ i me,tñ tanta sunt iudicio vel.i.ẽt inimicissimi:vt nihil videant̃ desyderare.i.putare sibi deesse pter bonã famam.

Quare hoc vnũ tibi psuade,q̃tũ viribus eniti,cõsilio prouidere,authoritate mouere potuero,hoc oẽ R.P. sp futurũ. Nõ est ignotus mihi sensus tuus:neq;,si facultas optabilis mihi qdem tui præsentis esset vnq̃ a tuis cõsiliis discrepare:ẽt nec nũc cõmittã, vt vllũ meũ factũ rephẽdere iure possis. Sũ in expectatiõe oĩum rerũ,qd in Gallia citeriore,qd i vrbe Ian.mẽse gerat̃ vt sciã. Interi maximã hic sollicitudinẽ, curãq; sustineo,ne inter aliena vitia hæ gẽtes nostra mala suã putent occasionẽ. Qd si pinde,vt ipse mereor, mihi successerit:cẽt te & tibi,cui maxime cupio, & oĩbus viris bonis satisfaciã. Fac valeas,meq; mutuo diligas.

HVBER. ⸿QVARE. ɔclusio. ⸿Viribus.corpis. ⸿Cõclusio. prudẽtia. ⸿Sẽsus. sñia cogitatio. ⸿Neq; si.hoc ẽ si te possem hẽre pñtẽ, sicut opto:nunq̃ discedere a cõsiliis tuis. ⸿Discrepare.dissentirẽ, facerẽ aliter q̃ tu cõsuleres. ⸿Nec nunc.cũ absum a te. ⸿Vrbe.Ro. ⸿Mense Ian.quo solebãt noui magistratus creari, vt alio loco plenius dictũ est. ⸿Hæ gentes celticæ:in quibus sum. ⸿Nostra mala.nostras discordias.

PHIL. ⸿QVARE.Cõclusio.& qd ipse facere pollicet̃ oñdit. ⸿Gallia cit. Cisalpinã dicit:vbi Brutus erat suus collega. ⸿Neq; si fa.sensus ẽ. Si te pñtẽ hẽre possem.nunq̃ a tuis cõsiliis dissentirẽ. ⸿Nec nũc.a re sum abñs. ⸿Hæ vltra Rhodanũ.vbi hẽbat exercitũ:vt cũ Rhodanũ copia traiecissem. ⸿Mẽse Ian.hoc.n.mẽse magr̃atus noui creari solebãt. ⸿Nostra mala.discordias dicit. ⸿Occasionẽ. opportunitatẽ faciẽdi qd volũt nobis dissentiẽtib⁹,pinde signat: iõ qñ exponit̃, vt Tranqllus in Galba. Aduẽtus eius non pinde gratus fuit. Qñ asit iungit̃ cũ ac si vel atq; sic:tũc significat tanq̃, vt pinde ac si eunuchus foret. Subinde vero significat crebro & sæpe,quo freqũẽter vtit̃ Martia.alias vero statim post Hora.sic dicet. Recte primũ gaudere subinde Percepitũ auriculis hoc instillate memento. ⸿Successerit. psp̃ere euenerit. Teren. Hac nõ successit,alia aggrediamur via.

Perinde · *Subinde*

ASCEN. ⸿QVARE persuade tibi,hoc vnũ:quãtũ potuero alii legũt potero.i.datũ fuerit eniti viribus: puidere cõsilio i,tua mouere authoritate.s.mea:hoc oẽ futurũ sup. eẽ sp reip.i.ad vtilitatẽ reip. ⸿Senius tuus nõ est ignotus.i. pspectus ẽ mihi:neq; discreparẽ vnq̃ a cõsiliis tuis,si facultas optabilis mihi qdẽ.licet forte nõ oĩbus:tui psentis esset mihi. ⸿Nec cõmittã.i.& nõ patiar, nunc.s.cũ abero, vt possis rephẽdere iure vllũ factũ meũ. ⸿Ego sum i expectatione oĩum rerũ: vt sciam qd gerat̃ in Gallia citeriore.i.cis alpes Italiam versus, vbi sunt Ligures & insubres, & vbi tunc Brutus erat, qd geratur in vrbe.s.Roma. Ianuario mense.s. pxime futuro,in quo comitia hẽri solebant. ⸿Ego sustineo interim hic .i.in Gallia vlteriore, maximã solicitudinẽ & curã,ne agẽtes.s.Romę inter aliena vitia.i.q in hoc bello neutris fauẽt, putent mala nr̃a.s.q̃ ob discordiã patimur coacti abesse vrbe. esse occasionẽ suã.s.petẽdi cõsulatus nobis debiti. qd si successerit mihi perinde.i.ita vt mereor, ego certe satisfaciam, & tibi cui maxime me cupio.s.satisfacere: & omnibus viris bonis.i.aliis:nam Ciceronem quoq; virum bonum putat. Fac valeas & diligas me mutuo.s.vt te diligo.

Cicero Planco Imp. Cos. Des. S.P.D.

Binas a te accepi lr̃as eodẽ exẽplo: qđ ipm argumẽto mihi fuit diligẽtiæ tuæ. Intellexi.n.te laborare, vt ad me tuæ expectatissimæ literæ pferrent̃. Ex qbus cepi fructũ duplicem,

HVBER. Binas. Superiori eplæ videt̃ Ci.rñdere iõ dñs q̃ gratus sibi sit amor, quẽ Plan.erga eũ se hẽre oñdit, deinde ẽt erga rẽpu.postea vero iterũ eũ hortatur sicut & alia epistola: vt tota mente totisq; viribus incumbat in rẽpu.ex qua affirmat eum consecuturum maximam gloriam. ⸿Quod ipsum.s.scripsisse binas literas eodem exẽplo. ⸿Laborare. vehementer curare, date operam. ⸿Expectatissime. desideratissime.

PHIL. Binas. Rñdet nũc Cic.literis, quas illi Plãcus miserat: demonstrat enim in primis quãtũ & lætitiæ & fructus & ex illis accepat, cũ intelligeret quo aĩo in eum, & in remp.fuisset affectus. ⸿Inde ad rẽpu. defendendã i immortalẽq; sibi gloriam cõparandam vehementer hortatur. Postremo de odio in M. Anto. de spe in Plancum, de singulari et expectatione ipsius apud exercitum certiorem facit, & ne captandæ gloriæ tempus omittat: vehementer rogat. ⸿Eodem exemplo. eiusdem formæ, atq; sententiæ. Est enim exemplum quod continetur, exẽplar vero quod continet: vel pagina sit exemplar, Sententia sit exemplum. Itaq; dicimus. Multa epistolarum exemplaria fecimus eodem exemplo, hoc est multas epistolas eiusdem sententiæ. Sed apud authores indifferenter ista poni compertmus. Item exemplariũ pro exemplari apud Pli.legimus. Quod autem græci nostri, vt inquit Quin.fere similitudinem vocare maluerunt. quod enim nos pprie vocamus exemplum. est rei gestæ, aut non gestæ vtilis ad persuadendum id, quod intenderit commemoratio. festus tamen inquit exemplum esse quod sequamur: aut vitemus, exemplar quo simile aliquid faciamus. Illud animo existimat: hoc oculis conspicitur. ⸿Quod ipsum.s.binas te literas scripsisse eodem exẽplo. ⸿Argumento, ad intelligentiam. ⸿Diligentia accurati laboris est. Sed hæc distant cura, opera, diligentia: quod cura ad animum, opera ad corpus, diligentia ad vtrunq; refertur.

Exemplũ · Exemplar · Pagina · Sentẽtia · Exemplarium · Cura. · Opera · Diligẽtia

ASCEN. Binas &c. Respondens Cice. literis a Planco receptis dicit se ex illis plurimum gauisum ob illius beneuolentiam in se: deinde ad rempu. defendendam: & ad immortalem gloriam comparandã cohortatur, & postremo de odio in M. Antonium & de spe atq; expectatione Planci agit: dicens. ⸿Ego accepi a te binas literas.i.duas epistolas eodem exemplo.i.ea forma & iisdem verbis scriptas: quod ipsum fuit mihi argumento.i.opprobationi diligẽtię tuę. ⸿Intellexi enim te laborare.i.affectanter curare: vt literæ expectatissimæ pferrentur ad me inde:idest de eo loco, aut de ea te: vnde scriptæ sunt. ⸿Ex quibus.s.literis cepi duplicem fructum.

HVBER. DIFFICILEM in cōparationē ad iudicādū.i.q si ponatur ī cōparatione: difficilis sit iudicatu. Amor. mihi a te præstitus. Patriæ necessitudinis cæterarūq;. hæc.n. oia in Epistola Plā. cōmemorata sunt declaratio. demōstratio, qa scripserat plene se oia reipu. pstiturū, q̄ viribus, cōsilio & authoritate posset. Accedebat. adiungebaƭ. Adil. fu. q̄ erant erga me. Impetu: motu: impulsu. Fructus. vtilitatis. Præclarius. pulchrius. Bene mereri de repu: bene facere reipu. Patitur. qa nō dedignaris, neq; moleste fers, q̄ oia tibi libere dicā, vt filio. Suffragante. fauēte. Tēporibus. cōditionibus tēporū. Id erit totū ppriū & tuū: de quo fortuna nullam partē habebit: i se totum vendicabit sibi virtus tua. Incredibile est. sensus ē: nō posset satis credi q̄tū oēs oderint M. Anto. exceptis latronibus, q ei fauent; qin & ipse est tanq̄ latro: & oē simile appetit suū simile. Cuius gratiæ & gloriæ. i. cōparandę. Tēpus opportunitatē. qa facillime poteris eā cōparare, si M. Anto. oppresseris. Moneo. consulo. Proprium. si esses meus.

PHIL. IN cōparatione difficilē. qd sit mihi difficile iudicare pluris ne amor in me tuus, an animus in rēpu. existimādus sit. Est oino. aperit iudiciū, quod dicit esse difficile, & ait charitatē patriæ esse pfecto maximā. Sed amicitiā plus oino suauitatis habere. Amor. voluntatis cōiunctio. Circuitio est amicitiæ. Cōmemoratio tua. repetit paucis. q̄ Plancus scripserat. Nihil est. quantū inde vtilitatis, & gloriæ capere posset paucis ostendit, quo attentū & diligentem facit. De rep. bene mereri. in rēpu. beneficia cōferre, vt si bene quid de te merui. Suffragante. auxiliante. Libere dicere. excusatio verecundiæ: cū in eo, quod dicturus erat, aliquantulū virtuti detrahere videbaƭ, attribuens tēporibus & fortunę gloriā potius q̄ virtuti cū Plancus virtute magis, q̄ fortuna fuerat gloriā cōsecutus. Sed intelligendū satis de præteritis tēporibus & fortuna, quæ ad cōparandā gloriam mollissima fuerunt. Sed hæc ciuilis belli tēpora dicit esse asperrima, & in his quicquid egerit, sibi totum & pprium, non fortunæ & tpibus tribuendum putet. Latronibus, istorū ducē Antoniū dicit esse: vt idem ait in paradoxis. Magna spes. Sunt enim ista duo sic iungenda. Magna spes. magna expectatio est in te, & in tuo exercitu. Speramus incerta: expectamus certa. Speramus longinqua, expectamus ppinqua. Tēpus. opportunitatē, quā in opprimēdo M. Anto. hēre poteris, & tibi ex eo maximam gloriam comparare. Sic. repetitio. Filium. quasi φιλον charum & amatum. Proprium. quod est vnicuique suum. Virgi. Hunc mihi da proprium virgo sata nocte laborem alias perpetuum. Teren. Ego vitam propterea deorum sempiternam arbitror, quod voluptates eorum propriæ sint.

Expectamus

Proprium

mihiq; in cōparatione difficilem ad iudicādū, amorēne erga me tuū, an animum in R P. Pluris æstimādū putarem. EST omnino patriæ charitas meo qdē iudicio maxima: sed amor, voluntatisq; cōiunctio plus certe hēt suauitatis. Itaq; cōmemoratio tua paternæ necessitudinis, beneuolētiæq; eius, quem erga me a pueritia cōtulisses, cæterarūq; rerū, q̄ ad eā sniam ptinebant, incredibilē mihi lætitiam attulit. Rursus declaratio aī tui, quē haberes de R. P. quēq; habiturus esses, mihi erat iucundissima: eoq; maior erat hæc lætitia, q ad illa supiora accedebat. Itaq; te non hortor solū mi Plāce, sed plane ēt oro, qd feci his literis, qbus tu humanissime rndisti: vt tota mēte, omniq; aī impetu in R. P. incumbas. Nihil est, qd tibi maiori fructui, gloriæq; esse possit. NEC qcq̄ ex oibus rebus humanis est præclarius, aut præstātius, q̄ de R. P. bene mereri. Adhuc enim patit tua summa humanitas, & sapiētia, me, quod sentiā, libere dicere. Fortuna suffragante videris res maximas consecutus. quod quanquā sine virtute nō potuisses: tn̄ ex maxima parte ea, q̄ es adeptus, fortunæ tēporibusq; tribuunƭ. his temporibus difficillimis R. P. qcqd subueneris, id erit totum, & proprium tuum. Incredibile est oium ciuiū, latronibus exceptis, odium in Antoniū. magna spes in te, & in tuo exercitu magna expectatio. Cuius per deos gratiæ, gloriæq; caue tempus amittas. Sic moneo, vt filium. sic faueo, vt mihi. sic hortor, vt & pro patria, & amicissimum. Vale.

ASCEN. DIFFICILEM mihi adiudicandum in cōparatione. i. ad discernendum vter fuerit maior: hoc est, ne pro an. putarem amorē tuū erga me, an aium tuū in tēpu. æstimandum. i. appretiandum esse pluris. Charitas patriæ est oino meo qdē iudicio: maxima, sed amor, & cōiunctio voluntatis hēt certe plus suauitatis. i. honestæ delectationis. Itaq; cōmemoratio tua necessitudinis paternæ. i. q̄ fuit cū patre tuo & bniuolētiæ eius, quā tu cōtulisses erga me, a pueritia .s. tua: & sup. cōmemoratio cæterarū rerū, q̄ ptinebant ad eandē sniam, attulerūt mihi incredibilē lætitiā. Rursus. i. ex altera pte: declaratio aī tui, quē hēres de rep. & quē esses habiturus ii. s. p meritis tibi successerit: erat mihi iucundissima, & hæc lętitia erat eo maior: q̄ aut quo. i. q̄to sup. magis accedebat ad illa superiora. s. de necessitudine patris tui & obseruantia tua in me. Itaq; o mi Plance ego non solū hortor te: sed plane ēt oro, qd. i. quā rē feci his literis qbus mi dixti humanissime: vt incumbas in rēp. i. sis pclituis ad eā seruandam tota mente & oi impetu animi tui. Nihil est, qd possit esse tibi maioris fructus. i. vtilitatis & gloriæ: nec qcq̄ ex oibus rebus humanis est pclarius aut prestantius q̄ bene mereri de rep. Enim. i. qa: summa humanitas & sapiētia tua, patitur adhuc dicere libere qd sentiā, tu videris consecutus maximas res fortuna suffragante. i. aspirante & fauente tibi, qd. i. maximas res cōseq; q̄q̄ nō potuisses sine virtute, tn̄ ea, q̄ adeptus es, tribuuntur fortunæ & tpibus, sed sup. qcqd subueneris reip. his tpibus, difficillimis. i. periculosissimis reip. quia alii eā defendere, alii inuadere moliuntur, id erit totū tuū & proprium. Odiū in Antoniū oium ciuiū exceptis latronibus est incredibile, magna spes est in te. & magna expectatio in exercitu tuo. Cuius gratiæ & gloriæ tempus: caue per deos. i. rogatus: ne amittas. Ego moneo sup. te, sic vt filium: & ego faueo sup. tibi vt mihi, ego hortor suo. te vt pprium & amicissimum. Vale.

Cicero Planco Imp. Cos. Des. S. D.

QVæ locutus est Furnius nr̄ de aīo tuo i R. P., ea gratissima fuerūt. S. P. Q. R. pbatissima. Quæ aūt recitatę sunt lr̄æ i senatu nequaq̄ cōsentire cū Furnii orone visæ sunt. Pacis eni

HVBER. QVæ locutus sum, cū Furnius retulisset Romæ Plancum esse paratissimo aīo ad oia pericula p defensione reip. superuenerunt postea literæ Planci: qbus dicebat se suadere: vt fieret pax cum M. Ant. qui D. Brutum Mutinæ obsederat. Itaq; veritus Cic. ne Plancus se cū M. Ant. coniungeret: qd semper timuerat, ei dissuadet hanc pacē faciēdā, & societatē ineundā cū M. Ant. quā dicit fore turpissimā & iniqssimā, qa sit futura cōtra salutē reip. neq; esse faciēdā vllo mō pacē: donec resp. i eo sit statu, vt nullo seruitutis metu pmaƭ, alit oēs honores, quos ante adeptus sit, fore ei summę turpitudini. Probatissima, acceptissima: quæ valde ei placuerunt. Literæ. tuæ. Nequaq̄. minime. Consentire. conuenire: concordare.

PHI. QVæ locutus, M. An. Mutinæ. D. Brutū eo tpe tenebat obsessum; quo Furnius Romā reuersus retulit Plan. oia pro rep.

pro rep. facturũ, vel vitę piculũ aditurũ: vt saluã rẽpu. redderet: allatę postea sunt lrę, q̃ pacẽ cũ. M. Anto. faciendã se natui suaderent: & Plã. huius pacis authorẽ pollicerent: quo Cic. pturbatus ẽ nõ parũ: veritus qdẽ ne Plan. M. An. se ipsum cũ copiis suis adiũgeret. Quare hac ad eũ epistola huiusmodi pacẽ magnopere fugiẽdã eẽ demõstrat. Cũ pp salutẽ reipu. cui & turpissimũ hoc facere: & pnitiosissimũ esse putaẽ ẽt pp honores Plãci: q huiusmodi pace pollui videbant vel maxime q eius collega. D. Bru. ab An. obsidereẽ. Dat inde Plãco pceptũ: & qd in hac sibi & tanta rerũ ptur/batione fieri oporteret, hoc ad argumẽtũ. Sed vt facilius qd scribit: intelligas aliquãtulũ ex historia repetẽdũ est. Ci. singulari odio. M. Anto. psequens iussu senatus ad eũ literas dedit: vt a mutinẽsi obiectione cessaret, & Celticã puinciã Decio cederet. qd cũ facere noluisset, hostis iudicatus: dedit & ad Bru. literas, vt puinciam p rep. retineret. Anto/nioq;, tametsi cõsul eẽt: armis oino resisteret: nec Senatus sniam expectaret. q̃ oia Bru. effecit: & cũ pp lõgã obsidionẽ iã fame laboraret, Hyrcius & Cæ. Octauius cũ copiis suis accesserunt timẽtes ne sibi Ant. deficiẽtẽ Bruti exercitũ vẽdicaret, & sic Brutũ accesserunt liberarunt. Sed nõdũ intellecta victoria, cũ ad subueniẽdũ tres illuc legiones mitterẽ cur in itinere hostes fusos audiuerunt. Ex quo frater inqt. Cũ iter ad Mutinã dirigerẽ in itinere de prælio facto Bru/cũq; & Mutinã obsidione liberatos audiui. Et in alia ad eũ epl̃a Cic. sic hẽt, Bis gratã famã: biduo ante victoriã de subsidio tuo, de studio, de celeritate: de copiis atq; ẽt fusis hostibus nobis innotuit. Spes ois in te est. Fugisse enim p̃/lio Mutinensi dñr notissimi latronũ duces. In quo tñ p̃lio Pansa & Hyrcius consules cecidere, Anto. cũ oibus copiis pter eqtatũ in fugã se dedit, Appenninũ transgressus ad vada se recipit: cũ vero copias transalpes ducturũ se dixisset, oẽs negauerunt seq velle. iã Bru. cũ exercitu appropiquabat. Sic enim ad Ci. scripserat se facturũ. Ego eni, inqt, ne cõsistere possit in Italia Anto. dabo operã, sequar eũ cõfestim Anto. desperatis rebus ad M. Lepi. mutata veste confugit: orauit, vt a psecutionibus defenderet. In castris ab eo receptus ab integro bellũ cũ Lepido repararũt: de quo idẽ Bru. dubitans ad Ci. sic ait, In primis rogo te ad hominẽ vẽtosissimũ. Lepi. mittas, ne bellũ nobis reintegrare possit Anto. sibi cõiuncto multę & bonę & firmę sunt legiones Lepidi & Asinii. Idẽ psuasissimũ est, inqt, Lepidũ recte facturũ nũq̃: & tñe Octauius ad dñatus adipiscẽdi opportunitatẽ expectans sniam mutauit: copiasq; cõtra senatũ & rẽpu. con/uertit inita cũ. M. An. & M. Lepi. ad delendã libertatẽ. & sibi tyrannidẽ vendicandã societate in agro Bononiẽsi cõuenerunt. atq; facta ciuiũ pscriptione rẽpub. occuparunt. ⸿ Furnius. legatus tuus. ⸿ Probatissima: acceptissima & quã multũ senatus cõmendaret, cũ ab eo accepissent mentẽ Planci non esse dispositã ad pacem cum M. Anto.

Q Væ locutus. &c. Cũ Furnius retulisset Romæ Plancũ esse paratissimũ ad oia pro reip. defensione sustinenda: su peruenerunt literæ Planci suadentis: vt pax cũ Antonio fiat, quã pacẽ Cic. ne Plancus adhæreat Antonio nunc improbat adducens Antoniũ in odium. Ordo est. Ea, quæ Furnius locutus est de animo tuo in rempu. fuerunt gratissima: sup. mihi, & probatissima senatui populoq; Romano. ⸿ Autem. i. sed literæ. s. tuæ sed caute supprimit pro nomen, quæ fuerunt recitatæ in senatu nequaq̃ visæ sunt cõsentire cum oratione Furnii. ASCIN.

author eras, cũ collega tuus vir clarissimus a fœdissimis latronibus obsideretur, q aut positis armis pacẽ petere debent: aut si pugnãtes eã postulant, victoria pax nõ pactione pariẽda est. Sed de pace literæ vel Lepidi, vel tuæ quã ĩ partẽ acceptæ sint, ex viro optimo frẽ tuo, & C. Furnio poteris cognoscere. Me aũt impulit tui charitas, vt quãquã nec tibi ipsi consiliũ deesset, & fratris, Furniiq; bñuolẽtia, fidelisq; prudentia tibi p̃sto eẽt futura, vellẽ tñ meæ quoq; authoritatis p plurimis nr̃is necessitudinibus pceptũ ad te aliquod puenire. Crede igit̃ mihi Plance, oẽs, quos adhuc gradus dignitatis cõsecutus sis, (es aũt adeptus amplissimos) eos honorũ vocabula habituros, nõ dignitatis ĩsignia, nisi te cũ libertate. P. R. & cũ senatus authoritate cõiunxeris. Seiunge te quæso aliquãdo

⸿ AVTHOR. suasor. s. i literis tuis. ⸿ Collega. D. Bru. q fuerat designatus cõsul cũ Planco. ⸿ Fœdissimis. crudelissimis. ⸿ Latronibus. Anto. & Antonianis militib⁹. ⸿ Obsidereẽ. Mutinæ. ⸿ Qui. s. Antonius: pbat aũt pace nõ fuisse eis cõcedendã ẽm eius voluntatẽ, nã dicit eũ aut debuisse deponere arma, aut fuisse vincendũ. Vel. i. ẽt. ⸿ Lepidi vel tuæ, vtriq;. n. scripserant. ⸿ Charitas amor. ⸿ Præsto. prõ/pta: parata. ⸿ Meę authoritatis. i. mei: cui plurimũ tribuit. ⸿ Crede. repetit q in aliis epistolis supioribus dixit, vt eũ ĩcitet ad tuẽdã rẽpu. ⸿ Vocabula. nomina tãtũmodo. ⸿ Authoritate. graui sententia & iudicio. ⸿ Seiunge. i. separa. HVBER.

⸿ AVTHOR. suasor pacis eras i tuis lr̃is. ⸿ Latronibus. Antonio & suis vt supra. ⸿ Positis armis. R õ quare nõ eẽt cũ eo pax faciẽda. ⸿ Collega. Decius Bru. q designat⁹ erat cõsul cũ Plã. ⸿ Vel Lepi. nõdũ eni Lepidus Antoniũ in ca/stris accepat, nec adhuc oino cõtra rẽpu. sentiebat: de quo in alia epistola sic hẽt, Sperabã ẽt Lepidũ temporibus ad/monitũ tecũ & reipu. satis esse facturũ. & Plan. Nãq; assi/duis internũtiis cũ Lepi. egi, vt omissa oi contentione, re cõciliataq; volũtate nr̃a cõi ɔsilio reip. succurreret. Vterq; enim ad Senatũ scripserat. ⸿ Vellẽ, vult dare cõsiliũ Plã. q̃d in tali re sibi faciũdũ eẽ videreẽ. ⸿ Eos honorũ vocabula habituros: es inqt amplissimos dignitatis gradus cõsecutus. Sed sic habeto nisi cũ authoritate senatus te cõiunxeris: dũtaxat vocabula honoris: nõ aũt insignia & effectũ digni/tatis ipsius hẽbis, hoc aũt iõ dicebat: vt eorũ cõsuetudinẽ atq; cõiunctionẽ fugeret, q dubii i repu. eẽ videbanẽ. Inter quos Lep. sentiebat quẽ incõstantẽ & ancipitẽ eẽ cognoscebat, de cuius volũtate multa i aliis epl̃is scripta sunt. ⸿ Honorũ vo. noia tantũmõ: nõ effectus: de vero aũt honore sic ait. Honos mihi videri solet: q nõ pp spẽ futuri bñficii, sed pp magna merita claris viris afferẽ & daẽ. Quare sit mõ aliq̃ res i q̃ honos elucere possit, oibus mihi crede amplissimis honoribus abundabis. Is aũt q vere honos appellat i põt nõ inuitamẽtũ ad tẽpus: sed ppetuæ virtutis est præmiũ. PHIL.

⸿ ERAS enim. s. in illis literis author. i. approbator pacis. s. cũ Antonio. cum collega tuus vir clarissimus. s. Decius Brutus tecũ consul designatus obsideretur. s. Mutinæ, a latronibus fœdissimis. s. Antonianis: q. s. latrones debent aut petere pacem armis depositis. s. prius, aut si postulant eam. s. pacem pugnantes: pax est parienda. i. acquirẽda eis victo/ria. i. per victoriam: non pactione. i. non ex cõditionibus pacis ante victoriam oblatis. ⸿ Sed tu poteris cognoscere ex viro optimo fratre tuo, & ex Caio Furnio in quã partẽ literæ vel Lepidi vel tuę de pace sint acceptæ. q. d. in pessimam. ⸿ Aũt. i. sed charitas tui. i. quæ est mihi in te impulit me: vt q̃q̃ nec cõsilii deesset tibi ipsi: quia potes tibi ipsi cõ/sulere: & beneuolentia & fidelis prudentia fratris & Furnii esset futura tibi præsto. i. parata auxilio. ⸿ Tñ vellẽ p plu/ribus necessitudinis nostris: aliquod præceptũ quoq;. i. etiã nostræ authoritatis peruenire ad te. Igitur o mi Plan. crede omnes gradus dignitatis quos cõsecutus si adhuc. i. ad hanc vsq; diẽ. ⸿ Tu aũt adeptus es quam amplissimos. i. in primis amplos. s. gradus: eos habituros vocabula honorum: nõ insignia dignitatis, hoc est magistratus quidem & ho/nores vocabuntur: sed nihil ex eis tibi dignitatis accedet, nisi coniunxeris te cũ libertate populi Romani. & cum au/thoritate senatus. ⸿ Quæso, i. exigio & requiro a te: seiunge, i. separa te aliquando, i. tandem. ASCEN.

HVBER. ¶ A B his. significat Antonianos, & omnes qui fuerant Cæsariani. Tẽpora necessitas tẽporũ: qa eõ ipsi oia possent videbatur ita esse faciendũ. ¶ Non tuũ iudicium: non qa iudicares eos dignos tua cõiunctione. ¶ Consularis. dignus consulatu. ¶ Impiorũ. impugnantiũ patriã suam. ¶ Dissimillimorũ tui. scelestissimorũ: cũ tu sis bonus. ¶ Ducem. vt non solum sequaris ipsum senatũ: sed ẽt regas tanq̃ dux. ¶ Abiecto metu seruitutis. i. rep. in eo statu collocata: vt patria nullam seruitutẽ timeat: hoc est, remotis tyrannis & oppugnatoribus reip. ¶ Honorũ. consulatus. ¶ Deformitas. turpitudo & infamia. ¶ Seuerius. instantius & grauius. ¶ Quæ ee di. est, quæ te decet. s. recte faciendo & agendo q̃ scripsit.

ab iis, cum quibus te nõ tuum iudiciũ, sed temporũ vincula cõiunxerũt. Cõplures in pturbatione R.P. Coss. dicti: quorum nemo consularis habitus, nisi q animo extitit in R.P. consulari. Talem igitur te esse oportet, qui primum te ab impiorũ ciuiũ tui dissimillimorũ societate seiungas: deinde te senatui, bonisq; omnibus authorẽ, principẽ, ducẽ pr æbeas: postremo vt pacem esse iudices nõ in armis positis, sed in abiecto armorum, & seruitutis metu. Hęc si & ages, & senties: tum eris nõ mõ Cos. & consularis, sed magnus etiam Cos. & cõsularis. Sin aliter: tum in istis amplissimis nominibus honorum non modo dignitas nulla erit, sed erit summa deformitas. Hæc impulsus beneuolentia scripsi paulo seuerius. quæ tu in experiẽdo ea ratione, quæ te digna est, vera esse cognosces. XIII. Calen. Apri.

PHI. ¶ A B his. s. Antonianis. ¶ Iudiciũ. vt tu iudicares illos eẽ dignos cõiunctione tua. ¶ Nemo cõsularis. q bene consuleret: non ad dignitatẽ nunc refertur, sed ad consiliũ. ¶ Aio cõ. qui bene de rep. senserit. ¶ Talẽ. vt animo sis in rep. cõsularis: & teipsum ab his seiungas qui nõ sunt in rep. ¶ Cõsulares. sed impii inimici. ¶ Authorẽ. articulus. ¶ Cõsul. i magistratu. ¶ Consularis. in bene sentiendo de rep. ¶ Ducem. tanq̃ qui regat senatũ & rẽp. & habeat resp. quẽ sequatur. ¶ Seuerius. quasi velit dicere: hoc ego nõ scripsissem ad te, nisi me ipsum beneuolentia coegisset: & cura honoris tui. ¶ Abiecto me. ser. in tuto rep. collocata. vt resp. nullã seruitutẽ timeat a tyrannis. ¶ Deformitas. turpido ignominia. ¶ Te digna. bene agendo quæ scripsimus.

ASCEN. ¶ A B iis. s. fautoribus Antonii & Cæsaris interẽpti: cũ quibus non iudiciũ tuũ sup. cõiunxit te, sed vincula. i. necessitates temporũ cõiunxerunt te. ¶ Cõplures dicti sup. sunt cõsules in cõturbatione reip. quorũ nemo habiturus sup. est. i. reputatus: consularis. i. consulari potestate dignus nisi qui extiterit. i. emerserit animo cõsulari. i. cõsule digno. in i. erga rẽpu. ¶ Igitur oportet te esse talem, qui seiungas. i. separes primum te ab societate ciuium impiorum dissimillimorum tui. s. in moribus. deinde qui sup. præbeas: idest exhibeas sup. te: & senatui & omnibus bonis authorem. principem, ducem. Postremo vt iudices pacem esse non, in armis positis: idest depositis & dimissis, sed in metu armorum & seruitutis abiecto, hoc est in abiectione talis metus. ¶ Si tu ages & senties. idest iudicabis sup. agenda hæc: tu eris tum: idest tunc non modo consul & consularis: sed etiã magnus consul & cõsularis. ¶ Sin. i. sed si, sup. ages & senties aliter, non modo nulla erit dignitas tua in illis amplissimis nominibus honorum: vt sunt nomina Imperatoris & consulis: sed etiam summa deformitas. Quia vt dicit Iuuenalis. Omne animi vitium tanto cõspectius in se Crimen habet, quanto maior qui peccat habetur. ¶ Ego scripsi hæc: impulsus. i. instigatus beneuolentia: paulo. i. modico seuerius. i. nimis seuere, quæ tu cognosces esse vera: experiẽdo in ea ratione: idest forma, quæ digna est te. Datum. &c.

Plancus Imp. Cos. Des. Ciceroni. S. D. 7

PLura tibi de meis cõsiliis scriberem, rationemq; omnium rerum redderem verbosius, quo magis iudicares omnia me R.P. causa præstitisse, quæ & tua exhortatione excepi, & mea affirmatione tibi recepi (non minus enim a te probari, q̃ diligi semper volui: nec te magis in culpa defensorem mihi paraui, q̃ prædicatorem meritorum meorum esse volui) sed breuiorẽ me duæ res faciunt: vna, q publicis literis oĩa sum

HVBER. PLura. Admonitus Plancus: & stimulatus exhortatione Cice. ad rempub. tuendam: dicit se fuisse scripturũ pluribus verbis quid esset acturus: nisi & scripsisset publice: & dedisset mandata. M. Varisidio cuidam. Breuiter tamẽ dicit se ita esse dispositum, vt speret se ita esse facturum, vt & homines in præsentia perspiciant eius voluntatem, & in futurum meminerint. postremo petit a Cice. vt dignitas sua ab eo defendatur. ¶ Recepi. promisi. ¶ A te p. a te laudare: tibi te ipsa placere.

PHI. PLura tibi. Excusat breuem epistolam, & duas breuitatis causas fuisse commemorat. Vnam quod publicis literis ad Senatũ omnia scripserat. quæ Cicero: adhortatione susceperat pro republi. Alteram q. M. Varisidium ad eum miserat: a quo omnia cognoscere poterat: dicit tamen se eo animo esse affectum in republi. vt speret se consecuturum quod tam hodierni q̃ posteri iudicabunt se maximo præsidio reipubli. fuisse. præterea dicit se non parum dolere: q alii laudes eius occupare videbantur. Denum dignitatem & honorem suum Cice. commendat, vt ab eo defendatur. ¶ Plura. antiqui & pluria dicebant. in quo quidam grammaticus apud Gellium deridetur: dicimus & complura, sed vim comparatiuam amittit. Item plura de duobus & pluribus etiam q̃ duobus. Complura vero nunquam de duobus dici potest. ¶ Excepi. capio multa componit inter quæ numeratur excipio diffusæ significationis verbum. ¶ Nam est aliquando insidiis opprimere. Virg. Exceptum Triton si credere dignum est. Inter saxo virum spumosa immerserat vnda, & subsequi: vt tunc sic excepit regia Iuno. Et suscipere, vt quis te casus deiectam coniuge tanto excipit: & remouere. Cicero, Platonem semper excipio. ¶ Tibi recepi. hoc est promisi. ¶ Publicis literis ad Senatum: quarum initium est. Si cui foro, videor.

Plura
Cõplura
Excipere

ASCEN PLura tibi. &c. Admonitus Plancus & stimulatus adhortatione Ciceronis ad rempublicam tuendam dicit se scripturum fuisse pluribus verbis quid esset acturus, nisi & scripsisset publice, & dedisset mandata Varisidio: paucis tamen dicit se ita facturum, vt homines perspiciant beneuolentiam suam in rempublicam: rogatq; vt dignitatẽ suam defendat. ¶ Ordo est. Ego scriberem tibi plura de consiliis meis, & redderem verbosius: idest pluribus verbis: rationem omnium rerum, quo: idest vt: iudicares magis me præstitisse: idest exhibuisse, causa reipubli. omnia quæ &: idest simul excepi: idest ex multis intellexi præcipue facienda: exhortatione tua. ¶ Et recepi: idest promisi tibi: scilicet perficienda: affirmatione: idest per affirmationem meam, non enim volui minus probari: idest approbari & commendari a te: scilicet in hoc facto, quam diligi semper. ¶ Nec paraui magis mihi te defensorem in culpa: idest si admisissem culpam, quam volui esse prædicatorem: idest buccinatorem meritorum meorum. ¶ Sed duæ res faciunt me breuiorem: scilicet in scribendo vna: scilicet res facit me breuiorem, q sum persecutus omnia literis publicis: idest publice ad Senatum missis.

¶ Persecutus

HVBER. ¶PERsecutus, tractaui, & expediui. ¶ Transire, venire. ¶ Occupare. inuadere. vsurpare. ¶ Laudis. q mihi debebat. ¶ Tēperaui mi. sustinui me. ¶ Eo ad id. ¶ Vt a ex, quam de me cōceperatis. ¶ Sentiāt. iudicēt. cognoscāt. ¶ Alacriorē. pmptiorē. ¶ PER secutus litts. hoc est scripsi: vt psecutus conuitio, i. vituperaui. Eodem m̄ ō dicimus in ꝓsequor te laudibus signat te laudo, Prosequor te amore te amo. ¶ Et multū hñt venustatis in dicēdo. ¶ Eqdē Ro. ad ordinē equestrē, & ad militarem disciplinā referri pōt. Nā eques is est q equo militat: & q ordine eqstri nobilitatus est. Nec tu militē p eo dices, q ordine eqstri est. Sūt. n. milites oēs, q militāt a millenario numero appellati. Sed ꝓprie q pedibus militāt milites appellant, sed ista cōfundunt. ¶ Iussi. vo. Iubeo Chremetē saluere. Est etiā hortari. Virgi. Sed vōtis pcibusq iubēt exposcēr pacē. & Infandū regina iubes reno dolorē. Is decernere. Liui. Katū bēre eis, si ppls iuberet. In pma vero signatiōe est ipare. Sed aliqñ tulū plus est impare q iubere. ¶ Terē. Iubes ne iubeo, imo eo go, atq impo, differūt ēt cōstructiōe. Nā impo mihi tibi sibi rē hac dicimus. Quit. ipauit sibi neqs admitteret amplius p ees. Sed iubeo mihi nō dicim⁹. ¶ Præsidio. auxilio, sed ꝓprie ē custodia militū alicui oppido: & hmōi loco ipositū pñdio appellatū. Sicut auxiliū ab augēdo dictū, & q in auxiliū succedūt, Subsidiū appellant. ¶ Temperaui. sustinui meipsum. ¶ Eo. ad id. ¶ Expectationē. quā de me hēbatis. ¶ Sentiat. cognoscāt, & iudicent. ¶ Alacriorem pmptiorem. ¶ Exploratū diligenter obseruatū & cognitū & inuentum. Cicero hac vi non mutasi nisi exploratū qdem habeat id ōino nemině vnq̄ suspicatur. Et idem est: quod, exploraui, vt compertū est mihi & comperi idem fuit. Sed explorare proprie est diligenter inquirere. Vnde exploratores nominantur in castris.

PHI. persecutus: altera q M. Varisidiū eqtē Ro. familiarē meū ad te ipm trāsire iussi, ex quo oia cognoscere posses. Nō mediusfidus mediocri dolore afficiebar, cum alii occupare possessionē laudis viderent; sed vsq mihi tēperaui, dū pducerē eo rē, vt dignū aliqd & consulatu meo, & vestra expectatiōe efficerē. qđ spero, si me fortuna nō fefellerit, me cōsecutum: vt maximo præsidio R. P. nos fuisse & nūc sentiāt hoies, & in posterum memoria teneāt. A te peto, vt dignitati meæ suffragere, & quarum rerum spe ad laudē me vocasti, harum fructu in reliquū facias alacriorem. Nō minus posse te, q̄ velle, exploratum mihi est. Fac valeas, meq mutuo diligas.

Persecut⁹ literis
Persequor te amore
Eques Miles Iubeo
Impero
Præsidiū
Auxilium
Subsidiū
Exploratū
Explorare
Exploratores

ASCEN. ¶ALTERA q iussi. M. Varisidiū eqtem Ro. familiarem meū, tr. asire ipsum. i. in ppria (vt dñt) persona ad, ex quo posses cognoscere oia. ¶ Ego mediusfidius afficiebar dolore nō mediocri: sed ingenti: cū alii viderent occupare. i. tanq̄ vastam sibi vindicare possessionem, & laudis: sed ego temperaui mihi. i. compescui impetū meū. vsq dū pducerem rem eo. i. ad id: vt efficerem aliqd dignū & consulatu meo, & expectatione vestra. qđ spo me consecutū, si fortuna non fefellerit. i. decepit me vt hoies &. i. percipiāt sentiant & nūc, & teneant in memoria in posterum. i. tēps aducniens nos fuisse reip. maximo præsidio. i. protectioni ab ingruentibus occupatoribus. ¶ Ego peto a te vt suffrageris. i. auxiliū & fauorem præbeas dignitati meæ, & q̄rū rerum spe tu vocasti me ad laudē, facias me alacriorē in reliquū. i. cpis fructū earū. s. rerum. ¶ Exploratū est sup. mihi. i. certo scio: te non minus posse q̄ velle. Fac vt valeas, & diligas me mutuo.

Cn. Plan. Imp. Cos Des. S. P. D. Coss. Prætt. Trib. Pleb. S. P. Plebiq Ro.

SI cui forte videor diutius & hoium expectationē, & spē R. P. de mea voluntate tenuisse suspensam: huic prius excusandū me eē arbitror, q̄ de insequenti offō qcq̄ vlli pollicēdū. Nō. n. præteritā culpā videri volo redemisse, sed optiæ mētis cogitata iāpridē maturo tpe enūciare. Nō me præteribat, in tāta solicitudie hoium, & tā ꝑturbato statu ciuitatis fructuosissimā eē pfessionē bonæ voluntatis: magnosq honores ex ea re cōplureis cōsecutos videbā. sed cum in eum casum me fortuna demisisset, vt aut celeriter pollicendo magna mihi ipse ad proficiēdum impedimenta opponerem: aut, si in eo mihi temperauissem, maiores occasiones ad opitulādum haberem:

HVBER. SI cui forte. Plācus absēs cōsul designatus cū diu post designationē cōsulatus tacuisset: neq q̄cq̄ ad senatū Populumq Ro. scripsisset de aio suo erga rēp. qualē deceret cōsulē pstare: hac epla excusat tarditatē suarum liarum. & pmissionis ai sui erga rep. oñdēs optima cā esse dilatas, vt an cōfirmarent ciuitates, q superioribus annis fuerant ab aduersariis spe pmiorum solicitatæ, & allicerent al pfectorum & puinciarum hoiemarum vt potius secū & cū rep. sentirēt & cōiūgerent. q̄ paucis latronibus pterea vt seipm muniret aucto exercitu & multiplicatis auxiliis, q̄ oia postq̄ nūc se fecisse dicit: pollicet oēm bonā spē & certissimū indiciū de aio suo in rep. hñdū eē. ¶ Declarat. n. qle & q̄tū exercitū sibi cōparauerit, postremo petit a Ro. vt cū iudices sint eius cōsiliorum & animi optime affecti: & vt eos hēant cōmēndatos, q nulla temporis a rep. defecerūt. ¶ Suspensam. dubiam pendentem. ¶ Huic. s. cui visum sum tenuisse suspēsam expectationē, & spem reip. ¶ In se. futuro. ¶ Redemisse. emēdasse, salle. n. dē redimere culpam pteritā, q aliquo egregio facto eā emēdat, & cōpensat. ¶ Maturo. tēpestiuo, apto neq nimis accelerato neq nimis tardo. ¶ Cogitata. cogitatiōes & cōsilia. ¶ Nō pteribat me: non ignorabā. ¶ Fructuosissimā. vtilissimā. ¶ Ex ea. q eā faceret. ¶ Professionē. pmissionē expositionē. ¶ Sed. ostendit se ꝓp vtilitatem reip. distulisse pfessionē suæ volūtatis, q si celeriter pmisisset: videbat magna impedimēta sibi opponi posse, sin aūt distulisset se habiturum maiorē opportunitatem ad auxiliandum reipu. Itaq maluit consulere reip. q̄ honori. ¶ Proficiendum. iuuandū & dandum vtilitatem. ¶ Temperauissem me. ¶ In eo. ne celeriter polliceter.

Maturo

ASCEN. SI cui forte: Plancus absens consul designatus cum diu post designationem consulatus tacuisset, neq quicq̄ ad senatum populumq Ro. scripsisset de animo suo erga rempu. qualem deceret consulem præstare, hac epistola excusat tarditatem epistolarum suarum callide indicans eam in rem cum suam tum reipu. fuisse. Indicat præterea qualem exercitum habeat: & quid pro republi. decreuerit. Salutatio sic legitur Cn. Plancus imperator. consul Designatus Salutem dicit Consulibus. Prætori Tribusplebis Senatui Populo plebiq Romanæ. Ordo est, Si ego videor forte cui i idest alicui tenuisse suspēsam &. i. simul expectationem hominum & spem reipubli. de voluntate mea: scilicet erga se. ego arbitror me excusandum esse huic prius. ¶ Quam pollicendum quicquam vlli de officio insequenti, idest quod deinceps impēdere decreui ¶ Non enim volo videri redemisse: idest recompensasse aliquo merito culpam præteritam, quia vult nulla in se culpam fuisse, sed sup. volo videri enunciare tempore maturo. i. opportuno neq nimis tardato, neq nimis festinato cogitata iampridem. i. a multo tempore mentis optimæ: idest beneuolentissimæ in rempub. ¶ Non præteribat me i idest bene sciebam professionem bonæ voluntatis esse fructuosissimam. i. vtilissimam. in tanta solicitudine hominum & tam perturbato statu ciuitatis, & videbam complures consecutos sup. esse magnos honores ex ea re. s. professi fuerāt & declarauerant voluntates suas, sed cum fortuna demisisset me in eum casum, vt aut opponerem impedimenta ad proficiendū in magna spe, pollicendo celeriter, aut si temperauissem mihi: idest opportunitatem temporis seruassem in eo. i. in ea re, haberem maiores occasions ad opitulandum idest opem ferendum repu. volui haberi.

HVBER. ¶ EXP Editius. paratius. ¶ Iter. viam rationem. ¶ Quæ mea est.i.qualis est mea. ¶ Vita.semper prosata, & remota ab omni auaritia:& turpitudine. ¶ Quã,spem. ¶ Habeo in manibus,qa omnia sunt mihi parata ad optimã spem. ¶ Sordidũ. turpe: hoc aũt dixit:ne putetur quicq̃ esse facturus propter auaritiam: vtputa quod magno aliquo præmio a M. Anto. corrumperetur, vt cum eo cõiungeretur. ¶ Perniciosum.damnosum reip. ¶ Aliquantũ temporis.ad cogitandum. ¶ Et ali. mu.im.i.fuit nobis opus. ¶ Exitu.sine effectu. ¶ Nudi. sine consilio:sine rebus. ¶ Facultatibus. exercitu & cæteris rebus simul cum voluntate, quæ per se non sufficit. ¶ Confirmandus, enumerat ea, quæ fuerunt facienda anteq̃ polliceret voluntatem suam. ¶ Sollicitatus. factus dubius, & tentatus a M. A. ¶ Moderata.honesta,qualia solebat dare resp.Ro. ¶ Infinita.innumerabilia maria mõtes.vt aiũt sicut pmittit Anto,qui.n.pmittit moderata:facile credẽdus ẽ eẽ pstaturus: qui vero innumerabilia & infinita non videt præstaturus. ¶ Largitionibus.tributis donationibus. ¶ illa. pmia & largitiones,q̃ arrepissent ab Antonio vel a Cęsa.& Cęsarianis antea. ¶ A me ii,au.hoc a senatu & Po.Ro. a qbus iustitiori iure dari deberent. ¶ Eliciẽdę.attrahendę,adducẽdę. ¶ Finitimis,vicinis huic Galliæ. ¶ Cõplures.cũ toto Po.Ro. ¶ Societatẽ.fœdus,aut cõiũctionẽ. ¶ Pauciorib us.q seqrent. An. ¶ Funestã.calamitosam. ¶ Muniendi.corroborandi. ¶ Auxiliis subsidiis,q̃ ab amicis & sociis mittunt. ¶ Perferremus.ostẽderemus. ¶ Sensus.volũtatem nostrã, odorem. ¶ Nosmet ẽt fu.m.exer.nro au, & auxi. multi cũ præferremus, sensus etiã apertertiũ etiã nõ esset piculosum sciri qd̃ essemus defensuri inuitis qbusq. ¶ Nõ esset peri.non possent nos impedire, bene paratis oibus q̃ dixi. ¶ Diffitebor. negabo. ¶ Simulasse. ostendisse me facere. ¶ Et dissi.i.occultasse. ¶ Vt puenirẽ ad ef.ho,cõ.i.vt possem hęc mea consilia & has meas deliberationes ad effectũ perducere. ¶ Quod. qa. ¶ Præmatura.accelerata: Iuue. Nõ pmaturi cineres, nec funus acerbũ Luxuriæ,sed morte magis metuẽda senectus. ¶ Denũciatio: declaratio & pmissio. ¶ Boni ci.im.i. ciuis hñtis bonã voluntatẽ, sed non parati rebus necessariis. ¶ Ex.c.ex infortunio. ¶ Collegæ.D.Bru.qui Mutinæ obsessus est, qa aperte ostendit se esse defensurũ remp,anteq̃ parasset quę erant necessaria ad resistendum hostibus. ¶ Quo no.i.q̃ cã,ob quamrem. ¶ Tectius.secretius q̃ per lr̃as q̃ pñt intercepi. ¶ Muniri. corroborari. ¶ Ex quo.ex qua re. ¶ Excubare. vigilare assidue esse.

pmatura

expeditius iter cõmunis salutis,q̃ meæ laudis,esse volui. Nã qs in ea fortuna,quæ mea est,& ab ea vita, quã in me cognitã hoĩbus arbitror,& cũ ea spe,quã in manibus habeo,aut sordidũ quicq̃ pati,aut pniciosum cõcupiscere põt: Sed aliquãtũ nobis tpis, & magni laboris,& multæ impẽsæ opus fuit,vt quæ R.P. bonisq; oĩbus polliceremur,exitu præstaremus: neq; ad auxiliũ patriæ nudi cum bona voluntate, sed cum facultatibus accederemus. Cõfirmandus erat exercitus nobis, magnis sæpe pmiis sollicitatus, vt ab R.P. potius moderata,q̃ ab vno infinita speraret. Confirmãdæ cõplures ciuitates, quæ superiore anno largitionibus, concessionibusq; præmiorum erant obligatæ: vt & illa vana putarent,& eadem a melioribus authoribus petenda existimarent. Alliciendæ etiam volũtates reliquorũ qui finitimis prouinciis,exercitibusq; præfuerunt: vt potius cum pluribus societatem defendendæ libertatis iniremus, q̃ cum paucioribus funestã orbi terrarũ victoriam pararemus. Muniendi vero nosmetipsi fuimus, aucto exercitu, auxiliisq; multiplicatis: vt cum præferremus sensus aperte,tum etiã inuitis quibusdã sciri qd defensuri essemus, nõ esset periculosum. Itaq; nunq̃ diffitebor, multa me, vt ad effectum horũ consiliorum peruenirem, & simulasse inuitum, & dissimulasse cum dolore: q; præmatura denunciatio boni ciuis imparati q̃ periculosa esset, ex casu collegæ videbã. Quo noĩe ẽt C. Furnio legato, viro forti, atq; strenuo plura ẽt verbo,q̃ scripturis mandata dedimus: vt tectius ad vos perferrentur, & nos essemus tutiores: quibusq; rebus & cõmunem salutẽ muniri, & nos armari cõueniret, præcepimus. Ex quo intelligi põt, curã R.P. sũme defendendę iãpridẽ apd̃ nos excubare.

ASCEN. ¶ EXP Editius.i.facilius & paratius iter.i.ingressum salutis cõis q̃ meæ laudis,hoc est malui tardãdo facere vt reip. prodessem,q̃ cito pollicendo mihi laudem conseq. Nã qs põt aut pati sordidũ, aut concupiscere pniciosum.s. in rẽp. in ea fortuna q̃ mea est: hoc est q imperiũ Po. Ro. adeptus sit: & ab ea vita,quã ego arbitror cognitã oibus in me.q.d.honestissima & innocentissima, & cũ ea spe,quã habeo in manibus qa videor posse cõstituere,aut euertere rẽp. ¶ Sed opus fuit nobis,aliquantulũ tpis & magni laboris & multæ impensę: vbi opus cũ gtõ construit, & cũ nrõ aut actõ:nisi aliq̃tulũ ad uerbiũ sit:sic.n.cũ gtõ locutus fuerit:nã non possumus dicere opus est aliquantulũ magni laboris &c, vt præstaremus exitu,i.in fine,ea quæ pollicemur.s.nunc reip,& omnibus bonis.s.ciuibus, ne q; accederemus nudi cũ bona voluntate ad auxilium priæ:sed cũ facultate.s.auxiliandi. Ad hoc aĩt, Exercitus qa dubiæ fidei erat confirmandus:solicitatus sæpe nobis.i.a nobis magnis præmiis,vt spetaret potius ab rep.moderata.s.munera.q̃ infinita ab vno.i.tyranno Antonio. Complures ciuitates,q̃ erant obligatæ.s.Antonio superiorem anno largitionibus & concessionibus præmiorũ,sup.erant confirmandæ: vt putarent & illa.s.promissa vana:& existimarent eadem petenda a melioribus authoribus: qa reip.fautoribus. ¶ Etiam voluntates reliquorũ,qui præfuerunt prouinciis finitimis.i. ad finibus & exercitibus sup. erant eliciendæ .i.ex hoibus iam Antonio addictis alliciendæ vt sup.nos oẽs hoc est nos simul cum filis iniremus.i. contraheremus & faceremus potius societatem libertatis defendendæ.i.ad defendendam libertatem Po.Ro.hoc est nostram, quam pareremur cũ paucioribus.s.An,Lep.Augusto,& eorũ fautoribus:victoriam funestam.i.perniciosam orbi terrarũ. ¶ Muniendi. Prosequitur reliqua,q̃ necessaria visa erant priusq̃ aiũm suũ in rẽp.aperiret: dicens. Vero.i.sed:nosmetipsi fuimus muniendi.s.ab inimicorũ incursione,exercitu aucto, & auxiliis multiplicatis vt cum proferemus.i. publicaremus aperte sensus.i. suas nr̃as:tunc non esse periculosum sciri qd essemus defensuri ẽt sup.a quibusdam inuitis.i.inuite audientibus nos a rep. stare & reipu.fauere. ¶ Itaq; qa hoc consilio mentẽ celaui:vnq̃ diffitebor.i.negabo me &.i.simulasse multa.s.q̃ non essent esse:inuitum.i.contra voluntatem meam,& dissimulasse.i.finxisse non esse q̃ erant cũ dolore, qa doluit non audere aperte fauorem suũ in remp,oñdere, vt peruenirem ad effectũ horũ consiliorũ.s. proxime dictorũ, hoc est vt interea sic se muniret, & instrueret vt vel inuitis hostibus rempub, defendere posset. ¶ Ideo aũt dissimulaui,inqt: q.i.qa ego videbam.i.cognoscebam ex casu collegæ.s.D.Bruti,q̃.i.q̃tũ periculosa esset præmatura.i.accelerata & ante maturitatem ostensa,denunciatio.i.declaratio ciuis boni,qui a reipu.studiosi,imperati.s.ad resistendum inimicis. Quo nomine.i.sub quo prætextu aut cuius rõne,nos dedimus ẽt Caio Fur.legato viro forti atq; strenuo plura mandata verbo q̃ scriptura scripto publicanda, vt.s.ea mandata, &.i.simul, perferrentur tectius, quia tutius ad vos & nos essemus tutiores, quia minus suspecti, sed lr̃æ fuissent deprehensæ. ¶ Et nos præcepimus.s. Furnio vt diceret quibus rebus conueniret.i. vtile esset &.i.simul: salutem communem muniri:& nos armari.i.protegi. ¶ Ex quo.i.ex qua re: potest intelligi.s.ab omnibus:curam reipu.defendendæ summæ.i.summopere excubare:idest vigilare iampridem.i.iam pluribus diebus apud nos.

Opus

HVBER.

NVNC iā: dicit tpš esse declarādi volūtatē suā, quā ondit eē paratissimā erga rēp, qñ qđ oia hēt parata. Deū: deorū. explorate: indubitate. Legiões: exponit apparatū suū. Sub si. i. in castris: sub vexillis, vexilla nõ tollebant: nisi cū iā erat deueniēdū ad manus. Luca. Tollite iāpridē victricia tollite signa. Obsequētes: obedientes: pmptos ad mea iussa. Poruiciā, Galliā. Oium ci. cō. oēs. n. ciuitates puinciæ cōueniūt, & cōsentiūt ad faciēdū oia, q̄ velim. Certātē ad offi. enitentē vt faciat qđ debet erga me, & populū Ro. qa certāt oēs ciuitates inter se, q̄ magis possit pstare offm suū. Hę gē. gallicæ. Cōficere: simul ponere. Respu. i. cū reip. Vocet ita. & egeat opam meā. Vel. i. ēt. Cōuertere in me. s. super me: vt ita dicā suscipe: & vt audeā ego solus resistere oibus hostibus cū piculo vitę meę. Morari: differe in longius ducere. Periculū: qđ est in rep. euentuņ. In. d. m. l. qa nimiū tar dauerim declaratione huius meæ volūtatis. Lætabor cō. reip. gaudebo pfuisse reip. licet ego nullam laudē assecutus sim. Accedā, adiūgar. Integerrimorū: optimorū ciuiū: qui oino rēp. defendere velint. Cōmendo. m. c. &c. velim vt de meis cōsiliis æquū iudiciū afferatis. Mihi qdem sensus est: ego satis magnos fructus p meritis meis me adeptum putabo, si resp. fuerit incolumis. Vlla spe. pmissorū quæ faciebat, M. Anto. Vllo metu. amittendaru fortunarū suarum, nisi sequerentur Antonium: vt ille eis minabatur.

Nunc, cū Deū benignitate ab oī re simus paratiores, nō solū bñ sperare de nobis hoīes, sed explorate iudicare volumus, Legiones habeo qnq; sub signis, & sua fide, virtuteq; R.P. cōiunctissimas, & nr̄a liberalitate nobis obsequētes: puinciā oium ciuitatū cōsensu paratissimā & summa contētiōe ad officia certantē: eqtatus, auxiliorūq; tantas copias, quātas hæ gentes ad defendēdā suā salutē, libertatēq; cōficere possunt. Ipe ita sum aīo paratus vel puinciā tueri, vel ire quo R.P. vocet, vel tradere exercitū, auxilia puinciāq;: vt vel oēm imperū belli in me cōuertere non recusem, si mō meo casu aut cōfirmare patriæ salutē, aut periculū morari possim. Hæc si iā expeditis oibus rebus, tranqlloq; statu ciuitatis polliceor in dāno meæ laudis, R.P. cōmodo lætabor, sin ad societatē integerrimoņ, & maximorū periculoņ accedā, consilia mea æquis iudicibus ab obtrectatiōe inuidoņ defendēda cōmendo. Mihi qdē ipsi fructus meritoņ meoņ in R.P. incolumitate satis magnus est paratus. Eos vero, qui meā authoritatē, & multo magis vestram fidē secuti, nec vlla spe decipi, nec vllo metu terreri potuerūt, vt cōmendatos vobis habeatis, petendum videtur. Valete.

ASCEN.

NVNC cū benignitatem deū. i. deorū nos sumus patiores, i. instructiores ad bellū ab oi re. i. ex oi pte: & re necessaria, volumus hoies nō solū bene sperare de nobis. i. de victoria nr̄a: sed iudicare explorare. i. certe: tanq̄ de re explorata. Ego habeo quinq̄ legiones sub sgnis. s. militaribus coniunctissimas rep. & fide & virtute sua & obsequentes, i. obedientes & inseruiētes nobis nostra liberalitate. Et habemus prouinciam paratissima consensu oium ciuitatū, & certantē cōtentione summa ad officia. s. pstāda. hoc est quæ prima aut maxima pstare possit, & hēmus tantas copias equitatus & auxiliorū. i. auxiliariorū multū: quātas. s. copias hę gentes, s. in puincia gallicana possunt, cooficere. i. simul facere & præstare, ad salutem & libertatem suā defendendā. Ipse. i. ego met. ita sum paratus animo vel tueri puinciā. s. cōtra Antonianos, vel ire sup. eo quo resp. vocet: vel tradere. s. successiori a senatu misso, exercitū auxilia, & puinciā vt nō recusem conuertere in me: vel. s. etiā oēm impetum belli: si modo. i. dūmodo, possem aut confirmare salutem ptiæ: aut morari. i. in mora tenere periculum. s. patriæ casu. i. interitu meo. Si ego polliceor hæc iam oibus rebus expeditis: & statu ciuitatis tranquillo. i. si forte iam debellatū est aut pactū cū Antonio, ego lætabor commodo resp. in dāno laudis meæ: qa adhuc nihil præclari egerat: sed se dūtaxat accinxerat & instruxerat. Sin. i. sed si, accedam ad societatem integerrimorū. i. nulla parte imminutorū & maximorū periculorū ego commendo mea consilia defendenda æquis iudicibus ab obtrectatione inuidorū. Quidem. i. certe fructus satis magnus est paratus mihi ipsi in incolumitate. i. prospero statu reip. Vero. p sed: videt petendū sup. esse. i. oportere peti vt habeatis commendatos vobis eos, qui secuti meam authoritatem, & multo magis fidem vestram, nec potuerunt decipi vlla spe: scilicet remunerationis ab aduersariis pollicitæ: nec terreri vllo metu: scilicet ab iisdem illato: quales erant Furnius & Frater eius ac Laterensis. Vale.

Plancus Imp. Cos. Des. Ciceroni. S.P.D. 9

NIhil me tibi temere scripsisse, aut te cæteris de me frustra recepisse lætor. Certe hoc maius habes testimonium amoris mei, quo maturius tibi, q̄ cæteris, consilia mea volui esse nota. In dies vero meritorum meoņ fieri accessiones peruidere te spero, cogniturū magis recipio. Quod ad me attinet mi Cicero (ita ab imminentibus malis R. P. me adiuuante liberetur) sic honores, præmiaque vestra suspicio, conferenda certe cum immortalitate, vt sine his nihil de meo studio, perseuerantiaque sim

HVBER.

NIhil me. Primum ostendit Plancus Ci. debere habere certissimum amoris sui testimonium: quod ei prius indicauit consilia sua q̄ aliis: quibus se lætari dicit q nō fuerint a Cice. temere promissa aliis, postea vero dicit se quotidie magis aucturum esse merita sua erga tempu. Postremo scribit vbi habebat exercitum. Temere: inconsulto: improuide: quia prius q̄ scripserit Plancus: vt visum ēst in præcedenti eplā. diligenter omnia consultauit & prouidit, textus aūt ita legendus est. Nihil me tibi temere scripsisse, aut cæteris de: me frustra recepisse lætor. Recepisse. promisisse. Maturius. celeri? Meritorū: beneficiorum erga tempu. Accessiones, augumenta. Recipio, pmitto: affirmo. Cogniturum. s. futurum: q̄ videris hactenus. Ita respu. est quędā adiuratio. i. sic auxilio meo fiat libera resp. Iutar aūt Plan. se ita existimare immortalia pmia, quæ a senatu & a Popu. Roma. conferantur: vt tamen sine his nihil sit imminuturus de studio & perseurantia sua erga rēp. & nollet vllam dignitatem eo & fauore sibi dare, nisi opera sua appareat singularis erga remp. inter viros optimos. Imminentibus. accasuris. Suspicio: mireor: magnifacio.

Temere

ASCEN.

NIhil &c. Primo ostendit Plancus amoris sui certitudinē ex consilii apertione, deinde pollicetur se in dies magis de repu. meriturum & demum scribit, vbi nam habeat exercitum. Ordo est. Ego lætor me nihil scripsisse tibi temere. i. inconsiderate ac vane: aut te recepisse. i. promisisse de me frustra: hoc est sic euenisse, vt lego tibi & tu aliis pmisisti. Certe tu habes hoc. i. tanto maius testimonium amoris mei. quo. i. quāto maturius. i. citius volui cōsilia mea esse nota tibi quā cæteris. Vero. i. sed: spero te puidere accessiões. i. incremēta meoņ meritoņ. s. in rēp. fieri in dies. i. singulos, & recipio. i. polliceor te cogniturū. s. adhuc magis. Quod. i. quantū attinet ad me, o mi Cic. ita sup. opto vt respu. liberetur malis imminentibus me adiuuante, sic suspicio. i. cū veneratione tanq̄ supra me posita aspicio, vestra pmia cōferenda certe cū immortalitate, nā cuicūq; cōsulatus ob merita in rēp. decretum fuit immortali honore donatus videret: vt nihil sim remissurus de studio meo iuuādę reip. & pseuerantia mea in fide sine his. i. pmiis: hoc est & si nulla præmia contulerim.

HVBER. ℂREM Issurus, diminuturus. ℱ Impetus. effectus. ℱ Opa. factū. Accedere: addi, adiūgi. ℱ Mihi, sed reip. ℱ Cōtra qd. s. ne cōcupiscā mihi. ℱ Pugno. resisto: qa oia facio p rep. & pugno, ne cupiditas meoꝝ cōmodoꝝ me vincat. ℱ Moderatorem: tpis & rei q disponas & tps & res meas: vt qn voles & qd voles, facias p me iudicio tuo. ℱ Nihil. haec snia est. ℱ Sero. tarde. ℱ Aut exigue minus q̄ dct: qa qn̄cunq; tribuat pr̄ia, aut quodcunq; tribuat, debet videri bono ciui & satis & cito tributū. ℱ Traieci Rho. misi vltra Rhodanū fluuium, q est Galliæ Narbonēsis ex alpibus p̄cipitatus p Heleutios ruens inter Europę maximos fluuios noiatus, dr̄ aūt surgere nō lōge ab Histri Rhenię; fontibus & Lemano lacu acceptus tenet impetū: seq; p mediū integer agcres quantus venit egredit̄: de quo plura vide apud cosmographos. ℱ Viennā. vrbs est in allobrogibus, vt scri. Pom. ℱ Celeritate, qa cito aliqd egregiū factū. ℱ Opposuerat, vt me ipediat. ℱ Ad tps: p tpe. ℱ Copias, exercitum. ℱ Si: quia. affirmantis. n. non dubitandis est.

Rhodan⁹ *Vienna*

ASCEN. ℂNISI ipetus ai mei fuerit singularis, & opa mea p̄cipua: in multitudine optimoꝝ ciuiū, ego nihil. i. nō aliqd. nō volo aliqd accedere. i. addi ad dignitatē meā: suffragatiōe vestra. i. vestro fauore & suffragio. ℱ Aūt. i. sed. cōcupisco nihil mihi sup. eoꝝ;, cōtra q̄ qdē ipse pugno. q. d. nō volo p vim qcq̄ premii extorquere aut honores asseq, qa contra eos, q talia volūt, pugno, sed ego patior facile te eē moderatorē & tpis & rei. i. te discernere, & qn̄ qd mihi cōferēdū sit. ℱ Aūt. i. sed nihil pōt videri tributum ciui a pr̄ia, aut sero. i. nimis tarde quo ad tps, aut exigue. i. nimis modice quo ad rē. ℱ Ego traieci. i. traduxi. Rhodanū. i. ad alterā ptē Rhodāi, exercitū. s. meū ad. VI. Cal. Maias: hoc est ad. xxv. diē Aprilis: magnis itineribus, s. vt dicūt dietis. ℱ Ego p̄misi via, breuiore. i. p viam breuiorē. Viennā. i. ad eā, vrbē sup Rhodanū sitā, mille eqtes ipse. i. ego satisfaciā celeritate. i. longiorē viā celeritate supabo, si non impediar a Lepido, si aūt Lepidus opposuerit se in itinere meo. ℱ Ego capiam consiliū ad tps. i. pro qualitate tpis & reip. ℱ Ego adduco, copias firmissimas & genere. qa veteranos aut Gallos, & numero qa copiosas, & fidelitate: qa liberalitate deuinctas. ℱ Ego te vt diligas me: si scis. i. confidis te facturū mutuo. i. in eum, a quo capit idem amaris. Vale.

remissurus. Nisi in multitudine optimoꝝ ciuiū impetus ai mei fuerit, singularis, & opa præcipua: nihil ad meā dignitatē accedere volo suffragatiōe vestra. con cupisco aūt nil mihi, cōtraq; ipse pugno. sed & tpis, & rei te moderatorē facile patior esse. NIHIL aut sero, aut exigue a pr̄ia ciui tributū pōt videri. Exercitū ad VI. Cal. Mai. Rhodanū traieci magnis itinerib⁹. Viēnā eqtes mille via breuiore p̄misi. Ipse si a Lepido nō ipediar, celeritate satisfaciā. sin āt i itinere meo se opposuerit, ad tps cōsiliū capiā. Copias adduco & genere & numero, & fidelitate firmissimas. Te, vt diligas me, si mutuo te facturum id scis, rogo. Vale.

Cicero Planco Imp. Cos. Des. S. D.

ET si satis ex Furnio nr̄o cognouerā, q̄ tua volūtas, qd̄ cōsiliū de R. P. eēt: tn̄ lectis tuis lr̄is, liqdius de toto sensu tuo iudicaui. Quāobrē q̄q̄ in vno plio ois fortuna R. P. disceptat qd̄ q̄ dē cū hæc legeres, iā decretū arbitrabar fore: tn̄ ipsa fama, q̄ de tua volūtate perebuit, magnā es laudē consecutus. Itaq; si Cos. Romæ habuissemus, declaratum eēt a senatu cū tuis magnis honoribus, q̄ gratus esset conatus, & apparatus tuus cuius rei nō mō nō p̄teriit tps, sed ne maturū qdē etiamnū, meo qdē iudicio, fuit. IS ENIM denię; honos mihi videri solet q non pp spē futuri bn̄ficii, sed pp magna merita claris viris defert, & dat. Quare, sit mō aliq̄ R. P. i qua honos eluce re possit oib⁹ mihi crede, amplissimis honorib⁹ abūdabis. IS AVTEM, q vere appellari pōt honos, nō inuitamētū ad tps, sed ppetuę virtutis ē p̄miū. Quāobrē mi Plāce incūbe toto pectore ad laudē subueni pr̄iæ.

HVBER. ET si. s. Cū post Furnii relationem de volūtate Plā. ergā remp. ipse & Plan. scripsisset sensus & cōsilia sua Ci, eū summope laudat, oñditq; eū non cariturū meritis p̄miis, si modo sit aliq̄ respu. Itaq; hortat̄ vt pergat subuenire p̄tiæ & opitulari. D. Bru. q erat obsessus Mutinæ ab Anto, Se aūt pollicet̄ Ci. fore fautorem dignitatis Planci, & amicissimū in omnibus, textus satis est planus. ℱ Liquidius: clarius. ℱ In vno prælio: si vincat̄ Anto. ℱ Disceptat. periclitatur certat. ℱ Decretum. s. tibi, nam senatuscon. mandatū est Planco: vt psequeret̄. M. Anto. ℱ Percrebuit: notius fuit & vulgatū. ℱ Si habuis. cons. q aberat, sine cuius p̄ntia non licuit declarari de appatatu tuo. ℱ Cuius consolat̄ ipm quod nondū fuerit declaratū de eius apparatu, qa dicit tps nō solum adhuc nō præteriisse, sed neq; ēt adhuc esse maturū declarandi: quę Plan. p rep. apparasset. ℱ Is de. snia est exornatio, est aūt sensus: is vr̄ mihi vere honor, q nō dat̄ pp spē bn̄ficii, quod aliquis sit facturus, sed pp beneficiū iam acceptū, qualis erit honor, q tibi conferet̄ pp beneficia iā in rēp. p̄stita. ℱ Modo. dūmodo. ℱ Inuitamētū. incitamentū. ℱ Ad tps. s. certum. ℱ Incumbe: subueni: dissolutum: est exornatio.

Inuitamētum

ASCEN. ET si &c. Cū post Furnii legati relationem de volūtate Planci erga remp. ipse Plancus scripsisset sua consilia Ciceroni, ipse Cic. eū hac epl'a summope laudat, ostenditq; eū nō cariturū meritis p̄miis, si mō aliqua sit resp. futura, qd̄ tunc merito vereri potuit, cū paulo post fiea tridiuris occupata, & Cicero ipse pscriptus, & mox dep̄hensus cap. explexus. Ordo est. Etsi. i. q̄q̄ ego cognoueram satis ex Furnio nr̄o. s. cōi amicoꝝ volūtas tua: & qd̄ cōsiliū. s. tuū esset de repu. tn̄ lr̄is tuis lectis. i. postq legeram lr̄as tuas. Iudicaui liquidius. i. clarius & defecatius de toto sensu tuo. i. snia de rep. ℱ Quāobrē q̄q̄ ois fortuna reip. disceptat. i. versatur i ambiguo: vt q in iudicio disceptant ante snia latā in vno plio. s. ad Mutinā cōmittendo: qd̄ qdem. s. pliū ego arbitrabar. s. cū hęc scriberem fore. i. futurū iam decretū. i. alteri parti adiudicatū & ita pfligatū & finitū. Vber. i. intelligit a senatu p decretū mandatū Planco: qd̄ nō placet, si enim senatus mandasset, frustra Cicero iudicasset, p̄terea decernit̄ armis vtrius ptis res sit, aut vtra viuat: vñ illud Maronis. Inter se coiisse viros & decernere ferro: licet Seneca cernere pro decernere legat. Vult ergo dicere q ppediem futurū esset præliū cū Antonianis, in quo decernat̄ verū respu. an tirāni regꝝ potituri sint. decretū ergo. i. profligatū & finitū, iam cū leges hæc. i. has lr̄as. tn̄ tu es consecutus magnam laudem ipsa fama. i. p ipsam famā: q̄ percrebuit. i. multū diuulgata est de volūtate tua. s. pelius in remp. Itaq; si ego habuissem Romæ consulem, declaratū esset a senatu. i. publico decreto cū authoritate cōsulis cū magnis honoribus tuis, q̄. i. q̄tū gratus esset conatus & apparatus tuus. s. p iuuanda rep. qa vt visum est scripserat se collegisse maximas & fidissimas copias. ℱ Cuius rei. s. faciendæ: tps non mō. i. non solū non p̄teriit: sed ne qdem. i. non fuit maturū. i. tempestiuū ēt nūc iudicio meo, qa melius fieret rep. stabilita qd̄ ppediem futurū sperauit Ci. nunq̄ tn̄ vidit. ℱ Enim. i. qa. Is denię; honos videri mihi. s. verus q defert̄ & dat̄ claris viris non pp spem futuri beneficii, cū nihil adhuc præclari fecerint: sed pp magna merita. q. d. expectandū esse donee qd̄ paratus erat facere fecerit. ℱ Quare modo. i. dūmodo aliq̄ resp. sit: in q̄ honos possit elucere. i. resplendere, crede mihi tu abūdabis omnibus amplissimis. i. summis honoribus. Vbi omnis cū suplatiuo non inepte iungit̄ quod Vallam non notasse miratis. ℱ Aūt. i. sed: is. s. honos q pōt appellari vere honos. i. honor: id: m. n. fuit, non est inuitamentū. i. prouocamentum ad tps. s. duraturū, sed p̄mium virtutis perpetuæ. ℱ Quamobrem o mi Plance incumbe toto pectore ad laudem. ℱ Subueni p̄triæ.

ℂOpitulare.

HVBER. ❡ Opitulare:auxiliare:opē fer. ❡ Cōsensu & cō.i.piūctā volūtatē oīum gētiū ad defēdēdā rēp. ❡ Anteferrē.pponerē.

ASCEN. ❡ Opitulare.i.opē fer collegæ.s.tuo iā obsesso adiuua cōsensum oīum gētiū bñ de rep.sentiētiū.& cōspirationū in/credibilē oīum gentiū:vbi cōspiratio dicitur de cōmuni studio in rēp.& ita i bonā partē accipit. ❡ Tu cognosces me adiutorē consiliorū tuorū,fautorē dignitatis tuæ & amicissimū & fidelissimū tibi in oībus rebus,itelligit si toto pe ctore ad verum laudē incubuerit. Cām huiusmodi fauoris affert subdens. ❡ Eni.i.qa:Charitas patriæ.i.quā simul hē mus in patriā accessit.i.addita est,& aduenit ad eas cās,qbus sumus cōiuncti inter nos:amore.s.mutuo:officiis bñfi/ciis ex debito mutuo:& vetustate.s.amoris & necessitudi nis,nam vt supra visum est pater Planci erat Ciceroni ma xime necessarius:& Plancus ipse a puero charissimus. ❡ Ec ea.s.charitas patriç effecit vt añ ferrē.i.pponerē tuā vitā meç.s.vitç:qd difficile est creditu:& difficilius factu, faci/le tñ dictu:verūtñ qa nō pauci Romanorū vitā suā p pa/tria exposuerunt,& vitā Planci Cicero putat magis pt̃iæ necessariā quā suā,nō ē oino icredibile.sup. scriptu aut di ctu ē,qd tñ nō putē a Ci.additū.IIII.Cal.Aprilis.Vale.

opitulare collegæ.oīum gentiū consensum, & incre/dibilem conspirationē adiuua. Me tuorū consiliorū adiutorem,dignitatis fautorem, oībus in rebus tibi amicissimū,fidelissimūq; cognosces. Ad easeni cau/sas,qbus inter nos amore sumus,officiis,vetustate cō iuncti patriæ charitas accessit,eaq; effecit vt tuā vitā anteferrē meæ.IIII.Cal.Aprilis. Vale.

❡ Ex Epistola.Etsi satis ex Furnio.

❡ Is aūt q̄ vere appellari potest honos: nō mutamentū ad tempus:sed perpetuæ virtutis est præmium.

Cn.Plancus Ciceroni.S.P.D.

IMmortaleis ago tibi gr̃as, agāq; dū viuā: nā relaturū me,affirmare nō possum. Tā/tis.n.tuis officiis non videor mihi rñdere posse:nisi forte(vt tu grauissime, disertissi meq; scripsisti)ita sensurus es,vt me referr̃ gratiā pu tes,cū memoria tenebo. Si de filii tui dignitate esset actū,amabilius certe nihil facer̃ potuisses. Primæ tuæ s̃niæ infinitis cū muneribus,posteriores ad tp̃s,arbi/triūq; amicorū meorū cōpositæ.or̃o assidua, & ppe/tua de me iurgia cū obtrectatorib⁹ pp me notissima mihi sūt. Quar̃ nō mediocris adhibēda mihi ē cura, vt R.P.me ciuē dignū tuis laudibus p̃stē, in amicitia tua memorē,atq; gratū. Q̄d reliquū ē, tuū mun⁹ tue re:& me,si quē eē voluisti,eū exitu,rebusq; cognoscis, defende,ac suscipe. Cū Rhodanū copias traiecissem, fratrēq; cū tribus millib⁹ eqtū p̃misissem, ipse iter ad Mutinā dirigerē:in itinere de p̃lio facto Brutoq;, & Mutina obsidione liberatis,audiui. Aīaduerti nullū aliū receptū Antoniū,reliqasq;,q̄ cū eo essent,hēre ni si in his partibus:duasq; ei spes esse ppositas,vnā Le pidi,ipsius alterā exercitus. Q̄d q̄dā pars exercitus non minus furiosa est,q̄ qui cūm Antonio fuerunt, equitatum reuocaui.ipse in Allobrogibus cōstiti,vt

HVBER. IMmortales.scripserat Ci.ad Plā.se diligēter oīa fecisse p tuenda eius dignitate,dixisse eni s̃nias multas in se/natu,p eo suscepisse iurgia cum eius obtrectatoribus,q̄ oīa scri.Plā.eē sibi notissima:neq; posse referre dignas gra tias,incumbere aūt sibi magnū onus tuendæ reip. pp lau/des ipsius Cice.admonet p̃terea Cice.qd speret se facturū aduersus An.qbus in rebus dicit se hēre adiutores & inter p̃tes Laterensem & Furniū. ❡ Immortalis:æternas. ❡ Ago. dico. ❡ Relaturū.redditurū re ipsa. Alio loco diximus de hac differentia. ❡ Rñdere.satisfacere vel par referre. ❡ Cēsu rus.indicaturus. ❡ Primç.i.s̃niæ:quas p me dixisti. ❡ Poste riores.s.s̃niç. ❡ Cōpositæ:accōmodatç. ❡ Arbitriū. volun tatē vt ipsi voluerūt. ❡ Or̃o quā semp habuisti de me hono rificētissima. ❡ Iurgia.cōtētiones:lites. ❡ Obtrectatoribus inuidis maledicis meis. ❡ Præstē exhibeā.reddā. ❡ Memo/rē:tuorū bñficiorū erga me subaudi p̃stem. ❡ Tuere. serua. ❡ Munus.offñ. ❡ Q̄d reliquū est.i.in eo qd restat p me agē/dū. ❡ Quē.quale. ❡ Defende eū exi.i.defendendo fac vt hē/ant eū exitū. ❡ Cū r.dicit qñ factus sit certior de liberatio ne Decii Bruti ex obsidione Mutinensi. ❡ Præmisissem.s. Viennā vt supra visum est. ❡ Ad Muti.vt succurrerē. ❡ De Bruto.Liberatis ope Octa.Cæ.vt diximus in argumētū epistolæ. ❡ Receptū.redactū. ❡ Reliqas.paucos illos mili/tes q ei relicti essent. ❡ Partibus:Galliæ vbi sum. ❡ Exerci/tus.nostri Romani. ❡ Quçdā pars.q̄ olim militauerat sub Cæ.quā appellat furiosam,qa erga rēp.male esset affecta. ❡ Eqtatū.quē p̃misserā. ❡ Reuocaui.iussi redire. ❡ Cōstiti. commoratus sum. ❡ In Allobrogibus:ii populi sunt Galliç q olim,vt scribit Stra. militandi studio multis mortaliū millibus tenebantur:hac autem ætate rei rusticç dediti cā pos & alpinas valles arant.Viennā metropolim habentes: hæc aūt vrbs sita est ad Rhodanum:a qua vrbe non longe abest Lugdunum.hæc Strabo.

Iurgia

Allobroges

Vienna

ASCEN. IMmortales &c. Scripserat Ci.ad Plancū se oīa diligēter fecisse p tuenda eius dignitate, & p eo fortiter certasse,de quo Plancus gratias agit,dicitq; sibi rēpu.eo maiori curæ futurā,simulq; docet qd speret se facturū aduersus Anto niū adiuuantibus Laterēse & Furnio.Ordo est.Ego ago tibi.s.verbis aut scriptis,gratias immortales.i.non inter morituras nec e memoria abolendas, & agandū.i.donec viuā:nō possum adfirmare me relaturū.i.reipsa paria bñficia redditurū. ❡ Ego enim nō videor mihi posse respondere.i.satisfacere,tantis officiis tuis,nisi forte,vt tu scripsisti gra/uissime & dissertissime. ❡ Vt censurus es.i.iudicaturus,ita vt putes me referre gratiā.i.re ipsa satisfacere:cū.i.qñ tene/bo memoria.s.bñficia in me collata,hoc est qñ hēbo gratias:vt memorē esse sit instar relationis bñficii. ❡ Si actū.i.trā/factū & cōstitutū de dignitate filii tui:tu nihil potuisses facere amabilius sup.mihi. ❡ Primæ s̃niç tuç sup.de me cōpo sitæ sunt.i.cōstitutæ cū muneribus.i.officiis infinitis.i.plurimis in me liberaliter collatis:posteriores.s.s̃niç tuç cōpo sitç sunt ad tēpus.i.p rōne tpis & ad arbitriū amicorū meorū. ❡ Oratio.s.tua assidua.i.sermo quotidianus: & iurgia .s.tua ppetua.i.cōtinua.cū obtrectatoribus sup.meis pp me.s.habita,sunt mihi notissima. ❡ Quare nō mediocris cura adhibenda est mihi vt sup.præstē.i.exhibeā reipu.me ciuē dignū laudibus:& sup.memorē atq;.i.gratum in amicitia tua. ❡ Quod reliquū est tuere.i.defendere munus tuū.i.partes & offñ.& defende ac suscipe me si cognosces.i. cogno/scere voles eū exitū rebus,quē voluisti esse. ❡ Cū traiecissem copias Rhodanū,q fluuius est Galliæ Lugdunē. & p̃mi/sissem fratrē cū tribus millibus eqtū:& ipse.i.ego dirige temp.iter ad Mutinā vbi.D. Brutus obsidebatur. Notandū aūt pprio nomini ciuitatis licere præpositionē addere,audiui itinere de prælio facto & de Bruto & Mutina libera/tis obsidione. ❡ Animaduerti nullū.i.non vllum:Antonium & reliquias.s.copiarū quæ essent eū eo nō habere vllum alium receptum.i.locum refugii:nisi in his partibus.s.in qbus essem. ❡ Et duas spes esse propositas ei.s. Antonio, vnā Lepidi.s.ad se trahendi:alterā exercitus ipsius,quod quçdam pars exercitus non minus furiosa est:idest mala sentiens de repu.quam qui fuerunt cum Antonio,reuocaui equitatum:idest equitū exercitum.ipse: idest egomet.i.manistans in Allobrogibus:idest Gallus circa Viennam & Lugdunum,vt essem paratus ad omnia.

HVBER. Proinde ¶PRO inde.ita.⸿Ac res me moneret: vt viderē esse vtile.⸿Nudus: sine exercitus multitudine.⸿Per me.i.sine aliorū auxiliis, aut cōiunctione alterius.⸿Lepidi. de quo dubitabat ne cū Antonio cōiungeret.⸿Copiarū: exercitus.⸿Veterana, quæ ex veteranis militibus.⸿Reuocata: ne transiret ad Antoniū.⸿Ad eundē furorē, vt ēt nunc sit ꝯtra rēp. sicut fuit viuente Cæsa.⸿Detrimēti. dāni.⸿Fiat reip. ꝑ trāsitū decimæ legionis ad M. Antoniū.⸿Traiciant: trāsmittant vltra alpis.⸿Istinc. ex Italia.⸿Residuā. reliquā esse remanere.⸿Nec cedā patientiæ.i. nemo vincet me patiētia.⸿Obsequa.i. me facturū qcqd voluerit Laterēsis. hūc Appia. appellat Laterēsem virū clarū.⸿Priuatæ, q̄ mihi factæ sunt in te bus meis priuatis.⸿Etiā cū ini. vel generaliter cum quolibet, qui sit mihi inimicissimus, vel cū Lepido.⸿Si nihil ꝑfecero. si non potuero trahere Lepidū in hanc societatem.⸿Cū me. ma. gloria, si fuero solus q̄ si habuero alios socios: qui volunt partem gloriæ meæ siqd præclari fecero.

SCEN. ¶PRO inde.i. perinde ac.i. sic. vt res.i. vtilitas rei moneret me.⸿Antonius cōferret se huc.i. ad hūc locū, vbi essem nudus.i. inermis.⸿Ego videor posse suscipere.s. negocium capiēdi aut debellandi Antonii facile p me.i. sine adiutorio & administrare rē, ex snia.i. volūtate nostra, q̄uis sup. Antonius recipiat ab exercitu Lepidi.⸿Si vero adducet secū aliqd copiarū, & si decima legio veterana.i. veteranorum militū, q̄ præcipuæ fortitudinis habebat: q̄ reuocata est cum reliqs.s. legionibus: opera.i. diligētia nostra: qa volebat ad Antoniū transire, redierit ad eundē furorē.i. transeundi ad Antoniū.⸿Tñ.i. nihilominus: opera dabitur a me neqd detrimēti.i. dāni fiat.s. reip. & spero me pstaturū.i. exhibiturū & effecturū id: dūmodo copiæ.s. nouæ traiciant istinc.i. ex Italia trans alpes, & cōiunctæ nobiscū opprimant facilius pditos.s. milites, qa rēp. pdentes.⸿O mi Cicero ego spondeo tibi hoc, neq; animū: neq; diligentiā defuturā mihi cupio me hercule, nullā solicitudinē esse residuā.i. reliquā, hoc est volo penitus extirpare inimicos reipu.⸿Sed si fuerit.s. aliqua solicitudo residua, ego nec cedā aio nec bñuolentiæ, nec patientię.i. perseuerantię cuiusq̄, pro vobis.i. de relictis vobis.⸿Ego qdē do operā: vt incitem ēt Lepidū ad societatē huius rei.s. opprimendi Antonii.⸿Et polliceor ei oia obsequia: si mō volet respicere.s. misericorditer & fauenter, rēp.⸿Ego vtor in hac re fratre meo, & Laterēse nostro & Furnio nostro.s. cōibus amicis, adiutoribus & interpretibus.i. quasi intercessoribus & significatoribus voluntatis meæ. Offensiones priuatæ.i. lesiones priuatorē hoium, aut quas priuatim fecero: nō impedient me quominus sentiā pro salute reip. ēt cū inimicissimo.⸿Quod si nihil pfecero.s. sic enitēdo ꝑ rep. nihilominus ego sum maximo aio, & satisfaciā vobis.i. vestræ cupiditati fortasse maiore aio, cū gloria mea, hoc est si vincere non potero, & alios in sniam meam attrahere, paratus sum ꝑ repu. fortiter pugnando si sors dabit cadere, quod gloriosius erit q̄ verbis vicisse.⸿Fac supple. vt valeas & diligas me mutuo. idest quod mutuo facturus es.

perinde ad oīa paratus essem, ac res me moneret. Si nudus huc se Antonius cōferet, facile mihi videor p me sustinere posse, remq; publicā ex vr̄a snia administrare, q̄uis ab exercitu Lepidi recipiat. Si vero copiarū aliqd secū adducet, & si decima legio veterana, quæ nostra opa reuocata cū reliqs est, ad eundem furorē redierit: tñ neqd detrimēti fiat, dabit opa a me, idq; me præstiturū spero, dū istinc copiæ traiiciant, cōiunctæq; nobiscū facilius pditos opprimant. Hoc tibi spōdeo mi Cicero, neq; aium, nec diligētiā mihi defuturā. cupio me hercules nullā residuā sollicitudinē esse: sed si fuerit, nec aio, nec bñuolētiæ, nec patiētiæ cuiusq̄ pro vobis cedam. Do qdē ego operam, vt etiā Lepidum ad huius rei societatem incitem: oīaq; ei obseqa polliceor, si mō R.P. respicere volet. Vtor i hac re adiutoribus, īterpretibusq;, fratre meo, & Laterense, & Furnio nostro. Nō me impedient priuatæ offensiones, quo minus ꝑ R.P. salute ēt cū inimicissimo cōsentiā. Quod si nihil pfecero, nihilominus maximo sum aīo, & maiore fortasse cum mea gloria vobis satisfaciam. Fac valeas, meq; mutuo diligas.

¶Ex Epistola. Immortaleis ago tibi gratias.
¶Quæ nostra opera reuocata cum reliquis est: ad eundem fauorem redierit.

HVBER. ETsi reip. cū scripsisset Plā. primū ad Ci. de voluntate sua erga rēp. Deinde ad. S.P.q.R. oñdit Ci. quanti fecerit illas literas ad se scriptas: deinde quanti ēt senatus eas, quas publice scripserat, vnde hortat eum vt pergat ita facere, sicut instituit: & existimet veram gloriam in virtute positā. postremo declarat Manutii incredibilē erga eū bñuolētiā.⸿Pręsidii. tutelę ad terrēdū hostes.⸿Opis at. ad eos frāgēdū, q rēp. oppugnarēt.⸿Pene ex. tē. cū viderer eē in sūma desperatiōe.⸿Ita cō. ita charū hēo.⸿Amplissimā: maximā.⸿Caue puno li.i. putare.⸿Magnitudinē tu. me. qa cōtulisti maxima bñficia in rēp. ex quo oia tua videntur maioris grauitatis.⸿Promissa tu. li.i. ea, q̄ mihi in tuis literis pmiseras.⸿A Furnio. cui tua cōsilia mihi exponenda mandaueras: vt supra visum est.⸿Expectata. sperata.

ASCEN. ETsi reip, Cū scripsisset Plācus ad Cice. & senatū de voluntate sua in rēp. oñdit Ci. q̄ti lr̄as illas fecerit, hortaturq; vt pgat verā gloriam virtute asseq docetq; Manutii erga ipm bñuolētiā. Ordo ē. Etsi.i. q̄q̄ ego debeo maxīe gaudere cā reip. te attulisse ei pene.i. q̄si extremis.i. vltimis tpibus.i. qbus puincia hñda ē, tūc añr cū sentirent ad successorē pfecte rei puēturā raro magna inceptare solebant tm̄ psidii.i. & ptectiōis honorifice & custodię, & tm̄ opis.i. auxilii, tñ ita.i. sic, &.i. cōprecatiua locutio, cōplectar r.i. pcor vt det mihi te cōplecti. rep. recuperata, vt tua dignitas.s. quā ex ea victoria ꝯsequeris, adferat mihi magnā ptē lętitię: quā.s. dignitatē tuā ego itelligo & esse iā & futurā: amplissimā.⸿Eni.i. qa: caue sup. vt aut ne putes vllas literas: vnq̄ grauiores eē recitatas in senatu q̄ tuas.⸿Et id.s. q̄ grauissimę æstimatę sunt, cōtigit tū.i. simul: eximia quadā magnitudine meritorū tuorū in rēp. tū.i. simul, grauitate verborū & sniarū: qd minime nouū snp. fuit qdē.i. certe, aut saltē, vt de aliis taceā, mihi q &.i. simul nossem, te & meminissem.i. memoria tenerē pmissa literarū tuarum missarū a me: & haberē a Furnio nostro cōsilia tua penitus cognita.⸿Sed sup. q̄ scripsisti erant visa senatui maiora: q̄ erant expectata, nō q.s. senatus dubitasset vnq̄ de volūtate tua, sed sup. q nec hēbat satis exploratū.i. cognitū q̄tū posses facere.

Cicero Planco Imp. Cos. Des. S.

ETsi R.P. cā maxime gaudere debeo, tñ ei te psidii, tñ opis attulisse extremis pene tēporibus: tñ ita te victorē cōplectar R.P. recuperata, vt magnā ptē mihi letitię tua dignitas afferat, quā & eē iā, & futurā amplissimā itelligo. Caue eni putes vllas lr̄as vnq̄ grauiores, q̄ tuas, in senatu eē recitatas. Idq; cōtigit tū meritorū tuorū in R.P. eximia q̄dā magnitudie, tū verborū, sniarūq; grauitate. qd mihi qdē minime nouū, q & te nossem & tuarū literarum ad me missarū pmissa meminissem, & hērē a Furnio nr̄o tua penitus cōsilia cognita: sed senatui maiora visa sūt, q̄ erāt expectata: nō quovnq̄ de tua voluntate dubitasset: sed nec q̄tū facere posses,

¶Quo.

HVBER.

¶QVO.quousq;.⸿Elatus.subleuatus,est aũt mos ita dicẽdi.⸿Deduceret,comitaret.⸿Feci.p.o.oĩbus oñdi literas tuas ex qbus tm̃ voluptatis capiebam.⸿Nihil sci.te ad me scripsisse.⸿Primũ.anteq̃ ad Munatiũ.⸿Quas pu.s. miseras.⸿Cornutũ pr.ę.is fuit q postea,vt scribit Appianus,seipsum interemit.⸿Cõsulare munus:onus offin consulũ.⸿Cõsules.Hyrcius & Pãsa,q Mutinã versus ierant,frequens,oĩs.⸿Famã:q̃ iã erat literis tuis.⸿Expectationẽ:de aliqbus rebus nouis.⸿Oblata.obiecta.⸿Religio.ne eo die recitarentur literæ tuę,qa esset cõtra auspicia, sicut pullarii admonuerant,erant,aũt pullarii aruspices:q pullis ex qbus auspicia captabãt:preerant.pullis aũt in auspiciis.vt scribit Festus,potissimũ dabatur puls.⸿Non dedisse operã auspiciis .i.non recte captasse auspicia.⸿Collegia, augurum, inter quos Cice.erat.⸿Gratia fecisset.i.gratia obtinuisset.⸿Assentiretur:approbaret eã.⸿Intercessit: impediuit: de quo verbo diximus satis multa in primo lib.⸿In tẽplo: qa eramus in capitolio:quod est consecratũ Ioui.⸿Fregerim: vicerim:deiecerim.⸿Intercessorẽ:impeditorem sentẽtię meę: vt supra Titius intercessit. ⸿Ex me.s.volo te cognoscere.⸿Tum.eo die.⸿Oium generũ.nobilium, & plebeiorum.⸿Ordinũ:senatorũ equestriũ &c.⸿Conspirauit:consensit.⸿Spẽm apparentiam:nõ enim sunt vera bona: sed opinatiua.⸿Inanibus.vanis. ⸿Verum de.sententia est exornatio.⸿Maxime.præcipue,licet & aliis rebus.⸿Id eum.i. existimo me esse obligatum ita pro te facere:tum causa reip. cuius es defensor:tum pp necessitudinem:quæ inter nos est.

Pullarii

nec quo pgredi velles,exploratũ satis habebat. Itaq; cũ ad.VIII.Id.Apr.mane mihi tuas literas M. Varisidius reddidisset,easq; legissem, icredibili gaudio sũ elatus.Cũq; magna multitudo optimorũ virorũ, & ciuium me de domo deduceret,feci cõtinuo omneis participes meæ voluptatis.Interim ad me venit Munatius noster,vt cõsueuerat:& ego ei literas tuas ostẽdi:nihil dum enim sciebat.nã ad me primũ Varisidius:idq; sibi a te mãdatũ esse dicebat.Paulo post idẽ mihi Munatius eas lr̃as legẽdas dedit,quas ipsi miseras,& eas,quas publice.placuit nobis,vt stati ad Cornutũ Prę.vrb.literas deferremus,q,ꝙ Coss.aberãt, consulare munus sustinebat more maiorũ. Senatus est cõtinuo cõuocatus,frequensq; cõuenit pp famã, atq; expectationẽ tuarũ literarũ Recitatis literis,oblata religio Cornuto est,pullariorũ admonitu,nõ satis diligẽter cũ auspiciis operã dedisse.Idq; a nostro collegio cõprobatũ est.itaq; res dilata est in posterũ. Eo aut die magna mihi fuit p tua dignitate cõtentio cũ Seruilio:qui cũ gratia effecisset,vt sua sñia prima pronunciaret,frequens eũ senatus reliquit,& in alia oĩa discessit,meæq; sentẽtiæ,quæ secunda pnũciata erat, cũ frequẽs assentiret,rogatu Seruilii P.Titius intercessit.Res in posterũ dilata.Venit paratus Seruilius, Ioui ipsi iniquus,cuius in tẽplo res agebat.Hũc,quẽ admodũ fregerim,quãtaq; cõtentione Titium intercessorẽ abiecerim,ex aliorũ te literis malo cognoscere vnum hoc ex meis:senatus grauior,constantior, amicior tuis laudibus esse non potuit, q̃tum fuit. Nec vero tibi senatus amicior,q̃ cuncta ciuitas. Mirabiliter enĩ P.R.vniuersus,& oium generũ,ordinũq; cõsensus ad liberandã R.P.cõspirauit. Perge igit, vt agis, nomẽq; tuũ cõmoda imortalitati:atq; hæc oĩa, q̃ hñt spẽm gloriæ,collecta inanissimis splẽdoris isignibus, cõtemne:breuia,fugacia,& caduca existima. Verum DECVS in virtute positum est,quæ maxime illustrat magnis in R.P.meritis.Eã facultatẽ habes maximã,quã qñ cõplexus es,& tenes: perfice, vt ne minus R.P.tibi,q̃ tu R.P.debeas.Me tuæ dignitatis nõ modo fautorẽ,sed ẽt amplificatorẽ cognosces. Id tũ R.P.quę mihi est mea vita charior,tum nostrę necessitudini debere me iudico.Atq; in his curis, quas cõtuli ad dignitatẽ tuam,cepi magnã voluptatẽ, ꝙ bñ cognitã mihi T.Munatii prudentiam,& fidẽ, magis etiam perspexi in eius incredibili erga te beneuolentia,& diligentia.IIII.Id.Apr. Vale.

¶Ex Epistola.Etsi reipu.causa.

¶Eam felicitatẽ habes maximã, quã cũ cõplexus es.

ASCEN.

¶NEC quo.i.vsq; ad quantũ laboris & periculi velles pgredi.s.p repu.Scripserat.n.q; ad mortẽ vsq; p ea certare vellet.⸿Itaq; Varisidius reddidisset mihi literas tuas ad VIII.Id.hoc est ad.VI.diem Aprilis:& ego legissem eas: ego sum elatus.i.supra me rapt⁹ icredibili gaudio.⸿Cũq; .i.& cum magna multitudo optimorũ virorũ & ciuiũ deduceret me.s.in senatũ aut forum de domo.s.priuata, ego feci continuo oẽs participes voluptatis meę.i.indicaui oibus tuã voluntatẽ in repu.de qua æque gauisi sunt ac ego Interim Munatius noster venit ad me, vt consueuerat, ac ego dedi ei literas tuas:nihil enim sciebat.dum.i. tunc adhuc.Nam Varisidius:sup.venerat primũ ad me, & dicebat id:scilicet vt primum ad me veniret esse mandatũ sibi a te. Idem Munatius dedit mihi paulopost legẽdas eas literas, quas tu miseras ipsi.Et eas quas miseras publice.s. recitandas in senatu.Placuit nobis vt deferremus statim literas ad Cornutum prętorem vrbis.s.Romę:qui.s.Cornutus.Sustinebat munus cõsulare.i.fungebatur officio consulari: eo ꝙ consules aberant more maiorum.i.sicut apud maiores & priscos Romanos:ptor vrbanus fungebatur officio consulum absentium.Senatus est continuo conuocatus, & conuenit frequens pp famam atq; expectationem literarũ tuarum.⸿Literis.s.tuis recitatis,i.postquam erant recitatę: religio.i.metus de non seruato auspicio,est oblatus.i. obiectus Cornuto:admonito pullariorum.i.eorũ, qui pullos ad auguria & auspicia nutritos obseruabant,eũ nõ dedisse,satis diligenter operam dedisse,est comprobatum sup.a collegio nostro:videlicet augurali.⸿Itaq;.i.& ita res est dilata in posterum.i.in diem sequentem. ⸿Aũt.i.sed magna contentio sup.fuit mihi,eo die.s.postero:cum Seruilio, p dignitate tua.s.tuenda,q.s.Seruilius cũ effecisset gratia.i. fauore quorundã:vt sñia sua pronunciaret prima.frequens senatus.i.plurima pars senatus:reliquit eũ.i.non est secutus aut secuta sñiam eius,& discessit in alia oia.i. pbasset potius alia omnia quam quæ a Seruilio dicebantur, & cũ frequens senatus assentiretur meæ sententiæ quæ pronunciata erat secunda,Publius Titius intercessit.i.se apposuit:rogatu.i.ob preces Seruilii.⸿Res est dilata in posterũ.i. diẽ rursus sequentem.⸿Seruilius venit paratus.s.ad resistendũ sententiæ Ciceronis:iniquus ipsi Ioui.s.Authori reip.Romanæ,in cuius exemplo res agebatur. ⸿Ego malo.i.magis volo te cognoscere ex literis aliorum sup. q̃ ex meis,quem admodum ego fregerim hunc: idest impetum huius.s.Seruilii:& quanta contentione abiecerim Titium intercessorẽ .i.repugnatorem sententiæ meæ.⸿Volo sup.te cognoscere,aut cognosce hoc vnum ex meis sup.literis. ⸿Senatus non potuit esse grauior,constantior,amicior tuis laudibus quam fuit tum id tunc.⸿Nec vero senatus sup. est amicior.i. fauentior tibi:quã tota ciuitas.⸿Enim.i.qa:Populus Romanus vniuersus & cõsensus oium generũ & ordinum conspirauit .i.consensit mirabiliter ad liberandum rẽpu.Perge.s.procede pgredere & perfice inceptum,igitur vt ais, & cõmẽda nomen tuũ immortalitati,qa cõstituerat Plancus aut rẽp.cũ solicitudine liberare aut p ea mori.⸿Atq;:contẽne hęc

oīa, q̄ hñt spēm.i.similitudinē gloriæ, sed nō verā gloriā, vtpote collectā insignibus inanibus.i.friuolis splēdoris .i. magratus clari:hoc est:ex honoribus sine virtute acquisitis, & existima breuia, qa diu durare nō possunt, cū breuis sit hois vita:fugacia, qa ēt si vita pduceret hoiem destituere solent, & cito ad aliū trāsfugere, & caduca, qa p naturā suā sunt instabilia.splēdor.n.ille q i principio magratuū est cito languescit.¶ Verū.i.solidū & ppetuū decus ē positū i virtute:q.s.virtus illustrat maxime magnis meritis in rēpu.¶ Tu hēs eā facultatē.s.cōferendi magna merita i rēpu. maximā quā.s.facultatē.qn.i.qin cōplexus.i.aggressus es:tene & pfice:vt ne.i.nō minus respu.debeat tibi q̄ tu debeas reip. ¶ Tu cognosces me nō mō.i.nō solū fautorē, sed ēt amplificatorē dignitatis tuę.Ego iudico me debere id.s.vt sim amplificator dignitatis tuę:tū.i.simul.reip.q̄ ē mihi charior vita mea, tū.i.simul necessitudini nr̄æ.s.a patræ tuo primū cōtractę.¶ Atq; ego cœpi magnā voluptatē i his curis, q̄s cōtuli ad dignitatē tuā, q pspexi prudentiam & fidē Titi Munatii cognitā mihi bn̄.i.multū, ēt magis.i.amplius q̄ prius:icredibili bñuolētia & diligētia ei⁹ erga te. Datū &c,

HVBER, VT primū. Scribit Ci.satis cognosci posse ex senatusc̄ōsulto, qđ de Planco pscriptum est:quanta diligētia vsus sit in augenda eius dignitate. Postremo eū hortatur, vt cōficiat bellū inceptū:hoc est vt M. Anto. opprimat:si velit summā gloriā assequi.¶ Ornando. cōmendando. Terentius.munus nostrū ornato verbis.¶ Senatuscon sulto, quod de tua dignitate factum est:præscriptū:notatum cū consensu totius senatus. ¶ Vt a me di. est sen. sicut ego sensi & dixi. ¶ Iudicio bo. quod boni viri de te recte sentiant.¶ Insignibus.ornamentis sunt laudes senatorū statuæ, & similia ornamēta.¶ Oppresserit.deuicerit: subegerit.¶ Confecerit:finierit. Itaq; ho.ostendit summam gloriam esse in fine rerū, nō in principio.¶ Aiacē & Achillē licet fuerint fortissimi, πτολιπόρθον vrbis expugnator q sinē dedit bello:πορθέω enim pugno significat, πόλις vrbs. poetæ interdum addunt πτόλεμος p πόλεμος, & ita πτόλις pro πόλις dicitur etiam πτολιπόρθος sumpsit ex Homero colorē Ouid.lib.xii. meta.vt introduceret Vlyxem iactantem se his verbis. Iam labor in fine cum obstantia fata remoui. Altaq; posse capi faciendo pargama cœpi.

Cicero Planco Imp. Cos. Des. S.P.D. 13

VT primū potestas data est augendę dignitatis tuæ, nihil ptermisi i te ornādo, qđ positū esset, aut in præmio virtutis, aut in honore verborū.id ex ipso S.C. poteris cognoscere.ita.n.est pscriptū, vt a me de scripto dicta snia est:quā senatus frequens secutus est summo studio, magnoq; cōsensu.Ego qnq̄ ex tuis literis, quas mihi misisti pspexerā te magis iudicio bonorū, q̄ insignibus gloriæ delectari:tamen consyderandū nobis existimaui, ēt si tu nihil postulares, quātum tibi a R.P. deberetur. Tu contexes extrema cum primis.q enim M. Antoniū oppresserit, is bellum confecerit. Itaq; Homerus non Aiacem, nec Achillem sed Vlyssem appellauit πολιπόρθον. Vale.

ASCEN, VT primū &c. Dicit Plancū ex senatuscōsulto pspicere posse quātū ipse Cic.pro eius dignitate cōtenderit. Hortaturq; vt bellū cū Antonio cōficiat. Ordo est. Vt.i.vbi primū, potestas augēdæ dignitatis tuæ est data.i.concessa & facta mihi, nihil ptermisi in te ornando, qđ positū esset, aut in pmio virtutis aut in honore verborum. ¶ Tu poteris cognoscere id.i.q ita fecerim ex ipso senatuscōsulto, quod missum erat ad Plancū & de Planco augēdo. ¶ Ita enim sup.senatusconsultum est pscriptum:vt snia dicta est a me de scripto.i.de eo scribendo, quā.s.sniam meā senatus frequens.i.plurima pars senatorū, secutus est summo studio & magno cōsensu.¶ Ego q̄q̄ pspexerā ex literis tuis quas misisti, te magis delectari iudicio bonorū, vt sunt reipu.fautores q̄ insignibus gloriæ, tn̄ existimarādū consyderādū sup.esse nobis ēt si tu nihil postules, quātū deberet tibi a rep. Tu cōtexas.i.cōferes extrema.i.præmiū & gloriā, cū primis.i.cū sudore & labore ac periculis. Labor aūt erit in opprimendo Antonio præmiū summus in te pu.locus. Qui eni oppsserit. M. Antoniū.is cōfecerit.i.finiuerit bellū. Itaq; Home, nō Aiacē nec Achillē, appellauit πτολιπόρθον .i. vrbis populatorē & expugnatorē, quāuis vterq; esset fortissimus bellator, sed Vlyssem:q callido cōsilio plus valuit q̄ illi viribus. Quasi dicat cōsilio potius q̄ viribus contra Antoniū cōtendendū πτολιπόρθος & pro eodē πτολιπόρθος dicitur a nomine πτόλεθρον.quod est oppidum seu vrbs, & verbo πορθέω, quod est populo.i.oppugno.

HVBER, GRatam. sicut Plan. supra scripsit ad Cic. dixerat inter Mutinā versus, vt succurret Bru. obsesso cū in itinere factus ē certior. M. Anto. fusum: & Bru. liberatū. Ci. igitur ita laudat eius ppositū & volūtatē succurrēdi Bru. vt præ lætitia exclamet: oñdit aūt q̄ta spes sit in eo & in eius exercitu. hortaturq; vt ita incumbat in curam reip. vt nullæ reliquæ belli restent.¶ O gra. fa. exclamatio præ lætitia.¶ Victoriā, cōtra. M. An. apud Mutinam. ¶ De ce. veniendi vt Bru. subuenires.¶ Hostibus fusis a te in Gallia. ¶ Lateo, q cōtra rēp. pugnat. Delere. tolere.¶ Extrema. finē. ¶ Cum.s. expectabam literas tuas.¶ Temporibus, cum videret. M. Ant. male successisse.¶ Scintilla, pticula: bellum enim comparatur igni siue incendio, particula igitur belli recte comparata est scintillæ:quæ est particula ignis.

Cicero Planco Imp. Cos. Des. S.P.D. 14

O Gratā famā biduo ante victoriā, de subsidio tuo, de studio, de celeritate, de copiis. Atqui ēt hostibus fusis, spes oīs in te est. Fugisse eni ex plio Mutinēsi dicunt notissimi latronū duces. E S T aūt nō minus gratū extrema delere, q̄ prima depellere. Eqdē expectabā iā tuas literas, idq; cū multis:sperabamq; ēt Lepidū tpibus admonitū, tibi & R.P. satis esse facturū. In illā igitur curam incumbe mi Planee, vt nequa scintilla terterrimi belli relinquatur, quod si erit factum: & R.P. diuino beneficio affeceris, & ipse æternam gloriam cōsequere. I I I. Id. Mai. Vale.

ASCEN, O Gratā. Gratulat Plāco q bōnā famā cōsecutus sit sine dispēdio, nā bellū, ad qđ operā suā pollicitus erat cōfectū erat biduo post. Hortatur, tn̄ ad reliquias delendas, dicens.¶ O famā gratā sup.sparsam biduo ante victoriā de subsidio tuo, de studio, in rēpu.de celeritate, de copiis: atq; ēt de hostibus fusis.s.a te in Gallia.¶ Spes oīs est in te. Enim.i.qa, notissimi duces latronum.i. Antonianorū dicuntur fugisse ex prælio Mutinensi.i.apud Mutinam cōmisso.¶ Autē.i.sed:nō minus gratū.i.vtile & acceptum est: delere extrema.s.belli quā depellere prima. Equidem.i.ego quidem expectabam iam literas tuas idq;.i. & id sup. feci cū multis, qa ēt alii multi eas expectabant.¶ Et sperabā ēt Lepidū admonitū temporibus, qa res Antoniana cœperat labi esse sup.eccū & satisfacturum reip.¶ Igitur o mi Plance incumbe in illam curam vt nequa.i.non aliqua scintilla.i. particula vel minima, quæ vt scintilla magnū posset incendiū excitare. Bellū aūt nunc diluuio nunc incendio confici solet belli teterrimi.i.execrandi eo q cōtra rēpu.cœpti relinquatur. Quod si erat factū.s.per te tu affeceris.i.afficies rēpu.beneficio diuino.i.æterno, aut diuino compatabili, & ipse consequere.i.optinebis gloriam æternam. Datum &c.

¶ His literis

HVBER.

HIs literis scrip, quicqd alii dicant ego ita sentio hanc eplam ponendã fuisse statim post illã, q incipit immortalis ago. tibi grãs. idq; veriusq; eplæ materia facile declarat. imo videt hoc potius fuisse finis: & ps illius eplæ q epistola se- parata. Nã cũ illic scripsisset se daturũ opam: vt traheret Læpi. in societatẽ suã ad tuendũ rẽpu. depositurusq; omnes priuatas offensiones p reip. salute, in hac pte scribit se id effecisse, se enim cũ Læpi. cõiunctũ esse qd cur fecerit, reddit rõ- nem: dicit qd egerit & acturus sit: vt M. Ant. opprimatur. ¶ His itelligit eas quas diximus: post quas ẽt anteq̃ misisset: sub iunxerat hanc partem de cõiunctione sua cũ Lepi. ¶ Internunciis, mediatoribus. s. Laterense & Furnio. ¶ Cit con. quã me- cũ hẽbat. ¶ Liberos. cũ qbus male esset actũ si reip. periisset. ¶ Vnum latronem. Anto. ¶ Abuteret. s. i. & bene & male vte- retur: dũmodo reipub. succurreret. ¶ Prouincia. Hyberia. vt scribit Ap. ¶ Firmos ab e. i. munitus equitibus: firmus per eq- res. Est aũt ornatos dicendi mos, vt Cice. fuit clarus ab elo quentia. i. per eloquentiã. ¶ Ne mediocrem qui. i. etiam ni- miũ. ¶ Ex paucitate. i. ex paucis quo hẽbat. ¶ Decẽ: equites. ¶ Non sum. nõ feci moram. ¶ In cur. b. c. in expediẽdis bonis consiliis. ¶ Eã partẽ. exercitus Lepi. quæ est corrupta, quidã enim ex militibus Læ. male sentiebant de repu. quos vide- bat se posse corrigere: & ad remp. reducere: si ad Lepi. venis- set. ¶ Forum Iulii. vrbs Gal. Octauanorũ colonia nõ longe ab antipoli: quæ alpis tangit: neq; vt quidam exposuit: est quam nunc vulgo appellãt Friuolum cũ lõgissime a Gallia distet, vbi nunc erat Plancus. ¶ Occurreret ei: opponeret se ei. ¶ Maximis itine. i. celerrimis, confectis multis miliaribus in vno die. ¶ Legionibus. peditum. ¶ Modo. tantummodo. ¶ Perdito. scelera torũq; rep. oppugnant. ¶ Latro. Antonius quẽ vbiq; per contumeliam appellat latronem. ¶ Rursus si- cut fecerat. Cum ex gallia secutus fuerat Bru. cum eũ obse- dit Mutinæ. ¶ Animum. audaciam. ¶ Qui se. i. ipsum Anto- nium. ¶ A uasta. a populatione quam facturus esset Anto. si rursus in Italiam se recepisset.

Plancus. Imp. Ciceroni. S. D. 15

HIs literis scriptis, quæ postea accidissent, scire te, ad R. P. putaui ptinere. Sedulitas mea (vt spero) & mihi, & R. P. tulit fructũ, Nãq; assiduis internuntiis cũ Lepido egi, vt omissa oi cõtentione, recõciliataq; volũtate nr̃a, communi cõsilio R. P. succurreret: se liberos, vrbẽ pluris, q̃ vnũ perditum, abiectũq; latronẽ putaret: obsequioq; meo, si ita faceret, ad omneis res abuteretur. Profect itaq; p Laterẽsem internuntiũ: fidẽ mihi dedit se. Antoniũ si phibere sua puincia nõ potuisset, bello psecuturũ. me vt venirem, copiasq; coniungerem, rogauit: eoq; ma- gis, q & Antonius ab equitatu firmus esse dicebatur, & Lepidus ne mediocrem qdem equitatum habebat. Nam ẽt ex paucitate eius, nõ multis ante diebus, decẽ qui optimi fuerant, ad me transierũt. Quibus rebus ego cognitis, cunctatus non sum in cursu bonorũ con siliorum: Lepidum adiuuandum putaui. Aduentus meus quid profecturus esset, vidi, vel q equitatu meo psequi, atq; opprimere equitatum eius possem: vel q exercitus Lepidi eam partem, quæ corrupta est, & ab R. P. alienata, & corrigere, & coercere p̃sentia mei exer citus possem. Itaq; in Isara flumine maximo: quod in finibus est Allobrogũ, ponte vno die facto exercitum ad IIII. Id. Mai. traduxi. Cũ vero mihi nuntiatũ esset, L. Antoniũ p̃missum cum equitibus, & cohortibus ad Forum Iulii venisse: fratrem cum equitum quatuor mi libus, vt occurreret ei, misi ad Pr. Idus Mai. Ipse maxi mis itineribus cum quatuor legionibus expeditis, & reliquo eqtatu subsequar. Si nos mediocris modo for- tuna R. P. adiuuerit: & audaciæ perditorum, & nostræ sollicitudinis hic finẽ reperiemus. Quod si latro p̃co- gnito nostro aduẽtu, rursus in Italiã se recipere cœpe- rit: Bruti erit officium occurrere ei: cui scio nec consi- liũ, nec animum defuturum. Ego tñ, si id acciderit, fra trem cũ equitatu mittam, qui sequatur, Italiam a va- statione defendat. Fac valeas, meq; mutuo diligas.

¶ Ex Epi. His literis scriptis.

¶ Proficisci itaq; per laterẽsem inter nuncium. ¶ Quod & Antonius ab eqtatu fortis esse dicebat. ¶ Si nos mediocris mõ fortuna reip. adiuerit. ¶ Italiãq; a vastatione defendat.

ASCEN.

HIs literis &c. Dicit se fecisse quod pollicitus erat in ea epistola cuius principiũ est. Immortales &c. vnde vide tur post illam ponenda. Ordo est. Ego putaui pertine re ad remp. te scire ea quæ accidissent his. s. superioribus li- teris immortales &c. scriptis. Sedulitas mea tulit. i. attulit: vt spero fructũ. i. vtilitatem & mihi & reip. ¶ Nãq; egi cum Læpido assiduis inter nunciis, vt oi contentione omissa, & voluntate nostra. s. beneuolentia inter nos recõciliata ipse succurreret reip. consilio cõi, & putaret. i. æstimaret pluris se. s. ipsum: liberos. s. suos, & vrbem. s. totam quam vnum la- tronem perditum & abiectum videlicet Antonium, & sup. dixi agendo cũ eo: q abuteret. i. ad voluntatem suam nõ par cendo vteretur, nam abuti est absumere res vtẽdo eis: unde abutimur vino, oleo &c. vtimur vestibus domo &c. neq; ca pitur hic in malã partẽ: sed in liberam: obsequio meo ad oẽs res si faceret ita. ¶ Itaq; ego profeci per Laterensem inter nuncium: nam sup. dedit mihi fidem. i. sancte promisit se p- secuturũ bello Antonium si non posset prohibere. i. arcere puincia sua. Rogauit me vt venirem & cõiungerem copias. s. meas cum suis, & eo magis sup. rogauit: q & Antonius di cebatur esse firmus. i. firmiter munitus ab equitatu & Lepi- dus nequidem. i. nõ saltem mediocrem hẽbat equitatũ. ¶ Nã ẽt decem. s. equites qui fuerant optimi transierunt ad me ex paucitate eius. i. quam ipse habebat, nõ multis diebus ante . s. q̃ me rogaret. ¶ Quibus rebus cognitis ego nõ sum cũcta- tus. i. imoratus, putaui Læpidum adiuuandum in cursu. i. tã tisper dum esset in cursu bonorum cõsiliorũ. Vidi. i. aiaduer ti, qd aduentus meus eẽt pfecturus. i. vtilitatis facturus, vel q possem persequi, atq; opprimere equitatum eius equitatu meo, vel q possem & corrigere & coercere p̃sentia. i. per præsentiam exercitus mei eã partem exercitus Lepidi quæ est corrupta. i. donis aut pollicitationibus Antonianis & alie nata ab rep. ¶ Itaq; ponte facto vno die in Isara flumine maximo quod est in finibus Allobrogũ, est tñ minus Rhodano, sed Rhodanus secat Allobrogas ab Gallis, traduxi exercitũ ad quartũ Idus Maii. Cum vero nunciatũ esset mihi Lucium Antonium fratrem Marci præmissum cum equitibus & cohortibus venisse ad forum Iulii vrbẽ galliæ nõ longe ab Alpi- bus: misi fratrẽ sup. meũ cum quatuor milibus equitum ad secundum Idus Maii, vt occurreret & ei subsisteret ei. s. Lucio Antonio. Ipse. i. ego subsequar maximis itineribus cũ quatuor legionibus expeditis: & reliquo equitatu. ¶ Si modo. i. dum- modo mediocris fortuna reipu. adiuuerit: nos reperiemus hic. i. in hoc cõflictu finẽ &. i. simul audaciæ perditorũ. s. bonum sollicitudinis nostræ, quod si altero. s. Antonius cœperit recipere se. i. redire tanquam in locum tutiorem in Italiam, rur- sus. i. iterum cognito aduentu nostro, erit officium Bruti occurrere ei cui. s. Bruto, scio nec consilium, nec animum defutu rum. ¶ Ego tamen si id acciderit. i. si redierit in Italiam: mittam fratrem sup. meum cum equitatu, qui sequatur sup. eum, & defendat Italiam a uastatione quam Antonius esset facturus, Fac valeas, & diligas me mutuo.

HVBER. Nihil.hæc epistola eiusdē fere est argumenti,cuius illa q̄ incipit,& si reip,cā oñdit enim q̄ gratæ fuerint Planci literę in senatu:qbus declarauerat aium suū & voluntatē erga rēp.hortat̄ aūt vt pgat:neq; petat cōsiliū a senatu qd sit fa cturus:qa qcqd fecerit affirmat approbatū iri a senatu tanq̄ & fideliter & sapienter gestū,[Cornuto. ptori qui vt supra vidimus gerebat vices consulū absentiū.[Frigidas.non multū grauesvel certe in qbus non declarabatur promptus animus Lepidi [Subeas.f.lrās frigidas Lepidi,[Clamoribus,fremitibus ex lætitię plausibus,[Studiis:quia ostendebas voluntatē tuā promptissimā.[Referret.proponeret,[Ad,u.i,oēs neminē excepto,ne Vir,Iuppiter olpotens:si nōuū exo sus ad vnum Troianos.[Ex senatuscōsul.,q̄ est pscriptum. [Reiicias.huc remittas huc ro, vt nō remittas ad senatum ro.qñ aliqd eris facturus,vt ipse deliberet,[Angustiis, parui tpis.[ipse tibi sis senatus.i.cape consiliū a te ipso loco se natus.[Ratio vtilitas.[Non mō vt fi,&c,i. pmitto senatū cōprobaturū qcqd feceris non solum qd feceris fideliter,sed ēt qd feceris sapienter.[Cōprobaturum:confirmaturum.

Cicero Planco.S.P.D. 16

Nihil post hoium memoriā gloriosius, nihil gratius,ne tpe qdē ipso opportunius accidere vidi,q̄ tuas Plance lrās.Redditæ sunt eni frequēti senatu Cornuto,cū is frigidas sane & incōstāteis recitasset literas Lepidi.sub eas statim recitatæ sunt tuæ,non sine magnis quidē clamoribus.cū rebus eni ipsis essent,& studiis,beneficiisq; in R.P. gratissimæ:tū erant grauissimis verbis, & sententiis plenæ.flagitare senatus instituit Cornutū,vt referret statī de tuis lrīs.Ille se consyderare ait velle.Cū ei magnū cōuitiū fieret cuncto a senatu;qui &q; trib. ple. retulerūt.Seruilius rogatus,rē distulit.Ego eā sniam dixi,cui sunt assensi ad vnū.ea quæ fuerit,ex S.C. cognosces.Tu quanquam consilio non eges,vel abundas potius,tñ hoc aio esse debes, vt nihil huc reiicias, ne ve in rebus tā subitis,tāq; angustis a senatu cōsiliū petendū putes.Ipse tibi sis senatus, quocunq; te rō R.P.ducet,sequare.Cures,vt añ factū aliqd̄ a te egregiū audiamus,quā futurū putarimus.Illud tibi pmitto,qcqd erit a te factū,id senatū nō mō vt fideliter,sed ēt vt sapienter factum comprobaturum. Vale.

¶ Ex Epistola.Nihil post hominum memoriam.
¶ Flagitare senatum instituit cornutum.[Quocunq; te ra tio reip.ducet sequare,tuere remp.ciues vt ante factū ali quod a te egregium,q̄ futurum putarimus.

ASCEN. Nihil.Eiusdem est fere argumenti eum illa Etsi reip,cā ostendit enim q̄ gratæ fuerunt senatui Planci lrę hortatur:vt pergat hostes persequi,neq; differat donec consilium a senatu acceperit.Ordo est.Nil vidi accidere gloriosius,nihil gratius:ne qdē.i.& non ēt tpe ipso oportunius post memoriā hoium.i.post tm̄ tpis quantum homo posset memoria complecti:q̄ o Plance literas tuas,Sunt enim redditæ,senatu sup.ente frequenti,cornuto,i.a Cornuto pretore vrbis & consulis officio fungente.[Cū is.f.Cornutus recitasset lrās Lepidi frigidas sane.i. valde frigidæ operam suā pollicentis:& inconstanteis qa ambigue scriptas, tuæ.f. lrę recitatæ sunt statimsub,i.post eas quem.i.certe nō sine magnis clamoribus.i.acclamationibus.[Cū enim literæ tuę. essent gratissimę:rebus ipsis & studiis & beneficiis in remp. tum.i.multo magis erant plene grauissimis verbis ac sententiis,vbi plene cum genitiuo contra vallæ opinionem.[Senatus instituit,i.cœpit flagitare Cornutū:vt referret,i. con sultationē faceret statim de literis tuis,Ille ait.i.rñdit se velle considerare:& cū magnū conuiciū heret ei cuncto,i.simul toto senatu,qoq; tribuni plebis retulerunt.i.in consultationē attulerunt qd de lrīs tuis sentiendum esset Seruilius qa aduersarius rogatus.f.sniam distulit rē.i.noluit tunc dicere. [Ego dixi eam sniam cui assensi sunt.f.senatores ad vnū.i. vno dūtaxat Seruilio excepto,Tu cognosces ex senatuscōsulto,f.ad te misso, q̄ fuerit ea.f.snia mea. Tu q̄q̄ non eges vel potius abundas ɔsilio tñ debes esse hoc aio, vt nihil reiicias.i. ex humeris tuis extrusum transferas huc.i.ad nos,neue putes consilium petendum a senatu in rebus tā subitis.i.subito faciendis,& tam angustis.i.tam modicum tēpus ad deliberationē habentibus.Ipse,i.cure sis tibi senatus: sequere te .i.consilium tuum,quodcunq; rō reip.ducet te.[Cures vt audiamus aliquid factum egregiæ a te anteq̄ putaremus futurum.Ego pmitto tibi illud.quicquid factū erit a te,id senatū cōprobaturū nō mō vt factū fideliter:sed et vt factū sapiēter.

Plenus

HVBER. Antonius.postq̄ Anto.apud mutinam superatus est celeri cursu ad alpes se proripuit,sperans fore Ventidius ei amicissimus ex Piceno vbi erat cum tribus legionibus ad se veniret,& Lepidus & Plancus secum cōiungerētur,si autem pergeret morari circa Mutinam sicut quidam eius amici ei consulebant:fore,vt cōtemneretur a Lepido, & a Planco.Scriptum enim fuerat a senatu a Lepi,Plan, & Asinium pollionem,vt eū Antonio proximi forent illo depugnarent.Lepi.igitur scribit ad Cice.vbi sit Antonius, & vbi sit Lepi,& quemadmodum sperat se oia' confecturum ad vtilitatem reip,Deinde quia miserat fratrem suum Ro, dicit quare miserit quod si quispiam improperet id factum,dicit se non fratrem suum accusandum.[Idus maias, puto deesse ad:vt sit ad idus maias.[Primis. electis vel quia Ventidius erat postea venturus ex piceno cum tribus legionibus, vt scribit Appianus.[Ventidius. is primum fuerat mulio, deinde militauerat sub Cæs, eratq; amicissimus. M, Anto. Is fuit qui postea de parthis triumphauit,de quo Iuue, Ventidius quid enim quid Tullius an ne aliud q̄ Sidus & occulti miranda potentia fati.[Spatio bidui:idest quantum duobus diebus possit ad eum accidere.[Ad forum:idest apud:vt Prima quod ad Troiam pro caris gesserat argis.Est autem forum Voconii,vt hic docet Cicero oppidum trans alpis.[Integra.sine aliquo impedimento,vel ita vt ego deliberaui:vt nihil aliud innouetur,[Ipse Le,vt non mutet sententiam,

Cn.Plancus Imp.Ciceroni.S.D. 17

Antonius Id.Mai.ad Forū Iulii cū primis copiis uēit,Vētidius bidui spatio abest ab eo. Lepidus ad fo℞ Voconii castra hēt,q locus a Foro Iulii qtuor,& viginti millia passuū abest : ibiq; me expectare cōstituit,quēadmodu ipse mihi scripsit. Q d̄ si oia mihi integra,& ipse,& fortuna seruauerit

ASCEN. Antonius &c.Postquam Antonius apud Mutinam superatus est: celeri cursu ad alpes se proripuit sperans Ventidiū ad se venturum ex Piceno cum tribus legionibus,& Lepidū ac Plancum sibi coniungendos,Scribit ergo ad Cice, Plancus vbi sit Antonius & vbi Lepidus,& quid speret se pro repu, facturum. deinde docet cur fratrem Romam miserit.Ordo est,Antonius venit ad forum Iulii,idest vrbem illam galliæ cisalpinæ Italiæ : Idibus Maiis:cum primis,i. expeditissimis copiis,Ventidius abest ab eo spacio bidui:idest itineris duorum dierū,[Lepidus habet castra ad forum voconii:oppidum transalpes:qui locus abest a Foro Iulii,quatuor & viginti millia passuum & constituit expectare me vbi, quemadmodum ipse scripsit mihi:quod si & ipse,f,Lepidus & fortuna seruauerit mihi omnia integra: idest non impedita nec violata aliqua perfidia.

¶ Recipio

HVBER.

¶ RECIPIO.pmitto.¶ Ex snia.vt volumus.¶ Cōcursa.itinerationibus eūdo mō huc mō illuc.¶ Confectū.debilitatū.¶ Grauiter se ha.i.vehementer & piculose ægrotasse.¶ Ingredi incidere.¶ Sibi pp se.¶ Princeps pri. vt Primus ante oēs désum Palmurus agebat. Agmē.isto,i,istuc.s.Ro.vbi tu es.¶ Cōficere. debilitare.¶ Consulū.Hyrtii & Pansæ.¶ Tali.qualis est frater meus, q posset eē optimus ptor deficiētibus cōsulibus.¶ Quod.s.fratrē meū esse missum Romā.¶ Mihi pru.i.ascribat imprudentiæ meæ:non aūt fidelitati illius erga patriam.¶ Appellā,nomen pprīū fortasse legati Lepidi,vel alicuius ei charissimi.¶ Obside,idē apud me manēte loco obsidiis,dr̄.n.obsides q danī in tutelā fidei.¶ Illius.Lepidi.¶ Studium.voluntatem.¶ Quo gellio.¶ Interprete, nuncio.¶ Sōte.q fit amicus reip.¶ Quin bene. m. de rep. idem qui ei benefaciunt.¶ Singulari.maxima,præcipua.

Obsides

recipiō vobis, celeriter me negociū ex snia cōfectum. Fratrē meū assiduis laboribus.cōcursationibusq; confectū grauiter se habuisse,antea tibi scripsi.sed tn̄ cum primū posse ingredi cœpit: nō magis sibi, q̄ R.P.conualuisse se existimans, ad oīa picula princeps esse non recusabat.Sed ego eū nō solū hortatus sum, verū etiā coegi isto pficisci: q illa valetudine magis conficere se,q̄ me tueri posset in castris: & q acerbissimo interitu Coss.R.P.nudatā,tali ciue Præt.in vrbanis officiis indigere existimabā.Quod siquis vestrū non pbabit, mihi prudentiā in cōsilio defuisse sciat, nō illi erga patriā fidelitatē.Lepidus tandē qd ego desyderabā fecit, vt Apellam ad me mitteret:quo obside fidei illius,& societatis in R.P.administrāda vterer. Studiū in ea re suū mihi L. Gellius de tribus fratribus Segauianis pbauit,quo ego īterpēte nouissime ad Lepidū sum vsus, amicū eū R.P.cognoscere videor:libenterq; ei sum testimonio,& omnibus ero,q bene merent. Fac valeas, meq; mutuo diligas,dignitatēq; meā,si mereor,tuearis,sicut adhuc singulari cū beneuolentia fecisti.

¶ Ex Epistola Antonius Idibus.Maii.

¶ Quod & illa valetudine eius magis conficere se,q̄ me iuuare posset in castris.

Plancus Cicreoni.S. 18

QVid aio habueri cū Leernus, Neruaq; discesserunt a me,& ex lr̄is,q̄s eis dedi,& ex ipsia cognoscere potuisti,q oībus,rebus,cōsiliisq; meis interfuerūt.Accidit mihi,qd' homini pudēti,& cupido satisfaciēdi R.P. bonisq; omnibus accidere solet: vt cōsilium sequerer periculosum magis,dū me pbarē,q̄ tutū,qd hēre posset obtrectationē.Itaq; post discessum legatoꝝ cū binis cōtinuis lr̄is & Lepidus me,vt venirē,rogaret,& Laterensis multo ēt magis ppe implorans obtestaret: nō vllā rē aliam extimescens, q̄ eandē, q mihi nūc quoq; facit timorē, varietatē,atq; infidelitatē exercitus eius, nō dubitandum putaui,qn succurrerē,meq; cōi piculo offerrem.

ASCEN.

¶ RE cipio,i.polliceor vobis me cōfecturū celeriter negociū,i.totum bellū ex snia.i. arbitrio nr̄o.¶ Ego scripsi tibi antea,eæ tū lr̄æ nō extant fratrē meū cōfectū,i.debilitatū,defatigatū assiduis laboribus & cōcursatiōibus:pmiserat.n.eū, vt vidimus:habuisse se grauiter.i,multum ægrotasse:sed tn̄ cum primū cœpit posse ingredi: existimans se cōualuisse nō magis sibi.i.ad vtilitatē suā:q̄ reip.i.ad vtilitatē reip.non recusabat esse princeps ad oia picula.¶ Sed ego non solū hortatus sum eū,verūetiam coegi pficisci isto.i.istuc:hoc.est ad vos Romā:q ipse &.i.simul:posset magis cōficere.i. interimere se,illa valetudine,s.tā aduersa: q̄ tueri me in castris,& q existimabā rēp.nudatā,i, orbatā & spoliatā, acerbissimo interitu cōsulū.s.Hyrtii & Pansæ:q in conflictu cū Antonianis ceciderant:vt Appianus late recitat: indigere in officiis vrbanis, tali.i. tam fideli & prudenti ciue ptore.¶ Quod.s.consiliū meū & factū fratris. siquis vestrū non pbabit,i,non approbabit:sciat prudentiā defuisse mihi in consilio: non fidelitatem illi.s.fratri meo: erga patriā: Lepidus iñ fecit qd' ego desyderabā, vt mitteret.¶ Appellam legatum suum ad me:quo obside sup.ente aut habito,ego vterer fide illius & societate in rep. administranda.¶ Lucius Gellius pbauit.i. ostendit mihi in ea re studium suum.s.in tempu. Segauiano .s.vno de tribus fratribus, hæc est: vt intelligo: Segauiano mihi obside dato, quo.s. Gellio interprete.i. internuncio: ego,sum vsus nouissime.i.vltime ad Lepidum.¶ Ego videor cognoscere eum.s. Gellium amicum reip. & libenter sum ei testimonio.s.fidelitatis,& ero omnibus qui bene merentur. Fac valeas & diligas me mutuo & tuearis dignitatem meā, si mereor sicut fecisti adhuc; idest in hunc vsq; diem cum singulari beneuolencia:idest ea comitante.

HVBER.

QVid in aio.Cū rogatus fuisset Plancus a Lepi.vt ad se veniret:secūq; cōiungere.s:vt M. A. posset occurrere: is Plancus ei diffideret suspicareturq; aliquid fraudis subesse,tn̄ ne postea sibi imputaret, si Lepidus,qui a multis credebat bn̄ sentire, aliqd detrimēti accepisset, dicit se maluisse seq cōsiliū sibi piculosum, dūmō reipu.:pbaret fidē suā & aīum,q̄ tutū,de quo posset ab aliquo accusari, qd' aūt eēt piculosum,& tutū declarat. Itaq; dicit se cōiunctū iri cū Lepido.q spat fore octo diebus post has lr̄as scriptas eius fere argumenti est supior illa epl̄a q̄ incipit. his lr̄is scriptis, vbi narrat fere idē ɔsiliū.¶ Leernus & N. quos ad vos misi cum lr̄is meis & mādatis.¶ Pudenti.i. verecūdo. timēti dedecus.¶ Dū pro.me:dū ońderē me virū bonū.¶ Obtrec. reprehēsionem.¶ Cōtinuis lit.post alteras statim missis.¶ Implo,cū misericordia petēs.¶ Obtesta.adiuuaret.¶ Varietatē, hæc est illa res:q̄ & laterenti & ipsi Planco timorē faciebat:qd exercitus Lepi.erat varius & infidelis.¶ Cōi.& Lep.& meo.

ASCEN.

QVid in aio.&c.Rogatus fuerat a Lepido Plācus,vt se cū eo adiūgeret aduersus Antoniū,qd' ɔsiliū licet suspectū hēret Plācus:dicit se maluisse seq quā accusari detrimēto fuisse reipu.si p se stetisset,quominus Antoniū Lepidus psecutus fuisset:dicit ergo se coniunctū iri cū Lepido octo diebus postq̄ has dederat. Ordo est. Tu potuisti cognoscere qd habuerim in aio:cū Leernus & Nerua discesserūt a me,&.i,simul:ex lr̄is quas dedi eis sup.ad te, & ex ipsis.i. ex eorū relatione,qui interfuerūt oībus rebus & consiliis.meis.¶ Accidit mihi.i.deinde sup.id qd' solet accidere hoi pudēti.i.verecūdo:& cupido satisfaciēdi reip.& oībus bonis:vt seqrer magis cōsiliū piculosum,dū.i.dūmō pbarem.i. pbatā aut pbum facerē & onderē me,q̄.s.cōsiliū tutū.i.sine piculo,qd posset habere obtrectationē.Cōsiliū aūt aperui in argumento & statim explanabit.¶ Itaq; post discessum legatorū, videlicet Leerni & Neruæ,cū.s.ita esset: qd' & Lepidus rogaret me binis lr̄is cōtinuis.i.alteris sup alteras missis,& Laterēs.multo magis ēt ppe,i. quasi plorans obtestaret.i. deos & fidē meam in testes adducens rogaret vt venirē,s.ad Lepidū,obtestaret inquā Lateren.nullā aliam rem extimescens quā eandem quæ mihi quoq; facit timorem.Multi textus habent implorans pro probans,& nōnullā pro nullā,sed minus pbantur, quia si nonnullam.i.aliquā aliam extimuisset Laterensis,non tam excusabilis esset Plancus, qd' inquam eandem q̄ &c.¶ Hoc est q̄ varietatem.i.variabilitatem.Nā variū quoq; dicitur: qd est variabile, vt Aene.iii. Variū & mutabile semp fœmina,vn̄ varietas mutabilitas,atq; ifidelitatē exercitus eius,i.Læpidi,q pollicitationibus Antonii fere corruptus erat, nō putaui dubitandū:quin.i.quominus:succurrerem.s.Lepido quē, fidem vterq; existimabat,& offerrem me piculo cōmuni.s.mihi & Lepido:si non possent inducere exercitum in sententiam suam, nihil autem de Lepido tunc timebat.

HVBER. ¶ SCIEBAM. Iam incipit exponere tutũ cõsiliũ. ¶ Traiiceret, transmitteret exercitũ suũ huc ex Italia. ¶ Brutus. Decius. ¶ Collega. Decio. ¶ Sicut mi. fa. i. armis intẽtis: & animis arrectis vt est mos militũ. ¶ Assignatũ. i. assignãdũ, est enim futurũ infinitiui passiui. ¶ Pertinaciæ ob, q̃ nõ voluissem succurrere. ¶ Aut. i. quod timuissem. ¶ Si aut ho. of. hæc est ratio pertinaciæ. ¶ Aut. i. a certamine. ratio timoris. ¶ Periclitari, experiri: inde periculum experimẽtũ: vt fac periculum in literis, inde aũt dicitur: quia tetũ est experimẽtũ sine periculo. ¶ Meliorẽ. qui, vt supra dixit, erat corruptus, & a re pu. alienatus. ¶ Nimis cau. nimis astutus ostendens me videre omnia pericula, quę imminebant. ¶ Solicitiorem. s. q̃ me, est aũt sensus nunq̃ puto fuisse hominẽ: qui maiorẽ capiat solicitudinẽ vbi nihil admisit, q̃ ego facio: vel qui magis sit solicitus suis contractis. i. suis rebus non cõgregatis nõ compositis. Et hic est fortasse melior sensus q̃ dicere contractis. ¶ Admis. i. peccatis. ¶ Casum. fortunã: momentum. ¶ Non cõ. h. s. Anto. i. non potuisset per vnã horam se sustinere contra me & exercitũ meum qui fuisset victus. ¶ Mihi. meis consilius: quę aduersus eum pparaui. ¶ Illius. Antonii. ¶ Perculsas. iam terrore concussas, quia fuerunt victæ apud Mutinã. ¶ Ventidii mu. ad contẽptum dixit fuerat enim mulio, non aũt tunc erat. ¶ Despicio, paruifacio. ¶ Si qd in. c. i. si qd est occultũ & latet tractum a morbis: quia intra cutem latens, sunt periculosiores: vnde illud Persii. Ego te intus & in cute noui. ¶ Subest, latet. ¶ Quod vulnus. ¶ Nocere, vtputa si putrescat: & vt vulgo dicũt chirurgi, si infistulet. ¶ Perditi. h. Antoniani. ¶ Accessionẽ. incrementum. i. auxissent res suas. ¶ Quas, aliquas. ¶ Quę. q. r. ne qui bñ de rep. sentiunt: pri iculũ adeunt: & ne hostes nostri augeantur abstractis aliquibus copiis a Lepido. Excitauit, cõmonuit. ¶ Ab Isara fluuio: quem supra dixit esse in finibus allobrogũ. ¶ Ponte, supra enim dixit, Itaq; in flumine Isara quod in finibus est Allobrogũ ponte vno die facto exercitũ a d. iiii. idus Maii traduxi. ¶ Castellis, turrib⁹ propugnaculis: præsidia: milites ad custodiam illius pontis. ¶ Transitus esset paratus, vt posset transire nullo impediẽte. ¶ Octo diebus. ad octo dies. ¶ Quibus, idest ex quibus: scilicet diebus. ¶ Copiis, exercitui.

Sciebam enim, q̃ cautius illud erat cõsiliũ, expectare me ad Isaram, dum Brutus traiiceret exercitũ: & cum collega cõsentiente, sicut milites faciunt, hostibus obuiam ire. tũ si quid Lepidus bene sentiens, detrimenti cepisset: hoc oẽ assignatũ iri aut ptinaciæ meæ, aut timori videbã, si aut hominẽ offensum mihi, coniunctũ cũ R.P. non subleuassem, aut ipse a certamine belli tã necessarii me remouissem. Itaq; potius periclitari volui, si possem mea pręsentia & Lepidum tueri, & exercitum facere meliorẽ, q̃ nimis cautus videri. Solicitiorẽ certe hominem non suis contractis neminẽ puto fuisse. Nã quæ res nullã habebat dubitationem, si exercitus Lepidi abfiteã nunc magnam affert solicitudinẽ, magnũq; hẽt casum. Mihi enim si contigisset, vt prior occurrerẽ Antonio: nõ mehercule horam cõstituisset: tantũ ego & mihi cõfido, & sic perculsas illius copias, Ventidiiq; Mullionis castra despicio. sed non possum nõ exhorrescere, si qd intra cutẽ subest vulneris: quod prius nocere põt, q̃ sciri, curariq; possit. Sed certe, nisi vno loco metaremur, magnũ periculũ ipse Lepidus, magnũ ea pars exercitus adiret, quę bene de R.P. sentiret. magnã etiam perditi hostes accessionẽ sibi fecissent, si quas copias a Lepido abstraxissent. quæ si aduẽtus meus repressẽrit, agam gratias fortunæ, constantiæq; meæ, quæ me ad hanc experiẽtiã excitauit. Itaq; ad xii. Cal. Iun. ab Isara castra moui: pontem tamen, quem in Isara feceram, castellis duobus ad capita positis reliqui, pręsidiaq; ibi firma posui, vt venienti Bruto, exercituiq; eius sine mora transitus esset paratus. Ipse, vt spero, diebus octo, qbus has literas dabam, cũ Lepidi copiis me coniungam. Vale.

¶ Ex epistola. Quid in animo habuerim.

¶ Dum Brutus traiiceret exercitu cõcordi, ac bene de re publica sentiente.

ASCEN. ¶ SCIEBAM enim & illud consiliũ erat cautius. i. hominis magis caute agẽtis: me expectare ad. i. iuxta Isaram aut Isarã flumẽ: dum. i. donec Brutus. s. Decius traiiceret exercitum. s. transalpes & ire obuiam hostibus cum collega. s. Bruto, consentiente, sicut milites faciunt. s. dum pari consensu in hostem inferuntur: tum. i. tunc videbam si Lepidus bene sentiens. s. de rep. vt putabat, cepisset quid. i. aliqd detrimẽti, hoc omne assignatum iri. i. q̃ assignetur: aut pertinaciæ meæ, aut timori. s. meo: pertinaciæ, si aut nõ subleuassem. i. adiuuissem in onere belli portando: hominẽ offensum. i. inimicum mihi coniunctum cum rep. i. licet esset coniunctus cum rep. noluerim tamẽ iuuare eo q̃ esset inuisus, multi aut sup. timori, si remouissem me a certamine belli tam necessarii. ¶ Itaq; ego volui potius periclitari. i. experiri: si. i. an: mea præsentia possem &. i. simul. tueri. i. ptegere Lepidũ, & facere exercitũ sup. eius meliorem: quam videri nimis caut⁹: si. s. nollem aut nõ auderem me Lepido coniungere. ¶ Ego puto certe neminem fuisse hominem solicitiorem. i. magis solicitũ sup. quã me nõ suis contractis. i. ob res, quas ipse non contraxit. ¶ Nã ea res, quæ nullam dubitationem habebat, si exercitus Lepidi abfit. i. longe a prouincia, qa tunc certum fuisset q̃ Bruto coniungi deberet: aut Antoniũ oppugnare: affert nunc magnã solicitudinem, & habet magnũ casum, qa incertum est an Lepidus Antonio iungi velit: qd si faciat, non tutum sis veriusq; exercitui occurrere, sicut solius Antonii. ¶ Enim. i. quia. si contigisset mihi vt occurrerem prior Antonio. s. anteq̃ ille cũ Lepido coniungeret, me hercule, sup. An. nõ constituisset. i. mansisset stans, horã. i. per spatium vnius horæ: tm̃. i. tam multũ, &. i. simul: confido mihi. i. viribus meis. & despicio. i. contẽno & vilipendo: copias illius. s. An. pculsas. s. ex clade apud Mutinã accepta: & castra. i. exercitus: qui in castris sunt Ventidii Mulionis. i. q aut Mulio fuerat. i. agitator mulorũ aut sic cognominatus: aut per contemptũ dictus q̃ nihil militare sciret: quã multos clitellarios agere. ¶ Sed nõ possum exhorrescere, qa quod latet timere negamus: verum id ipsum exhorrescere possumus, hoc est neqd lateat, vñ legendũ putem pp particulã aduersatiuã, sed nõ exhorrescere: negauit enim se aut An. aut Ventidiũ timere. ¶ Sed inqt: non possum non exhorrescere. i. qn exhorrescam. i. cũ horrere quodam formidem: si qd vulneris subest intra cutem. i. latet in Lep. voluntate: qd nocere põt prius q̃ possit curari, quia non põt sciri nisi cũ summo piculo. ¶ Sed certe nisi tenerẽ me vno loco. s. cũ Lep. ipse Lep. adiret magnũ piculũ. s. ab An. & ea pars exercitus. s. Lep. quæ bñ sentiret de rep. adiret magnũ periculũ, qa ab An. cum aliis nõ bñ sentientibus oppugnaret. ¶ Et hostes perditi. i. in qbus nihil est boni: fecissent etiã sibi magnam accessionẽ. i. magnum incrementũ: si abstraxissent a Lepido quas. i. aliquas copias. Abstracturi aũt non sunt: sed oẽs cum Lepido attracturi, que. s. dictura: hoc periculũ bonorum & accessionẽ malorũ, si aduẽtus meus repressẽrit, agam gratias fortunæ & cõstantiæ meæ: quæ excitauit me ad h[...] experientiã. s. faciendã. ¶ itaq;. i. Et ita: in hoc pposito: ego moui castra ab Isara ad duodecimum Calẽdas Iunias: t[...] qui pontem, quem feceram in Isara: duobus castellis. i. vt dicunt fortelicis: positis ad capita. i. extremas partes põtis: [...] sui sibi præsidia firma vt transitus esset paratus sine mora Bruto & exercitui eius. Ipse idest egomet vt spero coniu[...] me cum copiis Lepidi, octo diebus, sup. post illos, quibus dabam has literas. Vale.

¶ Quanquam

HVBER

QVanq̃ gratiarũ. Quia Plancus egerat gratias Ci.p l̃ras de iis quæ pro eius dignitatẽ egerat, Scribit Cic. quod licet ab eo nõ expectaret gratiarũ actionẽ, q̃a sciebat eũ reipsa & aio esse gratũ, tñ sibi fuit iucũda illa actio gratiarum. Deinde dicit q̃ gratæ fuerint eius l̃ræ senatui: postremo hortatur vt incũbat dare finẽ huic bello. ⁋ Re, effectu sine verbis. ⁋ Aio, voluntate. ⁋ Quasi. tanq̃. ⁋ Quid antea. s. non vidisti te a me amari. ⁋ Semper. q. r̃nsio: subaudi vidi me a te amari. ⁋ Extrema. finem. ⁋ In. h. vt extrema perficias. ⁋ Defatigatus, fessus assidue pro ea laborando. ⁋ Non multo plus: sensus est licet oia cupiam reip. cã tñ, non multo plus cupio eius cã quãta, vt gloriam assequaris. ⁋ Cuius. s. gloriæ. ⁋ Quã, facultatem. ⁋ Complectere. accipe. ⁋ Confice. finiuerit.

Cicero. Cn. Planco Imp. S.P.D.

QVanq̃ gratiarũ actionẽ a te nõ desyderabã cũ te re ipsa, atq; aio scirẽ esse gratissimũ: tñ (fatẽdũ ẽ eni) fuit ea mihi pIucũda. Sic enĩ vidi, quasi ea q̃ oculis cernunt, me a te amari. Dices, Quid antea? Semp q̃dem, sed nunq̃ illustrius. Literæ tuæ mirabiliter gratæ sunt senatui cũ rebus ipsis, quæ erãt grauissimæ, & maxime fortissimi animi, summiq; consilii: tñ ẽt grauitate sentẽtiarũ, atq; verborũ. Sed mi Plãce incũbe, vt belli extrema pficias. in hoc erit summa & gratia, & gloria. Cupio oĩa R.P. cã: sed mehercule ĩ ea cõseruãda iã defatigatus, nõ multo plus faueo p̃triæ, q̃ tuæ gloriæ: cuius maximã facultatem tibi Dii imortales, vt spero, dedere: quã cõplectere obsecro. Qui enim Antoniũ oppresserit, is hoc teterrimũ bellum, periculosissimumq; confecerit. Vale.

ASCEN.

QVanq̃. Dicit se non expectasse a Plãco gratiarũ actiones: gratot tñ fuisse: cohortaturq; eũ ad reip. defensionem dicens. ⁋ Quanq̃ non desyderabam a te actionẽ gratiarum, cum scirem te esse gratissimũ re ipsa: & animo: tñ. s. gratiarũ actio: fuit eni p iucũda: q̃d sup. dico fatendum est enim q̃a verũ est. ⁋ Ego eni vidi sic q̃si ea q̃ cernunt oculis. s. exterioribus, me amari a te. ⁋ Dices q̃d antea sup. tibi visum est. Semper quidem sup. idem visum est, sed nunq̃ illustrius. i. clarius. ⁋ L̃ræ tuæ sunt gratæ senatui mirabiliter, cũ. s. ita sit q; fuerant gratę rebus ipsis. i. pp res ipsas, q̃ erant grauissimæ & maximę, & fortissimi animi & summi cõsilii: tñ ẽt grauitate verborũ & s̃niarum. ⁋ Sed o mi Plan. incumbe. i. enitere vt perficias extrema belli, summa & g̃ra & g̃lia erit in hoc. i. in hac re. ⁋ Ego cupio oia. s. psperatã reip. sed me hercule ego iam defatigatus. i. vsq; ad extremũ fatigatus in ea. s. repu. cõseruanda nõ faueo multo plus patriæ q̃ gloriæ tuæ, cuius. s. gloriæ Dii immortales dedere tibi vt spero, maximam facultatẽ: quam cõplectere obsecro. Qui enim oppresserit An. is cõfecerit. i. finierit hoc bellum teterrimum. i. execrabile, & periculosissimum.

⁋ Ex Ep̃la. Quanq̃ gratiarũ actionem.

⁋ Qui enim M. Antonium oppresserit, is hoc bellũ teterrimum, periculosissimumq; confecerit, crede mihi. Vale.

Cicero Planco. S.P.D.

ITa erant oĩa, quæ istinc afferebant, incerta vt q̃d ad te scriberẽ, non occurreret. Modo enim quæ vellemus, de Lepido: modo contra nũtiabant. de te tñ cõstans fama nec decipi posse, nec vinci. quorum alterius fortuna partem h̃et quandam: alterum propriũ est prudentiæ tuæ. Sed accepi literas a collega tuo, datas Id. Mai. in q̃bus erat, te ad scripsisse a Lepido non recipi Antoniũ. quod erit certius, si tu ad nos idẽ scripseris: sed minus audes fortasse pp̃ inanem lætitiã literarũ superiorũ. Verum vt errare mi Plance potuisti (quis enim id effugerit?) sic decipi te non potuisse, quis non videt? Nunc vero etiam iam erroris causa sublata est. Culpa eni illa, BIS ad eundẽ vulgari reprehẽsa puerbio est. Sin, vt scripsisti ad collegã, ita se res habet: omni cura liberati sumus,

HVBER.

ITa erant. ⁋ Binis literis declarauerat Plancus se cõiunctum iri cũ Lepido, idq; fore pp vtilitatẽ reip. M. An. facilius opprimeret, q̃ re intellecta vehementer lætatus fuerat senatus, sed postea nunciatũ est. Lep. cum M. An. cõiunctum esse, q̃ cũ diu fuissent incerta: q̃a vario mõ nunciabantur. Scribit Ci. scriptũ fuisse a Bruto collega Planci nõ esse verũ q̃d Lepi. esset coniunctus cũ M. An. id enim sibi a Planco scriptũ fuisse: quare Ci. ab eo petit: vt si ita est: suis literis Po. Ro. & senatum certiorẽ reddat. Deinde hortat: vt incumbat finire hoc bellũ. Istinc, ex Gallia vbi tu es. ⁋ Incerta varia. ⁋ Quæ velle. q̃ optaremus. s. q̃d tecũ coniungeretur. ⁋ Mõ interdũ. ⁋ Cõtra. aliter. s. q̃ vellemus. ⁋ Cõstans. firma, certa. ⁋ Alterius for. i. quorũ alterũ est magna ex parte infortuna. s. vt nõ vincaris. ⁋ Alterũ est pro. p. s. te nõ posse decipi. ⁋ A col. Decio Bru. ⁋ Nõ re. s. in societatẽ suam vel in puinciam. ⁋ Ad scripsisse. annotasse tuis l̃ris. i. te ad eum scripsisse. ⁋ Quod. s. Antoniũ nõ recipi a Lepido. ⁋ Idem. q̃d scripsit Brutus. ⁋ Minus. i. non. ⁋ Inanem læ. superiorum literarum. i. q̃a superioribus tuis literis fecisti nos frustra lætari: cum scripsisti te coniunctum cũ Lepido: cum postea ille mutauerit ppositũ. ⁋ Verum ex Plan. q̃d sponte deceptus sit: non p imprudentiam: & q̃d voluerit & ipsum Ci. errare. ⁋ Quia enim id effu. vt interdũ nõ erraret: quasi diceret: nemo. ⁋ Sic. s. vt velles me errare credendo tibi. ⁋ Quis nõ vi. q. d. quilibet. ⁋ Sublata. remota. ⁋ Illa cul. s. errandi. ⁋ Est repreben. bis vul. pro. s. vt semel deceptus: non credat. secundo: nisi velit haberi imprudens, q̃a secundo fallit vitium est. s̃m illud quod vulgo dicitur, semel falli humanũ esse, secũdo incõsiderati: tertio vel dementissimi vel obstinati. ⁋ Ad collegam. Decium Brutũ. ⁋ Ita se h̃et. q̃d Anto. nõ recipiat a Lepido.

Minus p non

ASCEN.

ITa erant &c. Binis literis declarauerat Plancus se coniungendũ breui cũ Lepido, sed intellexisse Lepidũ ad Antoniũ transisse: quod Cic. nunc scribit non ita esse. Monet ergo vt bellum conficiat: dicens. ⁋ Omnia quæ afferebantur istinc. i. a te & ab exercitu tuo erant, ita incerta vt non occurreret q̃d scriberẽ. i. scribere deberẽ ad te enim. i. quia modo. i. interdum ea nunciabantur de Lepido, quæ vellemus mõ. i. interdũ contra. i. contraria: vtpote quæ nollemus tñ constans fama est de te. s. te nec posse decipi. i. capi per insidias, nec vinci. i. per vim apertam quorũ. s. duorũ fortuna habet partem quandam alterius. s. eius quod est vinci non posse alterum. s. decipi non posse est proprium prudentiæ tuæ. ⁋ Sed accepi literas datas a Collega tuo. s. D. B. Idibus Maiis, in quibus erat te scripsisse An. nõ recipi a Lepido: quod erit certius, si tu scripseris idem ad nos, sed fortasse minus. i. non: audea, pp inanem lætitiam literarũ superiorũ, in quibus scripserat seppe diem coniungendũ cum Lep. ⁋ Verũ o Plance tu noluisti id. s. vt errarẽ. vel vt errarẽ id. i. in ea re. ⁋ Quis enim effugerit id. i. aliq̃n errare, aut potius id quod scriptũ erat in literis tuis nobis q̃a eas non habemus ignotum. ⁋ Quis non viderit te potuisse decipi sic. s. per tantã fraudẽ cum haberes obsides & Laterensem interpretẽ & authorẽ. sed q̃a prius dixit famam cõstantem esse ipsum nõ posse decipi, Legunt hic q̃dã nõ potuisse. Verũ q̃a dicit sic: stare põt ipsum nõ plane deceptum, sed sic. i. ex parte. ⁋ Nunc vero ẽt cã erroris est sublata iam, hoc est crudelitas quę nulla esse debet de homine semel fidefrago. ⁋ Culpa enim illa bis ad eundem. s. scopulũ nauẽ impingere, aut ad eundẽ insidiarũ locũ incidere aut ad eundem causam erroris reiicere, est reprehensa puerbio vulgari. s. dicenti non dandam veniam excusantibus eundem errorẽ. ⁋ Sin. i. sed si sup. prius non errasti: sed res habet se ita vt scripsisti ad collegam. i. B. nos sumus liberati omni cura.

ab iis, cum quibus te nō tuum iudiciū, sed temporū vincula cōiunxerūt. Cōplures in pturbatione. R.P. Coss. dicti: quorum nemo consularis habitus, nisi q animo extitit in R.P. consulari. Talem igitur te esse oportet, qui primum te ab impiorū ciuiū tui dissimillimorū societate seiungas: deinde te senatui, bonisq; omnibus authorē, principē, ducē prębeas: postremo vt pacem esse iudices nō in armis positis, sed in abiecto armorum, & seruitutis metu. Hęc si & ages, & senties: tum eris nō mō Cos. & consularis, sed magnus etiam Cos. & cōsularis. Sin aliter: tum in istis amplissimis nominibus honorum non modo dignitas nulla erit, sed erit summa deformitas. Hæc impulsus beneuolentia scripsi paulo seuerius, quæ tu in experiēdo ea ratione, quæ te digna est, vera esse cognosces. XIII. Calen. Apri.

HVBER. ¶ A B his. significat Antonianos, & omnes qui fuerant Caesariani. Tēpora necessitas tēporū: q̄a cū ipsi oia possent videbatur ita esse faciendū. ¶ Non tuū iudicium: non q̄a iudicares eos dignos tua cōiunctione. ¶ Consularis. dignus consulatu. ¶ Impiorū. impugnantiū patriā suam. ¶ Dissimillimorū tui. scelestissimorū: cū tu sis bonus. ¶ Ducem. vt non solum sequaris ipsum senatū: sed ēt regas tanq̄ dux. ¶ Abiecto metu seruitutis. i. rep. in eo statu collocata: vt patria nullam seruitutē timeat: hoc est, remotis tyrannis & oppugnatoribus reip. ¶ Honorū. consulatus. ¶ Deformitas. turpitudo & infamia. ¶ Seuerius. instantius & grauius. ¶ Quæ te di. est, quæ te decet. s. recte faciendo & agendo q̄ scripsit.

PHI. ¶ A B his. s. Antonianis. ¶ Iudiciū. vt tu iudicares illos eē dignos cōiunctione tua. ¶ Nemo cōsularis. q bene consuleret: non ad dignitatē nunc refertur, sed ad consiliū. ¶ Aio cō. qui bene de rep. senserit. ¶ Talē. vt animo sis in rep. cōsularis: & teipsum ab his seiungas qui nō sunt in rep. ¶ Cōsulares. sed impii inimici. ¶ Authorē. articulus. ¶ Cōsul. i magistratu. ¶ Consularis. in bene sentiendo de rep. ¶ Ducem. tanq̄ qui regat senatū & rēp. & habeat resp. quē sequatur. ¶ Seuerius. quasi velit dicere: hoc ego nō scripsissem ad te, nisi me ipsum beneuolentia coegisset: & cura honoris tui. ¶ Abiecto me. ser. in tuto rep. collocata. vt resp. nullā seruitutē timeat a tyrannis. ¶ Deformitas. turpido ignominia. ¶ Te digna. bene agendo quæ scripsimus.

ASCEN. ¶ A B iis. s. fautoribus Antonii & Caesaris interēpti: cū quibus non iudiciū tuū sup. cōiunxit te, sed vincula. i. necessitates temporū cōiunxerunt te. ¶ Cōplures dicti sup. sunt cōsules in cōturbatione reip. quorū nemo habiturus sup. est. i. reputatus: consularis. i. consulari potestate dignus nisi qui extiterit. i. emerserit animo cōsulari. i. cōsule digno. in i. erga rēpu. ¶ Igitur oportet te esse talem, qui seiungas. i. separes primum te ab societate ciuium impiorum dissimillimorum tui: s. in moribus. deinde qui sup. præbeas: idest exhibeas sup. te: & senatui & omnibus bonis authorem. principem. ducem. Postremo vt iudices pacem esse non, in armis positis: idest depositis & dimissis, sed in metu armorum & seruitutis abiecto, hoc est in abiectione talis metus. ¶ Si tu ages & senties. idest iudicabis sup. agenda hæc: tu eris tum: idest tunc non modo consul & consularis: sed etiā magnus consul & cōsularis. ¶ Sin. i. sed si, sup. ages & senties aliter, non modo nulla erit dignitas tua in illis amplissimis nominibus honorum: vt sunt nomina Imperatoris & consulis: sed etiam summa deformitas. Quia vt dicit Iuuenalis. Omne animi vitium tanto cōspectius in se Crimen habet, quanto maior qui peccat habetur. ¶ Ego scripsi hæc: impulsus. i. instigatus beneuolentia: paulo. i. modico seuerius. i. nimis seuere, quæ tu cognosces esse vera: experiēdo in ea ratione: idest forma, quæ digna est te. Datum. &c.

Plancus Imp. Cos. Des. Ciceroni. S. D. 7

PLura tibi de meis cōsiliis scriberem, rationemq; omnium rerum redderem verbosius, quo magis iudicares omnia me R.P. causa præstitisse, quæ & tua exhortatione excepi, & mea affirmatione tibi recepi (non minus enim a te probari, q̄ diligi semper volui: nec te magis in culpa defensorem mihi paraui, q̄ prædicatorem meritorum meorum esse volui) sed breuiorē me duæ res faciunt: vna, q̄ publicis literis oia sum

HVBER. PLura. Admonitus Plancus: & stimulatus exhortatione Cice. ad rempub. tuendam: dicit se fuisse scripturū pluribus verbis quid esset acturus: nisi & scripsisset publice: & dedisset mandata. M. Varisidio cuidam. Breuiter tamē dicit se ita esse dispositum, vt speret se ita esse facturum, vt & homines in præsentia perspiciant eius voluntatem, & in futurum meminerint. postremo petit a Cice. vt dignitas sua ab eo defendatur. ¶ Recepi. promisi. ¶ A te p. a te laudare: tibi re ipsa placere.

PHI. PLura tibi. Excusat breuem epistolam, & duas breuitatis causas fuisse commemorat. Vnam quod publicis literis ad Senatū omnia scripserat. quæ Cicero: adhortatione susceperat pro republi. Alteram q̄. M. Varisidium ad eum miserat: a quo omnia cognoscere poterat: dicit tamen se eo animo esse affectum in republi. vt speret se consecuturum. quod tam hodierni q̄ posteri iudicabunt se maximo præsidio reipubli. fuisse. præterea dicit se non parum dolere: q̄ alii laudes eius occupare videbantur. Denum dignitatem & honorem suum Cice. commendat, vt ab eo defendatur. ¶ Plura. antiqui & pluria dicebant, in quo quidam grammaticus apud Gellium deridetur: dicimus & complura, sed vim comparatiuam amittit. Item plura de duobus & pluribus etiam q̄ duobus. Complura vero nunquam de duobus dici potest. ¶ Excepi. capio multa componit inter quæ numeratur excipio diffusæ significationis verbum. ¶ Nam est aliquando insidiis opprimere. Virg. Exceptum Triton si credere dignum est. Inter saxo virum spumosa immerserat vnda, & subsequi: vt tunc sic excepit regia Iuno. Et suscipere, vt quis te casus deiectam coniuge tanto excipit: & remouere. Cicero. Platonem semper excipio. ¶ Tibi recepi. hoc est promisi. ¶ Publicis literis: ad Senatum: quarum initium est. Si cui foro, videor.

Plura
Cōplura
Excipere

ASCEN. PLura tibi. &c. Admonitus Plancus & stimulatus adhortatione Ciceronis ad rempublicam tuendam dicit se scripturum fuisse pluribus verbis quid esset acturus, nisi & scripsisset publice, & dedisset mandata Varisidio: paucis tamen dicit se ita facturum, vt homines perspiciant beneuolentiam suam in rempublicam: rogatq; vt dignitatē suam defendat. ¶ Ordo est. Ego scriberem tibi plura de consiliis meis, & redderem verbosius: idest pluribus verbis: rationem omnium rerum, quo: idest vt: iudicares magis me præstitisse: idest exhibuisse, causa reipubli. omnia quæ &: idest simul excepi: idest ex multis intellexi præcipue facienda: exhortatione tua. ¶ Et recepi: idest promisi tibi: scilicet perficienda: affirmatione: idest per affirmationem meam, non enim volui minus probari: idest approbari & commendari a te: scilicet in hoc facto, quam diligi semper. ¶ Nec paraui magis mihi te defensorem in culpa: idest si admisissem culpam, quam volui esse prædicatorem: idest buccinatorem meritorum meorum. ¶ Sed duæ res faciunt me breuiorem: scilicet in scribendo vna: scilicet res facit me breuiorem, q̄ sum perfecutus omnia literis publicis: idest publice ad Senatum missis.

¶ Persecutus

HVBER.

¶ PER secutus, tractaui, & expediui. ¶ Transire, venire. ¶ Occupare. inuadere, vsurpare. ¶ Laudis, q̃ mihi debebat. ¶ Tẽperaui mi. sustinui me. ¶ Eo. ad id. ¶ Vra ex. quam de me cõcepetatis. ¶ Sentiãt. iudicẽt, cognoscãt. ¶ Alacriorẽ. ꝓmptiorẽ. ¶ PER secutus l'ris, hoc est scripsi: vt ꝑsecutus conuitio, i. vitupetaui. Eodem m̃ õ dicimus ꝑsequor te laudibus sigñat te laudo, Ꝑsequor te amore te amo. ¶ Et multũ hñt venustatis in dicẽdo. ¶ Eqdẽ Ro. ad ordinẽ equestrẽ, & ad militarem disciplinã referri põt. Nã eques is est q equo militat: & q ordine eqstri nobilitatus est. Nec tu militẽ ꝑ eo dices, q ordine eqstri est. Sũt. n. milites oẽs, q militãt a millenatio numero appellati. Sed ꝓprie q pedibus militãt milites appellãt, sed ista cõfundunt. ¶ Iussi. vo. Iubeo Chremetẽ saluere. Est etiã hortari. Virgi. Sed vos o ꝓceres iubet expoleẽt pacẽ, & Infandũ regina iubes renouare dolorẽ. Is decreuere. Liui. Ratũ bẽre tis, si ppls iuberet. In ꝑma vero signatiõe est ĩpare. Sed aliq̃tulũ plus est ĩpare q̃ iubere. ¶ Terẽ. Iubes ne iubeo, imo eugo, atq̃ impo, differũt et cõstructiõe. Nã impo mihi tibi sibi rẽ hac dicimus. Quit. ipauit sibi neq̃ admitteret amplius ꝑces. Sed iubeo mihi nõ dicim⁹. ¶ Pr̨sidio. auxilio, sed ꝓprie ẽ custodia militũ alicui oppido: & hmõi loco iposirũ ꝑsidio appellarũ. Sicut auxiliũ ab augẽdo dictũ, & q in auxiliũ succedũt, Subsidiũ appellant. ¶ Temperaui. sustinui meipsum. ¶ Eo. ad id. ¶ Expectationẽ. quã de me hẽbatis. ¶ Sentiãt. cognoscãt, & indicent. ¶ Alacriorem. ꝓmptiorem. ¶ Exploratũ diligenter obseruatũ & cognitũ & inuentum. Cicero hac vi non mutatꝭ nisi exploratũ qdem habeat id ojno ꝯ mine vnq̃ suspicatur. Et idem est: quod, exploraui, vt compertũ est mihi & comperi idem sunt. Sed explorare proprie est diligenter inquirere. Vnde exploratores nominantur in castris.

PHI. Perfecut⁹ literis Persequor te amore Eques Miles Iubeo Impero Præsidiũ Auxilium Subsidiũ Exploratũ Explorate Exploratores

perfecutus: altera ꝗ M. Varisidiũ eqtẽ Ro. familiarẽ meũ ad te ipm̃ trãsire iussi, ex quo oĩa cognoscere posses. Nõ mediusfidius mediocri dolore afficiebar, cum alii occupare possessionẽ laudis viderent; sed vsq̃ mihi tẽperaui, dũ ꝑducerẽ eo rẽ, vt dignũ aliqd & consulatu meo, & vestra expectatiõe efficerẽ. qđ spero, si me fortuna nõ fefellerit, me cõsecuturũ: vt maximo præsidio R. P. nos fuisse & nũc sentiãt hoies, & in posterum memoria teneãt. A te peto, vt dignitati meæ suffrageris & quarũ rerũ spe ad laudẽ me vocasti, harũ fructu in reliquũ facias alacriorem. Nõ minus posse te, q̃ velle, exploratum mihi est. Fac valeas, meq̃ mutuo diligas.

ASCEN.

¶ ALTERA ꝗ iussi. M. Varisidiũ eqtem Ro. familiarem meũ, transire ipsum. i. in ꝓpri. (vt dñt) persona: ad, ex quo posses cognoscere oĩa. ¶ Ego mediusfidius afficiebar dolore nõ mediocri: sed ingenti: cũ alii viderent occupare. i. tanq̃ vacuam sibi vindicare possessionem, & laudis: sed ego temperaui mihi. i. compescui impetũ meũ. vsq̃ dũ ꝑducerem rem eo. i. ad id: vt efficerem aliqd dignũ & consulatu meo, & expectatione vestra. qđ spo me consecutũ, si fortuna non fefellerit. i. decepit me vt hoies &. i. ꝑtec sentiant & nũc, & teneant in memoria in posterũ. i. tps aduenien-tibus fuisset reip. maximo præsidio. i. protectioni ab ingruentibus occupatoribus. ¶ Ego peto a te vt suffrageris. i. auxiliũ & fauorem ꝑbeas dignitati meæ, & q̃rũ rerũ spe tu vocasti me ad laudẽ, facias me alacriorẽ in reliquũ. i. tps fructũ earũ. s. rerũ. ¶ Exploratũ est sup. mihi. i. certo scio: te non minus posse q̃ velle. Fac vt valeas, & diligas me mutuo.

Cn. Plan. Imp. Cos. Des. S. P. D. Coss. Prat. Trib. Pleb. S. P. Plebiq̃ Ro.

SI cui forte videor diutius & hoium expectationẽ, & spẽ R. P. de mea voluntate tenuisse suspensam: huic prius excusandũ me eẽ arbitror, q̃ de insequenti offõ qcq̃ vlli pollicẽdũ. Nõ. n. præteritã culpã videri volo redemisse, sed optiæ mẽtis cogitata iãpridẽ maturo tpe enũciare. Nõ me præteribat, in tãta solicitudie hoium, & tã ꝑturbato statu ciuitatis fructuosissimã eẽ ꝓfessionẽ bonæ voluntatis: magnosq̃ honores ex ea re cõplureis cõsecutos videbã. sed cum in eum casum me fortuna demisisset, vt aut celeriter pollicendo magna mihi ipse ad proficiẽdum impedimenta opponerem: aut, si in eo mihi temperauissem, maiores occasiones ad opitulãdum haberem:

HVBER.

SI cui forte. Plãcus abñs cõsul designatus cũ diu post designationẽ cõsulatus tacuisset: neq̃ q̃q̃ ad senatũ Populũq̃ Ro. scripsisset de aio suo erga rẽp. qualẽ deceret cõsulẽ ꝑstare: hac epl'a excusat tarditatẽ suarũ l'rarũ & ꝓmissionis ai sui erga rẽp. ondẽs optima cã esse dilatas, vt an cõfirmarent ciuitates, q̃ superioribus annis fuerant ab aduersariis spe ꝑmiorũ solicitatæ, & allicerent al ꝑfectorũ & prouinciarũ finitimarũ vt potius secũ & cũ rep. sentirẽt & cõiungerent. q̃ paucis latrociniis ꝑterea vt seipm̃ muniret aucto exercitu & multiplicatis auxiliis, q̃ oĩa postq̃ nũc se fecisse dicit: polliceri oẽm bonã spẽ & certissimũ indiciũ de aio suo in rep. habendũ eẽ. ¶ Declarat. n. qlẽ & q̃tũ exercitũ sibi cõparauerit, postremo petit a Ro. vt cõq̃ iudices sint eius consiliorũ & animi optime affecti: & vt eos hẽant cõmendatos, q nulla remoti a rep. defecerũt. ¶ Suspensam. dubiam pendentem. ¶ Huic. s. cui visum sum tenuisse suspẽsam expectationẽ, & spem reip. ¶ In se. futuro. ¶ Redemisse. emẽdasse: ille. n. dr redimere culpam ꝑteritã, q aliquo egregio facto eã emẽdat, & cõpensat. ¶ Maturo. tẽpestiuo, apto neq̃ nimis accelerato neq̃ nimis tardo. ¶ Cogitata. cogitatiões & cõsilia. ¶ Nõ ꝑteribat me: non ignorabã. ¶ Fructuosissimã. vtilissimã. ¶ Ex ea. q eã faceret. ¶ Professioẽ. ꝓmissionẽ expositionẽ. ¶ Sed. ostendit se ꝓp vtilitatem reip. distulisse ꝓfessionẽ suæ voluntatis, q si celeriter ꝓmisisset: videbat magna impedimẽta sibi opponi posse, sin aũt distulisset se habiturũ maiorẽ opportunitatem ad auxiliandum reipu. Itaq̃ maluit consulere reip. q̃ honori. ¶ Proficiendum. iuuandũ & dandum vtilitatem. ¶ Temperauissem me. ¶ In eo. ne celeriter pollicerer.

Maturo

ASCEN.

SI cui forte: Plancus absens consul designatus cum diu post designationem consulatus tacuisset, neq̃ quicq̃ ad senatum populumq̃ Ro. scripsisset de animo suo erga rempu. qualem deceret consulem præstare, hac epistola excusat tarditatem epistolarum suarum callide indicans eam in rem cum suam tum reipu. fuisse. Indicat præterea qualem exercitum habeat: & quid pro republi. decreuerit. Salutatio sic legitur Cn. Plancus imperator. consul Designatus Salutem dicit Consulibus. Prætori Tribusplebis Senatui Populo plebiq̃ Romanæ. Ordo est, Si ego videor forte cui: idest alicui tenuisse suspẽsam &. i. simul expectationem hominum & spem reipubli. de voluntate mea: scilicet erga se. ego arbitror me excusandum esse huic prius. ¶ Quam pollicendum quicquam vlli de officio insequenti, idest quod deinceps impẽdere decreui. ¶ Non enim volo videri redemisse: idest recompensasse aliquo merito: culpam præteritam, quia vult nulla in se culpam fuisse, sed sup. volo videri enunciare tempore maturo. i. opportuno neq̃ nimis tardato, neq̃ nimis festinato cogitata iampridem. i. a multo tempore mentis optimæ: idest beneuolentissimæ in rempub. ¶ Non præteribat me: idest bene sciebam professionem bonæ voluntatis esse fructuosissimam. i. vtilissimam. in tanta solicitudine hominum & tam perturbato statu ciuitatis, & videbam complures consecutos sup. esse magnos honores ex ea re. s. professi fuerãt & declarauerant voluntates suas, sed cum fortuna demisisset me in eum casum, vt aut opponerem impedimenta ad proficiendũ in magna spe, pollicendo celeriter. aut si temperauissem mihi: idest opportunitatem temporis seruassem in eo. i. in ea re, haberem maiores occasions ad opitulandum. idest opem ferendum repu. volui haberi.

HVBER. ¶ EXP Editius. paratius. ſ Iter. viam rationem. ſ Quæ mea eſt. i. qualis eſt mea. ſ Vita. ſemper probata, & remota ab omni auaritia: & turpitudine. ſ Quã. ſpem. ſ Habeo in manibus, qa omnia ſunt mihi parata ad optimã ſpem. ſ Sordidũ. turpe: hoc aũt dixit: ne putetur quicq̃ eſſe facturus propter auaritiam: vtputa quod magno aliquo præmio a M. Anto. corrumperetur, vt cum eo cõiungeretur. ſ Pernitioſum. damnoſum reip. ſ Aliquantũ temporis. ad cogitandum. ſ Et ali. mu. im. i. fuit nobis opus. ſ Exitu. ſine effectu. ſ Nudi. ſine conſilio: ſine rebus. ſ Facultatibus. exercitu & cæteris rebus ſimul cum voluntate, quæ per ſe non ſufficit. ſ Confirmandus. enumerat ea, quæ fuerunt facienda anteq̃ polliceretur voluntatem ſuam. ſ Sollicitatus. factus dubius, & tentatus a M. A. ſ Moderata. honeſta, qualia ſolebat dare reſp. Ro. ſ Infinita. innumerabilia maria mõtes, vt aiũt ſicut pmittit Anto, qui. n. pmittit moderata: facile credẽdus ẽ eẽ pſtaturus: qui vero innumerabilia & infinita non videt̃ præſtaturus. ſ Largitionibus. tributis donationibus. ſ Illa. pmia & largitiones, q̃ accepiſſent ab Antonio vel a Cæſa. & Cæſarianis antea. ſ A me li. au. hoc a ſenatu & Po. Ro. a qbus iuſtiori iure dari deberent. ſ Elicíẽdæ. attrahẽdæ, adducẽdæ. ſ Finitimis. vicinis huic Galliæ. ſ Cõplures. cũ toto Po. Ro. ſ Societatẽ. fœdus, aut cõiunctionẽ. ſ Paucioribus. q ſeqrent̃ An. ſ Funeſtã. calamitoſam. ſ Muniendi. corroborandi. ſ Auxilia ſubſidia. q̃ ab amicis & ſociis mittunt̃. ſ Perferremus. oſtẽderemus. ſ Senſus. volũtatem noſtrã, odorem. ſ Noſmet ẽt fu. m. exer. nõ o au. & auxi. multi cũ præferemus, ſenſus etiã aperte: tñ etiã nõ eſſet piculoſum ſciriq̃ eſſemus defenſuri inuitis qbuſq. ſ Nõ eſſet peri. non poſſent nos impedire, bene paratis oibus q̃ dixi. ſ Diffitebor. negabo. ſ Simulaſſe. oſtendiſſe me facere. ſ Et diſſi. i. occultaſſe. ſ Vt puenirẽ ad ef. ho. cõ. i. vt poſſem hæc mea conſilia & has meas deliberationes ad effectũ perducere. ſ Quod. qa. ſ Præmatura. accelerata. Iuue. Nõ pmaturi cineres, nec funus acerbũ Luxuriæ, ſed morte magis metuẽda ſenectus. ſ Denũciatio: declaratio & pmiſſio. ſ Boni ci. im. i. ciuis hñtis bonã voluntatẽ, ſed non parati rebus neceſſariis. ſ Ex. c. ex infortunio. ſ Collegæ. D. Bru. qui Mutinæ obſeſſus eſt, qa aperte oſtendit ſe eſſe defenſurũ remp. anteq̃ paraſſet quæ erant neceſſaria ad reſiſtendum hoſtibus. ſ Quo no. i. q̃ ci, ob quam rem. ſ Tectius. ſecretius q̃ per lr̃as q̃ pñt intercepi. ſ Muniri. corroborari. ſ Ex quo. ex quare. ſ Excubare. vigilare aſſidue eſſe.

pmatura

expeditius iter cõmunis ſalutis, q̃ meæ laudis, eſſe volui. Nã qs in ea fortuna, quæ mea eſt, & ab ea vita, quã in me cognitã hoĩbus arbitror, & cũ ea ſpe, quã in manibus habeo, aut ſordidũ quicq̃ pati, aut pnitioſum cõcupiſcere põt? Sed aliquãtũ nobis tpis, & magni laboris, & multæ impẽſæ opus fuit, vt quæ R. P. bonisq̃ oĩbus polliceremur, exitu præſtaremus: neq; ad auxiliũ patriæ nudi cum bona voluntate, ſed cum facultatibus accederemus. Cõfirmandus erat exercitus nobis, magnis ſæpe pmiis ſollicitatus, vt ab R. P. potius moderata, q̃ ab vno infinita ſperaret. Confirmãdæ cõplures ciuitates, quæ ſuperiore anno largitionibus, conceſſionibuſq; præmiorum erant obligatæ: vt & illa vana putarent, & eadem a melioribus authoribus petenda exiſtimarent. Alliciendæ etiam volũtates reliquorũ qui finitimis prouinciis, exercitibuſq; præfuerunt: vt potius cum pluribus ſocietatem defendendæ libertatis iniremus, q̃ cum paucioribus funeſtã orbi terrarũ victoriam pararemus. Muniendi vero noſmetipſi fuimus, aucto exercitu, auxiliiſq; multiplicatis: vt cum præferremus ſenſus aperte, tum etiã inuitis quibuſdã ſciri qd defenſuri eſſemus, nõ eſſet periculoſum. Itaq; nunq̃ diffitebor, multa me, vt ad effectum horũ conſiliorum peruenirem, & ſimulaſſe inuitum, & diſſimulaſſe cum dolore: q; præmatura denunciatio boni ciuis imparati q̃ periculoſa eſſet, ex caſu collegæ videbã. Quo noĩe ẽt. C. Furnio legato, viro forti, atq; ſtrenuo plura ẽt verbo, q̃ ſcriptura mandata dedimus: vt tectius ad vos perferrentur, & nos eſſemus tutiores: quibuſq; rebus & cõmunem ſalutẽ muniri, & nos armari cõueniret, præcepimus. Ex quo intelligi põt, curã R. P. ſũme defendendæ iãpridẽ apd nos excubare.

ASCEN. ¶ EXP Editius. i. facilius & paratius iter. i. ingreſſum ſalutis cõis q̃ meæ laudis, hoc eſt malui tardãdo ſacere vñ reip. prodeſſem, q̃ cito pollicendo mihi laudem conſeq. Nã qs põt aut pati ſordidũ, aut concupiſcere pnitioſum. ſ. in rẽp. in ea fortuna q̃ mea eſt: hoc eſt q̃ imperiũ Po. Ro. adeptus ſit: & ab ea vita, quã ego arbitror cognitã oibus in me. q. d. honeſtima & innocentiſſima, & cũ ea ſpe, quã habeo in manibus: qa videor poſſe cõſtituere, aut euertere rẽp. ſ Sed opus fuit nobis, aliquantulũ tpis & magni laboris & multæ impenſæ: vbi opus cũ gtõ conſtruit̃, & cũ ntõ aut actõ: niſi aliq̃tulũ ad uerbiũ ſit: ſic. n. cũ gtõ locutus fuerit: nã non poſſumus dicere opus eſt aliquantulũ magni laboris &c. vt præſtaremus exitu, i. in fine, ea quæ pollicemur. ſ. nunc reip. & omnibus bonis. ſ. ciuibus, ne q; accederemus nudi cũ bona voluntate ad auxilium pr̃iæ: ſed cũ facultate. ſ. auxiliandi. Ad hoc aũt, Exercitus qa dubiæ fidei erat confirmandus: ſollicitatus ſæpe nobis. i. a nobis magnis præmiis, vt ſperaret potius ab rep. moderata. ſ. munera, q̃ infinita ab vno, i. tyranno Antonio. Complures ciuitates, q̃ erant obligatæ. ſ. Antonio ſuperiorem anno largitionibus & conceſſionibus præmiorũ, ſup. erant confirmandæ: vt putarent & illa. ſ. promiſſa vana: & exiſtimarent eadem petenda a melioribus authoribus: qa reip. fautoribus. ſ Etiam voluntates reliquorũ, qui præfuerunt prouinciis finitimis. i. ad finibus & exercitibus ſup. erant eliciendæ. i. ex hoĩbus iam Antonio addictis alliciendæ vt ſup. nos oẽs hoc eſt nos ſimul cum illis iniremus. i. contraheremus & faceremus potius ſocietatem libertatis defendendæ. i. ad defendendam libertatem Po. Ro. hoc eſt noſtram, quam pareremur cũ paucioribus. ſ. An. Lep. Auguſto, & eorũ fautoribus: victoriam funeſtam. i. pernitioſam orbi terrarũ. ſ Muniendi. Proſequitur reliqua, q̃ neceſſaria viſa erant priuſq̃ alum ſuũ in rẽp. aperiret: dicens. Vero. i. ſed: noſmetipſi fuimus muniendi. ſ. ab inimicorũ incurſione, exercitu aucto, & auxiliis multiplicatis vt cum proferemus. i. publicaremus aperte ſenſus. i. ſnias nr̃as: tunc non eſſe periculoſum ſciri qd eſſemus defenſuri ẽt ſup. a quibuſdam inuitis. i. inuite audientibus nos a rep. ſtare & reipu. fauere. ſ Itaq; qa hoc conſilio mentẽ celaui: vnq̃ diffitebor. i. negabo: me &. i. ſimulaſſe multa. ſ. q̃ non eſſent eſſe: inuitum. i. contra voluntatem meam, & diſſimulaſſe. i. finxiſſe non eſſe q̃ erant cũ dolore, qa dolui non audere aperte fauorem ſuũ in remp. oñdere, vt peruenirem ad effectũ horũ conſiliorũ. ſ. proxime dictorũ, hoc eſt vt interea ſlo ſe muniret, & inſtrueret vt vel inuitis hoſtibus rempub. defendere poſſet. ſ Ideo aũt diſſimulaui, inqt: q. i. qa ego videbam. i. cognoſcebam ex caſu collegæ. ſ. D. Bruti, q̃. i. q̃tũ periculoſa eſſet præmatura. i. accelerata & ante maturitatem oſtenſa, denunciatio. i. declaratio ciuis boni: quia reipu. ſtudioſi, imperati. ſ. ad reſiſtendum inimicis. Quo nomine. i. ſub quo prætextu aut cuius rõne, nos dedimus ẽt Caio Fur. legato viro forti atq; ſtrenuo plura mandata verbo q̃ ſcriptura ſcripto publicanda, vt. ſ. ea mandata, &. i. ſimul, perferrentur tectius, quia tutius ad vos & nos eſſemus tutiores, quia minus ſuſpecti, ſed lr̃æ fuiſſent deprehenſæ. ſ Et nos præcepimus. ſ. Furnio vt diceret quibus rebus conueniret. i. vtile eſſet &. i. ſimul: ſalutem communem muniri: & nos armari. i. protegi. ſ Ex quo. i. ex quare: poteſt intelligi. ſ. ab omnibus: curam reipu. defendendæ ſummæ. i. ſummopere excubare: ideſt vigilare iampridem. i. iam pluribus diebus apud nos.

Opus

¶ Nunc

HVBER.

¶NVNC iā: dicit tp̄s esse declarādi volūtatē suā, quā ondit eē paratissimā erga rēp, qñ qđ oia hēt parata. ¶ Deū: deorū. ¶ explorate: indubitate. ¶ Legiōes: exponit apparatū suū. ¶ Sub si. i. in castris: sub vexillis, vexilla non tollebanť: nisi cū iā erat deueniēdū ad manus. Luca. Tollite iāpridē victricia tollite signa. ¶ Obsequētes: obdientes: pmptos ad mea iussa. ¶ Puinciā, Galliā. ¶ Oium ci. cō. oēs. n. ciuitates puinciæ cōuenerūt, & cōsentiut ad faciēdū oia, q̄ velim. ¶ Certātē ad offi. enitentē vt faciat qđ debet erga me, & populū Ro. qa certāt oēs ciuitates inter se, q̄ magis possit p̄stare offm̄ suū. ¶ Hę gē. gallicæ. ¶ Cōficere: simul ponere. ¶ Respu. i. cā reip. ¶ Vocet tra. & egeat opam meā. ¶ Vel. i. ēt. ¶ Cōuertere in me. s. super me: vt ita dicā suscipe: & vt audeā ego solus resistere oibus hostibus cū piculo vitę meę. Morari: differe in longius ducere. ¶ Periculū: qđ est in rep. euentur. ¶ In. d. m. l. qa nimiū tardauerim declaratione huius meæ volūtatis. ¶ Lætabor cō. reip. gaudebo pfuisse reip. licet ego nullam laudē assecutus sim. ¶ Accedā, adiūgar. ¶ Integerrimorū: optimorū ciuiū: qui oino rēp. defendere velint. ¶ Cōmendo. m. c. & c. velim vt de meis cōsilus æquū iudiciū afferatis. ¶ Mihi qdem: sensus est: ego satis magnos fructus p meritis meis me adeptum putabo, si resp. fuerit incolumis. ¶ Vlla spe. pmissorū quæ faciebat. M. Anto. ¶ Vllo metu. amittendarū fortunarū suarum, nisi sequerentur Antonium: vt ille eis minabatur.

Nunc, cū Deū benignitate ab oī re simus paratiores, nō solū bñ sperare de nobis hoies, sed explorate iudicare volumus. Legiones habeo qnq; sub signis, & sua fide, virtuteq; R. P. cōiunctissimas, & nr̄a liberalitate nobis obsequēteis: puinciā oīum ciuitatū cōsensu paratissimā, & summa contētiōe ad officia certantē: eqtatus, auxiliorūq; tantas copias, quātas hæ gentes ad defendēdā suā salutē, libertatēq; cōficere possunt. Ipse ita sum aīo paratus vel puinciā tueri, vel ire quo R. P. vocet, vel tradere exercitū, auxilia puinciāq;: vt vel oēm imperū belli in me cōuertere non recusem, si mō meo casu aut cōfirmare patriæ salutē, aut periculū morari possim. Hæc si iā expeditis oibus rebus, tranqlloq; statu ciuitatis polliceor in dāno meæ laudis, R. P. cōmodo lætabor, sin ad societatē integerrimorū, & maximorū periculorū accedā, consilia mea æquis iudicibus ab obtrectatiōe inuidorū defendēda cōmendo. Mihi qdē ipsi fructus meritorū meorū in R. P. incolumitate satis magnus est paratus. Eos vero, qui meā authoritatē, & multo magis vestram fidē secuti, nec vlla spe decipi, nec vllo metu terreri potuerūt, vt cōmendatos vobis habeatis, petendum videtur. Valete.

ASCEN.

¶NVNC cū benignitatem deū, i. deorū nos sumus paratiores, i. instructiores ad bellū ab oi re, i. ex oi pte: & re necessaria, volumus hoies nō solū bene sperare de nobis. i. de victoria nr̄a: sed iudicare explorate. i. certe: tanq̄ de re explorata. ¶ Ego habeo quinq̄ legiones sub signis. s. militaribus coniunctissimas rep. & fide & virtute sua & obsequentes. i. obediētes & inseruiētes nobis nostra liberalitate. ¶ Et habemus prouinciam paratissima consensu oium ciuitatū, & certantē cōtentione summa ad officia. s. p̄stāda. hoc est quæ prima aut maxima p̄stare possit, & hēmus tantas copias equitatus & auxiliorū. i. auxiliariorū multū: quātas. s. copias hę gentes. s. in puincia gallicana possunt, conficere. i. simul facere & p̄stare, ad salutem & libertatem suā defendendā. ¶ Ipse. i. ego met. ita sum paratus animo vel tueri puinciā. s. cōtra Antonianos, vel ire sup. eo quo resp. vocet: vel tradere. s. successori a senatu misso, exercitū auxilia, & puinciā vt nō recusem conuertere in me: vel. i. etiā oēm impetum belli: si modo. i. dūmodo, possem aut confirmare salutem p̄riæ: aut morari. i. in mora tenere periculum. s. patriæ casu. i. interitu meo. ¶ Si ego polliceor hæc iam oibus rebus expeditis: & statu ciuitatis tranquillo. i. si forte iam debellatū est aut pactū cū Antonio, ego lætabor commodo resp. in dāno laudis meæ: qa adhuc nihil præclari egerat: sed se dūtaxat accinxerat & instruxerat. ¶ Sin. i. sed si, accedam ad societatem integerrimorū. i. nulla parte imminutorū & maximorū periculorū ego commēndo mea consilia defendenda æquis iudicibus ab obtrectatione inuidorū. ¶ Quidem. i. certe fructus satis magnus est paratus mihi ipsi in incolumitate. i. prospero statu reip. ¶ Vero. p sed: videť petendū sup. esse. i. oportere peti vt habeatis commendatos vobis eos, qui secuti meam authoritatem, & multo magis fidem vestram, nec potuerunt decipi vlla spe: scilicet remunerationis ab aduersariis pollicitæ: nec terreri vllo metu: scilicet ab iisdem illato: quales erant Furnius & Frater eius ac Laterensis. Vale.

Plancus Imp. Cos. Des. Ciceroni. S.P.D. 9

Nihil me tibi temere scripsisse, aut te cæteris de me frustra recepisse lætor. Certe hoc maius habes testimonium amoris mei, quo maturius tibi, q̄ cæteris, consilia mea volui esse nota. In dies vero meritorum meorū fieri accessiones peruidere te spero, cogniturū magis recipio. Quod ad me attinet mi Cicero (ita ab imminentibus malis R. P. me adiuuante liberetur) sic honores, præmiaque vestra suspicio, conferenda certe cum immortalitate, vt sine his nihil de meo studio, perseuerantiaque sim

HVBER.

Nihil me. Primum ostendit Plancus Ci. debere. habere certissimum amoris sui testimonium: quod ei prius indicauit consilia sua q̄ aliis: quibus se lætari dicit q̄ nō fuerint a Cice. temere promissa aliis, postea vero dicit se quotidie magis aucturum esse merita sua erga rempu. Postremo scribit vbi habebat exercitum. ¶ Temere: inconsulto improuide: quia prius q̄ scripserit Plancus: vt visum est in præcedenti epl'a. diligenter omnia consultauit & prouidit, textus aūt ita legendus est. ¶ Nihil me tibi temere scripsisse, aut cæteris de me frustra recepisse lætor. ¶ Recepisse. promisisse. ¶ Maturius. celeri?. ¶ Meritorū: beneficiorum erga rempu. ¶ Accessiones, augmenta. ¶ Recipio, pmitto: affirmo. ¶ Cogniturum. s. futurum: q̄ videris hactenus. ¶ Ita respu. est quędā adiuratio. i. sic auxilio meo fiat libera resp. Iutae aūt Plan. se ita existimare immortalia p̄mia, quæ a senatu & a Popu. Roma. conferantur: vt tamen sine his nihil sit imminuturus de studio & perseuerantia sua erga rēp. & nollie vllam dignitatem eo & fauore sibi dare, nisi opera sua appareat singularis erga remp. inter viros optimos. ¶ Imminentibus. accasuris. ¶ Suspicio: miror: magnifacio.

Temere

ASCEN.

Nihil &c. Primo ostendit Plancus amoris sui certitudinē ex consilii apertione, deinde pollicetur se in dies magis de repu. meriturum & demum scribit, vbi nam habeat exercitum. ¶ Ordo est. Ego lætor me nihil scripsisse tibi temere. i. inconsiderate ac vane: aut te recepisse. i. promisisse de me frustra: hoc est sic euenisse, vt lego tibi & tu aliis pmisisti. ¶ Certe tu habes hoc. i. tanto maius testimonium amoris mei. quo. i. quāto maturius. i. citius volui cōsilia mea esse nota tibi quā cæteris. ¶ Vero. i. sed: spero te puidere accessiōes. i. incremēta meorū meritorū. s. in rēp. fieri in dies. i. singulos, & recipio. i. polliceor te cogniturū. s. adhuc magis. ¶ Quod. i. quātū attinet ad me, o mi Cic. ita sup. opto vt respu. liberēť malis imminentibus me adiuuante, sic suspicio. i. cū veneratione tanq̄ supra me posita aspicio, vestra p̄mia cōferenda certe cū immortalitate, nā cuicūq; cōsulatus ob merita in rēp. decretus fuit immortali honore donatus videreť: vt nihil sim remissurus de studio meo iuuādę resp. & pseuerantia mea in fide: sine his. s. p̄miis: hoc est & si nulla præmia contulerit.

HVBER. ℭREM Iſſurus, diminuturus.⸿ Impetus.effectus.⸿ Opa.factō. Accedere:addi,adiūgi.⸿ Mihi,ſed reip.⸿ Cōtra qđ.ſ.ne cōcupiſcā mihi.⸿ Pugno.reſiſto:qa oia facio p rep.& pugno,ne cupiditas meoꝝ cōmodoꝝ me vincat.⸿ Moderatorem: tpis & rei q diſponas & tps & res meas:vt qn̄ voles & qđ voles,facias p me iudicio tuo.⸿ Nihil:aūt ſnia eſt.⸿ Sero,tarde. ⸿ Aut exigue minus q̄ det:qa q̄cunq; tribuat pr̄ia,aut quodcunq; tribuat,debet videri bono ciui & ſatis & cito tributū.

Rhodan⁹ ⸿ Traieci Rho.miſi vltra Rhodanū fluuium,q eſt Galliæ Narbonēſis ex alpibus p̄cipitatus p Heluetios ruens inter Europę maximosfluuios noiatus,dr̄ aūt ſui gere nō lōge ab Hiſtri Rheniq; fontibus & Lemano lacu acceptus tenet impetū: ſeq; p mediū integer agres quantus venit egredit̄: de quo plura vide apud coſmographos.

Vienna ⸿ Viennā,vrbs eſt in allobrogibus,vt ſcri.Pom.⸿ Celeritate,qa cito aliqd egregii faciā.⸿ Oppoſuerat,vt me ipediat.⸿ Ad tps:p tpe.⸿ Copias, exercitum.⸿ Si:quia. affirma. ū. non dubitandis eſt.

ASCEN. ℭN I'SI ipetus ai mei fuerit ſingularis,& opa mea p̄cipua: in multitudine optimoꝝ ciuiū,ego nihil.i.nō aliqd.nō volo aliqd accedere.i. addi ad dignitatē meā:ſuffragatiōe veſtra .i.veſtro fauore & ſuffragio.⸿ Aūt.i.ſed.cōcupiſco nihil mihi ſop.eoꝝ;, cōtra q̄ qdē ipſe pugno.q.d. nō volo p vim qcq̄ premit extorquere aut honores aſſeq,qa contra eos,q talia volūt,pugno,ſed ego patior facile te eē moderatorē & tpis & rei.i.te diſcernete, & qn̄ qd mihi cōferēdū ſit.⸿ Aūt.i.ſed nihil pōt videri tributum ciui a pr̄ia, aut ſero.i.nimis tarde quo ad tps,aut exigue.i.nimis modice quo ad rē.⸿ Ego traieci.i.traduxi.Rhodanū.i.ad alterā ptē Rhodāi,exercitū.ſ.

remiſſurus. Niſi in multitudine optimoꝝ ciuiū impetus ai mei fuerit,ſingularis , & opa præcipua:nihil ad meā dignitatē accedere volo ſuffragatiōe veſtra. concupiſco aūt nil mihi,cōtraq; ipſe pugno. ſed & tpis,& rei te moderatorē facile patior eſſe.N I H I L aut ſero, aut exigue a pr̄ia ciui tributū pōt videri. Exercitū ad VI.Cal. Mai. Rhodanū traieci magnis itinerib⁹.Viēnā eqtes mille via breuiore p̄miſi. ipſe ſi a Lepido nō ipediar,celeritate ſatiſfaciā. ſin āt ī itinere meo ſe oppoſuerit,ad tps cōſiliū capiā.Copias adduco & genere & numero,& fidelitate firmiſſimas. Te, vt diligas me, ſi mutuo te facturum id ſcis , rogo. Vale,

meū ad.VI.Cal.Maias:hoc eſt ad.xxv.diē Aprilis;magnis itineribus.ſ.vt dicūt dietis.⸿ Ego p̄miſi via,breuiore.i.p viam breuiorē. Viennā.i.ad eā,vrbē ſup Rhodanū ſitā, mille eqtes ipſe.i.ego ſatiſfaciā celeritate.i.longiorē viā celeritate ſupabo,ſi non impediar a Lepido, ſi aūt Lepidus oppoſuerit ſe in itinere meo.⸿ Ego captam conſiliū ad tps.i. pro qualitate tpis & reip.⸿ Ego adduco,copias firmiſſimas & genere.qa vt teranos aut Gallos,& numero qa copioſas, & fidelitate:qa liberalitate deuinctas.⸿ Ego te vt diligas me:ſi ſcis.i.confidis te facturū mutuo,i.in eum,a quo tātūdem amaris. Vale,

HVBER. ET ſi.ſ. Cū poſt Furnii relationem de volūtate Plā.erga remp. ipſe & Plan. ſcripſiſſet ſenſus & cōſilia ſua Ci, eū ſummope laudat,oñditq; eū non cariturū meritis p̄miis, ſi modo ſit aliq̄ reſpu. Itaq; hortat̄ vt pergat ſubuenire pr̄iæ & opitulari.D. Bru.q erat obſeſſus Mutinæ ab Anto, Se aūt pollicet̄ Ci.fore fautorem dignitatis Planci, & amiciſſimū in omnibus,textus ſatis eſt planus.⸿ Liquidius:elarius.⸿ In vno prælio:ſi vincat̄ Anto.⸿ Diſceptat,periclitatur certat.⸿ Decretum.ſ.tibi, nam ſenatuſcon. mandatū eſt Planco:vt pſequeret̄. M. Anto.⸿ Percrebuit : notius fuit & vulgatū.⸿ Si habuiſ. conſ.q aberat , ſine cuius pr̄ria non licuit declarari de apparatu tuo. ⸿ Cuius conſolat̄ ipm quod nondū fuerit declaratū de eius apparatu,qa dicit tps nō ſolum adhuc nō præteriiſſe,ſed neq; ēt adhuc eſſe maturū declarandi:quę Plan.p rep.apparaſſ.t.⸿ Is de.ſnia eſt exornatio,eſt aūt ſenſus:is vt̄ mihi vere honor, q nō dat̄ pp ſpē bñficii, quod aliquis ſit facturus,ſed pp beneficiū iam acceptū, qualis erit honor, q tibi conferet̄ pp beneficia iā in rēp. p̄ſtita.⸿ Modo,dūmodo.⸿ Inuitamētū.incitamentū.⸿ Ad tps.ſ. certum.⸿ Incumbe:ſubuenidiſſolutum:eſt exornatio.

Inuitamentum

Cicero Planco Imp. Cos. Des.S.D.

ET ſi ſatis ex Furnio nr̄o cognouerā , q̄ tua volūtas,qđ cōſiliū de R.P.eēt:tn̄ lectis tuis lr̄is,liqdius de toto ſenſu tuo iudicaui.Quāobrē q̄q̄ in vno p̄lio ois fortuna R.P,diſceptat.qđ qdē cū hæc legeres,iā decretū arbitrabar fore:tn̄ ipſa fama,q̄ de tua volūtate percrebuit,magnā es laudem conſecutus.Itaq; ſi Cos.Romæ habuiſſemus,declaratum eēt a ſenatu cū tuis magnis honoribus , q̄ gratus eſſet conatus,& apparatus tuus cuius rei nō mō nō p̄teriit tps,ſed ne maturū qdē etiamnū,meo qdē iudicio, fuit. I S E N I M denīq; honos mihi videri ſolet q non pp ſpē futuri bñficii, ſed pp magna merita claris viris defert,& dat̄.Quare,ſit mō aliq̄ R.P.ī qua honos elucere poſſit oib⁹ mihi crede,ampliſſimis honorib⁹ abūdabis.I S A V T E M,q vere appellari pōt honos,nō inuitamētū ad tps,ſed ppetuę virtutis ē p̄miū. Quāobrē mi Plāce incūbe toto pectore ad laudē ſubueni pr̄iæ.

ASCEN. ET ſi &c. Cū poſt Furnii legati relationem de volūtate Planci erga remp. ipſe Plancus ſcripſiſſet ſua conſilia Ciceroni.ipſe Cic.eū hac ep̄la ſummope laudat, oſtenditq; eū nō cariturū meritis p̄miis,ſi mō aliqua ſit reſp.futura , qđ tunc merito vereri potuit, cū paulo poſt ſtatim triūuiris occupata,& Cicero ipſe pſcriptus,& mox dep̄henſus cap.explexus.Ordo eſt. Etſi.i.q̄q̄ ego cognoueram ſatis ex Furnio nr̄o.ſ.cōi amicoꝝ q volūtas tua:& qđ cōſiliū.ſ.tuū eſſet de repu.tn̄ lr̄is tuis lectis.i.poſtq legeram lr̄as tuas. Iudicaui liquidius.i.clarius & defecatius de toto ſenſu tuo.i.ſnia de rep.⸿ Quāobrē q̄q̄ ois fortuna reip.diſceptat.i.verſatur ī ambiguo: vt q in iudicio diſceptant ante ſnia latā in vno p̄lio.ſ.ad Mutinā cōmittendo:qđ qdem.ſ.p̄liū ego arbitrabar.ſ.cū hęc ſcriberem fore.i.futurū iam decretū.i.alteri parti adiudicatū & ita pfligatū & finitū. Vber.i.intelligit a ſenatu p decretū mandatū Planco:qđ nō placet,ſi enim ſenatus mandaſſet, fruſtra Cicero iudicaſſet , p̄terea decernit̄ armis vtrius ptis res ſit, aut vtra viuat:vñ illud Maronis.Inter ſe coiiſſe viros & decernere ferro : licet Seneca cernere pro decernere legat. vult ergo dicere q pꝑ diem futurū eſſet prælīū cū Antonianis,in quo decernat̄ vtrū reſpu.an tirāni regꝝ potituri ſint.decretū ergo.i.profligatū & finitū,iam cū leges hæc.i.has lr̄as.tn̄ tu es conſecutus magnam laudem ipſa fama.i.p ipſam famā:q̄ percrebuit.i.multū diuulgata eſt de volūtate tua.ſ.pcliui in remp. Itaq; ſi ego habuiſſem Romæ conſulem,declaratū eſſet a ſenatu.i.publico decreto cū authoritate cōſulis cū magnis honoribus tuis,q̄.i.q̄tū gratus eſſet conatus & apparatus tuus .ſ.p iuuanda rep.qa vt viſum eſt ſcripſerat ſe collegiſſe maximas & fidiſſimas copias.⸿ Cuius rei.ſ.faciendæ:tps non mō .i.non ſolū non p̄teriit:ſed ne qdem.i.non fuit maturū.i.tempeſtiuū ēt nūc iudicio meo,qa melius fieret rep.ſtabilita qđ pꝑ pediem futurū ſperauit Ci.nunq̄ cū vidit.⸿ Enim.i.qa. Is denīq; honos videri mihi.ſ.verus q defert̄ & dat̄ claris viris non pp ſpem futuri beneficii,cū nihil adhuc præclari fecerint : ſed pp magna merita.q.d. expectandū eſſe donec qđ paratus erat facere fecerit.⸿ Quare modo.i.dūmodo aliq̄ reſp.ſit:in q̄ honos poſſit elucere.i.reſplendere,crede mihi tu abūdabis omnibus ampliſſimis.i.ſummis honoribus. Vbi omnis cū ſuplatiuo non inepte iungit̄ quod Vallam non notaſſe mireris. ⸿ Aūt.i.ſed:is.ſ.honos q pōt appellari vere honos.i.honor:id eſt.n.ſunt,non eſt inuitamentū.i.prouocamentum ad tps.ſ. daturum,ſed primum virtutis perpetuæ.⸿ Quamobrem o mi Plance incumbe toto pectore ad laudem.⸿ Subueni priæ.

ℭOpitulare.

HVBER. ¶ Opitulare:auxiliare:opē fer. ¶ Cōsensu & cō.i.piūctā volūtatē oium gētiū ad defēdēdā rēp. ¶ Anteferrē.ꝓponerē.

ASCEN. ¶ Opitulare.i.opē fer collegæ.s.tuo iā obsesso adiuua cōsensum oium gētiū bñ de rep.sentiētiū.& cōspirationū incredibilē oium gentiū:vbi cōspiratio dicitur de cōmuni studio in rēp.& ita i bonā partē accipit. ¶ Tu cognosces me adiutorē consiliorū tuorū,fautorē dignitatis tuæ & amicissimū & fidelissimū tibi in oibus rebus,itelligit si toto pectore ad veram laudē incubuerit. Cām huiusmodi fauoris affert subdens. ¶ Eni.i.qa:Charitas patriæ.i.quā simul hēmus in patriā accessit.i.addita est,& aduenit ad eas cās,qbus sumus cōiuncti inter nos:amore.s.mutuo:officiis bñficiis ex debito mutuo:& vetustate.s.amoris & necessitudinis,nam vt supra visum est pater Planci erat Ciceroni maxime necessarius:& Plancus ipse a puero charissimus. ¶ Ea.s.charitas patriç effecit vt añferrē.i.ꝓponerē tuā vitā meç.s.vitç:qd difficile est creditu:& difficilius factu, facile tñ dictu:verūtñ qa nō pauci Romanorū vitā suā ꝑ patria exposuerunt,& vitā Planci Cicero putat magis pñiæ necessariā quā suā,nō ē oino icredibile.sup. scriptu aut dictu ē,qd tñ nō putē a Ci.additū.IIII.Cal.Aprilis.Vale.

opitulare collegæ.oīum gentiū consensum, & incredibilem conspiratione adiuua. Me tuorū consiliorū adiutorem,dignitatis fautorem,oibus in rebus tibi amicissimū,fidelissimūq; cognosces. Ad eas enī causas,qbus inter nos amore sumus,officiis,vetustate cōiuncti patriæ charitas accessit,eaq; effecit vt tuā vitā anteferrē meæ.IIII.Cal.Aprilis. Vale.

¶ Ex Epistola.Etsi satis ex Furnio.

¶ Is aūt q̄ vere appellari potest honos:nō mutamentū ad tempus:sed perpetuæ virtutis est præmium.

Cn.Plancus Ciceroni.S.P.D.

IMmortaleis ago tibi gr̄as,agāq; dū viuā:nā relaturū me,affirmare nō possum. Tātis,n.tuis officiis non videor mihi rñdere posse:nisi forte(vt tu grauissime,disertissimeq; scripsisti)ita sensurus es,vt me referrē gratiā putes,cū memoria tenebo. Si de filii tui dignitate esset actū,amabilius certe nihil facerē potuisses. Primæ tuæ sñiæ infinitis cū muneribus,posteriores ad tp̄s,arbitriūq; amicorū meorū cōpositæ,orō assidua,& ppetua de me iurgia cū obtrectatoribꝰ pp me notissima mihi sūt. Quarē nō mediocris adhibēda mihi ē cura, vt R.P.me ciuē dignū tuis laudibus p̄stē,in amicitia tua memorē,atq; gratū. Qd̄ reliquū ē,tuū munꝰ tuere:& me,si quē ēe voluisti,eū exitu,rebusq; cognoscis,defende,ac suscipe. Cū Rhodanū copias traiecissem,fratrēq; cū tribus millibꝰ eqtū p̄misissem,ipse iter ad Mutinā dirigerē:in itinere de p̄lio facto Brutoq;,& Mutina obsidione liberatis,audiui. Aīaduerti nullū aliū receptū Antoniū,reliqasq;,q̄ cū eo essent,hēre nisi in his partibus:duasq; ei spes esse ꝓpositas,vnā Lepidi,ipsius alterā exercitus. Qd̄ qdā pars exercitus non minus furiosa est,q̄ qui cūm Antonio fuerunt,equitatum reuocaui.ipse in Allobrogibus cōstiti,vt

HVBER. IMmortales.scripserat Ci.ad Plā.se diligēter oia fecisse ꝑ tuenda eius dignitate,dixisse eni sñias multas in senatu,ꝑ eo suscepisse iurgia cum eius obtrectatoribus,q̄ oia scri.Plā.eē sibi notissima:neq; posse referre dignas gratias,incumbere aūt sibi magnū onus tuendæ reip. pp laudes ipsius Cice.admonet p̄terea Cice.qd speret se facturū aduersus An.qbus in rebus dicit se hēre adiutores & interp̄tes Laterensem & Furniū. ¶ Immortalis:æternas. ¶ Ago.dico. ¶ Relaturū.reddituꝝ re ipsa. Alio loco diximus de hac differentia. ¶ Rñdere.satisfacere vel par referre. ¶ Cēsurus.iudicaturus. ¶ Primç.i.sñiæ:quas ꝑ me dixisti. ¶ Posteriores.s.sñiç. ¶ Cōpositæ:accōmodatç. ¶ Arbitriū. voluntatē vt ipsi voluerūt. ¶ Orō quā semp habuisti de me honorificētissima. ¶ Iurgia.cōtētiones:lites. ¶ Obtrectatoribus inuidis maledicis meis. ¶ Præstē exhibeā.reddā. ¶ Memorē:tuorū bñficiorū erga me subaudi p̄stem. ¶ Tuere.serua. ¶ Munus.offīn. ¶ Qd̄ reliquū est.i.in eo qd restat ꝑ me agēdū. ¶ Quē.qiale. ¶ Defende eū exi.i.defendendo fac vt hēant eū exitū. ¶ Cū r.dicit qñ factus sit certior de liberatione Decii Bruti ex obsidione Mutinensi. ¶ Præmisissem.s.Viennā vt supra visum est. ¶ Ad Muti.vt succurrerē. ¶ De Bruto.Liberatis ope Octa.Cæ.vt diximus in argumētū epistolæ. ¶ Receptū.redactū. ¶ Reliqas.paucos illos milites q ei relicti essent. ¶ Partibus:Galliæ vbi sum. ¶ Exercitus.nostri Romani. ¶ Quçdā pars.q̄ olim militauerat sub Cæ.quā appellat furiosam,qa erga rēp.male esset affecta. ¶ Eqtatū.quē p̄misserā. ¶ Reuocaui.iussi redire. ¶ Cōstiti.commoratus sum. ¶ In Allobrogibus:ii populi sunt Galliç q olim,vt scribit Stra. militandi studio multis mortaliū millibus tenebantur:hac autem ætate rei rusticç dediti cāpos & alpinas valles arant.Viennā metropolim habentes:hæc aūt vrbs sita est ad Rhodanum:a qua vrbe non longe abest Lugdunum.hæc Strabo.

Iurgia

Allobrobrog:s Vienna

ASCEN. IMmortales &c.Scripserat Ci.ad Plancū se oia diligēter fecisse ꝑ tuenda eius dignitate,& ꝑ eo fortiter certasse,de quo Plancus gratias agit,dicitq; sibi rēpu.eo maiori curæ futurā,simulq; docet qd speret se facturā aduersus Antoniū adiuuantibus Laterēse & Furnio.Ordo est.Ego ago tibi.s.verbis aut scriptis,gratias immortales.i.non interituras nec e memoria abolendas,& agandū.i.donec viuā:nō possum adfirmare me relaturū.i.reipsa paria bñficia redditurū. ¶ Ego enim nō videor mihi posse respondere.i.satisfacere,tantis officiis tuis,nisi forte,vt tu scripsisti grauissime & dissertissime. ¶ Vt censurus es.i.iudicaturus,ita vt putes me referre gratiā.i.re ipsa satisfacere:eā.i.q̄ tenebo memoria.s.bñficia in me collata,hoc est qñ hēbo gratias:vt memorē esse sit instar relationis bñficii. ¶ Si actū.i.trāsactū & cōstitutū de dignitate filii tui:tu nihil potuisses facere amabilius sup.mihi. ¶ Primæ sñiç tuç sup.de me cōpositæ sunt.i.cōstitutæ cū muneribus.i.officiis infinitis.i.plurimis in me liberaliter collatis:posteriores.s.sñiç tuç cōpositç sunt ad tēpus.i.ꝑ rōne tp̄is & ad arbitriū amicorū meorū. ¶ Oratio.s.tua assidua.i.sermo quotidianus: & iurgia.s.tua ppetua.i.cōtinua.cū obtrectatoribus sup.meis pp me.s.habita,sunt mihi notissima. ¶ Quare nō mediocris cura adhibenda est mihi vt sup.præstē.i.exhibeā reipu.me ciuē dignū laudibus:& sup.memorē atq;.i.gratum in amicitia tua. ¶ Quod reliquū est tuere.i.defendere munus tuū.i.partes & offīn,& defende ac suscipe me si cognosces.i. cognoscere voles eū exitū rebus,quē voluisti esse. ¶ Cū traiecissem copias Rhodanū,q fluuius est Galliæ Lugdunē. & p̄misissem fratrē cū tribus millibus eqtū:& ipse.i.ego dirige remp.iter ad Mutinā vbi.D. Brutus obsidebatur. Notandū aūt ꝓprio nomini ciuitatis licere præpositionē addere,audiui itinere de prælio facto & de Bruto & Mutina liberatis obsidione. ¶ Animaduerti nullū.i.non vllum:Antonium & reliquias.s.copiarū quæ essent cū eo nō habere vllum alium receptum.i.locum refugii:nisi in his partibus.s.in qbus essem. ¶ Et duas spes esse propositas ei.s. Antonio, vnā Lepidi.s.ad se trahendi:alterā exercitus ipsius,quod quçdam pars exercitus non minus furiosa est:idest mala sentiens de repu.quam qui fuerunt cum Antonio,reuocaui equitatum:idest equitū exercitum.ipse: idest egomet.i.mansistans in Allobrogibus:idest Gallus circa Viennam & Lugdunum,vt essem paratus ad omnia.

HVBER. Proinde ¶ PRO inde.ita. ¶ Ac res me moneret: vt viderē esse vtile. ¶ Nudus: sine exercitus multitudine. ¶ Per me.i.sine aliorū auxiliis, aut cōiunctione alterius. ¶ Lepidi.de quo dubitabat ne cū Antonio cōiungeret. ¶ Copiarū: exercitus. ¶ Veterana, quæ ex veteranis militibus. ¶ Reuocata: ne transiret ad Antoniū. ¶ Ad eundē furorē, vt ēt nunc sit ɔtra rēp. sicut fuit viuente Cæsa. ¶ Detrimēti.dāni. ¶ Fiat reip.p trāsitū decimæ legionis ad M. Antoniū. ¶ Traiiciant: trāsmittant vltra alpis. ¶ Istinc.ex Italia. ¶ Residuā.reliquā esse remanere. ¶ Nec cedā patientiæ.i.nemo vincet me patiētia. ¶ Obsequia.i.me facturū qcqd voluerit Laterēsis.hūc Appia.appellat Laterēsem virū clarū. ¶ Priuatæ, q̄ mihi factæ sunt in rebus meis priuatis. ¶ Etiā cū ini.vel generaliter cum quolibet, qui sit mihi inimicissimus, vel cū Lepido. ¶ Si nihil p fecero.si non potuero trahere Lepidū in hanc societatem. ¶ Cū me.ma.gloria, si fuero solus q̄ si habuero alios socios: qui volunt partem gloriæ meæ siqd præclari fecero.

perinde ad oīa paratus essem, ac res me moneret. Si nudus huc se Antonius cōferet, facile mihi videor p me sustinere posse, remq; publicā ex vr̄a sn̄ia administrare, q̄uis ab exercitu Lepidi recipiat. Si vero copiarū aliqd secū adducet, & si decima legio veterana, quæ nostra opa reuocata cū reliqs est, ad eundem furorē redierit: tn̄ neqd detrimēti fiat, dabit opa a me, idq; me præstiturū spero, dū istinc copiæ traiiciant, cōiunctæq; nobiscū facilius pditos opprimant. Hoc tibi spōdeo mi Cicero, neq; aīum, nec diligētiā mihi defuturā. cupio me hercules nullā residuā sollicitudinē esse: sed si fuerit, nec aīo, nec bn̄uolētiæ, nec patiētiæ cuiusq̄ pro vobis cedam. Do qdē ego operam, vt etiā Lepidum ad huius rei societatem incitem: oīaq; ei obseqa polliceor, si mō R.P. respicere volet. Vtor ī hac re adiutoribus, īterpretibusq;, fratre meo, & Laterense, & Furnio nostro. Nō me impedient priuatæ offensiones, quo minus p R.P. salute ēt cū inimicissimo cōsentiā. Quod si nihil pfecero, nihilominus maximo sum aīo, & maiore fortasse cum mea gloria vobis satisfaciam. Fac valeas, meq; mutuo diligas.

¶ Ex Epistola. Immortaleis ago tibi gratias.
¶ Quæ nostra opera reuocata cum reliquis est: ad eundem fauorem redierit.

SCEN. ¶ PRO inde.i.perinde ac.i.sic. vt res.i.vtilitas rei moneret me: si Antonius cōferret se huc.i.ad hūc locū, vbi essem nudus.i.inermis. ¶ Ego videor posse suscipere.s.negocium capiēdi aut debellandi Antonii facile p me.i.sine adiutorio & administrare rē, ex sn̄ia.i. volūtate nostra, q̄uis sup. Antonius recipiat ab exercitu Lepidi. ¶ Si vero adducet secū aliqd copiarū, & si decima legio veterana.i.veteranorum militū, q̄ præcipuæ fortitudinis habebat: q̄ reuocata est cum reliqs.s.legionibus: opera.i.diligētia nostra: qa volebat ad Antoniū transire, redierit ad eundē furorē.i.transeundi ad Antoniū. ¶ Tn̄.i.nihilominus: opera dabitur a me neqd detrimēti.i.dāni fiat.s.reip. & spero me p̄staturū .i.exhibiturū & effecturū id: dūmodo copiæ.s.nouæ traiiciant istinc.i.ex Italia trans alpes, & cōiunctæ nobiscū opprimant facilius pditos.s.milites, qa rēp. pdentes. ¶ O mi Cicero ego spondeo tibi hoc, neq; animū: neq; diligentiā defuturā mihi cupio me hercule, nullā solicitudinē esse residuā.i.reliquā, hoc est volo penitus extirpare inimicos reipu. ¶ Sed si fuerit.s.aliqua solicitudo residua, ego nec cedā aīo nec bn̄uolentiæ, nec patientię.i.perseuerantię cuiusq̄, pro vobis.i.de relictis vobis. ¶ Ego qdē do operā: vt incitem ēt Lepidū ad societatē huius rei.s.opprimendi Antonii. ¶ Et polliceor ei oīa obsequia: si mō volet respicere.s.misericorditer & fauenter, rēp. ¶ Ego vtor in hac re fratre meo, & Laterēse nostro & Furnio nostro.s.cōibus amicis, adiutoribus & interpretibus.i.quasi intercessoribus & significatoribus voluntatis meæ. Offensiones priuatæ.i.lesiones priuatorē hoīum, aut quas priuatim fecero: nō impedient me quominus sentiā pro salute reip. ēt cū inimicissimo. ¶ Quod si nihil pfecero.s.sic enitēdo p rep. nihilominus ego sum maximo aīo, & satisfaciā vobis.i.vestræ cupiditati fortasse maiore aīo, cū gloria mea, hoc est si vincere non potero, & alios in sn̄iam meam attrahere, paratus sum p repu. fortiter pugnando si sors dabit cadere, quod gloriosius erit q̄ verbis vicisse. ¶ Fac supple, vt valeas & diligas me mutuo.idest quod mutuo facturus es.

12

Cicero Planco Imp. Cos. Des. S.

ETsi R.P.cā maxime gaudere debeo, tn̄ et te p̄sidii, tn̄ opis attulisse extremis pene tēporibus: tn̄ ita te victorē cōplectat R.P. recuperata, vt magnā pcē mihi lętitię tua dignitas afferat, quā & eē iā, & futurā amplissimā itelligo. Caue eni putes vllas lr̄as vnq̄ grauiores, q̄ tuas, in senatu eē recitatas. Idq; cōtigit tū meritorū tuorū in R.P. eximia q̄dā magnitudie, tū verborū, sn̄iatūq; grauitate. qd̄ mihi qdē minime nouū, q & te nossem & tuarū literarum ad me missarū pmissa meminissem, & hērē a Furnio nr̄o tua penitus cōsilia cognita: sed senatui maiora visa sūt, q̄ erāt expectata: nō quovnq̄ de tua voluntate dubitasset: sed nec q̄tū facere posses,

HVBER. ETsi reip.cū scripsisset Plā.primū ad Ci. de voluntate sua erga rēp. Deinde ad.S.P.q.R.ōndit Ci. quanti fecerit illas literas ad se scriptas: deinde quanti ēt senatus eas, quas publice scripserat, vnde hortat eum vt pergat ita facere, sicut instituit: & existimet veram gloriam in virtute positā. postremo declarat Manutii incredibilē erga eū bn̄uolētiā. ¶ Pręsidii. tutelę ad terrēdū hostes. ¶ Opis at. ad eos frāgēdū, q rēp. oppugnarēt. ¶ Pene ex. tē. cū viderēt eū in sūma desperatiōe. ¶ Ita cō. ita charū hēo. ¶ Amplissimā: maximā. ¶ Caue pu no li.i. putare. ¶ Magnitudinē tu. me. qa cōtulisti maxima bn̄ficia in rēp. ex quo oīa tua vidētur maioris grauitatis. ¶ Promissa tu. li.i.ea, q̄ mihi in tuis literis pmiseras. ¶ A Furnio. cui tua cōsilia mihi exponenda mandaueras: vt supra visum est. ¶ Expectata. sperata.

ASCEN. ETsi reip, Cū scripsisset Plācus ad Cice. & senatū de voluntate sua in rēp. ōndit Ci. q̄ti lr̄as illas fecerit, hortaturq; vt pgat verā gloriam virtute asseq docetq; Manutii erga ipm bn̄uolētiā. Ordo ē. Etsi.i.q̄q̄ ego debeo maxie gaudere cā reip. te attulisse ei pene.i.q̄si extremis.i.vltimis tpibus.i.qbus puincia hn̄da ē, tūc aūt cū sentirent ad successorē pfecte rei puēturā raro magna inceptare solebant tn̄ p̄sidii.i. & ptectiōis honorifice & custodię, & tn̄ opis.i.auxilii, tn̄ ita.i.sic, &.i.cōprecatiua locutio, cōplectar r .i.pcor vt deē mihi te cōplecti.rep.recuperata, vt tua dignitas.s.quā ex ea victoria ɔsequeris, adferat mihi magnā ptē lętitię: quā.s.dignitatē tuā ego itelligo & esse iā & futurā: amplissimā. ¶ Eni.i.qa: caue sup. vt aut ne putes vllas literas: vnq̄ grauiores eē recitatas in senatu q̄ tuas. ¶ Et id.s.q grauissimę æstimatę sunt, cōtigit tū.i.simul: eximia quadā magnitudine meritorū tuorū in rēp. tū.i.simul, grauitate verborū & sn̄iatū: qd̄ minime nouū sup. fuit qdē.i.certe, aut saltē, vt de aliis taceā, mihi q &.i.simul nossem, te & meminissem.i.memoria tenerē pmissa literarū tuarum missarū a me: & haberē a Furnio nostro cōsilia tua penitus cognita. ¶ Sed sup. q̄ scripsisti erant visa senatui maiora: q̄ erant expectata, nō q.s.senatus dubitasset vnq̄ de volūtate tua, sed sup. q nec hēbat satis exploratū, i.cognitū q̄tū posses facere.

¶ Quo.

HVBER.

QVO.quousq.Elatus.subleuatus,est aũt mos ita dicẽdi.Deduceret,comitaret.Feci.p.o.oibus oñdi literas tuas ex qbus tm̃ voluptatis capiebam.Nihil sci.te ad me scripsisse.Primũ.anteq̃ ad Munatiũ.Quas pu.s. miseras. Cornutũ prę.is fuit q postea, vt scribit Appianus, seipsum interemit.Cõsulare munus:onus offm̃ consulũ.Cõsules.Hyrcius & Pãsa,q Murinã versus ierant, frequens,ois.Famã:q iã erat literis tuis.Expectationẽ:de aliqbus rebus nouis.Oblata.obiecta.Religio.ne eo die recitarentur literæ tuę, qa esset cõtra auspicia, sicut pullarii admonuerant,erant,aũt pullarii aruspices:q pullis ex qbus auspicia captabãt:pręerant.pullis aũt in auspiciis.vt scribit Festus,potissimũ dabatur puls.Non dedisse operã auspiciis

Pullarii

nec quo pgredi velles,exploratũ satis habebat. Itaq; cũ ad. VIII.id.Apr.mane mihi tuas literas M. Varisidius reddidisset,easq; legissem, icredibili gaudio sũ elatus. Cũq; magna multitudo optimorũ virorũ, & ciuium me de domo deduceret,feci cõtinuo omneis participes meæ voluptatis. Interim ad me venit Munatius noster, vt cõsueuerat:& ego ei literas tuas ostẽdi:nihil dum enim sciebat. nã ad me primũ Varisidius:idq; sibi a te mãdatũ esse dicebat. Paulo post idẽ mihi Munatius eas lr̃as legẽdas dedit, quas ipsi miseras,& eas, quas publice. placuit nobis, vt stati ad Cornutũ Prę.vrb.literas deferremus,q,q̃ Coss.aberãt, consulare munus sustinebat more maiorũ. Senatus est cõtinuo cõuocatus, frequensq; cõuenit pp famã, atq; expectationẽ tuarũ literarũ Recitatis literis, oblata religio Cornuto est, pullariorũ admonitu, nõ satis diligẽter cũ auspiciis operã dedisse. Idq; a nostro collegio cõprobatũ est. itaq; res dilata est in posterũ. Eo aut die magna mihi fuit p tua dignitate cõtentio cũ Seruilio: qui cũ gratia effecisset, vt sua snia prima pronunciaret, frequens cũ senatus reliquit,& in alia oia discessit, meæq; sentẽtiæ, quæ secunda pnũciata erat, cũ frequẽs assentiret, rogatu Seruilii P. Titius intercessit. Res in posterũ dilata. Venit paratus Seruilius, Ioui ipsi iniquus, cuius in tẽplo res agebat. Hũc, quẽ admodũ fregerim, quãtaq; cõtentione Titium intercessorẽ abiecerim, ex aliorũ te literis malo cognosceṙ vnum hoc ex meis: senatus grauior, constantior, amicior tuis laudibus esse non potuit, q̃tum fuit. Nec vero tibi senatus amicior, q̃ cuncta ciuitas. Mirabiliter eni P.R. vniuersus,& oium generũ, ordinũq; cõsensus ad liberandã R.P. cõspirauit. Perge igiṫ, vt agis, nomẽq; tuũ cõmoda imortalitati: atq; hæc oia, q̃ hñt spẽm gloriæ, collecta inanissimis splẽdoris isignibus, cõtemne: breuia, fugacia,& caduca existima. Verum DECVS in virtute positum est, quæ maxime illustraṫ magnis in R.P. meritis. Eã facultatẽ habes maximã, quã qũ cõplexus es,& tenes: perfice, vt ne minus R.P. tibi, q̃ tu R.P. debeas. Me tuæ dignitatis nõ modo fautorẽ, sed ẽt amplificatorẽ cognosces. Id tũ R.P. quę mihi ẽst mea vita charior, tum nostrę necessitudini debere me iudico. Atq; in his curis, quas cõtuli ad dignitatẽ tuam, cepi magnã voluptatẽ, q̃ bñ cognitã mihi T. Munatii prudentiam,& fidẽ, magis etiam perspexi in eius incredibili erga te beneuolentia,& diligentia. IIII. id. Apr. Vale.

Ex Epistola. Etsi reipu.causa.

Eam felicitatẽ habes maximã, quã cũ cõplexus es.

.i.non recte captasse auspicia.Collegia, augurum, inter quos Cice.erat.Gratia fecisset.i.gratia obtinuisset.Assentiretur:approbaret eã.Intercessit: impediuit: de quo verbo diximus satis multa in primo lib.In tẽplo: qa eramus in capitolio:quod est consecratũ Ioui.Fregerim: vicerim:deiecerim.Intercessorẽ:impeditorem sentẽtię meę: vt supra Titius intercessit. Ex me.s.volo te cognoscere. Tum.eo die.Oium generũ.nobilium, & plebeiorum. Ordinũ:senatorũ equestriũ &c.Conspirauit:consensit. Spẽm apparentiam:nõ enim sunt vera bona: sed opinatiua.Inanibus.vanis. Verum de.sententia est exornatio. Maxime.præcipue,licet & aliis rebus.Id cum.i. existimo me esse obligatum ita pro te facere:tum causa reip. cuius es defensor:tum pp necessitudinem:quæ inter nos est.

ASCEN.

NEC quo.i.vsq; ad quantũ laboris & periculi velles pgredi.s.p repu.Scripserat.n.q̃ ad mortẽ vsq; p ea certare vellet.Itaq; Varisidius reddidisset mihi literas tuas ad VIII.Id.hoc est ad.VI.diem Aprilis:& ego legissem eas: ego sum elatus.i.supra me rapt⁹ icredibili gaudio.Cũq; .i.& cum magna multitudo optimorũ virorũ & ciuiũ deduceret me.s.in senatũ aut forum de domo.s.priuata, ego feci continuo oẽs participes voluptatis meę.i.indicaui oibus tuã voluntatẽ in repu.de qua æque gauisi sunt ac ego Interim Munatius noster venit ad me, vt consueuerat, ac ego dedi ei literas tuas:nihil enim sciebat.dum.i. tunc adhuc.Nam Varisidius:sup.venerat primũ ad me, & dicebat id:scilicet vt primum ad me veniret esse mandatũ sibi a te. Idem Munatius dedit mihi paulopost legẽdas eas literas, quas tu miseras ipsi.Et eas quas miseras publice.s. recitandas in senatu.Placuit nobis vt deferremus statim literas ad Cornutum prętorem vrbis.s.Romę:qui.s.Cornutus.Sustinebat munus cõsulare.i.fungebatur officio consulari: eo q̃ consules aberant more maiorum.i.sicut apud maiores & priscos Romanos:ptor vrbanus fungebatur officio consulum absentium.Senatus est cotitinuo conuocatus, & conuenit frequens pp famam atq; expectationem literarũ tuarum.Literis.s.tuis recitatis.i.postquam erant recitatę: religio.i.metus de non seruato auspicio,est oblatus.i. obiectus Cornuto:admonito pullariorum.i.eorũ, qui pullos ad auguria & auspicia nutritos obseruabant, eũ nõ dedisse,satis diligenter operam dedisse,est comprobatum sup.a collegio nostro:videlicet augurali.Itaq;.i.& ita res est dilata in posterum.i.in diem sequentem. Aũt.i.sed magna contentio sup.fuit mihi, eo die.s.postero:cum Seruilio, p dignitate tua.s.tuenda,q.s.Seruilius cũ effecisset gratia.i. fauore quorundã:vt snia sua pronunciaret prima. frequens senatus.i.plurima pars senatus:reliquit eũ.i.non est secutus aut secuta sniam eius, & discessit in alia oia.i. pbasset potius alia omnia quam quæ a Seruilio dicebantur, & cũ frequens senatus assentiretur meæ sententiæ quæ pronunciata erat secunda, Publius Titius intercessit.i.se apposuit:rogatu.i.ob preces Seruilii.Res est dilata in posterũ.i. diẽ rursus sequentem.Seruilius venit paratus.s.ad resistendũ sententiæ Ciceronis:iniquus ipsi Ioui.s. Authori reip. Romanæ, in cuius exemplo res agebatur. Ego malo.i.magis volo te cognoscere ex literis aliorum sup. q̃ ex meis, quem admodum ego fregerim hunc: idest impetum huius.s.Seruilii:& quanta contentione abiecerim Titium intercessorẽ .i.repugnatorem sententiæ meæ.Volo sup.te cognoscere, aut cognosce hoc vnum ex meis sup.literis. Senatus non potuit esse grauior, constantior, amicior tuis laudibus quam fuit tum id tunc.Nec vero senatus sup. est amicior.i. fauentior tibi:quã tota ciuitas.Enim.i.qa:Populus Romanus vniuersus & cõsensus oium generũ & ordinum conspirauit .i.consensit mirabiliter ad liberandum rẽpu.Perge.i.procede pgredere & perfice inceptum, igitur vt ais, & cõmẽda nomen tuũ immortalitati, qa cõstituerat Plancus aut rẽp.cũ solicitudine liberare aut p ea mori.At q; contẽne hęc

oia q̃ hñt spẽm.i.similitudinẽ gloriæ,sed nõ verã gloriã,vtpote collectã insignibus inanibus.i.friuolis splẽdoris .i. magfatus clari:hoc est:ex honoribus sine virtute acquisitis,& existima breuia,qa diu durare nõ possunt, cũ breuis sit hois vita:fugacia,qa ẽt si vita pduceret hoiem destituere solent,& cito ad aliũ trãsfugere,& caduca,qa p naturã suã sunt instabilia.splẽdot.n.ille q i principio magfatuũ est cito languescit.⸿Verũ.i.solidũ & ppetuũ decus ẽ positũ i virtute:q.s.virtus illustrat maxime magnis meritis in rẽpu.⸿Tu hẽs eã facultatẽ.s.cõferendi magna merita i rẽpu. maximã quã.s.facultatẽ.qñ.i.qm cõplexus.i.aggressus es:tene & pfice:vt ne.i.nõ minus respu.debeat tibi q̃ tu debeas reip. ⸿Tu cognosces me nõ mõ.i.nõ solũ fautorẽ,sed ẽt amplificatorẽ dignitatis tuę.Ego iudico me debere id.s.vt sim amplificator dignitatis tuę:tũ.i.simul.reip.q̃ ẽ mihi charior vita mea,tũ.i.simul necessitudini nr̃æ.s.a patre tuo primũ cõtractę.⸿Atq; ego cœpi magnã voluptatẽ i his curis,q̃s cõtuli ad dignitatẽ tuã,q pspexi prudentiam & fidẽ Titi Munatii cognitã mihi bñ.i.multũ,ẽt magis.i.amplius q̃ prius:icredibili bñuolẽtia & diligẽtia ei⁹ erga te. Datũ &c.

HVBER. VT primũ.Scribit Ci.satis cognosci posse ex senatuscõsulto,qd de Planco pscriptum est:quanta diligẽtia vsus sit in augenda eius dignitate.Postremo eũ hortatur,vt cõficiat bellũ inceptũ:hoc est vt M.Anto. opprimat:si velit summã gloriã assequi.⸿Ornando. cõmendando.Terentius.munus uostrũ ornato verbis.⸿Senatusconsulto, quod de tua dignitate factum est:præscriptũ:notatum cũ consensu totius senatus. ⸿Vt a me di. est sen. sicut ego sensi & dixi. ⸿Iudicio bo. quod boni viri de te recte sentiant.⸿Insignibus.ornamentis sunt laudes senatorũ statuæ,& similia ornamẽta.⸿Oppresserit.deuicerit: subegerit.⸿Confecerit:finierit.Itaq; ho.ostendit summam gloriam esse in fine rerũ,nõ in principio.⸿Aiacẽ & Achillẽ licet fuerint fortissimi,πτολιπόρθον vrbis expugnator q finẽ dedit bello:πορθέω enim pugno significat, πόλις vrbs. poetæ interdum addunt πτόλεμος p πόλεμος, & ita πτόλις pro πόλις dicitur etiam πτολιπόρθος sumpsit ex Homero colorẽ Ouid.lib.xii. meta.vt introduceret Vlyxem iactantem se his verbis.Iam labor in fine cum obstantia fata remoui. Altaq; posse capi faciendo pargama cœpi.

Cicero.Planco Imp.Cos.Des.S.P.D. 13

VT primũ potestas data est augendę dignitatis tuæ,nihil ptermisi i te ornãdo, qd positũ esset,aut in præmio virtutis,aut in honore verborũ.id ex ipso S.C. poteris cognoscere.ita.n.est pscriptũ, vt a me de scripto dicta snia est:quã senatus frequens secutus est summo studio,magnoq; cõsensu.Ego quãq̃ ex tuis literis, quas mihi misisti pspexerã te magis iudicio bonorũ, q̃ insignibus gloriæ delectari:tamen consyderandũ nobis existimaui,ẽt si tu nihil postulares, quãtum tibi a R.P.deberetur. Tu contexes extrema cum primis.q enim M.Antoniũ oppresserit, is bellum confecerit. Itaq; Homerus non Aiacem,nec Achillem sed Vlyssem appellauit πολιπόρθον. Vale.

ASCEN. VT primũ &c.Dicit Plancũ ex senatuscõsulto pspicere posse quãtũ ipse Cic.pro eius dignitate cõtenderit. Hortaturq; vt bellũ cũ Antonio cõficiat.Ordo est.Vt.i.vbi primũ,potestas augẽdæ dignitatis tuæ est data.i.concessa & facta mihi,nihil ptermisũ in te ornando,qd positũ esset,aut in pmio virtutis aut in honore verborum. ⸿Tu poteris cognoscere id.i.q ita fecerim ex ipso senatuscõsulto,quod missum erat ad Plancũ & de Planco augẽdo. ⸿Ita enim sup.senatusconsultum est pscriptum:vt snia dicta est a me de scripto.i.de eo scribendo,quã.s.sniam meã senatus frequens.i.plurima pars senatorũ,secutus est summo studio & magno cõsensu.⸿Ego q̃q̃ pspexerã ex literis tuis quas misisti,te magis delectari iudicio bonorũ,vt sunt reipu.fautores q̃ insignibus gloriæ,tñ existimandũ consyderandũ sup.esse nobis ẽt si tu nihil postules,quãtũ deberet tibi a rep. Tu cõtexas.i.cõferes extrema.i.præmia & gloriã, cũ primis.i.cũ sudore & labore ac periculis.Labor aũt erit in opprimendo Antonio præmiũ summus in repu.locus.Qui eni oppsserit.M. Antoniũ.is cõfecerit.i.finierit bellũ.Itaq; Home,nõ Aiacẽ nec Achillẽ,appellauit πτολιπόρθον.i. vrbis populatorẽ & expugnatorẽ,quãuis vterq; esset fortissimus bellator,sed Vlyssem:q callido cõsilio plus valuit q̃ illi viribus.Quasi dicat cõsilio potius q̃ viribus contra Antoniũ cõtendendũ πτολιπόρθος & pro eodẽ πτολιπόρθος dicitur a nomine πτολίεθρον.quod est oppidum seu vrbs,& verbo πορθέω,quod est populo.i.oppugno.

HVBER. GRatam.sicut Plan.supra scripsit ad Cic.dixerat inter Mutinã versus,vt succurret Bru.obsesso cũ in itinere factus ẽ certior.M.Anto.fusum:& Bru. liberatũ.Ci. igitur ita laudat eius ppositũ & volũtatẽ succurrẽdi Bru. vt præ lætitia exclamet: ondit aũt q̃ta spes sit in eo & in eius exercitu.hortaturq; vt ita incumbat in curam reip.vt nullæ reliqæ belli restent.⸿O gra.fa.exclamatio præ lætitia.⸿Victoriã.cõtra.M.An.apud Mutinam. ⸿De ce. veniendi vt Bru.subuenires.⸿Hostibus fusis a te in Gallia. ⸿Lateo.q ↄtra rẽp.pugnat.Delere.tolere.⸿Extrema.finẽ. ⸿Cum.s.expectabam literas tuas.⸿Temporibus, cum videret.M.Ant.male successisse.⸿Scintilla, pticula: bellum enim comparatur igni siue incendio,particula igitur belli recte comparata est scintillæ:quæ est particula ignis.

Cicerõ Planco Imp.Cos.Des.S.P.D. 14

OGratã famã biduo ante victoriã, de subsidio tuo,de studio,de celeritate, de copiis. Atqui ẽt hostibus fusis, spes ois in te est. Fugisse eni ex plio Mutinẽsi dicunt notissimi latronũ duces.EST aũt nõ minus gratũ extrema delere,q̃ prima depellere.Eqdẽ expectabã iã tuas literas,idq; cũ multis:sperabamq; ẽt Lepidũ tpibus admonitũ,tibi & R.P.satis esse facturũ. In illã igitur curam incumbe mi Plance,vt nequa scintilla teterrimi belli relinquatur.quod si erit factum:& R.P.diuino beneficio affeceris,& ipse æternam gloriam cõsequere.III.Id.Mai. Vale.

ASCEN. OGratã.Gratulat Plãco q bõnã famã cõsecutus sit fine dispẽdio,nã bellũ,ad qd operã suã pollicitus erat ↄfectũ erat biduo post.Hortatur,tñ ad reliquias delendas,dicens.⸿O famã gratã sup.sparsam biduo ante victoriã de subsidio tuo,de studio,in tẽpu.de celeritate, de copiis: atq; ẽt de hostibus fusis.s.a te in Gallia.⸿Spes ois est in te.Enim.i.qa,notissimi duces latronum.i.Antonianorũ dicuntur fugisse ex prælio Mutinensi.i.apud Mutinam cõmisso.⸿Autẽ.i.sed:nõ minus gratũ.i.vtile & acceptum est delere extrema.s.belli quã depellere prima.Equidem.i.ego quidem expectabam iam literas tuas idq;.i. & id sup. feci cũ multis,qa ẽt alii multi eas expectabant.⸿Et sperabã ẽt Lepidũ admonitũ temporibus,qa res Antoniana cœperat labi esse sup.tecũ & satisfacturum reip.⸿Igitur o mi Plance incumbe in illam curam vt nequa.i.non aliqua scintilla.i. particula vel minima,quæ vt scintilla magnũ posset incendiũ excitare.Bellũ aũt nunc diluuio nunc incendio confici solet belli teterrimi.i.execrandi eo q cõtra tẽpu.cœpti relinquatur.Quod si erat factũ.s.per te tu affeceris.i.afficies rẽpu,beneficio diuino,i,æterno,aut diuino comparabili,& ipse consequere.i.optinebis gloriam æternam. Datum &c.

⸿His literis

HVBER.

His literis scrip, quicqd alii dicant ego ita sentio hanc eplām ponendā fuisse statim post illā, q̃ incipit immortalis ago. tibi grās. idq; vtriusq; eplæ materia facile declarat. imo videt hoc potius fuisse finis: & ps illius eplæ q̃ epistola sepatara. Nā cū illic scripsisset se daturū opam: vt traheret Læpi. in societatē suā ad tuenduū rēpu. depositutuq; omnes priuatas offensiones p reip. salute, in hac pte scribit se id effecisse, se enim cū Læpi. cōiunctū esse qd cum fecerit, reddit rōnem: dicit qd egerit & acturus sit: vt M. Ant. opprimatur. ⁋ His it elligit eas quas diximus: post quas ēt anteq̃ misisset: subiunxerat hanc partem de cōiunctione sua cū Lepi. ⁋ Internunciis, mediatoribus. s. Laterense & Furnio. ⁋ Ci con. quā mecū hĕbat. ⁋ Liberos. cū qbus male esset actū si resp. periisset. ⁋ Vnum latronem. Anto. ⁋ Abuteret. i. & bene & male vteretur: dūmodo reipub. succurreret. ⁋ Prouincia. Hyberia, vt scribit Ap. ⁋ Firmos ab e. i. munitus equitibus: firmus per egres. Est aūt ornatus dicendi mos, vt Cice. fuit clarus ab eloquentia. i. per eloquentiā. ⁋ Ne mediocrem qui. i. etiam nimiū. ⁋ Ex paucitate. i. ex paucis quo hĕbat. ⁋ Decē: equites. ⁋ Non sum. nō feci moram. ⁋ In cur. b. c. in expediēdis bonis consiliis. ⁋ Eā partē. exercitus Lepi. quæ est corrupta, quidā enim ex militibus Læ. male sentiebant de repu. quos videbas se posse corrigere: & ad temp. reducere: si ad Lepi. venisset. ⁋ Forum Iulii. vrbs Gal. Octauianorū colonia nō longe ab antipoli: quæ alpis tangis: neq; vt quidam exposuit: est quam nunc vulgo appellant Friuolum cū lōgissime a Gallia distet, vbi nunc erat Plancus. ⁋ Occurreret ei: opponeret se ei. ⁋ Maximis itine. i. celerrimis, confectis multis miliaribus in vno die. ⁋ Legionibus. peditum. ⁋ Modo. tantummodo. ⁋ Perdito. scelleratorūq rep. oppugnant. ⁋ Latro. Antonius quē vbiq; per contumeliam appellat latronem. ⁋ Rursus sicut fecerat. Cum ex gallia secutus fuerat Bru. cum eū obsedit Mutinæ. ⁋ Animum. audaciam. ⁋ Qui se. i. ipsum Antonium. ⁋ Aua sta. a populatione quam facturus esset Anto. si rursus in Italiam se recepisset.

Plancus. Imp. Ciceroni. S. D.

His literis scriptis, quæ postea accidissent, scire te, ad R. P. putaui ptinere. Sedulitas mea (vt spero) & mihi, & R. P. tulit fructū, Nāq; assiduis internuntiis cū Lepido egi, vt omissa oi cōtentione, recōciliataq; volūtate nr̄a, communi cōsilio R. P. succurreret: se liberos, vrbē pluris, q̃ vnū perditum, abiectūq; latronē putaret: obsequioq; meo, si ita faceret, ad omneis res abuteretur. Profect itaq; p Laterēsem internuntiū: fidē mihi dedit se, Antoniū si phibere sua puincia nō potuisset, bello psecuturū. me vt venirem, copiasq; coniungerem, rogauit: eoq; magis, ꝙ & Antonius ab equitatu firmus esse dicebatur, & Lepidus ne mediocrem qdem equitatum habebat. Nam ēt ex paucitate eius, nō multis ante diebus, decē qui optimi fuerant, ad me transierūt. Quibus rebus ego cognitis, cunctatus non sum in cursu bonorū consiliorum: Lepidum adiuuandum putaui. Aduentus meus quid profecturus esset, vidi, vel ꝙ equitatu meo psequi, atq; opprimere equitatum eius possem: vel ꝙ exercitus Lepidi eam partem, quæ corrupta est, & ab R. P. alienata, & corrigere, & coercere p̄sentia mei exercitus possem. Itaq; in Isara flumine maximo: quod in finibus est Allobrogū, ponte vno die facto exercitum ad IIII. Id. Mai. traduxi. Cū vero mihi nuntiatū esset, L. Antoniū p̄missum cum equitibus, & cohortibus ad Forum Iulii venisse: fratrem cum equitum quatuor milibus, vt occurreret ei, misi ad Pr. Idus Maii. Ipse maximis itineribus cum quatuor legionibus expeditis, & reliquo eqtatu subsequar. Si nos mediocris modo fortuna R. P. adiuuerit: & audaciæ perditorum, & nostræ solicitudinis hic finē reperiemus. Quod si latro p̄cognito nostro aduētu, rursus in Italiā se recipere cœperit: Bruti erit officium occurrere ei: cui scio nec consiliū, nec ānimum defuturum. Ego tñ, si id acciderit, fratrem cū equitatu mittam, qui sequatur, Italiam a vastatione defendat, Fac valeas, meq; mutuo diligas.

⁋ Ex Epl. His literis scriptis.

⁋ Proficisci itaq; per laterēsem inter nuncium. ⁋ Quod & Antonius ab eqtatu fortis esse dicebat. ⁋ Si nos mediocris mō fortuna reip. adiuerit. ⁋ Italiāq; a vastatione defendat.

ASCEN.

His literis &c. Dicit se fecisse quod pollicitus erat in ea epistola cuius principiū est. Immortales &c. vnde videtur post illam ponenda. Ordo est. Ego putaui pertinere ad remp. te scire ea quæ accidissent his. s. superioribus literis immortales &c. scriptis. Sedulitas mea tulit. i. attulit: vt spero fructū. i. vtilitatem & mihi & reip. ⁋ Nāq; egi cum Læpido assiduis inter nuntiis, vt oi contentione omissa, & voluntate nostra. s. beneuolentia inter nos recōciliata ipse succurreret reip. consilio cōi, & putaret. i. æstimaret pluris se. s. ipsum: liberos. s. suos, & vrbem. s. totam quam vnum latronem perditum & abiectum videlicet Antonium, & sup. dixi agendo cū eo: q abuteret. i. ad voluntatem suam nō parcendo vteretur, nam abuti est absumere res vtēdo eis: vnde abutimur vino, oleo &c. vtimur vestibus domo &c. neq; capitur hic in malā partē: sed in liberam: obsequio meo ad oēs res si faceret ita. ⁋ Itaq; ego profeci per Laterensem inter nuncium: nam sup. dedit mihi fidem. i. sancte promisit se psecuturū bello Antonium si non posset prohibere. i. arcere puincia sua. Rogauit me vt venirem & cōiungerem copias. s. meas cum suis, & eo magis sup. rogauit: ꝙ & Antonius dicebatur esse firmus. i. firmiter munitus ab equitatu & Lepidus nequidem. i. nō saltem mediocrem hĕbat equitatū. ⁋ Nā ēt decem. s. equites qui fuerant optimi transierunt ad me ex paucitate eius. i. quam ipse habebat, nō multis diebus ante. s. q̃ me rogaret. ⁋ Quibus rebus cognitis ego nō sum cūctatus. i. imoratus, putaui Læpidum adiuuandum in cursu. i. tātisper dum esset in cursu bonorum cōsiliorū. Vidi. i. aiaduerti, qd aduentus meus eēt pfecturus. i. vtilitatis facturus, vel ꝙ possem persequi, atq; opprimere equitatum eius equitatu meo, vel ꝙ possem & corrigere & coercere p̄sentia. i. per præsentiam exercitus mei eā partem exercitus Lepidi quæ est corrupta. s. donis aut pollicitationibus Antonianis & alienata ab rep. ⁋ Itaq; ponte facto vno die in Isara flumine maximo quod est in finibus Allobrogū, est tñ minus Rhodano, sed Rhodanus secat Allobrogas ab Gallis, traduxi exercitū ad quartū Idus Maii. Cum vero nunciatū esset mihi Lucium Antonium fratrem Marci præmissum cum equitibus & cohortibus venisse ad forum Iulii vrbē galliæ nō longe ab Alpibus: misi fratrē sup. meū cum quatuor milibus equitum ad secundum Idus Maii, vt occurreret & ei subsisteret ei. s. Lucio Antonio. Ipse. i. ego subsequar maximis itineribus cū quatuor legionibus expediti: & reliquo equitatu. ⁋ Si modo. i. dummodo mediocris fortuna reipu. adiuuerit: nos reperiemus hic. i. in hoc cōflictu finē & . i. simul audaciæ perditorū. s. hoium sollicitudinis nostræ, quod si altero. s. Antonius cœperit recipere se. i. redire tanquam in locum tutiorem in Italiam, rursus. i. iterum cognito aduentu nostro, erit officium Bruti occurrere ei cui. s. Bruto, scio nec consilium, nec animum defuturum. ⁋ Ego tamen si id acciderit. i. si redierit in Italiam: mittam fratrem sup. meum cum equitatu, qui sequatur sup. eum, & defendat Italiam a vastatione quam Antonius esset facturus, Fac valeas, & diligas me mutuo.

HVBER. Nihil.hæc epistola eiusdē fere est argumenti,cuius illa q̄ incipit,& si reip,cā oñdit enim q̄ gratæ fuerint Planci literę in senatu:qbus declarauerat aium suū & voluntatē erga rēp.hortat aūt vt pgat:neq̧ petat cōsiliū a senatu qd iā sta ṫutus:qa qcqd fecerit affirmat approbatū iri a senatu tanq̄ & fideliter & sapienter gestū.¶ Cornuto. ꝓtor qui vt supra vidimus gerebat vices consulū absentiū.¶ Frigidas.non multū graues:vel certe in qbus non declarabatur ꝓmptus animus Lepidi ¶ Subeas.s.l̄ras frigidas Lepidi.¶ Clamoribus.fremitibus ex lætitię plausibus.¶ Studiis:quia ostendebas voluntatē tuā promptissimā.¶ Referret.proponeret.¶ Ad.v.n.i.oēs neminē excepto,sic Vir.Iuppiter olpotens:si nōdū exo sus ad vnum Troianos.¶ Ex senatuscōsul.;ꝙ est ꝓscriptum.
¶ Reiicias.huc remittas huc ro. vt nō remittas ad senatum ro,qñ aliqd eris facturus,vt ipse deliberet.¶ Angustiis. parui tpis.¶ ipse tibi sis senatus.i.cape consiliū a te ipso loco senatus.¶ Ratio vtilitas.¶ Non mō vt fi,&c.i. ꝓmitto senatū cōprobaturū qcqd feceris non solum qd feceris fideliter,sed ēt qd feceris sapienter.¶ Cōprobaturum:confirmaturum.

ASCEN. Nihil.Eiusdem est fere argumenti cum illa Etsi reip,cā ostendit enim q̄ gratæ fuerunt senatui Planci l̄rę hortatur:vt pergat hostes persequi,neq̧ differat donec consilium a senatu acceperit.Ordo est.Nil vidi accidere gloriosius,nihil gratius:ne qdē.i.& non ēt tpe ipso oportunius post memoriā hoium.i.post tm̄ tpis quantum homo posset memoria complecti:q̄ o Plance literas tuas.Sunt enim redditæ,senatu sup.ente frequenti,cornuto,i.a Cornuto pretore vrbis & consulis officio fungente.¶ Cū is.s.Cornutus recitasset l̄ras Lepidi frigidas sane.i. valde frigidæ operam suā pollicentis:& inconstantes qa ambigue scriptas, tuæ.s. l̄ræ recitatæ sunt statimsub.i.post eas qdem.i.certe nō sine magnis clamoribus.i.acclamationibus.¶ Cū enim literæ tuę. essent gratissimę:rebus ipsis & studiis & beneficiis in remp. tum.i.multo magis erant plene grauissimis verbis ac sententiis,vbi plene cum genitiuo contra vallæ opinionem.¶ Senatus instituit,i.cœpit flagitare Cornutū:vt referret,i. consultationē faceret statim de literis tuis,ille ait.i.rñdit se velle considerare:& cū magnū conuiciū fieret ei cuncto,i.simul toto senatu,quoq̧ tribuni plebis retulerunt.i.in consultationē attulerunt qd de l̄ris tuis sentiendum esset Seruilius qa aduersarius togatus.s.sniam distulit rē.i.noluit tunc dicere. ¶ Ego dixi eam sniam cui assensi sunt.s.senatores ad vnū.i. vno dūtaxat Seruilio excepto.Tu cognosces ex senatuscōsulto.s.ad te misso, q̄ fuerit ea.s.snia mea. Tu q̄q̄ non eges vel potius abundas ꝯsilio tñ debes esse hoc aio, vt nihil reiicias.i. ex humeris tuis excussum transferas huc.i.ad nos,neue putes consilium petendum a senatu in rebus tā subitis.i.subito faciendis,& tam angustiis.i.tam modicum tēpus ad deliberationē habentibus.Ipse,i.tute sis tibi senatus:sequere te .i.consilium tuum,quodcunq̧ rō reip.ducet te.¶ Cures vt audiamus aliquid factum egregiæ a te anteq̄ putaremus futurum.Ego ꝓmitto tibi illud.quicquid factū erit a te,id senatū cōprobaturū nō mō vt factū fideliter:sed et vt factū sapiēter.

Cicero Planco.S.P.D. 16

Nihil post hoium memoriā gloriosius, nihil gratius,ne tpe qdē ipso opportunius accidere vidi,q̄ tuas Plance l̄ras.Redditæ sunt eni frequēti senatu Cornuto,cū is frigidas sane & incōstāteis recitasset literas Lepidi.sub eas statim recitatæ sunt tuæ,non sine magnis quidē clamoribus.cū rebus eni ipsis essent,& studiis,beneficiisq̧ in R.P. gratissimæ:tū erant grauissimis verbis, & sententiis plenæ.flagitare senatus instituit Cornutū,vt referret itati de tuis l̄ris.Ille se consyderare ait velle.Cū ei magnū cōuitiū fieret cuncto a senatu:quīq̧ trib. ple. retulerūt.Seruilius rogatus,rē distulit.Ego eā sniam dixi,cui sunt assensi ad vnū.ea quæ fuerit,ex S.C. cognosces.Tu quanquam consilio non eges,vel abundas potius,tñ hoc aio esse debes, vt nihil huc reiicias, ne ve in rebus tā subitis,tāq̧ angustis a senatu cōsiliū petendū putes.Ipse tibi sis senatus. quocunq̧ te rō R.P.ducet,sequare.Cures,vt añ factū aliqđ a te egregiū audiamus,quā futurū putarimus.Illud tibi ꝓmitto,qcqd erit a te factū,id senatū nō mō vt fideliter,sed ēt vt sapienter factum comprobaturum. Vale.

¶ Ex Epistola.Nihil post hominum memoriam.
¶ Flagitare senatum instituit cornutum.¶ Quocunq̧ te ratio reip.ducet sequare,tuere remp.ciues vt ante factū aliquod a te egregium,q̄ futurum putarimus.

HVBER. Antonius.postq̄ Anto.apud mutinam superatus est celeri cursu ad alpes se proripuit,sperans fore Ventidius ei amicissimus ex Piceno vbi erat cum tribus legionibus ad se veniret,& Lepidus & Plancus secum cōiungerētur,si autem pergeret morari circa Mutinam sicut quidam eius amici ei consulebant:fore,vt cōtemneretur a Lepido, & a Planco.Scriptum enim fuerat a senatu a Lepi.Plan. & Asinium pollionem,vt cū Antonio proximi forent illo depugnarent.Lepi.igitur scribit ad Cice.vbi sit Antonius, & vbi sit Lepi.& quemadmodum sperat se oia' confecturum ad vtilitatem reip.Deinde quia miserat fratrem suum Ro, dicit quare miserit quod si quispiam improperet id factum,dicit se non fratrem suum accusandum. ¶ Idus maias, puto deesse ad:vt sit ad idus maias.¶ Primis. electis vel quia Ventidius erat postea venturus ex piceno cum tribus legionibus, vt scribit Appianus.¶ Ventidius. is primum fuerat mulio, deinde militauerat sub Cæs, eratq̧ amicissimus. M. Anto. Is fuit qui postea de parthis triumphauit,de quo Iuue, Ventidius quid enim quid Tullius an ne aliud q̄ Sidus & occulti miranda potentia fati.¶ Spatio bidui:idest quantum duobus diebus possit ad eum accidere.¶ Ad forum:idest apud:vt Prima quod ad Troiam pro caris gesserat argis.Est autem forum Voconii,vt hic docet Cicero oppidum etans alpis.¶ Integra.sine aliquo impedimento,vel ita vt ego deliberaui:vt nihil aliud innouetur.¶ Ipse Le,vt non mutet sententiam.

Cn.Plancus Imp.Ciceroni.S.D. 17

Antonius Id.Mai.ad Forū Iulii cū primis copiis uēit.Vētidius bidui spatio abest ab eo. Lepidus ad forū Voconii castra hēt.q locus a Foro Iulii q̄tuor,& viginti millia passuū abest : ibiq̧ me expectare cōstituit,quēadmodu ipse mihi scripsit. Q đ si oia mihi integra,& ipse,& fortuna seruauerit

ASCEN. Antonius &c.Posquam Antonius apud Mutinam superatus est: celeri cursu ad alpes se proripuit sperans Ventidiū ad se venturum ex Piceno cum tribus legionibus,& Lepidum ac Plancum sibi coniungendos,Scribit ergo ad Cice. Plancus vbi sit Antonius & vbi Lepidus,& quid speret se pro repu. facturum. deinde docet cur fratrem Romam miserit.Ordo est,Antonius venit ad forum Iulii.idest vrbem illam galliæ cisalpinæ Italiæ : Idibus Maiis:cum primis.i. expeditissimis copiis.Ventidius abest ab eo spacio bidui:idest itineris duorum dierū.¶ Lepidus habet castra ad forum voconii:oppidum transalpes:qui locus abest a Foro Iulii,quatuor & viginti millia passuum & constituit expectare me vbi, quemadmodum ipse scripsit mihi:quod si & ipse.s.Lepidus & fortuna seruauerit mihi omnia integra: idest non impedita nec violata aliqua perfidia.

¶ Recipio

¶ RECIPIO.pmitto.¶ Ex ſnia.vt volumus.¶ Cõcurſa.itinerationibus eũdo mõ huc mõ illuc.¶ Confectũ.debilitatũ. ¶ Grauiter ſe ha.i.vehementer & piculoſe ægrotaſſe.¶ Ingredi incidere.¶ Sibi pp ſe.¶ Princeps pri. vt Primus ante oẽs dẽſum Palmutus agebat. Agmẽ.iſto.i.iſtuc.ſ.Ro.vbi tu es.¶ Cõficere. debilitare.¶ Conſulũ.Hyrtii & Panſæ.¶ Tali, qualis eſt frater meus, q poſſet eẽ optimus ꝓtor deficiẽtibus cõſulibus.¶ Quod.ſ.fratrẽ meũ eſſe miſſum Romã.¶ Mihi pru.i. aſcribat imprudentiæ meæ:non aũt fidelitati illius erga patriam.¶ Appellã.nomen ꝓpriũ fortaſſe legati Lepidi, vel alicuius ei chariſſimi.¶ Obſide,idẽ apud me manẽte loco obſidis.dñr.n.obſides q dant̃ in tutelã fidei.¶ Illius.Lepidi.¶ Studium.voluntatem.¶ Quo gellio.¶ Interprete, nuncio.¶ Sõte.ꝙ ſit amicus reip.¶ Quin bene. m. de rep. idem qui ei benefaciunt.¶ Singulari.maxima,præcipua.

HVBER.

Obſides

recipib vobis, celeriter me negociũ ex ſnia cõfecturũ. Fratrẽ meũ aſſiduis laboribus.cõcurſationibusq; confectũ grauiter ſe habuiſſe,antea tibi ſcripſi.ſed tñ cum primũ poſſe ingredi cœpit: nõ magis ſibi, q̃ R.P.conualuiſſe ſe exiſtimans, ad oĩa picula princeps eſſe non recuſabat.Sed ego eũ nõ ſolũ hortatus ſum,verũ etiã coegi iſto ꝓficiſci: ꝙ illa valetudine magis conficere ſe,q̃ me tueri poſſet in caſtris: & ꝙ acerbiſſimo interitu Coss.R.P.nudatã,tali ciue Præt.in Vrbanis officiis indigere exiſtimabã.Quod ſiquis veſtrũ non ꝓbabit, mihi prudentiã in cõſilio defuiſſe ſciat, nõ illi erga patriã fidelitatẽ.Lepidus tandẽ qđ ego deſyderabã fecit, vt Apellam ad me mitteret:quo obſide fidei illius,& ſocietatis in R.P.adminiſtrãda vterer. Studiũ in ea re ſuũ mihi L. Gellius de tribus fratribus Segauianis ꝓbauit,quo ego ĩterpte nouiſſime ad Lepidũ ſum vſus, amicũ eũ R.P.cognoſcere videor:libenterq; ei ſum teſtimonio,& omnibus ero,q bene merent̃. Fac valeas, meq; mutuo diligas,dignitatẽq; meã, ſi mereor,tuearis,ſicut adhuc ſingulari cũ beneuolentia feciſti.

¶ Ex Epiſtola Antonius Idibus.Maii,

¶ Quod & illa valetudine eius magis conficere ſe,q̃ me tutare poſſet in caſtris,

ASCEN.

¶ RE cipio,i.polliceor vobis me cõfecturũ celeriter negociũ.i.totum bellũ ex ſnia.i. arbitrio nſo.¶ Ego ſcripſi tibi antea,eæ tñ lræ nõ extant fratrẽ meũ cõfectũ.i.debilitatũ,defatigatũ aſſiduis laboribus & cõcurſatiõibus:ꝓmiſerat.n.eũ, vt vidimus:habuiſſe ſe grauiter.i.multum ægrotaſſe:ſed tñ cum primũ cœpit poſſe ingredi: exiſtimans ſe cõualuiſſe nõ magis ſibi.i.ad vtilitatẽ ſuã:q̃ reip.i.ad vtilitatẽ reip.non recuſabat eſſe princeps ad oĩa picula.¶ Sed ego non ſolũ hortatus ſum eũ,verũetiam coegi ꝓficiſci iſto.i.iſtuc:hoc.eſt ad vos Romã:ꝙ ipſe &.i.ſimul:poſſet magis cõficere.i. interimere ſe,illa valetudine.ſ.tã aduerſa: q̃ tueri me in caſtris,& ꝙ exiſtimabã rẽp.nudatã.i. orbatã & ſpoliatã, acerbiſſimo interitu cõſulũ.ſ.Hyrcii & Panſæ:q in conflictu cũ Antonianis ceciderant:vt Appianus late recitat: indigere in officiis vrbanis, tali.i. tam fideli & prudenti ciue ꝓtore.¶ Quod.ſ. conſiliũ meũ & factũ fratris, ſiquis veſtrũ non ꝓbabit.i.non approbabit:ſciat prudentiã defuiſſe mihi in conſilio: non fidelitatem illi.ſ.fratri meo: erga patriã: Lepidus tñ fecit qđ ego deſyderabã, vt mitteret.¶ Appellam legatum ſuum ad me:quo obſide ſup.entre aut habito,ego vterer fide illius & ſocietate in rep. adminiſtranda.¶ Lucius Gellius ꝓbauit.i. oſtendit mihi in ea re ſtudium ſuum.ſ.in rempu. Segauiano .ſ.vno de tribus fratribus, hæc eſt: vt intelligo: Segauiano mihi obſide dato, quo.ſ. Gellio interprete.i. internuncio: ego,ſum vſus nouiſſime.i. vltime ad Lepidum.¶ Ego videor cognoſcere eum.ſ. Gellium amicum reip. & libenter ſum ei teſtimonio.ſ.fidelitatis,& ero omnibus qui bene merentur. Fac valeas & diligas me mutuo & tuearis dignitatem meã, ſi mereor ſicut feciſti adhuc: ideſt in hunc vſq; diem cum ſingulari beneuolentia:ideſt ea comitante,

Piancus Cicreoni.S. 14

QVid aio habueri cũ Leernus, Neruaq; diſceſſerunt a me,& ex lrĩs,q̃s eis dedi,& ex ipſia cognoſcere potuiſti,q oĩbus,rebus,cõſiliiſq; meis interfuerũt.Accidit mihi,qđ homini pudẽti,& cupido ſatisfaciẽdi R.P. boniſq; omnibus accidere ſolet: vt cõſilium ſequerer periculoſum magis,dũ me ꝓbarẽ,q̃ tutũ,qđ hẽre poſſet obtrectationẽ.Itaq; poſt diſceſſum legatoꝝ cũ binis cõtinuis lrĩs & Lepidus me,vt venirẽ,rogaret,& Laterenſis multo ẽt magis ꝓpe implorans obteſtaret̃: nõ vllã rẽ aliam extimeſcens, q̃ eandẽ, q̃ mihi nũc quoq; facit timorẽ, varietatẽ,atq; infidelitatẽ exercitus eius, nõ dubitandum putaui,qn ſuccurrerẽ,meq; cõi piculo offerrem.

HVBER.

QVid in aio.Cũ rogatus fuiſſet Plancus a Lepi.vt ad ſe veniret:ſecũq; cõiungeret:vt M. A. poſſet occurrere: Is Plancus ei diffideret ſuſpicareturq; aliquid fraudis ſubeſſe,tñ ne poſtea ſibi imputaret̃, ſi Lepidus,qui a multis credebat̃ bñ ſentire, aliqd detrimẽti accepiſſet, dicit ſe maluiſſe ſeq cõſiliũ ſibi piculoſum, dũmõ reipu.:ꝓbaret fidẽ ſuã & alium,q̃ tutũ,de quo poſſet ab aliquo accuſari, qđ aũt eẽt piculoſum,& tutũ declarat. Itaq; dicit ſe cõiunctũ iri cũ Lepido.ꝙ ſpat fore octo diebus poſt has lrãs ſcriptas eius fere argumenti eſt ſupior illa epĩa q̃ incipit. his lrĩs ſcriptis, vbi nattat fere idẽ ꝯſiliũ.¶ Leernus & N. quos ad vos miſi cum lrĩs meis & mãdatis.¶ Pudenti.i. verecũdo. timẽti dedecus. ¶ Dũ pro.me:dũ oñderẽ me virũ bonũ.¶ Obtrec. reprehẽſionem.¶ Cõtinuis lit.poſt alteras ſtatim miſſis.¶ Implo,cũ miſericordia petẽs.¶ Obteſta.adiuuaret.¶ Varietatẽ, hæc eſt illa res:q & laterenti & ipſi Planco timorẽ faciebat:qđ exercitus Lepi.erat varius & infidelis.¶ Cõi.& Lep.& meo.

ASCEN.

QVid in aio.&c.Rogatus fuerat a Lepido Plãcus,vt ſe cũ eo adiũgeret aduerſus Antoniũ,qđ ꝯſiliũ licet ſuſpectũ hẽret Plãcus:dicit ſe maluiſſe ſeq quã accuſari detrimẽto fuiſſe reipu.ſi ꝑ ſe ſtetiſſet,quominus Antoniũ Lepidus pſecutus fuiſſet:dicit ergo ſe coniunctũ iri cũ Lepido octo diebus poſtq̃ has dederat. Ordo eſt. Tu potuiſti cognoſcere qd habuerim in aio:cũ Leernus & Nerua diſceſſerũt a me,&.i.ſimul:ex lrĩs quas dedi eis ſup.ad te, & ex ipſis.i. ex eoꝝ relatione,qui interfuerũt oĩbus rebus & conſiliis.meis.¶ Accidit mihi.i.deinde ſup.id qđ ſolet accidere hoĩ pudẽti.i.verecũdo:& cupido ſatisfaciẽdi reip.& oĩbus bonis:vt ſeq̃ret magis cõſiliũ piculoſum,dũ.i.dũmõ ꝓbarem.i. ꝓbatũ aut ꝓbum facerẽ & oñderẽ me,q̃.ſ.cõſiliũ tutũ.i.ſine piculo,qđ poſſet habere obtrectationẽ.Cõſiliũ aũt aperui in argumento & ſtatim explanabit̃.¶ Itaq; poſt diſceſſum legatorũ,videlicet Leerni & Neruæ,cũ.ſ.ita eſſet: qđ & Lepidus rogaret me binis lrĩs cõtinuis.i.alteris ſup alteras miſſis,& Lateren.multo magis ẽt ꝓpe.i. quaſi plorans obteſtaret̃.i. deos & fidẽ meam in teſtes adducens rogaret vt venirẽ.ſ.ad Lepidũ, obteſtaret̃ inquã Lateren.nullã aliam rem extimeſcens quã eandem quæ mihi quoq; facit timorem.Multi textus habent implorans pro probans,& nõnullã pro nullã,ſed minus ꝓbantur, quia ſi nonnullam.i.aliquã aliam extimuiſſet Laterenſis,non tam excuſabilis eſſet Plancus, qđ inquam eandem q̃ &c.¶ Hoc eſt q̃ varietatem.i.variabilitatem.Nã variũ quoq; dicitur: qđ eſt variabile, vt Aene.iiii. Variũ & mutabile ſemp fœmina, vñ varietas mutabilitas, atq; ĩfidelitatẽ exercitus eius.i.Læpidi,q pollicitationibus Antonii fere corruptus erat, nõ putaui dubitandũ:quin.i.quominus:ſuccurrerem.ſ.Lepido quẽ, fidem vterq; exiſtimabat,& offerrem me piculo cõmuni.ſ.mihi & Lepido:ſi non poſſent inducere exercitum in ſententiam ſuam, nihil autem de Lepido tunc timebat,

HVBER. ¶ SCIEBAM. Iam incipit exponere tutũ cõsiliũ. ¶ Traiiceret, transmitteret exercitũ suũ huc ex Italia. ¶ Brutus. Decius. ¶ Collega. Decio. ¶ Sicut mi. fa. i. armis inertis: & animis arrectis vt est mos militũ. ¶ Assignatũ. i. assignãdũ, est enim futurũ infinitiui passiui. ¶ Pertinaciæ ob, q̃ nõ voluissem succurrere. ¶ Aut. i. quod timuissem. ¶ Si aut ho. of. hæc est ratio pertinaciæ. ¶ Aut. i. a certamine. ratio timoris. ¶ Periclitari, experiri: inde periculum experimẽtũ: vt fac periculum in literis, inde aũt dicitur: quia rerũ est experimẽtũ sine periculo. ¶ Meliorẽ. qui, vt supra dixit, erat corruptus, & a re pu. alienatus. ¶ Nimis cau. nimis astutus ostendens me videre omnia pericula, quæ imminebant. ¶ Solicitiorem. s. q̃ me, est aũt sensus nunq̃ puto fuisse hominẽ: qui maiorẽ capiat solicitudinẽ vbi nihil admisit, q̃ ego facio: vel qui magis sit solicitus suis contractis. i. suis rebus non cõgregatis nõ compositis. Et hic est fortasse melior sensus q̃ dicere contractis. ¶ Admis. i. peccatis. ¶ Casum. fortunã: momentum. ¶ Non cõ. h. s. Anto. i. non potuisset per vnã horam se sustinere contra, me & exercitũ meum qui fuisset victus. ¶ Mihi. meis consiliis: quę aduersus eum p̃paraui. ¶ Illius. Antonii. ¶ Perculsas. iam terrore concussas, quia fuerunt victæ apud Mutinã. ¶ Ventidii mu. ad contẽptum dixit fuerat enim mulio, non aũt tunc erat. ¶ Despicio, patefacio. ¶ Si qd in. c. i. si qd est occultũ & latet tractum a morbis: quia intra cutem latens, sunt periculosiores vnde illud Persii. Ego te intus & in cute noui. ¶ Subest. latet. ¶ Quod vulnus. ¶ Nocere. vtputa si putrescat: & vt vulgo dicũt chirurgi, si infistuletur. ¶ Perditi. h. Antoniani. ¶ Accessionẽ. incrementum. i. auxissent res suas. ¶ Quas. aliquas. ¶ Quę. q. c. de qui bñ de rep. sentiunt: periculũ adeunt: & ne hostes nostri augeantur abstractis aliquibus copiis a Lepido. Excitauit. cõmouit. ¶ Ab Isara fluuio: quem supra dixit esse in finibus allobrogũ. ¶ Ponte. supra enim dixit. Itaq; in flumine Isara quod in finibus est Allobrogũ ponte vno die facto exercitũ a d. iiii. Idus Maii traduxi. ¶ Castellis. turribus propugnaculis: præsidia: milites ad custodiam illius pontis. ¶ Transitus esset paratus, vt posset transire nullo impedimẽte. ¶ Octo diebus. ad octo dies. ¶ Quibus, idest ex quibus: scilicet diebus. ¶ Copiis. exercitui.

Sciebam enim, q̃ cautius illud erat cõsiliũ, expectare me ad Isaram, dum Brutus traiiceret exercitũ: & cum collega cõsentiente, sicut milites faciunt, hostibus obuiam ire. tñ siquid Lepidus bene sentiens, detrimenti cepisset: hoc oẽ assignatũ iri aut p̃tinaciæ meæ, aut timori videbã, si aut hominẽ offensum mihi, coniunctũ cũ R.P. non subleuassem, aut ipse a certamine belli tã necessarii me remouissem. Itaq; potius periclitari volui, si possem mea pręsentia & Lepidum tueri, & exercitum facere meliorẽ, q̃ nimis cautus videri. Solicitiorẽ certe hominem non suis contractis neminẽ puto fuisse. Nã quæ res nullã habebat dubitationem, si exercitus Lepidi abesset: ea nunc magnam affert solicitudinẽ, magnumq; hẽt casum. Mihi enim si contigisset, vt prior occurrerẽ Antonio: nõ mehercule horam cõstituisset: tantũ ego & mihi cõfido, & sic perculsas illius copias, Ventidiiq; Mullionis castra despicio. sed non possum nõ exhorrescere, siqd intra cutẽ subest vulneris: quod prius nocere põt, q̃ sciri, curariq; possit. Sed certe, nisi vno loco metaremur, magnũ periculũ ipse Lepidus, magnũ ea pars exercitus adiret, quę bene de R.P. sentiret. magnã etiam perditi hostes accessionẽ sibi fecissent, siquas copias a Lepido abstraxissent. quæ si aduẽtus meus repressetit, agam gratias fortunæ, constantiæq; meæ, quæ me ad hanc experiẽtiã excitauit. Itaq; ad xii. Cal. Iun. ab Isara castra moui: pontem tamen, quem in Isara feceram, castellis duobus ad capita pontis reliqui, pręsidiaq; ibi firma posui, vt venienti Bruto, exercituiq; eius sine mora transitus esset paratus. Ipse, vt spero, diebus octo, qbus has literas dabam, cũ Lepidi copiis me coniungam. Vale.

¶ Ex epistola. Quid in animo habuerim.

¶ Dum Brutus traiiceret exercitu cõcordi, ac bene de re publica sentiente.

ASCEN. ¶ SCIEBAM enim & illud consiliũ erat cautius. i. hominis magis caute agẽtis: me expectare ad. i. iuxta Isaram aut Isarã flumẽ: dum. i. donec Brutus. s. Decius traiiceret exercitum. s. transalpes & ire obuiam hostibus cum collega. s. Bruto, consentiente, sicut milites faciunt. s. dum pari consensu in hostem inferuntur: tum. i. tunc videbam si Lepidus bene sentiens. s. de rep. vt putabat, cepisset quid. i. aliqd detrimẽti, hoc omne assignatum iri. i. q̃ assignetur: aut pertinaciæ meæ, aut timori. s. meo: pertinaciæ, si aut nõ subleuassem. i. adiuuissem in onere belli portando: hominẽ offensum. i. inuisum mihi coniunctum cum rep. i. licet esset coniunctus cum rep. noluerim tamẽ iuuare eo q̃ esset inuisus, multi aut sup. timori, si remouissem me a certamine belli tam necessarii. ¶ Itaq; ego volui potius periclitari. i. experiri: si. i. an: mea præsentia posset &. i. simul. tueri. i. protegere Lepidũ, & facere exercitũ sup. eius meliorem: quam videri nimis cautus: si. s. nollem aut nõ auderem me Lepido coniungere. ¶ Ego puto certe neminem fuisse hominem solicitiorem. i. magis solicitũ sup. quã me: nõ suis contractis. i. ob res, quas ipse non contraxit. ¶ Nã ea res, quæ nullam dubitationem habebat, si exercitus Lepidi abesset. i. longe a puncta, qa tunc certum fuisset q̃ Bruto coniungi deberet aut Antoniũ oppugnare: affert nunc magnã solicitudinem, & habet magnũ casum, qa incertum est an Lepidus Antonio iungi velit: qd si faciat, non tutum sit vtriusq; exercitui occurrere, sicut solius Antonii. ¶ Enim. i. quia. si contigisset mihi vt occurrerem prior Antonio. s. anteq̃ ille cũ Lepido coniungeret, me hercule, sup. An. nõ constituisset. i. mansisset stans, horã. i. per spatium vnius horæ: tñ. i. tam multũ, &. i. simul: confido mihi. i. viribus: meis. & despicio. i. contẽno & vilipendo: copias illius. s. An. pculsas. s. ex clade apud Mutinã accepta: & castra. i. exercitus: qui locastris sunt Ventidii Mulionis. i. q aut Mulio fuerat. i. agitator mulorũ aut sic cognominatus: aut per contemptũ dictus q̃ nihil militare sciret: quã multos clitellarios agere. ¶ Sed nõ possum exhorrescere, qa quod latet timere negmus: verum id ipsum exhorrescere possumus, hoc est neqd lateat, vñ legendũ putem pp particulã aduersatiuã, sed nõ exhorrescere: negauit enim se aut An. aut Ventidiũ timere. ¶ Sed inqt: non possum non exhorrescere. i. qn exhorrescam. i. cũ horrore quodam formidem: si qd vulneris subest intra cutem. i. latet in Lep. voluntate: qd nocere põt prius q̃ possit curari, quia non põt sciri nisi cũ summo piculo. ¶ Sed certe nisi tenerẽ me vno loco. s. cũ Lep. ipse Lep. adiret magnũ piculũ. s. ab An. & ea pars exercitus. s. Lep. quæ bñ sentiret de rep. adiret magnũ periculũ, qa ab An. eum aliis nõ bñ sentientibus oppugnaret. ¶ Et hostes perditi. i. in qbus nihil est boni: fecissent etiã sibi magnam accessionẽ. i. magnum incrementũ: si abstraxissent a Lepido quas. i. aliquas copias. Abstracturi aũt non sunt: sed oẽs cum Lepido attracturi, que. s. dictura: hoc periculũ bonorum & accessiõnẽ malorũ, si aduẽtus meus repressetit, agam gratias fortunæ & cõstantiæ meæ: quæ excitauit me ad hãc experientiã. s. faciendã. ¶ Itaq; i. Et ita: in hoc p̃posito: ego moui castra ab Isara ad duodecimum Calẽdas Iunias: tñ reliqui pontem, quem fecerã in Isara: duobus castellis. i. vt dicunt forteliciis: positis ad capita. i. extremas partes põtis: & posui sibi præsidia firma vt transitus esset paratus sine mora Bruto & exercitui eius. Ipse: idest egomet vt spero coniungã me cum copiis Lepidi. octo diebus. sup. post illos, quibus dabam has literas. Vale.

¶ Quanquam

HVBER.

QVanq̄ gratiarū. Quia Plancus egerat gratias Ci. p lr̄as de iis quæ pro eius dignitatē egerat. Scribit Cic. quod licet ab eo nō expectaret gratiarū actionē, qa sciebat eū reipsa & aīo esse gratū, tñ sibi fuit iucūda illa actio gratiarum. Deinde dicit q̄ gratæ fuerint eius lr̄æ senatui: postremo hortatur vt incūbat dare finē huic bello. ¶ Re, effectu sine verbis. ¶ Aio, voluntate. ¶ Quasi. tanq̄. ¶ Quid antea. s. non vidisti te a me amari. ¶ Semper. q. r̄nsio: subaudi vidi me a te amari. ¶ Extrema. finem. ¶ In. h. vt extrema perficias. ¶ Defatigatus, fessus assidue pro ea laborando. ¶ Non multo plus: sensus est licet oia cupiam reip. cā tñ, non multo plus cupio eius cā quāta, vt gloriam assequaris. ¶ Cuius. s. gloriç. ¶ Quā. facultatem. ¶ Complectere. accipe. ¶ Confice. finiuerit.

Cicero. Cn. Planco Imp. S. P. D.

QVanq̄ gratiarū actionē a te nō desyderabā cū te re ipsa, atq; aio scirē esse gratissimū: tñ (fatēdū ē eni) fuit ea mihi piucūda. Sic eni vidi, quasi ea q̄ oculis cernunt, me a te amari. Dices, Quid antea? Semp qdem, sed nunq̄ illustrius. Literæ tuæ mirabiliter gratæ sunt senatui cū rebus ipsis, quæ erāt grauissimæ, & maxime fortissimi animi, summiq; consilii: tū ēt grauitate sentētiarū, atq; verborū. Sed mi Plāce incūbe, vt belli extrema pficias. in hoc erit summa & gratia, & gloria. Cupio oīa R. P. cā: sed mehercule ī ea cōseruāda iā defatigatus, nō multo plus faueo p̄riæ, q̄ tuæ gloriæ: cuius maximā facultatem tibi Dii imortales, vt spero, dedere: quā cōplectere obsecro. Qui enim Antoniū oppresserit, is hoc teterrimū bellum, periculosissimumq; confecerit. Vale.

ASCEN.

QVanq̄. Dicit se non expectasse a Plāco gratiarū actiones: gratas tñ fuisse: cohortaturq; eū ad reip. defensionem dicens. ¶ Quanq̄ non desyderabam a te actionē gratiarum, cum scirem te esse gratissimū re ipsa: & animo: tñ. s. gratiarū actio: fuit eni p iucūda: qd sup. dico fatendum est enim qa verū est. ¶ Ego eni vidi sic q̄si ea q̄ cernunt oculis. s. exterioribus, me amari a te. ¶ Dices qd antea sup. tibi visum est. Semper quidem sup. idem visum est, sed nunq̄ illustrius. i. clarius. ¶ Lr̄æ tuæ sunt gratæ senatui mirabiliter, cū. s. ita sit q fuerant gratç rebus ipsis. i. pp res ipsas, q̄ erant gratissimæ & maximç, & fortissimi animi & summi cōsilii: tū ēt grauitate verborū & sniarum. ¶ Sed o mi Plan. incumbe. i. enitere vt perficias extrema belli, summa & gr̄a & glia erit in hoc. i. in hac re. ¶ Ego cupio oia. s. psperа: cā reip. sed me hercule ego iam defatigatus. i. vsq; ad extremū fatigatus in ea. s. repu. cōseruanda nō faueo multo plus patriæ q̄ gloriæ tuæ, cuius. s. gloriæ Dii immortales dedere tibi vt spero, maximam facultatē: quam cōplectere obsecro. Qui enim oppresserit An. is cōfecerit. i. finierit hoc bellum teterrimum. i. execrabile, & periculosissimum.

¶ Ex Ep̄la. Quanq̄ gratiarū actionem.

¶ Qui enim M. Antonium oppresserit, is hoc bellū teterrimum, periculosissimumq; confecerit, crede mihi. Vale.

Cicero Planco. S. P. D.

ITa erant oia, quæ istinc afferebant, incerta vt qd ad te scriberē, non occurreret. Modo enim quæ vellemus, de Lepido: modo contra nūtiabant. de te tñ cōstans fama nec decipi posse, nec vinci. quorum alterius fortuna partem hēt quandam: alterum propriū est prudentiæ tuæ. Sed accepi literas a collega tuo, datas Id. Mai. in qbus erat, te ad scripsisse a Lepido non recipi Antoniū. quod erit certius, si tu ad nos idē scripseris: sed minus audes fortasse pp inanem lætitiā literarū superiorū. Verum vt errare mi Plance potuisti (quis enim id effugerit?) sic decipi te non potuisse, quis non videt? Nunc vero etiam iam erroris causa sublata est. Culpa eni illa, BIS ad eundē vulgari reprehēsa pueruerbio est. Sin, vt scripsisti ad collegā, ita se res habet: omni cura liberati sumus,

HVBER.

ITa erant. ¶ Binis literis declarauerat Plancus se cōiunctum iri cū Lepido, idq; fore pp vtilitatē reip. M. An. facilius oppmeret, q̄ te intellecta vehementer lætatus fuerat senatus, sed postea nuntiatū est. Lep. cum M. An. cōiunctum esse, q̄ cū diu fuissent incerta: qa vario mō nuntiabantur. Scribit Ci. scriptū fuisse a Bruto collega Planci nō esse verū qd Lepi. esset coniunctus cū M. An. id enim sibi a Planco scriptū fuisse: quare Ci. ab eo petit: vt si ita est: suis literis Po. Ro. & senatum certiorē reddat. Deinde hortat: vt incumbat finire hoc bellū. Istinc, ex Gallia vbi tu es. ¶ Incerta varia. ¶ Quæ velle. q̄ optaremus. s. qd tecū coniungeretur. ¶ Mō interdū. ¶ Cōtra. aliter. s. q̄ vellemus. ¶ Cōstans. firma, certa. ¶ Alterius for. i. quorū alterū est magna ex parte infortuna. s. vt nō vincaris. ¶ Alterū est pro. p. s. te nō posse decipi. ¶ A col. Decio Bru. ¶ Nō re. s. in societatē suam vel in pūinciam. ¶ Ad scripsisse. annotasse tuis lr̄is. i. te ad eum scripsisse. ¶ Quod. s. Antoniū nō recipi a Lepido. ¶ Idem. qd scripsit Brutus. ¶ Minus. i. non. ¶ Inanem læ. superiorum literarum. i. qa superioribus tuis literis fecisti nos frustra lætari: cum scripsisti te coniunctum cū Lepido: cum postea ille mutauerit ppositū. ¶ Verum ex Plan. qd sponte deceptus sit: non p imprudentiam: & qd voluerit & ipsum Ci. errare. ¶ Quis enim id effu. vt interdū nō erraret: quasi diceret: nemo. ¶ Sic. s. vt velles me errare credendo tibi. ¶ Quis nō vi. q. d. quilibet. ¶ Sublata. remota. ¶ Illa cul. s. errandi. ¶ Est reprehen. bis vul. pro. s. vt semel deceptus: non credat. secundo: nisi velit haberi imprudens, qa secundo fallit vitium est. fm illud quod vulgo dicitur, semel falli humanū esse, secūdo incōsiderati: tertio vel dementissimi vel obstinati. ¶ Ad collegam. Decium Brutū. ¶ Ita se hēt. qd Anto. nō recipiat a Lepido.

Minus p non

ASCEN.

ITa erant &c. Binis literis declarauerat Plancus se coniungendū breui cū Lepido, sed intellexisse Lepidū ad Antoniū transisse: quod Cic. nunc scribit non ita esse. Monet ergo vt bellum conficiat: dicens. ¶ Omnia quæ afferebantur istinc. i. a te & ab exercitu tuo erant, ita incerta vt non occurreret qd scriberē. i. scribere deberē ad te enim. i. quia modo. i. interdum ea nuntiabantur de Lepido, quæ vellemus mō. i. interdū contra. i. contraria: vtpote quæ nollemus tñ constans fama est de te. s. te nec posse decipi. i. capi per insidias, nec vinci. i. per vim apertam quorū. s. duorū fortuna habet partem quandam alterius. s. eius quod est vinci non posse alterum. s. decipi non posse est proprium prudentiæ tuæ. ¶ Sed accepi literas datas a Collega tuo. s. D. B. Idibus Maiis, in quibus erat te scripsisse An. nō recipi a Lepido: quod erit certius, si tu scripseris idem ad nos, sed fortasse minus. i. non: audes, pp inanem lætitiam literarū superiorū, in quibus scripserat seppe diem coniungendi cum Lep. ¶ Verū o Plance tu voluisti id. s. vt erratē. vel vt errarē id. i. in ea te. ¶ Quis enim effugerit id. s. aliqñ errare, aut potius id quod scriptū erat in literis tuis nobis qa eas non habemus ignotum. ¶ Quis non viderit te potuisse decipi sic. s. per tantā fraudē cum haberes obsides & Laterensem interpretē & authorē. sed qa prius dixit famam cōstantem esse ipsum nō posse decipi, Legunt hic qdā nō potuisse. Verū qa dicit sic: stare pōt ipsum nō plane deceptum, sed sic. i. ex parte. ¶ Nunc vero ēt cā erroris est sublata iam, hoc est crudelitas quç nulla esse debet de homine semel fidefrago. ¶ Culpa enim illa bis ad eundem. s. scopulū nauē impingere, aut ad eundē insidiatū locū incidere aut ad eundem causam erroris reiicere. est reprehensa pueruerbio vulgari. s. dictanti non dandam veniam excusantibus eundem errorē. ¶ Sin. i. sed si sup. prius non errasti: sed res habet se ita vt scripsisti ad collegam. s. B. nos sumus liberati omni cura.

HVBER. ¶ NEC tamen eri.s.liberati. ¶ Reliquias, quia fuerat iam fusus An. apud Mutinam. ¶ Confectorem. finitorem. ¶ Quẽ.s. confectorem belli. ¶ Confido. indubitanter credo. ¶ Studia. respondet nunc particulæ epistolę Planci q scripserat officia Cice. erga se sibi gratissima, quod Cice. scripsit se non admirari, vehementer autem lętari. ¶ Quę. studia mea erga te. ¶ Si recte istic erit. si recte egeris res in ista prouincia, vbi tu es.

ASCEN. ¶ NEC tñ erimus.s.securi, aut certiores priusq̃ tu feceris nos certiores ita esse. ¶ Snia mea qdẽ: est hęc vt scripsi sæpius ad te: qui oppresserit reliquias huius belli.s.eũ Ant. eũ fore confectorẽ.i.finitorẽ totius belli, quẽ.s.confectorẽ totius belli ego & opto & confido te futurum esse. ¶ Ego minime miror & vehementer lætor: studia mea erga te quibus certe nulla potuerũt esse maiora, esse tibi tam grata, q̃.i.q̃tũ ego putaui fore.i.futura esse. ¶ Quæ quidẽ.s. studia mea erga te: tu cognosces maiora & grauiora: si recte erit istic.i. tecũ & cum exercitu tuo. Quatto Calendas Iunias.

nec tñ erimus prius, q̃ ita esse, tu nos feceris certiores. Mea quidẽ, vt ad te sæpius scripsi, hęc snia est. Qui reliquias huius belli oppresserit, eũ totius belli cõfectorem fore: quem te & opto esse, & cõfido futurũ. Studia mea erga te, quibus certe nulla esse maiora potuerũt, tibi tam grata esse, q̃ ego putaui fore, minime miror, vehemẽter q; lætor. Quæ qdem tu, si recte istic erit, maiora, & grauiora cognosces. IIII. Cal. Iun.

Plãcus Ciceroni. S.

PVderet me incõstantiæ meatũ literarũ, si non ex aliena leuitate penderent. Oia feci, quare Lepido coniuncto ad R.P. defendẽdam, minore solicitudine vestra perditis resisterẽ. Oia ei & petẽti, recepi, & vltro pollicitus sum: scripsiq; tibi biduo ante, cõfidere me bono Lepido eẽ vsuæ, comuniq; cõsilio bellũ administratuæ. Credidi chirographis eius, affirmatiõi præsentis Laterensis, q tum apud me erat, recõciliarẽ q; me Lepido, fidẽq; haberem, orabat. non licuit diutius bene de eo spare. Illud certe caui, & cauebo, ne mea credulitate, R.P. summa fallat. Cũ Isarã flumẽ, vno die ponte cõfecto, exercitũ traduxissem, p magnitudine rei celeritatem adhibẽs, quod petierat p lr̃as ipse, vt maturarẽ venire: p̃sto mihi fuit stator eius cũ lr̃is, qbus, ne venirẽ, denunciabat: se posse conficere p se negociũ: interea ad Isaram expectarem. Indicabo temerarium meum consilium tibi: nihilominus ire decreueram, existimans eum

HVBER. PVderet me. Quia vt supra diximus: scripserat Plancus se sperare habere Lepidum & coniunctum & fidum ad tempu. defendendam, cum inuenisset se ab eo deceptũ, hac epistola se excusauit, omnẽq; culpam transtulit in leuitatem & perfidiam Lep. a quo dicit sibi omnia demonstrata fuisse quibus facile potuisset credere. Narrat autem quo deprehenderit eius perfidiam: tum ex eius Statore: tum ex lr̃is Laterensis. Deinde exponit quo aio essent quidam ex militibus Lepidi: vixq; se continuisse quin ad eum veneri: sed vidisse esse summæ dementiæ obiicere se & exercitum suum tantis periculis, si Lepi. cũ An. coniunctus fuisset: pollicetur tamen se defensurũ prouinciã quãtum poterit, seruaturũq; omnia integra, donec ad eũ trãsmittat exercitus, q erat in Italia, quod vt q̃primũ fiat, rogat Cice. Postremo excusat fratrẽ suum quod nõ citius venerit, quia laborauerat febri, quẽ ostendit esse paratũ ad oia cõmoda reip. petitq; a Cice. vt eum cõmẽdatũ habeat: &, si poterit, substituat eũ in locũ Hircii cõsulis, qui perierat in bello Mutinẽsi. ¶ Incõstantię. instabilitatis: varietatis, q cum scripserim in primis Lepidũ coniunctũ esse mecũ: postea scribã nõ ita esse. ¶ Penderent. pcederent. ¶ Aliena.s.Lepidi. ¶ Quare. ob quam rem. ¶ Perditis. sceleratis. ¶ Recepi. promisi cum obligatione. ¶ Pollicitus sum. obtuli. ¶ Bono. fido amico reipub. ¶ Communi & suo, & meo. ¶ Chirographis. scriptis manu eius. ¶ Affirmationi. attestationi: qui dicebat eũ omnino ita esse facturum. ¶ Reconciliarẽ. vt redirem in gratiam. ¶ Fidem haberem.i.vt crederẽ Lepido. ¶ Non licuit. non potui. q statim mutauit propositũ. ¶ Summa re.i. status ipse rei. ¶ Cum Isa. nunc Plancus dicit quomodo mutationem Lepidi intellexerit: quia cum iret ad eius auxiliũ: sicut ab eo rogatus fuerat, statim admonitus est ab eius nuncio ne iret, sed eũ ad Isaram expectaret. ¶ Quod petierat per literas. q ipse ad me scripserat: vt q̃primũ ad eum venirẽ. ¶ Pręsto fuerit. obtulit se mihi: occurrit. ¶ Stator. cubicularius est enim nomẽ officii: dicit aũt stator: vt supra plenius diximus, q apud Imperatorẽ vel pretorẽ assidue stat, quales sunt cubicularii. ¶ Se posse.s.scribebat. ¶ Per se. sine auxilio meo. ¶ Perficere ne resistere. M. An. & sustinere omniũ impetum belli. ¶ Indicabo. fatebor. ¶ Nihilominus. licet scripsisset ne irem.

Inconstantiæ.

Stator

ASCEN. PVderet &c. ¶ Quia scripserat Plancus se sperare vt haberet Lepidum & coniunctũ & fidum ad temp. defendendam: ideo cum inuenisset se ab eo deceptum: hac epistola se excusauit: omnẽq; culpam transtulit in leuitatem & perfidiam Lep. quã quomodo deprehenderit etiam scribit, & se vix continere potuisse, quin ad eum iuerit: sed vidisse fore summæ dementiæ obiicere se & suos tantis periculis. Purgatq; fratrem q; non citius venerit: commendatq; eum rogatq; vt ipsemet in Hircii locum substituatur. Ordo est, Puderet me inconstantiæ literaꝝ meatum, si sup. literæ meæ: non penderent ex leuitate.i. inconstantia aliena.s.Lep. ¶ Mallem tñ legere penderet vt sic in constantia literarum mearum non penderet ex leuitate aliena. ¶ Feci omnia quare.i. quamobrem Lepido coniuncto.s.mihi: ad defendendam rempu. ego resisterem perditis.s.ciuibus An. & eius fautoribus sup. cum minore solicitudine vestra. Ego &.i. simul recepi: promisi, omnia sup. Lepi. petenti, & scripsi tibi biduo ante, me confidere me esse vsurum Lep. bono.i. amico & fauorabili, & administraturum bellum consilio communi. communicato cum Lepido. ¶ Credidi, idest fidem adhibui: Chirographis.i. scriptis manu eius.s.Lepidi credidi affirmationi Laterẽ. qui erat tum.i. tunc apud me: & orabat, sup. vt reconciliarem.i. amicitiam coniungerem me Lepido & haberem fidem: idest confiderem. ¶ Non licuit, idest non est datum, aut concessum, sperare bene de eo.s.Lepido diutius: idest multum diu. ¶ Ego certe caui.i. cauendo insidias effeci, & cauebo.s. deinceps: ne summa.i. suprema salus reip. fallatur, idest decipiatur: & fraudetur. credulitate mea: idest per credulitatem meam, hoc est facilitatem credendi. Cum traduxissem exercitum Isaram aut Isacam, idest duxissem trans Isacam flumen in delphinatu Ponte effecto vno die: in quo commendat celeritatem: mirum est tamen: quod alibi dicit duobus castellis & multo præsidio capita pontis munita reliquisse, si vno die pontem fecerit adhibens celeritatem pro magnitudine rei, quæ scilicet id exigebat, vtpote accessio Lepidi & exercitus eius ad rempu. vti sperabat: q; idest quia, ipse: scilicet Lepidus caput rei petierat per literas, vt maturarem venire. ¶ Stator, idest minister publicus dictus a stando q; stet paratus ad eundum. quo mittatur. fuit præsto.i. præsens cum literis eius: quibus denuntiabat: idest contrariæ sententiæ factus significabat, ne venirem: scilicet ad ipsum. ¶ Et denuntiabat se posse conficere: idest absoluere negocium: idest expugnationem Antonii: & liberationem reip. per se: & sup. vt expectarem sup. eam ad Isaram. ¶ Indicabo tibi: o Cicero: consilium meum temerarium, ego decreueram ire: scilicet ad Lepidum nihilominus.i. quamuis denuntiasset mihi rem existimas eum vitare, idest fugere socium gloriæ, hoc est velle se solum habere laudem deuicti Antonii.

¶ Socium

HVEBR.

¶ SOcium.g. participē gloriæ.i.existimans φ ipse solus vellet habere gloriā de superato M.Ant. ¶ Delibare.degustare sumere. ¶ Ieiunii.insatiabilis,quia oia sibi appetit sicut ieiunu. ¶ Subesse.latenter esse.s. putabā. ¶ Durius.asperius.i.si aliquid piculosius ei immineret. ¶ Nō ma.hō.i.bonæ intentionis. ¶ Suo chi.ꝓpria manu scriptas. ¶ Desperans spē amittens, ¶ Destitutū.acceptum derelictū Lepido. ¶ Ne fa.a Lepido. ¶ Suam fi.so.esse suā fidem quā mihi dederat: cū affirmaret de Lepido esse fractā:qa nō posset eam pstare,qa Lepidus eū decepisset:supra enim dixit credidi chirographis eius affirmationi psentis laterensis. ¶ Leuo.i.legato meo:de quo supra in epistola q̄ incipit. ¶ Quid in aio habuerim. ¶ Præferenda.ad vos. ¶ Concionaret.orationem haberet pro concione. ¶ Improbi per se.i.sua natura mali corrupti facti mali. ¶ Per eos qui psunt.i. ab iis qui eis psunt & declarat qui sint. ¶ Canidios & rufrenos. pluralē posuit pro singulari inuidiose.Nā Canidius & Rufrenus mali viri tribuni corrūperāt milites, & eos a rep. alienauerant. ¶ Quos cæte. Viri boni ironice. ¶ Duobus cō.icctirco & Pansa. ¶ Occisis.in bello Mutinensi. ¶ Amissis.mortuis. ¶ Iudicatis. a senatu,Hoc qđ dixerāt milites se nolle pugnare aduersus aliquē pro rep.ꝓpter causas supradictas. ¶ Vindicarat. punierat. ¶ Aut sa. mitigauerat aliqua exhortatione,vn̄ & ipse videt assentiri volūtati militum me pugnent cōtra Ant. ¶ Huc.pro illuc.s. ad Lepidum. ¶ Duobus. ¶ Lepidi & Antonii. ¶ Obiicere.tanq̄ vile. ¶ Maxima au.s.obiicere.i.eos q venissent in auxiliū meum. ¶ Principes gal .q fauebant mihi. ¶ Ita.s.obiiciēdo temere duobus exercitibus cōiūctis. ¶ Oppressus. fusus deletus cū exercitu. ¶ Perdidissem.deleuissem. ¶ Non mō ho. mor.qa iis,qui pro repu.mortui fuissent,magnificentissima funera fiebant: qui vero eam pdidissent,nulla oratio. ¶ Misericordiā def.i.fore vt nemo miseret mei:sed potius dicerent me merito perisse. ¶ Redituṛus, reuersurus: vt nullo pacto eā ad ipsum Lepidū. ¶ Tanta mu. tantas occasiones,s. vt obiicerē eis exercitum meam pꝛouinciam & principes Galliæ & Cæ. quę ipsi munera existimarent. ¶ Perditis. sceleratis. ¶ Opportunis. cōmodis. ¶ Ille exercitus.s. Lepidi. ¶ Descerit.defecerit, rebellauerit. ¶ Integra.sine detrimēto.in eo statu,in quo nunc sunt. ¶ Quoad. quousq̄. ¶ Submittatis: celeriter mittatis. ¶ Exercitatis.Bru.& Cę.Octauiani. ¶ Pari.sicut vindicastis apud Mutinā. ¶ Nec depugnare. pollicetur Plancus se paratissimū esse pro rep.ad omnia ad mortē vsq̄:nec cuiq̄ cessurum. ¶ Traiiciendum. transmittendum. ¶ Corroborentur. confirmarentur , capiant vires nobis quiescentibus. ¶ Perturbarentur.videntes φ non mittantur auxilia.

Quoad

socium gloriæ vitare. Putabam posse me nec de laudeieiuni hominis delibare quicquam,& subesse tamē propinquis locis,vt si durius aliquid esset, succurrere celeriter possem.Ego non malus homo hoc suspicabar. At Laterensis vir sanctissimus suo chirographo mittit mihi literas:in iisq̄ desperans de se,de exercitu, de Lepidi fide,querēsq̄ se destitutū. in quibus aperte denūciat, videam ne fallar: suam fidem solutam esse: R.P.ne desim. Exemplar eius chirographi Titio dedi. Ipsa chirographa omnia,& q̄bus credidi,& ea,quibus fidem nō habendam putaui, Leuocispio dabo pferēda,qui oībus his interfuit rebus. Accessit eo, vt milites eius,cum Lepidus cōcionaretur,improbi p se,corrupti ēt per eos,qui psunt,Canidios,Rufrenosq̄ & cęteros,quos,cū opus erit,scietis, conclamarint viri boni pacem se velle, neque esse cum vllis pugnaturos, duobus iam Coss.singularibus occisis, tot ciuibus ꝓ patria amissis,hostibus deniq̄ omnibus iudicatis,bonisq̄ publicatis.neq̄ hoc aut vindicarat Lepidus,aut sanarat.Huc me venire, & duobus exercitibus cōiunctis obiicere exercitum fidelissimum , maxima auxilia principes Galliæ, prouinciam cunctam, summæ dementiæ,& temeritatis esse vidi:mihiq̄,si ita oppressus essem,R.Q.P.mecum perdidissem,mortuo non modo honorem , sed misericordiā quoq̄ defuturā. Itaq̄ rediturus sum:nec tanta munera perditis hominibus dari posse sinā.Exercitū locis vt habeam opportunis, prouiciam tuear, etiam si ille exercitus desciuerit,oia vt integra seruem, dabo operā , quoad exercitus huc summittatis,pariq̄ felicitate R.P.hic vindicetis. Nec depugnare , si occasio tulerit:nec obsideri , si necesse fuerit:nec mori,si casus inciderit , pro vobis paratior fuerit quisquā.Quare hortor te mi Cicero exercitum huc traiiciendū quāprimum cures,& matures prius, q̄ hostes magis corroborentur,& nostri perturbētur.

ASCEN.

¶ PVTAbam.i.secundo loco,me nec delibare.i.degustare quicq̄ de laude hominis ieiunii.i. sic auidi ad laudem: vt ieiunus est ad cibū: & putabam tamen subesse.i. clam inesse locis propinquis:vt si aliqd esset.i.accideret durius:hoc est si forte succumberet Lepidus , possem succurrere celeriter. ¶ Ego homo nō malus.i.minime astutus: suspicabar hoc,at Laterensis vir sanctissimus.i.integerrimæ fidei:mittit mihi lr̄as suo chirographo.i.scripto manus suę,& desperans meis .s.copiis:de se de exercitu de fide Lepidi , & quęrens se destitutum:derelictum solū in fide. ¶ In q̄bus.s.literis,ipse denunciat aperte sup.vt videam.i.prospiciā:ne fallar:fidem suam esse solutā:aut a se aut a Lepido,si a se,sensus est fidem suam non esse obligatā ad præstanda quæ non posset:cum denunciaret se amplius non posse:si a Lepido,dic solutam.i.violatam & interruptā,ne desim.i.vt cōsulam reip. ¶ Ego misi Tytio,exemplar.i.vt dicunt duplum chirographi.i.manu scripti eius. ¶ Ego dabo Leuocispio perferenda.s. ad senatum:oia chirographa.i.scripta manibus Lepidi Laterensis,& aliorū ex quibus credidi.s.promissis eorū: & ea quibus putaui fidē non habendā.i.non credendū esse:q.i.Leuocispius interfuit oibus his rebus. ¶ Accessit.i.additū est:eo.i.ad eam infidelitatem Lepidi vt cum Lepidus concionaretur.i. orationem haberet ad milites suos: milites eius improbi per se.i.propria natura & corrupti ēt per eos qui præsunt vtpote per Canidios,Rufrenos & cæteros, quos scietis cū opus fuerit conclamarint sup.tanq̄ viri boni se velle pacem neq̄ esse pugnaturos cū vllis:& hoc duobus consulibus singularibus.s.Hircio & Pansa iam occisis,tot ciuibus amissis ꝓ patria. ¶ Deniq̄ omnibus.s. Antonianis iudicatis.s. a senatu hostibus , & bonis.s. eorum publicatis,neq̄ Lep.aut vindicarat hoc,aut sanarat.i.ad sanum consiliū cōuerterat. ¶ Ego vidi.i.consideraui: me venire huc.i.ad talem exercitū,& obiicere.s.trucidandum duobus exercitibus coniunctis.s.An.& Lep. exercitū fidelissimum:& ita diligētē:& maxima auxilia Galliæ:& cunctam pꝛouinciam:esse summæ dementię & temeritatis:& vidi si oppressus essem ita:& perdidissem remp.mecū:non mō honorem. ¶ Sed quoq̄.i.ēt : misericordiam defuturā mihi mortuo. ¶ Itaq̄ rediturus sum.s.in pꝛouinciam:nec sinā.i.patiar: tanta munera.i. tam fidelem & bene instructū exercitū posse dare .i.obiici,hostibus pditis. ¶ Ego habebo exercitū locis opportunis:tuear.i.ptegam pꝛouinciam etiā si,ille.s.Lepidi exercitus desciuerit.i.defecerit a rep.ad Antoniū:& dabo operā,vt seruem oia integra.i.neq̄ fracta neq̄ imminuta.Quoad.i.donec mittatis huc exercitū,& vindicetis.i.libertati restituatis remp.pari felicitate,qua.s.apud Mutinā. ¶ Nec q̄sq̄ fuerit paratior.s.q̄ ego depugnare.i.excidionalem pugnā obire,si occasio tulerit.i.dederit:nec obsideri si necesse fuerit: nec mori ꝓ vobis,si casus inciderit.Quare o mi Ci.ego hortor te sup.vt cures exercitū traiiciēdū.i.trās alpes mittēdū huc.i.ad nos. q̄primū.i.valde cito,& matures.i.acceleres pusq̄ hostes corroborent,nā & nr̄i,q pauciores & debiliores sunt,pturbētur.

HVBER. ¶ In quo, in qua re, s. vt traiiciātur exercitus. ¶ In possessione, quia iam habuerat vnam victoriam apud Mutinā. ¶ Fratrem meum. Plancum. ¶ In febriculā. sic supra, fratrem meum assiduis laboribus cōuersationibus cōfectum grauiter se habuisse antea tibi scripsi. ¶ Istuc, istuc. ¶ Concupiscere. i. mihi optare. ¶ Habeo te. i. reliquo iudicio tuo: q me plurimū amas, vt quantū tu velis: & qn̄ tu velis mihi cōferatur: sic supra. ¶ Concupisco aūt mihi nihil contra qd̄ ipse pugno: sed & temporis, & remoderatorem te facile patior esse. ¶ Subdas. substituas. ¶ Hircii. consulis, qui in bello interiit.

ASCEN. ¶ In quo. i. in qua re, hoc est in exercitus traiectiōe, si celeritas erit adhibita: resp. manebit in possessione victorię. s. apud Mutinā initę, & hoc sceleratis. s. reliquis deletis. Fac sup. vt valeas, & diligas me. Hic videt̄ finis superioris eplæ: vt sequētia nouā cōstituant aut saltē seorsum scripta censeant̄. Sunt enim alterius argumēti & q̄ sic scripta videnī: vt a solo Cic. legant̄: cū superiora ab oībus legi p̄nt. Ordo aūt est. Excuses literis. s. mittendis ad senatū fratrē meū ciuē fortissimū tibi, & paratissimū ad oīa. s. mādata obeunda. q. s. frater incidit ex labore. i. fatigatione in febriculā assiduā. & satis molestam. ¶ Cum primū poterit nō dubitauit recurrere istuc. i. ad vos ne quo. i. aliquo loco desit reipu. Ego rogo sup. vt habeas dignitatem meam cōmendatā. s. tibi: hoc est suscipias eā p̄tegendam ab obtrectatoribus. ¶ Sed sup. nihil oportere me concupiscere. nā sup. habeo te &. i. simul: amantissimū mei, & qd̄ optaui: summæ authoritatis. q. d. q velis eū sis amantissimus mei: & possis me defendere, cū sis summæ authoritatis. ¶ Tu videris. i. tuum fuerit videre, & iudicare: q̄tum. i. q̄ magnum. & qn̄. i. quo tpe: velis tuū munus esse apud me. i. me tibi esse obnoxium, aut tuum munus esse apud me. i. me obire munus, & ptes tuas. q. d. fuero semp & in oībus paratus: vt sit sile illi postea ab Aeolo apd Ver. ad Iunonē dicto: Tuus o regina qd optes Explorare labor, mihi iussa capessere fas est. ¶ Ego rogo te tantū. i. dūtaxat sup. vt subdas. i. sufficias & substituas me in locū Hirci. i. vt si pro Hircio consul. &. i. simul ad amorem tuum. s. augendū in me, & ad obseruantiam meam. s. augendam in te obseruando. q. d. cum id & amor tuus in me, & obseruantia mea in te exigat.

In quo si celeritas erit adhibita, R. P. in possessione victoriæ deletis sceleratis permanebit. Fac valeas, meq; diligas. Fratrē meū tibi, fortissimū ciuem, & ad omnia paratissimū excuso literis, qui ex labore in febriculam incidit assiduam, & satis molestam. Cū primum poterit istuc recurrere, non dubitabit, ne quo loco R. P. desit. Meam dignitatem cōmodatam habeas, rogo. Concupiscere me nihil oportet. habeo te & amātissimum mei, & quod optaui, summæ authoritatis. Tu videris quantū, & quando tuum munus apud me velis esse. Tātum te rogo, in Hircii locū me subdas & ad tuum amorem, & ad meam obseruantiam.

¶ Ex Epistola. Puderet me inconstantiæ meæ.
¶ Putabā posse me, nec de laude iciuni hominis deliberate geq̄. ¶ Hoc me venire, & duobus exercitibus, & ducibus coniunctis obiicere exercitum firmissimum.

22

M. T. Cicero Cn. Planco Imp. Cos. Des. S. D.

In te, & in collega oīs spes est, Diis approbātibus Cōcordia vestra, q̄ senatui declarata lr̄is vestris est, mirifice & senatus, & cuncta ciuitas delectata ē. Quod ad me scripseras de re agraria: si consultus senatus esset, vt quisque de te honorificentissimā sn̄iam dixisset, eā secutus essem: qui certe ego fuissem: sed pp tarditatē sn̄iarū, moráq; rerum, cum ea, quæ consulebantur, ad exitum nō peruenirent, cōmodissimū mihi, Plācoq; fratri visum est, vti eo, quod ne nostro arbitratu componeretur, qs fuerit īpedimento, arbitror te ex Planci lr̄is cognouisse. Sed siue in S. C. siue in cęteris rebus desyderas aliqd, sic tibi psuade, tātā esse apud omneis bonos tui charitatē, vt nullū genus amplissimæ dignitatis excogitari possit, qd̄ tibi nō paratū sit. Lr̄as tuas vehementer expecto, & qdē taleis, qualeis maxime opto. Vale.

HVBER. In te & in collega. Cum, B. recepisse se in Gallia ad Plancum scripserat Plācus magnam esse inter se concordiam ad defendendā p̄riam, q̄re dicit Ci. & senatum & totam ciuitatem vehemēter delectam esse. ¶ Deinde qa rogauerat Plancus Ci. vt si senatus fuisset interrogatus de re agraria assentiret̄ ipse Ci. iis, q honorifice dixissent p Plan, q hanc curabat magis pp milites suos q̄ pp se: vt infra alio loco dicet, rn̄det Ci. se fuisse paratissimū: sed eū nihil cōcludetur in senatu pp tarditatem eorū: qui dicebant sn̄ias: visum fuisse & sibi & Planco Planci fratri vt facerent id, qd̄ non potuit componi arbitratu ipsorum quodā impediente, de quo dicit se putare esse ad eū scriptum a Plan. eius fre. Postremo dicit eū non debere dubitare tantā esse ei charitatem apud oēs bonos: vt nō possit oīa obtinere. ¶ Collega D. Bru. ¶ Ois spes, cōficiendi belli. ¶ Diis ap. diis fauentibus. ¶ Concordia vr̄a. tua & collegæ Bru. ¶ De re ag. q̄rebat. n. Plancus, vt in distributione agrorū, q erant viritim diuidendi inter bonos ciues, ipse esset cōmendatus. ¶ Consulatus, interrogatus, vt diximus in. i. lib. ¶ Vt, sicut. ¶ Honorificentissima. cū laude & cōmendatione tua. ¶ Eā se. es. i. eā approbassem, ¶ Qui fuis. i. q fuissem ille, q dixisset sn̄iam honorificentissimā p te: & nō solū essem locutus sn̄iam aliorū. ¶ Sed. dicit Ci. q̄re nō potuerit dicere sententiā p Planco. ¶ Quę cō. q interrogabant̄ senatui vel q̄ deliberant̄. ¶ Fr̄i. tuo. ¶ Vti, eo. i. id cape. ¶ Qd̄ ne. i. qd̄ qdā de quo ad te puto fratrem tuū scripsisse: impediuit nos ne fieret, vt valebamus. Est aūt ordo: visum est mihi & Planco fratri vti eo, qd̄ vt ne cōponeret̄ arbitratu nostro non arbitror te cognouisse ex lr̄is Planci fratris, q fuerit impedimento: impediti enim fuerant a quodā, quem nō nolat, ne illa res agraria componeret̄: vt volebant ipsi Ci. & Plan. frater. ¶ In senatuscon. i. in iis quæ a senatu deliberanda sunt. ¶ Charitatem tui, amorem erga te. ¶ Talis. s. quæ declarent mihi Antonium oppressum.

ASCEN. In te &c. Cū Bru. recepisset se in Galliā ad Plancū. scripserat Plancus secū eo ad patriæ defensionem cōsentire. de qua re nunc dicit Ci. senatū populūq; Ro. mirifice lætatū. Deinde quod de agraria lege rogatus erat. dicit se ad id paratū fuisse: sed opportunitatem defuisse. iterū inflāmans hoīem ad reip. protectionem, & ad literarum scriptionem. Ordo est. Omnis spes. s. reip. aut salutis est in te o Plance, & in collega. s. tuo: Bru. diis approbātibus. i. vota nostra & vestra secūdantibus. ¶ Et. i. simul senatus & cuncta ciuitas. s. Romana: delectata est mirifice concordia vestra. i. propter vestram eō cordiam quæ declarata est. i. clare significata senatui lr̄is vestris. ¶ Quod tu scripseras ad me de re agraria. i. agris diuidendis militibus tuis, vt bñ de rep. meritis. si senatus esset cōsultus. i. rogatus sn̄ias: vt quisq; dixisset sn̄iam honoratissimā. s. tibi secutus essem eam, qua. s. sn̄ia honoratissima tibi aut de te: ego certe fuissem. sed cum ea, quæ consulebantur. i. de qbus fiebat consulatio non puenirent ad exitū. i. ad decretionē visum est mihi & fratri. s. tuo Planco: commodissimum vti eo. s. quo vt scis vsi sumus: quod. s. decretū quo vsi sumus, ego arbitror: te cognouisse ex lr̄is Planci. s. fratris tui: qs fuerit impedimento. i. qs impediuerit, ne cōponeretur. i. fieret & absolueret̄ arbitratu nostro. i. s̄m arbitratū & volūtate nostrā: hoc est Plāci & meam. Sicut in multis aliis epistolis, qa res erat nota scribenti, & ei, ad quem scribit: nobis mansit ignota.

¶ Quis

Quis enim diuinauerit qd fuerit quo vsi sint, aut qs impediuerit quo minus senatusconsultũ ex snia vtriusq; factum fuerit. Sed siue tu desyderas aliqd in senatuscõsulto, siue in cæteris rebus psuade tibi, sic: charitatem tui.i.in te esse tantã apd oẽs bonos, vt pote reip. amatores vt nullum genus dignitatis amplissimæ, possit excogitare.s.a te: qd non sit paratũ tibi. ꝛ Plus est qd dicit excogitari, q̃ si diceret posci: facilius.n. est aliqd excogitare quã petere. Plus ẽt est qd dicit qd tibi cõparatũ sit: q̃ si diceret: qd tibi nõ detur, qa qd paratũ est, expectat habitũq; ẽt si non petierit. ꝛ Ego expecto vehementer literas tuas. Et quidem tales quales maxime opto, hoc est quibus significas te hostes deleuisse aut qd simile. Vale.

Plancus Ciceroni.S. 23

NVnquã mehercule mi Cicero me pœnitebit maxima pericula pro patria subire, dũ, siqd acciderit mihi, a reprehensione temeritatis absim. Confiterer imprudentia me lapsum, si vnq̃ Lepido ex aĩo credidissem. CREDVLITAS enim error est magis, q̃ culpa: & qdem in optimi cuiusq; mentem facillime irrepit. Sed ego non hoc vitio pene sum deceptus. Lepidũ enĩ pulchre notã. Quid ergo est: Pudor me, qui in bello maxime est periculosus, hunc casum coegit subire. Nam nisi vno loco essemus, verebar necui obtrectatorũ viderer & nimiũ pertinaciter Lepido infensus, & mea patiẽtia ẽt alere bellum. Itaq; copias ꝑpe in aspectũ Lepidi, Antoniiq; adduxi, quadragintaq; miliũ passuum spatio relicto cõsedi, eo consilio, vt vel celeriter accedere, vel cũ salute recipere me possem. Adiunxi hæc in loco eligẽdo, flumẽ oppositũ, vt haberẽ in quo mora trãsitus esset. Vocontii sub manu vt eẽnt, per quorũ loca mihi fideliter pateret iter. Lepidus desperato aduentu meo, quẽ nõ mediocriter captabat, se cũ Antonio cõiũxit ad IIII. Cal. Iun. eodemq; die ad me castra mouerunt. viginti millia passuum cum abessent, res mihi nunciata est.

NVnq̃, quia cũ Plãcus putaret se coniunctum esse cum Lepido fuerat ab eo deceptus, hac epla primum se excusat: ne videatur per imprudentiam fuisse deceptus. Deinde scribit quemadmodum & sibi & exercitui suo prouiderit: posteaq̃ cognouit perfidiam Lepidi, & excusat Laterensem. qui affirmauerat de Lepido non malitiose vt deciperet Plancum, sed ꝑp nimiam indulgentiam suam erga Lepidum: a quo postea q̃ vidit se deceptum dicit eum tantum dolorem accepisse: vt voluerit seipsum interficere: incertumq; adhuc sibi esse vtrum sit victurus. Narrat quantum doluerint Lepidus & M. Anto. quod non potuerint intercipere ipsum Plancum: & exponit aliquas cãs odii Lepidi erga se. Hortatur postremo Ciceronem: vt det operam Cæsarem Octauianum ad se mitti cum exercitu, aut saltem eius exercitum: dicit enim ꝙ si ipsi recte gesserint res Romæ, ipse bene tuebitur prouinciam. ꝛ Acciderit, male euenerit. ꝛ Absim a reprehensione temeritatis.i. non reprehendar fuisse temerarius: & imprudenter fecisse. ꝛ Lapsum.i.cespitasse. ꝛ Credulitas: facile credere. ꝛ Error, cum casu quispiã decipitur, & aliqd pro alio accipitur, culpa vero cum ob negligentiam quispiam peccat. ꝛ Irrepit: ingreditur. ꝛ Cuiusq; optimi: vt.n. quisq; optimus est: ita facillime credit, qm alios ex ingenio suo iudicat, & plerunq; errat. ꝛ Pene hoc vitio non sum deceptus.i. fere non peccaui etiam per errorem credulitatis. quia nunq̃ credidi Lepidum bonum. ꝛ Noram.s. malum & inconstantem. ꝛ Quid.s. est: si non fuit credulitatis error: quid ergo est quod te decepit. ꝛ Pudor: rñdetur sicut supra accidit mihi ꝙ homini pudenti & cupido satisfaciendi reip. accidere solet. ꝛ Vno lo. ne coniungerem me cum Lepi. sicut ille orabat. ꝛ Pertinaciter: obstinate: indurate. ꝛ Alere: fouere: in longum deducere. ꝛ Offensus: iratus: inimicus. ꝛ Mea patien. si pateret ipsum esse solum aduersus An. ꝛ Prope, fere. ꝛ Consedi: constiti cum exercitu. ꝛ Eo consilio: ea deliberatione. ꝛ Accedere ad ipsos, vel recipere, retrahere. ꝛ Est sa. & me & exercitu meo incolumi. ꝛ Adiunxi: pergit probare se omni prudentia vsum esse ne captaretur insidiis a Lepido. ꝛ Oppositum: a Lepido. ꝛ Mota: aliqua dilatio: ne tam cito posset transire. ꝛ Vt essent: subaudi adiunxi hoc: vel prouidi, vt essent. ꝛ Voconii, populi Galliæ, super Quæros non longe a Druentia fluuio. De quibus Strabo lib. iiii. ꝛ Sup. manu: prouerbialiter dicit dixit, i. apud prope. ꝛ Pateret: esset apertum, & facile sine cuiusquam impedimento. ꝛ Fideliter sine insidiis cuiusquam. ꝛ Captabat: insidiose quærebat. ꝛ Res, quod erant coniuncti, & ꝙ mouerent castra contra me.

HVBER.

Error

Culpa

Pertinaciter

Alere

Voconii

Impedimenta

NVnq̃ &c. Quia Plancus ab Lepido vt vidimus deceptus erat: hac epistola se purgat, ne putetur per imprudentiam suam fuisse deceptus. ꝛ Deinde scribit quemadmodum sibi & suis prospexerit postq̃ perfidiam Lepidi cognouerat. purgatq; Laterensem, qui Lepidum commendarat nõ malitiose quo Plancum deciperet: sed propter nimiam indulgentiam suam erga lepidum. Dicit autem ex ea fraude se tantum doluisse, vt parum abfuerit, quin sibi mortem inferret. Narrat etiam quam ægre tulerint Lepidus & Antonius ꝙ se.i. Plancum: non circumuenerint. Hortaturq; vt Cæsarem Octauium ad se mittat. Ordo est, vnde vnquam: o mi Cicero, non pænitebit vnquam mehercule me subire maxima pericula pro patria: dum.i. dummodo: siquid.s. aduersitatis acciderit mihi, ego absim.i. immunis sim a reprehensione temeritatis.i. si non puter temeritatis argui, si præter opinionem quicquam acciderit. ꝛ Ego confiterer me lapsum imprudentia, si vnquam credidissem ex animo.i. syncere & plene. Lepido: dico supple me lapsum fuisse non peccasse. ꝛ Enim: dicit quia credulitas.i. facilitas in credendo: est magis error q̃ culpa: & quidem.i. certe ipsa irrepit.i. tacite illabitur, facilime in mentem optimi cuiusq;. ꝛ Quod per quam verum est. Nam mali, cum credant omnes sui similes, non facile decipiuntur. ꝛ Sed ego sum pene.i. quasi deceptus non hoc vitio.s. credulitatis. dices sup. ergo quid est.s. ꝙ errasti. Responsio. ꝛ Pudor qui est maxime periculosus in bello, quia audacem fortuna iuuat: coegit me hunc casum. ꝛ Nam nisi essemus vno loco.i. si manerem in prouincia mea verebar ne viderer cui.i. alicui obtrectatorum.i. inuidorum famæ meæ detrahentium: infensus.i. iratus Lepido nimis pertinaciter: si.s. pro communi salute nolle me illi coniungere: & viderer etiam alere bellum, mea patientia.i. longanimitate aut tarditate: ꝙ pateret hostem tãdiu viuere quos coniunctus cum Lepido possem statim opprimere. Itaq; adduxi copias sup. meas prope.i. quasi in conspectum Lepidi & Anto. ꝛ Consedi.i. locum quietis reperi, a confido, quod sic accipitur Aenei.i. Vultis & his mecum pariter considere regnis: vnde verum est sido quoq; sedi habere in preterito, quod docet Valla. spatio quadraginta quoq; millium passuum relicto.s. a castris Lepidi, eo consilio vt possem vel accedere celeriter.s. ad Lepidum si fuisset in ea snia, in qua esse debebat, vel possem recipere me.i. a cõflictu eripere, cum salute.s. mea & exercitus. ꝛ Ego adiunxi.i. addidi. hæc.i. has res. quas res quas dicam, in loco.s. considendi eligẽdi eligẽdo, vt hẽrem flumen oppositũ.s. exercitui Lepidi: in quo.s. flumine: esset mora transitus.i. in quo transeundo moram traheret Lepidi: exercitus, & supple adiunxi: hoc est effeci: vt Voconii, alii legunt Vocontii populi in illis partibus Galliçe: essent sub manu.i. potestate mea: per quorum loca iter pateret mihi fideliter. ꝛ Lepidus aduentu meo quem captabat non mediocriter. immo ardenter desperato: coniunxit se cum Anto. ad IIII. Cal. Iun. &.s. ipsi coniuncti mouerunt castra.s. sua: ad me.s. procedendo: res est nunciata mihi cum abessent viginti millia passuum.

ASCEN.

HB VS R. ℭ D E VM deorũ, Recipere͂, retrahere͂ in locũ tutũ. ⁋ Nihil fi.fu.i. ne videreť fugere, timore eorũ. Impedim͂etorũ farcinaꝶ, dicunť.n. impedim͂eta onera militaria. ⁋ Interrupi, fregi, disieci. ⁋ Colligendũ se, intra vrbes suas priusq̃ opprimerenť re pẽtino aduetu hostium. ⁋ Fatebor, dicã ꝑstabor: licet deceptus sit a Lepido. ⁋ Indulgentiã, obsequiũ. ⁋ Minus sagacẽ, minus acutũ: & diligentẽ. ⁋ Iustius: honestius. ⁋ In Le. q̃a fuit ꝑfidus cõtra eũ. ⁋ Afferre.m. inicere manus.i. violẽter se manibus ꝑprijs interficere. ⁋ Cona. eſt. tentauit. ⁋ Interp. impeditus. ⁋ De hoc. qđ sit victurus. ⁋ Paricidarũ. ꝓditorũ dicunť .n. q̃si paricidæ & interfectores parentũ & p̃riæ ꝓditores, q̃a p̃ria parens eſt vniuscuiusq;. ⁋ Cũ dolore, dolẽt.n. summope quod nõ potuerint me excipe & opprimere. ⁋ His eis.s. paricidis. ⁋ Recẽtes, nouas: expõit aũt eãs iracũdiaꝶ. ⁋ Castigare: obiurgare, rep̃hẽdere. ⁋ Extingueret: sopiret penitus tolleret. ⁋ Improbabã: accusabã. ⁋ Colloq̃a, ipsius Lepidi: cum An. secreta cõtra rẽp. ⁋ Fide Le. data eis fide a Lepido. ⁋ Vestinũ: ex Vestinis pplis, q sunt Italię vltra Picenum finitimi. Amiternis: vt scri. Stra. ⁋ Petiuerũt me: insidias in me intenderũt: in ã petitiões ꝓprie gladiatorũ dicũ: & petere ẽ inuidiose aut violẽter aggredi: vt apud Vir. reginã petit. Ci. ꝓ Qu. Ligario. Quid.n. Tubero tuus ille destrictus i acie pharsalica gladius agebat: cuius latus ille mucro petebat? ⁋ Frustratio inanis conatus eorũ. ⁋ Neruose: fortiter. ⁋ Subornes: adiuues instruas. ⁋ Cęsar. Octauianus adolescẽs. ⁋ Cuius ipsi⁹: vel Cę. vel exercitus eius: sed melius Cæsa. q̃a fuderat Ant. apud Mutinã. ⁋ Agit: eſt impendent. ⁋ Quicq̃d: sensus eſt, q̃cq̃d necessariũ fuit sceleratis & ꝑditis cõtra p̃triam: oẽ paratũ eſt: ita vt nihil desit. ⁋ Nos aũt ꝓ defendẽda: salute cur nõ ponamus oẽs facultates n̄ras: q̃s hẽmus. ⁋ Perditorũ: paricidarum. ⁋ Id o. id totũ cõuenit.i. cõcordauit: cõgregarũ & cõpositũ eſt. ⁋ Istic, Romæ. ⁋ Indies. per singulos dies.i. dietim. ⁋ Merita, bñficia. ⁋ Exacuũt. inciẽãt legiť tñ & excutiunt: vt sit sensus: tua merita quotidie magis amouẽt mihi solicitudines.i. anxietates meas: si aũt legitur exacuũt, intelligemus solicitudines.i. curas bñ administrãdæ reip. & hic sensus eſt verior: vt declarãt sequẽtia, cũ dicit q̃ sint solicitudines.s. ne ꝑdat aliq̃d de amore, aut de opiõne Ci. erga se. ⁋ Iudicio.t.s. de me, q̃a scio te bñ de me sentire. ⁋ Pñti pi.i. pñti ai affectiones.i. opto facere, vt cũ videas nunc meã pietatem erga te, & erga p̃tiam: iucundius tibi sit in me bñficia contulisse.

Petitiões Petere

Indies

ASCEN. ℭ E G O dedi opam benignitate deũ.i. deorũ: q eã mentem dederant, vt &.i. simul reciperem.i. in loca tuta retraherem me celeriter, & hic discessus nihil hẽret siĺe fugæ, & vllus miles: non amitteretť: eques vllus nõ amitteretť, q̃cq̃d impedimẽtorũ.s. itineris: hoc eſt machinatũ & farcinaꝶ bellicarũ non amitteretť: aut intercipereť.i. in medio itinere ꝑ insidias capereť ab illis latronibus feruentibus.i. ardentibus ad p̃dã. Itaq; ego traieci pridie Non. Iunias.i. die ꝑeunte nonas Iunias: eſt q̃rto die Iunii. copias meas Isaram.s. flumẽ Galliæ in delphinatu: & interrupi pontes: quos fecerã: vt hoies.i. milites mei hẽrẽt spatiũ ad colligendũ se.i. ad resumendum aium & ad componendas res turbatas ex celeri ꝓfectione. ⁋ Et ego coniũgerem me inter ea.s. cũ hostes põtes reficerẽt cũ collega.s. Bruto: quẽ ego expectabã triduo.i. intra triduũ affuturũ: cũ ego dabam.s. ad te has l̃ras. ⁋ Ego fatebor.i. prestabor semp & fidem & aium singularem in.i. erga rẽp. Laterensis n̄ri.s. cõis amicis. ⁋ Sed certe nimia indulgentia.i. immoderatus amor eius. in Lepidũ: fecit eũ minus sagacem.i. ꝓuidentẽ ad hęc ꝑicula ꝑspicienda. ⁋ Qui.s. Laterensis. q̃dẽ.i. certe: cũ videret se deductũ in fraudẽ.i. deceptũ a Lepido conatus eſt afferre sibi manus.i. seipsum interficere inferendo sibi manus, q̃s armasset iustius in ꝑniciem.i. cędem & interitũ Lepidi: in quo tñ casu ipse interpellatus.i. impeditus viuit adhuc: & diciť victurus: q̃a nõ adegerat adhuc vulnus satis altũ. ⁋ Sed tñ parũ certũ eſt mihi de hoc.s. an victurus & conualiturus sit: & ego elapsus sum his.s. malis & insidiis.

Dedi operã Deũ benignitate, vt & celeriter me recipe rẽ, & hic discessus nihil fugæ simile hẽret, non miles vllus, nõ eques, nõ q̃cq̃ impedimẽtoꝶ amitteretť, aut ab illis furẽtibus latronibus intercipereť. Itaq; pridie nonas Iunias oẽs copias Isarã traieci, põtesq;, quos fecerã, iterrupi, vt & spatiũ ad se colligẽdũ hoies hẽrent, & ego me iterea cũ collega cõiũgerẽ: quẽ triduo, cũ has dabã l̃ras, expectabã. Laterẽsis n̄ri & fidẽ, & aium singularẽ in R.P. semp fatebor. sed certe nimia eius idulgẽtia in Lepidũ ad hæc pericula ꝑspiciũda fecit eũ minus sagacẽ. Qui q̃dẽ cũ in fraudẽ se deductũ videret, manus, q̃s iustius in Lepidi ꝑniciẽ armasset, sibi afferrẽ conatus ẽ. In quo casu tñ interpellatus, adhuc viuit, & dr̃ victurus. sed tñ de hoc mihi paꝶ certũ eſt. Ego magno cũ dolore paricidaꝶ elapsus sum iis. veniebãt enĩ eodẽ furore ĩ me, quo ĩ p̃riã icitati. iracũdias aũt haꝶ reꝶ recẽteis hẽbãt, q Lepidũ castigare nõ destiterã, vt extingueret bellũ: q colloq̃a facta improbabã: q legatos fide Lepidi dimissos ad me in cõspectũ venire vetuerã: q C. Catiniũ Vestinũ Trib. mil. missum Antonio ad eũ cũ l̃ris itercẽperã. In quo hãc capio voluptatem, q certe quo magis me petiuerũt, tãto maiorẽ his frustratio dolorẽ attulit. Tu mi Cicero, qđ adhuc fecisti, idẽ præsta: vt vigilãter, neruoseq; nos, q stamus in acie, subornes. Veniat Cæsar cum copiis, quas hẽt firmissimas: aut, si ip̃m aliqua res impedit, exercitus eius mittatť: cuius ipsius magnũ ꝑiculum agiť. Quicq̃d aliquãdo futuꝶ fuit ĩ castris ꝑditoꝶ cõtra patriã, hoc oẽ iã cõuenit. ꝓ vrbis vero salute cur nõ oĩbus facultatibus, quas hẽmus, vtamur? Quod si vos istic nõ defueritis, ꝑfecto qđ ad me attinet, oĩbus rebus abũde R.P. satisfaciã. Te q̃dẽ mi Cicero in dies mehercule habeo chariorẽ: solicitudinesq; meas quotidie magis tua merita exacuunt, neq̃d aut ex amore, aut ex iudicio tuo perdã. Opto, vt mihi liceat iam ꝑsenti pietate meorũ officioꝶ tua bñficia tibi facere iucũdiora. Vale. VIII. Id. Iun. Ciuarone, ex finibus Allobrogum.

ℭ Ex Ep̃la. Nunq̃ mehercules mi Cicero,

ℭ Confedi eo cõsilio: vt vel celeriter accederẽ: vel salutari loco me recipere possem. ⁋ Dedi operã deũ benignitate, vt & celeriter me reciperem: & hic discessus meus nihil fugæ simile haberet. nõ miles vllus, nõ eques, nõ q̃cquã impedimentorũ amitteretť, aut ab illis feruentibus latronibus intercipereť. ⁋ Sed tñ de hoc mihi parum certum constat. ⁋ Iracundias autem harum rerum recenteis habebam.

cũ magno dolore paricidaꝶ.s. Anto. & Lepidi p̃tiam ꝑsequentiũ & eius defensores trucidãtiũ. ⁋ Ipsi.n. veniebãt incitati in me eodẽ furore quo in p̃riam.i. vt me penitus opprimerẽt. ⁋ Aũt.i. sed. ipsi hẽbãt iracũdias haꝶ reꝶ.i. ob has res recentes: q nõ destiterã.i. desiuerã aut ꝑtermiserã: castigare.i. obiurgãdo monere Lepidũ, vt extingueret bellũ: q improbabam colloq̃a facta.s. inter ip̃m & missos ab An. aut potius An. ip̃m q vetueram legatos dimissos.i. a diuersis missos ad me fide Lepidi.i. data eis fide a Lepido: nihil molestiæ a me passuris: venire in conspectũ.s. meum: & q interceperã.i. in medio itinere ceperam C. Catiniũ Vestinũ.i. ex Vestinis populis Italiæ vltra Picenũ iuxta Amiternos missum ad me ab Ant. ⁋ In quo.s. facto, aut in qua re ego capio hanc voluptatem, q certe quo.i. quantũ agis petiuerũt me.s. capere, aut occidere: tanto maiorẽ dolorem frustratio.i. irritus conatus attulit iis. ⁋ Tu o mi Cicero ꝑsta sup. mihi id sup. qđ fecisti adhuc: vt subornes.i. per subsidia: adiuues vigilanter & neruose.i. firmiter & solide, nos qui stamus in acie.s. pro patria contra hostes.

⁋ Veniat

¶ Veniat Cæ.s.Octauius adolescens tunc adhuc,& ab rep.stare visus:sed mox cū Ant.& Lepido cōspiraturus eū opus: q̄s hēt firmiss.mas,aut si aliqua res impedit eū,quo minus possit venire,mittatur exercitus.s.eius. ¶ Cuius ipsius.s. Cæsaris magnū periculū agitur.i.impēdet,sederat eni An.copia apud Mutinam,& ita putauit Plā.q̄ nō esset cū illo in gratiā restitutus,& hostes oīs vires suas collegerant. Vñ addit. ¶ Quir qd futurū fuit aliqñ.i.quouis tpe,in castris pditorū contra patria hoc oē conuenit iā,i.cōgregatū est. ¶ Vero.i.sed e cōtrario,cur nō vtamur oibus facultatibus.i.copiis & opibus quas habemus,p salute vrbis.q.d.nullā esse rōnem tacite tñ saluti suæ cōsulere videt. ¶ Quod si vos nō defueritis.s.reip.istic.i. Romæ:aut istic.i.in ista re,pfecto ego satisfaciam abunde reip.in oibus rebus,qd.i.quantum attinet ad me. ¶ Quid.i.certe mi Cice.ego habeo te indies cariorē,i.te diligo per singulos dies cū quodā incremento:& merito tua.s.in me exacuunt.i.vegetant & instigant quotidie magis solicitudines meas:neqd perdā aut ex amore tuo,s.in me:aut ex iudicio tuo .s.de me. ¶ Opto vt liceat mihi facere beneficia tua in me,iucundiora.s.tibi,& ēt mihi,piecate.i.pia exhibitione meorum officiorum iā præsenti:quæ nunc est futura,iucundum autem est in gratos beneficium conferre,& gratos referre.

24

Plancus Imp.Cos.Des. Ciceroni.S.P.D.

Facere nō possum,qn in singulas res, meritaq; tua tibi grās agā, sed mehercule facio cū pudore.Neq;.n. tāta necessitudo, quātā tu mihi tecū eē voluisti,desyderare videt grarū actionē.Neq; ego libēter p maximis tuis beneficiis tā vili munere defungor orōnis:& malo pñs obseruantia,indulgētia,assiduitate memorē me tibi pbare, q si mihi vita cōtigerit,omneis gratas amicitias, atq; ēt pias ppinqtates in tui obseruātia,indulgētia,assiduitate vincā. Amor.n,tuus,ac iudiciū de me vtrum mihi plus dignitatis in perpetuū,an voluptatis quotidie sit allaturus,nō facile dixerim:De militū cōmodis fuit tibi curę:quos ego nō potētiæ meæ cā(nihil eni me nō salutariter cogitare scio)ornari volui a senatu:sed primū, q ita meritos iudicabā,deinde q ad omneis casus cōiunctiores R.P.esse volebā:nouissime, vt ab oī oīum solicitatione auersos eos taleis vobis pstare possem, q̄les adhuc fuerūt.Nos adhuc hic oīa integra sustinuimus.qd cōsiliū nostrū,etsi q̄ta sit auiditas hoīum,non sine causa,talis victoriæ,scio,tñ vobis probari spero.

HVEBR.

Facere.Cū egisset Ci.oia diligēter p dignitate Planci: & maxime de re agraria:de q̄ alia epla mētio facta est, Plā.artificioso quodā mō se erga Ci.memorem & gratum oñdit.Nā dū signat nō esse ei satisfaciēdū actione grātū,agit qdē,& hēt maximas grās:postea vero oñdit q̄ diffidat copiis suis:in qbus maxima ps sit tyronū:dicitq; Cæ. Octauianū eām eē q̄re M.Ant.& Lepidus nōdū sint oppssi: signat.n.latēter se itelligere eū ɔsentire cū An.dicit aūt se misisse ad ipm Cę.Furniū cū mādatis suis. ¶ In sin.i.p singulis. ¶ Neq;.n.rō q̄re faciat eū pudore:qa amicitia magna quāta erit inter eos nō patit grātū actionē ꝑterea qa dicit se nolle maximis bñficiis verbis satisfacer. ¶ Ego.q sum & magno & grato aio. ¶ Vili.m.est.n.vile munus orōnis & verborū p bñficiis acceptis:qa nō sunt reddēda verba p reb?. ¶ Probare,cū laude oñdere. ¶ Defungor.vtor. ¶ Et m.sensus est:potius volo eū ero Ro.in pñtia tua tibi cōtēperādo in oibus,q̄ a me volet:& honorādo te oñdere me eē memorē bñficiorū tuorū:q̄ nunc satisfacere verbis. ¶ Obseruātia.honore reuerentia erga te. ¶ Indulgētia.obsego. ¶ Quod si.sensus est si deus cōcesserit mihi vitā,pstabo tibi maiorē obseruantiā, idulgētiā & assiduitatē:quā oēs grati amici amicis suis aut pii ppinq ppinqs suis vnq̄ oñderint. ¶ Amor ac iudi. q̄ duo dixit supius afferre sibi magnas solicitudines:ne imminuant. ¶ Cōmodis.i.qd supra dixi de re agraria.Curabat Plā. vt militibus suis darent:cū ob remunerationē pristinorū laborū:tū vero vt magis excitarent in futurū ad defendēdā rēp. nati.honorati muneribus agrariis eis datis. ¶ Cā p.meæ:vt videret esse potētior. ¶ Nihil eni parēthesis est.est aūt sensus nihil cogito,qd nō sit reipu. ¶ Ita me.s.milites meos. ¶ Cōiunctiores:magis astrictos pp maxima pmia accepta. ¶ Nouissime.i.postremo,hoc est finali cā. ¶ Aduersos.amotos. ¶ Ab oī soli quā faciebat assidue,M.Ant.q.solicitabat eos assidue pmittēdo maxima,q̄ videbam eos esse aspernaturos:si a senatu fuissent nunc ornati:eos aūt solicitatos fuisse ab Ant.supra oñdit his verbis cōfirmandus erat exercitus nobis magnis sæpe præmiis solicitatus,vt a rep.moderata potius q̄ ab vno infinita speraret. ¶ Præstare.reddere,ostendere. ¶ Tales.i. promptos manu pro repu.& fidos. ¶ Adhuc.hucusq;. ¶ Sustinuimus.tutati sumus. ¶ Quod cōsi. quod sustinuerim omnia integra potius sapienter defendendo,q̄ periculose cum hoste dimicandos. ¶ Scio pbari a vobis.scio vobis placere, scio a vobis laudari.licet aliqui ita sint auidi huius victoriæ,q nollet me amplius sustinere,sed iam dare finem.

Defungor

Præstare

Adhuc

ASCEN.

Facere &c.Cū egisset Ci.oia diligēter p dignitate Plāci,& potissimum de re agraria,Plancus se artificio arguto memorē oñdit.Nā significans nō esse satisfaciēdū Ciceroni actione gratiarū,gratias agit & se habere indicat maximas: deinde oñdit q̄ diffidat copiis suis,in qbus plurimi erant tyrones.Dicitq; Cæsarē Octauiū eē cām, q̄re Antonius & Lepidus nōdū sint oppssi:signat eni eū latēter cōsentire cū Ant.Dicit aūt se misisse ad Cæsarē cū mādatis suis. Ordo est. Ego non possum facere,quin agam grās tibi in.i.ob singulas res & merita tua. ¶ Sed mehercule.facio sup.illud cū pudore. ¶ Neq; enim tanta necessitudo.i.necessaria rōciliatio amicitiæ:quātā tu voluisti esse mecū vr desiderare.i. poscere actionē gratiarum. ¶ Neq; ego defungor libenter tam vili munere orationis.i.verborū:p maximis bñficiis tuis.i.agēdo p beneficiis grās quas referre deberē,& malo.i.magis volo pbare.i.oñdere me tibi memorē.s.bñficiorū.i.gratum: pñs.i. qñ ero pñs:obseruantia.i.veneratione & cultu:qbus sic obseruamus aliquē,vt caueamus quicq̄ aut dicere aut facere, quod illud offendat indulgētia.i.cōcessione obseq ēt vltra q̄ oporteat,assiduitate.s.obsequiorū. ¶ Q d.s.pñtē esse:si contigerit mihi in vita.Ego vincā.i.superabo,oēs amicitias gratas:alii legunt oēs grās,amicitias &c.vtrūq; placet:sed qa ad propinqtates addidit pias:puto:ad amicitias ēt gratas addidisse.atq; ēt oēs ppinqtates.i.cōsanguinitates, & cōiunctiones sanguinis: pias.i.pietate obsequiosas in maiores suos,vincam inquit,in obseruantia tua. Valla diceret tui,sed tua quā tibi impēsam a me possidebis:in indulgentia & assiduitate,qbus se memorē pbare iā dixit. ¶ Enim.i.qa:ego nō dixero.i.diiudicauero facile verū amor tuus ac iudiciū.s.tuū de me sit allaturus,noue figurę locutio:nā p zeugma diceret allaturū,& per syllepsim allaturi,aut qa res sunt in animæ allatura.s.amoe vñ pcedit iudiciū mihi,plus dignitatis in perpetuū.i.q̄ sit imppetuū duratura,an voluptatis:quotidie.i.q̄ quotidie innouabit. ¶ Fuit tibi curæ.i.habuisti curā de cōmodis militū.Rogauerat eni Plancus,vt p Ci.militibus diuiderentur agri,quos.s.milites ego volui ornari a senatu non cā potentiæ meæ.i.vt potentior euadā. ¶ Scio enim me nihil cogitare non salutariter.i.quod nō sit cum salute reip.coniunctū. ¶ Sed sup.volui eos ornari primum,q iudicabam eos meritos esse ita:deinde q volebam eos esse coniunctiores reip.ad oēs casus nouissime.i. postremo loco,vt possem præstare.i.exhibere vobis:eos auersos.i.abhorrentes ab omni solicitatione omnium tales qualea fuerunt adhuc.i.reip.fideles.Nos sustinuimus hic.i.in puincia adhuc omnia integra.i.salua & nulla imminuta,quod cōsilium nostrum.s.sustinendo oia integra. Etsi.i.q̄q̄.scio quāta sit auiditas hominum talis victoriæ.s.habendæ nō sine cā: quia in ea tota salus reip.pendebat tamen spero probari.i.approbari,vobis.i.a vobis.

HVBER. ¶NON enim dicit quare potius hactenus sustinuerit q̃ extremo prælio expertus sit fortuna. qa si male ei côuenisset, nõ videbat temp. habere alia subsidia parata q̃ possent resistere impetui Antonii & Lepidi, & ideo dicit noluisse se exponere periculo. ¶ Siqd esset offensum. siqd nobis male accidisset. ¶ In. h. exer. nostris qbus ego psum. ¶ Subsidia. auxilia ad succurrendum. ¶ Expedita. parata. ¶ Notas. quales sint. ¶ Veteranæ. veteranorũ militũ, licet essent cognitæ. ¶ Ci. tñ dicit quas copias habeat. ¶ Tyronũ. nouitiorũ militũ. ¶ Luculentissima. splendidissima. ¶ Nam luculentus a luce di: lutulẽtus vero a luto. i. cœno: & significat immũdũ fœdatũ. ¶ Bima duorũ annorũ. i. quę duos annos tantũ militauit. & exercuit se. ¶ Firmitate. fortitudine. ¶ Exiguus: qa ex maxima parte sunt tyrones. Contra est illud Virgi. Exigui numero, sed bello viuida virtus. ¶ Nimium. qa cum laude nostra. ¶ Ad h. r. i. ad has vires, quas hẽmus, maxime pp paucos veteranos. ¶ Accessisset. adiũctus esset. ¶ Africanus. q fuerat in Africa. ¶ Aliq̃to aũt. sensus est, Videbamus sub. Cæ. esse nobis ppius q̃ Africanũ. ¶ Quod atti. ad Cæ. s. vt nobis succurrat. ¶ Sine Cę. s. Octaui. ¶ Aequo aio. nõ magna cura aut timore. ¶ In dil. in periculũ qa minus dubitaremus suscipere prælium aduersus hostes. ¶ Eũ. s. Cę. Octa. ¶ Intermisit. destitit. cessauit. ¶ Aduersum. admotũ. ¶ Ab hac cogi. veniendi ad me. ¶ Ad alia consilia, vt Anto. consentiret. ¶ Proficere. persuadere ei. ¶ Scis. remouet Plancus a se suspicionem odii erga octauiũ, ne videat̃ hęc ex maleuolentia dicere. Societatem esse mihi te. i. me esse coniunctũ tecum ad eũ amandum. ¶ Cæsaris. s. Iulii. ¶ Viuo illo. i. cũ viueret Iulius Cæsar. ¶ Quod. i. inquantum. ¶ Loco fi. quia Cæsar. adoptauerat Octauianũ in filiũ iudicio & snia senatus. ¶ Dolenter magis q̃ inimice. i. magis cum dolore q̃ cũ odio & inimicitiis. i. vt hæc dicam, magis monet me dolor, quem capio pro rep. quã odium, aut inimicitiæ: quæ mihi sint cũ Cæsare. ¶ Quod. repetitio est, hæc aũt oia, quę habẽt hostes, dicit ascribenda esse Octauiano: quia si voluissent, iam fuissent oppressi. ¶ Quod. u. quod habet vitam: quia potuisset eum interficere. ¶ Est vna. i. coniunctus cum Anto. ¶ Non con. i. fortissimos. ¶ Quod spe. de victoria & de opprimenda patria. ¶ Quod au. quod hẽt animos & non fugiunt. ¶ Id omne Cæ. acceptum re. pos. i. possunt id omne attribuere Cæ. a quo acceperunt: idest possunt dicere se accepisse id omne a Cæ. Octauio.

Non. n. siquid in his exercitibus sit offensum, magna subsidia R. P. habet expedita, qbus subito impetui, ac latrocinio paricidarum resistat. Copias vero nostras notas tibi esse arbitror. In castris meis legiones sunt veteranæ tres: tironũ vel luculẽtissima ex oĩbus vna. ĩ castris Bruti vna veterana legio: altera bima: octo tironum. ita vniuersus exercitus numero amplissimus est, firmitate exiguus. Quantum autem in acie tironi sit cõmittendum, nimium sępe expertũ habemus. Ad hoc robur nr̃oꝝ exercituũ siue Africanus exercitus, qui est veteranus, siue Cæsaris accessisset, æquo animo summã R. P. in discrimen deduceremus. aliquãto aũt propius esse, quod ad Cæsarẽ attinet, videbamus. Nihil destiti eũ literis hortari: neq; ille intermisit affirmare, se sine mora venire: cũ interim auersum illũ ab hac cogitatiõe, ad alia consilia video se cõtulisse. Ego tñ ad eũ Furnium nostrũ cũ mãdatis, lr̃isq; misi, siqd forte pficere posset. Scis tu mi Cicero, quod ad Cæsaris amorẽ attinet, societatẽ mihi esse tecũ: vel q in familiaritate Cæsaris viuo illo, tam tueri eũ, & diligere mihi fuit necesse: vel q ipse, quoad ego nosse potui, moderatissimi, atq; humanissimi fuit sensus: vel q ex tam insigni amicitia mea, atq; Cæsaris, hunc filii loco & illius, & vestro iudicio substitutũ, nõ pinde hr̃e mihi turpe videt̃, sed qcqd tibi scribo, dolenter mehercule magis q̃ inimice facio. Qđ viuit Antonius hodie, q Lepidus vna est, q exercitus habẽt nõ cõtẽnẽdos, q sperãt, q audẽt: id omne Cæsari acceptũ referre possunt,

ASCEN. ¶NON. n. &c. Affert rõnem quare pbabile putet consiliũ suũ, q nondũ commiserit pugnam dicens. ¶ Enim. i. qa: siqd sit offensum. i. peccatũ & erratum in his exercitibus. s. quos habemus: hoc est si male esset nobis pugnatum. Mitioribus tñ id verbis ad vitandũ malũ omen prosequit̃ resp. non habet magna subsidia. i. magnas copias subsidio venturas expedita. i. parata, qbus. s. subsidiis ipsa resistat. i. resistere possit ad latrocinia paricidaꝝ, impetu subito, alii legunt ac latrocinio, vt sit, qbus resistat subito impetu pro impetui declinatione antiqua, ac latrocinio paricidaꝝ. s. Antonii, Lepidi & aliorum patriam persequentium. ¶ Vero pro sed: ego arbitror copias nostras esse notas tibi. ¶ In castris meis sunt legiones veteranæ tres Tyronum, idest nouitiorum militum vna. s. legio vel. i. ẽt. luculentissima. i. clarissima ex oibus. ¶ In castris Bruti est sup. vna legio veterana. i. veteranorum militum. i. qui multos annos in militia exegerunt: altera. i. adhuc vna bima. i. duoꝝ annoꝝ. i. eorum, qui bienniũ militauerũt, octo sup. legiones Tyronum sup. sunt. ¶ Itaq; vniuersus exercitus est amplissimus numero, exiguus firmitate, qa plurima pars. Tyronum est. ¶ Autem. i. sed nos habemus nimiũ expertum. i. compertũ cum malo nostro: quantum sit committendum Tyroni. i. nouo militi in acie. ¶ Siue exercitus Africãus. i. ex Africa reductus: qui est veteranus: siue exercitus Cæsaris. s. Octauii: accessisset. i. additus fuisset. ad hoc robur exercituũ nostroꝝ: nos deduceremus in discrimen. i. periculũ, summam reip. hoc est salutem eius: æquo animo. i. libenter congressi essemus cũ hostibus, conflictu pniciosо. Aũt. i. sed nos videbamus. i. cõsiderabamus id quod attinet. i. spectat ad Cæsarẽ, esse aliquãto ppius. i. coniunctius saluti reipub. ¶ Et ita ego nihil. i. nulla re: aut nullo mõ. destiti. i. ptermisi seu intermisi: hortari eũ literis, neq; ille. s. Cæsar, loqtur, vt notũ est, de Octauio, qui postea Augustus dictus est, intermisit. i. interdũ omisit: affirmare se venire sine mora, hoc est ad singulas literas meas respondit se venire: cum ego video illum. s. Cæsarẽ: auersum. i. alienatũ interim. i. interea tẽporis, ab hac cogitatione. s. fauendæ reip. contulisse se ad alia consilia. ¶ Ego tñ misi ad eum Furniũ nostrum. s. amicum: &, vt opinor, legatũ cum mandatis & literis sup. nostris, si forte possit pficere quid. i. in aliquo. ¶ Scis tu o mi Cicero: qđ. i. quatenus aut quæ res attinet ad amorem Cæsaris. s. Octauii, societatem esse mihi tecũ. i. me habere in ea re te sociũ: vel q. i. qa, in familiaritate Cæsaris. s. Iulii sup. fuerim: viuo illo. i. dũ ille viueret: necesse fuit mihi: si videlicet vir bonus & fidelis amicus velim haberi: tueri & diligere iam. s. post cædem eius, eũ vel q. i. qa ipse. s. Cæsar: quoad. i. quatenus potui nosse. i. nouisse fuit sensus moderatissimi atq; humanissimi: qa nõ superbe nec immaniter dominatus est: imo fuit vsq; ad pœnitudinẽ clemẽs vel q turpe videt̃ mihi ex tam insigni amicitia mea. i. post tam insignem amicitiam meam atq; Cęsaris. s. Iulii, nõ habere. i. ęstimare, & amplecti, hunc. s. Octauium Cæsarem substitutũ. s. testamento Iulii. Cæsaris: loco filii iudicio & illius. s. Cęsaris cæsi, perinde. i. ita vt substitutus est, hoc est vt filium Cęsaris nobis dum viuere amicissimi. ¶ Sed quicqd scribo tibi, ego facio mehercule magis dolenter. i. quia dolet' mihi, Cæsarem non recte sentire de repub. q̃ inimice. i. quasi sim inimicus Cæsaris. ¶ Quod Antonius viuit hodie. i. adhuc, & Lepidus est vna idest simul cum Antonio, quod habent exercitus non contemnendos, q sperant: scilicet victoriam: q audent. s. nos lacessere, possunt referre acceptum. i. agnoscere se debere vt a quo acceperint id omne Cæsari. s. Octauio. Acceptum ferre est facere se accepisse etiam siquis non acceperit. Pulchre autem cum datiuo dicitur, quando volumus innuere beneficio alterius nos aliquid habere vt hoc loco.

¶Neq

HVBER.

¶NEq; repetã.i.neq; recẽsebo.¶Supiora:q̃ antea fecit.¶Professus:pollicitus.¶Oppressum.extinctũ.¶Aut in aduer.ini micissimã subaudi fugissent vel essent explusi,& rursum sensus:& ẽt nõ possum satis putare q̃ mẽte sua:aut quoq; consilus sit adductus:vt efflagitet cõsulatũ tantũmõ duorũ mẽsiũ,q superant ad finiendũ cõsulatũ Pãsæ & Hyr.q perierãt in bello Mutinẽsi:in horũ aũt locũ substitui petiuerat Plã.vt supra visum est:&,vt scribit Appianus,petiuerat ẽt D.Bru.& Itidẽ petiuerat Cæsar adolescens nõ ad senatũ:sed ad Ci.priuatim mittens.¶A vocarint:auerterint:amonerint.¶A tãta:q̃ta erat cõparaturus,si prexisset:vt cœperat.¶Salutari.vtili.¶Cũ summo terrore hoium:vt scribit Appia.pcussorũ cognati & amici veriti ne Cæsar cõsul effectus suppliciũ de illis sumeret: dilationibus in creatione factis variis de causis ex lege rem ptrahebant.¶Insulsa:vel qa ad solũ Cice.scribebat:vel certe qa p ætatẽ nõ licebat ei gerere consulatum: qa adhuc erat adolescẽs.¶Exputare i diligenter putare, excogitare.

Exputa

Neq; ego superiora repetam.Sed ex eo tempore,quo ipse mihi professus est se venire,si venire voluisset:aut oppressum iam bellũ esset, aut in aduersissimam illis Hispaniã cũ detrimẽto eorũ maxĩo detrusum. Quæ mens eum,aut quorũ consilia a tanta gloria,sibi vero etiam necessaria,ac salutari auocarint, & ad cogitationem consulatus bimestris summo cũ terrore hominũ & insulsa cũ efflagitatione transtulerint,exputare non possum.Multũ in hac re mihi videntur necessarii eius & R.P.& ipsius causa proficere posse:plurimũ, vt puto,tu quoq;:cuius ille tanta merita hẽt, quanta nemo præter me.Nunq̃ eni obliuiscar,maxima,ac plurima me tibi debere.De his rebus,vt exigeret cũ eo,Furnio mandaui.Quod si quãtam debeo, habuero apud eũ authoritatem,plurimũ ipsum iuuero.Nos interea duriori conditione bellum sustinemus,q̃ neq; expeditissimam dimicationem putamus:neq; tamen refugiendo commissuri sumus,vt maius detrimentũ R.P.accipere possit.Qd' si aut Cæsar se respexerit,aut Africanæ legiones celeriter venerint, securos vos ab hac parte reddemus.Tu,vt instituisti,me diligas rogo,pprieq; tuum esse tibi psuadeas.V.Cal.Sext.ex castris.

¶Quorũ:at qui turmarũ eius duces ad senatũ venerunt Cæsa.consulatũ petens,& senatu eius ætatẽ accusante illi,q edocti fuerant,exponunt Coruinũ iãpridẽ ætate iuniorẽ gessisse consolatum.Dehinc Scipiones primũ ac secũdũ:cũ adhuc vterq; adolescẽs esset:multa priꝰ adeptos esse.Ad recentiora deinde pgressi Põpe.magno & Dolobellã ptulere: ipsi ẽt Cæsari per Decẽniũ ante tps cõcessum eẽ,vt consulatũ peteret.Hęc Appianus.¶In hac re.ne pstet in efflagitatiõe cõsulatus.¶Eius.Cæsaris.¶Necessari.amici.¶Proficere. retrahendo eũ.¶Tu quoq; o Ci.plurimũ.s.poteris pficere: quia multũ tuis consiliis parebit,qm̃ tibi plurimũ debet, cui autẽ plurimũ debemus: ei plurimũ credimus.¶Merita. præstita beneficia.¶Exigeret:tractaret.¶Iuuero ipsum.si potero eũ retrahere ab hac sñia: q̃ est cõtra eius & honorẽ & salutem. ¶Duriore.asperiore.¶Quod neq;.i.qa nõ putamus nõ esse expeditos & aptos ad dimicãdũ:neq; tñ volumus fugere:ne reip. ex fuga nra maius detrimẽtũ accipiat.¶Respexerit.i. habuerit respectũ sui:vt nihil agat:nisi qd' ẽse dignum.¶Africanæ le.exercitos qui est in Africa:de quo supra.¶Securos:vt nihil timeatis.¶Instituisti.incepisti.¶Proprie tuũ.i. omnino & iure tuum tanq̃ res,quarum proprietas sit tua.

ASCEN.

¶NEq; ego repetam supiora.i. q̃ multum pcesserunt, sed ex eo tpe quo ipse.s.Cæsar.pfessus est mihi se venire,si voluisset venire:aut bellũ esset iam oppressum.i.sopitum:aut extensum.i.vt eiectũ ex Italia cũ maximo detrimento eorum.s. Antonii,& Lępidi,in Hispaniã aduersissimam illi.s.bello gerendo.¶Ego non possum exputare.i. excogitare, aut commisci q̃ mens:aut quorũ consilia auocauerint eum a tanta gloria.s.libertate patriæ necessaria ẽt ac salutari sibi:& transtulerint eam cogitationem consulatus bimestris.i.duos tm̃ menses duraturi per mortem consulum obtinendi:cũ summo terrore hoium.s.qui verebantur hc consul effectus percussores Iulii Cæsaris persequeretur: quod ẽt euenit eisq; deletis monarchiam inu.sit:& cũ efflagitatione insulsa.i.insipienti.¶Necessarii.i. coniunctissimi amici & consanguinei eius videntur posse proficere.i.pfectum facere multum in hac re.s.vt a consulatu desistat & Antonio non adhereat: &.i.simul: causa reip. & ipsius.s.Octauii. & vt puto tu quoq; sup. videris posse proficere plurimum:cuius ille.s. Octauius hẽt tanta merita:quanta nemo sup.habet:præter me:sup.quod dico.¶Enim.i.quia ego nunq̃ obliuiscar me debere tibi maxima ac plurima.s.a te suscepta beneficia.¶Ego mandaui Furnio.s. legato meo:vt exigeret.i. postularet & quasi quereretur cum eo.s.Octauio:de his rebus.s.vt ad saniorem mentem redeat.¶Quod si habuero ad eum tantam authoritatem quantum debeo.s.habere.i.meritus sum de eo vt habeam.¶Ego iuuero ipsum plurimũ:qa ad saniora consilia reduxero.¶Nos sustinemus interea.s.dum Furnius cum eo aget:bellũ conditione duriore.i.multũ aspera q̃ neq; putamus dimicationem.i.pręliationem expeditissimam.i.maxime vtilem fore.neq; tamen commissuri.i.passuri sumus:refugiendo.i.dimicationem,vt respu.possit accipere maius detrimentum.¶Quod si aut Cæsar.s.Octauius respexerit.i.miseratus remp. aspexerit: aut lege resipuerit: aut legiones Africanæ.i. quæ in Africa nunc sunt venerint celeriter: nos reddemus vos securos ab hac parte.s.quam tuendam recepimus.¶Rogo sup.vt tu diligas me:vt instituisti.i.data opera cœpisti: & persuadeas sup.me esse tuum proprie.i.peculiariter sic vt non alterius.Quinto &c.

M.T.Cicero Cn.Furnio.S.P.D. 25

SI interest,id qd' hoies arbitrant,R.P.te,vt instituisti,atq; fecisti,nauare operam, rebusq; maximis. q̃ ad extinguẽdas reliqas belli ptinent,interesse,nihil videris melius neq; laudabilius,neq; honestius facere posse: istãq; operã tuã, nauitatẽ,animũ in R.P. celeritati pturæ anteponẽdã

HVBER.

SI interest.Furnius Planci legatus: de quo supra sępe mẽtio facta est:diligentissime se p rep.gesserat,& in Gallia Narbonensi multa prælia egerat: itaq; cũ appropinquãtibus comitiis cuperet petere pturam: velletq; relicto negocio puinciæ Romã ad comitia venire. Ci. hac epla ei dissuadet:ne veniat oñdens fore cõtra honorem & dignitatem eius,si omiserit rẽ magnę glię p cupiditate pturę:fore ãt:vt cum maiore honore suo petat pturã:cũ Plancus fuerit consul:qd' erat futurũ breui,idem aũt dicit sentire.¶Q.fratrem suũ.Cęcinam,& Caluisiũ eius amicissimos.¶Si inter.si vtile est.¶Id qd'.i.qd'.¶Nauare,diligenter & studiose pstare.¶Interesse:pręsentem esse.¶Reliquas.pticula q̃ restant in bello. ¶Nauitatem:industriã tractũ a naui.¶Anteponendã ee.p̃.i.pluris faciendã q̃ qd' celeriter assequãris pturam

Nauare
Nauitas

ASCEN.

SI interest &c.Furnius Plãci legatus diligẽtissime se p rep.gesserat pserrim in Gallia Narbonẽsi.itaq; cũ pximis comitiis pturã eẽt petiturus,velletq; ob id relicta puincia in vrbẽ venire:Ci.hac epla suadet ne id faciat,cũ honori non sit futurũ:& facilius assequatur sub cõsulatu Plãci pximo.Ordo est.Si id,qd' hoies arbitrant:interest.i.refert & in vtilitate est reip.te vt istituisti.i.cœpisti,aut pposuisti:atq; fecisti.s.hactenus nauare.i.abũde dare operã, & interesse rebꝰ maximis q̃ ptinet ad extinguẽdas belli.s.cõtra Anto.sumpti:vt nihil videris posse facere neq; laudabilius neq; honestius.s.q̃ hoc.& ego censeo istã operã tuã grauitatẽ.i.strenuitatem opę & aĩum.i.studiũ in remp.anponendũ rñdet priori celeritati pturæ,

HVBER, ¶CENSEO. iudico. ¶ Proximā plā. i. ſecundā poſt plā. ¶ Fama. ſermone. ¶ Sententia. iudicio. ¶ Operis. negotii. ¶ Perſequendum. ad exitum deducendum. ¶ Satisfactum. præſtitum a te qđ debuerat. ¶ Qñ. qm̄. ¶ Maturæ. cito. ¶ Comitia: de quibus ſatis multa diximus lib. i. Hic autem intelligit comitia: quæ erant futura prętorum creandorum cauſa. ¶ Quid aliquid. ¶ Conſecuti. adepti: perſonam autem ſuam tanq̄ amiciſſimi inſerunt laudibus Furnii quoniam amicorū omnia ſunt cōia. ¶ Cum da. o. reip. i. cum agerent negocia reip. & pro ea laborent. ¶ Nō ob. non audierunt: nam antiqui interdum ob pro ad ponebant, vnde obire mortem eſt ad mortem ire: vnde & apud Vir. Hectora circum, Et lituo pugnas in ſignis obibat & haſta: & Ci. in Lelio. Qui illum diem & illud munus ſemper ſolitus es obire. ¶ Annum pe. ſuæ. i. annum ſibi deſtinatum & deputatum ad petendum magiſtratum ſuum. ¶ Deſtinatus. deputatus: vt putas nunc præturam. ¶ Ordo eſt. Hic annus nō eſt deſtinatus tibi: vt eſſet tuus annus poſt biennium. i. duobus annis poſt ędilitatem ad miniſtrandam poſſes petere præturā. ¶ Si. i. q̄uis fuiſſes ædilis hoc vult dicere, quod q̄uis poſt ædilitatem ſequeretur præturam: tamen nō erat hic annus ei deſtinatus, vt poſt biennium peteret præturam: licet geſſiſſet ædilitatem. ¶ Nihil vſitati. i. nihil conſueti: ſed id quod & alii ſoliti ſunt prætermittere, vt poſt ædilitatem non petant prçturam. ¶ Video autem. hortatur vt differat petitionem p̄turæ vſq; ad cōſulatum Plāci: q̄a licet haberet Furnius optimas rationes petendi prętu ram ſine Plan. tamen dicit eius petitionem fore ſplendidiorem ſub eius conſulatu, qui poterit eſſe teſtis virtutū ipſius Furnii: & eorum, quæ pro rep. geſſit. ¶ Iſta. quæ. agitis in Gallia contra hoſtes. ¶ Confecta. finita. ¶ Cum tuum iu. & con. ſit im. i. cum ita ſis ſapiens: & habeas iam magnum iudicium de rebus omnibus. ¶ Cuius. ſententiæ meæ. ¶ Hæc eſt ſumma. hæc concluſio. ¶ Metiri. diffinire: conſiderare. ¶ Dignitate mali q̄. a. i. magis reſpicere quid ſit te dignum q̄ quid tu cupias. ¶ Fructum. voluptatem: vt lucrum. ¶ In perpetuitate laudis. i. in p̄petua laude: quā comparabis, ſi feceris quę inſtituiſti pro repu. ¶ Quam in celeritate. præ. i. q̄ in obtinenda prętura potius hoc anno ſequenti. ¶ Adhibitis. aſſumptis in communicationem ſermonis mei. ¶ Studioſiſſimis tui. amantiſſimis tui. ¶ Dardanus. nomina ſeruorum plerūq; a regionibus ſumebantur: vt ſæpius diximus: hic autem factus erat libertus nomine Dardanus. ¶ Probari omnibus. placere omnibus. ¶ Iudicabis. an recte conſulā. ¶ Optime. ſ. omnium. i. melius q̄ cæteri omnes.

cenſeo. Nolo enim te ignorare, quantam laudem conſecutus ſis: mihi crede, proximam Planco, idq; ipſius Planci teſtimonio, prætereaq; fama, ſcientiaq; omnium. Quamobrem ſiquid operis tibi etiam nūc reſtat, id maximopere cenſeo perſequendum. Quid enim honeſtius: aut quid honeſto anteponēdum: Si autem ſatisfactum R. P. putas: celeriter ad comitia, quando mature futura ſunt, veniēdum cenſeo: dummodo nequid hæc ambitioſa feſtinatio imminuat eius gloriæ, quam conſecuti ſumus. Multi clariſſimi viri cum R. P. darent operam, annum petitionis ſuæ non obierunt. quod eo facilius nobis eſt, q̄ non eſt annus hic tibi deſtinatus: vt ſi Aedil. fuiſſes, poſt biennium tuus annus eſſet. Nunc nihil prætermittere videbere vſitati, & quaſi legitimi temporis ad petendum. Video autem Planco Cos. etſi etiam ſine eo rationes expeditas haberes, tamen ſplendidiorem petitionem tuā fore, ſi modo iſta ex ſententia confecta eſſent. Omnino plura me ſcribere, cum tuum tantū conſilium, iudiciumque ſit, non ita neceſſe arbitrabar: ſed tamen ſententiam meam tibi ignotam eſſe nolebam. cuius eſt hæc ſumma, vt omnia te metiri dignitate malim, q̄ ambitione, maioremq; fructum ponere in perpetuitate laudis, q̄ in celeritate præturæ. Hæc eadem locutus ſum domi meæ, adhibito Quinto fratre meo, & Cæcinna, & Caluiſio, ſtudioſiſſimis tui: cum Dardanus libertus tuus intereſſet. oībus probari videbatur oratio mea. ſed tu optime iudicabis. Vale.

ASCEN, ¶NOLO enim te ignorare. q̄tam laudem cōſecutus ea laudem: proximam Planco. i. Planci. laudi, idq;. i. & id teſtimonio ipſius Planci: præterea. ideſt inſuper fama & ſcientia omnium. ¶ Quamobrem ſiquid operis reſtat tibi etiam, nunc: ideſt adhuc, ego cenſeo magnopere id perſequendum . i. perficiendum tibi. ¶ Quid enim eſt honeſtius, aut quid eſt ante ponendum honeſto. q. d. nihil. ¶ Si autem. i. ſed ſi tu putas ſatisfactum ſup. eſſe reip. ego cenſeo: ideſt iudico veniendum: ſup. eſſe tibi ad comitia: ideſt congregationes & contiones populi ad magiſtratus eligendos, celeriter quando. i. quoniam futura ſunt mature. i. cito. ¶ Dummodo hæc feſtinatio ambitioſa. i. plena ambitionis, & ſuſpecta de ambitione nequid ideſt aliquid: non imminuat aliquid: eius gloriæ, quam ſumus conſecuti. ¶ Multi viri clariſſimi cum darent operam reipubli. i. cum eſſent militiæ aut in legatione, aut alio officio publico non obierunt. i. non adiuerunt, ſeu iniuerunt annum petitionis ſuæ. i. quo poterant legitime petere magiſtratum. ¶ Nam per ordinem fere quaſi gradatim ad ſummos honores aſcendebant quod. ſ. non ob re annum, petitionis: veſtræ eſt vobis. ſ. qui in caſtris agitis: q̄ hic me. i. præſens annus non eſt deſtinatus. i. adiudicatus, & addictus tibi, o Furni, vt. i. quemadmodum annus tuus eſſet poſt biennium, ſi fuiſſes ædilis: ſed quia non fuiſti ædilis biennio ante, non eſt nunc annus petitionis tuæ. ¶ Nunc: ideſt quando non eſt annus tuus: tu nihil: ideſt non aliquid, non videbere prętermittere aliquid vſitati & temporis quaſi legitimi ad petendum. ¶ Autem. i. ſed ego video petitionem tuam. ſ. prætorię, Planco conſule. i. ſi differres, eam, donec Plancus imperator tuus eſſet conſul: & ſi. i. q̄q̄: haberes etiam ſine eo. i. eius auxilio & ſuffragio, rationes. i. vias & media impetrandæ prætorię expeditas. i. a nullo impeditas, ſed paratas ad manum, tamen. i. nihilominus ſplendidiorem, ſup. futuram, quia ſplendidum eſſet legatum ſic ab imperatore ſuo commendari, vt dignus cenſeatur qui magiſtratum obtineat, ſi modo. i. dummodo iſta. ſ. quæ nunc pro rep. geritis, eſſent confecta perfecta & abſoluta. ¶ Ego non arbitrabar ita. i. multū neceſſe me ſcribere omnino plura, cum ſi tm̄. i. duntaxat conſilium & iudicium tuum, vtrum. ſ. hoc anno an alio petere malis. ſed tamen nolebam ſententiam meam eſſe ignotam tibi. ¶ Cuius. ſ. ſententię meę. i. iudicii de petitione tua, hæc eſt ſumma. i. breuis expreſſio caput conſilii complectens, vt malim. i. magis velim te metiri. i. ęſtimare dignitate. i. ſecundum dignitatem, q̄ ambitione. i. ſecundum ambitionem. i. te iudicare id maxime vtile & expetendum tibi quod ex dignitate tua ſit non, quod ambitionem tuam expleat: & te ponere maiorem fructum in perpetuitate laudis q̄ in celeritate præturæ. ¶ Ego locutus ſum hæc eadem. ſ. quæ ſcribo domi meæ adhibito. ſ. conſilio meo: & Cecinna & Caluiſio ſtudioſiſſimis tui. i. tibi ſumme fauentibus: cum Dardanus libertus tuus intereſſe. Oratio mea. i. ſententia: videbatur probari omnibus. i. ab omnibus, ſed tu iudicabis optime: quia potuiſti rem optime noſſe. Vale.

¶ Ex Epiſtola. Si intereſt id, quod homines.

¶Nauate operā rebuſq; maximis, quæ ad belli reliqas extinguēdas pertinent: intereſſe putas. ¶ Iſtāq; operam tuā, nauitatem, animū in rempublicā celeritati p̄turæ antepo nendū cenſeo. ¶ Quid enim honeſtius: aut qđ honeſto melius anteponendū eſt: ¶ Tā ſplendidiorem petitionem tuā fore, ſi modo iſta ex ſententia confecta eſſent.

¶Lectis

HVBER.

L Ectis.hac epla ficut & fuperior deterret.Ci. Fur.a petitione præturæ:hortaturq; vt potius expediat quæ pro rep. inftituerat:ex co.n.maiorem laudem eũ cõfecuturũ. & qm fcripferat Fur.quod fi non poffet affequi præturam vole- bat fe conferre domum:vbi in ocio viueret,Cic.refpondit fe non credere eum effe hoc aio: licet ita dicat:deterretq; eum ab hoc propofito:oftenditq; non pertinere ad eius laudem vtrum hoc anno ꝑtor,an in fequenti: intereffe aũt plurimum:vt ita mereaf de rep. vt non folum honore ꝑturę: fed ẽt oi honore digniffimus iudicef. Dicit tñ fe dare operam eius caufa:vt comitia in mẽfe Ianua. differanf.¶ Narbonenfes:Gallos.Narbonẽfis.n.Gallia ea dicif: q̃ ftatim poft Italiã ab ea Varro flumina diuifa eft,vt fcri. Stra. Cognominata a Narbone ciuitate eius puinciæ.Cũ periculo:cladis tuæ & exercitus.¶ Illud.f.quod cum periculo effet dimicandum.¶ Non molefte fe.i. gaudeo.¶ In ea re quod fint inter fe cõcordes.¶ Studio i voluntate: fauore erga An.¶ Cuius opa.i.e.fit.i. quis fuerit ille:q eos excitauit ad ptes An.¶ Itaq;:fenfus eft, cum lr̃æ tuæ fuerint mihi iucũdiffimæ:in fine fecerunt mihi indignationem.¶ In fextilem.i. in auguftũ menfem fubaudi differanf.¶ Cito te.f. venturum ad ipfa comitia.¶ Si iã cõfecta.f.fint.¶ Citius.f.ẽt celerius te venturũ q̃ fi differentur in auguftũ.¶ Ne.fis fatuus cũ pe.i.ne fis ftultus dimittendo petitionẽ ꝑturæ,& pugnãdo cũ periculo tuo.¶ O mi Furni.familiaris reprehẽfio.¶ Quam.i.quantum.¶ Alienas.caufas.

Gallia Narbonenfis

M.T.Cicero C.Furnio S,P.D.

L Ectis tuis lr̃is, qbus declarabas aut omittẽdos Narbonẽfes, aut cũ piculo dimicãdũ, illud magis timui, qđ vitarũ nõ molefte fero.Quod de Plãci,& Bruti concordia fcribis,in eo vel maximã fpẽ pono victoriæ. De Galloꝝ ftudio nos aliqñ cognofcemus,vt fcribis,cuius id opera maxime excitatũ fit.fed iã,mihi crede,cognouimus. Itaq; iucundiffimis tuis lr̃is ftomachatus fum i extremo. Scribis enim,fi in Sextilẽ comitia,cito te:fi iã confecta, citius ne diutius cũ periculo fatuus fis.O mi Furni,q̃ tu caufam tuã nõ nofti,qui alienas tã facile difcas. Tu nunc candidatũ te putas:& id cogitas,vt aut ad comitia curras:aut,fi iã confecta,domi tuæ fis:fcilicet ne cũ maximo periculo,vt fcribis, ftultiffimus fis:nõ arbitror te Ita fentire.omneis.n.tuos ad laudẽ ĩpetus noui. Qđ fi,vt fcribis,ita fentis:nõ magis te, q̃ de te iudicium reprehẽdo meũ. Te adipifcẽdi magiftratus leuiffimi, & diuulgatiffimi,fi ita adipifcare,vt pleriq;,præpropera feftinatio abducet a tantis laudibus,qbus te oẽs in cœlum iure,& vere ferunt:Scilicet id agit, vtrũ hac petitione,an ꝓxima Præt.fias,non vt ita de R.P.merearc, oi honore vt digniffimus iudicere. Vtrũ nefcis, q̃ alte afcenderis,an pro nihilo id putas:Si nefcis,tibi ignofcomos in culpa fumus.Sin intelligis:vlla tibi eft prætura vel officio,qđ pauci,vel gloria,quã oẽs fequunt, dulcior:Hac de re & ego,& Caluifius hõ magni iudicii,tuiq; amãtiffimus,te accufamus quotidie.Comitia tñ,qñ ex his pẽdes,quantũ facere poffumus,qđ multis de caufis R.P.arbitramur conducere in Ian, menfem protrudimus. Vince igitur, & vale.

Cãdidati

¶ Candidatum.i.paratum ad petendã præturam. Nam qui magfatus petebant:candidis veftibus induti candidati dicebanf.¶ Et id cogitas: reprehendit cogitationem Furnii:qui putaret aut fe celeriter venturũ ad comitia:vt præturã obtineret:aut fi comitia iam effent confecta, fe manfurum domi fuæ.¶ Domi tuæ.f. maneas.¶ Ita fentire.i. habere eum animum quẽ dicis.¶ Impetus: motus animi.¶ Meũ iudiciũ: qui femper de te recte iudicauerim te effe hoiem magis cupidum laudis q̃ ambitionis.¶ Te adipifcendi,argumentum ab honefto, eft aũt fenfus fi tu velis adipifci hũc magiftratũ leuiffimum: & vulgariffimum eo modo, quo multi alii:ifta feftinatio ita ꝑperat abducet: & abftrahet te a tantis laudibus,qbus oẽs te iure extollebant.¶ Scilicet id igif:ironia eft .q.d.non agitur. Virg.Scilicet his fuperbis labor eft. Idẽ.Scilicet id magnum fperans fore munus amanti.¶ Quã alte.in quantum æftimationem apud populum & fenatum deueneris.¶ An putes id pro nihilo.an id nihil impedis: q in tanta fis exiftimatione.¶ Nos fumus in culpa: q tibi non declarauimus: q̃ alte afcẽderis.¶ Tibi vlla: cũ interrogatione legẽdũ eft fic: fin intelligis q̃ alte afcẽderis: debet ne vlla prætura effe tibi dulcior & charior officio & debito tuo erga rẽpu:¶ Quod pauci affequuntur.i. pauci quærunt & præftant.¶ Vel debet ne effe dulcior glia:quam omnes affequuntur.i. quærunt nam omnes trahimur cupiditate gloriæ.¶ Quando:qñ.¶ Pendes ex his:ea expectas: & propterea follicitus es.¶ Quod:quia.¶ Conducere vtile effe.¶ Protrudimus: reiicimus: differenda mittimus.

¶ Ex Epla.Lectis tuis literis,quibus declarabas.
¶ Verum nefcis,q̃ alte afcenderis.¶ Comitia tñ,qm ex his pendẽs,quantũ facere poffumus: quod multis de cãis reip. arbitramur conducere in Ianuariũ menfem protrudimus.

Protrudimus

ASCEN.

L Ectis &c.Rurfus deterret Furnium a petitione præturæ. Hortaturq; eum, vt potius & prius expedita quæ pro rep. inftituerat: ex co.n. dicit eum maiorem laudẽ affecuturum. Hortaturq; ne domum re nondum eot fecta redeat:cũ nõ minus honorifice alias ꝑtor fieri poffit. Pollicef aũt fed daturũ operam,vt comitia in Ianuariũ differantur. Ordo eft. Lr̃is tuis lectis.i.poftq̃ lectæ funt lr̃æ tuæ:qbus declarabas aut Narbonenfes f.Gallos dimittendos: aut dimicãdum fup.effe cũ periculo:ego magis timui illud.f.pugnari cum periculo:qđ ego fero nõ molefte vitatũ fup.effe.¶ Ego pono vel.i.ẽt maximã fpẽ victoriç,in eo qđ fcribis de cõcordia Plãci & Bruti.Nos cognofcemus.i.difcemus aliqñ de ftudio Galloꝝ: quos Furnius ad defectionem fpectare fcripferat, & ideo ab exercitu amouendos. cognofcemus inq̃ cuius opa id.f.ftudiũ Gallorum in Ant.maxime excitatũ.¶ Sed crede mihi nos iam cognouimus.q.d.pp ambitionem tuã ab æmulo tuo ad hoc funt incitati.¶ Itaq; ftomachatus.i.indignatus,& ira cõmotus fum literis tuis iucũdiffimis:in extremo.i.calce earũ.¶ Scribis enim fi comitia.f.fint differenda in fextilem.f.menfem hoc eft,q nunc Auguftus dicif:te cito.f. affuturum:fi fup.comitia fup.fint iam confecta,te fup.redituruũ citius,ne fis diutius fatuus cũ periculo.f.tuo quia fatuus videtur: fed fatuus:qui neglecto ꝓprio bono cõi inferuit:cũ cõe quodãmodo ꝓprium fit.¶ O mi Furni:q̃.i.o q̃tum tu nofti cãm tuam:qui difcas tam facile:alienas.f.cãs.¶ Tu putas te nunc candidatũ.i.candida vefte ad petitionem ꝑturæ indutũ.¶ Et cogitas.i. folum id aio habes in.f.vt aut curras ad comitia,aut vt fis domi tuæ,fi comitia fup.fint iam confecta.f.Ironiæ apta vox, ne fis ftultiffimus,vt fcribis cũ maximo periculo,qa in bello periculofiffimo.¶ Ego nõ arbitror te fentire ita.Ego enim noui omnes impetus tuos ad laudem.Quod fi fentis ita,vt fcribis,ego nõ magis reprehendo te,quã iudiciũ meum de te,quo f.te bonũ ciuem,prudentem virũ exiftimo.¶ Feftinatio ꝑpropera.i.ante tẽpus properata,adipifcendi magiftratus leuiffimi & diuulgatiffimi,adipifcare.i.obtineas fup.cũ, vt pleriq;.f. p importunas preces aut p ambitum aliquem occultum: abducet te a tantis laudibus:qbus oẽs fuerunt te in cœlum iure & vere,qa per ipfum ꝑcipue Plancus in fide manferat.Scilicet,iterũ indignanter & ironicos loquentis vox.q.d.ideo ne ita ꝑperes, quia.f.id agitur.i.in eo omnis vis iacet, vtrum fias prætor hac petitione:fcilicet quæ nunc fiet.an ꝓxima.i.in ꝓximis comitiis,& non fup.id agitur,vt ita merearc de republi.vt iudicere.i.iudiceris digniffimus omni honore.¶ Verũ,nefcis q̃ alte afcenderis,aut putas.i.reputas id pro nihilo?

¶ Si nescis.s.ꝗ alte ascẽderis: ego ignosco tibi:nos sumus in culpa:qa tibi nõ significauimus. ¶ Si intelligis:ẽ vlla pcura dulcior tibi, vel offõ qd pauci assequunt vel glia:quã ois assequunt.i.ad obtinẽdũ sequunt.q.d.certe nulla eẽ debet:qa melius eẽ offm fecisse aut gloriã meruisse sine pcura,ꝗ pcurã sine illis. ¶ Et ego & Caluisius hõ magni iudici & amãtissimus tui:excusamus te quotidie de hac re.i.ob hanc rẽ. ¶ Nos tñ ptrudimus,aut ptendimus comitia in mensem Ianuariũ:quãtũ possumus facere:quod arbitramur cõducere.i.vtile esse reipu.multis de causis.i.ob multas causas:qd sup. dico aut facio : qñ.i. quandoqdem,tu pendes.s.suspensus es ex his.s.comitiis. ¶ Igitur vince.s.& ambitionem tuam & hostes: &c. Vale.

27

M.T. Cicero M. Lepido.S.P.D.

QVod mihi pro mea summa erga te beneuolentia magnę curæ est,vt quamamplissima dignitate sis,moleste tuli,te senatui gratias non egisse, cum esses ab eo ordine ornatus summis honoribus. Pacis inter ciueis conciliãdæ te cupidum esse,lætor. Pacẽ eã si a seruitute seiungis, cõsules & R. P.& dignitati tuę.sin ista pax pditum hoiem in possessionẽ impotẽtissimi dñatus restitutuța est:hoc animo scito esse omneis sanos, vt mortẽ seruituti anteponãt. Itaq; sapientius,meo qdem iudicio, facies, si te in istã pacificationem non impones, quæ neq; senatui,neq; populo,neq; cuiquam bono probatur. sed hæc audies ex aliis, aut certior fies literis. Tu pro tua prudentia, quid optimum factu sit, videbis.

HVBER. QVod mihi.Lepido a senatu mandatum erat,vt Antonium oppugnaret:ille vero aio corruptus:& male reipu.affectus,cum iam decreuisset se cum Antonio coniungere,priusquam id faceret: scripserat Romam se cupidũ esse conciliandæ pacis inter ciues eo.facturusq; vt Anto.desisteret a bello.Itaq; Ci. qui intelligebat quorsum intenderet intentio Lepidi,qui Anto.fauebat, & eum sustinere cupiebat,rescribit aliquando acerbius primum accusans Lepidum:ꝙ non egerit gratias senatui:a quo esset ornatus:cum erat factus imperator aduersus Ant.Deinde dicit se lætari, ꝙ velit esse author pacis: si mõ illa pax non afferat periculum seruitutis Po. Ro. ꝙ si est futura in rem M. Anto. contra Po.Ro.hortatur vt eam amittat : neq; se tali paci immisceat: quia sapientius faciet. ¶ Quod mihi. sensus est , quia valde curo & laboro, vt tu sis in magna dignitate:ideo doleo ꝙ non egeris gratias senatui: a quo ordine ornatus es:& accepisti dignitatem. ¶ Maximis ho. quia pręes exercitibus Roma.conciliandę:componendę. ¶ Si seiungis eam pacem a. s.si facis quod per eam pacem nos redigamur in seruitute Ant. ¶ Consules.prouidebis:facies:ꝙ & reipu. & tibi sit vtile. ¶ Perditum.sceleratum Anto. ¶ Impotentissimi.incontinentissimi:superbissimi:nam impotentes dicuntur qui ab appetitibus vincuntur. ¶ Dominatus.tyrannidis & violenti imperii. ¶ Restitutura.repositura. ¶ Sanos.sanæ mentis,bene sentientes. ¶ Vt mortem.i.vt malit mori:ꝗ se effici seruum. ¶ Interponeres:intermitteres. ¶ Istam : talem. ¶ Probatur : placet. ¶ Ex aliis,ꝗ ex me. ¶ Literis:quia ad te scribere ab aliis sicut ego nunc dico.

ASCEN. QVod mihi &c.Lepido a senatu mandatum erat,vt Antonium oppugnaret:ille vero corrupto animo, & in tempu. male affecto se cum Antonio coniuncturum decreuit: scripsit autem se velle Romam venire conciliandæ pacis inter ciues gratia:quam vanam cum intellexisset Cice.acerbe accusat Lepidum ingratitudinis, & pacem laudat modo bona sit.Ordo est Quod.i.quia summæ curæ est mihi,vt sis,quam amplissima dignitate.i. habeas amplissimam dignitatem,pro summa beneuolentia mea erga te,sup.ideo : tuli moleste : te non egisse senatui gratias , cum esses ornatus ab eo ordine.s.senatorio summis honoribus. ¶ Ego lætor te esse cupidum pacis conciliandæ:idest componendæ inter ciues: si tu se iungis.i.separas eam pacem a seruitute,hoc est si vis,vt illi cum pace remp. tractent, qui eam liberam esse velint, tu consules.i.proderis & reipu. & dignitati tuæ. ¶ Sin enim.i. sed si ista pax.s. quam conciliare vis , est restitutura hoiem perditum.s.Antonium:in possessionem dominatus.i. tyrannidis impotentissimi.i. superbissimis : scito omnes sanos hoc animo sup.esse,vt anteponant seruituti mortem.i.potius moriantur quam illi seruiant. ¶ Itaq; tu facias,meo quidem iudicio,sapientius:si non interpones te in ista pacificatione,quæ neq; probatur.i.bona videtur senatui. neq; populo : neq; cuiq; bono. ¶ Sed tu audies hæc ex aliis:aut fies certior:idest disces literis. ¶ Tu videbis : idest considerabis pro prudentia tua:idest scdm prudentiam tuam: quid sit optimum factu:idest vt fiat.

28

M. T. Cicero C. Trebonio. S.P.D.

QVam vellem ad illas pulcherrimas epulas me Id. Mart. inuitasses : reliquiarũ nihil haberemus. At nũc cum his tãtũ negocii est, vt vestrũ illud diuinũ in rẽp.bñficiũ nõnullam hẽat querelã. Quod vero a te viro optimo seductus est,tuoq; bñficio adhuc viuit hæc pestis, interdũ,

HVBER. QVam vellem.Cum videret Cice. quantum. M. Ant. vexaret temp.post mortem Cæ. conqueritur de Trebonio:qui eum detinuerat ante fores senatus : donec Cæ.interficeretur: ꝙ & illum non interfecissent:ne superessent aliquæ reliquiæ tyrannidis,quas dicit non fuisse superfuturas:si ipse Ci.interfuisset illi coniurationi:quam appellat epulas:& quasi conuiuium quoddam.Deinde dicit ꝗ fortiter dixerit in senatu pro remp. præcipue aduersus Antonium. Enumerat aũt quosdam : quales sint erga remp.inter quos præcipue laudat Bru.& Cæ.iuniorẽ. ¶ Inuitasses:vocasses:est aũt verbũ epulis & cõuiuio aptum. ¶ Idibus Mar. eo.n.die,vt Tranquil.& Plut.& Ap.scribunt interemptus est Cę. ¶ Nihil reliquiarũ:pseuerauit in translatione. Reliquias .n.de epulis dicit:epulas aũt intelligit cædem Cæsa.reliquias vero M.Anto.qa & ipse fuerat Cæsarianus:eodem aũt argumento epistolam vide lib.xii.ad Cassium,quæ incipit. ¶ Vellem idibus martiis me ad cœnam inuitasses : reliquiarum nihil fuisset,&c. ¶ Cum iis.s.reliquiis.i.cũ Antonio & cæteris amicis Cæsaris. ¶ Tantũ negocii.tñ laboris. ¶ Beneficium: liberatio a seruitute & tyrãnide. ¶ Nonnullam:quandã vt possit ex aliqua parte accusari. ¶ Seductus. seorsum ab aliis ductus:quia vt scribit Appianus,relictus fuerat Trebonius:qui Ant.ante fores senatus detineret,donec Cæ.interficeretur. ¶ Tuoq; beneficio:qa si fuisset ingressus:voluisset fortasse defendere Cæ. & fuisset cum eo trucidatus.

Seductus

ASCEN. QVam vellem &c.Cum videret Ci.quantum Antonius vexaret remp.post mortem Cæsaris, cõqueritur de Trebonio,qui eum detinuerat ante fores senatus donec Cęsar interficeret:per hoc enim factum est.quo minus ille quoq; occideret & resp.mere liberaret quod factum vellit:scribitq; quã fortiter in Antonium in senatu dixerit:laudãs bonos.Ordo est. ¶ Quod.i.o quantũ vellem sup.vt inuitasses me, Idibus Mart,quibus Cæsar a coniuratis discerptus est : ad illas pulcherrimas epulas.s.quibus Cæsarem absumpserunt coniurati : nos nihil haberemus reliquiarũ : qa et Antonium delendũ curasset.Satis aũt crudeliter Cæsaris cædem epulis cõparat. ¶ At.i.sed:tantum.i. tam multũ negocii est nunc cõ his.s.reliquiis:vt illud diuinũ beneficium vestrum in remp.habeat nonnullam.i.quandam querelam.s. non cõsumationis. ¶ Quod vero.s.Antonius seductus est.i.ab oculis coniuratorum abductus:capitur enim bonũs a te viro optimo.i.de repu. optime sentiente,& ꝙ hæc pestis viuit adhuc beneficio tuo:ego subirascor tibi interdum,

¶ Quod

HVBER.

¶ QVOD vix possum: aut vix fas est: qđ vix decet: qa sum tibi amicus: & tu p salute pr̃is hoc fecisti. ¶ Pręter me. me excepto. i. plus infesta me Anto. q̃ oẽs alii. ¶ Reliqsti. s. seruãdo ipm a morte. ¶ Illũ aium. pst nõ amatorẽ & defensorẽ libertatis. ¶ Habuisti in ore. i. laudasti & extulisti semp verbis. ¶ Habuisti in a. i. amasti. ¶ Vocauissent. cõgregassent. ¶ De alia re q̃ de libertate tuẽda. ¶ Cõplexus. suscepi defendẽdã. ¶ Egi. dixi. ¶ Acerrime. aiosissime. ¶ Lãguentẽ. q̃si debilitatũ. ¶ Virtutẽ. fortitudinẽ. ¶ Cõsuetudinẽ tuẽdę libertatis, q̃ pprie ẽ po. Ro. ¶ Ai vi. quã oñdebã inflãmatũ & prõptissimũ ei ga rẽp. ¶ Quã vir. ing. eloquẽtia & vi dicẽdi. ¶ Sũmatim: breuiter. ¶ Fortẽ: magno & prõpto aio. ¶ Timidos: q nõ audẽt defendere: qđ est defendẽdũ. ¶ Male sen. male. affectos erga rẽp. ¶ In Ser. Sul. is. n. optime de repu. sentiebat: & ex labore nimio: cũ ad M. An. missus fuisset legatus: interiit. ¶ Auũ. s. Cæ. erat. n. frater mr̃is. ¶ Egregii. optimi. ¶ Puer. Cæs. Octauianus, qui adhuc erat pene puer. ¶ De quo. ¶ Cæ. ¶ Spero re. i. qđ ẽt in futurũ egregius: & opprimet Anto. ¶ Conscripsisset. stipendio conduxisset. ¶ Is terror. s. Cæsa. ita instructi. ¶ Pręteritur. omis surũ. ¶ Nota. ex sermone & ex literis aliorum.

quod mihi vix fas est, tibi subirascor. Mihi enĩ negocii plus reliqsti vni, q̃ pter me oibus. Vt enĩ primũ post Antonii fœdissimum discessum senatus hẽri libere potuit, ad illũ aium meũ reuerti pristinũ, quẽ tu cũ ciue acerrimo pr̃e tuo in ore, & amorẽ semp habuisti. Nã cũ senatũ ad XIII. Cal. Ian. Tribb. pl. vocauissent, deq; alia re referrẽt totã R. P. sũ cõplexus, egiq; acerrime senatũq; iã lãguẽtẽ, & defessum, ad pristinã virtutẽ cõsuetudinẽq; reuocaui, magis aĩ q̃ ingenii viribus. Hic dies, meaq; cõtẽtio, atq; actio spem primũ P. R. attulit libertatis recupandæ. Nec vero ipse postea tps vllũ intermisi de R. P. nõ cogitandi solũ, sed ẽt agẽdi. Q đ nisi res vrbanas, actaq; oĩa ad te pferri arbitrarer, ipse perscriberẽ: q̃q̃ erã maximis occupatiõibus ĩpeditus. Sed illa cognosces ex aliis: a me pauca, & ea summatim. Hẽmus fortẽ senatum, consulares ptim timidos, ptim male sentiẽtes. Magnũ dãnũ factũ est in Seruio. L. Cęsar. optime sentit: sed q auunculus est, nõ acerrimas dicit sn̄ias. Coss. egregi. pclarus D. Brutus. egregius puer Cęsar: de quo spero eqdẽ reliqua. hoc vero certũ hẽto, nisi ille veteranos celeriter conscripsisset, legionesq; duæ de exercitu Antonii ad eius se authoritatẽ cõtulissent, atq; is oppositus eẽt terror Antonio, nihil Antoniũ sceleris, nihil crudelitatis praeteriturũ fuisse. Hæc tibi & si audita esse arbitrabar, volui tñ notiora esse. Plura scribã, si plus ocii habuero, Vale.

ASCEN.

¶ QVOD vix est mihi fas. i. licitũ & pmissum. ¶ Tu. n. reliqsti mihi plus negocii. i. curę & laboris: quã oibus pter me. ¶ Enim. i. qa: vt. i. postq̃ senatus potuit haberi libere primũ post discessum fœdissimũ Antonii. s. Marci, ego reuerti. i. iterũ conuerti: pristinũ aium meũ ad illũ. s. senatũ: quẽ. s. senatũ tu habuisti semp in ore & amore: cũ pr̃e tuo ciue acerrimo. i. maxime strenuo. ¶ Nã cũ tribuni ple. vocauissent senatum ad. xiii. Cal. Ianuarias: & si tribuni referrẽt. i. cõsulerent senatũ de alia re: ego sum cõplexus totam rẽp. & egi acerrime. s. pro repu. cõtra Antoniũ, & reuocaui senatũ iã languentẽ: & defessum. i. extreme fessum: ad virtutẽ & cõsuetudinẽ pristinã: magis viribus ai. i. affectionis: quã viribus ingenii. ¶ Hic dies & contentio mea. s. in Antoniũ: attulit po. Ro. spem libertatis recupandæ. Nec vero ipse. i. ego, ptermisi postea. i. deinceps vllũ tps, nõ solũ cogitãdi: sed ẽt agẽdi. s. in senatu: de repu. i. de eius. libertate tuenda. Quod nisi arbitrarer res vrbanas & oia acta. s. in senatu & iudicio pferri. s. scripto ad te ipse egomet pscriberem: q̃q̃ erã impeditus. s. cũ hęc scriberem, occupatõibus maximis. ¶ Sed tu cognosces illa ex aliis. Sup. cognosces pauca a me, aut e me. ¶ Et ea sup. cognosces summatim. i. p summas nõ p singulas pticulas. ¶ Nos hẽmus senatũ fortẽ, & hẽmus cõsulares. i. q aliqñ cõsules fuerũt ptim timidos ptim sentiẽtes male: qa contra bonũ publicũ. ¶ Magnũ damnũ factum est in Seruio. i. Seruii morte. ¶ Lucius Cę. sentit optime: sed quod. i. qa, ipse est auũculus. s. M. An. ipse nõ dicit snias acerrimas. ¶ Consules sup. sunt egregii. s. Hircius, & Pansa, Decius Bru. sup. est præclarus: Cæsar. s. Octauius est puer ægregius: de quo. s. Cæsare: eqdem. i. ego qdem: spero reliqua: hoc est, qđ perseuerabit in amore reip. qui tñ solum, dñaturus est, sed clementer. Vero p sed, hẽto hoc certum: nisi ille. s. Cæsar conscripsisset celeriter veteranos. i. milites: & nisi duæ legiones de exercitu Antonii contulissent se ad auctoritatem eius: atq; is. s. Cæsar esset oppositus terror Anto. Antoniũ nihil sceleris & nihil crudelitatis fuisse præteriturum. i. prætermissurum. Ego & si arbitrabar hæc esse audita tibi: tñ volui esse notiora tibi. ¶ Ego scribam plus si habuero plus ocii.

M. T. Cicero Appio. S. P. D. 29

DE meo studio erga salutẽ, & incolumitatem tuã credo te cognoscere ex lr̃is tuorũ: qbus me cumulatissime satisfecisse certo scio. nec iis cõcedo, q̃q̃ sunt singulari in te bñuolentia, vt te saluũ malĩt, q̃ ego. Illi mihi necesse est concedãt, vt tibi pl᷾, q̃ ipsi, hoc tpe pdeẽ possim. qđ qdẽ nec destiti facer̃, nec dsistã, & iã ĩ maxĩa re feci, & fundamẽta ieci salutis tuę. Tu fac bono aĩo, magnoq; sis, meq; tibi nulla re defuturũ eẽ cõfidas. Pr. No. Quint. Vale.

HVBER.

DE meo. Ad eundem Appium puto Cic. scribere ad quem scripsisti lib. iii. Sed nescio quo pacto hęc epla in hunc librũ reiecta est: nisi qđ illæ de rebus prouinciæ tractant: in hanc aũt cũ ageretur de salute & incolumitate Appii: qa pr̃ia aberat Cice, scribit studium in defendenda eius salute: seq; iam iecisse optima fundamenta: nec defuturũ post hac. ¶ Salute, vita. ¶ Incolumitati. tui corpis & fortunarũ tuarũ: quibusdã placet hanc eplã m scripta fuisse. quo tpe resp. opprimebatur a Cæs. ¶ Satisfecisse: quia non possunt plus exigere a me q̃ pstiti. iis. s. tuis ꝓpinqs. ¶ Concedo vincor ab eis. ¶ Possim pdesse: quia maior est mea auctoritas, q̃ ipsorum. ¶ Feci fun. i. feci optima initia i tractum ab ædificiis, quorum prius fundamenta iaciuntur.

¶ Ex Epistola. De meo studio erga salutem.

¶ Quãquã sunt singulari in te beneuolẽtia, ac bñficio affecti: vt te saluũ malint. Tu fac hoc, bono aio: magnoq; sis.

ASCEN.

DE meo &c. Ad eundem Appiũ videtur scribere ad quẽ scripsit lib. iii. agens de rebus prouinciæ: nunc autem de salute eius scribens dicit se pro ea iecisse optima fundamenta: nec cessaturum deinceps. Ordo est. Ego credo te cognoscere de studio meo erga salutem & incolumitatẽ tuam, ex literis tuorum: quibus ego scio certe me satisfecisse cum latissime. i. abundantissime: nec concedo iis. i. eis. i. non fateor me ab eis vinci: quanq̃ sunt singulari beneuolentia in te: vt malint. i. magnis velint te sup. esse quam ego. ¶ Necesse est supple vt concedant. i. attribuant mihi illud scilicet vt: idest q possim prodesse tibi hoc tempore plus q̃ ipsi. ¶ Quod, scilicet tibi prodesse quidem: idest certe, ego nec destiti facere, nec desistam, & feci iam in maxima re. i. pro maxima parte, & ieci fundamenta: idest posui initia salutis tuæ, tracta metaphora a fundamẽtis ædificiorum, quæ q in imo fiunt desuper iaci solent. ¶ Tu fac supple. vt sis animo bono & magno & confidas me nulla re defuturum tibi. Pridie Nonas Quintiles: idest quæ postea Iuliæ dictæ sunt. Vale.

HVBER. DEcimo septimo. Galba vnus fuit ex iis, qui in Cę. coniurauerant, cui post eius mortem: cũ Anto. desciuisset a volun tate senatus, cõmissæ fuerãt quædã legiones aduersus eũ: qui Mutinæ Brutũ obsidebat. Narrat igi Galba quẽmad modũ eo die, quo Pansa & Hircius cõsules erant futuri in castris cõtra Anto. Antonius existimans eos hẽre tantum mõ, iiii. legiones Tyronũ eos aggressus est: exponitq; vires Antonii: & suas & cõflictũ inter se accerrimum: ex quo dicit An. superatũ cũ magna iactura: & amissione suarũ copiarũ veteranarũ recepisse se in castra sua ad Mutinã. ¶ Nã ei. parenthesis. ¶ Processeram. progressus eram. ¶ Venire. s. in castra, in qbus ego erã anteq̃ ipse. ¶ Secundam & quintam, ita erant apud Romanos noĩa legionũ. ¶ Syllani, i. erant ex eius ducibus. ¶ Partẽ. i. quæ legio Syllani erat ps euocatorũ: q adr dicerent milites euocati: supra diximus. ¶ Apparuissent: de im prouiso se ostendissent. ¶ Cõtineri, a nobis quin irrueret in hostes. ¶ Continebat: seruabat. Sciri: a nobis. ¶ Forum Gallorũ: nomẽ est oppidi in Italia ita dictũ, qm̃ a Gallis fuit conditũ. Appianus appellat Celtarũ forũ, seu villam. ¶ Leuem. armaturã. i. milites leuis armaturæ: qui præmittebantur, vt essent agiliores ad incipiendũ prælium. ¶ Tantũ: solũmodo. ¶ Angustias, difficultates, loca angusta & difficilia: sic enim sunt vbi cõmissum est p̃lium: vt declarat Appia. his verbis de hoc ipso p̃lio loquens. Antonius angustias locorũ nõ multi faciens quasi nihil amplius quã ab accessu eos esset phibiturus: & pugnæ ductus desiderio, cũ equitatu ante iret p campũ plaustrũ & fossis ĩpeditũ duas ex p̃stantioribus legiones in occulto collocat versus iter, quod angustum & manu factum vtraq; ex parte harũdinibus circũseptum adhærat. ¶ Duę legiões: quas Pansa iusserat se sequi. ¶ De vico: de foro Gallorũ. ¶ Martiæ: ita appellabatur fortasse q̃si bellicosa. ¶ Cornu: diuidit eni exercitus in duo cornua dextrũ & sinistrum. Luc. Cornus tibi cura sinistri Lẽtule. ¶ Processerit p gressum sit. s. cornu dextrũ. ¶ Circũuenire: insidiis circũuallare. ¶ Recipere, retrahere. ¶ Eqtibus Maurorũ, quos hẽbat. M. Ant. ¶ Auersos: a tergo: qa se recipiebãt, vt iusserã. ¶ Rejecto: post terga posito, ne feriretur a sequentibus hostibus.

Seru. Galba M. T. C. S. P. D. 3°

DEcimo septimo Cal. Mai. quo die Pansa in castris Hircii erat futurus, cum quo ego erã (nam ei obuiam processeram millia passus centũ, quo maturius veniret) Antonius legiones eduxit duas, secũdã, & quintã trigesimã, & cohorteis p̃torias duas, vnã suã, alterã Syllani, & euocatorũ partẽ. Ita obuiã venit nobis, q nos quatuor legiones tironũ hẽre solũ arbitrabat. Sed noctu, quo tutius venire in castra possemus, legionẽ Martiã, cui ego pesse solebã, & duas cohorteis p̃torias miserat Hircius nobis. Cũ equites Antonii apparuissent, cõtineri neq; legio Martia, neq; cohortes prætoriæ potuerũt: quas sequi cœpimus coacti, quando eas retinere non poteramus. Antonius ad Forum Gallorũ suas copias continebat: neq; sciri volebat, se legiones habere: tantum equitatũ, & leuem armaturam ostendebat. Postea quã vidit se inuito legionem ire Pansa, sequi se duas legiones iussit tironũ. Posteaq̃ angustias paludis, & syluarum transiuimus, acies est instructa a nobis duodecim cohortium. (nondum venerant legiones duę) cũ repente, Antonius in aciem suas copias de vico produxit, & sine mora concurrit. Primo ita pugnatũ est, vt acrius nõ posset ex vtraq; parte pugnari. & sic dexterius cornu, in quo ego erã cum Martiæ legionis cohortibus octo, impetu primo fugauerat legionem trigesimam quintam Antonii, vt amplius passus centũ vltra aciẽ, quo loco steterat processerit. Itaq; cum equites nostrum cornu circuire vellent, recipere me cœpi, & leuem armaturam opponere Maurorum equitibus, ne auersos nr̃os aggrederent. Interim video me esse inter Antonianos, Antoniumq; post me esse aliquanto repente equũ immisi ad eã legionẽ tironum, quæ veniebat ex castris, scuto reiecto. Antoniani me insequit

ASCEN. DEcimo septimo &c. Galba vnus fuit ex iis, qbus in Cęsarem coniurauerant: cui post eius mortem cũ Antonius desciuisset a voluntate senatus, commissæ sunt q̃dam legiones aduersus eundem Anto. q Mutinæ obsidebat Brutũ. ¶ Narrat aũt hac ep̃la quemadmodũ eo die, de quo Pansa & Hircius consules erant futuri in castris Antonius eos aggressus sit, & qd in eo conflictu effectũ. Ordo est Antonius eduxit legiones duas. xvii. Cal. Maii. hoc est in Aprili septẽdecim diebus ante primũ diem Maii: quo die Pansa erat futurus in castris, & sup. ẽt Hircius, q consules erant, cũ quo. s. Pansa ego eram. ¶ Nam pcesseram ei obuiam. s. officii & honoris gratia: centũ millia passuũ: quo. i. vt ipse veniret maturius. i. citius: sed tñ in tpe opportuno. ¶ Antonius inquã eduxit legiones duas. s. secundã & trigesimã quintã, & duas cohortes prætorias, vnã. s. cohortem suam: alterã Syllani. i. cui pẽrat Syllanus, appositorie ptẽ euocatorũ. ¶ Ita qa bñ instructus venit obuiam, nobis: q. i. qa arbitrabat nos habere tñ. i. duntaxat quatuor legiones Tyronum. i. nouitiorum militum. ¶ Sed Hircius miserat nobis noctu. i. tpe nocturno quo. i. ideo vt possemus venire tutius in castra, legionem martiam quæ p̃stantissima habebatur, & duas cohortes prætorias: quæ veteranorum erant. ¶ Cum. i. postq̃: equites Anto. apparuissent: neq; legio martia neq; cohortes prætoriæ ab Hircio missæ: potuerunt contineri. s. quin in hostes irruerent. ¶ Quas. s. legiones: nos coacti: ne eos turpiter deseramus: cœpimus. i. incepimus sequi. Docet quõ coacti: qñ. i. quandoquidem nos non poteramus retinere. s. sub signis & in statione sua eas. ¶ Antonius obtinebat copias suas ad forum Gallorum, quod Galli in ea regione condiderant oppidulũ dictum Celtarum forum, seu villam ab Appiano: eo q Celtæ condiderunt: aut frequentare solebant: neq; volebant sciri. i. vt sciretur. ¶ Est autem verbum impersonale se debere. i. q ipse haberet legiones: id exercitum pedestrem quia ostendebat. s. nobis, tantum. i. duntaxat: aut solummodo. equitatum. i. exercitum equestrem: aut equitatum seu equo merentium, & armaturam leuem. i. velites: qui equitatum comitabantur: quia cum leuiter essent armati cum equis fugere & inuadere poterant: ideo autem noluit sciri vt illiceret in insidias. ¶ Posteaq̃ Pansa vidit legionem ire. i. pficisci in Antonium se inuito iussit duas legiones Tironum sequi se. ¶ Posteaq̃ transiuimus angustias paludis & syluarum. acies duodecim cohortiũ est instructa a nobis. ¶ Nam sup. duæ legiones: vt opinor: prætorianæ nondum venerant: Antonius produxit de vico. s. foro Gallorum repente copias suas in aciem: & concurrit. s. nobiscum sine mora. i. dilatione facta. ¶ Pugnatum est primo. s. concursu: ita vt non posset pugnari ex vtraq; parte acrius. ¶ Etsi. i. tametsi, cornu dexterius. s. dexterum: in quo ego erã, inquit Cicero: cum octo cohortibus legionibus Martiæ: fugauerat trigesimam quintam legionem Antonii: ita sup. vt processerit amplius centum passus vltra aciem: quo loco steterat. s. prius. Itaq; cum equites vellent circuire cornu nostrũ: quod persequendo hostem pcesserit longius, ego cœpi recipere me. i. retrocedere, ad castra tanq̃ in loca tutiora: & opponere equitibus Maurorum armaturam leuem. i. velites leuiter armatos: ne aggrederent aduersus nostros. ¶ Interim. i. inter id faciendum: video. i. agnosco me esse inter Antonianos: & Antonium esse aliquanto post me: ego immisi repente equum. s. meum ad eam legionem Tironum: quæ veniebat ex castris scuto reiecto. i. post tergum iacto: ne ferirentur ab insequentibus Antoniani supple cœperunt insequi me: aut insequi pro insequebantur me.

HVBER. ¶ PILA. pprie sunt tela Ro. vt & pila minantia pilis. ¶ Velle, volebant. ¶ Coniicere in me, quem credebant esse hostē, qa viderant me in medio Antonianorū. ¶ Nescio quo fato, nescio qua fortuna: ita diis volentibus. ¶ Referre pe. retrahere sese retro. ¶ Equitatu, equitibus Antonianis. ¶ Quo, eqtatu. ¶ Nostri or. nr̄æ acies. ¶ Nouissimus. vltimus oium. ¶ Quo, ad quæ castra. ¶ Iactura. amissione. ¶ Prætorianarū no. nam prætoria Cæ. cohors integra concissa est, & cecidere in pma pugna ad dimidiā fere partē ex vtroq; exercitu: ex Hircii militibus pauci interiere. ¶ Signa. vexilla. ¶ Relata. reportata .s. a nostris. ¶ Bn̄. feliciter. ¶ Gesta. a nostris hanc pugnā scribit plenissime Appianus li. iii. sed tamen nō noiat hūc Galbā.

nostri pila coniicere velle, ita nescio quo fato sum seruatus, q̄ cito sum a nostris cognitus. In ipsa Aemilia, vbi cohors Cæsaris prætoria erat, diu pugnatum est. Cornu sinisterius, quod erat infirmius, vbi Martiæ legionis duę cohortes erant, & cohors prętoria, pedem referre cœperunt, q̄ ab equitatu circuibant, quo vel plurimū valet Antonius. Cum omnes se recepissent nostri ordines, recipere me nouissimus cœpi ad castra. Antonius tanquam victor castra putauit se posse capere. Quo cū venit, complureis ibi amisit, nec egit quicquam. Audita re Hircius cum cohortibus viginti veteranis redeunti Antonio in sua castra occurrit, copiasq; omneis eius deleuit, fugauitq; eodem loco, vbi erat pugnatum ad Forum Gallorum. Antonius cum equitibus hora noctis quarta se in castra sua ad Mutinam recepit. Hircius in ea castra rediit, vnde Pāsa exierat, vbi duas legiones reliquerat, quæ ab Antonio erant oppugnatæ. Sic partem maiorem suarū copiarum Antonius amisit veteranarum: nec id tamen sine aliqua iactura cohortium prætoriarum nostrarū, & legionis Martiæ fieri potuit. Aquilæ duæ, signa sexaginta sunt relata Antonii. Res bene gesta est. Ad XII Cal. Mai. ex castris. Vale.

C. Asinius Pollio. M. T. C. S. P. D. 31

MInime mirū debet tibi videri, nihil me scripsisse de R. P. posteaquā itum est ad arma. Nam saltus Castulonensis, qui semper tenuit nr̄os tabellarios, & si nunc frequētioribus a latrociniis infestior factus est, tn̄ nequaq̄ tanta in mora est, q̄ta: qui locis oībus dispositi ab vtraq; parte

ASCEN. ¶ NOSTRI .s. milites velle sup. cœperunt aut velle p volebāt. cōiicere .i. simul iacere in me pila .i. tela sua oblonga. Ita nescio quo facto sum seruatus: quia petitus tam a meis q̄ ab hostibus sum autem seruatus: quod .i. qa sum cognitus cito a nostris. ¶ Pugnatum est diu in ipsa Aemilia .s. via, vbi erat cohors p̄toria Cęsaris .s. Octauii. ¶ Cornu sinisterius .i. qui erant cornu sinistro. capitur enim collectiue pro iis, qui in cornu sunt: vn̄ cœperunt dicere, quod .s. cornu erat infirmius .i. qui erant infirmiores: vbi erant duæ cohortes legiones Martiæ. & cohors prætoria, cœperūt referre pedem .i. retrocedere, q̄d .i. qa circuibant .i. concludebant ab equitatu, quo Antonius valet vel .i. ēt plurimum cum omnes ordines vostri .i. milites in ordīes dispositi, recepissent se .s. in castra: ego nouissimus .i. vltimus cœpi recipere me ad castra. ¶ Antonius tanq̄ victor .s. esset, putauit se posse capere castra. ¶ Quo .i. ad quæ cum .s. post q̄ venit: amisit ibi cōplures, nec egit quicq̄ .i. nihil cepit. ¶ Hircius audita re occurrit cū viginti cohortibus Ant. redeūti in sua castra, & deleuit oēs copias eius: fugauitq; ab eodē loco, vbi erat pugnatū: sup. vsq; ad forū Gallorū. ¶ Anto. recepit se cū equitibus hora quarta noctis .i. in castra sua ad .i. apud Mutinam. ¶ Hircius rediit in castra vnde .i. e qbus Pansa exierat: vbi .s. Pansa reliquerat duas legiones, quæ erant oppugnatę ab Ant. ¶ Sic Antonius amisit maiorem partem copiarū suarum veteranarum. ¶ Nec tamen id potuit fieri sine aliqua iactura .i. detrimento cohortū prætoriarū nostratum & legiones Martię. Duæ aquilę .i. vexilla magna sexaginta signa .s. minora vexilla: An. sunt relata .s. ex cōflictu. Res est gesta bene .i. feliciter. Ad. xii. Calen. Maii: sup. dedimus has ex castris.

HVBER. MInime. Cū tumultibus bellorū ciuiliū aduersus M. An. post cædem Cæ. Asinius Pollio esset Cordubæ, quæ vrbs est in Hispania Bætica: neq; postq̄ illuc iuerat quicq̄ scripsisset Romam: ne haberetur suspectus, quia fuerat Cæsarianus: hac epl̄a se excusauit transferens culpam suæ cessationis in latrones: a qbus lr̄ę intercipiebant. Postq̄ vero cœptum est nauigari: ita vt lr̄æ possint naui deferri: dicit se q̄ creberrime scripturū. conqueritur aūt de Balbo questore suo: de quo sequenti epl̄a plura dicet: ostenditq; se cupidissimū esse pacis: & dicit se olim necessitate non volūtate secutū fuisse partes Cæsaris: quas quanta moderatione sequuerit declarat, ex quo ondit quem animū nunc habeat, ne rursus omnia in ptāte vnius veniant. Dicit aūt se prohibitum a Lepi. ne transiret in Italiam, aut ēt scriberet: ex hoc aūt testatur fidem suam erga remp. quod cū iussissent qui vellent ei succedere, in prouincia peterent dari sibi ab eo legionem trigesimam ducendam cōtra Ant. indit se nemini traditurū prouinciam: nisi senatus misisset eū: neq; etiam traditurū legionem trigesimam: quæ erat pugnacissima: dubitat autem Pollio de eorū animo: & fide erga remp. qui venirent non missi a senatu: cōcludit aūt se cupidissimū pacis: & vindicandæ reipu. in libertatem. Postremo dicit quantum cupiat consuetudinem ipsius Ci. quam quanti faciat, ostendet, si aliquā pax fuerit. petit autem a Cice. fieri certior, an utilius sit futurū quod veniat in Italiam, an quod remaneat in prouincia. ¶ Itūm est ad arma .i. venī ad bella: vt in hac prouincia obsisterem Antonianis & omnibus hostibus rep. ¶ Nam saltus. ponit cām, quare non scripserit: qa apud Castulonem oppidū Hispaniæ sylua quędam, per quam necesse erat transire: ita esset referta latronibus: q intercipiebant tabellarios & lras: vt nemo posset tuto transire. Saltus aūt pro sylua & loco nemoroso ponitur: vbi solent insidiari latrones. Iuue. Quoties tuto custode tenentur Et pontina palus, & gallinaria pinus. Nā qd̄ fatis legendū sit: & sit nomen sicarii, qui apud Castulonem latrocinabatur: absurdissimū est: quod & verba textus declarant, qbus ostendit saltum oēm non vno latrone, sed multis latronibus fuisse infectum, cum dicit latrociniis: & dicit aliis etiam in locis dispositos esse multos latrones. ¶ Tenuit. impediuit. ¶ Frequentioribus. q̄ solebat. ¶ Infestior. periculosior. ¶ Tanta mora est .s. saltus Castulonensis tm̄ moratur: & detinet nostros tabellarios. ¶ Dispositi. collocati .s. latrones.

Saltus

ASCEN. MInime &c. Cum in tumultibus bellorū ciuilium post cædem Cæsaris contra Antoniū Asinius Pollio esset Cordubæ in Hispania, neq; quicq̄ a pfectione sua Romam scripsisset, ne haberetur suspectus: qa fuerat Cæsarianus: hac epistola se excusat transferens culpam cessationis suæ in latrones, a qbus literæ intercipiantur. Postq̄ vero cœptū nauigari, dicit se q̄ primum scripsisse. Scribit aūt se cupidissimū pacis, & Cæsaris partes necessitate secutū. Dicit ēt se a Lepido ne in Italiam transiret prohibitū, nec cuiq̄ se traditurū prouinciam sine iussu senatus, demū se cupere vehementer consuetudinem Ci. dicit. Ordo est. Minime mirū debet videri tibi me nihil scripsisse de rep. posteaq̄ itum est ad arma .s. contra Antoniū. ¶ Nam saltus Castuloneñ .i. locus syluosus & est salutosus in Hispania iuxta Castulonem oppidū, q tenuit semper .i. in omni tpe: tabellarios nostros .i. eos, q ferūt tabellas, hoc est lras nostras: & si .i. q̄q̄: factus est nūc infestior .i. maiorem vim inferens frequentioribus his: tamen ipse nequaq̄ est in tanta mora .i. impedimento nostros remoranti, quāta sup. sunt ii, qui dispositi omnibus locis scrutantur ab vtraq; parte aut factionis aut regionis tabellarios & retinent.

HVBER. ℂSCRVtant.inquirūt.⁋Istic In Italia:qa,nō potuissent pferri mihi literæ ex Italia.nisi platæ essent naui.⁋Cupidissime,libentissime.⁋Perinde ita qa maiore etiam odio hoīum dignus est q̄ eū psequant. Videt aūt significare Balbū quæstorem suū pessimo ingenio q̄ q̄tum coniicimus maledixerat de Pollione.⁋Periculū non est.s. in eo quod ipse de me dicit. ⁋Non acerbum. graue.i. nihil est quod non videatur infelix: quod cum illo sim gestus. Natura autem.significat Balbum discordiarum amatorem: se vero pacis & concordiæ cupidum: quod probat ex ante acta vita etiam temporibus iulii Cæsa. & Pom.⁋Defleui.indolui.⁋Illud.i.cum orta sunt bella inter Cæ. & Pom.⁋Vtrobiq̄. & apud Cæsa. & Pom.⁋In ea.Cæsa.⁋inimici.s. cuiuslibet inimici me.⁋Eo, ad Cæsa.

⁋In extremis.i.omnino contemptus.⁋Non dubitanter.sine dubio certissime.⁋Modo cognitum.i. paulo ante cognitū. non autem multo ante.⁋Vetustissimorum. quos iam diu cognouerat: & expertus erat.⁋Mea sententia. iudicio meo. ⁋Ita.ea moderatione.⁋Probarit.:affirmarit me benefecisse.⁋Iussus sum.a Cæsa. ⁋Ita.eo modo. vt homines intelligere possent me non gaudere, quod imperatum esse mihi. ⁋Cuius facti.s.quod licet inuitus: tamen fecissem quæ imperasset.⁋Inuidia iniustissima.odium quo me homines iniustissime prosequebant: quia facerem quæ mihi imperaret. iniustissimam autem inuidiam dixit: qn̄ quod sponte non faceret, non merebatur odium, quod licet non mereretur, quia non potuit effugere:dicit se nunc intelligere ex eo q̄ iucundum sit viuere in libertate: vbi nullius imperio cogaris aliquid facere quod nolis: itaq̄ profitetur se fore inimicum ei,qui rempu. opprimere voluerit:quicunq̄ is fuerit.⁋Erudite.docere. ⁋In potestate vnius. vt vnus sit omnium dn̄s, sicut fuit Cæs.⁋Quicunq̄ is est. quasi dicat nullo excepto: etiam si esset mihi frater.⁋Refugi, vitem.⁋Aut deprecer. aut recusem precando ne mihi imponatur: sicut equidem merui:nec deprecor inquit.⁋Post Idus Mar.i. postquam Cæ.est interfectus.⁋Quod. dicit valde sibi nocuisse: quod Lepidus in concione dixit suis militibus Pollionem esse in potestate senatus: & scripsit etiam ad multos se consentire cum An.⁋Fuit contrarium.i. nocuit.⁋Quibus. interrogatiue: quasi dicat nullis: quia nulli dati essent mihi, cum ille iam diuulgasset se consentire cum Ant.⁋Commeatibus.cibariis datis exercitu meo.⁋Illius.Lepi.⁋Cætera.eius prouinciam & vim militum Lepi.⁋Num.an.⁋Poteram transuolare. tanquam volueris.q.d.non, quia non habeo alas. ⁋Præsidio.militibus.⁋Illius.Le. qui disposuit milites ad seruandas alpis.ne quispiam possit transire.

Cōmeat⁹

scrutātur tabellarios,& retinent. Itaq̄ nisi naue platæ literę eēnt,oīno nescirē,qd istic fieret.nūc vero nactus occasionē,posteaq̄ nauigari cœptū est, cupidissime,& q̄creberrime potero,scribā ad te. Ne moueat eius sermonibus,quē tametsi nemo est qui videre velit,tñ nequaq̄ perinde,ac dignus est,oderūt hoīes,periculum nō est.adeo est enim inuisus mihi,vt nihil non acerbū putem,qd̄ cōe cū illo sit.Natura aūt mea,& studia trahunt me ad pacis,& libertatis cupiditatem. Itaq̄ illud initiū ciuilis belli sæpe defleui. Cū vero nō liceret mihi nullius partis esse, quia vtrobiq̄ magnos inimicos habebā:in ea castra fugi,in qbus plane tutū me ab insidiis inimici sciebam non futurū. cōpulsus eo, quo minime volebā:ne in extremis essem, plane pericula nō dubitāter adii. Cæsarē vero,qd̄ me in tāta fortūa mō cognitū vetustissimorū familiariū loco habuit, dilexi summa cum pietate,& fide,quę mea snīa gerere mihi licuit,ita feci,vt optimus q̄sq̄ maxīe pbarit. Quod iussus sum eo tpe,id ita feci,vt appareret,īuito imperatū esse. Cuius facti iniustissima īuidia erudire me potuit, q̄ iucūda libertas,& q̄ misera sub dominatiōe vita est. Ita si id agit, vt rursus in potestate oīa vnius sint:quicūq̄ is est,ei me profiteor inimicū.nec periculū est vllum,qd̄ p libertate aut refugiā,aut depcer. Sed Coss. neq̄.S.C.neq̄ literis suis pceperāt mihi,qd facerem. Vnas enim post Id.Mar. demū a Pansa literas accepi in quibus hortatur me,vt senatui scribā,me,& exercitū in ptāte eius futurū.qd̄,cū Lepidus cōcionaret, atq̄ oībus scriberet,se cōsentire cū Antonio, maxime cōtrariū fuit. Nā qbus cōmeatibus inuito illo p illius puinciā legiones ducerē:aut, si cætera transissem,nū ēt alpeis poterā transuolare, q̄ psidio illius tenerent?

ASCEN. ℂITAq̄ nisi literæ essent perlatę,naue.s.nauigio,ego nescirem omnino qd fieret istic.i.Romæ vbi tu es.⁋Nūc vero nactus occasionem:posteaq̄ cœptū est nauigari:scribam ad te cupidissime,& quā.i.quātū potero creberrime:ne moueare sermonibus eius.s. pessimi delatoris, videlicet vt opinio est Balbi quæstoris eius,quē tametsi nemo est qui velit videre:tamē homines non oderūt perinde ac.i. tantū quantū dignus est.⁋Periculum non est:scilicet si cum oderint aut si male de me loquatur, ipse est mihi adeo Inuisus,idest in odio habitus.vt nihil putem non acerbum,quod sit cōmune cum illo.⁋Autem:idest sed:natura mea & studia mea:idest inclinationes naturales & exercitia mea trahunt me ad cupiditatem pacis & libertatis.⁋Itaq̄ ego defleui sępe illud initium belli ciuilis:scilicet inter Cæsarem & Pompeium.⁋Vero:idest sed:cum non liceret mihi esse,nullius.i.neutrius partis: qa tales pro hostibus Pompeianis iudicabantur:sed hic affert aliam occasionem:dicens:quia habebam vtrobiq̄.i.ab vtraq̄ parte magnos inimicos ego fugi in ea castra,scilicet Cæsaris:in quibus sciebam me non futurum tutum plane:idest omnino,ab insidiis inimici, scilicet a Pompeio stantis compulsus eo quo volebam minime.i. ad bella ciuilia gerēda. ne essem plane,idest omnino in extremis:idest deputaretur cum abiectissimis:& pessimis militibus adii,non dubitanter particula. ⁋Vero pro sed,ego dilexi cum summa pietate & fide Cæsarem,scilicet Iulium,q.i.quia,ipse habuit me cognitum.⁋Modo:idest paulo ante,in tanta fortuna,loco idest æstimatione familiarium.s. suorum vetustissimorum.⁋Ego feci ea,quæ licuit mihi gerere sententia mea: idest ex arbitrio & iudicio proprio, ita vt optimus quisq̄ probarit.i. laudarit maxime. ⁋Ego feci id,quod iussus sum sup.facere eo tempore,ita vt appareret Imperatū esse inuito,quasi dicat siquid hostile gessi id coactus feci,& ita,frigide feci vt coactus viderer.⁋Cuius facti inuidia iniustissima quia quod potuit fecerat, potuit erudire,i.docere me q̄.i.quantum iucunda sup.esset libertas, & q̄ idest quantum misera vita esset sub dominatione: idest tyrannide.⁋Ita:pro itaq̄.i.& sic,si id agitur.i.prætendit,vt omnia sint rursus.i.iterum in potestate vnius,ego profiteor me inimicum ei quicunq̄ is est. Sciebat autem An. esse. Veritamen postea sub Augusto rerum domino suauissime vixit. ⁋Nec vllum est periculum,quod aut fugiam aut deprecer.i. precer ne sit mihi obeundum, pro libertate.s. publica.⁋Sed consules,scilicet Pansa & Hircius,atq̄ præceperant mihi quid facerem senatusconsultum:idest mittendo ad me senatusconsultum.i.decretum senatus,neq̄ literis suis.⁋Ego enim accepi demum post Idus Martias vnas literas a Pansa.s.consule,in quibus hortatur me,vt scribam senatui me & exercitum,scilicet meum,futurum in potestate eius,scilicet senatus, quod.s.significasse me futurum in potestate senatus fuit maxime contrarium.i.nocuum cum Lepi.cōcionaretur.i.verba ad milites suos faceret,atq̄ scriberet omnibus se consentire cum An.⁋Nam quibus commeatibus.i. vt dicūt victualibus pro itinere necessariis ego ducerem.i.ducere possem legiones per puinciam illius.s.Lepi. illo inuito.q.d.nullis aut si sup. Lepi, vitans transissem cætera.s.loca,nū.i,nunqd poterā transuolare ēt alpes, q̄ tenent psidio illius.s. Lep.q.d.minime.

ℂAdde

¶ ADDE. subiungit aliam cām, quare nō potuerit declarare senatui se & exercitū suū in potestate eius futurū. ¶ Huc. i. ad hæc. ¶ Secentis: numeris finitus pro infinito. i. in plurimis locis. Secentis autem nō sexcentis legendū est, quia numerales dictiones inter se integræ compositæ inuariabiles sunt per casus: vt Hic iam tercentū totos regnabit annos sin vero cū corruptis cōponant, variantur: vt Vir. x. Aene. Secentos illi dederat Populonia mater. ¶ Expertos belli iuuenes, est illa trecentos, & sic ducentos, & bis centū quatercentū, & quadringenti: & sic de reliqs. ¶ Excutiunt: violenter ingrunt. ¶ Cordubæ, in Corduba, q̄ vrbs est Hispaniæ Bæticæ ædificiū Marcelli hodie duorū Senecarum, & Lucan. poetæ noīe pcelebris.

HVEBR. — Cordubæ

Adde huc, q̄ pferri literæ nulla conditiōe potuerunt. Sexcentis en: locis excutiuntur, deinde ēt retinētur a Lepido tabellarii. Illud me Cordubæ p cōciōe dixisse nemo vocabit in dubiū, puinciā me nulli, nisi q a senatu missus vēisset, traditurum. Nā de legiōe trigesima tradēda quātas habuerim cōciones, qd ego scribā? Qua tradita, quanto p R.P. infirmior futurus fuerim, quis ignorat? Hac. n. legiōe noli acrius, aut pugnarius qc q̄ putare esse. Quare meū existima esse, q primum, pacis cupidissimus sim (oēis enim ciues plane studeo eē saluos) deindeq & me & R.P. vindicare in libertatem paratus sim. Quod familiarē meū in tuorum numero hēs, opiniōe tua mihi gratius est. inuideo illi tñ, q̄ ambulat, & iocatur tecū. quod quāti æstimē: si vnq̄ licuerit viuere in ocio, experiere. nullū enim vestigiū abs te discessurus sum. Illud vehemēter admiror, nō scripsisse te mihi, manendo in prouincia ne, an ducēdo exercitū in Italiā, R.P. magis satisfacere possim. Ego qdē, etsi mihi tutius, ac minus laboriosum ē manere: tñ qa video tali tpe multo magis legionibus opus esse, q̄ puinciis, quæ præsertim recuperari nullo negocio possunt, constitui, vt nunc est, cū exercitu proficisci. Deinde ex literis, quas Pansa mihi misit, cognosces oīa: nā earum tibi exēplar misi. X V I I. Cal. Apr. Cordubæ.

¶ Ex epistola. Minime mirum tibi.

¶ Ex si nūc frequētioribus latrociniis infectior factus est. ¶ Quod iussus sum eo tempore, atq ita feci. ¶ Quæ præsidio illius tenerent. ¶ Sexcētis eni locis discutiunt. ¶ Quas res, quāti extimem, si vnq̄ licuerit viuere in ocio, experieris. ¶ Nullo enim vestigio abs te discessurus sum.

¶ Pro cōcione. i. in cōcione. ¶ Nemo vocabit in dubiū. i. non dubitabit. ¶ Prouinciā meam. ¶ Hispaniā, cui præsum. ¶ Cōciones. orationes, qui dicebant me nunq̄ cuiq̄ traditurum esse. ¶ Hac legione. trigesima. ¶ Tradita. alii data. ¶ Pugnacius. bellicosius. ¶ Acrius. aīosius & fortius. ¶ Deinde. post cupiditatē pacis. ¶ Qui. i. cū q velim & me libertatem meam defendere & restituere. ¶ Familiarē me. de quo dicat: nō satis intelligit. ¶ Quæres. petes: interrogabis. ¶ Quanti æ. q̄ti faciā. s. ambulare & iocari tecū. ¶ Si. li. vi. in ocio. si vnq̄ potero id tranqllitate viuere. ¶ Experiris. te ipsa cognosces. ¶ Nullum vesti. nullū passum. i. non mouebis pedē sine me. ¶ Magis pdesse & pstare offīm meū & facere qd illa mr exigat. ¶ Nullo enim. i. nullo labore: hoc est sine difficultate. ¶ Tutius. qa non ita exponā me periculis bellorū. ¶ Et mi. i. quia non ibo per hostes: & p alpes. ¶ Legionibus. exercitibus: qui subueniant reip. ¶ Vt nūc. s. fm cōditionē horū temporum. ¶ Proficisci. discedere in Italiā. ¶ Pansæ. cōsuli ad eū enim scripserat Pollio plenius. ¶ Exēplū. i. eas lr̄as trāscriptas, sic eni appellamus exemplū: qd est ad similitudinē alterius neq̄ solū factorum: sed ēt rerū dicimus exēpla, vtputa si velim vendere vinum aut frumentū: aut pānum. qd damus: & monstramus p similitudine illius appellatur exemplum, quod vulgo appellant monstrationem: vt dabo tibi exemplū pāni, quem sum venditurus. i. mōstrabo tibi qualis sit. ¶ Cordubæ: subaudi scripta est hæc epistola vel data.

Exemplū

¶ ADDE huc. i. ad hanc rōnem aut excusationem: q lr̄æ nulla cōditione docuerūt pferri. ¶ Lr̄æ. n. excutiunt. i. inuestigant & legunt sexcētis. i. plurimis locis: deinde. i. insup tabellarii retinentur ēt a Lepido. ¶ Nemo vocabit illud in dubiū. i. nemo poterit asserere illud dubiū: me dixisse Cordubæ, q̄ ciuitas est Hispaniæ Bæticæ pro cōcione. i. ante oēs ad cōcionem cōcitatos me traditurū nulli puinciā nisi q venisset missus a senatu. s. Romāo. ¶ Nā qd. i. ad qd scribā q̄tas cōciones habuerim de legione trigesima tradēda. i. q nollem cuiq̄ tradere? ¶ Qua. s. legione tradita. i. si fuisset alteri vt Lepido aut Antonio tradita: qs ignorat q̄ro infirmior pro reip. fuissem futurus? q. d. nemo. ¶ Enim. i. qa: o Cicero. noli putare quicquam esse acrius aut pugnacius. i. affectacius ad pugnam, hac. s. legione trigesima. Quare existima. i. iudica me esse eū primū, q sim cupidissimus pacis. Ego enim studeo. i. studiose cupio, oēs ciues esse saluos. Deinde sup. eum: q sim paratus vindicare. i. asserere & me: & remp. in libertatem, qd hēs familiarem meū opinor de Appio loq, in numero tuorum ē mihi gratius opinione tua. i. quā opinaris. In video tñ illi, qd ambulat & iocat tecū, hoc est velim id mihi cōtingere. ¶ Qd. s. tecū ambulare & iocari q̄ti æstimem. i. appretiandū iudicem: tu experiris, si licuerit sup. nobis viuere vnq̄ in ocio. ¶ Ego enim nullū vestigiū discessurus sum a te. ¶ Ego admiror vehementer illud te nō scripsisse mihi vtrū sup. ego possum magis satisfacere reip, manēdo in puincia hoc est in Hispania, an docendo exercitū in Italiā. ¶ Ego qdem, etsi. i. q̄q̄ tutius ac minus laboriosum est mihi manere. s. in puincia. tñ qa video multomagis opus esse. s. reip. tali tpe. s. quo disceptat p libertate: legionibus. s. qbus defendat resp, quā puinciis, qbus augeat: psertim sup. illis puinciis: q pnt recupati nullo negocio: cōstitui vt nūc est. i. vt res se nūc hñt: pficisci. i. discedere hinc in Italiā cū exercitu. ¶ Deinde. i. isup: tu cognosces ea. s. q̄ decreuerim facere ex lr̄is, quas misi Pansæ. s. consului: a quo lr̄as acceperit. Sunt qui legant quas Pansa mihi misit: sed non procedit: nouit enim quæ Pansa scripserat etiam prius Cicero. ¶ Nam misi tibi. exemplar. i. diploma, aut duplum earum datum sup. aut scriptum Cordubæ. xvii. Calen. April.

ASCEN.

C. Asinius Pollio M. T. C. S. P. D. 32

BAlbus Quæs. magna numerata pecunia, magno pōdere auri, maiore argēti coacto de publicis exactionibus, ne stipendio qdē militibus reddito, duxit se a Gadibus: & triduum tempestate retentus ad Calpen, Cal. Iun. traiecit sese in regnum Bogudis, plane bene peculiatus. His rumoribus vtrum Gadeis referatur, an Romam

BAlbus. Cōmemorat Pollio Balbi q̄storis sui fugam ex Hispania, & rapinas, & q̄sdā crudelitates q̄s exercuit in quosdā. deinde & ineptias in ludis, q̄i iactabat se fecisse exemplo Cæ. Postea vero Pollio exponit se totū arbitrio senatus & Po. Ro. dicitq se facturum quicqd ab his constitutū fuerit: ondiitq quē exercitū hēbat & quemadmodū eū vix retinuerit aduersus pollicitationes: quas ei iactebat M. Ant. Postremo declarat qua moderatōe vsus sit: & in retinēdo exercitu: & in cōseruāda puincia. ¶ Quæstor meus. in hanc puinciā. ¶ Numerata. sibi. ¶ Coacto. congregato. vt Tytire coge pecus. ¶ De exa. publicis. s. de vectigalibus q̄ fuerant exigēda noīe Po. Ro. exigere enim est ex debito petere: licet & alia ploco significet. ¶ Ne stipēdio qdē militibus reddito. i. defraudatis ēt militibus suo stipēdio, qa eis nō dedit: qd debuerat. ¶ Duxit. mouit. ¶ A Gadibus. Gades, vt scribit Strabo li. iii. angusto discreta freto insula distans a Turdetania Calpe stedia circiter septingēta & quinquaginta seu vt

HVBER. — Coactus — Exigere — Gades

alii phibet octingéta:est aût eadé Turdetania Hispaniç regio q̃ & Bçtica.⸿Calpe vero mons est circuitu qdé nõ admodũ magnus altitudine vero ingés & arrectus, in cuius radicibus sita ẽ vrbs Calpe vetustũ & haud abiectũ oppidũ.⸿Bñ peculiatus.bene nũmatus:pecunia bñ munitus.⸿His rumoribus,qui ex Italia referũtur de M.An.superato.⸿Referar.euertar.

ASCEN. BAlbus &c.Commemorat Pollio Balbi q̃storis sui fugam ex Hispania:& rapinas:& quasdam crudelitates:quas exercuit in quosdam.Deinde ẽt ineptias eius in ludis, quos iactabat se fecisse exemplo Cæsaris.Postea vero exponit se totum arbitrio senatus populiq; Ro.dicitq; se facturũ qcqd ab his constitutũ fuerit, ostenditq; quem exercitũ hẽat:& quẽadmodũ esse vix retinuerit pp pollicitationes,quas ei M.Antonius fecerat. Et postremo declarat qua moderatione vsus sit & in retinẽdo exercitu:& in cõseruãda prouincia.q̃ oia ad sui cõmendationẽ & studii sui in temp.ostẽtationem facit. Ordo aũt est.Balbus q̃stor.i.receptor accumulator pecuniæ publicæ in Hispania,duxit.i.proripuit se a Gadibus.i.vltima parte Hispaniarum:magna pecũia numerata.i.vt dicũt mõetata sup.coacta.i.coaceruata,& magno põdere auri & maiore.s.pondere argenti coacto de exactionibus publ.cis.i.quas publico noie fecerat,ne qdem.i.non saltem stipendio.i.mercede militari,reddito militibus,& ipse retentus tempestate.s.aduersa triduũ.i.per tres dies:ad Calpen.i.montem illum in finibus Hispaniæ:traiecit se Cal.Iun.in Regnum Bogudis.i.in Mauritaniam,peculiatus.i.nũmatus,aut peculatus.i.depredatus prouinciam plane.i.omnino:bene.i.multum.

HVBER. ⸿AD singulos.parẽthesis est.⸿Præter fur.exceptis furtis: quæ fecit in prouincia. *Furta* Furta dñr,q̃ occulte fiunt, *Rapinæ* rapinæ,q̃ per vim.⸿Socios.amicos po.Ro.fœdere nobis cõiunctos. ⸿Cæsos virgis.acriter diuerberatos virgis publice,q; solet fieri iis:q aliqd sceleris admiserũt.⸿Gloriari.cũ sua gloria iactare.q̃i potuerit ęquari factis suis virũ maximũ C.Cæ. ⸿Fecit Ga.i.i Hispania:cũ i ea fuisset q̃stor.⸿Herẽniũ Gal.i.quod iactabat Balbus se fecisse exẽplo Cæ.nã vltimo die, quo ludi finiti sunt,donauit Herẽniũ histrionem annulo aureo, & deduxit eũ ad sedendũ in quattodecimo gradu: quo solebãt tm̃mõ sedere eqtes Romani: q quadraginta millia sestertiũ possiderẽt:Cę.aũt.vt scribit Tranquillus, edidit spectacula varii gñis,munus gladiatorum,ludos ẽt regionatim vrbe tota:& qdẽ p oium linguarum histriones:qbus ludis Laberius eques Ro.mimum suum egit:donatusq; est qngentis sestertiis & annullo aureo sessum i.xiiii.scena p orchestrã trãsiit, in quo dicebat Balbus se imitatũ Cęs.q idẽ fecisset Herẽnio Gallo histrioni.⸿Quatuoruiratũ. *Quatuor uiratum* magratus erat ita dictus: qa quatuor viri ad eũ gerendũ eligerentur.⸿Protogauit pro rogauit,in longius tps pduxit.⸿Comitia biennii biduo habuit.i.duobus diebus fecit comitia, q̃ in duobus annis solebant fieri.⸿Renunciauit pro denũcauit se facere comitia. ⸿Quos est vi.ei.s.reducere.i.quos ipse suo iudicio putauit reducẽdos:reduxit.⸿Nõ ho.eẽ.s.exules reduxit.⸿Sed il.q.d.nõ reduxit exules horum tẽporum:q parum sontes sunt: sed eos, q p seditionem olim aut trucidauerũt senatũ aut expulerũt.

(ad singulos enim nuntios turpissime cõsilia mutat) nondum scio. Sed præter furta,& rapinas,& virgis cęsos socios,hæc quoq; fecit, vt ipse gloriari solet,eadẽ, quæ C.Cæsar,ludis,quos Gadibus fecit. Herennium Gallũ Histrionem summo ludorũ die annullo aureo donatum, in quattũdecimũ sessum deduxit. tot enim fecerat ordines equestris loci. Quatuoruiratũ sibi prorogauit:comitia biennii biduo habuit, hoc est renunciauit: quos ei visum est,exules reduxit, non horum temporum,sed illorũ, quibus a seditiosis senatus trucidatus,aut expulsus est Sex. Varo Procos. Illa vero iam ne Cæsaris quidem exemplo,q; ludis prætextam de suo itinere ad L.Lentulum Procos. solicitandum posuit. Et quidem,cum ageretur, fleuit memoria rerum gestarum commotus. Gladiatoriis autem Fadiũ quẽdam militem Pompeianum quia, cum depressus in ludum bis gratis depugnasset, auctorari sese nolebat & ad populum confugerat,primum Gallos equites immisit i populum(coniecti enim sunt lapides in eũ,cũ arriperetur Fadius) deinde abstractũ defodit i ludo,& viuũ cõbussit:cũ qdẽ pransus,nudis pedibus,

⸿Illa.dicit q̃dã a Balbo facta,q̃ nõ põt iactare se fecisse ad exẽplũ Cę.qm̃ tẽtauit solicitarẽ.L.Lẽtulũ pficiscẽtẽ pcõsulẽ in Hispaniã:quominus iret.Illa vero ne exẽplo qdẽ Cę.subaudi fecit.⸿Posuit.exposuit.⸿Prætextã.vestẽ.⸿Solicitanda de suo itinere,vt de suo itinere reuocaret.Hãc aũt prętextã posuerat in ludis,qa posset solicitare ipsum Lentulũ ab itinere. *Gratis* ⸿Agerẽt.i.cũ ludi agerent.⸿Depressus.cõpulsus.⸿Gratis.sine mercede:& aliquo munere.⸿Sese autho.sese impulsore. ⸿Nolebat.s.amplius pugnare.⸿Immisit.s.Balbus.⸿Gallos equites,quos secũ habebat.⸿In populũ vt ei eriperent Fadiũ. ⸿Coniecti.s.a populo.⸿In eũ.in Balbũ.⸿Defodit.demisit in foueã.⸿Viuũ.adhuc viuentem,vt maiorem sentiret pœnam. ⸿Cũ qdem.i.cũ interea dũ cõbureret Fadius,ipse ambularet circa pyram bene potus & pransus.⸿Nudis pe.sine calceis.

ASCEN. ⸿EGO nondũ scio his minoribus sup.diuulgatis verũ referat Gades an Romã:mutat.n.turpissime qa ve vir nullius fidei & cõstantiæ:cõsilia ad singulos nũcios.s.quos mittit diuersa nũciantes.⸿Sed sup.Balbus fecit pter furta & rapinas,& socios cæsos virgis quoq.i.ẽt:hęc eadem q̃ Caius Cæsar.sup.factitauit:vt ipse solet gloriari.i.iactanter dicere:fecit dico ludos quos fecit Gadibus.⸿Ipse deduxit Herẽniũ Gallũ histrionẽ,donatũ.i.pro dono auctũ & decoratũ anulo aureo, summo.i.vltimo die ludorum in decimũ quartũ sessum.i.sedile: aut deduxit sessum: vt sederet in quatuordecim.s.gradibus theatri.⸿Enim.i.qa tot.i.xiiii.erant ordines.i.gradus loci equestris.i. in qbus hñtes censum equestrẽ.i.quadragies mille sestertiũ:solũmõ sedebãt lege lata ab Othone:vñ Iuue.Sic libitũ vano:q nos distraxit,Othoni.Reliq aũt in ea cauea sedebant.⸿Ipse protogauit sibi.q.d.ppria authoritate:quatuoruiratũ.i.magistratũ,quem quatuor viri simul gerunt.Ipse habuit biduo.i.spatio duorum dierum comitia biennii.i.duorum annorum:hoc est renunciauit.i.significauit saltẽ se habuisse comitia ipse reduxit exules,quos visum est.i.placitũ est ei reducere:nõ horum tẽporum.s.in qbus ẽt boni viri exulãt:sed illorum.s.tẽporum qbus senatus.s.prouincialis est trucidatus aut expulsus a seditiosis:Sexto Varo pcõsule.i.cõsolari prętore in Hispania fungente.⸿Vero p sed:ipse fecit illa.s.q̃ sequunt,ne qdẽ.i.non ẽt exẽplo.i.ad exẽplũ Cæsaris,q; posuit.i.exposuit,aut pposuit:ludis.s.futuris,ptextam.i.vestẽ illã nobilẽ:ad solicitandũ Luciũ Lentulũ pcõsulẽ de itinere suo.i.pferret iter suũ donec ludi essent pacti,aut posuit de itinere suo.i.qua iter esset facturus ad solicitandũ.i.afficiendũ forte inuidia Luciũ.⸿Et qdem.i.certe:ipse cõmotus memoria rerũ gestarum.s.ab ipso Cæsare,fleuit cũ ageret.i.inter agendũ.⸿Aũt.i.sed:posuit gladiatoribus.i.inter gladiatores quẽdã militẽ Põpeianũ Fadiũ.s.noie:qa cũ ipse Fadius depssus.i.vi intrusus in ludũ.i.in harenam.depugnasset.i.ad finem vsq; hoc est ad victoriam pugnasset bis gratis.i.sine mercede,nolebat.s.amplius pugnare:authore sese.s.Balbo:&.s.Fadius cõfugerat ad ppl̃m vt ab eo defenderet ipse Balbus immisit primũ in ppl̃m gallos eqtes.s.ad recipiendũ Fadiũ:iõ aũt immisit Gallos.⸿Enim.i.qa:lapides sunt coniecti.s.a pplo.in eũ.i.Balbũ:cũ.i.qñ: Fadius acciperet.s.ab eo.⸿Deinde ipse Balbus defodit.i.in terra fodit.i.Fadium abstractũ.s.p Gallos e pplo, & combussit viuum:in ludo.i.in publico spectaculo,qdem.i.certe,cũ ipse Balbus pransus,& ita potus ac ebrius inambularet.s.circa rogũ: perinde ac sacrificium facturus nudis pedibus.qa saltem alterum nudum hẽbant sacrificantes,vt Aene.iiii.de Elissa dr:Vnum exuta pedem vinclis in veste recincta:idest soluta, ne quid non solutum:idest non liberatum videretur in sacrificio,vñ addit.

⸿Tunica

HVBER.

¶ TVNICA so. veste recisa: aut more furiosi: aut more sacrificātis: quasi illū immolaret: vt Virg. de Didone. Ipsa mala manibusq; piis altaria iuxta Vnū exuta pedē vinclis in veste recincta Testaꝰ moritura deos, & alibi. Aut añora deū pin guis spaciaꝰ ad aras. ¶ Manibus reil. ad ter. qđ apud quosdā habeꝰ inucbanū. licet is mos sit satis familiaris Genuensibus. ¶ Queritāti. conquerenti lamētāti, vel certe melius legaꝰ quiritāti: nā vt scribit Varro: quiritare dr̄ is: qui quiritū fidem clamans imploraꝰ: ergo quiritari fidē populi inuocanti. ¶ Ciuis. r. quē nō licet tali suspicione afficere. ¶ Rñderet. Balbus. ¶ Abi nūc. vade nūc & inuoca ppli fidem, vt te defendat. ¶ Implora. implorare est cum miseratiōe auxiliū petere in rebus malis & aduersis: nec q. n. recte diceret: Iploro te ad nuptias. ¶ Vero. indignationem quādam indicat. ¶ Bestiis. obiecit & nō est legendū bestias, sicut a qbusdā deprauaꝰ textus. ¶ Circulatore. circūforaneū hī. n. circulatores dr̄: q circa fora cō cionari solent, & multis fabellis & adulatiōibus victū mendicare. ¶ Hispali. q̄ vrbs est, vt scribit Pō. in Bætica Hispania. fuit aūt. authore Stra. oli in signis: & Romana colonia. ¶ Quod def. erat. qa aliquārulū mōstruoso corpe q̄si iō non esset hō. ¶ Hmōi. talia, quo hoies tā crudeliꝰ necarenꝰ. ¶ Res mi. fu. cū hu. por. i. mōstro. i. fuit mihi tolerandū tale mōstrū potius q̄ hō. monstrū aūt appellat pp̄ feritatē. ¶ Plura. s. dicā. ¶ Accessisset. aduocasset, inuitasset. ¶ Singulis mili. vnicuiq; militi. ¶ Denarios. denarius genus monetæ: Inde dictus, vt voluit Var. qđ denos æris valebat. ¶ Quingentos quinq; centū, nā quinquaginta dicimus de quinq; decem. ¶ Quo cū. q. u. s. quarꝫ rerꝫ ab eo Anto. pmissarꝫ. ¶ Modū. mēsurā. ¶ Incitatissimā. Inclinatissimā, valde moram & stimulatam erga Anto. ¶ Aegre. difficile. ¶ Vtpura. declarantis est verbū. ¶ Seditionem. tumultū, qđ fuisset periculosius: si fuissent oēs vno in loco. ¶ Reliq̄s. pter vigesimā octauā: de qua dixi. ¶ Destitit. cessauit. s. Ant. ¶ Vr sit. stimulauit. ¶ Protēdebantur. deostēdebant: itelligebanꝰ futura. ¶ Illis vi. si illi hūissent victoriā. est. n. ablatiuꝰ casus. ¶ Reip. i. pro rep. ¶ Credere. s. debetis. ¶ Si feci. qa iam feci. ¶ In ocio. i. pace. ¶ Nusq̄. in nullum locū: signāt enim in loco & ad locū, vt alio loco pbauimus aliis exemplis. ¶ Legionariū. q esset ascriptus alicui legioni: q esset de legione. ¶ Auxiliariū. ex iis qui in auxiliū venerant: dr̄ aūt & auxiliari & auxiliares. ¶ Quo quam. in aliquem locū. ¶ Nactus. inueni: deprehendi. ¶ Fructū. vtilitatē: remunerationem. ¶ Tulisset. percepisset. ¶ Prætextam. comœdiam aliquā dicit, nā erant comœdiæ quæ prætextæ siue prætextæ dicebanꝰ a prætexta ornamēto nobiliū Romanorꝫ. Hora. Et q prætextas: & qui docuere togatas. Sunt & alia genera comœdiarum, de quibus non est nunc dicendi locus.

Imploraꝰ

Circulator

Hispalis

Denarios

Nusq̄

Auxiliarii

Auxiliare

Prætextā

tunica soluta, manibus ad tergum reiectis inambularet, & illi misero quiritanti, Ciuis Ro. natus sum rñderet, Abi nūc, populi fidem implora. Bestiis vero ciueis Romanos, & in his circulatorē quēdā auctionū, notissimum hoiem Hispali, qa deformis erat, obiecit. Cum hmōi portētores mihi fuit. Sed de illo plura coram. Nūc qđ pstat, qđ me velitis facere, cōstituite. Treis legiōes firmas habeo: quarꝫ vnā vigesimā octauā cū ad se initio belli accersisset Antonius hac pollicitatione, quo die i castra vēisset, denarios qngētos singulis militibus daturꝫ, in victoriā vero eadē pmia, q̄ suis legionibus: (quorꝫ qs vllū finē, aut modū futurꝫ putauit?) incitatissimā retinui, ægre mehercule, nec retinuissem, si vno loco habuissem, vtpote cū singulæ cohortes quādam seditionē fecerint. Reliquas quoq; legiones non destitit lr̄is, atq; infinitis pollicitatiōibus incitare. Nec vero minus Lepidus vrsit me & suis & Antonii lr̄is, vt legionē trigesimā mitterē sibi. Itaq; quē exercitum neq; vēdere vilis pmiis volui, nec eorꝫ piculorꝫ metu, quæ victoribus illis portēdebanꝰ, diminuere, debetis existimare retentū, & cōseruatū R. P. esse: atq; ita credere, qđcunq; imperassetis, facturꝫ fuisse, si qđ iussistis, feci. Nā & puinciā in ocio, & exercitū in mea ptāte tenui: finibus meæ puinciæ nusq̄ excessi. Militē nō mō, legionariū, sed ne auxiliariū qdē vllū quoquā misi: & siquos eqtes decedentes nactus sum, supplicio affeci. Quarꝫ rerū fructū satis magnū R. P. salua tulisse me putabo. Sed R. P. si me satis nouisset, & maior ps senatus: maiores ex me fructus tulisset. Epistolā, quā Balbo, cū etiā tū in puincia esset, scripsi, legenda tibi misi: etiam prætextam, si voles legere, Gallū Cornelium familiarem meum poscito. Sexto Idus Iunias. Cordubæ. Vale.

¶ Ex Epistola. Balbus quæstor magna numerata.

¶ Tot enim fecerat ordines equestris loci. ¶ Quia cum depressus in ludum bis gratis depugnasset, obiecit, authorem sese esse volebat. ¶ Collecti enim sunt lapides in eum. ¶ Cū quidem prehensus nudis pedibus, tunica soluta.

ASCEN.

¶ TVNICA soluta. i. hūs tunicam solutam, & manibus reiectis ad tergum, vt. s. nullā hostiæ vim inferre putaretur: rñderet illi misero. i. Fadio gritanti. i. inuocando gritiū nomē & opē clamanti ac dicenti natus sum ciuis Romanus, rñderet iog: abi nunc implora fidem ppli. s. vt te a dimicando defendant, qui non pnt ab igne defendere. ¶ Bestiis vero sup. obiecit ciues Romanos: & obiecit in his. i. inter hos ciues Romanos. ¶ Hispali. i. in eo oppido Hispaniæ Beticæ quēdam circulatorem. i. circūforaneū excitatorem auctionū. i. venditionū sub auctione: hoc est sectatorē, aut auctionū. i. fabularꝫ ridicularꝫ, hoiem notissimū: qa erat deformis: q cā erat qp notissimus esset: aut qp obiectus bestiis deuorandus ab eis. ¶ Cū &c. Ordo est. Res. i. commerciū fuit mihi: qa quæstorem eū sortitus erat: cum hmōi portento. i. monstro hois. ¶ Sed sup. dicā plura de illo corā. i. cū adero. ¶ Nūc, qđ pstat. i. de quo vtilius est loq: constituite qđ velitis me facere. ¶ Ego hēo tres legiones firmas: quarꝫ vnā: videlicet vigesimā octauā cū Antonius accersisset. i. allexisset & vocasset ad se initio belli: hac pollicitatione. i. se daturum singulis militibus qngentos denarios: sup. eo die quo. s. legio illa venisset in castra. ¶ Vero p sed, pollicitus est se daturū in victoria eadem pmia q̄ legionibus suis. ¶ Quorꝫ. s. militum sic sollicitatorꝫ qs putauit vllā fidem aut modū. i. moderamē futurꝫ: q. d. nemo, & tñ retinui. ingt, incitatissimā. s. legionē. i. maxime inclinatam ad pręmia illa: hercule. i. per herculē: ęgre. i. cū difficultate: nec retinuissem si habuissem. s. oēs legiones vno in loco: vtpura cū singulę cohortes seiunctę. s. ad cautelā ab aliis fecerint quandā seditionē, sed non pfecerunt timentes alias in fide mansisse & in se immittendas, sed si simul fuissent cōspirare impune potuissent qa Antonius non destitit incitare quoq. i. etiā reliquas legiones literis atq; infinitis pollicitationibus. ¶ Nec vero minus. i. & æque lepidus vrsit. i. vrgenter solicitauit me literis & suis & Antonii: vt mitterē sibi legionē trigesimā, q̄ firmissima erat. ¶ Itaq; vos debetis existimare exercitū: q̄ neq; volui vendere vllis pmiis: nec diminuere metu eorꝫ piculorꝫ, q̄ portendebanꝰ illis victoribus. i. si forte fuerint victores eē retētū. s. a me & cōseruatū reip. atq; ita sup. debetis credere sup. me fuisse facturꝫ quodcūq; imperassetis: si feci qđ iussistis. ¶ Nam ego tenui &. i. simul puinciā in ocio. s. pacis & exercitū in potestate mea nūquam excessi finibus prouinciæ meæ. ¶ Non modo. i. non solum sup. non misi quoq̄. i. ad quemuis locum, militem legionarium. i. ad legionem pertinentem qui sub sacramento ligitime militabant: sed ne quidem. i. nō saltem: misi quoquam vllum auxiliarium: idest missum auxilio, & qui cum eius auxilio opus non esset alio mitti posse videbatur. Sane negatio quę est in particula ne debet vtriq; particulæ seruire. ¶ Et si nactus sum: idest deprehendi quos: idest aliquos milites: decidentes. s. de prouincia: ego affeci supple eos

supplicio. ¶ Quarum rerum. i. quoque studio que in tempu. ego putabo me tulisse. i. reportasse aut accepisse satis magnũ fructum. i. vtilitatem rep. salua. i. si reip. fuerit salua. ¶ Sed respu. si nouisset me: & maior pars senats. sup. nouisset me. i. aium meum tulisset ex me maiores fructus. ¶ Ego misi tibi legendam epistolam, quã scripsi Balbo, cum esset et nunc. i. adhuc in prouincia. ¶ Si etiam vocas legere prætextam. i. comœdiam & fabulam agendam in prętexta, q̃a est de argumẽto Romano: præser: im hois noui, vtpote Balbi: hoc est de Balbi insolentia in quæstura: poscito sup. eam Cornelium Gallum familiarem meum: qui Virgilio, summe dilectus erat poeta insignis. Scriptum sup. Cordubæ. VI. Id. Iun. Vale.

23

C. Asinius Pollio, M. T. C. S. D.

QVo tardius certior fierẽ de p̃liis apud Mutinã factis, Lepidus effecit, qui meos tabellarios nouem dies retinuit. Tametsi tantã calamitatẽ R.P. quã tardissime audire optãdũ est, sed illis q̃dẽ p̃desse nihil possunt, neq̃ mederi. Atq̃ vtinã eodẽ Senatusconsulto, quo Plancum, & Lepidũ in Italiã accersistis, me quoq̃ iussissetis venire, profecto non accepisset R.P. hoc vulnus, quo si qui lætantur in pręsentia, q̃a videntur & duces, & veterani Cæsaris partiũ interiisse, tñ postmodũ necesse est doleant, cum vastitatẽ Italiæ respexerint. Nã & robur, & soboles militũ interiit, siquidem, quæ nunciant, vlla ex parte vera sunt. Neq̃ ego non videbam quanto vsui R.P. essem futurus, si ad Lepidũ venissem. oẽm enim cunctationẽ eius discussissem, præsertim adiutore Planco. Sed scribenti ad me eiusmodi lr̃as, quas leges, & concionibus videlicet, quas Narbonæ habuisse dicitur, simularẽ Plane necesse erat, si vellẽ cõmeatum per prouinciã eius iter faciens habere. Prętera verebar, ne si ante, quam ego incepta p̃ficerẽ, prælũ confectũ esset, pium meũ cõsilium raperent in contrariam partem obtrectatores mei, p̃p amicitiam, quæ mihi cum Antonio si maior tñ, q̃ cũ Plãco fuit. Itaq̃ a Gadibus mẽse Aprili binos tabellarios in duas naueis imposui, & tibi, & consulibus, & Octauiano scripsi, vt me faceretis certiorẽ, quonam mõ plurimũ possem prodesse R.P.

HVBER. QVo tardius. De M. Anto. apud Mutinam ab Octauiano Cæ. & consulibus superato: interfectus tñ in p̃lio ipsis consulibus Pollio se tardius intellexisse scribit p̃p Lepidum, qui tabellarios ex Italia venentes nouem dies retinuit. Dicit autem q̃ audierit de illo conflictu. ob quæ cum decreuisset ad Lepidum venire: dicit se a proposito reuocatum: ne obtrectatores sui in aliam p̃tem eius cõsilium acciperent: oñdit aũt acerbissima multa de repu. calamitate a/d se delata esse, quibus dr̃ ab oibus: qui possent succurrendum esse. ¶ Quo. i. vt. ¶ Meos tabel. qui ex Italia veniebant. ¶ Quam tar. quæq̃ n. tristissima semper optare debemus, vt tardiss. me nuncientur: & quã diutissime p̃nt, differantur. ¶ Eodem senatuscon. nam per senatusconsultũ Lepidus & Plancus qui erant in Gallia iussi sunt Italiam venire, vt succurrerent Bruto obsesso. ¶ Vulnus. i. cladem, est aũt translatio sumpta a corpore. ¶ Quo. vulnere. ¶ In p̃ntia. i. hoc tpe: & est recte dictum, male. n. quidam dicunt impræsentiarũ. ¶ Cæsaris part. i. ex iis, q̃ fuerant Cæsariani: signat aũt quosdam ex iis: qui fuerant Pompeiani gauisos fuisse clade Romanorũ: q̃ perierant apud Mutinam: qm̃ fuerant vel duces vel milites Cęsariani ¶ Vastitatem: destructionẽ: calamitatem. ¶ Robur. i. militũ. i. robustissimi milites. ¶ Soboles successio, dicta est aũt a sobolescendo. i. crescendo. ¶ Siq̃dem. n. pro si. ¶ Vsui. vtilitati. ¶ Cũctationem. dubitationem tardationem, discussionem. ¶ Detecissem. amouissem. ¶ Scribenti. Lepido. ¶ Eiusmodi. tales & sĩles concionibus. i. tales q̃ tales fuerunt conciones & orationes. quas dr̃ habuisse. ¶ Narbonæ. q̃ vrbs est Galliæ: quæ aliq̃n Bracchata Gallia appellata est, nunc a ciuitate Narbonæ Narbonensis dr̃. ¶ Commeatus. cibaria victus. ¶ Per eius prouinciam. per Galliam Narbonensem. ¶ Incepta. vt ad Plan. venissem. ¶ Prælũ. ¶ Mutinense. ¶ Piũ. reipu. officiosum & patriæ debitum. ¶ In contrariam partem. s. atq̃ ego fecissem. i. dicerent me fecisse contra rempu. ¶ Binos. duos notandum aũt iunctum cum n̄ie etiam singulari declinato. ¶ In duas. vt si vna capta aut detenta fuissent: saltem altera ad vos veniret cum tabellario. ¶ Quonam modo, an manendo in prouincia: an veniendo in Italiam: an alio modo.

Quo

Soboles

Cũctatio.

ASCEN. QVo tardius &c. De Marco Anto. apud Mutinam vbi Bru. obsessum tenuerat ab Octauio Cæsare & consulibus superato, interfectis tñ in p̃lio ipsis consulibus, Pollio se tardius intellexisse rem omnem dicit p̃p Lepidum qui tabellarios ex Italia venientes nouem dies retinuerat. Dicit autem quę audierit de illo conflictu ob quæ decreuisset ad Lepidum venire: sed dicit se reuocatum a proposito ne obtrectatores sui in aliam partem eius consiliũ acciperent. Ostendit aũt acerbissima de reip. calamitate ad se delata esse, q̃bus sentit succurrendũ esse ab oibus: q̃bus facultas fuerit. Ordo est, Lepidus effecit. quo. i. vt, fierem certior. i. cognoscerem tardius de pręliis factis apud Mutinam, qui. s. Lepidus retinuit tabellarios meos. s. ad me missos: nouem dies tametsi. i. q̃q̃ tamen optandum est audire tantam calamitatem reip. quam tardissime. ¶ Sed nequeo mederi illis aut occisis, aut perditis hoibus, qui nullo modo possunt p̃desse. ¶ Atq̃ vtinã iussisetis me quoq̃ venire in Italiam eodem senatusconluto, quo accersiris i. aduocastis Plancũ & Lepidũ in Italiam. s. ex Gallia. ¶ Profecto respu. non accepisse hoc vulnus. i. hoc detrimentũ: quia induit se Antoniũ aut absterruisse aut reconciliasse respu. si interfuisset: quo scilicet vulnere, idest strage tot ciuium si qui lætantur in præsentia: idest præsenti tempore: q̃a & duces & veterani milites partium Cæsaris videni ne interiisse: tamen necesse est sup. vt doleant postmodum cum respexerint vastitatem: idest desolationem Italiæ. ¶ Nam & robur & soboles, idest propagatius vittus militum interiit: q̃dem: idest certe, si illa quæ nunciant sunt vera ex vlla parte. ¶ Neq̃ ego non videbam. i. & ego bene cognoscebam quanti vsui futurus essem reipu. si venissem ad Lepidum. ¶ Enim. i. quia discussissem. i. amouissem omnem cunctationem. i. moram aut dubitationem eius, præsertim Planco adiutore. ¶ Sed necesse erat sup. vt simularem Planco. s. me in illius sententiam cõcessurum. scribenti. i. cum Lepidus scriberet ad me eiusmodi literas, quas leges: quia eas ad Ciceronem aut missurus aut allaturus erat. & concionibus. i. propter conciones: videlicet dicitur habuisse. ¶ Narbonæ: si vellem habere commeatũ. i. viaticum cibum faciens iter per prouinciam eius. Si hæc vera est lectio: illud scribenti meo iudicio positum est absolute. sicut Aene. i. dicitur: talia iactanti. i. cum talia iactaret: nam si in datiuo cum verbo simularet posueris, dure poneretur vox concionibus, nisi sint concionibus vtenti vbi est videlicet. Sunt tamen qui legũt non simulare m: sed similis parerem, vt si necesse est parerem scribenti eiusmodi literas: quas leges & similes concionibus, videlicet quas &c. ¶ Prætera. i. insuper verebar: ne si pręlium esset confectum anteq̃ ego perficerem incepta. i. pertraherem Lepidum in partes nostras: obtrectatores mei caperent consilium meum pium. s. in patriam in partem contrariam: idest ad impietatem contra rempu. propter amicitiam: quæ fuit mihi cum Antonio: non tamen maior q̃ cum Planco. ¶ Itaq̃ imposui mense Aprili binos tabellarios in duas naues: idest in singulas duos, a Gadibus: idest discedentes a Gadibus vltima parte Hispaniarum. ¶ Scripsi & tibi. & consulibus, & Octauiano. s. Cæsari: qui raro alibi Octauianus, sed fere Octauius dicitur, Ver. Lusimus Octaui &c. vt faceretis me certiorem: quonam modo possem prodesse plurimum reipu.

¶ Vt in eo

¶ V T ineo.r.i.sicut cōputo,ineo aūt verbū est,legēdū est.n.sic, sed vt rōnem ineo,quo die &c.¶ Profectæ sunt.discessere.¶ Remotus ab oi.s.nihil oino suspicans de ciuili tumultu futuro in Lusitania,est aūt Lusitania pars Hispaniæ,diuiditur eni Hispania in Bęticā siue Turdetaniā Tarraconēsem & Lusitaniā:author Pōponius.¶ In hybernis.i.vt hyemarēt: sunt enim hyberna loca,vbi milites tpe hyemis esse solēt:dicunt tñ ēt abusiue vbicūq; solēt esse milites ocii & quietis gr̃a.¶ Vterq;.s.cōsules.i.Hirtius & Pansa.¶ Cōponeret.finiret.¶ Nihil.n.s.d.c.i.omnia prudentissime:& eo cōsilio quo summus dux gerere debet.¶ Gallia Le.s.Narbonēsi.cui pērat Lepidus.¶ Cōcisum.cōminutū:ex magna parte trucidatum.¶ Hirciano p̄lio,i.prælio, qđ Hircius fecit, erat collega Pansæ.¶ L. Fabatum.C.Peducenum:&c.Hæc oia sunt noia ductorū:qui erāt in castris cōsulum aduersus Antoniū.¶ Oēs Antonii.s.legiones.¶ Perq;.i.æqualiter, sicut & quartā legionem nostram.¶ Aquila legione. Antonii.¶ Dici. subaudi nunciātur.¶ Quod dii phibeant:quod dii auertant,vt ita nō sit,est autem parenthesis.¶ Antonium.s.nunciabaт.¶ Turpiter.cum magno dedecore suo.¶ Pupilli.Bagieni.nomen ppriū ducis cuiusdā.¶ Bene, valde.¶ Ventidiū, de quo diximus supra,q fuerat ante mulio.¶ Si nihil spei sit in Lepido,vt secum cōiungat,sicut tētauerat,& tandē, vt supra vidimus:effectū ē.¶ Descensurq; ad extrema.i. experturq; oia pericula.¶ Seruitia.i.seruos.¶ Parmam.vrbem.¶ Direptā.depopulatā.¶ Occupasse. inuasisse, & in ptātem suam redegisse.¶ Cessandū: morandum.¶ Non fre.non integras,non plenas.¶ Qui supersint.post p̄lium Mutinense.¶ Confluant. vndiq; concurrāt.¶ In dele.quem decreuerant facere per Italiam, dr̃ aūt delectus militū collectio ex variis locis a diligendo, qđ ex quolibet oppido aliquot diligant.¶ Spatiū.morā.¶ Cōfirmādi se.colligendi vires suas: qđ fortasse faciet interea dū fiet delectus.¶ Tempus opportunitas:erat.n. æstas.¶ Proximis. quas mox scribā post has deesse ad succurrendū.¶ Supesse. supstites esse,qa si ipsa interierit, & ego volo vna interire.¶ Infecto.difficili,piculoso pp hostes & latrones,q retinent tabeliarios.¶ Aut vltra ēt.i.etiam post quadragīnta dies intelligam,quæ istic facta sunt,quæ multo citius deberem intelligere, si iter non esset ita longum & infestum.

HVBER. Lusitania

Hyberna

Concisum

Peræq;

Delectus militum

Sed vt rōnē ineo,quo die p̄lliū Pansa cōmisit,eodem a Gadibus naues pfectæ sunt,nulla.n.post hyemē fuit ante eam diē nauigatio.Et hercule longe remotus ab oi suspitione futuri ciuilis tumultus,penitus in Lusitania legiones ĩ hybernis collocarā. Ita porro festinauit vterq; cōfligere:tanq̃ nihil peius timerent, q̃ ne si ne maximo R.P.detrimēto bellū cōponeret.Sed si pperādū fuit,nihil nō summi ducis cōsilio gessisse Hircium video. Nā hæc mihi scribunt ex Gallia Lepidi, & nunciant.Pāsæ exercitum concisum esse: Pāsam ex vulneribus mortuū : eodem p̄lio Martiā legionem interiisse,& L.Fabatū,& C.Peduceum,& D.Carsulenū. Hirciano aūt pralio & quartā legionē,& omneis peræque.Antonii cęsas.Itē Hircii quartā,cū castra quoq; Antonii cepisset,a quinta legione cōcisam eē i ibi Hirciū quoq; periisse,& Pōtiū Aquilā:dici ēt , Octauianū cecidisse. Quæ si(quod dii phibeāt)vera sunt,nō mediocriter doleo. Antonium turpiter Mutinæ obsessionem reliqsse,sed habere eqtum, ac legiones sub signis armatas treis , & Pupilli Bagieni vnā , inermeis bene multos. Ventidiū quoq; se cū legiōe septima, octaua, nona coniunxisse:Si nihil in Lepido spei sit,descēsurq; ad extrema,& nō mō nationes,sed ēt seruitia concitaturum.Parmā direptā i L. Antoniū alpeis occupasse. Quæ si vera sunt,nemini nostrū cessandū est:neq; expectandū,qđ decernat senatus.Res.n.cogit huic tāto incēdio succurrere omneis,q aut imperiū,aut nomen deniq; P.R.saluū esse volunt.Brutū.n.decem & septē cohortes,& duas nō frequēteis tironū legiones , quas cōscripserat Antonius,habere audio.Neq; tñ dubito, quin oēs,qui supersint de Hircii exercitu,cōfluant ad eum.Nam in delectu non multum spei puto esse: præsertim cū nihil sit periculosius, q̃ spatium confirmādi sese Antonio dare.Anni aūt tempus libertatem maiorem mihi dat,propterea qa frumenta aut in agris,aut in villis sunt. itaq; proximis literis cōsiliū meum expedietur.Nam neq; deesse,neq; superesse R.P.volo. Maxime tamen,doleo,adeo & longo, & infesto itinere ad me veniri, vt die quadragesimo post, aut vltra etiā,q̃ facta sunt,omnia nuntientur. Vale.

¶ S E D vt ineo rōnem.i.vt cōiectura cōsequor naues pfectæ sunt a Gadibus eodem die:quo die Pansa cōmisit Prælium. Nulla enim nauigatio.i.facultas nauigandi fuit post hyemem ante eam diem.i.id tps.¶ Et hercule,ego remotus lōge ab omni suspicione tumultus ciuilis collocarā legiones in Hybernis.i.locis tutis, in qbus hyemē transigerent penitus.i. oino intus : in Lusitania.¶ Porro.i. sed vterq;.s. tam Pansa q̃ Antonius:festinauit cōfligere,i.pugnare,ita tanq̃ nihil timerent peius.i.grauius & tanq̃ magnis malū:q̃ ne bellū componeretur.i.finiretur: si: e maximo detrimento reip. Sed si fuit properandū:idest necesse properare:ego nihil video Hirciū gessisse non consilio i. qđ non gessisset consilio summi ducis.¶ Nam hęc scribuntur & nunciant mihi ex Gallia Lepidi.i. Narbonensi:cui Lepidus p̄est. Exercitū Pansæ esse concisum.i.simul cæsum: Pansam esse mortuū ex vulneribus, Martiam legionem interiisse eodem prælio:& Luciū Fabatū & Caiū Peduceū & Deciū Carsulenum: sup. interiisse.¶ Aūt.i.sed & quartam legionem & omnes sup.legiones Antonii esse cæsas:perçq;.i.consimiliter sup.in p̄lio Hirciano.i.quod Hircius commisit.¶ Item.quartam sup.legionem Hircii quę supior Antonii erat.cū cepisset quoq;.i.ēt castra Antonii esse cōcisam.i.totam simul cęsam a qnta legione.s. Antonii.¶ Et sup.scribit mihi, Hirciū quoq; piisse ibi,& Pōtiū Aquilā dici ēt:qđ tñ verū nō fuit, Octauianū ēt cecidisse ibi.¶ Quæ si vera sunt,qđ dii phibeant,doleo nō mediocriter.Et sup.scribit Antoniū reliqsse turpiter obsessionē Mutinæ, sed hr̃e eqtatū. & tres legiones armatas sub signis, & vnā.s.legionē Pupilii Bagieni.i.quā ille duxerat,& sup.milites inermes,bñ.i.valde multos.¶ Ventidiū quoq; se coniunxisse.s.Antoniū:cū legiones septima,octaua:noua.¶ Et sup. Antoniū descensurū ad extremā.i. vltima fortunā tēraturq;: si nihil spei situm Lepido.s. attrahendo.¶ Parmā direptam sup.esse.L.Antoniū fratrē.s.Antonii occupasse alpes,ita vt Antonius per eas liberū habeat transitū.¶ Quę si sunt vera, nemini nostrū.s.qui reip.fauemus,est Cessandum, nec expectandū est, quid senatus decernat.¶ Res enim cogit oēs q̃ volunt aut imperiū: aut deniq; nomen populi Romani esse saluum,succurrere.s.ad extinguendū:huic tanto incēdio.i.tumultui bellico,quo vt ędificia incendio:respu,sit subito pitura.

ASCEN.

Ex Epistola. Quo tardius, certior fierem.

¶ Hac in epistola in aliquibus sic est principium. Si vales. bene est,ego qdem valeo.Quo tardius certior factus sum.¶ Atq; vtinā eodē senatusconsulto, quo Plancū, & Lepidū arcessistis.¶ Nam & robur, & soboles militum interiit omnis.¶ Quas Narbonæ habuisse dr̃,similis palma rerum,necesse erat,si vellet commeatus per prouinciam eius,iter faciens hr̃e etiam Lepido parere.¶ Sed vt rōnem comperi eo die, quo prælium Pansa commisit.¶ Antonium turpiter Mutinæ obsessionem reliquisse.Sed habere equitū cohortes,v.legiones sub signis armatas treis.

¶ Enim.i.quia,ego audio Brutũ habere decem & septẽ cohortes:& duas legiones tironũ.i.nouitiorum militũ: non frequentes.i.non plenas aut militũ non semp præsentium,quas Antonius cõscripserat.s.sibi nõ Bruto. Neq; enĩ dubito quin oẽs q supersint de exercitu Hirtii:confluant ad eum videlicet Brutũ. Nam non modo puto multũ spei esse in delectu.i.conscriptione nouorum militum. ¶ Præsertim cum nihil sit periculosius q̃ dare Antonio spatium confirmandi.i.corroborandi sese. ¶ Autem.i.sed tps anni dat mihi maiorem libertatem: ppterea:q.i.quia,frumenta, vt triticum,ordeam,auena,siligo & similia,sunt aut in agris.s.matura & demessa,aut in villis.i.domibus in agro positis. ¶ Itaq; cõsilium meũ expedietur.i.explicabit̃ pximis literis. ¶ Nam neq; volo deesse.i.quod dicit̃ deficere reipu.neq; superesse.i.superstes esse illa cadente. Significat etiam,vt Gellius docet:superfluũ esse:sed sic non videtur hic accipiendũ. ¶ Doleo tamen maxime:venire.i.q veniret ad me,itinere adeo & longo & infesto.i.vim inferente,quia ab latronibus obsesso:vt omnia nuncient̃ die quadragesimo. ¶ Scriptum reperi quadragesima,post aut etiam vltra.i.supra quadragesimum diem:quam facta sunt.

34

M.Lepidus Imp.Iterũ Pont.Max.M.T.C. S.P.D.

SI vales,bñ ẽ:ego quoq; valeo.Cũ audissem Antoniũ cũ suis copiis pmisso L. Antonio cũ parte eqtatus in pũinciã meã venire:cũ exercitu meo a cõfluente Rhodano castra moui,ac cõtra eos venire institui.Itaq; cõtinuis itineribus ad Forũ Vocõtiũ veni & vltra castra ad flumen Argenteũ cõtra Antonianos feci.P. Vẽtidius suas legiões treis cõiũxit cũ eo,& vltra me castra posuit. Habebat antea legionẽ secũdã,& ex reliqs legionibus magnã multitudinẽ,sed inermiũ. Eqtatũ hẽt magnũ. nã ois ex ꝓlio integer discessit, ita vt sint amplius eqtũ triginta millia.Itaq; ad me complures milites,& eqtes ab eo transiẽrũt:& in dies singulos eius copiæ minuũtur. Syllanus,& Culleo ab eo discesserũt. Nos etsi grauiter ab his læsi eramus,q cõtra nostrã volũtatem ad Antoniũ ierant:tñ nostræ humanitatis, & necessitudinis cã,eorũ salutis rõnẽ habuimus.Nec tñ eorũ opera vtimur:neq; in castris hẽmus, neq; vlli negocio pfecimus.Qd' ad bellũ hoc attinet , nec senatui , nec R.P. deerimus.quæ postea egerimus,faciã te certiorẽ.Etsi oĩ tpe summa studia, officiaq; mutuo inter nos certatim cõstiterũt p nr̃a inter nos familiaritate , & pinde diligẽter ab vtroq; cõseruata sunt:tñ nõ dubito,in tãto,& tã repẽtino motu R.P. qn nonnulla de me falsis rumoribus a meis obtrectatoribus me indigna ad te delata sint,quę tuũ animũ magnopere mouerent pro tuo amore in R.P. Ea te moderate accepisse, neq; temere credendũ iudicasse,a meis pcuratoribus certior sum factus:quæ mihi, vt debẽt,gratissima sunt.Memini.n.& illa supiora,quæ abs tua voluntate pfecta sunt ad meã dignitatẽ augendã,& ornandã : q̃ ppi tuo,aĩo meo fixa manebunt.Abs te mi Cicero magnopere peto,si meam vitam,& studium diligentissime superioribus temporibus in R.P.administranda , quæ Lepido digna sunt,pspecta habes,vt paria,aut eo ampliora reliquo tpe expectes, & proinde tua authoritate me tuẽdum existimes,quo tibi plura tuo merito debeo. Vale XII.Cal.Iun.ex castris. ex Ponte Argenteo.

Ex Epla. Cum audissem Antonium.

¶ Et ex reliqs legionibus magnam multitudinem,sed inermem eqtatũ habet magnum. ¶ Et si omni tempore summa studia officii mutui inter nos constiterunt certatim.

HVBER. CVm audissem. Quia Ant.apud Mutinam superatus in transalpinã Galliã se conuerterat,spe coniungendũ se cũ Lepidũ, hac epistola docet Ciceronem qd egerit in aduentu Ant & vbi aduersus eũ castra fecerit: & q̃tũ & qualem exercitũ hẽat Ant.a quo dicit:ad se fugisse:& multos milites & duos duces Syllanũ & Culleonem : quibus tñ dicit se non fidere,licet eos receperit.Pollicet̃ deinde se non defuturũ reip.Et qm̃ qdam suspicati fuerant:de eius leuitate,quod esset coniuncturus se cũ Ant. idq; Romæ fuerat diuulgatũ: cum Ci.eũ defendisset cõtra obtrectatores,Lepidus admonitus a suis pcuratoribus qd a Ci.fuisset defensus : ostendit eius bñficia sibi gratissima fuisse & in se defendẽdo, & increpãdo moderate,q de eo dicerent̃,pollicet̃ aũt se nõ minora p̃staturũ quã adhuc fecerit. Itaq; rogat , vt pgat eũ tueri L. Ant.fratre suo. ¶ Prouinciã meã.Galliã Narbonensem. ¶ Ab cõ.Rho cõfluentes fluuii dĩr vbi alii fluminibus admiscent̃: vel a cõfluente Rhodano p a fluuio Rhodani. ¶ Ad flu. Ar. Argẽteus fluuius est nõ lõge a foro Vocõtio:de quo oppido supra diximus in eplis Plãci:figurate aũt dixit Argẽteũ flumen:sicut Hora. Aut flumẽ Rhenũ aut pluuius describit̃ arcus,& idẽ.iiii.carminũ:testis Metaurus flumẽ. ¶ Integer.sine diminutiõe. ¶ Ab iis.Syllano & Cullone. ¶ Læsi.offensi,iniuria affecti,qa a nobis ad ipm antea transierã. ¶ Necessitudinis.q̃ mihi cũ eis fuerit. ¶ Rõnem sa.e.h.i.voluimus puidere, vt essent salui recipiẽdo ipsos. ¶ Neq;.h.:in ca. neq; tenemus ipsos in castris:qa nõ fidimus eis. ¶ Præfecimus.ꝓposuimus. ¶ Certatim. studiose. ¶ Falsis ru. falsa fama : falsis nunciis. ¶ Mouerẽt.turbarent. ¶ Moderate : neq; cũ oi pturbatione, neq; cũ omni securitate. ¶ Temere,incõsiderate :sine rõne. ¶ Procuratoribus me.ab iis, q Romæ gerunt negocia mea. ¶ Illa su.i.supiorum & pteritorum temporum. ¶ Ab tua vo.sponte tua,nemine te rogãte. ¶ Fixa,immobilia. ¶ Spectata,cognita,pbata:notãda est constructio vitã & studiũ spectata,qa vt alibi diximus: diuersorum generum dictionibus rogrue p neutrũ adiectiuũ respondetur. ¶ Paria. æqualia:silia. ¶ Ampliora eo.pro eis.est aũt ornatus dicendi modus sic hẽs.xxx.annos:aut eo amplius. ¶ Expectes. speres. ¶ Reliquo. futuro. ¶ Tua au.qua plurimũ polles. ¶ Tuo me.qa in me multa cõtulisti. ¶ Ex pom.ar.i.ex ponte,quia est super flumen Argenteum, nam eodem nomine & pons & flumen vocabantur.

ASCEN. SI vales &c.Excusat hac epla q Antoniũ,vt potuisset, nõ cõcriuerit in Gallia, ad quã post cladem Mutinensem fugerat:adducit aũt p excusatione se coactum ab exercitu cõsulere saluti tot bonorum ciuiũ:petitq; ne putetur coniũctus cũ Antonianis aut pacificatum scelere aut pfidia eũ id misericordia fecerit.Ordo est. Si vales bene est.i.bñ se res hẽt.q.d.gaudeo : ego quoq; valeo:hic ẽ vulgaris modus salutandi:quo vtebantur fere quorum amicitia suspecta erat. Post salutationẽ aũt incipit narrare rẽ , quã pugnaturus est dicens . ¶ Cum audissem Antoniũ.s. Marcum venire cũ suis copiis.i.exercitu armato,Lucio Ant.s.fr̃e eius pmisso cũ parte eqtatus:vt.s.licet exploraret & quodã mõ viam muniret: venire inquã in pũinciã meã:hoc est in Galliã, ego moui castra cũ exercitu meo a Rhodano cõfluente.i.simul cum Arari ad eũ locũ vbi nunc Lugdunũ est confluente faciente,Confluens.n.est quo duo flumina conueniũt,illis aũt tpibus dĩ Plancus iecisse fundamenta vrbis Lugduni:sed in colle, q centum annis postea(vt author est Seneca)penitus incendio periit: nũc aũt inter flumina duo & in ripis vtriusq; instaurata est,ac institui.i.ꝓposui venire cõtra eos.s. Antonios & Antonianos. ¶ Itaq; veni continuis itineribus ad forũ Vocõtium, qd circa alpes est:& feci castra metatus sum vltra.i.paulo vlterius ad flumen Argenteũ.s.noie,cõtra Antonianos.P.Ventidius cõiũxit tres legiones suas cũ eo,s.Ant, & posuit castra vltra me.i.adhuc vlterius q̃ ego. ¶ Sup. An.hẽbat antea.i.añ aduentũ Ventidii legionẽ secũdã numero,n,signabant̃ legiões,vt iam videre fuit:nã alia dicebat̃ prima, alia sc̃da &c.alia

Confluẽs

Argẽteus fluuius

Cõfluens

etiam

etiã trigesima, interdũ et virtute: vt Martia legio: & nõnullę dignitates, vt legiones prętorianęq;, q̃ad prętoris, hoc est impatoria custodiã erant addictæ. & sup. Antonius hẽbat magnam multitudinem: ex reliqs legionibus: sed sup. hẽbat multitudinem inermium. i. non armatoꝝ: & sup. hẽbat eqtatum magnum, quod tñ Plancus aliter scripsit: verum Lepidus Antonii vires ostentare videtur: vt videat consuluisse suorum, & vt indicet suos forte terrore ad misericordiam motos. ⸿ Nam omnis. s. equitatus Antonii, discessit ex prælio. s. ad Mutinam commisso. ⸿ Integer. i. non diminutus nec mutilatus: ita vt sint amplius sup. quam triginta millia. Nota grammaticus: plus amplius: & similia aduerbia, non semper regere termexcessum in ablatiuo eo q̃ videt subaudiri particula quam: vt si dicas, plus decem millia desyderata sunt. ⸿ Itaq; complures milites. s. pedestres: cum tñ sint q pro decurione, aut eqte auratto militem dicant. Recte ergo Valla dicit militem potius peditem significare, & eqtes: transierũt ab eo ad me, & eius copiæ minuunt̃ in dies singulos: qa Syllanus & Culleo discesserũt ab eo. ⸿ Nos & si. i. q̃q̃ eramus læsi. i. offensi, grauiter ab his. s. Syllano, & Cullione, aut etiam aliis, q̃ ierant ad Antoniũ contra nostram voluntatem, tñ habuimus rõnem. i. pium respectũ salutis eoꝝ: cã nr̃æ humanitatis & necessitudinis. s. quam habuimus cũ eis. ⸿ Verius tñ ex iis q̃ secuta sunt, dicere potuit: ideo recepisse, vt aios cæteroꝝ militũ ad Antonii partes allicerent, qd̃ neq; suspicet̃ addit. Nec tñ vtimur opera eorũ. s. qui transierũt ad nos. Neq; hẽmus sup. eos in castris, neq; pfecimus sup. eos: villi negocio, qd̃ attinet ad hoc bellũ, nec deerimus senatui, nec reip. i. vtriq; semp auxilio erimus: ego faciam te certiorem sup. eorũ q̃ egerimus postea. Hactenus narrauit: deinceps dolose factũ suo purgat: dicens. ⸿ Et si summa studia, sup. & officia mutua: constiterũt. i. apparuerũt inter nos certatim omni tpe pro nr̃a familiaritate inter nos & p̃inde. i. adeo aut sint sisi cõseruata sunt diligenter ab vtroq;. i. nostrũ, tñ non dubito: q̃n in tanto. i. tam magno, & tam repentino motu reip. nonnulla de me indigna me. i. fide & integritate mea, sint delata ad te falsis rumoribus ab obtrectatoribus meis, quæ mouerent. i. possent mouere, pturbare aium tuũ p amore tuo. i. pp aut iuxta vehementiam amoris tui in tempu. ⸿ Ego factus sum certior. i. intellexi aut accepi a procuratoribus meis: te accepisse ea moderate. i. temperate, neq;. i. non: & iudicasse non credendũ sup. eis̃ : temere. i. inconsiderate & leuiter: quæ. s. facta tua sunt mihi gratissima vt debent. ⸿ Memini. n. & illa superiora q̃ pfecta sunt a voluntate tua ad augendam & ornandam dignitatem meam, q̃ manebunt fixa perpetuo aio meo. ⸿ O mi Cicero, ego peto magnope abs te, si habes perspecta. i. cognita diligẽtissime: q̃ digna sunt Lepido. i. vitam meam & studiũ in administrãda rep. temporibus superioribus, vt sup. expectes paria aut ampliora tempore aliquo. i. quod deinceps erit. ⸿ Et proinde. i. pro tanto existimes me tuendum. i. protegendum authoritate tua quo. i. quanto, plura debeo merito tuo. Ex ponte Argenteo. i. qui est super Argenteum flu. extructus &c.

36

M. Lepidus Imp. Item Põt. Max. S. P. Ple. Q. R.

SI vos liberiq; vestri valetis, bñ ẽ: ego quoq; valeo. Deos, hoiesq; testor P. C. qua mente & quo aio semper in R. P. fuerim, & q̃ nihil antiquus cõi salute, ac libertate iudicari. qd̃ vobis breui pbassem, nisi mihi fortuna ppriũ cõsiliũ extorsisset. Nam exercitus cunctus consuetudinẽ suã in ciuibus cõseruãdis, cõmuniq; pace, seditione facta, retinuit: meq; tantæ multitudinis ciuiũ Romanoꝝ salutis, atq; icolumitatis cãm suscipe, vt vere dicam, coegit. In qua re ergo vos P. C. oro, atq; obsecro, vt priuatis offensionibus omissis, summæ R. P. consulatis, ne ve misericordiã nostrã, exercitusq; nr̃i in ciuili dissensione sceleris loco ponatis. Quod si salutis oium, ac dignitatis rõnem habueritis: melius & vobis, & R. P. cõsuletis. Data IIII. Cal. Quĩt. a Põte Argẽteo. Valete.

⁋ Ex Epl̃a. Deos, hoiesq; obtestor.

⁋ Nam exercitus cunctus consuetudinem suam in ciuibus obseruandis, communiq; pace seditione facta retinuit.

HVBER.

SI valetis. Cum M. Ant. post Mutinense prælium: vt supra diximus: in Galliã fugisset: vt secũ iungeret Lepidũ potuissetq; Lepidus cum oino conterere: hac epl̃a excusat se: qd̃ nõ pugnauerit contra M. Anto. q̃a exercitus suus coegerit eũ consulere incolumitati, & saluti tot ciuiũ Romanorũ, & voluerit potius pacem componi: quam pugnam fieri contra ciues. Ita petit: vt non existimet̃ se pacificatũ cũ Antonio & Antonianis magis perfida & scelere aliquo: quã misericordia. quod non putarit in suo sequendũ esse. ⸿ Testor: testes adduco: alias iuro. ⸿ Quo: quali. ⸿ Antiquius. charius. ⸿ Probassem: ostendissem. ⸿ Fortuna: casus q̃dam potius q̃ volũtas. ⸿ Extorsisset: p vim eripuisset. ⸿ Propriũ cõ. cogitationes meas: & ea, q̃ decreueram facere. ⸿ Nã ex. dicit quemadmodum exercitus suus dixit se nolle pugnare aduersus ciues suos, sed malle pacem q̃ bellum: sic supra dixit accidisse Plan. in epl̃a, q̃ incipit, puderet, sic. n. inquit. ⸿ Accessit eo, vt milites eius cũ Lepidus concionaret̃, improbi p se: corrupti ẽt: per eos, q pręsunt Canutios Rufrenosq; & cæteros: quos cũ opus erit, scietis: conclamarint viri boni pacem se velle, neq; esse cum vllis pugnaturos duobus iam consulibus singulatibus occisis, tot ciuibus p p̃ria amissis &c. ꝯfert igitur hic Lepidus culpã suæ cõiunctionis cum Ant. in exercitum suũ. ⸿ Cõsuetudinem. s. q̃a cõsueuit conseruare ciues non aũt pdere. ⸿ Seditione fa. inter nos duces. i. cum nos discerneremus, & ciuilem seditionem fecissemus. ⸿ Coegit su. cãm. i. coegit me defendere salutẽ & incolumitatem tot ciuiũ Ro. ⸿ In qua re. orat senatũ & vt ipse priuatas offensiones omittat reip, cã, significat aũt latenter quosdã esse: qui non pp rempu. sed propter odium quotundam gauderent hoc bello. ⸿ Misericordiam: clementiam & benignitatem animi nr̃i, & exercitus mei. ⸿ Loco sceleris. i. pro perfidia. i. ne quod misericordia fecimus: appelletis perfidam proditionem & scelus.

ASCEN.

SI vos &c. Quia Antonius superatus apud Mutinam in transalpinã Galliã se receperat: ipse coniũgendi secũ Lepidũ, ipse Lepidus hac epl̃a docet Ciceronem qd̃ egerit in aduentu Antonii, & vbi aduersus eũ castra fecerit & q̃lem quantumq; exercitũ habeat Antonius: a quo scribit ad se multos perfugisse. Ordo est. Si vos, S. P. Q. R. valetis & liberi vestri, aut p syllepsim vos & liberi vestri: valetis bñ est, ego quoq; valeo. ⸿ O p̃res conscripti ego testor. i. testes cito deos & hoies: qua mẽte & quo aio fuerim semp in rẽp & q̃. i. quãt ope: nihil iudicatim. ⸿ Antiquius. i. charius & obseruabilius salute ac libertate cõi qd̃ pbassem. i. effectu demõstrassem vobis, nisi fortuna extorsisset. i. vi eripuisset mihi cõsiliũ ppriũ. i. qd̃ me apte natura & ppria spõte secutus fuissem. Nã exercitus cũctus retinuit suã cõsuetudinẽ in ciuibus cõseruãdis: & cõi pace. s. cõseruãda, facta seditiõe. i. licet facta eẽt seditio inter ciues, tñ milites mei cõsueti cõcordiã seruare saluti ciuiũ consulere: nõ potuerũt a me induci, vt cõtra cõciues pugnarẽt. ⸿ Et vt dicã vere. i. fatear qd̃ veꝝ est ingenue exercitus coegit me suscipe cãm salutis atq; incolumitatis tantę multitudinis. i. q̃ eẽt tantę multitudinis ciuiũ Ro. ⸿ In qua re o Patres conscripti ego oro vos: atq; obsecro. i. ob sacra p̃cor: vt offensiõibus priuatis omissis: hoc ẽ q̃bus aliq vestrũ ab Antonio forte offensi sunt, & Antonius ab ipsis: consulatis. i. p̃spiciatis & opẽ feratis summæ. i. maximæ & supremæ saluti reipub. ⸿ Est qdẽ summa hic substãtiuũ, sed sicut q̃n de rõnibus loqmur, summa accipit̃ p vltima, q̃ oẽs alias cõplectit̃, supputatiõe: ita dũ dicimus summã reip. eã rõnẽ intelligamus, in q̃ tota salus eius cõtinet̃. ⸿ Ne ue ponatis loco sceleris. i. reputatis vel sceleris, misericordiã nr̃am & exercitus nr̃i in dissensione ciuili. i. qua vsi sumus nõ in hostes externos: sed in cõciues licet dissentientes, quod si habueritis rõnem. i. respectum salutis ac dignitatis oium vos consuletis melius & vobis & reip. Data &c.

Summa

HVBER, QVo in statu. interfecto. C. Iulio Cæsare, in senatu a D. Bruto & Cassio & cæteris cõiuratis M. Ant, vt Plutarchus author est, magĩratus insigna deposuit: erat enim cõsul, & mutata veste se occultauit: dei. de vt audiuit illos nemini nocere: sed globo fcõ in Capitoliũ se recepisse, egressus e latebris quo confugerat filium suum ad eos misit in Capitoliũ: vt eũ ꝓ obside tenerent, & e Capitolio descenderent, quo facto ipse C. Cassium in cœna apud se eo die habuit. Lepidus vero Brutum. Postridie frequenti senatu tetulit de oblinione discordiarũ, deq; ꝓuinciis diuidundis, cui qdem summo studio assensus est: mox vero principatus cupiditas ab hac sñia illũ deiecit, Nã cũ Cæsarẽ, vt mos erat, in funere pro rostris laudaret: aiaduertẽs multitudinem oratione sua mirabilit doctã, admiscuit laudibus cõmiserationem: stimulosq; aiorũ: & impetrorãdo vestem Cęsaris explicuit sanguine fœdatam & multis in locis gladiis cæsam & laniatã, & q ea patrassent impios scelestosq; vocans: qd Cæ. sanctũ re ipsa & colẽdũ virũ Iteremissent: tm furore multitudini iniecit, vt corpus Cæ. in foro cremarent subsellis, mensisq; vndiq; ad Pyrũ raptis, & accensisq; facibus ad occisorum domos percurrerunt: qbus rebus Brutus cæteriq; ex vrbe migrarunt: ad quos absentes D. Brutus scri. se ex Hirtio intellexisse. M. Ant. pessima mente esse in oẽs, qui coniurassent in cædem Cæ. neq; eos tuto Romæ esse posse qa Ant. & militũ & plebis aios oratione sua vehementer cõcitasset: vt scribit Appia. Deinde dicit qd in his difficultatibus tentauerit: ostenditq; se nõ impetraturũ ea quæ petiuit. Itaq; suadet discedẽdũ ex Italia. qa videt futurũ vt hostes iudicenẽ & diẽ, in qbus maxime spem aliquã hẽre possit. ¶ Quo in sta. in qua cõditione q.d. pessima. ¶ Cognoscite. intelligite. ¶ Vesperi. dictus est aduerbialr positus. ¶ Apud me. domi meę. ¶ Demonstrauit. exposuit. ¶ Qua mẽte. in nos. ¶ Pessima: culpa nocẽdi nobis. ¶ Infidelissima: quia primũ promiserat se acturũ de cõmuni concordia & pace. & tñ postea irritauit populũ. ¶ Prouinciam. Galliã Celticã Italiæ finitimam. ¶ Nostrum. percussorum Cæ. aut q in eius cędem consensimus. ¶ Tuto, sine periculo. ¶ Adeo: tantum. ¶ Concitatus: commotos in nos. ¶ Vtrũq; .s. & quod non possit mihi dare ꝓuinciam: qd non aĩ militũ & plebis sint concitati contra nos. ¶ Aiaduertere: intelligere. ¶ Illud esse verũ. subaudi puto nos aiaduertere. ¶ Demonstrabat apte dicebat.. ¶ Eum. Ant. ¶ Timere. i. puto nos intelligere id esse verũ quod dicebat Hircius: quod M. A. timet: ne si nos retineamus mediocre auxiliũ nostræ dignitatis, ipse & alii q eũ tuẽtur: nullas pres hẽant in tẽpu. ¶ Nullæ pa. quia oẽs nobiscũ starent & tenerent a nña. ¶ iis: Cæsarianis. ¶ Angustiis: molestiis: difficultatibus. ¶ Versarer: essem. ¶ Legationem: missionem in ꝓuinciã. i. vt libere mitterer in ꝓuinciã. ¶ Reliqs nñis: vt Trebonio in Asiam: q̃ circa Ioniã est: Tullio Cimbro in Bithiniã &c. Proficiscendi: discedendi. Honesta: ne videremur fugere. ¶ Pollicitus ẽ. ꝓmisit. s. An. ¶ Insolẽtia: temeritas, supbia. ¶ Insectatio. persecutio. ¶ Nñi. i. nrm. i. tm ꝓsequunẽ nos. ¶ Qd p. s. liberã legationem. ¶ Hostes: Po. ro. ¶ Aq̃ & ig. i. mittamur in exiliũ: vbi ẽt aq̃ & igni ꝓhibeamur: & vt supra alio loco diximus. dr interdico tibi aq̃ & ignem: sed interdico te aq̃ & igni melius.

Interdico ASCEN. QVo in statu &c. Interfecto Cæsare, & eodem ab Lepido laudato, & honorifice a plebe concitata cremato, Bru. ꝓfugit: de cuius calamitate. D. Brutus nũc cõqueriẽ suadeq;, vt cũ Cassio Italia abeat, qa Ant. eis aduersaẽ, & futurũ videt, vt hostes iudicenẽ. Apit ẽe qbus spẽ ꝓcipuã hẽant. Propterea aũt vẽ Ciceronianis iserta epl'a cũ liẽ D. Bruti: vt argumẽtũ appareat: aut qa Tironi visa ẽ satis luculẽter scripta. Ordo aũr ẽ, Cognoscite o Marce Brute & C. Cassi. in quo statu nos. s. ꝓcussores Cæsaris simus. Hircius q resp. amator paulopost cõsul futurus erat, fuit apud me Heri vesperi: cũ. i. eẽt vesp. & sup. demõstrauit qua mente Anto. i. Marcus. erat sup. in nos. s. i. scite licet q̃ mẽte, qa pessima & infidelissima. Nã aiebat se neq; posse dare mihi ꝓuinciã, vt. s. ab oculis militũ absim. neq;. i. & nõ, & aieba se arbitrari queñq; nostrũ, q. s. cõiurauimus in Cæsarẽ, & occidimus eũ, esse in vrbe. s. Roma, tuto. s. sine ꝓiculo sup. aiebat aios militũ & plebis eẽ cõcitatos. i. cõmotos. adeo. i. in tantũ. ¶ Quorũ vtrũq; esse falsum puto vos aiaduertere, atq; illud eẽ verũ, qd Hircius demõstrabat. eũ. s. Ant. timere, ne si habuissemus. i. in senatu, mediocre auxiliũ dignitatis nñæ. s. hñdæ, aut ꝓtegẽdæ, nullæ prea. i. nulla officia relinquerenẽ iis. s. Cæsaris victoribus in rep. Cũ ego versarer in his. i. hmõi angustiis placitũ est mihi vt postularẽ legationẽ liberã. i. quocũq; ire vellẽus: aut libera. i. sine ꝓsecutiõe: mihi & reliqs nñis, vt Trebonio. Tullio Cimbro &c. vt aliq̃ honesta cã ꝓficiscẽdi. i. discedẽdi ab vrbe q̃rereẽ. i. acq̃rereẽ nobis. Hircius pollicit⁹ ẽ se Ipetraturũ hec. s. postulata mea: nec tñ ꝯfido sup. eũ ipetraturũ sup. eẽ. Tãta. i. tã magna ẽ isolẽtia. i. supbia & imoderata cupiditas vlciscẽdi: hoium. s. Antonii & aliorũ ꝑ Ant. icitatorũ & isectatio. i. ꝑsecutio nñi. ¶ At. i. sed si. s. Ant. & fautores ei⁹ dederit sup. iã qd petius. i. liberã legatioñẽ tñ. i. nihilominus puto futurũ paulo post: vt iudicemur hostes. s. po. Ro. aut sup. vt iterdicaẽ nobis aq̃ & igni. i. neqs nobiscũ cõicet aut nobis accõmodet vsum aquæ & ignis, sine qb⁹ vita nña ꝯstare ñ pot. Nã oẽs, q viuim⁹ vescimur aura. Et licet aeris vsũ a nemine petim⁹: tñ grauı⁹ ẽ aq̃ & igni iterdici q̃ hostẽ iudicari: cũ ẽt hosti aquã & ignẽ accõmodare soleam⁹. Notũ ẽ elegãter dici iterdico tibi aq̃ & igni &c.

M. T. C. EPISTOLARVM FAMILIARIVM

LIBER VNDECIMVS. j

D. Brutus M. Bru. & C. Cas. S. D.

QVo in statu simus, cognoscite. Heri vesperi apud me Hircius fuit: q̃ mẽte esset Antonius, demõstrauit, pessima. s. & ifidelissima. Nam se neq; mihi ꝓuinciã dare posse aiebar, neq; arbitrari tuto in vrbe esse queñq; nostrũ: adeo eẽ militũ concitatos aios, & plebis. Quod vtrũq; eẽ falsum, puto vos aiaduertere: atq; illud rẽ verũ qd Hircius demõstrabat timere eũ, ne si mediocre auxiliũ dignitatis nñę habuissem⁹, nullę partes iis in R. P. relĩquerenẽ. Cũ in his angustiis versarer, placitũ ẽ mihi, vt postularẽ legationẽ liberã mihi, reliqsq; nñis, vt aliq̃ cã ꝓficiscẽdi hõesta q̃rereẽ. Hoc se ĩpetraturũ pollicitus ẽ: nec tñ ĩpetraturũ ꝯfido, tãta ẽ hoim ĩsolẽtia, & nñi ĩsectatio. Ac si dederit, qd petimus, tñ paulo post futurũ puto, vt hostes iudicemur, aut aq̃, & igni nobis ĩterdicaẽ.

¶ Quid

¶ QVID ergo:interrogatio. ¶ Inquis: p̃inqes. ¶ Dandus.lo.abeũdũ est. ¶ Cedẽdũ for.nõ repugnãdũ ipsi fortunæ:tta/ctum aũt a militibus,q cedere dicunt,cũ nõ repugnãt. ¶ Migrandũ.discedendũ. ¶ Rhodũ:vrbem Lyciæ sitã in p̃montorio orientali:de qua dictũ lib.iiii.in ep̃la ad Marcel. ¶ Aliquo ter.i.in aliquas terras:est aũt terra rũ additio:sicut rusq̃ gentiũ: vbiq; locorũ. ¶ Melior:quã nũc est. ¶ Casus:fortuna. ¶ Si me.s.casus.i.nõ valde malus. ¶ Nouissima:vltima.i.nihil relinque mus intentatũ. ¶ Succurret:occurret,in mentẽ veniet. ¶ Alicui ve.vel tibi Bruto:vel Cassio. ¶ T p̃s no.vltimũ.i. vt tandẽ differamus descendere ad auxilia nouissima. ¶ Moliamur:faciamus aggrediamur. ¶ Quia hæc est rõ: q̃re expectet nouissimum tp̃s:potius q̃ aliqd in præsentia agat qa dicit:qđ non hẽc qbus possit fidere p̃ter Sex.Pompeium filium, q erat in Hispania:& Bassum Cœliũ: q erat in Syria. ¶ Firmiores.s. constantiores in tuenda rep. & seruanda coniunctione nostra. ¶ Tempore.i.tp̃e & opportune. ¶ Vbi:posteaq̃. ¶ Quid valeant:qd possint. ¶ Recipere, spondere:mea fide p̃mittere. ¶ Vt faciam.vt recipiam p te & Cassio. ¶ Esse Romæ publico præsidio.i.morari Romæ cũ aliqbus nobis a repu.cõcessis,qui sint ad tutelam & custodiam nostram. ¶ Quod:vt simus Romæ publico præsidio. ¶ Illos.Anto.& alios Cæsarianos. ¶ Inuidiam:dolorem. ¶ Faciemus his Cæsarianis si erimus Ro. publico præsidio: tamen licet etiam non sint concessuri. ¶ Nihil non postulandum.i. omne postulandum putaui: quod esset honestum & iustum. HVBER.

Quid ergo est inqs tui cõsilii:dandus est locus fortunæ,cedendũ ex Italia,migrandum Rhodũ,aut aliquo terrarum arbitror. Si melior casus fuerit,reuertemur Romam:si mediocris,in exilio viuemus: si pessimus, ad nouissima auxilia descendemus. Succurret fortasse hoc loco alicui vestrũ, cur nouissimũ tempus expectemus potius quam nũc aliqd moliamur,qa vbi cõsistamus,non habemus,p̃ter Sextũ Põpeiũ,& Bassum Cæciliũ,q mihi videnť hoc nũtio de Cæsare allato firmiores futuri.satis in tẽpore ad eos accedemus,vbi qd valeant,scierimus. Pro Cassio,& te siqd velitis me recipere,recipiã,Postulat.n.hoc Hircius,vt faciã. Rogo vos q̃ primũ mihi rescribatis,nam nõ dubito,qn de his rebus ante horã quartã Hircius me certiorẽ sit facturus quẽ in locũ cõuenire possimus,quo me velitis venire, rescribite. Post nouissimũ Hircii sermonem,placitũ est mihi postulare,vt liceret nobis esse Romæ publico p̃sidio,quod illos nobis concessuros non puto. Magnã enim inuidiã his faceremus, nihil tñ non postulandũ putaui,quod æquum esse statuerem. Valete

¶ QVID ergo est inquis: sic puto legendum: qa seorsum ad fratrem nunc loquitur: consilii tui.i. de consilio tuo, aut quod est consilium tuum o Deci;Rñsio. ¶ Dandus est locus .s.furori:cedendum est fortunę,migrandum arbitror ex Italia Rhodum:aut aliquo.s. alio terrarum, si casus.i.euentus fuerit melior:nos reuertemur Romam: si casus erit mediocris,nos viuemus in exilio pessimus, nos descẽdemus ad nouissima auxilia.s. contra sæuitiam inimicorum,hoc est morituri in media arma ruemus. ¶ Fortasse hoc loco.i. cũ hæc legeris:succurret.i.in mẽtem veniet alicui vestrum:cur expectemus tp̃s nouissimum.s. quo nil amplius possimus,potius quam moliamur nunc aliquid scilicet ad nos liberandos: Rñsio. ¶ Quia non habemus vbi consistamus: præter Sex.Pompeium Pompeii filium,q erat in Hispania, & Bassum Cœlium,qui erat in Syria,qui videntur mihi futuri firmiores.i. fortiores in seruanda rep. hoc nuntio de Cæsare .i.de cæde Cæsaris allato. Nos accedemus ad eos satis in tempore:vbi scierimus quid valeant, si velitis me recipere quid:idest aliquid hoc est polliceri, & spondere pro Cassio & te:scilicet M. Bruto:ad quem præcipue loquitur: recipiam: idest spondebo. ¶ Hircius enim postulat vt faciam hoc:idest vt recipiam aliquid pro vobis. ¶ Rogo vos supple:vt rescribatis quamprimum:idest valde cito. ¶ Nam non dubito quin Hircius facturus sit me certiorem di iis rebus ante horam quartam: scilicet diei sequentis: hoc est post ortum solis. ¶ Rescribite in quem locum possimus conuenire, & quo.i.ad quem locum velitis me venire. ¶ Placitum est mihi postulare.s.ab Hircio post nouissimum sermonem Hircii,hoc est cum a me discederet, vt liceret nobis esse Romæ pręsidio publico.i.sub custodia & p̃tectione publica:quod puto illos non concessuros nobis. Nos enim faceremus iis.s.Cęsarianis magnam.inuidiam.i.molestiam & dolorem:qa graue fuerit eis videre publico præsidio munitos:aut inuidiam.i. odium: qa.qui nos libertatis authores sine pręsidio in vrbe esse non posse viderent,eos oderit. ¶ Tamen ego nihil putaui nõ postulandum quod statuerem esse æquum.i.studium vt impetremus. Vale,aut potius quia ad duos scribit. Valete. ASCEN.

¶ Nicolai Scoelsit Luttarei Barolitani super Ciceronis Epistolarum Familiarium Libro. XI. additiones.

¶ Ex Ep̃la.I. Quo in statu simus.

¶ Nã se neq̃ mihi prouinciam dare posse aiebat. ¶ Quoq; vtrũq; esse falsum puto vos animaduertere atq; illud eẽ verum. ¶ Hæc se imperaturũ pollicitus est. ¶ Tãta est hoium insolẽtia: & nostri insectatio,vt si dederint,quod petimus.

M.Brutus & C. Cassius Prætt. M. An. cons. S. P. D.

2

DE tua fide,& beneuolentia in nos, nisi p̃suasum esset nobis,non conscripsissemus hæc tibi,quæ p̃fecto,quando istũ animũ habes, in optimã partẽ accipies. Scribitur nobis magnã veteranorũ multitudinẽ Romam conuenisse iam,& ad Calen.Iunias futurã multo maiorem, de te si dubitemus, aut veremur, simus nostri dissimiles.

DE tua fide concitatis a M. Antonio ais militum & plebis:vt supra dictum est,contra interfectores Cę.Bru. & Cas.ex vrbe cesserunt: vt cederent iræ: hac igitur epistola blandiuntur. M. Ant.ostendunt se magnam in eo & spem & fiduciam habere: eũq; orant vt reddat eos certiores,an tuto Romę esse possint,& excusent factum dicentes se tantum spectasse publicam vtilitatẽ: & significant se dubitare,quare illi milites & veterani congregati sint Romę. ¶ Conscripsissemus.i. simul ambo scripsissemus de cõi consensu. ¶ Istum a[n]ium,talem aium,vt nos ames: & sis nobis fidelis. ¶ Conuenisse iam:congregatam esse vsq; ad hunc diẽ. ¶ Simus nostri dissi.i. faciemus contra naturam nostram: non erimus quales existimamur, & esse debemus. HVBER.

DE tua fide &c. Cõcitatis a M. Ant.ais militum in interfectores Cęsaris, & Bruto ac Cassio vrbe egressis consilium inierunt sciscitandi per literas humaniores quo in se esset animo Antonius,itaq; significantes se summã in eo & in eius fide fiduciam habere,rogant certiores faciat an tuti sint Romæ futuri inter tot veteranos milites. Ordo est. Nos non conscripsissemus hæc tibi: nisi persuasum esset nobis:de fide & beneuolentia tua in nos:quæ.s.scripta nostra tu profecto:quando.i.quoniam habes istum.i.tam beneuolum animum in nos:accipies in optimam partem. ¶ Scribitur nobis magnam multitudinem veteranorum.s.militum,qui sub Cæsare meruerant:conuenisse iam Romam,& futuram multo maiorem ad.i.circiter Cal. Iun. ¶ Si nos dubitemus:aut vereamur de te,nos simus dissimiles nostri idest facientes contra naturam nostram,quæ fidelis est,& omnibus bonis confidit. ASCEN.

HVBER. ¶ IPSI.nos. ¶ In tua potestate.vt dictū est in argumento præcedenti epistolæ, Adducti.persuasi moti, ¶ Necessarios, propinquos:quos causa tutelæ nostræ congregaueramus. ¶ Edicto,mandato publice facto. ¶ Literis tuis. qbus nos hortabaris, vt id faceremus:vel literis nostris,qbus:ad eos scripsimus, vt discederent. ¶ Quos habebas participes tui cōsilii,i. meremur vt nobiscum cōmunices ea,quæ agere deliberes. ¶ In ea re,in salute nostra:in cōstitutione reipub, ¶ Fore tutos futuros sine periculo, ¶ Frequentia,multitudine, ¶ Quos,veteranos. ¶ Reponenda,reficienda: instauranda. ¶ Ara,q̄ facta fuerat in honorem Cæ.& primum deiecta:quam nunc dicunt intellexisse veteranos velle. Vix quisquam videt̄ posse credere.i.vix cuiq̄ est credibile:q̄ tu velis eam aram reponi:qa sciunt te curare honorem reipu.cōtra quem esset,si ara Cæsaris tyranni poneretur. ¶ Te probare, tibi placere, ¶ Qui nos saluos & honestos velit.i. q salutem & honorem nostrū cupiat. ¶ Nihil aliud a libertate.i.nihil aliud q̄ libertatē non nostrum,sed omnium Honesta autē est elocutio i quæro nihil aliud ab honore.i. nihil aliud q̄ honorem. ¶ Ab initio cū cepimus consilium de interficiendo Cæsare. ¶ Quod.s. fallere. ¶ Abest alienum est: remotum est. ¶ Tibi enim. cui enim plurimū credimus:ab eo facile decipi possumus. ¶ De nobis ppter nos. ¶ Explorata,cognita, ¶ Impelli,cōmoueri:incitari.s.cōtra nos. ¶ Ab alio quolibet.i.quouis alio, vt puta Cæsariano. ¶ Retineri,phiberi : ne nobis vim inferant. ¶ Leue, vanum. ¶ Nugatorium,ridiculum , fabulosum. ¶ Denunciatum:vt cōuenirent ad vrbem. Fingebant enim quidam Cæsariani militibus veteranis denunciatū esse ab Anto,vt conuenirent Romā : quoniam ipse laturus esset de p̄miis eo͡r, cum re vera eos cōgregasset aduersus interfectores Cæ.qđ nunc se intelligere significant Bru. & Cassius. ¶ Quieturos. nullū impedimentū facturos. Videri cuiq̄.existimari a quoq̄. ¶ Nimiū cupidi vitæ.i.nimiū curare vitā n̄ram: qa malū nostrum est futu͡r cum pernicie & cōfusione omnium rerum.

Sed certe cū ipsi in tua ptāte fuerimus,tuoq; adducti consilio dimiserimus ex municipiis n̄ros necessarios, neq; solum edicto,sed ēt literis id fecerimus: digni sumus,quos habeas tui consilii participes,in ea pſertim re,quæ ad nos ptinet. Quare petimus a te,facias nos certiores tuæ voluntatis in nos:putes ne nos tutos fore in tāta frequentia veterano͡r,quos ēt de reponēda ara cogitare audimus:quod velle te pbare, vix quisq̄ credere posse videtur,qui nos saluos, & honestos velit. Nos ab initio spectasse ociū , nec q̄cq̄ aliud a libertate communi quæsiisse,exitus declarat. Fallere nemo nos pōt, nisi tu : quod certe abest a virtute tua,& fide. sed alius nemo facultatem hēt decipiēdi nos. tibi enī vni credimus,& credituri sumus. Maximo de nobis timore afficiunt̄ amici nostri. qbus & si tua fides explorata est,tū illud in mentem venit , multitudinem veterano͡r facilius impelli ab alio quolibet, q̄ a te retineri posse. Rescribas nobis ad oia,rogamus. Nam illud valde leue est,ac nugatorium, ea te denunciatū esse veteranis,q̄ de cōmodis eo͡r mēse Iun.laturus esses. Quē enim impedimento futurum putas,cum de nobis certum sit nos quieturos? Non debemus cuiq̄ videri nimium vitæ cupidi, cū accidere nobis nihil possit sine pernicie,& confusione omnium rerum. Vale.

ASCEN. ¶ SED certe cum ipsi.i. nos fuerimus in tua potestate : & nos adducti consilio tuo dimiserimus ex municipiis.i. oppidis Italię municipalibus: necessarios nostros, vt familiares & ppinquos cū seruis & clientibus:neq; solū fecerimus id edicto.i.publico mandato,sed etiam literis.s.tuis priuatis, nos sumus digni quos habeas participes tui consilii : præsertim in ea re, quæ pertinet ad nos. ¶ Quare petimus a te sup.vt facias nos certiores voluntatis tuę:in.i.erga nos. ¶ Ne.i.an putes.nos fore.i. futuros tutos in tanta frequentia militum veteranorum,quos audiuimus etiam cogitare de ara reponenda.s.Cæsari,quam tamen Dolobella prohibuerat,quod.s. reponere aram Cæsari,vix quisq̄ qui velit nos saluos & honestos sup.viuere, videtur posse credere te velle probare.i.approbare. ¶ Exitus declarat nos spectasse.i.ptendisse & quæsiuisse ab initio.s. coniurationis ociū.i. pacem cōem, aut vitā priuatam in ocio:nec quæsisse quicq̄ aliud a libertate cōi.i.quam libertatem cōem. ¶ Nemo potest fallere nos, nisi tu: qa non alteri confidebant, qđ.i.fallere, abest certe a virtute & fide tua, sed nemo alius hēt facultatem decipiendi nos. ¶ Nos eni credimus tibi & sumus credituri. ¶ Amici n̄ri afficiunt̄ maximo timore de nobis, qbus.s.amicis n̄ris. & si.i.q̄q̄ fides.i.fidelitas tua est explorata,tñ illud venit in mentem, & multitudinem veteranorum posse impelli.s. in nos facilius a quolibet alio q̄ retineri a te. ¶ Nos rogamus sup.vt rescribas nobis ad omnia. ¶ Nam illud est valde leue & nugatorium,denunciatum esse veteranis.s.vt veniant in vrbem,ea re.i.propterea q̄ laturus esses.s.legem aliquam de commodis eorum,mēse Iunio.s.proximo,quod adeo nugatorium censet:quia superuacaneum sonuit addens. Quem,n,putas futurum impedimento,cum sit certum de nobis,nos quieturos sup.esse? ¶ Nos non debemus videri cuiq̄ nimium cupidi vitæ , cum nihil possit accidere nobis.s.perniciosum,sine pernicie & confusione omnium rerum. Vale.

HABER. Literas tuas,cū Bru. & Cassius territi multitudine veteranorum ex vrbe migrassent, scripsit ad eos Anto.l̄ras minaces & cōtumeliosas. q̄bus appellabat eos homicidas & pditores obiiciebatque apte mortē Cæ. p eguis vindicta eis minabat̄. itaq; ei r̄ndēt aloſe se q sint viri liberi,& authores libertatis,nō terreri talibus minis:hortant̄ aūt eū vt recte cōsulat rebus suis, & meminerit qđ acciderit Cęs.q voluit violēter dñari. ¶ Simillimas,edicti.i.tales: quale fuit edictū,qđ in nos fecisti. ¶ Cōtumeliosas, plenas cōtumeliis, qa appellas nō parricidas. ¶ Minaces,qa dicis te vltu͡r mortem Cæsa. ¶ A te,cōsule. ¶ Nobis.p̄toribus vrbanis. ¶ Lacessimus,puocamus.incitamus. ¶ Ea di,i. tali dignitati , quali sumus.i.p̄tura. ¶ Edicto, p edictum tuū , vt per illud liceret nobis ire quocūq; vellemus. ¶ Id.petere aliqđ a te. ¶ Hoc.s.vt doleamus. ¶ Ne.i.nō. ¶ Tribui.s.deber. ¶ Bruto & Cęs.q.d.q non solum hoc meremur,sed oia maxima est.n.vis magna in nominibus propriis,multo plus q̄ si dixisset nobis.

M.Brutus,Et C.Cass.Prætt.M.Antonio Cos.S.P.D.

Literas tuas legimus simillimas edicti tui, contumeliosas,minaces , minime dignas, quę a te nobis mitterentur Nos Antoni te nulla lacessiuimus iniuria : neq; miraturum credidimus,si Prætores,& ea dignitate homines aliquid edicto postulassemus a Consule. Quod si indignaris ausos esse id facere, concede nobis , vt doleamus, ne hoc quidem abs te Bruto, & Cassio tribui.

ASCEN. Literas &c. Rñderat Antonius superbe literis Bruti & Cassii : qui nunc ēt aiose rescribunt se vere liberos & libertatis authores,nec eū sint p̄tores ab eo contēnendos,precantur q; ei mentem bonam. Ordo est. Nos legimus literas tuas simillimas edicti tui contumeliosas:minaces minime dignas quæ mitterent̄ nobis a te. O Antoni, nos nulla.i.non vlla lacessiuimus,i.iniuriose prouocauimus te vlla iniuria , neq; credidimus sup. te miraturum si nos prætores & hoies ea dignitate qua.s.nos sumus, postulassemus aliqđ a consule edicto.i.publica postulatione, qđ si indignaris nos ausos esse facere id concede nobis,vt doleamus,ne quidam.i.non saltem , hoc.s.edicto aliquid postulare: tribui abs te Bruto & Cassio.

¶ Nam

HVBER. ¶NAM. cōsilio ad quādā excusationem Anto. q scripserat se nunq̃ q̄stū esse, q Brutus & Cas. fecissent delectus, impetrassent pecunias parādas Po. Ro. & q exercitus solicitassent: & q nūcios trās mare misissent admoneret oēs de eo, quod fecissent. Licēt aūt se mirari, q cū hęc reticaueris obiiceret ei mortē Cęsaris, sed tñ se nihil eo℞ fecisse: qa neq; impetrauerūt pecuniā: neq; fecerūt aliqd ex iis, de qbus dixerat M. Antonius se nō cē questū. ¶Eo℞. q̃ supradicta sunt, de qbus negas te q̄stū esse. ¶Obiiceres. improperares: exprobrares. ¶Cōcordię. nō belli. ¶Libertatis. qd si seruitutis: ¶Per edictū. tuū. ¶Quo℞. armo℞. nobis, q p libertate cōtēdimus vicā nostrā. ¶Neq; est postulādū Ant. i. neq; Antonius debet postulare: aut q̃ ei te esse dn̄s eo℞: p quos factus est liber: interfecto tyranno: a quo omnes opprimebant̃. ¶Alia. i. aliæ causæ. ¶Nihil pro. nihil mouerent nos. ¶Nulla enim sn̄ia: exo: narīo: ē aūt frustra quālibet ēt magnę authoritatis minat̃ hoibus liberis, qa non terrent̃ minis. Impelli: induci. ¶Quoq̃. in aliquā sniam, q̃ sit ꝯtra libertatē. ¶Ea te. pp eā cām. ¶Agis, loqueris. ¶Vt iu. no. i. vt id qd iudicio & certa sn̄ia nr̄a facimus: videamur facere metu. ¶Nos. dicūt se optare honorē M. An. dūmō ciuitas sit libera: sed si velit facere aliqd cōtra libertatē se pluris facere libertatē q̃ eius amicitiā. ¶Hoēstū: honoratū. ¶Vocemus: vt vocemus. i. inuitemus: adducamus. ¶Sustinere tuere: defendere. ¶Neq; q̄diu: pulcherrimū documentū vt intelligat̃ violētū impiū diuturnū esse nō posse. ¶Quādiu: qa modicū tp̄s & vix triēniū. ¶Salutaria. vtilia. ¶Si minus. i. fuerint salutaria. ¶Quā mi. ad modū paruū. ¶Noceant: ne fortasse accidat tibi: quod Cæsari.

Nam de delectibus habitis, & pecuniis ip̄eratis, exercitibus solicitatis, & nunciis trans mare missis quod te questū esse negas, nos tibi qdē credimus optimo aīo te fecisse: sed tñ neq; agnoscimus qcq̃ eorū, & te miramur, cū hęc reticueris, nō potuisse cōtinere iracundiā tuam, qn nobis de morte Cęsaris obiiceres Illud vero quēadmodū ferendū sit, tute cogita: non liceret Præt. concordię, ac libertatis causa, per edictum de suo iure decedere, qn Cos. arma minet̃: quo℞ fiducia nihil est, qd nos terreas. Neq; enī decet, aut cōuenit nobis periculo vlli submittere animū nostrū. Neq; est Antonio postulandum, vt iis imperet, quorum opera liber est. Nos si alia hortarent̃, vt bellum ciuile suscitare vellemus, literæ tuæ nihil proficerēt. NVLLA enim minantis authoritas apud liberos est. sed pulchre intelligis nō posse nos quoq̃ impelli: & fortassis ea te minaciter agis, vt iudicium nostrum metus videat̃. Nos in hac sn̄ia sumus, vt te cupiamus ēt in libera R. P. magnum, atq; honestū esse: vocemus te ad nullas inimicitias, sed tñ pluris nostram libertatē, q̃ tuā amicitiam æstimemus. Tu ēt atq; ēt vide qd suscipias, qd sustinere possis: neq; quādiu vixerit Cæsar, sed q̃ non diu regnarit, fac cogites. Deos quæsumus consilia tua R. P. salutaria sint, ac tibi: si minus, vt salua, atque honesta R. P. tibi q̃ minimū noceant optamus. Pr. Nō. Sext.

ASCEN. ¶NAM q negas te esse q̄stū. i. fecisse q̄relam de delectibus habitis. s. a nobis. i. de acq̄sitione militū, & de pecuniis imperatis. s. ciuibus ad stipendia militū: & de nūciis missis. s. a nobis trans mare: nos quidem credimus tibi te fecisse optimo aio: verisimilius tñ est pessimo aio te fecisse: nā q iniuste quē q̃ calūniat̃ solet sic dicere, nō q̃ror aut nihil dico: de delectibus habitis &c. sed tñ neq; agnoscimus. i. fatemur fecisse qcq̃ eo℞: & miramur te cum reticueris hæc. i. nihil q̄stus sis de his potuisse continere iracundiā tuā: qn obiiceres nobis de morte. i. cæde Cæsaris. ¶Vero. i. sed, tute. i. tuipse cogita quemadmodū illud sit ferendū nō licere. i. quod dixisti non licere p̄toribus decedere per edictū de suo iure cā cōcordiæ ac libertatis, qn ꝯsul minet̃. i. tu cōsul mineris arma: quo℞. s. armo℞ fiducia nihil est, q terreas nos. ¶Neq; .n. decet. i. decens est: aut conuenit nobis. submittere. i. subiicere aium nostrum vlli periculo. ¶Neq; est postulandū Antonio. i. Antonius nō debet postulare: vt ipse imperet iis, quo℞ opera liber est. ¶Si alia hortarent̃ nos vt velemus suscitare. i. excitare bellū ciuile: lr̄æ tuę. s. tam minaces nihil proficerent. ¶Enim. i. quia: authoritas minantis apud liberos debet esse nulla. i. nullius momenti. ¶Sed tu intelligis pulchre. i. euidenter nos non posse impelli quoquam, & fortassis tu agis minaciter ea te. i. pp eam rem, vt iudicium nostrum videatur metus. i. vt quod certo iudicio facimus metu facere videamur. Nos sumus in hac sn̄ia, vt cupiamus te esse etiam re pu. liberata: magnum atq; honestum. i. decoratum honoribus: & sup. vt vocemus. i. prouocemus te ad nullas inimicitias: sed tamen æstimemus pluris libertatem nostram, q̃ amicitiam tuam. ¶Tu vide. i. considera: etiam atq; etiam. i. iterum atq; iterum: quid suscipias. s. faciendum: quod possis sustinere. i. vt dicunt portare & efficere, neq; fac cogites quādiu vixerit Cęsar, sed quā non diu. i. q̃ parum regnarit. ¶Nos quæsumus deos sup. vt consilia tua sint salutaria reip. atq; tibi. ¶Sin minus. i. si non: sup. sint salutaria tibi: nos optamus vt ipsa salua & honesta: idest honorifica reip. noceant tibi quam minimum: idest valde parum. Pridie Nonas Sextiles: idest eius mensis, qui nunc Augustus dicitur. Vale.

¶Ex Ep̄la. Literas tuas legimus simillimas.
¶Concede nobis: vt non debeamus, ne hoc quidem ab te Bruto, & Cassio tribui. ¶Quin consul arma minetur.

D. Brutus Imp. M. Ciceroni. S. P. D.

SI de tua i me volūtate dubitarē, multis a te verbis peterē, vt dignitatē meā tuerere: sed pfecto est ita, vt mihi psuasi, me tibi esse curæ. Progressus sum ad trāsalpinos cū exercitu, nō tam nomē captās impatoriū, q̃ cupiēs militibus satisfacere, firmosq; eos ad tuendas nostras res efficere: quod mihi videor cōsecutus. nā & liberalitatē nostrā, & animum sunt experti. cū oīum bellicosissimis bellū gessi, multa castella cepi, multa vastaui. Non sine cā ad senatum lr̄as misi. Adiuua nos tua sn̄ia. quod cum facies, ex magna parte cōmuni cōmodo inseruieris. Vale.

HVBER. SI de tua. D. Brutus. vt in. x. lib. diximus: anteq̃ Mutinæ obsessus sit: in Galliam transalpinam, vt ipse nunc scribit, se receperat: vbi cum prospere egisset: breuiter a Cice. petit: vt Romæ dignitatem eius tueatur, & sn̄ia sua eum adiuuet contra Cæsarianos: qui eum criminabantur: q Cę. interfecisset. ¶Transalpinos ad Gallos: qui transalpis incolunt. ¶Captans: quærens nomē imperatoriū. i. vt nominaret̃ imperator. ¶Satisfacere militibus: facere quod vellēt milites: q̃ eū poscebant imperatorem. ¶Firmos: fortes intrepidos. ¶Quod: vt sint fortes ad tuendas res nr̄as. ¶Videor consecutus: videor effecisse. ¶Bellicosissimis oium: cū pugnacissimis: & in bello fortissimis. ¶Vastaui: diripui & euerti. ¶Non sine cā. post magnas & pręclaras victorias. ¶Tua sentētia: sentiendo & bene dicendo de nobis. ¶Inseruieris. i. beneficium præstiteris. ¶Communi commodo: pro quo ego laboro adiuuando igitur me, adiuuabis cōmunem vtilitatem.

ASCEN. SI de &c. Brutus antequam Mutinę obsidebatur se in Galliam transalpinam, ad Italos spectes: se contulerat: vnde ad Ciceronem scribens petit suā dignitatem ab eo vt cōfidit, defensum iri. Ordo est. Si dubitarē de volūtate. i. bñuolētia tua in me. i. erga me ego peterem a te multis verbis, vt tuerere. i. defenderes & ꝓtegeres dignitatem meā. ¶Sed profecto est. i. res se habet ita: vt. i. q persuasi mihi me esse tibi curæ. ¶Ego progressus sum ad transalpinos. s. populos cum

HVBER. exercitu non tam captans,i.affectans nomē imperatorium q̄ cupiens satisfacere militibus,& efficere eos firmos ad tuen das res nostras.⸿ Quod,i.quam rem ego videor mihi consecutus,i.obtinuisse.⸿ Nam sup.milites sunt experti,i.re ipsa eo gnouerūt &,i.simul.libertatem nostramque milites multō deuinciunt imperatori, & aium.i. aut beneuolentiam nostrā in se sed sic conciliet: et liberalitate:aut igitur propositū & quo aio bellū suscepertm, sed potissimū aium.i.animositate rem,ga sequit:gessi bellum cū populis bellicosissimis oium:cepi multa castella:vastaui multa: nisi literas ad senatum nō fine causa.⸿ Adiuua nos sententia tua:quod cum facies:inserueris cōi commodo,ex ideō pro magna parte. Vale.

Lvpus familiaris.Excusat se primū Ci.quare non rescri psit Bruto per Lupum,qui eius ad se lras attulerat. Deinde hortatur Brutum: vt factis tam maximis fun damentis libertatis interfecto tyranno perficiat & reliqua, vt oppresso.M.Anto.liberet remp.dominatu regio,vt finis factorum suorum rñdeat principio.Postremo pollicetur ei omnia:quæ ad eius laudem & gloriam pertineant:quem si bi esse charum dicit & reipu.causa: cuius ille est defensor, & q ei fauet: & eius dignitatem amplificari cupit.⸿ Lupus. nomen viri vtriusq; familiaris & amici.⸿ Tuto,fine pericu lo,aberat autem ab vrbe Cice.vt ex sequentibus cognoscī tur,cum dicit se venisse Romam ad quintum idus Decem bris.Eo:pp id:quia aberam ab vrbe.⸿ Hortabar: scilicet vt faceres. ⸿ Si ne in illa quidem te,arguit a maiori ad minus, est autem sensus.⸿ Tu non eges hortatione, quia nec in illa re.quæ erat maxima , expectasti hortationem : sed sponte tua fecisti.⸿ Si:quia,affirmationem enim significat.⸿ In il la te,in interficiendo Cæsarem.⸿ Post hosum memoriam postquam homines possunt meminisse:quia nullus meminit tantam vngrem factam esse. ⸿ Significandum i inuenien dum.⸿ Quod: scilicet meminisse. ⸿ Quantam tem. interfe cto Cæ.feceris.⸿ Gerendæ, & reliqui tollantur, qui remp. parant opprimere. ⸿ Iste inuidiosum pronomen & ad con temptum positum: significat autem Anto.⸿ Prouinciam: Galliam Cæltieam: quam sibi petebat.⸿ Spem nul. reli quam spem nullam nobis relictam,& in futurum esse.⸿ Exi tus,opprimendo M. Anto.qui appetit tyrannidem.⸿ Prin cipiis,sicut interfecisti Cæsarem.⸿ Munus. onus officium. ⸿ Vel potius,correctio. ⸿ Omnes gentes. non solum Italiæ: sed etiam cuiuscunq; nationis.⸿ Ea: hortatione.⸿ Pluribus .s.verbis.⸿ Quod meum est.quod ad me pertinet.⸿ Tibi fa ueam,tui sim studiosius & amator.⸿ Optimis consiliis: de fendenda libertate,ordo est.⸿ Quamobrem velim tibi per sua,me defuturum nullo loco tuis optimis consiliis amplitu dini & gloriæ cum cā reipu. tum quod tibi ipsi faueam.

Eo

ASCEN. Lvpus &c.Excusat se primum Cice.quare non rescripsit Bruto per Lupum: qui lras eius ad se attulerat: dicens se Romæ non fuisse:deinde hortatur Brutum vt iactis tam magnis fundamentis libertatis reliqua perficiat An tonium opprimendo qui solus libertati obstet:polliceturq; se omnia pro eius dignitate facturum. ⸿ Ordo est, Lupus familiaris noster cum venisset a te, & cum commoraretur Romæ quosdam: idest aliquot certos dies: ego eram in his locis in quibus arbitrabar me esse maxime: idest præcipue,

• M.T.Cicero D. Bruto Imp.S.P.D.

Lvpus familiaris noster cū a te veisset, cūq; Romæ quosdā dies cōmoraret, ego erā in iis locis, in qbus maxime me tuto esse arbi trabar. Eo factū ē,vt ad te Lupus fine meis lris rediret,cū tñ curasset tuas ad me pferendas, Ro mā aūt veni ad V.Id. Dec,nec habui qcq̄ anngus, q̄ vt Pansam stati cōuenirē : ex quo ea de te cognoui,q̄ maxime optabā.Quare hortatione tu qdē non eges, si ne in illa qdem re , q̄ a te gesta est post hominū me moriā maxima, hortatorē desyderasti. Illud tamē bre uiter significandū videtur,Po.Ro.omnia a te expecta re,atq; in te aliqñ recuperandæ libertatis omnē spem ponere. Tu,si dies,noctesq; memineris(qđ te facere certo scio)q̄tam rē gesseris,nō obliuiscere pfecto,q̄tæ tibi ēt nūc getēdæ fint. Si enī iste puinciā nactus erit, cui qdē ego semp amicus fui ante , q̄ illū intellexi non mō aperte,sed ēt libenter cū R.P.bellū gerere: spem reliq̄ nullā video salutis.Quāobrē te obsecro iisdē pci bus,qbus S.P.Q.R. vt in ppetuum R. P. dominatu regio liberes: vt principiis cōsentiant exitus. Tuū est hoc munus,tuæ partes,a te hoc ciuitas,vel oēs potius gentes nō expectant solū, sed ēt postulant. quanq̄,cū hortatione nō egeas,vt supra scripsi, nō vtar ea pluri bus verbis:faciam illud , quod meū est, vt tibi omnia mea officia,studia,curas, cogitationes pollicear, quæ ad tuā laudem, & gloriam pertinebūt. Quamobrem velim tibi ita psuadeas,me tum R.P.causa, quæ mihi vita mea charior est:tum q tibi ipsi faueam,tuamq; di gnitatem amplificari velim, tuis optimis consiliis,am plitudini,gloriæ nullo loco defuturum. Vale.

⸿ Ex epistola.⸿ Lupus familiaris noster.
⸿ Ex quo ea de te cognoui: quæ maxime hortabat.⸿ Me tuis optimis consiliis,amplitudini,gloriæ, nullo loco, nul loq; tempore defuturum.

tuto:idest fine periculo.⸿ Et:idest per id factum est,vt lupus rediret ad te fine literis meis cum tamen curasset suas:scili cet literas perferendas,i.vt perferantur ad me.⸿ Autem,i.sup. ego veni Romam ad quintum idus Decembris:nec habui quicq̄ antiquius,i.charius,eo q antiquissimo hēte solemus : q̄ vt conuenirem,i.colloquendi gratia adire statim Pansam .s.consulem:ex quo cognoui de te ea: quę optabam maxime. ⸿ Quare tu quidem non eges hortatione fine quidem.i.non saltem desyderasti hortatorem in illa re.i.in cædem tyranni vtpote Cæsaris:quæ gesta est a te maximam.⸿ Post memo riam hominum. ⸿ Tamen,i. nihilominus illud videtur significandum breuiter populum Ro. expectare a te omnia : atq; reponere,i.collocare in te omnem spem libertatis recuperandæ aliqñ,i. tandem.⸿ Si tu meminetis dies & noctes.i.per totum tempus continuum:quod scio te facere: quantam rem gesseris profecto,i.reuera:nō obliuiscere,i. obliuisceris quā tæ,i.res:sint tibi gerendæ ēt.nunc,i.adhuc.Si enim iste,i. Antonius homo contemptibilis:cui quidem ego fui semper ami cus:anteq̄ intellexi bellum gerere eū rep.i.contra remp.eam oppugnando non modo aperte.i.manifeste:sed etiam libēn ter nactus fuerit prouinciam.i.Gallicanam nullam,i.non vllam,nō video vllam spem salutis.i.reliquam,i. relictā.⸿ Quā obrem obsecro te iisdem precibus quibus senatus populusq; Ro. vt liberes rempu.in perpetuum dominatu regio.i.tyran nide vt exitus.i.fines consentiant.i.concordent principiis:quibus.s. vnum regem sustulisti.⸿ Hoc est munus tuum hæ sup. sunt partes tuæ.i.officia tibi a rep.assignata ciuitas.i. Romana vel potius omnes gentes.i.nationes mundi, non expectat solum,i.duntaxat hoc a te : sed etiam postulant.i. quasi debitum exigunt. ⸿ Quanquam cum non egeas hortatione: vt scripsi supra.i.paulo ante hac epistola:non vtar ea.i.hortatione pluribus verbis.⸿ Faciam illud quod est meum,i. officii mei.Non legi vbi mea dixeris cum verbo est:vt pollicear tibi omnia officia mea.studia,i.omnia:curas omnes,cogitatio nes sup. omnes quæ pertinebant ad laudem & ad gloriam tuam. Quamobrem velim sup.vt persuadeas tibi ita me nullo loco defuturum:idest omni loco auxilio futurum tuis optimis consiliis & supple amplitudini gloriæ tuæ:tum:idest parti ter causa reipu. tum,i. pariter q̄ faueam tibi ipsi: & velim dignitatem tuam amplificari. Vale.

⸿ Lupus

HVBER.

LVpus noster. Cũ Brutus lr̃is suis per lupum missis commendasset dignitatem suã Ciceroni: r̃ndet Ci. se existimare nõ Bruti, sed suam propriam dignitatem sibi commendatam fuisse: aff[illegible]marq; se eius laudibus nullo loco defuturũ. I. ein de dicit se eius cã iuisse in senatũ citius q̃ proposuerat, ibiq; de te dixisse acerrime dignitatem Bruti: malle aũt vt ab aliis q̃ a seipso intelligat quæ de eo dixerit, hoc autem affirmat se summo studio defensurum quæcũq; ad eius dignitatem pertinebunt: quod & si cognoscit multos alios facturos, tñ dicit se velle esse primũ in ea re. ¶ Sexto die. i. sex diebus postq̃ Mutina discessit. ¶ Postridie. postero die q̃ venit. ¶ Mandata: quæ verbis ei commiseras. ¶ Eodem tpore: simul & semel.

M.T.C.D. Bruto Impe. S.P.D. 6.

LVpus noster cum Romã sexto die Mutina venisset, postridie me mane cõuenit, tuaq; mihi mandata diligentissime exposuit, & literas reddidit. Quod mihi tuã dignitatẽ commẽdas, eodem tpe existimo te mihi meã dignitatẽ commendare, quã mehercule non habeo tua chariorẽ. Quare mihi gratissimũ facies, si exploratũ habebis, tuis laudibus nullo loco nec consiliũ, nec studiũ meũ defuturũ. Cũ Tribb. pl. edixissent, senatus adesset ad XIIII. Cal. Ian. haberentq; in aĩo de pr[illegible]sidio Coss. dess. referre: quanquã statueram in senatum ante. Cal. Ian. non venire, tamen cum eo die ipso edictum tuum propositũ esset, nefas esse duxi, aut ita haberi senatum, vt de tuis diuinis in R.P. meritis sileretur (quod factum esset, nisi ego venissem) aut, etiam siquid honorifice de te diceretur, me non adesse. Itaq; in senatum veni mane. quod cum esset aĩaduersum, frequentissimi senatores cõuenerũt. Quæ de te in senatu egerim, quæ in cõcione maxima dixerim, aliorũ te literis malo cognoscere. Illud tibi persuadeas velim: me omnia q̃ ad tuã dignitatem augendã ptinebunt, quæ est per se amplissima, summo semp studio suscepturũ, & defensurũ. quod quãquã intelligo me cũ multis esse facturum, tamen appetam huius rei principatum. Vale.

¶ Ex Ep̃la. Lupus noster cum Romam.
¶ Quid mihi tuam dignitatem commendas?

¶ Quã: meam. ¶ Exploratũ habe. certissimũ tenebis. ¶ Edixissent: fecissent edictũ & decretum: vt senatus conueniret. ¶ Referre. pponere. ¶ De præsidio cõ. desi. vt liceret consulibus designatis hr̃e præsidiũ militũ ad tutelam suam: ne interficerent a Cæsarianis: qui eos persequebant: erãt aũt Coss. Dess. C. N. Plan. & D. Bru. q̃ vt visum est in prima ep̃la huius. xi. lib. postulauerat: vt liceret interfectoribus Cæsaris eẽ Romæ cũ præsidio. ¶ Edictũ. i. de te: vel qđ pposuerat de præsidio. ¶ Vt si: vt nemo diceret de immortalibus tuis in temp. beneficiis. ¶ Quod fa. esset: q̃a nemo dixit de tuis meritis p̃ter me. ¶ Aut etiã me nõ adesset: subaudi nefas eẽ duxi. ¶ Esset aĩ. intellectũ me venisse in senatũ. ¶ Frequentissimi: omnes. ¶ Literis ali. ne videar obiicere tibi offm̃ meũ, si commemorauerim. quæ de te dixerim. ¶ Cũ multis: q̃ sunt parati ad idem faciendũ. ¶ Principatũ huius rei. i. iñ velim tibi persuadeas me velle esse in hac re principem. i. primum omniũ.

ASCEN.

LVpus &c. Respondens Bruti epistolæ dicit sibi Bruti dignitatem non minus quam suam esse commendatam ac charam, dicitq; eius cã iuisse in senatum, & ibi dignitatem eius acerrime defendisse, quod ex aliis potius q̃ ex se illum discere velit: pollicetur q; se omnia q̃ ad eum pertinebunt, pro virili sua defensurum. Ordo est. Lupus noster cum venisset Romam Mutina: idest ab vrbe in italia non longe a Rhegio: sexto die: idest spatio sex dierum, conuenit me. i. ad me postridie. i. die qui proxime secutus est: mane: & exposuit mihi diligentissime mandata: tua & reddidit literas: quod: vt erat in literis: tu commendas mihi dignitatem tuam. ¶ Ego existimo te commendare mihi meam dignitatem eodem tempore, hoc est quasi eadem opera: quam. s. dignitatem meam non habeo chariorem tua. i. quam tuam: mehercule. i. ita pro sequente vt verum dico. ¶ Quare tu facies mihi gratissimum si habebis exploratum. i. omnino certum nullo loco nec consilium meum nec studium meum defuturum tuis laudibus. ¶ Cum tribuni ple. edixissent. i. denunciassent publice sup. vt senatus adesset ad. xiiii. Cal. Ianuarias: & haberent in animo referre. s. consulere senatum. ¶ De præsidio consulum designatorum. i. quod præsidium illis addiceretur statueram: q̃q̃ non venire in senatum ante Cal. ianuarias: tum eum edictum tuum esset propositum eo ipso die: duxi. i. existimaui nefas esse: aut senatum haberi: ita sileretur de tuis diuinis meritis in remp. quod factum esset. i. si ita dicere liceat silitum: aut tacitum fuisset de te: nisi ego venissem, aut etiam me non adesse siquid diceretur honorifice de te. ¶ Itaq; ego veni mane in senatum, quod cum esset animaduersum: senatores frequentissimi conuenerunt. ¶ Sed sup. ego malo te cognoscere literis aliorum: scilicet quam meis, ea, quæ egerim de te in senatu, & quæ dixerim in concione: id est congregatione hominum maxima. ¶ Ego velim supple. vt persuadeas tibi illud: me suscepturum sup. esse, & defensurum semper summo studio: omnia quæ pertinebunt ad augendam dignitatem tuam: quæ est amplissima per se: idest absq; alicuius suffragio. ¶ Quod quanq̃ intelligo me esse facturum cum multis tamen appetam: idest conabor habere principatum: idest primum locum huius rei: idest in hac re. Vale.

M.T. Cicero D. Bruto Imp. S.D. 7.

CVm adhibuisset domi meæ Lupus, me, & Libonem, & Seruium consobrinũ tuũ, quæ mea fuerit sñia, cognosse te ex Cn. Seio arbitror, qui nostro sermoni interfuit. Reliqua, quãq̃ statim Seium Græceius est subsecutus, tamẽ ex Græceio poteris cognoscere. Caput autem est hoc, quod te diligẽtissime pcipere, & meminisse velim,

HABER.

CVum adhibuisset: cum domi Ci. multi ex amicis Bruti congregati essent, vt consultarent quid a Bruto agendum esset scribit Ci. Brutum posse intelligere sententiam suam ex. M. Seio, qui omnibus rebus interfuit. illud autem suadet: vt in conseruanda libertate & salute Po. Ro. non expectet authoritatem & iussa senatus, sed ipse faciat quod putabit & iudicabit esse faciendum: quia satis intelligitur senatus: iussisse: cum habet voluntatem: sed non audet ob aliquem metum iubere: postremo ostendit omnino perseuerandum esse Bruto ad defendendam libertatem cũ iam bis id inceperit: a quo incepto non potest bonus ciuis sine infamia desistere. ¶ Adhibuisset: adiunxisset: aggregasset. ¶ Sententia: iudicium de eo quid sit agendum. ¶ Subsecutus est: successit statim: postq̃ Seius discessit. ¶ Caput summa principium. ¶ Percipere: intelligere.

ASCEN.

CVm adhibuisset &c. Cũ multi ex amicis Bruti domi Ci. consultarent qđ Bruto agendum esset inter erat e quo dicit Bruto posse oĩa intelligere. Monet aũt vt pergat nec expectet authoritatem, & iussa senatus qui satis iussisse visus est cum se velle significaret, licet ob metum palam non auderet. Ordo est. Cum Lupus adhibuisset. s. ad consultationem aggregasset domi meæ me & Libonem & Seruium consobrinum tuum: ego arbitror te cognoscere ex Cn. Seio qui interfuit sermoni nr̃o: q̃ fuerit sñia mea, & tu poteris cognoscere reliqua ex Græceio: q̃q̃ Græceius subsequutus est, statim. ¶ Seium autem. i. sed: caput. i. principalis conclusio: est hoc. i. hmõi: quod velim te percipere & meminisse diligentissime.

HVBER, ¶ VT ne, ordo est; vt ne expectes authoritatē senatus in libertate cōseruāda. ¶ Authoritatem: sententiā senatusconsultum. ¶ Nondum liberi. s. senatus. i. qui adhuc non est in libertate: vt audeat decernere qd tibi sit agendum. ¶ Ne & tuum: subaudi velim. ¶ Ne dānes tuū fa. i. pœniteat te, & putes te male fecisse quod Cæ. iterfeceris. ¶ Nullo pu. sed tuo. ¶ Quo: ob quam rem: quia tuo consilio & nō publico vsus es. ¶ Clarior: illustrior: qa si publico consilio id fecisses: esset tua laus cum multis cōicanda. ¶ Et adolescentē: subaudi velim: ne iudices Cęsarē adolescentē. ¶ Temere fe. i. imprudēter. ¶ Tantā cām, defendendæ reip. ¶ Priuato suo: nō cōmittēte ei senatu. ¶ Deniq. subaudi velim ne iudices. ¶ Hoies ru. hoies imperitos & timidos: quales solent eē rustici. ¶ Sed vi. for. bō viros dixit contra hoies: qa ad virtutē refert. ¶ Fortissimos: maximi ai cōtra qd dixit rusticos. ¶ Fuisse de. sed potius sapiētes. ¶ Cōmilitones. qui tecū militauerūt sub Cęsare in Gallia primū: subaudi ne iudices demētes fuisse. ¶ Suū cō. M. Antoniū: qui erat cōsul cū Cę. est interfectus. ¶ Volūtas: intētio. ¶ Pro au. p decreto. ¶ Metu: timore alicuius: ne audeat ea dicere & decernere quæ sentit & vellet fieri: sicut tunc pp Ant. timorem nō audeat senatus dicere: quod volebat. ¶ Causa: tuendæ reipu. ¶ Vt non sit. i. vt iam non liceat tibi desistere, si velis, nō sit amplius in ptāte tua omittere cām bis susceptam. ¶ Primū, suscepta est tibi causa. ¶ Idibus Mar. quo die. Cæ. interfecisti. ¶ Proxime: nuperrime. ¶ Exercitu no. a te collecto. ¶ Animatus: inflāmatus. ¶ Ita nō vt nihil facias nisi iussus. i. nō ita vt nihil facias: nisi qd iusserit senatus, sed ita debes esse aiatus. ¶ Vt ea ge. s. iudicio tuo. ¶ Cū sum. ad. qa sint & subito & optime facta: talia enim solent eē admirationi.

vt ne in libertate, & salute P. R. conseruanda authoritatem senatus expectes nondum liberi, ne & tuum factum condemnes (nullo enim publico cōsilio R. P. liberasti: quo est etiam res illa maior, & clarior) & adolescentē, vel puerū potius Cæsarē iudices temere fecisse, q tantā causam publicā priuato consilio susceperit: deniq; homines rusticos: sed fortissimos viros: ciueisq; optimos dementeis fuisse iudices: primum milites veteranos cōmilitōes tuos, deinde legionem Martiam, legionem quartā, q suum Cos. hostem iudicauerunt, seq; ad salutem R. P. defendendam cōtulerunt. Volūtas senatus p authoritate haberi debet: cū authoritas impeditur metu. Postremo suscepta tibi causa iam bis est, vt non sit integrum; primū Id. Mart. deinde proxime exercitu nouo, & copiis cōparatis. Quamobrē ad omnia ita paratus, atq; animatus esse debes: non vt nihil facias: nisi iussus: sed vt ea geras; quæ ab omnibus summa cum admiratione laudentur, Vale.

¶ Ex Epl. Cum adhibuisset domi.

¶ Cum adiuisset domi meæ Lupus me & Libonem,

ASCEN, ¶ VT ne. i. non expectes authoritatem senatus nōdū liberi in libertate & salute po. Ro. cōseruanda; ne. i. simul: cōdemnes factum tuum: nullo enim consilio publico liberasti rep. quo. i. per quod; res illa. s. quam egisti est sup. etiam maior & clarior. i. illustrior quam si alterius authoritate eā suscepisses: & iudices Cæsarem. s. Octauiū adolescentem vel potius puerum, fecisse temere. i. inconsyderate, qui susceperit tantā cām publicam. s. quantam peregerat. ¶ Deniq; tu iudices. s. si homines rusticos, sed viros fortissimos & ciues optimos primum milites veteranos cōmilitones tuos, deinde legionem Martiam legionem quartam, quæ iudicauerunt. ¶ Suū cōsulem. s. Antonium, hostem. s. pop. Roma. & contulerunt se ad salutem reipu. defendendā, hos in quā oēs iudices fuisse dementes. ¶ Sed non est ita iudicandum, quia voluntas senatus debet haberi pro authoritate: cum authoritas. i. publica adpbatio ipedit metu. ¶ Postremo. i. quod vltimo loco dico: causa est suscepta tibi. i. a te iam bis vt non sit. s. tibi: integrū. i. mete liberum vtrū pergas an desistas, quia necesse est pergere. ¶ Primū sup. suscepta est tibi, idibus Martiis qbus Cæsarē occidisti: deinde proxime, exercitu nouo & copiis comparatis. ¶ Quamobrem tu debes esse paratus atq; animatus ad oia ita: non vt facias nihil nisi iussus, sed vt geras ea, quæ laudentur ab omnibus cum summa admiratione, Vale.

M. T. Cicero D. Bruto Imp. S. D. 8

EO tempore Polla tua misit ad me, vt ad te siqd vellem: darē literarū, cū quid scriberē, nō habebam. Omnia enim erant suspensa propter expectationem legatorum: qui qd egissent: nihil dum nuntiabat. Hæc tamen scribenda existimaui: primum, S. P. Q. R. de te laborare non solū salutis suæ cā: sed etiā dignitatis tuæ. Admirabilis ē eni quędā tui nominis charitas, amorq; in te singularis oium ciuiū. Ita enim sperant, atq; cōfidunt, vt antea Rege, sic hoc tempore regno te R. P. liberaturū. Romæ delectus habetur, totaque in Italia: si hic delectus appellandus est, cum vltro se offerunt omnes:

HVBER, EO tempore. Quo tempore Bru. maximis viribus Antonii. opprimebatur Mutinæ, ostendit Cicero Brutum magnæ curæ esse senatui non solum propter salutem publicam: sed etiam propter dignitatem ipsius Bruti: quem dicit esse omnibus ciuibus charissimum, in quo maximam habeant spem perpetuæ libertatis, monet autem eum quid fiat in Italia, & petit se ab eo certiorem fieri quid & ipse & Hircius & Octauius agant. Postremo pollicetur se nulla re defuturum eius dignitati. ¶ Polla tua: scilicet vxor. ¶ Cū. i. quo: scilicet tempore. ¶ Suspensa: adhuc incerta & dubia. ¶ Legatorum, qui missi fuerant ab Anto. vt obsidione desisteret. ¶ Nihil dum, pro nihil, nam dum adiecto est sicut ades dum, vel certe nihil dum pro nondum more græco, nā & μηλέπω & μήπω pro nōdum dicitur apud græcos. ¶ Cōfidunt, certissimum habent sine dubitatione credunt. ¶ Vt, sicut. ¶ Rege, Cæ. erat autem regium nomen apud Romanos inuidiosum, vnde ad fugiendum inuidiam Cæ. imperator q rex appellari maluit. ¶ Regno, dominatu quorundam. ¶ Delectus, qui vt supra diximus ex diuersis locis electis sit, sed qm omnes & non quidā se offerebant ad libertatem, ideo correxit dicens, si hic delectus appellandus, cum potius sit appellanda cōmunis omnium conspiratio. ¶ Vltro, sponte, non inuitati.

Nihil dum
Dum

Vltro

¶ Relictum est, super est.

ASCEN, EO tpe &c. Quo tpe Ant. maximis viribus Brutum opprimebat Mutinæ, scripsit ad Brutum Ci. dicens eius salutem maximæ curæ esse senatui, oiq; populo, cū sponte sua noia darent, & ad militiā scriberent pro liberando eodem, & per eū reip. subleuanda a regno vt liberata erat a rege. Ordo est. Polla tua. s. vxor misit ad me, vt siquid literarum vellem sup. dare ad te, darem. Sunt q legant dare, quo modo subaudiendum esset aliud verbū, quale esset, vt sup. admoneret aut sciret &c. eo tempore: cū. i. quo, non hēbam qd scriberem. Oia enim erant suspensa pp expectationem legatorū, q missi fuerant ad Anto. vt desisteret ab obsidione, q. s. legati qd egissent. s. apud Anto. nihil dū. i. nihil adhuc nunciabant. ¶ Ego tū existimaui hæc scribenda. S. P. Q. R. laborare de te non solum cā salutis tuæ, sed etiam dignitatis tuę. ¶ Enim. i. quia, Charitas quædam nominis tui est admirabilis, & amor omnium ciuium est in te singularis. Ipsi enim sperant atq; confidunt ita te vt antea. s. liberasti remp. rege. i. tyrāno, ita te liberaturum sup. esse hoc tempore remp. regno, hoc est nullus deinceps se regem profiteri audeat. ¶ Delectus: idest conscriptio militum qui de multis legitur, habetur Romæ, & in tota Italia, si hic: idest eiusmodi, conscriptio est appellandus delectus, cum omnes se offerunt vltro,

¶ Tantus

HVBER. ¶ TANTVS ardor:admiratiue.vt Tantæ molis erat Romanam condere gentem.¶ Diuturnæ:longe.¶ Hirtius: consul:qui erat in castris Cæsa.Octa.¶ Societate victoriæ:quia simul eritis victores.

ASCEN. ¶ TANtus ardor occupauit.i.inuasit aīos hoīum desyderio libertatis,& odio seruitutis diutinæ.¶ Nos debemus ex/pectare a te lr̄as de reliqs rebus:qd.s.ipse.i.tu agas quid Hircius noster sup.agat,quid Cæsar meus.s.singularis amicus dicit meus,qa ꝓ interfectū Cæsarē a quo hæres scriptus erat:& filii loco habitus non audet cū Bruto dicere amicum sup.agat:quos spero breui tpe fore copulatos tecū societate victoriæ.¶ Reliquū est vt scribā id de me:quod ego & spe/ro & malo te cognoscere ex literis tuorū:neq̧ deesse:neque defuturum vlla in re dignitati tuæ. Fac valeas.

tantus ardor animos hominū occupauit desyderio li/bertatis,odioq̧ diutinæ seruitutis. De reliqs rebus a te iā expectare literas debemus,quid ipse agas, quid noster Hircius,quid Cæsar meus:quos spero breui tē/pore societate victoriæ tecū copulatos fore. Reliquū est,vt de me id scribam,qđ te ex tuoꝝ literis & spero, & malo cognoscere:me neq̧ desse vlla in re, neq̧ vn/quam defuturum dignitati tuæ:Fac valeas.

¶ Ex Epistola. Eo tempore Polla.

¶ Eo tpe Polla tua misit,vt ad te,siqd vellē dare lr̄aꝝ,cū qd scriberem,non habebā.Oia,n.erant suspensa ꝓ expe/ctationē legatoꝝ,qui qd egissent,nihil denūtiabaṫ.¶ Ita .n.sperāt,atq̧ ꝯfidunt,vt ante a rege,sic hoc tpe regno te rēp.liberaturū.¶ Romæ dilectus hṫ,tanq̄ Italia,si hic di/lectus appellandus est,cum vltro se offerent omnes.

D.Brutus M.T.Ciceroni S.P.D. 9.

PAnsa amisso,quātū detrimēti R.P.accepe/rit,si te ꝑterit:nūc authoritate,& prudētia tua ꝓspicias oportet, ne inimici nr̄i Coss. sublatis,sperent se cōualescere posse. Ego, ne cōsistere possit in Italia Antōius,dabo operā.seq̄r cū cōfestī,vtrūq̧ me ꝑstaturū spero, ne aut Vētidius elabatur,aut Antonius ī Italia moretur.In primis ro/go te,ad hoiem ventosissimū Lepidū mittas ne bellū nobis reintegrare possit,Antonio sibi cōiuncto.Nam de Pollione Asinio puto te perspicere,qđ sit facturus. Multæ,& bōæ,& firmæ sunt legiōes Lepidi,& Asinii. Neq̧ hęc iccirco tibi scribo,ꝗ te nō eadē aīaduertere sciā,sed ꝗ mihi ꝑsuasissimū est, Lepidū recte facturū nunquā,si forte vobis id de hoc dubium est.Plācum quoq̧ cōfirmetis oro:quē spero pulso Antonio R.P. nō defuturū. Si se alpeis Antonius traiecerit, cōstitui præsidium in alpibus collocare,& te de omni re face/re certiorem.IIII.Cal.Mai.ex castris.Regii.

HVB. PAnsa Fuso & supato Ant.apud Mutinā nō sine clade & vulnere victoꝝ:quia in eo ꝑlio ꝑter multos milites interierunt ēt ꝯsules Hyrtius & Pansa,hortaṫ Brutus Cic.vt prouideat ne cæde consulum hostes vires accipere possint:dicitq̧ quid ipse sit facturus & quid sentiat de Le/pido Pollione & Plāco,nā de Plāco se bn̄ sperare dicit,cum de aliis duobus & ꝑcipue de Lepido dubitet.¶ Amisso.in/terēpto.¶ Detrimēti:damni.¶ Non ꝑterit te:scis.¶ Inimici: Antoniani.¶ Consulibus:Hyrtio & Pansa.¶ Sublatis:in/terēptis.¶ Cōualescere:validiores fieri.¶ Cōfestim:statim. ¶ Vtrūq̧:qd sequitur.s.ne aut.¶ Vētidius ela.i.effugiat: vt Antenor potuit mediis elapsus achiuis. erat.n. Ventidius An.amicissimus.¶ Præstatuꝝ:effectuꝝ.¶ Ventosissimū.va/nissimū:mēdacissimū:& leuissimū.¶ Reītegrare. renouare. ¶ Prospicere:ꝓuidere:& eū puto ꝯiūctū iri cū An. ¶ Nunq̄ re.fa.qa videret inclinari ad An.¶ Persuasissimū:certissimū. ¶ Confirmetis:vt ꝑseueret in tuēda libertate,ut an̄ cœpit. ¶ Traiecerit:trāsmiserit.¶ Præsidiū : milites q seruant ipsas alpes.¶ Regii:quæ vrbs est nō procul a Mutina.

ASCEN. PAnsa &c.Fuso An.apd Mutinā.¶ Nō sine clade eoꝝ,q vicerunt,qa Hircius & Pansa consules in eo conflictu ceciderant,hortaṫ Bru.Cic.vt prospiciat ne p necē cō/sulum hostis vires augeanṫ. dicitq̧ qd ipse sit facturus.& sentiat de Lepido:Pollione:& Planco.Ordo est,Nō ꝑterit te.i.scientiam tuā non fugit:hoc est pene scis:quantū detri/menti resp.acceperit Pansa,s.consule amisso:quia occiso eo: oportet sup.vt prospicias authoritate & prudētia : ne ini/mici nostri speret se posse ꝯualescere.i.fieri validiores:cōsu/libus.s.Pāsa & Hircio sublatis.s.de medio viuentiū. ¶ Ego dabo operam ne An.possit cōsistere.i.sedē figere ī Italia, se/quar enim confestim hoc est cum festinatione:ego spero me præstatutum.i.effectuꝝ vtrunq̧ ne aut.¶ Ventidius elaba/tur:aut Ant.q iam elapsus erat:moreṫ in Italia:neutrum tn̄ præstitit.¶ In primis rogo te sup.vt mittas ad Lep. hoiem vētosissimū.i.leuissimū & incōstātissimū: ne possit reinte/grare nobis bellū,An.ꝯiūcto sibi:id aūt euenit.¶ Nam ego puto te ꝑspicere de Asinio Pollione q ꝓcōsul in Hispaniis erat:qd sit facturus. ¶ Multæ & bonæ & firmæ legiones sunt legiones Lep.& Asinii.¶ Neq̧ scribo id tibi ideirco:ꝗ sciā te nō aīaduertere eadē:sed ꝗ ꝑsuasissimū est.i.oino ce/rtū mihi:Lep.nunq̄ facturū recte.i.pro repu.¶ Si id forte dubium est vobis de hoc.s.Lep.cōfirmetis oro Plancū:quem spero non defuturū reip.Ant.pulso:ita aūt simulauit se facturū:sed nihil boni effecit.¶ Sed si Ant.traiecerit alpes:ego cō/stitui.i.ꝓposui:collocare in alpibus ꝑsidiū.i.militū custodiam qui transitū prohibeant,& facere te certiorem de oi te. ¶ Quæ fere tota ꝯtra ꝯstitutū bonoꝝ euenit.¶ Nam Lep.& An.ēt Cæsarem in partes suas traxerunt,& simul triūuiratū inuerunt.¶ Ex castris regiis.i.quæ sunt Regii,quod oppidū est non longe a Mutina,dictū Regium Lep. Vale.

D.Brutus M.T.Ciceroni S.D. 10

NOn mihi R.P.plus debere arbitror, q̄ me tibi gratiorem me esse in te posse,q̄ isti per/uersi sint in me,exploratū hēs.Si autē hoc tpā ab his videaṫ dici eā simulationis, mallē me her/cule tuum iudicium,q̄ ex altera parte oīum istorum.

HVB. NOn mihi M.An.vt sæpe supra diximus: postq̄ supe/ratus est apud Mutinam,semper quæsiuit secū Plan. & præcipue cum Lep.ꝯiungere. Itaq̧ cum Romæ ageret de dignitate Bru. multiq̧ ei aduersarenṫ. Primum ostendit Bru.se malle defensorem suum solū Ci.q̄ oēs alios. Deinde ōndit in quāto periculo sit respu. exponitq̧ quid fecerit An.post fugā suā ex Mutina:cui dicit potuisse obsi/stit si Cæs. Octauianus voluisset ei parere, q̄ oia dicit,ut a Ci.diligēter exponanṫ i senatu.Postrēo dicit ad quā diffi/cultatē pecuniæ sit redact⁹.¶ Rēp.dēre mihi:ꝓ assiduā curā meā erga eā,& ꝓ imortale bn̄ficiū:qđ ei ꝑstiti:cū meo pi/culo eā ex tyrānide libaui.¶ Quā me t.s.arbitror dēre.¶ Pe.in.malo aio.¶ Di.eā.s.mea.i.videaṫ eē agēdū de me vl.¶ Si .i.q̄uis.¶ Me.,c.n.dū videaṫ dfendi & agi.¶ Ab iis.s.ꝑuersis ciuib⁹:q nō sunt i me valde grati.¶ Oium istoꝝ.s.iudiciū.

ASCEN. NOn mihi &c.Dicit se plurimū debere Ciceroni,a quo grauissime defensus erat.Ondit etiā in quanto periculo sit resp.& quid moliatur Antonius:cuius inceptis facile obsistere potuisset si Cæsarē Octauium adiutorem habuis/set,quod & senatui indicari petit,& in quanta sit pecuniæ penuria. Ordo est. Non arbitror rempublic.debere mihi plus q̄ me tibi, tu habes exploratum, id est perspectum & cognitum: me posse esse, videlicet libere in ciuitate

libera viuere possem, gratiorem.i.magis memorem beneficii in te, quã isti peruersi: qui.s.ob liberatam remp. pro qua im/mortales mihi gratias debent, vt hostem patriæ persequuntur sint in: id est erga me. ¶ Autem.i.sed: si videatur hoc tem/pore.s.adhuc dubio & incerto de exitu belli dici.s.sententia honesta de me, ab his.s.peruersis, causa simulationis.i.vt si/mulent se amicos reip. ego me hercule. ¶ Mallem.i.pluris æstimē.iudiciũ tuũ.s.solius de me: quã sup. iudicia oium istorũ .s.peruersorũ ex altera parte.s.si iudiciũ tuum ponaẽ ex vna parte quasi bilancis, & iudicia omnium peruersorum in alte ra parte, ego pluris faciam iudicium tuum solius q̃ omnium istorum, etiam si causa simulationis pro me iudicent.

Tu eni a certo sensu, & vero iudicas de nobis: qđ isti ne faciant, summa maleuolẽtia, & liuore impediunẽ. Interpellent me, quo minus honoratus sim, dum ne interpellent, quo minus R.P. a me commode admini strari possit. Quę quãto sit in periculo q̃ potero bre uissime exponam. Primum oium, quantam perturba tionem rerũ vrbanarũ afferat obitus Coss. quãtamq; cupiditatem hominibus iniiciat nouitas, nõ te fugit. Satis me multa scripsisse, quæ literis commendari pos sint, arbitror. Scio enim cui scribã. Reuertor nunc ad Antoniũ. qui ex fuga cum paruulam manum peditũ haberet inermiũ. ergastula soluendo, omneq; genus hominum arripiendo satis magnum numerum uide tur effecisse. Huc accessit manus Ventidii, quæ trans Appẽninum itinere facto difficillimo, ad vada puẽit, atq; se ibi cum Antonio coniunxit. Est numerus vete ranorum, & armatorum satis frequens cum Vẽtidio. consilia Antonii hæc sint necesse est, aut ad Lepidum vt se conferat, si recipitur: aut Appẽnino, alpibusq; se teneat, & decursionibus per equites, quos habet mul tos, vastet ea loca, in q̃ incurrerit: aut rursus se in Etru riam referat, q; ea pars Italiæ sine exercitu est. Quod si me Cæsar audisset, atq; Appẽninum transisset: in tã tas angustias Antonium cõpulisset, vt inopia potius, q̃ ferro cõficeretur. Sed neq; Cæsari imperari potest, nec Cæsar exercitui suo. quod vtrunq; pessimum est. Cum hæc talia sint: quo minus, quod ad me pertine bit, homines interpellẽt vt supra scripsi, nõ impedior. Hæc quẽadmodũ explicari possint, aut, a te cũ expli cabuntur, ne impediantur, timeo. Alere iã milites nõ possum. Cum ad R.P. liberandam accessi, mihi fuit se stertium quatuor millibus amplius. Tantũ abest, vt meæ rei familiaris liberum sit quicquã, vt meos iam omneis amicos ære alieno obstrinxerim. Septenũ nu merũ legionũ alo: qua difficultate, tu arbitrare. Nõ, si Varronis thesauros hẽrem, sustinere sumptũ possem. Cum primũ de Antonio exploratũ habuero, faciã te certiorẽ. Tu me amabis ita, si me hoc idẽ in te facere senseris. III Non. Mai. ex castris Derthona. Vale.

¶ Ex Epistola, Non mihi remp.

¶ Si it an hoc tpe isvideaẽ dici cũ malle me tuũ iudiciũ, q̃ ex altera pte oium istorũ. ¶ Quãtamq; cupiditatẽ hoibus iniciat sua charitas, al̃r.ciuitas. ¶ Qui ex fuga, cũ puulã manũ militũ, peditumq; hẽt inermiũ. Et decursionib⁹ p equites, quos habet multos, vastet ea loca, in q̃ ipse incur rerit. ¶ Septenarum numerum legionum alo. ¶ Non si Va ronis thesauros haberem, subsistere sumptui possem.

HVBER. ¶ TV enumeratio. ¶ A certo.s.ex certa & vera snia & ex co gnitione rerũ. ¶ Quod.s.iudicare ex certo sensu. ¶ Maleuolẽ tia: odio in me. ¶ Liuore, inuidia. ¶ Interpellẽt: impediant. q.d. nihil quęro mea cã: sed oia cã reip. ¶ Quã potero bre.i. quãto breuiori sermone potero. ¶ Obitus: mors. ¶ Consulũ, Hyrcii & Pansæ: q Mutinensi pͦlio interierũt. ¶ Vacuitas, locus ↄsulũ vacuus: quærebant.n. multi substitui in eorum locũ: vt supra vidimus de Planco & Octauio. ¶ Quæ pos. cõ lite.i.possint scribi, qa reliqua potius sunt tacenda q̃ scri benda. ¶ Cui.q.d.amicissimo & fidelissimo. ¶ Ex fuga: post Mutinense præliũ. ¶ Paruula ma. exigua multitudine. ¶ Er gastula. seruus q in ergastulis erãt: posuit aũt locũ pro ipsis seruis. ¶ Soluẽdo: liberãdo vinculis & seruitute. ¶ Huc. ad supradicta. ¶ Trãs appẽninũ.s. mõtem oẽm in longũ tẽdẽs Italiã in partes duas diuidit, a dextra inferũ.i. tuscum mare spectans: a sinistra vero superũ: quod hadriaticũ vocant: in siculũ vsq; fretum pgrediẽ: capiẽ aũt initiũ: vt voluit Str. a Genua sicut alpes a Sabbatiis: inter Genuã vero & Sab batios ducẽta ac sexaginta stadia intersunt. ¶ Ad vada quę Sabbatia Strabone teste nũcupanẽ. quidã dñt hodie ap pellari portũ vadorũ apud Saonã: q̃ Sabbatia dicta ẽ. ¶ Ad lepidum, q tenebat Galliã Narbonẽsem: vt sæpe diximus. ¶ Decursionibus: subitis & improuisis stationib⁹. ¶ Si Cæ. audisset me: si paruisset mihi Cę. Octauianus. ¶ Angustias: difficultates. ¶ Conficereẽ: ↄsumareẽ. ¶ Exercitui suo.s.põt imperari. ¶ Ad me. ad honorẽ & rem meam. ¶ Hæc: ordo est. ¶ Timeo queadmodũ hæc possint explicari.s.vt debent: & vt sunt vera. ¶ Impedianẽ: a puersis & maleuolis viris. ¶ A lere: victu sustentare: pascere. ¶ Cum accessi. dicit quantum detrimentũ rerum suarũ fecerit: qa cum incepit liberare rẽp. habebat supra quadraginta millia sestertiorũ: nũc aũt dicit Brutus se nihil liberũ habere in re familiari sua, sed ẽt acce pisse mutuo oibus amicis suis p se fideiussione obligatis. ¶ Tñ abest.i.tñ nõ est verũ. ¶ Liberũ: sine obligatione. ¶ Vt obst. obligauerim. ¶ Aere alieno: debitis pecunia mutuo ac cepta sub eorũ fideiussione. ¶ Septennũ numerũ leg.i.septẽ legiones, quæ ↄtinebant supra quadraginta millia militũ. ¶ Varronis: qui illis tpibus fuerat ditissimus. ¶ Exploratũ: certum, quod consilium sit capturus rebus suis.

Ergastula

Sabbatia vada

ASCEN. ¶ Tu.n.iudicas de nobis a sensu certo: & vero.i.nõ ficto nec pro tpe assumpto: qđ isti.s.puersi impediunẽ ne faciant .i.impediunt facere nõ qa illis iusta cã desit: sed sũma. ¶ Ma leuolẽtia & liuore.s.summo.i.terra inuidẽtia, q̃ hoiem liui dum facit: hoc est plũbei coloris qualis fit ex morsu nõ ap ta cute aut ex cõgressu violento, vñ Tibullus. Tum succos herbasq; dedi, queis liuor abiret, Quẽ facit impsso mutua dente Venus. Et Iuue. Vuaq; ↄspecta liuorẽ ducit ab vua. ¶ Interpellẽt.i.immo aut cõcedo vt interpellẽt.i. disturbẽt & impediant me, quo minus.i.vt nõ sim honoratus: dũ ne .i.nõ interpellent.i.impediãt quo minus.i.vt nõ vt respũ. nõ possit administrari cõmode a me. ¶ Quę.s.resp. in quãto sit periculo ego exponã.i.declarabo, q̃.i.quantũ potero bre uissime. ¶ Primũ oium nõ fugit te.i.scientiam tuã, hoc est bñ scis quantã perturbationẽ oium rerũ vrbanarũ: hoc est vrbis Romæ, quæ per excellentiã dr vrbs: obitus.i.interitus & cædes ↄsulũ.s.Pansæ & Hircii in bello occisorũ: adferat.s. modo, est.n. pñtis ↄiunctiui nõ futuri optatiui: & quãtã cupiditatẽ nouitas.s.statuũ & gubernatorũ iniiciat.i.quã cupi di & auidi sint hoies: vt semp fuerunt inouandarũ rerũ, iniecta.s.ipe per mortẽ ↄsulũ. ¶ Et sup. aut de qua re. ¶ Ego arbi tror me scripsisse satis multa, q̃ possunt cõmendari.i.tuto credi lẽis. Scio.n. cui scribam: qa amatori reip. & hoi sapientis simo. ¶ Reuertor nũc ad Antoniũ: qui cũ hẽt paruulã manũ militũ inermiũ ex fuga.i.collectorũ: vt effecisse satis magnũ numerũ.s.militũ: soluẽdo.i.aperiẽdo ergastula.i.carcerẽ seruorũ: aut ergastula.i.seruos ipsos, q in ergastulis ligati tenebã tur ad faciendum opus dñis suis, & arripiẽdo oẽ genus hoium: vt sunt latrones: sicarii: exules, parricidæ: qui solũ verte runt & sises. ¶ Huc.i.ad hoc malũ, aut ad hãc vim militũ: accessit.i.addita est manus.i.exercitus Ventidii: quæ.s.manus

itinere difficillimo facto trans Appēninū.s.montē qui Italiā dirimit a Ligustico mari in Adriaticū fere ptensus: puenit Vada.s.Sabbatia nūc quidā portū Vadorū ad Saonā dici volūt: atq; piunxit se ibi cum Antonio. ¶ Numerus veteranorū & armatorū,s.militū cū prius paucos armatos habuisset est satis frequēs.s.in exercitu Antonii post aduentū Vētidii. ¶ Necesse est vt copia Antonii cū Vētidio sint hæc.aut vt.s.Antonius pferat se ad Lepidū si recipit.s.a Lepido.aut teneat se Appēnino.s.monte & alpibus,hoc est in Liguria inter Appēninū & alpes, & vastet ea loca,q incurrerit decursionibus p equites,quos hēt multos:aut referat se rursus in Hetruriā:q ea pars Italiæ est sine exercitu:qd.i.quā term si Cæsar.s.Octauius,audisset me:atq; trāsisset in Appēninū pclusurus.s.iter Vētidio:ipse cōpulisset Antoniū in tātas angustias:vt pficeretur.i.psumaref & periret potius inopia.s.cōmeatus q ferro. ¶ Sed neq; pōt.s.a me,aut quoq; impari Cæsar, nec Cæsar sup.pōt impare suo exercitui,qd vtrūq; est pessimū. ¶ Cū hæc sint talia.i.tā piculosa nō impedio.i.nō obsto, vt scripsi supra,quo.i.vt:hoies minus.i.nō iterpellēt.i.disturbent qd ptinebit ad me.i.ad honorē meū. ¶ Ego timeo.s.nō intermittant timeo p dubito:sicut dubito p timeo iterdū accipit quēadmodū hæc.s.q impēdēt mala possint explicari.i.absolui,aut ne ipediebant cū:i.qū explicabunt a te. ¶ Ego nō possum iā alere milites qa pecuniæ defecerūt. ¶ Cū.i.qū accessi ad rēp.liberādā,fuit mihi amplius qtuor milibus sestertiū p sestertiorū:qd si nō dr̄,dicere tn̄ licet,qa sestertius repitur,sit ordo sestertiū fuit mihi amplius qtuor millibus. ¶ Tm̄ abest sup.nūc ut quicq rei meæ familiaris sit liberū.i.nō obligatū ære alieno:vt obstrinxerim,iā oēs amicos meos ære alieno.i.debito quo se p me obligauerūt. ¶ Ego alo numerū septēnū legionū.i.legiones septē numero:in qbus sunt vltra qdraginta millia militū. Arbitrare tu.i.existima:q difficultate.q.d.nimiū maxima. ¶ Ego nō possem sustinere sumptus.i.impēdia:si hrēm thesauros Varronis,hois ditissimi. Ego faciā te certiorē cū primū habuero sup.aliqd exploratū de Antonio. ¶ Tu amabis me si senseris sup.me iacere hoc idem in te,D..tum sup.aut scriptū Derthonæ:alii hñt Derthona subaudiēdo e:ex castris.III.Nonas Maias. Vale.

D.Brutus Imp.Cos.Des.M.Ciceroni S.D. ii.

EOdē exēplo literæ a te mihi redditæ sunt, quo pueri mei attulerunt. Tātum me tibi debere existimo,quantum persoluere difficile est. Scripsi tibi,quæ hic gererētur. i itinere est Antonius:ad Lepidū pficiscitur:ne de Plāco quidem spē adhuc abiecit,vt ex libellis eius animaduerti, qui in me inciderunt. In quibus quos ad Asinium,quos ad Lepidum,quos ad Plancum mitteret, scribebat. Ego tn̄ non habui ambiguum,& statim ad Plancum misi: & biduo ab Allobrogibus, & totius Galliæ legatos expecto, quos confirmatos domum remittam. Tu,quæ istic opus erunt administrari, prospicies,vt ex tua voluntate.R.Q.P.commodo fiant. Maleuolentiæ hominum in me,si poteris, occurres, si non poteris,hoc te consolabere,q me de statu meo nullis contumeliis deterrere possunt.Pr.Non Mai.ex castris.finibus Statielensium.

HVBER. **E**Odem. Cum Anto.post cladem Mutinensem alpis versus fugisset scribit Brutus se dubitare de Lepido, & Plan.ne cum eo cōiungantur,quia miserat Ant. ad eos nuncios occulte: sicut Bru. se cognouisse dicit ex qbusdam scriptis Anto.quæ ad eius manus peruenerunt: dicit tamē se expectare & ex Allobrogib²,& ex omni Gallia legatos, quos sperat remissurum domum confirmatos. Postremo orat Ciceronem:vt eum Romæ defendet. ¶ Quo. scilicet exemplo. ¶ Pueri:serui. ¶ Persoluere:satisfacere. ¶ Ex libellis: codicillis literis. ¶ Eius.Antonii. ¶ Inciderūt i me.casu quodam venerūt ad manus meas. ¶ In quibus:libellis. ¶ Quos.s.nuncios secretos. ¶ Asinium:Pollionem,qui præerat Hispaniæ:vt supra lib.x. ¶ Non habui ambiguum, nō posui in dubio,sed statim credidi. ¶ Nisi.s.nomine meo nunciū. ¶ Biduo:intra duos dies. ¶ Ab Allobrogibus: populis qui Italiam occurrunt superatis alpibus:de quibus libe.x. ¶ Ex totius Galliæ.s.legatos. ¶ Confirmatos: bene persuasos ad defendendam libertatem Romanam ne faueant. Anto. ¶ Istic.Romæ. ¶ Administrari: geri. ¶ Prospicies. prouidebis. ¶ Occurres:resistes. ¶ Hoc:hac re. ¶ Consolabere: scilicet te. ¶ Deterrere:remouere ab officio & defensione libertatis. ¶ Contumeliis: iniuriis.

Biduo

ASCEN. **E**Odem &c. Ex Alpibus scribēs Brutus dicens se dubitare de Lepido & Planco ne cum Antonio coniungant: quia miserat ad eos nuncios occulte,dicit se expectare Allobrogas:& petit a Cic.defendendi.Ordo est.Literæ sunt redditæ mihi a te.s.missæ,eodē exēplo.i.eadē forma scribendi & eodē argumento quo pueri mei.i.serui,attulerunt.i.annuntiauerunt mihi verbis:hoc est id, quod pueri mihi annuntiauerant de te:perspexi in literis tuis,quæ fuerunt consonæ verbis eorū:& ideo. ¶ Ego existimo.i.iudico:me debere tibi tantum:quantum difficile sit persoluere. ¶ Scripsi tibi quæ gererētur hic. ¶ Antonius est in itinere: pficiscit̄ ad Lepidum,ne quidē.i.non etiā aut saltem abiecit spem de Planco.s.in partes suas vocando:vt animaduerti ex libellis.i.epl'is eius:qui inciderunt in me.i.in manus meas aut meorū. ¶ In quibus.s.libellis scribebat, quos.s.nūtios,aut solicitatores mitteret ad Asinium.s.Pollionē in Hispaniam:quōs mitteret ad Lepidum, quos ad Plancum. Ego tn̄ non habui ambiguum.i.dubium, & mihi statim ad Plancum, & expecto biduo:id est intra biduum, legatos ab Allobrogibus populis Galliæ inter alpes & Rhodanum, & legatos totius Galliæ:quos:scilicet legatos, vbi venerint, ego mittam domum .s.suam:pfirmatos.s.in fide reip.Romanæ:si prospicies:quæ opus erunt administri istic:id est Romæ, ut fiant ex voluntate tua, & cōmodo reip. ¶ Tu occurres.i.resistes:si poteris maleuolentiæ hominum in me,si nō poteris consolabere sup.te,hoc,in hac re,q ipsi maleuoli nullis contumeliis possunt deterrere me de statu meo. Vale &c.

M.Cicero D.Bruto Imp.Cos.Des.S.D. i2.

TReis vno die a te accepi epistolas: vnam breuem,quam Flacco Volūnio dederas;

HVBE. **T**Reis,vno die. Cum scripsisset Brutus Cic. & Cræcius coram retulisset: Mar.Anto.ita fugisse ex prælio Mutinensi:vt aduersus eum non posset sine periculo pugnari: Cicer.qui credebat eum penitus fractum:dicit nunc non videri sibi eum fugisse: sed potius mutasse locum ad bellum gerēdum.Itaque dicit multos queri de Bruto:quod eum statim non persecutus sit antequam permitteret eum vires recipere:q iam est opinio hominum q si vsus esset celeritate in persequendo:facile potuisset eum opprimere quam querelam dicit esse ex ingratitudine. Sed tamen hortatur eum,ne det alicui iustam de se querelæ causam.

ASCEN. **T**Reis &c. Cum intellexisset Cicero quas vires haberet Marcus Antonius,dicit eum non fugisse sed locum mutasse videri:itaq; Brutum q eum non sit statim persecutus,monet q caueat dare iustam querelæ causam. Ordo est. Ego accepi a te treis epistolas vno die, vnam breuem:quam dederat:scilicet perferendam Flacco Volumnio.

HVBER. ¶ PLEniores:longiores. ⸿Restinctũ: sopitũ penitus amotũ. ⸿Inflãmatũ:incensum:vt augeatur:& bñ restinctũ & inflãmatum dixit:qa vt sæpius dixi:cõparat̃ bellũ incẽdio. ⸿Nactus sit.accepit. ⸿Illa:q̃ tñ hac fecisti. ⸿Fracto aio.debilitato & sine vllã spe. ⸿De.g.i.a græceio:amabant.n.antiqui frequenter ponere de pro a. ⸿Cõfligi.certari pugna. ⸿Locũ.aptiorem sibi q̃ esset Mutinæ. ⸿Fracti.i.ceciderunt aio. ⸿Querunt̃:de te & exercitu tuo. ⸿Opprimi:Anto. ⸿Populi cuiuslibet gñaliter, vñ est prouerbium. Beneficia:quæ in pplm conferunt̃:in nullum conferunt̃. ⸿Hoc:hic mos. ⸿Nostri Romani. ⸿Abuti liber.esse nimium liberum & ingratum contra rõnem in maledicendo & malefaciendo ei, per quẽ libertatem ɔsecutus sit:de multis talibus exemplis lege Val. Max.in capitulo de ingratis. ⸿Sit.ꝑ erit. Cõfecerit. ⸿Quã vim ha.quod pondus:sic.n.supra scripsit ad Plã. id ꝓbans authoritate Hora.qui solũ Vlyssem euersorem Troiæ appellauit. ⸿Apertius:pluribus verbis.

ASCEN. ¶ DVAS pleniores.i.plenius rẽ declarãtes, qa ꝓlixiores. ⸿Quaꝝ.s.duaꝝ tabellarius Titi Iulii attulit alterã: Lupus misit ad me alterã. Bellum vr̃ ex lr̃is tuis.i.vt sonant literæ tuæ, & oɔne Greecei.i.ſm ꝙ Græceius locutus est, nõ mõ non restinctũ:sed ẽt inflãmatum. ⸿Nõ dubito aũt. qn pspicias ꝓ singulari prudẽtia tua:si Antonius nactus sit.i.acquirit aliqd firmitatis, oĩa illa ꝓclara merita tua in rẽpu.esse ventura ad nihilum, qa nũc videaris tm̃ peccasse q̃tũ prius demeruisse. Enim.i.qa nunciatũ erat Romã ita, persuasum erat oib⁹ ita, Antoniũ fugisse aio fracto.i.hñs aĩum fractũ cum paucis.s.militibus, inermibus, & sup.perterritis metu. Qui.s.Antonius, si hẽt se ita vt nõ possit cõfligi.i.ɔflictus fieri, hoc est pugnari cũ eo sine piculo, quẽadmodum audiebã de.i.ex vel a Græceio ille.s. Anto. nõ vr̃ mihi fugisse de Mutina:sed mutasse locũ gerẽdi belli. Itaq;.i.& ita hoies hoc est ciues Romani, alii.i.aliq sunt fracti.s.aio.i. desperãtes de victoria nõnulli, querunt̃.i. ɔquerunt̃ ẽt ꝙ non sitis psecuti eos.s.fugiẽtes:tantisp dũ erant trepidi & inermes. Ipsi sup.existimant eos potuisse opprimi.i.vi expugnari & occidi:si celeritas.s.psequẽdi eos esset adhibita. Callide qd ipse opinat̃ ne Brutũ lædat dicit alios opinari, verũtñ fieri potuit vt & alii opinarent̃. Hoc.s.qd dicet videlicet abuti libertate.i.nimis libere loq:potissimũ.i.ꝓcipue in eo:videlicet in te:per quẽ cõsecutus sit eam.s.libertatẽ. Est oino.s.ꝓprium ppli:& maxĩe nr̃i.i.nobis fauẽtis. Sed tñ.i.tametsi forte ppl̃s id inq̃ fecerit:tñ prouidẽdum sit, nequa iusta q̃rela possit esse. Res.i.negocium hoc:habet sic se: supp. vt is cõfecerit.i.finierit bellũ, qui oppsserit Antoniũ. ⸿Quã vim.s.efficaciam.habeat hoc.s.cõsiliũ aut dictum malo te existimare.i.iudicare q̃ me scribere apertius. Vale.

HVBER. IAm non ago. Quia Cic.in ꝓcedenti epl̃a familiariter monuerat Bru.vt daret operã ne iustã querelæ cãm de se daret, qa dixerat quosdam q̃stos esse:ꝙ non statim psecutus esset cum exercitu suo Ant.ex Mutinẽsi ɔflictu fugientem: sic.n.potuisse facile opprimi primũ Bru.ostendit se tantum habere Cic.vt actione gratiaꝝ non putet, satisfaciendum, cui rei vix satisfieri possit:deinde excusat se quare statim nõ psecutus sit Ant.adducitq; ad excusationẽ suam multas & iustas rationes, dicit quo se receperit M. Anto. & quod deliberet se factuꝝ aduersus eum: hortatur aũt vt oẽs bonam

duas pleniores, quarum alteram tabellarius T. Vibij attulit, alterã ad me misit Lupus. Ex tuis literis, & ex Græceii oratione non modo non restinctum bellum, sed etiam inflammatum vr̃. Non dubito autem pro tua singulari prudentia, quin perspicias, si aliqd firmitatis nactus sit Antonius, oĩa illa tua ꝓclara in R.P. merita ad nihilum esse ventura. Ita enim Romã erat nunciatum, ita persuasum oibus, cum paucis inermibus perterritis metu, fracto animo fugisse Antoniũ. Qui si ita se habet, ut, quẽadmodũ audiebã de Græceio, cõfligi cum eo sine periculo nõ possit: nõ ille mihi fugisse a Mutina vr̃, sed locũ belli gerẽdi mutasse. Itaq; hoies alii fracti sunt, nõnulli ẽt querunt̃, ꝙ psecuti nõ sitis. Opprimi potuisse, si celeritas adhibita eẽt, existimant. OMNINO est hoc populi, maximeq; nostri, in eo potissimum abuti libertate. per quem eam consecutus sit. sed tamen prouidendum est, nequa iusta q̃rela esse possit. Res sic se habet. Is bellum confecerit, q Antonium oppresserit. Hoc quam habeat vim, te existimare malo, q̃ me apertius scribere. Vale.

¶ Ex Epistola Treis vno die.

¶ Treis vno die a te accepi epl̃as, vnã breuẽ, quam Flac. Volũnio dederas, duas pleniores, quaꝝ alterã ad me misit Lupus. ⸿Opprimi potuisse, si celeritas adhibita esset, existimat̃. ⸿Quacunq; vt ergastula soluit hoies abripuit. ⸿Et se iã Vẽtidius ɔiũxisset. ⸿Hora nona añ ꝓsidiũ meũ Pollẽtiã ille venit, quã Trebellius cũ eqtibus obtinebat.

D. Brutus Imp. Cos. Des. M.C.S.P.D. 13.

IAm nõ ago tibi gratias. cui.n.re uix referre possum, huic verbis nõ patitur res satisfieri. Attendere te volo, q̃ in manibus sunt. qua.n. prudentia es, nihil te fugiet, si meas literas diligenter legeris. sequi cõfestim Antoniũ his de causis Cicero nõ potui. eram, sine equitibus, sine iumentis. Hircium periisse nesciebam. Cæsari non credebam prius, q̃ conuenissem, & collocutus essem.

spem habeant de repu. & tamẽ vt semper sint parati & exercitu & cæteris rebus aduersus eos:qui sub prætextu defendendæ reip.magnas sibi vires cõparant:vt eam opprimant. ⸿Res:honestas. ⸿Attendere:diligenter cõsyderare. ⸿In manibus. ⸿In potestate.i.quæ fieri possunt. ⸿Nihil te fugiet, nihil te latebit:nihil ignorabis. ⸿Qua.i.ea prudentia, qua es. ⸿Sequi:incipit se excusare. ⸿Sine iumentis:quæ deferrent impedimenta & sarcinas militares. dicuntur.n. iumenta tantummodo ea animalia, quæ iuuant humeris ferre onera:vt equi, muli, asini, camelli &c. huius generis non etiam quæ trahunt, nisi fortasse improprie ponantur, quod rarissimum est. ⸿Non credebam:non fiebam.

Iumenta

ASCEN. IAm &c. Quia in ꝓcedenti epistola Cicero familiariter monuerat Brutum, vt daret operã ne iusta habeat̃ de eo querela, Brutus se tm̃ debere Ciceroni fatet̃, vt agendo gratias non putet se satisfacturum. Purgat autem ꝙ non statim psecutus sit Antonium adducens varias rationes & bonam de se spem concitans. Ordo est. Iam non ago gratias tibi.i. iam non est mihi honestum aut satis agere.s.verbis dicere tibi gratias. Enim.i.qa, res non patitur satisfieri verbis: huic, cui vix possum referre.i.tantundem ferre atq; acceperim re.s.ipsa reddendo.s.rem aut operam æquiualentem. ⸿Ego volo te attendere.i.animaduertere, quæ sunt in manibus.i.parata vt proxime fient. ⸿Enim.i.quia qua prudentia es.i.ſm eam prudentiam qua polles, nihil fugiet:id est præteribit aut latebit te.i.rem omnem intelliges, si legeris literas meas diligenter. O Cicero:ego non potueram sequi Antonium confestim.i.cum festinatione statim post cladem apud Mutinam ab eo acceptam his causis.i.propter has causas sine equitibus & sine iumentis:id est cum non haberem equites vt ille, & de essent iumenta, quæ impedimenta nostra ferrent. ⸿Vna causarum est ꝙ nesciebam Hircium.s. consulem periisse. ⸿Ego non credebam Cæsari.s.Octauio, priusquam conuenissem sup.eum, & locutus essem.s.cum eo.

¶ Hiedies

CHIC dies primus quo fugit Antonius, & qa occurrebat quare non persecutus es sequenti die: adducit et causas. ¶ Ad Pansam: alterum consulem: qui grauiter vulneratus fuerat & Bononia statim delatus. ¶ In itinere. vt ad eum irem. ¶ Copiolas: paruū exercitū. ¶ Extenuatissime. valde tenuis & imminutę. ¶ Male ac. male tractatæ. ¶ Maiora iti. qa plura in itinera facie bat ipse fugiens: q̄ ego psequens ipsum. ¶ Passim. vage: nulla seruata via. ¶ Ergastula. seruos: sicut supra dictū est. ¶ Ad va. ad Sabbatios: vt supra diximus, vbi sunt vada dicta Sabbatia apud Saonā. ¶ Apēninū, quē supra diximus authore Strabo, incipe a Genua. ¶ Alpes vero a Sabbatiis, in medio sunt Sabbatia vada. ¶ Cōcio. oro. ¶ Eius. Antonii: petere exhortā do eos. ¶ Cōuenire sibi. i. se cōcordare & hre vt ita dicā intelligentiā cū Lepido. ¶ Nā su. parenthesis. ¶ Habet. Antonius. ¶ iter face. i. irent. ¶ Pollentiā. hoc tpe ēt extat oppidū in Liguribus loco edito hñs a sinistra Tanarū fluuiū distās circa sexagita stadia ab Alba Ligustica. possidet aūt id oppidū & comitatus titulo & dñatus iure a magnifico & generoso viro & sapientissimo iurisconsulto Anto. Romagnano olim ducali Sabaudię scriba secretario nūc Mediolani Ducali senatore grauissimo: cuius singularem æquitatē & sapientiā oēs admirant. laudant: amant: errat aūt qui dici Pollentiā esse: q̄ hodie corrupto vocabulo Valentia vocat in ripa Padi, cum & ambo oppida extant, & multū inter se distent. ¶ Sustinere. retinere. ¶ Contulit. i. Pollētiā. ¶ Eo. aduerbiū est loci. i. illuc. s. Pollentia. ¶ Hora ante p̄. me. ve. i. vna hora añ venit p̄sidium meū. ¶ Pollentiā quam Trebellius dux Antonii cum eqtibus suis. ¶ Præsidiū. i. milites mei, quos ad muniendam Pollentiam contra Antonium p̄miserā. ¶ Sane quā. i. valde. ¶ In hoc. qd me citius adoentar ū Pollētiam: q̄ eqtes Antonii: quos ducebat Trebellius. ¶ Allobroges, quos ego confirmauerā. ¶ Satis arro. cōstanter: audacter. ¶ Nostro aduentu, qa p̄tria mea fient fortiores. ¶ Isaram. fluuiū in finibus Allobrogū vt lib. x. dictū est. ¶ Iniungant. inferant. ¶ De summa. de statu. ¶ Remittere. diminuere. i. propter hoc non debetis esse negligentiores. ¶ Conspirationem. coniurationem: sed quoniam conspiratio ēt in bonum dicit: ideo dixit sceleratissimam. ¶ Confligamus. præliemur. ¶ Simulatione. prætextu. ¶ Periculum. discrimen, quia Ventidius coniunctus erat cum Anto. & de fide Lepi. dubitatur.

HVBER. Copiola

Hic dies hoc mō abiit. Postridie mane a Pansa sum accersitus Bononiā. Cum in itinere essem, nūciatū mihi est eum mortuū esse. Recucurri ad meas copiolas: sic. n. vere eas appellare possum. sunt extenuatissimæ, & inopia oium rerū pessime acceptæ. Biduo me Antonius antecessit. itinera fecit multo maiora fugiens, q̄ ego sequens. Ille eni iit passim, ego ordinati. q̄cūq; iuit, ergastula soluit, hoies arripuit: constitit nusq̄ prius, q̄ ad Vada venit: quē locū volo tibi eē notū. Iacet inter Apēninū, & alpeis, impeditissimus ad iter faciendū. Cū abessem ab eo millia passuū triginta, & se iā Ventidio cōiunxisset: concio eius ad me est allata: in qua petere coepit a militibus, vt se trans alpeis sequerētur, sibi cū M. Lepido cōuenire. Succlamatū est, & frequēter a militibus Vētidianis (nā suos valde quā paucos hēt) sibi aut in Italia pereundū esse, aut vincendū. et orare cœperunt, vt Pollentiā iter facerent. Cū sustinere eos nō posset, in posterū diē iter suū contulit. Hac re mihi nunciata, statim quinq; cohorteis Pollētiā p̄misi, meumq; iter eo cōtuli. Hora ante, præsidium meum Pollentiā venit, q̄ Trebellius cū eqtibus. sanequā sum gauisus. In hoc. n. victoriā puto cōsistere. in spē venerāt, q̄ neq; Planci quatuor legiones oibus suis copiis pares arbitrabantur: neq; ex Italia tam celeriter exercitū traiici posse credebant. Quos ipsi adhuc satis arrogāter Allobroges, equitatusq; oīs, q eo præmissus erat a nobis sustinebāt: nostroq; aduētu sustineri facilius posse confidimus. Tamen siquo ēt casu Isaram se traiecerint, ne qd detrimenti R. P. iniungant, summa a nobis dabitur opera. Vos magnū animū, optimāq; spem de summa R. P. habere volumus. cum & nos, & exercitus nostros singulari cōcordia coniunctos ad omnia pro vobis videatis paratos. Sed tñ nihil de diligentia remittere debetis, dateq; operam, vt q̄ paratissimi ab exercitu, reliquisq; rebus pro vestra salute contra sceleratissimam conspirationem hostium confligamus. qui quidē eas copias. quas diu simulatione R. P. compararant, subito ad patriæ periculum conuerterunt.

Pollentia.

Conspiratio

ASCEN.

CHIC dies. s. qui tūc erat, abiit. i. transactus est hoc modo. s. cū auxilia & cōsilia deessent. ¶ Ego sum accersitus. i. vocatus Bononiam. i. in eam vrbem, postridie. s. eius diei: hoc est die pxime sequenti: mane. i. cū prima luce a Pansa. s. consule. Cū essem in itinere nunciatū est mihi sup. Pansam esse mortuū. s. ex vulnere accepto. ¶ Ego recurri ad copiolas. i. modicas copias meas. i. vires exercitus mei. ¶ Possum appellare eas vere sic. i. per diminutionem copiolas nō copias. ¶ Nam sup. ipse sunt extenuatissimæ. i. maxime extenuatæ & imminutæ: & acceptæ. i. affectæ pessime. i. incommodissime: inopia. i. pp inopiam oium reū. ¶ Anto. antecessit me biduo. i. spatio duorū dierū. fugiens. i. fugiendo faciens itinera. i. vt dicunt dietas: multo maiora: qa fugientibus semper comes est celeritas, Vñ facere Maior: pedibus timor addit alas: q̄ ego sequens, affert rōnem. ¶ Enim. i. qa: ille. s. Antonius fugiens iit. i. iter fecit: passim. i. vage quacūq; viam repe bat, alii legunt sparsim. i. disperso exercitu ex fuga: ego sup. iui aut processi ordinatim. i. agmine in ordinem instructo. ¶ Quacunq; i. p quēcunq; locū: Antonius sup. iuit, soluit ergastula. i. carcerem seruorū ad opus faciendū in ergastulis cathenis vinctorū, arripuit homines. s. prius iunctos, aut alios se sibi iungentes. ¶ Nusquam constitit. i. mansit stans priusquam venit ad vada. s. Sabbatia. ¶ Quem locū volo esse notū tibi. iacet inter Appēninū & Alpes, eas sup. impeditissimus ad iter faciendū. ¶ Cum. i. qñ: ego abessem ab eo. s. Ant. aut ab loco iam deserto pro triginta millia passuū: & sup. Anto. coniunxisset se iam Ventidio: concio. i. oratio quam ad milites suos habuit: est allata ad me. s. per occultos exploratores, aut per transfugas, in qua. s. concione Anto. cœpit. i. cœperat petere a militibus: vt sequerent se trans alpes: qui a sup. dixit, conuenire. i. concordiam esse sibi cū Marco Lep. ¶ Succlamatū. i. statim post concionem clamatū est: & id est etiam frequenter a militibus Ventidianis. i. quos Ventidius adduxerat. nam habet valde quam. i. perquam paucos suos. i. quos ipse ex fuga eduxerat p̄ter equites, aut per eundum esse sibi. s. militibus in Italia: aut Vincendū in Italia. ¶ Etiam sup. milites cœperunt orare, vt facerent iter Pollentiam. i. ad eam vrbem Liguriæ in loco alto ad Tanarū fluuiū, quem a sinistra habet. ¶ Cum sup. Anto. non posset sustinere eos. i. impetū eorū: quin irent quo vellet ipse contulit iter suū in diem posterū. i. pxime secuturū. ¶ Hac renunciata mihi. p̄ermisi statim quinq; cohortes Pollentiā, & contuli iter meū eo. i. ad eam. ¶ Præsidū meum præmissum. s. ad custodiam vrbis illius, venit Pollentiam hora. i. spatio vnius horæ: antequam Trebellius sup. venit cū equitibus. s. Antonianis. ¶ Ego sum sane quam. i. perquam gauisus. ¶ Puto enim victoriam consistere in hoc. i. in occupatione Pollentiæ. Ipsi sup. venerant in spem. s. victoriæ aut prævētionis q neq; arbitrabant quatuor legiones Planci pares oibus copiis suis, neq; credebant exercitum posse traiici tam celeriter. vt subuenire possit Planco ex Italia. ¶ Quos. s. Antonianos: ipsi Allobroges. s. populi Galliæ, & omnis eqtatus, q præmissus erat nobis, sustinebant adhuc satis arroganter. i. iactanter. nullo mō dimissis animis, & confidimus sup. eos posse sustineri

facilius nostro aduentu.i.per aduentũ nostrum.⸿ Tamẽ si ipsi.s.hostes,traiecerint se quo.i.aliquo casu ĩt Isaram.s.fluuiũ iuxta Gratiopolim,summa opera dabit a nobis,ne insurgant aut potius ingerant aliqd:detrimenti reipu.⸿ Nos volumus vos.s.q in vrbe estis:habere magnũ animũ:& optimã spem.⸿ De summa.i.pcipua salute reip.cũ videatis & nos & exercitus nostros coniũctos singulari concordia paratos vobis,ad oia.s.subeũda.⸿ Sed tñ nihil debetis remittere de diligentia; & sub debetis dare operã:vt nos confligamus quã paratissimi ab exercitu & reliqs rebus.i.in his, quæ concernũt exercitũ & reliquas res pro salute nostra contra sceleratissimã conspirationem hostiũ.⸿ Qui.s.hostes:qdem,i.certe,conuerterũt subito ad periculũ patriæ eas copias:quas cõparabant diu:simulatione.i.per simulationem reip.i.iuuandæ. Vale.

M.T.Cicero D.Bruto Imp.S.D. 14

Mirabiliter mi Brute lætor, mea consilia, measq; sentẽtias a te probari de Decẽuiris, de adornando adolescente.sed qd refert?mihi crede homini non glorioso, plane iã Brute frigeo.ὄργανον enim erat meũ senatus,i.iam dissolutũ. Tantã spẽ attulerat exploratæ victoriæ tua præclara Mutina eruptio,fuga Antonii cõciso exercitu,vt oium animi relaxati sint,meæq; illæ vehementes conciones tanq̃ σκιαμαχίαι esse videantur. Sed vt ad rem redeã, legionẽ Martiam,& quartã negant, qui illas norunt, vlla conditione ad te posse perduci Pecuniæ,quam desyderas,ratio potest haberi,eaq; habebitur. De Bruto accersendo, Cæsareq; ad Italiæ præsidiũ tenendo valde tibi assentior.Sed, vt scribis, habes obtrectatores: quos equidẽ facillime sustineo,sed impediunt tamen. Ex Africa legiones expectant. sed bellũ istic renatum homines mirantur,nihil tam præter spem vnq̃. Nam die tuo natali victoria nũtiata, in multa secula videbamus R.P.liberatã. Noui timores retexunt superiora. Scripsisti aũt ad me iis,quas Id.Mai.dedisti, mõ te recepisse a Planco literas,non recipi a Lepido Antoniũ. Id si ita est,oia faciliora: sin aliter, magnũ negocium: cuius exitũ ne extimescam,tuæ partes sunt. Ego plus q̃ feci,facere nõ possum. Te tamen, id qđ spero,oium maximum,& clarissimum videre cupio. Vale.

⸿Ex Epistola.Mirabiliter mi Brute lætor.

⸿Nõ enim erat meus senatus,id iam est dissolutũ, tantam spem attulerat explorata victoria, tua pclara Mutinę eruptio,fuga Antonii cõscio exercitu.⸿ Meęq; illę vehemẽtes cõtentioes.⸿ Vñ tibi assentior.⸿ Sin aliter, magnũ negotiũ restat,cuius exitum non extimesco, in quo tuę partes sunt.

HVBER. Mirabiliter.Scripserat Cic.ad Bru. qd sentiret de decẽuiris creandis: vel dignitate concedenda Cæsari de qua in pcessu eplæ dicã,cũq; rescripsisset Bru. ea pbari a se q̃ Ci.cõsuluisset: dicit Ci. se ea re plurimũ gaudere: õndit q in quã ĩ spẽ de Bru.venerit Popu.Ro.postq̃ liberatus est obsidione Mutinensi, & Antonius cũ exercitu suo fusus:deinde petiuerat Bru.ad se mitti duas legiones & pecuniam,rescribit Cice.qd iis de rebus fieri possit:deinde õndit aliquã spem esse certæ victoriæ:si verũ est,qđ Lep.non cõiunctus sit cũ Ant. sicut ipse Bru. scripserat. Postremũ dicit plurimũ virtute Bru. confidere: q̃ sperat se visurũ eum virũ clarissimũ.⸿ De decẽuiris,vel q creati fuerant,vt scribit Appianus ad punitionem An.magistratus, ea aũt figura quædam erat abolitionis eorũ, q̃ Cæsar decreuisset. nam Anto. nulla ex se aut parua quædã:verũ vniuersa ex cõmentariis Cæsaris ediderat & cętera:vel certe qa,vt idem Appianus scribit,cũ senatus per legatos sollicitasset duas legiones:q ad Cæsarem ab An. recesserant, edocens ne in vno solo spem ponerent:sed senatũ q potestatem immortalem solus hẽret potius sequerent: accedererq; ad De.Bru.quo loco pecũias sibi allatas inuenirent. Iã enim dimidiũ muneris ad eos attulisse,decem viros ad distributionem creauerũt:quos nunc possumus intelligere.nã decẽuiros electos ad agros diuidẽdos sicut Cæsar instituerat, non conueniẽt:cũ senatus vellet oia aboleri q̃ Cæs. fecisset. ⸿ Adolescente Cæs. Octauio. ⸿ Ornando,vel consulatu, q̃ postulabat in locũ Hyrcii & Pãsæ maximæ fauore Ci.ad quem solũ scripserat,vt dicit Appianus. vel Ornando ptura. nam eodem Appiano authore cũ Cæsare vererenẽ:ne se cum Ant.coniungeret: ptorem eũ denuo in Ant.satis indecenter creare decreuerũt.⸿ Quid refert.qd interest:oportet an non.⸿ Non glorioso.non iactabundo.⸿ Frigeo.cesso ociosus sum: hoc dicit ne videat valde curare honorem Cæsa.cũ de eo maxime laboraret.⸿ Opra.dicunt hic aliqd deesse:qđ qdem mihi ita videt.⸿ Meũ.ex sña mea,qđ aũt senatusconsultũ esse non cõstat,quia nihil ante dixit.⸿ Dissolutũ.irritũ:annihilatũ.non habuit locum.⸿ Explorata.indubitata.⸿ Eruptio.Euasio.⸿ Pęclara.& fortis, & astuta.⸿ Relaxati.recreati:exhilarati:cũ antea essent nimia solicitudine contracti.⸿ Tanq̃ si iã:ἐκκλαλαι ita hñt qdam codices.i.tanq̃ si iam getę sint, nã ἐκκλαλαι getũ significat, alius:codex ex vetustissimo transcriptus habebat tanq̃ si annihilata esse videant,q tñ sensus idẽ erit.i. quasi nõ oporteat me vehemẽtioribus cõtentionibus vti,vt solebã.⸿ Ratio.via modus.⸿ Acq.s.rõ habebit.⸿ Bru.M.q tũc erat in Sardinia, vt infra patebit.⸿ Quos fusti,qbus obsisto.⸿ Istuc.illud.⸿ Vnq̃.s.fuit.⸿ Nam.rõ quare nihil fuerit tam pter spem q̃ illud bellũ esset renouatũ,quod credebãt esse oino extinctũ intellecta victoria ipsius Bruti,eius die natali:ita vt respu. p multos annos crederẽt esse liberata.⸿ Die natali cũ enim omniũ Romanoꝝ natales dies celebrarentr:tamen eoꝝ maxime,q de repu.bñmeriti essent.Iuue.Quale coronati Heluidius, Traseasq; bibebant.Brutoꝝ & Cassii natalibus.⸿ Retexunt.q dã,exponunt manifestauerũt:sed magis placet retexunt.i.remouent & destruunt,sicut infra in eplã Marii.An nunc ætate præcipitata cõmutem,ac me ipse retextam vt eo loco exponimus plenius.⸿ Iis.s.literis tuis.⸿ Modo.nuper.⸿ Non recipi.in societatem vt ferebat.⸿ Magnum negocium,magnus labor.⸿ Cuius.negocii.⸿ Tuæ partes sunt.i. ad te pertinent.

Ratio

ASCEN. Mirabiliter &c.Scripserat consilia sua de decẽuiris creandis vel dignitate concedenda Cæsari:q̃ placuisse Bruto dicit se gaudere:addens quãtũ de eo speret & qd de libertate publica.Ordo est.O mi Brute: ego lætor mirabilr consilia mea & sñias meas de decẽuiris & adolescente.s.Cæsare adornando:pbari.i. approbari a te.⸿ Sed qd refert.i. interest.s.sic se res hẽ an aliter Rñsio,O Brute crede mihi hoi non gliosio.i.non affectanti gloriam: sed qđ veꝝ est simpliciter patenti:ego iam frigeo.i.in ocio sum plane.i.oino.⸿ Enim.i.qa ad organũ meũ senatus.i.quo sonabam in senatu excitando:erat iam dissolutũ.i.non amplius tensum:qa sicut chordæ tensæ acutius sonant solutæ lentius:ita homo curis agitatus ad concionem acrior est,securus remissior:se aũt securiorem factum docet addens.⸿ Victoria tua explorata est .i.manifesta, pclara eruptio tua Mutinæ:vbi obsessus obsidentes in fugam vertisti.⸿ Fuga Antonii:exercitu sup.conciso .i.simul cæso,attulerat sup.nobis tantam spem: vt animi oium sint relaxati,& illæ vehementes conciones meæ: videntur esse tanq̃ σκιαμαχίαι sciamachiæ.i.vmbratiles pugnæ,i.in cubiculo aut scholis excogitatę σκια dr̃ vmbra σκιαμαχέω pugno cum vmbra,nam μάχη pugna dr̃.⸿ Sed vt redeam ad rem pro veniam ad rem.i.principale institutum, negant legionem Martiam & quartam perduci.s.posse ad te vlla conditione,negant inquam qui norunt illas.⸿ Ratio.i.inuentio aut supputatio pecuniæ: quam desyderas: & ea habebitur. ⸿ Ego assentior tibi valde: de Bruto: scilicet Marco accersendo:& de Cæsare tenendo ad præsidium.i.custodiam Italiæ.⸿ Sed:vt scribis:tu hẽs obtrectatores:quos eqdem.i.ergo

quidem sustineo.i.pfero ita q me defensorem tui non videant.facillime.⸿ Sed hoies mirantur bellum renatum istic.s.cum Antonio.⸿ Nihil sup.accidit:vnq̃ tam præter spem.⸿ Nam victoria nuntiata.i. postq̃ erat nuntiata.⸿ Die tuo natali:qui .s.celebrabatur ab omnibus cũq benemeritu de patria, vnde Iuue, Quale coronati Heluidius Trasease bibebant Brutorum & Cassii natalibus:nos videbamus remp.liberatam,multa,secula:sed sup.timores noui retexunt.i.destruunt superiora.s.gaudia.⸿ Scripsisti autem ad me iis.s.literis,quas dedisti ad me Id.bus Martii te recepisse ciuem.i. paulo ante literas a Plano.Antonium.i.quæ dicebant Antonium non recipi a Lepido.⸿ Si.i.ita:omnia sup.erunt faciliora: sin.i.sed si, aliter sup.sit magnum negocium sup.erit.i.difficile bellum,cuius exitum:i. est finem ne extimescam sunt tuæ partes.i. ad tuum officium pertinet.⸿ Ego non possum plus facere q̃ feci.⸿ Tamen cupio id,quod spero:scilicet videre te maximum clarissimum omnium,scilicet mortalium. Vale.

M.T.Cicero D.Bruto Imp. S. P.D. 15·

ET si mihi tuæ literæ iucũdissimę sunt:tamẽ iucũdius fuit,qđ in summa occupatiõe tua Planco collegæ mãdasti, vt te mihi per lr̃as excusaret,qđ fecit ille diligenter.mihi aũt nihil amabilius officio tuo,& diligẽtia.Coniunctio tua cũ collega, concordiaq vestra, q̃ literis cõmunibus declarata est, S.P.Q.R. gratissima accidit.Quod supest perge mi Brute,& iã non cum aliis,sed tecũ ipse certa.Plura scribere nõ debeo,præsertim ad te, quo magistro breuitatis vti cogito.Literas tuas vehementer expecto,& quidem taleis,qualeis maxime opto.

HVBER. ET si Cum non potuisset Brutus ad Cic.scribere:mandarat collegę suo Planco vt eum apud Ci. excusaret q eũ fecisset scribit Ci. sibi gratissimũ fuisse talem diligentiam: deinde qm publice scripserant Brutus & Plancus se optime inter se conuenire dicit Ci. se natum vehementer gaudere ea concordia. Postremo hortatur ipsum Brutum, vt pergat imitari non alium quam seipsum.⸿ Cum col.Plãco.⸿ Certa te.i.enitere vincere teipsum,& quotidie melius facere.⸿ Magistro bre.i. a quo volo discedere esse breuis sicut tu es:vnde inferius appellat sermonem laconismon.

ASCEN. ET si &c.Mandarat Planco Brutus, vt se apud Ci.excusaret q ad eũ non scripserat,quod factũ esse sibi placere dicit:sicut & concordiam Planci ac Bruti monens Brutũ vt se solũ miret.Ordo est.Etsi.i.q̃q lr̃æ tuæ sunt iucundissimæ mihi:tñ iucundius fuit q mandasti in summa occupatione tua:Planco collegæ.s.tuo vt excusaret mihi te per lr̃as,qđ ille.s.Plancus fecit diligẽter.⸿ Aũt.i.sed:nihil sup.est mihi amabilius officio tuo & diligentia.s.in vendicanda libertate reip.⸿ Coniunctio tua cũ collega.s.cum imperatore Planco:& concordia vestra,q̃ declarata est cõibus lr̃is.i.per lr̃as:accidit Senatui Populoq Ro. gratissima.⸿ Quod superest.i. restat:o mi Brute perge.i.perfice & pcede, & certa iam non cũ aliis.s.quos superasti, sed tecũ.⸿ Ego non debeo scribere plura:psertĩm ad te quo cogito.i.ppono vti magistro breuitatis.⸿ Ego expecto vehementer lr̃as tuas:& qdem.s.certe tales.s.victoriæ tuæ indices,quales opto maxime. Vale.

M.T. Cicero D.Bruto Imp.S.D. 16·

PErmagni ĩterest, quo tibi hæc tpe ep̃la reddita sit:vtrũ cũ solicitudinis aliqd haberes: an cũ ab oĩ molestia vacuus esses. Itaq ei præcepi,quem ad te misi,vt tp̃s obseruaret epistolæ tibi reddẽdæ.Nã quẽadmodum corã, qui ad nos intẽpestiue adeunt, molesti sæpe sunt:sic epistolæ offendũt nõ loco redditæ.Si aũt,vt spero, nihil te perturbat,nihil impedit,& ille,cui mãdaui,satis scite,& cõmode tp̃s ad te cepit adeũdi:cõfido me,quod velim,a te facile impetraturũ.L.Lamia præturã petit.hoc ego vtor vno oium plurimũ.Magna vetustas,magna consuetudo intercedit: quodq plurimũ valet, nihil mihi eius est familiaritate iucũdius.Magno præterea beneficio eius, magnoq merito sum obligatus. nã Clodianis tpibus cũ equestris ordinis princeps esset, proque mea salute acerrime ppugnaret,a Gabinio Cos.relegatus est:qđ ante id tp̃s ciui Romano Romæ contigit nemini.Hoc cum P.R. meminerit,me ipsum non meminisse turpissimũ ẽ. Quapropter psuade tibi mi Brute,me petere pturã. Quanq̃ enim Lamia sũmo splendore,summa gratia est,vsus magnificẽtissimo munere ædilitio:tñ quasi ea ita non essent, ego suscepi totum negociũ.Nunc si me tãti facis,quãti certe facis,quãdo equitum centurias tenes, in quibus regnas, mitte ad Lupum nostrum, vt is nobis eas centurias conficiat. Non tenebo te pluribus.ponam in extremo,quod sentio.Nihil est Brute,cum omnia a te expectẽ, quod mihi gratius facere possis. Vale.

HVBER. PErmagni.Hęc ep̃la inter oẽs cõmendatitias paucis verbis vim maximam obtinet. Cũ.n. Ci. plurimũ deberet, L.Lamiæ,qui qd olim ei fauerat contra Clodiũ,fuerat a Gabino consule relegatus isq.L. Lamia peteret pturam: velletq Ci.bñficii se memorem ostendere cõmendat diligẽtissime Bruto absẽnti hũc Lamiam oratq Brutũ vt scribat Romam ad Lupũ familiarissimũ suũ:vt oẽs centurias,in quibus Brutus plurimũ poterat:congreget ad fauendũ Lamiæ, vt pturã obtineat:cũ nihil sit, qđ ei oino gratius facere possit.⸿ Permagni inte.magni est momenti.⸿ Obseruaret.diligenter cõsyderet.⸿ Tp̃s.quo esses lætus & vacuus ab oibus molestiis.⸿ Loco.i.tpe. Teren.veni in ipso tpe, qđ oium rerum est maximum.Hora.in epi. Augusto reddes signata volumina iuni.Si validus si lætus erit:si denique poscet. Ne studio nr̃i poscet : odiũq libellis Sedulus importes, nã plerũq ex importunitate nũcii aut tabellarii odiosior sit q scribit, & minus gratæ lr̃æ.⸿ Offendũt.displicent.⸿ Scite.prudenter.⸿ Vetustas q̃ magnã vim hẽt in amicitia: nã vt ipse in Lęlio inqt Veterrima quæq vt ea vina,q̃ vetustatẽ ferũt:ẽ debent suauissima.⸿ Cõsuetudo, conuersatio.⸿ Merito.quod plus est q̃ bñficiũ:vt alibi sæpe diximus,& in sequẽti ep̃la apparebit.⸿ Clodianis tẽ.i. qbus Clodius me oppugnabat: & ex vrbe ẽt eiecit.⸿ Princeps.ex primis.⸿ Propugnaret. contenderet me defendẽdo.⸿ Relegatus. ex p̃tia eiectus.⸿ Añ id tp̃s.primus eni fuit q relegatus sit vsq ad id tp̃s.⸿ Me ipsum.p quo ei id cõtingit: notandũ aũt cõtigit de malo dictũ sicut aliis multis locis, & cõtra accidit de bono sæpe notauimus.⸿ Me.q.d.nõ ipsum Lamiã.⸿ Splẽdore.nobilitate:nam Lamiæ familia vetustissima fuit & nobilissima.Hora Heli vetusto nobilis ablamo. ⸿ Sũma gr̃a. valde gratus populo. ⸿ Munere ma.qa in ędilitate exhibuit splẽdidissimos libros, qđ conciliabat magnũ fauorem populi:vt alio loco pbauimus ex authoritate Ci.in officiis.⸿ Teres.hẽs.⸿ In qs ingbus. ⸿ Regnas.habes maximam potestatem. ⸿ Fas centurias.id est ipsos equites ad centuriata comitia nobis congreget.⸿ In extremo.in conclusione epistolæ.

Meritum

Relegat?

Cõtingit

Accidit

Lamiæ familia

ASCEN. PErmagni &c.Hæc ep̃la cõmendatitia,paucis verbis vim amplissimã continet. Cõmendat aũt Lamiam Bruto absẽti petens ab eo,vt Lupus p eo cẽturias conueniat ad pturã eidẽ impetrandã. Ordo est,Interest.i. refert permagni:quo tpe hæc epistola sit reddita tibi,vtrũ cũ hẽres aliq̃d solicitudinis an cũ esses vacuus ab omni molestia.⸿ Itaq ego pcepi ei,quem misi ad te,vt obseruaret,i.custodiret tp̃s.i. opportunitatem epistolæ reddendæ,tibi. ⸿ Nã quẽadmodum qui

coram.i.eũ sint in psentia adeũt vos intempestiue,i.non suo tempore:sunt sępe molesti.sic eplæ offendunt redditæ non loco.s.suo,i.non opportune.⸿ Ast,i.sed:si nihil perturbat te,vt spero,& sup.nihil impedit: & illa cui mandaui cœperit satis cõmode tempus adeundi ad te ego confido me facile impetraturũ: quod confido.s.posse impetrare.L.Lamia petit pręturam:ego vtor hoc vno.s.viro,plurimum:aduerbium est,i.frequentissime omnium.⸿ Magna vetustas.s.amicitiæ,& magna consuetudo:id est conuersatio intercedit:id est inter nos communis est:& quod valet plurimum.s.ad amorem & gratiam:nihil est mihi iucũdius familiaritate eius.⸿ Præterea ego sum obligatus magno beneficio & magno merito eius. Nã Clodianis temporibus:id est cum persequeretur me Clodius,cum.s.Lamia esset princeps ordinis equestris, & propugnaret acerrime pro salute mea,relegatus est.i.alienam prouinciam legatus est a Gabinio consule:quod nemini.i.non alicui, non contigit alicui,ciui Romano ante id tempus.Cum Populus Ro. meminit hoc.s.ipsum fecisse & possum esse pro me turpissimum est meipsum non meminisse.⸿ Quapropter persuade tibi o mi Brute,me petere præturam.i.ac si peterem p me.⸿ Enim,i.quia,q̃q̃ Lamia est summo splendore & suprema gratia.i.habens summam gratiam in populo magnificentissimo munere ædilitio.i.propter munus ędilitiũ ab eo magnificentissime exhibitum.tamen ego suscepi.i.ad me cœpi:totum negocium quasi ea.s.iam dicta:hoc est splendor gratia:& minus ædilitium præclare exhibitum:non essent ita.⸿ Nũc si tu facis.i.æstimas me tanti,quanti certe facis:quando.i.quoniam tu tenes,i.in potestate habes centurias equitum: in qbus regnas,quia imperator es mitte ad Lupum nostrum,vt is conficiat.i.fauorabiles faciat centurias.⸿ Ego non tenebo te pluribus: scilicet precibus occupatum. ⸿ Ego ponam in extremo: id est in fine epistolarum quod sentio o Brute cum ego expectem:id est sperem omnia a te,nihil est quod possis facere mihi gratius. Vale.

M.T.Cicero D.Bruto Imp.S.D. 17

LAmia vno omniũ familiarissime vtor. Magna eius in me non dico officia,sed merita: eaq; sunt P.R.notissima. Is magnificentissimo munere ędilitatis perfunctus,petit pręturam:omnesq; intelligunt, nec dignitatem ei deesse, nec gratiã, sed is ambitus extare videtur, vt ego omnia pertimescam, totamq; petitionem Lamiæ mihi sustinendã putem. In ea te quãtum me possis adiuuare, facile perspicio:nec vero,quãtum mea causa velis, dubito. Velim igitur mi Brute tibi persuadeas, nihil me maiore studio a te petere,nihil te mihi gratius facere posse,q̃ si oĩbus tuis opibus,oĩ studio Lamiam in petitiõe iuueris. quod vt facias, vehementer te rogo. Vale.

HVBER, LAmia.Eodem argumento, quo & in præcedenti epistola commendat Cicero Lamiam.D.Bruto: vt eum adiuuet in obtinenda prætura : quo nihil sibi gratius fieri posse affirmat. ⸿ Præfunctus munere ædilitatis. quia vt vidimus supra libro decimo ad Furnium : dabatur prætura post ædilitatem. ⸿ Is ambitus. multorum, qui petunt hanc præturam ambientes hunc & illum.⸿ Sustinendam mihi.tuendam meis humeris suscipiendam. ⸿ Operibus.facultatibus:& auxiliis.

ASCEN. LAmia &c.Commendat eodem argumento eundem Lamiam, quem in superiori epistola Decio Bruto,vt eum adiuuet in obtinenda prætura,qui nihil sibi gratius fieri posse affirmat.Ordo est.Ego vtor Lamiei scilicet Lucio: vno:id est solo familiarissime omnium, magna sunt eius in me:non dico officia:quę sunt quasi debita:sed merita:id est beneficia gratis impensa : & ea sunt notissima populo Romano.⸿ Is perfectus magnificentissimo munere ædilitatis: petit præturam.⸿ Omnesq; intelligunt, nec dignitatem ei dedisse nec gratiam.⸿ Sed is ambitus : id est corruptio suffragiorum per munera,aut preces,videtur extare:id est eminere:vt ego pertimescam omnia:scilicet pro amico:& putem totam petitionem Lamiæ sustinendam mihi:id est tanquã meam iuuandam ego facile perspicio quantum possis iuuare me in ea te nec vero dubito quantum velis causa mea.⸿ Velim igitur o mi Brute.supple,vt persuadeas tibi,me nihil petere a te maiore studio te nihil posse facere:mihi gratius,quã si iuueris Lamiam in petitione.s.præturæ:omnibus opibus.i.facultatibus tuis:& omni studio:scilicet tuo.⸿ Quod vt facias rogo vehementer.Vale.dubitet forsitan quispiam cum de eadem pręturа eiusdem anni pro eodem amico ab eodem Bruto petat:cur duobus id faciat epistolis:sed potuit alterum amicis Lamiæ dedisse ad Brutum:aut per suos misisse,alteram ipsi Lamiæ dedisse perferendam,aut forte altera periret duas scripsisse,non eiusdem penitus exempli , vt res magis cordi videretur,nec ipse verborum inops. Vale.

M.T.Cicero D.Bruto Imp.S.D. 18

ETsi ex mãdatis,quæ Galbæ, Volũnioq; ad senatum dedisti,qd timendum,suspicãdũq; putares,suspicabamur:tamẽ timidiora mãdata videbantur,q̃ erat dignum tua, P. Q. R. victoria. Senatus autem mi Brute fortis est,& habet fortis duces.Itaq; moleste ferebat,se a te,quem omnium,qui cunq; fuissent , fortissimum iudicaret, timidum , atq; ignauum iudicari . Etenim cũ te ĩcluso spem maximã omnes habuissent in tua virtute florente Antonio : qs erat,qui quicquam timeret , pfligato illo , te liberato?

HVB. ET si per Galbam & Volumnium miserat Brutus ad senatum se timere,ne Ant.vires recipere præsertim cum timeret ne Lepi. fidem mutaret & cum eo coniungeretur.Quamobrem rescribit Ci. molestatum fuisse senatui q ipse Bru.nunc profligato M. Ant. se timidum ostendat : cũ existimaretur fortissimus , & in eo maxima spes esset , cum obsideretur adhuc florente & integro Ant. ex quo arguit non decere eum timere:pro cuius victoria tantę gratulationes factę sint dicit autem non deesse aliũ senatui, nec defuturum contra Ant.si forte vires receperit.⸿ Timendum.de Lepi. quem nunq̃ recte facturum putasti. ⸿ Suspicandum. vel de eodem Lepido vel de Octauio, quia postq̃ Bru. de obsidione Mutinensi liberatus missis caduceatoribus ad Cæ.per quos rogabat : vt quoniam flumen in medio esset: ad colloquium accedere vna vellet:ille consulibus e medio sublatis,Brutum velut hostem metuens respondit : non Brutum salutaturus huc accessi.sed Ant.oppugnaturus,cum quo conciliari non impium mihi fuerit,ob hæc igitur verba eum suspectum habuit.Decius.⸿ Fortis.intrepidus.⸿ Incluso:obsesso. ⸿ Profligato:fuso.

ASCEN. ETsi &c.Scripserat Brutus se timere vires colligat Antonius : quod displicere senatui vtpote quod pfligatum timeret,nunc scribit Cice.cum tantam de eo spem conceperit.Ordo est.Etsi.i.q̃q̃ nos suspicabamur ex mandatis quæ dedisti Galbæ & Volũnio ad senatum.i.recitanda senatui , nos suspicabamur qd putares timendũ & suspicandum pro suspicio habendum:aut vt suspiciosum timendum:tñ mandata videbantur timidiora.i.magis timida , q̃ erat dignum victoria tua & Populi Ro.s.habita de Antonio.⸿ Ast,i.sed.O mi Brute senatus est fortis,& hẽbat duces fortes.⸿ Itaq;.i.& ita ferebat moleste,se iudicari timidum atq; ignauum:a te:quem iudicaret fortissimum omnium quicunq; fuissent. ⸿ Etenim cum te incluso.s.Mutinæ,oẽs habuissent spem maximam in virtute tua,florente Antonio.i.cum Antonius floreret qs erat qui timeret quicq̃,illo.s.Antonio:profligato.i.decusso & pulso,& te liberato.q.d.nullus.

Nec vero

NEC vero.nunc rñdet ad suspicionem de Lepido. Furiosum.insanū mente captū. Pacem velle: q̄a vt libro decimo visum est epsa:quę incipit,quod mihi p summa, voluerat Lepidus conciliare pacem inter populum Ro.& Antoniū idem & ostendit ep̄la vltima eiusdem libri. Optatissima.qua vehementer optauit. Ad oia deorum templa.q̄a vt scribit Appianus supplicationes quinquaginta dierum anniuersarias Senatus habendas censuit ob res in Antoniū gestas, quod nec vno bello exterico nec aliis prælii decreuere Romani:pręterea vota publicæ suscepta fuere:si Antoniū Decius opprimeret. Renouatio,quam feceras per mandata ad senatum missa,sed per Galbam & Volumnium. Velim.cupio. Consilium. prudentiā. Virtutē, animositatē, & fortitudinē. Te vero. donec viceris.nam Decio oēm cōsulū exercitū concesserunt Romani,cumque solum imperatorem in Antoniū decreuere.

HVBER

Res

Nec vero Lepidum timebamus.Quis enim esset, qui illum tam furiosum arbitraretur, vt qui in maximo bello pacem velle se dixisset, is in optatissima pace bellū R.P. indiceret?Nec dubito, quin tu plus prouideas.Sed tamē ēa receti gratulatione, q̄ tuo noie ad oia Deorū templa fecimus,renouatio timoris magnā molestiam afferebat.Quare velim eqdem,id quod spero, vt plane abiectus, & fractus sit Antonius. Sin aliquid viriū forte collegerit:sentiet,nec senatui consilium,nec populo Ro. virtutem deesse,nec R.P.te viuo,Imp.XIIII Calen.Iun. Vale. 19

NEC vero:timebamus Lepidumque enim esset,q.arbitra ref illū.ſ.Lepidū tā furiosum, vt q dixisset se velle parē in.t. durante maximo bellonis indiceret.i.denunciaret reipu.bellum in pace optatissima.q.d.nullus, & tñ secus euenit. Nec dubito qn tu puideas plus.i. quā vt hoc non pspicias. Sed tñ renouatio timoris,afferebat magnā molestiā,sup.in gratulatione tam recenti.i.tam paulo ante habita quā fecemus tuo nomine ad oia tēpla deorum p supplicationes.i.indictas quinquaginta dierum. Quare ego velim qdē id qd̄ spero: vt Antonius sit plane,i.oino fractus & abiectus. Sin.i.sedsi ipse collegerit forte aliqd viriū,sentiet nec cōsiliū deesse senatui:nec virtutē.i.bellicā.i. aiositatē, & fortitudinē. deesse populo Ro.nec imperatorem deesse reipu,te viuo.i.tantisper dum tu viues. Decimo quarto Cal.iun. Vale.

ASCEN

D.Brutus M.T.Ciceroni.S.P.D.

AD senatum quas literas misi, velim prius perlegas:&,si qua tibi videbuntur, commutes.Necessario me scripsisse,ipse animaduertes.nam cum putarem quartam,& Martiam legiones mecum futuras,vt Druso, Pauloque placuerat, vobis assentientibus: minus de reliquis rebus laborandum existimaui. nunc vero cum sim cum tironibus egentissimis,valde & meam, & vestram vicem timeam, ne cesse est.Vicetini me ,& M. Brutum præcipue obseruant. His nequam patiare iniuriam fieri in senatu vernarum causa,a te peto.Cām habent optimā, officium in R.P.summum, genus hominum aduersariorum seditiosum,& inertissimum.XII.Cal.Iun. Vercellis.

AD senatum,cum scripsisset Decius ad senatum de opi/ nione, quam haberet de bello conficiendo & de suspitione sua,de Cæsare, & Lepido: & vt mitteret ei ad se duæ legiones: misit prius eas literas ad Ciceronem rogat que ipsum,vt commutet quicquid videbitur priusquam recitentur in senatu. Priusquam.recitentur in senatu. Necessario.ex necessitate. Vobis assentientibus. Vobis approbātibus:scilicet vt illæ duæ legiones essent. De reliquis:si mi nus habuissem reliqua:vt vellem. Minus laborandum.minus curādum. Egentissimis.omni facultate militari carentibus. Vicem periculum: vt Virgilius in quarto, nec tela: nec vllas vitauisse vices Danaum, significat etiam incōmodum & pœnam, vt Horatius primo carminum, Vicesque superbę te maneant ipsum. Obseruant.habent in magno honore. Quam,aliquam. Iniuriam,iniustitiam. Vernarum.seruorū. Optimam,iustissimam. Genus ad adducit in odium eorum aduersarios dicens seditiosos esse item in cōtemptum,cum dicit eos esse inertissimos.i.sine vlla industria & virtute. Vercellis,nomē oppidi, q Sira.non longe esse a Placentia ostendit lib.v.his verbis. Superioribus vero annis opera dabatur,cum Vercellæ auri fodinam haberēt & in ictu multorum vico & alio huic vicino, vterque vero Placentias finitimus est:sunt & Vercellæ supra Nauariam circa.x.milli a passuum:alia vt puto vrbs ab hac.

HVBER

Vicem

Vercellæ

AD senatum quas &c.Scripserat ad senatum Brutus literas de bellū conficiendi opinione de Cæsaris & Lepidi coniunctione quas a Cicerone commutari petit,Ordo est.Ego velim,sup.vt perlegas prius eas literas, quas misi ad senatum,sup.quam reddantur senatui,& velim sup.vt commutes siqua videbuntur tibi sup.commutanda ipse.i. tute animaduerteres.i.animaduertendo intelliges me scripsisse necessario, Nam cum putarem quartam & martiam legiones futuras mecum,vt placuerat Druso & Paulo. Vobis assentientibus.Ego existimaui minus laborandū.i.minus anxie agendum & curandum:de reliquis rebus. Nunc vero cum sim cum tyronibus.i.nouitiis in re militari:egentissimis,i.armorum commeatus,& stipendii necesse est sup.vt timeā valde & meā & vestrā vicem.i.forte aut periculūqd̄ per vices obit dō eā vices alterius obimus eius quoque pericula obimus:vnde vices p periculis q̄nque ponimus:vt q̄nt.iI.Nec tela nec vllas vitauisse vices Danaū &c. Vicentini.i.populi,de certis tñ ciuibus loqtur:nō de oibus obseruāt,i.colūt.& honorant me & M. Brutum.i.fratrem,peto a te sup. vt:nequaq̄ patiare iniuriā fieri his in senatu causa vernarum.i.eo qd leserunt vernas.i.seruos ex ancillis alterius familiæ potentis natos. Ipsi habent optimam cām, iudicio.i.Bruti: & habent officium.i.suum summum in.i.erga temp.& habent genus hominum aduersariorum seditiosum & inertissimum.i.minime industrium,

ASCEN.

D. Brutus Imp.M. T. C.S. D. 22.

QVod pro me nō facio , id p te facere meus in te amor , itaque officia cogunt , vt timeam. Sæpe enim mihi cum esset dictum,

QVod pro me. Labeo Segulius quidam homo neq & discordiis gaudens finxerat Cæsarem Octauianum domi suæ dixisse Ci.dixisse Cęſ,ornandum tollendū quod quidem verbum cum Cæ.accepisset in aliam partem ac dictum esset:molestissime tulit;pręterea veteranos malę loqui de Cic.quia prohibuisset Cæ.& Decium in decemuiris esse,qui electi fuerant ad pecuniam distribuendam militibus, Itaque Decius his de rebus Ci.certiorem facit:monetque vt vitet pericula : faciatque de Decemuiris : quod veteranū velint,deinde vt assentiatur de agris veteranis dandis ab ipso Decio & a Cæ.& de legionibus, quibus agris erant assignā di. Postremo dicit quid agat & quid acturus sit,petitque vt siquid sit secretius eum certiorem faciat. Amor cogit, sic Ci. in Lælio de amicitia:quam multa.n.q̄ nostra cā nunquā faceremus , fecimus eā amicorum.

HVB.

QVod pro &c. Audierat Brutus Octauiū Cæsarē ægre ferre q Cicero dixisset cum tollendū. qd̄ verbū in malā ptem acceperat,& q Cæsarem ac Deciū in Decemuiris esse phibuisset:quo circa monet eum amice vt pericula deuitare de decemuiris:veteranos sequatur , & illis præmia assigent. Ordo est, Amor,meus in te,& tua officia sup. in me & in temp.cogunt me facere id pro te,quod ego non facio pro me : videlicet vt timeam. Cum.n. dictum esset mihi sæpe.

ASCEN.

HVBER. ¶ Neq; cō,neq; puifactū,q̄ a res erat magni pōderis hō fui ſimilimus:q̄ a a prauo ingenio ſuo nō diſcedit. ¶ Apud Cæſ. domi Cæſaris. ¶ Multū ſermonem, multa verba. ¶ Dictū.ſ. a Cæ. ¶ Ornandū, honorandū. ¶ Tollendū. hoc verbū dixerat Ci. pro extollendū:ſed cū ſit ambiguū, accepit Cæſar in malam ptem tollendū.i. interficiendū. Sic illud de Nerone. ¶ Quis neget Aeneæ magna de ſtirpe Neronem? Suſtulit hic matrem, ſuſtulit ille patrem. ¶ Cōmiſſurꝰ, pmiſſurꝰ, daturꝰ cupiam facultatem. ¶ Non platū.ſ. credo peſſime loq.ſ. ad te. ¶ Inſtare, imminere. ¶ Habiti, electi. dicit.n. Appia. decem ꝑterea viros ad diſtributionem creauerunt, q̄bus nec Cæſarem vndecimum addidere. ¶ Ad veſtrum arbitrium: vt vos velletis nobis excluſis. ¶ In itinere. vt irem in Galliam tranſalpinam. ¶ Eos, veteranos. ¶ Iactatione verborum. id eſt, iactando & ſpargendo verba: quibus te perterrere faciant. ¶ Et denuntiatione periculi, minando tibi malū & mortem. ¶ Impulſo, incitato ꝑ verba tua in eum dicta. ¶ Cantilenam, ſermonem fabulam, quam de te fingūt. ¶ Pendere ex hoc: inde prouenire. ¶ Tamen. licet cauſa lucri hoc faciant. ¶ Cogare timere, dando.ſ. cauſam timoris. ¶ Occurri. puideri. ¶ De decemuiris. vt ego & Cæſar in eis ſimus. ¶ De præmiis. quæ eis pmiſſa ſunt, vt reddātur. ¶ His noſtris, veteranis. ¶ Ab vtriuſq; nobis, a me & a Cæ. ¶ Lente. ſ. agas. ¶ Ac ſenatum conſtitutum.ſ. dicas. ¶ Conſueuiſtis, iudicaſtis: decreuiſtis. ¶ Facultatem: commoditatem. ¶ Ex agris ſyllanis, quos olim Sylla ſuis militibus diſtribuerat. ¶ Ex agro campano, quem Cæſar etiam viuus militibus ſuis diſtribuendum curauerat: vt ſ. ſcribit Appianus. ¶ Aequaliter, vt tm̄ detur vni q̄ alii. ¶ Aut ſorte, per iactum ſortium: vt nemo poſſit q̄ri factam ſibi fraudem aut iniuſticiam, quæ vel per æqualem diuiſionem, vel per ſortem fieri non poteſt: inde Virg. iuſtam reginam deſcribens primo Aenei. dixit. Operumq; laborem Partibus æquabat iuſtis, aut ſorte trahebat. ¶ Prudentia: quia plus videam q̄ tu. ¶ Valde neceſſe. maxima neceſſitas coegerit. ¶ Non peſſimū, Liptote: id eſt optimum. ¶ Reconditum, ſecretum.

neq; a me conteptum, nouiſſime Labeo Segulius hō ſui ſimillimus narrauit mihi, apud Cæſarem ſe fuiſſe, multūq; ſermonē de te habitū eſſe: ipſum Cæſarem nihil ſane de te queſtū, niſi dictū, ꝙ diceret te dixiſſe laudandū adoleſcētē, ornādum, tollēdū, ſe nō eſſe cōmiſſurum, vt tolli poſſit. Hoc ego Labeonē credo illi retuliſſe, aut finxiſſe dictū, nō ab adoleſcente platū. Veteranos vero peſſime loqui, volebat Labeo me credere, & tibi ab iis inſtare periculū, maximeq; indignari, ꝙ in Decemuiris neq; Cæſar, neq; ego habiti eſſemus, atq; oīa ad veſtrū arbitriū eſſent collata. Hæc cū audiſſem, & iā in itinere eſſem, cōmittēdū nō putaui, prius vt alpeis trāſgrederer, q̄ qd iſtic ageret, ſcirē. Nā de tuo periculo, crede mihi, iactatiōe verborꝫ, & denūciatiōe periculi, ſperare eos, te ꝑterrefacto, adoleſcente impulſo, poſſe magna cōſequi ꝑmia: & totā iſtā cātilenā ex hoc pendere, vt quāplurimū lucrifaciāt. neq; tn̄ nō te cautum eſſe volo, & inſidias vitārē. nihil enī tua mihi vita poteſt eē iucūdius, neq; charius. Illud vide, ne timēdo, magis timere cogare. & q̄bus rebus pōt occurri veteranis, occurras. Primū qđ deſyderāt de Decēuiris, facias: deinde de ꝑmiis. Si tibi videt, agros militū eorū, qui cū Antonio veterani fuerūt, his dādos cenſeas ab vtriſq; noſtrum. De numis, lente, ac rōne habita pecuniæ, ſenatū de ea re cōſtiturꝰ. q̄tuor legionibus iis, quibus agros dandos cēſuiſtis, video facultatē fore ex agris Syllanis, & agro Cāpano. Aequaliter, aut ſorte agros legionibus aſſignari puto oportere. Hæc me tibi ſcribere non prudētia mea hortat, ſed amor in te, & cupiditas ocii qđ ſine te conſiſtere non pōt. Ego, niſi valde neceſſe fuerit, ex Italia non excedā. legiones armo, paro: ſpero me nō peſſimū exercitum habiturꝰ ad omneis caſus, & impetus hoium. De exercitu, quē Pāſa habuit, legionem mihi Cæſar non remittit. Ad has literas ſtatim mihi reſcribe, tuorumq; aliquem mitte, ſiquid reconditum magis erit, meq; ſcire opus eſſe putaris. Vale. VII. Cal. Iun. Eporædia.

¶ Ex Epla. Quod pro me non facio,

¶ Hoc ego Labeonē credo illi retuliſſe, aut finxiſſe dictū, non ab adoleſcente ꝓbatū. ¶ Committendū nondū putaui, prius vt alpes tranſgrederer, q̄ qd iſtic ageret, ſcirem. ¶ Legiones armo, paro, ſpero me nō peſſimū exercitū habiturꝰ ad omneis caſus: atq; impetus hominum, ſed ꝓpe optimū.

ASCEN. ¶ Neq; contemptū.i. p nihilo habitū, ſed magni æſtimatū a me, Labeo Segulius hō ſimillimus ſui.i. vt videtur ita ꝑfidus, narrauit mihi nouiſſime.i. vltimo tpe: ſe fuiſſe apud Cæſarem.ſ. Octauiū: & multū ſermonem eſſe habitū de te. ¶ Et narrauit ipm Cæſarem nihil queſtū ſane.i. oino de te: niſi dictū.i. ob dictū, ꝙ diceret te dixiſſe ſup. Cæſarem adoleſcentem laudandum, ornādū, tollendū: quod vltimum pōt dupliciter intelligi: in bonam partem, vt ſit extollendum & augendum, ſicut prius tolluntur dum educanē, vnde Comicus. ¶ Quicquid peperiſſet: decreuerunt tollere, aut in malam: quaſi de medio auferendū: ſicut illud in euangelio. Tolle, tolle crucifige eum. Potuit aūt fieri: vt Cicero qui petulātis ſatis fuit ingenio: & ſe vt in ſuperioribus patuit: non numq̄ iactauit ob ſales ſuos: tale quid de Cæſare per ambagea dixerit, quod ille in peiorem partem acceperit: vnde Cæſar indignatus reſponderit: ſe non eſſe commiſſurum.i. paſſurꝰ, vt poſſit tolli.i. auferri de hoc mundo. ¶ Ego credo Labeonem retuliſſe.i. narraſſe: illa.ſ. Cæſari: hoc.i. a te dictum eſſe: aut finxiſſe dictū eſſe a Cæſare non ꝓlatū ab adoleſcente .ſ. Cæſare. ¶ Vero pro ſed, Labeo volebat me credere.i. vt crederem veteranos.ſ. milites loqui peſſime.ſ. de te, & periculum inſtare.i. imminere tibi ab iis, & ſupple eos indignari: id eſt ægre ferre maxime.i. præcipue, ꝙ neq; Cæſar, neq; ego eſſemus habiti in decemuiris.i. inter decem viros creatos ad reipub. gubernationem, donec conſules crearentur: atq; volebat eos maxime indignari, ꝙ omnia eſſent collata .i. redacta ad arbitrium veſtrum.ſ. q decemuiri eſſetis. ¶ Cū ego audiſſem hæc, & eſſem iam in itinere.i. proficiſcerer: non putaui committendum.i. ꝙ deberem pati, vt tranſgrederet prius alpes: q̄ ſcirem quid ageretur iſtic: hoc eſt Romæ. ¶ Nam crede mihi, eos.ſ. veteranos ſperare perterrefacto.i. ſi fueris perterrefactus iactatione verborum.i. iactando verba: de tuo periculo.i. quibus iuuante te verſati in magno periculo. ¶ Et denuntiatione.i. inſinuatione periculi.ſ. in quo verſeris. & adoleſcente.ſ. Cæ. impulſo.ſ. per eos in vos decemuiros, ſperare dico poſſe conſequi magna præmia, & crede mihi totam iſtam cantilenam.i. iſtam fictionem indignationis Cæſaris pendere.i. eſſet eoram ex hoc vt lucrifaciant: ſcilicet vt lucrentur quam plurimum. Petierunt enim agros ſibi diuidi. ¶ Neq; tamen volo te non eſſe immo volo eſſe cautum & vitantem inſidias. ¶ Nihil enim poteſt eſſe mihi neq; iucundius neq; charius vita tua. ¶ Vide: id eſt conſydera, & caue illud ne cogare, id eſt cogaris timere magis timendo: id eſt ſi percipias timere. ¶ Et ſupple vt occurras: id eſt obſiſtas, veteranis ſupple omnibus rebus, quibus poteſt occurri ſupple eis. ¶ Et ſupple, vt facias primum, quod deſyderant de decemuiris.i. vt ego & Cæſar in eis ſimus, deinde de præmiis.i. quod attinet ad præmia. cenſeas: ſi videtur tibi: ſcilicet vtile agros eorum militum. qui fuerunt veterani cum Antonio, dando his.ſ. veteranis noſtris. ¶ Et cenſendo ſup. agi ab nobis vtriſq;.i. me & Cæſare lente.i. tarde ac ratione.i. conſyderatione pecuniæ.ſ. publicæ quæ minima eſt habita de nummis.ſ.

dandis

dandis militibus:hoc est licet veterani & agros & pecunias sibi decerni in pmia, petant, nos dūtaxat de agris agimus no= bis s.de nūmis aūt lente, & censeas aut dicas senatū constitutū de ea re. ꝩ Ego video facultatem forte ex agris syllanis.i. quos olim Sylla suis distribuerat, & ex agro Cāpano, iis quatuor legionibus, qbus censuistis agros dādos: aut puco forte oportere agros assignari legionibus æqualiter. Prudentia mea.q.d.q̄ magna non est non hortat me scribere tibi hæc:sed amor in te:& cupiditas ocii.i.cessationis a bello.qd'.s.ocium non potest consistere.i.firmū & stabile esse sine te. ꝩ Ego non excedam ex Italia, nisi fuerit valde necesse. ꝩ Ego armo & paco legiones & spero me habitur exercitū non pessimū.i.satis vtilem ad oēs casus, & impetus hominū. ꝩ Cęsar nō remittit mihi legionem de exercitu, quem Pansa habuit:ga te vera iam tum Cæsar sperare cœperat ad defectionem. ꝩ Rescribere mihi statim ad has literas: & mitte mihi aliquē tuorū sigd erit magis reconditum.i.occultū & putaris opus esse me scire.i.vt ego sciam. Poredia locus est vbi castra habebat. Vale.

M.T.Cicero D. Bruto Imp. S.P.D. 23.

Dii isti Segulio malefaciant, hoī nequissimo oīum q sunt, q fuerūt, q futuri sunt. Quid? tu illū tecū solū, aut cū Cæsare, q neminē ptermiserit, q cū loq potuerit, cui nō eadem ista dixerit? Te tñ mi Brute sic amo, vt debeo, q istud qcqd esset nugarū, me scire voluisti. Signū.n. magnū amoris dedisti, Nam q idem Segulius ait veteranos q ri, q tu & Cæsar in Decemuiris non essetis, vtinam ne ego quidē essem. Quid enī molestius? Sed tñ, cū ego sensissem de iis, q exercitus haberēt, sñiam ferri oporteré, iidem illi, q solēt, reclamarūt. Itaq; excepti ēt estis me vehementer repugnāte. Quo circa Seguliū negligamus, q res nouas quærit: nō quo veterē comederit, nullā eni habuit, sed hāc ipsam recentē nouā deuorauit. Quod aūt scribis, te, quod p te ipso nō facias, id p me facere, vt de me timeas aliqd: oī te vir optime, mihiq; charissime Brute de me metu libero. Ego enī, q̄ pui deri potuerunt. nō fallar in iis: q̄ cautionē nō habebūt, de iis nō ita valde laboro. Sim etenī impudens, si plus postulē, q̄ hoī a rerū natura tribui potest. Quod mihi pcipis, vt caueam ne timendo magis timere cogar: & sapienter, & amicissime pręcipis. sed velim tibi persuadeas, cū te constet excellere hoc genere virtutis, vt nūq̄ extimescas, nunq̄ perturbere: me huic tuę virtuti pxime accedere. Quāobrē neq; metuā qcq̄, & cauebo oia. Sed vide, ne tua iā mi Brute culpa futura sit, si ego qcq̄ timeā. Tuis.n.opibus, & cōsulatu tuo, ēt si timidi essemus, tñ oēm timorē abiiceremus: pserri cū psuasū oibus eēt mihiq; maxie. nos a te vnice diligi. Cōsiliis tuis, q̄ scribis de q̄tuor legiōibus, deq; agris assignandis ab vtrisq; vestrū, vehementer assentior. Itaq; cū qdā de collegis nr̄is agrariā curationē ligurirent, disturbaui rē, totamq; vobis integrā reseruaui. Siqd erit occultius, & (vt scribis) recōditū, meorū aliquē mittā, quo fidelius ad te literæ perferantur. Vale. Pr. Non. Iun.

HVBER.

Dii isti, respondet Cicero supiori epl'æ Decii, ostendēs Segulium non solum locutum eū Cæsare id, quod scripserat Brutus epistola sua: sed ēt cū oibus, quibuscum locutus est, quæ tñ vana & falsa esse ostendit, cum appellat nugas: deinde respondet sigillatim ad reliqua & præcipue quia scripserat, vt caueret ne timendo magis timeret, dicit se imitari ipsum Deciū in hac re, quia nunq̄ fuit timidus: se tamen vitaturum pericula: assentiturq; ei de legionibus: & agris qd' scripserat. ꝩ Dii. legitur & dei, est āt execratio & imprecatio, ꝩ Tecū subaudi locutū putas. ꝩ Illud nugarū.i.istas nugas & ineptias siue vanitates. ꝩ Ne ego essem.i.in decem viris: nam Ci. in eis erat. ꝩ De iis erat.i.ab iis.i.cū iudicassem vos, q hērēs exercitus oportere dicere sñiam vestram: sicut & reliquos decem viros: qdam reclamarunt contra meam sñiam. ꝩ Qui so. notat aliquos inuidos Decii. ꝩ Excepti.i.exclusi.s.ex decēuiris. ꝩ Me repu. ne exciperemini. ꝩ Res no. alludit ad vocabuli ęquiuocationem: nam res multa significat inter alia negocium & patrimonium, ergo res nouas.i.noua negocia nouas inuentiones. ꝩ Non q ve.s.rem.i.patrimoniū & substantiam. ꝩ Nullam rem. significat maiores eius fuisse pauperrimos. ꝩ Deuorauit indicat fuisse gulosum. ꝩ Libe. me. de.i.nolim pp me aliqd timeas. ꝩ Cautionem. prouisionem, vt possint caueri. ꝩ A rerū natura.i. q̄ neminem facere pōt plusq̄ prudentem: ergo esset imprudentia mea, si vellem esse plusq̄ sapiens. ꝩ Constet. notissimū sit. ꝩ Nunq̄. per quod officiū est fortitudinis. ꝩ Accedere proxi. esse scd̄m post te. ꝩ Ligurirent. assumeret gulose viuendo. ꝩ Reconditū. quod non facile propaletur, & in lucem veniat. ꝩ Quo.i.vt.

Res

ASCEN.

Dii isti &c. Respondens superiori epl'æ Decii Cicero ostendit Seguliū eum multis vana locutū. respondens deinde ad reliqua, q̄ scripserat Brutus, & ad præcipue quod scripserat vt caueret ne timendo magis timeret, dicēs se imitari in hac re Deciū, q nunq̄ fuit timidus: vitaturus tñ sit piculū, demū pbat qd' de legionibus scripserat. Ordo est. Dii male faciant: isti.s. contemptibili & pnitioso Segulio.s. Labeoni, hoi neqssimo.i.minimæ virtutis: oium q sunt q fuerunt & q futuri sunt Hypbolicos dictū, qd sop. putas cū illū sup. locutum solū.i.duntaxat. ꝩ Tecū. aut cū Cæsare.s. Cētauro: q neminem ptermisit. q cū.i.cū quo potuerit loq: cui nō dixerit ista eadem. ꝩ Tñ.i.licet ille futilis & contēnēdus sit. tñ o Brute ego amo te sic vt debeo: q.i.q ā tu voluisti me scire illud qcqd esset nugarū. ꝩ Dedisti enim.s.hoc faciendo magnū signum amoris. ꝩ Nam q idem Segulius ait veteranos queri.i.conqueri, q tu & Cæsar non essetis in decemuiris.i. numere decēuirorum. ꝩ Vtinam ne qdem.i. non etiam ego essem. ꝩ Quid enim sup. est molestius.i.quam eū magistratū nunc gerere.q.d.nihil. Sed tñ cū ego sensissem oportere sñiam ferri de iis, q haberent exercitus quales erant Brutus & Cæsar illi iidem q solent.i. noti obmurmuratores: reclamarunt. Itaq; vos estis excepti.s.e decēuiratu me ēt repugnante vehementer. ꝩ Quo circa.i.quapp. negligamus.i. contemnamus Seguliū, q q̄rit res nouas.i.immutationem statuū, non q comederit.i.absumpserit rem.i. substantiam suā veterem: data opa vtit vocabulo æquoce. nā res nouæ dr̄ nouæ rerū administrationes: sicut rerum potiri est earū administratione, aut imperio fungi. Res aūt singulariter est aut Venus: aut lis: aut substantia: alludit ergo ad vocabuli æquocationem: nullam enim habuit.s.rem veterem: sed deuorauit hanc ipsam.s.modicā quam habuit recentem.i.recenter a pr̄e per mortem eius acceptā: & ita non pmisit eā fieri veterem. Quod aūt scribis.s.in principio epl'æ: vt facere id p me, q.i.de te nihil timeas, o Brute vir optime & charissime mihi: ego libero te oi, metu de me.i.nolo: qcq̄ metuas de me aut p me, & est stomachose satis dictū. Ego enim non fallar in iis, q̄ poterāt puideri, & ego non laboro ita.i.multū valde: de iis.s. si decipiar in iis q nō habebūt cautionem.i.q̄ nullo humano consilio caueri poterunt. ꝩ Enim.i.q a ego sim imprudens.i. inuerecundus ac petulans in petendo: si postulem plus quam pōt tribui hoi a natura rerū: q̄ vnicuiq; rei limites constituit: ita vt minus videant hoies q̄ dii. ꝩ Quod pcipis mihi vt caueam ne timendo cogar magis timere, tu pcipis.i.mones, & sapienter & amicissime: sed velim sup. vt persuadeas tibi: cū constet te excellere hoc genere virtutis, vt nunq̄ extimescas & sup. nunquam perturbere: me accedere.i.appropinquare proxime huic virtuti tuæ: hoc est me non multo minus imperterritum esse quam te. ꝩ Quamobrem, neq; metuam.i.non timebo quicq̄, & cauebo omnia.s.metuenda. ꝩ Sed o mi Brute: vide ne tua culpa fu=

tura sit, si ego timeam quicq̃. ¶ Etenim.i. quia etiam si essemus timidi.s. a natura, tñ abiiceremus omnem timorem tuis opibus id est potentiis & consulatu tuo.s. freti praesertim cum esset persuasum omnibus, & maxime mihi: nos diligi vtrice a te. ¶ Ego assentior) vehementer consiliis tuis, quae scribis de quatuor legionibus, & de agris assignandis ab vtrisq; vestrum.i. te & Caesare. ¶ Itaq; cum quidam de collegis nostris.i. de decemuiris ligurirent.i. iam quasi rem dulcem lingerent & degustarent, sperantes ex aere lucrum aut fauorem sese capturos, curationem agrariam.i. agrorum distribuendorum curam: ego disturbaui rem: & reseruaui sup. eam vobis totam integram. ¶ Siquid erit occultius, & vt scribis, reconditum, ego mittam aliquem meorum: quo: id est vt literae perferantur ad te fidelius. Pridie &c.

M.T. Cicero D. Bruto Imp. S.P.D. 24

CVm Appio Claudio C.F. summa mihi necessitudo est, multis eius officiis, & meis mutuis cõstituta. Peto a te maiorem in modũ, vel humanitatis tuae, vel mea causa, vt eum authoritate tua, quae plurimũ valet, conseruatũ velis. Volo te, cum fortissimus vir cognitus sis, etiam clementissimum existimari. Magno tibi erit ornamento, nobilissimum adolescẽtem beneficio tuo esse saluum, cuius quidem causa hoc melior debet esse, q̃ pietate adductus, propter patris restitutionem se cum Antonio cõiunxit. Quare etsi minus veram causam habebis, tamen vel probabilem aliquam poteris inducere. Nutus tuus potest hominem summo loco natũ, summo ingenio, summa virtute, officiosissimum praeterea & gratissimũ, incolumem in ciuitate retinere. Quod vt facias, ita a te peto, vt maiore studio, magis ve ex animo petere non possim. Vale.

HVBER. CVm Ap. commendat Ci. diligentissime De Bru. Appium quendam: quo cum maximam sibi & iustissimam necessitudinem esse dicit. Rogat autem Decium vt eum contra aduersarios: qui eum vehementer oppugnabant, & vrbe eiicere studebant: tueatur & in vrbe retineat, cum facillime id facere possit, quem eo beneficio dignum esse ostendit. ¶ Meis mutuis. in eum vicissim collatis. ¶ Constituta. confirmata. ¶ Volo sensus, volo quod homines ita existiment te clementissimum, sicut existimauerunt fortissimum: quod assequeris, si hunc defendes. ¶ Patris: scilicet sui. ¶ Minus veram: minus bonam & iustam, debuerat enim quirum conficimus, aliqd mali admisisse. ¶ Pro. proximam vero verisimilem quod patrono cuiq; conceditur. ¶ Nutus potes. alius codex satis emendatus habebat nutus tuus potest, quod magis placet: vt sit sensus: solo nutu tuo potes hominem incolumem in patria retinere.

ASCEN. CVm Appio. &c. Commendat diligentissime Decio Bruto Appium quendam qui cum maximam sibi dicit necessitudinem: rogatq; vt eum tueatur: contra aduersarios, qui eum eiicere vrbe contendebãt: dicens. ¶ Summa necessitudo: id est necessaria coniunctio amicitiae est mihi cum Appio Claudio filio Caii: scilicet Claudii instituta: id est inita & comparata: multis officiis eius. ¶ Et meis mutuis. Peto a te in maiorem modum: id est obnixe: vel causa humanitatis tuę vel mea: vt velis eũ conseruatum.i. saluum esse authoritate tua, quę valet plurimum. ¶ Volo te cum sis cognitus vir fortissimus: existimari.i. iudicari ẽt clementissimum. ¶ Erit tibi magno ornamento adolescentem nobilissimum: esse saluum.i. conseruatum beneficio tuo. ¶ Cuius: scilicet adolescentis causa debet quidem esse melior: hoc: id est propter hoc: q̃ ipse adductus pietate.s. in patrem, coniunxit me cum Antonio: propter restitutionem patris.s. sui. Quare etsi.i. quanq̃: habebis causam minus veram.i. nõ satis iustam: tamen poteris inducere vel.i. saltem aliquam probabilem. ¶ Nutus tuus.i. solum iudicium voluntatis: potest retinere incolumem in ciuitate: hominem natum summo loco: id est clarissimis natalibus: & summo ingenio: & summa virtute, praeterea: id est praeter illas dotes: officiosissimum: scilicet in conferendis beneficiis, & gratissimum in reddendis. ¶ Quod vt facias: id est vt incolumem retineas: ego peto a te: ita: vt non possim petere maiore studio, vt pro vel magis ex animo: id est sententia mea. Vale.

¶ Ex Epistola. Cum Appio Claudio.

¶ Vnde queas mitius hominem summo loco natum, summo ingenio, summa virtute.

D. Brutus M.T. Ciceroni S.P.D. 25

NOs hic valemus recte: & quo melius valeamus, operam dabimus. Lepidus cõmode de nobis sentire videt. omni timore deposito, debemus libere R.P. consulere. Quod si oĩa essent aliena, tñ tribus tãtis exercitibus propriis R.P. valẽtibus, magnum animũ habere debebas, quẽ & semper habuisti, & nunc fortuna adiuuante augere potes. Quae tibi superioribus literis mea manu scripsi terrendi tui causa homines loquuntur. Si frenum momorderis: peream, si te omnes, quotquot sunt, conantem loqui ferre poterũt. Ego, tibi vt antea scripsi, dum mihi a te literae veniãt, in Italia morabor. Vale. VIII. Cal. Iun. Eporaedia.

HVBER. NOs hic. Hortatur Decius Cice. vt bono sit animo, & nihil de repu. timeat: dicit autem Lepidum bene de se sentire: de quo antea suspicatus fuerat, vt supra saepe visum est: iustam autem causam nullius timoris esse ostendit: cum habeat tris exercitus ita fortes: praeterea quae supra scripserat dicit homines loqui & diuulgare: vt terreant ipsum Cice. Hortatur autem vt in eos sit fortis. ¶ Commode: bene. ¶ Libere: sine cuiusquam respectu. ¶ Si omnia essent aliena: id est si alia nobis deessent: vel essent contraria. ¶ Tribus: mei Caesaris & Planci. ¶ Valentibus: fortibus. ¶ Augere: habere maiorem quam vnq̃ habueris. ¶ Quae scripsi: scilicet fuisse dicta a Segul. ¶ Si frenum momorderis.i. si eos contempseris. translatio sumpta ab equo, qui cum sessorem, vel equitem contemnit: frenum mordet. ¶ Peream. iurantis est. ¶ Quotquot sunt: id est etiam essent infiniti. ¶ Conantem. volentem: tentantem.

ASCEN. NOs &c. hortatur Decius Ciceronem vt bono sit animo & de rep. bene speret cum Lepidus iam bene sentiat, & ipse bonas habeat copias. ¶ Ordo est. Nos valemus hic recte: & dabimus operam quo.i. vt valeamus melius. Lepidus videtur sentire commode.i. bene & vtiliter de nobis, nos debemus consulere reipub. libere, quia omni timore deposito. ¶ Quod si omnia essent aliena: scilicet a nobis, tamẽ tu debebas habere magnum animum: tribus tantis exercitibus propriis reipu. valentibus: id est cum tres tamen exercitus reipubli. proprii sint valentes.s. meus Caesaris & Planci, quem: scilicet animum: tu &: id est simul: habuisti semper: & potes nunc augere fortuna fauente aspirante. Homines loquuntur causa tui terrendi.i. vt te terreant, ea, quae scripsi tibi mea manu literis superioribus. Propria autem manu secreta & recondita scriptitabant. Scribae sui manibus vulgatoria. ¶ Si momorderis frenum.i. pertinaci animo contra omnia terricula restiteris tracta metaphora ab equo, qui dum equiti obtemperare non vult frenum mordet: & dentibus tenet, peream si omnes quotquot sunt, poterunt ferre te conantem loqui. Ego vt scripsi tibi antea: morabor in Italia: dum donec literae veniant mihi a te, Octauo &c.

¶ Narro

HVBER.

NArro:rñdet Cic.supiori eplę breuiter, vt dicit imitatione ipsius Decii: dicit tñ oẽm timorẽ, si mõ eẽt timidus, potuisse sibi penitus amoueri illa eius epľa. Narro.q.d.fateor tibi. legiť tñ in aliis codicibus parũ tibi subirascebar. ⁋Breuitati: qd minus breuitet scriberes. ⁋Loquax: nimiũ verbosus. Imitabor te. breuibus scribã, sicut soles. ⁋Quã multa.s.dicam vel scribam. ⁋Paucis: uerbis. ⁋Te re.ua. ordo est si timidus essem, tñ abstersisses mihi oẽm metum ista epistola. s.qđ vis nos recte ꝯfidere. te recte valere.i. qd recte valeas. ⁋Lepidum sentire cõmode: sentiat de te &c. ⁋Frenum momordi. frenũ accepi dentibus. ⁋Etenim. rõ a minori ad maius, est aũt sensus, si audebã spe tui, cũ eras obsessus, qd nũc putas me facere cũ obsidione liberatus: potes me multo magis defendere.q.d. multo magis audeo. ⁋Vigiliã: custodiã reip. vigilare.n. pro diligẽter seruare poniť. Iuu. Sed vigilat ꝯsul. Vt nõ desim ꝯstantiæ.i. ne videar facere ex leuitate. ⁋Si per hostem licet.i. si hostes te permittent morari. ⁋Multa.s.sunt noua. ⁋Confici: finiri. ⁋Antiquius: charius .s.q̃ conficere bellum.

Vigiliam

Cicero D. Bruto S.D. 26.

NArro tibi. ãtea subirascebar breuitati tuarũ lrãy: nũc mihi ꝉ loquax eẽ uideor: te igiť imitabor. Quã mľta q̃ paucis, Te recte valere, opamq; dare, ut quotidie melius: Lepidũ cõmode sentire: Tribus exercitibus quiduis nos oportere cõfidere. Si timidus eẽm, tñ ista epistola mihi oẽm metũ abstersisses. Sed, vt mones, frenum momordi etenĩ, q te iclusso oẽm spẽ habuerĩ in te, qd nũc putas? Cupio iã vigiliã meã Brute tibi tradere, sed ita, vt ne desim constantię meę. Quod scribis in Italia te moraturũ, dũ tibi lrã meæ ueniant: si p hostẽ licet, nõ erraris. Multa enim Romę. Sin aduẽtu tuo bellũ cõfici põt, nihil fit antiquius. Pecunia expeditissima quæ erat, tibi decreta est. Habes amantissimum Seruiliũ. Nos non desumus. Vale. VIII. Id. Iun.

ASCEN.

PArum &c. Rñdet breuiter sup[illegible] ... dicens se imitari in breuitate epistolay ipsum Brutum, & oẽm timorem, si mõ timidus fuisset, potuisse illius epistola deposuisse. Ordo est. Ego subirascebar.i. succensebam tibi parum antea breuitate.i. pp breuitatem lrãrum tuarum, & ego videor mihi nunc esse loquax. Ego igitur imitabor te .s. breuiter respondẽdo ad ea, quæ breuiter scripsisti. ⁋Quã .i. o quantum, multa sup. scripsisti: q̃.i. o q̃, paucis: sup. verbis. Scripsisti enim te recte valere: & dare operam, supp. vt valeas quotidie melius. Lepidum sentire commode, id est vtiliter p rep. nos oportere cõfidere quiduis.i. quodlibet bonũ tribus exercitibus.s. Bruti, Planci, & Lepidi. Si essem timidus tñ tu abstersisses mihi oẽm metũ ista epistola. Sed, vt mones: ego momordi frenũ.i. cõtra impetũ vires assumpsi, sicut equus recalcitrare volens ꝯtra sessorem, ne freno obediat frenum mordicus tenet. Etenim qd putas sup. nunc facere aut quã spẽ hře, me qui habuerim oẽm spẽ in te incluso & Brute: ego cupio tradere iam tibi vigiliã meã.i. solicitudinẽ & curã pro te.q.d. nõ opus est: vt ipse vigilẽ: dũ tu pro rep. excubabis: sed ita sup. cupio tradere, vt non desim ꝯstãtiæ meæ. ⁋Q d scr. te m. in Italia: dum.i. donec lrã meæ veniant.i. afferanť tibi: nõ erraris pro erraueris: si licet p hostem.i. hostis quoq; in ira mãserit. Multa.n. sup. dñt & fiũt Romę seditiose, aut qd ille itelligit. Si bellũ põt ꝯfici.i. finiri: i aduẽtu tuo.i. stati cũ ad hostẽ pueneris: nihil fit antiqus.i. chari⁹. Pecũia q̃ erat expeditissima.i. patissima: ẽ decreta tibi. Tu hẽs Ser. amãtissimũ.s. tui: nos ñ sum⁹ sup. tibi: val. &c.

M.T. Cicero D. Bruto S.P.D. 27.

EXpectãti mihi tuas quotidie lrãs Lup⁹ nr̃ subito denũtiauit, ut ad te scriberẽ siqd vellẽ. Ego aũt & si qd scriberẽ, nõ hẽbã (acta .n. ad te mitti sciebã) inanẽ aũt sermone lrãy tibi iniucũdũ eẽ audiebã: breuitatẽ secutus sum, te magr̃o. Scito igitur in te, & in collega spẽ oẽm esse. De Bruto aũt nihil adhuc certi: quẽ ego, queadmodũ p̃cipis, priuatis lrĩs ad bellũ cõe vocare nõ desino, q vtinã iã adesset: itestinũ vrbis malũ, qđ ẽ nõ mediocre, minus timeremus. Sed qd ago: nõ imitor λακωνισμον tuũ. altera iã pagella p̃cedit. Vince, & vale. XIIII. Cal. Quĩt.

HVB.

EXpectanti. Hac epľa hortať Ci. Brutum vt diligẽtissime agat p rep. spem.n. totam esse in eo & in Planco: deinde dicit M. Brutum vocari ad hoc bellũ Italicũ: qm si adesset: minus mali timereť. ⁋Acta: q̃ in vrbe fiunt & in scripta rediguntť quæ acta appellantur. ⁋De Bruto.s. Marco. ⁋Priuatis, meo noie scriptis non aũt noie senatus. ⁋Intestinum: ciuile. ⁋Non est me.i. maximum est, liptote. ⁋Sed quid ago: videbat Cice. se nimium multa scripsisse: iõ repsit λακωνισμον.i. breuitatem. Lacones enim breuiloqui esse consueuerũt, vnde laconismos breuiloquiũ dť. ⁋Altera: secunda. ⁋Iam procedit.s. plena iam prima pagella.

Acta

Laconismos

ASCEN.

EXpectãti &c. Hortať Cic. Brutũ vt diligẽtissime agat pro repu. cum in eo & Planco, tota sit spes: dicitq; M. Brutũ vocãdũ ad id bellũ, qa si adesset minus mali timereť. Ordo est. Lupus nr̃ denunciauit subito mihi expectãti quotidie lrãs tuas, vt scriberẽ ad te: siqd vellẽ: ego aũt, & si nõ hẽbã qd scriberẽ. Sciebã.n. acta.s. publica mitti ad te. Aũt.i. sed: audiebã s̃mone lrãy inanẽ.i. minie necessariũ eẽ iniucũdũ tibi. secut⁹ sum breuitatẽ te magr̃o.i. q id re ipsa docuisti. Scito igiť oẽm spẽ eẽ i te & i collega.s. Plãco. Aũt.i. sed nihil sup. hẽo aut audiui adhuc certe de Bru.i. Marco, quẽ ego nõ desino vocare ad bellũ cõe, queadmodũ p̃cipis: lrĩs.s. meis priuatis.i. mea authoritate nõ pub. scriptis: q vtinã adeẽt iã. nos timeremus min⁹.s. quã nũc facimus malũ vrbis intestinũ.i. iternũ, qd ẽ iter ciues, q̃ sunt sub vnis mœnib⁹, vt itestina sub vna pelle. Sed qd ago. Ego ñ imitor.s. vt ꝯstituerã Laconismũ.i. formã scribẽdi breuitate laconica. ⁋Al. pa.s. tabelle p̃cedit.i. occupať scriptura. Vince.s. hostes, & Vale.

D. Brutus Imp. M.T.C. S.P.D. 28.

IN maximo meo dolore hoc solatio vtor, q itelligũt hoies, nõ sine cã me timuisse ista, q̃ acciderunť. Deliberent, vtrũ traiiciãt legiones ex Africa, nec ne, & ex Sardinia, & Brutũ accersant, nec ne mihi stipendiũ dent, an nõ, decernant. Ad senatũ lrãs misi. Crede mihi, nisi ista oĩa ita fiũt, queadmodũ scribo, magnũ nos oẽs aditur os piculũ. Rogo te, videte qbus hominibus negociũ detis, qui ad me legiones adducant. & fide opus est, & celeritate. Vale. III. Non. Iun. ex castris.

HVB.

MAximo: cũ sp hũisset Decius suspectũ Lepidũ, ne se cõiũgeret cũ Ant. molesteq; tulissent qdã eius timorẽ, quẽ antea credebãt eẽ intrepidũ, postq̃ Lepi. se cõiunxit: dicit se hac re ꝯsolari dolorẽ suũ, q hoies intelligũt eũ non sine cã timuisse, dicit aũe q̃ scripserit ad senatum, & ab eo petiuerit: q̃ oĩa nisi fiãt: vt scripsit, oñdit remp. in maximo periculo fore: & qm duas legiones ad se mitti petiuerat: rogat vt fidelibus viris mandeť id negociũ. ⁋Quæ acci. de ꝯiunctione Lepidi & Ant. licet possumus intelligere de mutatione Cæ. ⁋Traiiciant: trãsmittant. ⁋Brutum. M. ⁋Nec ne, an non. ⁋Quibus: qualibus. ⁋Negociũ: curam. ⁋Fide: vt sint fideles, & celeriter adducant.

Nec ne

ASCEN.

IN maximo &c. Cũ Decius habuisset Lepidum sp suspectũ, ne Ant. se ꝯiungeret, & ob id meticulosior habereť,

postq̄ Le. ille ꝯiẽctus erat: hac ep̄la dicit iā patere ꝙ non sine cā timuerit &c. Ordo est. Ego vtor i maximo dolore meo hoc solatio, ꝙ hoies intelligũt me timuisse ista, q̄ acciderũt. s. de perfidia Lepidi, non sine cā. Ego misi lr̄as ad senatū vt sup. deliberent, vtrū traiiciant legiones. i. transmittant in Italiam ex Africa, nec ne. i. an non, & an accersant. i. vocẽt ad se Brutū ex Sardinia nec ne. & sup. an dent mihi stipendiū: an nō decernāt. s. dandū. Crede mihi o Ci. nisi ista oia fiunt ita quẽadmodū scribo. i. nisi legiones accersunt & stipendiū decernit mihi, nos oẽs adituros magnū periculū. Rogo te videre. i. vt attẽdas, qbus hoibus detis negociū, q adducāt legiones ad me opus est & fide & celeritate. Tertio &c.

C. Matius M. T. C. S. P. D. 29.

MAgnā voluptatē ex tuis literis cepi, ꝙ, quā speraram, atq; optarā, habere te de me opinionē, cognoui. De qua etsi non dubitabā, tñ qa maximi æstimabā, vt incorrupta maneret, laborabā. Conscius āt mihi erā, nihil a me commissum esse, qđ boni cuiusq̄ offenderet animum. Eo minus credebā, plurimis, atq; optimis artibus ornato tibi temere quicq̄ psuaderi potuisse, ṗsertim in quem mea ppensa, & perpetua fuisset, atq; esset beneuolētia. Quod qñ, vt volui, scio esse: tñ debo criminibus, qbus tu pro me, vt par erat, tua singulari bonitate, & amicitia nr̄a sæpe restitisti. nota eni mihi sunt, q̄ in me post Cæsaris mortē contulerint. Vitio mihi dāt, ꝙ mortē hois necessarii grauiter fero: atq; eum, quem dilexi, periisse indignor. aiunt. n. patriam amicitiæ pręponēdā esse: pinde ac si iā vicerint, obitum eius R. P. fuisse utilem. Sed nō agam astute. Fateor me ad istum gradū sapientiæ non peruenisse. Neq; enim Cæsarem in dissensione ciuili sum secutus. sed amicum, q̄q̄ re offendebar tñ non deserui. neq; bellum vnq̄ ciuile, aut etiā cām dissensionis pbaui: quā ēt nascente extingui, summe studui. Itaq; in victoria hois necessarii, neq; honoris, neq; pecunię dulcedine sum captus. quibus p̄mus reliqui, minus apud eum, q̄ ego cum possent, imoderate sunt abusi. Atq; etiā res familiaris mea, lege Cæsaris diminuta est: cuius beneficio plerique, qui Cæsaris morte lætantur, remanserunt in ciuitate. Ciuibus victis vt parceretur, æque, ac p mea salute, laboraui

HVBER. MAgnam: Matius ciuis ro. cum apud Cæ. multos annos in summa gr̄a fuisset plurimũq; apud eũ valuisset & in gallia, & postea Romæ: nō immemor acceptorum beneficioꝝ: neq; ingratus mutuo amore Cæ. semp prosecutus est: cumq; eo interfecto vehemẽter angeref, & de eius cæde conquereretur: pcussores indignabant, obiiciebantq; Matio ꝙ fleret mortem Cæ. quia doleret rēp. liberatā tyrānide, & ob id ei minabātur. Itaq; hac epistola ostẽdit se semper fuisse amatorem concordiæ potius q̄ belli ciuilis, neq; se secutum Cæ. ꝙ gauderet remp. opprimi: sed ne amicitiæ officio deesset, liceret aũt nunc flere eum mortuũ; a quo antea tot ciuiũ salutē impetrauerit, in quo accusat superbiam eoꝝ, qui eum ab hoc officio humanitatis deterrere conantur: a quo affirmat nullis terroribus aut minis se vnq̄ deterritum iri: deinde excusat etiam se, ꝙ accusabat curasse ludos: qui facti fuerant in honorē Cæs. Postremo dicit se esse victuꝝ in exilio quod reliquũ est vitæ suæ. Sin aũt id non licuerit, se ita futuꝝ Romæ, vt semper bñ cupiat reip. ¶ Incorrupta: inuiolata talis, q̄lis fuerat antea. ¶ Offenderet: lęderet. ¶ Tibi plurimis atq; artibus ornato: tibi doctissimo viro, qui pp multaꝝ reꝝ peritiam & doctrinā non facile oia credis. ¶ Temere: sine cā. ¶ Propensa: magna inclinata. ¶ Atq; esset ēt hoc tpe. ¶ Oibus. s. q̄ mihi obiiciunt. ¶ Vt par erat. vt decebat amicū facere. ¶ Restitisti: refellendo respondisti. ¶ Nota. ex relatione amicoꝝ, & potissimũ Trebatii. ¶ Cōtulerunt in me: imputauerũt mihi. s. maleuoli & aduersarii mei. ¶ Vitio dant: culpam: tanquam male factum. ¶ Proinde: ac si: tanq̄. ¶ Vicerint. i. rōnibus ipsi obtinuerint & probauerint. ¶ Non agam astute: nō simulabo. ¶ Istũ gradum sa. eorum qui præponant patriā amicitiæ. ¶ Non sum se. Cæ. s. tanq̄ Cęsarem, & oppugnatorē patriæ. ¶ Sed amicum: sed vt amicum, cui non debueram deesse etiā in summis periculis. ¶ Re: oppugnatione patriæ. ¶ Causam vt pp negatum triumphũ deberet ꝯuertere in patriam suam. ¶ Nascentem. s. cā dissensiōis. ¶ Extingui: deleri, oino tolli. ¶ Studui: diligenter curaui. ¶ Itaq;: infert ex iis, quę dixit fecisse: ꝙ amicum non hominem sit secutus, qa non fecerit id propter honorem & p̄mia sicut alii, qui cum minus possent apud Cæs. q̄ ipse: præmiis tñ immoderate abusi sunt & honore. ¶ Sunt abusi: q oino voluerunt habere. ¶ Cuius, Cæ. ¶ Beneficio, clementia & liberalitate. ¶ Atq; ac pro mea salute. i. tantum quantum pro salute mea propria.

Propensa

Proinde

ASCEN. MAgnā &c. Matius ciuis Romanus cum apud Cæsarem multos annos in summa gratia fuisset, & mutuā beniuolentia eundem semper prosecutus, & eo interfecto vehementer conturbatus & questus fuisset, percussores Cæsaris obiiciebant id illi quod fleret necem Cæsaris, & reipub. liberationem iniquo animo ferret: quo circa hac epistola ostendit se semper fuisse amatorem concordiæ, neq; secutum Cæsarem vt temp. opprimat, sed vt officio satisfaciat: purgans ꝙ ludos in honorem Cæsaris faciendos curauerit: demum dicit se aut in exilio aut Romæ si det victurā amatorem reip. Ordo est. Ego cepi magnam voluptatem ex literis tuis, ꝙ cognoui te habere de me sup. eam opinionē, quā speratam atq; optatam. ¶ De qua. s. opinione, & si non dubitabam tñ quia maximi æstimabam, laborabam vt maneret incorrupta. i. integra. ¶ Aũt. i. sed ego erā ꝯscius mihi: nihil esse cōmissum a me, qđ offenderet. i. læderet & ad irā prouocaret aium cuiusq̄ boni. ¶ Eo. i. tāto aut ppea credebam minus qcq̄ potuisse persuaderi temere. i. incōsyderate & sine ratiōne tibi ornato plurimis atq; optimis artibus, ṗsertim in quem mea bñuolentia fuisset. s. prius atq; esset. s. adhuc propensa. i. prona & inclinata, & ppetua. i. intermissa. ¶ Quod qñ. i. qm̄ scio esse, vt volui, rñdebo criminibus. i. criminationibus, qbus tu restitisti sæpe p me: vt par. i. æquum erat, p tua singulari bonitate & amicitia nr̄a. ¶ Enim. i. qa: ea q̄. s. obtrectatores ꝯtulerint in me. i. obiecerint mihi post mortē Cæsaris, sunt nota. i. manifestaria. Ipsi sup. dāt mihi vitio. i. dicūt mihi vitiosum cē: ꝙ fero grauiter. i. moleste: mortē hois necessarii. s. Cæs. atq; sup. ꝙ indignor. i. indignãter patior eũ, quē dilexi. s. Cæsarē periisse. Ipsi. n. aiũt: Pr̄iam esse p̄ponēda amicitiæ. i. plus diligēdam q̄ amicū. ¶ Proinde. i. pinde ac si vicerint. i. pbauerint cōtra aliter sentiẽtes necessariis argumẽtis, obitũ eius. s. Cæs. fuisse vtilē reip. ¶ Sed non agam astute, qa nō ficte nec dissimulāter. ¶ Fateor me non puenisse ad istũ gradum sapiętiæ. s. vt cognoscā Cæsaris mortem fuisse vtilē reip. Neq;. n. secutus sum Cæsarē in dissensione ciuili. i. eo aio, vt fouerē discordiā ciuilē: sed q̄q̄ offendebar re. i. ipsa discordia, tñ non deserui amicū. Neq; pbaui. i. nō approbaui, neq; laudaui vnq̄ bellũ ciuile aut cām dissensiōis quam. s. dissensionē aut cām eius, ego studui summe extingui. i. vt extingueret, ēt nascētē. s. in primis exordiis. Itaq; neq; sum captus dulcedine honoris neq; pecuniæ, in victoria hois necessarii. s. Cæsaris: qbus pręmiis. s. honoris & pecuniæ reliqui. s. Cæs. assectæ, cum possent minus apud Cæsarē q̄ ego, tñ sup. abusi sunt imoderate. ¶ Atq; ēt. i. insuper res mea familiaris est diminuta lege. i. Cæsaris per Cæsarem lata. Cuius beneficio plerique qui lætantur morte. i. de morte Cæsaris: remanserunt in vrbe. ¶ Ego laboraui æque ac pro mea salute, vt parceretur ciuibus victis. [illegible]

ASCEN.

¶ Possum

HVBER.

¶ POssum igitur.q.d.non possum:interrogatiue legēdum est.¶ Fuerint.s.ipsi Cæs.¶ Plecteris:punieris.¶ Factum no/strum:Cæsaris cædem.¶ Alios:interfectores Cæ.¶ In facinore:in homicidio.¶ Aliis vt mihi.¶ Hæc quæ se.s.timerent, gauderent &c.¶ Quæ, gaudere:dolere.¶ Extorquere:eripere.¶ Periculi:etiam si mortem minentur. ¶ Appetēdam, vltro quærendam.¶ Sui facti:interfecisse Cæsarem.¶ Acerbam:grauem,molestam.¶ At debeo:obiectio quę posset fieri.¶ Id, quidem,responsio obiectionis:est autem sensus,non quæro probare verbis me cupere remp.esse saluā,nisi vita mea an/te acta & reliqua spes mea satis id probat:etiam me nihil dicente.¶ Rem:voluntatem intētionē meam.¶ Expedire,vti/le esse,¶ Recte fie.bene viuere.¶ Cōionem: cōmertium cō/iunctionem.¶ An:sensus est an est debeo nunc commutare ætate iam matura:quod feci in adolescentia, cū potuissem excusari si errassem.q.d.non.¶ Quod pr.quod effecit,vt re/cte viuerem.¶ Ipse me retexam.i.faciam contra naturam. Nā retexere contrarium est suo simplici, vt de multis verbis diximus,sicut reuello & retego contraria sunt suis simplicibus:est autem tractum a telis,quæ destruunť,cum retexun/tur:vel retexam.i.iterum texam & renouem,& vt ita dixerim faciam me nouum hoīem.¶ Grauē casum:crudelē cędē. ¶ Si essem aliter aiatus.i.si haberem alium aium.¶ Nūquam ne.quod facerem.i.aperte confitere id qđ facerem. ¶ Ne & in pec.i.ne putaret eē audax in malefaciēdo.¶ Et ti.in dissimulando.i.nō audendo fateri:quod facerem.¶ Vanus,mē/dax.¶ At ludos:alia obiectio.¶ Fecit:in honorem Cæ.pa/tris,in quibus in meridie diciť apparuisse stella,qua Cæsa/ris anima credita est in cœlū trāslata.de ea Virg. Ecce Dionæi processit Cæsaris astrū.¶ Ad id. dissoluit obiectionē. Est autem sensus,quod curauerim ludos factos in honorē Cæ.nihil pertinet ad statum reipu.quia nihil contra eū fe/ci curando illos ludos:sed pertinet tantūmodo ad priuatū officium meum.¶ Quod tñ:dicit se duplici de causa debuis/se præstare id officium & propter ipsum Iulium Cæsarem, cuius memoriæ & honori debebat,& propter Cæs.Octa/uium hoc petentem,cui negare nō potuit.¶ Repetenti: Sepius petenti.¶ Salutandi:visendi pro officio meo.

Retexere
Reuello
Retego

Possum igitur,qui omneis voluerim incolumeis, eū,a quo id impetratum est,Periisse non indignari? cū ₚ̄sertim iidem homines illi & inuidiæ,& exitio fuerint. Plecteris ergo,inquiunt,quando factum nostrum improbare audes. O superbiam inauditam,alios in facinore gloriari,aliis ne dolere quidē impune licere. At hæc ēt seruis semp libera fuerunt,timerēt, gauderēt, dolerent suo potius,q̄ alterius,arbitrio.quę nunc,vt quidē isti dictitant,libertatis authores metu nobis extorquere conātur.Sed nihil agunt.Nullius vnq̄ periculi terroribus ab officio,aut ab humanitate desciscā: NVNQVAM enim honestam mortem fugiēdam, sæpe etiam appetēdam putaui. Sed quid mihi succēsent,si id opto,vt pœniteat eos sui facti?cupio.n.Cæsaris mortem omnibus esse acerbam.At debeo pro ciuili parte R.P.velle saluam.Id quidē me cupere, nisi & ante acta vita,& reliqua mea spes tacēte me ₚbat, dicendo vincere non postulo, Quare maiorē in modum te rogo,vt rē potiorē oratione ducas: mihiq̃, si sentis expedire,recte fieri,credas,nullam cōmunionē cum improbis esse posse.An quod adolescens præstiti,cum ēt errare cum excusatione possem: id nūc ætate præcipitata cōmutem,ac me ipse retexam? Non faciam,neq; quod displiceat, cōmittam, præterquam, q̄ hominis mihi cōiunctissimi,ac uiri amplissimi doleo grauē casum. Quod si aliter essem animatus,nunquam,quod facerē,negarē,ne & in peccando improbus,& in dissimulādo timidus, ac uanus, existimarer. At ludos, quos Cæsaris victoriæ Cæsar adolescens fecit,curaui. At id ad priuatum officium,non ad statum R.P.pertinebat. Quod tamen munus & hominis amicissimi memoriæ,ac honoribus præstare etiā mortui debui: & optimæ spei adolescenti, ac dignissimo Cæsari repenti negare non potui. Veni etiam consulis Antonii sæpe domum salutandi causa, ad quem,qui me parum patriæ amantē esse existimant,

ASCEN.

¶ POssum igitur ego q̄ voluerim oēs incolumes sup.eē nō indignari, eū a quo.id impetratū.i.optentū est, periisse?q.d.merito nō possum nō indignari,sed cogor idignari:ₚ̄sertim cū iidē hoies.¶ Fuerint illi.s.Cæsari , & inuidiæ & ex/cidio.i.cā inuidiæ & excidii.Inquiunt ergo tu plecteris.i.punieris, qū.i.qñquidem audes improbare factum nostrū. ¶ O superbiam.i.insolētiam inauditam:alios gloriari.i.gloriantes se iactare,in facinore:id est facto scelerato & non li/cere aliis ne quidē.i.non saltē dolere impune.i.sine punitione aut pena.¶ At.i.sed,hæc.s.sequentia fuerunt semper ser/uis libera.i.impune permissa aut.s.timerent,gauderent,dolerent potius arbitrio suo qua alterius.¶ Quæ nunc:vt quidem isti.s.maleuoli dictitant.i.frequenter dicunt,authores libertatis conantur extorquere.i.eripere nobis metu.i.per metum.¶ Sed nihil agūt.i.in vanum laborāt.¶ Ego nullius .i.non nullius non desistam vnquam ab officio aut humanitate:terroribus.i.propter terrores,vllius periculi.¶ Ego.n. vnquam putaui mortem honestam fugiendam sup. esse, & putaui etiam sæpe appetendam pro expetendam sup.esse. ¶ Sed quid succensent.i.occulte irascuntur mihi:si ego opto id,vt pœniteat eos facti sui. Cupio.n.mortem Cæsaris eē omnibus acerbam. At.i.sed, debeo velle remp.saluam sup.esse,pro parte ciuili.i.eo q̄ sum pars ciuitatis, & ita particeps reip.eius.¶ Quidem.i.certe ego non postulo vincere.i.necessario probare dicendo.i.argumētando,me cupere id.i.rēp. esse saluam,nisi & vita mea acta.i.transacta, & spes mea reliqua.i.quæ est de reliqua parte vitæ probat,id me tacente.i. quāuis tacerem. Quare o Cicero:ego rogo te in maiorem modum.i.magnopere, vt ducas.i.æstimes rem.i.effectum, potiorem oratione.i.verbis meis & credas si sentis expedire.i.vtile esse fieri recte nullam cōmunionem posse esse mihi cū improbis.¶ An ego commutem nunc ætate præcipitata.i.ad exitum accelerante.id quod ₚ̄stiti:exhibui & effeci,adolescens.i.cum essem adhuc adolescens,cum possem errare etiam cum excusatione:quia facilius ignoscitur adolescētiæ peccanti:quam virili ætati:ac retexam.i.dissoluam & destruam, meipsum.i.pristinos mores meos.¶ Non faciam,neq; com/mittam quod displiceat,præterquam q̄ doleo casum grauem hominis coniunctissimi mihi ac viri amplissimi.¶ Quod si ego essem animatus aliter,ego nunquam negarem quod facere & ne.i.non existimaret.i.iudicaret improbus in peccando, & timidus ac vanus.i.mendax & futilis in dissimulando.i.simulando me non facere quod facerem.¶ At.i.sed sup.dicunt aduersarii,ego curaui.s.vt fierent decenter ludos,quos Cæs.adolescens.s.Octauius fecit victorię.i.propter victoriam Cæsaris.s.Iulii a quo adoptatus fuerat.¶ At.i.sed:id.s.curare illius ludos:pertinebat ad officium priuatum nō ad statum reip.¶ Quod tñ munus.i.ludos funebres debui præstare.i.exhibere:&.i.simul memoriæ ac honoribus hominis amicissimi.s.Cæsaris, ēt mortuo.i.cum iā esset mortuus. Absolutius & apertius legereť mortui & non potui negare Cæsari.s.Octauio adolescenti optime spei.i.de quo optime speramus,ac dignissimo.s.cui obsequar repetenti : frequenter exigenti.¶ Veni ēt sæpe domum.i.ad domum Antonii consulis.causa salutandi,ad quem.s.Antonium cōsulem: tu re/peries sup,eos qui existimant iudicant me parum amantem patriæ, ventitare frequenter, quidem,i,certe causa.

HVBER. ¶ROGANDI:interrogandi. ¶Aut auferendi:aut eripiendi aliquid. ¶Sed quæ:dicit hoc esse multo arrogãtiorẽ q̃ fuerit Cæsar:quem regem fuisse queruntur:quod Cæ.nunq̃ prohibuit:quo minus amaret Matius:quos vellet:cum isti qui eripuerunt sibi amicum Cæsarem velit efficere,ne eos diligat quos velit. ¶Carpendo:rep̃hendẽdo me. ¶Modestiæ: moderatio. ¶Similes mei constantes:qui nulla re possint deterreri ab officio amicitiæ,qualẽ me esse vident. ¶Quam similes sui:qui putauit amico mortuo nullam eius memoriam seruandam esse. ¶Rhodi:de qua dictũ est lib.iiii.in epistolis ad Marcellum. ¶Degam:viuam. ¶Interpellarit:impedierit. ¶Simplicem:syncerum verum:contra duplex pro fallaci ponitur. Horatius. Aut cursus duplicis per mare Vlyxei: licet quidam aliter exponant.

Simplex
Duplex

ASCEN, ¶ROGANDI:aut auferẽdi aliqd ab eo. ¶Sed quæ.i.q̃lis est hæc arrogantia.i. Superbia ꝙ Cæsar.s. Iulius nunq̃ interpellauit.i.impediuit,qui vteret quibus vellẽ:atq; etiã iis,tamen.i.nihilominus:quos ipse non diligat:eos qui eripiunt mihi amicum:conari efficere carpendo.i.rodendo & reprehendendo me:ne diligam quos velim. ¶Sed non vereor ne aut modestia vitæ meæ,sit valitura parum in posterum contra falsos rumores:aut ne etiam ii, qui non amant me propter constantiam meam.i.constantem amorem meũ & fidem in Cæsarem eis inuisum:non malint habere amicos similes mei.s.qui amicum etiam post mortẽ amore prosequor,q̃ sui.s.qui incõstãtes sunt. ¶Quidem.i.certe:si optata contingent mihi:degam.i.transigam Rhodi in ocio.s. vacatione a munere publico & negocio militari:ad sup.vitæ.quod est reliquum.i.relictũ mihi adhuc viuendũ. ¶Sin.i.sed si aliquis casus interpellarit.i.impediuerit quo minus viuam Rhodi in ocio:ego ero Romæ ita,vt cupiam sup. omnia fieri semper,recte:aut vt cupiam recte.i.nihil fieri vt similiter in ocio. Sicut in Teren. Tum quod illi de recte est.i.nihil est:quare aũt recte pro nihil dixerit ostendit subdens:nam nihil dicere.i.dicere ꝙ nihil mihi sit quod dem illi:est religio.i.metu mali oĩs cauendum. Putabant.n.superstitiosi illi mortales si dixissent sibi nihil esse nil etiam futurum & si interroganti quis me petiit:nullus respondisset puer se a nullo deinceps expetendos,vnde respõdere solebat: bona fortuna here.i.nullus. ¶Ego ago Trebatio nostro magnas gratias:ꝙ aperuit animum tuũ simplicem.i.non dolosum atq; amicum erga me.& fecit quo.i.vt deberem iure.i.merito magis colere atq; obseruare.i.cauere ne lædam eum quem dilexi,semper libenter.i.quantum in me fuit,hoc est te. Vale bene:quia valetudo ẽt mala est:& dilige me.

rogandi quidem aliquid,aut auferendi causa frequẽtes ventitasse reperies. Sed quæ hæc est arrogãtia,qđ Cæsar nunq̃ interpellauit,quin,quibus vellem, atq; etiam quos ipse non diligebat,tamen iis vterer:eos,q̃ mihi amicum eripuerunt,carpẽdo me,efficere conari,ne quos velim,diligam: Sed nõ vereor,ne aut meę vitæ modestia parum valitura sit in posterum contra falsos rumores:aut ne etiam ii,qui me non amant propter meam in Cæsarem constantiã,non malint mei, q̃ sui similes amicos habere. Mihi quidem si optata contingent:quod reliquum est vitę,in ocio Rhodi degam. sin casus aliquis interpellarit:ita ero Romæ,ut recte fieri semp cupiã. Trebatio nostro magnas gratias ago,ꝙ tuum erga me animum simplicem, atque amicum aperuit:& ꝙ eum,quem semper dilexi lubẽter,quo magis iure colere,atq; obseruare deberẽ,fecit. Bene vale,& me dilige.

¶Ex Epistola. Magnam voluptatem.
¶Respondebo criminibus æmulorum meorum.

HVBER. NOndum: Hæc epistola videtur pręponenda superiori:nam cum Trebatius in Tusculanum ad Ciceronẽ venisset:exposuit ei querelam Matii de Cice.ꝙ Cic. tulisset suffragium legi,quæ facta esset de efficiendis omnibus,quæ Cæ.instituerat commentariis suis. Itaq; Cice. se excusaturus longius repetit & initium & causas amicitiæ: quæ sibi cum Matio fuit:ostendit non modo eũ non accusasse:sed potius defendisse:& q̃o defenderit exponit,& p̃cipue quod ei obiiciebatur:vt supra visum est ꝙ Cæs.mortuum diligeret:& amissum doleret: Optat aũt Cic.ad eũ delatos fuisse sermones, quos de eo habuerit: & præcipue de eius moderatiõe,& initio bellorum ciuiliũ: & post ipsa bella. ¶Constitui:iudicaui. ¶Firmo:valido: sano. ¶Obiurgarem:reprehenderem. ¶Parceret,rõnẽ haberet, ¶Tũ ille.s. respondit. ¶Longius:desyderatius quod videret longioris moræ. ¶Detulit:denunciauit. ¶Cõmune cum multis: quia multi possunt vetusti esse.

M.T.Cicero C.Matio S.P.D. 34.

NOndum satis constitui, molestiæ ne plus, an voluptatis attulerit mihi Trebatius noster hõ tum plenus officii,tũ vtriusq; nr̃m amantissimus. Nã cum in Tusculanum vesperi venissem:postridie ille ad me,nondum satis firmo corpore cum eẽt,mane venit. Quẽ cum obiurgarẽ,ꝙ parũ valetudini parceret:tum ille nihil sibi fuisse longius,q̃ vt me videret. Numquidnam, inquã, noui? Detulit ad me q̃relam tuam: de qua prius, q̃ r̃ndeo, pauca præponã. Quantũ memoria repetere p̃terita possum,nemo est mihi te amicus antiquior. sed VETVSTAS hẽt aliquid cõmune cũ multis; amor

ASCEN, NOn &c. Hæc epistola videtur superiori præponenda. Nam cum Trebatius in Tusculanum ad Cic. venisset exposuit & querelam Matii de Cicerone:ꝙ tulisset suffragium legi de efficiendis omnibus:quæ Cæsar instituerat commentariis suis:vnde se excusaturus Cicero repetit longius causam amicitiæ cum Matio: docet ꝙ se eum potius defendisse q̃ accusasse,optatq; ad eum delatos fuisse sermones,quos de eo habuerit,& potissimum de moderatione eius circa bella ciuilia. ¶Ordo est. Ego nondum constitui:id est definiui ac decreui satis, ne: id est an Trebatius noster attulerit mihi plus molestiæ an voluptatis. Trebatius inquam hõ tum plenus officii,tum amantissimus vtriusq; nostrum.i.tui & mei. ¶Nam cum venissem vesperi.i.hora vespertina:in Tusculanum:scilicet prędium & villam meam, ille venit ad me postridie.i.die proximo secuto,cum esset mane:ens supple corpore nondum satis firmo.i.adhuc aliquãtulum infirmo præ valetudine,ægrotauerat enim. ¶Quem eum obiurgarem ꝙ parceret parum valetudini.scilicet infirmæ,tum ille,supple respondit mihi nihil fuisse sibi longius,id est desyderatius,quia quæ longe absunt maiore cruciatu desyderamus,quam vt videret me. Inquam.i.animo tunc illi,numquid nam noui sup.eẽt:aut afferret. Et supple ille tũc. Detulit ad me.i.enarrauit mihi,querelam tuam,de qua priusquam respondeam.i. me purgem:præponam pauca.s.ad purgationem accommoda,& fidem factura. ¶Quantum ego possum repetere memoria.i.recordari præterita,nemo:id est nullus est mihi amicus antiquior.i.vetustior & charior,nam vtrunq; significat antiquum,mihi te:id est q̃ tu. ¶Sed vetustas habet aliquid commune cum multis:quia multos æque diu amaui ac te,amor non habet,scilicet quicquam,cõmune cum multis,quia te plus q̃ cæteros amaui.

¶ NON hēt.i.aliquid cōe cum multis:quia amo singulariter.¶ Diuturnus:longi temporis dum esses in Gallia cū Cæs.per decennium.¶ Ambitio:honoꝶ petitio.¶ Dissimilitudo:quia tu pegrinatione ego ciuitate delectatus, tu re militari ego ocio & ciuilibus officiis.¶ Cōglutinari:ɔiungi colligari.Glute.n.genus est collæ tenacissimęq́:vt ōndit Vir.lib.iiii.Geor.¶ Grauiora:maiora in formian̄:rus meū apud formias,qđ oppidum est Campaniæ.¶ Hoc ipsum.s.ꝙ veneris ad me.¶ Quanti.s.putas.me fecisse.¶ Illius.qbus eras in magna authoritate apud Cęs.¶ Cōsilii:quod dabas mihi.¶ Trebulano:Trebulæ:est aūt Trebula oppidū Cāpaniæ mediterraneū,vt scrib.Ptolemæus,nō aūt idē fluuius q Trebia dr:vt quidam falso opinātur.¶ Pudor quia pudebat me deesse ei:cui multū debebā.¶ Officiū.tuendæ reip.Fortuna.felicitas mea.¶ Quod studiū.q.d.nullū.¶ Aduolaris: celeriter veneris.¶ Tarento:quæ ciuitas est Calabriæ dicta a Tara filio Neptuni.aucta deinde a Laconibus, q duce Pallanto illuc aduentātes expulsis incolis eā tenuerūt, vt Iustinus lib.iii.¶ Assessio: familiaris apud me sedēdo cōmoratio. Assidere .n.est iuxta sedere. Hor.in ser.Hēs q assideat:fomēta paret.¶ Aliqn̄:post longū tp̄s:postq̄ Cæs.reꝶ potitus est.¶ Quid defuit.q.d.nihil.¶ Aduersus,erga,& notādū est aduersus i bonā partē dictū esse,sic Ter.in and.Et id gratū fuisse aduersum te habeo gratiā.¶ Cui tu.s.offm̄.q.d.nulli.¶ Prater me:præter mihi φιλοσοφουμενα a philosophis tractata a verbo φιλοσοφεομαι καὶ φιλοσοφουμαι. est participiū passiuū:intelligit aūt vt puto officioꝶ libros quos tp̄ibus illis scripsit.¶ Reditū.i.in vrbē ex bello ciuili.¶ Effeceras vt eēm illi familiarissimus.Quorsum.s.dicta est a me.i.quā ob cām,ad quē finē.¶ Quia.missio causæ.¶ Hæc quæ a me supra cōmemorata sunt.¶ Testata manifestata in significatione passiua.sicut notauimus etiam lib.ii.¶ Illustria.clara.

HVBER. Ambitio. Gluten. Formiæ. Trebula. Trebia. Tarētum. Assessio. Assidere. Aduersus. Testatus.

non habet. Dilexi te,quo die cognoui,meq́; a te diligi iudicaui. Tuus deinde discessus,isq́; diuturnus,ambitio nostra,& vitæ dissimilitudo non est passa voluntates nostras consuetudine conglutinari. Tuum tamē erga me animum agnoui multis annis ante bellum ciuile,cū Cæsar esset in Gallia. Quod.n.vehementer mihi vtile esse putabas,nec inutile ipsi Cæsari, pfecisti,vt ille me diligeret,coleret,haberet in suis. Multa ꝑtereo,quæ tp̄ibus illis inter nos familiarissime dicta,scripta,cōicata sunt.grauiora.n.sunt cōsecuta. Et initio belli ciuilis cum Brundusium versus ires ad Cæsarem,venisti ad me in Formianū. Primum hoc ipsum quanti,præsertim tp̄ibus illis? Deinde oblitum me putas consilii,sermonis,humanitatis tuæ? quibus rebus interesse memini Trebatium. Nec vero oblitus sum literarum tuaꝶ,quas ad me misisti,cū Cęsari obuiam venissem ī agro,vt arbitror,Trebulano. Secutū illud tp̄s est,cum me ad Pompeiū proficisci siue pudor meus coegit,siue offm̄,siue fortuna. quod officium tuū,quod studium vel in abs̄tem me,uel in p̄sētes meos defuit? quē porro oēs mei & mihi,& sibi te amiciorē iudicauerunt? Veni Brūdusiū:oblitum'ne me putas,qua celeritate,vt primum audieris,ad me Tarento aduolaris? quæ tua fuerit assessio,oratio,cōfirmatio aī mei fracti cōmuniū miseriarum metu? Tandem aliqn̄ Romæ esse cœpimus:qd defuit nostræ familiaritati in maximis rebus? Quonāmodo me gererē aduersus Cæsarem,vsus tuo cōsilio sum. In reliquis officiis cui tu tribuisti,excepto Cæsare,præter me,vt domū ventitares,horasq́; multas sępe suauissimo sermone cōsumeres? tū,cum ēt,si meministi,vt hæc φιλοσοφουμενα scriberem,tu me impulisti? Post Cæsaris reditum quid tibi maiori curæ fuit,q̄ vt essem ego illi quamfamiliarissimus? quod effeceras. Quorsum igitur hæc oratio lōgior,q̄ putarā? quia sum admiratus te,q hæc nosse deberes,qcq̄ a me cōmissum,qđ esset alienū nostra amicitia,credidisse. Nā præter hæc,quæ commemoraui,quæ testata sunt,& illustria,habeo multa

¶ DILEXI.q primus gradus amoris est te sup.eo die quo cognoui.s.primum te,& iudicaui me diligi a te. ¶ Deinde discessus tuus.s.a patria,& is diuturnus.i.diu durans: ambitio nostra.i.æmulatio in obtinendis honoribus quas brigas Galli vocant.¶ Et dissimilitudo vitæ,qa ego domi,tu foris agere delectabaris:nō est passa volūtates nostras conglutinari.i.consolidari consuetudine.i.cōmercio & cōtione vitæ.¶ Ego tn̄ cognoui aīum tuū.i.beneuolentiā tuā erga me multis annis ante bellū ciuile.s.inter Cæsarē & Pōp.cū Cæsar esset in Gallia. Tu.n.pfecisti.s.tūc id quod putabas esse valde vtile mihi,nec inutile ipsi Cæsari.s.vt ille diligeret:coleret,hēet in suis.i.īter sibi charissimos me. Ego ptereo.i.ptrāseo multa q̄ dicta:scripta cōicata sunt inter nos illis tp̄ibus:familiarissime.i.vt iter maxime familiares.¶ Enī .i.qa grauiora.i.maiora testimonia familiaritatis & amicitiæ sunt consecuta & initio belli ciuilis cū ires Brūdusium versus ad Cæsarē venisti ad me in Formianū.i.agrū & villam primū quanti sup.putas æstimandū:hoc ipsum.s.deflectere se de via,ut visas amicum:p̄sertim tp̄ibus illis.s.tā dubiis & suspectis.q.d.haud dubio maximi.¶ Deinde p.q.d.scio ꝙ non putas,aut nō debes putare me oblitū cōsilii.sermonis:humanitatis tuæ. Quibus rebus memini Trebatiū interesse. Videmus quod Agræcius adnotauit memini fere p̄nti ɔiungi.¶ Nec vero oblitus sum līaꝶ tuaꝶ, quas misisti ad me,cū venissem obuiā Cæs.in agro Trebulano, vt arbitror.i.si recte recordor,illud tp̄s est secutum: cū.i. quo tempore:siue pudor meus siue officiū: siue fortuna.i.fors iniqua mihi coegit me proficisci ad Pompeium:non dicit contra Cæsarem:quasi non tam odio Cæsaris q̄ amore Pompeii in bellum profectus sit,quod officium tuum:& supple quod studium tuum:defuit vel in me absentem,vel in meos præsentes,quasi dicat nullum.Porro:id est sed quem omnes mei iudicauerunt amiciorem:id est magis amicum & mihi, & sibi,te id est q̄ te quasi dicat nullum profecto.Ego veni Brundusium:putas ne me oblitum qua celeritate aduolaris pro aduolaueris.i.accurreris Tarento.i.Tarentum:est autem datiuus localis,quem octauum casum quidam vocant:vt, It clamor cœlo.i.in cœlum ad me vt primum audieris.s.me adesse & quæ.i.qualis fuerit assessio.i.apud me sessio tua q̄ sup.oratio:scilicet tua,quæ confirmatio animi mei fracti.metu communium miseriarum,quasi dicat iucundissima & amicissima.Nos tandem cœpimus esse aliquando Romæ.quid defuit familiaritati nostræ in maximis rebus.¶ Ego vsus sum consilio tuo quonāmodo gererem me aduersus Cæsa.vbi aduersus non capitur in malam partem.¶ In reliquis officiis,cui tribuisti præter me.i.præter quam mihi,excepto Cæsare.vt ventitares.i.frequenter venires,domum.i.eius, & consumeres sæpe multas horas sermone suauissimo:tum.i.tunc cū.i.quando tu impulisti meū meministi.i.si forte tenes memoria,vt scriberem hæc φιλοσοφουμενα philosophumena.i.a philosophia tractata aut hos philosophicos tractatus vt libros officiorum,de amicitia.de senectute.de paradoxis.de quæstionibus Tusculanis.¶ Quid fuit tibi maiori curę post reditum Cæsaris.s.e pugna Pharsalica a.se feliciter,pugnata:q̄ vt ego essem q̄ familiarissimus illi.s. Cæsari quod effeceras.¶ Aliter tamen ad Cassium & Brutum scribet.Quorsum igitur hæc.i.mea oratio longior sup.tendat: quæres sup.responsio.¶ Quia sum admiratus,te qui deberes nosse.i.cognoscere hæc.s.dicta testimonia amoris credidisse quicq̄ commissum esse a me,quod esset alienum ab amicitia nostra.¶ Nam ego habeo multa.

ASCEN. Memini.

HVBER. ¶ROGANDI: interrogandi. ¶Aut auferendi: aut eripiendi aliquid. ¶Sed quæ: dicit hoc esse multo arrogãtiore\[m\] q̃ fuerit Cæsar: quem regem fuisse queruntur: quod Cæ. nunq̃ prohibuit: quo minus amaret Matius: quos vellet: cum isti qui eripuerunt sibi amicum Cæsarem velit efficere, ne eos diligat quos velit. ¶Carpendo: rep̃hendẽdo me. ¶Modestiæ: moderatio. ¶Similes mei constantes: qui nulla re possint deterreri ab officio amicitiæ, qualẽ me esse vident. ¶Quam similes fui: qui putauit amico mortuo nullam eius memoriam seruandam esse. ¶Rhodi: de qua dictũ est lib. iiii. in epistolis ad Marcellum. ¶Degam: viuam. ¶Interpellarit: impedierit. ¶Simplicem: syncerum verum: contra duplex pro fallaci ponitur. Horatius. Aut cursus duplicis per mare Vlyxei: licet quidam aliter exponant.

Simplex Duplex

rogandi quidem aliquid, aut auferendi causa frequẽtes ventitasse reperies, Sed quæ hæc est arrogãtia, q\[uo\]d Cæsar nunq̃ interpellauit, quin, quibus vellem, atq\[ue\] etiam quos ipse non diligebat, tamen iis vterer: eos, q\[ui\] mihi amicum eripuerunt, carpẽdo me, efficere conari, ne quos velim, diligam? Sed nõ vereor, ne aut meę vitæ modestia parum valitura sit in posterum contra falsos rumores: aut ne etiam ii, qui me non amant propter meam in Cæsarem constantiã, non malint mei, q̃ sui similes amicos habere. Mihi quidem si optata contingent: quod reliquum est vitę, in ocio Rhodi degam, sin casus aliquis interpellarit: ita ero Romæ, ut recte fieri semp\[er\] cupiã. Trebatio nostro magnas gratias ago, q\[uod\] tuum erga me animum simplicem, atque amicum aperuit: & q\[uod\] eum, quem semper dilexi lubẽter, quo magis iure colere, atq\[ue\] obseruare deberẽ, fecit. Bene vale, & me dilige.

ASCEN. ¶ROGANDI: aut auferẽdi aliq\[ui\]d ab eo. ¶Sed quæ. i. q̃lis est hæc arrogantia. i. Superbia q\[uod\] Cæsar. s. Iulius nunq̃ interpellauit. i. impediuit, qui vterer quibus vellẽ: atq\[ue\] etiã iis, tamen. i. nihilominus: quos ipse non diligat: eos qui eripiunt mihi amicum: conari efficere carpendo. i. rodendo & reprehendendo me: ne diligam quos velim. ¶Sed non vereor ne aut modestia vitæ meæ, sit valitura parum in posterum contra falsos rumores: aut ne etiam ii, qui non amant me propter constantiam meam. i. constantem amorem meũ & fidem in Cæsarem eis inuisum: non malint habere amicos similes mei. s. qui amicum etiam post mortẽ amore prosequor, q̃ sui. s. qui incõstãtes sunt. ¶Quidem. i. certe: si optata contingent mihi: degam. i. transigam Rhodi in ocio. s. vacatione a munere publico & negocio militari: id sup. vitæ. quod est reliquum. i. relictũ mihi adhuc viuendũ. ¶Sin. i. sed si aliquis casus interpellarit. i. impediuerit quo minus viuam Rhodi in ocio: ego ero Romæ ita, vt cupiam sup. omnia fieri semper, recte: aut vt cupiam recte. i. nihil fieri vt sim illic in ocio. Sicut in Teren. Tum quod illi de recte est. i. nihil est: quare aũt recte pro nihil dixerit ostendit subdens: nam nihil dicere. i. dicere q\[uod\] nihil mihi sit quod dem illi: est religio. i. metu mali oĩs cauendum. Putabant. n. sup\[er\]stitiosi illi mortales si dixissent sibi nihil esse nil etiam futurum & si interroganti quis me petiit: nullus respondisset puer se a nullo deinceps expetendos, vnde respõdere solebat: bona fortuna here. i. nullus. ¶Ego ago Trebatio nostro magnas gratias: q\[uod\] aperuit animum tuũ simplicem. i. non dolosum atq\[ue\] amicum erga me. & fecit quo. i. vt deberem iure. i. merito magis colere atq\[ue\] obseruare. i. cauere ne lædam eum quem dilexi, semper libenter. i. quantum in me fuit, hoc est te. Vale bene: quia valetudo ẽt mala est: & dilige me.

¶Ex Epistola. Magnam voluptatem.
¶Respondebo criminibus æmulorum meorum.

M. T. Cicero C. Matio S. P. D. 34.

NOndum satis constitui, molestiæ ne plus, an voluptatis attulerit mihi Trebatius noster hõ tum plenus officii, tũ vtriusq\[ue\] n\[ost\]r\[u\]m amantissimus. Nã cum in Tusculanum vesperi venissem: postridie ille ad me, nondum satis firmo corpore cum eẽt, mane venit. Quẽ cum obiurgarẽ, q\[uod\] parũ valetudini parceret: tum ille nihil sibi fuisse longius, q̃ vt me videret. Numquidnam, inquã, noui? Detulit ad me q̃relam tuam: de qua prius, q̃ r\[espo\]ndeo, pauca præponã. Quantũ memoria repetere p̃terita possum, nemo est mihi te amicus antiquior. sed VETVSTAS hẽt aliquid cõmune cũ multis; amor

HVBER. NOndum: Hæc epistola videtur pręponenda superiori: nam cum Trebatius in Tusculanum ad Ciceronẽ venisset: exposuit ei querelam Matii de Cice. q\[uod\] Cic. tulisset suffragium legi, quæ facta esset de efficiendis omnibus, quæ Cæ. instituerat commentariis suis. Itaq\[ue\] Cice. se excusaturus longius repetit & initium & causas amicitiæ: quæ sibi cum Matio fuit: ostendit non modo eũ non accusasse: sed potius defendisse: & q\[uo\]m\[od\]o defenderit exponit, & p\[ræ\]cipue quod ei obiiciebatur: vt supra visum est q\[uod\] Cæs. mortuum diligeret: & amissum doleret: Optat aũt Cic. ad eũ delatos fuisse sermones, quos de eo habuerit: & præcipue de eius moderatiõe, & initio bellorum ciuiliũ: & post ipsa bella. ¶Constitui: iudicaui. ¶Firmo: valido: sano. ¶Obiurgarem: reprehenderem. ¶Parceret, rõnẽ haberet. ¶Tũ ille. s. respondit. ¶Longius: desyderatius quod videret longioris moræ. ¶Detulit: denunciauit. ¶Cõmune cum multis: quia multi possunt vetusti esse.

ASCEN. NOn &c. Hæc epistola videtur superiori præponenda. Nam cum Trebatius in Tusculanum ad Cic. venisset: exposuit & querelam Matii de Cicerone: q\[uod\] tulisset suffragium legi de efficiendis omnibus: quæ Cæsar instituerat commentariis suis: vnde se excusaturus Cicero repetit longius causam amicitiæ cum Mario: docet q\[uod\] se eum potius defendisse q\[uam\] accusasse, optat q\[ue\] ad eum delatos fuisse sermones, quos de eo habuerit, & potissimum de moderatione eius circa bella ciulia. ¶Ordo est. Ego nondum constitui: id est definiui ac decreui satis, ne: id est an Trebatius noster attulerit mihi plus molestiæ an voluptatis. Trebatius inquam hõ tum plenus officii, tum amantissimus vtriusq\[ue\] nostrum. i. tui & mei. ¶Nam cum venissem vesperi. i. hora vespertina: in Tusculanum: scilicet prędium & villam meam, ille venit ad me postridie. i. die proximo secuto, cum esset mane: ens supple corpore nondum satis firmo. i. adhuc aliquantulum infirmo præ valetudine, ægrotauerat enim. ¶Quem eum obiurgarem q\[uod\] parceret parum valetudini. scilicet infirmæ, tum ille, supple respondit mihi nihil fuisse sibi longius, id est desyderatius, quia quæ longe absunt maiore cruciatu desyderamus, quam vt videret me Inquam. i. animo tunc illi, nunquid nam noui sup. eẽt: aut afferret. Et supple ille tũc. Detulit ad me. i. enarrauit mihi, querelam tuam, de qua priusquam respondeam. i. me purgem: præponam pauca. s. ad purgationem accommoda, & fidem factura. ¶Quantum ego possum repetere memoria. i. recordari præterita, nemo id est nullus est mihi amicus antiquior. i. vetustior & charior, nam vtrunq\[ue\] significat antiquum, mihi te id est q̃ tu. ¶Sed vetustas habet aliquid commune cum multis: quia multos æque diu amaui ac te, amor non habet, scilicet quicquam, cõmune cum multis, quia te plus q̃ cæteros amaui.

¶Non

¶NON hēt.s. aliquid cōe cum multis:quia amo singulariter. ¶Diuturnus:longi temporis dum esses in Gallia cū Cæs. per decennium. ¶Ambitio:honoꝝ petitio. ¶Dissimilitudo:quia tu pegrinatione ego ciuitate delectatus, tu te militari ego ocio & ciuilibus officiis. ¶Cōglutinari:cōiungi colligari. Glute.n. genus est collæ tenacissime:vt ōndit Vir.lib.iiii. Geor. ¶Grauiora:maiora in formian ∵ itus meū apud formias, qd oppidum est Campaniæ. ¶Hoc ipsum.s.φ veneris ad me. ¶Quanti.s.putas.me fecisse. ¶Illius.qbus eras in magna authoritate apud Cęs. ¶Cōsilii:quod dabas mihi. ¶Trebulano: Trebulæ:est aūt Trebula oppidū Cāpaniæ mediterraneū, vt scrib. Ptolemæus, nō aūt idē fluuius q Trebia dr:vt quidam falso opinātur. ¶Pudor quia pudebat me deesse ei: cui multū debebā. ¶Officiū.tuēdæ reip. Fortuna.felicitas mea. ¶Quod studiū.q.d.nullū. ¶Aduolaris: celeriter veneris. ¶Tarento:quæ ciuitas est Calabriæ dicta a Tara filio Neptuni.aucta deinde a Laconibus, q duce Pallanto illuc aduentātes expulsis incolis eā tenuerūt, vt Iustinus lib.iii. ¶Assessio: familiaris apud me sedēdo cōmoratio. Assidere .n.est iuxta sedere. Hor.in ser. Hēs q assideat:fomēta paret. ¶Aliqñ:post longū tp̄s:postq̄ Cæs.reꝝ potitus est. ¶Quid defuit.q.d.nihil. ¶Aduersus, erga, & notādū est aduersus i bonā parte dictū esse,sic Ter.in and. Et id gratū fuisse aduersum te habeo gratiā. ¶Cui tri.s.offm.q.d.nulli. ¶Præter me:præter mihi φιλοσοφουμενα a philosophis tractata a verbo φιλοσοφεομαι καὶ φιλοσοφουμαι. est participiū passiuū:intelligit aūt vt puto officioꝝ libros quos tpibus illis scripsit. ¶Reditū.i.in vrbē ex bello ciuili. ¶Effeceras vt eēm illi familiarissimus. Quorsum.s.dicta est a me.i.quā ob cām, ad quē finē. ¶Quia.ratio causæ. ¶Hæc quæ a me supra cōmemorata sunt. ¶Testata manifestata in significatione passiua.sicut notauimus etiam lib.ii. ¶Illustria.clara.

Ambitio Gluten Formiæ Trebula Trebia Tarētum Assessio Assidere Aduersus Testatus

non habet. Dilexi te,quo die cognoui,meq; a te diligi iudicaui. Tuus deinde discessus,isq; diuturnus,ambitio nostra,& vitæ dissimilitudo non est passa voluntates nostras consuetudine conglutinari. Tuum tamē erga me animum agnoui multis annis ante bellum ciuile,cū Cæsar esset in Gallia. Quod.n.vehementer mihi vtile esse putabas,nec inutile ipsi Cæsari, pfecisti,vt ille me diligeret,coleret,haberet in suis. Multa p̄tereo,quæ tpibus illis inter nos familiarissime dicta, scripta,cōicata sunt.grauiora.n.sunt cōsecuta. Et initio belli ciuilis cum Brundusium versus ires ad Cæsarem,venisti ad me in Formianū. Primum hoc ipsum quanti,præsertim tpibus illis! Deinde oblitum me putas consilii,sermonis,humanitatis tuæ! quibus rebus interesse memini Trebatium. Nec vero oblitus sum literarum tuaꝝ,quas ad me misisti,cū Cęsari obuiam venissem ī agro,vt arbitror,Trebulano. Secutū illud tp̄s est,cum me ad Pompeiū proficisci siue pudor meus coegit,siue offm̄,siue fortuna. quod officium tuū, quod studium vel in abn̄tem me,uel in p̄ntes meos defuit! quē porro oēs mei & mihi,& sibi te amiciorē iudicauerunt? Veni Brūdusiū:oblitum'ne me putas, qua celeritate, vt primum audieris, ad me Tarento aduolaris: quæ tua fuerit assessio,oratio,cōfirmatio aī mei fracti cōmuniū miseriarum metu! Taudem aliqñ Romæ esse cœpimus:qd defuit nostræ familiaritati in maximis rebus? Quonāmodo me gererē aduersus Cæsarem,vsus tuo cōsilio sum. In reliquis officiis cui tu tribuisti,excepto Cæsare,præter me, vt domū ventitares,horasq; multas sępe suauissimo sermone cōsumeres? tū,cum ēt,si meministi,vt hæc φιλοσοφουμενα scriberem,tu me impulisti? Post Cæsaris reditum quid tibi maiori curæ fuit,q̄ vt essem ego illi quamfamiliarissimus? quod effeceras. Quorsum igitur hæc oratio lōgior,q̄ putarā? quia sum admiratus te,q hæc nosse deberes,qcq̄ a me cōmissum, qđ esset alienū nostra amicitia,credidisse. Nā præter hæc,quæ commemoraui, quæ testata sunt, & illustria, habeo mulia

¶DILEXI.q primus gradus amoris est te sup. eo die quo cognoui.s.primum te,& iudicaui me diligi a te. ¶Deinde discessus tuus.s.a patria, & is diuturnus.i.diu durans: ambitio nostra.i.æmulatio in obtinendis honoribus quas brigas Galli vocant. ¶Et dissimilitudo vitæ,qa ego domi,tu foris agere delectabaris:nō est passa volūtates nostras conglutinari.i.consolidari consuetudine.i.cōmercio & cōione vitæ. ¶Ego tn̄ cognoui aium tuū.i.beneuolentiā tuā erga me multis annis ante bellū ciuile.s.inter Cæsarē & Pōp.cū Cæsar esset in Gallia. Tu.n.pfecisti.s.tūc id quod putabas esse valde vtile mihi,nec inutile ipsi Cæsari.s.vt ille diligeret:coleret,hēet in suis.i.itet sibi charissimos me. Ego p̄tereo.i.prāseo multa q̄ dicta:scripta cōicata sunt inter nos illis tpibus:familiarissime.i.vt iter maxime familiares. ¶Eni .i.qa grauiora.i.maiora testimonia familiaritatis & amicitiæ sunt consecuta & initio belli ciuilis cū ires Brūdusium versus ad Cæsarē venisti ad me in Formianū.i.agrū & villam primū quanti sup.putas æstimandū:hoc ipsum.s.deflectere se de via,ut visas amicum:p̄sertim tpibus illis.s.tā dubiis & suspectis.q.d.haud dubio maximi. ¶Deinde p.q.d. scio φ non putas,aut nō debes putare me oblitū cōsilii,sermonis:humanitatis tuæ. Quibus rebus memini Trebatiū interesse. Videmus quod Agræcius adnotauit memini fere p̄nti cōiungi. ¶Nec vero oblitus sum liraꝝ tuaꝝ, quas misisti ad me,cū venissem obuiā Cæs.in agro Trebulano, vt arbitror.i.si recte recordor,illud tp̄s est secutum: cū.i. quo tempore:siue pudor meus siue officiū: siue fortuna.i.fors iniqua mihi coegit me proficisci ad Pompeium:non dicit contra Cæsarem:quasi non tam odio Cæsaris q̄ amore Pompeii in bellum profectus sit, quod officium tuum: & supple quod studium tuum:defuit vel in me absentem, vel in meos præsentes, quasi dicat nullum. Porro:id est sed quem omnes mei iudicauerunt amiciorem:id est magis amicum & mihi, & sibi, te id est q̄ te quasi dicat nullum profecto. Ego veni Brundusium:putasne me oblitum qua celeritate aduolaris pro aduolaueris.i.accurreris Tarento.i. Tarentum:est autem datiuus localis, quem octauum casum quidam vocant:vt, It clamor cœlo.i.in cœlum ad me vt primum audieris.s.me adesse & quæ.i.qualis fuerit assessio.i.apud me sessio tua q̄ sup. oratio:scilicet tua, quæ confirmatio animi mei fracti.metu communium miseriarum, quasi dicat iucundissima & amicissima. Nos tandem cœpimus esse aliquando Romæ. quid defuit familiaritati nostræ in maximis rebus. ¶Ego vsus sum consilio tuo quonāmodo gererem me aduersus Cæsa. vbi aduersus non capitur in malam partem. ¶In reliquis officiis, cui tribuisti præter me.i.præter quam mihi, excepto Cæsare. vt ventitares.i.frequenter venires, domum.i.eius, & consumeres sæpe multas horas sermone suauissimo:tum.i.tunc cū.i.quando tu impulisti me:si meministi.i.si forte tenes memoria, vt scriberem hæc φιλοσοφουμενα philosophumena.i.a philosophia tractata aut hos philosophi os tractatus vt libros officiorum, de amicitia. de senectute. de paradoxis. de quæstionibus Tusculanis. ¶Quid fuit tibi maiori curę post reditum Cæsaris.s.e pugna Pharsalica a se feliciter, pugnata:q̄ vt ego essem q̄ familiarissimus illi.s. Cæsari quod effeceras. ¶Aliter tamen ad Cassium & Brutum scribet. Quorsum igitur hæc.i.mea oratio longior sup.tendat: quæres sup. responsio. ¶Quia sum admiratus, te qui deberes nosse.i.cognoscere hæc.s.dicta testimonia amoris credidisse quicq̄ commissum esse a me, quod esset alienum ab amicitia nostra. ¶Nam ego habeo multa.

ASCEN. Memini

HVBER. Lepos

¶ OCcultiora. secretiora. ¶ Cōsiliū. sapientia. ¶ Grauitas. cōstātia. ¶ Lepos. suauitas moꝝ & verboꝝ. ¶ Lrę. cognitio lraꝝ. ¶ Quapp. post longā digressionē reuertit Ci. ad mtionē querelæ Matii. ¶ Tulisse suf. dedisse vocē tuam: approbas se illā legem, qua decernebat, vt q̃ Cæ. statuisset efficerent. ¶ Non cre. id. n. est ꝓpriū viri sapiētis non facile credere criminationibus oblatis. ¶ Dignitas facit vt aiaduertaẽ. qa oia facta eoꝝ, qui excelso loco sunt obscura esse non pñt. Iuue. Oē animi vitiū tanto ꝯspectius in se crimē habet, quāto maior q peccat hẽ. ¶ Maleuolētia. s. facit. ¶ Durius. asperius, in peiorem partē: qa cū aliquē odimus: qcqd facit, ēt si rectū sit: semp in deteriorē partē accipitur, sicut vtilissimi labores mei & vigiliæ ab inuidis meis. ¶ Ea q̃. de te proferunẽ. ¶ Alia. quæ dicatis fecisse. ¶ Piç. ex offō. ¶ Curatione. ludoꝝ de qua ipse Matius in ꝑcedenti epl'a mētionē fecit. ¶ Sed ho. cū. Cic. ꝑponit duplicē opinionē de offō Matii: latenter innuit vtrū magis sit sequendum. ¶ Illa duo. s. quæ sequunẽ. ¶ Expertē immunē. Scilicet te fuisse authorē suasorē. ¶ Moderandæ, ne Cæs. faceret in victos oia, quæ iure victoriæ potuisset. ¶ Qui non as. mi. i. qui idē nō faterenẽ. ¶ Habeo grām. obligatus sum. ¶ Cām. qa retulit mihi querelā, ex qua inductus sum vt ad te scriberē. Nisi cre. nisi admiseris eam excusationem, quam afferūt. ¶ Expertem. imunem. ¶ Grauius. molestius. ¶ Alienius a te. i. quod minus ad te pertineat.

occultiora, quæ vix verbis exeq possum. Omnia me tua delectant, sed maxime maxima cum fides in amicitia, consilium, grauitas, cōstantia, tum lepos, humanitas, literæ. Quapropter redeo nūc ad querelā. Ego te suffragium tulisse in illa lege, primum non credidi. deinde, si credidissem, nunq̃ id sine aliqua iusta causa existimarem te fecisse. Dignitas tua facit, vt animaduertatur, quicquid facias: Maleuolētia aūt hominum, vt nonnulla durius, q̃ a te facta sint, proferantur. Ea si tu non audis, quid dicam, nescio. equidem siquando audio, tā defendo, q̃ me scio a te contra iniquos meos solere defendi. Defensio autem est duplex. Alia sunt, quæ liquido negare soleam, ut de isto ipso suffragio. Alia, quæ defendam a te pie fieri, & humane, vt de curatione ludorum. Sed te hominem doctissimum non fugit, si Cæsar Rex fuerit, quod mihi quidem videẽ, in vtranq; partem de tuo officio disputari posse: vel in eam, qua ego vti soleo, laudandā esse fidem, & humanitatem tuam, qui amicum etiam mortuum diligas: vel in eam, qua nonnulli vtuntur, libertatem patriæ, vitæ amici anteponendam. Ex his sermonibus vtinā essent delatæ ad te disputationes meæ. Illa vero duo, quæ maxima sunt laudum tuarum, quis aut libētius, q̃ ego commemorat, aut sæpius: te & non suscipiendi belli ciuilis grauissimum authorem fuisse, & moderādæ victoriæ? In quo qui mihi non assentiretur, inueni neminem. Quare habeo gratiam Trebatio familiari nostro, qui mihi dedit causam harum literarum: quibus nisi credideris: me omnis officii, & humanitatis expertem iudicaris, quo nec mihi grauius quicq̃ potest esse, nec a te alienius. Vale.

ASCEN. ¶ OCcultiora. i. secretiora indicia vere amicitiæ quæ vix possum exequi. i. exprimere verbis præter hæc quæ cōmemoraui quæ sunt testata. i. testibus comprobata & pro. i. illustria. i. clara & manifestaria. ¶ Omnia tua. s. dicta & facta delectant me, sed maxime. i. pręcipue maxima, cum. s. ita sit ꝙ me delectent: fides in amicitia: consilium, grauitas, constantia, tum sup. verum est apertius ꝙ me delectent: lepos. i. suauitas loquendi humanitas. i. suauitas viuendi, & literæ. i. eminentia doctrinę, quæ licet maiora non sunt q̃ fides consilium: grauitas, constantia: plus tamen earundem rerū studiosos delectare solent. ¶ Quapropter redeo nunc ad q̃relam. s. quam dicunt te de me fecisse. ¶ Ego primum nō credidi te tulisse suffragium. i. assensum & fauorem in illa lege. s. qua decretū est, vt quæ Cæsar statuerit, rata haberentur. ¶ Deinde si credidissem ego nunquā existimarē te fecisse id sine aliqua iusta cā. ¶ Dignitas tua facit, vt aiaduertaẽ. i. diligenter consyderetur: quicquid facias: maleuolētia autem hoium facit, vt nonnulla proferanẽ. i. diuulgentur durius q̃ sint facta a te. ¶ Si tu non audis ea. s. quæ proferunẽ durius q̃ sint facta a te nescio quid dicam. q. d. si auderem dicere te surdastrum. ¶ Equidem. i. ego quidem: si audio qñ. i. qñque sup. ea ego tam. i. tantopere defendo sup. ea quā. i. quātopere, ego scio me solere defendi a te contra iniquos. s. de me cēsores. ¶ Autem. i. sed defensio est duplex, qa alia sunt quæ soleam aliqñ negare, vt de isto ipso suffragio. i. facto in legē latam, alia sup. sunt quæ defendam. i. defendendo asseram fieri a te pie & humane. Vt de curatione ludorum, scilicet funebrium in honorem Cæsaris. ¶ Sed non fugit te hominem doctissimum: id est tu bene scis eum scis homo doctissimus: si Cæsar fuerit rex, quod quidem videtur mihi posse disputari de officio tuo. s. in illum exhibito, in vtranq; partem & bonam & malam, vel in eam sup. partem, qua ego soleo vti: videlicet fidem & humanitatem tuam in Cæsarem esse laudandam, qui diligas amicum etiam mortuum vel in eam sup. partem, qua nonnulli vtuntur, sup. dicentes: libertatem patriæ esse anteponendam. i. præferendam: vitæ amici. i. Cæsaris tibi. ¶ Vtinam disputationes meæ essent ad te, ex his sermonibus. ¶ Vero. i. sed quis commemorat aut libentius aut sæpius q̃ ego: illa duo quæ sunt maxima. i. præcipua capita laudum tuarum te fuisse grauissimum authorem belli ciuilis non suscipiendi. s. a Cæsare contra Pompeiū, & victoriæ moderandæ. i. modeste habendæ, in quo. s. iudicio de te: ego neminem inueni, qui nō assentiretur mihi. ¶ Quare ego habeo gratiam Trebatio familiari nostro, qui dedit mihi cām harum literarum. s. ad te scribendum, quibus nisi credideris: tu iudicaris pro iudicaueris, me expertem. i. sine participatione hoc est habentem nihil omnis officii & humanitatis: quo. s. iudicio tuo nec quicquam potest esse grauius. id est molestius mihi: nec alienus a te. Vale.

HVBER. DVbitāti. Profecturus Cic. legatus in Græciam, vt in argumento epistolæ primæ lib. x. diximus: esset q; in dubitatione iret ne an non, consulit Oppium qui & per literas, & per Atticum quid sentiret de ea profectione ita aperuit, vt Cice. sibi faciendum putaret quod ille consuluisset, quod hac epistola fatetur: & cōmemorat aliud cōsilium, quod olim sibi datum est sapientissime ab eodē Oppio, simul & q̃ iustis causis eum semper dilexerit. Postremo eum orat, vt & amorem suū erga se seruet, & omnia sua tueatur. ¶ Quod scit. quam rem scit. ¶ Consilio. deliberatione. ¶ Profectionis. in græciam: vt supra, & abiuit proficiscens in Græciam. ¶ In vtranq; partem. vt vulgo dicitur pro & contra. i. vt irem: vt non irem.

M.T.C. M. Oppio S. 3 [illegible]

DVbitanti mihi, quod scit Atticus noster, de hoc toto consilio profectionis, ꝙ in vtranque partem in mentem multa veniebant,

ASCEN. DVbitanti &c. Profecturus Cicero legatus in Græciam, dubitansq; vtrum iret: cōsuluit per literas Oppium de ea re: qui & per literas & per Atticum quid sentiret ita aperuit, vt Cicero sibi faciendum putaret, quod ille cōsuluisset, quod hac epistola fatetur commemorans & aliud consilium ab Oppio datum. Orat q; demum vt amorem sui conseruet. Ordo est. Iudicium & consilium tuum accessit mihi.

¶ Magnum

HVBER.

MAGNVM pondus,magnus effectus,magnū momentum. Ad tollendam dubitationem,nam cum animus est in dubio paulo momento huc vel illuc impellitur. Quid videretur tibi.quid iudicares. In capiēdo prudentiā.quod te mete oībus non crederes,quod non facile supplantari posses. Fidem.fidelitatem,quia consuleres tātmodo quod videretur esse & honestum & vtile. Consuluissem te.interrogassem petiuissem a te consilium. Consulerem dignitati meę.id est vt facerem quod dignitas mea exigeret. Quid sentires.quid iudicares quid in animo haberes.Nam cum scires nō licere mihi non præstare officium meum:& Pompeio cui plurimum debebam & reip.quæ mihi semper charissima fuit, non aperte dixisti vt irem ad Pompeium:ne videreris mihi contra Cæsarem consulere,quo cum tunc eras: sed fideliter consulere cupiens suasisti:vt faciam quod dignitas mea postularet:quod æque fuit,ac si dixisses,vt irem ad Pōp. Religionem:sanctitatem:quia neq; contra Cæsa.mihi consuluisti: neq; contra dignitatem meam. Quod.i.quia. est aūt probatio religionis consilii:neq; exponendum est.quod pro sed: vt quidam dicit. Amicissimum. Cæ. Malle aliud.scilicet vt ad se irem. Equidem.cōmemorat Cic.& amicitiam & causas amicitiæ inter se & Oppium. In magnis periculis. aut tempore bellorum ciuilium, cum eram cum Pompeio: aut tempore exilii mei. Præsentis.qui erant Romæ. Reditum.in patriam. Senserim.iudicauerim. Prædicarim. publice dixerim. Animaduerterem. considerarem, attenderem. Grauissimum.maximum:id est maxime iudicasti me & fidelem & constantem. Comprobaro. mihi placere & gratum esse ostendero. Non putabo me hominem,existimabo me alienum ab omni humanitate. Etsi.quasi parenthesis quandam. Magis more:id est magis ex consuetudine:quia ita mos est scribendi:licet non sit opus. Quæ.scilicet mea menda a te. Erimus nacti.habebimus. Vberiores:id est,prolixiores & pleniores. Hoc.quantum des operam bene valere.

magnum pondus accessit ad tollendam dubitationē, iudicium,& cōsilium tuum.Nam & scripsisti aperte, quid tibi videretur: & Atticus ad me sermonem tuū pertulit.Semper iudicaui,in te & in capiendo cōsilio prudentiam summam esse, & in dando fidem. maximeq; sum expertus,cum initio ciuilis belli per literas te consuluissem,quid mihi faciēdum esse censeres:eūdum ne ad Pompeium,an manēdum in Italia. Suasisti,vt cōsulerem dignitati meæ.ex quo, quid sentires, intellexi. & sum admiratus fidem tuam,& in consilio dando religionem:q;,cum aliud malle amicissimum tuum putares.antiquius tibi officium meum, q̄ illius voluntas fuit. Equidem & ante hoc tempus te dilexi,& semper me a te diligi sensi & cum abessem, atq; in magnis periculis essem, & me absentem, & meos pręsentes a te cultos & defensos esse memini.Et post meum reditum q̄ familiariter mecum vixeris, quæq; ego de te & senserim,& prædicarim,omnes,qui solēt hæc animaduertere,testes habemus. Grauissimū vero iudicium de mea fide,& de constantia fecisti, cum post mortem Cæsaris totum te ad amicitiam meam contulisti.quod tuum iudicium nisi mea summa beneuolentia erga te, omnibusque meritis comprobaro,ipse me hominem non putabo. Tu mi Oppi conseruabis amorem tuum (etsi more magis hoc quidē scribo,q̄ quo te admonendum pute) meaque omnia tuebere:quæ tibi ne ignota essent, Attico mādaui. A me autem,cum paulum ocii nacti erimus, vberiores literas expectato. Da operam, vt valeas.hoc mihi gratius facere nihil potes.

ASCEN.

MAGNVM pondus: id est momentum ad tollendam dubitationem mihi dubitanti.quod id est quam rem Atticus noster scit: de hoc toto consilio profectionis scilicet.i. in Græciam.q.i.quia multa veniebant mihi in mentem in vtranq; partem.i.eūdi & non eundi. Accessit dico magnū pondus omnia & scripsisti aperte quod videretur tibi. & Atticus pertulit ad me sermonem tuū. Ego iudicaui semper summam, & id est simul prudētiam esse in te in consilio capiendo, & fidem in dando.s.consilio & sum maxime expertus sup.illud:cum consuluissem te initio belli ciuilis,qd censeres faciendum esse,ne id est an eundum supp. esset ad Pompeium,an manendum in Italia.Suasisti vt consulerem id est prodessem dignitati meæ:ex quo intellexi quid sentires:& sum admiratus fidem tuam & religionem: id est metum deorum.in consilio dando:q; cum putares amicissimum tuum:scilicet Cæsarem:malle.aliud, officium meum.i.debitum munus,fuit antiquius:id est charius q̄ voluntas illius. Equidem:id est ego quidē dilexi te, & id est simul ante hoc tempus:& sensi semper me diligi a te, & memini cum abessem, & essem in magnis periculis, & id est simul me absentem, & meos præsentes cultos & defensos esse a te.Prudenter commemorat beneficia eius anteacta,vt inuitet ad noua:turpe enim videtur in tam gratos non augere beneficia. Et q̄:id est quantum familiariter vixeris mecum post reditum meū, & quæ ego & senserim & prædicarim de te habemus testes omnes:scilicet homines,qui solent animaduertere:id est considerare hæc:id est huiusmodi officia hominum inter se. Vero:id est sed,tu fecisti grauissimum:id est maximi momenti & ponderis iudicium de fide & constantia mea:cum contulisti se totum ad amicitiam meam post mortē Cæsa. Quod iudicium tuum nisi comprobaro:id est comprobauero,summa beneuolentia mea erga te & omnibus meritis: ipse id est egomet, putabo me non esse hominem,sed pecudem supple. O mi Oppi tu conseruabis amorem tuum.s.in me. Etsi:id est quanquam:ego scribo hoc quidem magis amore:id est ex vehementia amoris mei in te:q̄ quo,id est vt:aut lege q;: id est quid autem te admonendum supple esse, & tuebere:id est proteges omnia mea:quæ ne essent incognita tibi,mandaui Attico.s.vt tibi patefaceret. Autem:id est expectato a me literas vberiores,cum.i.quando nos erimus nacti.paululum.i.modicum ocii.Da operam,vt valeas:tu nihil potes facere mihi gratius hoc.s.q̄ vt eam operam des.s.vt valeas. Quoties autem illam aut similem particulam adpositam videmus, superfluum fuerit addere Vale. Est autem amantius dictum Cura aut da operam vt valeas,q̄ illud tritum vale. Sane in tota hac epistola Cicero id agit,vt se in amicitiam Oppii insinuet. Commemorans eius fidem & religionem:& sanctissimam amicitiam cum potius indicatur Ciceroni faciendum quod ex officio debuit hoc est Pompeium sequi:cui plurimum deuinctus erat: quam quod nouit amico sibi charissimo hoc est Cæsari magis placiturum fuisse. In quo facto dicit se admiratū eius religionē:hoc est, vt Vbertinus interpretatur sanctitatem:vt mihi autem placet:metum deorum:quos amicitiæ inseruiendo vltra id,quod verum & iustū est læderet. Scitum enim est Apud Au. Gel. pręceptum. Amicis inseruiendū vsq; ad aras seu deos.i.sic vt propter amicitiam iustitia & veritas nō lædantur. Vn̄ & ipse Cicero in Lęlio seu libro de amicitia dicit primam esse legem amicitię ne quid inhonestum rogemus ab amico,nec faciamus rogati. Hæc autem & huiusmodi breuitati studeas iubens prætereo.

HVBER. FInem. Ex argumentis primarum epistolarũ. & .xi. libri facilius cognoscuntur sequentium epistolarum argumenta. Sunt. n. ex eadem historia: itaq; breuius referent: cum interfectores Cæ. ex vrbe profugissent, & Anto. qui iã animum ad principatum intenderat pro libidine sua, omnia in vrbe ageret: quemadmodum olim egerat Cæsar: Cic. cum magno dolore ea cõmemorat, & ostendit omnem reliquam plene libertatis spem esse in M. Bru. ipso Cassio & Decio Bruto, quos ita incedit: vt ostendat eos frustra interfecisse Cæs. nisi remp. etiam regno M. Anto. liberent: quem adducit in odium, & inuidiam commemorans eius: tum iniquertum arrogãter facta. ſ Facio nul. ſi. quia semper te amabo .i. maxima laus Bruti & Cassii: de quibus cum se cogitare dicit, de tota rep. se cogitare affirmat, quasi resp. in eis cõsistat: ſ Præclarissime. cum magna laude, quia tutos reddiderat interfectores cum eo consilii, Cassius & M. Brutus descẽdissent; vel quia vt scribit Appia. cum senatu secreto consentiebat aduersus Anto. priusquam Syriam ab eo petere p̃sinsus esset. ſ Manabat. fluebat. ſ Vrbanũ ma. seditio, quæ erat in vrbe: & metus seruitutis. ſ Corroborabatur. confirmabatur. ſ Diffiderem. nullam fiduciã aut spem haberem. ſ Compressa. s. est vrbs. i. composita. ſ Reliqua. quæ supersunt facienda. ſ In vo. te & M. Bru. & D. Bru. ſ Quãquam expli. i. q̃q̃ expediamus & dicamus. ſ Quicq; pri. i. quodcũque maximũ: est autem explicemus imperatiui modi. ſ Tuemur. seruamus. ſ Regios nu. voluntates regias. ſ Id so. s. nutus regios. ſ Ille. Cæsar. ſ Probamus. confirmamus. ſ Ab il. Cæ. ſ Tabulæ. leges nouæ, hęc autem omnia quæ ab Ant. fieri dicit tegiæ sunt voluntatis & potestatis. ſ Immunitates dãt. i. exemptiones & vocationes munerum & onerum publicarum. ſ Describuntur. assignantur. ſ Falsa. quia dñt esse constituta & decreta a senatu cum non sint. Sunt autẽ in supradictis orationibus distinctum & similiter desinens exornationes. Hominis. Cæsaris. ſ Iacet. depressa est.

Immunitates

M.T.C. EPISTOLARVM FAMILIARIVM

LIBER DVODECIMVS.

M.T.C. C. Cassio. S.P.D.

FInem nullum facio, mihi crede, Cassi de te, & de Bruto nostro, id est de tota R.P. cogitandi: cuius omnis spes in vobis est, & in D. Bruto. quam quidem iam habeo ipse meliorem, R.P. a Dolabella meo præclarissime gesta. Manabat enim illud malum vrbanum, & ita corroborabatur quotidie, vt ego quidem & vrbi, & otio diffiderem vrbano. Sed ita compressum est, ut mihi videamur omne iam ad tempus ab illo duntaxat sordidissimo periculo tuti futuri. Reliqua magna sunt, & multa, sed posita omnia sunt in vobis: quanquam primum quidque explicemus. Nam, vt adhuc quidem actum est, non regno, sed Rege liberati videmur. Interfecto .n. Rege, regios oẽs nutus tuemur: neq; vero id solũ, sed ẽt, q̃ ipse ille, si viueret, nõ faceret, ea nos quasi cogitata ab illo p̃bamus: nec eius qdẽ rei finẽ video. Tabulæ figunt: ĩmunitates dant: pecunię maxĩæ distribuunt: exules reducunt: S.C. falsa referunt: vt tñmõ odium illud hoĩs impuri, & seruitutis dolor depulsus eẽ videat. R.P. iacet in iis perturbatiõibus, ĩ quas eã ille

ASCEN. FInem nullum facio &c. Argumenta huius libri consonant argumentis. x. & .xi. librorum. Nam cum interfectores Cæsaris ex vrbe profugissent: & Anto. qui iam ad imperium animum adiecerat omnia pro libidine sua in vrbe ageret, Cicero ad profugos scribens ea dolenter commemorat, docens oẽm libertatis spem esse in Decio & M. Brutis & Cassio, quos ẽt ad Antonii cædem incendit. Ordo est. O Cassi crede mihi, ego nullum finem facio cogitandi de te & de Bruto nostro & de tota repu. Cuius oĩs spes est in vobis. i. in te & M. Bruto, & in D. Bruto. Quam. s. spem q̃dem. i. certe: ipse. i. ego habeo iam meliorẽ, rep. gesta .i. administrata p̃clarissime, a Dolabella meo. s. genero, q̃ vetuit aras Cæsari extrui & occulte contra Antonium sentit. ſ Enim. i. q̃a: illud malum vrbanũ. i. seditio excitata in vrbe per Antoniũ concitantem veteranos in vltionem Cæsaris, manabat. i. extendebat & corroborabatur quotidie ita: vt ego q̃dem diffiderem & vrbi. i. saluti vrbis, & otio vrbano .i. tranquillitati futuræ in vrbe quam nullam fore fidebam. ſ Sed sup. vrbs. i. cõmotio incepta fieri in vrbe est compressa. i. simul sedata & sopita, ita vt videamur futuri tuti iã ad omne tempus dũtaxat. i. saltẽ ab illo periculo sordidissimo .i. turpissimo: quod imminebat ab Antonio in Cæsaris interfectores. Eo tñ non erat defunctus nec liberatus Cicero: sed nescia mens hoĩum fati sortisq; futuræ. ſ Reliqua. i. quæ restant vltra ea, quæ Dolabella fecit, sunt magna & multa: sed omnia sunt posita in vobis. i. in p̃tãte sunt vestra: quanquã .i. tametsi explicemus. i. expediamus primum quicquam. i. quodlibet quod primum expediendum est, aut explicemus .i. declaremus primum quicquam: id est quod primum explicandum occurrerit. ſ Nam vt quidem. i. sm̃ quod actum est adhuc: nos videmur libertati nõ regno, q̃a adhuc respub. libera non est, ea autem petituris rex futurus fuerit, sed rege. scilicet Cæsare. ſ Enim. i. quia: rege interfecto. i. postquã rex est interfectus: nos tuemur. i. inspicimus oẽs nutus. i. gestus magnificos quasi ad nutum cuncta regentium: regios. i. quales hñt reges. Adnotãdum dico versiculum illũ. Dic tuor inspicio: tueor defendere dico: non sic esse admittẽdũ: vt prouerbio inspicio nõ dicamus ẽt tueor: nam hic dixit tuemur non tuimur. ſ Neq; vero sup. tuemur. i. inspicimus solum hoc. i. nutus regios: sed ẽt nos probamus. i. cõprobamus ea. q̃ ille ipse. i. Cæsar rex, non faceret, si viueret: cõprobamus dicit: quasi cogitata. i. præmeditata ab illo: nec q̃dem video finem eius rei. i. huiusmodi mali eorũ, qui referunt nutus regios. ſ Tabulæ. i. leges nouæ, aut tabulæ p̃scriptionis: figunt. s. ad publicas colũnas. ſ Immunitates dantur. s. militibus Cæsaris mortẽ vlturis: pecuniæ maximæ distribuuntur sup. ipsis: exules reducuntur. s. in vrbem: senatusconsulta falsa. i. nunq̃ a senatu probata: referuntur. s. ad populum: vt ab eo adprobentur: ita sup. vt tñmodo illud odium hominis impuri. s. Cæsaris nihil verentis remp. per quam ita creuit opprimere, & dolor seruitutis videatur esse depulsus. Respu. iacet in his perturbationibus: in quas ille. s. Cæsar coniecit eã.

Hæc omnia

HVBER. ¶ CONIECIT. immisit: quia nihil utile reipu. post eius mortem constitutum est expedienda: expedite facienda. ¶ Satis habere. esse a vobis ei satisfactum. ¶ Pro magnitudine. quia plura & pôt & vult præstare animus vester maximus. ¶ Adhuc. usq. ¶ Vita iniu. su. facit tãtummodo vindictam de oppressione sua. ¶ Per vos. opera vestra nihil amplius. s. habere, q̃ vltionem iniuriarum suarum. ¶ Quæ or. q. d. nulla est enim interrogatiue legendum. ¶ An quod. pro per irrisionẽ dixit ao recuperauit ornamenta sua, cum efficiat decreta Cæsaris, quem viuentem ferre non potuit. ¶ Cuius. Cæsaris. ¶ Acta leges ære incisas. Ouid. primo Metamorpho. Nec verba minantia fixo Aere legebant. ¶ Refigere. auellare, tollere. ¶ Chirographa. scripta commentarios, in quibus decreta sua manu propria scripserat. ¶ At enim obiectio. q. d. aliqs: cur non debemus ita facere: si ita semel decreuimus, vt quæcunq; Cæsar ordinasset, ea efficeremus: & rata haberemus. ¶ Fecimus. responsio ad obiectionem. ¶ Cædentes temporibus. i. sequentes tempora: quia nunc cum decreuimus facere necesse fuit ita facere non autem voluntate adducti, quasi innuat Ci. quod necessitate sit promissum aut factum non esse præstandam. ¶ Quæ. tempora. ¶ Abutantur. quia plus volunt fieri q̃ honestum sit quia viderũt nos faciles fuisse in promittendo. ¶ Coram. s. dicemus.

Refigere

Chirographa

coniecit. Hæc omnia vobis sunt expedienda: nec hoc cogitandum, sa[...]n habere R.P. a vobis. Habet illa quidem tantum, [...]antum nunq̃ mihi in mentem venit optare. sed cont[...]ata nõ est, & pro magnitudine & animi & beneficii vestri a vobis magna desyderat. Adhuc vita [...]uas iniurias est per vos interitu tyranni: nihil amplius. Ornamenta vero sua quæ recuperauit? an q ei mortuo paret, quem viuum ferre non poterat? cuius æra refigere debebamus, eius etiam chirographa defendimus? At eni ita decreuimus: fecimus id quidem temporibus cedentes, quæ valent in R.P. plurimum: sed immoderate quidam, & ingrate nostra facilitate abutuntur. Verum hæc propediem, & multa alia coram. Interim velim sic tibi persuadeas, mihi cum R.P. quam semper habui charissimam, tum amoris nostri causa, maximæ curæ esse tuam dignitatem. Da operam, vt valeas.

ASCEN. HAEC omnia sunt expedienda. i. abolenda a vobis, nec cogitandum est. i. vobis hoc, videlicet tempu. habere iam satis. i. officii a vobis. Illa quidem habet, tantum quantum nõ q̃ venit mihi in mentem. i. cogitauerim, & ausus fuerim optare, sed non est contenta & desyderat a vobis magna: pro magnitudine & animi & beneficii vestri. ¶ Ipsa vita est adhuc. i. hactenus iniurias suas per vos interitu. i. per cædem tyranni: nihil amplius. s. assecuta est, vero pro sed, quæ ornamenta sua recuperauit? q. d. nulla. An sup. illud ornamentum: quod paret. i. obtemperat ei mortuo, quem non poterat ferre: id est tolerare viuum? & sup. q defendimus etiam chirographa: id est manu scripta eius cuius æra: id est leges in era incisas: debebamus refigere: id est euellere ex columnis & tabulis. ¶ Etenim: id est sed certe, nos decreuimus: id est approbauimus æra: id est leges eius. Responsio fecimus quidem id cedentes temporibus: quę valet plurimum in repu. ¶ Sed quidam, vt Antonius & eius sequaces, abutuntur facilitate nostra immoderate & ingrate. ¶ Verum sup. nos dicemus propediem hæc, & multa alia coram: id est in mutua præsentia, loquentes alter ad alterum. ¶ Ego velim sup. vt persuadeas tibi interim sic, tuam dignitatem esse mihi maximæ curæ, tum. i. pariter causa reipu. quam habui semper charissimam, tum: id est pariter causa amoris nostri: scilicet mutui aut mei in te. ¶ Da operam vt valeas.

M.T.C. C. Cassio. S.P.D. 2

VEhementer lætor tibi probari sniam, & orationem meã, qua si sæpius uti liceret, nihil esset negocii, libertatem, & R.P. recuperare. Sed homo amens, & pditus, multoq; nequior, q̃ ille ipse, quem tu nequissimum occisum esse dixisti, cædis initium quærit, nullamq; aliam ob causam me authorem fuisse Cæsaris interficiendi criminatur, [...] si ut in me ueterani incitentur. quod ego periculum non extimesco, modo facti uestri gloriam cum mea laude communicem. Ita nec Pisoni, qui in eum primus inuectus est nullo assentiente: nec mihi, qui idem tricesimo post die feci, nec Publio Seruilio, qui me est consecutus, tuto in senatum uenire licet.

HVBER. VEhementer. ¶ Absentibus Cæsaris percussoribus ab vrbe: cum Ci. assidue eos tueretur: & de eorum incolumitate seruanda & cogitaret, & aperte publiceq; ageret, Marcus Antonius nimia ira odioq; in ipsum incendebatur: minabaturq; ei mortem, meditabatur quotidie quomodo posset eum e medio tollere, quia videbat suæ voluntati aduersantem. Hæc igitur Cice. exponit Cassio, & qui sunt consulares viri, qui recte sentiant, & in senatu sententiam suam dicere audeant, quos cum ad modum paucos rebus ita pditis esse dicat, ostendit omnem spem esse in eo, & ambobus Brutis. ¶ Sententiam quod ea non probem, quę Antonius facit. ¶ Nihil negocii. nihil laboris: quia traherem reliquos in sententiam meam. ¶ Homo. Anto. ¶ Amens. insanus. ¶ ille ipse, Cæsar. ¶ Initium cædis quærit. male exponunt qui dicunt quærit quis fuerit causa, author cædis Cæsaris: nam affirmabat Ci. nõ fuisse, sed ita est intelligendum. ¶ Quærit initium cædis: scilicet quærit incipere aliquam cædem, quam vellet a me incipere, cum criminatur me fuisse authorem & suasorem interficiendi Cæsaris: vt Veterani Cæ. odio incitati me interficiant, & dicant aperte contra Antonium, non licet venire in senatum.

ASCEN. VEhementer lætor &c. Quia Cæsaris percussores Cicero defendebat: Antonius in eum atrociter sæuiens, excidium minitabatur, vnde ad Cassium scribens: exponit qui sint consulares viri in rempubli. bene animati, & qui audeant apte sententiam dicere, addens rursus omnem spem esse in ipso Cassio, & duobus Brutis. Ordo est. Ego lætor vehementer: sententiam & orationem meam probari: id est approbari & laudari: tibi: id est a te, qua scilicet oratione meam si liceret vt sæpius, nihil negocii esset: id est facilimum esse recuperare libertatem & rempub. ¶ Sed homo amens: id est sine mente & ratione, & perditus: id est desperatæ salutis: scilicet Antonius, & nequior: id est peior multo, q̃ ille ipse: scilicet Cæsar quem tu dixisti esse occisum nequissimum: id est eo q esset, aut cum esset nequissimus. ¶ Quærit initium cędis scilicet faciendæ in me, & nullam: id est non vllam: ipse criminatur me fuisse authorem Cæsaris interficiendi non ob vllã aliam causam: nisi vt veterani: scilicet milites Cæsarem, sub quo militauerant adhuc amantes. ¶ Quod periculum ego non extimesco modo: id est dummodo communicem gloriam facti vestri cum mea laude. i. dummodo, vt particeps fuero pœnæ & vltionis subeundæ ita sim particeps gloriæ vestræ de tyrannicidio: quod tamen me nesciente commisistis: quasi dicat tam gloriosum est factum vestrum vt vitam velim pro tali laude pacisci. ¶ Ita: id est & sic nec licet Pisoni qui inuectus est primus in eum: scilicet Antonium aut Cæsarem: nullo assentiente: nec mihi qui feci idem trigesimo die post: id est qui inuectus sum in Antonium: aut Cæsarem. ¶ Nec Publio Seruilio, qui est consecutus me: id est sententiam meam, aut post me idem dixit, licet venire tuto: id est sine periculo in senatum.

HVBER. Gladiator

CAEdem, gladiator quærit, iniuriose gladiatorem appellat Antoniũ, q̃a gladiator vilissimæ pfessionis nomen erat. Primus inuectus est: primus in eũ acerbissimã oronẽ dixit, licet postea p Ant. Cs. acerrime dixerit: vt testat̃ Appia. lib. iii. Idẽ feci, acerrime quoq; inuectus sum. Eius ini. q̃d supra dixit quærit initiũ cædis. Cõmentatus esset. de ea re cogitasset, & mentionẽ fecisset. In lustris. in lupanaribus. Sũt enim lustra & loca ferarũ & loca meretricũ. Quæ. i. qualis. q. d. fœdissima, & omnino nullius honestatis participes. In vino. in crapula: in cõuiuiis, vbi inebriebat̃, carpit Antoniũ & ebrietatis & libidinis inhonestæ. sicut in paradoxis, & multo magis in philippicis. Vomere, ostendit gestũ ebrioꝝ in dicendo, qui ita effundunt, verba cũ ructibus, vt potius vomere q̃ dicere videant̃: quod & in philippicis Antonio obiicit. Vt in tantis malis. i. sm q̃d in tantis malis profici potuit. Profectũ. aliq̃d vtilitatis factũ. Tres. quos supra nominauit. i. se Pisonẽ & Seruiliũ. Libere. sine respectu Antonii & cuiusquam alterius pro vtilitate reip. Præterea. i. pter nos treis. Tuus necess. credo Lepidum intelligi: qui erat affinis Cassii, vt infra in aliis epl̃is patebit. Noua. quã nouam facit cũ Antonio. Ludoꝝ. translatiue dixit p plausibus: & lætitiis: quæ fiebant de morte Cæ. Dirũpitur. dolore frangitur. Plausu. quẽ facit frater tuus de liberatione pr̃iæ & cæde tyrãni. Nam de ludis non est hic credendũ: quibus rep. tam pturbata, nullus erat locus. Alter. fortasse Paulus Lepidi frater. Cõmentariis. non his, q̃bus scripsit historiã belloꝝ a se gestoꝝ, vt quidã opinant̃, sed q̃bus scripserat testamentũ suum, & oĩa, quæ se factuꝝ decreuerat. Non feren. nullo pacto tolerandũ. s. eum. Qui incertum est de quo dicat. Putant quidã intelligi Philippũ vitricum Cæsaris Octauiani, q̃a suadebat ei petere consulatũ loco Hirci & Pansæ, vt supra diximus. Vestro anno quo vos consules esse debetis. Ob eam causam. vt filius suus habebat cõsulatũ vestro anno. Latroni. Antonio. Fatali despe. q̃a videt oĩa male accidere. Valetudine. mala ægrotatione. Exceptis designatis. s. Planco & D. Bruto. Si non numero. i. si non noio singulatim & numeratim. Habes. intelligis. Qui numerus. supradictoꝝ. Bonis rebus. i. bono statu. in quo non est opus multoꝝ consilio. Quid censes pditus. i. esse quasi diceret, si esset exiguus rebus bonis: multo magis exiguus est rebus pditis: quæ indigent plurimũ consilio, vt seruent̃. Iccirco, ob eam cãm. Ne in vobis q̃dẽ. s. est spes si. n. abestis, quia timeatis vobis, q̃o saluabitis alios? Cogitatis, interea dũ abestis. Velim. saluis nobis. i. cupio cũ salute nr̃a. s. cogitetis. Sin minus. i. si nõ. Id. s. vt saluis nobis cogitetis dignum vestra gloria. Siue non. s. referent, i. non dicent quid eis sit opus. Præstabitur. ostendet.

Cædẽ eni gladiator q̃rit, eiusq; initium ad XIII. Cal. Oct. a me se facturũ putauit, ad quẽ paratus venerat, cum in villa Metelli cõplureis dies commẽtatus esset. Quæ aũt in lustris, & in vino cõmentatio potuit esse? Itaq; omnibus est visus, vt ad te antea scripsi, suo more vomere, non dicere. Quare q scribis te confidere authoritate, & eloquentia nr̃a aliq̃d profici posse: non nihil, vt in tantis malis, est pfectũ. Intelligit enim P. R. treis esse consulares, qui, quia quæ de R. P. bene senserint, libere locuti sunt, tuto in senatum venire non possint. Nec est p̃terea q q̃cq̃ expectes. Tuus enĩ necessarius affinitate noua delectat̃. Itaq; iam non est studiosus ludoꝝ, infinitoq; fratris tui plausu dirũpitur. Alter itẽ affinis nouis cõmẽtariis Cæsaris delenitus est. Sed hæc tolerabilia, illud nõ ferendũ, q est, q vestro anno Cos. filiũ suũ futurũ putet, ob eamq; cãm se huic latroni deseruire præ se ferat. Nã L. Cotta familiaris meus, fatali quadam desperatione, vt ait, minus in senatũ venit. L. Cæsar optimus, & fortissimus ciuis valetudine impedit̃. Seru. Sulpitius, & summa authoritate, & optime sentiens, non adest. Reliquos, exceptis designatis, ignosce mihi, si non numero cõsulareis. Habes authores consilii publici: qui numerus etiã bonis rebus exiguus esset: q̃d censes perditis? Quare spes est omnis in vobis: q si iccirco abestis, vt sitis in tuto, ne in vobis quidem. Sin aliq̃d dignum vestra gloria cogitatis, velim saluis nobis: sin id minus, res tñ publica per vos breui tempore ius suũ recuperauit. Ego tuis neq; desum, neque deero: qui siue ad me referent, siue non, mea tibi tamen beneuolentia, fidesq; præstabitur. Vale.

ASCEN.

ENIM. i. quia, gladiator. s. Antonius, quem per cõtemptum gladiatorem appellat, quærit cædem sup. facere, & putauit se facturum initium eius. s. cædis, a me. i. incipiendo a me ad decimũtertium Calen. Octobris, ad quem. s. me, ipse venerat paratus cum esset commentatus. i. excogitasset modum mei interficiendi: dies complures, i. per plusculos dies in villa. i. domo rustica Metelli. Et si dicas, si paratus & commentatus ac præmeditatus venit, quo modo ergo non effecit quod voluit? Responsio autem. i. sed quæ commentatio. i. subtilis medii excogitatio potuit esse in lustris. i. lupanaribus & in vino? q. d. nulla. Itaq; vt scripsi ad te antea: ipse est visus omnibus non dicere, sed vomere suo more. Quare quod scribis te cõfidere aliquid posse profici authoritate & eloquentia nostra non nih[illegible] aliquid est profectum. i. vtilitatis factum: vt. s. fieri potuit in tantis malis. Enim. i. quia. Populus Romanus intelligit tres. s. viros in senatorio ordine. s. me, Pisonem & Seruilium: esse consulares. i. consulari animo, & dignos qui consules fuerint, qui quia locuti sunt libere quæ senserint bene de rep. non possunt venire tuto. i. sine periculo: in senatum. Est autem tuto aduerbium, sed ne concidat cum pro nomine compositæ figuræ tute: frequentius tuto quã tute legimus. Nec est prætereа. i. præter nos tres qui sumus quodammodo prohibiti a senatu eo q liberi locuti q expectes quicq̃. s. pro te fieri aut dici. Enim. i. quia necessarius tuus. s. Lepidus, delectatur noua adfinitate. i. cum Antonii propinquis. Itaq. i. & ita, ipse iam non est studiosus ludorum. i. non studet sic iis ludis. id est plausibus qui fiunt ob cædem Cæsaris, vt studuit olim ludis Romanis: aut funebribus in laudem Cæsaris celebratis, & dirumpitur. s. inuidia & dolore infinito plausu. i. propter infinitum plausum & lætitiam fratris tui. Item alter ad finis. s. tuus: vt opinor Paulus Lepidi frater est delinitus. i. inescatus & oblectatus nouis commentariis Cæsaris. i. tabulis testamentariis & de rebus a se si vixisset gerendis. Sed hæc. i. huiusmodi insolentia gaudia & studia, sup. sunt tolerabilia, illud non sup. est ferendum, q est. s. quidam, vt vero simile fit Philippus vitricus Octauii Cæsaris qui putet filium suum saltem priuignum futuꝝ consulem anno vestro. i. quo vos merito consules sitis. & præ se ferat. i. indicet se deseruire huic. Latroni. s. Antonio: ob eam causam. Nam Lucius Cotta familiaris meus minus. i. non aut frequenter venit in senatum, quadam desperatione fatali, vt ait. i. quã a fato & astris aut deoꝝ præfinitione dependere putat: vt resp. Romana a tyrãnis occupetur. Lucius Cæsar, auunculus Antonii ciuis optimus & fortissimus. s. animo, impedit. s. venire in senatũ, valetudine. i. ægritudine: Seruius Sulpitius, sup. ciuis, & summa authoritate & optime sentiens. s. de repu. non adest. s. in vrbe. Tu habes reliquos consulares. i. qui cõsules aliq̃n fuerũt, ignosce mihi, si non numero eos: videt̃ hoc ironice precari, quasi paucissimos aut nullos vere consulares censeat: authores adprobatores consilii publici. i. quod a maiore numero decernitur, id enim ignaui & imperiti rei sequi solent, exceptis designatis scilicet consulibus in proximum annum, Decio Bruto & C. Planco: qui numerus scilicet vere consularium, esset exiguus. i. modicus: etiam bonis rebus. i. in bono statu reipubli. quid censes. sup. eum esse, perditis

sup. rebus

sup. rebus? Quasi dicat aut minimum aut nullum, & ita non opus esse vt numerentur reliqui consulares. ⁋ Quæ est enim alia non tibi, omnis spes est in vobis, qui si abestis. s. ab vrbe idcirco, vt sitis in tuto: ne quidem nunc est non etiam in vobis supple spes est. ⁋ Sin. i. sed si, vos cogitatis aliquid dignum gloria vestra. s. iam pa- ta velim sup. id faciatis nobis saluis. i. tandiu spes nostra salui sumus. ⁋ Sin. i. sed si, id sup. fiet minus. i. non saluis nobis: tamen resp. recuperabit breui per vos ius suum. ⁋ Sed ego non desum: id est semper auxilio sum tuis: scilicet necessariis, tecque deero. i. q̄q̄ qui. s. tui, siue referent ad me. i. consultabunt me, siue non: tamen. i. nihilominus beneuolentia mea & fides præstabitur tibi. Vale.

M.T.Cicero C.Cassio.S.P D. 3

AVget tuus amicus furorem in dies. primū in statua, quam posuit in rostris, inscripsit, PARENT.P.OPT.MER. vt non mō sicarii, sed iā ēt paricidæ iudicemini. qd dico iudicemini? iudicemur potius. Vestri. n. pulcherrimi facti ille furiosus me principē dicit fuisse. Vtinam qdē fuissem: molestus nobis nō esset. sed hoc vestrū fuit: qđ qm̄ præterit, vtinā haberē, qd darem vobis cōsilii. Sed ne mihi qdē ipsi reperio qd faciūdū sit. QVID enim est, qđ cōtra vim sine vi fieri possit? Cōsilium aūt oē hoc est illorum, vt mortem Cæsaris persequantur. Itaq; ante diem VI. Non. Oct. productus in concionem a Canutio, turpissime ille qdem discessit, sed tñ ea dixit de conseruatoribus patriæ quę dici deberent de proditoribus: de me quidem nō dubitāter, quin omnia de meo cōsilio & vos fecissetis, & Canutius faceret. Cætera cuiusmodi sint, ex hoc iudica, q legato tuo viaticum eripuerunt. Quid eos interpretari putas, cum hoc faciūt? ad hostem scilicet portari. O rem miseram. dominum ferre non potuimus: conseruo seruimus. & tñ me quidē fauente magis, q̄ sperāte, etiā nunc residet spes in virtute tua. Sed vbi sūt copiæ? De reliquo malo te ipsum loqui tecum, q̄ dicta nostra cognoscere. Vale.

HVBER. AVget. Adducit Ci. Anto. in maximū odiū Cassii: ostēdens qd fecerit in honorem Cæ. mortui contra dignitatem interfectorū: inter quos dicit se ab Ant. numerari. q. d. eū fuisse authorem illius cædis: cui optat se interfuisse: dicit aūt quod sit cōsiliū illorū, qui tuentur acta Cæsaris, & ei cū mortuo fauent: quia nihil aliud cogitant q̄ vlcisci eius mortem. cōmemorat iniurias illatas populi in ipsum Cassii in culus legato dicit viaticū, quod ad eū mittebat ab Anto. & eius amicis ereptū quasi ad hostem mitteretur, non ad ciuē. Indignat postremo Ci. tantam Anto. arrogantiā ita pati ...... ⁋ Amicus. ironice. ⁋ Auget su. in dies fit furiosior. ⁋ Statua. Cę. ⁋ Inscripsit. titulū fecit. ⁋ Patri. i. Cęsari patri patriæ. ⁋ Optime me. qa multa beneficia in patriam contulit. ⁋ Sicarii. sica genus est gladii, quasi seca a secando dicta quicunq; igitur gladio hoiem interfecerit sicarius & homicida appellat. Parricida vero, qui patrem interfecit: ergo Ar. significabat per eā inscriptionem eos non mō sicarios: qui hoiem interfecissent, sed et paricidas: qa patrem: patriæ cecidissent. ⁋ Quid dico. correctio: vt innuat ēt probos se suā in numero bonorū. ⁋ Principem primū. ⁋ Nō eēt n. o. no. qa eū sustulissemus. sicut & Cęsarem. ⁋ Preterit. non est factū. ⁋ Reperio. s. consiliū. ⁋ Vim sine vi. vim. n. vi repellere licet. ⁋ Illorū sce. inimicorū patriæ. ⁋ Persequantur. vlciscantur persequendo, qui eum interfecerunt. ⁋ Canutio. is erat tribunus aduersarius Antonio vt scribit Appia. ⁋ ille. ⁋ Antonius. ⁋ Conseruatoribus. vobis: nam dixit sceleratos fuisse, qui virum sanctū & de repu. bene meritū interfecissent. ⁋ Faceret. cū eū pduceret in concionem. ⁋ Cuiusmodi. i. qualia. q. d. q̄ pessima & malæ spe. ⁋ Viaticū. pecuniam quę ad te mittebat pro impensæ viæ & peregrinationis tuæ. ⁋ Interpretari. intelligere & sentire. ⁋ Scilicet. cū stomacho dicit. ⁋ Ad hostem, quem te iudicant, cum sis defensor patriæ. ⁋ O rem. exclamatio ex indignatione. ⁋ Dominum. Cæsarem. ⁋ Cōseruo. Antonio, qui & ipse erat in seruitute Cæsaris: sicut & nos, conserui enim dicuntur qui simul seruiunt domino. ⁋ Fauente. adiuuante non deserente. ⁋ Residet. remanet. ⁋ Sed vbi. quasi dicat nusquam.

Sicarii. Sicarius. Patricidæ. Viaticum. Conserui.

ASCEN. AVget &c. Adducit Antoniū in maximū odiū Cassii, ondens qd fecerit in honorem Cęsaris & in contumeliam Cassii, vnde ęgre fert q tantam arrogantiam sic patiatur. Ordo est Amicus tuus, per ironiam. i. summus inimicus: scilicet Antonius auget indies furorem, primū in statua. s. Cæsaris quam posuit in rostris, inscripsit. i. titulū posuit, Parenti. s. patriæ. optime merito. s. de pria, vt nos occisores Cæsaris iudicemini non modo sicarii. i. dolosi homicidæ sica. s. pugione vsi, sed ēt parricidæ. i. percussores parētis priæ. Quid dico iudicemini? iudicemur potius. ⁋ Enim. i. qa, ille furiosus. s. Antonius dicit me fuisse principem. i. principalem authorem facti vestri pulcherrimi. Vtinam quidem fuissem, ipse sup. non esset molestus nobis, qa & ipse interfectus fuisset, sed hoc est vestrum. i. vestræ negligentiæ qui non abstulistis simul oē malum e repu. qđ qm̄. i. qm̄ præterit. s. opportunitas aut occasio eius vtinam haberem quid consilii darem. i. dare possem vobis. ⁋ Sed ne quidem. i. non saltem reperio mihi ipsi qd sit faciendū. Quid enim est qđ possit fieri contra vim sine vi? q. d. nihil. ⁋ Aūt. i. sed, oē consilium illorū. s. qui remp. oppugnant est vt prosequant. s. vltione, mortem Cæsaris. ⁋ Itaq; sup. Antonius productus a Canutio. i. tribuno plebis aduersario Antonii authore Appiano in concionem. i. cetū Po. Ro. congregati ad audiendam orationem eius ante diem sextū nonarū Octobris, ille. s. Canutius. equidem certe discessit turpissime, qa debebat resistere, aut pricia sua deterrere, sed tamen Antonius sup. dixit ea de conseruatoribus patriæ, q̄ debe rent dici de proditoribus. ⁋ Non dubitant. i. aduersarii quidem. i. certe de me, qn vos fecissetis & qn Canutius faceret oia de consilio meo. ⁋ Iudica ex hoc. s. qđ dicam, cuiusmodi. i. qualia sint cætera, q eripuerunt. ⁋ Legato tuo viaticum. i. pro via facienda sumptū necessariū. ⁋ Quid putas eos interpretari. i. innuere cū faciunt hoc. s. i. scire licet qd interpretentur, qa portari. s. viaticū, ad hostem. ⁋ O rem miseram, nos non potuimus ferre dominū. i. tyrannū Cæsarem, & seruimus conseruo. i. Antonio, q nobiscū sub Cæsare seruierat, & tñ me quidem magis fauente. i. optante q̄ sperante, qa non verosimile hoc malum posse expugnari, spes residet etiam nunc in virtute tua. ⁋ Sed vbi sunt copiæ? quasi dicat nusquam. ⁋ Ego malo: id est magis volo teipsum loqui de reliquo: id est quod restat, quam cognoscere dicta nostra. Vale.

M.T.Cicero C.Cassio.S.P.D. 4

VEllem Idibus Martiis me ad cœnam inuitasses, reliquiarum nihil fuisset.

HVBER. VEllem. Dolet Cice. Antoniū non interfectū fuisse quo die Cę. fuit interēptus: qđ qdem dicit futurū fuisse, si interfuisset: vt ēt supra lib. x. scripsit ad Treboniū. Deinde dicit q̄les sint sniæ singulorū in his ciuilibus dissensionibus: in qbus maxime queritur de Philippo & Pisone legatis. Postea vero qa Dolobella in Syria pficiscebat, dicit qui rumores de eo sint. Postremo q̄lis opinio de ipso Cassio & Bruto. ⁋ Vellem. recurre ad li. x. ad epi. q̄ incipit. Quam vellem.

ASCEN. VEllem &c. Dolet Cic. q interfectus sit Antonius cum Cæsare, quod fuisset, si interfuisset: docetq; quales sint sententiæ in dissensionibus ciuilibus. & qualis de Cassio & Bruto opinio. Ordo est. Vellem inuitasses me ad cœnam. i. mactationem Cę. Idibus Martiis, nihil reliquiarum fuisset: quia etiam Antonium absumpsissem. i. interfecissem.

HVBER. Exercere Vltro

¶ R Eliquiæ, M. An, quē incolumē reliquistis cū fuisset cū Cę. interficiēdus. ¶ Exercēt. fatigāt, vexāt. Vir. exercere odia. ¶ Præter cæ. pcipue plus q̄ alios. ¶ Turpissimos. q male sentiūt. ¶ Infimo ho. i. q gerūt minores magratus ædiles q̄stores. ¶ Italia vni. q̄ tanq̄ ad extinguēdū cōe incendiū cōspirauit. ¶ Philippo. is erat vitricus Cę. Octauiani. ¶ Pisone. socero Cę. ¶ Legatis, missis ad M. Anto. vt a Mutinensi obsidione desisteret, & vt faceret q̄ decreuissent senatus. ¶ Certas. quasdam. ¶ Vltro. spōte, cū debuissent ipsi mittere pprios legatos: siqd voluisset, postulare. ¶ Intolerabilia. inhonesta, minus supba. ¶ Postulata. q̄ fecit Ant. pter missa ad mandata: q̄ scribunt ab Appia. li. iii. ¶ Ad nos. ad me tanq̄ qui solus audeam aduersari Antonio. ¶ Facti su. pop. i. populo accepti. ¶ Author. s. famę. i. nullus certus nuntius. ¶ Bruto. Marco. ¶ Propius erat. n. Sardinia, vt visum est lib. supiore epla, quæ incipit. Maximo meo dolore. ¶ Succederet. in Syria, quam volebat obtinere, cum fuisset decreta Cassio, & in ea paulum admodum esset moratus. ¶ Recipi. a te. ¶ Cōparasse. collegisse: nam vt scribit App. Brutus pter exercitū quē antea hēbat sex legiones, quæ fuerāt C. Antonii mansuetudine sua deuictas sibi adiūxit, Deinde in Macedoniā transgressus duas alias legiones, Italorum, more pugnantes in vnū collegit. ¶ Rem. qd agatis. ¶ Cām. cur tantus exercitus tam subito si comparatus.

Nunc me reliquiæ vestræ exercēt, & qdē pter cæteros me, quanq̄ egregios Coss. hēmus, sed turpissimos cōsulareis, senatū fortē, sed in infimo quoq; honore fortissimum. Populo vero nihil fortius, nihil melius, Italiaq; vniuersa. Nihil aūt fœdius Philippo, & Pisone legatis, nihil flagitiosius: qui cū essent missi, vt Antonio ex senatus snia certas res nūtiarēt, cū ille earum rerum nulli paruisset, vltro ab illo ad nos intolerabilia postulata retulerunt. Itaq; ad nos concurritur: factiq; iam in re salutari populares sumus. Sed tu qd ageres, quid acturus, vbi deniq; esses, nesciebā. Fama nuntiabat te esse in Syria: author erat nemo. De Bruto quo ppius est, eo firmiora videnť esse, quæ nuntianť. Dolabella valde vituperabať ab hoībus nō insulsis, q tibi tā cito succederet, cū tu vix dum triginta dies in Syria fuisses. Itaq; cōstabat, eū recipi in Syriā nō oportere. Summa laus & tua, & Bruti est, q exercitū pter spem, existumamini cōparasse. Scribere plura, si rem, cāmq; nossem. Nunc quæ scribo, scribo ex opinione hominum, atq; fama. Tuas literas auide expecto. Vale.

ASCEN. ¶ NVNC reliquiæ vestræ. i. quos reliquistis percutiendos exercent. i. persequunť & cura afficiūt me, & qdem me sup. exercent pter cæteros. i. plus q̄ oēs alios, q̄q̄. i. licet hēmus egregios consules. s. Hirciū & Pansam, sed turpissimos consulares. i. consulatu functos, habemus senatum fortem, sed quenq̄ infimum honore, fortissimū hoc est vt quisq; infimus est honore, ita fortissimus est. ¶ Vero pro sed, nihil sup. est aut hēmus fortius & nihil melius ppło. s. Romano, & Italia vniuersa. ¶ Nihil aūt fœdius Philippo & Pisone legatis. s. cōcordiæ faciendæ cā ad Antoniū missis: & nihil flagitiosius. i. scelestius & increpatione dignus. s. legatis, qui cum essent missi vt nuntiarent Antonio res certas. i. specificat vt non alias, ex snias senatus, cum ille. s. Antonius nulli. i. non vlli, non paruisset vlli earum rerum. s. quas nunciabant ex snia senatus, retulerunt. i. reportauerunt vltro. i. insuper, ab illo. s. Antonio, intolerabilia. s. mandata, ad nos postulantia. s. caput vestrum aut quid simile. ¶ Itaq; concurritur. s. ab oībus ad nos, & nos facti sumus populares. i. de secta populi, & eius fautores in re salutari. i. quæ ad salutem publicam spectat. ¶ Sed nesciebam quid tu ageres, quid acturus sup. esses, deniq; vbi esses. Fama nuntiabat te esse in Syria, nemo erat author. i. certus assertor. ¶ Ea, quæ nuntianť de Bruto. s. Marco, videntur eo. i. tanto: firmiora. i. certiora: quo. i. quanto sup. Brutus est propius. Dolabella vituperatur valde ab hoibus non insulsis id est non imprudentibus, q succederet tibi tam citoq̄ tu vix dum. i. vix adhuc fuisses triginta dies in Syria. ¶ Itaq; constabat. i. cōstans opinio erat, aut manifestum erat, non oportere eum. ¶ Recipi in Syriam laus est & tua aut, vt fere textus habent, tui: id est de te, & Bruti q existimamini comparasse. i. acquisiuisse exercitum, præter spem. s. Summa omnium. ¶ Ego scriberem plura, si noscem. i. cognoscerem rem & causam scilicet rei. ¶ Nunc scribo ea, quæ scribo, ex opinione atq; fama hominum: id est ex priore. ¶ Ego expecto auide literas tuas. Vale.

M. T. Cicero C. Cassio. S. P. D. 5

HYemē credo adhuc phibuisse, quo minus de te certum haberemus, qd ageres, maxime q; vbi esses. loquebanť omnes tamē credo q volebāt, in Syria te esse, habere copias. id autē eo facilius credebatur, quia simile vero videbatur. Brutus quidem noster egregiam laudem est consecutus. res enim tantas gessit, tamque inopinatas, ut cæ cum

HVBER. HYemem. Primum Cicero dicit ex communi rumore & fama nunciari Cassium esse in Syria: quæ ei decreta fuerat a senatu. Deinde laudat Mar. Brutum, qui C. Antonium. M. Antonii fratrem cum sex legiōibus ad se sua mansuetudine conuertit, vt in præcedenti epistola dictum est, magnāq; spem ostendit in D. Bruto si ex Mutinensi obsidione eripuit: commemorat quas vires & copiarum, & populorum sibi fauentium haberet Antonius: item quas senatus: & qui apparatus fiant cōtra Antonium, Postremo quales in senatu sint omnes. ¶ Hyemem, qua nauigatio impeditur, Ouid. in Herol. Quo fugis obstat hyems. Virg. lib. iiii. Dum pelago desæuit hyems. ¶ Volebant, optabant. ¶ Simile vero, probabile verisimile. ¶ Brutus Marcus. ¶ Res tātas gessit, Nam vt scribit Appia. lib. iii. C. Antonius, M. Antonii frater cum Bruto dissidens bellum agitabat: legionem vnam ex ciuibus secum agens, & Brutum acie inferior obseruat. ¶ Brutus contra simulata fuga insidias illic struebat, nec congressum hostium euitans quicquam moliebatur: immo suis militibus præceperat, vt hostes alloquerentur, & amplecterentur recusantibus hostibus neq; se huiusmodi experimento credentibus ex insidiis tutos permisit abire, cum nocere posset. Deinde ad alia itinera progressus subito in crepidine quadam emicuit: neq; tamen eos est aggressus, sed summa hilaritate suscepit. Illi Brutum vt ciuibus mansuetissimum, & ea sapientiæ & charitatis opinione quæ ferebatur, præditum intuentes vicissimo complexi sunt, & ad eam se conuerterunt omnes, Caius etiam se ille trahit: quem apud se in magno honore habuit, donec cum exercitum corrumperet, neq; reprehēsus desisteret, tandem interfunctus est, hoc igitur est ex quo egregiam laudem consecutum dicit Cicero.

ASCEN. HYemem &c. Dicit nuntiari Cassium esse in Syria eidem ab senatu decreta: laudat Brutum qui. C. Antonium M. fratrem ad se conuertit: Iterum quales sint in senatu aperiens. Ordo est. Ego credo hyemem prohibuisse adhuc: quominus. id est vt non haberemus de te certum quid ageres: & maxime: id est precipue esses: tamen: id est tametsi nihil certi haberemus: omnes loquebantur credo q. i. quia volebant: id est optabant aut opinabantur te esse in Syria & sup. habere copias: id est collegisse exercitum. ¶ Autem: id est sed: id credebatur eo facilius: quia videbatur simile. ¶ Quidem: id est certe quicquid tu feceris. Brutus noster: scilicet Decius consecutus est laudem egregiam, gessit enim tantas res: & tam inopinatas, vt cæ: scilicet res, cum essent gratæ: id est vtiles & acceptæ.

¶ Per se

HVBER

Fultus
Forum Cornelii
Regium Lepidi

¶ PER se:sua natura, quia omnis victoria siue celeris siue tarda grata esse solet. ¶ Celeritatem: quia celerius q̃ quisq̃ opinatus esset.eas affecit. ¶ Tenes:quia potestate tua habes. ¶ Quæ putamus.s.totam Syriam. ¶ Fulca sustentata. iuue/ na,nos vrbem colimus tenui tibicine fulca. ¶ Ora.confinio termino siue regione. ¶ Discrimen.periculum. ¶ Belli reliqui.i. belli remansuri & futuri. ¶ Paruis copiis.paruo exercitu Antonii,quia Antonius posuerat magnam ptem suarum copia/ rum Bononiæ pro præsidio. ¶ Claternæ,ad forum Cornelii.i.foro Cornelii:vel apud forum Cornelii:existimatur autem esse vrbis: quam nunc dicimus Imolam. ¶ Consyderate,cum magno consilio. ¶ Regium Lepidi,ad differentiam Rhegii: qui est Sicilia.

per se gratæ essent, tum gratiores propter celeritatẽ. Quod si tu ea tenes,quæ putamus: magnis subsidiis fulta R.P.est,a prĩa.n.ora Græciæ,vsq; ad Aegyptũ, optimorũ ciuiũ iperiis muniti erimus, & copiis. quãq̃ nisi me fallebat,res sic se habebat, vt totius belli oẽ di/ scrimẽ in D. Bruto positum videret:qui si,vt sperabamus,erupisset Mutina, nihil belli reliquũ fore videba/ tur. Paruis omnino iam copiis obsidebat, q magno p̃sidio Bononiã tenebat Antonius. Erat aũt Claternæ noster Hircius, ad Forum Corneliũ Cæsar, vterq; cũ firmo exercitu: magnasq; Romæ Pãsa copias ex dele/ ctu Italiç cõpararat. Hyems adhuc rẽ geri phibuerat. Hircius nihil nisi cõsyderate, vt mihi crebris literis si/ gnificat,acturus videbat. Præter Bononiã, Regiũ Lepidi,Parmam, totã Galliam tenebamus studiosissimã R.P. Tuos ẽt clienteis transpadanos mirifice coniun/ ctos cũ causa habebamus. Erat firmissimus senatus, exceptis consularibus:ex qbus vnus L. Cæsar firmus est, & rectus. Seru. Sulpitii morte magnum præsidiũ amisimus. reliqui partim inertes, partim improbi. nõ nulli inuident eorum laudi, quos in R.P. probari vi/ dent. Populi vero Romani, totiusq; Italiæ mira con/ sensio est. Hæc erant fere, quæ nota esse vellem. Nunc autem opto, vt ab istis orientis partibus virtutis tuæ lumen eluceat. Vale.

¶ Cum eã cum defensione reip. & libertatis. ¶ Rectus: bene sentiens. ¶ Inertes. ignaui nullius consilii. ¶ Probari:bonos haberi laudare. ¶ Lumen eluceat ab par/ orieo,i. aliquid pclarum a te factum ad nos deferatur,allu/ sit autem ad solum: qui ex oriente primum lumen emittit.

ASCEN

¶ PER se,tum sup.erant ornatiores propter celeritatem: quod si tu tenes ea, quæ putamus, respu. est fulta : id est su/ stentata & munita magnis præsidiis : id est custodiis & pro/ tectionibus. ¶ Enim: id est quia: nos erimus muniti a prima ora:id est extremitate Græciæ vsq; ad Aegyptum imperi/ is & copiis optimorum ciuium q̃q̃ nisi.s. res aut opinio fal/ lebat me:res habebat se sicut omne discrimen:id est pericu/ lum totius belli videretur positũ in D.Bruto: qui si eripuis/ set.i.vi in hostes impetum fecisset. ¶ Mutina: id est ex ea vr/ be:vbi obsessus erat ab Antonio, nihil belli reliqui.i. relicti, aut nihil reliquum belli videbatur fore.i.futurum. ¶ Ipse ob sidebatur tam paruis copiis, q : id est quia Antonius tene/ bat Bononiam magno præsidio.i. multitudine militum ad custodiam vrbis impositorum. ¶ Autem.i. sed, Hircius no/ ster.s.consul erat Claternç.i.in eo oppidulo:cui Imolæ nũc nomen putant, Cæsar.s.Octauius, sup.erat ad forum Cor/ nelii:vterq; supp.erat tam Hircius quam Cæsar cum firmo exercitu:& Pansa alter consul: compararat Romç magnas copias ex delectu Italiæ. Hyems prohibuerat rẽ geri adhuc Hircius nihil videbatur acturus nisi consyderate, vt signifi/ cat mihi literis crebris. ¶ Nos tenebamus totam Galliam.s. Cisalpinam:præter Bononiam. ¶ Regium Lepidi, nam est etiam in Sicilia Rhegium.sup. & Parmam. ¶ Nec habemus transpadanos tuos clientes.i. tuo patrocinio, dum Romæ agebas vtentes, & ita tibi addictos : coniunctos mirifice. ¶ Cum eã.s. quam fauemus.i. cum defensione reip. ¶ Sena/ tus erat.s.tunc cum Decius Brutus obsideretur:fortissimus, exceptis,consularibus.i.iis qui consulatum gesserant,ex quibus vnus.i.solus Lucius Cæsar est firmus & rectus. ¶ Nos ami/ simus morte id est per mortem Seruii Sulpitii magnum præsidium:protectorem & custodem salutis nostræ. ¶ Reliqui.s. consulares:partim supple sunt inertes.i.sine arte & industria:partim improbi : id est improbandi : quia pro repub.facere quæ sciunt & possunt nolunt nonnulli inuident laudi eorum,quos vident probari.i.adprobari in rep. ¶ Vero pro, sed mi/ ra consensio est Po.Ro.& totius Italiæ. Hæc erant fere:scilicet omnia quæ vellem esse nota tibi. Nunc autem opto:vt lu/ men virtutis tuæ eluceat ab istis partibus orientis vnde : id est sol oriens totum illuminat hemisphærium nostrum: pul/ chre ergo ad solem alludit:cum in Syria parte orientali esset Cassius. Vale.

M.T.Cicero C. Cassio S.P.D.

QVi status rerũ fuerit tũ, cũ has lr̃as dedi, sci/ re poteris ex C. Tidio Strabone viro bono, & optime de R.P. sentiente:nã qd dicã cupi/ dissimo tui,q domo, & fortunis relictis, ad te potissimũ pfectus sit? Itaq; eũ tibi ne cõmẽdo qdẽ. aduẽtus ipsius ad te, satis eũ cõmẽdabit. Tu velim sic existimes, tibiq; psuadeas, oẽ pfugium bonorũ in te, & Bruto esse positũ, si, quod nolim, aduersi qd euenerit. Res, cum hæc scribebã, erat in extremũ deducta discri/ men. Brutus n. Mutinæ vix iã sustinebat. Qui si cõser/ uatus erit, vicimus. sin (quod Dii omẽ auertãt) oppres/ sus ibi erit, omnis oium cursus est ad vos. Proinde fac tantum aium habeas, tãtumq; apparatũ, quãto opus est ad vniuersam R.P. recuperandam. Vale.

HVBER.

QVi,commendat Ci.Cassium C. Tidium Strabonẽ ad eum pficiscentem, vt cũ eo esset, dicit aũt posse ex eo intelligere præsentium rerũ statum affirmat, deinde magnam spem & pfugium esse oium bonorum in eo & M. Bruto: nam D. Brutum scribit eum laborare extremo obsi/ dionis periculo: q si fuerit oppressus confugiẽt oẽs ad Bru. & Cassium. ¶ Strabone:cognomen est. ¶ Cupidissimo, amã/ tissimo. ¶ Domo:familia sua, est aũt magnum argumentum beneuolentiæ relinquere domum & res suas pp aliquem. ¶ Potissimum : præcipue cum ad alios pficisci posset. ¶ Ad uentus, qa venit ad te. ¶ Quod nolim, quod deus auertat. ¶ Siquid euenerit, est aposiopesis : tacetur enim verbũ, q.d. actũ erit de nobis. ¶ Sustinebat. qa extrema fama laborat. ¶ Quod omen : quod augurium malum. ¶ Proinde, igitur. ¶ Vniuersam, totam si oppressus fuerit Decius.

ASCEN

QVi status &c. Commendat Cassio C. Tidium Stra/ bonem ad ipsum Cassium proficiscentem vt cum eo esset: dicit autem eum posse ex ipso intelligere præ/ sentium rerum statum : deinde dicit magnam spem esse in ipso Cassio & M. Bruto. Nam Decium Brutum dicit obsi/ dione teneri:itaq; ad illos perfugium fore:si Decius vincatur. ¶ Ordo est. Tu poteris scire ex Caio Tidio Strabone vi/ ro bono & optime sentiente de republica:qui:id est qualis. ¶ Nam sequente:scilicet sæpe qui pro quis legitur : status re/ rum fuerit, tum.i.tunc:cum.i.quando, ego dedi has literas : scilicet ad te dico sup. sentiente op. &c. ¶ Nam quid : id est ad quid dicam cupidissimo:id est q possis scire ex vno cupidissimo tui, qui profectus est potissimum ad te:domo & fortunis .i.diuitiis omnibus relictis, ¶ Itaq; ego ne quidem.i. non etiam commendo eum tibi:quia aduentus eius ad te:commen/

dabit fatis eum.⸿ Ego velim sup. vt tu existimes, & persuadeas tibi sic, omne pfugium bonoꝶ.i. spem se conseruandi pfu ganisse positum in te & in Bruto. si quid.i. aliquid aduersi euenerit. s. bonis: hoc est reipu. fautoribus, quod nolim. s. euenit te.⸿ Res.i. bellica, erat cũ scribebã hæc deducta in extremũ discrimẽ.i. summũ periculũ. Brutus.n. via sustinebat iã Mutineꝶ .s. vim obsidentium, qui.s. Brutus, si erit conseruatus vicimus, non dicit vincemus, sed propter certitudinem victoriç vicimus: Conseruatus aũt fuit nec tñ vicit.⸿ Sin.i. sed si ipse erit oppressus ibi: quod omen dii auertant, omnis cursus hominũ est ad vos. s. a facie Antonianorum. Ad notandum omnis mali amouendi gratia, quoties triste qd quod impẽderet dicturi erant solitos præmittere, quod nollim, quod dii auertant &c.⸿ Proinde.i. & ideo, fac sup. vt habeas tantum animum, & tantum apparatum. quantum opus est. s. habere, ad recuperandam vniuersam rempu. Vale.

M. T. Cicero C. Cassio S. P. D. 7

QVanto studio dignitatẽ tuã & in senatu, & ad populũ defenderim, ex tuis te malo, q̃ ex me cognoscere. q̃ mea sñia in senatu facile valuisset, nisi Pãsa vehemẽter obstitisset. Ea sñia dicta pductus sum in cõcionẽ a Trib. pl. M. Seruilio. Dixi de te q̃ potui, tãta cõtẽtione, quãtũ forũ est tãto clamore, cõsensuq; populi, vt nihil vnq̃ simile viderim. Id velim mihi ignoscas, qd inuita socru tua fecerim. Mulier timida verebat, ne Pãsæ animus offenderet. In concione qdẽ Pãsa dixit, matrẽ quoq; tuã, & fratrem, illã a me sñiam noluisse dici. Sed me hæc nõ mouebãt: alia malebã. Fauei am & R.P. cui sẽp faui, & dignitati, ac gloriæ tuæ. Quod aũt & in senatu pluribus verbis disserui & dixi in cõcione, in eo velim fidẽ meã liberes. Promisi.n. & ppe cõfirmaui, te non expectasse nec expectatuꝶ decreta nr̃a, sed te ipm tuo more R.P. defensuꝶ. & quanq̃ nihil dũ audieramus, nec vbi esses, nec quas copias hêres: tñ sic statuebã, oẽis, q in istis partibus essent, opes, copiasq; tuas esse. per teq; Asiam puinciã cõfidebã iam R.P. recuperatã. Tu fac in augenda gloria te ipsum vincas. Vale.

HVBER. QVanto. Cũ pugnaret in Asia Cassius cõtra Dolabellam, Ci. eũ vehementer laudauerat, pmiseratq; eũ facturũ p se qcqd videret fore vtile reipu. nec expectaturum senatus decreta, vt liberaret Asiam a Dolabella: qui fuerat iudicatus hostis. Itaq; licet Cic. simulet se nolle dicere q̃ pro eo egerit tñ latenter signat. immo quodãmõ breuiter cõmemorat: & ab eo petit, vt ea pstet: q̃ ipse Cic. senatui de eo pmisit, & quasi data fide affirmauit. Postremo dicit se sperare totã Asiã ppediem ab eo liberatã fore.⸿ Malo. volo potius.⸿ Quam ex me. ne videar iactare officiũ meũ.⸿ Facile: nullis aduersantibus.⸿ Pansa: consul.⸿ Productus. in publicũ ductus.⸿ Cõtentione. vehemẽti. oratione.⸿ Quãtũ est foꝶ: quantũ totũ foꝶ poterat audire.i. tanta voce: quanta poterat totũ foꝶ implere.⸿ Nihil si. qa nunq̃ populus magis consensit ad rem aliquã.⸿ Socru. matre vxoris tuæ.⸿ Inuita: nolente.⸿ Offenderet: s. si te laudassem.⸿ Hęc: q̃ socrus tua & mẽ dicebant se nolle.⸿ Fauebã & reip.i. faciebam cã reip. & cã tuæ dignitatis.⸿ Liberes fidem meã: absoluas me fide: quã p te dedi.⸿ Promisi.n. dicit nunc quæ sit ea fides.⸿ Tuo more: vt consueuisti.⸿ Nihil dum. pro nondum.⸿ Statuebam. iudicabam.⸿ Istis: asiaticis.⸿ Recuperatam: ab inuasione dolo.⸿ Vincas teipsum: facias etiam vltra vires.

ASCEN. QVanto stu. &c. Defendrrat Cassiũ pugnantem cũ Dolabella qd nũc paucis tangit: monens vt ea præstet senatui, q̃ Ci. de eo pmisit eũ sper totã Asiã ab eo ppediem liberandã. Ordo est. Ego malo.i. magis volo, te cognoscere ea tuis. s. necessariis: quã ex me: q̃to studio ego defenderim dignitatem tu am & in senatu & ad populũ.⸿ Quæ sñia mea. s. de te: valuisset.i. adprobata fuisset facile in senatu: nisi Pansa obstitisset vehementer. Ea sñia, non scribit eam, quia scit ab amicis Cassii pscriptã, dicta.i. postq̃ erat dicta.⸿ Ego pductus sum in cõcionem.i. cœtũ ppli, a M. Seruilio tribuno ple.⸿ Dixi de te quæ potui. s. decenter dicere: tanta contentione.i. vocis extensione & auctione: quantũ est foꝶ in qd populus conuenit: tanto clamore & consensu populi: vt nihil viderim vnq̃ sile.⸿ Velim sup. vt ignoscas mihi, id videlicet qd fecerim, i. ita contendendo: socru tua.i. matre vxoris tuæ inuita. Mulier timida verebat ne aius Pansæ, qui in senatu obstiterat, offenderet. Pansa qdem dixit in contione matrem quoq; tuam & fratrem, noluisse illam sñiam dici a me.⸿ Sed hæc .s. obstacula non commouebant me, ego malebam.i. magis volebam alia.⸿ Fauebam &.i. simul reip. cui faui semper & gloriæ tuæ.⸿ Autem.i. sed, ego velim sup. vt liberes fidem meam.i. facias vt pollicitus sum te facturꝶ, in eo quod & disserui verbis pluribus in senatu, & dixi in concione.⸿ Promisi enim & proprie confirmaui.i. asserui ita fore te nõ expectasse nec expectaturum esse.⸿ Decreta nostra, sed teipsum.i. proprio iudicio & authoritate defensurum sup. esse remp. tuo more.i. sicut incepisti Cęsarem occidendo.⸿ Et quanq̃ nihil dum.i. nihil tunc adhuc audieramus: nec vbi esses, nec quas copias haberes, tñ statuebam.i. in animo proponebam sic, omnes opes, q̃ essent in istis partibus. s. vbi tu es, & copias sup. omnes esse tuas & confidebam Asiam iam esse recuperatam reip. per te.⸿ Tu fac sup. vt vincas teipsum i. plus facias quam hactenus fecisti, cum tñ ea faciendo alios superatis, in augenda gloria: scilicet tua. Vale.

M. T. Cicero C. Cassio. S. P. D. 8

SCelus affinis tui Lepidi, summãq; leuitatẽ, & incõstãtiã, ex actis, q̃ ad te mitti certo scio cognosse te arbitror. Itaq; nos confecto bello, vt arbitrabamur, renouatum bellũ gerimus: spẽq; oẽm in D. Bruto, & Plãco hẽmus: si veꝶ quæris in te, & in meo Bruto nõ solũ ad pñs pfugium, si, qd nolim, aduersi qd acciderit, sed ẽt ad cõfirmationẽ ppetuæ libertatis. Nos hic de Dolabella audiebamus, quæ vellemus: sed certos authores non habebamus. Te qdem magnum hoiem & præsenti iudicio, & reliqui tpis expectatiõe scito esse. Hoc tibi pposito, fac vt ad summa contendas. Nihil est tantum, quod non P. R. a te pfici, atq; obtineri posse iudicet. Vale.

HVBER. SCelus, post liberationem Bruti ex obsidione Mutinensi Lepidus se cum Antonio cõiunxit, quem dicit valde nocuisse Po. Ro. qa cum credidisset se finisse bellum superato M. Ant. apud Mutinam coactus est gerere bellũ renouatum per perfidiam Lepidi Antonio coniuncti. Itaq; dicit spem esse in M. Bruto & Cassio: quem non solum dicit nũc credi magnum hoiem: sed etiam in futurum: nihil enim esse tam magnum quod po. Ro. non confidat eum non posse pręstare.⸿ Scelus perfidiam, quia Antonium fusum apud Mutinam in societatem & potestatem suã recepit.⸿ Confecto: finito: Decio liberato & Antonio fugato.⸿ Renouatũ per coniunctionem Lepi.⸿ Quæ vellemus: qualia optabimus. s. qd esset a te oppressus: cum enim Cassius in Laodicea obsederat.⸿ Expectatione: spe bona.⸿ Contendas, enitaris.

ASCEN. SCelus &c. Dicit perfidia Lepidi iam cum Antonio coniuncti plurimum nocere populo libertatiq; Romanæ: vnde spem reliquam dicit in Cassio & M. Bruto. Ordo est. Ego arbitror te cognoscere scelus & summam leuitatem: id est mutabilitatem in fide, & pro: id est inconstantiam, affinis tui Lepidi, ex actis.i. scriptis de rebus in acta relatis & de iis, quæ publicæ aguntur, quæ scilicet

licet acta, ego scio certo mitti.i. ꝙ uîtrantur in te. Itaqꝫ quia Lepidus in fide non mansit gerimus bellum renouatũ, bello confecto.i. postq̃ bellum erat confectum & finitum, vt arbitramur & habemus oẽm spem in Decio Bruto & Plãco & sup. si quæris verũ.i. vt quod verum est dicam, habemus sup. in te & in Bruto meo.s. familiarissimo Marco. Non solum perfugium.i. ad quos fugere poterimus ad præsens.i. ad euitandũ instans periculum: aut ad tutelam paru adduraturam, siqd aduersi acciderit.s. nobis & reip. quod nolim, sed ẽẽ ad confirmationem.i. stabilitionem, perpetuæ libertatis. ⁋ Nos audiebamus hic de Dolabella q̃ vellemus, videlicet q̃ a repu. staret, sed nõ habebamus certos authores. ⁋ Scito te qdẽ esse magnũ hoiem: &c.i. simul iudicio pñsenti.i. quod tertur tam de te ob res peractas & expectatione rpis reliqui.i. ob ea, quę homines sperant te gesturum. ⁋ Hoc.s. præmio proposito tibi: fac sup. vt contendas.i. toto conatu eas ad summã.i. consumationẽ rei. ⁋ Nihil est tantum, & tam magnum, quod po. Ro. non iudicet: posse perfici atqꝫ obtineri a te. Vale.

M. T. Cicero C. Cassio S. P. D. 9

Breuitas tuarũ literarũ me quoqꝫ breuiorẽ in scribẽdo facit: & vere vt dicã, nõ satis occurrit, qd̃ scribã. nr̃as enĩ res in actis pferri ad te certo scio: tuas autem ignoramus. Tanq̃ enĩ clausa sit Asia, sic nihil pferẽ ad nos, pter rumores de oppsso Dolabella, satis illos qdẽ constantes, sed adhuc sine authore. Nos cõfectũ bellũ cũ putaremus, repente a Lepido tuo in summã sollicitudinẽ adducti sumus. Itaqꝫ psuade tibi, maximam R.P. spem in te, & in tuis copiis esse. Firmos oĩno exercitus hẽmus: sed tñ, vt oĩa (vt spero) psꝑere pcedãt, multũ interest te venire. Exigua ẽ enĩ spes R.P. nã nullã nõ libet dicere: sed q̃cunqꝫ est, ea despondeẽ anno cõsulatus tui. Vale.

Breuitas. eodem est argumento hac epl̃a quo & superior nisi quod ostendit aduentum Cassii plurimum pfuturum reipu. in parua spe q̃ relicta est. ⁋ Breuiorem, quia breuiter scripsisti breuiter quoqꝫ tibi respondendũ duco. ⁋ Clausa vel circũsessa, vel muro vt ita dicam circundata, vt nunc venire non possint. ⁋ Constantes, eodem tenore non variato. ⁋ Sed tñ, vt. ⁋ Vt.i. q̃uis. ⁋ Interest, refert, vtile est. ⁋ Despondetur, promittitur, deputatur. Vale.

HVBER.

Ve Despõdeẽ

Breuitas &c. Eodem est argumento cum superiore nisi ꝙ ostendit aduentum Cassii plurimũ profuturũ reipu. in parua spe q̃ relicta est, diciteꝗ in principio cur tam breuis sit. Ordo est. Breuitas itaqꝫ tuarũ facit quoqꝫ.i. ẽẽ me breuem in scribendo. Et vt dicã vere, non occurrit satis quid scribam. Scio enim certo res nr̃as perferri ad te in actis.i. instrumentis de actis publicis. ⁋ Autem.i. sed, nos ignoramus, tuas.s. res. ⁋ Enim.i. quia, nihil perfertur ad nos sic: tãquam Asia sit clausa: pter rumores de Dolabella oppsso, quidem.i. certe illos, præter Rumores illos satis constantes.i. continuatos, sed adhuc sine authore.i. certo assertore. ⁋ Nos cũ putaremus bellum confectum.i. finitum esse: adducti summus repente a Lepido tuo.s. ad fine in solicitudinem summam.i. maximam. ⁋ Itaqꝫ persuade tibi maximam spem reip. esse in te & in copiis tuis. ⁋ Nos hẽmus exercitus.s. Bruti & Planci omnino firmos, sed tñ vt.i. demus aut ponamus. vt omnia procedant prospere, vt spero.s. ea processura tñ multum interest.i. multæ vtilitatis est te venire. ⁋ Enim.id est quia, spes reip. est exigua: nam non libet dicere nullam sup. spem reip. esse, sed quæcunqꝫ est ea despondetur: id est promittitur futura anno consulatus tui. Vale.

ASCEN.

M. T. Cicero C. Cassio S. P. D. 10

Lepidus tuus affinis, meus familiaris pr. Calẽ. Quint. sentẽtiis oĩbus hostis a senatu iudicatus est, cæteriqꝫ, q vna cũ illo a R.P. defecerũt. qbus tñ ad sanitatẽ redeũdi añ Calẽ. Sept. potestas facta ẽ. Fortis sane, senatus, sed maxime spe subsidii tui. Bellũ qdẽ, cũ hęc scribebã, sane magnũ erat scelere, & leuitate Lepidi. Nos de Dolabella quotidie, q̃ volumus, audimus, sed adhuc sine capite, sine authore, rumore nũtio. Qđ cũ ita eẽt, tñ lr̃is tuis, qs Non. Mai. ex castris datas acceperamus, ita psuasum erat ciuitati, ut illũ iã oppssum oẽs arbitrarenẽ, te aũt ĩ Italiã uenire cũ exercitu: ut si hæc ex snĩa cõfecta eẽnt cõsilio, atqꝫ authoritate tua roborarenẽ. sin qd forte titubatũ eẽt, ut fit ĩ bello: exercitu tuo niteremur. quem qdẽ ego exercitũ, qbuscũqꝫ potero rebus ornabo. Cuius rei tũ tẽpus erit, cũ qd opis R.P. laturus exercitus sit, aut qd iã tulerit, notũ esse cœperit. nã adhuc tantũ conatus audiuntur, optimi illi quidẽ, & præclarissimi,

Lepidus. Certiorem reddit Ci. Cassium quemadmodũ Lepidus iudicatus est hostis præscripto tamen ei termino quo possit adhuc redire ad sanitatem, hoc est ad societatem populi Ro. diciteꝗ eius coniunctione cum Antonio bellum multum auctum esse. Deinde quid nũciatum sit de Dolabella, postea vero ipsum Cassium & M. Brutum expectari in Italia pp maximum incendium belli renouati pfidia Lepidi: contra quem dicit oppositos esse Plancum & D. Brutum consules designatos, sed maximam spem esse in ipsius Cassio & M. Bruto. ⁋ Defecerunt, reliquerunt fidem po. Ro. ⁋ Sanitatem, qui fuit furor deficere, sanitatem autẽ animi, non corporis intelligimus hoc loco. ⁋ Sine capite, sine origine, quia nescimus quis fuerit: a quo hic rumor pcesserit. ⁋ Rumore nũtio.s. tantumõ fama nunciante. ⁋ Lr̃is tuis. quæ sequuntur inferius incipientes legi tuas literas: debuerant enim pcedere hanc epl̃am, sed vt sæpe diximus, nõ est seruatus rectus ordo harũ epl̃arum. ⁋ Illũ: Dolabella. ⁋ Ex sententiæ, vt volumus. ⁋ Titubatum. erratum: cespitatum ⁋ Niteremur: sustentaremus. ⁋ Cuius rei.s. ornandi exercitum tuum. ⁋ Apparatus: voluntates.

HVBER.

Titubat.

Lepidus &c. Certiorẽ facit Cassiũ quẽadmodũ Lepidus declaratus sit hostis præscripto tñ ei termino, quo possit adhuc redire ad sanitatem mentis: hoc est ad societatem po. Ro, diciteꝗ eius ad Antoniũ accessione bellũ multum auctũ esse, deinde qd nũciatũ sit de Dolabella, & demũ eũ cũ Bruto expectari in Italia scribit. Ordo est Lepidus affinis tuus familiaris meus iudicatus est hostis a senatu oĩbus sententiis: pridie Calẽ. Quintilis.i. Iulii nũc dicti mẽsis & cæteri qd defecerũt vna.i. pariter cũ illo a rep. qbus tñ potestas redeundi ad sanitatem.i. meliorem mentem & saniora consilia ante Calen. Septẽ. est facta.i. pmissa a senatu. ⁋ Senatus sup. est, sane.i. multũ fortis, sed maxima spes sup. est subsidii tui.i. in subsidio tuo. ⁋ Bellũ qdem erat sane.i. valde magnũ, cum scribebam hæc: scelere & leuitate.i. pfidia & incõstantia Lepidi. ⁋ Nos audimus quotidie q̃ volumus de Dolabella.i. eũ oppressum esse, sed adhuc rumore nuncio.i. nunciante: sine capite sine authore.i. certo assertore, qđ cum.i. quãuis esset ita: tñ persuasum erat ciuitati ex literis, quas acceperamus data Nonis Maiis ex castris: ita vt oẽs arbitrarent illum iam oppressum: sup. eẽ, te aũt venire in Italiã cũ exercitu, vt si hæc eẽnt cõfecta.i. absoluta ex snĩa.i. voluntate, roborarenẽ.i. cõfirmarenẽ, cõsilio atqꝫ authoritate tua: sin.i. sed si, qd.i. aliqd esset titubatũ.i. vacillatũ forte: vt fit.i. fieri solet in bello, nos niteremur.i. corroboraremur & fulciremur tuo exercitu, quẽ qdẽ exercitũ.s. tuũ, ego ornabo qbuscũqꝫ rebus potero. Cuius rei exercitus.s. ornãdi: tẽpus erit, sup. tũc: cũ.i. qñ cœperit eẽ notũ.i. pstare qd opis.i. auxilii: exercitus sit allaturus, aut qd attulerit iã reip. ⁋ Nã conatus tantũ & nõ effectus audiunẽ adhuc, illi qdẽ.s. cõatus audiunẽ optimi & pclarissimi.

ASCEN.

HVBER. Jam Jamq. ASCEN.

¶ Gesta. pfecta. ⸿ Vos. te & M. Brutũ. Quãto. s. odio. ⸿ Ille. Antonius. ⸿ Hic. ⸿ Lepidus. ⸿ Cõsules desi. Plancũ & D. Brutũ. ⸿ Iam iãq. i. celerrime, nuc nõc veneras etiam in Sardiniã, vt vidimus li. ix. ⸿ Qd si, obiectio. q̃a possent dicere deuictis hostibus qd est opus nos venire, dicit Ci. authoritate eox posse plurimũ erigere rẽp. ⸿ Exurget et. q. cũ iaceant: q̃si p̃stra. ⸿ Toleraabili, mediocri: si minus optimo. ⸿ Medendum, prouidendum, trat si rio sumpta a corporibus ægrotis.

¶ Si vales &c. Res gesta expectatur Quã, s. rẽ gestã: qdẽ. i. certe ego cõfido, aut aliq̃ te iã aut ad propinq̃re. i. pxime futurã. Nihil est nobilius. i. illustrius & potius virtute tua & magnitudine al. Itaq3 nos optamus vt videamus te q̃primũ in italia. ⸿ Nos arbitrabimur hẽre rẽ. si hẽbimus nos. i. te & Bru. Nos vicera- mus preclare, nisi Lepidus recepisset. Ant. spoliatũ: inermẽ fugitẽ. ⸿ Itaq3 Antoni⁹ nunq̃ fuit ciuitati tanto odio: q̃to Lepidus est. ⸿ Ille. i. gallic. s. Ao. excitauit bellũ ex rep. turbulẽta, hic. s. Lepidus, excitauit bellũ ex pace & victoria. i. vbi pacẽ habuisset resp. pp victoriã. ⸿ Nos hẽmus cõsules designatos. s. Decium Brutũ & Plancũ oppositos huic. s. Lepido, cum Antonio, in qbus. s. cõsulibus designatis est qdẽ magna spes: sed cura anceps pp incertos exitus pliox. ⸿ Persuade igit tibi oia esse in te & in Bruto. s. Marco: & vos expectari, sed Brutũ iã iãq3. i. in singula momenta. qd si veneritis hostibus n̄ris victis vt spero. tñ resp. exurget. i. extollet: authoritate v̄ras & cõsistet. i. stabilietur aliquo statu tolerabili. Sunt enim permulta: qbus erit medendũ. i. qbus erunt remedia adhibenda et si. resp. videbit liberata satis sceleribus hostium. Vale.

sed gesta res expectat quam qdẽ aut iã et aliq̃, aut appropinq̃re cõfido. Tua virtute, & magnitudie ai nihil ẽ nobilius. Itaq3 optamus, vt q̃primũ te in Italia videamus. R.P. nos hẽre arbitrabimur, si vos habebimus. Praeclare vicer amus nisi spoliatũ, inermẽ, fugiẽtẽ Lepidus recepisset Antoniũ. Itaq3 nũq̃ tãto odio ciuitati Antõius fuit, q̃to ẽ Lepidus. Ille. n. ex turbulẽta R.P. hic ex pace, & victoria bellũ excitauit. Huic oppositos Coss. dess. hẽmus: in qbus est magna qdẽ spes, sed anceps cura pp incertos exitus pliox. Psuade tibi igit, in te, & ĩ Bruto tuo esse oia, vos expectari, Brutũ qdẽ iã iãq3. Qd si, vt spo, victis hostibus n̄ris veneritis: tñ authoritate v̄ra R.P. exurget, & in aliquo statu tolerabili cõsistet. Sunt. n. p multa, qbus erit medẽdũ, ẽt si R.P. satis esse videbitur sceleribus hostiũ liberata. Vale.

HVBER. In Syriã. Cassius. Ci. certiorẽ facit se venisse in Syriã deinde qd ibi egerit, firma. n. p̃sidia se hẽre dicit ad defensionem reip. hortat eũ latenter vt eã & rẽp. tueat. ⸿ Crispũ. q̃ Bithyniæ pẽrat. ⸿ Marcũ. q & ipse in Syria erat. ⸿ Quæ gererentur. q̃a decretũ erat p senatum: vt oẽs Bruto & Cassio parerent. ⸿ Legionem quam Qu. Bassus: hæc olim fuerat Iulii Cæ. q cũ p Syriã pficisceret: eã illic relic. uerat iam tum in Parthos meditatus bellũ. huius Cura Cæcilio Basso mandata fuerat. ⸿ A. Allienus: hic. n. nuper Dolabella missus in Aegyptũ q̃tuor legiones e pulicia duxerat, q̃s ex Põpeii clade Crassiq3 dispsas Cleopatra sub Cæs. collectas retinuerat: hũc igit nihil suspicãtẽ Cassius in Palæstina adortus legiones sibi tradere coegit q̃tuor legiõibus cõtra octo pugnare veritũ. Firma. valida. hẽbat. n. au. legiões Cassius. ⸿ Aget. loq̃tur. ⸿ Taricheis. ad Taricam Syriæ ciuitatem positu.

ASCEN. Si vales &c. Dicit se Cassius in Syriam venisse addens quid illic egerit: firma. n. præsidia se hẽre dicit, ac defensionem reip. hortatur aũt latenter vt remp. tueatur: & se non negligat, immo curet defendendum. Breuis aũt est eo q reliq̃ dicit ea Carteio familiari suo accipienda. Ordo est. Si vales bene est, ego quoq3 valeo. Scito me pfectũ esse in Syriam, ad Lucium Murcum & Qu. Crispum imperatores. Viri fortes & optimi ciues. s. Marcus & Crispus, postq̃ audierunt q̃ gererentur Romæ: tradiderunt mihi exercitum, & ipsi administrant vna mecum remp. aio fortissimo. ⸿ Item scito legionem quam Quintus Cæcilius Bassus habuit, venisse ad me, & scito q̃tuor legiones q̃s Aulus Allienus eduxit ex Aegypto, esse traditas mihi ab eo nunc postq̃ sic reip. studem⁹. ⸿ Ego non puto te egere cohortatione, vt defendas nos absentes & remp. q̃tum opus. ⸿ Est ego volo te scire firma p̃sidia nõ d esse nobis senatuiq3, vt defendas remp. optima sp & maximo aio. i. hñs optimã spem victoriæ & maximũ aium ad resistendum inimicis. L. Carteius familiaris meus ag. i. d. et & loqtur aut tractabit tecum cætera. s. q̃ essent scribenda: si ille non diceret ea. Vale. Data. s. epistola Non. Martiis: ergo anno fere reuoluto: post Cædem Cæ. Ex castris Taricheis. s. ad Tharicam Syriæ ciuitatem positis.

C. Cassius Procos. M. T. C. S. P. D.

Si vales, bñ est: ego qdẽ valeo. In Syriã me pfectũ esse scito ad L. Murcũ, & Q. Crispũ Impp. Viri fortes, optimiq3 ciues, posteaq̃ audierunt, q Romę gererent, exercitus mihi tradiderũt, ipsiq3 mecũ vna fortissimo animo R.P. administrant. Item legionẽ, quã Q. Cæcilius Bassus habuit, ad me uenisse scito. Quatuorq3 legiones, quas A. Allienus ex Aegypto eduxit, traditas ab eo mihi esse scito. Nunc te cohortatione non puto indigere, ut nos absentis, remq3 publicã quãtum opus est defendas. Scire te uolo firma præsidia uobis, senatuiq3 non deesse, ut optima spe, & maximo animo R.P. defendas. Reliqua tecum aget L. Carteius familiaris meus. Vale. Data Non. Mart. ex castris Taricheis.

HVBER. Legi. Hæc epla debuit poni in ordine post illã q̃ supius incipit. Quanto studio: cũ. n. Cic. significasset: q̃ p Cassio egisset: & qd de eo pmisisset senatus rñdet tũc Cassius se cognouisse Ci. erga se amorem & qm intelligebat eũ de se grauem curam suscepisse, & vehementer esse solicitũ dicit se statim reddidisse eũ certiorem de rebus prouinciæ, primum hũit exercitum: qui erat in Syria vel in præcedenti epla visum est se etiam scripsisse ad senatum, voluisseq3 vt Ci. prius illas literas q̃ ad senatum mittebantur, inspiceret, q̃ senatui redderentur, quæ redditæ non fuerunt, dicit se non dubitare qn interceptæ fuerint a Lepido: deinde dicit quem exercitum habeat, petitq3 a Cice. vt eius dignitatem tueat & Murcum & Crispum imperatorem, qui ei exercitum tradiderant commendatos habeat, & milites suos: quos dicit esse vehementer Ci. affectos. Postremo dicit se persecuturum Dolabellam in Ciliciam, q regio est minoris Asiæ Syriæ propinqua facturumq3 vt Ci. q̃ primum intelligat quid egerit. ⸿ Literas tuas. quæ, vt dixit, incipiunt quanto studio.

C. Cassius Procos. M. T. C. S. P. D.

Si uales, bñ ẽ: ego qdẽ ualeo. Legi tuas lr̄as, in qbus mirificũ tuũ erga me amorem recognoui. Videbaris. n. non solũ fauere nobis, id qd & n̄ra, & R.P. cã semp fecisti sed etiã

ASCEN. Si vales. Hæc epistola videtur ponenda post illam, q̃ superius incepit quanto studio. Cum enim Cicero significasset quæ pro Cassio egisset, & quid de eo senatus promisisset: respondit Cassius se cognouisse amorem eius in se, & statim respondisse, & petiisse vt literas suas ad senatum det. & inspiciat rogans vt dignitatem suam tueatur, & Murcum cõmendatum habeat: additq3 se Dolabellam psecuturũ. Ordo est. Si vales bñ est, ego quidem valeo. familiaris salutandi forma. ⸿ Ego legi lr̄as tuas, in qbus recognoui mirificum amorem tuum erga me. Videbaris enim non solum fauere nobis, id quod fecisti. i. q fauisti nobis semper & n̄ra cã & reip. cã. i. tam ob bonũ nostrũ priuatum q̃ ob publicum, sed ẽt suscepisse,

¶ Grauem

HVBER.

¶ Grauē curā, quia ītellexit quāta ɔtentione de se verba fecisset. ¶ Oppssa. ab Anto. ¶ Suspicarere: putares. ¶ Moliri: apparatum facere. ¶ De.i.pp. ¶ Simul ac. cum primū. ¶ Ex Aegy. vt in pcedenti epistola declaratū est. ordo est. Itaq; scripsi ad te: & misi cōplures tabellarios Romā, q putabant te existimare nos nō posse quiescere: rep. oppssa: deinde qa putabant te solicitū esse de nr̄a salute, & de rerū euentu. cū suspicarere nos moliri. ¶ Recitatae. lectae: vt ligd videret cōmutādum: cōmutare: arbitrio tuo. ¶ Trebonio occiso, is.n. Asiae pfectus Dolabellā ad se venietē. Pergamo & Smyrna nō admiserat: sed solūmodo ei cōmeatū veluti ɔsuli extra moenia parauerat: aggrediēte eodē cū ira vrbes nihilq; perficiente. Trebo. in Ephesum recipi mādauit, & ad Ephesum eūtem quosdā ex interuallo subseq iussit: hi nocte ingruēte Dolabellā recedētē intuentes, nec vlterius qcq̄ suspicati paucos ex suis liquere: q illū sequerent. Ipsi vero ad Smyrnā redierunt. Dolabella oēs qui relicti fuerāt per insidias interficit: & nocte adhuc instāte Smyrnā versus gressum mouet: quā in custodiā inueniens p scalas occupat. Trebonius in lecto a militibus dephensus, se ad Dolabellam deduci supplicat, spōte se illos eē secuturū: huic turmae ductor eū intuēs, Eia tu seqre inqt, caput interim nobis derelinquas: nō.n. te, sed caput tuū afferre nobis mandatū est: quo dicto caput illi subito abscidit. Orta luce Dolabella Trebonii caput ptorio in solio, quo iudicare solitus erat: affigi iussit: exercitus ira cōmotus: & supplex turba oīs ob necem Caesaris: cuius Trebo. particeps fuisse dicebat: & quod dū interficeretur, Antoniū ad senatus fores verbis detinuisset, in reliquū corpus eius crudeliter saeuit, caput in morem sperae siue pilae instrato lapidi cū risu inuicē diu puolutum, donec contritū effusumq; est: & hic primus ex pcussorū numero tales poenas dedisse dr̄. ¶ Habui paululū morae, paululū moratus sum antequam pugnarē. ¶ Si: affirmatiue ponit pro qa. ¶ Importunissimos: infestissimos ¶ Crudelissimis tyrānis: Antonio & aliis, qui rēp. occupare nitebant. ¶ Quos: exercitus. ¶ Cōfirmasset, aiosiorem reddidisset, si sperasset aduētū eius exercitū. ¶ Quā spē pdę, & rapinarū: quę pmittebant eis ab Ant. & Dolabella & aliis hostib⁹ reip. si eos seq voluissent. Murci & Crispi, de qbus in pcedēti epl̄a vidimus: q Cassio tradiderāt exercitus suos. ¶ Nā Bassus, is erat in Apamea, cū recusaret traderet exercitū Cassio eius milites miserūt legatos ad ipm Cassium se oīno transituros ad eū, & ita vel inuitus coactus ē tradere. ¶ Misere noluit. i. valde noluit, valde recusauit, nā misere pro valde saepe ponit. Teren. misere hanc amat: nec legēdus est misero pro malo & scelerato vel astuto, vt quidam somniat: cū nusquam id significet. ¶ Q de quousq;. ¶ Expugnata: vi capta. Cuius. s. tui. ¶ Sic felices simus, sic nobis omnia prospere eueniant.

grauē curā suscepisse, vehemēterq; esse de nobis sollicitus. Itaq; q te primū existimare putabā, nec a oppressa R.P. qescere nō posse: deide cū suspicarere nos moliri, te sollicitū eē & de salute nr̄a, & de rerū euētu putabam: simul ac legiones accepi, quas A. Allienus eduxerat ex Aegypto, scripsi ad te, tabellariosq; cōplures Romā misi, Scripsi ēt ad senatū lr̄as, quas reddi vetui prius, q̄ tibi recitatę eēnt, si forte mei obtēperare mihi voluerūt. Quod si lr̄ae platae nō sunt, non dubito, qn Dolabella, qui nefarie Trebonio occiso Asiā occupauit, tabellarios meos deprehēderit, lr̄asq; īterceperit. Exercitus omneis, q in Syria fuere, teneo. Habui paululū morae, dum pmissa militibus psoluo. Nūc iā sum expeditus. A te peto, vt dignitatē meā tibi cōmēdatā habeas, si me intelligis nullū neq; periculū, neq; laborē pr̄iae denegasse: si cōtra importunissimos latrones arma cepi te hortāte, & authore: si nō solū exercitū ad R.P. libertatēq; defendēdā cōparaui, sed ēt crudelissimis tyrānis eripui. Quē si occupasset Dolabella: non solū aduētu, sed ēt opinione, & expectatione exercit⁹ sui, Antoniū cōfirmasset. Quas ob res milites tuere, si eos mirifice de R.P. meritos eē aiaduertis: & effice, nequem poeniteat, R.P. q̄ spē pdae, & rapinarū seq maluisse. Itē Murci, & Crispi Imp. dignitatē, quātū est in te, tuere. Nā Bassus misere voluit mihi legionē tradere. Quod nisi milites inuito eo legatos ad me misissent, clausam Apameā tenuisset, quoad ui esset expugnata. Haec a te peto non solum R.P. quę tibi semper fuit charissima, sed ēt amicitiae nostrae nomine, quam confido apud te plurimū posse. Crede mihi hūc exercitum, quē habeo, senatus, atq; optimi cuiusq; esse, maximeq; tuū: de cuius volūtate assidue audiēdo, mirifice te diligit, charumq; habet. qui si ītellexerit commoda sua curae tibi esse, debere ēt se tibi oīa putabit. Literis scriptis, audiui Dolabellā in Ciliciam venisse cū suis copiis. pficiscar ī Ciliciā. qd egerim, celeriter vt scias, dabo operā. Ac uelim, ut meremur de R.P. sic felices simus. Fac ualeas, meq; ames. Non. Mai. ex castris.

ASCEN.

¶ Grauem curam: & esse solicitus vehementer de nobis. ¶ Itaq; q. i. qa ego putabā te existimare. primū nos nō posse quiescere rep. oppressa. i. cum resp. sit oppressa: deinde cū suspicarere. i. suspicaueris, nos moliri. i. aliqd magnū conari q. i. qa putabā te esse solicitū & de salute nostra, & de euētu rerū, simul ac. i. eodem tpe, quo accepi legiones. s. quatuor, q̄s Aulus Alienus eduxerat ex Aegypto, scrip͡si ad te, ac misi Romā cōplures tabellarios. i. nuncios qui tabellas. i. lr̄as in tabellis more antiquo scriptas perferrent, iō aūt complures vt saltem vnus ex illis literas perferret. ¶ Scripsi ēt lr̄as ad senatū, quas. s. lr̄as, vetui reddi. i. tradi senatui, priusquā essent recitatae tibi, si forte mei. s. tabellarii q ex meis, vtpote, seruis aut libertis erant, voluerunt obtemperare. s. obedire mihi. Quod si lr̄ae non sunt perlatae, non dubito qn Dolabella, q occupauit. Asiam Trebonio occiso nefarie. i. per nefas, dephenderit. i. in itinere comprehēderit, tabellarios nr̄os, & interceperit lr̄as. s. nr̄as. Ego teneo oēs exercitus q fuere in Syria. Ego habui paululum morae. i. difficultatis aut dilationis dū persoluo militibus promissa. i. q̄ promiseram vt in verba mea reip. iurarent. ¶ Ego sum nunciam expeditus. Ego peto a te vt habeas dignitatē meā cōmendatam tibi: si intelligis me, nullū neq; periculū neq; laborē denegasse patriae, & sup. si coepi arma contra importunissimos latrones. s. Antonios & Dolabellā: qui tunc remp. oppugnare inceperunt, cū ab illis pręcipue fuit defendēda: te hortante & authore, & sup. si non cōparaui. i. cōquesiui exercitū ad rēp. & libertatē defendēdā, sed ēt eripui. s. exercitum tyrannis crudelissimis. s. iā dictis Antonius & Dolabellae, q tn̄ ab initio pro reip. defensoribus sensit. Duplex aūt beneficiū facit reip. qui e manibus hostiū copias illi allicit, & ēt dupliciter quodāmodo auget: nā si vtriq; triginta fuerint millia, ablatis decē millibus vni parti: altera erit duple numerosior qd non esset, si aliūde cōparauerit. ¶ Quos. s. milites: prius aūt dixit exercitū qui erant in exercitu, si Dolabella occupasset. i. priusq̄ Cassius sibi assumpsisset confirmasset Antonium non solum aduētu. s. suo, sed ēt opinione & expectatione exercitus sui: qa animosiores sumus dū propediem auxilia affutura speramus. Ob quas res o Cicero, tuere. i. defende & protege milites, si aiaduertis eos esse meritos mirifice & mira faciēdo de rep. q̄ spem pdae & rapinarū. Item tuere. i. protege dignitatē Murci & Crispi imperatorū: qui Cassio statim exercitū tradiderant: quantum est in te. i. quantum fieri potest per te. ¶ Nam Bassus. q. d. ideo eum non commendo: qa noluit misere. i. misere affectāter resistēdo, tradere mihi legionē, q si milites misissent legatos ad me sine recōciliatione ipsorū, eo. s. Basso

inuito.i.renuēte tenuisset Apameā.s.vrbē clausam,quoad.i.donec eēt expugnata vi,qa spōte nunq̄ se aut suos tradidis set.Ego peto hęc a te.nō solū noīe reip.q̄ fuit sp charissima tibi:sed ēt amicitiæ nr̄æ,quā.s.amicitia nr̄am ego ↄfido pos se.i.valere,plurimū apud te.Crede mihi hūc exercitū,quē hēo esse senatus atq optimi cuiusq.i.oīs bōi:& maxime tuū .i.militatuꝝ p senatu & optimo quoq & maximo p te.⁋De cuius.s.tua volūtate.i.bñuolētia in se audiēdo.s.a te quo tidie:diligit te mirifice atq hēt charꝝ.Qui.s.exercitus si intellexerit cōmoda sua eēt ibi curæ putabit se debere ēt oīa ti bi.⁋Lr̄is audiui Dolabellā in Ciliciā venisse cum copiis suis:ego pficiscar in Ciliciā dabo operam vt scias celeriter qd egerim.Ac velim sup.vt simus sic felices vt meremur.s.bñ de repub.Fac valeas & ames me.Nonis Maiis ex castris.

C.Cassius S.D. M.T.C.

SI vales,bñ ē:ego qdē valeo.Cū R.P.vel sa lute,uel victoria gaudemus:tū instauratōe tuaꝝ laudū,q maximus cōsularis maximū Cos.teipm vicisti,& lætamur,& mirari satis nō possu mus . Fatale nescio qd tuæ virtuti datū:id qd iā sæpe expti sum⁹.Est.n.tua toga oīum armis felicior:q̄ nūc quoq nobis penevictā R.P.ex māibus hostiū eripuit, ac reddidit.Nūc ergo viuemus liberi.nūc te oīm ma ximū ciuē,& mihi charissimū,id qđ maxīe R.P.tene bris cōparasti nūc te hēbimus testē nr̄i & in te,& ī cō iunctissimā tibi R.P.amoris.& q̄ sæpe pollicitus es te & tacituꝝ,dū seruiremus,& dictuꝝ de me tū,cū pfutu ra essent:nūc illa nō ego qdē dici tātope desyderabo, q̄ sentiri a te ipso.Neq.n.oīum iudicio mali me a te cōmēdari,q̄ ipse tuo iudicio digne,ac mereor,cōmen datus eē:vt hæc nouissima nr̄a facta nō subita, nec in cōueniētia,sed similia illis cogitationibus,quarū tu te stis es,fuisse iudices:meq ad optimā spē priæ nō mini mū tibi ipsi pducēdū putes.Sūt tibi M. Tulli liberi,p pinquiq digni quidem te,& merito tibi.charissimi.eē etiam debent in R.P.proxime ii chari,qui studiorum tuorum sunt æmuli:quorum esse cupio tibi copiam.

HVBER, CVm reip.Scriptis a Cicerone mādatis ad Ant. vt ab obsidione Mutinēsi desisteret,deniq cū id nō faceret eo iudicato hoste cōsilio hortatuq Cic.ita ↄiunctus est Octauianus Cæs.cū rep.vt eius auspiciis sil̄ cū ↄsulibus fusus:pulsusq sit Ant.a Mutina:quā victoriā ita nūc ascri bit Cassius Cic.vt hoc eius factū anteponat opp̄ssioni cō iurationis Catilinæ:dicatq eū esse cām libertatis romanę. petit aūt ab eo vt testis sit amoris sui erga remp.existimet q ea,quæ fecit p rep.nō casu aliquo:neq temere facta eē: sed magna ↄsyderatione magnoq consilio: sicut & alia quoq facere consueuit.dicit aūt se ei charissimū esse debere cū pter cæteros semp eius fuerit studioꝝ maxime æmulus.qd si in genio minus ostēdere potuit pp diutinā seruitutē,aīum tn̄ se pbatuꝝ affirmat.Deīde dicit qd in Asia egerit, quo secu tus sit Dolabellā, & ad quē exitū eū pduxerit:quē dicit hr̄e castra apud Laodiceā,sed penuria reꝝ redactū esse ad ma gnā famē,pussum aūt esse ne alicūde possit adduci ad eū fru mentū.Itaq bonā spē de rep.pollicet̄:& certissimā fiduciā victorię.⁋Salute:saluata ē.n.De.obsidiōe liberato & An. victo.⁋Instauratiōe, inouatione.⁋Cōsularis ma.cō.reip. vicisti:sensus:qa nūc cū sis ↄsularis fecisti plura & maiora:q̄ cū eras ↄsul,licet illa fuerint maxīa:est āt ↄsularis: pptię qui ↄsulatū gessit:neq tn̄ amplius est ↄsul interdū ponit̄ p eo q dignus est ↄsulatu.⁋Fatale diuinū:fato constitutū in bonā partē accipit̄ hoc loco:cū alibi noxiū:& pestiferꝝ significet, vt Cū fatalis equus saltū sup ardua venit Pergama.⁋Id qd. p qd.⁋Tua toga.i.tu togatus.i.nō gerens bellū,sic ipse de se.Cedāt arma togæ:ↄcedat laurea linguæ.⁋Nūc quoq: sicut & tpibus Catilinæ.⁋Eripuit:qa ↄsilio Ci.bellū illud gestū fuerat.Nūc eom.effecisti:consecutus es. ⁋Qđ tenebris reip.s.libertatem.alii legunt cōparasti,in quo tn̄ erit.idē sensus.sed melior prior lectio.⁋Dum serui essemus,dū essemus sub tyrannide:qa frustra esses dicturus vbi nemo te audiret.⁋Tūc rep.libera.sicut nunc est.⁋Illa quæ pollicitus es te di ctuꝝ.ordo est.& nunc non tanto tempore desyderabo illa dici,q̄ sentiri a te ipso quæ sæpe pollicitus es &c.⁋Non tan topere,sensus:non tn̄ desydero vt illam dicas:q̄ vt iudices de me:qa pluris facio esse cōmendatus digne:vt mereor,tuo iudicio,q̄ iudicio oīum aliorum.⁋Commendari,laudari:probari.⁋Subita repentina,sine consilio.⁋Inconuenientia.in commoda.⁋Similia.q.d.magna & matura consultatione pensata.⁋Quarum significat cogitationes, quas fecerant de Cæsare interficiendo.⁋Non minimū:liptote.q.d.principem & maximum producendum:proponendum.⁋Sunt.osten dit Cassius q̄ charus esse Ciceroni debeat.⁋Digni te boni qualis tu es:docet autem Cicero virtutem & imitationē pro bitatis paternæ eam esse:quæ liberos parentibus maxime charos efficiat.⁋Proxime hos.i.post hos:dicimus autem pxi me te & proxime tibi,sicut & propius vrbem & propius vrbi.⁋Aemuli:imitatores.

ASCEN, SI vales &c.Scriptis a Cic.mandatis ad Ant.vt ab obsidione Mutinensi desisteret, & deniq cum non obtemperaret eo iudicato hoste:ↄsilio hortatuq Ci.ita ↄiunctus est Octauianus Cæs.cum rep.vt eius auspiciis simul cum consuli bus fusus pulsusq sit Ant.a Mutina,quā victoriā ita nunc ascribit Cassius Cic.vt hoc eius factum anteponat cōiu rationis Catilinariæ oppressioni,dicatq cum esse causam libertatis Romanæ.petit autem ab eo,vt testis sit amoris sui erga remp,docēs qd in Asia egerit,& demū bonā spē de rep.cōcipiendā pdicat.⁋Ordo est.Si vales bñ est,ego qdem va leo.Cū.s.ita sit q gaudemus vel salute vel victoria reip.tum.i.multo magis.Lætamur instauratione.i.in pristinū statū restitutione laudum tuaꝝ:quod tu maximus consularis.i.qa consulatum gesseris.consulari honore præditus fecisti te ipsum cōsulē.i.plus fecisti q̄ cum esses ↄsul:& non possum satis mirari nescio quid fatale.i.a fatis dependens:datum.i.cō cessum tuæ virtuti:& nos experti sumus sæpe id.s.nomini.tuo fatale quippiam esse . Toga enim tua est felicior.i.tu in toga.i.habitu pacis es felicior.armis rebus in bello gestis oīum:quæ.s.toga tua : eripuit ex manibus hostiū ac reddidit nunc quoq nobis.i.ad vtilitatem nostram remp.pene victam.i.depressam.⁋Nos ergo viuemus nunc liberi. Nunc o ci uis maxime omnium & charissime mihi com.i.consecutus es id quod tenebaris.i.debebas maxime reip.s.liberationem eius.Nos habebimus nunc te testem amoris nostri:&.i.simul in te & in rep.coniunctissimam tibi, & quæ pollicitus es sę pe:te & tacituꝝ.i.celatuꝝ dū essemus serui.s.sub Cæs.& dictuꝝ de me tunc cū.essent pfutura mihi non desyderabo tā topere illa qdē nūc dici q̄ sentiri a te ipso.Neq.n.malim me commēdari a te iudicio oīum,q̄ ipse.i.egomet. supp.malim esse cōmēdatus digne,ac.i.sicut mereor.i.iudicio tuo vt iudices hæc nouissima facta nr̄a.s.de nece Cæsaris non fuisse. ⁋Subita,i.ex inopinato concepta:nec icōueniētia.i.dissona cæteris factis aut cogitatis meis:sed similia illis cogitatio nibus:quaꝝ tu es testis, & putes me pducendū.i.proferēdum & pponēdum tibi ipsi nō minimū imo primariū & prin cipem ad optimam spē patriæ.⁋Aut pducēdū.i.promouēdū non minimū.i.non minimi emolumēti : in futuꝝ tibi ipsi ad optimā spē patriæ.i.ad id,quod optimū speratur de patria.⁋O Marce Tulli:liberi & propinqui digni quidē te. & merito charissimi tibi,sunt tibi &.i.sup.debent ēt esse chari tibi proxime hos:A prope aduerbiū quod virtute positiui vnde deducitur accusatiuum regit.s.propinquos tuos:qui sunt æmuli.i.imitatores studiorum tuorum.s.in rempubli. quorum:scilicet æmulorum studiorum tuorum:ego cupio copiam:id est abundantiam esse tibi.

⁋Sed

HVBER.

¶SED tamen.i.non puto me esse extra numerum eius turbae:quae est aemula tuorum studiorum.¶Quominus:vt nõ. ¶Vacet:liceat.¶Excipere.recipere.¶Probabimus.demonstrabimus.¶Diutina,lõgi temporis,a diu:sicut & diuturnus: nam diuturnus a die deriuatur.¶Ora:regione,vt Troiae qui primus ab oris.¶Maritima,mari vicina.¶Quas naues po tuimus:id est qualea & quo potuimus.¶Delectum,delectationem.¶Remigum:nautarum:neq; legẽdum est , remigiũ. ¶Contumacia:repugnantia.¶Transitionis,simulabat enim se discessurum.& trã:iturum in aliam region:m:cum tamẽ nunquam discederet:& tandem transiuit in Coricũ oppidũ,vbi clauso portu ne ab hostibus inuaderetur,se tener. Coricus autem oppidum Syliciae portu saloq; cinctum,angusto tergore continenti adnexum. Circa hoc oppidum crocum optimum plurimumq; nascitur quod omnibus anteponitur,colore,odore:& succo:quod etiam proficit ad medelam:supra specus est Coritius:de quo tum alii,tum Pomponius:& Solinus multa & mirabilia scribunt: quae q nosse cupit apud eos legat.¶Illa re.s.classe Lucilii praefecti Dolabellae.¶Satius,vtilius.¶Sequebatur:scilicet Lucilium. ¶Classis alte.nostra. ¶Cui prae.quam ducebat. ¶Cimber: hic vnus ex percussoribus fuit.¶Ibi:in Cypro. ¶Tharsenses,populi Ciliciae.¶De Tharso diximus supra libro tertius in epistolis ad Appium:& de Laodicea. ¶Accersiuerunt ad se vocauerunt.¶Vltro illo non hoc poscente. ¶Ex quibus vtriusque,Tharso:& Laodicea. ¶Speciem.exercitus. id est quandam apparentiam & formam exercitus. ¶Demolitus est:diruit.¶Castra:exercitum suum ος χα quidam codices habent sic scriptum quod interpretabimur cum valo,nã ακοντα significat iaculum: sed potest poni pro vallo cum etiam in quodam codice inuenerim latine scriptum cum vallo.¶Sine praelio : sine conflictu.sperãt enim se eum oppressurum fame. ¶ Ternis : tetra drachma. vt libro tert. diximus genus est numi: eodem modo tetradrachma,quae continet quatuor drachmas.dicit igitur. ¶Triticum.id est frumentum esse apud Dolabellam iam in pretio trium tetradrachmarum:quod quidem maximum & charissimum pretium.¶Quid.id est aliquid:scilicet frumenti.¶Cassi,fratris mei. ¶ Praestabunt : efficient prouidebunt:ordo est classis Cassii & tres classes:quas adduximus ego Turulius & Patiscus facile praestabunt. ne Dolabella possit supportare frumentum. ¶Istic:in Italia. ¶Pro nostra parte . quantum in nobis erit:sicut & vos in Italia pro vestra parte . ¶Expedistis:id est confecistis.

Proxime
Quomin⁹
Diutius
Diuturn⁹
Coricus
Coricum
Crocum
Corcius
specus

Drachma
Tetradrachma

sed tamen non maxima me turba puto excludi , quo minus tibi vacet me excipere,& ad omnia, quae velis, & probes producere.Animum tibi nostrum fortasse probauimus:ingenium certe diutina seruitus,qualecũq; est,minus tñ,quã erat,passa ẽ videri. Nos ex ora maritima Asiae prouinciae,& ex insulis ,quas potuimus naueis deduximus.Delectũ remigũ,magna cõtumacia ciuitatũ tñ satis celeriter habuimus. Secuti sumus classem Dolabellae,cui Lucilius praeerat:qui spẽ saepe transitionis pbendo,neq; vnquã non decedendo,nouissime Corycum se cõtulit,& clauso portu se tenere coepit. Nos illa relicta q; & in castra peruenire satius esse putabamus,& sequebatur classis altera,quam anno priore in Bithynia Tullius Cimber comparatat, cui Turulius Quęs.praeerat: Cyprũ petiuimus . Ibi quę cognouimus,scribere ad vos quam celerrime voluimus.Dolabellã vt Tarsenses pessimi socii, ita Laodiceni multo amẽtiores vltro accersierũt. ex quibus vtrisq; ciuitatibus,Graecorum militum numero, speciem exercitus effecit. Castra hẽt añ oppidũ Laodiceam posita:& partẽ muri demolitus est:& castra oppido cõiunxit. Cassius noster cũ decẽ legionibus,& cohortibus viginti auxiliariis,& quatuor milliũ equitum a millibus passuum viginti:castra habet posita cum vallo:& existimat se sine praelio posse vincere. nam iã ternis tetradrachmis triticum penes Dolabellam est: vt nisi quid nauibus Laodicenorum supportarit,cito fame pereat necesse sit.Ne supportare possit,& Cassii classis bene magna,cui pręest Sextilius Rufus,& trea, quas nos adduximus,ego, Turulius & Patiscus,facile praestabũt.Et volo vos bene sperare:& R.P. vt & vos istic expedistis,ita pro nostra parte celeriter iter nobis expediri posse,confidere. Vale.Data Id.Iun.Cypro, Acromani lacride.

ASCEN

¶SED tamen non puto me excludi maxima turba: id est ob copiam minus vacet:id est libeat: aut sat tẽporis ac ocii sit tibi excipere:id est ex multis illis recipere me & producere ad omnia,quae velis & probes. ¶Nos probabimus:id est demonstrabimus:fortasse tibi animum nostrum;seruitus diutina,scilicet sub Caesare.minus:id est non, erat passa ingenium nostrum certe qualecunq; est. id est licet fortasse tenue aut rude sit,tamen quale est non passa videri. Nõ enim sub Caesare fiebãt iudicia nec iuuenũ ingenia sese exercitabant vt antea. hactenus añr ad sui cõmendationem locutus est deinceps res ea se gestas prosequit:dicens.¶Nos deduximus ex ora.i.regione maritima.i.ad mare iacente,vbi fere sunt naualia Asiae prouinciae,& ex insulis.s.vicinis naues,q̃s potuimus.¶Nos habuimus delectũ.i.vt dicunt monstrã & electionẽ remigũ.i.eorũ,q naues impellerẽt remis:magna cõtumacia.i.in cõtumacia repugnantia ciuitatũ:tñ.i.licet repugnarent habuimus satis celeriter.¶Nos secuti sumus classem Dolabellae:cui.s.classi Lucilius pẽrat.q pbendo saepe spem trãsitionis.s.ad nos:aut,vt alii intelligũt,ad aliam regionẽ: neq; vnq̃ non.i.& semper decedẽdo: hoc est non faciẽdo copiam pugnae contulit nouissime.i.vltimo loco se Coricũ.i. ad illud oppidũ Ciliciae vbi magna vis bõi croci nascit & coepit se tenere portu clauso,ne.s.q̃sq̃ igredi posset.¶Nos illa .s.classe Dolabellae:relicta sup.ideo:quod &.i.simul putabamus esse satius.i.cõducibilius puenire in castra.s.nostra & altera classis sequebat:quã Tullius Cymber cõpararat.i.construxerat, & cura sua parauerat anno priore.i.prime elapso in Bithynia,cui Turulius q̃stor pẽrat:nos.petiuimus Cyprum:putantes.s.duarũ classium victores fieri difficile esse.¶Nos voluimus scribere ad vos q̃celerrime.i.maxime celeriter:ea quae cognouimus ibi. ¶Vt.i.quẽadmodũ Tarsenses.i.ciues Tarsi pessimi socii.s.populi Roma.ita Laodiceni amentiores.i.insensati magis:accersierunt pro accersiuerunt.i.ad se vocauerũt Dolabellã: vltro.i.nõ rogati ab eo.¶Ex quibus vtrisq; ciuitatibus Tarso & Laodicea, Dolabella efficit speciem.i.imaginem exercitus numero.s.iusto,militum graecorum.q.d.contemptibilium.quia vt dicit Ouid.Graecia factũ dum,sed male forte genus.¶Et sup.Dolabella habet.¶ Castra posita ante oppidum Laodiceam.s.nomine. Et demolit⁹ est.i.deiecit partem muri & coniunxit castra oppido ita vt castra essent oppido praesidio:& oppidum Castris:Cassius noster.s.amicus & frater.¶Nam tota epistola Cassio ad scribitur:vñ necesse est alterum fuisse Cassiũ de quo loquatur:vt dixi de fratre suo loquitur:habet castra posita cum vallo,cum decem legionibus & viginti cohortibus auxiliatis.i.eorum,qui auxilio venerint,& equitatu quatuor millium:scilicet equitum aut capitum a scilicet castris Dolabellę viginti millibus passuum, & existimat se posse vincere.i.expugnare Dolabellam sine praelio.quia fame.¶Nam triticum est:id est aestimatur & venditur penes Dolabellam, ternis tetradrachmis : id est singulos modios.xii.drachmis nam tetradrachma est nummus,iiii,drachmarum : ter autem,iiii,xii,sunt, Certum est valde charum significate triticum, sed de quo

mensura loquatur incertũ videtur tñ tunc fere vna mensura vendi solitũ:alioqui.n.expressisset. Necesse est sup. vt pereat cito fame,nisi supportarit.i.occulte importarit qd.i.aliqd.s.tritici aut frumenti alterius:nauib⁹ Laodiceno℞.Sed sup. &.i.simul:classis Cassii.s.fratris bñ.i.multum magna:cui Sextilius Rufus pest & tres sup.naues,quas ego Turulius & Patiscus adduximus,præstabunt.i.efficient facile:ne.s.Dolabella:possit supportare.i.clanculũ inferre frumentũ.¶ Et vo lo vos bene sperare & rẽp.confidere,vt & vos expedistis isthic.s.vbi vos estis,sup.omne negocium, quod tñ longe secus erat.Ita iter posse expediri vobis celeriter:pro parte nostra,i,quantum ad nos attinet.

Lentulus Ciceroni suo. S.P.D.

CVm Brutũ nostrum côuenissem,eũq; tardius in Asiã venturũ aĩaduerterẽ: in Asiã redii, vt reliquias mei laboris colligerẽ, & pecuniã q̃ primũ Romã mitterẽ. Interim cognoui in Lycia esse classem Dolabellæ, amplius q̃ centũ naueis onerarias,in quas exercitus eius imponi posset.Idq; Dolabellam ea mente comparasse,vt si Syriæ spes eũ frustrata esset,conscenderet in naueis, & Italiam peteret,seq; cũ Antoniis, & reliquis latronibus coniungeret.Cuius rei tanto in timore fui,vt oĩbus rebus relictis,cum paucioribus,& minoribus nauibus ad illas ire conatus sim. Quæ res,si a Rhodiis non essem interpellatus, fortasse tota sublata esset: tñ magna ex parte profligata est:qñ quidẽ classis dissipata est:aduentus nostri timore milites,ducesq; effugerunt:onerariæ oẽs ad vnã a nobis sunt exceptæ.Certe(quod maxime timui) videor esse cõsecutus, vt nõ possit classe Dolabella in Italiam peruenire,nec sociis suis firmatis durius vobis efficere negocium. Rhodii nos,& R.P.q̃ valde desperauerint,ex literis quas publice misi cognosces. Et quidem multo parcius scripsi,q̃ re vera furere eos inueni. q̃ vero aliquid de his scripsi,mirari noli: mira est eorum amentia. nec me meæ vllæ priuatim iniuriæ mouerunt vnquam: malus animus eorum in nostrã salutem,cupiditas partium aliarum,perseuerãtia in cõtemptione optimi cuiusq; ferenda mihi nõ fuit,nec tñ omneis pditos esse puto.

HVBER. CVm Brutũ:hæc epl'a licet longiuscula sit, nõ multũ tñ habet difficultatis:consumitur.n.fere tota in rerũ narratione queadmodum & sequens. Cum.n. præesset Asiæ proquæstor P. Lentulus narrat queadmodũ cum a Bruto in Asiam reuertisset, vt reliquum pecuniæ:quę colligenda fuerat colligeret, & Romã mitteret,intellexit Dolabellã esse in Lycia cũ magno numero nauiũ onerariarũ,cõtra quẽ se fuisse dicit cũ paucioribus & minoribus nauibus:facileq; fuisse ei ablaturũ totã classem:nisi impeditus fuisset a Rhodiis,de quo℞ pfidia vehemẽter q̃ritur cõmemorãs aĩs eo℞ iniurias illatas olim in Põpeiũ & alios clarissimos viros Romanos,quos Rhodios dicit oĩno eẽ puniẽdos, ne impunitate eo℞ improbitas augeatur. Deinde q̃ Asia erat decreta Hyrtio & Pansæ cõsulibus cũ ex Italia nõ cõmode discedere possent in puinciã:rogat Lẽtulus Ci.vt id agat, q̃ cõsules ei concedant procurationẽ prouinciæ loco suo. Adducit aũt rationes & causas plurimas,quare id facere debeant, & pmissionẽ consulũ,quã ei fecerãt & verbo & scripto:cõmẽdat oĩm suũ,& cõmemorat multa bñficia a se collata in remp.cũ iuuit Cassiũ & pecunia & cõiũctione oĩum exercituũ,q̃ erãt in Asia,deĩde q̃ap rep.suscepit bellũ aduersus Dolabellã,cuius erat sodalis & familiarissim⁹: & aduersus Ant.q̃bus et dicit se sanguine cõiũctũ:& licet sit pseuera turus sp in eodẽ studio & amore libertatis & suscepturus oĩa picula p rep. tñ dicit se multo facilius & alacrius eẽ factu℞:& cũ maiori authoritate si resp.eũ aliq̃bus meritis affecerit.Postremo laudat filiũ Ci.q̃ militabat sub Bru.quẽ fr̃is loco se hr̃e dicit, & q̃a sit eo dignus Bru.q̃ perat Macedõię:mei laboris mei negocii:ẽ ãt labor q̃storis & pq̃storis. colligere pecũias & vectigalia ppl̃i. ¶ Onerarias.mercatorias ad onera serẽda apta.¶ Id.s.vt hr̃et has naues.¶ Ea mẽ. eo cõsilio & pposito.¶ Antonius.Marco & eius fr̃e. C.An. frustra esset:eũ decepisset,nõ successisset ei.¶ Cuius rei.s.ne peteret Italiã:& se cũ Ant.cõiũgere. ¶ Tota:ne aliqd faceret ex iis,q̃ hr̃et in mẽtẽ.¶ Sublata,ex eius ptãte erepta.¶ Profligata.cõfecta.ita.n.& hic & multis aliis locis signat,alias aũt pfligare est fundere,uincere.¶ Interpellatus:ipedit⁹.¶ Dissipata:dispsa.¶ Ad vna.i.vsq; ad vnã:nulla excepta.¶ Exceptæ:dephẽsæ.¶ Q d.quã rẽ:ne pueniret in Italiã.¶ Nec effi.s.possit.¶ Durius:laboriosius,difficiliusad vincendẽ.¶ Publicæ:q̃ infra sequunt.¶ Multo p.multo modestius & minus.¶ Mira.maxia.¶ Nec ul.iniu.pri.m.un.subaudi mouerũt.i. nunq̃ motus sum iniuriis in me priuatim illatis.¶ Malus a.eo.s.nõ fuit ferendus.¶ Cupiditas partiũ aliar.s.non fuit ferẽda.i.qd nimiũ fauerent partibus Dolabellæ nobis cõtrariis.¶ In contẽ.opti.cu.i.eo℞ contumacia & pseuerantia in contemnendis quibusq; optimis & studiosis reip.¶ Oẽs Rhodios:q̃a in tanto numero necesse est esse aliquos bonos.

Profligatus
Profligat

ASCEN. CVm Brutũ &c. Hęc epl'a fere tota licet longiuscula sit, cõsumit̃ in re℞ narratione,queadmodũ & sequens. Cum.n. præesset Asiæ pquæstor:P.Lentulus:narrat queadmodũ cũ a Bruto in Asiã reuertisset:vt reliquũ pecuniæ quæ colligenda fuerat colligeret & Romã mitteret:intellexit Dolabellã esse in Lycia cum magno numero nauiũ onerariarum,cõtra quẽ se fuisse dicit cũ paucioribus & minoribus nauibus, facileq; ei ablaturum fuisse totam classem nisi impeditus fuisset a Rhodiis.de q̃bus queritur:rogans vt consules sibi concedant procurationem prouinciæ addens & alia quæ legenti patebunt.Ordo est cum.i.qñ aut postquam cõuenissem.i.adissem colloquendi gratia, Brutum nr̃m.s. Marcum:& aĩaduerterẽ.i.ex verbis eius cognoscerẽ.eũ ventu℞ tardius in Asiam:vt colligerem reliquias laboris mei, & vt mitterem quã primũ.i.valde cito pecuniã Romã cognoui.interim classem Dolabellæ esse in Lycia nõ in Cilicia,videlicet amplius quã centum naues onerarias.i.onera negociato℞ ferre solitas,in quas.s.naues:exercitus eius posset imponi & cognoui Dolabellã cõparasse id.i.eam classem.¶ Ea mente:vt si spes Syriæ.s.potiundæ esset frustrata eũ:conscẽderet in naues,& peteret Italiã:& cõiungeret se cũ Antoniis.s.duobus fratribus:& reliq̃s latronibus.¶ Cuius rei ego fui in tãto timore,vt oĩbus rebus relictis ego conatus sim ire ad illas.s.cẽtũ naues onerarias:cũ paucioris⁹ & minoribus.s.nauibus.¶ Quæ res si nõ essem iterpellatus.i.impeditus a Rhodiis.esset fortasse sublata tota:tñ.i.in nihilominus licet Rhodii interpellarint:ipsa est profligata.i.afflicta ex magna parte.¶ Q̃nquidẽ classis est dissipata.& milites ducesq; effugerunt timore aduẽtus nostri:onerariæ sup.naues sunt exceptæ.s.captæ a nobis oẽs ad vnã.s.inclusiue,hoc est nulla excepta.¶ Certe ego videor cõsecutus qd timui maxime vt Dolabella nõ possit peruenire in Italiã, nec efficere vobis negociũ.s.bellicũ:durius.i.difficilius sociis.s.Ant.& Lep.firmatis.i.firmioris⁹ facti.¶ Tu cognosces ex lr̃is, quas misi publice.i.ad senatũ publice legenda,quã.i.quantũ valde,Rhodii desperauerint,nos & remp.i.salutẽ nostrã & reip. Equidẽ id est ego certe scripsi multo parcius.s.q̃ res se habet:noli mirari amentia eo℞.s.Rhodio℞ est mira.¶ Nec ullæ iniurię meæ priuatim.i.quæ inferebantur in me noĩe priuato,sup.mouerunt vnq̃ me:aius eo℞ malus.i.peruersus in salute nostra:cupiditas.i.nimiũ studiũ eo℞.alia℞ partiũ.i.in aduersas partes perseuerãtia.s.eo℞.i.contumacia in cõtẽptione.i. vilipensione,optimi cuiusq;.s.ex nr̃is:nõ fuit ferenda.i.tolerãda mihi,nec tñ puto oẽs.s.Rhodios esse perditos.i.peruerse mẽtis.

¶ Sed

HVBER.

¶ IIDEM illi. Rhodii.i.Pō.fugientē ex bello pharsalico, & quosdā alios clarissimos Romanos nō receperunt. ¶ Tunc tpibus bellorū ciuiliū inter Cæ. & Pō. ¶ Aliquo fato.quasi fataliter semp debeant nobis esse aduersi.q.d. mala quadā fortuna, aut magistratū gerūt.i.aut ipsi sunt in magistratu.vt possint iubere: aut hñt in potestate eos, q sūt i magistratu. ¶ Retūdi.reprimi, repercuti, & castigari. ¶ Necessariū: qa cū impūitate & licentia oēs fiant deteriores: nō pōt reipu.consistere, vbi non puniuntur peccata. ¶ De nostra.cōmendat nūc Lētulus dignitatē suā Cice. cū oi tēpore & loco tū vero vt nunc obtineat Asiā loco cōsulū: qbus decreta erat illa puincia post consulatū. ¶ Occasionem.opportunitatem. ¶ Suffragare: faueas: auxilieris. ¶ Permissum est iis.i. cōcessum est a senatu, vt donec ipsi veniāt possint dare negociū administrandæ puinciç aliis. ¶ Alteruter.alter aut Hirtius, aut Pāsa. ¶ In magistratu.i. dū adhuc sunt ɔsules. Debēt eni expectare vt functi sit cōsulatu. ¶ Pœnas datur. suæ perfidiæ. quia spero q Cassius eum oino vincet. ¶ Ibi apud Laodiceam. ¶ Acturos.gesturos: pfectutos. ¶ Coram.verbis: cum istic essem: ne succedat mihi in cōsulatu ne quispiā mittatur in prouinciā loco mei, donec ipse fuerit consul. ¶ Produci.protogari.differri. ¶ Longius spatiū administrandæ puinciæ. ¶ Cupiditate, qa libenter in ea sim. ¶ Periculi .propter multos hostes reipublicæ, ɔtra quos necesse fuit me pugnare & verbis & rebus. ¶ Detrimēti. dāni: qa multū etiam de meo diminutū est mihi, dum sum in hac prouincia. ¶ Consequar reliquias.i.vt efficiā qđ restat meç diligentię. ¶ Laboro.curo. ¶ Morte Trebo.quem diximus supra in Smyrna fuisse interfectū. ¶ Nō præstite. fidem reipu. non seruarunt quod reip. pmiserant. ¶ Reficere.resarcire: instaurare..

Retundi

Sed iidē illi, q tū fugientē patrē meū, qui L. Lentulū, q Pōpeiū, q cæteros viros clarissimos nō receperūt: iidē tanq̄ aliquo fato & nunc aut magistratum gerunt, aut eos, q sunt in magistratu, in sua hñt potestate. itaq; eadē superbia, & prauitate vtuntur. Quorū improbitatē aliqū retundi, & nō pati impunitate augeri, nō solum vtile est R.P. nostræ, sed ēt necessarium. De nr̄a dignitate velim tibi vt semp curæ sit: & quocunq; tpe occasionem habueris, & in senatu, & in cæteris rebus laudi nr̄æ suffragere. Q̄ñ Coss. decreta est Asia, & permissum est iis, vt dum ipsi venirent, darent negocium, qui Asiam obtineant, rogo te petas ab iis, vt hanc dignitatem potissimum nobis tribuant, & mihi dent negociū, vt Asiam obtineam, dum ipsorum alteruter venit. nā q huc properent in magistratu venire, aut exercitum mittere, cām non hñt. Dolabella enim in Syria est: & vt tu diuina tua mente prospexisti, & prædicasti, dum isti venient, Cassius eum opprimet. Exclusus enim ab Antiochia Dolabella, & in oppugnando male acceptus, nulla alia confisus vrbe, Laodiceam, q̄ est in Syria ad mare, se contulit. ibi spero celeriter eum pœnas daturum. Nam neq; quo refugiat hēt: neq; diutius ibi poterit tantum exercitum Cassii sustinere. Spero etiā confectum esse iam, & oppressum Dolabellam. Quare non puto Pansam, & Hircium in consulatu properaturos in prouincias exire, sed Romæ acturos consulatū. itaq; si ab his petieris, vt interea nobis pcurationem Asiæ dent, spero te posse impetrare. Præterea mihi promiserunt Pansa & Hircius corā, & absenti mihi scripserunt: Verrioq; nr̄o Pansa affirmauit, se daturū opam, ne in suo cōsulatu mihi succedatur. Ego porro non mediusfidius cupiditate prouinciæ produci longius spatium mihi volo. nam mihi fuit ista prouincia plena laboris, periculi, detrimenti. q̄ ego ne frustra subierim, me ve prius, q̄ reliqas meæ diligentiæ consequar, decedere cogar, valde laboro. Nam si potuissem, quam exegeram, pecuniam vniuersam mittere: postularem, vt mihi succederetur. Nunc quod Cassio dedi, quod Trebonii morte amisimus, quod etiam crudelitate Dolabellæ, aut perfidia eorum, qui mihi fidem, R. Q. P. non præstiterunt: id consequi, & reficere volo, quod aliter non potest fieri, nisi spatium habuero. id vt per te consequar, velim, ut solet, tibi curæ sit.

Reficere

ASCEN.

¶ SED illi iidē, q nō receperūt, tū.i. tunc videlicet tēpore belli ciuilis cū Cç. patrē meū fugientē.s.a pharsalica clade, qui nō receperūt Lu. Lentulū: qui non receperūt Pōpeiū.i. magnū q nō receperūt cæteros viros clarissimos, iidē tanq̄ aliquo fato.s.reip. nostrç inimico, & nūc gerūt magistratū, aut hñt in sua ptāte eos, q sūt in magistratu. Itaq; ipsi vtūtur eadē supbia in prauitate. ¶ Quorū iptobitatē retūdi.i. frāgi & repelli, & nō pati sup.eā augeri ipunitate: nō solū est vtile reip. sed ēt necessariū. ¶ Ego velim vt tibi sit semp curç de dignitate nostra: & vt suffragere.i. suffragiū & fauorem pbeas nostræ laudi & in senatu & in cçteris rebus: quocunq; tpe habueris occasionē. ¶ Q ñ.i. qñ Asia decreta est.i. decreto addicta, cōsulibus: & pmissum ē iis, vt dū.i. donec ipsi venirent: darent negociū.i. cōmissionē iis sup. qui obtineant Asiā: rogo te petas ab iis: vt tribuant hanc dignitatem potissimū nobis, & dent mihi negociū, vt obtineā Asiā dū.i. donec alteruter eorū venit. Nā nō hñt cām q pperent.i. festinent venire huc in magistratū.s. suū: aut q pperent mittere exercitū huc. Dolabella.n.i Syria, & vt pspexisti diuina mente tua: & pdicasti Cassius opprimet eū dū.i. donec isti.s. cōsules venient. Dolabella.n. exclusus ab Antiochia, & acceptus.i. tractatus male i oppugnādo.s. Antiochiā: nulla.i. nō vlla non cōfisus alia vrbe.i. q possit ab alia recepi: cōtulit se Laodiceā quæ est in Syria ad mare. ¶ Ego spero eum daturum ibi celeriter pœnas.s. perfidiæ suæ in patriā. ¶ Nā neq; habet sup, alium locū quo refugiat, neq; poterit sustinere.i. tolerare, resistendo impetui eius, tantum exercitum Cassii. Spero etiam sup. negociū esse confectum iam: scilicet cum hæc legis & Dolabellam esse oppressum. ¶ Quare non puto Pansam & Hircium in consulatu.i. cum erant consules, properaturos exire: scilicet Italia: in puincia, sed acturos consulatum Romæ. ¶ Itaq; si petieris ab iis: vt dent interea nobis procurationem Asiæ: spero te posse impetrare: scilicet ab eis. Præterea, id est insuper. Pansa & Hircius promiserunt mihi, & id est simul, coram: id est cum præsens essem, & scripserunt mihi absenti & Pansa affirmauit. Verrio nostro.s. communi amico: se daturum operam ne succedatur mihi.i. vt permanerem in magistratu meo, in suo consulatu: id est durante cōsulatu suo. ¶ Ego porro: id est autem non volo mediusfidus.i. per Herculem Iouis filium, aut ita me iudicet deus fidei perspector spatium, tuendæ, prouinciæ produci mihi longius: cupiditate.i. propter cupiditatem prouinciæ.s. regendæ: nam ista prouincia fuit mihi plena laboris: periculi, & supple detrimenti, quæ.s. dicta laboris: pericula detrimenta: ne ego subierim.i. passus sum frustra.i. sine fructu aliquo ne ve cogar decedere priusquam consequar reliquas diligentiæ meæ: ego laboro: id est contendo valde. Nam si potuissem mittere pecuniam vniuersam quam exegeram.s.a prouincialibus: ego postularem vt succenderetur mihi nunc volo: id est paro: consequi & reficere: id est reparare id quod dedi Cassio: quod amisimus.s. omnes qui rempub. fouemus morte Trebonii, etiam quod amisimus crudelitate.i. propter crudelitatem Dolabellæ: aut perfidiæ eorum, qui non præstiterunt.i. non exhibuerunt fidem mihi & reipu. ¶ Quod si illud consequi: & reficere: non potest fieri aliter, nisi habuero spatium.s. temporis, ego velim vt tibi curæ si, vt solet tibi res mea esse curæ, vt consequar.i. impetrerem id.s. spatium.

HVBER. ¶EGO ita cōmendat Lētulus officia sua, vt sibi nō minus deberi dicat & pbet: q̄ vel Cassio, vel ambobus Brutis. ¶Illius facti. cædis Cæsaris: qa ēt fuit inter cōiuratos. ¶Leges. q̄s Antonius fingebat de seruādis decretis Cæs. ¶Traduxi. qa ab eo alienaui & reip. cōiunxi. ¶Cōiunxi. auxilio pecuniæ. quā ad eū misit: vt declarat: cū dicit: nā nisi &c. ¶Ant. q Deciū oppugnabat. ¶Atq; hæc oia. q. d. quāto magis erā cōiūctus iis, quoꝝ postea sū factus hostis cā reipu. tāto maiora bñficia mea videri debet. ¶Is. hēt emphasim. i. ego is. ¶Bñficio il. q fuerā cā, vt darēt mihi: cū nōdū fuissent iudicati hostes. ¶Sed πατρίδα. patriam ἐμοῦ meam: est autem grēs. i. patriā meam: quod apud latinos non satis ornate dicit, sed potius meā μᾶλλον magis φιλῶ amo. i. plus facio patriā mea q̄ oēs vl familiaritates: vl ɔsanguinitates. ¶Induxi. de

Indixi

nunciaui: feci. Vir. Hoc autem æneadis indicere bella Latinis More iubebatur. ¶Hæc. q̄ feci pro rep. ¶Fructum. vtilitatem. ¶Prouocabimur, in vitabimur, incitabimur. ¶Me

Mediusfidius

diusfidue, per Iouis filium: iurantis est. ¶Opinione. existimatione & spe. ¶Pergæ. q̄ est Pamphiliç ciuitas.

ASCEN. ¶EGO puto me eē meritū de rep. ita. vt ñ debeā expectare. i. solū bñficiū istius puiciç. s. ptogādç: sed tñ. i. tā magnū pmiū: q̄tū Cassius & Bruti. i. Marcus & Decius nō solū societate illi⁹ facti & piculi quo Cç. abstulerūt. sed ēt studio & virtute hui⁹ tpis. i. quo vtor erga rēp. hoc tpe piculosissimo. Ego. n. pmus fregi leges Antonianas. i. q̄s Ant. tulit in vltionē interfectoꝝ Cçsaris. ¶Ego pmus traduxi eqtatum Dolabellç, q ass. tūc erat cōsul ad remp. & tradidi sup. ipm Cassio. Ego pmus habui delectus. i. electionē militū p salute oium. i. bonoꝝ cōtra cōiuratione sceleratissimā. Ego solus cōiunxi Cassio & reip. Syriā & exercitus, q erant ibi. i. in Syria. ¶Nam nisi ego dedissem Cassio tantā pecuniā, & tanta psidia, & tā celeriter, ne, qdē. i. non saltem ausus esset ire in Syriā. Et non minora picula instarent nūc reip. a Dolabella, q̄ ab Antonio. s. instant: si. s. Dolabellā: nō expulissem a Syria. Atq; ego feci hæc omnia: is. i. ens aut, si dicat in hoc signatu: exñs is, q erā sodalis. i. socius dapis hoc est cōuictor & familiarissimus Dolabellæ, & q erā cōiunctissimus sanguine. i. cōsanguinitate: Antoniis: ncbā quoq;. i. ēt bñficio illoꝝ, q tūc ɔsules erāt puiciā. s. Ciliciā. ¶Sed φιλῶ. i. amo: μᾶλλον. i. magis, πατρίδα. i. priā, ἐμοῦ. i. meā: Græce aūt pmitiuū ē mei aut mus. ¶Ego pmus idixi oibus meis. i. necessarius Antonio fauētibus bellū. Etsi. i. q̄q̄: ego aiaduerto: hæc. i. hmōi studia mea in rēp. nō attulisse mihi fructū. i. vtilitatē: magnope. i. abūde. tñ ego ñ despero: nec defatigabor. i. nō desista p fatigatiōe, pmanerē ñ solū nō studio libertatis: sed ēt in labore & piculis. s. p ea obeūdis. ¶Attñ. i. licet hæc sim aio. tñ si puocabimur. i. ad talia studia: aliq̄ gloria iusta & merita. s. a nobis: officiis. i. debita exhibitiōe, senatus & optimi cuiusq; nos erimus apd cçteros cū maiore authoritate: & poterimus pdeē reip. eo plus. ¶Argutissima forma petēdi bñficii: cū illud, qd̄ petimus ad rē cōferētis factuꝝ pbamus. de his aūt rebus pulchre locutus: trāsit ad cōmendationē filii Ci. non minus arguto cōsilio sciēs nō posse melius placere Ci. q̄ vt illi bona de filio denūtiet: dicit igit̄ sic. Cū. i. qñ veni ad Brutū. i. Mai. non potui videre filiū tuū. s. Mar. Ci. iō q erat pfectus iā cū eqtibus in Hyberna. i. loca tuta, vbi hyemē trāsigant cū eqs suis. Sed mediusfidi⁹. i. ita me filius Iouis amet aut iudicet, vt veꝝ dico, videlicet Her. vltro psidoꝝ, aut ita media sit fides, ego gaudeo eū. s. filiū tuū: eē ea opinione. i. in ea çstimatione hoiū: aut in eo pposito iuuādç reip. & . i. simul cā tua, q pr eius es. & ita illius glia i te redūdat: & ipsius. s. filii tui, q ex bono studio & bona çstimatiōe fructū aliqn̄ ɔsequat̄: & i pmis. i. pcipue: qd amāter dicit: cā mea. ¶Eni. i. qa q nat⁹ ē ex te: & dign⁹ te. s. patre: ē mihi loco fratris, frater aūt dicit̄ fere alter q̄ si inter se cōiūctiores sint fratres: q̄ pr & filius. Pergç q̄ est ciuitas Pamphiliæ.

Frater

Ego me de R. P. ita puto eē meritū, vt nō puīciç istius bñficiū expectare debeā, sed tñ quātū Cassius, & Bruti, non solū illius facti, periculiq; societate, sed ēt huius tēporis studio, & virtute. Primus eni ego leges Antonianas fregi: primus equitatū Dolabellæ ad R. P. traduxi, Cassioq; tradidi: primus delectus habui p salute oium contra cōiurationē, sceleratissimā: solus Cassio, & R. P. Syriam, exercitusq;, qui ibi erant, coniunxi. Nā nisi ego tātā pecuniā, tantaq; psidia, & tā celeriter Cassio dedissem: ne ausus qdē esset ire in Syriā. & nūc nō minora pericula R. P. a Dolabella instarent, q̄ ab Antonio. Atq; hæc oīa is feci, qui & sodalis, & familiarissimus Dolabellæ eram, coniunctissimus sanguine Antoniis: prouinciā quoq; illoꝝ bñficio habebam: sed πατρίδα καὶ μᾶλλον φιλῶ, oib⁹ meis bellū primus īdixi. Hæc etsi adhuc nō magnope mihi tulisse fructū aiaduerto, tñ non despero, nec defatigabor pmanere non solū in studio libertatis, sed etiā in labore, & periculis. Attñ si ēt aliq̄ gloria iusta, & merita prouocabimur, senatus, & optimi cuiusq; officiis. maiore cū authoritate apud cæteros erimus, & eo plus prodesse R. P. poterimus. Filiū tuū, ad Brutū cū veni, videre nō potui, ideo q iā in hyberna cū eqtibus erat pfectus. sed mediusfidius ea eē eū opiniōe, & tua, & ipsius, & in primis mea cā gaudeo. Fratris enim loco mihi est, qui ex te natus, teq; dignus est. Vale. Data. IIII. Cal. Iun. Pergæ.

HVB. SCelere. eodē argumēto scribit Len. hanc eplam publice quo supiorē ad Ci. nisi qd cū Dolabella inuasisset Asiā, eāq; vastasset, & vectigalia Po. Ro. corripuisset, & ciues Ro. spoliasset: & vendidisset & celerius decessisset ex Asia q̄ psidiū in eā adduci potuisset, dicit Lētu. nō putasse sibi expectandū psidiū mittendū a Bruto ex Macedonia. Itaq; se reuersuꝝ eē ad officiū suū pficiendūq;: & cognoscēdū q fuissent illi psidii: q pecuniā tradidisset Dolabellç, quā ipse Lētulus apud eos deposuerat: itaq; rogat vt isti q tradiderūt eā pecuniā puniant̄, vt facilius possit reliq̄ vectigalia exigere, & puinciā ab iniuria tueri. ¶Postremo se intellexisse ex qbusdā militibus: q fugerāt a Dolabella q̄plurimos milites ab eo fugisse: cū expulsus & exclusus fuisse ab Antiochia, itaq; se sperare eū celerius daturꝝ poenas quā putauerat.

P. Lentulus P. F. Proquæs. Po. Ro. Coss. Prat. Tribb. Pl. S. P. Q. R. S. D.

SI valetis, liberiq;, vestri valent, bene ē: ego quoq; valeo. Scelere Dolabellæ oppressa Asia in proximam prouinciā Macedoniā psidiaq; R. P. q̄ M. Brutus V. CL. tenebat, me contuli: & id egi, vt p quos celerrime posset, Asia puincia, uectigaliaq; in uestram ptātem redigerentur. Quod cum pertimuisset Dolabella, & uastata puincia

ASCEN. SI valetis &c. Scribit eodē argumēto fere hanc eplam publice quo superiorem scripserat ad Ci. nisi q cū Dolabel. inuasisset Asiam eāq; vastasset & ciues Ro. spoliasset & venditis spoliis celerius decessisset ex Asia q̄ psidiū in eā adduci potuisset, dicit non putasse sibi psidiū mittēdū a Bru. oēm aūt diligentiam facere & fecisse ad ingrendum scelus Dolabellæ. Ordo est Si o pres conscripti & popule Romane valetis & liberi vestri valent bene est, ego valeo. ¶Asia oppressa. i. cum Asia esset oppressa scelere Dolabellæ: contuli me & psidia reipubli. quæ Mar. Bru. vir clarus tenebat, in prouinciam proximam, videlicet Macedoniam, & egi. i. effeci id vt Asia prouincia, & vectigalia. s. Asiæ redigerētur in potestatem vestram, sup. per eos: per quos possent sup. redigi, celerrime,

¶Correptis

CCOR reptis.sublatis. Morari.differri reuerti ad exigēda vectigalia. Id accidisset.vt pecunia esset correpta. In terim.narrat q̃ ẽe superiori ep̄la narrauit:conqueriturq; de perfidia & improbitate Rhodiorum. Sensibus: volūtate sen tentia. Cū iis Rhodiis. Quos.S.P.Q.Ro.s.haberet hostes. Absuit.desuit. Statiõe.habitatione:est.n.statio i qua cōmorandi non ppetuo:sed ad tps. Cōmentu. alimentis cibariis. Nos ipsi.ego q essem magistratus Po. Roma. Ipsi habet emphasim. Nauigiolis.paruis nauibus. Indignitatem.opprobrium dedecus. Iuris nostri.i.officii & dignitatis quaesturae nostrae. Intereeptis.ereptis tabellariis Dola. Nulla mi.erat duum mil.am.i.nulla erat,q̃ ad minus non con/tineret & caperet duo millia amphoraru, magnitudo enim nauiũ solet maxime a numero amphorarũ designari, est aũt amphora genus vasis viuarii:non aũt frumentarii:duũ vero syncopat tantũmõ in neutro gñe. Contractas,collectas. Eius.Dola. Obsiden.s.cogneueramus. Parcitus. com/motus. Ad il.vo.eũ ipsi voluerũt. Egi dixi. Instaret.im mineret. Latro. Dola. Ordinũ o.magistratuũ Romanorũ. Propense.vehementer inclinate & cum ai affectione. Pa tientiam se.m.i.qd senatus posset adhuc pati Dola.& Ant. perfidiam nec quisq̃ auderet ipm Dola.consul.Ro.hostem iudicare. Improbi sin.s. quod nos ex nra volũtate non ex senatusconsulto persequeremur ipsum Dolabel. Quam q̃ ve.fa. erant. quod senatusconsulto essent iudicati hostes An.& Dola. Quod cum Dolabella timuisset.s.me factura, prouincia vastata, vectigalibus.i. pensionibus publicis.

Marginalia: HVBER. Morari Statio Cōmeatu Amphora Duum Propense

correptis uectigalibus,praecipue ciuibus Romanis oībus crudelissime denudatis,ac dirreptis,celerius Asia excessisset,q̃ eo p̄sidium adduci potuisset:diutius mo rari,aut expectare p̄sidium nõ necesse habui:& quam primũ ad meũ officiũ reuertẽdũ mihi esse existimaui, ut & reliqua uectigalia exigerem,& quā deposui pecu niam,colligerem:quicqd ex ea correptũ esset, aut quo rum id culpa accidisset, cognoscerem quāprimum,& vos de omni re facerẽ certiores. Interim cũ per insulas in Asiā nauigāti mihi nuntiatũ esset, classem Dolabel lae in Lycia esse, Rhodiosq; naueis complureis in stru ctas,& paratas in aqua habere:cũ iis nauibus,quas aut mecũ adduxerã, aut cõparauerat Pariscus Proquaes. hõ mihi cum familiaritate, tum etiã sensibus in R.P. coniũctissimus, Rhodum reuerti,confisus authorita te vestra, senatusq; consulto,quo hostẽ Dolabellã iu dicaratis,foedere quoq;,qd cũ his M.Marcello, Seru. Sulpitio Coss. renouatũ erat: quo iurauerãt Rhodii, eosdẽ hosteis se habituros, quos.S.P.Q.R. quae res nos uehemẽter fefellit. Tãtũ.n.abfuit, ut illorũ p̄sidio nostram firmaremus classem, vt etiam a Rhodiis urbe, portu,statione, quae extra urbem est,commeatu, aqua deniq; prohiberentur nostri milites:nos uix ipsi singu lis cum nauigiolis reciperemur. Quam indignitatẽ, diminutionemq; maiestatis non solum iuris nostri,sed etiam imperii,P.Q.R.iccirco tulimus, q; interceptis literis cognoramus Dolabellam, si desperasset de Sy ria, Aegyptoq;, quod necesse erat fieri,in naueis cum omnibus suis latronibus, atq; omni pecunia conscen dere esse paratum, Italiamq; petere. Icirco ẽt naueis onerarias, quarum minor nulla erat duum millium amphorarum,contractas in Lycia a classe eius obside ri.Huius rei timore P.C.percitus, iniurias perpeti, & cum contumelia etiam nostra oīa prius experiri ma lui.Itaq; ad illorũ voluntatem introductus in urbẽ,& in senatũ eorũ,q̃ diligẽtissime potui causam R. P.egi: periculumque omne, quod instaret, si ille latro cum omnibus suis naueis conscendisset, exposui. Rhodios autem tanta in prauitate animaduerti, ut omneis fir miores putarent, q̃ bonos:ut hanc concordiã, & con spirationem omnium ordinum ad defendẽdã liberta tem ppense nõ crederent esse factã:ut patientiã sena tus,& optimi cuiusq; manere ẽt nũc cõsiderẽt,nec po tuisse audere quẽq̃ Dolabellã hostem iudicare, ut de niq; oīa,quae improbi fingebant, magis uera existima rent, q̃ quae uere facta erant, & a nobis docebantur.

CCORREPTIS.s.simul raptis. oibus ciuibus pcipue Romanis denudatis ac direptis crudelissime q: pro &.excessisset: Asia celerius qui presidium potuisset adduci eo,non habui necesse morari aut expectare praesidium diu/tius,& existimaui.i.iudicaui, reuertendũ esse mihi ad offi/cium meum, q̃primũ.i.valde cito:vt &.i.simul exigerem pe cuniam quã deposueram,& sup.vt cognoscerem qcqd esset correptum ex ea.s.pecunia deposita:aut quorũ culpa id acci disset & vt facerem vos certiores quamprimũ.i.valde cito, de oi re. Interim cum nuntiatũ esset,mihi nauiganti in Asiã classem Dolabel. esse in Lycia & Rhodios hře naues com/plures instructas & paratas in aqua.i. super aquam: reuerti Rhodum cum his nauibus quas aut adduxeram mecum, aut Pariscus pro q̃stor homo coniunctissimus mihi cum.s. ita sit cp familiaritate. Tum ẽt sensibus.i. consensu in rep. comparauerat.i.adquisiuerat,reuerti inquam Rhodũ,con fisus authoritate vestra,& senatusconsulto:quo iudicaretis Dolabellam hostem,confisus quoq; foedere, quod renoua/tum erat M.Marcello & Seruio Sulpitio:eum iis.s. Rho/diis:quo.s. foedere Rhodii iurauerat se habituros eosdem hostes quos S.P.Q.R. Quae res fefellit nos vehementer. Tantum enim abfuit vt firmaremus classem nram presidio eorum: vt ẽt milites nostri prohiberentur a Rhodiis.i. vr/be.i.ingressu vrbis portu.s.diuturno,statione.i.loco vbi ad tempus possent in nauibus. commeatu.i. vectigalibus de/niq; aqua.s.dulci, aut omni cõmunione & nos ipsi.s. duces vix reciperemur cum singulis nauigiolis.i. paruis nauigiis. Quam indignitatem q; p.i. diminutionem maiestatis nõ solum iuris nostri, sed ẽt imperii & Po. Ro. nos tulimus.i. tollerauimus iccirco q cognoramus pro cognoueramus:li/teris interceptis.i. per literas a Dolabella missas interceptas a nostris: Dolobellam si desperasset de Syria & Aegypto.s. retinendis,quod erat necesse fieri:qa potẽtior erat in Syria Cassius,paratum esse conscendere in naues cũ oibus latro/nibus suis, atq; omni pecunia.s.surrepta, & petere Italiam. Et cognoueramus idcirco ẽt naues onerarias, quarum nul/la erat minor duum millium amphorarum.i. quae non cape ret bis mille amphoras cõtractas.i.in vnum locũ tractas,ob sideri in Lycia a classe eius: o patres conscripti ego percitus timore huius rei:ne.s.in Italia traiceret.malui perpeti iniu tias & experiri prius omnia,etiam cum contumelia nostra. Itaq; ego introductus ad voluntatem.s.Rhodiorũ in vrbem scilicet Rhodum.& in senatum eorũ:egi q̃ potui diligẽtissime cãm reipu.& exposui omne periculum quod instaret, hille s.latro Dolabel.conscendisset naues cum oibus suis. Aũt.i.sed,ego aiaduerti Rhodios in tãta prauitate.i. peruersitate: vt putarent oẽs.s.alios esse firmiores.s.in defendenda cã sua q̃ bonos.i.reipu.fautores:vt non crederent hanc concordiam & conspirationem oium ordinum,esse factam propense.i.affectanter & ex inclinatione animi: ad defendendam liberta/tem:vt considerent patientiam tolerantiam senatus & optimi cuiusq;.i. omnis boni manere ẽt nunc.i. in eum vsq; diem: nec quẽq̃ potuisse audere iudicare Dolabellam hostem. Deniq; animaduerti Rhodios tanta prauitate: vt existimarent omnia q̃ improbi fingebant sup.esse magis vera, q̃ q etant vere facta, & quae dicebantur a nobis.

Marginalia: ASCEN.

HVBER. ¶ QVA mente. subaudi fuerunt Rhodii. q. d. pfidissima ēt ante nostrū aduentum, & hic est verus sensus: quidam aūt hūc locū falsa quadā in interptetatione ita peruerterāt: vt ne se qdem ipsi intelligerent. ¶ Binę leg. pbatio: qđ pessima mente essent, qa cōtra leges suas miserant duas legationes ad Dola. postq̄ Trebonius fuerat interfectus iussu Dola. vt diximus, quē ex eo debeāt cognoscere esse hostem Po. Ro. ¶ Nouo. inusitato. ¶ Hæc. q̄ ab his facta diximus. ¶ Siue ti. dicit causas quare illi ea fecissent. s. aut timore aut furore, ipsi aūt dicebāt se fecisse timore: ppter agros quos incōtinēti habebant ne a Dola. vastarent. ¶ Incōtinenti, in terra firma, cui cōtrarium & fere correlatiuū est insula. ¶ Viros cla. patrem meū & Pompeiū & L. Len. de qbus supra dictū est. ¶ Et nūc ma. mag. ge. i. nos & pcōsules Romanos cōtumelia affecerūt. ¶ Ille par. Dolab. ¶ Ipsi mag. Rhodiorū. ¶ Veniebat in suspi. erāt suspecti. ¶ Demorati esse. i. tenuisse nos in mora. ¶ Res effectus. ¶ In qbus. onerariis nauibus. ¶ Colligendis. cōgregādis. ¶ Dñis. ipsarū nauiū. i. mercatoribus, quorū erāt. ¶ Desiuimus. omisimus, qa videmus non esse opus timere receptis nauibus onerariis, quas ille habuerat. ¶ Sydā. q̄ vrbs est Lyciæ portū habens: vt alibi supra diximus. ¶ Disiectis. dissipatis, dispersis. ¶ Præstiterunt. seruauerunt, noluerunt eam dare Dolo. ¶ Scelere. perfidia. ¶ Deferentes. ipsi Dola. ¶ Inierūt so. cōiuncti sunt cū scelerato Dola. oblatione pecuniæ publicæ. ¶ De qui. q detulerant pecuniā Dola. ¶ Cōstitueritis. iudicaueritis. ¶ Firmaueritis. firmiorem reddideritis approbando q̄ fecerim. ¶ Exacta. ne amittantur, sicut amissæ sunt reliquiæ. ¶ Voluntarium. promptum.

Qua mēte ēt ante nostrū aduētū, post Trebonii indignissimā cædē, cæteraq; tot, tamq; nefaria facinora, binæ pfectæ erāt ad Dolabellā legatiōes eorū, & qdē nouo exēplo, cōtra leges ipsorū, phibētibus iis, q tum magistratus gerebāt. Hęc siue timore, vt dictitār, de agris, quos in continenti hn̄t, siue furore, siue potentia paucorum, qui & antea pari contumelia viros clarissimos affecerant, & nunc maximos magr̄atus gerētes, nullo exemplo, neq; vestra ex parte: neq; nr̄o psentium, neq; imminenti Italiæ, vrbiq; nostræ periculo, si ille parricida cum suis latronibus, nauibus ex Asia, Syriaq; expulsus Italiam petisset, mederi, cum facile possent, noluerunt. Nonnullis ēt ipsi magistratus veniebant in suspicionem, detinuisse nos, & demoratos esse, dum classis Dolabellæ certior fieret de aduentu nostro, quam suspicionem conse cutę res aliquot auxerunt, maxime q subito ex Lycia Sex. Marius, & C. Titius legati Dolabellæ a classe discesserunt, nauiq; longa profugerunt, onerariis relictis, in qbus colligendis non minimum tpis, laborisq; consumpserūt. Itaq; cum a Rhodo cum iis, quas habueramus, nauibus in Lyciam venissemus, naueis onerarias recepimus, dominisq; restituimus, iidemq;, quod maxime verebamur, ne posset Dolabella cum suis latronibus in Italiam venire, timere desiimus. classem fugientem psecuti sumus vsq; Sydam, q̄ extrema regio est prouinciæ meæ. Ibi cognoui partē nauium Dolabellæ diffugisse, reliquas Syriā Ciprūq; petiisse. Quibus disiectis, cū scirē C. Cassii singularis ciuis, & ducis classem maximā fore psto: in Syriam ad meū officiū reuertī, daboq; operā, vt meū studiū, & diligentiā vobis P. C. & R. P. pręstē: pecuniāq; q̄ maximā potero, & q̄ celerrime cogā, oibus cum rationibus ad vos mittā. Si percurrero puinciā, & cognouero, q nobis & R. P. fidem præstiterūt in conseruāda pecunia a me deposita: quiq; scelere vltro deferētes pecuniā publicam hoc munere societatem facinorum cum Dolabella inierūt, faciam vos certiores. De qbus, si vobis videbit, si vt meriti sunt, grauiter cōstitueritis: nosq; vestra authoritate firmaueritis: facilius & reliqua exigere vectigalia, & exacta seruar̄ poterim⁹. Interea quo cōmodius vectigalia tueri, puinciāq; ab iniuria defendere possim, psidiū necessariū, voluntariūq; cōparaui.

ASCEN. ¶ QVA mēte. i. affectiōe & volūtate. binę legatiōes eorū profectæ erant ad Dolabellā ēt ante aduentū nostrū. post indignissimā cædē Trebonii, & cętera tot & tā nefanda facinora & qdē. i. certe legationes erant pfectæ nouo. i. insolito exēplo: qa cōtra leges ipsorū phibentibus iis gerebant. tum. i. tunc magr̄atus. s. Rhodios. ¶ Hæc sup. fecerunt, siue timore vt dictitant de agris. i. ppter agros: quos habent in continenti. i. terra partim mari septa, partim se cū alia terra tenenti: timebant aūt ne vastarent̄ a Dolabella, siue furore, quo correpti nesciunt qd faciāt: siue impotētia. i. superbia, & insolentia paucorū: dicunt̄ aūt impotentes qui irę & aio suo moderari nequeūt qui affecerāt antea, pari contumelia qua. s. nunc nos afficiunt. viros clarissimos. s. patrē Lentulu Pompeium & Luciū Lentulū & nunc sup. afficiūt gerentes maximos magr̄atus: videlicet nos pcōsules Romanos nullo exemplo sumpto. s. ab aliis: neq; ex pte vestra: qui abestis neq; nostra. s. ex pte psentiū. i. qui psētes sumus. ¶ Neq; voluerūt cū possent facile mederi. i. remediū facere: piculo iminēti Italię & vrbi nostrę, si ille parricida. s. Dolabella expulsus ex Asia & Syria: petiisset nauib⁹ cū suis latronibus Italiā. ¶ Ipsi ēt magistratus. s. Rhodii qui videbant̄ in aliis fauere nobis: veniebāt nōnullis in suspicionē detinuisse nos, & eē demorati nos. i. donec classis Dolabellę fieret certior de aduentu nostro. ¶ Quā suspicionē res aliquot cōsecutæ. i. q̄ secutæ sunt: auxerūt maxime q Sextus Marius & Caius Titius legati Dolabellæ, discesserūt subito ex Lycia a classe: & pfugerūt naui longa: onerariis. s. nauibus relictis in quibus. s. nauib⁹ onerariis collegēdis ipsi cōsumpserūt. s. prius, non minimū imo plurimū tpis & laboris. ¶ Itaq; cū venissemus a Rhodo in Lyciā, cum iis nauibus, quas habueramus nos recepimus naues onerarias qa derelictas & restituim⁹ dñis a qbus illas abstulerant. ¶ Itaq;. i. & similiter nō desiimus timere qđ verebamur maxime. s. priusq̄ onerarias recepissemus: ne Dolabella posset venire in Italiam cū latronibus suis: nos psecuti sumus classem. s. Dolabellæ: fugientem vsq; in Sydā q̄ regio est: Lyciæ. s. extrema mare & puinciæ meę. Ibi cognoui partem nauium Dolabellæ diffugisse: reliquas petiisse. s. consilio: Syriam & Aegyptū. ¶ Quibus disiectis cū scirem classem Caii Cassii singularis ciuis & ducis, maximam fore psto. i. paratam sup. pficiscendi in Syriam: reuerti. i. redii ad officium meum. s. tutandæ puinciæ. ¶ Et dabo operam o. P. C. i. patres conscripti vt pstem studiū meū sup. & diligentiam vobis & reip. & cogam. i. congregabo: pecuniā quā potero maximā & quā celerrime sup. potero: aut & valde celeriter & mittā ad vos oibus rōnibus. i. viis & modis. Si percurrero puinciā, & cognouero, q præstiterunt fidem vobis: & reip, in cōseruanda pecunia deposita a me: quiq;. i. & qui deferentes. s. ad Dolabellam vltro scelere. i. per scelus pecuniā publicam. i. reip. inierūt. i. cōtraxerunt societatē. i. participationē facinorū, cum Dolabella hoc munere. i. dono pecuniæ publicæ. De qbus si videbat̄ vobis. s. vtile: si cōstitueritis. i. iudicaueritis ai aduertendū: grauiter. i. acerbe vt meriti sunt, & firmaueritis. i. corroboraueritis nos authoritate vestra. nos poterimus. facilius. & . i. simul i exigere vectigalia reliqua. i. nōdū recepta & poterimus seruare exacta nec. s. alteri dent̄ quā a rep. misso. ¶ Ego comparaui. i. accumulaui præsidiū necessariū: qa sacramento astrictum aut stipendio obnoxium, & voluntarium. i. eo qui sponte obtulerunt, quo possimus commodius tueri. i. conseruare interea vectigalia. s. publica. & defendere prouinciam ab iniuria.

¶ His literis

HVBER. ❡ HIS literis. cum iam esset clausurus ep̃lam adiunxit hanc particulam, de iis, q̃ a quibusdam militibus Dolabel. intellexerat. ❡ Pamphiliã. regionem vicinã Syrię. ❡ Relictis ęgris, labore cõfectus & vulneratis. ❡ Discessisse. s. renũciauerũt ❡ Illi vt, Antiochię. ❡ Dicebãt. i. illi milites. xxx. q fugerãt a Dola. in Pãphiliã. ❡ Iter quatri. i. tñ q̃tũ tribus diebus posset tre. ❡ Celerius opi. cuius q̃ putabamus de Antiochia Laodicea sida, amano, & cęteris his locis diximus plene lib. iis.

ASCEN. ❡ HIS literis scriptis. i. postq̃ hæ literæ erant scriptæ: sed nondum signatę. milites circiter triginta quos Dolabella ex Asia conscripserat, fugientes e Syria: venerunt in Pamphiliam. ❡ Hi. s. milites nuntiauerunt Dolabellam venisse Antiochiam, quæ. s. vrbs est in Syria, non receptum. s. in eam vrbem conatum esse aliquoties introire vi. i. per vim ac violẽtiam, & sup. repulsum esse semper cum magno detrimento. i. damno ac denuntiatione suo, hoc est suarum copiarum, quia semper multos e suis amisit. ❡ Itaq; sup. nuntiatunt eum hoc est Dolabellam amissis. s. militibus circiter centũ, & ægris. s. aliis relictis: profugisse noctu Antiochia versus Laodiceam. ❡ Et sup. nuntiauerunt fere omnes milites Asiaticos discessisse ab eo ea nocte. s. qua aufugit, & octingentos ex his. s. Asiaticis rediisse Antiochiam & tradidisse se sup. iis qui relicti a Cassio prçerãt illi vbi. s. Antiochię aut tradidisse se Cassio: q̃ relicti &c. sed id minus placet, non enim vero simile est transfugis vrbem relictã esse. ❡ Et sup. nuntiauerunt, cæteros. s. Dolabellæ milites descendisse in Ciliciam per Amanum. s. montem intermedium, ex quo numero. s. cæterorum dicebant se quoq; esse. ❡ Autem. i. sed, nuntiatum est. s. ab aliis. Cassium abfuisse iter. i. per spatiũ itineris, quatridui. i. quod quatuor diebus fieri solet, a Laodicea. s. vrbe, cum omnibus copiis suis, sup. tunc cum Dolabella tenderet eo. i. ad eam vrbem. ❡ Quamobrem ego confido latronem sceleratissimum. s. Dolabellam, daturum pœnas. s. scelerum suorũ, celerius opinione. i. quam opinari põt. Datum sup. aut scriptum Pergæ, quarto nonas Iunii.

His literis scriptis, milites circiter XXX, quos Dolabella ex Asia conscripserat, e Syria fugientes in Pamphiliam venerunt. hi nuntiauerunt, Dolabellam Antiochiam, quæ in Syria est, venisse: non receptum conatum esse aliquoties vi introire: repulsum semper esse cum magno suo detrimento. Itaq; centum circiter amissis; ægrisq; compluribus relictis, noctu Antiochia profugisse Laodiceam versus. Ea nocte omneis fere Asiaticos milites ab eo discessisse: ex his ad octingentos Antiochiam rediisse, & se iis tradidisse, qui a Cassio relicti, vrbi illi præerant: cæteros per Amanum in Ciliciam descendisse: quo ex numero se quoque esse dicebant. Cassium autem cum suis omnibus copiis nuntiatum esse quatridui iter a Laodicea abfuisse tum; cum Dolabella eo tenderet. Quamobrem opinione celerius confido sceleratissimum latronem pœnas daturum. IIII Non. Iun. Pergæ.

C. Trebonius M. T. C. S. P. D.

SI vales, bene est: ego quidem valeo. Athenas veni ad XI. Cal. Iun: atq; ibi, qd' maxime optabam, vidi filiũ tuum deditum optimis studiis, summaq; modestiæ fama. Qua ex re quãtam voluptatem ceperim, scire potes etiam me tacẽte. Non enim nescis quanti te faciam. & q̃ pro nostro vetertimo, verissimoq; amore omnibus tuis etiam minimis commodis, nõ modo tanto bono, gaudeam. Noli putare mi Cicero me hoc auribus tuis dare. nihil adolescẽte tuo, atq; adeo nostro (nihil enĩ mihi a te potest esse seiunctum) aut amabilius oĩbus iis, qui Athenis sunt, est: aut studiosius earũ artium, quas tu maxime amas, hoc est optimarum. Itaq; tibi, quod vere facere possum, libenter quoq; gratulor. nec minus etiam nobis, q eum, quem necesse erat diligere, qualiscunque esse, talem habemus, vt libenter quoque diligamus.

HVBER. ATHenas. Cum occiso Cæ. eius percussores in varias prouincias quæ est senatusconsulto et decretæ fuerant proficiscerẽtur. Trebonius Asiam petens cum iter per Athenas faceret, vbi M. C. Ciceronis filius sub Cratippo philosophorum eius ætatis principe philosophiæ operam dabat: scribit ad Ci. se vidisse eius filium, quem summopere laudat, q & optimis studiis deditus esset, vt eum omnes valde modestum prædicarent qua de re ei gratulatur. Deinde dicit: q cum quibusdam coniecturis intellexisset eum cupidum visendi Asiam, inuitauit eum & hortatus est, vt id faceret: interea dum ipse Trebonius ei prouinciæ præesset, se enim habiturum eum loco filii, curaturumq;, vt & Cratippus vna iret, ne interea tempus amitteret. Deinde dicit se audiuisse quædam turbulenta fuisse in vrbe, quæ salsa esse cupit. Postremo dicit se quibusdam versiculis inscriptis ad Cice. inuectum esse in Cæsa. imitatione Lucilii Satyrici poetæ, cum ipse habeat multo iustiorem causam inuehendi in Cæsarem oppressorem propriæ patrię, quam alle in quosdam ciues aliquo scelere pollutos, rogatq; vt eũ inserat sermonibus suis & scriptis, sicut ei pollicitus est. ❡ Q & quam rem. s. videre filium tuum deditũ optimi studiis. ❡ Summa fama. pro summæ famæ, ablatiuus pro genitiuo. i. de quo omnes optime loquuntur esse modestissimum, duo autem dixit in eo fuisseque maxime probantur in adolescente, studium bonarũ artium, & modestiam. ❡ Non modo. pro ne dum. ❡ Dare au. demulcere aures tuas tibi assentiri. ❡ Atq; a. n. quasi quædam correctio. ❡ Nihil. ratio quare dixerit nostro. ❡ Seiunctum. separatum, quod non sit vtriusq;: nam amicorum omnia communia. ❡ Necesse. quia cum te diligam necesse erat res tuas qualescunq; diligere.

ASCEN. SI vales &c. Trebonius post cædem Cæsaris ex decreto Asiam petens vidit Athenis Ciceronem Ciceronis filium philosophantem sub Cratippo, vt in principio officiorum meminit Cicero. Eum ergo sibi visum laudat, dicitq; inuitasse ad Asiam secum visendam, tum dicit se audisse turbulenta ad vrbem: seq; inuectum in Cęsarem. Ordo est Si, vales: bene est, ego veni Athenas ad vndecimũ Calen. Iunii: atq; quod optabã maxime, vidi ibi filium tuum. s. Marcum Ciceronem: deditum optimis studiis, & summa fama. i. habentem summam famam modestiæ. i. moderatæ vitæ. ❡ Qua ex re tu potes scire: etiam me tacente, quantam voluptatem ceperim. ❡ Non enim nescis. i. quia bene scis, quanti faciam. i. ęstimem te: & q̃. i. quantum: gaudeam pro nostro vetertimo & verissimo amore. i. propter vetustissimum & verissimũ amorem nostrum. ❡ Quod nunc dicitur vetus olim dicebatur veter. quo circa in ablatiuo proprie tantum facit vetere & in plurali vetera, vnde etiam superlatiuum vetertimus: omnibus commodis tuis etiam minimis non modo. i. ne dum tãto bono quantum est habere filium talem. Vbi notandum nos etiam alienis gaudere bonis præsertim dum ea nostra censemus: o Cicero noli putare me dare hoc auribus tuis. i. tibi blandiri dicendo quod libenter audias. ❡ Nihil est aut amabilius oĩbus iis qui sunt Athenis: aut studiosius earũ artium, quas amas maxĩe: hoc est optimarũ adolescente tuo atq; adeo. i. oĩno nostro. i. nobis. cõmuni. ❡ Nihil enim post esse seiũctũ. i. diuisum mihi a te: quia amicorũ oĩa sunt cõia: itaq; quod possum facere vere: gratulor quoq;. i. et libenter tibi: nec etiam minus gratulor nobis. s. ambobusq; habemus eũ. s. filiũ tuum quem necesse erat diligere qualiscunq; esset, habemus dico talem vt diligamus quoq;. i. etiam libenter.

Feriatum
Cõcinnaũ
Lucillius
Arunci
Ausonii

HVBER. ¶ I N I E cisset.latenter significasset.¶ In sermone.interloquendõ.¶ Nobis ob.i. dum ego præessem illi puinciæ. ¶ Tuũ paternum.¶ Feriatum.ociosum:nam ferias antiqui festa vocabant.¶ Ingressu.q iã incepit.¶ Pleno gradu.i.citato gressu: translatio sumpta a viatoribus vel ab equis.¶ Procedat lon.progrediatur vlterius ad maiora.¶ Turbulenta.credo intel/ligendũ de M.An.qui cum primũ ostendisset se defensorẽ libertatis, postea concitauit populũ contra interfectores,vt su/pius supra diximus.¶ Ociosa.quieta pacificia.¶ Quod.vt fruamur ociosa libertate.¶ Laxamẽti.recreatiõis.¶ Concinna/ui.cõposui,confeci,dicitũ aũt concinnare non a cano,quia nõ posset geminarem,sed a con & cino,quod erat potionis ge nus ex multis liquoribus confecta.¶ Tibi.ad te ασχημονέστερος.i.turpior,petulãtior, nã ασχημων.i.turpiter & iho neste ago significat, alius codex habebat ερωτος qđ signifi/cat iniucterior.¶ Nos vin. nos excusabit & liberabit a repre/hensione.¶ Et ci. qui cũ debeant tueri libertatẽ patriæ eam opprimunt.¶ Deinde.alia pbatio licentiæ suæ ioci ab exẽ plo.¶ Qui vñ.qua cã, vt Hor. Qui fit Mœcenas. ¶ In eos quos læsi.carmine suo vt Lupum & Mutiũ & alios,ex pri moribus vrbis,de quo Persius.Secuit Lucillius vrbẽ te Lu pe te Muti,& genuinũ fregit in illis.fuit autem ex aruncis, qui & Ausonii dicũtur populi Italiæ,vt exponit Seruius super illud Virgilii,Auruncæq manus,& primus scripsit sa tyram apud latinos,vt ostendit Hora.in sermonibus & Iu uena.Cur tamẽ hoc potius libeat decurrere cãpo, Per quẽ magnus equos Arunca flexit alumnus.¶ Incurreret.inue/ retur,impetum faceret oratione sua.¶ Ferre. habere,nomi/ nando me & immiscendo me ei consilio.¶ Rei.cædis Cæsa ris,cuius fuerim inconscius.

Qui cũ mihi in sermone iniecisset se velle Asiã visere non modo inuitatus, sed etiam rogatus est a me, vt id potissimum nobis obtinentibus prouinciam faceret, cui nos & charitate, & amore tuum officium præsta turos nõ debes dubitare. illud quoq; erit nobis curæ, vt Cratippus vna cum eo sit, ne putes in Asia feriatũ illum ab iis studiis, in quæ tua cohortatione incitatur, futurum. Nam illum paratum vt video, & ingressum pleno gradu, cohortari non intermittemus, quo in dies longius discendo,exercendoq; se, procedat. Vos quid ageretis in R. P. cum has literas dabam, non sciebam. Audiebam quædam turbulenta, quæ scilicet cupio esse falsa, vt aliquando ociosa libertate fruamur: quod vel minime adhuc mihi contigit. Ego tamen na ctus in nauigatione nostra pusillum laxamenti, con/cinnaui tibi munusculum ex instituto meo: & dictum, cum magno nostro honore a te dictum, conclusi, & tibi infra subscripsi. In quibus versiculis si tibi qui/busdam verbis ασχημονέστερος videbor: turpitudo personæ eius, in quam liberius inuehimur, nos vin/dicabit. Ignosces etiam iracundiæ nostræ, quæ iusta est in eiusmodi & homines, & ciues. Deinde qui magis hoc Lucillio licuerit assumere libertatis, q̃ nobis? cum etiam si odio pari fuerit in eos, quos læ/sit, tamen certe non magis dignos habuerit, in quos tanta libertate verborum incurreret. Tu, sicut mi/hi pollicitus es, adiunges me quamprimum ad tuos sermones. Namq; illud non dubito, quin, siquid de interitu Cæsaris scribas, non patiaris me mi/nimam partem & rei, & amoris tui ferre. Vale, & matrem, meosq; tibi commendatos habe. D. VIII Cal. Iun. Athenis.

ASCEN. ¶ Q V I cum iniecisset mihi in sermone.i.interloquẽdõ di xisset se velle visere Asiam:nõ modo inuitatus,sed ẽt,roga/tus est a me vt faceret id potissimum nobis obtinentibus prouinciã.s.Asiam. ¶ Cui non debes dubitare non pstatu/ros & charitate & amore & officiũ tuũ.i. paternũ. ¶ Illud quoq; erat nobis curę, vt Cratipp⁹.s.pceptor eius sit vna. .i.simul,cũ eo, ne putes illum futurũ feriatum.i. ociosum in Asia:in iis studiis,in.i.ad quæ,incitatur cohortatione tua ¶ Nam nos nõ intermittemus cohortari illum paratũ,vt vi deo:& ingressum.s.ad dicta studia pleno gressu.i. qui tam multũ processit aut pfecit,quo.i.vt pcedat indies lõgius: discendo & exercẽdo se.Ego non sciebã, quid vos ageritis in rep.cum dabã has literas.¶ Ego audiebã quędam turbu lenta,q̃.s.cupio esse falsa. vt fruamur aliqñ.i. tandem liber/tate:ociosã.i.sine negocia belli,quod contigit mihi adhuc vel.i.ẽt minime.¶ Ego tñ nactus in nauigatione nostra.i. dũ essem in naui pusillũ.i.modicũ laxamenti.i. recreationis & relaxationis:concinnaui.i.cõposui tibi.i.ad honorẽ tuũ munusculũ.i.paruum munus literaꝝ.s. ex instituto.i.more & studio meo,& cõclusi.i.in fine posui:dictũ.i. elegãs ver/bum:dictũ.i.pronunciatũ a te:cũ magno honore nr̃o,& subscripsi.i.assensum præbui tibi infra.i.ab inferiori parte: hoc est subsequẽter.¶ In qb⁹ verbis si videor tibi ασχημονέστερος.i.inuerecũdior aut turpior, nã ασχημων dici turpis ασχημων, inuerecũdus,aut turpis turpitudo personæ in quã inuehimur liberius.i.nimis libere:vindicabit nos.s.a reprehẽsiõe di gna.¶ Tu ignosces ẽt iracundiæ nostræ quæ iusta est in eiusmodi & homines & ciues:deinde quid.i.cur,nisi vt legẽdũ qui licuerit magis Lucilio.s.satyrico:assumere hoc libertatis vt aperte vitiosos taxet cum ẽt si.i.quãuis fuerit, p.i.qua/lis,mihi sup.odio in eos quos læsi:tamen certe non habuit magis dignos, in quos incurreret tanta libertate verborum, sup.quã.¶ Tu adiunges me quãprimum.i.valde cito ad sermones tuos.i. ad scripta tua:sicut pollicitus est mihi. ¶ Nãq; ego non dubito illud,qn siquid scribas de interitu Cæsaris,non patiaris me ferre minimam partem,& rei.i.facti:videli cet cædis,Cæsaris & amoris tui. Vale.& habe matrem mr̃os.s.domesticos commendatos tibi. Data &c.

M.T.C.Cornificio Collegæ, S. D. 16

GRata mihi vehemẽter est memoria nr̃i tua, quam significasti literis: quam vt cõserues,

HVBER. GRata est.Post victum Pompeiũ cum Cæsar tum poti/retũ,Cornificius vir doctissimus, & præcipue in poe/ticis clarus Lybiæ ppositus fuit. cui etiã præfuit post mortem Cæ, vt quibusdam eplis infra videbimus. cũ igitur scripsisset ad Ci.dicit Ci.sibi gratum esse,quod ex tuis lite ris cognouit eũ sui memorẽ eẽ,& se ab eo amari, rogat aũt eum vt pergat, Deinde cũ audiuisset quosdã tumultus fuisse in Syria,dicit se magis timuisse eius cã quadã sua:oñdit q̃ ociũ esse Romæ non satis honestũ Cæsare oĩa facientr,non solũ pro libidine sua:veꝝ ẽt arbitrio eorum quos habuit ad iutores suæ victoriæ. Postea monet eũ sese scripsisse librũ de optimo genere dicendi:cui rogat vt faueat ex animo,polli ceturq; se daturum exemplum ipsius libri domesticis Cornificii, vt illũ transcribant, & ad eum mittant. Postremo decla rat quam opinionem habeat de eius ingenio:studiis optimis & dignitate.¶ Memoria nostri. quã de nobis habes.

ASCEN. GRata &c. Cæsare rerum potito Cornificius vir in poetica clarus Libyæ præpositus illi etiam post necem Cæsa/ris præfuit,qui cum scripsisset ad Ciceronem:rescribit Cicero sibi gratum esse q̃ sui memorem noscat: timuisse illi tumultum ortum in Syria,ocium honestum esse Romæ, seq; scripsisse de optimo genere dicendi, quod vt laudet eius ingenium miratur.Ordo est.Memoria tua nostri:id est quam habes de nobis,est mihi grata vehementer, quam:sci licet memoriam significasti literis,quam rogo vt conserues.

¶ Dr constantia

HVBER. ¶ DE constantia. qua perseueres. ¶ Propria. propinquiora, quia Syria vicinior est Libyæ q̃ Romæ: eum aũt præfuisse Libyæ ostendit Appianus, & infra ep̃la quæ incipit. C. Antius. ¶ Salubre. vtile. i. ita vt melius esset habere aliqđ honestum & vtile negociũ & laborẽ, q̃ tale ociũ quod est contra dignitatem nostram. ¶ Malis. pro malit aliquãdo secũda ꝑsona pro tertia eleganter posita, vt sæpius diximus. ¶ Occasionẽ. qa nihil aliud habeo qđ curẽ. ¶ De optimo genere dicẽdi, quod opus inscribit ad Brutũ elegantissimũ, & vtilissimũ, vt titulus ipse declarat. ¶ A nõ in. i. a me nõ indocto vitauit arrogantiam, & tum modeste de se locutus est: vt neq; doctum neq; indoctũ se diceret. ¶ Suffragare. faueas. ¶ Causa. gratiæ, quia non sit tibi gratus. neq; placeat. ¶ Rẽ. opus ipsum. ¶ Quicquid. qualecũq; sit. ¶ Omniũ mo. qa cẽs solent ita facere: ẽt si non dubitẽt de amicis suis. ¶ De spe amplissime digni. quod sis futurus multo maior q̃ es.

non quod de tua constantia dubitẽ, sed qa mos est ita rogãdi, rogo. Ex Syria nobis tumultuosiora quædam nũtiata sunt: quæ, qa tibi sunt ꝓpiora, q̃ nobis, tua me causa magis mouent, q̃ mea. Romæ summum ocium est, sed ita, vt malis salubre aliquod, & honestum negotiũ: qđ spero fore, qa video id curæ esse Cæsari. Me scito, dum tu absis, quasi occasionẽ quãdam, & licentiam nactũ, scribere audacius, & cætera qdẽ fortasse, quæ ẽt tu cõcederes, sed ꝓxime scripsi de optimo generẽ dicẽdi, in quo sæpe suspicatus sum te a iudicio nr̃o, sic scilicet, vt doctum hoiem a nõ indocto, paululũ dissidere. Huic tu libro maxime velim ex animo: si minus, gratiæ causa suffragere. Dicam tuis, vt eũ, si velint, describant, ad teq; mittant. Puto enim, etiam si rem minus probabis, tamen in ista solicitudine qcqd a me profectum sit, iucũdum tibi fore. Quod mihi existimationẽ tuã, dignitatemq; cõmendas, facis tu qdem omnium more: sed velim sic existimes, me cũ amori, quem ĩter nos mutuum esse ĩtelligam, plurimum tribuere, tum de summo ingenio, & de optimis tuis studiis, & de spe amplissimæ dignitatis ita iudicare, vt neminẽ tibi anteponam, comparem paucos. Vale.

ASCEN. ¶ NON q. i. qa dubitẽ de ꝯstantia tua: sed qa mos est rogandi ita. ¶ Quędã sunt nũciata vobis ex Syria, tumultuosiora. s. q̃ velimus aut aliquantulũ tumultuosa quæ qa sunt ꝓpriora. i. viciniora tibi q̃ nobis mouẽt. i. timore afficiũt, me magis causa tua q̃ mea. Summum ocium est Romę, sed ita: vt malis. i. magis velis aliquod negociũ salubre. s. pſtare & honestum: quod spero fore. i. futurum breui: qa video. i. consydero id esse Cæsari. s. Iulio curæ. ¶ Scito me dũ. i. interea dum tu absis. s. ab vrbe quasi nactum in occasionẽ quandam & licentiam scribere audacius q̃. s. si adesses: vnde innuit se eum vereri, docuerat enim Cornificius publice literas: & sunt qui eius putent ad Herẽnium libros rhetoricorum, qui Ciceroni ascribuntur, & qdem fortasse, sup. scribere audacius cætera, quæ etiã tu, si publicus censos: cõcederes: sed scripsi ꝓxime de optimo genere dicẽdi, i quo. s. opere: ego suspicatus sum sæpe: te dissidere. i. diuersum esse & dissentire paululum a iudicio nostro, sic vt hominẽ doctũ a non indocto. ¶ Ego velim sup. vt tu suffragere. i. faueas & aspires: huic libro maxime. i. ꝓcipue ex animo. i. vero iudicio, si minus. i. si non sup. possis id facere, causa gratiæ. i. beneuolentiæ tuæ in me. ¶ Ego dicam tuis. s. ministris & seruis: vt describãt. i. de meo scribant, si velint eum. s. librũ, & mittant. s. eum ad te. ¶ Puto. n. etiam si. i. q̃q̃ minus. i. non satis probabis rem: idest opus ipsum tamen iucundum fore tibi quicquid profectum: id est ortum sit a me: in ista solicitudine. ¶ Quod tu commendas mihi æstimationem & dignitatem tuam: tu quidem facis sup. id more omnium: scilicet qui absunt a patria. ¶ Sed velim sup. vt existimes sic, me cum: scilicet ita sit ꝙ tribuam plurimum amori, quem intelligam esse mutuum inter nos, tum: scilicet multo magis est, me iudicare de summo ingenio: scilicet tuo: de optimis studiis tuis, & de spe amplissimæ dignitatis, scilicet quam consecuturum speramus, ita vt neminem anteponam tibi & comparem, id est comparandos & similes quodam modo putem paucos. Vale.

Cicero Cornificio Collegæ. S. D. 17

QVod extremũ fuit in ea epistola, quã a te ꝓxime accepi, ad id primũ rñdebo. Aiaduerti enĩ hoc vos magnos oratores facere non nunquã. Epistolas requiris meas, ego autẽ nunq̃, cum mihi denũtiatum esset a tuis ire aliquem, nõ dedi. Quod mihi videor ex tuis literis intelligere, te nihil cõmissurũ esse temere, nec ante, q̃ scisses, quo iste nescio q Cæcilius Bassus erũperet, quicq̃ certi constituturũ: id ego & speraram prudẽtia tua fretus: & vt confiderem, fecerũt tuæ grauissimæ literæ. idq; vt facias q̃ sæpissime, vt & quid tu agas, & quid agatur scire possim, & etiam quid acturus sis, valde te rogo.

HVBER. QVod extremum. Responsiua est hæc epistola in qua primum se excusat Cic. apud Cornificium requirentem eius literas ꝙ nunquam prætermisisti aliquem, quem sciret ad eum iturum, cui literas non dederit. Deinde dicit quid ex eius prudentia sperarit eum facturum. Postea vero quam etiam in superiori epistola fecit damnat ociũ quod erat in vrbe Roma: quod sit contra dignitatem, optat q; ipsum Cornificium adesse quo cum ridere possit, quę in vrbe fiunt. ¶ Facere hoc, vt mutetis ordinem, & respondeatis primum iis, quæ erant extrema in epistola amici. ¶ Vos. assentatur ei. Fuit autem Cornificius & orator & poeta: vt Ouid. memorat. ¶ Ego autem. ordo est, ego autẽ nunquam non dedi cum esset denuntiatum mihi a tuis aliquem ad te ire. ¶ Quod respondet ad aliam partem epistolæ Cornificii: quam dixerat se fore cautem, nec quicquam temere & inconsyderate facturum, quod Cice. se semper sperare dicit, fretum eius prudentia. ¶ Quo erum. quo euaderet: quorsum conatus suos dirigeret. ¶ Iste nescio qui: cum contemptu dixit. ¶ Cæcilius Bassus. hic erat in Syria: vt supra visum est, conicimus autem eum aliquid conatum esse contra Cornificium.

ASCEN. QVod extremũ &c. Excusat se primo ꝙ Cornificius lr̃as a se nõ accepit: cũ nullũ q eas ferret ꝑtermiserit: dãnat ociũ vrbis vt qđ putat cõtra dignitatẽ suã, mallet eni in rep. floreret. Optat q; ipm Cornificiũ adesse: q cũ ridere possit q̃ in vrbe fiãt. Ordo est. Ego rñdebo ꝑmũ ad id, qđ fuit extremũ. i. vltimũ. i ea ep̃la quã accepi ꝓxime a te. Ego eni aiaduerti vos magnos oratores, facere hoc. i. rñdere primũ extremo loco dictis aut obiectis, Incipiens aũt rñdere dicit. ¶ Tu reqris nõnunq̃. i. interdũ ep̃las meas hoc est accusas ꝙ nõ scripserim ad te. ¶ Ego aũt nũq̃ nõ dedi. i. semp dedi, cũ denunciatũ esset mihi aliquẽ a tuis. i. tuoꝝ ire. i. proficisci. s. a me ad te. ¶ Quod videor mihi intelligere ex literis tuis te nihil cõmissuꝝ. i. factuꝝ esse temere. i. incõsyderate, nec cõstitutuꝝ quicq̃ certi. i. firmi ꝓpositi anteq̃ scisses. i. sciuisses: quo. i. in quã partẽ. ¶ Iste nescio q vulgarius diceret nescio quis: & ita innuit cõtẽnendus. ¶ Cæcilius Bassus erũperet. i. diu celatum ac tectũ cõsiliũ suũ tandẽ vt reuelaret ego: &. i. simul: sperarẽ id. i. te ita factuꝝ: fretus. i. confisus & adiutus prudentia tua: & literæ tuæ gratissimæ mihi fecerunt: vt confiderẽ. s. te id factuꝝ. ¶ Et ego rogo te valde, vt facias q̃ sæpissimæ. i. frequentissimæ: id, vt possim scire: &. i. simul: q̃d agas, & quid agatur. s. ab aliis: & ẽt quid sis acturus.

HVBER. ¶ Gesta. pfecta. ſ Vos. te & M. Brutũ. Quãto. s. odio. ſ Ille. Antonius. ſ Hic. ſ Lepidus. ſ Cõsules desi. Plancũ & D. Brutũ. ſ Iam iãq. i. celerrime, nũc nũc veneras enim in Sardiniã, vt vidimus li. ix. ſ Qd si. obiectio. qa possent dicere deuictis hostibus qd est opus nos venire, dicit Ci. authoritatẽ cos. posse plurimũ erigere rẽp. ſ Exurget erigetur iaceant: qsi psstra. ſ Tolerabili. n. cõtocturũ minus optimo. ſ Medendum. prouidendum, ita si rio lumpta a temporibus ægrotis.

Iam Iamq.

ASCEN. ¶ Si. D. res gesta expectatur Quã. i. rẽ gestã qdẽ. i. certe ego cõfido, aut aliq̃ te iã aut ad propinqre. i. pxime futurũ. Nihil est nobilius. i. illustrius & notius virtute tua & magnitudine ai. Itaq; nos optamus vt videamus te q̃ primũ in Italia. ſ Nos arbitrabimur hr̃e rẽ. si hẽbimus vos. i. te & Bru. Nos viceram⁹ pclare, nisi Lepidus recepisset. Ant. spoliatũ: inermẽ fugientẽ. ſ Itaq; Antoni⁹ nunq̃ fuit ciuitati tanto odio: q̃to Lepidus est. t. o. i. quaſi. s. An. excitauit bellũ ex rep. turbulẽta, hic. s. Lepidus, excitauit bellũ ex pace & victoria. i. vbi pace habuisset respu. pp victoriã. ſ Nos hẽmus cõsules designatos. s. Decimum Brutũ & Plancũ oppositos huic. s. Lepido, cum Antonio, in qbus. s. cõsulibus designatis est qdẽ magna spes: sed cura ancep. pp incertos exitus pliorum. ſ Persuade igit̃ tibi: oia esse in te & in Bruto. s. Marco: & vos expectari, sed Bruto iã iãq. i. in singula momenta. qd si veneritis hostibus nr̃is victis vt spero. tn resp. exurget. i. extollet: authoritate vr̃a: & cõsistet. i. stabiliet: aliquo statu tolerabili. Sunt enim per multa: qbus erit medendũ. i. qbus erunt remedia adhibenda et si. resp. videbit̃ liberata satis sceleribus hostium. Vale.

sed gesta res expectat̃ quam qdẽ aut iã eẽ aliq̃, aut ap propinq̃re cõfido. Tua virtute, & magnitudie ai nihil ẽ nobilius. Itaq; optamus, vt q̃pmũ te in Italia videamus. R.P. nos hẽre arbitrabimur, si vos habebimus. Præclare viceramus nisi spoliatũ, inermẽ, fugiẽtẽ Lepidus recepisset Antoniũ. Itaq; nũq̃ tãto odio ciuitati Antõius fuit, q̃to ẽ Lepidus. ille. n. ex turbulẽta R.P. hic ex pace, & victoria bellũ excitauit. Huic oppositos Coss. dess. hẽmus: in qbus est magna qdẽ spes, sed anceps cura pp incertos exitus pliorũ. psuade tibi igit̃, in te, & i Bruto tuo esse oia, vos expectari, Brutũ qdẽ iã, iãq;. Qd si, vt spo, victis hostibus nr̃is veneritis: tñ auhoritate vr̃a R.P. exurget, & in aliquo statu tolerabili cõsistet. Sunt. n. p multa, qbus erit medẽdũ, et si R.P. satis esse videbitur sceleribus hostiũ liberata. Vale.

HVBER. IN Syriã. Cassius. Ci. certiorẽ facit se venisse in Syriã deinde qd ibi egerit, firma. n. psidia se hr̃e dicit ad defensionem reip. hortat̃ eũ latenter vt eũ & rẽp. tueat̃. ſ Crispũ. q Bithiniæ perat. ſ Marcũ. q & ipse in Syria erat. ſ Quæ gererentur. qa decretũ erat p senatum: vt oẽs Bruto & Cassio parerent. ſ Legionem quam Qu. Bassus: hæc olim fuerat Iulii Cæ. q cũ p Syriã pficisceret̃: eã illic reliquerat iam tum in Parthos meditatus bellũ. huius Cura Cæcilio Basso mandata fuerat. ſ A. Allienus: hic. n. nuper Dolabella missus in Aegyptũ q̃tuor legiones e pulcta duxerat, q̃s ex Põpeii clade Crassiq; dispsas Cleopatra sub Cæs. collectas receperat: hũc igit̃ nihil suspicãtẽ Cassius in Palæstina adortus legiones sibi tradere coegit q̃tuor legiõibus cõtra octo pugnare veritũ. Firma. valida. hẽbat. n. xii. legiões Cassius. ſ Aget. loq̃tur. ſ Tarichæis. ad Taricam Syriæ ciuitatem positis.

ASCEN. SI vales &c. Dicit se Cassius in Syriam venisse addens quid illic egerit: firma. n. præsidia se hr̃e dicit, ac defensione in reip. hortatur aũt latenter vt remp. tueatur: & se non negligat, immo curet defendendum. Breuis aũt est eo q reliq̃ dicit ex Catceio familiari suo accipienda. Credo est. Si vales bene est, ego quoq; valeo. Scito me pfectũ esse in Syriam, ad Lucium Murcum & Qu. Crispum imperatores. Viri fortes & optimi ciues. s. Marcus & Crispus, postq̃ audierunt q̃ gererentur Romæ: tradiderunt mihi exercitus, & ipsi administrant vna mecum remp. aio fortissimo. ſ Item scito legionem quam Quintus Cæcilius Bassus habuit, venisse ad me, & tertio q̃tuor legiones q̃s Aulus Allienus eduxit ex Aegypto, esse traditas mihi ab eo nunc postq̃ sic reip. studem⁹. ſ Ego non puto te egere cohortatione, vt defendas nos absentes & remp. q̃tum opus. ſ Est ego volo te scire firma psidia nõ d esse nobis senatuiq;, vt defendas R.P. optima sp & maximo aio. i. hñs optimã spem victoriæ & maximũ aium ad resistendum inimicis. L. Catteius familiaris meus aget. i. disseret & loqtur aut tractabit tecum cætera. s. q̃ essent scribenda: si ille non diceret ea. Vale. Data. s. epistola Non. Martiis: ergo anno fere reuoluto: post Cædem Cæ. Ex castris Tarichæis. i. ad Tharicam Syriæ ciuitatem positis.

C. Cassius Procos. M. T. C. S. P. D. 11

SI vales, bñ est: ego qdẽ valeo. In Syriã me pfectũ esse scito ad L. Murcũ, & Q. Crispũ Impp. Viri fortes, optimiq; ciues, posteaq̃ audierunt, q̃ Romæ gererent, exercitus mihi tradiderũt, ipsiq; mecũ vna fortissimo animo R.P. administrant. Item legionẽ, quã Q. Cæcilius Bassus habuit, ad me venisse scito. Quatuorq; legiones, quas A. Allienus ex Aegypto eduxit, traditas ab eo mihi esse scito. Nunc te cohortatione non puto indigere, ut nos absentes, remq; publicã quãtum opus est defendas. Sire te uolo firma præsidia uobis, senatuiq; non deesse, ut optima spe, & maximo animo R.P. defendas. Reliqua tecum aget L. Catteius familiaris meus. Vale. Data Non. Mart. ex castris Tarichæis.

HVBER. LEgi. Hæc epla debuit poni in ordine post illã q̃ supius incipit. Quanto studio: cũ. n. Cic. significasset: q p Cassio egisset: & qd de eo pmisisset senatui rñder tũc Cassius se cognouisse Ci. erga se amorem & qm intelligebat eũ de se grauem curam suscepisse, & vehementer esse solicitũ dicit se statim reddidisse eũ certiorem de rebus puinciaræ, primum hũit exercitumqui erant in Syria vt in præcedenti epla visum eũ se etiam scripsisse ad senatum, voluisseq; vt Ci. prius illas literas q̃ ad senatum mittebantur, inspiceret, q̃ senatui redderentur, quæ redditæ non fuerunt, dicit se non dubitare qn interceptæ fuerint a Lepido: deinde dicit quem exercitum habeat, petitq; a Cice. vt eius dignitatem tueat̃ & Murcum & Crispum imperatorem, qui ei exercitum tradiderant commendatos habeat, & milites suos: quos dicit esse vehementer Ci. affectos. Postremo dicit se persecuturum Dolabellam in Ciliciam, q regio est minoris Asiæ Syriæ propinqua facturumq; vt Ci. q̃ primum intelligat quid egerit. ſ Literas tuas. quæ, vt diximus, incipiunt quanto studio.

C. Cassius Procos. M. T. C. S. P. D. 12

SI uales, bñ ẽ: ego qdẽ ualeo. Legi tuas lr̃as, in qbus mirificũ tuũ erga me amorem recognoui. Videbaris. n. non solũ fauere nobis, id qd & nr̃a, & R.P. cã semp fecisti sed etiã

ASCEN. SI vales. Hæc epistola videtur ponenda post illam, q̃ superius incepit quanto studio. Cum enim Cicero significasset quæ pro Cassio egisset, & quid de eo senatui promisisset: respondit Cassius se cognouisse amorem eius in se, & statim respondisse, & petiisse vt literas suas ad senatum det. & inspiciat: rogans vt dignitatem suam tueatur, & Murcum commendatum habeat: additq; se Dolabellam psecutur. Credo est. Si vales bñ est, ego qdem valeo. familiaria salutandi forma. ſ Ego legi lr̃as tuas, in qbus recognoui mirificum amorem tuum erga me, Videbaris enim non solum fauere nobis, id quod fecisti. i. q fauisti nobis semper & nr̃a cã & reip. cã. i. tam ob bonũ nostrũ priuatum q̃ ob publicum, sed et suscepisse,

¶ Grauem

HVBER

¶ Grauē curā. quia itellexit quāta ↄtentione de se verba fecisset. ⸿ Oppſſa. ab Anto. ⸿ Suspicarere: putares. ⸿ Moliri: apparatum facere. ⸿ De. i. pp. ⸿ Simul ac. cum primū. ⸿ Ex Aegy. vt in pcedenti epistola declaratū est. ordo est. Itaq; scripsi ad te: & misi cōplures tabellarios Romā, q putabant te existimare nos nō posse quiescere: rep. oppſſa: deinde qa putabant te solicitū esse de nr̄a salute, & de reꝝ euentu. cū suspicarere nos moliri. ⸿ Recitatae. lectae: vt ſiqd videret cōmutādum: cōmutare: arbitrio tuo. ⸿ Trebonio occiso, is. n. Asiae pfectus Dolabellā ad se venientē. Pergamo & Smyrna nō admiserat: sed solūmodo ei cōmeatū veluti ↄsuli extra moenia parauerat: aggrediēte eodē cū ira vrbes nihilq; perficientē.

grauē curā suscepisse, vehemēterq; esse de nobis solicitus. Itaq; q te primū existimare putabā, nos oppressa R. P. qescere nō posse: deide cū suspicarere nos moliri, te solicitū eā & de salute nr̄a, & de reꝝ euētu putabam: simul ac legiones accepi, quas A. Allienus eduxerat ex Aegypto, scripsi ad te, tabellariosq; cōplures Romā misi. Scripsi ēt ad senatū lr̄as, quas reddi vetui prius, q̄ tibi recitatae eēnt, si forte mei obtēperare mihi voluerūt. Quod si lr̄ae platae nō sunt, non dubito, qn Dolabella, qui nefarie Trebonio occiso Asiā occupauit, tabellarios meos deprehēderit, lr̄asq; iterceperit. Exercitus omneis, q in Syria fuere, teneo. Habui paululū morae, dum pmissa militibus psoluo. Nūc iā sum expeditus. A te peto, vt dignitatē meā tibi cōmēdatā habeas, si me intelligis nullū neq; periculū, neq; laborē pr̄iae denegasse: si cōtra importunissimos latrones arma cepi te hortāte, & authore: si nō solū exercitū ad R. P. libertatēq; defendēdā cōparaui, sed ēt crudelissimis tyrānis eripui. Quē si occupasset Dolabella: non solū aduētu, sed ēt opinione, & expectatione exercit⁹ sui, Antoniū cōfirmasset. Quas ob res milites tuere, si eos mirifice de R. P. meritos eē aiaduertis: & effice, nequem pœniteat, R. P. q̄ spē pdae, & rapinaꝝ seq maluisse. Itē Murci, & Crispi Imp. dignitatē, quātū est in te, tuere. Nā Bassus misere voluit mihi legionē tradere. Quod nisi milites inuito eo legatos ad me misissent, clausam Apameā tenuisset, quoad ui esset expugnata. Haec a te peto non solum R. P, quę tibi semper fuit charissima, sed ēt amicitiae nostrae nomine, quam confido apud te plurimū posse. Crede mihi hūc exercitum, quē habeo, senatus, atq; optimi cuiusq; esse, maximeq; tuū: de cuius volūtate assidue audiēdo, mirifice te diligit, charumq; habet. qui si itellexerit commoda sua curae tibi esse, debere ēt se tibi oia putabit. Literis scriptis, audiui Dolabellā in Ciliciam venisse cū suis copiis. pficiscar i Ciliciā. qd egerim, celeriter vt scias, dabo operā. Ac uelim, ut meremur de R. P. sic felices simus. Fac ualeas, meq; ames. Non. Mai. ex castris.

Trebo. in Ephesum recipi mādauit, & ad Ephesum eūtem quosdā ex interuallo subseq iussit: hi nocte ingruēte Dolabellā recedētē intuentes, nec vlterius qcq̄ suspicati paucos ex suis liquere: q illū sequerent. Ipsi vero ad Smyrnā redierunt. Dolabella oēs qui relicti fuerāt per insidias interficit: & nocte adhuc instāte Smyrnā versus gressum mouet: quā in custodiā inueniens p scalas occupat. Trebonius in lecto a militibus dephensus, se ad Dolabellam deduci supplicat, spōte se illos eē secutuꝝ: huic turmae ductor eū intuēs, Eia tu seqre ingt, caput interim nobis derelinquas: nō. n. te, sed caput tuū afferre nobis mandatū est: quo dicto caput illi subito abscidit. Orta luce Dolabella Trebonii caput ptorio i solio, quo iudicare solitus erat: affigi iussit: exercitus ira cōmotus: & supplex turba ois ob necem Caesaris: cuius Trebo. particeps fuisse dicebat: & quod dū interficeretur, Antoniū ad senatus fores verbis detinuisset, in reliquū corpus eius crudeliter saeuit, caput in morem sperae siue pilae instrato lapidi cū risu inuicē diu puolutum, donec contritū effusumq; est: & hic primus ex percussoꝝ numero tales poenas dedisse dr̄. ⸿ Habui paululū morae, paululū moratus sum antequam pugnarē. ⸿ Si: affirmatiue ponit pro qa. ⸿ Importunissimos: infestissimos. ⸿ Crudelissimis tyrānis: Antonio & aliis, qui rēp. occupare nitebant. ⸿ Quos: exercitus. ⸿ Cōfirmasset, aiosiorem reddidisset, si sperasset aduētuꝝ eius exercitū. ⸿ Quā spē pdę, & rapinaꝝ: quę pmittebant eis ab Ant. & Dolabella & aliis hostib⁹ reip. si eos seq voluissent. Murci & Crispi, de qbus in pcedēti epl̄a vidimus: q Cassio tradiderāt exercitus suos. ⸿ Nā Bassus, is erat in Apamea, cūq recusaret traderet exercitū Cassio eius milites miserūt legatos ad ipm Cassium se oino transituros ad eū, & ita vel inuitus coactus ē tradere. ⸿ Misere noluit. i. valde noluit, valde recusauit, nā misere pro valde saepe ponit. Teren. misere hanc amat: nec legēdus est misero pro malo & scelerato vel astuto, vt quidam somniat: cū nusquam id significet. ⸿ Q ds: quousq. ⸿ Expugnata: vi capta. Cuius. s. tui. ⸿ Sic felices simus, sic nobis omnia prospere eueniant.

Misere

¶ Grauem curam. i. & esse solicitus vehementer de nobis. ⸿ Itaq; q. i. qa ego putabā te existimare. primū nos nō posse quiescere rep. oppressa. i. cum resp. sit oppressa: deinde cū suspicarere. i. suspicaueris, nos moliri. i. aliqd magnū conari q. i. qa putabā te esse solicitū & de salute nostra, & de euētu reꝝ, simul ac. i. eodem tpe, quo accepi legiones. s. quatuor, q̄s Aulus Allienus eduxerat ex Aegyptō, scrip ſi ad te, ac misi Romā cōplures tabellarios. i. nuncios qui tabellas. i. lr̄as in tabellis morae antiquo scriptas perferrent, iō aūt complures vt saltem vnus ex illis literas perferret. ⸿ Scripsi ēt lr̄as ad senatū, quas. s. lr̄as, vetui reddi. i. tradi senatui, priusquā essent recitatae tibi, si forte mei. s. tabellarii q ex meis, vtpote, seruis aut libertis erant, voluerunt obtemperare. s. obedire mihi. Quod si lr̄ae non sunt perlatae, non dubito qn Dolabella, q occupauit. Asiam Trebonio occiso nefarie. i. per nefas, deprehenderit. i. in itinere comprehēderit, tabellarios nr̄os, & interceperit lr̄as. s. nr̄as. Ego teneo oēs exercitus q fuere in Syria. Ego habui paululum morae. i. difficultatis aut dilationis dū persoluo militibus promissa. i. q̄ promiseram vt in verba mea reip. iurarent. ⸿ Ego sum nunciam expeditus. Ego peto a te vt habeas dignitatē meā cōmendatam tibi: si intelligis me, nullū neq; periculū neq; laborē denegasse patriae, & sup. si coepi arma contra importunissimos latrones. s. Antonios & Dolabellā: qui tunc temp. oppugnare inceperunt, cū ab illis pręcipue fuit defendēda: te hortante & authore, & sup. si non cōparaui. i. cōquisiui exercitū ad rēp. & libertatē defendēdā, sed ēt eripui. s. exercitum tyrannis crudelissimis. s. iā dictis Antonius & Dolabellae, q tn̄ ab initio pro reip. defensoribus sensit. Duplex aūt beneficiū facit reip. qui e manibus hostiū copias illi allicit, & ēt dupliciter quodāmodo auget: nā si vtriq; triginta fuerint milia, ablatis decē millibus vni parti: altera erit duple numero maior qd non esset, si aliūde cōparauerit. ⸿ Quos. s. milites: prius aūt dixit exercitū qui erant in exercitu, si Dolabella occupasset. i. priusq̄ Cassius sibi assumpsisset confirmasset Antonium non solum aduētu. s. suo, sed ēt opinione & expectatione exercitus sui: qa animosiores sumus dū propediem auxilia affutura speramus. Ob quas res o Cicero, tuere. i. defende & protege milites, si aiaduertis eos esse meritos mirifice & mira faciēdo de rep. q̄ spem pdae & rapinaꝝ. Item tuere. i. protege dignitatē Murci & Crispi imperatoꝝ: qui Cassio statim exercitū tradiderant: quantum est in te. i. quantum fieri potest per te. ⸿ Nam Bassus. q. d. ideo eum non commendo: qa noluit misere. i. misere affectāre resistēdo, tradere mihi legionē, q si milites misissent legatos ad me sine recōciliatione ipsoꝝ, eo. s. Basso

ASCEN.

inuito.i.renuēte tenuisset Apameā.s.vrbē clausam,quoad.i.donec eēt expugnata vi,qa spōte nunq̄ se aut suos tradidis set.Ego peto hęc a te.nō solū noīe teip.q̄ fuit sp charissima tibi:sed ēt amicitiæ nræ,quā.s.amicitia nram ego ꝯfido pos se.i.valere,plurimū apud te.Crede mihi hūc exercitū,quē hēo esse senatus atq; optimi cuiusq;.i.oīs bōi:& maxime tuū .i.militatuꝝ ꝑ senatu & optimo quoq; & maximo ꝑ te.⸿De cuius.s.tua volūtate.i.bñuolētia in se audiēdo,s.a te quo tidie:diligit te mirifice atq; hēt charꝝ.Qui.s.exercitus si intellexerit cōmoda sua eēt ibi curæ putabit se debere ēt oīa ti bi.⸿Lr̄is audiui Dolabellā in Ciliciā venisse cum copiis suis:ego ꝓficiscar in Ciliciā dabo operam vt scias celeriter qd egerim.Ac velim sup.vt simus sic felices vt meremur.s.bñ de repub.Fac valeas & ames me.Nonis Maiis ex castris.

C.Cassius S.D. M.T.C.

SI vales,bñ ē:ego qdē valeo.Cū R.P.vel sa lute,uel victoria gaudemus:tū instauratōe tuaꝝ laudū,q maximus cōsularis maximū Cos.teipm vicisti,& lætamur,& mirari satis nō possu mus. Fatale nescio qd tuæ virtuti datū:id qd iā sæpe expti sum².Est.n.tua toga oīum armis felicior:q̄ nūc quoq; nobis pene victū R.P.ex mãibus hostiū eripuit, ac reddidit.Nūc ergo viuemus liberi.nūc te oīm ma ximū ciuē,& mihi charissimū,id qd̃ maxīe R.P.tene bris cōparasti nūc te hēbimus testē nr̄i & in te,& ī cō iunctissimā tibi R.P.amoris.& q̄ sæpe pollicitus es te & tacituꝝ,dū seruiremus,& dictuꝝ de me tū,cū ꝑfutu ra essent:nūc illa nō ego qdē dici tātope desyderabo, q̄ sentiri a te ipso.Neq;.n.oīum iudicio mali me a te cōmēdari,q̄ ipse tuo iudicio digne,ac mereor,cōmen datus eē:vt hæc nouissima nr̄a facta nō subita, nec in cōueniētia,sed similia illis cogitationibus,quarū tu te stis es,fuisse iudices:meq; ad optimā spē p̄riæ nō mini mū tibi ipsi ꝑducēdū putes.Sūt tibi M. Tulli liberi,ꝓ pinquiq; digni quidem te,& merito tibi.charissimi.eē etiam debent in R.P.proxime ii chari,qui studiorum tuorum sunt æmuli:quorum esse cupio tibi copiam.

HVBER. CVm reip.Scriptis a Cicerone mādatis ad Ant. vt ab obsidione Mutinēsi desisteret,deniq; cū id nō faceret eo iudicato hoste cōsilio hortatuq; Cic.ita ꝯiunctus est Octauianus Cæs.cū rep.vt eius auspiciis sil̃ cū ꝯsulibus fusus:pulsusq; sit Ant.a Mutina:quā victoriā ita nūc ascri bit Cassius Cic.vt hoc eius factū anteponat oppssioni cō iurationis Catilinæ:dicatq; eū esse cām libertatis romanę. petit aūt ab eo vt testis sit amoris sui erga remp.existimetq; ea,quæ fecit ꝑ rep.nō casu aliquo:neq; temere facta eē: sed magna ꝯsyderatione magnoq; consilio: sicut & alia quoq; facere consueuit.dicit aūt se ei charissimū esse debere cū ꝑter cæteros semp eius fuerit studioꝝ maxime æmulus.qd si in geniū minus ostendere potuit pp diutinā seruitutē,aīum tū se ꝓbatuꝝ affirmat.Deīde dicit qd in Asia egerit, quo secu tus sit Dolabellā, & ad quē exitū eū ꝑduxerit:quē dicit hēre castra apud Laodiceā,sed penuria reꝝ redactū esse ad ma gnā famē,ꝓuisum aūt esse ne alicūde possit adduci ad eū fru mentū.Itaq; bonā spē de rep.pollicet:& certissimā fiduciā victorię.⸿Salute:saluata ē.n.De.obsidiōe liberato & An. victo.⸿Instauratiōe, inouatione.⸿Cōsularis ma.cō.reip. vicisti:sensus:qa nūc cū sis ꝯsularis fecisti plura & maiora:q̄ cū eras ꝯsul,licet illa fuerint maxīa:est āt ꝯsularis: ꝓprię qui ꝯsulatū gessit:neq; tū amplius est ꝯsul interdū ponit ꝓ eo q dignus est ꝯsulatu.⸿Fatale diuinū:fato constitutū in bona partē accipit hoc loco:cū alibi noxiū: & pestiferꝝ significet, vt Cū fatalis equus saltū sup ardua venit Pergama.⸿Id qd. ꝓ qd.⸿Tua toga.i.tu togatus.i.nō gerens bellū,sic ipse de se.Cædāt arma togæ:ꝯcedat laurea linguæ.⸿Nūc quoq;: sicut & tpibus Catilinæ.⸿Eripuit:qa ꝯsilio Ci.bellū illud gestū fuerat.Nūc com.effecisti:consecutus es. ⸿Qd tenebris reip.s.libertatem.alii legunt cōparasti.in quo tū erit.idē sensus.sed melior prior lectio.⸿Dum serui essemus,dū essemus sub tyrannide:qa frustra esses dicturus vbi nemo te audiret.⸿Tūc rep.libera.sicut nunc est.⸿Illa quæ pollicitus es te di ctuꝝ.ordo est.& nunc non tanto tempore desyderabo illa dici,q̄ sentiri a te ipso quæ sæpe pollicitus es &c.⸿Non tan topere,sensus:non tm̄ desydero vt illam dicas:q̄ vt iudices de me:qa pluris facio esse cōmendatus digne vt mereor,tuo iudicio,q̄ iudicio oīum aliorum.⸿Commendari,laudari:probari.⸿Subita repentina,sine consilio.⸿Inconuenientia.in commoda.⸿Similia.q.d.magna & matura consultatione pensata.⸿Quarum significat cogitationes, quas fecerant de Cæsare interficiendo.⸿Non minimū:liptote.q.d.principem & maximum producendum:proponendum.⸿Sunt.osten dit Cassius q̄ charus esse Ciceroni debeat.⸿Digni te boni qualis tu es:docet autem Cicero virtutem & imitationē pro bitatis paternæ eam esse:quæ liberos parentibus maxime charos efficiat.⸿Proxime hos.i.post hos:dicimus autem ꝓxi me te & proxime tibi.sicut & propius vrbem & propius vrbi.⸿Aemuli:imitatores.

ASCEN. SI vales &c.Scriptis a Cic.mandatis ad Ant.vt ab obsidione Mutinensi desisteret, & deniq; cum non obtemperaret eo iudicato hoste:ꝯsilio hortatuq; Ci.ita ꝯiunctus est Octauianus Cæs.cum rep.vt eius auspiciis simul cum consuli bus fusus pulsusq; sit Ant.a Mutina,quā victoriā ita nunc ascribit Cassius Cic.vt hoc eius factum anteponat cōiu rationis Catilinariæ oppressioni,dicatq; eum esse causam libertatis Romanæ.petit autem ab eo,vt testis sit amoris sui erga remp.docēs qd in Asia egerit, & demū bonā spē de rep.cōcipiendā ꝑdicat.⸿Ordo est.Si vales bñ est,ego qdem va leo.Cū.s.ita sit q gaudemus vel salute vel victoria reip.tum.i.multo magis.Lætamur instauratione.i.in pristinū statū restitutione laudum tuaꝝ:quod tu maximus consularis.i.qa consulatum gesseris.consulari honore præditus fecisti te ipsum cōsulē.i.plus fecisti q̄ cum esses ꝯsul: & non possum satis mirari nescio quid fatale.i.a fatis dependens:datum.i.cō cessum tuæ virtuti: & nos experti sumus sæpe id.s.nomini.tuo fatale quippiam esse. Toga enim tua est felicior.i.tu in toga.i.habitu pacis es felicior.armis rebus in bello gestis oīum:quæ.s.toga tua : eripuit ex manibus hostiū ac reddidit nunc quoq; nobis.i.ad vtilitatem nostram remp.pene victam.i.depressam.⸿Nos ergo viuemus nunc liberi. Nunc o ci uis maxime omnium & charissime mihi com.i.consecutus es id quod tenebaris.i.debebas maxime reip.s.liberationem eius.Nos habebimus nunc te testem amoris nostri: &.i.simul in te & in rēp.comunctissimam tibi, & quæ pollicitus es sę pe:te & tacituꝝ.i.celatuꝝ dū essemus serui.s.sub Cæs.& dictuꝝ de me tunc cū.essent ꝓfutura mihi non desyderabo tā topere illa qdē nūc dici q̄ sentiri a te ipso.Neq;.n.malim me commēdari a te iudicio oīum,q̄ ipse.i.egomet. supp.malim esse cōmēdatus digne,ac.i.sicut mereor.i.iudicio tuo vt iudices hæc nouissima facta nr̄a.s.de nece Cæsaris non fuisse. ⸿Subita.i.ex inopinato concepta:nec icōueniētia.i.dissona cæteris factis aut cogitatis meis:sed similia illis cogitatio nibus:quaꝝ tu es testis, & putes me ꝑducendū.i.proferēdum & ꝓponēdum tibi ipsi nō minimū imo primariū & prin cipem ad optimam spē patriæ.⸿Aut ꝑducēdū.i.promouēdū non minimū.i.non minimi emolumēti : in futuꝝ tibi ipsi ad optimā spē patriæ.i.ad id,quod optimū speratur de patria.⸿O Marce Tulli:liberi & propinqui digni quidē te. & merito charissimi tibi,sunt tibi &.i.sup.debent ēt esse chari tibi proxime hos: A prope aduerbiū quod virtute positiui vnde deducitur accusatiuum regit.s.propinquos tuos:qui sunt æmuli.i.imitatores studiorum tuorum,s.in rempubli. quorum:scilicet æmulorum studiorum tuorum:ego cupio copiam:id est abundantiam esse tibi.

⸿Sed

MVBER.

CSED tamen.i.non puto me esse extra numerum eius turbae: quae est aemula tuorum studiorum. ſ Quominus: vt nõ. ſ Vacet: liceat. ſ Excipere. recipere. ſ Probabimus. demonstrabimus. ſ Diutina, lõgi temporis, a diu sicut & diuturnus: nam diuturnus a die deriuatur. ſ Ora: regione, vt Troiae qui primus ab oris. ſ Maritima, mari vicina. ſ Quas naues po tuimus: id est quales & quo potuimus. ſ Delectum, delectationem. ſ Remigum: nautarum: neq; legẽdum est, remigiũ. ſ Contumacia: repugnantia. ſ Transitionis, simulabat enim se discessurum. & trãsiturum in aliam regionẽ: cum tamẽ nunquam discederet: & tandem transiuit in Coricũ oppidũ, vbi clauso portu ne ab hostibus inuaderetur, se tenet. Coricus autem oppidum Syliciae portu saloq; cinctum, angusto tergore continenti adnexum. Circa hoc oppidum crocum optimum plurimumq; nascitur quod omnibus anteponitur, colore, odore: & succo: quod etiam proficit ad medelam: supra specus est Coritius: de quo tum alii, tum Pomponius: & Solinus multa & mirabilia scribunt: quae q nosse cupit apud eos legat. ſ Illa re. s. classe Lucilii praefecti Dolabellae. ſ Satius, vtilius. ſ Sequebatur: scilicet Lucilium. ſ Classis alte. nostra. ſ Cui prae. quam ducebar. ſ Cimber: hic vnus ex percussoribus fuit. ſ Ibi: in Cypro. ſ Tharsenses, populi Ciliciae. ſ De Tharso diximus supra libro tertius in epistolis ad Appium: & de Laodicea. ſ Accersiuerunt ad se vocauerunt. ſ Vltro illo non hoc poscente. ſ Ex quibus vtriusque, Tharso: & Laodicea. ſ Speciem. exercitus. id est quandam apparentiam & formam exercitus. ſ Demolitus est: diruit. ſ Castra: exercitum suum σὺν ἄκ quidam codices habent sic scriptum quod interpretabimur cum valo, nã ακοντα significat iaculum: sed potest poni pro vallo cum etiam in quodam codice inuenerim latine scriptum cum vallo. ſ Sine praelio: sine conflictu. sperãt enim se eum oppressurum fame. ſ Ternis: tetra drachma. vt libro tert. diximus genus est numi: eodem modo tetradrachma, quae continet quatuor drachmas. dicit igitur. ſ Triticum. id est frumentum esse apud Dolabellam iam in pretio trium tetradrachmarum: quod quidem maximum & charissimum pretium. ſ Quid. id est aliquid: scilicet frumenti. ſ Cassi, fratris mei. ſ Praestabunt: efficient prouidebunt: ordo est classis Cassii & tres classes: quas adduximus ego Turulius & Patiscus facile praestabunt. ne Dolabella possit supportare frumentum. ſ Istic: in Italia. ſ Pro nostra parte. quantum in nobis erit: sicut & vos in Italia pro vestra parte. ſ Expedistis: id est confecistis.

Proxime
Quomin⁹
Diutius
Diuturn⁹
Coricus
Coricum
Crocum
Coritius
specus
Drachma
Tetradrachma

Sed tamen non maxima me turba puto excludi, quo minus tibi vacet me excipere, & ad omnia, quae velis, & probes, producere. Animum tibi nostrum fortasse probauimus: ingenium certe diutina seruitus, qualecũq; est, minus tñ, quá erat, passa ẽ videri. Nos ex ora maritima Asiae pumciae, & ex insulis, quas potuimus naueis deduximus. Delectũ remigũ, magna cõtumacia ciuitatũ tñ satis celeriter habuimus. Secuti sumus classem Dolabellae, cui Lucilius praeerat: qui spẽ saepe transitionis pbendo, neq; vnquã non decedendo, nouissime Corycum se cõtulit, & clauso portu se tenere coepit. Nos illa relicta q; & in castra peruenire satius esse putabamus, & sequebatur classis altera, quam anno priore in Bithynia Tullius Cimber compararat, cui Turulius Quęs. praeerat: Cyprũ petiuimus. Ibi quę cognouimus, scribere ad vos quam celerrime voluimus. Dolabellã vt Tarsenses pessimi socii, ita Laodiceni multo amẽtiores vltro accersierũt. ex quibus vtrisq; ciuitatibus, Graecorum militum numero, speciem exercitus effecit. Castra hẽt añ oppidũ Laodiceam posita: & partẽ muri demolitus est: & castra oppido cõiunxit. Cassius noster cũ decẽ legionibus, & cohortibus viginti auxiliariis, & quatuor millũ equitum a millibus passuum viginti castra habet posita cum vallo: & existimat se sine praelio posse vincere. nam iã ternis tetradrachmis triticum penes Dolabellam est: vt nisi quid nauibus Laodicenorum supportarit, cito fame pereat necesse sit. Ne supportare possit, & Cassii classis bene magna, cui pręest Sextilius Rufus, & tres, quas nos adduximus, ego, Turulius & Patiscus, facile praestabũt. Et volo vos bene sperare: & R.P. vt & vos istic expedistis, ita pro nostra parte celeriter iter nobis expediri posse, confidere. Vale. Data Id. Iun. Cypro, Actomani lacride.

ASCEN

CSED ramen non puto me excludi maxime turba: id est ob copiam minus vacet: id est libeat: aut sat tẽporis ac ocii sit tibi excipere: id est ex multis illis recipere me & producere ad omnia, quae velis & probes. ſ Nos probabimus: id est demonstrabimus: fortasse tibi animum nostrum; seruitus diutina, scilicet sub Caesare, minus: id est non, erat passa ingenium nostrum certe qualecunq; est. id est licet fortasse tenue aut rude sit, tamen quale est non passa videri. Nõ enim sub Caesare fiebãt iudicia nec iuuenũ ingenia sese exercitabant vt antea. hactenus añt ad sui cõmendationem locutus est deinceps res ea se gestas prosequit: dicens. ſ Nos deduximus ex ora. i. regione maritima. i. ad mare iacente, vbi fere sunt naualia Asiae prouinciae, & ex insulis. s. vicinis naues, q̃s potuimus. ſ Nos habuimus delectũ. i. vt dicunt monstrã & electionẽ remigũ. i. eorũ, q naues impellerẽt remis: magna cõtumacia. i. in cõtumacia repugnantia ciuitatũ: tñ. i. licet repugnarent habuimus satis celeriter. ſ Nos secuti sumus classem Dolabellae: cui. s. classi Lucilius ꝑerat. q pbendo saepe spem trãsitionis. s. ad nos: aut, vt alii intelligũt, ad aliam regionẽ: neq; vnq̃ non. i. & semper decedẽdo: hoc est non faciẽdo copiam pugnae contulit nouissime. i. vltimo loco se Coricũ. i. ad illud oppidũ Cilicię vbi magna vis bõi croci nascit & coepit se tenere portu clauso, ne. s. q̃sq̃ igredi posset. ſ Nos illa. s. classe Dolabellae: relicta sup. ideo: quod &. i. simul putabamus esse satius. i. cõducibilius pueniire in castra. s. nostra & altera classis sequebat: quã Tullius Cymber cõpararat. i. construxerat, & cura sua parauerat anno priore. i. prime elapso in Bithynia, cui Turulius q̃stor ꝑerat: nos. petiuimus Cyprum: putantes. s. duarũ classium victores fieri difficile esse. ſ Nos voluimus scribere ad vos q̃celerrime. i. maxime celeriter: ea quae cognouimus ibi. ſ Vt. i. quẽadmodũ Tarsenses. i. ciues Tarsi pessimi socii. s. populi Roma. ita Laodiceni amentiores. i. insensati magis: accersierunt pro accersiuerunt. i. ad se vocauerũt Dolabellã: vltro. i. nõ rogati ab eo. ſ Ex quibus vtrisq; ciuitatibus Tarso & Laodicea, Dolabella efficit speciem. i. imaginem exercitus numero. s. iusto, militum graecorum. q. d. contemptibilium. quia vt dicit Ouid. Graecia facũdum, sed male forte genus. ſ Et sup. Dolabella habet. ſ Castra posita ante oppidum Laodiceam. s. nomine. Et demolit⁹ est. i. deiecit partem muri & coniunxit castra oppido ita vt castra essent oppido praesidio: & oppidum Castris: Cassius noster. s. amicus & frater. ſ Nam tota epistola Cassio ad scribitur: vñ necesse est alterum fuisse Cassiũ de quo loquatur: vt dixi de fratre suo loquitur: habet castra posita cum vallo, cum decem legionibus & viginti cohortibus auxiliaris. i. eorum, qui auxilio venerint, & equitatu quatuor millium: scilicet equitum aut capitum a scilicet castris Dolabellę viginti millibus passuum, & existimat se posse vincere. i. expugnare Dolabellam sine praelio. quia fame. ſ Nam triticum est: id est aestimatur & venditur penes Dolabellam, ternis tetradrachmis: id est singulos modios. xii. drachmis nam tetradrachma est nummus. iiii. drachmarum: ter autem. iiii. xii. sunt. Certum est valde charum significare triticum, sed de quo

mensura loquatur incertũ videtur tñ tunc fere vna mensura vendi solitũ:alioqui.n.expressisset. Necesse est sup. vt pereat cito fame,nisi supportarit.i.occulte importarit qd.i.aliqd.s.tritici aut frumenti alterius:nauib⁹ Laodiceno℞. Sed sup. &.i.simul:classis Cassii.s.fratris bñ.i.multum magna:cui Sextilius Rufus ꝑest & tres sup.naues,quas ego Turubus & Patiscus adduximus,praelabunt.i.efficient facile:ne.s.Dolabella:possit supportare.i.clanculũ inferre frumentũ.⸿ Et vos vos bene sperare & rẽp.confidere,vt & vos expedistis istic.s.vbi vos estis,sup.omne negocium, quod tñ longe secus erat.Ita iter posse expediri vobis celeriter:pro parte nostra.i.quantum ad nos attinet.

NVBER. CVm Bruti mihi haec epl'a licet longiuscula sit, nõ multũ tñ habet difficultatis:consumitur.n.fere tota in rerũ narratione queadmodum & sequens.Cum.n. praeesset Asiae proquaestor P. Lentulus narrat queadmodũ cum a Bruto in Asiam reuertisset,vt reliquum pecuniae:quę colligenda fuerat colligeret,& Romã mitteret,intellexit Dolabellã esse in Lycia cũ magno numero nauiũ onerarꝶ,cõtra quẽ se fuisse dicit cũ paucioribus & minoribus nauibus:facileq; fuisse ei ablaturꝶ totã classem:nisi impeditus fuisset a Rhodiis,de quoꝶ ꝑfidia vehemẽter ꝗritur cõmemorãs al's eoꝶ iniurias illatas olim in Põpeiũ & alios clarissimos viros Romanos,quos Rhodios dicit oino eẽ puniẽdos, ne impunitate eoꝶ improbitas augeatur. Deinde ꝗa Asia erat decreta Hyrtio & Pansae cõsulibus cũ ex Italia nõ cõmode discedere possent in ꝓuinciã:rogat Lẽtulus Ci.vt id agat, ꝗ ꝯsules ei concedant procurationẽ prouinciae loco suo. Adducit aũt rationes & causas plurimas,quare id facere debeant,& ꝓmissionẽ consulũ,quã ei fecerãt & verbo & scripto:ꝯmẽdat offm suũ,& cõmemorat multa bñficia a se collata in remp.cũ iuuit Cassiũ & pecunia & ꝯiũctione oium exercituũ,q erãt in Asia,deĩde ꝗa ꝑ rep.suscepit bellũ aduersus Dolabellã,cuius erat sodalis & familiarissim⁹: & aduersus Ant.ꝗbus ẽt dicit se sanguine ꝯiũctũ:& licet sit ꝑseueraturus sp in eodẽ studio & amore libertatis & suscepturus oia ꝑicula ꝑ rep. tñ dicit se multo facilius & alacrius eẽ facturꝶ: & cũ maiori authoritate si resp.eũ aliꝗbus meritis affecerit. Postremo laudat filiũ Ci.q militabat sub Brut.quẽ fris loco se hr̃e dicit, & ꝗa sit eo dignus Bru.q ꝑerat Macedõię:mei laboris mei negocii:ẽ ãt labor ꝗstoris & ꝓꝗstoris. colligere pecũias & vectigalia ppli. ⸿ Onerarias.mercatorias ad onera ferẽda apta.⸿ Id.i.vt hr̃et has naues.⸿ Ea mẽ. eo ꝯsilio & ꝓposito.⸿ Antonius.Marco & eius fre. C.An. frustra esset:eũ decepisset,nõ successisset ei. ⸿ Cuius rei.s.ne peteret Italiã:& se cũ Ant.ꝯiũgere. ⸿ Tota:ne aliqd faceret ex iis,q̃ hr̃et in mẽtẽ.⸿ Sublata,ex eius ꝑtãte erepta.⸿ Profligata.ꝯfecta.ita.n.& hic & multis aliis locis signat,alias aũt ꝓfligare est fundere,uĩcere.⸿ Interpellatus:ipedit⁹.⸿ Dissipata:dispsa.⸿ Ad vna.i.vsq; ad vnã:nulla excepta.⸿ Exceptae:dephẽsae.⸿ Q d.quã rẽ:ne pueniret in Italiã.⸿ Nec effi.s.possit.⸿ Durius:laboriosius,difficilius ad vincendũ.⸿ Publicae:q̃ infra sequunt.⸿ Multo p.multo modestius & minus.⸿ Mira.maxia.⸿ Nec ul.iniu.pri.m.un.subaudi mouerũt.i. nunq̃ motus sum iniuriis in me priuatim illatis.⸿ Malus a.eo.s.nõ fuit ferendus.⸿ Cupiditas partiũ aliaꝶ.s.non fuit ferẽda.i.qd nimiũ fauerent partibus Dolabellae nobis ꝯtrariis.⸿ In contẽ.opti.cu.i.eoꝶ contumacia & ꝑseuerantia in contemnendis quibusq; optimis & studiosis reip.⸿ Oẽs Rhodios:ꝗa in tanto numero necesse est esse aliquos bonos.

Profligatus Profligat;

Lentulus Ciceroni suo. S.P.D.

CVm Brutũ nostrum cõuenissem,eũq; tardius in Asiã venturũ aiaduerterẽ: in Asiã redii,vt reliquias mei laboris colligerẽ, & pecuniã q̃ primũ Romã mitterẽ. Interim cognoui in Lycia esse classem Dolabellae, amplius q̃ centũ naueis onerarias,in quas exercitus eius imponi posset.idq; Dolabellam ea mente comparasse,vt si Syriae spes eũ frustrata esset,conscenderet in naueis, & Italiam peteret,seq; cũ Antoniis, & reliquis latronibus coniungeret.Cuius rei tanto in timore fui,vt oĩbus rebus relictis,cum paucioribus,& minoribus nauibus ad illas ire conatus sim, Quae res,si a Rhodiis non essem interpellatus, fortasse tota sublata esset : tñ magna ex parte profligata est:qñ quidẽ classis dissipata est:aduentus nostri timore milites,ducesq; effugerunt:onerariae oẽs ad vnã a nobis sunt exceptae.Certe(quod maxime timui) videor esse cõsecutus, vt nõ possit classe Dolabella in Italiam peruenire,nec sociis suis firmatis durius vobis efficere negocium. Rhodios,& R.P.q̃ valde desperauerint,ex literis quas publice misi cognosces . Et quidem multo parcius scripsi,q̃ re vera furere eos inueni. ꝗ vero aliquid de his scripsi,mirari noli: mira est eorum amentia . nec me meae vllae priuatim iniuriae mouerunt vnquam: malus animus eorum in nostrã salutem,cupiditas partium aliarum,perseuerãtia in cõtemptione optimi cuiusq; ferenda mihi nõ fuit,nec tñ omneis ꝑditos esse puto,

ASCEN. CVm Brutũ &c.Hęc epl'a fere tota licet longiuscula sit,ꝯsumit̃ in reꝶ narratione,queadmodũ & sequens.Cum.n. praeesset Asiae ꝓquaestor:P.Lentulus:narrat queadmodũ cũ a Bruto in Asiã reuertisset:vt reliquã pecuniae quae colligenda fuerat colligeret & Romã mitteret:intellexit Dolabellã esse in Lycia cum magno numero nauiũ onerariarum,ꝯtra quẽ se fuisse dicit cũ paucioribus & minoribus nauibus,facileq; ei ablaturum fuisse totam classem nisi impeditus fuisset a Rhodiis.de ꝗbus queritur:rogans vt consules sibi concedant procurationem prouinciae addens & alia quae legenti patebunt.Ordo est cum.i.qñ aut postquam ꝯuenissem.i.adissem colloquendi gratia, Brutum nr̃m.s. Marcum:& aiaduerterẽ.i.ex verbis eius cognoscerẽ.eũ venturꝶ tardius in Asiam:vt colligerem reliquias laboris mei, & vt mitterem quã primũ.i.valde cito pecuniã Romã cognoui.interim classem Dolabellae esse in Lycia nõ in Cilicia,videlicet amplius quã centum naues onerarias.i.onera negociatoꝶ ferre solitas,in quas.s.naues:exercitus eius posset imponi & cognoui Dolabellã cõparasse id.i.eam classem.⸿ Ea mente:vt si spes Syriae.s.potiundae esset frustrata eũ:conscẽderet in naues,& peteret Italiã:& ꝯiungeret secũ Antoniis.s.duobus fratribus:& reliqs latronibus.⸿ Cuius rei ego fui in tãto timore,vt oibus rebus relictis ego conatus sim ire ad illas.s.cẽtũ naues onerarias:cũ paucioribus & minoribus.s.nauibus.⸿ Quae res si nõ essem iterpellatus.i.impeditus a Rhodiis.esset fortasse sublata tota:tñ.i.in nihilominus licet Rhodii interpellarint:ipsa est profligata.i.afflicta ex magna parte.⸿ Q ñquidẽ classis est dissipata.& milites ducesq; effugerunt timore aduẽtus nostri:onerariae sup.naues sunt exceptae.s.captae a nobis oẽs ad vnã.s.inclusiue,hoc est nulla excepta.⸿ Certe ego videor ꝯsecutus qd timui maxime vt Dolabella nõ possit puenire in Italiã,nec efficere vobis negociũ .s.bellicũ:durius.i.difficilius sociis.s.Ant.& Lep.firmatis.i.firmiorib⁹ facti.⸿ Tu cognosces ex lr̃is,quas misi publice.i. ad senatũ publice legenda,quã.i.quantũ valde,Rhodii desperauerint,nos & remp.i.salutẽ nostrã & reip. Equidẽ id est ego certe scripsi multo parcius.s.q̃ res se habet:noli mirari amentia eoꝶ.s.Rhodioꝶ est mira.⸿ Nec ullae iniurię meae priuatim.i.quae inferebantur in me noie priuato,sup.mouerunt vnq̃ me:aius eoꝶ malus.s.peruersus in salute nostra:cupiditas.i.nimiũ studiũ eoꝶ.aliaꝶ partiũ.i.in aduersas partes perseuerãtia.s.eoꝶ.i.contumacia in cõtẽptione.i. vilipẽsione,optimi cuiusq;.s.ex nr̃is:nõ fuit ferenda.i.tolerãda mihi,nec tñ puto oẽs.s.Rhodios esse perditos.i.peruerse mẽtis.

⸿ Sed

HVBER.

IIDEM illi.Rhodii.i.Pō.fugientẽ ex bello pharsalico,& quosdã alios clarissimos Romanos nõ receperunt.¶Tunc tpibus bellorum ciuiliũ inter Cæ.& Pō.¶Aliquo fato.quasi fataliter semp debeant nobis esse aduersi.q.d. mala quadã fortuna,aut magistratũ gerũt.i.aut ipsi sunt in magistratu.vt possint iubere: aut hñt in potestate eos,q sũt i magistratu.

Retundi

¶Retũdi.reprimi,repercuti,& castigari.¶Necessariũ:qa cũ impũitate & licentia oẽs fiant deteriores: nõ põt reipu.consistere,vbi non puniuntur peccata.¶De nostra.cõmendat nũc Lẽtulus dignitatẽ suã Cice. cũ oi tẽpore & loco iũ vero vt nunc obtineat Asiã loco cõsulũ:qbus decreta erat illa pruincia post consulatũ.¶Occasionem.opportunitatem.¶Suffragare:faueas:auxilieris.¶Permissum est iis.i. cõcessum est a senatu,vt donec ipsi veniãt possint dare negociũ administrandæ pruinciç aliis.¶Alteruter.alter aut Hirtius,aut Pãsa.¶In magistratu.i. dũ adhuc sunt ɔsules.Debẽt eni expectare vt functi sit cõsulatu.¶Pœnas daturũ.suæ perfidiæ.quia spero ꝙ Cassius eum oino vincet.¶Ibi apud Laodiceam.¶Acturos.gesturos:pfecturos.¶Coram.verbis:cum istic essem:ne succedat mihi in cõsulatu ne quispiã mittatur in prouinciã loco mei,donec ipse fuerit consul.¶Produci.prorogari.differri.¶Longius spatiũ administrandæ pruinciæ.¶Cupiditate. qa libenter in ea sim.¶Periculi .propter multos hostes respublicæ,ɔtra quos necesse fuit me pugnare &,verbis & rebus.¶Detrimẽti. dãni: qa multũ etiam de meo diminutũ est mihi.dum sum in hac preuincia.¶Consequar reliquias.i.vt efficiã qđ restat meç diligentiç.¶Laboro.curo.¶Morte Trebo.quem diximus supra in Smyrna fuisse interfectũ.¶Nõ præstite. fidem reipu. non seruarunt quod reip. pmiserant.¶Reficere.resarcire:instaurare..

Sed iidẽ illi,q tũ fugientẽ patrẽ meũ,qui L.Lentulũ,q Põpeiũ,q cæteros viros clarissimos nõ receperũt: iidẽ tanq̃ aliquo fato & nunc aut magistratum gerunt,aut eos,q sunt in magistratu, in sua hñt potestate. itaq; ea dẽ superbia,& prauitate vtuntur.Quorum improbitatẽ aliqũ retundi,& nõ pati impunitate augeri , nõ solum vtile est R.P.nostræ,sed ẽt necessarium. De nr̃a dignitate velim tibi vt semp curæ sit,& quocunq; tpe occasionem habueris,& in senatu,& in cæteris rebus laudi nr̃æ suffragere.Q ñ Coss.decreta est Asia , & permissum est iis,vt dum ipsi venirent,darent negocium,qui Asiam obtineant,rogo te petas ab iis,vt hanc dignitatem potissimum nobis tribuant,& mihi dent negociũ, vt Asiam obtineam, dum ipsorum alteruter venit,nã ꝙ huc properent in magistratu venire,aut exercitum mittere,cãm non hñt. Dolabella enim in Syria est:& vt tu diuina tua mente prospexisti,& prædicasti , dum isti venient,Cassius eum opprimet. Exclusus enim ab Antiochia Dolabella , & in oppugnando male acceptus,nulla alia confisus vrbe,Laodiceam, q̃ est in Syria ad mare,se contulit.ibi spero celeriter eum pœnas daturum.Nam neq; quo refugiat hẽt,neq; diutius ibi poterit tantum exercitum Cassii sustinere. Spero etiã confectum esse iam,& oppressum Dolabellam. Quare non puto Pansam, & Hircium in consulatu properaturos in prouincias exire,sed Romæ acturos consulatũ.Itaq; si ab his petieris , vt interea nobis pcurationem Asiæ dent,spero te posse impetrare.Præterea mihi promiserunt Pansa & Hircius corã, & absenti mihi scripserunt:Verrioq; nr̃o Pansa affirmauit, se daturũ opam, ne in suo cõsulatu mihi succedatur. Ego porro non mediusfidius cupiditate prouinciæ produci longius spatium mihi volo, nam mihi fuit ista prouincia plena laboris, periculi , detrimenti. q̃ ego ne frustra subierim,me ve prius, q̃ reliquas meæ diligentiæ consequar,decedere cogar,valde laboro.Namsi potuissem, quam exegeram,pecuniam vniuersam mittere:postularem,vt mihi succederetur. Nunc quod Cassio dedi, quod Trebonii morte amisimus,quod etiam curdelitate Dolabellæ, aut perfidia eorum , qui mihi fidem, R.Q.P. non præstiterunt r id consequi , & reficere volo.quod aliter non potest fieri , nisi spatium habuero,id vt per te consequar,uelim,ut solet , tibi curæ sit.

Reficere

ASCEN.

SED illi iidẽ,q nõ receperũt,tũ.i.tunc videlicet tẽpore belli ciuilis cũ Cç.patrẽ meũ fugientẽ.s.a pharsalica clade, qui nõ receperũt Lu.Lentulũ:qui non receperũt Põpeiũ.i. magnũ q nõ receperũt cæteros viros clarissimos,iidẽ tanq̃ aliquo fato.s.reip.nostrç inimico,& nũc gerũt magistratũ, aut hñt in sua ptãte eos,q sũt in magistratu. Itaq; ipsi vtũtur eadẽ supbia in prauitate.¶Quorum iprobitatẽ retũdi.i. frãgi & repelli, & nõ pati sup.eã augeri ipunitate: nõ solũ est vtile reip. sed ẽt necessariũ.¶Ego velim vt tibi sit semp curç,de dignitate nostra: & vt suffragere.i.suffragiũ & fauorem pbeas nostræ laudi & in senatu & in cçteris rebus:quocunq; tpe habueris occasionẽ.¶Q ñ.i.qin Asia decreta est.i. decreto addicta,cõsulibus:& pmissum ẽ iis,vt dũ.i. donec ipsi venirent:darent negociũ.i.cõmissionẽ iis sup.qui obtineant Asiã:rogo te petas ab iis:vt tribuant hanc dignitatem potissimũ nobis,& dent mihi negociũ,vt obtineã Asiã dũ.i. donec,alteruter eorum venit, Nã nõ hñt cãm ꝙ pperent.i.festinent venire huc in magistratũ.s.suũ:aut ꝙ pperent mittere exercitũ huc.Dolabella.n.i Syria, & vt pspexisti diuina mente tua: & pdicasti Cassius opprimet eũdũ.i.donec isti.s. cõsules venient.Dolabella.n.exclusus ab Antiochia,& acceptus.i.tractatus male i oppugnãdo.s.Antiochiã:nulla.i.nõ vlla non cõfisus alia vrbe.i.ꝙ possit ab alia recepi:cõtulit se Laodiceã quæ est in Syria ad mare.¶Ego spero eum daturum ibi celeriter pœnas.s.perfidiæ suæ in patriã.¶Nã neq; habet sup,alium locũ quo refugiat, neq; poterit sustinere.i. tolerare,resistendo impetui eius,tantum exercitum Cassii, Spero etiam sup. negociũ esse confectum iam: scilicet cum hæc legis & Dolabellam esse oppressum.¶Quare non puto Pansam & Hircium in consulatu.i. cum erant consules,,properaturos exire:scilicet Italia:in pruincia , sed acturos consulatum Romæ.¶Itaq; si petieris ab iis:vt dent interea nobis procurationem Asiæ: spero te posse impetrare : scilicet ab eis.Præterea,id est insuper.Pansa & Hircius promiserunt mihi,& id est simul,coram:id est cum præsens essem,& scripserunt mihi absenti & Pansa affirmauit.Verrio nostro.s. communi amico : se daturum operam ne succedatur mihi.i.vt permanerem in magistratu meo,in suo consulatu:id est durante cõsulatu suo.¶Ego porro:id est autem non volo mediusfidus.i.per Herculem Iouis filium,aut ita me iudicet deus fidei perspector spatium, tuendæ , prouinciæ produci,mihi longius:cupiditate.i. propter cupiditatem prouinciæ.s. regendæ:nam ista prouincia fuit mihi plena laboris:periculi,& supple,detrimenti,quæ.s.dicta laboris:pericula detrimenta:ne ego subierim.i.passus sum frustra.i.sine fructu aliquo ne ve cogar decedere priusquam consequar reliquas diligentiæ meæ ego laboro:id est contendo valde.Nam si potuissem mittere pecuniam vniuersam quam exegeram.s.a prouincialibus:ego postularem vt succenderetur mihi nunc volo:id est paro: consequi & reficere:id est reparare id quod dedi Cassio:quod amisimus.s. omnes qui rempub. fouemus morte Trebonii, etiam quod amisimus crudelitate.i.propter crudelitatem Dolabellæ:aut perfidiæ eorum,qui non præstiterunt.i.non exhibuerunt fidem mihi & reipu.¶Quod si illud consequi:& reficere:non potest fieri aliter,nisi habuero spatium.s.temporis,ego velim vt tibi curæ si, vt solet tibi res mea esse curæ,vt consequar.i.impeterem id.s.spatium.

HVBER. ¶ E G O ita cōmendat Lētulus officia sua, vt sibi nō minus deberi dicat & pbet: q̃ vel Cassio, vel ambobus Brutis. ¶ Illius facti. cædis Cæsaris: qa ēt fuit inter cōiuratos. ¶ Leges. q̃s Antonius fingebat de seruādis decretis Cæs. ¶ Traduxi. qa ab eo alienaui & reip. coniunxi. ¶ Cōiunxi. auxilio pecuniæ, quā ad eū misit: vt declarat: cū dicit: nā nisi &c. ¶ Ant. q Deciū oppugnabat. ¶ Atq; hęc oia. q. d. quāto magis erā cōiūctus iis, quoꝝ postea sū factus hostis cā reipu. tāto maio ia bñficia mea videri debet. ¶ Is. hēt emphasim. i. ego is. ¶ Bñficio il. q fuerā cā, vt dareť mihi: cū nōdū fuissent iudicati hostes. ¶ Sed πατρίδα. patriam ἐμοῦ meam: est autem gtūs. i. patriā meam: quod apud latinos non satis ornate dicif, sed potius meā μᾶλλον magis φιλῶ amo. i. pl'isfacio patriā mea q̄ oēs vl familiaritates: vl ꝯsanguinitates. ¶ Induxi. denunciaui: feci. Vir. Hoc autem æneadis indicere bella Latinis More iubebatur. ¶ Hæc. q̄ feci pro rep. ¶ Fructum. vtilitatem. ¶ Prouocabimur. inuitabimur, incitabimur. ¶ Mediusfidius, per Iouis filium: iurantis est. ¶ Opinione. existimatione & spe. ¶ Pergæ. q̄ est Pamphiliç ciuitas.

Indixi

Mediusfidius

Ego me de R. P. ita puto eē meritū, vt nō puīclę istius bñficiū expectare debeā, sed tñ quātū Cassius, & Bruti, non solū illius facti, periculiq; societate, sed ēt huius tēporis studio, & virtute. Primus eni ego leges Antonianas fregi: primus equitatū Dolabellæ ad R. P. traduxi, Cassioq; tradidi: primus delectus habui p salute oīum contra cōiurationē, sceleratissimā: solus Cassio, & R. P. Syriam, exercitusq;, qui ibi erant, coniunxi. Nā nisi ego tātā pecuniā, tantaq; p̄sidia, & tā celeriter Cassio dedissem: ne ausus qdē esset ire in Syriā. & nūc nō minora pericula R. P. a Dolabella instarent, q̄ ab Antonio. Atq; hæc oīa is feci, qui & sodalis, & familiarissimus Dolabellæ eram, coniunctissimus sanguine Antoniis: prouinciā quoq; illoꝝ bñficio habebam: sed πατρίδα ἐμοῦ μᾶλλον φιλῶ, oib⁹ meis bellū primus īdixi. Hæc etsi adhuc nō magnope mihi tulisse fructū aīaduerto, tñ non despero, nec defatigabor pmanere non solū in studio libertatis, sed etiā in labore, & periculis. Attñ si ēt aliq̄ gloria iusta, & merita prouocabimur, senatus, & optimi cuiusq; officiis. maiore cū authoritate apud cæteros erimus, & eo plus prodesse R. P. poterimus. Filiū tuū, ad Brutū cū veni, videre nō potui, ideo q iā in hyberna cū eqtibus erat pfectus. sed mediusfidius ea eē eū opiniōe, & tua, & ipsius, & in primis mea cā gaudeo. Fratris enim loco mihi est, qui ex te natus, teq; dignus est. Vale. Data. IIII. Cal. Iun. Pergæ.

ASCEN. ¶ EGO puto me eē meritū de rep. ita. vt n̄ debeā expectare. i. solū bñficiū ist⁹ puīcię. s. ꝓrogādę: sed tm̄. i. tā magnū pmiū: q̄tū Cassius & Bruti. i. Marcus & Decius nō solū societate illi⁹ facti & pīculi quo Cę. abstulerūt. sed ēt studio & virtute hui⁹ tpis. i. quo vtor erga rēp. hoc tpe piculosissimo. Ego. n. pmus fregi leges Antonianas. i. q̄s Ant. tulit in vltionē interfectoꝝ Cęsaris. ¶ Ego pmus traduxi eqtatum Dolabellę, qui tūc erat cōsul ad remp. & tradidi sup. ipm Cassio. Ego pmus habui delectus. i. electionē militū p salute oium. i. bonoꝝ cōtra cōiurationē sceleratissimā. Ego solus cōiunxi Cassio & reip. Syriā & exercitus, q erant ibi. i. in Syria. ¶ Nam nisi ego dedissem Cassio tantā pecuniā, & tanta p̄sidia, & tā celeriter, ne, qdē. i. non saltem ausus esset ire in Syriā. Et non minora picula instarent nūc reip. a Dolabella, q̄ ab Antonio. s. instant: si. s. Dolabellā: nō expulissem a Syria Atq; ego feci hæc omnia: is. i. ens aut, si dicat in hoc signaru: exñs is, q erā sodalis. i. socius dapis hoc est cōuictor & familiarissimus Dolabellæ, & q erā cōiunctissimus sanguine. i. cōsanguinitate: Antoniis: hēbā quoq;. i. ēt bñficio illoꝝ, q tūc ꝯsules erāt puīciā. s. Ciliciā. ¶ Sed φιλῶ. i. amo: μᾶλλον. i. magis, πατρίδα. i. pr̄iā, ἐμοῦ. i. meā: Græce aūt pmitiuū ē mei aut mis. ¶ Ego pmus idixi oibus meis. i. necessariis Antonio fauētibus bellū. Etsi. i. q̄q̄: ego aīaduerto: hæc. i. hmōi studia mea in rēp. nō attulisse mihi fructū. i. vtilitatē: magnope. i. abūde. tñ ego n̄ despo: nec defatigabor. i. nō delissa p̄fatigatiōe, pmaneī n̄ solū nō studio libertatis: sed ēt in labore & piculis. s. p ea obeūdis. ¶ Attñ. i. licet, hoc sim aio. tñ si puocabimur. i. ad talia studia: aliq̄ gloria iusta & merita. s. a nobis: officiis. i. debita exhibitiōe, senatus & optimi cuiusq; nos erimus apd̄ cęteros cū maiore authoritate: & poterimus pdeē reip. eo plus. ¶ Argutissima forma petēdi bñficii: cū illud, qd̄ petimus ad rē cōferētis factuꝝ pbamus. de his aūt rebus pulchre locutus: trāsit ad cōmendationē filii Ci. non minus arguto cōsilio sciēs nō posse melius placere Ci. q̄ vt illi bona de filio denūtiet: dicit igiť sic. Cū. i. qñ veni ad Brutū. i. Mar. non potui videre filiū tuū. i. Mar. Ci. iō q erat pfectus iā cū eqtibus in Hyberna. i. loca tuta, vbi hyemē trāsigant cū eqs suis. Sed mediusfidi⁹. i. ita me filius Iouis amet aut iudicet, vt veꝝ dico, videlicet Her. vltro p̄sidoꝝ, aut ita media sit fides, ego gaudeo eū. s. filiū tuū: eē ea opinione. i. in ea ęstimatione hoium: aut in eo ꝓposito iuuādę reip. & . i. simul cā tua, q pr̄ eius es. & ita illius gl'ia i te redūdat: & ipsius. s. filii tui, q ex bono studio & bona ęstimatiōe fructū aliqñ ꝯsequaꝛ: & i pmis. i. p̄cipue: qd̄ amāter dicit: cā mea. ¶ Eni. i. qa q nat⁹ ē ex te: & dign⁹ te. s. patre: ē mihi loco fratris, frater aūt dicif fere alter q̄si inter se cōiūctiores sint fratres: q̄ pr̄ & filius. Pergę q̄ est ciuitas Pamphiliæ.

Fratet

HVB. S Celere. eodē argumēto scribit Len. hanc ep̄lam publice quo supiorē ad Ci. nisi qd̄ cū Dolabella inuasisset Asiā, eāq; vastasset, & vectigalia Po. Ro. compulisset, & ciues Ro. spoliasset: & vendidisset & celerius decessisset ex Asia q̄ p̄sidiū in eā adduci potuisset, dicit Lētu. nō putasse sibi expectandū p̄sidiū mittendū a Bruto ex Macedonia. Itaq; se reuersuꝝ eē ad officiū suū pficiendūq;: & cognosceē dū q fuissent illi p̄sidi: q pecuniā tradidissēt Dolabellę, quā ipse Lētulus apud eos deposuerat: itaq; rogat vt isti q tradiderūt eā pecuniā punianť, vt facilius possit reliq̄ vectigalia exigere, & puinciā ab iniuria tueri. ¶ Postremo se intellexisse ex qbusda militibus: q fugerāt a Dolabella q̄plurimos milites ab eo fugisse: cū expulsus & exclusus fuisse ab Antiochia, itaq; se sperare eū celerius daturū poenas quā putauerat.

P. Lentulus P. F. Proquæs. Po. Ro. Coss. Prat. Tribb. Pl. S. P. Q. R. S. D.

SI valetis, liberiq;, vestri valent, bene ē: ego quoq; valeo. Scelere Dolabellæ oppressa Asia in proximam prouinciā Macedoniā p̄sidiaq; R. P. q̄ M. Brutus V. CL. tenebat, me contuli: & id egi, vt p quos celerrime posset, Asia puincia, uectigaliaq; in uestram ptātem redigerentur. Quod cum pertimuisset Dolabella, & uastata puincia

ASCEN. SI valetis &c. Scribit eodē argumēto fere hanc ep̄lam publice quo superiorem scripserat ad Ci. nisi q eū Dolabel. inuasisset Asiam eāq; vastasset & ciues Ro. spoliasset & venditis spoliis celerius decessisset ex Asia q̄ p̄sidiū in eā adduci potuisset, dicit non putasse sibi p̄sidiū mittēdū a Bru. oēm aūt diligentiam facere & fecisse ad ingrendum scelus Dolabellæ. Ordo est Si o p̄res conscripti & popule Romane valetis & liberi vestri valent bene est, ego valeo. ¶ Asia oppressa. s. cum Asia esset oppressa scelere Dolabellæ: contuli me & p̄sidia reipubli. quæ Mar. Bru. vir clarus tenebat, in prouinciam proximam, videlicet Macedoniam, & egi. i. effeci id vt Asia prouincia, & vectigalia. s. Asiæ redigerētur in potestatem vestram, sup. per eos: per quos possent sup. redigi, celerrime,

¶ Correptis

HVBER.

CCOR reptis.sublatis.ſ Morari.differri reuerti ad exigēda vectigalia.ſ Id accidiſſet.vt pecunia eſſet correpta.ſ Interim.narrat q̄ēt ſuperiori ep̄la narrauit:conqueriturq; de perfidia & improbitate Rhodio℞.ſ Senſibus:volūtate ſententia.ſ Cū iis Rhodiis.ſ Quos.S.P.Q.Ro.ſ.haberet hoſtes.ſ Abfuit.defuit.ſ Statiōe.habitatione:eſt.n.ſtatio locus cōmorandi non ꝑpetuo:ſed ad tp̄s. ſ Cōmentu. aliment is cibariis.ſ Nos ipſi.ego q eſſem magiſtratus Po. Roma.ſ Ipſi habet emphaſim.ſ Nauigiolis.paruis nauibus.ſ Indignitatem.opprobrium dedecus.ſ Iuris noſtri.i.officii & dignitatis quaeſturae noſtrae.ſ Interceptis.ereptis tabellariis Dola.ſ Nulla mi.erat duum mil.am.i.nulla erat,q̄ ad minus non contineret & caperet duo millia amphora℞, magnitudo enim nauiū ſolet maxime a numero amphora℞ deſignari, eſt aūt amphora genus vaſis viuarii:non aūt frumentarii:duū vero ſyncopat tantūmō in neutro gn̄e. ſ Contractas,collectas. ſ Eius.Dola.ſ Obſideri.ſ.cognoueramus. ſ Percitus. commotus.ſ Ad il.vo.cū ipſi voluerūt.ſ Egi dixi. ſ Inſtaret.immineret.ſ Latro. Dola. ſ Ordinū o.magīratuū Romano℞. ſ Propenſe.vehementer inclinate & cum ai affectione. ſ Patientiam ſe.m.i.qd ſenatus poſſet adhuc pati Dola.& Ant.perfidiam nec quiſq̄ auderet ip̄m Dola.conſul.Ro.hoſtem iudicare.ſ Improbi ſin.ſ. quod nos ex nr̄a volūtate non ex ſenatuſconſulto perſequeremur ipſum Dolabel. ſ Quam q̄ ve. fa. erant. quod ſenatuſconſulto eſſent iudicati hoſtes An.& Dola.ſ Quod cum Dolabella timuiſſet.ſ.me factu℞.prouincia vaſtata, vectigalibus.i. penſionibus publicis.

Morari

Statio

Cōmeatu

Amphora

Duum

Propenſe

correptis uectigalibus,praecipue ciuibus Romanis oībus crudeliſſime denudatis,ac diuēditis,celerius Aſia exceſſiſſet,q̄ eo p̄ſidium adduci potuiſſet:diutius morari,aut expectare p̄ſidium nō neceſſe habui:& quam primū ad meū officiū reuertēdū mihi eſſe exiſtimaui, ut & reliqua uectigalia exigerem,& quā depoſui pecuniam,colligerem:quicqd ex ea correptū eſſet, aut quorum id culpa accediſſet, cognoſcerem quāprimum,& vos de omni re facerē certiores. Interim cū per īſulas in Aſiā nauigāti mihi nunciatū eſſet, claſſem Dolabellae in Lycia eſſe, Rhodioſq; naueis complureis inſtructas,& paratas in aqua hēre:cū iis nauibus,quas aut mecū adduxerā, aut cōparauerat Pariſcus Proquaeſ. hō mihi cum familiaritate, tum etiā ſenſibus in R.P. coniūctiſſimus. Rhodum reuerti,confiſus authoritate veſtra, ſenatuſq; conſulto,,quo hoſtē Dolabellā iudicaratis,foedere quoq;,qđ cū his M.Marcello, Seru. Sulpitio Coss. renouatū erat: quo iurauerāt Rhodii, eoſdē hoſteis ſe habituros, quos.S.P. Q. R. quae res nos uehemēter fefellit. Tātū.n.abfuit, ut illo℞ p̄ſidio noſtram firmaremus claſſem,vt etiam a Rhodiis urbe, portu,ſtatione,quae extra urbem eſt,commeatu, aqua deniq; prohiberentur noſtri milites:nos uix ipſi ſingulis cum nauigiolis reciperemur. Quam indignitatē, diminutionemq; maieſtatis non ſolum iuris noſtri,ſed etiam imperii,P.Q.R.iccirco tulimus, q interceptis literis cognoramus Dolabellam, ſi deſperaſſet de Syria,,Aegyptoq;, quod neceſſe erat fieri,in naueis cum omnibus ſuis latronibus, atq; omni pecunia conſcendere eſſe paratum, Italiamq; petere. Iccirco ēt naueis onerarias, quarum minor nulla erat duum millium amphorarum,contractas in Lycia a claſſe eius obſideri.Huius rei timore P.C.percitus, iniurias perpeti, & cum contumelia etiam noſtra oīa prius experiri malui.Itaq; ad illorū voluntatem introductus in urbē,& in ſenatū eorū,q̄ diligētiſſime potui cauſam R.P.egi: periculumque omne, quod inſtaret, ſi ille latro cum omnibus ſuis naueis conſcendiſſet, expoſui. Rhodios autem tanta in paruitate animaduerti, ut omneis firmiores putarent,q̄ bonos:ut hanc concordiā,& conſpirationem omnium ordinum ad defendēdā libertatem ꝑpenſe nō crederent eſſe factā:ut patientiā ſenatus,& optimi cuiuſq; manere ēt nūc cōſiderēt,nec potuiſſe audere queq̄ Dolabellā hoſtem iudicare, ut deniq; oīa,quae improbi fingebant, magis uera exiſtimarent, q̄ quae uere facta erant, & a nobis docebantur.

ASCEN.

CCORREPTIS.ſ.ſimul raptis. oībus ciuibus p̄cipue Romanis denudatis ac diuenditis crudeliſſime q: pro &.exceſſiſſet: Aſia celerius qui p̄ſidium potuiſſet adduci eo,non habui neceſſe morari aut expectare praeſidium diutius,& exiſtimaui.i.iudicaui, reuertendū eſſe mihi ad officium meum,q̄primū.i.valde cito:vt &.i.ſimul exigerem pecuniam quā depoſueram,& ſup.vt cognoſcerem qcqd eſſet correptum ex ea.ſ.pecunia depoſita:aut quo℞ culpa id accidiſſet & vt facerem vos certiores quamprimū.i.valde cito, de oī re.Interim cum nuntiatū eſſet,mihi nauiganti in Aſiā claſſem Dolabel. eſſe in Lycia & Rhodios hr̄e naues complures inſtructas & paratas in aqua.i. ſuper aquam: reuerti Rhodum cum his nauibus quas aut adduxeram mecum, aut Pariſcus pro q̄ſtor homo coniunctiſſimus mihi cum.ſ. ita ſit q familiaritate. ſ Tum ēt ſenſibus.i. conſenſu in rep. comparauerat.i.adquiſiuerat,reuerti inquam Rhodiū,confiſus authoritate veſtra,& ſenatuſconſulto:quo iudicaretis Dolabellam hoſtem,confiſus quoq; foedere, quod renouatum erat M.Marcello & Seruio Sulpitio:cum iis.ſ. Rhodiis:quo.ſ. foedere Rhodii iurauerat ſe habituros eoſdem hoſtes quos S.P.Q.R. ſ Quae res fefellit nos vehementer. Tantum enim abfuit vt firmaremus claſſem nr̄am p̄ſidio eorum: vt ēt milites noſtri prohiberentur a Rhodiis.i.vrbe.i.ingreſſu vrbis portu.ſ.diuturno,ſtatione.i.loco vbi ad tempus poſſent in nauibus. commeatu.i. vectigalibus deniq; aqua.ſ.dulci, aut omni cōmunione & noſipſi.ſ. duces: vix reciperemur cum ſingulis nauigiolis.i. paruis nauigiis. ſ Quam indignitatem q.p.i. diminutionem maieſtatis nō ſolum iuris noſtri, ſed ēt imperii & Po. Ro. nos tulimus.i. tollerauimus icctreo q cognoramus pro cognoueramus:literis interceptis.i. per literas a Dolabella miſſas interceptas a noſtris: Dolobellam ſi deſperaſſet de Syria & Aegypto.ſ. retinendis,quod erat neceſſe fieri:qa potētior erat in Syria Caſſius,paratum eſſe conſcendere in naues cū oibus latronibus ſuis, atq; omni pecunia.ſ.ſurrepta, & petere Italiam. Et cognoueramus idcirco ēt naues onerarias, quarum nulla erat minor duum millium amphorarum.i. quae non caperet bis mille amphoras cōtractas.i.in vnum locū tractas,obſideri in Lycia a claſſe eius: o pattres conſcripti ego percitus timore huius rei:ne.ſ.in Italia traiiceret.malui perpeti iniurias & experiri prius omnia,etiam cum contumelia noſtra.Itaq; ego introductus ad voluntatem.ſ.Rhodio℞ in vrbem: ſcilicet Rhodum.& in ſenatum eo℞:egi q̄ potui diligētiſſime cām reipu.& expoſui omne periculum quod inſtaret,ſi ille.ſ.latro Dolabel.conſcendiſſet naues cum oibus ſuis.ſ Aūt.i.ſed.ego aiaduerti Rhodios in tāta prauitate.i. peruerſitate: vt putarent oēs.ſ.alios eſſe firmiores.ſ.in defendenda cā ſua q̄ bonos.i.reipu.fautores:vt non crederent hanc concordiam & conſpirationem oium ordinum,eſſe factam propenſe.i.affectanter & ex inclinatione animi : ad defendendam libertatem:vt conſiderent patientiam tolerantiam ſenatus & optimi cuiuſq;.i. omnis boni manere ēt nunc.i. in eum vſq; diem: nec queq̄ potuiſſe audere iudicare Dolabellam hoſtem.ſ Deniq; animaduerti Rhodios tanta prauitate: vt exiſtimarent omnia q̄ improbi fingebant ſup.eſſe magis vera,q̄ q̄ erant vere facta, & quae dicebantur a nobis.

HVBER. ¶ QVA mente. subaudi fuerunt Rhodii. q. d. pfidissima ēt ante nostꝝ aduentum, & hic est verus sensus: quidam aūt húc locū falsa quadā in interpretatione ita peruerterāt: vt ne se qdem ipsi intelligerent. ¶ Binę leg. pbatio: qd pessima mente essent, qa cōtra leges suas miserant duas legationes ad Dola. postq̄ Trebonius fuerat interfectus iussu Dola. vt diximus, quę ex eo debeāt cognoscere esse hostem Po. Ro. ¶ Nouo. inusitato. ¶ Hæc. q̄ ab his facta diximus. ¶ Siue ti. dicit causas quare illi ea fecissent. s. aut timore aut furore, ipsi aūt dicebāt se fecisse timore: pter agros quos incōtinēti habebant ne a Dola. vastarent. ¶ Incōtinenti. in terra firma, cui cōtrarium & fere correlatiuū est insula. ¶ Viros cla. patrem meū & Pompeiū & L. Len. de qbus supra dictū est. ¶ Et nūc ma. mag. ge. i. nos & pcōsules Romanos cōtumelia affecerūt. ¶ Ille par. Dolab. ¶ Ipsi mag. Rhodioꝝ. ¶ Veniebat in suspi. erāt suspecti. ¶ Demorati esse. i. tenuisse nos in mora. ¶ Res: effectus. ¶ In qbus. onerariis nauibus. ¶ Colligendis. ggregādis. ¶ Dñis. ipsaꝝ nauiū. i. mercatoribus, quoꝝ erāt. ¶ Desiuimus. omisimus, qa videmus non esse opus timere receptis nauibus onerariis, quas ille habuerat. ¶ Sydā. q̄ vrbs est Lyciæ portū habens: vt alibi supra diximus. ¶ Disiectis. dissipatis, dispersis. ¶ Præstiterunt. seruauerunt, noluerunt eam dare Dolo. ¶ Scelere. perfidia. ¶ Deferentes. ipsi Dola. ¶ Inierūt so. cōiuncti sunt cū scelerato Dola. oblatione pecuniæ publicæ. ¶ De qui. q detulerant pecuniā Dola. ¶ Cōstitueritis. iudicaueritis. ¶ Firmaueritis. firmiorem te reddideritis approbando q̄ fecerim. ¶ Exacta. ne amittantur, sicut amissæ sunt reliquiæ. ¶ Voluntarium. promptum.

Incōtinenti

Qua mēte ēt ante nostrū aduētū, post Trebonii indignissimā cædē, cæteraq; tot, tamq; nefaria facinora, binæ pfectæ erāt ad Dolabellā legatiōes eoꝝ, & qdē nouo exēplo, cōtra leges ipsorū, phibētibus iis, q tum magistratus gerebāt. Hęc siue timore, vt dictitāt, de agris, quos in continenti hñt, siue furore, siue potentia paucorum, qui & antea pari contumelia viros clarissimos affecerant, & nunc maximos magratus gerētes, nullo exemplo, neq; vestra ex parte: neq; nrō psentium, neq; imminenti Italiæ, vrbiq; nostræ periculo, si ille paricida cum suis latronibus, nauibus ex Asia, Syriaq; expulsus Italiam petisset, mederi, cum facile possent, noluerunt. Nonnullis ēt ipsi magistratus veniebant in suspicionem, detinuisse nos, & demoratos esse, dum classis Dolabellæ certior fieret de aduentu nostro. quam suspicionem consecutę res aliquot auxerunt, maxime q̄ subito ex Lycia Sex. Marius, & C. Titius legati Dolabellæ a classe discesserunt, nauiq; longa profugerunt, onerariis relictis, in qbus colligendis non minimum tpis, laborisq; consumpserūt. Itaq; cum a Rhodo cum iis, quas habueramus, nauibus in Lyciam venissemus, naueis onerarias recepimus, dominisq; restituimus, iidemq;, quod maxime verebamur, ne posset Dolabella cum suis latronibus in Italiam venire, timere desiimus. classem fugientem psecuti sumus vsq; Sydam, q̄ extrema regio est prouinciæ meæ. Ibi cognoui partē nauium Dolabellæ diffugisse, reliquas Syriā Cyprūq; petisse. Quibus disiectis, cū scirē C. Cassii singularis ciuis, & ducis classem maximā fore psto: in Syriam ad meū officiū reuerti: daboq; operā, vt meū studiū, & diligentiā vobis P. C. & R. P. pręstē: pecuniāq; q̄ maximā potero, & q̄ celerrime cogā, oibus cum rationibus ad vos mittā. Si percurrero puinciā, & cognouero, q nobis & R. P. fidem præstiterūt in conseruāda pecunia a me deposita: quiq; scelere vltro deferētes pecuniā publicam hoc munere societatem facinorum cum Dolabella inierūt, faciam vos certiores. De qbus, si vobis videbit, si vt meriti sunt, grauiter cōstitueritis: nosq; vestra authoritate firmaueritis: facilius & reliqua exigere vectigalia, & exacta seruare poterim⁹. Interea quo cōmodius vectigalia tueri, puinciāq; ab iniuria defendere possim, psidiū necessariū, voluntariūq; cōparaui.

ASCEN. ¶ QVA mēte. i. affectiōe & volūtate. binę legatiōes eoꝝ profectæ erant ad Dolabellā ēt ante aduentū nostꝝ. post indignissimā cædē Trebonii, & cętera tot & tā nefanda facinora & qdē. i. certe legationes erant pfectæ nouo. i. insolito exēplo: qa cōtra leges ipsoꝝ phibentibus iis gerebant. tum. i. tunc magratus. s. Rhodios. ¶ Hæc sup. fecerunt, sine timore vt dictitaut de agris. i. pter agros: quos habent in continenti. i. terra partim mari septa, partim se cū alia terra tenenti: timebant aūt ne vastarent a Dolabella, siue furore, quo correpti nesciunt qd faciāt: siue impotētia. i. superbia, & insolentia paucoꝝ: dicunt aūt impotentes qui irę & aio suo moderari nequeūt qui affecerāt antea, pari contumelia qua. s. nunc nos afficiunt. viros clarissimos. s. patrē Lentuli: Pompeium & Luciū Lentulū & nunc sup. afficiūt gerentes maximos magratus: videlicet nos pcōsules Romanos nullo exemplo sumpto. s. ab aliis: neq; ex pte vestra: qui abestis neq; nostra. s. ex pte pñtiū. i. qui pñtes sumus. ¶ Neq; voluerūt cū possent facile mederi. i. remediū facere: piculo iminēti Italię & vrbi nostrę, si ille paricida. s. Dolabella expulsus ex Asia & Syria: petisset naub⁹ cū suis latronibus Italiā. ¶ Ipsi ēt magistratus. s. Rhodii qui videbant in aliis fauere nobis: veniebāt nōnullis in suspicionē detinuisse nos, & eē demorati nos. i. donec classis Dolabellę fieret certior de aduentu nostro. ¶ Quā suspicionē res aliquot cōsecutæ. i. q̄ secutæ sunt: auxerūt maxime q̄ Sextus Marius & Caius Titius legati Dolabellæ, discesserūt subito ex Lycia a classe: & pfugerūt naui longa: onerariis. s. nauibus relictis in quibus. s. naub⁹ onerariis collegēdis ipsi cōsumpserūt. s. prius, non minimū imo plurimū tpis & laboris. ¶ Itaq; cū venissemus a Rhodo in Lyciā, cum iis nauibus, quas habueramus nos recepimus naues onerarias qa derelictas & restituim⁹ dñis a qbus illas abstulerant. ¶ Itaq;. i. & similiter nō desiuimus timere qd verebamur maxime. s. priusq̄ onerarias recepissemus: ne Dolabella posset venire in Italiam cū latronibus suis: nos psecuti sumus classem. s. Dolabellæ: fugientem vsq; in Sydā q̄ regio est: Lyciæ. s. extra mare & puinciæ meæ. Ibi cognoui partem nauium Dolabellæ diffugisse: reliquas petiisse. s. consilio: Syriam & Aegyptū. ¶ Quibus disiectis cū scirem classem Caii Cassii singularis ciuis & ducis, maximam fore psto. i. paratam sup. pficiscendi in Syriam: reuerti. i. redii ad officium meum. s. tutandæ puinciæ. ¶ Et dabo operam o. P. C. i. patres conscripti vt pstem studiū meū sup. & diligentiam vobis & reip. & cogam. i. congregabo: pecuniā quā potero maximā & quā celerrime sup. potero: aut & valde celeriter & mittā ad vos oibus rōnibus. i. viis & mediis. Si pcurrero puinciā, & cognouero, q præstiterunt fidem vobis: & reip. in cōseruanda pecunia deposita a me: quiq;. i. & qui deferentes. s. ad Dolabellam vltro scelere. i. per scelus pecuniā publicam. i. reip. inierūt. i. cōtraxerunt societatē. i. participationē facinoꝝ, cum Dolabella hoc munere. i. dono pecuniæ publicæ. De qbus si videbit vobis. s. vtile: si cōstitueritis. i. iudicaueritis ad aduertendū: grauiter. i. acerbe vt meriti sunt, & firmaueritis. i. corroboraueritis nos authoritate vestra. nos poterimus. facilius. &. i. simul: exigere vectigalia reliqua. i. nōdū recepta & poterimus seruare exacta nec. s. alteri dent quā a rep. misso. ¶ Ego comparaui. i. accumulaui præsidiū necessariū: qa sacramento astrictum aut stipendo obnoxium, & voluntarium. i. eo qui sponte obtulerant, quo possimus commodius tueri. i. conseruare interea vectigalia. s. publica. & defendere prouinciam ab iniuria.

¶ His literis

HVBER. ¶ HIS literis. cum iam esset clausurus ep̃lam adiunxit hanc particulam, de iis, q̃ a quibusdam militibus Dolabel. intellexerat. ¶ Pamphiliã. regionem vicinã Syriç. ¶ Relictis ęgris, labore cõfectus & vulneratis. ¶ Discessisse. s. renũciauerũt ¶ Illi vt, Antiochię. ¶ Dicebãt. i. illi milites. xxx. q fugerãt a Dola. in Pãphiliã. ¶ Iter quatri. i. tm̃ q̃tũ tribus diebus posset ire. ¶ Celerius opi. cuius q̃ putabamus de Antiochia Laodicea sida, amano, & cęteris his locis diximus plene lib. iis.

ASCEN. ¶ HIS literis scriptis. i. postq̃ hæ literæ erant scriptæ: sed nondum signatę. milites circiter triginta quos Dolabella ex Asia conscripserat, fugientes e Syria: venerunt in Pamphiliam. ¶ Hi. s. milites nunciauerunt Dolabellam venisse Antiochiam, quæ. s. vrbs est in Syria, non receptum. s. in eam vrbem conatum esse aliquoties introire vi. i. per vim ac violẽtiam, & sup. repulsum esse semper cum magno detrimento. i. damno ac denuntiatione suo, hoc est suarum copiarum, quia semper multos e suis amisit. ¶ Itaq; sup. nuntiarunt eum hoc est Dolabellam amissis. s. militibus circiter centũ, & ægris. s. aliis relictis: profugisse noctu Antiochia versus Laodiceam. ¶ Et sup. nuntiauerunt fere omnes milites Asiaticos discessisse ab eo ea nocte. s. qua aufugit, & octingentos ex his. s. Asiaticis redusse Antiochiam & tradidisse se sup. iis qui relicti a Cassio pręerãt illi vbi. s. Antiochię aut tradidisse se Cassio: q̃ relicti &c. sed id minus placet, non enim vero simile est transfugis vrbem relictã esse. ¶ Et sup. nuntiauerunt, cæteros. s. Dolabellæ milites descendisse in Ciliciam per Amanum. s. montem intermedium, ex quo numero. s. cæterorum dicebant se quoq; esse. ¶ Autem. i. sed, nuntiatum est. s. ab aliis. Cassium abfuisse iter. i. per spatiũ itineris, quatridui. i. quod quatuor diebus fieri solet, a Laodicea. s. vrbe, cum omnibus copiis suis, sup. tunc cum Dolabella tenderet eo. i. ad eam vrbem. ¶ Quamobrem ego confido latronem sceleratissimum. s. Dolabellam, daturum pœnas. s. scelerum suorũ, celerius opinione. i. quam opinari põt. Datum sup. aut scriptum Pergæ, quarto nonas Iunii.

His literis scriptis, milites circiter XXX, quos Dolabella ex Asia conscripserat, e Syria fugientes in Pamphiliam venerunt. hi nuntiauerunt, Dolabellam Antiochiam, quæ in Syria est, venisse: non receptum conatum esse aliquoties vi introire: repulsum semper esse cum magno suo detrimento. Itaq; centum circiter amissis; ægrisq; compluribus relictis, noctu Antiochia profugisse Laodiceam versus. Ea nocte omneis fere Asiaticos milites ab eo discessisse: ex his ad octingentos Antiochiam rediisse, & se iis tradidisse, qui a Cassio relicti, vrbi illi præerant: cæteros per Amanum in Ciliciam descendisse: quo ex numero se quoque esse dicebant. Cassium autem cum suis omnibus copiis nuntiatum esse quatridui iter a Laodicea ab fuisse tum, cum Dolabella eo tenderet. Quamobrem opinione celerius confido sceleratissimum latronem pœnas daturum. IIII Non. Iun. Pergæ.

C. Trebonius M. T. C. S. P. D.

SI vales, bene est. ego quidem valeo. Athenas veni ad XI. Cal. Iun. atq; ibi, qđ maxime optabam, vidi filiũ tuum deditum optimis studiis, summaq; modestiæ fama. Qua ex re quã tam voluptatem ceperim, scire potes etiam me tacẽte. Non enim nescis quanti te faciam, & q̃ pro nostro veterrimo, verissimoq; amore omnibus tuis etiam minimis commodis, nõ modo tanto bono, gaudeam. Noli putare mi Cicero me hoc auribus tuis dare. nihil adolescẽte tuo, atq; adeo nostro (nihil enĩ mihi a te potest esse seiunctum) aut amabilius oĩbus iis, qui Athenis sunt, est: aut studiosius earũ artium, quas tu maxime amas, hoc est optimarum. Itaq; tibi, quod vere facere possum, libenter quoq; gratulor. nec minus etiam nobis, q eum, quem necesse erat diligere, qualiscunque esse, talem habemus, vt libenter quoque diligamus.

HVBER. ATHENAS. Cum occiso Cæ. eius percussores in varias prouincias quæ est senatusconsulto ei decretæ fuerant proficiscerẽtur. Trebonius Asiam petens cum iter per Athenas faceret, vbi M. C. Ciceronis filius sub Cratippo philosophorum eius ætatis principe philosophiæ operam dabat: scribit ad Ci. se vidisse eius filium, quem summopere laudat, q & optimis studiis deditus esset, vt eum omnes valde modestum prædicarent qua de te ei gratulatur. Deinde dicit: q cum quibusdam coniecturis intellexisset eum cupidum visendi Asiam, inuitauit eum & hortatus est, vt id facere: interea dum ipse Trebonius ei prouinciæ præesset, se enim habiturum eum loco filii, curaturumq;, vt & Cratippus vna iret, ne interea tempus amitteret. Deinde dicit se audiuisse quædam turbulenta fuisse in vrbe, quæ falsa esse cupit. Postremo dicit se quibusdam versiculis inscriptis ad Cice. inuectum esse in Cæsa. imitatione Lucilii Satyrici poetæ, cum ipse habeat multo iustiorem causam inuehendi in Cæsarem oppressorem propriæ patriç, quam ille in quosdam ciues aliquo scelere pollutos, rogatq; vt eũ inferat sermonibus suis & scriptis, sicut ei pollicitus est. ¶ Q đ quam tem. s. videre filium tuum deditũ optimi studiis. ¶ Summa fama. pro summæ famæ. ablatiuus pro genitiuo. i. de quo omnes optime loquuntur esse modestissimum, duo autem dixit in eo fuisse: quę maxime probantur in adolescente, studium bonarũ artium, & modestiam. ¶ Non modo. pro ne dum. ¶ Dare au. demulcere aures tuas: tibi assentiri. ¶ Atq; adeo. n. quasi quædam correctio. ¶ Nihil. ratio quare dixerit nostro. ¶ Seiunctum. separatum, quod non sit vtriusq;: nam amicorum omnia communia. ¶ Necesse. quia cum te diligam necesse erat res tuas qualescunq; diligere.

ASCEN. SI vales &c. Trebonius post cædem Cæsaris ex decreto Asiam petens vidit Athenis Ciceronem Ciceronis filium philosophantem sub Cratippo, vt in principio officiorum meminit Cicero. Eum ergo sibi visum laudat, dicitq; inuitasse ad Asiam secum visendam, tum dicit se audisse turbulenta ad vrbem: seq; inuectum in Cęsarem. Ordo est Si vales: bene est. ego veni Athenas ad vndecimũ Calen. Iunii: atq; quod optabã maxime, vidi ibi filium tuum. i. Marcum Ciceronem: deditum optimis studiis, & summa fama. i. habentem summam famam modestiæ. i. moderatæ vitæ. ¶ Qua ex re tu potes scire: etiam me tacente, quantam voluptatem ceperim. ¶ Non enim nescis. i. quia bene scis, quanti faciam. i. ęstimem te: & q̃. i. quantum: gaudeam pro nostro veterrimo & verissimo amore. i. propter vetustissimum & verissimũ amorem nostrum. ¶ Quod nunc dicitur vetus olim dicebatur veter. quo circa in ablatiuo proprie tantum facit vetere & in plurali vetera, vnde etiam superlatiuum veterrimus: omnibus commodis tuis etiam minimis non modo. i. ne dum tãto bono quantum est habere filium talem. Vbi notandum nos etiam alienis gaudere bonis præsertim dum ea nostra censemus: o Cicero noli putare me dare hoc auribus tuis. i. tibi blandiri dicendo quod libenter audias. ¶ Nihil est aut amabilius oĩbus iis qui sunt Athenis: aut studiosius earũ artium, quas amas maxime: hoc est optimarũ adolescente tuo atq; adeo. i. oĩno nostro. i. nobis cõmuni. ¶ Nihil enim post esse seiũctũ. i. diuisum mihi a te: quia amicorũ oĩa sunt cõĩa: itaq; quod possum facere vere: gratulor quoq;. i. et libenter tibi: nec etiam minus gratulor nobis. s. ambobusq; habemus eũ. s. filiũ tuum quem necesse erat diligere qualiscunq; esset, habemus dico talem vt diligamus quoq;. i. etiam libenter.

HVBER. ¶ INIECISSET. latenter significasset. ¶ In sermone. interloquendo. ¶ Nobis ob. i. dum ego præessem illi prouinciæ. ¶ Tuū paternum. ¶ Feriatum. ociosum: nam ferias antiqui festa vocabant. ¶ Ingressu. q iā incepit. ¶ Pleno gradu. i. citato gressu: translatio sumpta a viatoribus vel ab equis. ¶ Procedat lon. progrediatur vlterius ad maiora. ¶ Turbulenta. credo intelligendū de M. An. qui cum primū ostendisset se defensorē libertatis, postea concitauit populū contra interfectores, vt sæpius supra diximus. ¶ Ociosa. quieta pacificia. ¶ Quod. vt fruamur ociosa libertate. ¶ Laxamēti. recreatiōis. ¶ Concinnaui. cōposui, confeci, dicit aūt concinnare non a cano, quia nō posset geminarem, sed a con & cino, quod erat potionis genus ex multis liquoribus confecta. ¶ Tibi. ad te ασχημονεστερος. i. turpior, petulātior, nā τασχημως. i. turpiter & inhoneste ago significat, alius codex habebat ϛεμνοτερος qđ significat finitterior. ¶ Nos vin. nos excusabit & liberabit a reprehensione. ¶ Et ci. qui cū debeant tueri libertatē patriæ eam opprimunt. ¶ Deinde. alia pbatio licentiæ suæ loci ab exēplo. ¶ Qui vū. qua cā, vt Hor. Qui fit Mœcenas. ¶ In eos quos læsi. carmine suo vt Lupum & Mutiū & alios, ex primoribus vrbis, de quo Persius. Secuit Lucillius vrbē te Lupe te Muti, & genuinū fregit in illis. fuit autem ex aruncis, qui & Ausonii dicūtur populi Italiæ, vt exponit Seruius super illud Virgilii, Auruncæq; manus, & primus scripsit satyram apud latinos, vt ostendit Hora. in sermonibus & Iuuena. Cur tamē hoc potius libeat decurrere cāpo, Per quē magnus equos Arunca flexit alumnus. ¶ Incurreret. inueheretur, impetum faceret oratione sua. ¶ Ferre. habere, nominando me & immiscendo me ei consilio. ¶ Rei. cædis Cæsaris, cuius fuerim inconscius.

Lucillius
Arunci
Ausonii
Cōcinnaui
Feriatum

Qui cū mihi in sermone iniecisset se velle Asiā viseret non modo inuitatus, sed etiam rogatus est a me, vt id potissimum nobis obtinentibus prouinciam faceret, cui nos & charitate, & amore tuum officium præstaturos nō debes dubitare. Illud quoq; erit nobis curæ, vt Cratippus vna cum eo sit, ne putes in Asia feriatū illum ab iis studiis, in quæ tua cohortatione incitatur, futurum. Nam illum paratum vt video, & ingressum pleno gradu, cohortari non intermittemus, quo in dies longius discendo, exercendoq; se, procedat. Vos quid ageretis in R. P. cum has literas dabam, non sciebam. Audiebam quædam turbulenta, quæ scilicet cupio esse falsa, vt aliquando ociosa libertate fruamur: quod vel minime adhuc mihi contigit. Ego tamen nactus in nauigatione nostra pusillum laxamenti, concinnaui tibi munusculum ex instituto meo: & dictum, cum magno nostro honore a te dictum, conclusi, & tibi infra subscripsi. In quibus versiculis si tibi quibusdam verbis ασχημονεστερος videbor: turpitudo personæ eius, in quam liberius inuehimur, nos vindicabit. Ignosces etiam iracundiæ nostræ, quæ iusta est in eiusmodi & homines, & ciueis. Deinde qui magis hoc Lucillio licuerit assumere libertatis, q̄ nobis? cum etiam si odio pari fuerit in eos, quos læsit, tamen certe non magis dignos habuerit, in quos tanta libertate verborum incurreret. Tu, sicut mihi pollicitus es, adiunges me quamprimum ad tuos sermones. Namq; illud non dubito, quin, siquid de interitu Cæsaris scribas, non patiaris me minimam partem & rei, & amoris tui ferre. Vale, & matrem, meosq; tibi commendatos habe. D. VIII Cal. Iun. Athenis.

ASCEN. ¶ QVI cum iniecisset mihi in sermone. i. interloquēdo dixisset se velle visere Asiam: nō modo inuitatus, sed ēt, rogatus est a me vt faceret id potissimum nobis obtinentibus prouinciā. s. Asiam. ¶ Cui non debes dubitare non pstaturos & charitate & amore & officiū tuū. i. paternū. ¶ Illud quoq; erat nobis curæ, vt Cratipp⁹. s. pceptor eius sit vna. i. simul, cū eo, ne putes illum futurū feriatum. i. ociosum in Asia: in iis studiis, in. i. ad quæ, incitatur cohortatione tua ¶ Nam nos nō intermittemus cohortari illum paratū, vt video: & ingressum. s. ad dicta studia pleno gressu. i. qui tam multū processit aut pfecit, quo. i. vt pcedat indies lōgius: discendo & exercēdo se. Ego non sciebā, quid vos ageritis in rep. cum dabā has literas. ¶ Ego audiebā quędam turbulenta, q̄. s. cupio esse falsa. vt fruamur aliqn̄. i. tandem libertate: ociosa. i. sine negocia belli, quod contigit mihi adhuc vel. i. ēe minime. ¶ Ego tn̄ nactus in nauigatione nostra. i. dū essem in naui pusillū. i. modicū laxamenti. i. recreationis & relaxationis: concinnaui. i. cōposui tibi. i. ad honorē tuū munusculū. i. paruum munus literaꝝ. s. ex instituto. i. more & studio meo, & cōclusi. i. in fine posui: dictū. i. elegās verbum: dictū. i. pronunciatū a te: cū magno honore nr̄o, & subscripsi. i. assensum præbui tibi infra. i. ab inferiori parte: hoc est subsequēter. ¶ In qb⁹ verbis si videor tibi ασχημονεστερος. i. inuerecūdior aut turpior, nā ασχημος dici turpis ασχημων inuerecūdus, aut turpis turpitudo personæ in quā inuehimur liberius. i. nimis libere: vindicabit nos. s. a reprehēsiōe digna. ¶ Tu ignosces ēt iracundiæ nostræ quæ iusta est in eiusmodi & homines & ciues: deinde quid. i. cur, nisi vt legēdū qui licuerit magis Lucilio. s. satyrico: assumere hoc libertatis vt aperte vitiosos taxet cum ēt si. i. quāuis fuerit, p. i. qualis mihi sup. odio in eos quos læsi: tamen certe non habuit magis dignos, in quos incurreret tanta libertate verborum, sup. quā. ¶ Tu adiunges me quāprimum. i. valde cito ad sermones tuos. i. ad scripta tua: sicut pollicitus est mihi. ¶ Nāq; ego non dubito illud, qn siquid scribas de interitu Cæsaris, non patiaris me ferre minimam partem, & rei. i. facti: videlicet cædis, Cæsaris & amoris tui. Vale. & habe matrem meos. s. domesticos commendatos tibi. Data &c.

M.T.C. Cornificio Collegæ, S. D.

GRata mihi vehemēter est memoria nr̄i tua, quam significasti literis: quam vt cōserues,

HVBER. GRata est. Post victum Pompeiū cum Cæsar tum potiretur, Cornificius vir doctissimus, & præcipue in poeticis clarus Lybiæ ppositus fuit. cui etiā præfuit post mortem Cæ, vt quibusdam eplis infra videbimus. cū igitur scripsisset ad Ci. dicit Ci. sibi gratum esse, quod ex tuis literis cognouit eū sui memorē eē, & se ab eo amari, rogat aūt eum vt pergat, Deinde cū audiuisset quosdā tumultus fuisse in Syria, dicit se magis timuisse eius cā quadā sua: ostēditq; ociū esse Romæ non satis honestū Cæsare oīa faciente, non solū pro libidine sua: verū ēt arbitrio eorum quos habuit adiutores suæ victoriæ. Postea monet eū sese scripsisse librū de optimo genere dicendi: cui rogat vt faueat ex animo, pollicetur q; se daturum exemplum ipsius libri domesticis Cornificii, vt illū transcribant, & ad eum mittant. Postremo declarat quam opinionem habeat de eius ingenio: studiis optimis & dignitate. ¶ Memoria nostri. quā de nobis habes.

ASCEN. GRata &c. Cæsare rerum potito Cornificius vir in poetica clarus Libyæ præpositus illi etiam post necem Cæsaris præfuit, qui cum scripsisset ad Ciceronem: rescribit Cicero sibi gratum esse q sui memorem noscat: timuisse illi tumultum ortum in Syria, ocium honestum esse Romæ, seq; scripsisse de optimo genere dicendi, quod vt laudet eius ingenium miratur. Ordo est. Memoria tua nostri: id est quam habes de nobis, est mihi grata vehementer, quam: scilicet memoriam significasti literis, quam rogo vt conserues.

¶ De constantia

HVBER. ¶ DE conſtantia.qua perſeueres.¶ Propria.propinquiora,quia Syria vicinior eſt Libyæ q̃ Romæ: eum aũt præfuiſſe Libyæ oſtendit Appianus, & infra epl'a quæ incipit. C. Anitius.¶ Salubre.vtile.i.ita vt melius eſſet habere aliqd' honeſtum & vtile negociũ & laborẽ,q̃ tale ociũ quod eſt contra dignitatem noſtram.¶ Malis.pro malit aliquãdo ſecũda pſona pro tertia eleganter poſita,vt ſæpius diximus.¶ Occaſionẽ.qa nihil aliud habeo qd' curẽ.¶ De optimo genere dicẽdi,quod opus inſcribit ad Brutũ elegantiſſimũ, & vtiliſſimũ,vt titulus ipſe declarat.¶ A nõ in.i. a me nõ indocto vitauit arrogantiam,& tum modeſte de ſe locutus eſt: vt neq; doctum neq; indoctũ ſe diceret.¶ Suffragare.faueas.¶ Cauſa.

non quod de tua conſtantia dubitẽ , ſed qa mos eſt ita rogãdi,rogo. Ex Syria nobis tumultuoſiora quædam nũtiata ſunt:quæ,qa tibi ſunt ꝓpiora,q̃ nobis , tua me cauſa magis mouent, q̃ mea. Romæ ſummum ocium eſt,ſed ita, vt malis ſalubre aliquod , & honeſtum negotiũ:qd' ſpero fore,qa video id curæ eſſe Cæſari. Me ſcito,dum tu abſis,quaſi occaſionẽ quãdam,& licentiam nactũ,ſcribere audacius, & cætera qdẽ fortaſſe,quæ ẽt tu cõcederes, ſed ꝓxime ſcripſi de optimo generẽ dicẽdi,in quo ſæpe ſuſpicatus ſum te a iudicio nr̃o, ſic ſcilicet,vt doctum hoiem a nõ indocto,paululũ diſſidere. Huic tu libro maxime velim ex animo:ſi minus, gratiæ cauſa ſuffragere.Dicam tuis,vt eũ,ſi velint, deſcribant,ad teq; mittant. Puto enim , etiam ſi rem minus probabis , tamen in iſta ſolicitudine qcqd a me profectum ſit,iucũdum tibi fore.Quod mihi exiſtimationẽ tuã,dignitatemq; cõmendas, facis tu qdem omnium more:ſed velim ſic exiſtimes,me cũ amori , quem ĩter nos mutuum eſſe ĩtelligam, plurimum tribuere , tum de ſummo ingenio,& de optimis tuis ſtudiis , & de ſpe ampliſſimæ dignitatis ita iudicare, vt neminẽ tibi anteponam,comparem paucos. Vale.

giariæ,quia non ſit tibi gratus,neq; placeat.¶ Rẽ.opus ipſum.¶ Quicquid. qualecũq; ſit. ¶ Omniũ mo. qa cẽs ſolent ita facere:ẽt ſi non dubitẽt de amicis ſuis. ¶ De ſpe ampliſſime digni. quod ſis futurus multo maior q̃ es.

ASCEN. ¶ NON q.i.qa dubitẽ de ꝯſtantia tua : ſed qa mos eſt rogandi ita.¶ Quędã ſunt nũciata vobis ex Syria,tumultuoſiora.ſ.q̃ velimus aut aliquantulũ tumultuoſa quæ qa ſunt ꝓpriora.i.viciniora tibi q̃ nobis mouẽt .i. timore afficiũt, me magis cauſa tua q̃ mea. Summum ocium eſt Romę , ſed ita:vt malis.i.magis velis aliquod negociũ ſalubre.ſ. pñas & honeſtum:quod ſpero fore.i.futurum breui : qa video.i. conſydero id eſſe Cæſari.ſ.Iulio curæ.¶ Scito me dũ.i.interea dum tu abſis.ſ.ab vrbe quaſi nactum occaſionẽ quandam & licentiam ſcribere audacius q̃.ſ. ſi adeſſes : vnde innuit ſe eum vereri , docuerat enim Cornificius publice literas:& ſunt qui eius putent ad Herẽnium libros rhetoricorum,qui Ciceroni aſcribuntur, & qdem fortaſſe, ſup.ſcribere audacius cætera,quæ etiã tu,ſi publicus cenſos : cõcederes:ſed ſcripſi ꝓxime de optimo genere dicẽdi,i quo.ſ.opere:ego ſuſpicatus ſum ſæpe : te diſſidere.i. diuerſum eſſe & diſſentire paululum a iudicio noſtro , ſic vt hominẽ doctũ a non indocto.¶ Ego velim ſup.vt tu ſuffragere.i.faueas & aſpires:huic libro maxime.i.ꝓcipue ex animo.i. vero iudicio,ſi minus.i.ſi non ſup. poſſis id facere, cauſa gratiæ.i.beneuolentiæ tuæ in me.¶ Ego dicam tuis.ſ.miniſtris & ſeruis:vt deſcribãt.i.de meo ſcribant, ſi velint eum.ſ. librũ, & mittant.ſ.eum ad te.¶ Puto.n.etiam ſi.i.q̃q̃ minus.i.non ſatis probabis rem:id eſt opus ipſum tamen iucundum fore tibi quicquid profectum:id eſt ortum ſit a me:in iſta ſolicitudine. ¶ Quod tu commendas mihi æſtimationem & dignitatem tuam:tu quidem facis ſup. id more omnium : ſcilicet qui abſunt a patria.¶ Sed velim ſup.vt exiſtimes ſic,me cum:ſcilicet ita ſit q tribuam plurimum amori,quem intelligam eſſe mutuum inter nos, tum:ſcilicet multo magis eſt, me iudicare de ſummo ingenio:ſcilicet tuo:de optimis ſtudiis tuis, & de ſpe ampliſſimæ dignitatis, ſcilicet quam conſecuturum ſperamus, ita vt neminem anteponam tibi & comparem, id eſt comparandos & ſimiles quodam modo putem paucos. Vale.

Cicero Cornificio Collegæ.S.D.

QVod extremũ fuit in ea epiſtola, quã a te ꝓxime accepi,ad id primũ rñdebo. Aiaduerti eni hoc vos magnos oratores facere non nunquã.Epiſtolas requiris meas, ego autẽ nunq̃ , cum mihi denũtiatum eſſet a tuis ire aliquem, nõ dedi. Quod mihi videor ex tuis literis intelligere, te nihil cõmiſſurũ eſſe temere, nec ante, q̃ ſciſſes, quo iſte neſcio q Cæcilius Baſſus erũperet,quicq̃ certi conſtituturũ:id ego & ſperaram prudẽtia tua fretus: & vt confiderem, fecerũt tuæ grauiſſimæ literæ. Idq; vt facias quam ſæpiſſime,vt & quid tu agas, & quid agatur ſcire poſſim, & etiam quid acturus ſis , valde te rogo.

HVBER. QVod extremum. Reſponſiua eſt hæc epiſtola in qua primum ſe excuſat Cic.apud Cornificium requirentem eius literas q nunquam prætermiſiſti aliquem, quem ſciret ad eum iturum,cui literas non dederit. Deinde dicit quid ex eius prudentia ſperarit eum facturum. Poſtea vero quam etiam in ſuperiori epiſtola fecit damnat ociũ quod erat in vrbe Roma:quod ſit contra dignitatem, optatq; ipſum Cornificium adeſſe quo cum ridere poſſit, quę in vrbe fiunt.¶ Facere hoc, vt mutetis ordinem, & reſpondeatis primum iis, quæ erant extrema in epiſtola amici, ¶ Vos.aſſentatur ei. Fuit autem Cornificius & orator & poeta:vt Ouid.memorat.¶ Ego autem.ordo eſt, ego autẽ nunquam non dedi cum eſſet denuntiatum mihi a tuis aliquem ad te ire.¶ Quod reſpondet ad aliam partem epiſtolæ Cornificii:quam dixerat ſe fore cautem , nec quicquam temere & inconſyderate facturum , quod Cice. ſe ſemper ſperare dicit, fretum eius prudentia.¶ Quo erum. quo euaderet:quorſum conatus ſuos dirigeret.¶ Iſte neſcio qui:cum contemptu dixit. ¶ Cæcilius Baſſus. hic erat in Syria : vt ſupra viſum eſt, conicimus autem eum aliquid conatum eſſe contra Cornificium.

ASCEN. QVod extremũ &c. Excuſat ſe primo q Cornificius lr̃as a ſe nõ accepit:cũ nullũ q eas ferret ꝑtermiſerit:dãnat ociũ vrbis vt qd' putat cõtra dignitatẽ ſuã, mallet eni in rep.floreret. Optatq; ipm Cornificiũ adeſſe:q cũ ridere poſſit q̃ in vrbe fiãt.Ordo eſt.Ego rñdebo pmũ ad id,qd' fuit extremũ.i.vltimũ.i ea epl'a quã accepi ꝓxime a te. Ego eni aiaduerti vos magnos oratores, facere hoc.i.rñdere primũ extremo loco dictis aut obiectis, Incipiens aũt rñdere dicit.¶ Tu reqris nõnunq̃.i.interdũ epl'as meas hoc eſt accuſas q nõ ſcripſerim ad te.¶ Ego aũt nũq̃ nõ dedi.i. ſemp dedi, cũ denunciatũ eſſet mihi aliquẽ a tuis.i.tuoꝝ ire.i.proficiſci.ſ.a me ad te.¶ Quod videor mihi intelligere ex literis tuis te nihil cõmiſſuꝝ.i.factuꝝ eſſe temere.i.inconſyderate, nec cõſtitutuꝝ quicq̃ certi.i.firmi ꝓpoſiti anteq̃ ſciſſes.i. ſciuiſſes: quo.i.in quã partẽ.¶ Iſte neſcio q vulgarius diceret neſcio quis:& ita innuit cõtẽnendus.¶ Cæcilius Baſſus erũperet.i. diu celatum ac tectũ cõſiliũ ſuũ tandẽ vt reuelaret ego:&.i.ſimul: ſperatẽ id.i. te ita factuꝝ:fretus.i. confiſus & adiutus prudentia tua:& literæ tuæ gratiſſimæ mihi fecerunt:vt confiderẽ.ſ.te id factuꝝ.¶ Et ego rogo te valde, vt facias q̃ ſæpiſſimæ.i.frequentiſſimæ:id, vt poſſim ſcire:&.i.ſimul:q̃d agas, & quid agatur.ſ.ab aliis:& ẽt quid ſis acturus.

HVBER. ¶ ET si. nunc damnat ocium vrbis. ¶ Digredi. discedere eo tempore cum discedebas. ¶ Impendentibus: imminentibus: vt arbitrabar. iis qui remanserunt in vrb. ¶ Contra. aliter atq; arbitratus sum. ¶ Istic. declarat quare vtrũq; cõtra accidenit, ¶ Istic. prouincia tua, qa Sextius qui Libyæ, quæ noua dicitur profectus erat. Cornificium ex veteri Libya expellere conabatur, vt scribit Appianus lib. iiii. apud quem vide plura de his bellis. ¶ Ne ipsum. quidem Cæsarem authorem huius pacis, ¶ Obdurui. assuefactus sum, &, vt ita dicam, callum feci. ¶ T. Plancum, hunc intelligimus histrionem egisse. ¶ Laberii & Publii. hi minographi fuerũt, vt alio loco diximus de Laberio: fuit autem eques Romanus. ¶ Tam deesse mihi. tam desyderari a me. ¶ Docte. sine scurrilitate: ingenuis scommatibus. ¶ Is. qui cum rideam.

Digredi

Obdurui

ASCEN. ¶ ET si: id est quanquam patiebar animo periniquo te digredi a me: tamen ego consolabar eo tempore me quod arbitrabar te ire & in summum ocium, & discedere magnis negociis impendentibus: idest imminentibus. ¶ Vtrũq; accidit contra: scilicet opinionem meam. ¶ Bellum enim est exortum illic scilicet vbi tu es, & pax est consecuta hic, sed tamen pax huiusmodi in qua si adesses, multa non delectarent te. ¶ Tamen: id est sed ea, quæ ne quidem: id est non saltem, delectant Cæsarem ipsum: scilicet caput rei. Bellorum &c. probat assumptum dicens. ¶ Enim: id est quia: hi: id est huiusmodi sunt semper exitus bellorum ciuilium, vt non solum ea quæ victor velit fiant, sed etiam vt mos gerendus sit: id est vt obsequendum sit iis, quibus adiutoribus victoria sit parta. id est adquisita. ¶ Equidem: id est ego quidem: obdurui: idest in videndis rebus iustis sic animum obdurui, vt viderem iam animo æquissimo ludos Cæsaris nostri: id est quos Cæsar victor agendos curat, & vt viderem: scilicet agentem. ¶ Titum Plancum, s. histrionem: aut audirem Titum Plancum. i. poetam & poemata Laberii & Publii, qui sunt mimographi. ¶ Et scito nihil tam deesse mihi quam sup. aliquem, qui cum. i. cum quo, ego rideam hæc familiariter & docte. i. ex iudicio arguto. ¶ Tu eris is. s. qui cum ridebo, si veneris quamprimum. i. valde cito, quod vt facias ego arbitror interesse. i. in re esse. non solum mea sed etiam tua. Vale.

Etsi periniquo patiebar animo te a me digredi: tamen eo ipse me cõsolabar, quod & in summũ ocium te ire arbitrabar, & ab impendentibus magnis negociis discederes. Vtrũq; cõtra accidit. Istic enim bellum est exortũ: hic pax cõsecuta, sed huiusmodi pax, in qua, si adesses, multa te nõ delectarent, ea tamen, quæ ne ipsum Cæsarẽ quidem delectent. BELLORVM enim ciuilium ii semper exitus sunt, vt non ea solum fiant, quæ velit victor, sed etiam, vt iis mos gerendus sit, quibus adiutoribus parta sit victoria. Egdem sic iam obdurui, vt ludis Cæsaris nostri æquissimo animo viderẽ T. Plancum, audirẽ Laberii, & Publii poemata. Nihil mihi tam deesse scito, quam qui cum hæc familiariter, docteq; rideã. Is tu eris, si quam primum veneris. quod vt facias nõ mea solum, sed etiam tua interesse arbitror. Vale.

HVBE. LIbentissime. Cum Cæsar præfecisset Cornificium Syriæ, in ea quæ timeretur aut certe iam esset bellum, optat Cicero eam rem illi feliciter euenire: postea vero cõtra bellum parthicum monet quomodo agere debeat: ostẽditq; se cupidum esse scire, quid egerit. ¶ Volo. cupio. ¶ Quod vt tibi bene & feliciter eueniat. ¶ Fretus. confisus. ¶ De suspicione belli parthici. scripserat enim se suspicari Parthos moturos esse bellum. ¶ Cum. idem & cæ. ¶ Illa gen. Parthorum. ¶ Dum donec. ¶ Pares. æquales Parthis. ¶ Vti consilio. M. Bibuli. id est tacere, sicut fecit Bib. ¶ Oppido munitissimo. Antiochia, cum præfuisset Syriæ: vt visum est lib. ii. ¶ In prouincia. in Syria, expulit autem eos Cassius, vt visum est. ¶ Ex re. vt videbitis rem indigere consilio. ¶ Constitues. consilium capies. ¶ Vsq;. semper assidue. ¶ Idem facias: vt des ad me literas omnibus, quibus dare poteris.

Cõstitues

Vsq;

M. T. Cicero Cornificio S.

16

LIbentissime legi tuas literas: in quibus iucundissimũ mihi fuit, quod cognoui meas tibi redditas esse. Non enim dubitabã, quin eas libenter lecturus esses: verebar, ne redderentur. Bellum, quod est in Syria, Syriãq; prouinciam tibi tributam esse a Cæsare, ex tuis literis cognoui. eãdem rem tibi volo bene, & feliciter euenirẽ. quod ita fore cõfido fretus, & industria, & prudẽtia tua. Sed de Parthici belli suspicione quod scribis, sane me cõmouit. Quãtum copiarum haberes, cũ ipse cõiectura consequi poterã, tum ex tuis literis cognoui. Itaq; opto ne se illa gens moueat hoc tempore, dũ ad te legiones eæ perducantur, quas audio duci. Quod si pares copias ad confligendum non habebis, non te fugiet vti consilio M. Bibuli, qui se oppido munitissimo, & copiosissimo tandiu tenuit, quãdiu in prouincia Parthi fuerũt. Sed hæc melius ex re, & ex tempore constitues. Mihi quidem vsq; curæ erit, quid agas, dum, quid egeris, sciero. Literas ad te nunquam habui cui darem, quin dederim. A te, vt idem facias, peto: in primisq;, vt ita ad tuos scribas, vt me tuum sentiant esse. Vale.

ASCEN. LIbentissime legi tuas literas &c. Cum Cæsar præfecisset Cornificium Syriæ & in ea bellum timeretur aut iam esset, optat Cicero eam rem illi feliciter euenire: postea vero contra bellum Parthicum monet quomodo agere debeat. ostenditq; se cupere scire quid ille hactenus egerit. Ordo est. Ego legi libentissime literas tuas: in quibus fuit mihi iucundissimum, quod cognoui meas: scilicet literas esse redditas tibi. ¶ Non enim dubitabam quin esses lecturus eas libenter; verebar: id est formidabam ne redderentur: scilicet ibi. ¶ Ego cognoui ex literis tuis. Bellum quod est Syria & Syriam prouinciam esse tributam tibi a Cæsare. ¶ Ego volo: id est opto eandem rem scilicet belli & prouinciæ administrationem euenire tibi bene & feliciter. ¶ Quod confido fore: id est futurum ita: fretus, id est confisus & industria & prudentia tua. ¶ Sed quod scribis de suspicione belli Parthici: scilicet quod instare scribis, commouit me sane: id est multum, quia supple cum scilicet ita sit, quod ipse: id est ego per me ipsum: poteram consequi: id est cognoscere. coniectura: id est per coniecturam. tum: id est multo apertius cognoui ex literis tuis. ¶ Itaq; opto ne: id est vt non: illa gens scilicet parthica, non moueat se hoc tempore. dum: id est donec eæ legiones, quas audio duci id est adduci. id est deligi perducantur ad te. ¶ Quod si non habebis copias pares: id est satis magnas ad confligendum non fugiet te: id est memineris, vti consilio M. Bibuli: qui retinuit se oppido munitissimo, & copiosissimo tandiu quandiu Parthi fuerunt in prouincia. ¶ Sed constitues hoc: id est quid de hoc sit faciendum melius ex re: id est ex dispositione negocii, & ex tempore, id est qualitate temporis. ¶ Quid: id est certe, quid agas erit mihi curæ vsq;: scilicet illud tempus dum sciero quicquid egeris. Nũquam habui cui darem literas ad te, quia dederim. ¶ Peto a te vt facias idem: id est simile. ¶ Et sup. peto in primis vt scribas ad tuos ita, vt faciant me esse tuum. Vale.

¶ Gratæ

HVBER. GRatæ. Cũ pficisceref Cornificius p Campaniã noluit diuertere in Sinuessanũ villam Ci. quare Ci. iocãs dicit villam suam paruã nõ passurã hanc iniuriã, nisi recompensauerit oĩa in Cumano & Pompeiano. Postremo rogat Cornificium: vt se lrĩs lacessat, se.n. facilius posse rñdere q̃ puocare pp occupationes, sed si fuerit ignauus in scribẽdo, se vltro eum puocaturũ, ne & ipse iners fiat. ¶ Diuersoriolũ: hospitiolum. ¶ Sinuessanũ: est aũt Sinuessa ciuitas mediterranea Cãpaniæ, vino satis abũdãs: qđ Sinuessanũ dr. ¶ Villa pu. s. Sinuessanũ. ¶ Cumano & Pomp. villis meis de Cumano alio loco diximus plenius. ¶ παντα περι παντων. i. oĩa de oibus, est autẽ puerbialiter dictum. i. nisi de oibus & singulis: in quibus defecisti in Sinuessano satisfacias in Cumano & Pompeiano, quo velim diuertas. ¶ Lacesses: prouocabis ad scribendũ. ¶ Vt es. s. cessator, vel piger. ¶ Inertiam. s. mihi. ¶ Plura. scribam. ¶ Exaraui: scripsi: sed scribere est ẽt ex ingenio facere: exarare vero tm̃ figuras literarũ facere quasi ergo hæc non sit epistola: dixit exaraui, & non scripsi.

Diuersoriolum — Sinuessanum — Lacessere — Scribere — Exarare

M. Cicero Cornificio Collegæ S. 19

GRatæ mihi tuæ literæ, nisi q̃ Sinuessanum diuersoriolum cõtempsisti. Quam qdem contumeliam villa pusilla iniquo animo feret, nisi in Cumano, & Põpeiano reddideris παντα περι παντων. Sic igitur facies, meq; amabis, & scripto aliquo lacesses. Ego enim respondere facilius possum, q̃ prouocare. Quod si, vt est, cessabis: lacessam, ne tua ignauia etiam inertiã afferat. Plura ociosus, hæc, cum essem in senatu, exaraui. Vale.

ASCEN. GRatæ &c. Iocat̃ q̃ in villam suã non diuerterit, & ad scribendum inuitat dicens. Literæ tuæ fuerunt gratæ mihi nisi q̃ contempsisti diuersoriolũ Sinuessanum. i. quod habeo Sinuessæ. ¶ Quam quidem contumeliam villa .i. domus mea iustitiæ pusilla. i. exigua feret iniquo animo, alludit ad pauperes qui se contemni ægre ferunt, ni i. reddideris. i. sis redditurus in Cumano & Pompeiano, sup. diuersoriis meis. παντα. i. omnia. περι. i. de παντων. i. omnibus. Tu igitur facies sic, & amabis me, & lacesses. i. prouocabis aliquo scripto. Ego enim possum facilius respondere quam prouocare. ¶ Quod si cessabis vt es. s. tardus ad scribẽdũ, ego lacessam. i. puocabo ne ignauia tua afferat etiam sup. mihi inertiam. ¶ Plura sup. scribam ociosus, ego exaraui. i. scripsi hæc cum essem in senatu. Vale.

M. Cicero Cornificio. S. D. 20

CAius Anitius familiaris meus, vir omnibus rebus ornatus, negociorũ suorũ causa legatus est in Africam legatione libera. eũ velim rebus oibus adiuues, operamq; des, vt q̃ commodissime sua negocia cõficiat. In primisq;, quod ei charissimũ est, dignitatem eius tibi cõmendo. Idq; a te peto, quod ipse in puincia facere sum solitus nõ rogatus, vt omnibus senatoribus lictores darem: quod idem acceperã, & cognouerã a summis viris factitatum. Hoc igitur mi Cornifici facies: cæterisq; rebus oĩbus eius dignitati, reiq;, si me amas, consules. id erit mihi gratissimum. Da operam, vt valeas.

HVBER. CAius Anitius. Commendat Ci. hac epistola Cornificio pfecto Africę. C. Anitiũ familiarẽ suum proficiscẽtem legatum in eam prouinciam pp negocia quædam sua. Rogat autem Corni. vt eũ oibus rebus adiuuet vt possit negocia sua commodissime conficere, deinde commẽdat etiam eius dignitatem rogans vt ei lictores det, q̃ se sua spõte facere consuetum esse dicit: cum præfuisset Ciliciæ: quia intellexerat summos viros id fecisse. ¶ Omnibus rebus: virtutibus: doctrina, ingenio, nobilitate, & cæteris similibus. ¶ Libera, larga, quia non est præscriptum tantum vnum negociũ agendum, sed quicquid necesse fuerit in prouinciam. ¶ Non rogatus, sponte mea. ¶ Acceperam, intellexeram. ¶ Factitatum hoc, vt des ei lictores, de qua dictione alio loco plene dictum est.

ASCEN. CAius. cõmendat Cornificio præfecto Africæ. C. Anitium familiarem suũ dicens. C. Anitius familiaris meus vir ornatus omnibus rebus, legatus est in Africam legione libera, quia causa negociorum suorum non publicorum. Velim adiuues eum rebus omnibus, & des operam vt conficiat. id est perficiat negocia sua, q̃ commodissime, & in primis commendo tibi dignitatem eius, quod scilicet eam esse commendatam est ei charissimum. Et peto a te, id quod ipse: id est ego solitus sum facere in prouincia non rogatus, vt darem. id est solitus sum dare lictores. id est ministros publicos omnibus senatoribus: id est senatorii ordinis viris quod est quia acceperam idem. s. beneficium: scilicet ab aliis & cognoueram id factitatum: id est frequenter factum, a summis viris. ¶ Tu igitur o mi Cornifici facies hoc, q̃ consules: id est prouidebis & proderis, cæteris rebus eius omnibus, & dignitati & rei eius si amas me, id erit gratissimum mihi. Da operam vt valeas.

M. T. C. S. P. D. Cornificio. 21

NOs hic cum homine gladiatore omniũ nequissimo collega nostro Antonio bellum gerimus, sed non pari conditione, contra arma verbis. At etiam de te concionatur: nec impune: nam sentiet, quos lacesserit. Ego autem acta ad te omnia arbitror perscribi ab aliis. A me futura debes cognoscere, quorũ quidẽ non est difficilis

HVB. NOs hic. Occiso Cæ. scribit Cic. se habere magnum negocium & bellũ cum C. Antonio. M. Ant. fratre, sed se agere verbis, illum armis, dicit etiam eum oblocutum esse, de Cornificio, deinde ostendit omnia oppressa eẽ deesseq; decemuiris bonis & patriæ defensoribus. Brutos enim & Cassium & cæteros interfectores Cæ. abesse a patria, se autem defensurum remp. quantum in se erit. Deinde dicit quid decretum sit a senatu de prouinciis: in quas quidem volebat nouos successores mitti, quod dicit Cic. non placuisse senatui te ita sentiente, ne prouinciæ traderentur, nisi iis, qui ex senatusconsulto missi essent ad succedendum. Superiores oẽs eplæ ad Cornificium vñr scriptæ fuisse ante mortem Cæs. sequentes vero post eius mortem. ¶ Collega nro. nõ in auguratu, vt qdã falso putãt, sed collega quõdã. s. in cõsulatu meo oppressi. ¶ Catilinã, tunc. n. C. Anto. collega fuit Cice. ¶ Verbis. s. gerimus bellum. ¶ Contra arma, quia ille telis mihi minatur, & sic est declarationis imparis cõditionis. ¶ Concionatus est. orationem habuit. ¶ De te, tibi detrahendo. ¶ Quos: quales viros. ¶ Quorum, futurorum.

ASCEN. NOs &c. Scribit se post cędem Cęs. hr̃e magnũ bellũ cũ Ant. sed se agere verbis, illũ armis. Queritur q; rẽp. desolatã cũ Bruti & Cass. absint. Deinde scribit de decreto senatus, vñ hæc epla scripta paulo post necẽ Cæsaris, superiores ante eã. Ordo est. Nos gerimus hic bellũ cũ Ant. collega nro. i. cõsenatore, hoie gladiatore. i. vili & gladiatorio aio arma tractãti, vtpote nequissimo oium. Sunt q putent Cice. de collega consulatus sui loq quod minime placet. Sed gerimus bellũ cõdõne non pari. i. impari vtpote verbis contra arma. ¶ At. i. Ant. concionatur. i. verba ad ppl̃m facit. cõtra te, nec impune. i. nõ sine punitione futura, nã sentiet quos, lacesserit. h. d. vt Cornificiũ ad vltionem stimulet. Ego aũt arbitror oia acta pscribi ad te ab aliis. Tu debes cognoscere a me futura, quorũ qdẽ. s. futurorũ cõiectura nõ ẽ difficilis.

HVBER. Cõiectu/ra Tyranno ctoni

CONiectura:iudicium ex quibusdam signis. Boni:defensoris patriæ & libertatis. τυραννοκτονοι. interfectores tyranni tyrannicidæ.s.Brutus & Cassius. Longe gentium, pro longe, nam gentium additio est, sic nusquam locorum & nusquam gentium. Cõualescit, qa solitus est esse timidus & perseuerat. Maiorũ:q ob aĩ magnitudinẽ seruitutẽ ferre non potuerunt. A quo mea culpa abſit.s.in quo non sit culpa mea. Retinendis:in futurum. Retinendæ tuæ di. vt non cogeris discedere, & ex magistratu fieri priuatus. Quicquam iu.aliquid potestatis. Vere:syncere, sine simulatione. In Sempro.cui vt traderes prouinciã ad te scripseram. Illud:quo traderet Sempronio. Magna res est:qa nescimus cui sit hnda fides. Festinarent : accellerarẽt venire.

Chęrippo:ad quem pp festinationem tuorum scribere nõ potui.is erat amicus Ci.in Africa cum Cornificio.

ASCEN. OMNIA sunt oppressa nec boni hñt ducem, & τυραννοκτονοι.i.tyrannicidæ nostri, absunt longe gentium.s.in longinquis regionibus, Pansa & sentit bene & loquitur fortiter. Hircius noster ꝯualescit.s.ex ægritudine tardiꝰ. Quid futurum sit plane nescio. Atq dixerat se futura dicturũ:sed ea duntaxat, quorum non difficilis esset ꝯiectura. Est tamẽ vna spes.P.R.futurum aliquando.i.tandem similem maiorum.i.suorum.i.libertatis vindicem. Ego certe non deero reip.& feram.i.patiar animo forti quicquid acciderit a quo culpa mea absit. Profecto sup.faciam illud quoad potero, hoc est tuebor famã tuã & dignitatẽ. Senatus frequens est assensus mihi ad.xiiii.Cal.Ian.cum.s.ita sit ꝙ est assensus de cæteris rebus magnis & necessariis, tum.i.multo euidẽtius est assensus de prouinciis retinendis ab iis qui obtinerent .s.eas, neq; tradendis cuiquam nisi qui successisset ex senatuscon. Ego censui.i.dicẽdo sniam cui senatus assensus est iudicaui, hæc cum causa reip.tum mehercule in primis causa dignitatis tuæ retinendæ. Quamobrem ego rogo te causa reip.vt ne patiare cui.i.alicui, quicquam iuris in ꝓuincia tua. Atq; & vt referas oĩa ad dignitatem non ad vtilitatem, qua.i.dignitate, nihil põt esse ꝓstantius. Ego agã tecũ vere.i.ex aĩo & aperte vt necessitudo nostra postulat. Si obtemperasses, literis mei in Sempronio.i.in eo, mandaui de Sempronio, tu adeptus esses ab omnibus maximã laudem. Sed illud & præterit & leuius.i.modici momẽti est: hæc res est magna fac vt retineas prouinciam in potestate reip. Ego scripsissem plura nisi tui festinarent. Itaq; velim excuses me Chærippo nostro.s.ꝙ nihil ad eũ scribo. Vale.

coniectura. Oppressa oĩa sunt nec habent ducẽ bõi nostriq; τυραννοκτονοι lõge gentiũ absunt. Pãsa & sentit bene, & loquiť fortiter. Hircius noster tardius conualescit. Quid futurum sit, plane nescio. Spes tamen vna est, aliquando P.R. maiorum similem fore. Ego certe R.P. nõ deero:& quicquid acciderit, a quo mea culpa absit, animo fortiferam. Illud profecto, quoad potero:tuam famam & dignitatem tuebor. Ad XIII. Cal. Ian. senatus frequens mihi est assensus cum de cæteris rebus magnis, & necessariis, tum de ꝓuinciis ab iis, qui obtinerent, retinendis, neq; cuiquam tradẽdis, nisi qui ex S.C. successisset. Hoc ego cum R.P. cã censui, tum mehercule in primis retinendæ dignitatis tuæ. Quamobrem te amoris nostri causa rogo, R.P. causa hortor, vt ne cuiquam iuris in tua prouincia esse patiare:atq; vt omnia referas ad dignitatem, qua nihil potest esse præstantius. Vere tecum agam, vt necessitudo nostra postulat. in Sempronio, si meis literis obtemperasses, maximam ab omnibus laudem adeptus esses. sed illud & præterit, & leuius est. Hæc magna res est. Fac vt prouinciam retineas in potestate R.P. Plura scripsissem, nisi tui festinarẽt. Itaq; Cherippo nostro me velim excuses. Vale.

M.T.C. Cornificio. S.D. 22

OMnem conditionem imperii tui, statumq; prouinciæ mihi demonstrauit Tratorius. O multa ĩtolerabilia locis oĩbus. Sed quo tua maior dignitas, eo, q̃ tibi acciderũt, minus ferenda. Neq; enim, quæ tu pp magnitudinem & animi, & ingenii moderate fers, a te nõ vlciscẽda sunt, etiam si non sint dolenda, sed hæc posterius. Rerũ vrbanarum acta tibi mitti certo scio. ꝙ ni ita putarẽ, ipse perscriberem, in primisque Cæsaris Octauiani conatum: de quo multitudini fictum ab Antonio crimen videtur, vt in pecuniam adolescentis impetum faceret. Prudentes autem, & boni viri & credunt factum, & probant. Quid quæris?

HVBER. OMnem.scribit Ci.se intellexisse ex Tratorio quodam oẽm ꝯdõnem prouinciæ Cornificii, in qua intellexerat eum oppressum esse multa digna, quæ licet non videantur valde dolenda, dicit tamen ei esse vlciscen[illegible], deinde licet sciat Cic.acta rerum vrbanarum mitti ad Cornificiũ:perscribit tñ multa, quæ fiebant, & ab Ant.& ab Octa. de quo dicit magnã esse ip[illegible]ug.aut magno [illegible] odio oĩbus quem dicit tentasse solicitare pecunia legiones quatuor, q̃ ex Macedonia veniebant:vt eas hẽet ad oppressionẽ suę ciuitatis.hæc aũt mala dicit se ita ferre, vt valde sit obligatus philosophię:quę eũ ab oĩ solicitudine abducit & armat cõtra impetus fortunæ.cõmendat postremo diligẽtiã & prudẽtiã Tratorii in rebus Cornificii. O exclamãtis est. Sed quo.dicit ꝙ licet multis locis multa sint tolerabilia, tñ q̃to maior sit dignitas Cornificii:eo minus ei ferẽda esse q̃ acciderũt. Intelligimus aũt aliq̃s molestias sibi factas in ꝓuicia, quas Ci.Cornificio vlciscendas esse dicit. Propter ma.ani.qa quãto q̃sq; est maioris aĩ:tãto moderatius fert iniurias & facilis remittit:vt & Arist.& Ci.scribunt, & Ouid.in li.quem de tristibus appellat. Quo,quisq; est maior, magis est placabilis iræ. Et faciles motus mens generosa capit:ordo est:neq; enim a te vlciscenda sunt:quæ tu propter magnitudinem animi, & ingenii moderate fers. Posterius.scilicet scribemus.

ASCEN. OMnem &c.Dicit ex Tratoria se oĩa intellexisse, quæ intolerabilia quidem sunt, sed quæ speret ab eo vlciscenda. Ordo aũt est. Tratorius tuus.s.amicus demonstrauit mihi oẽm ꝯdõnem imperii tui & statum ꝓuinciæ.s.tuæ. O exclamandi particula, multa intolerabilia oĩbus locis &c. Cætera patent. Sed hoc posterius, sup.scribam &c.

HVB. COnatum.i. M.Ant. In pe.ado. vt vsurparet pecuniam Octauiani, quã cũ Anto.vellet habere dicebat se eam dedisse Dolabellæ ꝑfecto Syriæ & legatis P.R. Credũt factum.s.ꝙ voluerit opprimere Anto.

ASCEN. REerum &c. Hanc epistolam quædam exemplaria habent superiori annexam. In qua scribit acta rerum vrbanarum licet ea putet ad Cornificium mitti. scribit autem præcipue de Antonio & Cæsare Octauiano. Ordo est. Ego scio certo.id est vt certum, acta rerum vrbanarum mitti tibi:quod ni.i.nisi putarem Mire subiĩgit putarem cum se certo scire præmiserit:ipse.i.egomet scriberem sup.ea & in primis sup.scriberem conatum Cæsaris Octauiani.i.Octauii filium, de quo vr multitudini crimen fictum ab Antonio, vt faceret impetum in pecuniam adolescentis.i.derelictã ei testamento a Cæsare:vnde Antonius magnam vim sustulit. Autem.i.sed viri prudentes & boni, & credunt factum scilicet a Cæsare ex animo, & probant.s.commendant. Quid quæris.s.vt multa scribam.

In eo

HVBER. ¶ In eo. Octauiano. ſ Noster familiaris: puto ironice dictum qa esset ab eis alienissimus. ſ Interfectores, qui credebãtur mili ab Octa. ſ Ad VII. Cal. hanc rem vide plenissime apud Appia. ſ In cer. no. quasi iugum quoddã imponere ne posſemus ei resistere. ſ Nullam par. reip. sanæ & saluæ. i. incolumis nõ diminutæ. ſ Id. s. sperare. ſ Abducit. attrahit de laudibus philosophiæ & in officiis suis, & in tusculanis quæstionibus & supra in multis epistolis multa dicit. ſ Quicquam: a quo culpa absit. i. in quo non sit culpa nostra. ſ Probassem: bonum iudicassem.

magna spes est in eo. nihil est, quod non existimetur laudis, & gloriæ cã facturus. Antonius autem noster familiaris, tanto se odio esse intelligit, vt cum interfectores suos domi cõprehenderit, rem pferre non audeat. ad VII. Id. Oct. Brũdusium uenerat, profectus obuiam legionibus Macedonicis quatuor. quas sibi cõciliare pecunia cogitabat, easq; ad vrbem adducere, & in ceruicibus nostris collocare. Habes foemam R. P. si in castris potest esse R. P. In qua tuam vicem sæpe doleo, q nullam partem per ætatem sanæ & saluę R. P. gustare potuisti. Atq; antehac quidem sperare saltem licebat, nunc etiam illud ereptum est. Quæ enim spes est: cum in concione dicere ausus sit Antonius, Canutium apud eos locum sibi quęrere, quibus se saluo locus in ciuitate esse nõ posset. Equidẽ & hęc, & omnia, quę homini accidere possunt, sic fero, vt philosophiæ magnam habeam gratiã, quæ me nõ modo a solicitudine abducit, sed etiam cõtra omneis fortunæ impetus armat. tibiq; idem censeo faciundũ, nec a quo culpa absit, quicquam in malis numerandum. Sed hæc tu melius. Tratorium nostrum cum semper probassem, tum maxime in tuis rebus summam eius fidem diligentiam, prudẽtiamq; cognoui. Da operã vt valeas. hoc mihi gratius facere nihil potes.

M. T. C. S. P. D. Cornificio. 23

EGo nullum locum pretermitto (nec enim debeo) non modo laudandi tui, sed ne ornandi quidem. Sed mea studia erga te, & officia malo tibi ex tuorũ literis, q̃ ex meis, esse nota. Te tamen hortor, vt omni cura in R. P. incũbas. Hoc est animi, hoc ingenii tui: hoc eius spei, quã haberes debes amplificandæ dignitatis tuæ. Sed hac de re alias ad te pluribus. cum enim hæc scribebam, in expectatione erant oia. nondum legati redierant, quos senatus non ad pacem deprecandã, sed ad bellum denuntiandum miserat, nisi legatorum nuntio paruisset. Ego tamẽ, vt primum occasio data est, meo pristino more R. P. defendi: me principẽ Senatui populoq; Romano professus sum: nec postea, q̃ suscepi causam libertatis, minimum tempus amisi tuendæ salutis, libertatisq; cõmunis. Sed hæc quoque te ex aliis malo. T. Pinarium familiarissimum meum, tanto tibi studio commendo, vt maiore nõ possim: cui cum propter omneis virtutes, tum etiam propter studia communia sum amicissimus. Is procurat rationes, negociaq; Dionysii nostri, quẽ & tu multum amas, & ego omnium plurimum. Ea tibi ego non debeo cõmẽdare, sed cõmendo tamẽ. Facias igitur, vt ex Pinarii gratissimi hominis literis tuũ & erga illum, & erga Dionysium studium perspiciamus. Vale.

ASCEN ¶ MAGNA spes est in eo. s. Cæsare, nihil est, quod nõ existimetur esse facturus causa laudis & gloriæ. Ant. aũt noster familiaris: ironia est: intelligit se esse tanto odio, vt cũ deprehenderit interfectores suos. i. ad se interficiẽdũ a Cæs. missos dom. s. suæ nõ audeat pferre. i. diuulgare rẽ. Anto. sup. Venerat ad VII. Idus Octobris. Brundusiũ pfectus. i. egressus obuiã: quatuor legionib9 Macedonicis: quas cogitabat conciliare sibi pecunia, & adducere eas in vrbẽ. i. Romã, & locare in ceruibus nris, vt nobis sint grauamini. Habes. i. intelligis formã reip. si resp. põt esse in castris. In qua. s. re, ego doleo sæpe vicem. i. sortem tuam, q nullã. i. nõ vllã non potuisti per ætatẽ, qa cũ respub. vigeret nimis iuuenis eras, & postquã vir eẽ cœpisti: resp. oppressa fuit, gustare vllã ptem reip. sanæ & saluæ. ſ Atq; licebat quidẽ antehac. i. ante hoc tps: saltẽ. i. ad minimũ: sperare. i. gustare aliqñ partem reip. saluæ & sanæ: nũc ẽt illud. s. sperare talia, est ereptũ. ſ Quæ enim spes est, cum Antonius ausus sit dicere in cõcione. i. sermone ad populũ cõuocatũ Canutiũ q̃rere sibi locum apud eos. s. perditos hoies: qbus te saluo. i. donec fueris saluus, locus non posset esse in ciuitate. ſ Eqdem. i. ego qdem fero & hæc, & oia, quę possunt accidere hoi sic, vt habeã magnam grãm philosophiæ: q̃ nõ mõ. i. nõ solũ abducit me a solicitudine: sed etiã armat me contra oẽs impetus fortunæ, & ego censeo idem faciẽdum tibi: nec numerãdũ quicq̃ in malis. i. quæ vera censenda sunt mala: a quo culpa absit. Id autẽ ex Stoicorum dicit dogmate. ſ Sed tu melius sup. nosti aut dices hæc. ſ Cum. s. ita sit q probassem. i. adprobassem semper Tratorium nostrum. s. coem amicum, tũ cognoui maxime summã fidem, diligentiam & prudẽtiam eius in rebus tuis. Da operam vt valeas. Nihil potes facere mihi gratius, hoc id est quã hoc. s. vt valeas. id autẽ amanter dictũ est. quo addito frustra, immo inepte adderetur. Vale. nam eius loco ponitur: habet q; quandam vim accusationem.

HVB. EGo. scripta est hæc epistola quo tpe Anton. obsiderat Decium Mutinæ. Primũ igitur scribit Cice. se assidue curare & laudes & ornamẽta Cornificii: sed malle quę pro eo agit, ab aliis ad eum referri, q̃ a se scribi. Deinde hortatur eum vt incumbat in remp. Postea vero ostendit nihil esse certi Romæ: quia nondum redierant legati, qui ad Anto. iuerant denunciaturi, vt desisteret ab obsidione, se autẽ dicit diligentissime suscepisse curam tuendæ libertatis. Postremo commendat ei. T. Pinarium quendam procuratorẽ cuiusdam Dionysii, vt amborum causa & Pinarium & negocia omnia, q̃ procurat cõmendata habeat. ſ Animi. s. magni: qui maxime probatur ex defensione reip. ſ Spei: amplificandæ dignitatis: qa nihil magis affert dignitatẽ q̃ protectio reip. ſ Nũcio, mandato. ſ Paruisset, Anto. vt desisteret ab obsidione. ſ Occasio: opportunitas. ſ More meo. vt semper cõsueui. ſ Professus sum: palã obtuli & exposui. ſ Minimum: pusillũ. ſ Propter studia cõia: qa lris & Philosophiæ dat operã: sicut ego. ſ Procurat. gerit. inde pcurator ppie negociorum gestor: quem vulgus factorem appellat. ſ Ea. negocia. ſ Non debeo: quia debent tibi esse cõmendata spõte tua. ſ Illum. Pinarium. ſ Studium: fauorem.

Procurare Procurator

ASCEN. EGo &c. Scripta est hæc epistola quo tpe M. Anto. obsidebat Mutinæ. D. Brutũ, in qua dicit se tueri dignitatem Cornificii: Hortat vt in tempu. incumbat, dicit nihil certi esse Romæ, cum legati ad Antonium missi vt desisteret, nondum redierint, ac demum commendat ei T. Pinarium. Ordo est. Ego nullum id est non vllum, non prætermitto vllum locum: nec enim debeo, non modo laudandi tui, sed ne quidem quod magis liceret: ornandi tui. ſ Sed ego malo mea studia & officia ergo te eẽ nota tibi ex literis tuorum. s. amicorum & familiarium quã ex meis. ſ Tñ ego hortor te: vt incumbas. i. propensus sis oi cura: in rẽp. s. iuuãdã. ſ Hoc. i. incumbere in rẽp, est. s. offm ai tui: hoc est ingenii tui hoc est eius spei, i. ptinet ad eã spẽ dignitatis tuæ amplificã

daꝛ quã debes hre. Sed ſup. ſcribemus aut loq̃mur al's.i.alio tpe, pluribus.ſ.verbis de hac re ad te.n.i.q̃a oia erant in ex pectatiõe, & ita nihil certi neq; pacti, cũ ego ſcribebã hec. Legati.ſ.ad Ant.miſſi nõdũ redierãt, quos ſenatus miſerat, nõ ad pacẽ deprecandã.i.pcibus impetrãdam, ſed ad bellũ denũciandũ.i.indicendũ: niſi.ſ. Antonius pãruiſſet nũcio.i. mãdato: legatoꝝ. Ego tñ vt primũ occaſio data eſt.ſ.libere loquẽdi: defendi rẽp. more meo pſtino.i.in priore ſtatu ſolue to, & pfeſſus ſum me, principẽ ſenatus P.R. neq; amiſi poſtea q̃ ſuſcepi cãm libertatis.ſ.tuẽdæ. Sed ego malo te cogno ſcere: quoq;.i.ẽt hæc ex alis. Ego cõmẽdo tibi Titũ Pinariũ familiariſſimũ meũ tãto ſtudio.i.voluntate: vt nõ poſſim .ſ.eũ cõmendare, maiore.ſ.ſtudio. Cui ego ſum amiciſſimus cũ.ſ.ita ſit q̃ pp oẽs artes, tum ẽt pp ſtudia cõia.ſ.in remp. Is.ſ.Pinarius pcurat.i.quod dicũt ſolicitat, rõnes & negocia Diony.ii noſtri.ſ.cõis amici: quẽ &.i.ſimul tu amas multũ & ego amo pluimũ.i.abũdantiſſime oium. Ego nõ debeo cõmendare tibi ea.i.eiuſmodi.q̃ mihi tantopere ſunt cordi, ſed tñ cõmẽdo. Tu igit facies vt pſpiciamus.i.euidẽter cognoſcamus ex lrĩs Pinarii hoĩs gratiſſimi ſtudiũ.i.fauorẽ dĩ ligentem tuũ, &.i.ſimul erga illũ.ſ.Pinariũ tanq̃ ſolicitatorẽ & procuratorẽ, q̃ ſi rem amici bene pcurauerit emolumen tum ab eo ꝯſequeretur, &.i.ſimul erga Dionyſium.ſ.communem amicum: cuius rationes & negocia ille agit. Vale.

HVBER. Liberalibus. Docet Ci.quã diligẽter egerit cãm Corni ficii, & ut multum Cornificii lrę approbatæ ſint: q̃s Panſa recitauerat. Deinde idẽ dicit rẽ decretũ, de pro uinciis retinendis, quod et dixit, ſupra in alia epla, poſtea vero admittit ex u'atione, quã ille de Sempronio fecerat, & oñdit ſe non deſuturũ reip. quæcunq; fortuna futura ſit, nec ſe defatigatũ iri. Poſtremo cõmẽdat ei quoſdam amicos ſuos: q̃ habuerant hæreditatẽ in Africa, q̃ ei impediebãt a quodam Erote Turii teſtatoris liberto. ¶ Liberalibus. die feſto Liberi patris. ſunt qui putãt principiũ huius eplę eſſe, Literas accepi. Liberalibus aũt finem pcedentis: quod ego non probo, ſed puto Liberalibus eſſe principiũ huius eplę. ¶ Altero vigeſimo.i.quadrageſimo. ¶ Cornificius. filius tu'. ¶ Quinquatribus: die feſto Mineruæ, de hac dictione plura diximus alio loco. ¶ Nõ iuſ.m.nõ repugnante natura.i.ma gna gratia & ſapientia. ¶ Minerua nr̃a: nſm ingeniũ nr̃a cõ ſuetudo die. nõ p rep. ſed alluſit ad Miner. Phidiæ, q̃ in at ce poſita erat tanq̃ cuſtos vrbis, ita dicit ſuam Mineruã cu ſtodem eſſe vrbis. ¶ Turbo: impetus maloꝝ. ¶ Deiecerat: op preſſerat terruerat minis. ¶ Reſtituerat: rediter in priſtinum ſtatum. ¶ Panſa credo aliũ eſſe quã cõſulem, q̃m conſul iam pe rierat, vt infra hac epla. ¶ Sũmo gaudio.ſ.ſenatus. ¶ Offen ſione, moleſtia. diſplicentia. ¶ Minotauri, per contemptũ ap pellauit Anto. minotauꝝ a ſimilitudine feritatis: nã quod ſequit.i.clauis & tanti nõ puto eſſe textum Ci. alius codex hẽt Caluiſii & Tauri, q̃ puto eſſe oia ppria, ſed nõ probo. ¶ Clementior.ſ.fuit. q̃a non ſentiebat eos notãdos infamia. ¶ Cunctantibus: ceſſantibus. ¶ Mihi eẽ aſſenſus ſenatus, vt ſupra in epiſtola q̃ incipit. Nos hic cum hoie. ¶ Labefactare:

M.T.C. S.P.D. Cornificio.

Liberalibus lras accepi tuas, quas mihi Cor nificius altero uiceſimo die, vt dicebat red didit. Eo die nõ fuit ſenatus, neq; poſtero. Quinquatribus freq̃nti ſenatu cãm tuã egi nõ inuita Minerua. Et.n.eo ipſo die ſenatus decreuit, vt Minerua nr̃a, cuſtos vrbis, quã turbo deiecerat reſ ſtitueretẽ. Pãſa tuas lras recitauit. Magna ſenat' appro batio ꝯſecuta eſt cũ ſummo gaudio, & offenſione Mi notauri.i. Caluiſii & Tauri. Factũ de te S.C. honori ficũ. poſtulabat aũt, ut ẽt illi notarẽtur: ſed pãſa clemẽ tior. Ego mi Cornifici q̃io die primũ in ſpem libertã tis ingreſſus ſum, & cũctãtibus cæteris ad XIII. Cal. Ian. fundamenta R.P. ieci eo ipſo die prouidi multũ; atq; habui rõnẽ dignitatis tuæ. Mihi.n.eſt aſſenſus ſe natus de obtinendis puĩciis. Nec uero poſtea deſtiti labefactare eũ, q ſumma cũ tua iniuria, contumeliaq; R.P. prouinciã abſẽs obtinebat. Itaq; crebras, vel po tius quotidianas cõpellationes meas non tulit, ſeq; in vrbem recepit inuitus: neq; ſolum ſpe, ſed certa re iã, & poſſeſſione deturbatus eſt. Meo iuſtiſſimo, hõeſtiſſi moq; ꝯuitio te tuã dignitatẽ ſũma tua virtute tenuiſſe, puĩciæq; honorib' ãpliſſimis affectũ, vehementer gau deo. Q̃d te mihi d̃ Sept. purgas, accipio excuſationẽ:

Labefactare comouere, a pposito auertere. ¶ Eum non dicit q̃s fuerit, ſed intelligimus aliquẽ fuiſſe, q̃ noluiſſet ſuccedere Cornificio eo inuito, ſicut & Sempronius, de quo infra. ¶ Cõpellationes, ſermones reprehenſiones. ¶ Deturbatus. deiectus, vt pup/ pi deturbat ab alta. ¶ Conuitio: reprehẽſione, q̃d nõ diceret eũ ſibi appetere, q̃d erat tuũ. ¶ Tenuiſſe: conſeruaſſe. ¶ Purgas, excuſas, q̃ non tradideris ei puinciã, licet ex ſenatuſcõ. eã peteret, vt penultima epiſtola huius lib. videbimus,

Cõuitiũ

ASCEN. Liberalibus &c. Narrat vt diligenter egerit cãm Cornificii, & vt lrę eius cõmẽdatæ fuerint cũ eas Panſa recitaret. Deinde dicit decretũ eſſe prouinciis retinendis. Admittit excuſationẽ de Sẽpronio, pollicetur ſe reipubl. nõ defu turũ, ac demũ cõmẽdat amicos ſuos, q̃ hæreditatẽ habebant in Africa. Ordo eſt ego accepi lras tuas liberalibus.ſ. feſtis.i.die liberalium, quas Cornificius tuus.ſ.filius reddidit: vt dicebat altero vigeſimo die.i.quadrageſimo die poſtq̃ ſcriptæ erant. Senatus nõ fuit.ſ.habitus collectus eo die.ſ.liberaliũ, neq; poſtero.i.pximo ſequenti. ¶ Ego egi cãm tuã frequenti ſenatu.i.cũ multi addeſſent ſenatores, q̃nquatribus.i.feſtis Mineruæ: q̃ quinto quoq; anno celebrabant nõ inui ta Minerua.i.naturali ingenio aſtipulãte, alludit aũt ad quinquatria quaſi Minerua eo die pcipue fauerit. ¶ Et.n.ſena tus decreuit eo die, vt Minerua noſtra.i.facunda ſapientia cuſtos vrbis ſ: vt patuit in detectione ꝯiurationis catilinarię q̃m turbo.i.tumultus belli ciuilis deiecerat.i.de ſede ſua expulerat, vt turbo.i.vis ventoꝝ deiecerat prius Mineruam Phidiæ opus, q̃ in arce poſita fuerat tanq̃ cuſtos eiuſdẽ eã ergo alludit Panſa recitauit lras tuas. Magna approbatio ſe natus eſt ꝯſecuta cũ ſũmo gaudio, & cũ offenſione Minotauri.i.clauis & tauri: ſic ferre textus hñt nõ nullis dicẽtib' nõ eſſe verba Ci. ſed adſcititia. qd facile crederẽ ſi minotauꝝ in pprio ſignificatu accepiſſet. ſed q̃a metaphoticos nõ odo ſum vertẽ rẽ aptẽ Minotauri igit, videlicet Antonii.i. Clauis & Tauri.i.q̃ claue potẽtię rẽp. occludere vult: & cornu bus tauri.i.petulãtiæ ſuæ ipingere, ſicut Minotaurus labyrintho iclũſos opprimebat. Senatuſc. honorificũ factũ ſup.ẽ de te ẽt.i.ſed poſtulabat.ſ.a me aut ab iis, q̃ cãm tuã agebãt, vt ẽt ill'i.ſ.quos criminat'es notarent.ſ.infamia, ſed Pãſa, vt putat iunior nõ ꝯſul q̃ iã ceciderat i plio, ſup. fuit. Clemẽtior.i.nimis clemẽs, Ego o mi Cornifici quotidie ingreſſus ſum primũ i ſpẽ libertatis.ſ.publicę, & cęteris cũctãtib'.i.heſitãtib', & imorãtib' vt dubiis qd ageret ieci fundamẽta reip.i. icepi facere q̃ ptinebãt ad ſtatũ reip. ad.XIII. Cal. Ian. aut Iam ia.mẽſ. eo die puidi pſpexi multũ: atq; hũi rõnẽ dignita tis tuæ. Eni.i.q̃a, ſenatus ẽ aſſenſus mihi de puĩciis obtinẽdis. Nec vero deſtiti poſtea labefactare.i.debilitare & ab illi tuto amouere eũ.ſ.quẽ noſti q̃ abſẽs obtinebat puĩciã cũ ſũma iniuria tua, & ꝯtumelia reip. Itaq; ipſe nõ tulit.i.ñ potuit pferre ꝯpellatões.i.moleſtatões verbales aut icrepatões meas crebras v'l poti' quotidianas. & ipſe iuit' recepit ſe i vrbẽ. Neq; ſolũ deturbat'.i.eiect' ẽ ſpe, ſed ẽt certa te q̃ p.i. poſſeſſiõe.ſ.puĩcię quã iã tenebat. Ego gau. veh. te tenuiſſe con uitio.i.icrepatõe mea iuſtiſſimo & hõeſtiſſimo.ſ.mihi inferẽti, nã ei cui iculerã, dignitatẽ tuã, virtute tua.i.p virtutem tuã, & affcm eẽ ãpliſſimis honotib' puĩciæ. Q̃d.i.q̃a, tu purgas te mihi de Sept. accipio.i. approbo excuſationẽ.ſ.tuã

¶ Fuit

HVBE.

¶FVIT quoddã tp̃s græ.ser.i.fuit quoddã tp̃s,quo cũ essemus in seruitute in Græcia mallemus viuere. ¶Rapiebar, ferebar,celerrime ibã. ¶Cũ Ethesiæ:q̃.i bonos ciues.i.cũ vẽti Ethesiæ tãq̃ hñtent sensum, & essent ciues boni,noluerũt me seq,qa relinq̃bã rẽp. Boni.n.ciues relinq̃ntẽ rẽp.ꝓseq nõ dñt,sicut Cic.in Lælio de aicitia oñdit. De ethesiis diximus li.ii. ep̃la ad Cœliũ Ruf.q̃ incipit.Nõ potuit accuratius agi,in fine. ¶Auster:vẽtus meridionalis,q & notus dr̃. ¶Aduersus: ꝯtrarius nauigatiõi meæ. ¶Retulerũt:reportauerũt,retroduxerũt. ¶Tribules.i.ad tuos q̃ sunt eiusdẽ trib⁹. ¶In sum.ser. i.cũ reliq oẽs eẽnt serui ego solus sui liber,q sine vllo timore in Ant.reip.inimicũ vehemẽtissime iuectus sum. ¶Sic.tanta

Auster notus

fuit.n.illd̃ quoddã græcũ tp̃s seruitutis.Ego tuoꝝ cõsilioꝝ author,dignitatisq; fautor,iratus tp̃ibus,ĩ Græciã desperata libertate rapiebar,cum me Etesię,quasi boni,ciues,relinquẽtem R.P.prosequi noluerunt:austerq; aduersus maxĩo flatu me ad tribuleis tuos Rhegyum retulit:atq; inde vẽtis,remisq; in patriam oĩ festinatiõe ꝓperaui,postridieq; in summa reliquorũ seruitute liber vnus fui.Sic sum in Antoniũ inuectus, vt ille nõ ferret, oẽmq; suũ vinolentũ furorẽ in me vnũ effunderet,meq; cũ elicere vellet ad cædis cãm,tum tẽtaret insidiis:quẽ ego ructantẽ,& nauseantẽ cõieci in Cæsaris Octauiani plagas.Puer.n.egregi⁹ p̃sidium sibi primũ,& nobis,deĩde summæ R.P. cõparauit. qui nisi fuisset,Antonii reditus a Brundusio,pestis patrię fuisset.Quæ deinceps acta sint,scire te arbitror.Sed redeamus ad illud,vnde diuertimus.Accipio excusationẽ tuam de Sẽpronio.neq;.n.statuti qd in tãta pturbatõe hr̃e potuisti.Nũc hic dies aliã vitã affert,alios mores postulat,vt ait Terẽ.Quãobrẽ mi Quinte cõscẽde nobiscũ,& qdẽ ad puppim. Vna nauis est iã bonoꝝ oĩum:quã qdem nos damus operã vt rectam teneamus,vtinã ꝓspero cursu.sed quicunq; vẽti erũt, ars nr̃a certe non aberit.Quid.n.p̃stare aliud virtus põt:Tu fac,vt animo magno sis, & excelso, cogitesq; oẽm dignitatẽ tuã cũ R.P.cõiunctã esse debere.P.Luceium mihi meũ cõmẽdas,quẽ,quibuscũq; rebus potero,diligẽter tuebor.Hirciũ qdẽ,& Pansam collegas nostros,hoĩes in cõsulatu R.P. salutareis alieno sane tp̃e amisimus,R.P.Antoniano qdẽ latrocinio liberata,sed nõ dum oĩno explicata:quã nos,si licebit,more nr̃o tuebimur:q̃q̃ admodũ sum⁹ iã defatigati.Sed NVLLA lassitudo ipedire offm̃,& fidẽ debet. Verũ hæc hactenus.Ab aliis te de me,q̃ a me ipso, malo cognoscere.De te audiebamus ea,q̃ maxime vellemus. De Cn.Minutio quẽ tu q̃busdã literis ad cœlũ laudib⁹ extulisti,rumores duriores erãt.Id quale sit,omninoq; quid istic agatur,facias me velim certiorem.

M.T.C. Cornificio S.

Q.Turius,q in Africa negociatus est,vir bonus,& honestus, hæredes fecit similes sui Cn.Saturninũ,Sex.Aufidiũ, Cn.Anneũ, Q.Cõsidiũ Galliũ,L.Seruiliũ Posthumũ, C.Rubellinũ.Ex eoꝝ oꝛõne intellexi, gratiarũ actione eos magis egere,q̃ cõmẽdatione. tãta.n. liberalitate se tua vsos p̃dicabant, vt iis plus a te tributum intelligerẽ,q̃ ego auderẽ te rogare.audebo tñ.Scio.n.q̃tũ põderis mea cõmendatio sit habitura.Quare a te pero,vt ad eã liberalitatẽ,qua sine meis lr̃is vsus es,q̃maximus his lr̃is cumulus accedat. Caput autẽ est meæ cõmẽdatõis,ne patiare Erotẽ Turiũ Q.Turii liberũ, vt adhuc fecit, hr̃ditatẽ Turianã auertere: cæterisq; oĩbus rebus hẽas eos a me cõmendatissimos.Magnã ex eoꝝ splẽdore & obseruãtia capies voluptatẽ. Qd vt velis,te vehemẽter ẽt atq; etiam rogo.

ꝯtentione, & vehemẽtia oꝛonis. ¶Vinolẽtũ: qa supra dixit cũ euomuisse i senatu. ¶Effundere:euomere. ¶Elicere:trahere. ¶Ructãtẽ,ructus emittẽtẽ:sunt.n.ructus crepitus vẽtosi q̃ ore remittunt̃ ob crapulã & nimiã repletionẽ. ¶Nauseantẽ,nauseã hñtẽ.i.vomitũ. Dr̃ aũt nausea a nautea,q̃ est aq̃ de coriis:vel verius sñia,licet Põp.videat̃ dicere nauteã a nausea dictã. ¶Qui.Octauianus. ¶Reditus. Antonii a Brũdusio fuisset pestis p̃riæ.i.Antonius a Brũdusio reuersus: quo iuerat:vt supra visum est, & scribit Ap. vt q̃tuor legiões ex macedonia redeũtes sollicitaret, euertisse patriã:sed Octauianus ei restitit. ¶Statuti qd.i.aliqd deliberati. ¶Ad pup.in q̃ parte nauis solet stare gubernator.q.d.nõ in p̃rã, vt regaris, sed in puppim, vt regas. ¶Vna na.cõparat:vt sæpius notauimus supra rep.naui. ¶Alieno incõmodo:cũ maxime eẽnt necessarii reip. ¶Amisimus:fuerãt.n.iterfecti in p̃lio mutinẽsi. ¶Expli.qa sunt adhuc,q putent̃ recepturi Ant. qd̃ pp Lepi. vr̃ dixisse:q, vt supra dixim⁹, An.fugiẽtem recepit. ¶Cn. Minutio:is tũc erat in Africa,puto aũt eũ eẽ:quẽ postea p̃torẽ vrbis in foro ꝯcionãtẽ,cũ Ant.eẽt triũuir:milites Ant. interemerũt. ¶Q.Turius:vltima ps ep̃læ:in qua cõmendat hr̃des Q.Tu.amicos suos, & viros optimos. ¶Caput. summa. ¶Erotẽ:nomẽ ꝓpriũ liberti: græce aũt signat amorem. ¶Auertere:auferre,eripe. ¶Hæredibus,quos Turius sibi instituit. ¶Quod vt ve.i.hr̃e eos commendatissimos.

Effundere Ructus

Nausea Nautea

Erotes

¶Enim.i.qa:illud tp̃s fuit quoddã tp̃s græcũ.i.quo viuẽdũ fuit nobis in Gręcia seruitutis.i.eo q eẽt tp̃s seruitutis, & nõ licebat nobis libere viuere in p̃ria. ¶Ego author.i.approbator consilioꝝ tuoꝝ, & fautor dignitatis tuę & natus tp̃ibus.i.q̃litati tp̃oꝝ,rapiebar in græciã libertate desꝑatã cũ Ethesiæ.s.vẽti illi a tergo eũtib⁹ ĩ Gręcia ab Italia flãtes q̃si boni ciues.i.tãq̃ eẽnt bõi ciues,noluerũt ꝓseq me relinq̃ntẽ rẽp.i.noluerunt a tergo flare, & auster.s.vẽtus aduersus.i. ꝯtrarius retulit me maximo flatu Rhegiũ.i.ad illud oppidũ in ora Siciliæ:ad tribules tuos.i.eos q tecũ eiusdẽ sũt trib⁹: atq; ꝓperaui ide.i.Rhegio vẽtis & remis oĩ festinatõe ĩ patria,qñ aliqd plena opa & sũma ꝓparatiõe fecerimus pulchre remis, & velis nauare dicemur, & ego postridie.i.die seq̃nti ingressum meũ, ego vnus.i.solus sui liber, in sũma seruitute alioꝝ.Ego sic.sum inuectus in Ant.i.tã vehemẽter criminatus sum Anto. vt ille nõ ferret, & effunderet, oẽm furorẽ suũ vinolentũ.i.ꝯtractũ ex ebrietate,cui sæpissime indulgebat, vnũ me vellet tñ.i.sit̃,elicere.i.foras attrahere me ad cam cædis.i.vt me interficeret:tũ.i.simul,tẽtare.i.circũuenire in vrbe insidiis.quẽ eructãtẽ & p.i.nauseãtẽ ego ꝯieci.i.ꝯtudi & repsi:in plagas.i.in me retia tanq̃ feræ rensa Cæs.Octauiani.i.de domo Octauioꝝ.Sæpe tñ Octauius q̃ Octauianus dr̃:aut in plagas.i.vulnera hoc est detrimẽta ab Octauiano illata.Puer.n.egregius,postea tñ mutauit aium, & Cic.proscribi p̄misit,cõparauit p̃sidiũ.i.custodiã militarem, primũ sibi, & nobis, deinde summæ.i.vltimæ saluti reip.qui.s.Cęsar nisi fuisset:reditus Ant.Brũdusio fuisset pestis p̃rię.Ego arbitror te scire q̃ acta sunt deinceps.Sed redeam⁹ vñ diuertimus.Accipio excusationẽ tuã de Sempronio: neq;.n.potuisti hr̃e qd.i.aliqd statuti.i.firmi ꝓpositi ĩ tãta pturbatõe. Nũc vt ait, Ter.i.Simo Terẽtia.i andria.hic dies defert aliã vitã, & postulat alios mores, Quãobrẽ o mi.Quinte,gaudẽt ꝑnoĩe molles auriculæ:vt dicit Hor.ꝯscẽde nobiscũ & qdẽ. ¶Ad puppim.i.summa gubernacula. Vna nauis est iã oĩum bonoꝝ,quã qdẽ.s.nauẽ,nos damus operã, vt teneamus rectã.vtinã sup.in cursu ꝓspero. ¶Sed qcũq; venti erant siue prosperi,siue aduersi:certe ars nostra non aberit. ¶Quid.n. põt virtus pręstare aliud.s.q̃ obniti aduersis, & decẽter vti prosperis.q.d.nihil. ¶Tu fac, vt sis aio magno, & excelso

ASCEN.

& cogites oẽm dignitatẽ tuã debere esse cõiũctã:cũ rep. Tu cõmẽdas mihi P. Lentuliũ meũ.s.summũ amicũ,quẽ ego tue bor.i.ptegã:diligẽter qbuscũq; rebus potero. Nos qdẽ amisimus:tpe sane.i.multũ,alieno.i.importuno. Hirciũ & Pãsam collegas nfos.i.nobiscũ senatores & reip. defensores:hoies salutares reip.in cõsulatu.s.suo. Amisimus inqt. Repu.qdẽ.i. certe liberata latrocinio Antoniano,qa Anto.i fugã versus erat:sed nõdũ explicata.i.expedita oino.s curis & æmulatio nibus:quã.s.rẽp.nos tuebimur mos nfo,si licebit,q̃q̃ nos sum⁹ admodũ.i.valde defatigati.i.ad extremã potẽtiã vsq; fati gati:sed nulla lassitudo debet ĩpedire officiũ,& fidẽ.s.in rẽpu. Ego malo te cognoscere de me ab aliis q̃ a meipso. Nos au diebamus.s.cũ has scriberẽ,de te ea,q̃ vellemus maxie.i.optima. Rumores erãt duriores.i.ñ satis,boni de Cn. Minutio, quẽ tu extulisti ad cœlũ laudibus.i.laudãdo eũ sup.in qbusdã lris.s.tuis. Velim sup. vt facias me certiorẽ, q̃le sit id.s.qd rumores sparierũt de Minutio & oino,qd agaẽ istic.s.vbi tu:es. ¶ Quitus Turius vir bonus & honestus q negociatus est .i.mercati rã agit in Africa,fecit hæredes similes sui.i.viros bonos & honestos,Cn. Saturniũ Sextũ Aufidiũ. Cn. Anne ium. Q. Corfidium Gallũ. L. Sertulium. Posthumanũ C. Rubellium. ¶ Ego intellexi ex oratione.i.verbis eo⁊,eos magis egere actione gra⁊.s.tibi agenda⁊,qua cõmendatiõe. Prædicabant enim se vsos tãta liberalitate tua,vt ego intelligerẽ plus tributũ esse iis a te,q̃ ego auderẽ rogare.s.a te:tñ audebo.s.rogare. Scio enim quantũ ponderis cõmendatio mea sit habitura Quare peto a te:vt quã maximus cumulus.i.sumũ incremẽtũ accedat his lris meis.i.pp has lras meas. Sũt.n. septimi casus nõ datiui,ad eã liberalitatẽ qua vsus es sine lris meis. Aũt.i.sed:caput.i.principale ppositũ: cõmẽdationis meæ est,ne patiare Erotẽ Turiũ Libertũ Q. Turii auertere.i.a veris hæredibus ad se trahere,hæreditatẽ Turianã.i.quã Q. Turius reliq;,vt fecit adhuc, & habeas eos cõmendatissimos a me sup.in cæteris rebus oibus. ¶ Tu capies magnam voluptatẽ ex splẽdore.i.honestate vitæ, & ex obseruantia.i.cultu eo⁊,quo te obseruabũt & colent. Quod vt velis, ego rogo te ẽt atq; ẽt.i.ite⁊, atq; ite⁊ vehementer. Vale.

M.T.C.S.P.D. Cornificio, 24

SEx. Aufidius & obseruantia, qua me colit, cedit ad pximos:& splẽdore equitis Ro.ne mini cedit. Est aũt ita tẽperatis,moderatisq; moribus,vt summa seueritas, summa cũ humanitate iungaẽ. Cuius tibi negocia,quæ sunt in Africa,ita cõ mendo,vt maiore studio, magi sue ex animo cõmen dare non possim. Pergratũ mihi feceris,si dederis ope rã,vt is itelligat meas apud te lras maximũ põdus ha buisse. Hoc te vehementer mi Cornifici rogo. Vale.

HVBER. SExtus Aufidius:cõmẽdat Ci. Cornificio Sextũ Aufi diũ eqtẽ Ro.p hæreditate Turii obtinẽda:p qua ẽt cõ mẽdauit i fine pcedẽtis eplæ cũ suis cohæredib⁹. ¶ Acce dit ad pximos.i.inter pximos potest enumerari. ¶ Est aũt: laudat eum a moribus & a virtutibus animi.

ASCEN. SExtus &c. Commendat Cornificio Sextum Aufidiũ equitem Ro.pro hæreditate Turii obtinenda: pro qua etiam commendauit eum in fine præcedentis eplæ cum aliis cohæredibus. ¶ Ordo est. Sextus Aufidius. &.i.pariter accedit ad proximos.i.mihi coniunctissimos, obseruantia .i.veneratione,qua me colit, & nemini cedit.i. partem vni cuiq; splendore equitis Ro. Est autem moribus ita tempe ratis & moderatis, vt summa seueritas.i.grauitas & rigor:iungatur cum summa humanitate.i.clementia. Cuius nego cia,quæ sunt in Africa,ego commendo tibi ita,vt non possim commendare sup. ea: maiore studio ve pro vel: magis ex aio. ¶ Tu feceris mihi pergratum,si dederis operam,vt is intelligat literas meas habuisse maximum pondus,i. plurimũ valuisse apud te. ¶ O mi Cornifici ego rogo te hoc vehementer. Vale.

M.T.C.S.P.D. Cornificio. 25

ASsentior tibi eos, quos scribis Lilybæo mi nati,istic pœnas dare debuisse:sed metuisti vt ais,ne nimis liber in vlciscẽdo viderere, Metuisti igiẽ,ne grauis ciuis,ne nimis fortis, ne minus te dignus viderere, Quod societatem. R.P. conseruãdæ tibi mecũ a patre acceptã renouas, gratũ est:q̃ societas inter nos semper mi Cornifici manebit. Gratũ ẽt illud, q mihi tuo noie gratias agendas non putas nec.n.id inter nos facere debemus. Senatus sæ pius p dignitate tua appellareẽ, si absentib⁹ Coss. vn quam nisi ad rem nouam, cogereẽ. Itaq; nec de Sest. xx. nec de Sest. D CC. quicquã agi nũc per senatũ po test. Tibi aũt ex S. C. imperandũ, mutuũq; sumendũ censeo. In R.P. quid agatur, credo te ex eorum literis cognoscere,qui ad te acta debẽt perscribere. Ego sum spe bona:consilio,cura,labore nõ desum,oĩbus inimi cis R.P. esse me acerrimũ hostẽ præ me fero. Res neq; nunc difficili loco mihi videẽ esse: & fuisset facillimo, si culpa a quibusdam abfuisset. Vale.

HVBER. ASsentior:acceperat Cornificius quosdam, q Lylibeo oppido Siciliæ minabanẽ,quos cum debuisset puni re vbi accepat:quia erant Romani,scripserat se maluis se mittere Romanis, quod factum Cice. ascribit eius huma nitati & clementiæ. Deinde oñdit se recipere eum libenter socium in conseruanda rep. deinde quia petierat Cornifi cius quasdam pecunias a senatu:dicit Ci. nihil per se datũ agi posse,hortatur aũt vt sumat mutuum alicunde:postre mo laudat Cice. officium suum erga rempub. ¶ Lylibeum, promontorium est Siciliæ & oppidum eiusdem nominis, de quo hunc intelligit. ¶ Dare pœnas puniri. ¶ Nimis liber: nimis audax:nimis dissolutus. ¶ Grauis, acerbus. ¶ Nimis dignus te:nimis,iustus. ¶ Quod:rñdet alii parti. ¶ A patre tuo. ¶ Tuo noie.tua cã. ¶ Inter nos:amicos. ¶ Id agere gra tias. ¶ Aguntur enim gratiæ inter eos,q non sunt multũ fa miliares. ¶ Appellareẽ:postulareẽ. ¶ Vnq̃: aliqñ. ¶ Cogereẽ: congregareẽ. ¶ De sestertiis:q̃ postulaueras. ¶ Imperandũ ti bi.i. a te impium & magratũ gerendum. ¶ Mutuũ sestertio rum:quibus opus est tibi. ¶ Præ me fero:ostendo, aperte de claro. ¶ Res: victoria nostra: & bona constitutio reipub.

Lilybeus

Agere gratias

ASCEN. ADsentior &c., Ceperat Cornificius quosdam Siculos e Lilybeo, quos cum Romanos intellexisset eos a Ro manis puniendos misit:quod factũ eius pusillanimita ti adscribit Cice. ostendẽs se eum libenter recipere socium in rep. conseruanda. De pecuniis aũt, quas a Senatu petie rat,dicit se nihil posse, consulit autem alicunde mutuo ac cipiat. Ordo est. Ego adsentior tibi.i.sentio tecum eos, quos.scribis minari Lylibeo.s.oppido & promontorio Siciliæ, debuisse dare pœnas istic.s.vbi tu es,sed vt ais,tu metuisti ne videreẽ nimis lib.i.asp:vlciscẽdo & ergo miserat eos Ro.: Igiẽ hoc metuẽdo:metuisti ne viderere ciuis grauis,ne videreẽ nimis fortis:ne viderere nimis dignus te.i.q̃ te digna sũt facere. Q d renouas societatẽ reip.cõseruãdæ mecũ acceptã.i.derelictã tibi a pre.s. tuo,est gratũ,q̃ societas o mi Cornifi ci:manebit sp.illud ẽt sup. fuit in eplis tuis gratũ: q nõ putas grãs agẽdas tuo noie.i.p bñficiis:abs te acceptis. Nec eni debemus facere id iter nos.i.si e debemus ee officiosi alter in alte⁊, vt nõ sit necesse gratias agere. Senatus appellareẽ.i.a me.i.conueniretur sæpius pro dignitate tua.s.tuẽda.si cogereẽ.i.cõgregareẽ vnq̃.i.aliquo tpe,consulibus absentibus.i.

tantisper dum

tantisper dũ cõsules absunt nisi ad rem nouã. Itaq; nec de. Iis. i. sestertiis viginti, nec sestertiis decem. s. a te petitis: põt nũc quisq̃ agi: per senatũ. ¶ Ego aũt censeo imperandum tibi. i. a te: sup. prouincialibus tuis: ex senatusconsulto: & sumẽ dũ mutuũ. i. publico noie. ¶ Ego credo te cognoscere qd agat̃ in rep. ex l̃ris eoꝝ, qui debent perscribere ad te acta. s. publica. ¶ Ego sum spe bona. s. de repu. nõ desum consilio. cura labore sup. reipu. ego præ me fero. i. palam ostendo me accerrimum hostem oibus inimicis reip. Res. i. negocium quod agitur de libertate publica, neq; videtur mihi esse nunc loco difficili. i. videt̃ facile posse transigi, & fuisset facillima, si culpa abfuisset a quibusdam, vt a Lepido & Ventidio. Vale.

M. T. C. S. P. D. Cornificio.

26

NOn mõ te, cui oia nr̃a notissima sunt, sed neminẽ ĩ P. R. arbitror eẽ, cui sit ignota ea familiaritas, q̃ mihi cũ L. Lamia ẽ, eteni ĩ magno theatro spectata est tũ, cũ est ab A. Gabinio Cos. relegatus, ꝙ libere, & fortiter salutẽ meã defendisset. Nec ex eo amor inter nos natus est; sed ꝙ erat uetus, & magnus, ꝓpterea nullũ periculũ ꝓ me adire dubitauit. Ad hæc officia uel merita potius, iucundissima cõsuetudo accedit, ut nullo ꝓrsus plus hoĩe delecter. Nõ puto te iã expectare, q̃bus eũ tibi uerbis cõmẽdẽ. cãm enim tanti amoris intelligis, q̃ uerba desyderet iis me oĩbus usum putato. Tm̃ uelĩ existimes, si negocia Lamiæ, ꝓcuratores, libertos, familiã, q̃buscũq; reb⁹ opus erit defenderis gratius mihi futuꝝ, q̃ si ea tua liberalitas ptinuisset ad rẽ familiarẽ meã. Nec dubito, q̃n sine mea cõmẽdatiõe, qd̃ tuũ ẽ iudiciũ de hoĩbus, ipsius Lamiæ cã studiose oĩa facturus sis. quãquã erat nobis dictũ, te existimare alicui S. C. qd̃ cõtra dignitatẽ tuam fieret, scribendo Lamiã affuisse, q̃ oĩno Coss. illis nunq̃ affuit scribẽdo. Deĩde oĩa tũ falsa S. C. deferebant̃. Nisi forte ẽt illi Semproniano S. C. me censes affuisse, q̃ ne Romæ q̃dem tum fui, ut de eo ad te scripsi re recenti. Sed hæc hactenus. Te mi Cornifici ẽt, atq; etiã rogo, vt oĩa Lamiæ negocia, mea putes eẽ, curesq;, ut intelligat hanc cõmẽdationẽ maximo sibi usui fuisse. Hoc mihi gratius facere nihil potes. Cura ut ualias.

HVBER.

NOn mõ ꝯmẽdat Ci. Cornificio. L. Lamiã amicissimũ suũ, quẽ ẽt ꝓ alia cã cõmẽdauit lib. x. D. B. Vbi easdẽ cãs amicitiæ exposuit, q̃s ẽt hic exponit, cõmẽdat aũt nõ solũ eũ, veꝝ ẽt negocia ꝓcuratores, familiã deniq; omnẽ, & diluit q̃dã suspicionẽ, quã habuerat Cornificius, ꝙ Lamia affuisset cuidã senatusꝯsulto describendo contra eius dignitatẽ: qd̃ Ci. oĩno negat, & ẽt addit oia senatusꝯsulta, q̃ tũc fiebãt. fuisse falsa. ¶ Spectata, ꝓbata cognita. ¶ Magno the. plẽo ꝓp̃lo. ¶ Ex eo: qd̃ defenderit salutẽ meã. ¶ Vetus amor. nr̃. ¶ Cõsuetudo: cõuersatio. ¶ Quæ ver. q. d. vehementissima. ¶ His. o. s. verbis, q̃ desyderantur a cã talis amoris. i. finge & existima me eẽ visum. ¶ Petiuisset: ꝑstura esset. ¶ Qd̃ tuũ est iudiciũ. i. ꝓ eo iudicio, qd̃ iudiciũ hẽs de hoĩbus. ¶ Quãq̃: incipit diluere suspicionẽ. ¶ Nisi forte: genus est quoddã negãdi fc̃m fuisse aliq̃d ab alio, cũ oñdimus suspicionem aliq̃n nobis fuisse de eo: qd̃ actũ a nobis nõ sit, vt hic. Semproniar. o. qd̃ est factũ de. ¶ Sempronio, vt tibi in prouincia succederet, vt supra visum est. ¶ Nec recenti id est adhuc noua. ¶ Vsui: vtilitati.

ASCEN.

NOn mõ &c. Cõmẽdat Ci. Cornificio. L. Lamiã amicissimũ suũ, quem ẽt lib. x. cõmẽdauit. D. Bru. & purgat suspicionẽ quã hũerat Cornificius ꝙ Lamia interfuisse senatuscõsulto cõtra dignitatẽ suã decreto. Ordo est. Ego arbitror nõ mõ. i. nõ solũ te, cui oia nr̃a. s. acta sunt notissima videt̃ dicẽdũ nõ mõ te nõ esse, sed vt doctissime adnotauit Budeus, sæpe altera negationũ cõtenti sunt authores, ꝑferri accedẽte negatione, q̃ ad plura posset referri, vt hoc loco, sed neminẽ arbitror eẽ ĩ po. Ro. cui ea familiaritas, q̃ mihi est cũ Lucio Lamia: sit ignota. ¶ Eteni. i. q̃a certe: ipsa est spectata magno theatro. i. in ꝯspectu totius ꝓp̃li tũ. i. tũc: cũ. i. q̃n relegatus est. i. in exiliũ missus ab Aulo Gabinio cõsule, ꝙ defendisset libere & fortiter salutẽ meã. Nec amor est natus ĩter nos ex eo. s. facto eius, sed ꝙ amor. s. erat vetus & magnus: ꝓpterea nullũ dubitarat adire periculũ ꝓ me. Consuetudo iucũdissima: accedit. i. additur ad hæc officia vel potius merita, officia eni sunt, q̃ ex debito fiũt, merita q̃ ex libertate, q̃ debitorẽ faciũt, sup. ita, vt nullo. i. nõ vllo mõ delector vllo ꝓrsus hoie plus. s. q̃ Lamia. ¶ Nõ puto te expectare iã. s. postq̃ docui q̃ charus mihi sit: q̃bus verbis cõmẽdẽ eũ. ¶ Tu eni intelligis cãm tãti amoris, putato me vsum oĩbus iis verbis. ¶ Quæ verba desyderet. Tũ. i. dũtaxat velim sup. vt existimes, si defenderis negocia, ꝓcuratores, liberos familiam, quibuscũq; rebus opus erit, sup. id futuꝝ gratius mihi quã si ea liberalitas. s. tua pertinuisset ad rẽ familiarẽ meã. ¶ Nec dubito q̃n facturus sis oia studiose. i. diligẽter: cã ipsius Lamiæ, q̃a. s. vir dignus tibi videbitur: sine cõmendatione mea, qd̃. i. q̃le hoc est, q̃a tale, est iudiciũ tuũ de hoibus. vt. s. facillime iudices: q dignĩ sint auxilio tuo. ¶ Quãq̃ erat dictũ, te existimare Lamiã affuisse alicui senatuscõsulto: scribẽdo. i. dũ scriberet̃, qd̃ fieret cõtra dignitatẽ tuã: q. s. Lamia: nunq̃ fuit. i. paratus aut ꝑsens ad scribendũ. s. aliq̃d: oĩno illis cõsulibus. i. q̃diu illi essent cõsules, sub q̃bus scriptũ est. ¶ Deinde. i. secũdo loco oia senatusconsulta deferebant̃. i. nunciabant̃ tũ. i. tũc falsa aut falso: nisi forte censes ẽt me, vt delatũ est, affuisse sup. ĩ illo senatuscõsulto Sẽproniano. i. qd̃ sub Sẽpronio aut Sẽpronio referente factũ est, q ne q̃dẽ. i. nõ saltẽ fui. s. tũc Romæ, vt scripsi ad te tũ. i. tũc de eo recenti. i. recentius facto. ¶ Sed hæc hactenus sup. dicta sint. ¶ O mi Cornifici ego rogo te ẽt atq; ẽt, vt putes oia negocia Lamiæ esse mea: curesq; vt intelligat hãc. s. meam commendationem fuisse sibi maximo vsui. i. summæ vtilitati. ¶ Tu nihil potes facere gratius mihi, hoc. i. quam hoc. Cura vt valeas.

M. T. C. S. P. D. Cornificio.

27

ITa ne ꝑter litigatores, nemo ad te meas literas: multæ istæ q̃dẽ. Tu. n. perfecisti, ut ne̾no sine l̃ris meis tibi se cõmẽdatũ putaret. Sed q̃s unq̃ tuorũ mihi dixit eẽ, cui darẽ, q̃n dederim? aut q̃d mihi iucũdi⁹, q̃, cũ corã tecũ loq̃ n̄ possĩ, aut scribere ad te aut tuas legere l̃ras? Illud magis mihi solet eẽ molestũ, tãtis me ĩpediri occupatiõibus, ut ad te scribẽdi meo arbitratu facultas nulla det̃. Nõ. n. te ep̃lis,

HVBER

ITa ne. Huius ep̃ſę argumẽtũ multiplex est: maxĩe circa finẽ, variis. n. rebus ridet Ci. q̃ a Cornificio duab⁹ ep̃lis scriptę fuerãt. Primũ. n. se excusat Ci. ꝙ a Cornificio fuerat accusatus nullas ad eũ misisse ep̃las nisi cõmendatitias ꝓ litigatoribus, q̃a vt supra visum est cõmẽdauerat oẽs hæredes Q. Turii, & sectum Sex. Aufidiũ coheredẽ: cõmẽdauerat ẽt quẽdã Pinariũ ꝓcuratorẽ & gestoꝝ negocioꝝ Dionysii sibi amicissimi: postremo. L. Lamiã hñtẽ ẽt in ꝓuincia negocia plurima. Itaq; Ci. oñdit se scripsisse in alio gñe multas ep̃las, & multo pluris q̃ ab eo accepit: cũ potius deberet ꝓuocari ad scribendũ ab ipso Cornificio, q minus eẽt negociosus, negocioꝝ suoꝝ aũt cãs esse dicit reuocationem bellorum ciuiliũ culpa & scelere Lepidi, qui An. apud Mutinã victũ & inermẽ fugiẽtẽ recepit, & cũ eo se cõiunxit. Postea vero accusat Cornificiũ, ꝙ eodem exemplo ad se l̃ras dedisset, quo ad alios, ad quos scripserat, cũ ipse Ci. ꝓprias literas ab eo expectauerit. Deĩde dicit nõ posse ei prouideri a se/

natu de pecunia quam petiuerat, qa oia sunt turbulēta pp mortem consulū, & cū ēt senatus q̄rat pecunias, vt satisfaciat militibus: excusat ēt nescio qd de Dionysio, cui⁹ pcuratorem ei supra cōmēdauerat. Dicit ēt Luceiū sibi a Cornificio cōmēdatū: vt visum est epistola, quæ incipit. Liberalibus. oportere Romā venire, si velit negocia sua se recte. conficere, quem a se nō minus amari dicit q̄ a Cornificio. Postremo quod sentiat de quibusdam, quos exauctorauerat, & ex puincia amouere volebat, & quod legatis suis lectores eripuisset. ¶ Ita ne. s. dicis vel est. ¶ Nemo ad te. i. fert. ¶ Præter litigatores: quorum causas tibi tuendas commendo. ¶ Istæ. i. literæ litigatorum. ¶ Multæ pu. fu. ironice dictum.

ASCEN. ITa'ne &c. Rñdet potissimū in fine variis rebus, itaq; facilius legenti patebit argumētū q̄ ex huiuscemodi collectione, ne tñ nihil dicā: primū se excusat q̄ a Cornificio fuerat accusatus, q̄ nullas misisset eplas nisi cōmēdatitias docēs se ēt alias scripsisse. Ordo ē: Ita ne sup. scribis, aut veꝝ putas, q̄ nemo p̄ter litigatores. i. q p lite sua cōmendari volūt sup. adferūt ad te lr̄as meas. Istæ qdē. s. cōmēdatitiæ litigatoꝝ sup. sunt multæ. ¶ Tu eni te facilē p̄bendo effecisti: vt nemo putaret se cōmēdatū tibi sine lr̄is meis. Sed qs vnq̄ tuoꝝ dixit mihi esse sup. aliqd: cui darem. i. dare possem, qn dederim. ¶ Aut qd sup. cōtingere pōt mihi iucūdius, q̄ cū nō possum loq tecū corā. i. in p̄sentia & vt dñt ore ad os, aut scribere ad te aut legere lr̄as tuas. q. d. nihil. Illud solet mihi esse magis molestū me ipediri tātis occupationibus, vt nulla facultas det̄ sup. mihi scribendi, ad te arbitratu meo. Nō enim si facultas detur lacesserem. i. puocarē te ad scribēdū eplis.

HVBER. ¶ VOLVminibus: libris magnis scriptis. ¶ Oportebat, decebat. ¶ Vacas: ociū hēs. ¶ Impudēs, q cū sis in culpa me accuses. tales. n. ipudentes dicunt̄. ¶ Destineor: occupor. ¶ Vt eni pbatio p silitudinē sumptā ab ęgrotātib⁹: quoꝝ piculo sior est morbus, si postq̄ leuati eē putant̄ reciderit. De integro: denuo. ¶ In eūmorbū. ¶ Sic: adoptio silitudinis. ¶ Laboramus. negociū hēmus, & occupati sumus. ¶ Profligato: cōfecto. ¶ Pene sub. pp Ant. victū. ¶ Renouatū scelere Dolabellę: q An. recepit. ¶ Nō du. s. de amore tuo. ¶ Chęripp⁹: is, vt supra vidim⁹, fuerat i Africa cū Cornificio, cūq; Romā venisset, exposuit Cic. qualis esset Cornificius erga eū. ¶ Aptū: modestū facetū, eius cōtrariū est ineptus. ¶ Vultus hilaritatē quā vultu exhibes, cū de me audis, aut loqueris. ¶ Verba: q̄ de me honorifice dicis. ¶ Eodem ex. i. scripseris. ¶ Quo: exēplo. ¶ Proprias: spāles q̄ non essent eodē exēplo, quo erāt aliæ. ¶ Requisiui. i. desideraui nō aūt te accusaui. ¶ Neq; vehe. i. neq; cū magna istātia. s. reqsiui. ¶ Orb⁹. i. q̄ i orphanus sicut filii, q pr̄es miserūt. ¶ Angustiæ, tenuitates, necessitates. ¶ Sine tributo, qn exigat̄ tributum per capita vel p ostia. ¶ A magr̄is, ab arbitris eius cāæ. ¶ Cōtenderem: efflagitarem. ¶ Probarūt: ostenderūt. ¶ Cū pmisso, qd̄ erat factū in eos ab ipso Luceio & ab aduersariis. ¶ Veniendū, oportere eū venire. ¶ Meis lr̄is, qbus iā multo añ eū monui, vt veniret. ¶ Nō fefellissent, nō fuissent cōtra opinionē tuā. ¶ Si viueret, Pāsa. ¶ De Venuleio Latino Horatio, hos vt cōiicim⁹ ex sequētibus, amouerat Cornificius ex magr̄atu vel eis eripuerat lictores: qd̄ Ci. se laudare dicit. ¶ Quo: vt. ¶ Illi: Venuleius & Hera. ferrēt se eē exauctoratos, & amotos magr̄atu. ¶ Ademisse, abstulisse. ¶ Honore: subaudi digni. s. legati. ¶ Cū di. igno. cū Venuleio & Horatio ifamia dignis. ¶ Eos. ordo est: existimo eos cogendos ex senatuscōsulto, vt decedant. s. ex prouincia. ¶ Si non decedant: spōte vel tuo iussu. ¶ Hæc. s. responsa sunt.

ASCEN. ¶ SED voluminibus. i. itegris libris, qbus. s. voluminibus qdem. i. certe oporteret. i. deceret me puocari a te. ¶ Quamuis eni sis occupatus, tñ hēs plus ocii. s. q̄ ego, aut sine tu qdē, q magis videris posse vacare: vacas, i. cessas noli eē ipudens. s. exigendo qd̄ pręstare nequeas, nec sup. velis, nā vole aut voli nō sc̄, exhibet̄ mihi molestiā. i. exigēdo lr̄as, & noli flagitare lr̄as crebriores a me cum tu raro mittas mihi. ¶ Nā cū destinebar antea occupatiōibus maximis, ppterea qui putabā rēp. tuēdā mihi oibus curis, tñ ego destineor. s. occupatiōibus hoc tpe vehemētius mlto. s. q̄ antea. Vt eni grauius ęgrotāt ii: qui cū vident̄ leuari morbo, incidūt̄ i eum de itegro. s. de nouo: sic nos laboramus vehemētius, q bello pfligato. i. oppresso ac pene sublato: conamur gerere bellum renouatum. ¶ Sed hæc hactenus. Tu o mi Cornifici fac sup. vt psuadeas tibi sup. me nō esse aio tā imbecillo. i. debili: ne dicā ihumano. i. duro, vt possim vinci a te: aut officiis aut amore. Eqdē. i. ego certe: nō dubitabā. s. de amore tuo, veꝝ tñ Chærippus q ad te, venit, effecit amorē tuū multo notiorē mihi. s. q̄ prius erat. ¶ O hoiem, lætitię cā exclamat: illū qdē. s. Chęrippū sp aptū mihi, nūc vero ēt suauem. ¶ Mehercule ipse expressit. i. effinxit mihi oēs vultus tuos: non solū. i. nedū ptulit aīum ac verba. Itaq; noli vereri succensuerim

sed voluminibus lacesserē, qbus qdē me a te puocari oporteret. Quāuis. n. occupat⁹ sis, ocii tñ plus habes. Aut si ne tu qdē vacas, noli impudens eē, & mihi molestiam exhibere, & a me lr̄as crebriores, cū tu mihi raras mittas, flagitare. Nā cū antea distinebar maximis occupationibus, propterea qd̄ oibus curis R. P. mihi tuendā putabā: itum hoc tpe multo distineor vehementius. Vt. n. grauius ægrotāt ii, q cū leuari morbo viderētur, in eū deintegro inciderūt: sic vehemētius nos laboramus, q pfligato bello, ac pene sublato, renouatū bellū gerere conamur. Sed hæc hactenus. Tu tibi mi Cornifici fac vt psuadeas, non esse me tam imbecillo aīo, ne dicā īhumano, vt a te vinci possim, aut officiis aut amore. Non dubitabā eqdē: verumtñ multo mihi notiorē amorē tuū effecit Cherippus. O hoīem semp illū qdē mihi aptū, nunc vero ēt suauem. Vultus mehercule tuos mihi exp̄ssit oēs: nō solū aīum, ac verba protulit. Itaq; noli vereri, ne tibi succensuerim, q̄ eodē exēplo ad me, quo ad cæteros. Requisiui equidem proprias ad me vnum a te literas, sed neq; vehementer, & amanter. De sumptu, quē te in rē militarē facere, & fecisse dicis, nihil sane possum tibi opitulari, ppterea qd̄ & orbus senatus Coss. amissis, & icredibiles angustiæ pecuniæ publicæ, quæ cōquirit̄ vndiq;, vt optime meritis militibus pmissa saluātur. quod qdē fieri sine tributo posse non arbitror. De Accio Dionysio nihil puto esse: qm̄ mihi nihil dixit Tratorius. De P. Luceio nihil tibi concedo, quo studiosior eius sis, q̄ ego sum. est enim nobis necessarius. Sed a magistris cū contenderem de proferendo die: probauerūt mihi, sese, quo minus id facerent, & cōpromisso, & iureiurādo impediri. Quare veniēdū arbitror Luceio quāquā, si meis lr̄is obtēperauerit, cū tu hæc leges, illū Romæ esse oportebit. Cęteris de rebus, maxieq; de pecūia cū Pansę morte ignorares, scripsistiq; p nos ab eo cōseq te posse arbitrarere, q̄ te nō fefellissent, si viueret. nā te diligebat. post mortem aūt eius qd fieri posset, non videbamus. De Venuleio, Latino, Horatio valde laudo. Illud non nimium probo, q̄ scribis, quo illi animo æquiore ferrent, te tuis ēt legatis lictores ademisse. Honore enim digni cum ignominia dignis nō erant comparandi: eosq; ex S. C. si non decedunt, cogendos, vt decedant, existimo. Hæc fere ad eas literas, quas eodē exēplo binas accepi. De reliquo, velim tibi psuadeas, nō esse mihi meam dignitatem tua chariorem. Vale.

succensuerim.i.subiratus fuerim tibi q̈ sup. misisti literas a me eodem exemplo, quo ad cæteros.s.eadem forma scriptas. ¶ Requisiui equidem literas a te proprias ad me vnum.s.datas sed neq̈ requisiui sup. vehementer sed amanter.i. vt eas amator si fuissent: non vehemens exactor q̈a non fuerunt. ¶ Ego nihil sane.i. omnino possum opitulari.i. opis afferre tibi de sumptu, quem dicis te facere, & fecisse in rem militarem: propterea q̈ & senatus orbus sup. est.i. quasi sine patre consulibus.s. Pansa & Hircio: amissis.i. cæsis & incredibiles sup. sunt angustiæ.i. penuriæ pecuniæ publicæ.i. ad remp. pertinentis quæ conquerirur vndiq̈ vt promissa soluantur militibus optime meritis. ¶ Quod quidem ego arbitror nō posse fieri sine tributo.s. per tribus dato. Ego puto mihi.s. eorum, quæ agebamus: esse de Actio Dionysio, q̈n Tratorius nihil dicit mihi: non taciturus tñ si aliquid fuisset. ¶ Ego nihil cōcedo tibi de P. Luceio, quo.i. per quod aut vt sis studiosior eius.i. commodi illius q̈ ego sum. Est.n. necessarius nobis. ¶ Sed cum contenderē.i. obnixe peterem a magistris.i. arbitris causæ eius: de die proferendo.i. prolongando: probauerunt.i. satis ostenderunt. mihi sese impediri compromisso & iureiurando, quominus.i. vt non facerent id.i. non proferrent diem. ¶ Quare ego arbitror Luceio veniendū sup. esse quāquam si obtemperauerit literis meis oportebit illum esse Romæ: cum tu leges hæc.i. scripta mea. ¶ Tu scripsisti de cæteris rebus, & maxime de pecunia.s. tibi mittenda: cum ignorares mortem Pansæ.s. consulis & amici tui. sup. ea, quæ tu arbitratere te posse consequi ab eo per nos.i. per nostram intercessionem aut solicitationem, quæ non fefellissent te, si viueret: nam ipse diligebat, autem.i. sed: videbamus quid aut qui.i. quomodo id.s. quod postulasti posset fieri post mortem eius.s. Pansæ. ¶ Ego valde laudo sup. quæ scripsisti de Venuleio Latino & Horatio. ¶ Ego non probo.i. laudo nimium: illud quod scribis te ademisse etiam legatis tuis lictores.i. publicos ministros cum insignibus, quo.i. vt illi.s. iam dicti. ferrent animo æquiore.i. minus molesto, se.s. lictoribus carere. Enim.i. quia sup. digni honore, vt legati a rep. stantes: non erant comparandi cum dignis ignominia.s. Venuleio. Latino: Horatio. ¶ Vbi notandum etiam de digniore dici q̈ non sit comparandus cum digniore. ¶ Ego existimo eos.s. iam dictos, cogendos vt decedant, si non decedunt ex senatuscon.i. parentes illi. ¶ Hæc fere sup. sunt responsa ad eas literas, quas accepi binas eodem exemplo. ¶ De reliquo velim persuades tibi, dignitatem meam non esse mihi chariorem tua. Vale.

M.T.C. EPISTOLARVM FAMILIARIVM

LIBER TERTIVSDECIMVS.

M.T.C. S.P.D. C.Memmio.

ETsi non satis mihi constiterat, cū aliq̄ne animi mei molestia, an potius libēter te Athenis visurus eēm, q̈ iniuria, quam accepisti, dolore me afficeret, sapientia tua, qua fers iniuriam, lætitia tamen vidisse te mallem. Nā quod est molestiæ, non sane multo leuius est, cum te non video: quod esse potuit uoluptatis, certe, si vidissem te, plus fuisset. Itaque non dubitabo dare operam, ut te videam, cū id satis cōmode facere potero.

HVBER. ETsi. Hi duo sequentes libri, q̄ faciles tam vtiles mihi esse videntur: quod commendationum varias & elegātes imitationes habent: quibus docemur & ornate dicere & amicorum causas diligenter commendare: idq̈ cum delectatione maxima, quando instruimur non vt boues eodem mugitu (vt aiunt) semper eisdem verbis vti. Itaq̈ assidue pueris proponendos censeo: nec minus etiam doctoribus pertractandos, qui si minus ornatu verborum egent: humanitatis tamen, & officii imitatione incenduntur: diligentiores fiunt in amicorum commendationibus: sed iā ad argumentum epistolæ veniamus. C. Memmius vir nobilissimus & ciuis Romanus Athenis domum inceperat ædificare iuxta horros vel ædes Patronis philosophi Epicurei amicissimi Cic. qui ad eum scripserat, vt se Memmio diligēter commendaret: ne quendam parietem impediret, q̈ erat ei contiguus, quod Cice. dicit se noluisse ab eo petere, veritus ne fortasse impediret ædificationē ipsius Memmii: sed postquam intellexerit Memmium non esse ædificaturum: eum rogat, vt velit morem gerere Patroni epicureo: quem laudat summopere excusans eius opinionem Epicuream: accenditq̈ Memmium ad obsequēdum Patroni q̈ dicit eū esse charissimum Pomponio Attico: a quo dicit se rogatum esse: vt eum commendaret diligētissime. Vtitur tñ summo artificio, cum dicit se nihil impetrare velle, quod inuitus faciat: vt magis eum inuitet facere libenter quod petit, cū aūt fuisset Ci. Athenis, nec vidisset ipm Mēmium: qui quadam iniuria affectus fuerat. Primū dicit: q̈ licet non satis habeat certum verū cū maiore molestia ai sui visurus esset: cuius iniuria summopere doleret, an cum maiore voluptate pp sapiētiam eius, qua magnā lętitiā se capere dicat, q̈d per eam fortiter ferat iniuriā, tñ mallet eū vidisse, q̈a non multo minus molestiæ capit in eius absentia: voluptas aūt videndo eum fuisset maior. ¶ Constiterat. certum & manifestū erat. ¶ Quod iniuria ratio molestiæ. ¶ Sapientiæ. ratio quare libenter vidisset eum. ¶ Lætitia.s. afficeret: est.n. ablatiuus casus. ¶ Quod mo. est.i. ea molestia quæ est.

Constiterat.

ASCEN. ETsi non satis &c. Hi duo sequentes libri vt facillimi ita vtilissimi sunt. eo q̈ commēdationum varias & elegantes imitationes habent: quibus docemur & ornate dicere: & amicorum causas diligenter commendare, idq̈ cum delectatione maxima. In hac autem prima hoc est argumenti. C. Memmius vir nobilissimus Athenis domum cœperat ædificare ad ædes Patronis philosophi Epicurei amicissimi Ciceronis, qui ad Ciceronem scripserat ut a Memmio exoraret ne quendam parietem impediret, de quo negocio tota fere hac agitur epistola. Ordo est. Et.i. quāquam non satis constiterat.s. euidens fuerat, mihi ne.i. an visurus essem te Athenis cum aliqua molestia animi: an potius libenter: q̈.i. quia iniuria quam accepisti.i. passus es. afficeret me dolore, sapientia tua, qua fers iniuriam sup. afficeret me lætitia: tñ mallem vidisse te. ¶ Nā sup. id molestiæ quod est.s. ob iniuriam tibi illatam. non est siue multo leuius cum non video te id sup. voluptatis quod potuit esse, fuisset certe plus si vidissem te. Itaq̈ non dubitabo dare operam, vt videam te, cum potero facere id satis commode.

HVBER. ¶ INTErea. ecce q̃ artificiose allicit Memmiū ad volūtatem suam. ¶ Sed id.i.facias id quod intelliges ad me ptinere: ad te aūt non multū: ordo est: sed id.i.facias. quod intelliges mea interesse: & in nullā partem interesse tua. ¶ Cū patrone. exponit cās cōmendationis. ¶ Dissentio. qa Peripateticos & Socraticos sequor: vt in procemio primi officiorū ostēdit. ¶ De suis com. nam assecutus fuerat stipendiū publicum. ¶ Phędro. primo p̄ceptore meo in phia. ¶ Vt phi. pp doctrinam. ¶ Illud ne.q.d. attenuat rem, vt facilius impetret.q.d. minimū qddam. ¶ Parietinaꝝ. subaudit reꝝ. id, quod ptinet ad parietem: quidam dicunt esse diminutiuum a pariete, cuius formationē & rationē nusquā inuenio. ¶ Consiliū. delibe rationē, ne ꝑpter cōmendationē meā desisteres facere qđ instituisses. ¶ Abiecisse. deposuisse, nolle amplius aedificare. ¶ Offensiuncula. iniuriola. ¶ Gente il. graecam. s. leuē ad iniurias prōptam. ¶ Des te ad le. fias mitis & placatus. ¶ Contēdat. efflagitet. ¶ Repugnes. neges. ¶ Cōcedi. i. vt repugnes. ¶ Quā il. i. potest concedi. ¶ Quanquā pa. enumerat multas causas, quibus ꝓbat ignoscendū esse Patroni, si eam rē, quae parua videbatur tanta contentione petit. ¶ Honorē: scilicet suū & totius senectae: & in oibus sequentibus dictionibus subaudit tuendum esse dicit. ¶ Ius te. quod inuiolabile esse debet. ¶ Obtestationē. i. deprecationē maximā pro eo. ¶ Sedendo. est quasi inculcatio dictionum. ¶ Vestigia sum. ho. i. imitationes maximoꝝ hoīum. ¶ Totā hois. sensus est licet deridere totā hois vitam & opinionē in phia, si voluimus reprehēdere hanc eius petitionē: sed si nō hēmus odio eos q eadē curāt ignoscēdū ēt puto huic si tātope petit hāc.

Parietin⁹

Offensiuncula

Obtestatio

Interea quod per literas & agi tecum, & vt arbitror, confici pōt, agam. Nūc a te illud primum rogabo, nequid inuitus mea causa facias: sed id, quod mea ītelliges multum, tua nullam in partem interesse, ita mihi des, si tibi, vt id libenter facias ante persuaseris. Cum Patrone Epicureo mihi omnia communia sunt, nisi ꝙ ī philosophia vehemēter ab eo dissentio. Sed & initio Romae, cum te quoq; & tuos omneis obseruabat, me coluit in primis: & nuper, cum ea, quae voluit, de suis commodis, & praemiis consecutus est, me habuit suorum defensorum, & amicorum fere principē. Et iā a Phaedro, qui nobis, cū pueri essemus, antequam Philonem cognouimus, valde, vt philosophus, postea tamen, vt vir bonus, & suauis, & officiosus probabatur: traditus mihi, commendatusq; est. Is igitur Patro, cū ad me Romā literas misisset, vti te sibi placarem, peteremq;, ut nescio quid illud Epicuri parietinarum sibi concederes: nihil scripsi ad te ob eam rem, ꝙ aedificationis tuae consilium mea commendatione nolebam impediri. Idem, vt veni Athenas, cū idem vt ad te scriberem, rogasset: ob eam causam impetrauit, ꝙ te abiecisse illam aedificationem cōstabat inter omneis amicos tuos. Quod si ita est, & si iam plane tua nihil interest: velim, siqua offensiuncula facta est animi tui peruersitate aliquorum, (noui enim gētem illam) des te ad lenitatem, vel ꝑpter tuam summam humanitatē, vel etiam honoris mei causa. Equidem si quid ipse sentiam, quaeris: nec cur ille tātopere cōtēdat, uideo, nec cur tu repugnes: nisi tamen multo minus tibi cōcedi potest, q̃ illi, laborare sine causa. Quāquam Patronis & orationem, & causam tibi cognitam esse certo scio. honorem, officium, testamentoꝝ ius, Epicuri authoritatem, Phaedri obtestationem, sedem, domicilium, vestigia summorum hominum sibi tuēda esse dicit. Totam hominis vitam, rationemque, quam sequitur in philosophia, derideamus licet, si hanc eius contentionem volumus reprehendere. Sed mehercule quādo illi, caeterisq;, quos illa delectant, non ualde inimici sumus: nescio an ignoscēdū sit huic, si tātopere laborat:

ASCEN. ¶ INTErea agi quod agi pōt tecū: & vt arbitror, cōfici. i. absolui & perfici: per līas. ¶ Ego rogabo nunc a te illud primum, neqd facias inuitus. i. contra placitū tuum mea cā: sed des mihi id qđ intelliges multū interesse. i. interesse mea: hoc est mihi vtile esse: & in nullam partem multū interesse tua: ita. s. des mihi, si psuaseris tibi ante. i. si te ad hoc adduxeris ante: vt facias id libenter. Incipiens autē ordiri rem, quā ꝑtendebat, dicit Omnia sunt mihi cōia cum Patrone Epicureo: nisi ꝙ dissentio vehementer ab eo in philosophia: quia stoicus potius aut academicus erat Cicero: sed & initio. s. coniunctionis nostrę cū obseruabat quoq; te & tuos oēs Romae: coluit me in primis. i. p̄cipue, & nuper. i. nūc parum est tēpis cum consecutus est de cōmodis & pręmiis suis ea, quę voluit me fere principem defensoꝝ & amicoꝝ suoꝝ, & ipse traditus & cōmendatus est mihi iā. i. his diebus. ¶ Phędro: qui. s. Phaedrus: probabatur. i. laudabat & placebat nobis cum essemus pueri antequā cognouimus Philonē. s. phūm probabat, inquā, vt phs, postea tn̄ probabat vt vir bonus & suauis & officiosus. q.d. propter illius, qui nobis cōiter est obseruandus, cōmendationē debere cōmendatiorē esse. Is Igit Patro cū misisset Romā literas ad me: vti. i. placarē. i. reconciliarē & placatum facerē te sibi, & peterem. s. a te, vt sup. cōcederes sibi illud Epicurei. i. quod ad Epicureum hominē pertineret, nescio qd parietinaꝝ sup. reꝝ. i. ad parietem cōem pertinētiū, sic legit & exponit fere. sed lectio parum placet: expositionē aūt meliorē cuiq; inueniēdā relinquimus ego sup. tunc: nihil scripsi ad te: ob eam rem, ꝙ nolebā cōsiliū aedificationis tuae impediri cōmēdatione mea idem. s. Patro cū rogasset vt. i. postquam veni Athenas: vt scriberem ad te idem. i. eandem rem. s. vt se tibi placarem, & de parietis parte cōcedenda rogarem impetrauit. s. petitū suum a me ob eam cām, ꝙ cōstabat. i. notum erat inter oēs tuos te adiecisse. i. vt displicentem reiecisse & dimisisse illam aedificationem. Quod si est ita: & si. i. quanquam iam nihil est plane. i. omnino tua, velim siqua. i. aliqua offensiuncula. i. laesiuncula animi tui facta est peruersitate aliquorum, noui. n. gentem illam s. mendacem & ad discordiam seminandam procliuem: des. id est accōmodes te ad lenitatē: id est placabilitatē, vel propter summam humanitatē: scilicet tuam: vel etiā causa honoris mei: ne videar frustra a te petisse. ¶ Equidē, si quaeris quid ipse. i. ego sentiā: nec video cur ille contendat: id est instet tantopere, nec cur tu repugnes, nisi tamen concedi. potest multo minus tibi: scilicet qui vir prudens haberis, quam illi. s. homini Epicureo: laborare sine causa. ¶ Quanquam ego certo scio & orationē & causam Patronis esse cognitā tibi. tamen sup. repetā tibi ipse dicit: honorē: scilicet suū: eo ꝙ philosophus est: & turpe fuerit alteri de suo iure cedere: & officiū: quia debet pro sectae totius honore contendere. & ius testamentoꝝ, quibus sibi illae aedes erant relictae: authoritatē Epicuri quē imitatur: obtestationē. i. maximā precationē cū fidei attestatione, Phaedri: scilicet philosophi & cōis amici: sedē: id est longam & firmam habitationē domicilium: id est propriam habitationē, vestigia: id est imitationes summoꝝ hoīum: aut qui in iisdem aedibus habitarunt, aut qui simile factitarunt, dicit inquā haec oia esse tuenda: id est protegenda sibi. Licet: id est licitū est sup. vt deridamus totā vitā hominis & rationē, quā sequitur, si volumus reprehendere hanc contentionē: id est petitionē eius. ¶ Sed mehercule quando: id est quandoquidē, seu quoniā, nos non sumus valde inimici: id est aliquantulū fauemus illi, videlicet Patroni, & caeteris, quos illa. s. quae illi sibi tuenda dicit: delectant, nescio an ignoscendum sit huic. s. Patroni: si laborat tantopere. s. tueri dicta.

¶ In quo

HVBER.

IN quo.in qua repetenda. Laborat.curat. Ineptiis.simplicitate. Dicendum.aliquando.i.etiam addenda est alia maxima causa. Ex istis.s. Epicureis. Politissimus.ornatissimus. Liberali.Socratica & Platonica. Vt nihil vnq̃ magis.s.contenderit a me. Nutu.i.facillime vel solum innuendo tibi. Etiam si.ergo multo facilius cum non sis aedificaturus. Si audierit.Pomponius. Negligentem.quod noluerim te pro eo rogare. Tua voluntate.te cōsentiente ὑπομνηματισμόν: sic enim graeci vocant decretum quasi monitum & commentarium.

ASCEN.

IN quo:scilicet studio:etiam si peccat:scilicet per cupiditatem:tamē peccat potius ineptiis,quia est homo minus cul.to ingenio,quã improbitate:id est malitia. Sed ne sup.dicam dicendum est enim aliquando:id est tandem finiēdum est,ego amo Pomponium Atticum sic vt alterum fratrem: nihil est illo mihi nec charius nec iucundius. Is.s. Pomponius non ꝙ vt ex istis:scilicet Epicureis porcis. Est enim politissimus omni doctrina liberali, sed supple ꝙ valde diligit Patronem.& amauit Phaedrũ,qui pro eo rogauit valdeens supple: aut cum sit, homo minime ambitiosus, & minime molestus in rogando contendit, id est instanter petit hoc a me sic vt nihil:scilicet contēderit vnquam magis: id est instantius:nec dubitat quin ego possem consequi hoc a te nutu:scilicet solo. Etiam si esses aedificaturus. Nunc vero si audierit te deposuisse aedificationem,neq; tamē me impetrasse a te:scilicet quod Patro petit, ipse non putabit te illiberalem in me,sed me negligentem in se. Quamobrē peto a te vt scribas ad tuos,decretum illud Areopagitarũ: id est iudicum Athenien.in vico Martis,qui Areopagus dicitur:quem hypomnematismon:id est decretum.illi:scilicet Athenien.vocāt:posse tolli,id est amoueri & abrogari tua voluntate,id est te volente:Decretum autem videtur fuisse vt in fundo suo sine respectu vicini ad placitum aedificet. Sed redeo ad prima:id est ad illa,quae in principio huius epistolae scripsi. Ego velim prius: id est potius vt persuadeas tibi vt facias hoc causa mea libenter:quam vt facias,hoc est velim quidem te facere:sed potius vt libenter facias quam vt facias etiam si libenter habeto tamen sic si feceris, quod rogo,fore:id est futurum gratissimum mihi. Vale.

in quo ēt si peccat,magis ineptiis,q̃ improbitate peccat. Sed ne plura,dicendum.n.aliquando est Pomponium Atticũ sic amo,vt alterũ frēm.nihil est illo mihi nec charius,nec iucũdius. Is,nō quo sit ex istis(est.n. oi liberali doctrina politissimus)sed valde diligit Patronē,valde Phaedrum amauit:hic a me hoc cōtendit homo minime ambitiosus,minime in rogitando molestus,vt nihil vnquam magis.nec dubitat, quin ego a te nutu hoc cōseq possem ita ēt,si ędificaturus esses. Nuncvero si audierit te aedificationē deposuisse, neq; tamē me a te impetrasse:nō te in me illiberalē,sed me in se negligentem putabit. Quãobrē peto a te,ut scribas ad tuos posse tua voluntate decretum illud Areopagitarũ,quem ὑπομνηματισμόν illi vocant,tolli. Sed redeo ad prima. Pri⁹ velim tibi psuadeas, vt hoc mea cã libenter facias,q ut facias.sic tamen habeto: si feceris,quod rogo,fore mihi gratissimum. Vale.

M.T.C. S.P.D. C.Memmio.

2

CAio Auiano Euandro,qui habitabat ĩ tuo sacrario,& ipso multũ utor,& patrono ei⁹ M.Aemilio familiarissime Peto igitur a te maiorem in modum, quod sine tua molestia fiat,ut ei de habitatione accommodes. Nam pp opera instituta multa multorum,subitum est ei remigrare Calen.Quintil. Impedior verecũdia,ne te pluribus verbis rogem. Neq; tamen dubito, quin si tua nihil, aut non multum intersit,eo sis animo, quo ego essem, siquid tu me rogares. mihi certe gratissimum feceris. Vale.

HVBER.

CAio Auiano. Commendat Ci. Memmio. C.Auia. quendam statuarium,vt ei concedat Memmius habitationem, quod dicit se non dubitare obtenturum, quia id multum aut nihil intersit ipsius Memmii. Sacrario,id est templo loco vbi sacra reponuntur. Tuo. per te aedificato. Accommodes.commodum facias. Instituta. incerta,vel proposita ad faciendum. Subitum est ei re.i. contingit,vel licet ei subito redire.

Sacrarũ

ASCEN.

CAio &c.Commendat Memmio.C.Auianum statuarium quendam,vt ei concedat Memmius habitationem,quod cum citra iacturam Memmii fiat,facile impetraturum confidit. Ordo est. Ego vtor multum, & ipso Caio Auiano Euandro,qui habitat in sacrario tuo.i.loco vbi conseruantur sacra per te aedificato,& vtor familiarissime patrono eius Marco Aemilio. Peto igitur a te in maiorem modum.i.obnoxius,vt ei accommodes de habitatione,quod fiat sine molestia tua. Nam subitum.id est festinũ aut propinquum aut necessarium est ei remigrare: id est redire in pristinam habitationem:propter multa opera multorum,instituta:id est incepta ab eo. Ego impedior verecundia ne rogem te pluribus verbis. Neq; tamen dubito:quin si nihil aut non multum itetit tua:id est si parum aut nihil detrimenti ex ea re habiturus sis,sis eo animo quo ego essem,si tu rogares me,quid.i.aliquid:certe tu feceris i scilicet hoc faciendo gratissimum mihi. Vale.

M.T.C. S.P.D. C.Memmio.

3

AVlum Fusium vnum ex meis intimis, obseruantissimum, studiosissimũq; nostri, eruditum hoiem,& summa humanitate,tuaq; amicitia dignissimum, velim ita tractes, vt mihi coram recepisti. Tam mihi gratum id erit,q̃ qđ gratissimum. Ipsum praeterea summo officio, & summa obseruantia tibi in perpetuum deuinxeris. Vale.

HVB.

AVlum Fusium. Commendat Cice. Memmio per literas.A. Fusium: quem etiam coram commendauerat, vt eum ita tractet,sicut coram promisit,fore enim sibi gratissimum & obligatum sibi hominem perpetuo. Recepisti. promisisti.

ASCEN.

AVlum &c.Commendat Aulum Fusium per literas, quem etiam coram commendauerat, vt eum ita tractet vt promisit,dicens. Ego velim tractes. A. Fusiũ vnum ex intimis meis,scilicet amicis: obseruantissimum:id est maximum cultorem & studiosissimum nostri,hominem eruditum & dignissimum summa humanitate & amicitia tua, tractes dico ita, vt recepisti, id est promisisti mihi coram, id est in praesentia tecum agenti. Id erit mihi tã gratum,q̃ quod supple erit aut est gratissimum. praeterea tu deuinxeris:id est obligaueris ipsum in perpetuum,tibi summo officio & summa obseruantia:id est ad prosequendum te summo officio,& summa obseruantia.

HVBER. CVm municipibus. Cũm volaterani Vexarentur de rebus ſuis publicis. Cic. hac ep̃la eos ita diligenter cõmendat, Q. Valerio proprætori, vt diligentius cõmendare nõ poſſit: oſtendit. n. eos gratos & viris bonis & maximis acceptiſſimos, quos oĩno debeat ſibi Vale. ſuo bñficio obligare. ¶ Volaterranis. Volaterræ oppidi: quod eſt Ethruſcoꝝ in collis planitie ſitum: ad quod ſtadioꝝ. xv. aſcenſus eſt. ¶ Retulerũt. reddiderũt. ¶ Conſuleres. prouideres cã honoris tui. ¶ Præcipuã. ſingularẽ. ¶ Subterfugerũt. euitauerũt. ¶ Temporis. Syllani acerbitatem: q̃a ex proſcriptis a Sylla pleriq̃ illic confidentes, p obſidionẽ preſſit, tandẽ per inducias diſcedẽtes locum illum reliquerunt author Str. ¶ De eoꝝ agris. diuidẽdis nr̃is militibus. ¶ Promulgaſſent. pnunciaſſent. protuliſſent, pepercĩſſent: quia non potuerãt capi. ¶ Liberauit. q̃a voluit eſſe imunẽ. ¶ Is. Cæ. ¶ Cõſeruari. nũc per nos, vt adiuuemus ipſos Volateranos. Eius. Cæſaris. ¶ Sequi au. i. facere qđ ipſe fecit, cũ ſemp ſecutus ſis eum in cæteris rebus. ¶ Sectã. i. factionẽ, partes: tractũ a p̃ſis: qui ſectas hñt. ¶ Illi inte. vt nihil eis inoueẽ, donec Cæſar cognouerit eoꝝ cãm. ¶ Municipium. oppidum. ¶ Sed hæc. auget Cic. cõmendationẽ poſt exhortationes ſubiungendo p̃ces. ¶ Certamen. contra eos, qui illos oppugnarent. ¶ Quando. quoniam. ¶ De Volateranis mereare. i. ita Volateranis bñficium præſtes. ¶ Eum. ſ. te. ¶ Apud quem vnum. ſ. te.

M. T. C. Q. Valerio Q. F. Orcæ Legato ppr. S. D.

CVm municipibus Volaterranis mihi ſumma neceſſitudo eſt: magno. n. meo bñficio affecti, cumulatiſſime mihi gr̃am retulerũt: nã nec in honoribus meis, nec in laborib⁹ unq̃ defuerũt. Cũ q̃bus ſi mihi nulla cã intercederet, tñ ꝙ te uehemẽtiſſime diligo, quodq; me a te plurimi fieri ſentio, & monerem te, & hortarer, ut eoꝝ fortunis cõſuleres, p̃ſertim cũ ꝑpe p̃cipuã cãm haberent ad Ius obtinẽdum: Primum, ꝙ Syllani tpis acerbitatem, Deorũ ĩmortaliũ benignitate ſubterfugerũt. Deinde ꝙ ſummo ſtudio P. R. a me in conſulatu meo defenſi ſunt. cũ. n. Trib. pl. legem iniquiſſimã de eoꝝ agris ꝓmulgaſſent, facile S. P. Q. R. perſuaſi, vt eos ciueis, q̃bus fortuna peperciſſet, ſaluos eſſe vellẽt. Hanc actionem meã C. Cæſar primo ſuo cõſulatu in lege agraria cõprobauit, agrũq; Volaterranũ & oppidũ oĩ periculo in perpetuũ liberauit: vt mihi dubiũ nõ ſit, q̃n is, qui nouas neceſſitudines adiungat, vetera ſua bñficia conſeruari velit. Quãobrẽ eſt tuæ prudentiæ, aut ſeq eius authoritatẽ, cuius ſectã, atq; imperiũ ſumma cũ tua dignitate ſecutus es: aut certe illi itegrã oẽm cãm reſeruare. Illud vero dubitare non debes, q̃n tam graue, tã firmũ, tã honeſtũ municipiũ tibi tuo ſummo beneficio in perpetuum obligari velis. Sed hæc, quę ſcripta ſunt ſupra, eo ſpectant, ut te horter, & ſuadeã. Reliq̃ ſunt quæ pertinẽt ad rogandũ: vt non ſolũ tua cã tibi conſilium me dare putes, ſed ẽt qđ mihi opus ſit, me a te petere, & rogare. Gratiſſimũ igiẽ mihi feceris, ſi Volaterranos oĩbus rebus integros, incolumeis q; eſſe volueris. Eorũ ego domicilia, ſedes, rem, fortunas, quæ a Diis immortalibus, & a p̃ſtantiſſimis in nr̃a R. P. ciuibus ſummo S. P. Q. R. ſtudio conſeruatæ ſunt, tuæ fidei, iuſtitię, bonitatiq; cõmendo. Si, pro meis priſtinis opibus facultatem mihi rẽs hoc tpe daret, ut ita defendere poſſem Volaterranos, queãdmodũ cõſueui tueri meos: nullũ officiũ, nullũ deniq; certamen, in quo illis ꝓdeſſe poſſem, p̃termitterem. Sed q̃n apđ te nihilominus hoc tpe valere me confido, q̃ valuerim ſemp apud omneis: pro noſtra ſumma neceſſitudie, pariq; inter nos, & mutua beneuolẽtia abs te peto, vt ita de Volaterranis mereare, ut exiſtiment eũ q̃ſi diuino cõſilio iſti negocio ꝓpoſitũ eſſe, apud quẽ vnũ nos eorũ ꝑpetui defenſores plurimũ valeẽ poſſem⁹. Vale.

ASCEN. CVm municipibus &c. Cũ volaterani vexarenẽ de rebus ſuis publicis, Ci. hac epiſtola eos diligenter commendat Q. Valerio proprætori, vt diligentius commendare nõ poſſit. Oſtendit. n. eos gratos & viris optimis acceptiſſimos: quos oĩno debeat idẽ Valerius ſuo ſibi bñficio deuincere. Ordo eſt. Summa neceſſitudo eſt mihi cum municipibus Volateranis. ſ. incolis. Volateranum oppidi Ethruriæ: ipſi. n. affecti magno bñficio meo, retulerunt cumulatiſſime mihi gr̃am, nã nec defuerunt vnq̃ in honoribus meis. ſ. augẽdis, & in laboribus. ſ. ferẽdis, cũ q̃bus ſi. i. tãetſi nulla cã intercederet. i. media eſſet ad conciliationem amoris, tamẽ ꝙ. i. q̃a ego diligo te vehementiſſime, & ꝙ ſentio me fieri. i. æſtimari, plurimi a te, & monerem & hortarer te, vt conſuleres. i. conſilio & ope prodeſſes fortunis eoꝝ p̃ſertim cũ haberent cãm ꝑpe. i. quaſi præcipuã. i. potiſſimã ad obtinẽdũ ius. Primum ꝙ ſubterfugerũt acerbitatẽ tpis ſyllani. i. quo Sylla tyrannidẽ exercuit benignitate deorũ ĩmortaliũ, quia cũ illis proſcriptos obſideret, & illi factis induciis abirent, nihil nocuit vrbi: qđ deoꝝ benignitati adſcribit. vt q̃bus dii fauerint turpe ſit hoiem nõ fauere. ¶ Deinde ꝙ defenſi ſunt a me in ꝯſulatu. ſ. meo: ſummo ſtudio. i. fauore P. R. cũ tribuni plebi ꝓmulgaſſent legẽ iniq̃ſſimam de agris. eo. ſ. aliis diſpartiendis p̃ſuaſi facile Po. R. vellent eos ciues eſſe ſaluos: q̃bus fortuna: prius tñ deos dixit eos ſeruaſſe: pepercĩſſet. C. Cæſar cõprobauit hanc actionem meã primo ꝯſulatu ſuo in lege agraria. i. cũ ferret legẽ agrariã, & liberauit agrũ & oppidũ Volateranũ oĩ periculo in perpetuũ. vt non ſit dubiũ mihi, q̃ is, q adiũgat nouas neceſſitudines, velit vetera bñficia ſua ꝯſeruari. ¶ Quãobrem eſt prudẽtiæ tuæ. i. ad prudẽtiã tuã referẽ, aut ſeq authoritatẽ eius. ſ. Cæ. cuius ſectã. i. partialitatẽ atq; imperiũ tu ſecut⁹ es cũ ſumma dignitate tua, aut certe reſeruare illi oẽm. i. totã cãm integrã. i. ita ꝙ de ea nihil adhuc ſit p te actũ. Vero. i. ſed, tñ non debes dubitare illud: q̃n velis. i. debeas velle obligare tibi in ꝑpetuũ ſummo bñficio tuo: illud municipiũ. i. oppidũ muneꝝ Romanoꝝ capax: tã graue. i. cõſtans, tã firmũ & tã honeſtũ. Sed hæc q̃ ſcripta ſunt ſupra. i. in priori pte huius ep̃læ ſpectant. i. tendũt eo, vt hortet te, & ſuadeã. ſ. tibi. ¶ Reliqua. i. quæ deinceps dicã ſunt, q̃ deinceps ptinent ad rogandum, vt putes me dare conſiliũ: non ſolum cauſa. i. pro vtilitate tua: ſed me petere & rogare a te quod opus ſit mihi. Tu igitur feceris mihi gratiſſimũ, ſi volueris Volateranos eſſe integros. i. indẽnes & incolumes ſup. in oĩbus rebus. ¶ Ego cõmendo tuæ fidei iuſtitiæ & bonitati: domicilia: ſedes. i. manſiones præturas aut ſepulchra, vt Aenei. vi. Sedibus hunc refer ante ſuis rem. i. quã hñt fortunas, quas habere hñt: quæ conſeruatæ ſunt a diis immortalibus & a præſtantiſſimis ciuibus in noſtra. i. Romana repu. videlicet a Cæſare & ipſo Cicerone, ſummo ſtudio. i. fauore. S. P. Q. R. ¶ Si res. i. copia rerũ daret mihi facultatẽ hoc tempore pro priſtinis opibus meis. i. iuxta priſtinas opes meas, vt poſſem defendere Volateranos ita queãdmodũ cõſueui tueri meos. ſ. clientes, ego nullum officium, deniq;. i. vt vno verbo dicam, nullũ certamen prætermitterẽ in quo poſſem prodeſſe illis. ¶ Sed q̃n. i. q̃quidẽ ego ꝯfido me nihilo. i. in nullo minus valere apud te hoc tpe: quam voluerim ſemp apud oẽs ego peto abs te: p neceſſitudine. i. neceſſaria ꝯiunctione in amore & amicitia. ſumma & pari. i. æquali inter nos & mutua bñuolentia: vt mereare de Volateranis ita vt exiſtiment eũ. ſ. te, ꝓpoſitũ eſſe. ſ. a me: iſti negocio. i. deoꝝ ꝯſeruatione, quaſi diuino cõſilio apud quẽ vnũ nos ppetui defenſores eorum poſſemus valere plurimum.

¶ Non

HVBER.

NOn. Præfecerat Cæs. Valeriũ diuidũdis agris Volateranoꝝ. Itaq; cum ea regione haberet agrum C. Curtius, qui tpibus syllanis pscriptus fuerat, & postea restitutus in patriã a Cæ. in senatũ fuerat electus. Cice. hac epła nitit psuadere honestissimis rõnibus Valerio agrũ Curtii non esse dandũ aliis, qa licet illa diuisio agroꝝ fiat iussu Cæ. nõ tñ deceat eũ moueri ex agro suo eius iussu, cuius bñficio sit factus senator, id enim non esse verisimile placere Cæ. sed qm negociũ diuidendi agros a Cæ. ei mandatũ fuerat. Ci. in principio epłæ õndit se nihil esse petituꝝ cõtra honestatem, aut fidem ipsius Valerii, vt ex rõnibus in epła positis pbat. ⁋ Ob eam cãm. qđ nr̃a amicitia sit nota multis. ⁋ Pro tua si. fideliter, vt debes. ⁋ Rem ma. diuisionem agrorum. ⁋ Ambitione. volẽs oñdere me plurimũ posse apđ te. ⁋ Iniustissima ca. qa pscriptus fuit. ⁋ Incolumitatis, restitutiõis. ⁋ Volaterano. s. in agro. ⁋ Reliquias. qcqd potuit ex bello syllano eripe & seruare. ⁋ Tãquã. ex naufra. trãslatio. ⁋ Ordinem, senatoꝝ. ⁋ Tueri. sustentare: qa nõ põt viuere vt senator. ⁋ Grauissimum. pessimũ. ⁋ Supior or. i. auctus dignitate. ⁋ inferiorem for. pauporẽ, qa aucta dignitate debẽt ẽt augeri fortũæ, vt possit honeste seruari ipsa dignitas. ⁋ Minime cõ. non decet nec honestũ est. ⁋ Moueri. remoueri. ⁋ De æq. rei. i. de iustitia, qua vult vt non moueaẽ ex agro suo. ⁋ Ne campo. i. ne videar obtinuisse a te hãc rẽ potius, qa nõ potueris aliter facere iustitia ita volẽte q̃ qđ volueris mihi morẽ gerere. ⁋ Cã. iustitia cãę. ⁋ Grã. vt mihi gratificeris. ⁋ Per me. i. opa mea.

M. T. C. Qu. Val. Qu. F. Orcę Legato Prop. S. P. D.

NOn moleste fero, eã necessitudinem, q̃ mihi tecũ est, notã esse q̃ plurimis. neq; tñ ob eam cãm, qđ tu optime existimare potes, te impedio, quo minus susceptũ negociũ p tua fide, & diligentia ex voluntate Cæsaris, q tibi rem magnã, difficileq; cõmisit, gerere possis. Nam cũ multi a me petant multa, q̃ de tua erga me voluntate non dubitent, nõ cõmitto, vt ambitione mea conturbẽ officiũ tuum. C. Curtio ab ineunte ætate familiarissime sum vsus. Eius & Syllani temporis iniustissima calamitate dolui: & cum iis, q similẽ iniuriã acceperant, amissis oĩbus fortunis, reditus tñ in patriã voluntate oĩum concedi videreẽ, adiutor incolumitatis fui. Is hẽt in Volaterrano possessionẽ, cũ in eã tanq̃ e naufragio reliqas contulisset. Hoc aũt tpe Cæsar in senatũ legit: quem ordinem ille ista possessione amissa, tueri vix põt. Grauissimũ aũt est, cũ superior factus sit ordine, inferiorẽ esse fortuna: minimeq; cõuenit ex eo agro, q Cæsaris iussu diuidaẽ, eũ moueri, q Cæsaris bñficio senator sit. Sed mihi minus liber multa de æqtate rei scribere, ne cã potius apud te valuisse videar, q̃ gratia. Quãobrẽ te maiorẽ in modũ rogo, vt C. Curtii rẽ, meam putes esse: qcqd mea cã faceres, vt id C. Curti cã cũ feceris, meũ existimes. Qđ ille p me habuerit, id me hẽre abs te putato. Hoc te vehementer ẽt, atq; ẽt rogo. Vale.

ASCEN.

NOn molestum &c. Præfecerat Cæ. Valerium diuidundis agris Volateranorum. Itaq; cum in ea regione. C. Curtius haberet agrum nititur Cice. persuadere honestissimis rõnibus eidem Valerio Agrum illum Curtii non esse dandum aliis, quod in principio protestatur æquum & honestum. Ordo est, Ego non fero moleste, eam necessitudinem, quæ mihi tecum est, notam esse q̃ plurimis, neq; tñ impedio te. Ob eam cãm. i. pp necessitudinem nostram, quod tu potes existimare. i. iudicare optime, qa optime scis: quominus possis gerere negocium susceptum, tua fide & diligẽtia, ex voluntate Cæsaris, qui commisit tibi rem magnam & difficilem. ⁋ Nam cum multi petunt a me multa q̃. i. quia non dubitent de voluntate. i. beneuolentia tua erga me, nõ committo. i. non patior, vt conturbem ambitione. i. opportuna: petitione mea offitiũ tuum. ⁋ Ego sum visus familiarissime ab ineunte ætate Caio Curtio. ⁋ Ego &c. i. simul dolui iniustissima calamitate eius. s. Curtii tpis syllani. i. q̃ erat tpe syllano: & fui adiutor incolumitatis. i. salutis eius, cum. i. qñ, reditus in patriam videretur concedi voluntate oium iis, q acceperant similem iniuriã, oĩbus fortunis amissis. i. licet oẽs fortũas amiserõt tñ reditus &c. Aliter illud tñ reddidet. ⁋ Is. s. Curtius, hẽt possessionem in Volaterano. s. agroꝝ: cũ contulisset in eã. s. possessionem reliqas. s. rerũ suaꝝ: tanq̃ e naufragio. s. receptas. ⁋ Aũt. i. sed: Cæ. legit eũ hoc tpe in senatũ: quem ordinem. i. vt dicũt statum ille vix põt tueri. i. seruare in victu & vestitu, ista possessione amissa. i. si eã amiserit. Aũt. i. sed, grauissimũ. i. molestissimũ est. s. Curtio: cum factus sit supior. i. altior ordine. i. statu esse inferiorem. i. minorem fortuna. i. reꝝ possessione, & minime cõuenit eũ, q factus sit senator bñficio Cæsaris: moueri. i. pelli ex eo agro. i. eius agri possessione: qui diuidaẽ. s. militibus: iusso Cęsaris. ⁋ Sed libet mihi scribere minus multa de æquitate rei. s. quam postulo ne videar valuisse potius, apud te causa. i. ppter æquitatem causæ: quam gratia. ⁋ Quamobrem ego rogo te in maiorem modum. i. egregie: vt putarem. i. negocium aut possessionem Caii Curtii esse meam: vt quicquid tu faceres: causa mea. i. si res mea esset: cum feceris id causa Caii Curtii existimes meũ: supple esse & putato me habere abs te, quod ille habuerit per me. Vale.

M. T. C. Qu. Val. Qu. Orcæ Fi. S. P. D.

SI vales, bñ est: ego qdẽ valeo. Credo te memoria tenere, me & corã P. Cuspio tecũ locutũ esse, cũ te psequerer paludatũ: & idem postea plurimis verbis tecum egisse, vt quoscunq; tibi eius necessarios cõmendarem, hẽres eos in numero meorum necessariorum. Id tu p tua summa erga me beneuolentia, perpetuaq; obseruantia mihi liberalissime, atq; humanissime recepisti. Cuspius homo in omneis suos officiosissimus, mirifice quosdam hoies ex ista prouincia tuetur, & diligit propterea quod fuit in Africa bis, cum maximis societatis negociis præesset. Itaq; hoc eius offm̃, quod adhibet erga

HVBER.

CRedo. Miro quodam artificio vtitur Cicero in cõmendatione. L. Iulii pro Cuspio amico suo ita vt verbis suis quodammodo cogat Valerium præstare quod petit. Postremo commendat etiam nomine Cuspii P. Cornelium harum literarum latorem. ⁋ Recepisti. promisisti. ⁋ Ex prouincia ista. ex Africa vbi nunc es propraetor.

ASCEN.

CRedo te &c. Miro quodam artificio vtitur Cicero in cõmendatione L. Iulii pro Publio Cuspio amico suo: ita vt verbis suis quodammodo cogat Valeriũ præstare quod petit. Postremo cõmendat ẽt nomine Cuspii Cornelium hanc tabellarium: sed diuersa putatur epistola. Ordo est, Credo te tenere memoria. i. non oblitum me: &. i. simul locutum esse tecum coram Publio Cuspio: cum prosequerer te paludatum. i. ornatum paludamento: id est veste imperiali proficiscentem in bellum comitarer: &, id est simul: egisse postea tecum pluribus verbis, vt quoscunq; necessarios eius. s. P. Cuspii: commẽdarem tibi: tu haberes eos in numero necessariorum meorum, tu recepisti. i. promisisti mihi id pro summa beneuolentia tua erga me, & perpetua obseruantia. ⁋ Cuspius homo officiosissimus in omnes suos tuetur & diligit mirifice quosdam homines ex ista: scilicet tua Africana prouincia, propterea q̃ fuit bis in Africa: cum præesset maximis negociis societatis. s. negociatoꝝ. ⁋ Itaq; ego soleo adiuuare quantum possum, mea facultate & gratia hoc officium eius quod adhibetur erga,

HVBER. ¶ ILLOS,hoies istius puinciæ.¶ Cuspianoꝝ,amicoꝝ Cuspii.¶ Notā,signū aliquod tantūmodo.¶ Eam.s.notā.¶ Quę cōuenit mihi tecū.quā habemus inter nos ex cōuentione,vt solet fieri de ziferis. ¶ Deprōptuꝝ.emissuꝝ. ¶ Quiddā.aliqd. ¶ Potestate,q̄ est tibi pmissa a Cæsare.¶ Expresseris,declarāueris.¶ Quæ.verba.vultus pro amicis.¶ Suspicor. puto vel spero,vtrūq; enīm significat.¶ Hoiem.L.Iuliū.¶ Mihi dicit.s.illū Iuliū esse dignū tua amicitia.¶ Satis. hic testimoniū Cuspii.¶ Quāta fuerit vis.quātū valuerit.P.Cornelius subiungit ēt cōmendationem pro latore harum lraꝝ.¶ Cuius cām.s. Cuspii.¶ Cognosti me. supra in epla.¶ Quam sępissime. propter multos eius amicos a te mea commendatione adiutos.

ASCEN. ¶ ILLOS.s. hoies istius prouinciæ.¶ Quare ego putaui cām commendationis oium Cuspianoꝝ.i. necessariorū Cuspii:esse exponendā.i. declarandā tibi hac epistola. Ego faciam vt apponam.i. ego apponam reliqs epistolis tm̄: eam notam.i.id signū q̄ couenit mihi tecū.i. quā ex conuentione duximus apponendā, & significem simul esse de numero amicorū Cuspii.¶ Sed scito hanc cōmendationem,quā volui consignare his lr̄is: vt opinor quædam notæ literarum erant appositæ, quas: cum videret Valerius sciret intimam esse cōmendationem:esse gratissimam oium.¶ Nam Publius Cuspius contendit a me singulari studio vt commendarem tibi q̄diligentissime Lucium Iulium.¶ Ergo, ego vix videor mihi posse satisfacere studio.i. fauori eius.s.Cuspii in Iuliū, si vtor iis verbis, qbus solemus vti cum agimus quid diligentissime ipse postulat quędā noua.s.verba,& putat me tenere.i.callere,quoddam artificiū eius generis.s. nouorum verborū.¶ Ego pollicitus sum ei:me deprompturum.i. hausturum,mirificum genus commendationis: ex intima arte nr̄a. ¶ Qd.i.qm̄:ego non possum asseq.i.attingere, id.s.commendationis genus:velim tute.i. vt tuipse efficias,vt illi arbitretur quiddam.i.qd certi pfectū incredibili genere lr̄arū mearum. Certe negādo se posse asseq id mirifice assequit.¶ Tu facies id,si expsseris.i.significaueris:oēs genus liberalitatis: qd poterit proficisci ab humanitate & ptāte tua: nō modo .i.non solum re.i. effectu ipso, sed ēt verbis & deniq; vultu. ¶ Quæ.s.verba & vultus beneuoli,velim expertus esses q̄tū valeant in prouincia. q.d.pfuturū amico si expiri volueris. ¶ Sed tū suspicor ipsum hoiem.s. Iuliū quem cōmendo tibi: esse perdignū amicitia tua,non solum credo qa Cuspius dicit:tametsi id debeat esse satis: sed qa noui iudicium eius.s. Cuspii: in hoibus & amicis deligendis.i. de multis legendis. ¶ Ego iudicabo propediem.i.statim vbi Iulius, rescripserit: quanta fuerit vis.i.potentia harū literarū:& agam tibi gr̄as vt confido.s.te pmeriturū. Ego curabo oia studiose & diligenter quę arbitrabor te velle & pertinere ad esse. Cura vt valeas .Publius &c. Hæc pars videt superiori annectenda, quia has dicit seorsum tū scripta. Ordo est. Publius Cornelius qui reddidit tibi has literas, commendatus est mihi a Publio Cuspio:cuius.s.Cuspii quantopere cuperem & deberem cām, tu cognosti profecto ex me.s. per lr̄as superiores. Ego rogo te vehementer, vt cures: vt Cuspius agat mihi q̄ primum.i.valde cito,q̄ sæpissime:id est valde frequenter:q̄ maximas:id est valde magnas gratias. Vale.

illos ego mea facultate,& gratia soleo, quantū possum adiuuare. Quare Cuspianoꝝ oium commendationis cām hac tibi epistola exponēdā putaui. Reliqs epistolis tm̄ faciā, vt notā apponā eā,q̄ mihi tecū cōuenit,& simul significē de numero esse Cuspii amicoꝝ.sed hāc cōmendationē,quā his lr̄is consignare volui,scito esse oium grauissimā. Nā P.Cuspius singulari studio cōtēdit a me,vt tibi quādiligētissime L. Iuliū cōmendarē, Eius ego studio vix videor mihi satisfacere posse, si vtar verbis iis,qbus, cū diligentissime qd agimus, vti solemus. Noua quædā postulat:& putat me eius generis artificiū quoddam tenere.ei ego pollicitus sum me ex intima nr̄a arte depromptuꝝ mirificū genus cōmēdationis. Id,qm̄ asseq non possum, tu te velim efficias, vt ille genere mearū literarū incredibili quodā pfectū arbitretur. Id facies, si oē genus liberalitatis, qd & ab humanitate,& potestate tua pficisci poterit,nō mō re, sed ēt verbis, vultu deniq; expsseris.q̄ q̄ tū in puincia valeant, vellē exptus esses. sed tū suspicor ipm hoiem, quē tibi cōmēdo,pdignū esse tua amicitia. nec id solū, qa mihi Cuspius dicit, credo tametsi id satis esse debebat: sed qa noui eius iudiciū in hominibus, & amicis deligendis. Harū literarū vis quāta fuerit, ppediē iudicabo:tibiq;,vt confido,gratias agā. Ego, quæ te velle,quæq; ad te pertinere arbitrabor,omnia studiose,diligenterque curabo. Cura vt valeas.

P.Cornelius, qui tibi has literas reddidit,est mihi a P.Cuspio cōmēdatus, cuius causa quātopere cuperē, deberemq;, pfecto ex me facile cognouisti. Vt hementer te rogo,vt cures,vt ex hac cōmendatione mihi Cuspius q̄ maximas,q̄ primum,q̄ sæpissime gratias agat.

M. T. C. C. Cluuio S.P.D.

CVm in Galliā pficiscens, p nr̄a necessitudine,tuaq; summa in me obseruātia ad me domū venisses,locutus sum tecum de agro vectigali municipii Atellani, q ēēt in Gallia: q̄toq; opere eius municipii cā laborarē,tibi ōndi. Post tuā aūt pfectionē,cū & maxia res municipii honestissimi,mihiq; cōiunctissimi,& summū meū offm̄ ageret: p tua aīo i me singulari,existimaui me oportere ad te

HVBER. CVm. Ager Attellanus vectigalis erat cōq; exigendis vectigalibus ex oibus municipiis q̄ in Gallia Cisalpina erant Cluuius ppositus:fuisset a Cæ. & Attellani valde essent oppssi angustiis rei pecuniariæ cum essent magna necessitudine Ciceroni coniuncti,eos Ci.diligentissime cōmendat Cluuio:vt licet a Cæsare sibi sit præscriptum, qd sit agendum,tū reseruet rem Attellanorum integram,ne exigat ab eis vectigalia:donec a Cæ.ei mandatum fuerit: sperare enim se impetratuꝝ a Cæ. vt eis condonet ea vectigalia,quod si impetrarit dicit se maximas gr̄as habiturum ipsi Cluuio, existimaturumq; se eius beneficio id impetrasse:si Attellanorum rem integram reseruauerit, quod eum facere debere probat, quod idem regiensibus fecisse dicitur. ¶ In Galliam Cisalpinam.¶ Vectigali.tributario reddenti vectigalia.¶ Attellani.Attella vrbs est Campaniæ mediterranea, vt scribit Ptolæmeus.¶ Profectionem.discessum.¶ Res vtilitas.

Attellani

ASCEN. CVm in Galliam.Ager Attellanus vectigalis erat vectigalibus autem omnibus in Gallia cisalpina Cluuius præpositus a Cæsare erat,vnde cum Attellani valde essent oppressi penuria pecuniæ,eos Cicero diligenter commendat dicto Cluuio.Ordo est. Cum tu proficiscens in Galliam venisses ad me domum meam:pro necessitudine.i. necessaria si officio fungi volumus,in amicitia coniunctione nostra:& summa obseruantia tua in me:locutus sum tecum de agro vectigali municipii.i.oppidi municipalis: Attelani.i. debenti vectigal Attellanis, qui.s.ager esset in Gallia & ostendi tibi quantopere laborarem.i.solicitarer & in labore essem causa eius municipii.¶ Aūt.i. sed cū post tuam profectionem,& .i.si res maxima municipii.s. Attellani honestissimi:& coniunctissimi mihi & summū officium meū ageret.i. versaretur in ambiguo existimaui oportere me scribere ad te accuratius.i.multum accurate & diligenter:pro aio tuo singulari in me.

¶ Accuratius.

HVBER.

¶ ACCVRATIVS. diligentius, q̃ locutus essem coram. ¶ Negociorum. exigendi vectigalia. ¶ N... su. discernendi vtrum debeat soluere an non. ¶ Facere posse. sine offensione Cæ. ¶ Difficultatibus. angustiis rei pecuniari... ¶ Singulares. præcipuas. maiores, q̃ aliis. ¶ Homines. quos nolo qui sunt causa talium miseriarum: significat aūt præcipue Cæsarem. ¶ Comprobaturos. demonstraturos. honestam & iustam. ¶ Non erat causa. quia frustra a te peterem, si ille non esset persuasus eos habere iustam cām. ¶ Integram. nouam, vt de ea nihil facias. ¶ Rhegienses. municipes Rhegii ciuitatis. ¶ Meis. Atellanis. ¶ Pro his vnis. pro his solis. ¶ Compluris. pro quibus possem etiam petere, & tamen non peto: intelligas hos eē mihi multo coniunctiores. ¶ Agi fortunas. i. in eo consistere fortūas municipii. ¶ Tuo beneficio. tua gratia. ¶ Sin minus. i. si non impetrauerimus. ¶ Tamen habeamus id pro eo: id est existimemus id pro impetrata cā tua, quia dederis operam vt impetrarem. ¶ Deuinxeris. obligaueris.

accuratius scribere. Etsi non sum nescius, & quæ temporū ratio, & quæ tua potestas sit: tibiq; negocium datum esse a C. Cæsare, non iudicium, præclare itelligo. Quare a te tātum peto, quātum & te facere posse, & libenter mea causa facturum esse arbitror. Et primū velim existimes, quod res est, municipii fortunas omneis in isto vectigali consistere: his autem temporibus hoc municipium maximis oneribus pressum, summis affectum esse difficultatibus. Hoc etsi commune videtur esse cū multis: tamen mihi crede singulareis huic municipio calamitates accidisse: quas idcirco nō commemoro, ne de miseriis meorum necessariorum conqueres, homines, quos nolo, videar offendere. Itaq; nisi magnam spem haberem, C. Cæsari nos causam municipii comprobaturos: non erat causa, cur a te hoc tpe aliquid contenderem. sed quia confido, mihiq; persuasi, illum & dignitatis municipii, & æquitatis, & etiā voluntatis erga se habiturum esse rationē: ideo a te non dubitaui contendere, vt hanc causam illi integram cō seruares. quod etsi nihilo minus a te peterem, si nihil audiuissem te tale fecisse: tamen maiorem spem impetrandi nactus sum posteaq̃ mihi dictum est, hoc idem a te Regienses impetrauisse. qui etsi te aliqua necessitudine attingunt: tamen tuus amor in me sperare me cogit, te, quod tuis necessariis tribueris, idem esse tributurum meis: præsertim cum ego pro his vnis petā, habeam autem, qui simili causa laborent, complureis necessarios. Hoc me non sine causa facere, neq; aliqua leui ambitione commotum a te contendere, & si te existimare arbitror: tamen mihi affirmanti credas velim, me huic municipio debere plurimum: nullam vnquam fuisse tempus neque honorem, neque laborum meorum, in quo non huius municipii studium in me extiterit singulare. Quapropter a te etiam, atq; etiam pro nostra summa coniunctione, proq; tua in me perpetua, & maxima beneuolentia maiorem in modum peto, atque contendo, vt cum fortunas agi eius municipii intelligas, quod sit mihi necessitudine, officiis, beneuolentia coniūctissimum, id mihi des: quod erit huiusmodi, vt si a Cæsare, quod speramus, impetrauerimus, tuo beneficio nos id consecutos esse iudicemus: Sin minus, pro eo tamen id habeamus, quando a te data sit opera, vt impetraremus. Hoc cum mihi gratissimum feceris: tum viros optimos, homines honestissimos, eosdemque gratissimos, & tua necessitudine dignissimos, summo beneficio in perpetuum tibi, tuisq; deuinxeris. Vale.

ASCEN.

¶ ET si. i. q̃q̃: non solum nescius. i. bene scio: & quæ sideo: & q̄ potestas: rō temporum, & intelligo præclare negocium datum tibi a C. Cæsare, non iudicium. s. libere iudicandi potestatem. Quare ego peto a te tantum quantum arbitror te posse facere, & fructum esse libenter cā mei. ¶ Et primum velim sup. vt existimes sup. id quod res est. i. sicut est: oēs fortunas. i. facultates municipii consistere in isto vectigali. ¶ Aūt. i. sed, existimes hoc municipium pressum maximis oneribus: affectum esse maximis difficultatibus. ¶ Et si. i. q̃q̃: hoc. s. affectum sic esse vt esse commune. s. Atellanis: cum multis. s. aliis ciuibus tñ crede mihi singulares calamitates accidisse huic municipio, quod non commemoro idcirco, ne conquerens de miseriis necessariorum meorum videar offendere hoies, quos nolo. s. offendere, hoc est Cæsarianos. ¶ Itaq; nisi haberem magnam spem, nos probaturos. i. q; simus probaturi C. Cæsari cām municipii, sup. iustam esse: non erat cā cur contenderem. i. cum contentione peterem aliquid a te, hoc tempore. s. turbulento. ¶ Sed q̄a confido, & persuasi mihi. i. induxi in aīum, vt crederem illum. s. Caium Cæs. habiturum esse rationem. i. respectū piam & cōsyderationem. ¶ Et. i. simul dignitatis municipii quod olim floruit. & equitatis. s. causæ, & ēt voluntatis. i. beneuolentiæ & studii erga se: ideo non dubitaui cōtendere. i. animose petere a te, vt cōseruares hanc cām illi. s. Cæsari integram. i. intactā iudicio tuo, q; facilius datur venia vbi nihil actum est de causa, q̃ reuocaretur quod a iudice delegato: licet durius iam iudicatū est: quod & si peterem a te nihilominus: si audiuissem te nihil tale fecisse tamen nactus sum maiorem spem impetrādi. postea q̃ dictū est mihi. ¶ Rhegiēses impetrauisse a te hoc idem. s. reseruationem cognitionis causæ ad Cæsarem q. s. Rhegienses. & si. i. q̃q̃ attingunt te aliqua necessitudine tñ amor tuus in me: cogit quod plus est q̃ facit, me sperare te tributurum esse idem necessariis meis, quod tribueris necessariis tuis: præsertim cum ego petam pro his vnis. i. solis. ¶ Aūt. i. sed, cum sup. habeam. complures. s. alios, necessarios qui laborarent. i. in periculo diuersarent, simili cā. ¶ Ego & si arbitror te existimare: id est iudicare me facere hæc non sine causa, neq; contendere. i. instanter petere a te commotum aliqua ambitione. i. cupiditate gloriæ leui. i. modica: tamen velim sup. vt credas mihi affirmanti me debere plurimum huic municipio, & suo, nullū tps fuisse vnq̃: neq; honorum. i. cum adirem honores, aut cum accumularentur mihi honores, vt in consulatu & reductione, neq; laborum meorum. i. cum afficerem laboribus vt ex ilio & periculorum in bello ciuili, in quo. s. tempore studium huius municipii. s. Atelani, non extiterit. i. apparuerit singulare. i. egregium: q̄a singularia: id est vnica fere egregia sunt in. i. erga me. ¶ Quapropter ego peto atq; contendo: id est instanter exigo a te in maiorem modum, etiam atq; etiam: id est iterum atque iterum: pro summa coniunctione nostra & pro perpetua & maxima beneuolentia tua in me vt cum intelligas fortunas eius municipii quod sit mihi coniunctissimum necessitudine, officiis, beneuolentia. agi: id est in periculo versari, tu des, id est concedas mihi id quod erit huiusmodi: vt si impetrauerimus a Cæsare quod speramus: nos iudicemus nos consecutos esse id beneficio tuo. ¶ Sin. i. sed si minus: id est non impetrauerimus a Cæsare tñ habeamus: id est reputamus id pro eo: id est tanquam sit tuo beneficio impetratum, quando. i. cum opera data sit a te vt impetraremus. ¶ Cum: scilicet ita sit q; feceris mihi: hoc gratissimum, tum. i. multo magis. deuinceris tibi & tuis in perpetuum summo beneficio, scilicet tuo, quod firmissimum est vinculum, viros optimos, homines honestissimos, & eosdem gratissimos & dignissimos tua necessitudine: id est quibuscunq; necessitudinem contrahas, hoc est ciues Attellanos. Vale.

HVBER. Cum & mihi. Rogatione P. Sextii Ci. commendat P. Rutillo C. Albini senatoris cām de quibusdam prædiis, q̄ olim fuerant, vt in ipsa epl'a exponit Laberii: rogatq; vt ea pdia nō attingat diuidenda. cum a Cæsa. ēt præpositus huic negocio diuidendoꝝ agroꝝ. exponit aūt causas gratissimas, & quare ipsa debeat p P. Sextio laborare, & quare P. Sextius pro Albino. ¶ Petendū esset. ppter honestatem. ¶ Facere de. propter eius in me merita, nā Ci. plurimū fauit vt ab exilio reuocaret & cōtra Clodiū. Hæc aūt plenius exponunt in elegātissima oratione pro P. Sextio, quæ incipit, Siquis antea iudices mirabat &c. ¶ Cuius ex familia. nam P. Sextius, pro quo extat illa oratio, vt Cice. in ea testat habuit vxorem filiā Albini: qua mortua duxit vxorem Ci. Scipionis filiam, & licet mos filiæ soceri nomē Albino: ademerit charitatem tn̄ illius necessitudinis & beneuolentiam nō ademit. ¶ In æstiuo solutionem, s̄m æstimationem. ¶ De bo. Plo. q̄ olim fuerant Plotii, cuius bona Cæsar fisco addixit. ¶ Prædia. possessiones. ¶ Laberius. eques Romanus.

M.T.C.M.Rutillo.S.P.D. *8*

Cum & mihi cōscius essem quanti te facerē & tuā erga me bn̄uolētiā exptus essem non dubitaui a te petere, qđ mihi petendū esset. P. Sextiū quāti faciā, ipse optime scio. Quāti aūt facere debeā, & tu, & oēs hoīes sciūt. Is cū ex aliis te mei studiosissimū esse cognosceret, petiuit a me, vt ad te q̄accuratissime scriberem de re C. Albini senatoris: cuius ex filia natus est L. Sextius optimus adolescens, filius P. Sextii. Hoc idcirco scripsi, vt itelligeres non solū me p P. Sextio laborare debere, sed Sextiū ēt p Albino. Res aūt hæc est. A. M. Laberio C. Albinus pdita i ęstimationē accepit: q̄ pdia Laberius emerat a Cæsare de bonis Plotianis. ea si dicā nō esse e R.P. diuidi, docere te videar, nō rogare. Sed tñ cū Cæsar Syllanas vēditiones, & assignationes ratas esse velit, quo firmiores existimentur suæ: si ea prædia diuidentur, q̄ ipse Cæsar vendidit, quæ tandē in eius venditionibus esse poterit authoritas? Sed hoc quale sit, tu p tua prudētia cōsyderabis. Ego te planè rogo, atq; ita, vt maiore studio, iustiore de cā magis ex animo rogare nihil possim, vt Albino parcas prædia Laberiana ne attingas. Magna me affeceris non mō lætitia, sed ēt quodā mō gloria, si P. Sextius homini maxīe necessario pro me satisfecerit, cū ego illi plurimū debeā. Qđ vt facias, te vehemēter ēt atq; ēt rogo. Maius mihi dare bn̄ficium nullū potes. Id mihi intelliges esse gratissimū. Vale.

ASCEN. Cum &c. Rogatus a P. Sextio commendat Cic. P. Rutilio cām C. Albini de quibusdam prædiis, q̄ quondam fuerant Laberii, rogatq; vt ea pdia non attingat diuidenda, licet diuidundis agris esset ppositus Ordo est. Cum &. i. simul, ego essem conscius mihi q̄ti facerem. i. æstimarē te & expertus essem beneuolentiā tuam erga mei non dubitaui. i. non sum veritus petere a te: quod petendum esset. i. quod decuit peti a mihi. i. per me. ¶ Ipse. i. egomet scio optime. i. hominum qui secreta cordium seruari nequeant, q̄ti faciam. i. ęstimem. P. Sextium. ¶ Aūt. i. sed, & tu & oēs hoies sciunt, quæ locutio zeugmatica est: nam per conceptionem diceret scitis, q̄ti debeam facere. Leum. ¶ Is. i. Sextius: cum cognosceret ex aliis te studiosissimum mei, petiuit a me, vt scriberem ad te quam accuratissime de re C. Albini Senatoris: ex cuius familia natus est: L. Sextius optimus adolescēs filius P. Sextii. ¶ Ego scripsi hoc idcirco, vt intelligeres me non solum debere laborare pro Sextio. Sed Sextium ēt debere laborare pro Albinio. ¶ Res aūt. i. de qua libe candum est: est hęc. i. hmōi Caius Albinus accepit a Marco Laberio pdia in æstimationem. i. ad persoluendum quanti æstimarentur: quæ pdia Laberius emerat a Cæsare de bonis Plocianis. i. q fuerant Plotii priusquā ea Cæsar fisco addiceret: si ego dicam non esse e rep. i. vtile reip. ea diuidi. i. militibus Cæsaris q̄ semel a Cæsare data sunt: ego videar docere te, non rogare. ¶ Sed tu cum Cæ. velit venditiones & assignationes Syllanas. i. quas Sylla perpetuus dictator factus fecerat esse ratas firmas & approbatas: quo. i. vt suæ. s. venditionea & assignationes: existimentur. i. iudicentur firmiores, si ipsa prædia, q̄ ipse Cæ. vendidit diuidentur, q̄ tandē authoritas poterit esse in vēditionibus eius, q. d. nulla. ¶ Sed tu cōsyderabis pro prudentia tua. i. s̄m prudentiam tuam: quale hoc sit. i. q̄tæ efficaciæ sit hoc argumentum. Ego rogo te plane. i. oino: atq; ita sup. rogo: vt nihil possim rogare maiore studio, de cā iustiore, sup. & magis ex aio: vt parcas Albino, ne attingas. s. in diuidēdo ipe prædia Laberiana. i. a Laberio empta. ¶ Tu affeceris me magna non modo lætitia: sed ēt quodam modo gloria, si P. Sext. satisfecerit pro me: hoi maxime necessario, vt ego debeam plurimum illi viri. ¶ Quod vt facias ego roga te vehementer ēt atq; ēt. ¶ Tu nullum. i. non vllum: non potes dare mihi vllum beneficium maius, & sup. tu intelliges id beneficium esse gratissimum mihi. Vale.

HVBER. Quanq. Publicani exigentes vectigalia habebant inter se societates in prouinciis, cum igitur Crassipes q & Piso dictus est, gener Cic. quæstor esset in Bythinia. i. commēdat ei Ci. societatem publicanorum Bithyniæ quam ex magnis & honestis ciuibus Romanis constare dicit, in eaq; esse multo sibi familiarissimos: præcipue P. Rutiliū, qui in ea societate magister erat. ¶ Socios Bithyniæ. i. qui in Bithynia habebant societatem. ¶ Commodare. commodum facere, vt sæpius exposuimus. ¶ Ii. publicani. ¶ Res. nego. vtilitas. ¶ Sua inte. vtile sibi esse.

M.T.C.Crassipedi.S.P.D.

Quanquā tibi psens cōmēdaui, vt potui diligētissime socios Bithyniæ te'q; cū mea commēdatiōe, tū ēt tua spōte intellexi cupere ei societati, qbuscūq; rebus posses, cōmodare: tamen cum ii, quorum res agitur, magni sua interesse arbitrarentur, me etiam per literas declarare tibi, qua essem erga ipsos voluntate, non dubitaui hæc ad te scribere. Volo enim te existimare, me, cū vniuerso ordini publicanoꝝ multū semp libētissime tribueri, idq; p magnis eius ordinis erga me meritis facere debuerim, tū in primis amicū esse huic Bithynicæ societati.

ASCEN. Quanq̄ &c. Publicani exigentes vectigalia hēbāt inter se societates in puinciis. Cū igit Crassipes, & Piso dictus est, gener Ci. q̄stor eēt in Bithynia: cōmendat ei Ci. societatē publicanoꝝ Bithyniæ docens eā cōstare ex pclaris ciuibus Ro. sibiq; coniunctissimis Ordo est. Quanq̄ pns. i. cū eēm pns cōmēdaui tibi diligētissime vt potui: socios Bithynię. i. mercaturæ i Bithynia, & itellexi te. cū. s. itā sit q cōmēdatione mea. i. pp cōmēdationē meā: tū. i. multo magis ēt tua spōte. i. pptia natura, cupe. cōmodare. i. cōmodū facere & pdesse: ei societati qbuscūq; rebus posses: tñ cū ii, quoꝝ res agit, arbitrārent interesse. i. in re & vtilitate sua eē: magni. i. magno ope: me declarare tibi ēt p lr̄as, q̄ voluntate eēm erga ipsos, nō dubitaui scribere ad te hoc. i. q̄ volūtate in eos sim. Volo .n. te existimare. i. iudicare & sentire: me cū tribueri. i. cōcesseri & indulseri sp libētissime vniuerso ordini. i. statui & vē dnē collegio publicanoꝝ. i. publicoꝝ vectigaliū redēptoꝝ, q simul negociatores erāt. nā pecuniā quā in puinciis accepāt mercibus cōmutabāt p qbus alterā Romę recipiebāt, & debuerim facerē id magnis meritis ordis. i. totius collegi erga me, qa cū exultaret ab illis pecuniā mutuat⁹ erat: tū volo te existimare, me eē in pmis. i. pcipue amicū huic societati Bithynię.

¶ Ordine

HVBER.

¶ORDINE ipso: qui est valde vtilis reip. & magnus. ¶ Hoiem genere: qa multi sunt claro loco nati. ¶ Magister: rector est autem nomen officii inter ipsos publicanos: sicut nunc appellant priorem, & talibus qbusdam vocabulis. ¶ In operis: ablatiuus est, i. qui gerit negocia ipsius societatis. ¶ Non sum ignarus: quia quæstores, quorum est colligere vectigalia Po. Ro. possunt multum fauere, & prodesse publicanis. ¶ Et gratos, allicit eum ad illorum fauorem spe præmii.

ASCEN.

¶QVAE societas est ipso ordine & genere hoium maxima ps ciuitatis. s. Romanæ: cōstat. n. ex cęteris societatibus, & ca su. i. a casu, multi sunt in ea societate valde familiares mihi. ¶ Et in primis. P. Rupilius filius Publii, q est magr. i. primatius in ea societate, cuius. s. Rupilii, offm præcipuū agit hoc tpe.

quæ societas ordine, ipso hoium gnē ps est maxima ci uitatis, constat. n. ex cæteris societatibus: & casu pmul ti sunt in ea societate valde mihi familiares, i primisq; is, cuius, pcipuū offm agitur hoc tpe, P. Rupilius P. F. Menenius q ē magr ī ea societate. Quę cū ita sint ma iorē i modū a te peto, Cn. Pupiū, q ē in opis eius socie tatis, oibus tuis officiis, atq; oi liberalitate tuearere: eu resq;, vt eius opæ, qd tibi facile factu est, q gratissimæ sint sociis, rēq; & vtilitatē socioR (cuius rei qtā ptātē Quęs. hēat, nō sum ignatus) p te quāmaxie defensam & auctā velis. Id cū mihi gratissimū feceris, tū illud ti bi expertus pmitto, & spondeo, te socios Bithyniæ, si illis cōmodaris, memores eē, & gratos cogniturū. Vale.

M. T. C. Bruto S. P. D. 10

CVm ad te tuus Quæs. M. Varro pficisce ret, cōmēdatione egere eū nō putabā. satis enī cōmēdatum tibi eū arbitrabar ab ipso more maiorū: q, vt te nō fugit, hanc qsturæ cōiunctionē liberorū necessitudini proximā voluit eē. Sed cū sibi ita psuasisset ipse, meas de se accurate scri ptas lras maximū apud te pōdus habituras, à me'q; cō tenderet, vt quādiligentissime scriberē: malui facere, qd meus familiaris tanti sua interesse arbitraret. Vt igitur debere me facere hoc intelligas: cū primum M. Terētius in forū venit, ad amicitiā se meā cōtulit. De inde vt se corroborauit, duæ cāæ accesserunt, q meā ī illū bñuolētiā augerēt: vna, q versabat in hoc studio nro, quo & nūc maxie delectamur, & cū igēio, vt nosti nec sine industria. Deinde, q mature se contulit in so cietates publicanorum: qd qdē nollē. maximis enī dā nis affectus est. sed tñ cā cōmunia ordinis mihi cōmē datissimi fecit amicitiā nrām firmiorē. Deinde versa tus in vtrisq; subselliis optima & fide, & fama iam ante hanc cōmutationē R. P. petitioni sese dedit, honoréq; honestissimū existimauit fructū laboris sui. His autem tēporibus à me Brundusiū cum literis, & mādatis pro fectus est ad Cæsarem. quo in re & amorem eius in suscipiendo negocio perspexi, & fidem in cōficiendo,

Quæ cū ita sint, peto a te in maiorē modū. i. obnoxie & nō vulgariter, sup. vt tueare oibus officiis tuis atq;, oi liberali tate, Cn. Puppiū: qui est in operis. i. industriis & laboribus, aut familiaribus eius societatis. Est. n. operis ablatiui casus ab operæ operaR &c. & cures vt operæ. i. labores & indu striæ eius, qd ē tibi facile factu, i. vt fiat a te, sint gratissimæ. i. vtilissimę & acceptissimę sociis, & velis rē & vtilitatē so cioR: cuius rei quantā ptātē ptor hēat. s. in puincia: nō sum ignatus: sup. esse defensam, & auctā p te q maxime. ¶ Tū. s. ita fit q tu feceris id gratissime mihi: tum ego expertus pmit to tibi illud, & spondeo. te cogniturū socios Bithyniæ eē me mores & gratos, si commodaris. i. cōmodū feceris iis. i. eis.

HVBER.

CVm ad te pfecturus M. Terep. Varro in Galliā qstor Bruti qui ei pērat, qa sciebat qti interesset hēc primos aditus fauorabiles apud ptorē, curauit hēc Cic. cōmen dationē: quē apud Bru. multū valere sciebat. Itaq; Cic. hac epla eū ita cōmendat Bruto, vt expositis multis & maximis causis pbet illud dignū cōmēdatiōe sua & beneuolētia, atq; cōiunctiōe Bruti. ¶ More cōsuetudine, instituto. ¶ Qui mos. ¶ Proximā. i. secūdā post coniunctionē filioR. i. essent post fi lios charissimi. ¶ Vt igit. exponit cās, qbus ad eū cōmendādū impulsus sit. ¶ M. Teren. sic. n. appellabat. M. Teren. Var ro, de eius gnē, qui aduersus Annibalem apud Cānas infeli citer dimicauit. ¶ In coR: ad agendas cās. ¶ Vt. postq. ¶ Cor roborauit. s. amicitia. ¶ Studio: lrarum & phiæ. ¶ Industria, honesto & solerti labore. ¶ PublicanoR. q mihi sunt amicis simi. ¶ Quod no. s. vt contulisset in ordinem publicanorum. ¶ Vtrisq; sub. s. fori & curiæ: vel subselliis fori & publicanoR. i. versatus in vtraq; cā: vel in vtroq; offō: nam ponit intere dū locus, vel sedes p offō, sunt. n. subsellia: vt volunt Asco. se des tribunoR triumuiroR, qstoR, & hmōi minora iudicia exercentium qui non in sellis curulibus nec tribunalibus, sed in subsellis sedebant. de subselliis diximus in alio loco.

Subsellia

ASCEN.

CVm ad &c. M. Teren. Varro pfecturus in Galliā qstor Bruti: qa sciebat qti esset hēc pmos aditus ad ptorem cōmendatos, curauit hēc Ci. commendationem quem apud Bru. plurimū valere sciebat. Quo circa cum Ci. Bruto hac epla cōmendat docens se id non ab re facere. Or[illegible] Cum M. Varro qstor. i. cōquisitor & receptor pecuniæ [illegible] pendiū & opera militiæ expendendæ, tuus. i. publico [illegible] tibi assignatus pficisceret, ad te, nō putabam eū egere cōme datione, arbitrabar. n. eū satis cōmendarū tibi ab ipso more. i. instituto maioR. i. priscoR RomanoR, q. s. mos antiquo rum voluit: vt nō fugit te, i. vt bñ scis, hanc cōiunctionem q stulturæ, i. ex eo q qspiā alterius qstor fuerit, contractā esse p ximā necessitudini, i. necessariæ cōiunctioni liberoR. i. plus legitimæ. ¶ Sed cū ipse. s. Varro, psuasisset sibi ita meas lras scriptas accurate de se, habiturus maximū pondus. i. plurimū valituras ad sui cōmendationem: apud te, & cōtenderet. i. obnixe peteret a me. vt scriberem qā diligentissime, malui fa cere sup. id. qd necessarius meus. s. Varro, arbitrarei interesse. i. in re esse sua, tanti. i. tantope. Igit vt intelligas me debere facere hoc. s. qd ille cōtendit. ¶ Cū M. Teren. s. Varro, venit primū in foR. s. iudiciale: dicturus cās p altero, ipse cōtulit se ad amicitiā meā: deinde vt. s. postq ipse corroborauit. i. cōfirmauit se p notitiā & experientiā factus potentior: duæ cau sæ accesserunt. i. additæ sunt, q auxerūt bñuolentiā meā in illū. Vna q versabat in hoc studio nro. i. philosophico, quo dele ctamur maxime & nunc. i. adhuc, & . i. & cū ingenio vt nosti. nec. i. & nō sine industria. i. & cū industria: hoc est ingenio & industria coniunctibus deinde q. s. Var. cōtulit se mature. i. cito: in societate publicanoR. i. q publica vectigalia redimunt, & portoria conducūt, qd qdem nollem. i. vellem eū nō fecisse vbi negatio nō agit in verbū sed in adiectū, esse. n. affectus ma ximis dānis: sed tñ cōis. i. cū esset cōis socius: ordinis. s. publicanoR coniūctissimi mihi mallem tñ legere cōto. i. cōmercium ordinis coniunctissimi mihi fecit amicitiam nrām firmiorem. ¶ Deinde versatus. s. agens in vtrisq; subsellis. s. causidiceR & publicanoR: optima & fide & fama. i. hñs optimā fidem famā & famam de fide. i. fidelitate ipse dedit. i. addixit se petio tioni. i. supplicationibus faciendis aut reqstris vt Galli dñt, p aliis, iam ante hanc commutationem reip. i. priusq; reip. per te liberata esset a tyrannide Cæsaris, & existimauit fructū laboris sui. i. quem ex labore sup assequeret: honestissimū sup. esse. ¶ Ast. i. sed: ipse pfectus est his diebus Brundusio ad Cæsarem. s. Octauium: cum mandatis a me. s. acceptis, in qua re ego perspexi. i. euidenter cognoui aut animaduerti, & amorem eius. s. in me: in suscipiendo negocio, i. eo quod suscepit ne gocium tantam libenter, & fidem id est fidelitatem in conficiendo, i. transigendo & expediendo,

HVBER. ¶ RENVNCIANDO. quæ cum Cæ. egisset. ¶ Videor. ordo est. Videor mihi in ipsa cã exponenda satis dixisse de pbitate eius & moribus, cum fuissem dicturus separatim de probitate eius & moribus. Si prius exposuissem tibi cãm, cur eũ tantope diligerem. ¶ Visui. Vtilitati. ¶ Nam & modestum. dicit eum pditum iis virtutibus: quæ maxime solent magistratus ornare. ¶ Modestum nulli debitum turpitudini. ¶ Remotissimum ab omni cu.i. nullis auaritiæ stimulis obnoxiũ. Iuue. Pone iræ frena modumq; Pone & auaritiæ. ¶ Magni la.i. laboriosum. s. cognosces hoiem. ¶ Iudicanda cum bene cognoris .i. iudicanda postq̃ eum expertus fueris. ¶ Qualis. an gratus & cum fauore, an aliter q̃a raro accidit: vt qui primo fuerit ingratus, postea fiat gratus & contra. ¶ Quasi fores, translatio a domo, principium. n. amicitiæ fores appellauit, quasi domus. Quod vt fores amicitiæ tuæ aperiant. M. Varroni. ¶ Sed tñ ni. in il. h. a. i. illud quod debuerat fecisse necessitudo quæsturæ. non est diminutum & factum infirmius addita mea commendatione. ¶ Sentio. i. mihi persuadeo.

ASCEN. ¶ ET renũciando. i. reportando rñso. Quia multi libenter suscipere videnĩ, sed susceptũ negligunt: alii ẽt susceptũ munus conficiũt diligenter, sed in renũciando negligentes sunt: vbi scienius renunciare pprie esse nutum reportare & re, & significare quod nunciatũ est: his præmissis commendationem ipsam adgreditur pmittens tñ non impertinenter cur supiora præ locutus sit. ¶ Videor mihi cũ fuissem dicturus separatim. i. diuisim de probitate eius. s. Varronis, & de moribus, si exposuissem tibi prius cãm cur diligerem eũ tantopere: dixisse ẽt satis de probitate. s. eius in ipsa cã exponendo cãm amoris, q̃in probitate eius fundaĩ, sed tñ ego promitto separatim & recipio in me. s. onus præstans, hoc est spondeo p Varrone eum fore. i. futurũ tibi, & voluptati & visui. i. vtilitati. Nam tu cognosces sup. eum, hoiem & modestum & prudentem & remotissimum a cupiditate omni: prærerea magni laboris, & summæ industriæ. i. grauitatis & solertiæ. ¶ Neq; ego debeo polliceri tibi hæc: quæ iudicanda sunt tibi ipsi cum. s. ita sit q̃ bene cognoueris, sed tñ interest. i. refert in omnibus coniunctionibus nouis: qualis sit primus aditus & qua commendatione apetiantur quasi fores amicitiæ. ¶ Quod si apetire fores amicitiæ; ego volui efficere his literis, & si. i. tametsi, ipsa necessitudo quæsturæ debet effecisse id, ex more maiorum, vt præmisit, sed tñ illud sup. erit nihilominus est nullo infirmius. hoc: scilicet commendationis nostræ addito. ¶ igitur. cura, si tu facis me, tanti, & quanti & Varro existimat, & ego sentio: vt intelligam quamprimum: id est valde cito: hanc commendationem meam attulisse ille. s. Varroni, tantum vtilitatis, quantum & ipse sperarit, nec ego dubitarim. scilicet illi allaturam fuisse. Vale.

ac renũciando. Videor mihi, cũ separatim de pbitate eius, &, moribus dicturus fuissem, si prius cãm, cur eũ tantopere diligerem tibi exposuissem, in ipsa cã exponenda satis ẽt probitate dixisse. Sed tñ separatim promitto, in meq; recipio, fore eũ tibi & voluptati, & visui. Nam & modestũ hominem cognosces, & prudentẽ, & a cupiditate oĩ remotissimũ: præterea magni laboris, summæq; industriæ. Neque ego hæc polliceri debeo, quæ tibi ipsi, cum bene cognoueris, iucunda sunt: sed tamen IN OMNIBVS nouis coniunctionibus interest, qualis primus aditus sit, & qua cõmẽdatione quasi amicitiæ fores aperiantur. Quod ego his literis efficere volui: & si id ipsa per se necessitudo quæsturæ effecisse debet: sed tamẽ nihilo infirmius illud hoc addito. Cura igitur, si me tanti facis, quanti & Varro existimat, & ipse sentio, vt q̃primum intelligã, hãc meam cõmẽdationẽ tantum illi vtilitatis attulisse, quantum & ipse sperarit, nec ego dubitarim. Vale.

HVBER. QVias Arpinũ oppidũ est volscorum, inde oriundus fuit Ci. eius oppidi municipes vectigalia hẽbant in Gallia cisalpina: q̃bus & sacras ædes & loco cõẽs tuebantur, cũq; difficile exigerentur ea vectigalia illi populo admodum necessaria, essetq; Bru. eius prouinciæ præfectus, rogat eum Cice. vt velit fauere Arpinatum legatis: quos noiat vt illas vectigales pecunias facillime eius fauore exigere possint, ostendit q; q̃ gratum id habiturus sit: si fecerit, cum multis aliis de causis, tum vero q̃a eius filius & fratris filius facti erant eo anno ædiles illius municipii, quorum honore dicit Bru. posse multum consulere & reip. illius municipii per eos bene administrata fuerit diligẽtia & beneficio ipsius Bru. ¶ Meorum, meatum rerum. ¶ Arpinatis, ex Arpino

Arpium municipio, est autem accusatiuus. ¶ Sacra te. i. tecta refecta tractum a vestibus, quæ farciuntur: sunt tñ codices q̃ habẽt sacrata recta. ¶ Vectigalibus tri. & vt nunc dicimus datiis. ¶ Visenda: cognoscenda. ¶ Colonis, illius prouinciæ. ¶ Negociorum: exigendi illa vectigalia. ¶ Quãprimũ: cito, sine dilationibus. ¶ Nam cõstituendi: reddit rõnem quare his annus ma-

Quamprimum gis pertineat ad eius curam. ¶ Constituendi: ante regendi in bonam formam, vt ita dicam redigendi. ¶ Is magistratus. s. ædilitatis. ¶ Nec vllus alius: sicut fit Romæ vbi sunt multi ordines magistratuum. ¶ Quos: filium meum & filiũ fratris & Cæsium. ¶ Cohonestaris: honore affeceris.

ASCEN. QVia &c. Arpinates compatriotæ Ci. hẽbãt in Gallia cisalpina quãtum ad Italos vectigalia, q̃bus publica sustinebant negocia: quo circa Brutum, rogat vt in eis recipiendis faueat: dicens. Quia ego animaduerti semp te dare operam studiose, vt ne quid meorum. i. eorum quæ agerem esset ignotum tibi, propterea nõ dubito q̃n scias nõ solum cuius municipii sim, quia Arpini, sed etiam quam: id est quantum diligenter soleam tueri: id est protegere Arpinates municipes: videtur secundum Vallam dicendum commmunicipes meos: non enim Cicero princeps eorum erat. Quorum. s. Arpinatũ quidẽ. i. certe, oĩa cõmoda: & oẽs facultates

quibus

M. T. Cicero Bruto S. P. D.

QVia semp aĩaduerti studiose te operã dare, vt neq̃d meorum tibi esset ignotũ: ppterea nõ dubito q̃n scias, nõ solum cuius municipii sim, sed ẽt, q̃ diligẽter soleam meos municipes Arpinateis tueri. Quorum qdem oĩa cõmoda, oẽsq; facultates, q̃bus & sacra cõficere, & sarta tecta ædiũ sacrarum, locorũq; cõmuniũ tueri possint, cõsistũt in iis vectigalibus, quæ hñt in pũincia Gallia. Ad ea visenda, pecuniasq;, q̃ a colonis debenĩ, exigendas, totãq; rẽ, & cognoscendã, & administrandã legatos eqtes Ro. misimus Q. Suffidiũ Q. F. M. Fauciũ M. F. Q. Mamercũ Q. F. Peto a te maiorẽ in modũ p nr̃a necessitudine, vt ea res tibi curæ sit, operãq; des, vt p te quãcõmodissime negociũ municipii admistreĩ, quãprimũq; conficiaĩ, ipsosq;, quorum noĩa scripsi, vt quãhonorificẽtissime pro tua natura, & quãliberalissime tractes. Bonos viros ad tuã necessitudinẽ adiũxeris, municipiumq; gratissimum bñficio tuo deuinxeris: mihi vero ẽt eo gratius feceris, q̃ cũ semp tueri municipes meos cõsueui, tũ hic annus p̃cipue ad meã curã, officiũq; ptinet. Nã constituẽdi municipii cã hoc anno Aedil. filiũ meum fieri volui, & fratris filiũ, & M. Cæsiũ hoium mihi maxime necessariũ. (is enim magistratus in nostro municipio, nec alius vllus creari solet) quos cohonestaris in primisq; me, si res publica municipii, tuo studio, & diligẽtia bene administrata erit. Quod vt facias, te vehementer etiam atq; etiam rogo. Vale.

quibus possint &.i.simul cõficere.i.perficere sacra.i.res sacras:vt sacrificia & tẽpla, & tueri.i.conseruare tecta ædiũ,sacrarum.i.sacrorum:& locorũ cõium.i.ad ciuitatem cõiter ptinentium:vt.vt sunt fora,mœnia,& similia sacra.i.cõseruata & integra cõsistunt in iis vectigalibus,quæ hñt in puincia Gallia.⸿Nos misimus Quin.Suffidiũ filiũ Quinti Marcũ Fatriũ filiũ Marcii.Quintũ Mamertiũ filiũ Quinti equites Ro.legatos:ad visenda ea.i.vectigalia Arpinatu,& ad exigẽdas pecunias,q̃ debent a colonis:& ad cognoscẽdã & administrãdã totã rẽ.i.totũ negociũ.Ego peto a te in maiorẽ modũ,p necessitudine nr̃a.i.pp necessitudinẽ nostrã,vt ea res sit tibi curę,& des operã:vt negociũ municipii administret p te.i.tuo psidio,quã cõmodissime:& vt conficiatur.i.absoluat & expediat,q̃ primũ.i.valde cito, & vt tractes ipsos:quos nomina ascripsi quã honorificentissime,& q̃ liberalissime p natura tua.i.iuxta naturã tuã tu adiunxeris.i.hoc faciẽdo viros bonos ad necessitudinem tuã.i.cumulũ tuorũ necessariorũ.& deiunxeris.i.obligaueris bñficio tuo municipiũ gratissimũ: vero.i.sed:tu feceris mihi ẽt gratius q̃ cũ.i.ita sit q̃ consueui semp tueri municipes meos, tũ hic.i.præsens annus ptinet pcipue ad curã meam & officiũ.i.meũ.Nã ego volui filiũ meũ.i.M.Ciceronem & filiũ fratris sup.me:& M.Cassium hoiem necessariũ mihi maxime, fieri hoc anno ædilem.i.curatorem ædium & ædendorum in eo municipio : causa municipii constituendi.i.ad meliora instituta redigendi.⸿Enim.i.quia is magistratus videlicet ædilitius nec vllus alius solet creari in municipio nostro:quos.i.oẽs tu cohonestaris.i.simul honestaueris, & in primis.i.præcipue me, si respu. municipii erit administrata bñ studio tuo & diligentia tua.Quod vt facias rogo te vehementer etiam atq̃ etiam.i.iterum atq̃ iterum. Vale.

M.T.C. Bruto. S.P.D. 12

Alia epistola cõmuniter cõmẽdaui tibi legatos Arpinatũ,vt potui,diligẽtissime. hac separatim Q.Suffidium,quo cũ mihi oẽs necessitudines sunt,diligentius cõmẽdo, nõ vt aliqd de illa cõmẽdatione,deminuã, sed vt & hanc addã. Nã & priuignus est M.Cæsii mei maxime & familiaris, & necessarii:& fuit in Cilicia mecũ Trib.mil.quo in munere ita se tractauit, vt accepisse ab eo bñficium videret, nõ dedisse.Est præterea, quod apud te valet plurimũ, a nostris studiis non abhorreus. Quare velim eũ quã liberalissime cõplectare:operãq̃ des,vt in ea legatiõe, quã suscepit cõtra suũ cõmodũ,secutus authoritatem meã,quã maxime eius excellat industria, Vult eni, id qđ optimo cuiq̃ natura tributũ est,quã maximam laudẽ cũ a nobis,q eum impulimus, tũ a municipio cõsequi. quod ei continget, si hac me, commendatione tuum erga se studium erit consecutus. Vale.

HVBER. Alia.Q.Suffidius,q legatus pro Arpinatũ cã:q̃ superiore epistola narrata est,in Gallia missus est tribunus militum,fuerat cũ Ci. in Cilicia. Accedebant & aliæ necessitudinis cãæ,q̃ cũ Ci.redderent gratum quas commemorat. Itaq̃ licet Cic.supiore epla cõiter commendauerit oẽs legatos arpinatiũ: tñ separatim : & pcipue commendat hunc Suffidiũ Bruto. vt eius opa & fauore consequat. Suffidius ab oĩbus maximã laudem huius legationis qđ diligẽter egerit id,pp quod missus sit qđ facile eũ consequi posse dicit si Bru.ei studiũ & fauorem suũ præstiterit in exigendis, & cõmode,& subito vectigalibus.⸿Separatim : seorsum præcipue prer cæteros.⸿De illa cõ.cõi.⸿Nã : adducit cãs separatæ & diligentis cõmendatiõis.⸿Munere:officio.⸿Tractauit. gessit.⸿Vt ac.q a bene se gesserat, ex hoc cognoscitur q̃tum psit bene se gerere in aliquo magistratu cũ Ci.q dedit magistratũ existimet se obligatũ ei: q illũ bñ gesserat:q a eius honori consulerat.⸿Accepisse, cum fecit mihi honorem bene se gerendo in magistratu.⸿Studiis:literis.⸿Non abhorrens. non alienus.⸿Auchoritatem meam, suasionem meã,vt iret legatus.⸿Excellat:appareat præter cæteros.⸿Impulimus induximus vt iret legatus.⸿Cuiq̃ optimo a natura tributũ datũ est:vt se laudari cupiat: vnde illud Virg. Vincit amor patriæ laudumq̃ immensa cupido.

ASCEN. Alia epistola &c.Q.Suffidius pro dicta Arpinatum cã ad Brutum legatus fuerat tribunus militum,cũ Ci. in Cilicia imperaret,quo circa hunc singulariter commendat eidem Bruto rogans, vt sic eius legatione sua ope iuuet,vt inde laudem consequatur Suffidius, & ipse gratiam.Ordo est.Ego commendaui tibi alia epla : legatos arpinatum cõiter .i.simul omnes diligentissime vt potui:& commendo tibi diligentius.⸿Separatim hac epistola Qu.Suffidium:qui cum.i. cum quo,omnes necessitudines.i.necessariæ amoris & amicitiæ coniunctiones sunt mihi,non vt comminuam.i.detrahã aliquid de commendatione illa.i.cõi:sed vt addam sup.aliquid ad hanc.Nam ipse Suffidius est & priuignus.i.ex vxore ab alio viro genitus Marci Cæsii mei maxime & familiaris & necessarii, & fuit mecum cum essem imperator in Cilicia tribunus militum:in quo munere.i.officio aut magistratu : ipse tractabat.i.regebat se ita vt videret accepisse beneficium ab eo,non dedisse sup.ei.Præterea quod plurimum valet apud te:ipse est.non abhorrens.i.non alienus a studiis nrĩs.i.philosophiæ stoicæ præsertim sectæ. Quare ego velim sup.vt complectare eum q̃liberalissime, & des operam vt eius industria excellat.i.præemineat q̃ maxime in ea legatione quam suscepit contra suum commodum secutus authoritatem meam.Vult enim id quod tributum est optimo cuiq̃ a natura,consequi q̃maximam laudem tam a nobis q impulimus eũ tum a municipio. Quod continget ei si consecutus erit studium.i.fauorem tuum erga se,hac cõmendatione mea. Vale.

M.T. Cicero Bruto S.P.D. 13

Lvcius Castronius Pætus longe princeps municipii Lucẽsis,est honestus,grauis, plenus officii,bonus plane vir, & cũ virtutib⁹, tũ ẽt fortuna,siqd hoc ad rẽ ptinet,ornatus : meus aũt est familiarissimus, sic prsus, vt nr̃i ordinis obseruet neminẽ diligentius. Quare & vt meũ amicũ, & vt tua dignũ amicitia tibi cõmẽdo. cui qbuscũq̃ rebus cõmodaueris,tibi pfecto iucũdũ,mihi certe erit gratũ. Vale

HVBER. Lvcius Castronius. Paucis quidem verbis : sed tamen satis efficacibus commendat Ci. Bruto Castronium Pætum Lucensem ciuem, quem & moribus & virtutibus ornatum dicit, & etiam fortuna, quæ maxime solet trahere homines ad sui fauorem. ⸿Lucensis : ex Luca. Ethruscorum mediterranea ciuitate : nam Lucanus a Lucania regione possessiuum est. ⸿Fortuna : diuitiis. ⸿Siquid ad rem pertinet : id est siquid pertinet ad commendationem esse diuitem, quia scit multos moueri fortuna, qui non mouentur virtutibus : inde illud Iusti. Quo se fortuna eo se fauor hominum inclinat. ⸿Nostri ordinis : senatorii.⸿Vt sicut tanquam.

Lucensis Lucanis.

ASCE. Lvcius &c. Paucis sed efficacibus verbis cõmendat Cicero ipsi Bruto L.Castronium Pætum Lucensem ciuem,quẽ & moribus & virtute & fortuna, quæ multum allicere solet, ornatum dicit sic.Lucius Castronius Pætus longe.i.facile aut eminenter princeps municipii Lucensis,est vir honestus grauis plenus officio & plane bonus : & ornatus : tum .i.pariter virtutibus tum etiam fortuna.i.diuitiis siquid pertinet ad rem.i.ad eius commendationem,autem:id est sed ipse est familiarissimus meus:ita vt neminem ordinis nostri.i.senatorii, obseruet.id est colat & offendere metuat : diligentius sup.quam me.Quare ego commendo tibi eum:vt & amicum meum, & dignum amicitia tua quibuscunq̃ rebus commodaueris.i.commodum feceris erit profecto.i.re vera iucundum tibi, & erit certe.i.haud dubie mihi gratum.i.vtile.

HVBER. LVcio &c. Cornelius quidem debebat pecuniam, L. Titioni Straboni, in Gallia, cui præerat Brutus, cūq; conuenisset, Strabo debitorem suū sub Volcatio prætore vrbano: Volcatius causam remiserat in Galliam, vbi fuerat factū debitum, ad quod exhibēdum cum Strabo mitteret libertum suum Ci. eum diligenter cōmendat Bruto, vt illum adiuuet in exigenda illa pecunia. ⸿ Intercedunt: sunt. ⸿ Iura: causæ, rationes. ⸿ Relecta: remissa. ⸿ In Gal. cui tu præes. ⸿ Honestius de ami. pe. q si quispiam laboret pro pecunia sua affert suspicionem auaritiæ: sin vero p amico, significat se officiosum & gratum. ⸿ Negocium confi. vt pecuniam suam consequatur. ⸿ Transfigas, perficias. ⸿ Omnia solent esse, s. curæ.

ASCEN. LVcio &c. Cornelius quidam debebat pecuniam Lucio Ti. Straboni, in Gallia cui præerat Brutus: cumq; conuenisset ipse Strabo debitorem suū sub Volcatio prætore vrbano, Volcatius cām remiserat in galliā ad debitū recuperādū quo cū Strabo mitteret libertū suū Ci. eū diligenter cōmēdat. Ego vtor familiarissime Lucio Titione Stra. equite Ro. honesto & ornato in primis, i. pcipue. ⸿ Oia iura summæ necessitudinis, i. coniūctionis necessariæ amoris & amicitiæ: intercedunt, i. cōicant mihi cū eo Public. Cornelius debet huic pecuniā in puincia tua, s. Gallia. ⸿ Ea res, i. cognitio exactionis eius pecuniæ est. ⸿ Relecta in Galliam a Volcatio qui dicit Romæ ius, i. qui iudicis fungitur officio. ⸿ Ego peto hoc a te diligentius q̄ si res mea esset quo, i. q̄to: aut q. i. qa honestius est laborare, i. anxium esse de pecunia amicorum q̄ de sua, i. propria: peto inquam vt cures negocium cōficiendū, i. expediendū: aut finiendum, & sup. ipse, i. tu: quod dicunt in propria persona, suscipias, i. negociū transigas, i. absoluas: & des operā, quoad, i. si quatenus videbitur tibi æquum & rectum, vt libertus Strabonis, qui missus est, s. ad te in Galliā: eius rei causa: conficiat, i. perficiat aut finiat negociū: cōdōne cōmodissima, i. vtilissima. & pueniat ad numos. Id &, i. simul erit gratissimū mihi, & tu ipse cognosces Lucium Titione gratissimum, & dignissimum amicitia tua. ⸿ Quod vt sit tibi curæ vt oia q̄ scis me velle solent esse rogo te vehementer ēt atq; ēt, i. iterum atq; iterum. Vale.

M. T. Cicero Bruto S.P.D. 14

LVcio Titione Strabone equite Romano in primis honesto, & ornato familiarissime vtor. Oia mihi cū eo intercedunt iura summæ necessitudinis. Huic in tua puincia pecuniā debet P. Cornelius. Ea res a Volcatio, qui Romæ ius dicit, relecta in Galliam est. Peto a te hoc diligentius, q̄ si mea res esset. quo est honestius de amicorum pecunia laborare, q̄ de sua, vt negociū cōficiēdū cures, ipse suscipias, transigas, operāq; des, quoad tibi æquum, & rectum videbitur, vt quamcommodissima cōditione libertus Strabonis, qui eius rei causa missus est, negociū cōficiat, ad numosq; pueniat. Id & mihi gratissimū erit: & tu ipse L. Titionem cognosces amicitia tua dignissimum. Quod ut tibi curæ sit, vt oia solent esse, q̄ me velle scis, te vehementer ēt, atq; ēt rogo. Vale.

HVBER. PRæcilium ; Cæsari imperatori iam rerum potito post mortem Pōpeii cōmendat Cice. Præcilium adolescētē quēdā nobilissimū, quem & eius cā & ēt pris optimi viri, & sibi amicissimi a se amari dicit: vt aūt Cæ. eum hēat cōmendatiorem: dicit fuisse vnū ex iis, qui in ciuilibus dissensionibus hortatus est eum, vt se cum Cæ. coniungeret, cum ab ipso Cæ. & literis & nunciis inuitaretur, & ēt corā blādis verbis: vt primo lib. in epl'a longa diximus: se aūt ex cæcatū nunq̄ adduci potuisse: vt id faceret, cū qdam ex primoribus Romanis ei dissuaderēt, q̄ grçce exeqtur. ⸿ Re: experientia. ⸿ Eo demonstrantis est cū laude. Inuitaret, promissionibus tuis, & suauissima orōne incitaret αλλεμον dicit culpā suā fuisse: vt nunq̄ potuerit persuaderi: vt se cū Cæ. coniūgeret αλλεμον p αλλαεμον, i. sed meū ουποτε nunq̄ θυμον aium ενι στήθεσσιν pectorib⁹ το στῆθος pectus επειθεν persuasit: est aūt aoristos deuteros, nam πείθω psuadeo, hoꝝ aūt verboꝝ sensus, sed nunq̄ mihi aium inducere potuit. ⸿ Nostros pro. Romanos principes. ⸿ Clamitātes, dicētes mihi αλκιμος fortis εσσο sis vel es ινα vt τις qs σε te καὶ ο ψιγονων posteroꝝ sero nascētiū, nā οψε sero significat ευ bene ειπῃ dicat, i. fortis sis, vt aliqs posteroꝝ te bn̄dicat, i. laudat, vt in tōsum pueri dicitet cynthiū ως: dicit se his psuasionibus esse & excecatū, ως sicut νεφελη nebula, εκαλυψε texit, vel sicut καλυπτω eplecto: μελαινα nigra nebula me texit: vt nō viderē vtilitatē meā sequēdo te, μαιμονας furis, που, forte vel quodāmō δει oportet, σε adiectio ē nihil significās, sicut apud nos huiusce ce syllabe dic dū pro dic καὶ & ακλειως ingl'ie απολεσθαι, s. perire αλλα sed ρεξας faciens ρεξω facio τι aliquid καὶ & εσσομενοισι futuris, πυθεσθαι persuasum iri, i. credendum a posteris.

M.T.C. C. Cæsari. Imp. S.P.D. 15

PRæciliū tibi cōmendo vnice, tui necessarii, mei familiarissimi, viri optimi filiū. Quē cū adolescentē ipsum pp eius modestiā humanitatē, animū, & amorē erga me singularē mirifice diligo: tum patrē eius, re doctus intellexi, & didici mihi fuisse semp amicissimū. En hic ille est, de illis maxime, qui irridere, atq; obiurgare me soliti sunt, q me non tecum, pſertim cū abs te honorificētissime inuitarer, coniūgerem. αλλεμον ουποτε θυμον ενι στήθεσσιν επειθεν, ως νεφελη εκαλυψε μελαινα. audiebā enī nostros pceres clamitanteis, αλκιμος εσσ' ινα τις σε καὶ οψιγονων ευ ειπῃ. Sed tamen idem me consolatur. & iam hoiem perustum, etiamnum gloria voluīt incendere: atq; ita loquūtur. αλλα γε που μαιμονας. ου δ' ειτε καὶ ακλειως απολεσθαι, αλλα μεγα ρεξας τι καὶ εσσομενοισι πυθεσθαι.

ASCEN. PRæcilium &c. Cōmendat Cæ. iam reꝝ potienti Præciliū, a quo se vt Cæ. seqret̄ sepe admonitū frustra fatet: dicens, Ego cōmendo tibi vnice, i. singulariter, filiū viri optimi necessarii tui & familiarissimi mei: quem tū, i. pariter, adolescētem ipm diligo mirifice pp modestiā eius hūanitatem: aium, i. bniuolentiā: & amorem singularem erga me: tū doctus, i. certior factus re, i. effectu ipso intellexi & didici pr̄em eius fuisse semp amicissimū mihi. En hic est ille maxime, i. pcipue de illis, q soliti est irridere atq; obiurgare me, q nō coniūgerem me tecū: pſertim cū inuitarer, s. ad talem coniūctionem tecū abs, i. a te: honorificentissime, αλλεμον pro αλλα, i. sed: εμον, i. meū, ουποτε, i. nunq̄, θυμον, i. aium seu voluntatem ενι στήθεσσιν: pectoribus, επειθεν, i. psuasit. Est aūt αοριστος δευτερος aoristos secundus. nā πειθω dr̄ psuadeo, Sensus aūt hoꝝ verboꝝ inqt Vber. est. Sed nunq̄ mihi aium inducere potuit. Sunt aūt verba Homeri Cæ. nota quo circa maluit græce quā latine rem exprimerę, pſertim, cū pposito maxime conducēt. Audiebam. n. pceres nros, i. principes Ro. clamitantes αλκιμος, i. fortis: εσσο, i. sis vel esto, ινα, i. vt: τις, i. aliqs σε, i. te: καὶ, i. & οψιγονων, i. sero nascentiū, hoc est posterorum: ευ, i. bene ειπῃ, i. dicat: hoc ē sis fortis vt aliqs posteroꝝ te bn̄dicat. ως, i. sic νεφελη, i. nebula εκαλυψε texit aut velauit μελαινα, i. nigra με, i. me, hoc est caligo menti addita fecit, vt sanū consiliū non viderem μαιμονας, i. furis. που, i. quodammodum δει, i. oportet σε: adiectio est ex modo loquendi sumpta per se nihil significant, καὶ, i. & ακλειως, i. ingloriei & est aduerbium, απολεσθαι, i. aboleri aut perire. Sed tamen idem consolat̄ me, et voluit hominem, perustum, i. desiccatum aut qui perfricuit frontem, & inanem, i. vacuum gloria incedere, i. ad gloriam atq; loquūtur ita, αλλα, i. sed ρεξας, i. facis: τι, i. aliquid: καὶ, i. & εσσομενοισι, i. futuris πυθεσθαι, i. persuasum iri, hoc est quod credendum sit.

¶ Sed

HVBER. Magniloquentia

¶ SED me minus mouent: quæ dicuntur mihi. ¶ Magniloquentia: præstantia dicendi: supradicta enim verba ex Homero sunt. ¶ Vera vti: ευριπιδου Euripidis poetæ, μισω ponit verba Euripidis: quorum sensus hic est, odi sapientem qui sibi ipsi non sapiens. s. est μισω. i. odi, dicitur etiam μισω σοφιστην sapientem: οτι qui ουχ αυτω non sibi σοφος sapiens scilicet est: αμα simul, προς ante καὶ οπισω retro αιεν semper αριστευειν optime agere υπειροχον præstantem summum εμμεναι existere, αλλων. ¶ Comprehenderis: complexus fueris. ¶ Nouo genere: nouo more & inusitato: qa multa de me inserui, quæ tamen ad Præcilii commendationem pertinent.

Sed me minus iam mouent, vt uides. Itaq; ab Homeri magniloquentia confero me ad vera præcepta Ευριπιδου. Μισω σοφιστην, οστις ουχ αυτω σοφος. quẽ versũ senex Præcilius laudat egregie: & ait posse eundem & αμα προσσω, καὶ οπισσω videre. & tamen nihilominus αιεν αριστευειν, καὶ υπειροχον εμμεναι αλλων. Sed vt redeam ad id, unde cœpi: vehementer mihi gratum feceris, si hunc adolescentem humanitate tua, quæ est singularis, comprehenderis: & ad id, quod ipsorum Præciliorum causa te velle arbitror, addideris cumulum commendationis meæ. Genere nouo sum literarum ad te vsus, vt intelligeres non vulgarem esse cõmendationem. Vale.

M.T.C. C.Cæsari Imp.S.P.D.

16

PVblium Crassum ex omni nobilitate adolescentem dilexi plurimũ: & ex eo cũ ab ineunte eius ætate bene sperauissem, tũ optime existimare cœpi ex iis iudiciis, quæ de eo feceram, cognitis. Eius libertum Apollonium iam tum equidem, cum ille viueret, & magnifaciebam, & probabam. Erat enim & studiosus Crassi, & ad eius optima studia vehementer aptus. Itaq; ab eo admodum diligebatur. Post mortem autem Crassi, eo mihi etiam dignior visus est, quem in fidem, atque amicitiam meam reciperem, q eos a se obseruandos, & colendos putabat, quos ille dilexisset, & quibus charus fuisset. Itaque & ad me in Ciliciam venit: multisq; in rebus mihi magno vsui fuit & fides eius, & prudentia: &, ut opinor, tibi in Alexandrino bello, quantum studio, & fidelitate consequi potuit, non defuit. Quod cũ speraret te quoque ita existimare, in Hispaniam ad te maxime ille quidem suo consilio, sed etiam me authore est profectus. Cui ego commendationem nõ sum pollicitus: non quin eam valituram apud te arbitrarer: sed neque mihi egere commẽdatione videbatur, qui & in bello tecum fuisset, & propter memoriã Crassi de tuis vnus esset: & si vti, commendationibus vellet, etiam per alios eum videbam id consequi posse. Testimonium meum de eo iudicii, quod & ipse magni æstimabat, & ego apud te valere eram expertus, ei libenter dedi. Doctum igitur hominem cognoui, & studiis optimis deditum, idque a puero. Nam domi meæ cum Diodoro stoico, homine meo iudicio, eruditissimo multum a puero fuit. Nunc autem incensus studio rerum tuarum, eas literis græcis mãdare cupiebat. posse arbitror. valet ingenio: habet usum: iampridem in eo genere studui, literarumq; uersatur: satisfacere immortalitati laudum tuarũ mirabiliter cupit. Habes opinionis meæ testimonium: sed tu hoc facilius multo pro tua singulari prudentia iudicabis. Et tamen, quod negaueram, commendo tibi eum. Quicquid ei commodaueris, erit mihi maiorẽ in modum gratum. Vale.

ASCEN.

¶ SED supple. eiusmodi verba minus. i. non mouent iam me: vt vides. Itaq; confero me ab magniloquentia Homeri, cuius sunt superiora verba: ad vera præcepta ευριπιδου: id est Euripidis. μισω: id est odi: dicitur & μισω σοφιστην sapientem. ος τις: id est qui ουχ non αυτω: id est sibi σοφος: id est sapiens supple est: hoc est odi sapientem qui sibi non sapit. ¶ Quem versum Prætilius senex, scilicet pater, & ait eundem posse videre. αμα: id est simul. προσσω: id est ante, καὶ: id est & οπισσω: id est certo, & tamen nihilominus αιεν id est semp αριστευειν: id est optime agere. καὶ id est & υπειροχον: summum εμμεναι: id est existere, αλλων id est aliorũ. ¶ Sed vt redeam ad id: vnde cœpi, scilicet scribere aut loq. ¶ Tu feceris mihi gratum vehementer, si comprehenderis: id est complexus fueris hunc adolescentem, scilicet Præciliũ humanitate tua: quę est singularis, & addideris ad id quod ego arbitrabor te velle causa Præciliorum ipsorum, hoc est propter amorem ipsorum cumulum. i. magnam accessionẽ commendationis meæ. ¶ Ego sum visus ad te nouo genere literarum vt intelligeres supple hanc commendationẽ non vulgarem supple esse, sed egregiam. Vale.

HVBER.

PVblium Crassum Apollonius quidam Pub. Crassi libertus cum res gestas Cæsar. monimentis literarum græcarum mandare cuperet: vt id Cæs. gratius accideret: testimonium Cicer. per literas commendatitias ad Cæsar. optauit. Itaque Cicero hac epistola vehementer laudat eius ingenium doctrinam & exercitationem dicendi, putatque idoneum ad scribendas res gestas Cæsar. cui eum vehementer commendat. Repetit autem in principio epistolæ causas commendationis ab eius patrono Crasso deinde q Cæsar. non defuerit & fide & diligentia in bello Alexandrino, ex eo dicit illum debere esse vehementer ei commendatum. ¶ Ab ineunte ætate: ab adolescentia. ¶ Bene sperauissem: quia ea ætas solam spem potest dare. ¶ Existimare: i. opinionẽ habere iudicare. ¶ Ille: Crassus. ¶ Aptus vtilis. ¶ Alexandrino, quod apud Alexandriam ciuitatem Aegypti gestum est a Cæsar. vt ab eo in commentariis plene scribitur. ¶ Consequi, efficere. ¶ Non defuit exhibuit se tibi promptum. ¶ Suo consilio, proprio motu. ¶ Authore, suasore. ¶ Crassi: quem tu amasti. ¶ Id consequi posse: id est habere ab aliis ad te commendationes. ¶ Testimonium iudicii de eo ei dedi libenter: id est volui libenter testificari his literis apud te: quod iudicium de eo habebam. ¶ Magni æstimabat, multifaciebat. ¶ Eram expertus, quia credidisti, iudicio meo de aliis. ¶ Studio, amore. ¶ Posse, id est idoneum esse, scilicet mandare res tuas literis græcis. ¶ Vsum: exercitationem. ¶ In eo genere, scribendi. ¶ Quod negaueram. scilicet me commendare eum. ¶ Maiorem immodum. id est vehementissime.

ASCEN.

PVblium Crassum &c. Apollonius. Pub. Crassi libertus cum res gestas Cæsaris monimentis literarum græcarum mandare cuperet, vt id Cæsari gratius accideret per testimonium Ciceronis literas commendatitias ad Cæsarem optauit, quas nunc exhibet Cicero dicens. ¶ Ego dilexi plurimum ex omni nobilitate: id est inter omnes nobiles. Publium Crassum adolescentem, & cum bene sperauissem ex eo ab ineunte ætate: scilicet eius, tum id est multomagis cœpi existimare, id est iudicare per me scilicet ipsum, ex iis iudiciis: quæ feceram de eo, cognitis id est exploratis & compertis. ¶ Ego & faciebam: id est existimabam magni, & probabam: id est laudabam & approbabam Apollonium libertum eius, id est eius liberalitate libertate donatum, quidẽ. i. certe, iam tum cũ ille. s. Crassus viueret. ¶ Enim, i. qa, sup. Apollonius erat studiosus Crassi:

id est studiose fauens & inseruiens Crasso, & erat vehementer aptus ad optima studia eius. s. Crassi adiuuāda. ¶ Itaq. i. & ita ipse Apollonius diligebat admodū. i. perfecte quasi vsq; ad iustum modū, ab eo. s. Crasso. ¶ Autem. i. sed ipse visus est mihi post mortem Crassi eo. i. ppea dignior quem reciperem in fidem atq; amicitiam meam: q putabat eos obseruā dos. i. verendos: & colendos sup. esse a se, quos ille. s. Crassus dilexisset, & quibus fuisset charus. ¶ Itaq; cum venit ad me in Ciliciam. s. prouinciam: q. i. & fides eius & prudentia fuit mihi magno vsui: id est multum vtilis: in multis rebus, & vt opinor, non defuit tibi. i. ēt auxilio fuit in bello alexandrino. i. quod Alexādriæ, quæ regia est Aegypti gessisti: quā tum potuit consequi. i. efficere, studio & fidelitate: quod. i. quam rē cum speraret te quoq; existimare. i. iudicare ita ipse est profectus in Hispaniā ad te: qdem. i. certe: ille inquam profectus est, maxime ɔsilio suo, sed ēt me authore. i. approba tore eius consilii. ¶ Cui ego non sum pollicitus cōmendationē nō qn arbitrarer: eā. s. cōmendationē meā valiturā apud te: sed sup. Apollonius: neq; videbat mihi egere cōmendatione, qui & fuit tecū in bello, & qui esset vnus de tuis. s. fami liaribus aut necessariis: pp memoriā Crassi. Et videbā si vellet vti cōmēdationib⁹. ¶ Eū posse ɔseq id. i. vti cōmēdatiōi bus ēt p alios. Ego dedi ei libenter testimoniū meū aut mei iudicii de eo, qd. s. iudiciū: & ipse æstimabat magni, & ego etā expertus valere apud te. Igit: vt. s. testimoniū perhibeā. Ego cognoui sup. eum hoiem doctū, & deditū optimis stu dus: & id a puero. Nā fuit multū a puero. i. puerili ætate domi meę cū Diod. stoico hoie meo iudicio eruditissimo. Nūc aūt incensus studio rerū tuarū: cupiebat mādare ea lris græcis: ego arbitror sup. eū posse. s. mādare græcis lris: nā sup. va let ingenio: hēt iāpridē. s. a plusculo tpe: vsum. i. experientiā: & vt dnt practicā: & versat in eo gne studii, & literarū cu pit mirabiliter satisfacere. i. sufficiētia alimēta pbere: imortalitati laudū tuarū. ¶ Tu hēs testimoniū opinionis meæ: sed tu iudicabis hoc multo facilius: p singulari prudentia tua. i. p singularē prudentiā tuā. ¶ Et tū quod negauerā. s. me factu rum ego cōmendo tibi eum. ¶ Quicquid cōmodaueris. i. cōmodi feceris ei erit mihi gratum maiorem in modum.

M.T.C. S.Sulpitio. S.P.D. *11*

MArcus Curius, qui Patris negociatur, multis, & magnis de causis a me diligitur. nam & amicitia peruetus mihi cū eo ē, vt primū in forū venit, instituta: & Patris cū aliquoties antea, tū pxime hoc miserrimo bello domus eius tota mihi patuit. q, si opus fuisset, tā essem vsus, q̄ mea. Maximum autē mihi vinculū cū eo est, quasi sanctioris cuiusdā necessitudinis, quod est Attici nostri familiarissimus, eūq; vnū preter cæteros obseruat, ac diligit. quē si tu iam forte cognouisti, puto me hoc, quod facio, facere serius. Ea. n. ē humanitate, & obseruantia, vt eū tibi iā ipsum per se cōmēdatū putē. Quod tū si ita ē, magnopere a te quæso vt ad eā voluntatē, si quā in illū ante has meas literas contulisti, quā maximus postea cōmendatione cumulus accedat. Si aūt pp verecundiā suā minus se tibi obtulit, aut eū non dū satis habes cognitū, aut quæ causa est, cur maioris cōmēdationis indigeat: sic tibi eū cōmēdo, vt neq; maiore studio quē quā, neq; iustioribus de causis cōmendare possint. faciāq; id, quod debent facere ii, qui religiose, & sine ambitione cōmendant. Spondebo n. tibi, vel potius spōdeo, in meq; recipio, eos esse M. Curii mores, eāq; tum probitatē, tū etiā humanitatē, vt eū & amicitia tua, & tam accurata cōmēdatione, si tibi sit cognitus, dignū sis existimaturus. Mihi certe gratissimū feceris, si intellexero has literas tantū, quantū scribens cōfidebam, apud te pondus habuisse. Vale.

HVBER. MArcus Curius. Seruius Sulpi. Græciæ præerat vt libro. iiii. diximus, cumq; Patris quæ est Peloponēsi ciuitas in regione, quæ proprie appellatur Achaia authore Ptolo. M. Curius multa negocia haberet magna & veteri amicitia Cice. coniunctus & Attico vtriusq; familiarissimo valde dilectus Cice. hac epistola diligenter eum cō mendat Seruio, vt si pro eo aliquid vnquā efficere voluit, accedat ad id maximus sua cōmendatione cumulus, si vero Curius se verecundia sua nondum obtulit Seruio nec ei notus est. dicit Cic. eum non minus a se cōmendari, quem af firmat Cic. fore dignum suā tam diligenti cōmēdatione & amicitia ipsius Seruii. ¶ Et Patris cum aliquo. Patris nō est genitiuus, vt quidam putant, sed ablatiuus. ¶ Patris. in pa tris ciuitate. ¶ Patuit, fuit mihi exposita. ¶ Sanctioris, fir mioris. ¶ Attici, cuius cā me oia debere puto. ¶ Cumulus, augmentum accedat, adiungat. ¶ Obtulit, ad te venit. ¶ Satis, bene. ¶ Aut quæ causa. i. aut si causa est. s. aliqua quæ in digeat maioris cōmendationis. i. quæ vehementius sit cō mendāda. ¶ Religiose, pie syncere. ¶ Eos, tales. ¶ Accurata. diligenti studiosa.

ASCEN. MArcus &c. Seruius Sulpitius Græciæ præerat. igit cum patris vrbe Achaiæ in Peloponneso. M. Curius multa negocia haberet cōmendat eum Seruio, vt amicum sibi & Attico iucundissimum dicens. M. Curius q negociatur. i. mercationi incumbit Patris vrbe Achaiæ: di ligitur a me de causis multis & magnis. i. ob causas multas & magnas nā & amicitia peruetus. i. valde vetusta est mihi cum eo: instituta: id est incepta cum eo: vt primum veni in forum: scilicet iudiciale & domus eius tota patuit mihi Patris. id est in ea vrbe, cum scilicet ita sit q aliquoties antea tum. i. multo magis: hoc bello miserrimo. s. ciuili, cuius mi serrimus est exitus. ¶ Qua. scilicet domo ego fuissem tam: id est tantum: quam id est quantum mea: si fuisset opus. ¶ Autem. id est sed: maximum vinculum quasi necessitudinis cu iusdam sanctioris: id est minime violabilis: est mihi cum eo: q id est eo q ipse est familiarissimus Attici nostri. scilicet Pomponii, & obseruat, id est, offendere timet: ac diligit eum vnum præter cæteros. ¶ Quem. scilicet Curium si tu cognouisti forte iam. s. antequam hæc legeris: ego puto me facere hoc, quod facio, id est eum commendare serius. i. nimis tarde. ¶ Ipse enim est ea humanitate & obseruantia. i. obseruandi suos studio: vt putem ipsum iam: si enim cognouisti: commendatum tibi per se: id est sine literis meis, quod tamen si est ita: id est si eum nosti & commendatum habes: ego quæso. id est requiro a te magnopere: vt quam maximus cumulus. i. maximum incrementum accedat. i. addatur aut adueniat, ad eam voluntatem quam contulisti ante has literas meas in illum: siquam, i. aliquam contulisti. ¶ Autem. i. sed si ipse propter verecundiam suam minus, i. nō obtulit tibi se, aut si nō dum habes eum satis cognitum aut quæ. i. aliqua causa est legerem vna dictione: aut quam: cur indigeat maioris cōmē dationis: ego cōmendo eum tibi sic: ut neq; possim commendare quenquam maiore studio. i. affectu: neq; de iustiorib⁹ causis. i. ob iustiores causas. Et ego faciam id: quod debent facere: ii qui commendat. ¶ Religiose i. sancte & cum timore & sine ambitione. i. affectione nimia. ¶ Spondebo enim tibi vel potius spōdeo: scilicet iam, & recipio in me. i. polliceor me præstatorem, eos esse mores Marci Curii: & eam tum probitatem tum etiam humanitatem vt sis existimaturus. i. iu dicaturus si sit cognitus tibi eum dignum & amicitia tua, & tam accurata commēdatione. i. mea. Certe tu feceris mihi gratissimum si intellexero has literas habuisse apud te tantum pondus: id est tantum valorem, quantum scribens: id est cum eas scriberem, confidebam: scilicet eas habituras. Vale.

¶ Non

HVBER. NOn concedam. Pomponius Atticus in Epiro negocia habebat q̃ pars est prouinciæ: cui præerat Seruius. Itaque cum Seruius id intelligens vltro scripsisset ad Atticum non rogatus: neq; admonitus ab eo se omnino paratum esse ei fauere quibuscunq; rebus posset Cic. ostendit has tam liberales literas Seruii non minus sibi gratas fuisse q̃ Attico: quem eius mira quandam lætitia affectum atq; elatum dicit. Quãobrem & ei cõmẽdat Atticum: cuius tamen causa se oia facturum pollicitus fuerat, & gratiã agit de tam liberali pollicitatione ai eius erga Atticum. ¶ Non cõ. non sinã non vincet me Atticus in hoc. ¶ Prope: fere. ¶ Aeq;: æqualr. ¶ Quasi: tanq̃. ¶ Rogatus: ab eo: cũ nihil ad te scripsisset.

M.T.C. S.Sulpitio. S.P.D. 18

NOn concedam, vt Attico nostro, quẽ elatũ lætitia vidi, iucundiores tuę suauissimæ ad eum, & humanissime scriptæ literæ fuerit, q̃ mihi. Nã & si vtriq; nostrũ prope æque gratæ erant: tamen ego admirabar magis, te, quasi rogatus, aut certe admonitus liberaliter Attico respondisses (quod tamen dubium nobis, quin ita futurũ fuerit, non erat) ultro ad eũ scripsisse, eiq; nec opinãti voluntatẽ tuam tantam per literas detulisse. De quo nõ modo rogare te, vt eo studiosius mea quoq; causa facias, non debeo, (nihil enim cumulatius fieri potest, q̃ polliceris) sed ne gratias quidem agere, q; tu & ipsius causa, & tua sponte feceris. Illud tamen dicam, mihi id quod fecisti, esse gratissimum. Tale enim tuum iudicium de homine eo, quem ego unice diligo, nõ potest mihi non summe esse iucundum. Quod cum ita sit, esse gratum necesse est. Sed tamen quando mihi pro coniunctione nostra, uel peccare apud te in scribendo licet: utrunque eorum, quæ negaui mihi facienda esse, faciam. Nam & ad id, quod Attici causa te ostendisti esse facturum, tantum velim addas, quantum ex nostro amore accessionis fieri potest. Et quod modo uerebar, tibi gratias agere, nũc plane ago: teq; ita existimare uolo, quibuscunq; officiis in Epiroticis, reliquisq; rebus Atticum obstrinxeris, iisdem me tibi obligatum fore. Vale.

¶ Vltro sponte tua sine eius rogatione aut admonitione. ¶ Agere. s. debeo. ¶ De ho. eo: Attico necesse est nihil. n. põt esse iucundum, quod idem non sit gratum. ¶ Quando: qm. ¶ Et. i. ẽt. ¶ Peccare: errare. ¶ Vtrũq; eorũ: declarat quæ sint ea. ¶ Nã & ad id quod Attici causa. hoc. n. negauit se facturum: cum dixit supra: de quo nõ modo rogare te, vt eo studiosius mea quoq; causa facias non debeo. ¶ Accessionis: augmenti. ¶ Modo: paulo ante: non dixit, sed ne gratias qdẽ agere debeo. ¶ Epiroticis: quas in Epiro habet.

Vltro

Accessio

ASCEN. NOn &c. Pomponius Atticus in Epiro negocia habebat. Cui Seruius tunc præerat itaq; cum Seruius id intelligens vltro scripsisset ad Atticum separatum eẽ ipsum iuuare quibuscunq; rõnibus posset: ostendit Ci. has Seruii liberatissimas literas sibi gratissimas esse nec minus Attico: quem tamen ei commendatiorem facit: dicens non concedam vt literæ tuæ suauissimæ & scriptæ humanissime ad Atticum fuerint iucundiores Attico nostro. s. Pomponio: quem vidi elatum. i. exultantem lætitia: q̃ mihi. ¶ Nã & si. i. quanquam: literæ tuæ erant prope. i. quasi æque gratæ vtriq; nostrum, tñ ego admirabar magis te scripsisse ad eum vltra & detulisse per literas tuas ei nec opinanti tantã voluntatem tuam: quasi rogatus: aut certe. i. saltem admonitus respondisset liberaliter: Attico. i. votis Attici. ¶ De quo non modo. i. non solũ non debeo rogare te: vt facias quoq; . i. etiam causa mea eo. i. tanto studiosius. i. fauorabilius & diligentius. ¶ Nihil enim potest fieri cumulatius. i. auctius q̃ polliceris. s. te sponte facturum, sed ne quidem. i. non saltẽ sup. debeo agere gratias, q; tu feceris, aut quod. i. de eo qđ tu feceris, & . i. simul causa ipsius. s. Pomponii Attici & tua sponte. i. propria inclinatione at naturali voluntate. Ego tamen dico illud, id quod fecisti mihi esse gratissimũ. ¶ Tale enim iudicium tuum de eo homine: quem ego diligo vnice non potest esse non summe iucundum mihi. ¶ Quod cum sit ita: necesse est esse gratum. i. vtile. ¶ Sed tamen quando: id est quandoquidem: licet mihi pro coniunctione nostra vel. i. etiam peccare in scribendo: ego faciam vtrunq; eorum quæ negaui. i. dixi non esse facienda mihi. id est a me. ¶ Nam ego velim sup. vt addas ad id quod ostendisti te facturum causa Attici tantum: quantum accessionis. i. incrementi: fieri potest ex amore meo. i. propter accessionẽ amoris mei. Est quod verebar modo. i. pauloante: videlicet agere tibi gratias: ago plane. i. animo aut manifeste & volo te existimare ita: quibuscunq; officiis. i. beneficiis quasi ex debito aut honesto factis: obstrinxeris. i. deuinxeris Atticum in rebus Epiroticis: id est quas curandas habet in Epiro & reliquis: scilicet rebus me fore obligatum tibi iisdem: scilicet rebus. Vale.

HVBER.

M.T.C. S.Sulpitio. S.P.D. 19

CVm Lysone Patrẽsi est mihi qdẽ hospitiũ uetus, quã ego necessitudinẽ sctẽ colendã puto: sed ea cã ẽt cũ aliis cõpluribus familiaritas tãta nullo cum hospite, & ea cũ officiis eius multis, tum ẽt consuetudine quotidiana sic est aucta, ut nihil sit familiaritate nostra coniunctius.

CVm Lysone. Lyso Patrensis ciuis veteri hospitio & familiaritate officiis & cõsuetudine quotidiana aucta: Cice. cõiunctus erat. Is in dissensione ciuili inter Cæs. & Pomp. pompeianis partibus maxime studuerat. Itaq; licet speraret Cice. Seruium eius causa omnia facturum esse: tamen quia omnia erant in potestate Cæs. aliquãtulum verebatur, sed postea impetrauit omnia a Cæs. pro ipso Lysone: quare Cice. hac epistola ita eum commendat Seruio: vt licet Cæs. omnia ei concesserit, ipse nihil minus sibi pro eo agendum putet, sed impetrata eius incolumitate a Cæ. petit Cice. a Seruio: vt omnia eius magis commendata habeat: & præcipue faueat eius filio: qui adoptatus fuerat a quodam. C. Mẽmio gemello, qui patris ex exilio fuerat. ¶ Sãcte co. i. religiose, & immobiliter seruandam: quod fiebat apud antiquos. vnde & Iuppiter hospitalis colebatur qui pręesset hospitis. Virg. Iuppiter, hospitibus nam te date iura loquuntur.

ASCEN. CVm Lysone &c. Lyso ciuis Patrensis Ciceroni veteri hospitio & consuetudine coniunctus. i. dissensione ciuili Põpeianas partes secutus erat, quo circa licet putet Seruium eidem facturum: tum quia oia erant in potestate Cæsa. aliquantulum verebatur: hũc Ci. diligenter cõmendat in præsenti epistola: dicens: Hospicium vetus. i. ius hospitalitatis est quidem mihi cũ Lysone Patrensi. i. ciue patrarum in Achaia: quam necessitudinem. s. hospitalitatis ego puto colendam sancte. i. inuiolabiliter, nam ioui curæ est, vnde Dido: Aenei. i. Iuppiter, hospitibus nam te date iura fatẽtur. ¶ Sed ea causa. s. necessitudinis, est supple mihi etiam cum compluribus aliis, qui etiam illius hospites sunt familiaritas tanta sup. est mihi cum nullo hospite. s. quanta cum ipso, & ea. s. familiaritas aucta est tum officiis multis: tum etiam consuetudine, i. communicatione vitæ quotidiana, sic vt nihil sit coniunctius familiaritate nostra.

HVBER. ¶IS.s.Lyso.¶Vnius:Cæ.¶In.nostra causa,in pompeianis partibus.¶Timebamus:ne Cæ.male consuleret eius reb⁹.¶Splẽdore ipsius quo Cæ.motus est.¶Studio:fauore.¶Quæ ue.incolumitatem vitæ & fortunarum suarũ.¶Remittimus:diminuimus:quasi adepti omnia.i.tanquam oia obtinuerimus a Cæs.& non egeamus fauore tuo.¶Eo:ppter id:quia a Cæ.obtinuimus:quæ voluimus.¶Dubia fortuna:cum nondum sciebamus mente Cæ.& an ei esset cõcessurus incolumitatem.¶Mederi:prouidere.¶Explorata:certa.¶Domũ:familiã:vt Virg.Dum domus æneæ capitoli imobile saxum Accolet.¶Adolescentem.s.cõmendo.¶C.Mẽmius:is ciuis Ro.partes in exiliũ missus adoptauit in filiũ Lysonis filium.¶Cumulate:plene.¶Me il.i.puet et me vsum esse negligentia in commendando:non autem te esse oblitum mei, quem scit a te plurimum diligi.

Cumulate

Is cum Romę annum ppe ita fuisset,vt mecũ viueret, & si eramus in magna spe,te meis literis, commendationeq; diligẽtissime facturũ id qđ fecisti,vt eius rem, & fortunas absentis tuerere:tñ q in vnius potestate erant omnia,& q Lyso fuerat in nostra cã,nostrisq; psidiis,quotidie aliqd timebamus.Effectũ tamen est & ipsius splẽdore,& nostro,reliquorũq; hospitũ studio, vt oĩa,quæ vellemus,a Cæsare impetrarent.quod intelliges ex iis lr̃is,quas Cæsar ad te dedit.Nunc non mõ nõ remittimus tibi aliqd ex nr̃a cõmẽdatione q̃si adepti iã oĩa:sed eo vehemẽtius a te cõtẽdimus,vt Lysonẽ in fidẽ necessitudinẽq; tuã recipias.Cuius dubia fortuna timidius tecũ agebamus, verẽtes neqđ accideret eiusmodi,vt ne tu qdẽ mederi posses.Explorata vero eius incolumitate,oĩa a te studia summa cura peto.Quę ne singula enumerem,totam tibi domum cõmendo:in his adolescẽtẽ filiũ eius,quem C.Memmius Gemellus cliens meus,cum in calamitate exilii sui Patrensis ciuis factus esset,Patrẽsium legibus adoptauit:ut eius ipsius hęreditatis ius,causamq; tueare. Caput illud est,ut Lysonem,quẽ ego virum optimũ gratissimumq; cognoui,recipias ĩ necessitudinẽ tuã. Quod si feceris,non dubito,quin postea in eo diligẽdo,cæterisq; postea cõmẽdando,idẽ,qđ ego,sis iudicii & voluntatis habiturus.Quod cũ fieri vehemẽter studeo:tum etiam illud vereor,ne,si minus cumulate uideberis fecisse aliquid eius causa,me ille negligẽter scripsisse de se putet,nõ te oblitũ mei.Quanti enim me faceres,cũ ex sermonibus quotidianis meis,tũ ex epistolis etiam tuis potuit cognoscere. Vale.

ASCEN. ¶IS.s.Lyso cum fuisset Romæ prope.i.quasi Annũ,ita vt viueret mecũ:& si eramus in magna spe te facturum diligentissime id quod fecisti,literis meis & cõmẽdatione mea .i.pp lr̃as meas,& cõmendationem meam videlicet:vt tuerere.i.protegeres rem & fortunas eius abñtis:tñ q.i.qa oia erant in potestate vnius.s.Cæsaris & q Lyso fuerat in cã nr̃a.i.Pompeianas partes nobiscum secutus & in p̄sidiis nostris.i.nostrarũ partium nos timebamus quotidie aliqd.s.aduersi illi posse contingere.¶Tñ effectum est,&.i.simul:splendore.i.eminenti honestate vitæ ipsius,& studio nr̃o & reliquorum hospitũ:vt oĩa impetrarent a Cęsare,q̃ vellemus.¶Quod intelliges.s.verissimũ esse ex iis literis,quas Cæsar dedit ad te.¶Nũc.s.qñ tuto scribere possumus,non mõ.i.nõ solũ nõ remittimus.i.relaxam⁹ aut detrahimus tibi aliquid ex cõmendatione nostra:quasi adepti sup.simus iam omnia,sed contendimus.i.petimus a te eo.i.propterea vehementius:vt recipias Lysonem in fidẽ.i.in fidelem tutelam & necessitudinẽ tuã.Cuius fortuna sup.ente dubia.i.tãtisper.dubia erat nos agebamus tecum timidius.i.magis timide:q̃ tunc aut aliquantulum timide:quia nunc timide non agit verẽtes.i.formidãtes nequid eiusmodi accideret, vt ne tu quidem:qui maxime posse videris,posses mederi.i.curare & incolumitati restituere.¶Vero.i.sed:incolumitate .i.salute cum fortunis eius explorata.i.cõperta,ego peto a te oĩa summo studio & cura.s.summa.¶Quæ.s.petita ne enumerem singula:ego cõmẽdo tibi totam domum.i.familiam & rem familiarem eius:& cõmendo in his.¶Non dicit in hac:quia ad rẽ respicit,sic domus Aarõ sperauit in dño:adiutor eo℞ & protector eo℞ est.i.inter hos qui sub noie domus comprehendunt:filium eius adolescentem:quẽ Caius Mẽmius Gemellus cliens meus.i.qui me colit eo q patrocinio meo vtitur:cum factus esset ciuis Patrensis sup.in calamitate exilii sui adoptauit.i.in filiũ assumpsit legibus.i.sm leges Patrensium.s.ciuium vt tueare.i.defendas ius & causam hæreditatis ipsius.s.filii Lysonis,quæ obueniret illi ex Memmio.Illud est caput.i.p̄cipua pars petitionis meę. vt recipias in necessitudinem tuam.i.inter necessarios tuos aut in vinculum necessitudinis tuæ:Lysonem quem ego cognoui virum optimum & gratissimum.¶Quod si feceris:non dubito quin in diligendo & commendando.s.eo:cæteris sis habiturus idem iudicii & voluntatis.s.de eo & in eum,quod ego.s.habeo.¶Quod fieri.i.vt fiat studeo.i.studeo laboro:tum vehementer:tum etiam vereor illud ne si videberis fecisse aliquid minus cumulate.i.aucte,cã.i.in cã eius:ille putet me scripsisse negligenter nõ sup.putet te oblitum mei.¶Enim.i.quia ipse potuit cognoscere quanti.i.q̃ magno feceris.i.æstimaueris me tum.i.pariter.i.pari mensura ex sermonibus meis quotidianis:quia quotidie de beneficiis tuis in me aliquid loquor.tum etiam ex epistolis tuis,quibus omni mihi defers &c. Vale.

M.T.C. S.Sulpitio. S.P.D. 20

ASclapone Patrensi medico utor ualde familiariter:eiusq; tum consuetudo mihi iucunda fuit,tum etiam ars,quam sum expertus in ualetudine meorum.In qua mihi tũ ipsa scientia,tum etiam fidelitate,beneuolẽtiaq; satis fecit.Hunc igitur tibi commendo,& a te peto,ut des operam,ut intelligat,diligenter me scripsisse de sese, meamq; cõmẽdationem usui magno sibi fuisse.Erit id mihi uehementer gratum. Vale.

HVB. ASclapone:Asclaponẽ Patrensem ciuem & medicum commendat Cic.Seruio:huius autem medici artem laudat & fidelitatem quorum vtrunque dicit se expertum,cum sui ægrotarent:quoniam eos diligenter cura uit & fideliter.¶Ars:medendi.¶Scientia:doctrina.¶Valetudine:ægrotatione.¶Notandum autem tria in medico:scientiam fidem beneuolentiam:sine quibus non bene satisfacere potest.

ASCEN. ASclapone.Commendat Asclaponem medicum bene de suis:vt inquit,meritum:dicens.¶Ego vtor familiariter Asclapone Patrensi.i.ex Patris oppido Achaiæ medico:& tum consuetudo:id est conuersatio & communicatio eius:fuit mihi iucunda tum etiam ars:videtur addendum secundum Vallę elegantias grata:quam sum expertus in valetudine.i.mala dispositione meorum.In qua .s.valetudine meorum ipse satisfecit mihi:tum.i.pariter ipsa scientia:tum etiam fidelitate & beneuolentia.Igitur cũ fuerit talis in meos ego commendo tibi hunc:& peto a te vt des operam,vt intelligat me scripsisse diligenter de se,& commendationem meam fuisse sibi magno vsui,i,magnæ vtilitati,id erit mihi vehementer gratum. Vale.

HVBER.

MArcus Aemilius. Inscriptio huius epistolę vt plurimum est Octauio sed puto factum errorem: vt pro Seruio scriptum sit Octauio, quod ex epistola quadam inferius posita: quæ incipit licet eodem exemplo &c. cognosci pōt: in qua Ci. non Octauio, sed Seruio agit gratias: q̄ hanc cōmēdationē suam diligenter obseruauerit, primū igitur Ci. commemorat causas beneuolentiæ suæ erga Auianum, & antiquas, & iustas. Deinde quia aberat Sicyone vrbe vbi erat Seruius Sulp. cōmendat eum diligenter Seruio & præcipue Hāmonium eius libertum: quem summopere laudat: ab eoq; se magna officia accepisse dicit tpe exilii sui. Itaq; Ci. a Seruio vt hunc Hammoniū libertū: & in rebus pro/mi adiuuet: & eius noie charum habeat & diligat: dignū. n. eius amore pollicetur.

M. T. C. Seruio Sulpitio S. P. D. 21

MArcus Aemilius Auianus ab ineunte adolescentia me obseruauit, semperq; dilexit: vir cū bonus, tū perhumanus, & ī oī genere officii diligēdus. Quē si arbitrarer esse Sycione, & nisi audirē, ibi eū ēt nunc, vbi ego reliq, Cibyræ cōmorari: nihil eēt necesse plura me ad te de eo scribere. Perficeret. n. ipse pfecto suis moribus, suaq; humanitate, vt sine cuiusq̄ cōmendatione diligeret abs te non minus, q̄ & a me, & a cæteris familiaribus. Sed cū illū abesse putē, cōmēdo tibi maiorē in modū domū eius, q̄ est Sycione, remq; familiarē, maxime C. Auianum Ammoniū libertum eiusquē quidē tibi ēt suo nomine cōmendo. Nam cū propterea mihi est pbatus, q̄ est in patronū suū officio, & fide singulari: tū ēt q̄ in me ipsum magna officia cōtulit mihiq; molestissimis tēporibus ita fideliter, bñuoleq; pręsto fuit, vt si a me manumissus esset. Itaq; peto a te, vt cum Ammoniū & in patroni eius negocio sic tueare, vt eius pcuratorē, quē tibi cōmendo: & ipsum suo nomine diligas, habeasq; in numero tuoꝝ, hoiem pudentē, & officiosum cognosces, & dignū qui a te diligatur. Vale.

Sycione

¶ Sicione. quæ ciuitas est mediterranea Sicyone partis Achaiæ: vt scribit Ptolemæus, alia eum in Laconia. ¶ Cybira aūt. vt alio loco diximus authoritate Strab. vrbs est Asiæ australis. Cuius administratio inter maximas totius Asiæ censebaī. Inde Ho. in epl̃is. Ne cibyratica: ne bithyna negocia pdas. ¶ Perficeret. si pn̄s esset. ¶ Libertum quē manumisit. i. ex seruo libertū fecit. ¶ Abesse. Sicyone. ¶ Etiam su. no. i. ppria: cā ipsius liberti, non mō patroni cā. ¶ Nam laudat libertū ipsum. ¶ Probatus mi. i. placet mihi est mihi gratus. ¶ Molestissimus. aduersissimis q̄bus eram in exilio. ¶ Præsto. paratus. ¶ Vt sicut. ¶ Manumissus. s. liber factus. ¶ Patronus. Amaui patrono enim opponitur libertus: sunt enim nomina ad aliquid dicta. sicut dn̄s & seruus. ¶ Ipsum. libertum. ¶ Suo nomine: propria causa. ¶ Pudentē verecundum & modestum.

Cybira

Præsto

Patronus

Libertus

Dominus

Seruus

ASCEN.

MArcus &c. Commendat diligēter & accuratis verbis M. Aemilium Auianum, & domū eius, & præcipue Hammonium libertū eius ob pclara vtriusq; merita: dicens Marcus Aemilius Auianus: obseruauit. i. coluit me cauendo offendere me adolescentia. s. sua ineunte. i. incipiente. ¶ Et dilexit me semper. s. deinceps: vir. i. qui est virtutum bonus: tum perhumanus & diligēdus omni genere officii. ¶ Quem si ego arbitrarer esse Sicyone. i. in ea vrbe Achaiæ. & nisi audirem eum commorari etiam nunc. i. adhuc Cybiræ. i. in ea vrbe Asiæ australis: vbi ego reliqui eum. s. tunc cū essem Imperator Ciliciæ nihil esset necesse me scribere plura de eo: enim. i. qa ipse perficeret profecto suis moribus & sua humanitate: vt diligenter a te sine cōmendatione cuiusq̄ non minus sup. q̄ diligitur a me: & a cæteris familiaribus suis. ¶ Sed cum putem. s. eū abesse ego commendo tibi in maiorem modum. i. non vulgariter domum. i. familiam eius quæ est in Sycione & rem familiarem sup. eius: & maxime Caiū Ausanum Hammonium libertum eius quem quidem ego commendo tibi etiam suo. i. proprio nomine nedum patroni. ¶ Nam cum. s. ita sit: q̄ est probatus. i. probus habitus mihi, q̄. i. qa est officio & fide singulari in. i. erga patronum suum, tum etiam contulit magna officia in meipsum & fuit mihi præsto. i. auxilio paratus tēporibus molestissimis aut exilii, aut post cladem Pharsalicam: ita fideliter & beneuole: vt supp. esse deberet: si esset manumissus a me. Itaque peto a te: vt tueare. s. cū Hammonium &. i. simul negocio patroni eius. s. Marci Aemilii sic vt diligas. eius procuratorem: quem commendo tibi, & ipsum. s. Hammonium, suo. i. & proprio: nomine. i. respectu: & habeas in numero tuorū, quia sup. tu cognosces eum hominem prudentem & officiosum & dignum & diligatur a te. Vale.

M. T. C. Seruio Sulpitio, S. P. D. 22

TItum Māliū, q negociatur Thespiis, vehementer diligo. Nā & semper me coluit, diligentissimeq; obseruauit, & a studiis nostris non abhorret. Accedit eo, q̄ Varro Murena Magnope eius causa vult oīa, q ita existimauit, etsi suis literis, q̄bus tibi Manlium cōmēdabat, valde confideret, tū mea commēdatione aliqd accessionis fore. Me quidem cū Manlii familiaritas, tum Varronis studiū cōmouit, vt ad te quāaccuratissime scriberē. Gratissimū igitur mihi feceris, si huic cōmendationi meæ tantum tribueris, quantū cui tribuisti plurimū, id est si T. Manlium quammaxime, quibuscunq; rebus honeste, ac p tua dignitate poteris, iuueris, atq; ornaueris. Ex ipsiusq; ꝑterea gratissimis, & humanissimis moribus cōfirmo tibi eum te, quem soles fructū a bonoꝝ virorum officiis expectare, esse capturum. Vale.

HVB.

TItum Man. Laudat Ci. Manlii erga se beneuolentiā dicitq; eū valde charum esse Varroni Murena, a quo fuerat commendatus ipsi Seruio: qui Varro licet confideret multum literis suis commendatitiis, tamen existimauit cōmendationem Cic. posse aliquid addere. Itaq; Cice. dicit & Manlii familiaritate: & Varronis studio cōmotum esse, vt eum cōmendaret diligentissime, affirmat enim fore: vt officium viro neq; ingrato neq; imemori sic pręstatutus. ¶ Negociatur. mercatur: habet negocia. ¶ Thespiis. quod est oppidū Heliconi proximū, quod ēt singulari numero Thespia: vt scribit Str. lib. ix. q de eo loco plura dicit. ¶ Non abhorret. non est alienus. i. studiosissimus: liptote. ¶ Eo: ad id. ¶ Confideret suis literis haberet magnam fiduciam in literis suis. ¶ Studiū. amor. ¶ Quantum cui tri. p. i. si eum tanti feceris quanti vnquam feceris aliquem. ¶ Pro tua di. i. quātū tua dignitas patitur. ¶ Fructum. vtilitatem, & voluptatē.

Negociari

Thespiæ

Functus

ASCEN.

TItum &c. Valde cōmendat Titum Manlium, q negocia eius, Seruio Sulpitio: utpote communis & homini docto ac probo: dicens. Ego diligo vehementer Titum Manlium qui negociatur. i. mercaturam agit Thespiis. i. in eo oppido iuxta Heliconem, vnde Musæ Thespiades interdum dicuntur. ¶ Nam ipse &: id est simul coluit, & obseruauit me semper diligentissime, & nō abhorret, id est nō est alienus a studiis nostris aut legalis, aut oratoriæ, aut stoicæ disciplinæ. ¶ Accedit. i. additur eo: id est ad eam commēdationem, q̄ Varro Murena vult magnopere omnia. s. fieri aut facere causa eius: id est propter eum: qui: scilicet Varro tamen & si pro tametsi, confideret valde literis suis, quibus commendabat tibi Manlium, tū existimauit aliqd accessio

nis:id est augmenti fore:commendatione mea.i.per commendationem meam. ꝑ Quidem.i.certe:tum familiaritas Manlii:tum studium Varronis.s.Murenæ,commouit me,vt scriberem ad te quamaccuratissime. ꝑ Igitur tu feceris mihi gratissimum:id est rem gratissimam,si tribueris huic commendationi meæ tantum quantum sup.illi cui tribuisti plurimum.s. si iuueris atq; ornaris pro ornaueris Titum Manlium,quibuscunq; rebus poteris honeste pro dignitate tua.i.seruata dignitate tua. ꝑ Ego præterea confirmo tibi ex gratissimis & humanissimis moribus eius te capturum esse eum fructum: id est eam vtilitatem, quem:scilicet fructum soles expectare ab officiis bonorum virorum. Vale.

M.T.C. S. Sulpitio. S.D.P. 23

LVcio Cossinio amico, & tribuli tuo valde familiariter vtor.nã & inter nosmetipsos vetus vsus intercedit:& Atticus noster maiorem ẽt mihi cũ Cossinio consuetudinẽ fecit. Itaq; tota Cossinii domus me diligit.in primisq; libertus eius L.Cossinius Anchilaus, hõ & patrono, & patroni necessariis,quo in numero ego sum,probatissimus.Hũc tibi ita cõmẽdo:vt si meus libertus esset, eodẽq; apud me loco esset,quo & est apud patronum suũ,maiore studio cõmẽdare nõ possem.Quare pergratum mihi feceris,si eũ in amicitiam tuã receperis, atq; eũ quod sine molestia tua fiat,si qua in re opus ei fuerit,iuueris.Id & mihi vehementer gratum erit, & tibi postea iucundum.Hoĩem enim summa probitate, humanitate, obseruantiaq; cognosces. Vale.

HVBER, COssinio.Cõmendat Cic.hac ep̃la Seruio L.Cossinii L.Cossinii amici:& tribulis sui libertum non minus q̃ si esset libertus suus:causas autem commendationis sumit:tum a patrono:tum ab ipso liberto. ꝑ Tribuli.ex tribu.mea. ꝑ Vsus.consuetudo. ꝑ Quo in numero. scilicet necessariorum. ꝑ Probatissimus.gratissimus. ꝑ Quod.scilicet iuuare ipsum:vbi opus fuerit.

ASCEN, LVcio &c.Commendat Seruio Sulpitio L.Cossinium Lucii Cossinii amici & tribulis sui.i.eius qui eum de eadem tribu erat: libertum perinde ac si proprius esset: dicens. ꝑ Ego vtor valde familiariter Lucio Cossinio amico & tribuli tuo.i.viro ex tribu. ꝑ Nam vetus vsus.id est mutuum obsequium intercedit,id est mediũ est:inter nos metipsos:& Atticus noster.i.Pomp.fecit mihi etiam maiorẽ cõsuetudinẽ cum Cossinio. ꝑ Itaq; tota domus Cossinii diligit me:& in primis.i.p̃cipue libertus eius.L.Cossinius.Anchilaus hõ ꝓbatissimus:&.i.simul patrono.s.suo:& necessariis p̃roni.s.sui,in quo numero ego sum. ꝑ Ego cõmẽdo tibi hunc.s.Libertum eius:ita vt si esset libertus meus, & si esset apud me eodẽ loco.i.in,eadẽ charitate, quo &.i.etiam est: apud patronum suum,ego non possum commendare eũ maiore studio. ꝑ Quare tu feceris mihi pergratum,si receperis eum in amicitiam:atq; iuueris eũ:quod fiat sine molestia tua:si opus fuerit ei qua,id est in aliqua re.Id erit. ꝑ Etsi,id est simul gratum mihi vehementer, & erit postea iucundum tibi. ꝑ Tu enim cognosces sup.eum esse hominem summa probitate,humanitate & obseruantia. Vale.

M.T.C. S.Sulpitio. S.D.P.24

CVm antea capiebã ex officio meo voluptatem, q̃ meminerim,q̃ tibi diligenter Lysonem hospitem, & familiarem meum cõmẽdassem tum vero posteaquã ex literis eius cognoui,tibi eum falso suspectum fuisse,vehementissime lætatus sum,me tam diligentem in eo commendando fuisse.Ita enim scripsit ad me, sibi meam commendationem maximo adiumento fuisse,q̃ ad te delatum diceret, sese contra dignitatem tuã Romæ de te loqui solitum esse.De quo etsi pro tua facilitate, & humanitate purgatũ se tibi scribit esse: tamen primũ, vt debeo,tibi maximas gratias ago,cum tãtum literæ meæ potuerunt,vt his lectis omnem offensionẽ suspicionis.quam habueras de Lysone,deponeres.Deinde credas mihi affirmanti velim,me hoc non pro Lysone magis,q̃ pro omnibus scribere:hoĩem esse neminem,qui vnquam mẽtionẽ tui sine tua summa laude fecerit.Lyso vero cũ mecũ ꝓpe quotidie esset, vnaq; viueret:nõ solũ quia me libẽter audire arbitratur,sed quia libẽtius ipso loquebat̃,oĩa mihi tua & facta,& dicta laudabat.Quapropter etsi a te ita tractat̃, ut iam nõ desyderet cõmẽdationẽ meam:tñ q̃ se literis meis omnia consecutum putet:tñ a te peto maiorẽ in modum, vt eum etiam atq; etiam tuis officiis,liberalitate complectare.Scriberem ad te,qualis vir esset,vt superioribus literis feceram,nisi eum iam per seipsum satis tibi esse notum arbitrarer. Vale.

HVBE. CVm antea.Seruius suspectũ habuerat Lysonẽ Patrẽsem ei a Cic.supra cõmendatũ q̃ ad se delatum fuerat eum Romæ locutum contra dignitatem suam,quod falsum erat: cumq; ille se apud Seruium excusasset, Seruius pp lr̃as Cic.cõmendatitias omni offensione deposita Lysonẽ commendatũ habuit.Quãobrẽ Cic. hac epistola dicit se semper accepisse magnã voluptatẽ de eo quod scripsisset diligenter de Lysone ad ipsum Seruiũ:sed magis se lætatũ posteaquã intellexit eũ fuisse falso suspectũ Ser.nã si negligẽter scripsisset: visus fuisset quodãmodo ꝯscius huius rei.Itaq; primum agit gr̃as Seruio:qui oẽm suspicionis offensionẽ deposuerit pp lr̃as suas cõmendatitias.Deinde excusat ipsum Lysonẽ qđ non mõ nunq̃ dixerit aliq̃d ꝯtra dignitatem Seruii, Sed semp oĩa cũ summa eius laude,qđ idem ab oĩbus factũ dicit.Postremo rursus cõmendat ei hunc Lysonem. ꝑ Purgatũ.excusatũ. ꝑ Offensionẽ.molestiã. displicentiam, vt ita dicam. ꝑ Affirmanti.testificanti,certificanti. ꝑ Neminem.s.esse. ꝑ Non solum.i.non solũ,quia sciret me libẽter audire laudes tuas,sed etiam quia ipse libentius de te cum laude loquebatur. ꝑ Ita.cum tanta humanitate & liberalitate. ꝑ Lr̃is meis. quibus eum antea tibi commendaui.

ASCEN. CVm antea &c.Seruius suspectum habuerat Lysonem quod audierat contra dignitatẽ suam Romæ locutũ: quam suspicionem pro commendatione Ciceronis deposuerat:quod factum sibi gratissimum nunc dicit Cicero. Ordo est.Cum,s.ita sit quod capiebam antea voluptatem ex officio meo:q̃ meminerim quam diligenter commendassem tibi Lysonem hospitem & familiarem meum. ꝑ Tum vero.i.tunc multo magis:& quasi ex vero aut ad verum: posteaquam cognoui ex literis eius eum fuisse suspectum tibi falso:lætatus sum vehemẽtissime,me fuisse tam diligentẽ in eo cõmendando. ꝑ Ita.n.scripsit ad me meã cõmendationẽ fuisse sibi maximo adiumento:q̃ id est eo q̃ diceret delatũ: supple fuisse ad te sese solitum esse loqui Romæ de te contra dignitatem tuã. ꝑ De quo etsi:id est q̃q̃ scribit se purgatũ esse tibi pro facilitate & humanitate tua,tamẽ ego ago primum tibi maximas gratias vt debeo,cũ.i.quandoquidem literæ meæ potuerunt tantũ.i.tam multum:vt his lectis:id est postquam eas legeres:deponeres oẽm offensionem suspicionis.i.ortam ex suspicione,quam habueras de Lysone. ꝑ Deinde velim sup.vt credas mihi adfirmanti me scribere hoc non magis pro Lysone.s.purgando:q̃ pro omnibus:scilicet Romæ agentibus:hominem neminem.i.nullum esse,qui fecerit vnq̃ mentionẽ tui sine summa laude tua. ꝑ Vero.i.sed Lyso

cum esset

cum esset mecum prope.id est fere quotidie,& viueret vna:id est pariter:non quia arbitrabatur:id est putabat me audi re libenter,sed quia ipse libentius loquebatur,laudabat mihi omnia facta & dicta tua.¶ Quapropter & si.i.q̄q̄, tractat a te ita:vt iam non desideret commendationem meam & is putet se consecutum.i.obtinuisse omnia:scilicet quę velit literis meis.i.per literas meas,tamen peto a te in modum maiorem:idest formam non vulgarem, vt complectare eū etiā atq; etiam.i.frequenter,tuis officiis:sup. & liberalitate.¶ Ego scriberem ad te qualis vir esset, vt feceram superioribus.s. literis nisi arbitrarer iam esse satis notum tibi per seipsum. Vale.

M.T.C. S.Sulpitio. S.D.P. 25

HAgessaretus Larissæus magnis meis beneficiis ornatus in consulatu meo, memor, & gratus fuit,meq; postea diligentissime coluit. Eum tibi magnopere cōmendo, vt & hospitē,& familiarē meum,& gratum hominem, & virum bonum,& principem ciuitatis suæ,& tua necessitudine dignissimū. Pergratum mihi feceris, si dederis operam,vt is intelligat hanc meam commēdationem magnum apud te pondus habuisse. Vale.

HVBER. HAgessaretus. Laudat Cic. multū Hasagareti Larissæi gratitudinem & beneuolentiam erga Sul. Deinde cōmendat eum Seruio Sulpi.¶ Larissæus. ex Larissa ciuitate Thessaliæ in sinu pelasgico, vnde & Achilles Larissæus: vt Virgil. lib.ii. Aenei. quem non mille rates, nec Larissæus Achilles.

Larissa

ASCEN. HAgessaretus &c. Laudat Hasagareti Larissæi gratitudinem & beneuolentiam,atq; ita eum Sulpitio facit commendatiorem:dicens Hasagaretus Larissæus.i.ex Larissa oppido Thessaliæ in sinu pelasgico:vnde Achilles Larissæus vocatus est,ornatus magnis beneficiis meis in cōsulatu meo, fuit memor & gratus:& coluit me postea diligentissime.¶ Ego cōmendo tibi eum magnopere: vt & hospitem meum & familiarem meum, & sup. vt hominem gratum, & virum bonum, & principem ciuitatis suæ, & dignissimum necessitudine.i.arcta coniunctione tua. ¶ Tu feceris mihi pergratum,si dederis operam vt intelligat hanc commendationem meam habuisse apud te magnum pōdus.i.momentum in commendando.¶ Omnia sunt tam aperta vt expositione non egeant, nec in ordine quisquam primas modo literas doctus errare possit:nolui tamen propter facilitatem vnius aut alterius epistolæ ab incepto desistere. Vale.

M.T.C. S.Sulpitio S.D.P. 26

LVcius Mescinius ea mecum necessitudine coniūctus est, q̄ mihi Quæs. fuit. Sed hāc causam quam ego, vt a maioribus accepi, semper grauem duxi, fecit virtute, & humanitate sua iustiorem. Itaque eo sic vtor, vt nec familiarius ullo, nec libentius. Is quanquam confidere videbatur, te sua causa, quæ honeste posses, libenter esse facturum: magnum tamen esse sperauit apud te meas quoq; lr̄as pōdus habituras. Id cū ipse ita iudicabat: tū p̄ familiari cōsuetudine sępe ex me audierat, q̄ suauis esset inter nos, & quanta cōiunctio. Peto igitur a te tanto scilicet studio, quāto intelligis debere me petere pro homine tam mihi necessario, & tā familiari: vt eius negocia, quæ sunt in Achaia, ex eo q̄ hæres ē M.Mindio fratri suo, qui Elide negociatus est, explices, & expedias tum iure, & potestate, quā habes, tū ēt authoritate, & cōsilio tuo. Sic enim pręscripsimus iis, quibus ea negocia mandauimus, vt omnibus in rebus, quæ in aliquam controuersiam vocarentur, te arbitro, & quod commodo tuo fieri posset, te disceptatore vterentur. Id vt honoris mei causa suscipias, vehementer te etiam atq; etiam rogo. Illud pręterea, si nō alienum a tua dignitate putabis esse, feceris mihi pergratum: si qui difficiliores erunt, vt rem sine controuersia confici nolint, si eos, quando cum senatore res est, Romam reieceris. Quod quo minore dubitatiōe facere possis, literas ad te a M.Lepido Cos. non quæ te aliquid iuberent (neque enim id tuæ dignitatis ēē arbitramur) sed quodammodo quasi cōmendatitias sumpsimus. Scriberem q̄ id beneficium bene apud Mescinium positurus esses, nisi & te scire confiderem, & mihi peterem. Sic enim velim existimes, non minus me de illius re laborare, q̄ ipsum de sua. Sed cum illum studeo quamfacillime ad suum peruenire: tum illud laboro. vt non minimum hac mea commendatione se consecutum arbitretur. Vale.

HVB. LVcius Mescinius. M.Mandius Mescinii quæstoris Cic. frater Helidæ negociatus fuerat, illic petiit, quare cum Mescinius hæreditatem fratris peteret: quosdam habebat aduersarios in hac causa & pręcipue Oppiam, quę vxor fuerat ipsius Mandii. Itaque Cice. expositis causis suę coniunctionis cum Mescinio: commendat eum Seruio, vt in obtinenda hac hæreditate eum adiuuet: sitq; in omnibus eius rebus, quæ in controuersiam vocabantur arbiter & disceptator, deinde si aliqui ex aduersariis fuerint duriores: qui nolint causam componi sine controuersia, petit a Seruio, vt eos Romam remittat ad litigandum si id sine p̄iudicio dignitatis suæ fieri poterit, & vt id liberius facere posset: dicit se habuisse literas a M.Lepido consule ad ipm̄ Seruium, non quæ cogant illum aliquid facere: quoniā existimasset contra eius dignitatem: sed quæ hortentur & cōmendent Mesciniū pro cuius causa & rebus dicit Cic. se nō minus laborare: q̄ eum ipsum.¶ Grauem. magnā.¶ Vt a maioribus accepi. sic enim supra ad Bru. in cōmendatione M. Var. inquit, satis enim tibi commendatum arbitror ab ipso more maiorum, qui vt te non fugit, hanc quæsturæ coniunctionem liberorū necessitudini proximā voluit esse.¶ Achaia. prouincia tua.¶ Helide. regione Achaiæ, vt scribit Ptolemæus: in qua est Helis ciuitas.¶ Negociatus est. mercaturā exercuit.¶ Explices. liberes.¶ Potestate. proconsulari de iure dicendo in p̄uincia tua.¶ Cōsilio. prudentia.¶ Authoritate, qua plerūq; tolluntur multæ lites.¶ Præscripsimus. iussimus, ordinauimus, & quasi legem dedimus.¶ Iis. procuratoribus.¶ Controuersiam. litem.¶ Vocarentur. traherētur. ¶ Arbitro. meditatore & iudice.¶ Disceptatore.¶ Discussore, cōpositore.¶ Alienū tua digni.i. remotū a dignitate tua hoc est contrariū tuæ dignitati.¶ Difficiliores. duriores & pertinaciores. ¶ Confici. componi. ¶ Reieceris. remiseris. ¶ Quando. quoniam.¶ Res est cum senatore.i. quoniā ius & controuersia est cum Mescinio senatore, & ita poteris te honestare reiiciendo Romā eos qui cum senatore litigant, iuberent te.i. facere. ¶ Bene positurus: bene collocaturus tanq̄ apud gratum & memorem.¶ Et peterem mihi.s. hoc beneficium.i. pro me.¶ De sua. de propria re sua.

Helis

Præscribo

Disceptator

ASCEN. LVcius Mescinius &c. M.Mindius Mescinii quæstoris Cicer. frater Helide petierat, quocirca eum. L.Mescinius fratris hæreditatem peteret, Oppiam vxorem Mindii aduersariam habuit, contra quam hic Mescinium commendat Cicer. dicens. L.Mescinius est coniunctus mecum ea necessitudine: id est vinculo amicitiæ, q̄ fuit mihi q̄stor.s. in Cilicia: sed fecit virtute & humanitate sua hāc cau

sam quam ego duxi.i.æstimaui semper grauem.i.magni momenti, & ponderis. ¶ Vt accepi sup. eam a maioribus.i.præcessoribus nostris: feci dico iustiorem.i.meliorem. ¶ Itaq; ego vtor eo sic, vt neq; sup. vtar vllo familiarius nec libentius. ¶ Is: scilicet Lucius, q̄q̄ videbatur confidere te facturum esse libenter causa sua.i.amore sui, quæ posses.s. facere honeste tamen sperauit meas literas habituras sup. esse magnum pondus apud te. ¶ Cum: scilicet ita sit q ipse iudicabat id supp. esse ita, tum: id est multo magis, audierat sæpe ex me: pro consuetudine familiari: id est propter consuetudinem familiarem, quam mecum habet: audierat inquam, q̄.i. quantum suauis: id est dulcis: & quanta.i. q̄ magna coniúctio esset inter nos: id est inter te & me. ¶ Peto igitur a te: scilicet tanto studio quanto intelligis me debere petere pro homine tã necessario mihi, & tam familiari: vt explices & expedias: id est oi impedimento liberes, negocia eius quæ sunt sup. ei in Achaia ex eo q est hæres. M. Mindio fratri suo qui negociatus est.i. mercaturã gessit. ¶ Heli.i. in eo oppido in Helide regione Achaiæ, sunt qui Helide legant: expedias: inquam tũ iure & potestate quam habes.s. illic, tum etiam authoritate & consilio tuo. ¶ Nos enim præscripsimus.i. præcepimus iis quibus mandauimus ea negocia.s. solicitanda & procuranda: vt vterentur in omnibus rebus, quæ vocarentur in aliquam controuersiam.i. litem aut diuersas assertiones, iuris, te arbitro, & q.i. quoad possit fieri commodo tuo, te disceptatore.i. litigatore & causæ discussore. ¶ Ego rogo vehementer & atq; etiam, vt suscipias id: scilicet oneris causa honoris mei. ¶ Præterea tu feceris mihi pergratum si illud non putabis esse alienum a dignitate tua, siqui erunt difficiliores: scilicet in hæreditate assignanda ita sup. vt nolint.i. non patiantur rem confici.i. transigi & finiri sine controuersia: id est sine lite si reieceris eos Romam.i. ad forum Romanum, quando: id est quoniam res: id est negocium & lis est eis cum senatore: scilicet Mescinio. ¶ Quod: scilicet reiicere litigatores Romam: id est vt, possis facere minore dubitatione: scilicet an liceret tibi nos sumpsimus literas ad te a Marco Lepido consule: non quæ: id est non tales quæ iuberent te sup. facere aliquid aliter diceret tibi. ¶ Neq; enim arbitramur id: scilicet iubere aliquid tibi qui in prouincia consulatem habes potestatem: esse dignitatis tuæ: sed quodammodo quasi cõmendatitias scilicet negocii. ¶ Scriberem q̄ bene positurus: id est locaturus esses id beneficium apud Mescinium: nisi & confiderem te scire: & peterem mihi: id est reputarem mihi impensum quod Mescinio impenderis. ¶ Velim enim existimes: id est iudices sic, me non minus laborare de re illius, q̄ ipsum de sua: scilicet re. Sed tum: id est pariter studeo, id est cupio illum, scilicet Mescinium peruenire q̄ facillime ad suum: scilicet ius: aut bonum hæreditarium, tum laboro.i. contendo: illud vt arbitretur se consecutum non minimum, id est non minimam partem hac commendatione mea. Vale.

M.T.C. S.Sulpitio. S.D.P. 21

Licet eodem exemplo sæpius tibi huius generis literas mittam, cum gratias agam, q meas commendationes tam diligenter obserues, quod feci in aliis, & faciã, vt video, sæpius: sed tñ non parcam operæ, & vt vos in vestris formulis, sic ego in epistolis de eadẽ re alio modo. C. Auianus igitur Ammonius incredibileis mihi gratias p literas egit & suo, & Aemilii Auiani patroni sui nomine, nec liberalius, nec honorificentius potuisse tractari, nec se præsentẽ, nec rem familiarẽ absentis patroni sui. Id mihi cum iucundum est eorum causa, quos ego tibi summa necessitudine, & summa coniunctione adductus commendaueram, q M. Aemilius vnus ex meis familiarissimus, atque intimis maxime necessarius homo, & magnis meis beneficiis deuinctus, & prope omnium; qui mihi aliquid debere vidẽtur. gratissimus: tum multo iucundius, te esse in me tali volũtate, vt plus prosis amicis meis, q̄ ego præsens fortasse prodessem: credo q magis ego dubitarem, quid illorum causa facerem, q̄ tu quid mea. Sed hoc non dubito quin existimes mihi esse gratum. Illud te rogo, vt illos quoq; gratos homines esse putes. quod ita esse tibi promitto, atq; cõfirmo. Quare velim quicquid habent negocii, des operam, quod cõmodo tuo fiat, vt te obtinente Achaiam, cõficiant. Ego cum tuo Seruio iucundissime, cõiunctissimeq; viuo: magnãq; cum ex ingenio eius, singulariq; studio, tum ex virtute, & probitate voluptatem capio. Vale.

HVBER. Licet. Agit Cicero gratias Seruio: quod liberalissime & honorificentissime tractasset Caium Auianum Hammonium & suo nomine & nomine etiam patroni sui Aemilii Auia. quos supra commendauerat, vt visum est in epistola quam falso inscriptam diximus Octauio pro Seruio: ostendit autem Cice. q̄ sibi id iucundum & gratum fuerit: & rursus eos eorumq; negocia commendat. ¶ Obserues. efficias. ¶ Sed tamen. pro tamen. vtitur interdum Cicer. his aduersatiuis geminatis pro simplici. ¶ Vos. iurisconsulti. ¶ In formulis. in vestris legibus. ¶ Alio modo. diuerso modo cum tamen eadem res sit. ¶ Absentis. qui supra dixerat eum non esse Sicyone: sed Cibyre. ¶ Eorum. & liberti & patroni. ¶ Deuinctus. astrictus. ¶ Quid mea.s. causa faceres. ¶ Te ob. Ac. dum es in Achaia procõsul. ¶ Cum tuo ser. filio tuo. ¶ Ingenio. quo plurimum valet.

ASCEN. Licet &c. Agit Seruio gratias q C. Auianum Hammonium liberalissime tractarat & suo. id est Ciceronis nomine atq; respectu & patroni ipsius Auiani. Ostẽdit q quantum sibi id gratum & iucundum fuerit, & rursus tam patronum q̄ libertum & vtriusque negocia eidẽ Ser. Sulpitio cõmendat: dicens. ¶ Licet ego mittam tibi sæpius literas eodem exemplo: id est eadem forma scriptas & fere iisdẽ verbis huius generis: cuius sunt hæc cũ agã gratias. ¶ Quod obserues: id est perficias tam diligenter commendationes meas, quod.i. quam rem: feci in aliis.s. literis meis, & faciam vt video sæpius, sed tamen: id est attamen non parcam operæ, id est labori. ¶ Et vt sup. vos iurisconsulti, soletis in formulis: id est instrumentis vestris.s. scribere de eadem re alio modo sic ego sup. scribam in epistolis. ¶ Igitur vt rem exequar. Caius Auianus Hammonius homo libertinæ conditionis egit mihi per literas: gratias incredibiles: & suo nomine & nomine Aemilii Auiani patroni sui: cum: scilicet ita sit: q.i. mihi iucundum causa eorum quos ego commendaueram tibi adductus summa necessitudine & summa coniũctione: q Marc. Aemilius vnus ex meis familiarissimis atq; intimis: homo maxime necessarius, & deuinctus maximis beneficiis meis & gratissimus prope: id est quasi omnium qui videntur debere mihi aliquid: tum sup. est mihi multo iucũdius te esse tali voluntate in me, vt prosis plus amicis meis q̄ ego præsens: id est si essem præsens prodessem fortasse supp. eis. Causam addit dicẽs. ¶ Credo: &c.i. propterea q ego magis dubitarem quid facerem causa illorum.s. meorum: q̄ tu qd sup. faceres, mea.s. causa. ¶ Sed non dubito quin existimes hoc.s. beneficium tuum esse gratum mihi. ¶ Ego rogo te illud, vt putes, illos quoq; homines gratos, quod esse ita, ego probo: id est approbo vtq; cõfirmo quare velim sup. vt des operam, sup. vt conficiant: id est absoluant & perficiant: te obtinente.i. tantisperdum obtinebis Achaiam quicquid negocii habent: scilicet in ea. ¶ Ego viuo iucundissime & cõiunctissime, cũ Seruio tuo: scilicet filio, & capio magnam voluptatẽ tum ex ingenio eius & studio singulari: tum ex virtute & probitate. Vale.

¶ Etsi

HVBER.

ETsi. Exposuerat L. Mescinius Ciceroni literas eius ꝓ se cõmendatitias ad Seruium: quas ante superiorem vidimus tantũ sibi profuisse vt statim iis lectis Ser. eius procuratoribus oia pollicitus sit, & etiã multo plura & maiora esse cerit ꝗ promiserit. Quare Cic. hac epistola ostendit ꝗ gratũ sibi fuerit & ꝗ recte collocauerit id beneficium. Deinde laudato plurimũ Mescinio petit a Seru. vt augeat sua erga illum beneficia: & transmittat Romam Oppiam, quæ fuerat vxor Mindii: quæ auertebat illam hæreditatem. Postremo cõmendat ei ciuitatem Lacedæ. rogatu cuiusdã Philippi Lacedæ. vt licet ipse eos diligat: & pro iustitia sua sit oia facturus: tñ significet eis se etiam facere aliquid causa Cic. cui intelligit fore gratissimũ.

M.T.C. Ser. Sulpitio S.P.D.

ETsi libenter petere a te soleo, siqd opus est meorum cuipiam: tamen multo libentius gratias tibi ago, cum fecisti aliquid cõmendatione mea: quod semper facis. incredibile est enim, quas mihi gratias omnes agant, etiam mediocriter a me tibi commẽdati. quæ mihi omnia grata, sed de L. Mescinio gratissimum. Sic enim est mecum locutus, te, vt meas literas legeris, statim procuratoribus suis pollicitum esse omnia, multo vero plura, & maiora fecisse. Id igitur (puto enim etiam atque etiam mihi dicendum esse) velim existimes mihi te fecisse gratissimum. quod quidem hoc vehementius lætor, ꝙ ex ipso Mescinio te video magnam capturum voluptatem. Est enim in eo cum virtus, & probitas & summum officium, summaq; obseruantia: tum studia illa nostra, quibus antea delectabamur, nunc etiam viuimus. Quod reliquum est, velim augeas tua in eũ beneficia omnibus rebus, quæ te erunt dignæ. Sed duo, quæ te nominatim rogo. Primum, vt siquid tibi satisdandum erit amplius eo nomine non peti, cures, vt satisdetur fide mea. Deinde cum fere consistat hæreditas in iis rebus, quas auertit Oppia, ꝗ vxor Mindii fuit: adiuues, ineasq; rationem, queadmodum ea mulier Romam perducatur. quod si putarit illa fore, vt opinio nostra est, negocium conficiemus. Hoc vt assequamur, te vehementer etiam atq; etiam rogo. Illud, quod supra scripsi, id in me recipio, te, ea quę fecisti Mescinii causa, quæq; feceris, ita bene collocaturũ, vt ipse iudices homini te gratissimo, iucundissimo benigne fecisse. Volo enim ad id, quod mea causa fecisti, hoc etiam accedere. Nec Lacedæmonios dubitare arbitror, quin ipsi sua, maiorumq; suorum authoritate satis commendati sint fidei, & iustitiæ tuæ: & ego, ꝗ te optime nouissem, non dubitaui, quin tibi notissima & iura, & merita populorũ essent. Itaq; cum a me peteret Philippus Lacedæmonius, vt tibi ciuitatem cõmendarẽ: & si memineram me ei ciuitati omnia debere, tamen respondi commendatione Lacedæmonios apud te nõ egere. Itaq; sic veli existimes, me omneis Achaiæ ciuitates arbitrari pro horum temporum ꝑturbatione feliceis, ꝙ tu his præsis: eundẽq; me ita iudicare, te ꝙ vnus optime nosses non nostra solum, sed etiam Græciæ monimenta omnia, tua sponte amicũ Lacedæmoniis & esse, & fore. Quare tantum a te peto, vt cum ea facies Lacedęmoniorum causa, quę tua fides, amplitudo, iustitia postulat: his, si tibi videbitur, significes te non moleste ferre, ꝙ intelligas ea, ꝗ facias, mihi quoque grate esse. Pertinet enim ad officium meum, eos existimare, curæ mihi suas res esse. Hoc te vehementer etiam atq; etiam rogo. Vale.

¶ Multo libentius, ꝗ peto. ¶ Vt legeris. i. legeris. ¶ Etiã atq; ẽt dicendũ. i. sæpius repetendũ, vt intelligas me esse memorẽ & gratum beneficii. ¶ Studia nostra. s. sunt in Mescinio. ¶ Antea. temporibus felicibus erant nobis delectationi. ¶ Nunc etiam viuimus. nunc sunt nobis saluti: quia nisi nos consolarentur, & a curis abiicerent viuere non possemus. Hanc sententiã multis locis supradixi literis tẽporibus secundis esse ornamento & delectationi: aduersis vero ẽt saluti. ¶ Quæ erũt digna: ꝗ non erunt ꝯtra honorẽ & dignitatẽ tuã. ¶ Noiatim, noie declarãdo quæ sint. ¶ Satisdãdũ. fide iubendũ, & te ipsa certificandũ. ¶ Eo noie ea cã eo debito. ¶ Fide mea. i. sub fide mea me ꝑmittẽte tibi. ordo est. Siqd erit satisdandũ amplius non peti eo noie: cures vt satisdeť fide mea: oportebat. n. Mesciniũ dare fideinsorem: ꝙ non peteret amplius eo debito. i. ꝙ nõ peteret amplius eo debito & hæreditate: quæ ad se perueniebat. ita. n. inter litigãtes fieri solet: maxime ab eo qui petit. ¶ Auertit. amouit e domo mariti sustulit, vt faciũt plerũq; vxores mortuis maritis. ¶ Illa mulier. Oppia. ¶ Benigne. liberaliter. i. ꝓstitisse beneficiũ. ¶ Maiorꝝ. fuerunt. n. clarissimi & imperiũ Græciæ: vt Trogus scribit: multos annos tenuerũt. ¶ Iura. quæ hñt specialia: quibus teganť. ¶ Ne de. oia. a qua fuerã meis aduersissimis tẽporibus humanissime exceptus. ¶ Non ege. quia propria voluntate es inclinatus ad eoꝝ fauorem. ¶ Pro perturbatione. id est quantũ patitur perturbatio eoꝝ temporũ, quibus bella ciuilia fuerunt inter Cæsarem & Põpeium. ¶ Nostra monumẽta. i. scripta & historias nostras id est Romanas. ¶ Significes. demonstres: facias eos intelligere. ¶ Officium meum. qui eis debeo.

ASCEN.

ETsi &c. Exposuerat Lucius Mescinius Cicerõi literas eius pro se cõmendatitias ad Seruiũ Sulpitiũ, tñ sibi profuisse vt statim illis lectis Seru. oia pollicitus sit & maiora effecerit ꝗ pollicitus fuerit: quamobrẽ Cice. gratias agit: petens tñ vt beneficiũ ineunde augeat. Ordo est. Etsi. i. ꝗꝗ, soleo libenter petere a te, siquid opus est cuipiã. i. alicui meorum: tamen ego ago multo libentius tibi gratias: cũ fecisti aliquid cõmendatione mea. i. propter cõmendationẽ meam, quod facis semper. ¶ Enim. i. quia incredibile est quas gratias agant mihi cõmendati a me tibi ẽt mediocriter: quę omnia sunt grata mihi: sed gratissimum supple est de Lucio Mescinio. i. quod factum audio per te de illo. ¶ Ipse enim locutus est sic te vt. i. postquam legeris literas meas statim pollicitũ esse procuratoribus suis oia: sed fecisse multo plura & maiora. Ridiculũ videreť nisi ex more loquendi sit: ꝙ plura ꝗ oia fecisse dicat, sed intelligamus oia quæ polliceri debebant pollicitũ, fecisse aũt longe plura. ¶ Igitur ego velim existimes: puto. n. dicendũ esse mihi etiam atq; etiam. i. frequẽter te fecisse, mihi id gratissimũ: quod. i. quã tẽ: equidẽ. i. ego quidẽ: lætor. i. lætitia ꝓsequor, hoc. i. eo vehementius, ꝙ video te capturũ magnã voluptatẽ ex ipso Mescinio. Eni. id est quia tum. i. simul, virtus & probitas ai est in eo: tum. i. simul sup. sunt in eo illa. ¶ Studia nostra. s. philosophica: qbus delectabamur ant ea. i. ante occupationẽ reip. nunc etiam viuimus: quia sine illis viuere nollemus. Quod. i. quantum ad id quod reliquum est. i. adhuc restat, ego velim sup. vt augeas bñficia tua in eũ. s. Mescinium, oibus rebus, quæ. s. bñficia erunt digna te. i. quæ a te fiant. Sed rogo te duo quidẽ nominatim. i. per nominis expressionem. Primum vt siquid erit satisdandũ. i. pollicendũ præstare, non peti amplius. s. ꝗ iustũ est: eo noie. s. hẽditatis. vt sup. cures sup. vt id satisdetur. i. cõpromittať: fide mea. Videreť. n. diffidere Mescinio, si ordo sit: peto vt cures siquid amplius erit satisdandũ eo noie non peti vt satisdetur nomine meo, legamus ergo priore meo. Deinde cum hęreditas ꝯsistat fere in iis rebus, ꝗs

Oppia quae fuit vxor Mindii.s.fratris Mescinii,auertit.i.abstulit in suum vsum vertēdo:adiuues.s.pcuratores & ineas .i.inuenias,tōnē.i.modū & viam,quēadmedum ea mulier perducatur Romā.¶Quod.s.eam perduci Romā,si illa puta rit fore.i.futurū,nos conficiamus,i.absoluamus negociū:vt opinio nostra est,qa malit restituere oblata q̄ Romam pficisci.¶Ego rogo te vehementer ēt atq; ēt:vt adsequamur.i.obtineamus hoc.¶Ego recipio in me.i.polliceor me p̄stare id quod scripsi iupta te collocaturū ea quae fecisti quaeq;.i.& quae feceris.i.facturus fueris causa Mescinii:ita bene,vt ipse.i.tute iudices te fecisse benigne hr i gratissimo.¶Volo.n.etiam hoc accedere.i.addi aut aduenire,ad id quod fecisti causa mea,hoc est vt ēt Mescinius tibi gratias agat.¶Nec arbitror Lacedaemonios dubitare,quin ipsi satis cōmendati sint fidei & iustitiae tuae:authoritate sua & maiorū suorū.¶Et ego qui nouissem te optime,non dubitaui qui & iura & merita populorū.i.Lacedaemoniorū essent notissima tibi.¶Itaq; cum Philippus Lacedaemonius peteret a me,vt commēdarē tibi ciuitatē.s.Lacedaemoniā hoc est Lacedaemonē.¶Et si memineram me debere ciuitati oia tū respondi Lacedaemonios non egere cōmendatione.¶Itaq; ego velim sup.vt existimes sic me arbitrari oēs ciuitates Achaiae felices:sup.esse pro perturbatione.i.fm perturbationē:aut fm q̄ possit esse in perturbatione horum tempor̄,in quibus.s.Caesar omnia tenet q̄ tu praesis iis.s.ciuitatibus.¶Et me eundē iudicare te,aut me iudicare te eundē,q̄.i.quia,tu vnus.i.solus:nosses optime non solum oia monimenta.i.oēs antiquitates & antiqua instituta:nostra.i.Romana:sed ēt Graeciae:esse & fore.i.futurum esse amicū Lacedaemoniis tua sponte.i.propria voluntate & inclinatione.¶Quare peto a te tm̄.i.dūtaxat, vt cū .i.qn̄,facias causa Lacedaemoniorū ea,quae fides,amplitudo,iustitia tua postulat:significes iis.s.Lacedaemoniis,si videbitur tibi.s.honestum ac vtile & ferre non moleste q̄ intelligas ea,quae facias esse grata quoq;.i.etiā mihi.¶Enim.i.quia ptinet ad officium meum eos existimare res suas esse mihi curae:ego rogo te.h.i.vehementer etiam atq; etiam.

M.T.C. Cn.Planco S.P.D. 29

NOn dubito,quin scias in iis necessariis,qui tibi a patre relicti sunt,me tibi esse vel coniunctissimū,non his modo causis,quae speciem hn̄t magnae cōiunctionis,sed iis etiā, quae familiaritate,& consuetudine tenentur:quā scis mihi iucūdissimam cū patre tuo,& summā fuisse. Ab his initiis noster in te amor pfectus,auxit paternā necessitudinē,& eo magis,q̄ intellexi,vt primum p aetatē iudicium facere potueris quanti quisq; tibi faciendus esset,me a te in primis coeptū esse obseruari,coli,diligi.Accedebat nō mediocre vinculū cum studiorum,quod ipsum est per se graue,tum eorum studiorum,earūq; artiū,quae per se ipsae eos, qui volūtate eadem sunt,ēt familiaritate deuinciunt.Expectare te arbitror,haec tam lōge repetita principia,quo spectent. id primū ergo habeto,non sine magna, iustaq; causa hanc a me cōmemorationē esse factam.C. Atteio Capitone vtor familiarissime. Notae tibi sunt varietates meorū temporū.in omni genere & honorum, & laborum meorum & animus, & opera, & authoritas, & gratia, etiam res familiaris C. Capitonis praesto fuit,

HVBER. NOn dubito. Hac epistola cognoscit̄ q̄ difficile sit aliquid ab eo aperte postulare,quem laeseris: quod si nō nunquam sit faciendum,& longa & insinuata oratione potius q̄ breui & aperta vti,cum ex huius epistolae imitatione,tum vero ex preceptis artis ipsius Cicer.docemur. Argumentum aūt huius epistolae hoc est.C.Capito institutus fuerat haeres ex dimidia: & tertia parte ab Antistio propinquo suo:qui aliquādo quaestor Macedoniā obtinuerat. In sextante vero instituerat fiscum publicū:dūmodo id posset sine cuiusq̄ querela fieri,verū cum hanc haereditatem Capito sine magno fauore Caes.impetrare non posset, & Plancus multū valeret authoritate & gratia apud Caesarē. Cic. Amicus Planci q̄ sciret & se & Capitonē aduersus Caesarē fuisse in bellis ciuilibus:primū placat sibi Plancū longa repetitione & cōmemoratione veteris,& magnae suae cum eo & eius patre necessitudinis. Deinde excusat Antistiū propinquum Capitonis.Primū q̄ semp desyderauit Capitonē ad Caesarē reuerti,deinde q̄ Macedoniā non sponte cōcesserit Pompeio,sed ab eo oppressus: & exprimit casum Antistii & eius testamentū,cōmendatq; ipsum Capitonē Plāco,vt det operā vt Caes.beneficio.C.Capito hēditatē fratris sui obtineat,hec.n.beneficiū si impetrauerit,in se collocatum existimaturū dicit.postea vero Ci.excusat qd fecerit in bello ciuili ptra Caesaris voluntatē,sed id fecisse nō pprio motu,sed aliorū consilio hortatu & authoritate.Capitonis aūt nullū consiliū vnq̄ fuisse contra Caesarē significat.Postremo affirmat ipsum Capitonē fore gratissimū,& memorē tanti bn̄ficii. ¶Vel.i.ēt:vt vel Priamo miseranda manus.¶Speciem. appatentiā.¶Quā ɔsuetudinē.¶Profectus.qui pcessit.¶Vt primū.cum primū.¶Per aetatem firmiorē:haec.n.apta est ad amicitiarū iudiciū.Hora.in arte poetica.Conuersis studiis aetas aiusq; uirilis Quaerit opes & amicitias,inseruit honori. Cōmisisse cauet q̄ mox mutare laboret.¶Graue.magnū per se.sua cā eorū.s.ea arte significat studia humanitatis & artes liberales.Nā & si oium studiorū similitudo beneuolentiā conciliat,pcipue tn̄ eorū quae de humanitate,de moribus:de disciplinis tractant.¶Repetita.supra cōmemorata.¶Quo.ad quē finē.¶Principia.exordia.¶C.Attico. incipit exponere cās cōmendationis.¶Meorū tem.mearū fortunarū,quas diuersis tpibus sum passus.¶Animus.voluntas,dispositio.

ASCEN. NOn dubito &c.Hac epistola docemur q̄ difficile sit aliqd ab eo postulare,quē laeseris,in qua postulatione saepe lōga opus est insinuatione,qua vtitur Ci.cum cām Capitonis in haereditate adennda,quā sine fauore Caesaris impetrare nō poterat,Planco Caesaris familiari cōmendat,dicens.non dubito,quin scias me esse tibi vel.i.etiam cōiunctissimum in iis necessariis.i.inter eos necessarios,qui relicti sunt tibi a patre,hoc est qui patri necessarii etiam ppea sunt tibi necessarii habendi.¶Non.s.coniunctissimū esse me tibi:iis de causis.i.propter eas causas,quae hn̄t spēm.i.imaginem magnae ɔiunctionis:sed etiā iis,quae amentur familiaritate,& consuetudine quam.s.consuetudinem scis fuisse mihi cum patre tuo iucundissimam & summam.Amor noster in te profectus ab his.i.huiusmodi initiis:auxit necessitudinem paternā.i.a patre relictam,& eo magis q̄ intellexi me coeptū esse obseruari:coli diligi a te in primis.i.inter primos. vt primū potueris per aetatem facere iudiciū.i.diiudicare quāti,quisq; faciendus esset tibi.i.a te.¶Nō mediocre.i.magnū vinculum tum.i.pariter,studiorū.s.consilium quod ipsum est per se graue.i.magni ponderis ac momenti,tum eorum studiorum.s.humanitatis & earum.i.eiusmodi artiū.s.liberaliū:quae ipse per se.i.ex ppria natura deuinciunt.i.ligant eos qui sunt eadem voluntate.i.qui habent idem propositum:ēt familiariter,addebatur ad veterem coniunctionem. Ego arbitror te expectare cum hec legis,quo.i.ad quem finem,spectent hec principia.i.exordia orationis repetita tam lōge. ¶Ergo ne diutius haesites:habeto.i.vt certum teneto primū id:videlicet:hanc cōmemorationem.s. necessitudines nr̄ae esse factā.s.a me:non sine magna & iusta causa:quid.¶Ego vtor sua familiarissime Caio Atteio Capitone varietates.i. mutationes meorū tempor̄.s.nunc laetorū nunc tristiū sunt notae tibi.¶Et aius & opa,& authoritas & gratia:res familiaris ēt Caii Capitonis fuit praesto,i.parata,mihi in omni genere & honorum & laborum meorum.

HVBER.

¶PARVIT. obsecuta est: inseruiuit. ¶Reuerti. s. ad Cæsa. ¶Attigit. assumpsit. ¶Signaret. imprimeret. qm̄ signatetur pecunia: vel facie alicuius vel titulis, vel bigis, quadrigis, boue, Iano, naui, & victoria: vnde & nūmos victoriatos dicit Plin. appellatos Iuue. Concisum argentū in titulos faciesq; minutas. Nā non intelligunt verbi proprietatem: qui exponunt signaret. p assignaret. s. a Pōpeio suis militibus. ¶Apolloniæ. vnā ponit Ptolemæus in Thracia, alterā in Migdonia aliā in Pisidia Galatiæ, aliā in Macedonia, de qua hic intelligit. ¶Præfuisse. curasse illā pecuniā signādā. ¶Plus duobus. s. affuit. ¶A castris. Pōpeii. ¶In in. Ma. in interiorē partē Macedoniæ. ¶Post p̄. quo Pōpeius victus est in Thessalia.

& paruit & tēporibus, & fortunæ meæ. Huius propinquus fuit T. Antistius: q cū forte Quæs. Macedoniā obtineret, neq; ei successum esset, Pompeius in eam p uinciā cū exercitu venit, facere Antistius nihil potuit: nā si potuisset, nihil ei fuisset antiquius, q̄ ad Capitonē, quē vt parentē diligebat, reuerti: præsertim cū sciret quanti is Cæsarē faceret, semperq; fecisset. Sed opp̄ssus tantū attigit negocii, quantū recusare nō potuit. Cū signaretur argētum Apolloniæ, nō possum dicere eū præfuisse, neq; possum negare eū affuisse, sed nō plus duobus, aut tribus mensibus. Deinde abfuit a castris: fugit omne negociū. hoc mihi, vt testi, velim credas. meam enim ille mœstitiam in illo bello videbat: mecum omnia cōmunicabat. Itaq; abdidit se in intimam Macedoniā quo potuit longissime a castris, non modo vt non præesset vlli negocio, sed etiam vt ne interesset quidem. Is post prælium se ad hominē necessarium A. Plancium in Bithyniam contulit. Ibi eum Cæsar cum vidisset, nihil aspere, nihil acerbe dixit, Romā iussit venire. Ille in morbum continuo incidit: ex quo non conualuit. Aeger Corcyram venit: ibi est mortuus. Testamento, quod Romæ Paulo, & Marcello Coss. fecerat, hæres ex parte dimidia, & tertia ē Capito. in sextante sunt ii, quorū pars sine vlla cuiusq̄ q̄rela publica pōt esse. ea est ad HS. XXX. Sed de hoc Cæsar viderit. Te mi Plance pro paterna necessitudine, p nostro amore, p studiis, & omni cursu nostro totius vitæ simillimo rogo, & a te ita peto, vt maiore cura, maiore studio nullo possim, vt hanc rem suscipias, meam putes esse, enitare, contendas, efficias, vt mea commēdatione, tuo studio, Cæsaris bn̄ficio hęreditatē ppinqui sui C. Capito obtineat. Omnia, quę potuissem in hac summa gratia tua, ac potētia a te impetrare, vltro te ad me detulisse putabo, si hanc rē ipetrauero. Illud fore tibi adiumēto spero, cuius ipse Cæsar eē optimus iudex pōt: semp Cæsarē Capito & dilexit, & coluit. Sed ipse huius rei testis est noui hominis memoriā. Itaq; te nihil doceo: tm̄ tibi sumito p Capitōe apd Cæsarem, q̄tum ipsum meminisse senties. Ego qd̄ in me ipso experiri potui, ad te deferā. in eo quātū sit pōderis, tu videbis. Quā partē in R. P. causamq; defenderim, per quos homines, ordinesq; steterim, qbusq;

¶Bithyniā. q̄ regio est in Asia. ¶Incidit. deuenit. ¶Corcyrā. ea q̄ magna est, adiacet Epiro: insula in qua authore Ptolemæo ciuitas eiusdē nois. ¶In se. ois hǣditas fm iurisc. libra dicebat siue as: qa sicut libra i duodecim vncias diuiditur: ita & hǣditas. Assis aūt partes sunt fm Varro. vncia, q̄ ab vno dr̄ deunx quasi vncia dēpta ex asse, dextans vnciæ decē: dodrās vnciæ nouem: bessis vnciæ octo: septunx vnciæ septē, semunciæ sex. i. media libra: q̄ & salibra dr̄, quincunx vncię q̄nq;: triens vnciæ quatuor: quadrans vncię tres: sextās vnciæ duæ. i. sexta pars assis. As aūt siue libra ɔtinet totū. De his vide Varronē in lingua latina, & iuriscōsultos, dicit ergo eū instituisse hǣdē Capitonē ex pte dimidia & tertia: hoc est ex decē vnciis, nā dimidia ps semis. i. sex vnciæ. Tertia ps libra est triēs. i. q̄tuor & sic restant vnciæ duæ, q̄ sextunx dr̄, in quo erant hǣdes ii, quorū siue cuiusq̄ q̄rela potuerat esse publica. i. ad quos potuerat publice peruenire. ¶Ad tri. sest. i. illæ duæ vnciæ sunt triginta sestertia. ¶Hoc. vi. vtrū sine illa querela possit esse pu. ¶Te mi. adiurat Plancū. ¶Enitare cō. Cæ. dissolutio. ¶Detulisse ad me. in me cōtulisse. ¶Nihil do. te. nihil p̄pono tibi: qd agas. ¶Sūmitto. suggero: & quasi in memoriam redigo. ¶In eo. in sententia. ¶Quā partē. s. Pōpeianā. ¶Steterim. fuerim in magistratu.

Corcyra

Assis ptes
Vncia
Deunx
Dextans
Dodrans
Bessis
Septunx
Semis
Salibra
Quincūx
Triens
Quadrās
Sextunx
As
Libra

ASCEN.

¶ET paruit. i. obsecuta est & tpibus & fortunæ meę. i. inseruiuit mihi pro ɔdōne mea. Titus Antistius fuit propinquus. i. ɔsanguinitate: coniunctus huius. s. talis amici mei q. i. Antistius cū quæstor obtineret forte Macedoniam, neq; successum esset ei: Pōpeius venit in eam puinciā cū exercitu. Antistius nihil potuit facere, qa potentior erat Pompeius. ¶Nā si potuisset, nihil fuisset ei antiquius. i. charius: q̄ reuerti ad Capitonē, quē diligebat vt parentē. i. patrē, p̄sertim cū sciret q̄ti is. s. Capito faceret & fecisset sp Cæsa. ¶Sed opp̄ssus. s. a Pōpeio attigit tm̄ negocii. i. administrationis publicæ q̄tū nō potuit recusare. i. quantum coactus est suscipere. ¶Cum argentū signaret. i. cum fieret moneta argētea Apolloniæ: q̄ vrbs est in Macedonia: nā sunt eiusdē nois alię vt i Thracia, Migdonia Pisidia &c. nō possum dicere eū p̄fuisse. s. ei rei neq; possum negare eū affuisse: sed sup. nō affuit plus duobus aut tribus mēsibus, deinde abfuit a castris, fugit oē negociū velim credas hoc mihi vt testi. s. iurato: ille. n. videbat meā mœstitiā in illo bello, & sup. cōicabat mecum oia. ¶Itaq; vt fugeret negocia: ipse abdidit. i. ɔpsuit sese in intimam Macedoniā, quo. i. quanto longissime potuit a castris. s. Pompeianis: vt non modo. i. nō solū non præesset vlli negocio. s. bellico: sed etiam vt ne quidem. i. non etiam interesset. i. pñs esset. ¶Is. s. Antistius contulit se in Bithyniā: post prælium. s. Pharsalicum: ad Aulum Plancū: hoiem necessarium. s. sibi: aut suū. Cæsar cū vidisset aspere neq; acerbe: iussit. s. dūtaxat venire Romā. ¶Ille. s. Antistius incidit continuo. i. statim post in morbum, venit æger Corcyram vrbem in Corcyra insula iuxta Epirum mortuus est ibi.

¶Capito est hæres sup. eius, testamento. s. per testamentum quod fecerat Romæ Paulo & Marcello cōsulibus: ex parte dimidia, & tertia sup. assis hoc est ex decē vnciis ii quorum pars pōt esse sine vlla querela publica. i. de iure cōmuni: sunt in sextante. i. sexta parte assis: hoc est duabus vnciis, ea. s. pars est ad triginta sextertia de hoc. i. de illa parte viderit Cæsar. s. quod statuere voluerit. ¶O mi Plance ego rogo te pro necessitudine paterna: pro amore nostro: pro studiis & pro omni cursu nostro totius vitæ simillimo, & peto a te ita vt nullo. i. non vllo: non possim. i. petere sup. vlla cura maiore, & vllo studio maiore. vt suscipias. i. defendēdā capias hanc rem, & sup. vt putes meam sup. esse: vt enitare, contendas, efficias vt Caius Capito obtineat hæreditatem propinqui sui. s. Antistii: cōmēdatione mea: studio tuo, sup. & beneficio Cæsaris. ¶Ego putabo te detulisse ad me vltro oia, quæ potui impetrare a te in hac summa gratia tua. s. quam habes in oculis Cæsaris, ac potentia. s. tua si impetrauero hanc rem. ¶Ego spero illud fore tibi adiumentū. s. ad impetrandū a Cęsa. pōt esse optimus iudex qa poscit an verū sit, videlicet Cæsaris: qui oēs memoria tenet a quibus obseruatus est. ¶Itaq; doceo te: sumito tibi pro Capitone. i. in defensione Capitonis quantū ipse. i. tute: senties: sup. Cęsarē meminisse. ¶Ego deferam ad te. i. tibi significabo tu videbis. i. iudicabis quantum ponderis sit in eo. s. qd iudicabo tibi. ¶Tu nō ignoras quam partem & cām ego defenderim in rep. & per quos hoies, & ordine steterim. s. in honore &, dignitate, & qb9 fueri.

HVBER. Minus ¶MVNITVS.defensus.¶ Minus ex vo.Cæ.i.quod Cæ.nollet, nam minus pro nō ponitur.¶ Quo fuerim.i.si q̄d fecerim in quo fuerim moderatior:velim credas me id fecisse maxime.¶ Authoritate.i.suasione.¶ Cuius.Capitonis.¶ Similes.Ita moderatos,neq; valde morosos contra Cæsarem.¶ Non nihil aliquantulum.

ASCEN. ¶MVNItus.i.ptectus ac cōfisus,ego velim credas mihi hoc siq̄d fecerim in hoc ipso bello minus.i.non,aut nō satis ex volūtate Cæ.q̄d intellexerim ipm Cæ.scire,me fecisse inuitissimū,id feci ɔsilio,hortatu:authoritate alioꝝ:vt Pōpeii Lentuli,Catonis &c.¶ Q̄d fueri moderatior & rēperātior.s.in oppugnādo Cę.q̄ q̄sq̄.s.alius i ea pte.s.Pōpeiana,credas inq̄ me fecisse id maxīe authoritate Capitōis.C.s.Capitonis, vtr̄ genitiuo,q̄a de moribus loquit̄: si habuissem reliquos necessarios siles,ego ꝓfuissem fortasse nō nihil reip.q̄a pauciores boni ciues ꝓfuissent,& ꝓfuissem certe.i.sine dubio plurimū mihi.O mi Plance si tu effeceris hanc rē:tu ɔfirmaueris .i.ec corroboraueris spē meā de bñuolētia tua erga me, & adiūxeris sūmo bñficio tuo ad necessitudinē tuā.i.ad necessarios tuos,aut ad deuinctionē amicitiæ q̄si necessariæ, ipm Capitonē:viꝝ gratissimū,officiosissimū: optimum. Vale.

HVBE. Sosæ Susa Catina Decurio MAnlius.Cōmēdat Cic.Acilio ꝓcōsuli in Sicilia.Mālium quēdā:vt ei faueat in ɔsequēda hr̄ditate fratris, q Catinæ perierat,& vt oñdat dignū cōmēdatione: laudat eius ꝓbitatē & doctrinam. ¶ Sosis nomen vrbis vt puto quæ & Susa dr̄ in Susania parte Asiæ maioris.¶ Catinensis.ex Catina,q̄ vrbs est Siciliæ.¶ Reliqs nea. q ciuitate Romana donati fuerūt.¶ Decurio nomē est magratus:de quo alio loco plenius diximus.¶ Ascriptus.recept⁹.¶ In id. m.Neapolitanum.¶ Est in b.in possessione bonorum.

ASCEN. LVcius Mālius &c. Cōmēdat Acilio ꝓcōsuli in Sicilia Mālū quēdā ad obtinēdā hr̄ditatē frīs Catinæ defuncti.dicēs.Lucius Manlius est Sosis.i.in ea vrbe Asiæ q̄ & Susa dr̄,is.s.Mālius fuit Catinēsis.s.ciuis hoc est Catinę ciuitatis Siciliæ,sed est factus ciuis Ro.vna.i.sil̄, cū reliqs Neapolitanis,ergo &,ipse Neapolitanus, qūo ergo:Catinēses:docebit id stati,& factus ē decurio Neapoli.i.i ea vrbe: quę noua vrbs dr̄:cū prius Parthēope diceret.¶ Ipse.n.erat ascriptus.i.scripto receptus in id municipiū.s. Neapolitanū & ita licet Catinæ natus:Neapolitanus dici potuit.añ ciuitatē.s.Romā:datā sociis & latinis.fr̄ ei⁹.s.Mālii mortu⁹ est nup Catinæ:nos nullā.i.nō vllā non arbitramur eū habituꝝ oino vllā ɔtrouersiā.i.litē de ea hr̄ditate, & ē hodie in bonis.i.in bonoꝝ possessione,sed q̄n.i.q.n hēt p̄terea.i.p̄ter hæreditatē illā vetera negocia in Sicilia sua.s.patria,ego cōmendo tibi & hāc hæreditatē fraternā,& oīa eius.s.bona,& in primis,i.pcipue cōmendo tibi ipsum,virum optimū,& familiarissimū mihi: p̄ditum his studiis literaꝝ & delector maxime.Igitur peto:abs te:vt scias eum esse in intimis meis & maxime,necessarius:siue aderit.i.p̄ns erit:siue venerit in Siciliam & tractes eū ita vt intelligat meā cōmendationem fuisse sibi magno adiumento. ¶ Sunt qui legant siue: adierit,sup:te:siue nō venerit in Siciliam,sed si non venerit quomodo Acilius eum tractabit. Vale.

munitus fuerim,nō ignoras.Hoc mihi velim credas: siq̄d fecerim hoc ipso in bello minus ex Cęsaris volūtate,q̄d intellexerim scire ipm Cęsarē, me inuitissimū fecisse:id feci alioꝝ cōsilio,hortatu,authoritate: Quo fueri moderatior,rēperatiorq;,q̄ i ea pte q̄squā,id me fecisse maxīe authoritate Capitōis.cuius similes si reliquos necessarios habuissem:R.P.fortasse non nihil, mihi certe plurimū p̄fuissem.Hāc rē mi Plance si effeceris,meā de tua erga me bñuolētia spē cōfirmaueris, ipmq;Capitonē gratissimū,officiosissimū,optimū viꝝ ad tuā necessitudinē,tuo summo bñficio adiunxeris.

M.T.C.Acilio Procos.S.P.D. 30

LVcius Manlius est Sosis. is fuit Catinēsis: sed ē vna cū reliqs Neapolitanis ciuis Roman⁹ factus,Decurioq;Neapoli.erat.n.adscriptus i id mūicipiū añ ciuitatē sociis,& Latinis datā.Eius fr̄ Catinæ nup mortu⁹ ē.nullā oīno arbitramur de ea hr̄ditate cōtrouersiā eū habituꝝ:& ē hodie ī bōis.Sed q̄n hēt p̄terea negocia vetera ī Sicilia sua, & hanc hæreditatē fratrē,oīa eius tibi cōmēdo, in primisq; ipsum,virū optimum,mihiq; familiarissimū,his studiis literaꝝ,doctrinaq; prędītum,q̄bus ego maxime delector.Peto igitur abs te,vt eum,siue aderit,siue nō venerit in Siciliā,in meis intimis,maximeq; necessariis scias esse:itaq; tractes, vt intelligat meam commendationē sibi magno adiumēto fuisse. Vale.

HVB. CAio Flauio.Cōmendat Cic.Flauiū equitē Romanū q fuerat valde necessarius.Caius Pisonis olim gñi sui, oñdit aūt eum fore magnæ voluptati ipsi Acilio.

PHI. Pernecessarius Obseruo Ambitio Ambitus Simonia CAio Flauio,Siciliā tunc procōsul Acilius ministrabat Cū Ci.has ad eū lr̄as dedit,q̄bus.C. Flauiū eq̄rē Ro. valde necessarium. Cn.Pisonis diligētissime comendauit.In primus hoiem laudat in quē beneficiū conferendum est:vt eo dignus esse videat̄.Inde q̄d vult postulat,demum remunerationē oñdit.¶ C.Pisonis duos habuit,vt ante diximus,generos.¶ Pernecessarius. valde familiaris.¶ Obseruat.venerat̄.amar. ¶ Cā.vt si dicas respectu ab eo deducit̄ causat,q̄d in futuro facit,q̄ est cōburo, hēt.n. vim quādam ardoris cā.¶ Ambitione cupiditate honoris & laudis viciosa & differt ab ambitu.¶ Nam ambitio in voluntate est ambitus in actu.¶ Qui.n. p aliq̄ dignitate adipiscēda largitur peccat ambitu quē iuniores simoniā appellare ɔsueuerunt.

M.T.C.Acilio Procos.S P.D. 31.

CAio Flauio,honesto,& ornato eq̄te Romano vtor valde familiariter. Fuit.n.gñi mei. C.Pisonis pnecessarius:meq; diligētissime obseruat & ipse,& L.Flauius fr̄ eius.Quapp velim honoris mei cā,q̄bus rebus hōeste, & p tua dignitate poteris,quā honorificētissime, & q̄ liberalissime C.Flauiū tractes.Id mihi sic erit gratū,vt gratius esse nihil possit.Sed p̄terea tibi affirmo,neq; id ambitione adductus facio,sed tum familiaritate,& necessitudine,tum etiam veritate: te ex C.Flauii officio, & obseruantia,& praeterea splēdore, atq; inter suos gratia magnam voluptatem esse capturum. Vale.

ASCEN. CAio &c. Eidem procōsuli in Sicilia cōmendat Caium Flauium equitem Romanum necessarium Ce.Pisonis,dicens. ¶ Ego vtor valde familiariter Caio Flauio,equite Romano honesto & ornato.i.decorato.s.moribus & virtute. ¶ Fuit enim pernecessarius.i.valde necessarius Caii Pisonis.s.Cassipedis generi mei.i.mariti filiæ meæ Tulliæ & obseruat.i.cauet offendere me diligēter.¶ Et.i.simul ipse, & Lucius Flauius frater eius.¶ Quapropter velim.¶ Causa honoris mei,sup.vt tractes Caium Flauium q̄ honorificentissime & q̄ liberalissime,q̄bus.i.q̄buscunq; rebus poteris sup.eū sic tractare honeste & p dignitate tua.i.secundum dignitatem tuā:id erit mihi sic gratū:vt nihil possit esse gratius.¶ Sed p̄terea.i.p̄ter hoc q̄ erit mihi gratissimū.neq; affirmo tibi,neq; facio id adductus ambitione.i.nimia cupiditate impetrādi q̄ vellē q̄ ducunt̄ ambitiosi, sed sup. adductus tum familiaritate & necessitudine,tū ēt veritate:te esse capturum magnā voluptatē ex officii Caii Flauii quod.s.tibi reponet & obseruantia.s.eius in te,& praeterea ex splendore atq; gratia inter suos.i.quā habet inter suos. Vale.

¶In alesina

HVBER. IN alesina, Hac ep̄la cōmēdat quosdā hospites & familiares suos ex Alesina: vrbe, petitq́ vt non minus putet cōmendatos: eo q̄d plis cōmendet: sibi eū gratissimum fore quicquid Acilius in illam familiam contulerit. ¶ Alesi possessiuū est ab, q̄ est Siciliæ ciuitas: authores Ptole. & Stra. ¶ Exęquere: ęquales facere. ¶ Ambitione, vt videar multi.

ASCEN. IN Alesina. Cōmēdat hospites suos Alesinos quos hoc loco noīat, dicēs. Ego hēo ī ciuitate Alesina. i. Alesæ oppidi in Sicilia: tam lauta. i. splēdida & culta, q̄ nobili: coniunctissimos sup. mihi & hospitio & familiaritate Marcū & Clodiū Archagathū & Philone. ¶ Sed vereor ne, q͞a cōmēdo tibi p̄cipue cōplures: videar exequare. i. æq̄les facere cōmendatiōes meas q̄dā ambitione. i. cupiditate gl͞ię. gloriosum enim videt̄ multos hēe æq̄liter cōmēdādos: q̄q̄ satisfit q̄dē. i. certe a te & mihi & meis oībus. Sed velim sup. vt existimes sic hanc familiā. s. Archagatha nā, & hos. s. supra noīatos esse maxime coniunctos mihi, vetustate: officiis sup. & bñuolentia. ¶ Quāobrē peto a te in modū maiorē. i. nō vulgarē, vt cōmodes. i. cōmodū facias: his. s. supradictis, in oībus rebus q̄tū dignitas tua & fides patiet̄. ¶ Si tu feceris: id erit mihi gratum vehementissime. Vale.

M. T, C. Acilio Procos. S. P. D. 32.

IN Alesina ciuitate tā lauta, q̄ nobili cōiunctissimos hēo & hospitio, & familiaritate M. C. Clodios: Archagathū, & Philonē, sed vereor, ne, q͞a cōplureis tibi p̄cipue cōmendo, exæq̄re videar ambitōe q̄dā cōmēdatōes meas: q̄q̄ a te q̄dē cumulate satisfit & mihi, & meis, oībus, Sed velī sic existimes, hāc familiā, & hos mihi maxīe eē cōiunctos vetustate, officiis, bñuolētia Quāobrē peto a te maiorē in modū, vt his oīb⁹ ī reb⁹, q̄tū tua dignitas, fidesq́ patiet̄ cōmodes, Id si feceris, erit mihi vehemētissime gratū.

HVBER. CN. Octacilio. clara est hæc ep̄la cōmēdatione Octacilii Nasonis, quem Ci. sibi & familiaritate & ꝯsuetudine maxīa coniunctū esse dicit. ¶ Ordinis: eq̄stris.

PHI. CN. Octacilio, Alia est ep̄la ad eūdē cōmendatitia: in q̄ eandem seruat cōmendationis formā. Fuit is Octacilius Naso. Ci. valde familiaris. ¶ Prorsus valde oīno q̄si porro versus appellatū. ¶ Ordinis senatorii: aut eq̄stris. ¶ In p̄uincia: Siciliā dicit. ¶ Ilarius, nō apponas aspirationis notam: gręcum ἱλαρός & lætum significat, factū inde nomen viri p̄prium Ilarius. ¶ Antigonus ab ἀντὶ contra γόνον factum. ¶ Demostratus a δῆμος dictum & στρατός quasi in exercitu fortunatus. ¶ Pondus: existimationem metaphoricos dictum ab auro ponderato.

Prorsus

Ilaris

M. T. C. Acilio Procos. S. P. D. 33

CNeo Otacilio Nasone vtor familiarissime, ita p̄rsus, vt illius ordinis nullo familiarius. Nā & humanitate eius, & p̄bitate in consuetudie quotidiana magnope delector. Nihil iā opus est expectare te, q͞bus eū verbis tibi cōmēdē, quo sic vtar, vt scripsi. Hēt is in p̄uincia tua negocia, q̄ p̄curant liberti Hilarius, Antigonus, Demostratus: quos tibi, negociaq́ oīa Nasonis nō secus commendo, ac si mea essent. Gratissimū mihi feceris, si intellexero hanc cōmēdationē magnū apud te pondus habuisse. Vale.

ASCEN. CNeo &c. Cōmēdat Octacilū & negocia eius per tris libertos eius, quos & noīat curāda: paucis quidē, sed electis verbis. Dicens. Ego vtor familiarissime. C. Octacilio Nasone, ita p̄rsus. i. oīno & in cōem partem versus: vt nullo illius ordinis sup. vtar familiarius, nā ego delector magnope & hūanitate eius & probitate: in cōsuetudine. i. cōuersatiōe, quotidiana. ¶ Nihil opus est iā expectare te: q͞bus verbis cōmēdē tibi eū, quo vtor sic vt scripsi. q. d. scis q̄ exquisitis cōmendatum velim. ¶ Is hēt in p̄uincia. s. tua Siciliēsi negocia, q̄ procurant liberti. s. eius. Ilarius. Antigonus, Demostratus, quos & negocia oīa Nasonis ego cōmendo tibi nō aliter: ac. i. q̄ si essent mea Tu feceris mihi gratissimum, si intellexero hanc commendationem habuisse magnum pondus apud te. Vale.

M. T. C. Acilio Procos. S. P. D. 34

AVitū mihi hospitiū est cū Lysone Lysonis filio Lilybætāo, valdeq́ ab eo obseruor, cognouiq́ dignū & patre, & auo. Est eni nobilissima familia. Qua propter cōmendo tibi maiorē in modū rē, domumq́ eius ī magnoq́ opere abs te peto, cures, vt is intelligat meā cōmēdationē maximo sibi apud te, adiumento, & ornamento fuisse. Vale.

HVB. AVitū: dicit Ci. Lysonem Lysonis filiū sibi Acilio commendandū iure vetustissimi hospitii & magnę erga se bñuolentiæ & obseruantiæ. ¶ Auitum vsq́ ab auo inceptum: est. n. ab auo deriuatiuum nomen.

Auitus

ASCEN. AVitū &c. Nō minus accurate cōmēdat Lysonē Lysonis Libitoni filiū ac domū & negocia eius dicēs. Hospitiū auitū. i. ab auo vsq́ īceptū ius hospitalitatis: ē mihi cū Lysone Lysonis filio Lybitoni: & ego obseruor. i. veneror ab eo valde, & cognoui supple eū dignū & patre & auo. Familia enim sup. eoꝝ est nobilissima. s. in Sicilia. Quāobrem ego cōmēdo tibi in maiorem modū rem, & domū eius & peto a te magnope sup. vt cures: vt is. s. Lyso intelligat cōmendationem meam fuisse sibi apud te maximo & adiumento & ornamento. Vale.

M. T. C. Acilio Procos. S. P. D. 35

CAius Auianus Philoxenus antiquus ē hospes meus, & p̄ter hospitiū, valde ēt familiaris: quē Cęsar meo bñficio in Nouocomenseis retulit. Nomē aūt Auiani cōsecutus ē q̄d hoīe nullo plus est vsus, q̄ Flacco Auiano, meo, queadmodum te scire arbitror familiarissimo. Quæ ego oia collegi, vt intelligeres, nō vulgarē esse cōmendationem hanc meam. peto igitur abs te, vt oībus rebus, q̄d sine molestia tua facere possis, ei cōmodes, habeasq́ in numero tuorū, p̄ficiasq́, vt itelligat has l͞ras meas magno sibi vsui fuisse. Erit id mihi maiorē in modū gratū. Vale.

HVB. CAius Auianus: Auiani quoq́ siculū iure hospitii & familiaritatis cōmēdat, quē dicit a Cæsarę in Nouocomēsis esse relatū. Deide exponit cām q̄re Aui. sit noiatus. ¶ Philoxenus: pōt eē cognomē gręce aūt significat hospitalē: siue amatorē hospitii. ¶ Meo be. meo fauore. ¶ Retulit: trāstulit: p̄posuit. ¶ In no. cō. i. in numero eoꝝ. quos ciues Nouocomēses fecit. Comū eni ciuitas ī radicibus mōtiū: q̄ Rhetos sunt oli: vt scri. Stra. li. v. mediocris colonia fuit, sed Pōpeius Stra. magni Pō. p̄r colonos ī eā restituit: quā icūbētes Rheti vastauerāt. Inde. C. Scipio tria hoium millia insup adiecit: postmodū diuus Cæ. q̄nq́ miglinoꝝ millia ad inhabitādū deduxit: e q͞bus q̄ngēti illustrissimi fuere Græci. hos ēt ciuitate donatos inhabitatoꝝ numero describsit. nō tñ ibi domiciliū habuere, sed oppido nomē relinq̄ntes & nouū Comū appellātes Nouocomēses oppida nos vocauet: huic loco finitimis Lari⁹ ē: lacus: quē Addua fluui⁹ auget īde flumē Padū īgrediēs. Hęc Str. ¶ Secut⁹: adept⁹.

Philoxenus

Comum

Nouum Comum

Larius

ASCEN. CAius &c. Commendat, C. Auianum Siculum iure hospitii, quod plurimum apud priscos valuit, præsertim longa serie deductum: dicens. Caius Auianus Philoxenus est antiquus hospes meus, & valde familiaris etiam præter hospitium, quem Cæsar retulit, id est recensuit & adnumerauit: in Nouocomenseis, i. inter ciues Nouicomi vrbis

in radice.montium iuxta Rhetos,beneficio meo.i.intercessione mea. Aũt.i.sed ipse est secutus.i.ad secutus nomen Auiani q̃ nullo hoĩe vsus est plus q̃ Flacco Auiano meo familiarissimo,quemadmodũ arbitror te scire. ¶Quæ oĩa.s.vincula amicitiæ,ego collegi.i.simul citaui & adduxi,vt intelligeres hanc commendationem meam esse non vulgarem.i. egregiam.Peto igitur abs te,vt commodes.i.commodum facias ei.s. Auiano oĩbus rebus quod.i. quoad possis facere sine molestia: & habeas sup.eum in numero tuorum, & perficias intelligat has literas meas fuisse sibi magno vsui.i. magnæ vtilitati,Id erit mihi gratum in modum maiorem.i.ad mensuram non vulgarem. Vale.

M.T.C.Acilio Procos.S.P.D.

CVm Demetrio Mega mihi vetustũ hospitiũ ẽ,familiaritas aũt tãta,quãta cũ Siculo nullo. Ei Dolabella rogatu meo ciuitatẽ a Cæsare ĩpetrauit.Qua ĩ re ego interfui. Itaq̃ nũc P.Cornelius vocaẽ. Cũq̃ pp quosdã sordidos homines,q̃ Cæsaris bñficia vẽdebãt,tabulã, ĩ q̃ noĩa ciuitate donatoꝝ ĩcisa eẽnt,reuelli iussisset: eidẽ Dolabellæ,me audiẽte,Cæsar dixit,nihil eẽ, qđ de Mega vereret:bñficiũ suũ in eo manere.Hoc te scire volui,vt eũ ĩ ciuiũ Romanoꝝ numero haberes. Cæterisq̃ in rebus tibi eũ ita cõmendo, vt maiore studio nemínẽ cõmendarĩ.Gratissimũ mihi feceris,si eũ ita tractaris,vt intelligat meã cõmẽdationẽ magno sibi ornamẽto fuisse.

HVBER. CVm Demetrio. Hũc Demetriũ Siculum hoĩem Cæ. bñficio Dolabellæ a Cæ.rogati ciuẽ Ro. fecerat,cũq̃ Cæ.indignatus, qđ nõnulli sordidi hoĩes ciues facti bñficio suo abuterent̃ reuulsisset tabulas, in q̃bus erãt scripta noĩa eoꝝ,q̃ facti erãt ciues,dicit. C.Cæ.voluisse oĩno Demetriũ remanere in numero ciuium.Itaq̃ tanq̃ ciuẽ Ro. commendat eũ Acilio.¶Quãta.s.est.¶Ciuitatẽ:vt fieret ciuis Ro.¶Nũc postq̃ est donatus ciuitate.¶P. Cor.qa id ꝑpriũ est nomen maxime ciuium Ro.neq̃ Publii alii vocantur quam Romani iidẽq̃ libri. ¶Persius:libertate opus est non hac quam quisq̃ Velina Publius emeruit &c. ¶Reuelli:refigi:affigebant̃ enim in foro: vt ab oĩbus possent legi. ¶Manere.se enim nolle mutare factum.

Reuelli

ASCEN. CVm &c.Cõmẽdat Demetriũ Siculũ, sed ciuem Ro. effectũ,dicẽs. Hospitiũ.i.huius hospitalitatis.i. vetustum.i.antiquũ, est mihi,cum Demetrio Mega,aũt.i. sed tanta familiaritas sup. est mihi cũ eo, quãta cum nullo Siculo.s.alio.nã & ipse Siculus est Dolabella,quam gener Ciceronis fuit impetrauit a Cæ.ei ciuitatem.i.Romanam:rogatu meo.i.pp preces meas. In qua re.i.in donatione ciuitatis eius ego interfui.¶Itaq̃ ipse.vocaẽ nunc.s.ciuis eius effectus.P.Cornelius. Cumq̃.i.& cum hoc est q̃n:Cæsar sup. iussisset tabulam,in qua noĩa donatoꝝ.i.eoꝝ qui donati fuerunt ciuitate,incisa essent reuelli.i.a loco eminenti in quo fixa erat auelli pp quosdam hoĩes sordidos.i.turpiter auaros,qui vendebant beneficia Cæsaris.i.ius ciuitatis gratis a Cæsare donatum Cæsar dixit eidem Dolabellæ me andiente,nihil.i.nullam causam esse quod veretur de Mega.i.Demetrio,beneficium.s.donatæ ciuitatis manere. Irreuocatum esse in eo. ¶Ego volui te scire hoc vt haberes.i.reputares. eum in numero ciuium Romanorum & commendo tibi eum in cæteris rebus ita: vt neminem commendarim: maiore studio.i.affectu & conatu.¶Tu feceris mihi gratissimum si tractaris pro tractaueris eum ita: vt intelligat meam commendationem fuisse sibi magno ornamento.i.ad hoc:vt ornetur honore & æstimatione. Vale.

M.T.C.Acilio. Procos.S.P.D.

HIppiã Philoxeni filiũ Calatinũ,hospitẽ,& necessariũ meũ tibi cõmẽdo maiorẽ in modũ. Eius bona, quẽadmodũ ad me delata res est,publice possident̃ alieno noĩe contra leges Calatinorũ.Id si ita est, ẽt sine mea cõmendatiõe ab æq̃tate tua res ipsa ĩpetrare debet, vt ei subuenias. Quoquo modo aũt se res habet,peto a te vt honoris mei causa eũ expedias, tantumq̃ ei cõmodes & in hac re,& in cæteris,quãtum tua fides,dignitasq̃ patietur. Id mihi vehementer gratum erit. Vale.

HVBER. HIppiam. Commendat Hippiam quendam: cuius bona vsurpabatur.rogatq̃ Acilium,vt pro æquitate & pro eius amore eum tueatur.

ASCEN. HIppiã &c. Cõmendat Hippiam amicum ,cuius bona vsurpabantur inique, dicens. ¶Ego cõmendo tibi in maiorẽ modũ.¶Hippiam Calatinum filiũ Philoxeni.s. Auiani,hospitẽ & necessariũ meũ.¶Bona eius possident̃.s. ab iniustis occupatorib⁹,publii.i.manifeste:q̃ a noĩe alieno cõtra leges Calatinoꝝ quẽadmodũ res est delata ad me.i. vt accepi.¶Si.i. ita: res ipsa debet impetrare ab æquitate tua:vt subuenias ei , etiã sine cõmendatione. ¶Aũt.i. sed, quoquo.i.quocunq̃ modo res hẽt se , peto a te vt eã honoris mei expedias.i. lite liberes eũ.s. Hippiam. & cõmodes .i.cõmodum facias ei in hac re & in cæteris: tñ q̃tum fides tua & dignitas patieẽ. Id erit mihi gratum vehementer.

M.T.C.Acilio Procos. S.P.D.

LVcius Brutus eques Romanus, adolescens oĩbus rebus ornatus,ĩ meis familiarissimis est,meq̃ obseruat diligẽtissime. cuius cũ patre magna mihi fuit amicitia iã inde a q̃stura mea Siciliensi. Oĩno nunc ipse Brutus Romæ mecum est,sed tñ domũ eius,& rem familiarem, & procuratores tibi sic cõmendo, vt maiore studio cõmendare non possim.Gratissimum mihi feceris,si curaris,vt intelligat Brutus,id quod ei recepi,hanc meam cõmẽdationem sibi magno adiumento fuisse. Vale.

HVBER. LVcius Bru. Ex lectione textus facillime cognoscunt̃ argumenta in plerisq̃ ep̃lis cõmendatus. Itaq̃ omissis iis,q̃ necessaria interpretatione non indigent ea dũtaxat,q̃ obscuriora sunt, declarabimus. Commẽdat igitur quendam Bru. adductis sm morem suum causis commendatiis.¶Nam inde.i. vsq̃.¶Siciliensis,q̃ gessi in Sicilia. ¶Domum eius: quam habet in Sicilia.

PHI. LVcius Bru.q̃ summopere delectant. Idem in multis facit ep̃lis nunc hos:nunc illos cõmendando:& semp variis vocabulis, varia dicendi copia in eadem materia vti videmus.Commendat hic.L.Bru.eqtem Ro. ¶Iam inde.i. vsq̃.¶A q̃stura.In Sicilia quæstor fuit. Est enim Sicilia a Siculo Sicanorum duce appellata.Pars olim fuit Italiæ:nunc insula,vñ Vir.Hæc loca vi quondam vasta conuulsa ruina. Tm̃ æui longinqua valet mutare vetustas Dissiluisse ferunt cum protinus vtraq̃ tellus Vna foret. Vnde Siciliensis & Siculus, Domum in Sicilia.

Iam inde Sicilia

Siciliensis

ASCEN. LVcius &c. Cõmendat Lu.Bru.equitẽ diligentissime.dicẽs Lu.Bru.eques Romanus adolescens ornatus oĩbus rebus est in familiarissimis meis.i.inter familiarissimos meos:& obseruat.i.cauet offendere & ita veneraẽ me diligentissime. Cum cuius dare fuit mihi magna amicitia iam inde a q̃stura mea siciliẽsi.i.statim ab eo tpe quo q̃store in Sicilia fui. Ipse Bru.est nunc oĩno Romæ mecũ:sed tñ ego cõmendo tibi domum eius & rem familiarem & procuratores sicut non possim cõmendare maiore studio. Tu feceris mihi gratissimũ:si curatis pro eo quod est curaueris vt Bru.intelligat in qđ recepi quod.i. ꝑmisi ei:hanc cõmendationem meã fuisse sibi magno adiumento. Vale.

¶Cum.

HVBER.

c Vm familia, Argumētū cōmēdatiōis,p se patet. ⸿ Reliquus ē:relictis cæteris mortuis. ⸿ Pręsidii:tutelæ: adiumēti.

ASCEN.

CVm familia &c. Cōmendat. M. Titurnium dicens. Vetus necessitudo.i.necessaria quodāmō amicitiæ cōiunctio intercedit.i.cōis est:mihi cum familia Titurnia, ex qua Marcus Titurnius Ruffus est reliquus.i. solus supstes: qui est tuendus.i.protegendus mihi oi diligentia atq officio. ⸿ Igitur est in ptāte tua vt ille.i. M. Titurnius, putet satis præsidii.i.tutelæ & protectionis honestæ esse sibi in me. ⸿ Quapropter ego cōmendo tibi eum in modū.i. formam aut mensuram maiorem,i.non vulgarem aut ingentem. ⸿ Et peto abs te, sed ante q & t venuste dicitur abs. vt efficiat, vt is

M. T. C. Acilio Procos. S.P.D. 39

CVm familia Titurnia necessitudo mihi intercedit vetus:ex qua reliquus ē M. Titurnius Rufus, q mihi oī diligentia, atq officio est tuendus. Est igit in tua potestate, vt ille in me satis sibi præsidii putet esse. Quapropter eum tibi commendo maiorem in modū: & abs te peto, efficias vt ia cōmēdationem hanc intelligat sibi magno adiumento fuisse. Erit id mihi vehementer gratum. Vale.

M. C. Q. Anchario Q. F. Procos. S.D. 40

LVcium & C. Aurelios L. F. quibus & ipsis, & patre eorum viro optimo familiarissime vtor, cōmēdo tibi maiorē in modū, adolescēteis oibus optimis artibus ornatos, meos, p necessarios, tua amicitia dignissimos. Si vlla mea apd te cōmēdatio valuit, qd scio multas plurimū valuisse, hæc vt valeat, rogo. Quod si eos honorifice, liberaliterq tractaris: & tibi gratissimos, optimosq adolescenteis adiunxeris, & mihi gratissimum feceris Vale.

M. T. C. L. Culleolo. S.P.D. 41

QVæ fecisti L. Lucceii causa, scire te plane volo te hoī gratissimo cōmodasse: & cū ipsi, q fecisti, pgrata sunt, tū Pōpeius, quotiescūq me videt, videt aūt sæpissime, gratias tibi agit singulareis. Addo ēt illud, quod tibi iucundissimū esse certo scio, me ipsum ex tua erga Lucceiū benignitate, maxima voluptate affici. Quod superest, quāquā mihi non est dubiū, quin cum antea nostra cā, nunc iā etiam tuæ constantiæ gratia mansurus sis in eadē ista liberalitate: tū abs te vehementer ēt, atq etiā peto, vt ea, quæ initio ostendisti, deindeq fecisti, ēt ad exitum augeri, & cumulari per te velis. Id & Lucceio & Pōpeio valde gratum fore, teq apud eos præclare positurum cōfirmo, & spondeo. De R. P. deq his negociis, cogitationibusq nostris perscripserā ad te diligenter paucis ante diebus, easq literas dederam pueris tuis. Vale.

M. T. C. L. Culleolo Procos. S.P.D. 42

LVcius Lucceius meus familiarissimus, hō oīum gratissimus, mirificas tibi apud me gratias egit, cū diceret oīa accumulatissime & liberalissime pcuratoribus suis pollicitū esse. Cū oratio tua tam ei grata fuerit: q gratam rem ipsam existimas fore, cū, vt spero, quæ pollicitus es, feceris? Omnino Bylliones ostēderunt sese Lucceio Pōpeii arbitratu satisfacturos. sed vehementer opus est nobis, & voluntatem, & authoritatē, & imperiū tuum accedere. Quod vt facias, te etiam atq etiam rogo. Illudq mihi gratissimum est, quod ita sciunt Lucceii procuratores, & ita Lucceius ipse ex literis tuis, quas ad eū misisti, intellexit: hominis nullius apud te authoritatem, aut gratiam valere plus, q meam. Id vt re experiatur, iterum, sępius te rogo. Vale.

intelligat hanc cōmendationem.s.meam fuisse sib: magno adiumento. Id erit mihi gratum vehementer. ⸿ Nihil est quod expositionis egeat. Vale.

HVBER.

LVcium & C. Aurelios:ex familia Aureliorum. ⸿ Quod scio:quia scio.

ASCEN.

LVcium &c. Aurelios Cōmendat dicens. Ego commendo tibi in maiorem modum Lucium & Caium Aurelios filios Lucii, qbus & ipsis & pte eoꝝ viro optimo vtor familiarissime: commendo inquam eos adolescentes ornatos oibus optimis artibus. Vbi ois cū superlatiuo iungitur, sed videtur illud complexum optimæ artes q̄si pro vno vocabulo poni, sicut artes liberales, p necessarios meos dignissimos tua amicitia. ⸿ Si vlla cōmendatio mea valuit apud te:quod scio, vt pote multas.s.cōmendationes meas valuisse plurimum.s.apud te, rogo vt hęc valeat.s.apud te plurimum. ⸿ Quod si tractaris pro tractaueris eos honorifice & liberaliter tū &.i.simul coniunxeris tibi adolescentes gratissimos & optimos, & feceris mihi gratissimum.

HVBER.

QVæ fecisti: tractauerat Culleolus liberalissime. L. Lucceiū virum doctissimū: ad quem Ci. scripsit li. v. illā eplam coram me tecū &c. Itaq ōndit Ci. hoc bñficiu Caleo in Lucceiū collatū gratū fuisse non solū ipsi Lucceio, sed ēt Pōpe. & sibi. Itaq hortat ipm, vt pseueret eadem liberalitate bñficiēdi Lucceio. ⸿ Id enim & Pō. gratum fore & bñficiū collatū iri bene in viro grato. ⸿ Ipsi:Lucceio. ⸿ Tuæ con. gratia, vt videaris esse vir cōstans. ⸿ Deinceps:, postea. ⸿ Cumulari: abunde impleri. ⸿ Pueris:seruis.

ASCEN.

QVæ fecisti &c. Gratum sibi dicit q. C. Culleolus Lucium ad quem lib. v. scripsit eplam coram me tecū &c. liberaliter tractauerat dicens. Ego volo te scire plane te commodasse.i. ad commodum impendisse: hoi gratissimo sup. ea, q fecisti cā Lucii Lucceii. & tum.i. pariter ea q fecisti sunt pergrata ipsi:tum Pompeius.i.magnus quotiescūq videt me:videt autem sępissime, agit tibi gratias singulares. ⸿ Addo etiam illud, quod scio certo gratissimū esse tibi:me ipsum adfici maxima voluptate, ex benignitate tua.i.propter benignitatem tuam erga Lucceiū. ⸿ Quod superest.i.quod reliquum est, q̄q̄ non est dubium mihi, quin cum antea, cā nostra:nunc iam.i.deinceps ēt gratia constantiæ tuæ sis mansurus in eadem ipsa liberalitate, tū peto abs te vehementer ētq vt velis augeri.i. perduci ad exitum & cumulari.i. multiplicari per te, ea q ostendisti initio.i.te facturum: deinde q fecisti. ⸿ Ego confirmo & spondeo id &.i.simul fore valde gratum Lucceio & pompeio & te positurum.i.locaturū apud eos pclare, quia apud gratissimos. Ego perscripseram ad te diligenter paucis diebus ante.s. quam has scriberem de rep. & de iis negociis & cogitationibus nostris, & dederam eas literas pueris.i.seruis tuis: vnde non est opus nunc scribere. Vale.

HVB.

LVcius Lucceius:eum. L. Lucceius ab eo ad quem scribit haberet in prouincia Luce. quandam cām pecuniariā aduersus belliones quosdam noiatos licet belliones dixisset se satisfacturos L. arbitratu & iudicio Pom. tū rogat Ci. hunc, ad quem scribit vt interponat authoritatem suā: id faciant quod se facturos promiserant procuratoribus eius: quos miserat pp eam cām. In quibusdam codicibus inuenio inscriptionem eplæ huius esse culeolo quod magis pbo. ⸿ Quam g. ex i.q.d. multos gratiorem, est cum interrogatione legendum. ⸿ Arbitratu: iudicio voluntate.

ASCEN

LVcius &c. Lucceium commendat. dicens. Lucius Lucceius familiarissimus meus, & sup. homo gratissimus omnium egit tibi apud me: id est me audiente: gratias mirificas, cum diceret te pollicitum esse cumu/

latissime & liberalissime: pcuratoribus suis oia.s.q̃ petebāt. Cū oro.i.pollicitatio tua.fuerit tā grata ei: q̃.i.quātū gratā existimes rem ipsam fore: cū feceris oino: vt spero.s.te facturū: ea q̃ pollicitus es.q.d. certū esse q̄ gratissimā. Belliones.s. debitores sic vocati ondetunt sese satisfacturos Luceio: arbitratu Pompeii. ¶ Sed opus sup.est nobis vehementer, & voluntatem & authoritatem & imperium tuū accedere.i. Addi. Verosimile est non esse Luciū Luceiū ad quē scribat: cū ēt si alter eius nois fuisset, non tacuisset Cicero de nois saltem cōicatione. quocirca malui ad eū, ad quem superior scripta est, datam dicere. Quod vt facias.i.authoritatem, & imperium tuū addas, rogo te ēt atq; ēt. Et illud est gratissimū mihi q̄ pcuratores Luceii sentiunt ita, & ipse Luceius intellexit ita, ex lris quas misisti ad eū, authoritatem aut gratiam nullius hois valere plus apud te quā meā. Ego rogo te itez & saepius vt.s.Luceius experiat.i. experimēto cognoscat id Vale.

M.T.C.Qu. Gallo.S.D.

Etsi plurimis rebus spero fore, vt perspiciā quod tū iampridē perspicio, me a te amari: tū nunc ea causa tibi datur, in qua facile declarare possis tuā erga me bñuolentiam. L. Oppius M.F. Philomeli negociatur, hō mihi familiaris. eū tibi vnice cōmendo, eoq; magis, q̄ cū ipsum diligo, tū q̄ negocia procurat L. Egnatii Rufi: quo ego vno equite Romano familiarissime vtor, & qui cum consuetudine quotidiana, tum officiis plurimis, maximisq; mihi cōiunctus est. Oppium igitur praesentem vt diligas, Egnatii absentis rē vt tueare, aeque a te peto, ac si mea negocia essent. Velim memoriae tuae causa des literarum aliquid, quae tibi in prouincia reddātur: sed ita cōscribas, vt tum, cū eas leges, facile recordari possis huius meae cōmendationis diligentiā. Hoc te vehementer etiam atq; etiam rogo. Vale.

HVBER, Etsi.cōmendat Gallo pconsuli Ciliciae L. Oppiū mercatorem negocioꝝ L. Egnatii, rogatq; vt & ipsum psentem commendatum hēat, & Egnatii negocia tueatur. sibi.n. gratissimum futurum. ¶ Des: scribas. ¶ Aliquid lit. quibus ostendas id esse facturum.

ASCEN, Etsi &c. cōmendat Gallo proconsuli Ciliciae L. Oppium curatorem negocioꝝ Lucii Egnatii: rogatq; vt & ipsum oppium praesentem commendatum hēat & Egnatii absentis negociū tueatur dicens. ¶ Etsi spero pluribus rebus fore.i. futuꝝ vt pspiciā iampridē, me amari a te, tū ea cā dat̃ nūc tibi in qua possis declarare facile beneuolētiam tuā erga me Lucius Oppius filius Marci negociat̃.i. mercaturā agit Philomenii: in vrbe illa Phrygiae maioris in planicie cuiusdam iugi sita, in cuius altera parte est Antiochia: vt docet Stra. lib. xii. hō familiaris mihi. Ego cōmendo tibi eū vnice.i. singulariter, & eo magis q̄ cum.s.ita q̄ diligo ipsum, tum q̄ pcurat negocia Lucii Egnatii Rufi: quo eqte Romano ego vtor vno.s. solo familiarissime, & qui coniunctus est mihi tum cōsuetudine quotidiana: tum maximis & plurimis officiis. ¶ Igit̃ ego peto aeque.i. aequaliter a te acsi essent negocia mea: diligas Oppium praesentem.s.tibi in prouincia, & tueare.i. protegas rem.i. diuitias & negocia Egnatii absentis. ¶ Ego velim sup. vt des.s.mihi aut Egnatio, aliquid literarum cā memoriae tuae.s.per eas conseruandae: quae.s.literae reddantur tibi in prouincia: haec igitur ad eum scripserat Ci. cum iam profecturus esset, sed, vt conscribas.s.literas ita vt possis recordari facile diligentiam huius commendationis meae tum.i. tunc cum leges eas.s.in prouincia. ¶ Ego rogo te vehementer etiam atq; etiam hoc.s.vt id facias. Vale.

M.T. Cicero Qu. Gallo. S.P.D.

Etsi ex tuis, & ex Lucii. Oppii familiarissimi mei literis cognoui te memorem commendationis meae fuisse, idq; pro tua summa erga me beneuolentia, proq; nostra necessitudine minime sum admiratus: tamen etiam atque etiam tibi Lucium Oppiū praesentem, & Lucii Egnatii mei familiarissimi absentis negocia commendo. Tanta mihi cum eo necessitudo est, familiaritasq;, vt si mea res esset, non magis laborarem. Quapropter mihi gratissimum feceris, si curaris, vt is itelligat me a te tantum amari, quantum ipse existimo. Hoc mihi gratius facere nihil potes. idq; vt facias, vehementer te rogo. Vale.

HVBER, Etsi ex tuis. Eodem argumento, quo in praecedenti epistola commendauit Gallo eundem Oppium: quem superius commendauit: & negocia Egnatii.

ASCEN, Etsi &c. commendat rursus eundem dicens. ¶ Etsi cognoui ex literis: & ex literis Lucii Oppii familiarissimi mei, te fuisse memorem commendationis meae, & ego sum minime admiratus id: pro summa beneuolentia tua erga me: & pro necessitudine nr̃a, hoc est, q̄a id beneuolentia tua in me & necessitudo mutua exigebat: tamen ego commendo tibi etiam atq; etiam Lucium Oppium praesentem, & negocia Lucii Egnatii familiarissimi mei, absentis: scilicet a prouincia tua. ¶ Tanta necessitudo & familiaritas est mihi cum eo, vt non laborarem: id est cōtenderem, magis: id est validius: aut abundantius. ¶ Qua propter tu feceris mihi gratissimum: si curaris procurraueris: vt is scilicet Egnatius intelligat me amari a te tantum: id est tam multum aut tam impense, quantum ipse.i. ego existimo: scilicet me amari a te. ¶ Tu nihil potes facere mihi gratius hoc.i. quā hoc & rogo te vehementer vt facia id. Vale.

M.T.C. Apuleio Proquaes. S.P.D.

Lucio Egnatio vno equite Romano vel familiarissime vtor. Eius Anchilaum seruū, negociaq;, quae habet in Asia, tibi commendo non minore studio, q̄ si rem meam commendarem. Sic enim existimes velim, mihi cū eo non modo quotidianam cōsuetudinem summam intercedere, sed ēt officia magna, & mutua nostra inter nos eē. Quamobrem etiam atq; etiam a te peto, vt cures vt is intelligat me ad te satis diligenter scripsisse. nam de tua erga me voluntate non dubita. Id vt facias, te etiam atq; etiam rogo. Vale.

HVBER. Lucio Egnatio. Commendat Ci. Apuleio proquestori in Asia libertum Egnatii & eius negocia quae hēbat in Asia, expositis causis commendationis.

ASCEN. Lucio &c. Commendat Egnatium equitem Romanū: dicens. ¶ Ego vtor vel: id est etiam familiarissime vno: id est solo Lucio Egnatio: equite Romano ego commendo tibi Anchilaum seruum eius & negocia, quae hēt in Asia, non minore studio quam si commendarem: scilicet tibi rem meam. Velim.n. sup. vt existimes sic: non modo quotidianam consuetudinem intercedere: id est cōmunem esse & coniunctionem facere mihi cum eo, sed etiam officia magna & mutua nostra esse inter nos. ¶ Quamobrem ego peto a te etiam atq; etiā. vt cures: vt is: scilicet Egnatius. intelligat me scripsisse ad te satis diligenter. Nam ipse non dubitat de voluntate: id est beneuolentia tua erga me, & ita si non senserit praesidium abs te: putarit a me non satis diligenter petitum. Ego rogo te etiam atq; etiam sup. vt facias id. Vale.

Lucius

HVBER. LVcius Nostius institutus fuerat hæres Ci. ex pte a quodā liberto suo ēt ptē hr̄ditatis relīqrat. Ci. hūc libertum co hæredem suū Apuleio. cōmēdat Vtrūq; illū esse cohęredem meū & hęredē ptoni sui. ❡ Ornatus: cū factus est hęres.

ASCEN. LVcius &c. Diligenter cōmendat cohæredē suū dicens Lucius Nostius Zoilus .i. cognomēto est cohæres meus .i. mecum hæres: hæres aūt patroni sui .s. Lucii Nostii, nam liberalitate donati patronorum accipiebant noia. Ego scripsi vtrūq; .s. & cohæredē mihi esse, & patroni sui: ea re .i. ppterea: vt & .i. pariter scires mihi cūm amicitiā ec cū illo esse qa cohæredes inter se amare debent: vñ nobis magna necessitas amandi Christū indicitur: cuius & per quem cohæredes dei pris facti sumus. ❡ Et .i. pariter existimares .i. iudicares sup. eum hoiem probum, qui ornatus esset iudicio patroni, vt ab eo heres sit scriptus. ❡ Igitur ego commendo tibi eum sic vt .i. tanq̄ vnum ex nostra domo. ❡ Erit mihi valde gratum, si curaris, procurauerís: vt intelligat hanc cōmendationem fuisse sibi magno adiumento apud te.

M. T. C. Apuleio Proquæs. S. P. D. *46*

LVcius Nostius Zoilus est cohæres meus, hæres aūt patroni sui. ea te vtrūq; scripsi, vt & mihi cum illo cām amicitiæ scires esse, & hoiem pbum existimares, q patroni iudicio ornatus eēt. Eū tibi igit̄ sic cōmēdo, vt vnū ex nr̄a domo. Valde mihi gratū erit, si curaris, vt itelligat hanc cōmēdationē sibi apud te magno adiumēto fuisse. Vale.

M. T. Cicero Silio S. D. P. *47*

QVid ego tibi cōmendē eū, quem tu ipse diligis? Sed tñ, vt scires eū nō a me diligi solū, verum ēt amari, ob eā rē tibi hęc scribo. Oīum tuorum officiorum, q̄ & multa, & magna sunt, mihi gratissimū fuerit, si ita tractaris Egnatiū, vt sentiat & se a me, & me a te amari. Hoc te vehementer ēt atq; ēt rogo. illa nr̄a scilicet ceciderūt: Vtamur igit̄ vulgari cōsolatione. Quid si hoc melius? Sed haec corā. Tu fac, qd̄ facis, vt me ames, teq; amari a me scias. Vale.

HVBER. QVid ego. Ci. dum dissimulat se cōmendare Egnatiū Silio multo magis cōmendationem iam oppsita rep. factam ōndit. ❡ Verūetiā a. hic sicut & alio loco oñdit maiorem esse vim amandi q̄ diligendi. ❡ Illa no. f. ociosa & faceta: quibus yti solemus. ❡ Ceciderunt: amissa sunt calamitate pub. ❡ Vulgari: q̄ etiam vulgus vtitur. ❡ Quid si hoc melius: hoc dici solet, vbi nulla apparet ratio facti, sicut etiam illud, sic visum superis.

PHI. QVid ego tibi: cōmendat Egatiū quodāmō dissimulanter non eodem ordine, quo cæteros. Addidit in calce q̄dam de seipso. Q d ego ti. Simile ppemodū & illud Martia. Peccat Qui cōmendādū se putat esse suis. ❡ Nō diligi solū: verū ēt amari, vt ad. M. Brutum: Clodius Tri. ple. designatus valde me diligit vl. vt ἐμφατικώτερον. q. d. plus q̄ dici possit, valde me amat. ❡ Illa nr̄a: puta iocosa & familiaria. ❡ Etiā atq; ēt rogo, qd̄ Brutus dicit rogo: & qdē valde rogo: eodē dicēdi gn̄e vtit̄ i valeo, vt ēt atq; ēt vale. ❡ Ceciderunt: calamitate tēporum amisimus. ❡ Quid si hoc melius: Quādo nullā afferre possumus facti rōnem hmōi vtimur oratione Quale est ēt illud apud Virgiliū. Postq̄ res Asiæ Priamiq; euertere gentē Immeritā, visum superis.

ASCEN. QVid &c. Eūdē quodāmō dissimulāter cōmēdat: dicēs. ❡ Quid, .i. ad qd: ego cōmēdē tibi eū quē tu diligis .q. d. frustra. Sed tñ vt scires eū: loqt̄ de Egnatio, nō solū diligi, verum ēt amari, qd plus est a me. ego scribo tibi hęc ob eā rē. Gratissimū oium officiorū tuorum, q̄ sunt & multa & magna, fuerit mihi si tractaris p tractaueris Egnatiū: ita vt sentiat & se amari a me, & me amari a te. Ego rogo te hoc vehemēter ēt atq; ēt. Scilicet .i. scire licet cur sic pter. Illa nr̄a, qbus in foro nup p̄stabam⁹, ceciderūt. Vtamur igit̄ cōsolatōe vulgari: vt .s. velimus id qd possum⁹. Quid sup. dicas si hoc meli⁹. Voluit aliqd dicere, sed reticuit subdēs. Sed hęc sup. dicā corā. Tu fac qd facis vt ames me & scias te amari a me, Vale.

M. T. C. Sextilio Rufo Quæs. S. P. D. *48*

OMneis tibi cōmēdo Cyprios, sed magis Paphios: qbus tu q̄cūq; cōmodaris, erunt mihi gratissima. Eoq; facio libētius, vt eos tibi cōmendē, q. & tuæ laudi, cuius ego fautor sum, conducere arbitror, cū primus in eā insulam quæs. veneris, ea te instituere, quæ sequantur alii. Quæ, vt spero, facilius consequere, si & P. Lentuli necessarii tui legem, & ea, quæ a me constituta sunt, sequi volueris. Quā rem tibi confido magnę laudi fore. Vale.

HVB. OMneis: Sextilio Ruffo q̄stori i Cypro cōmēdat Ci. gn̄alit oēs Cyprios: sed sepati Paphios qd̄ ei honori cessurū dicit, si instituerit q̄ alii imitentur, in quo hortatur eum: vt sequat̄ legem. P. Lentuli pconsulis ipsius Cypri: vt dixit in pri. lib. ad P. Lentulū q Cyprū Ciliciāq; tenēas &c. ❡ Paphios. ciues Paphi. Est .n. Paphos ciuitas Cypri: in qua maxime colitur Venus, vñ & Paphia dicitur: Hora. O Venus regina Gnidi Paphiq; q est autem authore Ptolemæo, & noua, & Vetus Paphos.

Paphos

ASCEN. OMneis &c. Cōmēdat q̄stori oīs Cyprios dicēs. Ego cōmendo tibi oēs Cyprios: sed magis sup. q̄ cæteros Paphios .i. Paphi ciues, qbus q̄cūq; tu cōmodaris .i. prēueris: erūt mihi gratissima, & facio eo .i. ppterea libentius vt cōmēdē tibi eos: hoc ē iō eos tibi libētius cōmēdo, q arbitror, & .i. ēt cōducet .i. pdesse tuę laudi: cuius ego sum fautor. Ergo fautor ēt gt̄um tegit eū pmū veneris i eā isulā: hoc ē i Cyprū q̄stor .i. tāq̄ q̄stor te istituet .i. vt dn̄t a pncipio ordiare ea, q̄ alii sequant̄ .i. seq debeāt. Quę, vt spo, vt cōseqre .i. obtinebis pe. lōga facilius; si volueris seq legē Publii Lētuli necessarii tui, ad quē agētē i Cilicia cui Cypr⁹ annexa ē, sunt epl̄ę primi libri, & ea, q̄ cōstituta sunt a me. nā & ipse i Cilicia iperator fuerat. ❡ Quā rē .i. ea seq, ego cōfido fore tibi magnę laudi. cū ēt Lētulo & Ci. laudi fuerit. Vale.

Cicero Curio Procos. S. D. *49*

QVintus Pōpeius Sex. F. multis, & veteribus causis necessitudinis mihi cōiunctus est. Is cū antea meis cōmendationibus & rem, & gratiam, & authoritatē suam tueri consueuerit, nunc pfecto te puinciam obtinente meis lr̄is asseq debet, vt nemini se intelligat cōmendationem vnq̄ fuisse. Quā obrem a te maiorem in modum peto, vt cū oēis meos æq; ac tuos obseruare p nr̄a necessitudine debeas, hūc in primis i.a in tuā fidem recipias, vt ipse intelligat, nullā rem sibi maiori vsui, aut ornamento, q̄ meam commendationem, esse potuisse. Vale.

HVB. POmpeius. Curio Græciæ præsidenti v. eiusdem lib. vii. vidimus. commendat Cice. Qu. Pom. ea diligentia, qua alios sibi amicissimos commendari solitos vidimus. ❡ Prouinciam græciam.

ASCEN. QVintus &c. Cōmēdat. Quitū Pōpeiū Sexti filiū dicens. Quintus Pōpeius filius Sexti .s. Pōpeii cōiunctus est mihi: multis & veteribus causis necessitudinis .i. amicitiæ necessario cōseruādę Iam sexcenties fere exposita sunt vocabula, sed qa forte in vnū epistoliū incidet qui alia non legerit: cogor rem vnā sæpius exponere: is cū cōsuerit .i. cōsueuerit: dicitur enim vtrūq; & sueui & suetus sum, tueri .i. protegere, & rem .i. diuitias & gr̄am & authoritatē: cōmēdatiōibus meis, debet nūc pfecto te obtinēte, & puinciā .i. dū tu obtines puinciā, adsequi. nā cisci li

teris meis.i.per lfas meas:vt intelligat se nemini fuisse vnq̄ cōmendatiorem.i.magis cōmendatum q̄ tibi. Videtur hoc loco passiue capi & temporis pręteriti rationem seruare:ita vt participia interdum comparatiua putes.⸿Quamobrem ego peto a te in modum maiorem vt cum debeas obseruare.i.colere.& vt dicunt supportare:omnes meos.s.familiares & amicos,æque.i.æqualiter,ac.i.sicut tuos:pro nostra necessitudine.i.propter necessitudinem,hoc est necessarium coniunctionem & amicitiam nostram recipias hunc.s.Quintum Pompeium in primis.i. inter primos aut præcipue. in fidem .i.fidelem protectionem & confirmationem tuam:ita vt ipse intelligat nullam rem potuisse esse sibi maiori vsui.i.vtilitati:aut ornamento.i.decori quantum ad bonum honestum quam commendationem meam. Vale.

M.T.C.Aristo Procos.S.D.

SVmpsi hoc mihi pro tua in me obseruantia, quā penitus pspexi, quandiu Brundusii fuimus,vt ad te familiariter, & quasi pro meo iure scriberem, siqua res esset, de qua valde laborarem.M.Curius; qui Patris negociat̄, ita mihi familiatis est,vt nihil possit esse coniunctius.Multa illius in me officia,multa in illum mea quoq;: & qd̄ maximū ē,summus inter nos amor,& mutuus. Quæ cum ita sint, si vllam in amicitia mea spem habes, si ea, quæ in me officia, & studia Brundusii cōtulisti, vis mihi etiam gratiora efficere,quanquam sunt gratissima: si me a tuis omnibus amari vides, hoc mihi da, atq; largire,vt M.Curium sartum & tectum, vt aiunt, ab omniq; incommodo, detrimento, molestia syncerum,integrumq; conserues.Et ipse spondeo,& omnes hoc tibi tui pro me recipient,ex mea amicitia,& ex tuo in me officio maximum te fructum, summamq; voluptatem esse capturum. Vale.

HVBER. SVmpsi:non indigeat argumento & hæc epistola: quæ texto ipso satis putet. sic & sequens de quibus nihil aliud est declarandum.

ASCEN. SVmpsi &c.Commendat.M.Curium Patris negociantem apprime diligenter aut Aristo.proconsuli aut Coelio:vt quidā textus hñt.Ordo est,Ego sumpsi.i,adsumpsi,& quasi ad rogaui hoc mihi pro obseruantia tua in.i.erga me hoc pp eam in dictis & factis tuis ne me lædas custodiam:ex veneratione quadam procedentem quam perspexi.i.percepi penitus q̄diu fuimus Brundusii:sumpsi in q̄ vt scriberem ad te familiariter,&,quasi pro iure meo, siqua:id est si aliqua res esset:de qua laborarē valde:id est pro qua vellem multos subire labores, aut multum timerem. M. Curius qui negociatur:id est mercimonia agit Patris in ea vrbe Achaiæ est mihi familiaris ita vt nihil possit esse coniunctius. Multa sup.sunt officia.i. ex debito bene facta: illius in me,& multa quoq; sunt sup. officia mea in illū, & quod maximum est.i.vinculum coniūctionis summus & mutuus amor est inter nos.⸿Quæ cum sint ita, si habes vllam spem in amicitia mea:si vis efficere ea officia & studia. quæ contulisti Brundusii in me:etiam gratiora mihi, scilicet q̄ nunc sint, q̄q̄ sunt gratissima si vides me amari a tuis omnibus da atq; largire mihi hoc vt conserues M. Curium: sartum & tectum,vt aiunt:id est vt est in vetere: prouerbio ex villarum locatione sumpto,quas sic locare solemus,vt conductor eas sartas:id est omnibus partibus suis conseruatas,& clausas,ac tectas a iniuriæ coeli conseruet, alioqui locatori id præstandum esset,exponit autem Ci.subdens,vt sup. conserues eum Sincerum & integrum ab omni incommodo:detrimento & molestia.⸿Et ipse.i. egomet spondeo & omnes tui recipient.i.promittent hoc tibi pro me: te esse capturum ex mea amicitia & ex officio tuo in me maximū fructum, & summam voluptatem. Vale.

M.Cicero P.Cæsio.S.D.

PVblium Messenium equitem Romanum omnibus rebus ornatum, meumq; perfamiliarem tibi commendo ea commendatione,quæ potest esse diligentissima. Peto à te & pro nostra,& pro paterna amicitia,vt eum in tuā fidem recipias,eiusq; rem, famamq; tueare. Virū bonum, tuaq; amicitia dignum tibi adiunxeris, mihiq; gratissimum feceris. Vale.

ASCEN. PVblium commendat dicens. ⸿Ego commendo tibi P. Messenium: equitem Ro. ornatum omnibus rebus & perfamiliarem:id e.i valde familiarem meum: ea commendatione, quæ potest esse diligentissima Peto a te & pro nostra & pro paterna amicitia, vt recipias eum in fidem:id est fidelem protectionem tuam & vt tuearis:id est protegas rem & famam eius. Tu adiunxeris tibi virum bonum & dignum amicitia tua: & feceris mihi gratissimum. Vale.

Cicero Regi.S.

AVlus Licinius Aristoteles Melitensis, antiquissimus est hospes meus,& præterea coniunctus magno vsu familiaritatis. Hæc cū ita sint,non dubito, quin tibi satis cōmēdatus sit.Etenim ex multis cognosco,meā cōmēdationē plurimum apud te valere. Hunc ego à Cæsare liberaui. Frequens enim fuerat nobiscum: atq; etiā diutius in causa est, q̄ nos, commoratus. quo melius te de eo existimaturum arbitror. Fac igitur mi Rex, vt intelligat has sibi literas plurimum profuisse. Vale.

HVBER Melitensis. AVlus Licinius. Licinium Melitensem pompeianorum partium studiosissimum Regi commendat. ⸿Melitensi ex Melita insula. Ciliciæ. quæ authore Pomponio Africam versus est: & Strabo dicit eam imminere Pachino, de qua Catelli portantur: quos melitæos vocant. de hac Ouidius lib.iii. fastorum. Fertilis est Melitæ sterili vicina Cosuræ Insula, quam libyci verberat vnda freti.⸿Nobiscum:contra Cęsarem.⸿In causa:bellorum ciuilium.

ASCEN. AVlus &c.Commendat Regi Aulum Licinium Melitensem hospitem suum,qui Pompeianarum partium studiosus fuerat,sed reconciliatus Cæsari verum quia eo nomine eum commendat q Pompeianus esset ne literæ forte deprehensæ officiant ei, ad quem scribit credo non nominatum a Cice, sed nomine regis tm̄ significatum. Reges enim diuites omnes & præcipue principes conuiui vocabant veteres. Melite insula est Siciliæ authore Pomponio Africam versus. Et Strabo dicit eam imminere Pachino:vnde Catelli melitæi asportabantur, de qua Ouidius fast.iii. Fertilis est Melitæ sterili vicina Cosurę Insula quā libici verberat vnda freti.Ordo est.Aulus Licinius Aristoteles cognomento Melitensis patria,est hospes meus antiquissimus,& prætetea.i.præter eā coniunctionē coniunctus.s. mihi magno vsu familiaritatis.i.magna consuetudine Cū hæc sint ita: nō dubito quin sit satis cōmendatus tibi.⸿Etenim ego cognosco ex multis cōmendationē meā valere plurimū apud te.Ego liberaui hunc a Cæsare.i.a persecutione Cæ.hoc est reconciliaui eū. Fuerat enim nobiscum.i.in partibus Pōpeianis frequens.i.negociosus & diligens,atq; moratus est in causa.i.vt dicunt in querela Pōpeiana:diutius.s.q̄ nos:quia et post mortem Pompeii:quo.i.pp quod, ego arbitror, supra te existimaturum de eo melius.Igitur o mi rex fac vt intelligat has literas,profuisse sibi plurimum. Vale.

⸿Lucio

LVcio Gemicilio, Thermo ꝓpretori in syria cōmendat Gemiciliū, quē dicit nihil esse petituꝝ, nisi qđ & se & Thermo dignū sit. ¶ Nihil abs te. sic Hora. in epistolis. Vtere Pōpeio. Grospo, & siqd petet vltro: Defer: nihil Grosphus nisi veꝝ orabit & ęquū ⲇιοικησιν dioecesim. i. iurisdictionē. ¶ Hellesponto: Hellespontus in Phrygia est ab Helle sorore Phryxi dicto. Phrygia autem regio dicta est Asiæ maioris quæ et Phrygia etiam Troas dicitur.

HVBER. Dioecesis Hellespontus Phrygia

LVcio &c. Thermo ꝓ ptori i Syria cōmēdat Gemiciliū, quē dicit nihil petituꝝ nisi qđ se & Thermo dignū sit, quo noie Horatius ēt Grospū cōmēdat in ep'la dicēs: Vtere Pōpeio Grospho & si qd petet vltro Defer, mi Grosph' nisi verū orabit & ęquū. Ordo est. Ego vtor iāpridē. i. a plusculo tpe familiarissime. L. Gēicilio. Curuo, viro optio & hoīe gratissimo: ego cōmēdo tibi eū pēitus atq; trado. s. fidei, tuę: pmū vt cōmodes. i. cōmode exhibeas te ei in qb' rebus quo ad. i. q̄tenus fides tua. s. inseruāda ęqtate: qa fides fundamētū ē iustitię: vt dicit. i. offi. & dignitas tua patieꝛ: patieꝛ aūt ī oīb'. s. q̄ petet ipse. n. nihil postulabit vnq̄ abs te: qđ sit alienū tuis aut ēt suis morib'. i. qđ n̄ sit hōestū & ęquū. Ego āt ꝯmēdo tibi p̄cipue negocia ei'. q̄ sūt i Hellespōto isula Phrygię ab Helle soror Phryxi. illic i pōto submersa denoiata. Primū vt obtineat ī agris. s. hellespōticis. id iuris. qđ ciuitas ꝑiana, q̄ illic est decreuit: & dedit ei, & qđ obtinuit sp sine vlla ꝯtrouersia. i. cōtradictiōe. Deinde si hēbit aliqd ꝯtrouersię. i. litis & discrepatiōis cū aliquo hellespōtino. i. incola hellespōti: vt reicias in illā dioecesim. i. in illā iurisdi. h est ad foꝝ illius iurisdi. vbi antiquū ius obtinet. Neqs erret dr dioecesis. ii. & iii. lōgis n̄ diocesis: nā grece scribit ⲇιοικησιν. Sed ego cōmēdari tibi diligētissime totū hoiem. i. oīa negocia ei' nō videor mihi debeꝛ pscribeꝛ ad te singulas cās eius. Illa sit sūma. i. gn̄alis clausula: qcqd officii q̄si debiti: bn̄ficii. i. bn̄facti liberale ipēsi, sup. et honoris, cōtuleris in Gemiciliū. i. impenderis Gemicilio ego existimabo te cōtulisse id in meipsum atq; in rē meā. Vale.

ASCEN.

M.T.C.Qu. Thermo Propraet. S.D. 53

LVcio Gemicilio. Curuo iāpridē familiarissime vtor, optio viro, & hoīe gratissimo. Eū tibi pēitus cōmēdo, atq; trado. Primū vt oībus i reb' ei te cōmodes, quoad fides tua, dignitasq; patieꝛ: Patieꝛ aūt ī oīb': nihil. n. abs te vnq̄, qđ sit alienū tuis aut ēt morib', postulabit. Pręcipue āt tibi cōmēdo negocia ei' q̄ sūt i Hellespōto. Primū, vt obtineat id iuris i agris, qđ ei Pariana ciuitas decreuit, & dedit, & qđ sp obtinuit sine vlla cōtrouersia. Deīde, siqd hēbit cū aliquo Hellespōtio cōtrouersię, vt ī illā ⲇιοικησιν reiicias. Sed nō mihi videor, cū tibi totū hoiem diligentissime cōmēdari, singulas ad te eius cās pscribere dēre. Summa illa sit. qdqd officii, bn̄ficii, honoris ī Gemiciliū cōtuleris, id te existiabo ī meipm, atq; in rē meá cōtulisse.

M.T.C.Qu. Thermo Propraet. S.D. 54

CVm mihi multa grata sunt q̄ tu adductus mea cōmēdatiōe fecisti: tū in primis, q̧ M. Marciliū amici, atq; interꝑtis mei filiū liberalissime tractauisti. Venit. n. Laodiceā, & tibi apđ me mihi pp te gr̄as maxias egit. Quare, qđ reliquū ē a te peto, qn̄ apud gratos hoīes bn̄ficiū ponis, vt eo libentius his cōmodes, opamq; des, quoad fides tua patieꝛ, vt socrus adolescētes rea ne fiat. Ego cū antea studiose cōmēdabā Marciliū, tū multo nūc studiosius, qđ in lōga apparitōe singularē, & ꝓpe incredibilē pr̄is Marcilii fidē, abstinētiā, modestiamq; cognoui. Vale.

55

M. T. C. Qu. Thermo Propraet. S.D.

ETsi mihi videor intellexisse, cū tecū Ephesi de re M. Annii legati mei locutus sum, te ipsius causa vehementer oīa velle: tn̄ & M. Anneiū tanti facio, vt mihi nihil putē ꝑtermittēdū, qđ illius intersit: & me a te tāti fieri puto, vt nō dubitem, quin ad tuá voluntatē magnus cumulus accedat cōmēdationis meæ. Nā cū iādiu diligerem M. Anneium deq; eo sic existimarē, vt res declarat q̧ vltro ei detulerim legationem, cū multis iā petentibus denegassem: tū vero, posteaq̄ mecū in bello, atq; in re militari fuit, tātā in eo virtutē, prudētiam, fidē, tantáq; erga me bn̄uolentiá cognoui, vt hominem neminē pluris faciá.

HVBER. Reus

CVm multa. Primū ōn̄dit Ci. sibi gratū eē quod fecerit Therm' p. M. Marcilio. Deinde eū rogat, vt det opā, ne socrus Mae. rea fiat. rea ne fiat in iudiciū deducaꝛ. ¶ Reus. n. dr quicūq; in lite deducitur. ēt si nihil admiserit.

ASC.

CVm mihi &c. Primū ōn̄dit sibi gratū eē quod fecerat Thermus ꝓ M. Marcilio: deide rogat: vt det opam ne socrus Marci. rea fiat. Ordo ē. Cū multa sint grata mihi: q̄ tu fecisti adductus cōmēdatiōe mea. i. p me fca: tū i primis sub. gratū est.: nō sit, vn̄ ſm Vallā qui vult cū & tū indicatiuū postulare legendū esset, cū mihi multa grata sūt &c. q̧ tractauisti liberalissime. M. Marciliū filiū amici mei: atq; interꝑtis forte lingua gilicū: aut inteecessores: qa p interptem res agere magni viri solēe. sed cū constet de pcatoris illic eguisse Ci. dici linguæ alienæ expositorē fuisse & p regulā ꝑuanā eo noie, quo filiū vocatū, n. i. qa. M. Marcil. venit Laodiceā, q̄ vrbs est in ꝓuincia Cilicię, & egit mihi maximas gr̄as pp te. i. bn̄ficiū tuū q̄ee ego peto a te: qđ reliquū est. i. qđ restat adhuc qn̄. i. qn̄ qdē. aut qn̄ tu ponis. i. collocas bn̄ficiū apud hoīes gratos: vt cōmendes. i. ꝓsis & cōmodū facias iis eo. i. tāto libentius: & sup. des operā, quoad fides. s. tua patieꝛ. Fidē vt dixi. h eā intelligit, q̄ est fundamentū iustitiæ q̄ ea: q̄ decenter ꝓmissimus fideliter seruamus, vn̄ ad fidem iudiciū ptinet nemini iniuriā faceꝛ dū alicui cōmodū facit: vt socrus. i. mr̄is vxoris adolescentis. i. Marcilii ne. i. non fiat rea. i. non voceꝛ in iudiciū, nā reus dr qcūq; cogiꝛ cām dicere & se defendere etiā si culpa vacet, non aūt esset iudicis eā, q̄ sons esset facere vt insons sit licet ignoscere possit: ego cū cōmendabā ergo prius legā cū multa sunt antea. M. studiose, tū sup. cōmēdo eū nūc multo studiosius. q̧ cognoui. in lōga apparitiōe. i. obsequio q̄si apparitoris, singularē, & ꝓpe. i. q̄si incredibilē fidē. i. fidelitatem, abstinentia modestiā Marcilii pr̄is. i. senioris. Vale.

HVBER. Ephesus

ETsi mihi Ci. diligenter commendae, Thermo. M. Annei legati sui negocia. De quo dicit se locutum esse cū eo Ephesi: quæ ciuitas est. vt supra diximus: Asiæ regionis in Icario pelago.

ASCEN.

ETsi mihi &c. Diligentissime cōmēdat Thermo. M. Annei: legati sui negocia: de quo dicit se locutū esse cū Thermo cū eēnt Ephesi Ordo ē. etsi videor mihi intellexisse cū locutus sum tecū Ephesi, q̄ ciuitas ē Asię de re Mar. Annei legati mei te velle vehemēter oīa cā ipsius: tn̄ ego facio. i. æstimo tanti. M. Anneū: vt nihil putem ꝑtermittēdū mihi: quod intersit. i. in te & vtilitate sit illius, & puto me fieri. i. æstimari a te tanti: vt nō dubitē quin magnus cumulus cōmēdationis meæ. i. qui sit cōmendationis meę malim tn̄ legere cōmendatione mea. i. pp cōmendatione meá, accedat. i. addaꝛ ad voluptatē tuā. Nā cū diligerē diu. i. p multos dies. M. Anneū, & existimarē. i. iudicarē de eo sic, vt res declarat: q̧ detulerim. i. obtulerim ei vltro. i. nō requisitus: legationē. i. vt esset mihi legatus in Cilicia: cū denegassem: sup. eā multis iam petentibus. s. eam: tum vero. i. præcipue posteaq̄ fuit mecū in bello atq; in re militari: cognoui in eo: tantā virtutē. i. fortitudinē: prudentiam: fidem & tantam beneuolētiam erga me: vt neminem. i. nullum hoiem faciam pluris. s. q̄ eū.

HVBER. Sardian. ASCEN.

¶ SARdiani.non ex Sardinia,sed Sardia ciuitate.Quẽadmodũ q̃liter q̃ta moderatiõe.Dicas ius.administres iustitiã.

¶ TV scis eũ hẽe cõtrouersiã cũ Sardianis.i. ciuibus Sardiæ ciuitatis in prouincia Ciciliæ:nos exposuimus tibi cãm Ephesi.i.cũ illic essemus,quã tñ tu cognosces facilius & melius corã.i. qñ veneris in rem p̃sentẽ aut litigatores audieris. mehercule dubiũ fuit diu,qd scriberẽ de reliquo.i.de eo qd̃ restat potissimũ ad te.¶ Enim.i. qa ius sup.eius quẽadmodũ dicis est clarũ.i. euidens,& notum est.s.tibi,cũ magna laude tua,qa iurisperitus euasit. Nihil aũt aliud opus est nobis in hac cã:nisi te dicere.i.vt dicas ius.i.iudices.instituto.i.more tuo.¶ Sed tamen cũ non fugiat.i. lateat me, quãta authoritas sit in p̃tore p̃sertim ista integritate.i. qui p̃tor sit illiusmodi integritate, grauitate, clementia: qua constat te esse inter omnis peto abs te p necessitudine nostra coniunctissima.i.arctissima: & officiis plurimis: paribus ac mutuis.s. inter nos:vt pficias voluntate:authoritate: studio tuo: vt M.Anneus intelligat te.¶ Et.i. simul: amicum esse sibi:qd non dubitat:locutus est enim sæpe mecum.s. hoc adserendo, & esse factũ amicorũ multo.i. q̃ fueras his literis meis. Nihil est quod possis facerẽ mihi gratius in toto impio tuo atq; puincia.i. tantisper dum eris in puincia Imperator. Ego non existimo te dubitare iam.s.vbi cognosces rem mihi tant opere cordi esse, quam bene positurus.i. locaturus sis studiũ atq; officiũ tuum habet hominem gratissimum atque virum optimum. Cum vir a virtute dicatur frequẽs illi epithetõ est bonus aut optimus, Vale.

Eum cũ Sardianis habere cõtrouersiã scis; causam tibi exposuimus Ephesi:quã tu tamen corã facilius,melius q; cognosces. De aliquo mihi mehercule diu dubiũ fuit,quid ad te potissimũ scriberem. Ius enim quẽadmodum dicas,clarum, & magna cũ tua laude notũ est. Nobis aũt in hac cã nihil aliud opus est, nisi te ius instituto tuo dicere.Sed tñ cũ me nõ fugiat,quanta sit in Prær.authoritas, p̃sertim ista integritate,grauitate, clementia,qua te esse inter oẽs constat:peto abs te p nr̃a coniunctissima necessitudine, plurimisq; officiis paribus,ac mutuis, vt voluntate, authoritate, studio tuo perficias,vt M.Anneius intelligat, te & sibi amicũ esse,qd̃ nõ dubitat, sæpe enĩ mecũ locutus est:& multo amiciorẽ his meis literis esse factum. In tuo toto imperio,atq; puincia nihil est, quod mihi gratius facere possis.Iã,apud ipsum gratissimũ hoiem, atq; optimũ virum q̃ bene positurus sis studiũ tuum,atq; officium, dubitare te non existimo. Vale.

M.T.C.Q. Thermo Propræt.S.D. 56

CAius Cluuius Puteolanus valde me obseruat,valdeq; est mihi familiaris. Is ita sibi psuadet,qd̃ in tua puincia negocii hẽt,nisi te puinciã obtinẽte meis cõmẽdatiõibus cõfecerit, id se in pditis,& desperatis habiturũ.Nunc qñ mihi ab amico officiosissimo tantũ oneris imponitur, ego quoq; tibi imponam p tuis in me summis officiis,ita tñ,vt tibi nolim molestus esse. Mylasii, & Alabandenses pecuniã Cluuio debent.Dixerat mihi Euthydemus, cum Ephesi essem,se curaturũ,vt ecdici Mylasii Romã mitterent.Id factũ non est.Legatos audio missos esse:sed malo ecdicos, vt aliqd cõfici possit. Quare peto a te, vt eos,& Alabandẽses iubeas ecdicos Romã mittere. Præterea Philotes Alabandensis ὑποθήκας Cluuio dedit.hæ cõmissæ sunt. Velim cures,vt aut de hypothecis decedat, easq; pcuratoribus Cluuii tradat:aut pecuniã soluat.Præterea Heracleotæ,& Bargyletę, q itẽ debent,aut pecuniã soluant, aut fructibus suis satisfaciant.Caunii p̃terea debent:sed aiũt se depositã pecuniã habuisse. Id velim cognoscas:& si intellexeris eos neq; ex edicto,neq; ex Decreto depositã habuisse,des opam,vt vsuræ Cluuio,instituto tuo cõseruentur.His de rebus eo magis laboro,q agit̃ res Cn. Põpeii etiã nr̃i necessarii:& q is magis ẽt mihi laborare videt̃, q̃ ipse Cluuius: cui satisfactũ eẽ a nobis valde volo. His de rebus te vehementer ẽt atq; ẽt rogo. Vale.

HVBER. CAius Cluuius. Negocium Cluuii Puteolani ita commendat Thermo: vt dicat ipsum Cluuium de eo desperare,nisi id confecerit Thermo puinciam obtinente,exponit Cice.quid sit in eo negocio: & quid agendum putet.¶ Puteolanus:ex Puteolis oppido Campaniæ.¶ Desperatis:sine spe.¶ Milassa.Milassa & Alabãda ciuitates sunt authore Ptolemeo Lydię Meonię.¶ Endici:syndici defensores.¶ ὑποθήκας Hypothecas:q sunt obligationes bonorũ imobiliũ:sicut:ctra pignora bonorũ mobiliũ sũt ãt termini iuris.¶ Heracleotę, ciues Heraclea Heraclea aũt & Batcilia authore Stra.ciuitates sunt Cariæ.¶ Caunii:qui incolunt Caunũ oppidũ Carię valetudine, habitantium infame a Cauno fratre Biblidis cognominatũ. ¶ Et edicto.p̃torio. ¶ Decreto:senatus.¶ Vsuræ:vtilitati.¶ Is.i.Pompe.

Milassa alabanda Eodici Hypotheca Heraclea Batcilia Caunum

ASCEN. CAius Cluuius &c.Negocium Cluuii Puteolani commendat Thermo: vt dicat ipsum Cluuium de eo desperare nisi id confecerit:Thermo puinciam obtinente: Exponit aũt quid sit in eo negocio & quid agendum putet:vt luce clarius patebit legẽtibus hoc ordine.C.Cluuius Puteolanus.s. patria, a Puteolis vrbe Campaniæ obseruat me valde: & est valde familiaris mihi. ¶ Is persuadet sibi.i.firmiter credit, se habiturũ in perditis & desperatis: id negocii: qd habet in puincia tua, nisi confecerit.i. absoluerit commendationibus meis.i. ob commendationes meas te obtinente puinciam.i. tantisper dum obtinebis puinciam. ¶ Nũc qñ.i. quãdoquidẽ tm̃ oneris imponit mihi ab amico officiosissimo.i. plenissimo officii in me, ego queq; imponam tibi.s.tantũ oneris p summis officiis tuis in me:tamẽ ita sup. imponam. vt nolim esse molestus tibi. Mylassii & Alabandenses.i. ciues in Milassa & Alabanda ciuitatibus Lydiæ Mæoniæ debent pecuniã Cluuio. Euthydemus dixerat mihi cũ essem Ephesi: se curaturũ & Ecdici.i.syndici defensores,Mylassii mitterent Romã, id nõ est factũ:ego audio legatos.i. oratores missos esse:sed malo.Ecdicos: sup.mitti:vt aliquid possit cõfici.i.transigi & cõponi.Quare ego peto a te, vt iubeas eos.s. Mylassios & Alabãdẽses mitterẽ Romã Ecdicos.s.syndicos suos: p̃terea Philoties Alabãdẽsis dedit Cluuio hypothecas.i. obligationes bonorũ imobiliũ:hæ.s. hypothecæ sunt cõmissę.i.finitæ velim sup.vt cures:vt Philoties aut decedat de hypotecis.s.obligationibus terrũ imobiliũ:vt dixi, & tradat eas p curatoribus Cluuii:ne.s.amplius:petantur:aut psoluat pecuniã.s.p nouis hypothecis aut p termini pductione, Præterea Heracleotæ & Bargiletæ.i.ciues Heracleæ & Bargiliæ ciuitatũ Cariæ q.item.i.simul,debent.s.Cluuio aut soluant pecuniã,aut satisfaciant suis fructibus.s.interesse vt vsurã.Præterea Caunii a Cauno oppido Cariæ debent.s.pecuniam & vt vt innuere, vsurã,sed aiunt se habuisse pecuniã depositam vt nihil debeant de vsura:des opam vt vsuræ cõseruentur Cluuio instituto.i.ex more aut constituto tuo.Ego laboro de his rebus eo magis q̃ res negocium aut vtilitas ẽt Cn.Põpeii necessarii agit̃: & q is.s.Põ.vt mihi laborare eius magis quã ipse Cluuius cui.s.Põpe.ego volo.i.cupio valde satisfactũ a nobis.Rogo te vehementer ẽt atq; ẽt de his rebus.i.ob has res,aut vt has res cures. Vale.

¶ Quo

HVBER. Quo magis. Primū rogat Ci. Thermū vt ad se remittat. M. Anneū legatū priusq̄ pficiscat in Ciliciā: quod cito fu/turum dicit. Deinde ei cōmendat eiusdē Annei negociū: quod habebat cum Sardianis. Quod supra alia epistola cōmendauerat. Erat autem Cice. eo tempore proconsul Ciliciæ. ¶ Adduci persuaderi.

ASCEN. Quo magis &c. Primū rogat Cic. Thermū: vt ad se remittat. M. Anneū legatū priusq̄ Ci. pficiscat in Ciliciā: deinde cōmēdat ei⁹ negociū. Ordo āt est. Quo. i. q̄to magis ego cognosco quotidie ex lrīs & nūtiis bellū magnū eē in Syria: eo, i. tāto vehemētius ꝯtēdo, i. instāter peto a te pro necessitudine nr̄a: vt remittas mihi prio quoq; tpe. i. vt p̄rimū possis. M. Annæū legatū. i. q̄ sit mihi legatus. ¶ Nam ego itelligo me & rēp. posse adiuuari: vl. i. ēt maxie, opa eō siliicia rei militaris eius. f. Annei. qd. i. pp qd, nisi tāta res ei⁹ageret. f. in puincia tua nec ipse potuisset adduci. i. psua deri vt discederet a me, neq; ego sup. potuissem adduci ve dimitterem eū a me. ¶ Ego cogito pficisci in Ciliciā circiter Cal. Maii oporteret sup. vt Anne⁹ redeat ad me añ eā diē. ¶ Illud qd egi tecū & corā. i. in pñtia p verba: & sup. absēs p lrās: & qd rogo nūc ēt atq; ēt sit tibi curæ, vt pficiat. i. trāsi/gat & absoluat: negociū suū qd hēt cū pplo Sardiāo pficiat inq̄ p veritate. i. æqtate cāę: & p dignitate sua. ¶ Ego itelle xi ex orone tua cū locut⁹ sum tecū Ephesi te velle oīa, cā ipsi us M. Annei: sed tñ veli sup. vt existimes sic, te nihil posse fa cere mihi gratius: q̄ si itellexero illū ꝯfecisse. f. finiuisse neg ciū ex lnia. i. volūtate sua: p te. i. te auxiliante: idq;. i. id. ¶ Et rogo sup. te: ēt atq; ēt vt efficias id q̄primū. i. valde cito.

M. T. C. Q. Thermo Propræt. S. D. 57

Quo magis quotidie ex lr̄is, nuntiisq; bellū magnū esse in Syria cognosco, eo vehemē tius a te pro nr̄a necessitudine cōtēdo, vt mihi. M. Anneū legatū prio quoq; tpe re mittas. Nā eius opa, cōsilio, scia rei militaris, vel maxi me itelligo me, & R. P. adiuuari posse. Q̄d nisi tāta res eius ageret: nec ipse addnci potuisset, vt a me discede ret: neq; ego, vt eū a me dimitterē. Ego in Ciliciā pro ficisci cogito circiter Cal. Maii. Ante eā diē Anneius ad me redeat oportet. Illd, qd tecū & corā, & p lr̄as di ligētissime egi, id & nūc ēt atq; ēt rogo, curę sit tibi, vt sui negociū, qd hēt cū populo Sardiāo p cāę veritate, & p sua dignitate cōficiat. Intellexi ex tua orōne, cū te cū Ephesi locutus sum, te ipsius. M. Annei cā oīa vel le: sed tñ sic veli existimes, te mihi nihil gratius facere posse, q̄ si itellexero p te illū, ip̄m negociū ex snia ꝯfe cisse. Idq; q̄primū vt efficias, te ēt atq; ēt rogo. Vale.

HVB. Lucius Cu. Cōmendatitia est hęc eplā: & q̄ argumento nō idiget. ¶ Municeps. ex mūicipio. i. ex oppido meo. Mūiceps ¶ Habeat aditus faciles ad te. i. liceat ei ad te venire nullo impediente: cum voluerit.

ASCEN. Lucius &c. Cōmedat. L. Custidiū dicēs. ¶ Lucius Cu/stidius est tribulis meus. i. mecū de eadē tribu: & muni/ceps. i. de eodē municipio. f. arpino, & familiaris meus. ¶ Is habet causam. i. litē, quā cā m. i. cuius defensionē deferet ad te. ¶ Ego commēdo tibi hoiem, sicut fides tua, & pudor meus postulat. i. vsq; ad aras aut deos, tñ. i. dunt axat: aut tantum. i. in tñ, vt habeat faciles aditus ad te: & vt ipetret te iubente: supp. ea æquali. i. iusta: quæ postulabit: & sentiat amicitiam meam prodesse sibi in primis. i. pręcipue apud te etiam cū absim longissime, vt poce in Cilicia. Vale.

M. T. C. Titio L. F. Rufo Præt. Vrb. S. 58

Lucius Custidius ē tribulis, & mūiceps, & fa miliaris meus. Is cām hēt, quā cām ad te d feret. Cōmēdo tibi hoiem, sicuti tua fides, & meus pudor postulat: tñ, vt facileis ad te aditus ha beat: quæ æqua postulabit, vt iubente te, impetret, sen tiatq; meam amicitiam, etiam cum longissime absim, prodesse in primis apud te. Vale.

HVBER. Marcum Fabium. Iisdem fere verbis commendat Cic. Fabium Curtio quibus supra commendauit Custi/dium Titio Rufo.

ASCEN. Marcū &c. Cōmēdat M. Fabiū dicens. ¶ Ego diligo vnice. i. singulariter, M. Fabiū, & summa cōsuetudo & familiaritas peruetus. i. valde vetus est mihi cum eo. ¶ Ego non peto a te quid decernas. i. iudices, in contro/uersiis. i. litibus eius. ¶ Tu seruabis edictum & institutū: id est mandatum tuum, vt dignitas tua & fides postulat: sed vt habeat aditus ad te: q̄ facillimos: impetret te iubēte. f. iussu tuo ea, quæ erunt æqua, vt sentiat amicitiā meā pdesse sibi ēt cū absim pcul. f. Romæ: ga in puincia, pręsertim. i. pcipue apud te. ¶ Ego rogo hoc vehemēter ēt atq; etiam.

M. T. C. C. Curtio Peduceano. Pręt. S. D. 59

Marcū Fab. vnice diligo: summaq; mihi cū eo cōsuetudo, & familiaritas est pervetus. In ei⁹ cōtrouersiis qd decernas, a te nō peto (ser uabis, vt tua fides, & dignitas postulat, edictum, & in/stitutū tuū) sed vt quāfacillimos ad te aditus habeat: q̄ erunt æqua, iubēte te ipetret: vt meā amicitiam sibi, ēt cum procul absim, pdesse sentiat, præsertim apud te. Hoc vehemēter ēt atq; etiā te rogo. Vale.

HVB. Lucius Liuineus. M. Reguli familiarissimi sui libertum Tryphonem Ci. cōmendat diligentissime propter eius in se beneficia. ¶ Officiosiorem. propēsiorē ad bn̄facien/dum, quia calamitosis magis debemus q̄ iis, q fortuna pro/spera vtuntur. ¶ Per se. cā sua pter respectū patroni. ¶ Bonā. i. magnā: vt Hora. At bona pars ppl̄i decepta cupidine fal so, Nil satis est inqt: & Persius. At bona pars pectū tacita li/babit acerra. Hic. n. alr̄ intelligi nō pōt, siqdē nulla beneuo/lentia pōt esse nisi bona. ¶ Perspicere. cognoscere, nam vt su pra alio loco dixi, sicut aurum igni: ita fides & beneuolētia hoium rebus aduersis per/picitur. ¶ Sūma hyeme. in maxia maris perturbatione. ¶ Gratū tibi. nam si me amas quod in me collatum sit, debet tibi quoq; gratum esse.

M. T. C. C. Munatio C. F. S. D. 60

Lucius Liuieius Trypho ē oino L. Reguli familiarissimi mei libtus: cuius calamitas ēt officiosiorē me facit in illū: t nā bn̄uolētior, q̄ semp fui, eē nō possum: sed ego libertū eius p seīpm diligo. Sūma. n. eius erga me officia extiterunt his no stris tpibus, qbus facillime bonā bn̄uolētiā hoium & fidē pspicere potui. Eū tibi ita cōmēdo, vt hoies grati, & memores bn̄meritos de se cōmēdare debent. Per gratum mihi feceris, si ille intellexerit, se q pro salute mea multa picula adierit, sæpe hyeme sūma nauiga/rit, p tua erga me bn̄uolētia gratū ēt tibi fecisse. Vale.

ASCEN. Lucius Leuineius Trypho est libertus. L. Reguli familiarissimi mei. Cuius. f. Reguli calamitas. i. aduersitas miseran da, facit me ēt officiosiorē in illū. ¶ Nā nō possum esse bn̄uolētior. f. in illū q̄ sui sp, sed ego diligo libertū eius p seīpm, i. sine respectu ptoni. Sūma. n. officia eius extiterunt erga me his tpibus nostris. i. tā periculosis & malis qbus potui perspicere facillime, bn̄uolētiam & fidē hoium, q in aduersis pspici solēt. ¶ Ego cōmendo tibi eū ita vt hoies grati & me mores. f. bn̄ficii accepti, debēt cōmendare bn̄meritos de se. Si forte alibi nō dixi: norit puer non recōmendo: sed cōmen/do in vsu esse. Tu feceris mihi pergratū si ille intellexerit se q adierit multa pericula pto salute mea: & sup. q nauigauit sæpe sūma, i. aspeītima hyeme. i. tēpestate pluuiosa & frigida, fecisse gratū ēt tibi p summa bn̄uolētia tua erga me. Vale. Recōmendo non dī

M.T.C. P.Silio Propraet. S.D. 61

Tito Pinnio familiarissime me vsũ eẽ, scire te arbitror. qđ qdẽ ille testõ declarauit, q me tum tutorẽ, tum ẽt scđm hr̃dem instituerit. Eius filio mire studioso, & erudito, & modesto pecuniã. Nicæenses grandẽ debẽt ad HS. octogies: &, vt audio, in primis volũt ei soluere. Pergratum igitur mihi feceris, qñ non modo reliq tutores, q sciunt quanti me facias, sed ẽt puer ipse sibi persuasit, te oĩa mea cã facturum esse: si dederis operam, quoad tua fides, dignitasq; patietur, vt quãprimum pecunia Pinnio soluatur Nicæensium nomine. Vale.

HVBER. Tito Pinnio. Pinnius quidã ciuis Romanus: cui Nicẽses grandẽ pecuniã debebant, moriens Cic. filio tutorẽ reliq̃t, & secũdum hr̃dem. Itaq; rogat C. Siliũ ꝑtorem, vt eius cã det operam, vt illa pecunia soluatur Pinnio filio Titi Pinnii: sibi.n. pergratũ futuꝝ. ❡Tutorẽ. defensorẽ & conseruatorẽ bonoꝝ eius pro filio: nam dr̃ is, qui daẽ ad eũ tuendum, q se per ætatẽ nõdum tueri põt, hæc aũt ætas est ẽm iurisconsultos vsq; ad pubertatẽ: quæ est ad .xiiii. annum: tam inde vsq; ad .xxv. daẽ curator: qui ẽt daẽ furiosis & mentecaptis. ❡Nicenses. ciues Nicææ: est aũt Nicea ciuitas Prouinciæ, quæ vt scrib. Strab. licet in Italibus ptibus sit, tñ in Massiliensiũ iure ꝑmanet. ❡Ad. o. s. pro. sestertioꝝ. & subauditur millia. i. ad octoginta millia sestertiũ, eleganter aũt in his sermonibus ponunt oratores & poetæ aduerbia pro noibus, vt debes decies sestertiũ, quadragies sestertium: & sic in cæteris, & vtunẽ gtõ syncopato in noibus nũmoꝝ, dicimus ẽt & hic sestertius. ❡Volunt. hñt voluntatem, ex quo erit tibi facilius dare operam, vt faciant quod volunt iam facere. ❡Ipse puer. Pinnius filius Titi. ❡Nomine. debito.

Tutorem

Curator

Nicæa

Sestertius

ASCEN. Tito &c. Cõmendat Titũ Pinniũ ciuẽ Romanũ: cui Nicenses grandẽ debebant pecuniã, rogans prætorẽ, vt eam curet: ꝑsoluendam. Ordo est. Ego arbitror te scire me vsum esse familiarissime Tito Pinnio: ꝙ. i. quam familiaritatẽ: ille quidem declarauit testamento, q instituerit me tum tutorẽ. s. filio suo, tum ẽt ẽm. i. secundarium hr̃dem vt. i. si filius eius moriatur Cic. hæres sit. Nicenses. i. ciues Nicẽ ciuitatis in prouincia Massiliensi, debent filio eius. s. Titi Pinnii. erudito mire & studioso & modesto: pecuniam grandẽ ad sestertiũ octogies. i. ad ducẽtas libras. Monui prius neutra nõ admittere syncopẽ genitiui si coincidãt cũ ntõ singulari, & tñ cũ noie numerali venuste syncopẽ in gtõ fieri, vnde maluit Cic. dicere ad octoginta sestertia: aut sestertiorũ: aut sestertiũ. ❡Et vt audio ipsi volũt in primis. i. maxime soluere ei. s. filio Titi. ❡Tu igiẽ feceris mihi ꝑgratũ, qñ. i. qm̃ non solũ reliq tutores q sciunt quãti facias me. sup. ꝑsuaserũt sibi, sed ẽt puer ipse ꝑsuasit sibi, te factuꝝ eẽ oĩa causa meã: dederis opera quoad. i. quatenus fides & dignitas tua patieẽ, vt pecunia soluaẽ Pinnio. s. minori: ꝗprimũ. i. valde cito: noĩe. i. ex debito Nicẽsiũ: pro quo aliq Nicẽẽsiũ legũt. Vale.

M.T.C. P.Silio Propraet. S.D. 62

Et in Atilii negocio te amaui: cũ.n. sero venissem, tñ honestũ equitẽ Romanũ beneficio tuo cõseruaui: & me hercule semp sic ĩ aĩo habui, te in meo ære esse pp Lamiæ nr̃i cõiunctionẽ, & singularem necessitudinem. Itaq; primum tibi ago gratias, qđ me oĩ molestia liberas: deinde impudentia ꝓsequor, sed idem sarciã. Te.n. semper sic colã, & tuebor, vt quẽ diligẽtissime. Quintũ frẽm meũ, si me diligis, eo numero cura vt hẽas, quo me. Ita magnum bñficium tuum magno cumulo auxeris. Vale.

HVBER. Et si in Attilii. Ostendit Cic. nõ dubitare se hr̃e in numero amicoꝝ Siliũ: cui agit grãs de beneficio collato ĩ Attilium: quẽ seruauerat a magno periculo cã & respectu sui. Deinde pollicetẽ se amaturꝝ eum vehemẽtissime: postremo cõmendat ei Cic. Quintũ fratrem suum, vt eum numero amicoꝝ habeat: q io & se. ❡Habui in. a. mihi persuasi. ❡In meo ære. i. te esse meũ, te esse in censu & capitali meo, & est tractum a pecunia, quæ dr̃ esse in nr̃o ære: cum nostra ẽ. ❡Lamiæ. quem maxime amo: & ipse te. ❡Prosequor im. i. ꝙ sum impudens erga te. ❡Sarciam. emendabo, tractum a sutoribus. ❡Idem. s. ꝙ prosequor te impudentia. ❡Vt. sicut. ❡Quam diligentissime. s. colo & tueor.

ASCEN Et si &c. Primũ grãs agit, deinde amorẽ suũ pollicetẽ dicens. ❡Etsi. i. ꝗꝗ: ego amaui te in negocio. i. trãsactione negocii Attilii. ❡Cum.n. venissem sero. i. tarde tñ conseruaui bñficio tuo. i. per beneficiũ tuum: equitem Romanum honestũ. ❡Et me hercule. s. ita iudicãte vt verũ dico: ego semper habui in animo. i. iudicaui te esse in ære meo. i. meum, vt quæ ære nr̃o emimus aut euinximus: pp coniũctionem & singularem necessitudinem Lucii Lamiæ nr̃i. ❡Itaq; ago primũ grãs tibi, ꝙ liberas me molestia, deinde ꝓsequor impudẽtia. i. impudẽti petitione, sed sarciã. i. reficiã & recopẽsabo idẽ. ego.n. colã & tuebor te sp sic: vt sup. eũ quẽ. s. colã diligẽtissime. ❡Cura si diligis me, vt habeas Quintũ fratrẽ meum eo numero. i. ea æstimatione: quo. i. qua me. ❡Tu auxeris ita beneficium tuum magnum cumulo magno. Vale.

M.T.C. P.Silio Propraet. S.D. 63

Non putaui fieri posse, vt mihi verba deeẽnt sed tñ in C. Lenio cõmẽdãdo desunt. Itaq; tẽ tibi exponã paucis verbis, sed tñ vt plãe ꝑspicere possis volũtatẽ meã. Incredibile est, ꝗti faciamus & ego, & frater meus, q mihi charissimus ẽ, M. Leniũ. Id fit cũ plurimis eius officiis, tũ summa ꝓbitatẽ, & singulari modestia. Eũ ego a me inuitissimus dimisi ꝑ pp familiaritatẽ, & cõsuetudinis suauitatẽ: tũ qđ cõsilio eius fideli, ac ẽt bono libenter vtebar. Sed vereor, ne iã mihi sup esse verba putes, ꝗ dixerã defutura. Cõmẽdo tibi hoĩem, sicut intelligis me, de quo ea supra scripserim, debere cõmẽdare. A teq; vehemẽter ẽt atq; ẽt peto, vt qđ hẽt ĩ tua ꝓuincia negocii, expedias: qđ tibi videbiẽ rectũ esse, ipsi dicas. Hoiem facillimũ, liberalissimũq; cognosces. Itaq; te rogo, vt eũ solutum, liberꝝ cõfectis eius negociis ꝑ te ꝗprimũ ad me remittas. Id mihi, frĩq; meo gratissimũ feceris. Vale.

HVBER. Non putaui. Lęniũ quẽdam Cicero diligẽtissime commendat Silio, quẽ Læniũ & a se & a Q. fratre suo vehementer amari dicit: petit aũt ab ipso Silius: vt illius negociũ expediat, quod habet in eius prouincia: & ei dicat & consulat: quod videbitur illi vtile fore. ❡Fieri posse. ae dicere: esse possibile. ❡Mihi. tam in dicẽdo copiose. ❡Desunt. quia non inuenio quibus verbis eum tam diligenter tibi cõmendem: ꝗ & volo & debeo. ❡Incredibile. exponit causas commendationis. ❡Id fit. id accidit, ꝙ eum tanti faciamus. ❡Superesse. superabundare: quia plura de eo dicam. ❡Solutum. expeditum.

ASCEN. Non putaui &c. Læniũ sic affectanter commendat vt in eius commẽdatione dicat sibi verba deesse. Ordo est. Non putaui posse fieri vt verba deessent mihi: id est deficerent in commendando aliquo, sed tamen desunt in commendando Caio Lęnio. ❡Itaq; exponam tibi rem paucis verbis, sed tamen sup. sic, vt possis perspicere plane voluntatem meam. ❡Incredibile est. i. difficile creditu: quanti. & ego & frater meus, q est charissimus mihi: faciamus Mar. Læniũ. ❡Id. s. ꝙ eũ sic amamus: sic tum plurimis officiis eius

tum summa

tum summa ꝓbitate & singulari modestia eius. ¶ Ego inuitissimus dimisi eũ a me tum pp familiaritatẽ & suauitatẽ consuetudinis, tũ q̃ vtebar libẽter cõsilio eius fideli ac ẽt bono. ¶ Sed vereor ne putes verba supesse. i. redũdare, & nimia eẽ mihi, q̃ dixerã defutura. ¶ Et cõmendo tibi hoiem, sicut intelligis me debere cõmẽdare eũ, de quo scripserim ea supra. i. q̃ ꝑmisi. ¶ Ego peto a te vehemẽter ẽt atq; ẽt, vt expedias sup. id negocii, quod hẽt in ꝓuincia tua, & sup. vt dicas ipsi id, quod videbit̃ tibi rectũ esse. ¶ Tu cognosces hoiem facillimũ & liberalissimũ. ¶ Itaq; rogo vt remittas eũ ad me ꝙprimũ. i. valde cito, solutũ & liberum: negociis confectis per te. ¶ Tu feceris mihi & fratri. s. meo id gratissimum. Vale.

M.T.C. P. Silio Propraet. S.D. 64

NEro meus mirificas apud me tibi gratias egit, prorsus icredibileis, vt nullũ honorẽ sibi haberi potuisse diceret, qa te ꝓtermissus esset. Magnũ fructũ ex ipso capies. nihil est. n. illo adolescẽte gratius. Sed mehercule mihi quoq; gratissimũ fecisti. Pluris n. ex oĩ nobilitate neminem facio. Itaq; si ea feceris, quæ ille ꝑ me tecũ agi voluit, gratissimũ mihi feceris. Primũ de Pausania Alabandẽsi, sustẽtes rẽ, dũ Nero veniat. vehemẽter. n. eius cã cupere eum itellexi. Itaq; hoc valde te rogo. Deinde Nisæos, quos Nero in primis hẽt necessarios, diligentissimeq; tuetur, ac defendit, habeas tibi commendatissimos: vt intelligat illa ciuitas, sibi in Neronis patrocinio summũ esse ꝓsidiũ. Strabonẽ Seruiliũ tibi sæpe cõmẽdauí: nunc eo facio id impensius, q̃ eius cãm Nero suscepit. Tm̃ a te petimus, vt agas eam rem, nec relinquas hoiem innocentem ad alicuius tui dissimilis quæstũ. Id tum gratũ mihi erit: tum ẽt existimabo te humanitate tua esse vsum. Summa huius epistolæ hæc est, vt ornes oĩbus rebus Neronẽ, sicut istituisti, atq; fecisti. Magnum theatrum hẽt ista prouincia, non vt hæc nostra, adolescentis nobilis, ingeniosi, abstinentis commẽdationem, atq; gloriam. Quare si te fautore vsus erit, sicut & vtetur profecto, & vsus est, amplissime clientelas acceptas a maioribus cõfirmare poterit, & beneficiis suis obligare. Hoc in genere si eũ adiuueris eo studio, quo ostẽdisti, apud ipsum præclarissime posueris, sed mihi etiam gratissimum feceris. Vale.

NEro. Cõmẽdat & laudat plurimũ Ci. gratitudinẽ Neronis: qui apud Cic. dixerat se oĩ honore a Silio affectum fuisse: deinde rogat Si. vt ea, quæ cũ eo egit de Nerone, faciat: quæ aũt ea sint exponit. Deinde commẽdat ei Nisæos necessarios Neronis. Postea vero Stra. Seruiliũ. Postremo eundẽ Neronẽ vehementius cõmendat. ¶ Haberi ab ali. q̃ esset ꝓtermissus. i. quẽ in eum non contulisses. ¶ Agi tecũ. i. me tecum loqui: vel te a me rogari. ¶ Sustentes suspẽdas: sustineas. ¶ Dum. donec. ¶ Eius. Pãsæ, q̃ aũt res esset: nõ facile intelligit̃. ¶ Nisæos, ciues Nisæ: quæ ciuitas est Lydiæ Mæoniæ: aliã ponit Ptolemæus in Lycia apud mõtẽ Massicitẽ: & licet dicant̃ & aliæ: nũc de ea, q̃ in Lydia intelligit. ¶ Patrocinio. defensione. ¶ Impẽsius. vehementius. ¶ Relinquas. quod fiet, nisi te obtinente prouinciã sit liber & expeditus. ¶ Dissimilis tui. i. auari: cũ tu sis liberalis. ¶ Quæstũ. lucri: qa fortasse alius succedet tibi tui dissimilis, q̃ magis delectabit̃ lucro q̃ iustitia. ¶ Magnũ theatrũ. i. fortunã qualis in theatro esse solet: est. n. trãslatio. ¶ Non vt hęc. n. s. Cilicia sensus aũt est: ista ꝓuincia cui tu præes hẽt magnã fortunã: non aũt cõmẽdationẽ & gloriã adolescẽtis. s. Neronis: sicut nostra Cilicia: itaq; quãto maior est istic fortuna, tanto magis indiget fauore tuo. ¶ Confirmare. dum ei prodent sicut & maiores sui. ¶ Clientelas. i. clientum multitudines. ¶ Hoc in genere. in huiusmodi rebus. Vale.

NEro meus &c. Cõmẽdat & laudat plurimũ gratitudinẽ Neronis cuiusdã non qdẽ illius tyranni q̃ longe post Ci. fuit, sed alterius faciẽs p hoc eũdẽ cõmendatiorẽ. Ordo est. Nero meus. s. amicus egit tibi mirificas gratias apud me. i. me alloquens: sup. & prorsus. i. oĩno incredibiles: vt diceret nullũ honorẽ potuisse haberi. i. impendi sibi, qui prætermissus esset a te: tu capies magnũ fructũ ex eo. i. eius gratitudine. ¶ Nihil. n. est gratius illo adolescẽte: sed me hercule tu fecisti gratissimũ, quoq;. i. ẽt mihi. ¶ Ego. n. neminem facio pluris ex oĩ nobilitate. i. oĩbus nobilib⁹. Itaq; si feceris ea, q̃ ille. s. Nero voluit agi. i. tractari & transigi tecum per me tu feceris mihi gratissimũ. Primum sup. vt sustẽtes. i. suspendas & protrahas: rem. i. litem & controuersiã: de Pausania Alabandensi, dum. i. donec Nero veniat. ¶ Ego intellexi eum. s. Neronem cupere vehementer sup. id: cã eius. s. Pausaniæ. Videbitur forte ordo melior. ¶ Primũ intellexi vt sustentes rẽ de Pausania Alabandensi, dum Nero veniat eũ cupere vehementer eã eius. s. Pausaniæ. ¶ Itaq; rogo te valde hoc, deinde sup. vt habeas cõmendatissimos tibi Nisæos. i. ciues Nisæ ciuitatis Lydiæ Mæoniæ, quos Nero habet necessarios in primis. i. inter primos, & tuet̃ ac defendit diligentissime: vt illa ciuitas intelligat, summũ ꝓsidiũ esse sibi in patrocinio Neronis. Ego cõmẽdaui tibi sępe Strabonẽ Seruiliũ, ego facio nũc id impẽsius. i. maiore cura & impẽsa: eo. i. ppea: q̃ Nero suscepit. s. tuẽdã cãm eius. ¶ Nos petimus tm̃. i. dũtaxat a te, vt agas eã rẽ: ne relinquas hoiem inocentẽ. s. Seruiliũ ad quæstũ. i. lucrũ aut rapinam alicuius dissimilis tui. i. iniq; & inhumani. ¶ Id erit tum. i. simul: gratum mihi: tum. i. simul: existimabo. i. iudicabo te: vsum esse humanitate tua. ¶ Hæc est summa. i. principalis petitio huius ep̃læ: vt ornes Neronẽ oĩbus rebus: sicut instituisti. i. incepisti, atq; fecisti. ¶ Ista prouincia. s. in qua es, habet magnũ theatrũ. i. multos spectatores, vt theatrũ hẽre solet, nõ vt hæc nr̃a. s. ꝓuincia: qa ea nõ hẽt tm̃ theatrũ: hẽt aũt theatrũ appositiorẽ cõmẽdationes atq; gl'iam adolescentis nobilis, ingeniosi: abstinentis. ¶ Quare si Nero erit vsus te fautore, sicuti vtetur ꝓfecto & vsus est. ¶ Ipse poterit cõfirmare. s. sibi: amplissimas clientelas acceptas a maioribus, & obligare sup. eas sibi beneficiis suis. ¶ Si adiuueris eum in hoc genere eo studio quo ostendisti: tu posueris. i. locaueris. s. illud beneficiũ: præclarissime apud illũ, sed feceris etiam mihi gratissimum. Vale.

M.T.C. P. Silio Propraet. S.D. 65

CVm P. Terẽtio Hispõe, q̃ opas ĩ scriptura pro magistro dat, mihi summa familiaritas, consuetudoq; est: multaq; & magna inter nos officia paria, & mutua intercedũt.

CVm Publio. Scriptura nomen erat officii eorum, qui scribebant prouinciales res & vectigalia, & pactiones cum ciuitatibus: huius scripturæ societas erat, in qua erat magister & prior. Teren. Hispo. quem nunc Cice. commendat Silio vt eius opera cõfidat Hispo. pactiones cum reliquis ciuitatibus prouinciæ Silii, quem dicit se intelligere facillime consequi quicquid velit a Græcis. quicquid n. collatum fuerit in ipsum Hisponem, bene collatum iri & sibi gratum fore. ¶ Dat o. i. laborat & exercetur. ¶ Pro magistro. tanquam prior vt supra diximus.

CVm Publio &c. Commendat Terentium Hisponem, qui in scriptura: id est officio scribendi prouinciales & vectigalia vicem magistri tenebat: dicens. ¶ Summa familiaritas & consuetudo est mihi cum Publio Terentiano Hispone, qui dat operas in scriptura: id est qui scribit pro magistro: id est loco magistri: scilicet rationũ: & multa magna officia intercedunt, id est communia sunt & coniunctionem faciunt inter nos, paria: id est æqualia & mutua.

HVBER. ¶ EXISTIMATIO.honor. Pactiones.conuentiones:pacta. Eam rem.vt conficeret pactiones. Expertos esse.tentasse. Quando.quoniam. Libentissimis:id est promptissimis animo & voluntate. Nutu:id est facillime, quasi dicat:solum innuendo. Affici hac laude.habere hanc laudem:vt pactiones conferat. Sociis.erat.n.vt diximus societas huius officii. In mea fide. in mea tutela. Per me.causa mea. Imperio. præerat enim prouinciæ tanq̃ imperator cum exercitu, sicut & Ci.Ciliciæ.

ASCEN. ¶ SVMMA existimatio.i.reputatio eius agitur.i.versatur in eo,vt conficiat pactiones.i.in conficiendis pactionibus & conuentionibus cum reliquis ciuitatibus. Non præterit me.i.memor sum:nos expertos esse.i.tentasse periclitando:eam rem vt.s.pactionem conficiat Ephesi:nec potuisse.s.nos impetrare.s.illud vllo modo ab Ephesiis. Sed quando.i.quoniam quemadmodum, omnes existimant:& ego intelligo : sunt qui frustra interserant fecisti, tu consecutus es tum tua summa integritate, & mansuetudine, vt consequare.i.obtineas:græcis libentissime.i.volentissimis, nutu.i. solo iudicio capitis quod velis, peto a te in maiorem modum,vt velis causa honoris mei: Hysponem affici hac laude.s.vt cõfecerit reliquas pactiones. Præterea summa necessitudo est mihi cum sociis scripturæ.i:qui simul rationes cum Hyspone scribunt, non solum ob eam causam q̃ ea societas vniuersa.i.simul tota est in fide.i.fideli protectione mea, sed etiam q̃ vtor familiarissime plerisq; sociis: ita.i.& sic ornatis pro ornaueris.i. honore affeceris Hisponem meum. & feceris societatem.s.scribentium: coniunctiorem mihi. Et tu ipse capies maximum fructum ex obseruantia.s.actiua in te,eius.s. Hisponis, hominis gratissimi, & ex gratia sociorum appositotie,hominum amplissimorum & affeceris. Coniũgit diuersos modos capies & affeceris.i. afficies me summo beneficio. Velim eni sup. vt existimes sic,nihil esse quod possis facere gratius mihi ex tota prouincia tua, & ex omni isto:id est tuo imperio. Vale.

Eius summa existimatio agitur in eo,vt pactiones cum ciuitatibus reliquis conficiat. Non me præterit, nos eam rem Ephesi expertos esse, neq; ab Ephesiis vllo modo impetrare Potuisse. Sed quando, quemadmodum omnes existimant, & ego intelligo, tua cum summa integritate, tum singulari humanitate, & mansuetudine conseeutus es, vt libentissimis Græcis nutu, quod velis, consequare : peto a te maiorem in modum, vt honoris mei causa hac laude Hysponem affici velis. Præterea cum sociis scripturæ mihi summa necessitudo est, nõ solum ob eam causam, q̃ ea societas vniuersa in mea fide est, sed etiam, q̃ plerisq; sociis vtor familiarissime. Ita, & Hysponem meum per me ornaris,& societatem mihi coniunctiorem feceris:tuq; ipse & ex eius obseruantia gratissimi hominis,& ex sociorum gratia hominum amplissimorum maximum fructum capies, & me summo beneficio affeceris. Sic enim velim existimes, ex tota tua prouincia,omniq; isto imperio nihil esse, quod mihi gratius facere possis. Vale.

M. T. Cicero P. Seruilio S. D.

AVlum Cæcinnam maxime proprium clientem familiæ vestræ non commendarem tibi,cum scirem qua fide in tuos,qua clementia in calamitosos soleres esse : nisi me & patris eius, quo sum familiarissime vsus, memoria, & huius fortuna ita moueret, vt hominis omnibus meis cum studiis, officiisq; coniunctissimi mouere debeat. A te hoc omni contentione peto, sic, vt maiore cura, maiore animi labore petere non possim: vt ad ea, quæ tua sponte sine cuiusq̃ commendatione faceres in hominem tantum, & talem calamitosum, aliquem afferant cumulum meæ literæ, quo studiosius eum, quibuscũq; rebus possis, iuues. Quod si Romæ fuisses, etiam salutem Auli Cæcinnæ essemus (vt opinio mea fert) per te,consecuti. de qua tamen magnã spem habemus, freti clementia collegæ tui. Nunc q̃ñ iusticiam tuam secutus, tutissimum sibi portum prouinciam istam esse duxit:etiam atq; etiã rogo, atq; oro, vt eum & in reliquis veteris negociationis colligendis iuues, & cæteris rebus tegas, atq; tueare. Hoc mihi gratius facere nihil potes. Vale.

HVBE. AVlum Cæcinnam. Cæcinna olim negociatus fuerat in Asia,cui præerat Seruilius, reliquerat aũt in ea negociatione multa, q̃ consequi non potuerat: & postea quia cũ Pompeio aduersus Cæ.fuerat: & descripserat cõtra Cę.vt li.vi.vidimus:exilio mulctatus est. Itaq; cum in Asiam proficisceretur, vt ibi esset tutus, & reliquias Asiaticæ negociationis conficeret: Ci. eum comendat Seruilio Asiæ prætori:vt in iis reliquiis colligendis, & in cæteris rebus eum tueatur:sibi enim fore gratissimum. Calamitosos qualis est ipse Cęcinna:vt li.vi.videre licet. Fortuna. calamitas. Contentione.efflagitatione & instantia. Per te.tuo fauore. Consecuti.a Cæ. qui eum exilio multauit. Reliquis.in iis quæ supersunt ei colligenda. Tegas.protegas:defendas. Vit. Hæc Apollinis insula dixit.

ASCEN. AVium Cæcinnam &c. Commendat. A. Cæcinnam qui prius in Asia negociatus fuerat, cui præerat Seruilius : reliquerat autem in ea negociatione multa q̃ consequi non potuerat, & postea quia contra Cæsarem scripserat, vt lib.vi.visum est, exilio damnatus fuerat. Ordo est. Ego non commendarem tibi. A. Cęcinnam clientem maxime proprium nostræ familiæ cum scirem:qua fide.i.fideli protectione soleres esse.i. erga tuos, & qua clementia in calamitosos, nisi & memoria patris eius quo sum vsus familiarissime,& fortuna huius.s.Auli filii eius:moueret.i.afficeret me ita, vt sup. fortuna hominis c n unctissimi mecum omnibus studiis & officiis: debebat mouere sup. me. Ego peto a te omni contentione.i.instantia, hoc.s.quod statim dicet,ita vt non possim petere maiore cura, & maiore labore animi, vt meæ literæ afferant aliquem cumulum.i.aliquod magnum augumentum, in.i. erga hominem tantũ & talem:calamitosum:quo.s.cumulo,aut quo pro vt iuues eum studiosius.i.maiore studio.i.fauore & conatu:q̃ faceres, si non esse commendatus a me quibuscunq; rebus possis,quod si fuisses Romæ.s.quando in exilium actus est: nos consecuti essemus per te, vt opinio mea fert.i.vt opinor etiam salutem.i.conseruationem in patria, Auli Cęcinnę. De qua .s.salute eius recuperanda,non tñ.i.nihilominus q̃uis nũc amissa videatur nos habemus magnam spem freti.i.confisi & adiuti clementia.i.dignitate collegæ tui.s.Romæ agentis. Nunc quando.i.quandoquidem ipse Cæcinna:secutus iustitiam tuam.i.famam aut opinionem de iustitia tua:duxit.i.existimauit, & arbitratus est prouinciam istam.i.quam tu egeris in Asia:esse sibi portum.i.receptaculum salutis tutissimum, rogo te etiam atq; etiam.i. iterum atq; iterum hoc est frequenter, & ita ex animo vt iuues eum. Et.i.simul, in reliquiis.i.veteribus debitis, veteris.i. pristinæ negociationis, q̃ ante bellum ciuilis illic negociari solitus erat:colligendis.i.coaceruãdis a debitoribus, & regas.i.ptegas:ac tueare,i. defendas sup.in cæteris rebus. Tu nihil.i.non aliqd non potes facere mihi aliqd gratius:hoc,i.q̃ hoc. Vale.

¶ Ex prouincia

EX prouincia. Andronem Laodicensem familiarem suum in Asia proficiscentem Cic. diligentissime commendat Seruilio: vt eum recipiat in fidem suam, & quibuscunque rebus poterit, adiuuet. τρεις διοικησεις dioeceses, iurisdictiones. ¶ Laodicensium. ex Laodicea vrbe. ¶ Multo pluris. q̃ tunc: cum eram in prouincia. ¶ Non fugit te. non ignoras. ¶ Dignum hospitio tuo. dignum quem in domum tuam excipias. HVBER.

EX prouincia &c. Andronem Laodicẽsem, familiarem suum in Asiam proficiscentẽ diligẽter cõmẽdat Ci. Seruilio: dicens. ¶ Ego nullo sum vsus ex prouincia mea Ciliciensi cui scis treis dioeceses: id est iurisdictiones Asiaticas attributas fuisse familiarius q̃ Androni Laodicensi: filio Arthemonis: & habui eum. i. in ea ciuitate. s. Laodicea tum. i. pariter hospitem: tum. i. pariter accommodatum, id est applicatum & idoneum vehementer, ad rationem & consuetudinem vitæ meæ. ¶ Quem quidem ego cœpi facere etiam multo pluris posteaquã decessi: quod id est eo quod expertus sum multis reb⁹, sup. eum, hominem gratum & memorẽ mei. ¶ Itaque ego vidi eum libentissime. ¶ Non. n. fugit te: qui fecisti benigne plurimis in ista prouincia. s. tua: q̃ multi, scilicet quos scio quod paucissimi inueniantur grati. ¶ Ego scripsi hoc propterea & vt intelligeres me laborare: id est solicitum esse non sine causa, & vt tu ipse iudicares eum dignum hospitio tuo. ¶ Tu igitur feceris mihi gratissimum: si declararis pro declarueris ei: quanti: id est q̃ magni aut multi facias: id est æstimes me: id est si receperis eum in fidem tuam, & adiuueris eum quibuscunque rebus poteris honeste & sine molestia tua: hoc erit mihi gratum vehementer: & rogo te etiam atque ẽt vt facias id. ASCEN.

M.T.C. P. Seruilio S.D. 67

EX prouincia mea Ciliciẽsi, cui scis τρεις διοικησεις Asiaticas attributas fuisse, nullo sum familiarius vsus, quã Androne Arthemonis filio Laodicẽsi: eoque habui in ea ciuitate tum hospitẽ, tum vehementer ad meæ vitæ rõnẽ, & cõsuetudinem accõmodatum. Quem quidẽ multo etiam pluris, posteaq̃ decessi, facere cœpi, qđ multis rebus expertus sum gratum hoiem, meique memorem. Itaque eum Romæ libentissime vidi. Non te enim fugit, qui plurimis in ista prouincia benigne fecisti, quam multi grati reperiantur. Hæc ppterea scripsi, vt me nõ sine causa laborare intelligeres, & vt tu ipse eum dignum hospitio tuo iudicares. Feceris igitur mihi gratissimum, si ei declararis quanti me facias. i. si receperis eum in fidem tuam, & quibuscunque rebus honeste, ac sine molestia tua poteris, adiuueris. Hoc mihi vehementer erit gratum. Idque vt facias, te etiã atque etiam rogo. Vale.

M.T.C. P. Seruilio Isaurico Procos. collegæ. S.D. 68

GRatæ vehementer mihi tuæ literæ fuerũt: ex quibus cognoui cursus nauigationum tuarum. Significabas. n. memoriam tuam nostræ necessitudinis: qua mihi nihil poterat esse iucundius. Quod reliquum est, multo etiam erit gratius, si ad me de R.P. id est de statu prouinciæ, de institutis tuis familiariter scribes. Quæ quãquam ex multis pro tua claritate audiam, tñ libentissime ex tuis literis cognoscam. Ego ad te, de R.P. sũma quid sentiam, non sæpe scribã propter periculum eiusmodi literarum, quid agatur autem scribam sæpius. Sperare tamen videor, Cæsari collegæ nostro fore curæ, & esse, vt habeamus aliquam R.P. cuius consiliis magni referebat te interesse. sed si tibi vtilius est. i. gloriosius, Asiæ præesse, & istam partem R.P. male affectam tueri: mihi quoque idem, quod tibi, & laudi tuæ profuturum est, optatius debet esse. Ego quæ ad tuã dignitatem pertinere arbitrabor, summo studio, diligentiaque curabo in primisque tuebor omni obseruantia clarissimum virum patrem tuum: quod & pro vetustate necessitudinis, & pro beneficiis vestris, & pro dignitate ipsius facere debeo. Vale.

GRatæ. Cum proficisceretur Seruilius in Asiam prætor scripserat ad Ciceronem omnẽ nauigationem suã. Itaque Cice. dicit eas literas sibi gratas fuisse: quoniã ostenderunt Seruilium sui memorem esse. Petit deinde ab eo: vt aliquid de rebus prouinciæ & de institutis suis scribat, se autem scripturum dicit rarius quid sentiat de statu reipub. quid autem agatur, sæpius scripturum. Laudat aũt consilium Seruilii, qui putet vtilius esse tueri Asiam q̃ esse Romæ: polliceturque se diligenter curaturum quicquid ad eius dignitatem pertinebit. ¶ Cursus. itinera progressus. ¶ Qua. memoria. ¶ Institutis decretis a te factis in prouincia. ¶ Pro tua claritate, quia clarorum virorum nulla facta possunt esse in obscuro: vt alibi dixit. ¶ Quid sentiam. quid opiner. ¶ Periculum. ne literæ ad manus Cæs. peruenirent. ¶ Collegæ. quia fuerat proconsul in Gallia: sicut & Cice. in Cilicia: & Seruilius i Asia. ¶ Magni referebat. vel vtile erat. ¶ Male affe. male tractam: vel male dispositam. ¶ Optatius. gratius. ¶ Obseruantia. reuerentia. ¶ Quod & adducit multas causas suæ obseruantiæ erga patrem Cæcinnæ. HVB.

GRatæ &c. Cum proficisceretur Seruilius in Asiam prætor scripserat ad Cicer. nauigationem suam quod hoc ordine sibi placuisse dicit Cic. Literæ tuæ fuerũt mihi gratæ vehementer, ex quibus cognoui cursum. i. processum nauigationum tuarum. ¶ Significabas enim. s. hoc faciendo memoriam tuam. i. te memorem, necessitudinis nostræ, qua nihil poterat esse iucundius mihi. ¶ Quod reliquum est: id est adhuc restat: erit mihi etiam gratius multo, quia vtilius si scribes ad me familiariter de rep. & de statu prouinciæ: & sup. de institutis. i. ordinationibus tuis. Quę q̃q̃ audiam ex multis pro tua claritate. i. propter claritatem tuam quæ nihil sinet te in occulto agere, tñ cognoscam libentissime ex literis tuis. ¶ Ego non scribam sæpe ad te. ¶ Quid sentiam de summa. i. maxima salute reip. propter periculum eiusmodi literarum. ¶ Autem. i. sed: ego scribam sæpius quid agatur. ¶ Ego tamen videor sperare fore. i. futurum esse: & esse. s. modo Cæsari Collegæ nostro. i. qui proconsul fuit in Gallia: cum ego essem in Cilicia, curæ, vt habeamus aliquã remp. ¶ Si dicas ẽt tunc cũ Cæsar in Gallia esset aliqua erat res. verũ de tempore quo Cæsar quodãmodo coactus vt se & suos tueretur rempu. inuaserat loquitur: quam illi fuerat in animo aliquando restituere, collegam autem vocat, quia quondam simili magistratu functi erant: aut quia iam tunc in aliquo collegio seu augurali seu consulari simul erant. ¶ Cuius. s. Cæsaris: consiliis referebat. i. in re & vtilitate erat: magni. i. magnopere: te interesse. i. præsentem esse, sed si est tibi vtilius. i. gloriosius præesse Asiæ & tueri. i. ptegere istam partem reipub. male affectam. i. animatam aut tractatam, idem quod profuturum. i. vtile futurum est tibi & laudi tuæ: debet esse quoque. i. etiam optabilius mihi. ¶ Ego curabo summo studio & diligentia. s. summa: ea quæ arbitrabor pertinere ad dignitatem tuam. ¶ Et in primis tuebor omni obseruantia. i. veneratione & custodia patrem tuum virũ clarissimum, quod debeo facere: &. i. simul pro vetustate necessitudinis: id est necessariæ amicitiæ quæ est mihi cum eo: &. i. simul, pro beneficiis vestris, i. tuis & patris: & pro dignitate ipsius: scilicet patris tui. Vale. ASCEN.

HVBER. Caius Curtius. Curtiū Mitherē libertū Posthumii familiarissimi sui Ci. cōmēdat Seruilio, vt in quadā cōtrouersia: quā hēbat cū quodā Colophonio de fundo quodam ei faueat: & hēat in numero suoꝝ. ¶ Ille. hēt emphasim ad laudem. ¶ Atq; .ta. ¶ Atq; .q̄. ¶ Sic. tā familiariter. ¶ Scribere. vt ꝑ me & meis agat. ¶ Vti. s. cōsueui. ¶ Vulgare. pro vulgariter. i. negligēter. ¶ Sed vt. i. tanq̄. ¶ Intimo. familiarissimo. ¶ De fundo. i. pp fundū. i. possessionē. ¶ Colophonio. ciui Colophonii: quod est ciuitas in Ionia ab Andremone Pylio ꝯdita, authore Stra. de q̄ plura dicemus in cōmētariis epla rum Hct. quos ꝓpediē me edituꝝ spero. ¶ Cōmodes. faueas: cōmoditatē facias. ¶ Bn̄ exi. bn̄ sentias & iudices.

(Margin: Aequo. Atq; Colophō)

ASCEN. Caius &c. Curtiū Mitherā libertū Posthumii familiarissimi sui Ci. cōmēdat Seruilio, vt in quadā ꝯtrouersia quam hēbat cū Colophonio de fundo quodā eum adiuuet: dicens. ¶ Caius Curtius Mithetes est ille qdē, vt̄ vacare ille, sed qa apte cohǣret ꝑticulæ qdē, illi ꝯiunxit: libertus. Posthumii familiarissimi mei: sed colit atq; obseruat me, æq; atq; .i. æqualiter vt, illū ipsum. s. Posthumiū ꝑronū suū. ¶ Ego sui Ephesi in ea ciuitate Asiæ: quotiescunq; fui. s. Ephesi, apud eū. s. Curtiū sic tanq̄. s. fuissem domi meæ. Et multa acciderūt, i qbus experirer. i. simul bn̄uolētiā eius erga me: & fidē. ¶ Itaq; siqd opus est aut mihi aut cuipiā meoꝝ i Asia ꝯsueui scribere ad hūc, & sup. cōsueui vti rē opa & fide huius. i. C. Curtii: tum domo & re tanq̄ mea. ¶ Ego scripsi hæc ad te eo. i. ꝓpterea: pluribus sup. verbis vt intelligeres me non scribere vulgariter. i. more vulgi, aut vt de vulgo, nec ambitiose. i. more ambiētis: q digna & idigna vt ipetret qd petat obtīre solet: sed vt ꝑ hoīe intimo ac pnecessario mihi. ¶ Igit̄ qa honeste positū & ex officio debeo, ego peto a te, vt cōmodes. i. profis, & te applices ei: cā honoris mei: quia honorificum est magni fieri a magnis viris, in ea ꝯtrouersia. i. lite, quā hēt de fundo. i. de possessione fundi: cū quodam Colophonio. i. ciue Colophonis oppidi in Ionia, & in cæteris rebus: quantū fides. i. æqtas tua patiet̄: & q̄tū poteris tuo cōmodo. i. saluo. ¶ Etsi: vt cognoui modestiam eius, in nulla. i. nō vlla: nō erit grauis. i. molestus & onerosus tibi in vlla re. & si assecutus erit. ¶ Et. i. simul, cōmēdatione mea: &. i. simul ꝓbitate sua: vel. i. vt, bn̄ existimes. i. iudices de se, hoc ē iudices eū bonū, ipse arbitrabit̄ se adeptū. i. nactū: oia. s. q̄ vult. ¶ Igit̄ ego rogo te vehemēter ēt atq; ēt. i. iteꝝ atq; iteꝝ: hoc est frequēter & diligēter: vt recipias eū i fidē. i. fidelē ꝓtectionē tuā: & hēas i numero tuoꝝ. s. amicoꝝ ac necessarioꝝ. ¶ Ego cu. oia stud. i. affectanter & diligēter: q̄ arbitrabor te velle: quæq; .i. & q̄ arbitrabor ptinere ad te. Vale.

M.T.C. P. Seruilio Collegæ, S.D. 69

C. Curtius Mithres est ille quidē, vt scis, libertus Posthumii familiarissimi mei: sed me colit, & obseruat æq; , atq; illum ipsum ꝑronū suū. Apud eū ego sic Ephesi fui, quotiescunq; fui, tanq̄ domi meæ, multaq; acciderunt, in quibus & bn̄uolētiā eius erga me experirer, & fidē. Itaq; siqd aut mihi, aut meoꝝ cuipiam in Asia opus est, ad hūc scribere cōsueui, huius cum opa, & fide, tū domo, & re vti, tanq̄ mea. Hæc ad te eo pluribus scripsi, vt intelligeres, me nō vulgariter, nec ambitiose, sed vt pro hoīe intimo, ac mihi pnecessario scribere. Peto igitur a te, vt in ea cōtrouersia, quā hēt de fundo cū quodā Colophonio, & in cæteris rebus, q̄tum fides tua patiet̄, q̄tūq; tuo cōmodo poteris, tm̄ ei honoris mei cā cōmodes. etsi, vt eius modestiam cognoui, grauis tibi nulla in re erit. Si & mea cōmendatione, & sua probitate assecutus erit, vt de se bene existimes: oīa se adeptū arbitrabit̄. Vt igit̄ eum recipias in fidē, habeasq; in numero tuorum, te vehemēter etiam atq; etiam rogo. Ego quæ te velle, quæq; ad te ptinere arbitrabor, omnia studiose, diligenterq; curabo. Vale.

HVBER. Titum Ampiu. T. Ampii libertū Ampium quē summopere laudat Cic. Seruilio commendat. ¶ Obscuriora. igneta. ¶ Fit. accidit. ¶ Nonnunq̄ tribuo in vulgus. s. commendationes. i. commendo interdum vulgares. ¶ Plerunq; . persæpe. ¶ Frugi. vtilem.

ASCEN. Quia &c. Excusans venuste multitudinē cōmendatorum a se cōmēdat adhuc Titi Ampii libertū: dicens. ¶ Quia beneuolentia tua: in. i. erga me: non est obscura, iu... ex eo fit. vt multi velint cōmēdari tibi ꝑ me. ¶ Ego aūt tribuo nonnūquam. s. bn̄ficiū cōmēdationis in vulgus. i. vulgares: sed pleriq; .i. vt plurimū: tribuo sup. necessariis: vt hoc tpe. ¶ Nam summa familiaritas & necessitudo. i. necessaria in amicicia coniunctio est mihi cum Tito Ampio Balbo. ¶ Ego cōmendo tibi in modū. i. formā maiorē: hoc est non vulgarē: sed ingentē, libertus eius Titū Ampium, quia liberti patronoꝝ suoꝝ noīa accipiebant. ¶ Menandrū hoiem frugi. i. vtilē & modestū, & ꝓbatū. i. probū reputatum vehementer & patrono & nobis. ¶ Tu feceris mihi gratum vehementer, si cōmodaueris. i. commodum feceris ei: q buscunq; rebus poteris sine molestia tua. ¶ Quod vt facias rogo te vehementer etiam atq; etiam. Vale.

M.T.C. P. Seruilio Collegæ. S D. 70

Quia nō est obscura tua in me bn̄uolētia, sic fit, vt multi ꝑ me tibi velint cōmēdari. Ego aūt tribuo nōnunq̄ in vulgus, sed plerūq; necessariis, vt hoc tpe. Nam cū T. Appio Balbo mihi sūma familiaritas, necessitudoq; est. Eius libertum T. Appium Menandrum, hoiem frugi, & modestum, & patrono, & nobis vehementer probatū tibi commendo maiorem in modum. Vehementer mihi gratū feceris, si quibuscunq; rebus sine tua molestia poteris, ei commodaris. Quod ut facias, te vehementer etiam atq; etiam rogo. Vale.

HVBER. Multos. T. Augusiu cōmēdat Ci. Comitē suū tpe exilii sui: petitq; a Seruio: vt eum ita tractet, vt intelligat hāc cōmendationē sibi plurimū profuisse. ¶ Velle. s. te efficere. ¶ Non ea. non similis & par: quia cum alio interdum est maior & iustior q̄ cum alio. ¶ Comes. quia semper fuit mecum. ¶ Illo tempore. exilii mei. ¶ Socius. proprie in periculis dixit socium: vt O socii, neq; enim ignari sumus ante malorū: comitem vero itinerum dixit. ¶ Permisissem. concessissem: vt discederet.

(Margin: Comes. Socius)

M.T.C. P. Seruilio collegæ. S.D. 71

Multos tibi cōmēdē necesse est, qñ oibus nota nr̄a necessitudo est, tuaq; in me bn̄uolētia. sed tametsi oīum cā, quos cōmēdo, velle debeo: tn̄ cū oibus non eadē mihi cā est. Titus Ausius & comes meus fuit illo miserrimo tpe, & oīum itineꝝ, nauigationū, laboꝝ, periculoꝝ meoꝝ socius. neq; hoc tpe discessisset a me, nisi ego ei ꝑmisissem. Quare sic tibi eum cōmendo, vt vnum de meis domesticis, & maxime necessariis. Pergratum mihi feceris, si eum ita tractaris, vt intelligat hanc cōmēdationem sibi magno vsui, atq; adiumento fuisse. Vale.

ASCEN. Multos &c. Rursus se purgans commendat Titum Augusium, dicens. Necesse est supple vt cōmendem tibi multos: quando: id est quandoquidem necessitudo nostra: id est necessaria coniunctio in amicitia: & bn̄uolentia tua erga me est nota omnibus. ¶ Sed tametsi ego debeo velle. s. quod peto: causa omniū, quos cōmēdo, tamē nō eadē causa. s.

ea: sa.s.petendi est mihi cum omnibus, quia aliis plus, aliis minus debet: plurimum autem se debere quem nunc cōmēdat innuit subdens. Titus Augusius fuit. ꝭ Et.i.simul, comes meus.i.me comitans tanquam minor: illo tpe miserrimo.s.exi/ lii mei, aut fugæ cum aliis Pompeianis, & socius meus.i.æqualiter particeps omnium itinerum, nauigationū, laborum, periculorū mecum. Neq̃ discessisset a me hoc tempore, nisi ego permisissem ei. ꝭ Quare ego commendo tibi eum sic, vt vnum de domesticis meis & necessariis maxime. ꝭ Tu feceris mihi pergratum, si tractaris pro tractaueris eum ita: vt in/ telligat hanc commendationem fuisse sibi magno vsui atq̃ adiumento. Vale.

M.T.C. P.Seruilio Collegæ S.D. 72

Ceretiæ necessariæ meæ rē, nomia, possessio nes Asiaticas cōmēdaui tibi pñs in hortis tui q̃ potui diligentissime: tuq̃ mihi p tua cōsuetudine, proq̃ tuis in me ppetuis, ma ximisq̃ officiis oīa te facturum liberalissime recepisti. Mēinisse te id sposcio.n.solere. Sed tñ Cereliæ p. uta tores scripserūt, te pp magnitudinē puinciæ, multitu dinēq̃ negocioꝝ ēt atq̃ ēt eē cōmonefaciēdum. Peto igit. vt memineris te oīa, q̃ tua fides pateret, mihi cu/ mulate recepisse. Egdē existimo hr̄e te magnā faculta tem (sed hoc tui est cōsilii, & iudicii) ex eo S.C. qd' in hr̄des C. Venonii factū est, Cereliæ cōmodādi. Id S. C. tu iterp̄tabere p tua sapientia. Scio.n. eius ordis authoritatē semper apud te magni fuisse. Quod reli quū est, sic velim existimes, qbuscunq̃ rebus Cereliæ benigne feceris, mihi te gratissimū esse facturū. Vale.

HVBER. Cereliæ. antequam proficisceret̃ Seruilius in Asiam Ci. ei cōmendauerat coram Cereliam necessariam suā, quę multa habebat in Asia: quā etiam tunc per literas com mendat, rogatq̃ eū vt illam adiuuet cū habeat facultatē id faciendi pp senatuscō sultū quod ɔtra hr̄des C. Venonii fa/ ctum erat in fauorē Cereliæ. ꝭ Cōmone faciendū, admonen dum: in memoriā tibi id factum reducēdū. ꝭ Propter magni tudinē puinciæ qa hēs magnā administrationē prouinciæ per quā posses forsasse esse imemor eius: qd' mihi promisit. ꝭ Recepisse. promisisse. ꝭ Facultatē. cōmoditatē: occasionē .s. faciendi, quæ recepisti. ꝭ Ex eo senatuscō s. pp id senatusc. ꝭ In hæ. contra hæredes: qui Cereliæ aduersarii erant. ꝭ Cō modandi. cōmodū faciendi.i. qd est factū in fauorem Cere/ liæ. ꝭ Interpretabere. videbis qd velit. ꝭ Eius or. senatorii. ꝭ Magni su. magni æstimatā esse. Itaq̃ eā debebis cōseruare faciēdo quicqd decreuit ipse senatus. ꝭ Quod reliquum est. pro in eo quod reliquū est, præter interpretationē illius se/ natusconsulti. ꝭ Benigne. liberaliter bene.

ASCEN. Cereliæ &c. Cōmendat & Cereliā mulierē sibi necessa/ riamq̃ multa habebat in Asia vbi Seruilius iam tum erat negociatus. Ordo est. Ego cōmendaui tibi pñs.i. coram, in hortis tuis: q̃.i. quantum potui diligentissime: rē .s. litem: noīa.i. debita per nomina debitoꝝ notata, & possessiones Asiaticas.i. quas habet in Asia. ꝭ Et tu recepisti.i. pro misisti liberalissime mihi pro consuetudine tua, & pro ppetuis & maximis officiis tuis in me: hoc est conformiter ad ea te facturum oīa. ꝭ Ego spero te meminisse.i. memoria tenere: id.s. te recepisse: scio.n. sup. te solere.s. meminisse. ꝭ Sed tñ pro/ curatores Cereliæ scripserunt te esse cōm nefaciendum ēt atq̃.i. frequenter & diligēter, pp magnitudinē prouinciæ: q̃ & multitudinē negocioꝝ.s. tuoꝝ in ea. ꝭ Peto igitur vt memineris te recepisse.i. pmisisse mihi cumulate.i. abunde oīa q̃ fides tua pateret. ꝭ Equidē.i. ego certe existimo te hr̄e magnā facultatē. ꝭ Sed hoc est ɔsilii tui.i. ptinet ad ɔsiliū tuum. & iudicii.s. ad iudiciū tuum cōmodandi.i. cōmodi faciendi Cereliæ. ꝭ Ex eo senatuscō.i. virtute illius senatusconsulti: qd' factū est in.i. contra hæredes Caii Venonii: qa qd in vnū latū est pōt in cōsimiles applicari, vnde addit. ꝭ Tu interpreta bere id senatusconsultum pro sapientia tua. ꝭ Scio.n. authoritatem eius ordinis.s. senatorii fuisse semp apud te magni.i. magnæ æstimationis. ꝭ Quod reliquū est.i. quantū ad id, quod restat scribendū: ego velim sup. vt existimes sic qbuscūq̃ rebus feceris benigne, i. fauorabiliter Cereliæ, te facturum esse gratissimum.i. rem gratissimam mihi. Vale.

M.T.C. Q.Philippo Procos. S.D. 73

Gratulor tibi, q̃ ex puincia saluū te ad tuos recepisti incolumi fama, & R.P. Q d' si Ro mæ te vidissem, corā gratias egissem, q̃ tibi L. Egnatius familiarissimus meus abñs. L. Oppius pñs curæ fuisset. Cum Antipatro Derbete mihi non solum hospitiū, verum ēt summa familiari tas intercedit. Ei te vehemēter succensuisse audiui, & moleste tuli. De re nihil possum iudicare, nisi illud mi hi certe persuadeo, te talem virū nihil temere fecisse. A te autem pro vetere nostra necessitudinē ēt atq̃ ēt peto, vt eius filios, qui in tua potestate sunt, mihi potis simum condones nisi quid existimas in ea re violari existimationē tuā. quod ego si arbitrarer, nunq̃ te ro/ garem: mihiq̃ tua fama multo antiquior esset, q̃ illa necessitudo ē. Sed mihi ita psuadeo (pōt fieri, vt fallar) eā rē laudi tibi poti⁹ q̃ vituperatiōi fore. Quid fieri pos sit & qd mea cā facere possis nā, qd velis, non dubito) velim, si tibi graue nō erit, certiorē me facias. Vale.

HVB. Gratulor. Gratulat̃ Ci. Q. phi. q̃ bñ administrata pro uincia incolumi fama & rep. in patriam ad suos se rece pisset: cui gr̄as a se agendas dicit q̃ L. Oppiū p̄sitem, & Egnatium abñtem familiarissimos suos commendatione sua curæ habuisset: deinde quia Philippus iratus fuerat cui dam Antipatro Derbeti hospiti Ci. & familiari, & eius fi/ lios detinuerat & in ptāte sua habebat, petit ab eo: Ci. vt si sine p̄iudicio eius existimatiōis & dignitatis fieri pōt: sibi condonet illos filios: de quo qd acturus sit petit se certiorē fieri. ꝭ Incolumi. integra: qa oēs bñ de te loquunt̃. ꝭ Et resp. s. incolumi. hoc est bñ administrata. ꝭ Succēsuisse. iratū esse. ꝭ De te. de cā pp quā ei succēsuisti. verū iusta an iniusta. ꝭ Te mere. sine cā. ꝭ In tua po. a te detēti. ꝭ Cōdones ex domo di mittas. ꝭ In ea re. cōdonādo eos mihi. ꝭ Violari. lædi. ꝭ Exi stimationē. authoritatē. ꝭ Antiquior. prior: charior. ꝭ Pōt fi. possibile est, sed oratores rarissime dicūt possibile est: sed semper fieri pōt. ꝭ Quid ue. s. facere. ꝭ Nō dub. qa scio te oia velle mea causa: si modo salua fama tua facere possis.

Temere

Possibile

ASCEN. Gratulor &c. Gratulat̃ Publio Philippo q̃ bñ admini strata puincia incolumi fama & rep. ad suos se recepis/ set. ꝭ Deinde eidem gr̄as agendas a se dicit q̃ Lucium Oppium pręsentem, & Egnatium absentem commendatos habuit. ꝭ Tum Antipatri reconciliationem & filiorum eius liberationem ambit honestissimis verbis hoc ordine. ꝭ Ego gratulor tibi: q̃ recepisti te saluum ex prouincia ad tuos & hoc fama.s. tua incolumi.i. integra: & repu. incolumi.i. salua quod si vidissem te Romæ, egissem gratias, q̃ Lucius Egnatius familiarissimus meus fuisset tibi curæ absens.i. cū esset absens, & L. Oppius præsens.i. cum esset præsens. ꝭ Non solum hospitium: verumetiam summa familiaritas intercedit.i. est vinculum necessitudinis mihi. Cum Antipatro Derbete ego audiui te succensuisse.i. iratum fuisse vehementer & tuli sup. id moleste.i. dolenter. ꝭ Ego nihil possum iudicare de re.i. de causis irarū, nisi sup. q̃ psuadeo mihi illud: te talē virū .i. cū sis talis, i. tā iustus & prudēs vir: nihil fecisse temere.i. sine legitima cā. ꝭ Aūt, i. sed: ego peto a te ēt atq̃ ēt p necessi/

tudine nfa vetere, vt cōdones.i.dono emittas & libere abire finas: potissimū mihi.i.pcibus aut amori meo, filios eius q̄ sūt in ptāte tua.i.detinenſ a te captiui. nī.i. existimas.i.iudicas existimationē.i.reputationē seu nomē & famā tuā viq̄ laii qd.i.in aliquo in ea re.i.p eoꝝ cōdonationē & in remissione. ¶ Q d si ego arbitrarer.s.factuꝝ, ego nūq̄ cogarē.s.te id, & tua fuma esset mihi multo antiqor.i.charior: eoq; antiqſſimos amicos chariſſimos hēmus: quā est illa necessitudo.s.cū Antipſo hospite. ¶ Sed pſua.m.ita: pōt fieri: vt fallar, eā rem fore tibi potius laudi.i.ad laudē: q̄ vitupetationi.i. ad vituperationē. ¶ Velim si nō erit tibi graue sup. vt facias me certiorē: qd possit fieri, & quid velis facere cā mea: nā non dubito quin velis.s.multa facere. Vale.

M.T.C. Q. Philippo Procos. S.D.

ETsi nō dubito ꝓ tua in me obseruātia, ꝓq; nfa necessitudi e, qn cōmēdationē meā memoria teneas: tñ ēt atq; ēt eūdē tibi L. Oppiū familiarē meū pſentē, & L. Egnatii familiarissimi mei abſñtis negocia cōmēdo. Tāta mihi cū eo necessitudo ē, familiaritasq;, vt si mea res eēt, ñ magis laborarē. Q uapp gratissimū mihi feceris, si curaris, vt is itelligat me a te tm̄ amari q̄tū ipe existīo. Hoc mihi gratius facer̄ nihil potes. idq; vt facias, te vehemēter rogo.

HVBER. ETsi non. Eidem Philippo cōmendat Cic. eosdem Oppium & Egnatiū, quos antea cōmendauerat, de qbus in præcedenti epistola vidimus. ¶ Is. Egnatius.

ASCEN. ETsi &c. Cōmēdat rursus Oppium & Egnatium Philippo, dicens. ¶ Etsi non dubito pro obseruantia tua in me & pro necessitudine nostra quin teneas memoria cōmendationem meā.s. quam nuper feci, tñ ego cōmēdo tibi ēt atq; etiam eundem L. Oppium familiarem meū pñtem.i.q apud te est, & negocia Lucii Egnatii familiarissimi mei abſñtis q̄ Romæ agentis. ¶ Tanta necessitudo & familiaritas ē mihi cum eo, vt nō laborarē magis, si esset res mea. Quaptopter feceris mihi gratissimū, si curaris pro curaueris: vt is.s. Egnatius intelligat: me amari a te tm̄, quātum ipse existimo. ¶ Nihil potes facere mihi gratius hoc.i. q̄ sit hoc, & rogo te vehementer, vt facias id. Vale.

M.T.C. T. Titio T.F. Legato. S.D.

ETsi nō dubito, qn apđ te mea cōmēdatio prima satis valeat: tñ obsequor hoi familiarissimo C. Auiano Flacco: cuius cā oia tū cupio, tū mehercule ēt debeo. De quo & pñs tecū egi diligēter, cū tu mihi humanissime rñdisti: & scripsi ad te accurate antea; sed putat interesse sua, me ad te q̄sæpissime scribere. Quare veli mihi ignoscas, si illi⁹ volūtati obtēperans, minus videor meminisse cōstantiæ tuæ. A te idē illud peto, vt loco, quo deportet frumentum, & de tpe Auiano cōmodes. quoꝝ vtrūq; p eundem me obtinuit triēniū, dū Pōpeius isti negocio pręfuit. Sūma est, in quo mihi gratissimū facere possis, si curaris, ut Auianus, quādo se a me amari putat, me a te amari sciat. Erit id mihi pergratum. Vale.

HVBER. ETsi non. Epistola imitatione vtilis ad excusationem importunitatis de repetione eiusdem cōmēdationis, quā Ci. se facere Titio dicit, nō diffidētia eius cōstantiæ, qui semel ꝓmiserat, sed vt satisfaciat: & obsequaſ Auiano Flacco ita se postulanti: vt rursus p lřas eū cōmendaret ipsi Titio: quod Ci. facit: & qm̄ erat Titius legatus annonæ pfectus petit ab eo: vt concedat Auiano & locū & tps depertādi frumentū, qd alias p seipsum dicit obtentū, & impetratū, cū Pōp. huic negocio ꝓpositus fuerit. ¶ Obsequor. morem gero. ¶ Interesse sua. sibi vtile esse. ¶ Minus videbor.i. si non videbor recordari: & tenere memoria quod id qđ semel ꝓmiseris cōstanter efficias. qui.n. sæpe petit vł aut immemor esse aut diffidere. ¶ Vtrūq;. & locum & tps. ¶ Isti, negocio.i. cum esset annonæ & rei frumentariæ præfectus.

ASCEN. ETsi &c. Epistola hæc imitatione digna est ad excusandā importunitatē eiusdem cōmēdationis quam se facere Ci. fatet, dicens. ¶ Etsi nō dubito qn prima cōmendatio mea valeat satis apud te: tñ obsequor.i. inseruio & morē gero Caio Auiano Flacco hoi familiarissimo: cuius cā ego tū.i. pariter: cupio oia tum.i. pariter etiā, me hercule. debeo oia.s. quæ possem illi cōmodare. ¶ De quo &.i. simul, egit tecū diligenter pñs.i. cum pñs tibi essem, cū tu rñdisti mihi humanissime: & scripsi antea ad te accurate.i. cum cura & diligentia. ¶ Sed sup. Auianus putat interesse.i. in rē esse ac referre sua, me scribere, q̄ sæpissime ad te. ¶ Quare velim sup. vt ignoscas mihi: si ego obtēperās.i. morē gerens volūtati illius minus.i. non, aut non satis videbor meminisse.i. memor esse cōstantiæ tuæ: q quod semel ꝓmisisti, nō ꝓtermittis. ¶ Ego: item.i. sīr: peto a te illud: vt cōmodes.i. cōmodū facias, & inseruias Auiano, de loco & de tpe quo deportet.i. trāsportet frumētū.s. qd emere ac vēdere vult. Quoꝝ vtrūq;.i. & locū & tps deportādi frumēti ipse obtinuit triēniū.i. p spatium triū annoꝝ, p eūdē me.i. p cōmēdationē meā, dū Pōpeius pfuit isti negocio.i. rei frumētariæ sūma.s. votoꝝ aut principalis petitio mea est supp. eius in quo possis facere mihi gratissimū si curaris p curaueris, vt Auianus qñ.i. qñqdē putat se amari a me: sciat me amari a te. Id erit mihi pgratū. Vale.

M.T.C. Quatuor Viris, Et Decurio. S.D.

TAntę mihi cū Q. Hippio cāę necessitudis sſt, vt nihil possit eē cōiūcti⁹, q̄ nos īter nos sumus. Q đ nisi ita eēt, uterer mea cōsuetudie, vt vobis nul'a i re molest⁹ eēm. &.n. vos mihi optimi testes estis, q̄q̄ mihi pſuasū eēt, nihil eē, qđ a vobis īpetrar̄ ñ possē, nūq̄ me tñ gravē vobis eē voluisse. Vehemēter igit̄ vos ēt atq; ēt rogo, vt honoris mei cā liberalissime C. Valgiū Hippianū tractetis, rēq; cū eo cōficiatis, vt quā posſiōnē hēt i agro Fregellāo a vobis emptā, eā liberā, & īmunē hr̄e possit. Id si a vobis īpetraro, sūmo me bñficio vr̄o affectū arbitrabor. Va.

HVBER. TAntæ. Quatuor viri & decuriones magistratus erant ita a numero dicti: iis commendat Cice. Valigenium Hippianum: vt possessionem quā ab eis in agro Fregellano emerat, liberā & īmunē eum hr̄e permittant. ꝑerant.n. in vendendis agris publicis. ¶ Molestus essem, afferrē tædium. ¶ Fregellano. Fregella vrbs Campaniæ.

Fregella

ASCEN. TAntæ &c. Quatuor viris & decurionibus qui magistratus a numero dicti sunt, commendat Valgiū Hippianum: dicens. ¶ Tantæ causæ necessitudinis sunt mihi cum Quinto Hippio, qui vt coniectura consequi possem: aut pater: aut frater, aut summe alioqui necessarius fuit eius quē cōmēdat: afr.n. frustra illi⁹ necessitudinis meminerit vt mihi possit eē cōiūctius q̄ nos sumus iter nos. Credā tñ legēdū nō q̄ nos iter nos sumus sed q̄ sum⁹ iter nos, idq; Valla astipulatē qđ nisi eēt ita, vterer cōsuetudine mea: vt nulla.i. nō vlla nō essem molestus vobis in vlla re. ¶ Eteni.i. nā certe vos estis mihi optimi testes q̄q̄ pſuasum eēt mihi: nihil esse qđ nō possem ipetrare a vobis: tñ me vnq̄ voluisse esse grauē.i. molestū vobis. Igit̄ qa cogor ꝑgo rogo vehementer vos ēt atq; ēt: vt cā honoris mei, qa turpe est ꝓcantē nō exorare: tractetis liberalissime Caiū Valgiū: sunt qui Valigeniū scribant: Hippianū ergo de domo Hippioꝝ, & cōficiatis.i. finiatis cū eo rem.s. cōtrouersiā, vt possit hr̄e eā possessionem liberā & īmunem.i. nulli oneri obnoxiā, quā habet in agro Fregellano.i. iuxta Fregellas vrbem Campaniæ: emptā a vobis. ¶ Si ego impetrato pro impetrauero a vobis id ego arbitrabor me affectum.s. a vobis summo beneficio. Valete.

¶ Cum his

Vm his scripsit Ci. se pter cõsuetudinẽ suã iuisse in senatũ frequẽtius: ne deesset honori Sulpi. q̃ tũ ex sequẽtibus cõicimus, pcerat Dalmatiæ. Itaq; cũ rẽ bene egisset, dicit Ci. se libẽter affuisse in senatu, & ei supplicationẽ decreuisse. Deinde cõmendat ei. M. Bollanũ veterem amicũ suum: qui multũ in eius puincia versabat, aut certe aliquẽ lo cũ apud eũ hẽbat. Postremo rogat eũ, vt det operã. Dionysiũ seruũ: qui aufugerat, ad se remitti. ¶ Ventitarem: frequẽter venirem. ¶ Supplicationẽ: pp res a te in puincia bene gestas. ¶ Iure suo. i. licenter & sine vllo respectu. ¶ In hac re: quam mõ dicã. ¶ Dionysius. exponit in quo velit eũ elaborare. ¶ Bibliothecã. i. libros: licet ppriẽ significet locũ vbi reponunt libri. ¶ Multoꝝ nũ. i. q̃ numuũ era magna ipẽsa. ¶ Tractauit: curæ habuit, & i ptãte sua: vñ supra li. v. ad Vati. appellatur eũ Anagnostẽ. i. lectorem. ¶ Surripuisset, furatus esset. ¶ Latuꝝ: i pune. i. nõ fore sine punitiõe. ¶ Naronæ, q̃ est ciuitas Dalmatiæ: i vt in epla Vatinii in fine cognoscitur li. v. ¶ Manumissum: liberatũ. ¶ Res ip. pat. i. non magni ptii est ipse suus & qd asportauit. ¶ Sed do. ma. qd ita fuerim ab eo delusus, & deceptus. Per te opã & cura tua.

Narona

M. T. C. P. Sulpitio Imp. S. D. 77.

Cum his tpibus nõ sane i senatũ vẽtitarẽ, tũ vt tuas lr̃as legi, nõ existimaui me saluo iure nr̃æ veteris amicitiæ, multorũq; inter nos officioꝝ facere posse, vt honori tuo deessem. Ita q; adfui, supplicationemq; tibi lubenter decreui: nec reliquo tpe vllo aut rei, aut existimationi, aut dignitati tuæ deero. Atq; vt hoc tui necessarii sciant: hoc me aio erga te esse, velim facias eos p lr̃as certiores, vt si qd tibi opus sit, ne dubitẽt mihi iure suo denũtiare. M. Bollanũ viꝝ bonũ, & forte, & oĩbus rebus ornatũ, meũq; veterem amicũ tibi magnope cõmendo. Pergratum mihi feceris, si curaris, vt is intelligat hanc cõmendationẽ sibi magno adiumẽto fuisse. tẽq; viꝝ optimũ, gratissimũq; cognosces. Promitto tibi, te ex eius amicitia magnã voluptatẽ eẽ capturũ. Præterea a te peto maiorẽ i modũ p nr̃a amicitia, & p tuo ppetuo me studio, vt i hac re ẽt elabores. Dionysius seruus meus q meã bibliothecã multoꝝ numoꝝ tractauit, cũ multos libros surripuisset, nec se ipũe latuꝝ putaret, aufugit. Is est i puĩcia tua. Eũ & M. Bollãus familiaris meus, & multi alii Naronæ viderũt: sed cũ se a me manumissum eẽ dice ret, crediderũt. Hũc tu si mihi restituẽdum curaris, nõ possum dicere q̃ mihi gratum futurũ sit. Res ipsa pua, sed aĩ mei dolor magnus est. Vbi sit, & qd fieri possit, Bollãus te docebit. Ego, si hoĩem per te recuparo, sum mo me a te bñficio affectum arbitrabor. Vale.

Cum his &c. Scribit ne deesset honori ipsius Sulpitii: libenter affuisse in senatu, & ei supplicationẽ decreuisse. Deide cõmẽdat ei. M. Bollanũ veterẽ amicũ suũ: dicens. Cũ nõ sane. i. multũ ventitarẽ. i. freq̃nter irẽ aut venirẽ in senatũ: tũ: vt. i. postq̃ legi lr̃as tuas. s. petẽtes supplicationẽ p re bene gesta nõ existimaui me posse deesse, honori tuo. i. rei. in q̃ agat de honore tuo saluo iure veteris amicitiæ nr̃æ, & multoꝝ officioꝝ inter nos. i. mutuo exhibitoꝝ. Itaq; ego affui. i. pñs fui & decreui. s. cũ aliis. ¶ Libenter tibi supplicationẽ. i. vt dicũt togationẽ gñalẽ. ¶ Nec deero vllo tpe reliquo. i. deinceps: aut rei, aut existimatiõi. i. famæ & reputatiõi: aut dignitati tuæ, atq; vt necessarii tui sciãt me esse hoc. i. hmõi aio erga te: velẽ sup. vt facias eos certiores p lr̃as: vt si qd sit opus tibi ne dubitent. i. vereant, denũciare. i. indicare mihi suo iure. i. audacter qui sup. iure qd de nõcient. Ego cõmendo tibi magnope, M. Bollanũ viꝝ bonũ & fortem, & ornatũ oĩbus rebus. i. ornamentis debitis, & veterem amicũ meũ. Tu feceris mihi pgratũ. i. rem valde gratã: si curaris. i. curaueris: vt is intelligat: hanc cõmendationem fuisse sibi magno adiumento. Et cognosces ipm sup. esse viꝝ optimũ & gratissimũ. ¶ Ego promitto tibi te esse capturũ magnam voluptatem ex amicitia eius. s. Bollani. Præterea ego peto a te in modũ maiorem. i. non vulgarem, pro amicitia nr̃a perpetuo studio. i. fauore tuo in me: vt ẽt elabores. i. cutaris efficere qd peto in hac te. Dionysius seruus meus q tractauit bibliothecã. i. vt dñe liberatiã meã multoꝝ numoꝝ. i. n unis multis emptã constatem: erat. n. vt v. li. ad vatiniũ dctũ est anagnostes. i. lector: cũ subripuisset. i. clã abstulisset multos libros, nec putaret se latuꝝ impune, aufugit. Is est in puincia tua. M. Bollanus familiaris. i. meus, & multi alii viderunt eũ Naronæ. i. in ea vrbe Dalmatiæ. ¶ Sed cũ diceret se manumissum a me, crediderũt sup. ei. ¶ Si curaris hunc restituendũ mihi, non possum dicere q̃ gratum sit futuꝝ mihi. res ipsa est pua, sed dolor animi mei est magnus. Bollanus docebit te vbi sit & quid possit fieri. s. pro eo comprehendendo. Ego si recupauero hoĩem per te: arbitrabor me adfectum beneficio. Vale.

M. T. C. Allieno Procos. S. D. 78.

Democritus Sicyõius nõ solũ hospes meus ẽ, sed ẽt, qd nõ multis cõtigit, Græcis pfertim, valde familiaris. Est. n. i eo sũma pbitas, sũma virtus, sũma in hospites liberalitas, & obseruãtia meq; p cæteris & colit, & obseruat, & diligit. Eũ tu ñ mõ suo rũ ciuiũ, veꝝ ẽt pene Achaiæ pricipẽ cognosces. Huic ego tm̃mõ aditũ ad tuã cognitionẽ patefacio, & īnuo cognitũ, p te ipm, q tua nã ẽ, dignũ tua amicitia, atq; hospitio iudicabis. Peto igit a te, vt his lr̃is lectis recipias eũ i tuã fidẽ. Polliceaꝛ oĩa te factuꝝ mea cã. De rliquo si, id qd cõfido, fore dignũ eũ tua amicitia, hospitioq; cognoueris, peto, vt eũ cõplectare, diligas, in tuis habeas. Erit id mihi maiorẽ in modũ gratũ. Vale.

Democritus. Allienũ pconsulẽ Græciæ rogat vt recipiat in amicitia suã Democritũ Sicyoniũ. Deinde si videbit dignus amicitia sua: eũ cõseruet & diligat. Laudat aũt Ci. eius liberalitatem & obseruantiã in hospites oẽs, sed pcipue in se, quem dicit esse primarium totius Achaiæ, & fore dignũ quem Allienus & hospitio & amicitia dignum iudicet. ¶ Principem: primarium ex primis. ¶ Patefacio, aperio. paro. ¶ Innuo: significo: & quasi quodã nutu demonstro. ¶ Complectare, suscipias.

Innuo

Democritus &c. Allienũ pconsulẽ Græciæ rogat vt recipiat i amicitiã suã democritũ Sicyoniũ: deide vt si dignus videaꝛ, rogat eũ cõseruet & diligat dicens. Democritus Sicyonius est non solũ hospes meus, sed ẽt valde familiaris sup. mihi: quod. s. esse mihi familiarem cõtin git nõ multis præsertim Græcis. ¶ Enim. i. qa summa pro bitas, summa virtus, summa liberalitas in hospites & obseruantia sup. summa est in eo, & colit & obseruat & diligit Auxelis est: me p cæteris. i. ante alios: hoc est plus q̃ cæteros hospites suos. ¶ Tu cognosces eũ principem. i. primariũ: non solũ ciuium suoꝝ. s. Sicyonioꝝ. verũetiam pene. i. quasi totius Achaiæ. ergo Sicyon in Achaia est Ego patefacio huic tantũmõ aditum ad cognitionem tuam: & innuo. i. significo: cognitũ. i. p te ipm. i. vbi cognosces eum: q. i. sm qd natura tua est tu iudicabis dignũ tua amicitia atq; hospitio. Peto igit a te vt his lr̃is lectis: recipias eũ in fidem tuã, sup. & vt: pollicearis te factuꝝ oĩa. s. licita & honesta: causa mea. De reliquo peto si cognoueris: id quod confido fore. i. futuꝝ eum dignum tua amicitia & hospitio: vt complectare eũ, & sup. diligas & habeas in tuis, i. in numero tuoꝝ. Id erit mihi gratum in maiorem modum. Vale.

HVBER. ET te. Ca. Auianus Flaccū quē supra Titio cōmēdauit Ci. cōmēdat ēt nūc Allieno pcōsuli Greciç cōmēdat ēt eius filios & M. Auianū eius fratrem, q cū Ci. erat, M.s. Auianus eius fr. ¶ Illius pritis.s. Auiani. ¶ Vtriusq; Ci. & Marci.

ASCEN. ET te &c. Auianū Flaccū, quē supra Titio cōmēdauit Ci. cōmēdat nūc Allieno pcōsuli Greciæ: cōmēdans ēt eiusdē liberos & fratrē. M. Auianū: vñ hic liber fere cōmēdatitius est, sed tāta varietate, vt torrētē Ciceronianç facūdiç nemo satis mireť. Ordo ē. Et. i. simul aut pariter seu pariformiter: ego arbitror te scire q̄ti fecerim. i. existimauerim seu p Caiū Auianū Flaccū, & ego. i. pariter audierā ex ipso. s. Auiano, hoīe optimo & gratissimo: q̄. i. q̄tū liberalr eēt tractatus a te. Ego cōmēdo tibi filios eius: dignissimos tali. i. tā optimo pře, & necessarios meos, quos diligo vnice. i. singulatitet, hoc ē maxie: q̄a quos vnicos hēamus, maximope diligimus: cōmēdo inq̄ sic, vt nullos. i. nō vllos, nō possim cōmēdare vllos maiore studio. i. affectu: fauore. & cōatu. Caius Auianus est in Cilicia: Marcus. s. Auianus frater eius est nobiscū: rogo te vt ornes dignitatem illius. s. Caii præsentis. s. tibi, vnde duci legendum in Cilicia non Sicilia: & defendas rem vtriusq;, tu nihil potes facere mihi gratius hoc. i. q̄ hoc in ista. s. tua prouincia & rogo te vehementer etiā atq; etiam. i. iterum atq; iterum, vt facias id.

M.T.C. Allieno Procos. S.P.D. 19

ET te scire arbitror, q̄ti fecerim C. Auianum Flaccum: & ego ex ipso audieram optimo, & gratissimo homine, q̄ a te liberaliter eēt tractatus. Eius filios dignissimos illo patre, meosq; necessarios, quos ego unice diligo, commēdo tibi sic, ut maiore studio nullos commendare possim. C. Auianus in Sicilia est, Marcus est nobiscū. Vt illius dignitatem p̄sentis ornes, rem vtriusq; defendas, te rogo. Hoc mihi gratius in ista puincia facere nihil potes. idq; vt facias, te vehemēter ēt atq; ēt rogo. Vale.

M.T.C. EPISTOLARVM FAMILIARIVM

LIBER QVARTVSDECIMVS.

M.T.C. Terētiç, Et Tulliolç, Et Cicerōi Suis S.P.D. j

ET literis multorum & sermone omniū perfertur ad me, incredibilem tuam virtutem & fortitudinem esse teq; nec animi nec corporis laboribus defatigari. Me miserum, te ista virtute, fide, probitate, hmanitate in tantas erumnas pp me incidisse: Tulliolamq; nostram, ex quo patre tantas voluptates capiebat, ex eo tantos percipere luctus! Nam quid ego de Cicerone dicam qui cum primum sapere cœpit, acerbissimos dolores, miseriasq; percepit. Quæ si, vt tu scribis, fato facta putarem, ferrem paulo facilius: sed omnia sunt mea culpa commissa, qui ab iis me amari putabam, qui inuidebant: eos nō sequebar q petebant. Quod si nostris consiliis vsi essemus, neq; apud nos tantum valuisset sermo aut stultoȝ amicoȝ, aut improboȝ, beatissimi viueremus.

HVBER. EX litis, prolixitas q̄ vsus sum in primis libris interp̄tādis merito me breuiorē in sequētibus facere debuit. Nā q̄ pluribus ep̄lis a me exposita sunt ea vbiq; repetere nō mō inutilis, veȝ ēt ingrati laboris, & magnæ molestiæ lectori fore existimaui. Itaq; si q̄spiā q̄buīdā ep̄lis aliq̄d desyderandū putabit, eū oratū velim ne prius laborē meū accuset q̄ totū opus legerit. Inueniet. n. vel vlla vel certe admodū pauca interp̄tatione digna a me p̄termissa esse, & aliunde sumet, qd̄ aliū locū trāslierat: sed iā ad istituta pgam. vt aliq̄n ɔsumato opi deo iuuāte finē imponā huius igr̄. xiiii. voluminis ep̄læ vno fere sunt argumento ad Teren. a. Ci. scriptæ, quo tpe erat in exilio, sed in hac prīa dolet Cic. & ingemiscit, q̄ culpa sua Teren. in tantas miserias cōiecta sit & simul liberi sui. Ondit deinde in q̄bus spē reditus sui hře possit, postea vbi sit, & qd agat, postremo p̄termissis aliis piculis q̄ ex ep̄la cognoscunt, q̄a Teren. scripserat se venditurum villam, vt hēret pecuniā: vt per eā possit sibi aliquorum fauorem cōciliare. Ci. eā obsecrat, ne id faciat: ne Ci. filius postea paup relinquať. ¶ Virtutē. constantiam. ¶ Fortitudinem magnitudinē ai in aduersis tolerādis. ¶ Laboribus ai vt dolore solicitudine & cogitatione puidendi rebus nřis. ¶ Me mi. ingemiscit Cic. se esse cām miseriaȝ vxoris suæ. sic Oui. ad vxorem. Tristis es, indignor qd̄ sim tibi cā doloris. ¶ Istu tali. ¶ Sapere: intelligere vti ratione &, vulgarius dicam, discretionem hře. ¶ Fato deoȝ voluntate, & lege immutabili. Quippe, qui optabant me secum esse.

Fatum

ASCEN. EX litis &c. Huius decimi q̄rti libri ep̄læ vno fere sunt argumento ad Terentiam vxorem Ciceronis missæ, quo tpe erat in exilio. Sed in hac prima dolet & ingemiscit, q̄ sua culpa Terentia in tantas miserias cum liberis suis cōiecta sit. Ondit deinde in q̄bus spem redditus hēat: ac demum obsecrat ne villam vendat. Ordo est Perfertur ad me ex litis multoȝ. s. q ad me scribūt, & ex sermone oium. s. qui de te loquunť: virtutē & pro. i. fortitudinem tuam esse incredibilem. i. tam magnam vt nemo credere possit: id aūt scribit Cicero, vt talis esse velit. interdum. n. dū immerito laudamur, erubescimus nos tales non esse, q̄les p̄dicamur. ¶ Erat aūt re vera mulier paȝ pudica, & rei familiaris dissipatrix: quam repudiatā Sallustius factus Ci. inimicus duxit: vt secreta eius rimareť ex ea. Et fertur ad me. te nec laboribus animi, vt curis solicitudinibus: nec laboribus defatigari. i. ad extremum vltra quod nil possis fatigari. Me miserum minor est excandescentia, & minus pathos inducitue q̄ si dixerit O me miseȝ, te. s. p̄ditam ista virtute, fide, pbitate, humanitate incidisse in tantas erūnas. i. calamitates, & miserias pp me, & Tulliolam blandiendi gr̄a vtitur diminutiuo: nr̄am. s. cōem filiam percipere tantos luctus ex eo pře: ex quo pře capiebat tātas voluptates. Quia Ci. eam vsq; ad notam adamasse dicitur, casto tamen vt boni interpretantur amore. Nam quid dicam ego, de Ci. scilicet cōi filio, qui cum cepit primum sapere. i. aliquid intelligere percepit. s. in patre, acerbissimos dolores & miserias Quia eꝛgo minor natu erat q̄ Tullia: eum postremum in salutatione ponit, & nunc cōmemorat. Quæ. s. mala aut aduersa: si. i. ego.

putarem

putarē ita vt tu scribis facta esse fato.i.ex ꝯstituto volūtatis & fati.s.dicti deoꝝ:ego ferrem paulo.i.modico facilius:im/mo siq̄ fato fieri sciremus,modestissime ferenda essent.sed nouit Cic.se hoiem:nec posse tātā suoꝝ calamitatē aequo aio ferre:sed oia sunt cōmissa mea culpa.i.errore non tñ peccato q:Nota relationē fieri ad primitiuū,cū tñ poni nō possit.s. ego cū dictū sit mea,putabā me amari ab iis q inuidebāt:& nō seq̄bar eos q petebāt.i.expetebāt amicitiā & amorē meum: qd si vsi fuissemus ꝯsiliis nr̄is.i.si fecissem⁹,qd iudicabamus faciēdū,neq̄ sermo.i.oro aut amicoꝝ stultoꝝ si nesciuerūt se perperā consulere,aut improboꝝ si sciuerūt,valuisset tm̄.s.quātū valuit apud nos,nos viueremus beatissimi.

Nūc qm̄ spare nos amici iubēt,dabo opam,ne mea va letudo tuo labori desit.Res quanta sit,intelligo,quan toq̄ fuerit facilius manere domi,q̄ redire. Sed tñ si oēs trib.pl.hēmus,si Lētulū tā studiosū,q̄ vr̄,si vero ēt Pōpeiū,& Caesarē:non est desperandū.De familia, qūo placuisse amicis scribis,faciemus.De loco nūc q̄dē iam abiit pestilētia:sed quādiu fuit,me non attigit. Plācius hō officiosissimus me cupit esse secū,& adhuc retinet.Ego volebam loco magis deserto eē in Epiro, quo neq̄ Hyspo veniret,nec milites:sed adhuc Plan cius me retinet:sperat posse fieri,vt mecū in Italiā de cedat.quē ego diē si videro,& si in vestrū cōplexū ve nero,ac si & vos,& meipm̄ recuparo: satis magnum mihi fructū videbor pcepisse & vestrę pietatis,& meę. Pisonis humanitas,virtus,amor in oēs nos tātus est, vt nihil supra possit esse.Vtinā ea res ei voluptati sit: gloriae qdē video fore.De Q.fr̄e nihil ego te accusa/ ui:sed vos,cū praesertim tā pauci sitis,volui eē quācō iūctissimos.Quibus me voluisti agere gr̄as,egi,& me a te certiorē fcm̄ eē scripsi. Qd̄ ad me mea Terentia scribis,te vicū vēdituram:qd obsecro(me miserū)qd fu turū est:& si nos premet eadē fortuna,qd puero mise ro fiet?Nō queo reliqua scribere(tanta vis lachryma rū est)ne te in eundē fletū adducā,Tm̄ scribo:si erunt in officio amici,pecunia nō deerit:si nō erunt,tu effi cere tua pecunia nō poteris.Per fortunas miseras no stras vide,ne puerū perditum perdamus.cui si aliqd erit,ne egeat,mediocri virtute opus ē,& mediocri for tuna,ut caetera consequatur.Fac valeas,& ad me ta/ bellarios mittas,vt sciam qd agat,& vos quid agatis. Mihi oīno iam breuis expectatio est,Tulliolae,& Cice roni salutē dic.Valete D.ante diē.VI.Cal.Decem. Dyrrhachii.Dyrrhachiū veni,qd & libera ciuitas est, & in me officiosa,& pxima Italiae.Sed si offendet me loci celebritas,alio me conferam,& ad te scribam.

HVBER.

¶ Sperat:reditū in pr̄iam.¶ Res.reditus meus.¶ Lētulum. de quo in prima ep̄la q cōsul,vt.i.lib.diximus,tulit legē de reuocādo Cice.¶ De fa.s.seruoꝝ liberāda,vt infra ep̄la.iiii. videbimus.Familię āe appellōne & Vlpiano iurisconsulto: & Festo Pōp.teste nō solu liberi hoies,sed ēt serui ꝯtinent. ¶ De lo.vbi sum.¶ Nō attigit,nō lęsit non nocuit.¶ Quē di.s. aduentus mei in Italiā.¶ Vestrae:tuae & filioꝝ in me.¶ Piso nis:gn̄i nr̄i.¶ Ea res:cura & diligētia,q̄ p impetrādo reditu meo vtit.¶ De Q.fr̄e,q̄tū cōiicim⁹,Ter.scripserat se nō mul tū vti ꝯsilio Q.fr̄is Ci.q̄re cū Ci.ad eā scripsisset eā male fa/ cere:hortatusq̄ eēt,vt eius ꝯsilio vteret,q̄sta est:q Ci.eā ac cusasset.Ci.vero rescribēs dicit se nō eā accusasse,sed noluis se:vt cū fr̄e suo dissideret:p̄sertim cū valde paucos hēret:q p salute sua agerēt.¶ Vicū:villā.¶ Obsecro te,rogātis est.¶ Ea dē for.mala & sp aduersa,quali nūc pmor.Vir.Nūc eadē for tuna viros tot casibus actos insequit.¶ Puero:filio nr̄o Ci. ¶ Tāta u.tāta copia.¶ Si e.in offi.i.si voluerint esse q̄les de/ bent.¶ Si nō erūt.s.in offō.¶ Nō po.s.aliqd efficere.¶ Per for tunas.adiurat Ci.Terē.ne hoc dānū filio suo inferat aliena do vicū illū ¶ Per for.s.obtestor.¶ Perditū:pdamus:ne ex i/ felicissimo infeliciorē faciamus:plus aūt significat perditū, perdamus q̄ si dixit pdamus,est.n.q̄si exaggeratio q̄dam vt. Oui.in heroidibus.Perdita ne pdā timeo:tale ēt illud Vir. Nō capti potuere capi.¶ Si ali.s.bonoꝝ aut diuitiaꝝ.¶ Me diocri vir.cū nihil hn̄tibus:ēt maxima virtus vix possit esse adiumēto.Iuue.Haud facile emergūt quoꝝ virtutibus ob/ stat Res angusta domi.¶ Caetera,dignitates & honores in vrbe.Et ita i'gñat Ci.plus valere mediocrē virtutē cum di uitiis,q̄ maximā virtutē cū pauptate.¶ Quid agat.in vrbe p amicos meos.¶ Et vos:vtu filii.¶ Dyrrhachii:qd est oppi/ dum Macedoniae:vt scrib.Pto.qd ēt Epidanū dictum est.

Familia

Dyrrha/chium Epidanū

ASCEN.

¶ NVNC qm̄.s.qm̄ amici iubēt nos sperare.i.hre spē de re/ ditu in p̄riam:dabo operā ne valitudo p valetudo:aut vale tudo a valēdo ducto vocabulo,est.n.secūda lōga mea desit .i.nō rn̄deat labori tuo.¶ Ego intelligo quāta.i.quātae dif/ ficultatis res sit:& quāto facilius fuerit manere domi q̄ redi re.s.domū.¶ Sed tñ si hēmus oēs tri.ple.sup.studiosos & fa uentes:si hēmus.L.s.ꝯsule,ad quē primū lib.ep̄lae tā studio/ sum.s.nostri:q̄.i.quātū vr̄.i.studiosus eē,si vero hēmus etiā Pōpeiū & Caes.sup.studiosos nō est desperādū.s.de reditu. Nos faciemus de familia qūo scribis placuisse amicis.¶ De lo co.s.quē dicis fugiēdū:pestilētia q̄dē abiit nūc:sed nō atti/ git me quādiu fuit.Plācus hō officiosissimus cupit me eē secū,& retinet adhuc.Ego volebā esse in Epiro loco magis de/ serto.s.a frequentia notoꝝ:quo neq̄ ipse.s.praecipuus hostis noster alii legunt hispo veniret,nec milites supp.venirent. ¶ Sed Plancus:vt opinor senior retinet me adhuc,& sperat posse fieri,vt decedat mecū in Italiā.Quē diē si ego video:& si venero in cōplexū vestrum:ac si recuperauero & vos & meipsum:ego videor pcepisse satis magnū fructū pietatis.i.pii amoris & vrae.i.tuae liberoꝝ in me,& meę.s.in vos Humanitas,virtus,amor Pisonis.s.gn̄i nr̄i Crassipedis:est tātus in nos oēs,vt nihil possit eē supra.Vtinā ea res sit ei voluptati video:qdē fore glię.i.futura ad gl̄iā eius.Ego nihil accusa/ ui te.s.in aliis literis:de Q.fratre.i.q nō adhibuistis eum ꝯsiliis vestris:sed volui vos p̄sertim cū essetis tā pauci:esse quā/ coniūctissimos.i.viuere maxie vnanimes.Ego egi gr̄as sup.iis,qb⁹ voluisti me agere.s.gr̄as:& scripsi me eē fcm̄ certiorē a te.s.de eoꝝ in nos fauore aut meritis,Qd o mea Terētia:scribis ad me te vēditura vicū.i.villā totā quā hēmus in agro. Quid obsecro te qd futurū est me.i.o me miserū.¶ Etsi eadē fortuna pmet nos qd fiet puero misero.i.Cic.Nō queo.Nimis amāter oia scribit,ita vt ēt mollioris ai notat⁹ sit,reliq̄ scribere,tāta vis.i.tā vehemēs copia lachrymaꝝ ē ne adducā te in eādē fletū.¶ Tm̄.i.dūtaxat scribo sup.id si amici erūt i offō.i.faciēt qd debēt:pecunia nō deerit.s.nobis ad reditū cōparā dū,p quo simulabat Terētia se velle vēdere villā si sup.amici:nō erūt sup.in offō:tu nō poteris efficere.s.vt sint in offō: aut q p̄dis,pecunia tua.i.p pecuniā tuā.Vide.i.p̄spice,sup.rogata aut obsecrata p fortunas miseras ne pdamus pueꝝ pditū.i.destitutū auxilio p̄ocinio.¶ Cui.s.puero,si aliqd.s.rei erit:ne egeat,op⁹ ē mediocri virtute & mediocri fortūa: vt ꝯsequat cętera,q.s.ad gl̄iā & dignitatē ptinēt.Fac sup.vt valeas & mittas tabellarios.i.nūcios scripta in tabellis pfe rētes:vt sciā.¶ Quid agat.s.Romę de me,& qd vos agatis.Oino breuis expectatio.s.lraꝝ tuaꝝ est mihi iā.Dic Tullio/ lę.s.filię Lepidissimę,& Ci.filio salutē.Datū Dyrrhachii.i.i eo oppido Macedōię qd ēt Epidanū dicm̄ volūt,ad.vi.Cal. Dec.¶ Ego veni.i.applicui me Dyrrhachiū,q &.i.sil ē ciuitas libera,& ita nō obnoxia Ro.imperio,& officiosa in me.& pxima Italiae,sed si celeritas.i.celebris frequētia loci offendet me.i.nō placebit mihi.Ex hoc vr̄ Cicero aut fugisse aut p scriptus esse,non habere locū exilii,in quo tutus sit:ego cōferam me alio.i.ad alium locum:& scribam ad te, - Vale.

HVBER. NOli. Excusat se Ci. de breuitate lraꝝ: cũ ad oẽs alios: tũ vero ad vxorẽ suã: ad quã dicit se nõ posse scribere sine multis lachrymis. Deide dicit se dolere ꝙ intellexerit eã a qbusdã vexatã esse, cũ id fiat culpa ipsius Ci. Postremo dissuadet ei sumptũ in ędificãdo, hortatur ꝙ eã, vt cæteris oibus omissis valetudinẽ diligẽter curet. ¶ Cui. s. scribẽdi plura. ¶ Rescribi. s. plura vel lõgiores epl̃as. ¶ Pręstare: efficere. ¶ Id: vt essetis beatissimę. ¶ Cohortatus: vt nõ desistat ab inceptis. ¶ Eiusmodi talẽ. s. ¶ Vt me. m. i. vt velis esse misera, vt subleues miserias meas. ¶ Officiosus: q in me beneuolentiã ostẽ pstat. ¶ Ad Vestæ: subaudit̃ tẽplũ sic. n. ponebãt antiq. ¶ Ad Vestæ: ad Veneris subaudiebat̃ tẽplũ: Teren. in Adelphis: Vbi ad Dianę veneris. Hora. in sermo. Ventũ erat ad Vestę media iam pte diei. ¶ Ad ta. va. nõ erat puerbiũ: vt qdã exponunt: sicut nũc dicimus a pyro ad ficũ. Sed tabula p lege ponit̃: vñ & tabularia dicebant̃ authore Seruio, loca vbi tabulæ figebant̃, & interdũ actus publici. Maro in geor. Insanũq; foꝝ & ppl̃i tabularia vidit. ¶ Erat igit̃ tabula valeria lex a Valerio lata de bonis pscriptoꝝ vẽdendis: vt oñdit Ci. i orõne: p Sexto Roscio. Ad hãc igit̃ tabulã deducta erat Terẽtia: qa ea lege bona Ci, tanq̃ p scripti cogebant̃ vendi. ¶ Hem. dolentis & ingemiscentis. ¶ Vexari: distrahi male tractari: nã vexor verbũ est teste Asconio ingẽtis calamitatis: de quo alibi diximus: qd Seruius & Gellius sentiãt. ¶ Proicies: abiicies: alienabis. ¶ Reliquias tu. id est quod tibi reliquũ est. Legendum est autem etiam ne reliquias tuas misera proiicies? ¶ Versaris. es appares. ¶ Thessalonicæ: quæ ciuitas est Macedoniæ.

Tabula — *Tabularia* — *Vxor* — *Thessalonica.*

ASCEN. NOli &c. Excusat se de breuitate lraꝝ cũ ad oẽs alios, tũ vero ad vxorẽ suã: ad quã dicit se nõ posse scriber̃ sine multis lachrymis: deide dicit se dolere, ꝙ intellexit eã a qbusdã vexatã eẽ, cũ id fiat culpa sua posttemo suadet ne sumptũ in ędificãdo faciat, monetꝙ vt valetudinẽ curet. Ordo est. Noli putare me scribere ad queq̃ epl̃as longiores. s. q̃ ad te: aut lõgiores. i. aliquãtulũ longas: nisi qs scripsit ad me plura. i. valde multa: cui puto oportere rescribi. s. a me. Nec. n. hẽo qd̃ scribã nec facio hoc tpe qcq̃ difficilius. i. iuitius. s. q̃ scribere. ¶ Vero. s. sed nõ queo scribere ad te & ad Tulliolã nr̃am. s. filiam Lepidulam: sine plurimis lachrymis. ¶ Ego. n. video vos esse miser literas: q̃s ego voiui semp esse beatissimas, & debui pstare. i. efficere id. s. vt beatissimæ essetis & pstitissem nisi fuissemus tã timidi. ¶ Ego amo plurimũ Pisonẽ nr̃m. s. geneꝝ: merito eius. Ego cohortatus sum eũ p lr̃as: vt potui, & egi gr̃as, vt debui. ¶ Ego intelligo te hr̃e spẽ. s. reductiõis meę: in nouis tri. ple. i. pximẽ creãdis id. s. spei erit firmũ. si volũtas Põpeii erit. s. adherit, sed tñ timeo Crassum illi. n. tres. Põpeius Crassus & Cę. tũc pricipes erãt i senatu. ¶ Ego video oia fieri qdẽ. i. certe a te: vt de aliis taceã aut dubitẽ: fortissime & amãtissime: nec miror: sed mœreo. i. doleo casum eiusmodi vt meę miserię subleuẽt̃. i. minuant̃: tãtis miseriis tuis. Nã P. Valerius hõ officiosissimus scripsit ad me: id qd̃ legi cũ maxio fletu, queãdmodũ ducta eẽs a Vestę. s. tẽplo aut ęde. ad tabulã Valeriã. i. eã, in q̃ scripta erat lex valeria de vẽdendis bonis pscriptoꝝ ac pfugoꝝ, vt ea lecta ad vẽditionẽ bonoꝝ cõpellaris. Hẽ flẽtis vox, O Terẽtia mea lux mea, dsyderiũ meũ: vnde. i. a q̃ oẽs solebãt petere opẽ. i. auxiliũ: qa pcõiuges sępe ad viros aditus patefecit te vexari sic. i. dignũ ne est aut ferendum, aut diis placitũ. ¶ Est. n. figuratũ & elegans Pathos: vt in illo Pacuuiano, quod in Cæ. cõmiserationẽ recitatũ est. Mẽ seruasse vt essent q me perderent, & sup. te iacere sic in lachrymis & sordibus? & id fieri mea culpa: non quidem peccati, sed negligẽtiæ aut meticulositatis: qui seruaui cæteros. s. a cõiuratione Catili. vt nos periremus manifeste. Alludit ad illud quod modo citaui Pacuuianũ. O descriꝰbis de domo. i. area: qa vt̃ domus fuisse direpta supp. soluenda ab hypotheca, aut potius fisco: ego vero. i. certe videbor mihi deniq; tũ. i. tũc restitutus. i. totus in pristinũ statũ reductus si illa erit restituta nobis. Veꝝ hæc nõ sunt in manu. i. ptãte nostra, qa vt dixi, i manu fisci erãt. ¶ Ego doleo illud sup. te miserã & spoliatã. s. bonis oibꝰ, venire sup. in ipensam q̃ ipẽsa faciẽda ẽ i pte eius. i. repatiõe alteriꝰ, quã vt opinor Terẽtia noie dotis sibi vẽdicarat: qd̃ si negociũ cõficit̃. i. si restituimur, nos conseq̃mur oia. s. ablata. Sin. i. sed si: eadem fortuna premet nos: obsecro te. i. q̃ro a te o vita mea quod blãde dr̃: sed blãdius dr̃ gręce, iuxta illud Iuu. Quoties lasciuũ iteruenit illud ζωὴ καὶ ψυχή. i. vita & aia. s. mea: ne. i. an tu misera. i. miserãda. ¶ Proicies. i. vltro pdes ẽt reliqas tuas. i. qd̃ tibi fortunaꝝ relictũ est? ¶ Si eẽt pietas: tũc exponere obsecro. i. p sacra rogo ne pijcias &c ¶ Qd. i. quãtũ attinet ad sumptũ. s. faciẽdũ: &. i. simul sine. i. pmitte alios: vt Pisonẽ & fr̃em: sustinere. i. onus: si mõ. i. dũmõ pñt, & noli vexare. i. minimũ torquere: valetudinẽ tuã infirmã, si amas me. Nã versaris. i. pñtaris mihi ante oculos, dies & noctes. Ego video te excipere. i. ex aliis adsumere oẽs labores, timeo vt. i. ne nõ sustineas. i. possis sustinere. ¶ Sed video oia. s. auxilia aut bona nr̃a eẽ i te. Quare vt pseq̃mur id qd̃ speres & id qd̃ agis. i. molitis adseq, fui. i. serui valetudini. Ego nescio ad quos scribã. i. scribere debeã, nisi aut ad eos: q scribunt ad me, aut ad eos, de qbus uos scribitis aliqd de me. Ego nõ discedã longius, qm̃ ita placet uobis, sed nelim sup. ve mittatis lr̃as q̃ sępissime, pfeti siqd ẽ firmiꝰ qd̃ spemꝰ. Vale o desydetia mea. Valete Datũ ad. III. no. oct. Thessalõice, q̃ citas ẽ Macedõię.

M. C. Terentiæ, & Tulliolæ & Ciceroni Suis. S. D. P.

NOli putare me ad quenq̃ longiores epl̃as scriber̃, nisi qs ad me plura scripsit, cui puto rescribi oporter̃. Nec. n. hẽo, qd̃ scribã: nec hoc tpe qcq̃ difficilius facio. Ad te vero, & ad nr̃am Tulliolã nõ queo sine plurimis lachrymis scribere. Vos. n. video esse miserrimas, q̃s ego beatissimas semp esse uolui: idq; pstare debui, &, nisi tam timidi fuissemus, pstitissem. Pisonem nr̃m merito eius amo plurimũ. Eũ, vt potui, p lr̃as cohortatus, sum, gratiasq; egi, vt debui. In nouis Tribb. pl. intelligo spem te habere. id erit firmũ, si Põpeii uolũtas erit: sed Crassum tñ metuo. A te qdẽ oia fieri fortissime, & amantissime uideo, nec miror: sed mœreo casum eiusmodi, ut in tantis tuis miseriis meæ miseræ subleuent̃. Nã ad me P. Valerius hõ officiosus scripsit, id qd̃ ego maximo cũ fletu legi, queãdmodũ a Vestæ ad tabulam ualeriã ducta esses. Hem mea lux, meũ desyderiũ, unã oẽs opẽ petere solebãt, te nũc mea Terẽtia sic uexari, sic iacere in lachrymis, & sordibus: idq; fieri mea culpa, qui cæteros seruaui, ut nos periremus? Qd̃ de domo scribis, hoc est de area: ego vero tũ deniq; mihi uidebor restitutus, si illa nobis erit restituta. Verũ hæc nõ sunt in nostra manu. Illud doleo, q̃ impensa facienda est in eius parte, miserã, & dispoliatã uenire. Qd̃ si cõficitur negociũ, oia cõsequemur. Sin eadẽ nos fortuna pmet ẽt ne reliqas tuas misera proiicias? Obsecro te mea vita, qd̃ ad sũptũ attinet, sine alios, q pñt, si mõ uolunt, sustinere: & ualetudinẽ istam infirmam, si me amas, noli uexare. Nam mihi ante oculos dies, noctesq; uersaris. omneis labores te excipe uideo: timeo, ne sustieas: sed video in te eẽ oia. Quare vt id, qd̃ speras, & quod agis cõseq̃mur, serui valetudini. Ego ad quos scribã, nescio, nisi aut ad eos, q ad me scribũt: aut ad eos, de qbus ad me vos aliqd scribitis. Lõgius, qm̃ vobis ita placet, nõ discedã: sed velĩ quã sæpissime lr̃as mittatis, pserti siqd est firmius, qd̃ speremus. Valete mea desyderia, valete. Datũ ad. III. Nõ. Oct. Thessalonicæ.

Accepi

ACcepi. Dolet Ci. sicut & supius, quod sit culpa mœroris & doloris suoꝝ: & ꝙ ignaue discesserit, cū potuerit rema nere in pt̃ia, si voluisset se inimicis opponere. Deinde qa scripserat Terẽtia se laborare vt Ci. esset in tuo: dicit sibi eẽ facillimū: qa ẽt inimici sui cupiunt, vt viuat in his miseriis. Deinde dicit se cupere fieri certiorẽ lr̃is Terẽ. qd per eā & eius amicos actū sit de ipsius restõne. ¶ Abar. liberto nr̃o, nõ quas scripsit: sed quas attulit a te. ¶ Deleui: confeci: de struxi. ¶ Conficior: cõsumor. ¶ Culpa est mea, q̃ sola facit hoĩem miserū. ¶ Legatiõe, suscipiẽdo legationẽ aliquā: cuius p̃ textu vitabaẽ infamia & periculū: vt diximus supra de interfectoribus Cæ. qm̃ vt oñdit Liuius: ius legatoꝝ apud oẽs gentes semp inuiolatū fuit. ¶ Copiis: facta multitudine ar matoꝝ, q me tuerent. ¶ Vel cade. vel mori. ¶ Fortiter: aiose cū laude resistẽdo & nõ fugiendo. Hoc qđ feci. ¶ Squalor: sordes q̃ ex luctu: & mœror fit. ¶ Inimici. enumerat aliquot cās, quare spes salutis sit tenuis. ¶ Excludere, tenere extra vrbẽ. ¶ Quod: qa. ¶ Viuere: vt maior sit pœna in miserrima vita quam in morte. ¶ Dexippo, is erat vnus ex domesticis Cic. ¶ Prędicāt: aperte dicũt. ¶ Faxint, faciāt. qd notādū est apud oratorem, qm̃ qdā falso dicũt tantū esse poeticū. ¶ In pri. di. in initio magr̃atus eoꝝ. ¶ Si inue. i. in longius dedu cta sit & facta vetus. ¶ Actū est. i. nihil fiet: qa res frigescet, & deseret. ¶ Eo no. i. ea cā. ¶ Istius o. curandi reditus mei. ¶ Istic, Romæ. ¶ Quod agi. qd tractatis & quæritis. s. vt re dire possim. ¶ Sin aũt. s. nõ p̃ficitis, aposiopesis est. Subau diẽ eni actū est de me, vel aliquid tale ¶ Ad summū. i. ad ex tremū: quod vulgo dicit̃ ad plus. ¶ Cõstituere, iudicare vł certe deliberare. ¶ Rem, ipetrationem reditus mei, videor vide. ex affectu amoris, qui te oculis meis videt̃ subiicere. Virg. illum absẽs absẽtem auditq; videtq;. & Oui. in põto ad vxorem. Te loquor absentem: te vox mea noiat vnam.

HVBER. — Liuius — Cõficior — Squalor — Faxo

M. C. Terentiæ, Et Tulliæ, Et Ciceroni. Suis S. P. D.

ACcepi ab Aristocrito treis epistolas, q̃s ego lachrymis p̃pe deleui. Cõficior enĩ mœro re mea Terentia: nec me meæ miseriæ ma gis excruciāt, q̃ tuæ, vestræq;. Ego aũt hoc miserior sum, q̃ tu, quæ es miserrima, ꝙ ipsa calamitas communis est vtriusq; nostrū. sed culpa mea propria est. meū fuit officiū, vel legatione vitare periculū, vel diligẽtia, & copiis resistere, vel cadere fortiter. hoc mi serius, turpius, indignius nobis nihil fuit. quare cū do lore conficior, tum etiā pudore. Pudet enim me vxori meæ optimę, suauissimis liberis virtutẽ, & diligentiam non præstitisse. Nam mihi ante oculos dies, noctesq; versatur squalor vester, & mœror, & infirmitas valetu dinis tuæ: spes autẽ salutis pertenuis ostẽditur. Inimici sunt multi, inuidi pene omnes. Eiicere nos magnum fuit: excludere facile est. Sed tñ quandiu vos eritis in spe, non deficiam, ne omnia mea culpa cecidisse videã tur. Vt tuto sim, ꝙ labores, id mihi nunc facillimū est: quẽ ẽt inimici volunt viuere in tantis miseriis. Ego ta men faciam, quæ præcipis. Amicis, quibus voluisti, egi gratias: & eas literas Dexippo dedi: meq; de eorū officio scripsi a te certiorem esse, factum. Pisonem no strum mirifico esse studio in nos, & officio, & ego per spicio, & oẽs prædicant. Dii faxint, vt tali genero mihi præsenti tecum simul, & cū liberis nostris frui liceat. Nunc spes reliqua est in nouis Tribb. pl. & in primis quidẽ diebus nam si inueterarit, actum est. Ea re ad te statim Aristocritum misi, vt ad me continuo initia re rum, & rationẽ totius negocii posses scribere: etsi De xippo quoq; ita imperaui, statim vt recurreret: & ad fratrem misi, vt crebro tabellarios mitteret. Nam ego eo nomine sum Dyrrhachii hoc tempore, vt quam ce lerrime, quid agatur, audiā: & sim tuto. Ciuitas enim hæc semp a me defensa est. Cum inimici nostri venire dicẽtur, tum in Epirū ibo. Quod scribis, te si velim ad me venturam, ego vero cū sciam magnam partẽ istius oneris abs te sustineri, te istic eẽ volo. Si p̃ficitis quod agitis, me ad vos venire oportet. Sin autẽ, sed nihil est opus reliqua scribere. Ex primis, aut ad summū secun dis literis tuis cõstituere poterimus, qd nobis faciẽdū sit. tu mõ ad me velim oĩa diligẽtissime p̃scribas: & si magis iā rẽ, q̃ literas debeo expectaẽ. Cura vt valeas, & ita tibi persuadeas, mihi te charius nihil eẽ, nec vnq̃ fuisse. Vale mea Terẽtia, quā ego videre videor: itaq; debilitor lachrymis. Vale. Pr. Cal. Dec. Dyrrhachii.

ASCEN.

ACcepi &c. Iterū sibi dolori esse scribit ꝙ culpa sua, sit cā doloris vxori & liberis: & ꝙ ignaue discesserit, cū potuerit remanere in patria si voluisset se inimicis op ponere. Dicitq; se facile vitā tutari, cū ẽt hostes ipm sic vi uere velint: certior aũt fieri vult qd pro se egerint. Ordo ẽ. Ego accepi ab Aristocrito. i. q̃s Aristocritus libertus nr̃ at tulit tres epistolas, quas ego p̃pe. i. fere deleui lachrymis. ¶ Enim. i. qa o mea Terẽtia, ego conficior. i. pereo mœrore. i. tristitia: nec meæ miserię excruciāt me magis q̃ tuę: & ve stræ. s. oium, hoc est & tuę & liberoꝝ nr̃oꝝ. ¶ Ego aũt sum hoc. i. tãto aut in hoc miserior, q̃ tu q̃ es miserrima: ꝙ ipsa ca lamitas est cõis vtriusq; nr̃um, sed culpa est mea propria. i. mei solius. Offm̃ meū fuit euitare piculū. s. exilii aut p̃scri ptiõis, legatione. s. cū honoris in aliquā p̃uinciā impetrata vt pluribus cõtingebat, vel resistere. i. piculo, diligentia & copiis. i. manu armata, vel cadere fortiter, si resistere nequis sem. Nihil fuit nobis miserius, turpius, idign⁹: hoc. i. q̃ hoc qđ patimur. s. mõ. ¶ Quare cū. s. ita sit ꝙ adficior dolore, tū ẽt sup. adficior & multo magis pudoꝛ. Pudet eni me: nõ p̃ stitisse. i. exhibuisse vxori optimæ, & liberis suauissimis vir tutem. i. fortitudinẽ ai, & diligẽtiā. s. in resistẽdo aduersari is. Nā squalor. i. sorditas, & situs vr̃, & mœror. i. mœstitia, & infirmitas valetudinis tuæ versaẽ mihi ante oculos dies & noctes. ¶ Aũt. i. sed spes salutis ostẽdit̃ ptenuis. i. valde tenuis. Multi sunt inimici, s. apti & pene oẽs sũt inuidi. i. in uidẽtes glorię meę. Magnū fuit eiiceꝛ nos, qa potuissem re sistere: facile est excludere. s. eiectū. ¶ Sed tñ q̃diu vos eritis in spe. s. restitutiõis meæ: ego nõ deficiā. s. in p̃curanda sa lute ne oia. s. & exiliū & maneo in exilio videanẽ cecidis se culpa mea. i. p culpā meā. Id qđ laboras modo. s. vt sim tuto. i. in loco tuto: est mihi nunc facillimū: vtpote: quẽ ẽt inimici volunt viuere in tantis miseriis, q̃ morte finirent, qa, vt dicit Flaccus in epistolis: mors vltima linea reꝝ est. ¶ Ego tñ faciā sup. ea q̃ p̃cipis. ¶ Ego egi gr̃as sup. illis ami cis q̃bus voluisti. Et dedi Desippo. s. Domestico nr̃o, eas lr̃as sup. quas voluisti, & scripsi me esse factum certiorem a te de offõ eorum. s. quos mihi significasti. Et. i. simul ego per spicio & oẽs. ¶ Prædicant Pisonem nr̃um. s. generꝝ, esse mirifico studio & officio in. i. erga nos. dii faxint, i. faciāt vt liceat mihi frui tali genero præsenti simul tecum & liberis nr̃is. i. p̃role legitima. Nunc spes reliqua est in nouis tri. ple. & quidẽ in primis diebus. i. magr̃atus eorum. Nam si inueterarit. i. in obliuionem res abierit, actū est: id est nulla spes est reliqua. Ea re: id est propterea ego misi, statim ad te Aristocritum, vt posses scribere continuo ad me: initia rerum & rationes to tius negocii. ¶ Et imperaui quoq; Desippo ita vt recurraret statim & misi ad fratrem: scilicet Quintum: vt mit teret crebro: id est frequenter tabellarios: id est nuncios literarum. Nam ego sum Dyrrhachii: id est in eo oppido Macedoniæ hoc tempore: eo nomine, i. ea ratione vt audiam q̃ celerrime quid agatur, s. de me Romæ & sim tuo. i. ex

tra piculū & in loco tuto. Ciuitas eni hęc est defensa semp a metcū.i.qñ inimici nři dicenť venire:tū.i.tunc ibo in Epirū
Quod scribis te vẽturã ad me, si velim: ego vero.i. re vera cū sciã magnã ptē istius oneris sustinerı abs te volo te eē istic.i.vbi nūc es, hoc est Ro. Si pficitis.s.tu & tui adiutores qd agitis.i.ptēditis: hoc est reditū meū opotet me venire ad vos. Sin aūt.i.sed si.sup.nō pficitis, voluit dicere miserrimū esse eã in exilio viuere aut exulē seq: aut qd simile: qd per aposiopesim decēter reticet, subdens. Sed nihil est opus scribere reliq. Nos poterimus constitueř.i. decernere ex primis aut ad summū.i.maximū numeř ex secundis līis tuis: qd sit faciendū nobis. Velim mō.i. solūmō sup. vt tu pscribas ad me oia diligētissime, & tñ.i. tametsi: ego debeo iã magis expectare rē.s. optatã: q̃ līas.s.eã signãtes. Cura vt valeas & psuadeas tibi ita: nihil esse mihi charius te: neq; fuisse vnq̃. O mea Terẽtia. Vale. quã ego videor.s.p phãtasiã ex desyderio ortam videre. Itaq;.i.& ita: debilitor.i.fio lachrymis.i. ob lachrymas. Pridie Cal. Decem.

M.C. Terẽtiæ, Et Tulliolæ, Et Ciceroni Suis S.P.D.

4

EGo minus sæpe ad vos do līas, q̃ possum, ppterea q cū oia mihi tpa sunt misera, tū vero cū aut scribo ad vos, aut vestras lego, cõficior lachrymis sic, vt ferre non possim. Quod vtinã minus vitæ cupidus fuissem: certe nihil, aut non multū in vita mali vidissemus. Qđ si nos ad aliq̃ alicuius cõmodi aliqñ recuperãdi spem fortũa reseruauit: minus est erratū a nobis. Sin hæc mala fixa sunt: ego vero te quãprimū mea vita cupio videř, & in tuo cõplexu emori, qñ neq; dii, quos tu castissime colusti: neq; hoies, quos ego seruaui semp, nobis gratiã retulerūt. Nos Brundusii apud M. Læniū Flaccū dies XIII fuimus, virū optimū, q piculū fortunaų, & capitis sui p mea salute neglexit: neq; legis improbissimæ pœna deductus est, quo minus hospitii, & amicitiæ ius officiūq; pstaret. Huic vtinã aliqñ gratiã referre possimus, habebimus qdē semp. Brundusio pfecti sumus ad V. Cal. Mai. per Macedoniam: Cyzicum petebamus. O me perditum. O me afflictū: quid nunc rogem te, vt uenias, mulierem ægram, & corpore, & animo cõfectam: Non rogē? Sine te igitur sim: Opinor, sic agã. Si est spes nostri reditus, eam cõfirmes, & rē adiuues. Sin, ut ego metuo, transactum est: quoquo modo potes, ad me fac uenias. Vnū hoc scito, si te habebo, non mihi videbor plane perisse. Sed qd de Tulliola mea fiet: iã id uos uidete. mihi deest consiliū. Sed certe quoquomō se res habebit, illius misellæ, & matrimonio, & famæ seruiendū est. Quid Cicero meus, qd aget: ille uero sit in sinu semper, & cõplexu meo. Nõ queo iam plura scribere, impedit mœror. Tu qd egeris, nescio;

HVBER

EGo minus. Scribit Ci. ad Terē. licet inferat mentionē filioų: ośdit aūt q̃to dolore cõficiať cum ad suos scribere cogiť. Deide exponit vbi sit, & quo itur: & qa scripserat Terē. se ad eū iturã, si ei videreť: rescribit Ci. qd sentiat. Postremo qd egerit de familia seruoų, de q̃ in prima epĺa ad Terē. mētionē fecit: & eã hortať vt valetudinem suã sustētet, reliq̃ ex textu colliguntť. Certe, saltē. Aut nõ mu. qa cito pissem. Minus est er. a no. nõ peccauimus: si vitæ cupidi fuimus: dūmō aliqua spes sit. Fixa firma: imutabilia vt aliqñ non possint in melius cõuerti. In tuo cõplexu: in tuis vlnis. Naso ad vxorem. Atq; vtinã lugēda tibi ñ vita, sed esset Mors mea, morte fores sola relicta mea. Spiritus hic per te pñas exisset in oras. Sparsissent lachrymæ corpa nostra piæ. Retulerūt: reddiderūt nobis qd meruimus. Neglexerit pi. qa lata fuerat acerrima lex, vt diximus lib.i. in eos qui Ci. excepissent: qa erat ei iterdictū aqua & igni. Legis: ne quispiã me reciperet. Habebimus.i. aio.i. semp erimus memores: & existimabimus nos ei obligatos.

Fixa

Cyzicus

Profecti sumus, discessimus. Cizicū. Cizicus ciuitas Asię in Propontide ab Hemoniis cõdita: vt ośdit Ouid. in.i. tristiū siue põti. nã vtrūq; opus in Põto factū est. Hic Propõtiacis hęrētē Cyzicon oris, Cyzicon hæmoniæ nobile gentis opus. Rogē, cū interrogatiõe legendū est. Cõfectã: debilitatã afflictã. Corpe. pp valetudinem. Aio. pp fortunã nřam & dolores, & quos capis. Sim pero. Sic agã: vt sim sine te. Trãsactū: actū & sine vlla spe. Sed q. d. tul. latenter subdit cām i.e vndat. Misellæ.s. Tulliolæ matrimonio: ne discedat a marito.

ASCEN.

EGo &c. Scribit ad Terentiam licet inferat mentionē liberoų: ostendens quãto dolore cõficiať, cum ad suos scribere cogať. Deinde exponit vbi sit, & quo iturus, docens an Terentiam ad se venire velit, & alia q̃dam hoc ordine. Ego do minus sæpe līas ad vos q̃ possum: hoc est darem sæpius, si vellē q tū.i. pariter oia tpa sunt mihi misera.i. afflicta: tū vero.i. sed tunc maxime, & quasi ad verū eũ.i. qñ: ego aut scribo ad vos aut lego vestras.s. līas conficior.i. cõsumor lachrymis, sic vt non possim ferre.i. sustinere. Quod.i. pp qđ vtinam fuissem minus.i. non tam cupidus vitę: certe nos nihil aut non multū mali vidissemus in vita.s. nostra. Quod si fortũa reseruauit nos ad aliquam spem alicuius commodi recuperandi aliqñ.i. tandem minus.i. non tam multū est erratū a nobis, si hæc mala sunt fixa.i. firma & diuturna. Ego vero cupido videre te o Terentia mea vita, & emori in complexu tuo: qñ.i. qñq: dem neq; dii, quos tu coluisti castissime: neq; hoies, quos ego seruaui.i. saluos feci semper. Retulerunt nobis grãm.s. p beneficiis nřis. Id aūt de deo impiū est cogitare, nedū scribere: sed miseris sæpe caligant oculi. Nos fuimus dies.xiii. Brūdusii apud. M. Enniū Flaccū virų optimū: q neglexit periculum fortunaų & capitis sui pro salute mea: qa comitatum mihi pstitit: in quo si deprehensus fuisset & rem & vitam amisisset. Neq; deductus est.i. abstentus aut amotus. pœna.i. pp. pœnam improbissimæ legis.s. qua interdictū erat Ciceroni aqua & igni, & quicunq; eum hospitio recepisset, pœnæ capitali subiectum iri: cautū est quo minus.i. vt non pstaret ius & offm hospitii & amicitiæ. Vtinam nos possimus referre aliqñ.i. tandē gratiã.i. parem qdem.i. certe: ut saltem habebimus.s. in aĩo semper.s. donec viuemus. Nos sumus pfecti.i. discessimus Brundusio ad V. Cal. Maii per Macedoniã, & petebamus Cizicū vrbē Asiæ in Propontide ab Hemoniis conditam o me pditum o me afflictum qd deliberantis est & nescientis qd facere debeat sup. faciã: rogē, s. pcerno te nunc mulierem ægrã & cõfectã.i. consumptam & corpore & aio: vt venias.s. ad me. q. d. id nõ decere. Nõ rogem.i. nunq̃ debeã nõ rogare. Igitur.s. si non rogem, vt venias: sim.i. oporteat me esse sine te. q. d. id tristissimum fore. Opinor quasi inuento consilio, ego agam sic. Si spes reditus nostri est: si tu confirmes eã & adiuues rem.i. medium quo fiet, aut rem familiarē. Sin. vt ego metuo est transactū.i. penitus actum & desperandum de reditu meo: fac venias ad me quoquo.i. quocũq; modo potes. Scito hoc vnū: si habebo te, ego non videbor mihi perisse plane.i. oino. Sed sup. si veneris. qd fiet de Tulliola mea.i. filia: videre iam vos q domi estis: id qa consiliū.i. virtus deliberatiua non est mihi. Sed certe quoquo.i. quocunq; modo res habebit se, seruiendū.i. consolendū est & matrimonio & famæ illius misellæ.i. ne amissa per inopiã aut desolationem fama repudietur. Quid Cicero meus.s. filius faciet: supple. Tu vero scis.s. si hic esses semp in sinu & complexu meo: voluit addere & ille miser mendicabit: aut quid tristius, quia etiam pudicitiæ illius imminebat piculū. Ego non queo iam scribere plura, mœror impedit nescio quid tu egeris,

Terencias

HVBER

CTENAS aliqd.de bonis nr̃is,pp q̃ ad tabulã Valeriã eam deductã se audisse.supradixit.⸿De fa.seruo℞:diximus in prima ep̃la ad Teren.⸿Liberata.manumissa.ita.n.scripserat Ci.se fecisse.⸿Tuis,seruis.⸿Vt quisq̃. esset me.i.re & retẽturam in seruitute q̃ mererentur & manumissurã ẽt qui bene essent meriti.⸿Est in officio.i.fideliter seruit.⸿Præterea p̃ter eum.Virg,in.xi.Si duo p̃terea talis idæa tulisset Terra viros,⸿Liberti nostri.i.manumissi. ⸿Si res a no.abeẽt.i.si nihil ad nos pertineret.⸿Oppido.Valde.⸿Ea causa.i.talis.⸿Minora.i.parua cõparatiuum pro positiuo.⸿Recte:cũ ali quo effectu.⸿Quando.interrogatiue legendum est.q.d.nunquam.⸿Si esset licitum.si mihi permissum esset nautis.⸿Floruimus.translatio est.Ouid.Nos.quoq̃ floruimus,sed flos fuit ille caducus. ⸿Quod non amisimus animam cum ornamentis.i.nisi in hoc,quod nõ mortui sumus, cum dignitatem amitteremus.i.cũ eiiceremur ex vrbe:qd̃ facere debuimus.⸿Menõ pos.confirmatur.⸿Remisit.Romam.⸿Valetudine.morbo.⸿Fidissima ei blandit̃: licet eẽt impudicã: vt tali iudicio & laude eã alliceret ad honestatẽ:sic Ouid. ad vxorem cum esset legatus.Adde qd̃ & rerum:sola est tutela mearum, & paulo post.Nam tua dum stetimus turpi sine crimine mansit. Et tandem probitas irreprehensa fuit. Teren iam a sitturpiter se egisse scribit Plutarchus.

Oppido

vtrum aliquid teneas,an,quod metuo,plane sis spoliata Pisonem,vt scribis,spero fore semper nostrum.De familia liberata nihil est, quod te moueat. Primum tuis ita promissum est, te facturam esse, vt quisq̃ esset meritus.Est autem in officio adhuc Orpheus : præterea magnopere nemo cæterorum seruorum.Et cã est, vt si res a nobis abesset,liberti nostri essent, si obtinere potuissent.Sin ad nos pertinerent,seruirent,præterq̃ oppido pauci.Sed hæc minora sunt. Tu q̃ me hortaris,vt animo sim magno, & spem habeam recuperandæ salutis,id velim,sit eiusmodi,vt recte sperare possimus. nunc miser q̃n tuas iam literas accipiam? quis ad me perferet? quas ego expectassem Brundusii, si esset licitum per nautas,q̃ tempestatem prætermittere noluerũt. Quod reliquũ est sustenta te mea Terẽtia, vt potes.Hõestissime viximus:floruimus. non vitium nr̃um, sed virtus nr̃a nos afflixit. Peccatũ est nullum, nisi qd̃ non vna animã cũ ornamentis amisimus.Sed si hoc fuit liberis nostris gratius, nos viuere:cætera,q̃ q̃ fereda nõ sunt,feramus.Atq̃ ego , q̃ te cõfirmo,ipse me nõ possum.Clodiũ Phileterũ qd̃ valetudine oculorũ impediebatur hoiem fidelẽ remisi.Sallustius officio vincet oẽs spes.Cennius est perbeneuolus nobis:quẽ semper spero tui fore obseruantẽ.Sicca dixerat se mecum fore sed Brundusio discessit.Cura , quoad potes vt valeas:& sic existimes,vehementius me tua misera, q̃ mea cõmoueri.Mea Terẽtia fidissima , atq̃ optima, vxor,& mea charissima filiola,& spes reliqua nr̃a Cicero Valete.Pridie Calendas Maias.Brundusio.

ASCEN.

VTRVM teneas aliqd.s.re℞ an qd̃ metuo sis spoliata plane.i.oino.⸿Ego spo:vt scribis:Pisonẽ.s.gene℞ nr̃m:fore.i.futu℞ semp nost℞.i.nobis fauentem. ⸿Nihil est qd̃ moueat , mouere & turbare debeat te de familia liberata.i.de manumissiõe seruo℞.⸿Profugiẽs.n. Cicero ne serui in alienam p̃tãtẽ venirent: aut spe libertatis obtinẽdę in dñm insurgerẽt,manumisit eos:sed tñ nõ oẽs,qa quia vxoris noie dotis erant,in eius arbitrio reliqt: vñ addit. ⸿Primũ.q.d. prima est rõ,vt mouearis, p̃missum est te facturã esse tuis.s. seruis ita vt quisq̃ meritus.⸿Aũt.i.sed:Orpheus est adhuc in officio.i.debito seruitio,p̃terea.i.p̃ter eũ nemo cætero℞ seruo℞ magnope:sup.in officio est.⸿Cã est:ea.i.talis.i.hoc consilio id feci:vt si res.i. possessio iusta: abesset a nobis.i.si essemus priuati oĩ re nr̃a.ipsi manumissi essent liberti nr̃i:si potuissent,obtinere.i.cõfirmationẽ manumissionis.⸿Sin.i. sed si:ipsi p̃tinerẽt ad nos.s.iure , licet oĩa nostra essent subrepta:ipsi seruirent.i.manerẽt in seruitute,p̃terq̃ oppido.i. valde pauci:q̃ forte manumitterent̃ vt dñm p̃sequerentur. ⸿Sed hęc sunt minora.s.dãna. ⸿Tu q̃ hortaris me : vt sim aio magno,& habeã spẽ salutis recupandæ:ego velim sup. vt id sit eiusmodi, vt possimus sperare recte.i. non frustra. ⸿Nũc miser:quia procul abest: q̃n accipiã literas tuas? quis perferet ad me? Quas.s. lr̃as: ego expectassem Brundusii. ⸿Si licitum eẽt.i. licuisset.i. p̃missum fuisset per nautas,q̃ noluerunt p̃termittere tempestatem.i.tp̃is & auræ opportunitatem:ergo tempestas etiam bona.est. ⸿Quod reliquum est mea Terentia sustenta te,vtpotes:nos viximus:honestissime: floruimus.s. in foro & senatu:non vitium nostrum,sed virtus nr̃a:quia viriliter coniuratos afflixumus: afflixit nos.⸿Nullum peccatum est.s.nobis:nisi q̃ non amisimus vna.i. simul cum ornamentis.s.nr̃is animam.i.vitam sup.nr̃am,⸿Sed si hoc.s.nos videre fuit gratius.i.vtilius liberis nr̃is:feramus cætera q̃q̃ non sunt ferenda.⸿Atq̃ ego qui confirmo.i.quod dicunt conforto te:nõ possum.s.cõfirmare me.⸿Ego remisi tibi Clodium Philaterum vnum e familia.q̃.i.quia, impediebatur valetudine.i. mala dispositione oculorum:ap positone hoium fidelẽ.Sallu.s.seruus aut libertus noster.⸿Non n.de Crispo illo historico loquitur , vincet omnes spes .i.quas de eo habuimus:officio.i.impertiendo.⸿Gennius alter libertus est.per beneuolus:quem spero fore semper obseruantem.i.cultorem tui.⸿Sicca alter familiaris dixerat se fore semper mecum , sed discesserat Brundusio: & ita a me.qui etiam Brundusii:nisi forte Brundusii legendum sit,vt discesserat Brundusii sup.a me.⸿Cura:quoad potes , vt valeas & existimes sic:me commoueri vehementius misera tua q̃ mea.⸿O mea Terentia fidissima atq̃ optima vxor,& filiola mea charissima,scilicet Tullia,& Cicero spes nostra reliqua: id est sola relicta. Valete Pridie Calendas Maias : id est vltimo Aprilis Brundusio:id est ex eo oppido maritimo in Italia.

Tẽpestas

M.C. Terentiæ,& Tul.Suis. S.P.D.

SI tu,& Tullia lux nr̃a valetis,ego,& suauissimus Cice. valemus. Pridie Idus Octobris Athenas venimus Cũ sane aduersus ventis vsi essemus,tardeq̃, & incommode nauigassemus, de naui exeuntibus nobis Acastus cum lr̃is præsto fuit

HVB.

SI tu &. Primo Cicero scribit se nauigasse Athenas aduersis ventis cum haberet secum Cice.filium.Deinde significat se accepisse literas Terentiæ & aliorum multorum ab Acasto allatas:ex quibus ostendit se intellexisse bella ciuilia fore.Postremo orat eam:vt sibi aduenienti quam longissime poterit obuiam procedat , & instruit eam quid agere debeat de hæreditate cuiusdam Prætiana, ⸿Suauissimus:iucundissimus.Cicero filius.

ASCEN.

SI tu &c.Scribit se nauigasse Athenas aduersis vẽtis cũ hẽret secum Ci.filiũ.deinde significat se accepisse lr̃as ab vxore,& Postremo orat vt sibi obuiã veniat q̃ longissime valeat docẽs qd̃ agere dẽat de hæreditate q̃dã.Ordo,est.Si tu & Tullia Lux nr̃a valetis C.cõceptio est p̃sonarũ. Ego & Cic.suauissimus.s.filius noster:valemus eadem est figura. Nos venimus.i.applicuimus nos Athenas,pridie idus Octo.cum vsi essemus ventis sane.i.multum aduersis, & cũ nauigassemus tarde, & incõmode,nemo tñ sit tã stolidus:vt a Cal.Ma.q̃bus Brũdusio soluit:sup.aquas fuisse putet, qa tũc Ci.secũ nõ habuit,& Postea Dyrrachii moratus est.vñ hæc ep̃la longe post scripta est:neq̃ tñ seruata est rõ tempo℞ in colligendis ep̃lis:Acastus,s.libertus nr̃ fuit præsto,i.p̃ns & paratus cum lr̃is.s.dandis.nobis exeuntibus naui,

HVBER. Sane Strenuus Strenue. ¶ VNO & vigesimo.i.vigesimo primo post discessum suum Roma.¶ Sane.valde.¶ Strenue:celeriter:nam strenuus & fortem significat & celerem. Salustius. Nam aut quisq; strenuus ceciderat in bello: Ouidi. de Galantide in mustellam mutata. Pristinaq; strenuitas mansit:id est celeritas vel agilitas.¶ Ne non esset.i.vt non essent.¶ Siue nos correctio.quia habebat filium secum.¶ In quam.i.qualem.q.d.turbulentam.¶ Spectare,pertinere,tendere.¶ Ad arma ad bella,quia Cæ. magnis rebus gestis in Cretis & Galliam Italiæ proximam circa Eridanum exercitum duxerat,ad quem multi confluxerant,ex iis igitur suspicabatur Cice.bella futura, aut quia iam mortua Iulia magnus timor apud omnes erat dissensionis inter Cæsarem & Pompe.¶ Dissimulare. occultare.¶ Illum,prætianum, hic enim moriens scripserat hæredem Ciceronem.fuerat autem iurisconsultus, vt supra ad Trebatium libro septimo:quod scribis de illo Prætiano iuriscon. ego te ei non desino commendare.¶ Auctio. venditio pauctionem, vt alio loco diximus. Iuuenalis. Si coniugis auctio fiat.¶ Eris profecta. discesseris.

vno & vigesimo die. sane strenue accepi tuas literas: quibus intellexi te vereri, ne superiores mihi redditæ non essent. Omnes sunt redditæ: diligentissimeq; a te perscripta sunt omnia: idq; mihi gratissimum fuit. neq; sum admiratus, hanc epistolam, quam Acastus attulit, breuem fuisse, iam enim me ipsum expectas, siue nos ipsos: qui quidem quamprimum ad vos venire cupimus. etsi, in quam R. P. veniamus, intelligo. Cognoui enim ex multorum amicorum literis, quas attulit Acastus, ad arma rem spectare: vt mihi, cum venero, dissimulare non liceat quid sentiam. Sed quando subeunda fortuna est, eo citius dabimus operam, vt veniamus, quo facilius de tota re deliberemus. Tu velim, quod commodo valetudinis tuæ fiat, q̃ longissime poteris, obuiam nobis pdeas. D. hæreditate Prætiana quæ quidem mihi magno dolori est (valde enim illu amaui) hoc velim cures: si auctio ante meum aduentum fiet, vt Pomponius, aut, si is minus poterit, Camillus nostrum negocium curet. Nos cum venerimus, reliqua per nos agemus. Sin tu iam Roma profecta eris, tamen curabis, vt hoc ita fiat. Nos, si dii adiuuabunt, circiter Idus Nouemb. in Italia speramus fore. Vos mea suauissima, & optatissima Terentia, & Tulliola, si nos amatis, curate vt valeatis. Athenis ad. XV. Calen. Nouem.

ASCEN. ¶ VNO aut primo & vigesimo die: scilicet post discessum suum Roma.¶ Ego accepi literis tuas sane: id est multum strenue. quibus intellexi te vereri ne superiores: scilicet literæ tuæ nõ essent redditæ mihi. Omnes supple literæ sunt redditæ: & omnia sunt perscripta a te diligentissime, & id fuit mihi gratissimum.¶ Neq; sum admiratus hanc epistolam,quam Acastus tulit fuisse breuem.¶ Tu enim expectas iam me ipsum: siue nos ipsos: hoc est me & filium: qui quidem cupimus venire quamprimum, id est valde cito ad vos.¶ Etsi: id est quanquam intelligo in quam: id est qualem rempubli. nos venimus: media longa: est enim præsentis temporis: quasi dicat: in turbulentissimam.¶ Ego enim cognoui ex literis amicorum, quas Acastus attulit: rem spectare: id est tendere & inclinari ad arma: id est bella ciuilia.¶ Quia iam mortua intellexit Iuliam Iulii Cæsaris filiam vxorem Pompeii: & Pompeium Cæsaris potentiæ: quæ in Gallia maxima erat, resistere vere: sic sentit Vberti. Verum tamen quia id multo post contigit.¶ Nam Cicero post reditum Ciliciam obtinuerat prouinciam e qua reuersus hanc commotionem reperit: dicamus ad arma, id est ad resistendum inimicis vi, vt liceat mihi cum venero.¶ Dissimulare: quid sentiam. Sed quando: id est quoniam, fortuna. id est dubius euentus rei est subeunda, nos dabimus eo citius operam: vt veniamus quo id est vt deliberamus facilius de tota re.¶ Velim supple: vt tu properes obuiam nobis qua, id est quantum poteritis longissime, quod fiat cum commodo valetudinis, id est sospitatis tuæ.¶ Ego velim cures de hæreditate prætiana, id est quæ nobis obuenit per testamentum Prætii iurisconsulti nuper defuncti, quæ quidem est mihi dolori.¶ Ego enim amaui illum scilicet Prætium valde hoc, si auctio: id est venditio rerum per auctionem qua res dantur plurimum offerentibus fiet ante aduentum meum, vt Pomponius: scilicet Atticus, aut si is minus: id est non poterit: vt Camillus curet negocium nostrum, vt pars hæreditatis sit nobis integra.¶ Nos cum venerimus: scilicet in vrbem saltem: agemus reliqua per nos.¶ Sin: id est sed si tu eris iam profecta Roma, tamen curabis: scilicet per nuncios: aut literis, vt hoc fiat ita: id est vt res curetur per pomponium aut Camillum: si dii adiuuabunt nos: speramus fore in Italiam circiter Idus Nouembris.¶ Vos o mea suauissima & optatissima Terentia, & Tulliola: scilicet filia, si amatis nos: curate vt valeatis, Athenis ad. XV. Calendas Nouembris.

HVBER. NEc sæpe. Exponit Cicero quid ex literis. Teren. intellexit. Postremo petit ab ea vt celeriter emittat ad se Pollucem seruum.¶ Prædium: possessionem.¶ Venire: vendi.¶ Satisfiat: soluatur.¶ Nostra: scilicet filia: hæc enim pronomina sine substantiuo posita maritos vxores filios filiasue comprehendunt, sicut & genitiui propriorum post nomina propria positi. Ouidi. Hanc tua Penolepe, subaudiatur vxor, & Virgilius. Hectoris Andromache scilicet vxor. Dei phobe glauci filia.¶ Pollucem. seruũ.¶ Extrudas, eiicias: emittas.

M.C. Terentiæ Suæ S.P.D. 6

NEc sæpe est, cui literas demus: nec rem habemus vllam, quam scribere velimus. Ex tuis literis, quas proxime accepi, cognoui prædium nullum venire potuisse. Quare videas velim, quomodo satisfiat ei, cui scis me satisfieri velle. Quod nostra tibi gratias agit, id ego non miror te mereri, vt ea tibi merito tuo gratias agere possit. Pollicem, si adhuc non est profectus, quamprimum fac extrudas. Cura vt valeas. Id. Quint. Vale.

ASCEN. NEc sæpe &c. Vt docuit quid e Terentia intellexit monet ad se seruum mittat: dicens.¶ Nec est supple aliquis: sæpe cui demus: id est dare possimus literas: nec habemus vllam rem: quã velimus scribere.¶ Ego cognoui ex literis tuis quas accepi proxime nullum prædium: scilicet nostrum potuisse venire: id est vendi.¶ Quare velim supple: vt omnes videatis quomodo satisfiat: id est satisfieri possit ei cui scitis me velle satisfieri.¶ Quod nostra: scilicet filia agit tibi gratias.¶ Non ergo ad filiam scribit ego non miror te mereri id, vt ea possit agere tibi gratias merito tuo: id est propter meritum tuum.¶ Fac extrudas: id est vi exire cogas quamprimum Pollucem: scilicet seruum nostrum: si nõ est adhuc profectus: id est si nondum exiuit ad nos venturus.¶ Cura vt valeas. Scriptum supple Idibus Quintilis supple mensis: id est eius qui nunc Iulius dicitur. Ridiculum est huic & superiori adere. Vale & valete: cum præmissum sit cura: vt valeas, & curate vt valeatis.

¶ Omnes

Omnes. Primum scribit Cicero se eiecisse magnas molestias, quibus & ipsam Terentiam cruciabat & filiam Tulliā: id autem ita factum esse dicit, quia choleram puram eiecit, quā contraxerat ex moerore, vt fit. Deinde dicit se scripturum ad amicos suos, quibus commēdabat & Teren. & Tulliam, & ostendit se habere bonam spem sui reditus in patriam. Postremo monet Terentiam, in quibus villis commode esse possit. ¶ Quibus propter quas. ¶ Habui te miserrimam. afflixi te. ¶ Id quod. i. quod. s. te habuisse miserrimam. ¶ Dulcior. charior, ita. n. parentes & dicere & existimare solent. Virg. Nate mihi vita quondam, dū vita manebat, Chare magis. ¶ Quid causæ. s. quod eiecerim illas molestias. ¶ Postridie. postremo die, χολην. i. bilem choleram ακρατον puram. ¶ Eieci. expuli: euomui. ¶ Leuatus. alleuiatus: vt ita dicam. ¶ Satisfacias. soluas vota. ¶ Simulatq. postquā. ¶ Quēquam. quemlibet. ¶ Virum. cuius proprie est fortitudo: nam vir a virtute dī. ¶ Eiusmodi. talia. ¶ Aliquando. tandem. ¶ Cum si nostri: cū viris bonis. ¶ Vt pri. duæ dictiones sunt: ordo autē est velim primū vt cures valetudinē, deinde &c. ¶ Vtere. pro habitatione tua habe. ¶ Fundo. agro. ¶ Cum fa. vrb. cum oībus, quos in vrbe soles habere dominam minoris constat res Arpini quam Romæ. ¶ Annona. frumentum. ¶ Bellissimus. diminutiuo blandimenti gratia vsus est.

EVBER

Postridie

Eieci

Vir

Annona

Bellissim?

M. C. Terentiæ Suæ S. P. D.

Omneis molestias, & solicitudines, qbus & te miserrimā habui, id qđ mihi molestissimū est, Tulliolamq; quæ nobis nostra vita dulcior est, deposui, & eieci. Quid causæ autē fuerit, postridie intellexi, q̄ a vobis discessi χολην ακρατον noctu eiecisti statim. Ita sum leuatus, vt mihi deus aliquis medicinā fecisti videatur. cui quidem tu deo, quēadmodū soles, pie, & caste satisfacias. i. Apollini, & Aesculapio. Nauim spero nos valde bonā hr̄e. in eā simul atq; conscendi, hæc scripsi. Deinde conscribā ad nostros familiares multas epistolas: quibus te, & Tulliolam nostram diligentissime cōmendabo. Cohortarer vos, quo aīo fortiore essetis, nisi vos fortiores cognoscerem, q̄ quenq̄ virū. Et tñ eiusmodi spero negocia esse, vt & vos istic commodissime sperem eē, & me aliquando cum similibus nr̄i R. P. defensurū. Tu primum valetudinem tuam velim cures: deinde tibi si videbitur, villis iis vtare, quæ longissime aberūt a militibus Fundo Arpinati bn̄ poteris vti cū familia vrbana, si annona charior fuerit. Cic. bellissimus tibi salutē plurimā dicit. ēt atq; ēt vale. Datū vii. id. Iun.

ASCEN.

Omnes &c. Dicit se hilariorem effectum pollicēs scribere ad amicos pro suorum cōmendatione docensq; Terentiam in quibus villis degat. Ordo est. Ego deposui & eieci omnes molestias & solicitudines, quibus. i. in quibus ego habui. ¶ Et. i. simul te. s. coniugem meam miserrimam, id quod est molestissimum mihi. i. quæ res est mihi grauissima. ¶ Et. i. simul sup. habui Tulliolam. s. filiam nostram miserrimam, quæ est nobis dulcior. i. delectabilior vita nostra. ¶ Hubertinus exponit, quibus. i. propter quas habui. i. affeci & te &c. sed non procedit, non. n. solicitudinibus suis affecit, aut afflixit vxorem & filiam: sed inter solicitudines habuit. i. annumerauit eas afflictas miserrimasq. ¶ Autem. i. sed: ego intellexi postridie proxime sequenti se postquam discessi a vobis, quid causę. s. q̄ molestias eiecerim, quia ego eieci statim χολην. i. coleram ακρατον. i. putam ac merā nocttu, & sup. sum leuatus. s. a grauedine morbi: ita vt deus aliquis videatur fecisse mihi medicinam. i. me curasse: quia deorum curatio est subitanea. ¶ Cui quidem deo, tu satisfacias: id est persoluās vota debita, pie & caste: quemadmodum soles, hoc dicit, vt si non fuerit solita, incipiat assuescere. Sane erubescendum est nobis si Ethnici non putauerunt deos suos, qui dæmonia sunt, non posse placari nisi pie & caste satisfactis putauerimus deum verum ab impiis aut immundis placari posse. ¶ Sed dicet forte aliquis si dii gentium dæmonia sunt, quomodo & pietatis & castitatis amatores erant? ¶ Ad quod respondere licet, non propter bonum hominum ab illis virtutes laudatas, sed ideo, vt veros dei honores, qui sine pietate & castitate nulli sunt, sibi vsurparent: quibus nihil dulcius illis contingere potest, nam in illa peruersa cupiditate æquandi se deo, in qua acciderunt obstinati sunt, ideoq; idolatrias introduxerant: non solum vt homines in errore tenerent, & a cœlestibus sedibus arcerent, sed etiam, vt deolatriam præciperent: aut ideo vt homines in illo errore perstringerent. Sciebant enim quia amor virtutū inscriptus est pectoribus nostris, propter synæresin nihil probari posse, quod non sit virtuti consonum, atq; ita minime diis accōmodandum videri. Vt ergo in idolatria genus humanum semper tenerent, & vt varias superstitiones & ludorū & cerimonialium gentilium astruerent: virtutum, quæ negari non poterant, se finxerunt amatores. ¶ Sed ordinē persequamur ne forte ignoraret Terentia cui deo satisfaciendum sit, addit, i. Apollini & Aesculapio: scilicet Apollinis filio, qui summi medici putati sunt. Ego spero nos habere nauem valde bonam. Dixi prius epistolas non esse repositas quo ordine scriptæ sunt. Nam hæc scripta erat cum Athenas pfugeret cum filio. Et in illa. Si tu & Tullia &c. significauit se redire, ego scripsi hæc scripsi hæc simul atq; id est immediate postquam conscendi in eam. ¶ Deinde. i. posthac conscribā: id est simul scribam ad familiares nostros multas epistolas, quibus. s. epistolis, aut quibus. s. familiaribus ego commendo diligentissime te & Tulliolam nostram. ¶ Cohortarer vos quo: id est vt essetis fortiores animo: nisi cognoscerem vos fortiores q̄ quēq̄ virum. ¶ Et tamen spero negocia. s. nostra, esse eiusmodi: vt speram. ¶ Et. i. simul: vos esse commodissime. Istic. s. Romæ, & me defensurum aliquando rempublicam cum similibus nostri, vtpote communis boni & iustitiæ amatoribus. ¶ Velim supple, vt tu cures primum valetudinem tuam. Deinde, si videtur tibi: vtere iis villis, quæ aberunt longissime a militibus. ¶ Tu poteris bene vti fundo Arpinati: id est iuxta Arpinum cum familia vrbana: id est ea, quam Romæ habere solemus, si annona fuerit charior: id est nimis cara, sup. Romæ. Cicero bellissimus: id est maxime bonus & Lepidus filius noster dicit tibi etiam atq; etiam plurimam salutem. Vale. Datum tertio Idus Iunii.

M. C. Terentiæ Suæ S. P. D.

Si vales, bene est: ego quidem valeo. Valetudinē tuā velim cures diligētissime. nam mihi & scriptum, & nuntiatum est, te in febrim subito īcidisse. Quod celeriter me fecisti de Cæsaris lr̄is certiorē, fecisti mihi gratum. Itē posthac, si quid opus erit, si qd acciderit noui, facies vt sciam. Cura vt valeas. Vale. Datum. IIII. Non. Iun.

HVB.

Si vales. Hortatur Cicer. Terent. vt curet valetudinem suam, quam intellexerat ex febri laborare. Deinde dicit gratum sibi fuisse, q̄ ab ea de literis Cæs. certior factus esset.

ASCEN.

Si vales. Monet vt salutem curet, & diligenter quæ scire oporteat perscribat dicens. Si vales bene est, ego quidē valeo, velim supple vt cures diligentissime valetudinē tuam, nam & scriptum & nunciatum: scilicet ore est mihi te incidisse subito in febrim. ¶ Quod fecisti me certiorem celeriter de literis Cæsaris: id est quas Cæsar misit, fecisti mihi gratum. ¶ Tu facies item id est similiter posthac, vt sciam si quid erit opus, si quid acciderit noui. Cura vt valeas &c.

HVBER. AD cæteras. Hæc epistola videtur fuisse scripta eo tempore quo iam Tullia nupserat Dolabellæ. ¶ Miserias. molestias. ¶ Accessit. additus est. ¶ Valetudinem. propter ægritudinem.

ASCEN. AD cæteras &c. Hæc epistola vr longe alio tempore scripta, nam durante exilio Tullia erat nupta Pisoni Crassipedi, Dolabellæ aũt nupsit dum esset imperator in Cilicia pauloante bellum ciuile: dicit autem se dolere de valetudine Dolabellæ hoc ordine. ¶ Dolor ex va. i. mala dispositione Dolabellæ. s. generi nostri & Tulliæ. s. filiæ nr̃æ: accessit. i. additus est ad cæteras miserias meas. ¶ Oino nec scio penitus de oibus rebus qd cõsilii capiã, nec quid faciam. ¶ Velim sup. vt tu cures valetudinem tuam & Tulliæ.

HVBER. QVid fieri. Excusat Ci. se q̃ apertius ad Ter. non scripserat quid fieri vellet: quia scripsit ad Pomp. ex quo illa poterit omnia intelligere. ¶ Serius. tardius. ¶ Scribi. s. a te. ¶ Quando. quoniam.

ASCEN. QVid &c. Dicit se scripsisse, monet vt vxor scribat, & valetudinem curet dicens, scripsi ad Pomponium. s. Atticum: serius. i. tardius q̃ oportuit, quid placeret sup. mihi fieri. s. a vobis. ¶ Si eris locuta cum eo intelliges qd velim fieri. ¶ Non fuit necesse scribere apertius quãdo. i. quoniam: scripseram ad illum. s. optimum amicorum. ¶ Ego velim sup. vt mittas nobis literas q̃ primum, de ea re, & de cæteris rebus. ¶ Cura diligenter valetudinem. VII. Idus Quintiles. i. Iulias aut Iulii mensis postea dicti.

HVBER. TVllia. Significat Cice. se maiore dolore affectum esse Tulliæ filiæ suæ ad se aduentu, quia cognoscit culpa sua esse factum: vt illa esset in deteriore fortuna q̃ meretetur: deinde se missurum filium ad Cæsa. ¶ Longe. valde. ¶ Alia. tristiore & deteriore. ¶ Atq. q̃. ¶ Pietas. erga me.

Atq.

ASCEN. SI vales &c. dicit Tulliam suam ad se venisse eiusq; pietatem commendat dicens. ¶ Si vales bene est, ego quidẽ valeo. ¶ Tullia nostra. scilicet filia venit ad me: scilicet in villam nostram pridie Idus Iunii, cuius summa virtute, & singulari humanitate: id est propter cuius virtutem, & singularem humanitatem, ego sum affectus etiam grauiore dolore, non q̃ bona esset: sed factum e te negligentia nostra: videtur de sua solitus loqui vt ipsa esset in fortuna longe alia id est diuersa & miseriore multo: atq; id est q̃ pietas ac dignitas eius postulabat. ¶ In animo erat nobis: id est nos volebamus mittere Ciceronem scilicet filium: ad Cæsarem scilicet Iulium. ¶ Et Cneum Sallustium cum eo scilicet Cicerone, id est si scilicet Cicero erit profectus: id est quando discesserit: faciam te certiorem. Cura diligenter valetudinem tuam. Decimo quarto Calend. Quintiles: id est Quintilis mensis, qui nunc Iulius dicitur.

HVBE. QVod nos. Improbat Ci. quodãmodo consilium suũ: quia in Italiam venerat Brundusium. Itaq; Terent. rogat vt sibi adiumento sit, deinde hortatur ne sibi obuiam veniat propter longum & periculosum iter. ¶ Explicare. expedire ad exitum perducere. ¶ Des te in viam, id est ponas te in viam mihi obuiam venias.

M.C. Terentiæ Suæ S.P.D.

AD cæteras meas miserias accessit dolor e Dolabellæ valetudine, & Tulliæ. Omnino de omnibus rebus nec quid consilii capiã, nec quid faciam scio. Tu velim tuam, & Tulliæ valetudinem cures. Vale.

M.C. Terentiæ Suæ S.P.D.

QVid fieri placeret, scripsi ad Põponiũ serius q̃ oportuit. Cũ eo si locuta eris, itelliges qd fieri velĩ. Apertius scribi, qñ ad illũ scripserã necesse nõ fuit. De ea re, & de cęteris rebus quã primũ velim nobis lr̃as mittas. Valetudinem tuam cura diligenter. Vale VII. Id. Quint.

M.T.C. Terentiæ Suæ S.P.D.

SI vales, bñ est: ego valeo. Tullia nr̃a venit ad me pridie Id. Iun. cuius summa virtute, & singulari humanitate, grauiore ẽt sum dolore affectus, nostra factũ esse negligentia, vt longe alia in fortũa eẽt, atq; eius pietas, ac dignitas postulabat. Nobis erat in aĩo, Ciceronẽ ad Cæsarẽ mittere, & cũ eo Cn. Sallustiũ. Si pfect⁹ erit, faciã te certiorẽ. Valetudinẽ tuã cura diligẽter. Vale, XVII. Cal. Quint.

M.T.C. Terentiæ Suæ S.P.D.

QVod nos in italiã saluos venisse gaudes, pperuo gaudeas velim. Sed prurbati dolore animi, magnisq; iniuriis, metuo ne id ɔsilii ceperimus, quod nõ facile explicare possimus. Quare, quãtũ potes, adiuua. Quid autẽ possis, mihi in mẽtem nõ venit. In viam q̃ te des hoc tpe, nihil est. & lõgũ est iter, & non tutũ: & nõ video quid pdesse possis, si veneris. Vale. Datum pr. Non. Nou. Brundusio.

Explicare

ASCEN. QVod &c. Dicit se vereri ne pfuerit in Italiã nõdũ venisse cui male monet vxorẽ, vt medeaꝛ, si possit. dehortaꝛ ãt ne obuiã sibi pdeat dicens. ¶ Quod gaudes nos. i. me & filiũ venisse saluos in Italiã velim sup. vt gaudeas ppetuo. i. vt gaudiũ illud possit esse ppetuũ ita, vt ex aduentu nr̃o nihil mali subsequaꝛ. ¶ Sed metuo. s. ne nos prurbati dolore, & magnis iniuriis ceperimus. i. inuenerimus id consilii. s. redeũdi in Italiã, quod nõ possimus facile explicare. i. difficultatibus eximere. ¶ Quare adiuua. s. nos illud explicare quantum potes. Autem. i. sed nõ possum consyderare, quid. i. non possum consyderare, quid. i. in quo possis. s. nos adiuuare. Nihil. i. nulla causa est, q̃ des te in viã. i. vt venias ad nos hoc tpe. ¶ Et. i. sit: iter est longũ, & non tutum pp inimicos: & non video qd possis pdere, si veneris. Vale. Datum &c.

HVBER. QVod scripsi. Ingressuro Cæs. Romã tpe quo bellorũ ciuiliũ tumultus orti fuerãt ex Gallia reuerteretꝛ cũ Cic. abesset: scribit ad Terentiam quid agẽdum sit in tali perturbatione, eam, quæ sit psens iudicare posse. ¶ Concitatio. cõmotio. ¶ Iratus. Cæs. ¶ Quies. pax. ¶ Minime miserum. i. vtilius & melius.

ASCEN. QVod scripsi &c. Scripserat Ci. ad vxorẽ de nuntio remittendo vt sciret quo animo Cæ. siue ex Gallia siue ex victoria Pharsalica redierit in vrbem de qua re iterum eam monet dicens. Quod scripsi ad te proximis lr̃is. s.

M.T.C. Terentiæ Suæ S.P.D.

QVod scripsi ad te pximis literis de nuntio remittẽdo, quæ sit istius vis hoc tpe, & quę concitatio multitudinis, ignoro. Si metuẽdus iratus est, quies tñ ab illo fortasse nascetur. Totũ iudicabis quale sit: & quod in miserrimis rebus minime miserũ putabis, id facies. Vale. VI. Id. Quint.

in proximis lr̃is de nuntio. s. quẽ ad te misi: remittendo. s. ad me, ignoro q̃ sit vis istius. s. Cæ. & quæ. s. qualis concitatio. i. cõmotio multitudinis. s. ppl'i in aduẽtũ eius. Si. i. sed etsi sup. Cæsar iratus. s. ob negatũ imperiũ, est metuẽdus: tñ qes. i. tranqllus status vrbis, nasceꝛ fortasse ab illo. ¶ Tu iudicabis sup. mihi totũ. s. negociũ, quale sit. ¶ Et tu facies id qd putabis miserũ minime. i. fm interpretationẽ Laurẽ. Vallæ: nequaq̃ aut in vlla parte, sed q̃a nõ est verosimile in miserrimis rebus aliquid esse nequaq̃ minimum aut in nulla parte miserũ, putem hoc loco minime pro minimũ positũ: eo q̃ melius sonat minime miserum q̃ minimũ miserum. ¶ Minime autem secundum Vallam negat: minimũ comparat. i. pro minima parte, Dicamus ergo quod putabis minime aut minimum. i. in minima parte miserum in rebus miserrimis. Vale, &c.

¶ Vestrum

HVBER.

VEstrum iam. Venturo Cæ. Romam, vt supra diximus, scribit Ci. ad Teren. sicut in superiore ep̄la eam facilius posse consultare quid sit agendum. declarat tamen consilium suum & sententiā de iis rebus, præcipue vt Teren. faciat quod facient aliæ mulieres eius similes. ¶ Vestrum est eo͂. i. ad vos pertinet consultare & deliberare. ¶ Modestius. sine iniuria cuiusq̃ tanq̄ bonus ciuis. ¶ Recte. honeste & commode. ¶ Diripiendam. prædandam. depopulandam. ¶ Vt. i. ne. ¶ Dolabella. gener noster, qui multum apud Cæ. potest. ¶ Intercludamur. s. in vrbe multitudine. militum, legit & intercludamini. ¶ Similes ve. honestæ & alicuius dignitatis. ¶ Videndum consyderandum. ¶ Vt si. quemadmodum. ¶ Mecum. vbi ego fuero. ¶ In nostris prædiis. vel in Cumano vel in Tusculano, vel in Arpinati: vel in Pōpeiano. hęc enim prædia habebat Cic. quæ præcipue ab eo memorantur, credo tamen habuisse alia. ¶ Fames. propter penuriam rerum, si Cæsar eam occuparit. ¶ Labienus. is ad Pompe. se contulerat, cuius consilium Ci. laudat. ¶ Adiuuat. causam nostram. ¶ Piso. socer Cæ. ¶ Discedit ab vrbe in aduentu Cæ. sicut reliqui senatores. Luca. Danda tamē venia est tantorum danda malorum, Pompeo fugiēte timent. ¶ Sceleris. appellat sceleratum Cæsa. quod contra patriam arma sumpserit. ¶ Quintus: scilicet frater meus. ¶ Pater. quia subdit & filius: scilicet eius: id est filius. ¶ Quin. fratris. notandum est etiam supra in scriptione epistolæ duabus animis dictum esse quod legitur in omnibus codicibus, nō autem animabus quod non vsus doctorum, sed licentiam quorūdam vsurpauit in sacris scripturis, quas legi, grammaticæ subiacere indignum est.

Rece

Tullius Terentiæ, Et Pater Tulliolæ duabus animis suis: Et C. matri optimæ, Et suauissimæ sorori. S. P. D.

SI vos valetis, nos valemus. Vestrum iam consilium est, non solum meum, quid sit vobis faciendum. Si ille Romam modeste venturus est, recte in præsentia domi esse poteritis. in homo amens diripiendā vrbē daturus est, vereor vt Dolabella ipse satis vobis prodesse possit. Etiam illud metuo, ne iam intercludamini, vt, cum velitis exire, non liceat. Reliquum est, quod ipsæ optime consyderabitis, vestri similes fœminæ sint ne Romæ: possitis. Quomodocunq; nunc se res habet: modo, vt si enim non sunt, videndum est, vt honeste vos esse hæc vobis loca tenere liceat, bellissime vel mecum, vel in nostris prędiis esse poteritis. Etiam illud verendum est, ne breui tempore fames in vrbe sit. His de rebus velim cum Pomponio, cum Camillo, cum quibus vobis videbitur, consyderetis: ad summam, animo forti sitis. Labienus rem meliorem fecit. Adiuuat etiam Piso, quod ab vrbe discedit, & sceleris cōdemnat generū suū. Vos meæ charissimæ aīæ, quā sæpissime ad me scribite & vos q̄d agatis, & q̄d istic agat. Quint⁹ fr. & fili⁹ & Rufus vobis salutē dīt. Val. VIII. Cal. Q. Mint.

ASCEN.

SI vos &c. Venturo Cæsare Romam dicit vxorem posse ex amicis discere quid facere debeat, ostendit tamen quid sentiat, vtpote id quod aliæ mulieres eius similes. id est quorum mariti in simili sint conditione. ¶ Omnes autem amatoriæ. sunt epistolę. Ordo est. Si vos. s. tu vxor & filia valeatis, nos: scilicet ego & filius valemus. ¶ Consiliū est iam vestrum non solum meum, hoc est vos debetis iudicare potius q̄ ego quid faciendum sit nobis. ¶ Si ille. s. Cæsar. quem timemus. venturus sup. est Romam modeste. i. pacifice aut victoria modeste & non insolenter vsurus, vos potestis esse domi recte: id est conuenienter: id est præsentia: scilicet aduentus eius. ¶ Sin homo amens: id est sine bona mente, daturus est: scilicet militibus suis vrbem diripendam, vereor vt Dolabella ipse: id est qui multum potest apud Cæsarem, qui eius partes semper secutus est. Nusq̄ exprimitur de quo reditu loquatur. Nam pauloante aduentum Cæ. e Gallia Tullia Dolabellæ nupserat, sed quia adhuc parum pro Cæsare fecerat: videtur vereri non satis posse, & ita credam de reditu e Gallia loqui, possit prodesse nobis satis. ¶ Etiam metuo illud ne intercludamini: id est arceamini ab exitu, vt cum velitis exire non liceat: id est non sit facultas, non permittatur, nam liberis hominibus videtur semper licere exire, non tamen semper permitti. ¶ Reliquum est: scilicet consilii, quod ipsæ: id est vosmet sine me, consyderabitis optime, ne: id est vtrum fœminæ similes vestri: id est eiusdē status & conditionis, vobiscum: genitiuus est a nominatiuo vos, sint Romæ. Si enim non sunt, videndum est vt: id est quomodo vos possitis esse honeste: scilicet Romæ. q. d. timendum non fore honeste. ¶ Quandoquidem res habet se nūc: id est ita est nunc status rerum, modo vt: id est dummodo liceat vobis tenere hęc loca, scilicet nostra, quæ ego teneo, vos poteritis esse bellissime: id est commodissime vel mecum vel in prædiis nostris. ¶ Etiam illud est verendum ne fames: scilicet ob penuriam cibi, sit breui tempore: id est intra breue tempus in vrbe. ¶ Ego velim sup. vt consyderetis: id est consuletis de his rebus cum Pomponio. s. Attico: cum Camillo aut sup. cum illis, cum q̄bus videbitur vobis. s. conducibile. ¶ Ad summam. i. vt præcipua vota mandem, sitis animo forti. ¶ Labienus vir senatorius: fecit rem. i. vt dicunt querelam & causam Pompeii, meliorem. ¶ Piso etiam socer Cæsa. adiuuat sup. rem, q̄ discedit ab vrbe, & condemnat generū suū: videlicet Cæsarem, sceleris. s. iniqui belli. ¶ Vos animæ meæ carissimæ, de quibus in præscriptione dixit duabus animis non animabus suis, vt adnotauit Valla, scribite ad me q̄ sæpissime. i. valde sæpe. ¶ Et. i. simul, quid vos agatis, & quid agatur, scilicet ab aliis, istic, id est Romæ vbi estis. Quintus pater & filius. q. d. vterq; & frater meus & filius eius & Rufus dicunt vobis salutem. Valete. Minturnis quæ sunt inter Formios, & Sinuessam &c.

M. T. C. Terentiæq; Suæ. S. P. D.

SI vales, bene, est: ego valeo. Constitueramus, vt ad te antea scripseram, obuiam Ciceronem Cæsari mittere: sed mutauimus consilium, quia de illius aduentu nihil audiebamus. De cæteris rebus, etsi nihil erat noui, tamen quid velimus, & quid hoc tempore putemus opus esse, ex Sicca poteris cognoscere. Tulliam adhuc mecum teneo. Valetudinem tuam cura diligenter. Vale. XII Cal. Quint.

HVBER.

COnstitueramus. Quia supra scripserat Cice. se missurum filium ad Cæ. hac epistola dicit se mutasse consilium, de cæteris rebus nihil se noui habere, quæ autē fieri velit Teren. posse intelligere ex Sicca, quem ad eam misit. ¶ Quæ velit: scilicet fieri a te.

ASCEN.

SI vales &c. Dicit de mittendo filio se consilium mutasse, & noui nihil habere, sed quæ fieri velit e Sicca accepi posse. Ordo est. Si vales bene est, ego quidem valeo. ¶ Constitueramus, vt scripseram ante ad te mittere obuiam Cæsari. s. venienti, vt plurimi volunt e Gallia: sed tamen ætati pueri magis congruat si e Pharsalica victoria intelligatur mittendus, Ciceronem. s. filium nostrū. ¶ Sed: mutauimus consiliū: quia nihil audiebamus de aduentu illius. s. Cęsaris: qualis. s. fuisset. ¶ Tu poteris cognoscere de cęteris rebus, etsi nihil erat noui: tñ q̄d velimus & q̄d putemus opus. i. opere ꝑciū eē vt fiat hoc tēpoꝛ, ex Sicca. s. amico nro aut familiari. ¶ Ego teneo Tulliā adhuc mecū. ¶ Cura diligenter valetudinem tuā, i. curā, vt bona sit & valeas.

HVB. ETsi. Primum ostendit Cicero se vehementer expectare literas a Terentia, deinde quia scripserat Terentiā qd egisset Volumnia mulier quædam in se, Cicero modeste de illa conqueritur, & tamen ostendit non valde laborandum esse de eo, quod fecerit. ¶ Quod. propter quod. ¶ Nescio quomodo. quasi dicat latenti & naturali affectu animi hoc faciente. ¶ Qui ferat. scilicet literas meas. ¶ Volumnia. nomen proprium mulieris. ¶ Officiosior. liberalior obsequiosior. ¶ Quod fecit. non memini legere quid sit, quid nunc dicat Cicero eam fecisse. ¶ Detruserunt. deiecerunt: violenter amouerunt, cum vellem aliud facere quam consuluerunt ipsi.

M.T.C. Terentiæ Suæ. S.P.D. 16

ETsi eiusmodi tempora nostra sunt, vt nihil habeam, quod aut a te literarum expectem, aut ipse ad te scribam: tamen nescio quomō & ipse vestras lr̄as expecto, & scribo ad vos, cū habeo, qui ferat. Volumnia debuit in te officiosior esse, quam fuit, & id ipsum, quod fecit, potuit diligentius facere, & cautius, quanquam alia sunt, quæ magis curemus, magisq; doleamus: quæ me ita conficiunt, vt ii voluerunt, qui me de mea sententia detruserunt. Cura vt ualeas.

ASCEN. ETsi. Dicit se libenter scribere & accipere literas: accusatq; Volumniam neglecti officii. Ordo est. ¶ Etsi tempora sunt eiusmodi, vt nihil literarū habeam, quod autem expectem a te, aut ipse scribam ad te, tamen nescio quo modo. ¶ Et. i. simul. ipse. i. ego: expecto literas vestras. i. ex vrbe mittendas, & scribo ad vos cum habeo sup. aliquem, qui ferat. ¶ Volumnia. i. matrona illa Romana debuit esse officiosior in te q̄ fuit, & potuit facere diligētius & cautius idipsum quod fecit. quanq̄ sunt alia quæ curemus magis: & doleamus magis. s. q̄ factum priuatum Volumniç. ¶ Quç. s. alia negocia, conficiunt me. i. consumunt, ita vt ii voluerunt qui detruserunt. i. violenter discedere fecerunt me, de sententia mea. i. firmo proposito. ¶ Cura vt valeas. Loquitur de rebus inter se duntaxat notis.

M.T.C. Terentiæ. S.P.D. 17

SI quid hērem, qđ ad te scriberē, facerē id & pluribus uerbis, & sæpius. Nunc q̄ sunt negocia, uides. Ego autem q̄uo sim affectus, ex Lepta; & Trebatio poteris cognoscere. Tu fac, ut tuam, & Tulliæ ualetudinem cures. Vale.

HVBER. SI quid haberem. Dicit Ci. se nihil habere: quod scribat ad Terentiam: eam autem posse intelligere ex Lepta & Trebatio i q̄uo ipse sit affectus. i. quomodo habeat, & sit animo & corpore dispositus.

ASCEN, SI quid &c. Dicit se nihil habere quod scribat ad vxorē, eamq; posse intelligere ex Lepta & Trebatio quomodo ipse sit afflictus. Ordo est. Si haberem quid. i. aliqd quod scriberem ad te: facerem ad: id est scriberem ad te i & . i. simul. pluribus verbis, &. i. simul, sæpius, nunc vides quæ sunt negocia. ¶ Autem: idest sed: tu poteris cognoscere ex Lepta & Trebatio: scilicet amicis nostris, quomodo ego sim afflictus. ¶ Tu fac vt cures valetudinem tuam & Tulliæ, scilicet filiæ nostræ. Post quod dictum, vt sæpe admonui, frustra adderetur. Vale.

M.T.C. Terentiæ, & Tulliolæ Suis. S.D. 18

COnsyderādum uobis etiam atq; etiam animæ, meæ diligenter puto, quid faciatis: Romæ ne sitis, an mecum in aliquo tuo loco. Id non solum meum consilium est, sed etiā uestrum. Mihi ueniunt in mentem hæc, Romæ uos esse tuto posse per Dolabellamq; i eamq; rem posse nobis adiumento esse, si qua uis, aut si quæ rapinæ fieri cœperint. Sed rursus illud me mouet, quod uideo omneis bonos abesse Roma, & eos mulieres suas secum habere. Hæc autem regio, in qua ego sum, nostrorum est tum oppidorum, tum etiam prædiorum: vt & multum esse mecum, &, cum abieritis, commode etiam in nostris prædiis esse possitis. Mihi plane non satis constat adhuc, utrum sit melius. Vos uidete, quid aliæ faciant isto loco fœminæ: & nē, cum uellitis exire, non liceat. Id uelim diligenter etiam atq; etiam uobiscum, & cum amicis consyderetis. Domus ut propugnacula, & præsidium habeat, Philotimo dicetis. Et uelim tabellarios instituatis certos, vt quotidie aliquas a uobis literas accipiam Maxime autem date operam, ut ualeatis, si nos uultis ualere. VIII. Cal. Febr. Formiis.

HVB. COnsyderandum. Eodem est fere argumento hæc epistola quod illa superior, quæ incipit. ¶ Vestrum iam consilium. nisi quod in fine monet Ci. Terentiam, vt faciat quod domus habeat propugnacula: si aliqua vis militum immineret. ¶ De Dolabella. id est auxilio & fauore Dolabellæ. ¶ Regio. Campaniæ. ¶ Etiam atq; etiam. id est sæpius & diligenter. ¶ Propugnacula. ædificia sunt, siue munimenta aduersus bellum facta: a propugnando dicta. Vir. Et propugnacula bello tuta parant. ¶ Et prædium. scilicet habebat propugnacula: in quo ipse erat futurus. ¶ Certos. scilicet ad hoc electos.

Etiā atq; etiam Propugnacula

ASCEN. COnsyderandum &c. Eodem est fere argumento, quo illa superior, quæ incipit Vestrum iam consilium, nisi q̄ in fine monet Terentiam, vt curet domi facienda propugnacula, si quam vim militum immmere intellexerit. Ordo est. Ego animæ meæ Terentia & Tullia puto consyderandum sup. esse nobis etiam atq; etiam i id est frequenter & diligenter, quid faciatis: ne. i. an sitis Romç, ante me cum in aliquo loco tuto. ¶ Id consilium est non solum meū: id est non incumbit mihi soli: sed etiam vestrum: id est sed incumbit etiam vobis. ¶ Hæc veniunt mihi in mentem: vos posse esse Romæ tuto: id est sub protectione, raro legitur tute propter pronomen, per Dolabellam: scilicet generum nostrum: & eam rem scilicet affinitatem Dolabellæ: posse esse nobis adiumento, si qua vis. s. militum, aut si quç rapinç cœperint fieri. ¶ Sed rursus. i. econtrario illud mouet: id est turbat me, q̄ video omnes bonos, id est reip. amatores, abesse Roma: & eos habere mulieres: id est vxores suas secum. ¶ Hæc autem regio, id est iuxta Formios, in qua ego sum, est nostrorum tum oppidorum: id est quorum patronus sum, tum etiam prædiorum: vt possitis: &. i. simul, esse mecum multum: & cum abieritis esse commode in prædiis nostris. ¶ Non constat, id est non est manifestum adhuc plane mihi, vtrum. s. an Romæ manere, an ad me venire sit melius. ¶ Videte vos quid aliæ fœminæ isto loco, i. istius conditionis, cuius vos estis, faciant, & ne non liceat exire, cum velitis. ¶ Ego velim sup. vt consyderetis diligenter etiam atq; etiam. i. frequenter, vobiscum: id est inter vos & cum amicis, id scilicet quod dictum est. ¶ Vos dicetis, id est mandabitis Philotimo, scilicet liberto nostro, vt domus: scilicet nostra habeat propugnacula, id est defensoria, &, vt dicunt, fortilicia: & p̄sidium: id est custodiam armatorum. ¶ Et velim instituatis: id est vt ordinetis: tabellarios: id est literarum baiulos, certos. i. non dubiç fidei, vt accipiam quotidie a vobis aliquas literas. ¶ Date autem maxime: id est prçcipue operam: vt valeatis: id est sospites sitis: si vultis nos valere. Octauo &c.

¶ In maximis

IN maximis. Dicit Cicero se grauiter angi valetudine Tulliæ. Deinde se venturum propius vrbem sicut & Terentia, & alii, sui hortabantur. ¶ Aeq. id est tam, scilicet q̃ mihi, quia tu es mater. HVBER.

IN maximis. Dicit sibi valetudinem Tulliæ dolori esse: & se proprius accessurum. Ordo est. Valetudo: id est mala di// spositio Tulliæ nostræ: scilicet filiæ: excruciat me in maximis doloribus: scilicet aliis. ¶ De qua: scilicet Tullia nihil est q: id est cur scribam ad te plura. ¶ Enim: id est quia, ego scio certo sup. eam esse tibi curæ æque magnæ, vt: scilicet mi/ hi. ¶ Quod vultis me accedere propius, ego video: id est consydero faciendum esse ita, & fecissem iam ante: scilicet q̃ ASCEN.

M.T.C. Terentiæ Suæ S.P.D. 19

IN maximis meis doloribus excruciat me valetudo Tulliæ nostræ. de qua nihil est q ad te plura scribam. tibi enim æque ma/ gne curæ esse certo scio. Quod me propius vultis accedere, video ita esse faciendum: etiam ante fecissem: sed me multa impedierunt, quæ ne nunc qui dem expedita sunt. Sed a Pomponio expecto literas, quas ad me quamprimum perferendas cures velim. Da operam vt valeas.

M.T.C. Terentiæ Suæ. S.P.D. 20

IN Tusculanum nos venturos putamus aut Nonis, aut postridie. Ibi fac vt sint oīa parata. plures enim fortasse nobiscū erunt: &, vt arbitror, diutius ibi commorabimur. Labrum si in balneo non est, fac vt sit: item cætera, quæ sunt ad victum, & ad valetudinem necessaria. Vale. V. Cal. Oct. de Venusio.

M.T.C. Terentiæ Suæ. S.P.D. 21

SI vales, bene est: ego valeo. Da operam, vt conualescas: quod opus erit, vt res, tem/ pusq; postulat, Prouideas atq; administres, & ad me de omnibus rebus quamsæpissi/ me literas mittas. Vale.

M.T.C. Terentiæ Suæ. S.P.D. 22

SI vales, bene est: ego valeo. Nos quotidie tabellarios vestros expectamus: qui si ve/ nerint, fortasse erimus certiores, quid no/ bis faciendum sit, faciemusq; te statim cer/ tiorem. Valetudinem tuam cura diligenter. Vale. Cal. Septem.

M.T.C. Terentiæ Suæ S.P.D. 23

SI vales, bene est: ego valeo. Redditæ mihi iam tandem sunt a Cæsare literæ satis libe rales & ipse opinione celerius vēturus esse dicit. cui vtrū obuiam procedam, an hic eū expectem, cum constituero, faciam te certiorem. Ta/ bellarios mihi velim quāprimum remittas. Valetudi nem tuam cura diligenter. Vale Pr. Id. Sext.

M.T.C. Terentię S.P.D. 24

SI vales, bene est: ego valeo. Nos neque de Cæsaris aduentu, neq; de literis, quas Phi/ lotimus habere dicitur, quicquam adhuc certi habemus. Siquid erit certi, faciam te statim certiorem. Valetudinem tuam fac vt cures. Vale. III. Id. Sext.

EPI. TVL.

monuissetis, sed multa impediuerunt me. quæ ne quidem id est non etiam nunc sunt expedita: id est vt dicunt eua/ cuata. ¶ Sed ego expecto literas Pomponio: scilicet Atti/ co. ¶ Quas velim sup. vt cures perferendas ad me quam pri mum: id est valde cito. Da operam vt valeas.

IN Tusculanum. Monet Cicero Terentiam, vt omnia habeat parata in Tusculano, cum sit venturus eo cum aliis multis, & præcipue vt paret balneum. ¶ Plures. id est multi. ¶ Diutius. pluris dies. ¶ Labrum. genus est vasis ad lauandum apti, quasi lauabrum. Virgil. Sicut aquæ tre mulum labris vbi lumen Athenis Sole repercussum aut ra/ diantis imagine lunæ Omnia peruolitat late loca. ¶ Reli/ quæ, quatuor epistolæ sequentes nulla omnino interpreta tione egent. Neq; enim possunt fere facilioribus aut planio ribus verbis declarari: qua sunt scriptæ a Cicerone, & argu mentum ex lectione textus facile patet. HVB. Labrum

IN Tusculanum &c. Significat quando in villam suam Tusculanum venturus sit, vt omnia parentur, etiam in balneo: sibiq; & comitibus suis dicens. ¶ Nos putamus nos venturos sup. esse in Tusculanum: id est villam nostram Tusculanam: aut nonis: scilicet istius mensis: aut postri die: id est die proxime secuturo. ¶ Fac supple, vt omnia sint parata tibi. ¶ Enim: id est quia plures erunt fortasse nobiscum, & vt arbitror nos commorabimur ibi diutius. ¶ Si labrum: id est vas lauandis aptum, non est in bal neo, fac vt sit. ¶ Item fac vt cætera, quæ necessaria ad actum & valetudinem supple sint. Vale. Quarto Calen. Octobris. De Venusio oppido inter Lucaniam & Apuliam. ASCEN.

SI vales &c. Monet vt saluti consulat: vt omnibus prospicere possit, & ad se crebrius dare literas di// cens. ¶ Si &c. date operam vt conualescas, sup// ple si minus vales: & supple, vt prouideas & ad mi/ nistres quod opus: id est necessarium erit: vt res & tempus postulat: & mittas ad me quam sæpissime literas de omnibus rebus. Vale. ASCEN.

SI vales &c. Dicit se expectare tabellarios Terentiæ, a quibus quid agendum habeat noscat, & statim re scribat. Ordo est. Si &c. Nos expectamus quoti/ die tabellarios vestros, qui si venerint nos erimus cer// tiores fortasse, quia potuissent nihil scripsisse: quid fa/ ciendum sit nobis, & faciemus te statim certiorem: scilicet quid faciendum sit. Valete &c. ASCEN.

SI vales &c. A Cæsare se literas accepisse dicit & eum celerrime aduentare, vnde dubitat an obuiam eat dicens. ¶ Literas satis liberales redditæ sunt mihi tan dem a Cæsare, & ipse dicitur esse venturus: scilicet ad vr bem celerius opinione: id est q̃ homines opinentur. ¶ Cui cum constituero: id est decreuero, vtrum procedam ob// uiam, an expectem eum hic: faciam te certiorem. ¶ Ego ve lim remittas mihi tabellarios: scilicet quos ad te mitto: quā primum: id est valde cito. ¶ Cura &c. ASCEN.

SI vales &c. Dicit se nihil certi habere de Cæsaris aduē tu: neq; de literis, quas Philotimus a Cæsare apud se habere dicebatur, vnde videtur hæc epistola scripta ante proxime præcedentem. Ordo est. Si &c. Nos neq; habemus adhuc quicquam certi de aduentu Cæsaris, neq; de literis, quas Philotimus: scilicet libertus noster dicitur habere: scilicet a Cæsare. ¶ Siquid certi erit sup. mihi, fa/ ciam te certiorem &c. Vale. ASCEN.

HVBER. SI vos bene valetis,bñ est:ego qdẽ valeo. Etsi non lib.ii.&.iii. aperiunt argumẽta multa insequentium eplãs,qđ illic plenius de proconsulatu Ci.in Cilicia diximus. In hac aũt eplã dixit quibus rebus adduct9 sit scribere Ro.de transitu Parthoꝝ:& q̃ varii fuerint de eis rumores. Deinde qd egẽrit intellecto haud dubie transitu Parthorum, cõtra quos dicit opus esse maiore & firmiore exercitu q̃ sibi datus sit. Itaq; rogat vt ad se mittat tantus exercitus,quantus ad maximum bellum mitti solet. Nullam enim esse spem in militibus prouincialibus neq; in sociis, neq; in regibus finitimis,nisi in Deiotaro rege Armeniæ. se autem neq; animo, neq; consilio defuturum pollicetur. Proconsule. Syriæ. Publice. ad vos omnes. Tanta. tam magna tanti momenti. Nondum ve. vt ipse,ad quem pertinebat, posset vos redere certiores. Pene communis,quia habemus prouincias finitimas.ita vt non possit agi periculum de vna: quin agat de alia. Hora. Nam tua res agatur paries cum proximus,& ipse Ci.li.ii.ad Ca.Sallustium de Bibulo sic inquit.ille autem cum ad Thermum de Parthico bello scriberet ad me literam nunq̃ misit,ad quem intelligebat eius belli periculum pertinere. Commageni. Commagena pars est Syriæ. Minorem fidem habendam. non credendum. Lycaoniæ & Cappa.quæ sunt regiones in Asia finitimæ Ciliciæ:per Cappadociam aũt Ci. pficiscebatur in Ciliciam, vt supra ad Appium. Iter in Ciliciã facio per Cappadociã. Tharcondimoto. nomen proprium viri socii & amici Po.Ro. trans Taurum montem. Libiæ nomen loci in Syria. Philarco.præfecto tribuno. Bene sentire.bono esse animo erga Po.Ro. Infirme. tenuiter:debiliter.

Comma

ASCEN. SI vos bene valeatis,bñ est:ego qdẽ valeo. Etsi nõ dubie mihi &c. Argumẽtũ eñ dependet cũ eplĩs in scđo & tertio libris habitis,vbi de proconsulatu suo in Cilicia plenius scripsit. In hac aũt dicit qbus rebus adduct9 sit scribere Romam de transitu Parthoꝝ:& q̃ varii fuerint de eis rumores:deinde qd egerit pspecto transitu Parthoꝝ, cõtra quos cũ opus sit maiore exercitu, rogat vt ad se mittatur tantus quanto opus sit ad maximũ bellũ cõficiendũ,cũ nulla sit spes in pũincialibus. nec in sociis excepto Deiotaro. Inscriptio legitur sic Marcus Tullius Cicero Marci Filius pconsul. Salutem plurimã dicit Consulibus, ꝑtori, tribunis plebis senatui populoq; Romano. quod addit. Si vos &c.addendũ nõ est. Ordo est. Etsi nuntiabat mihi nõ dubie.i.certe,Parthos transisse Euphratem.s.fluuiũ fere cũ oĩbus copiis suis:alibi tñ dicit Arabes fuisse in vestitu Parthico,tñ q.i. q̃ ego arbitrabar certiora posse scribi ad vos de his rebus e Marco Bibulo pconsule.s.Syriæ: & ita vicinior statuebam nõ esse necesse mihi scribere publice.i. ad senatum ea, q̃ nuntiarentur de pũincia alterius. postea vero q̃ sum factus certior certissimis authoribus,legatis:nuntiis:literis putaui ea,q̃ delata essent ad me:scribenda esse ad vos: vel q: res erat tanta, vt cum periculo ignoraret:vel q: nõdũ audieramus Bibulum venisse in Syriam, vel q: administratio huius belli est mihi pene cõmunis cum Bibulo,q: pximam hẽbat pũinciam Legati cõmageni a loco dicti regis Antiochi nuntiauerunt mihi primi magnas copias Parthorum cœpisse transire Euphratem. Quo nuntio allato cum essent nonnulli, q putarent minorem.i. nõ integram fidem habendam.i.non satis credendũ esse ei regi,statui expectãdum esse.i.prius q̃ scriberem,siquid certius afferret. Literæ sunt redditæ mihi e Cappadocia a Tarchondimoto:q existimatur fidelissimus socius.trans Tauꝝ.i.eoꝝ qui habitant trans Tauꝝ.s.montem, & amicissimus Po. Ro.redditæ, dico sunt in finibus Lycaoniæ ad decimũtertium Calendas Octobris cum ducerem exercitum in Ciliciam: Parcodem.i.nuntiantes Parcodem:seu Pacorem filium Orodo pro Orodis, Alii tñ Orodis scribunt, regis Parthoꝝ transisse Euphratem cum permagno.i. valde magno eqtatu Parthico, & posuisse castra Tybæ.i.in eo loco Syriæ, & magnum tumultum esse excitatum in prouincia Syria. Literæ de iisdem rebus.i. de transitu Parthorum sunt redditæ mihi eodem die a Iãblico Phylarcho.i. tribuno seu præfecto Arabum:quem hoĩes opinantur bene sentire.s.de nobis. vt amicum esse reip. nostræ. His rebus allatis.i. postq̃ hæ res erant allatæ, & si intelligebam socios:scilicet Ro. imperii esse animatos. Infirme,id est debiliter.

M.T.C. EPISTOLARVM FAMILIARIVM LIBER QVINTVSDECIMVS.

M.T.M.F.Ci.Procos.S.P.D.Coss.Prętt.Tribb.ple. S.P.Q.R. j.

SI vos bñ valetis,bñ ẽ:ego,qdẽ valeo. Etsi nõ dubie mihi nũtiabat Parthos trãsisse Euphratẽ cũ oibus ferẽ suis copiis:tñ q: arbitrabar a M.Bibulo Procos. certiora de his rebus ad vos scribi posse,statuebã mihi ñ necesse eẽ publice scribere ea, q̃ de alterius pũicia nũtiarẽtur. Postea vero q̃ certissimis authoribus,legatis, nuntiis, literis sum certior factus: uel q: tanta res erat, uel q: nondum audieramus Bibulum in Syriam uenisse, uel quia administratio huius belli mihi cum Bibulo penè est communis, quæ ad me delata essent,scribenda ad vos putaui Regis Antiochi Cõmageni legati primi mihi nũtiarunt Parthoꝝ magnas copias Euphratem transire cœpisse. Quo nuntio allato,cum essent nonnulli, qui ei Regem minorẽ fidem habendam putarent,statui expectandũ esse, siqd certius afferret. Ad XIII.Cal.Oct. cum exercitum in Ciliciã ducerem,in finibus Lycaoniæ, & Cappadociæ mihi literæ redditæ sunt a Tarchondimoto, q fidelissimus socius trans Taurum,amicissimusq; Po.Ro.existimatur: Pacorum Orodis Regis Parthorum filiũ cũ permagno equitatu parthico transisse Euphratẽ,& castra posuisse Tybæ:magnumq; tumultũ esse in prouincia Syria excitatum. Eodẽ die ab Iamblico Phylarcho Arabum,quem homines opinantur bene sentire,amicumq; esse R.P.nostræ.literæ de iisdem rebus mihi redditæ sunt. His rebus allatis, & si intelligebam socios infirme animatos esse, & nouarum rerum expectatione

HVBER. Infirme

SVspensos.solicitos incertos qd agerent. Integritatē.innocentiā,iustitiā. Si esset fa.perti.no.eq.i.si experta esset æquitatem meā & integrā administrationē,fiūt.n.& fidiores & firmiores populi ex æquo imperio,& miti administratione & gubernatiōe. Ex Cilicū gēte.ex Cilicibus.n.qdā sumpserant arma cōtra Romāos. Is hostis.p ii hostes.s.Parthi. Non ce.i.nu.i.non terreri & fugere allatis nunciis belli. Sed pro.ac.sed potius adire ipsum hostem. Tauꝝ montem. Siqd ponderis ha.valet. Aliquādo.tandē. Instructos.paratos,& munitos rebus bellicis. Opinionem.famam. Quod ego.occurrit obiectioni,quare susceperit id negociū non satis instructus: & ex facto suo magnā sibi bñuolentiā cōsulum & senatus cōciliat. Negociū. expeditionē aduersus Parthos. Occæcatus. trāslatio a corpore ad animum. Vestræ au.vestræ dignitati,vel fñiæ. In has pro.in Ciliciam: Syriā:Cappadociā, & reliquas finitimas regiones. Hæ oēs pro. Asiaticę quas Parthi inuadere tentant. Vectigalia po.Ro.cōtinent:nam & ipse in orone p Po.imperatore eligendo,q inscribit pro lege manilia: postq̄ Asiā tuendam dixit,sic subdit,pręsertim cū de vestris maximis vectigalibus agat,nam cęteraꝝ prouinciaꝝ vectigalia quirites tāta sunt:vt iis ad ipsas puicias tutādas vix cōtenti eē possumus.Asia vero tā optima ē, & fertilis,vt & vbertate agroꝝ, & varietate fructuū & magnitudie pastiōis & multitudine eaꝝ reꝝ, q̄ exportant, facile oibus terris antecellat &c. Ex hoc de.pro ex iis militibus,q in puicia deligūtur. Oblato. facto. Noluerit. qa sciebat Asiaticos inutiliter esse bello. Imperii nostri.i. nostroꝝ imperatoꝝ, qui male socios tractauerūt: vt ipse in pdicta orone pro Pompeio. Itaq pp hāc auaritiā impatoꝝ q̄tas calamitates quocūq ventū sit vñ exercitus ferāt qs ignorat paulopost vtꝝ pluresarbitramini p hosce annos militū vroꝝ armis hostiū vrbes an hibernis socioꝝ ciuitates eē deletas:neq.n.pt exercitū is cōtinere impator,q seipsum nō ɔtinet. Inanis.vacua. Tyrā.licet apd antiquos hoc noie reges appellarent,vt apd Vir.At mihi satis erit dexterā tetigisse tyrāni:tñ postea sibi violēti regnoꝝ occupatores tyranni noiari cœperūt. Neq vo.qa nō sunt bñ affecti po.Ro. Cōsiliū.prudētiā gubernādi. Casuꝝ.i.euētuꝝ. Saluti.n.vt possim incolumis euadere. Dignitati.qa oia faciā, q̄ me decebunt.

Inanis tyrannis

suspensos, sperabā tamen eos, ad quos iam accesserā, quiq nostram consuetudinē, integritatēq pspexerāt amiciores P.R.esse factos: Ciliciam autem firmiorem fore, si æquitatis nostræ particeps facta esset. Et ob eā cām, & vt opprimerentur ii, qui ex Cilicum gente in armis essent,& vt hostis is,q esset in Syria, sciret exercitum P.R.non modo non cedere his nuntiis allatis: sed etiam propius accedere: exercitum ad Taurum institui ducere. Sed siquid apud vos authoritas mea ponderis habet,in iis præsertim rebus, quas vos audistis,ego pene cerno: magnopere vos & hortor,& moneo,vt his prouinciis serius vos quidem,q̄ decuit,sed aliquando tamen consulatis.Nos quemadmodum instructos, & quibus præsidiis munitos ad tanti belli opinionem miseritis, non estis ignari,quod ego negocium non stultitia obcæcatus, sed verecunda deterritus non recusaui. neq enim vnquam vllum periculum tñ putaui, quod subterfugere mallem, q̄ vestræ authoritati obtemperare. Hoc autem tempore res sese sic habet,vt nisi exercitum tantum,quantum ad maximū bellum mittere soletis,matute in has prouincias miseritis, summum periculum sit, ne amittendæ sunt omnes hæ prouinciæ, quibus vectigalia P.R. continentur. Quamobrem autem in hoc prouinciali delectu spem habeatis aliquam, causa nulla est:neq multi sunt:& diffugiunt, qui sunt, metu oblato. & quod genus hoc militum sit,iudicauit vir fortissimus M. Bibulus in Asia:qui,cum vos ei permisissetis, delectum habere noluerit. Nam sociorum auxilia propter acerbitatem, atq iniurias imperii nostri, aut ita imbecilla sunt,vt non multum nos iuuare possint: aut ita alienata a nobis, vt neq expectandum ab iis, neq committendum iis quicquam esse videatur. Regis Deiotari & voluntatem,& copias, quantæcunq sunt, nostras esse duco. Cappadocia est inanis. Reliqui Reges tyranniq neq opibus satis firmi, nec voluntate sunt. Mihi in hac paucitate militum, animus certe non deerit: spero ne consilium quidem. Quidem casurum sit, incertum est. Vtinam saluti nostræ consulere possimus: dignitati certe consulemus. Valete.

ASCEN.

ET suspensos.i.dubios in fide expectatione.i.ppter expectatione reꝝ nouaꝝ:sperabā tñ eos,ad quos ego accesseram iamq quiq.i.& q pspexerant cōsuetudinē nostrā.i.conmerciū nostꝝ,& integritatē nostrā.i.fidei nostræ.factos eē amiciores populo Rōano.Aūt.i.sed sperabā sup.Ciliciā.s.prouinciā fore firmiorē:si esset facta particeps eqtatus nrī. Et institui.i.pposui ob eā cām.s.vt amiciores fierēt,& vt ii,q ex gente Cilicū essent in armis opprimerent & vt is hostis.s.Parthus q esset in Syria sciret exercitū ppli Romani.nō mō nō cedere his nūtiis allatis.i. licet hmōi nuntii eēnt allati:sed ēt accedere ppius istitui inquā ducere exercitū.s.Romanū ad Tauꝝ.s.montē, q puicias illas dirimit. Sed authoritas mea hēt qd.i.aliqd pōderis apud vos pśertim i iis reb?,q̄ vos audistis,ego pene cerno: & hortor & moneo vos magnope vt vos consulatis.i. pspiciatis cōsilio,his puinciis Syriæ & Ciliciæ, seriusqdē q̄ decuit: sed aliqn.i.tandē. Vos nō estis ignari.i.bene scitis queādmodū miseritis sup.nos istructos, & qbus psidiis munitos.q.d. infirmissimis. ad opinionē.i.vbi esset opinio tāti belli. Quod negociū.s.tam arduū ego nō recusaui:nō obcæcatus.i.non ppterea q essem obcæcatus,seu occæcatus,sed deterritus verecūdia. Neq.n.putaui vnq̄ vt si periculū tñ,quod mallē subterfugere:q̄ obtēperare authoritati vestræ. Aūt.i.sed: res hēt sese hoc tpe sic.vt nisi miseritis matute.i.cito,in has puincias tantum exercitū quantū soletis mittere ad maximum bellum:summū periculū sit,ne oēs hæ puinciæ,quibus vectigalia.i.pecuniæ, quas ex rebus vehendis & portandis recipere solebā,populi Romani cōtinentur, sint amittendæ.i. debeant amitti. Videri solet Cicero quibusdā meticulosior: qd vitiū prudentioribus frequens est. Quāobrem cā nulla est: vt habeatis spē in hoc delectu puinciali.i. in militibus, quos possimus per delectū in puinciis cōscribere,qa sup.milites neq multi sunt, & qui sunt, diffugiunt metu oblato.i.qa metus est eis a Parthis obiectus,& Marcus Bibulus vir fortissimus indicauit aut iudicauit in Asia:qd.i.quale sit hoc genus militū:qui cum vos pmisissetis ei habere delectum.i.cōscribere milites nouos:noluit sup.habere. Nam auxilia socioꝝ sunt ppter acerbitatē atq iniurias imperii nostri,aut ita imbecilla,vt non possint iuuare nos multū: aut alienata a nobis ita,vt neq quicq̄ videat esse expectandū ab iis:neq cōmittendum iis. Ego duco.i.iudico voluntatem & copias Deiotari regis,pro quo extat Ciceronis oratio, quātæcūq sunt, esse nostras.i.nobis fauentes. Cappadocia est inanis.i.exhausta militibus & pecunia. Reliq reges.s.iusti & tyrāni.i.incubatores regiaꝝ:neq sunt satis firmi opibus neq voluntate. Animus certe nō deerit mihi in hac paucitate militū spero ne qdē.i.q non ēt consilium. Incertū est quid sit casurum.i.casu euentuꝝ. Vtinā possimus cōsulere.i.consilio pspicere saluti nostræ, nos certe consulemus.i.pspiciemus & satisfaciemus dignitati.i.honori nostro:hoc est nihil faciemus contra dignitatem nostram. Valete.

HVB.

SI vos bene valetis, bene est: ego quidē valeo. Cum pridie. Facit Ci. certiorē senatū populūq; Ro. qd egerit cum primū in Asiā venit imperator in Ciliciā ꝓficiscens, deinde quemadmodū ꝓsidiis sui exercitus liberauerit Ariobarzanem regē Cappadociæ ab insidiis, q̄ illi parabanť: cū fuisset illius regis salus Ci. cōmendata. postremo Cic. eius regis ingeniū fiue & bniuolentiā erga po. Ro. se perspexisse affirmat: quibus dicit illū meruisse ita esse po. Ro. charū. ¶ In ꝓuinciam: Asia. ¶ Cōducere. vtile esse. ¶ Copia qa erant pauca: vt in ꝓcedenti ep̄la, mihi in hac paucitate militū certe animus non deerit. ¶ Illato. moto. ¶ Lycaoniā &c. regiones sunt in Asia, vt scribunt Ptolemæus & Strab. ¶ Pateret esset patens & vt supra dixit inanis. ¶ Continens. coniūcta. ¶ Cybistra. quod oppidū est Armeniæ minoris ꝓfecturæ Cataoniæ. ¶ Deiotarū fidelissimū. sic Luca. Fidūq; per arma Deiotarū. ¶ Firmiores. fortiores audaciores. ¶ Eius tridui. eorū trium dierū. ¶ Officio. debito & honesto negocio. ¶ Intercessisset interposita fuisset: nam senatusconsul. fuerat Ariobarzanes commendatus Ci. ευσεβην pium φιλορρωμαιον amicū Romanorū: nam ρωμαιος Romanus dr̄. ¶ Præsidio tutelę. ¶ De nullo rege. vt eius salus publico decreto, & senatuscon. cui q̄ commendaretur, & esset vobis curæ: sicut factum est de Ariobarzane. ¶ Deferre. denunciare vt intelligeret quid de eo iudicassetis. ¶ Tantum diligentiam. in offerendo præsidium. ¶ Perspici posset. vt posset cognosci qđ & ego fideliter agerem: & vos ita velitis. ¶ Authoritas voluntas.

Cōducere — Cybistra — Deferre (margin)

ASCEN.

SI vos bene valetis, bene est: ego qdem valeo. Cū pridie &c. Quidā præpositā hn̄t salutationem vulgarē. ¶ Si vos valetis bn̄ est: ego qdē valeo. Facit aūt certiorē Senatū populūq; Rom. qd egerit, cū primū in Asiā venit imperator in Ciliciā ꝓficiscens. Deinde quēadmodū ꝓsidiis sui exercitus liberauerit Ariobarzanē regē Cappadociæ ab insidiis, q̄ illi parabanť, cū salus illius regis fuerit sibi cōmendata. Postremo eiusdē regis ingeniū, fidē & bniuolentiam erga S.P.Q.R. se pspexisse affirmat: qbus dicit illū meruisse, vt po. Ro. sit charus. Ordo est. Cū venissem pridie. i. die q̄ ꝓcessit Calen. Sextilis. i. primā diē Augusti, in ꝓuinciā. i. Ciliciā neq; potuissem venire maturius. i. citius pp difficultatem itinerū per terras, & nauigationū p maria putaui cōuenire maxime officio meo, & ꝯducere. i. vtile esse reipu. parare ea, q̄ ptinerent ad exercitū, & ad rem militarē. Quæ cū essent & cōstituta. i. ordinata & instructa a me magis cura & diligentia q̄ facultate & copiis: & nuntii & līaꝫ de bello illato a Parthis in ꝓuinciā Syriā afferrentur fere quotidie, arbitratus sum iter faciendū sup. esse, mihi p Lycaoniā & per Isauros: & per Cappadociā regiones illas Asiæ. Suspicio. n. magna erat Parthos, si conarenť egredi ex Syria, atq; irrūpere in ꝓuinciā meā, videlicet Ciliciam: eos facturos eē iter p Cappadociā, q̄ ea pateret maxīe. ¶ Erat. n. vt supra dixit, inermis. Itaq; feci iter p eā partē Cappadocię, q̄ est cōtinens. i. se tenēs & affinis cū Cilicia, & locaui castra ad Cybistra: qđ oppidū est ad montē Taurū. Cice. fere in appositione magis cōe ꝓponit, vt Regis Deiotari, mōtem Taurū prouinciā Syriā &c. non tn̄ semp: nam sequiť: vt Artuasdes rex Armenius quocūq; aīo esset. i. quēcūq; animū in nos haberet, sciret exercitū populi Romani esse nō lōge a finibus suis, & vt. s. haberē Deiotarū regem fidelissimum atq; amicissimum resp. nostræ: cōiunctū maxime: appositione hominem. i. qui est hō, cuius & cōsilio & opibus, resp. s. Romana: possit iuuari maxīe. In quo loco cū haberē castra & misissem eqtatū in Ciliciā, vt & aduētus meus nūtiatus his ciuitatibus q̄ essent in ea pte faceret aīos hoīum firmiores: & ego possem scire mature. i. cito qd agereť in Syria: putaui tp̄s eius tridui qđ morabař in his castris ponēdū. i. expendendū in officio magno & necessario mihi. Cū. n. authoritas vestra intercessisset. i. cōfirmasset: vt ego tuerer. i. ꝓtegerem Ariobarzanem Euseben. i. piū cultorem & Philorhomæum. i. amicū Romanorū, græca sunt vocabula & græce scribēda. ¶ Nam ευσεβης dr̄ pius & religiosus φιλος amicus & amator ρωμαιος rhomæus Romanus. Græce. n. aspirať vt Rhomæ. i. Valentia, & defenderem salutem, incolumitatem: & regnū eius regis, & essem ꝓsidio. i. custodiæ & protectioni regi, & regno, & sup. cū adiunxissetis salutē eius regis esse ppło senatuiq; Ro. magnæ curæ: quod vllo. i. nō vllo nō esset decretū vnq̄ de vllo rege. ab ordine nr̄o. i. senatorio, existimaui. i. iudicaui me debere deferre ad regem. i. indicare regi, iudiciū vestrū & polliceri ei ꝓsidiū meū & fidē & diligentiā, vt qn̄. i. qm̄ salus ipsius & incolumitas regni esset cōmēdata mihi a vobis, diceret, si id vellet. Quæ cū essem locutus in concilio meo. i. in cœtu meorū, cū rege, illo. s. rex egit initio oꝛonis. s. mīsionis suæ vobis, vt debuit, maximas gr̄as. Deinde egit mihi gr̄as q̄ videbatur ei permagnū & honorificū. i. valde magnū & valde honorificum esse, salutem suam esse senatui populoq; Ro. tantæ. i. tam magnæ curæ: & me adhibere tantam diligentiam, vt & fides. i. fidelitas mea & authoritas vestræ commendationis possit perspici.

M.T.M.F. Cicero Procos. S.D. Coss. Prætt. Tribb.

Pl. S.P.Q.R. 2

SI vos bn̄ valetis, bn̄ est: ego qdem valeo. Cū pr. Cal. Sext. in ꝓuinciā venissem, neq; maturius pp itinerū, & nauigationū difficultatem venire potuissem: maxīe cōuenire officio meo, R. Q. P. cōducere putaui, parere ea, quæ ad exercitum, quæq; ad rē militarē ptinerēt. Quæ cū essent a me cura magis, & diligētia, q̄ facultate, & copia cōstituta: nūtiiq;, & literæ de bello a Parthis in prouinciā Syriā illato quotidie fere afferrenť: iter mihi faciendū p Lycaoniā, & p Isauros, & p Cappadociā arbitratus sum. Erat. n. magna suspicio, Parthos, si ex Syria egredi, atq; irrūper ī meā ꝓuiciā cōarenť, iter eos p Cappadociā, qđ ea maxime pateret, esse facturos. Itaq; cū exercitu per Cappadociæ partē eā, q̄ cū Cilicia continens est, iter feci: castraq; ad Cybistra, qđ oppidū est ad mōtē Taurū, locaui: vt Artuasdes Rex Armenius quocūq; aīo esset, sciret nō procul a suis finibus exercitum P. R. esse: & Deiotarum fidelissimū Regē, atq; amicissimū R. P. nr̄æ maxime coniunctum haberem, hominem cuius & consilio, & opibus adiuuari posset R. P. Quo cū in loco castra hērē, eqtatūq; in Ciliciā misissem, vt & meus aduentus iis ciuitatibus, quæ in ea pte essent, nūtiatus, firmiores animos hoīum faceret: & ego mature, qd ageretur in Syria, scire possem: tēpus eius tridui, qđ in his castris morabař, in magno officio, & necessario mihi ponēdū putaui. Cū. n. vestra authoritas intercessisset, vt ego Regē Ariobarzanem, Euseben, & Philorhomæū tuerer, eiusq; Regis salutem, & incolumitatē regni defenderē, regi, regnoq; ꝓsidio essem: adiunxissetisq; salutem eius Regis P. S. Q. R. magnæ curæ esse, quod nullo vnq̄ de Rege decretum esset a nostro ordine: existimaui me iudiciū vestrum ad Regem deferre debere, eiq; ꝓsidiū meū, & fidē, & diligentiam polliceri: vt qm̄ salus ipsius, & incolumitas regni mihi cōmendata esset a vobis, diceret, siquid vellet. Quæ cū essem in consilio meo cū Rege locutus, initio ille oꝛonis suæ vobis maximas, vt debuit, deide etiā mihi gratias egit, quod ei permagnum, & perhonorificum videbatur, S. P. Q. R. tantæ curæ esse salutem suam, meq; tantam diligentiam adhibere, vt & mea fides, & commendationis vestræ authoritas perspici posset.

Atq;

HVBER

Vigilāter

Implorat

¶ Atq; ita, exponit plibus verbis qualiter Ariobarzanes ei⁹ oblationē admiserit. ¶ Primo, qa vt videbimus, postea alr cognouit. ¶ Interitus pñni. cædis pēnæ, qa eius pf fuerat per insidias interfectus. ¶ Vigilanter: diligenter oibus periculis circūscriptus: nā vigilare translatiue ꝓ diligētem esse ponit: sicut dormire negligentē esse. Teren. Dormiūt, ego pol eos cōmouebo. Iuue. Sed vigilat consul: vexillaq; nra coerce. ¶ Implorare, cū lachrymis petere: de cuius verbi ꝓprietate plu ra alio loco diximus: pp me. ne a ꝓditoribus & insidiatoribus si indicassent. ¶ Spe mei præ. a quo videret se posse defen di, si qspiam eis qcq̄ minatus esset. ¶ In iis qui dixerūt, q̄ scirent. ¶ Fratrem su. s. dixit detulisse. ¶ Solicitatū. tentatū incita tum. ¶ Id nō pa. a. s. vt regnaret, ¶ Fratre. s. Ariobarzane: ad quem regnū merito pueniebat. ¶ Propter me peri. ne si indi casset, interfectus fuisset ab iis, q eum solicitauerāt. ¶ Proba tos, cognitos. ¶ Docti ca. i. qui ex casu patris didicerāt, quō seruanda esset vita regis sui. ¶ Cohortes, pedites. ¶ Facere: id dare ei equitatum & cohortes & quæcunq; essent neces saria ad custodiam salutis eius. ¶ Suis opibus. suis virib⁹ & facultatibus. ¶ Regnare: exercere regnū. ¶ Iure, ptāte & licē tia, qua reges insidiatores & proditores suos vti possunt. ¶ Reliquos: qui non essent in culpa, cum tñ tacuissent ꝓpter metum. ¶ Liberaret me: faceret vt intelligerent nihil sibi ma li imminere, & eēnt sine metu. ¶ Potius ad ti. potius ad eos terrendum. ¶ Quam ad contentionem: quam ad dimicatio nem & pugnam. ¶ Vteretur. id est hortatus sum. ¶ Nullo po stulante, sponte vestra. ¶ Non fine causa, propter supra dicta signa, quæ in eo prospexi, quæ videntur etiam a vobis in telligi cum eum tantæ curæ habetis.

Atq; ille primo, qđ mihi maxiæ lætitiæ fuit, ita mecū locutus est, vt nullas insidias neq; vitæ suæ, neq; re gno diceret se aut intelligere fieri, aut ēt suspicari. Cū ei ego gratulatus essem, idq; me gaudere dixissem, co hortatus vt recordaretur casum illum interitus pa terni, & vigilanter se tueretur, atque admonitu sena tus consuleret saluti suæ: cum a me discessit in oppi dum Cybistra. Postero autem die cū Ariarate fratre suo, & cum paternis amicis maioribus natu ad me in castra venit: perturbatusq; & flens, cū idē & frater fa ceret, & amici, meam fidem, vestram commēdationē implorare cœpit. Cum admirarer quid accidisset no ui: dixit ad se indicia manifesta insidiarum esse delata, quæ essent ante aduentum meum occultata, quod ii, qui ea patefacere possent, propter metū reticuissent: eo aūt tempore spem ei præsidii cōplureis ea, quę sci rent, audacter ad se detulisse: in his amantissimum sui summa pietate prædium fratrē dicere ea, quæ is me quoq; audiēte dicebāt, se solicitatū eē, vt regnare vel let: id viuo fratre suo accidere nō potuisse: se tñ ante il lud tempus eā rē nunq̄ in mediū pp piculi metum ꝓ tulisse. Quæ cum eēt locutus: monui Regem, vt oēm diligentiam ad se conseruādum adhiberet: amicosq; in patris eius fide, atq; iudicio ꝓbatos, hortatus sum, Regis sui vitam, docti casu acerbissimo patris eius, oi cura, custodiaq; defenderent. Cum rex a me equita tum, cohortesq; de exercitu meo postularet: & si intel ligebam vestro S.C. non modo posse me id facere, sed etiam debere: tamē cum R.P. postularet pp quotidia nos ex Syria nuntios, vt quamprimum exercitum ad Ciliciæ fines adducerem: cūq; mihi Rex patefactis iā insidiis non egere exercitu P.R. sed posse se suis opi bus defendere videretur: illum cohortatus sum, vt in sua vita conseruanda primum regnare disceret: a quibus perspexisset sibi insidias paratas, in eos vtere tur iure regio: pœna afficeret eos, quos necesse eēt: re liquos metu liberaret: præsidio exercitus mei ad eorū, qui in culpa essent, timorem potius, quā ad cōtentio nem vteretur: fore autem, vt oēs, quando S.C. nos sent, intelligerent me Regi, si opus esset, ex authorita te vestra pręsidio esse futurum. Ita confirmato illo, ex eo loco castra moui, & iter in Ciliciam facere institui: Cum hac opinione e Cappadocia discederem, vt cō silio vestro casu incredibili, ac pene diuino Regē, quē vos honorificentissime appellassetis nullo postulante, quēq; meæ fidei cōmendassetis, & cuius salutem ma gnæ vobis curę esse decreuissetis, meus aduentus pę sentibus insidiis liberasset. Quod ad vos a me scribi non alienum putaui, vt intellegeretis ex iis, quæ pene acciderunt, uos multo ante, ne ea acciderent, proui disse, eoq; vos studiosius feci certiores, quod in rege Ariobarzane ea mihi signa videor, virtutis, inge nii fidei, beneuolentiæq; erga uos perspexisse; vt non sine causa curā diligentiamq; in eius vos salutem, vi deam ini tantum contulisse. Valete.

ASCEN.

¶ Atq; ille locutus est primo mecum: quod fuit mihi maxi mæ lætitiæ: ita vt diceret se nullas. i. nō vllas, aut nō intel ligere aut ēt suspicari vllas isidias fieri vitæ suæ: neq; regno sup. suo. Cū ego essem gratulatus ei, & dixissem me gaude re id. i. pp id, cohortatus vt recordaretur illum casum. i. for tuitum euentū interitus paterni, qui per insidias cęsus erat, & tueretur. i. protegeret se vigilanter, atq; cōsuleret. i. ꝓspi ceret saluti suę: admonitu. i. ex admonitiones senatus. i. Ro mani: tū. i. deinde discessit a me in oppidū Cybistra. s. noīe, est aūt neutri gñis & pluralis numeri. ¶ Aūt. i. sed ipse venit ad me in castra postridie. i. die proxime secuto: cū Ariarate fratre suo: & cum amicis paternis maioribus natu. i. seniori bus. Et perturbatus ac flens, cū & frater faceret idem. i. etiā fleret, & amici sup. facerēt idē, cœpit iplorare. i. plorādo po scere fidem meā & cōmendationem vrām. ¶ Cū admirarer qd noui accidisset, dixit indicia. i. manifestamēta insidiarū manifestarū. s. tunc nō prius, esse delata. i. denūciata sibi quę essent occultata ante aduētum meū: q ii qui possent patefa cere ea, retinuissent pp metū. ¶ Aūt. i. sed cōplures detulisse ad se. i. sibi idicasse audacter eo tpe. spe pŝidii mei. i. custodię & protectionis meæ: ea q̄ scirent: & sup. dixit: fratrem ama tissimum sui. s. regis ꝓditū summa pietate dicere in iis. i. inter eos, qui quæ scirent detulerāt, ea quæ is dicebat quoq;. i. ēt me audiente, se esse solicitatū vt vellet regnare. i. regnū inua dere, & sup. id nō potuisse accidere fratre suo viuo: se tñ nū quam ꝓtulisse eā rē in mediū. i. indicasse fri ante illud tps. pp metum periculi, qd iminebat ab iis, q volebāt illū regna re. ¶ Quæ cū eēt locutus: monui regē vt adhiberet oēm dili gentiā ad ↄseruādū se, & hortatus sum amicos ꝓbatos. i. fi deles inuētos: in fide atq; iudicio pris eius sup. vt docti ca su acerbissimo. i. per casum acerbissimum patris eius defen derēt oi cura & custodia vitam regis sui. ¶ Cum rex postu laret a me equitatum & cohortes de exercitu meo & si intel ligebam me non modo posse, sed etiam debere facere id, se natusconsulto vestro. i. propter senatusconsultum vestrum: tamen cum respu. postularet propter quotidianos nuncios ex Syria. s. de aduentu Parthorum: vt adducerem quampri mum exercitum ad fines Ciliciæ, & cum Rex videretur mi hi iam insidiis patefactis non egere exercitu populi Roma ni, sed videretur posse defendere de suis. i. propriis opibus: id est facultatibus, cohortatus sum illum, vt disceret regna re primum in conseruanda vita sua, & vteretur iure regio in eos, a qbus perspexisset insidias paratas sibi: & afficeret pena eos, quos esset necesse. s. adficere, & liberaret reliquos metu. Præsidio &c. & sup. cohortat⁹ sum regē, vt vteret pŝi dio exercitus mei potius ad timorē eorū, qui eēnt in culpa.

¶ Quam ad contentionem.i.longã cõcertationẽ. ¶ Aũt.i.sed: dixi sup. fore.i.futuꝝ: vt oẽs qñ.i.qñ qdẽ nollent senatus c. .i. de præsidio regi ferendo, intelligeret me futurũ eẽ regi ꝑsidio.i.ad ꝑsidium, si opus esset, ex authoritate vestra. Illo.s. rege cõfirmato, ita moui castra ex illo loco, & institui facere iter in Ciliciã, cũ discederem e Cappadocia hac opinione.i. derelicta: vt aduentus meus liberaret insidiis pñtibus.i.tunc imminentibus. consilio vestro.i.pp cõsilium vestrum casu incredibili ac pene quasi diuino, nõ.n. sciebat regẽ insidiis peti, regẽ.s. Ariobarzanẽ, quem vos appellassetis honorificẽtissime videlicet noĩe amici sociiq; imperii Rom. quẽq;.i. & quẽ cõmẽdassetis fieri meæ & sup. cuius salutẽ vos decreuisse tis esse vobis magnæ curæ. Quod.i. quã rẽ ego putaui nõ alienũ sup. esse.i. impertinẽs scribi.i. si scriberẽ a me ad vos: vt intelligeretis ex iis, quæ acciderũt.i. euenerunt pene.i. quasi non tñ euenerũt: loqtur aũt de cæde regis Cappadocũ, nos ꝓuidisse multo aũc ne ea acciderẽt, & Ego feci eo.i. ppea vos certiores studiosius.i. diligẽtius: q̃ ego videor mihi ꝑspexisse in Rege Ariobarzane ea signa virtutis, ingenii, fidei & bñuolentiæ erga vos, vt nos videamini contulisse in salutẽ eius tantã curam & diligentiam non sine causa. Valete.

M.C. Imp. Catoni S.D. 3

CVm ad me legati missi ab Antiocho Commageno, venissent in castra ad Iconiũ antẽ diem III. Non Sept. iiq; mihi nuntiassent, Regis Parthorũ filiũ, quocũ eẽt nupta Regis Armẽioꝝ soror, ad Euphratẽ cũ maxĩs Parthorũ copiis, & multarum ꝑterea gentiũ magna manu venisse, Euphratemq; iam transire cœpisse, diciq; Armeniũ Regem in Cappadociam Imperiũ esse facturum: putaui ꝓ nr̃a necessitudine me hoc ad te scriberẽ oportere. Publice pp duas causas nihil scripsi: qđ & ipsum Commagenũ legati dicebant ad senatũ statim nuntios, lr̃asq; misisse: & existimabam M. Bibulũ Procos. qui circiter Id. Sext. ab Epheso in Syriam nauibus ꝓfectus erat, q; secundos ventos habuisset, iam in ꝓuinciam suam peruenisse: cuius literis oĩa certiora perlatum iri ad senatũ putabã. Mihi, vt in huiusmodi re, tãtoq; bello, maxime cura est, vt quæ copiis, & opibus tenere vix possumus, ea mansuetudine, & cõtinentia nostra sociorum fidelitate teneamus. Tu velim, vt consuesti, nos absentes diligas, & defendas. Vale.

HVBER. CVm ad me. Ad M. Catonem scribit Cic. qđ ex legatis Antiochi Commagenæ intellexerit de bello Parthoꝝ qui iam cœpisse Euphratem transire videbantur. Deinde q̃ rex Armeniorum Cappadociam inuasurus esset postea excusat se addictus rõnibus quare de his rebus nihil publice scripserit: ꝑcipue, quia existimabat. M. Bibu. Syriæ ꝑtorem oĩa præscriptuꝝ. Postremo dicit se tuiturum ꝓuinciã magis mansuetudine & cõtinentia q̃ virtutibus armoꝝ: rogatq; Ca. vt se diligat & defendat sicut consueuit. ¶ Antiocho Co.i. rege Cõmagenæ, q̃, vt supradiximus, est pars Syriæ. ¶ Iconium: oppidũ Lycaoniæ, vbi ego habebam castra. ¶ Quo, cũ.i. cui. dr̃.n. mulier nuphit mihi & mecũ. ¶ Multarum gen. variarum regionum. ¶ Dicitq;, subaudi cum denũciassent dici. ¶ Quod & ipsum, prima causa. ¶ Opeibus, viribus. ¶ Mansuetudine, mansuete tractando & prouinciales & socios nostros. ¶ Cõtinentia, modestia ne in cuiusquã iniuriam prolabar. ¶ Defendas in senatu & in ciuitate, si aliqui honori nostro detrahent.

Icomum

ASCEN. CVm ad me &c. Scribit ad M. Catonem qđ ex legatis Antiochi intellexerit de Parthis qui Euphratẽ transire ferebantur. Atq; alia multa super eodem negocio, vt cum ordine patebit, qui talis est. Cum legati missi ab Antiocho Commageno, .i. rege Commagenæ, quę est pars Syriæ, venissent ad me in castra, in Iconium oppidum Lycaoniæ. III. Nonas Septemb. & ii nũciassent mihi filium regis Parthorum, cum quo soror regis Armeniorum esset nupta, venisse ad Euphratẽ.s. fluuiũ, cum maximis copiis Parthoꝝ, & præterea.i. pter Parthos, cum magna manu multaꝝ gentium, & cœpisse iam transire Euphratem, & nunciassent dici.i. q̃ diceretur regem Armenium facturum esse impetum in Cappadociam, putaui pro necessitudine nostra oportere me scribere hoc ad te. ¶ Ego nihil scripsi publice.i. ad senatum quæ publice legerent, videtur tamẽ publice misisse primas huius libri, sed vt opinor, post has, quia nõ eo ordine quo datæ sunt in hoc c pel ltæ, propter duas causas, quod legati dicebãt, &.i. simul ipsum õ Cmagenũ.s. Antiochũ regem misisse statim nuncios & lras ad senatum.s. Romanum, & sup. quod existimabam M. Bibulum proconsulem.i. habentẽ potestatem consularem in Syria quod profectus erat circiter Idus Sextilas.i. Augusti mensis: vt nũc dicitur, ab Epheso oppido Asiæ in Syriam nauibus.i. per naues, q̃: id est quia habuisset ventos secundos, peruenisse iam in prouinciam suam, cuius literis ego putabam omnia perlatum iri, id est perferenda esse, certiora: id est euidentia, ad senatum. ¶ Maxime curæ est mihi vt.i. debet esse in re huiusmodi, & in tanto bello, vt teneamus ea, quæ vix possumus tenere copiis.i. multitudine armatorum & opibus id est potentiis, mansuetudine & continentia.i. abstinentia ab alienis, nostra, & fidelitate sociorum. ¶ Ego velim sup. vt tu diligas & defendas nos absentes, vt consuesti pro consueuisti. Vale.

M.C. Imp. S.D.M. Catoni. 4

SVmma tua authoritas fecit, meũq; ꝑpetuũ de tua singulari virtute iudiciũ, vt magni mea interesse putarẽ, & res eas, quas gessissem, tibi notas eẽ, & nõ ignorari a te, qua ęqtate, & cõtinentia tuerer socios, ꝓuinciãq; administrarẽ. His.n. a te cognitis, arbitrabar facilius me tibi, quæ vellem,

HVBER. SVmma tua: quæ in præcedentibus epistolis ad consules Senatumq; perscripsit Ci. ea nunc in hac epistola Catoni exponit, & simul quibus consiliis: quibus artibus: quibus opibus maximas res gessent aduersus Parthos, quæ oppida cepit: q̃ continentia & integritate prouinciam & socios retinuerit. Deinde petit ab eo, vt iis rebus senatui relatis eas ornet Cato sententia sua, & eius honorem comprobet: quod vt facilius ab eo impetret, cõmemorat, eius in se animum semper liberalissimum, & multa in se beneficia ab eo collata postremo etiam similitudinem studiorum cũ vterq; philosophiæ sit deditus, ex quo se magis Catoni commendatum esse deberi ostendit. Narrationem autem multarum rerum in Cilicia gestarum videre licet lib. II. epistola: quæ incipit. Tu vide ad Cœlium Rufum. hæc vero epistola licet ꝓlixior sit, non magnæ tamen est difficultatis. ¶ Qua æquitate & continentia sicut in fine ꝓcedentis epistolæ dixit. ¶ Socios, nobis fœdere coniunctos.

ACSEN. SVmma tua &c. Scripta in superioribus epistolis ad consules senatumq;: nunc Catoni exponit, & simul quo cõsilio, & qua arte res maximas aduersus Parthos gesserit: & quæ oppida ceperit, quæ Catonis oratione ornata velit. ad argumentum autem facit epistola secundo lib. incepta. ¶ Tu vide &c. Ordo est. Summa authoritas tua & perpetuum iudiciũ meũ de tua singulari virtute fecit, vt putarẽ interesse.i. in re & vtilitate eẽ mea magni.i. multũ &.i. si eas res q̃s gessissem esse notas tibi, non ignorari a te, q̃ æqtate & cõtinentia.s. appetitus praui, tuerer.i. defenderẽ socios & administrarẽ ꝓuinciã. ¶ Enim.i. q̃a ego arbitrabar, his cognitis.i. vbi hæc cognoueris, me ꝓbatuꝝ facilius tibi sup. ea q̃ vellem.

¶ Probaturum

¶ Probatuq;: psuasuq;. ¶ Laodiceæ: de noibus harū vrbiū, qbus in locis singulæ sint, diximus libr. ii. & iii. Itaq; ne eadē repetentes molesti simus q volet, inde sumat q̄ ad hūc locū ptinebūt. ¶ Acerbissimis tri. sic libr. iii. ad Appiū. Primū cū ad me, aditū esset ab iis, q dicerēt a se intolerabilia tributa exigi: qd habuit iniqtatis me scribere ne facerēt? ¶ Falso: iniusto: vt in supradicta ep̄la Appameæ. cū essem militatū ciuitatū princeps ad me detulerūt sumptus decerni legatis nimis magnos, cū soluendo ciuitates nō essent. ¶ Aere alie. debito. ¶ Cōsedissent: ꝯstituissent. ¶ Castra fa. teneret exercitū. ¶ In Lycaonia: in q̄ regione est Iconiū. ¶ Coacto: cōgregato. ¶ Euocatoꝝ: militū, de qbus alio loco plura diximus ex authoritate Seruii. ¶ Lustrato nu. & diligēter circūspecto. ¶ Prouincia mea. Cilicia. ¶ Demisissem: discendissem. ¶ Paruis præ. i. paucis militibus. ¶ Propter an. qa loca angusta & stricta parua multitudine seruant. ¶ Interdudi, impediri. ¶ Patet, vt supra iter eos p̄ Cappadociā. quod ea maxime patet factu/tos. ¶ A Syria. a parte Syriæ. ¶ Apette: agentes aliqd contra eos: qa timent eoꝝ imperiū pp vicinitate. ¶ Extrema Cappa. i. in extrema parte Cappadociæ. ¶ Cōsilia, siqd tētarent contra nos. ¶ Expectatione notandum etiam de malo expectationem dici. ¶ Cui plu. tributū. i. q plurimum æstimatus est. ¶ Magnitudine animi magna fortitudine. ¶ Magnitudine cō. sapientia. ¶ Id. s. venire in castra mea.

HVBER.

Expectatio

probatuq;. Cū in pūinciā pr. Cal. Sex. venissem, & pp anni tempus ad exercitum mihi confestim esse eūdū viderē: biduum Laodiceæ fui, deinde Apameæ q̄triduū, triduū Synnadis, totidē dies Philomeli. quibus i oppidis cū magni conuentus fuissent: multas ciuitates acerbissimis tributis, & grauissimis vsuris, & falso ære alieno liberaui. Cūq; ante aduentū meū seditione quadā exercitus esset dissipatus, qnq; cohortes sine legato, sine Trib. mil. deniq; etiam sine centuriōe ullo apud Philomelum cōsedissent, reliquus exercitus esset in Lycaonia: M. Annelo legato imperaui, vt eas qnq; cohorteis ad reliquū exercitū duceret, coactoq; in vnū locū exercitu castra in Lycaonia apud Iconiū faceret. quod cū ab illo diligenter esset actū: ego in castra ad VII. Cal. Sept. veni: cum interea superioribus diebus ex S. C. & euocatorum firmam manum, & eqtatū satis idoneum, & populorū liberoꝝ, Regumq; sociorū auxilia voluntaria cōparauissem. Interim cum exercitu lustrato iter in Ciliciā facere cœpissem: Cal. Sept. legati a Rege Commageno ad me missi, pertumultuose, neq; tñ non vere Parthos in Syriā transisse nuntiauerūt. Quo audito, vehemēter sum cōmotus cū de Syria, tū de mea pūincia, de reliq̄ deniq; Asia. Itaq; exercitū mihi ducēdū p Cappadociæ regionem eā, quæ Ciliciā attingeret, putaui. Nā si me in Ciliciā demisissem, Ciliciā qdē ipsam pp montis Amani naturā facile tenuissem. Duo sunt enim aditus in Ciliciā ex Syria, quorum vterq; paruis præsidiis ppter angustias intercludi pōt. Nec est qdq; Cilicia contra Syriā munitius. Sed me Cappadocia mouebat, q̄ patet a Syria, regesq; hēt finitimos, q etiā si sunt amici nobis, tñ aperte Parthis inimici esse nō audēt. Itaq; in Cappadocia extrema nō longe a Tauro apud oppidū Cybistra castra feci, ut & Ciliciā tuerer: & Cappadociā tenens, noua finitimorum consilia impedirem. Interea in hoc tanto motu, tantaq; expectatione maximi belli Rex Deiotarus, cui nō sine causa plurimum semper & meo, & tuo, & senatus iudicio tributum est, vir cum beneuolentia, & fide erga Po. Ro. singulari, tum præstanti magnitudine & animi, & consilii legatos ad me misit, se cum omnibus suis copiis in mea castra esse venturum. cuius ego studio, officioq; commotus, egi ei per literas gratias: idq; vt maturaret, hortatus sum.

¶ Cum venissem in pūinciā pridiæ Calendas sextilis. i. vltima die mensis q nunc Iulius dr̄, & viderē mihi pp tēpus anni: quia post mediū erat æstatis: esse dudū mihi. i. me debere ire: confestim. i. cū festinatione & statim ad exercitum, fui Laodiceæ. i. in ea vrbe Biduum. i. per duos dies. deinde fui Apamæ, in altera ciuitate seu vrbe quatriduū & fui Synnadis: declinat̄ ergo Synnada. orū plr, vt in secundum & tertium dicta explanāt: triduū & fui Philomeli totidem dies. i. tres cum tñ prius non tris dies, sed triduū dixerit. Sane, vt sæpe admonui, Cic. de tpe qua diu p̄tertim cōtinuo libētius semp in actō loquit̄: nec potius græco q̄ latino more. Quibus in oppidis. ergo supiora oia sunt oppida: cum fuissent magni ꝯuētus. i. magni cœtus hoium ego liberaui multas ciuitates acerbissimis tributis & grauissimis vsuris, & ære alieno falso. i. nō vere debito. Cūq;. i. & cum exercitus esset dissipatus ante aduentū meū quādā seditionē: sup. & qnq; Cohortes ꝯsedissent. i. sedē cepissent apud Philomelū sine tribuno militū deniq; ēt sine vllo centurione. i. quouis, vt nunc dn̄t, capitaneo. & reliquus exercitus eēt in Lycaonia. ego imperaui M. Mānejo legato. s. meo. vt duceret eas quinq; cohortes ad reliquū exercitū & faceret castra in Lycaonia apud Iconiū exercitu coacto, i. pcst̄q̄ coegerit & cōgregauerit exercitū in vnum locum. ¶ Quod cū factū esset diligenter ab eo, ego veni in castra ad septimum Calendas Septembris, cum ego cōparauissem. i. adquisiuissem interea diebus superioribus. i. ante illum diem elapsis ex senatu cōsulto. i. iuxta decretum senatus, &. i. simul. manum firmam. i. copias satis magnas: euocatorum. s. militum, qui ad tp̄s Vocantur ad bellū, & equitatum. i. equitum cumulum, satis idoneum. s. ad iustum exercitum, & auxilia voluntaria. i. nō coacta a me: populoꝝ liberorum & regum sociorum. s. Ro. imperii: & sup. cœpissem interim facere iter in Ciliciam cū exercitu lustrato. i. inspecto, & vt dicunt ad mōnstram educto: legati missi ad me a rege Commageno. s. Antiocho nomine: Calendis Septembris: nuntiarunt pertumultuose. i. properantissime vt in summo tumultu fieri solet, neq; tamē non. i. & tamen vere: Parthos transisse in Syriam. Quo audito: commotus sum vehementer: tum. i. pariter de Syria: tum. i. pariter de pūincia mea. s. Cilicia, deniq; de reliqua Asia. Itaq; putaui exercitum ducendum sup. esse mihi per eam regionem Cappadociæ: quæ attingeret Ciliciam. ¶ Nā si demisissem me in Ciliciam: ego quidem: tenuissem facile ipsam Ciliciam, propter naturam montis Amani. qui difficulter a Parthis pertransiretur: si præsidium obsisteret: Duo. n. aditus sunt ex Syria in Ciliciam, quorum vterq; poteēt intercludi. ¶ Paruis præsidiis propter angustias. Ne quicquam est munitius. i. magis munitū & defensum contra Syriam: Cilicia. i. q̄ Cilicia. ¶ Est. n. ablatiui casus: Sed Cappadocia mouebat me, q̄ patet. i. aperta est a Syria. i. ab ea pte, qua spectat ad Syriam, & hēt reges finitimos, qui ēt si sunt amici nobis: tñ non audent esse aperte inimici Parthis. Itaq; feci castra in Cappadocia extra. i. extrema parte eius: non longe a Tauro. s. monte: apud Cybistra oppidū: vt ego tuerer. i. ptegerem Ciliciā, & tenens Cappadociā impedirem noua consilia finitimoꝝ. i. regum de Parthis recipiendis: Interea in hoc tanto motu, & tanta expectatione maximi belli Deiotarus rex cui tributum est semper plurimū non sine cā: iudicio meo & tuo & senatus, appositorie virtum beneuolentia & fide erga P. R. singularis tum præstanti. i. excellenti magnitudine & animi & cōsilii, misit ad me legatos. s. quibus nunciaret se venturum esse in castra mea cū omnibus copiis suis. ¶ Cuius ego commotus officio & studio egi gratias per literas, & hortatus sum, vt maturaret. i. celerius faceret hoc.

ASCEN.

HVBER, ℭ Propter ra. pp cām. ℱ Pñtibus insi. vt supra visum est. ℱ Neq̃ opi. i. de improuiso p̃ter opinionē. ℱ Cū aūt. cum dignitate. ℱ Metrā & arche. nomina p̃pria viroꝝ, quos Cato Ci. cōmēdauerat: q̃a exules erāt, quos Ci. in authoritatē & gratiam apud regē se restituisse scribit. ℱ Multatos: punitos. ℱ Importunitate: accusatiōe: vel instigatiōe. ℱ Athenaidis: vrbis, sunt q̃ mulierē dicant. ℱ Sacerdos: nō est p̃prium nomē, sed dignitatis, erat aūt sacerdos adolescens q̃dam instructissim⁹ ab exercitu. ℱ Toto. absolute ponit̃. i. oi re. ℱ Is dictus est. i. instructus oibus rebus p̃ iis, qui res nouas desyderarēt. ℱ Cō munita corroborata. ℱ Aulæ: regni, curiæ suæ. ℱ Epiphanæ: q̃ ciuitas est Ciliciæ. ℱ Occidione oc. i. occisum, sed maiorē hēt emphasim addēdo occidione, vtunt̃ aūt freq̃ntius oratores & historiographi occidione & obsidione, quā occisione obsessione. ℱ Auersas: Amotas, hostē ab Antiochia recessisse, sic supra li. ii. Cū venissem ad Amanum, qui mons mihi cum Bibulo cōis est diuisus aquaꝝ diuortiis. ℱ Cassio no. qd̃ mihi magnę voluptati fuit: feliciter ab Antiochia hostē reiecerat Bibulus, p̃uinciā acceperat. ℱ A re. s. i. non esse cām cur discederet a me, cū hostes eēnt relicti. ℱ Vtriq̃ p̃uin. Syriæ & Ciliciæ. ℱ Pacare: pacificare: reddere quietū. ℱ Tollere, amouere. ℱ Agere perrexi. i. ita facere p̃seueraui. s. amouere hostem ex monte Amano sic in prædicto libr. ii. Interea cū meis copiis oibus vexaui Amanenses hostes sempiternos multi occisi, capti, reliqui dissipati. ℱ Cum ad. cū fieret nox ℱ Occisi: vt supra diximus. Nec opinan. improuisos.

Athenais — *Occidio* — *Obsidio*

Cum aūt ad Cybistra pp rationem belli quinq̃ dies essem cōmoratus, Regē Ariobarzanē, cuius salutem a senatu te authore cōmēdatā hēbam, p̃sentibus īsidiis nec opinantē liberaui: neq̃ solum ei saluti fui, sed etiā curaui, vt cū authoritate regnaret. Metrā, & eū, quē tu diligenter mihi commēdaras, Athenæum importunitate Athenaidis exilio multatos, maxima apud regē authoritate, gratiaq̃ constitui. cūq̃ magnū bellum in Cappadocia cōcitaret̃, si sacerdos armis se, qd̃ facturus putabatur, defenderet, adolescēs ab equitatu & peditatu, & pecunia paratus, & sociis, qui nouari aliquid volebant: perfeci, vt e regno ille discederet: Rexq̃ sine tumultu, ac sine armis, oī authoritate aulæ cōmunita, regnum cū dignitate obtineret. Interea cognoui multoꝝ l r̃is, atq̃ nuntiis, magnas Parthoꝝ copias, & Arabū ad oppidū Antiochiā accessisse, magnūq̃ eorum equitatū, q in Ciliciā transisset, ab eq̃tum meorū turmis, & a cohorte p̃toria, q̃ erat Epiphaeæ p̃sidii cā, occidiōe occisum. Quare cum viderē a Cappadocia Parthoꝝ copias auersas, nō lōge a finibus eē Ciliciæ: q̄ potui maximis itineribus ad Amanū exercitum duxi. Quo vt veni, hostē ab Antiochia recessisse, Bibulū Antiochiæ esse cognoui: Deiotarūq̃ cōfestim iam ad me venientem cū magno, & firmo eq̃tatu, & peditatu, & cū oibus suis copiis, certiorem feci, nō videri eē cām cur abesset a regno: meq̃ ad eū, siqd̃ forte noui accidisset, statim l r̃as, nuntiosq̃ missuꝝ esse. Cūq̃ eo aīo venissem, vt vtriq̃ p̃uinciæ, si ita tēpus ferret, subuenirē: tū id, qd̃ iā ante cōstituerā vehemēter interesse vtriusq̃ p̃uinciæ, pacare Amanū, & p̃petuū hostē ex eo mōte tollere: agere perrexi. Cūq̃ me discedere ab eo mōte simulassem, & alias parteis Ciliciæ petere, abessemq̃ ab Amano iter vnius diei, & castra apud Epiphaneā fecissem: ante diem Id. Oct. cum aduesperasceret, expedito exercitu ita noctu iter feci, vt ad IIII. Id. Oct. cū lucesceret, in Amanū ascēderē: distributisq̃ cohortibus, & auxiliis, cū aliis Quintus frater legatus mecū simul, aliis C. Pontinus legatus, reliquis M. Anneius, & L. Tulleius legati præessent. plerosq̃ nec opināteis oppressimus, qui occisi, captiq̃ sunt: intercłusi reliq. Fugeranam autem, q̃ fuit non vici instar, sed vrbis, q̃ erat Amani caput, itēq̃ Sepyram, & Ceminorim, acriter, & diu repugnantibus, Pōtino illam partem Amani tenente, ex antelucano tempore vsq̃ ad horā diei decimam magna multitudine hostiū occisa cepimus,

ASCEN, ℭ CVM autē essem cōmoratus q̃nq̃ dies ad Cybistra pp rōnem belli liberaui regē Ariobarzanē, cuius salutē habebā cōmendatam a senatu te authore insidiis p̃sentibus. i. instantibus: neq̃ opinarem, neq̃ solū fui ei saluti. i. cā saluris, sed etiā curaui vt regnaret cum authoritate. i. maiestate regia, aut authoritate senatus & constitui maxima authoritate, & gratia apud regem Metrā, & eum Athenæum: quem tu cōmendaras mihi diligenter, multatos. i. punitos & damnatos importunitate Athenaidis. s. vrbis, aut mulieris, sed q̃a eum Athenæum dicit putem Atheneū non esse proprium, sed p̃rium nomen, quē noiare non voluerit, ciuem videlicet Athenaidis vrbis. ℱ Et magnū cum bellū cōcitaret̃ in Cappadocia si sacerdos. s. regionis maximus forte insidiatores competens: defenderet se armis, qd̃ putabat̃ facturus appositorie adolescens paratus & equitatu, & peditatu, & pecunia, & toto. i. oi re. iis qui volebant aliquid nouari. i. nouū regem fieri perfeci, vt ille discederet regno, & rex obtineret regnum dignitate sine tumultu ac sine armis oi authoritate aulæ. i. regiæ, seu curiæ suæ cōmunita. i. firmis p̃sidiis stabilita. Interea cognoui l r̃is & nūciis multoꝝ magnas copias Parthoꝝ Arabū. i. eoꝝ qui Arabiā habitāt, aut potius & Arabū, accessisse ad oppidū Antiocheū, & magnū equitatū eoꝝ, q trāsisset in Ciliciā, occisum sup. esse, occidione. i. sūpma cæde ab eq̃tatu in turmis. i. qui erat in turmis eoꝝ. s. Ciliciam: & a cohorte prætoria, quæ erat Epiphaneæ. i. in ea vrbe Ciliciæ: causa p̃sidii. i. custodiæ eius. ℱ Quare cū viderē copias Parthoꝝ auersas a Cappadocia, esse nō longe a finibus Ciliciæ, duxi exercitū ad Amanū. s. montem in p̃finio Ciliciæ itineribus maximis quā. i. quantū potui. ℱ Quo. i. ad quē: vt. i. postq̃ veni: cognoui hostē recessisse ab Antiochia, & Bibulum. i. p̃consulē Syriæ eē Antiochiæ: Ego feci Deiotaꝝ venientē iā ad me cū eq̃tatu & peditatu magno & firmo, & cū oibus copiis suis, certiorē. i. docui eū nō videri cām eē cur abesset a regno. s. suo, & me missuꝝ eē statim l r̃as & nuncios, ad eū, si forte qd̃. i. aliqd̃ noui accidisset. ℱ Et cū venissem eo aīo. i. p̃posito: vt subuenirē vtriq̃ p̃uinciæ: si tp̃s. i. opportunitas, ferret. i. daret aut pateret ita. s. fieri. tū perrexi agere. qd̃ constituerā. i. iudicauerā iā ante. s. interesse. i. in vtilitate esse vtriusq̃ prouinciæ. ℱ Pacare. id est pacatum & tranquillum reddere, Amanum: scilicet montem inter vtranq̃ prouinciam, & tollere ex eo monte hostem perpetuum. Et cum simulassem discedere ex eo monte, & petere alias partes Ciliciæ, & abessem ab Amano iter vnius diei, & fecissem castra apud Epiphaneam: scilicet vrbem ad IIII. Idus Octob. cum aduesperasceret, feci iter noctu exercitu ita expedito, vt ascenderem, Amanum ad III. Idus Octob. cum lucesceret, & cohortibus. s. Rom. & auxiliis distributis. i. assignatis suis ducibus cum Qu. frater supple meus legatus præesset simul cū aliis: Caius Pontinus legatus præesset aliis, & M. Manneius & Luci. Tulleius legati præessent reliquis. s. cohortibus & auxiliis, quos nos oppressimus plerosq̃: id est complures nec opinantes, qui sunt occisi, & capti, reliqui interclusi. id est exitu prohibiti. ℱ Autem. id est sed nos cepimus. Fugeranam: quæ non fuit instar. i. ad magnitudinem vici. sed vrbis, quod caput. i. præcipuum propugnaculum Amani erat, & item. i. simul Sepyram & Ceminorim oppida supple hostibus te pugnantibus acriter & diu & Pontino tenente illam partem Amani. s. montis cepimus dico multitudine hostium occisa ex tempore ante lucano: id est quod est ante lucem: vsq̃ ad decimam horam diei: id est post ortum solis.

ℭ Castella

HVBER.

¶ Castella.s.ca. In.ii.li.eadem epl'a. Castella munita: improuiso aduentu capta & incensa. ¶ Fugeranã: oppidũ in Amano. ¶ Non in vi.non ad siſitudinẽ villæ. ¶ Ante.s.i.ante lucẽ, & ortũ solis. ¶ Repugnantibus, resiſtẽtibus.s.ipsis oppidis. Fugerana, Sepyra, & Ciminori. ¶ Apud aras Ale.locus est vbi Alexãder victo Dario Ioui patri & cæteris diis sacrificauit. Vide supra.ii.lib.ita victoria iusta imperator appellatus sum apud illũ, quo loco sæpe: vt ex te audiui, Clitarchus tibi narrauit Dariũ ab Alexandro esse superatũ. ¶ Eleuterõ librũ, ita.n.signat græce. Est tñ Eleutheros fluuius Syriæ cuius ostiũ est in Pamphilia vt ondit Ptolemæus. ¶ Acerrime: ↄstantissime sine terrore. ¶ Existimationem, authoritatẽ, & honorem. ¶ Frangerentur: caderent, non perseuerarent in audacia. ¶ Vallo & fos. vide lib.ii. oppugnationem huius oppidi in epistola quæ incipit. Tu vide. nam hic expugnatum. ¶ Vsq: assidue. ¶ Sagittariis: arciferis. ¶ Distributis: deiectis. ¶ Tebarani: populi. ¶ Ab iis, Tebaranis. ¶ Male pa. non bene quietis & amicis Po. Ro. ¶ Nunc ve. expositis suis rebus gestis petit nunc Cic. a Ca. eius sententiæ authoritatem in omnibus his rebus. ¶ Sententia: tuo iudicio, tua authoritate. ¶ Grauissimos: maxiæ authoritatis ne fortasse diceret Ca. leuitatis esse rogare. ¶ Admonendum memoriam adducendum. ¶ Ad cœlum extu. supra mortales me exaltasti. Virg. Vir Troianæ quibus cœlo te laudibus æquem. ¶ Pondera. authoritatem. ¶ Vno: solo. ¶ Non de. non iudicares concedendam. ¶ Referretur: proponeretur de decernenda supplicatione. ¶ Togato, in vrbe existenti. ¶ Bene ge. pp bella cõfecta quod multis cõtigit. ¶ Bene cõ. fortitudine & consiliis meis liberata a coniuratis & proditoribus patriæ: cum in consulatu meo Catilinæ & reliquorum insidias & cõiurationes oppressi. ¶ Vt me. sicut memini aliis decreuisti nunq̃ pp remp. conseruatam, qa ego solus id effeci. ¶ Mitto: dimitto: aphæresis. Vir.i.æne. Mœstiq; timorẽ Mittite & xi. Mitto ea q̃ circũ pugnando pgama passi. ¶ Inuidiã: odiũ eo℞ qui virtuti meæ inuidebant & rebus gestis, & ppea me eiiciendum curauerunt, intelligit autem tẽpora Clodiana, quibus se maxime fauorem habuisse dicit a Catone. ¶ Tempestates, aduersitates: calamitates, translatio Vir. li.xi. æn. Parq; per omnes Tempestates. Idem. Quanta per ideos sæuis effusa Micenis Tempestas ierit campos.

Eleutheros

Acerrime

Existimatio

Tebetani

Tempestates

castellaq; sex capta: complura incẽdimus. His rebus ita gestis, castra in radicibus Amani habuimus apud aras Alexandri quatriduum: & in reliquiis Amani delendis, agrisq; vastandis, quæ pars eius montis meæ pũinciæ est, id tempus omne cõsumpsimus. Cõfectis his rebus, ad oppidum Eleutherocilium Pĩdenissum exercitũ adduxi. qđ cũ esset altissimo, & munitissimo loco, ab iisq; incoleret, qui ne Regibus qdẽ vnq̃ paruissent, cũ & fugitiuos reciperent, & Parthorũ aduentum acerrime expectarẽt: ad existimationẽ Imperii ptinere arbitratus sum, cõprimere eo℞ audaciã, quo facilius ẽt cęterorũ aĩ, qui alieni essent ab Imperio nostro, frangerentur. Vallo, & fossa circũdedi: sex castellis, castrisq; maximis sepsi, aggere, vineis, turribus oppugnaui: vsusq; tormentis multis, multis sagittariis, magno labore meo, sine vlla molestia, sumptu ue socio℞, septimo qnq̃gesimo die rẽ cõfeci: vt oĩbus ptib⁹ vrbis disturbatis, aut incẽsis, cõpulsi ĩ ptãtẽ meã peruenirent. His erãt finitimi pari scelere, & audacia Tibarani. Ab his, Pindenisso capto, obsides accepi. Exercitũ in hyberna dimisi. Qu. fratrem negocio ṗposui, vt in vicis aut captis, aut male pacatis exercitus collocaretur. Nunc velim tibi sic psuadeas, si de his rebus ad senatum relatum sit, me existimaturum summã mihi laudem tributam, si tu honorem meum sententia tua comprobaris. Idq;, etsi talibus de rebus grauissimos homines & rogare solere, & rogari scio, tamen admonendum potius te a me, q̃ rogandum puto. Tu es n. is, qui me tuis sententiis sæpissime ornasti, qui oratione, qui prædicatione, qui summis laudibus in senatu, in concionibus ad cœlum extulisti. Cuius ego semp tanta esse verborum pondera putaui, vt vno uerbo tuo cum mea laude coniuncto, oĩa consequi me arbitrarer. Te deniq; memini, cum cuidã clarissimo atq; optimo viro supplicationem non decerneres, dicere te decreturum, si referretur ob eas res, quas is cõsul ĩ vrbe gessisset. Tu idem mihi supplicationẽ decreuisti togato, nõ ut multis Republ. bñ gesta, sed, vt nemini, Repub. cõseruata. Mitto qđ inuidiam, qđ picula, qđ oẽs meas tempestates, & subieris, & multo etiã magis

ASCEN.

¶ ET castella.i. vt dicũt fortilicia sex sunt capta, & nos incendimus.i. cõbussimus cõpluta. ¶ His rebus gestis ita.i. tã victoriose, nos habuimus quatriduum castra in radicibus: id est pede Amani: scilicet montis apud aras Alexandri: scilicet magni, qui victo Dario illic Ioui & cæteris diis constructis aris sacrificauit, hoc aũt dicendo, se tacite Alexãdro comparat, & cõsumpsimus oẽ id tempus.s. quatridui: in reliquiis Amani delendis & in agris vastandis. ¶ His rebus cõfectis: adduxi exercitum ad Pindenissum oppidũ Eleutheron.i. liberum. Alii legunt eleuchẽsilium, alii eleuchenciliũ quod sup. oppidum cum eẽt loco altissimo & munitissimo, & incoleretur ab iis, qui nequidem.i. saltem regibus paruissent, cũ & simul reciperent fugitiuos, & expectarent acerrime.i. auidissime aduentum Parthorum, vt cum illis finitimos spoliarent, arbitratus sum pertinere ad existimationẽ id est famam & maiestatem imperii comprimere audaciã eorum. ¶ Quo.i. vt etiam aĩ cæterorum qui essent alieni ab imperio nostro frangerent facilius. ¶ Ego circundedi supp. dictum oppidũ. ¶ Vallo.i. munimento ex vallis, & fossa sepsi sup. ipsum sex castellis.i. oppugnaculis: & maximis castris aggere, vineis, turribus, oppugnaui sup. ipm: vsq;.i. assidue, multis tormentis. ¶ Multis sagittariis, & confeci.i. absolui rem septimo & quinquagesimo die, magno labore meo: sine vlla molestia vel sumptu socio℞. vt oĩbus partibus vrbis disturbatis aut incensis: hostes sup. cõpulsi.i. coacti venirent in ptãtem meam. Tebarani erãt finitimi his, scelere & audacia pari. ¶ Accepi ab his.s. Tebaranis obsides: Pindenisso capto. dimisi exercitũ in hyberna. ¶ Proposui Quintum fratrem.s. meum negocio, vt exercitus collocaretur in vicis, aut captis aut male pacatis.i. nõ pacatis. ¶ Nũc velim o Cato vt sup. persuadeas tibi sic: si relatum sit ad senatũ.i. si cõsultatio fiat de his rebus, me existimatu℞ summã laudẽ tributã mihi, si tu cõprobaris honorem meũ.i. mihi decernẽdũ: snia tua. ¶ Etsi.i. q̃q̃ ego scio grauissimos hoĩes solere & rogare & rogari, talibus.i. pro talibus rebus, tñ ego puto te potius monendum a me q̃ rogandum id. ¶ Tu enim es is, qui ornasti me sæpissime sententiis tuis: qui extulisti me ad cœlum, oratione, prædicatione, summis laudibus.i. laudationibus in senatu & in cõtionibus ad populum. Cuius pondera verborum ego putaui semp esse tãta, vt vno verbo tuo coniuncto cũ laude mea, arbitrarer me ↄsequi oĩa. ¶ Deniq; memini te, cum nõ decerneres cuidã ĩ viro clarissimo atq; optimo supplicationẽ: dicere te decretu℞, si referret ob eas res, quas is ↄsul gessisset ĩ vrbe, sunt qui ad Cic. hoc referunt. ¶ Tu idẽ decreuisti mihi supplicationẽ.s. diis faciẽdã togato.i. in toga agenti, nõ vt multis sup. decerni solet, republica bene gesta, sed vt nemini sup. alteri, republica conseruata. ¶ Mitto.i. omitto dicere, ꝙ subieris.i. tanq̃ onus tuum esset, supportaueris, inuidiam meam.i. quam patiebat ob gloriam seruatæ vrbis: pericula, oẽs tempestates meas.i. impetus hostium aut diuersitates fortunæ, & ꝙ fueris paratissimus subire etiam multo magis.

HVBER.

Admiror

¶ Si licuisset per me,si permisissent,vt etiam illas magis subires. Inimicum,Clodium. Cuius:Clodii. Interitũ:cae dẽ. Approbaris,iure factũrum dixeris.i.Clodium iure occisum. A me aũt,cõmemorauit Cic.q̃ a Catone in se collata sint.nũc aũt qd ipse erga Catonẽ fecerit:pene videat obiicere:dicit se non existimare ea esse beneficia : sed vera testimo nia & iudicia sua de Catone. Admirarer,amarem laudarẽ. Non tacitus:non intra me,vt plerũq; fit, sed publice p̃di carẽ:vt infra dicet. Quis,q.d.quilibet ẽt de quo non sis benemeritus. Non facit.i.vt tuas virtutes tacitus admiretur. Dicendis:in senatu. Varietate lraꝝ meaꝝ.in philosophia & libris,quos de dicẽdi praeceptis cõscribo. De qbus au.i. qui iam mortui essent, & fuissent ante aetatẽ nrãm. Quae res:licet artificio vtat:tñ aperte se agere dicit : nouerat eni Catonem ab oi ambitione abhorrere, & pluris aestimare be neficia q̃ benefactoꝝ laudẽ. Hoc neu.q.d.hoc paulũ. Si quisquã:vt ostendat Ci.se conuenire cum ingenio Catõis, dicit se maxime esse,qui sit alienus a laudibus vulgi. Ra tione:consyderatione,q̃ me docet stultum esse vulgi laudi bus niti. Et doctrina.i.philosophia quae docet virtutem ipsam per se expetendam esse sine laudibus:quod si etiã ex petendae sint laudes potius quaerendas a viris laudatis:q̃ a vulgo. Per se.sua causa sed pp virtutem. Prouinciam:quę erat mihi decreta. Neglexi:sicut supra dixit lib.v.epistola secunda ad Q.Metellũ Celerem. Ego si hoc dicam,me tua cã praetermisisse,puinciam tibi ipse leuior videar esse. Nõ dubiam,certam. Sacerdotiũ, auguratum. Iniuriam acce, postquam ex vrbe in exilium eiectus sum. Studui,volui. Intercedere,esse fieri. Quod.s.me fieri augurem. Olim, in consulatu meo. Nunc,rebus bene gestis in prouincia. Huic meae.honestat Ci.hanc suam voluntatem,q̃ dicit se hoc facere,vt praesentibus honoribus mitigetur aliquantu lum vulnus iniuriae olim acceptae,cui voluntati rogat Ca tonem vt faueat. Vulnus dolorem,translatio.Virg.Cum Iuno aeternum seruans sub pectore vulnus. Paulo ante ne garam,rogaturum,nam paulo supra dixit,idq; & si talibus de rebus grauissimos hoies & rogare solere, & rogari scio, tñ admonendum potius te a me,q̃ rogandum puto. Sed ita,extollit Cice.factum suum. Dicit.n.hac conditione te tñ rogo,vt mihi fau as:si id quod egi non videbitur tibi paruum:& contemnendum. Non ieiu.non inanae,transla tio a corpore quod ieiunum inanem est. Tale:tam glorio sum. Tantum,tam difficile & magnum.

Vulnus

si p me licuisset,subire paratissimus fueris : qd̃ deniq; inimicũ meũ,tuum inimicũ putaris: cuius ẽt interitũ, vt facile intelligerem, mihi q̃tum tribueres , Milonis cã ĩ senatu defendẽda approbaris. A me ãt hęc sunt profecta,quae ego in bñficii loco nõ pono, sed in veri testimonii,atq; iudicii:non vt p̃stantissimas tuas vir tutes tacitus admirarer(quis enim idẽ nõ facit?) sed in oibus orõnibus,sententiis dicẽdis,causis agendis, oibus scriptis,graecis,latinis,oĩ deniq; varietate lraꝝ mearum,te nõ mõ iis,quos vidissemus,sed iis,de qui bus audissemus,oibus anteferrem. Quaeres fortasse, quid sit,quod ego hoc nescio qd gratulatiõis,& hono ris a senatu tanti aestimẽ:Agã iam tecũ familiariter,vt est & studiis, & officiis nostris mutuis,& summa ami citia dignum,& necessitudine etiã paterna : Si quisq̃ fuit vnquam remotus & natura, & magis ẽt, vt mihi quidem sentire videor,ratiõe,atq; doctrina ab inani laude,& sermonibus vulgi:ego p̃fecto is sum. Testis est cõsulatus meus:in quo,sicut in reliqua vita, fateor ea me studiose secutum , ex quibus vera gloria nasci posset:Ipsam quidem gloriam per se núquam putaui expetendam.itaq; & prouinciã ornatam, & spem nõ dubiam triumphi neglexi,Sacerdotiũ deniq;,cũ(quẽ admodum te existimare arbitror) non difficillime cõ sequi possem,nõ appetiui.Idem post iniuriã acceptã, quam tu R.P.calamitatem semper appellas, meã nõ modo non calamitatem, sed etiam gloriam , studui quam ornatissima S.P.Q.R.de mea iudicia intercer dere.Itaq; & Aug.postea fieri volui,quod antea negle xeram:& eum honorem,qui a senatu tribui rebus bel licis solet,neglectum a me olim, nunc mihi expeten dum puto. Huic meae voluntati, in qua inest aliqua uis desyderii,ad sanandum vulnus iniuriae,vt faueas, adiutorq; sis,quod paulo ante me negaram rogatu rum,vehementer te rogo,sed ita,si non ieiunum hoc nescio quid,quod ego gessi,& contemnendum vide bitur,sed tale,atq; tantum,vt multi nequaquam pari bus rebus honores summos a senatu consecuti sint.

ASCEN,

¶ Si licuisset per me.i.si permisissem deniq; q̃ putaris pro putaueris inimicum meũ videlicet Clodium, inimicũ tuũ, cuius etiam interium.i.caedem & necem tu approbaris pro approbaueris,defendenda causa.i.dum defenderetur causa Milonis in senatu,vt intelligerem facile quantum tribueris mihi. Autem.i.sed,haec.s.quae deinceps dicam, sunt profe cta,i.collata:a me in te.s.quae ego non pono.i.reputo in lo co beneficii,sed in sup.loco veri testimonii atq; iudicii.s.de te,non sup.ita profecta sunt,vt admirer.i.laudem cum ad miratione,tantas praestantissimas virtutes tuas. Quis.nõ facit idem.q.d.nemo,id est omnis facit,sed vt anteferrem te in omnibus orationibus,sententiis dicendis,causis agẽdis, omnibus scriptis,graecis,latinis deniq; in omni varietate: id est diuersitate stili,literarum mearũ,non modo iis, quos vidissemus,sed sup.etiam iis,de quibus audissemus. Tu fortasse,quaeres quid sit quod.i. propter quod ego aestimem tanti,nescio quid gratulationis & honoris:id est si in me conferatur a senatu. Ego agam iam tecum familiariter : scili cet vt intelligas mentem meam plane,vt dignum est & studiis & officiis nostris mutuis & summa amicitia: & necessitu dine paterna.i.a patre incepta. Si quisquam fuit vnquam remotus & natura & magis ratione,vt quidem videor sen tire mihi & doctrina.ab inani laude & sermonibus vulgi,ego sumus profecto. Testis est cõsulatus meus in quo fateor me secutum studiose sicut in reliqua vita,ex quibus vera gloria posset nasci: quidem: id est sed certe , nunquam putaui ipsam gloriam expetendam per se.i.sine respectu bonorum. Itaq; ego neglexi prouinciam ornatam:quae erat mihi de creta,vt patuit libr.v.epistola.ii.ad Metellum Celerem: & spem non dubiam triumphi.s.ex illa prouincia reportandi. Deniq; non appetiui sacerdotium:scilicet augurale cum possem consequi nõ difficillime:quemadmodum arbitror te existimare. Idem,scilicet ego studui.i.volui aut elaboraui post iniuriam.s.exilii acceptam.i.a me.quam.s.iniuriã meã: tu appellas semper calamitatem reip.non modo,i.non solum calamitatem meam non intercedere.i.in medium adduci: sed etiam volui gloriam meam vtpote quam ornatissima iudicia senatus populiq; Romani de me intercedere. Itaque volui postea & augur fieri, & puto eum honorem.i.triumphum qui solet,tribui a senatu rebus bellicis:neglectum olim a me,expetendum mihi nunc:scilicet parta victoria. Rogo te vehementer quod negaram paulo ante me rogaturum, supple esse:vt faueas & adiutor sis,huic voluntati meae:in qua est aliqua vis desyderii.i.cupiditatis ad sanandum vul nus.i.offensionem iniuriae. Sed ita sup.peto si id quod gessi videbitur non nescio quid ieiunum:id est aridum & mo dicum facinus: & pro.i.contemnendum,sed tale atq; tantum,vt multi adsecuti sint a senatu:summos honores : rebus ne quaquam paribus:id est propter res nequaquam pares,

¶ Equidem

RVBEN.

EQVIdem ẽt superius dicit Ci. qbus rõnibus, licet alienus a laudibus vulgi, debuerit tñ hũc honorem qrere: nũc vero laudat mores virtutesq; suas, quas magis a Ca. spectari solere asserit quã gesta. ¶ Vitam, cõtinẽtẽ, integrã sine cuiusq̃ iniuria. ¶ Imbecillo: paruo & infirmo, est enim maxima laus paruo exercitu maximũ bellũ sustinuisse & confecisse, qđ pñ/diũ suũ dicit fuisse ęqtatem & cõtinentiã. ¶ His p. ęqtate & ↄtinentia. ¶ Sũ cõsecutus: effeci. ¶ Expectatione. no. reꝝ: qui eni expectat mutationem reꝝ nõ põt nõ esse aĩo suspenso. ¶ Veteris: assueti. ¶ Querelæ audi. in senatu eni Cato socioꝝ oium patronus erat, & quęcũq; patiebant inique, ad eũ deferebant. ¶ Recreatos: refectos in optimum statum restitutos.

Recreat⁹

Equidem ẽt mihi illud animaduertisse videor (scis enĩ q̃ attente te audire soleã) te non tã res gestas, q̃ mores instituta, atq; vitam Imp. spectare solere in habendis, aut nõ habendis honoribus. Quod si in mea causa cõsyderabis, reperies me exercitu imbecillo contra metum maximi belli firmissimum præsidiũ habuisse, ęquitatem, & cõtinẽtiam. His ego subsidiis ea sum consecutus, quæ nullis legionibus consequi potuissem: vt ex alienissimis sociis amicissimos, ex infidelissimis firmissimos redderẽ, animosq; nouarum rerũ expectatione suspensos, ad veteris imperii bñuolentiam traducerẽ. Sed nimis hæc multa de me, præsertĩ ad te, a quo vno oium socioꝝ querelæ audiuntur. cognosces ex iis, qui meis institutis se recreatos putant. cumq; oẽs vno prope consensu de me apud te ea, quæ mihi optatissima sunt, prædicabunt: tũ duæ maxime clientelæ tuæ, Cyprus insula, & Cappadociæ regnum, tecum de me loquentur: puto ẽt regem Deiotarum, q vni tibi est maxime necessarius. Quæ si etiã maiora sunt, & in oibus seculis pauciores viri reperti sunt, qui suas cupiditates, q̃ qui hostium copias vincerent: est profecto tuũ, cũ ad res bellicas hæc, quæ rariora, & difficiliora sunt, genera virtutis adiunxeris, ipsas ẽt illas res gestas iustiores esse, & maiores putare. Extremum illud est, vt, quasi diffidens rogatiõi meæ, philosophiam ad te allegẽ, qua nec mihi charior vlla vnq̃ res in vita fuit, nec hoiuum generi maius a deis munus vllum est datum. Hæc igitur, quæ mihi tecũ communis est, societas studiorum, atq; artium nostrarũ, quibus a pueritia dediti ac deuincti, soli propemodũ nos philosophiã illã verã, & antiquã, q̃ quibusdã ocii esse, ac desidiæ videtur, in forum, atq; in R. P. atq; in ipsam aciẽ pene deduximus: tecum agit de mea laude, cui negari a Catone fas esse nõ puto. Quãobrem sic tibi persuadeas velim si mihi tua sñia tributus honos ex meis literis fuerit, me existimaturũ cum authoritate tua, tum bñuolentia erga me, mihi, quod maxime cupierim contigisse. Vale.

¶ Meis insti. q̃ in ꝓuincia feci contra ea, q̃ fecerat Appius vt lib. iii. ad Appiũ visum est. ¶ Clientelæ. s. tuę nã Cappadocia & Cyprus maxime erãt ĩ tutela Ca. Cappadocia pp Ariobarzanem: Cyprus vero, qa Ca. P. Claudio Pulchro authore, pp auaritiã Ptolemæi patrui Cleopatræ: qui in ea insula regabat, qđ pro eo a piratis redimendo tã exiguã pecuniã misisset: vt piratæ accipere erubescerent: missus est decreto senatus, vt eã insulã regi auferret, qđ cũ intellexisset Ptolemæus priusq̃ ille aduentasset, seipsum interemit. Cato insulã accepit: & regis opes vendidit oi pecunia in publicũ ærariũ relata, ex illo Cyprus p̃toria ꝓuincia fuit, & Catoni cõmẽdata, scribũt Plu. & Stra. Val. ẽt dicit Cato. ex Cypro redeũti S. P. Q. R. & magistratus obuiã fuisse. ¶ De me loquant: qa in eis maxime ostendi virtutes meas. ¶ Regẽ Deio. i. locutuꝝ de me. ¶ Necessarius: amicus. ¶ Maiora. i. valde magna. ¶ Pauciores q ni. su. cu. in quo consistit vera victoria: vt ipse in orone p M. Marcel. imitatione Demosthenis, aium vincere, iracundiã cohibere, victoriã tẽperare, aduersariũ nobilitate ingenio virtute p̃stantem non mõ extollere iacentem: sed ẽt amplificare eius p̃stinã dignitatem. hæc q faciat non ego eũ summis viris cõparo, sed simillimũ deo iudico. ¶ Hæc ge. vir. q̃ in orone pro Pompe. cõmemorat innocentiã, temperantiã, fidem: facilitatem, ingeniũ, humanitatem, q̃ oia vult Cic. itelligi esse in se. ¶ Rariora: in paucioribus reperiunt. ¶ Allegem: adducam. ¶ Quasi dif. meæ ro. quasi non ↄfidam rogationem meã apud te valiturã, cũ tñ confidam. ¶ Qua: philosophia. ¶ Nec vul. maiu. ¶ q̃dem vt in tusculanis q̃onibus inq̃t, philosophia est virtutũ indagatrix vitioꝝ, expultrix: cui qui pareat, oẽ tp̃s vitæ suę sine molestia degat. ¶ Societas. ↄiunctio. ¶ Artiũ: liberaliũ. ¶ Deuincti astricti. ¶ In foꝝ: in causas forenses: vt in paradoxis ostendit, tentare volui possent ne ꝓferri in lucem. ¶ Desidiæ, inertiæ. ¶ In ipsam aciem in certamen ciuile. ¶ Agit tecũ: rogat te. ordo est: hæc igit societas studioꝝ atq; artiũ & cætera agit tecũ. ¶ De me laude, propter meã laudem. ¶ Cui. s. societatis studioꝝ & philosophiæ. ¶ A Catone. q. d. viro iustissimo, & eius societatis liberaliũ artium professore. ¶ Ex meis. id est. secundum ea, quæ literis meis scripsi. ¶ Contigisse, obuenisse: datum esse.

ASCEN.

EQVIdem. i. ego certe, videor mihi animaduertisse ẽt illud: scis enim q̃ attente soleã audire te: te solere spectare in honoribus habendis aut non habẽdis: nõ tã res gestas q̃ vitas atq; mores imperatoꝝ: quod si consyderabis in causa mea: videbis me habuisse æquitatem & continentiam firmissimũ pręsidiũ. i. pro firmissimo p̃sidio: exercitu sup. ente imbecillo contra metũ maximi belli. ¶ Ego consecutus sum. i. optimis his subsidiis. s. æquitate & continentia, quæ nullis legionibus potuissem consequi vt redderem. i. efficerem ex sociis alienissimis amicissimos, ex infidelissimis, firmissimos. s. in fide, & traducerem animos suspensos. i. in dubio versantes. ¶ Expectatione. i. pp expectationem rerum nouaꝝ: ad beneuolentiam veteris imperii. s. ¶ Romani. Sed hæc sup. sunt dicta, aut scripta nimis multis de me præsertim ad te: a quo vno querelæ oium sociorum audiuntur, tu cognosces ex iis, qui putant se recreatos. i. refectos & ad veterem amicitiam reductos institutis. i. moribus meis. ¶ Cũq;. i. & cum. s. ita sit q oẽs prædicabunt apud te ꝓpe. s. quasi, vno consensu de me ea, q̃ sunt optatissima mihi: tum. i. tunc multo magis, duæ maxime clientelæ tuæ Cyprus insula & regnũ Cappadocię loquant. s. honorifice tecũ de me. Puto ẽt Deiotaꝝ regem sup. locutuꝝ tecũ de me, qui ẽ maxime necessarius tibi vni. ¶ Quæ. s. ab illis dicenda si sunt ẽt maiora. s. q̃ a me dicant, & si pauciores viri reperti sunt oibus seculis, qui vincerent cupiditates suas: q̃ qui. s. vincerent copias hostiũ, p̃fecto tuũ est. s. officiũ, cũ adiũxeris ad res bellicas hæc genera virtutis. s. æqtatis & ↄtinentiæ, q̃ sunt rariora & difficiliora putare illa. s. ipsas res gestas esse iustiores & maiores. s. q̃ sit. Illud est extremũ. s. suffragiũ: vt q̃si diffidens rogationi meæ, allegem. i. mittã ad te phiam, qua nec vlla res fuit mihi vnq̃ charior in vita: nec vllũ munus maius datũ est generi hoium a diis. Hæc igitur societas studioꝝ, q̃ est mihi cõis tecũ: atq; societas artium bonaꝝ, qbus nos deuincti ac dediti a pueritia: ꝓpemodũ. i. quasi soli deduximus in foꝝ atq; in rẽp. atq; pene in ipsam aciem. i. ↄflictũ bellicũ: hoc est ad oẽm exercitationem nram, phiam illã verã & antiquã: q̃ videtur quibusdã esse ocii ac desidiæ. i. pertinere ad ocium ac desidiam. ¶ Ea sup. agit tecum de laude mea, cui nõ puto fas esse negari. s. qcq̃ a Catone: q̃obrem: velim psuadeas tibi sic, si honos fuerit tributus mihi tua sñia. i. per tuam sñiam ex literis meis me existimaturum contigisse mihi quod cupierim maxime, tum authoritate tum beneuolentia tua erga me.

HVBER. Quod & resp. Rescribit Ca. Ci. se libenter fecisse: qđ ille superioribus lr̃is petierat: vt defenderet eius virtutẽ, innocẽtiã & diligẽtiã, seq; laudasse q̃ Ci. egisset, de prouincia seruata, de Ariobarzanis incolumitate, de confirmata volũtate sociorum. Deinde suadet Ca. Ci. vt potius contentus sit iudicio senatus q̃ triũpho pro eis, q̃ in prouincia egit, vt potius iu dicet eã conseruasse mãsuetudine & innocentia q̃ copia militũ. ⁋ Q đ resp. hor. i. cã reipu. quia quisq; bonus ciuis tenet eũ tue ri, quem reip. amatorem viderit. ⁋ Virtutem: fortitudinem: ai magnitudinem. ⁋ Togati. s. tui. ⁋ Domi. in patria, vt in con sulatu tuo, cũ togatus domi rem tantã fecisti oppressa cõiuratione. ⁋ Armati: bellũ gerentis. ⁋ Foris: in prouincia. ⁋ Pari: quia sic. quia & tũc domi & nũc foris fortissime & diligẽtissime re gisti. ⁋ Cõsilio: sapiẽtia. ⁋ Defensam: ab incursu Parthorum & Arabũ. ⁋ Ad stu. ad beniuolentiam. ⁋ Supplicationem: dicit Ca. se gaudere supplicationem ei esse decretã, si mõ ille velit potius agẽdas grãs diis imortalibus q̃ sibi in ea re, q̃ nõ for tuitu, sed summa rõne & continentia eius sit gesta: sin aũt ha bita supplicatione triũphũ quoq; petit, dissuadet q; ei Ca. ne hoc faciat. ⁋ Qua in re est p. i. in ea re, q̃ est prouisum a te. ⁋ Nihil fortuito. nõ casu, aut temere. ⁋ Ratione: prudentia & moderatione tua. ⁋ Gratulari: gratias agere. ⁋ Quã acce. refer. ti. i. quã reddi tibi par, & qđ a te accepimus: tibi refer

Gratulati

ri remuneratiõe triũphi: ordo est: sit tu mauis nõ gratulari diis imortalibus: in q̃ re nihil est prouisum a rep. sũma tua rõ ne & continentia, q̃ acceptũ referri, tibi. s. mauis, gaudeo sup plicationẽ tibi decretã esse. ⁋ Prærogatiuã: preminentiã: perfe ctiuã. ⁋ Casum: fortunã, cuius fauore fueris victor. ⁋ Sæpe

Prærogatiua

quia multis cõcedit supplicatio sine triũpho. ⁋ Senatũ, cuius iudiciũ est grauissimum. ⁋ Vi. copia. ⁋ Benignitate, fauore. ⁋ Quod. s. prouinciã a te conseruatã potius mansuetudine &c.

Benignitas

⁋ Cõtra cõ. me. quia soleo eẽ breuissimus in scribẽdo. ⁋ Labo rare, curare. ⁋ Maiestate, honore & dignitate. ⁋ Amplissimũ dignissimum. ⁋ Tu ma. vt in ep̃la sua superiore Cic. significa uit. ⁋ Seueritatem. i. continentiam. ⁋ Præsta. exhibe oñde.

Præsta

⁋ Instituto iti. vel incepto itinere p prouinciam, vel certe in cepta via. i. eo more, quo cõsueuisti, est. n. & trãslatiue & pro verbialiter dictũ, instituto itinere vel institutã viam perge. Iu ue. Vt illam ire viam pergant, & eidem incumbere sectæ.

M. Cato M. Ciceroni Imp. S. P. D. 5

Quod & R. P. me, & nostra amicitia hortaẽ, li bẽter facio, vt tuã virtutẽ, innocentiã, diligẽ tiã cognitã in maximis rebus domi togati, armati foris, pari idustria administrare gau deã. Itaq; qđ p meo iudicio facere potui, vt innocẽtia, consilioq; tuo defensam prouiciã, seruatũ Ariobarzanis cũ ipso Rege regnũ, sociorũ reuocatã ad studiũ impiĩ nr̃i volũtatẽ, sñia mea, & decreto laudarẽ, feci. Suppli cationẽ decretã, si tu, q̃ in re nihil fortuito, sed summa tua ratione, & cõtinẽtia R. P. prouisum ẽ, diis immortali bus gratulari nos, q̃ tibi referre acceptum mauis, gau deo. Qđ si triũphi prerogatiuã putas supplicationẽ, & iccirco casum potius, q̃ te laudari mauis: neq; suppli cationẽ sequit semp triũphus: & triumpho multo cla rius est, senatũ iudicare, potius mansuetudine, & inno centia Impe. prouinciã, q̃ vi militum, aut benignitate deorum retentã, atq; cõseruatã esse: qđ ego mea sñia cen sebã. Atq; hæc ego iccirco ad te cõtra cõsuetudinem meam pluribus scripsi, vt, qđ maxie volo, existimes me laborarẽ, vt tibi psuadeã me & voluisse de tua maiestate, qđ amplissimum sum arbitratus: & qđ tu maluisti fa ctũ esse gaudere. Vale, & nos dilige, & instituto itinere securitatem, diligentiamq; sociis, & R. P. præsta.

ASCEN. Quod &c. dicit se diligenter commendasse virtutem Ci. in senatu. dehortaẽ tñ a petitione triumphi di cens. Ego facio libenter id, quod & respu. & amicitia nr̃a hortatur me, vt gaudeam virtutem. i. fortitudinem tuã, innocentiã: diligentiam cognitam in maximis rebus tuam dicit ⁋ Togati domi, & armati foris. i. in bello, administrare. i. gerere magistratũ, cuius est administrare, pari industria. ⁋ Itaq; feci qđ potui facere iudicio meo. s. vt laudarem sñia mea & decreto prouinciã. s. Ciliciã, defensam innocentia. s. tua & consilio tuo. Regnũ Ariobarzanis. s. Cappadociã, seruatũ sup. esse ad studium imperii nr̃i. Gaudeo si tu mauis. i. magis vis, gratulari. i. grato aio attribuere diis immortalibus q̃. s. nos referre acceptũ tibi. i. nos æstimare accepisse a te supplicationem decretũ. s. p rebus bñ gestis a te, in qua te nihil sup. contigit fortuito, sed prouisum est reipu. summa rõne. i. prudentia & continentia tua, qđ si putas supplicationem prerogatiuam. i. quasi preiudicialem cãm triũphi & mauis idcirco casum. i. fortuitũ euentum laudari potius q̃ te, neq; triũphus se quitur semp supplicationem & multo clarius est triũpho senatũ iudicare prouinciam retentam atq; conseruatam esse po tius mansuetudine, atq; innocentia imperatoris, q̃ vi militũ aut benignitate deorum. ⁋ Quod. id est quam rem ego cen sebam mea sententia, atq; scripsi idcirco hæc ad te pluribus. s. verbis contra consuetudinem meam, vt, quod volo maxi me existimes me laborare vt persuadeam tibi me & voluisse me maiestate tua. quod arbitratus sum amplissimum sup. esse & gaudere factũ esse, quod tu maluisti. Vale & dilige nos, & præsta sociis & teip. securitatem & diligentiam, itinere in stituto: scilicet iuxta more tuum inceptum. aut vbi inceperis redire.

HVBER. Laetus sum, licet Ci. aperte dicat se contentum esse lau datione Ca. de rebus suis, putaretq; se omnia assecutũ esse, quia Cato ei per literas gratulatus fuerat suppli cationem ei decretam, vt præcedenti epistola visum est, & sententia sua eius res gestas & laudes approbauerat, tamen hoc agit, vt Cato det operam, vt etiam triumphum obti neat, quem dicit sperare senatum facile sibi concessurum p pter sua merita in repu. ⁋ Lætus sum. apud Næuium in tra gœdia introducitur Priamus laudãs Hectoris virtutem, & probitatem, cui Hector his verbis respondet, lætus & cætera, sensus est gaudeo o pater abs te laudari: qui es vir laudatus, ea est enim ratio letitię suę, quod iucundum sit laudari ab iis, q ipsi in laude vixerũt, sic ipse supra ad Luceiũ. Neq; enim sum ita demens, vt me sempiternæ gloriæ p eũ cõmendari velim, qui non ipse quoq; in me cõmendando propriam ingenii gloriam consequatur, gratulationem quã fecit Cato in pcedenti ep̃la, cum dixit supplicationẽ decretã &c. ⁋ Sniæ di. a te, vt in prima parte pcedentis epĩę visum est. ⁋ Amplissimum, honestissimum. ⁋ Amicitiæ dedisse. i. pro amicitia nr̃a dixisse quod pro veritate diceres.

M. Cicero M. Catoni S. P. D. 6

Laetus sum laudari me, inqt Hector, opinor apud Næuiũ, abs te pater laudato viro. Est enim pfecto iucũda laus, q̃ ab iis pficiscẽ, q ipsi in laude vixerũt. Ego vero vel gratu latiõe lr̃arũ tuarũ, vel testimoniis sniæ dictę, nihil est, quod me non assecutũ putem. Idq; mihi tum amplissi mum, tum gratissimũ est, te libenter amicitiæ dedisse;

ASCEN. Laetus sum. Gratũ dicit sibi q a Cat. laudeẽ, innuit tñ triũphũ sperare dicẽs. ⁋ Hector sup. vt opinor inqt apud Næuium in Tragœdia o pr̃. s. Priame ego lętus sum. i. gaudeo me laudari abs te viro laudato. ⁋ Ea. n. laus est pfecto iu cũda q̃ pficiscẽ ab iis, q ipsi vixerũt in laude. Nihil est, qđ ego nõ putem me adsecutum sup. esse. i. obtinuisse vel gra tula tionem lr̃arũ tuarũ, vel testimonii sniæ tuæ. Et. i. mihi tũ amplissimũ: tum gratissimũ, te dedisse libenter amicitiæ.

Liquido

HVBER

¶ Liquido.clare aperte.¶ Etsi non mõ.sensus est, & si essent ẽt multi Ca.in nr̃a ciuitate, pluris tñ deberem facere laudationem tuã, quã oẽm triũphũ, cum vero scis secũdus, & id ẽt sit mirũ, qd vnus extiterit, multo ẽt debeo pluris facere, hãc .n.sniam intelligit, cum dicit, in q̃ vnũ extitisse mirabile est:intelligit.n.seniorẽ Ca.cũ hic ad quẽ scribit, fuerit is, q Vticensis post mortẽ dictus est.¶ Currũ.triũphalẽ.¶ Aut lau. vel de triũpho itelligit ẽt p laureã. vel ponit pro vocatione, vt diximus lib.ii.ep̃la, q̃ incipit. Tu si vide laudationẽ:quã de me fecisti:ita.n.distiguunt laus & laudatio, laus de seipso est, laudatio de alio:vt si dicã laudes Ca.vbiq; celebrant: & laudationes Cic.de Pom.elegantissimæ sunt:ponit aũt nõnũq̃ laus pro laudatione.¶ Quẽ.q.d.nullũ.¶ Cõferrẽ.cõpararẽ.

quod liq̃do veritati dares. Et, si non mõ vnus, verũ ẽt multi Catones essent in ciuitate nr̃a, in qua vnũ extitisse mirabile est:quẽ ego currũ, aut quã laureã cũ tua laudatione conferrem: Nã ad meũ sensum, & ad illud syncerũ, ac subtile iudiciũ nihil potest esse laudabilius q̃ ea tua oratio, quæ est ad me perscripta a meis necessariis. Sed cãm meæ volũtatis, non enim dicam cupiditatis, exposui tibi superioribus lr̃is. q etiã si parum iusta tibi visa est, hanc tñ habet rõnem, vt non nimis cõcupiscendus honos, sed tamẽ, si deferatur a senatu, minime aspernandus esse videatur. Spero autẽ illum ordinem pro meis ob R.P. susceptis laboribus me nõ indignum honore, vsitato præsertim existimaturum. Quod si ita erit, tñ ex te peto, quod amicissime scribis: vt cũ tuo iudicio, quod amplissimum esse arbitraris, mihi tribueris: si id, quod maluero, acciderit, gaudeas. sic enim fecisse te, & scripsisse, & verius sensisse video: resq; ipsa declarat, tibi illum honorẽ nostrũ supplicationis fuisse iucundũ, q scribẽdo affuisti. Hæc.n. S.C. non ignoro ab amicissimis eius, cuius de honore agitur, scribi solere. Ego, vt spero, te propediem videbo, atq; vtinam R.P. meliore, q̃ timeo. Vale.

¶ Ad meũ sensum.i.ad sniam meã. ¶ Synceꝛ.puꝛ sine ꝑturbatione ai.¶ Ad illud.intelligit Ca.suum iudiciũ nõ Catonis.i.cũ & syncere & subtiliter iudico nihil &c.¶ Nõ.n.dicã cupiditatis.nã voluntas a rõne ꝑficiscit, cupiditas vero est appetitus.¶ Quç. volũtas.¶ Nõ vt nimis.i.vt honos: & triũphus nõ nimis debeat cõcupisci, sed tñ si deferat:non sit respuẽdus, hoc.n.rõnis est.¶ Illum ordinẽ senatoriũ.¶ Honore vsitato.triũpho, q solet dari aliis: q etiam plerunq; minora fecerũt q̃ ego.¶ Quod si ita erit.vt senatus me dignũ iudicet.¶ Tñ.solummodo.¶ Id quod ma.s.triumphus.¶ Scribendo.cũ scriberet.¶ Hæc ta.¶ Cuius de ho.agi.ad quẽ ptinet honor.¶ Quãti.qa intelligebat initia bellorum ciuiliũ.

Tantum

ASCEN.

¶ Quod dares liq̃do.i.manifesto iudicio veritati, hoc est tñ amicitiæ cã me laudasse, q̃tũ faceres, si ita essem laudandus.¶ Et si non mõ vnus: veꝝ multi Catones essent in ciuitate nostra, in qua vnũ extitisse.i.emersisse: est mirabile:quẽ currũ.s.triũphalem: aut quã laureã conferrẽ ego cum laudatione tua.q.d.nullũ & nullam.¶ Nam ad sensum meũ & ad illud syncerũ ac subtile iudiciũ.s.quod credit in me esse laudabilius q̃ ea oratio tua, quç est ꝑscripta ad me a necessariis meis.¶ Sed exposui tibi lr̃is superioribus cãm volũtatis meç, non.n.dicã cupiditatis.¶ Quæ cã ẽt si visa sit parum iusta, habet tñ hanc rõnẽ:vt honos videat non cõcupiscendus nimis:sed tñ si deferat.i.p̃sentetur a senatu, videat nõ aspernẽdus esse.¶ Spero aũt illum ordinẽ.s.senatoriũ ꝑ laborib⁹ meis susceptis ob rẽp.non existimaturũ me indignũ honore præsertim vsitato:qđ si erit ita, ego peto tñ a te: quod scribis amicissime: vt cum tribueris mihi iudicio tuo id quod arbitraris esse amplissimum, hoc est a virtute & prudẽtia laudari gaudeas, si id maluero.s.triumphus, acciderit:ego enim video.i.intelligo te fecisse & scripsisse & verius dicam, sensisse sic.¶ Et res ipsa declarat, illum supplicationis nostrç fuisse iucundum tibi, q.i.eo q affuisti scribendo.i.dũ scriberet. Ego.n.non ignoro hæc senatusconsulta solete scribi ab amicissimis eius, de cuius honore agit.¶ Ego, vt spero, videbo te propediem.i.statim, atq; vtinã republ. sup. existente meliore .i.pacatiore q̃ timeo:qa bellum ciuile inter Cæsarem & Pompeiũ audierat excitari. Vale.

M.T.C.Procos.S.D.M.Marcello Cos.

TE & pietatis in tuos, & animi in R.P.& clarissimi atq; optimi consulatus C. Marcello Cos.facto fructũ cepisse vehementer gaudeo. Non dubito qd p̃ñtes sentiãt, nos qdẽ longinq, & a te ipso missi in vltimas genteis, ad coelũ mehercule te tollimus verissimis ac iustissimis laudibus. Nã cũ te a pueritia tua vnice dilexerim, tuq; me ĩ oĩ genere semp amplissimũ eẽ & volueris, & iudicaris: tamen hoc vel tuo facto, vel P.R.de te iudicio multo acrius, uehemẽtiusq; diligo: maximaq; lætitia afficior, cum ab hoĩbus prudentissimis, virisq; optimis oĩbus dictis, factis, studiis, institutis vel me tui similẽ esse audio, vel te mei. Vnũ vero si addis ad p̃clarissimas res cõsulatus tui, vt aut mihi succedat q̃primũ aliqs, aut neq̃d accedat tpis ad id, quod tu mihi &.S.C.& lege finisti: omnia me per te consecutũ putabo. Cura vt valeas, & me absentẽ diligas, atq; defendas. Quæ mihi de Parthis nũtiata sunt, qa nõ putabam a me ẽt nũc scribenda esse publice, ꝑpterea ne pro familiaritate q dem nostra volui ad te scribere ne, cũ ad Cos.scripsissem, publice viderer scripsisse. Vale.

ASCEN.

TE & pietatis. Gratulat Cic.M.Marcel.q eius frater consul factus esset, propterea q ipse M. Marcel. se bene gessisset in consulatu, exponit deinde suam inter se beneuolentiam: & eius causas: postea vero rogat eum, vt det operam: q sibi succedatur in prouincia, postremo excusat se, quare nihil ad eum scripserit de iis, quæ de Parthis nũciabantur.¶ Pietatis in tuos.quia visus es & iudicatus plus cum tua causa factum est. vt frater tuus consul fieret.¶ Fructum.voluptatem: remunerationem.¶ Præsentes.qui sunt Romæ.¶ A teipso.quia sententia tua potissimum decretũ est, vt in Ciliciam mitteretur.¶ In vltimas.ex affectu dixit non quod Cilicia sit in vltimis terris.¶ In omni genere.in qualibet re.¶ Iudicio de te.cum iudicauit dignissimum:amplissimo honore.¶ Vel me tui.id est vel me imitatorem tui.¶ Lege.annua in prouinciis enim per legem non licebat proconsulem esse vltra annum: vt supra alio loco ostendit his verbis ad curationem, & senatusconsultum & leges defendendas, eaq; mihi cõditio maneat, qua profectus sum.¶ Finisti.determinasti.¶ Ad te.qui es consul & persona pu.¶ Ad cõ.qui enim ad cõsulem scribit, videtur scribere publice ad omnes: quia consul est persona publica.

Fructus

ASCEN.

TE & pietatis. Gratulatur M.Marcello ob consulatum fratris, petit sibi succedi.¶ Purgatq; q non scripserit:hoc ordine. Ego gaudeo vehementer te cepisse fructum.¶ Et. id est simul pietatis in id est erga tuos & animi: id est beneuolentiæ in rempublic. & consulatus: scilicet tui optimi atq; clarissimi, & hoc Caio Marcello scilicet fratre facto consule.¶ Non dubito quin præsentes: id est qui Romæ sunt: sentiant.s.aut factũ tuũ aut gaudiũ ex eo.¶ Nos quidẽ longinq & missi a te.i.tua sententia, in vltimas gentes, s.imperii Romani: extollimus sup.ce aut factum istud, ad coelũ mehercule verissimis ac iustissimis laudib⁹.¶ Nã

eum dilexerim te vnice a pueritia tua, & tu & volueris & iudicaris me esse amplissimū semper in omni genere.s.honorū tum diligo te multo acrius & vehementius vel hoc facto tuo. ¶ Vel iudicio populi Romani de te, & afficior maxima lętitia cum ego audio ab hominibus prudentissimis, & viris optimis vel me esse similem tui, vel te mei omnibus dictis: factis: studiis, institutis.i.moribus. vero pro sed: si addis ad præclarissimas res consulatus tui vnum.s.vt aut aliquis succedat mihi q̄ primum, aut nequid temporis accedat.i.addatur: ad id.s.tempus, quod tu finisti.i.cōstituisti mihi & senatusconsulto.s.de nouo decreto & lege.s.antiqua, vt annua sit prouincia, putabo me consecutum omnia per te. ¶ Cura vt valeas, & diligas me absentem, atq; defendas. Ego ne quidem pro familiaritate nostra volui ad te scribere ea, quæ nūciata mihi de Parthis.s.qui Euphratem transierunt, quia nō putabam ea scribenda esse a me etiam nunc.i.adhuc publice, ne cū scripsissem ad consulem, viderer scripsisse publice. Erat ergo Marcus adhuc consul, sed Caius designatus.

HVB. MAxima. Gratulatur Cic. Marcel. q; esset consul designatus: optatq; eum feliciter gerere eum magistrā: petitq; ab eo vt administeret eum pro dignitate & sua & patris: narratq; Ci. causam quare hoc optare debeat. Postremo ab eo petit: vt se absentē diligat & defendat: credo hanc epistolam debuisse inscribi C. Marcel. non aūt Marco, vt pcedens satis declarat. ¶ Volo. opto. ¶ Fortunare. secūdare felicem facere. ¶ Pro t. di. vt meretur tua dignitas & patris. ¶ Tristibus cū multi oppugnabāt, & salutem meam & fortunas. ¶ Absentem. ab vrbe, qui sum in prouincia.

Volo
Fortunaf

ASCEN. MAxima &c. Gratulatur Caio Marcello q; consul sit designatus. Ordo est. Affectus sum maxima lætitia cum audiui te factum esse consulem, & volo.i.opto, deos fortunare.i.secundare tibi eum honorem, atq; administrari a te pro dignitate tua & patentis tui, nam cum.s. ita sit: quod dilexi & amaui semper te, tum cognoui sup.te iam amantissimū mei in oī varietate rerum meaꝝ, tum.i.insup vel defensus cōpluribus bñficiis patris tui tpibus tristibus.i.aduersis, vel ornatus secundis.i. prosperis.s.temporibus, & sum & debeo esse totus vester.i.tuus & patris, præsertim cū perspexerim studia matris tuæ fœminæ grauissimæ, atq; optimę maiora erga salutē & dignitatem meam q̄ erant postulanda a muliere. ¶ Quapropter peto a te in modum maiorem vt diligas & defendas me absentem. Vale.

HVBER. MArcellum tuū. Etiam hac epistola gratulat Cice. M. Marcello q; eius frater C. Mar. consul factus esset vtriusq; causa: ēt q; eius domū semper salutis & dignitatis suæ studiosam cognouit. ¶ Ea q.m.op. sicut etiā dixit in alia epistola, te & pietatis in tuos, & animi in remp. & clarissimi atq; optimi consulatus. C. Marcel. consule facto fructum cepisse vehementer gaudeo. ¶ Domum familiā. ¶ Eris gratulatus de isto honore vestro.

M.T.C. Procos. C. Marcello Cos. Des. S.P.D. 8

MAxima sum lætitia affectus, cum audiui te Cos. factum esse: eumq; honorē tibi deos fortunare volo, atq; a te pro tua, parētisq; tui dignitate administrari. Nā cum te semper dilexi, amauiq;, q; mei amantissimum cognoui in omni varietate rerum mearum: tum patris tui pluribus beneficiis, vel defensus tristibus temporibus, vel ornatus secundis, necesse est vt sim totus vester, & eē debeam: cum præsertim matris tuæ grauissimæ, atq; optimæ fœminæ maiora erga salutem, dignitatemq; meam studia, q̄ erant a muliere postulanda, perspexerim. Quapropter a te peto maiorem in modū, vt me absentem diligas, atq; defendas. Vale.

M.T.C. Procos. M. Marcello Collegę S.P.D. 9

MArcellum tuū Cos. factū, teq; ea lętitia affectū esse, quā maxime optasti, mirum in modū gaudeo: idq; cū ipsius causa, tū q; te oībus secūdissimis rebus dignissimū iudico: cuius erga me singularem beneuolentiā vel in labore meo, vel in honore pspexi: totā deniq; domū vrām vel salutis, vel dignitatis meæ studiosissimā, cupidissimamq; cognoui. Quare gratum mihi feceris, si vxori tuæ Iuniæ grauissimæ, atq; optimæ fœminæ meis verbis eris gratulatus. A te id, quod consuesti, peto, me absentem diligas, atq; defendas. Vale.

ASCEN. MArcellum. Gratulatus est M. Marcello fratri, & Caio Marcello consuli. nunc aūt gratulatur vt perspicio vtriusq; patri dicens. ¶ Ego gaudeo mirū in modum Marcellū tuum.s.filium esse factū consulem, & te affectū esse ea lætitia, quā optasti maxime: idq; sup. facio: tum.i.pariter causa ipsius.s.Caii Marcelli: tum q; iudico te dignissimū oībus rebus secūdissimis.i.psperissimis te dico cuius pspexi bñuolentiā singularem erga me vel in labore.i.aduersitate: vel in honore meo, deniq; cognoui totam domū vrām studiosissimā, & cupidissimam vel salutis.s.in labore vel dignitatis meæ, s.in honore. ¶ Quare tu feceris mihi gratum: si gratulatus eris verbis meis Iuniæ vxori tuæ fœminæ grauissimæ atq; optimæ.s.de consulatu filii. ¶ Ego peto a te id quod suesti.i.suetus es: vt diligas atq; defendas me absentem. Quia in superiori dixit se matri consulis debere, quā nunc coniugem dicit, certum est q; patri non fratri gratulatur. Vale.

HVB. QVando id. Rogat. Cice. C. Marcellum consulem designatum, vt quando accidit habere magistratū, cum ei prodesse potest: curet vt senatusconsultum honorificentissimum de eo fiat, vt ei faueat, & in supplicatione decernenda, & in cæteris rebus, quod eum facere debere multis causis probat. ¶ Quando. quoniam. Marcellorū, & Marcellinorum, erant hæ duæ inter se cognatæ familiæ nobilissimæ. ¶ Quando ergo. repetit, quoniam erat obscuꝝ addere & post parenthesim. ¶ In q. consulatum. ¶ Incideret. deueniret: id est in quo cōsulatu tuo ageretur de rebus meis gestis, & honore meo. ¶ Non aspernante. id est consentiente, Lipto te vt munera nec sperno. ¶ Faciendum. decernendum & scribendum de me honorando.

Incidere

M.C. Imp. C. Marcello C.F. Cos. S.P.D. 10

QVādo id accidit, qđ mihi maxīe fuit optatū, vt oīum Marcelloꝝ, Marcellinoꝝ ēt (mirificus enim generis, ac nominis vestri fuit erga me semp aius) qñ ergo ita accidit, vt oīum vestrum studio tuus cōsulatus satisfacere posset, in quem meæ res gestæ, lausq;, & honor earum potissimū incideret: peto a te id, qđ facillimū factu sit, nō aspernante, vt confido, senatu vt quam honorificentissimum S.C. literis meis recitatis faciendum cures.

ASCEN. QVando. Rogat vt sibi promisit in honore decernendo, cum quia consul sit possit, & quia necessarius debeat, dicens. ¶ Quando.i.qm̄ id quod fuit optatum mihi maxime, accidit.i.euenit vt consulatus tuus possit satisfacere studio omnium Marcellorum, & etiam Marcellinorū, animus.n.nominis ac generis vestri fuit semper mirificus, erga me, quando erga ita accidit, vt consulatus tuus posset satisfacere studio omnium vestrum, in quem.s.consulatum res meæ gestæ.s.in prouincia sup. inciderant: & laus & honor earum: incideret potissimū, peto a te id qđ sit facillimū factu.i.vt fiat: senatu, vt ɔfido non aspernante, vt lrīs meis recitatis, i. postq̄ erunt recitatę, cures senatusconsultum, i. decretum de honore meo, faciendū, i. vt fiat quā honorificentissimū,

HVB. ¶ Si esset minus tecum.i.minus amicitiae haberem tecum quam cum omnibus tuis. ¶ Frater M.Marcel. ¶ Cõcessisti cuiquam.fuisti inferior quoquam. ¶ Existimationem.authoritatem.

ASCEN. ¶ Si minus.s.necessitudinis & amicitiae esset mihi tecũ q̃ est cum oĩbus tuis.s.cõsanguineis.allegarẽ.i.intercessores mitterem ad te oẽs a quibus intelligis me diligi pcipue. Bñficia patris tui sunt amplissima in me. ¶ Ego arbitror neminem.i.nullum hoĩem esse, qui ignoret quãti frater tuus.s.Marcus, me faciat.s.modo. ¶ Est.n.psentis subiunctiui, & fecerit semper. ¶ Denique tota domus.i.familia tua psecuta est me semper oĩbus summis officiis. ¶ Neque vero tu cõcessisti.i.locũ dedisti cuiquam tuorum.s.parentum, in diligendo me, quare peto a te, vt velis me esse per te.i.tuo decreto: q̃ amãtissimũ.i.summis honorib⁹, vt sunt supplicatio & triũphus, & putes existimationẽ.i.reputatione meam esse satis cõmendatã tibi, & in supplicatione decernenda, & in cęteris reb⁹. Vale.

Si mihi tecum minus esset, q̃ est cũ tuis oĩbus, allegarẽ ad te illos, a quibus intelligis me praecipue diligi. Patris tui beneficia in me sunt amplissima, neque.n.saluti meae, neque honori amicior q̃squã dici potest. Frater tuus quanti me faciat, semperque fecerit, eẽ hoĩem, qui ignoret, arbitror neminẽ. Domus tua denique tota me semp oĩbus summis officiis psecuta ẽ. Neque vero tu in me diligẽdo cuiq̃ cõcessisti tuorum. Quare a te peto maiorẽ in modũ, vt me p te q̃ornatissimũ velis eẽ, meãque & in supplicatõe decernẽda, & in caeteris reb⁹ existimationẽ satis tibi esse cõmendatã putes. Vale.

HVB. Qvantae. C.Marce. superiore epistola a Cice. rogatus vt ei faueret in dignitate sua, id fecerat diligentissime. Itaque Cic. fatetur se ei obligatum, & propter hãc causam & propter alias, quas enumerat. Postremo dicit se propediem venturum, nisi a ventis impedita fuerit nauigatio sua. ¶ Idem talis. ¶ Res. effectus, quia te fauente decretae erant mihi supplicationes. ¶ Tantum. tam magnum & difficile. ¶ Ita tanto consilio & diligentia. ¶ Ii. tales. ¶ Ethesias. ventos: de quibus diximus libro .ii. in epistola, quae incipit, Non potuit accuratius, in fine.

Res · *Ethesias*

M.T.C. Imp. C. Marcello cos. S.P.D. 11

Qvantae tibi curę meus honos fuerit, & quã idẽ extiteris Cos. ĩ me ornãdo, & amplificãdo, q fueras semp cũ parẽtibus tuis, & cum tota domo: & si res ipsa loquebatur, cognoui tñ ex meorum oĩum lr̃is. Itaque nihil est tm̃, qd' ego nõ tua cã debeã, facturusque sim cũ studiose, tũ libẽter. Nã magni interest, cui debeas. debere aũt nemini malui, q̃ tibi, cui me cum studia cõmunia, beneficia paterna, tuaque iã añ cõiunxerant: tũ accedit, mea q̃dẽ sñia, maximũ vinculũ, qd ita R.P. geris, atque gessisti, q̃ mihi charius nihil est, vt q̃tũ tibi oẽs boni debeãt, quo minus tãtundẽ ego vnus debeã, nõ recusem. Quamobrẽ tibi velim ii sint exitus, quos mereris, & quos fore cõfido. Ego, si me nauigatio nõ morabitur, q̃ incurrebat in ipsas Etesias, propediẽ te, vt spero, videbo. Vale.

ASCEN. Qvantae &c. Fatetur gratum esse officium Marcelli & se illi deuinctum, ac demum dicit se propediem venturum nisi a vẽtis impedita fuerit nauigatio sua. Ordo est. Etsi.i.quãquam res ipsa loquebaẽ.i.satis declarabat tamen cognoui ex literis oĩum meorum, quantae curae honos meus fuerit tibi, & q̃.i.quãtum extiteris.i.fueris aut appa ruetis idem.i.eiusdẽ aĩ in mẽ ornando & amplificando consul.i.cum esses consul, q.i.qualis fueras semper cũ parentib⁹ tuis. ¶ Itaque nihil est tm̃.i.tam magnum, quod ego non debeam cã.i.in re tua, & quod ego nõ sim facturus studiose.i.diligenter ac libenter. ¶ Nam interest.i.refert magni.i.multũ cui debeas, autem.i.sed, ego nemini malui debere q̃ tibi. cũ.s.ita sit, q studia cõm, & beneficia paterna & tua cõiunxerant me iam ante.i.prius, tum.i.euidentius: quidem.i.certe, sñia mea.i.quantum sentio, maximum vinculum accessit.i.additũ est necessitudini amoris, q geris atque gessisti remp. q̃ nihil est charius mihi, ita vt non recusem quo minus.i.vt non ego debeam tibi tm̃ quantum oẽs boni. ¶ Quamobrem velim sup. vt hi.i.tales sint tibi exitus.s.cõsulatus tui, quos .i.quales mereris, & cõfido fore.i.futuros. ¶ Ego, vt spero, videbo te propediẽ, si nauigatio non morabiẽ.i.tenebit in mora me, quae.s.nauigatio icurrebat in ipsos Ethesias.s.vẽtos, qui a Strabone subsolani.i.euri dicuntur. Vale.

M.TC. Imp. L.Paulo Cos. Des. S.P.D. 12.

Et si mihi nunq̃ fuit dubiũ, qn te P.R. pro tuis summis in R.P. meritis, & pro amplissima familiae dignitate, summo studio, cunctis suffragiis Cos. facturus esset: tñ incredibili laetitia sum affectus, cum id mihi nũtiatum est: eumque honorẽ tibi deos fortunare volo, a teque ex tua, maiorumque tuorum dignitate administrari. Atque vtinã pñs illum diem mihi optatissimum videre potuissem, proque tuis amplissimis erga me studiis, atque beneficiis tibi operã meã, studiũque nauare. Quã mihi facultatẽ qñ hic nec opinatus, & improuisus prouinciae casus eripuit: tñ, vt te Cos. R.P. pro tua dignitate gerẽtem videre possim, magnopere a te peto, vt operam des, efficias, neqd mihi fiat iniuriae, neue qd tpis ad meum annuũ munus accedat. Qd si feceris, magnus ad tua pristina erga me studia cumulus accedet. Vale.

HVB. Et si mihi. ostendit Cice. se summa laetitia affectum esse q Paulum consulem factum intellexit, & optat hũc honorem ei felicem fore. Optat autem se interfuisse, vt potuisset ei praestare operã suam. Postremo eum rogat, vt det operam nequid temporis ei prorogetur. ¶ Amplissima familiae dignitate. nam Paulorum familia a multis praeclaris viris nobilissima fuit a Paulo illo Aemilio originem ducens: quem Pythagorae discipulum fuisse arbitrantur. Ex ea familia fuit ille Paulus: qui ad Cannas gloriosissime occubuit, ne tantae reip. calamitati superesset: & ille qui Persen Macedoniae regem vicit. ¶ Cunctis suffragiis.i.omnium approbationibus. ¶ Nauare. diligenter praestare. ¶ Hic.c.qa propter imminẽtiã belli cõpulsus sum venire in puinciam. ¶ Nequid mihi fiat iniu. iniuriã sibi factam existimat: si vltra statutum tempus cogaẽ esse in puincia. ¶ Munus. officiũ procõsulatũ.

Paulorum familia · *Nauare* · *Munus*

ASCEN. Et si &c. Cratulaẽ Paulo de consulatu, dicit se velle interfuisse honoribus illius: rogans neqd tpis sibi prorogeẽ. Ordo est. Et si nunq̃ fuit dubiũ quin Po. Ro. facturus esset summo studio & cunctis suffragiis te consulem pro summis meritis tuis in rep. Et pro amplissima dignitate familiae tuae: tñ ego affectus sum incredibili laetitia cum id nuntiatum est mihi: & volo.i.opto deos fortunare.i.fecũdare tibi eum honorem.i.honorificũ magistratũ. & administrari a te ex dignitate tua.i.sm dignitatẽ tuam & maiorum tuorum. ¶ Atque vtinã ego pñs potuissem videre illum diem.s.comitiorum optatissimum, atque nauare.i.copiose impendere tibi operam mea & studium.s.meum pro amplissimis studiis tuis erga me. ¶ Quã facultatem, qñ.i.qm̃, hic casus.i.fortuitus aditus prouinciae nec opinatus & improuisus eripuit mihi, tamen peto magnope a te vt des opam: & efficias neqd iniuriae fiat mihi, neue qd.i.aliqd tpis, accedat.i.addatur ad munus.i.onus meũ annuũ.i.legitime dũtaxat per annũ gerendũ, vt possim videre te cõsulem gerẽtẽ rẽp. pro dignitate tua, quod si feceris magnus cumulus.i.magnũ incrementũ, accedet.i.addetur ad pristina studia tua erga me. Vale.

HVBER. MAxime. Dolet Cic. ꝙ nõ fuerit Ro. quo tẽpore Paulus petiuit consulatũ, vt potuisset eum iuuare quẽadmodum ab eo adiutus est alias & in salute & in dignitate, postea vero cõmendat ei honorẽ suum, vt curet senatusconsultũ honorificẽtissimũ de rebus suis gestis decerni: sicut et supra scripsit ad Marcel. postremo neq̃d tpis sibi prorogetur: sicut & in superiori ep̃la. ¶ Rõ mi. semp fuit. qa scio te & summa moderatione, & virtute iterum petiuisse. ¶ Minus ne. minus laboris. ¶ Sed mo. fe. sensus est. Doleo qd cũ essem cõsul tu adolescens ꝑspiceris mihi studium tuum: & nũc ergo iam grauioris ætatis nõ potuerim tibi ꝑstare meu. ¶ Nescio quo fa. nescio quo infortunio: vel fatorꝝ quadam dispositione. ¶ Suppetat. sufficiat, sit. ¶ Pręter vo. excepta volũtate, q̃ semp est promptissima. ¶ Consuetudinis perpe. s. me semper ornandi. ¶ Alii. quam tu. ¶ Dignas gra. supplicatione, in qua gratulemus diis. Vale. Max. lib. 1. c. 1. Prisco etiam instituto opa dat̃ cũ aliq̃d cõmendandũ ꝓcatione, cũ exposcendũ voto cum soluendũ gratulatione. ¶ Ad co. Mar. intelligit ad quem supra scripsit. ¶ Procurationẽ. tutelã defensionem.

Suppetat

M.T.C. Imp. L. Paulo Cos. S.P.D. 13.

MAxime mihi, fuit optatum, Romæ esse tecũ multas ob causas, sed ꝓcipue vt & in petendo, & in gerendo cõsulatu, meũ tibi debitũ studiũ ꝑspicere posses. Ac petitionis q̃dem tuæ ratio mihi semp fuit explorata: sed tñ nauare operam volebã. In cõsulatu vero cupio eq̃dem te minus habere negocii: sed moleste fero me Cos. tuũ studiũ adolescentis perspexisse, te meum, cum id ætatis sim, perspicere nõ posse. Sed ita fato nescio quo contigisse arbitror, vt tibi ad me ornandum semper detur facultas, mihi ad remunerãdũ nihil suppetat ꝑter voluntatem. Ornasti cõsulatum: ornasti reditum meum. Incidit meũ tp̃s rerꝝ gerendarum in ip̃m consulatũ tuũ. Itaq; cũ & tua summa amplitudo, & dignitas, & meus magnus honos, magnaq; existimatio postulare videatur, vt a te pluribus verbis contẽdam, ac petã, vt quã honorificentissimũ S.C. de meis rebus gestis faciedũ cures: nõ audeo vehemẽter a te contẽdere, ne aut ip̃e tuæ perpetuæ consuetudinis erga me oblitus esse videar, aut te oblitũ putẽ. Quare vt te velle arbitror, ita faciã: atq; ab eo, quem oẽs gẽtes sciunt de me optime meritũ, breuiter petã. Si alii Coss. essẽt, ad te potissimũ Paule mittere, vt eos mihi quamamicissimos redderes. nũc cũ tua summa potestas, sũmaq; authoritas, notaq; oibus nostra necessitudo sit: vehemẽter te rogo, vt & quamhonorificẽtissime cures decernendũ de meis rebus gestis, & q̃celerrime. Dignas res eẽ & honore, & gratulatione, cognosces ex iis lr̃is, q̃s ad te, & collegã, & senatũ publice misi: oiumq; mearum reliquarꝝ rerꝝ, maximeq; existimationis meę procurationẽ susceptã velim heas: in primisq; tibi curę sit, q̃d abs te superioribus quoq; literis petiui, ne mihi tẽpus prorogetur. Cupio te Cos. videre, oiaq;, quæ spero, cũ absens, tum etiam præsens te Cos. assequi. Vale.

ASCEN. MAxime mihi &c. Iterum se dolore dicit, ꝙ non fuerit Romæ, cum Paulus consulatũ peteret, vt ei auxilio fuisse potuisset. Deinde cõmendat ei honorẽ suũ in senatuscõsulto hñdo: & demũ rogat ne ꝓuincia sibi prorogetur. Ordo est. O Paule. Optatũ fuit maxime mihi. i. a me, eẽ tecũ Romæ ob multas cãs: sed ꝓcipue: vt posses ꝑspicere studiũ meũ debitũ tibi: in petẽdo & gerẽdo consulatu. i. dum peteres & gereres ꝯsulatũ. ¶ At rõ. i. ratificatio q̃dem petitionis tuæ: fuit semp explorata mihi, sed tñ volebã. i. optabã nauare operã. i. tibi impendere magnũ auxiliũ. ¶ Vero. i. sed: cupio eq̃dẽ te hr̃e minus negocii. i. difficultatis in cõsulatu. i. gerẽdo: sed fero moleste: me ꝯsulẽ. i. cũ essem ꝯsul perspexisse studiũ tuũ. i. diligentẽ fauorẽ in me adolescẽtis. i. cũ esses adhuc adolescẽs: & te nõ posse ꝑspicere studiũ meũ. s. in te cũ sim id ætatis. i. ea ætate: hoc est tã senex, figurate dr̃ id ætatis sicut id genus pro eius gñis. Sed arbitror ꝯtigisse nescio quo fato. i. deorꝝ ordinatiõe: ita vt facultas det̃ tibi semp ad ornãdũ me, & nihil suppetat. i. facultatis sit: ad remunerãdũ ꝑter volũtatẽ. Tu ornasti ꝯsulatũ meũ: ornasti reditũ meũ, qa. Meum tp̃s rerꝝ gerẽdarꝝ. i. quo res gessi. s. ꝓclaras in Cilicia: incidi in ip̃m ꝯsulatũ tuũ. ¶ Itaq; cũ sũma amplitudo & dignitas tua, & magnus honos meus, & magna existimatio. i. reputatio de me, videat̃ postulare vt contẽdã ac peterẽ a te plurimis verbis: aut cures senatuscõsultũ. i. decretũ senatus sup ea re cõsulti: faciẽdũ. i. vt fiat: q̃honorificentissimũ de rebus gestis meis, nõ audeo cõtendere. i. exigere vehemẽter a te: ne aut ipse. i. egomet videar oblitus esse, aut putem te oblitũ esse, ꝑpetuæ ꝯsuetudinis tuæ erga me. Quare ego faciã ita: vt arbitror te velle, atq; petã breuiter ab eo, hoc est a te, quẽ oẽs gẽtes sciũt meritũ optime de me. ¶ Iõ ergo breuiter: qa quẽ sp munificũ in nos ꝑspeximus: nõ opus e multis verbis vrgere, ingeniose ergo, vt semp petit. ¶ Si alii essent ꝯsules o Paule ego mitterẽ. i. nuntios & lr̃as potissimũ ad te, vt redderes eos q̃amicissimos mihi: nunc cũ summa ptãs & sũma authoritas tua, & necessitudo nr̃a nota sit oibus: rogo te vehemẽter, vt cures decernendũ q̃honorificentissime de rebus meis gestis & q̃celerrime. i. valde cito tu cognosces res eẽ dignas & honore & gratulatione ex iis lr̃is, quas misi publice ad te & collegã. s. cõsulẽ. s. C. Marcellũ & ad senatũ, & velim sup. vt hẽas susceptã. i. suscipias ꝓcurationẽ oium reliquarꝝ rerꝝ mearꝝ: & maxime. i. ꝓcipue existimationis meæ. i. famæ meæ: vbi meæ vr̃ passiue poni, inest tñ vis possidendi quæuis, & sup. vt curæ sit tibi in primis quod petiui quoq;. i. etiã lr̃is supioribus abs te, ne tp̃s prorogetur. i. extendat̃ mihi. i. in administratiõe prouinciæ meæ. Cupio videre te ꝯsulem, & asseq; omnia te consule tum absens. s. supplicationem: tum præsens. i. triumphum. Vale.

Id ætatis

M.T.C. Cassio Proquæs. S.P.D. 14.

MArcum Fabium, ꝙ mihi amicum tua commendatione das, nullũ in eo facio quæstũ,

HVBER. MArcũ Fabiũ. Ante tp̃a bellorꝝ ciuiliũ scripta est hæc ep̃la, cũ Ci. Ciliciæ ꝑesset. primũ aũt pollicet̃ se oia studiose facturꝝ ꝓ M. Fabio, quẽ Cassius ei cõmẽdauerat, sui aũt in eũ officii multas cãs cõmemorat: postea vero enumerat aliquot causas, q̃bus dicit se optasse potuisse videre ipsum Cassiũ añq̃ ex ꝓuincia discederet. expõit aũt q̃d sentiat de eius aduẽtu ad vrbẽ. ¶ Postremo ab eo petit, vt oẽm opam & diligẽtiã adhibeat, ne q̃d tpis ad eã ꝓuinciã sibi ꝓroget̃. & cõmemorat Ci. q̃sdã cãs amicitiæ & bñuolẽtię inter se: & Cassiũ q̃d: qa. ¶ Nullũ in eo fa. q. hũc locũ scio a multis nõ itelligi q̃ ita exponũt nullũ lucrũ facio: qa nõ exigo ab eo pecuniã, quã mihi debet: sed hæc verba lõge alr̃ sonant: est ergo sensus huius clã̃æ hic, ꝙ cõmendatione tua tradis mihi amicũ M. Fabiũ nihil lucror de eo mihi. Tua cõ. dato amico: qa iã mľtis ãnis erat meꝰ. tũc. n. lucramur q̃ñ aliq̃s q̃ ñ soleret eẽ amicꝰ dat̃ nobis aicꝰ sicut cũ dat̃ nobis aliq̃d, q̃d nõ eẽt nr̃m, cũ. n. dat̃ nobis, q̃d erat nr̃m, nihil i eo lucri facimꝰ.

ASCEN. MArcũ &c. Scripta est hæc epistola ante bella ciuilia, cũ Cicero Ciliciæ præesset. Pollicet̃ itaq; primum se oia studiosissime facturꝝ pro M. Fabio sibi a Cas. commendato. Exponit etiam, quid sentiat de reditu suo in vrbem. Postremo ab eo petit, vt diligentissime curet nequid temporis sibi prorogetur. Ordo est. Ego nullum quæstum: id est lucrum facio in eo ꝙ das: id est efficis tua commendatione Marcum Fabium amicum mihi.

HVBER.

¶In ære meo. est translatio sumpta a nummis. i. iam multis annis est meus & a me vt ita dicã possideť. ¶Profecerũt value runt multũ, vt esset mihi cõmendatus. ¶Aius ipsius erga te. i. plus tñ habui cõmendatũ ea cã, φ cognoui eũ esse amãtissi mo in te aio. ¶Tanto inter. tanto spatio tpis. nam iãdiu te non vidi. ¶Deinde. secũda cã. ¶Gratulari. de victoria tua & rebus bñ gestis in ꝓuinciamnam supra lib. ii. sic scripsit Ci. ad M. Coel. Cæs. nř quod mihi magnæ voluptati fuit, feliciter ab Antiochia hostẽ reiecerat. ¶Cõicaremus. cõitet & simul colloq̃remur. ¶Postremo. vltimo. ¶Interruptam. itermissam. Virg. Pendent opa interrupta, minæq; Muroꝝ ingentes. ¶Id. vt potueris mecũ venire. ¶Bono. cõmodo. ¶Consequemur. cõparabimus. s. per lĩas. ¶Scilicet. certe: affirmatiua. n. particula est. ¶Fructus. voluptas. ¶Alter. fructus. ¶Exilior, tenuior mitior. ¶Quas ge. reiectis Parthis ab Antiochia: namq dñt intelligi res gestas a Cas. in Syria cõtra Dolab. non aduertunt historiã peruerti, cũ Ci. præfuerit ꝓuinciæ ante mortẽ Cæ. & quæ Cas. egit cõtra Dola. in Syria fuerint Cæs. iam occiso: vt visum est lib. xii. ¶Gratia. bñuolentia. ¶Conficiamus idem lĩis. cõicemus per lĩas de rebus nostris. ¶Quæ re. s. Romæ. i. qui agebanť Ro. cũ ego discessi. ¶Tranquilla de te, et. quieta: qd nõ multũ de te loquebanť hoies. ¶Recenti. noua. ¶Clarum. illustrem oibus notũ. qñ. n. aliquis vir in patriam aduenit magnis rebus gestis, oẽs de eo loquunť. ¶Siqua. s. o. t. i. si tui quos tecum habes aliquid ageret, qd tibi sit defendendũ. ¶Sustinere. defendere. ¶Maiora. q̃ tu sustinere possis. ¶Alienissimum. incõmodissimũ. ¶Cadat. icidat. ¶Tuũ. quã scis q tibi tuoꝝ onera sint. ¶Populare. fauorabile. ¶Non po. sustinere. ¶Facilius. si esses Romæ & audires: intelligimus aũt aliqd minus bene factũ fuisse ab iis, qui erãt cum Cassio. quod ei minus bonã famã: apud hoies faceret. ¶Neruos. vires: tractum est ab Eunucho Ter. Vbi tu neruos intẽdas tuos. ex hoc aũt loco. Cice. possumus intelligere apud Ter. nõ esse obscœne intelligendũ, vt qdã male sentiunt. ¶Annuã. administrationẽ vnius anni. ¶Contendo. efflagito. ¶Fortunas meas. oia mea. ¶Paulum. consulẽ. quẽ supra vidimus ẽt a Cic. de hac re rogatũ. ¶Curio. ad quẽ libr. ii. de hac re scripsit epistola, q̃ incipit. Sera gratulatio. ¶De qua cõfirmatione nostræ amicitiæ. ¶Appetisti spõte optasti amicũ. ¶Duxi. existimaui. ¶Ornamento. honori. ¶Præsidio. adiumẽto. ¶Tristissimis temporibꝰ. exilii mei, cũ vt restituerer in patriam mihi fauisti. ¶Tuo. tibi sanguine coniuncto. ¶Vestro. tuo & Bruti. ¶Continuo. statim vt meas acceperis. ¶Quam sæpissime mittas literas.

Scilicet

Fructus

Clarus

Populare

Neruos

multi enim anni sunt, cum ille in ære meo est, & a me diligitur pp summã suam humanitatẽ, & obseruantiã. Sed tñ, φ ab eo egregie diligereris, multo amicior ei sum factus. Itaq; quanquam profecerunt literæ tuæ: tamen aliquanto plus commendationis apud me habuit animus ipsius erga te mihi perspectus, & cognitus. Sed de Fabio faciemus studiose, quæ rogas. Tu multis de causis vellem me cõuenire potuisses: Primũ vt te, quem iandiu plurimi facio, tanto interuallo viderem: Deinde vt tibi, quod feci per literas, possem præsens gratulari: Tum vt qbus de rebus vellemus, tu tuis, ego meis inter nos cõmunicaremus. Postremo vt amicitia nostra, quæ summis officiis ab vtroq; culta est, sed longis interuallis temporum interruptã consuetudinem habuit, confirmaretur vehementius. Id quando non accidit, vtemur bono literarum, & eadẽ fere absentes, quæ si coram essemus, consequemur. Vnus. s. ille fructus, qui in te videndo est, percipi literis non potest. Alter gratulationis est, & is quidem exilior, q̃ si tibi, te ipsum intuens, gratularer. Sed tamen & feci ante, & facio nunc, tibiq; cum pro rerum magnitudine, quas gessisti, tum pro opportunitate temporis gratulor, φ te de prouincia decedentem summa laus, & sũma gratia prouinciæ prosecuta est. Tertium est, vt id, quod de nostris rebus coram communicassemus inter nos, conficiamus idem literis. Ego cæterarum rerum causa tibi Romam properandum magnopere censeo. Nam & ea, quæ reliqui, tranquilla de te erant: & hac tua recenti victoria tanta clarum aduentum tuum fore intelligo. sed siquæ sunt onera tuorum, si tanta sunt, vt ea sustinere possis, nihil tibi erit lautius, nihil gloriosius: Sin maiora, consydera, ne in alienissimum tempus cadat aduentus tuus. Huius rei totum consilium tuum est. Tu enim scis, quid sustinere possis. Si potes, laudabile, atq; populare est: Sin plane non potes absens hominum sermones facilius sustinebis. De me autem idem tecum his ago literis, quod superioribus egi, vt omneis tuos neruos in eo contendas, nequid mihi ad hanc prouinciam, quam & senatus, & Po. annuam esse voluit, temporis prorogetur. Hoc a te ita contendo, vt in eo fortunas meas positas putem. Habes Paulum nostrum nostri cupidissimum: est Curio: est Furnius, sic velim enitare, quasi in eo sint mihi omnia. Extremum illud est de iis, quæ proposueram, confirmatio nostræ amicitiæ de qua pluribus verbis nihil opus est. Tu puer me appetisti: ego autem semper ornamento te mihi fore duxi. Fuisti etiam præsidio tristissimis meis temporibus. Accessit post tuum discessum familiaritas mihi cum Bruto tuo maxima. Itaq; in vestro ingenio, & industria mihi plurimum & suauitatis, & dignitatis constitutum puto. Id tu vt tuo studio confirmes, te vehementer rogo, literasq; ad me & continuo mittas, & cũ Romam veneris, quamsæpissime. Vale.

ASCEN.

¶Multi enim anni sunt cũ. i. post quos, ille est in ære meo. i. meus: & diligitur a me pp summam humanitatem & obseruantiam eius. s. in me. ¶Sed factus sum multo amicior ei: φ. i. qa diligereris egregie ab eo. ¶Itaq; q̃q̃ lĩæ tuæ profecerunt: tamen animus ipsius erga te ꝑspectus & cognitus, habuit plus aliquãto cõmẽdationis apud me. ¶Sed nos faciemus studiose ea, quę rogas de Fabio: velles de multis causis. i. ob multas causas sup. vt tu potuisses conuenire. i. adire me. Primũ vt viderem tanto interuallo. i. post tm̃ interuallũ te: quem facio plurimi iandiu. Deinde vt quod feci per lĩas possem. s. facere pñs, hoc est gratulari tibi. tum. i. tertio loco. vt cõicaremus inter nos de quibus rebus vellemus: tu supp. communicares de tuis: & ego sup. cõicarem de meis. Postremo vt amicitia nostra, quæ culta est ab vtroq;. s. nostrũ: summis officiis: sed habuit consuetudinem interruptam longis interuallis temporis, cõfirmaretur vehementius. ¶Quando. i. quoniam id. s. nos conuenisse non accidit vtemur bono. i. vtilitate literaꝝ: & ꝯsequemur. i. obtinebimus fere eadem abñtes, quæ. s. cõsecuti essemus si essemus corã. i. præsentes. ¶Scilicet cur fere dixerim quia ille vnus fructus. i. ea vna voluptas, quę est in te videndo: non põt percipi literis alter. s. fructus est gratulationis: & is quidẽ exilior. i. minor est: q̃ si gratularer tibi intuens teipsum. ¶Sed tamen & feci antea, & facio nunc, q; pro & gratulor tibi. cum. s. ita sit φ pro magnitudine rerũ quas gessisti. s. reiiciẽdo Parthos Antiochia: tum pro opportunitate temporis, φ summa laus, & summa gratia prouinciæ prosecuta est te decedentẽ de prouincia. Tertiũ est, vt idem cõficiam. i. transigã literis: id quod communicassemus coram inter nos de rebus nostris. Ego censeo properãdũ esse tibi Romã cã cetterarum: melius q̃ cæterarum rerũ. ¶Nam & ea quæ reliqui. s. exiens in Cilicia. erunt tran/

quilla.i.quieta de te.i.nihil maledicebaẽ.& intelligo aduentũ tuum.fore tam clarum:hac victoria tua recenti. ¶ Sed siq̃ sunt onera tuorum:aut necessariorum,aut militũ si sup.ea tanta.s.dũtaxat:vt possis sustinere.i.portare ꝯtra impetũ ppli ea,prope.i.quasi nihil lautius.i.splẽdidius:aut gloriosius erit tibi.s.q̃ ea sustinere.Sin.i.si sup.sunt maiora,q̃ vt sustinere possis,considera ne aduentus tuus cadat in tp̃s alienissimũ.i.quo pp tuorum culpa in P.R.sit maxime infensus. Cõsiliũ huius rei est totum tuum. ¶ Tu enim scis quid possis sustinere,si potes sup.sustinere:est laudabile atq; populare.i.plausibile populo. ¶ Sin plane nõ potes.s.sustinere pñs,tu sustinebis facilius absens sermones hominum. Autem.i.sed:ego ago de me:tecum his lr̃is idem,quod egi superioribus,vt cõtendas.s.reuersus,oẽs neruos tuos.i.vires in eo, neqd temporis prorogeẽ.i.addaẽ mihi ad hanc prouinciã,quã & senatus & populus volunt esse annuam.i.durare annũ. ¶ Ego cõtendo .i.exigo a te hoc.s.non prorogari imperium:vt putem fortunas meas.i.oẽs facultates positas sup.esse in eo. Tu habes.s. Formiæ Paulum.s.cõsulem nr̃m.i.cõem amicum cupidissimum nostri.Curio est supp.tibi: Furnius est tibi.i.habes eos. ¶ Ego velim errare in eo sic,quasi oia mea sint in eo.Extremum de iis quæ proposueram est illud videlicet confirmatio amicitiæ nostræ,de qua nihil opus est pluribus verbis. ¶ Tu puer.i.cum esses adhuc puer appetisti me.i.consuetudinem meam. ¶ Ego aũt duxi.i.iudicaui:semp te fore mihi ornamento:tu fuisti etiam.i.insuper p̃sidio.i.ptectioni & custodiæ: tp̃ibus meis tristissimis.s.quãdo exulaui. Familiaritas mihi maxima,cũ Bruto tuo.s.ppinquo,accessit.i.addita est: post discessum suũ.s.in ꝓuinciã.Itaq; ego puto plurimũ & suauitatis,& dignitatis ꝯstitutũ mihi igenio vestro.s.tuo & Bruti:& in industria sup.vestra.Rogo vehemẽter vt tu confirmes.i.stabilias id.i.eam spem meam,studio.i.fauorabili animi tuo & vt mittas literas ad me:&.i.pariter continuo.s.his lectis & quamsæpissime cũ veneris Romam. Vale.

HVB.

ET si vterq;.Exponit Cic.hac epistola,quæ sñia fuerit sua de exitu bellorũ ciuilium inter Cæ.& Põp.& quid alii arbitrarenẽ.Deinde se non potuisse ad Cæs.venire quẽadmodũ festinauerat. ¶ Itaq; petit a Cassio:vt ad se scribat quid sentiat:quid expectãdum: quid agendum putet. ¶ Abesse.discedere. ¶ Pertinacia.pseuerantia. ¶ Belli.ciuilis. ¶ Quando,qñ. ¶ Princeps.primus author & suasor: quia vt supra alio loco visum est quidã appellebant Cic.tubã ciuilis belli. ¶ Præstare.in consulendo & hortando. ¶ Mecum.intra me:in aio meo. ¶ Diffiniri.determinari:vtrũ rectũ fuerit an non. ¶ Vno prælio.vno conflictu, quo posset cognosci, vtrũ recte iudicassemus,an non. ¶ Imminutã.priuatam aliq̃ parte tuæ dignitatis. ¶ Ego aũt.oñdit suam sẽiam ꝯtrariam esse supiori,qa melius sit rempu.esse iminutã q̃ oino deletã: qa si aliqd remaneret,esset aliq̃ spes,si oino interiisset: nulla oino spes esset. ¶ Ex re.i.ex aliqua particula q̃ remaneret de rep. ¶ Di.p̃dicare futura. ¶ Cum es.ho.qbus futura omnino sunt abscondita. ¶ Fat.qd quasi fata instituissent. ¶ Cõi sa. pareẽdo victis:& seruando oẽs. ¶ Suæ sa.s.vellent cõsulere diffidentes a ptinacia belli. ¶ Vtrũq;.qd victores cõsulerent saluti cõi:& victi suæ. ¶ In ce.victoris,si victor celeriter fecisset. ¶ Quç.celeritas. ¶ Africa.i.ii.qui in Africã se recepunt intelligit Ca.qui ad Iubam se receperat. ¶ Asia & A.vbi victus pepercit. ¶ Ipso le.ac.dep̃ca.i.ipso victore legato ac dep̃caute vt clementiã eius expiri vellemus. ¶ Interpositis an. Interpositio.n.tp̃is facit, vt mutenẽ opiniones. ¶ Fortuna. quæ vĩ aduersari oibus cœptis nostris & conatibus. ¶ Nescio.q.per contemptũ dixit. Pharnacem.filiũ Mithridatis, hoc est nomẽ in ax penultimã corripit:cũ reliqua ꝓducant. ¶ Eã p.Cæsarianã. ¶ Currentẽ vt.a.prouerbialiter dixit.& translatũ ab equo.i.optime dispositũ. ¶ Absum.qa non venit in Italiam. ¶ Author,Cæ.q potest eius querelis mederi. ¶ Magni er.lit.tuæ.i.magnifaciã lr̃as tuas. ¶ Luceria vrbe.

Definiri

Imminuo

Diuinare

Parnax

ASCEN.

ET si vterq; &c.Declarat sñiam suã de exitu bellorũ ciuiliũ inter Cæsarẽ & Pompeiũ:& quid alii arbitrarenẽ, deinde scribit se non potuisse ad Cæsarem venire,quẽadmodum festinauerat.Itaq; petit a Cassio,vt ad se scribat quid sentiat,& quid expectandum,& quid agendũ putet. Ordo est.Etsi vterq; nostrum voluit abesse a pertinacia necessaria belli.s.ciuilis contra Cæsarẽ:spe pacis.s.cum Cæsare ineundæ & odio sanguinis.i.effusione sanguinis ciuilis, tñ qñ.i.qñ ego videor fuisse princeps.i.primus & p̃cipuus authore eius consiliis:ipse.i.ego debeo præstari.exhibere: plus q̃ expectare aut expetere a te. ¶ Etsi,vt soleo recordare sæpe mecũ:sermo familiaris meus tecum & tuus item.i.silr: mecũ:adduxit vtrunq; nostrũ ad id ꝯsilium: vt putaremus ꝯuenire.i.decedere:si.i.licet nõ totã cãm,at certe.i.sed saltẽ iudiciũ nr̃m diffiniri.i.ad alterã ptẽ adduci:vno p̃lio neque quis q̃ rep̃hendit vnq̃ vere.i.iuste hanc sñiam nostrã. Prætereo sup.eos q arbitranẽ melius esse rẽp.deleri oino,q̃ manere.s.inesse imunutã & debilitatã. ¶ Ego aũt nullã spem ꝓponebã.s.i.certe mihi ex interitu eius.s.reip.& ꝓponebã magnam spem

M.Cicero S.D.C.Cassio. 15

ET si vterq; nostrũ spe pacis,& odio ciuilis sanguinis abesse a belli necessaria ptinacia voluit:tñ qñ eius cõsilii priceps ego fuisse videor,plus fortasse tibi præstare ipse debeo,q̃ a te expectare.Etsi,vt sæpe soleo mecum recordari,sermo familiaris meus tecũ,& itẽ mecũ tuus adduxit vtrunq; nostrum ad id consiliũ,vt vno p̃lio putaremus si nõ totã cãm,at certe nostrum iudiciũ definiri cõuenire.neq; q̃squam hanc nostram sñiam vere vnq̃ reprehendit. Prætereo,q arbitrantur melius esse deleri oĩno R.P.q̃ imminutã,& debilitatã manere.Ego aũt ex interitu eius nullã spem.s.mihi proponebam:ex reliquiis magnam.Sed ea sunt cõsecuta,vt magis mirum fit accidere illa potuisse,q̃ nos nõ vidisse ea futura,nec,cũ hoĩes essemus,diuinare potuisse. Equidẽ:fateor meã coniecturã hanc fuisse,vt illo q̃si quodã fatali prælio facto,& victores cõi saluti consulere vellent,& victi suæ.vtrunq; aũt positũ esse arbitrabar in celeritate victoris. Quæ si fuisset,eandẽ clementiam experta eẽt Africa,quã cognouit Asia,quã etiam Achaia,& vt opinor,ipso legato,& dep̃catore. Amissis aũt tẽporibus,q plurimũ valent,p̃sertim in bellis ciuilibus,interpositus annus alios induxit,vt victoriã sperarẽt,alios vt ipsum vinci cõtemnerẽt.atq; horum malorũ oium culpam fortuna sustinet. Quis enim aut Alexandrini belli tantam morã huic bello adiunctũ iri,aut nescio quẽ istũ Pharnacẽ Asiæ terrorẽ illaturũ putaret:Nos tamẽ in cõsilio pari,casu dissimili vsi sumus. Tu enim eã partem petisti,vt & consiliis interesses,& quod maxime curam leuat,futura aĩo perspicere posses: Ego,qui festinaui,vt Cæsarẽ in Italia viderem(sic.n.arbitramur)eumq; multis honestissimis viris conseruatis redeuntem,ad pacem currentem,vt aiunt,incitarem,ab illo longissime & absum & absui.versor autem in gemitu Italiæ,& in vrbis miserrimis querelis: quibus aliquid opis fortasse ego pro mea,tu pro tua,pro sua quisq; parte ferre potuisset,si author affuisset. Quare velim pro tua erga me perpetua beneuolentia,scribas ad me quid videas,qd sentias,quid expectandum,qd agendũ nobis existimes. Magni erunt mihi tuæ literæ.atq; vtinam primis illis,quas Luceria miseras,paruissem.sine vlla enim molestia dignitatem meam retinuissem. Vale.

gnam spem ex reliquiis sup. eius, si Cato & caeteri viri praestantes salui mãsissent post mortem Pompeii. ¶ Sed ea. s. mala sunt consecuta, vt sit magis mirũ illa potuisse accidere: q̃ vos non vidisse ea futura: nec potuisse diuinare. i. more dei ꝓui disse, sup. ea cum essemus hoies. ¶ Equidẽ. i. ego certe fateor meam coniecturã fuisse hanc. i. hmõi, vt illo. s. Pharsalico prę lio facto quasi quodã fatali. i. a diis sic statuto, &. i. simul victores vellent cõsulere. i. opem & fauorẽ praestare cõi saluti: & victi vellent cõsulere suae. s. saluti, aũt. i. sed arbitrari. i. arbitrabar vtrũq. s. quod dictũ est, esse positũ in celeritate vi/ ctoriae: quae. s. celeritas, si fuisset, hoc est, si qui vicit, vicisse existimatus fuisset. Africa. i. Cato & reliq. q in Africa bellum innouauerũt, expta esset eandem clementia. s. Cae. quã cognouit Asia: quã ẽt Achaia. i. q in illis erant, &. i. ẽt: vt opinor: ipso. s. victore legato & dep̃catore. i. fungente offõ legati & deprecatoris. hoc inuitante victos, vt clementiam exposce rent. Aũt. i. sed tpibus amissis: & ita nulla celeritate victoriae habita, q̃ valent plurimũ praesertim in bellis ciuilibus, an/ nus interpositus. s. anteq̃ agerẽ de ꝯcordia, induxit alios, vt sperarent victoriã, alios vt contẽnerent. i. nihil facerẽt ipm vinci: atq fortuna sustinet. i. in se tenet, culpã oium horum maloꝝ. Quis. n. putaret aut tantã moram belli Alexandrini, a Caesare illic gesti adiunctũ iri. i. ꝯtinuandã esse: huic bello. s. ciuili. q. d. cõtemptibilẽ Parnacẽ Mithridatis filiũ illatuꝝ sup. fuisse Asiae terrorẽ. q. d. ẽt nemo. ¶ Tũ nos. i. ego & tu, vsi sumus dissimili casu. i. euentu in consilio pari. ¶ Tu. n. peti sti eam partẽ, vt &. i. sis interesses consiliis: & quod maxime leuat curam: possis perspicere aio futura. Ego qui festinaui, vt viderem Caesarem in Italia. Arbitramut. n. sic. s. futuꝝ: & incitarem eũ te deuntẽ & currentẽ: vt aiunt, ad pacẽ, multis honestissimis viris cõseruatis, & absum, & absui longissime ab illo. s. Caesare. Versor aũt in gemitu Italiae, & miserrimis querelis vrbis. Quibus si author. s. Caesar affuisset: quiq potuisset fortasse ferre aliqd opis. i. auxilii pro sua parte, ego ꝓ mea, tu pro tua. Quare velim vt scribas pro tua beneuolentia erga me: qd videas, qd sentias, qd existimes nobis expectã dum, qd agendum. Literae tuae erũt mihi magni. i. magnae aestimationis: atq vtinam potuissem illis primis. s. literis q̃s miseras Luceria ab ea vrbe Italiae, vt Strab. dicit Mineruae fanũ fuisse Diomedis monumentum. Enim. i. qa si paruissem illis retinuissem dignitatẽ meam sine vlla molestia. Vale.

M. T. C. C. Cassio S. P. D. 16

PVto te iam suppudere, cũ hęc tertia iã epi stola ante te oppressit, q̃ tu schedulã, aut li/ terã. sed nõ vrgeo, longiores. n. expectabo, vel potius exigã. Ego si semper haberẽ, cui darem, vel ternas in hora darem. Fit enim nescio qd, vt quasi coram adesse videare, cũ scribo aliqd ad te: neq id κατα ειδωλων φαντασιας, vt dicunt tui amici no ui, qui putant ẽt διανοητικας φαντασιας spectris catia nis excitari. nam, ne te fugiat, Catius Insuber Epicu/ reus, q nuper est mortuus, q̃ ille Gargettus, ẽt ante De mocritus ειδωλα, hic spectra nominat his ãt spectris ẽt si oculi possent feriri, qd velis, ipsa currunt. i aius q possit, ego non video: doceas tu me oportebit, cum sal uus veneris, in mea ne potestate sit spectrum tuum, vt simul ac mihi collibitum sit de te cogitare, illud oc currat: neq solum de te, qui mihi haeres in medullis, sed si insulam Britaniam coepero cogitare, eius ειδω λον mihi ad uolet adpectus. Sed haec posterius: tento enim te, quo animo accipias. Si enim stomachabere, & moleste feres, plura dicem⁹ postulabimusq, ex qua haeresi ui hoibus armatis deiectus sis, in eam restitua re. In hoc interdicto nõ solet addi, in hoc anno. Qua re si iam biennium, aut trienniũ est, cũ virtuti nuntiũ remisisti, delinitus illecebris voluptatis, in integro res nobis erit. q̃q̃ qcum loquor? cum vno fortissimo viro, qui postea q̃ forũ attigisti: nihil fecisti, nisi plenissimũ amplissimae dignitatis. in ista ipsa αιρεσει metuo, ne plus neruorum sit, q̃ ego putarim, si modo eam tu ꝓ bas. Quid tibi in mẽtem venit, inquies? quia nihil ha bebam aliud: qd scriberẽ. de R. P. n. nihil scribere pos sum, neq enim quod sentio, libet scribere. Vale.

HVB. PVto te. Arguit Cice. Cassium negligentiae q ab eo ni/ hil omnino literarum acceperit, cum iam treis epistolas ad eum scripserit: significat q eum factum Epicureũ & ex sententia Epicureoꝝ ostendit se semper habere eius ima ginem in pectore dicit autem eum posse reduci in priorem sectam. laudat tamen quae a Cassio semper facta sunt: post/ quam coepit in foro versari. ¶ Suppudere. erubescere. ¶ Sit operis. s. nostri. i. sit facta & scripta. ¶ Aut literam. i. vnicum elementum, vnicam literam, sic. n. hic intelligitur non ꝓ epi/ stola, sicut etiam lib. ii. ad Caninium Sallustium epistola, q̃ incipit. Literas a te. sic. n. inquit. Ille autem cum ad Thermũ de Parthico bello scriberet: ad me literam nunquam misit. ¶ Non vrgeo. non insto, vt nũc scribas. ¶ Expectabo postea a te. ¶ Exigam. iure ipso petam, quasi debitas mihi responsio nis causa. ¶ Ternas. subaudiendum literas licet supra nõ po/ suerit. ¶ Adesse eo. esse ante oculos meos. ¶ Neq id. s. videre: mihi adesse coram κατα secundum ειδωλων ideas vel spẽs, quae aio nostro repñtant: sicut Aristoteles in Ethicis disputat ꝥ vel φαντασιας. i. ẽm fantasmata, q̃, vt scribit Macro. in so/ mnio Scipionis a Cice. visa vocant. Quae quid sint, vide apud Mac. lib. i. ¶ Tui a. noui. Epicurei: quoꝝ sectã & opi/ niones imitaris. ¶ Excitari mo. fieri. διανοητικας. intellecti/ uas. ¶ Spectris. idolis imaginibus. ¶ Catianis. de qbus Cati us epicureus phs tractauit. Hic est de quo Hora. in sermo. mẽtionẽ facit: vñ & quo Catius ειδωλα imagines simula/ chra. ¶ Hic. Cati⁹. ¶ Spectra. s. noiauit, & ostendit idem esse spectrũ, & idolũ. ¶ Ferin. s. aspectu simulachroꝝ. ¶ Quod ve lis. i. quãtum velis. ¶ Ipsa cur. s. idola. ¶ Qui pos. i. q̃uo possit .i. feriri. ¶ Doceas. tñ iocatur Ci. ¶ Illud spectrũ. ¶ Haeres. fi/ xus es. ¶ In. m. intra ossa, medullae enim maxime amorẽ sen/ tiunt: quod Virg. ostendit dicens, Est mollis flamma medul las. ¶ Sed si in. i. si ẽt remotissima, sicut est Britãnia: vt & pe nitus toto diuisos orbe Britanos. ¶ Eius ειδωλον. i. eius insu lae forma & simulachrũ. ¶ Ad p. ad cogitationem meã. ¶ Po/ sterius. postea alio tpe. ¶ Quod. a. ac. an irascaris mihi. ¶ Plu/ ra, vt maiorẽ cãm habeas stomachãdi. ¶ Haeresi. secta. Cice. in parad. & Cato in ea est haeresi, quę nullum sequit̃ florem orõnis. ¶ Vi. ho. ar. irrisio est: sponte. n. concesserat in sectam epicuream a secta stoica & peripatetica, allusit autẽ ad legẽ de vi & vi armata. ¶ Hoc in. hac prohibitione ne restituaris in sectam a qua es deiectus vi & hoibus armatis. ¶ Non io. ad. i. h. an qa cũ sit praescriptio tpis. ¶ Cũ. i. ex quo tpe. ¶ Cũ re. n. vi. i. cum renunciasti virtuti & eam respuisti. ¶ Delinitus. demolitus. ¶ Illecebris. blanditiis. ¶ In in ptãte, poterimus facere vt restituaris, qa nulla erit p̃scriptio, & ex consuetudine legum hoc dicit, ex qbus vi deiectus ẽt post aliquantulũ tpis in integrum ius habet neq p̃scriptionem patit̃. ¶ Quanquã. corripit seipsum Cic. qd haec Cassio dicat viro fortissi mo. Qui. c. eum quo interrogatio. ¶ Cum vi. responsio interrogationis suae. ¶ In. i. h. in ipsa secta epicurea: quam carpo. ¶ Neruorum fortitudinis. ¶ Quid. t. i. m. u. interrogatio, quam Cassius facere posset, quid cogitasti o Cice. qui haec scri/ bas. ¶ Quia enim. responsio. ¶ Quod. i. puto faciendum, & in animo habeo.

Spectrũ

Posterius
Haeresis

Delinitus
Illecebrae

ASCEN. PVto &c. Arguit Cassium taciturnitatis, iocaturq epicureũ factum dicens. ¶ Ego puto te suppudere. i. aliquantulũ pudere, cum haec tertia ep̃la. s. mea, oppressit te antequam tu sup. miseris schedulã. i. breuiculũ scriptum aut literã. i.

vnum elementũ. ¶ Sed nõ vrgeo te.i.nolo nimis ꝑperes. Expectabo.n. vel potius exigã lõgiores.s.l͞ras. ¶ Si ego h͞eam semp cui datẽ:darẽ in hora.i.singulis horis vel.i.et ternas sup.l͞ras. ¶ Enim.i.qa nescio qd.i.imaginari boni sit.i.ꝯtingit mihi vt videare.i.videaris q̃si adesse corã.i.in p̃ntia cum scribo aliqd ad te. ¶ Neq; id sup.ꝯtingit κατα.i.secundũ ειδη.i. ideas aut figuras:n.i.vel φαντασιας. Vt amici tui noui.i.epicurei dicunt. ¶ Qui putant et διανοητικας.i.itellectiuas: excitari spectris.i.imaginibus & idolis Catianis.i.a Catio epicureo excogitatis, ad cuius nomen alludens inqt Hor. Vñ & quo Catius: Nã ne fugiat.i.lateat te. Catius insup epicureus, q nup est mortuus: hic noiat spectra quæ ille Gãgarius Democritus ẽt ante sup.noiauit idola. ¶ Aũt.i.sed etiam si oculi possent feriri.i.percuti his spectris, ꝙ ipsa spectra currant.i.diuagenẽ per cællulas phantasiæ, velis.i.obtegumentis napotelis. Hub.interpretaẽ vt velis sit verbũ, & qđ nomen dicens.q.đ.i.quantũ velis. ¶ Ego nõ video.i.nõ intelligo, q.i.quo aius possit.s.sic discurrere. Oportebit sup. vt tu q epicureus es:doceas me, cum.i.postq̃ veneris saluus, ne.i.an spectrũ tuum.i.imago tua sit in ptãte mea: vt simul acollibitum sit mihi cogitare de te illud.i.spectrũ occurrat. ¶ Neq; solũ sup. occurrat de te, qui hæres.i.fixus es mihi in medullis: sed si cœpero cogitare Britaniam insulã: idolon.i.spẽs eius aduolabit mihi ad pectus. ¶ Sed hæc posterius: sup. discutiemus: tento.n.te: quo aio accipias. ¶ Si.n.stomachabere: & pro.i.feres moleste: nos dicemus plura, & postulabimus.i.a te vt, ex qua hæresi.i.secta & ꝓfessione sis deiectus vi sup. hoibus armatis restituare in eam.i.sectã: hoc est vt q tpe belli e stoico Epicureus factus es: rursus stoicus fias. In hoc interdicto.s.ab aliena secta, nõ solet addi particula in hoc anno .i.vt annus deẽ ad deliberandũ. ¶ Quare si iam biẽnium aut trienniũ est: cum remisisti nuntiũ virtuti.i.deseruisti stoicos, qui in virtute summũ bonũ ponunt: delinitus illecebris voluptatis, in quã Epicurei idẽ collocant, res erit nobis in integro.i.pleni iuris n͞ri nulla facta ꝑscriptione: q̃q̃ q cum.i.cũ quo loquẽ. ¶ R͞ndet cum viro fortissimo, q posteaq̃ attigisti toᵹ.i.Romanũ, nihil fecisti nisi plenissimũ amplissimæ dignitatis. ¶ Ego metuo ne plus neruoᵹ.i.virium sit in ista ipsa hæresi.i.Epicurea: q̃ ego putauerã, mõ si.i.dumodo tu ꝓbas.i.approbes eam. ¶ Tu inqes, qd venit tibi o Cicero in mentem.i.vt ista scriberes. Respondet: quia nihil possum sup. aliud scribere. ¶ Neq; enim libet scribere quod sentio. Vale.

M. Cicero C. Cassio S. P. D. [M]

PRæposteros habes tabellarios: & si me quidem non offendunt: sed tamen cũ a me discedunt: flagitant literas: cũ ad me veniũt, nullas afferunt, atq; id ipm facerent cõmodius, si mihi aliqd spatii ad scribendũ darent sed petasati veniũt, comites ad portã expectarẽ dñt, Ergo ignosces. alteras habebis, has breueis, sed expecta παντα περι παντων, etsi quid ego me tibi purgo cum tui ad me inanes veniant, ad te cũ epistolis recitantẽ: tñ ad te scribam aliquid. Nos hic D. Syllam patrem mortuũ habebamus. alii a latronibus, alii cruditate dicebant. populus nõ curabat: cõbustum.n.esse constabat. hoc tn ꝓ sapiẽtia tua feres æquo animo. q̃q̃ προσωπον πολεως amisimus. Cæsarem putabant moleste laturũ, verentẽ ne hasta refrixisset. Mindius Marcellus, & accius pigmentarius valde gaudebat se aduersariũ perdidisse, De Hispania noui nihil: sed expectatio valde magna: rumores tristiores, sed ακεφαλωτοι. Pansa noster paludatus ante diẽ Cal. Ian. profectus est, vt quiuis intelligere posset, id quod tu nuper dubitare cœpisti, το καλον διαυτο αιρετον eẽ. Nã quod multos miseriis leuauit, & qđ se in his malis hominẽ præbuit, mirabilis eũ viroᵹ bonoᵹ bñuolẽtia ꝓsecuta est. Tu qđ adhuc Brũdusii moratus es, valde ꝓbo, & gaudeo, & mehercule puto te sapiẽter factuᵹ, si αχρειος πιλος fueris. nobis qdẽ, q te amamus, erit gratũ: &, amabo te, cũ dabis posthac aliqd domũ literaᵹ, mei memineris. Ego nũq̃ queq̃ ad te, cũ sciã, sine meis l͞ris ire patiar. Vale.

HVBER. PRæposteros. Conqueritur Ci. de tabellariis Cassii. qđ ab eo postularent ad Cassium l͞ras: & nullas ad se deferrent. Deinde narrat: qd noui in vrbe esset de morte P. Syllæ, & de rebus Hispanis. Postremo laudat Dolabellam: ꝙ se bene gessisset in malis publicis, petit q; a Cas. vt nõnũquam ad se scribat. ¶ Præposteros. facientes oia in ꝯtrariũ. Quidã legunt ꝑpteperos: qđ nõ satis ꝓbo. ¶ Non of. me nõ lædunt. ¶ Afferũt.n.ad me a te. ¶ Petasati. accincti & apparati ad iter. ¶ Nã petasum calciamẽtum est Mercurii: q deus nimiæ est celeritas, & alas pedibus i q̃ talaria dnr h͞re dẽ, vt Virg. Et pedib⁹ talaria nectit aurea. ¶ Comites ad por. vulgares & vsitatæ excusationes tabellarioᵹ & viatoᵹ. ¶ Alteras ha. a me longiores literas. ¶ Has, quas nunc mitto. παντα περι παντων oia de oibus.s.ad te scribenda. ¶ Quid. cur. ¶ Purgo. excuso. ¶ Tui. tabellarii. ¶ Inanes vacui: sine literis. ¶ Cũ epi. meis ad te scriptis. ¶ Syllam mor. ha. de hoc Sylla scripsit ẽt Ci. li. ix. ad Dola. in ep͞la, q̃ incipit. Nõ sum ausus his verbis te tñ scire volo vehemẽter populũ solicitũ fuisse de P. Syllæ morte anteq̃ certũ sciuerim, nũc q̃rere desierunt quõ perierit. ¶ Cruditate nimia. repletiõe crapula. ¶ Cõbustũ. crematũ ꝑm morẽ Romanoᵹ προσωπον personã πολεως ciuitatis, amisimus. ¶ Moleste la. morte Syllæ falluntur q credũt fuisse L. Syllã faustũ: q ꝯtra Mar. pugnauit, & mõarchiã in vrbe obtinuit, qm ad ea tpa is nõ puenerat. ¶ Verentẽ. timentẽ. ¶ Ne hasta sua re. sic in ꝑdicta ep͞la vnum vereor ne hasta Cæ. refrixerit. ¶ Mindius. noiat quosdã, quos dicit gauisos morte Syllæ. ¶ Mindius. vnus fuit frater T. Rufi. de quo vidimus libr. v. alter fuit frater Mescinii, de quo visum est lib. xiii. ad Ser. Sulpi. ¶ Pigmentarius. aũt q pigmenta nũc facit. cõuersum sit cognomen, qđ magis probo. ¶ Aduersarium. Syllã. ¶ Rumores. nũcii fama ακεφαλωτοι .i. sine dño, sine authore. ¶ Paludatus.i. paludamento ornatus: est enim paludamẽtũ vestis ducũ: & imparoᵹ vt alio loco diximus. Iuuena. Cumq; paludatis ducibus p͞nte marito Ipsa loq. ¶ Profectus. in Syriam. ¶ Το καλον honestũ. δι αυτο per se ipsum. αιρετον eligibile. ¶ Leuauit. ¶ Dola. ¶ Hominem non fortem intelligere debemus. nam dixisset virum: sed hominem.i. humanum. Teren. Homo sum: nihil humani a me alienum puto. ¶ Præbuit ostendit. ¶ Eũ. Dolab. ¶ Αχρειος. inutilis: πιλος: pileus: galea.s.te non immiscueris bello. ¶ Cum sci. quando sciam: quando ero admonitus.

Pigmentarius

Paludat⁹

Paludamentum

ASCEN. PRæposteros. Accusans rursus Cassiũ taciturnitatis, scribit quædã subobscure de morte Decii Syllę, & statu reipu. Ordo ẽ. Tu h͞es tabellarios ꝑposteros.i.nõ suo ordine rẽ gerẽtes: & si.i. q̃q̃ nõ offendũt me: sed tñ cũ discedũt a me flagitãt.i.impiose petũt l͞ras, & nullas afferũt, cũ veniũt ad me. Atq; facerẽt idipm.i. peterẽt l͞ras cõmodius, si darẽt mihi aliqd spatii ad scribẽdũ, sed veniũt petasati.i. parati ad iter h͞ntes petasa.i. calciamẽta ad iter apta q̃ Mercurio addicũt, dñt comites expectare sup. se ad portã.i. vrbis. ergo ignosce has breues.i. ꝙ mitto has tã breues hẽbis alteras, sed expectata παντα ꝓferẽ pãda.i. oia περι de παντων ꝓfer pãdon.i. oibus, est tñ gti casus, qa περι gtm vult, de ablt͞m. ¶ Etsi.i. q̃q̃ qd.i. ad qd ego purgo me tibi, cũ tui veniãt ad me inanes.i. sine l͞ris, & reuertanẽ ad te cũ l͞ris. q.d. stulte: cũ n; scribeẽ neq; purgare me debeãt n̄ scribã aliqd ad te. ¶ Nos ha.s. cũ hæc scriberemus: hic.s. Romę Deciũ Syllã p͞tẽ.i. seniorẽ mortuũ, alii dicebãt sup. extinctũ latronib⁹: alii cruditate.i. idigestiõe cibi. ppl͞s n̄ curabit.s. q̃ morte pierit.i. ꝯstabat .n. ꝙ ppl͞s ꝯtentus erat: cõbustũ eẽ post mortẽ. ¶ Tu feres hoc ꝗquo aio pro sapientia tua, hoc est nõ minus gaudebis, nã

gauisurum

gauisusq; nō dubitat: q̄q̄ amisimus προσωπον πολιτικ.i. psonā vrbis, hoc ē v ñ alii exēplū sumerēt, videt aūt p Sarcasmū dictū. Vnde addit. Putabant. s. Plerique: Cęsarē. s. Iuliū laturū esse moleste, verētē ne hasta. i. auctio bonorū pscriptorū, quorū tabellā Lucius Sylla gētilis huius primus fixit, refrixisset. i. in desuetudinem venisset mortuo tali patrono. Mindius Marcellus & accius pigmentarius gaudebant valde se pdidisse aduersariū. s. q̄stui suo, nam dū hasta pscriptionis feruet neq; Marcello neq; pigmentario q̄stus est: quo circa dubitem an Marcellus sit legendū: vt sint noia cerdonū. ⁋ Nihil noui sup. adlatū est de Hispania, sed expecto valde magna. Rumores sup. dispersi sunt, tristiores sed αδεσποτοι.i. sine dño & certo authore Pansa noster. s. amicus pfectus est paludatus. i. imperiali veste instructus ad tertiū Calendas Ianuarias: vt quis posset intelligere id qd̄ cu factus Epicureus cœpisti. i. incepisti dudū dubitare. το articulus est καλον honestū διαυτο. i. seipso, αιρετον. i. elegibile esse. ⁋ Nam q. s. Pansa leuauit. i. deonerauit multos. s. ciues miseros, & q praebuit se hoiem. i. hūanum in his malis. s. q victoriā Caesaris secuta sunt, bñuolentia mirabilis bonorū virorū est psecuta eū. s. pficiscētē. ⁋ Ego valde pbo, i. laudo & gaudeo, quod tu moratus es adhuc Brundusii, & puto, mehercule: te facturū sapienter si fueris αχρειος. i. inutilis πιλος. i. pileus seu galea. i. si ad bellum nō accesseris, quidem. i. certe sup. id erit gratum nobis, q amamus te: & amabo te blandienter dictū, cū dabis posthac alii. i. alicui. quid literarū, memineris mei, vt. s. ad me quoq; des. ⁋ Ego nunquam patiar quenquam ire ad te sine literis meis cum sciam: scilicet ad te ire. Vale.

M. Cicero C. Cassio S.P.D. 18

LOngior epistola fuisset, nisi eo ipso tpe petita esset a me, cū iam iretur ad te: longior ēt si φιλολογον aliquē habuissem. Nā σπουδαζειν sine periculo vix possumus. Ridere igit, inquies possumus, nō mehercule facillime: veruntn̄ aliā aberrationē a molestiis nullā hēm⁹. Vbi igit, inges, philosophia tua, illa qdē in culina: ea mihi molesta est. pudet. n. seruire, itaq; facio, me alias res agere, ne cōuitiū Platōis audiā. De Hispania nihil adhuc certi, nihil oino noui. Te abeē, mea cā moleste fero: tua, gaudeo. Sed flagitat tabellari⁹. Valebis ig. ?, meq;, vt a puero fecisti, amabis.

HVBER. LOngior. Excusat Ci. breuitatem suarū lrarū ad Cassiū pp celeritatē nuncii. Deinde dicit rēp. esse in eo statu, vt sibi non sit ridēdum. Postremo se gaudere cā ipsius Cassii, qd̄ absit a Roma sui aūt cā dolere. Iam subito φιλολογον hilarē: laetē σπουδαζειν. i. studiose: & serio loq. ⁋ Ridere: ti non possumus loq possumus ride: re: est aūt iterrogatiue legēdū. ⁋ Non meher. mīo. ⁋ Ad errationē: aliū discessum, separationē. ⁋ Tua, qua dicis te capere solitū solatium rebus aduersis. ⁋ Et. q. mīo. ⁋ In. c. q. d. abiecta iacet & secreta apud me: & nō audet ire in publicū vtar. n. ea tātummō in occulto. ⁋ Facio. m. a. i. fingo me agere alia q̄ ago. ⁋ Conuitiū. rephēsionē. ⁋ Platonis, q reprehendit eos, qui relicta inuestigatiōe veri se ad negocia conferunt, & ad curā reip. vt ipse in. i. offi. itaq; videndū est ne nō satis id quod apud Platonem in phos dictū qd in veri inuestigatione versent, quodq; ea: q̄ plerīq; vehemēter expectant, de qbus inter se digladiari soleant, contemnant, & pro nihilo putent. propterea iustos esse. ⁋ Mea causa: quia careo consuetudine tua. ⁋ Tua gau. q: non vides q̄ nos videmus. ⁋ Sed flagitat. q. d. necesse est facere finem eplae, quia tabellarius instanter petit.

Abertatio

Conuitiū

ASCEN. LOngior: purgat q long orē nō scripserat eplam, dicitq; rēp. in flebili eē statu, vñ gratulat Cassio q abest vrbe. Ordo est. Epla sup. haec fuisset longior, nisi eēt petita a me eo tpe, cū iret iā ad te. Lōgior aūt sup. fuisset, si hūissem aliquē φιλολογον. i. hilarē & alacrē sup. scriptorem aut tabellarium. ⁋ Nam vix possumus σπουδαζειν. i. serio & studiose loq sine periculo. ⁋ Igit tu inges nos possumus ridere. ⁋ Mehercule nō sup. possumus facillime. i. ēt sine periculo. Verūtñ nullam aliā aberrationem. i. diuagationem a molestiis habemus. ⁋ Igit tu inquies: vbi sup. est phia. ⁋ Et qdem aut ea qdem est in culina. i. coquina molestia. i. rebellis coctis, pudet. n. sup. eā seruire itaq; facio. i. fingo me agere alias res. i. q̄ domesticas aut vrbanas, ne audiam conuitium. i. obiurgationē cōtumeliosam Platonis in eos philosophos q a veri inuestigatione ad rerum administrationem auertuntur. ⁋ Ego adhuc nihil omnino certi nihil noui de Hispania. ⁋ Ego fero moleste te abesse. s. ab ea vrbe cā mea, quia mallem talem mecū esse, gaudeo tua. s. cā, qa nō vides quas nos miserias. ⁋ Sed tabellarius flagitat sup. lras. ⁋ Igitur tu valebis: & amabis me, vt fecisti a puero. Recte ergo valebis a valde dicitur.

C. Cassius S.D.M. Ciceroni. 19

NOn mehercule in hac mea peregrinatione quicquā libentius facio, quā scribo ad te. videor enim cum praesente loqui, & iocari. Nec tñ hoc vsu venit pp spectra Catiana, p quo tibi pxima epistola tot rusticos Stoicos regerā, vt Catium Athenis natum esse dicas. Pansam nostrū secunda voluntate hominum paludatum ex vrbe exisse, cum ipsius causa gaudeo, tum mehercule etiā oium nostrum. Spero enim homines intellecturos, quanto sit omnibus odio crudelitas, & quanto amori pbitas, & clementia: atq; ea, quae maxime mali petant, & concupiscant ad bonos puenire. difficile est enim hominibus psuadere το καλον διαυτο αιρετον esse ηδονην vero,

HVBE. NOn mehercule. Responsiua est hęc epla ad illam, q̄ incipit, Puto iam te suppudere, & ad aliam: p̄posteros hēs tabellarios, in qua Cassius, & se libenter scribere dicit ad Ci. & de reliqs, quae a Ci. scripta fuerāt, breuiter rescribit. ⁋ Peregrinatione, itinere. ⁋ Spectra: simulachra: de qbus scripsisti. ⁋ Proxima: sequentia. ⁋ Regeram: rememorē, contra te allegem. ⁋ Secunda. psperaq qa supra dixit. Mirabilis eum oium virorū beneuolentia prosecuta est. ⁋ Oium no. s. cā. ⁋ Eam: laudem & gloriam: το καλον. i. honestum: διαυτο per se: αιρετον eligibile, quia pauci sunt, q credant honestatem per se appetendam: quod stoici volunt, & disputat C. in paradoxis ηδονην, voluptatem.

ASCEN. SI vales bene est ego qdem Rñdet ad illam, quae incipit, Puto iam te, & ad illā, p̄posteros habes tabellarios, & ad reliquas a Cicerone scriptas. Ordo est. Si vales bene est ego qdem valeo Mehercule ego non facio quicquam libentius in hac peregrinatione mea. id est aberratione ab vrbe: quam scribo ad te, videor enim loqui & iocari cum praesente. s. qñ scribo. nec tñ hoc vsu venit. i. contingit mihi, propter spectra. i. idola & simulachra catiana. s. quae Catius finxit de absentibus offerri, p quo. i. p qua re ego regeram. i. vicissim inde adducam epistola proxima. i. quam pxime scribam: nō tñ existimat, & forte scripta nunq̄ fuit, tot Stoicos rusticos. i. ineruditos, vt dicas. s. respectu Stoicorū, quos regerā: Catium. s. Epicureū esse natū Athenis. ⁋ Ego gaudeo Pansam nostrū exsurrexisse. i. emersisse postq̄ diu oppressus fuit: paludatū. i. insigni imperatorio ornatū, secunda. i. plausibili voluntate hominum: gaudeo inquam causa ipsius tum mehercule etiam causa omnium nostrum. ⁋ Spero enim homines intellecturos quanto odio crudelitas sit oibus, & quanto amori probitas & clementia. atq; repete intellecturos ea quae mali petant maxime: hoc est dignitates & honores, peruenire ad bonos. Difficile est. n. psuadere hoibus το articulus est καλον. i. honestū esse: διαυτο. i. per se αιρετον η. i. eligibile vero, i. sed & verum & probabile est ηδονην. id est voluptatem.

HVBER ¶ ET.i.ēt διανοεξιαν.i.ēt pp dignitatē. ¶ Parari.acquiri τω καλω.i.bono & honesto. Probabile:psuasibile. ¶ Catii & Amasinii.i.Catius & Amasinius philoso. & quicūq; eos sequunt̄ ουκ εστιν nō est. ηδεως suauiter ανευ sine του καλως hōeste καὶ & δικαιως iuste ζην viuer̄.i.ēt Epicurus:quē Catii & Amasini mali interp̄tes verboꝝ sequunt̄. Dicit nō est suauiter siue honeste & iuste viuere. Itaq;.cōclusio ꝓpositionis. ¶ Qui sc.ηδονην.q sequit̄ voluptatē: & est epicurus. φιληδονοι .i. voluptuosi amatores voluptatis sunt. φιλοδικαιοι, sunt iustitiæ amatores:sicut & Epicurus:quē sequut̄. Probare, laudare & affirmare ironice. ¶ Dissentire: varias habere snias, vt pote quod alii dicerēt honestum per se eligibile: vt Stoici: alii vt Epicurei voluptatē ēt pp dignitatē a viro honesto parari: quia Epicurus voluit voluptatem vbiq; quęrendū esse etiā in virtutibus: vt plane in primo de finibus bonoꝝ & maloꝝ, disputat̄, & p̄cipue his verbis. Istæ enim vestræ eximiæ pulchræq; virtutes, nisi voluptatem efficerent qs eas: aut laudabiles, aut expetendas arbitraretur &c. ¶ Coemit: comparauit, emebat enim quę Cę. etiam iniuste subhastabat: vnde supra vereor ne hasta Cæ. refrixerit pro illo: Sylla mortuo restituet alios malos. ¶ Sectorē, persecutorē emptionum tuarum: ita enim significat sm Festum. Pomp. ¶ Ipse.s.Sylla.i.non deerit Syllæ: qui persequebat̄ emptiones suas. ¶ Quia vi. fi.i.quia reliquit filiū, qui persequetur. ¶ Veterem: assuetum.s.Cæ. ¶ Nouum Pom. vel Pompeii filium. ¶ Derisum: se contemptum. ¶ αντι: contra vicissim. ¶ μυκτηριζειν: subsanare: deridere, idem, vereor, ne sicut putat se a nobis derisum: ita velit nos gladio vicissim deridere. ¶ Hui. affectū significat desiderii & dubitationis nō doloris. ¶ Soluto, libero ab omni solicitudine. ¶ Eodem tpe: cum sciam an soluto: an solicito animo mea legas.

[Margin: Sector — Subsanat — Hui]

& αναλγησιαν virtute, iustitia τω καλω parari, & verū, & p̄terea ꝓbabile est. Ipse.n. Epicurus, a quo oēs Catii, & Amasinii mali verborum interp̄tes ꝓficiscuntur, dicit, ουκ εστιν ηδεως ανευ του καλως καὶ δικαιως ζην. Itaq; & Pansa, q ηδονην sequitur, virtutem retinet: & ii, qui a nobis φιληδονοι vocantur, sunt φιλοκαλοι, καὶ φιλοδικαιοι oēisq; virtutes, & colūt, & retinēt. Itaq; Sylla, cuius iudiciū ꝓbare debemus, cū dissentire philosophos videret, non quæsiuit, quid bonū esset, & omnia bona coemit: cuius ego mortem forti mehercule animo tuli. Nec tamen Cæsar diutius nos eum desyderare patiet̄. Nā habet domi notos, quos ꝓ illo nobis restituat: nec ipse sectorem desyderabit, cum filium viderit. Nunc vt ad R.P. redeam, quid in Hispaniis geratur, rescribe. Peream, nisi solicitus sum, ac malo veterē, & clemētē dominum habere, quam nouum, & crudelem experiri. Scis, Cneus quam sit fatuus, scis, quomodo crudelitatem, virtutē putet: scis, quam se semper a nobis derisum putet. Vereor, ne nos rustice gladio velit αντιμυκτηρισαι. Quid fiat, si me diligis, rescribe. Hui q̄ velim scir̄, verū ista solicito animo, an soluto legas. sciam.n.eodē tpe, qd me facere oporteat. Ne longior sim, vale, & me, vt facis, ama. Si Cæsar vicit, celeriter me expecta.

ASCEN. ¶ ET.i.etiam: διανοεξιαν.i. propter dignitatem parari.i. adquiri virtute iustitia: τω καλω.i.hōesto ipso. ¶ Ipse enim Epicureus a quo oēs Catii & Amasinii.s.epicurei, mali interpretes verboꝝ quia aliter accipiunt voluptatē quā Epicurus, ꝓficiscunt̄.i. oriunt̄, dicit ουκ.i.nō εστιν.i.est ηδεως.i. suauiter, ανευ.i.sine του καλως.i.honeste. καὶ.i. & δικαιως .i.iuste: ζην.i.viuere. ¶ Itaq; &.i.ēt Pansa q sequit̄ ηδονην.i. voluptatem, retinet virtutē, & ii q vocant̄ a vobis.s.stoici: φιλοδικαιοι.i. amatores voluptatis sunt φιλοκαλοι.i.amatores honesti καὶ.i. & φιλοδικαιοι.i.amatores iustitiæ & colūt & retinēt oēs virtutes. ¶ Itaq; Sylla.s. Decius, cuius iudiciū debemus ꝓbare.i.laudare, est aūt ironia: cū videret p̄hos dissentire.s.in definitione summi boni: non quæsiuit quid esset bonū.s.summum aut veꝝ: & coemit.i.simul emit, oīa bona.i.oium ꝓscriptoꝝ diuitias. Cuius mortem ego tuli mehercule animo forti, nec tamen Cæsar patietur nos desyderare eū diutius. ¶ Nā habet damnatos.i. malos homines, quos restituat nobis.i. sufficiat in locum demortui. nec ipse.s. Cæsar desyderabit sectorem.i.diu carebit sectore.i.venditorem sub hasta, per auctionem, cum viderit filium.s. Syllæ p̄ris vestigia sequi paratum. ¶ Nunc.s. post locos: redeā ad tempu. Rescribe qd geratur in Hispaniis.s.a Pōpeianis contra Cæsarianos. Peream nisi sum solicitus ac malo hēre veterem & clementem dominū.s.Cæsarem, q̄ experiri nouū & crudelē. Scis quā.i.q̄tum Cneus.s.Pompeius pompei magni filius, sit fatuus: & q̄m putet crudelitatem sup. esse virtutem. Scis quā.i.quantum putet semper se de risum a nobis, vereor ne velis αντιμυκτηρισαι.i.cōtra aut vicissim subsanare, & deridere nos rustice.i.rustico more, gladio quia rustici dum se rideri sentiunt sic gladio vlciscuntur iniuriam, vnde dici solet non esse peiorem ludum quam rusticorum. ¶ Si diligis me, rescribe quid fiat Romæ. Hui. admirantis interiectio quam.i. o quantum velim scire vtrum legas istas.s. literas ioco scriptas animo solicito: an soluto.s.curis. Scies enim eo tempore.s.quo sciam quo animo sis, quid oporteat me facere, ne sim longior.scilicet in scribendo. Vale & ama me vt facis. Si Cæsar vincit.s.in Hispania. expecta me celeriter, quia illum quam Cneum Pompeii filium tolerare maluisset, postea tamen sententiam mutauit.

M.T. Cicero C. Trebonio S.P.D. 20

ORatorē meū, sic enim inscripsi, Sabino tuo cōmēdaui natio me hominis impulit, vt ei recte putarē: nisi forte candidatoꝝ licentia hic quoq; vsus, hoc subito cognomen arripuit, & si modestus eius vultus, sermoq; cōstans, hēre

HVB. ORatorem meum: primum Ci. dicit se tradidisse oratorem suum cuidam ad Tre. deferendum: qui cupidus vidēdi id opus a Ci. postulauerat, deinde rogat, vt ad se crebro scribat: vt facilius ferat eius absentiā, quod duabus de causis eum facere debere ostendit. Postremo dicit se cupidum fieri certiorem de eius itinere, & de quibusdam aliis rebus: quia ea certissima putabit, q̄ ab eo intelliget. ¶ Oratorem: librum de oratore. ¶ Sic enim: scripsi: quia in eo disputatur de quibus rebus perficiatur verus orator. ¶ Sabino: qui erat ex Sabinis. ¶ Natio: gens. ¶ Recte tuto, quia Sabini existimantur viri boni & fideles. ¶ Candidatorum licentia. candidati dicebantur qui candidis vestibus induti magistratus petebant, hi solebant interdum fidei & authoritatis comparandæ gratia cognomina aliunde sumere dixit ergo licentia candidatorum.i.qua candidati vti solent. ¶ Arripuit vsurpauit. ¶ Et si.q̄q̄ vna.n. pars est.

[Margin: Natio — Recte — Cādidati]

ASCEN. ORatorē &c. Dicit se dedisse oratorē suū.i.librū de oratore deferēdū ad Treboniū. Deide rogat vt ad se crebro scribat & de eius itinere se doceat: atq; alia quædā q̄ cū ordine patebunt. Ordo aūt est. Ego cōmēdaui.i.sub fide cōmisi. Sabino tuo. familiari aut liberto Oratorē meū.i.librū de oratore, ego.n.inscripsi.i.nūcupaui, caue dicas intitulaui. eū sic. Natio.i.naturalis inclinatio ex patria p̄sumpta, hoies.s.Sabini, vbi viri fideles & mulieres castæ fere habētur, impulit.i.induxit me vt putarē.s.cōmisisse recte. ¶ Nisi forte quoq;.i.ēt hic: vsus licentia candidatoꝝ.i.quam abutebantur cādidati.i.magistratuū petitores qui vt se cōmendatiores facerent, interdū alterius gētis se mentiebant̄. abripuit subito hoc cognomen.s.Sabinoꝝ, & si.i.q̄q̄ vultus eius modestus, & sermo constans.i. non vacillans videbatur habere.

¶ Quidem

HVBER. Cures

¶QVIDDAM a curibus: aliquid de probitate Sabinorū. nam Cures oppidum est Sabinorum: vnde Numa Pomp. propter probitatis morum iustitiæ & religionis opinionem ad imperium Romanum suscipiendum accersitus est. Virg. lib. vi. Quis procul ille aūt ramis insignis oliuæ Sacra ferens: nosco crines incanaq; menta Regis Romani primā q legibus vrbem Fundabit: curibus paruis & paupere terra Missus in imperium magnum. est autem ornatus dicendi modus: hic videtur habere aliquid a ciuitate sua. i. videtur imitari mores suæ ciuitatis. Discedens: addidisti: quia plerunq; ex absentia crescit amor. ¶Quo vt. ¶Igniculum, feruorem translatio apta amori. ¶Desyderii: absentiæ Appellato, alloquitor.

quiddam a Curibus videbatur. Sed de Sabino satis. Tu mi Treboni quando ad amorem meum aliquantū discedens addidisti: quo tollerabilius feramus igniculum desyderii tui, crebris nos literis appellato, atq; ita, si idem fiet a nobis. quanquam duę causę sunt, cur tu frequentior in isto officio esse debeas, q̄ nos. Primū ꝙ olim solebant, qui Romæ erant, ad prouinciales amicos de R. P. scribere, nunc tu nobis scribas oportet. res enim publica istic est. Deinde, ꝙ nos aliis officiis tibi absenti satisfacere possumus: tu nobis, nisi literis, non video qua re alia satisfacere possis. Sed cætera scribes ad nos postea. Nunc hæc primo cupio cognoscere, iter tuum cuiusmodi sit ad nos: vbi Brutum nostrum videris, quandiu simul fueris: Deinde, cum processeris longius, de bellicis rebus, de toto negocio: vt existimare possimus, quo statu simus. Ego tantum me scire putabo, quantum ex tuis literis habebo cognitum. Cura vt valeas, meq; ames amore illo tuo singulari. Vale.

¶Atq; ita. s. appellato. i. cum hac conditione si idem: ego faciam. ¶Officio: scribendi & lacessendi me literis. ¶Nunc: hoc tempore. ¶Tu qui es in prouincia. ¶Nobis. qui sumus Romæ. ¶Istic. in prouincia, quia vbi Cę. est, ibi respublica est: qa vbi pontifex: vt nunc dicimus ibi Roma est. ¶Aliis: quam scribere quia possumus habere curam rerum tuarum. Alias aliter: aliis rebus. ¶Nisi literis: nisi scribendo: quia nullum negocium mihi in illa ꝓuincia quod me cures. ¶Cuiusmodi: te quam facile q̄ sine periculis. ¶Quādiu: quāto tempore. ¶Simul: cum Bruto. ¶Processeris: progressus fueris. ¶Tantum: non vltra: non plus. ¶Illo: habet emphasim.

Quandiu

ASCEN.

¶QVIDDAM: id est certam naturam a Curibus vrbe Sabinorum: patria Numæ regis. Sed satis sup. dictum aut scriptum sit de Sabino. Tu o mi Treboni, quando: id est quoniam: tu discedens: scilicet: ab vrbe: olim addidisti aliquantum. i. incrementi ad amorem meum. s. in te: quo. i. vt feramus, tolerabilius. i. patientius igniculum. i. ardorem desyderii tui. i. quod habemus de te: appellato. i. ad loquitor aut conuenito sup. me crebris literis. ¶Itaq; sup. appellato: si idem: scilicet appellare literis fiet a nobis: quanquam duę causæ sunt, cur tu debeas esse frequentior in illo officio. s. appellandi literis: hoc est scribendi: q̄ nos. Primum, ꝙ olim si sup. qui erant Romæ: solebant scribere ad amicos prouinciales: id est qui agebant in prouincia aliquid de repu. oportet te scribere nobis. Enim. i. quia respu. est istic. s. vbi tu es. ¶Deinde ꝙ nos possumus satisfacere tibi absenti aliis officiis. ¶Tu nisi sup. satisfeceris nobis literis. hic. i. in hac regione, non video. i. nō intelligo qua alia te possis satisfacere. s. nobis. ¶Sed tu scribes postea ad nos cætera, ego cupio nunc cognoscere primo hęc, cuiusmodi iter tuum sit ad nos: vbi videris Brutum nostrum. s. amicum: quandiu fueris simul. s. cum eo. ¶Deinde sup. scribes, cum processeris longius de rebus bellicis sup. & de toto negocio, vt possimus existimare. i. iudicare: quo statu simus. Ego putabo me scire tm: quantum habebo cognitum ex literis tuis. Cura vt valeas, & ames me amore tuo singulari. s. quo soles amare tuos.

M. T. Cicero Trebonio S. P. D. 21

ET epistolam tuam legi libenter, & librum libentissime, sed tamen in ea voluptate hunc accepi dolorem, ꝙ cum incendisses cupiditatem meam, consuetudinis augendæ nostræ (nam ad amorem quidem nihil poterat accedere) tum discedis a nobis, meq; tanto desyderio afficis, vt vnam mihi consolationem relinquas, fore vt vtriusq; nostrum absentis desyderium crebris, & longis epistolis leniatur. quod ego non modo de me tibi spondere possum, sed de te etiam mihi. nullam enim apud me reliquisti dubitationem, quantum me amares. Nam, vt illa omittam, quæ ciuitate teste fecisti, cū mecum inimicitias communicasti, cum me concionibus tuis defendisti, cum Quæs. in mea, atque in publica causa Coss. parteis suscepisti, cū Trib. pl. Quæstor non paruisti, cui tuus præsertim collega pareret: vt hæc recentia, quę meminero semper, obliuiscar: q̄ tua

HVBER

EPistolam tuam, scripserat Trebonius librū, i quo vehementer laudabat dicta Cice. quem Cice. dicit se libenter legisse, cognouisseq; ex illo magnum eius erga se amorem. quare ostendit se vehementer obligatum esse eum redamare: quia non solum se amantem cogitauerit: sed & scriptura amorem suū testatus sit: postea vero Cice. respondet Trebonio de quibusdam literis missis ad Caluum, & quare eum laudauerit. postremo dicit se omnia amicitiæ signa & officia seruaturum in eius absentia, a quo Cice. petit, vt sua & studia & officia in ipsum Cic. collata multum recordet. ¶Librum tuum, quem mihi legendum misisti. ¶Incendisses: incitasses. ¶Augendæ: vt frequentius essemus simul q̄ solebamus. ¶Nam ad amorem: parenthesis est desyderio, amore tui. ¶Leniatur: mitigetur de te tanq̄ amicissimo. ¶Ciuitate plus est q̄ si dixisset ciuibus testibus. ¶Concionibus: orationibus. ¶Parthis consulum: idest vt faceres quæ ad consules pertinebant pro me. ¶Tribuno ple. pręcipienti ne quispiam de me ageret. ¶Tuus co. qui erat tecum quæstor.

ASCEN.

ET epistolam &c. Scripserat Trebo. librum, in quo vehementer laudat dicta Cic. quem Cic. dicit se libenter legisse, cognouisseq; ex illo magnum eius erga se amorem. Deinde respondet Trebonio de literis missis ad Caluum: exponens quare eum Laudauerit. Ordo autem est. Ego legi & epistolam tuam libenter & librū. s. tuū libentissime. sed tamen ego accepi in ea voluptate hunc dolorem, ꝙ cū incidisses cupiditatē meam: consuetudinis. i. vt dūt conuersationis nr̄æ augendę. ¶Nam ad amorem qdē nihil poterat accedere. i. addi, tunc discedis a nobis. & afficis me tanto desyderio: vt reliquas mihi vnam sup. dūtaxat consolationem: fore. i. qd̄ spero futurū, vt desyderiū vtriusq; nr̄um vtriusq; abs̄ntis leniatur. i. mitigetur & minuatur ep̄lis crebris & longis. qd̄ ego possum non mō. i. non solum spondere tibi de me. sed ēe mihi de te. ¶Tu enim nullā dubitationē reliquisti apud me q̄tū. i. vt dubitem q̄tum tu amares me: Nā vt omittā. i. ꝓter eam illa, q̄ fecisti teste ciuitate. i. cōitate ciuiū Romanoꝝ: cū. i. qn̄, cōicasti meeū inimicitias. i. declarasti te inimicū inimici mei: cum defendisti me cōcionibus tuis. i. orōnibus ad populū. cum q̄stor suscepisti in cā mea atq; publica, partes. i. offm̄ cōsulū: cū tu q̄stor & ita inferioris dignitatis nō paruisti. i. obediuisti tribuno plebis, p̄sertim cui collega tuus. i. tecū q̄stor erat pareret. ¶Et sup. vt obliuiscar hæc p̄sentia q̄ sup. tm̄: meminero, recordabor semper: q̄. i. qualis sup. fuit.

HVBER. ¶ SOLlicitudo,cura animi. ¶ De me:ptopter me:mea causa. ¶ In armis:cum sum eiectus ex vrbe. ¶ Quæ quã.quanta: cũ admiratione legẽdũ.q.d.maxĩa. ¶ Cũ cu.& do.veri enim amici secũdis rebus nr̃is æq̃ ac nos lætanẽ,aduersis dolent. ¶ Venturũ:subaudi vt obliuiscar,vel omittam. ¶ Vt hæc igitur omittam: repetiuit verbum pp longam seriem clausulæ. ¶ Quantam.q.d.maximam. ¶ Quicquid ego dixi ẽt si minus facetum est. ¶ Non idem.s.videtur. ¶ Siue sic fiunt nar.te.u. multi enim propter beneuolentiam solent facere sua oratione aliena dicta multo venustiora q̃ sint ad me.ad nomẽ meũ. ¶ De vno me.de me solo. ¶ Ferreus:alienus ab oĩ humanitate:durissimus tanq̃ ex ferro factus. ¶ Cum vero:argumentum rõnis,nam si eum amare debemus, q de nobis bene cogitarit: quanto magis qui de nobis bene cogitata literis mandarit:quia signum est quod quæ summo cum amore scripserit, non fuit summo amore cogitare potuerit. ¶ Plus quenq̃ a seipso.i.cum quisque naturaliter se maxime amet, & charus sit. ¶ Respondebo:reddam parem vicem. ¶ Certe: saltẽ. ¶ Quo: amore. ¶ Epistolam: tuam. ¶ Caluo:hic poeta fuit. ¶ Non plus.Ordo est: non existimans plus exiturus q̃ has: quas nunc legis.i. non existimans quod magis deberent in publicum exire q̃ hæ,quas nunc legis. ¶ Aliter enim.notanda snia contra fastidiosos iudices alienorũ scriptorum: qui æque volunt de oĩbus iudicare. ¶ Vere:vero iudicio. ¶ Primum.adducit rõnes,quare eum maioribus laudibus extulerit:q̃ Trebonius putaret vere efferri posse. ¶ Reconditæ: secretæ: non multis cognitæ. ¶ Vis. snia grauis. ¶ Ad eam vim. ¶ In excitando pluri.valet,si lau.Oui.Laudataq; virtus Crescit, & immensum gloria calcar habet. ¶ Profectionem tuam. tuum iter.i. absentem. hæc autem omnia quæ commemorat:amicus de absente amico facere debet. ¶ Absentem memoria colam,vt ita te in memoriam habeam:q̃ absens videaris esse præsens. ¶ Tecum:in animo tuo. ¶ Quę officia. ¶ Cum liceat tibi.s.obliuisci. ¶ Mihi nefas sit: mihi nullo pacto cõcedatẽ obliuisci:quia vt ipse in officiis.Beneficia is debet cõmemorare:qui accipit,non is,q cõtulit,nec acceptorũ sine magna reprehensione obliuisci possumus.

Ferreus

Certe

Recõdit?

solicitudo de me in armis,quæ lætitia in reditu,q̃ cura qui dolor,cum ad te curæ,& dolores mei perferrẽtur: Brundusium deniq; te ad me venturum fuisse , nisi subito in Hispaniam missus esses:vt hæc igitur omittam, quæ mihi tanti æstimanda sunt, quanti vitam æstimo, & salutem meam:liber iste,quem mihi misisti, quantá habet declarationem amoris tui? Primum,q tibi facetum videtur,quicquid ego dixi, quod aliis fortasse nõ item:Deinde,q illa siue faceta sunt , sine non,fiunt,sic narrante te venustissima. Quin etiam ante , q̃ ad me veniatur,risus omnis pene cõsumitur. Quod si in scribendis nihil aliud,nisi quod necesse fuit,de vno me tá diu cogitauisses:ferreus essem,si te non amarem. Cum vero ea,quæ scriptura persecutus es,sine summo amore cogitare nõ potueris : non possum existimare,plus quenquam a seipso,q̃ me a te amari. Cui quidem ego amori, vtinam,cæteris rebus possem , amore certe respondebo:quo tamen ipso tibi confido futurum satis. Nunc ad epistolam venio:cui copiose,& suauiter scriptæ nihil est , q multa respõdeam. Primum enim ego illas Caluo literas misi,non plus , q̃ has,quas nunc legis,existimans exituras. Aliter enim scribimus , quod eos solos,quibus mittimus:aliter, quod multos lecturos putamus. Deinde ingenium eius melioribus extuli laudibus,q̃ tu id vere potuisse fieri putas.Primum q ita iudicabam , acute mouebatur. genus quoddam sequebatur,in quo iudicio lapsus,quo volebat, tamen assequebatur,quod probaret.Multæ erant & reconditæ literæ:vis non erat.ad eam igitur adhortabar. In excitando autem,& in acuendo, plurimum valet, si laudes eum,quem cohortere. Habes de Caluo iudiciũ,& consiliũ meũ:consiliũ,q hortandi causa laudaui: iudicium , q de Ingenio eius valde existimaui bene. Reliquum est,tuam profectionem amore prosequar, reditum spe expectum,absentem memoria colam.Omne desyderium literis mittendis,accipiẽdisq; leniam. Tu velim tua in me studia, & officia multum tecum recordere,quæ cum tibi liceat,mihi nefas sit obliuisci , non modo virum bonum me existimabis, verum etiam te a me amari plurimum iudicabis. Vale.

ASCEN. ¶ SOLlicitudo tua de me in armis.i. cum armatus me defendere velles,q̃ sup.fuit lętitia tua in reditu.s.meo. q̃ cura.s.ne nimis cito redierim:q.i.qualis dolor,cũ curę, & dolores mei pferrentur ad te deniq;.i.demum, vt omittã sup. te venturũ fuisse ad me Brundusium, nisi missus esses subito in Hispaniam:vt igitur omittam hæc: quæ sunt æstimanda.i. reputanda & appretianda mihi.i. a me tanti quanti æstimo vitam & salutem meam. ¶ Iste liber,quem misisti mihi quantam declarationem amoris tui habet.q.d. maximã. ¶ Primum q quicquid ego dixi videtur tibi facetum.i.venustum & vrbanum:quod fortasse sup. videtur aliis nõ itẽ .i.non similiter.deinde q illa.s.dicta mea siue sunt faceta:siue fiunt sic.i.faceta narrante te,& venustissima: quin etiam anteq̃ veniatur ad me.s. vt gratuletur mihi ob facetiam pene omnis risus consumitur : quia te narrante inceptus est. ¶ Quod si nihil aliud cogitauisses nisi quod fuit necesse in his scribendis sup.cogitare:de me vno tã diu:ego essem ferreus.i.durissimis præcordiis, si non amarem te. ¶ Cum vero non potueris cogitare ea,quæ persecutus es scriptura.i. scribendo , sine summo amore: non possum existimare: quenq̃ amari plus a seipso q̃ me a te. ¶ Cui quidem. amori ego vti nam possim sup.respondere, cæteris rebus. respondebo : id est satisfaciam certe.i. haud dubie: amore.i.redamando te,quo ipso.i.amore meo ego confido tamen:id est nihilominus futurum:idest factum iri satis tibi. ¶ Nunc venio ad epistolam:id est vt respondeam ad epistolam postq̃ locutus sum de libro:cui: scilicet epistolæ:scriptæ:scilicet a te copiose & suauiter:nihil est.i.nulla est vrgens causa:q.i.propter quam.Ego respondeam multa. ¶ Enim.i. quia primum.s. vt id primo respondeam ego misi illas literas Caluo existimans sup.eas non exituras.i.diuulgandas plus quam has quas nunc legis. ¶ Non enim scribimus aliter sup.id quod putamus eos.solos quibus mittimus sup.ipsum lecturos.s. esse aliter sup.id quod putamus multos lecturos. ¶ Deinde ego extuli.i.exaltaui ingenium eius.s. Calui : & melioribus laudibus. q̃ tu putas id potuisse fieri vere. ¶ Primum q iudicabam ita ipse mouebatur acute: & sequebatẽ quoddam genus , in quo iudicio lapsus.s.errans.s.in eo quo volebat ad sequebatur.i. obtinebat tamen quod probaret. ¶ Literæ erant multæ , & reconditæ.s.secretioris scientiæ. ¶ Vis.s.mouendi:non erat. Igitur ego adhortabar eum ad eam. ¶ Autem.i.sed ipse valet plurimum in excitando, & acuendo, si laudes.i.si ipse laudet eum,quem cohortere.i. quem ipse cohortetur. ¶ Tu habes de Caluo.s.poetæ iudicium, & consilium meum. Consilium q laudaui eum causa hortandi:iudicium, q æstimaui valde bene de ingenio eius. ¶ Reliquum est sup.vt prosequar profectionem tuam amore: & vt expectem reditum tuum spe, & colam te absentem memoria, & leniam omne desyderium literis,mittendis & accipiendis. ¶ Velim sup. recordere tecum multum officia & studia tua in me:quæ.s.studia & officia cum liceat tibi obliuisci & nefas sit mihi obliuisci: tu non modo existimabis me virum bonum: verum etiam iudicabis te amari plurimum a me. Vale.

¶ Vide

HVBER.

VIde. Tironē libertū pp doctrinā fidēq; eius singularē Ci. ita dilexit vt filiū. Itaq; cū ex Cilicia rediēs reliqsset eū in Achaia pp valetudinē: ad eū nūc scribit: qd sibi videat de eius discessu: in quo vult eū vt consilio Curii Lysonis me dici, a quo curabat. Deinde eū monet quō facere debeat: vt ab eo sæpe lfas accipiat. Cōmēdat aūt vehemēter Curii erga eū diligētiā: hortat: postremo eū valetudinē suā curet oēs hæ eplę: q ad Tironē scribunt humanitatis & sua uitatis plenæ sunt: vt facile cognoscamus, q̄ti eū Ci. fecerit. ⁋ Thyrei: nomē loci in Græcia. ⁋ Xenomenes: hospes meus Thirei. ⁋ Firmior: validior. ⁋ Deportaret: traduceret. ⁋ Plane: valde oino. ⁋ Marionē: seruū. ⁋ Cū me ti. e. cū esses factus meliusculus: cū esses aliquātulū valetudine leuatus. ⁋ Acha/ stus: seruus nr. hūc liquerat Cic. cū Tirone. ⁋ Per trāseūtem: ad te venientē. ⁋ Illo: Curio. ⁋ Malo: sensus est potius volo tarde te videf sanū, q̄ cito infirmū. ⁋ Proficiscēs: discedens. ⁋ Leucade: Leucas insula est Cephalonię teste Ptolemæo, & pmontoriū Epiri in sinu Ambraciæ acarnaum.

Deportat

Leucas

M.T.C. EPISTOLARVM FAMILIARIVM LIBER SEXTVSDECIMVS.

M. T. Cicero. F. Tironi Humaniss. Et Opt. S.P.D.

VIde quanta in te sit suauitas: duas horas Thyrei fuimus: Xenomenes hospes tam te diligit, q̄ si vixerit tecum. Is omnia pollicitus est, quę tibi essent opus: facturum puto. Mihi placebat, si firmior esses, vt te Leucadem de portares, vt ibi te plane confirmares. Videbis, quid Curio, quid Lysoni, quid Medico placeat. Volebam ad te Marionem remittere, quem, cum meliuscule tibi esset, ad me mitteres: sed cogitaui vnas lr̄as Marionē afferre posse, me autem crebras expectare. Poteris igitur, & facies, si me diligis, vt quotidie sit Acastus in portu. Multi erūt, quibus recte lr̄as dare possis, qui ad me libenter perferant, equidem Patras euntem neminē ptermittam. Ego oēm spem tui diligenter curandi in Curio hēo. nihil potest illo fieri humanius, nihil nr̄i amantius. Ei te totum trade, malo te paulo post valentem, q̄ statim imbecillium videre. Cura igit nihil aliud, nisi vt tu valeas: cætera ego curabo. Etiam atq; etiam vale. Leucade proficiscens. VII. Id. Nou.

ASCEN.

VIde &c. Tironē libertū suū pp doctrinā fidē que ei⁹ singularē Ci. ita dilexit, vt filiū, quo circa cū ex Cilicia rediens reliqsset eū in Achaia pp valetudinē, ad eū nūc scribit qd faciat, & qūo saluti suæ consulat, dicens. ⁋ Vide. i. aiaduerte o Tiro, q̄ta suauitas sit in te. ⁋ Nos fui/ mus Thyrei qui locus in Græcia est, duas horas. i. dūtaxat p spatiū duarū horarū, & sup. Xenomenes hospes diligit te tam. i. tantope, q̄. i. quātopere aut q̄tū diligeret, si vixerit. i. vitam egerit tecum. ⁋ Is. s. hospes pollicitus est omnia, quę essent opus tibi puto facturum. s. q̄ pollicitus est. Placebat mihi, si esses firmior vt deportares te Leucadem ad pmon/ torium illud Epiri vt confirmares. i. firmum faceres te tibi plane. i. oino. ⁋ Videbis quid placeat Curio quid Lysoni, qd medico. i. his oibus quibus salutem tuam commendaui. ⁋ Ego volebam remittere ad te marionem, nomen est serui quem mitteres ad me: cum esset tibi meliuscule. i. aliq̄to me/ lius: sed cogitaui Marionem posse adferre. s. ad me vnas lfas: me aut expectare crebras. i. freq̄ntes, sup. lfas te. ⁋ Vult dicere, si misisset Marionem; vt lfas adferret dūmō vnas hēret statim rediret, nec Tiro alias scriberet, donec iterum reuersus fuerit. nunc aūt vult vt quotidie noui nuntii per Acastū indagent subdēs. Igit tu poteris sup. facer. & facies, si diligis me, vt Acastus alter seruus. sit quotidie in portu. s. vñ Romā nauigat, qa sup. multi erūt. s. in portu, qbus pos sis date lfas recte. i. tuto q pferant libenter ad me eqdem. s. ego qdem: neminē ptermittā. s. qn illi lfas dem: eūte Patras . i. in eā vrbē Achaiæ, vbi tu es. ⁋ Ego habeo oēm spē tui cu randi in Curio: nihil pōt fieri hūanius illo. s. Curio. ⁋ Sunt aūt diuersa noia Curius & Curio: hic ē a noiatiuo Curius, cuius prima est breuis. Iuue. Qui Curios simulant, Curio autem a Curia aut cura: prima longa. Lucanus. Venali Curio lingua &c. nihil pōt fieri amantius nostri. i. quod nos magis amet. s. q̄ Curius. Trade ei. i. fidei & custodiæ eius te totū. Malo videre te valētem: paulo. i. modico sup. seruitus aut postq̄ videre statim imbecillū. i. infirmum, Cura igitur nihil aliud nisi vt tu valeas. i. sanus sis. ⁋ Ego curabo cætera. vale ēt atq; ēt. Dedi sup. has pficiscens. i. dū pfici/ sceret: Leucade. i. ab eo pmontorio Epiri, nisi forte loquat de Leucade insula Cephaloniæ. VII. Idus Nouembris.

M. T. Cicero Tironi S.P.D. 2

SEptimum iam diem Corcyræ tenebamur. Qu. autem pater, & filius Buthroti soliciti eramus de tua valetudine mirum in modum: nec mirabamur nihil a te literarum. his enim ventis istinc nauigatur, qui si non essent, nos Corcyrę non sederemus. Cura igitur te, & confirma, & cum commode, & per valetudinem, & per anni tēpus nauigare poteris, ad nos amantissimos tui veni. Nemo nos amat, qui te nō diligat. charus oibus, expectatusq; venies. Cura vt valeas, etiā atq; etiā Tiro noster. Vale. XV. Cal. Nou. Corcyræ.

HVBER.

SEptimum. Scribit &c. se & Qu. fratrem & eius filium in Aegypto vento detentos valde solicitos esse de va/ letudine Tironis: quem hortat vt cum primum confir matus sit: & nauigandi opportunitatem habuerit ad se veniat: ostenditq; Tironem omnibus esse charissimum: a quibus ipse Ci. amatur. Corcyra & Buttrothum ciuitates sunt Epiri, sed Corcyra in Corcyra insula, quæ magna est, vt alibi diximus. Buttrothum vero est in Tesprotis. ⁋ Soli/ citi: anxii. ⁋ His enim ventis: ratio quare non mirabatur se accepisse ab eo literas: quia nauigatio per ventos facilis erat ad eum: non autem ab eo. ⁋ Is: talibus. ⁋ Sederemus: moraremur.

Corcyra

Buttrothū

ASCEN.

SEptimū &c. Scribit se & fratrem solicitos de valetudi ne Tironis. Ordo est. Nos tenebamur Corcyræ. i. in eo oppido Corcyræ insulę, q̄ est in Epiro. ⁋ Autem. i. sed: Quintus. s. Cicero frater & filius etiam. M. Cicero sup. te/ nebantur a ventis Buttroti: id est in ea vrbe Epiri in Thesprotis, iam: scilicet cum hæc scriberem: diem septimū.

¶Nos.s.omnes soliciti eramus.i.anxii,mirum in modum de valetudine tua.¶Nec mirabamur nihil literarum,supple mis sum esse a te:nauigatur enim his:id est huiusmodi ventis illuc:id est ad vos:aut ad te:non istinc.i.a te:qui.s.venti istinc flantes:si essent nos non sederemus:id est ociosi nauigationem expectaremus,Corcyræ. cura igitur & confirma te & cũ poteris nauigare commode & per valetudinem:& per tempus anni:id est vbi defeuerit hyemes:veni ad nos amantissi-mos.¶Nemo amat nos,qui non diligit te. Tu venies charus & expectatus omnibus. ¶Cura vt vales etiam atq; etiã o Tiro noster. Vale.XV.Calen.Nouemb. Corcyræ.

M.T.C.Et.C.Meus,Et Frater,Et Fr.F.Tirõi S.P.D. 3

PAulo facilius putaui posse me ferre desyderiũ tui:sed plane non fero.& q̄q̄ magni ad honorem nostrum iterest quãprimũ ad vrbem me venire:tñ peccasse mihi videor, q a te discesserim. Sed qa tua voluntas ea videbatur esse, vt prorsus nisi confirmato corpore nolles nauigare,approbaui tuum consilium: neq; nunc muto,si tu in eadem es sñia. Sin postea, q̄ cibum cepisti,videris tibi,me posse consequi, tuum consilium est. Marionem ad te eo misi, vt aut te cum ad me q̄primum veniret:aut,si tu morarere, statim ad me rediret. Tu autem hoc tibi persuade, si commodo valetudinis tuæ fieri possit,nihil me malle, q̄ te esse mecum: Sin intelliges opus esse te Patris conualescendi cã paulum commorari,nihil me malle, q̄ te valere. Si statim nauigas, nos Leucade consequere. Sin te confirmare vis: & comites,& tempestates,& nauem idoneam vt habeas, diligenter videbis. Vnum illud mi Tiro videto, si me amas,ne te Marionis aduentus,& hæ literæ moueant. Quod valetudini tuę maxiē cõducet,si feceris,maxiē obtēperaris voluntati meæ. Hæc pro tuo ingenio considera Nos ita te desyderamus, vt amemus. Amor,vt valētem videamus,hortaẽ.desyderiũ,vt quamprimũ. illud igitur potius. Cura ergo potissimum, vt valeas de tuis innumerabilibus in me officiis erit hoc gratissimum.III.Non.Nou. Vale.

HVBER. CIcero meus.Ostendit Ci.se dolere qđ reliquerit Tironē,sed id fecit qa ita voluit Tiro,q dixit nolle nauigare:nisi esset oino cõfirmatus,hortaẽ aũt eũ:vt Patris valetudinis curãdę gfa cõmoreẽ,si ei ita videẽ:nihil.n. sibi gratius afferri posse eius valetudine. ¶Cicero me.s.filius.¶Et frater & fratris filius:subaudi salutem dicũt.¶Ad vrbē:Romã. ¶Cõsiliũ:deliberationem. Postq̄ cibũ cepisti: postq̄ coepisti comedere:amiserat.n.Tiro stomachũ:cũ Ci. illic esset:vt nõ posset comedere sed postq̄ recupauit:stomachũ:ita incipiat comedere relinquit in eius deliberatione: vtrum velit ad se venire.¶Morarere : moneres:ne venires. ¶Cõsequere,cõprehēdes:inuenies.¶Nauē ido.cũ voles ad nos venire cõmoueãt pturbent.¶Cõducet: vtile erit.¶Obtēpa.voluntati meæ.¶Feceris:qđ maxime volo.¶Vtq̄.te valentem videamus.¶Hoc.g.si curaueris vt valeas.

Cõducere

ASCEN. PAulo facilius &c. Ostendit sed dolere φ dereliquerit Tironē,sed id fecerat,qa ita voluit Tiro,q noluit nauigare donec esset cõualescens:vñ hortaẽ vt Patris maneat dicēs.Ego putaui me posse ferre.i. pati; paulo facilius .i.leuius & modestius desyderium tui.i. absentiã tuã, sed non fero plane.i. oino.¶Et quãq̄ magni interest.i. facit & vtile est ad honorē nostrũ me venire q̄primũ.i.valde cito: ad vrbē.i.Romã.tñ videor mihi peccasse,qui.i.φ discesserim a te.s. ægrotante.¶Sed quia volũtas tua videbaẽ eē ea .i.talis: vt nolles nauigare: nisi corpe.s. tuo:confirmato.i. corroborato prorsus.i.oino & in omnē partem approbaui consilium tuũ.s,vt illic maneres, ego discesserim.¶Neq; muto nunc.s.approbationem & sñiam meam,si tu es in eadem sñia.¶Sin aũt.i.sed si postq̄ cepisti cibum: videris posse cõsequi me:consilium est tuum.i.in deliberatione & prudentia tua,vt id facias qđ expedire censeas.¶Ego misi Marionem.s.seruũ:ad te eo.i.pp ea vt sup. ipse aut veniret ad me tecũ quãprimũ.i.valde cito quo ad inceptionem:nõ enim penitus vnum sunt: valde cito facere & quãprimũ: nã valde cito pprie significat ppetanter,& quasi citato cursu:quãprimum primo quoq; tpe ēt si lente vt ægroto conuenit:aut ve rediret statim ad me,si tu morarere.¶Tu aũt psuade tibi hoc.si possit fieri sup.cũ cõmodo valetudinis tuę me nihil malle .i.magis velle q̄ te esse mecũ.¶Sin aũt.i.sed si intelliges opus esse causa conualescendi.i.vt conualescas te cõmorari. Paulum Patris psuade tibi,me nihil malle q̄ te valere.¶Si nauigas statim cõsequere.i. offendes nos.s.adhuc:Leucade.i.in eo pmontorio.Sin vis confirmare.i.firmiorem facere te:videbis diligenter vt habeas & comites idoneos & tēpestates idoneas.i.dispositionem aeris idoneã,& nauē idoneam.¶O mi Tiro:videto.i.cõsyderato illud vnum:si amas me:ne aduentus Marionis & hæ lfæ moueãt te.s.ad properandũ qa si feceris qđ cõducit maxime valetudini tuæ tu obtemperatis p obtēperaueris maxime volũtati meę.¶Cõsydera hęc p ingenio tuo.i.iuxta mensurã ingenii tui.¶Nos desyderamus te: ita vt amemus.Amor hortaẽ,vt videamus valētē:desyderiũ vt videamus q̄primũ.¶Igiẽ illud.s.qđ amor hortaẽ:potius sup.est:aut potius est faciēdũ.¶Ergo cura potissimũ vt valeas:tuo pposuit,& hoc tertiũ est, vñ potissimũ dixit vt primũ sit videre valentē:sm videre q̄primũ:tertiũ valentē esse ēt si nõ statim videtit:hoc.s.offm tuũ,erit mihi gratissimũ de innumerabilibus officiis tuis in me.III.Idus Nouembris.

Quampti mum

M.T.Cicero Tironi S.P.D. 4

NOn queo ad te,nec lubet scribere,quo aĩo sim affectus:tñ scribo,& tibi,& mihi maxiẽ voluptati fore,si te firmum q̄primũ videro Tertio die abs te ad Alyziã accesseramus. Is locus est citra Leucadē stadia CXX.Leucade aut te ipsum, aut tuas literas a Marione putabã me accepturum.Quantum me diligis, tantum fac vt valeas, vel quantum te a me scis diligi.Non.Nou.Alyzia.

HVBER. NOn queo. Testatur Ci.hac epla: sicut reliqs amorem suum erga Tironem: cuius valetudinem sibi magnę curæ esse oñdit. ¶Affectus: pp valetudinem tuam. ¶Aliziam: vrbem Epiri in sinu Ambraciæ acarnaum.

Alycia

ASCEN. NOn queo &c. Rursus amorē suũ in Tironem oñdit. Monendo vt saluti suæ q̄ sibi charissima est consulat: vt q̄primũ venire possit dicēs.¶Ego non queo nec libet scribeẽ ad te quo.i.quali aio sim affectus:tñ.i. dũtaxat scribo,fore.i. futuꝝ maxime voluptati & tibi & mihi,si videro q̄primũ.i.statim te firmũ.i. valentē & fortē.¶Nos accesseramus tertio die abs te.i. postq̄ discesseramus a te: ad Alyziã. ¶Is locus est citra Leucadē.s.promontoriũ Epiri, stadia.cxx.¶Ego putabã me accepturũ Leucade.i.cũ essem Leucade, aut teipsum aut lfas tuas a Marione.i. q̄s Marioni dederis.Quantum diligis me,tñ fac vt valeas,vel q̄tum scis te diligi a me. Nonis Nouē.Alyzia.i.ex eo loco. Vale.

HVBER. NOs apud.Dicit Ci.& ex quo loco & quo die dederit has lfas ad Tironē:deide hortaẽ eũ ad curãdũ valetudinē. ¶Nõdũ erat cõ.nos:nondum venerat vbi eramus.Nonæ no.quintus dies Nouemb.¶Suspenso.solicito.¶Scilicet. certe.¶Oēs:ego.Qu.frater & filii nostri.¶Properatis propetaueris.i.non acceleres.¶Satis,i, existimabo me satis te quotidie videre,si sueris sano corpe,¶Tum:deinde,¶Mea,s,causa vt fruaẽ vtilitatibus tuis,

¶Nos

ASCEN.

NOs &c. Iterum amanter scribit nauigationē suā, & monet vt Tiro aut scribat, aut quamprimum incolumis redeat. Ordo est Nos cōmorati sumus vnū diē apud Alyziā: sunt qui Aluciā scribant: ex quo loco nos dederamus tibi literas antea: q.i. qa Quintus Frater. s. meus nos erat cōsecuturus. i. obrenturus sequēdo nos. ⁋ Is dies erat Nō. Nouembris. ⁋ Nos pficiscentes inde ante lucem dedimus has lras. viii. Idus Nouēb. ante diem. i. priusq̄ diesceret non posset dici ante diem. viii. Idus: qa is dies, qui ante est nonæ sunt. ⁋ Tu si amas nos oēs, & præcipue me magrum tuum. s. in lris non dicit patronū: ne seruitutis moneret: confirma te. ⁋ Ego expecto aio valde suspenso. i. anxio & incerto primum. s. te deinde Marionē. s. seruū cū lris tuis. ⁋ Nos oēs cupimus & ego in primis videre te quāprimū, sed o mi Tiro cupimus videre valentem. ⁋ Quare nihil properaris. i. properaueris: ego videro te satis quotidie. i. quoq; die aut satis cito: si valebis. Ego possum carere vtilitatibus tuis. i. q̄s mihi faceres: ego volo te valere o mi Tiro primum cā tua. i. propter bonum tuum: tum. i. deinde mea. i. pp vtilitatē meā. Vale.

M. T. Et C. Et Qu. Fr. Et Qu. F. Tironi S.

NOs apud Alyziam, ex quo loco tibi literas ante dederamus, vnum diem cōmorati sumus, q̄ Quintus nos consecutus non erat Is dies fuerat Non. Nou. Inde ante lucem proficiscentes, ante diē. VIII. Id. Nou. has literas dedimus. Tu si nos omneis amas, & praecipue me magistrum tuum, confirma te. Ego valde suspenso aio expecto, primū te. s. deīde Marionem cū tuis lris. Omnes cupimus, ego in primis, quamprimū te videre, sed mi Tiro valentem. Quare nihil pperaris. satis quotidie videro, si valebis. Vtilitatibus tuis possum carere: te valere, tua cā primum volo, tum mea mi Tiro. Vale.

M. T. Et C. Et Q. Fr. Et Q. F. Tironi S.

VArie sum affectus tuis lris, valde priore pagina pturbatus, paulum altera recreatus. Quare nūc q̄dē non dubito, q̄n quoad plane valeas, te neq; nauigationi, neq; viæ cōmittas. Satis te mature videro, si plane confirmatum videro. De medico & tu bene existimari scribis, & ego sic audio. sed plane curationes eius nō pbo. Ius enim dandū tibi non fuit, cū κακοστομαχος esses. sed tn̄ & ad illū scripsi accurate, & ad Lysonem. Ad Curium vero suauissimum hoiem, & summi officii, summæq; humanitatis, multa scripsi: in his ēt, vt, si tibi videret, te ad se transferret. Lyso enim noster vereor ne negligentior sit: Primū, quia omnes Graeci: Deinde, q̄ cū a me lras accepisset, mihi nullas remisit. sed eū tu laudas. igitur q̄d faciēdū sit, iudicabis. Illud mi Tiro te rogo, sumptui ne parcas vlla in re, qua ad valetudinem opus sit. Scripsi ad Curium, q̄d dixisses: daret medico. ipsi puto aliq̄d dandum esse, quo sit studiosior. Innumerabilia tua sunt in me officia, domestica, forensia, vrbana, prouincialia, in re priuata, in publica, in studiis, in lris nris. Oia viceris, si, vt spero, te validum videro. Ego puto te bellissime, si recte erit, cum Quęs. Mescinio decursurum, non inhumanus est, teq;, vt mihi visus est, diligit. & cū valetudini tuæ diligentissime consulueris, tum mi Tiro consulito nauigationi. nulla in re iam festinare volo. nihil laboro, nisi vt saluus sis. Sic habeto mi Tironem inem esse, q̄ me amet, q̄n idem te amet. & cū tua, & mea maxime interesset te valere, tum multis est curæ adhuc, dū mihi nullo loco deesse vis, nunq̄ te cōfirmare potuisti. Nunc te nihil impedit. oia depone: corpori serui. q̄tam diligentiam in valetudinem tuam contuleris, tanti me fieri a te iudicabo. Vale, mi Tiro, vale, vale, & salue. Lepta tibi salutem dicit, & omnes. Vale. VI. Id. Nou. Leucade.

HVBER.

VArie. Hæc epl̄a tota est plena suauitatis & amoris: in qua Ci. ostendit quantam curam hēat de valetudine Tironis: cui cōsulit & q̄uo agendū sit cū medico: & q̄uo cū nauigandū: & deniq; hortat eū ad curandum valetudinem: sicut in oibus fere eplis. ⁋ Priore pa. debuerat enim hæc in epl̄a Tironis ad Ci. impleuisse duas paginas, in quarum prima scripserat de grauitate valetudinis suæ in altera de cura valetudinis & spe salutis. ⁋ Itaq; Ci. dicit priore pagina se pturbatū, altera recreatū. ⁋ Nunc non du. q̄a video p lras tuas tibi curæ esse vt cōfirmeris & bene valeas. ⁋ Quo: vt. ⁋ Viæ: itineri. ⁋ Bū exi. bonā esse opinionē. ⁋ Curatiōe: modus curandi, & bene, q̄a curatio pprie ē medicorum. ⁋ Ius: reprehendit medicū, qui dederit ius ipsi Tironi laboranti ex stomacho, cū eum maxime cibus liq̄dus & sine substātia debilitet. ⁋ κακοστομαχος. i. malo & debilitato stomacho. ⁋ Illum: medicum, cui te commendaui, Lysonem amicum nostrum. ⁋ Ad se: domum suam. ⁋ Primū: duo argumenta affert negligētię: & q̄a oēs græci sunt negligētes, q̄a lris suis nunq̄ rescripsit. ⁋ Laudes: dicis eū esse diligētem & officiosum. ⁋ Ne par. sum: ne impensam respicias. ⁋ Innumerabilia: ostēdit se anteponere salutē Tironis oibus vtilitatibus: quas ab eo vel accepit: vel acceptutus sit. ⁋ Domestica, circa te familiarē: discurrit enim p q̄dā eius officia. ⁋ Forēsia: in foro mihi pstita. ⁋ Vrbana: in vrbe Roma. ⁋ Prouincia: in pūincia, cū essem in Cilicia. ⁋ Oia vi. i. facies mihi maiora oibus supradictis. ⁋ Ego. p. hortat Tironē, vt, si ei videt: nauiget cū Mescinio q̄store, cuius humanitatem laudat & bn̄uolētiā erga Tironē. ⁋ Bellissime: optie. ⁋ Decursurum: nauigaturum. ⁋ Cōsuli: puideto. ⁋ Laboro: curo. ⁋ Tum mul. est curæ. s. te valere. ⁋ Adhuc. vsq; ad hoc tps. ⁋ Dū mi. nul. loco: deesse vis, dū magnę curę habes res meas, & eas diligētissime vis curare. ⁋ Oia: negocia. ⁋ Depone: omitte. ⁋ Serui. indulge. ⁋ Lepta: de quo vidimus lib. iiii. q̄ fuerat in pūincia cum Ci. præfectus fabrorum. ⁋ Et oē, tibi salutem dicunt.

ASCEN.

VArie &c. Tota hęc epl̄a suauitatis & amoris Ciceronis in Tironem suum plena est. Oñdit aūt quid cum medico pro salute sua faciat. Ordo est. Ego sum affectus. i. dispositus varie. i. diuersimode lris tuis: pturbatus valde priore pagina: recreatus paululū. i. modicum altera. ⁋ Quare ego non dubito, q̄dem. i. saltem nunc, quin quo. i. vt, aut quoad valeas plane. i. oino neq; committas te nauigationi neq; viæ. Ego. n. videro te satis mature. s. cito, si videro plane ɔfirmatū. ⁋ Tu. &. i. simul scribis bn̄ existimari. i. iudicari de medico, & ego audio sic. ⁋ Sed ego plane nō pbo curationes eius. ⁋ Ius enim. i. succus frigidus: non fuit dandū tibi cū esses κακοστομαχος. i. mali stomachi & difficilis digestiōis, sed tn̄ ego scripsi accurare & ad illum, & ad Lysonē. s. amicū. ⁋ Vero p sed: ego scripsi multa ad Curiū hoiem suauissimmū, & summi officii. i. debiti obseqi & summæ humanitatis. i. mansuetudinis, & beneuolentiæ. ⁋ Et sup. scripsi in his. i. inter hæc multa: vt si videretur tibi. s. vtile: ipse transferret te ad se. i. in domum suam. ⁋ Vereor enim ne Lyso noster sit negligentior. s. in re curādo & fouēdo. ⁋ Primum q̄a oēs gręci supp. sunt inofficiosi, & multa pollicētes, & parum facientes, deinde quod cū accepisset lras a me, nullas remisit mihi. ⁋ Sed tu laudas eū. Tu igit iudicabis q̄d sit faciendū o mi Tiro, ego rogo te illud: ne parcas sumptui in vlla re, q̄ opus sit ad valetudinē. s. tuā. Scripsi ad Curiū sup. vt daret medico sup. id mercedis q̄d dixisses. s. illi dandū. ⁋ Ego puto aliq̄d dandū ipsi. s. medico: quo. i. pp quod sit studiosior. ⁋ Officia tua in me sunt innumerabilia: domestica

forensia, vrbana. puincialia.i.impēsa domi, foro, in vrbe in puincia, in re priuata, in rep. in studiis: in lřis nřis. ¶ Tu vice/ris.i.superaueris oia.f.officia: si video, vt spero.f.me visug te validū. ¶ Ego puto te decursum.i.celeri nauigatiōe vētu/rū: bellissime.i.cōmodissime cū qstore Mescinio, si erit recte.i.pspere tibi sup. nō est inhumanus, & diligit te,. vt visus est mihi. ¶ Et o mi Tiro cū cōsulueris.i.opem tuleris, & pspexeris diligētissime valetudini tuæ, tū.i. tunc multo magis cō/sulito nauigationi. ¶ Ego nulla.i.nō vlla: nō volo te festinare iā nulla re, nihil laboro.i. laboriose ptēdo nisi vt sis saluus. ¶ O mi Tiro habeto.i.firmiter teneto sic. Neminē esse, q amet me: qn idem amet te. ¶ Tu: cū.f. sit ita, q te valere interest maxime tua & mea, tū est multis curę, dū adhuc nullo loco vis deesse mihi nūquā potuisti te confirmare.i.firmū efficere. ¶ Nihil ipedit nūc te. depone oia serui.i.idulge corpori: ego iudicabo me fieri tāti a te: quātā diligētiā ptuleris in vale/tudinē tuā. Vale &c. inculcatio ad factū exprimens. ¶ Lepta q fuerat in Cilicia cum Cicerone pfectus fabrorum &c.

HVBER. TErtiā. Eodē fere argumento: quo superioribus eplis, hortatur Ci. Tironē ad valetudinē curandam, & ad cōsulendū nauigationi: ne festinet nimiū: qn non po/tuit cū ipso Ci. nauigare. ¶ Tenēdi.i. seruandi incepti mei vt crebro accipias a me eplas, ¶ Igitur illa.f. scribamq supe/rioribus aliis eplis. ¶ Quantum me di. hanc enim sniam di/xit Ci. supra epla.iiii. & vii. quæ præcedit hanc. ¶ Adde hoc.u. diligentiam adhibeas ad valetudinem tuam. ¶ Cū valetu. sic in præcedenti epistola, & cū valetudini diligen/tissime consulueris. tu mi Tiro consulito nauigationi. ¶ Vt sicut. ¶ Neminem pretermitto: cui non dē ad te literas. ¶ Eū tem. P. venientem Patras vbi tu es. ¶ Actio: vrbs est Epiri in sinu Ambraciç Acarnanum & promontorium, a quo nō procul victus est M. Ant. cū Cleopatra ab Augusto. (Actium)

M.T. Et C. Et Qu. Fr. Et Qu. F. Tironi S.

TErtiam ad te hanc epistolā scripsi eadē die, magis instituti mei tenendi cā, quia nactus erā, cui darem, q̄ q haberem quid scriberē. Igitur illa: quantū me diligis, tātū adhibe in te diligentiæ, ad tua innumerabilia in me officia adde hoc, quod mihi erit gratissimum oium. cū valetudinis rationem, vt spero, habueris, habeto ēt nauigationis. In Italiam euntibus omnibus ad me literas dabis, vt ego euntē Patras neminē prætermitto. Cura, cura te mi Tito. quādo nō contigit, vt simul nauigares, nihil est, qđ festines, nec quicq̄ cures, nisi vt valeas. Etiam atq; etiam Vale. VII. Id Nou. Actio, vesperi.

ASCEN. TErtiam &c. Eodem fere argumento, quo in superiori bus epistolis hortatur Ci. Tironem ad valetudinem curandam, & ad consulendum nauigationi dicens. ¶ Ego scripsi iam ad te tertiam epistolam eodem die i magis cā tenendi instituti.i. moris ac propositi mei: quia nactus eram cui darem. q̄ q haberem quid scriberem. ¶ igitur quantum diligis me, tīn diligentiæ adhibe.i.confer in te. ¶ Adde ad innumerabilia officia tua in me: hoc.f. vt in te adhibeas tīn diligentiæ, quod erit mihi gratissimum omnium. ¶ Cum habueris tōnem.i.curam & respectum valetudinis.f.tuæ: habeto etiam sup. rōnem nauigationis.f., vt recte fiat. ¶ Tu da bis omnibus euntibus in Italiam, literas ad me, vt ego neminem prætermitto euntem Patras.i. in eam vrbem vbi tu es .f.quin ei literas dem. ¶ Cura cura te o mi Tiro: qn.i.qm non contigit.i.non est datum vt nauigares simul.i. vna mecum nihil est q.i.nulla est cā, cur festines, nec cures quicq̄ nisi vt valeas. ¶ Etiam atq; etiam. Vale. Actio: id est ab ea vrbe Epiri, aut ad illud promontorium: ante quod Augustus & Agrippa vicerunt Antonium & Cleopatram. VII. Idus Nouem bris vesperi: id est tempore vespertino.

HVBER. MAgnæ. Ondit Ci. q̄tæ solicitudini sibi sit valetudo Tironis, cuius absentis desyderio se vehementer mo ueri dicit, licet intelligat valetudine eius diuturnā fore: sed tū sine periculo, deinde monet ne nauiget per hye mem, cum frigus valde noceat macilentis qualis ipse per ægritudinem factus erat. Postremo adiurat per eius erga se amorem, vt det operam, vt valeat. ¶ Qui ve.f. istinc: vbi tu es. ¶ ακινδυνα, sine periculo μεν quidem κινδυνευω, pericli tor, a vero dictio est, negatiua vel priuatina apud græcos χρονιωτερα δε. diuturniora autem. χρονιος diuturnus, & χρονιος, a quo cōparatiuum hoc deductum est. ¶ Consula/tione: quod te sine periculo esse intelligo. ¶ Si diu hoc est cā solicitudinis. ¶ Desyderando. quanto ergo magis sentire/mus si esse præsens. ¶ Per hye. per tps hyemis. ¶ Explorate: considerate, & cum magna diligentia, vt hēas nauem ido neam bonos comites, & nauicularium non nimis festinan/tem. ¶ Nedum: multo minus. ¶ Abesse ab iniuria tē.i. vitare frigus, & iniuriam hyemis. ψυχος δε frigus autem λεπτω macilento: χρωτι corpori: πολεμιωτατον inimicissimū. In quit Euri. vt maior sit fides huic sententię ex Euripide sum ptæ dicit. ¶ Singulare: quæ non nisi ab hoīe fido a mittuntur. dicit ergo se eius versibus habere fidem tanq̄ testimoniis. (Explorate) (Nedum)

M. T. Cicero Tironi S.

MAgnæ nobis est solicitudini valetudo tua. Nam tametsi qui veniunt ακινδυνα μεν, χρονιωτερα δε nuntiant: tū in magna consola tione ingens inest solicitudo, si diutius, a no bis absuturus es tis, cuius vsum & suauitatem desy de rando sentimus. Attamen quanq̄ videre te tota cogi tatione cupio: tamen te penitus rogo, ne te tam longæ nauigationi, & viæ per hyemem nisi bene firmum committas, ne ve nauiges, nisi explorate. vix in ipsis tectis, & oppidis frigus infirma valetudine vitatur, ne dum in mari, & via sit facile abesse ab iniuria tēporis. ψυχος δε λεπτω χρωτι πολεμιωτατον, inquit Euripi des: cui tu quantum credas, nescio: ego certe singulos eius versus, singula eius testimonia puto. Effice, si me diligis, vt valeas, & vt ad nos firmus, ac valens q̄pri mum venias. Ama nos, & vale. Q. frater tibi S.P.D.

ACSEN. MAgnæ nobis &c. ostendit quantæ solicitudini sibi sit valetudo Tironis: cuius absentis desyderio se vehementer moueri dicit. Ordo est. Valetudo tua est nobis magnæ solicitudini. ¶ Nam tametsi qui veniunt.f. Patris, nuntiāt tamen.i.quidem ακινδυνα.i. periculo carentia: δε.i. autem χρονιωτερα.i. longioris tpis seu diuturniora sup. esse nunc nauigandi negocia: tamen ingens solicitudo est in magna consolatione, quæ sine periculo sint: si is est diutius abfu turus a nobis. Loquitur de Tirone: cuius vsum.i. vtilitatem & suauitatem sentimus.f. per imaginationem desyderando. ¶ Attamen q̄q̄ cupio tota cogitatione videre te tū togo penitus: ne committas te per totam hyemem longæ nauigatio ni & viæ nisi bene firmum. neue.i. vel ne nauiges nisi explorato.f.mari. Frigus vix vitatur in ipsis tectis & oppidis in valetudine sup. ente infirma: nedum.i. ne dicam q sit facile, abesse ab iniuria tpis in mari & via. Vbi notandum nedum poni cum vna negatione negatiue. ψυχος psycos. id est frigus, δε.i. autem λεπτω.i. macilento χρωτι.i. corpori supple ιστι.i. est. πολεμιωτατον inimicissimum, aut maxime hostile: inquit Euripides, cui.i. Euripidi: nescio quātum tu credas. ¶ Ego certe puto singulos versus eius singula testimonia eius.i. ex ai iudicio prolatos i vt dū iurati testimonia damus. q̄ vera iudicamus dicamus. Effice, si diligis me, vt valeas, & vt venias ad nos quāprimum.i. statim aut primo quoq; tempo re firmus & valens, Ama nos & Vale, Quintus frater.f. meus dicit tibi plurimam salutem.

Nos

NOs a te. Exponit Ci. oẽm rõnẽ suę nauigationis & viæ Brũdusiũ vsq;, ex quo die discessit a Tirone, deĩde cũ hortaƭ ad curãdã valetudinẽ: postrẽo vt sit cautus ĩ nauigãdo, &, si possit, nauiget cũ Mescinio ꝗtore: sin minus, nauiget cũ aliquo, cuius respectũ hẽat rector nauis ad nauigãdũ moderate. ¶ Leucadẽ. de noibus hoꝝ locoꝝ diximᵓ supra: & in hoc lib. & ĩ aliis. ¶ Hydrũtẽ. oppidũ ĩ finibus Italię qd Stra. appellat vrbiculã. ¶ Ludibũdi. ludẽtes. i. cũ voluptate: sine molestia nauigatiõis. ¶ In op. Brũdusiũ. ¶ Leuauerũt. qa scribebas spẽ eẽ de salute: & te factũ meliusculũ. ¶ Oio. penitus. ¶ Liberassent. affirmãtes te bñ validũ & firmũ factũ eẽ. ¶ Asclapo. q erat Patrẽsis, vt vidimus supra & medicᵓ vt ĩ illa epl̃a. Asclapõe Patrẽsi medico vtor valde familiariter.

HVBER

Hidrus

Ludibundus

M. T. Et. C. Et Q. Tironi S. P. D.

NOs a te, vt scis, discessimus ad. IIII. Non. No. Leucadẽ venimus ad VIII. Id. Nou. ad VII. Actiũ. ibi pp tẽpestatẽ ad VI. Id. morati sumus. Inde ad V. Id. Corcyrã bellissime nauigauimus. Corcyræ fuimus vsq; ad XVI. Cal. Dec. tẽpestatibus retẽti. ad XII. Cal. Dec. a portu Corcyręorũ ad Cassiopẽ stadia CXX. pcessimus. ibi retẽti vẽtis sumus vsq; ad IX. Cal. Interea q cupide profecti sunt, multi naufragia fecerũt. nos eo die cœnati soluimus. Inde austro lenissimo, cœlo sereno, nocte illa, & die postero i Italiã ad Hydrũtẽ ludibũdi puenimus: eodemq; vẽto postridie (id erat ad VII. Cal. Dec.) hora quarta Brũdusiũ uenimus: eodẽq; tpe simul nobiscũ in oppidũ introiit Terẽtia, q̃ te facit plurimi. Ad V. Cal. Dec. seruus Cn. Plãcii Brundusii tãdẽ aliqñ mihi a te expectatissimas lr̃as reddidit, datas Id. Nou. q̃ me molestia valde leuarũt: vtinã oĩno liberassent. Sed tñ Asclapo medicus plane cõfirmat, ppediẽ te valẽtẽ fore. Nũc q dẽ ego te hortor, vt oẽm diligẽtiã adhibeas ad cõualescendũ. tuã prudentiã, tẽperãtiã, amorẽ erga me noui. scio te oĩa facturũ, vt nobiscũ q̃primũ sis. sed tñ ita velĩ vt neqd ꝑperes. Symphoniã Lysonis veli vitasses, ne ĩ q̃rtã hebdomadã ĩcideres. Sed qñ pudori tuo maluisti obseq, q̃ valetudini, reliq cura. Curio misi, vt medico honos hr̃eƭ, & tibi daret, qđ opus esset: me, cui iussisset, curatuꝝ. Equũ, & mulũ Brũdusii tibi reliq. Romæ vereor ne ex Cal. Iun. magni tumultᵓ sint. Nos agemᵓ oĩa modice. Reliquũ ẽ, vt te hoc rogẽ, & a te petã ne temer̃ nauiges. Solẽt nautę festiare q̃stus sui cã. Cautus sis mi Tiro. Mare magnũ, & difficile tibi r̃stat. Si poteris, cũ Mescinio. caute is solet nauigar̃: Si mĩus, cũ hõesto aliquo hoĩe, cuiᵓ authoritate nauicularius moueaƭ. In hoc oẽm diligẽtiã si adhibueris, teq; nobis ĩcolumẽ ꝓstiteris, oĩa a te hẽbo. Etiã, atq; ẽt nr̃ Tiro vale. Medico, Curio, Lysoni đ te scripsi diligẽtissime. Val. Salue.

¶ Prudẽtiã. i te regẽdo. ¶ Tẽperãtiã. i victu. ¶ Symphoniã Ly. itelligimus Tironẽ iuitatũ eẽ a Lyso. ad aliquos cãtus & delectatiões musicas, q̃ ei obfuerũt. Symphoniã aũt posuit ꝓ tota celebritate: quã fecit Lyso: qa ea celebritas maxĩe cãtu musico fuisset decorata. ¶ In quar. hebdo. q̃ eẽs iã liber a febri. si vitasses illã symphoniã. ¶ Q ñ. qm. Pudori. t. i. qm voluisti potiᵓ ob verecũdiã ei obseq q̃ ꝯsulere valetudini tuæ nã Tiro, licet ęgrotus, non ausus est negare Lysoni. ¶ Cura reli. i. cura saltẽ vt nunc ꝯfirmeris. ¶ Me cui. i. sensus cõiũgiƭ cũ supiori, misi Curio me cui iussisset. s. curare: vt relinquerẽ tibi equũ Brũdusii curatuꝝ, vt relinquaƭ, legendũ est reliq & nõ reliq: & ẽ ordo misi Curio me cui iussisset curatuꝝ equũ reliq tibi Brũdusii. i. vt tibi relinquaƭ. ¶ Ex Cal. Ian. i. creatiõe magi̅stratuũ: q Cal̃. Ianu. fiũt vt alio loco diximᵓ. Naso pri o Fastoꝝ. Iãq; noui ꝑerãt fasces noua purpura fulget, Et noua ꝯspicuũ põdera sentit ebur. ¶ Modice. ne nimiũ imisceamus nos iis tumultibus. ¶ Quæstus. lucri. ¶ Difficile. piculosũ a Patris ad Italiã vsq;. ¶ Hõesto. honorifice. ¶ Authoritate, dignitate. ¶ Moueaƭ, vt nauiget moderate, & interdũ petat potiᵓ. ¶ Nauicularius rector nauis, sicut carucariᵓ rector carrucę, & essedariᵓ rector essedi. sunt aũt carruca & essedũ gña vehiculoꝝ, sed essedũ gallicũ est vt sæpius diximus. ¶ Oia te ha. i. in oibus mihi satisfeceris.

Sympho/nia

Quando

Nauicula/rius

Carucariᵓ

Essedariᵓ

ASCEN.

NOs &c. Expõit oẽm rõnẽ suę nauigatiões & vię Brũdusiũ vsq;, deĩde hortaƭ ad valetudinẽ curãdã, & vt cautus sit in nauigando, cũ Mescinio si põt. Ordo est, Nos discessimus a te, vt scis: ad. iiii. Nonas Nouẽb. nos venimus Leucadẽ. i. ad eã ptẽ Epiri ad viii. Idus. Nouemb. & venimus Actiũ. i. ad illud oppidum seu ꝓmontoriũ Epiri ad. vii. s. Idus Nouẽ. nos morati sumus ibi. Inde nauigamᵓ bellissime Corcyrã ad. v. Idus Fuimus Corcyræ vsq; ad xvi. Cal̃. Decẽ. retẽti tẽpestatibus. i. vẽtis aduersis & pcessimus ad xii. Calẽ. Decẽb. in portũ Corcyreoꝝ ad Cassodẽ: locus est iuxta portũ, stadia centũ viginti. ¶ Nos retenti vẽtis fuimus ibi vsq; ad. ix. Cal̃. s. Decẽ. ¶ Interea multi qui pfecti sunt. i. discesserũt cupide. i. nimis cito pp cupiditatẽ fecerũt naufragia: nos cœnati eo die. s. ix. Cal̃. soluimus. s. te. retinacula nauiũ. i. discessimus nauigio: inde puenimus ludibũdi. i. assidue ludẽtes: austro. s. vẽto lenissimo cœlo sup. ente sereno: illa nocte, & die postero in Italiã ad Hydrũtẽ oppidũ in finibus Italię, qđ Stra. appellat Vrbiculã, retinet tñ priscũ nomẽ & paucos adhuc annos e Turcis receptum est, & venimus eodẽ vento. s. austro, postridie: id, erat. vii. Cal̃. Decẽb. hora. iiii. Brũdusiũ: oppidũ illud cũ portu Italiæ, & Terentia. s. vxor, introiit eodẽ tpe nobiscũ in oppidũ: q. s. Terentia, facit. i. æstimat te, plurimi. Seruus Cn. Plãci reddidit mihi tandem: aliqñ ad v. Cal. decẽ. oia repetit tandẽ: aliqñ, ad v. Cal. &c. vt desyderii sui vim explicet, Brũdusii lr̃as a te. s. acceptas, expectatissimas. s. mihi datas. s. a te: Idibus Nouẽb. q̃. s. lr̃ę leuarũt p leuauerũt. i. deonerauerũt me valde molestia. s. ai: vtinã liberassent me oino. Sed tñ Asclapo medicus, cõfirmat. i. asserit plane, te fore ppediẽ valentem. i. fortem & sanũ. ¶ Quidẽ. i. certe aut ꝑcipue nũc adhortor te vt hẽas oẽm diligentiã ad cõualescendũ. ¶ Ego noui prudentiam tuã: tẽperantiã, & sup. amorẽ. s. tuũ erga me. Scio te facturũ oia. s. q̃ scã oporteat: vt sis q̃primũ. i. valde cito: nobiscũ. ¶ Velim sup. vt: vitasses symphoniã. i. cõcentũ & cætera oblectamẽta Lysonis. i. ad q̃ Lyso te inuitauit, & induxit, ne incideres in q̃rtã, hebdomadã. i. q̃rtũ septenariũ. s. dieꝝ a febri numerũ hoc est, vt opinor, in eã febris spẽm, quã q̃rtanam vocant, de q̃ in sequẽti epl̃a. ¶ Sed qm maluisti obseq pudori tuo: nõ audendo refragari petitioni Lysonis, q̃ valetudini. s. bonæ, hoc est hospitati: cura reliq. i. q̃ reliq̃ sunt, ne. s. in grauiorẽ morbũ recidas. Ego misi. i. p epl̃am signaui Curio, vt honos hr̃eƭ medico: & daret tibi qđ opus esset. s. hr̃e & sup. misi. i. signaui me curatuꝝ sup. reddere, cui iussisse. s. reddet. ¶ Ego reliq tibi. i. ad vsum tuũ Brundusii, equũ & mulũ. s. vt eis in reditu vtaris. Ego vereor ne magni tumultus. s. ciuiles. sint Romæ ex Cal̃. Ian. i. ex senatuscõsultis, q̃ tũc fient. ¶ Nos agemus oia modice: ne. s. alteri ptiũ immisimus. ¶ Reliquũ est, vt cogẽ te hoc & petã a te ne nauiges temere. i. cõsulte. ¶ Nautæ solẽt festinare. i. anteq̃ bona sit tempestas soluere, cã quæstus. i. lucri sui. ¶ O mi Tiro sis cautus. ¶ Mare magnũ & difficile restat tibi. s. adhuc nauigandum. Si poteris sup. nauigare cũ Mescinio. s. quæstore, sup. nauiga cũ eo, qa is solet nauigare caute. ¶ Si minus. i. si non poteris sup. nauigare cũ eo, nauiga cũ aliquo hoie honesto, cuius authoritate nauicularius. i. gubernator nauis moueaƭ. ¶ Si tu adhibueris oẽm diligentiam in hoc, & feceris te ĩcolumem nobis, ego habebo a te omnia. s. quæ peto. ¶ O noster Tiro Vale ẽt atq; etiam. ¶ Ego scripsi diligentissime de te Medico, Curio, & Lysoni. Vale & Salue.

HVBER. ETsi opportunitatē. Primū Ci. dicit se magis laborare de valetudie Tironis eius cā q̄ sua, deide eū hortat̄ ad ipsam valetudinē curandā: q̄ cōuersa erat in febrē quartanā. Postea vero exponit quemadmodū aduenit Romā in initiis bellorū ciuiliū, & breuiter pcurrit cās, & motū, & apparatū ipsorū bellorū. Postremo triūphū sibi a senatu postulatū, dilatūq; cā Lētuli cōsulis: se aūt non instanter peterē: ex quo magnā se adeptum authoritatē modestiæ suæ, & in descriptione regionū Italiæ, q̄ assignatæ eēnt vnicuiq; defendēdæ se elegisse sibi Capuā. ¶ Opportunitatē, vtilitatē & cōmoditatē. ¶ Vis magnitudo: furor. ¶ Etiā fit. qa quartanæ licet diuturnæ sint non tñ piculosæ sunt. ¶ Ex. d. nēo, qa a nobis absis. ¶ Modestiam nau. cōmotiōis stomachi, & vomitus, q̄ solet fieri pp nauigationē. ¶ Proditū: exitū a ciuibus Romanis. ¶ Flāmā: incendiū. ¶ Vel po. bel. qa iā erāt arma parata. Mederi remediū afferre. ¶ Ex vt Cç. & Pō. ¶ Amicus nr̄, q erat amicus nr̄. ¶ Minaces: qa nō decernebant̄ sibi q̄ ipse petebat, q̄ videbunt̄ ptim in sequenti ep̄la. & nō referamus nūc historiā scribūt Plu. in vita Cç. Appia. lib. ii. Sue. Trāquillus in vita Cç. ¶ Exercitū: quē videbat̄ deponere. ¶ Prouinciā. Galliā. ¶ Curio: tri. ple. q cū eēt primū Cç. inimicissimus, vt alio loco diximus, grādi ęre alieno ꝑssus a Cç. liberatus, & pecunia adiutus ei amicissimus factus est. ¶ Antonius & Qu. Cas. tribuni ple. ¶ Nulla vi ex. atq; cōtra Appianus sic ingt. Cōsules Marcellus & Lētulus Anto. & Cassiū senatu excedere iperant, ne in tribunatu assidētes qcq̄ acerbius ab vllo patiant̄. ¶ Eā ob rē An. e tribunali iratus discēdit &c. ¶ Profecti erāt: Rauēnā. ¶ Cōsulib⁹ C. Mar. & Lē. erat aūt is. C. M. quē pcedēti libro ꝯsulē factū fuisse gratulatus fuerat Ci. nō frater germānus, sed frater patruelis. i. cōsanguineus. M. Mar. q superiore anno consul fuerat. ¶ Neqd de. erāt verba, qbus vtebat̄ senatus ad cōsulendū vtilitati reip. ¶ Paratiorē du. q̄ nūc est Cæsar. q. d. furiosiorē q̄ vnq̄ fuerit Catilina. ¶ Ex hac pte. reipu. ¶ Sero qa semp putabit nihil sibi aut reip. ab eo noceri posse. ¶ Nobis. i. pro nobis. ¶ Triūphum: de rebus gestis in Cilicia. ¶ Suum be erga me. ¶ Mai⁹: mihi charus & optati⁹, qm̄ cito data vilescūt. ¶ Simulatq;: postq̄. ¶ Relaturū: de triumpho: mihi decernēdo. ¶ Nihil cupide agimus i non ōndo me valde cupidū huius triūphi. ¶ Descriptæ assignatæ. ¶ Capuam: ciuitatē Italiæ.

Opportunitas
Vis
Simulatq;

M. T. Et C. Terētia. Tullia Q. Et Q. F. Tirōi S. P. D.

ETsi opportunitatē opæ tuæ oībus locis desydero: tñ nō tā mea: q̄ tua cā doleo te non valere. Sed qm̄ in quartanā cōuersa vis est morbi, sic eni scribit Curius, spo te diligentia adhibita ēt firmiorē fore, mō fac id, qd humanitatis tuæ est, neqd alius cures hoc tpe, nisi vt quācōmodissime cōualescas. Nō ignoro q̄tū ex desyderio labores: sed erūt oīa facilia, si valebis. festinare te nolo, ne nauseæ molestiā suscipias æger, & periculose hyeme nauiges. Ego ad vrbē accessi pridie Non. Ian. obuiā mihi sic est pditū, vt nihil fieri potuerit honoratius. sed incidi in ipsam flāmā ciuilis discordiæ, vel potius belli: cui cū cuperem mederi, & vt arbitror, possem, cupiditates certorū hoium (nā ex vtraq; parte sunt, q pugnare cupiant) īpedimēto mihi fuerūt oīno. Et ipse Cæsar amicus nr̄ minaces ad senatum, & acerbas l̄ras miserat: & erat adhuc ipudēs q exercitū, & puinciā inuito senatu teneret: & Curio meus illū incitabat. Antōius qdē noster, & Qu. Cassius nulla vi expulsi ad Cæsarē cū Gurione pfecti erāt. Postea q̄ senatus Coss. Prætt. tribb. pl. & nobis, q Procoss. sumus, negociū dederat, vt curaremus, neqd R. P. detrimenti caperet: nunq̄ maiori in periculo ciuitas fuit: nunq̄ improbi ciues habuerunt paratiorē ducē oīno. Ex hac quoq; parte diligētissime belliū cōparatur. Id fit authoritate, & studio Pōpeii nr̄i, q Cæsarē sero cœpit timere. Nobis inter has turbas; senatus tñ frequens flagitauit triumphū: sed Lētulus Cos. quo maius suū bñficiū faceret, simul atq; expedisset, q̄ essent necessaria de R. P. dixit se relaturum. Nos agimus nihil cupide: eoq; est nr̄a pluris authoritas. Italiæ regiōes descriptæ sunt, quā qsq; partē tueret̄. Nos Capuā sumpsimus. Hæc te scire volui. Tu ēt atq; etiā cura, vt valeas, l̄rasq; ad me mittas, quotiescūq; habebis cui des. Etiam atq; etiam vale. Datum pr. Id. Ian.

ASCEN. ETsi opportuni. &c. Primū dicit se magis laborare de valetudine. Tironis eius cā q̄ sua, deinde iterū hortat̄ ad curandā valetudinem q̄ in febrem quartanā conuersa erat. Postea dicit se offendisse bella ciuilia Romæ triumphiq; suum dilatū cā Lentuli consulis. Ordo est. Etsi. i. q̄q̄ ego desydero in oībus locis opportunitatem. i. cōmoditatem tēpestiuam: opæ. i. opationis diligentis tuæ tñ doleo non tam. i. tantope cā mea q̄. i. quātope cā tua. ¶ Sed qm̄. i. qm̄ vis. i. violentia morbi conuersa est in quartanā. s. febrē. Sic enim Curius scribit. ¶ Spero diligētia adhibita. i. postq̄ diligentia erit adhibita te fore. i. futurū. ¶ Etiam firmiorem mō. i. solūmō fac: qd̄ est humanitatis tuæ. i. qd̄ pertinet ad humanitatē tuā: quā te & me ꝓsequeris, videt enim sibi non parcens in se inhumanus, vt Menedemus ille terentianus seipsum crucians, hoc est ne cures hoc tpe aliud, nisi vt conualescas quamcommodissime. Non ignoro quantum labores. i. labore & molestia afficiaris ex desyderio. i. quia quantum desyderes mihi inseruire: sed omnia erunt facilia. s. tolleratu, si valebis. i. sanus & firmus eris. ¶ Nolo te festinare. i. vt festines: ne æger suscipias molestiam nauseæ. s. ex aqua marina, & nauiges periculose hyeme. i. tempore hyemali. ¶ Ego accessi ad vrbem. s. Romam pridie Nonas Ianuarias. Proditum est obuiam mihi sic, vt nihil potuerit fieri honoratius. ¶ Sed incidi in ipsam flammam. i. apertissimum incendiū discordiæ ciuilis vel potius belli, cui cum cuperem mederi. i. remedium adferre, & vt arbitror possem. s. mederi cupiditates certorum hominum. nam sunt ex vtraq; parte qui cupiant pugnare, fuerunt mihi impedimento. ¶ Et ipse Cæsar amicus noster miserat minaces literas ad senatum. & erat adhuc impudens. i. sine verecundia & pudore, qui teneret exercitum, & prouinciam senatu inuito. ¶ Et Curio meus. s. amicus incitabat illum. s. Cæsarem, Antonius quidem noster & Cassius, profecti erant. s. cum hæc scriberem, ad Cæsarem, cum Curione, nulla vi expulsi: quasi dicat propria sponte. ¶ Postea senatus dederat consulibus prætoribus, tribunis plebis, & vobis qui sumus proconsules, negocium, vt curemus ne resp. caperet quid. i. aliquid detrimenti, ciuitas nunquam fuit in maiore periculo. ¶ Ciues improbi id est improbandi: quia contra remp. sentientes: nunquam habuerunt omnino ducem paratiorem. s. q̄ nunc sit Cęsar. Comparatur. s. exercitus. i. adquiritur quoq;. i. etiam, ex hac parte. i. nostra, & repu. ¶ Id fit authoritate & studio Pompeii nostri, qui cœpit timere Cæsarem sero: id est nimis tarde. ¶ Senatus supple, quamuis inter has turbas. s. cogeretur: tamen frequēs: flagitauit. id est exegit nobis triumphum. ¶ Sed Lentulus consul: quo. i. vt faceret beneficium maius. i. auctius, qa difficilius adquæsitū, dixit se relaturum. i. consultaturum: de triumpho nostro. simul atq;. i. statim postquam expedisset ea, quæ essent necessaria de repu. ¶ Nos nihil agimus cupide, & eo. i. tanto aut propterea authoritas est. i. æstimatur pluris. ¶ Regiones Italiæ sunt descriptæ, quam partem quisq; tueretur. i. defenderet. ¶ Nos sumpsimus Capuam. s. tuendā. Ego volui te scire hæc. ¶ Tu cura etiam atq; etiam vt valeas, & mittas literas ad me quotiescunq; habebis cui des. Vale, etiam atq; etiam: id est iterum atq; iterum. Datum pridie Idus: id est die qui præcessit Idus Ianua.

¶ Quo

HVB.

QVo in discrimine. Haec epistola longe plenius q̃ praecedenti exposuit Cic. bellorum ciuilium causas & tumultum & pericula. Deinde consilia & sniam suam de iis bellis, rogatq; Tironem ne molestiam vllam capiat de iis rebus, ne impediant eis valetudinem: quam hortatur vt diligenter curet: moneq; eū postremo q̃uo nauigare debeat, nulla fere difficultas est in verbis. ¶ Discrimine. periculo. ¶ Diripiendam. vertendam in praedam. ¶ Reliquimus. quia fugimus Capuam: vbi sunt Pōp. exercitus. ¶ In eum locū in talem statum. ¶ Vt veni. postq̃ veni ¶ Omnia sen. & di. hoc etiam testatur Appia. Ci. de concordia egisse. ¶ Eos. qui boni viri habentur, notat consules: qui contradicebant omnibus: q̃ Cice. consulebat. ¶ Ariminum Pi. vrbes sunt Sennonum in, Italia iuxta sinum adriaticū. has autem vrbes primum occupauit Caesar: Luc. Vicinūq; minax inuadit Ariminū: & Sue. Picenum Vmbriam Ethruriam occupauit: ratione aūt affert Appia. cū de Octauiano loquitur: quia inde erat facilis incursus: & inuasio. & Stra. lib. v. cum dicit. Annibalem visum esse hac via. ¶ Quā sa. s. reliquerimus. ¶ Nihil attinet disp. quia cōstat & timide, & stulte nos fecisse: sed vt inquit Luca. Dā da tū venia est tantorum dāda malorum Pōpeio fugiēte timēt. ¶ Eat in Hispaniā, quā erat sortitus eo anno. ¶ Dimittantur. ne habeamus milites in Italia. ¶ Obtigerūt. forte euenerūt. ¶ His. Domitio & Cōsidio. ¶ Se traditurum. Domitio L. Domi. Caesari successor nominatus fuerat, & is Domitius. ē quē postea Caesar Corfinii i deditionē accepit atq; dimisit. ¶ Se venturum Romam ad comitia consularia. ¶ Trinūdinū. nundinae dies erat s̃m Festum feriarum, quo populus ad vrbem mercandi causa cōueniebat. Macro. in Saturna. negat nundinas fuisse ferias, sed Romanos instituisse nūdinas, & octo quidē diebus in agris rustici opus facerent: nono aūt intermisso rure ad mercatū legesq; accipiēdas Romā venirent: vt scita atq; cōsulta frequentiore populo referrentur: q̃ trinūdino die praeposita a singulis atq; vniuersis facile notabantur: vnde etiā mos tractus: vt leges trinūdino die ꝓmulgarentur, ea re ēt candidatis visus fuit in comitiū nundinis venire, & in colle cōsistere. vnde corā possent ab vniuersis videri, sed haec oīa diligētius & haberi cepta & post abolita postq̃ trinūdino etiam ob multitudinē plebis frequentes adesse ceperūt. Haec Macro. significat aūt trinūdinū aliud esse quā nūdinas, licet aperte non declarat qd sit: puto aūt esse trium dierum spatium ad habenda comitia creandorum magistratuū causa, vt verba Macro. suprapoista significant, & Liui. iii. Postq̃ vero comitia decēuiris creādis in trinūdinū indicta sunt. Laurē. tū Valla legit trinū nundinū quod minus probo. Quidā etiam accipiunt non pro spatio triū dierum: sed ꝓ loco qd tribus in locis vno die fierent comitia: probo tamē magis priorē sensum. Ex iis locis: Arimino Pisauro &c. ¶ Non honestae: qa videmur ei parere, cui debere mus imperare. ¶ Leges imponuntur. nobis a Caesa. & est ratio, quare pax nō sit honesta. ¶ Quid vis. quodlibet ēt minus honestum. ¶ Sicut sumus. in tanta perturbatione rerum & metu. ¶ Instare suis cōditiōibus. i. si noluerit seruare conditiones quas fecit, vt supra vidimus, & quas nos accepimus. ¶ Sustinere. tueri. ¶ Suis. q̃uas ipse proposuit nobis: non aūt nos ei.

Nundinae Trinūdinū

M. T. Cicero Tironi S. P. D.

QVo in discrimine versetur salus mea, & bonorū oium atq; vniuersae R. P. ex eo scire potes, qd domos nostras, & patriā ipsam vel diripiendā, vel inflāmandā reliqmus. In eū locū res deducta est, vt nisi qs deus, vel casus aliquis subuenerit, salui esse neqamus. Equidem vt veni ad vrbem, non destiti oīa & sentire, & dicere, & facere, quae ad concordiā ptinerent: sed mirus inuaserat furor nō solū improbos, sed ēt hos, qui boni habentur, vt pugnare cuperent, me clamante nihil esse bello ciuili miserius. Itaq; cum Caesar amentia quadam raperetur, & oblitus nominis, atq; honorum suorum, Ariminum, Pisaurum, Anconam, Aretiū occupasset, vrbē reliqmus: q̃ sapienter, aut q̃ fortiter, nihil attinet disputare. Quo qdem in casu simus, vides. Feruntur omnino cōditiones ab illo, vt Pōpeius eat in Hispaniā: delectus, q sunt habiti, & ꝑsidia nr̃a dimittantur: se vlteriorem Galliā Domitio, citeriorem Considio Nouiano (his enim obtigerunt) traditurum: ad consulatus petitionem se vēturum: neque iam velle absente se rationē haberi sui: se praesentem trinundinum petiturum. Accepimus conditiones, sed ita, vt remoueat praesidia ex iis locis, quae occupauit, vt sine metu de iis ipsis conditionibus Romae senatus haberi possit. Id ille si fecerit, spes est pacis, non honestae: leges enim imponuntur. sed quiduis est melius, q̃ sic esse, vt sumus. Sin autem ille suis conditionibus stare voluerit, bellum paratum est, eiusmodi tū, quod ille sustinere non possit, praesertim cū a suis conditiōibus ipse fugerit, tantum mō

ASCEN.

QVod &c. Exponit bellorum ciuilium seminaria dicens. ¶ Tu potes scire in quo discrimine salus mea & oium bonorum, atq; vniuersae reip. versetur, ex eo q reliquimus domos nostras, & patriā ipsam vel diripiendā, vel inflammandam, aduentante enim Caesare oēs fugerunt. ¶ Res est deducta in eum locū: vt nisi quis. i. aliquis deus vel casus aliqs subuenerit, nequeamus esse salui. Equidē. i. ego quidem, vt veni ad vrbem. s. ex ꝓuincia: non destiti & sentire, & dicere, & facere omnia, quae ptinerent ad concordiam. s. Caesaris & Pompeii. ¶ Sed mirus furor inuaserat. s. praecordia aut lege inarserat non solum improbos: sed etiam eos qui habentur boni: vt cuperent pugnare: me clamante nihil esse miserius bello ciuili. ¶ Itaq; cum Caesar raperetur quadā amentia: & oblitus nominis, atq; bonorum suorum, occupasset Ariminum, Pisaurum, Anconam, Aretium: nos reliquimus vrbem. s. Romam, quā. i. quātum sapienter aut quā fortiter nihil attinet disputare. i. discutere. ¶ Quo qdē &c. Ordo est. Quidē. i. certe. ¶ Est tamē expletiua cōiunctio plus ad ornatū q̃ ad sniam faciens, vt vides. i. intelligis: in quo casu nos simus. ¶ Conditiones. s. pacis, feruntur oino ab illo. s. Caesare: vt Pompeius eat. s. cum imperio: in Hispaniā, & sup. delectus. i. militum nouorum scriptiones, qui sunt habiti. q̃ iam sunt factae: & praesidia nostra. i. q̃ imposuimus vrbibus contra Caesarē, dimittant, & sup. offert: se traditurum Domitio Galliam vlteriorem. i. remotiorē ab Italia: Domitio: & sup. Considio Nouiano Galliam Citeriorē. i. viciniorem, & quae citra Alpes est. ¶ Enim. i. quia sup. dictae prouinciae obtigerunt. s. sorte his. s. duobus Domitio & Considio: & sup. se venturū ad petitionē cōsulatus: neq; i. & nō, & sup. dixit: se non velle rōnē. i. pium respectū sui. i. de se aut in se haberi se iam abs̃nte, & sup. dixit aut obtulit se: praesentē petiturum trinūdinum. i. spatiū trium dierum pro nundinis. i. dicendis &c. i. nunciandis nouis seu legibus seu festis populo ex agro in vrbem cōuocato. ¶ Nos accepimus cōditiōes. s. oblatas a Caesare: sed ita vt remoueat praesidia. i. armatos milites ad custodiā locorum fortium impositos: ex iis locis, q̃ occupauit, vt senatus possit haberi Romae: de iis ipsis conditionibus. ¶ Si ille. s. Caesar fecerit id. s. amouerit praesidia, spes est pacis. ¶ Nō. n. leges. i. conditiones pacis: honestae. i. senatui honorificae imponuntur. s. a Caesare quasi iam tunc dn̄o: sed qduis est melius q̃libet cōditio est melior q̃ esse sit vt sumus. ¶ Sin autē. i. sed si ille. s. Caesar voluerit instare. i. niti cōditionibus suis. s. non aliter admittendo pacem: bellum est paratū: tamē eiusmodi. i. tale aut tam magnū cōtra Caesarem. ¶ Quod. i. quale aut quātū sup. Caesar nō possit sustinere: ꝑsertim cū ipse fugerit. i. meticulose discesserit a cōditionibus suis: tantūmodo. i. eo solo dato.

HVBER, ❡INTERcludamus.impediamus oppone exercitus.❡Delectus.factus in Italia.❡Gallias.vlteriorē & citeriorē.❡Trāspadanos.q̄ transpadanū incolunt in Gallia cisalpina.❡Sex le.h.nō suas,sed sibi inimicissimas & aduersatis:has legiōes postea Cęsa.appellatis ptibus de rep.inualidis aūt p̄erant Petreius Afranius,& M.Varro.❡Si insa.siqd insane & furiose fecerit cōtra ea,q̄ nobiscū pactus est.❡A ter.a posteriori pte.s.a legionibus,q̄ sunt in Hispania,a tergo aūt a latere & a fronte vocabula sunt cōmode ad exercitū trāslata.❡Maximā.p.maximū dānū,translatio a corpore:qd plaga.i.pcussiōe debilitari solet.❡Labienus.is vnus ex ducibus Cęsa.in bello postq̄ vidit Cęsarē mouisse bellū aduersus patriā,eū reliqt: & ad Pōpeiū trāsiuit.❡Sceleris.impii & scelerati belli ciuilis,Luca.iusq; datū sceleri canimus.❡Multi.ex ducibus & militibus Cæ.❡Facturi.idē qd' fecit Labienus.❡Oræ ma.regioni vicinę mari.❡A For.vr.cā.i.viq; a Formiis.❡Quo quat.❡Plus va.q̄a plus obtēperauit meis exhortationibus,quia vidit me nō suscepisse aliud maius negociū cōtra se,q̄ vt seruarē illā regionē,cui p̄eram.❡Certis.q̄busdam.❡Præfuturū.facient.n.me ducē quarūda legionū.❡Noster.& gener & amicus.❡Impediant.molestiæ.n.& solicitudines solent vel impedire valetudinē,vel interdū renouare morbū,❡A.Varroni.is erat patriç vbi ęgrotabat Tiro.❡Totū.t.i.oia,q̄ ad te ptinent.❡Recepit.pmisit.❡Eo tpe.quo primum Romā adueni,& de triūpho mihi decernēdo agebā:in quo potuisses mihi pdesse.❡Caue.festines.caue ne ppe res nimiū,nā caue negationē hēt sensu in se inclusam.❡Cōmittas.ne facias hoc vt nauiges æger &c.est aūt interdū cōmittere facere cū errore & reprehensiōe:vt nō cōmittā,vt me decipias.❡Saluus.incolumis.❡Q dr.neminem te vidisse post M.Volusiū.❡Tāta hyeme.vel tempestate maris:vel ēt tpe hyemis:qd difficillima est nauigatio,Iuu.Mēse qdē brumę cū iā mercator Iason Clausus,& armatis obstat casa cādida nautis,Grādia tolluntur cristallina.❡Recte cōmode & tuto.❡In P.in agro Phormiano.❡Romę.erāt cū scripsi has lr̄as.

A tergo
A latere
A fronte

Cōmittere
Saluus

vt eū intercludamus,ne ad vrbem possit accedere:qd' sperabamus fieri posse,delectus.n.magnos hēbamus,putabamusq; illū metuere,si ad vrbem ire cœpisset,ne Gallias amitteret,quas ambas habet inimicissimas,p̄ter trāspadanos.Ex Hyspaniaq; sex legiōes,& magna auxilia Afranio,& Petreio ducibus habet a tergo.videtur,si insaniet,posse opprimi,mō vt vrbe salua.Maximam aūt plaga accepit,qd is,q sūmā authoritatem in illius exercitu habebat,T.Labienus,socius sceleris esse noluit:reliquit illū,& nobiscū est:multiq; idem facturi esse dr̄r.Ego adhuc oræ maritimæ pręsum a Formiis.Nullum maius negociū suscipere volui,quo plus apud illū meæ lr̄æ,cohortationesq; ad pacē valerent.Sin āt erit bellū,video me castris,& certis legionibus p̄futurū.Hēo ēt illam molestiā,q Dolabella nr̄ apud Cęsarē est.Hæc tibi nota eē volui:q̄ caue te pturbēt,& ipediāt valetudinē tuā.Ego A.Varroni,quē tū amātissimū mei cognoui,tū ēt valde tui studiosū,diligentissime te cōmēdaui,vt & valetudis tuæ rōnē hr̄et,& nauigatiōis,& totū te susciperet,ac tueret:quē oīa facturū cōfido:recepit.n.& mecū locut⁹ ē suauissime.Tu qm̄ eo tpe mecū eē n̄ potuisti,quo ego maxie operā,& fidelitatē desyderaui tuā,caue festines,aut cōmittas,vt aut ęger,aut hyeme nauiges.Nūq̄ ego sero te venisse putabo,si saluus veneris.Adhuc neminē viderā,q te postea vidisset,q̄ M.Volusius,a quo tuas lr̄as accepi:qd nō mirabar.neq;.n.meas puto ad te lr̄as tāta hyeme p̄ferri.Sed da opam,vt valeas:& si valebis,cū recte nauigari poterit,tū nauiges.Cicero me⁹ i Formiano erat:Terētia,& TulliaRōę.Cura vt valeas.IIII.Cal.Fe.Capua.

ASCEN, ❡VT itercludamus eū.i.ei facultatē p̄ripiamus:ne possit accedere ad vrbē:qd' sperabamus posse fieri:hēbamus.n.delectus magnos,& putabamus illū mutuere,si cepisset ire ad vrbē.s.Romā:ne amitteret Gallias.i.vlteriorē & citeriorē:quas ambas hēt munitissimas.i.p̄sidiis suis:p̄ter transpadanos.s.eos Gallios,qui trās Padū incolūt.❡Et sex legiōes.s.Romanorū,& magna auxilia.s.sociorū:videntur hēri a tergo.s.Cęsaris.i.vt initēr illi a tergo ex Hispania.Afrāio & Petreio ducibus:quos tū Cæsar ad deditionē cōpulit,si sup.Cæsar isaniet.i.temere oia audebit sup.vr opprimi,mō.i.dūmō id fiat vrbe.s.salua.❡Aūt.i.sed Cæsar sup.accepit maximā plagā.i.maximū icōmodū,q is vz Tit⁹ Labien⁹,q hēbat sūma auctem i exercitu illi⁹:noluit eē soci⁹ sceleris ei⁹.s.i patriā icepti:sed sup.reliqt illū,& ē nobiscū & mlti.s.alii bōi viri:dr̄r facturi eē idē.i.relicturi illū.❡Ego p̄sum.i.p tectiōi sū adhuc oræ maritiæ.i.regiōi ad mare iacētira Formiis,nullū.i.nō vllū,nō volui suscipe vllū negociū ma⁹ quo.i.vt:lr̄ę & cohortatiōes meę ad pacē,valerēt pl⁹ apd illū.s.Cæ.❡Sin aūt.i.sed si.bellū erit:ego video me p̄futurū castris & certis.i.q̄busdā legiōib⁹.❡Ego hēo ēē illā molestiā.i.cruciatū ai,q Dolob.nr̄ q̄a gener Ci.ē apd Cę.Ego volui hæc eē nota tibi q̄ caue ne pturbēt te,& ipediāt valetudinē tuā.❡Ego cōmēdaui te diligētissime A.Varrōi.s.P̄tis agēti quē cognoui cū.s.ita sit q amātissimū mei.tū ētvalde studiosum tui.i.tibi optie volētē:vt hr̄et rōnē,&.i.sit valetudinis tuę,& nauigationis:& susciperet.i.in custodiā suā assumeret ac tuerer te totū:quē ego cōfido facturū oia.❡Enim.i.q̄arpse recepit.i.pmisit:& locutus est mecū suauissime.❡Tu qm̄.i.qm̄ nō potuisti eē mecū eo tpe:quo ego desyderaui maxie operā.i.diligentē laborē,& fidelitatē tuā:caue sup.ne festines:aut cōmittas vt nauiges aut æger:aut hyeme.❡Ego nunq̄ putabo te venisse sero.i.nimis tarde.si veneris saluus.❡Ego neminem viderā adhuc.s.cū hæc scriberē,q vidisset te posteaq̄ M.Volusius supp.vidit te,a quo accepi lr̄as tuas.qd' non mirabar.❡Neq; enim puto meas lr̄as pferri.i.ad finē viq; ferri ad te:tāta hyeme.i.tēpestate pcellosa durāte.❡Sed da operam vt valeas,& si valebis.i.sanus eris,nauiges tum.i.tunc,cum.i.qm̄ poterit nauigari recte.i.sine periculo.C.meus.s.filius erat.s.cum has scriberem in Formiano.s.villa nr̄a Formiana.Terentia.s.vxor:& Tullia.s.filia sup.erant Romæ.❡Cura vt valeas.Datum sup.e Capua.iiii.Cal.Fe.

HVBER. EGo vero.Scripserat Tiro se venturū ad Ci.si ipse vellet:itaq; rescribit Ci.se cupidū eē:vt Tiro ad se veniat:sed timet ne ex via piclitet:q̄a oia,q̄ malo regimie fiūt ab iis,q grauiter ęgrotauerūt,piculosa sunt deide facit eū certiore se fore in Formiano:dicitq; se Pōpeio dixisse oia sua muta eē sine Tirōe.❡Vero.pōt eē & expletiua & affirmatiua p̄ticula.❡Viā.piculū viæ.❡Grauissime.vehemētissime:piculosissime.❡Consumptus.deliberatus.❡Inedia.fame:sed fames semper est cum appetitu edendi.Inedia vero etiam sine appetitu,vt in ægrotis:vnde melius inedia dicetur abstin. n̄ia vel impotentia comedendi.i.non comestio.❡Purgationibus.quæ medicinis fiunt.❡Vi magnitudine.❡Offensiones.nocumenta.

Vero
Grauissime
Inedia
Fames

M.T.C.Tironi.S.P.D. 12

EGo vero cupio te ad me venire:sed viā timeo.grauissime ægrotasti,inedia,& purgationibus,& vi ipsius morbi consumptus es.graues solent offensiones esse ex grauibus morbis.

ASCEN. EGo &c.Scripserat Tiro se venturum,modo Ci.id cuperet,ad quod rńdet.❡Ego vero.i.veraciter cupio te venire ad me,sed timeo viam.i.onera viæ:tu ægrotasti grauissime consumptus.i.exhaustus es inedia.i.abstinentia a cibo:& purgationibus & vi ipsius morbi:offensiones ex grauibus morbis:id'est post graues morbos,solent esse graues.

❡Si qua

HVBER. ❡ Siqua culpa cõmissa ẽ, siq̃d est factũ pter ordinẽ & regulã medicorũ. ❡ Iam ad id. ex his verbis itelligimus Tironẽ fuisse iã in Italia, cũ hæc epl'a scripta est. ❡ Biduũ. spatiũ duorũ dierũ. ❡ Accedent. q. d. ad. re. puto hoc velle dicere qđ qa iit debilitatus: qnq3 dies cõsumet in redeũdo. ❡ Inter. qđ inueniẽdo duobus diebus ɔfecerit. ❡ In cu. ad me. ❡ Offendi. i. inueniã. ❡ Sine nfæ. correctio: qa hẽbat Ci. Tironẽ adiutorẽ studiorũ suorũ. ❡ Oblãguerunt. debilitatæ sunt: sumptũ ab ægrotãtibus: q languere dñr. ❡ Sustulerũt oculos pleuerauit in trãslatione, nã solẽt ægrotãtes oculos multũ tenere demissos vł clausos. dicit igit̃ lr̃as suas recreatas epl'a Tironis ab Acasto allata eleuasse aliquãtulũ oculos, & quodãmodo respirasse.

Biduum

Oblãguet

siqua culpa cõmissa est. Iam ad id biduũ, qđ fueris in uia, dum ĩ Cumanũ venis, accedent cõtinuo ad reditũ dies qnq3. Ego in Formiano ad III. Cal. esse volo. ibi te vt firmũ offendã, mi Tiro effice. Literulæ meę siue nr̃ę tui desyderio oblanguerunt. Hac tñ epl'a, quã Acastus attulit, oculos paululũ sustulerũt. Pompeius erat apud me, cũ hæc scribebã. hilare, & libẽter ei cupiẽti audire nr̃a, dixi, sine te oĩa mea muta eẽ. Tu musis nr̃is para vt operas reddas. nr̃a ad diẽ dictã fient. docui. n. te, fides ετοιμον quod habetet. Fac plane vt valeas, nos ad summum. Vale. IX. Cal. Ian.

❡ Apud me. domi meæ. ❡ Nostra. res nostras. ❡ Muta. eẽ. tacita. i. me nescire loq, & aliq̃d dicere sine te. ❡ Reddas operas. restituas opas intermissas. i. vt reuertaris ad musas nostras. ❡ Nr̃a di. nr̃a pmissa. ❡ Ad diẽ. quam cõstitui. quæ aũt essent hæc pmissa, nõ facile intelligi põt, qđã dicũt fuisse pmissiones libertatis, sed puto eũ iã fuisse liberũ, cũ hæc scripta sunt licet ĩferius sit epl'a Q. fratris ad Ciceronẽ gratulatoria de libertate Tironis, hæc aũt pmissa puto fuiss̃e de aliqua pecunia ei donanda pro emptione fundi, quem infra a Tirone emptum videbim⁹. ❡ Ετοιμον promptum. ❡ Nos ad summũ. s. valemus: id est optime, vt nõ possemus melius valere.

ASCEN. ❡ Siqua. i. aliq̃ culpa cõmissa ẽ. s. post morbũ. Dies qnq3 accedẽt iã ɔtinuo ad reditũ. i. pnusq̃ redieris, ad id biduũ qđ fueris in via dũ. i. donec veneris. i. potueris venire in Cumanũ. i. villã Cumanã. ❡ Ego volo eẽ in Formiano sup. vsq3 ad III. Calẽ. s. sequentis mensis: effice o mi Tiro, vt offendã. i. inueniã te ibi firmũ. i. valentẽ. ❡ Literulæ meæ siue nr̃ę. i. cõta studia oblãguerũt desyderio tui: tñ sustulerũt. i. erexerũt paululũ oculos hac epl'a, quã Acastus attulit. Põpeius erat apđ me cũ scribebã hæc: ego dixi ei cupienti hilare & libẽter audire nr̃a. i. scripta, oĩa mea esse muta sine te: para vt reddas musis nr̃is opas. i. solitas lucubrationes. ❡ Nr̃a dicta. i. pmissa: fient ad diẽ. s. statutã. docui. n. te qđ ετοιμον. i. interpretamẽtũ veræ signationis hr̃et fides, qa vt pmo offi. dr̃ qđ fiat dictũ. nõ ergo legẽdũ ετυμον. Fac vt valeas plane. i. pene. ❡ Nos sup. valemus ad summũ. i. optimam valetudinẽ. Vale.

M. T. C. Tironi S. P. D. 13

Aegypta ad me vẽit pri. Id. Apr. Is etsi mihi nũtiauit te plane febri carere, & belle hr̃e: tñ ꝙ negauit te potuisse ad me scribere, curã mihi attulit, & eo magis, ꝙ Hermia, quẽ eodem die venire oportuerat, nõ venerat. Incredibili sum solicitudine de tua valetudĩe, q̃ si me liberaris, ego te oĩ cura liberabo. Plura scriberẽ si iã putarẽ libẽter te legerẽ posse. Ingeniũ tuũ, qđ ego maximĩ facio, confer ad te mihi, tibiq3 ɔseruãdũ. cura te ẽt atq3 ẽt diligẽter. Vale

Scripta iã epl'a, Hermia vẽit, Accepi tuã epl'am vacillãtibus literulis: nec mirũ, tam graui morbo. Ego ad te Aegyptã misi, ꝙ nec ĩhuman⁹ ẽ, & te visus ẽ mihi diligere, vt is tecũ eẽt: & cũ eo cocũ, quo vterere. Iterũ vale.

HVB. AEgypta. Dicit Ci. ꝙ licet ab Aegypta intellexerit Tironem carere febri: tñ qa ĩtellexit eũ non potuisse scribere, fuit vehemẽter solicitus de eius valetudine: hortatur aũt eũ: vt ingeniũ suũ totũ cõferat ad se ɔfirmandum, deinde dicit se accepisse ab eo epistolã lr̃is vacillantibus scriptam, qđ nõ mirat̃ qa scit eũ nõdum posse hr̃e manũ firmam pp morbũ. ❡ Aegypta. ppriũ nomen serui. ❡ Plane. omnino. ❡ Quod. qa. ❡ Hermia. pprium nomẽ serui. ❡ Quẽ op. ve. quĩ debuerat venire. ❡ Eodẽ die. quo Aegypta venit. quẽ existimabam nõ venisse. quia pp aliquẽ casum tuũ esset retardatus. Qua soli. si me liberaris: vt te firmum reddas. ❡ Oĩ cura. de eo quod tibi promisit. ❡ Libenter. ægrotis. n. aut morbo debilitatis multitudo verborum solet esse molesta. ❡ Scripta. hæc particula addita est post finẽ epistolæ, vt patet, qa his scriptis venerat Hermia: qui attulerat lr̃as a Tirone, sed male scriptas manu pp debilitatẽ morbi vacillãre. ❡ Vacillãtibus. non firmiter neq3 æqualiter scriptis. ❡ Nec mi. literas tuas fuisse vacillantes. ❡ Inhumanus. durus in seruiendo. ❡ Quo vterere. quem haberes ad vsum tuum.

Plane

ASCĒ. AEgypta &c. Dicit se intellexisse Tironẽ ɔualuisse, sed qa nihil scripsit, deterius suspicari. Ordo est. Aegypta ppriũ est serui: venit ad me pridie. i. die pcedẽte Idus Apul. Is & si nũtiauit mihi te carere. i. liberũ eẽ. plane. i. oĩno febri: & hr̃e belle. i. meliuscule tñ attulit mihi curã. i. solicitudinẽ ꝙ negauit te potuisse scribere ad me, & eo. i. tãto magis. s. attulit curam, ꝙ Hermia nõ venerat, quẽ oportuerat venire eodẽ die. ❡ Ego sum incredibili solicitudine de valetudine tua, qua si liberaris p liberaueris me, ego liberabo te oĩ cura. ❡ Ego scribere plura: si putarẽ te posse legere libẽter. ❡ Confer. i. applica ingeniũ tuũ: qđ ego facio, i. existimo maximi: ad te cõseruãdũ mihi & tibi. Cura te ẽt atq3 ẽt diligẽter. Vale. ❡ Epistola iam scripta Hermia venit. accepi. s. ab eo epl'am tuam literulis vacillantibus. i. more vacillantis extra tramitẽ rectum scriptis, nec mirũ sup. scripsisse correptũ tã graui morbo. ❡ Ego misi ad te Aegyptã, s. seruum ꝙ. i. qa ipse nec est inhumanus, & visus est mihi diligere te, vt is esset, tecũ, & misi sup. cũ eo cocũ, quo vterere. i. vti posses. Vale.

M. T. C. Tironi S. P. D. 14

Andricus postridie ad me venit, q̃ expectarã. Itaq3 habui noctẽ plenam timoribus, ac miseriis. Tuis literis nihilo sum factus certior, quo mõ te haberes: sed tñ sum recreatus. Ego oĩ delectatione, literisq3 omnibus careo quas ante, q̃ te videro, attingere non possum. Medico mercedis quã tũ poscet, pmitti iubeto. id scripsi ad Mumiũ. Audio te animo angi, & medicum dicere ex eo te laborare.

HVB. ANdricus. Quicq̃d hac epl'a dicit Ci. significat solicitudinẽ suã de valetudine Tironis: quẽ hortat̃ vt curet valere, & retineat Acastum seruũ apud se. ❡ Andricus. seruus. ❡ Venit. a te. ❡ Nocte. qa timui eum retardatũ esse pp. aliquem morbum tuum. ❡ Miseriæ. solicitudinis. ❡ Nihilo p nihil. ❡ Quas. literas. ❡ Poscet postulabit. ❡ Ex eo quod animo angeris. ❡ Laborare. ægrotare.

Nihilo

ASCĒ. ANdricus &c. Amatorie scribit solicitudinẽ suã de Tirone dicens. Andricus nõmen est serui forte ex Andro vt Aegypta ex Aegypto venit ad me postridie. i. die posteriore q̃ expectaram. i. expectaueram. Itaq3 habui noctem plenã timoribus ac miseriis. Tũ. i. insuper nihilo. i. in nullo factus sum certior lr̃is. s. q̃s attulit: qũo hr̃es te, sed tñ sum recreatus. Ego careo oĩ delectatione & lr̃is oĩbus, quas nõ possum attingere anteq̃ videro te iubeto. s. tñ mercedis pmitti. s. ab amicis nr̃is: medico quãtũ poscit. ❡ Ego scripsi ad Mumiũ, id. i. vt id faciat. Audio te angi. i. torqueri aĩo: & medicũ dicere te laborare. i. ꝙ labores ex eo. s. ꝙ angeris aĩo.

HVBER. Humani/tas ¶ Excita ex so.li.tu.i.fac vt literæ tuæ,quæ sopitæ fuerunt hactenus propter morbum,iam excitentur tanq̃ a somno. ¶ Humanitatē.doctrinam. ¶ Vt co.po.s.valere. ¶ Animo vale.i.lætum esse, & nulla cura affici. ¶ Ministretur. inseruiatur. ¶ Promissorum,quæ tibi feci. ¶ Quem.diem. ¶ Repræsentabo.effecto ostendam.quia præstabo promissa.

ASCEN ¶ Si diligis me,excita literas tuas.i.præcepta philosophica de tolerãdis aduersis ex somno.i.sopore obliuionis,& hu/manitatem.s.tuam propter quam tu es charissimus mihi.Opus est nunc te valere animo,vt possis.s.valere corpore.Peto a te facias id.i.vt valeas animo,cum.s.ita sit,ꝙ tua causa.tum.i.multo magis mea .s. causa . Retine Acastum.s.seruum: quo.i.vt: ministretur .i. ministerium fiat tibi commodius: id est magis commode. Conserua te mihi, dies promissos tum.s.de pecunia pro fundo emendo danda: adest quem repræsentabo.i.exhibebo , aut sint duæ particulæ , quem præsentabo etiam re.i.effectu ipso,si adueneris.Vale etiam atque etiam. Tertio Idus Aprilis.

HVBer. O Mnia Hortatur Cic. Tironem,vt det operamvalere, & cum fuerit bene confirmatus ad se veniat. ¶ Menandrum.seruum.

ASCen. O Mnia.Idem fere facit dicens. Ego putabo omnia da/ta mihi a te si videro te valentem. Ego expectabam summa cura aduentum Menandri quem miseram ad te.Cura si diligis me,vt valeas,& venias ad nos,cum:id est postquam confirmaris:id est confirmaueris te. Vale &c.

HVBer. D E Tirone.Qu.Cice.frater Cice.ei gratias agit.gratu/latur ꝙ Tironem manumisisset:cuius Tironis fideli/tatem laudat & doctrinam . Postremo dicit se omnia promisisse,præstaturumq; pueris Sabini, quos Cice. ei cō/mendauerat . ¶ Ita vi.iurantis est. ¶ Indignum il.fo.se.non dignum qui esset seruus. ¶ Nobis amicum. nam seruorum amicitia nunquam dicitur. ¶ Illius. Tironis,quibus nuncia/uit mihi illam liberalitatem tuam. ¶ Exilui.exultaui . ¶ Sta/tii,liberti mei. ¶ In.i.Tironi. ¶ Hæc eadem bona. ευφατικως plurali numero est vsus pro singulari: cum enim dixisset so/lam fidelitatem,subiunxit hæc eadem bona . ¶ Additis. ad fidelitatem . ¶ Literis . quibus valet plurimum. ¶ Quæ sunt his:id est doctrina vel suauitate sermonis. ¶ Potiora. maio/ra. ¶ De.propter. ¶ Propter hanc.de Tirone. ¶ Pueris.seruis. ¶ Et faciam . intelligimus huius Sabini seruos a Cicerone fratri fuisse commendatos.

ASCen. D E Tirone &c.Gratulatur Qu.frater Ciceroni ꝙ Ti/ronem manumiserit dicens . Ō mi Marce . scilicet fra/ter ita:id est sit, & est precantis vtraque particula: vi/deam:id est Dii dent,vt videam: scilicet incolumes. Te Ci/ceronem meum:scilicet nepotem ex te fratre, & Tulliolam meam:scilicet neptem ex eodem, & pro id est filium tuum: nisi forte dicamus vtrique Ciceronem & Tulliolam liberos fuisse. sed quia te præmisit,mallem de Marci liberis intelli/gere,vt fecisti mihi gratissimum de Tirone:id est de manumissione eius,cum maluisti eum indignum illa fortuna: id est conditione seruili,esse amicum nobis qua seruum.crede mihi ego exilui:id est extra me quasi salui gaudio:id est prę gau/dio literis tuis & illius:scilicet Tironis perlectis & ago gratias tibi, & gratulor:scilicet etiã tibi. ¶ Si enim fidelitas Sta/tii:scilicet liberti mei,est mihi tantæ voluptati:quantæ sup.voluptati hæc eadem bona : scilicet fidelitas debent esse in isto:scilicet tuo liberto Tirone. ¶ Additis literis,sermonibus,humanitate.quę sunt potiora:id est eligibiliora his ipsis cō/modis,quæ scilicet assequimur ex bonis seruis. ¶ Ego amo te,equidem pro quidem,de omnibus maximis causis: id est p/ter maximas causas,vbi omnes cum superlatiuo: verumetiam propter hanc vel:id est ꝙ nuntiasti mihi sic vt debuisti. Ego vidi:id est cognoui te totum in literis. ¶ Ego & promisi & faciam pueris:id est serui Sabini omnia. Vale.

Si me diligis,excita ex somno tuas literas,humanitatemq;, propter quam mihi es charissimus.Nūc opus est te animo valere,vt corpore possis,Id cū tua, tum mea causa facias,a te peto.Acastum retine, quo commodius tibi ministretur.Conserua te mihi.dies promissorum adest:quæ etiam repræsentabo,si adueneris,Etiam atq; etiam. Vale.III.id.Apr.

M.T.C.Tironi S.P.D. 15

O Mnia a te data mihi putabo,si te valentem videro.Summa cura expectabam aduen/tum Menãdri,quem ad te miseram.Cura, si me diligis, vt valeas:& cum te bene con firmaris,ad nos venias. Vale.IIII.Id.Apr.

Q.C.M.Ciceroni Fratri S.P.D. 16

D E Tirone mi Marce, ita te, meũq; Cicero/nem, & meã Tulliolam , tuũq; filiũ videã, vt mihi gratissimum fecisti,cum eum indi gnum illa fortuna,nobis amicũ, q̃ seruum esse maluisti.mihi crede,tuis,& illius literis perlectis, exilui gaudio, & tibi ago gratias, & gratulor. Si enim mihi Statii fidelitas est tantæ voluptati: quanti esse in isto hæc eadem bona debent,additis literis, sermoni/bus,humanitate,quæ sunt his ipsis commodis potio/ra: Amo te omnibus equidem maximis de causis,verum etiam propter hanc, vel ꝙ mihi sic, vt debuisti, nuntiasti, Te totum in literis vidi. Sabini pueris & p/misi omnia,& faciam. Vale.

HVBer. V Ideo.Primum Cice.arguit Tironem impropriet atis cuiusdam verbi translati: & ostendit qualis debeat eē translatio.deinde scribit de quodam Demetrio , quē dicit fore cras apud se,ibiq; posse videri a Tirone . Postre/mo hortatur eum ad valetudinem curandam, & dicit sibi gratum esse,ꝙ Tiro operam suam Cuspio præstiterit. ¶ Vi/deo quid agas. familiariter iocatur cum Tirone . ¶ Vis. cu/pis:non autem legendum est vix , sed intelligimus Tironē fortasse petiisse a Cicerone,vt epistolas,quas ad eum scri/psisset,seruaret:ideo Cic.dicit video quid agas,vis tuas epistolas referri in volumina. ¶ Quoq;.etiam sicut meas, & alio/rum doctorum. ¶ Sed heus tu.familiaris appellatio & reprehensio. κανων regula,corrector. ¶ Vnde.ex qua ratione,ex qua causa.s.est tibi illud tam ακυρον non autenticũ. ¶ Valetudine fideliter in seruiendo,hoc est quo improprie vsus fuerat Ti/ro.dixerat enim seruiendo fideliter valetudini:cum fidelitatis hoibus tantum conueniat. ¶ Fideliter. hæc dictio fidel...

ASCen. V Ideo &c.Iocatur cum Tirone super improprietate vocabuli fideliter. dicens . ¶ Ego video : id est intelligo quid agas:id est prætendas:tu vis sup.vt referam:id est colligam in volumina:id est libellos quoq;.i.etiã epistolas tuas, sed heus tu,q soles esse κανων.i.regula scriptorum meorum:vnde illud tam ακυρον: id est improprium, valetudini fideliter inseruiendo:sic enim scripserat Tiro.

M.T.C.Tironi S.P.D. 17

V Ideo quid agas.tuas quoq; epistolas vis re feram in volumina . Sed heus tu, q κανων esse meorum scriptorum soles , vnde illud tã ακυρον, valetudini fideliter inseruiẽdo?

¶ Vnde

HVBER.

¶VNDE. ex qua causa, ex q̃ ratione. ¶Venit. in istũ locum conuenit isti loco, vt dicas inseruiendo fideliter valetudini, quasi valetudo sit domina, cui a seruis vel famulis hẽat fideliter iseruiri: dicit̃ aũt q̃si sit animal rationale: cui fides debeatur. ¶Cui ve. inuoluitur hic locus ita ab omnibus, quorũ scripta vidi: vt neq; ab ipsis: neq; ab aliis itelligatur, dicũt enim cui verbo. s. fideliter, domiciliũ est proprium. i. familia est propria in officio, quia ꝓprie fidelitas dicatur in familia, sed puto hanc esse mentem Cice. verbum, quod habet propriam sedem in significato suo, habet multas transitiones in alienum significatum per transitionem. & hic est ordo, migrationes multę in alienum sunt verbum, cui domicilium est proprium in officio.

vnde in istum locum fideliter venit? cui verbo domicilium est proprium in officio: migrationes in alienum multæ. Nã & doctrina, et domus, & ars, & ager etiam fidelis dici potest: vt sit, quomõ Theophrasto placet verecunda tralatio. Sed hæc coram, Demetrius venit ad me: quo quidẽ comitatu ἀφωμίλησα satis scis. Tu eum videlicet non potuisti videre: cras aderit: videbis igitur. nã ego hinc perendie mane cogito. Valetudo tua me valde solicitat: sed inserui, & fac omnia. tum te mecum esse, tum mihi cumulatissime satisfacere putato. Cuspio quod operam dedisti, mihi gratum est. valde enim eius causa volo. Vale.

¶Domicilium. sedes in of. in significatione sua, quam habet ex propria positione, vtputa habena in officio suo propriam habet sedem, cum de equo dicitur, transit tamen metaphorice in aliena. Virg. in. vi. Sic fatur lachrymans, classiq; immittit habenas, ecce hic de naue dixit habenas. Idem lib. xii. Et totas iratum effundit habenas, hic ad animum transtulit, quod & de freno frequenter legimus. ¶Migrationes. transitiones per translationem. ¶In alienum. absolute dixit: id est in alienam significationem. ¶Nam & doctrina. subdit exempla ad probationem dicti sui, doctrina, & ars fideliter dicitur. quia nunq̃ deserit hominem. ¶Et domus. vel familia, vel certe ipsa domus fidelis dicitur ꝙ in ea tuti sumus. ¶Ager fidelis. dicitur, quia reddat acceptum. ¶Verecunda. modesta, non nimium licentiosa, quali vsus sit interdum Ennius, vt iratum quadrigas, vt montes pacis & similia. ¶Sed hæc coram. dicemus. ¶Quo comitatu: id est quo Demetrio & eius comitatu, intelligimus. n. eum adduxisse secum alios vsus: ἀφωμίλησα sum in loquendo & sermocinando cum eo. ¶Cogito nunc. s. discedere. ¶Perendie. post cras. ¶Et mecum esse. putato, si inseruieris valetudini. ¶Operam dedisti. id est inseruisti: & auxilium præstitisti. ¶Valde. multum.

Domicilium

Habena

Migrationes

Perendie

Valde

ASCEN.

¶VNDE fideliter. i. istud aduerbium fideliter venit in istum locum, cui verbo. i. parti orationis: domicilium ꝓprium: id est proprius vsus, est in officio. i. vt quis dicatur fideliter officio functus, nõ inseruisse valetudini, multæ migrationes. i. translationes sup. in alienum. ¶Nam & doctrina, & domus, & ars, & ager potest ẽt dici fidelis: vt sit quomodo placet Theophrasto translatio. s. a proprio ad improprium, verecunda. ¶Sed sup. disputabimus hæc coram, id est quando coram erimus. Demetrius venit ad me. quo quidem comitatu, id est quo comite: ἀφωμίλησα, id est vsus sum, tu scis satis, & tu non potuisti, vt scripserat, videre eum, ipse aderit cras, vt igitur videbis sup. eum. ¶Nam ego cogito. s. proficisci, hinc perendie, id est peracto crastino die mane. Valetudo tua solicitat me valde, sed inserui sup. ei & fac omnia, scilicet illi cõducibilia: & putato te tum esse mecum, tum satisfacere cumulatissime. Gratum est mihi ꝙ dedisti operam Cuspio, ego enim. s. te ei operam dedisse, valde causa eius volo. Vale.

M. T. Cicero Tironi S. P. D. 18

QVid igitur? nõ sic oportet? equidem censeo sic addendum, etiam, suo. sed, si placet, inuidia vitetur, quam quidem ego sæpe contẽpsi. Tibi διαφόρησιν gaudeo profuisse. si vero etiam Tusculanum, Dii boni, quanto mihi illud erit amabilius. Sed si me amas, quod quidem aut facis, aut perbelle simulas, quod tamen in modum procedit, sed, vt est, indulge valetudini tuæ: cui quidem tu adhuc, dum mihi deseruis, seruisti non satis. ea quid postulet, non ignoras, πέψιν, ἀλυπίαν, περίπατον σύμμετρον, τέρψιν, εὐλυσίαν κοιλίας. fac bellus reuertare: non modo te, sed etiam Tusculanum nostrum plus amem.

HVB.

QVid igitur. Primo Cice. reprobat quandam sniam Tironis de quadam dictione, quam ille negabat ponendam in oratione. Deĩde eum hortatur ad curam valetudinis, & exponit quędã, q̃ ad eam pertineant. Postea vero scribit quædam de quodam iocando. Postremo se ei missurum horologium & libros, si fuerit serenum, & reddit eum certiorem de morte cuiusdam Cæsaris familiaris sui. habet hæc epistola multum obscuritatis. ¶Quid igitur. sub audi dicis. legitur ẽt quid agit sed idem est sensus. ¶Non sic oportet. quidam existimant controuersiam fuisse de hac dictione sic, quam Tiro dicebat, a Cicerone male collocatã, vt Cice. non dicat. ¶Se. i. hanc dictionem sic non oportet. s. poni. ¶Equidem censeo. puto. ¶Sic ad. id est hanc dictionem ponendam esse. ¶Etiam su. id est ligo, & ita in suo & affigo, vt nullo pacto remoueri debeat. hic est fere communis sensus. sed puto non de sic dictione, sed alia vel clausula, vel oratione intelligendum, vt Cicero dicat. ¶Non sic oportet. s. vt dixi. ¶Sic addendum. scilicet vt addidi. ¶Etiam suo. i. etiam hanc dictionem suo, censeo addendam, quam fortasse Tiro volebat tollere ex oratione alicuius. ¶Vitetur inuidia. fugiatur inuidia, quam contrahemus, si volumus omnia fastidiose emendare. ¶Sæpe. dum malui veritatem dicere quam blandiri. ¶διαφόρησιν. declamationem. ¶Etiam tu. s. profuit. Tiro. n. se Tusculanum contulerat, curandæ valetudinis causa. ¶Dii boni. exclamatio præ lętitia. ¶Perbelle. bene. ¶Quod tamen: tuum simulare: vt ẽt quomodo cũq; est vel quod me ames, vel simules. ¶Ea. valetudo. ¶πέψιν digestionẽ. πέσσω enim digero: ἀλυπίαν quietem. περίπατον deambulationem σύμμετρον mensuram moderatam. ne fit ad nimiam defatigationem τέρψιν iucunditatem εὐλυσίαν purgationem κοιλίας ventris. ¶Tusculanum in quo fueris confirmatus.

ASCE.

QVid igitur. Ridet opinionem Tironis de quadã forma loquendi adhortans rursus eum ad curam valetudinis, ac dicens. ¶Quid igitur sup. ais. ¶Non oportet sup. scribere, aut loqui sic. s. vt locutus sum. ¶Eqdẽ. i. ego censeo sup. loquendũ esse: addendũ sup. esse ẽt suo. i. illud ꝓnomen quod Tiro negarat. ¶Sed si placet inuidia. i. offensa aliorũ vitetur: quã. s. inuidiã ego qdẽ contẽpsi. i. vilipendi sæpe gaudeo διαφόρησιν. i. declamationem profuisse tibi. i. sospitati tuæ. ¶Si vero ẽt Tusculanum sup. nostrum, ꝓfuerit tibi Dii boni quanto illud. s. te ex Tusculano nostro cõualescere. erit mihi amabilius. ¶Sed, si amas me, quod quidem aut facis, aut simulas perbelle: quod. s. simulare procedit in modum. i. valde prospere: sed vt. i. qualitercũq; est: indulge. i. vsq; ad indulgentiam da operam valetudini tuæ, cui tu quidem adhuc. i. hactenus dum deseruis mihi, non seruuisti satis, tu non ignoras quæ ea. s. valetudo postulet postulat enim πέψιν. i. digestionem, ἀλυπίαν. i. carentiam tristitiæ. περίπατον. i. deambulationem, σύμμετρον. i. moderatam, & commensuratam, τέρψιν. i. delectationem, εὐλυσίαν. i. bonam euacuationẽ κοιλίας. i. ventris aut alui. Fac sup. vt reuertare bellus. i. bellatule te habens, quia plus amem non modo te, sed etiam Tusculanum nostrum, in quo. s. conualueris.

Parhedrum excita,vt hortum ipse cõducat:sic olitorẽ ipsum cõmouebis.Heluo nequissimus HS CC dabat nullo aprico horto,nullo emissario,nulla maceria,nulla casa.Is ne nos tanta impẽsa derideat,calface hominem,vt ego Mothonem.Itaq; abutor coronis.De Crabra quid agatur,& si nunc quidem etiam nimium est aquæ,tamẽ velim scire.Horologium mittam,& libros,si erit sudum.Sed tu nullos ne tecum libellos:an pangis aliquid Sophocleum:fac opus appareat.A.Ligurius Cæsaris familiaris mortuus est,bonus homo,& nobis amicus.Te quando expectemus,fac vt sciam. Cura te diligenter. Vale.

HVBER. Elico. Heluo. Aprica. Apricari. Emissari⁹. Maceria. Maceries. Horologium. Solarium. Clepsidra. Sudum. Pango.

HVBER. ℭ Excita.instiga quantum intelligere possumus habebat Cice.hortum locandum in Tusculano & olitor. qui ante illũ conduxerat,videbatur eum deridere,vnde scribit Cice.ad Tironem,vt excitet Parhedrum quẽdam ad illum conducendum:vt ille olitor cõmoueatur,cum intelligat alium esse qui velit conducere,quem nullum credebat. ℱ Olitorem hortulanum ab olere olitor dr. ℱ Elico nequissimus.stomachat̃ Cice.q; qui dabat ducenta sestertia pro horto non clauso,nõ aprico,neq; cõmodo:nunc derideat eum,q tantam impensam in ipsum hortum contulerit. Elico:aut nomen proprium est: aut iniuriose fictum quasi inuersor & inuolutor rerũ:nam ἑλίσσω verto,& ἕλιξις reuolutionẽ significat non absurde tamẽ fortasse legeretur heluo:id est gulosus liguritor. ℱ Dabat ducenta sestertia.pro pensione. ℱ Nullo aprico horto. id est cum non haberet hortum apricum.i.soli expositum, vel vmbratum nam aprica loca dicuntur soli exposita,& sole gaudentia:vt Virg. Duceret apricas in collibus vna colorẽ.Idẽ & apricis statio gratissima mergis Persi⁹.nostra vt flotaria possint Aprici meminisse senes.Inde apricari est sole gaudere vel solem captare. ℱ Nullo emissario.hic videnẽ somniare qui de equo ad generandum reseruato intelligi volũt, cum hic sensus huic loco non possit accõmodari,licet emissarius id significet,sicut & conciliatorẽ quoq; furtorũ:quę a magistratibus,vel a dominis cõmittuntur,ſm Asconium Pædianum.& Sueto.in vita Domitiani,Aretinũ Clementẽ virũ ↄsularẽ a familiaribus emissariis suis,sed puto nullum nomẽ poni ꝓ aduerbio:vt sit horto nullo aprico pro non aprico. ℱ Nullo emissario pro non emissario.i.ex quo nõ multi fructus emitterent̃. ℱ Nulla maceria.i.qui nullam hẽet maceriã.est aũt maceria & maceries paries siue murus ex lapidibus. Ter.in Adel.Iube hanc maceriẽ dirui. ℱ Nulla casa.i.q nullã hẽt casam sicut hẽt noster. ℱ Tanta impensa.quã fecimus in horto nostro. ℱ Derideat.dum simulat se nolle conducere. ℱ Calefacе.incende cupiditate cõducendi:qđ feceris,si excitaueris Parhedrũ,vt conducat. ℱ Vt ego Motonẽ.s.calefacio. Motho aũt nomen ꝓpriũ. ℱ Abutor co.vsurpo coronas non satis intelligo quorsum hoc dicat. ℱ De crabra.miror vnde tanta incõsyderatio,ne dicam ignorantia:sit quibusdã dicẽtibus abutor coronis de crabra.i verbis asperis & pungentibus:primũ qđ corona cũ verbis hẽt: deinde quæ ↄstructio eẽt hæc,qñ liceret dicere vtor aculeis de vespis & nõ potius vespaꝝ:ita dixisset Ci.coronis crabræ & non de crabra: est ãt vt puto nomen aut viri aut loci:ordo est,velim scire qđ agat̃ de Crabra etsi &c. ℱ Nimiũ aq.nimiũ pluuię. ℱ Horologiũ est instrũm,quo horæ designant̃:dicebat̃ olim solariũ:q; tm in sole horarũ rõ perspiceret̃.Sed excogitatum est,vt ẽt sine sole vel ipso sonitu denuncient̃ horę,erat & horologiũ ex aq̃ q; Clepsydra dr̃. ℱ Sudum.serenũ post pluuias, quasi subudum ſm Ser.Vir.lib.viii.Arma inter nubes cœli in regione serena Per sudũ rutilare vidẽt.Festus dicit sudũ qsi sedudũ.i.sine vdo.Nõius Mar.dicit qsi seminudũ. ℱ Nullos ne te.li.subaudi attulisti vel hẽs. ℱ Pãgis.cõponis. ℱ Sophocleũ vel tragicũ.sicut Sophocles q scripsit tragœdias,vel certe egregiũ q̃le scripsit Sophocles.Vir.in Buc.Sola sophocleo tua carmina digna cothurno. ℱ Opus.qđ pangis.a liguribus,nõ possum nõ ridere stultitiã eoꝝ:q dicunt mortuus est a liguribus.i.interfectus est a liguribus:qsi liceret dicere morior a te: itaq; sic intelligũt. ℱ Aliguribus.i.qui erat liguri vt.n.supra notauimus,vsitatissima ẽ hęc oratio.Virg.Quoꝝ alter acarnaũ,alter ab Arcadia.i.Arcadic⁹:& hic ẽ ab Athenis.i.Atheniẽsis.

ASCen. ℭ EXcita Parhedrũ.i.assessorẽ & ꝓximũ,vt ipse cõducat hortũ:tu cõmouebis sic olitorẽ,qui nõ vult iusto ꝑtio cõducere.Parhedus ille heluo.i.gulosus,aut potius Elico.i.inuersor reꝝ nequissimus.i.pditissimus dabat ducẽta sestertia:nullo horto apricũ.i.soli exposito sup.habito nullo.i.non emissario.s.alicuius rei:aut dicam⁹ patrones interdũ cũ possessiõibus locant̃ boues aratorios,& emissarios equos.i.ad generationẽ aptos,licet reclamẽt cõmẽtarii,nulla maceria.i.clausura firma,nulla casa.i.tugurio. ℱ Ne is derideat nos tãta ipensa.s.i villã collata, calefacе.i. cõmoue vsq; ad calorẽ hoiem,vt ego sup.calefacio Mothonẽ virũ illũ.Itaq; abutor coronis,q̃ virtuti nõ cauillatiõi debent̃. ℱ Et si nunc qdem nimiũ aq.s.pluuialis ẽst,tñ velim scire qđ agat̃ de Crabra.s.lixa. ℱ Ego mittã horologiũ & libros,si erit sudũ.i.serenum tp̃s. ℱ Sed tu nullos ne sup apportasti libellos tecũ,an pãgis aliqd suphocleũ.i.alti cothurni,fac sup. vt opus appareat Aligurius familiaris Cęsaris mortuus est,hõ bonus & amicus nobis. Fac vt sciam qñ expectemus te. Cura diligẽter te:sup.& Vale. Reliquę duę ep̃lę patent. ℱ Noie.i.debito aufidinao.olitore conductore hortoꝝ.Gladiatores,ludos gladiatorios &c.

M.T.C. Tironi S.P.D. 19

EXpecto tuas lr̃as de multis rebus. teipsum, multo magis. Demetriũ redde nr̃m, & aliđ siquid potes boni. De Aufidiano nomine nihil te hortor scio tibi curæ esse, sed conficе. Et si ob eam rem moraris, accipio causam, si te id non tenet,aduola.Literas tuas valde expecto. Vale.

Morari. Causa. Aduola.

HVBer. EXpecto. Hortat̃ Ci. Tironẽ. vt ad se scribat:sed mlto magis ipse veniat nisi forte detinet̃ cã Aufidii. ℱ Redde.restitue,fac ad nos reuertat̃. ℱ Noie debito. vt sup⁹ diximus.q̃tum.n.cõiicimus debebat hic Aufidius Ci. ℱ Cõfice.perfice,vt exigas quod debet. ℱ Ob eam rem. vt conficias cum Aufidio. ℱ Moraris.differs tuum ad vos aduentũ. ℱ Cãm.excusatiõnem tuæ moræ. ℱ Id. hæc res vt conficias cum Aufidio. ℱ Aduola. celeriter veni.

M.T.C.Tironi S.P.D. 20

SOlicitat,ita viuam,me tua mi Tiro valetudo:sed confido, si diligentiam, quam instituisti,adhibueris,cito te firmum fore. libros compone, indicem , cum Metrodoto lubebit, qñ eius arbitratu viuendum est . Cum olitore,vt videtur. Tu potes Cal.spectare gladiatores, postridie redire:& ita cẽseo.verum,vt videbitur. Cura te,si me amas,diligenter. Vale.

Cõponet. Videlicet.

ASCen. SOlicitat. Affirmat Cic. se valde angi valetudine Tironis.Deinde ei multa mandata breuiter dat. ℱ Ita viuã.i.ita mihi viuere ↄtingat,ita deus det mihi vitam, iurantis est. ℱ Instituisti cœpisti. ℱ Compone.collige,simul pone, non autem intelligendum est compone,fac ex ingenio tuo. ℱ Videlicet. certe. ℱ Cum. qñ. ℱ Metrodoto. puto esse nomen medici,vt dicat collige , & para libros tuos, cum placuerit medico vt venias. ℱ Quando.quoniam. ℱ Arbitratu eius.id est iudicio eius & voluntate , quia ægroti medicorum arbitratu viuere debent. ℱ Cum olitore, qui est conducturus hortum , subaudi fac de quo olitore supra visum est in epistola,quæ incipit.Quid igitur. ℱ Spectare. in vrbem. ℱ Gladiatores,ludos gladiatorios. ℱ Vt vide.s.facito.

CVm vehementer: Cum esset Ci. filius a patre Athenas missus, vt sub. Cratippo philosopho, ætatis suæ præstantissimo philosophiæ operā daret, mutasset q; aliquantulū mores, qui ante luxuriosissime vixerat, & pſertim: vt scribit Pli. in fine lib. xiiii. ebrietati deditus, scripserat Tiro se ei gratulari: quod grati optatiq; rumores de eo Romam afferent, & hortatus fuerat, vt reliquū vitæ pergeret honeste & studiose agere: se. n. fore præconem eius laudum. quare re scribit Cicero. adolescens se enixurum, & affectuꝝ: vt fama, q̄ de eo nata est, quotidie magis augeatur, & hortatur Tironem: vt non dubitet eū laudare, se. n. ita mutasse propositum: vt sine magno dolore non possit: aut audire, aut meminisse q̄ antea egit: deinde laudat humanitatem & familiaritatē Cratippi erga se: postea vero scribit de aliis pceptoribus: quomō eis vtatur, & se dimisisse Gorgiā rhetorem licet vtilem in declamationibus: vt patris sui voluntati pareret, qa ita præceperat. Postremo & gaudet & gratulatur Tironi, q agrum emisset. polliceturq; se eum subleuaturum, si modo fortuna eum subleuauerit: petit aūt ab eo. vt mittatur ad se librarius, q scribat interpretationes suoꝝ magistroꝝ. ⸿Aliqn̄. tandem. ⸿Cumulum: plenitudinem vt nihil addi posit. ⸿Intercapedinem: interuallum: intermissionem. ⸿Ex si. meæ: ex eo, qa nihil ad te scribebā, qa postea plura scripsisti. ⸿Optatos, iucundos: quales semp optasti. ⸿Rumores, nuncios, famam. ⸿Non du. qa scio me a te amari. ⸿Pręstabo: efficiam. ⸿Nascens: incipiēs noua. ⸿Dupl. augeatur. Virgi. in buco. Et sol decedēs crescentes duplicat vmbras. ⸿Opinio, fama, expectatio. ⸿Buccinatorē: tubicinē: pconē, a buccina buccinator dr. ⸿Existiationis: authoritatis: opiniōis: ⸿Licet: fas est. ⸿Firmo: interpido, vt nō dubites, q faciā te mendacem. ⸿Errata. pęccata: q̄ male feci. ⸿Meæ ętatis, adolescentiæ meæ ante actæ. ⸿Animus a factis abhor. i. fugiat eā amplius facere. ⸿Abhorreant, alienæ sint. ⸿A cōmemoratione. i. nō possit audire ea cōmemorari. ⸿Solicitudinis meæ: quam capiebam de erratis meis. ⸿Participē: sociū: qa dolebas, sicut ego, pp tuū erga me amorē. ⸿Successa. i. successiue: his. n. participiis vtebanť: antiq vt cupio Virg. aduētū p aduenisse. ⸿Tua: causa. ⸿Sociū meoꝝ. i. volui semp te hēre patrem oīum meaꝝ vtilitatum. ⸿Tū: cum videbas me multū errare. ⸿Vt: tanq̄. ⸿Amplector: assumo cum delectatiōe. ⸿Totos integ. sine intermissiōe. ⸿Partem no. vsq; ad multā noctem cū eo sum. ⸿Exoro: impetro ab eo. ⸿Hac cō. vt mecū sæpe cœnet. ⸿Obrepet: tacite & latenter aduenit. Iuuena. Obrepit nō intellecta senectus, tractū ab aialibus, q̄ pedibus careāt: q̄ incessu tacito gradiunť. ⸿Inscientibus no. qd̄ est signū magnæ familiaritatis. ⸿Sublata. amota. ⸿Grauitate: tanq̄. n. non sit philosophus: cuius pprīū est esse seuer: ita nobiscum iocať. ⸿Talem: tam suauem.

HVBER

Aliquādo

Intercapedo

Bucciator

Existimatio

Errata

Successa

Amplector

Obrepo

Ci. Fil. Tironi Suo Dulciss. S.P.D. 21

CVm vehementer tabellarios expectarem quotidie, aliqn̄ venerūt post diē XL. & VI, q̄ a vobis discesserāt: quoꝝ mihi fuit aduentus optatissimus. Nam cum maximā cepissem lętitiam ex humanissimi, & charissimi patris epistola: tum vero iucundissimæ tuæ lrāæ cumulum mihi gaudii attulerūt. Itaq; me iā nō pœnitebat, intercapedinē scribēdi fecisse: sed potius lætabar. fructū. n. magnū humanitatis tuæ capiebā ex silentio meaꝝ literaꝝ. Vehementer igiť gaudeo te meā sine dubitatione accepisse excusationē, gratos tibi, optatosq; esse, q de me rumores afferuntur, nō dubito mi dulcissime Tiro: pstaboq;, & enitar, vt in dies magis, magisq; hæc nascens de me duplicetur opinio. Quare qd̄ polliceris te buccinatorem fore existimationis meæ, firmo id, constantiq; animo facias licet. tm̄. n. mihi dolorē, cruciatumq; attulerunt errata ętatis meę, vt nō solū animus a factis, sed aures quoq; a cōmemoratiōe abhorreāt. cuius te solicitudinis, & doloris participē fuisse, notū, exploratumq; est mihi: nec id mirū. nā cum oīa mea cā velles mihi successa, tum ēt tua. sociū. n. te meorum cōmodoꝝ semp esse volui. Q ñ igitur tū ex me doluisti, nūc vt duplice tur tui ex me gaudiū, præstabo. Cratippo me scito nō vt discipulum, sed vt filium esse coniunctissimum. Nā cum & audio illum libenter, tum ēt eius propriam suauitatē vehementer amplector. sum totos dies cum eo, noctisq; sæpenumero partem. exoro enim, vt mecum quam sæpissime cœnet. Hac introducta consuetudine, sæpe inscientibus nobis, & cœnantibus obrepit, sublataq; seueritate philosophiæ, humanissime nobiscum iocatur. Quare da operam, vt hunc talem, tam iucundum, tam excellentem virum videas quamprimum

CVm esset, &c. Cicero filius a patre athenas missus vt sub Cratippo philosopharetur: q mores paulū emendasse dicebať, nā ebrietati deditus antea fuerat, vnde ad eum scripserat Tiro se gratulari famæ de eo sparsæ, & hortari vt pergat, quibus respondens dicit se eius consilio pariturū, & alia, q̄ ad studia pertineant, declarat. dicens. ⸿Cum expectarem vehementer quotidie tabellarios. i. tabellarum seu lrārum gerulos, ipsi venerunt aliqn̄. i. tandem post diem quadragesimum & sextum q̄ discesserant a nobis, qa miserat eos, aut lege a vobis, quoꝝ aduentus fuit mihi optatissimus. ⸿Nam cū cœpissem. i. accepissem maximam lætitiam ex epistola humanissimi & charissimi pris sup. mei Marci Tullii: tum vero. i. tum multo magis quasi ad verum literæ tuæ iucūdissimæ: attulerunt mihi cumulum gaudii. ⸿Itaq; non penitebat iam me fecisse intercapedinem. i. intermissionem scribēdi, sed letabar potius. ⸿Ego enim capiebam magnum fructum. i. magnam vtilitatem ex silentio. i. intermissione literaꝝ mearum. Igitur vt nunc rideam ego: ego gaudeo vehementer te accepisse. i. approbasse meam excusationem sine dubitatione: o mi Tiro dulcissime. Ego non dubito rumores qui afferuntur de me. i. de moribus meis emendatis esse tibi gratos & optatos, præstaboq;. i. efficiam & nitar, vt hæc opinio nascens de me duplicetur in dies magis magisq;: Quare quod polliceris te fore. i. futuꝝ: buccinatorem. i. præconem ingentem & diuulgatorem: existimationis. i. famæ & reputationis meæ: licet. i. licitum est & tuum vt facias id animo firmo & constanti. ⸿Enim. i. qa errata ætatis meæ. s. transactæ, quia vinosus semper fuit & vecors, attulerunt mihi tantum. i. tam magnum dolorem & cruciatum: vt non solum animus abhorreret. i. alienus sit & abominaretur, a factis, sed aures quoq;. i. ēt abhorrent a cōmemoratione. i. recitatione. s. ætatis ante actæ. ⸿Cuius solicitudinis & doloris notum & exploratum est mihi te fuisse participem. ⸿Nec id mirum sup. est Nam cum. s. ita esset q velles cā mea. i. propter bonum meum, omnia successa. i. prospere euenisse mihi: tum etiam sup. volebas, causa tua. i. propter vtilitatem tuam. ⸿Volui enim semper te esse socium commodorum meorum. Igitur q. i. quia tu doluisti tum. i. tunc cum perditus essem ex me. i. propter me, ego præstabo. i. efficiam: vt gaudium tuum duplicetur ex me. Scito me esse coniunctissimum Cratippo. s. philosopho. de quo in principio officiorum meminit Cicero, non vt discipulum, sed vt filium. ⸿Nam cum. s. ita sit: q & audio libenter illum, tum etiam amplector vehementer suauitatem, ego sum totos dies cum eo, & sæpenumero partem noctis: exoro enim. i. impetro præcibus: vt cœnet q̄ sæpissime mecum. Hac consuetudine introducta. i. postq̄ est introducta ipse obrepit. i. clanculum interuenit nobis inscientibus & cœnantibus, & iocatur. i. confabulatus nobiscum humanissime, seueritate philosophiæ sublata. ⸿Quare da opam: vt videas q̄ primum. i. statim: hunc talem virum. s. Cratippum, tam iucundum. s. in te familiari, & tam excellentem in philosophia.

ASCEN.

HVB. Frugi Cōiūctio Philologia Declamitate Conuictores

¶NVN qd: laudat ēt Brutū a quo magr̄o vtebať. ¶ Patior. fino: pmitto. ¶ Frugi: modestia vtilis. ¶ Cōiūctio: ɔuersatio mr̄.i.n. ita sunt seueri: vt eoꝝ ɔiūctio nullā hēat iucūditatē. ¶ Aphilologia.i.a studio dicēdi. ¶ συζητησει.i. ɔqsitōe: ζητησιs ingro.i. iocus ñ est ɔtra studiū dicēdi, & ɔtra ingsitionē quotidianā, qm post iocū recētiores efficiunť ad labores. ¶ Huic Bruto. ¶ In pxi.in vicinia vbi ego habito. ¶ Ex me.an. ex pauca pecūia mea. ¶ Tenuitatē: pauptatē, itelligimus hūc Brutū pauperē fuisse. ¶ Cōduxi.mea pecūia. ¶ Vt pos.p viribus meis. ¶ Declamitare: exerceri: declamatiōibus.i.thematibus fictis: qd sit declamare & declamatio alio loco supra. ¶ Vtor: dicit nūc se hēre in ɔuictu suo quotidiano quosdā quos Cratipp⁹ Mytilēis adduxerat Athenas hoies doctos: & quos Cratippus valde pbabat. ¶ Cōuictoribus: sodalibus & sociis victus. ¶ Mitylenis. Lesbo: est.n. Mitylenæ vrbs Lesbi. ¶ Multū ēt: dicit Cic. se hēre ēt cōsuetudinē cum pmatibus Atheniēsibus: & ex qb⁹ tm̄ duos noiat. ¶ Siles: hoꝝ & princeps et optimi. ¶ τα μεν ουν, hic qdā igiť κατ' ημας p κατα ημας.i. fm nos vel de nobis.f. dicta sint. ¶ De Gor. rhetore, de hoc scribebat Tiro. Ci. vt eū dimitteret: qa ita placebat pri eius. Itaqȝ scribit Ci. se eū dimisisse: licet eet vtilis, ne aduersaret volūtati pēnç. ¶ Oia: oēm vtilitatē: quā ab eo ɔseq potuissem. ¶ διαρρηδην.i. apte: plane. ¶ Tergiuersari: dictū mutare: aduersari: q̄ḋ tergū vertere: tractū a fugiētibus, licet alii aliter exponāt. Ne mea nimia σπουδη.i. meū nimiū studiū sequendi ipm Gorgiā. ¶ Afferret suspicio. pa. qd seqret ipm pp aliđ q̄ pp doctrinā: qd faciūt plerūqȝ dissoluti adolescētes, q q̄rūt magr̄os nō tā pp doctrinā q̄ pp voluptatē, & qd eoꝝ moribus obsequanť fm illud diui Pauli, Veniet .n. tps cū sanā doctrinā ñ audiēt, sed q̄rent sibi magr̄os prurientes auribus. ¶ De iudicio pris, q merito & ętate & vsu reꝝ melius nosse debet qd mihi sit vtile: q̄ ego ipse. ¶ Cōsilium: qđ mihi dedisti de hoc Gorgia. ¶ Angustiaꝝ, breuitatis. scripserat. n. Tiro se hēre angustū.i. paruū tps ad scribendū ipsi Ci. q rñdet se accipe eius excusationē: i qa sit ipm eē occupatissimū in aliis reb⁹. ¶ Prędiū. possessione. ¶ Noli mi. me gaudere. ¶ Eodē lo. ectlipsis est. q.d. quo loco scis mihi eē gratissimū: aliqđ.n. erat, pp qđ hic Ci. optauerat Tironē emere pdiū in eo loco: sed subiicit & dicit. ¶ Habes. q.d. scis cām: fortasse.n. hēbat Cic. filius illic amicā, aut aliqd tale. ¶ Deponēdę: omittēdę. ¶ Vrbāitates: ciuitates: mos vrbis: nā q ruri viuit, necesse ē, vt rustica tractet. ¶ Q̄ūo: iocať Ci. cū Tirone, & dicit videri se hēre eū in cōspectu suo & videt emētē res rusticas, & denîqȝ agētē q̄ ruri fieri solēt. ¶ Q̄ūo admiratiue. q.d. cū magna delectatione ai. ¶ Res rusticas. oua, pullo, lac, & caseum & filia, vel plaustrū. vomerē &c. ¶ Villico, rustico cultore agri. Hora. Villice syluaꝝ & mihi me reddētis agelli. ¶ Lacinia: puto esse nomē loci, alii p veste intelligi malūt, vt sit videor videre te in Lacinia.i. indutum Lacinia: q̄ est vestis vilis. ¶ Et se. me. secūda mensa erat apud Ro. pomoꝝ. Martia. li. v. Mēsæ munera, si voles secūdæ, Marcentes tibi porrigent vuæ: Et nomē pira q̄ serunt Syroꝝ. ¶ Tum, cū emisti pdium. ¶ Defuisse: nō potuisse tibi cōmodare pecuniā. ¶ Aeqȝ ac. tm̄ q̄tū tu. ¶ Subleuaturus, adiumento futurus. ¶ Si for. me subleuauerit. ¶ Cōem: ita me sicut pro te. ¶ De mandatis, q̄ tibi dederā: scripserat enim Tiro se ea curare, q̄ Cic. ei mandauerat. ¶ Librarius: scriptor librorum. ¶ Graecus, qui græce sciat scribere. ¶ Operę, tpis, laboris. ¶ Eripiť. ¶ Consumiť. ¶ Hypomnematis.i. cōmentariis & interpretamentis υπομνημα, commentarium συμφιλολογειν commentari conferre, in dicendi studio versari.

Tergiuersari Prædium Vrbanitates Villicus Lacinia Seconda Mensa Subleuaturus Librarius Hipomnematis

Nā qd ego de Bruto dicā? quem nullo tpe a me patior discedere: cuius cū frugi, seueraqȝ est vita, tū ēt iucundissima cōiūctio. nō est.n. seiūctus iocus a philologia, & quotidiana συζητησει. Huic ego locum in pximo cōduxi, &, vt possum, ex meis angustiis illius sustento tenuitatē. Præterea declamitare græce apud Cassium institui: latine aūt apud Brutū exerceri volo. Vtor familiaribus, & quotidianis cōuictoribus, quos secū Mytilenis Cratippus adduxit, hoibus & doctis, & illi pbatissimis. Multū ēt mecū est Epicrates princeps Atheniensiū, & Leonides, & horū cęteri similes. τα μεν ουν καθ' ημας, ταδε. De Gorgia aūt qđ mihi scribis, erat qdem ille i quotidiana declamatiōe vtilis, sed oia postposui dūmō pceptis patris parerē. διαρρηδην .n. scripserat, vt eū dimitterē stati. tergiuersari nolui, ne mea nimia σπουδη suspicionē ei aliq̄ iportaret. dei de illud ēt mihi succurrebat, graue esse, me de indicio patris iudicare. Tuū tñ studiū, & cōsiliū gratū, acceptumqȝ ē mihi. Excusationē angustiarū tui tēporis accipio. scio.n. q̄ soleas eē occupatus. Emisse te pdiū, vehementer gaudeo. feliciterqȝ tibi rem istā euenire cupio. Hoc loco me tibi gratulari, noli mirari. Eodē.n. fere loco, tu quoqȝ emisse te, fecisti me certiorē, habes, vbi deponendę tibi sint vrbanitates. rusticus romanus factus es. Cū ego mihi nūc ante oculos tuū iucūdissimū cōspectū ppono, videor videre emētem te rusticas res, cū villio loq̄ntem, in lacinia seruantē ex mensa secūda semina. Sed qđ ad rem ptinet, me tū tibi defuisse: æque, ac tu doleo. Sed noli dubitare mi. Tiro, quin te subleuaturus sim, si mō fortuna me: p̄sertim cū sciā cōem nobis emptū eē istū fundū, de mādatis qđ tibi curę fuit, est mihi gratū. Sed peto a te, vt q̄celerrime mihi librarius mittať, maxīe qdē Gręcus. Multū.n. mihi eripiť opę i exscribēdis hypomnematis. Tu veli in primis cures, vt valeas, vt vna συμφιλολογειν possimus. Antherū tibi cōmēdo. Vale.

ASCEN. ¶NAM quid ego dicam de Bruto.f. Marco stoicæ sectæ studioso, quē nullo tpe patior discedere a me. ¶ Cuius cum.f. ita sit φ vita est frugi.i. parca & vtilitati inseruiens, & seuera.i. rigida in sequēdo vero & iusto. tū cōiunctio est ēe iucundissima. Enim.i. qa locus.f. noster nō est seiunctus.i. separatus a philologia.i. amore studii vel sermonis & συζητησει.i. cōqsitione quotidiana.f. veri. q.d. non est scurralis aut dissolutus iocus nobis. ¶ Ego cōduxi huic.f. Bruto: locū.i. habitationis, in pximo, & sustento tennitatē.i. pauptatem illius.f. Bruti, ex angustiis.i. modicis rebus: meis vt possum. ¶ Præterea ego institui.i. incepi aut pposui: declamitare.i. frequēter declamare, hoc est in themate ficto, & eā nō vera, me in oratoria exercere apud Cassium, ēt ciuem Ro. volo aūt exerceri latine.i. in lingua latina apud Brutū. ¶ Ego vtor conuictoribus.i. sodalibus & cōmensalibus quotidianis & familiaribus sup. iis, quos Cratippus adduxit secū Mitylenis.i. cū rediret ex ea vrbe in Lesbo nobili appositorie hoibus & doctis & pbatissimis.i. maxīe approbatis & cōmēdatis illi.f. Cratippo. Epicrates princeps Atheniē. est ēt multū mecū & Leonides: & cæteri similes horū.i. viri apprime nobiles & spectatis moribus: τα.i. hæc μεν.i. qdē καθ.i. secundū ημας.i. nos.i. de nobis sup. dicta sint. ¶ De Gorgia aūt quod scribis mihi, erat qdē ille vtilis in quotidiana declamatione.f. faciēda, quia egregius est rhetor, sed postposui sup. eū, dūmō parerem pceptis pris enim.i. qa pr̄ scripserat: διαρρηδην.i. palam seu apte, vt dimitterē eū statim nolui tergiuersari.i. dissimulāter agere, & ad tps illud: & tē cām hoc est mandatū pris ne σπουδη.i. studiū & diligentia mea nimia.f. in Gorgiā, aut eius pfessionē iportaret ei.f. pri aliquā suspicionē f. leuitatis. ¶ Deinde illud ēt succurrebat.i. in mentem veniebat mihi graue esse me iudicare de iudicio pris, tñ studiū, & iudiciū tuū est mihi gratum & acceptum, vt consueuisse vt Gorgiam audiret. Accipio.i. probo excusationē angustiaꝝ tui tpis.f. ad scribendū. Scio enim quam.f. quantum soleas esse occupatus. ¶ Gaudeo vehementer te emisse pdiū.i. possessionem in agro: & cupio istam rem.i. hanc emptionem euenire tibi feliciter.

¶ Noli.

¶Noli mirari me gratulari tibi: hoc loco.i.i hac re, tu.n.fecisti me certiorē.i.significasti emisse te.i. qđ emeris te ipm eodē fere loco.q.d.vitā tibi nouā aut lōgiorē emisti emēdo pdiū illđ. Tu.n.hēs vbi vrbanitates.s.tuę sine deponēdę.i.ad tps exuēdæ, vt indulgētius viuas. Tu Romanus, factus es rusticus. ¶Cū ego ppono nūc mihi ante oculos conspectū tuum iucundissimū videor videre te ementem res rusticas: loquentē cū villico.i.custode villæ: seruantē in Lacinia.i.veste laxa & linea more rusticano semina.i.religas ex secunda mensa, q pomorum erat, vñ semina forte ad satsonem seruabant. Sed quod ptinet ad tē ego doleo æq̄.i.æqliter actu me defuisse tū.s.cū emeres. tibi sup.o mi Tiro noli dubitare, q sum subleuaturus te.s.ab onere, æris alieni, si mō fortuna me sup. subleuarit, aut cōseruarit, psertim cū sciā istū fundū esse emptum cōem nobis.i.vt tecū illic diuersater. Quod fuit tibi curæ de mandatis.s.obeundis: est gratum mihi. Sed peto, vt librarius.i.scriptor librorū: mittat mihi q̄celerrime qdem.i.certe, maxime græcus: multū enim opæ.i. laboris phiæ impēdendæ: eripit mihi in hypomnematis.i.cōmentariis seu dictatis exscribendis. Tu velim cures in primis vt valeas, vt possimus συμφιλολογεῖν.i.commētari vna.i.pariter ego commendo tibi Antherum.s.vt opinor tabellarium.

M. T. Cicero Tironi. S. P. D. 22

SPero ex tuis lr̄is tibi melius eē: cupio qdem certe, cui qdem rei oī ratione cura vt inseruias: & caue suspiceris cōtra voluntatē meā te facerē, q nō sis mecū. mecū es, si te curas. quare malo te valetudini tuæ seruire, q̄ meis oculis, & auribus. etsi.n.& audio te, & video libenter: tñ hoc multo erit, si valebis, iucundius. Ego hic cesso, qa ipse nihil scribo, lego aūt libentissime. Tu istic, siquid librarii mea manu non intelligent, monstrabis. vna omnino interpositio difficilior est, quam ne ipse qdē facile legere soleo, de q̄drimo Catōe. De triclinio cura, vt facis. Tertia aderit, mō ne Publius rogatus sit. Demetrius iste nunq̄ oīno Phalereus fuit: sed nunc plane Bilienus est. Itaq; te do vicariū. tu eū obseruabis. Etsi verūtamen de illis: nosti cætera. sed tñ siquem cū eo sermonem habueris, scribes ad me, vt mihi nascatur epistolę argumentum, & vt tuas q̄ longissimas literas legam. Cura mi Tiro, vt valeas. Hoc mihi gratius facere nihil potes. Vale.

HVBER. SPero. Hortat̄ Cic. Tironē: vt curet valetudinē, nec suspicet̄ se facere cōtra eius voluntatē: qđ non sit cū eo: se enim. licet eū videre cupiat cupidiorem tñ eē eius valetudinis bonæ. q̄ pñtiæ. Deinde dat ei q̄dā mandata, & de librariis, q transcribebāt q̄ Cicer. sua manu scripserat: & de Demetrio, de quo petit se certiorem fieri, cū Tiro cum eo locutus fuerit. ¶Ex t.l.ut mihi scripsisti. ¶Cupio tibi: meli? esse. ¶Cui rei: vt melius tibi sit. ¶Meis ocu. & au.i. q̄ a me vīderi & audiri: ille enim seruit oculis alicuius: q se vidēdū pbet. ¶Cesso: sum ociosus. ¶Scribo cōpono. ¶Lego, aliena scripta. ¶Librarii: trāscriptores. ¶Aliqd me ma.i.scriptum. ¶Vna in. dicit quare debeat mōstrare librariis, qa Ci.i scriptis q̄ manu sua fecerat in ordine versiculorū, siue linearū faceret quādā interpositionē: quam ēt a se ipso difficile legi solere dicit. ¶Difficilior: ipsi librariis ad intelligendū. ¶Ne ip.q.i.ne ego qdem, q scripsi. ¶De quadrimo Catone hæc erat illa interpositio: quā difficilē esse dixit: & qa tantūmō est pricipiū clausulę nō pfectę, nullus sensus inde elici pōt. ¶De triclinio. dederat Ci. curā cuiusdā triclinii Tironi: quod se curare scripserat. ¶Tricliniū aūt dr̄ discubitoriū.i. locus vbi discūbebāt, & cœnabāt a tribus lectis, quos sternebant. Iuue. Tertia ne vacuo cessaret culcitra lecto. τρεῖς tres κλίνιον lectus & mensa. A. Ci. ēt dr̄ hic locus cōclaue. ¶Tertia. puto esse nomen proprium. ¶Phalereus.i. ex secta Demetri Phalerei, de quo in officiis mentionem facit. Phalerius autem tribus erat Athenis, ex qua cognominatus ille Demetrius, φαληρεύς Bilienus: siue a loco: quod adhuc non memini legere siue a persona dicatur: Bilienus constat hoc loco ad vituperium dictum esse. ¶Te do vicarium.i.do te ei loco mei: qui meas vices geras. & pro me sis apud eum. ¶De il. ecclipsis. Deest verbum.s.est vel aliud tale. ¶Quem: aliquem. ¶Nascatur: detur, eueniat tanq̄ ante non inuentum. ¶Virgi. lib. viii. Maior rerum mihi nascitur ordo. ¶Argumentum: materia.

Tricliniū. Phalerus. Argumentum.

ASCEN. SPero &c. Hortat̄ rursus vt valetudinē curet dicēs. Spero.i. spē capio ex lr̄is tuis: melius esse tibi: certe.i. haud dubie cupio cui rei.s. vt melius tibi sit: cura: verbū est vt inseruias, & caue sup. vt aut ne suspiceris: te facere cōtra voluntatē meā q nō sis mecum, tu es mecū, si curas te.i. sanitatē tuā. ¶Quare malo te seruire valetudini tuę q̄ oculis, & auribus meis enim.i. qa & si & audio & video te libēter. tñ si valebis hoc erit mihi multo iucūdius. ¶Ego cesso.i. vacuus sum labore: qa ipse nihil scribo, lego aūt libētissime. ¶Si librarii.i. librorū trāscriptores, q.l.i. aliqd sup. scriptū mea manu nō intelligent.i. nescient legere, tu monstrabis istic.s. vbi es, vna oino interpositione.s. clausulæ aut partis prius omissæ, est difficilior oino.s. q̄ vt legat̄ ab eis. quam ne qdem ipse.i. non ēt egomet soleo legere facile: interpositio aūt est, de q̄ ptimo Cato. ¶Cura de Triclinio.s. parādo, vt facis. Tertia ppriū est sed nescias viri an mulieris: aderit mō Publius.s. eius, inimicus nō sit togatus.s. ad cōuiuiū. ¶Iste Demetrius.s. cuius meministi. fuit Demetrius.i. Demetrii similis: sed est nūc plane.i. oino Bilienus.i. Bilieni similis, hoc est ineptus. ¶Itaq; do.i. cōstituo te vicariū: vt obseruabis eum.s. neqd auferat. ¶Etsi verūtamē de illis. Aposiopesis.i. reticētia est alicuius clausulæ. quā dicere incepit, perducere tñ noluit, addens pro causa. ¶Nostri cętera.i. q̄ restant, sed tñ si habueris quē.i. aliquē sermonē cū eo.s. Bilieno scribes ad me: vt argumentū.i. fertago & materia, eplæ.s. scribendæ ad te: nascatur mihi. & vt legam literas tuas quālongissimas.i. valde longas. O mi Tiro Cura vt valeas ¶Tu nihil potes facere gratius, mihi hoc.i. quam hoc.s. vt valeas. Vale.

M. T. Cicero Tironi S. P. D 23

TV uero cōfice pfessionē, si potes. Etsi hæc pecunia ex eo genere ē, vt pfessionē nō egeat: verūtamē Balbus ad me scripsit tanta se

HVBER. TV vero. Q đ supra scripsit Cic. de Aufidiano nomine nihil te hortor. videt̄ signare intelligi de pecunia, de qua in hac eplā loqtur: de qua scribit Ci. ad Tironē, vt pfessionē faciat. Deide signat Antoniū q̄dam ɔtra se decreuisse, se aūt contra oia pñdiis phiæ munitū esse. velle. tñ Antonii amicitiā retinere, seq; ad eū scripturū. ¶Tu vero: cū hęc dictio vero in pricipio orōnis ponit̄, aut ironiā cōtinet, aut responsionem. vt hic & supra lib. iiii. ad Seruium Sulpitium. Ego vero Serui vellem, vt scribis, in meo grauissimo casu affuisses & paulo supra in hoc libro ad Tironem: ego vero cupio te ad me venire. ¶Professionem: confessionem. Ser. dicit profiteri ex voluntate, confiteri ex necessitate.

Professio. Profiteri. Confiteri.

ASCEN. TV vero &c. Q đ supra scripsit Ci. de Aufidiano noīe nihil te hortor, noīn p debito accipi solet. Hortat̄ nūc vt pfessionē i. liberā ɔfessionē ɔficiat. q.d. vt corā testib? id eū pfiteri faciat, deide signat Ant. e? aicitiā retinere velit, qđā cōtra se decreuisse, vt eū ordine aperiet̄, q talis est. ¶Tu vero.i. qđ dicūt p vero & certo, & non opin inter tñ: confice.i. pfice & effice vt habeas, si potes, pfessionem.i. manifestā cōfessionē debiti. ¶Etsi.i. tametsi hæc pecunia.i. hoc debitum est ex eo genere.i. forma, aut ratione, vt non egeat pfessione, verūtamen Balbus scripsit ad me: se oppressum tanta.

HVB. Epiphora

EPIPHORA. ophthalmia: morbo oculorum. Plinius sæpe hoc verbo vtitur pro morbo oculorum: dicit enim epiphoris oculorum medetur, ex quo cognoscimus morbum esse oculorum, non autem gutturis: vt quiddam male interpretatur, significat etiam interdum græce καταφορα condemnationem. Oppressum grauatum. Vt loqui: cõiungendus est totus hic textus sic. Verumtamẽ Balbus ad me scripsit tanta se epiphora oppressum: vt loqui non possit, quid Antonius de lege egerit. Liceat: concedatur: permittatur. Modo tantummodo: quasi dicat mihi aliud quæro. Quæ autem esset hæc lex. non facile scitur. Tu videris. i. tu videto. Atticus: Pompe. πανικοῖς. repentinis rumoribus. Idem semper putat: id est putat me semper moueri. Nec videt: nec intelligit. Quibus qualibus. q̃ magnis. Præsidus. tractum a militibus. Septus: munitus: quia philosophia docet me, quomodo debeam omnia mihi improuiso euenientia contemnere θορυβοποιεῖ. i. tumultuatur: rumorẽ facit, θορυβεῖν καὶ ποιεῖν. Inueteratam: iam multis annis inceptam. Antonii. C. Antonium intelligi puto, cuius fuit collega in consulatu. Sine vlla offensione: sine vlla iniuria. Ad eũ i. Antonium. Ante citius. Auoco. amoueo. A syngrapha. s. facienda pro confessione pecuniæ. i. non tamen volo discedas antequam facias syngrapham vel accipias syngrapham qua possis pecuniam habere: est enim ꝓprie syngrapha conscriptio: maxime de re pecuniaria: vt lib. vii. ad Trebatium epistola. quæ incipit. Et tuis literis: tanq̃ enim syngrapham ad imperatorem attulisses, non epistolam, sic pecunia ablata domum redire properabas i vulgo dicuntur literæ, campsoriæ vel promutatoriæ: legendum est autem auoco a syngrapha: non autem auoco ad syngrapha, Ad cuius. Leptæ. Rutam: id est amaritudinem. Est vtendum pulegio tui sermonis: id est ad cuius sermonis amaritudinem vel acerbitatem est vtendum suauitate tui sermonis: erat enim, quantum coniicimus, Lepta aliquantulum acerbus. Tiro vero suauis: quas proprietates significauit per rutam & pulegium.

Auoco Syngrapha

epiphora oppressum, vt loqui nõ possit. Antonius de lege qd egerit, liceat mõ rusticari, ad Bithynicũ scripsi. de Seruilio tu videris, q senectutẽ non contemnis. Etsi Atticus noster, quia quõdam me commoueri πανικοῖς intellexit, idem semper putet, nec videt quibus præsidiis philosophiæ septus sim. & hercle, q timidus ipse est θορυβοποιεῖ. Ego tamen Antonii inueteratam sine vlla offensione amicitiam retinere sane volo: scribamque ad eum, sed non ante, q̃ te videro: nec tamen te auoco a syngrapha. γόνυ κνήμης. Cras expecto Leptã: etenim ad cuius rutam pulegio mihi tui sermonis vtendum est. Vale.

ASCEN. EPIPHORA. i. morbo oculorum: vt non possit loqui. i. explicare quid Antonius egerit de lege. s. ferenda aut antiquanda: incertum est. q̃ sit lex, & quid de ea constituere pararit Antonius: quia de ea scripserat Tiro: rescribens ergo vt de re nota breuior est q̃ vt possit intelligi ab iis, quibus res alioqui non constet. Neq; id vitium est scribentis. Non enim scripsit hanc epistolam, vt ab oĩbus, sed vt ab vno Tirone legeretur. Tiro aũt vt patroni sui amorem in se patefaceret, id genus omnes ad se datas collegit: atq; emisit: Liceat. i. permittatur modo. i. solũmodo rusticari: quasi dicat non curem qd Antonius egerit de lege. Ego scripsi ad Bitinicũ de Seruilio: tu videris. i. concedo aut moneo, vt videas. Est enim cõiunctiui modi futuri tẽporis, media breui pronunciandũ, tu inquam qui non contemnis: immo veneraris senectutem. Etsi. i. tametsi. Atticus. s. Pomponius: qui intellexit quõdam me commoueri panichis seu panicis. i. rumoribus repentinis: putat semper idem. i. me semper eodem modo commouendum, nec videt. i. & non considerat: quibus p̃sidiis. i. munimentis: philosophiæ ego septus. i. vndiq; munitus sim, & Hercule q. i. quia ipse timidus est, thorybopii. i. tumultum facit, seu tumultuatur. Ego tamen volo sane. i. omnino, retinere sine vlla offensione, amicitiam Antonii: inueteratam. i. vetustate corroboratam. Et scribam ad eum, sed non antequam videro te, nec tñ auoco. i. auerto te a syngrapha. i. manuscripto sup. accipiendo ab eo. Ego expecto cras Leptam: etenim: id est sed tamen eum ad cuius rutam i id est amaritudinem sermonis vtendum est mihi pulegio: id est dulciore sermonis tui. Vale.

M. T. Cicero Tironi S. P. D. 24

ETsi mane Harpalum miseram, tamẽ cũ haberẽ, cui recte darẽ lr̃as, etsi noui nihil erat, iisdem de rebus volui ad te sæpius scriberẽ nõ qn cõfiderẽ diligẽtiæ tuæ, sed rei me magnitudo mouebat. Mihi pra, & puppis, vt Græcoꝝ ꝓuerbiũ est, fuit a me tui dimittendi, vt rationes nostras explicares. Offilio, & Aurelio vtiq; satisfiat. a Famma si nõ potes omnem, partem aliquã velim extorqueas, in primisq; vt expedita sit pensio Cal. Ian. De attributione conficies. de repræsentationes videbis. De domesticis rebus hactenus. de publicis omnia mihi certa, qd Octauius, quid Antonius i quæ hominum opinio: qd futurum putes. Ego vix teneor, quin accurram. sed. s. literas tuas expecto: & scito Balbum tum fuisse, Aqui, cum tibi est dictum, & postridie Hircium. puto vtrũq; ad aquas Semas. qd egerint, Dolabellæ procuratores fac vt admoneant. appellabis ẽt Appiam. Vale.

HVB. ETsi mane. Primum Cicero ostendit necessitate a se dimisisse Tironem: vt eius negocia explicaret, & expediret. Deinde summatim dicit quid ab eo agi velit. Postremo admonet eum Balbum fuisse Aquini & Hircium. Harpalum: seruum. Iisdem de rebus, de quibus alias ad te scripsi. Quin. quod non. Prora & puppis. i. plena necessitatis, & rationis atq; vrgentissima causa. Vt græcorum: cum enim græci dicere volunt, totum est mihi in hoc, vt ita faciam. dicunt prora, & puppis mihi est, quia ex prora & puppi tota nauis significatur. Tui dimittendi a me. i. vt tu a me dimitteris. Explicares: expedires Romæ. Satisfiat. soluatur id pecuniæ qd debet. A flamma. ab incendio. i. a periculo, puerbialiter dictũ. Si non potes. s. retorquere. Extorqueas: eripias, liberes. debebant. n. esse in periculo ad aliqua bona Cice. Pensio. nostræ domus. Attributionem: quam tibi mandaui: de q̃ non facile est intelligere hactenus. s. dictũ sit: hæc enim q̃ dixit domestica erãt. De publicis: subaudi fac. Omnia mihi certa. sint. Quid Octa. s. faciat. i. Cæ. Octauianus. Opinio, extimatio. Accurram: celeriter veniã. Aquini: oppidum est Apuliæ. Cum, qñ. Postridie: q̃ Balbus fuerat. Ad quas semas, locus non longe ad Aquino a balneis ita dictus. Quod egerint. Ordo est: fac vt admoneantur. s. Hircius & Balbus: quod egerint procuratores Dolabellæ.

Quin.

ASCEN. ETsi mane &c. Primũ dicit se necessitate quadam dimisisse Tironem, vt negocia sua explicaret: deinde docet qd ab eo fieri velit. Postremo dicit. Balbum fuisse Aquini & ẽt Hirciũ. Ordo est. Etsi. i. q̃q̃: ego miseram mane Harpalum. s. s. ruũ nostrũ ad te: tñ: cũ haberem. s. tabellariũ, cui darem recte. i. tute lr̃as. s. ad te, etsi nihil erat noui i volui scribere sæpius ad te de iisdem rebus non quin. i. qui non confiderem diligentiæ tuæ, sed magnitudo rei mouebat me. Prora & puppis. i. principium & finis nauis: hoc est tota ratio nauandæ operæ: vt vtar prouerbio græcorum: fuit mihi, tui dimittendi

mittendi a me:vt explicares.i.ab oi intricatione absolueres rationes nostras.s.debitorum nostrorum. Vtiq.i.oino aut saltem satisfiat Offilio & Aurelio. ſ Si non potes sup.extorquere.i.vi eripere a flamma.i.a perditione & consumptione, manifesta est translatio ab incendio domus.oēm partem.i.supellectilis domesticæ,hoc est rei ɔseruandæ, velim supp.vt extorqueas.i.serues sup.saltem,aliq̄.s.partē. ſ Et sup.velim,in primis.i.pcipue eo ꝙ quæ pcipue volumus,prima occurrunt,vt pēsio.s.domus nrē.i.pecunia quā quot annis pēdimus p ea,sit expedita.i.absoluta & euacuata, Cal.Ian. ſ Vt cōficies.i.absolues totū negociū de attributione.i.de eo,qd attribuēdū scis,videbis.i.deliberabis & consyderabis:de re pmutatione.s.a nobis,aut nobis facta qd vtilitatis hēat. Hactenus sup.scripsi de rebus domesticis. ſ De publicis sup.reb⁹: sup.fac vt sint oia certa mihi.Quid Octauius,qd Anto.quæ sup.sit opinio hoium,qd putes futuꝝ. ſ Ego teneor vix.i. difficulter qn accurrā.s.ad vrbē:erat.n.cū hæc scriberet Cic.abns,& Tiro in vrbe. ſ Sed expecto lrās tuas.s.quibus oia sciam,& scito Balbū fuisse Aquini.i.in eo oppido Apuliæ est.i.qn dictum est tibi:& hircium sup.fuisse Aquini postridie .i.die sequenti,ego puto vtrūq; sup.nunc esse ad aquas Senas.vbi balnea sunt nō longe ab Agno,fac sup.ipsi admoneātur quid procuratores Dolobellæ egerint:tu appellabis etiam.s.ad consilii consortium Puppiam. Vale.

Cicero Filius Tironi.S.P.D. 25

ET si iusta,& idonea visus es excusatiōe intermissionis literaꝝ tuaꝝ,tn̄ id ne sæpius facias,rogo.Nā etsi de R.P.rumoribus, & nūciis certior fio,& de sua in me volūtate sp ad me pscribit,pr:tn̄ de quauis minima re scripta a te ad me epl'a semp fuit gratissima.Quare cū in primis tuas desyderē lras,noli,cōmittere,vt excusatione potius expleas officium scribendi,q̄ assiduitate literarum. Vale.

HVBER. ET si iusta.Excusauerat se Tiro apud Ci.filiū qui Athenis erat,se propter angustiā temporꝫ, & magnitudinē negociorum intermissione ad eum scribere, quare Cic. primum dicit eius excusationem iustam & idoneam, sed tn̄ eum rogat, vt posthac malit satisfacere officio suo scribēdo sæpe quam se excusando. ſ Idonea, apta non absurda. ſ Id vt vtaris excusatione. ſ Rumoribus.fama. ſ Et nunciis.qui Roma hue veniunt. ſ De volūtate sua. qd velit a me fieri. ſ In primis.præcipue. ſ Expleas.pficias. ſ Officium,tuum erga me. ſ Quam assiduitate epistolarum.i.quam assidue ad me scribendo.

Idonea

ASCEN. ET si iusta &c.Excusauerat se Tiro apud Ciceronem filium,qui Athenis erat,se propter angustiam temporū & magnitudinem negociorum intermisisse ad eum scribere:quare Cic.primū dicit eius excusationem iustam & idoneā, sed rogat vt malit satisfacere officio suo scribendo q̄ se excusando.Ordo est. Etsi.i.q̄q̄ visus es iusta & idonea excusatione intermissionis.i.ꝙ ad tp̄s omiseris dationē lraꝝ tuaꝝ rogo ne facias id sæpius. ſ Nā etsi.i.q̄q̄ fio certior de resp.rumoribus.i.incerto authore sermonibus & nunciis, & pr.s.M.Tullius perscribit semper ad me de voluntate.i.beneuolētia sua in me,tn̄ epistola scripta a te ad me,de quauis re minima.i.q̄uis res esset minima,fuit mihi semper gratissima. ſ Quare cū desyderem in primis literas tuas,noli cōmittere.i.efficere vt expleas.i.perficias & absoluas potius officium scribēdi excusatione q̄ adsiduitate literarum. Vale.

Q.C.Tironi.S.D. 26

VErberaui te,cogitatiōis tacito duntaxat cōuitio,qd fasciculus alter ad me iā sine tuis lrīs plat⁹ ē. Nō potes effugere hui⁹ culpæ pœnā,te patrono,Marc⁹ ē adhibēdus:isq; diu,& multis lucubrationibus cōmentata ōrone, vide vt pbare possit,te nō peccasse. Plane te rogo, sicut olim matrē nrām facer̄ memini,q̄ lagenas ēt inanes obsignabat, ne dicerent̄ inanes aliq̄ fuisse,q̄ furtim essent exsiccatæ:sic tu ēt,siqd scribas,nō hēbis,scribito tn̄, ne furtū cessatōis q̄siuisse videaris. Valde.n.mihi semp & vera & dulcia tuis eplīs nunciantur. Ama nos, & Vale.

HVBER. VErberaui.Accusat Ci.Tironem negligētiæ, quod in fasciculo lrarum,qui Roma ad se allatus fuerat nulla erat oino epl'a Tironis,qua re dicit eum nullam posse adhibere excusationem,aut defensionem, vixq; eum defendi posse a M.C.patre suo. Itaq; eum hortatur, vt etiam si non hēt quod scribat,tn̄ aliqd scribat, quia & vera & iucūda ab eo semp nūciari soleant. ſ Verberaui. sensus est, percussi te tantummodo tacita contumelia meæ cogitationis, hoc est mecū male de te cogitaui,& in aīo meo dixi te negligentem. ſ Tacito,secreto intra me retēto. ſ Dūtaxat tm̄mō .q.d.non ēt conuitio verborum:sed tm̄ cogitationis. ſ Cōuitio,contumelia:nam mecum cogitaui o negligens Tiro. ſ Fasciculus,lraꝝ multitudo lrarum. ſ Non potes.i.non potes facere,qn puniaris pro hac culpa,si te ipse solus defenderis,qa nunquā poteris vincere, & psuadere te nō peccasse:si aūt volueris vincere,oportet adhibere te pronū & defensorē tuū prem meū oratorē acerrimū,q in difficillimis ēt causis vincere cōsueuit,q ēt si orōnē multum cogitatā ad defensionem tuā afferat,tn̄ ēt ipse vix pbare poterit non te peccasse. Te patrono,te cām tuam agente. ſ Adhibendus:assumendus.s.patronus. ſ Marcus,pater meus, q pp vim eloquētiæ in causis & iudiciis regnare dr̄. ſ Cōmentata,meditata,præparata. ſ Lucubrationibus,vigiliis. ſ Probare, vincere,rōnib⁹ obtinere. ſ Te non peccasse,ꝙ nihil ad me scripseris. Plane te rogo.sensus est,te rogo vt & si non habes quod scribas,tn̄ aliqd scribas,sicut mater mea olim non solum solebat signare lagœnas plenas,sed ēt vacuas,ne illæ quæ furtim fuissent ebibitæ,viderent̄ fuisse vacuæ:mos fuit apud antiquos signare lagœnas,in quibus vinum ponebat,ne possent euacuari quin cognoscerent̄ signo illo amoto,vn̄ illud satyricum. Et signo læsæ non insanite lagœnæ. ſ Matrē.Terentiā. ſ Olī, cum eram puer. Etiam inanes,ēt vacuas:nō solum plenas. ſ Furtim.occulte. ſ Exsiccatæ,ebibitæ,exhaustæ. Iuuena. Tu beneuentani sutoris nomen hn̄tem siccabis calicem. ſ Sic,adaptat similitudinem. ſ Furtum,latebras,sed perseuerat in similitudine,qa dixerat,quæ furtim essent exsiccatæ,ideo dicit furtum cessationis. ſ Dulcia,iucunda.

Conuicii

ASCEN. VErberaui &c.Accusat Tironem negligentiæ, ꝙ inter multas epistolas a Tirone nullam acceperat,quam culpā io cose dicit vix a patre posse orando purgari. ſ Ordo est. Verberaui.i.adfeci te duntaxat tacito.i.mentali,conuitio .i.exprobatione,cognitionis.s.meæ, ꝙ alter fasciculus.s.literaꝝ ab aliis missarum:perlatus est iam sine literis tuis. ſ Tu non potes effugere pœnam huius culpæ.s.negligentiæ,te patrono.i.defensore & purgatore. ſ Marcus.s.pr meus, est adhibendus.s.ad defensionem tantæ culpæ, & is.s.Marcus pater, etiam in summo periculo reis auxiliari solitus sup. adhibendus est oratione commentata.i.habens orationem commentatam & præmeditatam multis lucubrationibus, vide.i.consydera vt.i.quomodo sup.Marcus pater possit probare te nō peccasse. ſ Ego rogo te plane,sicut memini matrem nostram facere olim:quæ obsignabat lagenas.i.vascula vinaria. ſ Etiam inanes.i.in quibus nihil erat vini,ne aliq̄ .s.lagœnæ dicerentur fuisse inanes,quę essent exsiccatæ.i.exhaustæ furtiuæ,sic etiam si non habebis quid scribas,tamen .i.nihilominus scribito,ne videaris quæsiuisse furtim.i.ficticiam, & quasi furtiuam excusationem cessationis.s.amissione literarum. ſ Enim.i.quia & vera & dulcia nunciantur mihi semper epistolis tuis. Ama nos, & Vale.

HVBER. MIrificã. Cũ Decius Brutus Mutinæ obsideret a M. Anto. creati sunt authore Appiano lib. iii. Cõsules anniuersarii Hyrcius & Pansa in principio anni: quantũ autem ex hac epistola conicere possumus. Cic. tunc aberat ab vrbe: licet Appia. videatur significare eum fuisse Romæ: de eorum igitur designatione cum Tiro ad Cic. scripsisset, C. rescribẽns se de eis male sentire ostendit: verenſq; ne a M. Anto. alliciantur in societatem sceleris contra remp. quos osten dit vilissimos esse. Postremo dicit quantum Tironem ipsum videre, desideret. ¶ Mirificam: magnam. ¶ Verberationem, percussionem: animi. ¶ Parcius breuius. ¶ Verecundia: timore; vel quia eum pudebat scribere quæ tu scripsisti. ¶ Videlicet .s. certe. ¶ Sine assen. non assentando, sed dicendo verum. ¶ De consu. Hirtiũ & Pansam intelligimus: nisi fortasse agitatum esset absente Ci. de designatione aliorum cõsulum q̃ Hircii & Pansæ: de quibus fortasse intelligit nunc Cic. quorum tñ creatio non valuerit, vt sæpe fit: sed tñ facta sit mentio de eis creandis, quod satis est verisimile: cum Ci. eos nõ nomine: licet mẽtionem aliorum consulum illo tempore nõ inueniam nisi ꝙ post eruptionem Bruti ex Mutina facta est mentio de creandis consulibus, D. Bruto: & Octauio Cæ. loco Hircii. & Pansæ: sed de iis non est verisimile Ci. intelligere, cũ essent amicissimi sui, & ab eo vbiq; maxime & laudati & adiuti, ergo vel Hircium & Pansam intelligamus: vel, vt diximus, de aliis, quos licet Tiro scripsisset creatos consules: tñ non ita esset. Langoris dissidiæ. ¶ Effœminatissimi: mollissimi: timidissimi: qualẽ habent fœminæ. ¶ A gubernaculis, ab administratione reip. & ꝯsulatus. ¶ Ab vniuerso nau. pro vniuersi naufragii. i. submersionis vniuersorũ, sed vsus est verbis similitudinis: quia dixit gubernaculis: q̃ sunt nauis: subdit naufragii: quod a naue fracta dr. ¶ Oppositis gal. ca. i. cum oppugnarent aduersus Gallos & haberẽt eos oppositos. ¶ Ille la. Mar. Anto. quem etiam supra multis in locis latronem appellauit. ¶ Aliquid fir. cum eis. i. nisi electi fuerint cum eis aliqui firmiores: q non ita facile a rep. alienẽtur. ¶ Deliniat: demulceat: alliciat ad se. ¶ Societate vi. q. laborabunt iisdẽ vitiis, quibus ipse Anto. & similia similibus gaudent. ¶ Res est. sensus est: eligendi sunt ad hanc prouinciã aut tribuni: aut aliqui priuati: qui consiliis suis prouideãt, ne ii nos in naufragium deducant. ¶ Res: creatio istorum consulum, & prouincia eis data. ¶ Est munienda, est firmanda, quia supra dixit nisi aliquid firmius fuerit. ¶ Consiliis tri. authoritate tribunorum. ¶ Istic, ad contemptum dixit. ¶ Cęsenam: paruã & desertam vrbem in Italia in Gallia togata. ¶ Tabernarum: vt alio loco diximus: taberna dr omne vile ad habitandũ ædificiũ, qđ tabulis claudať: tabernas igiť cossutianas locũ aliquẽ ad habitaculũ vitæ intelligit: cossutianas a Cossutio vel authore vel dño earum ita appellauit. ¶ Fero oculis: habeo in oculis, & in conspectu. ¶ Dissuauiabor: deosculabor: licet aliqui dicant dissuauiari libidinis esse, qđ Cicero hic contra sentire vť. ¶ In medio foro, quasi dicat in cõspectu oium, palam. In hoc ostenditur nimium desyderium Ciceronis videndi Tironem. Finis.

[Margin notes:] Parcius — Videlicet, — Naufragiũ — Deliniet — Cesena — Taberna — Dissuauiabor

Q. Cicero Tironi S.P.D.

MIrificam mihi verberationem cessationis epistola dedisti. Nam quæ parcius frater p scripserat, verecundia videlicet, & properatione, ea tu sine assentatione, vt erãt, ad me scripsisti, & maxime de Coss. dess. quos ego penitus noui libidinũ, & langoris effœminatissimi animi plenos. qui nisi a gubernaculis recesserint, maximum ab vniuerso naufragio periculũ est. Incredibile est, quæ ego illos scio oppositis Gallorum castris in æstiuis fecisse: quos ille latro, nisi aliquid firmius fuerit, societate vitiorum deliniet. Res est aut tribunitiis, aut priuatis consiliis munienda. Nam isti duo vix sunt digni, qbus alteri Cæsenam, alteri Cossutianarum tabernarũ fundamenta credas. Te, vt dixi, fero oculis. Ego vos ad. IIII. Cal. videbo, tuosq; oculos, etiam si te veniẽs in medio foro videro, dissuauiabor. Me ama. Vale.

M.T.C. Epistolarum Familiarium. Finis.

ASCEN. MIrificam mihi &c. Dicit se mirifice concussum ex literis Tironis, quibus qui consules creati essent, significabat. loquens secundum commentarios de Hircio & Pansa, de quorum fide & virtute tunc dubitabat, cum tamen vterq; fortissime pro rep. casurus sit, cæsus ab Antonio, Mutinæ cum D. Brutum obsideret. Hanc autem epistolam misisse vť. Tiro, vt significet, quã fidẽ sibi habuerit frater patroni sui. Ordo est. Tu dedisti mihi mirificam verberationẽ. i. incussionem verecundiæ cessationis. i. propter cessationem meam: epistola. s. tua. ¶ Nam tu scripsisti ad me ea, quæ frater .s. M. Tullius Cicero perscripserat ad me parcius. i. nimis sobrie, videlicet verecundia & properatione. i. pp verecundiã & properationem suam, tu scripsisti inquam ea sine adsentatione, vt erant, & maxime de cõsulibus designatis. i. declaratis in proximũ annum, videlicet Hircio & Pansa, quos ego noui penitus plenos libidinũ, & languoris. i. corruptionis animi effœminatissimi, qui. s. cõsules nisi recesserint a gubernaculis. s. reipu. maximum periculũ est ab vniuerso naufragio .i. totius reip. Incredibile est quæ ego scio illos fecisse in æstiuis, castris Gallorũ oppositis. s. nr̃is, quos ille latro. s. M. Antonius detinet. i. blande attrahit societate vitiorũ, nisi aliquid firmius fuerit. s. eis obsistens. Res est munienda. s. a periclitatione cõsiliis tribunitiis, aut priuatis. i. alicuius viri authoritate pditi, licet sit priuatus. i. extra oẽm magistratũ posit⁹. ¶ Nam isti duo. s. consules designati vix sunt digni qbus credas. i. sub fide cõmittas, alteri Cęsenã. i. oppidulum illud desertum in Gallia togata, alteri fundamenta Tabernarum Cossutianorũ. i. domiciliorũ vilissimi cuiusq; cerdonis. Ego fero oculis. i. imaginor videre, te, vt dixi. ¶ Ego videbo vos ad quartum Calendas. s. huius mensis, & dissuauiabor. i. adsestanter osculabor oculos tuos, etiamsi ego veniens. s. tibi obuiam: videro te in medio foro, Ama me & Vale. Finis.

SERIES LITERARVM.

ab ABCDEFGHIKLMNOPQRSTVXYZ &ꝯꝶ
AA BB CC DD EE FF GG HH II.

Omnes sunt quaterniones præter b qui est ternio.

Quinterni, XXVIIII. Cart. II.

VENETIIS, In ædibus Ioannis Patauini, & Venturini Rossinelli, Anno M. D. XXXVII.
mense Martio.